Broj 1. Pula, u četvrtak dne 2. jenara 1908. God. XLI.

Oglasi, priopćenja itd. tiskaju i računaju se na temelju obćinog cienika i po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili poštanskom uputnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u obćenitom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 842'849.

Telefon tiskare broj 36.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Nefrankirani dopisi ne uvažavaju se, a nepodpisani ne tiskaju. — Rukopisi se ne vraćaju.

Predplatna za pučkim stoji 10 K u obće, 8 K za selјake ili K 5·—, adm. K 4·40 za pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća se unaprieda.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., kali u Puli, tal. izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr. (Via Giulia br. 1, kamo neka se naslovljuju sva pisma, i. pred.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mažulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Cicerl br. 1, II. tal).

Matko Mandić.

1883. — 1908.

U ovom mjesecu, negdje pred trideset i osam godina, pisao je naš Veliki biskup pokojnome Karabaiću tužno pismo, iz kojega vadimo ove značajne riječi:

„Naša braća pogibaju; tišću ih sa svih strana kao kliješti: *gore nego sada nije nam još nikad bilo . . .*"

Žalobna ova pjesma odjekivala je Istrom i u poznijim godinama i kao tugaljiv refrain pronosila se od usta do usta, od srca do srca.

Tako bijaše od prilike i godine 1882. Narod u tmici, obćina skoro sve u talijanskim rukama, c. k. oblasti protivne nama i našem narodnom pokretu, škole na prste bi ih prebrojio, naša materinja riječ odavnud potisnuta, u saboru se još nije bila izrekla prva hrvatska riječ . . . u kratko: veliko, neizkazano zlo.

A nastupilo i gore, Istarski je narod te godine zadesila neizmjerna nesreća, utrnulo mu sunce — ugasnuo se veliki Njegov Otac: Biskup Juraj Dobrila. Od toga velebnoga Sunca ostao narodu jedan jedini svietli tračak, da mu svjetli u tolikoj tmini . . . Nego i taj jedini svietli tračak počeo je da bliedi i gasne. Ali našao se čovjek, koji je to svjetlo uhvatio u golemo zrcalo dobre i lieпe i plemenite svoje duše i digao ga visoko, da narodu svjetli u časovima težkim i sudbonosnim.

Taj je muž bio profesor Matko Mandić. Njemu je narod povjerio svoju jedinu uzdanicu i vjesnicu, „Našu Slogu", taj jedini, svjetli tračak, koji je Istri ostao nakon smrti Velikoga biskupa.

Prvoga siječnja 1883. godine pozvan bi profesor Matko Mandić u Trst, da preuzme jedino glasilo istarskih Hrvata u svoje velevriedne ruke. Tom je prilikom poručio narodu ovo: *„Za Te je ona"* (Naša Sloga) *a ja za nju sav, sav njezin, a tim sam i Tvoj"*. A tako je i bilo. Profesor Matko Mandić ostao je vjeran svome obećanju.

Već dvadeset i pet godina njegova se muževna riječ odrazuje u stupcima našega staroga i milega lista. Najljepše dane svoga života darovao je taj riedki i umni rodoljub svome listu i narodu našem. Tužni su i tegobni ti dani, izpunjeni mnogim progonima, velikim progarom i čestim oskudjevanjem.

I za sve to naš siromašni narod nema ni zlata ni srebra, ništa nema osim srca koje će u ove dane zakucati življe; ništa nema ubogi narod osim suza, koje će iz zahvalnosti proteći niz shrvano njegovo lice. Ali profesor Matko Mandić ne spada medju one ljude, kojima je oplatu prvi i glavni uslov svakoga koraka, što ga poduzmu; i mi smo uvjereni, da će njemu onaj čedni kucaj srca i ona skromna suza zahvalnica biti najmilija i najdraža. U tom kucaju, u toj suzi kazano je toliko toga, što nijedna riječ ne bi bila kadra da izrače. Topla ljubav i neizkazana zahvalnost patničkog naroda izražena je u tom tihom izljevu mučeničke narodne duše. A sadržana je u njemu i vruća želja i usrdna molitva, da u dugom, spokojnom i sretnom životu profesoru Matku Mandiću bude dano uživati obilne plodove mukotrpnoga svoga rada.

Matko Mandić rodio se je u selu Mihotići obćine Kastav u Istri g. 1849. od poštenih roditelja, oca Mata i matere Marije rodj. Dubrović. Tri razreda pučke škole svršio je u Rukavcu, a četvrti u Kastvu. Gimnaziju je polazio u Pazinu i na Rijeci, gdje je položio ispit zrelosti g. 1869. Bogoslovne nauke svršio je u Gorici, i u Trstu, gdje je bio zaredjen za svećenika g. 1874. Kasnije je pošao na sveučilište u Prag, gdje je položio ispit za srednje škole iz prirodnih znanosti. Pošto je bio već tada na glasu kao agitator i buntovnik, pa još u Pragu bio pod istragom poradi glasovitog Čuderova pisma koje je išlo na račun obćine Kastav i susjednih hrvatskih obćina u Liburniji, nije mogao naći kod kuće mjesta, te je u jesen g. 1882. došao u Zagreb, gdje je imao početi predavanjem na gornjogradskoj gimnaziji kao namjesni učitelj pod konac iste godine. Tako je pri prvom nastupu imao da osjeti svu gorčinu političkoga rada, no te ga nedaće nisu smetale, već dapače sokolile.

Medjutim su mu pisali prijatelji prof. Spinčić, dr. Laginja, napose pok. dr. Dukić iz Trsta, da ostavi Zagreb i da se preseli u Trst, jer je „Naša Sloga" bez urednika i da će biti priseljeni napustiti list. Mandić je znao, što je sve pok. Dobrila učinio za „Našu Slogu" i kako je blagoslovne plode nosio taj pothvat. Pa to da sad ugine! A on — on to može da spasi! Mandić nije dugo razmišljao, već je pisao u Istru da je spreman doprinesti tu žrtvu na oltar domovine. I tako je on pustio profesuru, napustio karieru, te dne 1. siječnja 1883. došao u Trst. Preuzeo je odmah uredničtvo „Naše Sloge", a dne 1. veljače 1883. predstavio se je on hrvatskome narodu Istre pozdravnim člankom, u kojem je medju ostalim stajala i ovo:

„Pisali su mi istarski rodoljubi; predočili mi stanje hrvatskoga naroda u Istri i „Naše Sloge" spram njega. Istaknli nuždu čovjeke, koji bi ju uredjivao i njom upravljao. Usmilili me, da se je prihvatim toga toli težkoga ali častnoga posla. Ja sam se njima kao Istranin kao Hrvat odazvao i već poprimio povjerene mi zadaće. Evo me danas za prvi put pred cijdnim čitalačkim općinstvom", pa završuje: „A Ti mili moj hrvatski narode u Istri, odazovi se pozivu prijatelja Tvojih i „Naše Sloge". Bez Tebe ona obstojala nebi. *Za te je ona a ja za nju sav, sav njezin, a tim i sav Tvoj!* Protivnici Tvoji postaju dunomice sve drzovitiji, napek su sve svoje sile: *Valja da ih podvostručenom silom suzbijemo.* Hrvati! Bog Vam i duša Vama! — Naša Sloga ne mjenja tim ništa na svom programu. Ona će i nadalje probudjivati i jačati u narodu Istre svijest čovječju, hrvatsku i državljansku; nastojati oko njegova duševna i tvorna blagostanja, a te uz gesla i u nadi, da će ju pomoći Bog i Hrvati! — Matko Mandić, izdavatelj i urednik „Naše Sloge".

Tome svome programu ostao je naš dični vodja vjeran do dana današnjega. Mlad je došao vrli taj istarski rodoljub u Trst, pun života, snage i mladosti. Danas je na njegovu časnu glavu prosuto obilno snijega. Nekoliko tih sjedina donijelo je sa sobom godine, ali najviše su ih donijele patnje, progoni i oskudica. On je bio Talijanima Istre trn u oku, pa su neprestano tražili zgodu, da ga dovedu pred talijansko porotnike, koji su mu često sudili. Mjesečna mu je plata iznašala kroz dugi niz godina 20 forinti. Ali kraj svega toga on nije očajavao, visoko je on dizao svoj hrvatski barjak i neumorno radio oko probudjenja i napredka naroda. Taj je

rad bio vrlo raznolik. Velik je broj onih koji suđe Mandićevu djelatnost samo po njegovom mučnom radu oko „Naše Sloge". Ali taj rad ispunjuje samo jedan maleni dio njegova nastojanja oko probuđenja narodne svijesti u Istri.

Već godu 1889. izabrao ga je narod Voloskoga kotara zastupnikom na zemalj. saboru. Izabran je bio jednoglasno, ali talijanska većina u Poreču nije htjela imati ga u svojoj sredini i proti jasnoga slova zakona uništila mu izbor. Ali narod ga i po drugi put izabrao jednoglasno. Pa kad su Talijani i taj ponovni izbor uništili, narod ga je po treći put izabrao jednoglasno svojim zastupnikom. Tu čast vrši Mandić i danas poznati su njegovi žarki i krepki saborski govori, a kako je grlat, to i naša hrvatska riječ iz njegovih usta grmi saborom kao grom; nju ne može da nadgluši ni bijes talijanske većine ni divljački urlaj talijanskih galerija.

U ostalom njegova je živa riječ poznata i drugud širom Istre. Nebrojeni su sastanci, skupštine i narodni tabori, na kojima je njegova žarka riječ ustajala u obranu pogaženih naših prava. Nije dakle čudo, što je toga odličnoga muža narod poslao kao narod. zastupnika na carevinsko vijeće u Beč, gdje takodjer razvija veliku djelatnost u korist našega puka u Istri.

Matko Mandić je čovjek vrlo ljubezan i srdačan, pa nije čudo što ga i njegovi drugovi zastupnici u Hrvatsko Slovenskom klubu (kojemu je on revni tajnik) vrlo vole. A da ga i narod svuda lijepo dočekuje, dokazom su one nebrojene skupštine što ih je nedavno držao po Istri, da naše ljude pouči o reformi izbornoga reda. Vrlo mnogo bi se dalo pripovjedati o njegovoj bratskoj susretljivosti i uslužnosti. Kad god je komu našemu čovjeku trebalo kakve pomoći zagovora ili posredovanja kod koje oblasti u Trstu, Mandić je bio uvjek pripravan da pomogne, ako je samo mogao. Taj inače vrlo dosadan a često i nemalo neugodan dio njegova djelovanja u Trstu, pripravilo mu ime „Hrv. Konzula". Ali njegovo mnogo poznatije i uspješnije djelovanje u Trstu, kretalo se je u drugom pravcu.

Kad se je on nastanio u Trstu, priuzeo u svoje ruke uredničtvo našega glasila, u Trstu se je bio istom počeo razvijati narodni život. Postojalo je mlado radničko družtvo, koje je u ono doba bilo razdvojeno. Postojalo je i političko družtvo „Jedinost", ali samo po imenu, jer je u njemu prevladavala Austrijanština, a niti je bio pravo tko, da ga vodi.

Slavjanska Čitaonica radi stare naše nesloge jedva je nekako kuburila. I to bijahu sva družtva u ono vrijeme u Trstu.

Profesor Mandić se je odmah upoznao sa tadašnjimi Slovenskim prvaci u Trstu: s Nabergojem, Dolinarom, Dolencem, Cegnarom i t. d., koji ga svi odmah povukoše u svoje kolo i to kao predsjed. radničkog družtva, kao podpredsjednik političkog družtva, a malo za tim predsjednik političkog družtva koju je čast obnašao sve do godine 1905. Tada je vladalo u večem djelu okolice žalosno stanje. Osobito gornja okolica osim Proseka, čamila je pod Talijanskim uplivom. Prvi sastanci u okolici bili su tako pogibeljni, da su Mandića i još jednoga njegova druga na Lovcu, gdje je bio sastanak samokresom u ruci potjerali. U Lonjeru morao se Mandić s odbornicima političkoga družtva barikadirati i k zidu stisnuti, jer ih je htjela podkupljena fukara napasti. Nebrojeno je puta bio napadnut kamenjem i praćen fućkanje i pogrdnim pjesmama. To su bile prilike u kojima je Mandić počeo djelovati u Trstu. On je pomogao ustrojiti:

1. *Slovensko pevsko družtvo*, kojemu je bio više godina predsjednik.
2. Pjevačko družtvo „Kolo".
3. Tržasku posujilnicu i hranilnicu.
4. Kmetijsku zadrugu kojoj bijaše više vremena odbornik,
5. Dalmatinski skup
6. Podružnicu sv. Cirila i Metoda, kojoj bijaše više godina predsjednik.
7. Otročje zabavište kod Sv. Jakova pri Trstu, kojemu bijaše više godina predsjednik.
8. Bratovščinu sv. Cirila i Metoda kod Sv. Jakova kojoj bijaše više godina podpredsjednik.
9. Spasio je od propasti „Konsumno družtvo kod Sv. Jakova, kojemu je već tri godine predsjednik.
10. Pokrenuo je „Balkan" prvi hrvatski dnevnik u Trstu. Dva puta preuzeo je uredničtvo „Edinosti". Prvi put poslje smrti urednika Dolenca, drugi put poslje smrti urednika Žvaba.

Radilo se je badava jer je list bio pasivan. I u Tršćanskoj okolici obdržavao je on nebrojeno mnogo političkih sastanaka. Njemu valja u prvom redu zahvaliti što se je narodna svjest u Trstu i u okolici probudila. Njega pozna svaki okoličanin, te uživa veliki popularitet u narodu. Njemu je bio ponudjen mandat za carevinsko vijeće u Beč, a htjeli su ga birati i u gradsko vijeće.

Za svoju požrtvovnost i zasluge imenovan je počasnim gradjaninom grada Kastva, Voloskoga i Buzeta; počasnim članom „Radničkog družtva" u Trstu, raznih čitaonica, pjevačkih družtava i t. d. Za svoj narod žrtvovao je sve, za se pristedio nije ništa. A njemu i nije nikad bilo stalo do lične koristi, već do opće narodne snage poimajući dobro, da je najjači bedem proti tudjinstvu prosvjetlen narod. Nagrada mu je za njegov rad ona lijepa svijest, da je dično i čestito ispunio svoje zvanje i kao svećenik i kao čovjek.

Da Bog živi našega Matka Mandića.

MATKU MANDIĆU.

U četici maloj naših pobornika
Ti si bio skrovni, nepoznati plamen:
Srce od heroja, duša bojovnika
U satišju sjao kano alem — kamen.

I tiho i skromno kô pčelica marna
Radio si za dom, za rod i slobodu,
I Tvoja je ruka dobra, blagodarna
Otirala suze za susama rodu.

Otirala suze — vodila po mraku
Iznemoglu djecu sunčanom sjaju
I srce i dušu i desnicu jaku
Sve si, sve si dao rodnom savičaju.

Polagano sunce nad Istru se diže,
Polagano rodu povraća se nada — —
Al najljepša harnost Tvoju ruku siže
I najljepši lovor na čelo Ti pada!

ZADAR *Rikard Katalinić Jeretov.*

Iz carevinskoga vieća.

U Beču 21./12. 1907.

Posljednji dan ovog zasjedanja radilo se je baš kao na paru. Vidjelo se, da svatko želi na vrieme doma prije božićnih blagdana.

Privremeni proračun bio je prihvaćen i u trećem čitanju.

Na predlog izvjestitelja dra. Dreksela bila je nakon kratke razprave prihvaćena osnova o sniženju poreza na slador.

Došla je za tim u razpravu osnova o konzularnih sudovih za predlogom, da se vladu opunovlasti, da za buduću godinu uredi privremene trgovačke odnosaje sa inozemstvom. Kuća prihvaća i jedno i drugo. Razpravljen je takodjer bez razprave predlog o porezu na kućama u Galiciji.

Nakon kratke razprave prihvaćeni su za tim predlozi odbora za ublaženje biede.

Ministar predsjednik barun Beck odgovorio je na upit zast. Malika glede inspekcije u Dalmaciji izjavivši da ta pokrajina sačinjava sa ostalim zemljama cielokupnu državu. Nju se ne može bez privole parlamenta izlučiti iz državne sveze, Ministar bogvštovja Marchet odgovorio je na upite Rusina radi izgreda u Lavovu tim, da će se u buduće na sveučilištu polagati prisega djaka u latinskom jeziku,

Ministar spravosudja dr. Klein odgovorio je na upit Mladočeha u pogledu jezičnog pitanja kod sudova u Češkoj. Pošto je tim bio iscrpljen dnevni red, zaključi predsjednik sjednicu, izjaviv, da će buduću urediti pismenim putem.

Prof. Matku Mandiću

prigodom

25. godišnjice urednikovanja

„NAŠE SLOGE".

Gle! — to je muž!
Kud materinska r'ječ se bori
Domajom našom prek i duž,
Nek sa sto glasa sve zaori:
Svečaru slava! — što kô lave
Potezao se za rod sav,
Uz bezbroj muka, prezreć slave
Sveđ s boja iduć živ i zdrav!

A bilo borbe, tuge velje
Rad koje rod bi imô past,
Al junak znao roda želje,
U sv'jetu znao steć mu čast;
I branio ga pred nasiljem
U prkos svima, svakom tom
Što prezô tek za smrtnim ciljem,
Da hrvatski naš satre dom.

Ta duga ljeta teška rada
Prikovale su njegov duh,
Jer preča bje mu spasu nada,
No sjaj i slava i sam — kruh.
Tek na srcu mu rod naš bio.
Nek mao tako al svim drag,
Kog tuđin zlobni teško zbio
Kô tihu žrtvu sami — vrag!

Pa živ nam bio naša diko
Vasció to ti želi rod,
A teškom radu toli viko,
Ded, dalje vodi rodni brod!
A »Našu Slogu« mezimče Ti
I dalje gaji, njeguj, daj! —
Tad domu nastat dan će sveti
I kraj naš mao — bit će raj!

PULA, 30. XII. 1907.

Ernest Jelušić.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Zimsko sunce u Puli. Prošle nedjelje na večer predstavljala je Markovićeva družina za prvi put u Puli „Zimsko Sunce". A tko da ostane kod kuće kad se predstavlja to remek-djelo našeg književnika Viktora Cara Emina? Dvorana i galerije bile su dupkom pune naroda, koji je došao da na pozornici gleda svoje jade, svoje nevolje, svoju borbu. Istarski patnik koji u predstavi gleda samoga sebe, najbolje shvaća cielu stvar jer treba biti istarski Hrvat, treba se očajno boriti, treba stradati, doći u razne neugodne konflikte, voditi ne samo izvanjsku borbu sa dušmanima već i onu težu unutarnju, za moći podpunoma shvatiti Carevo veliko djelo „Zimsko sunce. Potresni su ono prizori, majstorskom vještinom odigrani, kad je Jelena na razkršću te na glas domovine, na pjevanje „Liepe naše domovine", usred žestoke unutarnje borbe poleti prama „svojima", pustivši muža medju izrodima, muža dobrog srca, ali budući krivo upućen u mladosti, odmetnik roda svoga. — Na pozornicu dolazi pop, taj važni faktor u čini na lovranskoj općini. Sva Lovrana razsvjetljena, negdje više, negdje manje, prema stanovima gospode vijećnika, prijatelja ili rodjaka, dočim podpuna tama vlada duž glavne općinske ceste u Lovrani,

narodnom našem životu, pop iz one stare garde, koja se je znatno umanjila, pop koji je više puta bio i otac i majka istarskoj sirotinji.

Odlikovanje. Njegovo Veličanstvo podielilo je gosp. štapskom nadučitelju topničtva Ivanu Loosu rodom iz Gospića, srebrni križ sa krunom za zasluge tekom njegovog revnog i dugotrajnog službovanja. Čestitamo!

Za Pulom — Rovinj! Jedva je započela u Puli talijanska agitacija za ustrojenje talijanske gimnazije u našem gradu, dolaze što sada i gospoda u Rovinju, te pitaju vladu, da i njima ustroji talijansku gimnaziju. Pa zašto ne bi! Ta maleni Pazin ima, dvije gimnazije, Pula, ima gimnaziju i realku, Kopar ima gimnaziju i učiteljište, zašto ne bi imao i Rovinj svoju gimnaziju? Za Rovinjom može doći na red Vodnjan, pak Piran, Izola itd. i tako bi svako talijansko gnjezdo moglo imati svoju gimnaziju!!

Ali kod spomenutih gradića ne bi smjelo ostati, jer ne bi bilo pravedno, da ono 72 filozofa u slavnom Oprtlju ostane bez gimnazije pa da nemaju komu prodavati svoju mudrost. Pravedno bi bilo da carska vlada, za koju inače malo mare u spomenutih gnjezdih, svuda ustroja talijanske gimnazije, da se narod ne mora mučiti plugom i motikom, šilom i kopitom, mrežom i udicom, pletom i čekićem.

Takove gimnazije mogle bi Talijanom producirati na godinu kakvu hiljadu-dvie učenih glava — i onda sretno li latinske Istre!

Talijansko velikodušje prema Niemcima. U našem gradu podigli su Niemci tihoma svoje gnjezdo pod imenom Njemačka kuća (Deutsches Heim). U svojoj okružnici na sumišljenike kaže njemački odbor, da će ta kuća biti gnjezdo svim onim, koji su daleko od svog doma i koji će tuj naći sve, što njemačka družtvenost traži.

Njemački dom nalazi se nam proti našem „Narodnom domu", koji bude tolike u oči ovdješnju kamoru.

Što su si ovdješnji Niemci spleli svoje gnjezdo ne može biti nikomu na žao, jer je svaki gospodar da razpolaže svojim novcem i dozvolom odnosnih oblasti kako mu je drago. Ako je ovdje kamori pravo, koja tvrdi da je Pula čisto talijanski grad, što si Niemci sagradili svoj dom, ne može ni nama biti nimalo krivo, koji hoćemo da se razvija po svoju svaka narodnost kako najbolje znade. Ali ne može nam biti pravo, što su talijanski listovi Pule i Trsta pozdravili „Njemački dom" u Puli vrlo prijazno, kao nešto naravskog, dočim ue nalaze dosta ruga i pogrde proti našem „Narodnom domu", i proti nama, koji imademo „dopuštenjem smradne kamore" bar toliko prava u ovom gradu, koliko i njihovi za nevolju saveznici Niemci.

Dvije ratne mornarice. Ovih dana stigla je eskadra do pred Fažanu, gdje se je usidrila i gdje će izmedju nje i ratne luke obćiti šest put na dan posebni „*tender*", t. j. iz Fažane otići će u 5¼ u jutro, u 1½ i 5·54 po podne, a iz Pule u 7 sati u jutro i u 8 i 7 po podne.

Voloski kotar:

Primamo iz Lovrana: Držim, da nema u svoj Istri obćine, koja bi, kao Lovranska, imala dvije mjere i dva utega. To potvrdjuju otvoreno i sami predstavnici ove općine.

Dne 15. o. m. oko 6 sati po podne obavio se je „jalovi" otvor električne razsvjete u Lovrani. Rekao sam „jalovi" jer su glumci bili i gledaoci, jer općinstvo Lovrane nije sudjelovalo. Nu, to su stvari koje me se ne tiču, jer su bile „u obitelji" obavljene.

Više me se tiče, što su oko 6 sati po podne narodili, kako rekoh, da bude svjetlo i bi svjetlo . . . nepravde, koje se

g. to je kalvarska, koje stanuje većina lovranskih općinara.

Koji je povod ovoj bezobraznoj nepravdi; moglo bi ju se tražiti u osobnoj mržnji prema nekojima, koji onuda stanuju; a ne može drugčije ni da bude, jer ga stranačke zadjevice ne ulaze, pošto su neka mjesta gdje Hrvati stanuju bila pogodovana električnom razsvjetom valjda zato, što manje viču na velike občinske zajmove uz 7% (velim sedam po sto).

Velecienjeni g. načelnik sa svom gospodom većnicima valja da zapamte, da oni tek sa svojim privatnim dobrima mogu razpolagati po volji, ali sa občinskim dobrima nikad.

Istini za volju treba priznati, da su nakon toliko pritužba obećali, da će postaviti svjetiljke i na cesti kalvarija, što nije još bilo obavljeno. Nadam se, da nisu lagali, jer ako neće na dobre, na stojat ćemo drugim sredstvima da bude učinjena pravica stanovnicima Kalvarij-Behova.

Kod nas se to smatra kao podgrijana juha, i zato će pisac ovih redaka dobro paziti, kamo su naperene protivničke strielice.

Mnogo drugih stvari ostavljam u peru iz obzira naprama zdravlju čestitog gospodina načelnika.

Josip Blecich
Villa Pepica. — Lovran.

Obiteljske nesreće. Iz Jelšana pišu „Edinosti". U jednom slovenskom listu iz Kranjske priobćena je ovih dana kratka viest, da se je g. Ivan Kolar, gostioničar na „Staroj štrangi" u Rupi kod dizanja jedne bačve pogibeljno ponesrećio. Pošto bijaše ta gostiona na daleko poznata, zanimati će stalno čitatelje Vašega lista doznati kako je g. Kolar do te krčme došao.

Gospodar te krčme bio je Josip Sušrina, dobro poznat pod imenom „Popo iz Strange". Nu nesreća htjede, da se je pred malo mjeseca prehladio i naglo umro. Uživao je dobar glas kao čestit rodoljub, koji je i kod posljednjih državnih izbora pohitio, da dade svoj glas slovenskomu kandidatu prof. Mandiću. Zapustio je udovu sa sedmero djećice u dobi od 2 do 13 godina. Usljed velike tuge radi gubitka miloga supruga potamnio je siroti um, te se je pred mjesec dana u ulazu kuće objesila.

Usljed toga se sadašnji slitnik djece dao krčmu u najam g. Kolaru.

Danas smo opet primili iz Amerike tužnu viest, da je u nekom rudniku izgorio Antun Udović, po domaću „Zdolanji Škabarjev" iz Jelšana. Pokojnik zapustio je mladu udovu i troje djece sa starovitom sestrom. Pošao je u Ameriku da se oslobodi biede pa je tamo našao groznu smrt. Siromaštvo ove obitelji biti će tim ćutljivije, pošto je pokojnik bio jedini muškarac i kuće-gospodar".

Volosko. — † Marijan Tomašić.

U petak 27. pr. mj. odielio se od ovog svieta poštenjak čovjek, vriedan muž i otac, čestit rodoljub — Marijan Tomašić. Sprovod mu je bio u nedjelju poslie podne. Unatoč nepovoljnom vremenu, dohrlilo je na sprovod mnoštvo našega svieta, da dobromu pokojniku iskaže posljednju poštu. Za njim žalimo svi, jer nam je bio svima dobar i blag prijatelj. Bog neka teši njegovu raztuženu gospodju i ucviljenu djecu, a našemu dobromu Marijanu neka bude laka ova naša domaća zemljica, koja u njemu gubi vierna i čestita sina! Mir pepelu njegovu!

Pazinski kotar:

Iz Pazina dobivamo: *Profesorski odbor za pučka predavanja* uz pomoć prijatelja pučke prosvjete držat će u mesopustu ova predavanja:

5. siječnja prof. Zgrablić: Praznovjerje.

12. siječnja kot. veter. Rebek: Kužne bolesti životinja.

19. siječnja dr. Tomašić: Zakonodavstvo.

26. siječnja prof. dr. Ilešić: Počeci našega školstva u Istri (18. vijek).

2. veljače ljekarnik Grkinić: Zdravstvo naše kuće.

9. veljače kot. veterinar Rebek: (Predavanje bit će javljeno kasnije).

16. veljače prof. dr. Kević: Naš jezik.

23. veljače ljekarnik Smokvina: Praktična kemija u kućanstvu i gospodarstvu dopće.

1. ožujka prof. Dorčić: Položaj seljaka u prošlo vrijeme.

Pazin, dne 31. prosinca 1907.

Odbor.

Poreški kotar:

Iz Buja pišu nam, da se je tamo sastalo za posljednji put občinsko zastupstvo u ovoj godini, te da je na toj sjednici imenovalo medju ostalim učitelja talijanske (?) pučke škole u Tribanu.

Listine za izbor zastupnika za carevisko vieće ostaju po novom zakonu izložene svakom na uvid do dne 26. o. mj.

Koparski kotar:

Lanišće 30. 12. 1907. Evo i nas da se javimo s veselom jednom vješću. Dne 29. pr. mj. bio je prvi sastanak novo ustrojenog „Tamburaškog zbora" čiji je vodja naš vrli Josip Puhalj trgovac ovdje.

Vjerni načelu da se moramo sjećati naše sirotice „Družbe sv. Ćirila i Metoda" u svakoj, bilo veseloj, bilo žalostnoj zgodi, odlučili smo i mi premda siromasi da se te naše Družbe sjetimo te se je u to ime sabralo K 17·— a darovaše ovako: Veleč g. Josip Vrbka, župnik K 5·—; Marija Dočkal K 2·— a razni tamburaši ukupno K 10·—.

Maleni je ali od srca ovaj dar domovini na oltar. Mnogo malenih ovakvih darova sačinjava veliku svotu kojom se može mnogo koristiti našemu narodu. Napreda dakle braćo za duševno, i tielesno dobro našega naroda a naša će Družba uz zaštitu velikih naših apoštola, svete braće Cirila i Metoda i uz naše prinose uroditi dobrim plodom, sačuvati će našu mladež, našu uzdanicu, od crne one kuge koja se „Legom" nazivlje i koja i nama godimice ne samo djecu već i novac iz žepa krade.

Na koncu moramo priznati da je nekoliko njih koji nemogući se sporazumiti s novom današnjom dobi, i s novimi današnjimi potrebami, ne će liepim okom da gledaju ovo naše društvo. Svako vrime nosi svoje brime, stara i istinita je to poslovica, te se punim pravom nadamo da ćemo uz Božju pomoć napredovati. A i oni koji bilo s kojeg uzroka neće s nama mi ćemo prezirom pogledati, te ćemo im zapjevati onu:

Bog je s nama
Tko prot nama
S njime hajd pod pete.

*) Taj smo iznos u redu primili. O. U.

Franina i Jurina.

Jur. O kumpare Frane ce ste i Vi za feste prišli va Cres?

Fr. Sen već va Crese ošon dan i sen videl dosta toga po Crese.

Jur. A ce, da cujen.

Fr. Ta prvi dan sen pašal puli osterie do Vaporeta i sen cul kako su žapivali contro il governo i još „Volemo abašo šti Krovati ke i ne vol komandar".

Jur. A ce ne znate ki su to bili?

Fr. Su bili ona dva popardila oba dva zidara. Ce ne znate on jeden je onoga „Jebesa" šin onoga postolara, ne znate onoga na onih visokih nogah, prvoga postolara do Cresa.

I još ću Vam poveć jenu drugu, kada je sel. dr. Gule u čozota ki prodava plaščice, videl je da jima žigice hrvaske i on mu je rekel „La buti via sta porkerija", on mu je odgovoril „Ge ze bei due škalini per andar via".

I jos znate ce sen cul, Vi poznate barba Kuzma, da kada priče doma svi mu reču: viš Spinčić i on nin odgovori „Zivila nasa, a krepala vasa.

Jur. Ma vero si toga cuda doznal.

Fr. Cekaj jos jenu onda ću poć ća zac niman vrimena. Poznivas gospodara do ostarije „Al bwon Istriano"?

Jur. Ce nepoznam onoga Kavalota.

Fr. Ben on ti je prodal bragoc i je kupil ošla i ti nežnaš kako ga goni? On ne mu zna reć tru ni šta, tako je nazad se kartami da nezna ni ošla gonit, i još bi oteli drugih ucit. Cekaj jos ovo, ovi dani su kantali hrvati ki gredu va ostariju ke „Coti" tamo ti je kako „Narodni Dom" i kada su poceli kantat su neki kavaloti govorili Be, be, be, Oni misle da skupjaju ovci, perche su navajeni cut to be, be, tako su ti bedašti ti Kavaloti, da jos nevide kako jih pejaju za nos vlastela do Cresa.

Razne primorske viesti.

Odkup od čestitanja. Narodni zastupnik g. Matko Mandić podario je Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru kano odkup od čestitanja k novoj godini 5 K.

(Novac uručen je dr. Fr. Brnčić u Trstu).

Imenovanje.

Tajnik ces. kr. financijalne prokure u Trstu g. dr. Drago Lukež imenovan je bio savjetnikom kod iste oblasti. Čestitamo srdačno našem vriednom zemljaku-Pićancu (Trnoplesaru).

Božićni blagdani prošli su i ove godine najsvečanijim načinom, premda nebijaše vrieme povoljno. Kišilo je koli na Božić toli na Stjepanju u našim južnih krajevih. Uzprkos tomu bili su božji hramovi po starom običaju svuda puni pobožnog naroda, koji je radostno i uznosito pjevao: „Narodih se j' kralj nebeski" i „U se vrieme godišta" veseleći se, što se je narodio Isukrst. Odkupitelj i Spasitelj svega svieta.

Djačkom pripomoćnom društvu u Pazinu uplatili su za oprost od čestitanju gg.: Spinčić Vjekoslav K 100, Stanger dr. Andrija i Fanny K 20, Tomičić Viktor K 10, Trinajstić dr. Dinko K 20.

Gospodarski i vinogradarski koledar za god. 1908. Sastavio ga *Stanko Ožanić*, vinogradarski povjerenik c. k. namjestničtva u Zadru. Ciena mu je 50 fil. Izdanje hrvatske knjižarnice u Zadru. — Primili smo četvrti tečaj ovoga najboljega hrvatskoga koledara ove struke, pa smo sa zadovoljstvom konstatirali, da je isti opet znatno napredovao, što je velika zasluga neumornoga njegova sastavljača g. Ožanića. Činjenica je, da je nakladna knjižara ove godine morala povisiti broj istisaka, dokazuje, da je „Gospodarski i vinogradarski koledar" veoma obljubljen. Dobiva se u svim hrvatskim knjižarama i u našoj papirnici u Puli, via Giulia 1, uli valja izrično zahtjevati *„Ožanićev gospodarski kolendar za g. 1908."*, koji imade 277 stranica a stoji samo 50 filira.

Ratni brod „Erzherzog Ferdinand Max" stupio je prvi put u službu dne 1. siečnja 1908. Ukrcati će 730 mornara. Radi nestašice momčadi stupiti će iz službe ratni brod „Babenberg" i križarski brod „Aspern" koji polaze u pričuvu. S novim ratnim brodom „Erzherzog F. Max" imati će naša ratna mornarica tri velike ratne ladje od 13.600 bačava. Ostale dvie ladje ove divizije jesu „Erzherzog Karl" i Erzherzog Friedrich". Novi ratni brodovi od 14.600 bačava biti će gotovi jedva g. 1911.

Mjesto glavnog poljodjelca (capocoltivatore). Zemaljski odbor u Poreču razpisuje natječaj na mjesto glavnog poljodjelca za poljodjelski zavod u Poreču, gdje će dotičnik praktički podučavati mladiće koji dolaze u onaj zavod. Plaća tomu *poljodjelcu* iznositi će godišnjih 1600 K, svake tri godine povišena za dva puta na 1800 odnosno na 2000 K; povrh toga stanarina 520 K. Taj će dakle *poljodjelac* nakon 6 godina službe imati plaću sa stanarinom od 2500 K. Od njega se netraži poznavanje hrvatskoga jezika, toga dapače preporuča! Evviva la Spagna!

Zloporabe kod Austro-Amerikane. „Narodni list" što izlazi u New-Yorku donosi u broju od 22. studenoga o. g. oštri članak proti Austro-Amerikani i braći Cosullichima. „Narodni list" apellira na izseljenike da sami svojom inicijativom bojkotiraju ovo družtvo, budući da su sve pritužbe i američkih novina i novina u domovini proti Austro-Amerikani ostale bezuspješne. Družtvo ne obazire se na proteste putnika, jer je protežirano od ozgora. Dogadja se, da izseljenici često puta ne mogu dobiti putnice, ako ne će da putuju parobrodima ovog družtva.

Dne 16. studenoga o. g. prispio je u New-York parobrod „Francesca", koji pripada Austro Amerikani. Tim parobrodom putovalo je mnogo naših zemljaka iz Primorja, Dalmacije, Hercegovine i Crne Gore. Ovi ljudi niesu mogli da se dosta natuže na nečovječno postupanje prigodom putovanja, te su spomenutom listu predali na uvrštenje sliedeći dopis, kojega doslovno prenosimo:

Slavno uredničtvo „Narodnoga Lista". Molimo vas, da uvrstite ovo njekoliko redaka u vaš cienjeni list; neka ovaj naš dopis služi drugim našim zemljacima za ravnanje, da ne moraju i oni pretrpiti onih tegoba, koje smo mi pretrpili.

Mi smo prispjeli ovamo na paroprodu „Franciska" od Austro-Amerikanske pruge. — Putovali smo puna 28 dana. Na brodu vlada takav nered i smrad, da vam ga niesmo u stanju opisati. Hrana koju su nam davali bila je slaba, da ju nije mogao nitko uživati, nego smo radje gladovali. Da su nam dali dovoljno suhog krumpira mi bi bili daleko zadovoljniji. Ovaj naš doživljaj neka bude uputom drugim našim zemljacima, koji kane putovati u domovivu ili iz domovine ovamo.

Jovan Govedarica, Tripo Ivanković, Juro Ateljević, Mitar Boljanović, Jovan Bjeletić, Filip Vujović, Maksim Bjeletić, Lazar Kljac, Milutin Bogović, Milan Radović, Vasiljev Jakov Vilić, Milan Zirojević, Petar Marković. Simo Flogovac, Jako Brković, Jure Bule, Pavo Bule i Simun Vokić.

Iz Splita javljaju nam, da će kroz mjesec siječanj 1908. početi izlaziti politički dnevnik „Velebit" na programu »hrvatske stranke«, te mu želimo najbolji uspjeh. Duša lista biti će narod. zastup. gosp. dr. Ante Trumbić.

Narodni darovi.

G. Pero Premuda umirovljeni sudbeni vićnik u Zagrebu daruje za god. 1908. Družbi sv. Ćirila i Metoda K 10·—, g. Jernej Kopač vlastnik svićarne u Gorici šalje za istu svrhu K 50·— kao oprost za čestitanje prigodom nove godine. — Živili!

Novi kapetani i poručnici. U petak prošloga tjedna svršili su izpite četvrtoga tečaja prošle godine. Prikazalo se je 18 kandidata, od kojih su sliedeći svršili izpite s dobrim uspjehom.

Kapetanski izpiti:

Pavlović Volfang Ivanov, iz Makarske; Kraljeto Fran Rafaelov, iz Lošinja; Dostinić Nikola Dragov, iz Ereeg Novoga; Escer Roman, iz Trsta; Barisi grof Ferdinand pok. Marka iz Kopra; Rossi Alojzijev, iz Trsta.

Poručnički izpit:

Jerko Ivan Pavlov, iz Vigna; Batinić Antun, iz Dubrovnika; Apolonio Ivan Jakobov iz Malog Lošinja; De Petroni Mario, iz Pule.

Lijep primjer rodoljubivih naših dalmatinskih občina.

Šibenik: Družbinoj podružnici, koja u tom junačkom gradu upravo prelijepo uspijeva, od velike je pomoći rodoljubivo zastupstvo slavne susjedne občine. Ti velevriedni prijatelji naše družbe glasovali su joj već u dva navrata po 500 K potpore.

Benkovac i *Vrlika*: Kako je poznato, velevriedna zastupstva tih naših občina zaključila su, da se svake godine u odnosni občinski proračun ometne svota od 300 K kao prinosak naše družbi.

Ovih dana priposlaše družbi lijep novčani dar još i občine Imotski i Stasigrad.

Svaka čast i dika bratskim občinama, tim dobrim i jakim stupovima naše družbe!

Občina Spljet za Družbu sv. Ćirila i Metoda za Istru.

Rodoljubivo zastupstvo občine Spljet dopitalo je našoj družbi za god. 1907. K 1000, za god. 1908. K 500 potpore. Taj plemeniti dar slavne dalmatinske občine obradovat će sve istarske Hrvate, kojima će ta pomoć dobro doći osobito sada u čas kad su Talijani digli kuku i motiku, da na siromašnim ledjima našega naroda osvete svoj golemi poraz od 14. svibnja o. g. Živio hrvatski Spljet!

Poziv na pretplatu.

Iz nadošlog nam poziva, kratkoće radi donašamo glavnje stavke, živo preporučujući o čemu se radi.

Od duže vremena osjećala se je velika potreba, da i mi Hrvati imademo povjesnički i prama savremenim znanstvenim prilikama kritično obradjeni život Isusa Krsta.

Ako se je ikada ta potreba osjećala, to se baš u najnovije vrijeme osjeća, kad su neprijatelji Isusovi i kod nas ustali proti njemu grdeći ga, psujući i izrugavajuć se njegovu nauku na takovi način, da se gnjusi ište poštenu i misaonu čovjeku.

Sve me je ovo ponukalo da napišem Isusov Život. Na prvi mah čitajući glasovito djelo *O. T. Didona*, o Isusu, kojeg se je kroz kratko vrijeme u samomu Parizu rasprodalo preko 150.000 istisaka, kanio sam ga prevesti, ali sam uvidjeo, da nije za naše šire čitateljstvo, pa sam odlučio samostalno raditi, te sam kroz punih sedam godina truda i napisao: *Život Isusa Krsta* po evangjelistima i odabranim katoličkim piscima.

Nastojao sam svim silama, da djelo izadje takovo, kako bi udovoljilo i najvišim čitaočkim krugovima; a da bude opet shvatljivo i razumljivo i našemu prostomu narodu, što je vrlo teško, jer je u Isusa sve prosto, ali i čudnovato, sve milo, ali i divno, uzvišeno i božanstveno.

Djelo je već pod štampom, a izaći će u siječnju 1908. u 32—34 tiskana arka u 8-ni.

Tko unaprijed spremi novce kao pretplatu zapadaće 3 K a za djake i težake 2 K 50 hel. dok će književna cijena biti 4 K.

Poštarina se plaća napose, naime, za svaki komad 20 hel.

Novci neka se šalju na adresu: G. Ante Jukić, umirovljeni stražmeštar, Mostar, Zahum; a upisni arci na: «Hrvatska dioničke tiskarna».

Uzdajuć se, da će se svi prijatelji čistoga kršćanskoga štiva zauzeti za raspačavanje, umoljavam sve hrvatske katoličke novine, da bi ovaj poziv izvoljele blagonaklono preštampati.

Unaprijed svima zahvaljujuć bilježim se sa štovanjem

U Mostaru, 30. listopada 1907.

O. Radoslav Glavaš,
biskupov tajnik.

Jeftino česko

PERJE

za krevete

5 kg. novo čišćano K 9·60, bolja K 12·—
bijele palulijice čišćane, 18·— „ „ 24·—
kao snieg bijele palu-
ljice čišćane . . . 30·— „ „ 36·—
razašilje se franko pouzećem.
Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu
tovar. troška.

Benedikt Sachsel, Lobes, br. 259
pošta PILSEN, Češka.

Narodnom občinstvu preporuča svoju bogato snabdjevenu robnu trgovinu

Marko Zović

krojački majstor

PAZIN — Narodni dom.

Naručbe obavlja brzo i točno uz umjerene cijene.

Želudčane kapljice

prije zvane i poznate pod imenom

Markove kapljice

sredstvo proti slabosti želudca, imenito proti pomanikanju teka za jelo, proti grizu i grčevima u želudcu i trbuhu, proti nadutosti od vjetrova. Poslije teškog mastnog ili prebljutog jela podupire naravnu probavu. 1 tucet 4 K, 5 tuceta 17 K, 10 tuceta 32 K, franko postavljeno na svaku poštu.

* * *

Molim izvolite mi poslati još 12 bočica želudčanih kapljica jer mi nuždno trebaju pošto na meni upravo čudotvorno. Božo Pažić, Kaštel stari.

Molim pošaljite mi jedan tucet kapljica pošto pošto sam uvjeren već kod prijašnje naručbe da djelaju izvrstno, to ću svako o zgodom isto mojim prijateljima preporučiti. — Ovakovih dopisa, koje nam mogu sve ovdje navesti imadem još mnogo, te stoje svakome na uvid.

Ove kapljice pripravlja samo Gradska ljekarna u Zagrebu, pak zato treba kod naručbe pisati točno na adresu:

Gradska ljekarna Zagreb,
polag trga sv. Marka 20.

U interesu vinogradara!

Upozoruje se gospodarske zadruge, posjednike i trgovce da je glavno skladište za prodaju u Primorju poznatog

Sumpora specijaliteta Albani kod Pesaro

vlastničtvo

Sumpornih ruda Trezza-Albani-Romagna

povjereno **isključivo** tvrdci

Paolo Rocco e Nipoti Trst i Rovinj

Za cijene i obavjesti obratiti se jedino navedenoj tvrdci ili njezinim opunovlaštenicima u Poreču gospodinu **Egidio Rocco**, a u Rovinju gospodinu **Antonio Biondi**.

Utemeljena god. 1894. **NARODNA TISKARA** Utemeljena god. 1894.

LAGINJA i dr. Pula, via Giulia, 1.

Preporuča sl. općinstvu svoju

tiskaru, knjigovežnicu, papirnicu i tvornicu pečata.

U papirnici mogu se dobiti slijedeći:

Molitvenici:

Utjeha starosti. Čvrsto uvezan: Tiskan velikim slovima, po K 1·60, 1·80 i 2·50.

Isus prijatelj djece. Čvrsto i lijepo uvezan, po K —·60, —·70, —·75, —·80, —·90 i 1·—.

Andjeo čuvar. Molitvenik za djecu, po K —·40, —·50, —·60, —·70 i —·90.

Sv. Anton Padovanski i njegovo štovanje. Elegantno uvezan po K 1·60 i 1·80.

Vrtić Gospodnji. Uvezan u kožu, po K 3·—.

Hljeb nebeski. Uvezan u baršunastu crnu kožu sa zlatorezom po K 3·80.

Slava Bogu a mir ljudem. Uvezan u finu kožu po K 4·—.

Vjerno bogoljubnost. Uvezan u fine tvrde korice po K 2·40 i 4·—.

Pomeštno se. Uvezan u veoma finu kožu po K 7·60.

Pobožni učenik. Uvezan u mehku crnu kožu po K 1·80.

Pobožni mornar. Uvezan u tvrde korice po K —·80.

Našom nakladom izašle su slijedeće knjige:

Ob uljudnom i pristojnom ponašanju po K —·40.

Putovanje N. V. D. Marije Terezije na Male Antile i Kubu. Pjesma, K —·40.

Mat u Kini. Pjesma, K —·40.

Bzzl računar III. pregledna knjižica za proračunanje dnevnice, K —·80.

Knjižica nedjelne nadnice (u hrvatskom, njemačkom ili talijanskom jeziku) K —·60.

Komisionalne knjižice, K —·80.

Dvostruki elektro-magnetički

KRIŽ ili ZVIEZDA

R. B. broj 86967.

Telefon br. 45—22.

jest elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod uloga, reume, astme (težkog dihanja), nesposanja, zujanja u uhu, neuralgije, glavobolje (migrene) kucanja srdca, zubobolje, muževne slabosti, studeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), mokrenju postelje, nejesti, nesvjestice, caglukosti, drhtanja na tielu, influence skopčane sa bolešču hrbta, bilediia (mafokrvnosti), želudčanih grčeva, bezčutnosti, lechiase, pusokrvnosti, svih udnih grčeva, hypochondrie, tjelesnih grčeva, hämorrhoida, kao i kod svesčke slabosti itd. služi kao nenadkriljivo sredstvo, pošto elektro-magnetička struja cielim čovječnim tielom djeluje, čime se rečeno bolesti u najkraćem vremenu izliječe.

Poznato je, da liečnici kod navedenih bolesti višekratno elektrizovanje tiela upotrebljuju, ali ipak na taj način, da jaka struja samo prolazno i povremenom kroz tielo prolazi, dočim naprotiv tomu struja elektro-magnetičnog križa ili zviezde R. B. br. 86967, kako je jur rečeno, umjerenim načinom neprekidno na tielo djeluje, što svakako brzem izliečenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 godina stare bolesti izliečene su sa mojim strojem posve! Od izliečenih sa mojim strojem R. B. broj 86967 izraženo zahvalo kao i od odličnijih slojeva izdane svjedočbe i priznanice iz svih strana svieta pohranjene su u mojoj pismohrani, gdje stoje svakomu u svako doba na uvid. GDJE NIJEDAN LIEK NIJE POMOGAO, MOLIM POKUŠATI MOJ STROJ, jer je to sigurno sredstvo proti gore navedenim bolestima, a onaj bolestnik, koji po mojem stroju nebi bio izliečen najduje u roku od 45 dana, dobiva novac natrag.

Upozorujem osobito p. n. občinstvo na to, da se moji stroj ne smije zamjenjivati sa Voltinim, koji je poradi svega neuspjela zabranjen u Njemačkoj kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj **dvostruki elektro-magnetički križ ili zviezda R. B. br. 86967** osobito se hvali i sliva vanredan dopadnost poradi svoje izvrsne djelovitosti.

MALI STROJ STOJI 6 K., rabiti ga mogu samo djeca i jako slabo gospodje.

VELIKI STROJ STOJI 8 K., rabi se kod ostarjelih 90 godišnjih kroničnih bolestih.

Dopitivanje i naručbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Pouzećem ili tako se novac unapred pošalje, razašilje glavna prodavaona za tu i inozemstvo.

ALBERT MÜLLER,
Budimpešta, V/41. Kotar,
Vadasz-ulica br. 34.

OGLAS!

Potpisani časti se javiti p. n. gospodi trgovcima i pekarima, da je izručio zastupstvo svog mlina za donju Istru i otoke gospodinu

Lacku Križu u Puli

na kog neka se izvole svi obratiti, koli za informacije, toli i za naručbe, jer će na ovaj način najbrže i najtočnije poslužen biti.

Vinko Majdič
Valjični mlin u Kranju.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, *koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kranc 50.*

Prima novac na štednju *od svakoga, ako i nije član, te plaća od istoga 4½% čisto bez ikakvog odbitka.*

Vraća na štednju uložene iznose *do 1000 K bez predhodnog odkaza, a iznose od 1000 K ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz, na odkaz od 8 dana.*

Zajmove (pasude) daje samo zadrugarom; *i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice na garanciju.*

Uredovni sati svaki dan *od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati poslie podne; u nedjelju i blagdane samo julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.*

Družtvena pisarna *i blagajna nalazi se u vlast Carrara vlastita kuće (Narodni Dom) prvi pod desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.*

Ravnateljstvo.

GOVOR

što ga je govorio zastupnik prof. VJEKOSLAV SPINČIĆ prigodom glavne razprave o »nagodi« austro-ugarskoj u zastupničkoj kući carevinskoga vieća

u Beču, dne 12. prosinca 1907.

Visoka kućo!

Mi zastupnici hrvatskoga naroda počimamo obično naše govore hrvatski (Glasovi: Gdje je hrvatski stenograf? Odgovori: Eto ga, prvi put u ovom parlamentu. Koncepista u predsjedničtvu ministarstva Čulić je tu!), kao i njeki Česi a u novije doba i Slovenci, poglavito ba utvrdimo svoje pravo govora u svojem jeziku, i upozorimo u koji zbor zakonodavni mi spadamo u onaj najme u kojem se samo hrvatski razpravlja. (Živo odobravanje).

Ako ikad ovaj je put posve opravdano i s praktičkoga gledišta govoriti samo hrvatski, prije svega jer je čisto hrvatska stvar, rad koje mi zauzimamo negativno stanovište prema takozvanoj nagodi u istinu ugovoru izmed Austrije i Ugarske, a drugo radi toga jer i tako ne koristi govoriti svim razumljivim jezikom. Ne koristi jer su vlade u Beču i Pešti i njihovi predstavnici opetovano izjavile da ovdje neide za to da se promjeni koja ustanova ugovora, da treba sav prihvatiti ili zabaciti. Ne koristi govoriti ni dokazivati ni sazivati u pomoć ni vladu ni stranke. Pokazalo se je to u nagodbenom odboru, gdje su odaslanici „Jugoslavenske sveze“ dr. Ploj i dr. Laginja njemački govorili, dokazivali kakove se nepravde dogadjaju Hrvatom i Slovencem, kako se krše jasne ustanove zakona, kako se zapostavljaju interesi hrvatskoga i slovenskoga naroda, i u samom ugovoru izmed Austrije i Ugarske, koji nam je evo u razpravi. I vlada i stranke nestrpljivo su slušale, videć u govorih samo obštrukcionističke namjere; nit su šta odgovorile a kamo li pobijale navode naših odaslanika. Možda i strankam, svakako pako c. k. vladi, tako su se škakljivimi pričinjali govori naših odaslanika u nagodbenom odboru, da novine — sve stojeće pod uplivom vlade — (dr. Tresić: Plaćane su za to) u najviše slučajeva nisu ništa donašale o tih govorih; više puta samo spomenule da je govorio dr. Ploj ili dr. Laginja ili obojica, al ne što je koji govorio, često u obće nit spomenule da je govorio.

Dakle uzalud nam govoriti njemački, uzalud ma i kojim drugim slovenskim jezikom. Opravdano govorimo samo hrvatskim jezikom.

Hrvatskimi govori dokazujemo da smo proti ugovoru nalazećem se u razpravi sa stvarnih razloga. Kušat ću jih i ja njekoliko navesti. Neću ništa osobita reći. Dotaknuti ću se samo najpoznatijih stvari prema onoj „meminisse juvabit“, da je dobro u stanovitih zgodah stanovite činjenice i dogadjaje makar i poznatije spomenuti.

Prvi takav razlog je *državopravan. I taj je načelan.* Taj je takav, da kad nebi bilo nijednoga drugoga, mi bi proti ugovoru bili.

Ugovor, gospodarski ugovor, nagoda se ga je dosad zvalo, izmed Austrije i Ugarske, osnovan je na dualizmu, na razdvojenju monarhije Habsburga, na razdiobi njezinoj u dva diela. U jednom dielu imadu prevlast Njemci a drugom Madjari (Glasovi: Tako je tako!) premda su u prvom dielu Njemci, a u drugom dielu Magjari u manjini.

Ugovor sam nije državopravan ugovor, al je ugovor zasnovan na državopravnom uredjenju monarhije.

A to uredjenje bilo je zasnovano proti nam, proti Slavenom u obće, napose proti Čehom a najpače proti Hrvatom, a s njimi i Slovencem.

Staveni, da nebijaše dualizma, bili bi došli do glavne rieči u njekom središnjem zboru, i bili bi mogli odlučiti kako da se vladaju i upravljaju načinom kojim nebi bili oštetili drugih, al nebi se nit njim moglo krivica činiti. Tà neposredno pred uvedenjem dualizma je ministarstvo Beleredi bilo izradilo osnovu kako bi se monarhija razdielila u pet skupina temeljećih se na povjesti i narodnosti. Tim bi se bilo sve narode zadovoljilo. Uz dualizam jednim čine krivo Njemci, drugim Magjari; trpe svi, mukar njeki više njeki manje.

Do dualizma kazala se je prilično uzajamnost Čeha, Moravake i Štezije, ili kako se jih obično zove Slovaci, a kako se sami zovu Slovenci, u Ugarskoj. Bilo je vrieme kad su se smatrali jednim, kad se je jedan književni jezik htjelo uvesti, kad su se pravom braćom smatrali. Poslie dualizma padala je sve jače sviest uzajamnosti, i dánas reć bi da je jako slaba. Više kao demonstraciju smatram primitak župnika Hlinke u Českoj, i među Česi u obće. Primilo se ga je, al kao čovjeka mučenika, iz dalekih krajeva, iz krajeva u kojih mu nemožeš ništa pomoći, nego tješiti ga prije nego li ide u zatvor. Tješi se i čovjeka odsudjena na smrt prije nego li se ima na njem izvršiti smrtna odsuda!

Mi Hrvati i Slovenci pokazali smo sviesti uzajamnosti i u prošlom vieku, pokazali smo je prije dualizma u pjesmu u knjizi, u politici, pa i na bojnom polju. Usadjeno je u srcih i u pametih Hrvata, a ja se toga često ponosom sjećam kako je jedan od grofova Draškovića god. 1835. dovikivao Magjarom: Regnum regno non proscribit leges — kraljestvo kraljestvu ne propisuje zakona. Ponekle ponosom možemo se sjećati takodjer godine 1848. *A kakav je ugled Hrvatska uživala godina šezdesetih!* Svi čimbenici, od najvišega do najnižega, smatrali su Hrvatsku samostojnom, kao jedno državopravno tjelo, kao jednu državu pod uzajamnom okrunjenom glavom. Njemci i Magjari natezali su se, kojim da se više približi, s kojimi da stupi u uži savez. Beč ili Pešta bila je lozinka kod mnogih. Nit Beč niti Pešta, odgovarali su Hrvati prvih godina sedmoga desetlieća prošloga vieka. Sjećam se kao da bijaše jučer, što se je sbilo u školi kad sam bio u prvom gimnazijalnom razredu na Rieci. Sa sabora vratio se je jedan noš profesor i zastupnik, hvala Bogu i sad živući. Mi smo ga onako njekako instinktivno najsrdačnije pozdravili. Pripovjedao nam je onako kako smo ga mi razumjeti mogli, da su bili u saboru pitani da li će u Beč ili u Pešту. Oni su odgovorili: nećemo ni u Beč ni u Pešту, hoćemo *da ostanemo u Zagrebu*, da tu odlučujemo o sudbini našega naroda.

Ta samosviest Hrvata bila je uzrokom, da se je razpuštalo hrvatski sabor. I to razpuštanje doprinelo je, da su Hrvati, imajuć birati izmed Beča i Pešte, odlučili se za Pešту a proti Beču. Magjari, i naročito njihov tadanji vodja Deak znali su, to cieniti, pak su Hrvatom dali bieli list, da ga izpišu sa svojimi željami, sa svojimi zahtjevi, sa svojimi uvjeti. Žalibože slabo su izpisali taj bieli list; a Magjarske vlade su tečajem prošlih desetlieća zamrčile i ono malo dobra što bijaše na njem zapisano, zaboravile su od kolike vriednosti bijaše za nje da su Hrvati više uza nje pristali. U dobi dualizma, u dobi nagodaba, *pala je Hrvatska u svojem ugledu, zaboravilo se je na njezino državno pravo. Hrvati imali bi biti plienom što Njemaca što Magjara; hrvatske pokrajine, provincije što Austrije što Ugarske, a njeke jedne i druge.*

Ustjed dualizma, i nagodaba s njim u savezu stojećih, Hrvatska je u očima mnogih prestala biti državopravnom skupinom, državom; i razdieljena je u tri posve različita državopravna tjela.

To i što je tim u savezu mora prestati. *Razdvojena uda hrvatske države i domovine valja opet ujediniti.*

Tu težnju smatramo nuždnom, potrebitom, a i u povjesti utemeljenom.

Mnogi ne daju ništa za povjest, ćak se s njom i rugaju Ja dajem ne svu, ali mnogo vriednosti povjesti. Ako nejma već naroda znamenita u prošlosti, onda dakako povjest nejma vriednosti. Al ako je narod živ i ima svoju povjest, ima ugovore nikad nenapuštene, dakle valjane, onda povjest vriedi. Ima tu i dvostrane obveznice, hoćete li mjenice (Zast. Biankini: Mjenice kadkad i zapadnju!) Ja neznam da bi mjenice, obveznice izmed vladajuće kuće i hrvatskoga naroda zapale. — Povjest nas sokoli, daje nam svjesti; ona nam pokazuje da ono za čim težimo, ako i ne baš onakvo, nebi bilo ništa nova, može i opet biti.

A naša povjest, povjest o našoj hrvatskoj državnoj samostojnosti je jasna, bjelodana. Nju izvraćati i tajiti mogu samo oni koji bi nas htjeli uništiti, koji bi htjeli da nas nije, kojim smo na putu u njihovim šovenskim, ničim opravdanim nit utemeljenim težnjam.

Hrvati ne bijahu nikad podvrženi oružjem. Imali su svoju državu kada još Magjara nit nebijaše u Evropi, kad su se ovi potucali još po kojekakvih stepah. Hrvati imali su državu u X. i XI. stoljetju jednu najznamenitijih, najuglednijih, koja se je protezala izmed Dunava, Drave, Drine i Jadranskoga mora.

Imajuć domaće kraljeve do početka XII. stoljetja, vladajuć se ustavno, bilo je raznih sabora, jedno doba jaki na kraju i na moru, najjači na jadranskom moru, izabrali su tada, 1102., svojim kraljem ugarskoga kralja Kolomana, a on prisegao da će štititi prava i medje Hrvatske. Tim činom, dvostranim ugovorom, nisu Hrvati izgubili ni malo od svoje samosvojnosti državne. Svojom krunom okrunili su kralja, koj je već jednu krunu imao. Do onda *Rex Hungariae* bio je odlud *Rex Hungariae atque Croatiae.* Na glavi toga kralja sdružile su se dvie krune, ali države ostale su posve razdvojene, svaka za se, sa svojimi zakoni, sa svojom upravom, sa svojimi upravnici, dostojanstvenici, pa ćak i vojničkimi vojskovodjami zajedno sa vojskami koje se je od časa do časa kupilo. Hrvatska, kako do onda tako je i na dalje ostala „Croatia“ ili „Regnum Croatorum“.

Da odnošaj izmedju Hrvatske i Magjarske nebijaše drugi, nego onaj što se označuje osobnim spojem, personalnom unijom, to se je pokazalo 200 god. iza izbora Kolomana hrvatskim kraljem. Hrvati bili su izabrali njega, sa pravom nasljedstva, u mužkoj lozi. I kad je ova sa Andrijem Venecijanskim izumrla, onda su Hrvati, posve neodvisno od Madjara, izabrali Karla Roberta Anžuvinca, Napuljca svojim kraljem. Magjari su istoga kašnje izabrali svojim kraljem. I ako bi ko htjeo izvadjati iz izbora Arpadovca, magjarskoga kralja, kraljem hrvatskim, kakvu odvisnost Hrvata od Magjara, onda bi se takovu odvisnost Magjara od Hrvata imalo izvadjati iz izbora hrvatskoga kralja Karla Roberta kraljem Magjarskim. Al nije ni jedno ni drugo:

Poslie izumrća Anžuvinaca bilo je kroz skoro 150 godina raznih promjena i na hrvatskom i na magjarskom priestolju; al nema ni traga tomu da bi Hrvatska izgubila što od svoje samostojnosti. Ona se je doista u vojskah proti Turkom teritorijalno prilično umanjila; od svojih državnih ustova nije izgubila ništa.

To se je najbolje pokazalo *poslie bitke kod Mohača*, gdje je pao zadnji odvjetak dotadanjih kraljeva, Ljudovit Češki.

Hrvati, bez obzira na Magjare nit na ikoga drugoga, njihovi predstavnici, sastali su se i izabrali svojim kraljem *Ferdinanda Habsburga* austrijanskoga nadvojvodu i s njim njegove nasljednike mužke loze. Izborni čin obavio se je 1./1. 1527. na Cetinu, blizu Slunja.

Imam ovdje prepise listina što sam jih napravio prije mnogo godina iz knjige „Chmel Joseph. Actenstücke zur Geschichte Kroatiens und Slavoniens in den Jahren 1526. u. 1527. Wien 1846.“ (Dr. Laginja: Kako znadu naći i tiskati kad misle da njim može trebati). Te su listine izvadjene iz arhiva. Tako je ona od 1. jenara 1527., koja govori o tom, kako Hrvati toga dana kralja Hrvatske izabiru, regem Croatiae eligunt. Sastali su se duhovni i svjetovni predstavnici Hrvatske, jedan biskup i jedan opat, mnogi velikaši, medju njima i Zrinski i Frankopani, plemenitaši, zastupnici županija, gradova, kotara i naroda, sveukupnost kraljevstva Hrvatske, Universitas Regni Croatiae.

Izabiru Ferdinanda kraljem pred odaslanici njegovimi. Izabiru ga i postavljeju uvjete. Na te uvjete pak Ferdinand u 15 točkah odgovara i u glavnom jih prima. Neću svih navadjati, nego samo njeke. Na prvu odgovara, da će neoskvrnjena čuvati prava i slobošćine kraljevstva Hrvatske. U drugoj obećaje, da će va obranu kraljevstva Hrvatske poslati 1000 konjanika i 200 martoloza.

Još jednu hoću da navedem.

Ferdinand u trinaestoj točki veli: „Što se tiče sdruženja austrijskih zemalja i Hrvatske odgovara njegovo Veličanstvo — *„Ad XIII. concernentem unionem patriarem Austriacarum et Croatiae Majestas Sua respondet“* — da nemože za sada radi velikih poslova odlučiti, već da će to učiniti u zgodno vrieme.

Predstavnici cjelokupne Hrvatske izabrali su Ferdinanda i njegovu suprugu, jer je ova posliednja bila roda prvanjega kralja, jer su njega smatrali jakim, pošto je već bio nesamo vojvoda austrijski, nego i kralj češki, te medju ostalim vojvoda Štajerske, Koruške, Kranjske, grof celjski i Gorički i markgrof. Slavonije; a jakost kralja držali su da je nuždna radi vojska, koje se je onda imalo sa Turci. Svuda i svuda nalazimo „Regnum Croatiae“ pod kojim se je razumievalo ne samo sadašnju Hrvatsku, nego u obće Hrvatsku državu, teritorijalno doista već onda okrnjenu, ali pravno posve u životu kao samostojnu državu.

Već 27. aprila 1527. na zboru kako kaže evo odnosna listina, tuže se i jadikuju, i po svojih podanicih poručuju Ferdinandu,, što nedrži na medji Hrvatske 1000 konjanika kako je obećano, i vele neka *zna Vaše Veličanstvo*, da je ono tražilo Hrvate da mu budu podložni, obećao, da će ih združiti sa ostalimi krajevi nasljednimi i štititi njihova prava i slobode. Neka zna također Vaše Veličanstvo, da Hrvatske nije niko *osvojio* silom, nego da su Hrvati slobodnom voljom poslie smrti svoga kralja Zvonimira *pridružili svoju krunu* k kruni ugarskoga kralja, a sada oto Vašega Veličanstva. Već se 80 godina borimo proti Turkom. Ako i Hrvatsku posjednu, kako misle, neće ih niko moći istjerati, i bojimo se, da će kratko iza toga osvojiti Štajersku, Koušku, Kranjsku i Istru!

Ovo i mnogo toga sadržano je u listinah, što su ih pisali s jedne strane Status et Ordines Regni Croatiae iz svoga glavnoga sabora, generali Conventu, kralju Ferdinandu, a s druge strane kralj Ferdinand statišem, predstavnikom Regni Croatiae.

Reć bi, da za to sve gospoda ministri malo znadu. Možda će se s vremenom naučiti.

Državopravna samostojnost Hrvatske obstojala je uvjek i na dalje. I kad se je Karlo VI., videć da neće imati mužkoga odvjetka, i zanjuć, da su Hrvati na svojem saboru u Cetinu postavili na svoje priestolje Ferdinanda i njegove samo mužke potomke, počeo brinuti za nasljedstvo, nit njemu nit ikomu drugomu drugomu nije palo na um, da bi podvojio o državnoj samostojnosti Hrvatske. Potaknut Karlom VI. sastao se je sabor Hrvatske dne 9. marta 1712., da dade pravo nasljedstva takodjer ženskim potomkom Karla VI. i to onim ženskim potomkom prejasne austrijanske krvi, koja nebude vladala samo u Austriji. (Glasovi: I stolovala u Beču), i stolovala u Beču, nego takodjer u Štajerskoj, Koruškoj i Kranjskoj.

Cesar i kralj Karlo VI. dragovoljno je prihvatio tu odluku sabora Hrvatske, i to dne 16. maja 1712.: Probamus, acceptamus, confirmemus .... Odobravamo, primamo, potvrdjujemo ....

To bijaše stvoreno posvema suvereno, neodvisno od bud koga, neodvisno i od Ugarske. Ova je tek 1723. priznala i ženskim odvjetkom Habsburške kuće pravo na svoje prestolje. Pragmatička sankcija Hrvatska starija je 11 godina od Ugarske. Nit je jedna odluka od druge odvisna; pače i različita je, jer Ugri — Magjari nisu postavili uvjeta da ima vladati onaj odvjetak koj vlada takodjer Štajerskom, Koruškom i Kranjskom, i drugimi nasljednimi zemljami.

Tu se je pokazalo u svečanom činu kako je posve nješto drugo Hrvatska posve nješto drugo Ugarska.

A pokazuje se to i kasnije. I makar su Hrvati godine 1790. izručili upravu svojih zemalja ugarskoj vladi — učinili su to do boljih vremena, dok se sve hrvatske zemlje neujedine, i to uz veto za Hrvatsku.

U listinah, što su izdavali kasniji carevi i kraljevi nalazimo *uviek Hrvatsku, poslie Ugarske* posebice imenovanu, pače razstavno tako, da dolazi ime jedne treće kraljevine izmed njih. Imam pred sobom i opet prepise raznih listina. U njima se čita ovako: „Nos Franciscus secundus, divina favente clementia, electus Romanorum imperator semper augustus, Germaniae Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae-Croatiae ... rex. Tako u listinah ticućih se Kampoformijskoga traktata g. 1797. Tako u listini mira izmed Cara i Turaka podpisanoga u Sistovi 4. augusta 1791.

Uviek je Bohemia izmed Ugarske i Hrvatske, čim je doista poneke rečeno, da je najznamenitija Ugarska, pak Bohemia, pak Hrvatska, al tako bjelodano iztaknuto, da je po-

sve drugo Ugarska, a posve drugo Hrvatska. Nije se to ni onda promenilo, kad si je car i kralj Franjo II. dao godine 1804. naslov „nasliedni car Austrije", za sva svoja nasljedna kraljevstva, jer je u odnosnom patentu naročito iztaknuo, da kraljevstva, kneževine, pokrajine očuvavaju svoje naslove, ustav, povlastice i medjusobno odnošaje.

Već su ovih dana iztaknuli drugovi Prodan i Biankini ovaj i činom odnosnu listinu, da je Njeg. Veličanstvo sada vladajući cesar i kralj god. 1850. priznao posvemašnju nezavisnost Hrvatske; a odpisom 8. XI. 1861. priznaje valjanost izbora na Cetinu — i pragmatičku sankciju.

Godine 1848. bio se je razbio faktički svaki savez Ugarske i Hrvatske, a god. 1850. i formalno. A više stogodišnji savez, al savez samo, pripoznaje i adresa Magjara god. 1861., u kojoj se veli: „da Hrvatska zauzima posobno stanovište, pošto nebijaše nikad utjelovljena Ugarskoj. Bila je od 1102. samo saveznica Ugarske. Bila je naš stolni, drug naš suborioc.

Pa ni samom nagodbom, koja bijaše stvorena bez Hrvata i proti njim, oktroirana, koje valjanost većina Hrvata pravom poriče, ne bijaše utjelovljena Hrvatska Ugarskoj. Hrvatska je i tu uzdržala samostojnost državnu, akoprem je neka državna atributa prspustila Ugarskoj, to jest da obavlja i za nju neke poslove.

I prošav obćenito povjest kraljevstva Hrvatske, dozvolite mi gospodo nekoliko riečí iz povjesti slovenskih zemalja i Istre. Da su Slovenske zemlje i Istra u starija vremena za vlade narodne vladajuće kuće spadale k Hrvatskoj, o tom nema dvojbe.

I iz dobe poslie izumrća narodne dinastije imademo za to znakova i dokaza.

Kad je poslie smrti *vojvode koruškoga, Otokar (češki)* dobio njegove zemlje Kranjsku, dio Istre i slovensku marku, onda god. 1270. se je tomu protivio Stjepan kralj ugarski i hrvatski, kao hrvatski. Vojevao je zato i Stjepanov nasliednik Vladislav. A konac tim bojevom učinio je car Rudolf I.

Celjski knezovi, osobito Ulrich, igrali su veliku ulogu takodjer u Hrvatskoj u I. polovici XV. stoljeća.

U uroti Zrinjsko-Frankopanskoj sudjelovao je znatno Celjski knez Tattenbach.

Vriedno je možda spomenuti, da princ Rohan Henri, koji je živio u I. polovici XVII. stoljeća, u svojoj knjizi „Sur les interêts de prince e d'es età souveren" navadja Goricu i Gradišku kao hrvatske gradove „Oppida Croatorum".

Sv. Jeronimski zavod hrvatski, smatralo se je ustanovljenim nesamo za Hrvate nego takodjer za Slovence, i za one Istre i za druge, naročito Kranjske. Po nalogu kardinala Stehetiusa 1651. sabiralo se je za taj zavod kako po hrvatskih tako i po slovenskih zemljah. Kad se je htjelo sa strane naših neprijatelja, da Istra i Kranjska tamo nespada, brisalo se je Istria i Carniola, a postavilo Bosna i Slavonija, premda su ove imale pravo na sv. Jeronimski zavod i bez toga.

Glagoljica, koju se može smatrati kao njeku posebnu povlasticu Hrvata i njihovoga kraljevstva, bila je razširena takodjer po današnjih slovenskih zemljah. (Dr. Krrk: Po cielom Ilirikumu!)

Glede *Istre* posebice, u koju se je često i Trst brojio, a na koju kao i na Dalmaciju su mnogo napadali Mljetčani, i u kojoj imamo hrvatski pisan spomenik iz dobe Zvonimira kralja hrvatskoga, pripoviedaju značajnu zgodu koli hrvatski pisac Krčelić u svojoj „Historia Aecclesiæ Zagrabiensis" toli magjarski pisac Fessler u svojoj „Geschichte der Ungarn und ihrer Länder" VII. Th. p. 349. Oni jedan i drugi pripovjedaju kako je Toma Erdedy Bakač oštro prigovorio caru i kralju Rudolfu u Pragu proti nepravednom odtrgnuću Istre i grofije Pazin od Hrvatske *„murmurando vehementius de iniqua ejus* (županija — grafija Pazina) *atque Istriae a regno Croatiae . . . avulsione.*

Što kamo nespada, togá se nemože otrgnuti, znak da je Istra k Hrvatskoj spadala, u koliko tada ne bijaše na obali posjednuta od Mljetčana.

Godine 1660. išao je Petar Zrinjski sa svojom ladjom u susret putujućem cesaru — kralju Leopoldu u Devin i odvezao ga na svojoj ladji u Trst. Tako pripovieda blagopokojni Eugen Kumičić u svojoj „Uroti". To je jako značajno, jer bi kazalo, da drugih, osobitih velikaša osim Zrinjskih i Frankopana ne bijaše tada u južnih stranah današnje monarhije Habsburga.

A evo što donosi pokojni profesor Bidermann u svojoj „Geschichte des öster. Gesammtdec II. Abt., Innsbruck 1889." stranica 239 i 240.

„Poslie mnogogodišnjega dopisivanja . . . poslao je Bečki kabinet prema svrsi god. 1699. mljetačkomu senatu spomenicu u kojoj se ovo tvrdi . . . . „Cum igitur pro primo regnum Dalmatiae per flumen Cetinae terminetur . . . reliquae terrae ac possessiones Venetae in Istria ad regnum Croatiae pertinent . . ." A to će reći: „Kad dakle prvo kraljevstvo Dalmacije sa riekom Cetinom svršava . . . . a ostale zemlje i posjedi mljetački u Istri kraljevstvu Hrvatskoj pripadaju . . ."

To nije Bedermann iz prsta izsisao nego stalno uzeo iz njekoga arhiva. Mora se i naći medju spisi, u sbirci diplomatičke korespondencije.

U ostalom to što sam naveo su većinom samo krnjasti dokazi, kakovih se može još mnogo naći, a koji samo potvrdjuju ono što su predstavnici države Hrvatske u svečanih momentih izražali.

Kad su ti predstavnici birali Ferdinanda Habsburgovca svojim kraljem, onda su medju ostalimi zahtjevali — postavili uvjet, da se *sjedine dielovi Austrija i Hrvatska.* Ferdinand je na tu točku odgovorio, da nemože još odlučiti radi drugih velikih poslova. Možda će ga naći već jednom odgovorni ministri Njegovoga Veličanstva poslie skoro 400 godina.

Dielovi, koje spominju predstavnici Hrvatske g. 1527. označeni su nješto potanje onom prigodom kad su predstavnici Hrvatske prilivatili pragmatičku sankciju. Tu su oni rekli da izabiru svojimi kraljevi potomke one loze, koja vlada nesamo u Austriji, nego i u Štajerskoj, Koruškoj i Kranjskoj, i što e k ovim pripadalo.

Još jasnije se je izrazio sabor Hrvatske u svojoj adresi 5. jenara 1848. Sabor veli najprije, da hoće da se monarhija neraztrgava.

Onda prosliedjuje:

Trojedna kraljevina Hrvatska, Slavonija i Dalmacija pridržaje si pravo ujediniti ne samo svoju slovensku braću u Štajerskoj, Koruškoj, Kranjskoj, Istri, Gorici i na otocih nalazećih se pod Ausrijskom vlašću, nego i one dielove što su pod Turskom, kad budu opet osvojene, te iz toga svega ustanoviti jugoslavenstvo kraljevstvo.

Eto strašila „jugoslavenskoga" kraljevstva, koje pak neznači ništa drugo, nego oživotvorenje negdašnje Hrvatske, kojoj su od g. 1527. Habsburgi odnosno Habsburgo-Loreni izabrani vladari.

Više ovoga ovdje navedenoga nisam ni tražio u izvorih, nego naveo evo iz govora od 18. jula 1907. druga gosp. dra. Kreka. On je u tom svojem govoru rekao: „U ime potlačenoga al probudjenoga puka izjavljam potpunu solidarnost sa našom hrvatskom braćom."

U tom govoru rekao je takodjer, nâproti grožnjam Wekerlovim proti Hrvatom, da nećemo nikada dopustiti, da austrijski vojnik u ime krivoga državnoga prava ugarskoga predje medju Hrvatske.

Nećemo dopustiti, recimo bolje nećemo privoliti, jer čitamo baš ovih dana da je vojska u Zagrebu „in Bereitschaft" i da je tamo došla eskadrona konjanika. Dogadja se to proti našoj volji. Mi možemo sada samo prosvjedovati, privoliti nećemo nikad na nikakovo nasilje proti narodu u banovini, jer smo s njim jedno po *povjesti* — kako je to dokazano do sada — jer smo jedno po porjeklu i *jeziku.* (Pljesak). Sve male razlike ne mogu nas smesti. Nesamo naši izobraženi ljudi, nego i seljaci, koji nisu nikad ni škole ni kujige vidili, razumiju se posve lahko medju soboni — oni od skrajnega istoka sa onimi (Dr. Trešić: Od crnoga do jadranskoga mora) na skrajnjem zapadu. Čujte ovu iz mojih mladjih dana. Za vrieme osvojenja Bosne bio sam profesorom u Kopru. Došao je tamo Bošnjak u narodnom odielu. Ljudi ga gledali, Talijani se čudili kad su vidjeli da se razgovara sa seljakom iz okolice koparske, Slovencem — Šavrinom, i da se razumiju. Svaki je svojim narječjem govorio. Prvi put su skupa govorili.

Uzgoj doista nam nije jednak, al nastojimo da bude, i da izgladimo sami svojim trudom što je oprečnoga u tom obziru medju nami.

Čuvstva su nam ista: i u pjesmi i u prozi, i u govoru i u pismu, često izražena, a ta se usredotočuju u misli: Što je Bog ujedinio, čovjek nesmije razstaviti, ili razstavno držati. Hoćemo da budemo jedno.

Ta naša čuvstva, od Boga nam usadjena, prirodjena, izražavali su i izražuju i u novo doba naši povjestničari, pjesnici, pisci, govornici kod kakvih svečanih zgodah, pa i političari. Ideju našega jedinstva izražavali su i izražuju pod raznimi imeni.

Najprije, prošloga stoljeća, pojavila se je ta ideja pod imenom *„Ilirije"* — začetnikom Gajem.

Njeko doba pjevalo se je, govorilo, radilo kao *Ilirci.* I sve s tim zadovoljno. Razni krugovi povladjivali su to ime i koristili se njim, dok im je dobro stalo — a onda se je malo po malo stvorilo *izdajnike* iz onih koji su to ime rabili.

Došli drugi političari — glava Strossmayer — koji su nastojali obući ideju jedinstva u *„Jugoslaviju"*, koji su dakle zagovarali ideju „jugoslavensku". Pustili i tu njeko doba kao njesto nedužna, al pak kad se je jače počela širiti proglasilo se je i jugoslavenstvo izdajom, veleizdajom. Nesamo Strossmayer, nego svako, koji je možda bio s njim poznat ili u obće radio za naš narod, bio je veleizdajnik.

Bili su treći koji su htjeli i hoće ideju jedinstva osloniti i na povjestnom pravu hrvatskom, pak su njoj dali ime *velike Hrvatske,* prem nebi bila Bog zna kako velika, al bi okupila sve južne zemlje monarkije Habsburga, u kojih stanuju Hrvati, Srbi i Slovenci. I ti dakako bili su proglašeni izdajnici. Bilo ih je progonjeno i zatvarano, a i inače kažnjivano. A i palo ih je na bojnom polju zdvojnih da se inače nemože doći do jedinstva i slobode naroda.

Dok je ideja pod jednim ili drugim ili trećim imenom slabije razvita, dotle se ju pusti odnosno pušta se ime pod kojim obstoji, pače se ga možda i zagovara, al to samo za uništiti ono jače razvito. Kad je njesto jače, postane izdajničko. U istinu u očijuh naših neprijatelja, ideja našega jedinstva je izdajnička, pa prema tomu takodjer rade. (Odobravanje. Pljesak.) Naročito braći preko Litave Magjarom i njihovim saveznikom sve je izdaja i veleizdaja što ne puše u njihov magjarorzsački rog. Nemislim tu narod magjarski. Mnienja sam kojeg je izrekao i jedan predgovornik, Njemac — kršćanski socijalac, da je magjarski narod dobar. Mislim na one što su u Ugarskoj na vladi na ono malo njih, na onu oligarhiju, kakvih bijaše i drugud u starija vremena, al kakve već danas u prosvjetljenoj Europi nigdje nema. Ti oligarsi se poglavito tim uzdrže u vlasti, da ogovaraju, kleveću, sumnjiče, biede s veleizdaje i inače svakoga koj se protivi njihovom oligarhičkom obsolutizmu, pače despotizmu najgore vrsti.

Ništa bolje ne označuje magjarske vlastodršce, i to kipno cviet cvieta *magjarskoga* izučenoga družtva, nego to njihovo ohjedjivanje s veleizdaje Sviti Slavena u Ugarskoj, i Hrvata. Već su njim i muževi svietskoga glasa suditi počeli.

Povlastica je *policajnih država* ako se u pučanstvu vidi samo izdajnike i urotnike". Tu staru istinu iztaknuo je pred kratko vrieme jedan Bečki list, a njom označuje se jako dobro vlastodršce magjarske. Samo policajna država može ono i onako raditi što i kako rade vlastodršci magjarski.

Tobožne izdajnike u Ugarskoj oni i progone, i kažnjuju i globe, i bacaju u tamnice. Svi Rumunji zastupnici u ugarskom saboru bili su koji više koji manje od magjarskih sudova odsudjeni. Njeki dan bio je list „Tribuna" pozvan pred sud samo radi toga; jer je donesao odsude, političke, iz posliednje dobe.

Nego i Hrvatski delegati su ugarskoj oligarhiji veleizdajnici. Kad bi bili, ona bi bila našla načina, da se proti njima postupa. Kad nije, znak je da nemaju dokaza, ili da su šepavi, pače potvoreni, stvoreni ad hoc. Nebi to bilo prvi put da se tako proti Hrvatom postupa, da se s njih stvara veleizdajnike, u svrhu da se prikrije, njekako opravda to svoje nezakonito, nasilno, brutalno, tiransko postupanje proti Hrvatskoj i njezinim odabranikom, koji pak nedolaze u položaj da se proti klevetam brane. Nego kad bi jedan ili drugi odabranik i bio što kriv — dato con concesso —, Wekerle sa družinom, nejma prava postupati protuzakonito proti izabranikom naroda, nit narodu samu, nejma prava kršiti zakona nit ustavnih sloboštin u Hrvatskoj.

Magjarska vlada, veliko ministarstvo magjarsko pako to čini. Ono krši zakone, ustavnost, slobodu hrvatskoga naroda i njezinih predstavnika.

I u tom je *tražiti drugi glavni razlog s kojega ćemo mi glasovati proti predleženomu ugovoru.*

Mi nemožemo mirne duše snašati, kako je već drug Trešić rekao, da se gaze prava Hrvatske, nas svih matice, nas svih majke, kojoj imamo zahvalili sve što imamo duševnoga. (Živo odobravanje.)

Kroz 40 godina, sve jače krajilo su magjarsko vlade nagodu izmed Ugarske i Hrvatske. Opetovano došlo je i do nemira, do krvoprolića, do komesara, da i ne govorim o skoro redovitih neustavnih vladah. Svaki put prouzrokovale su to magjarske vlade postupajući protupravno i protuzakonito prema hrvatskom narodu.

Protuzakonitosti i protupravnosti su i prije četiri godine doljerale do vrhunca. Narod se je digao, Tiran je pao.

Nastalo je kratko doba mira i nade da će se sanirati bezpravja i nezakonitosti stare, i da se novih neće počinjati.

Svakako nastalo je doba, gdje su Hrvati banovine malo odahnuli, *malo slobodnoga duha ušili.* U narodu vladao je mir i red. Vlada je vladala slobodoumno. Sabor je izradjivao zakonske osnove smjerajuće na razvoj i boljak naroda, — a njegovi delegati snovali su sa magjarskimi kako da se urede odnošaji izmed Hrvata i Magjara.

To kao da nebijaše pravo njekim faktorom, najpače ni magjarskim vlastodršcem, Tražili su načina kako da opet zavade predstavnike Hrvata i Magjara.

Banula *željeznička pragmatika.* Od željezničkih činovnika se doista zahtjeva i poznanje hrvatskoga jezika, al se zahtjeva na prvom mjestu i za svakoga poznanje magjarskoga jezika. To je očito proti ustanovi i same nagode, po kojoj je u Hrvatskoj jedino hrvatski jezik uredovni. U tom je hrvatski narod i njegovi predstavnici jednodušan. Magjarski vlastodršci znajući to, nastojali su prikriti svoj postupak tim, da su željeznice tobož privatno poduzeće državno, te da kod njih ne valjaju ustanove nagode. Al to bijaše samo izlika. Usuljat se je htjelo pošto po to zakonom magjarski jezik kao uredovni na željeznicah tokodjer u Hrvatskoj, odnosno htjelo se je izazivati. Hrvatski delegati u saboru u Pešti digli su se proti tomu, brane tako muževno i časno već evo pô godine pravice Hrvatske, da njim se divi cieli izobražena Europa (Zast. Choc: Slava! Slava! Drugi kliču srdačno). Kad nije drugačije išlo, oni su počeli i obstruirati. Hrvatska vlada bijaše uza nje, a na temelju zakona. I zato je morala pasti.

Magjarska vlada, mjesto da popusti jednodušnoj volji Hrvata i njihove vlade i njihovih odaslanika, mjesto da poštuje zakon, ona se je postavila na stanovište sile. Činila je dignuti sa banske časti poštenjaka Pejačevića, a s njim i njegove čestite i vriedne predstojnike i velike župane. Mjesto njih imenovala je banom čovjeka, poznata najviše iz doba njegovoga državnoga odvjetnikovanja, kad je na slotinah i tisućah zapliena stojalo njegovo ime. Bit će skoro pô godine, što je na banskoj stolici, a on još uvjek nije našao ni tri poštena čovjeka koji bi htjeli biti predstojnici vladinih triih odsjeka ili drugih, koji bi htjeli biti veliki župani. I to budi na čast hrvatskoj inteligenciji iztaknuto, da se nije dala u službu nametniku magjarskih vlastodržaca (Obćeniti pljesak. Živili Hrvati!) dočim je Fejervary svoje doba našao ljude, koji su služili njegovoj neustavnoj vladavini u Magjarji.

Magjarski vlastodršci nisu se ni od sad htjeli dati na zakonito stanovište. Radje su posegnuli za neobičnim sredstvom, za zakonom sa jednim paragrafom. Njim su uveli u Magjarskoj *željezničku pragmatiku.* U Hrvatskoj nije provedena, dok ju ne proglasi hrvatski sabor; a toga neće dok bude zakona.

Skršena bijaše obstrukcija zbog željezničke pragmatike, al je došla druga osnova, kod koje su hrvatski delegati započeli opet obstrukciju i gdje ju provadjaju dalje. *Došla je nagoda, Hrvati ju obstruiraju.* Nit su sanirane predjašnje nezakonitosti, nit je nagoda zakonito sklopljena.

Izradjivala se je bez obzira na to, da je Hrvatska poseban politički narod; izradjivalu se je bez obzira na prava Hrvatske, i ona koja su njoj priznata ugarsko-hrvatskom nagodom. Malo je paragrafa te nagode, koje se nije povriedilo sklapajuć novi ugovor austrijsko-ugarski. Povriedila su se prva četiri paragrafa, po kojih se nemože provesti pragmatičkih promjena bez Hrvatske.

Povriedili su se svi paragrafi koji govore o porabi hrvatskoga jezika kod izdavanja zakona, tamo gdje je govora o trgovini, brodaretvu i konzularnih poslovih, kao i tamo, gdje se ugovori o lučkoj i pomorskoj sanitarnoj upravi.

Povriedilo se je pravo Hrvatske glede zástave.

pravo Hrvata u potrošarinskih stvarih;

pravo samostojnosti Hrvatske u sudbenosti;

pravo samostojnosti Hrvatske u veterinarskih stvarih;

u gospodarskih stvarih, naročito u vinarstvu.

Predloženim ugovorom kako je to lijepo dokazivao delegat Dr. Vrbanić dne 29. pr. mj. u Budimpešti, iz kojega evo navadjam povriede, povriedjena su temeljna prava Hrvatske zajamčena joj austro ugarskom nagodom.

Magjarska vlada nema legitimacije, da stvara nagodu sa Austrijom. (Glasovi: tako je!); nema legitimacio, jer je tu nagodu stvarala bez Hrvatske u obće, i napose bez Hrvatske u pitanjih u kojih je ova posve autonomna.

Hrvatski delegati se protive takovoj i tako stvorenoj nagodi, protive se sa svim pravom, a magjarski sabor rabi proti njim sredstva i načine, kakvi stalno ne odgovaraju parlamentarizmu, a koji često i kućni red i obstojeće zakonske ustanove krše. Magjarski sabor odlučuje, da se nagoda rieši *sa jedinim paragrafom* kao i željeznička pragmatika. Hrvatski delegati se i proti tomu bore, svimi sredstvi što su njim na razpolaganje. Magjarski sabor sa svoja dva podpredsjednika krši njihova prava izazivlje ih, da im pak može suditi na molbe za oproštaj, na zključenje iz sjednica itd. U jučerašnjoj sjednici bila je hrvatskimi delegatom oduzeta riečˊ predsjednik i dva puta! Pojedini zastupnici ih vriedjaju, psuju. Ministar predsjednik kuša svega proti njim, a najviše im se grozi.

Čitali smo u novinah kako njim se je u kuloarih grozio. Kad ga je zato interpelovao hrvatski delegat dr. Popović, onda je doista malo uzmaknuo, al ipak rekao je po prilici ovo, pô „Neues Freie Presse" od 5. tekućega mjeseca.

Riječ Ilirski „sanjari“, ili u obće riječ „ilirski“, veli Wekerle, nije rabio; al ostaje pri tvrdnji da ima *jugoslavenskih sanjara*. Zato dokazati dosta je da istakne da su gospoda zastupnici neprestano u doticaju sa državljani drugih država, s njimi konferiraju, i na temelju zaključaka konferencijskih ovdje svoj postupak uravnavaju, ili čine da oni tamo postupaju. Gospoda zastupnici neće toga tajiti. Ja neću sumnjičiti; al što tvrdim to je dokazano. Svake nedelje ili blagdana opetuju se ti sastanci ili ovdje ili u Beču, a opetovali su se i zadnjih dana. Uspjeh tih konferenca poznat mi je posredno; dakle ja ne predpostavljam, nego ističem činjenice. On, Wekerle, veli, nije rekao da će rezolucioniste uništiti; to se ima tako razumjeti, da će tu stranku politički nemogućom učiniti. To je nesamo njegova želja nego i njegova dužnost. To da se nemože učiniti nego ustavno, a to će reći novim izbori.

Gadi mi se dalje navadjati. Reći ću samo, da je Wekerle još rekao, da je sazvao sabor za 12. t. mj. (za danas.) Ako ne bude parirao, će ga razpustiti; pa opet izbore raspisati, i opet ga raspustiti, i voditi vladu dalje na ustavnom putu, dok javno mnienje u Hrvatskoj ne bude već tako terorizovano, kako je sada.

Ako je taj postupak kako ga Wekerle za Hrvatsku-Slavoniju crta ustavan, onda ja neznam što je absolutizam pa nit despotizam! (Silno odobravanje). Nam, zastupnikom Hrvatom jedne i druge polovice monarhije, se zamjera da se posjećujemo medju sobom, da se posavjetujemo o javnih stvarih obzirom na naš narod, da odluke glede našega postupka stvaramo. (Zast. Mandić: Magjari se smiju pačati u naše stvari, a mi nebi smjeli u tamošnje!) Nije majka porodila toga Wekerla nit toga Košuta nit u obće toga čovjeka koj bi nam to zabranio. Sinovi jedne majke, bjaća po jeziku, povijesti, čustvih, nastojati ćemo se i dogovarati svagda kad budemo to nuždnim smatrali. A nisu li se sastajali ministri s ovaj i onaj kraj Litave baš za sklopiti ovoj ugovor! A zastupnici koji imadu o njem svoju reći da se nesastaju! Imadu gospoda Magjarski vlastodržci i drugih sveza nego li su naše. Nedavno sam čitao, da su se talijanski kamorašti Pule posebnim memorandumom pritužili proti postupku austrijskih oblasti kod nedavno obavljenih obć. izbora. Taj memorandum da su poslali na razne strane u Italiju, u Magjarsku pa i na ministra Košuta. On njim je odgovorio, izrazio njim svoje simpatije i zaželio njim najbolji uspjeh — proti poštenoj stranci u kojoj su i oni c. i k. mornarice koji imadu pravo glasa. Neznam hoće li to Ferenc Košut zatajiti, kao što je zadnje doba koje sta zatajio.

I za to što se hrvatski zastupnici sastaju, pa za to što Wekerle zna da ima „jugoslavenskih sanjara“, premi neće sumnjičiti, zato se ima razpuštati hrvatski sabor, razpisivati nove izbore, i tako dalje. I taj čovjek ima obraza govoriti o terorizmu drugih, i o svojem ustavnom vladanju u Hrvatskoj-Slavoniji!

Dolazimo opet u šesidesete godine.

Hrvati bore se za svoja prava, i zato ih valja uništiti, najprije rezolucionaše jer su sad ovi najjači, pak druge; zato valja po što po to stvoriti stranku u Hrvatskoj-Slavoniji, koja hoće (Glasovi: Uz lojalnu opoziciju d.ra Josipa Franka!) što hoće Wekerle i drugi magjarski vlastodržci.

Baš za danas sazvan hrvatski sabor u Zagrebu sastao se je, i već je, kako žica javlja, razpušten. Sav je bio proti kršenju hrvatskih prava sa strane magjarske vlade, i zato je morao medju prošle. (Povici i negodovanje proti magjarskim vlastodržcem). Dok mi šaljemo bratske pozdrave cielom našemu narodu banovine i njegovim predstavnikom (Burni živili!), dovikujemo Wekerlu i njegovim drugovom: svaka sila do vremena, a Bog — pravica do vieka! (Burno pljeskanje). Sva nasilja proti narodu stojećem na pravu i zakonu proti kršiteljem prava i zakona, proti nasilnikom, neće ništa pomoći. Doć će i njim crni petak. (Povladjivanje).

Pri takovih okolnostih, uz takov postupak magjarske vlade, indirektno podupiran od austrijske, sa Hrvati s one strane nemožemo mi Hrvati, ni Srbi, ni njeki Slovenci glasovati za nagodu, kojom se napokon ništa drugo nedosiže obzirom na Hrvate s one strane, nego da mogu Magjari i dalnjih 10 godina raditi što hoće u užoj Hrvatskoj, da ju mogu materijalno izsisavati, i krnjiti njoj njezina prava.

Tim je znošrena naša protimba proti nagodi; — i nejma načina kojim bi se nas od te protimbe odvratilo, a najmanje to što se gg. ministri i mnogi drugi s njimi pozivaju na državne potrebe.

Čast potrebam države, al mi smatramo većom potrebom, da se procurede odnošaji u monarhiji, tako, da nebude Magjarom moguće u onoj polovici monarhije graziti prava narodnosti ni prava Hrvata.

Država, priznajemo, ima svojih potreba, al imadu i narodi svojih. Doba bi već bilo da se već jednom prije svega zadovolji potrebam naroda, koji već dugo zadovoljavaju i nazovi — potrebam države.

Al je i *nešto trećega*, što nas postavlja u protimbu sa nagodom, nešto što je možda pogibeljnije od svega do sada rečenoga, a tiče se u prvom redu ove pole monarhije, a što je takodjer suvislo sa nagodbom. To su *germanizatoričnetežnje*, naperene proti našemu jugu.

Ima već skoro 30 godina što se je našao znamenit njemački političar, koji je otvoreno rekao, da Njemačka mora dobiti vrata na sredozemno more, a ta da su joj Trst. Ako bi ga Italija htjela zauzeti, onda se veli, neće imati posla možda sa Austrijom, ili njom samom, nego i sa Njemačkom. Njemačka ima i za to dosta željeza i ognja.

Austrija, reko je mjeseca jula drug dr. Krek, nije *već ona germanska* ili germanizatorska država koja bijaše prije. Koliko ja sa svojima očima vidim, ona radi hotice ili nehotice, izravno ili neizravno u prilog kratko gori označenih težnja Germanije.

Na putu do mora su joj zaprekom Slovenci u Koruškoj, Štajerskoj, Kranjskoj, Primorju.

Trebam li *da spominjem, kako se postupa sa Slovenci u Koruškoj i Štajerskoj u školah*, u uredih, u novije doba naročito na željeznicah, gdje njegegova Preuzvišenost gospodin ministar željeznica, dr. Derschatta, baš poplavljuje sa Njemci, i to svojimi njemačko-pučke stranke, slovenske pokrajine, postavljajuć ih na sva i najmanja mjesta. Koruški Slovenci, njih preko 100.000 nejmaju, osim par slučajeva, nit slovenskih pučkih škola, a kamo li srednjih. U obće, Slovenci nemaju nijedne slovenske srednje škole. Za slovensko sveučilište neće se nit da se čuje. U *uredih* još gospodari prilično njemački jezik. Čak i na sudovih sili se naše ljude da se služe njemačkim jezikom.

Prije dobrih 20 godina čitalo se je u nekih Berlinskih novinah kao nešto nevjerojatna, da se ima napraviti odnosno ojačati u *germanske svrhe tri točke u Primorju: Trst, Pulu, Opatiju*. Danas se već to ne čini nevjerojatnim. Mi vidimo, da država ne Njemačka, nego Austrija u Trstu, u Puli i u Opatiji uzdržava samo njemačke škole. Mi vidimo, da se je njemački jezik u uredih jako ojačao u porabi, osobito za ta tri mjesta. Mi vidimo kako se naseljuju, osobito u ta tri mjesta, svake vrsti njemački trgovci i obrtnici. Mi vidimo kako protežirani oblastima dobivaju Njemci kruha u naših zemljah, dočim se naši sele trbuhom za kruhom. Mi vidimo napokon da zadnjih deset godina *nije od ponjemčivanja pošteđena niti Dalmacija kao niti Bosna i Hercegovina*. I one već imadu njemačke škole, i u njih se već njemački ureduje. I u njih naselilo se je i selí se obrtnika njemačkih, pa makar i samo kao hoteliera i restauratera.

Nije mjesto ovdje navaljivati nepravde što se *nam Hrvatom i Slovencem Istre* svaki dan dogadjaju. Naše javne pritužbe u parlamentu i saboru ostaju glas vapijućega u pustinji. A ostaju i druge, koje se podnašaju kod raznih oblasti, a radi kojih se moraju čovjeku vlasi ježiti.

Nagodbom, ugovorom, *učvršćuje se samo položaj Njemaca* u ovoj poli monarhije, odnosno daje im se mogućnost, da i oni tekom dalnjih godina razmjerno mirno rade u svoje svrhe, koje koncem konca idu na to, da nas posve podjarme, da posve zagospoduju i u naših južnih pokrajinah.

Završiti ću skoro (glasovi: Ne, još ne! Tà tako te rado slušamo!). U ugovoru bolje rekuć uz ugovor daje nam se rozine. Daje nam se, obećaje *željeznica*, koja bi spojila Kranjsku sa Hrvatskom i onu sa Dalmacijom. Imademo elo i zakonsku osnovu za željeznicu do medje Hrvatske. Recimo da će biti i sagradjena i nepitajuć komu za volju. (Dr. Trešić: U strategičke svrhe!). Al tko nam jamči da neće onda dugo stojati onako kaošto stoji ona koja ide iz Grobelna preko Rogatca do hrvatske medje. — Gdje su jamstva, da će Ugarska vlada izraditi onaj dio koj bi na nju spadao. Ona još nije podnesla zakonske osnove. Ona postavlja nemoguće uvjete, da naime krajiška zaklada dade za gradnju 8 mil. kruna kojih nije dužna dati, a i kojih ne može dati. Obećaje se, dapače donekle i provadja, akcija za gospodarsko podignuće Dalmacije.

Obećaje se, da će se takovu akciju provesti i u Istri i i u cielom Primorju.

To je sve lieno i dobro, al je moje mnienje da je *dužnost države* da podigne gospodarsko stanje u pokrajinah, koje je zanemarivala cielo stoljeće, koje su dapače zadnjih dvadeset godina bile ucienom, kako je sam bivši ministar financija Plener javno u parlamentu priznao, žrtvom trgovačkih i političkih ugovora stvaranih sa jugo-zapadnom susjednom državom, koje su dakle monarhiji služile njezinim obožnjim višim interesom i obzirom.

Mnienje je moje na dalje da država mora gospodarski podignuti one pokrajine koje njoj daju uslov velevlasti, koje se protežu uz more. Ona mora to činiti radi sebe same i od srama pred tudjinci koji sve više u te pokrajine dolaze.

Nego kad bi to i radi nas samih činila, mi nebismo mogli zato zatajiti svojega političkoga uvjerenja.

Za nas ne ima željeznice, ne ima puta, ne ima luke, pa nit sladora, ne ima obće ništa što bi nas odvratilo od odredjenoga postupka u ovom pitanju.

Tu ide o naš narodni život i naš opstoj u obće, a toga ne žrtvujemo za ništa. Radje bi siromašniji život živjeti, nego možda malo imućniji ići u susret svojoj narodnoj smrti. *Nikako nećemo, da damo i naše privolu ugovorom koji su proti nam. Na silu oduzeto može se natrag zahtjevati i dobiti. Dano nemožeš već natrag ni tražiti.*

To budi odgovor takodjer gospodinu ministru predsjedniku na onaj dio njegovoga današnjega govora izgovorenoga malo prije, koj se nas Hrvata tiče.

U tom govoru se je on dostojao i nas sjetiti.

Rekao je da se u državi može gospodarski napredovati samo uz predležeći ugovor; da se vlada brine i za Hrvate; da i prema Dalmaciji čini svoju dužnost. Nezna što bi reklo pučanstvo Dalmacije, kad krivnjom Dalmatinskih zastupnika neci ugovor prihvaćen bio. U ostalom on neće za njimi trčati. U ugovoru da se je obazirało na državopravne nazore Ugarske.

Gospodinu ministru-predsjedniku će stalno koji od drugova iz Dalmacije potanje odgovoriti. Ja mu samo ovo velim.

Gospodin ministar-predsjednik koj sam veli da se je u ugovoru uzimalo obzir na državopravne nazore Ugarske, bolje rekuć Magjarskih vlastodržaca, a koj veli da se neće pačati u nutarnje stvari Ugarske, kad se radi o tom da se zakoni vrše prema narodnostim u Ugarskoj i prema Hrvatskoj, nek se nebrine za zastupnike i njihove odnošaje prema pučanstvu, prema njihovim izbornikom. Nek bude tako milostiv pa prepusti tu stvar da ju sami medju sobom urede. Oni neće da trče nit za njim, nit pred njim: nit ga mole, nit se ga boje. On kao predsjednik ovostrane vlade dužan je brinuti se i za gospodarski razvoj Hrvata i njihovih pokrajina. Dok Hrvati daju državi porez u krvi i novcu, dotle je sveta dužnost svake vlade da i Hrvatom daje sve ono što svaka prosvijetljena država svojim državljanom daje. (Silno povladjivanje. Izvrstno. Pljesak.)

A sada na svrsi da rečem nekoliko rieči na govor druga Pogačnika od 9. t. m., kojega smatram programatičkim, pošto ga je govorio u ime kluba kojemu pridada, u ime slovenskoga kluba u ovom parlamentu.

Govor slučajno nisam bio slušao. Tek danas imao sam zgodu čitati ga, makar samo i letinice.

I taj govor, kao i onaj druga dra. Benkovica i onaj dra. Kreka, potvrdjuju me u uvjerenju, da mi svi, Hrvati, Srbi i Slovenci, slovenskoga kluba i jugoslavenske sveze, imademo iste političke ideale, iste političke svrhe, a da nas luči samo način, kako da do te svoje svrhe dodjemo. Bojim se da u redovitih odnošajih ne ćemo odlučiti u tom sami, pa rabili ovu ili onu taktiku. Ja bih za sada samo želio, i vruće molio, sve što nas ima Slovenaca, Srba i Hrvata, da se naučimo medju sobom poznavati se, da se naučimo, u pravom kršćanskom duhu, medju sobom se snašati, ljubiti, štovati, potrpiti jedan drugoga, iskati ono što nas spaja — a meni se čini da u sućutnosti nema velikih razlika medju nama u nijednom pogledu — i pripravljati se na onaj hip, na one odnošaje, u kojih ćemo lakše do oživotvorenja zajedničkih nam težnja doći. U tom nam svim skupa pomogno Svemogući Bog! (Govornik je govorio cieli govor tako zanimivo, da su ga napeto slušali skoro svi Hrvati, Srbi i Slovenci obih klubova, te mnogi Česi i neki Rusi i Poljaci, pa i neki Njemci. Kad je svršio, izrekav osobitim žarom posliednje stavke, oduševljeno svi su mu klicali, pljeskali, čestitali i stiskali ruke.)

NARODNA TISKARA, KNJIGOVEŽNICA i PAPIRNICA

Laginja i dr. ≈ Pula, Via Giulia, 1.

(Prije J. Krmpotić i dr.)

Preporuča svim Hrvatima i ostaloj slavenskoj braći, koja se nalazu u Istri, da što više podupiraju to jedino hrvatsko-narodno poduzeće svoje vrsti u Istri.

TISKARA providjena je **latinskim, ćirilskim, gotičkim** i **grčkim slovima** te najmodernijim uresima.

Preuzima svaki tiskarski posao te jamči za savršenu radnju i jeftinu cijenu.

Da se istisnu već jednom tudjinski proizvodi iz naše kuće uredili smo veoma modernu **Tvornicu pečata iz gume (kaučuka)** i pečate iz mjedi za pečatni vosak. Pečati su trajni i veoma pomno izradjeni. Preuzimamo i izradbu *vlastoručnih pečata* (fototipie) i evo nekoliko primjera:

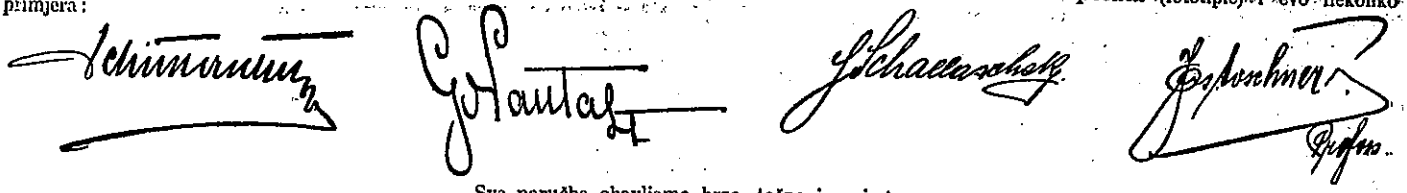

Sve naručbe obavljamo brzo, točno i savjestno.

KNJIGOVEŽNICA obskrbljena je veoma modernim slovima i ukrasima te providjena sa više novih strojeva. Preuzima se svaki knjigovežki posao a privatne knjige i knjige za biblioteku uzimaju se osobito u obzir.

Specijalisti u knjigovežkoj galanteriji. **Isključena je svaka konkurenca!**

Na skladištu ima: korice „NARODNE PROSVJETE", „MLADOG ISTRANA" i „HRVATSKOG SOKOLA" uz veoma niske ciene.

PAPIRNICA ima na prodaju na malo i na veliko svakovrstnih razglednica sa hrvatskimi i srpskimi narodnimi motivi, umjetno izradjene razglednice i iz grada Pule. Papirnica obskrbljena je sa svimi pisaričkimi potrebštinami papira svake vrsti, tinte crne, crvene, modre i t. d. Bogata zaliha hektografičkog platna i odnosne mase te crnila. Trgovačke knjige sve vrsti. Listovni papir u mapama i kutijama od najjednostavnijih do najfinijih vrsti. Pera kojima se može pisati do tri dana bez rabiti tinte. Album za razglednice, pečatni vosak i drugo.

☛ Drži olovke i cigaretni papirić Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru kao i družbinih maraka. ☚

Kod svake i najmanje naručbe molimo nasloviti samo: **TISKARA LAGINJA I dr. - PULA.**

Popis tiskanica na skladištu.

Tiskanice za općinske urede:

Pozivnica — mala
Poziv na vojničku stavnju
Općinska svjedodžba siromaštva
Pozivnica na četvrtini arka
» » polovini arka
Svjedodžba zavičajnosti
Svjedodžba ponašanja
Pozivnica za pč. k. kotar. glav. globom otsudjene
Izkaz nadnica (2 kom. na arku).
Izkaz vrhu poslovodstva nameta zdola naznačenih tečejem godine.
Upitni arak
Inventar
Nemira vrhu prim. novca iz opć. blagajne
Namira na četvrt arka
Za odgonbu
Skrižaljka o cijeni sijena
Svjedodžba o izvozu živina i proizvoda
Svjedodžba » » » (brodom)
Uručbeni zapisnik (Exhibit)
Prijavnica boravljenja za vojnike 4°
» » na cielom arku 4°
Svjedodžba za primitak u bolnicu
Svjedodžba siromaštva za uboge bolesnike u bolnici
Izvješće o razgledu mrtvaca
Mrliški ogledni list
Zapisnik o razgledu mrtvačkom
Molba i svjedodžba za aprost od prezentne vojne službe (cijeli arak)
Molba za povrat predujma danim putnicima
Molba za izvadak putnog lista.
Omnibus-tiskanice
Poštarska knjiga, uvezano 100 araka
Glavna knjiga
Blagajnički dnevnik
Dozvola za rasprodaju domaćeg vina
Proračun općine (naslovni)
» » (uložni)
Zaključni račun naslovni)
» » uložni)
Prilog k dohodku
O realizovanju kapitala
Prijavni i pregledni list
Popis izbornika
Obavjestna skrižaljka trojezična
Popis porezovnika, izbornika
Glasovni izkaz za izbor opć. zastupnika
Kontrolni iskaz » » »
Pozivnica (četvrt arka) na izbor općin. vijeća
Kontrolna listina za izbor nar. zastupnika
Inventar za općinu
Domovnica
Pregled vrhu direktnog poreza sa držav. nameti za god. . . i odnosnih zaostataka u mjestnoj općini.

Nove tiskanice izradjuju se po uzorku brzo i jeftino.

Tiskanice za velečastne župne urede:

Fides Nativitatis et Baptismi
Svjedočba o krstu i porodu
Fides Mortis
» Matrimonii
Teštimonium Status liberi
» denunt. matrimonialium
Nota pro instituendis denuntiatio
Inventar (glava ili uložci)
Račun (sadržaje 2 arka)
Izvadak računa
Iskaz glavnica (glava ili uložci)
» stalnih i promijenljivih zakupnina
» isplaćenih i zaostalih parbenih troškova
Dnevnik dohodaka i trošk. (glava i ulošci)
Iskaz povećanja ili umanjenja imetka
Status animarum
Liber baptizatorum
» defunctorum i matrimoniorum
Namira vrhu kamata obligacija
Knjižica za popis sv. misa
Poštanska knjiga (Exibitprotokol)
Interkalarni glavni račun (njem.-hrvatski).

Iste tiskanice uvezujeme solidno i jeftino.

Školske tiskanice:

Svjedodžba polaznica
Polaznica
Otpusnica
Školske vijesti
Iskaz izostataka
Ispitna svjedodžba
Opravilni zapisnik (uvezan sa 100 listova)
Tjednik
Glavni imenik (glava)
Glavni imenik (ulošci)
Razrednica (glava)
Razrednica (ulošci)
Matica
Alfabetički popis
Obrazac M (Osuda kotar. školskog vijeća na globu)
Obrazac D (pozivi za polazak škole)
Kronika
Za popis knjižnice (glava i ulošci)
Inventar (glava i ulošci.)
Iskaz o izvidjenih okolnostih učenika za podupiranje njegove molbe
Namira vrhu dignute plaće, za učitelje
Notizie scolastiche u talijanskom jeziku
Popisi oslobodjenja djece od polazka škole

Tiskanice za posujilnice:

Knjiga zadrugara (čvrsto vezano)
Knjiga uložka (čvrsto vezano)
Knjiga dužnika (čvrsto uvezano)
Dnevnik (čvrsto vezano 100 strana)
Uložna knjižica (nova)
Zadružna knjižica (nova)
Zadužnice
Molba za zajam
Potvrdnica vrhu dignutog novca
Pristupno očitovanje

Tiskanice za konsumna društva:

Konsumnih knjižica. — Tjedanskih lista. — Blagajnički dnevnik. — Imenik zadrugara i druge pomoćne knjige.

Tiskanice za odvjetničke i notarske pisarne:

Punomoći. — Kupoprodajne pogodbe. — Tužbe. — Raznih prijedloga za zapljene.

Ostale tiskanice izvršuju se polag uzorka — **točno i brzo.** —

Našom nakladom izašle su slijedeće knjižice koje toplo preporučamo: **Ob uljudnom i pristojnom ponašanju.** Priredio Vinko Rubeša. Obsiže 24 str. a ciena joj 40 para. — **Putovanje N. V. B. „Marije Terezije"** na Male Antile i Kuba god. 1898. Pjesmu složili Josip Burić i Jakov Čubrić. *Drugo izdanje.* Knjižici ima 70 str. ciena joj je 40 para. — **Rat u Kini** i putovanje Njeg. Vel. brodova „Elisabete" i „Aspern". Spjevao Ćiril Pavelić iz Kaštel Sućurca. Drugo izdanje. Knjižici je ciena 40 para. Obsiže 56 str. — **Pisma o izborima u Puli god. 1905.** Preštampano iz „Omnibusa". Ciena 10 para. — **L'Istria e la riforma elettorale.** U talijanskom jeziku. Obsiže 34 st, Ciena joj je 20 para. (Čist prihod namienjen je Družbi sv. Ćirila i Metoda za Istru. — **Brzi računer** ili **pregledna knjižica** za proračunanje dnevnice od 1 do 6 kruna na ¼, ⅛, ⅝, i cijeli dan. Veoma zgodno uredjena u u tri jezik. Obseže 52 stranice a svezana je u čvrste korice. Veličina 13×9 cm. Ciena samo 50 para. — **Knjižica nedeljne nadnice.** Skrižaljka uredjena je ovako: naslov „Nedeljno od—do—190—" Rubrike: Tek. broj. — prezime i ime — subota, nedjelja, ponedjeljak, utorak, srijeda, četvrtak, petak, subota, ukupno. Ciena. Iznos. Na račun. Okružna blagajna. Unesreć. blagajna Ukupno. Plaćeno. Opazke. — Imade dvadeset poprečnih linija. — Imademo ih na skladištu u **hrvatskom, njemačkom i talijanskom jeziku.** Knjižica je tvrdo uvezana sa 100 stranica te veoma prikladna za žep. Imade i tok za olovku. — Ciena je knjižici samo 60 para. —

Broj 2. Pula, u četvrtak dne 9. jenara 1908. God. XLI.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 817·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Nefrankirani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, } na godinu
5 K za seljake } na godinu
ili K 5·—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, tolj izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Na početku godine.*)

Eto nas na početku godine na gostoljubiva vrata naših mnogobrojnih znanaca i prijatelja. Dužnost nas veže, da se letimice osvrnemo na staru godinu, da vidimo, da li smo napredovali ili nazadovali pak da odredimo, što nam je uzraditi a da nam ova godina bude bolja i plodonosnija.

Nadamo se, da nam se neće zamjeriti ako rečemo koju najprije o našem skromnom radu, pa onda tekar koju o obćenitom djelovanju naše narodne stranke u Istri.

Naš je list dovršio 40. godišnjicu svoga obstanka, te spada danas medju najstarije hrvatske listove. Kano uvjek do sada ostao je vjeran i tečajem ove godine starom svom programu, što no mu ga udariše naši najzasluženiji i najplemenitiji predšastnici. Utemeljen od muževa, koji su nikli iz seljačkih kolibica i koji su sav svoj viek snovali i radili za seljački stališ Istre, da ga iz duboka sna probude, da ga pridignu i osvieste, nastojali smo i mi, da njihove rodoljubne štope sliedimo, da prokrćenim putem stupamo, izbjegavajuć svaku stranputicu, koja bi se kosila s narodnim programom i sa onom plemenitom svrhom, radi koje bijaše zasnovan naš listić.

Naša nije, da sudimo, da li i u koliko smo u tom nastojanju uspjeli i tečajem ove godine, ali toliko možemo kazati mirne duše, da valja pripisati naše neuspjehe više raznim okolnostim i obćenitoj ljudskoj slaboći nego li našoj dobroj volji i toploj želji. Mi znademo najbolje sami, da u listu nebijaše sve onako, kako bi moralo biti; da se je možda koješta uvuklo unj kradomice, što nebijaše na mjestu il što se nije svakomu svidjalo; znademo nadalje, da se nismo sa raznim pitanjima bacili onako živo i intenzivno, kako je to njihova važnost zahtjevala, nu koji pozna naše prilike i koji znade koliko li bijaše žurbe i posla baš tečajem ove godine za sve nas, koji se okupljamo oko ovog lista taj će stalno baciti rado koprenu zaboravi na sve ono, što mu nebijaše ni po ćudi ni po volji. Mi priznajemo dakle, da bijaše i pomanjkanja i pogriešaka, koje će nam svatko pravedan rado kroz prste pogledati.

Spomenuli smo gori, da bijaše baš tečajem god. 1907. u našoj pokrajini neobične žurba i izvanredna posla.

Odmah početkom godine stali smo se pripravljati za nove državne izbore, koje se je imalo za prvi put na temelju sveobćeg i jednakog izbornog prava mjeseca maja provesti. Silan je to bio posao za sve one, koji su bili pozvani, da te izbore rukovode i sve potrebito za što bolji uspjeh priprave.

Na sastanku narodnih pouzdanika u Trstu izabran je bio središnji izborni odbor za Trst i Istru; stvorilo se u Istri kotarske i mjestne izborne odbore i koji se složno uhvatiše u hrvatsko kolo. Tako uredjeni stupili smo u narodnu borbu. Kotarski i mjestni odbori sazivali su redomice narod na sastanke i skupštine, gdje mu se je pučki tumačilo novi izborni red i važnost novih izbora.

Na stotine obdržavalo se javnih i privatnih sastanaka; u svakom ipe većem selu sastaše se izbornici, da čuju pametnu rieč i mudar savjet svojih kolovodja i prijatelja. Mnogo bijaše truda i napora i za pučke naučitelje i za marne slušatelje koji su često pohrlili na sastanak po više sati iz daleka. Taj je trud i taj napor hvala Bogu i sviesti našega naroda urodio obilatim, dà, neočekivanim plodom. Pa ako je istinita poznata tvrdnja, da nesmije nijedan narod, koji hoće, da živi svojim životom, ni jednu godinu ostaviti bez spomenika svojega rada i nastojanja i da mora u svakoj ubilježiti trag svog napredovanja, to se može naš narod u Istri ponosom na koncu izticuće godine osvrnuti na svoj rad tečajem posljednjih državnih izbora i na spomenik, što si ga je podigao sam sebi mjeseca maja 1907.

Zlatnim će slovima ostati ubilježena u poviesti narodnog pokreta u Istri ta junačka borba, koja je do temelja razorila umišljeno i umjetno stvoreno talijanstvo naše pokrajine i širom otvorila oči službenim i poluslužbenim krugovom, koji su do tada onoj umišljenosti i umjetnosti slieno vjerovali.

Mjeseca junija zasjedao je istarski zemaljski sabor u Kopru. Ovo je zasjedanje imalo donesti mir našemu narodu Istre. Tomu su se mnogi nadali, al su ostali ljuto razočarani. Sastali se na dogovor članovi većine i manjine, da utanače uvjete mira i sporazumljenja. Do željenog uspjeha nije došlo, jer predstavnici talijanskoga naroda neće ni mira ni sporazumljenja ako neimaju oni i nadalje biti gospodari a mi Hrvati i Slovenci njihove sluge. Na sramotni mir naši nemogoše pristati ni za svoj, ni za narodni obraz. Talijanski zastupnici hoće i nadalje borbu, pa neka im bude!

Naši su zastupnici u saboru nastojali, da iztisnu od Talijana za naš narod štogod dobra i korisna bar na gospodarskom polju, pa ako nisu u mnogom uspjeli kriva je tvrdokornost i zloba njihovih protivnika.

U drugoj polovici mjeseca julija sastao se prvi put novi državni ili pučki sabor, koji je zasjedao i posljednja dva mjeseca ove godine. Trojica naših zastupnika nastojala je putem predloga, molba i govora glavno oko toga, da se našemu narodu od strane države priskoči podporama ili javnim radnjama na pomoć svuda tamo, gdje je zbog nerodice ili radi elementarnih nepogoda pretrpio velikih šteta. Čvrsto se nadamo, da njihovo nastojanje neće ostati bezuspješno.

U gospodarskom pogledu iztičuća godina ubrajati će se u većem dielu Istre medju loše godine. U vinorodnom dielu pokrajine imali smo gdje dobru, gdje srednju berbu, gdje nebijaše nesretne tuče. Ostali pridjelci zemlje većinom su izdali zbog dugotrajne suše ili radi velikih naljeva i povodnje. U mnogim će krajevima narod ćutiti veliku neštasicu hrane za sebe i krme za svoje blago. Tuj mu valja pomoći i na to su pozvane kolli zemaljske tolj državne oblasti, koje bijahu na vrieme o svemu točno obaviještene.

Kratka ova godišnja bilanca, u koliko ju bijaše moguće u jedan novinarski članak stisnuti, odgovara približno našem političkom i gospodarskom radu g. 1907. U glavnom ona nije najnepovoljnija. Na naš aktiv rado bilježimo budjenje narodne sviesti i sjajan upravo uspjeh izbora za carevinsko vieće; za gospodarstveni pasiv nemože nitko od nas preuzeti odgovornost.

Stara nam je dakle godina doniela i sladkih i gorkih časova, kojih ćemo se dugo sjećati. A toga će biti i u novoj godini. Samo molimo Boga i uzradimo i sami, da nam donese više sladkih, nego li gorkih. Svatko od nas, bio na kojem mjestu ili u budi kojem zvanju, neka izpunjava s ljubavlju i požrtvovno svoju dužnost prema sebi, prema narodu i domovini, pak nam je uspjeh sjeguran u svakom poslu i bolja budusnost svima zajamčena. S tom nadom i s tom željom zapuštamo staru i prelazimo u novu godinu, koja nam bila svima sretna i vesela!

*) Radi pomanjkanja prostora izostalo u prošlom broju.

Mandićev jubilej.

Primili smo sliedeću okružnicu te ju objelodanjujemo na znanje i ravnanje našim čitateljima:

Blagorodni gospodine!

Dne 1. siečnja 1908. bit će 25 godina, što je narodni zastupnik prof. Matko Mandić stigao u Trst, da preuzme uredničtvo „Naše Sloge". Pustio je profesuru, pustio je službu, koju su mu nudjali, samo da može slobodan i nezavisan stupiti u narodnu borbu. Ta je borba još i danas vrlo žestoka; u doba pak, kad je Matko Mandić preuzeo u ruke „Našu Slogu", ta je borba bila očajna.

Ali Mandić nije predao ni pred čime; neustrašivo je stao na braniku narodnih pravica, za koje se bori punih 25 godina. To razdoblje njegova života izpresplieteno je progonima, pregaranjem i oskudievanjem. U ostalom, ne treba nam trošiti rieči, da iztaknemo važnost uloge, što ju je taj naš prvak igrao kroz cielo to vrieme u kolu našega narodnoga života. Uvjereni smo, da ćete svim srcem i svom dušom prigrliti sretnu namisao nekolicine istarskih rodoljuba, namisao, da se dvadesetpetgodišnjica narodnog zastupnika Matka Mandića čedno ali ipak dolično proslavi. U tu je svrhu odabran dan 12. siečnja 1908., kojega će se dana prirediti svečareva proslava i svečani banket u Trstu.

Sporazumno s inicijatorima ove proslave obraćamo se na Vas, blagorodni gospodine, nadajući se sigurno, da ćete ovu osnovu u svakom pogledu podupriteti. Potaknuća je misao, da se svečaru na taj dan u znak narodnoga priznanja preda spomen-dar, a pri proslavi da bude sakupljeno sve, što naše narodno naprezanje u ovim našim krajevima cieni i pomaže.

Molimo Vas dakle, blagorodni gospodine, da medju Vašim prijateljima nastojite razširiti viest o ovoj proslavi, da se za banket prijavi što više učestnika te da svi prinesemo svoj obol za predaju narodnoga dara svečaru.

Prijave za banket prima u uključivo do petka dne 10. siečnja gosp. Filip Ivanišević u Trstu, ugao ul. Vienna i ul. Valdirivo, blagajnik odbora.

U Trstu, dne 29. prosinca.

Svečanostni odbor.

Vjekoslav Spinčić, zast. naroda, predsjednik.

Sliede podpisi vidjenijih rodoljuba, Trsta i Istre.

Za naše pomorce.

(Interpelacija zastupnika Matka Mandića, i drugova na Njih. preuzvišenosti gg. ministra bogoštovja i nastave i ministra trgovine.)

U novinama naših južnih pokrajina i u pomorskim krugovima pronose se glasovi o tom, da posredovanjem c. k. pomorske vlade kani središnja vlada dokinuti c. k. nautičke škole u Primorju i Dalmaciji i odnosne izpite na trg. pom. akademiji u Trstu. Ove škole imale bi po istom izvoru zamjeniti pripravnice za polaganje izpita pomorskih poručnika i kapetana.

Godine 1902. bijahu — kako je poznato — preustrojene nautičke škole i određeno, da dotadanji slobodni nautički tečaji moraju biti obvezani za sve one, koji kane položiti navedene izpite. Zakon taj nije ni danas stupio posve u kriepost, jer se dozvoljava kandidatima, da polažu izpit poručnika i kapetana pa da i nisu redovito polazili propisanu nautičku školu. Taj ničim neopravdani propust u vršenju zakona i propisa, djelovao je neugodno na inteligentnije pomorske krugove, koji uvidješe odmah da se nešto iza brda valja. I neprevariše se. Ide se naime zatim, da se ne samo zakon mimoidje, već da se ga posve zabaci. Evo kako:

Neočekivanim razvojem naše trgovačke mornarice i zbog lošeg i nestalnog [materijalnog položaja njezinih častnika, ćutilo se sve to veću nestašicu istih. Tomu hoće sada navedeni krugovi da doskoče tim, da se dokine nautičke škole, da se mornarici privede iz vana tudje častnike i da se stvori mjesto dosadašnjih vrstnih, praktički i teoretički izvježbanih kapetana, nekadanje skoro jedino praktički izvježbane častnike.

Proti takovoj nakani — ako u istinu postoji — moraju ustati svi oni krugovi, kojim leži na srcu procvat i blagostanje naše mornarice i koji žele, da se naši častnici budu mogli i nadalje glede sposobnosti, znanja i vrstnoće mjeriti sa njihovim drugovima ostalih pomorskih vlasti.

Današnji dan, kadno je u svakom stališu težka borba za obstanak, traži se od svakoga, da bude na visini svoga položaja, da bude naoružan i znanjem i praksom, a da uzmogne odoljeti svuda vladajućoj konkurenci. To vriedi osobito za pomorske častnike, kojim nedostaje više da polože po nekadanju, na temelju prakse svoje izpite, već da budu vješti i vrstni mornari! svestrano naobraženi muževi.

Ovi vladini krugovi, uz koje pristaje jedan dio brodovlastnika, polazeći ili sa stanovišta pristednje ili sa stanovišta nepoštene špekulacije, zaboravljaju, da se

danas ne plovi morem na temelju izkustva malim šajkama, već da se hoće dubokog strukovnog znanja, a da se uzmogne ravnati silnim brodovima i odgovarati za stotine hiljada povjerenog im putujućeg svieta. Danas nedostaje više poznato junaštvo i odvažnost starih naših kapetana, već se hoće uz izkustvo mnogo dubokog strukovnog znanja i vještine, a da se sretno izbjegne tolikim nepogodama vremena i pogibeljnim hirovom nevjernog mora.

Prigovor vladinih organa i sebičnih brodovlastnika, da se samo neznatan broj nautičkih djaka posvećuje pomorskom zvanju, dočim si većina te mladeži traži kruha posve u drugom zvanju, bio bi opravdan kad se ne bi znalo i htjelo odstraniti povode i razloge tomu pojavu.

Jedan od glavnih razloga, što nautička mladež izbjegava more jest taj, što se zahtjeva, uzprkos tomu, što su pomnožene i proširene nautičke nauke, da svaki častnik, prije nego li takovim postane, prodje stupnjeve ladjarskih služba, počam od najniže i najponizujuće.

Kad bi se što sličnoga tražilo u drudom stališu, tad ne bi bilo nijednoga odvjetnika ni profesora ni liečnika, jer bi svatko od ovih morao prije dokazati da zna pometati školske sobe, čistiti stube itd.

Naši su stari kapetani prošloga stoljeća sa malo strukovnih nauka, sa jako mnogo iskustva, odvažnosti i bistroće uma polagali doduše zahtjevane izpite, ali gdje su tadanji i današnji zahtjevi i glede daljine plovitbe i glede veličine brodova, broja putnika, pogibelji putovanja, brzine i točnosti plovitbe? Njih je vodilo mnogogodišnje izkustvo i hvalevrieđna opreznost, dočim se hoće danas k svemu tomu dubokih astronomičkih i metereologičkih nauka i svestrane naobrazbe.

Za to se hoće i temeljitog znanja teoretičkog sviju propisanih nauka i svestranog poznavanja svieta i ljudi, njihovog jezika i života, što se ne može steći inače nego li ozbiljnom i višegodišnjom školom.

Znajući sve to, nautička mladež ne posvećuje se rado svome zvanju, jer drži da za svoj trud i trošak, za svoju odgovornost i za težki i pregaranja puni život ne biva ni iz daleka primjereno tomu odštećena.

Toga radi valjalo bi urediti praktične godine mladih pomoraca tako, da ne budu na brodovima smatrani kao jednostavni poslužnici i radnici već kao budući pomorski častnici, kojim se ima život na brodu olakšati i osladiti intelektualnim radom i skromnom odštetom. U tu svrhu morala bi veća i vidjenija pomorska društva u praksu primati takve pitomce u omedjašenom broju te s njima ljudski postupati kano što postupaju vojničke oblasti sa budućim častnicima na kopnu i na moru.

Uz to valjalo bi pomorske častnike riešiti ručnih radnja, poboljšati njihove plaće, osjegurati ih u službi i u starosti, da budu mogli bar u starim godinama imati neku odštetu za tolika pregaranja u mladosti i u muževnoj dobi.

Danas se radi o osjeguranju sviju vrsti radnih sila, pa bi valjalo i na to misliti, da se osjegura ne samo priprostog mornara, već i pomorskog častnika da bude u starosti imao osjeguran obstanak.

Izpune li se ovi uvjeti, tada smo stalni, da ćemo imati vrstnih pomorskih častnika, koji će pronositi čast i slavu naše trgovačke mornarice.

Na temelju navedenoga upravljaju podpisani na Njih. preuzvišenosti gosp. ministra trgovine i ministra bogoštovja i nastave sliedeći upit:

1. Je su li istiniti gori navedeni glasovi o napustu nautičkih škola?

2. Ako su istiniti, kako će Vaše preuzvišenosti opravdati takove korake, koji bi zadali težki udarac našoj trgovačkoj mornarici ili zatvorili puteve našoj mladeži u široki svieta?

U Beču, 17 prosinca 1907.

Mandić, Laginja, Spinčić i dr.

Istra kod društva sv. Jeronima u Zagrebu.

Na temelju imenika članova književnoga društva sv. Jeronima godine 1906. bilo je u Istri kod 61 povjereničtva ukupno 909 doživotnih članova. Na prvom ističe se Kastav sa 136 članova, pobrojiv članove povjereničtva Kastav, Klana, Rukavac i Sv. Križ skupa. Zatim dolazi Pazin sa 102, Buzet sa 47, Trst sa 45, Berseč sa 37, Lošinj mali sa 35, Nerezine sa 34, Žminj sa 31, Krk sa 29, Moščenice sa 26, Baška sa 25, Tinjan sa 23, Cres i Vrbnik po 20, Omišalj sa 19, Karojba sa 17, Pula sa 16, Dobrinj Lovran, Opatija, Volosko i Kanfanar po 14, Veprinac sa 12, Boljun, Medulin i Vrana na Cresu po 11, Lanišće i Punat po 10, te ostalih 30 povjereničtva sa manje od deset članova.

Samo 8 mjesta i gradova imade, po svih zemalja gdje živu Hrvati, više članova nego li Kastav, a to su redom Zagreb, Marija Bistrica, Djakovo, Split, Trojstvo, Novi, Zadar i Karlovac.

Osim navedenih 136 doživotnih članova imade jošte do 30 Kastavaca začlanjenih širom Istre, koji ne obitavaju u Kastavščini.

Medju godišnjimi članovi ističe se Kastav na drugom mjestu.

Kako dolazi Kastav do tolikog broja članova? Evo ovako:

Već od nekoliko godina uvela je „Gospodarska sveza“ u Kastvu na predlog g. Kazimira Jelušića običaj, da svake godine začlani po 2 a od ove godine unapried po 4 svoja člana srećkom doživotno u društvo sv. Jeronima, a isto tako i općina Kastav na predlog istoga gospodina da začlani doživotno 10 najboljih učenika, koji svršavaju pučku školu, i to od svake škole po jednoga. Tako je i za g. 1907. začlanjeno novih 14 članova a nasliedi li se ovaj hvalevriedan običaj i nadalje, brojiti će se s vremenom na stotine, većinom mladih članova, ovog prekoristnog društva za pučku prosvjetu.

Ove godine izdalo je društvo ove knjige: — 1. O narodnom gospodarstvu od dra. Milobara. 2. Život sv. Pavla od dra. Vimera. 3. Hrvatska pjesma. Izbor umjetnog pjesništva za puk. Uredio Milaković. 4. Poučni razgovori. Knjiga II. 5. Danica koledar za 1907. 6. Ljetopis i imenik društva za 1906.

Sadržaj krasnih ovih knjiga iznaša preko 1300 stranica običnog formata, pa sve to dobije se za 1 krunu kod godišnjih ili za pol krune kod doživotnih članova, ako računamo na članarinu od 10 kruna 5%, tako, da svaka knjiga ne zapada niti 10 filira.

Hrvati Istre! Začlanite se u društvo sv. Jeronima. Ugledajte se u Kastavce!

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Pula.

Ovdješnja pješačka pukovnija Succovaty proslavila je dne 4. t. mj. 25.-godišnjicu svoga obstanka.

Vlastnik pukovnije barun Succovaty visoki vojni dostojanstvenik došao je tom zgodom navlaš u Pulu. Vojnici su štajerski Slovenci, kršni inteligentni momci, oficirski zbor otmen.

* * *

Prigodom 50-godišnjice smrti slavnoga vojskovodje Radetzky-a, obdržavalo je dne 5. t. mj. na 8 sati u večer u prostorijama „Hotel Belvedere“ „Veteransko društvo Priestoljonasljednik Rudolf“ svečanu proslavu sa odnosnim koncertom.

Vinkuran.

U nedjelju dne 12. t. 1908. „Hrvatska Čitaonica“ u Vinkuranu obdržavat će drugu godišnju glavnu skupštinu sa sliedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika; 2. Izvješće tajnika i blagajnika; 3 Izbor novog upravnog odbora i 4. Eventualija.

Lošinjski kotar.

Veliki Lošinj. *Crkva sa protuhrvatske demonstracije.* Začudili ćete se dragi štioci kada doznate što se dogadja e Velološinjskoj crkvi, gdje žalibože zapovjeda još takozvana kamora, pošto tu vlada znamenili kroatožder župnik don Rocco Stuparich.

U ovoj crkvi prigodom velikih svečanosti pjeva se misa uz orgulju, a taj zbor je sastavljen, kako se može razumiti, od takozvane „nobilità“, dakle svi čisti „florentinci“. I ove se je godine pjevala na sam Božić jedna pastoralna misa, dočim na Stjepanovo nije niti za lijek bilo vidjeti pjevača na orguljama, a to u znak demonstracije proti kapelanu M. Maračiću, koji je tog dana morao čitati misu. Pop Maračić je iredenti strašno na zubu, a najviše poslije zadnjih opć. izbora, pa zato su ti crkveni pjevači uzeli i ovu prigodu da proti njemu demonstriraju. Sjegurno je, da don Roko znadijuše za ovu demonstraciju još na dan Božića, moguće još i prije, bez da ju je zapriečio ili obaviestio svoje kapelane. Ali tko ne bi posumnjao da su i njegovi prsti po srijedi.

Sada se pita javno mnienje nije li sramota da šačica usijanih glava demonstrira u crkvi proti jednomu kapelanu, koji nije ništa drugo kriv, već to — što ne puše u iredentistički rog, jer stoji uz ogromnu većinu veloselskog pučanstva (7/8), jer radi za njegovo osvješćenje i za njegov napredak.

Žalibože, veloselski puk je predobar, a ogromna većina nije još osvješćena, pa stoga trpi ove krivice, što mu ih nanašaju talijanski signori, a medju njima najviše njihov župnik Don Roko.

Ovaj nezna jezika ogromne većine, a kad propovjeda bunca uvjek onu istu, onako na božju, a da ga nitko ne razumi. Ako što hrvatski čita, to ti izadje neki mišmaš, da mora Bog sjegurno začepiti uši. Svakom zgodom ovaj *jedini branitelj latinštine u krčkoj biskupiji* nastoji da utuče u kraj kakvu hrvatsku molitvu ili obred a uvede latinski. Krstiti dijete hrvatskim imenom neće ni za živu glavu. I u prošloj godini, budući prisiljen, nadjenuo je na krstu jednom dijetetu ime Ljubica a upisao ga je Amata. Kako pa ovaj veloselski biskup bilježi hrvatska imena u razne matice to je pravi škandal.

A krčka biskupija? Ona miruje, ona ne vidi svega ovoga; pa ima i pravo, jer se radi o jednom monsignoru, o jednom talijanu, ili bolje rekuć o vodji veloselskih talijana. Ali uz to Roko ima velikih protekcija.

Ali tko će pitati neće li biskupija uzeti u zaštitu i svoje kapelane premda su Hrvati? To je drugi posao; valja raditi diplomatički, ne valja se nagliti. U naglosti nije mudrosti! A narod, interesi hrvatskog pučanstva, jezik te većine? Ovo je drugi posao. Dosta da su crkve pune, pa ne mari da li se propovjeda hrvatski ili u jeziku pol miša i pol ptića, puk je puk pa ga se malo prestraši i on će svaku potvrditi i reći *„šior ši“*.

* * *

Dalnje ostrije izraze za sada ispuštamo, te upozorujemo Presvj. gosp. Biskupa da majestorskom rukom ozdravi poznate mu rane. Ta Mahnić se nije prestrašio opirati ni istom ministarstvu, jer je bila stvar pravedna. Neka se dakle ne boji učiniti svoju dužnost u Velomselu. A naše u Velomiselu molimo da se medjutim potrpe te čekaju neko vrieme. Možda da se ipak u Krku maknu. (Op. ured.).

Krčki kotar:

Krk. — † Ljudevit Sučić.

Na Božić umro je Ljudevit Sučić, c. k. lučki pristav u Krku, u dobi od 49 godina. Dne 27. pr. mj. bio mu je krasan sprovod. Pokojnik bijaše kršćanin i hrvat od glave do pete, i riečju dielom, od svih ljubljen i štovan.

Voloski kotar:

Iz Opatije nam pišu. Ovdje se je ustrojilo posebno društvo za promicanje prometa sa tudjincima. Pravila za novo društvo jesu jurve potvrdjena. Zanimanje za novo društvo jest dosta živahno jer se je već prijavilo 6 članova utemeljitelja, 82 redovita i 32 podporna člana.

Pazinski kotar:

Predavanje u Pazinu.

Prošle nedjelje, dne 5. siečnja, predavao je gosp. prof. M. Zgrablić o Praznovjerju. Sliedeće nedjelje je na redu predavanje gosp. kot. veterinara Pravdoslava Rebeka: Kužne bolesti domaćih životinja. Početak u 10¾ pr. p. u Narodnom Domu.

Porečki kotar:

Iz Montrilja. Prošlo je doduše nekoliko vremena, da Vam se nijesmo javili i da Vam nijesmo ništa odgovorili na ispravak našeg dičnog plovana, nu bolje ikada nego nikada.

Na taj ispravak opažamo, da za cijelim litanijama onih „nije istina“, on nije ni najmanje pobio činjenice, koju smo mu predbacili, već da mi ćemo uvjek tvrditi, što smo o njemu tvrdili i da smo pripravni sjajno dokazati koliko smo naveli u 54. broju cj. Vašeg lista.

Nijedan od naših općinara ne znade ni ne sjeća se za onog M. Pinčana, kojeg naš mnogočastni spominje u ispravku. Mi mu kažemo, da bi bio bolje učinio da je duo zvoniti Zdravu Mariju propadajućoj stranci, kojoj on pripada. Mi mu ne bismo zamjerili da on drugčije misli nego li mi, ta Talijan je, al zahtjevamo, da se ponaša prama nama kako se svećeniku pristoji, da točno vrši svoju dužnost i da se ne mješa u naše privatne poslove.

Mi mu preporučamo, da naše ljude na oltaru ne napada a najmanje tada, kad oni ne zasluže. Čestitog našeg općinara nazvao on bez ikakvog povoda čovjekom bolesnog razuma, bez da bi pomislio da naš Anton Rajko, ako bi bio zbilja umoboian, ne bi mogao upravljati toli velikim gospodarstvom, u kojem imade posla 6 pari volova.

Kako mnogočastni zanemaruje svoju dužnost, neka služi dokazom i ova činjenica: Na dan Tijelova nije učinio u jutro procesije rekavši da je blagdan, te da će ju učiniti poslije podne; al vidi, poslje podne se nije nijedan odazvao njegovom pozivu da nosi baldakin i propelo, dapače ni ženske.

Još jednu i za danas zadnju. Kada su naši Muntriljci proslavili pobjedu naših zastupnika, naš Degrassi kao da će pobjesniti, pa u propovjedi na Tijelovo medju inim kaže: Vi mislite da ste proslavili Laginju a ne znate da ste proslavili Bartolu. I na to mu opet primjetismo da mi znamo što činimo, da njega nije briga što činimo, da se on nema mješati u izbornim poslovima ni za Vatovca ni za Bartolla, već da je dr. Laginja naš otac, koji će domala moći i ovdje u našim zapuštenim krajevima slaviti svoju pobjedu.

On nema prava ovdje, medju nama, zagovarati ni jednoga ni drugoga Talijana, ovdje smo svi do jednog Hrvati i kao takve želimo da nas i plovan Degrassi priznaje. *Montriljci.*

Kopарski kotar:

Iz Kopra nam pišu: Kako Vam bude poznato, ustrojili smo ovdje dramatičko društvo „Istra“, kojemu je svrha ta, da prosvjeti i podući naš zapušteni narod ovdje i u susjednih mjestih Istre. Mlado naše društvo pozabavilo nas je krasno na zadnji dan stare godine to jest na Silvestrovo u večer, na čemu mu izričemo najsrdačniju hvalu.

Ovo se pripravilo da i uži duševnog užitka i našim vriednim Dekančanom, medju kojima je predstavljalo u nedjelju dne 5. o. mj. Tuj je sudjelovala i naša „Zvezda". Zahvalni moramo biti pjevačko-tamburaškomu društvu „Zvezda", koje nam je priredilo već nekoliko liepih zabava i koje je u život privelo dramatičko društvo „Istra". Samo tako napried, kličemo našim dičnim mužovom, koji su stupili na čelo tim društvima!

Iz Roča. Jedan hrvatski zastupnik u Roču, rodjen Slovenac, koji je u zadnjoj općinskoj sjednici glasovao proti da se dade našim krašanom toliko potrebitu cestu Lupoglava - Lanišće, sada zahtjeva od pregledavanca mesa da mu izdaje svjedodžbe u talijanskom jeziku.

Toliko našima do znanja.

U Roču 3. I. 1908.

Iz Buzeta pišu: Nije gorega nego kad te brat sramoti i nanaša škodu i ruši zajedničku kuću; nije većeg i žalostnijeg zla nego li kad svoj svoga uništava. Zar da ne protegnemo ove rieči na predstojnika želj. postaje Buzet (Počekaj), g. A. Schweizera (tako se on podpisiva na svoju nečast!), brata odličnog kranjskog političara i Slovenca, koji svoju sedamgodišnju djevojčicu šalje u talijansku školu u Buzetu, koja nimalo ne pozna talijanskog jezika?! Al da, baš zato valjda šalje svoje nevino dijete u školu, gdje će naučiti samo, i ništa više, mrziti jezik svojih roditelja i rugati se Hrvatom i hrvatskom jeziku, o čem smo se već osvjedočili. Zar ne g. Švajcaru, Vi dadoste kćerku u školu da Vam ju odgoji i naobrazi, ali kad ju dadoste u ovu svrhu u talijansku, dakle u tudjinsku, školu, onda sami sebi napisaste — svj. dodžbu siromaštva. „Povero o maligno"?! Ako Vam nije možda po ćudi hrvatska škola u Buzetu ili još bliža ona u Slumu, a Vi manjim troškom mogoste uškolati svoje diete u koju bližu slovensku školu na željezničkoj pruzi, ali nikada ne smjedoste pružiti pomoć talijanskoj stranci i pomoći joj umjetnim načinom držati talijansku školu u Buzetu, koja ne bi mogla obstojati bez hrvatske zavedene djece i roditelja. Ali pri tom debelu sjenu baca na g. predstojnika druga činjenica, što je dao svoju kćerku na hranu u Buzetu najzagriženijem strančaru i protivniku našeg naroda, naime u obitelj g. Bigatta, c. k. poreznog blagajnika.

Ovoliko, de se zna i preko granica Istre.

Lanišće.

U subotu dne 4. t. mj. bio je izabran župnikom od čestitih župljana vlč. gosp. Josip Vrbka dosadanji župe-upravitelj. — Novome župniku, uzor svećeniku i rodoljubu naše najiskrenije čestitke. Živio ga Bog i ravnao dugo i dugo vrieme povjerenim mu narodom. Živio.

Franina i Jurina.

Fr. Dakle si čul noviladi z Maloga Lošinja.

Jur. Ne, povij ce je novoga.

Fr. Padelina ki je bil poslual onu mačinu plovanu i Gjivanica da su se lipo poklonili plovanu.

Jur. A ce se ni Gjivanica zaklinjal da neće nikada plovanu gluava otkrit.

Fr. Lahko je tuo reć, ma kada je bilo za oženit sina s Padelinom kćerom, šal je lipo i ponizno plovanu, i kada je čul sve one pametne besede kie naš plovan mu je rekal, vas se je zgrozil i pokajal tako da mu je malo fali zlo prišlo.

Jur. A Padelina ce govori.

Fr. Padelina je kuntenat da je sve pasalo na dobro i drugi put da se neće s poprdili pacat.

Jur. Bog daj njemu i svim našim pumet.

* * *

Fr. Dunke šijor Fortunato da se jadi, zač ga nismo izabrali za župana u Pićnu.

Jur. Ne samo da se jadi, ma on da pobira po gradu i neke podpise proti županu.

Fr. Znaš ča Jurina. Ako s njim govoriš, reci mu ovako: šijor sudac (tako će mu bit drajže nego da ga zoveš po imenu) kad su bili balotacijoni ste mogal dopeljat vašu kumpaniju da se merimo a sada je prekasno.

Jur. Drito gren va njegovu butegu i puli to ću mu reć, neka si zbriše z glave on i njegovi sotofirmati da ćemo njega ni nijednega talijana stavit za župana.

Fr. Ma će se skust...!

Razne primorske viesti.

Matko Mandić.

Kako javljeno dne 12. t. mj. proslaviti će se u Trstu 25-godišnjica novinarskog rada nar. zastupnika, profesora i svećenika Matka Mandića.

Svečanost će započeti prije podne sa svečanim matinecom, s prologom i svečanim predavanjem počastnoga dara. Za tim će biti banket. Za ovaj se može prijaviti u g. Filipa Ivaniševića ul. Valdirivo br. 27, ili u »Slavenskoj knjižari« g. Josipa Goranjca ul. Valdirivo br. 40. Prijave prima također restaurater hotela »Balkan« gospodin Kögl. Družtva, koja bi htjela biti službeno zastupana pri izručenju počastnoga dara, neka to prijave ili uredničtvu »Balkana«, ili uredničtvu »Edinosti«.

Znamo da kani više njih brzojavno pozdraviti svečara, nu držimo, da će biti puno pametnije i svečarevom srdcu ugodnije, ako se na mjesto brzojavne čestitke podari dar Družbi sv. Ćirila i Metoda.

Narodni darovi. Gosp. Josip Jurdana učitelj u Lanišće šalje za Družbu sv. Ć. i M. K 16·39 sabranih prigodom izbora novog župnika Veleč. g. J. Vrbka. Veleč. g. Ante Petris kurat u Rabu šalje za „Družbu" K 2·— a za „Djačko pripom. društvo" K 2·—. Veleč. g. Ferdinand Hrdý župnik u Sv. Lovreču na Labinjštini šalje za Družbu sv. Ć. i M. iznos K 8·48 a za Djačko prip. društvo u Pazinu K 8·43; darovaše: Ferd. Hrdy K 10·—, Franjo Pitrocha vjeroučitelj u Moravskoj K 4·—, Roman Lolek vjeroučitelj u Českol K 2·—, Martin Diminić Šimunov postajevodja u Krapinu K 0·86. U istu svrhu darovaše g. Mate Mavar Rubeši (Kastav) K 8·25. Veleč. g. Šime Defar župnik u Voloskom daruje 5 K Bratovštini Hrv. ljudi u Kastvu. Za oprost od čestitanja platili su Bratovšćini po 5 K: Franković Fran, ravnatelj učiteljske škole; Jakac Jakov, profesor i Grosman Miroslav, nadučitelj, svi iz Kastva te Ivan E. Vrabec, kapelan u Žminju. — Na Božić u večer u kući prof. Jakca na prijedlog Kazimira Jelušića, opć. načelnika, veselo je društvance sakupilo za Bratov. 17 K. Istom je zgodom prof. Vjekoslav Spinčić, narodni zastupnik, uručio blagajniku Bratovšćine kao božićnicu 100 K.

Veleč. Fran Stefanutti, Trebič, daruje Družbi K 4, da počasti g. zastupnika prof. Matka Mandića, koji se je tekom 25 godišnjeg uredovanja N. S. držao u narodnoj borbi gesla: »frangar non flectar« dočekao zlatni jubilej „Naše Sloge".

Veleč. g. Anton Ortolani, župeupravitelj u Mošćenicah šalje za „Družbu" K 45·90, sakupljenih kao dobru ruku na prvi od godine u Mušćenicah, i u Mošćeničkoj Dragi od rodoljubnih mladića Deškovića Vladimira, Rubinić Cvjetka i Mitrović Vinka. Ugledali se u njih i ostali mladići širom naše domovine.

Gosp. Jakov Puhalj Pula (Tivoli) daruje Družbi u ime oprosta od čestitanja svojim prijateljim i znancem K 5. — Živio!

* * *

Dne 6. I. 1908. sakupilo veselo društvo u Vrbniku u kući g. A. Toljanića, a na predlog g. A. Petriša K 10 za vrbničko radničko društvo, te im se odbor ovim putem u ime radnika najljepše zahvaljuje. Ugledali se i drugi u ovaj lijepi primjer.

Živili darovatelji.

Profesorska mjesta na hrvatskoj gimnaziji u Pazinu. Početkom školske godine 1908. i 1909. popuniti će se na c. k. gimnaziji sa hrvatskim naukovnim jezikom u Pazinu tri profesorska mjesta, i to dva za klasičnu filologiju i jedno za prirodoslovlje.

Imenovanje. Službeni list donosi, da je ministar nastave imenovao upravitelja gospodarske popunitbene škole u Kastvu Matiju Šepića privremenim glavnim učiteljem na učiteljištu u Kastvu.

Kako postupa Lloyd sa svojimi agenti? G. Inocent Cosulich, lloydov dugogodišnji agent u Lošinju malom primio je od Frankfurtera i družine pismo, kojim mu se sa 1. siečnja 1908. odkazuje služba a da nisu zato navedeni nikakovi razlozi. Viest se je neugodno dojmila pomorskog svieta u Lošinju. Namjesto Cosulicha dolazi — znate li tko? — g. Ivan Martinolich kr. talijanski konsularni agent. Stvar ne treba komenta.

Naš drug „Omnibus" donašajući ovu viest u svom talijanskom dielu oštro napada ovaj postupak lloydove bezobzirne i nesmotrene uprave.

Novi roman V. Car Emina o Istri. Već u prvom broju „Savremenika" godine 1908. počima Car Emin, roman iz savremenoga istarskoga života: „Nove borbe". U ovom će romanu Car Emin svojim vrstnim pripovjedalačkim talentom iznieti nove ideje, koje pokreću životom istarskih Hrvata.

Pisac obrazlaže sam ovako osnovnu misao svoga djela: „Do sad smo mi u Istri bili jedno tielo protiv neprijatelja, danas nakon polučenih uspjeha, u toj borbi, na izmaku naše „narodne epopeje — to se tielo rastvara i u tom rastvaranju niču nove klice, nove misli, koje radjaju „nove borbe".

Kralj dolazi u Istru.

Izgleda već kao sjegurno, da će kralj Franjo Josip ovoga siečnja doći radi oporavka na more, i da će se zadržati nekoliko vremena na Čikatu u M. Lošinju.

Zlatna misa nadbiskupa Posilovića. Dne 8. agusta 1908. slavit će zagrebački nadbiskup preuzviš. g. dr. Juraj Posilović svoj 50-godišnji svećenički jubilej. Za ovu se proslavu spremaju velike svečanosti u nadbiskupiji.

Što nećeš da drugi tobi čini, ne čini ni ti drugomu. Tako bismo mogli doviknuti austrijskim Talijanom, koji se tuže, da im njemačko školsko družtvo „Schulverein" ponimčuje njihovu djecu. Austrijski Njemci bacili su se svom žestinom na ponimčenje talijanske djece u južnom Tirolu ili u Trentinu. Mi odsudjujemo najodlučnije svako raznarodjenje tudje djece, jer čutimo najbolje mi sami kako to nas boli kad vidimo kako istarski Talijani danomice otudjuju i raznarodjuju našu hrvatsku dječicu.

Trentinski Talijani digli su glasan vapaj proti ponimčenju njihove djece, te su izdali talijanski prevod obračuna njemačkog školskog družtva. Prevodu je dodano par rieči poticaja Talijanom, koje ih zovu, da ustanu na obranu od njemačke pogibelji. Talijanske novine našeg Primorja bilježe sućutno taj vapaj svoje braće, pa dočim oštro prosvjeduju proti nasilnom postupanju Niemaca u Trentinu, zaboravljaju na svoje postupanje proti nama u Primorju, koje postupanje nije nimalo bolje ili plemenitije od njemačkog.

Naši Talijani imali bi najprije kod kuće pošteno i ljudski postupati s našom djecom i onda tekar prosvjedovati proti divljačkom postupanju u Trentinu, inače nemaju pravo da se tuže. Medjutim evo što o njemačkom školskom družtvu mislimo:

„Schulverein" — to družtvo samo priznaje, — napreduje orijaški i stvara njemačke narodne tvrdjave u krajevima, gdje živi tek 5000 Njemaca prema 350.000 Talijana. Družtvo „Schulverein" na široko je zasnovalo svoju germanizatornu akciju i pred njom Talijani strepe jer im suprostavište slabašnu „Legu", koja uzmiče i prepušta neprijatelju zemljište.

Žalimo i radi toga napredovanja pangermanstva zabrinuti smo i mi. Nama nije svejedno, što se Niemac širi u čisto talijanskim zemljama, jer i ako harači u podaljem susjedstvu, to nam je svejednako u susjedstvu kao neprijatelj, moćan, veliki neprijatelj, koji davno već kuca i na naša vrata s druge strane.

Talijani su zabrinuti radi kuće, koja im gori, a u isto su doba nepravedni prema susjedima u Gorici, Trstu i Istri. Niemce obtužuju kao hajduke na tudjem, a sami su zakleti neprijatelji tudje slobode i tudje prosvjete, gdje im je povjestna nepravda uzakonila tiraniju. Vele, da je „Lega" preslaba prama „Schulvereinu. Naravno, kad ta ista „Lega" guši materinji glas u grlima 200.000 hrvatske i slovenske djece u Istri, sileći to bielo roblje da se odmetne u izrode i da prokune materinje mlieko.

Nikakvo dakle čudo, što se ponimčuje talijanski Trident, kad je „Legi" prešli posao da potalijanči hrvatske i slovenske zemlje.

Kvarnersko parobrodarsko družtvo. Baš ovih dana je odbor u Krku razaslao proglas na stanovnike Kvarnerskih otoka, Istre, Dalmacije i Slovenije na podpunu izplatu dionica do konca siečnja 1908. Ovom prilikom je razpisana i treća emisija dionica, kod koje mogu udioničtvovati stanovnici čitave Istre, Dalmacije i Slovenije, dok su kod prvih dvih emisija mogli udioničtvovati jedino stanovnici Kvarnera. Temeljna glavnica je ustanovljena na pol milijuna kruna, od koje su do sad razprodane dvie trećine na samom Kvarneru i to većinom medju pučanstvom otoka Krka.

Razprodaja dionica i uplaćivanje povjereno je štedioničkim družtvima u Velikom i Malom Lošinju; Nerezinama, Cresu, Omišlju, Dobrinju, Krku, Vrbniku, Baški, Puntu, Puli, Pazinu, Voloskom, Lovranu, Barbani, Buzetu, Stokovcima, Tinjanu, Bermu, Kašteliru, Roču, Podgradu, Motovunu, Oprilju, Veprincu; onda gospodarsko-trgovačkim družtvima u Susku, Unijama, Martinšćici, Belom i Dubašnici. Za Dalmaciju je povjerena razprodaja dionica „Hrvatskoj vjeresijskoj banci" u Dubrovniku, te njezinim podružnicama u Zadru, Spljetu i Šibeniku, a za Sloveniju »Gospodarskoj Zvezi« u Ljubljani.

Frankopanski grad. Da se očuva u Kraljevici kaštel bivše vlastničtvo hrvatskih velikana Frankopana, da to, kako se baš sada o tome radi, ne dodje u tudje nama nimalo prijateljske ruke, nego da to ostane svojinom hrvatskoga naroda — ustrojilo se je, kako su novinski oglasi jur objavili, pod pokroviteljstvom pročastnog hrvatskog episkopata te prvih naših velikaša kao i inih rodoljuba društvo na dionice, da se taj krasni kaštel, sada svojina Isusovačkog reda talijanske mletačke provincije, od ovih prekupi, te uredi kao morsko kupalište i to: jedan dio za svećenike, a drugi opet za svetovnjake, koji žele da se u ubavom našem Primorju a na najkrasnijoj njegovoj točki u mjestu Kraljevici uživa ljepoga i zdravoga morskoga zraka a i otpočinka.

Ideja je ta već obzirom na samu svrhu, kao i obzirom na to, da taj hrvatski umanet nezapane u ruke tudjinaca, u kojima bi bio rasadnikom tudjinstine a na štetu našega imena i jezika, toli plemenita, da se od nje plemenitija pomisliti neda.

Zato je upravo sveta dužnost cijeloga hrvatskoga naroda, gdjegod se samo naša rječ čuje bez razlike vjere i političke boje, da ovo koli humanitarno toli i patriotičko poduzeće svim mogućim silami podupre.

Na nama je dakle sada i na nikome drugome da ta nezaboravna starina Frankopanski kaštel ostane našom svojinom, pa da se u njem ne bane tudjinci, koji su se na žalost začeli već širiti u našem divnom Primorju, a na našu veliku štetu.

Poimence držimo pred očima našu krasnu Kraljevicu, pa da se obistinilo ono za čim se je išlo da se naime taj kaštel preuredi kao sanatorij za nekoliko stotina mađjarske djece — to bi bilo zadalo vrlo težak, da ne reknemo smrtni udarac dičnome našemu Hrvatskom Primorju.

Š toga na okup hrvatski narode!

Kupujmo dionice morskog kupališta „Frankopan“, da nam se tako očuva dična ta naša starina.

Držimo, da ne bi smjelo biti kod nas ijole bolje stojećeg čovjeka, koji ne bi kupio dionicu, s jedne strane sebi da koristi, a s druge opet da iskaže harnu uspomenu našim velikanima.

U to ime mi ovo humanitarno i rodoljubivo poduzeće našim čitateljem a i cijelom hrvatskom narodu najtoplije preporučamo.

„Hrvatska straža“.

Izašao je 6 (zadnji)broj ovoga (V.) godišta, sa bogatim sadržajem. Spominjemo: Vratimo se silogizmu; Lurd pred sudištem vjere i nevjere; O spiritizmu u Engleskoj; O reformi društva sv. Jeronima; Slovensko pismo dr. Kreka, itd. itd.

Vruće preporučamo tu smotru svakomu učenom Hrvatu. — Uprava je u Krku. — Ciena 6 K, za djake i učitelje 3 K na godinu.

Novi poštanski biljegi.

Nove su poštanske biljege od 1, 2, 3, 5, 6, 10, 12, 20, 25, 30, 50 i 60 kruna.

Biljege od 1 pare imaju sliku cesara Karla VI. pod čijom je vladom država uzela pod svoje ruke poštu. Biljege od 2 pare imaju sliku cesarice Marije Tereze, od 3 pare cesara Franju Josipa II., od 6 para cesara Leopolda II., od 12 para cesara Franju I., od 20 para cesara Ferdinanda I., od 5, 10, 25, 30, 35, 50, 60 para i od 1 K i 10 K sadašnjega cesara u raznim načinima, a od 2 K kaštel u Schönbrunu, od 5 K dvorsku palaču u Beču. — Sadašnje biljege vriede do 31. svibnja t. g. te sa 1. lipnja neće biti više u vriednosti. Do 31. lipnja moći će se ipak promieniti stare sa novim biljezima. Tekom ove godine biti će stavljeno u promet i nove tiskanice.

Ubojica Sarafova — mrtav.

Ubojicu Sarafova htjeli su uapsiti kad su ga spazili u jednom vlaku blizu Bukarešta. On je na to skočio preko prozora te je pao među kola i ostao na mjestu mrtav.

Slovački rodoljub župnik.

Poznati slovački rodoljubi župnik Andrija Hlinka bio je nedavno kod pape u Rimu. Podastro je papi Piu X. molbu, da bi ga opet namjestio u njegovu župu. S obzirom na ovu činjenicu, neki je češki list donio viest, da je papa izaslao ablegata, koji bi imao povesti iztragu proti biskudu Aleksandru Pravyu u Spišu (Zipsu). S mađjarske se strane naprotiv tome izjavljuje, da Hlinka u obće nije bio primljen u audienciju kod pape, nego mu je kurija svjetovala, neka se obrati na svoju predpostavljenu oblast, nadpiskupa u Ostrogonu, koji je u ovoj stvari jedino nadležni forum,

Jeftino česko PERJE za krevete

5 kg. novo čihano K 9·60, bolja K 12·—
biele pahuljice čihane „ 18·— „ „ 24·—
kao snieg biele pahuljice čihane . . . „ 30·— „ „ 36·—
razašilje se franko pouzećem.
Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu tovar. troška.
Benedikt Sachsel, Lobes, br. 259
pošta PILSEN, Češka.

Narodnom občinstvu preporuča svoju bogato snabdjevenu robnu trgovinu

Marko Zović

krojački majstor

PAZIN — Narodni dom.

Naručbe obavlja brzo i točno uz umjerene cijene.

Želudčane kapljice

prije zvane i poznate pod imenom

Markove kapljice

sredstvo proti slabosti želudca, imenito proti pomanikanju teka za jelo, proti grizu i grčevima u želudcu i trbuhu, proti nadutosti od vjetrova. Poslije težkog masinog ili preobilnog jela podupiru naravnu probavu. 1 tucet 4 K, 5 tuceta 17 K, 10 tuceta 32 K, franko postavljeno na svaku poštu.

⁂ ⁂ ⁂

Molim izvolite mi poslati još 12 bočica želudčanih kapljica jer mi nuždno trebaju pošto na meni upravo čudotvore. Božo Pazić, Kaštel stari.

Molim pošaljite mi jedan tucet kapljica pošto pošto sam uvjeren već kod prijašnih naručba da djeluju izvrsno, te ću svakom zgodom iste mojim prijateljima preporučiti. — Ovakovih dopisa, koje ne mogu sve ovdje navesti imadem još mnogo, te stoje svakome na uvid.

Ove kapljice pripravlja samo Gradska ljekarna u Zagrebu, pak zato treba kod naručbe pisati točno na adresu:

Gradska ljekarna Zagreb,
polag trga sv. Marka 20.

OGLAS!

Potpisani časti se javiti p. n. gospodi trgovcima i pekarima, da je izručio zastupstvo svog mlina za dolnju Istru i otoke gospodinu

Lacku Križu u Puli

na kog neka se izvole svi obratiti, koli za informacije, toli i za naručbe, jer će na ovaj način najbrže i najtočnije posluženi biti.

Vinko Majdić
Valjični mlin u Kranju.

Odlikovan s 3 srebrnimi kolajzami u Gorici godina 1891. 1894. 1900.
Častna diploma i zlatna kolajna u Vidmu godine 1903.
Zlatna kolajna i zasluzni križ u Rimu godine 1903.

Svjećarna na paru
J. Kopač, Gorica, ul. Sv. Antona b. 7.

Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom občinstvu svijeće iz prijesnog pčelnoga voska. Kilogram po K. 5·— Za prijesnost jamčim s K 2.000. Tamjan Myrrhae, Styrax, štitija i stakla za vječno svjetlo po jeftinoj cijeni. Gg. Trgovcima preporučam svijeće za pogrebe, za božićno drvce, voštenu svilci i med najjeftinije vrsti uz veoma niske cijene.
Šalji vosak kupujem u svakoj množini po najvišoj dnevnoj cijeni.

Na zahtjev šaljem cijenik franko.

Utemeljena god. 1894. **NARODNA TISKARA** Utemeljena god. 1894.

LAGINJA i dr. Pula, via Giulia, 1.

Preporuča sl. općinstvu svoju

tiskaru, knjigovežnicu, papirnicu i tvornicu pečata.

U papirnici mogu se dobiti slijedeći:

Molitvenici:

Utjeha starosti. Čvrsto uvezan. Tiskan velikim slovima, po K 1·60, 1·80 i 2·50.
Isus prijatelj djece. Čvrsto i liepo uvezan, po K —·60, —·70, —·75, —·80, —·90 i 1·—.
Andjeo čuvar. Molitvenik za djecu, po K —·40, —·50, —·60, —·70 i —·90.
Sv. Anton Padovanski i njegovo štovanje. Elegantno uvezan po K 1·60 i 1·80.
Vrtić Gospodnji. Uvezan u kožu, po K 3·—.
Hljeb nebeski. Uvezan u barsumastu crnu kožu sa zlatorezom po K 3·80.
Slava Bogu a mir ljudem. Uvezan u finu kožu po K 4·—.
Vijenac bogoljubnosti. Uvezan u fine tvrde korice po K 2·40 i 4·—.
Pomolimo se. Uvezan u veoma finu kožu po K 7·60.
Pobožni učenik. Uvezan u mehku crnu kožu po K 1·80.
Pobožni mornar. Uvezan u tvrde korice po K —·80.

Našom nakladom izašle su slijedeće knjige:
Ob uljudnom i pristojnom ponašanju po K —·40.
Putovanje N. V. B. „Marije Terezije“ na Male Antile i Kubu. Pjesma, K —·40.
Rat u Kini. Pjesma, K —·40.
Brzi računar ili pregledna knjižica za proračunanje dnevnice, K —·80.
Knjižica nedjelne nadnice (u hrvatskom, njemačkom ili talijanskom jeziku) K —·60.
Komisionalno knjižice, K —·80.

Objava otvorenja.

Podpisani časti se ovim obznaniti P. n. občinstvu grada Pazina i okolice da je otvorio vlastiti

Urarski i zlatarski posao

u kući gosp. Antona Bertoša u Pazinu.

Mnogogodišnje njegovo iskustvo i do sada stečeni dobar glas radi solidnih i jeftinih radnja, dovoljno mu je jamstvo, da će ga dovoljan broj P. N. mušterija posjetiti.

Dragutin Gailhofer.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, *koji upladuju zadružnih dielova jedan ili više po krnna so.*

Prima novac na štednju od svakoga, *ako i nije član te plaća od istoga 4½% čisto bez ikakvog odbitka.*

Vraća na štednju uložene iznose *do 1000 K bez predhodnog odkaza, a iznose od 1000 K ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz, uz odkaz od 8 dana.*

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, *i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.*

Uredovni sati svaki dan *od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati poslie podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.*

Družtvena pisarna *i blagajna nalazi se u vlast Carrara vlastita kuća (Narodni Dom) prvi pod desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.*

Ravnateljstvo.

Broj 8. Pula, u četvrtak dne 16. jenara 1908. God. XLI.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju tobl nog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se uputnicom ili polož. nicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošta predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u ot orenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 817.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a neslogа sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju a nepodpisani se tiskaju a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, } na godinu 5 K za seljake } ili K 5—, odn. K 2·50 za pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i ustanje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, tolik izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Proslava 25. godišnjice prof. Matka Mandića.

U Trstu 12. siečnja 1908.

Današnji dan ostat će duboko u pameti svim učestnicima. Svečanost u slavu Mandićeve dvadesetpetgodišnjice tekla je tako skladno i zanosno, da se je promenula u pravo narodno slavlje.

Sva Istra skupila se u Trstu — i simboličan dar, što ga svečaru posvećuje narod za ovu slavu, tumačio je najbolje osjećaje svih nas: „Mens molem agitat" nadpis je na tom daru — „duh brda valja". Sakupljeni oko Matka Mandića, svi su dali izražaja želji, da mu ova jednodušna slava bude dokaz jednodušne harnosti naroda i da mu sveudilj nove pobjede u Istri zasvjedoče, kako je liepim plodom urodilo rad Mandićev.

Svečanost započela je u podne svečanim matinejom. U „Narodnom domu" sakupilo se veliko množtvo našega občinstva svih stališa u Trstu. Galerije bile su dubkom pune, a u dvorani vidjesmo liepu kitu gospodja, svu silu gosti iz Istre, iz Slovenskih krajeva, djačtvo, radničtvo itd.

Na svečanosti bili su službeno zastupani:

Pjev. druž. „Kolo", „Slovansko pev. društvo", „Delavsko podp. društvo", „Bralno in podporno društvo", „Podružnice družbe sv. Cirila i Metoda u Trstu", „Narodni Dom", „Tršćanski Sokol", „Sv. Jakobska Čitaonica", „Konsumno društvo u sv. Jakobu (Trst), „Hranilnica in Posojilnica", „Jadranska Banka", „Ustredni banka češ. spor.", „Polit. dr. „Edinost", dnevnik „Balkan", „Narodni Dom" u sv. Ivanu, „Ruski kružok", „Tamburaški zbor" sv. Ivan, „Narodna Radnička Organizacija", „Sokol" sv. Ivan, „Hajdrih" u Proseku, „Gospodarsko društvo" u Škednju, „Slov. Čitalnica" u Škednju, „Pev. dr. Velesila" u Škednju, „Uzajemno društvo za zavarovanje goveje živine" u Škednju, pjev. dr. „Slava" u Sv. M. M. Dolnjoj, pjev. druž. „Zastava" u Lonjeru, „Planinsko društvo" podružnica u Trst, „Slov. učiteljsko društvo", „Jugoslavenska Sveza" u Beču, „Političko društvo Hrvata i Slovenaca" u Istri, „Klub hrv. i slov. zastupnika" na istarskom saboru, „Družba sv. Cirila i Metoda" za Istru, no[illegible] „Naša Sloga" i „Omnibus", Občina [illegible] „Hrv. Sokol" u Pazinu, Čitaonica [illegible]" u Juršićima, Potrošarinsko [illegible]og Kotara Volosko, pjev. [illegible] „Javor" u Mihotićima, [illegible] Kastav, Občina Kastav, „Hrvats[illegible]a" i „Gospod. zadruga" u Kastvu, društvo sv. Mihovila, Rubeši (Kastav), „Narodni Dom" Mihotići, Občina Bezet, rodoljubi iz sv. Križa, „Narodna radnička organizacija" i „Sokol" u Puli, Občina Dolina, Bral. i pev. društvo „Vodnik", „Kmetska zadruga" te „Posojilnica in hranilnica" u Dolini, „Bral. in pev. dr. Prešern", Konsumno in posojilno društvo u Boljuncu, „Slovensko učiteljsko društvo za koparski okraj", „Novi List" Rieka, „Slovenski Narod" Ljubljana, Družtvo slov. književnika i novinara.

Sva društva, deputacije i članovi svečanostnoga odbora te više gospodja sakupiše se u 12 sati na pozornici oko stola, na kojem su bili postavljeni darovi svečaru. Kip, koji predstavlja genij rada, simbol slavljenikova jubileja, a uza nj dar tršćanskih radnika, krasna srebrna tintarnica, te umjetnički izradjena diploma, kao uspomena na učestnike.

Kad je svečar u pratnji deputacije, koja je pošla po njega stupio u dvoranu postalo je zanosno klicanje, koje je trajalo više časova. Zatim je na pozornicu stupila prva naša umjetnica Marija markiza Strozzi, koja je sa dubkim osjećanjem i pravim rodoljubnim žarom krasnoslovila sliedeći proslov, u kojem je naš Istranin Viktor Car Emin simboličnо prikazao probudjenje Istre:

„Što li to dira u slobodni mir samotne vrleti ove? Taj mukli tutanj . . . taj gromorni urnebes! Kao da se uzburkano more iz bezdana svojih crnih diglo, da poklopi glavicu ove moje drevne Učke gore — kamena doma tužne vile Istarkinje. Ali ti glasi . . . ti glasi meni ne dohode kao neznani . . . I ognje vidim — po bregovima kriesove sjajne . . . I gle! Gorući se visovi poput žarkih pisama složili u tri goleme, plamene rieči: Uskrsla je Istra! Istra, taj blagi san, ta mila i topla želja naše hrvatske duše, uskrsla je na novi, na ljepši život! Vječiti spomen tebi, divni dane, koji si joj provalom titanske narodne svieti, sa stoljetnog groba odvalio gordi kamen i . . . Netko me zovnu . . . Po lomnoj i vrletnoj stazi k ovoj se glavici bliža čovjek. Sav je pognut i ko ovca staračka mu je glava biela. Ali to je on . . . moj istarski čovjek . . . Moga ga je prepoznala duša; gle, kako mu se iskre izmučene oči . . . kako mu se na razblaženu licu sjaje široki smiešak. Mora da je nešto dobro, nešto jako i osobito liepo, što njega ovamo vodi. Čuj! Kakve li su ove rieči, što ih miloduhi lahor na brzim krilima k meni donosi?

„Pozdravljena da si Vilo roda moga. Primi, primi mene ubogara, da ti ljubim bielu ruku, bielu ruku, biele skute, za uzdarje, Vilo, tebi, što si meni mučeniku u najernije dane moje, bila nadom uzdanicom, sjajnom zvjezdom predhodnicom . . . Primi, Vilo, primi mene, ubogara".

Dobri starče! Ljubav majke rado prima prvi posmjeh prvog čeda svoga. Tako će i tebe, starče, tvoja primit vila. Sve ću cviеće pokupiti, njime tebe obasuti, tebe, divni patniče moj. Ovaj cvietak nek je tebi na uzdarje za muke, što si ih siromah pretrpio kroz viekove tamnovanja tvoga. Njime okiti glavu. Neka ga vide svi oni, koji su se porugom bacali na tvoj pošteni obraz. Neka ga vide oni, koji su tebi izčupati biljeli amanet ljudskoga srca: presladku, materinju, hrvatsku rieč. Ovaj zadjeni za prsi. Neka ga vidi sva širom zemljica naša, koju su s ljubavi tvoje teglile ruke, koju je s tvojega čela oblati kvasio znoj. Neka ga vidi Hrvatska ciela kojoj si ti, biela glavice moja, očuvao Istru — svietli biserak preslavne krune drevnih naših kraljeva. Ovaj ćeš cvietak, starče, predati istarskim majkama slavnim. Junačka njihova djeca njima su čast i dika — domovini čast i ponos. Ovim ćeš cviećem posuti staze vodja i prvaka svojih, koji su od ljubavi pridigli tebe, starče, ranica moja srdačna! A pospi njima i mrtvačke humove onih, koji su prvi pokucali na gvozdena vrata tamnice tvoje. Pospi im cviećem humove svete, a suza tvoja neka govori zviezdama: Mir i pokoj Vama, svjetle sjene naše, svjetlost i slava Vama, mučenički oci naši, Vama, koji ste se borili, stradali i umirali, a da niste doživjeli dan narodnjeg uskrsnuća. A ti se, starče, sad požuri! Evo dara moga za tebe ubogara! Sve sam cviеće pokupila, da njime obaspem tebe, divni patniče moj! Požuri starče! Još koraka dva — i tvoja će stopa stati na samotne vrleti ove, gdje do vjekova stoluje sloboda — željkovana cieli mukotrpnih naprezanja tvojih. Požuri! . . . Ali gle! Dobri je starac stao. Ne može napried. Na goli je kamen klonuo . . . Ko da je nešto, te ga k zemlji pritiše . . . I jest nešto . . . Čuj! Što mi to opet lahor tiho sumori?". Vilo, milo spominjanje moje . . . U trenutku narodne nam sreće naše, svojim starim mahnuo sam krilma, da poletim u slobodne dvore tvoje. Ali križ taj, što ga od vjekova nosim, još me tišti — ne da starcu, da se više uspne . . . Još su starcu dugi do slobode puti, dugi puti i veliki trudi . . ." Moj starče! I te pute i te trude smanjiti će ljubav djece tvoje, s ravnat će ih sloga roda, zbližit će ih srca bratska.

A ja evo, drugi, hrlim k tebi, da te jednom još pridignem — i uz lomnu vrlet ovu, da te starče, sad povedem u te moje kamen-dvore, da prije nego ugasnu te staračke oči tvoje ma i častkom da ugledaš svjetlo spasa i slobode — prvog Gjurgjev dana istarskoga roda moga".

Markiza Strozzi govorila je ovaj proslov tako dirljivo, da se nitko nije mogao suzdržati od suza. Občinstvo je bilo tako dirnuto, da je poslije proslova časak nastupila tišina a zatim burni pljesak. Gdji Strozzi predana je za zahvalu od odbora kita cviеća u umjetnički urešenoj srebrnoj vazi.

Čim se je bura odobravanja i klicanja slegla, stupio je pred svečara nar. zast. Vjekoslav Spinčić predsjednik svečanostnoga odbora prozborio sliedeće:

„Dragi svečaru, miljenče naroda! — Teče evo i 25-ta, što boraviš u ovome gradu, Trstu, a uviek radeći kô marljiva pčela za dobro i korist hrvatskoga i slovenskoga naroda. Radiš i živiš za taj narod i ne razlikuješ brata od brata jer si se njima zajednički posvetio i žrtvovao sav, uvjeren da radeći za obojicu, radiš za jedan narod. I taj te narod evo danas slavi u znak one neizmjerne ljubavi, poštovanja i harnosti za sve ono, što si mu ti velikim tvojim radom učinio. Hrvatski i slovenski narod Trsta i Istre prikazuje ti, miljenče naš, ove čedne, malene darove A ti ih primi iz srca, kako ti ih on od srca dariva, pa nam se ohrani još dugo radeći zdrav na tielu i duši, kako što si i do sada radio i žrtvovao se. Da te Bog poživi!".

Iza ovih rieči svi prisutni udariše u klicanje i pljesak, koji je jedva utihnuo. Zatim je u ime „Radničkog podpornog družtva" predao svečani dar g. J. Perhavec sa ovim riečima:

„Veleštovani gospodine! Čast mi je u ime „Del. podp. družtva", da Vam čestitam na dan Vaše 25-godišnjice postanka našega družtva, molim Vas, da primite ovaj maleni dar, koji Vam prikazujemo u ime našega družtva. Budite uvjereni našega poštovanja naše ljubavi i naklonosti Neka Vas Bog poživi!"

Za njim je stupio pred svečara predsjednik pjev. i tamb. družtva „Javor" u Mihotićima, g. M. Kundić, da mu čestita jubilej u ime svoga družtva, koje ga je imenovalo svojim počastnim članom. Diploma glasi ovako:

Veleučenom gospodinu prof. Matku Mandiću, narodnom zastupniku.

Pjev. i tam. družtvo „Javor" u Mihktićima jednoglasno je u svojoj godišnjoj skupštini, dne 6. siečnja 1908., zaključilo, da se Vaše gospodstvo, uvažujući osobite zasluge koje ste si tečajem svojeg višegodišnjeg neumornog, požrtvovnog rada, kao branitelj narodnih prava, te kao narodni zastupnik stekli zahvalnost, zatim radi Vaše odvažnosti, dobrote i značajnosti, vršeći u toli očajnoj borbi svoje svete dužnosti na korist i sreću biednoga istarskoga naroda, — imenuje počastnim članom pjev. i tamb. društva „Javor" u Mihotićima.

Podpisano smatra ugodnom dužnosti priobćiti prije spomenuti zaključak te izreći ujedno želju, da Previšnji blagoizvoli Vaše gospodstvo kroz dugi niz godina uzdržati u podpunom zdravlju, sreći i zadovoljstvu, a uviek kao do sada, u korist, čast i ponos domovine našeg hrvatsko-slovenskog naroda u Istri.

Pjev. i tamb. društvo „Javor" — Mihotići, Milan Kundić, predsjednik v. r.
U Mihotićima, dne 10. siečnja 1908.

Svečar je svim ovim izkazima ljubavi i poštovanja, da je jedva došao do rieči da se zahvali. Rekao je po prilici ovo:

„Za tolike izjave ljubavi, odanosti i nezasluženog priznanja, nemam snage, ni dovoljno dostojnih rieči, a da bih vam se mogao zahvaliti, kako mi srce žudi. Ta ja sam i do sada bio obilno nagradjen za svoje skromno političko i novinarsko djelovanje za Trst i Istru time, što sam doživio i plodove rada moga i mojih drugova, pa i time, što me je narod počastio dvjema najvećim častima, kojima razpolaže, povjerio mi je dva mandata, da ga zastupam i za nj se borim u pokrajinskom saboru i carevinskom vieću. Pa i vi braćo iz ovoga Trsta, i vi me dovoljno počastiste i nagradiste time, što mi u svoje doba povjeriste sudbinu djećice svoje, da ju narodnom školom čuvamo za narod. A evo danas dolazite u ime naroda, družtava i korporacija, da me darujete bogatim darovima i uvjerenjem ljubavi vaše. Kako da vam se zahvalim? Ne bih znao inače, nego time, da vas uvjerim, da ću se i nadalje, u ovo malo godina što mi još preostaje, znati se izkazati dostojnim vaše ljubavi i poštovanja, radeći kao i dosada, samo za moj narod. A sada, vama svima, koji ste bili dionici ove svečanosti, još jednom hvala vam i od srca vam kličem: živjeli!"

Iza ovih riečí nastane na novo klicanje, a odbor i svi prisutnici pohrliše do svečara da mu čestitaju. Pozornica se je pomalo i izpraznila, da se doskora opet otvori. Markovićeva družina dostojno je završila matineju, prikazujući posljednji prizor „Zimskoga sunca". Iza prekrasnih riječi Nandovih o jednoj jedinoj domovini našoj, ustade prisutno općinstvo i zapjeva „Liepu našu". Oduševljenju nije bilo ni kraja ni konca. Iza hrvatske himne odpjevano je još „Slovenac i Hrvat" te „Oj Slaveni", dok su prisutni neprestano čestitali svečaru a poklici „Živio" orili dvoranom.

Zahvala.

Povodom proslave moje 25 godišnjice primio sam toliko čestitaka od drugova, prijatelja, družtava, korporacija itd., da mi nije moguće zahvaliti se posebice svakomu pojedinom. Toga radi zahvaljujem se najsrdačnije ovim putem svima, a u prvom redu slav. odboru za priredjenje svečanosti, napose njegovu predsjedniku staromu drugu i prijatelju prof. Vjek. Spinčiću, milom prijatelju V. Caru Eminu za krasno sastavljeni proslov te milostivoj gdji Mariji markizi Strozzi, što je taj proslov onako duhovito i čuvstveno izrekla. Zahvaljujem se nadalje svemu občinstvu, koje je prisustvovalo kod matineja i kod banketa, narodnim društvima, korporacijama, načelnicima i odaslanicima narodnih občina, milim sudruzima zemaljskim i državnim zastupnicima Istre i Trsta, novinarskim kolegama i svima, koji me onako bogato nadariše. Konačno svim onima, koji se mene brzojavno, pismeno ili ustmeno ili inače sjetiše i pripomogoše, da je ta svečanost toli srdačno i sjajno izpala.

Njihovu izjavu ljubavi, prijaznost i odanost nositi ću duboko upisanu u srcu do zadnjeg njegovog kucanja.

TRST, 13. siečnja 1908.

Matko Mandić.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Pula. — Naši uspjesi.

Drago nam je javiti da je «Posujilnica» kupila sav onaj prostor straga «Narodnog Doma» do ispod kaštela. «Narodni Dom» postao je pretiesan, danomice se narod vraća svojima, vraćaju se djelomice do sada zaspani, vraćaju se u liepom broju iz tudjinskog «Arco Romano», vraćaju se iz kamorinih krugova do sada zasliepljeni naši ljudi; hrvatska se sviest budi, hrvatska se sviest širi, narod se preporadja.

Talijanski svećenik, koga neće župljani a koga brane židovi. Iz Vodnjana pišu tršćanskomu „Židovčiću" da je tamo stigla službena viest o imenovanju novog župnika-dekana g. Rafaela Fulina.

Taj *„vrlo učeni"* svećenik da je upravljao onom župom četiri godine, za koje vrieme da je mnogo pretrpio *u borbi proti klerikalnoj stranci*, jer se je htjelo da bude njegovo imenovanje podvrženo mislim i željam one stranke. Nu kako se po sebi razumije biskup pobrinuo se samo za dobrobit u župi hoteći Vodnjanu dati odličnog svećenika i gradjana, svojstva naime neobhodno potrebita onom, koji hoće da štiti slogu pučanstva sa duhovnim stvarima a da se izbjegne vječnoj borbi izmedju crkve i puka.

Tako nazire velika većina pučanstva u ovom imenovanju konac mnogim borbam, koje su težko oštetile naš grad.

Tako piše rečeni list o imenovanju novog župnika g. Fulina, koji je poznat i našim čitateljem, jer smo ga nekoliko puta počesali radi njegovog protunarodnog postupanja u hrvatskih župah one biskupije.

U Vodnjanu je jaka talijanska pučka stranka, koja drži mnogo više do svoje vjere i do nauka katoličke crkve nego li do lažiliberalnih blezgarija podrepnica tršćanskih čifuta. Ta se je stranka borila odlučno proti imenovanju župnika Fulina, koji puše u židovsko-liberalni rog i koji se slaže i druži sa liberalnom strankom u gradu. Ona se je nadala, da će biskup Flapp imenovati župnikom osobu, koja će slieditи načela kršćansko socijalne stranke u Istri, ali se je ljuto prevarila jer njoj biskup šalje ljubimca tršćanskog židovskog glasila. Biskup je dakle Flapp silno ugodio ne samo Vodnjanskim lažiliberalcem već i njihovim gospodarom u Trstu, ali on je istodobno, ljuto uvriedio kršćansko socijalnu stranku u Vodnjanu, kojoj bi se imao i morao postaviti na čelo svaki pravi svećenik. Čudnog li pojava! Biskupa i župnika hvale protuvjerski listovi, dočim ih najoštrije odsudjuju iskreni i pobožni vjernici!!

Lošinjski kotar.

Veli Lošinj. Ovih dana je zaspao u Gospodinu višegodišnji predbrojnik Naše Sloge Šimun Vukušić. Došao je bio kao mladić iz Hrvatskog Primorja, te nastanio se u Velikom Lošinju, gdje je bio svojom marljivošću i štodnošću stekao lijepi imetak toliko da ga se brojilo medju najimućnije veloselce. Vjeran svojoj materi Hrvatskoj uvjek se zanimao za narodni preporod u ovim krajevima. Bio je često puta izabran za fiducijara a mnogo godina je obnašao čast općinskog vijećnika i savjetnika, kada su bila vremena narodnog indiferentizma i mrtvila na veloselskom Municipiju.

Kad se ovih zadnjih dviju godina počela buditi narodna sviest u ovom gradu stari Šime, pratio je svaki korak mladenačkim žarom.

Laka ti bila hrvatska zemlja, koju si Šime uvjek ljubio, a ime tvoje služilo potomstvu za izgled prave marljivosti i rodoljublja.

Iz Cresa. Da se je Cres „Družbinom" školom pomladio dokazom je zabava, koju priredišе djeca iste kao Božićnicu dne 21. i 22. prošlog mjeseca, u korist svojih siromašnih učenika i učenica. Koliko zanimanje bilo je za tu predstavu dokazom je, što se moralo odustati od prvašnje nakane, da se samo jednom prikazuje, i to radi predvidnog velikog broja učesnika; jer svi htjedoše da vide svoju dječicu, da vide, gdje im izvadjaju u svom jeziku milozvučne pjesme i popijevke. Da Vam je samo bilo vidjeti dječicu uz svoje vrsne učitelje i učiteljice dan prije kititi pozornicu, kamo će oni po prvi put stupiti pred svoje roditelje, da im pokažu što već sve oni ne znadu. To bijaše upravo dan veselja i radosti. Veselja za to, što će ovi mladi sokolići biti pravi stup i bedem hrvatstva u Cresu. — Zabava je sama tekla u najljepšem redu. Neznaš čemu bi se više divio da li skladnom pjevanju ili bistrom i čistom izgovaranju. Upravo je skoro začudno, da djeca, koja do ove godine nijesu ni čitati znala hrvatski, da već za tako kratko vrieme mirno i stalno govore. Točke programa bile su rasporedane tako da je iza svake deklamacije i govora slijedila pjesma; a intermezzo izmed prvog i drugog dijela programa popunili su domaći tamburaši. Sada je pako došla na red šaloigra „Pastirče" koja je mnogu suzu radosnicu izazvala na licima roditelja. Onaj prizor gdje ona učenica vodi sa sobom brata i sestricu, te klečeći moli milostinju, prava je slika creskih prilika prije otvorenja „Družbine škole.

Zabava je eto prošla i svršila s najboljim uspjehom, a u srcima cresana ostavila trajnu uspomenu. No da je ona ovako ispala čija zasluga? Ničija, nego našeg požrtvovnog učiteljskog zbora, koji nije štedio ni truda ni muke samo da ispade ovako krasno. Na tom trudu zahvalio im se na samoj zabavi običajnim svojim lijepim govorom velečasni g. Ivo Mrakovčić; a budi im i ovim putem izražena topla hvala. Dao Bog, te nas počastili do brzo drugom sličnom zabavom!

Učenik.

Voloski kotar:

Iz Voloskoga dobivamo radosnu viest da su se g. dr. Šime Kurelić, odvjetnik u Pazinu i gdjica Antica Tomičić kćerka staroga veterana u narodnoj borbi i nadaleko poznatog rodoljuba gosp. Viktora Tomičića, vjenčali dne 11. t. mj.

Bilo sretno i od Boga blagoslovljeno.

Opatija.

Hrv. pjev. i tamb. društvo „Lovor" obdržavati će u subotu dne 18. t. mj., u 8½ sati na večer, u prostorijama čitaonice „Zore" svoju glavnu godišnju skupštinu sa sliedećim dnevnim redom: 1. Otvorenje skupštine. 2. Čitanje zapisnika posljednje glavne skupštine. 3. Godišnje izvješće tajnika. 4. Izvješće blagajnika. 5. Izvješće arhivara. 6. Izbor odbora za godinu 1908. 7. Možebivni predlozi.

Poslie skupštine domaća zabava.

Električno svjetlo u Lovranu. Zatrubio Markijev telal telcima o „una delle tante opere di pubblica utilità" t. j. o električnoj rasvjeti ceste i mjesta, kao da je to zasluga našega općinskog tajnika, gosp. Marki-ja. Ja bi bio drugačije napisao, na pr. ovako: „Domenica fu inaugurata una delle tante opere di pubblica utilità..... col massimo utile del segretario comunale Marchi". Da je doista tako to će nabrzo spoznati svi oni, koji budu rabili električnu struju, pa će se vidjeti, da li je odgovaralo općoj koristi, da gosp. vitez Scanavi dobije koncesiju za gradnju električne centrale ili tko drugi?

Kako je pa rasvjetljeno mjesto bilo je govora ovih dana u „Našoj Slogi" i u „Omnibusu". A kad je već govora „delle pubbliche utilità" onda bi dobro bilo, da nam Piccolov dopisnik malo kaže, ako ubraju gradnju groblja i ceste u dragu lovransku (koje će stajati preko pol milijuna kruna) istotako medju „pubbliche utilità" ili medju „due delle tante utilità?

Napokon nam svima upada u oči, da u onom dopisu Piccola (to Vam je z a d n j i (po redu i vrijednosti) artikul Piccola od 20 pr. mj.) nema nigdje spomena o našem magnifikusu t. j. načelniku. Ne samo, da je on zapostavljen tajniku, nego ga Piccolov dopisnik, učitelj Pegan, niti ne spomiuje. — A znam ja i zašto, pa ću biti tako indiskretan i to spomenuti. — Pred neko mjesec dana zatražio je ravnajući učitelj talijanske četverorazredne škole Pegan, na svoju ruku još jednu učiteljsku silu (jer nebog ne dospjeva, da kao općinski savjetnik ide u školu i na komisije, pa bi mu tuste dijete izbjegnule, kao da se ne može zahvaliti na učiteljskom mjestu, ako mu se više dopada savjetnikovati!), koju je i dobru. Načelnik se pravom rasrdio na njega, što je to učinio bez da je upitao i savjetovao se sa školskim mjesnim vijećem, pa evo što mu se dogodi. Pegan za to njemu na sprdnju i hvali Markija, koje je tek godinu dana ovdje, kao da je njegova zasluga što smo dobili električno svjetlo, pa će Marki prema tomu moći reći: Veni, vidi, illuminavi Lauranam praecipue eiusdem partes Vratas, Stubicam, Brajdicam, Jamam, Kozlimam, Peharovam etc.

Iz Kastva nam pišu 10. o. mj. Čim je amo stigao poziv odbora za proslavu 25 godišnjice milog našeg sugradjana, urednika i zastupnika Matka Mandića odlučeno bijaše da odašaljemo odavle na svečanost deputaciju u ime občine i narodnih društava.

Na posljednjoj občinskoj sjednici zaključeno bijaše, da se na počast svečara Mandića podieli milodar plemenitoj našoj „Družbi" u iznosu od 300 K.

Sakupilo se ovdje i nješto za „narodni dar" g. svečaru, ali da bijaše to prije razglašeno, bilo bi toga mnogo više, a i občina bila bi se inače odazvala.

Občinu i narodna družtva zastupati će na svečanosti u Trstu davni prijatelj i pobratim svečarev, naš vriedni načelnik g. Kazimir Jelušić i prvi opć. savjetnik g. Frane Dukić.

U istoj občinskoj sjednici odredilo je zastupstvo da se iz občinske blagajne predplati 54 iztiska „Mladog Istrana" t. j. za 9 pučkih škola po 6 primjeraka.

Nadalje podielio se je znatnih podpora nekoličini djaka, djačkim družtvom itd.

Naša „Hrvatska Čitaonica" obdrzavala je dne 30/12 1907. svoju godišnju glavnu skupštinu, na kojoj izabraše sliedeću upravu: predsjednik g. K. Jelušić, tajnik g. B. Jurinčić, u blagajnik g. Vl. Jurinčić. Riešeni su tim povodom i ostali družtveni poslovi. Tako se je medju ostalim naručilo više hrvatskih i slovenskih novina, sastavilo proračun itd.

Naše pjevačko družtvo „Istarska Vila" priredila je na zadnji dan godine u gostione kod Božine koncerat, koji bijaše vrlo dobro posjećen. Pjevalo se i tamburalo vrlo krasno, što služi na čast svim sudjelujućim. Novu godinu pozdravismo sa milom našom „Liepa naša domovino". I tom prigodom sabralo se za našu podružnicu Družbe preko 20 K a isto toliko i za vrlu „Bratovšćinu".

Imenovanje našeg veleza-služnog ravnatelja „Delavske šole" g. M. Šepića za glavnoga učitelja na ovdašnjem učiteljištu rozveselilo je nesamo njega i njegovu čestitu obitelj, nego i sve njegove mnogobrojne prijatelje. On je tu u punoj mjeri zaslužio i mi mu na tom iskreno čestitamo. (Pridružujemo se srdačno i mi toj čestitci. Op. Ured.).

Iz Jelšana pišu nam, da se je pripadnik one občine naš rodoljub i trgovac g. Bartol Rupnik iz porezne občine Dalenje prošloga čedna vienčao na Trsatu sa gdjom Katicom Frol.

Kod svatbenog stola zakupljena je znatna svotica za „Družbu sv. Cirila i Mesoda" u Istri.

Novovienčanim naše čestitke.

Htjedoše ga pokrasti na javnoj cesti. U sriedu dne 8. t. mj. vraćao se je iz Podgrada prema Pasjaku posjednik po domaću nazvan Miko Srde. Iza Sela Račice kod jedne šumice navali nanj dvojica zločinaca. Jedan od njih visok i jak ulovi ga za rame i desnu ruku tako čvrsto, da mu je gornji dio odjeće odmah poderao. Zahtjevao je od napadnutog da mu predade odmah sav novac, što ga imade kod sebe. Nu naš Srde nije se prestrašio prvoga maha, jer su i u njega žilave ruke i čvrste pesti, ali budući ga zločinac držao čvrsto za desnu ruku, upotrebi on lievicu tako spretno i junački, da je jednom šakom srušio nevaljanca na zemlju. Zapaziv nedaleko napadačeva druga, doviknu mu: „sada, dodji ti amo, da ti dadem novac". Ne čekajuć odgovora spusti se u bjeg prema domu svomu, jer je imao kod sebe okolo 2000 kruna, a nikakvoga oružja, kojim bi se bio mogao uspješno proti dvojici zločinaca braniti.

Pazinski kotar:

Pazin.

U nedjelju, dne 19. t. mj. u 8 sati u večer obdržati će učenici hrv. gimnazije u velikoj dvorani »Narodnog Doma« *deklamatorno-glazbenu zabavu.* Čist prihod namjenjen je „Djačkom pripomoć. družtvu" u Pazinu. Ulaznina: po osobi 1 K, za obitelj 2 K. Seljaci i djeca plaćaju polovicu.

Porečki kotar:

Občinski izbori u Poreču i talijanski svećenici. Medju talijanskimi gradići Istre još je jedini Poreč, gdje se talijansko svećenstvo podpuno slaže u javnom životu sa takozvanom liberalnom talijanskom strankom. Ova je stranka kako je poznato

pod izravnim uplivom tršćanskih židova i framašuna.

Dočim se je u ostalih talijanskih gradićih talijansko svećenstvo više manje oslobodilo od tih lažiliberala u javnih poslovih kao što je primjerice Rovinj, Vodnjan, Piran, Kopar, Izola, Pula itd. u slavnom Poreču talijansko svećenstvo koraca složno sa nazovi-liberalnom mjesnom strankom. To je ono pokazalo većinom kod državnih izbora mjeseca maja a o tom nam je dalo dokaz i kod netom minulih občinskih izbora u onom gradu.

Još pred samim izbori govorilo se, da će svećenstvo sa talijanskom pučkom ili klerikalnom strankom, koja je tamo tekar u zametku, stupiti u izbornu borbu proti liberalnoj stranci, osobito u II. i I. tjelu, al u posljednji čas povuklo je rogove u se i odustalo od svake borbe.

Lažiliberalna stranka iz zahvalnosti odstupila im je dva zastupnička mjesta i svećenici sretni i zadovoljni pokloniše se podreprenicam tršćanskih čifuta. Borba u II. i I. tielu mogla je za klerikalce imati uspjeha jer od 108 upisanih izbornika u II. tielu glasovalo ih samo 39. Ali čemu boriti se proti liberalcem, kad se može s njima u miru živjeti ako im se pusti u rukama skare i sukno.

Talijanska pučka stranka u ostalih gradićih Istre, pokazala je u novije doba snage i života, premda je njezin položaj na mnogih mjestih — kao što je Rovinj, Piran, Vodnjan itd. mnogi težji nego li u Poreču, ali ustrajnim i požrtvovnim radom znala je odoljeti i najžešćim navalam lažiliberalnih protivnika. Čudnovat je slučaj da se u slavnom Poreču, gdje imade svoje sjedište biskup Flapp tamošnje talijansko svećenstvo najbolje slaže sa talijanskimi liberalci i framašuni i sto tamo nemože doći do valjano organizirane talijanske stranke.

Ferenci kod Vižinade. Sliedeći zakon prirode Istra se danomice budi i narod uvidja novih potreba neće li da ostane i nadalje prezrenim sužnjom. Tako se probudila i Vižinadska okolica i početa pitati svoje. U Vižinadi su prije vladali t. z. „liberalci“ nu sada preoteše mah tako zvani „socialisti“ koji govore da bi trebalo sve razrušiti za sve na novo po njihovom ludom kalupu stvoriti. Nego na koncu konca naš je narod uvidio da u tim ljudima ne imo vjere i da je najpametnije čuvati ih se za ne pasti u veće zlo,

Kako se je došlo do toga da se gradi škola i koj je tome najviše doprinesao čitati će brzo čitaoci Naše Sloge. (A čitat će štogod i o gosp. Ferencu). Gradjom škole ko da se je povećala i ljubav narodnu, pa se je počelo misliti i na „Družbu“, tu pomoćnicu i utješiteljicu, sirota u Istri.

Vižinadska je okolica dala za „Družbu“ sv. Ćirila i Metoda“ prigodom Nove godine 28 K i 64 h.

Podarili su:

1. Selo Ferenci: Ivan Ferenac pok. Antuna Pupil 1 K, Marija njegova žena 40 h, Mate i Ivan sinovi po 30 h i sin Marko K 1·20. Braća Ivan, Andjeo i Ante Bajkin pok. Luke po 1 K. Ivan Ferenac pok. Jerolima i Ivan Ferenac od Ivana Jerkići po 50 h. Ivan Ferenac pok. Ivana Stipić, žena Katica i sinovi: Ivan, Ante i žena mu Katica, Stjepan i žena mu Marija, Grgur, Andjeo, Josip i kći Tonka svaki po 10 h, a sin Mate 1 K. Katica Radešić žena Liberata i Andjelka Radešić žena Matova Škifi po 20 h. Grgo Radešić pok. Marka Gržina 60 h. Marko i Ante Radešić od Grgura Gržine po 20 h. Ante Radešić pok. Ivana Gržina 20 h. Ivan Milanović od Agustina 30 h. Ante Grabar pok. Zamarije 1 K. Ivan Šikman od Antona i žena mu Ivana po 40 h. Ivan Gortan od Šimuna 60 h, njegova žena Jelisava 40 h. Ante Fatorić od Ivana 50 h. Mate Bejaković od Antona trgovac 1 K, sinovi mu Ante 40 h, Matijo 30 h, Ivan 20 h i Petar 10 h. Pavao Bejaković od Antuna i Ivan Bacula od Ivana po 1 K. Ante Deklić od Ivana 50 h.

2. Selo Staniši: Stanko Bejaković od Ivana 1 K, brata mu Ante 60 h i Ivan vojnik u Trstu 20 h. Ivan Bejakovič pok. Ivana 5a h. Mate Baldaš 1 K. Josip Bejaković pok. Ivana 50 h.

3. Selo Velići: Stjepan Velić pok. Stjepana 1 K i Juraj Velić pok. Jure 50 h.

4. Selo Lasići: Mate Koraca od Antuna Vejak 50 h.

5. Selo Bajkini: Ante Nović pok. Antona 1 K.

6. Selo Pakovice: Ivan Jugović 40 h. Petar Verznaver i Juraj Barjako mlinari u Beču po 1 K.

Novce su uložili u Kašteliršku podružnicu.

Živjeli darovatelji!

Izgubljen.

Izgubio se je iz sela Črnehi, župe Brest (p. Slum kod Buzeta), dvanaestgodišnji dječak, Marko Črnčha pok. Marka i Ane.

Na blagdan sv. 3 kralja, dočim su bili ukućani te ostali žitelji sela kod sv. mise u župnoj crkvi u Brestu, dječka je nestalo. Sve iztraživanje i izpitivanje kod rodjaka i po okolici do danas je bezuspješno. Dječak je otišao bez obuće u samim čarapama, kako ovdje kažu „gačama“. — Ako bi o njemu tkogod slučajno štogod doznao umoljava se, da izvoli javiti župnom uredu u Brest p. Slum.

Koparski kotar:

Lanišće. Dne 4. t. mj. imali smo ovdje izbor župnika. Početak izbora bio je određen na 10 sati u jutro, već do 9 sati jutro došlo prilično Brgučana, Račana, Rašporca, dočim iz Podgaća, i Prapoća nije uzmanjkao skoro nijedan.

Na $10^1/_4$ počima izbor, ali je prvo toga vriedni načelnik Flego pozvao sve prisutne u crkvu, raztumačio biračima važnost izbora i posliedice.

Svi iz spomenutih sela počeše vikati u crkvi da oni neće glasovat za velečast. g. Josipa Vrbka, akoprem nijesu bili kadri dokazati niti najmanje pogrješke proti njemu u cielih 9 godina što je u Laništu.

Najprvo glasuju općinari Brgudca, sa vrlo malom iznimkom svi proti Vrbku, zatim glasuju Prapojci niti jedan ne glasuje za Vrbku, za ovimi glasovaše Gajci koji sa malom iznimkom svi proti Vrbki, sada dojdu na red Račani, njekoji glasovaše proti Vrbki, a njekoji se uztegli od glasovanja, za ovimi stupe Rušporci pred komisiju i izjuve da se uztežu od glasovanja i njih ovih je bilo sedam.

Najposliednji pristupe na izbor dični Laništani, nikada se ne nadajuć da će moći nadvladati niti polovicu glasova onih koji su proti Vrbki glasovali, ali providnost Božja ne spava, pristupili su Laništani svi do jednoga, svi jednoglasno glasovaše jedan po jedan za Vrbku, te za sedam glasova pobjediše protivnike, koji ostadoše osramoćeni i pokunjenih glava osobito oni iz Podgaća.

Podgaćanima je vodja onaj komu Laništani svaki dan dobitak davaju, koji je radio proti veleč. g. Vrbki, a se je ljuto prevario, ilna je glavica a nije bio kadar proračunat koliko ima tih Božjih grajana u Laništu, kao crkveni starešina nije niti k misi u Laništu došao na Tri kralja, valjda si je u mlinu oči natrusio, i tako nije vidio iz paliske izaći.

Nečudimo se niti najmanje nijednomu od svih ostalih, nego ih žalimo jer nisu znali što rade, samo njekoje moralo bi se spomenuti zbog njihovog nepristojnog ponašanja, u vrieme izbora, i po dovršenju.

Divio bi se bio onaj dan tudjinac Laništanom, gledajući ih na okupu pripravne i krv dati za ljubljenoga svoga duhovnog pastira, hvale i časti jesu vriedni jer se rietko dogadja da bi svi seljani od jednoga sela od 760 duša glasovali, kamo jedan tamo svi.

Ako i kasno, ali je Lanište počelo se dizati. Osnovalo su tamburaško društvo „Planinski Slavulj“, i društvo „Gorsku Vilu“, Mlin, i još drugo.

Franina i Jurina.

Jur. Si čuo Frane kako su se Badernjanski župani utorak na 8 t. mj. pod ladonjon razgovarali za komunske izbore?

Fr. A ne.

Jur. Dakle poslušaj da ti malo povim.

Fr. Da čujem.

Jur. Stali su se pod katunjskom ladonjom i onde si daju na žalostno ruku pak se sjednu, stari Ive počme: kako vraga su pošli ti votacijoni naopako.

Stari Ive: ja sam bija tebe Martine proponija za raprežentanta, pak te nisu u škedu vrgli kako to? Martin: su me vrgli su, ma samo za šoštituta, pak ja sam od jada na prvi dan votacijoni i tomu se zahvalja.

Fr. Prije nego naprid govoriš, i da se bolje razumimo Jure, ča su to naši župani ali Talijanski?

Jur. Talijanski moj dragi za simi petami.

Fr. O, o sad razumim, dakle povidaj naprid.

Jur. Stari Ive govori: neznaš ti koji je to mogao zmisliti? Martin: ja mislim da je majestar jer je na 31. u Poreč bonia; stari: o to ne more biti, jer škede su bile već prije štampane, ja šušpetan da su nas ona gospoda škartali ki neznamo talijanski govoriti; Martin: Ma bi hi vrag; pak su se rastali žalostno; Na rastanku pita stari a ča govoru Badernjani? Martin: a vero oni ča su hodili u Poreč su votali svi na Burića i Tončića a nam se smiju. — Pak žalostno su se rastali.

Fr. Dobro im stoji, ča su mislili da ako nisu pošli na 14. maja z našimi votati u Žbandaje da te hi talijani u nebese zdignuti; drugi moj Jure ki slabo dela i slabo ga čeka.

Jur. Sila mi je moram kući, drugi put ću ti povidat još više, al za sada te pozdravim.

Fr. Bog s tobom.

Objava.

Narodna tiskara „Laginja i drug“ u Puli, javlja p. n. svojim mušterijama, privatnicima, društvima i oblastima, da će do par dana poslati svima na dar običajni zidni koledar; povrh toga jedan džepni koledar. Radi navale radnje zakasnilo se ovo mala dana razumiljanjem koledara.

Razne primorske viesti.

† **Dr. Dragutin Kozić pl. Jerebečki.** Dne 3. siečnja nakon dugog bolovanja umro je u Opatiji u 60 godini života, dr. Dragutin Kozić pl. Jerebički, dvorski i sudbeni savjetnik u Beču, tumač hrvatskog i ruskog jezika, posjednik ruskog reda sv. Stanislava i crnogorskog reda Danila. Zemni ostanci preminulog pokojnika prenieli su se u Osik njegovo rodno mjesto dne 7. t. mj. te je isti dan bio veličanstveni sprovod do groblja sv. Ane. Puno je godina živio u Beču, ali srcem je bio u Hrvatskoj. Osobitom je ljubavi pratio razvoj narodnih prilika u Istri i gdjegod je mogao podupisao je nastojanje naših ljudi oko boljitka istarskih Hrvata. Na srcu mu je bila i naša Družba, kojoj je slavni pokojnik na smrti svojoj oporučno ostavio 1000 kruna.

Pokojnik puška za sobom tugujuću užu rodbinu sastojeću od gospodje sestre i brata, dva nećaka i nećakinju.

Plemenitom rodoljubu bila labka hrv. zemljica koju je žarko ljubio.

Delegati Austro-Ugarske na putu. Na poziv uprave ratne mornarice uputila se je većina delegata austriskog carevinskog vieća i gospodske kuće te ugarsko-hrvatskog sabora i madjarske gospodske kuće u ponedjeljak u jutro put Trsta, da tamo pregledaju brodogradione i važnije obrtne zavode. U ponedjeljak na večer stigoše većina njih u Trst, gdje ih dočeka namjestnik i poglavice ostalih oblasti. Medju delegatima nalaze se iz Hrvatske predsjednik sabora dr. Medaković i članovi dr. Tuškan, dr. Vinković i general Tomičić. Od naših delegata nalaze se tamo dr. Laginja, vitez Vuković itd.

U utorak na večer pogostio je delegate namjestnik. U sriedu u jutro odploviše put Pule praćeni eskadrom ratne mornarice. Sriedu i četvrtak zadržati će se u Puli a u petak pregleduti će Rieku, gdje će ih medju ostalim pogostiti tamošnji gurvener.

Eskadra ratne mornarice u tršćanskoj luci. Nedjelju o podne stigla je u tršćansku luku eskadra ratne mornarice da od tamo poprati delegate Austro-Ugarske, koji imadu da pregledaju Trst, Pulu i Rieku. Eskadra stoji pod zapovjedničtvom kontreadmirala Zieglera a sastoji od sliedećih ratnih brodova: „Nadvojvoda Friedrich“, Nadvojvoda „Karlo Maximilijan“, „Sv. Juraj“ i jaht „Lacromu“, na kojoj se nalazi admiralska zastava. Uz ove brodove ima više manjih.

Ova će eskadra u sriedu u jutro popratiti delegate ukrcane na krasnom parobrodu „Thalia“ austrijskog Lyodu. U Puli zadržati će se delegati u u četvrtak i dio petka, pa će odavle u petak na Rieku.

Promaknuće.

Gosp. Ivan Kos, ravnatelj hrvatske gimnazije u Pazinu i g. Ivan Bisiac, ravnatelj italijanske gimnazije u Kopru, promaknuti su na šesti činovnički razred.

Narodni darovi. Za „Družbu sv. Ćirila i Metoda“ darovaše:

Veleč. g. Niko Turato nadpop i župnik u Cresu da počasti jubilej g. zastup. prof. Mandića K 5. Za „Djačko društvo u Pazinu“ darovaše: Veleč. g. Niko Turato nadpop i župnik u Cresu da počasti jubilej g. zastup. prof. Mandića K 5.

Djačko pripomočno društvo u Pazinu primilo je u mjesecu prosincu godine 1907. sljiedeće prinose:

Zem. nadzoroik Matejčić za prosinac 40·— Tereza Gollmajer, učiteljica, Buzet, sabrano na oprosnoj večeri gosp. dra. H. Stepančić, c. k. sud. savjetnika u Buzetu na predlog gosp. Ivaniševića c. k. kanceliste K 24. — Inocent Stanger, posjednik u Volovskom, na uspomenu svoje svasti K 15. — Antonio i Jelisava Valentin, Ika, da počaste uspomenu blagopokojnoga brata Nikole K 40. — Prva hrvatska štedionica, Zagreb, božični dar K 100. — Antun Šebesta, kupelan, Cere (Žminj) K 10. — Ferdo Rešetar, kralj. sudbeni vijećnik. Požega K 10. (NB. 5 K za Dj. prip. društvo, a 5 K za Dj. Dom) — Prof. Antun Mučalo, Pazin K 10. — Nikola Šimecki, Karlovac K 20. — Niko Sutić župe-upravitelj u Kanfanaru K 10. — Ferdo Hrdy, župnik, Sv. Lovreč K 10. — Petar Šantić, župe-upravitelj u Raklju K 10. — Ante vitez Nežić, nadžupnik, Čepić, dobro ruku K 10.. — Prof. Fr. Frankola, Pazin, za oprost od čestitanja K 10. — Prof. Davorin Zgrablić, Pazin K 10. — Prof. Fr, Novljan, Pazin K 20. — Ljudevit Tomičić, Trst K 40 (NB. od toga 20 K predano mjesnoj podružnici Družbe sv. Ć. i M.) — Dr. Konrad Janežić, Volosko K 15. — Liberat Sloković župnik, Sv. Petar u Šumi K 20. — Dr. Pero Magdić, odvjetnik u Varždinu K 10. — Josip Pucić, c. k. šumski nadsavjetnik, Trst K 40. — Josip Grašić, župnik, Beran za oprost od čestitanja o novoj go

dini K 10. — Pero Premuda, Zagreb K 10. — Vjekoslav Spinčić, zastupnik, za oprost od čestitanja K 100. — Dr. Andrija i Fani Stanger, za oprost od čestitanja K 20. — Tomičić Viktor, Volosko za oprost od čestitanja K 1·. — Dr. D. Trinajstić, Pazin, za oprost od čestitanja K 20. — Prof. Nikola Žic, Pazin K 10.

Hvala svim darovateljima u prošloj godini i srećna im nova godina.

Odbor.

Četiristogodišnjica porodjenja Primoza Trubara. Budućeg polugodišta biti će 400 godina, što se je u skromnom slovenskom selu porodio slavni slovenski pisac i reformator Primoz Trubar. On je prvi sastavio slovensku abecedu prvi uredio slovenski pravopis i prvi stao pisati slovenske knjige. Za proslavu 400 godišnjice tog slavnog i prvog slovenskog pisca ustrojio se je u Ljubljani posebni odbor od najvidjenijih političkih i književničkih osoba.

Lepa jabuka. Čitamo u zadarskom „Narodnom Listu", da je narodni zastup. Don Frano Ivanišević iz Jesenice poslao našemu pjesniku Katalinić Jerétov K 200 i upisao se tom svotom utemeljiteljem naše zaslužne družbe sv. Cirila i Metoda. Živio dični Ivanišević. Našao veliki broj nasljednika!

Novinarska zadruga. Na sastanku novinara, koji se u četvrtak obdržavao u Zagrebu konačno su prihvaćena obsežna i pomno sastavljena pravila „Hrv. novinarskog družtva". Na to je izabran sliedeći privremen odbor: predsjednik: O. Szlavik, blagajnik I. Peršić, tajnik F. Paaja, odbornici: Dečak, Horvat, Kandt i Wilder. Ovaj odbor optirat će se prema potrebi novim članovima z pojedinih redakcija.

„Mladi Istran".

Izašao je prvi broj treće godine. Šteta je ne preplatiti se na takav list. Ove se je godine još više poljepšao, bilo u izvanskoj formi, bilo biranim sadržajem. Spominjemo sadržaj: Mlado ljeto — Idila sirotinje — Pojci sa 8 ilustracija — Trinaesta soba sa 2 ilustracije itd. itd.

Tko se još nije predplatio neka donese odmah 2 K na uredničtvo »Naše Sloge«, ili taj iznos pošalje g. J. Kraljić-u, ravnatelju „Družbine škole" u M. Lošinju.

Talijansko učiteljstvo za talijansku gimnaziju u Puli. Dne 28. decembra imalo je središnje ravnateljstvo talijanskih pučkih učitelja u Puli sjednicu, na kojoj je medju ostalim zaključeno, da se pozove upravno vieće grada Pule neka poduzme shodne korake za to, da se čim prije ustroji u gradu Puli talijansku gimnaziju. O tom predmetu imade se povesti rieč i na budućoj sjednici učiteljskih družtava u Trstu.

Talijanski učitelj i Istre neimaju prečijeg posla nego da se brinu za ustrojenje posve suvišne talijanske gimnazije u Puli. Oni su obiestni, jer su siti, dočim se naše siromašno učiteljstvo danomice bori za svoj obstanak jer je ubogo, zapostavljeno i podredjeno, i jer mu se prava i zasluge podmiruje inače nego li talijanskom učiteljstvu — tomu mezimčetu talijanske vladajuće kamore.

Novi poštanski biljezi (marka). Dne 1. o. mj. stupili su u promet novi poštanski ili jubilejni biljezi u vriednosti od 1, 2, 3, 5, 6, 10, 12, 20, 25, 30, 50 i 60 filira te od 1, 2 i 5 kruna. Pojedine vrsti biljega nose sliedeće slike: po 1 filir cara Karla VI. (za njegovog vladanja preuzeta bijaše pošta u državnu upravu), po 2 fil. carice Marije Terezije, po 3 fil. cesara Josipa II., biljezi po 5, 10, 25, 30, 35, 50, 60 fil. te od 1 do 10 K sliku cesara i kralja Frana Josipa I. u razno doba, u različitom položaju, odori itd. Biljezi po 2 K predstavljaju krasni dvorac Schönbrunn kod Beča, po 5 K carsku palaču u Beču.

Sadašnji poštanski biljezi ostaju u prometu do konca maja; sa prvim junijem stupiti će iz prometa. Tečajem god. 1908. izdati će se i druge poštanske vriednosti u novom obliku.

Br. 5158.

Oglas natječaja.

Otvara se natječaj za mjesto općinskog liječnika zdravstvenog okružja Buzet—Roč sa sjedištem u Buzetu, kojega je služba ustanovljena pokrajinskim zakonom od 19. marča 1874. br. 8 odnosnu od 12. avgusta 1907. br. 89.

Sa ovom službom skopčana je godišnja plaća od 2000 krune za liječenje siromaha i kruna 400 za oštetu putni troškova. Prvu će svotu primati u mjesečnim a drugu u tromjesečnim anticipatnim obrocima ili jednu i drugu svotu u mjesečnim obrocima kod c. k. poreznog ureda eventualno opć. blagajne u Buzetu.

Osim toga zaslužiti će liječenjem nesiromaha i ciepljenjem kozica, prigodom sudbenih komisija i za vrieme epidemije.

Molitelji moraju poznati hrvatski ili slovenski jezik i po mogućnosti talijanski te odposlati dokumentiranu molbu (dokazom austrijskog državljanstva i pravim izvršivanja zdravništva u pokrajinama zastupanim u čarevinskom vieću i na predsjednika zdravstvenog povjerenstva Frana Flego putem opć. glavarstva u Buzetu do 15. febrara 1908.

Zdravstveni odbor združ. općina Buzet-Roč.

BUZET, 10. jenara 1908.

Predsjednik:
F. Flego v. r.

Jeftino česko

PERJE

za krevete

5 kg. novo čihano K 9·60, bolja K 12·—
biele pahuljice čihane „ 18·— „ „ 24·—
kao sneg biele pahuljice čihane . . . „ 30·— „ „ 36·—
razašilje se franko pouzećem.
Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu tovar. troška.

Benedikt Sachsel, Lobes, br. 259
pošta PILSEN, Češka.

Narodnom občinstvu preporuča svoju bogato snabdjevenu robnu trgovinu

Marko Zović

krojački majstor

PAZIN — Narodni dom.

Naručbe obavlja brzo i točno uz umjerene cijene.

Želudčane kapljice

prije zvano i poznato pod imenom

Markove kapljice

sredstvo proti slabosti želudca, imenito proti pomanjkanju teka za jelo, proti grizu i grčevima u želucu i trbuhu, proti nadutosti od vjetrova. Posilio težkog masnog ili preobilnog jela podupiru naravnu probavu. 1 tucet 4 K, 5 tuceta 17 K, 10 tuceta 32 K, franko poslavljeno na svaku poštu.

* * *

Molim izvolite mi poslati još 12 bočica želudčanih kapljica jer mi nuždno trebaju pošto na meni upravo čudotvore. Božo Pazić, Knežel stari.

Molim pošaljite mi jedan tucet kapljica pošto pošto sam uvjeren već kod prijašnih naručba, da djeluju izvrstno, te ću svako u zgodom isto mojim prijateljima preporučiti. — Ovakovih dopisa, koje ne mogu sve ovdje navesti imadem još mnogo, te stoje svakome na uvid.

Ove kapljice pripravlja samo Gradska ljekarna u Zagrebu, pak zato treba kod naručbe pisati točno na adresu:

Gradska ljekarna Zagreb,
polag trga sv. Marka 20.

Objava otvorenja.

Podpisani časti se ovim obznaniti P. n. občinstvu grada Pazina i okolice da je otvorio vlastiti

Urarski i zlatarski posao

u kući gosp. Antona Bertoša u Pazinu.

Mnogogodišnje njegovo iskustvo i do sada stečeni dobar glas radi solidnih i jeftinih radnja, dovoljno mu je jamstvo, da će ga dovoljan broj P. N. mušterija posjetiti.

Dragutin Gailhofer.

U interesu vinogradara!

Upozoruje se **gospodarske zadruge, posjednike i trgovce** da je glavno **skladište** za prodaju u Primorju poznatog

Sumpora specijaliteta Albani kod Pesaro

vlastničtvo

Sumpornih ruda Trezza-Albani-Romagna

povjereno **isključivo** tvrdki

Paolo Rocco e Nipoti Trst i Rovinj

Za ciene i obavjesti obratiti se jedino navedenoj tvrdci ili njezinim opunovlaštenicima u Poreču gospodinu **Egidio Rocco**, a u Rovinju gospodinu **Antonio Biondi.**

Utemeljena god. 1894. **NARODNA TISKARA** Utemeljena god. 1894.

LAGINJA i dr. Pula, via Giulia, 1.

Preporuča sl. općinstvu svoju

tiskaru, knji ovežnicu, papirnicu i tvornicu pečata.

U papirnici mogu se dobiti slijedeći:

Molitvenici:

Utjeha starosti. Čvrsto uvezan. Tiskan velikim slovima, po K 1·60, 1·80 i 2·50.
Isus prijatelj djece. Čvrsto i liepo uvezan, po K —·60, —·70, —·75, —·80, —·90 i 1·—.
Andjeo čuvar. Molitvenik za djecu, po K —·40, —·50, —·60, —·70 i —·90.
Sv. Anton Paduanski i njegovo štovanje. Elegantno uvezan po K 1·60 i 1·80.
Vrtić Gospodnji. Uvezan u kožu, po K 3·—.
Hljeb nebeski. Uvezan u baršumastu crnu kožu sa zlatorezom po K 3·80.
Slava Bogu a mir ljudem. Uvezan u finu kožu po K 4·—.
Vijenac bogoljubnosti. Uvezan u fine tvrde korice po K 2·40 i 4·—.
Pomolimo se. Uvezan u veoma finu kožu po K 7·60.
Pobožni učenik. Uvezan u mehku crnu kožu po K 1·80.
Pobožni mornar. Uvezan u tvrde korice po K —·80.

Našom nakladom izašle su slijedeće knjige:
Ob uljudnom i pristojnom ponašanju po K —·40.
Putovanje N. V. B. „Marije Terezije" na Male Antile i Kubu. Pjesma, K —·40.
Rat u Kini. Pjesma, K —·40.
Brzi računar ili pregledna knjižica za proračunanje dnevnice, K —·80.
Knjižica nedjelne nadnice (u hrvatskom, njemačkom ili talijanskom jeziku) K —·60.
Komisionalne knjižice, K —·80.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, *koji upliaduju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.*

Prima novac na štednju od svakoga, *ako i nije član te plaća od iztoga 4½%*

dielo bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose *do 1000 K bez predhodnog odkaza, a iznose od 1000 K*

ako se nije kod uloženja ugovorno ustanovio viši ili manji rok za odkaz, uz odkaz od 3 dana.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, *i to na hipoteku ili na mjenice*

i zadužnice uz garancije.

Uredovni sati svaki dan *od 9—12 sati prije podne i 3—5 sati poslie podne; u nedjelju i blagdane*

osim julija i mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna *i blagajna nalazi se u viale Carrara vlastita kuća (Narodni Dom) prvi pod. Ženo, gdje se*

dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Broj 4. Pula, u četvrtak dne 23. jenara 1908. God. XLI.

Oglasi, pripošlana itd. tiskaju i računaju se na temelju obćinog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputkom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti

NAŠA SLOGA

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i ustuknje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Lagnja i dr. prije I. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Uredničtvo u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Iz sjednice obć. zastupstva,

obdržavane u Kastvu, dne 5. decembra 1907.

Predsjednik g. K. Jelušić otvori sjednicu u 10 i pol sata prije podne u prisutnosti 21 opć. zastupnika i 4 sa savjetujućim glasom. Zapisnik poslijednje sjednice odobrava se u potankosti, a za pročitanje i supotpisanje današnjeg imenuje se gg. Dukić Frane i Grgurina Ivan.

Prelazi se na priopćenja: uzima se do ugodnog znanja, da je g. Dukić Frane, predsjednik c. k. tribunala u Rovinju odlikovan željeznom krunom trećeg reda, kojom prilikom bila mu je poslana čestitka kao Kastavcu, na čemu se je on srdačno zahvalio; zastupnik g. Juretić Frane izjavio je, da nije mogao prisustvovati poslijednjoj sjednici zastupstva, jer nije poziva doblo iz razloga, što je ovaj po opć. slugi Lučiću bio predan suprugi lugara u Sarsonima, a ova ga je zaboravila dalje predati. Obzirom na to zaključuje se, da imadu opć. sluge i redari izravno uručivati pozive naslovnicima a ne trećim osobama; ne uvažuje se molbe Martina Gauša iz Klane, da mu se prodade 400 hrastovih stabala iz Lužine u trgovačke svrhe; imenuje se Lučić ud. Jelenu poslužnicom c. k. muške učiteljske škole u Kastvu za poslužbu u novoj dvorani kbr. 125 uz godišnju otštetu od K 60; starešinstvo crkve sv. Luke u Rukavcu predložilo je nacrt i proračun za obgradni zid oko te crkve i obzirom na znatne crkvene potroške moli novčanu potporu za tu izgradnju, čemu se doprinaša K 200 uvjetom, da se u tu svrhu potrošiti i sabrani novac za dobru „ruku"; izradba betonskog pločnika kod „Šternice" u Rubeševoj prepušta se na riješenje novom opć. zastupstvu obzirom na proračunani potrošak od K 1378·08; na molbu Juričić Ivana, bivšeg opć. blagajnika, da mu se povrati proizlazeću razliku od K 175·50 koja mu se gubi, zaključuje se, da mu se povrati polovica sa K 87·75 uz obračun; glede zaključka stvorenog u poslijednjoj sjednici, da se raspiše natječaj za popunjenje mjesta opć. redara i poslužnika zaključuje se, obzirom na skorašnje izbore, da to učini novo opć. zastupstvo; novim školskim zakonom povećana je znatno stanarina učiteljstvu, tako da će općina godišnje za istu imati plaćati samo u gradu Kastvu K 3440, pa se usvaja predlog odbora, da se to pitanje točno prouči i naknadno riješi, naime da li će se pristupiti k gradnji novih školskih zgrada ili će se graditi nove učiteljske stanove; Jurdana Ivanu iz Jurdani oprašta se zastani interes K 50, kako je to već odlučeno u sjednici od 18. V. 1905. obzirom na njegovu bolest i što je ovih dana isplatio glavnicu i sve interese; 13. novembra t. g. obdržavao se je kolaud novog mosta u Trnovici. Višeradnja tog mosta i oko istog iznosi K 4646·40, a k tomu treba proširiti prilaz na most sa hrvatske strane i s naše strane sagraditi mostić i podignuti cestu preko mlinskog kanala. Svaka od tih radnja stojati će oko K 4000 te se zaključuje, da će se predmet uzeti u raspravu kad se dobije prepis kolaudnog zapisnika, proračuna i kad se bude pozvano na platež, a glede popravka dovoznog puta na novi most doznačuje se upitanih K 6; uzima se do znanja da je prošlih dana podmiren porez za t. g. za općinu Kastav i pridružene Brgud, Lisac, Skalnica i Studena; na pritužbu općinara iz Matuljeve zaključuje se, da u subotu, nedjelju i ponedjeljak u večer ide tamo jedan opć. redar i da se umoli za oružničku asistencu obzirom što ima tamo mnogo stranog radništva. Uzima se do znanja, da je Vlah Ivan Ivanov rodjen 1884. primljen u svezu općinarstva grada Trsta, a Bezjak Marija Androva u svezu općinarstva grada Rijeke. Uzima se do znanja proslijedjenje utoka zemaljskom odboru, što ga je podnio Blečić Ivan i dr. iz Hosti protiv nameta od 15 po sto postavljenog po konkurencijonalnom odboru kapelanije Sv. Križ na poreze u god. 1908., u županijama Srdoči, Zamet i Hosti bez Škurinje. Molbe za postignuće državne potpore za gradnje opć. šterne u Petercima i Brgudu te vodovoda na Kantridi bile su amo povraćene i nakon traženih ispravaka odaslalo se je ponovno c. kr. kot. poglavarstvu. C. k. Namjesništvo odredilo je, da se obavi kolaudacija ceste Klana-Vrh-Pake prije nego li se općini doznači ostatak potpore od K 3000, te se zaključuje, da bude kod kolaudacije i ova općina zastupana. Uz Vodnjak „Kalina" u Jušićevoj da se učini zid uz cestu polog proračuna, koji se ima preložiti. Uzima se do znanja da je Frlan Ivan iz Pobri sa obitelju primljen u svezu općine Volosko. Prihvaća se predloženi račun stolara Permana vrhu obavljenih stolarskih popravaka u petom razredu muške učione i delavske škole u Kastvu sa K 260 i prima njegovu ponudu za otkup ostataka četiriju starih žaluzija (prušijana) za K 40. Predloženi račun po Ferlan Franu-Garić glede popravka ceste Rubeši-Ferlanija-Matulji sa K 270·10 odobrava se, a za dalnji popravak te ceste doznačuje se jošte K 50 zaključkom, da se zamoli zemaljski odbor da tu cestu preuzme u svoje uzdržavanje cestovni odbor kao i onu od Diračja na Kantridu. Pri popravku ceste Blečići-Kantride ustanovljuje se boljim radnikom dnevnica sa K 3·40. Oštećeni geometrički instrumenat da se pošalje na popravak u Beč, a opć. geometar da podnese sudu tužbu protiv Kinkele Jožaka, što ga je ovaj napao pri mjerenju štivre u Zvoneći. Općinarom Skalnice dozvoljava se da uzmu odlučeni kup drva ali ne smiju zaći sječom u uzurpe. Glede rileviranja tih uzurpa nastojati će se posao obaviti čim skorije. Molba B. M. poslana je sudu radi ukajižbe prava zaloga K 300, dočim će se glede tražene potpore naknatno odlučiti. Stiglo je naručenih 17 komada svjetiljaka i zaključuje se, da se za iste naruči po nacrtu putem javne dražbe željezne držke uz cijenu od 74 h po *kg*, ujedno prihvaća se odreka I. Ružić na užignanju svjetiljaka u Kastvu i izmjenuje se takvim Jurdana A. uz mjesečnu otštetu od K 20. Na opravdanu pritužbu mnogih občinara, da je cesta od štacije Matulji do kuće V. Sinčića u vrlo lošem stanju zaključuje se, da se pozove cestovni odbor da istu cestu popravi i u redu uzdržaje te da se zamoli tehnički odio južne željeznice da poduzme shodna, da se na tom komadu ceste učini pločnik za pješake i ujedno da se pozove J. L. Münza da izravna kolarsku cestu kod kuće Tonke ud. Matulja. Prihvaća se predlog odbora, da imaju općinari iz dolnje Škurinje uplatiti reparte od tog sa K 10 i g. 1908. sa K 40, za šternu u gornjoj Škurinji jer će u slučaju budu li oni gradili šternu doprinesti im dotični repart i općinari iz gornje Škurinje. Prima se do znanja da je gradnja puta Brajani-Lužina za sad dovršena uz potrošak od K 997·70 od odlučenih K 1000. Uzima se do znanja, da je nadučitelju M. Grosmanu podijen šest mjesečni dopust i da je c. k. zem. školsko vijeće dozvolilo, da se namjesti umjesto njega jednog suplenta, te se zaključuje, da se požuri namještenjem tog suplenta. Željezne cijevi za šternu u Škrapni naručilo se je i već su stigle, a koštaju K 200·90, koja svota nek se isplati na račun općinara iz sela Škrapne. Na poziv zemaljskog odbora zaključuje se, da opć. geometar sastavi projekt i proračun ceste Brezja-Jelušići radi postignuća pokrajinske i državne potpore obvezom, da će općina dati u novcu i dobrovoljnoj raboti preostatak do pokrića dotičnog troška. U pridr. por. općini Brgud nema za sada nijednog sudbenog procijenitelja te uvidjajuć potrebu

---

Taj čovjek je već davno rastavljen od svoje zakonite žene te su poznate Zagrebačkom občinstvu njegove odnošaje sa raznimi bludnicama po gradu a medju timi sa jednom ženetinom u takozvanom Potoku. Nemanje propalice su i njegovi štićenici, nu mi vjerujemo u moć složnog naroda koja je kadra da se odupre svim paklenskim neprijateljskim navalama. Rekosmo moć složnog naroda, a na tu slogu će najvećma nišaniti Rauch, jednim obećavajući veliku Hrvatsku drugim veliku Srbiju, na narodne prvake je da budu spremni odbiti svaki takvi pokušaj bratske nesloge.

Zamjerena je djelatnost koju je Mandić razvio i na parlamentarnom polju. Od g. 1899. član je istarskog sabora. Dva je puta talijanska većina uništila njegov izbor, ali ga je narod u Voloskom kotaru do tri puta jednoglasno birao. U saboru se on pokazao odvažnim braniteljem narodnih pravica. Novim izbornim zakonom, Mandića je narod poslao i u carevinsko vieće. 14. svibnja 1907. — to je onaj veliki dan narodnog Uskrsnuća Istre. To bijaše prvi dan žetve, dan neobične radosti za Mandića, neumornog sijača.

Ovakav je muž zaslužio, da mu narod izkazuje ljubavi i priznanje izrazi onu

---

kod koje su živahno sudjelovali osobito zastupnici ratne mornarice, carski namjestnik i članovi zemaljskog odbora.

Ministar predsjednik obećao je gradu Puli izdašne potpore za kanalizaciju i za potrebite javne radnje. Zaključeno je konačno, da se dade nalog ministarstvu unutarnjih posala da izradi nekoje zakonske osnove, koje će se razpraviti na budućoj konferenciji, koju će se sazvati čim budu spomenute osnove gotove.

Pogovor se je vodilo u predsjedničtvu ministarskog vieća te je trajao puna tri sata.

Lošinjski kotar.

ala. Za božićnicu djećici zabave Družbe sv. Cirila i Metoda Lošinju podariše kako slijedi:

Ambroz Haračić 50 K, kotaraki Mosettig 20 K, Kostajnička štedK, Dr. Leonard pl. Celio Cega Ky. Kozulić 10 K, Hinko Brilli en Meneghello 5 K, Dr. Kv. Kl. 5 K, Ljubica Potočnig 5 K, ch 5 K, Ubaldo Salvi 5 K, Ul- Kaponi 4 K, P. Pavao Šabalja o Maggašić 4 K, Dr. V. Bolmar- Ivan Šparožić 4 K i 82 h, Da- 3 K, Ante Krulčić 3 K, P. K, Josip Vidulić (Zagi) 3 K, tolić 3 K, Krasza 3 K, Jelisava nić 3 K, Marija Bartulić 2 K, av Volarić 2 K, Josip A. Kraljić Svear 2 K, Ivan Rašković 2 K, Zic 2 K, Ante Bakota 2 K, Betti K, Antun Martinolić (Pov.) 2 K, Skopinić 2 K, Ivan Rade 2 K, nolić (Z) 2 K, Ud. Korsano 2 K, ć 2 K, Dr. Barac 2 K, Dr. Fi- , Franjo Nagler 2 K, Hinka K, Eugen Martinolić 2 K, Ivan 2 K, Dermel 2 K, Josip Začević Fruxa 2 K, Marino Rercčić 1 K, ulić 1 K, Draga Haljić 1 K, inolić 1 K, Karmela Vidulić 1 K, lić 1 K, Petar Jadrošić (Gerza) Andrassi 1 K, G. Halper 1 K, K, Excell. Hans 1 K, Wagner pginsfeld 1 K, Krajasch 1 K, K, Davorin Lorger 1 K, Končar , Tereza Pauletić 1 K, Karčić o Martinolić 1 K, Istenić Meri inić Josip 1 K, Marija Barulić res Skopinić 1 K, Josip Marti- Dinka Tarabočа 1 K, Ivan Mar- , Gjuro Achel 1 K, Vilim Le- Antun Miletić 1 K, Halauška , Cekokin Fani 1 K, Ivon Lo- Josip Nikolić 1 K, Mate Morin Halauška 1 K, Josip Poljanić h, Antun Morin 30 h, Jerko 0 h, Gaspar Blaženić 20 h, An- ić 40 h, Zdenka, Danica i Mi- drassy 60, Hotel „Vindobona" h. — Svega ukupno darovano 42 helera, Luxardo Jophine Marijanović 5 K.

u podariše:

dje Anka Grahovac, Daruvar ieta; Julija Krepelka, Končanica hela; Tinka Stopar u Zagrebu, bor; Marijana pl. Bene, 64 igračke; Marija Haračić, košaru naranča; Carola Reich, dve igračke; Meri Istenić, 54 papirnate vrećice; trgovci Nikolich i Darpich, dali su robu uz cijenu što njih košta.

Plemenitim darovateljima izriču potpisana, u ime svoje i obdarene dječice, svesrdnu i najtoplju hvalu uz poklik: nanizale Vam se sreće nizom nedogledним — Bog platio svima!

Mali Lošinj, dne 1. siječnja 1908.

Ravnateljstvo „Družbine" škole
Ravnatelj Josip A. Kraljić

Voditeljstvo „Družbinog" zabavišta
Voditeljica Betti Markus.

dini K 10. — Pero Premuda, Zagreb K 10. — Vjekoslav Spinčić, zastupnik, za oprost od čestitanja K 100. — Dr. Andrija i Fani Stanger, za oprost od čestitanj K 20. — Tomičić Viktor, Volosko za oprost od čestitanj K 10. — Dr. D. Trinajstić, Pazin, za oprost od čestitanja K 20. — Prof. Nikola Žic, Pazin K 10.

Hvala svim darovateljima u prošloj godini i srećna im nova godina.

Odbor.

Četiristogodišnjica porodjenja Jurja Križanića, velikog slavenskog rodoljuba, koji se je u Moskvi zauzimao za ujedinjenje Rusije sa Poljskom, te u tu svrhu napisao i poslao caru Aleksiju Mihajloviću svoju poznatu knjigu „Politika", koja se je čuvala u carskoj knjižnici u Moskvi, a tek nedavno je izdana u Zagrebu, pripada u ovu godinu. Ovaj veliki slavenski pisac i rodoljub rodio se je u Rusiji, u Kotorskoj Varoši, 1618. godine, a umro je u Tobolsku 1683. godine. Ovih dana proslavili su ga Rusi u Moskvi, a u Zagrebu je Društvo sv. Jeronima priredilo u njegovu čast svečanu akademiju.

Četiristogodišnjica porodjenja Primoza Trubara. Budućeg polugodišta će 400 godina, što se je u skromnom selu porodio slavni slovenski pisac i reformator Primoz Trubar. On je prvi sastavio slovensku abecedu prvi u dio slovenski pravopis i prvi stao pi slovenske knjige. Za proslavu 400 go njice tog slavnog i prvog slovenskog p ustrojio se je u Ljubljani posebni odb od najvidjenijih političkih i književnič osoba.

Liepa jabuka. Čitamo u zadarsk „Narodnom Listu", da je narodni zast Don Frano Ivanišević iz Jesenice pos našemu pjesniku Katalinić Jerétov K 1 i upisano se tom svotom utemeljitelj naše zaslužne družbe sv. Cirila i Meto Živio dični Ivanišević. Našao veliki b nasljednika!

Novinarska zadruga. Na sastan novinara, koji se u četvrtak održavao Zagrebu konačno su prihvaćena obse i pomno sastavljena pravila „Hrv. no narskog družtva". Na to je izabran s deći privremen odbor: predsjednik: Szlavik, blagajnik I. Peršić, tajnik F. Pa odbornici: Dečak, Horvat, Kandt i Wild Ovaj odbor optirat će se prema potr novim članovima z pojedinih redukcija

„Mladi Istran".

Izašao je prvi broj treće godine. Št je ne preplatiti se na takav list. Ove je godine još više poljepšao, bilo u vanskoj formi, bilo biranim sadržaj Spominjemo sadržaj: Mlado ljeto — I sirotinje — Pojci sa 8 ilustracija — T naesta soba sa 2 ilustracije itd. itd.

Tko se još nije predplatio neka don odmah 2 K na uredničtvo »Naše Slog ili taj iznos pošalje g. J. Kraljić-u, rav telju „Družbine škole" u M. Lošinju.

Talijansko učiteljstvo za talijans gimnaziju u Puli. Dne 28. decem imalo je središnje ravnateljstvo talijans pučkih učitelja u Puli sjednicu, na k je medju ostalim zaključeno, da se poz upravno vieće grada Pule neka podu shodne korake za to, da se čim prije stroji u gradu Puli talijansku gimnaz O tom predmetu imade se povesti ri na budućoj sjednici učiteljskih družt u Trstu.

Talijanski učitelji i Istre nemaju pr jeg posla nego da se brinu za ustroj posve suvišne talijanske gimnazije u P Oni su obiestni, jer su siti, dočim se n siromašno učiteljstvo danomice bori svoj obstanak jer je ubogo, zapostavlj i podredjeno, i jer mu se prava i zasl podmiruje inače nego li talijanskom teljstvu — tomu mezimčetu talijanske dajuće kamore.

Novi poštanski biljezi (marka). 1. o. mj. stupili su u promet novi štanski ili jubilejni biljezi u vriednosti 1, 2, 3, 5, 6, 10, 12, 20, 25, 30, 50 filira te od 1, 2 i 5 kruna. Pojedine biljega nose sliedeće slike: po 1 filir Karla VI. (za njegovog vladanja preuzeta bijaše pošta u državnu upravu), po 2 fil carice Marije Terezije, po 3 fil. cesara Josipa II., biljezi po 5, 10, 25, 30, 35, 50, 60 fil. te od 1 do 10 K sliku cesara i kralja Frana Josipa I. u razno doba, u različitom položaju, odori itd. Biljezi po 2 K predstavljaju krasni dvorac Schönbrunn kod Beča, po 5 K carsku palaču u Beču.

Sadašnji poštanski biljezi ostaju u prometu do konca maja; sa prvim junijem stupiti će iz prometa. Tečajem god. 1908. izdati će se i druge poštanske vriednosti u novom obliku.

Br. 5158.

Oglas natječaja.

Otvara se natječaj za mjesto općinskog liječnika zdravstvenog okružja Buzet—Roč sa sjedištem u Buzetu, kojega je služba ustanovljena pokrajinskim zakonom od 19. marča 1874. br. 8 odnosnu od 12. avgusta 1907. br. 39.

Sa ovom službom skopčana je godišnja plaća od 2000 kruna za liječenje siro-

Objava otvorenja.

Podpisani časti se ovim obznaniti P. n. občinstvu grada Pazina i okolice da je otvorio vlastiti

Urarski i zlatarski posao

u kući gosp. Antona Bertoša u Pazinu.

takovih, zaključuje se, da se predlozi c. k. kot. sudu da bi kao takove imenovao Frana Grgurinu i Ivana Stipanić obojicu iz Vel. Brguda.

Dne 3. novembra t. g. obdržavala se je javna dražba, a 24. istog mj. kolaudaciju glede popravka zida na općinskoj cesti Rubeši-Spinčići, što se odobrava zaključkom, da se dostaocu isplati dostatbena cijena K 249·50 i povrati kaucija. Odobrava se postupak opć. uprave, što je dala raspiliti i rascijepati 80 prost. metara dražbovatelju Sirola Ivanu uz cijenu od K 1·86 po prost. metru, pošto to nije htio učiniti prvi i drugi dražbovatelj, t. j. Ružić i Marot. Odobrava se javna dražba glede izradnje filtra, postavljenju žlijebova i tuba kod šterne u Škrapni, sa dostatbenom cijenom od K 331·55 za zidarsku i klesarsku radnju, te za limarsku radnju sa K 160. Odobrava se prodaja posječenog drva po prosjeku izmed Breze i Skalnice sa K 64·30 od kojih je polovica primljena u prihod Kastva a polovica u prilog dnevnika Skalnice i ujedno doznačuje se županu Skalnice K 8 za dvodnevno prisustvovanje tomu sjeku. Odobrava se prodaja jednog cera polomljenog od vjetra u selu Ružići sa utržkom od K 3·08. Kolaudacija pošbokanja vanjskog lica parapeta na opć. sajmištu, betoniranje, bijeljenje, bojadisanje vratiju i greda na krovu, što je izveo poduzetnik Dukić Frane za ukupnu cijenu K 180·75 prihvaća se zaključkom da mu se taj iznos isplati.

Dosadanji župan Rečine Kukuljan Martin odrekao se je časti zbog obiteljskih razloga i izbivanja od kuće, te saslušav općinare na predlog opć. glavara imenuje se novim županom za Rečinu Kukuljan Tomu, pok. Vinka kbr. 77. Nasuprot ne prihvaća se odreka županstva Iskra Antona iz Lisca, već da ima tu čast pridržati do konstituiranja novog opć. zastupstva.

Odobrava se izdatak izvanrednih potrošaka sa K 135·45 za vožnju raznih bolestnika u riječku bolnicu i iz nje kao i za pogrebne troškove siromaha, te K 36·40 za popravak puta od Grgurini na Miseri na račun odlučene podpore za buduću godinu.

Na molbe za propaju opć. zemljišta zaključuje se: Juričić J. ne produljuje se roka za gradnju kuće u Bregima već nek ostane tako, dok isto ne zatraži koji drugi. Rubeša I. prodaje se dio stare štivre „Sadi" u Rubešima plaćene g. 1895. sa K 17·22. Dio parc. 532/1 fo u Blažićima, da se proda putem javne dražbe uz isključnu cijenu od K 70. Za školski vrt u Brešćima da se kupi dio zemljišta od Ružić Mate za K 176·52, u slučaju da ne pristane, jer odvise zahtjeva, ima se obustaviti potporu što se ju daje njegovom sinu. Marčelja Matu prodaje se kućno tnalo u Marčeljima za K 35·10 uz uvjet, da sagradi kuću u roku od jedne godine. Prodaju se kućna tnala: Afrić Antonu u Matuljima, kao dodatak za K 162, Benediktu Babić u Jušićima za K 113·40, Šepić Josipu u Perenićima zajedno sa štivrom K 28·02, Surina Ivanu u Zametu za K 131·40, Valinčić Audru u Pobrima za K 31, konsumnom društvu u Blažićima za K 8·64. Prodaje se štivre: Kinkela Franu u gor. Rukavcu za K 76·68, Puž Matu u Pužima i Zvoneći za K 130·56, Fedi Magdaleni u Zametu za K 346, Host Antonu u Zametu za K 6·16. Škrlj Franu u Zametu za K 100·80, Lučić Matu u Zametu za K 7·92, Spinčić Josipu u Perenićima za K 142, Zavidić Andru u Jurčićima za K 59·04, Perman Rudolfu u Jušićima za K 27·25, Sušanj Matu u Zvoneći za K 71·40, Srdoč Ivanu u Zametu za K 2·60, Srdoč ud. Kati i djeci u Zametu za K 4, Lenac Ivanu da se uz njegov posjed u Zametu odmjeri prodana mu površina sa 466 četvornih hvata tako, da se ne pokvari položaja projektirane ostale kućegradnje, inače da se ukine prvobitni zaključak i povrati mu novac. Lenac Ivan iz zameta 94, da uplati za otvoreni kamenolom u Zametu K 71·40. Ne uvažuje se molba Zadković Ivana, Kinkela Vinka, Rubeša ud. Tonke, Jagodnik Frana do riješenja po novom opć. zastupstvu i Frlan Josipa dok se sa tvrdkom Gregersen & Schwarz ne obnovi najam. Frlan Franu Garić za ustupljeno njegovo zemljište radi proširenja puta daje se u zamjenu dio opć. tnala u Zametu uz uvjet, da o svom trošku sagradi zid i stepenice od erarske ceste do kuće Rošić. Tvornici union na Rijeci prodaje se dio opć. tnala na granici u Zametu za K 1775 uz uvjet, da ista tvornica na svoj račun postavi stupove i žice za električnu rasvjetu na Kantridi i da kupovnu cijenu obračuna u cijenu svjetla sa helera jedan i pol na sat za pojedinu svjetiljku dok se gornja kupovna cijena posvema izcrpi. Na brojne molbe za doznačenje novčanih potpora, oprosta i mješovitog sadržaja doznačuje se: jednomu po K 2, petorici po K 4, trojici po K 5, trojici po K 8, devetorici po K 10, jednomu K 12, jednomu K 14, dvojici po K 20, *mjesečno*: Kinkela Ljubici uškolanoj u Voloskom K 8, starici Marjanović ud. I. K 14, Crnić J. K 12, Ivaničić I dok izuči kao slijepac košaračku školu po K 10, Cerovac ud. F. K 12, Jurčić ud. M. K 4, Jardas ud. M. K 8, Lučić A. K 12, Cetina M. K 8, Mavričić J. K 10, Rubeša F. K 14, Slavić ud. I. K 5, Slavić M. K 14, Blečić ud. K. K 12, Kuzmić ud. T. K 5, Ivanić P. K 8, Brajan ud. M. K 9, Jurdana M. za školsku godinu 1907/08 K 10, Vlah M. za tri mjeseca po K 8, Lugaru Staniću povisuje se mjesečna plaća za K 4, pučku školu u Hostima da se začlani u društvo sv. Jeronima; starešinstvu crkve sv. Luke u Rukavcu doznačuje se za dobavu ruha K 100; onom u Sv. Mateju K 80 i onom u Brešćima za izravnanje pločala pred crkvom K 60; konkurencijonalno-gradjevnom odboru kapelanije u Sv. Križu za dogradnju i uzdignuće crkve K 1000 a za proširenje i obgradu prostora pred kapelanskim stanom K 200. Hrvatskom pripomoćnom djačkom društvu u Beču K 20. Gospodarskoj zadruzi višak rasprodaje američkih loza K 29·17. Grbac I. slušatelju šumarstva K 100, isplativ taj iznos u dva obroka. Host A. za nadziranje gradnje školske zgrade u Hostima K 100. Listonoši iz Zameta za nošenje službenih spisa tamošnjem redaru K 20. Lukšetić A. za dobavu gorivog drva K 12. Širola I. gradjevno drvo iz Lužine uz pol cijene. Za očišćenje vodnjaka „Kaline" u Srdočevoj K 20. Za popravak mrtvačnice u Zoveći K 38·24. Za gradnju kapelice u Kućelima daje se bezplatno tnalo a glede potpore odlučit će se naknadno. Slavić A. da se izdade bezplatno šest bremena ljeskovih prutića. Oprašta se: Afrić A. bolničkih troškova sa K 17·63, Frlan J., Mutulja F., Drnjević V., Marot V., Baćić F. i Dukić J. oprаštaju se putni troškovi do Beča i natrag kao i bolnički troškovi zbog ugriza od bijesnog psa. Jurdana J. od zastanog interesa K 35·08. Baćić I. repart ženske škole, mrtvačnice i zvonika sa K 5·40. Od zastanih interesa oprašta se: Kućel J. K 80, Šepić ud. K. K 19·10, Zavidić ud. F. K 25·52, Ivanić F. i I. K 20, Dukić L. K 61·80.

Doznačuje se za popravak opć. puteva: od Stupari do kunfina K 40, od Jelovičani na Turk K 200, od Sv. Lucije na Jurčići-Čikovići K 200, od Gašpari do Perke K 100, od Benčinići na Anjeli K 40, od „Kaline" po Vlahovom bregu do Lipići K 150, od Cesari do Cirkula (kuće Dukić) K 250, od Leščevca na Šorovo-Pišćinu K 500, općinarom iz sela Kukuljani za popravak ceste prema Zoretićem K 50. Konačno predsjednik daje čitati molbu opć. blagajnika Stipkovića R. da se ga imenuje definitivnim opć. blagajnikom, što bi i prihvaćeno iza kratke rasprave.

Izcrpiv dnevni red, predsjednik diže sjednicu u 7 sata na večer.

Pošilje težkog masnog ili preobilnog jela podupire naravnu probavu. 1 tucet 4 K, 5 tuceta 17 K, 10 tuceta 32 K, franko postavljeno na svaku poštu.

* * *

Molim izvoliti mi poslati još 12 bočica žaljudčanih kapljica jer mi nužno trebaju pošto na meni uprava čudotvore. Božo Pazić, Kaštel stari.

Molim pošaljite mi jedan tucet kapljica pošto pošto sam uvjeren već kod prijašnih naručba da djeluju izvrstno, te ću svako u zgodom isto mojim prijateljima preporučiti. — Ovakovih dopisa, koje ne mogu sve ovdje navesti imadem još mnogo, te stoje svakome na uvid.

Ovo kapljice pripravlja samo Gradska ljekarna u Zagrebu, pak zato treba kod naručbe pisati točno na adresu:

Gradska ljekarna Zagreb,
polag trga sv. Marka 20.

2040 — NARODNA TISKARA, PULA.

Vraća na štednju uložene iznose do 1000 K bez predhodnog odkaza, a iznose od 1000 K ako se nije kod uloženja ugovorno ustanovio veći ili manji rok za odkaz, uz odkaz od 8 dana.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati poslie podne; u nedjelju i blagdane samo jedan sat prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u viale Carrara vlastita kuća (Narodni Dom) prvi pod. desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Broj 4. Pula, u četvrtak dne 23. jenara 1908. God. XLI.

Oglasi, pripošlana itd. tiskaju se računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako će izvana napisat „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 817.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5·—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarine.

Plaća i uzmuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 2), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

U Hrvatskoj.

Srdcem punim zadovoljstva gledamo ove dane u Hrvatsku našu, u bieli Zagreb naš, u tu pravu priestolnicu našu. Hrvatska a na čelu njoj Zagreb progovorili su i rieč njihovu čuo je i dobro razumio nametnuti „ban", poslanik magjara, zastupnik tiranstva. Razumili su ju i čuli oni tamo preko Save a i u carskom Beču. Samo naprieda narode na započetnom putu, pod uzvisenim geslom: Za materinsku rieč, naprieda složno bez razlike posebnih stranaka i narodnog imena bilo hrvatskog ili srbskog.

Nakon što je onako sramotno pobjegao Rakodczay, uspjelo je Pavlu Rauchu da udovolji svojoj oholosti te bude imenovan banom. Nadao se silnik silom odmah na početku službe vladati, nadao se odmah na ulazu u Zagreb grad, u banske dvorove, pokazati svoju moć, nu kruto se prevario. I mi amo po ovim rastrkanim ograncima Hrvatske domovine a valjda i mnogi u užoj Hrvatskoj zebnjom na srdcu očekivasmo dan „banova" dolazka. Poznate su strastvene stranačke prepirke te smo se bojali da bi mogao za Pavla Raucha biti dan ulazka u Zagrebu dan kakve takve zadovoljštine što bi u velike kompromitiralo bilo čielu borbu s divljim magjarom. Nego srećom bojazan se naša nije ispunila i veselje je naše usljed toga mnogo veće.

Tiho, bez vike i buke pripravio se Zagreb da svečano kako to silniku dolikuje, dočeka dne 15. t. mj. u 2 sata i 17 minuta popodne svojega neželjenog „bana". Čim je vlak došao, počeli su zagrebčani i zagrebčanke fućkati, vikati i pjevati, kričati baš kao da je došla kakova komedija. I pjevali su jednu posprdnu pjesmicu, a „banac nije nitko mogao ni pozdraviti, niti je on mogao kome odzdraviti. A kada je izišao iz stacije — bacali su na njega kamenje, smrdljiva jaja, praskavice, štapove i sve, što je tko mogao dohvatiti. Nu ipak „ban" žut od ljutine, krieseći očima u silno množtvo naroda, hoće da bude jak, da bude junak pa tada on, „hrvatski ban" žalostna mu majka, naredjuje jednome redarstveniku u „njemačkom" jeziku:

— Geben si mir eine offene Equipage! Ich will meine guten Zagreber sehen!

Nu jedva jedvice ga sklonuše ipak te je sjeo na zatvorena kola čija su stakla malo zatim porazbijena.

Uz izdajničku politiku koju vodi ovaj „ban" i njegovo je privatno življenje sramotno.

Taj čovjek je već davno rastavljen od svoje zakonite žene te su poznate Zagrebačkom občinstvu njegove odnošaje sa raznimi bludnicama po gradu a medju timi sa jednom ženetinom u takozvanom Potoku. Nemanje propalice su i njegovi štićenci, nu mi vjerujemo u moć složnog naroda koja je kadra da se odupre svim pakleuskim neprijateljskim navalama. Rekosmo moć složnog naroda, a na tu slogu će najvećma nisaniti Rauch, jednim obećavajući veliku Hrvatsku drugim veliku Srbiju, na narodne prvake je da budu spremni odbiti svaki takvi pokušaj bratske nesloge.

„Narodni List" o Mandiću.

Netom zadnji broj napisasmo, stigao nam je zadarski „Narodni List", koji donosi ovaj liepi članak:

U nedjelju, koja prva dodje, proslavit će ovaj česliti narodni borac u Trstu 25 godišnjicu svoga odličnog patriotskog rada, namienjenog našem narodu u Istri.

Ime Matka Mandića poznato je dobro i u Dalmaciji, kao što je poznata i ona divska borba što ju vode naša braća u onom tužnom dielu Hrvatske. Ta se borba ne da ni zamisliti bez Matka Mandića, jer joj je on jedan od najsimpatičnijih i najaktivnijih predstavnika.

Pun mladenačkog zanosa a muževnog samopriegora, Mandić je pred 25 godina napustio profesorsku karieru, da se svom dušom odazove želji rodoljuba, koji su htjeli imati njega, urednikom „Naše Sloge", te jedine uzdanice napaćenog istarskog Hrvata. Odtad je prošlo cio četvrt vieka. Na Mandićevu glavu palo je danas častno ime, a to su znakovi težkih dana i velikih priegora. Kad kažemo da mu je kroz dugi niz godina mjesečna plaća iznosila samo 20 forinti mjesečno, da su ga Talijani progonili kao pogibeljnu zvier, da je više puta sjedao pred talijanskom porotom — onda se lako domisliti, da je taj muž vidio i crnih dana. Ali on je sve to svladao jer je u sebi osjećao istinski žar rodoljublja, kadar da čovjeka uzdigne do pregalaštva mučeničkog.

Nego nije Mandićeva uloga svršavala s „Našom Slogom". To je pače tek najmanji dio njegove ogromne javne djelatnosti. Više nego čovjek pera, on se je pokazao providencijalan čovjek akcije, organizator kakovih je malo. Nije se u Trstu osnovala jedna hrvatska ili slovenska institucija bez njegova učestvovanja, mnogo in njegovom inicijativom. Izmedju hrvatstva i slovenstva za njega ne bijaše razlike. Sve je to jedno u — Istri. Jedno, narodno — naprama talijanskomu, tudjinskomu. Član je odbora polit. družtva „Edinosti". Dva je puta uredjivao organ toga družtva, a pred nekoliko mjeseci pokrenuo je hrv. dnevnik „Balkan", koji ima vrlo važnu misiju u Trstu i Istri. Tko u Trstu ne pozna Mandića? Svećenika, koji izgleda kao kakav engleski državnik. Tamo ga zovu — hrvatskim konzulom. Dovoljan je ovaj naziv, da se shvati, što je Mandić našemu narodu u onom gradu, gdje ovaj ima da iznese živu glavu u jakom sukobu talijanske iredente i njemačkog Dranga.

Zamjerna je djelatnost koju je Mandić razvio i na parlamentarnom polju. Od g. 1899. član je istarskog sabora. Dva je puta talijanska većina uništila njegov izbor, ali ga je narod u Voloskom kotaru do tri puta jednoglasno birao. U saboru se on pokazao odvažnim braniteljem narodnih pravica. Novim izbornim zakonom, Mandića je narod poslao i u carevinsko vieće. 14. svibnja 1907. — to je onaj veliki dan narodnog Uskrsnuća Istre. To bijaše prvi dan žetve, dan neobične radosti za Mandića, neumornog sijača.

Ovakav je muž zaslužio, da mu narod izkazime ljubavi i priznanje izrazi onu hvalnost, koja se duguje narodnim pregaocima. U nedjelju će se naći u Trstu, u prostorijama lijepoga „Balkana" cviet tršćanske i istarske narodne inteligencije, da u družtvu svoga Mandića proslave ovaj radostni god i da mu kažu sve ono, što u sebi čuti istarski puk za svoga miljenika. Mi se već danas pridružujemo toj rodoljubnoj svečanosti i kličemo iz dna srca:

Da nam Bog pošlvi još za dugi niz godina Matka Mandića, rodu na diku, a Istri na ponos! Na mnogaja!

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Pula. Ovdješnja „Narodna radnička organizacija" priređuje *u nedjelju dne 26. tek. mj.* po podne na 4 ure unapred, u „Narodnom Domu", *Veliki puški ples*, uz glazbu i sopela.

Imaju pravo pristupa samo članovi Organizacije sa njihovim cienjenim obiteljima.

Ulaznina: Za muškarce 40 para a za ženske 20 para.

Dogovori glede Pule. Za dne 18. o. mj. pozvao je ministar predsjednik barun Beck u Beč odaslanike zemaljskog odbora u Poreču i članove upravnog vieća u Puli, da se tamo razpravi nekoja važna pitanja javnog života u Puli, napose pitanja gradske uprave, izbornog reda itd.

Na tom su dogovoru sudjelovali od strane zemaljskog odbora zemaljski kapetan dr. Rizzi i zem. prisjednici dr. Trinajstić i dr. Chersich od strane upravnog vieća u Puli predsjednik dr. Stanich i dr. Varaton; od strane ratne mornarice podadmiral pl. Ripper i nekoji viši častnici; sudjelovali su nadalje c. k. namjestnik knez Hohenlohe, dr. Laginja itd.

Prisutne pozdravio je duljim nagovorom barun Beck, koji je iztaknuo, da je današnje stanje u Puli tako nezdravo, da mu se mora naći lieka. Naći treba sredstva, da se zlu doskoči, da se uvede mirne i redovito odnošaje i da se dade ratnoj mornarici kod javne uprave grada Pule onaj upliv, koj ju ide. On se nada, da će se ta sredstva naći i složno uporabiti od svih zanimanih čimbenika, jer bi inače vlada prisiljena bila, da predlaže iznimne zakone za Pulu.

Iza toga razvila se obširna razprava kod koje su živahno sudjelovali osobito zastupnici ratne mornarice, carski namjestnik i članovi zemaljskog odbora.

Ministar predsjednik obećao je gradu Puli izdašne potpore za kanalizaciju i za potrebite javne radnje. Zaključeno je konačno, da se dade nalog ministarstvu unutarnjih posala da izradi nekoje zakonske osnove, koje će se razpraviti na budućoj konferenciji, koju će se sazvati čim budu spomenute osnove gotove.

Pogovor se je vodio u predsjedničtvu ministarskog vieća te je trajao puna tri sata.

Lošinjski kotar.

Zahvala. Za božićnicu dječici zabavišta i škole Družbe sv. Cirila i Metoda u Malom Lošinju podarisše kako slijedi:

Vitez Ambroz Haračić 50 K, kotarski upravitelj Mosettig 20 K, Kostajnička štedionica 20 K, Dr. Leonard pl. Celio Cega 10 K, Š. Kv. Kozulić 10 K, Hinko Brilli 10 K, Eugen Meneghelo 5 K, Dr. Kv. Kl. Bonefačić 5 K, Ljubica Potočnig 5 K, Ernest Reich 5 K, Ubaldo Salvi 5 K, Ulderigo B. Kaponi 4 K, P. Pavao Šabalja 4 K, Vinko Magašić 4 K, Dr. V. Bolmarcich 4 K, Ivan Šparožić 4 K i 82 h, Daniel Morin 3 K, Ante Krulčić 3 K, P. Vraničar 3 K, Josip Vidulić (Zagl) 3 K, Daniel Nikolić 3 K, Krasza 3 K, Jelisava ud. Skopinić 3 K, Marija Bartulić 2 K, P. Vjekoslav Volarić 2 K, Josip A. Kraljić 2 K, Gjuro Švear 2 K, Ivan Rašković 2 K, Pop Ivan Zic 2 K, Ante Bakota 2 K, Betti Markus 2 K, Antun Martinolić (Pov.) 2 K, Kostanca Skopinić 2 K, Ivan Rade 2 K, Ivan Martinolić (Z) 2 K, Ud. Korsano 2 K, Josip Zimić 2 K, Dr. Barac 2 K, Dr. Figatner 2 K, Franjo Nagler 2 K, Hinka Perišić 2 K, Eugen Martinolić 2 K, Ivan Martinolić 2 K, Dermel 2 K, Josip Začević 2 K, Dr. Truxa 2 K, Marino Rercčić 1 K, Tereza Vidulić 1 K, Draga Haljić 1 K, Josip Martinolić 1 K, Karmela Vidulić 1 K, Marica Katić 1 K, Petar Jadrošić (Gerza) 1 K, Prof. Andrassi 1 K, G. Halper 1 K, Dr. Otto 1 K, Excell. Haas 1 K, Wagner 1 K, Springinsfeld 1 K, Krojasch 1 K, Hofmann 1 K, Davorin Lorger 1 K, Končar Slavoj 1 K, Tereza Pauletić 1 K, Karčić 1 K, Josip Martinolić 1 K, Istenić Meri 1 K, Busanić Josip 1 K, Marija Barulić 1 K, Dolores Skopinić 1 K, Josip Martinolić 1 K, Dinka Tarabočа 1 K, Ivan Martinolić 1 K, Gjuro Achel 1 K, Vilim Lenassi 1 K, Antun Miletić 1 K, Halauška Franjo 1 K, Cekokin Fani 1 K, Ivon Lovrić 1 K, Josip Nikolić 1 K, Mate Morin 1 K, Franz Halauška 1 K, Josip Poljanić (Petr.) 30 h, Antun Morin 30 h, Jerko Skopinić 40 h, Gašpar Bižcnić 20 h, Antun Poljanić 40 h, Zdenka, Danica i Miroslav Andrassy 60, Hotel „Vindobona" 8 K i 40 h. — Svega ukupno darovano je: 289 K 42 helera, Luxardo Jophine 5 K, Jelka Marijanović 5 K.

K tomu podarise:

Gospodje Anka Grahovac, Daruvar 20 m barchetа; Julija Krepelka, Koncanica 20 m barchetа; Tinka Stopar u Zagrebu, slastice za bor; Marijana pl. Bene, 64 igračke; Marija Haračić, košaru naranča; Carola Reich, dve igračke; Meri Istenić, 54 papirnate vrećice; trgovci Nikolich i Darpich, dali su robu uz cienu što njih košta.

Plemenitim darovateljima izriču potpisana, u ime svoje i obdarene dječice, svesrdnu i najtoplju hvalu uz poklik: nanizale Vam se sreće nizom nedogledniim — Bog platio svima!

Mali Lošinj, dne 1. siječnja 1908.

Ravnateljstvo „Družbina" škole
Ravnatelj Josip A. Kraljić

Voditeljstvo „Družbinog" zabavišta
Voditeljica Betti Markus.

Iz Cresa. Kako je možda poznato čitateljima u Cresu su već od 16. prosinca prošle godine izložene listine za općinske izbore. Premda je već toliko vremena prošlo, što su izborne listine izložene, ono ipak nije o tom govora pred našom javnošću, osim nešto malo u „Omnibusu". Nije tome uzrok što se listinama nebi moglo s nijedne strane prigovoriti, naprotiv one su takve, da se čovjek nad njima baš zgraža. Od svih 2200 izbornika moglo bi se ići za glavu, da ih je što krivo, što manjkavo unešeno preko 1000 (tisuću). Koliko od tih pripada našoj stranci, neda se reći, treba samo napomenut, da su oni zategli s izborima gotovo za dvije godine, te su imali dosta vremena, da urede svoje stvari. Bit će od tih svakako unešenih 20% mrtvih, jer ih u samoj poreznoj općini Orlec ima 23, a od tih nekoji, koji trunu preko tridesetak godina. Neka ne pristrani čitatelj, pa ako hoćete i zadnji zagriženac reče, dali bi se ovakove listine smjele u opće izložiti, nek moli, da se po njima provedu izbori. (Kad nebi kod nas bilo sve moguće. Op. sl.). Proti ovako udešenim listinama valjalo je u prvih osam dana sve moguće učiniti, kad je svaki drugi izbornik krivo ubilježen, a Creski otok tako nezgodan, da u komunikacijama zaostaje za Sibirijom? Same listine objesili su o klin, da ih je čovjek morao pregledavati stojeće, naprežući se da vidi.

Dakako reći se dade, da su izborne listine izradjene prema podacima poreznog ureda, ali bit će toga mnogo iskrivljeno, jer se inače ne dadu nikako protumačiti nekoji slučajevi. Općina je odgovorila na više naših reklama „vi se u opće ne nalazite medju poreznicima", dok čovjek ima knjižicu, dotično namiru poreznog ureda, gdje plaća na svoje ime, a dosta puta priličnu svotu. Taj nema drugoga izlaza, nego, ili su oni od komisije za reklame krivo odgovorili, ili oni na poreznom uredu izdaju namire kakve nebi smjeli. Mi nemamo pri tom nikakve krivnje, ali dakako krivo valja nosit, te svi prigovori ništa ne vrijede.

Kad treba plaćat porez, onda se znade za ljude i vrata, nu kad je govor o pravicama poreznika, tada tu vrijedi sve drugo, ali ne pravo.

Nijesmo i ne mogosmo biti zadovoljni s ovakvim listinama, uradili smo što se je dalo s naše strane, da se ukinu, ali nijesmo uspjeli, premda je očevidno, da su pristrano, strančarski ali i površno izradjene. Kako je općina griješila kod sastavljanja izbornih listina, tako je izborna komisija za reklame jednostavno prešla preko slova zakona.

Na naše prigovore odgovorila je jedva deveti, te i deseti dan. Prosvijedovalo se je i protiv toga, te dobismo odgovor, da je općina bila pod pritiskom više sile (vis major), jer je u tri dana morala da odgovori na tri stotine reklama. To da nije nezakonitost, jer ako se i ne može produžiti rok za odgovor na reklame, da se odatle, što odgovor nije bio uručen ne može pobijati valjanost listina te zahtjevati druge bolje listine. Zakon ništa ne kaže o tom. Postoji doista jedna decizija, koja veli, da se neda pobijati valjanost izbornog čina (Wahlact — atto elettorale) radi zakašnjenog odgovora na reklame (post factum), ali to je po našem sudu posve nešto drugo. Drugo je boriti se sa počinjenima netočnostima u listinama i reklamima, a opet je drugo ići — što no riječ — po podne k misi, te prekasno se sjetit onoga, što je prije valjalo imat na pameti. Istina je mi možemo shvaćati stvar, kako je nama drago, u oblasti kako one hoće. Dužnost je naša, da zabilježimo činjenicu, te komisija za reklame nije mogla da odgovori u tri dana na naše prigovore, a nije istina, da je nama nemoguće bilo u prvih osam dana učiniti i podastrijeti sve prigovore. Istina je zakon pušta na volju načelniku da odredi sedmicu koju hoće za prigovore, pa kad odredi baš prvu, služi se samo svojim pravom. Istina je, da se ni za čas ne smije prekoračit sat s kojim ističe pravo prigovora, ali se načelniku — dotično općini — dopušta, da zakasni s odgovorom na prigovore za puna pet dana. Istina je, da se za općinu pozna nekakva vis major, a istina je, da za nas toga nema ni sa strane općine, ni oblasti: dapače gosp. je načelnik valjda pomakao bio svoj sat za po sata naprijed, samo da bismo zakasnili s reklamima, jer kad su naši reklami bili već po sata na općini počeo je vikati: già sono le sei passate... a naš se je čovjek vratio po gradskoj uri 7 minuta prije šeste u naše društvene prostorije. Nije li to istina gosp. načelniče? (risum teneatis).

Kad treba plaćat tada poznaju ljude, ali kada traže ljudi svoja prava onda ih se tjera. Svakako bi valjalo nekoj gospodi, koja znade stranci reći, kad ova hoće „da uredi svoje stvari „vi ste dobar za votat", podpraši malo pete. Uradili smo, što se je dalo, da se ovakve listine ukinu, ali nijesmo uspjeli, premda očevidno dokazasmo, da su jako površne, na mjestima baš strančarski izradjene. Općina se nije držala zakona ni kod rješavanja naših utoka. Jedva deveti i deseti dan uručiše nam na utoke odgovor. Proti tomu smo takodjer prosvijedovali, ali nam je odgovoreno, da je općina bila pod pritiskom naravske sile (vis major), budući je morala u tri dana riješiti 300 reklama. To da nije nezakonitost, premda se ne može produžiti zakonom odredjeni rok za odgovore. Istina je, da postoji neka decizija, te se ne može pobijati valjanost provedenih već izbora zato, što odgovori na reklame nijesu uručeni u zakonitom roku. Po našem mnijenju drugo je pobijati valjanost provedenih izbora, a drugo opet dokazivati ništetnost izbornih listina proti kojima se je diglo toliko prigovora u zakonitom obliku, da ih komisija za reklame — onako površno — dospijela ni da riješi. Ona naravska sila (vis major) na taj način vrijedi samo za talijansku vladajuću stranku, ali ne za nas, jer smo mi morali u prvih osam dana dići sve prigovore proti svim netočnostima listina, kojih ima, kako već prije spomenusmo ništa manje od tisuće.

Krčki kotar:

Vrbnik 5. siečnja 1908. U jednomie od poslednjih brojeva „Naše Sloge" bio je dopis iz Vrbnika u kojem se iznašaju nedostatci i neurednosti u Vrbničkoj pučkoj školi. Sve, doista žalosno, ali istinito, jer ova škola u mnogočem zaostaje za drugima, bolje uredjenim. Mi nikome ne predbacujemo krivnju, jer tome nisu krivi samo učitelji i drugi, kojima je povjerena škola i odgoj djece, već često su mnogo krivi i sami roditelji. Svi, roditelji i učitelji treba, da se brinu za odgoj djece, koja su uzdanica naroda. Kod nas pak toga nema. Ne samo, da naša djeca iz škole izlaze neuka, već im je škola mrzka. Ona je za njih samo jedna muka, koja nema smisla ni svrhe.

Naši se pak „patres patriae" ni najmanje ne brinu za tu djecu, koja većim dijelom slabo obuvena i obučena moraju u školi trpiti zimu. Ovih dana vlada dosta velika studen. U sobi ima obično 4—5 stupujeva reomira, a u našoj se školi ne loži peć. Pitamo s toga mjesno školsko vijeće, mogu li ta djeca pozorno pratiti i napredovati u školi?! Hoće li se napredak, neka se djeci dade ono, što ih po zakonu pripada. U općinskom se uredu, koji se nalazi privremeno u istoj zgradi, loži a u školi, koja je više izložena studeni i vjetru, gdje vlada u hodnicima veliki propuh, tu se ne loži! Mi se nadamo, da će se ovaj naš pravedan glas čuti i uslišati, inače ćemo biti prisiljeni one dane, kad vlada velika studen, ne slati djecu u školu. Pametnome dosta.

Vrbničanin.

Baška. Prošlih dana smo primili od gosp. Antona Kučar kruna 125 koje je sakupio izmedju Baščana nastanjenim u Steeltonu u Americi za poljepšanje mjesta Baške, te se ovime javno zahvaljujemo braći, da nisu zaboravili na rodni kraj, dapače, su pokazali da im je mio, te da žele da se podigne. Kamo sreće da bi se tako svi koji se u Americi nalaze sjetili, ovog društva koji ima zadaću, da što više mjesto uredi i poljepša.

Zahvaljujemo se takodjer ovim putem Uglednom Občinskom Zastupstvu koje nas pomaže svake godine sa svotom od 200 kruna. Isto tako Upraviteljstvu mjestne Posujilnice koje nas eto nadari svake godine sa svotom od 100 kruna.

Istodobno šaljemo poziv na Baščane stanujuće u Puli i na Rieci, da bi nas što više pomogli, budući sada trebamo ogromnih troškova, i to, da bismo ikako mogli ove godine popločati placu t. j. mjestni trg i od toga ulicu do mora. Već se započelo radnjom za vezanje obale ono što je manjkalo, a sada da mi popločamo isto, biti će cjelo mjesto vezano sa pristaništem parobroda. Koliko što će ista radnja mjesto poljepšati, toliko što će ista radnja narodu biti od neizmjerne koristi. Braćo Baščani pozivamo Vas da nam priskočite u pomoć, nadamo se da neće nit jedan Baščanin izostati, a da nas neće pomoći prama svojim silama. Samo složno braćo. Darove i članarinu sakupljaju sljedeća gospoda:

Na Rieci: Petar Grandić, vinotržac; Mate Frančić, vinotržac; Juraj Kos, vinotržac. U Puli: Filip Barbalić Bumba i Marijan Kraljić Barbalić.

Odbor
društva za poljepšanje mjesta Baške.

Voloski kotar:

Iz Lovrana. Ima kod nas mnogo toga, što bi tkogod mogao nazvati malenkošću, za koju se komugod čini, da nije gotovo vrijedno trošiti ni riječi, ali ipak nije tako.

Imao sam naime više prilike vidjeti gdje se koji stranac začudio, kad sam mu rekao, da je autohtoni živalj lovranske općine za 90 postotoka hrvatski, pa se velikom većinom i služi hrvatskim jezikom. A on meni: „Ta ja ne čujem, nego talijanski i njemački govoriti". Da istina je, da se mnogi iz samog mjesta Lovrana služe (osobito mladi) talijanskim jezikom, a to najviše oni, koji misle, da je pokvareni venecijanski dijalekat finiji jezik za razgovor, nego li naš čakavski dijalekat. Evo ovi (a osobito inteligencija lovranska) su mnogo krivi, da se i Hrvati iz Hrvatske, dosavši ovamo na boravak, slabo ili nikako ne služe hrvatskim jezikom, jer misle, da su u Lovranu sami zgoljni Talijančići i Nijemci.

Već je skrajno vrijeme, da naš narod u ovim stranama smjelo digne glavu i pokaže neprijatelju prstom put. Kad će uz ovakove prilike doći opet kod nas čas, da domaći ljudi govore samo hrvatskim jezikom, kaošto su govorili pred 10—20 godina? Svi ovdje znadu govoriti hrvatski, tko bolje, tko slabije, pa zašto se njim ne služe? Zašto naši mladići i djevojke radje čavrljaju makaronskim talijanskim narječjem, nego li domaćim jezikom?

Na to će pitanje najbolje odgovoriti oni, koji su postigli neki stupanj naobraždbe, ako odbace iz svojih kuća nama štetonosan tudjinski jezik. Na to ćete pitanje najbolje odgovoriti Vi, koji se držite predstavnicima Hrvata u Lovranu, ako budete svagdje što više upotrebljavali hrvatski jezik! Tá nije li bolje služiti se svojim šeširom, nego li tudjim? Jer dok tkogod govori čisto talijanski, prosto mu budi, ali kad mjesto toga kaže na primjer ovako: „Ti ga višto kvela kušćerica, ko že škampada nela grája" ili „la žaba se nudava nella lokva", tad već ne može ni kamen šutjeti, a kamo pak čovjek, Hrvat?

Ovo hoću staviti na srce mnogima, u nadi, da će štogod koristiti i u želji, da ih podbodem na rad za domovinu.

Na koncu imam još spomenuti, da će se — kako čujem — doskora otvoriti „Podružnica hrvatskog društva za pučku prosvjetu", pa će mnogi upisavši se u ovo društvo, naći prigode, da prodju par časova u društvu dobre knjige, a osobito će pak ovo društvo dobro doći onima, koji vole družiti govoriti, nego li hrvatski.

Lovranci, već je vrieme, da se saberete! Bit ćete zadnji, koji ćete otresti tudjinski jaram, pa će Vas biti sram, a i pravo će biti! *S.*

Ubojstvo u Matuljah. Mi se ne rado bavimo ovakvim nesrećama, jer nesluže nikomu na čast, najmanje onom mjestu i onom pučanstvu, gdje se slično nedjela dogadjaju. Ovaj put činimo iznimku jer su iz Ricke javili tršćanskomu *čifutiću* čitav žalostni dogodjaj tako zlobno i izvrćeno, da prikaže ono naše inače mirno i dobro pučanstvo u najtamnijem svietlu. Evo što doznajemo o tom žalostnom činu:

U prošli četvrtak dogodio se u tom selu ovaj nemili dogadjaj. Jedan kočijaš, rodom iz Kranjske, koji je bio u službi kod gradjevnog poduzetnika g. Ivana Frankovića iz Rubeši — Furlanija (obć. Kastav) bio je skupa s još nekoliko prijatelja na plesu kod Tončice Matulja u Matuljih. Kažu, da je bio zadirkljive naravi, pak da je i te večeri zadirkivao u neke domaće mladiće, osobito u nekoga 20 godišnjeg Valenčića, koji se jedva pred kratko vriemo povratio iz Amerike. Videći kočijaš, da bi mogao biti izbatinan, utekao je sa plesa sa još par poznanaca, ali za njim se otisnu u potjeru drugi mladići, medju kojima se nalazio i Valenčić. Ne mogavši ga nikako dostići, sjeti se Valenčić da ima kod sebe revolver, te opali prema bježećoj grupi hitac, koji pogodi na nesreću kočijaša baš u glavu, tako da je isti u kratko i izdahnuo. Valenčić se sam predao sudu, dočim je truplo ubijenog poslije pregledanja sa strane sudske komisije, sahranjeno na kastavskom groblju.

S druge nam strane javljaju, da je kočijaš sa drugovi navaljivao s kamenjem na domaće mladiće, koji da su se morali braniti od navale.

Mihotići. Pjev. i tamburaško društvo „Javor" priredjuje u subotu, dne 25. siečnja 1908. zabavu sa predstavom i plesom. Svirati će novoustrojena mjestna glazba Volosko-Opatija. Početak točno u 8 sati na večer. Ulazne cijene: Gospodje i gospodjice K 1·—, gospoda K 2·—

Čisti prihod namienjen je u društvene svrhe. Darovi se primaju sa zahvalnošću.

Opatija.

Gostioničaru Antonu Grüsser dana je dozvola za jednu godinu da započme radnjom za jednu malenu željeznicu iz Opatije do svratišta navrh Učke.

Porečki kotar:

Stožernik u Sovinjaku! (Ovaj smo dopis primili 30 pr. mj. te radi pomanjkanja prostora nije mogao do sada izaći. O. U.).

Već 24 godine neprestano svake godine smo Vam prijavljali da čim je došao u Sovinjak sadašnji naš župnik još kao župe upravitelj promjenio je što do onda bilo našo u crkvi, nešto u talijanski nešto u latinski jezik a nešto ispustio.

Prijavili smo Vam da smo skoro svake godine podnesli molbe i poslali deputacije biskupskom Ordinarijatu u Trstu, da naloži našemu župniku da mora držati pjevanje i molitve u crkvi kako je to prije bilo, ali nikad rješenja nismo imali dok nije došao sadašnji naš Preuzvišeni i Prevsjetli Biskup Fran Nagl, koji je već tri puta strogo naložio da mora uvesti u crkvu pjevanje i molitve kako je to prije bilo, i da mogu školska djeca pjevat u župnoj crkvi pjesmice pod tihom sv. misom u svojem hrvatskom materinskom jeziku.

Ove godine javili smo Vam kako je on to branio do prve nedjelje oktobra, sada pak Vam javljamo kakve je komedije on kašnje učinio da to zaprieči. — Videći mi da on neće da molimo u crkvi u na-

šem materinskom jeziku, još više ogorčili se i dne 15. oktobra poslali do njega deputaciju, te ga zamoli nek dopusti da školska mladež može pjevati u crkvi, pošto to bi mu naloženo od Biskupa. — Onda je on kao maknit skočio na njih i kazao da, dok je on, toga ne dopusti. Jedan je od deputacije njemu kazao, hoćeli on ili ne da u buduću nedjelju dne 20. oktobra dieca pjevaju u crkvi. — Onda se župnik posjeo na svoju poltronu i kazao *da nek ga ubiju ali da on toga ne dopusti!* (I to su svećenici! Pfui, sram ih bilo).

Dne 20. ist. mjes. oktobra, po zahtjevanju puka dieca praćena po g. učitelju pošla su u crkvu da pjevaju, i kad je to vidio naš župnik, naložio je odmah mežnjarom neka uzmu što treba i ponesu u kapelu Sv. Roka da će onamo misit i pobjegao iz crkve. — Ljudi onda kao bez glave pošli su iz crkve i nekoji su proklinjali na trgu, drugi u krčmi, nekoji kući, tako da se može kazati nečuveni skandal.

Svi ovi i drugi škadali što su bili u kući našeg župnika, poznati su Biskupu, koji još nam ga drži da nas i naša prava u crkvi tlači i puk od vjere odvraća, premda je dne 15. oktobra t. g. bio zatvoren natječaj za ni šu župu. — Neka si ga drži slobodno i dalje, ali mi ne možemo nikako da vjerujemo u svećenika koji je proti skoro svim župljanom njemu povjerenim, da time zadovolji samo možda pet šest potalijančenih hrvatom, koji skoro nikad ne idu u crkvu i ne primaju sv. Sakramente, koji neće da sluša naloga Biskupa jer je on sam propovjedno da koji ove ne sluša da nije katolik i koji bježi iz crkve ako se u istoj pjeva i moli hrvatski, prem to po Biskupu vjernu naloženo. Kad naš župnik neće da Biskupa sluša, a Biskup neće ili nemože da ga kazni i da mu naloži, mi moramo njega držati kao stožernikom ili kardinala.

Sv. Ivan od Šterne. Rijetki su slučajevi, da možemo čitaoce „Naše Sloge" upoznati sa Sv. Ivanom od Šterne. Evo pružila nam se zgoda, da i mi pružimo mrvicu „Našoj Slogi". Čitaoci će se sjećati da je posujilnica bila u kući Stipe Legovića, ali sada nam poslužila sreća, te smo se ugnjezdili u Višnjan i kupili tu zgodnu kuću i smjestili u nutri posujilnicu, da time naše ljude istrgnemo iz pandža naših neprijatelja. Posujilnica je u Višnjanu zadala Talijanima mnogo jada i brige, jer smo mnoge u krilo njezino priveli, koji su bili u krilu kase rurale, a u buduće nadamo se još i više.

Ugodnije je još čuti, te se u tom gnjezdu Talijana osnovalo mlado gospodarsko-trgovačko društvo — za općinu Višnjan. Kao pčelice na cvijet, tako su isto naši ljudi u to društvo sa većom ili manjom svotom pohrlili. Društvo je istom počelo djelovati, a kako izgleda, pouzdano se možemo nadati, da će i uspjeti.

O pravom napretku ne možemo ni govoriti, jer sila manjka, ali budu li nas naša braća — svraćajući se u ove krajeve — pomagala u kratko ćemo se ojačati. Zato vruće na srdce stavljamo našim trgovcima — osobito onima svima, koji u ove krajeve zalaze neka se svrate u gostionu „Albergo all'alleanza" — koju ćemo doskora prekrstiti — gdje će u brata svoga naći slavensku toplu desnicu i srce junačko. Moramo se držati uvijek one „Svoj k svomu".

Uz ovake prilike nadamo se pouzdano u bolju budućnost.

Vabriga 18. I. 1908. Dne 17. o. mj. porodila se vatra na posjedu vrlog i poštenog našeg kmeta, a dičnog i zaslužnog hrvata Antuna Bibolića. Izgorila su posvema dva velika plasta slame. Šteta je znatna. Vatra je bila podmetnuta. Nesreća se dogodila u 7½ sati na večer, a pošto taj dan slavi naša crkva svoj god, bijahu ljudi kojekuda raztreseni, pa se vatra tek onda opazila kad je bila u svem mahu. Nitko ju nije mogao spriječiti u njenom djelovanju, dok napokon svršivši posao sama se ne smiri. Hvala Bogu da je bilo mirno vrijeme, inače — zlo. Vatrogasna štrcaljke ne ima, koje koristi onda od vode!? Vidi se kako se „poglavarstvo" brine za sigurnost i pomoć stanovnika naših sela.

Koparski kotar:

Občinski izbori u Dekanih. Prošloga četna obavljeni su občinski izbori u Dekanih — koliko nam je do danas poznato sa pobjedom u III. i II. tielu stranke sadašnjeg načelnika Picige. Uspjeh izbora u I. tielu nije nam poznat dok ovo pišemo.

Naše političko društvo nije se uplitalo u tu mjestnu izbornu borbu, jer nisu stale jedna proti drugoj dvie narodnostne stranke, pošto je občina Dekani jedna od najčišćijih slovenskih občina Istre. Borile su se doduše dvie stranke, ali obje narodne i to s razloga mjestnih interesa. Željeti bi bilo, da bi se već jednom i u toj narodnoj našoj občini strasti utišale i da bi došlo do mirne trieznе i redovite uprave!

Ricmanjsko pitanje.

Pred malo dana prošla je peta godina što je zatvorena crkva u Ricmanjim. Pet godina živu Ricmanjci bez popa i oltara; krsti, vjenčava i pokopava seoski načelnik starac Iv. Berdon.

Sada, kako čujemo, opet su zapodjenuti pregovori, da se izgladi ovaj spor, pa i mi od srca želimo, da se vrlim Ricmajcima pripoznadu njihova najsvetija prava i da ne doživimo i šestgodišnjicu tvrdokornosti i nerazsudnosti sa strane onih, koji bi morali prednjačiti u ljubavi i milosrdju.

Ljubavi, one ljubavi koju nam Isus propovjeda hoćemo da vidimo a ne mač i okrutnu silu...

Čitalačko-pjevačko družtvo „Slavec" u Ricmanjih imati će u nedjelju dne 26. o. mj. u 3 sata po podne u občinskoj kući redovitu godišnju skupštinu, na kojoj će se medju ostalim obaviti i novi upravni izbor.

U Slumu obdržavat će se u nedjelju dne 26. o. mj. glavna godišnja skupština ondješnje podružnice Družbe sv. Cirila i Metoda uz obični dnevni red. Početak u 2½ sata poslie podne.

Franina i Jurina.

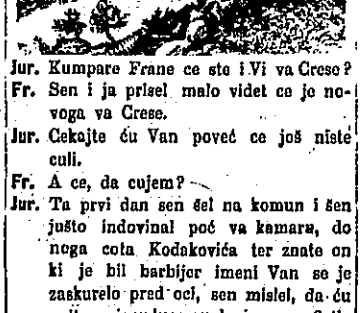

Jur. Kumpare Frane ce ste i Vi va Cresc?

Fr. Sen i ja prisel malo videt ce je novoga va Cresc.

Jur. Cekajte ću Van poveć ce još nisté culi.

Fr. A ce, da cujem?

Jur. Ta prvi dan sen šel na komun i šen justo indovinal poć va kamaru, do noga cota Kodakovića ter znate on ki je bil barbijer imeni Van se je zaskurelo pred oci, sen mislel, da ću prit va jenu kameru do jenoga uficija a kada sen videl sen mislel, da son prišel va staju znate do onih ki se ubijaju okolo Božića i još je otel šijor coto, da znemen beritu, neka prije ociśti kameru, pe onda mcre cinit, da se zneme beritu.

Fr. Ma imate prav, ja mislim, da bi podešta boje ucinit, da bi stavil komun va ordin ane kako sen cul, da su delali falše lišti toliko vrimena.

Jur. A ce to govorite, ce neznate nis ce je novoga do lišt.

Fr. A ne, a ce?

Jur. A šu njin je hitili dole, oni su mislel, da je jos Poštollina va Lošinje.

Fr. A šajet, su se pripravljali pol leta za te lišti i još njin nisu šli zarukun.

Jur. I neće njin poć nigdar za rukun, zac smo šeda i mi kopaci progledali samo jih ima još ki nevide i mi moremo zahvaliti onim ki su nam je otvorili, i zato ćemo bit vavik za njih. Seda Bog s Vami i kada bude ce novoga ću Vam pišat neka pridete Va Cres.

Fr. Bog, Bog.

Razne primorske viesti.

Putovanje delegata. Na vladin poziv austrijski su i ugarski delegati poduzeli morsko putovanje iz Trsta do Pule i Rieke da obadju ratnu luku, arsenal tvrdjave te se uvjere o potrebi nabave novih brodova i novih radnja.

Dne 13. t. mj. dodjoše oko 40 delegata u Trst, medju njima maršal Tomičić, predsjednik hrv. sabora B. Medaković, zast. Grga Tuškan, zast. dalmatinskog sabora dr. Vuković i istarski delegat dr. M. Laginja.

Na postaji dočekaše delegate načelnik dr. Sandrinelli, namjestnik knez Hohenlohe te ovdješnji zastupnici gg. dr. Rybař, Pitteri, Pagnini i Scabar.

Delegati se odputiše odmah na lloydov parobrod „Thalia", gdje su za vrieme izleta bili gosti vojne mornarice. Na parobrod posjetio je delegate odmah admiral Montecuccoli.

Posjetivši arsenal sv. Marka odputovaše dne 15. t. mj. u 8 sati u jutro put Pule te putem prisustvovahu raznim vojničkim vježbama.

U Pulu stigoše na 6 sati u večer. Dne 16. pregledaše arsenal ratne mornarice te 17. odputovaše na Rieku gdje pregledaše onamošnje brodogradilište i pomorsku školu ratne mornarice.

Zapovjednik Montecuccoli dao je na 15. t. m. objed na koji je pozvao 12 oricu delegata, medju njima našega delegata dr. M. Laginju, bio je prisutan i namjestnik Hohenlohe.

Naravski da našim protivnicima neide u tek da Istru zastupa jedan hrvat i da je upravo taj Laginja koji je mnogo drugčije izvjestio razne visoke ličnosti o okolnostima u Istri nego to talijanaši običavahu; nu što ćemo mi na to. Svaka stvar kreće svojim redovitim naravskim putem i Istra se mora povratiti svojemu hrvatstvu.

Dogovori radi izborne reforme za istarski sabor. Kako javljamo na drugom mjestu sastali su se odaslanici zemaljskog odbora u Poreču te oni grada Pule i nekoji naši zastupnici u Beču, da viećaju o javnih poslovih grada Pule. Tu je zgodu upotrebio predsjednik ministarstva barun Beck te je pozvao zastupnike talijanske i hrvatske za utorak na pogovor nebi li se postiglo sporazumljenje obiju stranaka o preinači izbornog reda za istarski sabor. Za posljednjeg zasjedanja istarskog sabora u Kapru povedeni su bili izmedju odaslanika obiju stranaka pregovori radi preinake izbornog reda za naš sabor. Ali ti pregovori nisu doveli do željenog cilja zbog tvrdokornosti i nepopustljivosti kolovodja talijanske stranke, koji su tražili, da se i novim izbornim redom za nedogledno vrieme osjegura talijanskoj stranci absolutna premoć i prevlast nad Hrvati i Slovenci Istre. Odaslanici hrvatsko-slovenskog kluba na istarskom saboru, koji su kod tih pregovora sudjelovali, pošli su do skrajno medje popustljivosti, ali uzprkos tomu sporazumak nebijaše postignut, jer su talijanski prvaci od njih zahtjevali više nego li su mogli. Tako su onaj put bili razbijeni ti pregovori.

Sada će pokusiti ministar predsjednik da izravna prieporne zaprieke izmedju obiju stranaka i mi mu želimo iskreno najbolji uspjeh. Naši će mu zastupnici stalno poći u sueret do skrajno medje popustljivosti a ne dodje li ni ovaj put do željenog sporazumka, to neće biti gotovo njihova krivnja, jer se od njih nemože zahtjevati, da se zastupnike našega naroda na istarskom saboru predade vezanih ruku na milost i nemilost bezobzirnoj i strančarskoj talijanskoj većini.

Plemeniti dar. Medju Članove društva sv. Jeromina u Zagrebu upisali su (na molbu podpisanoga) trojicu školske mladeži iz Kastva: presvjetli gospodin Pavao Gugler, biskup i prijor Vranski u Zagrebu upisao je dvojicu — Golub Antona Antonova iz Kastva br. 116 i Spinčić Ivana Josipova iz Spinčići br. 69 kod Kastva, uplatio za nje K 20. Prečastni gospodin Pavao Leber, kanonik i predsjednik društva sv. Jeronima u Zagrebu uplatio je K 10 za Jurdana Josip Andrijina iz Kastva br. 18. Plemenitim darovateljima najljepša hvala, ugledali se u taj čin i drugi mogućnici i rodoljubi. U ime obdarenih: Jurinčić, učitelj.

Prenos slovenskog odjela učiteljišta iz Kopra. Istarski Talijani nisu mirovali dok nisu posve razrovali nekadanje skupno učiteljište u Kopru. Da istinu kažemo nama nije ni malo žao, da je do toga došlo, jer gradić Kopar nije odgovarao svojoj svrsi niti bijaše ono učiteljište tako uredjeno, da bi moglo zadovoljiti ni Slavene ni Talijane Istre. Tamo se je naime umjetno skrpalo trojezično učiteljište, kojemu postaviše vladini krugovi njemački klobuk na glavu. Taj je klobuk bio suvišan, jer ni hrvatsko-slovenski ni talijanski kandidati nemogoše prokuhati one predmete, koje im se je u blaženoj niemštini predavalo. Na tu niemštinu tužili su se nesamo djaci, već i svi razumiviji profesori.

Kako je spomenuto istarski su Talijani odlučno zahtjevali da se iz Kopra makne oba slavenska odjela t. j. hrvatski i slovenski odio.

Hrvatski odio maknut je već dielomice t. j. prva dva razreda a ostala dva razreda premjestiti će se valjda buduće školske godine.

Mnogo teže ide posao sa premjestenjem slovenskog odjela. Naša braća Slovenci traže punim pravom, da se slovenski odio premjesti u Gorici, gdje već postoji slovensko žensko učiteljište. Proti tomu ustali su koli gorički, toli tršćanski Talijani — jer da bi tim talijanskoj (!?) Gorici zagrozila pogibelj odnarodjenja.

Cesarska vlada, koja uvaži rado i svaku najmanju talijansku željicu, bila je s početka nakanila premjestiti slavenski odio u Gorieu, kamo u istinu i spada. Ali neodlučna i popustljiva kao što je vazda prema Talijanom, ostala je i sada na pol puta. Prestrašila se je naime talijanske vike i sada čeka neznajuć hoće li lievo ili desno. Konačno reć bi, da je ta slovna vlada pronašla Kolumbovo jaje.

Tako pripovieda tršćanski „Indipendente", da je vlada napokon odlučila urediti pitanje učiteljišta u Kopru ovako: talijanski odio premjestiti će iz Kopra u Gradišku (tamo bi morala poslati talijanske smušenjake iz Kopra, Op. slag.) a slovenski odio u koji slovenski grad (castello slavo) u Goričkoj.

Neznamo koji je kod c. k. vlade izmislio ovo mudro premještenje, da ne zadovolji ni Slovence ni Talijane, ali nebi škodilo, da uzme odmah za svoj izum potrebiti patent, jer je do sada bez dvojbe originalan.

Željeznička zemljopisna karta. Primili smo sa zahvalnošću željezničku zemljopisnu kartu Austro Ugarske, naručuje se kod: Verlags-Anstalt G. Freytag & Berdt, Beč VII/1, Schottenfeldgasse 62. Cieno 2 K.

Konsumnim društvima i našim trgovcima u obće.

Preporučamo živo poštenog mladića rodoljubne obitelji izučenog trgovačkog pomoćnika. Govori hrvatski, talijanski i njemački. — Pobliže obaviesti daje naše uredničtvo.

Častnom svećenstvu Krčke biskupije.

Izgubio se je *važan rukopis* povjesti Lošinja, te se isti po svoj prilici nalazi negdje u kakvoj crkvenoj ili privatnoj svećeničkoj knjižnici u Krčkoj biskupiji. U interesu je naše narodne stvari da se taj dragocienjeni rukopis nadje te na uredništvo »Omnibusa« pošalje.

Knjige „Matice Hrvatske"

Na privatne upite p. n. gg. članova kao i na neke bilježke u novinama, čast je podpisanoj upravi Matice Hrvatske objaviti, da su ljetošnja izdanja Matičina nešto zadocnila s ovih razloga:

1) Što su ta izdanja brojna (12) i vrlo obsežna, kao dosad ni jedne godine.

2) Sto su neka gospoda spisatelji naručene i obećane radnje nešto poslije utanačenoga roka predali; neki pače tek posljednjih dana mjeseca prosinca prošle godine.

3) Što umjetnički zavodi u Zagrebu i Beču, koji su slike dogotavljali, nijesu mogli održati utanačene rokove.

Uprava Matice Hrvatske trsi se podvostručenom revnosti, da tomu zakašnjenju doskoči, pa da oglašena djela što prije svjetlo ugledaju.

U Zagrebu, 16. prosinca 1908.

Uprava Matice Hrvatske.

„Sv. Cecilija" smotra za crkvenu glazbu. Ova smotra za crkvenu glazbu stupa u drugo godište svoga života. Sada je izašao I. svezak sa obilnim sadržajem. Kako je to jedini list za crkvenu glazbu u hrvatskim zemljama, a vrsno je uredjivan, zaslužuje svaku potporu. Vrijednost listu povećavaju lijepi glazbeni prilozi. I ove će godine „Sv. Cecilija" uz obilje rasprava i poučnih članaka donesti mnogo crkvenih pjesama i preludija za orgulje, što će dobro doći našim orguljašima. Apelujemo na sve prijatelje crkvene glazbe, da podupru pretplatom „Sv. Ceciliju". Naročito se obraćamo na naše hrvatsko svećenstvo i učiteljstvo. Ne bi smjelo biti župnog ni školskog arhiva ili knjižnice bez „Sv. Cecilije", jer ona doista ispunja jednu veliku prazninu u našoj crkvenoj glazbi. Pretplata je 5 kruna na godinu, za djake samo 3 krune, a šalje se na upravu „Sv. Cecilije". Zagreb, Markov trg 5.

Javna zahvala.

Svima rodjacima, prijateljima i znancima koji su nas tješili prigodom bolesti i smrti nezaboravne

Filomene Serdoč

rodj. Tonsa

a osobito liečniku veleuč. g. dr. Martinzu koji se je svojski zauzimao prigodom bolesti mile pokojnice, budi izrečena ovime najtoplija zahvala.

PULA, 19. I. 1908.

Raztužena obitelj.

POZIV

Udruga sv. Mihovila u Rubeših obdržavati će dne 2. febrara u 2 sata poslije podne u Rubeših kbr. 80 svoju redovitu glavnu skupštinu sa sliedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Čitanje zapisnika prošle skupštine.
3. Izvješće tajnika.
4. Izvješće blagajnika.
5. Izbor novog odbora.
6. Ini predlozi.

Pozvani ste, da točno na odredjeni sat dodjete na ovu skupštinu.

Za odbor **M. Mavar.**

Br. 5158.

Oglas natječaja.

Otvara se natječaj za mjesto općinskog liječnika zdravstvenog okružja Buzet—Roč sa sjedistem u Buzetu, kojega je služba ustanovljena pokrajinskim zakonom od 19. marča 1874. br. 8 odnosnu od 12. avgusta 1907. br. 39.

Sa ovom službom skopčana je godišnja plaća od 2000 kruna za liječenje siromaha i kruna 400 za osletu putni troškova. Prvu će svotu primati u mjesečnim a drugu u tromjesečnim anticipatnim obrocima ili jednu i drugu svotu u mjesečnim obrocima kod c. k. poreznog ureda eventualno opć. blagajne u Buzetu.

Osim toga zasluziti će liječenjem nesiromaha i cijepljenjem kozica, prigodom sudbenih komisija i za vrieme epidemije.

Molitelji moraju poznati hrvatski ili slovenski jezik i po mogućnosti talijanski te odposlati dokumentiranu molbu (dokazom austrijskog državljanstva i pravim izvršivanja zdravništva u pokrajinama zastupanim u carevinskom vieću i na predsjednika zdravstvenog povjerenstva Frana Flego putem opć. glavarstva u Buzetu do 15. febrara 1908.

Zdravstveni odbor združ. općina Buzet-Roč.

BUZET, 10. jenara 1908.

Predsjednik:
F. Flego v. r.

Jeftino česko

PERJE

za krevete

5 kg. novo čišano K 9·60, bolja K 12·—
bjele pahuljice čišane, 18·— „ „ 24·—
kao snieg biele pahuljice čišane . . . „30·— „ „ 36·—
razašilje se franko pouzećem.
Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu, tovar. troškn.

Benedikt Sachsel, Lobes, br. 259
pošta PILSEN, Češka.

Narodnom općinstvu preporuča svoju bogato snabdjevenu robnu trgovinu

Marko Zović

krojački majstor

PAZIN — Narodni dom.

Naručbe obavlja brzo i točno uz umjerene cijene.

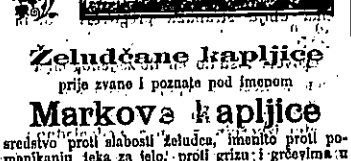

Želudčane kapljice

prije zvane i poznate pod imenom

Markova kapljice

sredstvo proti slabosti želudca, imenito proti pomanjkanju teka za jelo, proti grizu i grčevima u želudcu i trbuhu, proti nadutosti od vjetrova. Poslije težkog mastnog ili prehlađnog jela podupire naravnu probavu. 1 tucet 4 K, 5 tuceta 17 K, 10 tuceta 32 K, franko poslavljeno na svaku poštu.

Molim izvoliti mi poslati još 12 bočica željudčanih kapljica jer mi nužno trebaju pošto na meni upravo čudotvorc. Bože Pazi, Kaštel stari.

Molim pošaljite mi jedan tucet kapljica pošto pošto sam uvjeren već kod prijašnih naručba da djeluju izvrstno, te ću svako o zgodom iste mojim prijateljima preporučiti. — Ovakovih i dopisa kojo ne mogu sve ovdje navesti imadem još mnogo, te stoje svakome na uvid.

Ova kapljice pripravlja samo Gradska ljekarna u Zagrebu, pak zato treba kod naručbe pisati točno na adresu:

Gradska ljekarna Zagreb,
poljag trga sv. Marka 20.

Objava otvorenja.

Podpisani časti se ovim obznaniti P. n. občinstvu grada Pazina i okolice da je otvorio vlastiti

Urarski i zlatarski posao

u kući gosp. Antona Bertoša u Pazinu.

Mnogogodišnje njegovo iskustvo i do sada stečeni dobar glas radi solidnih i jeftinih radnja, dovoljno mu je jamstvo, da će ga dovoljan broj P. N. mušterija posjetiti.

Dragutin Gailhofer.

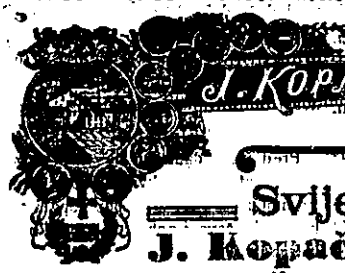

Odlikovan s 3 srebrnimi kolajnami u Gorici godine 1891. 1894. 1900.
Častna diploma i zlatna kolajna u Vidmu godine 1903.
Zlatna kolajna i zaslužni križ u Rimu godine 1903.

J. KOPAČ

Svijećarna na paru

J. Kopač, Gorica, ul. Sv. Antona b. 7.

Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom obćinstvu svijeće iz prijašnog poslovnog vreka. Kilogram po K 5·— Za prije smrt jamčim s K 2.000. Tamjan Myrrhae, Styrax, ulja i stakla za vječno svjetlo po jeftinoj cijeni. Gg. Trgovcima preporučam svijeće za pogrebe, za božićno drvce, voštene svitke i med najjeftinije vrsti uz veoma niske cijene.

Svaki vanek kupljen u svakoj množini po najvišoj dnevnoj cijeni.

Na znanje Boljem cijenik franko.

Utemeljena god. 1894. **NARODNA TISKARA** Utemeljena god. 1894.

LAGINJA i dr. Pula, via Giulia, 1.

Preporuča sl. općinstvu svoju

tiskaru, knjigovežnicu, papirnicu i tvornicu pečata.

U papirnici mogu se dobiti slijedeći:

Molitvenici:

Utjeha starosti. Čvrsto uvezan. Tiskan velikim slovima, po K 1·60, 1·80 i 2·50.
Isus prijatelj djece. Čvrsto i lieno uvezan, po K —·60, —·70, —·75, —·80, —·90, i 1·—.
Andjeo čuvar. Molitvenik za djecu, po K —·40, —·50, —·60, —·70 i —·90.
Sv. Anton Paduanski i njegovo štovanje. Elegantno uvezan po K 1·60 i 1·80.
Vrlić Gospodnji. Uvezan u kožu, po K 8·—.
Hljeb nebeski. Uvezan u barsumastu crnu kožu sa zlatorezom po K 3·80.
Slava Bogu a mir ljudem. Uvezan u finu kožu po K 4·—.
Vijenac bogoljubnosti. Uvezan u fine tvrde korice po K 2·40 i 4·—.
Pomolimo se. Uvezan u veoma finu kožu po K 7·60.
Pobožni učenik. Uvezan u mehku crnu kožu po K 1·80.
Pobožni mornar. Uvezan u tvrde korice po K —·80.

Našom nakladom izašle su slijedeće knjige:

Ob uljudnom i pristojnom ponašanju po K —·40.
Putovanje N. V. B. „Marije Terezije" na Male Antile, i Kubu. Pjesma, K —·40.
Rat u Kini. Pjesma, K —·40.
Brzi računar ili pregledna knjižica za proračunanje dnevnice, K —·80.
Knjižica nedjelne nadnice (u hrvatskom, njemačkom ili talijanskom jeziku) K —·80.
Komisionalne knjižice, K —·80.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, *koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više* ***po kruna 20.***

Prima novac na štednju od svakoga, *ako i nije član te plaća od istoga 4½%,*

čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose *do 1000 K bez predhodnog odkaza, a iznose od 1000 K*

ako se nije kod uloženja ugovorno ustanovio vodi ili manji rok za odkaz, na odkaz od 3 dana.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, *i to na hipoteku ili na mjenice*

i zadružnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan *od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati poslie podne; u nedjelju i blagdane*

osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna *i blagajna nalazi se u kući Carrara vlastita kuća (Narodni Dom) prvi pod dezno, gdje se dobivaju pobliže informacije.*

Ravnateljstvo.

Broj 6. Pula, u četvrtak dne 30. jenara 1908. God. XLI.

Oglasi, pripeslane itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odbravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 817.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju i nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 2·5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utiskuje se u Pul.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije I. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crocicra br. 1, II. kl.).

Interpelacija

zastupnika Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra bogoštovja i nastave, proti nezakonitom namještenju jednog talijanskog kandidata učiteljstva.

C. k. ministarstvo bogoštovlja i nastave dozvolilo iznimno je odlukom od dne 19. septembra 1907. br. 38547 namještenje svrsenoga kandidata učiteljišta IV. godine na učiteljištu u Roveretu Ivana Ruconicha kao učitelja na privatnoj pučkoj školi „*Lega nazionale*" na Čunskom za školsku godinu 1907/08, i to navodno na temelju § 107. postojećeg školskog i nastavnog reda (Naredba ministarstva bogoštovja i nastave od 29. sptembra 1905.) koji ustanavlja, da se osobe, koji se nemogu izkazati ni svjedočbom zrielosti niti svjedočbom usposobljenja nesmije na javnih pučkih školah namjestiti, ali da može ipak neima li za izpražnjeno učiteljsko mjesto nijedne izpitane učiteljske sile zemaljska školska oblast iznimno dozvoliti namještenje jedne pomoćne sile.

Pošto se pako navedena ustanova školskog i nastavnog reda proteže jedino na izpražnjena mjesta na javnih pučkih školah, nipošto pako na privatne škole, koje se imadu otvoriti, kaošto je ona na Čunskom, gdje može u ostalom u mjestu, gdje se samo hrvatski govori, talijanska škola imati jedino svrhu odnarodjenja a time i svrhu demoralizacije;

i pošto imadu po § 70. državnog zakona za pučke škole predstojnici i učitelji privatnih škola dokazati ono učiteljsko usposobljenje, koje se zahtjeva od učitelja javnih škola iste kategorije, te može u slučaju ministar bogoštovlja i nastave iznimku dozvoliti, gdje je potrebito usposobljenje za podučavanje drugim načinom posve dokazano, što se nemože na nijedan način uztvrditi o svršenom kandidatu učiteljišta kao što je Ivan Ruconich koji nije k tomu namješten kao pomoćna sila, nego u istinu kao ravnatelj i učitelj na spomenutoj školi „Lega nazionale",

usloubadjaju se podpisani na njegovu preuzvišenost gospodina ministra bogoštovlja i nastave staviti sliedeći upit:

„Kako može vaša preuzvišenost, pogledom na § 70. državnog zakona za pučke škole opravdati odlukom od dne 19. septembra 1907. br. 38547 dozvoljeno namještenje svršenog kandidata učiteljišta u Roveretu Ivana Ruconicha za predstojnika i učitelja pučke škole „*Lega nazionale*" u Čunskoni i da li je vaša preuzvišenost sklona shodna poduzeti da se jasnoj ustanovi zakona bezodvlačno zadovoljštinu pruži".

Beč 19/12 1907.

Spinčić, Mandić, Laginja i dr.

U Hrvatskoj.

U Hrvatskoj spremaju se na izbore. Tamo moraju biti upriti oči naše, Hrvatska sa bielim Zágrebom srdce je naše, zadnji naš cilj. Velikom zato pomnjom pratimo tamošnje događaje i premda nas stranačka borba poput daleke lomljavine donekle smućuje, nada je naša ipak velika jer vjerujemo u moć naroda, u moć sloge, jer znademo da u pojedinim strankama imade doista poštenih ljudi, koji žele svojoj domovini i svome narodu dobro, da imade dobrih Hrvata. Drago nam je konstatirati da je koalicija potpuno složna i kompaktna, te ide u izbor na temelju posvemašnjeg sporazuma njenih stranaka. Podijelba kotara je u svim bitnim točkama dovršena.

Svaka koalicijona stranka kandidira doduse na temelju svoga programa svoje kandidate u kotarima, koji su joj sporazumkom pripali, ali opet su pristaše svih drugih koalicijonih stranaka obvezani poduprati svim silama toga kandidata. Kandidati su stranački, ali iza njih stoji cielá koalicija.

Izbornih je kotara ukupno 88. Izvan koalicije rade „čisti" pod vodstvom Franka, nekoličina srba „radikala", zatim „Radićeva" t. z. seljačka stranka i malo njih na svoju ruku. Proti današnjemi vladanju i proti današnjoj vladi *govore* da su svi, nu vrieme će pokazati na kojega će narod svoje prokletstvo baciti bude li nadalje tudjinac gazio pravá Hrvatskog naroda.

U ovim teškim danima, svi posteni misleći bi se morali složiti u jednu jedinu jaku falangu, te složnim silama udarati na skupnog neprijatelja, na tudjinca koji hoće da malo po malo uniši hrvatsko kraljevstvo i istoga pretvori u madjarsku pokrajinu, koji nastoji svoje sinove namjestiti u javnim službama a tebe narode potjerati po svietu trbuhom za kruhom. Nek prestane za čas domaća borba, nek se ne bavi sada raspravljanjem o programima, nek ne gleda naprednjak u svećenika kao u svojega neprijatelja a svećenik u naprednjaka kao u demona. Neprijatelj je tu, on treći koji se smije nad narodnom nesložom, koji trguje sa svakim idealom, njegü se riešimo, njega potjerajmo preko hrvatskog našeg praga. Svi i Hrvati i Srbi bez razlike stranaka proti dušmanina pak to će mu onda imponirati i pobjedjen će nam se diviti te svojemu narodu kao primjer rodoljubja pokazivati.

To pišemo iz vlastitog iskustva, jer smo više puta, a osobito lanjske godine, očutili moć složnog naroda a morali se boriti proti složnom neprijatelju. Dao Bog da se naše zle slutnje ne obistine već da nad Hrvatskom zasja sunce slobode koje će i naš na zapadnoj ovoj točki Hrvatske naše ugrijati i plodonosno uplivati.

Redovita glavna skupština

„Bratovštine hrvatskih ljudi u Istri", obdržavana u Kastvu dne 10. oktobra 1907.

Predsjednik, Ellner Ante, pozdravlja skupštinu slijedećim nagovorom:

Slavna skupštino!

Riječ „brat" svakomu je čovjeku mila. Imadeš li koga te ga možeš zvati po rodu bratom, bit će ti draži od svakog drugog, a počastiš li ponajboljeg svojeg prijatelja slatkim imenom „brat", što ćeš mu tim reći, ako ne da ga iskreno, istinito ljubiš? Svi čutimo, da nam mala ta riječ „brat" znači žarko ono i plemenito čuvstvo, kojim je Svevišnji uresio srce čovjeka, čuvstvo iskrene ljubavi, one ljubavi, koja sebe ne traži, a spremna je na svaku žrtvu za onoga, koga „bratom" zovemo, kao brata ljubimo.

Na toj bratinskoj ljubavi zasnovali su pred tridesetak godina naši narodne vodje, rekao bi „oci" našeg milog hrvatskog naroda u Istri, društvo, iz kojeg bi se moglo širiti žarke zrake te oživljujuće ljubavi medju naš puk. Znali su ti vrijedni naši muževi, da ne imade jačeg sredstva, kojim bi se dao potišteni naš hrvatski patnik istarski osvijestiti do plemenite ljubavi: njom su nakanili odgojiti i ohrabriti dojduću inteligenciju, a po ovoj dozvati čitavi naš narod širom mile nam Istre na novi i čiliji život.

To je društvo — mila naša „Bratovština hrv. ljudi u Istri", koja još danas po mogućnosti radi prema plemenitim nakanama svojim utemeljitolja, te o čijem radu u prošloj godini imat ćemo Vam, poštovana gospodo, danas po našem odboru predložiti račun.

Drago mi je, slavna skupštino, što Vas mogu i to bas „bratski" još i po treći put kao predsjednik na glavnoj redovitoj godišnjoj skupštini naše „Bratovštine" pozdraviti te srdačnu Vam nazvati dobrodošlicu svima, i dosadanjim poštovanim članovima i naročito onoj cienjenoj gospodi profesorima ovomjestnog hrv. učiteljišta, koji našav se po svojem uzvišenom zvanju u skromnom našem drevnom Kastvugradu nisu kasnili već su pristupili i u naše društvo i na današnju skupštinu. Dobro nam došli i živili!

Prema dnevnom redu skupštine saznat ćete, prepoštovana gospodo, o djelovanju „Bratovštine" tekom zadnje upravne godine te njezino novčano stanje. Bavit ćemo se imati ne samo sa prošlosti već providit će nam biti i za dojduću godinu izborom novog odbora. Slobodno će biti staviti i možebitnih predloga i koristnih savjeta za probitak društva.

O djelovanju i stanju novčanom izvjestiti će nas gg. tajnik i blagajnik. Ne bih rád mješati se u njihov djelokrug, ali cijenim, da će mi i spomenuta gg. odbornici i slavna skupština dozvoliti, te ovršim častnu dužnost, koju si prisvajam, da naime prije zborovanja spomenem još one muževe, koji su se za „Bratovštinu" živo zanimali, a kojih na žalost: danas već ne brojimo medju živa.

Slavna skupštino! Zametnuli se medju našim vrlim Kastavcima budi kojom zgodom govor o ovomjestnom župniku-dekanatu, običajno bi se spomenulo i njegovo teško stanje, prebiterećenje raznim poslovima. Kao Kastavskog župnika-dekana zapala je i mene bez osobitih zasluga čast predsjednika „Bratovštine", a kako sada već bivši župnik kastavski, kad bi me pitali, što sudim sám o tom javnom mnijenju s obzirom na teškom stanju ovomjestnog župnika-dekana, ja bi morao priznati, da tomu mnijenju ne mogu prigovarati. Kušao sam teret, a ne žacam se reći, da je bio za me pretežak. Ali opet izjavljam danas, da mi u sve vrijeme mojeg župnikovanja u Kastvu nijedan dan nije donio teže, žalostnije zadaće, nego tužni onaj 29. novembra 1906. kad sam imao izreći zadnje slovo, zadnji pozdrav — — Mons. *Vinku Zamlću*, župniku u Voloskom. Mnogo se je srce širom naše mile Istre rastužilo, kad nam je izdahnuo plemenitu dušu onaj uzor svećenik, žarki rodoljub, razboriti svećbće poštovani, a ipak toli skromni muž, dični naš rodom Kastavac, jedan od ustanovitelja, a od poć tka premarni odbornik naše Bratovštine. Grob ga je oduzeo našim očima, nli neće ga uzeti harnoj našoj uspomeni. Utjehom mi jo, što sam mogao, vrativ se radi današnje skupstine za par dana u lijepu našu Kastavštinu, samo bar za čas jučer posjetiti mili njegov grob. Gledajuć malo ono mjestance, kojim se moraju zadovoljiti i najveći mogućnici, čim plate danak neisprosnoj smrti, s ganućem sam čitao kratke a vrlo značajne riječi, kojimi je vjerni pokojnikov drug orisao plemenitu njegovu ćud i sveti rad, a zahvalni mu rodjak njima uresio nagrobnu ploču: „I Boga i narod ljubit nisi prosto, u nebu zato nek Ti bude mjesto!" Prepoštovana gospodo! Ljubeć mili naš narod ljubio je s njim i za njega Mons. Vinko Zamlić i našu „Bratovštinu", a za to i ja, želeć mu sa pjesnikom, „u raju nek mu bude mjesto", dodajem: „A kod naše Bratovštine zlatna i harna uspomena!"

(Sliedi.)

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Pula 30. 1. 1908. Mesopust se u Puli neobično svečanim načinom proslavlja, redaju se plesovi jedan za drugim da je prava milota. Mlado a i staro sve se diglo na noge lagane, i skače do mile volje. Da bi brate bilo pogledati, pogledati i čuda gledati, kako je krasno ispao pučki ples „Narodne radničke organizacije" dne 26. t. mj. od 4—10 ura u večer. Plesalo se živo uz pratnju glazbe i sopela izmjenice. Na 7½ obdržala se tombola. Dvorana puna puncata naroda, oduševljenje veliko.

* * *

U subotu pako, na 1. febrara biti će nešto izvanrednoga, još ne vidjenoga i nečuvenoga u Puli. Veliki ples za „Družbu sv. Ć. i M.". Ulaz je prost svakome samo ako plati 1 K pristojbine.

Nadamo se da će nas i puljska okolica posjetiti, a nitko se neće kajati jer opetujem biti će nešto nevidjenoga na plesu: razne čudovišta iz Afrike, Persije, Indije, Kine, vragolije svake vrsti itd. itd.

Lošinjski kotar.

Iz Cresa nam pišu 25. o. mj. Javili ste onomadne kako su naši poprdili umjetno sastavili izborne liste za obnovu občinskog zastupstva u stalnom uvjerenju da će njim spletka *lišo* proći i ovaj put

kako njim je uvjet. do sada prolazila. Nu viša oblast, kojoj je sveta dužnost paziti, da se svuda vrši zakon opazila je na vrieme tu spletku, te je sve dosadašnje izborne priprave uništila, ističući občini da ponovno izloži izborne listine kroz četiri ćedna. Tako se nadamo, da će se bar dielomice moći izpraviti silne i hotimične pogreške u listinah.

Krčki kotar:

Otok Krk. Nenaravni odnošaji u pokrajini Istri, koji u svakom pogledu promiču talijanske interese ove pokrajine, a zapostavljaju slavenske, utuvili su i našim ljudima u glavu nekakvo klimavo tumačenje ravnopravnosti, da naši ne dolaze ni do toga, da bi bar pokušali dati toj krivo shvaćenoj ravnopravnosti drugo tumačenje, koje bi odgovaralo božjim, ljudskim i državnim pravicama. Evo mene, da stog stanovišta promotrim naše odnošaje.

Slogom čovjek brda valja, pa bi i naše občine otoka Krka mogle zajedničkom akcijom posve promijeniti poslovanje državnih ureda u Krku, i to ne samo u pogledu jezičnom već i upravnom prema korist pučanstva.

Ne ću danas dokazivati, da bi se tim načinom mogło postići, da hrvatski jezik ne bude samo trpljen na sudu, na poreznom uredu, lučkom uredu, kod mjerničkog ureda, kod kotarskog poglavarstva i t. d. da bi se moglo nekoju gospodu činovnike talijanske narodnosti obuzdati u njihovom iredentističkom ćućenju, nego ću se pozabaviti jednim pitanjem upravne naravi, kojim su se bavili već u javnosti i isti naši krčki susjedi talijanske narodnosti, dakako sa svoga stanovišta, u političkoj borbi proti njihovom načelniku Krebsu, dok mi Hrvati šutimo ko zaliveni.

Već je više godina zaredala nerodica na našem otoku, a posljedica joj je glad. Država, da ublaži biedu, običava dodieliti nešto novaca i ovom okružju, a tim se novcem onda popravljaju javni putevi, odnosno prema potrebi grade novi. Novac dodje na kotarsko poglavarstvo, i ovo onda, ne znam po kojim načelima, podieli taj novac medju pojedine občine. Barem je tako bilo pred tri četire godine.

Novac se je taj dijelio po ovom ključu: Na otoku Krku stanuje polag Hrvata šačica Talijana u Krku, kojim načelnikuje gospar farmacista Krebs. Da bude provedena ravnopravnost valja doznačiti talijanskoj špilji u Krku dobar dio, a preostatak bi se podijelio medju naše hrvatske občine. Budući su krčki glavni putevi dosta dobro uredjeni, ta pokrajinski su, pa se za njihovo uzdržavanje mora brinuti naš cestovni odbor s hrvatskim novcem, a talijanska občina u Krku mora dobiti na temelju ravnopravnosti svoj dobar dio, to će ona popravljati gradske ulice (Kamplin i put što vodi na groblje) i praviti nove, da mogu gospoda u Krku polaziti na kupanje u Valseku.

Ključ je ovaj sasma nenaravan i sofistički, pa mu je lahko naći Ahilovu ranjavu petu. Pravedno i jedino logičko tumačenje ravnopravnosti je ovo:

Vlada daje podporu za ublaženje biede na otoku Krku na zagovor naših hrvatskih zastupnika. Mimogred spominjem: Je li moguće, da hrvatski zastupnici mole od državne podporu za ukrašenje talijanskih škulja i gradnju njihovih nepotrebnih puteva? Ali mi ćemo biti liberalni do skrajnjih medja, pa ćemo dozvoliti, da i Talijani gradića Krka imadu pravo na tu podporu, ali na sasma drugom principu.

Kad vlada daje podporu čitavom otoku Krku, misli ona bez dvojbe da se tom potporom otvori koja radnja, kod koje će imati siromašniji elementi prigodu da štogod zasluže. Na ovo ne ničemo pravo siromasima grada Krka, ako su u biedi, neka ih se slobodno pripušta na radnju, pače to mi u ime kršćanske ljubavi i humanitarnosti zahtjevamo. Ono, česa ne odabramo, što odsudjejemo, i proti čemu ćemo se u buduće boriti sa svimi zakonitim sredstvima, što nam ih daje na razpolaganje konstitucijalna uprava naše države je ovo:

Prosvjedujemo proti tomu, da bi se od državne podpore za ublaženje biede redovito odieljivala stalna svota u korist krčke občine samo zato, jer su slučajno tamo na vlasti Talijani. U ime pravednosti zahtjevamo, da se svaki put, kad država dade podporu za ublaženje biede, sazove posebna „enketa“ od pozvanih faktora, koja će odlučiti, što se mora s tom podporom učiniti, a na zadnju se mora pripustiti čitavo pučanstvo otoka. Ovo je jedino pravedan i koristan princip za čitavo pučanstvo otoka Krka. Zašto će krčka občina na naš račun popravljati gradske ulice i graditi ceste, koje imadu služiti jedino nekojim osobama za kupanje, dok su sve naše glavnije ceste takve, da ne možeš po njima ni konjem, a kamo li kolima. Što je sa cestom od Stare Baške do Punta? Što sa onom od Parice do Risike i dalje do Polja i Dobrinja? Što sa onom od Dobrinja do Omišlja? Što sa onom od Gorice do Vrbnika i od Vrbnika do Risike? Što sa putevima po občini Dubašnici? Što sa onom od Sv. Lucije na Sv. Mikul. i t. d. Ovo su sve putevi, koji dnevice rabe narodu, altroke ona u Valseku.

Pozivljemo javno kotarsko Poglavarstvo u Krku, da nam javi koliko je ono u zadnje tri godine dalo Krčkoj občini podpore za izgradnju nepotrebne ceste u Valseku i onih dvadeset koračaja ceste na groblju kao i uredjaj Kamplina, a koliko opet za popravak puteva vanjskih občina? Ne dobijemo li odgovora na temelju statističkih podataka, koji će nas žadovoljiti, pitat ćemo na kompetentnom mjestu odgovor od vlade, gdje će nam ga morati dati.

Neka si zapamte stanoviti faktori ovo: Hrvatski zastupnici ne pitaju podpore od države, da s tim podporama učvršćuju pred narodom stanoviti raci i gambari svoje pozicije!

Voloski kotar:

Iz Kastva nam pišu. Prve polovice ovog mjeseca proveli smo na viečni počitak starca — rodoljuba po domaću Turak iz najbližeg nam sela Brnini u županiji Spinčići. Vriednomu starcu bilo je preko 80 godina Kao vojnik sudjelovao je u ratu od god. 1848—1849, a prisustvovao je i god. 1854 u paradi kod vienčanja našeg cara i kralja, te je ponosito nosio svoje medalje, koje je pošteno zaslužio. U glasovito Cuderovo doba bio je občinskim zastupnikom te je pomogao rušiti dušmansku zgradu porečkog emisara. Sudjelovao je često kod izbora za Beč i Poreč kao fiducijar i uvjek vjerno stojao uz narodnu hrvatsku stranku. Najmilije štivo bila mu je „Naša Sloga“, koju je više cienio i štovao nego li ikoji drugi list.

Čestitomu starcu rodoljubu bila lahka domaća grada a mladjim neka bude za uzor poštenja i rodoljublja!

Iz Lovrana pišu nam 27. o. mj. Prošloga ćedna preminuo je ovdje bivši občinski načelnik i posjednik g. Ferdinando pl. Persich. Svoju mladost proživio je u ratnoj mornarici kao njezin pitomac i častnik, ali je tu službu za rana ostavio i naselio se u rodnom mjestu. U javni život povukoše ga ovdašnji poprdili jer on nije bio čovjek bučne i stranačke borbe. Od mirnog i opreznog austrijskog častnika htjedoše stvoriti od njega kolovodju talijanskog ultra-radikalizma. Prošle godine bio je odlikovan austrijskim redom, do čega je više držao negoli da bi mu bio kralj Viktor Emanuel dao Bog zna kako visoko odlikovanje. S njime su vladali domaći izrodi i poprdili, kojekakvi postolari, stolari, učitelji itd., koji bacaju svoje mreže u mutnu i blatnu vodu. Počivao u miru!

Iz Moščenica pišu: Ženska podružnica priredjuje u nedjelju 2. veljače 1908. svoju zabavu sa sliedećim programom:

1. Proslov; 2. Pjevanje; 3. Deklamacija; 4. Igrokaz „muž je gospodar“ i 5. Ples.

Ulaznica za gospodu 1 K, za članice 50 para, a načlanice 60 para.

Darovi se primaju sa zahvalnošću. Početak točno u 7 sati na večer.

P. S. Pošto zabave ove vrsti doprinašaju nemalo budjenju narodne svieti u Moščenicah, umoljavamo osobito okolne istomišljenike naše, da nas moralno potpomognu svojim posjetom.

Pazinski kotar:

Predavanje u Pazinu.

Prošle nedjelje, dne 26. t. mj. predavao gosp. prof. Fr. Novljan o »vinskom zakonu«.

Sliedeće nedjelje, dne 2. t. mj. će predavati gospodin ljekarnik Miro Grkinić o *zdravstvu naše kuće.* Početak u 10¾ pr. podne u Narodnom Domu.

Seoska blagajna „Djačkom pripomoćnom društvu“.

S veseljem javljamo, da je gosp. Ante Andrijčić, župnik i narodni zastupnik u Baški poslao 100 K, što ih »Djačkom pripom. društvu« *daruju „Seoska Blagajna“* za štednju i zajmove u Baški.

Liepa hvala plemenitoj Seoskoj Blagajni, služila na uzor drugim novčanim i trgovačkim društvima!

Odbor „Djačkog pripom. društva“.

Blagajna Djačkog pripom. društva u Pazinu nije se sa djačkom zabavom obogatila. Na blagajni zabave se skupilo samo 254·02 K. To je daleko manje nego prošlih godina (lani 451 K čistoga). Poziva se na sve strane razaslalo, ali su samo ovi pozivi imali odziv:

Kot. šk. nadz. Drag. Pribil, Krk, K 5; župnik Fr. Stefanutti, Trebič kod Trsta, K 2; župnik Ivan Luk, Lovran, K 2; zem. šk. nadz. Fr. Matejčić, Trst, K 10; liječnik dr. Jos. Šebesta, Pazin, K 5; župnik Fr. Bukovec, Trviž, K 4; N. N. K 2; župnik Jakov Dminić, Vrbnik, K 2; župe upravitelj Jos. Flego, Slum, K 5; prof. dr. Fr. Ilešić, Ljubljana u svoje ime K 1 a u ime Društva »Slov. profesorjev« K 1; ravnatelj Ivan Rabar K 5; prof. dr. Fran vitez Coglievina K 5; gosp. Ivan Stranić Stranjac, Pazin, K 2; župnik Josip Grašić, Beram, K 5; župnik Frane Grut, Novaci Motov. K 3.

Računi još nisu zaključeni, odbor prima novac i iza zabave. Hvala darovateljima!

Porečki kotar:

Iz Poreča nam pišu, da je bio izabran občinskim načelnikom na prvoj sjednici novoizabranog zastupstva g. Angelo Danelon posjednik i agent talijanske kraljevine. Podnačelnikom izabran je posjednik g. Josip Calegari.

Dosadašnji načelnik, odvjetnik i zemaljski zastupnik g. dr. T. Sbisà odklonio je ponudjenu mu čast načelnika.

Narodni darovi. Za dobru ruku sakupljeno u Bermu družbi sv. Ćirila i Metoda. Darovaše: Belac Josip 60 h, Golob Fran 1 K, Jurčić Liberat 20 h, Finderle Ivan 1 K, Crnjeka Ivan 1 K, Petar Vitulić 10 h, Gortan Jakov 1 K, Črnjeka Ivan 30 h, Pernat Ivan 10 h, Golob Mate 20 h, Jurčić Anton 30 h, Suran Fran 30 h, Gortan Josip 1 K, Babić Silvestar 1 K, Golob Ivan 40 h, Golob Barbara 2 K, Ladavac Jure 1 K, Golob Anton 1 K, Ritoša Marija 60 h, Ritoša Pero 80 h, Fortuna Vinko 20 h, Brajković Katarina 20 h, Nefat Ivan 40 h, Gortan Anton 1 K, Gortan Barbara 30 h, Gortan Ivan 40 h, Frulić Josip 20 h, Šipraka Frane 60 h, Bačac Kate 20 h, Bačac Marija 10 h, Filip Ladavac 20 h, Gortan Marija 20 h, Sloković Ana 40 h, Baf Josip 2 K, Francol Šime 40 h, Martinčić Anton 30 h, Belac Marija 10 h, Milohanić Josip 30 h, Gortan Barbara 1 K, Gortan Šime 1 K, Benčić Ivan 1 K, Gortan Pave 40 h. Bačac Anton 1 K, Bačac Mate 40 h, Bačac Kate 20 h, Hrastić Martin 1 K, Golob Mate 1 K, Gortan Josip 2 K, Finderle Valentin 20 h, Bubić Blaž 20 h, Hrastić Eufemija 20 h, Finderle Ivan 20 h, Gortan Šime 30 h, Finderle Anton 20 h, Hrastić Nikola 1 K, Golob Josip 20 h, Fakin Frane 20 h, Pernat Josip 20 h, Grašić Josip 7 K, Belac Frane 40 h, Gortan Josip 20 h, Finderle Kate 30 h, Jurčić Vinka 40 h, Jurčić Katica 20 h, Gortan Katica 1 K, Finderle Marija 20 h, Jurčić Ivan 40 h, Ladavac Katarina 1 K, Ladavac Josip 1 K, Ladavac Mate 1 K, Finderle Vinko 50 h, Vlašić Ivan 30 h, Barbalić Fran 4 K, Ritoša Ivan 1 K, Ladavac Mate 40 h, Paulelić Kate 20 h, Golob Benjamin 20 h, Ladavac Anton 1 K, Ladavac Marija 20 h, Finderle Marija 30 h, Finderle Frane 40 h, Finderle Josipa 10 h, Rusac Antonija 20 h, Pernat Martin 20 h, Ladavac Antonija 1 K, Gortan Marija 20 h, Gortan Bartul 40 h, Suran Miho 20 h, Jugovac Antonija 20 h, Gortan Katarina 10 h, Jurčić Katarina 30 h, Jurčić Marija 20 h, Finderle Marija 30 h, Gortan Fran 20 h, Martin Rusac 2 K, Ritoša Šime 40 h, Vivoda Jakov 30 h, Milohanić Ivan 30 h, Ladavac Juraj 2 K, Ladavac Silvestar 1 K, Ladovac Mate 1 K, Brajković Martin 23 h, Rusac Vinko 1 K, Rusac Martin 10, Brajković Andrija 20 h, Belac Grgo 40 h, Gortan Martin 1 K, Belac Ivan 1 K, Franćin Frane 20 h, Bačac Mate 20 h, Benčić Mate 40 h, Rusac Ivan 1 K, Golob Stjepan 20 h, Brajković Vinko 1 K i 10 h, Brajković Josip 20 h, Hrastić Martin 30 h, Zović Mate 20 h, Petar Milohanić 20 h, Brajković Martin 10 h, Benčić Ivan 10 h, Brajković Marija 10 h, Brajković Filip 60 h, Brajković Juraj 20 h, Milohanić Andrija 60 h, Cvitan Ivan 20 h, Milohanić Anton 10 h, Cvitan Marija 10 h, Cvitan Ivan 10 h, Hrastić Franjo 30 h, Mališa Anton 10 h, Belac Božo 2 h, Gortan Juraj 20 h, Andrija Ladavac 1 K, Šestan Anton 60 h, Cvitan Josip 50 h, Baf Josip 1 K, Ladavac Josip 60 h, Milohanić Miho 10 h, Brajković Jure 40 h. Ukupno K 80·55.

Ferenčani sabraše K 13·70 za Družbu koje su uložene u Kaštelirsku podružnicu. Podariše:

1. Selo Gerklada: Ivan i Jakov Šimunović pok. Stjepana po 50 h, Mate i Ante Ritoša od Mata Kalausi po 1 K, Ivan Beaković od Antona 40 h, Mate Radešić od Ivana 20 h, Ante Ritoša od Jakova 50 h, Ante Bejaković pok. Ivana Stipeta 20 h, Mate Šimunović pok. Jurja Rade 10 h, Stjepan Bejaković od Antona Batajko 60 h, Ante Bejaković pok. Stipeta i Ante Bejaković od Antona Stipini po 1 K, Ivan i Mate Bejaković od Antona Stipeta po 20 h, Šime Benedeti 30 h.

2. Selo Ferenci: Ivan Deklić od Antona i Agustin Milanović od Ivana po 50 h, Liberat Radešić od Andrije 1 K, Nadalin Milanović od Ivana 50 h.

3. Selo Narduči: Josip Arman pok. Jakova 20 h i Šimun Pastorčić pok. Šime 10 h.

4. Selo Kostanjica: Ante Sartoreto i Ivan Sparanja po 20 h, Alois Bajkin od Josipa iz Bajkini 20 h, Ivan Bejaković pok. Ivana iz Pojuhi 40 h, Ivan Radešić od Mata iz Glavica 1 K, Juraj Mekiš pok. Mata iz Mekiši 40 h, Grgo Balduš od Matija iz Baldaši 40 h, Pavao Šimunović od Andrije iz Danci 40 h.

Živjeli darovatelji!

Koparski kotar:

Iz Kopra nam pišu. Narodni život diže se i u ovom gradiću sve to više na diku i ponos onih, koji su prvi ovdje zasadili klicu i na zadovoljstvo onih, koji da nas pomlje stabalce dalje obradjuju i njeguju. To stabalce prima pod svoje grančice već sada sve pripadnike naše krvi i našeg jezika, a pružiti će — ako Bog dade — svoje grane i na susjedna naša

mjesta, na vriedna naša sela i selašca ovog sudbenog kotara.

Stara naša čitaonica rodila je pjevačko tamburaško društvo „Zvezda“, a iz ove poteklo je dramatičko društvo „Istra“, koja će nastaviti dalnji rad narodnog budjenja i osvještivanja.

Ustrajajuć „Istru“ imali su naši rodoljubi pred očima veliku zapuštenost i zanemarnost našega naroda, kojega hoće pomoću pučkih predstava podučiti, osvietiti i pridignuti. Htjelo se je mnogo sebezataja, rodoljublja i požrtvovnosti a toga svega našlo se je hvala Bogu medju nama, medju našim gospodjama i gospodom. Oni znadu, da ih čeka trudni put, mnogo jada i težkoća, ali oni će dobrom voljom i uztrajnošću sve poteškoće sretno svladati. Priredjivati će ponajprije za nas, u našem gradiću predstave i zabave, pak će se kasnije uputiti od sela do sela kao narodni apostoli, da uče, savjetuju bodre, i sokole nesviestno još pučanstvo ovog kotara.

Dosadašnji uspjesi dične naše „Istre“ u Kopru, Dekanih, Vanganelu itd. pobudjivali će njezine vriedne članove na što uztrajniji red te smo uvjereni da neće sustati na pol puta, već da će juriti sve to više napried, dok nepostigne svoju plemenitu svrhu i rodoljubnu zadaću.

Na materijalni uspjeh naša vriedna „Istra“ ne računa toliko koliko na prosvjetni; jer znade, da je naš narod još dosta odviše neuk, nesviestan i siromašan. Radi toga je pripravna i na po koju žrtvu, koju su njoj dužni da pripomognu nositi svi oni naši rodoljubi u ovom gradu, u kotaru i u pokrajini, koji su sviestni, imućni i neodvisni, i koji shvaćaju njezinu plemenitu, rodoljubnu i uzvišenu misiju, a ta je prosvjeta i sloboda našega dobroga ali zapuštenoga i siromašnoga pučanstva.

Neniči gdje te nesiju! Govoreć u zadnjem broju o občinskih izborih u Dekanih kažali smo, da je — koliko nam bijaše do tada poznato — u III. i II. tjelu pobjedila stranka sadašnjeg načelnika, i da se tamo nije vodila borba izmedju dviju narodnostno protivnih stranaka, već da se je čitava borba vrtila okolo mjestnih interesa dviju protivnih si stranaka.

U tom smislu pisale su i druge naše novine, kojim su kako i nama, dobro poznati odnošaji u onoj našoj rodoljubnoj občini i koji netraže dlaku u jajetu pošto znadu da ga u njemu naći nemogu.

Nu toga mnienja i tih nazora nije nepoznati nam dopisnik jednog ljubljanskog lista, koji hoće pod svaku cienu spraviti izbornu borbu u Dekanih u red bratoubilačke borbe u susjednoj Kranjskoj.

Dokazati hoće naime, da se je u Dekanih vodila borba izmedju liberalaca i klerikalaca, te da su ovi pod imenom „Slovenske pučke stranke“ pobjedili protivnike u sva tri izborna tjela.

Mi poznamo lično sve kolovodje i prvake obiju stranaka u onoj občini, pak da nam je položiti prisegu o tom, da kažemo po duši i pravici tko li je od njih liberalac ili klerikalac u kranjskom smislu, mi te prisege nebi mogli položiti bez pogibelji da se težko neogriešimo o božji i ljudski zakon. Ludo je dakle dieliti u Dekanih, kaošto i u obće kod nas u Istri — bar do sada — po kranjskom kalupu narodnu stranku jer takove, hvala Bogu još nemamo. Naši su Dekančani od prvog do posljednjeg dušom i tjelom odani i vjerni svojoj svetoj vjeri i njezinim naukam kao što su odani i svomu slovenskomu narodu. Tko nevjeruje nama, neka se popita kod tršćanskog ordinarijata, gdje će doznati kako se živo i oduševljeno zauzimlju za gradnje crkava i namještenje čestitih naših svećenika upravo kolovodje propale takozvane „liberalne“ stranke.

U interesu bilo bi dakle vjerskom i narodnom kad bismo mi uzradili, da se u onoj čisto, narodnoj občini utišaju strasti, da se tamošnji narodni kolovodje okane osobnih zadirkivanja pak da svi složno uzrade oko duševnog i tjelesnog napredka svoje občine. Nestvarajmo umjetno suvišne i nepotrebne stranke, za koje narodi nezna niti mari znati i koje bi ga prije ili kasnije bacile u ždrielo trećemu, koji mrzi jednako i našu sv. vjeru kao što i našu premilu nam narodnost.

Iz Bresta nam pišu:

Izgubljenom dječaku iz Čenchi, Marku Črnčha pok. Marka, došlo se je u trag putem objave, koje je ovo uredništvo objelodanilo. Dječak se je nalazio kod Frana Mantovana u Sovinjaku, te su ga njegovi rodjaci već dopeljali kući. Čast nam je zahvaliti i u svoje i u ime dječakovih rodjaka na izkazanoj nam usluzi.

Kupalište te vodno i zračno lječilište po Kneippovom sustavu u Dolini.

U našoj pitomoj Dolini osnovala se je prvih dana ovog mjeseca zadruga pod gornjim naslovom, kojoj je već c. k. namjestničtvo u Trstu potvrdilo odnosna pravila. Izabran je privremeni odbor, koji rukovodi i za sada sve poslove i kojemu pripadaju najodličniji, muževi one rodoljubne i sviestne naše občine. Svoje djelovanje započeti će dne 15. marča o. g. a sada je odbor dao tiskati okružnice kojimi će pozvati slavenske i hrvatske rodoljube Istre i susjednih naših zemalja da pristupe u zadrugu, t. j. da nabave dionica, od kojih imade svaka cienu od 50 K.

Mi ćemo se još vratiti na to narodno poduzeće a za danas preporučamo našim rodoljubim neka nitko od njih neodbije poziva odbora za pristup u zadrugu.

Franina i Jurina.

Jur. Če je Frane tamo va Vrbniku novega.

Fr. A če češ tamo ti se vavik nič mišaju ma to su ti najviše interesi. Jušto sen štal va fojih, da se ne gori va školi peć to imaju pravo, ma če ne znaš Jurino, da kada smo no mi hodili na školu, da se je i onda peć malo palila pek se ni niš va foji pisalo.

Jur. Da drugi moj ma on put smo mi nosili brageše od sukna a sedaj naša dica nose brageše od šaretini.

Fr. Biž ća biž ni ti to za to, to će ti bit za čegod drugo.

Jur. A za če drugo?

Fr. A zače bi ti to doboto rekel bi, ma se bojim, da bi se mogel kigod razjadit.

Jur. Pe če je zato, neka se razjadi.

Fr. Ben ka češ znat ću ti reć, znaš on put su svi skupa, jali ze jenoga lonca a seda jidu sveki ze svoga.

Jur. Poboštrića imaš ti pravo.

Razne primorske viesti.

Ravnateljstvo družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru primilo je nadalje slijedeće prinose: Gdjica Jelka Kladarić učiteljica Sikirevci sakupljenih prigodom tombule kod župnika P. Čačića K 7·04. Gosp. I. Milčetić profesor u Varaždinu šalje sabranih na svatovima g. Srećka Hartmana K 15. Uprava „Narodne Obrane“ Osijek prinose za god. 1907. K 359·89. Dr. Pero Magdić sakupljenih na novu godinu u župnom dvoru Fr. pl. Tompića u Vinici K 4. Uprava „Hrvatske Krune“ u Zadru prinose za god. 1907. K 256. Klub mladih rodoljuba Otok na Dobri sabranih K 28·02. G. N. Jedrlinić nadučitelj Omišalj sakupio prigodom krštonja svoje pranećakinje K 6. G. Magašić Niko učitelj Baška šalje u mjesto čestitaka profesoru Mandiću K 7. Družbina podružnica u Šibeniku šalje prihode za god. 1907. K 1801·50. Seoska blagajna za štednju i zajmove u Baškoj u ime potpore K 100. Hrv. pjevačko društvo „Lovor“ u Slunju kao božićni dar K 25. Uprava „Pučkog Prijatelja“ na Krku K 40. G. Ivanišević F. u Trstu šalje sakupljenih na banketu prigodom Mandićeve proslave K 101. G. Julij Miran posjednik u Opatiji jer nije mogao sudjelovati kod Mandićeve proslave K 20.

Nadalje primilo je Ravnateljstvo potpore občinskih i gradskih poglavarstva: Općinsko glavarstvo Kastav K 700. Opć. poglavarstvo Plešivica u Desincu K 10. Opć. poglavarstvo Sv. Ivan Žabno K 20. Opć. pogl. Maruševci K 10. Opć. pogl. Novigrad — Podravski K 5. Opć. upravitelstvo Kotor K 20. Opć. pogl. u Podvinju K 20. Opć. poglavar. Kraljevica K 20. Opć. pogl. Pregrada K 10. Opć. pogl. Sokolovac K 10. Opć. pogl. Stupnik K 10. Opć. glavarstvo Boljun K 200. Opć. pogl. Čavle K 20. Gradsko poglavarstvo Bjelovar K 50. Opć. pogl. Berak K 10. Živjeli plemeniti darovatelji! Napried za družbu!

Za grieho „Mladih“ odgovaraju „Stari“. Povodom dolazka delegata Austro-Ugarske u Pulu dne 16. o. mj. prohtjelo se je *nadobudnoj* talijanskoj mladeži, koja se sakuplja u družtvu „Giovane Pola“ da neprijateljski demonstrira proti rečenim delegatom i proti ratnoj mornarici.

Na večer rečenog dana sakupljali su se delegati i častnici ratne mornarice te odlični gradjani kod c. k. kotarskog poglavara baruna Reinlein-a. Okolo palače kapetanata našla se je i ta mladež te je nekoje delegata, a osobito više častnika i samog zapovjednika ratne mornarice sa žviždanjem i pogrdnimi povici pozdravila.

Taj se je dogodjaj u krugu delegata najodlučnije odsudilo te su se mnogi, kojim nisu poznati odnošaji u Istri, zgražali kako se može šta takva dogoditi zapovjedniku ratne mornarice.

Viest o toj demonstraciji došla je u javnost putem mjestnih, tršćanskih i bečkih listova, što se je vrlo na žao dalo starijim Talijanom, njihovim kolovodjam, zemaljskomu kapetanu Rizzi-u i predsjedniku upravnog vieća Stanichu, koji izpravljaju u bečkih listovih viest, da se nije demonstriralo proti delegatom i da se nije povodom demonstracije vikalo „dolje s Niemci“.

Da se je neprijateljski žviždalo proti častnikom ratne mornarice, napose proti zapovjedniku admiralu grofu Montecuccoli, toga talijanski kolovodje neizpravljaju.

Hvalevriedan predlog. U riečkom „N. Listu“ od utorka čitamo sliedeći hvalevredni predlog: Čitam u novinama o pokretu omladinaca u Puli, Zagrebu i Trstu za priredjenje zabava u korist družbe, pa mi dolazi da se pitam, a što mislimo mi, omladina hrvatska na Rieci. Nas ima ovdje veliki broj a ipak kao da ne mislimo, da nadovežemo na rad od god. 1903. Ondješnji je ples bio najvažniji dogodjaj u našem životu na Rieci, a od onda kao da smo zamrli. Poklade su u toku, zato treba da se i mi čim prije dogovorimo i uredimo sve, a da ne zaostanemo za našim drugovima u spomenutim mjestima. Dakle čim prije na posao!

Omladinac.

Otvorena mjesta. Na c. k. kotarskom sudu u Malom Lošinju izpražnjena su dva mjesta kancelarijskih pomoćnika. Molbe valja upraviti predsjedničtvu okružnog suda u Rovinju.

Iz Trsta nam pišu 16. o. mj. Kad se pročulo, da će upraviteljem financija, mjesto pok. Zimmermana, biti imenovan neki ministerijalni činovnik, Schiller, koji je za Trst posve homo novus, sve su ovdješnje novine ustale proti tomu, pa i glasilo činovnika „Fascio“. Medjutim se je jučerašnja „Pressa“ požurila, da izjavi, da imenovanje Schillera ne ulazi u kombinaciju kandidata. Tim bolje.

Predsjedničtvo ovdješnje pomorske vlade imenovalo je lučke i sanitetske vježbenike Vinka Varovića u Staromgradu, Luku Miloševića u Meljinu, Jovana Gabelića u Metkoviću i Dragutina Mikasovića u Prevozu lučkim i sanitetnim pristavima XI. čin. razreda, a pom. kapetana Luku Krstelja lučkim vježbenikom u Dubrovniku.

Dne 15. o. mj. je u ovdješnjem tehničkom zavodu kršten novi parobrodić remorqeur „Bravo“, koji će prevažati i putnike na pruzi Trst S. Marko i S. Roko. Jučer u jutro „Bravo“ je u luci vršio prve vježbe. Na njemu je bilo odaslanstva pomorske vlade, tehničkog zavoda i neki drugi tekničari. Na vježbama je „Bravo“ dostigao 12.61 milja brzine na uru. „Bravo“ je sagradjen, da će moći tegliti i na pučini ladje od 7000 tona težine.

Priprave za veliki ples na korist „Družbe sv. Ćirila i Metoda“. Iz Trsta nam pišu da se tamošnja slovenska i hrvatska omladina živo pripravlja za što sjajniji uspjeh plesa, koji priredjuje u „Narodnom Domu“ na korist slovenske i istarske „Družbe“. Očekujemo pouzdano, da će se kod tog narodnog plesa sudjelovati i mnogobrojni istarski rodoljubi napose oni iz bližnjih krajina.

„Društvo slovenskih profesora“ obdržavati će u nedjelju, dne 2. veljače na 9½ sati u jutro sastanak u restauracijskim prostorijama ljubljanskoga „Nar. Doma“. Na dnevnom redu je razgovor o nameravanoj reformi srednjih škola. O ovoj tački referirat će (osobito obzirom na naše prilike) gg. prof.: Jarc, Jeršinović, Podlož, dr. Tominšek, Wester, dr. Žmavc.

Zemaljski namet. List zakona i naredaba za našu pokrajinu priobćuje, da bijahu potvrdjeni zaključci istarskoga sabora, stvoreni u sjednici od 15. oktobra 1907. glede utjerivanja zemaljskih nameta za god. 1907. i 1908. Pokrajinski namet utjerivati će od istog osoblja kano i državni namet na potrošarinu od vina i mesa kano i utjerivanje izravnog nameta.

Tečajem godine 1908. utjerivati će se u Istri sliedeće pokrajinske namete: namet od 35% na sve državne izravne poreze i 45% na sve izravne osobne poreze — u koliko nisu iste izuzete pokrajinskim zakonom od dne 25. junija 1898. Z. Z. L. br. 20; nadalje namet od 115% na potrošarinu od vina i mesa i neodvisni namet od K 3·40 za svaki hektolitar piva.

Stota obljetnica konačnog pada dubrovačke republike.

Ove godine, dne 31. januara vrši se stota obljetnica konačnog pada dubrovačke rupublike, koju je Napoleon jednostavno ukinuo.

U spomen ovog zlokobnog dogadjaja, koji je 31. januara 1808. ugasio za vieke slavni tisućljetni život slobodnog Dubrovnika, izaći će pod datumom 31. januara osobit broj »Srdja«, koji se stavlja na raspolaganje svim književnicima Hrvatima i Srbima, da svojim ma i ako malim prilogom sudjeluju u ovom spomenu, koji će po njima postati narodnim. Zato uredništvo »Srdja« pozivlje sve književnike Srbe i Hrvate, da mu do 15. februara ove godine za isti broj pošalju svoj prilog, koji će biti primljen zahvalnošću.

Spomenik Franu Kurelcu.

U Ogulinu zavičaju slavnog hrvatskog književnika Frana Kurelca obrazovao se je odbor za dignuće spomenika Kurelcu. Troškovi za spomenik pokrit će se milodarima i čistim prihodom od utrška pokojnikovih djela, koja će odbor u tu svrhu objelodaniti. Preporučamo najtoplije, da svako koji može doprinese ma i najmanji darak za spomenik, jer ga Kurelac i zaslužuje. — Prinose primaju: Gjuro Magdić ravn. štedionice i odvjetnik dr. M. Sokolić obojica iz Ogulina.

Društvo „Jadran“.

U gradu Trstu ustraja se novo pučko društvo pod krasnim nazivom „Jadran“ kojemu će biti svrha, da sabere około jedne matice sve hrvatske radnike i mornare, koje je posao pozvao u onaj grad. „Jadran“ će pratiti na putu one, koji preko Trsta koču dalje u sviet da traže zaslužbe i kruha.

† **Juraj Rastelli.** U Piranu preminuo je nakon kratke bolesti umirovljeni svećenik g. Juraj Rastelli, koji je služio u tršćanskih crkvah dugi niz godina. Počivao u miru!

Jubilej gimn. ravnatelja.

Dne 22. t. mj. navršilo se 30 godina kako je ravnatelj na kr. velikoj gimnaziji u Osijeku g. Ivan Rabar nastupio svoje službovanje kao profesor.

Tom je prilikom došao u stan g. ravnatelja sav profesorski zbor gimnazije i poklonio se svečaru. Oslovio ga najstariji profesor gosp. Anton Hladnik, a u znak odanosti predao mu na dar srebrni vrč. U sredini vrča nalazi se vijenac od lovora sa 18 listova. Svaki list nosi ime jednoga od sadanjih profesora. Svečar se veoma liepo zahvalio. Odmah iza gospode profesora udjoše odaslanici djačtva, pod vodstvom osmo-gimnazijalca g. Majstorovića, koji je svečara u ime djačtva pozdravio, na što se svečar veoma toplo zahvalio. Svečar g. Rabar primio je bezbroj čestitaka sa svih strana, a ponajviše od svojih negdašnjih učenika.

Pridružujemo ovime i mi naše smjerne čestitke.

U koljevci hrvatske povjestnice.

Pod ovim naslovom primili smo ukusno opremljenu knjižicu, koja nam priča o radu „Bihaća“ hrvatskog društva za iztraživanje domaće povjesti u prvom deceniju njegova obstanka. Napisali J. Kržanić i J. Barač. Knjižica je ukrašena s mnogo liepih povjestnih snimaka, koji joj vriednost samo povećavaju. Izašla je tiskom Antuna Scholza.

„Politička poviest grada Rieke“.

Izvadak iz djela »Rieka prama Hrvatskoj«. Napisao dr. Franjo Rački. U Zagrebu 1866. — (Storia politika della città di Fiume. Scrita in croato dal pof. dott. Rodolfo Horvat. Ciena — Prezzo 1 K. Rieka 1907.).

To je cjelokupni naslov knjige, što je prije kratkog vremena izišla tiskom riečke dioničke tiskare, sa poticajem nekojih naših vrlih riečkih Hrvata. Izvadak je to iz djela Račkoga: Rieka prama Hrvatskoj. Hrvatskom tekstu priklopljen je talijanski prevod toga djela, da se lakše njime posluži ono pučanstvo grada Rieke, kojemu nije dovoljno poznat hrvatski jezik.

Književno društvo sv. Jeronima javlja, da su društvena izdanja za godinu 1907. sasvim raspačana, i da novih naručba za „krunaše u godini 1907.“ više primati ne može. — Odbor ponovno najtoplije zahvaljuje svoj p. n. gg. povjerenicima i ostalim prijateljima društvenim, koji dopriniješe svoj dijelak ovome uspjehu, do sada najvećemu za svega društvenoga života. U budućnost idemo živom nadom u sve veći brzi porast.

„Naša gospa Lurdska“ mjesečno ilustrirano glasilo Majke Božje Lurdske. Uredjuje O. Bernardin Škrivanić, Provincijal Č. Č. OO. Kapucina na Rieci. Ciena za čitavu godinu 1 krunu.

Primili smo prvi broj toga novoga glasila. Ime glasila i osoba urednika jamče nam o vrstnoći časopisa kojeg toplo preporučamo.

Proti skidanju šešira. U Beču je ovih dano postao vrlo popularnim grof Harrach, koji je pokrenuo žestoku agitaciju proti pozdravu skidanjem šešira, te stekao već mnogo pristaša. Sveučilišni prof. Finger tvrdi, da često skidanje šešira može prouzročiti reumatizam i nervozne boli; profesor Noorden veli, da bi se barem čelavi mogli osloboditi dužnosti skidanja šešira pri pozdravu. Gdja Kramer Glöckner izjavila je, da bi gospodje morale imati grižnju savjesti že to, što radi njih mnogi starac mora da na ulici zimi odkrije glavu i opasnost, da dobije kakovu upalu ili prehladu. U obće mnoge su se ličnosti i dame izjavile za grofa Harracha, te obećalo, da će agitirati proti pozdravu skidanjem šešira.

POZIV

„Veprinačko društvo za štednju i zajmove“ registrana zadruga na ograničeno jamčenje, obdržavati će dne 9. febrara 1908. u 3½ sata poslije podne u općinskoj kući na Veprincu svoju V. (petu) redovitu glavnu skupštinu sa sliedećim

Dnevnim redom:

1. Čitanje i odobrenje zapisnika zadnje glavne skupštine.
2. Izvješće upraviteljstva.
3. Izvješće nadzornog odbora.
4. Potvrdjenje računskog zaključka za god. 1907.
5. Izbor upravnog, nadzornog odbora te pomirbenog suda.
6. Čitanje izvješća o izvršenoj reviziji „Zadružne zveze u Celju“.
7. O nabavi domaćih gospod. potrebština.
8. Slučajni predlozi.

VEPRINAC, 25. januara 1908.

Odbor veprinačkog društva za štednju i zajmove.

Br. 5158.

Oglas natječaja.

Otvara se natječaj za mjesto općinskog liječnika zdravstvenog okružija Buzet—Roč sa sjedištem u Buzetu, kojega je služba ustanovljena pokrajinskim zakonom od 19. marča 1874. br. 8 odnosnu od 12. avgusta 1907. br. 39.

Sa ovom službom skopčana je godišnja plaća od 2000 krune za liječenje siromaha i kruna 400 za oštetu putni troškova. Prvu će svotu primati u mjesečnim a drugu u tromjesečnim anticipatnim obrocima ili jednu i drugu svotu u mjesečnim obrocima kod c. k. poreznog ureda eventualno opć. blagajne u Buzetu.

Osim toga zaslužiti će liječenjem nesiromaha i cieplјenjem kozica, prigodom sudbenih komisija i za vrieme epidemije.

Molitelji moraju poznati hrvatski ili slovenski jezik i po mogućnosti talijanski te odposlati dokumentiranu molbu (dokazom austrijskog državljanstva i pravim izvršivanja zdravništva u pokrajinama zastupanim u čarevinskom vieću i na predsjednika zdravstvenog povjerenstva Frana Flego putem opć. glavarstvá u Buzetu do 15. febrara 1908.

Zdravstveni odbor združ. općina Buzet-Roč.

BUZET, 10. jenara 1908.

Predsjednik:
F. Flego v. r.

Šiljanje friškog i suhog mesa!

Razašiljem svaki dan pouzećem, franko u košarici od 5 *kg*: Friška govedina K 5·40; teletina K 5·40; sušena govedina K 6·50; svinjska salama K 11·—; svinjsko meso suho K 11·—; Peršuti K 7·—; guske K 7·—; race K 7·—; friški puter K 12·—.

Garantiram za dobru i friškú robu i točnu podvorbu.

S. Faber u Bobowi, 31. Galicija.

Prodaja siena.

Prodajemo na veliko suho i zdravo prešano sieno.

Pobliže obavjesti daje:

Hrv. poljodjelska banka,

dioničarsko društvo

Zagreb, Preradovićeva ulica br. 5.

Objava otvorenja.

Podpisani časti se ovim obznaniti P. n. občinstvu grada Pazina i okolice da je otvorio vlastiti

Urarski i zlatarski posao

u kući gosp. Antona Bertoša u Pazinu.

Mnogogodišnje njegovo iskustvo i do sada stečeni dobar glas radi solidnih i jeftinih radnja, dovoljno mu je jamstvo, da će ga dovoljan broj P. N. mušterija posjetiti.

Dragutin Gailhofer.

Jeftino češko

PERJE

za krevete

5 kg. novo čihato K 9·60, bolja K 12·—
bielo pahuljice čišćane „ 18·— „ „ 24·—
kao snieg biele pahuljice čišćane . . . „ 30·— „ „ 36·—
razašilje se franko pouzećem.
Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu tovar. troška.

Benedikt Sachsel, Lobes, br. 259
pošta PILSEN, Češka.

Želudčane kapljice

prije zvane i poznate pod imenom

Markove kapljice

sredstvo proti slabosti želudca, imenito proti pomanjkanju teka za jelo, proti grizu i grčevima u želucu i trbuhu, proti nadutosti od vjetrova. Poslije težkog masnog ili prebijnog jela podupire naravnu probavu. 1 tucet 4 K, 5 tuceta 17 K, 10 tuceta 32 K, franko postavljeno na svaku poštu.

* * *

Molim izvolite mi poslati još 12 bočica želudčanih kapljica jer mi nužno trebaju pošto na meni upravo čudotvore. Božo Pažić, Kaštel stari.

Molim pošaljite mi jedan tucet kapljica pošto pošto sam uvjeren već kod prijašnih naručba da djeluju izvrstno, to ću svakom zgodom isto mojim prijateljima preporučiti. — Ovakovih dopisa, koje ne mogu sve ovdje navesti imadem još mnogo, te stoje svakome na uvid.

Ovo kapljice pripravlja samo Gradska ljekarna u Zagrebu, pak zato treba kod naručbe pisati točno na adresu:

Gradska ljekarna Zagreb,
polag trga sv. Marka 20.

Narodnom občinstvu preporuča svoju bogato snabdjevenu robnu trgovinu

Marko Zović

krojački majstor

PAZIN — Narodni dom.

Naručbe obavlja brzo i točno uz umjerene cijene.

Odlikovan s 3 srebrnim kolajnami u Gorici godine 1891. 1894. 1900.

Častna diploma i zlatne kolajna u Vidnu godine 1903.

Zlatna kolajna i častni križ u Rimu godine 1903.

Svjećarna na paru

J. Kopač, Gorica, ul. Sv. Antona b. 7.

Preporuča prč. svećenstvu, redovnom starješinstvu, p. n. slavnom občinstvu svijeće iz prijesnog pčelinoga voska. Kilogram po K 5·— Za prijesnost jamčim s K 2.000. Tamjan Myrrhae, Styrax, štitlja i stakla za vječno svjetlo po jeftinoj cijeni. Gg. Trgovcima preporučam svijeće za pogrebe, za božićno drvce, voštene svitci i med najjeftinije vrsti uz veoma niske cijene.

Žuti vosek kupujem u svakoj množini po najvišoj dnevnoj cijeni.

Na zahtjev šaljem cijenik franko.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 1000 K bez predhodnog odkaza, a iznose od 1000 K ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio vedi ili manji rok za odkaz, uz odkaz od 8 dana.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati poslie podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u viale Carrara vlastita kuća (Narodni Dom) prvi pod dcono, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Broj 6. Pula, u četvrtak dne 6. febrara 1908. God. XLI

Jglasi, priposlana itd. tiskalu i računaju se na temelju obi nog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili polož. pismom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno na nać ti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u ot orenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se iz nj a napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 817.849.

Telefon tiskare broj 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju. Nepodpisani ne tiskaju se a nefrankirani se primaju.

Predplata sa poštarinom na 10 K u obće, na godište 5 K za seljake, a na godište ili K 5·— odn. K 2·50 za pol godine.

Izvan carevine više poštarine.

Plaća i stoji se u Puli

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koji u Puli, a izvan liste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr. 4 (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i pre plate

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Rakuša. — U nakladi tiskare Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, ul. XII).

Konferencija u Beču.

Javili smo onomadne, da se je u Beču sastaja na poziv ministra predsjednika baruna Becka konferencija, na kojoj se je imalo većati o izbornom redu za grad i občinu Pulu i eventualno o promjeni izbornog reda za istarski sabor. Konferenciji prisustvovali su službeno od strane zemaljskog odbora za Istru g. dr. Rizzi kao zemaljski kapetan te gg. dr. Chersich i dr. Dinko Trinajstić kao zemaljski prisjednici. Ratnu mornaricu zastupao je podadmiral pl. Ripper, te neki viši častnici; grad i občinu Pulu zastupao je predsjednik upravnog vieća dr. Stanich a Slavene te občine dr. Laginja. Prisustvovao je konferencijam i carski namjestnik knez Hohenlohe iz Trsta, ministar nutarnjih posala Bienerth, nekoji činovnici tog ministarstva itd. O zaključcima te konferencije došlo je u javnost samo toliko, da je naloženo ministru nutarnjih posala, da izradi nekoje zakonske osnove glede uredjenja javnih posala u gradu Puli, te, da će te osnove doći na razpravu pred konferenciju, koja bi se imala opet sastati.

Kad smo donieli viest o sastanku te konferencije, kazali smo, da bi mogao ministar predsjednik prihvatiti tu zgodu te povesti pregovore sa zastupnicima hrvatske i talijanske stranke i o promjeni izbornog reda za istarski sabor. I doista vodili su se i o tomu pregovori, kojim je prisustvovao osim spomenutih zastupnika Istre takodjer i zastupnik Spinčić.

O tih pregovorih došlo je još manje u javnost nego li o poslovih puljskih. To je posve razumljivo, jer kad se i nebi bili odaslanici jedne i druge stranke zavezali, da će eventualne zaključke držati tajnimi, oni bi morali ostati takvimi dok se o istima neizjave saborski klubovi ili obje saborske stranke.

Neimajuć pozitivnih viesti ni o konferenciji glede občine i grada Pule ni o pregovorih radi promjene izbornog reda za naš sabor, bilježimo ovdje ono, što su o tom donieli nekoji bečki i tršćanski listovi — prepuštajuć njima odgovornost za te viesti.

U svojem broju od 29. o. mj. priobćuje bečki list „*Neues Wiener Abendblatt*" iz Pule dopis, kako kaže, iz pouzdana izvora, u kojem kaže, da se je u ministerijalnim konferencijama u Beču došlo do sporazuma glede izbornoga reda za istarski sabor i glede Pule, koji će grad dobiti novi občinski izborni red i državno redarstvo.

Spomenuti list donosi, da će istarski sabor imati 44 mandata, od kojih Talijani 25, a Hrvati i Slovenci 19. Glede podjele kotara veli se, da se je došlo do sporazuma, kako će se ublažiti narodna borba.

Glede izbornog reda za puljsku občinu došlo se je do sporazuma, po kojemu će ratna mornarica dobiti u prvom izbornom redu dva virilna glasa i nadalje točno su odredjena izborna prava za osobe, koje pripadaju mornarici. Izborno će pravo imati i oni izbornici, koji će za izbora biti na putu.

Dr. Laginja povukao je svoj predlog, da se Hrvati i Slovenci u Puli uzmu u osobiti obzir u obć. izbornom redu.

Pitanje državne policije riešeno je tako, da će država poduzeti i policiju u puljskoj okolici. Stražara bi bilo do 200.

Zastupnici su se obvezali, da će se u saboru prihvatiti odnosne zakonske osnove.

Tršćanski „*Il Piccolo*" od 30. o. mj. kaže glede tih viesti, da su svakako preuranjene, jer se u nikakvom pogledu nemože još govoriti o postignutom sporazumu, niti o tomu, da su se zastupnici obvezali glede držanja sabora. U bečkih konferencija — tvrdi taj list — do sada da se je samo utanačilo neke nacrte, nekojim se je priznala potreba i shodnost, ali odaslanici obiju stranaka uzeli su do sada samo na znanje sve te predloge i obvezali se, da će ih predložiti na pretresanje vodstvu svojih stranaka.

Istog dana sastao se je klub talijanske većine na istarskom saboru u Trstu, da sasluša izvještaj svojih odaslanika o bečkih konferencijah i da prema njima zauzme stanovište.

Na tom sastanku stvoreni su zaključci, o kojima je izdana u „*Piccolo*" sliedeća obaviest:

„Danas se u Trstu sastao klub talijanske većine na istarskom saboru. Saslušano je izvješće zemaljskog kapetana Rizzia i gg. zast. Bartolia i Chersicha o konferencijama, koje su se držale u Beču glede reforme izbornog reda za sabor. Iza obične razprave većina prisutnih nije se pokazala nesklonom, da se kao temelj daljnjih razprava uzmu rezultati pregovora, koji su se obavljali u konferencijama gore navedenima. Većina je konačnu odluku sebi rezervirala za onda, kad joj budu predloženi različiti nacrti zakona, koji se budu morali konkretizirati od saborske komisije za izbornu reformu".

Dalje se kaže u istom listu u neslužbenoj obaviesti:

„Čim bude klub slavenske manjine zauzeo stanovište prema novom stanju ovog pitanja, bit će sazvana saborska komisija za izbornu reformu.

Jučerašnja konferencija nije se bavila osnovama glede grada Pule, pošto se ove naravno moraju najprije izpitati od mjestnih puljskih čimbenika".

Iz ovih je viesti razvidno, da je u bečkih konferencijah glede izborne reforme učinjen neki napredak i da će o svemu tomu imati da kažu posljednju rieč saborski klubovi, odnosno odaslanici i opunovlašteni obiju klubova.

Mi se nepodajemo osobitim nadam, jer znademo kako se danas stiču velikim žrtvama i maleni uspjesi, ali nespadamo ni u red onih nekojih crnogleda, koji misle, da se onakvimi pregovori u obće ništa postići nedade ili koji drže, da se bez njihovog „mudrog" savjeta uspjeti nemože i neće.

Pouzdajmo se u prokušano rodoljubje, muževa naše stranke, koji su sjedili u komisiji za izbornu reformu. Njihova prošlost, njihova vještina i temeljito poznavanje naših javnih odnošaja neka nam bude jamstvom, da će oni svim silama nastojati, da pribave našemu narodu u ovoj pokrajini što bolji i što ugodniji položaj.

Oni će se posavjetovati sa saborskimi drugovi — a bude li trebalo — i sa narodnimi pouzdanici — jer na njih pada velika odgovornost, pak neće htjeti da ji okaljaju pod stare dane častnih svojih imena.

Portugaljski kralj Karlo i njegov sin Alois — usmrćeni.

U nesretnoj Portugalj koj zemlji već se je više godina kuhalo dokle nije prekipilo te potekla kraljevska krv. U Portugaljskoj vlada dosta neznanje i divljačtvo, premda je ta zemlja „latinska" njezina je kultura nizko spala. Osim toga šire razvratne ideje socijalisti i anarhisti lišeći čovjeka svakog višeg veza. Nadošao je na to kralj Karlo koji nije bio nimalo sposoban vršiti velike svoje dužnosti. Veselnjak, bezbrižan, trošio je na milijune a vladu povjerio odanom si čovjeku ali okrutnom tiraninu, nekomu Franco.

U subotu dne 1. t. mj. na 5½ popodne kad su se kralj, žena mu Amalija, stariji sin Alois i mladi Manuel vraćali kočijom iz vana u Lizabonu, iz skupine dvanaest urotnika nasta pucnjava samokresima, te smrtno zrno pogodi kralj i starijeg sina, prestolonasljednika, a mladjega malo ranio. Dotrčali redari te prolaznici. Jedan od kraljevih pobočnika ubio je odmah samokresom jednoga a jedan redar drugoga urotnika, trećeg su unpšili nu ovaj se je sam u tamnici ubio. O tabora, jer dolazi gotovo od srca, kad mu ujedno sa cijelom slavnom skupštinom želim: „Bog poživio našeg gosp. Miroslava Grosmana!"

U odstupujućem odboru izpraznit će se još jedno mjesto; zamolit mi je slavnu skupštinu, da i meni dozvoli istupiti iz našeg odbora. Poznati uzroci su me prinudili ostaviti milu mi Kastavštinu i vrijedni puk Kastavski; otišav iz drevnog Kastavgrada ne mogu zadovoljavati dužnostim odbornika, te zahvaljujuć se s toga i slavnoj skupštini na iskazanom mi povjerenju i p. gg. suodbornicima na izdatnoj podpori u vodjenju društvenih poslova slobodam sam zamoliti, te mi ne bude u zlo tumačeno, ako nisam mogao, zaprijećen mnogimi svojim zvaničnimi poslovi, svagda i u svemu zadovoljiti potpuno odborničkim dužnostima.

Konstatujem, da je današnja glavna godišnja redovita skupština bila prema pravilima najavljena oblastima toli članovima; konstatujem nadalje, da se je sakupio dostatan broj članova te se ista može obdržavati i pozdravljam još jedan put sve najvrednije te proglašujem skupštinu otvorenom.

(Sliedi.)

Redovita glavna skupština

„Bratovštine hrvatskih ljudi u Istri", obdriavana u Kastvu dne 10. oktobra 1907.

(Nastavak.)

Malo dana prije nego sam ja presto zvali se župnikom-dekanom Kastavskim, proći mi je bilo još jednim putem žalosti, a snaći se s većinom Vas, prepoštovana Gospodo, i nad drugim, preranim grobom, zajecati za primilim *Matkom Kundićem*, Rafetovim.

Tko je od Vas prepoštovana gospodo, mogao češće puta prisustvovati skupštinam naše „Bratovštine", lesko da će se sjetiti ikoje, a da na njoj nije bio i Matko Kundić. Bistar muž, koji je svojim marom i poduzetnošću visoko podignuo vlastito gospodarstvo, uvijek se je i svagdje znao zanimati za naš narod; svojski je pomagao u svakoj potrebi i to baš po onoj, da mu nije znala ljevica, što je dijelila zlatna desnica; nigdje i nikada nije on uzmanjkao, gdje je trebalo cijelog našeg čovjeka. A i taj premili naš Matko, pao je u naručaj hladne smrti. Dopratismo ga k zadnjem počinku u rodnoj zemlji, koju je toli žarko ljubio; ondje čusmo za njim plakati milu njegovu djecu — sirotu, a plakali smo, prepoštovana gospodo, i mi, plakuli smo suze gorke, suze sirotinjske, videći da je i nama i milom našom narodu istarskom, umro vrijedni rodoljub. Onim našim suzam žalostinkam prilažem danas još skromnu kitu vjerne uspomene i harnosti: „Svevišnji Ti naplatio, dobri naš Matko, vječnim mirom!" Usudio sam se spomenuti tugu cijenjene obitelji pok. Matka Kundića, a ne smijem na ovom mjestu prešutjeti, da ista rodoljubna porodica nije niti u svojoj dubokoj žalosti za milim sinom, suprugom i ocem, zaboravila udisaja i vapaja našeg naroda, već je u počast uspomene nezaboravnog svojeg pokojnika podarovala mnoga naša narodna društva a medju njima i našu „Bratovštinu". Vrijednoj kući pok. Matka Kundića svaka čast i hvala!

Oduživ se prošlosti imat ću svrnuti Vašu pozornost, prepoštovana Gospodo, takodjer na budućnost.

U našem društvenom odboru radi već dobre 24 godine g. Miroslav Grosman, ovomjestni ravnajući učitelj. Dospio je i on već do one granice čovječjega života, gdje moći malaksaju, svježosti nestaje, a čovjek si želi počinka. Odlučio je već napustiti plemeniti rad, kojem je posvetio sav svoj život te u njem uztrajao preko 40 godina, a najvećim djelom u milom našem Kastvu, ostavit će milu si školu, zamolio je već mirovinu te želi, da ga slavna skupština riješi i njegove odborničke časti. Znadem i sam, slavna skupštino, da će nam biti teško gubiti ovakovog odbornika, koji je kroz dugi niz godina drugovoljno, požrtvovno i nesebično radio kao blagajnik naše Bratovštine; nu častni u istinu broj godina, kojim on navršava i zaključuje školski svoj rad, sili i nas, te sa poštovanjem uvažimo njegovu želju. Osvjedočen, da smijem biti tumačem čuvstva čitave slavne skupštine te ostalih članova našeg odbora, častim se p. g. odstupujućem našem blagajniku, g. Miroslavu Grosmanu, zaželjet, da može još mnogo godina uživati zasluženu mirovinu, te mu hvalim najsrdačnije na požrtvovnom radu, što ga je uložio za našu „Bratovštinu". Molim, da ne omalovaži ovu zahvalu s toga, što mu ju izriče najmladji član od-

ima nestalo je traga. Nego odmah po dovršenom zločinu bijahu zapćeno preko sto osoba a i danomice napšuju se sve sumnjive osobe tako da će se sjegurno uhvatit više njih zavjerenika.

Dne 2. t. mj. preuzeo je kraljestvo Manuel kojemu je sada 19 godina, a na 3. t. mj. odputio ministra predjednika Franco, te je nade da se možda izčeznućem ovoga tirana iz političkog svieta, povrati mir u državi. Velimo možda jer je previše gnjileži u Portugalskoj a da se istu tako brzo odstrani.

Svi vladari izraziše odmah svoje saučešće kraljici udovi i sinu Manuelu. Kralju Karlu bilo je 45 godina a Aloisu 21 godina. Od onih triju kraljevih ubojica dva su španjolca a jedan francuz.

Sprovod vršiti će se dne 10. t. mj. U cieloj zemlji vrije, može se svašta dogoditi. Bojati se je da se i vojska stavi na stranu urotnika a onda bi odzvonilo kraljestvu te bi mogla nastati republika. U opće položaj je veoma mutan.

* * *

Najzadnije viesti nešto su povoljnije. Vlada je povjerena staromu iskušanom rodoljubu Ferreira do Amoral. Njemu je sada 60 godina, bio je u svoje vrieme ministrom rata i izv. posala to je upravljao kolonijama u Africi.

Kralj Manuel II svečano je obećao da će se držati strogo ustavu i postupati prama načelima katoličke vjere. Kazneni će zakon o političkim prestupcima biti preinačen.

Simpatije za mladoga kralja i za nesretnu udovu ponarasle su te su republikanci i druge revolucijonarne bezbožne stranke pokunjene.

Dao Bog da bi ovaj grozan dogadjaj bio početak boljih dana.

Pripojenje kvarnerskih otoka Dalmaciji.

Stari hrvatski rodoljub, bivši načelnik grada Splita, zemaljski zastupnik g. Vinko Milić potiče ponovno pitanje pripojenje kvarnerskih otoka Dalmaciji. On je to učinio prvi put u dalmatinskom saboru a sada ga ponavlja u zadarskom „Narodnom Listu". Povod mu je sada dala izjava slovenskog zastupnika na carevinskom vieću, dvorskog savjetnika prof. Šuklje-ta, koji traži, da se Žumberački kotar, koji je nekoč pripadao Kranjskoj a sada spada pod Hrvatsku, povrati nanovo Kranjskoj. G. Milić kaže medju ostalim:

„Kako je u obće poznato, patenta od g. 1814. odcjepila je naše Kvarnerske otoke i pridružila Istri, pa kad se Kranjska pozivlje na prvobitni svoj posjed Žumberka od prije trista godina, možemo i mi Dalmatinci zahtievati većim pravom naš prijašnji posjed od nazad nepuna vieka. I pošto je pragmatička sankcija temelj ukupnoj monarkiji, ona ustanovljuje nerazriešivost zemalja kraljevine Hrvatske kao i Ugarske, po tomu i svih njihovih dielova. Tu ne može biti spora nego priznanje prava po § 11 sl. a temeljnoga zakona od 21. prosinca 1867, a putem § 19. l. sl. a dalmatinskog reda.

I ako bude odlučeno, da Žumberački kotar pripada Kranjskoj, pravedno je, da naknadimo trojednu kraljevinu sa Kvarnerskim otocima, koji su nedvojbeno naši, da tako cielo Jadransko otočje bude u hrvatskom posjedu.

* * *

Pitanje pripojenja kvarnerskih otoka Dalmaciji neće se stalno riešiti na temelju novinarskih članaka i raspravljanja kano ni ono o pripojenju Žumberka Kranjskoj, pak nas s te strane nebi radi toga nimalo zaboljela glava. Ali tu je po sriedi i drugo važno pitanje t. j. pitanje da li bi takovo pripojenje bilo od obćenite koristi po Hrvate u obće, napose pako za nas istarske Hrvate. Naše je skromno mnienje, da se pitanje ovakvog zamašaja za sav hrvatski narod nebi imalo javno razpravljati, ba dotle ne, dok se nesasluša i one koji su kod toga ponajviše interesirani a to je naše stanovništvo kvarnerskih otoka i narodno predstavničtvo istarskih Hrvata i Slovenaca.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Pula. U subotu 1. t. mj. obdržao se je u „Narodnom Domu" ples za „Družbu sv. Ćirila i Metoda". Ples je ispao nad svakim očekivanjem, to nije bila prosta plesna zabava već veličanstvena narodna slava.

Ples je trajao od 9 u večer do 5 u jutro. Čistog dobitka je preko 1200 kruna!

* * *

Subotu dne 8. t. mj. pozivlje nas „Prvi Istarski Sokol" na svoj veliki ples u N. D. Čine se velike pripravo te se je nadati krasnom uspjehu. Pristup je dozvoljen samo članovima i pozvanicima. Potanje vjesti u „Omnibusu".

Krčki kotar:

„Staroslavenska akademija" u Krku javlja da imade u zalihi sliedeće publikacije:

1. Životopis Dragutina kan. Parčića K —·60; 2. Recensio crot. glag. fragmenti Verbenicensis od J. Vajsa K 1·60; 3. Toni Missae od J. Vajsa K —·60; 4. Dijelovi pjevane mise, starosl. u hor. i figur. melodijama od J. Vajsa K 1·—; 5. Liber Job (glag.) od J. Vajsa K 1·—; 6. Liber Ruth (glag.) od J. Vajsa K 1·—; 7. Liber Ecclesiastis (glag.) od J. Vajsa K 1·—; 8. Memoria liturgiae slavicae in dioec. Auxerensis od J. Vajsa K 1·—; 9. Ugotovanie k misě — in folio K —·30; 10. Ugotovanie k misě — knjižica u 32. vezana K —·40; 11. Sacrum convivium (glag.) K —·40; 12. Tri mise glag. u horalnom pjevanju K —·20.

Knjižice br. 1—8 jesu broširane. Članovi „Staroslavenske akademije" dobivaju ih uz pol cijene. Svakoj narudžbi valja dodati još poštarinu.

Još imade akademija u zalihi nekoliko komada „Riečnika hrv. talijanskog" od Parčića te ga prodaje broširano za pet kruna i poštarinu.

Ovih dana razaslat će se samo onim članovima, koji su platili za g. 1906. ljetošnje krasno izdanje glagoljskih večernja, priredjeno latinicom od Josipa Vajsa, uvezano oko 600 stranica.

O tom zadnjem izdanju reći ćemo u dojdućem broju par rieči.

† Svećenik i profesor Ante Franki.

U petak zapodne dne 31. pr. mj. je preminuo s ovoga svieta župeupravitelj u Omišlju Ante Franki.

Mili pokojnik rodom iz Omišlja vazda se je odlikovao hrvatskim rodoljubljem resio ga je govornički dar i obsežno znanje te je bio kroz više godina sveučilištni profesor u Zagrebu a 1888. i 1889. rektorom magnifikom. Pred po prilici 20 godina morao se umaknuti pred okrutnikom Khuen Hedervarijem te je ostao bez mirovine. Iz početka mu je papa Lav XIII. davao godišnje 1000 lira podpore sve dok nije postao župe upraviteljem u Omišlju.

Uzornom svećeniku i vrlom rodoljubu bila lahka hrvatska zemljica koju je toliko ljubio.

Voloski kotar:

„Sokol Volosko-Opatija priredjuje u subotu, dne 8. veljače 1908. veliki sokolski ples u velikoj dvorani „Narodnoga Doma" u Voloskom. Svira podpuna družtvena glazba Volosko-Opatija. Početak u 9 sati na večer. Ulaznina: za članove i dame 1 K; za nečlanove 2 K. Pristup imadu samo članovi i pozvanici.

Pjev. i tamb. družtvo „Istarska Vila" u Kastvu, obdržavati će u sriedu, dne 12. veljače u 8 sati na večer u dvorani gosp. Frana Rubeše-Božine svoju glavnu godišnju skupštinu. Budući se spremaju radikalne promjene u odboru, to se umoljavaju svi izvršujući i podupirajući članovi, kao i ostali rodoljubi, da pristupe mnogobrojno k toj skupštini, te tako pripomognu, da se tom družtvu podade novi, snažan, djelotvoran život.

Odbor.

Istra kod družtva Sv. Jeronima u Zagrebu. Primamo iz Kastva: Na članak pod istim naslovom u br. 2 ovogodišnje Naše Sloge čini nam se shodno nadovezati sliedeće:

Kako da sa uzmogne što više članova dobiti družtvu Sv. Jeronima? Pogledajmo povjerenstva: Pazin, Buzet, Pulu i Kastav, te četiri najprostranije i najnapučenije općine u Istri, preopsežne su svaka sa „samo jedno" povjereništvo, mogla bi svaka imati toliko povjereništva, koliko imadu župa ili poreznih općina. N. p. Pazin povjereništvo opsiže skoro cijelu mjestnu općinu pazinsku, a koliko je tu mjesta, koja bi mogla imati svako svoje povjereništvo: Lindar, Gračišće, Pićan, Trviž, Beram, Novaki, Cerovlje, Gologorica, itd., ova imadu i poštanski ured u mjestu. Svakako na ovo računajmo — naime pošt. ured — radi lakše dostave knjiga, sva bi tako mjesta primila knjige izravno i na dobu, a prištedilo bi se i na dostavini nekoliko, jer ovako kako je sada, mora se plaćati vozarinu iz Zagreba do Pazina, i opet onda dostavninu iz Pazina u dotično mjesto. Za ovo posljednje valja k tome čekati priliku, dokle se nadje, da budu knjige poslane (n. pr. po kakvom vozaru iz dotičnoga mjesta) ili opet iz Pazina slati knjige poštom, evo novi trošak za članove. A zašto da se izravno ne primi knjige?

Za to bi valjalo u svakom mjestu osnovati povjereništvo. A tko da ga preuzme? Mjestni župnik ili učitelj će to dragovoljno učiniti, ta to ne stoji mnogo truda. Jedan imenik članova sastavlja se jedanput na godinu i pošalje družtvu Sv. Jeronima, a kada dodju knjige, članovi si ih sami dodju uzeti, otplativ svaki dio dostavnine šta nanj otpada.

Što je rečeno za povjereništvo Pazin, vrijedi i za Buzet, Pulu, Kastav. A za druge općine kao: Boljun, Tinjan, župe plominske i labinjske općine, porečkoga kotara itd. itd. u opće svagdje gdje je Hrvat župnik ili učitelj, imalo bi biti povjereništvo družtva Sv. Jeronima.

„Svaki od tih povjerenika imao bi tako bolju priliku, da dobije novih članova, što bi mu lakše bilo, češće bi se na to sjetio, kada bi imao povjereništvo kod sebe". Osobito pak „krunaša", članova, koji, za 1 K dobiju godišnje knjige, mislimo da nebi uzmanjkalo, bilo bi ih na pretek, ta tko da ne žrtvuje 1 K za pet, šest knjiga. Svećenik prigodom u crkvi, učitelj medju mladeži u školi, da preporuči, mislimo, dalo bi se mnogo učiniti. Znano nam je n. pr. da je gosp. B. J. učitelj u K. dobio u jednoj godini medju školskom djecom „10" novih redovitih članova III. reda. Preporučio im družtvo Sv. Jeronima i pozvao ih tko hoće, da svaki tjedan donaša „10 novčića". Koji tjedan dali i 2 puta po „10" novčića, a za blagdane, o Novoj godini i Vazmu krunu, koncem školske godine evo toliko novih članova. Zgodno! nije li?

Slavnom Odboru družtva Sv. Jeronima bismo poručili želili, da stvar u pogledu novih povjerenika preuzme na se. U dogovoru sa dosadanjima, da ga izvjeste, gdje bi se u njihovom okružju, moglo, kako je ovdje o povjereništvu Pazin rečeno, da osnuje novo koje povjereništvo. Pa i u drugo krajeve i mjesta širom Istre, gdjegod ima Hrvat svećenik ili učitelj neka poleti, nadamo se, da nebi nijedan odbio povjereničke časti. Ta oni su glavni stupovi i prvi pozvani da viju barjak „prosvjete k slobodi" našega naroda u Istri.

Pazinski kotar:

Predavanje u Pazinu.

Prošle nedjelje, dne 2. veljače t. god. nije bilo predavanja, jer je radi studeni i zla vremena bilo malo slušalaca.

Sliedeće nedjelje, dne 9. veljače t. g. predavat će gosp. kotar. veterinar Pravdoslav Rebek *o kužnim bolestima domaćih životinja.* Početak u 10½ pr. pod. u Narodnom Domu.

Djačko pripomoćno družtvo u Pazinu primilo je u mjesecu siječnju t. g. ove prinose:

Zem. šk. nadzr. Fran Matejčić, Trst 50 K. Nač. dr. Šime Kurelić za fantovščinu, Pazin 100 K. Trgovac Hrašek Ladislav, Pazin 5 K. Gosp. Ivan Framin posjednik, Opatija 31 K. Naduč. Anton Nežić, Pićan 10 K. Grad. poduzetnik Nikola Ujčić, Pazin 10 K. Župnik Ante Elmer, Brest K 3. Naduč. Petar Katanić, Pazin 10 K. Župnik Josip Vanik, Lindar; sakupio na dekanskoj sjednici u Lindaru 12 K, a dodao sam kao dar 10 K, ukupno 22 K. Župe upravitelj Valentin Jereb, Sv. Martin kod Labina 10 K. Gosp. Anton Bertoša sabrao medju prijateljima u Pazinu 4 K. Uprava „Pučkog Prijatelja" u Krku; skupljeni darovi g. 1907. 5 K. Gdjica Maria Ghersettich, Pazin; mjesto ulaznine na djačku zabavu 3 K. Mns. Niko Turato, nadpop i kanonik, mjesto ulaznine 4 K. Polj. učit. Fran Trampuž u Pazinu, mjesto ulaznina 5 K. Učitelj I. Vrščaj, Trst; sabrano u Boljuncu pri Sancinu 8 K. Opć. tajnik Ivan Žic-Kancelerić, Veprinac mjesto ulaznine 5 K. Gosp. Klemen Franjo, Sv. Petar u šumi 1 K. ½ sabranog medju svatovima prigodom vjenčanja g. dra. Š. Kurelića sa gdjcom A. Tomičić na prijedlog zaručnice 115 K. Kot. sudac Djuro Corazza u Podgradu mjesto ulaznine 3 K. Liječnik dr. Trnski, Bakar 10 K. Prof. dr. M. Kević 10 K. Župnik Julije Warto, Bazovica 160 K. Budisvoj! 300 K. Daj brate! 300 K. Daj siroto, kad ne će bogataš 100 K. Rodudar 300 K. Svjetlorad 300 K. Opć. blagajnik Josip Mandić, Pazin 20 K. Župnik Hrdý Ferdinand, Sv. Lovreč kod Labina mjesto ulaznine 5 K. Prof. Rudolf Pregelj, Pazin mjesto ulaznine K 3.

Odbor.

Dolenjavas-Lupoglava. U broju 4. „Naše Sloge" iz 23. jenara, čitamo na žalost našu i sramotu na koga spada, težko jadikovanje naše braće u dopisu iz Sovinjaka. Toga hvala Bogu mi ovdje neimamo. Nego baš upravo nasprotno. Ide sve mirno i složno, kao po loju. Crkveno pjevanje, po zasluži našega livalevriednoga i marljivoga gospod. učitelja Licula krasno napreduje. Naš gospodin učitelj sastavio iz škole odrasle diece pjevački mješoviti zbor, te svo svoje sile uložio da čim bolje izvede zadaću koju si je namjenio. Krasni plod njegovog truda čuli smo prvi put na polnoćnici. Pjevalo se u čisto hrvatskom jeziku, i gospodin Bog toga radi ipak nije z neba pao niti se crkva srušila. Bez ermljanja i prigovora odstupili su stari pjevači, da dadu mjesto mladjima.

A zbilja svakomu, tko malo pjevanju razumije, moglo srce poskočiti od radosti, kako liepo su nam zapievale mlade pjevačice i pjevači sa gospodinom učitelju na čelu.

Od Božića su naši mladi pjevači liepo napredovali, tako da se pod svetom misom pjeva različite pjesme. Za blagoslov znaju već liepo pjevati različite napjeve od litanije M. B. Mi Vam gospodine učitelju nemožemo drugo, nego se liepo zahvaliti na Vaš trud i ljubav do crkvenoga pjevanja i neka Vas Bog dugo medju nami zdravoga i čiliga uzdrži. Vami pako dične pjevačice i pjevači isto i od Boga plaća. Kako ste počeli tako i napredujte, da se bude moglo i naše mještance čimgod liepim podičiti.

Franina i Jurina.

Jur. Do kuda greste kumpare Frane?

Fr. Sen bil va Lubenice, Martinšćice i va Stivan sen imel malo posla ma pustite me sen truden, da nemoren nanki govorit to su Van vrazji puti nisu nanke za beštije a kamo za judi.

Jur. Ma pustite seda to, ja sen Vas mislel pitat ako ce znate za votacijoni?

Fr. Pustite me ja sen dosti govoril za te votacijoni ove dva dni ce sen bil tamo po vanjšćini i sen rekel, da ako se sedaj nebudu zbudili ti venšćaki, da onda njim se more reć, da su bedasti, sen njin rekel nimate likara ni babice ni puti za hodit i sen njin rekel Vi nimate do seda niš. Jos sen njin rekel, da sedaj imaju lipu priliku zac komun do Cresa nemore delat ce oće, samo malo ako se slaviju, da ćemo njin dobit komun ako ne sve ma ćemo imet kuga nasega va komunu pe će on reć ku besedu za nas i još sen rekel; da ako se bude nasel kigod ki bi sel votat ze onimi ki su va komunu ali da bi rekel, da neće poć votat, da se neće zamirit nikomure neka jih nigdar ne pogledaju i kada njin bude prišel kakov ordin do komuna ali do suda ali do šteuri i da bude pišan talijanski pe da pride pitat ali popa ali mešra ali Petra ali Pavla neka mu reku hodi pitat onih za kih si votal, ako bi on rekel ja nisen votal za nikogare onda neka mu receju ti nisi votal za nikogare zac te je bilo strah onih do komuna a to je svejedno kako da si votal za njih, ako bi rekel sen se prevaril već neću nikada onda mu se rece dragi moj „kesno je poć po polne na mešu".

Jur. Pravo si njih rekel i ako se nebudu ov put pokazali neka njin bude kako žele, da njin drugi zapovidaju.

Razne primorske viesti.

Narodni darovi. Za „Družbu sv. Ćirila i Metoda" darovaše putem našeg uredničtva:

Stjepan Legović pok. Stjepana sabrao K 8·10 na piru Josipa Jehnić i Fume Legović u Sv. Ivanu od Šterne. — Veleč. pop Anton Žic u Lunu K 10. — Veleč. pop Zorko Klun župeupravitelj u Veprincu mjesto čestitke veleuč. g. dr. Kurelića prigodom njegovog vjenčanja K 5. — Gosp. Benedikt Marčelja u Arbanasi (Zadar) šalje K 2 za „Družbu" i K 2 za „Bratovštinu hrv. ljudi u Istri.

A sada dolaze na red naši vrli Amerikanski Hrvati kojih da Bog poživi i u čijim srdcima neka uvjek gori vatra domovinske ljubavi.

Vrli Hrvat Niko Murljačić rodom iz Martinšćice na otoku Cresu sada u West Somerville sjeverna Amerika čitao je u jednoj zabavnoj večeri društva „Slavjanska Sloga" naš list, čitao je o patnjama hrvatskoga naroda komu se je boriti proti raznim složenim protivnicima, čitao je o našoj velezaslužnoj ali i velepotrebnoj „Družbi sv. Ćirila i Metoda" i tada braća sjetiše se svoje dužnosti, držeći se one zrno do zrno pogača a kamen do kamen palača darovaše tko je što mogao, te sabrašе ukupno dol. 15·75 što odgovara našim K 77·31. U to ime darovaše:

Ivan D. Murljačić dolara 2·—, Niko Murljačić 1·50, Niko Kojaković 1·40, Niko Linardić 1·—, Marko Vlakančić 1·—, Niko Nobile —·50, Anton Nobile —·50, Mavic V. Zec —·50, Vido Bogdan —·50, Dinko Murljačić —·50, Katica Murljačić —·50, Marin M. Zec —·60, Mate Bilafer —·50, Jure Bilafer —·50, Petar Bilafer —·50, Antun Knego —·50, Ivan Milošević —·50, Ivan Marušić —·50, Niko Zec —·50, Ivanko Grbić —·50, Ivan Linardić —·25, Dinko Linardić —·25, Dinko Jutronić —·25, Ivan Kučić —·25, Frane Kučić —·25. — Ukupno dolara 15·75.

Počastni građjani buzetske občine. Javljaju iz Buzeta: U zadnjoj sjednici ovoga občinskoga zastupstva bijahu sliedeći vrli rodoljubi, koji su si osobitih zasluga za buzetsku občinu stekli, imenovani počastnim građjanima: dvorski savjetnik Mate Trnovec u Beču, župnik prošt. Ante Kalac u Pazinu, odvjelnik i narodni zastupnik dr. Matko Laginja u Puli, profesor i narodni zastupnik Matko Mandić u Trstu, sudski savjetnik dr. Hinko Stepavčić u Gorici, kotarski sudac Gjuro Corazza u Podgradu i liečnik dr. Ivo Letis u Puli.

Otvorenje porotničkog zasjedanja u Rovinju. Redovito otvorenje porotničkog zasjedanja kod okružnog suda u Rovinju uzsliediti će dne 9. marča o. g. Predsjedati će porotnim razprava predsjednik okružnog suda g. Fran Dukić i njegovi zamjenici gg. Harabaglia i Devescovi, zavjetnici ovog sudišta.

Položio izpit. Ovih dana položio je izpit iz prirodoslovlja za srednje škole na bečkom sveučilištu namjestni učitelj hrvatske gimnazije u Pazinu g. Rudolf Pregel. Čestitamo!

Premještenje. Sudbeni pristav na c. k. kotarskom sudu u Labinu g. dr. Albert Komavec premješten je u istom svojstvu kotarskomu sudu u Puli.

Povratak izseljenika iz Amerike. Iz Rieke nam pišu 26. o. mj. Jučer stigao je amo veliki parobrod „Caronia" družtva „Cunard Linie" sa 1440 ugarskih izseljenika, koji se vraćaju iz Amerike, pošto neima tamo ni posla ni zaslužbe. Budućeg čedna očekujemo amo drugi parobrod „Caronia", koji vozi sobom 2800 izseljenika, koji se vraćaju u domovinu zbog istih razloga.

Ove ogromne brojke vraćajućih se izseljenika morale bi prizvati k pameti sve one naše ljude, koji još uvjek sanjaju o bogatstvu i sreći u Americi.

Iz Budimpešte javljaju da se je odbor hrv. obrt. rad. pjev. društva „Nada" u Budimpešti (VIII. Német u. 29) na ovaj način konstituirao: Predsjednik: g. Josip Bunjevčević; podpredsjednik: Alfred Kohn; tajnik: Anton Grizak; blagajnik: Andrija Doršić; zborovodja: Franjo Koydl; u odbor su izabrani slijedeća gg.: Požgaj Ivan, Korenić Josip, Gust. Ferderber, Ed. Stern, Mart. Veliki, Ivan Dolovčak, Weigandt Drag, Franjo Vargović i Demerac Mihajlo.

Socijalistički prvak — najprije Talijan. Iz Trsta nam pišu: U jednoj od zadnjih nedjelja je bila u „Politeama Rossetti" skupština radnika, koji sudjeluju kod gradnja. Na skupštini bilo je zidara, stolara, klesara i t. d. svih kategorija, a u razpravi izticali su se naši „talijanski" socijaliste. Pagnini je kao predsjednik govorio o američkoj krizi, o uredjenju staroga grada i t. d. Da se vlasi ne dosjete malo je navalio i na vladu, a konačno izišao s farbom van i kazivao ovo: „Za naše provincije, znade se sada više nego ikad, da nam vlada ne čini koncesija i s nama Talijanima postupa se kao s napuljunom . . ."

Bravo! Dakle to, što je g. Pagnini Talijan krivo je, da vlada ne pomaže radnike. Možda je to talijanstvo gg. Pagninia i drugova krivo i američkoj krizi? Značajno je svakako, da je gosp. Pagnini, kad treba, tako oduševljeni Talijan, da u ime talijanstva ustaje proti vladi. A još je ljepše ovo: U ime zidarskih radnika govorio je Kopač, i to slovenski. Čim je on počeo govoriti, nastala je buka i većina učestnika, koji su baš takvi socijalisti kao i Pagnini stalo je izlaziti iz dvorane. Sam Pagnini morao je moliti ljude, neka za boga ne odlaze!

U taj čas dobro je došla Talijanu Pagninu ova stvar: anarhiste stali su sa galerija bacati letake, na što je Pagnini molio, neka se ti letaci — kasnije razdiele. Dakle i za anarhiste moli Fiaštar!

Radnik Stenico komentirao je ovako te letake: nama je prazan trbuh, a za komunizam i ref rmnama mije nas briga.

U istom smislu govor o je i D. Velicogna, koji je spočitnuo socijalistima, da se oni samo politički organiziju, a ne brinu se za interese radnika. Taj govornik nije mogao svršiti, jer su socijalisti stali zviždati i bučiti.

Konačno se svršilo sve s tim, da se je primio zaključak, predložen od Pagnina. Kad su učestnici izišli iz skupštine, gotovo su se zalivačile tri grupe: anarhisti, mazinijanci i socijalisti. Sve se je ipak svršilo na miru — i konačni razlog ovih „branitelja radničkih interesa" bio je još tako u nedjeljnom razpoloženju kao i skupština sama.

† Marija Ellner.

Veleč. g. Anton Ellner-a zadesila je teška nesreća smrću njegove sestre Marije koja mu je vodila gospodarstvo.

Pokojnica je bolovala već od 3 godine na plućnom kataru te je u Brestu na 1. t. mj. u jutro u cvietu mladosti ispustila svoju dobru dušu.

Veleč. gosp. A. Ellner-u naše saučešće a pokojnici dao Bog vječni pokoj.

Promjene u naukama na srednjih školah. Prošloga čedna sastali se u Beču profesori visokih i srednjih škola te drugi učenjaci, da većaju pod predsjedničtvom ministra bogoštovlja i nastave potrebitih promjenah u naukama na naših srednjih školah. Prihvaćene promjene objelodanuti će ručeno ministarstvo a mi možemo već danas priobćiti važnu viest za maturante, da će odpasti pismena matura i da se matura djacima olakša. Napustiti će se prevodi iz materinskog jezika na klasični (latinski i grčki), smanjiti gradivo i u obće paziti osobito na što veću i obćenitu na obrazbu djaka. Matura ima postuti više neka vrst razgovora o obćoj naobrazbi nego li strogi i suhoparni dosadašnji izpit zrielosti.

Državna podpora. Ministarstvo poljodjelstva doznačilo je posredovanjem naših zastupnika u Beču poreznoj občini Sv. Nedelja na Labinšćini podporu od 3500 K za gradnju novoga bunara.

Zadušnice za pokojnog dra. Frankija. U grčko-katoličkoj katedrali u Križevcih (Hrvatska) obslužene su dne 1. o. mj. svečane zadušnice za blagopokojnog dra. Antuna Frankije, bivšeg sveučilištnog profesora i ujedno ravnatelja grčko-katoličkog sjemeništa u Zagrebu, te kasnijeg župnika u Omišlju. Zadušnicam je prisustvovao osim preč. gg. kanonika i presvj. g. biskup križevački.

† Ljudevit Slamnik. Iz Spljeta dobivamo viest, da je tamo preminuo umirovljeni ravnatelj riečke gimnazije na Rieci i počastni kanonik preč. g. Ljudevit Slamnik. Pokojnik je bio dugi niz godina profesorom vjeroznanuka i ravnateljem hrvatske gimnazije na Rieci. Kad je ova premještena pod madjarskom Khuenovom vladom proti želji i volji hrvatskoga naroda iz Rieke na Sušak, pošao je ujezin ravnatelj u mirovinu. On se je tomu premještenju odlučno protivio.

Našoj starijoj inteligenciji Istre bio je pokojni Slamnik dobrim učiteljem, savjetnikom i dobročiniteljem, te bijaše u obće od svog djačtva ljubljen i štovan. Dočekao je visoku starost od 81 godine uživajuć svoju dobro zasluženu mirovinu sad u Hrvatskoj sad u Dalmaciji. Vječni mu mir i pokoj!

O istarskim prilikama. Po pisanju bečkih listova došlo je u ministerijalnim konferencijama do sporazuma glede izbornoga reda za istarski sabor i glede Pule, koji će grad dobiti novi občinski izborni red i državno ravnateljstvo.

Istarski bi sabor imao 25 zastupnika talijana a 19 hrvata. Medjutim se stalnoga nezna ništa. Talijanske novine pišu da je još rano govoriti o kakvom gotovom činu a i delegat dr. Laginja javlja u istom smislu, te obećaje da će on u svoje doba sam javiti koju o stvari.

Dne 30. t. mj. imala je talijanska liberalna stranka pogovor u Trstu, koji se je bavio *samo s promjenom izbornog reda* za zem. sabor u Istri. Zaključilo se većinom nastaviti pogovore. Gotovo dakle još nije ništa.

Delegat dr. Laginja nalazi se još uviek u Beču dok budu trajale delegacije.

Saziv istarskoga sabora.

Tršćanski dnevnik »Balkan« dobiva viest iz Beča (privatno) da je po sadašnjim dispozicijama vrlo vjerojatno, da bi se već skorih dana u mjesecu veljači imao sazvati istarski sabor. Tom prilikom sastala bi se takodjer komisija za riešenje izborne reforme i konačno odlučiti o samoj reformi u klubovima. Izborna reforma bila bi podlogom za nove izbore, koji bi se razpisali početkom ljeta, te bi po tom odpalo zasjedanje ovoga sabora krajem proljeća.

Plemeniti dar.

Gosp. Antun Krulčić, sudbeni kancelista u M. Lošinju pretplatio je ovdješnju školu na šest istiskana „Mladog Istrana" te mu zato potpisano izrazuje najljepšu zahvalu. Ugledali se i drugi rodoljubi u njega i pretplatom podupri taj naš lijepi omladinski list.

Voditeljstvo pučke škole u Roču.
Matko Zlatić, voditelj.

Osmi godišnji izvještaj „Djačkog pripomoćnog društva" u Pazinu za društveno godinu 1906.-1907.

Primili smo ovaj izvještaj iz kojega razabiremo da je tekom godine bilo prihoda K 57·739·24 Podpore se dalo djakom K 15 720·56, predujam K 5.056 96, dobava knjiga 366.90, plaćeno a saldo zaseb nika K 9.441·62, plaćeno na račun zakladnoj imovini K 5.850·82, predano Djačkom Domu K 200·— itd.

Dne 31. VII. 1907. iznašalo je faktično stanje imovine K 19 032 42 najme K 12998·62 više nego koncem lanjske upravne godine.

Imovina zaklade za »Djački Dom« iznaša (računajući vriednost zemljišta na K 6980·56) ukupno 91.106·96.

Vruće preporučamo ovu velevažnu narodnu inštituciju te svršavamo riečima koje odbor društva upravlja nama svima:

Vaša je ljubav, Hrvati, rodila i uzgojila ovo društvo, vaša je ljubav ojačala, a u vašu ljubav postavlja i svoje nade u ljepšu budućnost, iz nje crpe neoborivu snagu u vom svetom boju.

Imenik slovenskih društev v Trstu in okolici.

Primili smo ukusno izradjen taj imenik koji nam kaže kako je lanjske godine bilo u Trstu do *110* narodnih društava i 6 listova (»Edinost« i »Balkan« dnevnici, »Slavenska Misao«, »Tršćanski Lloyd«, »Novi List« tjednici i »Družinski prijatelj« mjesečnik, te u zadnje vrieme »Zarja« tjednik.)

Prva glavna skupština „Jadrana" u Trstu. Od tamo nam pišu 3. o. mj.

Jučer se je u „Dal. Skupu" porodilo novo naše društvo „Jadran", u koji polažu velike nade svi ovdješnji Hrvati i ostali Slaveni. Ove su nade opravdane, jer su društvo „Jadran" stvorile utjesljive prilike našega napredovanja u Trstu, a da će nam se ove nade i izpuniti prvi nam je jamac društveno vodstvo, koje je po prvi put biranu jučer.

Konstatirajuću skupština „Jadrana“ pozdravlo je jučer odmah poslije ćesete, u ime prireditelјnog odbora gosp. Filip Ivanišević te predlożilo, da joj predsjeda gosp. kap. Petar Harlović. Ljepi broj prisutnih skupštinara srdačno pozdravi odličnoga predsjednika, a na to je ovaj ustao, da se zahvali na časti i da zaželi sretan rodjendan „Jadranu“, koji u Trstu neka bude na korist našega naroda i na čast sveukupne naše domovine.

Na to je mjesto neprisutnog gosp. dra. Lukeža, koji je bio zapriečen radi službd, gosp. dr. Bjelovučić pročitao izvještaj prireditelјnog odbora o postanku „Jadrana“.

Iza toga je g. Filip Ivanišević vrlo obširno i razumljivo protumačio svrhu i ciljeve družtva te pojedine paragrafe družtvenih pravila.

Novo družtvo pozdravili su zanosno g. Fr. Kučinić i dr. N. Z. Bjelovučić.

Konačno je bio jednoglasno izabran sliedeći odbor:

Dr. Bjelovučić Nikola Zvonimir, Blazina Julio, Bulićić Anton, Cividini Tomislav, Crnogorac Petar, Cvitanić Ivan, Harlović Petar, Ivanišević Filip, Lorini Petar, Lukšić Murin, Dr. Lukez Drago, Mance Ivan, Manovac Marko, Masnec pl. J., Mimica Stipan, Ostrić Milan, Pećarević Juraj, Perić Ante, Sigorco Andrija, Slade Petar, Strčević Petar, Vučetić Stjepan, Zaninović Antun, Ivanišević Ivan, Senjanović Petar i zamjenici: Bibica Ivan, Ivanišević Toma, Naranča Petar, Glaconi Ivan, Dr. Božo Muričić, Giuliano Tomo.

Poslije podne razidjoše se skupštinari, zadovoljni, što su izpunili jednu patriotsku dužnost.

Neka nam živi, cvjeta i napreduje nas „Jadran“, družtvo za mornare i radnike!

Zahvala.

Podpisana posjednica osjegur. police broj 85742 po preminulom suprugu Josipu Kosovel zahvaljuje ovime javno osiguravajući zavod za življenje „Janus“ u Beču, odnosno podružnicu u Trstu, radi točne isplate K 8000 s kamatima. Taj je zavod vriedan svake preporuke te ga preporučam svakomu tko se želi osjegurati.

Črniče, 19. augusta 1907.

Josefa ud. Kosovel.

* * *

Podpisana posjednica osjeg. police broj 84951 po preminulom suprugu Franu Možetić zahvaljuje ovime javno osiguravajući zavod „Janus“ u Beču, odnosno podružnicu u Trstu, radi točne isplate osjeguranе svote te živo preporučuje svakomu taj zavod.

Miren, 10 jenara 1908.

Marija ud. Možetić.

DRUŽBINE OLOVKE

dobivaju se u tiskari

LAGINJA i dr. - PULA

VIA GIULIA. 1

Šiljanje friškog i suhog mesa

Razašiljem svaki dan pouzećem, franko u košarici od 5 *kg*: **Friška govedina K 5·40; teletina K 5·40; sušena govedina K 6·50; svinjaku salama K 11·—; svinjsko meso suho K 11·—; Peršuti K 7·—; guske K 7·—; race K 7·—; friški puter K 12·—.**

Garantiram za dobru i friška robu i točnu podvorbu.

S. Faber u Bobowi, 31. Galicija.

Prodaja siena.

Prodajemo na veliko suho i zdravo prešano sieno.

Pobliže obavjesti daje:

Hrv. poljodjelska banka,

dioničarsko družtvo

Zagreb, Preradovićeva ulica br. 5.

Narodnom občinstvu preporuča svoju bogato snabdjevenu robnu trgovinu

Marko Zović

krojački majstor

PAZIN — Narodni dom.

Naručbe obavlja brzo i točno uz umjerene cijene.

Želudčane kapljice

prije zvane i poznate pod imenom

Markove kapljice

sredstvo proti slabosti želudca, imenito proti pomanikanju tèka za jelo, proti grizu i grčevima u želudcu i trbuhu, proti nadutosti od vjetrova. Poslije težkog masnog ili preobilnog jela podupire naravnu probavu. 1 tucet 4 K, 3 tuceta 17 K, 10 tuceta 32 K, franko postavljeno na svaku poštu.

* * *

Molim izvoliti mi poslati još 12 bočica željudčanih kapljica jer mi nuždno trebaju pošto na meni upravo čudotvorc. Božo Pazić. Kašel i stari.

Molim pošaljite mi jedan tucet kapljica pošto pošto sam uveren već kod prijašnih naručba da djeluju izvrstno, te ću svako zgodom iste mojim prijateljima preporučiti. — Ovakovih doplesa, koje ne mogu sve ovdje navesti imadem još mnogo, te stoje svakome na uvid.

Ove kapljice pripravlja samo Gradska ljekarna u Zagrebu, pak zato treba kod naručbe pisati točno na adresu:

Gradska ljekarna Zagreb,

polag trga sv. Marka 20.

Dvostruki elektro-magnetički

KRIŽ ili ZVIEZDA

R. B. broj 86967.

Telefon br. 45—22.

jest elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod uloga, reume, astme (težkog disanja), uzdrhtavanja, zujenja u uhu, neuralgije, slavoblje (migrene) kucanja srdca, zubobolje, muževne slabosti, studeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), nekrvnosti, postelje, svjesti, nesvjestica, nagluhosti, drhtanja na tielu, lošenje skopčana sa bolećim hrbta, bljedila (malokrvnosti), želudčanih grčeva, bezčešnosti, šuplana, punokrvnosti, svih ženskih grčeva, hemoroidne, tjelesnih grčeva, hemoroidike, kao i kod svesne slabosti itd. služi kao nenadkrilјivo sredstvo, pošto elektro-magnetička struja čielim čovječanskim tielom djeluje, čime se ručene bolesti u najkraćem vremenu izliečе.

Poznato je, da liečnici kod navedenih boleści vièekratno elektrizovanje tela upotrebljuju, ali jeka na taj način, da jaka struja samo prolazno i povremenom kroz tielo prolazi, dočim naprotiv toku struja elektro-magnetičnog križa ili zviezde R. B. br. 86967, kako je jur rečeno, umjerenim načinom neprekidno na tielo djeluje, što svakako bržem izliečenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 godina stare bolesti izliečene su sa mojim strojem pose i od izliečenih sa mojim strojem R. B. broj 86967 izražene zahvale kao i od odličnih slojeva izdano uvjerenje o priznanju iz vrlo strane svieta pohranjeno su u mojoj pismohrani, gdje stoje vrlomu uvidu svakomu na uvid. **OSIM KOJEGA LIEK NIJE POMAGAO, NEKA POKUŠA MOJ STROJ**, jer je ovaj stroj sredstvo proti gore navedenim boleštinama, a ono bolovanje, koje po mojem stroju nebi bilo izliečeno najdulje u roku od 90 dana, dostoja novac natrag.

Upozorujem osobito p. n. občinstvo na to, da se moj stroj ne smije zamjenjivati sa Voltinim, koji je poradi svoga nedovršenog sastavka u Njemačkoj kao i u Austro-Ugarskoj, osim moj dvostruki elektro-magnetički križ ili zviezda R. B. br. 86967 osobito se hvali i ističe vrsnošću dopadnost poradi svoje izvrstne ljekovitosti.

MALI STROJ STOJI 6 K. Rabiti ga mogu samo djeca

VELIKI STROJ STOJI 8 K. i jako slabe gospodje. Rabi se kod ostarjelih 20 godišnjih kroničnih boleśtih.

Doplisivanje i naručbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Pouzećem ili ako se novac unaprid pošalje, razašilјe glavna prodavaonica za to u Inozemstvu.

ALBERT MÜLLER,

Budimpešta, V/41. Kolar, Vadasz-ulica br. 34.

J. Kopač

Goričevac s 3 srebrnimi kolajcami u Beču godine 1901. 1904. 1906.

Častna diploma i zlatna kolajca u Milanu godine 1903.

Zlatna kolajca i razlučni križ u Rimu godine 1903.

Sviječarna na paru

J. Kopač, Gorica, ul. Sv. Antona b. 7.

Preporuča prsl. svećenstvu, odlučnom starešinstvu, p. n. slavnom občinstvu svieće iz prijesnog pčelnoga voska. Kilogram po K 5·— Za prijesnost jamčim s K 5.000. Tamjan Myrrhae, Styrax, štitilje i stakla za vječno svjetlo po jeftinoj cijeni. Gg. Trgovcima preporučam svieće za pogrebe, za božično drvce, voštene vrkuli i med najjeftinije vrsti uz veoma niske cijene.

Želi vesak kvalitetna u svakoj množini po najvišoj dosežnoj cijeni.

Na zahtjev šaljem cijenik franko.

Utemeljena god. 1894. **NARODNA TISKARA** Utemeljena god. 1894.

LAGINJA i dr. Pula, via Giulia, 1.

Preporuča sl. općinstvu svoju

tiskaru, knjigovežnicu, papirnicu i tvornicu pečata.

U papirnici mogu se dobiti slijedeći:

Molitvenici:

Utjeha starosti. Čvrsto uvezan. Tiskan velikim slovima, po K 1·60, 1·80 i 2·50.

Isus prijatelj djece. Čvrsto i liepo uvezan, po K —·60, —·70, —·75, —·80, —·90 i 1·—.

Andjeo čuvar. Molitvenik za djecu, po K —·40, —·50, —·60, —·70 i —·90.

Sv. Anton Paduanski i njegovo štovanje. Elegantno uvezan po K 1·60 i 1·80.

Vrtić Gospodnji. Uvezan u kožu, po K 8·—.

Hljeb nebeski. Uvezan u barsumastu crnu kožu sa zlatorezom po K 3·80.

Slava Bogu a mir ljudem. Uvezan u finu kožu po K 4·—.

Vijenac bogoljubnosti. Uvezan u fine tvrde korice po K 2·40 i 4·—.

Pomolimo se. Uvezan u veoma finu kožu po K 7·60.

Pobožni učenik. Uvezan u mehku crnu kožu po K 1·80.

Pobožni mornar. Uvezan u tvrde korice po K —·80.

Našom nakladom izašle su slijedeće knjige:

Ob uljudnom i pristojnom ponašanju po K —·40.

Putovanje N. V. B. Marije Terezije“ na Male Antile i Kubu. Pjesma, K —·40.

Rat u Kini. Pjesma, K —·40.

Brzi računar ili pregledna knjižica za proračunanje dnevnice, K —·80.

Knjižica nedjelne nadnice (u hrvatskom, njemačkom ili talijanskom jeziku) K —·60.

Komisionalne knjižice, K —·80.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, koji upladnju zadružnih dielova jedan ili više po kruna so.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije dan te plaća od iztoga 4½%

čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 1000 K bez predhodnog odkaza, a iznose od 1000 K

ako se nije kod uloženja sugласno ustanovio vedi ili manji rok za odkaz, na odkaz od 3 dana.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice na garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati prije podne i 3—5 sati poslie podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u viale Carrara vlastita kuća (Narodni Dom) prvi pod desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Objava otvorenja.

Podpisani časti se ovim obznaniti P. n. občinstvu grada Pazina i okolice da je otvorio vlastiti

Urarski i zlatarski posao

u kući gosp. Antona Bertoša u Pazinu.

Mnogogodišnje njegovo iskustvo i do sada stečeni dobar glas radi solidnih i jeftinih radnja, dovoljno mu je jamstvo, da će ga dovoljan broj P. N. mušterija posjetiti.

Dragutin Gailhofer.

Broj 7. Pula, u četvrtak dne 13. februara 1908. God. XLI.

Oglasi, pripošlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču za administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom raste mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za selјake } na godinu III K 5·—, odn. K 2·50 za pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utukuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, tuj izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Za našu učeću se mladež.

Sa zahvalom primili smo izvještaj „Djačkog podpornog društva" u Pazinu za god. 1907. te kažemo odmah da nas je djelovanje neumornog odbora u prošlosti iskreno razveselilo dočim nas za budućnost i obstanak tog po svojoj važnosti i uzvišenom poslanstvu drugog kulturnog družtva u našoj pokrajini mori već sada težka briga.

Prvi plod te kulturne ustanove vidjeli smo koncem prošle školske godine kadno je sa hrvatske gimnazije u Pazinu poletilo u bieli sviet tridesetak zrielih mladića, koji se posvetiše raznim naukama i od kojih očekuje naš narod Istre punim pravom danas sutra izdašne potpore u njegovoj težkoj borbi za obstanak.

Vrlo viešta uprava s našom gimnazijom, požrtvovno i rodoljubno djelovanje učiteljskog zbora, te majčina uprav briga odbora „Djačkog podpornog družtva" za našu učeću se mladež, jamče nam, da ćemo, ako Bog dade, doživjeti svake godine takvih plodova ali nas mori ipak misao: hoće li moći „Djačko podporno družtvo" i nadalje odgovarati toli plemenitoj zadaći, nebude li mu u buduće doticalo većih i izdašnjih podpora, bar dotle, dok sagradi neobhodno potrebiti „Djački dom".

Da se osjegura dakle obstanak naše gimnazije u Pazinu a tim i naš kulturni napredak, moramo uložiti sve sile oko toga, da uzmognemo našoj mladeži pružiti zdrav i pristojan stan, moramo njoj podignuti čim prije „Djački dom".

Preporučamo dakle toplo hrvatskomu občinstvu, da se odazove osobito pozivu odbora „Djačkog podpornog družtva", što ga priobćujemo na koncu ovog članića, pa da uzmognemo u što kraćem roku veći dio mladeži hrvatske gimnazije u Pazinu spraviti pod krov svog „Djačkog doma".

A sada priobćujemo nekoje važnije točke iz spomenutog izvještaja, koje potvrdjuju najbolje gornje naše navode:

„Znameniti dogodjaji — rekao je veleč. gosp. Ante Kalac, u svom predsjedničkom govoru na družtvenoj skupštini dne 18. decembra 1907. — potrebno je, da iztaknemo u našem minulom družtvenom godišnjem spomenaru — obdržavanje prvog zrelosnog izpita na hrvatskoj drž. velikoj gimnaziji. Od 32 učenika, upisanih lanjske godine u VIII razredu, 28 njih se podvrglo zrelostnom izpitu, i položilo ga sedam sa odlikom, a 21 sa povoljnim uspjehom. Takav uspjeh služi nama na utjehu, i posebnu zadovoljstvo, jer u tom uspjehu vidimo dio takodjer našeg družtvenog rada i nastojanja, kaošto i plod žrtava doprinešenih na uhar našeg družtva. Liepi broj mladića poletio je sretno iz ove naše miljenice gimnazije diomice k dalnjoj višoj naobrazbi a diomice u praktičan život. Ali veselje nad tim dogodjajem nam nije ostalo nepomućeno. Činjenicu, što se rietki od tih mladića posvetili svećeničkom stališu, htjelo se ne znamo čijim poticajem, upotriebiti da se stvori neko nerazpoloženje proti našemu družtvu medju svećeničkim krugovima u pokrajini. I moramo na žalost priznati, ta je akcija donekle uspjela; jer dočim smo opazili, da su nekoji neupućeni svećenici nekako ohladnili prama družtvu, opažamo druge u skrbi i snovanja načina, kako da se dodje unapried do drugih posliedica. Naše družtvo, koje uvidja nuždu i potrebu, da naš narod dobije svakodobno dobrih i vriednih svećenika, posvetilo je od svog postanka osobitu pažnju tom zadatku, da se stvara prilike k njihovom uzgoju. Vodila ga kod toga ona ista misao, koja je i narodnog našeg velikana, nezaboravnog biskupa Dobrilu. Naše je družtvo samo sliedilo njegovu miljenicu misao i htjelo ju oživotvoriti sa osnovanjem „Djačkog Doma" u Pazinu, te je tomu zavodu iz pieteta prama velikom pokojniku takodjer namienjen naslov „Dobrilovac".

Iz tajnikova izvješća vriedno je pobilježiti ove podatke:

Medju članove utemeljitelje pristupilo je tekom godine 8 novih, a medju redovite 4, tako da iznaša broj prvih 173, od kojih je izumrlo 22, te je njih ostalo 151. Broj redovitih iznaša sada 191.

U ime članarine, darova i zapisa prispjelo je: 1. Članadina: a) utemeljitelja K 585·— b) redovitih K 226·10 c) podupirajućih K 28·—. Ukupno K 839·10. 2. Darovi i zapisi K 30·268·45. Ukupni prihod K 31.107·55. Prama lanj. K 10·803·96 proizlazi višak u ovoj g. K 20.303·59.

Od toga iznosa odpada na: 1. Istru K 7.838·71 godine 1905.—06. K 7.748·44, 2. Hrvatsku K 962·64 god. 1905.—06. K 1.393·20, 3. Trst i okolicu K 1.708·20 god. 1905·—06. K 1.497·80, 4. Druge krajeve kruna 20·598·— god. 1905·—06. K 164·52.

U minuloj školskoj godini uživalo je družtvene podpore 139 djaka u iznosu od K 15·720·56 (g. 1905.—06. 131 djak K 16.210·38). Od pripomaganih djaka bilo je 119 Hrvata, a 20 Slovenaca i to po stalnom obitavalištu i sudbenim kotarima, iz Pazina 47, Voloskog 16, Buzeta 15, Pule 14, Trsta 10, Poreča 6, Kopra 6, Krka 5, Lošinja 5, Podgrada 5, Motovuna 5, Labina 3, Cresa 1, Rovinja 1.

Za nabavu učevnih knjiga, danih na uporabu širomašnim djacima potrošeno je K 366·90.

U osam godina svojeg obstanka izdalo je družtvo za podpore: a) učenicima K 112.280·93 b) za nabavu knjiga K 9.772·48. Ukupno kruna 122.052·41.

Promet lanjske godine u prihodu i razhodu iznosio je K 59·739·24. Račun zakladne imovine K 26.532·28. Račun razpol. imovine K 37·057·48. Faktično stanje imovine po tom iznaša K 19.032·42. U razmjeru prema stanju 1. agusta 1906. K 6.033·80, proizlazi povišenje za K 12.998·62.

Račun zaklade „Djački Dom" — Pazin iznosi K 70.420·03, imovina zaklade K 91.106·95.

Prenosimo pri kraju ovaj proglas na uvaženje svim hrvatskim rodoljubima:

„Hrvatski narode! Mili prijatelji i rodoljubi! U doba, kad nam ovdje u Istri proti neprijateljskom valu Zapada i Sjevera prestaje borba za obstanak, a počinje radostan, ali i težak boj za dostojno uvaženje našega naroda u ovoj grani naše domovine, koja je odavna odtrgnuta od hrvatskog debla, uprte su oči svih istarskih rodoljuba na one, koji imadu u rukama sredstva, da pomognu ovaj naš plemeniti rad. Ne ćemo ovdje govoriti o tom, koliko je naš narod u Istri siromašan, koliko je ubog, koliko je izmučen, koliko je izmoren, koliko je izgubio od svoje imovine, koliko je izgubio od svoje snage, koliko je izgubio od svoje krvi, koliko je izgubio od svoje vjere, koliko je izgubio od svoje narodnosti, koliko je izgubio od svoje slobode, koliko je izgubio od svoje sreće, koliko je izgubio od svoje budućnosti, koliko je izgubio od svoje nade, koliko je izgubio od svoje ljubavi, koliko je izgubio od svoje mržnje

skih Hrvata i Slovenaca na „Djačko pripomoćno družtvo“, koje je i otac i majka, uadi našoj u pazinskoj gimnaziji.

Da „Djačko pripomoćno družtvo“ taj svoj kulturni srećno započeti rad na obranu našeg prava u Istri dalje s uspjehom može nastaviti, očekuje ona prvu ljubav i jaku podporu sve naše hrvatske javnosti, svih Hrvata. Na toj ljubavi, koju je narod dosada uviek dostojno pokazno prema ovom družtvu, počiva njegov obstanak i život. Vaša je ljubav, Hrvati, rodila i uzgojila ovo družtvo, Vaša ga je ljubav ojačala, a u Vašu ljubav postavlja i svoje nade u ljepšu budućnost, iz nje crpe neoborivu snagu u svom svetom boju.

U P a z i n u, decembra 1907.
Predsjednik: Dr. Dinko Trinajstić.
Tajnici: Fran Frankola, Niko Žic.
Blagajnik: Fran Novljan.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Puia 13. II. 1908. Crna novost koja je već doprla u javnost jest ta da su potvrđeni obć. izbori u Puli za II. i III. tielo a za I. tielo vršiti će se ponovni izbor.

Kad je vladi stalo do toga da malo ukroti kamoru, onda se pozivlje na vjerne hrvate, a kad se ta nespasena čeljad, prestrašena pred hrvatskom silom, nešto pokori, onda vlada na novo pogazi hrvate i ruga njim se.

To ćemo pamtiti i u tom smislu uzgajali narod da ne bude više mario za nikoga osim za sebe, da se bude uzdao samo „u sebe i u svoje kljuse“.

Sram nas je da smo u Austriji.

* * *

Ples „Sokola“ dne 8. t. mj. ispao je divno. Sokolovi u društvenim odorama i Sokolice bielo odievene sa trobojnicom preko ramena i prsiju u krasno uresenoj i razsvjetlenoj dvorani činili su jako ugodan utisak. Došli su da vide ples i N. P. g. viceadmiral R pper, sa dva druga vojnička dostojanstvenika i kotarski kapetan Reinlein.

* * *

U nedjeju dne 16. t. mj, u 4 sata po podne priredjuje „Narodna radnička organizacija“ *veliki pučki ples*, uz pratnju glazbe i sopela. Očekuje se silno množtvo naroda.

Promaknuće.

Gosp. B. Bekar profesor hrvatskog jezika u mjestnoj njemačkoj gimnazij promaknut je na IX. činov. razred.

Čestitamo!

Puljski „Narodni dom“ po danu i do kasne noći, svetkom i petkom, uviek je pun života: plesovi, koncerti, sastanci redaju se bez prestanka. Kavana i restauracija posluju, da ne mogu bolje, a Puljski Hrvati često zabrinuto gledaju u svoj „Narodni Dom“, koji je u trećoj godini svoga postati pretiesnim.

Sve ove činjenice ne daju mira puljskim Talijanima. Ratna mornarica postojano boykotira „gradjanstvo“, koje za njit „ne mari“, njihove talijanske gostione uviek su prazne, mnoge su već i bankrotirale, a „Narodni Dom“ napredujo. Kako da zaprieče Talijani toliko zlo? „N. Dom“ nazvaše „Linghendom“ i kad im se žuć prelije, onda stanu denuncirati „Linghendom“.

Slaba im utjeha. Puljski „Narodni Dom“ haje i ne haje, što pas laje na mjesec.

„Balkan“.

Lošinjski kotar.

Iz Cresa nam pišu. Izborne listine bile su kod nas izložene po drugi put, pa je evo prošao ponovni 8 dnevni rok za reklame, a mi smo već hvala Bogu dobili na 363 uložena reklama 340 ničećih odgovora. Bum! Drugome se nijesmo mogli ni nadati od načelnika i komisije, koja povraćo reklame s uzroka: si respinge, perchè si respinge. Oh mondo tondo! Čudno nam je samo, da c. kr. kotarsko Poglavarstvo ne pokazuje više volje, da opazuje ovakve nepodopštine, dapače zadnji puta je ispričavalo komisiju s nekakvom višom silom (vis major), kad su počinili bezakonje neodgovorivši u tri dana na reklame. Isto su i sada učinili, ta naš g. načelnik se je već kad uložismo reklame izjavio: se non lo potremo far in tre giorni, lo faremo in otto. Takva je u tog gospodina volja podvrći se zakonu. Oteli su nam jedan dan za reklame, jer su ubrajali u dan za reklame i dan, kad je bilo objavljeno, da su listine izložene, te da se u prvih osam dana može prigovarat listinama. Prosvjedovasmo nad takvim postupkom, a kapetanat pri sve tom šuti, gdje je to dovoljan uzrok za uništenje već provedenih izbora.

Sit smo svega do grla, te koje čudo ako i prekipi, a krivi će bit oni, koji mogu ovomu učiniti kraj, a neće iti im se neda. Čekamo da vidimo, a dugi put više.

Cres. Žalostna vijest stigla je dne 26. pr. mj. u jutro u Cres iz mjestanca Loznati, koja je javljala, da je braći Ivanu i Franu Kučić izgorjela, 25. na večer kuća do temelja. Siromašna braća, oba oženjena — su devetero neoskrbljene djece, bijahu spremila sve potrebito za zimu, a kad tamo to sve postude žrtvom plamena. Da se priskoči bijednicima u pomoć, koji eto ostadoše bez hrane, odjela, kuće i kućista i to baš sada posred ljute zime; odlučili su s toga ovdašnji rodoljubi prirediti u tu svrhu zabavu. No to neće biti dosta. Toga radi obraća se niže potpisano ravnateljstvo konsumnog družtva vrućom molbom na sve rodoljube i samilosne ljude, da po mogućnosti segnu u svoj žep, te tako svojim prinosom i darom utišaju bijedu i glad pogorelaca.

Milodare prima: Gospodarsko i konsumno družtvo u Cresu.

Predsjednik: *Vitez dr. Fran Coglevina*
c. kr. sveuč. prof. u m.

Beli, na Cresu, 4. veljače 1908. Još na mlado leto o. g. otvorila se kod nas hrv. „Pučka čitaonica“. O, da ti je brate vidjeti, kako vrvi svaki večer veselo narod u čitaonicu — da se tamo odmori od sjekire i motike. To ti je prava pučka škola za odrasle. A ima pak još i nepismenih članova. No ništa zato; i to je dobar znak. Zato često vidiš gdje jedan čita a ostali napeto slušaju.

I to je kako se čuje jedan trn u peti našoj susjednoj gospodi — baš pred općinskim izborima. Creski gospodin Špalu znatiželjan pitao je pače gospodaricu kuće, koliko joj Čitaonica plaća stanarine, a ona mu liepo odbrusila: Poručite da su prostorije badava.

Neka Čitaonica napreduje i prosvjetljuje puk, koji sve više upoznaje koji mu je iskreni prijatelj, a koji nije. Živili naši!

Voloski kotar:

Opatija.

Odbor za priredjivanje velikoga plesa u korist „Družbe sv. Ćirila i Metoda za za Istru“ u Opatiji pozivlje na veliki ples što ga dne 15. veljače ove god. u korist „Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru“ priredjuje u veleljepim prostorijama »Hôtel Bristol« u Opatiji. Početak u 9 sati na večer. Ulaznina: za gospodu K 5, za gospodje K 3. Predplate primaju se sa zahvalnošću. Igra podpuna društvena glazba, a plesom ravna M.o G. Celebrini. Toileta za gospodu: Crno odielo.

Slavno upraviteljstvo ug.-hrv. društva postavit će napomenute večeri p. n. gostovima iz Ricke i Sušaka na raspolaganje parobrod, koji kreće iz Ricke točno u 8 sati na večer.

Električna željeznica Matuljeopatija.

Nakon mnogogodišnjeg nutezanja i zavlačivanja, otvorena je napokom u nedjelju dne 9. t. mj. javnom prometu nova električna željeznice izmedju željezničke postaje Matulje preko Voloskog sa Opatijom. Ta će se pruga proteguti do Lovrana, za koji gradić biti će od velike koristi.

Jedan trak te željeznice imao bi s vremenom odieliti se na cirkulu te krenuti prema Ricci, koja bi tako spojena bila i električnom željeznicom sa Matuljama i sa Volosko-Opatijom-Lovranom.

Iz Mošćenica. Zabava koju je priredila ženska podružnica sv. C. i M. dne 2. veljače o. g. ispala je u svakom pogledu na sve obće zadovoljstvo svih prisutnika. Sve točke programa izvedene su upravo majstorski. Nemala hvala ide gosp. Anselma Ivanišića i njegove supruge Karmele, koji nisu žalili truda ni gubitka vremena, da odigraju svoje uloge onako precizno. Osobito pako g. Josipa Negovetić kao „Verka“ shvatila je svoju ulogu upravdivno. I g. I. D. kao „Zlatko“ bio je veoma zanimiv. Gosp. Anzelma I. ide svako priznanje i pohvala što je onako liepo i skladno uvježbao u pjevanju mošćeničke gospodjice Josipu i Antoniju Ivanišić te Mariju i Valeriju Sparožić i gdu Setora D. i Cvetka Rubinića.

Veoma se je dopao gledaocima dialog „Lega i Družba“, koje su gdjice Lina Rieman kao „Lega“ a Ljubica Desković kao „Družba“ krasno odigrale na sve obće iznenadjenje.

Gosp. Cvetka Rubinića sina g. Josipa Rubinića našeg požrtvovnog borioca i pregaoca za svetu narodnu stvar moramo sa ugodnošću spomenuti radi njegovog patriotičkog zauzimanja za što ljepši izpadak ove zabave, te svojim ljepim i poučnim proslovom prikazao pravednu borbu naše družbe proti zloglasnoj „Legi“.

Postavio biranim riečima članicam na srce kako treba, da se zauzmu za napretak ove podružnice, da i ona uzmogne postaviti kamenčić za veliku zgradu narodnog odkupljenja. A i mali Vinko Mitrović pobudio je u gledaocima sveopću pozornost svojom deklamacijom Istranka, govorio je liepo glatko junački uprav od srdca. Živio Vinko sine divne Dalmacije. Krasno deklamiranje g. Cvetka R. „Istri“ od Jeretova bijaše sve prisutne zapanjila. U kratko govoreći sve je bilo liepo sve poučno da je bila milota gledati i slušati. Već u zoru razidjoše se gostovi zadovoljno svojim kućam.

Očevidac.

Na Veprincu, dne 12. veljače. Želim turiti u svijet radostnu viest, da se je i narod na Veprinaštini započeo osvješćivati. Veći dio ovdješnjih stanovnika rado bi započeo društven život, da probudi u svojoj duši one sile, koje drijemaju, da se obogati znanjem te tako materijalno i moralno pridigne. Narod taj uvidja, da prosvjeta treba, zdrave, kršćanske prosvjete; pak više neće biti život jadan i dosadan. S toga sastala se nekolićina rodoljuba te odlučila, da će od svoga znanja i naobrazbe kušati oplemeniti srce i dušu naroda.

Evo! ozbiljno već misle, da će u najkraće vrijeme ustanoviti čitaonicu u Poljanama, gdje bi članovi čitanjem dobrih knjiga i novina zdravu okrijepu dobivali iza mukotrpnog dnevnog rada; a i na Veprincu rade oko oživljenja „pučke zajednice“, u koju će imati pristup svatko željan nauke i naobrazbe, da bude onda glavom i rukom znao kretati pod svojim krovom, na svojoj zemlji.

Medjutim pako postavlja se temelj boljeg života živom riečju, kojom se želi napriedak polučiti na djeci, kući, u dvoru, polju i vinogradu. Zabilježiti imamo do sada četiri predavanja, naime:

1. dne 6. siečnja: o praznovjerju.
2. dne 12. siečnja: upliv žestokog pića na tjelesno zdravlje čovjeka.
3. dne 26. siečnja: upliv žestokog pića na materijalno blagostanje čovjeka.
4. dne 2. siečnja: odgoj zdrave i bolesne djece do 6. godine.

Dučim se za dojdućú nedjelju sprema predavanje o „razredbi posljedne volje u opće i o oporuci napose“.

Slušaoca obojeg spola ima dostatan broj. Jesu nekoji, na žalost moramo priznati, koji žele i u napried čamiti u duševnoj tmini; nu, nije zamjera, pošto je na njikovim očima mrena debela kao potplat na opanku. Usprkos svemu tomu, nadamo se, da će kao do sada i u budućoj svake nedjelje oživiti stara, inače zapuštena općinska zgrada na Veprincu, koju je nama u svrhu predavanja drage volje ustupilo naše ugledno općinsko poglavarstvo. Dao Bog, da plemenita nakana predavatelja postigne uzvišenu svoju svrhu, naime da nam narod prosvjeti i gospodarski podigne!

Pazinski kotar:

Iz Lindara. Dne 16. prosinca prošle godine obdržala se ovdje dekanatska skupština, u kojoj se sakupilo medju rodoljubnim svećenstvom 32 K za narodne svrhe.

Na predlog vel. gos. župnika iz Gologorice, koji bijaše jednoglasno primljen imadu se timi novci učiniti dvojica učenika odličnjaka na pučkoj školi u Lindaru u društvo sv. Jeronima i zaostala svotica dade se župniku na razpolaganje, koji ju je predao „djačkom pripomoćnom društvu“ u Pazinu. Liepo je i veoma koristno da se novcem sakupljenim na dekanatskim skupštinama učlanjuju u družtvo sv. Jeronima učenici na pučkim školama. Šujević Antun od Antuna i Božić Josip od Ivana iz Lindara će imati dok budu živi krasnu uspomenu na tu skupštinu. Vivat seguens!

Na „sviećnicu“ bilo je jako ružno vrieme, da nebi kako se kaže ni pasa vani pustilo, al strasti i zloba čovječja nikad nemiruje ni u slabom vremenu. Tako se u taj dan klatio po Lindaru njeki crnomanjast stranac sa crnim brcima i mušicom razpitkivajući za uru sv. mise. Pod misom pak od 10—11½ prodro je od zadnje strane od takozvane „presike“ u župni stan po ukradenih ljestvih i počeo je premetačinom po škrinjah, ormarih i postoljah pače i crkvenu blagajnu je otvorio, mislići sada sam „lot pogodio“ al se ljuto prevario. Zaboravio je tužan da čini u Lindaru družtvo sa „orlovimi krili“.

Zatim pak opažen od službnje, koja je taj put doma ostala pobjegao je kuda je i došao — ali lahkih žepova.

Taj „tić“ će biti najbrže onaj isti, koji je u mjesecu novembru prošle godine isto učinio u Gologoričkom župnom stanu premetačinu. Za gg. župnici pozor; u nedjeljama nepuštajte stane bez čuvara.

Pišu nam iz Cerovlja. U „Balkanu“ od 23./12. 1907. bilo je javljeno, kakvoga c. k. poštara imademo mi ovdje.

Sada čujte o njemu još ovo:

Ljudi vele, da često zaknsni doći u ured barem po 1 uru. — Ako ga koji seljak što zamoli, grubo se na njega izdere, a ima kao da su seljaci njegovi sluge. Ako će da se s njime sporazume, treba da znadu talijanski ili da vode sobom tumača. Sa „inteligencijom“ je mnogo uljudniji. Doduše, vele, da reklamacije na novine ne prima, ako nijesu biljegovane. Ali to je malenkost!

Kako je točan u dostavljanju listova strankama, evo primjera: „Pučkog Prijatelja“ od 20. „Našu Slogu“ od 23. i „Balkan“ od 28. t. mj., primio sam tek 28. t. mj. i t. d. Čujem, da je drugima još gore, nego li meni.

Pošto slavna Direkcija posta još neće da premjesti ovog činovnika, preporučamo ga našim gg. zastupnicima. „Balkan“.

Iz Berma. Sakupljeno za Družbu sv. Ćirila i Metoda u Bermu. Darovaše: Paulletić Fran 1 K, Martinčić Rok 1 K, Pastorčić Ivan 40 h, Mališa Antun 40 h,

Hrastić Fran 20 h, Baf Valentin 1 K, Baf Antun 1 K, Baf Antun 1 K, Baf Antun 1 K, Baf Frane 1 K, Baf Josip 80 h, Baf Frane 40 h, Baf Marija 40 h, Baf Josip 20 h, Baf Foška 40 h, Rusac Anton 20 h, Rusac Kate 20 h. Rusac Ivan 20 h, Rusac Josip 20 h, Rusac Martin 40 h, Petar Cvitan 40 h, Hekić Josip 20 h, Hekić Mate 10 h, Suran Ivan 1 K, Suran Šime 40 h, Cvitan Josip 20 h, Utika Cvitan 10 h, Cvitan Ivan 10 h, Cvitan Ivana 20 h, Oplanić Ana 20 h, Rusac Josip 10 h, Ritoša Ivan 10 h, Fume Ritoša 10 h, Rusac Marko 20 h, Suran Josip 1 K, Hekić Antun 20 h, Rusac Barbara 20 h. Ukupno K 15·20. (Prvi iskaz od K 80·55 i ovaj uloženi su u mjesnu posujilnicu).

Iz Pazina nam pišu:

Sve što hrvatski čuti, sve što je naše a nije se prodalo tudjincu, neka veselo pohrli u nedjelju popodne na veliki pučki ples u dvoranu »Narodnog Doma«. Dodjite braćo da se vidimo u velikom broju, da si stisnemo desnice i upitamo za junačko zdravlje te pošteno po domaću naplešemo.

Braćo okolični svi u nedjelju popodne u Pazin!

Franina i Jurina.

Fr. Ča se ono opeta javlja Marki va Lovrane.

Jur. A ca neznas da je umrl Lovranski podeštat, zato se Marki počel javljat da še zna da je on tu i da ki pride na mesto pok. Persića mora se Markiu poklonit.

Fr. A ca su tako nemi Lovranci da još tega dobro ne vide.

Jur. Para se da neki ni kuntenat dokle se ne dogodi ca se dogodilo v Lanišće neko leto.

Razne primorske viesti.

† Biskup dr. Antun Maurović.

U noći od petka do subote u 11 sati umro je nakon duge i teške bolesti biskup senjsko-modruški dr. Antun Maurović u 57 godini života a 12 godina biskupovanja. Bio je dobar pastir stadu svome, vjerno je čuvao baštinu sv. Ćirila i Metoda, staroslovensku liturgiju. Blaga mu u narodu uspomena a od Boga vječna nagrada. Sprovod vršio se dne 12. t. mj.

† Dr. Marijan Derenčin.

Dne 8. t. mj. umro je u Zagrebu nakon dugotrajne bolesti dr. Marijan Derenčin u 78. godini života. S pokojnikom izčeznula je markantna osoba u političkom našem životu. Pokojnik se rodio na Rieci. Za vlade bana Mažuranića bio je odjelnim predstojnikom za pravosudje. Bio je veliki protivnik Khuena te su njegovi govori trajne vriednosti. Iztaknuo se kao izvrstan kriminalista te kazneni branitelj. Napisao je mnogo zakonskih rasprava.

S njime gubi Hrvatska odličnog muža rodoljuba koji je i pod stare dane mladenačkom snagom radio za interese domovine. Bio mu duši pokoj a slava medju narodom kome je posvetio sve svoje djelovanje.

Imenovanje.

Presvj. gosp. Fran Dukić predsjednik okružnog sudišta u Rovinju imenovan je podpresjednikom zemaljskog sudišta u Trstu, a u Rovinj govori se da dolazi savjetnik Perišić sada vodja suda za civilne stvari u Trstu.

Telefonska sveza Trst—Pula Čujemo, da se je na ministarstvu odlučilo, da se još ove godine konstruise jedna uterurbalna telefonska sveza Trst—Pula. Za ovu svezu radili su već nek koliko godina svi pozvani faktori u Trstu i Istri, i sada rekli, da je odlučena konstrukcija zadnje predložene sveze Trst—Buje—Poreč—Pazin—Rovinj—Pula.

Ova je sveza za javni saobraćaj bila od prevelike potrebe, a da bi trebalo tek sada prikazivati joj cienu.

Ovom prilikom ćemo pozvati zainteresovanike, da opet pokrenu akciju za onu drugu, takodjer vele potrebnu svezu, Trst—Rieka, koja bi nas puk spojila i sa Zagrebom.

Položio je izpit. Dne 8 o mj. kod c. k. brzojavnog ureda u Opatiji dobrim uspjehom izpit iz brzojavne struke g. B. Žužić Dubrović, nadučitelj i poštenmeštar u sv. Mateju — občina Kastav. Čestitamo!

Počastnim građjanom Sežane imenovan je g. dr. Gustav Gregorin, odvjetnik slovenski prvak u Trstu. Čestitamo!

Večernje na Nedolje i Svetce po vse leto, po crkvenim knjigam glagolskim. Od staroslavenske akademije na Krku primismo najnovije njezino izdanje, koje je ovih dana izašlo pod gornjim naslovom. Vesperal ovaj priredjen latinicom od Josipa Vajsa u maloj osmini [XVI. 344. (108)] sjajan je dokuz neumorne radinosti i požrtvovnosti staroslav. akademije, koja je ovim krasnim izdanjem upodpunila jednu prazninu u našoj bogoslovnoj literaturi a ujedno pružila praktičnu knjigu bnlima, koji su obvezani na brevir. No osim toga je ova knjiga krasan prinos staroslavenskoj filologiji, pa ju zato preporučamo najtoplije ne samo glagoljašima, nego i svim prijateljima glagoljice. Vesperal ovaj odobren je po preč ordinarijatima u Krku i Senju, te stoji liepo uvezan 3 krune, a finije izdanje 10 kruna, sa poštarinom 10 fil. više, a naručuje se kod staroslavenske akademije u Krku.

Doistine plemenita je misao izdavati glagolske knjige latinskimi slovi, i nadamo da će se do mala i glagolski misal tiskati istim slovima. To više koristi glagoljici nego svi članci i rasprave. Zaludu, hoćeš nećeš, mora se priznati da je mnogi i mnogi svećenik u teoriji branio glagoljicu ali u praksi se nikad nije istom služio upravo radi teškoće u čitanju. Vruće zato preporučamo ovu knjigu svima i svećenicima i svjetovnjacima, te i svećenicima u latinskim crkvama. Vremena se mienjaju, što nije danas sutra može nastupiti te se glagoljica rašriti, a na svaki način kršćansko i rodoljubno je djelo pomagati „Staroslavensku Akademiju.

Pogreb portugal. kralja i prestolonasljednika. U subotu se je obavio pogreb osim neke neznatne nezgode, u podpunome redu. Povorka je krenula iz kraljeve palače do crkve sv. Vincenca. U gala kočijama vozili su se za liesovima visoki državni dostojanstvenici i članovi vanjskih odaslanstva. Sve su trgovine i dućani u znak žalosti bili zatvoreni. Pred crkvom sv. Vincenca čekalo je mrtvački sprovod svećenstvo sa novim patriarhom na čelu.

Nezgode, kako spomenuto, nije bilo osim jedne. Na jednim kolima bilo se je svrstalo previše občinstva i kola popucaše, baš kad je povorka prolazila mimo. Više je osoba ranjeno.

Liesovi su izloženi u crkvi sv. Vincenca za nekoliko dana.

Narodni darovi. Za družbu sv. Ćirila i Metoda: Gosp. Gjuro Vranjac iz Jelšana šalje nam K 10 sakupljenih kod svatbenoga stola prigodom vjenčanja g. Udovič-a Antuna s gospodjicom Marijom Frol iz Jelšana.

Isti je gospodin G. Vranjac, još dne 9. XII. pr. g. priposlao K 6 prigodom vjenčanja g. Rupnika u Dolenjak, što nije bilo pomutnjom uvršteno. Plemenitom i neumornom sabiratelju iskrena hvala, mladencima cvala sreća. Živili!

Talijanski trgovac koji odbija slavenske kupce. Iz Trsta nam pišu, da je činovnik talijanskog trgovca sa sladorom, bakalarom itd. Rastelli-a, kazao jednomu slovenskomu trgovcu, koji mu je predložio slovensko pismo ove značajne rieči: *„Ovdje u Trstu neima šćava, ovdje su sami Talijani“.*

Ta će tvrdka imati stalno kupaca našeg roda i jezika u hrvatskih i slovenskih pokrajina, koji bi morali pokazati činom tomu zagriženu (odnosno činovniku koga on drži i plaća) da u Trstu doduše neima *„šćava“* al da ima na hiljade Slovenaca, Hrvata itd. koji traže, da se postuje njih i njikov jezik. Toga Slavenoždera morali bi njegovi kupci a naši suplemenici izbjegavati, da njihovi novci neblate njegovog talijanskog džepa.

Ples planinske podružnice u Trstu. Od tamo nam pišu, da je dne 1. t. mj. izpao ples podružnice slovenskog planinskog družtva nad svako očekivanje sjajno. Sve prostorije „Narodnog Doma“, koje služe javnosti, bile su pretvorene u pravi planinski raj.

Na plesu je bilo do 2000 osoba. U 10 sati posjetiše ples gg. namjestnik knez Hohenlohe, ravnatelj redarstva dvorski savjetnik Manussi de Montesolo i namjestnični tajnik g. Fabiani. Malo kasnije dodjose i F. M. L. barun Eisenstein i brigadir g. M. Schemua sa nekoliko viših častnika. Odlični gosti pregledali su sve dvorane i bili su ugodno iznenadjeni onim zanimljivim prizorom. Gosp. namjestnik je dapače sažalio, da mu se predstave vrli umjetnici, koji su pretvorili „N. D.“ u planinski raj.

Vesela koračnica „Naprej!“ popratila je dolazak planinara i planinarka iz Bleda, koji su došli u svojim šarenim gorenjskim nošnjama. Živo animirani ples potrajao je do ranoga jutra. Kako čujemo ples je donio liepu svotu čistoga dobitka, koji je namienjen za uredjenje špilje „Dimnice“, koja se nalazi u podgradskom sudbenom kotaru, u sjevernom dielu Istre.

Mrzka im je ratna mornarica, ali njezini novci su im dragi. Prošloga mjeseca julija obratila se je trgovačka komora u Rovinju molbom na ministarstvo trgovine u Beču neka bi ovo uplivalo na upravu ratne mornarice u Puli, da bi se ova i nadalje služila kod onih talijanskih trgovaca i obrtnika, koji inače mrze tu mornaricu iz nna duše. Na tu molbu odgovorilo je ministarstvo trgovine putem c. k. namjestničtva u Trstu, da se je nakon izvida izposlavilo, da uprava ratne mornarice u Puli neupliva na svoje podredjene na korist ili štetu bilo koje političke stranke u tom gradu. Usljed toga, da odsjek ratne mornarice kod ministarstva rata u Beču nemože poduzeti nikakve korake na korist molitelja. Pošto se pako u molbi trgovačke komore radi nesamo o gospodarskom već se bavi i političkim pitanjima, nemože se to uzeti u obzir, jer takova pitanja prekoračuju djelokrug trgovačke komore.

Ovaj odgovor odsjeka ratne mornarice u Beču osupnuo je koli gospodu u Rovinju toli njihove pristaše u Puli, koji su očekivali, da će admiralat u Puli dobiti strogi nalog, da se mornarica mora opet služiti kod onih, koji bi potopili da mogu sve brodove naše ratne mornarice i koji nemaju predjega posla nego da svakom prigodom neprijateljski demonstriraju proti toj mornarici te čak nj zinoga zapovjednika javno izviždaju. Da, da, talijanuška gospodo, prošla su ona vremena kad vas je ratna mornarica trpela i punila žepove a vi ste ju za uzdarje svejedno ružili i grdili.

Sastanak gledo izborne roforme za Istru. Na poziv c. k. namjestnika sastali su se u nedjelju dne 9. o. mj. u Trstu članovi dotične saborske komisije talijanske i hrvatsko-slovenske saborske stranke i nastavili su razpravljanja o izbornoj reformi u nedjelju i ponedjeljak. Izgladila su se nekoja sporna pitanja a nekoja su ostala još neriešena.

Buduća konferencija imala bi se obdržavati do malo dana.

Književno družtvo sv. Jerolima.

Pred malo dana obdržala se je Zagrebu glavna skupština družtva sv. Jeronima. Na skupštinu je došlo i mnogo rodoljuba iz pokrajine. Družtvo liepo napreduje. Sada imade 14.784 članova. Ove godine će družtvo morati tiskati od svake knjige 2000 primjeraka više.

Sliedeće godine će družtvo izdati sliedeće knjige: 1. Koledar »Danica«; 2. Biblija i biblijska povjest, napisao dr. V. Godek; 3. Hrana i kako se priredjuje, napisao M. Salavić; 4. Dolazak Hrvata, napisao Mil. Mayer i 5. Poučni razgovori. Biblija će se štampati u 30.000 primjeraka, a koledar „Danica“ će se morati tiskati u 45.000 primjeraka.

Sveukupni prihod u gotovom zajedno sa blagaj. ostatkom iznosio je K 72·658 i 69 hel., a izdatak 72.459 K i 57 helera. Imovina svih zaklada iznosi 36.019 K i 94 hel. a ukupni družtveni imetak kruna 307.562 i 23 helera.

Trst.

Dne 12. t. mj. na 9 sati u večer obdržati će »Trgovinsko izobrževalno družtvo« u Trstu veoma važan sastanak te su pozvani na isti svi članovi i oni koji se zenimaju za stvar. Dnevni je red sliedeći: 1. Pozdrav predsjednika; 2. Što je za činiti prietnjam bojkotaže naših trgovaca u jestvinah (izvješćuje dr. Ribař); 3. Slučajni predlozi.

Na taj važan sastanak pozvani su naši državni zastupnici, hrvatsko i slovensko novinstvo i trgov. organizacije u Ljubljani, Gorici, Celju, Mariboru i Kranju.

Književno družtvo sv. Jeronima izdat će ove godine od četiri zasnovana svezka prvi svezak ilustrovane Biblije. Tim će se zadovoljiti davnoj želji i potrebi hrvatskoga naroda. Kako su družtvene knjige iz prošle godine u nakladi od 23.000 sve razpačane i prije, nego su prošla i tri mjeseca od dana, kad su otisnute i svezane, ima opravdane nade, da će se ovogodišnja družtvena izdanja s tako uzvišenom i svetom knjigom, kao što je Biblija, uz požrtvovnost družtvenih prijatelja i ljubitelja dubovnog narodnog napredka, razpačati i u znatno većoj nakladi. No kraj svega toga, što će čitava naklada biti veća, vriedno bi bilo same Biblije otisnuti još koju hiljadu povrh ostalih knjiga. Kako naime takve knjige u našem narodu još nije bilo, a niti će je nakon ovoga izdanja na brzo tako lahko biti, ona će se i poslie veoma rado i sama potraživati. Odmjeriti pak sretno nakladni broj svih knjiga, a napose Biblije, to je važna, ali dosta poteška stvar. Da bude što lakša, evo molim družtvene prijatelje, a osobito vrle družtvene povjerenike, da izvole o tom razmisliti te svoju izkusnu odboru dojaviti; pogotovo da znajući ljude i prilike svoga mjesta, napomenu onako na okruglo, koliko bi moglo biti novih, bilo doživotnih članova, bilo članova krunaša. Bila nada sviju što veća, a dobri Bog dao, da se podpuno izpuni!

Prof. Ferdo Rožić
urednik družtva sv. Jeronima.

Listnica uredničtva.

Antun Perišić: La Grange, Illinois. Vašu pretplatu poslanu preko banke *F. Zottia dne 4. januara t. g.* još nismo primili.

POZIV.

Berseško društvo za štednju i zajmove, registrana zadruga na ograničeno jamčenje, poziv lje u smislu § 35 zadružnog ugovora

zadrugare i prijatelje na IV. redovitu glavnu skupštinu, koja će se obdržavati u nedjelju dne 1. marča na 3½ sata po podne u prostorijama opć. ureda u Berseču sa slijedećim

Dnevnim redom:

1. Čitanje i odobrenje zapisnika zadnje glavne skupštine.
2. Izvješće upraviteljstva.
3. Izvješće nadzornog odbora.
4. Potvrdjenje računskog zaključka za god. 1907.
5. Izbor upravnog, nadzornog odbora te pomirbenog suda.
6. Čitanje izvješća o izvršenoj reviziji „Zadružne Zveze u Celju".
7. Možebitni predlozi.

BERSEČ, dne 9. veljača 1908.

Upraviteljstvo.

POZIV

na drugu glavnu skupštinu *„Hrvatskog društva za štednju i zajmove,* registrana zadruga na neograničeno jamčenje" sa sjedištem u Sv. Luciji kod Oprtlja, koja će se držati u školskoj družbinoj dvorani u Sv. Luciji kod Oprtlja dne 1. ožujka 1908. u četiri sata po podne sa slijedećim

dnevnim redom:

1. Izvješće o djelovanju društva.
2. Obračun za godinu 1907.
3. Eventualija.

Obračun izložen je na uvid počam od 21. veljače sve do dana glavne skupštine u družbinoj školskoj zgradi u Sv. Luciji kod Oprtlja.

Sv. Lucija kod Oprtlja, dne 6/II 1908.

Odbor.

POZIV

na II. redovitu glavnu skupštinu društva za štednju i zajmove u Sv. Križu, registrane zadruge na ograničeno jamčenje, koja će se obdržavati dne 23. o. mj. u 3 ure po podne u zadružnoj pisarni.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika prošlogod. glavne skupštine.
2. Izvješće upravnog odbora.
3. Izvješće nadzornog odbora.
4. Potvrda računskoga zaključka za god. 1907.
5. Izbor upravnog odbora.
6. Izbor nadzornog odbora.
7. Slučajni predlozi.

Sv. Križ, dne 9. febrara 1908.

Upravni odbor.

Prodaja siena.

Prodajemo na veliko suho i zdravo prešano sieno.

Pobliže obavjesti daje:

Hrv. poljodjelska banka,

dioničarsko društvo

Zagreb, Preradovićeva ulica br. 5.

Narodnom občinstvu preporuča svoju bogato snabdjevenu robnu trgovinu

Marko Zović

krojački majstor

PAZIN — Narodni dom.

Naručbe obavlja brzo i točno uz umjerene cijene.

Želudčane kapljice

prije zvane i poznate pod imenom

Markove kapljice

sredstvo proti slabosti želuca, imenito proti pomanjkanju teka za jelo, proti grizu i grčevima u želucu i trbuhu, proti nadutosti od vjetrova. Poslije težkog mastnog ili preobilnog jela podup ru naravnu probavu. 1 tucet 4 K, 5 tuceta 17 K, 10 tuceta 32 K, franko postavljeno na svaku poštu.

* * *

Molim izvolite mi poslati još 12 bočica želudčanih kapljica jer mi nužno trebaju pošto na meni upravo čudotvore. Božo Pazić, Kaštel stari.

Molim pošaljite mi jedan tucet kapljica pošto pošto sam uvjeren već kod prijašnih naručba da djeluju izvrstno, te ću svako zgodom iste mojim prijateljima preporučiti. — Ovakovih dopisa, koje ne mogu sve ovdje navesti imadem još mnogo, te stoje svakome na uvid.

Ove kapljice pripravlja samo Gradska ljekarna u Zagrebu, pak zato treba kod naručbe pisati točno na adresu:

Gradska ljekarna Zagreb,

polag trga sv. Marka 20.

Objava otvorenja.

Podpisani časti se ovim obznaniti P. n. občinstvu grada Pazina i okolice da je otvorio vlastiti

Urarski i zlatarski posao

u kući gosp. Antona Bertoša u Pazinu.

Mnogogodišnje njegovo iskustvo i do sada stečeni dobar glas radi solidnih i jeftinih radnja, dovoljno mu je jamstvo, da će ga dovoljan broj P. N. muštrija posjetiti.

Dragutin Gailhofer.

U interesu vinogradara!

Upozoruje se **gospodarske zadruge, posjednike i trgovce** da je **glavno skladište** za prodaju u Primorju poznatog

Sumpora specijaliteta Albani kod Pesaro

vlastničtvo

Sumpornih ruda Trezza-Albani-Romagna

povjereno **isključivo** tvrdki

Paolo Rocco e Nipoti Trst i Rovinj

Za cijene i obavjesti obratiti se jedino navedenoj tvrdci ili njezinim opunovlašćenicima u Poreču gospodinu **Egidio Rocco**, a u Rovinju gospodinu **Antonio Biondi.**

Dvostruki elektro-magnetički

KRIŽ ili ZVIEZDA

R. B. broj 86967.

Telefon br. 45—22.

jest elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod ulega, reume, astme (težkog disanja), nespavanja, zujanja u uhu, neuralgije, slavohlje (migrene) kucanja srdca, zubobolje, mučevne slabosti, studeni ruku i nogu, padavice (spliepsije), mokrenju postelje, nujnosti, nesvjestice, naglohesti, drhtanja sa tielu, influence skopčane sa bolešću hrbta, bliedila (malokrvnosti), želudačnih grčeva, bezteènosti, čachlasa, punokrvnosti, svih udnih grčeva, hypochondrie, tjelesnih grčeva, hämorrhoida, kao i kod svekolike slabosti itd. služi kao nenadkrilivo sredstvo, pošto elektro-magnetička struja cielim čovječnim tielom djeluje, čime se rečene bolesti u najkraćem vremenu izliečе

Poznato je iz liečnici kod navedenih bolesti višekratno elektrizovanje tiela upotrebljuju, ali ipak na taj način, da jaka struja samo prolazno i povremenom kroz tielo prolazi, dočim naprotiv tomu struja elektro-magnetičnog križa ili zviezde R. B. br. 86967, kako je jur rečeno, umjerenim načinom neprekidno na tielo djeluje, što svakako bržem izliečenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 godina stare bolesti izliečene su sa mojim strojem posve! Od izliečenih sa mojim strojem R. B. broj 86967 izražene zahvale kao i od odličnijih slojeva izdane svjedočbe i priznanice iz svju strana svieta pohranjene su u mojoj pismohrani, gdje stoje svakomu u svako doba na uvid. **GDJE NIJEDAN LIEK NIJE POMOGAO, MOLIM POKUŠATI MOJ STROJ,** jer je to sigurno sredstvo proti gore navedenim bolestima, a onaj bolestnik, koji po mojem stroju nebi bio izliečen najdalje u roku od 45 dana, dobiva novac natrag

Upozornjem osobito p. n. občinstvo na to, da se moj stroj ne smije zamjenjivati sa Voltinim, koji je poradi svoga neuspjeha zabranjen u Njemačkoj kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj **dvostruki elektro-magnetički križ ili zviezda R. B. br. 86967 osobito se hvali i uživa vanrednu dopadnost poradi svoje izvrstne ljekovitosti.**

MALI STROJ STOJI 6 K. Rabiti ga mogu samo djeca i jako slabe gospodje.

VELIKI STROJ STOJI 8 K. Rabi se kod ostarjelih 20 godiš. kroničnih bolestih.

Dopisivanje i naručbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Pouzećem ili ako se novac unapred pošalje, razašilje glavna prodavaona za tu i inozemstvo.

ALBERT MÜLLER,

Budimpešta, V/41. Kolar,

Vadasz-ulica br. 34.

Javna zahvala.

Prigodom bolesti, smrti i pogreba našeg nezaboravnog i premilog strica i bratučeda

Dra. Antona Franki

smatramo za dužnost, da izrazimo i ovim putem našu blagodarnost gg. dru. Bjelinskom i dru. Fabijaniću, koji se svoj-ki zauzeše za pokojnika do zadnjega časa. Hvala vlč. svećenstvu omišaljskog dekanata i sa otoka, koje je onako brojno dohrlilo u ledeni naručaj svog profesora, dekana i prijatelja, poimence vlč. župnicima: Trinajstiću, koji je u teškoj našoj tugi, koja nam je svim i pamet i srce ukočila, prvi priskočio, da naš tješi i da ravna onaj nedogledni žalobni sprovod; Mužini, koji je žalostnu povorku predvodio; košljunskom gvardijanu Ivančiću, koji je svojom nadgrobnom besjedom svu crkvu do suza i jecaja potresao. Hvala c. k. kotarskom i općinskom poglavarstvu i svemu omišaljskomu puku, koji je kroz usta svog načelnika s Bogom svome ljubeznom župniku podao — učiteljskom zboru, raznim mjestnim bratovštinama i društvima, te svima koji su se na bilo koji način nas sjetili, naime bilo vjencima, bilo pismima ili brzojavkama, te kojih imena nije nam moguće ovdje navesti, ali koje zato duboko u našem harnom, rasceviljenom srcu ubilježismo.

Dakle svim ukupno još jednom naša vječna harnost, a našem milom pokojniku i mučeniku, preko čije su čelične sjede glave toliki vihori prohujili, dok ga nisu evo napokon u grob shrvali, budi lahka rodna gruda, koju je on toliko ljubio i za koju se je on toliko žrtvovao.

U OMIŠLJU dne 10. veljače 1908.

Anton Franki, c. k. fin. koncipista; pop **Nikola Franki**, vjeroučitelj; kanonik **Nikola Turato**, župnik-dekan.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, *koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više* ***po kruna se.***

Prima novac na štednju od svakoga, *ako i nije član te plaća od istoga 4½%*

čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose *do xooo K bez predhodnog* ***odkaza, a iznose od xooo K*** *ako se nije kod uloženja sugiasno ustanovio vodi ili manji rok za* ***odkaz, na odkaz od 8 dana.***

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, *i to na hipoteku* ***ili na mjenice*** *i sudužnice uz garancija.*

Uredovni sati svaki dan *od 9—xa sati prije podne i 3—6 sati* ***posle podne; u nedjelju i blagdane*** *osim julija i augusta mjeseca od 9—xa prije podne.*

Družtvena pisarna *i blagajna nalazi se u viale Carrara vlastita* ***kuća (Narodni Dom) prvi pod dosno,*** *gdje se* ***dobivaju pobliže informacije.***

Ravnateljstvo.

Broj 8. Pula, u četvrtak dne 20. febrara 1908. God. XLI.

Oglasi, pripeštana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 819·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a neslogu sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu III K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarine.

Plaća i stužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koji u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Makulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni zuradnik prof. H. Handić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Željeznica Umag—Rieka.

Naši državni zastupnici primili su od občinske uprave Umaga talijanski sastavljenu spomenicu za ministarstvo železnica, koju niže doslovce u prevodu priobćujemo, popraćenu sliedećim pismom:

„P. n. gospodine!

Šaljuć Vam prepis spomenice upravljene njegovoj preuzvišenosti ministru železnica umoljava se V. gospodstvo, da mu izvolite pružiti Vašu čvrstu podporu u interesu trgovačkom, poljodjelskom i gospodarskom za čitavu Istru.

Iz municipija u Umagu dne 1. febrara 1908.

načelnik *dr. de Franceschi*".

Spomenica pako glasi:

„Visoko ministarstvo!

Trasiranjem pak dogradnjom železnice Trst—Buje—Poreč počinjena je velika krivica jer se prezrelo najplodniji, najrodniji i najnapučeniji dio pokrajine, t. j. okružje Umaga, Cittanove i Brtonigle. I doista ovo okružje broji preko 15.000 stanovnika te spada medju najbolje poljodjelsko zemljište Istre: bogato marvom, vinom, žitom i uljem.

Sam Umag, bez Cittanove i Brtonigle može proizvesti preko 100.000 kvintala grozdja. U svoje vrieme podnešene pritužbe od strane podpisanog municipija nekorišćene ništa; pošto se je žurilo sa izgradnjom navedene železnice, komisija, koja je prugu pregledala zamolila nas, da odustanemo od naše osnove, koja bijaše ta, da železnica prodje našim gradom, nipošto kroz sadašnju postaju u Saudriji, gdje neima ni sela ni plodovitih poljana. Iz Umaga imala je železnica proći okolo Buja pri lazeć okolicom Petrovja, Materade, Kaneta, Brtonigle na Buje. Na taj način bi se bilo nesamo približilo železnicu najvažnijoj luci ovih strana t. j. Umagu, već bi se bilo takodjer zadovoljilo želji stanovničtva najplodnijeg i najradovitijeg diela Istre sa znatnom koristi po samu železnicu. Odustali smo od zahtjeva, da se izpravi pravac nove pruge najprije radi toga, što nam je bila komisija obećala, da će Umag, biti svakako vezan sa posebnom prugom ili sa Bujama ili sa postajom u Saudriji, a zatim radi toga, da se sa izgradnjom nezategne, što bi bilo od neizmjerne štete po čitavu Istru. Videći, da se više o tom obećanju i negovori, vraćamo se na taj predmet tražeći ono, što nas po pravu ide.

Mimoilazeć činjenicu, da su občine Umag, Cittanova i Brtonigla dužne nositi znatne terete za postojeću železnicu, premda neimaju od iste koristi, govoriti ćemo samo o velikoj koristi za trgovinu i obrt, koju bi pružala pruga, koju pitamo.

Svakomu je poznato, da je luka u Umagu, bilo radi sigurnosti usidrenja, kano i radi svog zemljopisnog položaja, pošto se nalazi nasuprot Mljetcima, najbolja luka Istre, veliko množtvo drva namienjenih za Mljetke, dovoža se u Umag, odakle se ih vozi u taj grad.

Važnost same luke potvrdjena je i priznata nesamo od družtva za parobrodarsku plovitbu Istra—Trst, koje šalje danomice dva poštanska parobroda amo, već i od iste pomorske vlade, koja je uvrstila u proračun svotu od 200.000 K za izdubljenje ulaza, ako bude dobila za to odobrenje od središnje vlade.

Dokaz o važnosti naše luke pruža nam sliedeća skrižaljka:

Brodova na jadra i na paru, koji se svratiše u luku Umaga god. 1903, 1904 i 1905.

Godina	Brodovi koji kreslju		Brodovi koji su usidre	
	brodovi	bačve	brodovi	bačve
1903	1305	104273	313	12263
1904	1486	128896	168	8302
1905	1291	126147	161	1453

Dakle ukupno:

U god. 1903. brodova 1618, bačva 116536
„ „ 1904. „ 1604, „ 137198
„ „ 1905. „ 1453, „ 132404

U ostalom valja opaziti, da u ovoj skrižaljci nisu sadržani oni brodovi, a tih nije malo, koji se usidre za tri do četiri dana, a da se oblasti neprijave.

Samo se po sebi razumije, da će biti saobraćaj brodova mnogo veći čim bude ulaz u luku izdubljen; isto tako bilo bi suvišno dokazivati važnost luke u Umagu, jer je dosta pogledati na zemljopisnu kartu a da se svatko osvjedoči o njegovom vrlo povoljnom položaju i da je ta luka pozvana da bude s jedne strane izhodište čitave pokrajine i s druge strane spojna točka na trgovačkom putu izmedju Mljetaka i Rieke.

(Sada sliedi maleni nacrt, koji nam predočuje železničku svezu izmedju Umaga i Rieke).

Kako je razvidno, počinjena je ogromna nepravda tim, što se je onaj predjel lišilo blagodati železnice, te je od velike potrebe i prešnosti, da se tomu doskoči tim, da se sagradi železnička pruga, kojoj bi bila svrha, da spoji Umag sa Riekom, i to da njoj bude Umag točka izlaza i da prodje okolicom Petrovja, Materade, Kaneta, Brtonigle, Buja oko Krasice, mostom Porton, Livada i Motovuna i da se iduć uz rieku Mirnu spoji u Buzetu i Roču sa državnom železnicom a od Lupoglava (tunelom) na Rukavac—Matulje sa Riekom, te drugom prugom, koja bi spojila Umag sa postajom u Saudriji prolazeć kod Fratriće.

Na taj način bila bi spojena najbolja luka Istre sa Riekom kano što i gornja Istra sa državnom železnicom na ogromnu korist čitave pokrajine.

Sa prugom Poreč—Kanfanar, jurve odobrenom od zemaljskog odbora i spojenjem pruge Poreč—Trst sa zasnovanom prugom na Livade, bio bi i Poreč spojen sa Riekom bilo putem Kanfanara bilo putem Livada te bi tim bila železnička mreža Istre podpuno izvedena.

Ova osnova nije nipošto nova, jer se o njoj u prošlosti već mnogo govorilo, što nam svjedoči i članak priobćen u prilogu lista „Idea Italiana", i radi toga umoljava se visoko ministarstvo, da izvoli odmah odrediti:

I. Neka se proući trasiranje železničke pruge Rieka—Lupoglava i Roč—Umag u naznačenom pravcu, kao što i jedna pruga iz Umaga do postaje u Saudriji.

II. Pošto bude proučeno spomenito trasiranje, neka se odmah sagradi odnosne pruge i to za upodpunjenje istarske železničke mreže i u prilog ovog radinog stanovničtva, koje nemože često razpačati proizvode svoje zemlje radi nestašice spojivih puteva sa glavnimi trgovačkimi središti, kano što i u občenitom interesu Istre.

Iz municipija u Umagu dne 20 jenara 1908.

načelnik *dr. Jakov de Franceschi.*

(Na ovu osnovu vratiti ćemo se prvom zgodom i to tim radje, pošto je o njoj bilo govora s hrvatske strane i u zemaljskom saboru Istre).

Redovita glavna skupština

„Bratovštine hrvatskih ljudi u Istri", obdržavana u Kastvu dne 10. oktobra 1907.

(Konac.)

U članove utemeljitelje upisalo se krčko učiteljsko družtvo i gosp. Jakov Jakac c. kr. profesor u Kastvu. Svi darovi iznašaju svotu od 868 K, a oprosti čestitanja 155 K dočim godišnji prinosi samo 75 K, a kamati družtvenih glavnica 254 K.

Svim ovdje navedenim i ostalim neimenovanim darovateljem, koji su se kojomgod prigodom većim ili manjim darom sjetili Bratovšćine, budi ovdje izražena najsrdačnija hvala.

Usljed raspisa natječaja na potpore prispjelo je odboru 26 molba. U odborskoj sjednici držanoj 22. maja 1907. odlučene bjehu sliedeće potpore:

A) Svećeučilištnim djakom:

1. T. M. (Cres—Beč)	60 K
2. I. R. (Trst—Zagreb)	60 „
3. R. St. (Pula—Zagreb)	60 „
4. M. A. (Kornić—Zagreb)	60 „
5. F. N. (Punat—Zagreb)	60 „
6. Ž. A. (Punat—Zagreb)	60 „
7. V. D. (Kastav—Beč)	60 „
8. B. M. (Baška—Zagreb)	60 „
9. O. I. (Štivan—Zagreb)	60 „
10. R. I. (Vodice—Beč)	60 K
11. Ž. P. (Rovinjsko selo—Beč)	60 „
12. M. S. (Gračišće—Zagreb)	60 „
13. F. H. (Kastav—Zagreb)	60 „
14. F. Iv. (Boljun—Prag)	60 „
Ukupno	840 K

B) gimnazijalcem:

1. M. D. (Kastav—Sušak)	40 K
2. Š. A. (Volosko—Sušak)	40 „
3. Ž. J. (Veprinac—Sušak)	40 „
4. J. N. (Dobrinj—Sušak)	30 „
5. V. I. (Dobrinj—Sušak)	30 „
6. K. A. (Omišalj—Senj)	30 „
7. R. R. (Pula—Pula)	40 „
8. D. M. (Gorenjavas—Sušak)	30 „
Ukupno	280 K

C) Učiteljskim pripravnikom:

1. K. F. (Draguć—Kastav)	30 K
2. D. M. (Vabriga—Kastav)	30 „
3. M. N. (Punat—Arbanasi)	30 „
4. D. E. (Altura—Dubrovnik)	30 „
Ukupno	120 K

Osim toga je gosp. ravnatelju c. kr. učit. škole u Kastvu izručeno 60 K za nabavu učila siromašnijim djakom.

Razdiljeljeno je dakle u potpore ukupno 1300 K. Osim toga odlučeno je u istoj sjednici, da se „Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu dade ostatak prihoda, ali da se netiče glavnice.

Od svog postanka do danas razdijelila je Bratovšćina u potpore 30.144 K.

Cijelokupna glavnica Bratovšćine iznaša danas 30.400 K te se je povećala napram prošloj godini za 1559 K 58 p.

Skupština prima ovo izvješće do znanja, na što g. predsjednik pozove društvenog blagajnika g. Miroslava Grosman, da podade izvještaj o gospodarenju sa društvenim imetkom tekom minule upravne godine.

Ovaj izvještuje kako sliedi:

Izvješće blagajnika

Prihod:

1. Godišnji prinosi	K 75·—
2. U ime kamata uniišlo	„ 254·40
3. Oprost od čestitanja	„ 155·—
4. U ime darova uniišlo	„ 868·20
5. Povraćene glavnice	„ 640·60
6. Preostatak od 11/10 1906.	„ 988·10
Ukupni prihod	K 2931·30

Rashod:

1. Godišnje potpore djacima	K 1300·—
2. Zajmovi	„ 700·—
3. Uložilo se u Posujil. u Volosku	„ 600·—
4. C. k. porez. uredu u Volosku	„ 84·16
5. Razni potrošci	„ 24·62
Ukupni rashod	K 2708·78

Od ukupnog prihoda od „ 2931·30
odbiv ukupni rashod od „ 2708·78
preostaje u blagajni K 222·52

Stanje imovine „Bratovšćine"

sastoji u:

I. Posujilnicama i štedionicam	K 16968·—
II. U privatnim zadužnicama	„ 6129·—
III. U obveznicama, dionicama, založnicama	„ 6180·—
IV. Razno (zaostale kamate, pokretnine, gotovina)	„ 1123·—
Ukupna imovina iznosi	K 30400·—
Prema prošlogod. ukupnom iznosu od	„ 28840·42
povećala se imovina sa	K 1559·58

Miroslav Grosman, blagajnik.

Izvješće revizionalnog odbora.

Na upit g. predsjednika, da li imade tko štogod opaziti na izvješće društvenog blagajnika, ogiasi se član revizionalnoga odbora gosp. Kazimir Jelušić, te izjavlja u ime tog odbora, da su društveni računi pregledani i nadjeni u potpunom redu; zato predlaže, da skupština podijeli apsolutoriji društvenom odboru, a gosp. blagajniku da izrazi zasluženo priznanje na revnom vodjenju blagajničkih poslova. Taj prijedlog skupština prima uz povike: „Živio Grosman!"

Nadalje preporuča isti, da društveni odbor u buduće sa svom strogošću postupa sa onim privatnim dužnicima, koji neplaćaju redovito godišnje kamate ili nemarno zaostaju sa plaćanjem istih.

Nestašica narodnog svećenstva.

Čitali smo ovih dana statističke podatke o hrvatsko-slovenskom djačtvu iz Istre na raznih sveučilištih. (Priobćujemo i mi te podatke. Op. ured.) Tamo stoji, da se naših mladića posvećuje najviše pravničkim znanostim, što je posve naravno, jer je naša mladež skroz i skroz siromašna, te svršava pravničke nauke najmanjim troškom i dodje najbrže do namještenja. Nu za desetak godina imati ćemo toliko svršenih pravnika da će težko svi biti kod kuće namješteni. Valjalo bi dakle, da se mladež na vrieme uputi neka se posveću i drugim strukam znanja jer trebamo još narodne inteligencije u svih strukah ljudskog znanja i umjeća.

Mladeži našoj valja predočiti takodjer pogibelj koja narodu prieti ako ostane bez narodnog svećenstva. Mi znademo, da se od mladića, koji se posvećuju svećeničkom zvanju, zahtjeva velikih žrtava, jer svećenik mora da bude i učen i mudar i susprezljiv i na žrtve vazda pripravan, ali bez žrtava neima ni duševne ni narodne slobode. Nitko drugi, bilo u kojem zvanju, nemože svomu narodu toliko pomoći i koristiti, koliko čestit i vriedan svećenik, koji je od naroda poteknо i koji pozna najbolje sve njegove jade i nevolje.

Nestašicu narodnog svećenstva čutimo već sada u našoj užoj domovini u obće, napose pako u tršćansko koparskoj, a najpače u porečko-puljskoj biskupiji.

U ovoj posljednjoj biskupiji proredjeno je narodno svećenstvo tako silno, da ćeš se riedko namjeriti na čestita i vriedna narodnog svećenika. Naše su tamo župe i kapelanije povjerene narodnim odpadnikom iz Dalmacije, bilo talijanskim doklaćenikom iz Trenta i Italije, ili pako onim, koji su odgojeni u koparskom konv ktu u duhu i smislu talijanske vladajuće svojte u Istri.

Preporučamo dakle toplo našim mladićem i onim, koji ih odgajaju, da nezaborave jedni ni drugi na njihove dužnosti prema Bogu i narodu, koji treba čestitih i vriednih domaćih svećenika kao ozebao toplog sunca.

U starije vrieme dolazilo je k nama u Istri narodno svećenstvo iz susjednih slovenskih zemalja, te ćak iz Moravske i Češke, ali danas nedolazi više skoro nitko. Radi toga valja da se sami pobrinemo za svećenički naraštaj, pak da popunimo mnogobrojne praznine, koje su nastale u mnogih stranah Istre.

Domaći svećenik, mladi Istranin odgovarati će bolje i lagljе svomu težkomu zvanju, jer pozna i jezike i običaje, dobre i zle strane svoga pučanstva, medju kojim mu je raditi za njegovo tjelesno dobro i za spas njegovih duša.

Izpravak.

Nije istina, da je Anton Kalac, prepozit u Pazinu, držao na sjednici djačkog potpornog društva dne 18. decembra 1907. govor, što ga tiskala „Naša Sloga“ dne 13. t. mj. br. 7 a prije „Balkan“, koji govor počimlje sa riečima: „Znameniti dogodjaji . . . potrebno je, da istaknemo itd. . . .“, već je istina da je dr. Š. Kurelić pomenuti govor na društvenoj skupštini glasno pročitao te izričito kazao da je taj govor sastavio dr. Dinko Trinajstić, koji onog dana nije mogao doći valjda radi bolesti na sjednicu pa primoran, da ga zamjeni Anton Kalac prepozit kao potpredsjednik.

Pazin 14. II. 1908.

A. Kalac, prepozit.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Pula 20. II. 1908. Kako smo u prošlom broju javili c. k. namjestničtvo u Trstu uništilo je izbor občinskog zastupstva u Puli za I. tielo, dočim je izbor za II. i III. tielo potvrdjen. Imati će se dakle ponoviti izbor za I. tielo.

Ogorčenje svih dobromislećih občinara Pule radi potvrdjenih izbora u II. i III. tielu u Puli jest veliko jer se občenito drži, da je tim korakom vlada istarskoj kamori pošla u susret. Kamora ima da se zahvali na toj ničim nezasluženoj usluzi ministru predsjedniku barunu Becku, koji nepozna ili neće da pozna rovarenja kamore proti svemu što nije izključivo talijansko. Njemački dekret, kojim vlada javlja svoju odluku kotarskom poglavarstvu i gradjanskomu izbornomu odboru, bijaše od strane predsjednika tog odbora g. Jurja Benussi odbijen — jer da nije sastavljen u talijanskom jeziku. To je uzdarje barunu Becku!

* * *

Ples „N. R. O. obdržan prošlu nedelju ispao je upravo sjajno. Puna dvorana plešača, pune galerije radoznalog svieta. Neprestano je dolazio narod da se pošteno po domaću pozabavi. Ples je trajao od 4—10 u večer.

* * *

U subotu 22. t. m. na 8½ u večer počimlje veliki i sjajni ples „Dalmatinskog skupa“. Sjegurni smo da će se „D. S.“ opošteniti, te da ćemo vidjeti u velikom broju braću iz kršne Dalmacije u „Narodnom Domu“.

* * *

Dne 26. XI. pr. g. bili su uapšeni radi teške sumnje da su prouzročili smrt pok. Šiligoja, četiri Galežanca a koji dan zatim još jedan Galežanac.

Nakon raznih izviđa ispuštena su trojica njih na slobodu, te se je odustalo od daljnje istrage proti istima a proti Ivanu Diritti i Dinku Zanetti, koji su ostali u zatvoru, istraga dalje traje.

* * *

„Dalmatinski skup“ u Puli priredjuje dne 22. t. mj. u prostorijam „Narodnog Doma“ veliki svoj godišnji ples. Početak na 8½ u večer. Imadu prava ulaza samo pozvanici. Tko nebi slučajno dobio poziva neka se javi kod g. Save Ivančevića ili kod g. A. Dominis u via Marianna.

* * *

Počamši od 1. marča u nedjelju i u blagdane „Posujilnica“ u Puli biti će zatvorena cieli dan. Donašamo to do znanja osobito okoličanom da se badava ne trude do Pule. Isto vrijedi i za Podružnicu u Pazinu.

Voloski kotar:

Iz Opatije pišu nam. Požrtvovni odbor za priredbu sjajnog plesa na korist „Družbe sv. Ćirila i Metoda“ uložio je mnogo truda i mnogo ga je stojao brige, ali on je sve to rado podnio i na sve veselo zaboravio pošto je uspjeh tog plesa svako njegovo očekivanje nadvisio. Milih gostova nadošlo je sa svih strana naše krasne Liburnije ali najmiliji bili su nam oni iz odaljenih hrvatskih i slovenskih zemalja, koji su baš u tu svrhu amo poletjeli ili koji borave u našem biseru po kojem drugom poslu.

Mnogobrojne članove riečke „Narodne čitaonice“ predvodio je njezin velevriedni i velezaslužni predsjednik g. Mato Polić. Junački sušački „Sokol“ došao je korporativno na našu zabavu a tako i vološko-opatijski. Od vidjenijih gostova Rieke i Sušaka vidjeli smo gg. dra. Ivana viteza Kiseljaka, dra. Medanića, predsjednika „Akademije“, dra. Sachsa, H. Bačića, sušačkog načelnika, starog družbinog prijatelja g. Ivana Bakarčića itd. Od gospodja napomenut nam je presvjetlu gospodju barunicu Zmajić, te gospodje Ružić, Rošić, Sachs, Bakarčić itd. Da nam je moguće nabrojili bismo svih, jer su nam svi jednako mili i dragi.

U liepoj, upravo ukusno uredjenoj dvorani razvrstali su se redovi plesača i plesačica i čekaju na znak, da zaplešu prvu četvorku. U to se u občinstvu razširi glas:

— Ministar dolazi!

U taj se mah na ulazu u dvoranu prikazala visoka pojava krasne gospodje, supruge ministra za Češku, preuzvišenoga g. Pražeka. Vodio ju član odbora gosp. dr. Landr, a sliedio ih je časak iza toga preuzvišeni gosp. ministar u. pratnji narodnoga zastupnika g. Vjekoslava Spinčića. I glazba i občinstvo pozdraviše visokog dostojanstvenika i milostivu njegovu gospodju, a naš zastupnik g. Spinčić, koji je te večeri iz blagonaklonosti preuzeo čast domaćina, poveo je naše visoke goste na liepo i razkošno upriličen podij, gdje se je domala razvio topao i srdačan razgovor.

A došlo je i drugih odličnika i predstavnika mjestnih oblasti. Da napomenemo samo neke: Grof Oršić, barun Zmajić, dr. Glay, barun Schmidt, Lucian Croci, više članova poljske aristokracije itd. Sva su ta gospoda bila povjerena prof. Vjekoslavu Spinčiću, koji je kao fini i uzorni domaćin držao visoko društvo u najljepšem razpoloženju.

Čitave večeri vladao je medju prisutnim najbolje razpoloženje te si mogao svakomu čitati zadovoljstvo na licu, što je doprinio u dobrotvornu svrhu svoje zrno i što se je za to ugodno i krasno zabavio.

Uspjeh te nezaboravne večeri bio je upravo sjajan koli u moralnom toli u materijalnom pogledu, na čemu čestitamo iskreno neumornomu i požrtvovnomu odboru.

U dva sata iza ponoći oprostili smo se s našom braćom iz Rieke, Sušaka i Bakra. Do parobroda su ih pratili naši srdačni pozdravi i oni maljušni mokri diamanti, što su kao da bi naše suze, polako sipili iz našega neba. Tako se je eto svršila ta naša slava, koja je našem elementu u ovim krajevima pridigla prestiž i samosviest. U tome je sve ono golemo moralno značenje našeg bratskog sastanka u „Hotelu Bristol“.

U dva dana dva sprovoda u Opatiji. Nedjelju dne 16. febrara po podne bio je sprovod mlade gospodje mladoga trgovca Tomašića u Opatiji. Umrla je od porodjaja. Sve što ju je poznalo plače za njom. Bila je dobra bila je blaga, a živila je u najvećem skladu i najvećoj ljubavi sa svojim vriednim suprugom. Bila njoj lahka crna zemljica koja ju prerano pokriva. Našemu Tomasiću naše bolno saučešće. — Ponedeljak dne 17. febrara poslie podne sprovelo se je do hladnoga groba Antona Pošćića, pomorskoga kapetana. Bilo mu je nješto preko šestdeset. Bio je jak, krupan, zdrav. Moglo se je misliti da će dočekati bar 80, kako je to i njegov pokojni otac. Kad ga je slrvala ga je bolest u mjesec dana još razmjerno ne stara. Ostavlja udovu za troje još nedorasle djece. Bio je občenito poznat i obljubljen u Opatiji i na Voloskom. To je pokazao i sprovod kod kojega su učestvovali tako rekuć svi poznatiji muži iz Opatije i Voloskoga. Uz ljes stupalo je njekoliko pomorskih kapetana u crnom ruhu. Bog mu dao pokoj vječni! Njegova gospodja udova i djećica i ostali njegovi nek primu naše bolno saučešće.

Bdite nad svojimi pravi. Dne 8. veljače po podne ove godine putovali su poštnim vlakom iz željezničke postaje Matulje-Opatija medju ostalimi zastupnik Spinčić i dr. Červar. Vratar, njekakav novajlija, zapita jih za vozne listiće, i to *njemačkim jesikom*. Oni ga zapitaše, zar neznate hrvatski? i to dakako hrvatskim jezikom. On će na to: Ne, nego njemački i talijanski, i francuzki. Rečena dvojica naših muževa, nit mu pokazaše karata, nit mu što dalje odgovoriše. Išli su u pisarnu, pitali za knjigu pritužbu, i pritužili su se u njoj proti tomu da se na postaji kakva je Matulje-Opatija nalazi službenik, koji nezna hrvatski. Prometno ravnateljstvo južne željeznice odgovorilo njim je već dne 12. veljače, da je njihovu pritužbu od 8. veljače primilo, i da će se onoga vratara iz Matulja maknuti. — Nek bude i ovo naukom svim našim, da treba svuda i uvjek bdili nad svojimi pravi. — Ovom prilikom bi upozorili gospodina načelnika postaje, da bi se i on sa svoje strane morao pobrinuti za to, da postaja dobije svoj hrvatski nazov i da razni oglasi, objave, upozorenja budu hrvatska, u jeziku najmo jedinom što ga domaće putujuće občinstvo rabi.

Srdoči (občina Kastav).

Mjestna „Hrv. pučka čitaonica“ priređuje u subotu, dne 22. ov. mjes. plesni vjenčić za svoje članove i prijatelje u svojim prostorijama. — Početak u 8 sati na večer.

Bečki načelnik u Lovranu. Prošli čedan stigao je u Lovran na dulji boravak radi oporavljenja narušenog zdravlja bečki načelnik i vodja njemačke kršćansko-socijalne stranke g. dr. Karlo Lueger.

Odličnoga gosta dočekaše poglavice crkvenih i svjetskih oblasti te ga najsrdačnije pozdraviše želeći mu ugodan boravak i što skorije podpuno ozdravljenje.

Talijanski će liberalci Istre stalno zamjeriti lovranskomu načelniku što je kao *liberalac* pozdravio vodju kršćansko-socijalne il po njihovu natražnjačke stranke.

Moščenice. Podpisani odbor ženske podružnice Družbe sv. C. i M. za Istru zahvaljuje se najuljudnije P. n. gg. koji su prigodom zabave na 2. II. o. g. predplatili ulaznину i to g. A. R. iz Rieke 10 K,

Izbor društvenog predsjednika i upravnog odbora.

Kod ove točke dnevnega reda oglasi se za riječ gosp. Ivan Žiganto. Navadja, da je Bratovšćina od svojeg postanka uvijek bila miljenica kastavskih dekana i da je do sada svaki dekan kastavski bio ujedno predsjednikom Bratovšćine, pak premda mu je poznato kolikim je poslom opterećen dekan u Kastvu, sa svim tim želi on kao i druga gospoda članovi, da časnu službu predsjednika Bratovšćine hrv. ljudi u Istri preuzme takodjer i sadašnji župnik-dekan kastavski. Radi toga predlaže, da skupština bira veleč. g. Frana Ryšlavy, a od njega se nada, da će tu čast i primiti. Skupština prima taj predlog aklamacijom.

Dosadašnji predsjednik Bratovšćine veleč. g. Antun Ellner na to pozdravi novog predsjednika i ustupa mu mjesto, a ovaj se zahvali skupštini na iskazanoj mu časti, te obećaje svim silama nastojati oko napretka Bratovšćine.

Na predlog g. Kazimira Jelušić birani su u upravni odbor dosadanji članovi gg.: Spinčić Vjekoslav, Dukić Fran, Dubrović Božo i Šepić Mate, a mjesto pok. Monsignora Zamlić Vinka i odstupajućeg člana g. Grosmana birana su gg. Franković Fran ravnatelj c. kr. učiteljištne škole i Jakac Jakov c. kr. profesor.

Gosp. Kazimir Jelušić zahvaljuje toplim riečima veleč. g. Antunu Ellneru na trudu i brizi, koju je imao kao predsjednik Bratovšćine i gosp. Miroslavu Grosmanu, koji je dugi niz godina marljivo, točno i savjesno vršio dužnosti društvenog blagajnika, te predlaže, da se obojici u zapisnik današnje skupštine uvrsti dužna zahvala. Skupština prima prijedlog jednoglasno uz poklik „Bog jih poživio!“

Gosp. Antun Ellner zahvaljuje se u ime svoje i u ime gosp. Mir. Grosmana na iskazanom priznanju.

U revizionalni odbor birani su dosadanji članovi gg. Kazimir Jelušić, Vinko Rubeša i Nikola Žic.

Gosp. Kazimir Jelušić preporuča upravnom odboru, da po mogućnosti uznastoji doći u posjed još nekojih dionica „Narodnoga doma“, da tako Bratovšćina malo po malo postane sama vlastnicom te zgrade.

Pošto se nitko više neoglasi za riječ, zaključi predsjednik skupštinu.

g. A. Puž župnik u miru 5 K, vel. gosp. Antun Raguzin žup. u Zamasku 3 K.

Isti odbor obdržavati će dne 23. o. m. svoju glavnu godišnju skupštinu na 3 sata poslje podne u prostorijah hrvatske čitaonice. Poslje skupštine predstava za mladež „Mlado pastirče“ i deklamacija.

Pozivlju se sve članice da izvole doći točno na 3 sata. Odbor.

Pazinski kotar:

Iz Pazina dobivamo:

Glavna redovita skupština „Hrvatske čitaonice u Pazinu“ obdržavati će se dne 8. ožujka tek. g. u 11 sati pr. podne u prostorijama »Hrvat. čitaonice« u Pazinu, te se na istu pozivlju članovi.

Ako se u gori odredjeni sat ne sakupi potrebiti broj članova, onda će se skupština obdržavati istoga dana u 2 sata po podne uz kojimudrago broj članova.

Dnevni red je sliedeći: 1. Izvješće odbora; 2. Izbor novog odbora; 3. Eventualia.

Za Odbor:
Predsjednik: *Dr. Kurelić*
Tajnik: *Dr. N. Banićević.*

Brzojav bez žica.

Knjižara Ivana Novaka u Pazinu (Istra) izdala je svojom nakladom zgodne u formi pravog brzojava, sa raznimi prigodnimi napisi »Brzojav bez žica« za šaljive pošte prigodom obdržanja raznih zabava. Knjižara se obvezuje dati od svakih 100 prodanih brzojava 1 K »Djačkom prip. društvu« u Pazinu. Točan račun vrhu prodanih brzojava biti će objelodanjen u novinama.

Ciena je za 100 komada 5 K, tko naruči 1000 komada dobiva 10% popusta, Razašilje se pouzećem ili unapried poslanim iznosom.

»Brzojav bez žica« vlastničtvo je samo knjižare Novak u Pazinu, svaka zloporaba bila bi prevara na štetu plemenite svrhe.

Knjižara Novaka nam javlja, da je u izgledu još neko iznenadjenje trajnog i nesustezivog uspjeha i ogromne koristi za narodnu svrhu.

Vruće preporučamo da se naruči što više moguće tih »brzojava bez žica«, time će se pomoći narodnoj stvari u Istri i osokiliti našeg čovjeka na daljni rad. Hvalimo liepu namisao g. Novaka i želimo mu svaku sreću u tome i u svakom drugom poduzeću. Pošto je pokladno vrieme već skoro na svršetku, može se eventualno i brzojavno naručiti »brzojav bez žica«.

Tinjan.

Mjestna »Hrvatska čitaonica« i »Kmetsko društvo« pozivlju na zabavu, koju priredjuju u nedjelju, dne 23. t. mj. u 5 sati po podne. 1. Pozdrav. 2. Dr. Razlag Dr. Ipavec: »Domovini«. Pjevanje. 3. A. Šenoa: »Kugina kuća«. Deklamacija. 4. »Mala prelja«, Solo-scena s pjevanjem. 5. Varjačić-Kolander: »Hrvatska pjesma«. Pjevanje. 6. S. Vraz: »Traži i dat će ti«. Deklamacija. 7. Šaloigra u 1 činu, »Raztrešeni starci«. Lica: Major Komarić, Milka, majorova ćerka, Kapetan Muhvić, Janko, kapetanov sin. 8. E. Z, Knievald-I. pl. Zajc: »Ružica i slavulj«. Pjevanje. 9. Lakrdija: »Mladi i mlada«. Po narodnoj pjesmi. Lica: Marko, Branko, Markov znanac, Janja, više prijatelja. — 10. Tombola. — Ulaznina za članove 40 h, za nečlanove 60 h, za djecu 20 h. — Djeca smiju doći samo u pratnji svojih roditelja.

Grimalda. Prigodom glavne skupštine družbine podružnice na Grimaldi sabralo se za zaslužnu Družbu sv. C. i Metoda K 19·66, darovase sliedeća gg.: Mikša Andre, župnik na Grimaldi K 4·60, Šestan Ivan, krčmar iz Draguća K 2, Pilat Ać. župeupr. u Draguću K 1·90, Pavlović Josip Antunov iz Mošćica K 1·66, Matković Andjeo pok. Jureta iz Grimalde K 1·60, Krivičić Vinko krčmar na Grimaldi K 1·40, Črnjeka Mate učitelj u Draguću K 1·30, Gržinić Ivan Franov iz Draguća K —·70, Korelić Ivan iz Draguća K —·60, Škrgat Ivan iz Draguća K —·60, Hreljak Josip iz Grimalde K —·60, Dušić Mate iz Podmeja K —·60, Stipin Ivan pok. Ivana iz Grimalde K —·60, Petrović Ivan iz Podmerišća K —·40, Krivičić Andre iz Grimalde K —·20, Matković Andjeo od Andjela iz Grimalde K —·20, Štrpin Josip trgovac na Grimaldi K —·20, Pungerčić Marija K —·20, Krivičić Ljubica K —·20, Matković Ante iz Grimalde K —·10. Liepa hvala svim darovateljima, a napose svijesnim i vrlim Grimalčanima. — Darovi sa članarinom se otposlase društvenom ravnateljstvu u Opatiju.

Za božičnicu u Draguću podariše sliedeća gg.: Jakac A. učitelj u Humu K 10·— Krek Fr. u Draguću K 5·—, Šturm Š. u Draguću K 5·—, velč. Lad. Tonković svećenik u Račicama kraj Buzeta K —·4, veleč. Mikša A. župnik na Grimaldi K —·2, Vodopija M. seljak iz Račica K —·40, veleč. Pilat A. upravitelj župe u Draguću K 6·33, draguški rodoljubi sabraše medjusobom K 9·93, Sirotić Antun 1 K, vel. Vranić svećenik u miru na Vrhu 1 K, vel. Fr. Peršić župnik na Vrhu 1 K.

Plemenitim darovateljima svesrdna hvala, a od Boga plaća.

Za ravnateljstvo hrvatske škole
Mate Črnjeka, rav. učitelj.

* * *

U veselom društvu kod gosp. Josipa Štrpina, trgovca na Grimaldi, a na predlog gosp. Ivana Šestana, tog našeg vrlog rodoljuba i narodnog borca, sabralo se za velevrijednu „Družbu“, miljenicu potlačenih istarskih Hrvata K 5, darovaše gg.: Ivan Šestan K 1, Štrpin Josip trgovac 1 K, Vinko Krivičić krčmar K 1, Mate Baksa K 1, M. Črnjeka 1 K, u istu svrhu darovao K 1 gosp. Ivan Gregorović iz Mlaka-Grimalda.

Tako valja, rodoljubi! Gdjegod se kupili i u kakvom god se društvu nalazili, sabirate za našu dičnu Družbu! pa makar nekoliko para sakupili, dobro dodje!

Koparski kotar:

Iz Buzeta. Nemože se popustiti a da se nedonese na javno znanje uredovanje c. k. poreznog ureda u Buzetu u hrvatskom jeziku.

Pred nekoliko dana stigao je jedan dopis upravljen na općinsko glavarstvo u Buzetu od toga poreznoga ureda, koji spis još nikako kod rečenog glavarstva bio nije, te koji doslovno glasi:

„Vraća se
Općinskome Glavarstvu
Pinguente.

Zašto želite priklopite relativni namire za kr —: 84 i kr 1·20 za šumske štete“. a na cestovni odbor došao je dopis od istog ureda sa omotom pod naslovom „Slavnom gospodarstvo cestnog odbora Buzet-Pinguente“.

Pošto je gornji dopis prava zagonetka, jer se nezna što porezni ured sa izrazom *„zašto želite“* izraziti namjerava, bilo bi željeti da nam tu zagonetku riješi.

Upravo je sramotno za jedan c. k. ured, da u ovakvom nesmislu dopisuje, a kakav tek mora da bude usmeni saobraćaj gospode činovnika rečenog ureda sa strankama, koje su nemalo isključivo u cijelom ovome sudbenom kotaru hrvatske ili slovenske narodnosti, gdje nemaju vremena da razmišljaju, koliko kod pismenog sastavka.

Već jednom bila bi doba, da nadležne oblasti namještaju kod raznih c. k. ureda činovničtvo, koje poznaje potpunoma jezik stanovničtva, jer nikako nije dolično za jedan c. k. ured, da njegovi spisi služe na opću veselost, i da činovničtvo nezna niti usmeno niti pismeno općiti sa strankama niti u uredima u pripoznatim zemaljskim jezicima.

Dane, dne 15. II. 1908.

Dne 11. 2. 1908. dogodila se je nesreća na cesti koja vozi od Buzeta preko čičarije u Podgrad i to medju sela Brest-Dane. Vrućali su se kući u Dane konji sa kočijom i 2 mladića. Stignuvši zgora Bresta oko 5 sati na večer kod bori i eto ti nesreće; uz cestu za jednu smrikvu bio je zakriven čovjek po imenu Božić Grgo (Markulin), neki trgovac sa vunom i sirom doma iz sela Rašpora koji se hvali da je i župan te je ovaj na jedan put skočio iza smrikve pred konje, konji se poplašili te na jedan put skočili pod cestu, mladići skoro da se nisu ubili, konji su se ranili i ozledili po nogah i jedan ispod prsa da mu se je moralo kožu krpati iglom na fontani kod Buzeta i kočija se pokvarila, tako da su bili u smrtnoj pogibelji mladići i konji.

Sreća je i to, za toga Grgu Mrkulina iz Rašpora da su bili mladići mirne naravi drugačije Bog si zna što bi se bilo moglo dogoditi; još im je rekao, neka ne kažu ništa gospodaru u Danama.

Franina i Jurina.

Jur. Do kuda greste kumpare Frane?

Fr. Sen bil va hotel u Zaharije ter znate tamo na mule.

Jur. A sajeta a ce tamo greste Vi, ce ne znate, da on nemore vidit nijenoga do nih ki nisu do njegova partida.

Fr. A ce ćete ja nisen mislel, ma seda sen videl i cul sve ce je govoril.

Jur. A ce? Da cujen.

Fr. Smo poceli govorit do tih votacijoni i on mi je pocel govorit sve kuntra furesti, da nima fiduciju va tih judi i da poc su prisli simo va Cres a poten sen videl, da ta covik ne misli dobro zac i on zive puno do tih furesti.

Jur. A sajeta ma ste bedašt, ce mu niste mogli reć, da su se njegove ćeri ozenili za furesti i neka moli Boga, da su prisli furesti ako ne bi bile i seda doma za belecu do hotela. Jos mu recite drugi put, da ce bi mu se cinelo, da bi seda ungarezi poslali va Cres njegovu ćer ka je ozenjena za onoga ki je bil prije jendarmo? Ja mislim, da bi mu i ona druga narašla od jada.

Fr. Da sen ja to znal bi bil sve rekel, ma mucite ću poć kadagodar i onda ću mu sve reć.

Jur. Dunke seda Bog i ako mu budote povedul će te mi poveć ce Van bude rekel.

Razne primorske viesti.

Ples slovensko-hrvatske omladine, obdržavan prošle subote na korist slovenske i istarske „Družbe“ prekosio je množtvom posjetioca, svojim sjajem i živahnošću sve svoje dosadašnje predšastnike. Sve prostorije „Narodnog doma“ u tu svrhu opredieljene bijahu upravo natlačene. Sve je vrvilo kano u mravinjaku i zujilo kano u pčelinjaku. Ples posjetila je nesamo sva slovenska i hrvatska inteligencija Trsta i okolice nego znatan broj braće Srba te ogromno množtvo našega naroda srednjeg i nižeg stališa. Izmedju odličnijih osoba nalazili se ruski i srbski konzuli, koji bijahu od občinstva živahno pozdravljeni. Za moralnim uspjehom nezaostaje ni materijalni, te će tako našim velezaslužnim „Družbam“ priteći znatna potpora u njihove plemenite svrhe.

Našoj mladeži, koja se je toliko trudila oko priprava za taj sjajni ples — svaka čast i hvala.

Promjene u političkoj službi u Primorju. Pronosi se glas, da će sadašnji koparski poglavar u Poreču g. Schneider biti imenovan kotarskim poglavarom u Gradiški, a na njegovo mjesto imao bi doći u Poreč g. dr. Murad, koji je sada pridjeljem školskom odsjeku kod namjestničtva u Trstu.

Imenovanja. Predsjedničtvo financijalne oblasti u Trstu dozvolilo je nadgeometri II. reda g. Antunu Bressanu, da se preseli iz Celovca u Poreč, te je imenovalo zemljomjerske vježbenike gg. Augusta Dolenca, Marina Bellusicha, Gvida Dequala, Fridricha Bibulicha i Josipa Volauseka zemljomjercima II. reda u XI. plat. razredu.

Statistika istarskog sveučilištnog djaštva 1907—08.

Istarski su djaci sastavni dio hrvatske omladine, pak će stoga svakoga zanimati ovi podatci, a to više, pošto do danas ne bijaše nigdje iznesena podpuna statistika istarskog djaštva.

Broj istár. akademičara iznaša u svemu 80 i to: U Zagrebu ih je 37, u Beču 27, u Gracu 14, a u Pragu 2. Od toga je: jurista 61, filozofa 8, medicinara 3, agronom 1, geodet 1 i farmaceuta 1.

Kako vidimo najviše imade jurista. Ovo za sada još nije slabo, jer nam treba jurista u Istri u svim granama uprave, ali unapried morat će budući abiturijenti paziti, kojem se zvanju posvećuju, da se ne dogodi i u Istri hiperprodukcija jurista. Po narodnosti se diele na 74 Hrvata i 6 Slovenaca. «Balkan.»

Pozor trgovci!

Jedan putujući trgovac govori njemački idje okolo prodavati razne pisarničke predmete i medju ostalim nekakav cigaretni papir tobože na korist »Družbe sv. Ćirila i Metoda«, na omotu stoji takodjer pisano i nalazi se slika sv. Ćirila i Metoda te hrv. trobojnica.

Dočuli smo, da se taj lopov klatari sada po Istri.

Upozorujemo stoga trgovce, trafikante i privatnike da taj papirić nije na korist »Družbe«, da je to židovska švindlarija, te kad dodje komu na vrata taj trgovac nek se ga dade uapšiti radi prevare.

Pravi »Družbin« cigaretni papirić može se naručiti kod kluba Ćirilo-Metodskih zidara u Zagrebu ili kod g. S. Gamulina u Jelši, odnosno kod drugih trgovaca na veliko koji naručuju papirić iz dviju navedenih izvora.

„Mladi Istran“.

Primili smo drugi broj, god. III. ovog krasnog lista za mladež što ga uredjuje g. Josip A. Kraljić, Družbin nadučitelj u M. Lošinju.

Doista liep je ovaj listić, što ga više čitaš, sve više te osvaja te će ti sjegurno biti drago da se na nj predplatiš i odmah pošalješ predplatu od same 2 K, a ako se još u školi sa knjigama mučiš samo K 1·70.

Ovaj broj ima svu silu pjesmica, crtica, zagonetaka da se sav potiš dokle ih odgonetaš, a na koncu ukusan koledar.

Narodni darovi. Primili smo K 22·20 koji je iznos sabrao dne 18/II t. g. za „Družbu sv. Ćirila i Metoda“ gosp. Ivan Sarson u veselom društvu kod veleč. gosp. Valentina Jereba župnika u Sv. Martinu kod Labina.

Praktični rječnik hrvatskoga i njemačkoga jezika. I. N'emački-hrvatski dio. Dr. Ivan Scherzer, profesor u c. kr. nautičkoj školi u Dubrovniku, dao se na mučan i težotan posao, pa da hrvatskom svijetu podade rječnik, kakav duh vremena i naše prilike iziskuju. Medju ostalima sa modernim njemačkim pravopisom. Toj je potrebi profesor Scherzer upravo sjajno doskočio svojim netom izašlim

rječnikom. Kod svzke je riječi označeno, u koju vrstu riječi spada, pa njezino hrvatsko značenje i po koja fraza, u kojoj dotična riječ dolazi. Kod imenica, naznačen je rod, pa gen. sig. i nom. plur. A ako su nam poznata ova dva padeža, onda lako znamo sve ostale padeže. Vrlo je dobro učinio dr. Scherzer, što je na svim riječima, koje nemaju naglas na prvom slogu, naglas zabilježio. Kod pridjeva ako im je komparacija teža, ispisan je i komparativ i superlativ. Kraj glagola stoji je li aktivan, pasivan, neprelazan, prelazan, povratan, tvori li perfekt pomoću „bin“ ili „habe“, pa kako se spreže, ako je složen sa naglašenim predsuvkom, ili prijedlogom. Kod jakih glagola, zabilježeni su prijeglasi 2. i 3. lica singulara prezenta, pa prijevoji preterita i participa perfekta. Riječnik je ovaj izdan u c. kr. nakladi školskih knjiga u Beču, u glavnu je prodaju preuzela *knjižara s papirnica u korist kluba Ćirilo-Metodskih sidara (Šimunić i drug.) u Zagrebu.* Knjiga je štampana na osmim arku, na 412 strana, na svakoj su strani tri stupca riječi, a stoji tvrdo vezana K 8. Mi ovaj rječnik svemu hrvatskomu svijetu preporučamo najtoplije a napose našoj mladeži, srednjih škola. U jednu ruku zato, što će si njom olakotiti posao i proširiti znanje njemačkog jezika i pravopisa, a u drugu ruku zato, što će nabavom ove knjige i opet pridonijeti koji obol *u korist naše istarske djece,* gladne znanja, a potrebne pravoga hrvatskoga odgoja. Doskora izaći će i II. t. j. hrvatsko-njemački dio ovoga rječnika, pa ćemo onda i o tom dijelu koju progovoriti i naš svijet na nj upozoriti.

Naručbe treba slati: Knjižari kluba Ćirilo Metodskih sidara (Šimunić i drug) Zagreb.

† **Ivan Revelante.** U petak preminuo je u Kopru nakon dugog bolovanja providjen sv. sakramenti za umiruće bivši ravnatelj c. k. učiteljišta u Kopru veleč. Ivan Revelante u visokoj starosti od 85 godina. Pokojni je djelovao blagotvorno dugi niz godina na muškom učiteljištu u Kopru, koje bijaše ustanovljeno tamo god. 1872. Našemu starijemu učiteljstvu bio je pokojnik nesamo vrstnim učiteljem-ravnateljem već i dobrim savjetnikom i dobročiniteljem. Rodio se je u Pazinu i posvetio se svećeničkom stališu te je s početka djelovao kao vjeroučitelj na raznim školama.

Vječni mu mir i pokoj!

Slovnica Njemačko-Hrvatska. Primili smo ukusno izradjenu knjigu: Praktische Grammatik der Kroatischen Sprache für den Selbstunterricht. Theoretisch-praktische Anleitung zur schnellen Erlernung durch Selb tonterricht von M. G. Muža. Prodaje se kod: A. Hartleben's Verlag u Beču za 2 K 20 h.

„Dražestan suprug“. Lakrdija od V. Frerkinga u 1 činu. U nekoliko veselih prizora šiba pisac nerazložnu ljubomornost mladoga supruga.

Knjiga stoji 60 filira, a izašla je nakladom Kr. sveuč. knjižare Fr. Župana (St. Kugli) u Zagrebu, te se može dobiti u svim hrvat-kim knjižarama.

„Naša Gospa Lurdska“. Primili smo drugi broj ovog lijepog ilustriranog mjesečnog glasila Majke Božje Lurdske što ga izdaju ČČ. OO. kapucini na Rieci za samo 1 K na godinu, te ga ponovno preporučamo.

„Podgradska posojilnica in hranilnica“

vabi na

XIV. občni zbor

ki se bo vršil *v četrtek dne 27. februarja 1908* ob 2 uri pop. v zadružni pisarni v Narodnem domu v Podgradu.

Dnevni red:

1. Poročilo starešinstva.
2. Poročilo nadzorništva.
3. Potrjenje računov za leto 1907.
4. Določitev odškodnin in daril v smislu § 20 z. pr.
5. Čitanje zapisnika o izvršeni reviziji od strani „Zadružne Zveze v Celji“.
6. Izvolitev starešinstva, nadzorstva in razsodstva.
7. Eventualni predlogi.

PODGRAD, dne 8. februarja 1908.

Starešinstvo.

Opaska. Ako bi ob določeni uri ne bilo zastopano v smislu § 19 zadr. pravil zakonito število zadružnikov, obdržaval se bode drugi občni zbor v istem kraju, z istim dnevnim redom isti dan ob 8 uri popoldne, kateri sme brespogojno sklepati.

Šiljanje friškog i suhog mesa!

Razašiljem svaki dan pouzećem, franko u košarici od 5 *kg*: **Friška govedina K 5·40; teletina K 5·40; sušena govedina K 6·50; svinjsku salamu K 11·—; svinjsko meso suho K 11·—; Perušti K 7·—; guske K 7·—; race K 7·—; friški puter K 12·—.**

Garantiram za dobru i frišku robu i točnu podvorbu.

S. Faber u Bobowi, 31. Galicija.

Prodaja siena.

Prodajemo na veliko suho i zdravo prešano sieno.

Pobliže obavjesti daje:

Hrv. poljodjelska banka,

dioničarsko društvo

Zagreb, Preradovićeva ulica br. 5.

Narodnom občinstvu preporuča svoju bogato snabdjevenu robnu trgovinu

Marko Zović

krojački majstor

PAZIN — Narodni dom.

Naručbe obavlja brzo i točno uz umjerene cijene.

Želudčane kapljice

prije zvane i poznate pod imenom

Markove kapljice

sredstvo proti slabosti želudca, imenito proti pomanikanju tka za jelo, proti grizu i grčevima u želudcu i trbuhu, proti nadutosti od vjetrova. Poslije težkog mastnog ili prohbljnog jela podupiru naravnu probavu. 1 tucet 4 K, 5 tuceta 17 K, 10 tuceta 32 K, franko postavljeno na svaku poštu.

* * *

Molim izvolite mi poslati još 12 bočica želudčanih kapljica jer mi nužno trebaju pošto na meni upravo čudotvore. Božo Pazić, Kaštel-stari.

Molim pošaljite mi jedan tucet kapljica pošto pošto sam uvjeren već kod prijašnih naručba da djeluju izvrsno, te ću svako zgodom iste mojim prijateljima preporučiti. — Ovakovih dopisa, koje ne mogu sve ovdje navesti imadem još mnogo, te stoje svakomu na uvid.

Ove kapljice pripravlja samo Gradska ljekarna u Zagrebu, pak zato treba kod naručbe pisati točno na adresu:

Gradska ljekarna Zagreb,

polag trga sv. Marka 20.

Objava otvorenja.

Podpisani časti se ovim obznaniti P. n. občinstvu grada Pazina i okolice da je otvorio vlastiti

Urarski i zlatarski posao

u kući gosp. Antona Bertoša u Pazinu.

Mnogogodišnje njegovo iskustvo i do sada stečeni dobar glas radi solidnih i jeftinih radnja, dovoljno mu je jamstvo, da će ga dovoljan broj P. N. mušterija posjetiti.

Dragutin Gailhofer.

Dvostruki elektro-magnetički

KRIŽ ili ZVIEZDA

R. B. broj 86967.

Telefon br. 45—22.

jest elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod uloga, reume, astme (težkog disanja), nespavanja, zujenja u uhu, neuralgije, glavobolje (migrène) kucanja srdca, zeleobolje, muževne slabosti, studeni ruka i nogu, padavice (epilepsije), mokrenja postelje, nujnosti, nesvjestice, nagluhosti, drhtanja na tielu, influence skopčane sa bolečku hrbta, bilidila (malokrvnosti), želudačnih grčeva, bezteženosti, tschlase, pusokrvnosti, svih udnih grčeva, hypochondrie, tjelesnih grčeva, hämorrhoida, kao i kod svehke slabosti itd. služi kao nenadkrilivo sredstvo, pošto elektro-magnetička struja cielim čovječnim dielom djeluje, čime se rečene bolesti u najkraćem vremenu izliečе.

Poznato je, da liečnici kod navedenih bolesti višekratno elektrizovanje tiela upotrebljuju, ali ipak na taj način, da jaka struja samo prolazno i povremenom kroz tielo prolazi, dočim naprotiv tomu struja elektro-magnetičnog križa ili zviezde R. B. br. 86967, kako je jur rečeno, umjerenim načinom neprekidno na tielo djeluje, što svakako brzem izliečenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 godina stare bolesti izliečene su sa mojim strojem posve! Od izliečenih sa mojim strojem R. B. broj 86967 izražene zahvale kao i od odličnijih slojeva izdane svjedočbe i priznanice iz svih strana svieta pohranjene su u mojoj pismohrani, gdje stoje svakomu u svako doba na uvid. GDJE NIJEDAN LIEK NIJE POMOGAO, MOLIM POKUŠATI MOJ STROJ, jer je to sigurno sredstvo proti gore navedenim bolestima, a onaj bolestnik, koji po mojem stroju neb. bio izliečen najdulje u roku od 45 dana, dobiva novac natrag.

Upozornjem osobito p. n. občinstvo na to, da se moj stroj ne smije zamjenjivati sa Voltinim, koji je poradi svoga neuspjeha zabranjen u Njemačkoj kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj dvostruki elektro-magnetički križ ili zviezda R. B. br. 86967 osobito se hvali i uživa vanredno dopadnost poradi svoje izvrstne ljekovitosti.

MALI STROJ STOJI 6 K. Rabi ga mogu samo djeca i jako slabe gospodje.

VELIKI STROJ STOJI 8 K. Rabi se kod ostarjelih 20 godišnjih kroničnih bolestih.

Doptsivanje i naručbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Pouzećem ili ako se novac unapred pošalje, razašilje glavna prodavaona za tu i inozemstvo:

ALBERT MÜLLER,

Budimpešta, V/41. Kotar,

Vadasz-ulica br. 34.

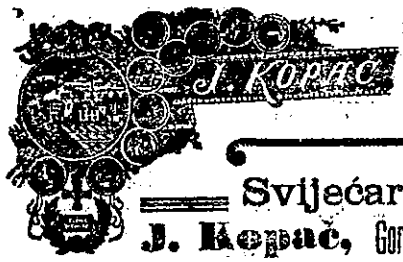

Odlikovan s 3 srebrnimi kolajnami u Gorici godine 1891. 1894. 1900.

Častna diploma i zlatna kolajna u Vidmu godine 1903.

Zlatna kolajna i zasužni križ u Rimu godine 1903.

Svjećarna na paru

J. Kopač, Gorica, ul. Sv. Antona b. 7.

Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom obćinstvu svijeće iz prijesnog pčelinoga voska. Kilogram po K 5·— Za prijesnost jamčim s K 2.000. Tamjan Myrrhae, Styrax, štilja i stakla za vječno svjetlo po jeftinoj cijeni. Gg. Trgovcima preporučam svijeće za pogrebe, za bolično drvce, voštani svitci i med najfeltinije vrsti uz veoma niske cijene. Šalji vosak kupujem u svakoj množini po najvišoj dnevnoj cijeni.

Na zahtjev šaljem cijenik franko.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, *koji upladnju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.*

Prima novac na štednju od svakoga, *ako i nije član te plaća od iztoga 4½% čisto bez ikakvog odbitka.*

Vraća na štednju uložene iznose *do 2000 K bez predhodnog odkaza, a iznose od 2000 K ako se nije kod uloženja sugласno ustanovio vedi ili manji rok za odkaz, za odkaz od 8 dana.*

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, *i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.*

Uredovni sati svaki dan *od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati poslie podne; u nedjelju i blagdane zatvoreno.*

Družtvena pisarna *i blagajna nalazi se u visio Carrara vlastita kuće (Narodni Dom) prvi pod desno, gdje se dobivaju pobitke informacije.*

Ravnateljstvo.

Broj 9. Pula, u četvrtak dne 27. febrara 1908. God. XLI.

Oglasi, priopćenja itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se nasloviom ili p. n. g. ravnateljstvu „Narodnog radničkog društva" u Puli.

NAŠA SLOGA

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Nefrankirani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, } na godinu
5 K za seljake } na godinu
III K 6—, odn. K 3·50 na pol godine.

Izvan carovine više poštarina.

Plaća i uzimlje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan leta.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Cinque br. 1), kamo se naslovljuju sva pisma i predplate.

Iz sjednice obć. zastupstva,

obdržavane u Kastvu, dne 30. decembra 1907.

Sjednicu otvori g. predsjednik K. Jelušić u 10 i pol sata prije podne. Prisutna bijahu 23 obć. zastupnika i 4 sa savjetujućim glasom, dočim su svoju odsutnost opravdala gg. Afrić, Brajan, Grgurina, Lučić, Sinčić i Vlah. Zapisnik zadnje sjednice bje odobren, a za pregled i supodpis današnjega bijahu imenovana gg. Juričnić Robert i Rubeša Josip.

Na temelju dotične juntalne okružnice pregledali su danas obć. blagajnu gg. Jelušić Franjo i Srdoč Mate i našli ju u redu sa viškom u gotovini 3291 K 67 p. Ima se javnom dražbom sa K 302·60 izključne ciene urediti zid uz Kalinu u Trinajstićevoj; odlučuje se svaku pojedinu školu u obćini predplatiti na šest iztisaka dječjega listića „Mladi Istran", da se ga onda dieli medju marljivu školsku djecu; odobrava se, da se je odaslalo molbu sa strane obćine Kastav — kao što su učinile i druge obćine uz prugu Južne željeznice — na direkciju iste, za da se dopuni vozni red izmedju Rieke i Ljubljane, kao što i Trsta i Ljubljane kako bi to putujućem obćinstvu narednije bilo; odlučuje se ne poduzimati daljnih koraka protiv odluke c. k. namjestničtva u Trstu za obdržavanje vicinije radi imenovanja župnika u Veprincu, dočim se obćina Kastav ne odriče prava prezentacije; ne prihvaća se ponuda Turak A. iz Brnčići, da može u Lozi štrpati stanovite vrsti liesa uz odštetu od 300 K, već se odlučuje, da šumsko osoblje po mogućnosti repartira dotični lies za štrpanje.

Odobrava se predlog odbora i postupak obćinske uprave, što je prihvatila ponudu F. Stanića, da bude nadzornikom-rodnikom pri prenosu strmca u selu Brnini zaključkom, da se ta radnja obavi na račun odlučene podpore za god. 1907 i 1908. Za uzdržavanje malodobnih Vlah u Budjejovicama zaključuje se, da se istoj obćini izplati za doba od 1. jenara do 31. decembra t. g. svota od 288 K ostaviv tu djecu i nadalje tamo na uzdržavanju. Uzima se do znanja obavljenu kolaudaciju mosta u Trnovici kao i obavljene višeradnje u svoti od K 4646.40, glede izplate ovog troška obratila se je kr. kot. oblast na Sušaku na ovdješnje interesente. O doprinosu potroška, da se učini most pristupnijim sa hrvatske strane i o izgradnji mostića preko mlinskog rukava odlučiti će se naknadno po uvidu dotičnih proračuna. Zemaljski odbor priobćuje, da zaostatci ove obćine za bolničke troškove do 23. t. mj. iznašaju K 7380·53 pozivom, da bi se tu svotu do konca ovog mjeseca podmirilo, što nek se i učini ako budu dopuštala sredstva obćinske blagajne. Ne ima se ništa proti, da se podjeli koncesija za tjeranje transportnog poduzeća automobilom tvrdci Fuchs i Kukla po ovdješnjim javnim cestama, jedino se preporuča opreznu vožnju. Uzima se do znanja rezultat ubrane piacovine na četirim godišnjim sajmovima u ovoj godini sa K 204·82 te pristojbu utjeranu na obć. sajmištu sa K 3150·50. Budući je sadanjem obć. zastupstvu minula perioda zastupanja obćine zaključuje se, da se iz poreznih knjiga izvadi snagu poreza pojedinog porezovnika i da se na temelju tog izvadka pristupi sastavu izbornih listina. Uzima se do znanja što je ravnateljstvo pošta i brzojava u okružju poštanskog ureda na Brešćima dalo namjestiti poštansku škrinjicu u Vel. Brgudu i Zvoneći. Dozvoljava se Mladenić J. da na raskrižju u selu Trtni postavi propelo. Prima se do znanja što je zemaljski odbor odobrio obćinske proračune i votirane namete za god. 1908. za obćinu Kastav i pridružene Brgud, Lisac, Klana, Skalnica i Studena. Na prilužbu ove obćine radi utjerivanja potrošarine po cieniku drugog mjesto trećeg razreda uručena je razprava kod upravnog sudišta za 25. jenara 1908. te se zaključuje, da se umoli gosp. dr. Laginju, da zastupa obćinu kod te razprave. Pri dogradnji škole u Brgudu imade poduzetnik te radnje započeti poslom u stanu učitelja, pa se odlučuje, da se umoli tamošnjeg kapelana gosp. Šilenga, da bi učitelja sa obitelju za neko vrieme primio u svoj stan. U poslu graduje vodovoda na Kuntridi i dovedenja vode iz novog riečkog reservoira ovlašćuje se obć. upravu, da ponovno stupi u dogovore sa riečkim magistratom, glede uporabe vode i odnosne ciene. Ne uvažuje se utok Sarson Mata protiv presude od K 5·50 što postavlja gnoj pred susjedovu kuću.

Nedavno pokrenulo se je pitanje, da bi se u Voloskom ustrojila štediona, što bi ju osnovale obćine Kastav, Volosko i Veprinac, preuzev na sebe podpunu sigurnost svih interesenata uz obćenito i posebno jamstvo za utožke, te odnosni pokretači žele, da bi se u tom obć. zastupstvo izjavilo, nu isto nakon razprave zaključuje, da se ovo pitanje prepusti na riešenje novom obć. zastupstvu. Zaključuje se, da se dobavi jedan primjerak „Riečnika hrvatskog jezika" od dra. Ivekovića i dra. Brože, što se prodaje u korist Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru. Nadopunjuje se zapisnik od 8. junija 1907. glede gradnje učiteljišta u Kastvu, sa parcelami 49 30, 49 31 i 769 4, koje bi mogle trebati za gradnju ili školski vrt tog zavoda, i unaša se iste u nacrt, zaključkom da se požuri pitanje gradnje zavodske zgrade.

Zakup prava ribolova na Kastavskoj obali u god. 1908 odaje se Rajčić A. i drug. iz Voloskog uz cienu od K 120.—.

Preporuča se molbe Stanić Andra iz Zvoneći, i Drescher Robarta (Reininghaus) radi podieljenja obrtnih koncesija, prvom u Zvoneći drugom u Matuljima zbog produje pića i jela na malo.

Odobrava se provedena javna dražba za izradbu 17 držaka javnih svetiljaka uz dostatbenu cienu od K 279·14 zaključkom, da se za namještaj četirih svetiljaka u Zametu dobavi 4 željezna stupa; kao i javna dražba glede utjerivanja obć. pristojbe na pivo sa dostatbenom cienom od K 2005, te utjerivanja obć. pristojbe na žestoka pića sa K 405 za godinu 1908, koje posliednje dvie dražbe javne su odobrene po zemaljskom odboru.

U proračunskoj sjednici za god. 1908 predvidilo se je imenovanje dvajuh obć. cestara sa godišnjom plaćom od K 720 svaki. Na odnosni natječaj prijavilo se je 13 molitelja i obć. zastupstvo saslušav razne predlagače i nakon podulje razprave imenuje obć. cestarima Stanić Frana iz Kastva br. 71 i Lenac Vinka iz Zameta br. 40.

Kinkela Ivan, župan u Bregima zahvaljuje se na toj časti obzirom, što ide u stalnu službu u Opatiju, zbog česa riešava ga opć. zastupstvo te službe i na predlog predsjednika imenuje novim županom za Bregi Brnčić Josipa kbr. 47; nasuprot tomu ne riešava se županske časti Laginja Anton u Klani, zaključkom da tu čast obnaša do kostituiranja novog obć. zastupstva.

Na molbe za prodaju odnosno odkup zemljišta zaključuje se, da se prodade:

Baćić Franu u Matuljama tnala za K 20.40; Spinčić Ivanu u Matuljima uz polovicu ciene za koju je on Münzu prodno obć. tnalo obgradjeno, što mu je sad uzela električna željeznica; Čekada Antonu kućno tnalo u Jurdanima za K 196·20; Grbac Ivanu kućno tnalo u Srdočima za K 72; Čiković Josipu kućno tnalo u Rubešima za K 29·42 i Milneršić Gaju u Zametu kućno tnalo za K 61·—. Glede kućegradnja u Matuljima ispod Stacije i na Kuku, za koje su pitali F. Kukurin, L. Zamlić, V. Sinčić, D. Spinčić, A. Baćić i J. Baćić, zaključuje se, da se isti obvežu, da će gradnjom kuće započeti u tri

---

kr. bilježniku, kao zastupniku obćine Ričmanje. Jednako izvješće šaljem prečastnom biskupu tršćansko-koparskomu na ravnanje tamošnje biskupske kurije.

1. Sv. Otac nema ništa protiv toga, da se u Ričmanjima i u Logu ustanovi župa podpuno neodvisna od Doline dotično od ikoje druge župe. Ako je to po mišljenju Ordinarijata pravedno i umjestno, on će sa svoje strane rado vidjeti, ako se bez odvlake sistemizuje spomenuta župa i imenuje i pošalje tamo župnik.

2. Pošto se nikako ne može dokazati, da se Ričmanje nalazi u prilikama, koje [illegible] „Lex" glede uporabe nagodbe za promjenu zemaljskog izbornog zakona. Od strane Hrvata bili su dr. M. Laginja, dr. D. Trinajstić a od strane Talijana Rizzi, Bubba, Sbisà i Chersich. Do nagodbe se je došlo u ponedjeljak u večer. Prvu polovicu marča mjeseca sazvati će se zemaljski sabor te ustanoviti novi izborni zakon po kojem će talijani imati 25 zastupnika a mi 19, dočim sada ih mi imademo 9 a talijani 21. Akoprem za sada talijani ostaju u većini, ipak ćemo imati sjegurnih garancija koje će nam osjegurati slobodan razvitak u gospodarskih i kulturnih pitanjih.

Osim toga ćemo mi dobiti dva stalna

Pulj[illegible]-[illegible]ovinjski kotar.

Pula, 27. II. 1908,

Dne 19. o. mj. su na dvjema splavima dovukli u ovdješnju luku torpiljaču br. 27, koju je pred dva dana nedaleko od ove obale udario parobrod „Brioni" gosp. Kupelwiesera. Pregledalo ju je posebno povjerenstvo sa ličkim admiralom Ripperom na čelu. Torpiljača ima na boku, gdje su strojevi, veliku pukotinu, dugu 1·50 m. a široku 75 cm. Tuda je voda ušla tako da je ladja brzo potonula. Šteta iznosi više tisuća kruna. Pošto je ladja postala neporabiva, biti će sasma razoružana.

* * *

vi dne 22. t. m. „Dalmatinskog
dne 23. t. m. podčastnika infant.
ste 5 ispali su na sveobće zado-
. Organ talijanske stranke srdi se
na ples podčastnika, boli ga da
ali „Narodni Dom". Obje večeri
N. P. viceadmiral Ripper sa
drugimivi sokimi vojničkimi dostoj-
tci.

* * *

e u „Narodnom Domu" u ovo
na pusta jesu sliedeće:
subotu, dne 29. t. mj. maskirani
kola".
nedjelju, dne 1. marca, počamši
po podne do osme na večer treći i
ački ples „Narodne radničke orga-
, a od 9 u večer ples podčastnika
rnarice (strojarska škola).
ponedjeljak, dne 2. marča, ples
ica".
utorak, zadnji dan poklada „So-
ples „Lol.".

* * *

ljsko poljodjelsko vieće Istre ode
e poslati za tri dana učitelja go-
slina u puljski kotar da drži pre-
.
6. marča pouka u Galežanu, 7.
u Fažani, 8. marča u Šišanu, 9.
Puli, a u večer odlazak u Mali

* * *

žba proti ubojicam Sfiligoja.
. o. mj. podnešena je obtužba
nu Diritti i Dinku Zanetti iz Ga-
adi teške tjelesne ozlede nanešene
m pok. Sfiligoju. Oba krivca od-
su u kaznene zatvore dne 16. o.
Rovinj.

Krčki kotar:

odarski sastanak u Krku.

aslužni i neumorni radnik za svoj
. Ivan Mahulja učitelj u Dobrinju
za dne 2. aprila t. g. u 10 sati
u Kanajt kod Punta gospodarski
k. Na sastanku će se govoriti 1)
radarstvu, 2) o zadrugarstvu i 3)
u živina i raznih trava.

rač veli medju inim u svojem po-
Teško će to ići, ja to već pred-
al se ipak ovime osudujem —
am pozvati jedan takav gospodar-
tanak za cieli otok Krk. Pred
mi lebdi jedino dobrobit težaka,
nadam, da će se naši težaci ovom
u što većem broju i odazvati.
Pošto pak smatram tri gospodarske grane za naše strane najpotrebitije, naime vinogradarstvo, živogojstvo i zadrugarstvo, to će se upravo o tom trojem na gospodarskom sastanku i raspraviti.«

Želimo najbolji uspjeh!

Voloski kotar:

† **Ivan Tomašić.** Pišu nam iz Opatije: I opet sprovedosmo do hladna groba jednoga — jednoga od naših najboljih, pomorskoga kapetana i posjednika Ivana Tomašića. Za svojih mladjih godina mlatio je more, kako i svaki naš koj je bio zašto: Bio je mornar,

rječnikom. Kod svake je riječi označeno, u koju vrstu riječi spada, pa njezino hrvatsko značenje i po koja fraza, u kojoj dotična riječ dolazi. Kod imenica, naznačen je rod, pa gen. sig. i nom. plur. A ako su nam poznata ova dva padeža, onda lako znamo sve ostale padeže. Vrlo je dobro učinio dr. Scherzer, što je na svim riječima, koje nemaju naglas na prvom slogu, naglas zabilježio. Kod pridjeva ako im je komparacija teža, ispisan je i komparativ i superlativ. Kraj glagola stoji je li aktivan, pasivan, neprelazan, prelazan, povratan, tvori li perfekt pomoću „bin“ ili „habe“, pa kako se spreže, ako je složen sa naglašenim predsuvkom, ili prijedlogom. Kod jakih glagola, zabilježeni su prijeglasi 2. i 3. lica singulara prezenta, pa prijevoji preterita i participa perfekta. Riječnik je ovaj izdan u c. kr. nakladi školskih knjiga u Beču, u glavnu je preprodaju preuzela *knjižara i papirnica u korist kluba Ćirilo-Metodskih sidara (Šimunić i drug.) u Zagrebu.* Knjiga je štampana na osmim arka, na 412 strana, na svakoj su strani tri stupca riječi, a stoji tvrdo vezana K 8. Mi ovaj rječnik svesmu hrvatskomu svijetu preporučamo najtoplije a napose našoj mladeži, srednjih škola. U jednu ruku zato, što će si njom olakotiti posao i proširiti znanje njemačkog jezika i pravopisa, a u drugu ruku zato, što će nabavom ove knjige i opet pridonijeti koji obol *u korist naše istarske djece,* gladne znanja, a potrebne pravoga hrvatskoga odgoja. Doskora izaći će i II. t. j. hrvatsko-njemački dio ovoga rječnika, pa ćemo onda i o tom dijelu koju progovoriti i naš svijet na nj upozoriti.

Naručbe treba slati: Knjižari kluba Ćirilo Metodskih sidara (Šimunić i drug) Zagreb.

† **Ivan Revelante.** U petak preminuo je u Kopru nakon duljeg bolovanja providjen sv. sakramenti za umiruće bivši ravnatelj c. k. učiteljišta u Kopru veleč. Ivan Revelante u visokoj starosti od 85 godina. Pokojni je djelovao blagotvorno dugi niz godina na muškom učiteljištu u Kopru, koje bijaše ustanovljeno tamo god. 1872. Našemu starijemu učiteljstvu bio je pokojnik nesamo vrstnim učiteljem-ravnateljem već i dobrim savjetnikom i dobročiniteljem. Rodio se je u Pazinu i posvetio se svećeničkom stalšu te je s početka djelovao kao vjeroučitelj na raznim školama.

Vječni mu mir i pokoj!

Slovnica Njemačko-Hrvatska. Primili smo ukusno izradjenu knjigu: Praktische Grammatik der Kroatischen Sprache für den Selbstunterricht. Theoretisch-praktische Anleitung zur schnellen Erlernung durch Selbstunterricht von M. G. Muža. Prodaje se kod: A. Hartleben's Verlag u Beču za 2 K 20 h.

„Dražestan suprug“. Lakrdija od V. Frerkinga u 1 činu. U nekoliko veselih prizora šiba pisac nerazloženu ljubomornost mladoga supruga.

Knjiga stoji 60 filira, a izašla je nakladom Kr. sveuč. knjižare Fr. Župana (St. Kugli) u Zagrebu, te se može dobiti u svim hrvat-kim knjižarama.

„Naša Gospa Lurdska“. Primili smo drugi broj ovog liepog ilustriranog mjesečnog glasila Majke Božje Lurdske što ga izdaju ČČ OO. kapucini na Rieci za samo 1 K na godinu, te ga ponovno preporučamo.

„Podgradska posojilnica in hranilnica“

vabi na

XIV. občni zbor

ki se bo vršil *v četrtek dne 27. februarja 1908* ob 2 uri pop. v zadružni pisarni v Narodnem domu v Podgradu.

Dnevni red:

1. Poročilo starešinstva.
2. Poročilo nadzorništva.
3. Potrjenje računov za leto 1907.
4. Določitev odškodnin in daril v smislu § 20 z. pr.
5. Čitanje zapisnika o izvršeni reviziji od strani „Zadružne Zveze v Celji“.
6. Izvolitev starešinstva, nadzorstva in razsodstva.
7. Eventualni predlogi.

P

mjeseca i predati gradjevnoj oblasti odnosne nacrte na uvid, a zatim bi im se tražena tnala prodati mogla. Babić Franu prodati će se dio zemljišta u Jušićima kad-kupi privatno što mu treba za gradnju kuće; Stančić Ivanu iz Zvoneće, za uzeto mu tnalo za cestu po jednoj štivri, daje se u zamjenu na drugom mjestu istu mjeru štivre; ako na to ne pristane, nek se gu odšteti sa K 73·60; Host Anton da sam reklamira radi uknjižbe parc. br. 50 u Hostima na svoje ime; pri prenosu strnca u selu Brnini odštećuje se za uzeto zemljište Spinčić A. sa K 30·—. Vlah E. daje se u zamjenu obć. zemljišta sa 216 m^2; Matulja Josipu produljuje se rok gradnje kuće u Matuljima za dva mjeseca, ne započne li gradnjom u tom roku, gubi cielu položenu kauciju a inače samo polovicu; dozvoljava se Mihčić J. da sklopi pogodbu glede kućnog tnala u Zametu uz uvjet, da se občina uknjiži pravom zaloga na prvom mjestu za dužnu joj svotu; u Matuljima mjesto Kopićevac ne prodaje se Kinkela I. i Srdoč I., što su pitali; isto se tako ne prodaje Skalamera P. dio tnala u Srdočima dok se ona parcela ne parcelira; Host Antonu ne prodaje se dio tnala u selu Hosti a Franciki Sušanj da se povrati K 352 uplaćenih za prodano joj to zemljište; Spinčić Josipu znizuje se cienа za prodano mu zemljište u Perenićima na K 1·50 po m^2. Za odkup zemljišta, kojim je prošla cesta Zvoneća-Zejane u por. občini Zvoneća, odobrava se ukupna odkupna cienа sa K 99.89 na korist sliedećih gospodara: Kinkela M. kbr. 43, Kinkela F. kbr. 27, Kinkela M. kbr. 56, Kinkela A. kbr. 32, Kinkela A. kbr. 95, Kinkela A. kbr. 33, Kinkela A. kbr. 44, Kinkela A. kbr. 104, Kinkela A. kbr. 38, Kinkela M. kbr. 48 i Kinkela M. kbr. 43; Marčelja ud. T. za ustupljeno zemljište radi širenja ceste u Zametu K 20.

Valinčić Mata iz Skalnice 11, odštećuje se za ustupljene žliebove i cievi na svojoj kući u korist obć. sterne sa K 32·68, a Josipa Konca u istom predmetu sa K 10·99.

Na molbe za podieljenje novčanih podpora i ostalog odlučuje se:

Doznačuje se za sada jednomu K 1·—, dvojici po K 2·—, jednomu K 4.—, četvorici po K 5·—, dvojici po K 10·—, jednomu K 12·—, trojici po K 20·—; „Hrvatskom Akademskom društvu za podupiranje ubogih i bolestnih sveučil. djaka u Zagrebu“ K 20·— Brozović M. djaku u Beču za jenar i febrar 1908 K 100·—, starešinstvu župne crkve u Kastvu za gradnju kapelice u Jurčićevoj dalnjih K 120·—; Slavić M. iz Puži doznačuje se iz šume Lužine besplatno 22 komada gradjevnog drva za popravak krova; obć. nadredaru doznačuje se dnevno K 1·— u ime odštete, kad ide subotom, nedjeljom i ponedeljkom u večer izvanredno u Matulji, dok bude tamo zaposleno stranaca kod gradnje električne željeznice; odštećuje se nadučitelja u Brežicima sa K 50·— za učinjeni mu kvar u vrtu prigodom dogradnje tamošnje škole. U proslavu 25 godišnjeg novinarskog jubileja g. prof. M. Mandića doznačuje se Družbi sv. Ćirila i Metoda K 300·— zaključkom, da kod proslave občinu zastupaju gg. obć. glavar i savjetnik F. Dukić i zastupnik F. Jelušić. Ovom je prilikom gosp. I. Rubeša predložio, da bi svaki od gg. zastupnika od svoje džepne odštete podario „Družbi“ sa K 1·—, na taj je predlog sakupljeno K 16·—. Obć. poslužniku podieljuje se predujam od K 30·— povrativ u tri mjeseca; za učionu u Zametu zaključuje se nabava biblijskih slika sa svotom K 41 10; pridr. občini Klana doznačuje se doprinos od K 300·— za uspostavljenje brzojava od Kastava na sv. Matej i Klanu; za god. 1908 produljuje se mjesečna podpora Sušanj Antonu, Dol. Rukavac sa K 10·—, Dubrović ud. T. najamnina sa K 8·— i doznačuje se Grbac Z. iz Zameta mjesečno K 6·—

Ne uvažuje se molbe K. Stipanić, K. Puž, A. Starčić i Ružić I. (radi užiganja obć. svetiljaka), dočim se onu Zubalj Lovra prepušta za buduću sjednicu.

Za popravke obć. puteva doznačuje se: Od Stanići do Kožuli K 20·—; od Spinčići na Cari-Obadi-Brajani K 200·—; od Šmogori na Perasov breg K 150·—. Gradnjom ceste Ploče-Pišćina u Rukavcu da se započne sa obećanom podporom od K 1000·— i doprinosom občinara od K 400·—, koju radnju da se odade putem dražbe; K 55·16 više zasluženih pri popravku puta Zaluke-Korensko i K 25·80 pri popravku puta Rošici Gržanići da se izplati jer zaslužba učinjena.

Izcrpiv dnevni red, predsjednik zaželi obć. zastupstvu sretan svršetak tekuće i dobar početak nove godine i digne sjednicu u 6½ sata na večer.

Objava otvorenja.

Podpisani časti se ovim obznaniti P. n. občinstvu grada Pazina i okolice da je otvorio vlastiti

Prima novac na štednju od svakoga, *koji mu isto bez ikakvog odbitka.* **plaća od listoga 4½%**

Vraća na štednju uložene iznose *ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz, za odkaz od 8 dana.* **do 1000 K bez predhodnog odkaza, a iznose od 1000 K**

Zajmove (posuđe) daje samo zadrugarom, *i zadružnice uz garanciju.* **i to na hipoteku ili na mjenice**

Uredovni sati svaki dan *zatvoreno.* **od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati poslie podne; u nedjelju i blagdane**

Družtvena pisarna *dobivaju pobliže informacije.* **i blagajna nalazi se u viale Carrara vlastita kuća (Narodni Dom) prvi pod desno, gdje se**

Ravnateljstvo.

Molim izvolite mi poslati još 12 bočica željudčanih kapljica jer mi nužno trebaju pošto na meni upravo čudotvore. Boža Pazić, Kašćel stari.

Molim pošaljite mi jedan tucet kapljica pošto pošto sam uvjeren već kod prijašnih naručba da djeluju izvrsno, te ću svako zgodom iste mojim prijateljima preporučiti. — Ovakovih dopisa, koje ne mogu sve ovdje navesti imadem još mnogo, te stoje svakome na uvid.

Ove kapljice pripravlja samo Gradska ljekarna u Zagrebu, pak zato treba kod naručbe pisati točno na adresu:

Gradska ljekarna Zagreb,

polag trga sv. Marka 20.

sredstvo manikanju teka za jelo, proti grizu i grčevima u želudcu i trbuhu, proti nadutosti od vjetrova. Poslije težkog masnog ili prosoljenog jela podupiru naravnu probavu. 1 tucet 4 K, 5 tuceta 17 K, 10 tuceta 32 K, franko postavljeno na svaku poštu.

229 — Lagnija t.d.z. Pola sulla Giulia 7.

Broj 9. Pula, u četvrtak dne 27. februara 1908. God. XLI.

Oglasi, priopćenja itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se najzgodnicim bi poštanskom pošt. čekovnog računa u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod svake vele točno označiti ime, prezime i najbližu pošt. predbrojbu.

Tko ne uplati za prvi put, neka to javi odgovarajućem u otvorenom pismu, na koji se ne plaća poštarina, ako se ispravna naznači „Reklamacije".

Čekovnog računa br. 817.844.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloginom sve pokvari." Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju. Nepodpisani ne tiskaju se nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K za obće, 5 K za seljake, na godinu ili K 5·—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća se unaprieda.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koji u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia, br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Ricmanjsko pitanje.

Neće nam se stalno moći sa nijedne strane predbaciti, da smo se možda odviše uplitali u nesretno ricmanjsko pitanje. Nastojali smo, što je poznato i na kompetentnom mjestu, da bi se to pitanje riešilo na svestrano zadovoljstvo, a kad smo se osvjedočili, da naše nesebično i iskreno nastojanje ne nalazi odziva, morali smo napustiti našu osnovu i prepustiti drugim čimbenikom da svrše ono što nama nije uspjelo. Nu bojimo se da nebijahu ni oni sretniji.

Tu bojazan podkriepljuje pismo ljubljanskog kneza — biskupa presvj. gosp. Dra. Antuna Jeglića upravljeno slavenskom bilježniku g. Plantanu, koji je zadnjih godina opetovno posredovao izmedju tršćansko-koparskog biskupa i sv. Stolice s jedne strane, te Ricmanjaca s druge strane.

Pismo to glasi:

Br. 841.

Blagorodnom gospodinu
Ivanu Plantanu, c. kr. bilježniku
u Ljubljani.

Iz Rima dobio sam posljednju dobro promisljenu odluku sv. Oca o ricmanjskoj razpri. Naloženo mi je, neka priobćim Vama tu odluku u prepisu meni poslanoga lista.

Odzivajući se visokom nalogu šaljem Vam prepis rečenoga lista. Molim Vas, izvolite umiriti razdražene Ricmanjce i navesti ih svojom uplivnom riečju, da se podvrgnu odluci sv. Oca; odvraćajte ih od namjere, da zapuste vjeru svojih otaca i djedova.

Blagoslov sa nebesa želi vam

Antun Bonaventura v. r. biskup.

U Ljubljani, 17. veljače 1908.

Tomu je pismu bilo priloženo talijansko pismo kardinala Merry del' Vala, koje u hrvatskom prevodu glasi:

Presvietli i prečastni gospodine!

Vašoj Presvietlosti nije nepoznata žalostna vjerska razpra župe ricmanjske (u biskupiji tršćansko-koparskoj), gdje političke strasti ružno mute vjerski mir i kušaju pokvariti katoličku disciplinu.

Sv. otac je dugo i potanko proučavao spomenutu razpru; i pretresavši u Gospodinu sve razloge, predložene s jedne i s druge strane, došao je do sliedeće odluke, koju javljam Vašem gospodstvu, da ju izvolite službeno priobćiti blagorodnom gospodinu Ivanu Plantanu, tamošnjem c. kr. bilježniku, kao zastupniku občine Ricmanje. Jednako izvješće šaljem prečastnom biskupu tršćansko-koparskomu na ravnanje tamošnje biskupske kurije.

1. Sv. Otac nema ništa protiv toga, da se u Ricmanjima i u Logu ustanovi župa podpuno neodvisna od Doline dotično od ikoje druge župe. Ako je to po mišljenju Ordinarijata pravedno i umjestno, on će sa svoje strane rado vidjeti, ako se bez odvlake sistemizuje spomenuta župa i imenuje i pošalje tamo župnik.

2. Pošto se nikako ne može dokazati, da se Ricmanje nalazi u prilikama, koje [illegible] „Kanas" glede uporabe glagolice i pošto nikako nije umjestno načiniti iznimku (toliko toga radi, što bi izgledalo da je iznudjena prietnjom bune koliko što bi dala povod različnim sličnim zahtjevima) sv. Otac je razsudio, da župa Ricmanje i Log mora ostati u latinskom obredu i da nije moguće dopustiti uporabu glagolice.

3. iz očevidnih razloga, analognih prije spomenutima, ne može sv. Otac dopustiti, da se spomenuta župa ricmanjska otme redovitoj jurisdikciji tršćansko-koparskoga biskupa.

To su definitivne odluke sv. Otca kao vrhovnoga pastira crkve, u interesu crkve, u interesu, koji se nikad ne može podrediti političkim strankama dotično osobnim protivštinama.

U isti čas opominje sv. Otac katolike u Ricmanju i u Logu, neka se u istinu pokažu takvima, s tim, što će vjeru staviti nad svaki drugi interes i vršiti dužnost, koju im nalažu vjera i katolička disciplina.

Toliko molim Vaše gospodstvo, da službeno poručite g. Plantanu, te neka mu se u isto vrieme dostavi prepis ovoga pisma.

Sa veseljem upotrebljavam ovu priliku, da se sa odličnim štovanjem bilježim

Vaše Presvietlosti sluga
R. Card. Merry del Val v. r.

Rim 11. veljače 1908!

Mons Anton Jeglić, biskup.
u Ljubljani.

Ovo pismo je odgovor sv. Stolice na spomenicu, koju je prošle godine poslao u Rim bilježnik Plantan u ime Ricmanjaca i u kojoj se je tražilo osim samostalne župe za Ricmanje i Log, koja već postoji, također uvedenje glagoljice, koja bijaše u porabi u onoj crkvi, te pripojenje ono župe križevačkoj biskupiji.

U odgovoru sv. Stolice priznaje se samo samostalna župa, dočim se porabu glagoljice i promjenu jurisdikcije odlučno zabacuje.

Tim je — kako se čini — pala zadnja riečˇ u Rimu, pogledom na riešenja ricmanjskog pitanja. Bojimo se, da taj odgovor neće ni izdaleka zadovoljiti Ricmanjaca. Pa što onda? Neka odgovaraju oni, koji su ovakovo riešenje predložili i zagovarali.

Nagodbeni dogovori dovršeni.

Nakon dugog dogovaranja došlo je napokom izmedju zem. zastupnika Istre do nagodbe za promjenu zemaljskog izbornog zakona. Od strane Hrvata bili su dr. M. Laginja, dr. D. Trinajstić a od strane Talijana Rizzi, Bubba, Sbisà i Chersich. Do nagodbe se je došlo u ponedjeljak u večer. Prvu polovicu marča mjeseca sazvati će se zemaljski sabor te ustanoviti novi izborni zakon po kojem će talijani imati 25 zastupnika a mi 19, dočim sada ih mi imademo 9 a talijani 21. Akoprem za sada talijani ostaju u većini, ipak ćemo imati sjegurnih garancija koje će nam osjegurati slobodan razvitak u gospodarskih i kulturnih pitanjih.

Osim toga ćemo mi dobiti dva stalna odbornika na zemaljskom odboru u Poreču, a Talijani trojicu.

Te je za sada ipak liepi korak na bolje, a snaga i premoć našeg naroda daje nam jamstvo još ljepše budućnosti.

Na stvar ćemo se još povrnuti.

Govor

Dra. Laginje u austrijskoj delegaciji.

Za proračunske razprave o ministarstvu rata, uzeo je rieč medju ostalimi i naš delegat g. Dr. Laginja.

Laginja zagovara uvedenje dvogodišnje vojničke službe. Sa narodnog gledišta slaže se sa del. Vukovićem. Hrvati priznaju potrebu jedinstvenosti zapovjednoga jezika, traže da se u vojsci što više moguće uvaže njikovi opravdani narodni zahtjevi. Prosvjeduje proti prednostima, danim madjarskom jeziku, jer po državnom pravu ne postoji Ugarska, nego ugarsko-hrvatska vojska. Upozoruje na pogibelj, koja bi mogla nastati, kad bi se pri eventualnoj promjeni vojne zastave pazilo samo na Madjare, a zaboravilo na Hrvate. Laginja dovršava: Delegat Pittoni je pozvao ministra vanjskih posala da se sporazumi sa ministrom predsjednikom Beckom glede ustanovljenja talijanskog sveučilišta u Trstu, smatrajući ovo sredstvom za umirenje Talijana. Hrvati se neće protiviti udovoljenju Talijana u pogledu intelektualne kulture i gospodarskih interesa, samo da se to ne dogodi na štetu hrvatskog naroda.

Poziv.

Molim sve naše Posujilnice, konsumna i gospodarska društva po Istri, da mi najdalje koncem ovog čedna pošalju izkaz prometa, što su ga imali tekom godine 1907., i to po stupcima primitak i izdatak. Rabi mi mnogo za neke obavjesti o našem gospodarskom stanju. Izkaz neka bude podpisan kako zahtjevaju pravila. Bilance i račune gubitka-dobitka netrebam. Hvala unapred!

— *Beč, 24. febrara 1908.*

Dr. M. Laginja
I., Parlament.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Pula, 27. II. 1908.

Dne 19. o. mj. su na dviema splavima dovukli u ovdješnju luku torpiljaču br. 27, koju je pred dva dana nedaleko od ove obale udario parobrod „Brioni" gosp. Kupelwiesera. Pregledalo ju je posebno povjerenstvo sa lučkim admiralom Ripperom na čelu. Torpiljača ima na boku, gdje su strojevi, veliku pukotinu, dugu 1·50 m. a široku 75 cm. Tuda je voda ušla tako da je ladja brzo potonula. Šteta iznosi više tisuća kruna. Pošto je ladja postala neporabiva, biti će sasma razoružana.

* * *

Plesovi dne 22. t. m. „Dalmatinskog skupa" i dne 23. t. m. podčastnika infant. regemente 5 ispali su na sveobće zadovoljstvo. Organ talijanske stranke srdi se se silno na ples podčastnika, boli ga da su izabrali „Narodni Dom". Obje večeri došla je N. P. viceadmiral Ripper sa raznimi drugimivi sokimi vojničkimi dostojanstvenici.

* * *

Zabave u „Narodnom Domu" u ovo malo dana pusta jesu sliedeće:

1. U subotu, dne 29. t. mj. maskirani ples „Sokola".

2. U nedjelju, dne 1. marca, počamši na tri po podne do osme na večer treći i zadnji pučki ples „Narodne radničke organizacije", a od 9 u večer ples podčastnika c. k. mornarice (strojarska škola).

3. U ponedjeljak, dne 2. marča, ples „Čitaonice".

4. U utorak, zadnji dan poklada „Sokolski „ples „Lola".

* * *

Zemaljsko poljodjelsko vieće Istre odlučilo je poslati za tri dana učitelja gojitbe maslina u puljski kotar da drži predavanja.

Dne 6. marča pouka u Galežanu, 7. marča u Fažani, 8. marča u Šišanu, 9. marča u Puli, a u večer odlazak u Mali Lošinj.

* * *

Obtužba proti ubojicam Sfiligoja. Dne 13. o. mj. podnešena je obtužba proti Ivanu Diritti i Dinku Zanetti iz Galežana radi teške tjelesne ozlede nanešene nesretnom pok. Sfiligoju. Oba krivca odvedena su u kaznene zatvore dne 16. o. mj. u Rovinj.

Krčki kotar:

Gospodarski sastanak u Krku.

Velezaslužni i neumorni radnik za svoj narod g. Ivan Mahulja učitelj u Dobrinju sazivlje za dne 2. aprila t. g. u 10 sati u jutro u Kanajt kod Punta gospodarski sastanak. Na sastanku će se govoriti 1) o vinogradarstvu, 2) o zadrugarstvu i 3) o uzgoju živina i raznih trava.

Sazivač veli medju inim u svojem pozivu; »Teško će to ići, ja to već predvidjam, al se ipak ovime osudjujem — pokušavam pozvati jedan takav gospodarski sastanak za cieli otok Krk. Pred očima mi lebdi jedino dobrobit težaka, pak se nadam, da će se naši težaci ovom pozivu u što većem broju i odazvati. Pošto pak smatram tri gospodarske grane za naše strane najpotrebitije, naime vinogradarstvo, živogojstvo i zadrugarstvo, to će se upravo o tom trojem na gospodarskom sastanku i raspraviti.«

Želimo najbolji uspjeh!

Voloski kotar:

† **Ivan Tomašić.** Pišu nam iz Opatije: I opet sprovedosmo do hladna groba jednoga — jednoga od naših najboljih, pomorskoga kapetana i posjednika Ivana Tomašića. Za svojih mladjih godina mlatio je more, kako i svaki naš koj je bio zašto: Bio je mornar,

to će se upravo o tom trojem na gospodarskom sastanku raspraviti.«

Želimo najbolji uspjeh!

Voloski kotar:

† **Ivan Tomašić.** Pišu nam iz Opatije: I opet sprovedosmo do hladna groba jednoga — jednoga od naših najboljih, pomorskoga kapetana i posjednika Ivana Tomašića. Za svojih mladjih godina mlatio je more, kako i svaki naš koj je bio zašto: Bio je mornar, pak pisar, pak kapetan. Već dvadesetak godina, od kada se je Opatija dizati počela, bio je kod kuće, u koliko nije bio radi uzgoja svoje djece njeko doba na Sušaku.

Jedan je od onih, razmjerno ne mnogih, koji se je i svojim poštenim radom znao okoristiti novimi odnošaji u Opatiji. Kupovao je zemljišta, pregradjivao i gradio kuće, imao trafiku, odavao stanove i soba. Svojim neumornim radom toliko je stekao, da mogu njegovi ostali i živiti i dalje raditi i sticati. Bio je čovjek na oko miran, al žestok i odlučan, kad se je radilo o zastupanju onoga što je smatrao koristnim, liepim, plemenitim.

Pokojni Ivan Tomašić pomogao je ustanoviti „Zoru“ to prvo stjecište i ognište Hrvata u Opatiji, kao i našu tiskarnu i bio član svih naših društava. On bijaše medju prvimi, koji su osvojili iz talijanaških ruku Volusko-Opatijsku občinu, medju prvimi zastupnici i savjetnici hrvatske občine Volosko-Opatija. Valjalo je onda vidjeti Ivana Tomašića kojim žarom je radio za našu hrvatsku stvar. Taj žar je ostao u njem do zadnjega uzdisaja, samo da se je inače prikazivao. Nije htjeo ostaviti ovoga svieta a da se ne sjeti naše miljenice Družbe, i našega podpornoga djačkoga društva u Pazinu. Obim je odredio ovoće svote. Bolovao je više manje skoro godinu dana. Ljeti se je bio nješto bolje oporavio. Al ga je pak zimi stislo. Nje-koliko tjedana morao je ležati u velikih bolih. Jako mu je teško bilo odieliti se od svoje ljubljene i ljubeznive supruge, od svojih dragih sinova i kćerke, od svojih rodjaka i prijatelja, od ovoga svieta. Često je upravo plakao u pomisli da jih mora ostaviti. Kao pravi kršćanin dao se je providiti svetotajstvi umirućih, već desetak dana prije svoje smrti. Dugu dobu bolesti bio je uzanj uz gospodju suprugu najstariji sin mu vriedni Leonardo, svršeni pravnik, providjen svimi državnimi izpiti. Sinovi Vladimir i Vinko, obojica u privatnoj službi u Beču došli su ték dva dana prije smrti njihovoga čestitoga roditelja. Najmladji sin i kćerka bili su i tako kod kuće. Svi ti zakukali su subotu večer, kad njim je skupni miljenik izdahnuo svoju plemenitu dušu.

Sprovod bio je ponedjeljak po podne. Premda je ljevala kiša, ipak sabralo se je sila svieta i muškoga i ženskoga, da izkaže posliednju počast Ivanu Tomašiću. Za liesom stupala su plačuć tri starija sina, pak mnogi rodjaci, razni zastupnici naroda, predstavnici občine, predstavnici Družbe, lječilištnoga društva, lječilištnoga odbora, škola, Zore, vatrogasnoga društva, Sokola, članovi pjevačkoga društva, te mnogi pojedinci ne samo iz Volosko-Opatijske občine, nego i iz Kastavsko i Veprinačke i Lovranske. Pjevačko družtvo izpjevalo je pjesmu žalostinku, pošto je velečasni g. župnik uz azistenciju obavio crkveni čin. Svi su klicali, najviše ocrosanih lica: Počivao u miru dragi Ivane. — Tomu klicaju pridružuje se takodjer uredništvo „Naše Sloge“ i izrazuje svoje saučešće njegovim.

Elektr. željeznica Matulje-Opatija-Lovrana. — Ovih dana otvorena je prometu električna željeznica Matulje-Opatija-Lovran. Evo nekoliko podataka o njoj.

Željeznica počima od postaje južne željeznice na Matuljam, jednotračna je uz širinu tračnica od jednog metra i duga je 12 klm. Pruga se spušta do Preluke prema jugu i tu silazi na veliku cestu. Divan je odatle pogled na hrvatsko primorje, Rieku i kvarnersko otočje. Cestom ide željeznica do Voloskog, a odatle uviek glavnom cestom preko Opatije, Ičića i Iki do Lovrana. Stajališta su postavljena duž sve pruge na zgodna mjesta i pred većim svratištima.

Put od Matulja do Voloskog traje 20 časa, do Opatije (Hotel Stefanie) 30 časa, a do Lovrana 1 sat. Razlika u visini izmedju Matulja i Opatije jest 190 met. sa maksimalnim uzdizanjem od 80 po sto. Električna centrala se nalazi izmedju Preluke i Voloskog i razpolaže sa dva motora sa 200 konjskih sila sa izravno postavljenim dynamosim i baterija sustava Tudor sa 364 elementa. Napon iznosi 750 volta i premda tomu ovo bi bila prva eletkrična željeznica u Austriji, koja može da razvije toliku snagu. Struja ide nadzemno.

Ukupni troškovi namještaja iznose okruglo tri milijuna kruna. Električni dio i vagoni proizvod su tvornice Siemens i Schuckert u Beču, a strojevi prve tvornice u Brnu.

Dobivena je već i koncesija za gradnju električne željeznice od Preluke do Rieke i tako će ovo biti jedna od najprometnijih pruga.

Pjevačko i tamburaško društvo „Istarska Vila“ u Kastvu izabrala je na svojoj redovitoj glavnoj skupštini obdržavanoj 12. o. mj. sliedeći odbor: Predsjednik dr. Kajetan Dahović, podpredsjed. profesor Ivan Sprachmann, tajnik Franjo Jelušić, blagajnik Ferdinand Karlavarić, arhivar Anton Jelušić, odbornici: Bruno Jurinčić, Vilko Sever i Oskar Tepeš, zamjenici: M. Kinkela, E. Grösman, častni sudci: prof. Franjo Franković, Mate Šepić i Vinko Rubeša.

Na 1. marča odlučilo se dogovorno s »Čitaonicom« prirediti zajedničku zabavu s pjevanjem, tamburanjem i plesom u dvorani »Kašća«. Tom prigodom svirati će Voloska glazba, a budući je čist prihod namjenjen Družbi sv. Ćirila i Metoda nade je, da će na tu zabavu pohrliti iz mjesta i okolice mnogobrojni narod.

Glavna skupština »Istarske Vile« imenovala je dosadanjega mnogogodišnjeg društvenog predsjednika g. Vina Rubešu za njegovu brigu i mar oko napredka društva jednoglasno svojim počastnim članom, o čemu ga je deputacija novoga odbora sutradan obaviestila, zaželivši mu ujedno, da bi što prije posvema ozdravio, kojoj se želji i mi od srca pridružujemo!

Volosko.

Klub XIII. priredjuje dne 3 marča t. g. u „Narodnom Domu“ veliki krabuljni ples i šaljivu večer.

Početak u 9 sati na večer.

Ulaznina K. 1·20.

Raznovrstni program i vrle sile, koje sudjeluju, jamče nam za podpun uspjeh zabave.

Opatija.

Hrvatsko pjevačko društvo »Lovor« Opatija-Volosko priredjuje u subotu, dne 29. veljače 1908. u prostorijama »Zore« u Opatiji, koncerat s plesom. Početa točno u 8½ sati na večer. Ulaznina: gospoda K 2, gospodje K 1. — Sudjeluje podpuna društvena glazba. — Čist prihod namjenjen je za nabavu društvene zastave, zato se preplate i darovi primaju sa zahvalnošću.

Kastav.

Pjevačko i tamburaško društvo »Istarska Vila« i »Hrvatska čitaonica« u Kastvu priredjuju u zajednici na pustnu nedjelju dne 1. marča tek. g. u »Kašćoj« koncerat s plesom na korist Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru. Početak u 8 s. na večer. Ulaznia 1 K po osobi. Svirati će odio Voloske hrvat. društvene glazbe.

Pazinski kotar:

Pazin.

U nedjelju, dne 1. ožujka o. g. obdržati će se kao zadnji put u velikoj dvorani »Narodnog Doma«, *veliki pučki ples* uz sviranje vojničke glazbe i narodnih glazbila.

Očekujemo da se veliko množtvo naroda sakupi u »Narodnom Domu« te zadnji put ovaj pust, pošteno u bratskom zagrljaju pozabavi.

Dne 3. marča na 8½ u večer biti će u velikoj dvorani „Narodnog Doma“ veliki maskirani ples. Svira glazba iz Pule. Ulaznina 1 K po osobi.

Neurednosti na pošti u Cerovlju, o kojih smo i mi pisali, neće da prestanu. Od tamo nam pišu naime: C. k. ravnateljstvo pošta u Trstu je gluho na dopise u „N. Slogi“ i „Balkanu“ gledo pošte meštra u Cerovlju. Visokoj gospodi čini se malenkošću ako jedan činovnik ne pozna jezik puka, kojemu bi morao služiti.

Na 2. I. o. g. došla nas četvorica na poštu popodne na 2 ure, a tekar u 3 sata 15 časaka poštemeštar u ured!

Na 7. II. došao sam na 4 i po, bilo zatvoreno, vratim se na pet i opet zatvoreno!

I ovo je malenkost! Još veća malenkost je, da gospodin odlazi djelatne dneve na 4 i po vlakom u Trst i dolazi brzovlakom drugi dan na 9 u Cerovlje, (ovo dne 12. II., 19. II., što zna podpisani — a što nezna?)

Dnevnik, koji stigne u Cerovlje petak na 7 sati u večer, dobijemo ponedeljak u jutro.

Molim uljudno, da još objelodanite ove malenkosti c. kr. ravnateljstvu.

Novi biljezi za novine. Službeni list bečke vlade „Wiener-Zeitung“ objelodanjuje naredbu ministarstva trgovine glede izdanja novih biljega za novine. Tih biljega bude 4 vrsti t. j. od 2 fil. modre, od 6 fil. žuto-narančaste, od 10 fil. jasno crvene i 20 fil. smedje boje. U sredini biljega je slika Merkurove glave.

Koparski kotar:

Koncert „Venca“ na Kozini. Pišu nam od tamo, da je koncert pjevačkog družtva „Venac“ na Kozini obdržavan dne 9. o. mj. vrlo krasno uspio koli u moralnom, toli u materijalnom pogledu. Ugodno je presenetio mnogobrojno občinstvu novi tamburaški zbor, koji se je iztaknuo krasnim udaranjem, premda je tekar nedavno osnovan. I pjevači „Venca“ osvjetlaše si čestito svoja lica točnim i vrstnim izvadjanjem svojih točaka. Poslie koncerta sliedio je ples, te se je mladež veselo vrtila, a stariji sprovedoše ugodno večer uz čašu rujna istrana.

Družtva sjetilo se razni prijatelji i rodoljubi, koji platiše ulaznicu ili nemogavši prisustvovati zabavi, poslaše ju odboru, koji im se i ovim putem liepo zakvaljuje.

Iz Boljunca — občina Dolina — pišu nam: Prošle nedjelje imali smo ovdje riedki duševni užitak. Posjetila nas je naime koparska „Zvezda“ sa svojim tamburaškim zborom, te sa domaćim pjevačkim zborom „Prešerna“, priredila vrlo krasno uspjelu zabavu u prostorijah „Konsumnog družtva“. Vrieme nebijaše doduše povoljno ali se je ipak napunila dvorana rečenog družtva gostima i domaćim občinstvom. Spomenuta družtva redala su se jedno za drugim, a za promjenu se je deklamiralo i predstavljalo šaloigru „Sudbena razprava“ koja je izazvala buru smjeha. Zahvalni smo „Zvezdi“ i „Prešernu“ što nam upriličiše toli ugodan užitak, te želimo, da bi ustrajali na udarenom putu sebi na čast a rodu na ugodnu zabavu i slavu.

U Piranu su uništeni občin. izbori u sva tri tiela. Tamo je bila »pobjedila« liberalna stranka, proti njoj se je borila talijanska pučka stranka.

Franina i Jurina.

Fr. Si čuja kako se je barba Mate Rakovac jadijo, da su ga u „Omnibus“ stavili?

Jur. Čuo sam nešto, al nisam dobro zapazio.

Fr. A bogme siromah tužijo se je sve okolo svojih kumi, da su oblodanili sve njegove tajne, i stare „maganje“.

Jur. A vero ne biše mu posili se tiskati za „zaprežentanta“, kad je zna da nije sposobnan.

Fr. Ča češ, sirotina je mislijo da su ljudi pozaboravili na njegove stare grihe.

Jur. A ti Frane pak nisi čuo za onu novu?

Fr. Nisam brate, a ča je?

Jur. Sad mu se vidiš gaće tresu kako će odgovarati na tribunalu za novac, kojeg je primijo, biru i vino ča je popijo, bakalaj i škopce ča je pomognо pojsti u ex njegovom društvu.

Fr. Bogme tako se dogodi onom ča jamu kopa pod drugim.

Razne viesti.

Ravnateljstvo družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru primilo je nadalje sliedeće prinose: Gosp. Ivan Žigante Sv. Križ-Kastav šalje sakupljenih na glavnoj skupštini „Hrv. pučke Čitaonice“ K 22·—. Gosp. Rubeša Ivan iz Kastva sabrao u mjesto brzojava čestitke prof. Mandiću 7 K 44 fil. — Veleč. gosp. Fran Stavelik župnik, Karojba, K 20·—. — Ženska podružnica u Voloskom 748. — Gosp. Ivan Rubar u Osijeku prof. u Osijeku sabrao na proslavi promaknuća kolege K 18. — Gosp. Josip Vidošić Volosko K 40. — Dr. Konrad Janežić Volosko K 4. — Gosp. Franković Ivan graditelj u Rubeših, utemeljiteljnu svotu K 200. — Gosp. Ivan Benigar profesor u Zagrebu šalje sabranih u razuim zgodama K 50. — Isti šalje na dar učitelja zbora gornjogradske gimnazije mjesto vjenca pok. N. Mohra K 30. — Dr. Pero Magdić prigodom lovačke večere sakupljenih K 11. — Gdjica. Marija Kranjec sabrala u veselom društvu u Iki K. 44.12. — Dr. Magdić šalje od gdje. Hajsel umjesto vjenca na odar pok. Terezije Moses K. 10. — Narodne Novine Zagreb K. 238. — „Hrvatska Kruna“ Zadar K. 256 — Mandić Ivan predno na predlog Poleosi A. župnika u Sv. Barbani sakupljenih na piru Marije Randić sa Vieh. Mandić K. 35. — Ć. Metodski zidari u Zagrebu šalju darovanih po N. N. K. 10, i g. Petra Mervoša K. 1·30. — G. Ivanišević Fran Zadar utemeljiteljnu svotu od K. 200. — Uprava „Hrvata“ u Gospiću šalje prinose sabranih tekom g. 1907. K. 298·60. — Uredničtvo „Tjednika“ u Belovaru darovanih od g. Kolba mj. veterinara mjesto vjenca na odar pok. N. G. Marku K. 10. — Podružnica Milna K. 42·55. — Uredničtvo „Naše Jedinstvo“ Split sakuplj. prinosi K. 200. — Dr. Magdić sakuplj. po kapelanu Grgiću u Vinici K. 10., a po Fr. Hauzu u Brodu dar. K. 3.

Nadalje primilo je Ravnateljstvo potpore občinskih i gradskih poglavarstva, te novčanih zavoda: Opć. pogl. Sela Zagorska K. 16. — Opć. pogl. Zlatar K. 10. — Opć. pogl. Vrbanja K. 20. — Grad. pogl. u Vagrebu K. 200. — Glav. opć. Žminj K. 100. — Opć. pogl. Ozalj K. 10. — Pogl. opć. Veliko Trgovište K.

20. — Opć. pogl. Kutjevo K. 10. — Opć. pogl. Punat K. 50. — Opć. pogl. Ludina K. 10. — Opć. pogl. Čazma K. 10. — Grad. pogl. u Bakru K. 30. — Obć. pogl. Vojni Križ K. 5. — Opć. pogl. Brdovec u Zaprešiću K. 10. — Pogl. općine sv. Ivan Zelina K. 50. — O.č. pogl. Brod-Moravice K. 10. — Vinkovačka eskomptna banka K. 20. — Otočka štedionica K. 100. — Opć. pogl. Barbana K. 50.

Živjeli plemeniti darovatelji! Naprijed za družbu!

Znamenitost prestolnice svih Hrvata i hrvatskih zemalja u obće. Piše nam prijatelj: U drugo polovici siječnja putovao sam južnom željeznicom i našao u željezničkom vozu „Internacionalnu putnu novinu". Puna je opisa znamenitosti hrvatskih zemalja. Na čelu lista je članak „Glavni grad Hrvata", a to je naša prestolnica, naš krasni grad Zagreb. Taj članak je pisan njemački, al se u njem naša prestolnica zove našim hrvatskim imenom Zagreb. U članku se opisuje Hrvate i znamenitosti Zagreba u gornjem i donjem gradu kao i na kaptolu, tih glavnih dielova grada, koj broji preko 70.000 stanovnika. Ističe se Strosmajerovo šetalište, Crkva sv. Marka, bánske dvore, u gornjem gradu. Trg Franje Josipa, akademski trg, Zrinjski trg, Jelačićev trg, sveučilišni trg u donjem gradu sa premnogim zgradami i zavodi. Kemički laboratorij, akademiju znanosti i umjetnosti, zemaljska hipotekvrna banka; pak hrvatsko kazalište, hrvatsko sveučilište, hrvatsko gospodarsko društvo, hrvatski učiteljski dom, hrvatska obrtna škola; te kaptol, biskupski dvori i stolna crkva sv. Stjepana. Za popravak te crkve poslie potresa god. 1880. potrošilo se je do tri milijuna kruna. Crkva ta je jedna od najznamenitijih zgrada ne samo u Hrvatskoj nego u cieloj monarhiji. Tako se čita doslovno u rečenom članku. Članak se završuje ovim riečmi: „Dan danas prikazuje Zagreb, koj se u svakom obziru sjajno razvija, moderno kulturno središte, moćno napredujućega naroda". Osim članka nosi ona novina više slika naše prestolnice. Na prvoj strani divan portal stolne crkve u Zagrebu, sveučilištni trg sa kazalištem, Jelačićev trg, razne slike etnologičke zbirke u trgovačkom muzeju u Zagrebu. Osim prestolnice svih Hrvata bieloga Zagreba ima internacionalna putna novina članak „Dalmacija", u kojem opisuje tu našu zemlju i donosi razne slike iz nje. A ima takodjer članak „Pola" u kojem opisuje taj grad i donosi iz njega razne slike. Tako je taj broj „internacionalne novine", što je izašao polovicom siečnja 1908. napunjen članci i slikami naših hrvatskih zemalja i naročito našega hrvatskoga glavnoga grada. Već se cieli sviet zauzima za naš narod, naše zemlje, našu hrvatsku domovinu .... možda više nego mi sami.

U Hrvatskoj.

Danas i sutra traju u Hrvatskoj izbori za sabor. Rauchu hoće se smutnje, hoće se meteža, pak tako razpisuje izbore na vrat na nos samo da u mutnom štogod ulovi.

Položaj je težak. Tolikog broja kandidatura, koliko ih ovoga puta postavljaju razne grupe i stranke još nije bilo u Hrvatskoj. Kandidira u svemu 10 stranaka, dotično skupina i to 4 koalirske i 6 nekoalirskihi U 88 kotara postavljene su u *svemu 232 kandidature*, sa 206 osoba. Najveći broj kandidata u jednom kotaru iznosi 5. Prosječno dolaze na svaki kotar oblo 3 kandidata.

Rauchu je položaj uzdrman. Magjarski ministar predsjednik Wekerle predvidjajući pobjedu koalicije, pokušao je doći do pogovora, nu našao je na tvrdu stienu. U ostalom budućnost je tamna.

Za odštetu udovi Brumac. Narodni zastupnik, naš delegat g. dr. Laginja upitao je sa drugovi u sjednici austrijske delegacije vladu da li kani već jednom dati odštetu udovi i sirotčadi pokojnoga Matije Ruzića, koji je bio mjeseca oktobra 1904. umoren u Kaliforniji.

Narodni darovi.

Gosp. Gašpar Martinić c. k. gruntovničar u Iloku, šalje za Djačko pod. pruštvu K. 10. — Živio i našao čim više nasljednika!

Proti vjerskoj obslužbi.

Tršćanska lasi — liberalna štampa bavi se pitanjem, da li su školska djeca dužna vršiti vjerske obslužbe. Radi se ob ovome: „Rassegna scolastika" u zadnjem svom brojù odgovara na to pitanje niečno, a za njim se povadja i ostalo tršćansko talijansko novinstvo. Sve do roditelja stoji, vele: oni ako to hoće, mogu slati ili ne slati svoju djecu na školske vjerske obslužbe. Bilo bi ih zdravstvenih, moralnih ili kojih drugih razloga, otac može na temelju čl. 14. zakona o temeljnim gradjanskim pravima, izjaviti upravi zavoda, koji polazi njegov sin ili štićenik, da isti neće polaziti duhovne vježbe. Vrieme za tu izjavu najpodesniji je početak semestra. Na ovo sve mogli bismo zapitati jedino to: Gdje postoji kakvo konkretno riešenje, kojim se može opravdati ovakovo shvaćanje „Školske smotre?"

Ovim pitanjem bave se — kako rekosmo — lasi, liberalni i židovski listovi, koji bi htjeli, da katolička mladež nevrši duhovnih vježba. Židovskoj, protestantskoj itd. mladeži je to — dakako dozvoljeno!!

Odbor za Mandićevu proslavu poslao nam je sliedeću obaviest:

U zaključnoj sjednici dne 20. veljače jednoglasno su odobreni računi sa suviškom od 303 K 87 filira.

Odlučilo se je, da se g. prof. Mandić iz toga suviška upiše kao član utemeljitelj »Djačkog pripomoćnog društva u Pazinu« s 200 K i »Djačkog pripomoć. društva u Trstu« s 100 K. Ostatak od 3 K 86 fil. izručit će se po odbitku poštarine odboru za Ćirilo-Metodski ples.

Na banketu sabranih 202 K, razdieljeno je medju istarsku i ljubljansku družbu sv. Ćirila i Metoda. »Balkan«.

Na znanje našim trgovcima.

Na ovom bielom svietu postoji nekakav čovo kozje brade i jevrejskog lica i imena: Zoze se Sigmond Schwarz, a zanimanjem je putujući agent u rukotvorinama (Trst, Via S. Lazzaro 10).

Osim što znade duševno obaviti predane mu naručbe, znade, da nas časti sličnim izrazima: »Tutti Dalmati disperadoni, ladri, farabuti«.

Radi ovoga živo preporučujemo ovoga orlonosovića svim našim trgovcima, moleći našu štampu, da ovu vjesticu pretiska.

»Tršćanski Lloyd«.

Parlamenat u Beču sazvan je za dne 17. marča.

Vjenčani.

Gosp. Fran Barbalić, tajnik hrv. učit. društva »Narodna Prosvjeta« i gospodjica Anica Detoni, vjenčali se dne 19. t. mj. u Trstu. — Čestitamo!

Koliko nas imade Slavena? Poznati ruski profesor slavenskih jezika Florinskij priopćio je uspjeh svog izraživanja o slavenskih narodih.

Slaveni stanuju na zemljištu, koje tvori 400.000 četvornih milja. Svih Slavena imade 148 milijuna 521.000.

Ovi se diele:

Rusa: 102,840.000
Poljaka: 19,200.000
Hrvata i Srba: 9,135.000
Slovenaca: 1,475.000
Čeha: 7,237.000
Bugara: 5,440.000
Slovaka: 2,671.000
Kašuba: 866.000
Lužičkih Srbaa: 157.000.

Ostalih je naroda u Europi:

Niemaca: 77 milijuna.
Talijana: 30 milijuna.
Madjara: 9 milijuna.
Rumunja: 8 milijuna.
Grka: 5 milijuna.
Albanaca: 1 mil. 850.000.
Turaka! 1 milijun.

Svih je dakle naroda u Europi za 15 milijuna manje nego li Slavena. Amo nisu uračunani Englezi, Francezi i Španjolci.

Po vjerozakonu su Slaveni: 103,740.000 pravoslavni; 34.298.000 katolici; ostali su unijati, starovjerci, protestanti i muhamedanci.

Iz Zagreba.

»Prva hrvatska štedionica« u Zagrebu umolila nas je, da uvrstimo u naš list sliedeće:

»Prva hrvatska štedionica« u Zagrebu objavljuje ovim, da prekida svaku dalnju poslovnu svezu sa bankovnom tvrtkom »Frank Zotti & Co.«, New-York, Greenwich Strest 108, i to s razloga, što spomenuta tvrtka za isplatne naloge, koje je zadavala na isplatu „Prvoj hrvatskoj štedionici", nije za vremena nabavljala potrebno pokriće u gotovom novcu, tako da se u zadnje vrijeme po mjesec dana i više, no što je bilo od potrebe, nisu mogli po „Prvoj hrvatskoj štedionici" isplatiti strankama odredjeni iznosi.

Split.

Najveća dalmatinska zlatarija g. Ant. Radića izradila je krasnih medaillona na počast blagopok. Dr. A. Starčevića.

Medailloni prikazuju s jedne strane u reliefu portrait dra. Ante Starčevića, a s druge godine njegova rodjenja i smrti, nadpis »Bog i Hrvati« sa njegovim autografom. Izradjeni su u 3 vrste: od oksidiranog srebra (ciena po komadu K 4), srebra pozlaćena na vatri (18 kar. triplé) (K 8). zlata (14 kar.) (K 45).

Fr. I. Pajekona: Život u Americi. U ovome krasnome djelu opisuje se buran život dječaka kojeg je nevolja poslala u Ameriku. Siromah pretrpio je i glada i zime, mora prosjačiti za živiti. Postaje postolarom. Stupa u jedan cirkus, nakon mnogih zgoda i nezgoda nalazimo ga kao trgov. pomoćnika u New-Yorku.

Djelo je zanimivo pisano, u prvom redu je za mladez. Krasno uvezano sa 8 umjetničkih slika, košta samo 2 krune.

Naručiti u kr. sveuč. knjižari Fr. Župana (St. Kugli) u Zagrebu.

„Za domaći obrt i trgovinu".

(Pučka predavanja 2.) Pod tim naslovom izdalo je »Hrvatsko društvo za pučku prosvjetu« predavanje svoga člana gosp. Hinka Sirovatke, držano u Varaždinu 15. prosinca 1907. pobudom tamošnjeg »Zanatlijskog i pomoćničkog društva«.

Društvo za pučku prosvjetu umoljava sva obrtnička i radnička prosvjetna i potporna društva, zatim sve pojedince, kojima je na srcu domaći obrt i trgovina, te su voljni medju zanimanim krugovima širiti tu vrlo poučnu knjižicu, da pišu društvenoj upravi (Ilica br. 64, Zagreb) i ujedno jave, koliko primjeraka žele preuzeti.

„Matica Hrvatska" izdala je za god. 1907. ovih 12 knjiga:

1. Gj. Arnold: Čeznuća i maštanja. (Pjesme.)

2. N. Andrijašević: Iz neretvanske krajine. Slike i priče.

3. J. E. Tomić: Manja djela. I. (Pripovietsti.)

4. Hrvatsko kolo. III. knjiga.

5. A. M. Skabičevskij: Povjest novije ruske književnosti. I. Prev. M. Lovrenčević.

6. Posljednji Zrinski i Frankopani.

7. Slovenske novele i pripovjesti. Uredio dr. Fran Ilešić.

Ovih 7 (sedam) knjiga dobivaju članovi prinosnici za redovitu članarinu od K 6 (šest), članovi zakladnici (utem.) dobivaju ih bezplatno, Slovenci za K 4 (četiri).

8. Kolo Hrvatskih Umjetnika, II. (Deset slika u bojama.) Ciena K 2.

9. J. Scheiner: Uredba svemira. Prev. dr. O. Kučera. Ciena za članove 50 hel.

10. H. S. Brdovački (pseud.): Prometna politika u obće i ugarska prometna politika u Hrvatskoj. Ciena za čl. 50 hel.

11. Ovidijeve Metamorfoze. Preveo T. Maretić. Ciena za članove K 2·50

12. Glas Matice Hrvatske. III. godište. Ciena K 1·60.

Za knjige pod br. 8—12 imadu članovi „M. H." (i utemeljitelji) nadoplatiti gore naznačenu cienu.

„Hrvatsko društvo za pučku prosvjetu".

Primili smo pravila koristnoga ovoga društva koje ima sjedište u Zagrebu.

Društvo će promicati čudoredni, duševni i gospodarstveni razvitak svega naroda, koji hrvatski govori, te će u to ime a) osnivat će, podupirati i nadzirati hrvatske pučke knjižnice izravno i preko podružnica; b) osnivat će i podupirat naučne tečajeve za nepismene i tečajeve za dalju naobrazbu; c) priredjivati pučka predavanja; d) izdavati poučne knjižice i list za narod, te osnivati škole i namicati sredstva za pučku prosvjetu.

Član utemeljitelj je onaj koji podade društvu najmanje 50 K. Prinosnici plaćaju 2 K na godinu.

Primili smo nadalje list što ga daje društvo svojim članovom „Pučka prosvjeta".

U broju mjeseca sječnja je u kratkim potezima životopis sv. Ćirila i Metoda pisan od vješte ruke profesora Ch. Šegvića. Zatim jedno gospodarstveno predavanje, jedan poučni člančić, razne veoma poučne raspravice lahkim jezikom pisane i drugih omanjih crtica. Broj veljača odlikuje se isto biranom sadržinom. Za uredničtvo odgovara g. Jr. Ortner. Preporučamo vruće tu rodoljubnu namisao.

Hrvati gdje bili, radite odvažno za ovo društvo. Pristupajte u nj, prikupljajte i druge. Društvo broji već deset hiljada članova, a poradimo li malo, podvostručit će i taj broj. Svećenici, učitelji i svi drugi prijatelji naroda na posao! Traži se malo, a učinit će se mnogo. Za najveću, najplemenitiju narodnu organizaciju moramo raditi svi!

Tristogodišnjica gimnazije u Zagrebu. Ove školske godine slavi gornjegradska gimnazija u Zagrebu svoju tristogodišnjicu. Trista je godina dakle odkad u prestolnici svih Hrvata obstoji srednja škola. Uza sve borbe, što jih je imao naš hrvatski narod voditi sa Turci, Njemci i Talijani, on je imao svojih zavoda za izobrazivanje, i izobrazivao se je. I naših mladića iz Istre išlo je u Zagreb na nauke. A do najnovijega vremena i morali su ići, ako su htjeli biti naučani u hrvatskom jeziku. Tek 1899. se je Austrija, i to prisiljena, sjetila da ustroji srednju školu za njoj podvržene Hrvate.

Otvoreno pismo.

Gospodinu dru. Arturu Katz-u

obćinskom liečniku

u Iloku.

Minula su već tri mjeseca dana, što u zemljici leži žrtva nemarnosti, lahkoumnosti i kratkovidnosti Vaše. Dne 28. rujna 1907. poslije 6 sati na večer, došao sam po Vas, ali Vas nisam mogao naći u Vašem kursalonu već u gostioni, gdje Vas se može uvlek naći i viditi. Istoga dana niste mogao ustanoviti diagnoze bolesti a ordinirao ste, jeli to bilo dobro? to bi bio mogao samo jedan Vaš g. kolega ustanoviti.

Pogrieška po mom sudu učinjena jest, već toga radi, što niste dozvolio nama, da pozovemo još drugu gospodu liečnike, već ste nas uvjeravno: lahki je slučaj, gospoda liečnici su isto učili ste i ja. Vjerujem gospodine, da su isto učili što i Vi, ali ili imade, koji su više naučili nego Vi. Kod bolestnika ste se zadržavao možda 2—3 časa, niste mogao ni točno pregledati ni popitati istoga niti njegovu okolinu o bolesti, kako se osjeća, već ste odmah govorili, dobro je, za tri dana će se smiljati, a kada tamo za tri dana usnuo je vječnim snom, mi smo zaplakali i pla-

kati hoćemo dok budemo živi. Povjerio se Vama, koje na žalost nevršite svoje uzvišene dužnosti kao liečnik prama svakom, već se zadržavate u gostionama igrajuć karte a bolestnici neka čekaju pomoć i savjet Vaš? Pamet Vaša nije kud bolestnika već kod Monte Carla, a imadem zato i dokaza, da Vas narod traži, ali Vas nemože naći, jer ukućani Vaši nezaju kazati gdje i u kojoj se gostioni kartate.

Gospodine što je sa Vis. kućom g. K. B. III. O. koja Vas neće da zove, već g. Dr. E. I. iz Palanke, a i mnogi občinari iz Iloka; ako Vam treba o tom potvrde i to ću Vam učiniti. Občinski liečnik plaćen je od občine, mora najprije brinuti se, da u njegovoj občini bude sve u najboljem redu, a ne kako Vi, samo kad dodju kakva kola iz okolice po Vas, pa hajd izvan obsega občine, a Ilok bez liečnika. Liečnik občinski mora se češće zadržavati u svom stanu, čitati i uvjek učiti, jer medicina imade svaki čas novih iznašašća, a ne ono šta je učio da mu je dosta. Vi od svega malo činite, već se neumorno kartate, tako da mogu sponosom izjaviti, da je moj pokojni sin više knjiga pročitao nego Vi cielog Vašeg boravka u Iloku.

Gospodine ni osjećaja nemate, dokazom neka bude samo ovo, kada ste dana 2. listopada 1907. došao potvrditi smrt mog pokojnog sina, a na plačni krik moje supruge „joj gospodine doktore, što mi niste istinu kazali" Vi ste odgovorio, onako kako fakanapa u marioneta „Vi bi ste se bili na mene srdili u ostalom sada možete zvati profesora iz Budimpešte". Ja Vam oviem jasno i glasno kažem, niste znao niti ste mogao znati, jer niste mislio na bolest nego na karte. Gospodine u Vama nema ni osjećaja ni ljubavi ni prema rodu ni prema domu ni domovimi. Vaš su ideal karte, vi ste pun novaca, pak Vam ne treba ni liečničke prakse, što ste dokazao i ovom prilikom, jer niste htio na tri put zatraženi račun za liečenje mog pokojnog sina ni odgovoriti. Kako se slaže s Vašim uzvišenim znanjem izjava Vaša: „lahko je kuditi, u ostalom ja ću sada bolje paziti", dakle prije niste pazio. Kako se slaže s Vašom akademskom naobrazbom, dana 7. i 14. listopada 1907., kad sam prolazio u neposrednoj blizini Vašoj Vi ste fućkao vesele pjesme, valjda ste svjestan svoga uzvišenog zvanja bio, da ste tako brzo i bez ikakve muke odpremio mog pokojnog sina u vječnost. Vi ste 14. studenoga 1907. pisao, da će te biti prisiljen tražiti zaštitu u oblasti radi Vašeg svjetskog liječenja. Valjda? Tražite ju, svaku nepravdu i svaku kaznu rado ću podnieti za ljubav pepela mog pokojnog sina, koga je Vaša nemarnost, lahkoumnost i kratkovidnost prije vremena odpravila na onaj sviet, gdje vlada i jednakost.

Premili sine, ako si stigao do priestolja Svevišnjega, moli ga: da oni koji su zvani da liječe ljude budu savjestni i marni a ne kako tvoj, koji se scieni nevriednim, da primi plaću za tvoj polazak na drugi bolji sviet.

Podpisani taj liečnički honorar od 10 kruna šalje društvu sv. Vida u Zagrebu s molbom, da sliepci budu progledali.

RIEKA dne 8. siječnja.

Gašpar Martinić.

*Za članak pod ovim naslovom ne odgovara uredništvo.

Poziv

na IV. glavnu redovitu godišnju skupštinu,

Lovranskog društva za štednju i zajmove registrana zadruga na ograničeno jamčenje,

koja će se obdržavati dne 19. Marča 1908. u 4 sata po podne u prostorljah društva „Danice" sa sliedećim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika prošle godine glavne skupštine;
2. Izvješće ravnateljstva;
3. Izvješće nadzornog odbora;
4. Čitanje izvješća revizora i zaključak glede istog;
5. Izbor ravnateljstva, nadzornog odbora i društvenog suda;
6. Zaključak glede uporabe čistog dobitka;
7. Slučajni predlozi i savjeti.

Godišnji obračun izložen je zadrugarom na uvid u društvenoj pisarni u Lovranu.

LOVRAN, dne 26. veljače 1908.

Ravnateljstvo.

Broj 299.

Oglas natječaja.

Otvara se natječaj za jedno mjesto občinske **primalje** sa sjedištem u Korniću (občine Punat) uz godišnju plaću od K 120·—

Od moljiteljica zahtieva se dobro moralno i političko vladanje, fizična sposobnost i znanje hrvatskog jezika

Molbe i pismene izprave imaju se podnieti podpis. najkašnje do 31. ožujka 1908.

Glavarstvo občine

PUNAT, dne 20. veljače 1908.

Načelnik:
ANTON ŽIC.

Boljunsko društvo za štednju i zajmove
registrirana zadruga na neograničeno jamčenje
pozivlje na

IV. redovitu glavnu skupštinu

koja će se obdržavati u nedelju dne 15. marča 1908. na 3 sata po podne u občinskoj zgradi, sa sliedećim

dnevnim redom:

1. Izvješće odbora;
2. Potvrda zaključ. računa za g. 1907.
3. Razni predlozi.

Zadnjih 8 dana prije glavne skupštine izloženi su računi u društvenoj pisarni zadrugarom na uvid.

BOLJUN, dne 23. veljače 1908.

ODBOR.

Prodaja siena.

Prodajemo na veliko suho i zdravo prešano sieno.

Pobliže obavjesti daje:

Hrv. poljodjelska banka,
dioničarsko društvo
Zagreb, Preradovićeva ulica br. 5.

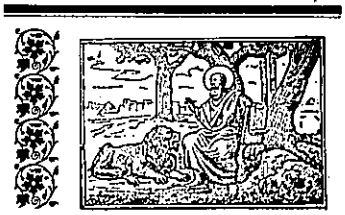

Želudčane kapljice
prije zvane i poznate pod imenom
Markov sapljice.

sredstvo proti slabosti želudca, imenito proti pomanjkanju teka za jelo, proti grizu i grčevima u želudcu i trbuhu, proti nadutosti od vjetrova. Poslije težkog masnog ili preobilnog jela podup ru naravnu probavu. 1 tucet 4 K, 5 tuceta 17 K, 10 tuceta 32 K, franko postavljeno na svaku poštu.

* * *

Molim izvolite mi poslati još 12 bočica želudčanih kapljica jer mi nužno trebaju pošto na meni upravo čudotvorne. Božo Pazić, Knežl-stari.

Molim pošaljite mi jedan tucet kapljica pošto pošto sam uvjeren već kod prijašnih naručba da djeluju izvrsno, to ću svako zgodom iste mojim prijateljima preporučiti — Ovakovih dopisa, koje ne mogu sve ovdje navesti imadem još mnogo, to stoje svakomu na uvid.

Ove kapljice pripravlja samo Gradska ljekarna u Zagrebu, pak zato treba kod naručbe pisati točno na adresu:

Gradska ljekarna Zagreb,
polag trga sv. Marka 20.

U interesu vinogradara!

Upozoruje se **gospodarske zadruge, posjednike i trgovce**, da je **glavno skladište** za prodaju u Primorju poznatog

Sumpora specijaliteta Albani kod Pesaro

vlastničtvo

Sumpornih ruda Trezza-Albani-Romagna

povjereno **isključivo** tvrdki

Paolo Rocco e Nipoti Trst i Rovinj

Za cjene i obavjesti obratiti se jedino navedenoj tvrdci ili njezinim opunovlaštnicima u **Poreču** gospodinu **Egidio Rocco**, a u **Rovinju** gospodinu **Antonio Biondi.**

Objava otvorenja.

Podpisani časti se ovim obznaniti P. n. občinstvu grada Pazina i okolice da je otvorio vlastiti

Urarski i zlatarski posao

u kući gosp. Antona Bertoša u Pazinu.

Mnogogodišnje njegovo iskustvo i do sada stečeni dobar glas radi solidnih i jeftinih radnja, dovoljno mu je jamstvo, da će ga dovoljan broj P. N. mušterija posjetiti.

Dragutin Gailhofer.

Dvostruki elektro-magnetički

KRIŽ ili ZVIEZDA

R. B. broj 86967.

Telefon br. 45—22.

jest elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod uloga, reume, astme (težkog disanja), nespavanja, zujenja u uhu, neuralgije, glavobolje (migrêne) kucanja srdca, zubobolje, muževne slabosti, studeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), mokrenja postelje, nujnosti, nesvjestice, nagluhosti, drhtanja na tielu, influence skopčane sa bolešću hrbta, slieđila (malokrvnosti), želudačnih grčeva, beztečnosti, lechlasa, punokrvnosti, svih udnih grčeva, hipochondrije, tjelesnih grčeva, hämorrhoida, kao i kod svebće slabosti itd. služi kao nenadkriljivo sredstvo, pošto elektro-magnetička struja cielim čovječnim tielom djeluje, čime se rečene bolesti u najkraćem vremenu izliečе.

Poznato je, da liečnici kod navedenih bolesti višekratno elektrizovanje tiela upotrebljuju, ali ipak na taj način, da jaka struja samo prolazno i povremenom kroz tielo prolazi, dočim naprotiv tomu struja elektro-magnetičnog križa ili zviezde R. B. br. 86967, kako je jur rečeno, umjerenim načinom neprekidno na tielo djeluje, što svakako brže izliečenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 godina stare bolesti izliečene su sa mojim strojem. posve! Od izliečenih sa mojim strojem R. B. broj 86967 izraženo zahvale kao i od odličnih slojeva izdane svjedočbe i priznanice iz svijuh strana svieta pohranjene su u mojoj pismohrani, gdje stoje svakomu u svako doba na uvid. **GDJE NIJEDAN LIEK NIJE POMOGAO, MOLIM POKUŠATI MOJ STROJ,** jer je to sigurno sredstvo proti gore navedenim bolestima, a onaj bolestnik, koji po mojem stroju nebi bio izliečen najdulje u roku od 45 dana, dobiva novac natrag.

Upozornjem osobito p. n. občinstvo na to, da se moj stroj ne smije zamjenjivati sa Voltinim, koji je poradi svoga nepospjeha zabranjen u Njemačkoj kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj **dvostruki elektro-magnetički križ ili zviezda R. B. br. 86967 osobito se hvali i uživa vanrednu dopadnost poradi svoje izvrstne ljekovitosti.**

MALI STROJ STOJI 6 K. Rabiti ga mogu samo djeca i jako slabe gospođe.

VELIKI STROJ STOJI 8 K. Rabi se kod ostarjelih 20 godiš. kroničnih bolestih.

Dopisivanje i naručbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Pouzećem ili ako se novac unapred pošalje, razašilje glavna prodavaona za tu i inozemstvo.

ALBERT MÜLLER,
Budimpešta, V/41. Kotar,
Vadasz-ulica br. 34.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, *koji upladaju sadružnih dielova jedan ili više* ——— *po kruna 20.*

Prima novac na štednju od svakoga, *ako i nije član, te plaća od istoga 4½%* ——— *čisto bez ikakvog odbitka.*

Vraća na štednju uložene iznose *do 1000 K bez predhodnog* ——— *odkaza, a iznose od 1000 K ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio vodi ili manji rok za odkaz, za odkaz od 8 dana.*

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, *i to na hipoteku* ——— *ili na mjenice i sadužnice uz garanciju.*

Uredovni sati svaki dan *od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati* ——— *poslie podne; u nedjelju i blagdane zatvoreno.*

Družtvena pisarna *i blagajna nalazi se u vlastitu* ——— *kuću (Narodni Dom) prvi pod desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.*

Ravnateljstvo.

Broj 10. **Pula, u četvrtak dne 5. marča 1908.** **God. XLI.**

Oglasi, pripostana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za uredbroibu, oslasa itd.

[illegible]

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju a nepodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom, stoji 10 K u obće, 8 K za seljake } na godinu ili K 5·—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i otkazuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koji u Puli, tri izvan toga.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Mandić u Trstu (Via Crocina br. 1, II. kl).

Iz sjednice opć. zastupstva,

obdržavane u Kastvu, dne 19. i 27. febrara 1908.

Predsjednik gosp. K. Jelušić otvori sjednicu 19. febrara u 11 sati prije podne. Prisutan je 21 opć. zastupnik i 6 sa savjetujućim glasom, a svoju odsutnost ispričaše gg. prof. Spinčić, Armanini, Afrić, Pavlinić i Sirola.

Zapisnik poslijednje sjednice odobrava se a za pročitanje i potpisanje današnjeg imenuju se gg. Vlah i Jelušić.

Prelazi se na priopćenja: dne 12. jenara t. g. proslavio je gosp. prof. Mate Mandić svoju 25 godišnjicu rada na političkom polju, te mu je tom prilikom bio izručen narodni dar, kojemu uslijed predloga opć. odbora doprinesla je i ova općina iznos K 100·—; prikazan je iskaz nadnica o popravku puta Permani-Ružići, medju kojim radnicima ima više opć. dužnika, te se zaključuje, da se istima nješto obustavi na račun duga od njihove zaslužbe, a isto tako, da se i kod drugih popravaka opć. puteva širom Kastavštine obustavlja nješto od zaslužbe onim radnicima, koji su o.-čini štogod dužni; prodajom nekretnina pok. I. Lučića iz Kastva namirena je ova općina za svoju tražbinu; općinski proračuni i votirani nameti za god. 1908., odobreni su u cijelosti i sa strane c. kr. namjesničtva; prihvaća se predlog odbora, da se naruči dolićan broj knjižice, što će ju izdati »Narodna prosvjeta« prigodom jubileja 60 godišnjice vladanja Njeg. Veličanstva; upravi župne crkve u Veprincu dozvoljava se popravak pročelja crkve i pločnika pred njom jedino uz uvjet, ako će sama snašati cijeli taj potrošak popravka a ne samo svoju tangentu; predloženi troškovnik odvjetnika gosp. dr. Stangera, da se ispita i za tim podmiri; prihvaća se nagodu sklopljenu sa Sušanj Matom iz Sroki 83 glede otkupa zemljišta za gradnju ceste od Jardasi na Kosi i na Bačurku, te se ujedno zaključuje, da se nastavkom gradnje ceste proslijedi do točke 18., odav radnju družbom uz iskličnu cijenu od K 975·—; zaključuje se, da se dobavi i postavi na kapelansku kuću u Sv. Mateju jednu svjetiljku; općinari Brguda usprotivili su se štrpanju, jer su morali naposeb slagati i platiti kolce i mljavice, a da ne ostanu bez drva zaključuje se, da se ponovno odredi štrpanje te da uplate oni, što imaju manje kolaca po K 4·—, a oni što ih imaju više po K 5·— umjesto samo K 3·— za običajna 3 prost. metra gorivog drva; kod poreznog ureda u Voloskom primilo se je K 1893·63 kao poslijednji doprinos državne potpore za izgradnju ceste Klana-Paka, te je tom doznakom i isplatom putnog troškovnika za inžinira od K 40·35 potrošena cijela državna potpora. Koli taj iznos toli doprinos od K 300·— izdan sa strane ove općine za brzojav Kastav—Sv. Matej—Klana bio je priposlan Posujilnici u Voloskom na račun zastalih kamata vrhu zajma dignutog kod Posujilnice za gradnju te ceste, umjesto da se je te svote poslalo upravnom vijeću Klane. Taj se postupak odobrava i ovlašćuje općinsku upravu, da i unaprijed tako učini ako bude štogod imala za obračunati s Klanom, te se ujedno zaključuje, da se razvidi dug K 13000 — uzajmljenih za gradnju ceste Klana-Paka, smatrajuć istog dugom općine Klana sve dok se ne prikaže i neodobri obračun gradnje rečene ceste; prihvaća se molba Stanić Andra iz Puži 66, da može u Lužini posjeći do 200 komada stabala bijelog grabra uz cijenu od 6 para komad; dne 25. jenara t. g. obdržavala se je rasprava kod upravnog sudišta u Beču vrhu pritužbe ove općine, radi uvrštenja iste u drugi plaćevni razred za potrošarinu mesa. Ta je pritužba bila odbivena kao nepripustiva, te se u smislu savjeta dr. Laginje zaključuje, da bi takvu tužbu podnesli naposeb krčmari i mesari, čim stigne dotična riješitba. Neprihvaća se molba Jardas Frana za pobiranje brinja širom općine za tri godine uz oštetu K 20·— već se zaključuje, da se sabiranje brinja odade putem dražbe uz iskličnu cijenu od K 50·— na godinu. Odobrava se predloženi iskaz nadnica sa svotom od K 241·94 za obavljeni spoj nove ceste sa starim putem kao i sa onim, što je najkasnije izradjen sa općinskom potporom od K 500·— pri gradnji ceste od Breze na Jelušići. Prihvaća se predlog opć. odbora, da se već votirana svota od K 5000·— u proračunu od godine 1906., prenese u proračun tekuće godine, obzirom, što se drži, da će se ove godine započeti gradnjom učiteljišne zgrade a prema tomu ima se pristupiti k gradnji ceste do zgrade zaključkom, da se požuri gradnja te zavodske zgrade kod samog c. kr. namjesnika. Na upit kot. škol. vijeća imenuje se sa strane općine delegate, koji će prisustvovati komisiji na licu mjesta glede ustanovljenja javne pučke učione u Zvoneći i eskurentne škole u Brezi, te su takvim izabrani gg. opć. glavar, Jurinčić Robert, Vjekoslav Sinčić i Ivan Vlah, kojim će se pridružiti za Zvoneću gosp. Kinkela Mate a za Brezu gosp. Dukić Franc. Popravak opć. puta Razdrtica-Vlahov Breg prema Lipiću, da se obavi sa odlučenom potporom od K 150·— uz nadzor Mohorovičić Mata iz Jušići 6. Školska šterna u Hostima nedrži vode, te se zaključuje, da se ponovno pozove poduzetnika, da taj popravak obavi čim dopusti vrijeme, a ne odazove li se pozivu, da se tu radnju dade obaviti na njegov račun. Prema dogovoru općinara iz Skalnice zaključuje se, da se tamošnjem lugaru koncem svake godine dade primjerena nagrada iz uplaćenih poljskih globa, ali imade za to obavljati i službu obć. poljara. Buduć su općinari Skalnice prilično otplatili razdijeljene reparte zaključuje se, da se povrati zajam od K 3000 — učinjen za gradnju šterne sa isteklim interesima. Glede dosad odlučenih zajmova kod Posujilnice u Voloskom u koliko već nisu dignuti zaključuje se, da se ih digne i izdade redovitu zadužnicu ustegnuv privremene. Na pritužbu Rošića i Eve iz Kantride, da bi se pozvalo gosp. F. Ferlana, da bezodvlačno sagradi zid i stube ispred njihovih kuća zaključuje se, da se ovomu naloži, da odmah pristupi izvršenju te radnje, ta se ne dogodi kakva nesreća. Uzima se na znanje, doznaku i isplatu pokrajinskog doprinosa od K 1100·— za gradnju novog mosta u selu Trnovici preko Rečine, koji se je iznos odaslalo kotarskoj oblasti na Sušaku. Na poziv kot. škol. vijeća u Voloskom, da se ova općina izjavi, ako jošte reflektira na ustanovljenje školske podružnice u Sv. Križu zaključuje se, da se ostane pri zaključku od 23. febrara 1907., to jest da se ta podružnica ustanovi bez obzira, što će se u Zametu škola proširiti i na Kantridi ustanoviti ekspozitura iz razloga, što u Zametu veoma raste broj školskih obvezanika. Ujedno se zaključuje, da se požuri riješenje glede ekspoziture na Kantridi i rašírenja škole u Zametu, a glede poslijednje dogradnje, da stvar ispitaju gg. opć. glavar, F. Rubeša i M. Šepić. Uzima se do znanja podnešenje utoka protiv odluci c. kr. kot. poglavarstva, glasom koje da je dužna ova općina snašati opskrbne troškove za Celestinu Fortier za sve vrijeme dok se vodili izvidi glede ustanovljenja njezine pripadnosti. Obzirom pako na navod upravnog vijeća u Klani, da ti troškovi padaju na cijelu mjesnu općinu Kastav a ne samo na pridruženu općinu Klana zaključuje se prema predlogu odbora, da kad bi mjesna općina Kastav imala isplatit te troškove, da se učini sa

---

se preporadja. Niti novac, niti priniti sile, niti budisikoje opačine
u nas zaustaviti na putu napredka,
u slobode. Veseli se stoga Hrvatski
i ustrajno po započetom putu.
borski su se izbori vršili u Ba-
dne 27. i 28. t. m. Od vladinovaca
ibran *niti jedan*, a ostale stranke
u kako sliedi:

ka stranka prava	23
njaci	4
mostalni	19
ni klub	6
tranaka	4
Koalicija ukupno	56
a stranka	2
ićanci	1
vci	23
dikali	2
	1
han	1
ita	1
Ukupno	87

an će se uži izbor vršiti do malo
zmedju Frankovaca i pristaše se-
ltranke, te će po svoj prilici po-
eljačka stranka.

ciele Hrvatske domovine stižu vi-
odnog veselja, rad neočekivanom
n. U njekojim je mjestima došlo
kih bratskih manifestacija, a u
je naša trobojnica veselo navještala
braće u Banovini.

led po Primorju.

jsko-rovinjski kotar:

a 5. III. 1908.

ao je i ovogodišnji pust. Toliko
oliko zabava naš „Narodni Dom"
o. Talijani svi smućeni čude se
uju svojim vlastitim očima da je
to. Peču ih osobito plesovi ob-
ne 23. pr. mj. od podčastnika
ske pukovnije broj 5 i ples dne
podčastnika strojarske škole. U
ne denuncriraju skoro kao hun-
upozoruju vojničku oblast nek
gava. Poludili su brate, pa brblju
eznaju što. Izmedju plesova spo-
ples „Dalmatinskog skupa" 22.
koji je ispao iznad očekivanja.

ća se odazvala pozivu te je velika
dvorana „Narodnoga Doma" sakupila mno-
stvo našega naroda iz bratske nam Dal-
macije, bilo ih je i u narodnom odielu a
mnoštvo njih u crvenkapi. Došao je i
viceadmiral I. pl. Ripper, kojega je vrli
predsjednik i poznati rodoljub gosp. Niko
Mardešić pozdravio liepim prigodnim slo-
vom. Veselja se je zabava protegnula do
5 u jutro kad se povratiše svojim kućama
zadovoljni radi ugodno prošle noći i uči-
njene narodne dužnosti.

Spominjemo krasno uspjele plesove
„Sokola" dne 29 pr. m. ijna zadnji dan
pusta, veliki pučki ples dne 1. tek. m. i
sjajni „cvjetni" ples naše čitaonice.

Podpunoma smo zadovoljni nad uspje-
sima, a protivnici nek se slobodno srde,
nas to nije ni najmanje briga već kora-
čajmo napred.

---

vojnike, nego i za više častnike. Samo ono nekoliko rieči komande bilo je francuski, a sve drugo krasan hrvatski jezik, koji bi se baš i danas mogao rabiti, samo dakako sa današnjim pravopisom. Za dokaz čita govornik nekoliko članaka iz ovog pravilnika.

Nadovezujući na jednu izjavu ministra rata, koji je hrvatskim delegatima odgovorio, da on kao predstavnik vojne oblasti ne može poznati, nego jedinstvenu ugarsku državu, govornik kaže, da taj nazor prama nagodbi izmedju Hrvatske i Ugarske treba bezuvjetno ispraviti. Po povjesti Hrvatska i Ugarska su dvie samostalne države, a po nagodbi, ne pitajmo je li učinjena pravovaljano ili ne, Ugarska i Hrvatska tvore državnu zajednicu, ali ne Ugarsku državu, nego „zemlje krune sv. Stjepana".

Viećanje je trajalo dva dana t. j. 24. i 25. febrara.

Kod tih dogovora sudjelovali su, pod predsjedanjem g. namjestnika, od strane saborske većine gg. Dr. Rizzi, Dr. Bubba, Dr. Chersich i Dr. Sbisà, a od strane saborske manjine gg. Dr. Laginja i Dr. Dinko Trinajstić.

O tom viećanju izdana je dne 26. febrara službena objava od vladinog dopisnog ureda, koja glasi: „Pod predsjedanjem namjestnika kneza Hohenlohe održavane su u ponedjeljak i utorak konferencije talijanskih i slovenskih zastupnika istarskoga zemaljskoga sabora, te su jučer dovele do uspješnog završetka, pošto je postignut podpun sporazum glede reforme zemaljskog izboruog reda, koji se ima do skora predložiti zemaljskom saboru".

bar jedan clan hrvatsko-slovenske stranke za sve ove predmete, za koje se hoće u saboru većinu od 82 zastupnika.

Inače zaljučci zemaljskog odbora nebi bili zakoniti.

Ovoliko za sada o tom važnom i odgovornosti punom predmetu. Za ono, što napisasmo uzimljemo na sebe odgovornost a za sve ostalo, što su u tom pogledu priobćili, bilo naši, bilo protivnički listovi, prepuštamo odgovornost njima."

U Hrvatskoj.

Sjajan uspjeh izbora u užoj Hrvatskoj poznat je već hrv. narodu. Vesela je viest potekla od ustiju do ustiju, od sela do sela, od grada do grada. Hrvatska još živi, Hr-

kati hoćemo dok budemo živi. Povjerio se Vama, koje na visost nevršite svoje uzvišene dužnosti kao liečnik prama svakom, već se zadržavate u gostionama igrajuć karte a bolestnici neka čekaju pomoć i savjet Vaš? Pamet Vaša nije kod bolestnika već kod Monte Carla, a imadem zato i dokaza, da Vas narod traži, Vas nemože naći, jer ukućani Vaši nezn kažati gdje i u kojoj se gostioni kuri

Gospodine što je sa Vis. kućom g B. Ilf. O. koja Vas neće da zove, ve Dr. E. I. iz Polanke, a i mnogi obći iz Ilока; ako Vam treba o tom potvr to ću Vam učiniti. Občinski liečnik ph je od občine, mora najprije brinuti da u njegovoj občini bude sve u boljem redu, a ne kuko Vi, samo dodju kakva kola iz okolice po Vas, hajd izvan obsega občine, a Ilok liečnika. Liečnik občinski mora se ć zadržavati u svom stanu, čitati i u učiti, jer medicina imade svaki čas n iznašašća, a ne ono šta je učio da m dosta. Vi od svega malo činite, ve neumorno kartate, tako da mogu nosom izjaviti, da je moj pokojni više knjiga pročitao nego Vi cielog V boravka u Iloku.

Gospodine ni osjećaja nemate, dok neka bude samo ovo, kada ste dn listopada 1907. došao potvrditi smrt pokojnog sina, a na plačni krik supruge „Joj gospodine doktore, st niste istinu kazali" Vi ste odgov onako kako fakanapa u marioneta bi ste se bili na mene srdili u ost sada možete zvati profesora iz Budimp Ja Vam ovlem jasno i glasno ki niste znao niti ste mogao znati, jer mislio na bolest nego na karte. Gosp u Vama nema ni osjećaja ni ljubi prema rodu ni prema domu ni d vimi. Vaš su ideal karte, vi ste pu vaca, pak Vam ne treba ni liet prakse, što ste dokazao i ovom pril jer niste htio na tri put zatraženi za liečenje mog pokojnog sina ni voriti. Kako se slaže s Vašim uzvi znanjem izjava Vaša: „lahko je kud ostalom ja ću sada bolje paziti", dakl niste pazio. Kako se slaže s Vašon demskom naobrazbom, dana 7. i stopada 1907., kad sam prolazio posrednoj blizini Vašoj Vi ste fućk sele pjesme, valjda ste svjestan uzvišenog zvanja bio, da ste tako bez ikakve muke odpremio mog pol sina u vječnost. Vi ste 14. stud 1907. pisao, da će te biti prisiljen t zaštitu u oblasti radi Vašeg svjetsl ječenja. Valjda? Tražite ju, svak pravdu i svaku kaznu radi ću p za ljubav pepela mog pokojnog sina je Vaša nemarnost, lahkoumnost i l vidnost prije vremena odpravila n sviet, gdje vlada i jednakost.

Premili sine, ako si stigao do pr Svevišnjega, moli ga: da oni koji s da liječe ljude budu savjestni i m ne kako tvoj, koji se scieni nevr da primi plaću za tvoj polazak n bolji sviet.

Podpisani taj liečnički honorar kruna šalje društvu sv. Vida u Z s molbom, da sliepci budu progleda

RIEKA dne 8. siječnja.

Gaspar Martinić.

*Za članak pod ovim naslovom ne odgovara uredništvo.

Poziv

na IV. glavnu redovitu godišnju skupštinu,

Lovranskog društva za štednju i zajmove registrana zadruga na ograničeno jamčenje,

koja će se obdržavati dne 19. Marča 1908. u 4 sata po podne u prostorijah društva „Danice" sa sliedećim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika prošle godine glavne skupštine;
2. Izvješće ravnateljstva:
3. Izvješće nadzornog odbora;
4. Čitanje izvješća revizora i zaključak glede istog;
5. Izbor ravnateljstva, nadzornog odbora i društvenog suda;
6. Zaključak glede uporabe čistog do-

Klanom obračun koliko se je dosad izdalo podpora iz kastavske blagajne i pozove Klanu, da doprinese svoj dio.

Pridružene općine imaju posebnu imovinu i svaka isplaćuje za sebe dotične troškove. Uzima se do znanja saopćenje c. kr. kot. poglavarstva, da je kroz osam dana izložen nacrt za putni most preko električne željeznice Matulji-Lovran i to u por. općini Rubeši, a povjerenstveni razvid odredjen je za 20. febrara t. g., kojem razvidu pridružit će se kao zastupnici ove općine gg. opć. glavar, F. Ferlan i Vj. Sinčić, koji neka zahtjevaju, da bude most širok tri metra i da nosi težinu od 40 q. Za pučku školu u Brešćini, da se dobavi biblijske slike starog i novog zavjeta za K 41·10 Prema predlogu opć. odbora uvažuje se djelomično molba općine Dolnje Jelenje i povisuje se godišnji doprinos na K 500·— za uškolanje rečinske djece u pučkoj školi u Ratuljama, koji će se iznos isplaćivati od dana kad bude namještena druga učiteljska sila. Uzima se do znanja, da je Pavao Sarson privremeno imenovan poučiteljem na školi u Sv. Mateju a F. Jelušić suplentom na peterorazrednoj učioni u Kastvu. Uzima se do znanja, da je Bačić Anton iz Matulji 13/49 primljen u svezu općine Volosko. Dne 7. febrara t. g. obavio se je tehničko-redarstveni izvid izgradjene pruge električne željeznice Matulji-Lovran, pri kojem se je izvidu sa strane ove općine opazilo više manjkavosti zahtjevom, da se ih odkloni, što opć. zastupstvo uzima do znanja. Uzima se do znanja uspjeh prituzbe opć. geometra protiv F. Kinkele radi uvrijede poštenja u službenom poslu, uslijed koje je poslijednji odsudjen na globu od K 50·— i snašanje troškova. Uzima se do znanja nabava 300 komada izvadaka iz zakona o prometu sa vinom, koje se ima raspačati medju krčmare i prodavaoce vina po 10 para od komada. Uzima se do znanja, da je ovdješnjoj zadruzi iz državnih sredstava doznačena potpora od K 2000·— za dobavu sijena uz sniženu cijenu. Odobrava se izdatak od K 5·4 — izdanih na račun općinske potpore za popravak »Ferenčeve kaline« za kupljenih 18 q vapna, koji posao da se povjeri Peščica Josipu i uzima se do znanja izjava tamošnjih općinara, da će dati po tri rabote odnosno K 9·— za izvedbu te radnje. Na molbu općine Umag glede izgradnje ogranka željeznice od Umaga do Rukavca-Matulji zaključuje se, da se tu molbu podupre obzirom što bi ta pruga bila u interesu koli žitelja zapadne Istre toli onih u Liburniji. Ravnateljstvo učione u Zametu izvješćuje, da se je za tamošnju školu dopeljalo 20 q vapna, koje nek se isplati po K 3·— po q i podmiri trošak iskopanja jame i gašenja vapna.

Glede gradnje i proširenja puta od ceste sa Trinajstići prema Radetićem povisuje se opć. potpora na K 600·—, koju radnju da se dade javnom dražbom a predhodno, da se zapisnički presluša gospodare, kojim će se uzeti zemljišta za proširenje tog puta, koji će prema izvješću opć. geometra stojati K 1430·—. Uzima se do znanja, da su općinari žejanski otplatili na račun njihove dugovine prošle godine K 800·— a ljetos K 400·—. Dne 8. febrara t. g. umro je u Zagrebu dr. Marijan Derenčin, koji je nastojao svojim govorom na taboru kod Sv. Mihovila probuditi narodnu svijest ovog kraja, te uz poklik »Slava mu« zaključuje se, da se podari Družbu sv. Ćirila i Metoda sa K 25·— u spomen pokojnika. Na molbe Devjaka i Lenca iz Zameta radi kopanja kamenja odlučit će se, čim se bude na čistu radi proširenja puta, što ide u Parc. 1691/1. Uzima se do znanja, izjavu ravnatelja tvornica »Union«, kojom pristaje na odluku opć. zastupstva od 5. decembra 1907., a glede dobave stupova, da se isti obrati na trgovca lijesom u Klani. Prihvaća se odreka na županskoj časti Slavić Andra iz Perenići, te se na predlog predsjednika takvim imenuje Kućić Andra iz Perenići 108. C. kr. namjesništvo ukinulo je odluku c. kr. kot. poglavarstva, uslijed koje morno je F. Feranda ostraniti dućcaru tik njegove kuće, iz razloga, što taj predmet spada u djelokrug općine, te se uslijed toga zaključuje, da se Perandi naloži, da do 1. augusta 1908., tu dućcaru odstrani pod pretnjom globe od K 200·—, neodazove li se tomu, da se to otstranjenje obavi na njegov trošak. Uzima se do znanja, da je Sušanj Anton primljen u zavičajnu svezu grada Trsta. Obzirom na pogibelj, da će se srušiti jedan komad obgradnog zida školskog vrta u Zametu zaključuje se, da se taj dio zida poruši i na novo obzida u količini od kakovih 14 četvornih metara. Na zamolbu ravnateljstva muške učione u Kastvu zaključuje se dobava tintarnice za učiteljsku pisarnu te obješalica za klobuke i kapute. Neuvažuje se molba F. Mohorovičića, da bi posjekao drenovo drvo u opć. šumi, dočim će mu se oprostiti nješto interesa ako isplati glavnicu. Uzima se do znanja, da je put od tvornice »Union« do škole u Zametu popravljen, na od potrebe bi bilo, da se istog jednim dijelom prenese na parc. 1351, te se zaključuje, da se uznastoji otkupiti to zemljište od crkve Sv. Jelene odnosno, da se zatraži zamjena kod biskupskog ordinarijata. Odobrava se iskaz radnica glede popravka zida uz put Smogori Trinajstići zaključkom, da se navišak, od K 32·— podmiri.

Na željezničkim postajama Matulji Opatija i Jurdani jesu odnosni napisi sami u njemačkom jeziku te se time čini krivnju hrvatskom jeziku, kojim se isključivo služi pučanstvo ovog kraja, te se prema tomu zaključuje, da se ponovno zahtjeva od ravnateljstva c. kr. priv. južne željeznice da poštuje jezik domaćeg naroda i da dade na tim postajama uvrstiti naslove, objave, oglase upozorenja i t. d. također u hrvatskom jeziku i nadalje, da se zatraži od uprave iste željeznice, da izgradi pločnik od postaje Matulji do kuće V. Sinčića.

Prema predlogu opć. odbora, prima se u svezu ove općine Sanković Antona iz Žejana naslanjenog u Skalnici kbr. 17 i gosp. Dr. Dragutina Ciotti, opć. liječnika u Dobrinju, pošto je dobio austrijsko državljanstvo i uplatio opstojeću pristojbu, dočim se Oskar Mariu Caru izdaje obećanje, da će se istog primiti u zavičajnu svezu ove općine, kad zadobije austrijsko državljanstvo i uplati pristojbu od K 102·—.

Preporuča se molbe Širola Ivana iz Brnčići, Rubeša ud. Antonije iz Matulji, Uremović Martina iz Spinčići, konsumnog društva u Bužicima, Stanić Andra iz Jušići, da im se podijeli obrtne koncesije za prodaju vina i pive na malo, te onu Slavić Andra iz Puži radi prodaje žestokih pića.

Odobravaju se slijedeće provedene javne družbe: glede prodaje štirve „nad dolom" u Blažićima Turak Franu za K 70·01; izgradnje parapeta i škarpe uz opć. put u Rubešima sa dostatbenom cijenom od K 236·40; izgradnje dijela ceste Ploče-Pišćina u gornj. Kukavcu u dužini od 473 metra za cijenu od K 1410·—; i izgradnje zida uz „Kalun" u Trinajstićima sa dostatbenom cijenom od K 302·—.

Na poziv c. kr. kot. poglavarstva, da se ovo opć. zastupstvo izjavi vrhu molbe upravnog vijeća općine Klane upravljene na zemaljski odbor radi odobrenje zakonskog nacrta za odjeljenje por. općina Klane, Lisca, Skalnice i Studene od mjesne općine Kastav i ustrojenja samostalne općine sa sjelom u Klani, nakon podulje rasprave u predmetu zaključuje se, da se općina Kastav neće nit najmanje suprotiviti ocijepljenju rečenih pridruženih općina i ustrojenju samostalne općine sa sjelom u Klani. Uvažuje se također želju općinara iz Lisca i Skalnice, na koju je pristalo i upravno vijeće Klane, da bude manje polovica opć. savjetnika, zastupnika i njihovih zamjenika birana izmedju izbornika iz Klane a druga polovica istih izmedju birača iz Lisca, Skalnice i Studene. Konačno uzima se do znanja želja općinara iz Studene, da se ovo pitanje za sad propusti, dok se ne poravnaju sporovi izmedju Klane i Studene radi njihovih zemljištnih granica.

U interesu vinogradara!

Upozoruje se gospodarske zadruge, posjednike i trgovce, da je glavno skladište za prodaju u Primorju poznatog

Sumnora specijaliteta Albani kod Pesaro

predstva protiv slabosti želudca, imenito protiv pomanjkanju teka za jelo, protiv grčevima u želudcu i trbuhu, protiv nadutosti od vjetrova. Poslije težkog mastnog ili preobilnog jela podupr ru narnvnu probavu. 1 tucet 4 K, 5 tuceta 17 K, 10 tuceta 32 K, franko postavljeno na svaku poštu.

* * *

Molim izvoliti mi poslati još 12 bočica željudčanih kapljica jer mi nužno trebaju pošto na meni upravo čudotvorno. Bože Pazić. Kašel sbori.

Molim poslaljite mi 1 dan tucet kapljica pošto pošlo sam uvjerena već kod prijašnju naručba da djeluju izvrstno, te ću svako zgodom iste m jim prijateljima preporučiti — Ovakovih dopisa, koja ne mogu sve ovdje navesti imadem još mnogo, to stoje svakomu na uvid.

Ovo kapljice pripravlja samo Gradska ljekarna u Zagrebu, pak zato treba kod naručbe pisati točno na adresu:

Gradska ljekarna Zagreb,

potng trga sv. Marka 20.

Prima novac na štednju od svakoga, *ako i nije dan te plaća od istoga 4½%*

čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose *do 1000 K bez predhodnog odkaza, a iznose od 1000 K*

ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio vodi ili manji rok za odkaz, ne odkaz od 8 dana.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, *i to na hipoteku ili na mjenice*

i sudužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan *od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati poslie podne; u nedjelju i blagdane*

zatvoreno.

Družtvena pisarna *i blagajna nalazi se u vlastc Carrara vlastita kuća (Narodni Dom) prvi pod desno, gdje se*

dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Broj 10. Pula, u četvrtak dne 5. marča 1908. God. XLI.

Oglasi, priposlana itd. Nakaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za uredničtvo, oglase itd.

Izlazi svakog četvrtka o 9 podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom, stoji 10 K u obće, 8 K za seljake } na godinu ili 5 K, odn. 4 K 50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarine. Plaća i utvrđuje se u Pulj.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koji u Puli, tuj izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Handlé u Trstu (Via Cruciera br. 1, II. kat).

Na molbe za prodaju opć. zemljišta odlučuje se: glede prodaje tmala Stefan Ivanu radi izgradnje grobnice na groblju odlučiti će se nakmadno, kad se potanje u predmetu na licu mjesta izvidi i u sporazumku sa gosp. župnikom; ne uvažuju se prigovor župana iz Jurdani protiv prodaje kućnog tmala Čekada Antonu u Jurdanima; rješenje molbe Kukuru Franu za prodaju kućnog tmala u Matuljima prepušta se budućem opć. zastupstvu obzirom što je tamo poskočila cijena zemljištu uslijed izgradnje električne željeznice; glede otstupa štivre u Brnasima, što bi ju preuzeo Sušanj Ivan a pripada braći Kalčić, odlučuje se, da se ove pozove da li na to pristaju, uz uvjet, da Sušanj isplati i zastane interese inače nek se ista proda putem dražbe; prodaje se Tuljaš Franu već isplaćenu štivru u Hostima sa K 83·72; Jelovica Andru kućno tmalo u Benčićima za K 25·68, postaviv iz-nn krijepostu zaključak od 2. IV. 1902.; prihvaća se promjena izmedju por. općine Studene i Čučančić Antona iz Klane glede zamjene jednog dijela opć. pare. 1386/7. sa privatnim parcelama 1380/65.,/66.,/67.,68.,/69.,/70.,71.,72. u predjelu „Smlne".

Obzirom na kasno doba predsjednik prekida sjednicu u 7 sati na veče te uriče nastavak iste za *27. febrara 1908.*

Nastavljeno večernog dana u 10 i pol sati prije podne uz prisustvovanje 22 opć. zastupnika te dvojice sa savjetujućim glasom, i obzirom, što nisu iz početka prisutna 2 opć. zastupnika izabrana u prvoj sjednici za pročitanje tog zapisnika imenuje se za to gg. M. Serdoč i J. Rubeša.

Prelazi se na točku o prodaji opć. zemljišta kao nastavak: O molbi Sinčić I. glede prodaje ili zamjene zemljišta prikladnog u Matuljima za kućegradnje odlučiti će se iza obavljenog pregleda na licu mjesta. Prodaje se Frankoviće Ivanu kućno tmalo u Matuljima za K 344·—, uz uvjet, da na svoj trošak izgradi 4 metra široki put sa gornje na donju cestu uz kuću Rupnika. Prihvaća se načelno prodaja pare. 729/68 u Pobrima Dubrović Vinku za K 68·67, koje zemljište bilo je dano u štivru pokojnom Dubrović Josipu. Neuvažuje se molbe Brajan Ivana glede otštete dijela pare. 869 u Matuljima, dok ne dokaže, da je bio u posjedu tmala i ozgor ceste. Prodaje se načelno Finderle Antonu dio zemljišta u Zametu, nu predhodno ima se razviditi kuda ima proći onud projektirani opć. put, a nakmadno će se ustanoviti cijenu. Prodaje se u Gornjem Rukavcu opć. zemljišta: Mohorić Josipu za K 10·60 i Andretić Josipu za K 4·80; Srdoč Josipu u Srdočima za K 108·81 i Srdoč Matu za K 76·71; Jagodnik Franu u Zametu za K 102·50 uz uvjet, da općini dozvoli uknjižbu služnosti prolaza putem, što ga je izradio po svojem posjedu. Franković Ivanu ne izdaje se isprava za uknjižbu prava služnosti na teret pare. 1620/135 u Matuljima, već nek se prolazom služi košto i do sada. Širola Franu prodaje se u Zametu tmala za K 17·40. Neuvažuje se molba Šepić Andra niti Jelovice Franu.

Dne 20. febrara t. g. bio je u Rubešima razvid glede gradnje putnog mosta na Cirkulu, te su zastupnici općine tražili, da taj most bude širok 3 metra i da podnosi težinu od 4000 kg; da bude zaštićena sigurnost prolaznika i da J. L. Münz udovolji postavljenim mu uvjetima. Uzima se do znanja taj izvid na licu mjesta i zaključuje, da pozove g. Münza, da u roku od 3 tjedna udovolji postavljenim mu uvjetima, otvori javne puteve, postavi električne svjetiljke u Matuljima, ispravi napise uz tračnice i da snizi cijene vožnje električnom željeznicom od stanice Matulji do Voloskog. Opatije i natrag te izdade blokove za radnike uz primjerene cijene, obzirom, što ovi dnevno idu iz Kastavštine u Volosko i Opatiju. Neodazove li se g. Münz tim zahtjevima nije nit ova općina dužna, da ostane pri svojim prvanjim zaključcima glede prodaje uzetog zemljišta, već nek mu se cijene povise i to za električnu centralu na K 10·— a za ostalo zemljište na K 5·— po četvornom metru.

Nakon posiignute prešnosti prešlo se je na slijedeće: na molbu općine Veprinac, da tamošnjim općinarima iznimno dozvoli za ovaj put biranje župnika zaključuje se: da se općina Kastav odriče patronata nad župnom crkvom u Veprincu na korist iste općine uz izričiti uvjet, da općina Veprinac doprinese „Bratovšćini hrv. ljudi u Istri" iznos od K 1000·—, želeć tom odredbom koristiti vjer ‘oj stvari i izbjegnuti prijeporima pučanstva ovih opć. a. Taj uvjet mora biti potpuno ispunjen prije nego li stupi u krijepost ova odreka. Zaključak od 19. tek. postavlja se izvan krieposti.

Na predlog g. F. Rubeše zaključuje se, da se cesta Diračje-Blečići-Kantrida sa odlučenom već potporom a uz nadzor opć. cestara popravi, bez utjecaja Srdoč Josipa iz Srdoči 7.

Na okružnicu delegata gosp. dr. M. Laginje podneslo se je sa strane ove općinske uprave opširnu spomenicu vrhu potreba općinara ovog kraja, molbom, da bi se općini priskočilo u pomoć državnim potporama kao za gradnju i proširivanja pučkih učiona, gradnja c. kr. učiteljišta, podignuće delavske škole žetjom, da bi se istu podržavalo, za gradnju općinskih šterna i vodovoda, javnih cesta i puteva kao i glede popravaka istih, glede poboljšanja pašnjaka i dobave krme, glede ustrojenja drvodjelske škole i c. k. kotarskog suda, koje predmete preporučilo se je gosp. zastupniku u zagovor. Općinsko zastupstvo uzima do znanja i odobrava prikazanu spomenicu vrhu potreba ove općine zaključkom, da se gosp. dr. Laginji naknadno priopći želja pučanstva, da bi se u ovom kraju stalno namjestio jedan putujući učitelj poljodjelstva i to po mogućnosti baš u Kastvu kao sredini kmetskog okružja.

Na brojne molbe za doznačenje novčanih potpora oprasta i ostalog doznačuje se: dvojici po K 2·—, jednomu K 5·—, dvojici po K 8·—, dvojici po K 10·—, jednomu K 12·—, četvorici po K 20·—, jednomu K 50·—, jednomu K 30 — iz blagajne pridružene općine Brgud; činovnicima potrošarinskog društva sudbenog kotara Volosko iz blagonaklonosti za utjerivanje općinske potrošarine na vino i meso u god. 1906/1907 K 350·—; neuvažuje se drugih deset molba; *mjesečno* doznačuje se: za uzdržavanje kod milosrdnih sestara u Voloskom Ljubici Kinkela iz Zameta K 10·—, isto Ernesti Puž sa K 12·— i Srdoč Viktoriji sa K 10·— do konca god. 1908.; Puž I. djaku c. kr. učiteljišta za drugo polječe mjesečno po K 6·—; Marot ud. I. produljuje se mjesečna najamnina za pol godine po K 6·—; Jardas Josipi za god. 1907., mjesečno po K 6·—; Ružić A. za jednu godinu po K 10·—. Povisuje se Lipić L. godišnja najamnina za sobu c. kr. oružničtva u Jušićima od K 60·— na K 72·—; doznačuje se zvonaru u Rukavcu za oglasivanje javnih oglasa godišnje K 25·— i daje mu se za dosadanje K 6·—. Za popravak opć. puta od Permani do Brežaca odlučuje se dalnja potpora od K 400·—; Marčelja ud. T. povisuje se otkupna cijena zemljišta za proširenje ceste od Kantride na Diračje od K 20·— na K 60·—. Starešinstvu crkve sv. Luke povisuje se potpora za izgradnju zida uz crkvu od K 200·— na K 500·—. Konkurencijonalnom odboru kapelanije u Sv. Križu doznačuje se za proširenje vrta ispred kapelanskog stana i nanos zemlje K 100·—. I. J. oprašta se dalnjih K 87·75 kao proizavši manjak uz obračun njegovih dužnosti. Od zastanih interesa oprašta se: Kuzmić ud. T. K 20·—; Puž ud. M. K 73·12 uz uvjet, da isplati glavnicu; Stanić M. K 20·48; Šepić A. K 12·48 uz uvjet, da isplati glavnicu; Cetina M. K 58·26 uz uvjet, da isplati glavnicu; mld. Sinčić iz Rubeši K 18·—; Baštinikom Matešić iz Brnasi K 37·97; Jelušić ud. I. K 43·74 uz uvjet, da isplati glavnicu. Preostalih 29 molba za oproste interesa prepušta se na riješenje budućoj sjednici.

Iscrpiv dnevni red i neprijavi se nitko više za riječ predsjednik diže sjednicu u 5 i pol sata u večer.

se preporadja. Niti novac, niti priniti sile, niti budiskoje opačine ju nas zaustaviti na putu napredka, u slobode. Veseli se stoga Hrvatski i ustrajno po započetom putu.

borski su se izbori vršili u Budne 27. i 28. t. m. Od vladinovaca ibran *niti jedan*, a ostale stranke u kako sliedi:

ka stranka prava	23
njaci	4
mostalni	19
ni klub	6
stranaka	4
Koalicija ukupno	56
stranka	2
ićanci	1
vci	23
dikali	2
	1
nan	1
ita	1
Ukupno	87

an će se uži izbor vršiti do malo imedju Frankovaca i pristaše seltranke, te će po svoj prilici poeljačka stranka.

ciele Hrvatske domovino stižu vidnog veselja, rad neočekivanom m. U njekojim je mjestima došlo kih bratskih manifestacija, a u je naša trobojnica veselo navještala braće u Banovini.

leđ po Primorju.

jsko-rovinjski kotar:

a 5. III. 1908.

ao je i ovogodišnji pust. Toliko oliko zabava nas „Narodni Dom" o. Talijani svi smućeni čude se uju svojim vlastitim očima da je to. Pču li h osobito plesovi obne 29. pr. mj. od podčastnika nske pukovnije broj 5 i ples dne podčastnika strojarske škole. U ne denuncliraju skoro kao bunupozoruju vojničku oblast nek gava. Poludili su brate, pa brbljuznaju što. Izmedju plesova spoples „Dalmatinskog skupa" 22. koji je ispao iznad očekivanja.

ća se odazvala pozivu to je velika dvorana „Narodnoga Doma" sakupila mnoštvo našega naroda iz bratske nam Dalmacije, bilo ih je i u narodnom odielu a mnoštvo njih u crvenkapi. Došao je i viceadmiral I. pl. Ripper, kojega je vrli predsjednik i poznati rodoljub gosp. Niko Mardešić pozdravio lipim prigodnim slovom. Veseli se je zabava protegnula do 5 u jutro kad se povratilo svojim kućama zadovoljni radi ugodno prošlo noći i učinjenu narodnu dužnosti.

Spominjemo krasno uspjele plesove „Sokola" dne 29 pr. m. ijna zadnji dan pusta, veliki pučki ples dne 1. tek. m. i sjajni „čvjetni" ples naše čitaonice.

Podpunoma smo zadovoljni nad uspjesima, a protivnici nek se slobodno srde, nas to nije ni najmanje briga već koracajmo napred.

vojnika, nego i za više častnike. Samo ono nekoliko rieči komande bilo je francuski, a sve drugo krasan hrvatski jezik, koji bi se baš i danas mogao rabiti, samo dakako sa današnjim pravopisom. Za dokaz čita govornik nekoliko članaka iz ovog pravilnika.

Nadovezujući na jednu izjavu ministra rata, koji je hrvatskim delegatima odgovorio, da on kao predstavnik vojne oblasti ne može poznati, nego jedinstvenu ugarsku državu, govornik kaže, da taj nazor prama nagodbi izmedju Hrvatske i Ugarske treba bezuvjetno izpraviti. Po povlesti Hrvatska i Ugarska su dvie samostalne države, a po nagodbi, ne pitajmo je li učinjena pravovaljano ili ne, Ugarska i Hrvatska tvore državnu zajednicu, ali ne Ugarsku državu, nego „zemlje krune sv. Stjepana".

Viečanje je trajalo dva dana t. j. 24. i 25. febrara.

Kod tih dogovora sudjelovali su, pod predsjedanjem g. namjestnika, od strane saborske većine gg. Dr. Rizzi, Dr. Bubba, Dr. Ciersich i Dr. Sbisà, a od strane saborske manjine gg. Dr. Laginja i Dr. Dinko Trinajstić.

O tom viečanju izdana je dne 26. febrara službena objava od vladinog dopisnog ureda, koja glasi: „Pod predsjedanjem namjestnika kneza Hohenlohe obdržavane su u ponedjeljak i utorak konferencije talijanskih i slovenskih zastupnika istarskoga zemaljskoga sabora, te su jučer dovele do uspješnog završetka, pošto je postignut podpun sporazum glede reforme zemaljskog izbornog reda, koji se ima do skora predložiti zemaljskom saboru".

bar jedan član hrvatsko-slovenske stranke za sve ove predmete, za koje se hoće u saboru većinu od 82 zastupnika.

Inače zaljučci zemaljskog odbora nebi bili zakoniti.

Ovoliko za sada o tom važnom i odgovornosti punom predmetu. Za ono, što napisasmo uzimljemo na sebe odgovornost a za sve ostalo, što su u tom pogledu priobćili, bilo naši, bilo protivnički listovi, prepuštamo odgovornost njima.

U Hrvatskoj.

Sjajan uspjeh izbora u užoj Hrvatskoj poznat je već hrv. narodu. Vesela je viest poletela od ustiju do ustiju, od sela do sela, od grada do grada. Hrvatska još živi, Hr-

kati hoćemo dok budemo živi. Povjerio se Vama koje na žalost nevršite svoje uzvišene dužnosti kao liečnik prama svakom, već se zadržavate u gostionama igrajuć karte a bolestnici neka čekaju pomoć i savjet Vaš? Pamet Vaša nije kud bolestnika već kod Monte Carla, a imadep zato i dokaza, da Vas narod traži, Vas nemože naći, jer ukućani Vaši nezr kazati gdje i u kojoj se gostioni kart

Gospodine što je sa Vis. kućom g B. III. O. koja Vas neće da zove, ve Dr. E. I. iz Palanke, a i mnogi obći iz Iloka; ako Vam treba o tom potvr to ću Vam učiniti. Občinski liečnik ph je od občine, mora najprije brinuti da u njegovoj občini bude sve u boljem redu, a ne kako Vi, samo dodju kakva kola iz okolice po Vas, hajd izvan obsega občine, a Ilok liečnika. Liečnik občinski mora se č zadržavati u svom stanu, čitati i u učiti, jer medicina imade svaki čas n iznašašća, a ne ono šta je učio da m dosta. Vi od svega malo činite, ve neumorno kartate, tako da mogu nosom izjaviti, da je moj pokojni više knjiga pročitao nego Vi cielog V boravka u Iloku.

Gospodine ni osjećaja nemate, dok neka bude samo ovo, kada ste dar listopada 1907. došao potvrditi smrt pokojnog sina, a na plačni krik supruge „joj gospodine doktore, št niste istinu kazali" Vi ste odgov onako kako fakanapa u marioneta bi ste se bili na mene srdili u osi sada možete zvati profesora iz Budimpe Ja Vam oviem jasno i glasno k niste znao niti ste mogao znati, jer mislio na bolest nego na karte. Gosp u Vama nema ni osjećaja ni ljubi prema rodu ni prema domu ni d vimi. Vaš su ideal karte, vi ste pu vaca, pak Vam ne treba ni liet prakse, što ste dokazao i ovom pril jer niste htio na tri put zatraženi za liečenje mog pokojnog sina ni voriti. Kako se slaže s Vašim uzvi znanjem izjava Vaša: „lahko je kud ostalom ja ću sada bolje paziti", daki niste pazio. Kako se slaže s Vašon demskom naubrazbom, dana 7. i stopada 1907", kad sam prolazio posrednoj blizini Vašoj Vi ste fućk sele pjesme, valjda ste svjestan uzvišenog zvanja bio, da ste tako bez ikakve muke odpremio mog po sina u vječnost. Vi ste 14. stu 1907. pisao, da će te biti prisiljen zaštitu u oblasti radi Vašeg svjetsk ječenja. Valjda? Tražite ju, svak pravdu i svaku kaznu rado ću p za ljubav pepela mog pokojnog sina je Vaša nemarnost, lahkoumnost i vidnost prije vremena odpravila n sviet, gdje vlada i jednakost.

Premili sine, ako si stigao do pr Svevišnjega, moli ga: da oni koji s da liečе ljude budu savjestni i m ne kako tvoj, koji se scieni nevr da primi plaću za tvoj polnzak; n bolji sviet.

Podpisani taj liečnički honorar kruna šalje društvu sv. Vida u Za s molbom, da slieperi budu pregleda

RIEKA dne 8. siječnja.

Gašpar Martinić.

*Za članak pod ovim naslovom ne odgovara uredništvo.

Poziv

na IV. glavnu redovitu godišnju skupštinu,

Lovranskog društva za štednju i zajmove registrana zadruga na ograničeno jamčenje,

koja će se obdržavati dne 19. Marča 1908. u 4 sata po podne u prostorijah društva „Danica" sa sliedećim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika prošle godine glavne skupštine;
2. Izvješće ravnateljstva;
3. Izvješće nadzornog odbora;
4. Čitanje izvješća revizora i zaključak gledе istog;
5. Izbor ravnateljstva, nadzornog odbora i društvenog suda;

U interesu vinogradara!

Upozoruje se **gospodarske zadruge, posjednike i trgovce** da je glavno **skladište za prodaju u Primorju poznatog**

Cimmora specijaliteta Albani kod Pesaro

TISKARA LAGINJA I DR. PULA, VIA GIULIA, I.

sredstvo proti slabosti želudca, imenito proti pomanikanju teka za jelo, proti grizu i grčevima u želudcu i trbuhu, proti nadutosti od vjetrova. Pošilje lačkog masnog ili prosbijanog jela podup ru naravnu probavu. 1 tucet 4 K, 5 tuceta 17 K, 10 tuceta 32 K, franko postavljeno na svaku postu.

K H K

Molim izvoliti mi poslati još 12 bočica željudčanih kapljica jer mi nužno trebaju pošto na meni upravo čudotvorno. Božo Pazić, Knežel start.

Molim pošaljite mi jedan tucet kapljica pošto pošto sam uvjeren već kod prijašnje narudžba da djeluju izvratno, to ću svako zgodom iste m jim prijateljima preporučiti — Ovakovih dopisa, koje ne mogu sve ovdje navesti imadam još mnogo, te stoje svakome na uvid.

Ove kapljice pripravlja samo Gradska ljekarna u Zagrebu, pak zato treba kod naručbe pisati točno na adresu:

Gradska ljekarna Zagreb,

polag trga sv. Marka 20.

Prima novac na štednju od svakoga, *ako i nije dan, to plaća od istoga 4½%*

čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose *do 1000 K bez predhodnog odkaza, a iznose od 1000 K*

ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio vedi ili manji rok za odkaz, za odkaz od 8 dana.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, *i to na hipoteku ili na mjenice*

i vadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan *od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati poslie podne; u nedjelju i blagdane zatvoreno.*

Družtvena pisarna *i blagajna nalazi se u visio Carrara vlastita kuća (Narodni Dom) prvi pod desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.*

Ravnateljstvo.

Broj 10. Pula, u četvrtak dne 5. marča 1908. God. XLI.

Oglasi, pripostana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputkom ili polož.-nicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se iz vana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 817.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesložu sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 8 K za seljake na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utrinje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koji u Puli, tuj izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovoran urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Govor

hrvatskog delegata Dra. Laginje.

U zadnjem smo broju u kratko izcrpili važnija mjesta iz govora našega zastupnika i delegata g. Dra. Laginje, što ga je izrekao u austrijskoj delegaciji povodom rasprave proračuna za vojsku, a danas popunjujemo onaj izvadak znajuć, da ćemo tim zadovoljiti naše čitatelje. Svoj govor započeo je delegat hrvatski i nastavio njemački.

U hrvatskom dielu govora reče, da pošto mu se je pružila za prvi put prilika, da govori u ovako odličnom zboru, hoće da se čuje i hrvatska rieč i to sa dva razloga: jedno za dokaz, da je također pokrajina Istra, koju on zastupa, po većini svojeg stanovničtva hrvatska zemlja; a drugo, da kao Hrvat i Slaven prosvjeduje proti nakanam uništenja jedne plemenite slavenske grane, naime Poljske naše braće, u pruskoj kraljevini.

Njemački nastavljajući izjavljuje, da priznaje potrebu vojne institucije, dok su ljudi kakvi jesu. Ali to ne znači, da mora baš sve ostati, kako je sada. Pridružuje se opazkam svih zastupnika, koji su u razpravi o vojsci naveli razne pritužbe s financijalne i gospodarstvene strane naroda. Za to bi bilo suvišno, da sve opetuje, ali naglašuje i on poimence, da je i za narod, kojeg on zastupa od prieke nužde, da se snizi trajanje prezentne službe, da se koristnije po narod urede periodične pričuvne vježbe; da se poboljša hrana momčadi i povisi ona mala plaća, što ju vojnik uživa.

Glede zahtjeva u pogledu narodnog jezika i državnog prava hrvatskoga naroda, izjavljuje se solidarnim sa svim, što je rekao u austrijskoj delegaciji njegov drug vitez Vuković i što su rekli u drugoj delegaciji zastupnici iz Hrvatske.

Govornik spominje kako hrvatski narod i u vojnim stvarima ima nepobitno pravo, da se rabi njegov jezik. Pokazuje hrvatsku knjigu, tiskanu u *Karlovcu pred skoro sto godina*, god. 1811., u koji je obradjen Napoleonov pravilnik za vježbanje pješaka u oružju i manevriranje ne samo sa malim četama, nego i sa cielim divizijama, po čem se ima suditi, da ta knjiga nije bila samo za poduku prostog vojnika, nego i za više častnike. Samo ono nekoliko rieči komande bilo je francuski, a sve drugo krasan hrvatski jezik, koji bi se baš i danas mogao rabiti, samo dakako sa današnjim pravopisom. Za dokaz čita govornik nekoliko članaka iz ovog pravilnika.

Nadovezujući na jednu izjavu ministra rata, koji je hrvatskim delegatima odgovorio, da on kao predstavnik vojne oblasti ne može poznati, nego jedinstvenu ugarsku državu, govornik kaže, da taj nazor prama nagodbi izmedju Hrvatske i Ugarske treba bezuvjetno izpraviti. Po povjesti Hrvatska i Ugarska su dvie samostalne države, a po nagodbi, ne pitajmo je li učinjena pravovaljano ili ne, Ugarska i Hrvatska tvore državnu zajednicu, ali ne Ugarsku državu, nego „zemlje krune sv. Stjepana". Od tih je zemalja Ugarska samo jedan dio. Po toj unji ugarsko-hrvatska državna zajednica ima dvie jednakopravne zastave i dva grba, koje se oboje mora rabiti zajedno, kad označuju koju instituciju, zajedničku izmedju Hrvatske i Ugarske. Takova zajednička je stvar vojska. Za to, ako se ima biti u vojnoj zastavi bilo u vojnom dosadašnjem grbu išta promieniti, ta promjena će moći samo onda biti zakonita, ako bude ne samo u korist zastave i grba mogjarskoga, nego također u korist zastave i grba hrvatskoga. Proti svakom eventualnom drugačijem rješenju pitanja u pogledu jezika, grba i zastave vojne na korist same Ugarske, govornik se kao sin hrvatskoga naroda svečano ograduje.

Na opazku, što ju u jednoj od prošlih sjednica učinio delegat tršćanski Pittoni, da naime Talijani traže svoje sveučilište u Trstu i upravno odieljenje južnog Tirola i da bi za umirenje Talijana dobro bilo, da Achrenthal govori malo o tim stvarima sa Beckom, govornik primjećuje, da je to posve suvišno, jer je barun Achrenthal o tim stvarima za stalno govorio sa svojim drugom talijanskim ministrom izvanjskih posala. Kako bilo da bilo, zaključuje govornik, mi Hrvati nismo protivni, da se talijanom dade što trebaju na kulturnom i gospodarstvenom polju, ali zajednička vlada ove monarhije mora da se već jedanput postavi na stanovište, da ne budu Hrvati plaćali koncesije, što ih se dava Talijanima.

Izborna reforma za istarski sabor.

Izvjestili smo opetovno o dogovorih držanih u Beču, izmedju zastupnika hrvatsko-slovenske i talijanske stranke iz Istre pod predsjedničtvom i posredovanjem ministra predsjednika baruna Becka. Kod tih dogovora utanačeno bijahu nekoje tomejne točke, koje se je imalo kasnije izpraviti, popuniti i zaokružiti.

Na poziv c. k. namjestnika kneza Hohenloha sastali su se odaslanici talijanske saborske većine i hrvatsko-slovenske saborske manjine dne 24. febrara na namjestničtvu u Trstu, da viećaju dalje o spomenutih temeljnih tačkah.

Viećanje je trajalo dva dana t. j. 24. i 25. febrara.

Kod tih dogovora sudjelovali su, pod predsjedanjem g. namjestnika, od strane saborske većine gg. Dr. Rizzi, Dr. Bubba, Dr. Ciersich i Dr. Sbisà, a od strane saborske manjine gg. Dr. Laginja i Dr. Dinko Trinajstić.

O tom viećanju izdana je dne 26. febrara službena objava od vladinog dopisnog ureda, koja glasi: „Pod predsjedanjem namjestnika kneza Hohenloha obdržavano su u ponedjeljak i utorak konferencije talijanskih i slovenskih zastupnika istarskoga zemaljskoga sabora, te su jučer dovele do uspješnog završetka, pošto je postignut podpuh sporazum glede reforme zemaljskog izborog reda, koji se ima do skora predložiti zemaljskom saboru".

— Sa talijanske strane izdana je u javnost sliedeća objava o uspjehu tih dogovora: „Jučer u dugih dvih sjednica izcrpljeni su pregovori odpočeti u ponedjeljak izmedju odaslanika većine i manjine istarskoga sabora glede sporazuma o izbornoj zemaljskoj reformi.

U svih pojedinih pitanjih reć bi, da se je postiglo izmedju obiju stranaka sporazum. Sad će se konkretirati stilizacija zakonske osnove, nakon česa će slieditи konačno odobrenje sa strane saborskog odbora.

Odmah će se poduzeti potrebito za ponovni sazov sabora, koje će, nenadadje li ništa, zaključiti svoje zasjedanje odlučujući o ovom novom temelju narodnog i upravnog života u posestrini pokrajini.

Za sada nije moguće upuštati se u potankosti, o kojih, dok nebudu sasma poznate javnosti, bio bi preuranjen svaki sud".

Ovakve rezerve moramo se držati i mi i to tim više, što nam nisu poznate sve potankosti utanačenih mjesta i što valja da prigovore o toli važnom pitanju prvi oni čimbenici, koji su kod tih dogovora sami sudjelovali.

Ako se nisu gospoda odaslanici jedne i druge stranke obvezali na tajnost, tada će oni stalno javnosti priobćiti odnosne zakonske osnove, o kojih imati će pravo svatko da izreče svoje mnienje.

Iz onoga, što je do sada došlo u javnost, biti će u budućé sastavljen istarski sabor od 44 biranih zastupnika, od kojih bi imalo pripasti 25 Talijanom, a 19 Slovencem. Izborni koturi — izuzev kurija vélepósjeda i trgovačke komore — imali bi biti zaokruženi prema narodnom posjedu. Glasovanje biti će izravno i tajno.

Pošto bi Talijani i po novom izbornom redu imali većinu od šest glasova, te bi tom većinom mogli kano i do sada hrvatske i slovenske zastupnike u svakom pitanju majorizirati, utanačeno je da se za nekoje grane javne uprave — kao za ugarske poslove, za školstvo, gradjevine, za obćinske poslove — nemože trošiti, ako za to neglasuju bar 32 zastupnika.

Zemaljski odbor zastupalo bi pet članova, od kojih bi pripalo na Talijane tri, a na Hrvate i Slovence dva. U zemaljskom odboru morao bi glasovati bar jedan član hrvatsko-slovenske stranke za sve ove predmete, za koje se hoće u saboru većinu od 32 zastupnika.

Inače zaključci zemaljskog odbora nebi bili zakoniti.

Ovoliko za sada o tom važnom i odgovornosti punom predmetu. Za ono, što nepišemo uzimljemo na sebe odgovornost a za sve ostalo, što su u tom pogledu priobćili, bilo naši, bilo protivnički listovi, prepuštamo odgovornost njima.

U Hrvatskoj.

Sjajan uspjeh izbora u užoj Hrvatskoj poznat je već hrv. narodu. Vesela je viest potekla od ustiju do ustiju, od sela do sela, od grada do grada. Hrvatska još živi, Hrvatska se preporadja. Niti novac, niti prijetnja, niti silo, niti budiškinje opačine ne mogu nas zaustaviti na putu napredka, na putu slobode. Veseli se stoga Hrvatski narode i ustrajno po započetom putu.

Saborski su se izbori vršili u Banovini dne 27. i 28. t. m. Od vladinovaca nije izabran *niti jedan*, a ostale stranke dobili su kako sliedi:

Hrvatska stranka prava	23
Napredujući	4
Srbi samostalni	19
Nezavisni klub	6
Izvan stranaka	4
Koalicija ukupno	56
Seljačka stranka	2
Starčevićanci	1
Frankovci	23
Srbi radikali	2
Diviak	1
Pangerman	1
Socijalista	1
Ukupno	87

Jedan će se uži izbor vršiti do malo dana izmedju Frankovaca i pristaše seljačke stranke, te će po svoj prilici pobjediti seljačka stranka.

Iz ciele Hrvatske domovine stižu viesti narodnog veselja, rad neočekivanom pobjedom. U njekojim je mjestima došlo do velikih hrvatskih manifestacija, a u drugim je naša trobojnica veselo navještata pobjedu braće u Banovini.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Pula 5. III. 1908.

Prošao je i ovogodišnji pust. Toliko života, toliko zabava nas „Narodni Dom" nije vidio. Talijani svi smućeni čude se i ne vjeruju svojim vlastitim očima da je tomu tako. Peču ih osobito plesovi obdržani dne 28. pr. mj. od podčastnika domobranske pukovnije broj 5 i ples dne 1. t. m. podčastnika strojarske škole. U to nas ime denunciraju skoro kao buntovnike, upozoruju vojničku oblast nek nas izbjegava. Poludili su brate, pa brbljaju a sami neznaju što. Izmedju plesova spominjemo ples „Dalmatinskog skupa" 22. pr. mj. koji je ispao iznad očekivanja.

Braće se odazvala pozivu te je velika dvorana „Narodnoga Doma" sakupila mnoštvo našega naroda iz bratske nam Dalmacije, bilo ih je i u narodnom odielu a množtvo njih u crvenkapi. Došao je i viceadmiral I. pl. Ripper, kojega je vrli predsjednik i poznati rodoljub gosp. Niko Mardešić pozdravio lepim prigodnim slovom. Veselo se je zabava protegnula do 5 u jutro kad se povratiše svojim kućama zadovoljni radi ugodno prošle noći i učinjene narodne dužnosti.

Spominjemo krasno uspjele plesove „Sokola" dne 29 pr. m. ljuna zadnji dan pusta, veliki pučki ples dne 1. tek. m. i sjajni „dvojetni" plos naše čitaonice.

Podpunoma smo zadovoljni nad uspjesima, a protivnici nek se slobodno srde, nas to nije ni najmanje briga već koračajmo napred.

Umorstvo Stiligoja.

Svi se još dobro sjećamo okrutnog, zvjerskog zločina počinjenog u blizini Galežana nad ubogim Stiligojem kojega kamenjem usmrtiše. Pred par dana držala se pred okružnim sudištem u Rovinju rasprava proti obtuženicima Dividi Ivanu 26 godina star i Domiuk Zanetti 28 godina star oba iz Galežana, obtuženi po § 143 k. z. koji govorio teškoj tjelesnoj ozledi. Oba obtuženika radi pomanjkanja dokaza, bijahu riešeni obtužbe i tako grozan taj zločin, plod političkih strasti, ostaje još uvjek pokriven gustom tamom.

Voloski kotar:

Iz Voloskog nam pišu:

„Žalostno“! Na pustni ponedjeljak, na putu izmedju Kastva i Voloskoga, sastao sam njekoliko četa i četica naših ljudi svakojako, najviše ružno, okrabuljenih. Kad sam jednu takovu četu sastao, gledao ju je i jedan stranac, koj je upravo onda samnom razgovarao, pa uzkliknuo: „Žalostno!“ Kao da mi je taj klicaj iz ustiju izvadio. Mene gledajućega one čete i četice, obuzeo je njeki osjećaj, kojemu nisam dao izražaja. Prvi izraz tomu osjećaju dao je onaj stranac. Žalostno i tri put žalostno je mnogo onoga, što čovjek vidja u pokladno doba po raznih stranah, i medju našim narodom.

Nisam neprijatelj veselju, zabavam i šali. Pače držim da je to nuždno, ako ne svim, a ono većini ljudi. Ko radi, ko svoje dužnosti vrši, taj ima i pravo da se kadgod, u stanovitih zgodah veseli, i da daje izražaja svojemu veselju. Nek se vesele ljudi i u gradovih i na selih, i u palačah i kućicah, svaki po svoje, al niko nek ne prevršuje stanovite mjere. A tu se na mnogo prevršuje, i to je žalostno.

Žalostno je, da mnogi mladići i djevojke svaki mili četvrtak i svaku dragu nedjelju pokladne dobe probavljaju na plesovih ciele noći, da se ni jedni ni drugi nebrinu ni malo za kućne potrebe, za starca oca ni staricu majku, već dobljeni novac mladići većinom zaplešu i zapiju, a djevojke na se za odjela bace.

Žalostno je, da mnogi mladići i djevojke ni malo ne gledaju na svoje zdravlje i da baš s nepozornosti na plesovih zadobivaju klice bolesti, koje jih prerano u grob sprave.

Žalostno i prežalostno je, da ima na takovih plesovih i dječaka i djevojčica, recimo ispod 18 godina, da jih ima i od 14 i od 12, i od 10, i od 8, i od 6, pače da ima „ljuhezljivih majčica“, koje svoje djetešce nose u naručaju, da se i ono nagleda plesa, a pri tom naužije onoga slaboga zraka, koji obično u takvih plesnih prostorijah vlada. Neznadu jadne, da tim skraćuju život svojim miljenčetom, koja uz zdravu hranu trebaju čistoga zraka i večernjega sna, ako hoće da budu zdrava tiela i bistra duha.

Žalostno i prežalostno je viditi mladiće, pa i njeke ako riedke muževe, gdje na pustni ponedjeljak čim ružnije dronjke na se bace, pa o pas tri, četiri, pet zvonaca objese, da pak sami ili u četicah ištu sličnih nestvaru, te se medju sobom hrvaju, tuku, mlate, i često jedan drugog uništavaju. Takovih doista, „zvončara“, nestaje, al bi bilo dobro, da posve nestanu, da njim se i trag zatare.

Žalostno i prežalostno je, da sve više raste broj mladića i dječaka, koji se na pustni ponedjeljak odjevaju čim odurnije, zamazuju si, najviše ocrnjuju lica, pa se idući od sela do sela i pobirajuć jaja, valjaju u blatu ili prašini i počinjaju svakojakih nepodobština.

Žalostno i prežalostno je sve to. Nijo čudo, da Turci smatraju, da kršćani u pokladno doba polude. Hoteć znati za to doba, pitaju se medju sobom: kad dolazi ono doba, kad kaurin (kršćanin) poludi? I baš poludi, jer si kvari zdravlje, uništuje i duh i tjelo, troši uzalud novac.

Možda ničemu, koliko tom počudnom življenju ima se pripisati, da vladajući medju pukom koje kakve bolesti, da ima ljudi, i muških i ženskih, krživih, milavih, zabjenih, bljezgavih, tupih, kako jih prije nebijaše, i da mnogi prije dobe umiru.

To zapriečiti nemogu nikakvi zakoni niti oblasti. Zapriečiti može samo ljudski razbor. Nek oni koji misle i prosudjivati znadu, a tih je hvala Bogu velika većina, nesudjeluju niti odobravaju, nek uplivaju na druge i riečju i činom, nek naposeb paže na svoju djecu, nek jih uzgojaju tako, da ne budu u ludo trošila novaca, kvarila zdravlje i ubijala duh. Treboju nam zdrave obitelji i cil narod.

Nek nam se stranci ne rugaju, nit nas pomiluju, nego nek nam se dive.

Iz Klane nam pišu:

U nedjelju dne 23. o. mj. blagoslovljene su u ovdješnjoj župnoj crkvi nove orgulje. Ovaj dan ostati će nam u trajnoj uspomeni, jer su prvi put uztitrali zvukovi novih orgulja u slavu Svevišnjega.

Naša je sveta dužnost, da ovo predamo štampi u znak zahvalnosti napram tvornici, koja nas je s njima obradovala.

Kad se je u našoj sjednici razpravljalo pitanje za nabavu novih orgulja, sjetismo se domaće tvrdke *Braća Zupan u Kamni Gorici kod Ljubljane*, koja je i prve naše orgulje izradila na obće zadovoljstvo. Nije nam pri tom bilo na umu samo geslo „svoj k svome“, nego bili smo uvjereni, da će nas ova tvrdka poslužiti kao brat brata, da će uvažiti one simpatije, koje gojimo napram njoj već punih 36 godina. I zbilja, nismo se prevarili. Tvornica se je našemu pozivu častno odazvala. Izradila nam je orgulje koje po svojem arhistektonskom obliku lepo izgledaju, a njihova je, unutarnja konstrukcija najnovijega pneumatičkoga sistema. Glede glasova, da se nebi občini predbacilo, da nije kompetentna u prosudjivanju, opažamo, da je dne 20. o. mj. obavio tehnički pregled veleučeni gospod. Ivan Sprachmann, profesor glazbe na c. kr. učiteljštu u Kastvu, te se o njima veoma pohvalno izrazio.

U interesu je za uprave naših crkava, koje misle nabaviti nove orgulje, da se obrate na domaću tvornicu Braća Zupan u Kamni Gorici. Neće sigurno žaliti troška. Ova tvornica ne radi skupo kao druge, njoj je glavno, da si dobrim djelom steče dobar glas, da se podigne te bude kao do sada i unapred služila na čast braći Slovencima.

Iz Kastva nam pišu: Obć. zastupstvo u Kastvu obdržavalo je sjednicu 19. pr. mj. Viečalo se do 7 sati u večer, i koko se imalo mnogo toga za riešavati nije svega dovršilo, već preneslo nastavak na 27. pr. mj. Medju ostalim priobćio je obć. glavar smrt pok. dra. Mariana Derenčina, odvjetnika i umirovljenog odjelnog predstojnika u Zagrebu, kojeg se Kastavci sjećaju od svog prvog sabora u Istri, dne 21. marča 1871. Čestiti pokojnik govorio je na prvom saboru istarskih Hrvata o razvitku našeg pomorstva.

Riedki su bili onda govornici istarski Hrvati. Na poziv onih riedkih domoljuba u Istri, priskočio je bio brat u pomoć istarskim Hrvatom iz bližnje Rieke, rodjen Riečanin, ali po ocu i majci istarski Hrvat, jer mu otac Pavao Antun, riečki trgovac iz Mošćenica, majka Julijana rodjena Milić, po otcu Kastavka bila, te je bio jedan od najboljih govornika na prvom našem saboru Istre. Imado još danas živućih ljudi u Kastavčini, iz seljačke ruke, koji se sjećaju njegovog dirljivog govora nakon 37. godina, — onda mladići, danas starci — i baš jedan od ovih, danas občinski savjetnik, na spominjanje načelnika o vriednom pokojniku, predložio je uz uzklik slava pokojnome, da se u to ime na njegov spomen dade družbi sv. Cirila Metoda 25 krunu, što je obć. zastupstvo jednoglasno prihvatilo a občinsko glaveratvo već izvršilo.

Slava pok. Dru Marijanu Derenčinu!

Iz Mošćenica nam pišu: Dne 23. pr. mj. obdržavala je naša radina podružnica „Družbe“ godišnju glavnu skupštinu, na kojoj je bio medju ostalim izabran i novi odbor.

Predsjednicom izabrana je čestita Hrvatica gospodja Ljubica Dešković, te smo uvjereni, da će i pod njezinom upravom naša podružnica učiniti svoju dužnost te tako i u buduće služiti primjerom ostalim našim podružnicam.

Lovran 3. marča 1908.

Bečki načelnik dr. Lueger nalazi se ovdje od 15. pr. mj. te stanuje u vili Brenner. Od njegovog dolazka nikad nije tri dana redom liepo vrieme, pa ne može izaći svaki dan iz kuće. Njegovo je stanje mnogo bolje, nego li je bilo prije desetak dana, te poduzimlje za liepog vremena podulje šetnje, a i ove svaki put dulje, a kadkad se odveze kočijom do Opatije ili prema Mošćenicama. -- U nedjelju je prisustvovao misi, a onda još dulje pošao cestom u pratnji svojih, te se i kući povratio pješke. Da je njegovo stanje bolje, nego li prošlogodišnje, o tomu ne treba ni sumnjati, a jamačno ne bi bilo opet došao u Lovran i ove godine, da se nije našao prošle godine zadovoljan.

Visokog bolestnika došao je da posjeti ministar poljodjeljstva dr. Ebenhoch.

Tužbe na električni tramway. Izmedju Matulja, Voloskoga, Opatije, Ičića, Ike i Lovrana teče električni tramway već njekoliko tjedana i nosi reč bi bolje nego li je malo tko predvidjao. Tramway teče bez da su se mnogi preduvjeti izvršili i oblasti kao da to nehajno motre. Da je domaći čovjek ili poduzeće, već bi skočilo na njega i za najmanje. Tudjincu se pregledava kroz prste, samo da tudjinac pomaže c. k. oblastim širiti tudjinske svrhe. Tramway teče, a da se na mnogih mjesti nije razširila cesta, kako se je obvezalo, da se nije napravilo pločnika, da se nije uredilo razrovanih cesta i putova, da se nije učinilo potrebitih mostića i ograda, da se nije postavilo nuždnih svjetiljaka. Tuže se pojedinci, tuže se občinska poglavarstva i zastupstva, tuže se kod c. k. kotarskoga poglavarstva, tuže se sami ili kod odvjetnika, da se oni dalje potuže, da učine shodno. Al žalibože sve ostaje bezuspješno, tako, da se su već ljudi počeli tužiti i na odvjetnike. Doba bi bilo, da se već jednom drzovitom tudjincu na rep stane, da se prisili c. kr. političke oblasti, da vrše svoje dužnosti.

Porečki kotar:

† Antun Matijašević.

Dne 25. februara t. god. u noći, umro je nakon osamdnevne bolesti, Antun Matijašević trgovac i posjednik u Livadama, u dobi od 61 godine. Bio je opće štovan i ljubljen i pravi rodoljub, te je bio jedan od prvih, koji je u ovom kraju počeo probudjivati narodnu svijest, i mnogo iz svog žepa izdao za narodne stvari. Neko vrijeme bio je predsjednik posujilnice u Livadama, a sada općinski zastupnik u Oprtlju.

Sprovod se je obavio dne 27. t. mj. uz veliko sudjelće naroda.

Na uspomenu i počast njegove smrti darovaše sinovi mu Josip i Petar 15 K za pripomoći siromašne djece »Družbine« škole u Livadama, na čemu im bila ovdje izrečena najtoplija hvala, a pokojniku bila lahka hrvatska zemljica koju je toliko ljubio.

Koparski kotar:

Iz Kopra nam pišu, da je medju tamošnjimi slovenskimi i hrvatskimi kandidati učiteljstva nastao pokret proti postojećem naukovnom redu i postojećim disciplinarnim odredbama. Mladež naime traži nešto od uprave zavoda, što ni ta uprava ni ljezino predstojničtvo ne može samo i na brzu ruku riešiti, jer to, u koliko nam je poznato ne odvisi ni od uprave ni od c. k. zem. škol. vieća. Preporučamo dakle našoj mladeži da se ne dade stranputice zavesti i što bi moglo za nju imati gorkih posljedica. Naša preporuka je tim opravdanija pošto se znade općenito, da se radi ozbiljno na tom, da se u što kraćem roku oba slavenska odsjeka iz Kopra premjesti i da se tako gornjim željama u susret dodje.

Iz Buzeta pišu nam 1. o. mj.

Dne 24. pr. mj. vraćao se je odvjetnik dr. Sandrin iz Motovuna u Buzet, kojeg je vozio Draščić Ivan Marija iz Male Kube kod Buzeta, kočijaš kod talijanskog društva na Fontani kod Buzeta. Na cesti izmedju kupališta sv. Stjepan i sela Rušnjak opazio je dr. Sandrin da kočijaša nema, jer je u selu Rušnjak pitao za nekoga Rušnjak-Ferkadin jednog čovjeka da zamjeni kočijaša, koji mu je dao svoga sina, da ga vozi u istim kolima u Buzet.

Istu večer bila je velika bura sa snijegom, te je valjda kočijaš Draščić pao sa kola u blizini kupališta sv. Stjepana, jer je sutradan nadjena samo njegova kapa. — On je došao do mlina Gradac i pošto u istomu nije nikoga našao, naslonio se je kod vrata, da se zaštiti od nevremena, gdje ga je našao vlastnik mlina, kad se je vratio iz obližnje krčme. Mlinar ga je odpratio u krčmu Rušnjak Ivana, koji mu je dao šešir i svjetiljku i Draščić otide, premda nagovaran da ostane zbog ružnog vremena, veleći, da svakako mora ići za kolima živ ili mrtav, jer da nezna što bi se s njima dogoditi mogio. Svi, koji su ga vidili, isključuju da je napit bio. Pošto se Draščić preko noći nije povratio, išli su nekoji od njegove rodbine sutradan odmah u potragu ali sve bijaše uzalud. Tek drugi dan pred večer našli su trag na obali rieke Mirne, jedno 10 časaka duleko od kupališta sv. Stjepana, gdje se je okliznuo i možda u rieku pao, u kojoj su ga zaista sutradan našli, te bijaše pokopan u Zrenju. Ostavlja iza sebe noseću ženu i jedno nejako diete.

Koliku je brigu dr. Sandrin za svoga kočijaša imao, dokazuje najbolje okolnost, da u selu Rušnjaku nije tražio drugo, nego jednoga koji bi ga dalje u Buzet vozio, ne misleći za povedenjem potrage za svojim kočijašem, kojeg bi, da se je odmah s kolima iz sela Rušnjaka povratio, još blizu sv. Stjepana bio našao, jer razmak izmedju sv. Stjepana i sela Rušnjaka ne iznaša više od četvrt sata.

Kad je dr. Sandrin u Buzet stigao, nije nikakve brige za svojim kočijašem pokazao, jer njegova žena bijaše tek sutradan u 6 sati i ¾ u jutro obavještena, da joj se muž nije povratio i da se nezna što se je s njim dogodilo.

Ona osobita „škrb“ za svoga kočijaša učinila je ovdje i na pristaše g. Sandrina bolni utisak, jer bi bio i svaki od njih učinio sve moguće da potraži svoga kočijaša tim više, što se je predmjevati moralo, da mu se je nešto dogodilo, kad se nije oglasio ni nakon pada s kola i da je ostao izložen svim nepogodama slaboga vremena, usljed čega je i nastradao.

Draščić je postno žrtvom svoje dužnosti, jer da se nije brinuo za svoga gospodara, bio bi prenoćio u krčmi Rušnjak, te bi se još i danas nalazio medju živima.

Lahka mu budi zemljica koja ga mlada pokriva. — (U tršćanskom „Cifutiću“ natuca netko, da je nesretni Draščić napit bio. — Op. Urod.)

Franina i Jurina.

Fr. Ča se opeta ljudi tuže u Premanturi.

Jur. Zač im slavni puljski kapetanat šalje nekakve zaključke glede primicija u *talijanskom* jeziku. Neki su je vratili nazada i pitaju da im se hrvatski piše.

Fr. Tako bi morali činiti svi naši ljudi u svakom poslu, pa bi se onda naučile oblasti štovati naš jezik.

Razne viesti.

Poprsje dra. Andrije Stangera. Veliki naš umjetnik Rendić proslavio se novim umjetničkim radom, izradio je najme poprsje poznatog rodoljuba g. dra. Andrije Stangera odvjetnika i načelnika u Voloskom te zemaljskog podkapetana. Rendić je dobro zavirio u dušu Stangera kad je onako majstorski izradio poprsje; pričinja ti se da ti onaj blagi Stangerov pogled nešto govori kako je znala sto i sto puta govoriti duša i predobro Stangerovo srdce. Izražaj lica, svjetlo čelo, one nabore po njemu, sve ti to govori o plemenitosti Vólosko-Opatijskog načelnika i o umjetnosti našega Rendića.

Poprsje se nalazi u novo sagradjenoj občinskoj dvorani u Voloskom.

Državna pomoć za Istru. Sutra će u ministarstvu financija biti konferencija glede državne pripomoći za Istru. Na konferenciji sudjelovat će i naši zastupnici.

Hrvatski sabor. Hrvatski je sabor sazvan za dne 12. tek. mj, te bi se zatim imalo izabrati četrdesetoricu delegata za Budimpeštu, ako medjutim ne dodje do kakvog iznenadjaja.

Vjenčanje. Primamo: Carmen Gelletich, Dr. Karlo Lukež, savjetnik c. kr. financ. odvjetništva, vjenčani. Lovran-Trst. Februara mj. Bilo sretno!

* * *

Gosp. Ignacij Syomec učitelj iz Gornjeg grada i gspč. Cecilija Maurović vjenčani u Dobrinju dne 2. marta 1908. Čestitamo!

Narodni darovi. Veleč. gosp. Ivo Sintić, župnik u Beli na otoku Cresu, poslao nam je K. 2·— za „Družbu sv. Ćirila i Metoda" i K. 2·— za „Bratovštinu hrv. ljudi u Istri".

* * *

Ugledna obitelj Tomašić u Opatiji darovala je, prama zadnjoj želji pok. Iv. Tomašića, svoga člana, 1000 K Djačkom Društvu u Pazinu; 500 K Družbi sv. Ćirila i Metoda te 200 K Volosko-Opatijskim društvima: »Lovoru«, Vatrogascima i glazbi.

Ugledali se i drugi imućnici u ovaj rodoljubni primjer.

* * *

Prigodom vjenčanja Matka Prodan u Kaldiru sakupljeno je za „družbu sv. Ćirila i Metoda" K. 7·—, i prigodom vjenčanja Milanović Petar sakupljeno je u istu svrhu K. 11 i 80 para, koje svote bljnlnu izručene blagajniku ovdjašnje podružnice sv. Ćirila i Metoda.

Živili mladenci i vrli darovatelji, te naši mnogo nasljednika.

* * *

Gospodin Vjekoslav Cucančić u Klani šalje nam K. 21·— za „Družbu sakupljenih u društvu prigodom svečanosti blagoslovljenja novih orgulja. Veleč. gosp. Franjo Peršić, župnik u Vrhu kod Buzeta šalje za „Djačtvo prip. društva" K. 10·40 sakupljenih na piru „djece" dne 25. II. 08. Živili.

„Narodna Prosvjeta". Primili smo broj 3 godine III. lieve ove učiteljske smotre. Sadržaj ovog broja je sliedeći: Za čim težiš... Spj. Aleksander Kešuc. — Ustanovni razvoj naše monarhije od god. 1848.-1908. Piše prof. Nikola Žic. — Sivi gušter (gušterica). Bijološko posmatranje. — O vrlinama i manama. Piše Davorin Trstenjak. — U-druga učiteljica. Piše Jelica Belovićeva. — Vjestnik. — Književnost i umjetnost. Lične vijesti.

Izlazi svakog prvoga u mjesecu. Godišnja cieua je 5 K.

Poraba hrvatskog jezika u ratnoj mornarici. U sjednici ugarsko-hrvatske delegacije dne 14. o. mj. uzeo je rieč hrvatski delegat g. Dr. Božo Vinković. On se potužio u hrvatskom jeziku, da se u akademiji ratne mornarice na Rieci na hrvatski jezik malo pazi. A tako isto u Puli i u drugim službama ratne mornarice. Glasovat će ipak on i njegovi drugovi za proračun, jer mornarica mora da brani obale Jadranskoga mora, dakle i obale Hrvatske, Dalmacije i Istre.

U popodnevnoj sjednici odgovara pomorski poručnik Lučić uobličšten od zapovjednika mornarice na opazke raznih govornika. Szemeru veli, da brodovlje nije tu za paradu, nego da u koliko je moguće odgovara potrebama državne obrane Vinkoviću odgovara, da poraba hrvatskog jezika nije tako zapuštena, kako se misli. U akademiji ratne mornarice podučava se hrvatski jezik tri godine i pol. Stroga jedna naredba nalaže častnicima, koji su saobraćaju sa hrvatskim vojnicima, da moraju znati hrvatski jezik. U Puli postoji jedan posebni tečaj, za podučavanje ovog jezika častnicima. Veći dio auditora poznadu hrvatski. Ovaj se jezik toliko uči, da bi bilo nemoguće brinuti se više oko njega.

Neznam da li odgovaraju na vlas istini svi navodi g. izvjestitelja, ali dvojimo, da se čini za poduku u hrvatskom jeziku baš toliko, da se više činiti nedade. Kažu nam, da se pod sadašnjim zapovjednikom ratne mornarice nastoji popraviti stare pogriješke i u tom obziru, nu dok se posve poprave, hoće se još dosta muke i truda i dobre volje. (Op. uredn.)

Mjesto kancelliste. Kod c. k. kotarskog suda u Motovunu valja popuniti jedno mjesto sudbenog kancelliste u XI. plat. razredu.

Imenovanja i premještaji u političkoj službi. Ministar za unutarnje poslove je imenovao višega kotarskoga komisara s naslovom i značajem kotarskoga glavara Guidona Polley-a u Kopru i namjestničtvenoga tajnika, naslovom i značajem kotarskoga glavara, Artura baruna Schmid-Zabierowa u Voloskom, kotarskim poglavarima.

Namjestničtvom tajniku Edmundu Fabiani u Trstu je podieljen naslov i značaj kotarskoga glavara. — Kotarski komisar Ernest conte Dandini de Sylva je imenovan namjestničtvenim tajnikom na Primorju.

Premješteni su: Kotarski poglavar Oton Schneider iz Poreča u Gradišku, kotarski poglavar dr. Geza Murad iz Trsta u Poreč kao voditelj kotarskog poglavarstva, namjestništveni tajnik Rudolf Gorizutti iz Pule u Trst.

Novi ravnatelj financa u Trstu: Ovih dana stiglo je imenovanje novoga ravnatelja najviše financialne oblasti u Primorju u osobi dvorskogt savjetnika g. Dominka Rottini-a, rodom iz Buzeta. Njegovim zamjenikom imenovan je ravnatelj glavne carinare u Trstu gosp. barun O. Hober.

Istim povodom podieljen je načelniku porezne uprave fin. nadsavjetniku gosp. Kuhačeviću naslov i značaj dvorskoga savjetnika.

Glavna skupština Matice Hrvatske Ovim sazivam zakladnike, radnike i počastne članove „Matice Hrvatske" na dan *15. ožujka 1908.* u 4 (četiri) sata po podne u maloj dvoranu zem. glazbenog zavoda u *glavnu skupštinu.*

Dnevni red:

1. Besjeda predsjednikova.
2. Izvještaj tajnikov.
3. Izvještaj blagajnikov.
4. Popunjenje odbora.
5. Predlozi, koji se osam dana unaprieđ predsjedniku prijave.

U Zagrebu, dne 29. veljače 1908.

Ugledajmo se u Talijane! Talijanski listovi u Trstu priobćuju uspjehe o razpačavanju biljega pogibeljnog nam društva „Lega nazionale". Od tih prodalo se u jednoj godini čitavi milijun. Prema tim viestima najveći se dio prodao u Trstu pak u Trentinu, zatim u Istri, najmanje u Dalmaciji. Ali u Dalmaciji, primjećuju talijanski listovi, prodalo se treći dio onoga što se prodalo u Trstu, a sravnuju li se brojevi pučanstva u Trstu i Dalmaciji, to bi značilo, da se je u Dalmaciji razmjerno prodalo pet i šest puta više „i ginih" maraka nego li u Trstu. I onda ti jadni listovi plaču i narič u o zaspalom rodoljubiju u Trstu, o pomanjkanju sviesti itd. Ne ćemo da se upuštamo u pobijanje te statistike, svakako činjenica je, da ona „šaka" talijanskih duvstvujućih u Dalmaciji znade da pokaže čudesa svoje požrtvovnosti, što ako glasi prikorom za ostale Talijane na ovim obalama, ne znači ni za has nikakvom pohvalom. Valjalo bi se propitati kod Ćirilo-Metodskih zidara u Zagrebu, koliko se je družbinih maraka prodalo u ovim našim stranama odkad ove marke postoje. I onda bi se vidjelo, kolika je naša požrtvovnost, kolika li sviest rodoljubne dužnosti.

Proizvodi zemlje u Istri. Vadimo sliedeće podatke iz službene statistike o proizvodih zemlje u drugoj polovici prošle godine u Istri. Vino je rodilo do pol milijuna hektolitara, dakle za jednu trećinu više od srednje produkcije. Biela su vina izvrstna, te su razprodana većinom još u grozdju. Crnoga vina ima još sva sila u zalihi. Glede kakvoće vino je poprečno dobro, a samo je u nekim krajovima lošije, gdje je grožđje pretrpjelo od kiše. — Ulje je vrlo slabo. Istra uobće radja maslinom, ali prošle godine i slabije nego li obično. Suša nije dala maslinama da dozore (Masline su trpile prošle zime. Op. ured.) — I žito je slabo urodilo radi suše. Inače u Istri se svake godine uvažaju znatne količine žita iz vana. — Jedna je trgovina sa gorivima koja u Istri napreduje. Stanovnici gorskih predjela (Čiči) obaraju čitave hrastove šume a ne sade maslina ni ostalo drveće. (htjeli bismo znati gdje su te hrastove šume i gdje su nasadi maslina u Čičariji. Op. Ured.). Veliko grede odpremaju se u Trst i na Rieku, a u sveznjima složeno drveće u veliko se šalje u Mletke i Chioggu. Ugljen se prodaje u velike u Trstu, Puli i drugdje. — Lane je polje znatno oćutilo nestašicu poljodjelaca i kopača,

Seljaci vole se seliti u Ameriku, a mnogi ostavljaju polja, da potraže zarade industrijskim središtima Trstu, Puli i na Rieci.

Vinski zakon nalazi se na prodaji u našoj tiskari (Laginja i dr., Pula, via Giulia 1) po 10 para komad, tiskan na debelom arhiv papiru. Uz gornje cieue ima se poslati za pošt. troškove do 5 komada 5 para. Od 6 do 10 komada 10 para, od 11 do 25 komada 20 para, od 25 do 50 komada 30 para. Više popratnicom.

Pismo iz Amerike.

Iz Humbolt Arcata u S. Americi piše nam g. Vjekoslav Furlan Ribar, predsjednik Odsjeka 249 „N. H. Z." Hrvatsko podp Društvo „Sv. Jelena Kastav Grad" sliedeće pismo, kojeg na njegovu molbu objelodanjujemo:

Dne 6. maja pr. god. odputovali su u milu mi domovinu tri člana „Hrvatskog Podpornog Društva Sv. Jelena Kastav-Grad" Odsjek Br. 249 N. H. Z. i to: braća Andre i Josip Bačić iz Popovići i Ivan Puharić iz Rubeši (oba sela u občini Kastav). Odputovali su iz S. Francisca kroz agenturu Turato i Mareglia put New-Yorka.

Došavši u Niagara Jals dne 15. maja nesretnik Puharić Ivan šonuo je pameću te su ga braća Bacić izručili policiji, koja ga sutra dan pustila, nu od tada neznam ništa za njega, nezna se jeli živ ili mrtav. Da su braća Bačić imali snjime kršćanskoga uztrpljenja za malo sati bili bi došli do New-Yorka, te tamo izručili Puharića našim ljudima, a ne predati ga tudjincu u naručaj!

Medjutim gorko je zaplakala razcviljena mu supruga i malena djećica za gubitkom otca i hranitelja. A ti drugi šurjače Antonović-u iz domovine, a ja ovdje iz Kalifornije, nesmijemo prestati, dok ne doznamo štogod o Puhariću, da li je živ ili mrtav.

Naš gori navedeni odsjek ustrojili smo god. 1903. mi kastavci.

Nekoji su se od naših već povratili domovini i pošteno svoju dužnost učinili, te dug svoj platili, nu ima takovih, koji su se sramotno poniveli, te otišli iz Amerike, bez namiriti dug društvu i medju dužnicima je jedan iz Opatije. Neka se ti nepoštenjakovići sjete prisege položene kad su stupili u društvo, velikih onih rieči: „Tako me Bog pomagao", koje su oni nemilo pogazili i neka ne misle da kad se možda kojigod od njih vrati amo, da će biti primljen u društvo. Dočim one prve, koji su se pošteno obnašli, primiti će „N. H. Z." svaki čas obječuške.

Ovoliko u ime našeg odsjeka, a miloj mi domovini šaljem iskren hrvatski pozdrav.

Vjekoslav Ferlan Ribar,
predsjednik.

POZIV

na IV. glavnu skupštinu

Zrenjskog društva za štednju i zajmove registrana zadruga na neograničeno jamčenje, koja će se obdržavati dne 15. marča 1908. u 4 sata po podne u školskoj dvorani družbine škole u Zrenju.

DNEVNI RED:

1. Izvješće odborskog djelovanja;
2. Potvrda obračuna za god. 1907:
3. Promjena pravila;
4. Slučajni predlozi.

Obračun izložen je na pregledanje u župnom stanu u Zrenju od 7. marča do 15. marča 1908.

Broj dne 28. febrara 1908.

Odbor.

Najveće čudo u ovom stoljeću jest bezdvojbeno dvostruko-elektro-magnetički krst R. B. broj 86967, izum g. Alberta Müllera iz Budimpešte 86 kotar, Vadsz ulica broj 34. On dobiva priznanice od takovih bivših bolestnika, koje su već 20 do 25 godina bolovali i u opći mislili da više nikada ozdraviti ne će, ali svaki onaj koji se je na Müllerov izum obratio, osvjedočio se je o čudu. I danas smo opet u stanju jednu priznanicu proglasiti. Ista glasi: Štovani g. Müller! Moja supruga je 9 godina na glavobolji, neuvisticii, reumatizmu, udnih grčeva i nespavanja trpjela, sve sam pokušno da joj pomognem ali sam za badava trud i novac izbacio. Odlučio sam još da sa Vašim strojem pokušam, pa gle čuda, od onog dana čim je Vaš stroj počela upotrebljavati, sve lakše i danas nakon 9 godina patnje jest ista posma ozdravila. Sloga ne mogu više nego da Vas i Vaš izum Bog blagoslovi! Jesmo Vama do groba zahvalni: Franjo Hlatschka, Budimpešta, Gizela ulica br. 42.

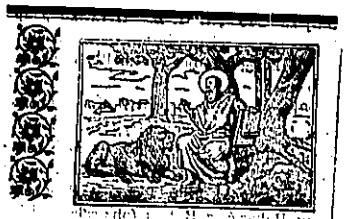

Želudčane kapljice

prije zvane i poznate pod imenom

Markove kapljice

sredstvo proti slabosti želudca, imenito proti pomanjkanju teka za jelo, proti grizu i grčevima u želudcu i trbuhu, proti nadutosti od vjetrova. Poslije teškog mastnog ili prebiljnog jela podupire naravnu probavu. 1 tucet 4 K, 5 tuceta 17 K, 10 tuceta 32 K, franko postavljeno na svaku poštu.

* * *

Molim izvoliti mi poslati još 12 bočica želudčanih kapljica jer mi nužno trebaju pošto na moju upravo dudotvorc. Božo Pavić, Kašjel stari.

Molim pošaljite mi jedan tucet kapljica pošto pošto sam uvjeren već kod prijašnih naručba da djeluju izvrstno, te du svako u zgodom iste mojim prijateljima preporučiti. — Ovakovih dopisa, koje mogu sve ovdje navesti imadem još mnogo; te stoje svakomu na uvid.

Ove kapljice pripravlja samo Gradska ljekarna u Zagrebu, pak zato treba kod naručbe pisati točno na adresu:

Gradska ljekarna Zagreb,

polag trga sv. Marka 20.

PEČATE

iz GUME izradjuje

tiskara

Laginja i dr.

Via Giulia 1. - Pula - Via Giulia 1.

Narodnom občinstvu preporuča svoju bogato snabdjevenu robnu trgovinu

Marko Zović

krojački majstor

PAZIN — Narodni dom.

Naručbe obavlja brzo i točno uz umjerene cijene.

U interesu vinogradara!

Upozorujo se **gospodarske zadruge, posjednike** i trgovce da je **glavno skladište** za prodaju u Primorju poznatog

Sumpora specijaliteta Albani kod Pesaro

vlastničtvo

Sumpornih ruda Trezza-Albani-Romagna

povjereno **isključivo** tvrdki

Paolo Rocco e Nipoti Trst i Rovinj

Za cieno i obavjesti obratiti se jedino navedenoj tvrdci ili njezinim opunovlastnicima u **Poreču** gospodinu **Egidio Rocco**, a u **Rovinju** u gospodinu **Antonio Biondi.**

Prodaja siena.

Prodajemo na veliko suho i zdravo prešano sieno.

Pobliže obavjesti daje:

Hrv. poljodjelska banka,

dioničarsko društvo

Zagreb, Preradovićeva ulica br. 5.

---

o o **JEFTINO I BRZO.** o o

CEDULJICE

za

sv. ispovjed i pričest

izradjuje

NARODNA TISKARA

LAGINJA i dr. — PULA

Via Giulia, 1.

o o **JEFTINO I BRZO.** o o

Objava otvorenja.

Podpisani časti se ovim obznaniti P. n. občinstvu grada Pazina i okolice da je otvorio vlastiti

Urarski i zlatarski posao

u kući gosp. Antona Bertoša u Pazinu.

Mnogogodišnje njegovo iskustvo i do sada stečeni dobar glas radi solidnih i jeftinih radnja, dovoljno mu je jamstvo, da će ga dovoljan broj P. N. mušterija posjetiti.

Dragutin Gailhofer.

Odlikovan s 3 srebrnimi kolajnami iz Beriol godina 1891. 1894. 1895.

Častna diploma i zlatna kolajna u Višnu godine 1903.

Zlatna kolajna i zaslužni križ u Rimu godine 1903.

Svjećarna na paru

J. Kopač, Gorica, ul. Sv. Antona b. 7.

Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom občinstvu svijeće iz prisnog pčelnjeg voska. Kilogram po K 5·— Za prijesnost jamčim s K 5.000. Tamjan Myrrhae, Styrax, Stirija i tinkla za kadionice. Trgovcima preporučam svijeće za pogrebe, za božićno drvce, voštenu svijeću i med najfinije vrsti uz veoma niske cijene. Šalj vosak kupujem u svakoj množini po najvišoj dnevnoj cijeni.

Na zahtjev šaljem cijenik franko.

Dvostruki elektro-magnetički

KRIŽ ili ZVIEZDA

R. B. broj 86967.

Telefon br. 45—22.

jest elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod uloga, reume, astme (težkog disanja), nespavanja, zujenja u uhu, neuralgije, glavobolje (migrene) kipanja srdca, zubobolje, muževne slabosti, studen ruku i nogu, padavice (epilepsije), mokrenju postelje, nuinosti, nesvjestice, napuhnosti, drhtanja na tielu, influence skopčane sa bolešću hrbta, hlapdila (malokrvnosti), želudačnih grčeva, bezteènosti, šachiasa, punokrvnosti, svih udnih grčeva, hondrie, tjelesnih grčeva, himorrhoida, kao i kod svekobe slabosti itd. služi kao nenadkrilivo sredstvo, pošto elektro-magnetička struja cielim čovječnim tielom djeluje, čime se rečene bolesti u najkraćem vremenu izliče.

Poznato je, da liječnici kod navedenih bolesti viškratno elektrizovanje tiela upotrebljuju, ali ipak na taj način, da jaka struja samo prolazno i povremenom kroz tielo prolazi, dočim naprotiv tomu struja elektro-magnetičnog križa ili zvjezde R. B. br. 86967, kako je jur rečeno, umjerenim načinom neprekidno na tielo djeluje, što svakako brzem izliečenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 godina stare bolesti izliečeno su sa mojim strojem posve! Od izliečenih sa mojim strojem R. B. broj 86967, izražene zahvale kao i od odličnijih slojeva ljudano svjedočbe i priznanice iz svijuh strana svieta pohranjene su u mojoj pismohrani, gdje stoje svakomu u svako doba na uvid. **GDJE NIJEDAN LIEK NIJE POMOGAO, MOLIM POKUŠATI MOJ STROJ,** jer je to sigurno sredstvo proti gore navedenim bolestima, a onaj bolestnik, koji po mojem stroju nebbio izliečen najdulje u roku od 45 dana, dopiva novac natrag.

Upozorujem osobito p. n. občinstvo na to, da se moj stroj ne smije zamjenjivati sa Voltinim, koji je poradi svoga neuspjeha zabranjen u Njemačkoj, kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj **dvostruki elektro-magnetički križ ili zvjezda R. B. br. 86967** osobito se hvali i uživa vanredno dopadnost poradi svoje izvrstne ljekovitosti.

MALI STROJ STOJI 6 K. Rabiti ga mogu samo djeca.

VELIKI STROJ STOJI 8 K. Rabi se kod ostalnih 90-godišnjih bolestih. i jako slabe gospodje.

Dopisivanje i naručbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Pouzećem ili ako se novac unapred pošalje, razašilje glavna prodavaona za tu i inozemstvo.

ALBERT MÜLLER,

Budimpešta, V/41. Kolar,

Vadasz-ulica br. 34.

Utemeljena god. 1894. **NARODNA TISKARA** Utemeljena god. 1894.

LAGINJA i dr. Pula, via Giulia, 1.

Preporuča sl. općinstvu svoju

tiskaru, knjigovežnicu, papirnicu i tvornicu pečata.

U papirnici mogu se dobiti slijedeći:

Molitvenici:

Utjeha starosti. Čvrsto uvezan. Tiskan velikim slovima, po K 1·60, 1·80 i 2·50.

Isus prijatelj djece. Čvrsto i lieno uvezan, po K —·60, —·70, —·75, —·80, —·90 i 1·—.

Andjeo čuvar. Molitvenik za djecu, po K —·40, —·50, —·60, —·70 i —·90.

Sv. Anton Paduanski i njegovo štovanje. Elegantno uvezan po K 1·60 i 1·80.

Vrtić Gospodnji. Uvezan u kožu, po K 3·—.

Hljeb nebeski. Uvezan u baršumastu crnu kožu sa zlatorezom po K 3·80.

Slava Bogu a mir ljudem. Uvezan u finu kožu po K 4·—.

Vijenac bogoljubnosti. Uvezan u fine tvrde korice po K 2·40 i 4·—.

Pomolimo se. Uvezan u veoma finu kožu po K 7·60.

Pobožni učenik. Uvezan u mehku crnu kožu po K 1·80.

Pobožni mornar. Uvezan u tvrde korice po K —·80.

Našom nakladom izašle su slijedeće knjige:

Ob uljudnom i pristojnom ponašanju po K —·40.

Putovanje N. V. B. „Marije Terezije“ na Mulo Antilo i Kubu. Pjesma, K —·40.

Rat u Kini. Pjesma, K —·40.

Brzi računar ili pregledna knjižica za proračunanje dnevnice, K —·80.

Knjižica nedjelno nadnice (u hrvatskom, njemačkom ili talijanskom jeziku) K —·60.

Komisionalne knjižice, K —·80.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, *koji uplaćuju zadrušnih dielova jedan ili više po kruna 20.*

Prima novac na štednju od svakoga, *ako i nije član te plaća od istoga 4%.*

dielo bez tiskavog odbitka.

Vraća na štednju uloženo iznose *do 2000 K bez predhodnog odkaza, a iznose od 2000 K*

ako se nije kod položenja suglasno ustanovio vedi ili manji rok za odkaz, ne odkaz od 3 dana.

Zajmove (posude) čaje samo zadrugarom, *i to na hipoteku ili na mjenice i sadužnice na garanciju.*

Uredovni sati svaki dan *od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati poslie podne; u nedjelju i blagdane zatvoreno.*

Družtvena pisarna *i blagajna nalazi se u visle Carrara vlastita kuća (Narodni Dom) prvi pod desno, kdje se dobivaju pobliže informacije.*

Ravnateljstvo.

Broj 11. Pula, u četvrtak dne 12. marča 1908. God. XLI.

Oglasi, pripošlana ltd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili potožnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošta predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847.248.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarine. Plaća i utražuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, tolik izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 2), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Komisija za državnu pripomoć Istri.

U petak dne 6. o. mj. u 5½ sati obdržavana je u dvorani za sjednice financijalnog ministarstva u Beču pod predsjedanjem odjelnog predstojnika istoga ministarstva pl. Dr. Engela prijavljena jurve konferencija za promicanje gospodarskih i prosvjetnih interesa pučanstva Istre. Konferenciji prisustvovalo je u svemu oko 20 osoba, izmedju kojih spominjemo carskog namjestnika za Primorje kneza Hohenlohe, zemaljskog kapetana i državnog zastupnika Rizzi-a te državne zastupnike Bartoli-a, Laginju, Mandića, Spadara i Spinčića i više visokih činovnika raznih ministarstva.

Pošto je predsjednik prisutne srdačno pozdravio i u kratko razložio svrhu konferencije, dade riec zemaljskomu kapetanu za Istru Rizzi-u, koji je u poduljem govoru označio najvažnije potrebe Istre na školskom i gospodarskom polju, kojim bi se od strane carske vlade imalo na pomoć priskočiti.

Zemaljski kapetan reče, da nije lahko sastaviti program o potrebah Istre, dok se nezna stupanj akcije vlade, koju kani u našoj pokrajini provesti. Iza toga predje na pojedine točke i zahtjeve, kojim bi se imalo čim prije zadovoljiti.

Glede pučkog školstva reče, da nam fali u zemlji još mnogo pučkih škola, koje nije pokrajina mogla ustrojiti, jer njoj za to nestaje sredstva.

Prosi carsku vladu veću pripomoć školskoj zakladi, a da uzmogne ovoj velikoj potrebi zadovoljiti. U zemlji imade žalibože još uviek veliki broj analfabeta, koji čekaju poduku kao ozebao sunce. Da se tomu zlu doskoči, vlada bi imala preuzeti na sebe polovicu izdataka za školstvo, koji iznose oko pol milijuna kruna. Tim bi se pripomoglo i zemaljskim financam, koje se kani u što kraćem roku urediti.

Posebna pripomoć vlade za gradnju potrebitih škola je neobhodno nuždna, jer toga zemlja provesti nemože, a siromašne obćine same nemogu si pomoći.

Zatim predje govornik na razdiobu učiteljišta u Kopru, spominje najnoviji štrajk djaka na tom zavodu i preporuči, da se tu razdiobu čim prije provede.

Preporuči ustrojenje novih štipendija za djake iz Istre na visokih školah. Takovih je štipendijah za našu mladež premalo, a zemlja ne može sama novih stvarati; istotako preporuči veći državni prinos za obrtne škole u pokrajini.

Što se tiče nestašice vode u Istri, reče, da je to jedna od najvećih novolja u našoj pokrajini. Tamo neima narod potrebite vode ni za sebe ni za blago a kamo li za kakovu obrtnu svrhu. Tuj nedostaju više malene pripomoći, jer se malenimi sredstvi postizavaju premaleni uspjesi. Hoće se u tu svrhu velike akcije i podhvata u velikom štilu. Zemaljski odbor pozdravio je sa zadovoljstvom osnovu mjernika Schwarza, po kojoj bi se pribavilo potrebite vode za 120—130.000 stanovnika zapadne Istre. Ta je osnova izručena vladi, da ju prouči i izpita. Za luka provedenje iste stvorio bi se konsorcij od Engleza, koji su pripravni u tu svrhu uložiti glavnicu od 24—28 milijuna kruna. Oni traže od vlade pripomoć od 4 milijuna u 10 godišnjih ratah. Tom osnovom ne bi se doduše pripomoglo čitavoj pokrajini već samo onim, koji trpe najviše zbog nestašice vode, a ostalomu pučanstvu zemlje imalo bi se pomoći, što se tiče dobave vode, drugim načinom. Preporuči vladi, da prouči što prije spomenutu osnovu.

Glede ceste i mosto gradnja u zemlji reče, da je zemaljski odbor izradio na temelju molba pučanstva i predloga zemaljskog zastupstva, osnovu za čitavu pokrajinu. Za tim dolazi na uredjenje rieka i potoka u zemlji. Spomenu od sabora prihvaćene osnove za uredjenje rieke Mirne i Jezera na otoku Krku. Ove osnove čekaju previšnju potvrdu. Što se tiče rijeke Mirne, sabor je prihvatio jeftiniju osnovu ali bilo bi od velike koristi po zemlju kad bi dala vlada provesti onu skupniju osnovu.

Nadalje imalo bi se urediti potok Reku, pak Rižanu, Rosanoru, Fiumicino itd., što sve čeka državnu podporu.

U poljodjelske svrhe u pokrajini ne čini se dostatno, jer je dosadašnja državna podpora premalena. Pokrajina treba više poduke u vinarstvu i podpore za obnovu filokserom uništenih vinograda.

U posljednjem zasjedanju zemaljskog sabora proširen je zakon za pošumljenje istarskog krasa na čitavu pokrajinu, te preporuči, da se odnosna osnova čim prije potvrdi i da vlada pruži traženu podporu.

Državnu šumu izpod Motovuna imala bi vlada uz jeftinu cienu odstupiti pokrajni, kao što i državni posjed u Sv. Mihovilu da narod ono nekoristno zemljište što bolje izkoristi.

Nadalje preporuči ustrojenje malih gospodarskih škola poput onih u Štajerskoj kojimi se je tamo narod bogato okoristio.

U Istru imalo bi se narodu dozvoliti sadjenje duhana, što bi bez dvojbe uspjevalo.

Pomnožiti bi se imale štipendije za putujuće učitelje, kojih imade premalo, te se ih mora tražiti u Italiji. Država bi morala podupirati domaće ribarske zadruge, koje se ne mogu same od sebe podići.

Novimi željeznicami imalo bi spojiti iztočnu sa zapadnom Istrom. Poreč imalo bi se spojiti sa Pazinom, te Lupoglav sa Matuljama.

Preporuča veću podporu parobrodarskom družtvu „Istria-Trieste", da se bolje razvije i bolje sveze uvede.

Obzirom na veći promet tudjinaca, preporuča uvedenje vožnju sa automobili i gradnju malenih hotela. Jedno bečko družtvo traži od pokrajine u tu svrhu garanciju, ali se ustraja slično družtvo „Riviera" i u samoj zemlji.

Grad Piran treba državnu podporu za gradnju kratke željeznice iz Pirana u Porto Rose.

Pokrajina Istra treba znatnih državnih podpora za gradnju i popravak

Isto tako treba podporu za uništenje malarije, za gradnju zavoda za zapuštenu djecu, za umobolne itd.

Obćina Mali Lošinj traži od države bezkamatni zajam, jer se nalazi tamošnji lječilištni odbor u velikih financijalnih nevoljah.

Preporuči podržavljenje solina u Kopru, kao što su podržavljene one u Piranu i ustrojenje vodogradjevnog ureda na namjestništvu u Trstu. (Odnosni izviestitelj opazi, da će se to dogoditi.)

Konačno izrazi želju, da bi se u pokrajini ustrojilo neku vrst trgovačke škole i da bi se za sve navedeno potrebe čim prije sa radnjom započelo.

Dr. Laginja reče, da će se osvrnuti samo na nekoje potrebe pučanstva, koje je zemaljski kapetan spomenuo.

Govornik želi ponajprije znati, da li je vlada već opredielila sredstva i kakva su ta sredstva, kojimi kani našoj pokrajini u pomoć priskočiti.

Po njegovom mnienju valja razdieliti sve potrebe Istre u dvoje, t. j. u one, kojim se mora odmah il bezodvlačno doskočiti, i one, koje bi se postupice provadjalo.

Medju prve spada bez dvojbe ustrojenje novih škola i gradnja školskih zgrada, nadalje gradnja nekojih cesta, crkava i luka. Neupušta se u podrobnosti, jer ima obširno i temeljito izradjenih spomenica iz čitave Istre, koje će zastupnikom vlade predati.

Što se tiče odstupa motovunske šume pokrajini ne može se protiviti, ali želi, da bi se kod toga udovoljilo davnoj želji okolnih obćina i susjednog stanovničtva, da se okoristi u gospodarske svrhe onim zemljištem.

Ne protivi se ni velikoj akciji za nabavu vode u zapadnom dielu pokrajine, ali istodobno neka se providi za vodu i ostalomu stanovništvu zemlje.

Nema ništa niti proti vožnji sa automobili, nu prije neka se zadovolji najvećim potrebam stanovničtva, kojih imade mnogo i silnih.

Konačno preporuči, da se učini odmah ako se štogod činiti misli, jer narod traži od nas brzo i izdatno podporu.

(Nastavit će se)

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Pula 12. III. 1908.

Prošloga ćedna razpravljen je u Beču sudjelovanjem članova zemaljskog odbora, odaslanika grada Pule i jednog člana hrvatsko stranke novi obćinski red za grad Pulu. Taj će red doći na razpravu u istarskom saboru, koji je sazvan, kako je izvieštujemo na drugom mjestu za dne 14. o. mj. Novine pišu, da će imati obćina Pula mjesto dosadašnjih 30 zastupnika, njih 36.

Svoje zastupnike imati će stanovničtvo grada, te stanovničtvo izvanjskih ili poreznih obćina i pripadnici ratne mornarice Za najniže slojeve pučanstva imalo bi se stvoriti takozvanu obću kuriju izbornika.

Lošinjski kotar.

Iz Cresa nam pišu:

Svojedobno smo javili brzojavno, kako na mesopust večer oko šest sati creski stražari izranište šestoricu Hrvata — medju ovima jednu djevojčicu. Dakako, to će na prvi mah svatko pomisliti, da su se stražari morali braniti, jer su bili napadnuti, ali nije tako, nego je njihov čin upravo barbarski.

Dogodilo se je to ovako:

Običaj je i u Cresu, da se pusta svečanije otprati u viječnost, to toga dana i onaj, koji inače nikada ne polazi krčme, ide tamo da prodje vrieme. Tako je bilo i ove godine. Pod večer se pak narod sakupi na trgu i uz obalu, a jer se je ovdje počela da budi narodna svieat, svaki traži družtvo sumišljenika, pa se je uz more sakupilo preko stotinu naših kopača. Bili su to sami muževi, te sjetivši se stare navade zapjevaše mesopustu opjelo, a čuo se gdjedje po koji „živio", koji od 14. moja amo našim protivnicima smrdi, što no riječ, kao crnomu tamjan. Na jednom se iza ledja pojave občinski redari: Sbergliaffa i Marchian, proturali su se medju ljude, pa ma da im prije niti poslije ne rekoše ni rieči, izvadivši sablje iz korica počeše obojica mlatiti, koji je kuda bolje mogao. Medju ljudima nastade strava i komešanje. Svaki se je gledao povući što je brže i lakše mogao, ali udarci su padali, a one, koje su dohvatili oblije krv. Udarali su bez milosrdja, a ljudi, premda ih je bilo sva sila, nijesu se oprli, ako su i mogli.

Ranjeni su Ante Rošović na vrška glave s lijeve strane. Udarcem sablje odnesao mu je komad vlasi i ozliedio kost, jer se na sjutradan nadjenom osiječenom komadu vidjelo takodjer malo kosti. Izgubio je puno krvi, a ostao je od udarca omamljen, te su ga morali više nositi kući, jer je jedva išao. Sada leži, posve slab, te ga vrućica malo kad ostavlja, a jedina sreća, da je to čovjek tjelesno jak. Ranjen je dalje Ivan Kaštelan i kćerka mu. Obadva su ranjeni na glavi dvostrukim udarom sablje. Kad je kćerka vidjela koja je slučajno onuda prolazila, da se ljudi komešaju, oči joj se zaustave na rodjenom ocu, poleti k njemu, da ga odvede kući, da se ne dogodi kakvo zlo. Baš u taj čas ulovi redar Marchian oca joj za šiju, pa ga stade vući u zatvor. Kćerka se objesi ocu o vrat, te je nastojala da redara nagovori, da joj oca pusti, nu ovaj kako je milosrdan, rastavi oca od kćeri udarom sablje. Nije taj delija ranio samo ovo dvoje, već još k tomu Ivana Bolmarčića i Ivana Smundina, prvoga na glavi, baš nad tjemenom, a drugoga na ruci. Da nije Smundin golom rukom zaustavio udar sablje, tik nad glavom Bolmarčićevom zacielo bi poljednji ostao tvid na mjestu. To je žalostni čin, kojim se je kod nas završio pust. Nečovječno je osobito postupao redar Marchian sa ranjenim Kaštelanom. Vodeći ga u zatvor, držao ga je cieli put za košulju i dolamu za vratom. Svaka dva koraka bacio bi ga na zemlju, da golom sabljom rastjera dječurliju i znatiželjne, koji su išli za njima.

Bez pretjerivanja, r eg krvava učini to s krvlju oblivenim čovjekom 30—40 puta. Kad je bio Kastelan u zatvoru, tražio je liječničku pomoć, ali uzalud. Rekli su mu na ponovni zahtjev „questo sarà affar nostro“ i to je bilo sve.

Jedva dva sata kasnije povezao rani liječnik ranu u njegovoj kući, kad mu dođje kćeri, da joj glavu sašije. U Rošovića kući liječnik se je svojedno ljutio, što ga prije nijesu zvali, ali valjalo bi znati, koliko je trebalo čekat dok, dođje.

Čovjeku se opće gnjusi, kad čita, a još gore, ako mora slušat na svoje uši, da se ovakava zla hrani, ali ima i takovih — koji nevjeruju, evo mu trščanskog „Il Piccolo“.

Dakako, Hrvati su uviek barbari bili, ali ovakva je čeljad zaslužna. Našlo bi se i u našem riječniku riječi za ovakve čine ali nećemo, neka si ga ubilježe u njihove anale. Sreća je, da naš kopač nije izgubio glave, a to je najbolji dokaz, da nije on baš ono, što drugi o njem misle. Nekoji se naši potrudiše odmah do c. kr. oružničke postaje, da je obavijeste o činu, te je uslied toga usliedio pritvor redara Marchiana, koji se je te večeri okitio lovor vijencem.

Što se je moglo misliti, to je usliedilo. Prokura tuži dobar broj naših Kopača, a medju njima i one, koji bi bili najbolji svjedoci toka stvari, te koji su c. k. žendarmariju o svemu obavieštili, ali ima još vjedoka, na koje se valjda ne sjetiše. **Na našim je odvjetnicima, da se za stvar zauzmu, da nevini narod ne plaća krvlju i ... zatvorom, te se na njih ovim putem obraćamo.** Toliko za sad sine ira et odio.

Branimir.

Voloski kotar:

Iz Klane nam pišu.

Naše upravno vieće obratilo se je molbom na obć. zastupstvo u Kastvu, kao i na zemaljski odbor u Poreču, da im se dozvoli odieliti iz sveze občine Kastav, te u zajednici s nekojim drugim pridruženim občinama osnovati novu samostalnu mjestnu občinu. Državne i pokrajinske oblasti su se već izrazile, da nemaju ništa proti tom projektu, a isto se tako i Kastavsko obć. zastupstvo već u prijašnjim sjednicama izrazilo, da neće imati ništa protiv toga, samo da se izraze s tim sporazumni stanovnici občine Lisac, Skalnica, Studena, koje bi imale podpasti pod novu občinu Klanu. Stanovnici ovih potonjih občina nečkali su se iz početka, da pristanu na to, ali su napokon izaslanici Lisca i Skalnice pristupili naj zadnju sjednicu upravnoga vieća u Klani, te izrazili u zapisnik, da će i oni pristati na namjeravano odieljenje iz občine Kastav, ako im se garantira, da će se izmedju pripadnika pridruženih občina Lisca, Skalnice i Studene, birati polovica, dakle 9 obć. zastupnika, a druga polovica izmedju pripadnika občine Klane. Zastupnici Klane su na to pristali. Jedino občina Studena nije joste za sada voljna na to odieljenje pristati, buduć se ta občina još nedavno morala pravdati s nekojim žiteljima iz Klane. Zastupnik občine Studene izjavio je na sjednici občinskog zastupstva u Kastvu dne 19. II. o. g., da se odluka zastupstva pusti in suspenso, dok se nekoje razmirice izmedju Klane i Studene ne poravnaju, na što je i kastavsko zastupstvo pristalo. Nade je, da će se Studenci i Klanjci do skora nagoditi, pak da ćemo dobiti jednu novu samostalnu občinu u Istri, što neće ni najmanje škoditi hrvatskoj stvari u Istri, već jedino olakšati občinsku administraciju. Občina Kastav sastoji sada iz 27 katastrunih občina (tako zvanih „županija“) i 6 pridruženih občina Klane, Lisca, Skalnice, Studene i Brguda. Ovo su potonje občine pripojene g. 1849. občini Kastav. Občina Klana dobila je već pred par godina svoje upravno vieće, a s namjeravanim odieljenjem ostalo bi ob čini Kastav 27 katastralnih občina i pridružena občina Brgud, koja će poradi velike udaljenosti od Klane ostati još pod **Kastvom. Klana ima 208 kućnih brojeva, Lisac 35, Skalnica 38, Studena 78.**

Poreški kotar:

Čitah u nedjelju, dne 23. II. u „Omnibusu“ br. 787., da je vlada odlučila dati siromašnijim kmetima podporu za sjeno, te usljed toga očekivah, da će se pučanstvu motovunskih podopćina po dotičnim županima ta vjest naznaniti. Nu badava. Jer i tu potporu c. kr. vlade je talijanska občinska uprava u Motovunu upotrebila u svoje svrhe pred nastajućim izborima — kao obično. Kao da si je pomislila, došla nam je uprav shodno ta podpora, da se pred pukom izkažemo. — Hrvatski župani ne dobiše nikakvih vjesti od občine, već je občina poslala svoje agente, da idu po kućama i popisuju ljude, koji će sjeno uzeti — nespomenuvši ni riječi, da je to vladina potpora, već prikazujuć narodu stvar tako, kao da im je to pribavila talijanska stranka, ljubitoljica hrvatskog pučanstva. Na taj način ujedno občina, kao obično, navlastito u oči izbora, nastoji da svoje agente — širitelje talijanstva — uzvisi, i prikaže našem narodu kao dobročinitelje i spasitelje, dočim vriedne i poštovane osobe i prave prijatelje naroda mimoilazi, a dapače nastoji uništiti njihov upliv kod naroda.

Očito se to vidi u ovom slučaju, u onim podobćinam, u kojima su naši vrijedni hrvatski župani kojih mimoilazi i služi se svojim pristašama, dočim u Kaldiru na primjer, gdje je županom talijanska podrepnica — šalje službenim putem vjest, radi podpore i prijave istomu, prem da navedeni župan nezna ni čitati ni pisati.

Izmedju tolikih je i ovo jedan novi dokaz zmijske lukavosti občine Motovunske.

Motovunac.

Koparski kotar:

Sveučilištna zadruga po Kneipovom sustavu u Dolini.

Od tamo nam pišu: U nedjelju dne 1. o. m. obdržavalo je privremeno načelničtvo ljećilištne zadruge redovitu sjednicu, na kojoj bijaše riešeno više važnih po zadrugu pitanja. Na sjednici je medju ostalim zaključeno, da se obdržava prva redovita glavna skupština dne 19. marča o. g. i da se toga dana otvori ljećilište. Na skupštini podati će privremeno načelničtvo svoj izvješaj o dosadašnjem djelovanju i izabrati će se stalno načelničtvo. Zaključeno je nadalje, da se razašalje na sve vidjenije rodoljube, Hrvate i Slovence, Primorja i susjednih nam zemalja okružnice sa pozivom, da se sami učlane i da zadrugi što više članova pribave. Mi preporučamo unapried našim istomišljenikom i prijateljem, da se odborovu pozivu mnogobrojno odazovu.

Članarina ili dionica iznosi 50 K.

Naša rodoljubna Dolina pruža sve potrebite uvjete za ljećilište vodom po Kneippovom sustavu. Tamo je podneblje blago, u najbližoj okolici imade šume, sjenokoše i livade pružaju se do samog mora, bogati izvor zdrave i bistre vode neprosahne nikada, a sa sjevera i juga zaokružuju ju dvie željeznice, kojih su postaje odaljene okolo ½ sata. Iz Dolina do mora imade pol sata, a u Trst željeznicom malo više. Od odziva naših rodoljuba i prijatelja tog načina liečenja odvisi i uspjeh tog najnovijeg narodnog poduzeća.

Franina i Jurina.

Jur. Frane moj, veselim se, da te poslie toliko vremena opet vidim i da te popitam o tvom zdravlju.

Fr. Jure moj dragi, hvala ti vela na pitanju, zdrav sam hvala Bogu, nego kalı me toliko muče, da ne morem više. Tancal sam prvog pusta u „Narodnom Domu“ u Puli. Da ti je brate bilo vidjiti naš narod u „N. D.“ sve puno puncato i sve u najboljoj stogi.

Jur. Drago mi je, da se tako lipo naš narod med sobom slaže, ljubi i zabavlja, i dao Bog, da bi i svi oni naši brati, koji ne čute snama, došli opet med naš narod.

Fr. Čuj Jure, molim te daj razglasi med našima na dugo i široko tu novu, koju ću ti sada povidat.

Jur. Da čujem.

Fr. Šal sam ponedeljak pustni po podne pod vrtlačju, da vidim malo, kako napreduje moj luk, obašal ga i našal ga hvala Bogu lipahnoga, sel sam se skraj ono jabuke, zapalil sam lulu i opočivam. — Po malom putu vidim dva od njih (po drapah forešti) i bez da me oni opaziše, gledu naprvo, razgovarajući se med sobom po talijanski: Senti Gigi, — je pričel jedan od ovih — me par che la cucagna se per noi pasada, questi se' luvi apre i ochi e non se li pol comprar piu con un gulas.

Jur. Tako ti je dragi moj, ima još malo takovih ljudi, koji za mali novac bi prodali ne samo sebe, ali i ženu i dicu i sve ono ča njim je naj svetije na ovom svitu. Čekaj malo miseci dokle budu novi izbori u Puli, pak ćeš vidit kada vetar odpuhne one jadne neke delegate, kako će prodanca biti još manje. A mi se braćo pripravljajmo, te kad budemo zvani, da učinimo svoju narodnu dužnost.

Razne viesti.

83. godišnjicu svoga blagotvornoga života slavi danas skromno u samostanskoj tišini u Cresu dični naš starac, odličan član opitolji sv. Frana, velec. O. Frano Dobrović. Buduće godine, za Uskrs, ako ga Bog pozivi, proslaviti će vrlo rieđku svečanost, naime 60-godišnjicu svoga misničtva ili dijamantnu misu, što mu iz dubine srca želimo. Živio nam O. Frane!

Sazliv istarskog sabora.

Istarski je sabor sazvan za dne 14. tek. mjeseca u Kopru. Ovo će zasjedanje biti kratko jer će se odlučiti samo o novom izbornom zakonu za zemaljski sabor.

Štrajk učiteljskih pripravnika u Kopru svršen.

Kako nam pišu iz Kopra vratio se jedan dio učiteljskih pripravnika već u subotu a ostali u ponedjeljak u školu. Za pomirenje djaka zauzeli su se školski predstojnici, nekoji naši zastupnici i predsjedničtvo zemaljskog naukovnog saveza u Trstu. Posljednji su stupili u akciju za djačke zahtjeve socijalisti i njihovi zastupnici iz grada Trsta. Carski namjestnik izjavio je zastupnikom da uvidja opravdanost djačkih zahtjeva i da će se zauzeti, da bude odieljenje slovenskog od talijanskog odsjeka što prije provedeno. Obećao je takodjer djakom veću slobodu kretanja i zajamčio im, da neće imati njihov štrajk nikakvih po nje posljedica.

Slovenski i talijanski djaci imali su u nedjelju u Kopru sastanak, na kojem je jedan socijalistički zastupnik izvjestio o uspjehu dogovora sa namjestnikom u Trstu. Iza toga prihvaćen je predlog, da se djaci povrate u ponedjeljak u školu, i da izruče ravnatelju zavoda sliedeću izjavu:

„Djaci učiteljskog zavoda u Kopru — primajuć na znanje izjave Nj. Pr. Namjestnika častnim zastupnicima i predsjedničtvu zemaljskog saveza naučitelja, po kojima bi se prihvatili sporedni zahtjevi njihove spomenice, a pospješilo izvedenje sa strane vlade glavnog uvjeta (najmanje početkom dojduće školske godine); — primajuć na znanje osiguranje, da djaci ne će pretrpjeti nikakve štetne posljedice ni moralne ni materijalne radi njihovog privremenog sustegnuća iz škole; — odlučuju da će pohadjati predavanja, u očekivanju da će ustmenim izjavama slieditи praktično provedenje gorispomenutih zahtjeva.

Čudnovato nam je kako su se u ovo čisto školsko pitanje upleli socijalistički zastupnici, koje su valjda za to zamolili talijanski djaci mimoišav svoje zastupnike i kolovodje talijanske liberalne stranke. Zar je g. Bennati izgubio već sav upliv kod talijanskih djaka u Kopru?!

Za udovu pok. Mata Rumca iz Sv. Frančiška na Lovranščini.

Mate Rumac od Mata iz Sv. Frančiška na Lovranščini bio je ponesrećen u radnji kod njekoga poduzeća u Americi. Njegova udova nastojala je putem amerikanskoga konzula na Rieci i jednoga advokata u Americi dobiti odštetu. Nije dobila ništa. Otac pokojnoga Mata Rumca došao je k našemu zastupniku Vjekoslavu Spinčiću, potužio mu se je i molio ga, ne bi li on mogao izposlovati kakvu odštetu. Starcu siromaku sa staricom ženom i sa udovom nevjestom i djecom teško je živjeti. Zastupnik Spinčić molio je delegata iz Dalmacije Biankina, da podnese u austrijskoj delegaciji interpelaciju u stvari. Delegat Biankini je podnio takovu interpelaciju prilikom lanjskoga zasjedanja delegacija, na ministra izvanjskih poslova, i upozorio ga je na nju privatno. Odgovora nebijaše. Zastupnik Spinčić umolio je, kad su se otvorile ovogodišnje delegacije, delegata dra. Luginja, da se zauzme za stvar udove Rumac. Delegat dr. Luginja obnovio je dne 6. febrara ove godine interpelaciju Biankinovu, odnosno pitao odgovor na nju. Zainteresovan je za stvar takodjer privatnim putem ministar izvanjskih poslova baruna Aerenthala. Ovaj mu je javno u sjednici delegacije dne 27. februara odgovorio. Odgovor od rieči do rieči glasi ovako: „Na interpelaciju koju su gospodin delegat dr. Luginja i drugovi u sjednici delegacije dne 5. t. mj. o stanju odštete udove Rumac na me upravili, častim se odgovoriti:

Po nalogu c. i kr. poslaničtva u Washingtonu, kojemu sam naredio da odlučno zastupa probitke gospodje Rumac, stupio je c. i k. konzulat u S. Francisku u dogovor s mnogimi amerikanskimi advokati, da ustanovi, ima li zakonitih ustova po kojih bi bilo moguće obvezati amerikansko poduzeće, u kojega službu se je Mato Rumac ponesrećio, da dade odštetu.

Po jednoglasnom sudu svih pravnih odvjetnika nejma poduzeće, pogledom na posebne odnošaje slučaja, nikakve dužnosti da odšteti, te bi usljed toga bilo bezuspješno da se nastupi pravim put proti odnosnomu amerikanskomu družtvu.

Sve što su naše c. i kr. oblasti u tom stanju stvari mogle učiniti bijaše da se pozova na čovječansko čuvstvo družtva, te on ga sklonu da dade dragovoljno koliko više za preostale Mata Rumca. Zauzimanje to naših oblasti imalo je taj uspjeh da se je družtvo poslie dugotrajnih razprava konačno odlučilo dati udovi Rumac iznos od 200 dolara, dakle 1000 kruna

Ako je taj iznos žalibože malen, to se nejma s vida pustiti, da nejma, kako je već rečeno, zakonitoga uzroka po kojem bi bilo društvo dužno što dati, da je dakle onaj iznos dosvoljen po milosti i da se više nije moglo doseći.

Isplata privoljenoga iznosa će uzeliditi, čim udova Rumac dade punomoć zahtjevanju za dignuće istoga iznosa. U svrhu izpunjenja te formalnosti obratilo se je već mjerodavno vanjskih poslova na namjestničtvo u Trstu. Kako se iz rečenoga vidi, koli naši zastupnici i delegati toli c. i kr. oblasti učinile su moguće, da pučave udovi Rumac odštetu za to što bijaše njezin suprug u Americi ponesrećen. Po amerikanskih zakonih ne može se za onakav slučaj ponesrećanja kakav je kod pokojnoga Rumca dati nikakve odštete. Društvo nagovoreno od c. i k. oblasti odlučilo je svoje dobre volje dati udovi Rumca 200 dolara, što je isto koliko 1000 kruna.

Djačke pripomoćno društvo u Pazinu je u prošlom mjesecu veljači primilo ove prinose: sem. nadz. Matejčić Fran, Trst K. 40. — učitelj Antun Opašić, Pazin K 2. — stolar Mate Mohorovičić, Pazin, sakupio K 9. — Mila i Bruno Jurinčić, učitelj, Kastav, K 2. — Fran Stavolić, župnik, Karojba K 32. — odvjetnik Dr. Jure Hrasovec, Celje, K 4. — Glasvarstvo občine Veprinac-Ičići K 20. — Kanonik Fran Budicki, Zagrab K 20. — Učitelj Jakob Sladonja, Gračišće, sakupljeno u Gologoričkom Dolu prigodom 50 godišnjice vrlog narodnog borca Ante Ivić u veselom društvu K 10. — Bilježnik Janko Rahne, Brdo (Kranska) K 10. — Trgovac Josip Bole, Rieka K 20. — Biskup Pavao Gugler, Zagreb K 100. — Nadžupnik Ivan Bersanda, Pićan K 50. — Odvjetnik Dr. Ivan Zuccon, Pula K 20. — Nikola pl. Šipuš, Sisak K 10. — Blagajnik Posujilnice M. Cucančić, Pazin, mjesto pristupa na oprosnu večeru gg. Dr. Flega i Dra. Tomašića K 5. — Sakupljeno na oprosnoj večeri gg. Dr. Flege i Dr. Tomašića u Nar. Domu u Pazinu dne 8. II. 1908 K 71. — Kr. veterinar Pravdoslav Rebek, Pazin, da počasti uspomenu svoga pok. sinčića K 30. — Krčmar Stranić Ivan Štranjac, Pazin, za nedjeljnu izvanrednu svoju zabavu K 2. — Marceglia Antun, da proslavi imenovanje g. Vrbke župnikom u Lanišću K 5. — Prepošt Antun Kalac, Pazin K 5. — Dekan Antun Rogač, Hrušica K 10. — Dekan Josip Kragelj, Tolmin K 3. — Ivan Fiamin, Opatija (i to, od Ivana Fiamina K 10, Pavla Tomašića K 10, Jakova Jurkovića K 5, M. pl. Zambellia K 4) ukupno K 29. — Župnik Fran Bukovec, Trviž K 10. — Župnik Blaž Soldatić, Lubenice K 5. — Župnik Šime Trulić, Grdoselo K 2. — Župnik Andrija Bylica, Medulin K 10. — Grosman Miroslav, Kastav K 2. — Profesor Zvonimir pl. Doroghy, Krapina sabrao u kući gosp. M. Crkvenca prigodom odlaska kot. predstojnika Dr. J. Güthnera K 7·80. — Dr. Albert Predović, Zagreb K 10. — Štop. nadličnik u miru Dr. Ivan Kalčić, Zala-Mihalića K 60. — Učiteljeca Iva Šabadin, Sv. Ivan (Trst) K. 10. — Postolar Franjo Jurinac, Kastav K 3. — Frane Rubeša, Kastav K 2. — Filip Ivanišević, Trst, šalje od suviška proslave Mandićeve, kojom svotom da se upiše članom utemeljiteljem gosp. nar. zast. M. Mandić K 200. — Nadinžinir Dr. Mato Vitezić, Rieka K 10. — Ivan Flamin, Opatija, sabrao od Dra. Jure Červara K 30, od Dra. Jos. Landr K. 20, mjesto vienca na odar pok. Ivanu Tomašiću K 50. — Julija Fiamin, Opatija, sestra K 40. — Ivana Fiamina, mjesto vienca, kao gore. — Lijepa hvala svima!

Odbor.

Hrvatske kolonije u Italiji.

Povodom izvještaja o referatu prof. M. Resetara, koji govori o hrvatskim naseobinama u Italiji, sveučilišni profesor Antonio Baldaci u Palermu uputio je rimskoj „Tribuni“ pismo, koje glasi:

„Slobodan sam poslati vam etnografsku studiju, koju sam o istom predmetu („Die Slaven von Molise“) stampao prošloga mjeseca u berlinskom časopisu „Globus“, poslije putovanja koje sam tamo poduzeo po nalogu našeg ministarstva prosvjete u god. 1906. Moj cilj, koji sam, držim, postignuo, bio je, da prikrijem, ako bi bilo moguće, naučna jezična proučavanja, koja je nas Ascoli objavio u milanskom časopisu „Politecnico“, god. 1867., pošto je 1864. god. pohodio slavenska (slavi) i arbanaška sela izmedju Trinja i Forlore, a u kojim je studijama naš veliki filolog utvrdio, koja sela treba smatrati slavenskim, a koja arbanaškim“.

Tomu pismu dodalo je uredničtvo „Tribune“ ovo: „I odista je prof. Baldaci u ovoj svojoj studiji, na osnovu spreme stečene dugim bavljenjem medju balkanskim Slavenima, opisao sela Aquativa, Cola, Kroše, San Felice, Slavo i Monte Mitre, u kojima stanuju 4832 Hrvata, iznijevši njihove etničke, antropološke i socijalne karakterjistike, posvećujući veliki dio običajima i folklori molisanskih Slavena. Bila su dva izseljivanja preko mora. Prvo je bilo jamačno u doba, kad su se Slaveni nastanili u VII. i VIII. stoljeću, a drugo je bilo, kad su bježali izpred turskih navala, naročito poslije Skenderbegove smrti“.

Otvorenje novih prostorija društva „Jadran“ u Trstu.

Iz Trsta nam pišu. Predprošlu nedjelju otvorene su u ulici Sv. Sebastijana br. 6. prostorije novoustrojenog društva „Jadran“, u kojem će naći naši radnici, mornari, mali obrtnici itd., nauke i savjeta, te u slučaju potrebe, koli liečničke pomoći, toli pravnog savjeta. U društvo upisala se već do sada 263 člana, od kojih su petorica utemeljitelji. U društvenoj čitaonici imade do 100 različitih novina, a sada se uređuje i društvena knjižnica. Glavna briga novoga odbora biti će ustrojenje podporne zaklade iz koje će primati članovi u slučaju potrebe i nevolje podporu. Članovom su na raspolaganje 4 hrvatska liečnika i petorica doktora prava za pravne savjete.

„Mladi Istran“.

Razgovarali smo se pred malo dana s uredničkom lista »M. I.« g. nadučiteljem Kraljić-em koji nam se potužio i izrazio bojazan da će »Mladi Istran« morati prestati izlaziti ne nadje li više odziva u narodu. Šteta bi bila velika da bi vrli taj omladinski list prestao, te stavljamo na srdce osobito imućnicima i općinama da ga se sjete ili darovima ili predplatom učenika na list. U netom izašlom broju »M. I.« čitamo medju ostale darovatelje najprvoga narodnog dobrotvora biskupa Guglera sa iznosom K 50. »Klub Ćirilo-Metodskih zidara« predplatio je siromašnu dječicu sa 118 istisaka, braća Martinolić u Americi 64 istisaka itd. — Napreda za »Mladi Istran«.

„Hrvatska Straža“.

Primili smo svezak I, god. VI. lieps ove vjersko-znanstvene smotre, koja izlazi nakladom tiskare »Kurykte« u Krku. I ovaj se broj odlikuje biranim, raznovrstnim sadržajem.

Pastirsko pismo Krčkog biskupa.

Kako obično prigodom nastupa koriznenog vremena, izdao je presvj. Krčki biskup dr. Ante Mahnić pastirsko pismo svome svećenstvu i vjernicima. Najprije je govor o pravoj i krivoj slobodi Da se uzmogne upoznati dobro slobodu treba znati što je ropstvo, te poslanica se obširno ovdje bavi o ropstvu neznanja, sužanjstvu volje i ropstvu tiela. Govori se o raznim predsudama medju nižim pukom i medju inteligencijom, o vršenju kršćanskih dužnosti itd. Drugi se dio poslanice bavi štampom te ovdje biskup izrično osuđuje uz razne hrvatske novine i talijanske puljski »Il Giornaletto« i tršćanski Il Piccolo«. Govori se zatim o izborima na koje su dužni svi pristupati, te izabrati poštene muževe radi njihovih kršćanskih načela.

Pastirski list Tršćanskog biskupa.

Ova poslanica tumači obširno o sakramentima za vjernike, o pripravi za iste te o sloporabama koji su se uvukle.

Dalje biskup upravlja posebni pastirski list vjernikom Rieke i Loga prigodom risanja na strane Rima poznatog crkvenog sukoba.

Pastirski list Porečkog biskupa.

Ovaj se list bavi dvjema jubilejima koji se slave ove godine. Papin jubilej (18/9. je 50-godišnjica njegovog misničtva) i Carev jubilej (2/12. je 60 godišnjica vladanja) te tumači o podložnosti oblastima.

Hrvatsko pripomoćno društvo u Beču.

Primili smo »Viestnik« ovog patriotskog i humanitarnog društva (Br. 5, u rujnu 1907. god. V-XXI). U njemu sadržan je Družtveni izvještaj za poslovnu godinu 1906./1907., izvadak iz zapisnika glavne skupštine 20. travnja 1907. Uzpjeh u poslovnoj god. 1906./1907. bio je povoljan te družtvena imovina nadilazi onu od god. 1905./1906. za K 1676·04.

Tekom ove godine izdalo se na redovite podpore K 1593, na izvanredne K 327, na putne K 222, ukupno K 2142.

Sve su ove podpore bile udieljene djacima radnicima i u obće siromašnim Hrvatima iz svih zemalja, gdje obitavaju Hrvati.

Družtvo je uvelo kratke bezplatne kurseve za dopunitbeni ispit kojeg djaci Zagrebačkog sveučilišta moraju koji polagati, te odbor družtva daje rado svakom u informacije o tim ispitima.

Prinosi za ovu posl. god. iznašali su K 3886:59. Izkaz imovine sa 4. III. 1908, bio je K 29.834:57. Članova ukupno 325.

Uprava družtva je ova: Predsjednik: Slavko Urpani, c. i k. dvorski tajnik u č. i k. kabinetskoj kancelariji, podpredsjednik: Ivan Gutunić, trgovac vinom, tajnik: Dr. Ignjat Katalinić v. k. sudski pristav na vrhovnom sudištu, blagajnik f Dr. Frano Gospodnetić, c. k. ministarski koncepista u ministarstvu financija, odbornici: Dr. Tomo Matić, c. k. profesor, urednik »Lista državnih zakona« (hrvat. izdanje); Ivo Klemenčić, koncepti vježbenik na direkciji c. k. duhanske režije, i Valentije Vouk, cand. philos., pregledači računa: Dr. Marko Šebetić, c. k. nadvardijan i inžinir; Dr. Vladislav Vranjican, odvjetnički kandidat i zakleti tumač hrvatskoga, talijanskoga i njemačkoga jezika, i Eugen Paut, inžinir.

Mnogobrojni i predplate šalju se pod adresom: »Ces. kr. poštanskom štedovnom uredu br. 853.607«, ili »Kr. ugar. poštanskom štedovnom uredu broj 8765« (za »Hrvatsko pripomoćno družtvo u Beču« VIII. Lerchenfelderst. 44).

Pisma i dopisi šalju se na družtvenu adresu »Hrvatsko pripomoćno družtvo« u Beču VIII. Lerchenfelderstr. 44.

Častnom svećenstvu na znanje.

U tiskari Loginja i dr. (Pula via Giulia 1) mogu se dobiti molitve koje se mole iza sv. mise. Tiskano u bielom, čvrstom kartunu, košta 20 para komad.

Lovran.

Tršćansko Namjestničtvo podielilo je gosp. Vladimiru Plavec koncesiju za ustanovljenje nove tiskarne u Lovranu.

Narodni darovi.

U veselom društvu kod g. Sandalja u Lopoglavi sabrao g. I. Ribarić, učitelj, za družbu sv. Ćirila i Metoda K 4·72.

* * *

Dne 27. januara primili smo K. 9·10 sakupljenih za „Družbu“ od gospodjice Ljubice D'aković u Drugi Moščeničkoj. K 7·10 bilo je sakupljeno na „tombuli“, a K. 2 posebice darovala gdja. Dešković, Pomuzinjem se prije nije objelodanilo. Živili vrli darovatelji.

* * *

Dne 28. veljače 1908. vjenčao se u Brestu kod Šluma posjednik gosp. Mate Božić (Štuk) sa gdjicom. Jelkom Mikac (Hlaj) pri kojoj prilici dosjetili se naše mile družbe, sabravši za istu 14 K. i 60 h. koji se novac uručio tamošnjoj podružnici sv. Ćirila i Metoda.

Živili mladenci i darovatelji, te dao dobri Bog, našli isti još mnogo nasljednika.

* * *

Veleč. g. Stefanutti u Trebić poslao nam je pred mala dana 2 K za „Bratovštinu hrv. ljudi u Kastvu“ i danas 2 K za „Družbu sv. Ćirila i Metoda„.

Štipendije za djake iz Istre Dalmacije. U savezu sa gospodarskom akcijom u Dalmaciji, povisilo je ministarstvo bogoštovlja i nastave ove godine za 4.000 kruna godišnju dotaciju za nautičke škole u Dalmaciji. Osim ove svote staviti će se još na razpolaganje 1600 kruna za podieljenje četiriju godišnjih štipendija po 400 kruna svaki, siromašnim i zaslužnim djacima iz Istre. Da se zadovolji potrebi trgovačke obuke istarskih mladića, ustanovile su se još dvie štipendije po 400 kruna godišnjih. Ovi će biti podieljeni istarskim mladićima, koji se posvete trgovačkom staležu i budu pohadjali dvorazrednu trgovačku školu u Spljetu.

Ivan pl. Zajc glasoviti hrvatski glazbotvorac i ravnatelj zavoda u Zagrebu zapitao je svoje umirovljenje. Kako se čuje, vlada će mu povisiti mirovinu, koju neka uživa još dugo prvi živući glazbotvorac našega naroda.

Pozor krčmari.

Vinski zakon, kojega morate po zakonu držati izložen u vašim lokalima, nalazi se na prodaji u našoj tiskari (Loginja i drug., Pula, via Giulia 1) po 10 para komad, tiskan na debelom arhiv papiru. Uz gornje ciene ima se poslati za pošt. troškove do 5 komada 5 para. Od 6 do 10 komada 10 para, od od 11 do 25 komada 20 para, od 25 do 50 komada 30 para. Više popratnicom.

Ne imate li taj zakon možete platiti globu.

Ljudi pozor!

Baš sada polazi okolo po Istri neki poljski židov, agent tvrdke H. Schipper iz Monakova nudjajuć košulje, podgaćice i bječve. Roba košta neizmjerno mnogo a ne vriedi ništa, svaka košulja stane do 16 kruna a kada se usmeno naručuje obećaje agent, da ne će koštati više od 4—5 kruna.

Do sada se ulovilo u tu židovsku zamku već nekoliko svećenika i učitelja na puljštini i baš zato upozorujemo ostale, da paze na toga agenta i da mu ne nasjedaju.

Listnica uredničtva.

Dopisnicima u Fabcima, i dr. potrpite se do dojdućeg broja i preporučamo, da ne pišete preveć na dugo, jer je prostor lista mulen.

Našim dopisnicima.

Dogodi se više puta, da primamo dopise u kojima se napada na pojedine ljude, koje se prikazuje protivnicima, a kad tamo to su samo osobne prepirke po sriedi. Stoga vrieđe preporučamo, nek se okane osobnosti, a drže samo naše stvari, te da svaku malenkost ne povećuju. Ostro otvorene protivnike može se lahko napasti, ali inače treba oprezno postupati.

Tako se je neki dan napalo na Tomu Vratovića u Lanišću i na Matu Rukovne pok. Mate selo Rakovne Baderna, za koje nas drugi uvjeravaju da nije baš sve onako u redu bilo. — Preporučamo slogu oprezност i slogu medju našim narodom.

Javna zahvala.

Ovim putem zahvaljujemo se najsrdačnije svima onima, koji su prigodom smrti nepreživjelog sina, dotično muža

Franje Fizia

nastojali, da nas kakogod utješe.

Nadalje zahvaljujemo se svim onima, koji su vience poslali i koji su nam milog pokojnika do hladna groba otpratili. Svima naša najiskrenija zahvala, a od Boga plaća.

Kanfanar, 3. III. 1908.

Karl i Antonija Fizia,
roditelji.

POZIV

na V. redovitu godišnju glavnu skupštinu, koju će obdržavati due 22. marča, dakle III. korizmenu nedjelju „Društvo za štednju i zajmove" u Lindaru. Skupština će se obdržavati popodne u 4 sata u prostorijama „Hrvatske čitaonice" u Lindaru.

DNEVNI RED:

1. Izvješće odbora.
2. Potvrdjenje računa za god. 1907.
3. Slučajni predlozi.

Iza sjednice će veleuč. g. Fr. Novljan prof. c. k. velike gimnazije u Pazinu, govoriti o koristi družtva pogledom na Raiffeuzenove posujilnice.

Lindar, 8. Marča 1908.

Odbor.

POZIV

na XI. glavnu redovitu godišnju skupštinu posujilnice u Voloskom registrirane zadruge na ograničeno jamčenje, koja će se obdržavati dne 21. marča 1908. u 3 sata po podne u maloj dvorani Narodnog Doma u Voloskom, sa sliedećim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika prošle godišnje glavne skupštine.
2. Izvješće ravnateljstva.
3. Izvješće nadzornog odbora.
4. Čitanje izvješće revizora i zaključak glede istog.
5. Izvješće i predlog ravnateljstva o preuredjenju poslovanja i zaključak glede istog.
6. Izbor ravnateljstva, nadzornog odbora i družtvenog suda.
7. Zaključak glede uporabe čistog dobitka.
8. Slučajni predlozi.

Godišnji obračun izložen je zadrugarom na uvid u družtvenoj pisarni u Voloskom.

Volosko dne 5. marča 1908.

Ravnateljstvo.

PEČATE

iz GUME izradjuje

tiskara

Laginja i dr.

Via Giulia 1. - Pula - Via Giulia 1.

---

o o **JEFTINO i BRZO.** o o

CEDULJICE

za

sv. ispovjed i pričest

izradjuje

NARODNA TISKARA

LAGINJA i dr. — PULA

Via Giulia, 1.

o o **JEFTINO i BRZO.** o o

Prva slavenska tvornica ura za tornjeve

Franjo Moravus,

BRNO. Nova ulica 25. MORAVSKA.

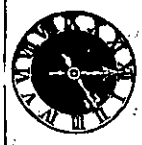

tvori i razašilje

ure za crkvene zvonike, dvorce, škole, tvornice, vlećnice, ljetnikovce

samo u izvrstnoj izradbi, vele jeftino.

Čuvene nadzorne ure.

Cienici šalju se na zahtjev badava.

Najviše odlikovanje za izvrstne proizvode.

IZVOZ.

OLOVKE

u korist družbe sv. Cirila i Metoda

dobivaju se u

tiskari **Laginja i drug. u Puli**

prije (J. Krmpotić i dr.)

uz cienu od 2 do 10 para.

Narodnom občinstvu preporuča svoju bogato snabdjevenu robnu trgovinu

Marko Zović

krojački majstor

PAZIN — Narodni dom.

Naručbe obavlja brzo i točno uz umjerene cijene.

Prodaja siena.

Prodajemo na veliko suho i zdravo prešano sieno.

Pobliže obavjesti daje:

Hrv. poljodjelska banka,

dioničarsko društvo

Zagreb, Preradovićeva ulica br. 5.

Želudčane kapljice

prije zvane i poznate pod imenom

Markove kapljice

sredstvo proti slabosti želudca, imenito proti pomankanju teka za jelo, proti grizu i grčevima u želudcu i trbuhu, proti nadutosti od vjetrova. Poslije težkog masnog ili preobilnog jela podupire naravnu probavu. 1 tucet 4 K, 5 tuceta 17 K, 10 tuceta 32 K, franko postavljeno na svaku pošlu.

M M M

Molim izvoliti mi poslati još 12 bočica željudčanih kapljica jer mi nužno trebaju pošto na meni upravo čudotvore. Božo Fazić, Knežni stari.

Molim pošaljite mi jedan tucet kapljica pošto pošto sam uvjeren već kod prijašnih naručba da djeluju izvrstno, te ću svako u zgodom iste mojim prijateljima preporučiti. — Ovakovih dopisa, koje ne mogu sve ovdje navesti imadem još mnogo, te stoje svakome na uvid.

Ove kapljice pripravlja samo Gradska ljekarna u Zagrebu, pak zato treba kod naručbe pisati točno na adresu:

Gradska ljekarna Zagreb,

poleg trga sv. Marka 20.

Objava otvorenja.

Podpisani časti se ovim obznaniti P. n. občinstvu grada Pazina i okolice da je otvorio vlastiti

Urarski i zlatarski posao

u kući gosp. Antona Bertoša u Pazinu.

Mnogogodišnje njegovo iskustvo i do sada stečeni dobar glas radi solidnih i jeftinih radnja, dovoljno mu je jamstvo, da će ga dovoljan broj P. N. mušterija posjetiti.

Dragutin Gailhofer.

Dvostruki elektro-magnetički

KRIŽ ili ZVIEZDA

R. B. broj 86967.

Telefon br. 45—22.

jest elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod uloga, reume, astme (težkog disanja), nespavanja, zujenja u uhu, nuraglje, glavobolje (migrene) kucanja srdca, zubobolje, mučevne slabosti, studeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), mokrenju postelje, nujnosti, nesvjestice, nagluhosti, drhtanja na tielu, influence skupčane sa bolešću hrbta, bliedila (malokrvnosti), želudčanih grčeva, tvrdočnosti, lachiasa, punokrvnosti, svih udnih grčeva, hypochondrije, tjelesnih grčeva, hämorrhoida, kao i kod svesbće slabosti itd. služi kao nenadkriljivo sredstvo, pošto elektro-magnetička struja cielim čovječnim tielom djeluje, čime se rečene bolesti u najkraćem vremenu izliječe.

Poznato je, da liečnici kod navedenih bolesti vlečkrtno elektrizovanje tiela upotrebljuju, ali ipak na taj način, da jaka struja samo prolazno i povremenom kroz tielo prolazi, dočim naprotiv tomu struja elektro-magnetičnog križa ili zvieznje R. B. br. 86967, kako je jur rečeno, umjerenim načinom neprekidno na tielo djeluje, što svakako brtem izliečenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 godina stare bolesti izliečene su sa mojim strojem posve! Od izliečenih sa mojim strojem R. B. broj 86967 izražene zahvale kao i od odličnijih slojeva izdane svjedočbe i priznanice iz svih strana svieta, pohranjene su u mojoj pismohrani, gdje stoje svakomu u svako doba na uvid. GDJE NIJEDAN LIEK NIJE POMOGAO, MOLIM POKUŠATI MOJ STROJ, jer je to sigurno sredstvo proti gore navedenim bolestima, a onaj bolestnik, koji po mojem stroju nebi bio izliečen najdulje u roku od 45 dana, dobiva novac natrag.

Upozorujem osobito p. n. občinstvo na to, da se moj stroj ne smije zamjenjivati sa Voltinim, koji je poradi svoga neuspjelna zabranjen u Njemačkoj kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj **dvostruki elektro-magnetički križ ili zvierda R. B. br. 86967** osobito se hvali i uživa vanredno dopadanje poradi svoje izvrstne ljekovitosti.

MALI STROJ STOJI 6 K. Rabiti ga mogu samo djeca i jako slabe gospodje.

VELIKI STROJ STOJI 8 K. Rabi se kod ostarjelih 20 godiš. kroničnih bolestih.

Dopisivanje i naručbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Ponuzdem ili ako se novac unapred pošalje, razašilju glavna prodavaona za tu i inozemstvo.

ALBERT MÜLLER,

Budimpešta, V/41. Kotar,

Vadasz-ulica br. 34.

---

o ISTARSKA POSUJILNICA u PULI o

Prima zadrugare, *koji upladju zadružnih dielova jedan ili više* **po kruna 20.**

Prima novac na štednju od svakoga, *ako i nije član te plaća od istoga 4½%*

čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose *do 1000 K bez predhodnog odkaza, a iznose od 1000 K*

ako se nije kod uloženja sugiasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz, na odkaz od 8 dana.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, *i to na hipoteku ili na mjenice*

i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan *od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati poslie podne; u nedjelju i blagdane*

zatvoreno.

Družtvena pisarna *i blagajna nalazi se u vlast Carrara vlastita kuća (Narodni Dom) prvi pod desno, gdje se*

dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Utemeljena god. 1894. **NARODNA TISKARA** Utemeljena god. 1894.

LAGINJA i dr. Pula, via Giulia, 1.

Proporuča sl. občinstvu svoju

tiskaru, knjigovežnicu, papirnicu i tvornicu pečata.

U papirnici mogu se dobiti slijedeći:

Molitvenici:

Utjeha starosti. Čvrsto uvezan. Tiskan velikim slovima, po K 1·60, 1·80 i 2·50.

Isus prijatelj djece. Čvrsto i lepo uvezan, po K —·60, —·70, —·75, —·80, —·90 i 1·—.

Andjeo čuvar. Molitvenik za djecu, po K —·40, —·50, —·60, —·70 i —·90.

Sv. Anton Padovanski i njegovo štovanje. Elegantno uvezan po K 1·60 i 1·80.

Vrtić Gospodnji. Uvezan u kožu, po K 3·—.

Iljeb nebeski. Uvezan u baršumastu crnu kožu sa zlatorezom po K 3·80.

Slava Bogu a mir ljudem. Uvezan u finu kožu po K 4·—.

Vijenac bogoljubnosti. Uvezan u fine tvrde korice po K 2·40 i 4·—.

Pomolimo se. Uvezan u veoma finu kožu po K 7·60.

Pobožni učenik. Uvezan u meliku crnu kožu po K 1·80.

Pobožni mornar. Uvezan u tvrde korice po K —·80.

Našom nakladom izašle su slijedeće knjige:

Ob uljudnom i pristojnom ponašanju po K —·40.

Putovanje N. V. B. „Marije Terezije" na Male Antile i Kubu. Pjesma, K —·40.

Rat u Kini. Pjesma, K —·40.

Brzi računar ili pregledna knjižica za proračunanje dnevnice, K —·80.

Knjižica nedjelne nadnice (u hrvatskom, njemačkom ili talijanskom jeziku) K —·60.

Komisionalne knjižice, K —·80.

Broj 12. Pula, u četvrtak dne 19. marča 1908. God. XLI.

Oglasi, pripošlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglasi itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručba valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za soljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koji u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Komisija za državnu pripomoć Istri.

(Svršetak.)

Zastupnik prof. Spinčić veli, da želi samo popuniti predgovornike, te će slieditи red misli gosp. zemaljskoga kapetana.

Zagovara topla drž. podporu za utrojenje toli potrebitih pučkih škola i gradnju školskih zgrada u mnogih stranah Istre, koje su i danas bez škole i poduke, premda vrše svoje dužnosti i prema državi i prema pokrajini. Pri tom ističe izrično, da se ima podporu dati za ustrojenje škola gdje ih nema i za školske zgrade u istim siromašnim obćinam. Podpora valja dati toliko, da se ukinu školske takse, koje silno tište narod i koje nisu upotrebljene u prave svrhe. Želi, da se pospješi sa gradnjom zgrade za učiteljište u Kastvu, gdje bi se već buduće školske godine imalo smjestiti sva četiri tečaja te škole. Zagovara veću poduku u raznih grana obrta, osobito pako ustrojenje dvih učiteljskih mjesta, naime za hrvatski i slovenski jezik. za hrvatske i slovenske mladiće na državnoj trgovačkoj školi u Trstu. Za naš radnički stališ imalo bi se ustrojiti delavske škole u Buzetu i u Medulinu; za pomorce naše nautičku školu u Voloskom; niže nautičke škole u Baški, Medulinu i u Mošćenicah ili u Braču, a možda i još gdje drugdje; nadalje djevojačku školu za domaće gospodarstvo ili kućanstvo u Dobrinju, Pazinu itd.

Što se tiče nabave vode u obće, napose za zapadni dio Istre po osnovi, što ju je spomenuo zemaljski kapetan, opaža, da se toj osnovi nebi protivio, premda mu se čini, da bi odnosna voda preskupa bila, nu nevalja zaboraviti, da trebamo jednako vode u čitavoj ostaloj pokrajini i da se valja za sve jednako pobrinuti. U tu svrhu navadja razna mjesta, gdje bi se manjim troškom i trudom našlo vode i sagradilo vodovode. Na otoku Cresu primjerice, moglo bi se providiti vodom čitav otok, ili bar većinu njega, možda i susjedni lošinjski otok, razmjerno, ne velikim troškom. Vodovode trebalo bi graditi u Dolenjah, Jelšanah, Kozjanah, Podgradu, Vodicah itd., te očekuje podporu od zemlje i države. Isto tako trebati ćemo podporu za izgradnju vodovoda iz Živica do Matulja u obćini Kastav, kako je već predloženo. Gdje se ne može narodu pomoći gradnjom vodovoda, tamo neka mu se pomogne za gradnju cisterna ili vodnjaka, čega treba na mnogih mjestih. Valjalo bi da se pospješi sa riešenjem odnosnih molba za podporu za nabavu vode, kao što su n. pr. molbe Dubašnice, Gabonjima itd. na otoku Krku.

Glede potrebitih cestogradnja reče, da će predati dotičnom izviestitelju čitavu mrežu cesta, koje bi se u pokrajini morale izgraditi.

Ovdje ističe samo toliko, da se sa izgradnjom paralelne ceste Matulje-Opatija toliko zateže, što je na veliku štetu tamošnjeg stanovničtva u obće, napose pako škodi dobrom glasu lječilišta u Opatiji. Od kad je tranway na obstojećoj cesti, je paralelna cesta neobhodno nuždna. Za promicanje poljodjelstva medju našim pučanstvom moralo bi se ustrojiti hrvatsku poljodjelsku školu u Pazinu ili u njegovoj okolici, u sredini pokrajine.

Za mljekarstvo učinjeno je kod nas vrlo malo, pa bi se moralo bar postojeće mljekarske zadruge izdašnije podupirati. Preporuča molbu mljekarske zadruge u Hrušici za podporu za gradnju vodovoda bez čega ne može ona zadruga uspjevati, jer njoj ljeti manjka vode.

Protivi se nazorom obojice predgovornika u pogledu motovunske šume. Misli naime, da bi se tu šumu moralo parcelirati i narodu okolnih mjesta odstupiti za što nižu cienu i na izplatu u što manjih obrocih. I tako bi i država imala koristi od toga.

Imalo bi se nadalje pomnožiti stipendije za putujuće učitelje i namjestiti takove učitelje u svakom sudbenom ili bar političkom kotaru, kako se je već u saboru predlagalo.

Zagovara podporu i zaštitu domaćeg ribarstva, koje je zapostavljeno tudjim ribarom, čozoti primjerice imadu veća prava nego li naši domaći ribari u našem moru. U tom pogledu imalo bi se doskočiti sumi nepodobštinam i nepravednostim.

Preporuča izgradnju željezničkih pruga iz Lupoglava na Matulje, te iz Herpelja na Šupljane. Na opazku, da se obćina Umag zauzimlje za poznatu izgradnju željeznice nasmjelnu se zemaljski kapetan i načini znak glavom, kao da neće ništa biti ili kao da je on tomu protivan.

Kao što je preporučena podpora parobrodarskomu družtvu „Istria-Trieste", predpručа on podporu novom parobrodarskom družtvu „Austro-Hrvatskom".

Ni on se ne protivi podpori za uvedenje vožnje sa automobili. Ali pri tom ne može na ino, a da ne iztakne, da bi se imalo telefonski spojiti svietsko lječilište Opatiju sa Trstom i Bečom, jer je sramota, što to do sada učinjeno nije.

U pogledu gradnja i popravaka domaćih luka — reče — da se od strane pozvanih čimbenika vrlo malo i sporo radi Moglo bi se često sa neznatnim troškom zadovoljiti velikim potrebam stanovničtva. Obzirom na gradnju i popravak luke podnesti će vladi obširan pismeni predlog, a sada ističe pitanje izgradnje velike i naravske luke u Prelibi, pošto se je, kako se čini, napustila misao o izgradnji velike luke u Medulinu.

Za gradnju luka, vodovoda, škola idt., hoće se strukovno naobraženog osoblja, pa stoga preporuča, da bi se kod namještničtva u Trstu i u kotarih pomnožilo tehnički naobraženo osoblje.

Na koncu preporuča vladinim zastupnikom, da priskoče raznim gospodarskim poduzećem, kao što su gospodarske zadruge, posujilnice ili slični novčani zavodi jeftinim kreditom, a da uzmogne blagohotno djelovati na promet narodnog blagostanja.

Poput svog druga i predgovornika preporuči konačno vladi, neka se dade odmah na rad, neka ne štedi, tamo gdje je štednja neumjestna — i neka ne cincari, kako je to do sada činilo.

Veleobrtnik *Makso Brunner* iz Trsta uzeo je rieč u svojstvu predsjednika družtva za promicanje motenog obrta u Primorju, te podupre želju predgovornika, obzirom na jeftini kredit, što bi se imalo pružati gospodarom i posjednikom, koji su često ujedno i maloobrtnici. Žali što se nije u tu akciju uzelo i grad Trst, koji treba državne podpore. Preporuča državnu podporu za zemaljsku izložbu u Kopru, koju se kani tamo sazvati i od koje će pokrajina bez dvojbe imati koristi. Želio bi, da vlada podupre gradnju velikog hotela u Trstu, radi promicanja većeg prometa za tudjincima.

Zast. Dr. Laginja govori o uredjenju kongrue katoličkog svećenstva u Istri, te o ukinuću postojećeg u nekojim župam bira, koji prouzrokuju često sukobe izmedju svećenika i puka i koji ponizuje svećeničko dostojanstvo pred župljani i vjernici. Taj bir imalo bi se svuda dokinuti i država odnosnu doplatu na sebe preuzeti.

Predsjednik Dr. Engl odgovara na razne predloge, upite i želje predgovornika. Slaže se podpunoma sa opazkom zast. Dra. Laginje, da treba dieliti potrebe pokrajine Istre u dvoje, t. j. u one, kojim treba bezodvlačno pomoći i u druge koje se može postepeno pomagati. On nije u stanju već sada točno označiti svotu, koju kani vlada staviti na razpolaganje pokrajini Istri za njezino gospodarsko i prosvjetno pridignuće. Svakako može gg. zastupnike Istre uvjeriti, da neće financijalne potežkoće zapriečiti provedenje vladinog programa. Držat će se vlada preporuke gg. zastupnika da valja odmah raditi, jer se priznaje, da je potreba velika. Na temelju želja i predloga valja sastaviti program i označiti troškove.

Očekuje od zastupnika da neće činiti potežkoća u proračunskom odboru (Zast. Laginja: hvala Bogu što nije ni jedan od nas u tom odboru!)

Govornik upućuje prisutne na akciju u Dalmaciji, gdje se provadja postepeno utanačeni program. Takav program provesti će se i u Istri a koliko budu to dopuštale državne financije. Vlada će sa svoje strane sve poduzeti, da se pravim potrebam zemlje priskoči na pomoć i da se njezine fiuance urede. Sa svoje strane nastojati će, da se gospodarskim zadrugam podieli iz državnih blagajna jeftin kredit. Što se tiče želja govornika iz Trsta ne može se upuštati u potankosti, ali vlada će svakako podupirati promet sa tudjincima. Priznaje, da je pitanje ukinuće svećeničkog bira zastarjelo i da ga valja ukinuti, all tuj treba, da se zemaljsko zastupstvo za to zauzme i vlada će pak svoju učiniti.

Apelira konačno na zastupnike neka ne krate vladi sredstava, a da uzmogne i ona težkoj zadaći zadovoljiti. Vladu vode najbolje intencije u ovom pitanju i ona će započeti akciju pomoću državnog i zemaljskog zastupstva i konbu privesti.

Topla rieči g. odjelnog predstojnika popraćene su živahnim odobravanjem.

Čitava rasprava tekla je u prijateljskom i susretljivom tonu, bez one poznate službene ukočenosti i pedanterije.

Istarski sabor.

U Kopru dne 14./3. 1908.

XV. sab. sjednica.

Prisutni: predsjednik Dr. Rizzi, vladin zastupnik Al. Fabiani i 27 zastupnika, medju njima porečko-puljski biskup presv. g. Dr. Flapp; galerija vrlo dobro posjećena.

Poslije 4 sata po podne otvori predsjednik sjednicu sabora, sazvanog od Nj. Veličanstva, pozdravlja prisutne zastupnike i priobćuje

a) da zast. Vidulich moli osam dnevni dopust;

b) da su svoju odsutnost izpričali zastupnici Bartoli i Bennati;

c) da su zastupnici Bennati i Spinčić položili čast odbornika za izbornu reformu, te da će se taj odbor kasnije putem prešnoga predloga popuniti;

d) prijavlja razne podneske, molbe i t. d.;

e) medju pristupnike podieljene su zakonske osnove za promjenu izbornog reda u Puli i za podržavljenje redarstva u Puli, Vodnjanu i Valuh.

Izbor dvojice članova u odbor za izbornu reformu.

Predsjednik predlaže i sabor prihvaća da se taj predmet proglasi prešnim. Kod izbora bijahu izabrani u taj odbor zastupnici Kozulić i Ventrella.

Izbor podravnatelja kreditnog zavoda u Poreču.

Posto se je dosadašnji podravnatelj toga zavoda g. Bacich zakvalio na toj časti, obavio se je novi izbor člana toga zavoda, koji je ujedno podravnatelj; većina izabra na to mjesto tajnika zemaljskog odbora Dra. Scampicchio.

Prvo čitanje zak. osnova.

Predsjednik predloži, a sabor prihvati da se odustane od prvog čitanja:

a) zakonske osnove o promjeni izbornog reda za grad i obćinu Pulu. Taj je predmet upućen posebnom odboru od 7 članova, koga sačinjavaju zastupnici: Belli, Benussi, Clova, Costantini, Franzin, Laginja i Stanger;

b) zakonsku osnovu o podržavljenju redarstva za Pulu, Vodnjan i Valo. I ova se osnova upućuje istom odboru.

Tim je izcrpljen dnevni red, predsjednik zaključuje sjednicu i javlja, da će za buduću posiati zastupnikom poziv na dom.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Zakonska osnova za promjenu izbornog reda u obćini i gradu Puli. U sjednici od subote istarskog sabora podieljena je medju zastupnike talijanski sastavljena vladina osnova za promjenu postojećeg obćinskog reda u Puli. (Doznajemo, da će tu osnovu kano i onu o podržavljenju redarstva u Puli itd. vlada predložiti našim zastupnikom i u hrvatskom ili slovenskom

jeziku.) Po toj bi se osnovi občinsko zastupstvo Pule sastojalo od 36 članova, sa djelovanjem od 4 godine. Biralo bi ih 5 izborna tiela, od kojih bi I. II. III. i IV. tielo biralo po 8 a V. 4 predstavnika. Izbor u III. i V. tielu slično bi u 2 izborna kotara.

Prvom bi pripadalo porezno občine Fažana, Galežan, Pula i Šišan, drugom porezne občine Altura, Kavran, Loborika, Ližnjan, Medulin, Muntić, Peroj, Pomer, Premonturu i Stinjan, U prvom imenovanom izbornom kotaru trećeg tiela birala bi se 3 člana, a u drugom spomenutom 2 člana. U petom tielu svaki bi kotar birao po dva člana. Sastav prvih triju tiela sliedio bi po odredbam izbornog občinskog pravilnika za Istru; u četvrtom tielu birali bi vojnički (mornarski) činovnici u službi, koji imaju državljanstvo te redovito stanuju u Puli te su ovdje pripadnici. Peto bi tielo sastavljala tako zvana peta (obća) kurija, sa izključenjem plurimalnog glasa. Občinsko bi se zastupstvo sastojalo od načelnika, podnačelnika, 4 občinska viećnika. Občinski bi se viećnici iz prva 4 izborna tiela zastupstva birali. Izbor načelnika i podnačelnika morao bi se podvrći previšnjoj sankciji.

Zakonska osnova za podržavljenje redarstva u Puli itd. Medju zemaljske zastupnike na istarskom saboru razdieljena bijaše u subotu zakonska osnova za podržavljenje mjesnog redarstva u občinah: Pula, Vodnjan i Valc. Tim redarstvom upravljati će jedan viši činovnik državnog redarstva. Troškove za to redarstvo podnašala bi sama država. Osnova ta povjerena je posebnom odboru, koji ju ima proučiti i o njoj saboru izvještaj podnesti.

Lošinjski kotar.

Mali Lošinj:

Dne 1. t. m. obdržavala se je VI. redovita glavna godišnja skupština naše Podružnice.

Točno u 5 sati poslije podne otvara predsjednik, visokocijenjeni gosp. Šime Kv. Kozulić, u dubkom punoj dvorani društva „Zore", skupštinu pozdravljajuć članove i radujuć se, što su se u tako lijepom broju odazvali pozivu odbora. Obrazlaže zatim lijepu narodnu poslovicu: *„bez muke nema nauke"*; govori o teškom današnjem grijehu, gdje se u nekojim mjestima naše tužne Istre pod pritiskom ljudske zlobe i samovolje, a da se tobož udovlji „duhu vremena" i toli razvikanoj „kulturi" savremene Evrope, još sveudilj govori tudjim jezikom, kojega se vrlo slabo razumije, a još slabije govori; raspreda opsirnije o plemenitoj i uzvišenoj zadaći škole i „Družbe" i obara se svom žestinom na tiranstvo vladajuće *camore*, koja nam narivava škole u tudjem, talijanskom jeziku. Na koncu svog lijepog govora spominje i poziva roditelje, da govore sa svojom djecom jezikom, kojim su im i oci i djedovi i pradjedovi govorili, jezikom našim, hrvatskim, čime će olakotiti znatno rad učiteljstva i pripomoći, kako ćemo u nedalekoj budućnosti gledati na lijepe i zdrave plodove preporodjenog Lošinja. — Govor g. predsjednika bio je pozdravljen od skupštinara odobravanjem i živio-klicima.

Prešlo se zatim na izvješće tajnika i blagajnika.

Tajnik gosp. J. A. Kraljić izvješćuje opširnije o radu Podružnice tekom minule upravne godine, čita imenik darovatelja, izmedju kojih se kao prvi ističu braća Martinolić u Americi (živio-klic!) te članova, kojih je broj tekom godine tako porastô, da naša Podružnica danas broji 202 prava člana.

Iz izvješća blagajnika, gosp. Lovrića, razabire se, da je tekom god. utjerano: U ime članarine K 262·80; u ime darova K 816·40; narasli kamati na uloške (do 31./XII. 1907.) K 50·26; ukupno 1128 K 96 fil. Troškovi (upravni, te K 460·85 za „božićnicu" siromašnoj dječici „Družbine" škole i zabavišta) iznašali su K 471·41, tako da ostaje koncem god. čistoga u blagajni K 657·55. Podružnica utjerala je osim toga pod naslovom *„Za gradnju Družbine škole"* K 1216·50 (od te svote poderše braća Martinolić K 855·—. Da Bog poživi takove rodoljube! — op. ur.) Pribroji ov svotu gornjem čistom prihodu, proizlazi, da je Podružnica tekom god. utjerala lijepu svotu od K 1874·05, a nadoda li se još k tomu uložak od prošle god. u iznosu od 1011 K 15 fil., slijedi da današnju ukupnu imovinu Podružnice iznaša K 2885·20. — Izvješće blagajnika uzelo se do ugodnog znanja.

Prije nego li se prešlo na izbor novog odbora, uzima ponovno riječ gosp. predsjednik i zahvaljuje najtoplije onim neumornim gospodjicama, koje su čitavi jedan tjedan prosjačile po Lošinju, sabirajuć članarinu i darove za Podružnicu i večernju lutriju. — Skupština im u znak zahvale više trokratni: Živile! — Te gospodjice vrle su naše domoljupkinje: Katica Vuković, učiteljica „Družbine" škole, koja je odgodila svoje nakanjeno putovanje, samo da ne bude Družbi na ustrb, te gdjica Marija Rade, nečakinja naše rodoljubne braće Martinolića.

Iza toga prešlo se na izbor novog odbora, te bijahu jednoglasno izabrana slijedeća gospoda:

Predsjednik: Šime Kv. Kozulić, tajnik: Josip A. Kraljić, blagajnik: Ivan Lovrić: zamjenici: Josip Nikolić Morić, Antun Lovrković i Josip Vipulić „Zeglajenac"; odbornici: Dr. Kv. Kl. Bonefačić, profesor Ambrož vitez Haračić i Antun Zorović.

Odaslanicima na glavnu godišnju skupštinu „Družbe" bijahu izabrani: Šime Kv. Kozulić, Ambrož vitez Haračić, Ivan Lovrić i Josip A. Kraljić.

Gospodin predsjednik zahvaljuje u ime cijeloga odbora na povjerenu im čast te prelazi na zadnju točku dnevnoga reda:

Eventualija.

Prijavlja se za riječ gosp. Ivan Lovrić, te obrazlaže, kako se nije moglo ove godine kod dijeljenja božićnih darova dječici zabavišta i pučke škole svima udovoljiti, nu odbor će unaprijed živo nastojati oko toga, da točno prouči potrebe, pa se nada, da će u buduće svi zadovoljni biti.

Pošto se nitko više ne prijavlja za riječ, gosp. predsjednik zahvaljuje ponovno na lijepom odazivu i zanimanju skupštinara za našu velezaslužnu „Družbu" i zatvara sjednicu.

Istoga dana u 8 sati na večer igrala se u prostorijama „Zore" i „Čitaonice" velika lutrija u korist Podružnice. Darova bilo je okó 120, a srećaka rasprodalo se okó 700.

Čisti prihod iznašao je K 135·81. Iza toga slijedio je u obim prostorijama veseli i trijezni familijarni ples.

Krčki kotar:

Omišalj, 15. ožujka 1908.

Ovomjestna podružnica Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru, obdržavati će dne 25. t. mj. poslije podne u prostorijama pučke škole glavnu skupštinu.

Premda je u istoj lijep broj upisanih članova, poželjno je, da ih se do tamo još više upisati i rečenoj skupštini prisustvovati blagoizvoli.

Voloski kotar:

Iz Opatije pišu nam: Amo dolazi danomice sve to više gostova te su već iznajmljene sve veće prostorije koliko ovdje, toliko u susjednim mjestima t. j.: u Voloskom, Iki, Lovranu i t. d. Medju gostovi nalazi se i dosta odličnih stranaca. Amo je stigao knez Windischgrätz sa suprugom, bivšom nadvojvodkinjom Jelisavom, kćerkom pokojnoga kraljevića Rudolfa. Nastanio se sa pratnjom u dvorcu Ireno. Ovdje boravi i bivši hrvatski ban Pejačević a u Lovranu bečki načelnik Dr. Lueger, kojemu kreće bolest danomice na bolje i koji treba još mnogo mira i počinka. Njemu se vrlo svidja naša krasna Riviera. U Lovranu posjetio ga i predsjednik carevinskog vieća Dr. Weiskirchner.

Iz Kastva nam pišu dne 6. o. mj.: U nedjelju, dne 1. o. mj. obdržavala se, u dvorani „Kušća" zabava u korist istarske družbe. Zapavu su priredili zajednički „Hrvatska Čitaonica" i pjev. i tamb. društvo „Istarska Vila". Premda nije bilo vrieme najkrasnije, napunila se već u 8 sati na večer dvorana tako, da nije bilo već ni jednog slobodnog mjesta. Mješoviti zbor „Istarske Vile" izveo je upravo krasno Sattnerovu pjesmu: „Po zimi iz šole", dok je kompoziciju Stjopana Mokranjca: „Srbske narodne pjesme iz Ohrida", osmi rukoviet, izpjevao isti zbor tako skladno i lieno, da je morao istu kompoziciju na obći zahtjev ponoviti. Tamburaški zbor odgrao je izvrstno Jirkinu skladbu: „Opet u domovinu" a iza toga sliedila je ljubka i nježna Schubertova Serenada, koja se svim prisutnima izvanredno svidjela. Na to je nastao animirani ples, koji je potrajao do u jutro.

Za vrieme odmora oslovi predsjednik „Istarske Vile" gosp. Dr. Kajetan Dabović prisutno občinstvo, kojemu predoči živim riečima važnost notom obavljenih izbora u Hrvatskoj, te se jednoglasno odluči pozdraviti pobjedonosnu koaliciju, te odpraviti na Dra. Medakovića u Zagreb sliedeći brzojav:

„Hrvatska Čitaonica" i „Istarska Vila" u Kastvu prigodom skupne zabave sjećajuć se s ponosom pobjede zdrave narodne misli, čestitaju dičnim borcima kličući: Samo napried! Kazimir Jelušić, Dr. Kajetan Dabović, predsjednici".

Iza pročitanog brzojava kliknulo se burno koaliciji, te susjednim primorskim zastupnicima Barčiću i Supilu.

Ova je zabava u svakom pogledu divno izpala, a što je glavno donesla je liepi dar Družbi, budući je bilo prihoda 450 kruna, od kojih se (odbivši 145 kruna troškova) odposlalo jurve 304 krune kao čisti dobitak Družbinom ravnateljstvu u Voloskom.

Združeni zabavni odbori smatraju svojom dužnošću, da u ime Družbe zahvale svima onima, koji su budi čime pridonieli, da ova zabava ovako krasno izpadne, a naročito se zahvaljuje sliedećoj gospodi, koja su bilo poštom poslala odnosne svote, bilo preko uredničke platila sliedeće iznose:

Prof. Fran Franković 11 kruna, Družtvo „Narodnjak" u Jušićih 10 kruna, Dr. Dabović Kajetan, prof. Vjek. Spinčić po 8 kruna: Delenardo Josip iz Jušići, Frlan Frane Garić, prof. Jakac Jakov, Kažimir, Jelušić, „Udruga sv. Mihovila" u Rubeših po 5 kruna; Članovi konsumnog magazina u Bližićih, Soldat Ivan po 4 krune: Franković Roman, Juretić Petar po 3 krune; F. Benigar iz sv. Mateja, Karlavaris Franjo Lučić Aleksije, Mavar Mate iz Jurlići kb. 8, Andrija Paskvan iz Preluke, Rubeša Andro Sučev, Rubeša Ivan Božina iz Rubeši, prof. Sprachmann Ivan, Vlah Ernesto iz Brnčići, Vlah-Vičić iz Jušići, Zahija Savka po 2 krune; Črnjar I., Dukić Frane, Grbac Anton iz Srdoči, Grošman Miroslav, Jelušić Ljudevit, Jelušić Rudolf, Jurdana Vincenza, Jurinac Rudolf, Ryšlavy Fran, Seven Fran Josip, Širola Santo, Tibljaš Marinić iz Blažići po 1 krunu. Osim toga se odbor zahvaljuje gosp. Franu Rubeši-Božini za darovanu bačvicu piva glazbarima, kao i onim mnogima, koji su dragovoljno poklonili darove, da se razpačaju u korist naše Družbe. Svima hvala i od Boga plata!

Pazinski kotar:

Pazin, 17./III. 1908. „Glavna redovita skupština Hrvatsko Čitaone u Pazinu" obdržavati će se dne 29. ožujka t. g. u 11 sati prije podne u prostorijama Hrvatske Čitaone u Pazinu, te se na istu pozivlju članovi.

Dnevni red je sliedeći: 1. Izvješće odbora; 2. Izbor novog odbora; 3. Eventualia. — Ako se u gori odredjeni sat ne sakupi potrebiti broj članova, onda će se skupština obdržavati istoga dana u 2 sata po podne uz koji mu drago broj članova.

Djačko pripomoćno društvo u Pazinu. U izvještaju prinosa za Djačko pripomoćno družtvo u Pazinu" za mjesec veljače nastale su pomutnjom dvije pogriješke, koje nek izvoli čitatelj ispraviti kako sliedi:

1. Ambrož vitez Haračić, Mali Lošinj K 20; 2. Julija Flamin, sestra Ivana Flamin mjesto vienca na odar pok. kapetana Ivana Tomašića K 40,

Fr. Če se to čuje v Cresu, tamo policija ubija naših, kako pred 12 godišč v Lošinju.

Jur. V Cresu ti je tako, popordili vide, da im je još malo njihovog gospodstva, pak za to zelo, da puste kakovu uspomenu njihove oblasti, i da se uticu svakoj opacini, samo da produlju svoj grišni život.

Fr. Neka se cuvaju samo, jer ako ih veće oblasti, sud i kapetanat u redu ne stisnu, znat će nas puk ucinit sam pravicu.

Jur. I pravo će biti, jer nam je toga već dosta.

Razne viesti.

Buduća sjednica istarskoga sabora biti će sutra u petak. Na dnevni red ima doći razprava o izbornoj reformi za istarski sabor.

Istarski sabor imao bi ovaj put i to posliednji put sa ovim zastupstvom — zasjedati kakovih osam dana.

Izborna reforma za tršćanski sabor. U ponedjeljak sastao se tršćanski sabor, komu je predložena zakonska osnova za promjenu izbornog reda za gradsko i zemaljsko zastupstvo.

Po novoj osnovi poskočio bi broj zastupnika od 54 na 83, od kojih bi odpalo na dva izborna kotara tršćanske okolice 16 zastupnika. Talijansko-liberalna ili židovska stranka izjavila se u svojih listovih protivna osnovi, te će ju po svoj prilici zabaciti ili tako preustrojiti, da ju nebude mogla vlada na previšnju potvrdu predložiti.

Osnova o izbornoj reformi za istarski sabor. Medju članove istarskoga sabora razdieljena je zakonska osnova o izbornoj reformi za sabor, kako su ju u Beču odaslaniei saborske viećnice i manjinu uz vladino sudjelovanje utanačili. Nekoji talijanski i slovenski listovi priobćili su pojedine izvadke iz te osnove i razdiobu izbornih kotara. Ti izvadci i te razdiobe nisu — kako nam se sa kompetentne strane javlja — posve točni i radi toga priobćiti ćemo mi tu osnovu u cielosti, čim bude od strane odnosnog odbora izpravljena i prihvaćena. Medjutim molimo naše čitatelje, da se ustrpe, jer bi se netočnim priobćenjem osnove moglo zavesti občinstvo.

Diecezanske viesti. U tršćansko-koparskoj biskupiji nastalo su sliedeće promjene: Veleč. g. Ladislav Havel ustoličen je za župnika u Dolenjovasi; veleč. g. Karlo Lampert duh. pomoćnik u Dolini imenovan je kapelanom na Staradi.

Poslanica tršćansko-koparskog biskupa stanovnikom Rieman ja i Loga.

Povodom odluke sv. Stolice na molbe i želje stanovnika Riemanja i Loga podnešene istoj u posebnoj spomenici, upravio je tršćansko-koparski biskup preuzv. gosp. Dr. F. Nagl posebno pismo rečenom stanovništvu, u kojem kaže u glavnom:

Pošto je sv. Otac Papa, na koga su se oni pravom obratili, sada odgovorio na njihovu pritužbu i to preko njihovoga zastupstva u Ljubljani, to je sada njihova dužnost, da se odluci vrhovnoga sudca i pokore. I kao što bi na svoju vječnu štetu, a svojim dušmanom na veselje uradili bili, da su poslušali zavodljive pozive na razkol i odmetnuće od sv. Stolice, tako će ih na vieke blagosivljati njihovo potomstvo, ako sada, kad čuše glas najvišega pastira sv. Crkve, ne zatvore srca svoja, već se pokore i poslušaju. *A taj najviši pastir je sada s veseljem potvrdio što je od Riemanja i Loga ustanovljena samostalna župa; odredjuje pako, da ta nova župa ostane u dosadanjoj tiesnoj svezi s apoštolskom stolicom i neka se ništa ne mienja u bogoslužnom jeziku i neka župa pripada i u buduće tršćansko-koparskoj biskupiji.* Tu je odredbu izdao sv. Otac, pošto je potanko i zrelo u Gospodinu cielu stvar promislio i upoznao, da je na korist cjelokupne katoličke crkve i pojedinih vjernika, koja korist ne smije biti podredjena *političkim strankama* i osobnom častohlepju pojedinaca; izdao je najviši pastir sv. Crkve, kojemu se mora pokoriti svaki katolik, bio on biskup ili svećenik ili obični vjernik. Poziva ih na koncu, neka pošalju trojicu izmedju sebe i neka dodju u biskupsku rezidenciju, da se zajedno dogovore o obnovljenju bogoslužja ili ako mu poruče, biskup će svoga zastupnika k njima poslati. Neka odlučno od sebe odbije svaki nagovor na neposluh već neka porade, daopet k njihovoj crkvi sv. Josipa počmu dolaziti mnogobrojni hodočastnici. Taj posluh biti će ujedno krasan dar sv. Ocu Papi prigodom njegove zlatne mise.

Narodni darovi.

Gdj.-a Katarina Žiša u Fabcima poslala nam je K. 58·72 sakupljenih za „Družbu sv. Ćirila i Metoda", a podarišo sliedeći:

Stifanić Stipe pok. Šime K 1. — Ljubimir Žiža K 1. — Ojtjeh Fabac od Andjela K —·20. Živko Stifanić K —·50. Ivana Stifanić K —·20. Ivan Stifanić K —·40. Marina Stifanić K —·20. Martin Fabac K —·20. Ivana Fabac K —·20. Eugen Fabac K —·20. Jelisava Fabac K —·20. Stipe Fabac Kaligarić K —·40. Martin Radan K —·16. Šime Stifanić od Stipe K —·20. Stipe Stifanić od Stipe K 1·—. Antun Sestan K 1·—. Martin Fabac Matelić K —·40. Ivan Fabac, dečko K —·04 Ivan Sirotić K 1·20. Ivan Žiković pok. Napoleona K 1·—. Katarina Žiković od Ivana K —·20. Blaž Žiković K —·20. Mate Žiković K —·40. Sime Žiković od Sime K —·40. Antun Legović od Sime K 1·—. Petar Tripar K —·40. Josip Žiković od Josipa K —·20. Antun Žiković K —·40. Ivan Žiković Kapović K —·40. Blaž Žiković Vadančić pok. Ante K 1·—. Angjelo Žiković Vadančić K —·20. Ana Žiković žena Blaža K —·20. Marko Žiković Vadančić K —·20. Ana Žiković Vadančić od Marka K —·10. Antun Smolica K 1·—. Martin Smolica K —·12. Brčić Petar pok. Mate Židar K 1·—. Brčić Ivan pok. Marka K 1·—. Stipe Damijan Montrilj K —·40. Sime Brčić pok. Sime K —·40. Mate Brčić od Sime —·10. Katarina Brčić žena od Mate K —·10. Marko Korlević od Jure K 1·—. Šime Korlević od Šime K 1·—. Katarina udovica Paropat K 1·—. Stipe Legović pok Stipe K 1·—. Metod Legović od Stipe K 1·—. David Legović od Stipe K 1·—. Marija Legović K 1·—. Stipe Žiža K 2·—. Katarina Žiža K 1·—. Don Josip Bastijanić, župnik K 4·—. Martin Stavić Kamerar K 2·—. Tone Brčić pok. Mate K —·20. Marina Brčić od Marka K —·10. Marija Brčić K —·10. Antun Žužić Rola K —·40 Marina Žužić Rola K —·10. Dragica Žužić Rola —·10. Milica Žužić Rola K —·10. Pavao Žužić Rola K —·20. Ivan Žužić Rola —·20. Martin Žužić Rola K —·10. Ivan Velenik od Mate K —·40. Mate Velenik od Ivana K —·20. Stipe Korlević pok. Marka K 2·—. Jure Korlević pok. Marka K 1·—. Mate Fabac K —·20. Josip Fabac K —·20. Milica Fabac K —·20. Roža Fabac K —·20. Angjelo Fabac K 1·—. Mate Stifanić pok. Petra K 1·—. Antun Fabac pok. Ivana K —·20. Petar Orlić K —·20. Ivana Orlić K —·20. Stipe Orlić K —·10. Mate Bratović K —·40. Grgo Bratović pok. Marka K 1·—. Stipe Sinožić pok. Sime Jurasić K 1·—. Ive Sinožić pok. Mate Jurasić K 1·—. Anton Sinožić pok. Tome Jurasić K 1·—. Marko Sinožić pok. Marka K —·20. Mate Sinožić pok. Ivana Jurasić K —·20. Anton Sinožić od Ivana Rudina K 1·—. Marina Sinožić, žena Antuna K —·10. Ivan Legović Požar K —·20. Ivan Legović, sin K —·20. Milka Legović, kći K —·20. Josipa Korlević od Antuna, učenica K —·20. Ivan Bubičić pok. Ive iz Montrilja K —·40. Ivan Bursić iz Montrilja K —·40. Ive Majkus K 1·— Tomo Stifanić K —·40.

Postaja Podgorje na pruzi Herpelj Pula. Do god. 1907. zaustavljali su se brzovlaci broj 101 i 802 na postaji u Podgorju što bijaše od velike važnosti za tamošnje pučanstvo. Rečene godine ukinuto je to zaustavljanje zbog službenih razloga nu od 1. maja o. g. zavesti će se ponovno to zaustavljanje, pošto polazi puljski vlak br. 801 kasnije, te se križa sa brzovlakom br. 802 na postaji u Podgorju. To zaustavljanje, za koje se je zauzeo i Beču i u Trstu jedan od naših državnih zastupnika, biti će ubilježeno u putnom redu.

Mjesta u pomorskoj akademiji u Rieci.

Početkom buduće školske godine (počam na 16. septembra 1908.) biti će na c. k. pomorskoj akademiji na Rieci izpražnjeno 35 mjesta za pitomce. Od tih mjesta imade ih bezplatnih, sa pol plaće i čitavom plaćom za stan i obskrbu. Molbe za ta mjesta valja odposlati ministarstvu rata (odio ratne mornarice) u Beču, do 31. julija 1908.

Italija se pripravlja za odmazdu na moru.

Ministar mornarice Mirabello kani predložiti komori zakonski predlog, kojim će mu biti omogućeno, da sagradi četiri ratne ladje od 20.000 tona, četiri brze krstarice od 4000 tona i deset torpiljarka od 3000 tona. Ukupni trošak gradnje stajat će 265 milijuna lira, od koje će se svota za buduće god. 1908.-9. odrediti kao prvi obrok 14 milijuna lira. Trošak za gradnju jednog ratnog broda je odredjen 50 milijuna lira. Gradnja sviju brodova ima biti do konca 1912. god. dovršena. Dotle će se Italija domaći ratne mornarice, koja će se sastojati od 10 modernih ladja izmedju 12—20.000 tona od 2 nešto starije ladje oke 9800 tona, od 3 dobro oružana ali stara ratna broda od 10.800 tona, od 10 jakih oklopnjača od 7500 do 14.800 tona i od 4 brze krstarice. Torpiljarka svih skupa imat će 147, a od ovih imat će 11 podvodnih. Bojna snaga Austro-Ugarske doseći će broj u isto vrieme od 12 ratnih ladja, 3 oklopnjače, 1 brze krstarice i 92 torpiljarke, od kojih će biti 6 podvodnih.

Poziv prijateljima pučke prosvjete!

Posao je oko suzbijanja analfabetizma velik s obzirom na goleni postotak analfabeta u Hrvatskoj. I ne će se još dugo opažati veći rezultati „družtva hrv. sveuč. gradjana za pouku analfabeta", ako nas ne bude i šira javnost u našem radu podupriela bilježa. Družtvo je kroz tri godine sistematski svoje djelovanje poduzelo tek u glavnom gradu i u njegovoj okolici. A u provinciji je radio tu i tamo tek po koji član našeg družtva. To je bilo samo onda, ako su prilike bile vrlo povoljne. Zajednički s nama radilo je u provinciji i pučko učiteljstvo i to ponajviše ono iz županije zagrebačke.

Misao je našega družtva, da se živahna akcija oko suzbijanja analfabetizma protegne po čitavoj našoj domovini. Stoga se ovim putem obraćamo u prvom redu na naše djačtvo, u koliko boravi u provinciji, napose na pučko učiteljstvo kao i na svu inteligenciju, da svi zajedničkim silama porade oko prosvjete svoga naroda.

Svatko, tko hoće, da u tom smislu što učini bilo da sam drži tečaj, bilo da u svom mjestu potakne i pokrene to pitanje, neka se obrati na naše družtvo, koje će mu poslati sve potrebne upute i sav materijal (knjige, teke, olovke, zgodne knjižice itd.) prema potrebi i bezplatno. Družtvo hrv. sveuč. gradjana za pouku analfabeta. Zagreb, sveučilište.

Novo ratno strašilo.

Iz Washingtona javljaju, da je sin Percy Maxima, izumitelja puščane makine, izumio novu vrst puške, koja puca skoro bez ikakvog praska. On je taj izum već dao patentovati. Kad on svoju pušku opali, čuje se samo mali psik. Vojnički stručnjaci tvrde, da će ovo novo oruđje urodili posvemašnjem preobratom u oružanju vojski i u obće čitave ratne tehnike. Maxim je već jednu tvornicu preudesio za gradnju tih novih pušaka i sličnih topova, te će doskora ponuditi vladi Sjedinjenih država svoj novi izum na prodaju.

Govorite njemački, jer Vas nerazumijem!

Prijatelj našega lista piše nam: Prošloga čedna stupio sam sa vlaka na željezničkoj postaji Matulje-Opatija. Na vratima upitah nešto tamo stojećeg vratara, koji je pobirao razne karte — dakako hrvatski. Mjesto odgovora otrese oštro vratar: *Verstehe nicht, sprechen sie deutsch!* Taj me odgovor tako osupnuo i razsrdio, da bi se bio skoro zaboravio i činom mu odgovorio — po hrvatsku.

U ostalom mi njega ne krivimo, već one, koji ga namjestiše na postaju, gdje se ukreca i izkreca bar 30 po sto Hrvata i drugih Slavena. Hoće se samo njemačke bezobzirnosti i nadutosti, a naše golubinje čudi, da sta takva trpimo.

Mi zahtjevamo odlučno od uprave južne željeznice, da tamo namjesti čovjeka sposobna za onu službu i ne dopodi li se to čim prije, govorit ćemo inače.

Najljepši dar za hrvatsku mladež.

Upravo je izišla prekrasna knjiga poznate i najbolje hrvatske spisateljice Jelice Belović-Bernardzikowske: »Hrvatske jelice«, narodne priče, uredio Josip A. Kraljić, nadučitelj. Naklada »Mladog Istrana« sa 30 velikih i prekrasnih slika. Cieno je broširanoj 1·60 K, uvezanoj 2 K, sjajno uvezanoj sa zlatorezom 3 K. Čist prihod ide u korist »Mladog Istrana«. Tko hoće da svoju djećicu iznenadi i najljepšim darom obdari, neka naruči ovu knjigu! Bez nje nebi smjela biti niti jedna hrv. kuća, a da ne govorimo o školskim i učiteljskim knjižnicama. Požurite se dok je vrieme! Na svakih 10 istiska dajemo jedan sjajno uvezani primjerak badava. Razašilje se samo pouzećem, ili ako se novac unapried dostavi na naslov: Josip A. Kraljić, naduč. M. Lošinj (Istra).

Pomilovanje povodom carskog jubileja.

Gledе svih onih pripadnika Austrije, Ugarske i Hrvatske, Bosne i Hercegovine, bez razlike narodnosti i vjeroizpovieсti, koji žive u inozemstvu i imadu neprilika s vojnom dužnosti u svojoj domovini, duju se bezplatno obaviesti o amnestiji, što ju je podielio Njegovo cesarsko i kraljevsko apost. Veličanstvo, a daju se takodjer obaviesti u svim stvarima, koje se tiču izseljivanja i povratka u domovinu. Pisma mogu se slati u svim jezicima, običajnim u našoj monarhiji, na adresu: »Oesterreichisch-ungarische Kolonial gesellschaft« u Beču, VII., Marinhilferstrasse br. 48.

Premještenje.

Politički komesar Guido Pazze dolazi iz Krka u Pulu a namjest. vježbenik dr. I. vitez Franzoni ide iz Trsta u Mali Lošinj.

Rimsko-slovenski Vesperal dobiva uvezan onaj, koji pošalje Staroslovenskoj Akademiji u Krku K 3·10; sjajno izdanje K 10·10 Knjiga sadržaje priredjene latinicom za puk glagolske večernje kroz svu godinu, cielu službu Božićnu, velikog tjedna i mrtvačku. Čas. svećenstvo neka širi ovu krasnu knjigu medju vjernicima, osobito sada, gdje se približava veliki tjedan! Koji smaže pet kruna godišnjih neka se učlani u spomenutu Akademiju!

Biskupi u Istarskom saboru. Kako je poznato imade istarski sabor 30 biranih zastupnika ili članova i 3 nebirana t. j. 3 biskupa, koji imadu po svojem položaju sva prava zastupnika u saboru. Ti su biskupi: tršćansko-koparski, porečko-puljski i krčki. Posliednjih 18 godina bio je jedini porečko puljski biskup presv. g. Flapp na jednoj sjednici u saboru u Poreču (ako se nevara ma kod otvorenja sabora). Inače nije bio nikad ni on ni nijedan od njegovih drugova u svih tih 18 godina. Gg. biskupi izpričavali su se obično svojimi poslovi — i nisu dolazili.

Sada — reć bi — da će u tom obziru učiniti iznimku. Kako čitamo u saborskom izvještaju o posljednjoj sjednici istarskoga sabora bio je medju talijanskimi zastupnici i porečko-puljski biskup presvj. g. Flapp, a kako nam se iz Trsta javlja, bio je već u nedjelju tamo biskup krčki presvj. gosp. Mahnić, koji da će takodjer k sjednicam istarskog sabora.

Medju zastupnici nakon prve sjednice da je kolala viest, da će sva trojica biskupa ovaj put sudjelovati kod saborskih razprava ili bar istim prisustvovati. Gg. biskupi da će na sabor radi izborne reforme, jer da ih je za to vlada t o p l o zamolila.

Ako je posliednja viest istinita — o čemu nemamo razloga dvojiti — tada je to najbolji dokaz o tom, koliko je vladi stalo do toga, da bude predložena zakonska osnova o izbornoj reformi propisanom većinom prihvaćena. (Neće njoj falliti blagoslova. Op. slag.)

Hrvatsko pripomoćno družtvo u Beču sazivlje svoju redovitu glavnu skupštinu za dan 4. travnja 1908. u prostorijama „Zumalten Schotentor", L. Mitzko, I. Schottengasse 7 u Beču sa ovim dnevnim redom: 1. Izvještaj tajnika o družtvenom radu za poslovnu godinu 1907./8. 2. Izvještaj blagajnika o primitcima, izdatcima i stanju blagajne. 3. Izvještaj revizora. 4. Izbor novoga odbora. 5. Eventualni predlozi odbora i članova.

Bennati se šeće. prijatelj našega lista javlja nam iz Kopra, da se je u subotu poslije podne za trajanja saborske sjednice prvak talijanske saborske većine i predsjednik talijanskog političkog družtva za Istru zastupnik i odvjetnik Dr. Bennati po Kopru i izvan grada šetao. On je tim hotio bez dvojbe demonstrirati proti svojim drogovom od većine, koji se izjaviše za izbornu reformu za istarski sabor — jer njoj je on — kako je poznato i najžešći protivnik.

Austrijski ministri u Trstu. Kako pišu bečki listovi, kane austrijski ministri t. j. ministar željeznica Dr. Derschatta i ministar trgovine Dr. Fiedler još tečajem ovoga čedna u Trst. Gg. ministre pratiti će predstojnici i izvještitelji pojedinih odsjeka.

U Hrvatskoj.

Dne 14. t. mj. hrv. sabor je odgodjen na neizvjestno vrieme. Vlada valjda misli s absolutizmom štogod postići, nu vara se ljuto jer u današnja je vremena narod koji zapovjeda.

Javna zahvala.

Podpisana se najtoplije zahvaljuje svim prijateljem, znancima i rodjakom, koji su nezaboravnog muža i brata

JOSIPA

IV. školca sušačke hrv. gimnazije

dopratili do hladnog groba.

Napose pak velečastnom domaćem župe upr. g. Zorku Kluna, koji je svu brigu i njegu ulagao, da blagom pokojniku olakša težke dane bolesti, te koji se je nad otvorenim grobom oprostio sa pokojnikom krasnim riečima, za tim ostalo velč. gospodi J. Petraku, kapelanu Rukovačkom — Kazimiru Mandiću, kapelanu u Poljanah, te J. Kraljiću, Voloskom kapelanu, te mnogobrojnom narodu Veprinačine, Rukavačine i Opatije, te svim onim, koji su bud ustmeno, bud pismeno nastojali ublažiti našu tugu i žalost.

Obitelj Žigulić.

CIGARETNI PAPIR

u korist

Družbe sv Cirila i Metoda

pregledan po Dr. **Janečeku**

prodaje se

u trafici Fait via Barbacani
" " Borčić via Kandler
" " Bolčić via Minerva
" " Iv. Žic via dell'Ammiraglato
" " Mentschik via Veterani
" " Ropotar via Sergia
" " Blaha via Giovia.

Prva slavenska tvornica ura za tornjeve

Franjo Moravus,

BRNO. Nova ulica 25. MORAVSKA.

tvori i razašilje

ure za crkvene zvonike, dvorce, škole, tvornice, viećnice, ljetnikovce — samo u izvrstnoj izradbi vrlo jeftino.

Čuvene nadzorne ure.

Cienici šalju se na zahtjev badava.

Najviše odlikovanje za izvrstne proizvode.

IZVOZ.

Narodnom občinstvu preporuča svoju bogato snabdjevenu robnu trgovinu

Marko Zović

krojački majstor

PAZIN — Narodni dom.

Naručbe obavlja brzo i točno uz umjerene cijene.

Prodaja siena.

Prodajemo na veliko suho i zdravo prešano sieno.

Pobliže obavjesti daje:

Hrv. poljodjelska banka,

dioničarsko društvo

Zagreb, Preradovićeva ulica br. 5.

Želudčane kapljice

prije zvane i poznate pod imenom

Markove kapljice

sredstvo proti slabosti želudca, imenito proti pomanjkanju teka za jelo, proti grizu i grčevima u želudcu i trbuhu, proti nadutosti od vjetrova. Poslije težkog masnog ili preobilnog jela podupiru naravnu probavu. 1 tucet 4 K, 5 tuceta 17 K, 10 tuceta 32 K, franko postavljeno na svaku poštu.

* * *

Molim izvolite mi poslati još 12 bočica želudčanih kapljica jer mi nužno trebaju pošto na meni upravo čudotvore. Božo Pazić, Kaštel stari.

Molim pošaljite mi jedan tucet kapljica pošto pošto sam uvjeren već kod prijašnih naručba da djeluju izvrstno, te ću svako zgodom iste mojim prijateljima preporučiti. — Ovakovih dopisa, koje ne mogu sve ovdje navesti imadem još mnogo, te stoje svakomu na uvid.

Ove kapljice pripravlja samo Gradska ljekarna u Zagrebu, pak zato treba kod naručbe pisati točno na adresu:

Gradska ljekarna Zagreb,

polag trga sv. Marka 20.

DRUŽBINE OLOVKE

dobivaju se u tiskari

LAGINJA i dr. - PULA

VIA GIULIA, 1.

Objava otvorenja.

Podpisani časti se ovim obznaniti P. n. občinstvu grada Pazina i okolice da je otvorio vlastiti

Urarski i zlatarski posao

u kući gosp. Antona Bertoša u Pazinu.

Mnogogodišnje njegovo iskustvo i do sada stečeni dobar glas radi solidnih i jeftinih radnja, dovoljno mu je jamstvo, da će ga dovoljan broj P. N. mušterija posjetiti.

Dragutin Gailhofer.

Dvostruki elektro-magnetički

KRIŽ ili ZVIEZDA

R. B. broj 86967.

Telefon br. 45—22.

jest elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod uloga, reume, astme (težkog disanja), nesposavanja, zujenja u uhu, neuralgije, plavobolje (migrène) kucanja srdca, zubobolje, muževne slabosti, studeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), mokrenja postelje, nujnosti, nesvjestice, nagluhosti, drhtanja na tielu, influence okopčane sa bolešću brhta, biledila (malokrvnosti), želudčanih grčeva, bezčešnosti, punokrvnosti, svih udnih grčeva, hipochondrie, tjelesnih grčeva, hemorrhoida, kao i kod svećke slabosti itd. služi kao neuadkriljivo sredstvo, pošto elektro-magnetička struja ciellm čovječnim tielom djeluje, čime se rečene bolesti u najkraćem vremenu izliečo.

Poznato je, da liečnici kod navedenih bolesti viječkratno elektrizovanje tiela upotrebljuju, ali ipak na taj način, da jaka struja samo prolazno i povremenom kroz tielo prolazi, dočim naprotiv tomu struja elektro-magnetičnog križa ili zvjezde R. B. br. 86967, kako je jur rečeno, umjerenim načinom nepreklidno na tielo djeluje, što svakako bržem zliečenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 godina stare bolesti izliečene su sa mojim strojem.

Ovo I Izliečenih sa mojim strojem R. B. broj 86967 izraćene zahvale kao i od odličnijih slojeva, izvlane svjedočbe i priznanica iz svijuh strana svieta pohranjene su u mojoj pismohrani, gdje stoje svakomu u svako doba na uvid. **GDJE NIJEDAN LIEK NIJE POMOGAO, MOLIM POKUŠATI MOJ STROJ,** jer je to sigurno sredstvo proti gore navedenim bolestima, a onaj bolestnik, koji po mojem stroju neće biti izliečen najdulje u roku od 45 dana, dobiva novac natrag.

Upozorujem osobito p. n. občinstvo na to, da se moj stroj ne smije zamjenjivati sa Voltinim, koji je poradi svoga neuspjeha zahranjen u Njemačkoj kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj dvostruki elektro-magnetički križ ili zvjezda R. B. br. 86967 osobito se hvali i uživa vanrednu dopadnost poradi svoje izvrstne ljekovitosti.

MALI STROJ STOJI 6 K. Rabiti ga mogu samo djeca i jako slabe gospodje.

VELIKI STROJ STOJI 8 K. Rabi se kod ostarjelih 20 godiš. kroničnih bolestih.

Dopisivanje i naručbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Pouzećem ili ako se novac unapred pošalje, razašilje glavna prodavaona za ta i inozemstvo.

ALBERT MÜLLER,

Budimpošta, V/41. Kotar,

Vadasz-ulica br. 34.

Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom občinstvu svijeće od prijesnog pčelinjeg voska. Kilogram po K 5·— Za prijesnost jamčim s K 2.000. Tamjan Myrrhae, Styrax, fitilja i stakla za vječno svjetlo po jeftinoj cijeni. Gg. Trgovcima preporučam svijeće za pogrebe, za božićno drvce, voštenci svitci i med najjeftinije vrsti uz vrlo niske cijene.

Kad vosak kupujem u tvrdoj množini po najvišoj čisrnoj cijeni.

Na zahtjev šaljem cijenik franko.

Utemeljena god. 1894. **NARODNA TISKARA** Utemeljena god. 1894.

LAGINJA i dr. Pula, via Giulia, 1.

Preporuča sl. općinstvu svoju

tiskaru, knjigovežnicu, papirnicu i tvornicu pečata.

U papirnici mogu se dobiti sliedeći:

Molitvenici:

Utjeha starosti. Čvrsto uvezan. Tiskan velikim slovima, po K 1·60, 1·80 i 2·50.

Isus prijatelj djece. Čvrsto i lieno uvezan, po K —·60, —·70, —·75, —·80, —·90 i 1·—.

Andjeo čuvar. Molitvenik za djecu, po K —·40, —·50, —·60, —·70 i —·90.

Sv. Anton Paduanski i njegovo štovanje. Elegantno uvezan po K 1·60 i 1·80.

Vrtić Gospodnji. Uvezan u kožu, po K 3·—.

Ilijeb nebeski. Uvezan u baršumastu crnu kožu sa zlatorezom po K 3·80.

Slava Bogu a mir ljudem. Uvezan u finu kožu po K 4·—.

Vijenac bogoljubnosti. Uvezan u fino tvrde korice po K 2·40 i 4·—.

Pomolimo se. Uvezan u vrlo finu kožu po K 7·60.

Pobožni učenik. Uvezan u mehku crnu kožu po K 1·80.

Pobožni mornar. Uvezan u tvrde korice po K —·80.

Našom nakladom izašle su sliedeće knjige:

Ob uljudnom i pristojnom ponašanju po K —·40.

Putovanje N. V. B. „Marije Terezije" na Male Antile i Kubu. Pjesma, K —·40.

Rat u Kini. Pjesma, K —·40.

Brzi računar ili pregledna knjižica za proračunanje dnevnice, K —·80.

Knjižica nedjelno naučice (u hrvatskom, njemačkom ili talijanskom jeziku) K —·60.

Komisionalne knjižice, K —·80.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, *koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.*

Prima novac na štednju od svakoga, *ako i nije član te plaća od istoga 4½% čisto bez ikakvog odbitka.*

Vraća na štednju uložene iznose *do 1000 K bez predhodnog odkaza, a iznose od 1000 K ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz, uz odkaz od 8 dana.*

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, *i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.*

Uredovni sati svaki dan *od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati poslie podne; u nedjelju i blagdane zatvoreno.*

Družtvena pisarna *i blagajna nalazi se u vlaše Carrara vlastita kuća (Narodni Dom) prvi pod desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.*

Ravnateljstvo.

Broj 18. Pula, u četvrtak dne 26. marča 1908. God. XLI.

Oglasi, priposlani itd. plaćaju se i računaju se na temelju sličnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili poštenskom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošту predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 819.899.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani na tiskaju a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 8 K za seljake na godinu ili K 5·—, odn. K 2·50 za pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i uništaje se u Puli.

Pojedini broj stoji 12 h., mostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u „Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr." (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, il. 3).

Istarski sabor.

U Kopru dne 21. 3. 1908.

XVI. sjednica.

Prisutni: predsjednik Rizzi, 27 zastupnika, biskupi: Flapp, Mahnić, Nagl, c. k. namjestnik knez Hohenlohe, vladin zastupnik Al. Fabiani; — galerija puna občinstva.

Sjednica se obdržava u redutnoj dvorani kazališta.

Predsjednik otvori sjednicu u 10·20 prije podne.

Tajnik Zarotti pročita zapisnik posliednje sjednice, koji se odobri bez prigovora.

Svečano obećanje.

Predsjednik javlja, da će položiti svečano obećanje prevzj. gg. Mahnić i Nagl pošto dodjoše prvi put u sabor. Biskup Nagl čita *talijansku* a biskup Mahnić *hrvatsku* formulu obećanja.

Pošto je predsjednik prijavio razne podneske na sabor, prešlo se je na glavnu točku dnevnog reda, na

Izbornu reformu za sabor.

Izvestitelj *Bartoli* pročita obširno izvješće odbora za izbornu reformu. Kod generalne razprave uze rieč zastupnik *Spinčić*, koji je u poduljem i krasno izrečenom govoru označio svoje stanovište prema predloženoj reformi, iztaknuv njezine dobre i loše strane te izjaviv na koncu, da mu savjest nedopušta glasovati za tu reformu, ali da će se smatrati sretnim budu li se obistinile nade njegovih drugova, koji su za tu reformu. (Taj govor priobćiti ćemo naknadno u cielosti.)

Pošto se nije više nitko prijavio za rieč, poziva predsjednik one, koji su za to, da se predje na podrobnu razpravu, neka izvole ustati. Ustaju svi osim zast. Spinčića i Mandića.

Kod podrobne razprave, i to kod § 18. uzme rieč biskup Flapp, te zagovara svoj predlog, da bi u velesposjedu imale izborno pravo i crkvene korporacije. Predlog taj pada pošto se je proti njemu izjavio odnosni izborni odbor.

Zatim su prihvaćeni svi ostali paragrafi bez razprave i čitava osnova u drugom čitanju sa svimi glasovi osim onih zast. Spinčića i Mandića.

Izvestitelj Bartoli predlaže a sabor prihvati zakonsku osnovu i u trećem čitanju sa svimi glasovi, osim gornje dvojice.

Nabava zemljišta kod sem. bolnice u Puli.

Izvjestitelj *Vareton* izvješćuje u ime sem. odbora, da se nabavi zemljište uz sem. bolnicu u Puli, i da se u tu svrhu uklopi posebni zajam.

Zast. *Laginja* govori u ime manjine jer bi to bio prevelik trošak za pokrajinu, jer je površina zemljišta prevelika i jer imade pokrajina drugih, mnogo važnijih potreba.

Zast. *Belli* zagovara predlog jer bi to bio dobar posao.

Većina prihvaća predlog zemaljskoga odbora.

Vožnja sa automobilom.

Zast. Vareton izvješćuje u ime zem. odbora o predlogu zem. odbora, da pokrajina preuzme dio garancije za troškove vožnje sa automobilom izmedju Poreča i Pazina.

Predlog je prihvaćen.

Podpora za gradnju parnog tramvaja Piran-Sv. Lucija.

Zast. Vareton izvješćuje u ime zem. odbora o predlogu, da se iz zem. zaklada kroz 15 godina daje godišnja podpora od 10.000 K za gradnju i uzdržavanje parnog tranvaja izmedju Pirana i postaje sv. Lucija. Sabor prihvaća i taj predlog.

Podpora občini Vodnjan.

Zast. Vareton izvješćuje u ime zem. odbora i sabor prihvaća predlog, da se dade občini Vodnjan podpora od 5000 K za traženje vod kod „Fojbe" u Sv. Luciji.

Za priznanje prava na plaću i mirovinu učiteljici Borghesani.

Zast. Chersich izvješćuje u ime zem. odbora, da se učiteljici na ženskom liceju u Puli priznade pravo na plaću i mirovinu bude li njezino imenovanje potvrdjeno od školskih oblasti, pošto je talijanska državljanka.

Većina prihvaća predlog.

Zakonska osnova za pošumljenje istarskoga krasa.

Upućuje se na predlog izviestitelja Tomasi-a agrarnom odboru.

Predlog Davanzo.

Zast. Davanzo stavio je pismeni predlog, da se namjesti za Istru bar dvojicu nadzornika za vinogradarstvo.

Predlogu je poznata prešnost i prihvaćen je jednoglasno bez razprave.

Interpelacije.

1. Zast. Zarotti sa drugovi pita c. k. vladu zašto nespoji istarska mjesta telefonskom svezom sa Trstom?

2. Zast. Ventrella pita zem. odbor zašto nisu potvrdjene zak. osnove o uredjenju učiteljskih plaća?

Predsjednik odgovara na posljednju interpelaciju da mu je namjestnik priobćio, da će biti do mala stalno potvrdjene upitne osnove jer neima proti njima više nikakove zapreke.

Govor

zastupnika dr. M. Laginje, što ga je izrekao u austrijskoj delegaciji povodom razprave o proračunu ratne mornarice:

Dr. Laginja orisao je prije svega jadno stanje radnika, ogromnim dielom Hrvata, koji su zaposleni kod raznih gradnja ratne mornarice. Pridržaje si u tom pitanju na koncu govora predložiti rezolucije, koje idu za poboljšanjem materijalnog stanja radnika i namještenika. Na to prelazi na sam predmet, te ističe u glavnomu ove momente:

Što se tiče same mornarice, to je posve naravno, da tu ne mogu da govorim kao stručnjak. Samo ću biti slobodan da napravim nekoliko opazaka, koje po mom mišljenju mogu biti svakom laiku dozvoljene.

Sjećam se iz svojih mladih dana na zapiske bizantinskog cara Konstantina Porphyrogeneta, koji je prije gotovo 1000 godina govorio o tomu, koliko je na moru jaka hrvatska država, te koliko ima brodova i mornara; sjećam se nadalje, kako je od pred 1000 godina gospodstvo nad Jadranskim morem bilo predmetom žestoke prepirke izmedju istočne i zapadne obale, ali se sjećam i toga: da doklegod je u našem narodu bilo pouzdanja u Boga, u dobre običaje i u slobodu, da su sami seljski uskoci, dakle samo jedna luka, bili dostatno jaki, da drže u škripcu sve one, koji su htjeli da zavladaju ovom obalom proti pravednosti i proti narodnosti tamošnjih stanovnika.

Ne ću podnipošto, da ovom prilikom davam kakvih ratobornih izjava. Mislim, da niti nijesam za to od Providnosti odredjen, da vodim rat, ili da se za nj Bog zna kako zagrijavam. Pače se držim toga mišljenja, što se moje malenkosti tiče i svih onih, koji sa mnom vode istu borbu u primorju, da bih u kratko vrijeme mogao pružiti dokaz, da mi zbilja želimo mir, i da smo za volju mira u stanju — naravno predpostavljajući, da će za naš narod doći bolja vremena — da doprinesemo velike, možda i prevelike žrtve. Ali, moja gospodo, to ipak ne opravdava, da se može da kaže, da se naša ratna mornarica mora da postavi u isključivo stanje defensive.

Polazeći sa ovog stanovišta, slobodan sam, da primjetim, da izgradnja našeg brodovlja trpi još uvjek na grieho prošlih vremena. Nomina sunt odiosa. Ne ću ih spominjati.

Mi ne bi smjeli, da se strašimo od bilo kakovih žrtava, da našu mornaricu postavimo u takovo stanje, e bi mogla podpuno riešiti svoju zadaću. Ova zadaća ne može absolutno da postoji izračunana isključivo na stanju defensive; brodovlje, koje ima zadaću obrane, mora da bude u stanju, da u slučaju potrebe predje u ofenzivu, inače je ono podpuno pogriešilo svoj cilj.

Što se tiče bojnih ladja, to su tek napravljene ladje od razreda nadvojvoda i još dvie, koje se nalaze u izgradnji, od 14.500 tona samo izmjena za starije ladje, premda se mora priznati, da se ovom izgradnjom postizava povišenje absolutne brojne vriednosti mornarice.

Ipak bi bilo vriedno, da se pomišlja da li je odgovaralo svrsi, kad se je prierečenoj izgradnji izabrao broj sadržaja tona od 14.509 tona, jer se u svim pomorskim državama od nekog značenja, ne izuzevši niti našeg susjeda, poknzuje nastojanje, da sagrade brodove od većeg sadržaja tona, po prilici od 18.000 do 20.000 tona. Mislim da je taman na to upozorio i gospodin kolega pl. Vuković.

Kad bih htio, da stogod rečem o stanju osobija, to bi dostajalo, da žalostne ustanovim činjenice, da to osobije zaostaje mnogo za onim, što bi bilo potrebno.

Naši izvan službe stojeći brodovi i torpiljače, što su bili izgradjeni skupim novcem, propadaju radi pomanjkanja na momčadi za njihovo uzdržavanje. Ovom bi se nepovoljnom stanju moglo možda doskočiti pomoću stalnog broja specijalno za ovu službu izvježbanih radnika i to barem 50 nekog stalnog stupnja.

Ne obazirajući se na to, svi ćemo morati nastojati, da se prilikom izčekivanog brzog uvedenja dvogodinje službe i sa tim spojene revizije obrambenog zakona, osjegura potrebi mornarice odgovarajući kontingenat novaka, koji bi bio neodvisan od kopnene vojske.

I ratna mornarica takodjer morala bi u svojoj organizaciji biti nešto samostalnije uredjena. Do sada mi se je pričinjalo — molim, da me se zlo ne shvati — odveć jakom dependencom ratnoga ministarstva. Njegova preuzvišenost gospodin zapovjednik mornarice ne bi smio da spadne na jednog odjelnog predstojnika.

S tim u savezu morala bi biti i transportna uprava te odio mobilizovanja za opremu Lloydovih parobroda tomu odgovarajući biti organiziranć. Takove stvari mogle bi kadkada prekasno doći.

Ne mogu dieliti mnienje, da se mora napustiti škola za pomorske aspirante, dapače bi ista morala biti reaktivirana.

Takodjer, kad bi u vojničkoj akademiji sva mjesta bila popunjena, meni se čini, da bi dobro bilo, kad bi mladim ljudima, koji su absolvirali srednje škole, bila pružena prilika reaktiviranjem škole za pomorske aspirante, da se posvete vojničkoj karieri kao časnici mornarice. To bi imalo nekakvo praktično značenje za Istru, Trst, hrvatsko primorje i Dalmaciju gdje su i onako srednje škole prenatrpane te iz kojih bi se mogli uzgojiti kao pomorski aspiranti oni abiturijenti, koji dobro poznaju hrvatski jezik, kojim pretežno mornarska momčad opći.

Ja ovo najtoplije preporučam, gospodinu zapovjedniku mornarice. Kao školski brodovi u luci „Pola" sada, ako se ne varam, služe, „Radetzky", i „Ferdinand" kao topnici „Gamma" za mino a „Alpha" kao torpiljarka.

Stavbeni odnošaji na ovim ladjama nisu baš povoljni, te je jedna remedura u tom pravcu neobhodno nužna.

Što se tiče brodova, koji se šalju za raznim misijama u inozemstvo, to se ne smije zaboraviti, da oni nemaju da nose pobjedonosnu zastavu bojne mornarice kroz široka mora, nego imaju da podignu ugled monarhije u drugih zemljama i kod drugih naroda.

Brodovi od „Leopardova" razreda nisu više za to, a ja sam radostan, da mogu konstatirati, da će se, kako čujem, kroz kratko vrieme u tomu pogledu dogoditi preokret. (Sliedi.)

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Pula 26. III. 1908.

Znamoniti je danas dan za občinu Pulu. U Kopru prihvaća sabor osnovu zakona za nove občinske izbore. U posebnim će knjižicama izaći podpun ovaj novi zakon a na sastancima koji će se zaredati

po cieloj občini raztumačeno će biti potanko narodu o stanju stvari. Birati će *pet* tiela. Prvo tielo (8 zastupnika i 4 zamjenika) biraju najveći plaćaoci. Drugo tielo (trgovačko) bira 10 zastupnika i 5 zamjenika.

Treće tielo (mali puk) birati će na dva načina 18 zastupnika i 7 zamjenika i to: grad i Latini od Galežana, Fažane i Šišana svi skupa 7 zastupnika i 3 zamjenika, a hrvatski puk Alture, Loborike, Montića, Kavrana, Ližnjana, Medulina, Pomera, Premanture, Peroja, Štinjana i skrajšćina birati će posebice svojih 6 zastupnika i 4 zamjenika.

Četvrto tielo (mornarica) biti će 10 zastupnika i 5 zamjenika. Te će birati sami činovnici od mornarice i od kopnene vojske.

Peto tielo birati će 2 zastupnika i 1 zamjenika i to grad i Latini jednoga, a hrvatska sela i skrajšćina od grada jednoga.

U petom će tielu imati pravo glasa svi koji su prešli 24 godinu i stanuju u Puli barem 3 godine.

Načelnika će potvrdjivati Kralj. Savjetnike ilili kunsiljere občinske birati će svako tielo za se, samo peto ne, jer ga je malo, a u trećem tielu oni od grada, i Latinska sela jednoga, a naši vanjski jednoga.

Preko 10.000 kruna neće se občina moći više založiti, ni zadužiti, ako ne potvrdi sabor naše zemlje i kralj.

Drugim zakonom odredjeno je, da občine Pula, Vodnjan i Bale padu pod državnu policiju, a bez svoga troška.

Narode pripravi se na izbore, dnevi kamore su izbrojeni.

Loši [illegible] kotar.

Talijanško divljaštvo u Cresu.

O neviđenom divljaštvu talijanskih ludaka u utorak u Cresu pišu nam od tamo još sliedeće:

Čovjek se mora snebivati, kad čita talijanske novine, a osobito trščanski „Il Piccolo", kako znadu izvraćati činjenice. Prvi put, kad je pisao o dogadjaju, što se je odigrao na mesopust u večer nije imao toliko draskosti, da očito brani „dične" občinske redare, ali sad je postao posve bezobrazan, te im već pjeva hvalospjeve.

Čast vam bezglavi ljudi, od vas se drugomu ne možemo nadat; još se ponosite vašom dvietisućljetnom kulturom. Branite redare, divite se njihovoj odvažnosti, imate i čemu! Da je ono dvieста ljudi samo dahnulo, oni bi već bili platili svojom glavom svoju drzovitost, ali ljudi su naši bili pri zdravoj pameti, te su znali, da će biti bolje, ako se uzdrže, dok mirne duše velimo, da su sto put gore ništice oni, koji se pričinjaju da nebi smutili vode, a druge tjeraju u ponor pomoću istinskih svojih plaćenika.

Svečano je bilo prod nekoliko mjeseca zabranjeno i bubnjem razglašeno svake vrsti pjevanja, demonstracije i sličnо. Čovjek bi se nadao, da će se ova zabrana obsluživati barem od onih, od kojih bi se u prvom redu imalo očekivati. No što ćete vidjeti! Iste večeri ovdašnji talijanski „Circolo" s načelnikom na čelu vraća se u grad s glazbom s izleta, gdje su bili nepozvani gosti počašćeni hrvatskim trobojnicama, a pogošćeni kamenjem — baklja ma i pjevanjem iredintističkih pjesama kao i one „del sì". To se zna, to nije bio nikakav izaziv, to je bezazleno, jer je na vladi talijanska klika. Dok Talijani pjevaju svakojake pjesme, kao i onu: „Con Garibaldi vogliam marciare, contro governo vogliam andare", dotle naravski straža ne čuje, ona se okreće, ne bi li možda čula gdje hrvatsko pjevanje, da iskali svoj bies na njih, te ih pozatvara. Mirne se ljude zatvara i lažno obtužuje, kako to svjedoče odluke c. kr. suda u Rovinju, gdje se proglašuju nevinima. To je zbilja svjetski unicum pristranosti! Pritužili su se oci obitelji, zabrinuti za svoju djecu, kapetanatu u Lošinju glede pristranosti policije u Cresu. No kapetanat se zadovoljava izvještajem načelnika, gdje se naravski sve ono što je u pritužbi, prikazuje lažnim.

Na političkoj i sudbenoj je oblasti red da željeznom rukom postupaju u Cresu inače ne jamčimo da se neće štogod teškoga dogoditi jer je gorka čaša prepuna.

Poštanski ured u Belom na Cresu.

Već davno su želili naši Beljanci da bi se u njihovom mjestu ustrojio poštanski ured. Ta njihova želja posve je opravdana, jedno radi odaljenosti od Cresa, a drugo radi sve to više rastajućega broja pošiljaka u Beli i iz njega. Kako doznajemo iz najpouzdanijeg izvora, ministarstvo trgovine je prošlih dana odobrilo da se u Belom na otoku Cresu ustroji poštanski ured. Mi se tomu radujemo zajedno sa Beljani, i njihovim gospodinom župnikom i županom, koji su za ustrojenje toga ureda molili. Zahvalni smo i ministarstvu trgovine i poštanskomu ravnatelju u Trstu, da su njihovu molbu uslišali.

Voloski kotar:

Veprinac, polovicom ožujka.

Rijetko se kada što čuje odavle, te sam nakanio, da vam se glasim danas. Žalosnu vam javljam vijest, da je u Veprincu blago u Gospodinu preminuo Josip Zigulić VI. školac sušačke gimnazije u dobi od 17 godine. Pokojnik bio domaći sin. Već od svog djetinstva pokazivao osobitu naklonost i [illegible] za učenjem, — tjelesno [illegible] bio slab — stoga odlučiše roditelji, da ga dadu na daljne nauke, nebi li tako jednog dana postao častan i koristan rodu i domu, jer veli se „na mladjima svijet ostaje" — od takvih očekuje domovina pomoćnicu ruku. U gimnaziji prolazio uvijek izvrsnim uspjehom, te je bio uzoran u naukama i ponašanju. Nije bio samo površan već je htio zaluziti u dublje proučavanje — stoga se već u početku nauka opažala njegova pronicavost duha. Bio je ljubezan sa svakim, koji je i jedan samo put s njime razgovarao sjegurno poželio je da bi se još s njime sastao, da se naužije njegovih riječi — ta kako i nebi — ta bio razborit mladić, radin i uzoran u svakom pogledu. Bio na radost i veselje roditeljem i braći, koji nijesu trošili ni truda ni troška, jer su vidjeli, da ne troše uzalud.

Negdje od Božića čutio se već slabim — mnogi mu savjetovali nek ostavi za neko vrijeme školu, dok se posvema ne oporavi, ali on oduševljen za nauke, nije se dao sklonuti govoreć: „Ta kako bi ja i na kratko vrijeme mogao ostaviti školu". I tako se jadan mučio do konca I. poljeća. Dne 30. siečnja dobili svjedodžbe. On veseo i zadovoljan sa svojom svjedodžbom otišao kući, da odalne od napornog rada te da se zajedno sa svojim dragim roditeljima razveseli.

Jedva došao kući već se čutio slabijim — sile ga stale ostavljati te na dan „Svećnice" legne u krevet iz koga se više ustao nije. U taj mjesec dana pretrpio strašne muke, osobito zadnje dane. Primio sv. sakramente i u petak 6 o. mj. ispustio svoju plemenitu dušu u očinskom domu. Kako je bio štovan i ljubljen vidi se iz samog sprovoda, koji je bio u nedjelju 8. o. mj. Već odmah za podne stao se narod skupljati, da izkaže zadnju počast blagom pokojniku. Bilo je tu naroda iz cijele Veprinačine te Rukavca i Opatije, da prebrojit ne bi mogao. Takvog se sprovoda ovdje nije vidjelo i ako je kiša cjeli dan lijevala. Na 3½ sata kreno žalobna povorka do crkve te na grobilje. Na grobu se dirljivim riječima oprostio s milim pokojnikom domaći župeupravitelj te u glavnim crtama crisao — želju i volju pokojkovu za naukom, te njegov uzoran život i značaj.

Kolika tuga — kolika žalost obuhvaća čovjeka — kad vidi mladića u najboljim godinama — u cvijetu mladosti, gdje vene, gdje ostavlja svoje žalosne roditelje i braću. Roditelji veselili se i radovali svome sinu, jer njim svojom uzornošću zasladjivao dane sturosti — a zada šalo oni, šale braća, žali cijela Veprinačina, jer ga ljubili i štovali, žali mora i domovina, — tužni istarski narod, jer bi mu bio danas — sutra na diku na korist. Mjesto hrvatskog naroda dičise s njime Svevišnji. Svršio je on svoj mukotrpni zemaljski život — nema ga više medju nama, preselio se u blaženu vječnost, ali spomen njegova ostat će nam mila i sveta. Moli se pred licem Svevišnjega za svoj narod, da mu sjanu ljepši dani budućnosti. — Počivaj u miru!

Porečki kotar:

Livade, dne 16/III 1908.

Dne 1/3 t. g. sabralo se medju rodoljubima u Livadama za pripomoć siromašnoj djeci, koja polaze „Družbinu" školu K 29·—.

Braća Matijašić darovaše na počast smrti njihovog oca Antuna Matijašić K 15·—. U kući gosp. Ivana Antonac krčmara u Livadama sabralo se K 5·—. U utorak, zadnji dan mesopusta, sabrali se naši mladići na plesu u selu Zubini K 5·—. Gosp. Filich Stix c. kr. šumar u Motovunu darovao K 8·—. Gosp. Antun Bazijak od „Šantola" Pazara darovao K 1·—. Prijatelj iz Zvoneći—Kastav, darovao K 10·—. Kod igre „tombole" uZubini K —·32. Ukupno K 78·32.

Svim plemenitim darovateljima i pomoćnicima naše siromašne mladeži bila ovdje izrečena najtoplija hvala.

Iz Ferenci kod Višnade.

Oprostite da vam nismo prije javili kako smo prosli toga pusta, uzrok tomu zakašnjenju jest što nismo odveć vjesti peru.

Dne 25. siečnja o. g. imali smo prvu malu veselicu jer na taj se je dan pokrila školska zgrada. Veselici prisustvovaše i gg. nadinžinir Dejak i školski nadzornik Bunc, koji na tri sata po podne pozdraviše svu braću i praćeni s našimi pozdravi otišli su kočijom k svojem stanu u Pazin, a mi ostali do kašnje dobe u večer pjevajuć i na koncu se u miru rastali.

Dne 16. i 23. veljače i 1. i 3. t. mj. držali smo ples. Vodje plesa bijahu gg.: Ivan Ferenac (Pupil), braća Stanko i Anton Beaković i Ivan Beaković (Stanišu). Ples se je držao na korist Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru, sakupilo se je čistoga novca 68 krunn i 20 para.

Dne 12 t. mj. ustanovili smo i ovdje podružnicu sv. Cirila i Metoda, te su bili izabrani u odbor:

Ravnatelj: Stanko Beaković, posjednik Staniši; tajnik: Mate Beaković, trgovac Ferenci; blagajnik: Mate Pilat, posjednik Lasići.

Odmah u početku upisalo se 92 člana. Sakupljen novac na plesu izručen je našoj Podružnici.

Ferenčani.

Koparski kotar:

Nova Družbina škola.

Dne 12. o. mj. slavilo se u Rakitovcu otvorenje nove Družbine škole. Narod je želio školu već više godina, ali ju je zalud iščekivao od pokrajinskih škol. oblasti. Obrati se za to našoj velezaslužnoj Družbi, koja mu je oto za najkraće vrijeme želji udovoljila.

Radosno su dočekala djeca Družbinu i svoju prvu učiteljicu gdjicu Ivku Jerbić koja je stigla nekoliko dana prije na željezničku postaju Rakitovac, te su je veselim pokličima pratila u najboljem redu i uz narodnu zastavu sve u selo Rakitovac. Kako su pa djeca željna nauke mogli se opaziti najviše pri upisivanju samom, kamo je dohrlilo staro i mlado. Tu je bilo vidjeti i odraslijih čak i od 15 god. koji su čekali te se željeli upisati, bude li mjesta za njih. Žalosno je bilo doneke djeti tako odrasla zapuštenu i nepismena djecu, al opet je radošću napunjivalo one njihovo živo pregnuće i čežnja za naukom.

Tom prilikom ne može da se izostavi kako nam mora biti svima na srcu naša Družba, kojima je stalo do sreće i napredka našeg neukog naroda, — te kake joj moraju biti zahvalni osobito oni koji od nje primaju svoje prve prosvetitelje.

Franina i Jurina.

Jur. Kume Frane počekajte malo ćemo zajedno pasat tamo do Čunskoga.

Fr. A od kuda reste kume?

Jur. Sen bil tamo do Martinšćice, znate sen imel malo posla, ma justo kada sen se na Vas kuntral ću Vam pokazat jeden list sen ga našel tamo po putu blizu Martinšćice.

Fr. A će od koga je?

Jur. Ma znate, da me je doboto sram pokazat ma ću pokazat svim neka bude sram onih naših poprdli kako se oni na školi nauče talijanski i još i aju kuraja govorit, da oni su talijani jer, da znaju govorit i pisat talijanski.

Fr. Dajte da vidim:

Chiunschi li 4. 3. 1908.

Caro Signore Sonapregar lo. Segeze Lavor Chevenirlo Anche Midella Unavolta fero a San Martin Atavorare Cu ondosilazeva la Chiessa di Son Niccolo alora fero assieme Col padre Lavoravino per martin echosivorio Andar Anche adesso Alovoraro Caro Martin Prego Di farmestopiazer Magari anche Subitto Magari Coltelegrama Sieme asaper Chonstima

Visaludo Mio Indirzo

G. A.

Muratore Chiunschi

Posto Lussinpiccollo.

Jur. Če Van se čini?

Fr. Če mi se čini, sramota je evo za svih nas, da svit zna, da imamo još ovakovih ljudi ki svoj jezik pod noge hitaju.

Jur. Hvala Bogu tako čakulajuć smo prišli evo va Čunski ma sutra me tuka poć na Vranu tamo će bit čagod čakul od volteljoni ako ča budem doznal ću Van ben povidat.

Razne viesti.

† Danilo Marjanović.

Iz Zagreba dolazi nam tužna viest, da je tamo preminuo naglom smrti dne 19 o. mj. naš zemljak Danilo Marjanović, pravnik, brat poznatog našeg književnika Milana M. i sin pok. Vinka Marjanovića, bivšeg občinskog tajnika u Pazinu i u Kastvu.

Vriednom mladiću bilo je tekar 19 godina a već se je bavio i književnošću. Prošle školske godine svršio je hrvatsku gimnaziju na Sušaku te je hotio k nama u državnu službu ali mu nehtjedoše oblasti priznati valjanost svjedočbe izpita zrelosti položenog *tobož u inozemstvu*.

Teško uviljenoj obitelji naše iskreno saučešće a mladom pokojniku vječni mir i pokoj!

Sazív sabora i car. vieća.

Sutra 27. t. mj. sazvani su zemaljski sabori Kranjsko, Moravsko i Predalbersko.

Kranjski je sabor sazvan da se konstituira i da izabere posebni odbor, koji

ostraditi novi izborni red za zemaljski sabor.

Državni zastupnik i dvorski savjetnik g. Fran Šukljе imenovan je zemaljskim poglavarom vojvodine Kranjske.

Carevinsko vieće sastat će se na 2. aprila.

U kratkom zasjedanju prije Uskrsa riešilo bi se pitanje o broju momčadi za vojsku i njekoji drugi predmeti manje važnosti. Zastedanje bit će radi toga kratko, da se uzmogne sazvati zemaljske sabore.

Zastupnici hrvatski, slovenski, talijanski, rusinski i rumunjski, 80 na broju, konstituirali su se u slavensko-romansku svezu u svrhu medjusobnog podpomaganja. Predsjednikom je izabran Antun vit. Vuković.

Zakonsku osnovu o izbornoj reformi za zemaljski sabor Istre kano i izborni pravilnik priobćiti ćemo u budućih brojevima u cielosti, na što upozorujemo već sada naše čitatelje, kojim preporučamo, da sačuvaju dotične brojeve našega lista.

C. kr. poštanskom ravnateljstvu.

Bilo bi vrieme, da štovano ravnateljstvo pošte i brzojava uvede malo reda u poštanskim uredima ovih strana.

Prije svega moramo se svi javno potužiti, što nema kod ureda činovnika okretnih u hrvatskom jeziku, što pribavlja velikih neugodnosti općinstvu, osobito pak onima, koji upotrebljuju telefon. — U uredima se zatim upotrebljuju većinom tiskanice u njemačkom i talijanskom jeziku, tako one u kojima se upisuju predaje novaca, kao što i poštanskih pošiljaka.

Telegrafske su bjelice isto tako dvojezične. Tablice nad pojedinim stolovima u uredu isto tako su dvojezične, a gdje je treći jezik, kojim govori veći dio naroda? Naši seljaci i priprosti puk ne mari zato, ali takvim postupkom je naše narodno čuvstvo uvriedjeno, pa molimo c. kr. poštansko ravnateljstvo u Trstu, neka izdade shodne naredbe, kojima će ove negodnosti odstraniti.

Na našim je pak ljudima, da se kod svih javnih ureda, osobito pak državnih svojim jezikom služe, da traže poštovanje hrvatskoga jezika.

Kad kupujete dopisnice ili druge poštanske tiskanice pitajte hrvatski što želite, pak pogledajte, da li ima na njima i hrvatski nadpis. Ako nije na njima i hrvatski nadpis, a vi ih povratite i zahtievajte one, na kojima i hrvatski piše — pak ćete ih dobiti, jer bi svaki ured morao biti opskrbljen trojezičnim tiskanicama.

Osim toga važnijega, ima osobito kod lovranskoga poštanskog ureda mnogih nedostataka, na koje će dobro biti upozoriti slavno c. kr. pošt. ravnateljstvo, ne bi li ih što prije uklonilo.

Prostorije, u kojima se nalazi poštanski ured slabo odgovaraju svrsi, jer su premalene. Činovnika imade malo (3 — tri), a osobito pak listonoša. Veliko je čudo, što pismonoše mogu pravodobno raspačati pisma i novine, samo se nezna, kako će to biti do mjeseca dana, kad bude više stranaca. Lovran se u malo godina vrlo povećao i raširio, a imade u svemu dva raznosača pisama, jednoga za brzojave i jednoga za poštanske tovare. — Taj je broj malen, pa se na taj način prije svega njih opterećuje, a zatim općinstvo uskraćuje, jer kasno dobiva poštu.

Poštanske su škrinjice tako malene, da ni malo ne odgovaraju potrebi. Ne treba mnogo pisama, pa su škrinjice pune. Kao da se već nisu mogle nadomjestiti s većima, na primjer onakvima, kakove su u Opatiji, što će se i tako morati domalo učiniti.

Napokon vriedno je potužiti se i na to, što vrlo često dobar dio pošte ostaje više od po dana u Opatiji. To se događja osobito često onoj pošti, koja dodje u 11 i po sati u Matuljima s vlakom iz Trsta.

Trebalo bi i to urediti, a red je na c. kr. pošt. ravnateljstvu, u Trstu, da sve to izvidi i izdade shodne naredbe, da bude občinstvo u dvadesetom vieku boljom i brzom poštom posluženo, nego li je poslušno ono občinstvo koje stanuje u Lovranu.

Za sada toliko, občenite naravi, ne spominjujuć osoba, a do vremena, bude li trebalo, izaći ćemo van i s imenima, ne bi li se uklonilo ono, što nije zdravo.

Lovranac.

Ravnateljstvo družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru primilo je nadalje sljedeće prinose:

Uredničtvo „Tjednika" u Bjelovaru K 10·22. Družbina podružnica u Jelsi K 57·70. Gosp. Matko Črnjeka sabrao na Valentinjevo kod v. gosp. Pilata župeupr. u Draguću K 5·40. Gosp. Benigar Ivan prof. u Zagrebu šalje sakupljenih po djacima IV. a. razr. gorjogradske gimnazije u mjesto vijenca na odar gdje. supruge prof. P. Ečimovića K 15·88. Gosp I. Sinčić predao je darovanih po „Udrugi sv. Mihovila" Rubesi K 20·04. Dr. Stanger načelnik predao je sakupljenih kod banketa priredjenog dne 27. 11. o. g. u proslavu otvorenja općinskoga doma u Volovskom K 102·60. Družbina podružnica u Mošćenicah K 51·47. Družbina podružnica Starigrad u Dalmaciji K 194·—. Gosp. Gjuro Švear učitelj u Velikom Lošinju šalje sakupljenih na predlog g. Brillia ljekarnika u Litiji na prijat. zabavi K 48·51. Gdjica Danica Sačer u Karlovcu šalje sabranih u veselom društvu kod „mamice" K 6·—. Tiskara Tomičić i dr. u mjesto vijenca na odar ortaka g. Ivana Tomašića K 50·—. Na predlog Makuca Antuna sabrano je u krčmi Andretić u Ičići na pokladni utorak K 16·—. Družbina podružnik u Roču K 93·06. „Istarska Vila" i „Čitaonica" u Kastvu čist prihod zabave priredjene dne 1. ožujka 1908 K 304·—. Gosp. Dukić F. u mjesto ulaznine za družbin ples u Opatiji K 10·—. Gosp. Rabar Ivan prof. u Osieku šalje sakupij. u „Razgovoru" K 20·—. Gosp. Stanger Inocent izručа ulazninu na družbin ples u Opatiji K 10. Klub „XIII" u Voloskom prvi obrok utemeljiteljne svote K 100. Dr. Konrad Janežić u Voloskom K 6·—. Gosp. Stasić Josip iz Sušaka sabranih prigodom čestitanja nove godine daljnjih K 29·80. Gdjica Ema Wakonigg učiteljica izručа K 10 sabranih u Vilja Mekin u Opatiji. U gostioni Minak u Iki sabrano u veselom društvu na predlog g. Konzilije iz Opatije K 20·54. Općinsko glavarstvo u Kastvu u spomen dr. Marijana Derenčina što je na kastavskom taboru dne 21. svibnja dne 21. svibnja g. 1871. govorio na probudjenje našeg naroda u Istri K 25·—.

Nadalje primilo je Ravnateljstvo potpore općinskih poglavarstva te novčanih zavoda:

Općinsko glavarstvo Dubrovnik K 100. Opć. poglavar. Stenjevac K 5·—. Opć. poglavarstvo Klinčaselo K 10·—. Opć. poglavarstvo Modruš K 10·—. Općinsko glavarstvo Jelsa K 50·—. Opć. poglavarstvo Riečica K 10·—. Dionička štedionica u Križevcih K 50·—.

Živjeli darovatelji! Naprijed za družbu.

Narodni darovi.

Gospodin Stjepan Legović p. Stjepana iz Sv. Ivana od Šterne sabrao je i nama poslao 31 K za Družbu sv. Ćirila i Metoda u rodoljubnom društvu u svojoj kući a k tomu je darovao jedan narodnjak iz Višnjanštine 6 K. Živili darovatelji i Bog im platio.

Gosp. Ivan Brmbolić opć. tajnik u Buzetu šalje K 1·60 za „Družbu", koja je svota bila prieporna prigodom igre.

Školski praznici.

Ministar bogoštovja i nastave dr. Marchet izdao je naredbu, da se školska godina 1907.—1908. za sve srednje škole, učiteljišća, obrtne, trgovačke i nautičke škole i na ovim sličnih školskih zavodih, na kojih se redovito svršava dne 15. julija zaključi u subotu dne 4. julija, ako ti zavodi nemaju praznika, prouzročenih zbog ljetne vručine.

Zotti ne šalje novaca.

U „Hrvatskim novinama" iz Virja od 19. III. 1908. čitamo:

„Već nam se je do dvadesetak žitelja iz naše okolice potužilo, da su im njihovi članovi obitelji iz Amerike posredovanjem bankovne kuće Zottijeve poslali novac još pred više mjeseci, no do danas nisu tih novaca dobili. Mnogi su poslali novac još prije šest mjeseci, došli već davno kući, ali novaca još niti danas nema. Tako je jedan žitelj iz Svete Ane poslao 2000 K, ali ih još niti danas nije dobio, a neki Moholjančan poslao je prije šest mjeseci 1000 K, ali i taj novac niti danas stigao nije. Treba, dakle, da se narod Zottijeve kuće čuva".

† Talijanski pisac Edmondo de Amicis.

Iz Bordighere javiše, da je noću 11. ovoga mjeseca umro Edmondo de Amicis u 62. godini. Amicis je bio markantna ličnost na polju italske moderne literature. Rodio se 21. listopada 1846. u Oneglji. U Modeni svrši vojničku školu a 1865. postane poručnikom. Godine 1866. bio je u bitci kod Custozze, a iste godine izadje i njegovi literalni prvijenci. Izdao je pjesme „Italija i Poljska" i postane vojničkim literatom. U Fiorenci uredjivao je časopis „Italia Militare", gdje se oštro zauzeo za prilike i nestašice u italskoj vojsci, u čemu je i uspio, jer su doskora provedene mnoge reforme u čitavom vojništvu.

Na književnom polju bio je vrlo obljubljen zbog svojih novela, koje su se rado i prevodile, a mnogo se čita i njegova šaljiva i ljupka knjižica „Gli amici" (medju prijateljima), a nada sve „Cuore" (Srce). Posljednje dijelce kritiziraše tako povoljno, da ga stavise uz bok Manzonijevim „Zaručnicima", a doživilo je oko 400 izdanja. Vrlo su mu lijepi opisi i putopisne crtice — de Amicis vrlo je mnogo putovao bio je čak u Africi i Americi. U starosti počeo je pisati mnoge političke crtice, a pisao je u duhu socijal-demokratu. U svojoj „Nuova Antologia" iznaša lijepo uspomene iz mladih dana. Jedno od zadnjih Amicisovih djela je knjiga „L'idioma Gentile" izdana 1905., u kojoj vehću svoj malerinji jezik. Veber i Fran Kusević prevedoše nekoje od njegovih spisa.

Vojnička izložba u Beču.

Kako smo doznali biti će u Beču od mjeseca aprila do junija 1909. za uspomenu 100 godišnjeg povratka dana pobjede kod Asperna 1809., velika vojničko-povjestnička izložba pod naslovom: „Nadvojvoda Dragutin (Karl) i njegovo doba".

Pokroviteljstvo nad izložbom preuzeo je nećak nadvojvode Dragutina, nadvojvoda Miroslav (Friedrich).

Sprema se po mogućnosti prikazati podpunu sliku razvitka naše vojske od god. 1770.—1847.

Ne samo, da će se na izložbom opreme, oružje, slikah i sličnogo, vojsku u svojoj cielosti u obzir uzeti, nego osobito takodjer one osobe, koje su u bojevima onog doba ma bilo u kojem svojstvu sudjelovale. — Naravno, na prvom mjestu osobno nadvojvoda Dragutin, kao i sav kraljevski dom. — Nadalje biti će u sakupljenim uspomena zastupani vojskovodje častnici kao i ostali vojnici svih časti onog doba.

Osobitu se imade pozornost svratiti vojničkim slikam, kipovima i inim prikazama na predmetima svakdanje uporabe kao: zdjelicama, tanjurima, kutijama, lepezama itd.

Pripravljajući odbor razašilja poziv, u kojima se svi slojevi pučanstva pozivlju, da na tome poduzeću sudjeluju sa izložbom posjedujućih predmeta i inih obiteljskih uspomenah. I najmanja uspomena biti će primljena, ako bude u okvir izložbe pristajala.

Na molbu odbora upravljamo na naše čitatelje molbu, da ovo domoljubno poduzeće sa mnogobrojnim sudjelovanjem podupru.

Sve upite imadu se poslati na naslov: k. u. k. Heeresmuseum in Wien X/2, — gdje se i dalnja razjašnjenja dobiju.

Dr. A. Trešić-Pavičić: „Preko Atlantika do Pacifika". U korist družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru. Malo ima hrvatskih knjiga, koje bi se čitalu tolikim zanimanjem, kao što se čita ova prekrasna Trešićeva radnja. Knjiga „Preko Atlantika do Pacifika" napisana je s velikim spremom i dubokim razumjevanjem. U njoj se crta život Hrvata u Sjev. Americi s mnogo srdčnosti i topline, ali i sasvim istinito i iskreno. To je djelo jedino svoje vrsti u našoj literaturi. Ono je vrlo poučno i vrlo nužno za poznavanje prilika Hrvata u Sj. Americi, a pisano je sjajno, tako da se čita kao najljepša pripovijest. Obzirom na ljepotu i važnost te knjige, nagradila ju je „Dalmatinska Matica". Ne bi smjelo biti hrvatske kuće bez napomenute knjige. Da se pak svakome omogući nabaviti ju, g. Škakac, koji je knjigu izdao o svom trošku dogovorio se s ravnateljstvom družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru, da će dosadašnju cienu od 6 kruna obaliti na same 2 krune, od kojih će njemu pripasti i dva a družbi takodjer jedna kruna.

Tko želi imati to prelјepo Trešićevo djelo, neka pošalje družbinom ravnateljstvu u Volosko 2 K i 20 filira za poštarinu. Napred za družbu!

Osam savjeta novinarskim dopisnikom:

1. Budi iskren i pravedoljubiv. Izbjegavaj svaku pretjeranost činjenica, koje bi mogle biti povodom naknadnim neugodnim izpravcima ili sudbenim progonima.

2. Ne ozlovoljuj uredniku neumjestnim primjedbama, već se sjeti, da je pristojnost i umjerenost jedna od najglavnijih kreposti, koja treba da resi jednoga dopisnika ako hoće, da mu dopisi budu od uspjeha.

3. Kada piše, ne zaboravi nikada, da interpunkcije na pravo mjesto staviš, jer time olakšaćeš posao i redaktoru i slagaru. Prvoga riješuvaš time neugodne dužnosti, da tvoj dopis čita od rieči do rieči, dočim ćeš potonjemu prištediti neugodnu korekturu umetavanjem naknadne interpunkcije.

4. Ne zaboravi, da je takodjer dužnost svakoga dopisnika, da u redakciju šalje čitljiv i uredan rukopis; jer zapamti da rukopis, koji je nečitljiv, a k tome još i korekturom i umetanjem izšaran, slagaru vrlo otegočuje radnju.

5. Specijalno pak pazi, da imena i prezimena osoba, imena mjesta i gradova, citate u stranim jezicima, narječima itd. osobito čitljivo izpišeš, jer ne smije se zahoraviti, da nisu uredniku, a još manje slagaru svih ljudi imena itd. poznata, da ih uzmogne odgonetati.

6. Zapamti, da rukopis u nikojem slučaju ne smije biti olovkom, ili drugim čim, izim tintom pisan.

7. Nemoj štediti s papirom, već piši redke dostu raznaknuto, da tako svoje eventualne primjedbe, a u drugu ruku, da slagaru na stroju u brzom čitanju ne sprječavaš.

8. Ne zaboravi takodjer nikada i to, da je staro pravilo, da se pisma numerirana novinama samo na jednoj strani papira izpišu, jer i to imade svoju svrhu a to jest, da se razpoloživost rukopisa u slučaju potrebe bez zapreke može obaviti.

Listnica uredničtva.

Gosp. Anton Perišić La Grange, Ills. Pošaljeni iznos od K 8·10 dne 4. 1. t. g. preko Zottieve banke nijesmo još primili a valjda niti nećemo. Upozorujemo Vas na vjest „Zotti ne šalje novaca".

Javna zahvala.

Podpisani najsrdačnije se zahvaljuje svim prijateljem i znancem, koji se sjetiše — bilo pismeno bilo ustmeno, — mojeg

Imendana i prvo još izabranja župnikom Lanišćim, te mi tom prigodom zaželiše svako dobro. Budući nije meni moguće, zbog obilnog posla, da se poje imcem pismeno zahvalim na tolikim dobrosrdačnim izrazima, činim to ovim putem javno i u to ime šiljem putem Uprave „Naše Sloge" za Družbu sv. Cirila i Metoda K 4, za Djačko pripomoćno društvo u Pazinu K 4, za Bratovštinu hrvatski ljudi u Istri K 2. Ukupno K 10.

Josip Vrbka,
župnik.

Priposlano.*)

Ivanu Tomi Galzigni
občinskomu tajniku i agentu „ungaro-croate"
u
Rabu.

Vaš pamflekt proti mojoj osobi, dao ste štampati u „Riečki Novi List" u broju 56 od 5. ožujka t. g., akoprem smo polemiku vodili u naših pokrajinskih listovih. Moram zaključiti, da onaj Vaš izliev strasti ili nisu htjeli uvrstiti u svoje stupce naši listovi, ili ste se bojao naše porote, pa ste se utekno na Rieku; jer ste u svojoj nečistoj duši znao, da Vas ja ne ću poći tužiti pred Budim peštansku porotu. Upravo radi ovoga ne bih se niti obazreo na Vas pamflekt, ali moram radi javnosti. Osuda c. kr. kotarskoga suda u Rabu posl. broj U 3/8 od 5. veljače 1908. bila je još „sub iudice", kad ste ju Vi citirao u „R. N. L.". Danas pak ta osuda glasi: „C. k. okružni sud u Zadru dne 13. ožujka 1908. posl. broj Bl IV 112/8.

Iza kako se je ovaj sudbeni dvor uvjerio da je današnji obtuženik Petar Zahija, nadžupnik u Rabu, dokazao na temelju više svjedočanstva, da je današnji tužitelj Ivan Toma Galzigna, občinski tajnik u Rabu, agitirao za Dr. Alačevića tim, što je narodu govorio, da je Alačević kandidat zemaljskoga odbora, i da ako Dr. Alačević bude izabran zastupnikom, da će se narodu podijeliti občinski pašnjaci, s toga nakon provedene rasprave riješava se obtuženik Petar Zahija od obtužbe, dočim se tužiselj Ivan Toma Galzigna osuđuje na pravničke troškove". — Proti ovoj osudi ne ima više utoka.

Sadržaj druge tužbe, koju ste bio podignuo proti meni kod c. k. kotarskoga suda u Rabu posl. broj U 45/07 zlobno ste zašutio, stoga ću ga navesti ja: Jedne nedjelje nespomenuv po imenu nikoga medju inim sam rekao u propovjedi sliedeće: „proti popovima su oni, koji ne polaze crkvu, koji ne pohadjaju sv. misu, koji ne primaju sv. sakramenata, koji zanemaruju vlastite žene i zavadjaju druge djevojke". Rekao sam ovo iz uzroka, što je njeka protuha uspaljivala narod proti svećenstvu radi toga, što su se dolazili mnogi roditelji i jedna gospodja tužiti u župni ured zbog njeke mjestne moralne propalice. Vi jedini ste me zbog gornjih riječi tužio na sud; jer da su se na Vas protezale. Ja sam imao dokaz istine po § 487. k. z., koji § kaže: Ako se je osvada dogodila javno, obtuženik mora dokazati istinitost svojih riječi. Na dan rasprave Vi se niste prikazao na sud, i tako ja nisam imao prilike posluziti se pravom, koje mi je davao § 487. k. z., te sam bio odpušten slobodan.

Moje moralno ponašanje ne trebam braniti. Tko je uzljed Vašega pamflekta o njemu posumnjao, taj neka se dodje osvjedočiti u Rab.

S klevetnici pako posla imati ne ću, niti ću se više obazirati na njihove osvade, te ovim zaključujem s Vami u javnosti. Navalio ste na moje moralno poštenje poput zločinca iz Abruzza sakrivajuć se, da Vas ne mogu proganiti, stoga, ako mislite, da još nisto moralna propalica, kojoj nije ništa sveto, i ako čutite još samo ikoliko poštenja u sebi, sporučite mi na otvorenoj preporučenoj sa retur recepisom dopisnici sa potpunim Vašim potpisom riječi, kojima ste dao takav smisao u Vašem pamfiektu, da su mogli čitatelji sumnjati o mojem moralnom življenju, ali ne onako nepošteno, sumnjičavo i zakučićasto, već sasvim jasno i otvoreno, ta i onako će Vam biti na uslugu § 487. k. z. Učinjeni potrošak za dopisnicu, ću Vam naknadno isplatiti, i ako to ne učinim, tada me slobodno u javnosti obruzite onim, čim se Vi do sada možete ponositi, a ja ću na to šutiti.

U Rabu, dne 18. ožujka 1908.

Petar Zahija
nadžupnik.

*) Za članke pod ovim naslovom uredničtvo ne preuzimlje nikakve odgovornosti.

Narodnom občinstvu preporuča svoju bogato snabdjevenu robnu trgovinu

Marko Zović
krojački majstor
PAZIN — Narodni dom.
Naručbe obavlja brzo i točno uz umjerene cijene.

Prodaja siena.
Prodajemo na veliko suho i zdravo prešano sieno.
Pobliže obavjesti daje:
Hrv. poljodjelska banka,
dioničarsko društvo
Zagreb, Preradovićeva ulica br. 5.

Želudčane kapljice
prije zvane i poznate pod imenom
Markove kapljice
sredstvo proti slabosti želudca, imenito proti pomanikanju teka za jelo, proti grizu i grčevima u želudcu i trbuhu, proti nadutosti od vjetrova. Poslije teškog mastnog ili preobilnog jela podupiru naravnu probavu. 1 tucet 4 K, 5 tuceta 17 K, 10 tuceta 32 K, franko postavljeno na svaku poštu.

Molim izvolite mi poslati još 12 bočica želudčanih kapljica jer mi nužno trebaju pošto na meni upravo čudotvore. Božo Pazić, Kaštel-stari.

Molim pošaljite mi jedan tucet kapljica pošto pošto sam uvjeren već kod prijašnih naručba da djeluju izvrstno, te ću svako u zgodom ista mojim prijateljima preporučiti. — Ovakovih dopisa, koje ne mogu ave ovdje navesti imadem još mnogo, te stoje svakome na uvid.

Ove kapljice pripravlja samo Gradska ljekarna u Zagrebu, pak zato treba kod naručbe pisati točno na adresu:

Gradska ljekarna Zagreb,
poleg trga sv. Marka 20.

Prva slavenska tvornica ura za tornjeve
Franjo Moravus,
BRNO. Nova ulica 25. MORAVSKA.

tvori i razašilje
ure za crkvene zvonike, dvorce, škole, tvornice, --vlećnice, ljetnikovce, samo u izvrstnoj izradbi vrlo jeftino.
Čuvene nadzorne ure.
Cjenici šalju se na zahtjev badava.
Najviše odlikovanje za izvrstne proizvode.
IZVOZ.

U interesu vinogradara!

Upozoruje se gospodarske zadruge, posjednike i trgovce da je glavno skladište za prodaju u Primorju poznatog

Sumpora specijaliteta Albani kod Pesaro
vlastničtvo
Sumpornih ruda Trezza-Albani-Romagna
povjereno isključivo tvrdki
Paolo Rocco e Nipoti Trst i Rovinj

Za cjene i obavjesti obratiti se jedino navedenoj tvrdci ili njezinim opunovlaštenicima u Poreču gospodinu Egidio Rocco, a u Rovinju gospodinu Antonio Biondi.

Dvostruki elektro-magnetički
KRIŽ ili ZVIEZDA
R. B. broj 86967.
Telefon br. 45—22.

jest elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod sloga, reume, astme (teškog disanja), nespavanja, zujenja u uhu, neuralgije, glavobolje (migrene) kucanja srdca, zubobolje, muževne slabosti, studeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), mokrenja postelje, nujnosti, nesvjestice, nagluhosti, drhtanja na tielu, influence okopčane sa bolešću hrbta, bliedila (malokrvnosti), želudačnih grčeva, beztelesnosti, tvrdoće, gnusokrvnosti, svih udnih grčeva, kopeukondrije, tjelesnih grčeva, hemorrhoida, kao i kod svekolike slabosti itd. služi kao nenadkriljivo sredstvo, pošto elektro-magnetička struja cielim čovječnim tielom djeluje, čime se rečene bolesti u najkraćem vremenu izliječe.

Poznato je, da liečnici kod navedenih bolesti viekratno elektrizovanje tiela upotrebljuju, ali ipak na taj način, da jaka struja samo prolazno i povremenom kroz tielo prolazi, dočim naprotiv tomu struja elektro-magnetičnog križa ili zviezde R. B. br. 86967, kako je jur rečeno, umjerenim načinom neprekidno na tielo djeluje, što svakako bržem zliečenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 godina stare bolesti izliečene su sa mojim strojem posve! Od izliečenih sa mojim strojem R. B. broj 86967 izražene zahvale kao i od odličnijih slojeva izdane svjedočbe i priznanice iz svih strana svieta pohranjene su u mojoj pismohrani, gdje stoje svakomu u svako doba na uvid. GDJE NIJEDAN LIEK NIJE POMOGAO, MOLIM POKUŠATI MOJ STROJ, jer je to sigurno sredstvo proti gore navedenim bolestima, a onaj bolestnik, koji po mojem stroju nebi bio izliečen najdulje u roku od 45 dana, dobiva novac natrag.

Upozornjem osobito p. n. občinstvo na to, da se moj stroj ne smije zamjenjivati sa Voltinim, koji je poradi svoga neuspjeha zabranjen u Njemačkoj, kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj dvostruki elektro-magnetički križ ili zviezda R. B. br. 86967 osobito se hvali i uživa vanrednu štopadnost poradi svoje izvrstne ljekovitosti.

MALI STROJ STOJI 6 K. Rabiti ga mogu samo djeca i jako slabe gospodje.

VELIKI STROJ STOJI 8 K. Rabi se kod ostarjelih 20-godišnjih, kroničnih bolestih.

Dopisivanje i naručbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Pouzećem ili ako se novac unapred pošalje, razašilje glavna prodavaona za tu i inozemstvo.

ALBERT MÜLLER,
Budimpešta, V/41. Kotar,
Vadasz-ulica br. 34.

Utemeljena god. 1894. **NARODNA TISKARA** Utemeljena god. 1894.
LAGINJA i dr. Pula, via Giulia, 1.
Preporuča sl. općinstvu svoju
tiskaru, knjigovežnicu, papirnicu i tvornicu pečata.

U papirnici mogu se dobiti slijedeći:

Molitvenici:
Utjeha starosti. Čvrsto uvezan. Tiskan velikim slovima, po K 1·60, 1·80 i 2·50.
Isus prijatelj djece. Čvrsto i lieno uvezan, po K —·60, —·70, —·75, —·80, —·90 i 1·—.
Andjeo čuvar. Molitvenik za djecu, po K —·40, —·50, —·60, —·70 i —·90.
Sv. Anton Paduanski i njegovo štovanje. Elegantno uvezan po K 1·60 i 1·80.
Vrtić Gospodnji. Uvezan u kožu, po K 3·—.
Hljeb nebeski. Uvezan u baršunastu crnu kožu sa zlatorezom po K 3·80.
Slava Bogu a mir ljudem. Uvezan u finu kožu po K 4·—.
Vijenac bogoljubnosti. Uvezan u fine tvrde korice po K 2·40 i 4·—.
Pomolimo se. Uvezan u veoma finu kožu. po K 7·60.
Pobožni učenik. Uvezan u mehku crnu kožu po K 1·80.
Pobožni mornar. Uvezan u tvrde korice po K —·80.

Našom nakladom izašle su slijedeće knjige:
Ob uljudnom i pristojnom ponašanju po K —·40.
Putovanje N. V. B. „Marije Terezije" na Male Antile i Kubu. Pjesma, K —·40.
Rat u Kini. Pjesma, K —·40.
Brzi računar ili pregledna knjižica za proračunanje dnevnice, K —·80.
Knjižica nedjelne naučnice (u hrvatskom, njemačkom ili talijanskom jeziku) K —·60.
Komisionalne knjižice, K —·80.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½%
čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 1000 K bez prodhodnog odkaza, a iznose od 1000 K
ako se nije kod uloženja zuzlasno ustanovio veći ili manji rok na odkaz, na odkaz od 8 dana.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice
i sudužnice na garancija.

Urodovni sati svaki dan od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati poslie podne; u nedjelju i blagdane zatvoreno.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u viale Carrara vlastita kuća (Narodni Dom) prvi pod desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Broj 14. Pula, u četvrtak dne 2. aprila 1908. God. XII.

Oglasi, priposlani članci, čestitanje i radnje se naplaćuju po obično cienike ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, ugovore itd. šalju se naputnicom ili poleđinom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošta predbrojnika.

Tko list ne vrćene ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izrazu napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom raste malo stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom, stoji 10 K u obće, 8 K za seljake, na godinu ili K. 5·— odn. K. 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i stuluje se u Puli.

Pojedini broj stoji 20 h., zaostali 30 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Kakulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Istarski sabor.

U Kopru dne 25. 3. 1908.

XVII. sjednica.

Prisutni: dr. Rizzi, Fabiani, 26 zastupnika, namjestnik (galerija vrlo dobro posjećena).

Predsjednik otvara sjednicu u 10·10.

Poslovni čita zapisnik posljednje sjednice. Prima se bez prigovora.

Predsjednik priobćuje: a) izborni red za Pulu, b) zakonsku osnovu o podržavljenju mjestnog redarstva.

Stigle su neke molbe.

Rasprava o izbornom redu sa občinu Pula.

Izvješćuje Cleva. Preporuča vladinu zakonsku osnovu uz neke promjene posebnog odbora. Obrazlaze osobito, zašto je izlišna potvrda izbora podnačelnika.

Isti izvješćuje ujedno o zakonskoj osnovi za podržavljenje mjestnog redarstva.

Predsjednik pita, da li se ima posebice ili skupno razpravljati odnosne osnove. Rieč ima namjestnik Hohenlohe (čita): Vlada je morala nastojati, da se uvedu normalni odnošaji u Puli. Glede redarstva moralo se je dati mornarici neki utjecaj. Preporuča, da se u vladine osnove ne uvadjaju velike promjene. Vlada se ne pridružuje promjeni glede carske potvrde puljskog podnačelnika.

Tim je obća razprava dovršena. Prelazi se na posebnu razpravu. Primljeni su bez razprave paragrafi 1 do 26 prema predlozima posebnog odbora.

Razvila se razprava o § 27, koji radi o svoti, koja ne treba vladine potvrde. Zast. Vareton predlaže, da se ta svota povisi na 50.000 i obrazlaže svoj predlog.

Namjestnik preporuča, da se prihvati svota koja je u vladinoj osnovi naznačena, naime 10.000 K.

Laginja kaže hrvatski, da će kao član komisije glasovati lealno za predlog komisije. Talijanski zagovara da se traži 20—30.000 K.

Razvila se daljna debata, u kojoj su učestvovali Bubba, Vareton, dr. D. Trinajstić, Chersich, dok se konačno nije primio § 27 sa svotom od 30.000 K. — Ostali se paragrafi primaju bez razprave, i tim je zakon primljen i u drugom čitanju.

Cleva predlaže, da se predje i na III. čitanje. Prima se zakon i u III. čitanju.

Isto tako prihvaćena je u sva tri čitanja osnova o podržavljenju mjestnog redarstva.

Pošumljenje Istre.

Prelazi se po tom na IV. točku dnevnog reda: takonska osnova o pošumljenju Istre.

Izvješće Davanzo. Prihvaćaju se promjene, koje je vlada predložila zakonskoj osnovi odobrenoj od sabora u zadnjem zasjedanju.

Podpora za obrtnu izložbu.

Prisj. Tomasi predlaže prečno u ime izv. odbora, da bude doznačen prinos od 5000 K za nakanjenu prvu istarsku obrtnu izložbu, time da jednaki iznos bude osiguran sa strane vlade i trg. obrt. komore. Primljeno je.

Popust na željeznicah za uvoz vina.

Prihvaća se takodjer Tomasin zaključak, kojim se poziva vlada da uvede tarifalne polakšice za 50 po sto za prevoz istarskih vina na željeznicah.

Interpelacije:

Zast. Andrijčić sa drugovi interpelira vladu radi poznatih dogodjaja u Cresu i zbog zatezanja sa občinskimi izbori tamo.

Zast. Mianich interpelira vladu radi nasilnog postupanja oružnika u poreč. polit. kotaru.

Zaključni govori.

Zemaljski kapetan Rizzi spominje u svom govoru dovršetak ovog zasjedanja koje je odpočelo konstituirajućom sjednicom dne 21. junija 1902. Ovo je zasjedanje donielo plodova pokrajini, kojima sabor može biti zadovoljan. Stanje pokrajinskih financija je takovo, da bi nam ga mnoge zemlje zavidile. Uzaludno je ostalo do sada očekivanje vladine podpore, te su mnoge grane ostale zapuštene, ali ipak dovršena su važna djela i ustrojile se ustanove visoke socijalne i humanitarne vriednosti. Zahvaljuje za to u prvom redu one čimbenike na eksekutivnoj vlasti, koje za to prva zasluga ide. Spominje zatim sporazum polučen u ovom zasjedanju. Bio bi — veli — neoprostiv popust, kad u ovom svečanom času ne bi iztaknuo preveliku važnost sporazuma, koji ste vi utanačili, uzajamnim žrtvovanjem realnih i očekujućih probiti, potaknuti samo ljubavlju naroda i zemlje, odlučivši utišati osjećaj kad ovaj nalaže previše borbe žrtava i šteta, u nakani, da možete dati vaše energije, uzdržav netaknutim ipak vaše ideale, za druge manje oslabljujuće a koristnije borbe — borbe, da se svlada apatija i zapreke, koje se protive poboljšanju narodnih, socijalnih i ekonomskih prilika stanovnika ove pokrajine, borbe, da se što prije napreduje na putu uljudnosti i prosvjete. Nada se, da ovo neće biti jedini korak k narodnom umirenju. Inače bi ostale razočarane nade svih onih — veli — koji kao ja iskreno žele novo doba mira, ne onog mira koji oslabljuje i ubija ideale, nego koji dozvoljava boriti se na drugi način za postignuti ih. — Oprašta se konačno srdačno sa zastupnicima, zahvaljujo se vladi i njezinim predstavnicima i uz obične formalnosti zaključuje zasjedanje.

Namjestnik knez Hohenlohe čita talijanski pak hrvatski ovaj govor:

Visoki sabore!

Neka mi bude dozvoljeno na koncu ovog kratkog ali prevažnog zasjedanja nekoliko rieči u ime vlade, da ovom prigodom izrazim radost, te je uspjelo u dobrom sporazumu obiju stranaka izvršiti djelo, koje ima biti i koje će doista biti podlogom blagoslovljenom miru u cielo pokrajini.

Gospodo, u prvom redu za većinu visoko poštovani gospodin zemaljski kapetan Dr. Rizzi, za manjinu gospodin Dr. Laginja, koji su se oko postignuća izmirenja i sporazuma potrudili, stekli su za zemlju nezaboravne zasluge i oni će biti zato nagradjeni od čitavog pučanstva hvalom i zahvalnošću.

Vlada pak ne će propustiti zgodu vidjeć oba plemena složne i na gospodarski rad pripravne, da takodjer i ona sa svoje strane ne doprinese kulturnom razvitku cielo zemlje, da se uzmogne nadoknaditi dayno propušteno.

Zaključujem izrazujući moju vruću želju na procvat zemlje u nadi na izpunjenje.

Izborna reforma za Istru.

Kako smo već javili prihvaćena je u sjednici istarskoga sabora dne 21. marča o. g. skoro jednoglasno, zakonska osnova o promjeni postojećeg izbornog reda za pokrajinski sabor Istre.

U današnjem i sliedećim člancih priobćit ćemo u hrvatskom prevodu novu zakonsku osnovu t. j. novi izborni red i izborni pravilnik o izbornih kotarih i mjestih.

Od prijatelja našega lista obećano nam je, da će priprostim, pučkim jezikom raztumačiti na vrieme sve važnije i teže promjene, da ih tako uzmogne shvatiti i onaj, koji bi si inače uzalud razbijao glavu zamršenimi i zasukanimi ustanovami pojedinih paragrafa.

Medjutim evo te osnove:

Izborna reforma za Istru.

Na predlog zemaljskog sabora Moje Margrofije Istre nalazim odrediti kako sliedi:

Čl. I.

§§ 4 B, 6, 12, 18, 23, 38 i 42 pokrajinskog reda za Primorje, izdanog carskom Patentom 26. febrara 1861. br. 20 L. D. Z. i dielom promienjenog za Markgrofiju Istru pokrajinskim zakonom 20. maja 1870. br. 38 L. Z. i pokr. red. stavljaju se van kreposti u dosadašnjem njihovom sadržaju i zamjenjuju sliedećima:

§ 4.

B. U Markgrofiji Istri od četrdesot sedam članova, to jest:

a) biskupa Trsta i Kopra,

b) biskupa Poreča i Pule

c) biska Krka, zatim od

d) četrdesot četiri izabrana zastupnika to jest:

I. od pet zastupnika realnog veleposjeda;

II. od dva zastupnika trgovačko-obrtničke komore;

III. od četrnaest zastupnika gradova, varoši i obrtničkih mjesta naznačenih u izbornom pravilniku;

IV. od potnaest zastupnika drugih občina Markgrofije Istre, prema odredbam sadržanim u izbornom pravilniku; i

V. od osam zastupnika obćeg izbornog razreda.

§ 6.

Izborni red sadržava posebne odredbe glede prava biranja i izbrivosti zastupnika, glede podjele mandata na izborne kotare, koji se imaju ustanoviti i glede načina postupka pri izborima.

§ 12.

Zemaljski odbor, kao upravni i izvršujući organ pokrajinskog zastupstva, sastoji se, pod predsjedničtvom pokrajinskog kapetana, od pet prisjednika izabranih u krilu pokrajinskog sabora.

Pokrajinski kapetan imenuje, u slučaju zapreke, zamjenika za upravljanje zemaljskog odbora, i to iz krila istog.

§ 13.

Prisjednici zemaljskog odbora imenuju se kako sliedi:

a) jednog prisjednika biraju zastupnici, izabrani od izbornog razreda realnog veleposjeda;

b) dva zastupnici izabrani od izbornog razreda gradova, varoši i obrtnih mjesta i od trgovačko-obrtničke komore; i

c) dva zastupnici izabrani od izbornog razreda seoskih občina; time da za imenovanje prisjednika ad b) zajedno su zastupnicima izbornih razreda tu naznačenih biraju i zastupnici izabrani u izbornim kotarima prvi, drugi i treći obćeg izbornog razreda naznačenim u § 10. pokrajinskog izbornog reda; a za imenovanje prisjednika ad c), zajedno sa ondje naznačenim zastupnicima biraju i oni izabrani u četvrtom, petom, šestom i sedmom kotaru obćeg izbornog razreda takodjer naznačeni u pomenutom § 10.

Svaki se od tih izbora vrši absolutnom većinom glasova.

Kad se u prvom i drugom glasovanju ne bi postigla absolutna većina glasova, morati će se preći na uži izbor onih dvaju osoba, koje su u drugom izboru dobile najviše glasova.

Kad bi glasovi bili jednaki, odlučuje se žriebanjem.

§ 23.

Pokrajinski sabor razpravlja i konačno odlučuje o potraživanju potrebitih sredstava za vršenje svojih zadaća u pokrajinske svrhe, za imetak, zaklade i zavode pokrajine, u koliko nisu dostatni dohodci obstojećeg nepokretnog imetka.

U ovom pogledu mora vriediti načelo, da se u odgovarajućoj mjeri stvarnim zbiljnim prilikam uzme u obzir — osobito sa providjenjem za gradnju zavoda i još manjkajućih ustanova na ekonomsko i kulturno potrebe toli talijanskog, koli slavenskog pučanstva pokrajine.

Pokrajinski je sabor uobličen nametati i pobirati nameto na izravne poreze proviših nego erara do deset po sto.

Veći nameti na izravne poreze ili drugi pokrajinski nameti potrebuju proviše potvrde.

§ 38.

Pokrajinski sabor ne može valjano zaključivati, ako nije prisutno više od polovice ukupnog broja njegovih članova, a za pravovaljanost jednog zaključka potrebita je absolutna većina prisutnih glasova.

U slučaju jednakosti glasova odnosni predlog, podvrgnut zaključivanju, smatrati će se kao odbiven.

Za pravovaljano zaključivanje o predlozima glede promjene zemaljskog reda, potrebita je prisutnost najmanje tri četvrtine članova i pristajanje najmanje dvie trećine prisutnih.

Zahtjeva se prisutnost najmanje trideset i dva člana, da se zaključi:

1) o određivanju u proračunu troškova iz pokrajinskih sredstava u područjima, školske i javno dobrotvorne svrhe izuzam iznose potrebite djelovanju zavoda ili ustanova, u kojima bi odnosni iznosi određeni u jednakoj mjeri onih već od pokrajinskog sabora odobrenoj stavki proglašenja ovog zakona;

2) u občinskim poslovima, koji su po občinskim zakonskim odredbam, podvrgnuti zaključcima sabora;

3) o prihvaćenju zakonskih osnova.

Osim toga zahtjeva se pristajanje najmanje trideset i dva člana kad treba da se zaključi o preloženja podpunog ili djelomičnog brisanja iz proračuna potrebitih sredstava djelovanju zavoda i ustanova, predvidjenih u točki 1. četvrtog poglavja ovog paragrafa, u koliko su sredstva već odobrena u pokrajinskom saboru nakon proglašenja ovog zakona.

§ 42.

Zemaljski će odbor razpravljati i rieševati poslove, povjerene mu u sjednicama kolegija.

Za pravovaljanost zaključka zahtjeva se prisutnost od najmanje tri člana, osim pokrajinskog kapetana ili njegovog zamjenika.

Za pravovaljanost zaključivanje o niženavedenim poslovima potrebito je osim toga, da u kolegialnom vieću sastavljenom na način naznačeni u gornjem poglavju, budu prisutni najmanje jedan od prisjednika izabranih od zastupnika od izbornog razreda gradova, varoši i obrtnih mjesta te trgovačko-obrtničke komore i bar jedan od prisjednika odabranih zastupnika od izbornog razreda seoskih občina:

1) za zaključke o vršenju saborskih zaključaka u poslovima naznačenim u točkam 1 i 2 četvrtog poglavja § 38;

2) za zaključke o odobrenju odluka, prihvaćenih u občinskim zastupnicima (občinskim viećima), koje su po odredbama občinskih zakona podvrgnute takovom odobrenju;

3) za zaključke o upotrebljenju pokrajinskih sredstava za nepredvidjene troškove i

4) za zaključke o prikazanju zakonskih osnova inicijativom odbora.

Kad bi pokrajinski kapetan smatrao kakav zaključak zemaljskog odbora protivnim javnom dobru i postojećim zakonima, ovlašten je i vezan, da mu obustavi izvršenje i da stvar odmah podvrgne preko namjestnika previšnjoj odluci.

(Nastavit će se).

Govor

zastupnika dr. M. Laginje, što ga je izrekao u austrijskoj delegaciji povodom razprave o proračunu ratne mornarice:

(Nastavak).

Poznavanju hrvatskog jezika — ubrajam i Slovence pod Hrvate, jer razlika u dijalektu — osobito izmedju primorskog i slovenskog dialekta je tako neznatna, da mogu dakle da pod ovim imenom na Primorju generično ubrojim sve Slovence, jer se oni mogu veoma lako medjusobno razumjeti — poznavanju dakle hrvatskoga jezika kao narodnog jezika ogromne većine momčadi i pučanstva, koje se za mornaricu u prvom redu interesira, ima se bez dvojbe u interesu same službe posvetiti veća pažnja. Imena brodova, ili barem nekojih, moralu bi se zvati po hrvatskim geografskim nazivima mjesta ili po historičkim uspomenama. Bilo bi mnogo ljepše, kad bi se pa i manji brodovi mjesto „Rabe" i slično zvali „Jurišić" ili „Petar Zrinski" ili tomu slično, ili barem, kad im se ne bi htjelo postaviti historičko-politička imena ili imena junaka, mogao bi se jedan zvati „Velebit" drugi „Dinara" — jednog „Uskoka" iznimno imamo; to je dobro, „Uskoka" moramo zadržati.

Nije dosta, da se Hrvate kao takove pozna samo kod neposredne pogibelji. Pučanstvu na Jadranu mora se ulliti ponos i samosvjest. Medju tablicama godišnjeg izvještaja manjka jedna takova za predmet „Hrvatski jezik" na pomorskoj akademiji i to tako na jezičnom kursu, kao i kod nautičkim ispita. Poželjno bi bilo, da i u buduće bude onemogućen potpuni uvid u tom pravcu u stanja stvari.

Visoka delegacijo! — Moguće, da se je u jedne strane očekivalo, a u druge se bojalo, a s treće možda i želelo, da ću ja pozabavim s jednim predmetom, o kojem se je zadnjih mjeseci mnogo govorilo, a s kojim je predmetom ime c. k. mornarice bilo u mnogočem u svezu doneseno. To je jedno pitanje, s kojim se mislim — do sada još nije pozabavio ni jedan član visoke delegacije, barem ne pobliže.

Ta činjenica, kao i drugi razlozi nukaju me, da predjem preko toga poglavja, o kojem bih ja možda i previše jasno govorio, jer bi se razgovor o tom morao pomućena srca dogoditi.

Nadam se, da će doći vrieme — ne obazirući se na nikakva politička trvenja u državi i izvan države — da će narodu, komu imam čast pripadati i koji se ponosi tim, da je za ovu monarhiju i njeno održanje doprinio veoma često najveće žrtve, da će dakle i za taj narod nastupiti u ovoj državi potpuna pravica i onda pri ovakom okrelu stvari sasma razumljivo neće se mornarica gerirati, da bude bilo kakvi politički faktor. Ona će na svojoj dosadašnjoj visini ostati, ona će imati da brani opće interese monarhije po najboljem znanju i savjesti vodećih krugova.

Ali premda ona treba i mora da bude slobodna od svake politike, to nije nikakvo političko pitanje, nego to je pitanje zdravog napredka naše monarhije, da se u svakom pogledu udovolji pravednim željama, ekonomskim potrebama, te nacijonalnim opravdanim aspiracijama hrvatskog pučanstva na istočnoj obali Jadranskoga mora.

To je naprosto jedan imperativ nužde, jer se ovdje ne radi o jednom temporenom pitanju, da li igleda jača stranka x ili stranka y, ne radi se o prolaznom pitanju, da li će se jednom ili drugom za volju nešto poduzeti ili propustiti, nego se tu radi o opstanku same monarhije.

Ja ne mogu na ino, a da ovdje ne spomenem jednu historičnu reminescenc j. Naša se je monarhija svojevremeno protivila ujedinjenju Italije; ali smo izgubili tamo zemlje, a u Italiji svaki upliv. Naša se je monarhija svojevremeno protivila ujedinjenju njemačkoga naroda pod pruskim vodstvom, a tu je protivnost skupo platila. Bli kod svega toga Austro-Ugarska je ostala velevlast.

Ja prepuštam Vašem sudu uvaženom, da li bi Austro-Ugarska ostala velevlašću, kada bi izgubila domovinu naroda moga. (Povladjivanje).

Resolucije, koje sam slobodan predložiti, glase:

„Visoka delegacija neka izvoli zaključiti:

1. Obzirom na vladajuću skupoću svih životnih sredstava, toplo se preporučuje c. i k. ratnom ministarstvu, odnosno c. k. sekciji za mornaricu *položaj radnika kod svih radnja u Puli.*

2. Osobito se mora kao potrebno naglasiti, da se što prije providi za u proviziono stanje stupajuće stabilne radnike i predradnike, a ovi su posljednji u lošijem stanju nego prije, od kada su ukinuta podmajstorska mjesta, da se dakle providi *za povišicu odnosnih mjesečnih provizionih iznosa i to po principu, da osobe, koje državu služe 40 godina, dobiju podpuno uživanje mirovine.*

3. Priznaje se poželjnom povišica sadanjih nadnica raznih kategorija *trhonošama i mornarima, koji stoje u porabi kod c. k. direkcije za opremu parobroda.*

4. *Za radnike u Valdefigo* preporučuje se kao dosadnodno hitno, da se podigne jedna permanentna postaja za spašavanje sa jednim liečnikom, koji podpuno poznaje jezik onih radnika.

K točki 3. slobodan sam primjetiti, da se tu radilo najviše u svemu valjda za jedno 15 osoba. Ako dakle jedan čovjek sa 63 godine stupa u proviziju, to po ljudskom računanju može se uzeti, da od tu proviziju ne će dugo uživati. Nastupi li s druge strane slučaj, da je on radi bolesti ili radi druge kakve nesposobnosti za rad, bez njegove krivnje, bio odpušten, to je u tom slučaju njegova provizija još više vriedna sažalosti. I tomu bi se svakako moralo doskočiti.

Resolucija za pomoćnike pisarne glasila bi:

5. Već ustanovljena odštetá za stanarinu pomoćnicima u pisarni i to po osobi 20 K mjesečno neka teče već od 1. januara 1908., a ne možda tek onda, kad budu provedeni delegacioni zaključci.

6. Pomoćnim radnicima u pisarni, koji obavljaju analogne službe kao i pisarničkim pomoćnicima neka bude također podana odšteta za stanarinu.

7. Za risarske pomoćnike u pisarni, za koje su polag previšnje odluke od mjeseca decembra 1903. kreirana samo četiri razreda, neka bi se kreirao još jedan razred s odgovarajućom povišicom mjesečnih prihoda.«

* * *

Opažamo da su kod glasovanja bile primljene sve ove rezolucije. O. U.

(Konac.)

Politički pregled.

U Puli, dne 1. IV. 1908.

Austro-Ugarska.

Za danas t. j. dne 2. o. mj. sazvano je carevinsko vieće, koje će držati sjednice tamo do 11. il 12. aprila. Na dnevnom redu jesu pretmeti manje važnosti. Razprava o državnom proračunu povesti će se tekar poslije Uskrsnih blagdana.

Proračunski odbor carevinskog vieća započeo je 28. pr. mj. razpravu o proračunu ministarstva pravde.

Kramař je u svom govoru iztaknuo nepokolebivo načelo českog naroda, da su u Česku oba jezika podpuno ravnopravna. Zastupnici českoga naroda ne odgovarnju za nastupajuću krizu.

Evert protestira protiv ograničivanja nezavisnosti sudaca, koja je priznata temeljnim državnim zakonima.

Wolf izjavljuje, da će njemački narod u Českoj smatrati stanovište vlade u prilog Českih aspiracija u Českoj, kao navještenje rata, na koju se mora dolično odgovoriti.

Ploj jest toga mišljenja, da se nema riešiti samo jezično pitanje u Českoj, već i u ostalim zemljama.

„Don", Kramaržov organ, veli da su svi českí zastupnici, bezinzimno i bez razlike stranaka, složni u pitanju jezika, te da su českí ministri narodni tumači u toj stvari.

Ministar bogoštovlja i nastave dr. Marchet izjavio je u proračunskom odboru na rezoluciju zast. vitеza Vukovića gledo priznanja državnih izpita i rigoroza zagrebačkog sveučilišta u Austriji bez dokadnih izpita da se on tome načelno ne protivi, nego će najvećom pripravnošću uvažiti, da se prije točno izpita i ustanovi, da u zagrebačkom sveučilišiu stečeno znanje kvalitativno i kvantitativno odgovara zahtjevima, što se ih stavlja kod svakoga činovnika, koji se ima namjestiti u austrijskoj državnoj službi.

U moravskom saboru došlo je u subotu do obstrukcije radi toga, jer je zemaljski odbor predložio proračunski provizorij za četiri mjeseca, proti čemu su protestvovali Mladočesi, českí naprednjaci i veći dio klerikalaca, te su ostavili dvoranu, u kojoj je ostalo samo 70 zastupnika, te je tako sabor postao nesposoban za rad.

Kranjski sabor izabrao je u zemaljski odbor grofa Barbo, drà. Tavčara, drà. Kampea i dra. Šusteršića. U ustavnom odboru, koji ima da priredi izborni reformu, nalazi se pet slovenskih konservativaca, tri slovenska liberalca i četir njemačka člana. Predsjednikom odbora izabran je dr. Krek, zamjenikom baron Liechtenberg, izvjestiteljem dr. Šusteršić. Sabor je u subotu jednoglasno prihvatio zakon o permanentnosti odbora, te se za tim odgodio od prilike do tiinja, kad no će se opet moći sastati i uzeti osnovu u razpravu.

U Beču je ovih dana boravio zast. Zagorac, te je bio u zastupničkoj kući i ondje poduljo konferirao sa savjetnikom Vukovićem, zastupnicima Tresićem i Ivanišovićem. Iz Beča je pošao Zagorac u Poštu, gdje se je sastao sa Supilom i Surminom.

Crna Gora.

Crnogorski knez Nikola odputovao je u pratnji ruskog poslanika na Cetinju Maksimova i nekih dvorskih dostojanstvenika, preko Rieke u Petrograd.

Od ministra vanjskih posala i ovdašnjeg grčkog diplomatskog agenta potpisan je danas trgovački ugovor s Grčkom, koji traje do 1917., te se osniva na načelu najvećeg povlašćenja.

Srbija.

Skupština je primila proračun za g. 1908. u prvom čitanju, i zakon o produljenju privilegija narodnoj banci u drugom čitanju.

Razprava o trg. ugovora s Austro-Ugarskom monarhijom trajat će bar dva tjedna. Državni sa savjet već ovog tjedna uzimlje u pretres, zatim dolazi pred finanč. odbor skupštine, pa tek onda pred plenum.

Bugarska.

Za zapovjednika macedonskog oružničtva opredieljeni talijanski general grof Robillant rodio se je god. 1855. u Turinu. God. 1873. stupio je u vojsku kao topnički poručnik, postao 1882. kapetanom u glavnom stopu, 1899. majorom, 1895. podpukovnikom, 1898. pukovnikom, 1903. generalom i zapovjednikom brigade „Basilicata". Više je godina bio vojni ataché u Berlinu, a lani je sudjelovao u haaškoj konferenciji. Grof di Robillant sinovac je pokojnog ministra i poklisara, generala grofa Robillanta, koji je mnogo godina zastupao Italiju u Beču.

Ruslja.

General Stössel osudjen na smrt a kasnije pomilovan od Cara na deset god. tamnice, odpraćen je dne 21. pr. mj. u tamnicu u Petropavlovsku tvrdjavu.

Car je izdao na vojnike koji su se borili u Port-Artur proglas u kojem hvali njihovo junačtvo i požrtvovnost.

Njemačka.

Prošloga čedna sastao se car Vilim sa talijanskim kraljem Viktor Emanuelom u Mljetcili.

„Giornale d' Italia" piše, povodom sastanka vladara u Veneciji, da je Njemačka napokon uvidila nužde veoma jakog trojnog saveza, koji će pružiti protutežu moćnoj, po Englezkoj sastavljenoj grupaciji vlasti. U Berlinu uvidili su, da je Achilova peta trojnog saveza eventualna poteškoća u odnošajima izmedju Beča i Rima, a budući danas u Berlinu više nego

Nastavak u prilogu.

ikada pristeju uz trojni savez, to u Njemačkoj sa zadovoljstvom pozdravljaju, što ostale dvie savezne vlasti i u razpravi najtežih problema podpuno sporazumno postupaju.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Pula 2. IV. 1908.

U nedjelju dne 29. pr. mj. u 10 sati u jutro obdržavao se je u mjestnom „Narodnom Domu“ javni sastanak „Narodne radničke organizacije“ u kojemu je g. dr. M. Laginja govorio o njegovom djelovanju u delegacijama te tumačio novi izborni zakon za Pulu. Dvorana je bila dupkom puna naroda te se je sastanak vršio u najboljem redu.

Dr. Laginja govorio je obširno o djelovanju u delegacijama i o uspješima postignutim odnosno na radnike u Arsenalu u Puli čije će se prilike znatno poboljšati.

Na dugo i široko se je bavio puljskim izbornim zakonom te govorio o novimi petimi tieli kako je govora u zadnjem broju ovoga lista. Kamorina je premoć u Puli propala i grad očuvan od financijalne propasti. Mi ćemo imati najmanje 7 zastupnika u novom obć. zastupstvu.

Deset zastupnika u II. tielo i deset zastupnika u IV. tielu neće nam biti zakleti protivnici jer će biti valjda izabrani na temelju programa ekonomičke stranke, to vriedi najviše za II. (trgovačko) tielo, glede IV. tiela (mornarica) mi se ne bojimo zla.

Osim toga imati ćemo i jednoga obć. savjetnika (kunšiljera). Načelnika će potvrditi Car. Za svaki dalnji dug morati će reći svoju zemaljski odbor u kojem će biti i dva naša čovjeka. Za svaki dug preko 30.000 kruna morati će da to potvrdi sam Car. U zadnjem broju „Naše Sloge“ bilo je govora o 10.000 kruna, nu to se je kasnije promjenilo i u saboru prihvatilo za 30.000 kruna.

Narod je pozorno slušao svog ljubljenog vodju i otca istarskih hrvata te mu češćim odobravanjem i živio klici izkazivao svoje neograničeno povjerenje i ljubav. Najzanimanje je bilo kad je Laginja izjavio kako je on vazda zagovarao da se puku koji ne plaća ništa dade barem 6 zastupnika a tome se je protivio zast. Rizzi kome je *socijalista Tuntar* izjavio da su dosta i dva zastupnika (V. tielo)!

To je duboko kosnulo nekoje prisutne socijaliste čiji je jedan član pitao za riječ, nu naš „Stari“ ga je onako fino uhvatio u škripac da se nije znao kome svetcu pomoliti odnosno na koju stran okrenuti jer socijalista ne mari ni za Boga ni svetce. Nije ti ga majka rodila koji bi toliko dobra učinio za siromašni puk kako Laginja a ipak „socijalisti“ ti tobožnji prijatelji potlačenika dali su svoj glas aristokratu, bogatašu Rizzi u proti Laginji dne 28. 5. t. g. Nije ne prijatelj puka onaji koji neprestano viče: doli vlada, doli vojska, doli mornarica, doli crkva i koji na sve psuje, već koji neprekidno radi za puk i nastoji na liepi način postignuti sve što je moguće. A *sve* postignuti što se želi to je nemoguće. Dok bude svieta i vieka bit će borbe i nevolje ljute, a mi braće držimo se starih nauka primljenih od naših otaca, slijedimo njihove kreposti i čvrsto se držimo naroda našega pa Bog će naš pomoći, a pomoći će istarskom Hrvatu i prvi sin ove naše Istre naš „Barba Mate“ kojega nek Bog poživi do skrajnih granica ljudskog života.

* * *

Odmah iza gornje skupštine obdržala je podružnica Družbe sv. Ć. i M. svoju glavnu skupštinu. Radošću bilježimo njezin liepi napredak, u prošloj se je godini inkasirało preko 5000 kruna. U novi su odbor ostali stari odbornici, najme predsjednik g. dr. I. Zuccon, tajnik g. E. Jelušić i blagajnik I. Stihović.

Obširno izvješte izlazi u dnevniku „Omnibus“.

* * *

Subotu u večer 28. t. mj. svršili su izbori delegata za bolest. blagajnu radnika u mjestnom Arsenalu. Radnici biraju 150 delegata a mornarica ih imenuje 50, ovih 200 delegata izabetu upravu blagajne.

Naš se je radnik ovoga puta osvjetlilo lice te bijahu izabrani 125 naših delegata a 25 socijalista. Dočim kod zadnjih izbora socijalisti imadoše sve u rukama.

Poglavita zahvala ide „Narodnoj Radničkoj Organizaciji“ koja divno napreduje te čuva radnika od protivnih tabora.

Napried naši!

Lošinjski kotar.

Veli Lošinj 29. marča 1908.

Crne protivničke novine, one iste novine „Il Giornaletto“ koje znadu u zviezde dizati našega nimalo obljubljenoga župnika Stuparića, te iste novine sramotno i bezobrazno napadaju na Presvjetlog biskupa dr. Antuna Mahnića kojim se mi svi ponosimo.

Poznat je žilav, neprestani rad tog odličnog crkvenog dostojanstvenika koji znade prkositi i Beču kad se radi o pravici i kojega nisu jednom dobro poznavali niti u Rimu, nu sada čini se da stoji stvar drugčije. Proti njegovom apoštolskom djelovanju ruje i kojagod krvatska novina jer Mahnić ne gleda u brk ni Petru ni Pavlu već idje ravno svome cilju te radi kako se to dolikuje Apoštolskom nasljedniku. Mahnić ne govori da valja samo moliti i u crkvi stati, već šalje kršćanski narod vani, šalje ga na izbore kojih važnost Mahnić dobro poznaje.

U teška pogibeljna ova vremena valja dobro paziti za kojega glasuješ, valjda da si podpunoma osvjedočen da je dotičnik kršćanin i hrvat od glave do pete i da će znati junački dignuti svoj glas kad se radi o vjerskim i narodnim interesima. Lošinjska kamora znade bude li narod slušao Biskupov glas, da će njezini dani biti veoma kratki te zato biesno navaljuje na Biskupa a time naravski sama sebi škodi, jer narod uvidja koji mu prijatelj, a koji nije.

Govoriti o Mahniću dugi je posao, te za danas svršavam i smjerno molim Presvjetlog našeg Nadpastira da pozove na red našega župnika, istomu naloži da udovolji interesima oštećenih stranaka u poznatim aferama, te nam Presvjetli podade drugog duševnog pastira kojeg nuždno trebamo.

Iz Cresa.

Dne 25. pr. mj. otpratismo u vječnost smrtne ostanke Petra Tentora, člana ražaljene naše kopačke obitelji, brata mladog slavista dr. Mata Tentora. Smrtna se je kosa prerano zaustavila na pokojniku. U 33 ga ugrabi godini, nu i ovo malo života, pokojnik je dosta protrpio. Bio je pozvan k vojničkoj dužnosti, ali tu si je navukao neizliječivu bolest, budući su mu stražu stražeći premrzle noge. Riješen vojničke dužnosti vratio se svojima, ali se nikada više nije naužio zdravlja. Uza sve to nije stajao prekrštenih ruku, nego je posljednjih godina marljivo radio u pisarni našeg konsumnog društva, dok ga pred pet mjeseci nije bol vezala u krovetu, a smrt ga evo 24. III. rieši muke.

Pokojnik je inače bio jako nadaren mladić i trn u oku protivnicima. Čitao je mnogo, a osobito novine, te je znao za svaku i najmanju sitnicu u našem političkom životu. Dakako da mu nije bilo teško da utuče više puta u rog i ljude duljih kaputa, ali šupljih likova, koji si kojeśta utvaraju u današnjim okolnostima Creskim.

Sprovod je za Cres bio baš impozantan, kakvih je u Cresu malo bilo. Stotine kopača otpratiše pokojnika do groba, da mu iskažu počast i zasvijedoče opću ljubav, što ih medjusobno veže.

Mili Pero, počivaj u miru, a našoj vriednoj obitelji Tentor izrazujemo saučešće sa strane naše hrvatske stranke.

Iz Cresa“.

Kako je creski kopač blaga i dobroćutna srca dokazom je broj učesnika kod predstave, koja se je dala za ogtijem nastradale loznućane 1. o. mj. Sala je bila dupkom puna ljudi, koji svi dodjoše, da svjjim obolom utišaju bijedu, tugu i žalost pogorelaca. Pripravljajući odbor uložio je sve svoje sile da bude koli predstava sama, ugodila puku toli u svakom pogledu ispala dobro. Da im je zbilja pošlo za rukom budi u izboru šaloigre budi u komadima pjevanja, tamburanja i deklamacija, svjedoči burni aplaus iza pojedinih točaka programa.

Proslov je držao g. Dugovisočić, kojim je pozdravio prisutne, obrazložio im stvar o čem se radi i radi česa se sakupiše. Iza njega slijedilo je pjevanje ispremješano deklamiranjem i tamburanjem. Osobito se svidila občinstvu pjesma „Mladi vojaki“, koju izvježba djecu IV. razreda Družbine škole zauzetni gosp. Davorin Ivanov. Aplausu nije bilo ni kraja ni konca čim vidiše onako poredanu djecu u vojničkom redu sa štapovima i čakama na glavi. Morala se opetovati i opetovati. Istu buru pljeskanja pobudi i pjesma: „Lastavicam“ koju odpjevaše skladno učenice IV. razreda pod ravnanjem neutrudive i vrlo gospodjice Andrijeone, koja je sa svojim krasnim sekundiranjem doprinijela savršenstvu izvedbe.

Tada slijedila šaloigra: „začarani ormar“, koja je ispala isto ljepo. Smijeha je bilo da pukneš. Pa kako i nebi, kad se igra precizno izvadjala. Osobito se iskazaše dražesne gospodjice Andrijeona i Ivanovna, koje ide svaka pohvala, pa naši komičari Ivanov, Matijević, Liburnjanin i Favargradski. Iza toga bila tombola i ples do zore. Zaključnu besjedu držao je gosp. Tvrdomišićić, koji je občinstvo oduševio i razveselio.

Sakupilo se za pogorelce čistog dobitka K 300, koji će se novac pogorelcima pak udijeliti. Osobiju koji je doprinielo da je predstava ovako ljepo ispala zahvaljuje sav hrvatski creski puk a osobito

Tugomir.

*) Zakasnilo radi dopisa o krvavom dogodjaju dne 3. t. mj. kojima se je dalo prednost. O. U.

Voloski kotar:

Visoki gosti u Opatiji.

Ovaj čas boravi u Opatiji priestolonasljednik Fran Ferdinan sa suprugom, djecom i pratnjom. Nadvojvodu posjetio je u Opatiji nadvojvoda Karlo Stjepan koji je tamo doplovio na svojoj jahti „Provenska“.

O boravku priestolonasljednika Frana Ferdinanda piše madjarski list „A Nap“, da je Fran Ferdinand došao u Opatiji radi toga, da se ondje sastane sa Luegerom. Dopisnik „A Napa“ opisuje točno, kako su Fran Ferdinand i njegova supruga došli u Opatiju i kako su se prvi dan izvezli na šetnju. Ondje su ih odmah prepoznali mnogi magjarski velikaši, nu Fran Ferdinand im se nije približio. Medjutim su ga jedno posle podne vidjeli u Lovrani. Onamo se je dovezao sve do pred stan Luegerov. Tu ga je čekao Lueger, te su obojica pošli na polsatnu šetnu u parku Luegerove vile i to duž obale. Dopisnik „A Napa“, koji se slučajno nalazi ondje, opisuje dapače i to, kako su bili odjeveni i kako su gestikulirali. Šetali su se do pol sata u vanredno živom razgovoru; priestolonasljednik je živo gestikulirao pripovidajući Luegeru, a ovaj mu je opet, sagnuv se posvema k njemu, vanredno važno govorio. Cieli razgovor da je izgledao iz daleka vanredno povjerljivo, a kad su se razstali, vrlo su se intimno rukovali. Svaki put, kad se priestolonasljednik izveže na šetnju i vozi pokraj stana Luegerova kroz Lovran, priestolonasljednik vrlo intimno pozdravlja starca Luegera, koji kao da zna, kad će se on izvesti, pa ga na verandi čeka. List tvrdi, da je priestolonasljednik došao o Opatiju samo za to, da se sa Luegerom sastane i s njim da govori o politici.

Nova hrvatska občina u Istri.

Stanovnici poreznih občina Klana, Skalnica, Lisac i Studena, u mjestnoj občini Kastav, koji već imadu svoje posebno upravno vieće u Klani, traže da bi im se ustrojilo posebnu mjestnu občinu sa sjedištem u Klani. Tomu zahtjevu zadovoljiti će koli uprava občine Kastav, toli zemaljski odbor u Poreču, jer je opravdan koli na odaljenost od sjedišta u Kastvu, toli na broj stanovničtva i materijalno stanje molitelja. Spomenute porezne občine imadu se jošte dogovoriti glede broja zastupnika što bi ih imala svaka od njih birati u obć. zastupstvo.

Pazinski kotar:

Pazin 28. III. 1908.

Najuljudnije se pozivlju gospoda članovi na glavnu godišnju skupštinu „Muške podružnice Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru“, koja će se držati dne 5. travnja o. g. (u nedjelju) u prostorijama „Hrvatske Čitonice u Pazinu“. Početak u 2 sata poslije podne.

Dnevni red:

1. Izvještaj odbora.
2. Izvještaj kuratorija djačjeg zabavišta.
3. Izbor novog odbora.
4. Eventualija.

Za odbor

Ravnatelj: *M. Zgrabljić.* Tajnik: *P. Matanić.*

Pišu nam iz Čepaljštine.

U dičnoj se jur „Slozi“ pisalo i pisalo proti raznim Općinskim Upravnim Vićem Istre, koja stenju još pod šarenjačkim jarmom, nu proti onomu iz Čepića kod jezera nikad ni rieči, akoprem se to mjesto nalazi takorekuć pred samim nosom onih ljudi, koji se smatraju kompetentnimi u našoj politici. A da ne bi cienjeni čitatelji držali po tomu, da tuj cvutu našem narodu sve same ruže, evo im kratkog dopisa, koji će ih uvjeriti, da stvari stoje žalibože sasma drugčije.

Kroz dugi već niz godina pašuje u Opć. Upr. Vieću u Čepiću bezobzirna šarenjačka klika i krvna svojta Nacinovich Pavla, najpokornijeg sluge tal. gospode, koji je mjeseca travnja 1907. zastupao mjestnu općinu Plominj na kongresu tal. načelnika i prvaka u Trstu. Svojom čuvenom praksom proturao je on pred 4 godine u spomenuto Vieće, koje broji 12 zastupnika, 9 nepismenih seljaka i tri pismene osobe, t. j. sebe i 2 sina, po čemu se već može pojmiti, kako se tuj fino „gospodarilo“ i čuvalo vjerno tal. značaj ovog hrv. kraja. Nu sve veći zulum toga paše dozlogrdio napokon ljudem, i oni još prošlo godine odlučili, da mu pokvare račune kod ponovnog izbora, koji se oto obavlo dne 24. ožujka o. god. i radi kojeg se uzvrpoljio cio tal. štab. Dne 22. m. pr. stigli amo iz Plominja općinski tajnik i neki šarlatan, nazovisocijalista, sta li, da agituju za pašinu kliku; dne 23. opeta suljala se Čepićem stanovita tal. uhoda, a 24. pako, t. j. na dan samog izbora, osvanuo ovdje glavom načelnik Tonetti s takozvanim obć. blagajnikom.

Počelo se dakle birati, i to naravski u trećem tielu. Tal. komisija prima glasovnice naše i — talijanske, ljudi su uzburbani, da, al inače posve mirni, pa tako i stanovite brahijalne perjanice, jer se pred izbornim lokalom šeću tri bajunete, i u tom tielu dobiva pašina „stranka“ većinu od cielih par glasova.

Sliedi izbor u drugom tielu. Naši dobivaju sve više i više glasova, milijunas Tonetti (u koga su Čepljani — izuzev da-

kako „gospodu“ od klike — vrlo malo zadužen) i njegov vjerni lakaj Nacinovich daju odjedared odstraniti iz izbornog lokala Žulića Josip, koji je prednjučer našim izbornikom i pazio ujedno na čistu komisijsku manipulaciju, i u tom tielu pobjeda svejedno — naša.

U prvom tielu ostaju protivnici u većini od 2 glasa.

Kako rekosmo, naša je faktična pobjeda u II. tielu, a moralna u svim trim tielima, i ova je činjenica kliku tako uzrujala, da ona sada na nečuveni upravo način haranguira i ruje protiv zastupnikom II. tiela, izmedju kojih se nalaze Žulić Josip i još jedna osoba, koja ima taj smrtni neoprostivi grieh, što stoji pred klikom čista i neokaljana čela, što posjeduje nadalje stanovitu naobrazbu, i što ima konačno vrlo dobar sluh i vid. Proti njoj se, kako čujemo, spremaju razne spletke, tužbe i utuci, a mi na sve te djavoljske makinacije poručujemo:

a) sladkomu, pobožnomu i — gordnomu paši: Samo naprieđ, pa pomagali te i u tom poslu moralno, indirektno, potajno oni tvoji načelni protivnici, od kojih jedni ne znadu, a drugi ne će podnipošto da znadu, za ono, što se u Čepiću dogadja, i pomoću kojih bi se ti još mogao, kada presahnu naime sva tal. korita, prevaliti u svojoj „angjeoskoj nevinosti“ i — demonskoj lukavosti u hr. krilo, kô i novi brod u sinje more, gdje bi dakako promienio samo firmu, dlaku, ni ćudi nikada;

b) stanovitoj fanatičnoj madami, koja je kroz puna dva sata dielila šarenjačkim agitatorom upute i savjete, neka ide u bližnju zemlju, gdje će joj sinovi dobivati potpore ne više od Lege, već izravno od društva „Dante Aleghieri“;

c) političkoj oblasti u Pazinu, kojoj se u ostalom ćudimo, da nije bila zastupana kod izbornog čina, nek budno, osobito noću pazi, pazi i pazi na poznate brahijalne junake.

Koparski kotar:

Iz Sovinjaka pišu nam:

Dne 11. t. mj. sliedilo je imenovanje našeg novog župnika, pa pošto Vas nije nitko do sada o tomu izvjestio, evo me, da Vas ja u kratko izvjestim. Prije svega valja znati da imademo sami pravo izbora.

Na dan izbora prisustvovalo je preko 120 izbornika od kojih je glasovalo 82 za predloženika Kazimira Mandića, kapelana u Poljanah. Glasovali bili bi i svi drugi isto za njega, tako da bio bi imao svih 120 glasova, ali komisija nije pustila glasovati nikoga nego one, koji su bili upisani u listini. U više kuća je više gospodara a došao je jedan mjesto drugoga, i izgubio se glas. Bilo je i bolestnih, koji su poslali svoje punomoći ali komisija nije pustila ni jedne ni druge glasovati.

Veselje bilo onaj dan veliko u Sovinjaku, jer su svi naši, koji jesu i koji nisu mogli glasovati svi složno kao braća pošli po izboru u krčmu Antuna Žigante da se prijateljski razgovore i razvesele, što je jednoglasno bio imenovan naš vriedni novi župnik.

Bijaše onog dana i braće iz Sovinšćine koji spadaju pod našu župu, ali nemaju pravo izbora, pa su nam se ipak pridružili i s nama se veselili, što ćemo napokon dobiti čestita svećenika i dična rodoljuba.

Tomu izboru nije prisustvovala samo ona peščica šarenjaka kojom smrdi crkva i dubar svećenik kao djavlu tamjan.

I pravo je, što ih nije bilo, ta oni nespadaju medju prave kršćane ni čestite ljude. Nè mare za crkvu ni za svećenika pak je bolje, da nekvare sloge i sveze naše. Za njihov nemar odgovarati će Bogu onaj, koji ih je do toga doveo.

Od novoga župnika nadamo se, da će te zavedene duše lipim primjerom, naukom i molitvom privesti na pravi put, te da će opet biti i medju nami jedno stado i jedan pastir, što neka Bog usporî!

Iz Dolina nam pišu:

Dne 22. t. mj. obdržavana je u našoj rodoljubnoj Dolini prva redovita glavna skupština kupalište zadruge po Kneippovom sustavu pod predsjedanjem zastupnika M. Mandića. Pošto bijahu skupštinari obavješteni o dosadašnjem radu pripravnog odbora izabrano je novo načelničtvo zadruge kojoj je stupio na čelo velezaslužni domaći načelnik g. Josip Pangerc. — Preporučamo najtoplije našim prijateljima to narodno i gospodarsko poduzeće u našoj Istri. Življenje nije ovdje skupo a položaj mjesta, zdravo podnebljе, bistra živa voda, krasne šume i većtina kupališnog ravnatelja g. dr. Okić koji je boravio uz Kneippa u Wörishofenu 13 godina, daju nam potpuno jamstvo da će kupalište uspjevati i Dolini kao i cieloj okolici (Boršt, Ričmanje i dr.) mnogo koristiti. Sve potrebite upute daje „Kupališno društvo po Kneippovoj metodi“ u Dolini kod Trsta.

Neka nitko od rodoljuba koji može raspolagati iznosom 50 K ne uzmanjka dobaviti barem jednu dionicu koja toliko iznaša.

Franina i Jurina.

Fr. Si čul Jure kako su se bili smutili talijanaši v Pule dan prije nego je sabor u Kopru imal potvrdit novi zakon za novi obć. izbore.

Jur. Ja, ma su se brzo umirili kad im je njihov Rizzi raztumačil stvar i rekal im je: „o cosi, o pexo“.

Fr. Para mi se da ih vidim kako stišću zubi i proklinju crni njihov deštin.

Jur. I neka se još puno tega nadaju, još će vidit čuda stvari kad se naš narod po ciloj Istri podpunoma osvisti.

Fr. Sada je vrieme da se damo i kod novih izbora za zemaljske zastupnike na novo delo s duplim silami i da čim prije oslobodimo našu milu Istru od sužanjstva.

Jur. A dužnost je naša da uvik budimo zahvalni našim zastupnikom, a najviše barbi Matu ki se je toliko mučil da bi pomagal nam svima.

Fr. i Jur. (zajedno): Da Bog poživi barba Matu!

Razne viesti.

Glas Hrvata iz Amerike.

Dogodjaji, koji su se sbivali u našim državnju magjarske vlade i zajedničkog sabora napram pravednim i zakonitim zahtjevima hrvatskog naroda; — dogodjaji, koji su se sbili korupcijom magjarskih slovena, da su, prešav sve granice po Njegovom Veličanstvu sankcioniranih zakona — brutalnim i cinićkim načinom srušili hrvatsku narodnu vladu; — dogodjaji, koji su se sbili podlošću magjarskog sluge, da je razpustio hrvatski sabor i obećanstio prieste slovnih hrvatskih banova, te krvničkom rukom rinuo trobridni bodež u grudi našeg hrvatskog zakonodavnog tiela, te dogodjaji, koji su se sbili u našoj otačbini u sadašnjoj izbornoj borbi — izazvali su duboko ogorčenje u cjelokupnom hrvatskom narodu, kako u domovini tako i izvan domovine.

Uslied toga obdržavana je dne 8. o. ž. mjeseca 1908. u Saint Louisu, Mo., u hrvatskoj velikoj crkvenoj dvorani na jedannaestoj ulici i Chouteau Avenue javna pučka skupština, koja je u ime pet hiljada Hrvata i Srba stanujućih u ovome gradu jednoglasno poprimila slijedeću

Rezoluciju:

1. Prosvjedujemo proti nasilju „magjarskih“ vlastodržaca, magjarske vlade i magjarskog sabora, kojim hoće ukinuti najprimitivnija zakonita prava Hrvatske i hrvatskog naroda;

2. Prosvjedujemo proti nasilnom i nezakonitom nametnuću željezničarske pragmatike, kojom se hoće na željeznicama u teritoriju Hrvatske, nametnuti magjarski jezik.

3. Prosvjedujemo proti presizanja magjarske vlade napram zajedničkim oblastima, postama i brzojavama i t. d. — da se moraju pokoravati isključivo odredbama magjarskog ministra financija i magjarskog ministra trgovine.

4. Prosvjedujemo proti nasilnom narivavanju magjarskog husara za hrvatskog bana, koji nije vriedan ni dostojan biti predstavnikom Hrvatske i hrvatskog naroda.

5. Prosvjedujemo proti nezakonitom razpuštanju hrvatskog sabora po magjarskom barbaru.

6. Molimo sve hrvatske opozicionalne stranke, da se u jednu stope, — sve hrvatske zastupnike, da se kao jedan slože i sav hrvatski i srbski narod molimo, da ovo traži.

7. Zaklinjemo sve zastupnike naroda, koji su izabrani u ovoj izbornoj vatri, — da se slože, tako da se sve stranke budu zastupane, ta da uglave kooperaciju, i da onda svi zajedno uhvate se poluge za uspjeh kod svih drugih izbora i kod sastava narodne vlade, imenovanja velikih župana i popunjenja viših činovničkih mjesta.

8. Molimo Njegovo Veličanstvo, cara i kralja hrvatskoga, Franju Josipa I., da zaštiti ustavom zajamčena prava odanog mu naroda hrvatskoga, da trgne okove robstva sa mišica onoga naroda, koji je za priestolje Njegovo krv svoju prolievao.

9. Molimo sve hrvatske i slovenske zastupnike na carevinskom vieću u Beču, da se muževno i odlučno zauzmu za ove pravedne zahtjeve kraljevine Hrvatske i naroda hrvatskoga.

10. Molimo svu slavensku štampu, da svojom lojalnošću ustane na obranu hrvatskih svetinja i pomogne spasiti bratski narod svoj.

11. Zahtjevamo pripojenje odtrgnute nam sestre Dalmacije majci Hrvatskoj, te da Hrvatska kraljevina bude zakonito priznata kao ravnopravna i jednaka kraljevina kao i kraljevina Ugarska.

12. Zahtjevamo, da se zakonitim putem uvedu u sve zajedničke i autonine urede, pošte i brzojave, željeznice i brodove, crkve i škole — jedini i službeni jezik hrvatski.

13. Zahtjevamo zakonom uvedeno sveobće, izravno tajno pravo glasa svakom hrvatskom državljaninu, koji je navršio 24 godine života.

14. Ako se to, što mi zahtjevamo i što Hrvatskoj i hrvatskom narodu po zakonu i Božjoj pravdi pripada — neće uvažiti i Hrvatskoj dati, — onda se dižemo i zahtjevajmo, odlučno zahtjevamo: — dolje nagodba i proč od Ugarske, pa što Bog dade i sreća junačka!!!

Dano na javnoj pučkoj skupštini u Saint Louisu, Mo. mjeseca ožujka 1908.

U ime Hrvata i Srba

Oškar Šuster, predsjednik. — *F. Kovačević*, tajnik.

Proglas koalicije hrvat. narodu.

Koalicija u Zagrebu izdala je danom 20. p. mj. proglas na narod. Najprije opisuje zadnje dogadjaje s »banom« Rakodczay i Rauchom. Zaŧosno spominje prošle izbore. Govori o krščnju ustava sa strane magjarske vlade. Najvešta teške dane u Hrvatskoj, borbu dviju načela; načelo absolutizma i načelo ustavnosti. Koalicija će nastaviti borbom proti vladi »bana« Raučha i neće sustati na putu. Borit će se za obće, jednako i tajno pravo glasa.

Vruće preporuča slogu izmedju braće iste krvi, istog jezika, hrvatskoga ili srbskoga, odlučnost u borbi i mir diljem cielе domovine. Proglas svršava sa riečima: Živila Hrvatska, a podpisan je od svih zastupnika koalicije.

Dopunidbeni pravnički izpiti u Beču.

Javlja nam „Hrvat. pripom. društvo u Beču“, da će se u zimskom semestru ove školske godine obdržavati ispiti još do 10. travnja, a u ljetnom semestru od 28. travnja do 20. srpnja o. god.

U zimskom semestru buduće školske godine počimaju ispiti na 10. rujna o. g.

Najmanje države na svijetu.

Svakome će biti poznate one male države: Monako, San Marino, Angora. Prema njima je Crna Gora prava sila. Ali ima i drugih država kud i kamo manjih od njih. Uz Achen s pruske strane i Liege sa belgijske leži općina Moresce. Ima svoga 550 hektara i 2800 stanovnika. Ona je od god. 1815. neutralno zemljište. Ima nezavisnu vladu: gradski načelnik i deset savjetnika. Svaki stanovnik plaća prosječno po šest franaka poreza. Još manja država je salanska visoravan na granici južne Franczeke. Četa čobana i nekoliko majdanskih radnika, to su gradjani ove države. Nema ni policije ni činovnika, a ne plaćaju ni poreze. Oblašću upravlja općinski savjet. Prije se savjet ove države dogovarao o tom, pod čiju vlast upravo pripadaju. Ali to nije nitko mogao kazati. Treća takva država je Val devetino. Ima oko 3000 gradjana, koji žive u šest sela. Kod njih nema ni policije, ni činovnika, ni vlade! Njima upravlja njihov pop, na osnovu svoga ugleda. Bave se paljenjem drvenoga ugljenika, koji bez carine mogu uvoziti i u Italiju i u Austro-Ugarsku.

Novi doktor prava.

Prošloga mjeseca dne 28. veljače promoviran je bio u Gradcu na čast doktora prava g. Ivan Bastijanić iz Cerovice kod Labina nastanjen od svojeg djetinstva u Labinu. Novi doktor je sin čestite naše obitelji Bastijanić u Labinu, otac mu je trgovac, a ima braću: dom Josipa Bastijanić župnika u Sv. Ivan od Šterne i Andriju Bastijanić c. kr. viši oficijal Prizivnog Suda u Trstu.

Premda rodjen u kući talijanstva, te premda je g. Bastijanić polazio talijansku gimnaziju u Kopru; nije ipak nikad zaboravio na svoj rod i jezik te osobito nastojanjem brata župnika radio je na narodnom polju te učio hrvatski.

Od novoga doktora očekuje mnogo istarski naš puk, koji osobito u znamenitim ovim danima imade potrebu radinih i poštenih rodoljuba.

Krvavi dogodjaji u Cresu

Interpelacija zast. Andrijčića i drugova podnešena u sjednici istarskog sabora od dne 25. marča 1908. radi poznatih dogodjaja u Cresu:

„Nekoliko gradjana šetalo je mirno obalom u Cresu dne 8. tek. mj. bezbrižno pjevuckajuć neku novinu pjesmicu. Ako se uvaži, da je to bio zadnji dan pusta i da tko pjeva zlo ne misli, no bi se pravo moglo tom pjevanju pripisivati kakav izazovni naum, to manje, u koliko su Cresani na glasu sa svoje mirne i trezne ćudi. Nisu tako shvatili to pjevanje mjestni redari, već ko bjesni golimi sabljami navalili na tu dobroćudnu čeljad te do krvi ranili petoricu, medju kojimi i jednu djevojku, što je molila, da joj otca toliko ne mrcvare, dočim su šestom sabljom poderali gornje haljine. Taj napadaj sa strane redara bio je toli naprasit i tako bjesomučan, da su građanci bili prisiljeni jednoga redara razoružati i zatvoriti. Utamničenim ranjenikom, vapećim liječničku pomoć, bila je ova sa strane občinske uprave poslana tekar poslije više sati.

Nesnosni i neredleni odnošaji, što no na žalost odavna vladaju u gradu Cresu, u upravnom i zdravstvenom pogledu, prestali bi, nekom bi bili tamo provedeni izbori za obnovu občinskog zastupstva. Ova občinska uprava želeća se ovim izborima ima tomu pune dvie godine pačvaranjem izbornih listina, u nadi, da će zastrašivanjem i sistavljanjem gradjana po občinskim skupima zavladati dogadjaje, koji si naravnom snagom krče put te će se nedvojbeno očitovati kod izbora, budu li samo ovi zakonito provedeni.

Pitamo stoga c. k. vladu:

1. Misli li i što misli visoka vlada učiniti, a da sjegurnostni i zdravstveni odnošaji u gradu Cresu budu već jednom dostojni jedne pravne države?

2. Misli li visoka vlada, te bi bilo već vrieme, da se provedu izbori za obnovu obć. zastupstva na Cresu? I ako da, hoće li visoka vlada poduzieti sve nuždne mjere, a da budu izbori zakonito provedeni?

(Sliede podpisi.)

Podgradska posujilnica i kranilnica.

Primili smo izvješće i računski zaključak za trinaesto upravno ljeto 1907. ove registrovane zadruge s neograničenim jamstvom. Ukupni novčani promet 1,512.722·69 kruna. Čisti dobitak K 1·105.08.

Narodni darovi.

G. Josip Bibulić, Ivan Degerin darovale za Družbu sv. Ć. i M. svaki po 20 para.

Novi načelnik postaje u Kanfanaru.

Iz Bleda, u Kranjskoj, premješten je asistent državne željeznice g. Josip Obad te imenovan načelnikom željezničke postaje u Kanfanaru. G. Obada hvale nam kano odlična činovnika i čestita rodoljuba.

Skupočenija matura.

Do sada su plaćali javni ili redoviti djaci srednjih škola 12 K pristojbine ili takse za izpit zrielosti, a privatni ili izvanjski djaci 36 K. Od sada plaćati će redoviti djaci 20 K, a privatni 50 K. Koji je od javnih djaka oslobodjen od školarine posve ili za polovicu, biti će takodjer u istom razmjeru oprošten i kod izpita zrielosti.

Položio čast občinskog načelnika.

G. Livio Benardelli občinski načelnik u Vodnjanu položio je svoju čast jer je došao u sukob sa občinskim zastupstvom. Dne 27. marča sazvao je podnačelnik dr. Sbisà občinsku sjednicu na kojoj bijaše zaključeno zamoliti načelnika da povuče natrag svoju ostavku, što bi i pokušano, ali do sada bez uspjeha.

Pomorski kapetani i podkapetani.

Dne 28. marča položiše izpite kapetani i podkapetana trgovačke mornarice pred posebnom komisijom pomorske vlade u Trstu slieđeći kandidati: Izpit za kapetana položiše gg.: Josip Perko iz Trsta, Špiro Gopčević iz Orahovca, Eduard Dalinović iz Dobrote; izpit podkapetana gg.: Ivan Ragusin iz Malog Lošinja, Svetozar Čatović iz Risan, Ivan Margaretić iz Dubrovnika i Šime Petković iz Gjenovice.

Varalica ričkon obtužbe.

Privatni činovnik Gilli iz Trenta sjedio je u subotu pred porotom u Trstu jer je prevario svoje gospodare za preko 900 kruna. Prevaru je priznao i dokazano je, da je tim novcem na Rieci i drugdje gospodski živio. Talijanski porotnici proglasiše Talijana nevinim — jer je kako kaže „*Il Piccolo*“ — varao iz *miserije* ! !

Grozna obiteljska nesreća.

Iz Trsta nam pišu. Prošloga čedna zadesila je činovnika državne željeznice g. Bastendorfera grozna obiteljska nesreća. Nedavno preminula mu mala kćerka što je ha nesretne roditelje tako djelovalo, da su sebe i drugo jedno dieto skončali. Nesretna majka, mlada gospodja od 25 godina, pošla je s drugom kćerkom jedinicom sa parobrodom u susjedno Milje, gdje je nedaleko lamanjeg škvera skočila u more i zmarago dieto u moru zadušila dreći mu glavicu pod morem dok nije izdahnulo. Te grozno djelo počinila je u ludosti. Nesretnu majku izvukoše dobrostavljudi iz mora i prenesoše mjestnoj bolnici, gdje je u nesvjesti 4 dana ležala i odakle ju odvezoše u tršćansku bolnicu. Radnici u Miljah izvukoše iz mora i mrtvo tielo nesretnog djeteta, krasne djevojčice od 5—6 godina.

Na strahu vlast o tvojoj nesreći pobrili u Milje nesretni otac koji je našao nesvjestnu supružu u bolnici a ljubljeno dieto u mrtvačnici. Teško uviljenog oca izvedoše silom iz mrtvačnice, gdje se nije mogao rastati od svojeg darko ljubljenog djeteta.

Povrativ se u svoj stan u Trst izpalio si noću u glavu hitac iz kubure, te ostao na mjestu mrtav.

U subotu pokopane crkveno nesretnog oca uz veliko sučešće u Trstu a u nedjelju kćerku mu u Miljah.

I tako je jednim udarcem sudbine razorena u tren oka sreća čitave obitelji, koja se još pred mjesec dana smatrala najsretnijom na svietu.

Odlikovanje.

Velezaslužni načelnik biele Ljubljane zemaljski i državni zastupnik g. Ivan Hribar imenovan je od „Slavenskog dobrotvornog družtva“ u Sofiji svojim počastnim članom.

Imenovanje u sudbenoj struci.

Sudbeni vježbenik g. Petar Veličić imenovan je pr-slušnikom kod c. k. kotarskog suda u Voloskom.

Otvorena mjesta.

Na c. k. kotarskom sudu u Krku popuniti se imade mjesto sudbenog oficijala pisarne u X. plat. razredu, odnosno mjesto sudbenog kanceliste u XI. plat. razredu.

Kod c. k. zemaljskog suda u Trstu ima se popuniti mjesto poslužnika.

Premještenja političkih činovnika.

Kotarski komesar g. Mirko pl. Pongrátz premješten je iz Pule u Gradišku a kot. komesar Emil Mucha iz Gradiške u Pulu.

Imenovanje.

Kancelarijski vježbenik Antun Biluciaglia imenovan je kancelistom kod c. k. okružnog suda u Rovinju.

Tečaj za kapetana trgovačke mornarice.

Dne 28. marča započelo je upisivanje u tečaj za kandidate, koji kane polagati izpit za kapetana i podkapetana duge plovitbe kod naučke akademije u Trstu. Poduka započela je dne 1. aprila 1908. Ministarstvo bogoštovja i nastave podieljuje kandidatom koji nisu rodjeni il nastanjeni u Trstu, podpore, za koje je već natječaj razpisan.

Vožnja sa automobilom izmedju Trsta i Rieke.

Iz Trsta nam pišu, da će se do mala uvesti vožnja sa automobilom izmedju Trsta i Rieke. Automobil će kretati sa 16 mjesta. Vožnja će trajati okolo 2 sata; prekinut će se samo na kratko u Opatiji. Novim će poduzećem ravnati viši željeznički činovnik u Trstu g. Christofides.

Vojnički dopust.

Naredbom Nj. Vel. Cara, svi vojnički zapovjednici kopnene vojske, imaju oblast dati vojnicima, sinovima poljodjelaca, dopust od tri tjedna tekom ljetnih vježba, da mogu nastojati oko pobranja ljetine.

Zabranjeni golubi putnici — u Trstu.

Ravnateljstvo c. k. redarstva u Trstu zabranilo je posebnom objavom držanje, prodavanje i kupovanje golubа putnika. Prekršaj proti ovoj naredbi kazniti će se globom od 2—200 K ili zatvorom do 14 dana. Redarstvo dati će iznimno dozvolu za držanje takvih golubova.

Kako je poznato golubi putnici igraju veliku ulogu osobito u ratna doba.

Troškovi za uzdržavanje Opatije.

Prošle godine bilo je sveukupnog prihoda 307 hiljada 623 kruna i 36 helera a izhoda 267 hiljada 34 krune i 22 hel. Ostalo je dakle čistoga dobitka 40 hiljada 579 kruna i 4 helera.

Nuždna u Trstu preporučamo našeg fotografa (slikara) gosp. Antuna Jerkić u ulici Delle poste broj 10 I. kat.

Gosp. Jerkić je vrlo ljubežan čovjek, kojega u Trst prati iz Gorice nekoliko godina najljepšega glasa kao umjetnika i dobroga Slavena. U njegovom ateljeru može se slikati po danu i na večer, uz bilo kakvo danje svjetlo, jer aparatu g. Jerkića sunce zamjenjuje čudotvorna električna svjetiljka „Jupiter“, koja može da stvori mnogo više svietla, nego li ga treba fotograf za svoj objekt.

U ateljeru i u hodniku izložio je g. Jerkić neke slike, koje su opet najbolje svjedočanstvo za njegovu umjetnost. U jednu riječ, gosp. Jerkić je umjetnik na svome mjestu, a do nas je, da ga u radu osokolimo. Od sada unapried, kat tko uztreba svoju sliku, neka potraži samo našega čovjeka i bit će zadovoljan.

Nadalje preporučamo našega brijača g. V. Gjurin koji je u ulici Saverio Mercadante (pokraj Slavenske knjižare) slavensku brijačnicu. Ista je snavim higijenično uredjena, ima u zalihi svakovrstnih parfuma, ulja za vlasi, četaka za zube itd.

Obzirom na to, da je prva slavenska brijačnica u Trstu od koje se je odavna čutila potreba, dužnost je svakoga Slavena u Trstu, da se služi kod slavenskog brijača, budući da će eksistencija Iste jedino zavisiti od nas.

Saakako opet i radi toga, što će slavenska brijačnica biti novi trn u peti Talijana, moramo ju tim više preporučiti Slavenima u Trstu.

Preustrojstvo nauka na srednjih škola i polaganje izpita zrelosti.

Kod pismenih radnja bit će ove promjene: na gimnazijama neće biti prevoda iz materinskoga jezika na latinski, na realkama ne će biti prevoda iz francuskoga na materinski jezik. U obim školama ukida se matematička zadaća. Kod pismenih radnja (prevoda na materinski jezik) djaci će imati tri sata vremena i smjeti će rabiti rječnik. Zadaća na materinskome jeziku udesit će se tako, da će svaki djak dobiti tri teme, od kojih može jednu slobodno birati,

Ustmeni izpit na gimnaziji polagat će i redoviti djaci i privatiste iz četiri predmeta i to: latinskoga ili grčkoga, naukovnog jezika, zatim domaće geografije i povjesti (u Austriji povjest monarkije s osobitim obzirom na ovu polu) i iz matematike.

Izpita iz fizike ne će više biti, ali se u osmom razredu 1 sat na tjedan ima opetovati materijal. Na realci polagat će se matura iz jednoga jezika, zatim domaće povjesti, te matematike i fizike.

Tako zvana realia i povjest književnosti ne će se posebno pitati. Koji će jezik djak polagati, to odvisi o rezultatu pismene radnje i to o izboru samoga djaka. U matematici davat će se samo zadaće za riešenje, ali ne pretežke i nepraktične.

Na realkama fiziku ne će trebati dokazivati teoretski i eksperimentalno.

Nepovoljna ocjena kod pismenih radnja ne smeta, da djak bude pripušten ustmenom izpitu.

Komisija će prosudjivati čitav dojam što ga maturant čini, te će glasovati u rezultatu izpita. Ocjenjivat će se „zrio“, ako pak bude jednoglasno proglašen zrelim, bit će „zrio s odlikom“.

Pošto se ocjenjuje sve znanje, ne će se više moći paduti iz jednoga predmeta, nego će se morati uvjek opetovati cielà matura i to ili poslije pol ili poslije cele godine. Ako je maturant pao na pol godine, vriede mu i za popravak pismene radnje, ako su dobre.

Svjedočba zrelosti ne će više imati ocjene iz pojedinih predmeta, nego će se samo ocjenjivati, da je djak prošao.

Sam ustmeni izpit bit će udešen kao slobodan razgovor, te će se djaku dati dosta vremena, da razmisli stvar. Ne smije se dogoditi, da matura duševno shrva djaka radi prevelikog tempora.

Kod mature pazit će se od sada najviše na to, da djak bude zrio za sveučilište. Gore spomenuta četiri predmeta morat će polagati svaki djak bez iznimke. Ovi novi propisi za maturu izašli su štam pani u knjižici, koja se za 20 fil. može dobiti (njemački) kod c. k. naklade školskih knjiga.

Hrvatska škola u Aleksandriji.

Ministarstvo vanjskih poslà zajamčilo je stalnu pripomoć hrvatskoj školi u Aleksandriji Ova je škola bila otvorena u listopadu prošle godine nastojanjem i požrtvovnošću tamošnjih naših rodoljuba.

To je lieno i hvalevriedno. Držimo da se možemo i mi koji živimo u Europi i u zemljam austrijske države, nadati vladine pomoći u teškim školskim okolnostima. Vidit ćemo što će nam budućnost donieti.

Veliki dobrotvor češkoga naroda.

Prošloga čedna preminuo je u Pragu veliki dobrotvor češkoga naroda g. Josip Hlavka, koji je za prosvjetno svrho svomu narodu podario ogromne svote. Iz njegove oporuke proizlazi da je podario:

Za češku politehniku 25.000 for., za literaturu 20.000 for., za češku akademiju najprije 200.000 for., za kip sv. Vjenceslava 15.000 for., za prsobolne 1000 for., družtvu čeških arhitekta darovao je 3000 for., slikarskoj akademiji 100 hiljada forinti, za zakladu u Prešticama 6000 for. Za češku akademiju dao je ukupno 364.325 for. Njegova je oporuka otvorena; univerzalnim baštinikom je „zaklada Josefa, Marije i Zdenke Hlavkovych“. Oporučno ostavljeni imetak iznosi 6,000.000 kruna, tako će godišnji prihod iz te zaklade biti 200.000 kruna. Iz dohodka imade se 70 po sto upotriebiti za podporu znanosti, književnosti i umjetnika češkog naroda. Trideset po sto ima se upotriebiti za podporu siromašnih čeških visokoškolaca. Ugledali se i naši imućnici u ovaj primjer!

Jubilarne zaklade.

Ove godine proslaviti će se najsvečanije 60 godišnjicu vladanja Njeg. Veličanstva cara i kralja Frana Josipa I. Povodom tog jubileja osnivati će se po čitavoj monarhiji velike dobrotvorne zaklade u čovjekoljubive, promjetne i dobrotvorne svrhe.

U Beču ustrojio se odbor liečnika i sveučilištnih profesora, koji preporuča utemeljenje doma za slaboumnu djecu i doma za dojenčad kao i djecu, koja su baštinila koju bolest. Jubilarna godina obilovat će usirojenjima takvih uredjenja za djecu, jer je sam vladar zaželio, da se misli na mnlene.

Bečko sveučilište zaključilo je, da povodom vladarevog jubileja utemelji troškom od milijun kruna njemački djački dom. Mnogi bečki dobrotvorni zavodi utemeljit će povodom jubileja razne podružnice u gradu. Občinsko vieće u Opavi namienilo je za jubilarnu zakladu u spomen 60 godišnjice vladanja Njeg. Veličanstva 100.000 kruna, čiji će kamati svake godine pripadati bez svoje krivnje osiromašenim njemačkim zanatlijama.

I naš će narod stalno svečano proslaviti taj rieđki jubilej, a bolje, ljepše i naknadnam Njeg. Veličanstva shodnije nebi ga mogao proslaviti nego tim, da naši gradovi, občine i pojedinci obilnije podare našu plemenitu „Družbu“ il „Djačko podporno družtvo“ u Pazinu.

Učiteljima Istre do znanja.

Na upit zastupnika Ventrelle, stavljen u sjednici istarskog sabora prošle subote na zemaljski odbor: zašto nisu još potvrdjene zakonske osnove glede uredjenja učiteljskih plaća itd., odgovorio je pred-

sjednik Rizzi, da mu je priobćio ces. kr. namjestnik malo prije, da se rečene osnove nalaze u ministarskom vieću da će biti stalno potvrđjene u najkraćem roku, pošto nema više proti istim nikakva prigovora.

Drzovitost talijanskih ribara — Čozota u Dalmaciji.

Poznati nehaj i nemar naših oblasti prema talijanskim ribarom u našem moru čini ove danomice sve to više drzovitijimi i bezobraznijim. Oni i nepaze više na propise i ugovore gdje i dokud mogu ili smiju u našem moru ribariti jer znadu da ih neće nitko radi prestupka progovoriti i da im je zbog kojekakvih obzira, ljubavi i prijateljstva pojedinih oblasti sve dopušteno. Nu oni znadu biti bezobrazni i drzoviti nesamo na moru, gdje se lagje spase, već dapače i na kraju, gdje su podvrgnuti nadzoru mjestnih oblasti i samog občinstva.

Tudnju našu podkriepljuje najsjajnije sliedeći slučaj, što se je dogodio u Supetru na otoku Braču u Dalmaciji. Tamo su naime na trgu natukli čozotski ribari šakuma nekoliiko domaćih ljudi. Smutnja se je dogodila radi ribe, koju su čozoti skupo prodavali. Bile su dvie ladje, iz kojih su izkrcali za podaju nešto drobnije ribe uz ciene pretjerane, kao po običaju. Neki mješćani tomu prigovorišе. Čozoti odgovorišе uvredama, pak šakama i utezima. Nekoga Fadića regbi, da su udarili u oko i težko ozledili. Čozoti su odmah digli sidro i otplovili bez traga. Vlasti su ih pustile otići bez saslušati ih, pače nisu se ni makle.

Zahvalna bivša bolestnica piše list na vlastnika i izumitelja od Dvo-struko elektro-magnetičkih križeva R. B. broj 86967 *gosp. Alberta Müllera iz Budimpešte V/41. kotar, Vadasz ulica broj 34.* Isti list nam je u ruke prispio te ga mi doslovce obetujemo isti glasi:

Blagorodni gosp. Miller!

Vaš križ broj 86967 kojega ste mi poslao jest izvrsnog djelovanja, isti je mene od zujenja u uhu od nervoznog kucanja srca i od živčane bolesti izličio tako da sam sada sasma zdrava, stoga primite moju najiljepšu hvalu, te Vas opunovlašćujem da moj dopis ako želite proglasite Ujedno Vas molim da mi još jedan takav stroj pod brojem R. B. broj 86967 za 8 kruna ali odmah pošaljete. — Sa štovanjem Antonia Marković rodj. pl. Krulić de Corbavia, činov. udova. U Gospiću (Hrvatska) 16. listopada.

Koj na živčanih boli trpi neka sliedeće listove čita, isti glase Veleštovani gosp. Albert Müller u Bdpešti V./41. kotar Vadasz ulica br. 34. Uz tvrdo uvjerenje mogu očitovati da je Vaš dvostruko elektro magnetički križ R. B. broj 8697 vrlo ljekovite naravi i da daje meni od moje Rheomatičke boli sasma pomogno, s toga Vaš ja svakdje najtoplije preporučam. Uz odano poštovanje Ante Kaigoj u Ricki na 18. srpnja.

Veleštovani gosp. Müller! Stroji koji sam od Vas primio, nosio sam po Vašem propisu, moju bolest padavicu koju sam težko podnio izgubio sam posve, primite s toga moju najtopliju hvalu sa veleštovanjem. Josip Mihaljenović u Duzlišku zadnja pošta Orahovica Slavonija.

Natječaj.

Potpisani odbor raspisuje ovim natječaj na potpore *Bratovšćine hrv. ljudi u Istri* za god. 1908. Prošnje obložene svjedodžbom prvog poljeća (kotkovija) te iskazom siromaštva imaju se dostaviti potpisanomu do 20. aprila o. g. Od molitelja zahtjeva se, da je član „Bratovšćine“ on ili koji od njegovih; da se iskaže takovom svjedodžbom siromaštva, iz koje se može točno prosuditi materijalno stanje njegovo i njegovih roditelja, te da navedo da li i koju potporu uživa, inače se molba neće uvažiti.

Odbor Bratovšćine hrv. ljudi u Istri.

Kastav, dne 29. marča 1908.

Narodnom občinstvu preporuča svoju bogato snabdjevenu robnu trgovinu

Marko Zović

krojački majstor

PAZIN — Narodni dom.

Naručbe obavlja brzo i točno uz umjerene ciene.

Prodaja siena.

Prodajemo na veliko suho i zdravo prešano sieno.

Pobliže obavjesti daje:

Hrv. poljodjelska banka,

dioničarsko društvo

Zagreb, Preradovićeva ulica br. 5.

Želudčane kapljice

prije zvane i poznate pod imenom

Markove kapljice

sredstvo proti slabosti želudca, imenito proti pomanjkanju tekа za jelo, proti grizu i grčevima u želudcu i trbuhu, proti nadutosti od vjetrova. Poslije težkog masinog ili preobilnog jela podupiru naravnu probavu. 1 tucet 4 K, 5 tuceta 17 K, 10 tuceta 32 K, franko postavljeno na svaku poštu.

* * *

Molim izvolite mi poslati još 12 bočica želudčanih kapljica, jer mi nužno trebaju pošto na meni upravo čudotvorno. Božo Pazić, Kaštel stari.

Molim pošaljite mi jedan tucet kapljica pošto pošto sam uvjeren već kod prijašnih naručba da djeluju izvrstno, te ću svako o zgodom isto mojim prijateljima preporučiti. — Ovakovih dopisa, koje ne mogu sve ovdje navesti imadem još mnogo, to slobodno svakome na uvid.

Ove kapljice pripravlja samo Gradska ljekarna u Zagrebu, pak zato treba kod naručbe pisati točno na adresu:

Gradska ljekarna Zagreb,

polag trga sv. Marka 20.

Prva slavenska tvornica ura za tornjeve

Franjo Moravus,

BRNO. Nova ulica 25. MORAVSKA.

tvori i razašilje

ure za. crkvene zvonike, dvorce, škole, tvornice, viećnice, ljetnikovce — samo u izvrsnoj izradbi vrlo jeftino.

Čuvene nadzorne ure.

Cienici šalju se na zahtjev badava.

Najviše odlikovanje za izvrstne proizvode.

IZVOZ.

Jeftino česko

PERJE

za krevete

5 kg. novo čišćano K 9·60, bolja K 12·—, biele pahuljice čišćane, 18·— „ „ 24·—, kao snieg biele pahuljice čišćane . . . 30·— „ „ 36·— razašilje se franko pouzećem. Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu tovar. troška.

Benedikt Sachsel, Lobes, br. 259

pošta PILSEN, Češka.

Dvostruki elektro-magnetički

KRIŽ ili ZVIEZDA

R. B. broj 86967.

Telefon br. 45—22.

ovaj elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod vlage, reume, ishine (težkog disanja), kopanja, zujenja u uhu, neuralgije, glavobolje, (migrene) kvarenja srdca, zubobolje, mučnog slabosti, studeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), mekrenje postelje, nejasnosti, nesvjestice, nagluhosti, drhtanja na tielu, lošnjene okopčane sa bolešću krsta, bliedila (malokrvnosti), želudačnih grčeva, bezteločnosti, lochiasa, panekrvnosti, svih udnih grčeva, hypochondrie, tjelesnih grčeva, hämorrhoida, kao i kod svechće slabosti itd. služi kao nenadkriljivo sredstvo, pošto elektro-magnetička struja cielim čovječnim tielom djeluje, čime se rečene bolesti u najkraćem vremenu izliječe.

Poznato je, da liečnici kod navedenih bolesti viekratno elektrizovanje tiela upotrebljuju, all ipak na taj način, da jaka struja samo prolazno i povremenom kroz tielo prolazi, dočim naprotiv tomu struja elektro-magnetičnog križa ili zvieze R. B. br. 86967, kako je jur rečeno, umjerenim načinom neprekidno na tielo djeluje, što svakako brzem zlečenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 godina starí bolesti izličene su sa mojim strojem. Od izlječenih sa mojim strojem R. B. broj 86967 izražene zahvale kao i od odličnih slojeva izdane svjedočbe i priznanice iz svija strana svieta pohranjene su u mojoj pismohrani, gdje stoje svakomu u svako doba na uvid. **GDJE NIJEDAN LIEK NIJE POMOGAO, MOLIM POKUŠATI MOJ STROJ,** jer je to ugurno sredstvo proti gore navedenim bolestima, a onaj bolestnik, koji po mojem stroju nebi izliečen najdulje u roku od 45 dana, dobiva novac natrag.

Upozorujem osobito p. n. občinstvo na to, da se moj stroj ne smije zamjenjivati sa Volčinim, koji je poradi svoga neuspjeha zabranjen u Njemačkoj kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj dvostruki elektro-magnetički križ ili zvieza R. B. br. 86967 osobito se hvali i uživa vanredno dopadnost svoje izvrstne ljekovitosti.

MALI STROJ STOJI 6 K. Rabiti ga mogu samo djeca

VELIKI STROJ STOJI 8 K. Rabi se kod ostalnih 20 godišnjih, kroničnih bolestih.

Dopisivanje i naručbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Povrećem ili ako se novac unapred pošalje, razašilje glavna prodavaona za tu i inozemstvo.

ALBERT MÜLLER,

Budimpešta, V/41. Kotar,

Vadasz-ulica br. 34.

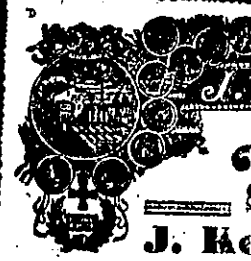

Odlikovan s 3 srebrnimi kolajnami u Gorici godine 1891, 1894, 1900.

Častna diploma i zlatna kolajna u Vidmu godine 1903.

Zlatne kolajne i zaslužni križ u Rimu godine 1903.

Svjećarna na paru

J. Kopač, Gorica, ul. Sv. Antona b. 7.

Preporuča preč. svećenstva, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom obćinstvu svijeće iz perjenog pčelinjeg voska. Kilogram po K 5·— Za prijesnost jamčim s K 2.000. Tamjan Myrrhae, Styrax, fitilje i stakla za vječno svjetlo po jeftinoj cijeni. Gg. Trgovcima preporučam svijeće za pogrebe, za božićno drvce, voštani svitci i med najfinije vrsti uz veoma niske ciene. Stari vosak kupujem u svakoj množini po najvišoj čsovnoj cijeni.

Šta zahtjev šaljem cijenik franko.

Utemeljena god. 1894. **NARODNA TISKARA** Utemeljena god. 1894.

LAGINJA i dr. Pula, via Giulia, 1.

Preporuča sl. občinstvu svoju

tiskaru, knjigovežnicu, papirnicu i tvornicu pečata.

U papirnici mogu se dobiti sliedeći:

Molitvenici:

Utjeha starosti. Čvrsto uvezan. Tiskan velikim slovima, po K 1·60, 1·80 i 2·50.

Isus prijatelj djece. Čvrsto i lepo uvezan, po K —·60, —·70, —·75, —·80, —·90 i 1·—.

Andjeo čuvar. Molitvenik za djecu, po K —·40, —·50, —·60, —·70 i —·90.

Sv. Anton Paduanski i njegovo štovanje. Elegantno uvezan po K 1·60 i 1·80.

Vrtić Gospodnji. Uvezan u kožu, po K 3·—.

Hljeb nebeski. Uvezan u baršumastu crnu kožu sa zlatorezom po K 3·80.

Slava Bogu a mir ljudem. Uvezan u finu kožu po K 4·—.

Vijenac bogoljubnosti. Uvezan u fine tvrde korice po K 2·40 i 4·—.

Pomolimo se. Uvezan u veoma finu kožu po K 7·60.

Pobožni učenik. Uvezan u mehku crnu kožu po K 1·80.

Pobožni mornar. Uvezan u tvrde korice po K —·80.

Našom nakladom izašle su sliedeće knjige:

Ob uljudnom i pristojnom ponašanju po K —·40.

Putovanje N. V. B. „Marije Terezije“ na Male Antile i Kubu. Pjesma, K —·40.

Rat u Kini. Pjesma, K —·40.

Brzi računar ili pregledna knjižica za proračunanje dnevnice, K —·80.

Knjižica nedjelne nadnice (u hrvatskom, njemačkom ili talijanskom jeziku) K —·60.

Komisionalne knjižice, K —·80.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, *koji uplaćuju nadrudnih dielova jedan ili više po kruna so.*

Prima novac na štednju od svakoga, *ako i nije član te plaća od istoga 4½% čisto bez ikakvog odbitka.*

Vraća na štednju uložene iznose *do 1000 K bez predhodnog odkaza, a iznose od 1000 K ako se nije kod uloženja ugovorno ustanovio veći ili manji rok za odkaz, na odkaz od 8 dana.*

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, *i to na hipoteku ili na mjenice i nadužnice na garancije.*

Uredovni sati svaki dan *od 9—12. sati prije podne i 3.—6 sati poslie podne; u nedjelju i blagdane zatvoreno.*

Družtvena pisarna *i blagajna nalazi se u visše Carrara vlastita kuća (Narodni Dom) prvi pod desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.*

Ravnateljstvo.

Broj 15. Pula, u četvrtak dne 9. aprila 1908. God. XLI.

Oglasi, pripošlane itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošta predbrojnika.

Tko list ne vriemje ne primi, neka to javi odpravničtvu u stvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvan napiše „Reklamacija".

Cekovnog računa br. 817.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Neotisnuti dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, } na godinu
5 K za seljake }
ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i stružje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zastali 20 h., koli u Puli, toli izvan lista.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Lagnja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Lagnja i dr. prije J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crocian br. 1, II. kat).

Iz carevinskoga vieća.

U Beču 2./4. 1908.

Od decembra prošle godine sastalo se je danas prvi put carevinsko vieće na kratko zasjedanje t. j. do uskrsnih blagdana ili do velikog čedna.

Povod tako dugim praznicima nalazimo o poduljem zasjedanju prošlih delegacija u Beču i u neobičnom zavlačivanju proračunskog odbora, koji nije još ni sada razpravio državni proračun za god. 1908.

U ovom kratkom zasjedanju rieširi će se nekoji vladini prešni predlogi i predmeti manje političke i gospodarske važnosti. Najvažniji predmet, koji se već nalazi danas na dnevnom redu i o kojem će se razpravljati još par sjednica, je vladina osnova o broju novaka, koje se imade uvrstiti ljetos u vojsku.

Osim prešnog predloga za dozvolu novaka za vojsku, stavljeno je i više drugih prešnih predloga, kao onaj o pomnoženju novaka za domobranstvo, o promjeni djelokruga pojedinih ministarstva usljed ustrojenja ministarstva za javne radnje, o naknadnom kreditu k proračunu od g. 1908., o ustanovljenju iznosa, koji se imade potrošiti na obitelji pričuvnika pozvanih na vojničke vježbe, te raznih predloga o netom minulih izbora za zemaljski sabor Galicije.

Prešnost prvog predloga — broj novaka — obrazložio je u kratko slovenski zastupnik Pogačnik kao predsjednik vojnog odbora.

Za njim je govorio proti prešnosti češki socijalista Swoboda samo češki.

Iza toga prekinu predsjednik razpravu i dade riec najprije zast. Diamantu pak zast. Freslu. Prvi je upitao predsjednika sto kani poduzeti proti zatezanju sa izvieštaji legitimacionog odbora, koji imade podnesti izvieštaje o onih izborih za car. vieću, proti kojim su od stranaka podneseni utoci; drugi je upozorio vladu na sve to više rastuću cienu sladora u Českoj.

Tim bijaše izcrpljen dnevni red.

* * *

U Beču 8/4. 1908.

Nakon obavljenih formalnosti preslo se je na razpravu o prešnosti vladinog predloga za broj novaka.

Podulji govor izrekao je proti prešnosti i u obće proti vojničtvu poznati socijalista Daszjnski. Iznievši na svietlo mnogobrojne pritužbe proti vojnoj upravi, izjavio je, da će njegova stranka glasovati proti prešnosti i proti samom predlogu.

Kršćanski socijalac zast. Bielohlavek uzeo je u obranu vojsku i vojnu obranu ističuć potrebu jake i dobro uredjene vojske proti izvanjskim i domaćim neprijateljem.

Njemački socijalista Hackenberg govori proti prešnosti i proti predlogu. Zagovara dvogodišnju vojničku službu, poboljšanje vojničke hrane i bolje postupanje sa vojnicima, napose sa novacima.

Poljački konservativac grof. Dzieduszyski obrazloži stanovište poljskog kluba i obeća, da će Poljaci glasovati i za prešnost predlog i za sam predlog.

Samostalni socijalista Stark izjavi, da nemože glasovati ni za prešnost ni za predlog držeći se kršćanskog načela: „nesmiješ ubiti!" Dok se neurede mnogobrojna gospodarska pitanja, nemože se ovakvih prešnih predloga razpravljati.

* * *

U Beču 4./4. 1908.

U današnjoj sjednici nastavljena je razprava o prešnosti predloga za broj novaka. Prvi je uzeo riec slovenski zastupnik Demšar, koji je zagovarao uvedenje poljodjelskih tečaja kod vojske; potužio se je na častnike, koji zlostavljaju naše mladiće, jer nepoznaju njihovog jezika. Njegova će stranka glasovati za prešnost i za predlog.

Rusin Okunievski predbaci vojnoj upravi, što se vojsku neupotrebljava u kulturne svrhe već na uništenje slobode. Rusinski vojnici — reče — zlostavljeni su kano i Rusini u obće od njihovih neprijatelja. Glasovati će proti prešnosti, Češki agrarac Udržal prosvjeduje, što je jedan član parlamenta (zast. Bieloklavek) težko uvriedio učenjaka Tolstoja, komu se sav naobraženi svieat klanja. Žali što se toliko trošiti mora za vojsku, koja je neko potrebito zlo sve dotle, dok i naši susjedi sjede na bajunetah; zagovara dvogodišnju službu i odpuste u vrieme žetve.

Ministar za zemaljsku obranu osvrnu se na razne pritužbe predgovornika. Obećaje uvedenje dvogodišnje službe, strogo postupanje proti svima, koji zlostavljaju momčad; brani vojsku od neopravdanih napadaja, dokazuje potrebu većeg broja momčadi a da se uzmogne uvesti dvogodišnju službu; vojna će uprava do mala staviti na razpravu novi kazneni zakonik i uvesti sve novovjeke ustanove u kaznenih poslovih.

Zast. grof Sternberg obara se na vladu i na češke agrarce, koji da narod bune proti vojsci; osobito oštro navaljuje na predgovornika Udržala, koji da je vojsku izvrgao ruglu i smjehu; navali zatim na socijaliste, koji neštedo nikoga, pa ni siromašne vojnike, koji se žrtvuju za ukupno dobro domovine.

Nemajuć povjerenja u vladu, koja otijuka sa socijalistima, nemože glasovati za prešnost predloga.

Češki agrarac Bergman bavi se ponajviše pobijanjem grofa Sternberga, koji da neima prava govoriti u ime češkoga naroda i koji da je zlovoljan na češke agrarce, jer je njihovim nastojanjem propao kod posljednjih izbora za češki sabor u tih izbornih kotarih.

Predsjednik dignu zatim sjednicu i ureče buduću za ponedjeljak.

* * *

Beč 6/4 1908.

U današnjoj sjednici nastavljena je razprava o prešnosti predloga za broj novaka.

Pošto su govorili zastupnici Choc i Stransky, prvi češki proti, drugi za prešnost stavljen je predlog za konac razprave koji predlog bijaše i prihvaćen.

Generalni govornici bijahu izabrani: proti prešnosti socijalista Schumeyer, a za prešnost kršćanski socijal Kunschak. Ovi su svaki sa svog stanovišta obrazložili svoje predloge.

Sjednica je svršila sa govorom zastupnika Bergmana a danas tekar bio nastavak i konac razprave o prešnosti i meritorno o vlad. osnovi za broj novaka.

* * *

Beč 7. 4. 1908.

Na početku današnje sjednice podneseno je više stvarnih izpravak k razpravi o prešnosti osnove o vojničtvu.

Govorili su poljak Londzin, grof Sternberg, češki radikalac Baxa, rusin Okuniewski, socijalista Löw.

Konačno je došlo na predlog češkog radikalca Choca i njemačkog socijaliste Seitza do pcimeničnog glasovanja o prešnosti.

Za prešnost glasovalo je 303 a proti prešnosti 122 zastupnika. Zatim se je prešlo na razpravu o samom predlogu.

Prvi je govorio o stvari češki socijalista Aust i to obćenito proti vojnoj upravi.

Rusin Rzeszowsky govori proti raznipnosti vojne uprave za suvišno oružje, proti vojničkom kaznenom postupniku, proti zloporabam vojnih oblasti kod novačenja; zagovara dopuste vojnika za vrieme žetve kao redovite, nipošto kao pokus.

Sveniemac Iro govori proti organizaciji pukovnija, navali na vladu, koja toboz i kod vojske povladjuje Slavenom pa njoj nemože i radi toga glasovati vojnike.

Slovenski zastupnik Hribar izjavljuje u ime svog kluba, da će glasovati koli za prešnost, toli za sam predlog; neće pako glasovati za to, da tim vladi izreče povjerenje, već radi toga, što to zahtjeva ugled monarhije. Mi smo proti pretjeranom militarizmu, ali kod toga nezaboravljamo, da nesmijemo biti slabiji od naših susjeda; glasovati ćemo težkoga srca jer smo mi svi za svebće razoružanje svijuh naroda, za što — reć bi, da vlasti nemaju više volje. Vlada bi morala zadovoljiti svoje narode, jer bez toga ćemo uvjek biti slabi i velevlastni položaj monarhije dolazi u pogibelj. Govori proti prevelikom broju častničtva u vojsci na ustrb slovenskih naroda; prigovara nečovječnom postupanju sa vojnici; prosvjeduje proti zloporabi sa vojničtvom u političke svrhe; navadja kao primjer Hrvatsku pod zlosretnim Khuenom.

Tim je svršena generalna razprava.

Kao generalni govornici izabrani su: proti njemački židov Straucher.

Njemački agrarac Kutscher govori vrlo kratko za osnovu naglasiv, da je vojničtvo potrebito i kod nas sve dotle dok se nedodje obćenito do uvidjavnosti, da valja sve države razoružati.

Iza toga primljena je osnova u II. i III. čitanju.

Upite na predsjednika stavili su zastupnici Breitner i Stark.

Predsjednik dižo sjednicu i ureče buduću za sljedeći dan u 11 sati.

Izborna reforma za Istru.

(Nastavak)

Čl. II.

Izborni red za pokrajinske sabore Primorja, u koliko se odnosi na Markgrofiju Istru, ukida se zajedno sa pokrajinskim zakonima od 17. jenara 1867. br. 5, 19. febrara 1867. br. 9, 18. jenara 1869. br. 6, 20. maja 1870. br. 32, 15. decembra 1872. br. 1, ex 1873. i 1. jenara 1889. br. 7. List. Z. i P. odr., a na njegovo mjesto stupa ovaj

Izborni pravilnik za pokrajinski sabor Markgrofije Istre.

1. O izbornih kotarih i mjestih.

§ 1. Za izbor zastupnika razreda realnog veleposjeda Markgrofija Istra sačinjava samo jedan izborni kotar.

Mjesto izbora je grad Poreč.

§ 2. Izbornici zastupnika razreda realnog veleposjeda sačinjavaju jedno izborno tielo, koje će birati pet zastupnika.

§ 3. Za izbor zastupnika gradova, varoši i obrtnih mjesta sačinjavaju:

a) porezna občina Pula tri izborna kotara;

b) porezna občina Kopar;

c) mjesto Piran;

d) porezna občina Rovinj, svaki po jedan kotar;

e) porezne občine Izola i Milje, zajedno jedan izborni kotar;

f) porezne občine Poreč i Motovun te mjesto Vižinada i Oprtalj, zajedno jedan izborni kotar;

g) porezne občine Buje, Umag i Čitanova zajedno jedan izborni kotar;

h) porezne občine Vodnjan sa mjestima Pazin i Buzet, zajedno jedan izborni kotar;

i) porezne občine Pazin, Buzet i Plomin, izključiv istoimena mjesta, zajedno jedan izborni kotar;

l) porezna občina Mali Lošinj i mjesto Veliki Lošinj, zajedno jedan izborni kotar;

m) porezne občine Cres, Krk i Labin te mjesto Plominj, zajedno jedan izborni kotar;

n) porezne občine Volosko, Opatija, Kastav i Podgrad te mjesta Lovran, Mošćenice i Klana, zajedno jedan izborni kotar.

U poreznoj občini Pula 1i. se izborni kotar sastoji od diela izvanu „grad", 2i. od predgradja Port' Aurea, Sv. Martin i Zaro i od predgradja Sv. Mihovil, a 3i. od ostalog diela porezne občine Pula.

§ 4. Svako mjesto naznačeno u predjašnjem § je biralište.

U izbornih kotarih, koji se sastoje od više mjesta prvo u naznaci svakog pojedinog kotara takodjer je i biralište.

§ 5. U svakom pojedinom od izbornih kotara naznačenih u § 3. birati će se po jedan zastupnik.

Svi koji imaju pravo glasa u svakom pojedinom od izbornih kotara sačinjavaju jedno izborno tielo.

§ 6. Trgovačko-obrtnička komora u Rovinju bira dva zastupnika na pokrajinski sabor.

Članovi komore sa pravom odlučnog glasa u krilu iste sačinjavaju izborno tielo za taj izbor.

Biralište je ondje, gdje je sieło komore.

§ 7. Za izbor zastupnika seoskih občina sačinjavaju:

Prvi izborni kotar sa glavnim biralištem u Poreču:

sudbeni kotar Buje, osim porezne občine Krasica;

sudbeni kotar Piran, osim poreznih občina Sv. Petar na Piranščini i Korte d' Izola;

sudbenog kotara Kopra porezne občine Vale d'oltra i porezna občina Lazaret osim mjesta Cesari i Pobegi;

sudbenog kotara Motovun, porezne občine Višnjan i Sv. Nedilja i porezne občine Višnada osim mjesta Ferenci;

sudbenog kotara Poreč porezne občine Poreč, Tar, Vabriga i Frata (mjestna občina Poreč) i Vrsar i Funtane (mjestna občina Vrsar);

sudbenog kotara Buzet mjesto Buzet;

sudbenog kotara Pazin mjesto Pazin;

sudbenog kotara Labin porezna občina Labin i mjesto Plomin;

sudbeni kotar Rovinj osim mjestne občine Kanfanar;

sudbenog kotara Vodnjan porezne občine Vodnjan i Svetvinčenat;

sudbenog kotara Pule porezne občine Galežan, Fažana i Šišan;

sudbenog kotara Lošinj porezne občine Mali Lošinj i Čunski, mjesto Veliki Lošinj i mjestna občina Osor osim porezne občine Puntakriž;

sudbenog kotara Krk porezna občina Krk.

Treći izborni kotar sa glavnim biralištem u Puli:

prva dva izborna kotara opredieljena u poreznoj občini Pula za izbor zastupnika, varoši i obrtnih mjesta (§ 4 zadnje puglavje) i predgrađje Sv. Polikarpo.

Četvrti izborni kotar sa glavnim biralištem Kopar:

sudbeni kotar Kopar osim poreznih občina Kopar, Milje, Vale d'oltra i Lazaret, izključiv ali iz ovog posljednjeg mjesta Pobegi i Cesari.

sudbeni kotar Podgrad;

sudbenog kotara Piran porezne občine Kaštel, Sv. Petar na Piranščini i Korte d' Izola;

sudbenog kotara Buje porezna občina Krasica.

Peti izborni kotar sa glavnim biralištem u Motovunu:

sudbeni kotar Buzet osim mjesta Buzet;

sudbeni kotar Motovun osim poreznih občina Motovun, Sv. Nedilja i Višnjan; mjesta Oprtalj te porezna občina Višnada, ali izključiv iz potonje mjesto Ferenci;

sudbeni kotar Poreč. osim poreznih občina Poreč, Tar, Vabriga, Frala, Vrsar i Funtane.

Šesti izborni kotar sa glavnim biralištem u Pazinu:

sudbeni kotar Pazin osim istoimenog mjesta;

sudbeni kotar Labin osim porezne občine Labin i mjesta Plominj;

sudbeni kotar Vodnjan osim poreznih občina Vodnjan i Svetvinčenat;

sudbenog kotara Rovinj mjestna občina Kanfanar;

sudbeni kotar Pula osim diela porezne občine Pula, koji sačinjavaju treći izborni kotar naznačen u ovom §, i osim poreznih občina Galežan, Fažana i Šišan.

Sedmi izborni kotar sa glavnim biralištem u Volosku:

sudbeni kotar Volosko;

sudbeni kotar Krk osim porezne občine Krk;

sudbeni kotar Cres;

sudbeni kotar Lošinj osim poreznih občina Mali Lošinj;

Čunski;

Osor, Nerezine, Sv. Jakov i mjesto Veliki Lošinj.

§ 11. Drugi izborni kotar naznačen u § 10. bira dva zastupnika, svi ostali izborni kotari naznačeni u istom § biraju po jednog zastupnika.

Svaka mjestna občina je biralište.

U mjestnih občinah, čije područje je podieljeno na više izbornih kotara, vriedi koliko je odredjeno u § 8.

Svi birači jednog izbornog kotara sačinjavaju jedno izborno tielo.

§ 12. Svi sudbeni kotari, mjestne ili porezne občine naznačene u prvašnjih paragrafih razumjevaju se u onom zemljistnom obsegu, koje u svakom pojedinom obstoji za vrieme, kad su uredjeni izbori.

U slučaju, da bi se ustanovio novi ili sudbeni kotar ili nova bilo mjestna bilo porezna občina, birači novoustrojenog sudbenog kotara ili (mjestne ili poreznе) občine, dok se analogno ne promieni pokrajinski izborni red, vršiti će svoje pravo glasa u izbornom kotaru, kojemu pripadaju prije ustrojenja novog sudbenog kotara ili nove (mjestne ili porezne) občine.

Obseg mjesta naznačenih u predjašnjih paragrafih, biva naredbenim putom odredjen od Namjestničtva u sporazumu sa zemaljskim odborom. (Nastavit će se).

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Pula 9. IV. 1908.

Pred malo dana obdržala je mjestna podružnica „Lege naz.“ svoju glavnu skupštinu na kojoj je došao učitelj u „Leginoj“ kovačnici taljana u Banjolama g. Corradini te dao svoju ostavku. U Banjolama je upisano na kartu da ide u školu oko 40 djece nu doistine ju polazi samo desetorica koji ni beknuti taljanski nezuadu. A sjor Corradini opet ne zna ni beknuti hrvatski i što ti nevolje ljute.

Sasvim tim da je član „Lege“ g. Petronio pametno predložio neka se „Lega“ okani okolice i hrv. mjesta; ipak u većini članova još vlada fanatizam i uvjerenje da je ovo „terra romana“.

A što ćemo im mi učiniti. Pustimo ih da se vremenom raztrijezne. Brižni ljudi!

* * *

Dne 3. t. mj. prispio je amo te odsjeo u Hotel Belvedere, sin njemačkog cara sa dvojicom vojničkih dostojanstvenika u pratnji. Dan zatim je odputovao.

* * *

Dne 4. tek. mj. u večer obdržala je „Citaonica“ svoju glavnu godišnju skupštinu koja je ispala nad svakim očekivanjem, toliko radi mnogobrojno nadošlih članova, koliko radi krasnih uspjeha. Sa velikim zadovoljstvom uzelo se na znanje odborovo izvješće, te su u novi odbor izabrani svi stari odbornici gg. dr. M. Laginja, dr. I. Zuccon, Bekar, Turšić, Jelušić, Legiša i Stihović. Ovi će se konstituirati i izabrati predsjednika i tajnika.

* * *

Dne 5. t. mj. u 10 sati u jutro obdržala je „Narodna radnička organizacija“ svoju glavnu skupštinu. Po statutima organizacije, dužne su sve podružnice da svakih tri mjesece podadu matici u Trstu točan račun o svojem djelovanju, te tom prilikom dadu taj račun i članovima. Krasan je dosadašnji uspjeh. Upisalo se je 428 članova, to je liep broj, nu isti mora još mnogo ponaresti, a ponaresti će za sigurno kad ljudi vide kako organizacija pošteno i lieno radi.

Inkasiralo se K 2480·45. Izdalo se za pripomoći, upravne troškove itd. K 844·45. Ostaje dakle čisto u blagajni K 1636·—.

A veliči su i moralni uspjehi društva. Najprije imademo jedno jako disciplinirano radničko društvo, oslobodilo se bolestničke blagajne za arsenalce iz socijalističkih ruku i pobjedilo na cieloj liniji, a sada ćemo urediti unutrnje stvari te blagajne.

Upozorujemo ovime naše ljude u Puli i okolici da kupuju svaki dan „Omnibus“, jer će u njem naći svaki poziv i vjest ličuća se organizacije, što sve nije moguće objelodaniti preko N. S. jer izlazi jednom na tjedan.

* * *

Ovih dana spustili su ovdje u more plivajući dok ratne mornarice. U taj dok moći će ladje od 6000 bačava. Sisaljke za vodu tjeraju dva dinamostroja.

Lošinjski kotar.

Mali Lošinj 6. 4. 1908.

Na prvi tek. mj. slavilo je svečano otvorenje vojničke bolestničke kuće u Cikatu. Prisustvovali su službenoj svečanosti nadvojvotkinja Hohenlohe sa suprugom, F. M. L. Pottorek, i mnoge druge ličnosti od mornarice i kopnene vojske. Održalo se je tamo i odieljenje eskadre. Bilo je govora, banketa i nazdravica.

Ovom prilikom upozorujemo sve naše novinstvo neka se već jednom okani tudjih slavnih vasih mjesta. Gornje mjesto zove naš narod Cikat, a dolazi iz riečci Cekati. Tamo su naime Lošinjske žene u blaženo ono vrieme Lošinjskog blagostanja, kad je slavila slavlje jedrenjaca, čekale svoje mile, i drage, na prolazku brodom iz juga u Trst. Dugo je znalo biti to čekanje. Po cielo dane i noći na izmjenu čekale su vjerne supruge, ljubeće majke, drage sestre. Nije ih prieclo ni slabo vrieme ni dugo čekanje jer čežnja za milim koji se vraća sve znade svladati.

A taljanaši, ljuti naši dusmani, prekrstiše naš lieni, ubavni Cikat u Cicale jer da to dolazi tobože iz riečci Cicala najme cvrčak kojih da tamo u ljeti mnogo imade!

A gdje nema kod nas cvrčaka u ljeti! A žalostno je da i naše novine, prema nehotice, oponašaju tudjinca.

Unie 4. 4. 1908.

Dne 30. t. mj. došli su onje iz Malog Lošinja „taljanaši izletnici, na čelu im Padrina da ustanove „leginu“ podružnicu.

Najviše se je zanimala za izletnike učiteljica Nikolić. Ona je bila kao luda. Reć bi, da su ju školske oblasti poslale ovamo širiti taljanstvo, a ne učiti djecu, jer ovu nikako ne uči. *Gosp. Pribil, dodjite pohoditi malko ovu školu*, pak ćete groznih vidjeti i čuti. Upućujemo Vas na dopise u „Omnibusu“ dne 9. III., 10. III. (dopisi iz Malog Lošinja).

Inače izlet je slabo prošao, u večer malo da se nisu tukli.

Glede izvješene čisto taljanske table na našoj dvojezičnoj pučkoj školi, kapetan Mosettig mirno šuti.

Sad je red na našim zastupnicima, da se za stvar zauzmu, i da pokažu nekojoj gospodi što smiju, a što ne smiju učiniti, a opet, da nekoga pozovu na vršenje svoje dužnosti.

Cres 5. 4. 1908.

Ovih dana, kad je bio ovdje, da nas posjeti naš zastupnik Spinčić, i da kao predsjednik Družbe sv. Ćirila i Metoda pregleda ovdješnju družbinu školu, koja je netom ove godine osnovana i koja već krasno napreduje, prikazali smo mu spomenik, koji će vječno sjećati potomke na ovu i lanjsku godinu, kao početak nove ere u Cresu. Bez ikakve svečanosti — jer nam to nedopušta ozbiljnost vremena kad je krv naših poteklo po Creskim ulicama — odkrivena je u vestibulu družbine škole ploča od mramora, sa nadpisom u zlatnim slovima, izradjenim u Trstu. Spomenik je dar lanjog gradjanstva, koje preko svoje djece uživa blagodati ove škole. Nadpis na ploči glasi:

Na vjiečni spomen
čast i slavu
dobrotvorne istarske družbe
sv. Ćirila i Metoda
koja je pod predsjedničtvom
prof. Vjekoslava Spinčića
narodnoga zastupnika
podigla prvu hrvatsku školu
u Cresu,
te je blagodarno preda puku
da se oslobodi zastarjelom ugarskog robstva
postaviše zahvalni Cresani
u rujnu MCMVII.

Ovom prigodom spomenuti nam je, da je g. prof. Spinčić bio veoma zadovoljan uspjesima ove škole.

* * *

Onaj občinski redar, koji je svojom sabljom prolio toliko nedužne hrvatske

krvi, dobio je nalog, da odloži sablju i da svuče redarsku uniformu. Svukav odoru nema više onog gospodnog izgleda. Uselivši službe, povratio se je da radi u polju, gdje neka mu Bog dade svaku sreću. — samo da nam je daleko on i svi slični njemu.

* * *

Vlada je odredila 500 centi siena uz sniženo cienu za posjednike goveda na otoku, koji su uslied toga i suše pristupili štetu. Medju tim odbornici gospodarske zadruge, kojima je za to bila povjerena zadaća, riešili su se sve brige tog siena, koje leži na obali pilenom djedovštine i bez posloštnika. Redarstva nema, jer su poznati njini redarstveni odnošaji u ovoj občini. Pogibelj požara ukazala se, tako da se nieku postavljaju vatrogasci da straže. Najpokon sieno je postavljeno na sigurno mjesto, ali pošto se se već dosta dilo raznilo. Kako će se postupati pri razdiobi ovog blaga božjeg!

Iz Cresa.

Kako diljem Istre c. kr. činovništvo nagiblje na talijansku stranku, jer mi dosele za pravo nisi nemamo svog nadovništva, tako smo i mi ovdje usrećeni ovakvim ljudima, gdje su ti činovnici — osim jedne časne iznimke — Talijani od glave do pete, premda sudbeni kotar Creski od preko 7000 žitnovitka jedva broji po zadnjem službenom popisu 2000 Talijana. Da su ti ljudi barem pošteni prema našim ljudima, ali nije tako! Gdjegod samo mogu, tamo iskale svoj gnjev na sve što je hrvatsko, pa ako se traži ono, našto čovjek lima pravo, kud gore nesreće. Dakako da im već svaka ne ide tako lako, kako im je ista, jer se već znade dogoditi, da im ljudi odbrusе: vi ste tu za nas, a ne mi za vas. Nećemo da iznašamo drugih stvari za danas, nego samo slučaj koji se je desio jednom c. kr. slugi kod jednog ovdješnjeg c. kr. ureda i to od ljudi, koji si utvaraju, da su pobrali svu mudrost, koju su drugi izgubili, te da nema tolerantnijih, nego oni što su. Sluga taj ni kriv ni dužan, što ga je rodila mati Slovenka, kriv toga radi samo, što nije zaboravio na materinje mlijeko, tražio je po koji put društvo svog mišljenja. Polazio je krčmu, koja u Cresu nosi jedina hrvatski natpis, jer se tamo obično pije najbolje vino. Nu to nije pravo njegovim predpostavljenima, pa ga ni više, ni manje, jednog lijepog dana za tu stvar pozvaše na red i strogo mu zabraniše, da tamo više ne polazi.

Naprotiv ta su gospoda prvaci u ovdješnjim talijanskim društvima, prvi u svakom njihovom pothvatu, pa tko i kada njih je radi toga pozvao na red, premda bi bilo i zašto?

Poručiti vam moramo gospodo, da vas od sada nećemo pustiti s oka, pa da vidimo tko će bolje proći. Danas se više pred nikim ne strepi, a ako znate protezati na sebe prava, što vam ih zakon daje, znat ćemo i mi služit se zakonima ne gledajući ni na babu, ni na stričeviće.

Sudbeni dani u Nerezinah.

Od tamo nam javljaju, da je ministarstvo pravosudja dozvolilo na pokus svaka dva mjeseca jedan sudbeni dan. Sudbeni činovnik dolaziti će tamo iz Lošinja 6 puta na godinu, što je premalo za velik broj posala, koje imade pučanstvo ovoga i susjednih mjesta sa kotarskim sudom.

Nadamo se, da će se broj sudbenih dana pomnožiti čim se budu više sudbene oblasti osvjedočile da je jedan dan svaka dva mjeseca premalo.

Krčki kotar:

Krk.

Ravnateljstvo Austro-Hrvatskog parobrodarskog društva obdržalo je dne 19. pr. mj. u Krku sjednicu, na kojoj je predsjedništvo izvjestilo, da je gradnja dviju parobroda već započela, te je prikazalo i njihov nacrt, od kojih će jedan već biti gotov početkom ili nadalje polovicom svibnja, a drugi mjesec dana kasnije. Izabralo se na to jednog nadzratelja, koji će gradnji u M. Lošinju nadgledati, da bude sve u redu prilog ugovora gradjeno.

Izabralo se knjigovodju, kapetane i mašinske koji će svoju službu nastupiti, čim parobrodi započnu ploviti, a oni se imadu poskrbiti za mornare i drugo osobilje potrebito na brodu. Posebni odbor ima za ove izraditi unutarnji pravilnik, u kojemu će biti iznesena njihova prava i dužnosti.

Odredilo se zatim potrebito za nabavu ugljena. Izvjestilo se o društvenom stanju i o rasprodanim dionicama, te se zaključilo, da se još neraspradane dionice za posljednji put posebnim oglasom ponude pučanstvu, da se s njima okoristi.

Sa izradbenim nacrtom parobrodarskog društva načelno se pristalo, da se to društvo stopi sa ugarsko-hrvatskim parobrodarskim društvom, jedino da se još imadu podjasti neki uvjeti, pod kojimi ujedinjenje se bi moglo izvršiti.

Glede Liburnjana, koji su bili jednom izrazili želju, da bi i oni pristupili k našem društvu, odlučilo se, da se izabere posebni odbor, koji će s njima stupiti u dogovor, pod kojim uvjetima bi se to zbilo.

Glede imena parobroda odlučilo se, da se jedan zove „Frankopan", a drugi „Kvarner". Društveni znak biti će sedmokraka zvijezda sa sidrom i sa slovima a. h.

I tako imadu doskora zaploviti našimi morem naši parobrodi. Bilo sretno!

Baška 1. aprila 1908.

Sa yachtom „Rovenska" prispjeli su ovamo danas u 10 sati pr. p. nadvojvoda Karl Stjepan sa četiri nadvojvotkinje.

Iskrcavši se na obali, praćeni od g. Franje pl. Dessantich, uputiše se k brzojavnom uredu, zatim ponajprije posjetiše župnu crkvu sv. Trojice a onda Prvu Bašćansku tvornicu konserve (vlasništvo gg. P. Graudić i F. pl. Dessantich), gdje kupiše više raznovrstnih kutija konserve rajčica koju nj. c. i kr. visost radi vrsnoće osobito cieni.

Predstaviše se nadvojvodi mjestne crkovne i svjetovne oblasti.

Uz gruvanje mužara, pozdravljeni od gorispomenute gg. te mnogobrojnog naroda, odputovaše nakon 1 sata put sv. Jurja kod Senja.

Silo, kraj Dobrinja.

Počam od 1. aprila otvorila se parobrodom Dinko Vitezićem još jedna plovitba. Iz Crikvenice u Silo u 6·45 pop., iz Sila u Crikvenicu u 7·15. Ostale plovitbe ostaju nepromjenjene.

Pazinski kotar:

Djačko pripomočno društvo u Pazinu je u mjesecu ožujku primilo slijedeće prinose:

Zem. škol. nadz. Fr. Matejčić — Trst 40 K. Trgovac Franjo Dukić — Kastav 10 K. Učitelj Anton Opašić — Pazin 2 K. Zaplijenjeno kartašima — 22 K. Prof. Ivan Miletić — Varaždin 10, a prilaže varaždinska štedionica 20, a pučka štedionica 10 K, ukupno 40 K. Gospodarsko-Trgovačko društvo — Punat 25 K. Sakupljeno na godišnjoj skupštini „Lindarskga društva za šted. i zajm." dne 22. t. mj. 21·34 K. Prijatelj iz Istre 300 K. Zastupnik Š. Kv. Kozulić — Lošinj mali 50 K. Zapis Stjepana Terihaja, pok. župnika u Veleševcu (Hrvatska) poslala Družba sv. Č. i M. — 250·68 K. Emilijan Poljak — Gjurgjevac 2 K. Odvjetnik dr. Pero Magdić — Varaždin, u ime hrv. činovničke zadruge u Varaždinu 20 K. Marija Gašparović — Karlovac 10 K. Prof. Niko Žic — Pazin 10 K. Prof. Rudolf Pregelj — Pazin K 3.

Hvala darovateljima! Koji redovito čita ovaj izvještaj, opazit će, da su prinosi i darovi svaki mjesec manji. Na to upozorujemo sve prijatelje školske mladeži, a naročito patriotska naša novčana društva, koji ovih dana svojim dionicarima dijele lijepe dividende.

* * *

Krašani u posjetu svojih ljudi na Poreštini u kući vrlog narodnjaka Mata Poropata u selu Volkarinu skupili su i poslali Djačkom pripomočnom društvu od svojih zuljeva seljačkih 10 K i to: Poropat Mate 5, Poropat Ive 1 K, oba iz Volkarina, Juričević Jure iz Monsaliža 1 K, Sankovič Mate iz Dana 1 K, Poropat Ante iz Vodica 1 K, Švrko Grga iz Vodica 1 K, Ivančić Jakov iz Goha 1 K, Poropat Frane iz Trstenika 1 K.

Sve je to poslao spomenutom društvu Mate Poropat. — Na čast vam, Krašani!

Pod vozom gnoja.

Prošloga četvrtka vozio je naš seljak Petar Muzica iz Blatne Vasi — občina Roč — voz gnoja. Nesrećom pao je Muzica pod voz te mu je kolo strlo glavu i osta na mjestu mrtav. Nesretni Muzica ostavlja je udovu sa više nedorasle siročadi. Vječni mu pokoj!

Koparski kotar:

† Karlo Valentić.

Iz Dekana javljaju nam tužnu viest, da je tamo preminuo dne 6. o. mj. nakon podulje bolesti providjen sv. sakramenti bogoslov četvrte godine tršćansko-koparske biskupije g. Karlo Valentić u cvietu svojo mladosti t. j. u 23 godini svoje dobe. Nemili taj udarac ćuti osobito težko obitelj velovriednoga mladića, koji je imao ovo godine promisliti i u kojega je stavljala sve svoje nade.

Pokojni bogoslov bio je vrlo čestit djak, liepog ponašanja, dobrog srca i žarkog rodoljublja.

Prigodom njegovog pogreba dne 7. o. mj. izkazali su mu posljednju čast mnogobrojni njegovi suobćinari, prijatelj i štovatelji. Vječni mu pokoj a njegovoj težko ucviljenoj obitelji iskreno naše saučešće!

Velika nesreća u Dekanih.

Dne 25. pr. mj. ljujao se je na umjetnoj ljuljuci 18 godišnji mladić Josip Lusa. Sjedeći u ladjici kad je ova bila u najvećoj visini, izgubi ravnovjesje te se stropota na zemlju takvom silom, da si je odmah slomio ćeljusti. Težko ranjenoga mladića dovezoše iza toga u tršćansku bolnicu. Njegovo je stanje opasno.

U Piranu imali su se obaviti obć. izbori dne 5., 6., 7., 9. i 10. t. mj. Nu najednom je došla brzojavna vjest iz Namjestništva na kot. glavarstvu u Kopar da su izbori odgodjeni do nepredjeljenog vremena jer je „liberalna" većina počinila ponovnih nepodobština.

* * *

U talijanskom nazovi-katoličkom listu „L'Amico" čitamo, da bijahu prošle nedjelje izborni sastanci u Piranu te u podobćinah Strunjanu, Sisioli i Kaštelu. U ovih podobćinah imade znatan broj Hrvata, odnosno Slovenaca, koje su talijanski agitatori nastojali pridobiti na svoju stranku. Mi neznamo kakav su imali uspjeh ti sastanci, ali sudeć po glasovnici, koju preporuča spomenuti list u III. tjelu, to naši občinari nebi imali razloga, da idu u boj za jednu il drugu talijansku stranku u Piranu ako nemaju jamstva, da će te stranke poštivati njihova narodna prava. U toj glasovnici nema naime niti jedne naše osobe, nego sve sami Talijani. Kako su nam skloni pristaše „Amicove" stranke, poznato je odavna našim čitateljem, pa držimo da se nemoramo ni za njih ugrijavati.

Iz Sluma nam pišu. — *Skupocjene smotke.*

Dne 29. prošloga ožujka sastaše se u Slumu kod crvene kapljice općinski zastupnici vračujući se sa općinske sjednice u Buzetu: gg. A. Bradetić iz Klonovićaka, I. Božić iz Račjevasi, B. Švorko iz Raspora, I. Poropat iz Tratenika i M. Finderle iz Sluma sa još nekojima iz Sluma te se na predlog gosp. A. Bradetića sabralo za Bratovštinu hrvatskih ljudi u Istri K 5·—.

Na rastanku treba dašto i cigaru zapaliti, da se vani vidi s koje strane vjetar duva. Dopade i nepušaču cigara u ruke, a on s njom na liciti (dražbu) ii korist jur spomenutoga društva. Nakon jednosatnog nabacivanja, dopade „Brazil" gg. Blažu Zlatić-u i J. Sirotić-u iz Sluma za 14 K 16 h. Ukupno za Bratovštinu 19 K 16 h.

Postolar voli svoju — Šusterkubu — pa se i nju metnulo na liciti, a uzeli je A. Ukmar i drugovi iz Rakitovca za 9 K u korist Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru.

Do tri puta Bog pomaže, veli narodna poslovica; pa ovo ti smotke. — Šport — gdje se na nju nabacuje u korist naše vrle glazbe — Sokol u Buzetu. I ona je donesla 8 K, a pripala prvoj četvorici imenovanih zastupnika. Novac je otposlan dočlanim društvima i to onaj za Družbu kroz njihovu podružnicu.

* * *

Na Josipovo šaljite se u Sluma tri Josipa, da zajedno počaste svog imenjaka. Tom prilikom podariše Družbi sv. Cirila i Metoda — 10 K 40 h. Novac je uručen mjesnoj podružnici.

Franina i Jurina.

Jur. Kume Frane! kako sen Van rekel, čekajte ću Van poveć će mi se pripetilo na Vrani.

Fr. Sigurno će biti čegod, kada me tako zovete.

Jur. Ma poslušajte. Ja sen Van hodel po cesti od Vrani i čujen kako neki na jezeru kriči Šime! O Šime! ja sen mislel, da se je kigod utopil na jezero i sen šel brzo doli na jezero ma kada sen prišel doli imel sen će vidit, znate svi oni bižati će su jih dopejali tamo od Italije zvali su nikoga Šima, znate ja sen se začudel i sen jih zapital koga to zovete a oni mi odgovore, da Šima od Zbičini, ja sen njin rekel a će će Vam Šime oni mi reku, znate gospodine mi bimo želeli malo ze Šimon govorit zač smo čuli, da je i on od našega talijanskoga partida, zač znate od kada smo mi prišli va Jezero i va jezeru je počela batoška za partiti znate mi smo od partita talijanskoga a gospoda Luci oni su od partita hrvatskoga i tako bi mo se otel malo pogovorit ze Šimun kako pasiva naš partid. Znate ja sen njin odgovorel, da ću njin udelat tu ljubav i da ću poć zvat Šima. Ja za udelat njin ljubav sen šel na Zbičinu i kada sen bil blizu Zbičini čujen, da me niki na jezeru zove ja iden blizu i vidin jenoga Luca i on mi vaje počme govorit nehote po Šima zač poli njega je jedan od Lubenic i sen čul kako je tomu od Lubenic govoril, da ako će prit votat va Cres a on mu je odgovoril, da neće zač nima vota, a Šime mu je rekal pridite svejedno, ćemo tako god priskrbit ako ne drugo ćemo udelat jednu bevudu va Cresu, i tako nemojte dešturbat Šima, neka dela ma neće dokli bude on otel.

Fr. Pravo je rekel, da neće dokli bude on otel.

Jur. I još mi je rekel, da je i na Staniću jeden od onih kako i Šime, da ima četiri oči ma, da još ni progledal a da bi malo okolo sebe pogledal, da bi videl će mu zadu visi.

Fr. Ma znate kume, kada su već beštije progledali onda noznam će bi rekel ako ne da su ti judi gori od bocce nanci nemoren reć, vajda nanki Bog neće, da se od takovih judi govori.

Jur. Bog nimam vrimena, ma ćemo se ja mislim još do osen dan kadi god kuntrat ako ne drugdi ma almeno va Štivanu.

Fr. Bog, Bog.

Razne viesti.

Narodni darovi.

Mate Zlatić od Mata iz Prapoća daruje Družbi sv. Č. i M. 1 K.

Za vojničke bjegunce.

Ponovno upozorujemo naš narod neka se okoristi ovom Carevom jubilejnom godinom kad se mogu svi vojnički bjegunci kući vratiti.

Neka osobito svećenik s oltara, učitelji i svi koji o tome doznadu, šire tu vjest te upute ljude.

Tko hoće, da uživa tu blagodat, a ne zna gdje i kako da se je javi, neka se obrati na: Oesterreichisch-ungarische Kolonial Gesellschaft Beč (Wien) VII. kotar, Mariahilferstrasse 48. To je austrijsko društvo, koje zborom i tvorom podupire izseljenike iz naše monarhije, i daje *besplatnu uputu svakomu u kojem god jeziku traži.*

Predavanje o naših obalah.

Dne 1. t. mj. prigodom otvorenja Jadranske izložbe u Gracu, predavao je pred otmjenim občinstvom štajerskog glavnog grada dvorski savjetnik Dr. Franjo Swida, pročelnik izložbenog odbora. Njegovo predavanje o saobraćaju osoba na Adriji zanimivo je i za nas.

Uslied slabih svezah — rekao je g. hofrat — malo je tko i mislio, da jadranske obale uzme ciljem svog zabavnog pitanja. Tek kasnije probudjen je interes i nastala je čitava njemačka biblioteka o ljepotah ovih naših zemalja. Adrija je bila odkrivena. Sada — ovo su doslovne rieči g. Swide — privatnici i vlada nastoje, da zemlje na Adriji opet otvore kulturi, te neima dvojbe, da će ovo nastojanje imati liepog uspjeha".

Koliko li krvave ironije za nas u ovih riečih!

Nakon ovog uvoda g. je Svida potanko opisivao i prikazivao ljepote naših gradova iz Trsta niž istarsku i dalmatinsku obalu do Boge Kotorske, gdje je kultura cvala, dok se za kulturu sa sjevera još ni znalo nije.

Iz sjednice pododbora slobodne agrarne sveze carevinskog vieca.

U petak dne 3. o. mj. imao je pododbor rečene sveze svoju sjednicu, na kojoj se je razpravljalo o osiguranju radnika za starost i nemoć. Stvoren je vrlo važan zaključak za naše kmetove i poljske težake. Pododbor je naime zaključio, da je slobodna agrarna sveza za osiguranje radnika na starost i nemoć ali zahtjeva ujedno, da se takav zakon za osiguranje proteguе i na male obrtnike, poljodjelskih radnika, poljodjelaca i samih posjednika. Kad nebi carevinsko vieće na taj zaključak pristalo, tada bi članovi agrarne sveze glasovali proti i proti osnovi o osiguranju radnika. Pošto je pako agrarna sveza po broju članova najmnogobrojnija u carevinskom vieću (jer njoj pripadaju članovi svih stranaka i svih narodnosti) to imade mnogo nade, da će njezin zaključak biti takodjer prihvaćen.

Krvavi sprovod u Rimu.

U Rimu sprovodi prolaze kroz via Giusti u kojoj ulici imade svoje sjedište austrijski zastupnik kod Sveto Stolice. Pošto su se više puta dogodjale demonstracije kad bi kakav ophod ili sprovod socijalista prolazio mimo poslaničtva, te bi u znak prezira socijalisti obrnuli na tla svoje zastave, policija je njima zabranila prolazak sa sprovodima preko te ulice. Dne 2. t. mj. imao se je vršiti sprovod jednog radnika imenom Promucci. Sprovodu je prisustvovalo oko 1500 ljudi, većinoma socijalisti i anarhisti, čijim blagom Italija hvala Bogu ne oskudieva, tužne njoj sréća!

Došavši do ugla ulice Giusti, htjedoše silom preći preko ulice te se dogodi užasan sukob sa redarima. Čovjek koji je vozio mrtvaca pobjegao je od straha, pucalo se revolverima, tuklo se štapovima. Upravo mimo je prolazio pun voz opeka, a moji ti socijalisti i anarhisti skočili na voz pa udri da se baca na redare, u jednu rieč prava bitka. I to u srdcu civilizirane Italije! Na koncu je bilo 3 mrtvih, Chiarella 34 godina star i Pallocca 18 godina star oba ljuta anarhista, te neki Mifani 40 godine star. Ranjenih je 12 od sprovoda i 6 redara.

Bosanski vojnici u Trstu.

Najavljena promjena mjestne posade obavila se je jučer. Prispjelo je najme bosansko-hercegovačka četvrta regimenta, koja je bila u Beču. Došla su 3 bataljuna, jer četvrti se redovito u pokrajini sastava.

Glasilo socijalista „Lavoratore" od prošlih dana javljujući ovu viest, ne može da zataji svoje čistokrvno talijanatvo, koje odiše mržnjom na sve što je slavensko. Prikazuje ih kao ljude „od Iztoka", htijući ih time predočiti kao one ustaše, koje su u turskim vilajetima stvorile egoističnе težnje evropske diplomacije, a njihovo ponašanje označuje „macedonskim". Na te osvade na nedužnu čeljad, mi ne ustajemo na obranu, nego samo poručujemo gospodi u socijalističkom logoru, da su mnogi i to nedavni dogodjaji dokazali da Macedonija i Bosna niesu baš toliko daleko od Trsta. Zadnji nasrtaj na kavanu „Specchi" mogao bi posvjedočiti.

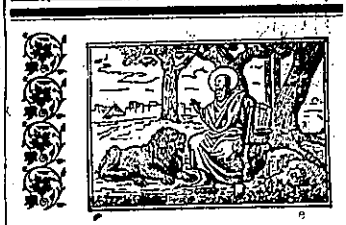

Želudčane kapljice

prije zvane i poznate pod imenom

Markove kapljice

sredstvo proti slabosti želudca, imenito proti pomanikanju teka za jelo, proti grizu i grčevima u želudcu i trbuhu, proti nadutosti od vjetrova. Poslije težkog masnog ili preobilnog jela podupiru naravnu probavu. 1 tucet 4 K, 5 tuceta 17 K, 10 tuceta 32 K, franko postavljeno na svaku poštu.

* * *

Molim izvoliti mi poslati još 12 bočica želudčanih kapljica jer mi nužno trebaju pošto na moj upravo čudotvore. Božo Parić, Kaštel stari.

Molim pošaljite mi jedan tucet kapljica pošto pošto sam uvjeren već kod prijašnih naručba da djeluju izvrstno, te ću svako u zgodom iste mojim prijateljima preporučiti. — Ovakovih dopisa, koje ne mogu sve ovdje navesti imadem još mnogo, te stoje svakome na uvid.

Ove kapljice pripravlja samo Gradska ljekarna u Zagrebu, pak zato treba kod naručbe pisati točno na adresu:

Gradska ljekarna Zagreb,
polag trga sv. Marka 20.

Prva slavenska tvornica ura za tornjeve

Franjo Moravus,

BRNO. Nova ulica 25. MORAVSKA.

tvori i razašilje

ure za crkvene zvonike, dvorce, škole, tvornice, --vlećnice, ljetnikovce-- samo u izvrstnoj izradbi vrlo jeftino.

Čuvene nadzorne ure.

Cienici šalju se na zahtjev badava.

Najviše odlikovanje za izvrstne proizvode.

IZVOZ.

U interesu vinogradara!

Upozoruje se gospodarske zadruge, posjednike i trgovce da je glavno skladište za prodaju u Primorju poznatog

Sumpora specijaliteta Albani kod Pesaro

vlastničtvo

Sumpornih ruda Trezza-Albani-Romagna

povjereno **isključivo** tvrdki

Paolo Rocco e Nipoti Trst i Rovinj

Za cienе i obavjesti obratiti se jedino navedenoj tvrdci ili njezinim opunovlaštenicima u Poreču gospodinu **Egidio Rocco**, a u Rovinju gospodinu **Antonio Biondi.**

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, *koji uplaćaju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.*

Prima novac na štednju od svakoga, *ako i nije član te plaća od listoga 4½% dieto bez ikakvog odbitka.*

Vraća na štednju uložene iznose *do 1000 K bez predhodnog odkaza, a iznose od 1000 K ako se nije kod uloženja ugovorio ustanovio vedi ili manji rok za odkaz, za odkaz od 8 dana.*

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, *i to na hipoteku ili na mjenice i zadružnice za garancija.*

Uredovni sati svaki dan *od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati poslie podne; u nedjelju i blagdane zatvoreno.*

Družtvena pisarna *i blagajna nalazi se u viale Carrara vlastita kuća (Narodni Dom) prvi pod dvora, gdje se dobivaju pobliže informacija.*

Ravnateljstvo.

Dvostruki elektro-magnetički

KRIŽ ili ZVIEZDA

R. B. broj 86967.

Telefon br. 45—22.

jest elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod uloga, reume, astme (težkog disanja), nespavanja, zujenja u uhu, neuralgije, glavobolje (migrène) kucanja srdca, zubobolje, muževne slabosti, studeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), nekrenju postelje, nujnosti, nesvjestice, nagluhosti, drhtanja na tielu, influence skopčane sa bolešću hrbta, bilediла (malokrvnosti), želudačnih grčeva, bezteènosti, lochiasa, punokrvnosti, svih udnih grčeva, hipochondrie, tjelesnih grčeva, hämorrhoida, kao i kod svedobe slabosti itd. služi kao neundkrijivo sredstvo, pošto elektro-magnetička struja cielim čovječnim tielom djeluje, čime se rečene bolesti u najkraćem vremenu izliče.

Poznato je, da liečnici kod navedenih bolesti višekratno elektrizovanje tiela upotrebljuju, ali ipak na taj način, da jaka struja samo polagano i povremenom kroz tielo prolazi, dočim naprotiv tomu struja elektro-magnetičnog križa ili zviezde R. B. br. 86967, kako je jur rečeno, umjerenim načinom napreklano na tielo djeluje, što svakako brižem zliečenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 godina stare bolesti izliečene su sa mojim strojem posve! Od izliečenih sa mojim strojem R. B. broj 86967 izražene zahvale kao i od odličnijih slojeva izdane svjedočbe i priznanice iz sviju strana svieta pohranjene su u mojoj pismohrani, gdje stoje svakomu u svako doba na uvid. GDJE NIJEDAN LIEK NIJE POMOGAO, MOLIM POKUŠATI MOJ STROJ, jer je to sigurno sredstvo proti gore navedenim bolestima, a onaj bolestnik, koji po mojem stroju nebi bio izliečen najdulje u roku od 45 dana, dobiva novac natrag.

Upozornjem osobito p. n. občinstvo na to, da se moj stroj ne smije zamjenjivati sa Voltinim, koji je poradi svoga neuspjeha zabranjen u Njemačkoj kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj **dvostruki elektro-magnetički križ ili zviezda R. B. br. 86967 zasluženo se hvali i uživa vanredno dopadnost poradi svoje izvrstne ljekovitosti.**

MALI STROJ STOJI 6 K. Rabiti ga mogu samo djeca i jako slabe gospodje.

VELIKI STROJ STOJI 8 K. Rabi se kod ostarjelih 20 godišnjih kronićnih bolestih.

Dopisivanje i naručbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Poučenjem ili ako se novac unapred pošalje, razašilje glavna prodavaona za tu i inozemstvo.

ALBERT MÜLLER,

Budimpešta, V/41. Kotar,

Vadasz-ulica br. 34.

Utemeljena god. 1894. **NARODNA TISKARA** Utemeljena god. 1894.

LAGINJA i dr. Pula, via Giulia, 1.

Preporuča slav. občinstvu svoju

tiskaru, knjigovežnicu, papirnicu i tvornicu pečata.

U papirnici mogu se dobiti slijedeći:

Molitvenici:

Utjeha starosti. Čvrsto uvezan. Tiskan velikim slovima, po K 1·60, 1·80 i 2·50.

Isus prijatelj djece. Čvrsto i lepo uvezan, po K —·60, —·70, —·75, —·80, —·90 i 1·—.

Andjeo čuvar. Molitvenik za djecu, po K —·40, —·50, —·60, —·70 i — 90.

Sv. Anton Padovanski i njegovo štovanje. Elegantno uvezan po K 1·60 i 1·80.

Vrtić Gospodnji. Uvezan u kožu, po K 3·—.

Hljeb nebeski. Uvezan u barsumastu crnu kožu sa zlatorezom po K 3·80.

Slava Bogu a mir ljudem. Uvezan u finu kožu po K 4·—.

Vijenac bogoljubnosti. Uvezan u fine tvrde korice po K 2·40 i 4·—.

Pomelime se. Uvezan u veoma finu kožu po K 7·60.

Pobožni učenik. Uvezan u mehku crnu kožu po K 1·80.

Pobožni mornar. Uvezan u tvrde korice po K —·80.

Našom nakladom izašle su slijedeće knjige:

Ob uljudnom i pristojnom ponašanju po K —·40.

Putovanje N. V. B. „Marije Terezije" na Male Antile i Kubu. Pjesma, K —·40.

Rat u Kini. Pjesma, K —·40.

Brzi računar ili pregledna knjižica za proračunanje dnevnice, K —·80.

Knjižica nedjelne nadnice (u hrvatskom, njemačkom ili talijanskom jeziku) K —·60.

Komisionalne knjižice, K —·80.

Broj 16. Pula, u četvrtak dne 16. aprila 1908. God. XLI.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 813.649.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom raste male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Neiskazani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, } na godine 5 K za seljake } 1/2 godine ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utiskuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koji u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Lozinja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Lozinja i dr. prije J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

UZKRS!

Po jerusolimskim ulicama i trgovima valja se silna ricka židova, što se sa svih strana prostrane Palestine sakupiše, da svetkuju Paschu — Vazam.

Svuda veselo podcikivanje, svuda radost i smjeh....

Jedna jedincata kuća u Jerusolimu kao da ne sudjeluje kod svcobćeg uzhita.... Osamljena se diže u vis ko sramotni stup... strašilo.... kugina kuća.

Svak se je boji i na stotinu koračaja razdaleko ju obilazi, da ga ne okuži ni najmanja zrāka onog svietla, što no se odrazuje s njezinih mrtvih, hladnih, debelih zidina.

A debele su te zidine, baš kako što je debela koža onoga, koji u njoj nepravednu pravicu kroji....; tvrde su te zidine baš kako što je tvrdo srdce rimskog prokuratora — Poncija Pilata....; mrtve zidine, kako što je mrtva i savjest, crna savjest njegova!

U sramotni stup ne dopire ni ćuh onog veselog žamora, koji odaje skorašnje pripreme za svetkovinu Vazma.

Iz kugine kuće ne prodire ni glasak onog strašnog čina, zasnovanog u paklu, koji će se danas ondje odigrati na sramotu cieloga svieta.

Nečuvenog li, strašnog li protuslovja!

Stjene, prozori, krovovi jerusolimskih, kuća zaodjenuti su u svetčano, cvietano ruho, — sudnica Pilatova zamaglena stoji griešnim dahom jerusolimske svietine.

U hramu sa žrtvenika diže se u vis miomiris tamjana; u sudnici Pilatovoj širi se kužni zadah pijanih, krivih svjedoka; mrzki vonj bludnih, razkalašenih farizeja.

U kući Gospodnjoj svak se sprema na molitvu; u sudnici Pilatovoj kao tuča sīpa se na Njega psost, bogumrzka kletva.

U templu jerusolimskom doprinaša se pomirnica žrtva Bogu; u sudnici Pilatovoj plaćeni vikači, traže, zahtjevaju smrt Sina Božjega!

U bogomolji čita se, i tumači iz svetih knjiga oslobodjenje Israelskog naroda iz babilonskog sužanjstva i dolazak u obećanu zemlju; u isti čas se u sudnici Pilatovoj iz zlatne slobode vuče u crnu smrt nedužna žrtva Boga — čovjeka!

Strašnog i nečuvenog protuslovlja!

„Isus iz Nazareta, koji je sam „sebe prozvao Kraljem Židija, krivac „je smrti; a mi, Poncije Pilat, pro„kuratur rimskog Cesara, odsudjuje„mo ga, da bude razpet na Kalvariji „na križ, kao buntovnik i neprijatelj „rimskog Cesara".

Ala krasne mi pravice Pilatove! bilo joj traga!

Krivac je smrti! Isus, utjelovljeni in Božji kriv je smrti! Jeli? Dakako!

Ta kazao je to Pilat; kazali su to pobieljeni grobovi — Farizeji; kazali su to nepošteni poglavice židovskog puka; kazalo je to ono smeće, što no se kroz tri godine sakupilo u gnojištu jerusolimskog izroda.

Krivac je smrti? Dakako! Da je došao na svieta u gospodskim dvorovima umjesto u biednoj štalici; da je bio zaodjenut u svilu a ne u prostu seljačku halju, visio bi danas križ na njemu a ne on na križu.

Krivac je smrti? Pa dà! nebješe mu naučivati gladne, zaštićivati slabe, braniti napadnute, tješiti žalostne, lječiti bolestne, uzkrisivati mrtvace.

Krivac je smrti? Svakako! čemu je došao, da širi svjetlo istine u naše carstvo laži i prevare? Mogao je s nama živjeti, s nama raditi a ne krstiti nas: *smijinim porodom, pobieljenim grobovima,* vučima u janjećoj koži! Mrvice što padaju s naših bogatih trpeza, nebi mu bile pofallje, a ovako, eto mu muke... sramote... Križa!

Krivac je smrti? Jest! Kriv je, jerbo je.... živ!!!

* * *

Dok budeš čitao ove redke moj junački istarski seljače, do tvojega će uha dopirati veselo zvonenje i navještati svjetu Uzkrsnuće Sina Božjega: *„Alleluja! Veselite se! U istinu uzkrsnu od mrtvih!"* A ti dodaj: „Ovamo vas, vi neprijatelji Njegovi, Vi koji htjedoste izrugati, izmrcvariti, ubiti Njega. Gdje su Vam Vaše palice, kojima ste ga udarili; konopi kojima ste ga vezali kao razbojnika; trnova kruna što no mu ju natakoste na glavu; čavli kojima mu probiste presvete ruke i noge; križ — mrtvačka postelja; pečat na grobu.... da vam ne pobjegne; vojnici oko groba.... da vam ga nebi učenici ukrali".

Sve, sve vam to ništa ne pomože!! Uzkrsnuo je!!!

U vas bila je moć, gospodstvo, novac, himba, nasilje; a u njega slabost, siromaštvo, iskrenost, poniznost.

I nadvladao vas je!, Uzkrsnu!

Vi se u svojem bjesu kinite, mučite i grizete; a On u svojoj slavi vlada nad svietom. Njemu se posvećuju umovi pružeti vjerom u pravednost Božju, koja će po zaslugah dieliti. Njemu su posvećena srdca, zadahnuta ljubavlju nebeskom, koja ne čini razlike izmedju Grka i Rimljana, već sve narode u jedan vienac plete...

Alleluja! Isus je ustao slavodobitno iz groba!

Ptičice u lugu otvaraju svoje kljunīće i hvalu uzdavaju nebeskomu Stvorcu; cvietići na polju dižu svoje šarolike glavice a iz njihovih latica diže se k nebu djevičanski njihov miris i nosi pred priestol Svevišnjega uzkrsnu pjesmu: *„Alleluja"*.

Probudi i ti, Istrane, iz sna pospanu braću tvoju, da i braća tvoja uzkrsnu iz groba robovanja.

A kada se to zbude, s ponosom kaži neprijateljem svojim onu svetu grudu na kojoj živeš i reci im s ponosom: *„Onoga koga tražite, nema više ovdje. Uzkrsnuo je!"*

Vi ste htjeli zakopati *„ščava"* ali taj *„ščavo"* se proti vašoj volji, nad svakim očekivanjem probudio i prometnuo se slobodnim čovjekom, ravnopravnim vama, junakom: *Istarskim Hrvatom!*

Sretan Uzkrs!

Iz carevinskoga vieća.

Beč 8. 4. 1908.

U današnjoj sjednici započela je, nakon obavljenih formalnosti, razprava o prešnom predlog poljačkog zastupnika Malachowskoga i drugova da se uzakoni ustrojenje ministarstva javnih radnja. Predlagač obrazložio je temeljito prešnost predloga dokazav prava krune imenovanje i stvaranje novih ministara. Za njim je govorio vodja socijalista dr. Adler, koji je iztaknuo sve prigovore socijalnih demokrata proti sastavu novog ministarstva i proti samom načinu kako se to pitanje parlamentarno riešava. Socijal demokrati netrpe novog ministra javnih radnja jer je taj kršćanski socijalac te poduzeše sve moguće korake proti novom ministru i njegovom djelokrugu.

Proti Adleru govorio je njemački kršćanski socijalac dr. Drexel braneći prešnost predloga tim, što se redovitim načinom ovoj zakon uz postojeće parlamentarne prilike nije mogao razpraviti. Govornik je zagovarao odlučno sastav i djelokrug novog ministarstva.

Posljednji govornik proti prešnosti bio je njemački liberalac dr. Offner, koji je nastojao dokazati neustavnost ustrojenja novog ministarstva.

* * *

Beč 9. 4. 1908.

U nastavljenoj razpravi o prešnosti predloga zastupnika Malachovskoga uzeo je prvi rieč ministar javnih radnja dr. Gessman. Utemeljujuć prešnost predloga kazao je, da će se mnogobrojni niz raznih radnja, koje bijahu do sada dodieljene raznim ministarstvom od sada podrediti novomu ministarstvu javnih radnja.

Proti navodom, da novo ministarstvo nije drugo nego posljedica časovitih političkih neprilika, naglasio je ministar da je to ministarstvo bilo po njegovom uvjerenju već odavna potrebito, što se je priznalo sa raznih strana, ćak i od onih, koje danas spletkare proti njemu.

Konačno je ministar prosvjedovao proti obiedi, da je on tobož samo zastupnik srednjoga stališa iztaknuv, da će on u svojstvu ministra javnih radnja imati na umu i interese najnižih razreda državljana.

U razpravu posegnuo je i ministar predsjednik barun Beck, koji je branio vladu proti prigovoru, da je ustrojstvom novoga ministarstva povriedila svoj djelokrug i zahvatila u nadležnost parlamenta.

Po njegovu je mnienju ustrojstvo svakog novog ministarstva krunsko pravo, dočim zakonodavstvo ima da pri tom votira samo materijalna sredstva. Tako je i u Francezkoj ustrojeno ministarstvo javnih radnja dekretom predsjednika republike. Ministar dr. Gessmann obrazložio je zadatke svog ressorta i svoj program.

Proti novom ministarstvu govorio je prof. Masaryk. On je označio način ustrojstva ovog ministarstva bez pitanja zakonodavstva protuustavnim, te ga narodni obziri vode, da prosvjeduje proti tomu, jer je ustrojstvo odviše centralističko. Naročito moraju Česi prosvjedovati proti tome, pošto su kršćanski socijali i liberalni osujetili zasnovane češko kazališne predstave u Beču prigodom careva jubileja, što će uroditi i tom posljedicom, da ne će ni jedan pristojan Čeh sudjelovati kod bečkog jubilarnog obhoda.

Konačno je prihvaćena prešnost predloga sa 292 proti 99 glasova.

Iza toga je započela razprava o samom predlogu; govorili su češki radikalci proti predlogu te je sjednica kasno u večer zaključena.

* * *

Beč 10. 4. 1908.

Zastupnici Rybarž i Mandić interpeliraju na ministarstvo trgovine, prosvjeduju proti načinu, kojim se postupa sa Lloydovim radnicima. Spinčić interpelira za uporabu hrvatskog jezika na postaji južne željeznice Matulje-Opatija.

Kuća je nastavila razpravu o meritumu prešnog predloga radi ustrojenja ministarstva za javne radnje.

O tom govorili su zast. Silberer, Günther, Gostinčar, Kaftan i Einspiller.

U toku razprave pročitao je zast. Saitz zapljenjena mjesta iz Wahrmundove brošure, koji je pisao proti kat. braku. Osnova se konačno prima u sva tri čitanja.

Podpredsjednik Začek saobćuje, da je zast. Hock podnio interpelaciju o zapljeni Wahrmundove brošure, te koje ne može pročitati javno i traži za to tajnu sjednicu.

Na to je odredjena tajna sjednica, koja je trajala od 6 da 9 sati. U toj sjednici odklonjen je poimeničnim glasovanjem predlog Hockov, da se sjednica proglasi javnom. Hock je čitao zapljenjene stavke, ali je kuća zaključila, da se interpelacija nema uvrstiti u zapisnik.

Zatim je sjednica proglašena opet javnom. Kod više predloga Saitz opet čita zapljenjene stavke iz brošure, a predsjednik protestira protiv ove zloporabe i podieljuje Saitzu ukor.

Sjednica je završena u 9 i pô sati. Sliedeća sjednica poslije Uzkrsa dne 30. o. mjeseca.

Povjest pazinske gimnazije.

Pazin grad imao je i imade važno mjesto u našem narodu u Istri sa svojom gimnazijom, te mislim, da je vriedno iznieti postanak i dalnju njezinu sudbinu.

Gimnazija bijaše otvorena 5. XI. 1836. po č. o. Franjevcima, a ravnatelj bijaše po tadašnjem običaju okružni kapetan (u

ovo doba bila je najveća upravna vlast za Istru u P. do g. 1860.) a prvim profesorom o. Ben. Crobath. Učenici bili su ponajviše iz mjesta Pazina, iz okolice nebijaše nikoga — kako se čita — radi siromaštva stanovnika. Franjevci poučavahu na gimnaziji do god. 1873. Razreda je bilo kad 4 kad 6. Od g. 1873. bijahu namješteni svjetski profesori i gimnazija bijaše povišena na 8 razreda. Broj učenika bio je najveći g. 1882.—83., bilo ih je 155. Odsad naprijed počeo je broj djaka padati, dok se nije g. 1890. gimnazija ukinula i preselila u Pulu, gdje i danas obstoji sa istim nastavnim jezikom — njemačkim. Svih profesora u ovoj drugo dobi bilo je 38, dosta velik broj za onako kratko doba.

Uzrok propasti tog zavoda navadjali su profesori maleno mjesto i siromaštvo pučanstva. Bit će i to u neznatoj mjeri, ali glavni uzrok jest bio taj, što bijaše njemački nastavni jezik kod nas nepoznat, a drugo nebijaše pučkih škola, a bez toga je gimnazija nesmisao. Vlada je imala najprije ustanoviti pučke škole sa materinskim nastavnim jezikom djece, promjeniti nastavni jezik na gimnaziji, to bi bila ovo dobro napredovala. Nepravedno je bilo kriviti naš puk, da nije imao smisla za gimnaziju. Manjkao je temelj višoj i naobrazbi to jest pučka škola. Naš se je puk držalo za životinju, kojoj netreba duševne hrane. Vlada je mislila samo na germanizaciju, a ne na potrebi pučanstva. Tako i danas u pokrajini imade dve njemačke gimnazije u Trstu i Pulu i njemačku nižu srednju školu u Puli.

Pomoglo je padu gimnazije i to, da su profesori bili napadani, koji niesu puhali u talijanaški rog, a onda su nastojali otići iz Pazina, a da im se ta želja što prije oživotvori, umanjivali su sami broj djaka, da tako što prije propadne gimnazija. Karakteristično je, da tko je od djaka polazio na pr. neobligatni predmet talijanski, nije mogao polaziti na hrvatski.

Nakon devet godina i nakon tolikih govora, molba do najvišeg mjesta — do samog cara — otvorila se opet g. 1899. gimnazija u Pazinu s hrvatskim nastavnim jezikom, koja imade sada 16 profesora (od kojih je polovica Istrana).

Talijani, kad niesu mogli uništiti hrvatske gimnazije u Pazinu, otvorili su ujedno svoju prkos realnu gimnaziju za obranu talijanstva tog grada, koja je dobro pazinske porezovnike pogladila. Vidi se najbolje iz toga, da je baš prkos gimnazija, što je odlučeno od Talijana niža srednja škola u Pazinu već g. 1882., pa se tek onda otvorila, kad se je otvorila hrv. gimnaziju, inače se nebi bila ni sada ni nikada otvorila, jer se već govorka, da će otići iz Pazina.

Uza sve makinacije od strane Talijana naša gimnazija sve to više napreduje u svakom pogledu a garancija većem uspjehu leži u „Djačkom pripomoćnom društvu“.

„Hrv. Djak“.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Pula 16. IV. 1908.

U mjestnoj stolnoj crkvi propovjeda rieč Božju vrstan jedan Isusovac, naravski samo u talijanskom jeziku. Žalostno je kako se posvema potjeralo naš jezik iz crkve, te se samo u nedelju jutro na 7 sati, čuje propovjed u hrvatskom jeziku inače nikada. Vrieme je već da se u crkvi u Puli dade pristojno mjesto našemu jeziku, ta i onako naš narod najvećma polazi crkvu. Nego bojimo se se da dok bude Flapp u Poreču, od svega toga neće biti ništa. Razgovarao sam se onomadne sa jednim poštenim talijanskim svećenikom. On mi se je o biskupu Flappu izrazio ovako:

Držim da biskup nije tako zločest čovjek da možda mrzi Slavene, već on je rodjen u staro ono vrijeme presuda proti Slavenima u Istri i drži da kad se zavriše: Evviva l' Istria italiana, da je tim spašeno sve. S druge strane biskup želi da u miru živi s gospodom u Poreču. Star je već biskup, bilo bi najbolje da se, uvidjevši svoju nesposobnost, odrekne stolice i ustupi mjesto drugome energičnome mužu. Da je ovdje Mahnič — uzdahnuo je taj svećenik — bilo bi drugačije!

* * *

Novi hotel blizu kolodvora, „Hotel Riviera“, koji se je počeo pred malo vremena graditi, biti će gotov do godinu dana, biti će dug 60 metara a visok 35 metara, najveći u cielој Istri. Imati će 4 kata, 150 soba za iznajmiti, 75 kupališta. Hotel će biti vlastničtvo Niemca Jakoba L. Münza koji ga gradi na zemljištu prodanom mu, kako je poznato, za veoma nizku cienu od ove talijanske obć. uprave!

* * *

Dne 12. o. mj. držao je socijalista A. Storchi predavanje o pokoj. De Amicis, kojega socijalisti svojataju. Istini na čast moram priznati da je Storchi dobar govornik, nu govorio je u praznom kazalištu. Nadošlo je možda 100 osoba!

Zapodne držali su socijalisti javni sastanak u svojem „Arco romano“, a ovaj je bio još manje posjećen. Govorio je poznati E. Kristan koji se je pokazao dobrim govornikom za krčme. Vikao je jadan u praznoj dvorani i proti dr. Laginji, proti Luegeru, proti mornarici, proti vjeri katoličkoj. Da je njemu samo 24 sata vladanja, to bi sve letjelo u zrak. Jadna ga majka rodila!

* * *

Niemstvo u Puli hoće da koraca napried mirno i sigurno. Ovdješnja „Frauen- und Mädchenortsgruppe“ družtva „Südmark“ (naravno u tu južnu Marku spadamo i mi i naše zemlje) odlučila je da osnuje u ovom gradu njemački dječki vrt. „Polaer Tagblatt“ htio bi zagrijati za ovo šire slojeve, veleći da ga u ovakovu ustanovu ne ulazi politika i pozivljući na šiljanje doprinosa. Težka srca ne možemo, nego da samo bilježimo i ovu novu kušnju.

Lošinjski kotar.

Mali Lošinj 13. 4. 1908.

Nečuveno je pašovanje našega za nevolju obć. tajnika Oktavija Martinolić-a Padrinčić. On je naslovom tajnik, nu do istine sve u ovoj nesretnoj občini. Pred njim drhću načelnik a za njim svi obć. zastupnici.

To se bjelodano vidi i u postupanju občinskog poreza na vino, pivo i meso (arrenda). Bez ikakvog natjecaja dalo se istu bogatim Baicichu i Tripolichu za samih 16 tisuća kruna na godinu dočim bi drugi ponudili i 20 a i više tisuća kruna na godinu.

Kad su se mnogi gradjani pred par mjeseci pritužili na zem. Odbor, ovaj je našao svojega činovnika koji je imao utjeravati taj porez na občinsku korist. Nu sada nakon putovanja Baicich-a u Poreč zem. je Odbor povukao svoju odluku i dao opeta njima utjeravanje poreza!

U ovoj je občini toliko gnjilieži da se čovjeku gadi što politička oblast nesegne rukom pa kazni prekršitelje zakona.

* * *

Sredinom mjeseca aprila bitno će se poboljšati parobrodarske sveze sa Pulom. Broj vožnja Pula-Lošinj povećati će se za tri na tjedan, te će parobrod družtva „Quieto“ ići iz Pule u utorak, petak i subotu u 2 sata popodne a prispjevati će u Lošinj u 6 sati po p. Povratak iz Lošinja u sriedu i nedjelju u 2 sata popodne.

Krčki kotar:

Omišalj 5. aprila 1908.

Dne 25. prošlog marča obdržavala se ovdje glavna skupština „Podružnice Družbe sv. Cirila i Metoda“ u prostorijam pučke škole.

Točno u 1 sat po podne otvorio je skupštinu g. Niko Jedrlinić ravn. učitelj izjavljujuć, da je ista po pravilima zakonito sazvana. Zahvalio se članovima na mnogobrojnom odzivu te iste pozdravio u ime odbora Podružnice i ravnateljstva Družbe.

Po tom u kratkim crtama predoči koristi pučke škole u opće veleć, da je baš ona ključ, koja otvara duševni vid i dalnji put sveobćem usavršivanju.

Čovjek bez škole je slijep. A opet mnogi veoma griješe u tom što po navršenoj školskoj dobi posvema ostave i knjigu i čitanje pa zaborave ono što su u školi naučili. — S toga opominje prisutne te ih upozoruje na mjesnu knjižnicu, koja već sada broji preko 700 komada raznih knjiga, a budući je ona član utemeljitelj „Matice hrvatske“ i „Društva Sv. Jeronimskoga“ i pretplaćena na svako-podišoje knjige „Hrv. pedag. književnog Zbora“ to broj novih knjiga svake godine znatno naraste, pa je lijepa prilika, da se bez ikakva potroška njom svaki okoristiti može. Osim toga imademo „Čitaonicu“ i tim dosta zgode, za dalnje naobrazivanje.

Po tom pravnik gosp. Ivan Žuvić rasjasni jezgrovitim i biranim riječima u poduljem govoru moralnu stranu teške zadaće koju vrši Družba sv. C. i M. a materijalnu ili administrativnu stranu iste Družbe temeljito obrazloživše pravnik gosp. Anton Kraljić i op. tajnik gospodin Nikola Turato.

Prešlo se zatim na izbor upravnog odbora, te budu pred aclamationen izabrani u odbor i to:

1. Ravnateljem gosp. Niko Jedrlinić, zamjenikom gosp. Anton Ilić; 2. tajnikom gosp. Niko Turato, zamjenikom gosp. Niko Kraljić; 3. blagajnikom gosp. Niko Baffo, zamjenikom gosp. Matija Feretić.

Kao odaslanike na glavnu skupštinu Družbe izabrani su gg. Niko Turato i Niko Baffo.

Po dovršenom izboru odbora, ravnatelj istoga preporuča članovima „Podružnice“, da ustraju i na dalje te po mogućnosti novih članova u Podružnicu primaju a i tekom godine, da se u svakoj zgodi za „Družbu“ zauzeti blagoizvole.

I tim je skupština u 2 sata i po zaključena.

Po dovršenoj skupštini članovi Podružnice podariše na korist Družbe kako sliedi:

Albaneže Anton postol. 50 h, Albaneže Lucija 50 h, Albaneže Ivan mašinist 40 h, Albaneže Marija 40 h, Albaneže Niko p. K. 40 h, Albaneže Marijeta 40 h, Albaneže Niko stolar 40 h, Albaneže Franjo 40 h, Albaneže Toma 40 h, Albaneže Niko načelnik 40 h, Antončić Niko 40 h, Albaneže Anton p. Iva 40 h, Albaneže Jerko p. Ant. 40 h, Albaneže Anton—ov 40 h, Albaneže Jerko 40 h, Albaneže Franjo 40 h, Baffo Niko učitelj 50 h, Baffo Lucija 50 h, Baffo Niko posjed. 40 h, Brechler Marija učit. 40 h, Bogović Petar stolar 40 h, Bolo Anton 40 h, Bolo Marija 40 h, Dapčić Ivan c. k. podč. 40 h. Dapčić Antonija 40 h, Dapčić Niko mašinist 1 K, Dapčić Danica 1 K, Dapčić Niko 40 h, Fabijanić Nikolina 40 h, Feretić Ivan stolar 40 h, Fabijanić Anton stolar 40 h, Feretić Matija stolar 40 h, Fabijanić Ivan Ivov 40 h, Fabijanić Toma gostion. 40 h, Fabijanić Mate posjed. 40 h, Fabijanić Katarina 40 h, Fabijanić Niko asist. farm. 40 h, Grego Petar 40 h, Ilić Anton c. kr. podč. 40 h, Ilić Nikolina 40 h, Ilić Ivan mor. 40 h, Ilić Jelka 40 h, Ilić Anton Petrov 40 h, Ilić Petar opć. savjetnik 40 h, Ilić Anton p. Iva 40 h, Ilić Petar Petrov 40 h, Jedrlinić Niko učit. 40 h, Jedrlinić Lucija 40 h, Jedrlinić Ivan mladić 40 h, Jedrlinić Toma mladić 40 h, Jedrlinić Borne 50 h, Jedrlinić Ivan Njiv. 40 h, Jedrlinić Ivan Ivov 40 h, Jedrlinić Ivan mor. 40 h, Jedrlinić Marija 40 h, Jedrlinić Niko gostion. 50 h, Kocijan Ivan mladić 40 h, Kraljić Anton kovač 40 h, Kraljić Niko kovač 40 h, Kraljić Kate 40 h, Kraljić Ivan stolar 40 h, Kraljić Lucija 40 h, Kraljić Franjo mor. 40 h, Kraljić Niko mor. 40 h, Kraljić Franjo mor. 40 h, Kraljić Anton pravnik 40 h, Kraljić Filip mladić 40 h, Kumbatović Anton Ivov 40 h, Kumbatović Anton Nikov 40 h, Kumbatović Katica 40 h, Kumbatović Jelena 40 h, Kumbatović Niko Filipov 40 h, Lesica Juraj posjed. 40 h, Lesica Borne 40 h, Lesica Ivan stolar 40 h, Lesica Niko mladić 40 h, Mrakovčić Lucija učit. 60 h, Malatestinić Anton postl. 40 h, Malatestinić Nikolina 40 h, Nišler Petar opć. redar 40 h, Pravdica Niko postolar 40 h, Pavačić Antonu Grgov 40 h, Pavačić Ivan Nikov 40 h, Pavačić Ivan mladić 40 h, Pindulić Ivan bravar 40, Pindulić Ivan stolar 40 h, Petrović Josip 40 h, Pindulić Ivan Nikov 40 h, Pindulić Ivan mladić 40 h, Šubat Anton mladić 40 h, Šantić Ivan Matov 40 h, Sparožić Niko mladić 40 h, Samanić Anton p. Nika 40 h, Samanić Ivan mladić 40 h, Turato Niko gostion. 40 h, Turato Ante 40 h, Turato Nikolina 40 h, Turato Niko opć. tajnik 50 h, Turato Marija 50 h, Turato Anton krojač 40 h, Turato Luka stolar 40 h, Turčić Niko mladić 40 h, Veljačić Toma mladić 40 h, Žuvić Niko mor. 40 h, Žuvić Ivan pravnik 40 h, Gržinić Franjka 40 h, pop Grsković Ivan provisor 4 K. Ukupno 49 K.

Ovaj je iznos poslan ravno u sjelo Družbe.

Voloski kotar:

Kastav 13. 4. 1908.

Ovih dana pregledao je mjestnu obrtnu školu gosp. Artur vitez Koch, nadzornik i ravnatelj obrtnih učevnih zavoda za Dalmaciju, Istru i južni Tirol kod ministarstva bogoštovja i nastave u Beču. Našao se izvanredno zadovoljnim koli s naukovnim uspjehom, toli s mnogobrojnim posjetom, te obećao, da će se svojski zauzeti, da se rečena škola što skorije proširi, te da se proširi sa današnjih dvijuh na tri razreda, a osim toga, da se i u Zametu ustroji jedan poseban tečaj kao podružnica kastavske delavske škole. Usljed imenovanja dosadašnjega ravnatelja gosp. M. Šepić, glavnim učiteljem na kastavskom učiteljišću, našlo mu se je zamjenika u osobi gosp. Milana Brozovića, rodom Kastavca, koji je polazio školu umjetničkog obrtnog muzeja u Beču. U drugom razredu, koji se tekar lanjske godine podigao, popodučuje gosp. Viiko Sever, dok ravnateljske poslove obavja još te gosp. Matko Šepić. Ova škola, koja je nastojanjem dra. Matka Laginje podignuta godine 1885., učinila je već mnogo dobra kastavskim radnikom, a imade nade, da će im u buduće još i više koristi donieti.

* * *

U Blatićih selo Mandrija dograđen je konsumni magazin, te će započeti svojim djelovanjem još tekom ovog mjeseca. Otvorenje će po svoj prilici biti svečano.

* * *

U Porenići kuće broj 45 utopila se je u bunaru dne 5. t. mj. oko podne, Eugenija Šepić. Predala je mužu dilete rekavši mu da idje nešto van, a kad tamo ona ravno u bunar. Kad ju je muž našao bilo je već prekasno. U zadnje vrieme pomutila njoj se bila pamet radi jedne izgubljene parnice.

* * *

U Matuljama dne 5. t. mj. trojica pijanih crnogoraca navalila je, u krčmi V. Slavića, na mirne domaće ljude, te je jedan crnogorac nožem ranio u trbuh Šimu Srdoča Marinčića i Brajana, oba iz Mihotići. Ranjenici se nalaze u riečkoj bolnici. Crnogorci pobjegoše, nu glavni krivac par dana zatim uapsi policija Voloskom.

Pazinski kotar:

Iz Boljuna.

Za ovu mjesnu občinu, provelo se je izbore občinskog zastupstva pod konac mjeseca rujna 1907. Kako se već sami

Nastavak u prilogu.

nazivaju, ovdašnji zavedenci, „Italijani“, pokušali su svoju sreću u svih trih tiela, nu sve zaman, nelde pa neide. Utekli so iza poraza drugom sredstvu i pokušali svoju sreću, podnešenjem utoka proti izborima. Namjestničtvo je zatezalo riešenjem toga utoka bez soli i smoka sve do konca mjeseca ožujka tekuće godine i odbilo je utok u cielosti.

Dne 6. travnja sastali su se novo izabrani občinski zastupnici, da izaberu glavara i občinski odbor. Kao ozbiljni ljudi, izabrali su jednoglasno glavarom čestitog Ilijašić Tomu, bivšeg načelnika. Novo izabrani zastupnici ljudi su mladi, skoro svi pismeni i željni rada za dobrobit svoga kraja. Zastupnici su sve seljačka djeca. Svaki je kovač svoje sreće, tako i vi požrtvovnim radom i nesebično, pokažite da ste dozrieli za vršiti slobodno Vaše dužnosti i da odgovarate povjerenju kojeg su u vas položili vaši izbornici.

Učka i okolo nje naližeći se krajevi, idu u susret ljepoj budućnosti sa razvitkom istarske riviere Volosko-Opatija-Lovran-Mošćenice i t. d. Zato občinsko zastupstvo mjesne občine Boljun ima velike dužnosti i nesmije niti najmanje prigode propustiti koja bi mu se pružila, da se ne okoristi i porabi sve za dobrobit i napredak narodnog gospodarstva, što je pako najpotrebitije je spojenje sa modernimi cestami, občinu Boljun sa Liburnijom. Ima u okružju mjesne občine Boljun, mnogo živih vada, koje bi bile od velike koristi za obće gospodarstvo, ali zapuščene i neuredjene nisu od koristi ma baš nikakove.

Pouzdano čekamo na rad nove zastupnike a narod će po njihovom radu viditi koliko su vriedni ljudi koje je on izabrao i s kojima će se nadamo naći podpuno zadovoljan.

Da ste miz dravo!

Koparski kotar:

Iz Buzeta.

Ovdašnje občinsko zastupstvo zaključilo je u svojoj zadnjoj sjednici, da se svima našim zastupnicima zemaljskog sabora osobito pako gospodinu zastupniku dr. Matku Laginja izrazi najtopliju zahvalnost na postignutom sporazumu glede izborne reforme za pokrajinski sabor.

Franina i Jurina.

Fr. Kuda si prišel Jure z Vrani?

Jur. Sinoć, deboto sen se ubil po dragah, nu dole, bilo je skuro kako v rogu, kada sen prišel na plasicu zagjedat sen va kamari Šoldovoj sfeću i sen šel nuter za prenoćat.

Fr. A ki je bil nutri tako kesno?

Jur. Ki? Creski bravar i dva tri drugi.

Fr. A tako. — Ma če da ih ni bilo više naš ih je užalo prit sila i bi njin držal kako jenu šedutu i svi bi mu davali za pravo če bi govoril.

Jur. Če tako je to.

Fr. Tako, — tako — ako je tako onda je on seda prišel ovcen repi gjedat i česagod govorit od votacijoni, mu ko su bili samo tri onda su i finalmente i Štivanjari otvorili oči i vidiju, da je njihovon zlu najviše kriv on i oni šijori va Cresu.

Jur. A če će poć ki votat za njih?

Fr. Ja mislin da ne, ako ne bude šel još neki kadet.

Jur. A ki je toh kadet?

Fr. Ki! On ki je va društvu a uža ng velo blagdani i hrvatsku bandiru zdvizat, ma kada je za poć votat mora govorit i delat kuntra našemu partiu aš kone bi ga Creski bravar spudil. On ti mu kada pride va Štivan lati konja, i drži štafu za zajahat.

Jur. Onda on sidi na dvih kadeglah?

Fr. Pustite ga ter znato, da on mora tancat, kako on sope.

Jur. Ma znaš če ću ti ja reć, neka malo Štivanjari promisle na prve vrimena, kakovih je bilo dobro stojećih famej va Štivanu a seda od koga je ono, tako neka dobro promisle če delaju zač ote njih njihova dica kjet kako već denes po Štivanu ima judi ki govore a če ćete moji starlji su bili bedasti.

Fr. Ma vero prav govoriš.

Jur. Bog, ja gren malo do Beleja justo gre stari Marićić, će mi čegod poveć tamo od Beleja.

Fr. Bog. Bog.

Razne viesti.

Zakon za uredjenje učiteljskih plaća u Istri. Iz najpouzdanijeg izvora doznajemo, da se nalazi zakon za uredjenje učiteljskih plaća u Istri u toku za carsku potvrdu.

Mjesto školskog poslužnika.

Na nautičkoj školi u Malom Lošinju imade se popuniti mjesto školskog poslužnika. Molbe upraviti na ravnateljstvo škole.

Za Družbu sv. Ćirila i Metoda.

Uskrs je na vratima. Sva sila razglednica poletjet će u svjet da čestita i zaželi sretni Aleluja. I družbine se evo razglednice nudjaju hrvatskomu narodu; i one bi rade, da zadju u sve hrvatske domove, da prve donesu prijateljski pozdrav, bratsku čestitku i želju.

Hrvati i Hrvatice! Služite se prigodom nastajnih blagdana jedino družbinim razglednicama. Imat će od toga ljepu korist ova mila Istra naša, a imat će od toga i toplu utjehu Vaše dobro i rodoljubivo srdce. Naprijed za družbu!

* * *

Broz Iveković „Rječnik“ prekrasan uskrsni dar. Raspačavanje družbinog rječnika hrvatskog jezika napreduje ljepo. Do sada stiglo je na naše Ravnateljstvo oko 100 narudžba. Ponovno preporučamo svima to veoljepo i velekorisno djelo. Cijena je rječniku 20 K. Uvezani primjeri stoje 4 K više. Djelo se nahodi u zalihi kod g. Kvirina Broza u Zagrebu, koji obavlja samo one narudžbe što mu ih naše Ravnateljstvo upravlja.

Zato preporučamo svima da djelo naručuju samo kod našega Ravnateljstva, koje će se pobrinuti da naručeno djelo dodje što prije u ruke naručitelja.

* * *

Još jedan vrloljepi uskrsni dar. Kako o već objavljeno družba daje veoljepo Tresićevo djelo „Preko Atlantika do Pacifika“ za samo 2 K (s poštom 2 K 20 f.) toplo preporučamo svim našim prijateljima da ovu prekrasnu knjigu nabave što prije, dok traje zaliha.

Narudžbe se obavljaju kod Ravnateljstva družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru u Volosku.

Narodni darovi.

Pri domaćoj kapljici, a na predlog g. predsjednika Ročko podružnice „Družbe sv. Ćirila i Metoda sabralo se u Ciriježu za „Družbu“ K 3·24

Na predlog istog predsjednika, da se sabere za „Družbu“, prigodom oprosne večere g. učitelja M. Zlatića sabralo se u Roču na protupredlog g. učitelja Jakca za siromašne učenike hrvatske škole u Humu K 17, a na ponovni predlog g. predsjednika K 8·05 za „Družbu“.

Novac za „Družbu“ uručilo se mjesnoj podružnici, a za siromašne učenike u Humu g. učitelju Jakcu.

Gosp. Ivan Buždon župan u Laništu šalje nam K 4 sakupljenih dne 8. 4. za „Družbu sv. Ćirila i Metoda“ u malој zabavi u Laništu.

Čisti prihod koncerta Ćirilo-metodskih zidara.

Prirediivački odbor koncerta Ćirilo-metodskih zidara priposlao nam je obsežno izvješće, iz koga razabiremo, da je čisti prihod ovoga koncerta dosegao liep iznos od 1800 K. U istom se izvješću odbor najusrdnije zahvaljuje svima, koji su ma što doprinieli ovom liepom uspjehu.

1100 kruna za Družbu sv. Ćirila i Metoda.

Liepu ovu svotu uplatila je rodoljubna *knjižara i papirnica u korist kluba Ćirilo-Metodskih zidara (L. Šimunić i dr.) Zagreb, Preradovićev trg br. 4.* prema ugovoru, kojega je Ćirilo-Metodskih zidara šnjome sklopio, za godinu 1907. makar je ona tek 15. ožujka 1907. počela raditi. To je iza naših žigica prvi zavod, koji je klubu Ć. M. zidara odbacio najveću svotu, pa ga zato najtoplije preporučamo svim uredima, školama svećenstvu, djačtvu te svakom rodoljubu, koji želi bez ikoje posebne žrtve doprinjeti obol za našu Družbu u Istri, da ga što bolje podupre, služeći se u njem.

Osobito preporučamo svim pušačem da troše tuljčiće cigaretni papirić, koje je ova knjižara u korist istarske družbe u promet stavila, a koji su papirići najbolje kakvoće, pa bi se tako mogli svi oni tudjinski cigaretni papirići, za koje silni novac tudjincima u džep ide, posvema istisnuti, tako kako smo to znali učiniti sa svim vrstima tudjinskih žigica.

Zato naprijed za »Hrvatsku Istru«!

Ustoličenje.

Dne 31. pr. mjes. bio je ustoličen za župnika u Laništu Velečastni g. don Josip Vrbka. Na mnogaja ljeta!

Promjene u trščansko-koparskoj biskupiji.

Veleč. gosp. Matej Markić župnik na Golcu stupa u mirovinu; veleč. g. I. Benković odrekao se je župe na Gročani te ide upravljati župom na Golac; g. I. Thenerschuh upravljati će ekskurando župom na Gročani; veleč. g. Stj. Bassa duh. pomoćnik u Piranu imenovan je kapelanom u Brdih (Momjanščina); veleč. g. P. Vascon župnik u Brtonigli stupa u mirovinu; veleč. g. J. Poropat duh. pom. kod Jezuita u Trstu ide upravljati župom u Brtonigli.

Promjene u krčkoj biskupiji.

Vlč. g. Ivan Grškovič imenovan je upraviteljem omišaljske. — Vlč. o. Jerolim Jurišić, prezes rezidencije sv. Josipa, do sad duhovni pomoćnik u Velom Lošinju došao je na mjesto vlč. o. Hiacinta Rušina, koji je otišao u Glavotok.

Korizmene propovjedi u krčkoj biskupiji.

Korizmene propovjedi u stolnoj crkvi Krčkoj povjerene su vlč. g. Robertu Pogglioli-u, arčeniku feranske biskupije, u sustolnoj crkvi u Cresu vlč. o. Petru Mocatellu iz dubrovačkog samostana, a u župnoj crkvi u Malom Lošinju vlč. o. Marku Stipkoviću, Isusovcu.

Umorstvo namjestnika Galicije.

Novi se je ovo zločin počinio. Uhojničko se je ruko, mladoga čovjeka zadojena strašću, digla te pucala iz samokresa u namjesnika Galicije, grofa Andrije Potocki, čovjeka inače mirne ćudi i popustljivoga u politici.

Uhojica je rusinski djak na sveučilištu, učio je philosophiju, imenom Miroslav Sleczynski 24 godine star.

On je pitao dne 12 t. mj. dopust da ga puste pred namjesnikom kojega da će moliti za službu. Bilo je to na 2 ure popodne. Stupivši pred namjesnikom, izvukao je samokres i počeo pucati. Ranio ga je u lievo oko, u prsa, u ruku i nogu.

Skočiše poslužnici te uhvatiše zločinca predadoše ga policiji. Na policiji je izjavio da je usmrtio namjestnika radi političkih uzroka.

Grof Potocki pustio je dušu na 8¼. Oko grofa sabralo se cielo obitelj, supruga i osmero djece. Prispio je i biskup Bandurski koji je grofu pošao sve vjerske utjehe, grofu je bilo 47 godina. Sprovod se je vršio dne 14. a pokop dne 15. t mj. Cesaru se je veoma potresno dojmila ova vjest. Potocki je od 1903. g. bio namjestnikom Galicije.

Uapšena je i majka te i tri sestre Slczynski-a jer je cielu obitelj poznata radi svojih vatrenih agitacija. Boliti nas mora borba koju se na nožove vodi izmedju dva slavenska naroda poljaka i rusina, nu do krvi nije smjelo doći, krv će još više zaoštriti sve to veći juz medju narodima.

Proti gadnoj uvriedi.

Skoro sva se naša stampa podpunim pravom oborila na infamno pisanje „Hrvatske Krune“ u Zadru, koja je dotaknuvši se vrloga rodoljuba g. R. Katalinić-Jeretova, istoga uvriedila nazvavši ga „istarskim krpušom“.

U koliko je nama poznato odgovorni urednik lista Don Ivo Prodan, piše jako malo il nimalo u „H. Kruni“ već sve obavlja druga osoba, te se nadamo da će Don Ivo popraviti grdu tu uvriedu i izkazati vrlome rodoljubu g. Katalinić ono štovanje i ono priznanje koje mu ide.

Da bimo mi htjeli slieditи nezdravo pisanje „H. Krune“ daleko težkih bi mogli napisati obzirom na okolnost što nam je iz Dalmacije zalibože došao liepi broj narodnih izdajica i najgorih poturica. Nu mi toga ne činimo, mi se ponosimo Dalmatinskom našom braćom kojima je upravo najviše žao da se je u njihovoj užoj domovini našla jedna novina koja se je blatom nabacila na uzornog našeg Katalinića i to jos novina koja hoće da igra nekakvu „čistu“ politiku.

Jezik kod naših sudova.

Otvoren je natječaj na mjesto kancelarijskog oficijala i kancelište na c. kr. kot. sudu u Krku. Tom prilikom piše naš drug „Omnibus“:

„Doznajemo iz pouzdana izvora, da je sudbena oblast odlučila imenovati redom samo po godinah službe bez obzira na sposobnost i na poznavanje jezika. To moramo najodlučnije odsuditi i molimo vruće naše zastupnike, da se svojski zauzmu, te razjasne višim oblastim o anarhiji, koja vlada u Istri u pogledu jezika. Sramotno je neznanje hrvatskog jezika u većini sudbenih činovnika.

Onomadne sam čuo od mladog jednog pisara koji nezna niti beknuti hrvatski, da on niti neće učiti hrvatski, jer da se i onako avancira bez znanja hrvatskog jezika! I pravo je taj pisar imao, žalibože da je tako. Tome se mora na put stati te tko nezna oba jezika ne smije se niti za vježbenika primiti a već stalni činovnik ako ne pozna jezik nek ostaje gdje je, dok nauči jezik. Tim bi se osokolilo toliko mladića vještih obim jezicima te otvorilo put do suda. A ovako se ih tjera iz suda jer imadu bjelodanih dokaza da u ovoj zemlji iznimaka neznanje hrvatskog jezika biva više puta nagradjeno. Skandalozno stanje na sudovima mora čim prije prestati“.

Povjest glagoljice kod Trećoredaca.

Doznajemo, da preč. O. Stjepan Ivančić sprema povjest glagoljice, kako se je razvijala kod Trećoredaca u Dalmaciji i Istri. To će biti jedan novi dragocjeni prilog za očuvanje ove narodno-crkovne svetinje.

Stavnja u Istri.

Stavnja (ilili leva) u Istri obaviti će se:

U Kopru, dne 29. i 30. maja i 1. i 2. junija. U Škofje 3. junija. U Piranu 25., 26. i 27. maja. U Bujah 5., 6. i 9. junija. U Motovunu 12. i 13. junija. U Pazinu 16. i 17. junija. U Buzetu 9. i 10. junija. U Rovinju 13. junija. U Puli 27., 28. i 30. aprila i 1. i 2. maja. U Labinu 11. i 12. maja. U Krku 4. i 5. maja. U Cresu 13. maja. U M. Lošinju 15. i 16. maja. U Volosku 6., 7., 8. i 9. maja. U Podgradu 19. i 20. junija.

Iz Trsta nam pišu.

Rodoljubnu obitelj našeg veleznašnog rodoljuba g. Antuna Trobca, posjednika u susjednom sv. Ivanu zadesila je težka obiteljska nesreća. Preminula njoj je naime kuća-gospodarica i supruga Antunova gospodja Franjica, koja mu bijaše vjernom drugaricom preko 40 godina. Obitelj Trobčova spada medju najvidjenije slovenske obitelji u trščanskoj okolici jer se je u Antunovoj kući rodila misao o izdavanju današnje „Edinosti", u njoj je zasnovano političko društvo „Edinost" i tamo su nalazili slovenski rodoljubi pred 30 i više godina utočište i sastajalište za svako narodno i rodoljubno poduzeće. Vriednoj supruzi i majci bila sladka domaća gruda njezinim milim podielio Svevišnji toliko krieposti, da podnesu strpljivo ovaj težki udarac.

Nesnosljivost nazovi-katoličkog lista.

Poznato glasilo talijanskih nazovi katolika u Trstu „L'Amico" udara žestoko na austrijsku vladu jedino radi toga što je za bosanske vojnike, koji su muslimanske (turske) vjeroizpovjedi i koji doluze sa bosanskom pukovnijom u Trst. dala prirediti u vojarni jednu dvoranu, u kojoj će oni obavljati svoje vjerske dužnosti.

Nazovi katolički listić nebi stalno nizinio kad bi ti vojnici bili Talijani, Niemci, Madjari ili bilo koje druge narodnosti, all pošto su oni Hrvati i hrvatske narodnosti, to nemože, da oprosti austrijskoj vladi (ovdje vojnoj upravi) što se je pobrinula za ono, što je njezina sveta dužnost bila, t. j. za to, da njezini vojnici rečenog vjeroizpoviedanja mogu svoje vjerske dužnosti obavljati.

Samo skrajna i nekršćanska nesnosljivost turila je dakle pero u ruke tobožnjem katoliku.

Opot o tvrtci Frank Zotti u New-Yorku.

„P. C. H." javljaju s Mljeta, da je poznata tvrtka Frank Zotti u New-Yorku oštetila jednoc u Babinompolju, a drugog na Prožuri. Ovai zadnji primio je još mjeseca decembra prošle godine obavijest od tvrtke Zotti za 28 dolara (peća), koje nije još do danas primio.

Za osiguranje poljodjelskih radnika iz Istre i Dalmacije.

U poljodjelskoj svezi u Beču, koja je imala dne 8. o. mj. glavnu skupštinu poveo se je govor i o tom, da se uz radnike tvornica osigura za starost i radnike polja i poljodjelce. U ime narodnih zastupnika Istre i Dalmacije zastupnik Ivanišević ocrtao je tom prilikom žalostne prilike Dalmacije i Istre, gdje industriji i tvornicam nema traga ni spomena, a gotovo 80 po sto radnika bavi se poljem. Čuvstvo pravednosti zahtjeva, da i ovi radnici polja uživaju blagodati dotičnog jubilejskog fonda od 100 milijuna. Iz Dalmacije i Istre šale se mladoljetni listom u Ameriku uprav da štogod pristede za stare dane. Kada bi se nešto providilo u ovoj državi za njihovu starost, nema sumje, da bi se umanjilo izseljivanje. — I drugo je veliko polje radu u Dalmaciji i Istri, a to je naše Jadransko more. Stotine i stotine vlastnika malih brodova izlažu svoj kapital i vas život, bore se proti elementu mora a dočekaju nevoljnu starost. Tako isto i ribari. Treba se skrbiti i za njihovu starost. Predlaže, neka se uz radnike, obrtnike, težake uzmu u obzir za osiguranje starosti i mali brodovlastnici kao što i ribari. Predlog je jednoglasno prihvaćen.

„Hrvatska" hrvatsko akad. lit.-zab. družtvo u Gradcu.

Na ovogodišnjoj redovitoj skupštini obdržavanoj dne 27. III. o. g. izabran je sliedeći obor:

Predsjednik: Rudolf Pedorin iur., podpredsjednik: Tomo Turato iur., tajnik: Danijel Knežević iur., blagajnik: Antun Stipković tehn., knjižničar: Antun Anger med., bilježnik: Ivan Antončić iur., odb. zamj.: Antun Plančić ing., René pl. Tartaglia tehn., revizori: Josip Blažina ing., Dinko Mulanović iur., Stijepo Orhanović phil., častni sud: Mato Rukavina med., Ignacij Pavković iur. i Ćiril Šegvić iur.

Hrvatsko pripomočno družtvo u Beču

obdržavalo je u subotu na večer svoju redovitu glavnu godišnju skupštinu, kojoj su prisustvovali medju ostalimi i naši narodni zastupnici na carevinskom vieću gg. Ivanišević, Mandić i Strekelj.

Družtveni predsjednik tajnik na carskom dvoru g. Slavko Urpani pozdravi srdačno skupštinare, napose narodne zastupnike, otvori skupštinu i pozove tajnika g. dr. Katalinića, da izvlesti skupštinu o družtvenom poslovanju za god. 1907./8. Vrlo zanimiv izvještaj saslušan je pozorno i na koncu povladjivanjem odobren. Osobitim zadovoljstvom popratiše skupštinari onu točku izvještaja, gdje se govori o poduci i savjetu što ga davaše družtveni odbornici gg. dr. Katalinić (tajnik) i dr. Gospodnetić (blagajnik) djakom iz Istre i Dalmacije, koji su polazili dopunitbene izpite u Beču.

Blagajnik g. dr. Gospodnetić izvieslio je o novčanom stanju družtva za minulu godinu označiv prihod sa 4.761 K i 68 fil. a razhod sa 2.826 K i 70 fil. Medju ćla nove utemeljitelje stupiše bivši ban grof Pejačević i zadarski nadbiskup Dvornik.

Vrlo marljivom i požrtvovnomu blagajniku izrečena je iskrena zahvala.

Kod zadnje točke dnevnoga reda potaknuto je pitanje o tom kako bi se hrvatsku sveučilištnu mladež u Beču, koja je danas podieljena u 8 raznih družtava ujedinilo i pobudilo na skupni rad na korist samog djačtva i na uhar naroda.

Ovo pitanje pozdravljeno je živahnim odobrovanjem od svih prisutnih te će novi odbor stalno učiniti sve što bude mogao da tu plemenitu i rodoljubnu zadaću valjano rieši. Odboru obećaše svoju pripomoć i prisutni državni zastupnici.

U novi odbor bijahu izabrani jednoglasno stari odbornici popuniv nekoja izpražnjena mjesta odlazkom pojedinih odbornika iz Beča.

Preporučamo i ovom zgodom najtoplije ovo toli potrebito i koristno pripomočno družtvo svim prijateljem naše učeće se mladeži.

U Kringi selo Tomići 40 kod Tinjana otvorio je dućan naš čovjek g. Martin Monfrđin. Dućan je providjen dobrom robom te se živo preporuča.

Promjene posada.

U Puli ostaje pješačka pukovnija br. 87 osim četvrtog bataljona, koji je u Celju, više dva bataljona pete domobranske pukovnije, bataljon prve pukovnije tvrdjavskog topništva, dočim je drugi bataljon te pukovnije već premješten iz Przemysla u Trst.

Od 24og lovačkog bataljona, koji je sad u Budimpešti, tri će se satnije nastaniti u Rovinju, a jedna u Poreču. Od 29og lovačkog bataljana, koji je sad u Gradišci, tri će satnije biti premještene u Tržić a četvrta u Ronki. U Kanalu ostaje sedmi lovački bataljon.

„Glas Matice Hrvatske" primili smo broj 6, godina III. ovog Matičinog glasnika. U ovom je broju početak govora predsjednika dr. Gjure Arnolda izrečenu na godišnjoj skupštinu „M. H." držanu 15. III. t. g., o odnošajima vjere i umjetnosti. Rasprava dr. J. Tominšek o književnoj uzajamnosti izmedju Hrvata i Slovenaca. Članak Jovana Hranilović o pok. Simi Matavulj, itd.

Matica Hrvatska.

Dne 15. pr. mj. obdržala se je glavna skupština M. H. Prisustvovalo je oko 100 članova.

Skupštinu je otvorio predsjednik dr. Gj. Arnold pozdravivši izaslanike „Matice Slovenske", predsjednika joj dr. F. Ilešića i F. Govekara, urednika „Slovana".

Tajnik dr. Ante Radić izvieslio je o djelovanju upravnog odbora u g. 1906. i 1907.

Predsjednik „Matice Slovenske" dr. Fr. Ilešić srdačno se zahvalio na pozdravu i lepom primitku. U svom je govoru istaknuo kulturnu svezu izmedju Hrvata i Slovenaca; taj ideal dr. Gaja i Stanka Vraza bio je, da se hrvatsko i slovensko knjige uzajamno šire. U tu svrhu on srdačno pozdravlja sve Hrvate.

Iz izvješća blagajnika dr. S. Ortnera razabiremo, da je sav imetak „M. Hrv." u godini 1907. iznašao u ukupnoj vriednosti K 694.386·92.

Koncem god. 1907. imala je „Matica" 11.171 člana, od toga 2242 utemeljitelja i 8229 prinosnika. Tečajem godine 1907. pristupilo su 38 nova utemeljitelja (zajedno sa školama), a umrlo ih je 28.

Izabrani su: potpredsjednikom književnoga odbora prof. Vj. Klaić, potpredsjednikom gospodarskoga odbora prof. Stj. Kućak, odbornicima književnoga odbora dr. V. Deželić, M. Lovrenčević, dr. M. pl. Čačković, O. Iveković, zamjenicima dr. A. Buzala, dr. F. pl. Šišić; odbornicima gospodarskoga odbora dr. D Gruber, dr. A. Harambašić, dr. K. Bošnjak, zamjenicima K. Pavletić, K. Šegvić.

Priručnik za nadcestare i gradjevne nadglednatelje.

Primili smo poziv na predplatu knjige gornjim naslovom. Naručbe se šalju na naslov: Vjekoslav Valentić kr. ug. domobranski satnik u Sisku. U pozivu veli se da je knjiga i za kovače, tesare, zidare itd.

Knjiga će se do mala tiskati te će stojati najviše 4 kruna.

Imena novih ratnih brodova.

Vladar je naredio, da novi ratni brodovi, koji se grade, moraju dobiti ova imena: „Nadvojvoda Franjo Ferdinand", „Radecky", „Zrinyi", i „Amiral Spaun". Osim toga gradi se šest novih torpednjača od kojih će četiri dobiti ova imena: „Turul", „Pandur", „Velebit" i „Dinara". Brodovi biti će gotovi g. 1911.

Jubilarna izložba u Pragu.

Jubilarna izložba u Pragu bit će otvorena na 14. maja. Kralja će pri otvorenju zastupati nadvojvoda Franjo Ferdinand.

Željeznica Rieka—Volosko.

Javljaju nam iz Rieke: Kako se uvjerava, gradskomu će se zastupstvu ovih dana predložiti jeftimbena ponuda glede gradnje električne željeznice od Rieke do Voloskoga.

Publikacije jugo slavenske akademije za god. 1907.

Jugoslavenska akademija znanosti dovršila je drugu seriju svojih publikacija za godinu 1907., i to ukupno pet knjiga. Pretplatnici koji stanuju u Zagrebu, dobit će ove publikacije počevši od 30. ov. mj. u akademskoj knjižari Gjure Trpinca u Ilici br. 6. Vanjskim predplatnicima poslat će se knjige poštom na njihov trošak.

Knjižarska je ciena pojedinim knjigama ova:

1. „Zbornik za narodni život i običaje južnih Slavena". Knjiga XII., 2. polovina K 2·50.
2. „Rad". Knjiga 170., razreda histor.-filolog. i filozof.-juridičkoga K 3·—.
3. „Rad". Knjiga 171., razreda matemat.-prirodoslovnoga K 3·—.
4. „Starine". Knjiga 32. K 4·—.
5. „Gradja za povlest književnosti hrvatske". Knjiga 5. K 4·—.

Bezplatno ne daje Akademija svojih publikacija nikomu osim svih, s kojima stoji u zamjeni.

Predplata za akademijske publikacije iznosi 20 K, a prima je akademijska uprava i akademijska knjižara Gjure Trpinca.

Prva serija publikacija za god. 1908. izaći će mjeseca lipnja o. g.

Imena predplatnika štampat će se u „Ljetopisu".

Sve prijatelje Akademije i hrvatske narodne knjige moli uprava Akademije, da uznastoje sabrati što veći broj predplatnika.

Za odpuštene kažnjenike u Kopru.

Nije nego jedna godina, da se je ustrojilo pripomočno družtvo za odpuštene kažnjenike c. kr. kaznione u Kopru, a zalsta velik pokazno se već prvi uspjeh, što ga polučilo družtvo, jer je 827 članova pristupilo k družtvu sa ukupnim godišnjim prinosom od K 1876·50.

Što se tiče pažnje odpuštenih kažnjenika, to se nastojalo četrnaestorici štićenika priskrbiti radnju, no žalibože uspjelo se samo u 8 slučaju. Sedamnaestorici gledalo se zadobiti oprost redarske pažnje, a uspjelo se u cigla slučaja. Za trojicu štićenika molilo se, da ih se oprosti zavoda za prisilne radnje i uspjelo se u jednom ciglom slučaju. Sedmorici štićenika nabavilo se potrebno orudje (alat) za radnju 25 štićeničinia daša se novčana podpora i to diomice njima, diomice njihovim ubogim obiteljima. Ukupna svota za podpore i nabavu orudja (alata) iznosi K 755·14. Konačno osamnaestorici štićenika pripomoglo se i na drugi način tako da se ili posredovalo te su se izmirili sa svojim rodjacima ili su se njima nabavile potrebne listine i radničke knjige ill ih se preporučilo gospodarima te ih se tako pripomoglo do redna i čestita života.

Od 63 štićenika, koje društvo uzelo u osobitu zaštitu i skrb, odpadaju na sudište u: Trstu 21, Gorici 2, Rovinju 10, Zadru 13, Dubrovniku 3, Šibeniku 4, Spljetu 4, Bolcanu 1, Roveretu 2, Tridontu 3.

Po domovini, kojoj pripadaju, odpada na: Dalmaciju 19, Austrijsko Primorje 33, Tirolsku 6, Kranjsku 1, Galiciju 1, Italiju 3.

U družtveni odbor spadaju: Viktor Wenedikter, c. kr. nadravnatelj kaznione u Kopru, dr. predsjednik; Dr. Nikola de Belli, koparski načelnik, dr. podpredsjednik; Julije Fischer, c. kr. kontrolor kaznione u Kopru, dr. tajnik; Benedikt Lonzar, trgovac i posjednik u Kopru, dr. blagajnik. Članovi odbora: Dr. Leander Marolti, c. kr. liečnik kaznione u Kopru; barun Artur de Albori, zasebnik u Trstu; Šimun Vascotti, c. kr. učitelj kaznione u Kopru; Franjo Kramberger, dušobrižnik c. k. kaznione u Kopru.

Iztražlvanje profesora Milčetića.

Pred malo dana je profesor Milčetić našao u dvorskoj biblioteci u Beču jednu dva prsta debelu knjigu oktava napisanu rukom glagoljskim slovima. Knjiga je napisana god. 1503. Sadržaj je bilo vlastničtvo popa Tomaša Petrinića iz Banja Dvora u Bužanjima, plemenom Stupić. Istu je prama bilježi, te se nalazi na kraju knjige pripisao pop Matija Gašćanić iz grada Jelovice. Kao nagradu za svoj trud piše da je dobio tri dukata prama pogodbi i „više mi je još dao".

Iz vinarskog odsjeka carevinskoga vieća.

Posljednji dan mjeseca marča o. g. razpravljalo se je u sjednici toga odsjeka u prvom redu o skupoći modre galice, koje trebaju austrijski vinogradari svako godine do 600 vagunn. U tom poslu prihvaćena je resolucija, kojom se poziva vladu, da prouči pitanje kako bi se moglo sniziti cienu galici, da preuzme sama pripravljanje galice i da ju sama razprodaje uz cienu produkcije.

Izrečena je također želja, da bi vlada povisila iznos za bezkamatne zajmove vinogradarom za obnovu filokserom uništenih vinograda.

Nadalje prihvaćena je resolucija, kojom se traži da se za sve vinorodne pokrajine povisi broj konobarskih nadzornika i da se u tu svrhu uvrsti u proračun za god. 1909. svotu od 300.000 K.

Članovi se obćenito potužiše, što se bezkamatne zajmove vinogradarom prekasno podieljuje. Prisutni ministar poljodjelstva g. Ebenhoch obećao je, da će uvažiti ovu i ostale želje toga odsjeka.

Član i zast. Mayer predbacio je vladi odviše troši na Dalmaciju. Njemu odgovori vladin zastupnik dvorski savjetnik Steinle dokazav pravedno i potrebito potpunjenje vlade u Dalmaciji.

Član i zast. Strekelj zaustme se toplo za Dalmaciju jer su mu prilike veoma dobro poznate i jer nema u sjednici dalmatinskih zastupnika, koji bi stalno vrlo odgovorili na neopravdane navale. Vlada — reče — je dužna da nešto učini za Dalmaciju, za koju se nije do sada gotovo ništa učinilo.

Član dr. Weludenhofer naglasi, da treba trošiti na Dalmaciju, koja da se želi spojiti sa Ugarskom; na što mu odgovori zast. Strekelj da je Austrija kriva što je Dalmacija do sada posve zanemarena bila.

Lloydov parobrod potonuo.

Ljudi spašeni. Brod i roba propali.

Dne 13. t. mj. je putem iz Trsta pošao iz Pule, posvema u redu, veliki Lloydov parobrod «Galatea». Bilo je na njem dosta putnika, nešto vojnika a mnogo razne trgovine i materijala naše mornarice, kako čujemo, velike vrednosti.

Jučer u 5 ura po podne na dolasku u Šibenik udarila je «Galatea» u mul tokom žestinom, da joj se je odmah otvorila velika puć (falla) i brod je počeo tonuti. Putnike je obuzeo silan strah i stala ih je vika i pomaganja neopisiva.

Častnici broda i momčad očuvali su pako hladnoću i pokazali jakost duše, kakva se hoće u tako nesretnim zgodama.

Priskočile su u pomoć bližnje ladje i spašeni su svi putnici i vojska od broda. Odmah zatim parobrod je posve potonuo i s njim silna roba, što ju je nosio.

Nezna se pravog uzroka ovoj nezgodi. Neki kažu, da krmilo nije poslušalo, a neki, da je brzojav što ide od mosta, gdje je zapovjednik, do strojeva, onaj čas prestao raditi.

Lloyd od nekog doba baš nema prave sreće.

Automobilske pruge.

Kod ministarstva trgovine držao se prekjučer sastanak za uvedenje automobilskih pruga u Istri. Odlučilo se, da će se ove godine uvesti ove tri pruge.

I. Poreč-Pazin.

II. Pazin-Gračišće-Pićan-Kršan-Plomin-Berseč-Mošćenice-Draga Lovran-Opatija.

III. Plomin-Labin-Barban-Vodnjan-Pula.

U Plominu bila bi sveza sa prugom Pazin-Opatija.

Danomice dva puta bi dolazio i dva puta odlazio automobil.

Ministarstvo zahtjeva da jamči pokrajina i općine.

Za I. prugu zemaliski je sabor u svoje vrieme glasovao jamstvo. Novi će se sabor baviti s drugim dvima prugama.

Prva hrvat. štedionica u Zagrebu objelodanila je izjavu proti Frank-Zotti-u u New-Yorku, kao odgovor na Zotti-jevu izjavu u New-Yorškom »Narod. Listu« proti spomenutoj štedionici odnosno na pretrgnuće poslovne sveze ove posljednje sa Zotti-jem.

»Prva hrv. štedionica« konstatira razne neurednosti u poslovanju Zotti-jeve banke. Kod »Prve štedionice u Zagrebu« ležalo mnogo neisplaćenih listova još od mjeseca decembra p. g. u iznosu od 25.000 kruna, te je te listove štedionica vratila Zotti-ju, na njegov zahtjev čim je doznao za odkaz podan mu od štedionice.

„Auf Dalmatinischen Forts".

Primili smo sa zahvalnošću knjigu pod gornjim naslovom njemački pisanu. Knjiga se bavi vojničkimi tvrdjama u Dalmaciji.

Poziv na predplatu!

Priredio sam *„Životopis Njegova Veličanstva prigodom 60-godišnjice vladanja"* za djecu pučkih škola, pak ovime umoljavam gg. kolege i kolegice, roditelje, mjesna školska vijeća i sve prijatelje mladeži, da čim više djece (po mogućnosti svu) na djelce preplatiti blagoizvole.

Knjižica se dobiva jedino kod mene s zapada samih *20 helera* (20 novč.). Ispod 10 komada se poštom ne razašilje.

Dobrinj, 7. travnja 1908.

Ivan Mahulja,
r. učitelj.

Magjari i crkva na Rijeci.

Rijeka ne daje Magjarima nikako mirno spavati. Sada i opet puno pišu po novinama, da treba oduzeti Rijeku od crkvene vlasti senjskog biskupa, pa da treba ili osnovati samostalnu biskupiju ili je podvrći kojoj magjarskoj (n. pr. u Pečuhu, Ostrogonu).

Džamija u Trstu.

U četvrtoj bosansko-hercegovačkoj pukovniji koja je došla u Trst, imade dosta muslimana (35%). Za nje je vojnička oblast odlučila prirediti džamiju u tjelovježbenoj dvorani bivše kadetske škole (piazza Caserma). Bogoslužje će obavljati vojnički imam drugoga razreda Hafiz Abdûluh eftendija Kurbegović. I tako će se slava Allahu oriti i u Trstu.

Crnagora.

Knjaz Nikola ima dva sina stariji Danilo, mladji Mirko. Danilo nema djece te nema niti nade da će ih imati. Mirku je pred par mjeseca umro u Kotoru sinčić Stanislav, a malo zatim je teško obolio drugi sin Stevan, četiri godine star te su roditelji po liječničkom savjetu otišli bili u Canes (Francuzka riviera). Nu nemila smrt nije poštedila ni ovoga anđelka te je mali Stevan dne 14. pr. mj. ispustio Bogu svoju mladu dušu.

Mrtvo tijelo preneseno je željeznicom iz Cannes-a u Mletke a iz Mletaka u Kotor, gdje stigło u subotu 21. pr. mj. u jutro. Na 11 sati prije podne krenuo je sprovod na Cetinju, kome je prisustvovalo mnogo naroda iz svih plemena u Crnoj Gori.

Tako da sada knjaz Nikola nema nijednog unuka po sinovima.

Dne 27. pr. mj. odputovao je knjaz Nikola u Petrograd na posjete caru Nikoli. Političari pripisuju osobitu važnost ovom posjetu.

Promocija Hrvatice u Berlinu.

Gdjica. Savka Kolar, kćerka inžinira gosp. Nikole Kolara, promovirana je ovih dana na berlinskom sveučilištu na čast doktora medicine.

Nesreća sa automobilom.

U nedjelju poslije podne sukobio se je automobil tršćanskog društva „Alba" kod sv. Sabe, vraćajući se iz Kopra sa jednim dvopreznim vozom. U automobilu nalazilo se je pet muškaraca, koji bijhu od udarca na cestu bačeni i od kojih ostaše dvojica teško ranjena. Automobil je oštećen znatno kano i voz s kojim se je sukobio. Nesreću je pripisati nespretnosti vodiča automobila, koji je iznio za svoju sreću živu i zdravu glavu.

Izvoz vina iz Poreča.

Tečajem mjeseca febrara 1908. izvezeno je parobrodi „L' Istria" Trieste" i „Ugarsko hrvatsko parobrodarsko društvo iz Poreča ukupno 6.676·80 stolitara vina za: Trst 2.431·80; za Pulu 1.099·80 stol., za Rieku 3.145·70 stol. Prošle godine istoga mjeseca izvezeno je morem iz Poreča samo 2.932·20 stol., i to za Trst 1.820·60, za Pulu 695.50 stol., a za Rieku 916·10 stotina.

Nesreća na moru.

Prošloga četvrtka zapuhala je poznata sezjska bura tako silno, da je preokrenula jednu talijansku ribarsku ladju te je potopila nju i četiri ribara, koji bijahu na njoj.

Plodna ovca.

Seljaku Milošu Živkoviću u donjem Budačku kod Krnjaka izlegla je prošle godine jedna ovca 3 a ovo godine 5 jančića, i to 3 janjeta i 2 ovčice. Jedno janje došlo je na svjet slabašno te je do malo poginulo.

Novi vojnički zapovjednik u Kotoru.

„Verordnungsblatt" donosi imenovanje zapovjednika 58. pješačke brigade, generalmajora Dvoržaka zapovjednikom u Kotoru. G. M. Dvoržak premješten je iz Liberca a toga, što se je tamo ponašao kao osviješćeni Čeh. Neki bečki listovi napali su Dvoržaka, što je preporučio časnicima posjete „Češke besede". Radi ovoga su češi pravom ogorčeni, što se jedan vojnički zapovjednik kažnjiva jer kao Čeh govori češki i posjećuje češke zabave.

Stari — mladomisnik.

Na blagdan sv. Josipa odpjevao je prvu sv. misu u benediktinskoj crkvi u Celovcu 64 godišnji umirovljeni profesor gimnazije g. Josip Ogorek, doktor mudroslovlja. Stari mladomisnik bio je profesorom od god. 1861. Svoje zvanje započeo je na gimnaziji u Celju a svršio je u Lavovu. Po smrti svoje supruge počeo u Lovovu učiti bogoslovlje, koje je po svojem umirovljenju nastavio i svršio u Rimu. Dr. Ogorek ima dvoje djece, sina liečnika u Beču i kćer, liečnicu, koja je udata za profesora u Lavovu.

Sv. Cecilija.

Izašao je II. svezak ove smotre sa lieplm sadržajem. Upozorujemo sve prijatelje crkvene glazbe neka ju podupru pretplatom. Cieno je 5 K na godinu, za djake 3 K, a šalje se upravi „Sv. Cecilije", Zagreb, Markov trg 5.

Bosanci u Trstu.

Pukovnija Bosanaca premještena je iz Beča u Trst. „Balkan" dd. 7/4 1908. ovako pozdravlja njihov dolazak: Sutra (t. j. 8/4 1908.) dolazi u naš grad iz Beča pukovnija Bosanaca. Ne bi bilo od potrebe, da na ovom mjesto pišemo o tom dolazku, kad nebi neki listovi našega grada bili upotrebili ovu priliku, da vrlodjajući bosanske vojnike povriede i nas. Jučer je imao biti mitozov sa obhodom glasbe, ulice su bile živahnije no obično: možda nemaju krivo oni, koji su držali, da jedan dio čeka Bosance, da njihovu glasbu pozdravi sa fućkanjem. Premještanje vojničkih pukovnija nije s var politike, ni nešto što ga ulazi u našu narodnu borbu. Ali baš zato, što smo izazvani, hoćemo da pozdravimo našu braću. Kad dodju u naš grad, ne će osjetiti da su tako u tudjini, kao što je bilo u Beču. Koji taj prolaznik pozdravit će ih sa našim „Zdravo!" a razumljivu našu i svoju rieč čut će u svakoj ulici grada Trsta. Znat će da nas ima tu mnogo — i došavši preko velikog Beča iz te domaje u naš grad, uvjerit će se, da se i do ovog žala Jadrana prostire veliko carstvo našega jezika. A ljudi, koji ga govore, grančice su istog stabla, kojemu krošnja ide do ponosne Herceg-Bosne. Svoj medju svojima — dobro nam došli!

Kraljević Marko u narodnim pjesmama.

Društvo hrv. sveuč. gradjana za pouku analfabeta se odlučilo, da ove godine izdaje svoju „Pučku knjižnicu". Ta će knjižnica donositi u načinu narodnoga mišljenja stvari u narodu poznate; stvari općenite i jednostavne. I to tako, da će se početi od najpoznatijih stvari k manje poznatim. Te bi knjige bile prve, što bi se dale u ruke bivšemu analfabeti. Prva je od ovih knjižica, što smo je ovih dana primili, „Kraljević Marko" u narodnim pjesmama. Odabrane su narodne pjesme, jer su one kao narodna umotvorina najbliže i najmilije narodu. Ove pjesme rade o Kraljeviću Marku, koji je po cijelom našem narodu najpoznatiji. Preporučujemo svakomo, tko pozna slova, a nema još vještine u čitanju, da naruči tu knjižicu. Dobiva se kod društva za pouku analfabeta, Zagreb, sveučilište. Cijena 20 filira. Kod većih narudžba znatan popust. Proma prilikama dijelit će društvo i badava.

Stanovništvo u Hrvatskoj.

Od god. 1840. do godine 1905. povećalo se stanovništvo u Hrvatskoj i Slavoniji za 955.000 duša. Tako je god. 1840 bilo stanovnika: 1,605.000, godine 1880. 1,892,000, god. 1890 = 2,186.000, god. 1900 = 2,401.000 i g. 1905 = 2,560.000; god. 1840 bio je Hrvata 1,076.000, Srba = 504.000, Madjara 5000, a Nijemaca 18,000·—. 68 godina kasnije povećali se Hrvati za 490.000, Srbi za 131.000, Nijemci za 135.000 i Madjari za 101.000, te je bilo god. 1905. Hrvata 1.566.000, Srba 645.000, Madjara 106.000 i Nijemaca 148.000. Te je godine brojila kraljevina Hrvatska i Slavonija 2,560.000 stanovnika.

„Trgovačka obrtna zadruga" u Trstu.

Primili smo izvješće i bilancu mladoga toga društva (II. upravna godina) koje divno napreduje. U prvoj je godini bilo prometa K 1,274.584·81 a drugoj godini *3,985.420·47*. Od početka do danes ima taj zavod oko *5½ milijuna* kruna prometa! Čisti dobitak u god. 1907. iznaša K 4.870·42, od kojeg će iznosa ići 2000 kruna za zakladu trgovačke škole u Trstu.

Opažamo da je »Tršćanska posujilnica« darovala u tu svrhu K 5000 a tvrdka Ulcakar & comp. od prodaje žigica K 300 i razni drugi omanji darovi. Svega ukupno iznaša ta zaklada K 86·0·02. — Liepo i pohvalno!

Amerikansko ratno brodovlje u Trstu.

Čim amerikansko ratno brodovlje bude dovršilo svoje križarenje na Tihom Oceanu, uputiti će se odmah iza toga kroz Sueški proplov u Sredozemno i Jadransko more, gdje će taknuti važnije pomorske luke. Doći će u Trst i na Rieku.

Svima su nam još u pameti oni skoro karnevalski prizori, koji su se odigravali pred tri godine na tršćanskim ulicama i u lokalima za boravka amerikanske eskadre u ovoj luci. A očutili smo za ono nekoliko dana i poskupljenje živeža. Svi ti popraćujući pojavi rekbi da će se i ovaj put ponoviti.

Seljak u gradu.

U Sarajevskom „Hrvatskom Dnevniku" čitamo kako je jedan seljak iz provincije došao prvi put u Sarajevo, te prolazeći ulicama čudio se ljepotama u gradu. Došavši pred jednom postolarijom opazio je ogromnu postolinu (čizmu) viseću nad radionicom. Gleda naš čovjek tu veliku postolinu i začudjen upita prolazećeg redara:

„Ma, Boga Ti, gospodine, zašto je no nolika čizma pred vratima onog dućana? Ma kolika je, sigurno je Kraljevića Marka!" Stražar odmah prihvati: Jest, jest, ono ti je čizma Kraljevića Marka". Došljak: „Ma, vjere ti, ja gdje mu je ona druga?" Stražar: „Unutri je, u dućanu". Došljak: „Daj, živ bio, hajde sa mnom, da vidim i onu drugu". Stražar: „Ne smijem, u službi sam, pa ne smijem ni maknuti". Došljak: „Ma molim Te, gospodine, kad budeš smio, hoćeš li ići, da i onu drugu vidim". Stražar: „Hoću". — „Hvala ti, gospodine, sto puta hvala", i hotio mu još ruku poljubiti — govorio je provincijalac, gledajući još uviek na onu čizmu, što viši pred dućanom. „Ah, Marko, kolike si čizme imao, zaista si morao biti veliki i jaki" — uzdahnu blaženo došljak. — Ovaj razgovor, koji je dosta dugo potrajao, sakupio je dosta svjetine, te su se slatko nasmijali provincijalčevoj naivnosti.

Pred malo dana pako pripovjedao nam je prijatelj koji je došao iz Hrvatske, kako su se dva izbornika iz Zagorja razgovarali o prošlim izborima, te došavši govor o Franku, jedan je drugome kazao: toga Franka ne bumo već ni v kavi pili! Držali su naime da je isti Frank čiji sinovi proizvadjaju poznatu Frankovu kavu!

Tko je osnovao republiku San Marino?

U drugoj polovici IV. vieka poslovao je neki klesar sa otoka Ruba u Dalmaciji u luci Rimini u Italiji, a onda ode na goru Titano, gdje se nastanio kao pustinjak Marin. Sabrao oko sebe pristaše, uze zidati samostan, u kom se nastaniše kao jedna obitelj. Poslie je biskup Gaudencij zaredio tog Marina za djakona, pa je i samostan prozvan njegovim imenom. Kad

je pučanstvo nenadano, prozvale se kao skupina „urlingo“, koju su reprezentirali glavari obitelji. Vlada je dakle bila patrijerhalna, a na čelu joj bio svećenik. Takova je ostala sve do danas, da bude uzorom mnogim narodima, kako valja s narodom vladati pomoću mudrih zakona, poštivajući slobodu nada sve. Eto to je stvorio jedan Dalmatinac.

Žalostan povratak iz Amerike.

Nedjelju poslije podne stigao je u tršćansku luku parobrod „Slavonia“ družtva „Cunard Line“. Krenuvši iz Amerike ukrcao je 1300 izseljenika, od kojih se je 407 njih izkrcalo u Napulju. Od 893, koji su stigli u Trst, 12 ih je bilo prvog razreda, a ostali trećega. Većim dielom bili su ti izseljenici porieklom Madjari, Slovaci i Hrvati; 112 njih bili su što iz Trsta što iz obližnje Istre. Oni iz daljih krajeva krenuli su odmah posebnim vlakom preko Zidanog mosta u domovinu.

Ogromna većina tih ljudi vraćaju se iz novog svieta u zavičaj, je onamo nisu mogli naći zarade.

Put „Slavonie“ trajao je 18 dana, i provaljen je bez ikakvog incidenta. Na brodu bilo je sve u redu, i nije bilo drugih slučajeva bolesti, osim dvoje. Dva Magjara oboliše, i kad je parobrod stigao amo, zaklonjeni su provizorno u ovdješnju bolnicu.

Intabulirani Pavel.

Pod tim naslovom donašaju opozicijonalne novine u Zagrebu vjest da je imanje «bana» Pavla Raucha (dobra Martijanec) obterećeno dugom *K 520.000 (petstodvadeset tisuća kruna)* dep. 5. XI. 1903., na korist Hrvatsko-slavonsko zemaljsko hipotekarne banke.

Književna vjest.

Primili smo zahvalnošću: *Hrvatsko-slovenski katehetni tečaj*, obdržavan od 9.—18. srpnja.

Preštampano iz „Kršćanske škole“. U Zagrebu, tiskara hrvatskog katol. tiskovnog društva 1907.

Dokazati se mora duli je dvostruko elektro-magnetički krst R. B. br. 86.967 izum od gosp. Alberta Müllera iz Budimpešte V/41 Vadasz ulica br. 34 zbilja tako ljekovite naravi kušto on u svom oglasu piše. To je ali već u hiljadu slučajeva i dokazano kako sliedeći list opet potvrdjuje:

Blagorodni gosp. Albert Müller!

Izvolite primiti moju najiskreniju zahvalu za Vaš neprocienjivi izum. Vaš stroj nosim po Vašem propisu 4 tjedna proti bluvanju hrane i životnoj boli, pa sam kroz uporabu istog ozdravio hvala Bogu samo. Ja Vam se stoga mnogo zahvaljujem, i želim Vam da Vas za Vaše djelo i izum dragi Bog nagradi, i ujedno molim još takova 3 stroja 1 kom. po 6 krune i 2 kom. po 8 kruna meni kretom pošte priposlati. Sa veleštovanjem Ivan Želić u Cerniku z. p. Čavle, Hrvatska na 18. travnja.

Stoga mi preporučamo takav stroj svakome koji na gihtu, reumatizmu, padavici, teškom disanju i u obće na živčanih boli trpi.

POZIV.

Redovita XX. glavna skupština

Gospodar. zadruge Volosko-Opatija

obdržat će se u Berseču

dne 23. aprila u 9 sati prije podne

uz sliedeći

DNEVNI RED:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Pročitanje zapisnika lanjske glavne skupštine.
3. Izvješće tajnikovo.
4. Izvješće blagajnikovo i proračun za godinu 1908.
5. Eventualni predlozi.
6. Žrebanje gospodarskog oruda.

Predavanje o vinskom zakonu i o zemaljskom zavodu za osiguranje goveda.

Računi stoje gg. članovom na uvid kod zadružnoga tajnika.

Volosko, 5. aprila 1908.

Viktor Tomičić
predsjednik.

REUMATIZAM, neuralgija, ischias, bodac, ulozi, natekline, reumatično trganje u glavi, zubima i zglobovima liječi se jedino uspješno uporabom

„Paralysian-Liniimenta“

po vis. kr. zem. vladi odobren i zakonom zaštićen lijek nadmašuje sve ostale ljekove u djelovanju.

Čuvajte se patvorina!

Cijena boci K 1·60.

Dobiva se u svim ljekarnam. Glavno skladište: **Ljekarna PEČIĆ** sada dr. **B. Vouk — Zagreb.**

Narodnom občinstvu preporuča svoju bogato snabdjevenu robnu trgovinu

Marko Zović

krojački majstor

PAZIN — Narodni dom.

Naručbe obavlja brzo i točno uz umjerene cijene.

Jeftino česko

PERJE

za krevete

5 kg. novo čihano K 9·60, bolja K 12·—
bielo pahuljice čihane „ 18·— „ „ 24·—
kao snieg bielo pahuljice čihane „ 30·— „ „ 36·—

razašilje se franko pouzećem.

Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu tovar. troška.

Benedikt Sachsel, Lobes, br. 259
pošta PILSEN, Češka.

Želudčane kapljice

prije zvane i poznate pod imenom

Markove kapljice

sredstvo proti slabosti želudca, imenito proti pomanjkanju teka za jelo, proti grizu i grčevima u želudcu i trbuhu, proti nadutosti od vjetrova. Poslije težkog mastnog ili preobilnog jela podupire naravnu probavu. 1 tucet 4 K, 5 tuceta 17 K, 10 tuceta 32 K, franko poštavljeno na svaku poštu.

Molim izvolite mi poslati još 12 bočica želudčanih kapljica jer mi nužno trebaju pošto na meni upravo čudotvorno. Boško Pazić, Kaštel stari.

Molim pošaljite mi jedan tucet kapljica pošto pošto sam uvjeren već kod prijašnih naručba da djeluju izvrsno, te ću svako n zgodom iste mojim prijateljima preporučiti. — Ovakovih dopisa, koje ne mogu sve ovdje navesti imadem još mnogo, te stoje svakomu na uvid.

Ovo kapljice pripravlja samo Gradska ljekarna u Zagrebu, pak zato treba kod naručbe pisati točno na adresu:

Gradska ljekarna Zagreb,
polag trga sv. Marka 20.

Prva slavenska tvornica ura za tornjeve

Franjo Moravus,

BRNO. Nova ulica 25. MORAVSKA.

tvori i razašilje

ure za crkvene zvonike, dvorce, škole, tvornice, --vlaćnice, ljetnikovce -- samo u izvrstnoj izradbi vrlo jeftino.

Čuvene nadzorne ure.

Cienici šalju se na zahtjev badava.

Najviše odlikovanje za izvrstne proizvode.

IZVOZ.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, *koji uplaćaju zadružnih dielova jedan ili više* ——— *po kruna sto.*

Prima novac na štednju od svakoga, *ako i nije član te* ——— *plaća od uloga 4½%,*

dižu bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose *do 2000 K bez predhodnog* ——— *otkaza, a iznose od 2000 K*

ako se nije kod uloženja sugласno ustanovio veći ili manji rok za ——— *otkaz, na otkaz od 3 dana.*

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, *i to na hipoteku* ——— *ili na zajemce*

i sadužnice na garancije.

Uredovni sati svaki dan *od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati* ——— *poslie podne; u nedjelju i blagdane*

zatvoreno.

Družtvena pisarna *i blagajna nalazi se u visje Carrara vlastita* ——— *kuća (Narodni Dom) prvi pod dvore, gdje se*

dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

J. KOPAČ

Odlikovan s 3 srebrnim kolajnami u Beču godine 1881. 1884. 1890.

Častna diploma i zlatna kolajna u Videm godine 1903.

Zlatno kolajno i zasebni križ u Rimu godine 1906.

Svjećarna na paru

J. Kopač, Gorica, ul. Sv. Antona b. 7.

Preporuča prač. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom obćinstvu svieće iz prijesnog pčelnoga voska. Kilogram po K 5·. Za prijesnost jamčim s K 2.000. Tamjan Myrrhae, Styrax, štilja i stakla za vječno svjetlo po jeftinoj cijeni. Gg. Trgovcima preporučam svieće za pogrebe, za božićno drvce, voštene svitci i med najjeftinije vreti uz veoma niske cijene. Svaki vosak kupujem u svakoj množini po najvišoj dnevnoj cijeni.

Na zahtjev šaljem cjenik franko.

Dvostruki elektro-magnetički

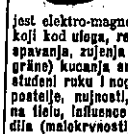

KRIŽ ili ZVIEZDA

R. B. broj 86967.

Telefon br. 45—22.

jest elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod uloga, reume, astme (težkog disanja), nespavanja, zujenja u uhu, neuralgije, glavobolje (migrene) kucanja srdca, zubobolje, muževne slabosti, studeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), mokrenju postelje, nujnosti, nesvjestice, napuhnuti, drhtanja na tielu, influence skopčane sa bolešću hrbta, bliedila (malokrvnosti), želudčanih grčeva, bezteočnosti, ischiasa, pusokrvnosti, svih udnih grčeva, hypochondrije, tjelesnih grčeva, hemorrhoida, kao i kod svekobe slabosti itd. služi kao neuadkriljivo sredstvo, pošto elektro-magnetička struja cielim čovječnim tielom djeluje, čime se rečene bolesti u najkraćem vremenu izliečo.

Poznato je, da liečnici kod navedenih bolesti vidkrutno elektrizovanje tiela upotrebljuju, ali ipak na taj način, da jaka struja samo prolazno i povremenom kroz tielo protazi, dočim naprotiv tomu struja elektro-magnetičnog križa ili zviezde R. B. br. 86967, kako je jur rečeno, umjerenim načinom neprekidno na tielo djeluje, što svakako brže zliečenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 godina stare bolesti izliečene su sa mojim strojem posve! Od izliečenih sa mojim strojem R. B. broj 86967 izrađene zahvale kao i od odličnih slojeva izdane svjedočbe i priznanice iz svih strana svieta pohranjene su u mojoj pismohrani, gdje stoje svakomu u svako doba na uvid. **ODIE NIJEDAN LIEK NIJE POMOGAO, MOLIM POKUŠATI MOJ STROJ,** jer je to sigurno sredstvo proti gore navedenim bolestima, a onaj bolestnik, koji po mojem stroju nebi bio izliečen najdulje u roku od 45 dana, dobiva novac natrag.

Upozorujem osobito p. n. občinstvo na to, da se moj stroj ne smije zamjenjivati sa Voltinim, koji je poradi svoga neuspjeha zabranjen u Njemačkoj kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj dvostruki elektro-magnetički križ ili zviezda R. B. br. 86967 osobito se hvali i uživa vanredno dopadnost poradi svoje izvrstne ljekovitosti.

MALI STROJ STOJI 6 K. Rabi ga mogu samo djeca i jako slabe gospodje.

VELIKI STROJ STOJI 8 K. Rabi se kod ostarjelih 20 godiš. kroničnih bolestih.

Doplsivanje i naručbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Pouzećem ili ako se novac unapred pošalje, razašilje glavna prodavaona za tu i inozemstvo.

ALBERT MÜLLER,

Budimpešta, V/41. Kotar,
Vadasz-ulica br. 34.

Utemeljena god. 1894. **NARODNA TISKARA** Utemeljena god. 1894.

LAGINJA i dr. Pula, via Giulia, 1.

Preporuča sl. občinstvu svoju

tiskaru, knjigovežnicu, papirnicu i tvornicu pečata.

U papirnici mogu se dobiti sliedeći:

Molitvenici:

Utjeha starosti. Čvrsto uvezan. Tiskan velikim slovima, po K 1·60, 1·80 i 2·50.

Isus prijatelj djece. Čvrsto i lieno uvezan, po K —·60, —·70, —·75, —·80, —·90 i 1·—.

Andjeo čuvar. Molitvenik za djecu, po K —·40, —·50, —·60, —·70 i —·90.

Sv. Anton Paduanski i njegovo štovanje. Elegantno uvezan po K 1·60 i 1·80.

Vrtić Gospodnji. Uvezan u kožu, po K 3·—.

Ljiljek nebeski. Uvezan u barsunasto crnu kožu sa zlatorezom po K 3·80.

Slava Bogu a mir ljudem. Uvezan u finu kožu po K 4·—.

Vijenac bogoljubnosti. Uvezan u fino tvrdo korice po K 2·40 i 4·—.

Pomolimo se. Uvezan u veoma finu kožu po K 7·60.

Pobožni učenik. Uvezan u mehku crnu kožu po K 1·80.

Pobožni mornar. Uvezan u tvrde korice po K —·80.

Našom nakladom izašle su sliedeće knjige:

Ob uljudnom i pristojnom ponašanju po K —·40.

Putovanje N. V. B. „Marije Terezije“ na Male Antile i Kubu. Pjesma, K —·40.

Rat u Kini. Pjesma, K —·40.

Brzi računar ili pregledna knjižica za proračunanje dnevnice, K —·80.

Knjižica nedjelno nadnice (u hrvatskom, njemačkom ili talijanskom jeziku) K —·60.

Komisionalne knjižice, K —·80.

Broj 17. Pula, u četvrtak dne 28. aprila 1908. God. XLI.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču za administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 817.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, } na godinu
6 K za seljake }
ili K 5·—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Nekari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1.) Ne primamo neka se naslovljuju ova pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Interpelacija

zastupnika dra. Rybara, Matka Mandića, Spadara i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra trgovine glede postupka parobrodarskoga družtva austrijskog Lloyda prema njegovim radnicima.

Prema viestima, koje su podpisanima stigle iz radničkih krugova postupak Lloydove uprave prema njenim radnicima u posljednje vrieme razlog je mnogim i velikim tužbama.

Tako se radnicima, osobito u odpremnom odjelu, od nekoga vremena daju odgovorne i težke službe, koje su dosada obavljali činovnici, dotično drugi nadzorni organi. Dok na taj način ovi posljednji imaju manji teret i manju odgovornost, čitava se odgovornost za tu, češće težku službu naprćuje radnicima. Ako se pak pokaže najmanja pogreška, koja se kod takvih poslova češće ne da izbjegnuti, kazne se dotični tobože krivi radnici odmah sa odpustom. Tim postoji položaj ovih radnika izvanredno nesiguran i prekaran, bez obzira na to, da oni ovom praksom na milost i nemilost bivaju izloženi svim hirima t. zv. odjelnih vodja (Partieführer) i drugih neposrednih predpostavljenika.

Nadalje se radnici tuže i na to, da im se u slučaju bolesti odbija nadnica za dane, kad su bolestni, premda mnogi od njih poimence u već spomenutom odpremnom odjelu imaju mjesečnu plaću i premda im se je prije također u takovim slučajevima izplaćivala čitava plaća.

Lloydova uprava također u mnogim slučajevima ne će, da plaća prinos za osiguranje u bolesti, koji joj je zakonom propisan, osobito ne će da taj prinos plaća onim radnicima, koji nisu upisani u kotarsku bolničku blagajnu nego u bolničke blagajne radničkih podpornih družta, koja su ovoj izjednačena.

Lloydova uprava naravski znade vrlo dobro, da mnogi radnici vole biti osigurani kod podpornih družtava, te hoće izrabiti tu priliku, dužnosti doprinosa, koja joj je po zakonu propisana.

Ali najznačajnija je za postupak Lloydove uprave prema njenim radnicima odredba, koja je učinjena u najzadnje vrieme glede takozvanih Lloydovih trgovačkih stražara. Kod spomenutog družtva postoji uniformirani stražarski odio, koje sadašnja organizacija i sastav ima od god. 1882. Taj odio broj 84 stražara. Prema odredbama, koje za nj postoje, oni, koji novi udju u nj, moraju 6 mjeseci služiti za pokus i onda dobiju opazku kao definitivni namještenici. Veliki dio tih takozvanih trgovačkih stražara služi već više od 10 godina, pače jedan dio od njih morao je u svoje vrieme pristupiti mirovinskom fondu te je do dana današnjega plaćao članarinu.

2. ov. mj. rečeno je pak 84-rici stražara od strane Lloydove uprave, da je Lloydovo družtvo pažnju nad svojom robom, brodovima i magazinima ugovorom povierilo privatnom poduzeću H. A. John, trščansko družtvo za stražu i zatvaranje i da se usljed toga razpušta odio trgovačke straže; ali svaki stražar je slobodan, da stupi u službu rečenoga poduzeća, koje se je ugovorom obvezalo, da će primiti sve strojare.

Svatko si može pomisliti upropašćenost stražara, koji su bez najmanjeg povoda i bez ikakvog obrazloženja iza djelomično dugogodišnjeg službovanja bili odpušteni i upućeni privatnom poduzeću, koje im za budućnost ne može pružiti nikakove garancije.

Ta odredba Lloydove uprave ne može nikako biti u skladu sa interesima Lloydova družtva, pošto svakako valja više cieniti pažnju vlastitih disciplinarnih stražara nego pažnju privatnoga družtva, koje ide samo za dobitkom. Osim toga valja iztaknuti, da se nagli odpust ne slaže za odredbama čl. 14. instrukcija, koje su bile izdane za stražarski odio, prema kojemu je odredjen šestmjesečni odkaz u korist stražara.

Ali upravo neprave.lna je ta odredba prema stražarima, koji sada iza podužeg službovanja bivaju izručeni privatnom poduzeću, koje navodno nije ništa drugo nego filijalka jednog inozemnog družtva, te su ovi stražari postavljeni pred alternativu, da ili ostanu bez kruha ili pak stupe u službu, koja je svakako manje sigurna.

Gore opisani postupak prema svojim radnicima hoće da Lloydova uprava opravda obzirima štednje. Ali taj izgovor ne nalazi vjere u zanimanim radničkim krugovima, pošto ovi dan na dan vlastitim očima gledaju, kao Lloydova uprava za više činovnike bez potrebe izdaje tisuće i tisuće izdatke još uvjek povisuje.

Zato oni sasvim glasno izjavljuju, da to ne mogu odlučivati obziri na štednju, pošto bi bilo sasvim čudnovato, da se siromašnim radnicima od njihove jadne nadnice oduzimlje nekoliko helera, a da se povise plaće viših činovnika, koje su i onako vrlo velike.

Austrijska država, koja je za Austrijski Lloyd platila već toliko subvencija te će, na temelju ugovora, što se ima doskora sklopiti, morati plaćati nove i povišene subvencije, time ne samo po ugovoru, nego ima i sasvim naravsko pravo da kontrolira račune navedenoga družtva i za to podpisani stavljaju ovaj

Upit:

Da li u Vašoj preuzvišenosti poznate gore opisane prilike i odredbe Lloydove uprave i da li je Vaša preuzvišenost sklona da na zgodan način izhodi ukinuće orisanih nedostatnka, posebice pak opoziv razpusta stražarskoga odjela i ponovno namještenje svih odpuštenih stražara.

U Beču, 10. travnja 1908.

Interpelacija

zastupnika Matka Mandića i drugova na njegovu preuzvišenost g. ministra financija glede postupka financijalnog višeg nadzorničtva u Kopru, u Istri prema slovenskom jeziku.

Dne 8. o. mj. zast. Mandić podnio je u bečkom parlamentu sliedeću interpelaciju:

C. k. financijalno više nadzorničtvo u Kopru priobćilo je slovenskoj občini Dolina u Istri oglas od 9. ožujka 1908. z. 2536 o javnom natječaju za dopunjenje novo osnovane trafike duhana u mjestu Boljuncu.

Taj se oglas sastoji od štampanoga formulara, koji je razdieljen u dva stupca, a od tih je stupac sadržavajući slovenski tekst bio svojevoljno otrgnut, dok je drugi stupac, koji je na jednoj strani imao njemački, a na drugoj talijanski tekst, občini poslan.

Taj postupak, koji se ne da kvalificirati, da se naime slovenski tekst jednog službenog objavljenja jednostavno odtrgne i baci, izgleda kao bezobziran čin prezira slovenskog zemaljskog jezika u Istri. Oglas koji se jednoj slovenskoj občini javio samo u njemačkom i talijanskom jeziku, jest gruba povreda jezičnoga prava občine, kojoj je službeni jezik slovenski, kao što bi moralo valjda biti poznato rečenoj c. k. oblasti.

Proti takovom postupku c. k. financijalnog višeg nadzorničtva u Kopru moraju podpisani najodlučnije prosvjedovati, tim više, što takvim povredama jezičnoga prava sa strane jedne državne u Istri ne opravdava očekivanje, da će konačno u Istri početi poštivati prava slovenskog pučanstva, koji se tiču jezika.

Za to pitamo vašu preuzvišenost:

„Da li je vaša preuzvišenost voljna, da dade iztražiti, kako bi se pronašao i kaznio činovnik, koji je kriv radi prikazane povrede jezičnih prava slovenskoga naroda, i da odredi sve potrebno, kako se u buduće ne bi dogadjale takove povrede?"

(Sliede podpisi).

Interpelacija

zastupnika Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra bogoštovja i nastave.

C. kr. ministarstvo za bogoštovje i nastavu dozvolilo je iznimno sa svojom odlukom 19. septembra 1907. br. 38547 da se absolventa IV-oga tečaja učiteljišta u Roveretu Ivana Ruconich-a namjesti kao učitelja u privatnoj školi družtva „Lega nazionale" u Čunskom za dobu školske godine 1907/2908, i to navodno na temelju §. 107. obstojećega školskoga i naukovnoga reda (Naredbu ministarstva bogoštovja i nastave od 25. septembra 1905.), koj ustanovljuje da se osobe neimajuće nit izpita zrelosti nit izpita usposobljenja ne smiju namjestiti na javnih pučkih školah, no da ipak može zemaljska školska oblast iznimno dozvoliti, da se namjesti pomoćna sila kad za izpražnjeno učiteljsko mjesto nema na razpolaganje nijedno učiteljsko sile.

Pošto se navedena ustanova školskoga i naukovnoga reda protege samo na izpražnjena mjesta na javnih pučkih školah, a ne na otvoriti se imajuće privatne škole, kao što je ona u Čunskom, gdje u ostalom u mjestu, u kojem se samo hrvatski govori, može talijanska škola imati samo odnarodjujuće i tim sablažnjive svrhe;

i pošto po §. 70. državnoga školskoga zakona predstojnici i učitelji privatnih škola imadu dokazati onu sposobnost koju se zahtjeva od učitelja javnih pučkih škola iste kategorije, a iznimke može dozvoliti ministar bogoštovja i nastave u slučajevih, gdje je nuždna sposobnost drugim načinom podpunoma dokazana, što se podnipošto nemože reći ob onakovom absolventu učiteljišta kao što je Ivan Ruconich, koji k tomu bijaše namješten u istinu no kao pomoćna sila, nego kao voditelj i učitelj na rečenoj pučkoj školi družtva „Lega nazionale;

dozvoljavaju si podpisani upraviti na njegovu preuzvišenost gospodina ministra bogoštovja i nastave sliedeći upit:

„Kako može Vaša Preuzvišenost, obzirom na §. 70. državnoga školskoga zakona, opravdati dozvolu uzsliedilu odlukom 19. septembra 1907. br. 38547. za namještenje absolventa učiteljišta u Roveretu Ivana Ruconich-a kao predstojnika i učitelja na privatnoj pučkoj školi družtva „Lega Nazionale" u Čunskom; — i je li Vaša Preuzvišenost sklona narediti shodna eda se bez oklievanja udovolji jasnoj ustanovi zakona?"

(Sliede podpisi).

* * *

Ovakovu interpelaciju postavio je zastupnik Spinčić sa drugovi Mandićem i Laginjem i drugih 19 zastupnika još 19. decembra 1907. Pošto nije imao odgovora na nju, obnovio ju je dne 10. aprila tekuće godine.

Doba bi da c. kr. austrijska vlada već na nju odgovori: bud da dokaže da je zakonito postupala, jer je inače na njoj ljaga da postupa nezakonito pače protuzakonito u svrhe odnarodjivanja našega naroda; bud da popravi svoju pogrješku, jer je inače bjelodano da je u savezu, da hotimice podupire družtvo „Lega nazionale" koju sa svoje strane podupire družtvo „Dante Alighieri", težeće za potaljančenjem naših hrvatskih pokrajina.

Interpelacija

zastupnika prof. Spinčića i drugova na c. k. vladu.

Pošto je jezik pučanstva okružja postaja južne željeznice Matulje-Opatija i Jurdani, kao i cielo velike mjestne občine Kastavsko i svega onoga predjela izključivo hrvatski,

i pošto vodstvo c. kr. priv. južne željeznice neće nikako da zadovolji posve opravdanim i u zakonih utemeljenim željam i zahtjevom onoga pučanstva, idućim za tim da se na postaji Matulje-Opatija postavi hrvatski napis, i da se u obih rečenih postajah rabi hrvatske tiskovine, objave i t. d.

prisiljeni su podpisani upraviti na c. k. vladu sliedeći upit:

Je li c. k. vlada voljna porabiti svoj upliv u svrhu, da se već jednom udovolji pravu i zakonu, te 1) na postaji južne željeznice Matulje-Opatija postavi ovaj hrvatski nazov, a 2) u postajah Matulje-Opatija i Jurdani objavlja oglase, opomene itd. u hrvatskom jeziku?

Beč 10. aprila 1908.

(Sliede podpisi.)

Izborna reforma za Istru.

(Nastavak)

II. O pravu izbora i izbirivosti.

§ 13. Imaju prava glasa u izbornom razredu realnog veleposjeda:

a) austrijski punoljetni obojeg spola gradjani, koji kao vlastnici nepokretnih dobara (zemalja i kuća) položenih u Markgrofiji Istri vezani su napram državnom Erару godišnjim realnim porezom od najmanje 300 K, samo da u tom iznosu bude na naslov zemljarine uključen najmanje iznos od 100 K.

b) austrijski punoljetni obojeg spola gradjani, koji kao vlastnici poljskih dobara, moraju plaćati godišnje zemljarine najmanje 200 K, u koliko jedni i drugi nisu izuzeti ili isključeni od aktivnog prava glasa na temelju §§ 22. i 23. izbornog pokrajinskog pravilnika.

Imaju pravo glasa u ovom izbornom razredu i korporacije i družtva, u koliko se za iste obistini uvjet plaćanja najmanjeg poreza predvidjenog u točki a) odnosno b).

§ 14. Medju više suvlastnika nepokretnih dobara, koja daju pravo glasa, može birati samo onaj medju njima, čigov dio ili posebice ili zajedno sa dielovima suvlastnika koji ga ovlašćuju vršiti pravo glasa, predstavlja više nego polovicu odnosnih nepokretnih dobara, all u svim slučajima u koliko je iznos dužan u ime realnog poreza za zastupani dio ili dielove dobara jednak ili viši najmanjem porezu, što no se zahtjeva po § 13.

§ 15. Za ona nepokretna dobra, koja daju pravo glasa i koja su u posjedu kakve korporacije ili družtva, izborno će se pravo vršiti sa strane one osobe, koja je na temelju obstojećih zakonskih ili družtvenih pravila pozvana zastupati prema vani korporaciju ili družtvo.

Ako zastupstvo korporacije ili družtva pripada više osoba, izborno će pravo vršiti ona medju njima osoba, koju ostale uoblaste.

Državu, pokrajine i občine, koje posjeduju nepokretna dobra, što davaju pravo glasa, ne pripada za taj njihov posjed ovo pravo.

§ 16. Imaju pravo glasa u izbornom razredu gradova, varoši i obrtnih mjesta naznačenih u § 3 svi oni članovi občine, punoljetni, mužkog spola austrijski gradjani ne izuzeti ili isključeni od aktivnog prava glasa usljed §§ 22. i 23. izbornog pokrajinskog pravilnika, koji po posebnim občinskim statutima ili po občem občinskom zakonu imaju pravo glasa u občinskom zastupstvu u jednoj od občina, čijem svezu pripadaju porezne občine ili mjesta, što sasma ili dielom sačinjavaju jedan izborni kotar, u koliko imaju prebivalište u području odnosne porezne občine ili unutar obsega odnosnog mjestá ili su inače članovi odnosne porezne občine ili odnosnog mjesta (§ 6. občinskog pravilnika izdanog zakonom 10. srpnja 1868. br. 18 L. P. Z. O.) ako su uključeni medju poreznike, koji upisani po visini iznosa njihovog godišnjeg izravnog poreza predstavljaju dvie trećine ukupno plaćanog poreza od poreznika porezne občine ili mjesta sačinjavajućeg sasma ili dielom izborni kotar, ili su uključeni medju poreznike, što predstavljaju zadnju trećinu i plaćaju izravni porez od najmanje 20 kruna.

U svrhu sastava dvie trećine iznosa izravnog poreza, ne će se paziti na poreznike, koji ne biraju u občini, ni na one koji imaju pravo glasa u izbornom razredu realnog veleposjeda, ili koji ipak imajuć pravo glasa u občinsko zastupstvo nemaju daljne oznake potrebite za aktivno pravo glasa u pokrajinski sabor. Glede trgovačkih družtava u kolektivno ime i suvlasničtara nepokretnih dobara vriedi načelo, da porez propisan na njihov teret ide podielom medju pojedine članove ili suvlasnike u razmjeru odnosnih zanimanih ili suvlasnih dielova, tako da se dio poreza, koji pada na teret kao članove ili suvlasnike, uzima u obzir zajedno sa izravnim porezom, koji eventualno plaćaju za drugi naslov. Kad dielovi ne bi bili pobilježeni u poreznim popisima, drži se do protivnog dokaza, da su jednaki.

Biračima naznačenim u prvom poglavju ovog paragrafa moraju se nadodati počastni članovi ili oni pripadajući občini, koji u smislu § 1. br. 2 občeg občinskog izbornog pravilnika imaju aktivno pravo glasa bez obzira na plaćanje poreza, u koliko jedni i drugi imaju u obće oznake zahtjevane za ostale članove na početku prvog poglavja ovog paragrafa.

§ 17. Imaju pravo glasa u izbornom razredu poljskih občina (§ 7.) svi oni občinski članovi mužkog spola, punoljetni austrijski gradjani, ne izuzeti ili isključeni iz aktivnog prava glasa po susljednim §§ 22. i 23. i koji po občem občinskom zakonu imaju pravo glasa u občinsko zastupstvo odnosne občine, u koliko imaju prebivalište u području mjestne občine ili dielu mjestne občine (jedne ili više poreznih občina, odlomka poreznih občina), koja sasma ili dielom sačinjava izborni kotar ili su drugačije članovi odnosne mjestne občine ili odnosnog dielu mjestne občine (§ 6. občinskog pravilnika izdanog zakonom 10. srpnja 1868. br. 18 L. P. Z. O.), ako su uključeni medju poreznike, koji upisani po visini iznosa njihovog godišnjeg izravnog poreza predstavljaju prve dvie trećine ukupno plaćanog poreza od poreznika odnosne mjestne občine ili dielа iste, ili su uključeni u poreznike što predstavljaju zadnju trećinu a plaćaju izravnog poreza najmanje 8 kruna.

Glede sastava dvie trećine iznosa izravnog poreza i glede sučlanova i suvlasnika vriede odredbe predzadnjeg poglavlja § 16.

Biračima naznačenim u prvom poglavlju ovog paragrafa imaju se nadodati počastni članovi i pripadnici kao u predjašnjem paragrafu 16. (Sliedi.)

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Pula 23. IV. 1908.

Promet Istarske Posujilnice u Puli za I. četvrt godine 1908. bio je:

Prihod K 666.432:47. Rashod 675.074:91 — ukupno K 1,341.507:38. — Uloženo bilo je: K 340.250:80. — Isplaćeno: K 328.661:57. — Zajmova dano zadrugarom: K 171.476:46. — Povraćenih: K 97.761:51. — Uloženo kod drugih zavoda K 115.039:48.

* * *

Za ustrojenje okružnog suda u Puli. Predsjednik c. k. okružnog suda u Rovinju obratio se je na upravno vieće u Puli upitom, dali bi uprava grada Pule bila pripravna sudjelovati i novčano kod gradnje c. k. okružnog suda u Puli. Upravno vieće u Puli odgovorilo je, da načelno prihvaća ponudu.

* * *

Za uredjenje občinskih financa u Puli. Na zadnjoj sjednici upravnog vieća u Puli zaključeno je, da će se skloniti novi zajam od 52.000 K za popravak gradske vijećnice i hrama božice Diane. Radi uredjenja (!) občinskih financa zaključeno je, da će se skloniti sa zemaljskim kreditnim zavodom u Poreču novi zajam koji će se odplaćivati putem amortizacije u 50 godina.

* * *

Kako se govori uvesti će se u našem gradu novo državno redarstvo već mjeseca julija o. g. Sav redarstveni zbor sa činovnici brojiti će 200 osoba. Od redarstvenika odpasti će ih na Pulu 150, na Vodnjan 30, a ostali na Balo.

* * *

Govori se o skorom produljenju tramvajske pruge od kazališta do glavnog trga, a zatim po Medulinskoj cesti do ženske škole te okolo do bolnice. Čuti se potreba da se produlji i po Šijanskoj cesti i još gdjegod drugdje.

Krčki kotar:

Punat dne 16. travnja 1908.

Jučer u srijedu, dne 15. t. mj., preminu i predadosmo rodjenoj zemlji Nikolu Bonifačića, absolviranoga pravnika na svučilištu u Zagrebu. Vrlo otmeni sprovod njegovih smrtnih ostanaka svjedočaše, kako je on ljubljen i pažen bio od svih svojih poznanaca. Ponijov se silnim umnim zamahom, ostavi rodno mjesto Punat, sidje i svrši gimnazijsku nauk na Sušaku, kraj Rijeke, izuči dvije godine bogoslovija u Gorici, te se zatim upisao u pravnike u Zagrebu. Eto njegova vrlo murnoga života. Na žalost neumoljiva sušica uniseti sve nade, što ih od njega očekivaše brižna majka i rod, te cijela Hrvatska domovina. Pokojnik bio nenaknadiv u lakom shvaćanju, oštrom pogledu i u neprisiljenom predavanju. Da nije zbilja života sveudilj na nj navaljila, Punat bi se njime ponosio, kano svojim najokretnijim sinom. Bila mu lahka zemlja, u kojoj počiva, i koju je istinski ljubio. Slava ti Nikola.

Voloski kotar:

Volosko 18. 4. 1908.

Občinsko zastupstvo je imenovalo dra. Alfreda pl. Manussi-a, sada ravnatelja policije u Trstu, počastnim občinarom Voloskim, radi zasluga stečenih si u vrieme kad je obnašao čast kotarskog kapetana u Voloskom.

Nadalje su imenovani počastnimi građanji gg. dr. Rybar, dr. G. Gregorin i dr. E. Slavik odvjetnici u Trstu, a na koncu — časti radi — spominjemo vrloga našega Vološćana, pjesnika-rodoljuba g. Rikarda Katalinić Jeretova, kojega se jednoglasno, velikim odušavljenjem imenovalo počastnim gradjanom Voloskog-Opatije.

U **Jušićima** (občina Kastav), odlučilo je prirediti društvo »Narodnjak« dne 3. maja (nedjelja) svoj prvi ovogodišnji vrtni koncerat s plesom i to u novo uredjenom vrtu g. Ivana Vlah-Vičića.

Koparski kotar:

Dolina, 18. IV. 1908.

Naši listovi priobćiše interpelaciju zast. Mandića i dr. o postupanju financ. viseg nadzorničtva u Kopru proti našem narodu. Nu rekbi da mjera nije puna. Ovdje je odjel financijske straže bez ikakvog nadpisa (prije pet šest godina imao podpuno nečitljiv nadpis samo u njemačkom jeziku) tako da ljudi moraju tražiti i pitati na sve strane, gdje je taj odjel. Sada poslije 7 godina izvješen je novi nadpis — i gle, čuda, samo njemački, kao da smo usred gornje Austrije! To je još jedna zasluga g. c. kr. financijskog nadsavjetnika dra. Premude. Nadpis glasi: „K. k. Finanz-Wach Abtheilung“. Za koga je u Dolini taj nadpis. Vodja odjela zabio je nadpis 10 metara dalje od ceste. Bolje bi bio učinio, da ga je zabio u hodniku, jer i onako za ovaj naš puk nije. Zar ovako oblasti misle riješiti jezično pitanje u Istri?

Piran, 18. IV. 1908.

Občinski izbori u Piranu obaviti će se 25, 26, 27, 28, 29 i 30 aprila. Treće tielo birati će na četiri puta i to: a) dne 25 izbornici iz sela Sv. Petar, Nova vas, Padena, Kaštel i Sandrija, te svi izbornici toga tiela nastanjeni izvan mjestne občine Piran; b) 26 birati će stanovnici porezne občine Piran, koji stanuju izvan grada; c) dne 27 članovnici grada Pirana od br. 1. do 500; d) dne 28 stanovnici grada od br. 500 do 1002. Izbor će trajati na četiri dana od 9—12 sati i od 3—6 po podne.

Izbornici II tiela birati će već dne 29. aprila od 9—12 i 3—5 sati. Izbornici I birati će dne 30. aprila od 9—12 sati.

Izbornici ne će dobiti posebnih ili osobnih poziva.

Štrped kod Buzeta, 18. IV. 1908.

Glavna godišnja skupština mjestne podružnice Sv. Ćirila i Metoda obdržati će se u nedelju dne 3. maja u kući Mate Crnac uz obični dnevni red, a na koncu slijedi će ples uz sudjelovanje Sokolske glazbe iz Buzeta.

Očekujemo mnogobrojni posjet članova i prijatelja.

Franina i Jurina.

Fr. Kako ste pasali do Beloja?

Jur. Ma, da Van ročen istinu baš dobro, pomalo čakulajuć ze starim Maričićen nanki nismo znali, da smo hodili.

Fr. A jel Van će povedat od votacijoni?

Jur. Ni baš pravo ne, zač se boji, da ako bi prišlo na svitlo, ovi naši judi vavik se boje, da ne pride na svitlo, ja mislin da kada je jedna stvar istinita da se ni tribi niš štrašit.

Fr. Ma ste čegod doznali?

Jur. Da, mi je rekal, da on misli, da neće poć svi votat, zač oni ki side na dvih kadeglah, znate oni ki su malo dužni onim va Crese neće poć nikamo, a oni ki su čuda oni će poć votat za njih, a oni ki nisu dužni i ki zapovidaju ze svojum glavum oni će poć votat za naš partit.

Fr. Ma ča Van ni nikoga spomenul od onih ki će votat za onih va Crese?

Jur. Je bil počel govorit od Kačićevih, ma je pasal niki po putu i tako smo to pustili.

Fr. Ma znate bi bilo dobro znat za onih i stavit jih va foje neka judi znaju, kakovi su to judi, ki delaju kuntra svomu jeziku.

Jur. Ben pustite stat ja ću se ben popitat pak ću Van znat povidat svih onih, makar su oni judi ki dobivaju plaću od guverna.

Fr. Tako Bog do vidjenja.

Razne viesti.

Uskrsni blagdani.

Netom minuli uskrsni blagdani proslavljeni su svudo kod nas običajnom pobožnošću. Vrieme bijaše neugodno, jer je većinom kišilo u nedelju i ponedeljak, radi česa su izostale razne zabave, i mnogobrojno uređeni izleti. Kišom nakvašena zemlja očekuje božje sunce, pa da se bujno zagrije usjevi, procvatu voćke i prolista šuma.

Narodni darovi.

Gosp. M. Arčanin iz Kraljevice poslao je na naše uredničtvo iznos od K 800·— što ga je oporukom ostavio njegov pokojni šurjak Ljudevit Sučić c. k. lučki pristav u Krku, i to 200 K za Družbu sv. Ćirila i Metoda a 100 K za Bratovštinu hrv. ljudi u Kastvu.

Ugledali se i drugi u rodoljubni primjer vrlog pokojnika, koji premda nije raspolagao velikim svotama, ipak se je lipom svotom sjetio narodne dužnosti.

Za prvu istarsku izložbu.

Odbor za priredienje prve pokrajinske istarske izložbe upodpunio se je sa još nekoliko osoba. Sada je u odboru 20 lica. U nedjelju je taj odbor obdržavao prvu sjednicu, u manjoj dvorani tršćanske burze. Predsjednik je izvjestio o koracima učinjenim, da se zainteresuju pozvana lica, i o

bitjesljivom uspjehu postignutom. Razvila se živahna rasprava o prostoru, koji bi se imao dati izložbi i napokon zaključilo se, da se podvrgne proučavanju kompetentnih tehničara razne eventualne podjele: poljoprivjelsku, obrtnu, trgovačku, umjetničku, mjestoplanu i športsku. Ovi će tehničari imati što prije da izvjeste odbor.

Čudnovato nam je što nema u tom odboru za „pokrajinsku" tobož izložbu niti jednoga Hrvata ili Slovenca Istre, dočim se je pošlo tražiti odbornike čak izvan pokrajine, dapače i takove, za koje kaže tršćansko glasilo socijalista da su njegovi „*compagni*". Il je to možda prvi plod nedavno sklopljenog sporazuma izmedju Talijana i Hrvato-Slovenaca?!

Preluka ili Medulin? Bečke novine pišu opet o tom, da je austrijsko željezničko ministarstvo dozvolilo preliminarne radnje za dalmatinsku željeznicu, koja bi imala da počne u Matuljah, a svrši u Zadru.

Osim tog javljaju, da je sastavljen nacrt za gradnju jedne trgovačke luke sa troškom od 5 milijuna, te u blizini prve postaje spomenute željeznice, naime u preluškome zaljevu.

Nama je nasuprot sa prilično pouzdane strane javljeno, da se još uvjek pretresa pitanje o gradnji velike luke u Medulinu.

Odložio čast ravnatelja. Iz Gorice javljaju, da je ravnatelj tamošnjeg središnjeg sjemeništa Monsignor Dr. Josip Gabrielčić odložio čast ravnatelja. Preč. g. dr. Gabrielčić služio je u svojstvu profesora u ovomu sjemeništu preko 30 godina, a u svojstvu ravnatelja 25 godina i sada odlazi najednom, sa tog odličnog mjesta, a da se i nezna uzrok tomu odlazku.

Mjesta za pitomce vojničkih živinara.

U svrhu uzgoja vojno-živinarskih činovnika po zvanju, primljeno će biti početkom školske godine 1908.—909. u c. k. visoku živinarsku školu u Beču 20 pitomaca i 10 pitomaca u kraljevsku visoku školu za živinare u Budimpešti. Pitomci biti će primjeni u svojstvu „vojno veterinarskih" akademika.

Novo družtvo.

C. k. namjestničtvo u Trstu potvrdilo je pravila novog zabavnog družtva „Gorska Vila".

Javna pučka knjižnica u Boljuncu.

Rodoljubi naši u Boljuncu — občina Dolina — dogovoriše se kuko će ustrojiti javnu pučku knjižnicu za stanovničtvo onog našeg lieposela. Na čelu tog rodoljubnog poduzeća nalazi se požrtvovni odbor pjevačko-čitaločkog družtva „Prešern", koji poziv'je sve naše rodoljube, da mu priskoče na pomoć bilo novcem, bilo knjigami. Imena darovatelja biti će priobćena u narodnih listovih.

Imenovanje u financijalnoj struci.

Perovodni vježbenik c. kr. financijalnog ravnateljstva u Trstu g. Eugen Teodorović imenovan je perovodjom ad personam u X. plat. razredu.

Premještenje u sudbenoj struci.

Savjetnik zemaljskog suda i upravitelj c. k. kotarskog suda u Kormialnu g. Rikard Pavlin premješten je k zemaljskomu sudu u Trstu. Ako smo dobro obavješteni g. Pavlin imao bi postati predsjednikom novoustrojenog obrtnijskog tribunala u Trstu.

Mudar savjet talijanskoj mladeži.

Nedavno priobćio je rovinjski talijansko-radikalni listić „Idea Italiana" dopis iz Pazina, napisan, kako nas uvjeravaju od jednoga profesora talijanske realne gimnazije u Pazinu. Taj dopis preštampao je tršćanski „L' Indipondente", čime je priznao njegovu važnost.

U članku ima dragocienih priznanja, na koja do jučer niesmo bili obiknuti sa talijanske strane. Tu je, na primjer, priznata brojna promoć hrvatskog naroda u Istri, premda se sa druge strane po staroj navadi ističe premoć talijanskog življa u kulturnom i ekonomnom pogledu. Ali ni sam članakpisac ne može da zatoji duh vremena, koje to premoći danas ne priznaje — premda je i njihova moć prilično šepava pred zdravom silom čitavoga naroda — i uvidja, kako će se pučanstvo u najskorije vrieme još više nametnuti selima gradićima, gdje se po samom priznanju talijanskog lista, okupila sva talijanska moć. „Hanibal ante portas!" — više „Idea Italiana" a s njom i glavno glasilo radikalne talijanske stranke u Trstu. Hrvati će da zaposjednu sve, njihova „navala" će da preplavi svu Istru. Dokazuje to i zadnji sporazum glede izborne reforme netom glasovane u istarskom saboru, koja za Talijane glasi novi poraz, novu bol u prilično vreći takovih boli, koje je talijanska stranka u zadnje vrieme pretrpila.

Istarski a za njim tršćanski list nastavljaju dalje u ovom žalostnom tonu, u kojem ih ne ćemo slieditи. Hoćemo da iztaknemo glavni razlog koji je ovo bugarenje potaknuo.

„Učite hrvatski!" poručuju ta dva radikalna talijanska lista svojoj mladeži. Hrvati razpolažu sa malo oružja, ali ta za uzvrat ne pogriešo nikad. Takovo jedno oružje je poznavanje svoga i talijanskog jezika. Mladeži talijanska! Okani se sentimentalizma, predrasuda, i odvaži se. Hrvatski se jezik uči u svim našim gimnazijama. Okoristi se tom prigodom . . . i t. d. Domovina to od tebe zahtjeva . . . i t. d.

Bilježimo ovu poruku, koja je značajna za naše prilike i važna po najnovije dogodjaje.

Ali ta poruku mora da pobudi i našu mladež na učenje talijanskog jezika. Nije kud kasno. Mi živimo u nekoj zajednici s talijanima, te valja, da upoznamo temeljito sve njihove dobre i zle strane, ponajpače njihov jezik. To vriedi osobito za našu inteligenciju, koja aspirira na javne službe u pokrajini, gdje je neobhodno potrebito poznavanje obiju zemaljskih jezika.

Glavna skupština „Dalmatinskog skupa" u Trstu.

Odbor „D. Skupa" šalje svojim članovom sliedeći poziv:

P. n. gospodine!

Društveni odbor časti se pozvati Vas na redovitu glavnu skupštinu, u sriedu dne 22. aprila t. g. na 6½ sati večer. Ako taj put ne dodje propisani broj članova, održavat će se skupština, bez obzira na broj prisutnih članova, u četvrtak dne 30. aprila t. g. u 6½ večer sa sliedećim dnevnim redom:

1. Prigodna rieč predsjedatelja; 2. Izvješće tajnika; 3. Izvješće blagajnika; 4. Izvješće knjižničara; 4. Predlog odbora o počasti, što se ima izkazati razlužnim članovima; 6. Izbor novog odbora; 7. Eventualie. Odbor.

Osiguravajuća zadruga „Croatia".

Dne 4 t. m. obdržala se u Zagrebu XXII glavna skupština ovoga našega osig. društva. Drago nam je javiti, da društvo jako lieposnpreduje. U prošloj godini uniišlo je na osjegurnini K 903.980·82, a isplatilo se požarnih šteta K 354.270·98. Od početka ustanovljenja društva isplatilo se skoro 3 milijuna kruna za štete požara i druge vrsti osjeguracije. Za upravne troškove iznosi K 803.142·07. Od čistog ostatka K 105.828·75 ide u smislu zakonskih ustanova 25.070·95 u pričuvu (rezervni fond) i odpisu inventara te ostaje čisti dobitak K 70.767·80. Od toga se stavi u mirovinsku zakladu K 12.922·65; u redovitu pričuvu K 52.499·07; 3230 u javne svrhe grada Zagreba i pokrajine u kojima zadruga radi, i K 12.115 kao tantiena ravnateljstvu i nadzornom vieću. U životnom osiguranju radi zadruga samo 2 godine, nu i ovdje se opaža liepi napredak. Lani se je osiguralo 1121 osoba. Za ukupnu glavnicu preko 2 milijuna kruna. Smrtnih slučajeva je bilo 5 te se isplatilo K 12.276.

Obilat dar.

Veletrzac na Risci g. Ivan Majetić podario je za gradnju nove crkve „Srce Isusovo" u Zametu 100 K da počasti uspomenu svoga nedavno preminulog brata Josipa. Sliedili i drugi njegov plemeniti primjer!

Električna željeznica Rieka-Volosko.

Iz Rieke pišu, da će se do mala predložiti gradskomu zastupstvu dražbena ponuda za gradnju električne željeznice do Voloskog, odnosno do prve bližnje postaje postojeće željeznice Matulje-Volosko.

Pravica je pobjedila. Živio Mahnić!

Poznata je oštra borba biskupa Mahnića proti svim školskim oblastima počamši od mjestnog školskog vieća u M. Lošinju do ministarstva nauka u Beču, radi poučavanja vjeronauka u hrvatskom jeziku na talijanskim pučkim školama u Cresu, Nerezinama, Svetom Jakovu, Ćunskom i Unijama.

Prisustvovali smo crnim onim prizorima kad je svjetovna oblast koncem g. 1906. silom pomoću redara, iztjerala iz škole vjeroučitelja, jer se je ovaj pokoravao samo biskupskom nalogu.

Pravica je ipak pobjedila. Školske su oblasti uvidile pogriešni svoj put te svećenik opeta pobjedonosno ulazi u talijansku školu da poučaje vjeronauk u hrvatskom jeziku.

Živio Mahnić!

Profesor Milčetić u dvorskoj knjižnici u Beču. Naš zemljak i osobiti poznavatelj našeg staroslavenskog jezika, profesor na gimnaziji u Varaždinu g. Ivan Milčetić boravio je više dana u Beču, gdje je u dvorskoj knjižnici iztraživao stare listine i knjige, tičuće se naše glagoljice. Njegov trud urodio je bogatim plodom, jer je našao mnogo važnih i ranimivih podataka o toj našoj starini. Osobito mnogo podataka sakupio je o glagoljici iz Istre, napose iz Berma, u pazinskoj občini. Svoje znanstveno iztraživanje priobćiti će naš učenjak u „Radu" jugoslavenske akademije u Zagrebu. On kani — kako nam je i sam kazao — poslije uskrsnih blagdana u sriednju Istru, da na licu mjesta pokupi posljednje ostanke te naše narodne svetinje. Stalni smo, da će ga naši prijatelji svuda otvorenim rukama dočekati i da će mu poći na ruku u tom narodnom i znanstvenom poduzeću.

Glas iz Amerike.

Braćo Istrani! nepustajte se zavadjati od lažljivih agenta što se uvukli u vaše gradove, budući da Vas sa laži kupuju, puneći svoj žep, a vas stavljaju na velike troškove izseljivanja. Kada pak stignete u tudju zemlju, vjerujte mi, obješe vas na prava vješala! Što Vam oni obećaju da će te u Americi stići — o onome ovdje, nije ni govora, stignete medju druge narode i nepoznate jezike, morate se primiti najteže i najprostije kao i velcopasnog posla. Koliki su se opet vratili u stari kraj, koji bjehu samnom odplovili „kušat sreću". Proračunajte kolika li šteta stigla one obitelji, pa njekoje što su i uzajmilo novac za sinove odpraviti u sviet, pa su opet morale uzajmiti za platiti povratak u stari kraj, a bila je to krivnja, ponajviše od onih židovskih „švindlera" agenta, manite se ih, i ne vjerujte im!

Svoje og'ništе brajko ljubi;
Domovinu resi!
Harno radi, dan no gubi:
U Am'rici jesi!

Vaš nezaboravni

I. S. Kramar Amerikanac.

Talijansko sveučilištno pitanje.

U nedelju 12 t. m. su talijanski djaci nastanjeni u Trstu, održavali skupštinu koja se je bavila sveučilištnim pitanjem. Skupština je bila dosta burna.

Izvjestiteljem bio je djak Flegar, koji je predložio rezoluciju da se pokude delegati u proračunskom odboru, jer su pitanje pustili vladi na diskreciju a nisu (što za njih znači izdaju) naglasili načelo „Trst ili ništa".

Branio je soklalističke zastupnike djak Levi, koji je predložio drugu rezoluciju, kojom se dava glas povjerenja zastupnicima u Beču. — Razvila se polemika, nakon koje glasovana je i prihvaćena prva rezolucija su svim glasovima, manje 3 socialistička.

Hodočašće u Lurd.

Ove godine sprema se prvo hrvatsko hodočašće u Lurd. Predsjednik je biskup krčki dr. A. Mahnić, a organizator otac Bernardin Škrivanić provinc. kap. Odlazak bi s Rieke imao slieditи na 10 kolovoza, pa bi se preko Mletaka, Milana, Genove, Marsilje stiglo u Lurd na 14. kolovoza. Povratak na Ricku 22. kolovoza. Za putni trošak, stanovanje i hranu ovo su cienе: I. razred K 450, II. raz. K 350, III. raz K. 250. Upisuje se kod uredništva »Naše Gospe Lurdа« (samostan kapucina) na Rieci. Upisivanje i prijavljivanje traje do 15 srpnja. Svaki koji želi hodočastiti, dužan je poslati, netom se prijavi 15 K, da se pokriju troškovi.

Biskupska konferencija.

U Parizu se obdržavala dva dana biskupska konferencija sviju francuskih biskupa, koja se pobudom sv. Stolice bavila pitanjem ustrojenja družtva za medjusobnu uzajamnu potporu svećenika. Konferencija je velikom većinom zaključila, da se imade osnovati tako družtvo, koje će moralno podupirati francusko svećenstvo, a uztreba li, i materijalno.

Što stoji put američke mornarice.

Odkad je pred Božić američka ratna mornarica ostavila Hampton Road i upravila svoj put u San Francisko oko Južne Amerike, prevalila je 13.000 morskih milja. Sad ju dieli tek 1000 milja od cilja njezine vožnje. Sada je osnova proširena putovanjem na Havaj i Filipine, a put produljen za 6000 morskih milja. Onda će se mornarica skrenuti na čas u Japan i Kitaj i u Australiju, da se onda Suezkim kanalom vrati na istočnu obalu Amerike. Prema tomo put, koji ona ima provaliti, iznosi 46.000 morskih milja. Mornarica sastoji, kako je poznato, od 16 ratnih brodova i šest razarača torpeda, a momčad broji 12.861 ljudi. Brodovi reprezentiraju vriednost od 400 milijuna maraka. Put do San Franciska stoji, što se tek ugljenog potroška tiče, 1,200.000 maraka. Ugljena će se potrošiti za čitavog puta za 3 milijuna maraka. Čitavi put stajati će 20 milijuna.

Ferrero o Tresiću.

Poznati talijanski sociolog i moderni historičar Guglielmo Ferrero, pišući u pariškom „Figaro" o Racinu i rimskoj historiji, spominje i Tresića. Taj stavak doslovce glasi: „Jedan hrvatski zastupnik na austrijanskom parlamentu u Beču, g. Tresić-Pavičić, pokušao je da prikaže u trilogiji pad rimske Republike. Kažu mi da je komad izvanredno uspio u Petrogradu. Ja sam pročitao dva djela „Finis Reipublicae" i „Ciceronovo progonstvo" u manuskriptome prevodu, te sam našao u tim dramama znamenito (remarquable) poznavanje historije spojeno sa vrlo snažnim (très fort) dramatskim talentom".

Čestitamo dru. Tresiću, što je doživio ovakovo priznanje, od naučenjaka svjetskog glasa a u listu, koji u Europi uživa najveći ugled. Doznajemo, da će idućeg mjeseca biti premiera „Ciceronovog progonstva" na zagrebačkoj pozornici.

Obiteljska statistika Francezke.

Po službenim statističkim podatcima ustanovljeno je, da u Francezkoj imade 11,350.000 obitelji. Od ovih nema 1,840.710 u obće djece, 2,066.171 imadu po jedno dieto, a 2,861.978 imadu po dvoju djece. Obitelji, koje bi bile bogate sa djecom, Francezka gotovo i ne poznaje. Samo 2639 obitelji imade po desetero djece, 1437 po trinaest, 249 po petnaest, 34 po sedamnaest, a 45 po osamnaest.

Američki željezničari bez službe. Od 1. siječnja pa do danas otpušteno je preko 500.000 željezničkih namještenika, a od 1. travnja biti će otpuštena jedna trećina cijeloga osoblja. Taj silni svijet skapava od gladi i bijede, a ipak vidimo bezbroj agenata, koji čekaju na naše ljude, da ih otpreme u tu nesretnu Ameriku.

Br. 13.

OGLAS.

Kojim se na opće znanje daje, da će dne 30. travnja 1908. biti držana usmena javna dražba u općinskom uredu u Buzetu u «Narodnom Domu» od 9 ure do podne gledе gradnje komada ceste i mosta preko livade pod Buzetom uz isključnu cijenu Kruna 18.000, i komada ceste kod Juričići uz isključnu cijenu Kruna 2.700.

Nudioci imadu položiti prije dražbe vadium od 10% od isključne cijene. Radnja će biti izručena najboljem nudiocu.

Nacrti i troškovnici mogu se uvidjeti u općinskom uredu za vrieme uredovni sati.

Cestovni Odbor

Buzet, 16. travnja 1908.

Predsjednik:

F. FLEGO v. r.

Narodnom občinstvu preporuča svoju bogato snabdjevenu robnu trgovinu

Marko Zović

krojački majstor

PAZIN — Narodni dom.

Naručbe obavlja brzo i točno uz umjerene cijene.

Pazite na djecu!

Kad su vam ranjava ili imadu kraste osip, crvenilo na koži ili bud kakove nečistoće na tijelu, upotrijebite izvrstnu mast zakonom zaštićenu iz ljekarne *Pečić* sada *dr. B. Vouk — Zagreb.* Djeluje najuspješnije kod svake vrsti rana (rezotine, ogrebine, opekline itd.), kod prekomjernog znojenja noguh i tijela te nebi smjela nijedna kuća biti bez glasovite

masti za djecu.

Čuvajte se patvorina!

Cijena kutiji K —·60.

Dobiva se u svim ljekarnama.

Glavno skladište:

Ljekarna PEČIĆ sada dr. B. Vouk

ZAGREB.

PEČATE

iz GUME izradjuje

tiskara

Laginja i dr.

Via Giulia I. - Pula - Via Giulia I.

oo **JEFTINO i BRZO.** oo

CEDULJICE

za

sv. ispovjed i pričest

izradjuje

NARODNA TISKARA

LAGINJA i dr. — PULA

Via Giulia, I.

oo **JEFTINO i BRZO.** oo

Želite li

da Vam pošljem moj ilustrovani cjenik sa preko 100 slika. *Osiguracija* (garancija) *za više godina.* Svaku neoštećenu stvar primam natrag a novac povraćam.

Žepna remontoir ura od nikela for.	1·55
Amerik. zlata double ura . . . . „	5·—
Kuhinjski sat . . . . . „	1·20
Budilica sat . . . . . „	1·20
Budilica u noći svietleća . . . „	1·50
Budilica sa dva zvončica . . . „	1·75

Mih. Horovitz,

Krakov, Dietlgasse 57/45.

Jeftino česko PERJE

za krevete

5 kg. novo čihano K 9·60, bolja K 12·—
bielo pahuljice čihane „ 18·— „ „ 24·—
kao sneg biele pahuljice čihane . . . „ 30·— „ „ 36·—

razašilje se franko pouzećem.

Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu tovar. troška.

Benedikt Sachsel, Lobes, br. 259

pošta PILSEN, Češka.

Želudčane kapljice

prije zvane i poznate pod imenom

Markove kapljice

sredstvo proti slabosti želudca, imenito proti pomanikanju teka za jelo, proti grizu i grčevima u želudcu i trbuhu, proti nadutosti od vjetrova. Poslije težkog masnog ili preobilnog jela podupire naravnu probavu. 1 tucet 4 K, 5 tuceta 17 K, 10 tuceta 32 K, franko postavljeno na svaku poštu.

* * *

Molim izvolite mi poslati još 12 bočica želudčanih kapljica jer mi nuđeno trebaju pošto na meni upravo čudotvore. Božo Fazić, Kaštel stari.

Molim pošaljite mi jedan tucet kapljica pošto pošto sam uvjeren već kod prijašnih naručba da djeluju izvrstno, te ću svakom zgodom iste mojim prijateljima preporučiti. — Ovakovih dopisa, koje ne mogu sve ovuje navesti imadem još mnogo, te stoje svakome na uvid.

Ove kapljice pripravlja samo Gradska ljekarna u Zagrebu, pak zato treba kod naručbe pisati točno na adresu:

Gradska ljekarna Zagreb,

polag trga sv. Marka 20.

Prva slavenska tvornica ura za tornjeve

Franjo Moravus,

BRNO. Nova ulica 25. MORAVSKA.

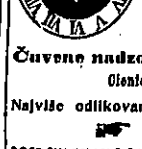

tvori i razašilje

ure za crkvene zvonike, dvorce, škole, tvornice, --višnice, ljetnikovce--

samo u izvrstnoj izradbi vrlo jeftino.

Čuvene nadzorne ure.

Cienici šalju se na zahtjev badava.

Najviše odlikovanje za izvrstne proizvode.

IZVOZ.

U interesu vinogradara!

Upozoruje se **gospodarske zadruge, posjednike i trgovce** da je **glavno skladište** za prodaju u Primorju poznatog

Sumpora specijaliteta Albani kod Pesaro

vlastničtvo

Sumpornih ruda Trezza-Albani-Romagna

povjereno **isključivo** tvrdki

Paolo Rocco e Nipoti Trst i Rovinj

Za cieno i obavjesti obratiti se jedino navedenoj tvrdci ili njezinim opunovlaštnicima u P o r e č u gospodinu **Egidio Rocco**, a u R o v i n j u gospodinu **Antonio Biondi.**

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, *koji upladuju zadružnih dielova jedan ili više* ——— *po kruna so.*

Prima novac na štednju od svakoga, *ako i nije član te* ——— *plaća od istoga 4½%*

čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose *do 1000 K bez predhodnog* ——— *odkaza, a iznose od 1000 K*

ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz, uz odkaz od 8 dana.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, *i to na hipoteku* ——— *ili na mjenice*

i sadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan *od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati* ——— *poslie podne; u nedjelju i blagdane*

zatvoreno.

Družtvena pisarna *i blagajna nalazi se u viale Carrara vlastita* ——— *kuća (Narodni Dom) prvi pod desno, gdje se*

dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Dvostruki elektro-magnetički

KRIŽ ili ZVIEZDA

R. B. broj 86967.

Telefon br. 45—22.

jest elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod uloga, reume, astme (težkog disanja), nespavanja, zujenja u uhu, neuralgije, glavobolje (migrène) kucanja srdca, zubobolje, muževne slabosti, studeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), mokrenju postelje, nuždi, nesvjestice, nagluhosti, drhtanja na tielu, influence skopčane sa bolešću hrbta, hifedila (malokrvnosti), želudčanih grčeva, bezteženosti, lochiasa, punokrvnosti, svih udnih grčeva, hypochondrije, tjelesnih grčeva, hämorrhoida, kao i kod svehčke slabosti itd. služi kao nenadkriljivo sredstvo, pošto elektro-magnetička struja cielim čovječnim tielom djeluje, čime se rečene bolesti u najkraćem vremenu izliečo.

Poznato je, da liečnici kod navedenih bolesti višekratno elektrizovanje tiela upotrebljuju, ali ipak na taj način, da jaka struja samo prolazno i povremenom kroz tielo prolazi, dočim naprotiv tomu struja elektro-magnetičnog križa ili zviezde R. B. br. 86967, kako je jur rečeno, umjerenim načinom neprekidno na tielo djeluje, što svakako brzom zliečenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 godina stare bolesti izliečene su sa mojim strojem posve! Od izliečenih sa mojim strojem R. B. broj 86967 izražene zahvale kao i od odličnijih slojeva izdane svjedočbe i priznanice iz svju strana svieta pohranjene su u mojoj pismohrani, gdje stoje svakomu u svako doba na uvid. **GDJE NIJEDAN LIEK NIJE POMOGAO, MOLIM POKUŠATI MOJ STROJ,** jer je to sigurno sredstvo proti gore navedenim bolestima, a onaj bolestnik, koji po mojem stroju nebi bio izliečen najduže u roku od 45 dana, dobiva novac natrag.

Upozorujem osobito p. n. občinstvo na to, da se moj stroj ne smije zamjenjivati sa Voltinim, koji je poradi svoga neuspjeha zabranjen u Njemačko) kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj **dvostruki elektro-magnetički križ ili zviezda R. B. br. 86967 osobito se hvali i uživa vanredan dopadnost poradi svoje izvrstne ljekavitosti.**

MALI STROJ STOJI 6 K. Rabiti ga mogu samo djeca i jako slabe gospodje.

VELIKI STROJ STOJI 8 K. Rabi se kod ostarjelih 20-godiš. kroničnih bolestih.

Dopisivanje i naručbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Pouzećem ili ako se novac unapred pošalje, razašilje glavna prodavaona za tu i inozemstvo.

ALBERT MÜLLER,

Budimpešta, V/41. Kotar,

Vadasz-ulica br. 34.

Utemeljena god. 1894. **NARODNA TISKARA** Utemeljena god. 1894.

LAGINJA i dr. Pula, via Giulia, 1.

Preporuča sl. općinstvu svoju

tiskaru, knjigovežnicu, papirnicu i tvornicu pečata.

U papirnici mogu se dobiti slijedeći:

Molitvenici:

Utjeha starosti. Čvrsto uvezan. Tiskan velikim slovima, po K 1·60, 1·80 i 2·50.

Isus prijatelj djece. Čvrsto i lipo uvezan, po K —·60, —·70, —·75, —·80, —·90 i 1·—.

Andjeo čuvar. Molitvenik za djecu, po K —·40, —·50, —·60, —·70 i —·90.

Sv. Anton Padunski i njegovo štovanje. Elegantno uvezan po K 1·60 i 1·80.

Vrtić Gospodnji. Uvezan u kožu, po K 8·—.

Hljeb nebeski. Uvezan u baršumastu crnu kožu sa zlatorezom po K 3·80.

Slava Bogu a mir ljudem. Uvezan u finu kožu po K 4·—.

Vijenac bogoljubnosti. Uvezan u fine tvrde korice po K 2·40 i 4·—.

Pomolimo se. Uvezan u veoma finu kožu po K 7·60.

Pobožni učenik. Uvezan u mehku crnu kožu po K 1·80.

Pobožni mornar. Uvezan u tvrde korice po K —·80.

Našom nakladom izašle su slijedeće knjige:

Ob uljudnom i pristojnom ponašanju po K —·40.

Putovanje N. V. B. „Marije Terezije" na Malo Antile i Kubu. Pjesma. K —·40.

Rat u Kini. Pjesma, K —·40.

Brzi računar ili pregledna knjižica za proračunanje dnevnice, K —·80.

Knjižica nedjelne naučnice (u hrvatskom, njemačkom ili talijanskom jeziku) K —·60.

Komisionalne knjižice, K —·80.

Broj 18. Pula, u četvrtak dne 30. aprila 1908. God. XLI.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 857.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rasti: malo stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju u nepodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koji u Puli, toli izvan lista.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Izborna reforma za Istru.

(Nastavak)

§ 18. Imaju pravo glasa u obćem izbornom razredu svi austrijski građjani mužkog spola, koji su navršili 24 godinu te niesu izuzeti ili isključeni od prava glasa (§§ 22. i 23.) te su onog dana, kad su zakazani izbori, makar godinu dana prebivali (§ 66. pogl. I. zakona I. kolovoza 1895. br. 111 L. D. Z.) u obćini, u kojoj se ima vršiti pravo glasa.

Ako se birač onog dana, kad je određen izbor ima makar od godine dana više prebivališta, normativno je za vršenje izbora ono prebivalište, u kojem on za vrijeme određenja izbora obavlja kakvu javnu službu, ili, kad se ne bi moglo promjeniti ni ovo načelo, gdje se za naznačenog vremena nalazi njegovo glavno prebivalište u Markgrofoviji Istri.

Ako se ne može odlučiti prema predjašnjim odredbam, ostaje slobodno biraču birati u kojoj god obćini svog prebivališta hoće vršiti izborno pravo.

§ 19. Svaki birač može vršiti svoje pravo glasa samo u izbornom kotaru izbornog razreda, kojem pripada.

Tko ima pravo glasa u izbornom razredu realnog veleposjeda, ne može birati u nijednom izbornom kotaru gradova, varoši i obrtnik mjesta ili seoskih obćina, a tko ima pravo glasa u kojem izbornom kotaru gradova, varoši i obrtnih mjesta naznačenih u § 3. ne može birati u nijednoj seoskoj obćini.

Pravo glasa u izbornim razredima realnog veleposjeda, gradova, varoši i obrtnih mjesta te seoskih obćina ne izključuje vršenje izbornog prava u obćem izbornom razredu.

Birač izbornih razreda gradova, varoši i obrtnih mjesta, ili seoskih obćina, koji je član više obćina, vrši svoje pravo glasa u obćini, u kojoj ima svoje redovito prebivalište, a ako noma redovito prebivalište u nijednoj od odnosnih obćina, u onoj gdje plaća najviše poreza.

§ 20. Pravilno svaki birač može vršiti svoje pravo glasa samo osobno.

Iznimke tom pravilu pripuštaju se samo u izbornom razredu veleposjeda prema odredbama, koje slede:

Glede vršenja prava glasa sa strane suvlastnika jednog ili više nepokretnih dobara, koja daju pravo glasa i sa strane korporacija i družtava vriede odredbe sadržane u §§ 14. i 15.

Svi imajući pravo glasa u izbornom razredu realnog veleposjeda, uključiv one, koji su u smislu §§ 14. i 15. uobličeni vršiti pravo glasa drugim pripadajuće, mogu vršiti pravo glasa preko punomoćnika.

Osobe, koje za vršenje prava glasa upotrebuju punomoć u smislu §§ 14. i 15 mogu se primiti i kakve druge punomoći.

Ali osim ovog slučaja glasatelj ne može dati nego jedan glas kao punomoćnik.

Žene, koje imaju pravo glasa u ovom izbornom razredu, vrše svoje pravo preko punomoćnika, koga one izaberu.

Samo austrijski građjani mužkog spola, koji su navršili 24 godinu dobe, mogu slobodno razpolagati sa sobom i sa svojim imanjem, a niesu izuzeti ili isključeni od izbornog prava (§§ 22. i 23.) mogu kao punomoćnici ili predstavnici vršiti izborno pravo drugoga u njegovo ime.

Punomoć mora naznačivati, da se radi o vršenju izbornog prava u izbornom razredu realnog veleposjeda i označivati čin glasanja, za koji biva izdana.

Takova punomoć, dok nije utrnula, daje punomoćniku pravo, da sudjeluje u izbornom činu i da vrši sve pravice pripadajuće izbornom pravu, osobito pravo glasa za izborno povjerenstvo i za izbor zastupnika.

Bez vriednosti su ustmene ili brzojavne odredbe glede izdanja punomoći. To isto vriedi za opozov punomoći, osim slučaja kad ju opunomoćitelj osobno pozove pred izbornim povjerenstvom, prije neg je punomoćnik kao takav dao svoj glas.

Punomoći i spisi opoziva izdani van granice, moraju da zakonito budu ovjerovljeni.

§ 21. Izberiv za zastupnika na pokrajinskom saboru svaki je austrijski građjanin mužkog spola, koji je navršio 30 godinu života te ima pravo izbora zastupnika na pokrajinskom saboru prema odredbama predjašnjih §§ u kojem izbornom razredu pokrajine.

Ti uvjeti za izberivost vriede za zastupnike trgovačko-obrtničke komore.

§ 22. Častnici, vojnički duhovnici, plaćenici bez činovnog razreda podvrgnuti vojničkoj kaznenoj jurisdikciji te osobe niže vojske oružane sile, odnosno oružničtva, koje se nahode u stalnoj i privremenoj službi, podrazumievši i one, koji se nalaze na privremenom odpustu, ne mogu birati niti biti birani.

Isključeni su od izberivosti, osim navedenih, i svi činovnici oružane sile, koji se nalaze u stalnoj ili privremenoj aktivnoj službi.

Izberivost ali nije ograničena za one pripadnike oružanoj sili, koji se u odnosno doba nalaze u aktivnoj službi samo uslied zakonske dužnosti vježbanja u oružju (službe).

§ 23. Od prava izbora i izberivosti na pokrajinski sabor isključeni su, osim onih koji nemaju austrijskog građjanstva.

a) sve osobe podvrgnute očinskoj vlasti štitničtvu i skrbničtvu;

b) oni, koji radi siromaštva uživaju ili uživali su godinu prije izbora podporu iz javnih ili obćinskih sredstava ili koji su uopće na teret javne dobrotvornosti.

Ne smatraju se ipak pogledom na izborno pravo kao podpore siromašnim i kao djela javne dobrotvornosti: pripomoći iz bolestničke blagajne, dohodci radi nezgoda, starosti i obnemoglosti, bezplatno pribivanje u javnim bolnicama, oprost školarine, polučenje didaktičkih sredstava ili štipendija (učevnih nagrada), kao što podpore radi siromaštva.

c) oni, na čijem je imanju otvoren stečaj, do njegova dokončanja ili ako je dužnik trgovac, do polučenja uzpostave prava naznačenih u § 246 stečajnog pravilnika 25 prosinca 1868 L. D. Z. br. 1. 1869.

d) oni, koji su radi kojeg mu drago zločina (§§ 460, 461, 463, 464, 512 k. z. ili radi prekršaja kradje pronevjerenja, sudioničtva u istim, posredničtva bili odsudjeni radi kažnjivih djela, predvidjenih u § 1 zakona 18 svibnja 1881 broj 47 L. D. Z. i § 2 zakona 25 svibnja 1883 br. 78 L. D. Z. ili radi prekršaja §§ 1, 2, 3, 4, i 5 zadnje poglavlje zakona 24 svibnja 1885 br. 89 L. D. Z.

Ova posljedica kaznene odsude prestati će za zločine navedene u § 1 na br. 1 do 10 zakona 15 studenog 1868 (br. 131 L. D. Z.) izvršenjem kazne, za ostale zločine navršenjem desetgodišta ako je krivac bio odsudjen na kaznu od najmanje 5 godina, inače navršenjem petgodišta; za ostala kažnjiva gore navedena djela protiv navršenjem tri godine nakon izpunjenja kazne.

e) osobe, koje su sudbeno bile odsudjene na kazan radi prekršaja odredaba na zaštitu izborne slobode, ako je djelo bilo počinjeno pri izborima za zastupničku kuću Carevinskog vieća ili za pokrajinske Sabore. Ova posljedica kaznene odsude prestati će navršenjem šest godina nakon izvršenja kazne.

f) osobe, koje su bile podvrgnute redarstvenom nadzoru, ili u zavodu prisilnih radnja do navršenja tri godine nakon svršenog redarstvenog nadzora, odnosno odpusta iz zavoda prisilnih radnja.

g) osobe, kojima je sa strane suda bila odtrgnuta očinska vlast nad djecom, za vrieme dok se sinovi nahode pod tudjim štitničtvom u svakom slučaju za vrieme od tri godine nakon sudbene odredbe;

h) osobe, koje su radi pijanstva ili alkoholizma bile odsudjene više od dva puta na kazan zatvora na temelju obćeg kaznenog zakona ili drugih zakonskih odredaba, koje će se u buduće izdati, i to za vrieme od tri godine od dovršenja kazne.

Za računanje roka kad prestaju posljedice kazni odlučuje dan zakaza izbora. Ovaj dan je odlučan takodjer za ustanovljenje, ako obstoje uvjeti zahtjevani za pravo izbora u pojedine izborne razrede.

* * *

Izborni se pravilnik sastoji još od tri poglavlja, koja su bila najmanje mienjana.

Treće poglavlje (§ 24 — § 36) bavi se razpisom i pripremama izbora. Izbori se redovito razpisuju namjestničtvom odlukom, a isto tako utanačuju i dani užih izbora. Izbori se obavljalu protivnim redom, naime najprije bira obći izborni razred, pa seoske obćine — itd., a najzadnji izborni razred realnog veleposjeda. Izbore se objavljuje u službenom listu u oglasima u svim obćinama Markgrofovije Istre.

Izborne listine (alfabetskim redom) za realni veleposjed i trg. obrt. komoru sastavlja politička oblast, a za ostale izborne razrede odnosna obćina, odn. načelnik. Za svako biralište biva određena posebna listina.

Za prva dva izborna razreda listine će se objaviti u službenom pokr. listu, sa pravom utoka kroz 14 dana nakon objelodanjenja, za ostale razrede izložit će se u uredima odnosnih obćina, sa pravom utoka kroz 14 dana od dana objavljenja. Prepis listina mora da bude podnešen političkoj oblasti za rješenje utoka.

Kroz osam dana nakon razpisa izbora može se zatražiti prepis listina plativ jamčevinu od najviše 5 K po 1000 stanovnika odnosne obćine ili odlomka, i ostale troškove.

Utoci proti listina prvih 2 izborna razreda podnašaju se političkoj, a ostalih 3 razreda obćinskoj oblasti.

(Svršit će se).

Za svezu istarskih željeznica.

Predlog zastupnika Matka Mandića i Ivana Hribara u pitanju sveze istarskih željeznica sa planinskim željeznicama.

Istarske državne željeznice svršavaju na jednoj strani u Trstu, na drugoj strani pak u Divači. Preko Divače imaju svezu sa Bečom tek po južnoj željeznici. Posto je pako sada sazidana bohinjska željeznica do Trsta, dala bi se iz Divače kroz Storij do Stanjeba napraviti vrlo zgodna sveza istarskih državnih željeznica sa planinskim državnim željeznicama.

Sakova sveza ne bi bila samo iz obćeno-državnih obzira od velikoga značenja, nego bi bila i od neprocjenljive vriednosti u gospodarskom pogledu, jer bi s tim istarske državne željeznice postale podpunoma neodvisne od južne željeznice. Ako se ta sveza napravi, moguće je za tim pruge državne željeznice u Istri primjerno popuniti te se tako skrbiti, da se podignu nekoji primorski krajevi Istre, koji imaju približno jednako ugodan položaj, kako Opatija i Lovran, ali dosada nisu bili pristupni radi nedostatnih željezničkih sveza.

Ako se pomisli, da su Volosko, Opatija i Lovran samo nekakvi Privjezak „ugarske" Rieke, od kuda dolazi sav parobrodarski promet, valja još više željeti, da se briga ovostrane državne pole ne obraća samo tomu kraju, nego takodjer istarskoj obali oko Kvarnera te da se pokuša takodjer od tuda ostvariti zgodne parobrodarske sveze sa Liburnijom.

Za Dalmaciju započela je vlada obsirnu narodno-gospodarsku akciju; takodjer za Istru se takova akcija obećava.

Dio te akcije neka se dakle protegne u prije napomenutom smislu i Istra po državnim željezničkama svezana s plathinskimi zemljama i sa središtem države neka se digne do novoga blagostanja.

Podpisani dakle kao začetak akcije u označenom smislu predlažemo: c. kr. željezničko ministarstvo neka blagoizvoli što prije moguće učiniti sve potrebne korake, da se istarske državne željeznice iz Divače preko Storij spoje sa Stanjebom.

U Beču, dne 10. aprila 1908.

(Sliede podpisi.)

Željeznica na splavima.

Prošlih dana nam je brzojav iz Beča javio da je ministarstvo željeznica odvjetniku Grafu u Beču i bivšem željezničkom ravnatelju Wenuschu podielilo dopust za predradnje oko trasiranja pruge Matulje do Preluke, a odatle prevoznim splavima do Paga dotično do Zadra.

Ovaj famozni željeznički projekat ne javlja se prvi put u javnosti. Ima već više godina, što je izbila na javu osnova, da se Dalmacija ne spoji sa Bečom preko Hrvatske nego izravno preko Istre. Za Körberovih neuspjeha u nagodbenim pregovorima, kad Madjari nisu htjeli pristati na izgradnju dalmatinske željeznice, bilo je novina, koje su i s nekom ozbiljnošću govorile o željeznici, što bi išla do Pule (Medulina) ili do koje druge točke na istarskoj obali, a dalje bi se vlakovi prevažali na otoke. Sad je podieljena dozvola za predradnje oko trase ove pruge. No, ako je onda još bar donekle bilo razumljivo, da se može misliti na ovakav spoj, sada, kad se toliko govori o dalmatinskoj željeznici, kad se ona zakonima ustanovljuje, pače i počimlje graditi, upravo je nerazumljivo, da se javlja jedna nemoguća osnova, koja je skoro slična nekoj fantastičnoj priči.

A ipak, o toj osnovi sigurno su razmišljali i stručnjaci, te se ne može uzeti, da ljudi, koji su tražili dopust za predradnje, nisu nikad vidjeli kvarnerske bure i bez ikakvih priprema pravili račune o željeznici na splavima. Što je dakle moglo ponukati dva čovjeka da traže koncesiju za takvu prugu?

Bit će najprije to, što nitko pravo ne vjeruje, da će nova dalmatinska željeznica odgovarati svojoj zadaći. Nedavno konstatovali smo po madjarskom službenom željezničkom listu, da bi Madjari htjeli dobar dio pruge, koji ide kroz Hrvatsku, učiniti vicinalnom željeznicom i tako stegnuti brzi spoj sa Zagrebom dotično sa Bečom. Kad je nagodba bila sklopljena, javljalo se sa velikim slavljem, da je barun Beck postignuo dalmatinsku željeznicu. Sada se vidi, da tadašnja utanačenja nisu bila od tako velike važnosti, jer ta željeznica niti se ne može dovršiti u obećano vrieme niti će se graditi kao moderna pruga, odgovarajući zahtjevima jedne evropske željezničke pruge.

Nego ni to nije razlog za onu gospodu, koja su tražila koncesiju za željeznicu na splavima. Čini se, da su oni mislili i na politiku. Dalmatinska željeznica je kao spoj Beča sa Zadrom. Pošto će spoj sa Hrvatskom biti još jedna karika za zbližanje Dalmacije, misle neki, da bi odmah trebala i protuteža t. j. Dalmacija neka se što uže spoji sa Bečom ali samo preko austrijskog zemljišta. To je bio glavni razlog, da se kod izradbe ovog projekta tako malo mislilo na poteškoće, pače — možemo kazati — na tehničke nemogućnosti.

A gdjegod se politika — i to još ovakova politika, koja samo radjaju nesredjeni državni odnošaji, stane miešati u narodno-gospodarske probleme, tu se mogu dogadjati i ovakove stvari, kao što je iznašanje željeznice, koja će se na splavima voziti po buri preko Kvarnera.

„Balkan“.

Narodni život istarskih Hrvata.

Pod ovim naslovom donio je „Hrvatski Djak“ liepu studiju, koja se završuje ovim opazkama:

Kao što propadaju narodni običaji u Hrvatskoj, tako ih nestaje i kod istarskih Hrvata, koji se sve više bude i teže za napretkom. Naš hrvatski puk u Istri zaboravlja odviše vesele i tužne dobe svojih predja. Liepe pjesme narodne i junačke, koje su se već prije Kačića orile po čitavoj Istri, odlietaju kako i ptice selice od nas; od mnogih čuje se sad još samo prvi stih. A kako iščezavaju medju našim pukom liepe narodne pjesme, kojima se možemo ponositi preo cielim naobraženim svietom, tako se zaboravlja i na liepe starinske običaje, igre i zabave.

U nekim stranama u velike zapušta svoju narodnu nošnju, te se odleva u tudje ruho. Samo onaj narod se ne će odnarodditi, koji sebe dobro poznaje; pa dokle ima svoju pjesmu, pripoviest i običaje, ne će se pogubiti. Pripoviest, pjesma i narodni običaj su najbolja slika i zrcalo dobre i plemenite ćudi i značaja slavenskoga puka, u kojim se javlja čitava njegova osebujnost (individualnost) narodna.

Od potrebe je, da se sačuva, što se još sačuvati dade i na svjetlo iznese ono neiscrpivo bogatstvo narodnih pjesama i običaja, da se sakupi i popiše javni i domaći život naseg hrvatskog i slovenskog puka u Istri, prije nego sadanji „liberalni“ svjet u ovoj dobi pare, željeznica i telegrafa ne uništi i posliednji trag pjesništva i običaja iz našega puka. To je zadaća svakoga pravoga rodoljuba. Uz narodne svećenike i učitelje moglo bi sada mnogo poraditi i djačtvo, koje nam se sve više množi iz pazinske gimnazije, u tom pogledu u vrieme praznika.

Ovo sakupljeno narodno blago bi bilo potomcima zrcalo, u kojem bi mogli gledati svoj narodni život i prema njemu se ravnati, a našim narodnim protivnicima bi bilo kazalo, da Slaveni Istre, koju imaju od starine svoju liepu pjesmu i krasnu pripoviest nisu „barbari“, nego da su i oni grana velike matere „Slave“, koja ima veliku prošlost, te kojoj se otvara velika budućnost.

Svakako možemo reći, da se narodni život istarskih Hrvata zadnjih Hrvata zadnjih decenia znatno promjenio.

Talijani kad su opazili budjenje i napredak našeg naroda i da on pita svoje pravo, kad smo već svi pred zakonom jednaki, a da nema samo dužnosti, nego da plaća poreze, namete i lihvarske komate gospodi u gradovima; tad su nastupili u borbu sa našima političko-kulturnim sredstvom, kad im već nije dobro služila ekonomska strana. Izumili su teritorijalno slavenstvo bez odredjene nacionalne nijanse „Slavi-Istrijani!“. Drugo sredstvo su im škole — osobito „Leginе“ —, koje hoće proces odnarodjivanja svjesno i sustavno da provedu kod mase narodne. Oni znadu, da će očuvati svoju moć u Istri samo tim, da uskraćuju Slavenima višu naobrazbu, ili da ih odnarodjuju „Leginim“ školama.

Naš narod u prvo doba imao je vrlo malo škola i inteligencije, te je mislio, da su uprava i činovnička mjesta rezervirana za Talijane, te da seljački sin ne može postati „gospodin“. Jedina naša inteligencija bila je svećenstvo i učiteljstvo, ali danas imade Istra svoje škole, svoje narodne ljude, trgovce, svoja gospodarska, novčana itd. družtva. Za nekoliko godina će se inteligencija pomnožiti iz pazinske hrv. gimnazije, te se je nadati, da će ova dobro doći narodu u pomoć.

Sa trudom i naporom pridobili su nešto pučkih škola, ali samo u većim mjestima, tako, da ima Istra sada 65 po sto analfabeta. Najviše analfabeta imamo u porečkom kotaru, jer ne će zemaljsko školsko vieće principjelno osnovati nijedno hrvatske škole! Hrvatskih škola u ovom kotaru imamo samo od „Družbe Sv. Ćirila i Metoda“.

Ali ni danas uza sve kulturne i gospodarske institucije nije još ni iz daleka narodni posjed osiguran, jer što se više narod budi, to više imade protivnika. Osobito u onima, koji su ga smatrali družtvenim robom, narodnosno mrtvim, i u njihovim prijateljima iz duhovnoga i svjetovnoga službenoga i neslužbenoga tabora koji su napeli sve sile, da otmu njegova prava dapače i ono, što su mu dali sveti oci pape i što je čuvno kao zenica svoga oka, jezik svoj u crkvi.

Narod nema još dovoljno gospodarskih i prosvjetnih družtava, a i ona, koja ima, ne odgovaraju pravoj svrsi. Čita malo, jer mu se čini čitanje gubitak vremena, te bi mu trebalo malo po malo uzbuditi ljubav do čitanja.

Stoga je na istarskoj inteligenciji, da se prihvati i uzradi za svoj narod i za njegove prilike na najprikladnijim putevima a to su: osnivanje pučkih knjižnica i čitaona u svakom većem mjestu, — nu ne samo gospodskih, već i seljačkih. Za ovo dvoje hoće se već poznavanje pisma, a mi znamo, da je većina našega naroda u u Istri analfabeta. — Stoga se moramo latiti drugih sredstava, a to su: poučavanje analfabeta i držanje pučkih predavanja i skupština, širenje i čitanje korisnih knjiga i novina, osobito poljodjelske struke, držanje pučkih zabava s poukom, te napokon razgovor s narodom.

Istarski Hrvat je jak i zdrav! Ako mu je kora tu i tamo okužena, nije to posljedica narodnoga značaja, već je to uzrok vanjskih neugodnih upliva. Čim odstranimo ove pogubne uplive od našega naroda, vidjet ćemo istarskog Hrvata, kakav je u istinu! Stoga neka bude svima briga i skrb, da podignemo taj narod u kulturnom i materijalnom pogledu!

Pogled po Primorju.

Lošinjski kotar.

Mali Lošinj 26. 4. 1908.

Dne 19. t. mj. izgorjela je podpunoma kuća Mate Premuda na glavnom trgu kod ribarnice. Vatra se je porodila u prodavaonici šlatkiša i likera gosp. Rainisa koji stanuje u istoj kući. Pukla je najme i užgala se jedna flaša puna žeste kod peći, te je tako zahvatio oganj cielu kuću. Jedna devetgodišnja nećakinja g. Rainisa, koja je došla u M. Lošinj proći blagdane, izgorjela, jer ju je bilo stid u samoj košuljici izaći vani. Premda su ju silom potezali usred dima, mala se je ipak nekako izvukla i poletjela u sobu, te se je sakrila pod postoljom gdje ju je malo zatim vatra zahvatila.

Stariji sin g. Rainisa se je težko opekao, jedna kćerka se znatno opekla na obrazu.

U kući je osim Rainisa imao svoj stan blagajnik poreznog ureda g. R. Furlani, koji se je za blagdane nalazio kod svojih u Labinu i naravski izgorjela mu je sva roba.

Ima se zahvaliti u prvom redu hrabrosti mornarima vojne ladje „Albatros“ i „Nautilus“ koji su se nalazili u luci, da nije vatra zahvatila i susjedne kuće.

Žalostno je da općina ne posjeduje osim jedne same sisaljke, nu za druge bezpotrebne stvari ima se i novca i vremena. Lošinjski puče kad ćeš progledati!

Krčki kotar:

Rudarstvo na otoku Krku.

„P. P.“ piše: Kako je poznato gornji je dio otoka Krka zašumljen, a dolnji uz nešto polja goli krš. Ipak ova strana obiluje vodom, a u mjestima nalaze se gvozdene rudače, osobito u odlomcima baščanske obćine. Još u listopadu 1901. obratili se neki za savjet c. k. rudarskom okružnom uredu u Zadru, a u kolovozu 1902. c. k. geologičkom zavodu u Beču u svrhu analize. Ovaj je na temelju priposlatih uzoraka odgovorio, da je to željezni crveni kamen (Eisenerz), i ako je u množini i iste vrsti, da se može dobro unovčiti, dočim je malo poslije c. kr. ministarstvo poljodjelstva u Beču, putem c. kr. političke ispostave u travnju 1903. javilo, da su mu poznati na otoku Krku tragovi željezne rude, ali da je ista slabe kakvoće. Na temelju toga je „Industrijelno Družtvo u Jesenicama-Fužine“ (Aussling-Hütte), u Kranjskoj, odustalo od dalnjeg pogovaranja i dalnje inijacitive javiv, da bi se na taj način posao težko izplatio, i tako je pitanje o izcrpljenju rude pokopano.

Ali opet mješćani ne sustaju. Sabrašo drúge uzorke od mekšega ilovastog kamena, crvene i žuto boje i poslaše ih na dvie strane — kemičkoj tvornici. I odmah je šef ili ravnatelj te kemičke tvornice (koja proizvadja također umjetni gnoj za poljodjelstvo) pronašao materijal dobrim za industrijalnu komiju i označio ga „baxitom“ t. j. crveni ilovasti kamen. A ovakovoj crljenici ima traga posvuda u ovoj obćini. Tko je putovao parobrodom iz Krka u Baška, mogao je prostim okom vidjeti uz morsku površinu veliku naslagu „bauxita“ u ogradi pri rtu Crnika.

Nakon što je spomenuti ravnatelj pregledao više puta razna mjesta po kopnu i po moru, izjavi, da kani upraviti molbu na obćinu i da namjerava uložiti tu dio glavnice, jer se radi o njegovoj industriji, uspješnoj grani modernog napredka. Tvornice troše godišnje na hiljade vagona crvenog „bauxita“, te iz njega proizvadjaju „aluminijum“.

Možemo još spomenuti, da crveni „bauxita“ ima kod nas i drugdje; a tvornica ga je dosada nabavljala iz Francezke, odakle ga veliko jedrenjače na povratku kao *savurnu* ukrcaju i uz nizku cienu voze.

Sada pako kani ga nabavljati na otoku za dugi niz godina, samo da bude dobre vrsti i cieno. Već je tražio i u Vrbniku, a u Baški izkopao i izvezao vaguna.

Voloski kotar:

Volosko 27. 4. 1908.

Kod ceste, što vodi iz Kantride u Matulje, dolje medju morskim pećinama, nadjeno je mrtvo tielo trgovca Franjo Ferzanda, starog 40 godina, iz Boljuna, što bijaše trgovac mješovitom robom u Matuljama. Kada se je vraćao cestom kući, napadoše ga do sada nepoznati razbojnici, ubiše i bacše u more, otevši mu sav novac, kojeg je uza se imao. Oružničtvo traži.

* * *

U jednom lugu, u blizini Matulja, nadjena je lješina nekog Franje Pigolmana, starog 80 godina, porieklom iz Beča, a bivšeg konobara v Opatiji. On je pronevjerio što je primio kroz jedan dan u lokalu svoga gospodara, potrošio taj novac i probio si sljepoočicu sa zrnom iz samokresa.

Novo društvo.

Tršćansko namjestničtvo primilo je na znanje pravila novog društva »Narodna Zajednica« u Veprincu.

Kastav, 26. 4. 1908.

Pjevački zbor „Istarske Vile“ nastuje za ukrsnih blagdana u župnoj crkvi u podpunom broju, te je dirnuo pobožne prisutnike svojim skladnim pjevanjem. Izvadjala se misa Albana Lippa za mješoviti zbor, a osim toga Brajševa „Slava“, i nekoje prigodne Uskrsne pjesme za mješoviti zbor uz pratnju gusala i orgulja. Pratnju za gusle u ovim potonjim kompozicijama priredio je profesor glazbe na kastavskom učiteljištu gosp. Ivan Sprachmann, koji je uložio dosta truda, da pjevače i guslače izvježba. U zadnjih par mjeseci, odkad je iz blagonaklonosti preuzeo gosp. Sprachmann orgulanje u župnoj crkvi, opaža se veliki napredak u crkvenom pjevanju, što služi samo na čast učitelju i pjevačima.

Nekoji članovi „Istarske Vile“ sakupiše u gostioni g. Rudolfa Jelušića na Uskrsni ponedeljak 16 K, od kojih će se 6 K podariti družtvenoj blagajni, a drugih 10 K uložit će se sa već prije sakupljenih 50 K u koju obližnju posujilnicu, dok ne bude iznos s drugim naknadnim darovima iznio 200 K, koja će se onda svota darovati Družbi sv. Ćirila i Metoda kao utemeljiteljna svota.

Pazinski kotar:

Iz Pazina nam pišu:

Motociklu je darovao »Djačkom priporu: društvu« u Pazinu financijalni tajnik gosp. Valentin Marušić u Trstu. Ovim mu se putem društvo na tom daru najsrdačnije

zahvaljuje. Taj je motor posve popravljen i na dugim putovanjima iskušan. Društvo hoće da ga unovči. Rodoljubi, koji ga žele kupiti, neka izvole zatražiti pobliže obavijesti.

Koparski kotar:

U Kopru dne 26. 4. 1908.

Premještenje hrvatskog odjela za ovo učiteljište biti će početkom buduće školske godine provedono, a sad se radi o premještenju slovenskog odjela. Posljednjih dana razvila se, osobito u mjestnom novinstvu, duga polemika o današnjem nesnosnom učiteljišta u Kopru i o eventualnom premosu slovenskog učiteljišta u Gorici.

Medjutim ovo pitanje kao da je stupilo u novu kolotečinu. Zastupnik na carevinskom vieću Pittoni iznio je ministru nastave ovaj predlog, kojim bi se nekako privremeno imalo riešiti ovo pitanje: Neka se naime ostave učiteljišta, gdje su danas, a neka se u istom mjestu provede posvemašnje odieljenje tečajeva po narodnosti. Čitamo u tršćanskih novinama da je ministar nastave uvidio temeljitost ovog predloga i da je — kao obično — obećao podvrgnuti ga marnom proučavanju.

Štrajk učiteljskih pripravnika u Kopru dobrano je dokazao neobhodnu potrebu riešenja ovog pitanja. Dvojbene je, hoće li ovo sredstvo kao što je predlog gosp. Pittoni, pomoći čemu i da li će moći udovoljiti zahtjevima pravde, koji se pri ovome namicu. Dok c. k. vlada ne zasegne dublje okolnostima konačno ne rieši pitanje, ne će biti mira ni s jedne ni s druge strane.

Lanišće 26. 4. 1908.

U nedelju, dne 3. maja ove godine, otvorit će se ovdje „Hrvatska Čitaonica". Istodobno bit će ovdje svečanost instalacije ovdješnjeg župnika velečastnog g. Josipa Vrbke. U to ime pozivamo sve rodoljube, da u rečeni dan svi dodju u Lanišće.

Buzet 26. 4. 1908.

Slavni Zemaljski Odbor nije odobrio proračun ove občine, valjda iz jedinog razloga što je občina u hrvatskim rukama. Uslied toga nišu se mogle obaviti mnoge namjeravane radnje, a tako isto i uvedenje razsvjete sa plinom. Stvar se sada nalazi pred vrhovnim sudištem u Beču, te je „sub judice". Nade je, da će biti što prije riešena, i u prilog našoj občini. Nu medjutim dogadja se druga neprilika. Kako občina nije mogla provesti razsvjetu s plinom, Buzet je u tami. Imamo dakle biti zahvalni slavnoj „Junti", što na večer moramo, da hodamo u posvemašnjem mraku, i što se na taj račun moramo, da izlažemo svakojakim pogibeljima.

Piran, 27. IV. 1908.

Dok ovo pišemo, vrše u Piranu občinski izbori u III. tjelu. Tamo se složiše talijanski nazovi liberalci sa talijanskimi nazovi socijalisti pod imenom pučke stranke (partita democratica) proti talijanskim kršćanskim socijalcem ili proti talijanskoj pučkoj stranci.

Kako se čini pobjediti će utom tjelu prva stranka, koja je u Piranu na koritu i koja će po starom običaju upotrebiti sva poznata svoja sredstva.

U ovom tjelu imade prilično broj izbornika naših t. j. Hrvata i Slovenaca u pojedinih podobćinah. Ovi reć bi, da su se pridružili kršćansko-socijalnoj stranci, jer se na njih srde nazovi liberalni listovi. S druge strane pozivaju isti listovi svoje pristuše na boj proti protivnicima koji da se spojiše sa mrskimi im Slaveni. Čudni su to stvorovi ti naši Talijani. Kad govore il pišu o občini Piranskoj, kažu da je to čisto talijanska občina, a eto sada vide pogibelj za svoje talijanstvo od Slavena, koje inače nepriznaju ni ne poznaju.

Biti će to pogibelji više, ako Bog dade kad se naše pučanstvo u spomenutih poreznih občinah osvjesti i od talijanskog jarma oslobodi.

Zrenj, 27. 4. 1903.

Za uskrsnih blagdana obdržavali su krnjeli i šarenjaci ples na korist nazovi-školskog družtva „Lega nazionale". O tom plesu pišu u tršćanskomu „*Židovčiću*", da je sjajno uspio, jer da je na ples pristupio osim „milih gostova" iz Oprtlja, takodjer množtvo seljaka iz okolice. Tim da se je pokazalo u brk prorokom (in barba al profeti) kako se u Zrenju nije još utrnula „*baklja talijanstva*".

Mi doduše neznamo koliko je istine na tom sudjelovanju izvanjskih seljaka kod „*Legina*" plesa, ali ako zrenjski krnjeli smatraju — seljake — plesače za nosioce bakalja talijanstva u Zrenju, tada se ne mogu time osobito ponositi. Neuk i nesviestan plesač ide na ples i nepitajući tko ga ni u koju svrhu priredjuje.

Razne viesti.

Za družbu Sv. Ćirila i Metoda za Istru darovao je Mate Paliska pokojnoga Marka iz Ripende kod Labina 50 kruna. Ta svota izručena je blagajniku „Družbe, koja je zahvalna darovatelju i želi da bi i drugi po svojih silah sliedili njegov primjer. Živio!

Ravnateljstvo družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru primilo je nadalje sliedeće prinose:

Rubeša Ivan Kastav, sabranih po mladićima istoga mjesta K 6·10. — Uredništvo „Slobode" sabrani prinosi za god. 1907. K 688·31. — G. Ivan Milčetić prof. Varaždin, K 10. — Administracija „Hrvatskog prava" u Zagrebu, sabrani prinosi za g. 1907. K 2408·55. — G. Jelušić Franjo u Kastvu izruča predanih po hrv. pjev. i tamburaškom družtvu „Sloga" u Zametu K 12., a gdjica. Marija Kinkela K 2, mjesto ulaznine na zabavu preredjenu dne 1. III. o. g. „Istarske Vile" i „Hrv. Čitaonice" u Kastvu. — Družbina podružnica u Dubrovniku K 1130. — Velec. g. Zidarić Anton župnik u Kršanu, šalje sabranih na prijatelj. sastanku na predlog Augustina Kolića učitelja u Sv. Nedelji K 8. — Dr. Stjepan Stanković u Varaždinu sabrno u raznim prigodama K 7. — Gdjica Zlatka pl. Kukuljević u Ivancu, sabrala K 4. — Gdjica. Vidmar Marica Sv. Juraj kraj Senja, dobivenih prodavajuć obručiće za obruse K 20. — Družbina podružnica u Slumu K 90·79. Dr. Magdić u ime činovničke zadruge u Varaždinu K 20. — G. Črnjeka Matko Draguć sabranih u veselom društvu K 8. — G. Katalinić R. Jeretov Zadar III. obrok utemeljiteljne svote K 50. — Uredništvo „Hrvata" u Virovitici K 10·74. — Baštinici blagopok. Ivana Tomašića iz Opatije u ime utemeljne svote K 200, a u počast uspomeno K 800. — G. Stanger Rudolf iz Opatije, u počast uspomeno svnga tasta pok. Benedikta Ferlana K 200. — Uprava „Balkana" po dru. Brnčiću u Trstu, sabrane prinose za o. g. K 227·22. — Uprava „Obzora" u Zagrebu u ime prinosa za g. 1907. K 1533·67. — Klub „Istra" po g. Capanu Milanu u Zagrebu prinosi za siječanj K 52·85, — za valjaču K 37·10, a po g. Rudolfu Loidl-u za ožujak o. g. K 55. — Družbina podružnica u Slumu K 22·40. — Podružnica u Omišlju K 49. — Dr. Magdić u Varaždinu sabranih po gdji. Anki Haler K 8·40, a po g. Franji Kosmauhuber dobitak na marijašu K 3. — G. Kačevar Pavel sakupio kod odlazka g. Kontelne K 5. — Dr. Dragutin Lukež, savjetnik kod fin. prokuratnre sabranih u više prilika K 50. — Uprava „Pučkog prijatelja" na Krku K 106·70. — Gdja. Sučić Ivka Mrkopalj, sabranih u veselom društvu u kući A. Simonty K 15·22. — Gojtan Ivan odvjet. i kr. javni bilježnik u Gospiću, sabrao na zarukama gdjice. A. Eroga sa g. J. Došen K 22. — G. Mandić V., učitelj u Brgudu darovao K 2. — Šopuha Josip sabranih u gostioni K 10·70. A. D. C. sakuplo u veselom društvu kod Minaka u Iki i kod Juraga u Opatiji K 13.

Plemenit zapis Družbi.

Javlja nam prijatelj iz Zagreba, da je dne 21. ovog mjeseca umro u Arku (južni Tirol) g. Srećko Nemičić doktor medicine i prava, komu je bilo tek 34 godine, i dá se je plemenito sjetio u svojoj oporuci raznih dobrotvornih narodnih ustanova, ostavivši im 6000 kruna, a našoj školskoj Družbi sv. Ćirila i Metoda 3000 K. Izvršitelj oporuke jeste sveučilištni profesor u Zagrebu g. dr A. Langhoffer, kojemu će se družbino ravnateljstvo prijaviti radi prihvata zapisa.

Pokojnik je tim u velike zadužio naš hrvatski puk u Istri, koj će mu uzdržati harnu uspomenu.

Za glagoljicu.

Dne 21 pr. mj. obdržavala se svečana sjednica Jugoslavenske Akademije. Tajnik Dr. A. Musić u svom izvještaju o književnom radu Akademije kroz pr. godinu kazao je: Prošle je godine Akademija zasnovala i izučavanje hrvatskih glagoljskih spomenika. Na taj se posao dao naš član dopisnik prof. Ivan Milčetić. Milčetić je dosad izučavao glagoljske spomenike u Zagrebu i Ljubljani, sada će se zaputiti u hrvatsko primorje, a onda i u Beč i Prag. Tako će proučiti sve glagoljske spomenike za koje se u obće zna (najznatiji se od onih, koji su izvan Zagreba, na trošak Akademije i fotografiraju), a kad bude sav taj posao svršen, moći će napisati historiju i bibliografiju glagoljske književnosti hrvatske. I akademija i prof. Milčetić znadu da su se dali na težak posao, jer su glagoljski spomenici kojekuda razasuti, ali znadu i to, da je već skrajne vrieme, da se takav posao učini, jer spomenici propadaju, a vrlo važan odsjek književnosti hrvatske jednako nam je slabo poznat. Prof. Milčetić dao se je već na posao, te je otišao u Beč, gdje je već njegov trud okrunjen liepim uspjehom, pošto je našao više naših dokumenata.

Izseljenici na povratku.

U nedelju 12. t. m. nakon 17 dana putovanja stigao je u Trst iz New-Yorka i Napulja engleski parobrod „Panonia" sa 910 putnika, od kojih su 16 bili prvog, 21 drugog a 873 trećeg razreda. Od ovih potonjih 76 su bili podanici austrijski, a svi ostali ugarski i hrvatski gradjani. Nešto posebnim vlakom a nešto redovitim vlakovima prosliedše put do Rieke, odakle će dalje u domovinu.

Kapetan parobroda snopćio je pomorskoj oblasti, da se je dne 30. ožujka baclo sa palube u pučinu morsku neki putnik trećeg razreda Ivan Herles, rodom iz Ugarske. Spušten je bio odmah u more čamac za spasavanje, a parobrod odmah zaustavljen, nu uzaludna su bila sva iztraživanja. Utopljenik je bio izčeznuo u dubine morske. Parobrod je nakon toga prosliedio put.

Dne 16. ov. mj. usidrio se je u Trstu u luci parobrod „Laura" Austro-Amerikane. „Laura" je bio odputovao 1. ov. iz New Yorka sa 1075 izseljenika. Od ovih 209 izkrcalo se u Napulju, a 866 ovdje. Od ovih potonjih 641 ugarski i hrvatski gradjani, većim dielom siromašni seljaci, koji prosliedše svoj jadni povratak u zavičaj posebnim vlakom južne željeznice do Rieke. 225 su austrijski podanici, ponajviše iz Galicije: od ovih 20, pošto bijahu bez sredstava, povratila je oblast u zavičaj na svoje troškove.

Imenovanja.

Ministar trgovine imenovao je poštanskog tajnika Artura Cogllevinu i pošt. nadkomisart. Franu Hummela poštanskim savjetnicima.

Kancelisti Vid Hopp na sudu u Labinu, Julij Schumpe na sudu u Bujanu i Herman Furlani na sudu u Piranu imenovani su kancelijskim oficijalima.

Djaci zagrebačke više trgovačke škole dolaze dne 3. maja iz Zagreba u Trst radi pouke. Djake, kojih će biti 30, predvoditi će profesori gg. Oton Bošnjak i Slavo Dragić. Odsjesti će svi u hotelu „Balkan". U Trstu zadržati će se do 7. maja i pregledati će sva trgovačko-obrtna poduzeća Trsta i okolice.

Unapried kličemo srdačni dobro nam došli u naše strane mili gosti iz naše prestolnice!

† Dr. Baltazar Bogišić.

Dne 24. o. m. u jutro umro je na Rieci nenadano slavni naučenjak i pravnik Dr. Baldo Bogišić, koji je došao u naše primorje, da ovdje potraži lieka svojoj bolesti. Žalibože bilo je prekasno, organizam je bio preslab, da odoli težkoj bolesti. Ime mu je ovekovječeno ne samo medju Jugoslavenima nego u cielom slavenstvu, što više medju pravnicima cieloga svieta, gdje su ga znanstvena družtva počastila svojim članstvom i bila ponosna, što ga mogu primiti u svoju sredinu. Potanji njegov životopis doniet ćemo naknadno. Pokoj mu duši.

Izborna reforma za gradsko i zemaljsko zastupstvo u Trstu. Nakon provedene izborne reforme u Istri potakla je vlada pitanje izborne reforme za gradsko odnosno zemaljsko zastupstvo grada Trsta sa okolicom. Radi dogovora o predmetu bio je izabran posebni odbor u kojem sjede i dva zastupnika tršćanskih Slovenaca. Taj je odbor više-manje opetovno o osnovi, koju je vlada na razpravu predložila. Iz tršćanskih listova doznajemo, da su postignuta nekoja sporazumljenja glede dvoju prvih poglavlja dotične osnove i da imade nade, da će se doći do obćeg sporazumka.

Prema onoma što piše glavno glasilo talijanske većine — „Il Piccolo", reć bi da je došlo do sbliženja u predlozima izmienjenim izmedju većine i slovenske manjine glede broja zastupnika, koji bi se imao dodielili okolici, glede podiele kotara, a osobito glede povraćenja okolici, makar nekih gradskih predobćina, koje su po vladinoj osnovi priključene gradu (radi ovog potonjeg i nastao je spor). Po zadnjim znakovima izgleda, da nije daleko od sporazuma.

Tako list „liberalne" većine. Medjutim o istoj stvari razpisno se je i bečki kršćansko-socialni „Deutsches Volksblatt". Taj list donosi oduži dopis iz Trsta, u kom se veli, da vladina osnova o izbornoj reformi ne će po svoj prilici uspjeti. Nakon što je u dopisu spomenuto, da se na municipiju pripravljaju potajno izborne listine, koje će se onda predložiti na proučenje družtvu „Associazione Patria" koja se ima izraziti o konačnoj bilanci glasova, te da se odbor neće prikazati saboru, dok se mnienje tog irrentističkog družtva ne bude čulo, nastavlja doslovno pomenuti bečki list:

„Vladajuća stranka u Trstu htjela bi, da se zajedno stope sve prvo, a možda i drugo tielo, izključujuć podjelu na kotare (onako, kao što je bilo učinjeno za veleporezniku u Istri. Op. ur.); htjela bi ukinuti obvezatnost glasovanja, odieliti od grada podgradske kotare, Gretu i Škorklju te ih priključiti okolici, smanjiti u obće broj mandata, razmjerno smanjiti u obće i predstavničtvo okolice, reservirati načelniku riešavanje izbornih utoka te ograničiti ih u koliko je moguće vladin nadzor nad izbornim postupkom, izbrisav one odredbe, koje propisuju prioločivanje listina namjestničtvu i popravljanje istih sa strane političkih vlasti".

Bečki list nadodaje veli, da bi vlada težko mogla prihvatiti sve ove promjene na svojoj predloženoj osnovi. Može biti popravak, ali o bitnim promjenama nema govora. U koliko se predvidja Sabor će biti razpušten još tekom ovog proljeća. Na to se već sve pripravni. Vladajuća stranka se nada, da će vlada razpisati izbore na temelju starog izbornog reda. Dopis se završava sa apostrofacijom proti irredenti, kojoj da bi se imalo stati na kraj. Dopisnik zagovara postavljenje vladinog komisara, spominjuć manjak od nekoliko milijuna u jednom občinskom poduzeću.

POZIV

na glavnu skupštinu gospodarske zadruge koja će se obdržavati u Kastvu, u nedjelju dne 3. maja 1908. u 5 sati prije podne sa sliedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Izvještaj tajnika.
3. Izvještaj blagajnika; obračun - proračun.
4. izvještaj revizionalnog odbora.
5. Različiti predlozi.
6. Izdržbenje gospodarskog orudja.

Gospodarska zadruga.

Kastav, dne 25. aprilu 1908.

Podpredsjednik:
Kažimir Jeluši ć.

REUMATIZAM, neuralgija, Ischias, hodac, ulozi, nateklina, reumatično trganje u glavi, zubima i zglobovima liječi se jedino uspješno uporabom

„Paralysian-Linimenta"

po vis. kr. zem. vladi odobren i zakonom zaštićen lijek nadmašuje sve ostale lijekove u djelovanju.

Čuvajte se patvorina!

Cijena boci K 1·60.

Dobiva se u svim ljekarnam. Glavno skladište: **Ljekarna PEČIĆ** sada **dr. B. Vouk — Zagreb.**

Prva slavenska tvornica ura za tornjeve

Franjo Moravus,

BRNO. Nova ulica 25. MORAVSKA.

tvori i razašilje

ure za crkvene zvonike, dvorce, škole, tvornice, --višnice, ljetnikovce --

samo u izvrstnoj izradbi vrlo jeftino.

Čuvene nadzorne ure.

Cienici šalju se na zahtjev badava.

Najviše odlikovanje za izvrstne proizvode.

IZVOZ.

Jeftino česko

PERJE

za krevete

5 kg. novo čišano K 9·60, bolja K 12·— bielo pahuljice čišane „ 18·— „ „ 24·— kno snieg bielo pahuljice čišane . . . „ 30·— „ „ 36·—

razašilje se franko pouzećem.

Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu tovar. troška.

Benedikt Sachsel, Lobes, br. 259
pošta PILSEN, Češka.

Želudčane kapljice

prije zvane i poznate pod imenom

Markove kapljice

sredstvo proti slabosti želudca, imenito proti pomanikanju teka za jelo, proti grizu i grčevima u želucu i trbuhu, proti nadutosti od vjetrova. Poslije težkog mastnog ili proobljnog jela podupiru naravnu probavu. 1 tucet 4 K, 5 tuceta 17 K, 10 tuceta 32 K, franko postavljeno na svaku poštu.

* * *

Molim izvolite mi poslati još 12 bočica želudčanih kapljica jer mi nužno trebaju pošto na meni upravo čudotvore. Božo Pazić, Kaštel stari.

Molim pošaljite mi jedan tucet kapljica pošto pošto sam uvjeren već kod prijašnih naručba da djeluju izvrsno, te ću svakom zgodom iste mojim prijateljima preporučiti. — Ovakovih dopisa, koje ne mogu sve ovdje navesti imadem još mnogo, te stoje svakomo na uvid.

Ove kapljice pripravlja samo Gradska ljekarna u Zagrebu, pak zato treba kod naručbe pisati točno na adresu:

Gradska ljekarna Zagreb,
polag trga sv. Marka 20.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, *koji upłaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.*

Prima novac na štednju od svakoga, *ako i nije član te plaća od istoga 4½%*

ćisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose *do 1000 K bez predhodnog odkaza, a iznose od 1000 K ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz, za odkaz od 8 dana.*

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom; *i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.*

Uredovni sati svaki dan *od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati poslie podne; u nedjelju i blagdane zatvoreno.*

Družtvena pisarna *i blagajna nalazi se u visše Carrara vlastita kuća (Narodni Dom) prvi pod desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.*

Ravnateljstvo.

Utemeljena god. 1894. **NARODNA TISKARA** Utemeljena god. 1894.

LAGINJA i dr. Pula, via Giulia, 1.

Preporuča sl. općinstvu svoju

tiskaru, knjigovežnicu, papirnicu i tvornicu pečata.

U papirnici mogu se dobiti slijedeći:

Molitvenici:

Utjeha starosti. Čvrsto uvezan. Tiskan velikim slovima, po K 1·60, 1·80 i 2·50.

Isus prijatelj djece. Čvrsto i lieno uvezan, po K —·60, —·70, —·75, —·80, —·90 i 1·—.

Andjeo čuvar. Molitvenik za djecu, po K —·40, —·50, —·60, —·70 i —·90.

Sv. Anton Padunski i njegovo štovanje. Elegantno uvezan po K 1·60 i 1·80.

Vrtić Gospodnji. Uvezan u kožu, po K 3·—.

Hljeb nebeski. Uvezan u baršunastu crnu kožu sa zlatorezom po K 3·80.

Slava Bogu a mir ljudem. Uvezan u finu kožu po K 4·—.

Vijenac bogoljubnosti. Uvezan u fine tvrde korice po K 2·40 i 4·—.

Pomolimo se. Uvezan u veoma finu kožu po K 7·60.

Pobožni učenik. Uvezan u mohku crnu kožu po K 1·80.

Pobožni mornar. Uvezan u tvrde korice po K —·80.

Našom nakladom izašle su slijedeće knjige:

Ob uljudnom i pristojnom ponašanju po K —·40.

Putovanje N. V. B. „Marije Terezije" na Male Antile i Kubu. Pjesma, K —·40.

Rat u Kini. Pjesma, K —·40.

Brzi računar ili pregledna knjižica za proračunanje dnevnice, K —·80.

Knjižica nedjelne nadnice (u hrvatskom, njemačkom ili talijanskom jeziku) K —·60.

Komisionalne knjižice, K —·80.

Dvostruki elektro-magnetički

KRIŽ ili ZVIEZDA

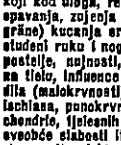

R. B. broj 86967.

Telefon br. 45—22.

jest elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod uloga, reume, astme (težkog disanja), nespavanja, zujenja u uhu, neuralgije, glavobolje (migrène) kucanja srdca, zubobolje, muževne slabosti, studeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), mokrenju postelje, najnosti, nesvjestice, nagluhosti, drhtanja na tielu, influence skopčane sa bolešću trbuha, bliedila (malokrvnosti), želudčanih grčeva, bezteženosti, tiščiana, punokrvnosti, svih udnih grčeva, hipochondrije, tjelesnih grčeva, hämorrhoida, kao i kod svećke slabosti itd. služi kao nenadkriljivo sredstvo, pošto elektro-magnetička struja cielim čovječnim tielom djeluje, čime se rečene bolesti u najkraćem vremenu izliječe.

Poznato je, da liečnici kod navedenih bolesti višekratno elektrizovanje tiela upotrebljuju, ali ipak na taj način, da jaka struja samo prolazno i povremenom kroz tielo prolazi, dočim naprotiv tomu struja elektro-magnetičnog križa ili zvezde R. B. br. 86967, kako je jur rečeno, umjerenim načinom nepreklidno na tielo djeluje, što svakako brže zliečenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 godina staro bolesti izliečene su sa mojim strojem posve! Od izliečenih sa mojim strojem R. B. broj 86967 izražene zahvale kao i od odličnijih slojeva izdane svjedočbe i priznanice iz svilu strane svieta pohranjene su u mojoj pismohrani, gdje stoje svakomu u svako doba na uvid. **GDJE NIJEDAN LIEK NIJE POMOGAO, MOLIM POKUŠATI MOJ STROJ,** jer je to sigurno sredstvo proti gore navedenim bolestima, a onaj bolestnik, koji po mojem stroju nebi bio izliečen najdulje u roku od 45 dana, dobiva novac natrag.

Upozorujem osobito p. n. občinstvo na to, da se moj stroj ne smije zamjenjivati sa Voltinim, koji je poradi svoga neuspjeha zabranjen u Njemačkoj kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj dvostruki elektro-magnetički križ ili zvjezda R. B. br. 86967 osobito se hvali i uživa vanredan dopadnost poradi svoje izvrstne ljekovitosti.

MALI STROJ STOJI 6 K. Rabiti ga mogu samo djeca i jako slabe gospodje.

VELIKI STROJ STOJI 8 K. Rabi se kod ostarjelih 20 godiš. kroničnih bolestih.

Dopisivanje i naručbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Pouzećem ili ako se novac unapred pošalje, razašilje glavna prodavaona za tu i inozemstvo.

ALBERT MÜLLER,
Budimpešta, V/41. Kotar,
Vadasz-ulica br. 34.

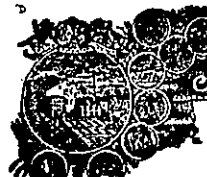

Odlikovan s 3 srebrnimi kolajnami u Gorici godine 1891. 1894. 1900.

Častna diploma i zlatna kolajna u Vidmu godine 1903.

Zlatne kolajne i zaslužni križ u Rimu godine 1903.

Svjećarna na paru

J. Kopač, Gorica, ul. Sv. Antona b. 7.

Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom obćinstvu svieće iz prijesnog pčelnoga voska. Kilogram po K 5·. Za prijesnost jamčim s K 2.000. Tamjan Myrrhae, Styrax, štilja i stakla za vječnu svjetlo po jeftinoj cijeni. Gg. Trgovcima preporučam svjeće za pogrebe, na kojima drvce, voštani svitci i med najjeftinije vrsti uz veoma niske cijene. Šest vesak kupujem u svakoj množini po najvišoj dosvacj cijeni.

Na zahtjev šaljem cijenik franko.

Niže podpisani javljam sl. općinstvu grada Pazina i okolice, da sam preuredio moj

Dućan manifakturne robe

i krojačnicu

tako, da sada mogu držati na skladištu veliki izbor svakovrstne robe za gospodje, gospodu i djecu. Sva roba je proizvod domaćih tvornica što jamčim za **dobru vrst i nizku cienu.**

Držim uvjek na skladištu muških gotovih odicla svake veličine i vrsti.

Rodoljubi kupujte **lipin znak!** Isti razašiljem franko pouzeće.

Za što mnogobrojniji posjet, preporuča se

Marko Zović
„Narodni Dom" - PAZIN.

Želite li

da Vam pošljem moj ilustrovani cjenik sa preko 100 slika. *Osiguracija* (garancija) *za više godina.* Svaku neoštećenu stvar primam natrag a novac povraćam.

Zepna remontoir ura od nikela for.	1·55
Amerik. zlata double ura	5·—
Kuhinjski sat	1·20
Budilica sat	1·20
Budilica u noći svietleća	1·50
Budilica sa dva zvončica	1·75

Mih. Horovitz,
Krakov, Dietlgasse 57/45.

Broj 19. Pula, u četvrtak dne 7. maja 1908. God. XLI.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom poštt. štedionice u Beču za administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 817·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju a refrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, } na godinu 5 K za seljake } 1 K 50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i unaprieduje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. H. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Iz carevinskoga vieća.

Beč 1. 5. 1908.

Dne 30. aprila o. g. započelo je takozvano proljetno zasjedanje carevinskoga vieća. Zanimanje u toj sjednici bijaše veoma slabo a i sam dnevni red nije pružao ništa osobita. Broj zastupnika bio je jako proredjen, što je znak, da zastupnici imadu kod kuće važnijeg posla ili da nebijahu upozoreni od pročelnika pojedinih klubova, da se na vrieme u Beču nadju.

Nakon obavljenih formalnosti prešlo se je na priobćenja. Usljed jezikovnog sukoba kod sudova i na poštah u Českoj zahtjevali su radikalni Nijemci, da se pročita mnogobrojne interpelacije od rieči do rieči. Tim se htjedoše tobože osvetiti vladi koja nebrani dostatno njemačke interese u Českoj što bolje rekuć, koja nemože sa lica zemlje izbrisati većinu českog stanovničtva u Českoj — premda bi to možda i sama željela. Suhoparno čitanje interpelacija trajalo je preko jednog sata.

Zatim su sliedili isto tako suhoparno pročitani odgovori raznih ministara na mnogobrojne interpelacije. Kažemo suhoparni, jer se gospoda ministri kod čitanja odgovora toliko štede, da ih nemože čuti ni najbliže stojeći im slušatelj. Odgovarali su na upite ministri pravde, nutarnjih posala, željeznica i ministar za zemaljsku obranu.

U svemu odgovarali su na preko sto upita.

Čitanje tih odgovora tumačili su nekoji šaljivdjije kao obstrukciju sa strane vlade. Čitava je sjednica prošla uz najveću nepažnju zastupnika.

Na koncu prijavi predsjednik da će biti buduća sjednica u ponedjeljak poslije podne i to zbog 1. maja i radi toga, što se obično po subotah nedrži sjednica, a subota je pala na 2. maja.

* * *

Radi jezikovnog sukoba u Českoj, o čemu govorimo na drugom mjestu, nastali su u parlamentu vrlo napeti odnošaji izmedju Čeha i Niemaca, te izmedju prvih i vlade. Vlada se nalazi u težkom položaju t. j. izmedju dviju vatra; s jedne strane udaraju na nju Česi, s druge Niemci. Ovi posljednji nemogu uz sebe trpjeti drugog naroda ili plemena, koji hoće da mu bude ravan i ravnopravan. Česi koji su u Českoj, brojniji, a znanjem i bogastvom Niemcem ravni, neće da budu i nadalje Niemcem zapostavljani, i to tim manje, što za njih govori zakon i pravica.

Ministar predsjednik barun Beck, velik vještak u stišavanju strasti, u umirenju obećivanja, a osobito u tom, što znade uz sebe držati pojedine stranke i tim, da svakomu nešto obeća, a nikoga nezadovolji, našao se je u neprilici jer se izjaviše složnimi i solidarnimi sve njemačke stranke u pitanju jezikovnom u Českoj. On je uvjeren, da je pravo na strani českoga naroda u Českoj, ali što mu to pomaže kad mu se svi Niemci groze, da će proti njemu u opoziciju ako zadovolji pravednim zahtjevom českog naroda.

* * *

Beč 3. 5. 1908.

Ministar Peschka.

Od četvrtka na petak po noći preminuo je naglom smrću njemački ministar zemljak Peschka. Ta je nenadana smrt još više otežčala položaj ministra predsjednika.

Ministar Peschka došao je u četvrtak oko pol noći u svoj stan, te ga je udarila kap prije nego li je mogao u krevet. Prizvani liečnik ustanovio je smrt, koja je usljedila usljed kapi i bez ikakve muke.

Njemački ministar — zemljak rodio se je u njemačkom djelu Češke g. 1856, te je svršio pučku školu u rodnom mjestu a položio kasnije gospodarsku školu. Bavio se je gospodarstvom i ubrajaše ga medju najvrstnije gospodare u Českoj. Dugi niz godina bio je pokojnik načelnikom rodne obćine, članom zemaljskog kulturnog vieća za Česku, zemaljskim zastupnikom u Pragu te ponovno državnim zastupnikom. Pod konac prošle godine postao je nakon odstupa njemačkog ministra — zemljaka Prade-a, njemačkim ministrom zemljakom. Već dulje vremena trpio je od srčane bolesti. Bio je srednjeg stasa ali krupan i debeo. Stanovao je u Beču u istom hotelu, u kojem stanuju naši zastupnici iz Istre, te je značajno, što je naš Dr. Laginja pred mjesec dana videći ga preći kroz jedaću dvoranu prema drugovom kazao: ovaj neće dugo ministrovati.

Pogreb ministra Peschke bio je u nedelju poslije podne i to vrlo veličanstven. Sudjelovale su sve državne oblasti, zastupstvo, vojničtvo, djačtvo itd. Mrtve ostanke odvezoše posebnim vlakom u Česku kamo ga pratiše mnogi drugovi zastupnici.

Radi smrti i pogreba ministra Peschke odrekao je predsjednik državnog sabora sjednicu urečenu za ponedeljak i urekao ju za utorak u jutro u 11 sati.

* * *

Prvi maja prošao je u Beču posve mirno. Radnici obdržavali su množtvo skupština u Beču i okolici, koje su prošle u miru i redu. Poslije podne sastala se je većina bečkog radničtva u Prateru, gdje se po svoju zabavljala i na večer u najljepšem redu razišla.

Niemac kao Niemac.

Naš blagopokojni Dr. Dinko Vitezić tužio se je često svojim prijateljem dok je bio u glasovitom Hohenwartovom klubu na carevinskom vieću u Beču kako su nam Slavenom svi Niemci protivni i da se od Niemaca, bilo koje stranke nemamo nikakvom dobru nadati. Našem velikom pokojniku nije se moglo stalno prigovoriti da je bio pretjeran ili neumjeren u svojih zahtjevih glede narodnih naših prava, koje je on u Beču dugi niz branio i zagovarao. Njega je vazda srdilo i grizlo, što se našemu narodu u Istri nedaje niti ono malo mrvica, koje padaju sa gospodskih stolova i što se ga krati u dušavnom i gospodarskom napredku i od strane onih, koji bijahu s njim u istoj stranci, ali koji bijahu njemačkog jezika i njemačkog ćudenja. Bijahu to doduše tako zvani umjereni ili pravedni tobož Niemci ali oni su tu pravicu krojili samo po svojem laktu za sebe a njihovi drugovi, članovi istog kluba, Slovenci i Hrvati, ostajali su uvjek praznih ruku.

Na ova razmišljanja iz prošlosti navelo nas je postupanje nasljednika i sljedbenika Hohenwartovih u carevinskom vieću t. j. takozvanih konservativnih Niemaca, ili što još više, kršćansko-socijalnih Niemaca, koji se danas, jedni i drugi, nalaze uzdruženi u parlamentu u jednom klubu a pod vodstvom bečkog načelnika i zastupnika Dra. Karla Luegera.

Kod nas imade medju našom inteligencijom i danas muževa, koji misle, da su nam Slavenom oni Niemci pravedni i da nebi pustili, da se bilo kojemu slavenskomu plemenu bila ma kakva nepravda dogodi.

Nu najnoviji dogodjaji u Českoj i u carevinskom vieću osvjedočiti će svakoga koji novine čita i svojom glavom misli, da tomu baš nije tako.

Naša braća u Českoj bore se odavna za pravo svoga jezika u javnom životu u svojoj domovini, koje pravo ih ide bez dvojbe po božjem i pisanom zakonu usljed njihovog broja, njihove velike naobrazbe, bogatstva itd. Pa kad su posljednjih dana u pitanju jezika kod sudova dobili mrvicu toga prava i kad se je neki poštanski činovnik usudio da se posluži u službi svojim materinskim českim jezikom skočili su na noge najprije Niemci Češke sviju stranaka pak Niemci ciele Austrije na obranu tobož njemačkog prava u Českoj i na zaštitu njemačkog jezika u toj drevnoj slavenskoj kraljevini.

Tomu sveobćemu njemačkom vapaju pridružila se je konačno i njemačko-konservativna i njemačko kršćanska stranka kao da je tobož u istinu ugroženo Niemstvo u Českoj ili kao da se tamo u istinu nanosi kakva nepravda Niemcem i njihovom jeziku.

U bečkih listovih čitamo pismo predsjednika konservativno-kršćanskih Niemaca Dra. Luegera upravljeno na predsjednika kojem kaže, da će njegova stranka kano i do sada odlučno braniti prava njemačkog naroda i da pri tom računaju stalno na sudjelovanje sviju njemačkih zastupnika.

Bilo bi ludo i pomisliti, da će se ti konservativni i kršćansko-socijalni Niemci bilo komu za volju i bilo za kakvu stvar odreći svog niemstva, ali očekivati bi se svakako moglo, bar od ovih posljednjih da će biti prema svakomu jednako pravedni i da će raditi prema kršćanskim načelom, na kojih — kažu da se njihova stranka temelji, po onoj božanskoj: *nečini drugomu* itd. ili po onoj: *ljubi iskrenijega kao samoga sebe.*

Mjesto toga što vidimo?

Stranka ova pristala je otvoreno uz one, koji stvoriše ovakovo robstvo za sve Slaveno Austro-Ugarske, koji to robstvo i danas podržavaju, koji svoju gospodstvo na lošu robstvu osnivaju i koji se mogu jedino nasiljem, nepravdom i nezakonitošću na vlasti uzdržati.

Takovo postupanje nije zaista kršćansko, već stranačko, nepravedno i nasilno pa za to i zaključujemo da je Niemac kao Niemac.

Glavna skupština Družbe sv. Ćirila i Metoda.

Ravnateljstvo „Družbe sv. Ćirila i Metoda" javlja nam, da će ovogodišnja glavna skupština družbe sv. Ć. i M. za Istru biti u Puli dne 31. svibnja. Toga će dana krenuti iz Voloskog i Opatije posebni parobrod, koj će pristati eventualno u Lovranu, Mošćeničkoj Dragi, Brseću i Rapcu, ako to na vrijeme zatraži izvjestan broj rodoljuba, koji bi radi prisustvovati skupštini. Žalimo, da parobrod ne će moći ticati nijedne luke na otocima, pošto bi se time izgubilo mnogo vremena, dok je početak skupštine zakazan već na 10 i pô sati u jutro.

Umoljavaju se veleugledni odbori družbinih podružnica, da izaberu odaslanike na glavnu skupštinu

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Pula 7. V. 1908.

Proslava prvog maja sa strane našeg naroda ispala je ovdje podpunoma u redu. Do kasno doba u noći prostrani je vrt straga „Narodnog Doma" bio pun puncat našeg radničtva, koji se je lepo zabavljalo uz sviranje glazbe. Vrt je bio sjajno razsvijetlen, bacalo se umjetnu vatru, i velika hrv, trobojnica pričala je svima da smo mi Hrvati ovdje u Puli na svojem ognjištu i da se s nama mora računati. Držali su prigodne govore, g. L. Križ, predsjednik „Narodne Radničke Organizacije", koja je priredila ovu svečanost, i jedan odaslanik „N. R. O." iz Trsta.

Sve je prošlo u najlijepšem redu.

* * *

Jučer 6. o. mj. došao je u naš grad njemački car sa suprugom i dvojicom najmlađe djece na svojoj jahti „Hohenzolern". Car Vilim, carica Viktorija Augusta i princevi sa pratnjom ostali su samo jedan dan u Puli. Za doček visokih gostova činile se već od strane naše ratne mornarice velike priprave. Zapovjednik ratne mornarice admiral grof Montecuccoli stigao je bio amo da nadzire te priprave i da dočeka carske goste. Za doček carskih supruga, sakupili su se u luci u službi stojeće ratne ladje t. j. oklopnjače „Nadvojvoda Karlo", „Nadvojvoda Fridrih", „Nadvojvoda Ferdinand Maks", „Monarch", „Wien" i „Budapest" te razni brodovi križari, torpednjače i t. d.

Visoki su putnici pogledali dne 6. sve što imade ratna mornarica zanimivijeg i važnijeg na kopnu i na moru.

Admiral Montecuccoli je u ime cara i kralja Franje Josipa pozdravio visoke goste, te ih na „Lacromi" ratnom brodu pogostio.

Na 4 s. i 40 časa p. p. odputovao je car Vilim sa pratnjom posebnim vlakom put Beča, da tamo čestita našemu vladaru k njegovoj šestdesetgodišnjici vladanja, gdje će se sastati i ostali njemački vladari.

Vodnjan, 3. 5. 1908.

U ovom talijanskom gradiću Istre ne može da dodje do redovite uprave na

občini. Medjusobno grizu se duše talijanske stranke t. j. naravna i pučka, nepuštajuć jedna drugoj do jasala.

Posliednjih smo godina opetovano javili kako daju ostavke sad načelnici, sad viećnici ili občinski zastupnici jer smetaju jedni drugim na občinskoj upravi. Ovih dana položio je čast občinski načelnik, a za njim se povuklo 16 občinskih zastupnika. Za razlog navadjaju taj, što prieći talijanska pučka stranka u provadjanju koristnih predloga i zaključaka. Usljed ostavke tolikog broja zastupnika biti će po svoj prilici razpušteno občinsko zastupstvo.

† Ana Lazarić

Iz Medulina javljaju tužnu viest da je u noći 30/4—1/5 ispustila svoju plemenitu dušu, gospodja Ana Lazarić, predsjednica tamošnjeg kosumnog društva. Sprovod mile pokojnice vršio se je dne 2 t. m. na 3 sata poslie podne.

Ožalošćenoj obitelji naše saučešće.

Lošinjski kotar.

Mali Lošinj 4. 5. 1908.

Devetnaestgodišnji mladić Josip Rainis koji je u požaru dne 19. pr. mj. (o kojem smo zadnji dopis) zadobio teške rane, nakon neizrecivih je muka u mjestnoj bolnici dne 27. pr. mj. ispustio dušu. Sprovod se je vršio dan zatim. Ucviljenoj majci kazalo se da će se sprovod vršiti dne 29. pr. mj. nu sjetivši se, da se nešto vani dogadja, raztvorila je najednom prozor upravo u času, kad je mogla viditi žalostnu povorku, u kojoj je sav grad sudjelovao.

Potresan prizor koji se je tada dogodio nije moguće opisati. Lomeći rukama zvala je bledna majka ljubljenoga sina, te htjela ići za sprovodom, što njoj zapriečiše. Sprovodu je sudjelovalo i cielo svećenstvo bezplatno.

Pomutnjom ispustio sam spomenuti, da je znatne štete od ovog požara pretrpio i pekar g. I. Istenić u neposrednoj blizini slastičara. Ovakove vatre i nesreće M. Lošinj još ne pamti.

* * *

Dne 30. pr. mj. vratio se iz kaznione u Rovinju gdje je odsjeo dugih 6 mjeseci naš narodni mučenik g. Nikola Vudulić-Albić.

Cielj se je dan nesmetano vijala na njegovoj kući hrvatska trobojnica, kazala je jasno i glasno da je Vidulić još živ, da je još hrvat i da će se još većom žestinom boriti za narodna prava. Evala mu živio!

Krčki kotar:

Krk 3. 5. 1908.

G. Mateju Barbaliću, c. k. pilotu u Krku, nestalo je barčice. Neki su ju zlikovci morali noću izvesti daleko u more, nakrcati kamenjem i pustiti na dno. Našli su se samo pajoli i vesla. Sumnja se, da je to osveta proti g. Barbaliću za njegovo zdušno vršenje službe, što valjda nije po volji dotičnim bezdušnicima.

Omišalj 4. 5. 1908.

Društvo za štednju i zajmove obdržavalo je dne 20. o. m. svoju redovitu glavnu skupštinu. Bilo je prisutnih preko 70 zadrugara. Novoizabrani odbor sastoji se ovako: Predsjednik: vitez Tadej dr. Bielinski, liječnik; podpredsjednik: Pop Ivan Grašković, upravitelj župe; odbornici: Ilijić Petar i Žuvić Nikola, mornari te Nikola Albaneže, postolar; računarom bi izabran Niko Kraljić, dosadašnji računarski vježbenik.

Štedioničkih uložaka u omišaljskoj posudionici bilo je dne 31. prosinca 1907: Kruna 571·289.48. Čistog dobitka bijaše K 2.087·12, koji će se po zaključku glavne skupštine pribrojiti prihrani od Kr. 7.474. 47. Ove brojke dokazuju, kako su bile neosnovane one glasine, koje su zlobno jezične širile u prošloj godini proti posuilnici.

Stara Baška 4. 5. 1908.

Kužna bolest ili glad? Najamnik pašnjaka „Dokolovo", što je vlastništvo „Javne dobrotvornosti" u Rabu, pase na tom pašnjaku nešto na svoj a nešto na tudji račun oko 100 glava goveda izmedju kojih i dvije krave steone. Kužna bolest ili oskudica krme?

Voloski kotar:

Glavna skupština Kotarske gosp. Zadruge Volosko-Opatija.

Kotarska gospodarska zadruga Volosko-Opatija držala je dne 23. aprila svoju dvadesetu glavnu skupštinu u Berseču. Prisutnih je bilo oko 100 članova iz Berseča Mošćenica i Voloskoga, a počastili su skupštinu svojom prisutnošću gg. zastupnik prof. Spinčić, glavar kastavski i podpredsjednik ove zadruge, Kaz. Jelušić i obć. savjetnik Fr. Dukić. Predsjednik g. V. Tomičić pozdravi prisutne članove i mile gostove, kojim zahvali na počasti, te spomenu smrt zaslužnih starih članova pomorskog kapetana i posjednika Tomašića Marijana iz Voloskoga, Tomašića Ivana iz Opatije, Negovetića Ivana iz Mošćenica, te trgovca i posjednika Rada pl. Marocchina iz Voloskoga. Svim tim u počast skupština uzklikne: Slava!

Iza pročitanja zapisnika lanjske skupštine, pročita tajnik g. M. Trinajstić izvješće o zadružnom radu u minuloj godini. Orisa kako se je prvih mjeseca lanjske godine ljetina krasno prikazivala i kako su nam sliedeći mjeseci dugom sušom, pa tučom oteli skoro sav prirod i prietili ćak i lozi. Zadruga je to nevoljno stanje pribočila na višem mjestu i molila pomoć, akoprem joj prijašnje iskustvo nije podavalo ikakove nade, jer sve što se do sada pitalo ili nije nikada bilo dano, ili je bilo dano kad je mali posjednik bio jadom i mukom zimu prokuburio te nije te pomoći više ni trebao. To se je i ovaj put dogodilo. Za područje naše zadruge je vlada doplitala pripomoć od K 1000 u januaru mjesecu ove godine. Tim se imalo nabaviti sjena te ga dati nekomu za pol ciene a nekomu badava. I to malo što se namienilo dati, nije ni danas, na Jurjev danak, još dano!

Izgubiv ostali prirod, naš je posjednik posvetio svu svoju brigu lozi, a gospodarska zadruga mu je priskočila u pomoć nabavom dobra i jeftina sumpora, modre galice, škropilnica i prašilnica, koje je davala badava na uporabu, te prodavanjem rozga i žilavina amerikanskih loza uz vrlo malenu cienu iz zadružnog vrtla. Razdalo se oko 20.000 što rozga, što žilavica.

Mnogim se naručilo drugdje amerikanskih loza ciepanih sa plemenitim vrstima domaće loze. Žalibože nekoji nisu mogli dobili ništa, jer su kasno naručili, pa nije ih se moglo više naći.

Sa izmoljenom podporom od K 300 će se ove godine urediti u Berseču uzorni maslinik. U klaštrenju maslina je podučavao u Mošćenicama jedan pizanski klaštriov. Šteta samo što ga svi nisu mogli razumiti, jer je samo talijanski govorio.

Posredovalo se kod nabave umjetnog gnoja za sve članove.

Govedja naskočna postaja u Berseču bila je iza više godina napokon providjena izvrstnim bikom mliečne pasmine. Bilo se dobilo jednog takovog bika i za novu naskočnu postaju u Lovranu, al je on žalibože obolio i moralo ga se ubiti i prodati.

Naumljene tri postaje sa nerastima, što ih se bilo nije se moglo ustanoviti, jer ih nitko nije htio primiti, te ih se ustupilo podgradskoj zadruzi.

Na 23. oktobra 1907. se držala u Kastvu izložba govedjega blaga, koja je krasno uspjela, al blaga iz našega područja nije bilo. Uzrok je tomu samo daljina.

Do naumljena ustrojenja društva za osiguranje goveda i uljarske zadruge, za koje se je bilo priredilo sve što je trebalo nije došlo, jer se prijavilo malo članova.

Članova je imala zadruga koncem godine 172, a spisa primljenih i poslanih bilo je 111.

Ovo su izvješće članovi primili bez razprave do znanja.

Za tim je blagajnik g. Vinko Mavrićić pročita obračun za godinu 1907, koji se zatvara sa K 5027·32 izdatka i toliko primitka. Iza razjašnjenja danih po Dru. M. Trinajstiću bude ovaj potvrdjen.

Isti blagajnik pročitá proračun za tekuću godinu kako ga odbor predlaže te bude i ovaj prihvaćen sa K 2710 primitka i toliko izdatka.

Kod točke slučajnih predloga bio je primljen predlog Jurja Barkovića, da pošto se je filoksera pojavila već i u Martini i Berseču. nek se loze iz zadružnog vrtla ne prodadu drugim, dok se ne budu članovi poslužili, samo da se ovi svi na dobu prijave.

Bio je takodjer primljen predlog Dra. M. Trinajstića, da se i naša zadruga pridruži predstavci občine i zadruge kastavske, koje su obzirom na otegoćeni promet blagom izmedju naše strane i Hrvatske, pitale, da se imenuje još jedan živinar za naše krajeve. Uz ovaj predlog bio je primljen i dodatak podpredsjednika Frana Škalamare, da se moli, neka c. kr. živinar obadje u Voloskom blago dovedeno iz Hrvatske, kada ono prodje onuda a ne da zato dodje u selo i u kuću kupca.

Isti je primljen predlog Frana Škalamere, da se moli, neka bude dana sol uz snižanu cienu i za solenje svinjetine, kako ju se daje za solenje ribe.

Pošto nitko više ne zamoli rieči, ustane g. Kaz. Jelušić, da se zahvali na pozdravu i poruči pozdrav gospodura kastavskih. Članovi mu odvratiše sa živiokliema.

Za njim ustane g. zastupnik profesor Spinčić te se zahvali na pozdravu i iztakne zasluge, što si ih je za ovaj kraj stekao podpredsjednik zadruge, g. Fran Škalamera, radeć već evo dvadeset i pet godina na javnom polju kako občinski zastupnik i savjetnik i župnik, kao član i podpredsjednik zadruge, kao član cestovnog odbora i kao bivši član zem. gosp. vieća. Navede sve što je on njemu, kao zastupniku, pisao za potrebe ovoga kraja i što je sve u tom pogledu poduzeo i izposlovao. Njemu na čast predaje za zadružne svrhe K 20.

Skupština poprati sa burnim živio rieči zastupnikove, a predsjednik mu se pridruži i zahvali se na poklonjenom daru.

Iza toga tajnik Dr. M. Trinajstić potanko protumači odredbe novoga vinskoga zakona, a zatim takodjer ustanove zemaljskog zavoda za osiguranje goveda. Pošto nije uspjelo ustrojiti posebnog društva za osiguranje goveda za naš kraj i pošto je nade, da će iza provedenih koraka za pomirbu narodnosti u našoj pokrajini, nestati onih razloga, sbog kojih su naši zastupnici u saboru govorili i glasovali proti ustrojenju toga zavoda, to bi on bio mnienja, da i naši gospodari stanu osiguravati svoja goveda kod toga zavoda. Jeftinijega osiguranja nije moguće naći, ni steći nigdje.

Poslije toga bude ždrielbom podieljeno 12 škara, 12 noževa Kund, tri pilice, četiri kosira i jedan nož.

Predsjednik zaključi skupštinu u 1½ sat i zaželi dobru ljetinu.

Koparski kotar:

Piran, 4. V. 1908.

Proti očekivanju združenih liberalaca i socijalista u Piranu pobjedila je u III. tjelu za občinsko zastupstvo talijanska pučka stranka. Ovo je prvi put što dolazi ta stranka u novo občinsko zastupstvo sa 10 svojih zastupnika. Za tu stranku glasovala je i većina naših izbornika iz izvanjskih ili poreznih občina, koji imadu pravo zahtjevati, da se novoizabrani zastupnici III. tjela u zastupstvu zauzmu i za njihove pravedne opravdane tražbine.

U I. i II. tjelu pobijedila je liberalno-socijalistička stranka, kako se je općenito i očekivalo.

* * *

Roč, 3. 5. 1908.

Glavna skupština ročke podružnice „Družbe sv. Ćirila i Metoda" obdržavat će se u nedelju dne 9. maja u selu Nugli kod Roča uz običajni dnevni red. Poslije skupštine bit će veliki pučki ples. Pozivaju se bliži vanjski rodoljubi, da nas počaste svojim posjetom.

* * *

U noći izmedju 30. aprila i 1. maja htio je pohoditi ovdješnji poštanski ured nemio gost. Izrezao je na vratima ureda dosta velikuu lukuju, nu nije dospio, da kradju izvede, pošto mu valda nedostajalo vremena. Bit će da nije imao dobrog orudja kao što ga znadu priskrbiti njegovi gradski kolegi, te je sa započetom radnjom morao prestati prije nego ju je mogao do kraja izvesti.

Razne viesti.

† Franjo Steidle.

Nedavno je umro u Trstu Franjo Steidle, koji je stanovao neko vrieme kod svoje sestre u Trstu. Njega je preko noći udarila kap. Njegova je smrt prošla skoro neopaženo, jer nije nijedna naša novina bila o smrti obavještena, premda pokojnik ne samo imao prilično poznanstva u našim krajevima, već si je, što je glavno, stekao i dosta zasluga za hrvatsku stvar u Istri. Pokojnik je bio činovničkog roda. Roditelji su mu dugo boravili u Voloskom, ali su kasnije bili promješteni u Sežanu kraj Trsta, gdje im se rodio sin Franjo. Već za svoje mladosti čutio se osvjedočenim Hrvatom, te je kao takav već u svojoj dvadeset i drugoj godini stupio u tajničku službu kod občine Kastav. U ono se vrieme kod svih naših občina u Istri uredovalo talijanski, jedino se ono, što se moralo razglasiti narodu, sastavljalo i u hrvatskom jeziku.

Steidlu se nije svidjalo to omalovažavanje narodnog jezika, te je njegova živa želja bila, da se tomu učini već jednom kraj. Toj svojoj misli davao je svuda oduška a naročito u svojem vatrenom govoru, što ga držao prigodom prvog istarskog Sabora, koji se obdržavao dne 21. ošujka 1871., na briegu kod crkvice sv. Mihovila izpod Kastva. On je bio glavni pokretač Tabora, a u znak priznanja izabrao ga sakupljeni narod predsjednikom tog sastanka. U svom govoru, što ga je tom prigodom držao, pozvao je narod, neka se otrese tudjinštine, te neka svakom zgodom i svuda traži svoja prava, a ponajpače neka zahtjeva, da se u njegovim občinama uredjuje u njegovom jeziku, kako bi to odgovaralo duhu vremena. Narod se jednodušno odazvao tom pozivu, te je posljedica bila, da je za kratko vrieme zamjenio naš jezik tudji talijanski, koji je bio polovicom prošloga vieka umjetno nametnut kastavskoj občini. Tako je počela kastavska občina prva u Istri uredovati našim jezikom, za kojim su se primjerom povadjale polagano i druge občine širom Istre. Pok. Franjo Steidle bio je i medju osnivačim hrvatske čitaonice u Kastvu, koja se osnovala god. 1866. To je bila prva hrvatska čitaonica u Istri, kojoj je bio pokojnik ne samo revan i odan član, već i dugogodišnji uzorni tajnik. Što je čitaonica u svakom pogledu napredovala, to se ima pripisati Steidlovoj agilnosti. Što je društvo okupilo oko sebe prilićan broj članova, što su družtvene zabave vazda izvrstno izpadale, to je u prvom redu njegova zasluga. Kastavska je čitaonica pod njegovim tajničtvom ne samo dolično izpunjavala svoju misiju budeći okolni narod iz narodnog sna, već je služila i drugim rodoljubima duž Istre uzorom čitaonice, te razsadnice hrvatske misli u onda zapuštenoj Istri. Za svog boravka u Kastvu oženio se Steidle za Marilju, kćer tadašnjeg načelnika

Martina Vlaha. Kakogod su pokojnika svi pošteni ljudi u velike cienili, toliko su opet politički protivnici bili njegovi zakleti neprijatelji, te su sve poduzeli samo da ga maknu iz Istre. U njemu su vidili glavnog hrvatskog agitatora, koji im kvari njihove račune, te su ga nekojim zavedenim iz naroda prikazivali vodjom onih, koji ih žele „prodati pod Hrvatsku". Ako im i nije narod nasjeo, ipak su vječne šikane narodnih protivnika pokojnika ozlovoljavale, tako da se poslije 17-godišnjeg boravka u Kastvu odselio sa svojom obitelju u Sisak. Tu je Steidle postao doskora gradskim vićnikom, a kasnije prisjednikom. Za okupacije Bosne istaknuo se mnogo s dobavom potrebština za austrijsku vojsku, tako da je dobio u znak priznanja zlatni krst za zasluge. Iza dugogodišnjeg službovanja u Sisku, stupio je pokojnik prošle godine u mirovinu, ali kako se čutio još duševno mladim, nije htio mirovati, već je pošao nedavno u Trst, da se posveti budi kakovoj službi. Ali u toj ga namisli prevari nenadana smrt. Vječna Spomen Steidlu, koji je pridonjeo k probudjenju hrvatske svisti u Istri!

„Balkan" prestao izlaz ti.

Kako doznajemo iz posljednjeg broja toga lista od 30. travnja prestao je onim danom izlaziti. Uprava lista navadja kao razlog tomu koraku, taj, što nije našla u občinstvu onog odziva, kojemu se je ona nadala.

Mi žalimo iskreno, što je lieno uredjivani i u Trstu nam potrebiti hrvatski dnevnik zbog nemara našeg občinstva i budimo iskreni — radi prevelikog broja naših dnevnika, morao prestati. S nama žale za njim i ostali *pošteno* misleći hrvatski i slovenski listovi, koji su u „Balkanu", nazirali odlučnog i neodvisnog branioca i zatočnisa interesa sviju Slavena na našem jugu.

Odlikovanje našeg arhitekta.

Naš mladi arhitekt, čestiti Hrvat g. Josip Costaperaria, koji je nadzirao gradnju „Narodnog doma" u Trstu, bio je odlikovan za svoj nacrt za gradnju gradske posujilnice u Puli II. nagradom. Čestitamo!

Novi ravnatelj središnjeg sjemeništa Gorici. Dosadašnji ravnatelj toga sjemeništa Monsignor Dr. Gabrielčić zahvalio se je na časti te je bio na njegovo mjesto imenovan Monsignor Fran Castelliz ravnatelj djećjeg sjemeništa i vjeroučitelj na ženskom učiteljištu u Gorici.

Napisi na nadgrobnih spomenicih. U Istri dogodilo se posljednjih godina opetovano da talijanske občinske oblasti ne dopustiše hrvatskih ili slovenskih napisa na nadgrobnih spomenicih. U tom pogledu imademo odluku vrhovnog upravnog sudišta, koje ukida takove zabrane.

Onomadne učinilo se je pred vrhovnim sudom razprava o sličnom pitanju i to usljed pritužbe jedne češke stranke iz mjesta Hroby u Češkoj, gdje je mjestna oblast zabranila češki nadgrobni napis, zahtjevajuć da napis bude njemački ili bar uz češki i njemački prevod. Upravno sudište uvažilo je pritužbu češke stranke izjaviv da imade svaki pravo kod nadgrobnih napisa izabrati onaj jezik, koji odgovara najbolje njegovom čustvu do pokojnika.

Knjige „Matice Hrvatske" za god. 1907.

Razdieljeno je 10 knjiga ovogod. edicije „Matice Hrvatske" za god. 1907. Svake hvale vriedan je drugi svezak „Kola hrv. umjetnika", koji sadržaje sliedeće reprodukcije: Portret grofa Janka Draškovića od Vlaha Bukovca; Primorje od C. M. Crnčića; U predvečerje od F. Kovačevića; Vlastelinke od I. Pavičića; U proljeće od Jose Bužana; Judita i Holofernes od B. Csikosa; Panocau decoratif od R. Auera; Cviet pozlaćeni od O. Ivekovića; Oranje od R. Franges-Mihanovića; Spomen ploča Livadiću od R. Valdeca. Ovim svezkom je „Matica" dostojno pokazala, da joj je oz-

biljno do izvedenja namisli, kako bi se hrvatska umjetnost popularizirala. O umjetnicima samim nije potrebno govoriti. Imena njihova su i odviše poznata. Osim „Kola" izdala je „Matica" sliedeća diela: Niko Andrijašević: Slike i priče iz Neretvanske krajine; Arnold: Čezanća i mastanja. A. M. Skabičevskij: Povjest novije ruske književnosti. Svezak I. Preveo Martin Lovrenčević. Publija Ovidija Nasona: Metamorfose. Slovenske novele i pripovjesti uredio dr. Fran Ilešić, Tomić: Manja djela svezak I. Hrvatsko kolo, knjiga III. H. S. Brdovački: Prometna politika i Scheiner: Uredba svemira.

Jugoslavenska izložba u Zagrebu.

Hrvatski odbor za priredjenje treće jugoslavenske izložbe počeo je sa aranžmanom izložbe u našem umjetničkom paviljonu. Aranžma preuzeo je poznati arhitehta Viktor Kovačić. Po njegovoj će osnovi biti čitavom paviljonu u njegovoj nutrini dan posve novi izgled, tako, će se dobiti posve novi efekti, kao i veći prostor za slike i kipove. Odboru su već priposlane slike i kipovi iz Bugarske, koje je predno posebni od bugarske vlade delegovani željeznički činovnik. Isto su tako prispjele i umjetnine srbske. Zanimivo je, da je poznati bugarski majstor Jaroslav Vešin poslao sve svoje vojničke slike iz Šipkinog klanjca. Slovenačke umjetnine još nisu prispjele, pa je otvorenje odgodjeno na dan 2. svibnja ove godine.

Izborna reforma za Trst i okolicu. javili smo onomadne, da je izabran posebni odbor sastojeći od većine i manjine gradskog, dotičnog zemaljskog zastupstva za grad i okolicu Trsta, da prouči i razpravi vladinu osnovu za postojećeg izbornog reda za onu občinu, odnosno pokrajinu. U tom odboru bijahu, kako već javismo od strane slovenske manjine, zastupnik dr. Dr. Ribar i Dr. Slavik.

Nakon dugotrajnog viećanja došlo je ovih dana konačno izmedju članova većine i manjine do sporazumljenja glede broja zastupnika, načina izbora itd.

Po novoj osnovi bude li prihvaćena kao što se u obće drži, da će biti, sastojati će gradsko i zemaljsko zastupstvo od 80 zastupnika (sadašnje ih imade 54), od kojih će odpasti na sam grad 68, a na okolicu 12.

Slovenska okolica grada Trsta biti će razdieljena u *dva* razreda i u *tri* izborna kotara. U delegaciju, dotično u zemaljski odbor birati će okolica dva svoja zastupnika. Izbornici koji stanuju u okolici, a imadu u gradu svoja poduzeća t. j. trgovine, obrt itd., birati će u gradu, što je za Slovence od velike važnosti, jer stanuje znatan broj talijanskih gradjana u okolici koji imadu poslove u gradu. Carska vlada pristala je skoro na sve promjene, predzuete na njezinoj osnovi. Neodlučeno je jošte ostalo pitanje o reklamacijskom postupanju, o čemu se vode jošte pregovori.

Jošte se imade rieširi pitanje o razdiobi samog grada na izborne kotare i o izbornom pravu, dotično o razdiobi izbornika u pojedine izborne razrede.

Potankosti te izborne preosnove nisu nam jošte poznate, te se dakle o samoj osnovi nemožemo za sada izjaviti, nu ako su s njom zadovoljna naša najbliža braća i susjedi tršćanski slovenci i nitko zadovoljniji od nas.

Istro, čuj naš glas!

To je prva svezka male knjižice »Pučkog Prijatelja«, što izlazi u Krku (otok Krk) u Istri. Stoji 10 para. Tiskana je u Krku, 1908. nakladom »Pučkog Prijatelja». Preporučamo.

Ministarska naredba o izpitu zrelosti. Ministar bogoštovlja i nastave izdao je novu naredbu glede izpita zrelosti. Tom naredbom se nalaže medju ostalim, da se mora kandidatu dozvoliti pol sata promišljanja za izbor predmeta o kojem kani pisati zadaću iz materinskog jezika.

Naredba ta opredieljuje i druge po-

lakšice maturantom te nalaže, da mu se predloži zadatke za pismeni izpit, koje da želi samo ministarsvo pogledati.

Stogodišnjica Ljudevita Gaja.

Družba „Braće hrvat. Zmaja" zaključila je iduće godine čedno proslaviti stogodišnjicu rodjenja slavnoga preporoditelja hrvat. naroda Ljudevita Gaja. Tom će prilikom podići spomen-ploču na kući, u kojo je izašla prva „Danica Ilirska", i priroditi malu „Gajevu izložbu", u koju će se sabrati autografi i rukopisi Gajevi i njegovih ilirskih suradnika, za tim slike i razni predmeti iz ostavštine ovoga velikoga Hrvata. Potanji program svečanosti objavit će se naknadno.

Germanizacija kod pomorske vlade u Trstu.

Riešenje jezičnoga pitanja kod iste učinilo je — po zakonu — korak napried. — Nedavno bio je imenovan jedan liečnik Premda su se natjecali Talijanci iz Trsta i dalmatinski Hrvati koji su radi podpunoga poznavanja jezika bili jedino pozvani da pokriju to mjesto, premda se je natjecao jedan Čeh, komu je bilo lako da nauči hrvatski, bio je imenovan jedini njemački natjecatelj, koji naravski ne pozna nego jezik Bülowa i Schönerera. Promislite, da uz cielu morsku obalu monarkije nema ni jednoga uradjenoga Niemca.

Visoke starosti.

U Carigradu živi čovjek, zvan Hadži Raouf, koji je star 133 godine, a uza sve to sam si kao tapetar zasluži sve, što mu je potrebno za življenj. Njegov je otac doživio starost od 143 godine. Poznati iztraživalački putnik Čudi našao je u Peru-u kratni list jednog još živućeg urodjenika, a taj je spis datiran pred 142 godine. U mjestu Barzama umrlo je u sedam godina 11 ljudi, od kojih je najmladji imao 109 godina. Kad je Humboldt boravio u mjestu Lima, prisustvovao je sprovodu jednog Indijanca, koji je umro u 143 godini. Njegova je žena bila razmjerno mlada, ta bilo joj je samo 90 godina. U New-Yorku je umro jedan mulat star 128 godina, dočim su mu roditelji dosegli starost od 120 godina. Nedavno je umro u mjestu Tecumsuk u državi Ohio jedan zidar, koji je doživio starost od 130 godina, a sve do svoje smrti bio je vrlo veseo i okretan.

Kovanje zlatnog novca za carski jubilej. Službeni list bečke vlade „Wiener Zeitung" javlja, da će financijalno ministarstvo dati kovati za zemlje carevinskoga vieća jubilejski novac od 10 i 20 kruna u zlatu. Novac će na jednoj strani nosti lik kralja, a na drugoj strani će dvoglavi orao uz natpis: „Duodecim lutris gloriose peractis". Težina novca, kao i veličina bit će ista, kao i do sada.

Franina i Jurina.

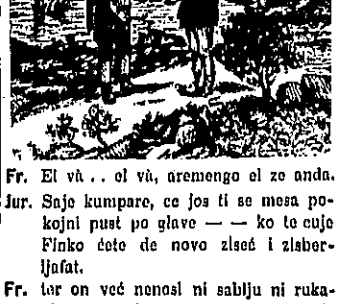

Fr. El và . . ol và, aremengo el ze anda.

Jur. Saje kumpare, ce jos ti se mesa pokojni pust po glave — — ko te cuje Finko ćete de novo zlseć i zlaberljušat.

Fr. ter on već nenosi ni sablju ni rukavice, on sada cuva sene na zagrade za kavalariju do circa Zavatta.

Jur. ma je isteso na plače kako travestid — cuvaj zac con lu non se scherza

Fr. ja ti kumpare moj. kantam zac sem cul jenu vero famozu — — zgubit ćemo nasega dobroga i dičnoga Gulu!!

Jur. maja moja, ce si klavern, — a kan gzedu

Fr. da su traslokan va Kapoistriju

Jur. sen ja imel prav, ja sen vavek pronostikal da ol proj ol pokle da će on brizni finit va Kapoistriji — — — a sada che nova, come se la magnemo, bi rekel on — ce ćemo mi brizni kopaci prez njega — — ma ja se ufam da će to bit jena floća zac su imeli već i oni reć Kapoistriji gavelo — tenjivelo . .

Fr. ajbo, ajbo, to ti je već neg seguro sta volta, — el va el va el va . . to goriju i placoju pubilkamente svi cavallotti i perfin one stare polizane cavallotte — — a donna Vrećinka, Kataleta, Cukarinke, Kucovica, Krajica i Ćolka da te ga setovat doklegod budu zive, a to su ti sve donne talijane — stirijane

Jur. sen kurioz znat koga ćeju nam stavit za podestada, zač sem cul do barba Andra da su svi već stufi do ovoga, pak da ga pensaju kambijat, a na njegovo mesto su odlucili na jednoj seduti da te stavit Gula — sada — baruffa infameja

Fr. ter njim nefali vef Cresu drugeh judi za ono mesto i vero finch — kan ćes bojeg podestada do kapitana Ciurla, to ti je clovek vero famozi za ono mesto, clovek ki se va sve intendi — pak in caso nete njega imaju ejor Keka Paćuhu, testa de Cappuzzi, Wildener-graffa i blago drugih vlastel sangue bleu!

Jur. invece moja suseda Kucovica coga do circa je povidala va butige do Stopamora, da je va kuhinje zes Kusćerom snazila trippi i da je hebala ce su govoreli na circu na toj sedute i da su zustali dacordo da te oni votat za jenoga njihova fradella cavaliotta . . Kruly o Bidinda — neki da su proponevali i podesterića Pancikula i on da bi bil najfamozeji ma skoda da je zappadorrrazzo - - - i da neume talijanski diskurit

Fr. skoda zac za reć mal a praf ono je fanjski clovek i vero merita da ga vlastela onako stimaju, altro che da ki zes vlasteli cresnji zobije da mu jalci zustaju . .

Jur. invece da su a unanimità di voti zibrali jenega ma jenega . . . vero famozega ki je anche zes vlasteli sreću storil . . . ma denes ga nećes znat — poveć ću ti drugi put, a da te malo zvojam reć ću ti da je ta isti nec vef parentadi zes onemi do santurina —

Fr. Oi de cani de tatalovići . . . bi rekel tvoj zenso onorevole, Pinjola . .

Listnica uredničtva.

Prigovaratoljima u Preku kod Zadra.

Prigovarali ste nam onomadne da tobože sramotimo Istru i da smo Supilovci jer da smo naveli, da je kod zadnjih izbora za hrvatski sabor bilo izabrano 23 frankovaca, a jedan sam Starčevićanac.

Dogodjaji u Hrvatskoj davaju nam ovo pravo. Mi smo najme podpunoma svjestni, da je Frankova politika za stranku prava pogubna. Srdce nas je bolilo videći toliko inače čestitih rodoljuba kako se pušćaju voditi od Franka, i rekli smo dok im bude Frank vodja, oni su Frankovci a ne Starčevićanci. Jedan sam Pavelić oponirao je onda Franku i toga priznadosmo Starčevićancem.

Drago nam je, da je sada došlo do toli potrebitog raskola, te da su svjestni rodoljubi ostavili Franka i riešili se tog trgovca sa hrvatskim svetinjama. I sada priznajemo da su braća Starčević, Pavelić Peršić i drugi pravi Starčevićanci, te se nadamo da će k njima pristupiti i svi koji još u Franka vjeruju, a osobito oni koji se drže postrance kao pak da će konačno taj jednom svemogući general ostati bez vojske, te da njegova trgovina neće uspjevati.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, koji upisuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna sto.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od iztoga 4½% čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 1000 K bez predhodnog odkaza, a iznose od 1000 K ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz, uz odkaz od 3 dana.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i sadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati poslie podne; u nedjelju i blagdane zatvoreno.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u viale Carrara vlastita kuća (Narodni Dom) prvi pod desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Širite „NAŠU SLOGU".

U interesu vinogradara!

Upozoruje se **gospodarske zadruge, posjednike i trgovce** da je **glavno skladište** za prodaju u Primorju poznatog

Sumpora specijaliteta Albani kod Pesaro

vlastničtvo

Sumpornih ruda Trezza-Albani-Romagna

povjereno **isključivo** tvrdki

Paolo Rocco e Nipoti Trst i Rovinj

Za ciene i obavjesti obratiti se jedino navedenoj tvrdci ili njezinim opunovlaštnicima u Poreču gospodinu **Egidio Rocco**, a u Rovinju gospodinu **Antonio Biondi.**

Dvostruki elektro-magnetički

KRIŽ ili ZVIEZDA

R. B. broj 86967.

Telefon, br. 45—22.

jest elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod uloga, reume, astme (težkog disanja), nesposavanja, zujenja u uhu, neuralgije, glavobolje (migrâne) kucanja srdca, zubobolje, muževne slabosti, studeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), mokrenju postelje, nujnosti, nesvjestice, nagluhosti, drhtanja na tielu, influence skopčane sa bolešću hrbta, bliedila (malokrvnosti), želudačnih grčeva, bezteènosti, čachlasa, punokrvnosti, svih udnih grčeva, hypochondrie, tjelesnih grčeva, hämorrhoida, kao i kod svekolike slabosti itd. služi kao nenadkriljivo sredstvo, pošto elektro-magnetička struja cielim čovječnim tielom djeluje, čime se rečene bolesti u najkraćem vremenu izliečo.

Poznato je, da liečnici kod navedenih bolesti viškratno elektrizovanje tiela upotrebljuju, all ipak na taj način, da jaka struja samo prolazno i povremenom kroz tielo prolazi, dočim naprotiv tomu struja elektro-magnetičnog križa ili zviezde R. B. br. 86967, kako je jur rečeno, umjerenim načinom neprekidno na tielo djeluje, što svakako bržem zliečenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 godina stare bolesti izliečene su sa mojim strojem posve! Od izliečenih sa mojim strojem R. B. broj 86967 izražene zahvale kao i od odličnjih slojeva izdane svjedočbe i priznanice iz sviju strana svieta pohranjene su u mojoj pismohrani, gdje stoje svakomu u svako doba na uvid. GDJE NIJEDAN LIEK NIJE POMOGAO, MOLIM POKUŠATI MOJ STROJ, jer je to sigurno sredstvo proti gore navedenim bolestima, a onaj bolestnik, koji po mojem stroju nebi bio izliečen najdulje u roku od 45 dana, dobiva novac natrag.

Upozoznjem osobito p. n. občinstvo na to, da se moj stroj ne smije zamjenjivati sa Voltinim, koji je poradi svoga neuspjeha zabranjen u Njemačkoj kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj dvostruki elektro-magnetički križ ili zviezda R. B. br. 86967 osobito se hvali i uživa vanrednu dopadnost poradi svoje izvrstne ljekovitosti.

MALI STROJ STOJI 6 K. Rabiti ga mogu samo djeca i jako slabe gospodje.

VELIKI STROJ STOJI 8 K. Rabi se kod ostarjelih 20 godišnjih kroničnih bolesti.

Dopisivanje i naručbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Pouzdcem ili ako se novac unapred pošalje, razašilje glavna prodavaona za tu i inozemstvo.

ALBERT MÜLLER,

Budimpešta, V/41. Kolar,

Vadasz-ulica br. 34.

POZIV

na

redovitu „Glavnu Skupštinu"

„Gospodarskog družtva u Sv. Martinu" kod Buzeta, koja će se držati u *nedelju 24. svibnja u 2 sata po podne* u prostorijama istog družtva.

DNEVNI RED:

1. Čitanje i odobrenje zapisnika zadnje glavne skupštine;
2. Izvješaj upravnog odbora i nadzorstva;
3. Potvrdjenje godišnjeg računa za godinu 1907;
4. Izbor nadzornog odbora;
5. Slučajni prijedlozi.

Upravni odbor.

Ovce

na prodaju.

U selu Štefani sv. Matej na Kastavštini imade se za prodati **30 glava ovaca,** koji želi kupit, može doći vidjet u isto selo.

Želite li

da Vam pošljem moj ilustrovani cjenik sa preko 100 slika. *Osjeguracija* (garancija) *za više godina.* Svaku neoštećenu stvar primam natrag a novac povraćam.

Zepna remontoir ura od nikela for.	1·55
Amerik. zlata double ura . . . ,	5·—
Kuhinjski sat . . . . . ,	1·20
Budilica sat . . . . . ,	1·20
Budilica u noći svietleća . . . ,	1·50
Budilica sa dva zvončica . . . ,	1·75

Mih. Horovitz,

Krakov, Dietlgasse 57/45.

Prva slavenska tvornica ura za tornjeve

Franjo Moravus,

BRNO. Nova ulica 25. MORAVSKA.

tvori i razašilje

ure za crkvene zvonike, dvorce, škole, tvornice, --vlečnice, ljetnikovce-- samo u izvrstnoj izradbi vrlo jeftino.

Čuvene nadzerne ure.

Cienici šalju se na zahtjev badava.

Najviše odlikovanje za izvrstne proizvode.

IZVOZ.

Jeftino česko

PERJE

za krevete

5 kg. novo čišano K 9·60, bolja K 12·—
bielo pahuljice čišane, 18·— „ „ 24·—
kao snieg bielo pahuljice čišane . . . „30·— „ „ 36·—
razašilje se franko pouzećem.
Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu tovar. troška.

Benedikt Sachsel, Lobes, br. 259

pošta PILSEN, Češka.

Pazite na djecu!

Kad su vam ranjava ili imadu krast osip, crvenilo na koži ili bud kakove ne čistoće na tijelu, upotrijebite izvrstnu mas zakonom zaštićenu iz ljekarne *Pečić* sad *dr. B. Vouk — Zagreb.* Djeluje najuspješ nije kod svake vrsti rana (rezotine, ogre bine, opekline itd.), kod prekomjerno znojenja noguh i tijela te nebi smjela ni jedna kuća biti bez glasovite

masti za djecu.

Čuvajte se patvorina!

Cijena kutiji K —·60

Dobiva se u svim ljekarnama.

Glavno skladište:

Ljekarna PEČIĆ sada dr. B. Vouk

ZAGREB.

Želudčane kapljice

prije zvane i poznate pod imenom

Markove kapljice

sredstvo proti slabosti želudca, imenito proti pomanikanju teka za jelo, proti grizu i grčevima u želudcu i trbuhu, proti nadutosti od vjetrova. Posiljo težkog mastnog ili preobilnog jela podupiru naravnu probavu. 1 tucet 4 K, 5 tuceta 17 K, 10 tuceta 32 K, franko postavljeno na svaku poštu.

Molim izvolite mi poslati još 12 bočica želudčanih kapljica jer mi nužno trebaju pošto na meni upravo čudotvore. Božo Pazić, Kaštel stari

Molim pošaljite mi jedan tucet kapljica pošto pošto sam uvjeren već kod prijašnih naručba da djeluju izvrstno, te ću svakom zgodom iste mojim prijateljima preporučiti. — Ovakovih dopisa, koje ne mogu sve ovdje navesti imadem još mnogo, te stoje svakomu na uvid.

Ove kapljice pripravlja samo Gradska ljekarna u Zagrebu, pak zato treba kod naručbe pisati točno na adresu:

Gradska ljekarna Zagreb,

polag trga sv. Marka 20.

Svakovrstne slamnate šešire.

Preporučam se slav. općinstvu i gosp. trgovcem, da imadem trgovinu **slamnatih** šešira na malo i veliko.

Ciene umjerene.

Točna podvorba.

Cienik na zahtjev badava.

FRANJO CESAR, v Stob,

pošta Domžale kod Ljubljane.

Niže podpisani javljam sl. općinstvu grada Pazina i okolice, da sam preuredio moj

Dućan manifakturne robe i krojačnicu

tako, da sada mogu držati na skladištu veliki izbor svakovrstne robe za gospodje, gospodu i djecu. Sva roba je proizvod domaćih tvornica što jamčim za **dobru vrst i nizku cijenu.**

Držim uvjek na skladištu muških gotovih odiela svake veličine i vrsti.

Rodoljubi kupujte **lipin znak!** Isti razašiljem franko pouzeće.

Za što mnogobrojniji posjet, preporuča se

Marko Zović

„Narodni Dom" - PAZIN.

Broj 20. Pula, u četvrtak dne 14. maja 1908. God. XLI.

Oglasi, pripostana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 845·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 8 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i otkuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Mandić u Trstu (Via Crociera br. I, II. kat).

Iz sjednice opć. zastupstva,

obdržavane u Kastvu, dne 19. i 27. febrara 1908.

Predsjednik gosp. K. Jelušić otvori sjednicu 19. febrara u 11 sati prije podne. Prisutan je 21 opć. zastupnik i 6 sa savjetujućim glasom, a svoju odsutnost ispričaše gg. prof. Spinčić, Armanini, Afrić, Pavlinić i Sirola.

Zapisnik poslijednje sjednice odobrava se a za pročitanje i potpisanje današnjeg imenuju se gg. Vlah i Jelušić.

Prelazi se na prioptenja: dne 12. jenara t. g. proslavio je gosp. prof. Mate Mandić svoju 25 godišnjicu rada na političkom polju, te mu je tom prilikom bio izručen narodni dar, kojemu uslijed predloga opć. odbora doprinesla je i ova općina iznos K 100·—; prikazan je iskaz nadnica o popravku puta Permani-Ružići, medju kojim radnicima ima više opć. dužnika, te se zaključuje, da se istima nješto obustavi na račun duga od njihove zasluzbe, a isto tako, da se i kod drugih popravaka opć. puteva širom Kastavštine obustavlja nješto od zasluzbe onim radnicima, koji su općini štogod dužni; prodajom nekretnina pok. I. Lučića iz Kastva namirena je ova općina za svoju tražbinu; općinski proračuni i votirani nameti za god. 1908., odobreni su u cijelosti i sa strane c. kr. namjesničtva; prihvaća se predlog odbora, da se naruči dolican broj knjižice, što će ju izdati »Narodna prosvjeta« prigodom jubileja 60 godišnjice vladanja Njeg. Veličanstva; upravi župne crkve u Veprincu dozvoljava se popravak pročelja crkve i pločnika pred njom jedino uz uvjet, ako će sama snašati cijeli taj potrošak popravka a ne samo svoju tangentu; predloženi troškovnik odvjetnika gosp. dr. Stangera, da se ispita i za tim podmiri; prihvaća se nagodu sklopljenu sa Sušanj Matom iz Sroki 83 glede otkupa zemljišta za gradnju ceste od Jardasi na Kosi i na Bačurku, te se ujedno zuključuje, da se nastavkom gradnje ceste proslijedi do točke 18., odav radnju dražbom uz iskličnu cijenu od K 975·—; zaključuje se, da se dobavi i postavi na kapelansku kuću u Sv. Mateju jednu svjetiljku; općinari Brguda usprotivili su se štrpanju, jer su morali naposeb slagati i platiti kolce i mljavice, a da ne ostanu bez drva zaključuje se, da se ponovno odredi štrpanje te da uplate oni, što imaju manje kolaca po K 4·—, a oni što ih imaju više po K 5·— umjesto samo K 3·— za obićajna 3 prost. metra gorivog drva; kod poreznog ureda u Voloskom primilo se je K 1893·63 kao poslijednji doprinos državne potpore za izgradnju ceste Klana-Paka, te je tom doznakom i isplatom putnog troškovnika za inžinira od K 40·35 potrošena cijela državna potpora. Koli taj iznos toli doprinos od K 300·— izdan sa strane ove općine za brzojav Kastav—Sv. Matej—Klana bio je priposlan Posujilnici u Voloskom na račun zastalih kamata vrhu zajma dignutog kod Posujilnice za gradnju te ceste, umjesto da se je te svote poslalo upravnom vijeću Klane. Taj se postupak odobrava i ovlašćuje općinsku upravu, da i unaprijed tako učini ako bude štogod imala za obračunati s Klanom, te se ujedno zaključuje, da se razvidi dug K 13000·— uzajmljenih za gradnju ceste Klana-Paka, smatrajuć istog dugom općine Klana sve dok se ne prikaže i neodobri obračun gradnje rečene ceste; prihvaća se molba Stanić Andra iz Puži 66, da može u Lužini posjeći do 200 komada stabala bijelog grabra uz cijenu od 6 para komad; dne 25. jenara t. g. obdržavala se je rasprava kod upravnog sudišta u Beču vrhu pritužbe ove općine, radi uvrštenja iste u drugi plaćevni razred za potrošarinu mesa. Ta je pritužba bila odbivena kao nepripustiva, te se u smislu savjeta dr. Laginje zaključuje, da bi takvu tužbu podnesli naposeb krčmari i mesari, čim stigne dotična riješitba. Neprihvaća se molba Jardas Frana za pobiranje brinja širom općine za tri godine uz oštetu K 20·— već se zaključuje, da se sabiranje brinja odade putem dražbe uz iskličnu cijenu od K 50·— na godinu. Odobrava se predloženi iskaz nadnica sa svotom od K 241·94 za obavljeni spoj nove ceste sa starim putem kao i sa onim, što je najkasnije izradjen sa općinskom potporom od K 500·— pri gradnji ceste od Breze na Jelušići. Prihvaća se predlog opć. odbora, da se već votirana svota od K 5000·— u proračunu od godine 1906., prenese u proračun tekuće godine, obzirom, što se drži, da će se ove godine započeti gradnjom učiteljištne zgrade a prema tomu ima se pristupiti k gradnji ceste do zgrade zaključkom, da se požuri gradnja te zavodske zgrade kod samog c. kr. namjesnika. Na upit kot. škol. vijeća imenuje se sa strane općine delegate, koji će prisustvovati komisiji na licu mjesta glede ustanovljenja javne pučke učione u Zvoneći i eskurentne škole u Brezi, te su takvim izabrani gg. opć. glavar, Jurinčić Robert, Vjekoslav Sinčić i Ivan Vlah, kojim će se pridružiti za Zvoneću gosp. Kinkela Mate a za Brezu gosp. Dukić Frane. Popravak opć. puta Razdrtica-Vlahov Breg prema Lipiću, da se obavi sa odlučenom potporom od K 150·— uz nadzor Mohorovičić Mata iz Jušići 6. Školska šterna u Hostima nedrži vode, te se zaključuje, da se ponovno pozove poduzetnika, da taj popravak obavi čim dopusti vrijeme, a ne odazove li se pozivu, da se tu radnju dade obaviti na njegov račun. Prema dogovoru općinara iz Skalnice zaključuje se, da se tamošnjem lugaru koncem svake godine dade primjerena nagrada iz uplaćenih poljskih globa, ali imade za to obavljati i službu obć. poljara. Buduć su općinari Skalnice prilično otplatili razdijeljene reparte zaključuje se, da se povrati zajam od K 3000·— učinjen za gradnju šterne sa isteklim interesima. Glede dosad odlučenih zajmova kod Posujilnice u Voloskom u koliko već nisu dignuti zaključuje se, da se ih digne i izdade redovitu zadužnicu ustegnuv privremene. Na pritužbu Rošića i Eve iz Kantride, da bi se pozvalo gosp. F. Ferlana, da bezodvlačno sagradi zid i stube ispred njihovih kuća zaključuje se, da se ovomu naloži, da odmah pristupi izvršenju te radnje, Ja se ne dogodi kakva nesreća. Uzima se na znanje, doznaku i isplatu pokrajinskog doprinosa od K 1100·— za gradnju novog mosta u selu Trnovici preko Rečine, koji se je iznos odaslalo kotarskoj oblasti na Sušaku. Na poziv kot. škol. vijeća u Voloskom, da se ova općina izjavi, ako jošte reflektira na ustanovljenje školske podružnice u Sv. Križu zaključuje se, da se ostane pri zaključku od 23. febrara 1907., to jest da se ta podružnica ustanovi bez obzira, što će se u Zametu škola proširiti i na Kantridi ustanoviti ekspozitura iz razloga, što u Zametu veoma raste broj školskih obvezanika. Ujedno se zaključuje, da se požuri riješenje glede ekspoziture na Kantridi i rašinenja škole u Zametu, a glede poslijednje dogradnje, da stvar ispitaju gg. opć. glavar, F. Rubeša i M. Šepić. Uzima se do znanja podnešenje utoka protiv odluci c. kr. kot. poglavarstva, glasom koje da je dužna ova općina snašati opskrbne troškove za Celestinu Fortier za sve vrijeme dok se vodili izvidi glede ustanovljenja njezine pripadnosti. Obzirom pako na navod upravnog vijeća u Klani, da ti troškovi padaju na cijelu mjesnu općinu Kastav a ne samo na pridruženu općinu Klana zaključuje se prema predlogu odbora, da kad bi mjesna općina Kastav imala isplatit te troškove, da se učini sa

je izbor zaključen, prostorije se , a u njima ostaju povjerenik, erenstvo sa zapisničarom i pouz- Obavlja se skrutinij. Ne vriede naju se glasovi dani osobi, koja 22. i 23. isključena od izberivosti redani pod uvjet i glasovi iz kojih bilježeno jasno ne razvidja. Ako ime upisano više puta, broji se n put: ako je ubilježeno više d potrebe, odpadaju posljednji. glasovnica ako ima manji broj

se opet otvore izborne prostorije, ik objavljuje izpad izbora. Smatrat branim onaj, koji bude imao za d polovice predanih valjanih gla- o više osoba dobije absolutnu lasova, smatrat će se izabranim dobiju najviše glasova, u slučaju i broja odlučuje žriebanje.

nije postignuta absolutna većina, na uži izbor, koji se ograničuje one osobe, koje su dobile naj- va.

dovršetku izbornog čina zatvara ik podpisan od članova povjeren- pisničara. Svi se odnosni spisi za- i predaju izbornom povjereniku.

učaju da se glasovanje za jedan vlja na više mjesta, konačni iz- latira i objavljuje glavno izborno tvo. Ovo se sastoji od 5 članova, pčelnika ili zamjenika mu, od 2 i bira obć. zastupstvo i 2, koje izborni povjerenik. Povjerenstvo edsjednika. Ako se gl. povjeren- ože konstituirati, obavlja njezine zborni povjerenik.

r pokrajinske političke oblasti iz- ostaviti svjedočbu izbora izabra- pnicima, koji su izberivi. Ova ovljašćuje izabranog zastupnika pokrajinski sabor.

ne spise će glavar pokr. polit. staviti zemaljskom saboru, koji ćiti i izvjestiti sabor, koji opet pripustivosti izabranih. U slu- rukog izbora, birani mora naj- 8 dana nakon konstituiranja r. sabora izjaviti, kojeg se izbora će pokrajinski kapetan žrie- liti, koji izbor valja.

novnim izborima, kroz 90 dana og izbora, biranje se obavlja na bornih listina rabljenih u zad- u, osim ako je izbor proglašen baš uslied neurednosti listina.

poglavje (§ 56) glasi: Za va- ljučaka pokrajinskog sabora o za promjenu odredaba pokr. pravilnika, potrebita je prisut- od najmanje dvie trećine prisutnih.

Članak III.

Ovaj zakon stupa u kriepost navršenjem mandata ili razpustom sadašnjeg pokrajinskog sabora.

Nove odredbe sadržane u § 42, čl. I. stupit će ali u krepost samo nakon što sa strane novog sabora bude sliedio izbor Zemaljskog Odbora.

za to pomnoženje jer se je reklo, da treba pomnožiti momčad vojske ne samo radi izvanjskog, već i radi nutarnjeg neprijatelja, a neprijatelj su svi oni, koji notrube u vladin rog.

U ime njemačke, kršćansko socijalne stranke izjavio se je zastupnik Fuchs za prešnost predloga. On želi, da budu naše čete na sve pripravne jer se nezna *da li će* bavi se izborom zastupnika.

Izborni čin u svakom pojedinom tielu ima se vršiti u prisutnosti izbornog povjerenika. Na svakom biralištu upravlja izbornim činom izborno povjerenstvo, ovako sastavljeno: 1. Za realni veleposjed od 4 člana izabrana od glasa pravoimajućih i od 3 imenovana od namjestnika; 2. za trg. obrt. komoru prema pravilima, koja pustiv na glasovanje one koji su se tad nalazili u izbornom lokalu i u neposrednoj blizini.

Izbor može povjerenstvo odgoditi i produljiti, pristajanjem izb. povjerenika. To mora da bude na običajan način obavljeno. U tom slučaju, ako je izbor već počet, spiso i žaru mora da povjerenstvo započati i preda izb. povjereniku.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od iztoga 4½% čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 1000 K bez predhodnog odkaza, a iznose od 1000 K ako se nije kod uloženja sugласno ustanovio veći ili manji rok za odkaz, za odkaz od 8 dana.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i sadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati poslie podne; u nedjelju i blagdane zatvoreno.

Družtvena pisarna i blagajna kuća (Nas dobivaju pobliže informacije.

POZIV

na

redovitu „Glavnu Skupštinu"

„Gospodarskog družtva u Sv. Martinu" kod Buzeta, koja će se držati u *nedelju 24. svibnja u 3 sata po podne* u prostorijama istog družtva.

DNEVNI RED:

1. Čitanje i odobrenje zapisnika zadnje glavne skupštine;
2. Izvješlaj upravnog odbora i nadzorstva;
3. Potvrdjenje godišnjeg računa za godinu 1907;
4. Izbor nadzornog odbora;
5. Slučajni prijedlozi.

Upravni odbor.

Jeftino česko

PERJE

za krevete

5 kg. novo čihano K 9·60, bolja K 12·—
biele pahuljice čihane, 18·— „ „ 24·—
kao snieg biele pahuljice čihane . . . „30·— „ „ 36·—
razašilje se franko pouzećem.
Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu tovar. troška.

Benedikt Sachsel, Lobes, br. 259
pošta PILSEN, Češka.

Širite „NAŠ

U interesu v

Upozoruje se gospodarske zadrug skladište za prodaju u Primorju poznat

Sumpora specijaliteta

[vlastn

Sumpornih ruda Tre

povjereno [ski

Paolo Rocco e Nip

Za ciene i obavjesti obratiti se je novlaštnicima u Poreču gospodinu Eg Antonio Biondi.

Dvostruki elektro-magnetički

KRIŽ ili ZVIEZDA

R. B. broj 86967.

Telefon br. 45—22.

jest elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod uloga, reume, astme (težkog disanja), nespavanja, zujenja u uhu, neuralgije, glavobolje (migrene) kucanja srdca, zubobolje, mučevne slabosti, studeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), mokrenju postelje, nujnosti, nesvjestice, nagluhosti, drhtanja na tielu, influence skopčane sa bolešću hrbta, hiledila (malokrvnosti), želudačnih grčeva, bezčešnosti, tschiasa, punokrvnosti, svih udnih grčeva, hypochondrije, tjelesnih grčeva, hämorrhoida, kao i kod svekolike slabosti itd. služi kao nenadkriljivo sredstvo, pošto elektro-magnetička struja cielim čovječnim tielom djeluje, čime se rečene bolesti u najkraćem vremenu izliečе.

Poznato je, da liečnici kod navedenih bolesti višekratno elektrizovanje tiela upotrebljuju, ali ipak na taj način, da jaka struja samo prolazno i povremenom kroz tielo prolazi, dočim naprotiv tomu struja elektro-magnetičnog križa ili zviezde R. B. br. 86967, kako je jur rečeno, umjerenim načinom neprekidno na tielo djeluje, što svakako bržem zliečenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20

Svakovrstne slamnate šešire.

Preporučam se slav. općinstvu i gosp. trgovcem, da imadem trgovinu

slamnatih šešira

na malo i veliko.

Ciene umjerene.

Točna podvorba.

Cienik na zahtjev badava.

FRANJO CESAR, v Stob,

pošta Domžale kod Ljubljane.

Klanom obračun koliko se je dosad izdalo podpora iz kastavske blagajne i pozove Klanu, da doprinese svoj dio.

Pridružene općine imaju posebnu imovinu i svaka isplaćuje za sebe dotične troškove. Uzima se do znanja saopćenje c. kr. kot. poglavarstva, da je kroz osam dana izložen nacrt za putni most preko električne željeznice Matulji-Lovran i to u por. općini Rubeši, a povjerenstveni razvid odredjen je za 20. febrara t. g., kojem razvidu pridružit će se kao zastupnici ove općine gg. opć. glavar, F. Ferlan i Vj. Sinčić, koji nek zahtjevaju, da bude most širok tri metra i da nosi težinu od 40 q. Za pučku školu u Brešcima, da se dobavi biblijske slike starog i novog zavjeta za K 41·10. Prema predlogu opć. odbora uvažuje se djelomično molba općine Dolnje Jelenje i povisuje se godišnji doprinos na K 500·— za uškolanje rečinske djece u pučkoj školi u Ratuljama, koji će se iznos isplaćivati od dana kad bude namještena druga učiteljska sila. Uzima se do znanja, da je Pavao Sarčon privremeno imenovan podučiteljem na školi u Sv. Mateju a F. Jelušić suplentom na peterorazrednoj učioni u Kastvu. Uzima se do znanja, da je Bačić Anton iz Matulji 13/49 primljen u svezu općine Volosko. Dne 7. febrara t. g. obavio se je tehničko-redarstveni izvid izgradjene pruge električne željeznice Matulji-Lovran, pri kojem se je izvidu sa strane ove općine opazilo više manjkavosti zahtjevom, da se ih odkloni. što opć. zastupstvo uzima do znanja. Uzima se do znanja uspjeh pritužbe opć. geometra protiv F. Kinkele radi uvrijede poštenja u službenom poslu, uslijed koje je poslijednji odsudjen na globu od K 50·— i snašanje troškova. Uzima se do znanja nabava 300 komada izvadaka iz zakona o prometu sa vinom, koje se ima raspačati medju krčmare i prodavaoce vina po 10 para od komada. Uzima se do znanja, da je ovdješnjoj zadruzi iz državnih sredstava doznačena potpora od K 2000·— za dobavu sijena uz sniženu cijenu. Odobrava se izdatak od K 54·— izdanih na račun općinske potpore za popravak »Ferenčeve kaline« za kupljenih 18 q vapna, koji posao da se povjeri Pešćica Josipu i uzima se do znanja izjavu tamošnjih općinara, da će dati po tri rabote odnosno K 9·— za izvedbu te radnje. Na molbu općine Umag glede izgradnje ogranka željeznice od Umaga do Rukavca-Matulji zaključuje se, da se tu molbu podupre obzirom što bi ta pruga bila u interesu koli žitelja zapadne Istre toli onih u Liburniji. Ravnateljstvo učione u Zametu izvješćuje, da se je za tamošnju školu dopeljalo 20 q vapna, koje nek se isplati po K 3·— po q i podmiri trošak iskopanja jame i gašenja vapna.

Glede gradnje i proširenja puta od ceste sa Trinajstići prema Radetićem povisuje se opć. potpora na K 600·—, koju radnju da se dade javnom dražbom a predhodno, da se zapisnički presluša gospodare, kojim će se uzeti zemljišta za proširenje tog puta, koji će prema izvješću opć. geometra stojati K 1430·—. Uzima se do znanja, da su općinari žejanski otplatili na račun njihove dugovine prošle godine K 800·— a ljetos K 400·—. Dne 8. febrara t. g. umro je u Zagrebu dr. Marijan Derenčin, koji je nastojao svojim govorom na taboru kod Sv. Mihovila probuditi narodnu svijest ovog kraja, te uz poklik »Slava mu« zaključuje se, da se podari Družbu sv. Ćirila i Metoda sa K 25·— u spomen pokojnika. Na molbe Devjaka i Lenca iz Zameta radi kopanja kamenja odlučit će se, čim se bude na čistu radi proširenja puta, što ide u Parc. 1691/1. Uzima se do znanja, izjavu ravnatelja tvornica »Union«, kojom pristaje na odluku opć. zastupstva od 5. decembra 1907., a glede dobave stupova, da se isti obrati na trgovca lijesom u Klani. Prihvaća se odreka na županskoj časti Slavić Andra iz Perenići, te se na predlog predsjednika takvim imenuje Kučić Andra iz Perenići 108. [illegible]

što taj predmet spada u djelokrug općine, te se uslijed toga zaključuje, da se Ferandi naloži, da do 1. augusta 1908., tu duććaru odstrani pod pretnjom globe od K 200·—, neodazove li se tomu, da se to otstranjenje obavi na njegov trošak. Uzima se do znanja, da je Sušanj Anton primljen u zavičajnu svezu grada Trsta. Obzirom na pogibelj, da će se srušiti jedan komad obgradnog zida školskog vrta u Zametu zaključuje se, da se taj dio zida poruši i na novo obzida u količini od kakovih 14 četvornih metara. Na zamolbu ravnateljstva muške učione u Kastvu zaključuje se dobava tintarnice za učiteljsku pisarnu te objeđala za klobuke i kaputе. Neuvažuje se molba F. Mohorovičića, da bi posjekao drenovo drvo u opć. šumi, dočim će mu se oprostiti nješto interesa ako isplati glavnicu. Uzima se do znanja, da je put od tvornice »Union« do škole u Zametu popravljen, nu od potrebe bi bilo, da se istog jednim dijelom prenese na parc. 1351, te se zaključuje, da se uznastoji otkupiti to zemljište od crkve Sv. Jelene odnosno, da se zatraži zamjenu kod biskupskog ordinarijata. Odobrava se iskaz nadnica glede popravka zida uz put Smogori Trinajstići zaključkom, da se navišak, od K 32·— podmiri.

Na željezničkim postajama Matulji-Opatija i Jurdani jesu odnosni napisi sami u njemačkom jeziku te se time čini krivnju hrvatskom jeziku, kojim se isključivo služi pučanstvo ovog kraja, te se prema tomu zaključuje, da se ponovno zahtjeva od ravnateljstva c. kr. priv. južne željeznice da poštuje jezik domaćeg naroda i da dade na tim postajama izvratiti naslove, objave, oglase upozorenja i t. d. takodjer u hrvatskom jeziku i nadalje, da se zatraži od uprave iste željeznice, da izgradi pločnik od postaje Matulji do kuće V. Sinčića.

Prema predlogu opć odbora, prima se u svezu ove općine Sanković Antona iz Žejana nastanjenog u Skalnici kbr. 17 i gosp. Dr. Dragutina Clotti, opć. liječnika u Dobrinju, pošto je dobio austrijsko državljanstvo i uplatio opstojeću pristojbu, dočim se Oskar-Mariu Caru izdaje obećanje, da će se istog primiti u zavičajnu svezu ove općine, kad zadobije austrijsko državljanstvo i uplati pristojbu od K 102·—.

Preporuča se molba Širola Ivana iz Brnčići, Rubeša ud. Antonije iz Matulji, Uromović Martina iz Spinčići, konsumnog družtva u Blažićima, Stanić Andra iz Jušići, da im se podjeli obrtne koncesije za prodaju vina i pive na malo, te onu Slavić Andra iz Puži radi prodaje žestokih pića.

Odobravaju se slijedeće provedene javne družbe: glede prodaje štivre „nad dolom" u Blažićima Turak Franu za K 70·01; izgradnje parapeta i škarpe uz opć. put u Rubešima sa dostatbenom cijenom od K 286·40; izgradnje dijela ceste Ploče-Pišćina u gorn. Kukavcu u dužini od 478 metra za cijenu od K 1410·—; i izgradnje zida uz „Kalinu" u Trinajstićima sa dostatbenom cijenom od K 302·—.

Na poziv c. kr. kot. poglavarstva, da se ovo opć. zastupstvo izjavi vrhu molbe upravnog vieća općine Klane upravljene na zemaljski odbor radi odobrenje zakonskog nacrta za odjeljenje por. općina Klane, Lisca, Skalnice i Studena od mjesne općine Kastav i ustrojenja samostalne općine sa sjelom u Klani, nakon podulje rasprave u predmetu zaključuje se, da se općina Kastav neće nit najmanje suprotiviti odcjepljenju rečenih pridruženih općina i ustrojenju samostalne općine sa sjelom u Klani. Uvažuje se takodjer želju općinara iz Lisca i Skalnice, na koju je pristalo i upravno vieće Klane, da bude naime polovica opć. savjetnika, zastupnika i njihovih zamjenika birana izmedju izbornika iz Klane a druga polovica istih izmedju birača iz Lisca, Skalnice i Studena. Konačno—[illegible]

[illegible] Rodoljubi kupujte **lipin znak!** Isti razašiljem franko pouzeće.

Za što mnogobrojniji posjet, preporuča se

Marko Zović

„Narodni Dom" - PAZIN.

Broj 20. **Pula, u četvrtak dne 14. maja 1908.** **God. XLI.**

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5·—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utuđuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuje sva pisma i predplate.

Mandić u Trstu (Via Crociera br. I, II. kat).

Na molbe za prodaju opć. zemljišta odlučuje se: glede prodaje tnala Stefan Ivanu radi izgradnje grobnice na grobilju odlučiti će se naknadno, kad se potanje u predmetu na licu mjesta izvidi i u sporazumku sa gosp. župnikom; ne uvažuju se prigovor župana iz Jurdani protiv prodaje kućnog tnala Čukada Antonu u Jurdanima; riješenje molbe Kukurin Frana za prodaju kućnog tnala u Matuljima prepušta se budućem opć. zastupstvu obzirom što je tamo poskočila cijena zemljištu usljed izgradnje električne željeznice; glede otstupa štivre u Brnasima, što bi ju preuzeo Sušanj Ivan a pripada braći Kalčić, odlučuje se, da se ove pozove da li na to pristaju, uz uvjet, da Sušanj isplati i zastane interese inače nek se ista proda putem dražbe; prodaje se Tibljaš Franu već isplaćenu štivru u Hostima sa K 83·72; Jelovica Andru kućno tnalo u Brnčicima za K 25·68, postaviv izvan krijeposti zaključak od 2. IV. 1902.; prihvaća se promjena izmedju por. općine Studene i Čučančić Antona iz Klane glede zamjene jednog dijela opć. parc. 1386/7. sa privatnim parcelama 1386/65.,/66.,/67.,/68.,/69.,/70,/71./72. u predjelu „Štulac".

Obzirom na kasno doba predsjednik prekida sjednicu u 7· sati na večer te uriče nastavak iste za *27. febrara 1908.*

Nastavljeno rečenog dana u 10 i pol sati prije podne uz prisustvovanje 22 opć. zastupnika te dvojice sa savjetujućim glasom, i obzirom, što nisu iz početka prisutna 2 opć. zastupnika izabrana u prvoj sjednici za pročitanje tog zapisnika imenuje se za to gg. M. Serdoč i J. Rubeša.

Prelazi se na točku o prodaji opć. zemljišta kao nastavak: O molbi Simčić I. glede prodaje ili zamjene zemljišta prikladnog u Matuljima za kućegradnje odlučiti će se iza obavljenog pregleda na licu mjesta. Prodaje se Franković Ivanu kućno tnalo u Matuljima za K 344·—, uz uvjet, da na svoj trošak izgradi 4 metra široki put sa gornje na donju cestu uz kuću Rupnika. Prihvaća se načelno prodaja parc. 729/63 u Pobrima Dubrović Vinku za K 68·67, koje zemljište bilo je dano u štivru pokojnom Dubroviću Josipu. Neuvažuje se molbe Brajan Ivana glede otštete dijela parc. 869 u Matuljima, dok ne dokaže, da je bio u posjedu tnala i ozgor ceste. Prodaje se načelno Finderle Antonu dio zemljišta u Zametu, nu predhodno ima se razviditi kuda ima proći onud projektirani opć. put, a naknadno će se ustanoviti cijenu. Prodaje se u Gornjem Rukavcu opć. zemljišta: Mohorić Josipu za K 10·60 i Andretić Josipu za K 4·80; Srdoč Josipu u Srdočima za K 108·81 i Srdoč Mutu za K 76·71; Jagodnik Franu u Zametu za K 102·50 uz uvjet, da općini dozvoli uknjižbu služnosti prolaza putem, što ga je izradio po svojem posjedu. Franković Ivanu ne izdaje se isprava za uknjižbu prava služnosti na teret parc. 1620/185 u Matuljima, već nek se prolazom služi košto i do sada. Širola Franu prodaje se u Zametu tnala za K 17·40. Neuvažuje se molba Šepić Andra niti Jelovice Frana.

Dne 20. febrara t. g. bio je u Rubešima razvid glede gradnje putnog mosta na Cirkulu, te su zastupnici općine tražili, da taj most bude širok 3 metra i da podnosi težinu od 4000 kg; da bude zaštićena sigurnost prolaznika i da J. L. Münz udovolji postavljenim mu uvjetima. Uzima se do znanja taj izvid na licu mjesta i zaključuje, da pozove g. Münza, da u roku od 3 tjedna udovolji postavljenim mu uvjetima, otvori javne puteve, postavi električne svjetiljke u Matuljima, ispravi napise uz tračnice i da snizi cijene vožnje električnom željeznicom od stanice Matulji do Voloskog-Opatije i natrag te izdade blokove za radnike uz primjerene cijene, obzirom, što ovi dnevno idu iz Knstavštine u Volosko i Opatiju. Neodazove li se g. Münz tim zahtjevima plin nit' ona [illegible]

Nakon postignute prošnosti prešlo se je na slijedeće: na molbu općine Veprinac, da tamošnjim općinarima iznimno dozvoli za ovaj put biranje župnika zaključuje se: da se općina Kastav odriče patronata nad župnom crkvom u Veprincu na korist iste općine uz izričiti uvjet, da općina Veprinac doprinese „Bratovšćini hrv. ljudi u Istri" iznos od K 1000·—, želeć tom odredbom koristiti vjer noj stvari i izbjegnuti prijeporima pučanstva ovih opć...a. Taj uvjet mora biti potpuno ispunjen prije nego li stupi u krijepost ova odreka. Zaključak od 19. tek. postavlja se izvan krieposti.

Na predlog g. F. Rubeše zaključuje se, da se cesta Dračje-Blečići-Kantrida sa odlučenom već potporom a uz nadzor opć. cestara popravi, bez uticaja Srdoč Josipa iz Srdoči 7.

Na okružnicu delegata gosp. dr. M. Laginje podneslo se je sa strane ove općinske uprave opširnu spomenicu vrlu potreba općinara ovog kraja, molbom, da bi se općini priskočilo u pomoć državnim potporama kao za gradnju i proširivanja pučkih učiona, gradnja c. kr. učiteljišta, podignuće delavske škole željom, da bi se istu podržavalo, za gradnju općinskih šterna i vodovoda, javnih cesta i puteva kao i glede popravaka istih, glede poboljšanja pašnjaka i dobave krme, glede ustrojenja drvodjelske škole i c. k. kotarskog suda, koje predmete preporučilo se je gosp. zastupniku u zagovor. Općinsko zastupstvo uzima do znanja i odobrava prikazanu spomenicu vrhu potreba ove općine zaključkom, da se gosp. dr. Laginji naknadno priopći želju pučanstva, da bi se u ovom kraju stalno namjestio jedan putujući učitelj poljodjelstva i to po mogućnosti baš u Kastvu kao sredini kmetskog okružja.

Na brojne molbe za doznačenje novčanih potpora oprasta i ostalog doznačuje se: dvojici po K 2·—, jednomu K 5·—, dvojici po K 8·—, dvojici po K 10·—, jednomu K 12·—, četvorici po K 20·—, jednomu K 50·—, jednomu K 30·— iz blagajne pridružene općine Brgud; činovnicima potrošarinskog društva sudbenog kotara Volosko iz blagonaklonosti za utjerivanje općinske potrošarine na vino i meso u gód. 1906/1907 K 350·—; neuvažuje se drugih deset molba; *mjesečno* doznačuje se: za uzdržavanje kod milosrdnih sestara u Voloskom Ljubici Kinkela iz Zameta K 10·—, isto Ernesti Puž sa K 12·— i Srdoč Viktoriji sa K 10·— do konca god. 1908.; Puž I. djaku c. kr. učiteljišta za drugo poljeće mjesečno po K 6·—; Marot ud. I. produljuje se mjesečna najamnina za pol godine po K 6·—; Jardas Josipi za god. 1907., mjesečno po K 6·—; Ružić A. za jednu godinu po K 10·—. Povisuje se Lipić L. godišnja najamnina za sobu c. kr. oružničtva u Jušićima od K 60·— na K 62·—; doznačuje se zvonaru u Rukavcu za oglasivanje javnih oglasa godišnje K 25·— i daje mu se za dosadanje K 6·—. Za popravak opć. puta od Permani do Brežaca odlučuje se dalnja potpora od K 400·—; Marčelja ud. T. povisuje se otkupna cijena zemljišta za proširenje ceste od Kantride na Dračje od K 20·— na K 60·—. Starešinstvu crkve sv. Luke povisuje se potpora za izgradnju zida uz crkvu od K 200·— na K 500·—. Konkurencijonalnom odboru kapelanije u Sv. Križu doznačuje se za proširenje vrta ispred kapelanskog stana i nanos zemlje K 100·—. I. j. oprašta se dalnjih K 87·75 kao proizavši manjak uz obračun njegovih dužnosti. Od zastanih interesa oprašta se: Kuzmić ud. T. K 20·—; Puž ud. M. K 73·12 uz uvjet, da isplati glavnicu; Stanić M. K 20·48; Šepić A. K 12·48 uz uvjet, da isplati glavnicu; Cetina M. K 58·26 uz uvjet, da isplati glavnicu; mld. Sinčić iz Rubeši K 18·—; Baštinikom Matešić iz Brnasi K 37·97; Jelušić ud. I. K 43·74 uz uvjet, da

je izbor zaključen, prostorije se [illegible], a u njima ostaju povjerenik, [illegible]erenstvo sa zapisničarom i pouz[illegible]. Obavlja se skrutinij. Ne vriede [illegible]maju se glasovi dani osobi, koja [illegible]22. i 23. isključena od izbirivosti [illegible]redani pod uvjet i glasovi iz kojih [illegible]bilježeno jasno ne razvidja. Ako [illegible]ime upisano više puta, broji se [illegible]n put: ako je ubilježeno više [illegible]d potrebe, odpadaju posljednji. [illegible] glasovnica ako ima manji broj

[illegible] se opet otvore izborne prostorije, [illegible]ik objavljuje izpad izbora. Smatrat [illegible]branim onaj, koji bude imao za [illegible]d polovice predanih valjanih gla[illegible]o više osoba dobije absolutnu [illegible]lasova, smatrat će se izabranim [illegible]dobiju najviše glasova, u slučaju [illegible]i broja odlučuje žriebanje.

[illegible]nije postignuta absolutna većina, [illegible]i na uži izbor, koji se ograničuje [illegible]one osobe, koje su dobilo naj[illegible]va.

[illegible]dovršetku izbornog čina zatvara [illegible]k podpisan od članova povjeren[illegible]pisničara. Svi se odnosni spisi za[illegible]i predaju izbornom povjereniku.

[illegible]učaju da se glasovanje za jedan [illegible]vlja na više mjesta, konačni iz[illegible]tatira i objavljuje glavno izborno [illegible]tvo. Ovo se sastoji od 5 članova, [illegible]ačelnika ili zamjenika mu, od 2 [illegible]i bira obć. zastupstvo i 2, koje [illegible]izborni povjerenik. Povjerenstvo [illegible]edsjednika. Ako se gl. povjeren[illegible]ože konstituirati, obavlja njezine [illegible]zborni povjerenik.

[illegible]ir pokrajinske političke oblasti iz[illegible]dostaviti svjedočbu izbora izabra[illegible]pnicima, koji su izborivi. Ova [illegible]ovlašćuje izabranog zastupnika [illegible]i pokrajinski sabor.

[illegible]ne spise će glavar pokr. polit. [illegible]staviti zemaljskom saboru, koji [illegible]ćiti i izvjestiti sabor, koji opet [illegible]i pripustivosti izabranih. U slu[illegible]rukog izbora, birani mora naj[illegible]i 8 dana nakon konstituiranja [illegible]r. sabora izjaviti, kojeg se izbora [illegible]će će pokrajinski kapotan žrieb[illegible]iti, koji izbor valja.

[illegible]inovnim izborima, kroz 90 dana [illegible]og izbora, biranje se obavlja na [illegible]bornih listina rabljenih u zad[illegible]u, osim ako je izbor proglašen [illegible]baš usljed neurednosti listina.

[illegible] poglavje (§ 56) glasi: Za va[illegible]ljučaka pokrajinskog sabora o [illegible]za promjenu odredaba pokr. [illegible]pravilnika, potrebita je prisut[illegible]nost od najmanje dvie trećine prisutnih.

Članak III.

Ovaj zakon stupa u k.lepost navršenjem mandata ili razpustom sadašnjeg pokrajinskog sabora.

Nove odredbe sadržane u § 42, čl. I. stupit će ali u krepost samo nakon što sa strane novog sabora bude sliedio izbor Zemaljskog Odbora.

---

je otkupio ime osjeguran. Neco da znade za to pomnoženje jer se je reklo, da treba pomnoziti momčad vojske ne samo radi izvanjskog, već i radi nutarnjeg neprijatelja, a neprijatelj su svi oni, koji netrube u vladin rog.

U ime njemačko, kršćansko socijalne stranke izjavio se je zastupnik Fuchs za prešnost predloga. On želi, da budu naše čete na sve pripravne jer se nezna *da li će*

Četvrto poglavje (§ 37—§ 55) bavi se izborom zastupnika.

Izborni čin u svakom pojedinom tielu ima se vršiti u prisutnosti izbornog povjerenika. Na svakom biralištu upravlja izbornim činom izborno povjerenstvo, ovako sastavljeno: 1. Za realni veleposjed od 4 člana izabrana od glasa pravolmajućih i od 3 imenovana od namjestnika; 2. za trg. obrt. komoru prema pravilima, koja

nica zaključuje se u određenu uru, pripustiv na glasovanje one koji su se tad nalazili u izbornom lokalu i u neposrednoj blizini.

Izbor može povjerenstvo odgoditi i produljiti, pristajanjem izb. povjerenika. To mora da bude na običajan način obavljene. U tom slučaju, ako je izbor već počeo, spise i žaru mora da povjerenstvo započati i preda izb. povjereniku.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, *koji upladnju zadružnih dielova jedan ili više* *po kruna 20.*

Prima novac na štednju od svakoga, *ako i nije član te plaća od istoga 4½%*

čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose *do 1000 K bez predhodnog odkaza, a iznose od 1000 K*

ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio vedi ili manji rok za odkaz, na odkaz od 3 dana.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, *i to na hipoteku ili na mjenice*

i zadužnice uz garancija.

Uredovni sati svaki dan *od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati poslie podne; u nedjelju i blagdano*

zatvoreno.

Družtvena pisarna *i blagajna kuća (Nar*

dobivaju pobliže informacije.

POZIV

na

redovitu „Glavnu Skupštinu"

„Gospodarskog društva u Sv. Martinu". kod Buzeta, koja će se držati u *nedelju 24. sviènja u 2 sata po podne* u prostorijama istog društva.

DNEVNI RED:

1. Čitanje i odobrenje zapisnika zadnje glavne skupštine;
2. Izvještaj upravnog odbora i nadzorstva;
3. Potvrdjenje godišnjeg računa za godinu 1907;
4. Izbor nadzornog odbora;
5. Slučajni prijedlozi.

Upravni odbor.

Jeftino česko

PERJE

za krevete

5 kg. novo čišćano K 9·60, bolja K 12·—
bjele pahuljice čišćane, 18·— „ „ 24·—
kao snieg bjele pahuljice čišćane . . . „30·— „ „ 36·—

razašilje se franko pouzećem.

Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu tovar. troška.

Benedikt Sachsel, Lobes, br. 259

pošta PILSEN, Češka.

Širite „NAŠ

U interesu v

Upozorujo se **gospodarske zadrug** **skladište** za prodaju u Primorju poznat

Sumpora specijaliteta

[vlastn

Sumpornih ruda Tre

povjereno **isk**

Paolo Rocco e Ni

Za ciene i obavjesti obratiti se je novlaštnicima u Poreču gospodinu Eg **Antonio Biondi.**

Dvostruki elektro-magnetički

KRIŽ ili ZVIEZDA

R. B. broj 86967.

Telefon br. 45—22.

jest elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod uloga, reume, astme (težkog disanja), nesanovanja, zujenja u uhu, neuralgije, glavobolje (migrène) kucanja srdca, zubobolje, muževne slabosti, studeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), mokrenju postelje, nujnosti, nesvjestice, nagluhosti, drhtanja na tielu, influence skopčane sa bolešću hrbta, bliedila (malokrvnosti), želudačnih grčeva, bezteènosti, ischiasa, punokrvnosti, svih udnih grčeva, hypochondrie, tjelesnih grčeva, hämorrhoida, kao i kod svekolike slabosti itd. služi kao nenadkriljivo sredstvo, pošto elektro-magnetička struja cielim čovječnim tielom djeluje, čime se rečene bolesti u najkraćem vremenu izliečе.

Poznato je, da liečnici kod navedenih bolesti viekratno elektrizovanje tiela upotrebljuju, ali jpak na taj način, da jaka struja samo prolazno i povremenom kroz tielo prolazi, dočim naprotiv tomu struja elektro-magnetičnog križa ili zviezde R. B. br. 86967, kako je jur rečeno, umjerenim načinom neprekidno na tielo djeluje, što svakako bržem zliečenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20

TISKARA LAGINJA I DR. — PULA, VIA GIULIA, I.

Svakovrstne slamnate šešire.

Preporučam se slav. općinstvu i gosp. trgovcem, da imadem trgovinu

slamnatih šešira

na malo i veliko.

Ciene umjerene.

Točna podvorba.

Cienik na zahtjev badava.

FRANJO CESAR, v Stoh,

pošta Domžale kod Ljubljane.

... Stalni izbor na skladištu finjeni gotovi odieli svake veličine i vrsti.

Rodoljubi kupujte **lipin znak!** Isti razašiljem franko pouzeće.

Za što mnogobrojniji posjet, preporuča se

Marko Zović

„Narodni Dom" - PAZIN.

Broj 20. Pula, u četvrtak dne 14. maja 1908. God. XLI.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu postu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 817.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 8 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utiskuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan luke.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Tratu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Iz carevinskoga vieća.

Beč 5. 5. 1908.

Napetost položaja označuje najbolje današnja sjednica. Od tolikih prešnih predloga, što ju stavlše vladine stranke i opozicija, nije ni danas nijedan došao na dnevni red. Prvi takav predlog imao bi biti onaj za povišenje broja vojničtva u domobranstvu. Nu pošto treba za svaki prešni predlog dvie trećine prisutnih zastupnika i buduć da nemna još vlada tu većinu osjeguranu, nije došao ni taj predmet na dnevni red, već se je obavilo nenatnih i indeferentnih stvari.

Predsjednik se toplimi riečmi sjetio pokojnih članova parlamenta njemačkog ministra zemljaka Peschke i českog prvaka Dra. Herolda, koji je u ponedeljak nakon kratke bolesti otrovanjem krvi u Pragu preminuo. Radi ministrove smrti nije bilo u ponedeljak sjednice, jer su mnogi zastupnici i odaslanici slavenskih klubova na njegov sprovod u Prag, koji je bio u četvrtak dne 7. t. mj.

Čitane su i danas doslovno mnogobrojne interpelacije na predlog dvojice zastupnika. To čitanje trajalo je oko jedan sat a zatim su ministri čitali odgovore na mnogobrojne interpelacije. Za čitave sjednice vladalo je u parlamentu neko čudo ili neki nehaj i neizvjestnost, jer nitko nezna što se iza brda valja.

* * *

Beč 9. 5. 1908.

U jučerašnjoj sjednici carevinskog vieća prestala je napokon obstrukcija, koju su u dvih predposljednjih sjednicah njemački radikalci tjerali.

Nakon obavljenih formalnostih uzeo je prvi rieč njemački agrarac iz Češke, prof Kolovrat, starinom češki plemić, da obrazloži prešnost svog predloga glede pomnoženja momčadi kod domobranstva. Govornik iztaknu u kratkom svom govoru da je absolutno potrebito, da se pomnoži broj domobranaca ako se hoće, da zadovolji vlada svojem obećanju t. j. da se skrati služba aktivnih vojnika od 3 na 2 godine i da se dade obećane polakšice vojnikom pričuvo, da se vojnike pusti u vrieme žetve na dopust i da se odšteti roditelje ili obitelji onih vojnika pričuve koji moraju pod oružje.

Proti prešnosti govorio je obširno socijal demokrat Resel, koji je naglasio, da to pomnoženje vojnika pasti na teret čitavo stanovničtvu Austrije, nipošto i samo Ugarske. Zagovara uvedenje dvogodišnje vojničke službe, čudi se zahtjevu one upravo za pomnpženje momčadi što se uvjek i svuda govori i piše, da je evropski mir osjeguran. Neće da znade za to pomnoženje jer se je reklo, da treba pomnožiti momčad vojske ne samo radi izvanjskog, već i radi nutarnjeg neprijatelja, a neprijatelj su svi oni, koji netrube u vladin rog.

U ime njemačke, kršćansko socijalne stranke izjavio se je zastupnik Fuchs za prešnost predloga. On želi, da budu naše čete na sve pripravne jer se nezna *da li će jednom naša vojska sklapati sa Ugarskom nagodbu mjesto parlamenta.*

U razpravu posegnuo je i ministar predsjednik barun Beck, koji je kazao da vojna uprava nemože absolutno više za dosadašnjim brojem momčadi pokriti sve praznine. Pomnoženjem broja momčadi kod domobranstva neide se za pojačanjem zajedničke vojske, jer će se svu momčad upotrebiti jedino kod domobranstva. Za provedenje ustanove o podporah obitelji k oružju pozvane momčadi treba absolutno pomnožiti momčad domobranstva. Uprava vojna kani osim toga uvesti troćedni dopust momčadi domobranstva u vrieme žetve, a za to njoj se hoće veći broj momaka. Osim toga zadovoljiti će se tim pomnoženjem davnoj želji svih stranaka, da odpadu u buduće naime posljednje dvie vojničke vježbe t. j. jedanaesta i dvanaesta.

Konačno zamoli ministar predsjednik na stranke, da glasuju za prešnost predloga, koji će biti na korist vojnika i naroda. Govor ministra saslušan je mirno i svršen bez osobitog odobravanja.

U ovoj sjednici podnio je zastupnik Biankini sa drugovi vrlo obširno, temeljito sastavljenu interpelaciju o dogodjajih u Hrvatskoj tražeći od vlade, da uznastoji kod ugarske vlade neka bi već jednom prestalo u Hrvatskoj nezakonito i protustavno vladanje.

Interpelaciju podpisali su osim hrvatskih i slovenskih zastupnika, mnogi Česi i Poljaci, u svemu 150 zastupnika.

Buduća sjednica biti će u utorak sa nastavkom dnevnog reda o prešnosti predloga za pomnoženje broja momčadi i domobranstva.

Izborna reforma za Istru.

(Nastavak)

Načelnik mora utoke kroz 3 dana podnieti političkoj oblasti. Na utoke prvih 2 izb. kotara odlučuje pokrajinska politička oblast, a za ostala 3 prva odnosna polit. oblast. Proti ovim odlukama može se kroz tri dana podnieti priziv polit. pokraj. oblasti koja konačno odlučuje.

Nakon konačnih izpravaka listina, za prva 2 razreda pokr. polit. oblast izdaje biračima izkaznice; za ostale izborne razrede izdaje ih prva odnosna polit. oblast, a u gradovima sa svojim štatutom može ih izdavati i sam načelnik. Kad im izkaznica ne bi bila uručena do 24 sata prije dana izbora, biračima će biti objavljeno, gdje mogu pridignuti svoju izkaznicu. Uz izkaznicu svaki će birač dobiti i cedulju sa pečatom političke oblasti, uz opazku da se drugom cedulom ne može glasovati.

Četvrto poglavje (§ 37—§ 55) bavi se izborom zastupnika.

Izborni čin u svakom pojedinom tielu ima se vršiti u prisutnosti izbornog povjerenika. Na svakom biralištu upravlja izbornim činom izborno povjerenstvo, ovako sastavljeno: 1. Za realni veleposjed od 4 člana izabrana od glasa pravoimajućih i od 3 imenovana od namjestnika; 2. za trg. obrt. komoru proma pravilima, koja vriede za druge izbore u komori; 3. za ostala tri izborna tiela od načelnika i zamjenika mu i od 2 člana, koje imenuje izborni povjerenik medju biračima odnosnog izbornog tiela.

U jednom mjestu, prema potrebi, može da bude i više birališta sa odnosnim povjerenstvima. Birači se onda diele alfabetskim redom ili teritorialnom pripadnošću. Občina se pak mora brinuti za sgodne lokale biranja.

Izborne povjerenike za prva dva kotara i gradove sa svojim štatutom određuje namjestnik, za ostale kotare polit. oblast I molbe. To je počastna služba, i svaki je dužan da je se primi. Izborni povjerenik ima se brinuti za uzdržavanje reda i mira za vrieme izbora i za vršenje odredaba izbornog pravilnika.

Politička će oblast dodieliti izbornom povjerenstvu zapisničara, koji će voditi zapisnik izbornog čina.

Izkaznica daje pravo biraču ući u izborne prostorije za vrieme izbora. Predavši glas birač mora otići iz prostorije. Inače drugim osobama zabranjen je boravak u tim prostorijama.

Na želju stranaka moći će izbornom činu prisustvovati od 2 do 10 pouzdanika medju izbornicima. Ovi se naznačuju prije izbora političkoj oblasti, koja odlučuje o pripustivom broju.

Pouzdanici niesu nego svjedoci izbornog čina.

Izborno povjerenstvo najprije bira ceduljom većinom glasova svog predsjednika i zamjenika mu. Onda uzima popise i izborne listine, Ako se povjerenstvo ne može konstituirati, vrši njezine funkcije izborni povjerenik.

Ako nastane dvojba o identičnosti birača, o valjanosti glasa, ako je dignut kakav prigovor, povjerenstvo odlučuje o pripustljivosti odnosnog glasa. Prigovor mogu podići izborni povjerenik, članovi komisije i koji mu drago izbornik. Povjerenstvo svakako odlučuje bezprizivno o pripustivosti, prije nego se predje na daljne glasovanje.

Izbor se obavlja ceduljam, koje oblast izdava. Na svakoj mora da je ubilježeno pismeno ili tiskano toliko imena, koliko zastupnika bira odnosno tielo. Prije izbora povjerenstvo mora da se uvjeri, da je žara prazna. Članovi povjerenstva glasuju prvi, a za njim ostali birači, po redu kojim se prikažu. Svaki birač predavajuć glasovnicu mora da pokaže i izkaznicu. Predsjednik povjerenstva čita iz izkaznice ime birača, primi mu glasovnicu i ne otvarajuć ju baca u žaru. Punomoćnici moraju predati punomoć povjerenstvu, dočim se izkaznica vraća. Predani se glasovi bilježe, tako da se može voditi kontrola. Predaja glasovnica zaključuje se u određenu uru, pripustiv na glasovanje one koji su se tad nalazili u izbornom lokalu i u neposrednoj blizini.

Izbor može povjerenstvo odgoditi i produljiti, pristajanjem izb. povjerenika. To mora da bude na običajan način obavljeno. U tom slučaju, ako je izbor već počet, spise i žaru mora da povjerenstvo započati i preda izb. povjereniku.

Kad je izbor zaključen, prostorije se zatvaraju, a u njima ostaju povjerenik, izb. povjerenstvo sa zapisničarom i pouzdanicima. Obavlja se skrutinij. Ne vriede i ne računaju se glasovi dani osobi, koja je po § 22. i 23. izključena od izberivosti glasovi predani pod uvjet i glasovi iz kojih se ime ubilježeno jasno ne razvidja. Ako je jedno ime upisano više puta, broji se kao jedan put: ako je ubilježeno više imena od potrebe, odpadaju posljednji. Valjana glasovnica ako ima manji broj imena.

Kad se opet otvore izborne prostorije, predsjednik objavljuje izpad izbora. Smatrat će se izabranim onaj, koji bude imao za se više od polovice predanih valjanih glasova. Ako više osoba dobije absolutnu većinu glasova, smatrat će se izabranim oni koji dobiju najviše glasova, u slučaju jednakosti broja odlučuje žriebanje.

Ako nije postignuta absolutna većina, prelazi se na uži izbor, koji se ograničuje samo na one osobe, koje su dobile najviše glasova.

Po dovršetku izbornog čina zatvara se zapisnik podpisan od članova povjerenstva i zapisničara. Svi se odnosni spisi zapečaćuju i predaju izbornom povjereniku.

U slučaju da se glasovanje za jedan izbor obavlja na više mjesta, konačni izpad konstatira i objavljuje glavno izborno povjerenstvo. Ovo se sastoji od 5 članova, i to od načelnika ili zamjenika mu, od 2 člana, koji bira obć. zastupstvo i 2, koje imenuje izborni povjerenik. Povjerenstvo si bira predsjednika. Ako se gl. povjerenstvo ne može konstituirati, obavlja njezine dužnosti izborni povjerenik.

Glavar pokrajinske političke oblasti izdati će i dostaviti svjedočbu izbora izabranim zastupnicima, koji su izberivi. Ova svjedočba ovlašćuje izabranog zastupnika da udje u pokrajinski sabor.

Izborne spise će glavar pokr. polit. oblasti dostaviti zemaljskom saboru, koji će ih proučiti i izvjestiti sabor, koji opet odlučuje o pripustivosti izabranih. U slučaju dvostrukog izbora, birani mora najdalje kroz 8 dana nakon konstituiranja novog pokr. sabora izjaviti, kojeg se izbora prima. Inače će pokrajinski kapetan žriebom odlučiti, koji izbor valja.

Pri ponovnim izborima, kroz 90 dana nakon prvog izbora, biranje se obavlja na temelju izbornih listina rabljenih u zadnjem izboru, osim ako je izbor proglašen nevaljanim baš usljed neurednosti listina.

Peto poglavje (§ 56) glasi: Za valjanost zaključaka pokrajinskog sabora o predlozima za promjenu odredaba pokr. saborneg pravilnika, potrebita je prisutnost od najmanje dvie trećine prisutnih.

Članak III.

Ovaj zakon stupa u krepost navršenjem mandata ili razpustom sadašnjeg pokrajinskog sabora.

Nove odredbe sadržane u § 42, čl. I. stupit će all u krepost samo nakon što sa strane novog sabora bude sliedio izbor Zemaljskog Odbora.

Gospodarski sastanak u Štivanu.

Predzadnju nedelju po podne bio je obdržavan u Štivanu na otoku Creskom gospodarski sastanak. Sazvao ga je župnik u Beleju *gosp. Josip Pavačić* naglo, tako da bijahu nemoguće bilo kakve priprave. A ipak je uspjelo krasno. Bio je strogo gospodarski, a ipak znamenit i u narodno-političkom obziru. K sastanku pozvao je sazivač takodjer zastupnika naroda *gosp. Vjekoslava Spinčića*, da i sam pogleda onaj kraj i da čuje izravno od tamošnjih svojih izbornika tužbe i želje naroda. On je i došao preko Cresa, Valuna, Orleca, Vrane i Beleja, svuda ljubezno primau, i oduševljeno pozdravljen klici, pjevanjem, trobojnicami pucanjem mužara i inače. Iz Beleja, gdje bijaše gostom spomenutoga župnika, do Štivana pratio ga je narod, muški, ženske, stari i mladi, pod hrvatskom narodnom zastavom, dočim su dječaci nosili male zastavice, te pjevali razne naše hrvatske pjesmice. Izmjenjivali su ih mladići i djevojke. A klicali su svi. Ma kao da su svatja. Oni iz Štivana išli su Belejanom u susret takodjer pod zastavom. Kad su se pozdravile zastave i ljudi, naročito kad je bio pozdravljen zastupnik i kad je odzdravio, odputila se je povorka u Štivan na trg, pred zgradu konsumnog družtva. Tu su malo kasnije došli oni iz Martinšćice zajedno su izletnici iz Cresa. U Martinšćicu došao je najme posebni parobrod sa izletnicima iz Cresa, da pak prisustvuju sastanku u Štivanu. Nije moguće opisati oduševljenje, koje je sada zavladalo. I ta velika povorka došla je pod našom hrvatskom zastavom. Učestnici skoro svi, kao i Belejani i Štivanci, bili su okićeni hrvatskim narodnim znakom. Iz Cresa došao je mladi mali pjevački i tamburaški zbor, koji je zapjevao i odigrao krasnih komada. Došlo je takodjer ljudi iz Lubenica, Valuna, Orleca, Vrane i Ustrina. Bilo je sve živo, sve veselo, sve razdragano. Kao da se je preporodio cieli južni dio otoka. Klicalo se i pjevalo, dok nije pak sastanak počeo, za kojega je vladao najljepši red i mir. Za stolom sjedili su: sazivač *Josip Pavačić*, kotarski upravitelj poglaviti gospodin *Moseltig*, koji je uz svoju milostivu gospodju, prevalio dug put, a da i on čuje težnje naroda. Nadalje zastupnik *Vjekoslav Spinčić*, župnik *Mate Oršić* iz Orleca, *Tomo Kraljić* iz Valuna, *Dragutin Klača* iz Martinšćice, *J. Kremenić* iz Štivana, te pop *Ive Mrakovčić* iz Cresa i *J. Žic* ravnajući učitelj u Štivanu. Ovu posljednju dvojicu je gospodin sazivač imenovao zapisničarima kod sastanka, pošto je pozdravio narod i zastupnika i predložio za predsjednika gospodina *Matu Oršića*. I ovaj uzev predsjedničko mjesto, iskreno je pozdravio sakupljene i zastupnika, kao takodjer upravitelja kotara i profesora Koljevinu, pa dao riec raznim govornicima kako su se oglašali. Govorili su gg. Hlača, Pavačić, Kremenić, Oršić, Mrakovčić i Kraljić. Iztkali su razne velike potrebe naroda. Narod im je povladjivao i popunjivao ih. Govorio je i rečeni zastupnik naroda. Zahvalio se je na toli srdčanih pozdravih i zaželio zdravlje i svako dobro svim učestnikom i njihovim obiteljima. Pazljivo je slušao reče, izrazene želje i on će ih na zgodnom mjestu zagovarati, odvjetovati. Spomenuo je kako se je već do sad, odkad je zastupnik, zauzimao za narodne potrebe, ai kako se je do sada malo učinilo. On ne vjeruje lahko, ali sada ipak misli, da će vlada, kako obećaje, doskočiti nevoljama. I to ne možda radi nas, nego radi same sebe, i od srama pred svietom. Navadja, kako si mogu ljudi i sami pomoći, i kako je nuždno, da si takodjer sami pomažu, jer samo onaj, koj si sam pomaže, tomu i Bog i pomaže. A mogu si pomoći: tim da se udružuju, da idu k izborima za občinu ili komun, jer to je temelj svomu javnom življenju, pak za zemaljski i državni sabor. Prema svrsi sastanka je gospodin *Josip Pavačić* pročitao rezoluciju, u kojoj su obljene sve potreboće u južnoj strani Creskoga otoka. Resolucija bila je jednoglasno prihvaćena, te će se jedan prepis dati predstavniku c. kr. vlade, a drugi zastupniku naroda. Pošto je gospodin predsjednik zaključio sastanak, nastalo je opet živo. Mnogi su si sami tražili okrepe, mnoge je pogostio domaći gospodin župnik. Dukako, da se valjalo i razstajati. Mnogi iz Martinšćice i Cresa pričekali su zastupnika, da opet s njim zajedno, a pod zastavom i klicuć i pjevajuć krenu do parobroda, a s ovim u Cres.

Glavna godišnja skupština Družbe sv. Ćirila i Metoda

u Puli dne 31. maja na 10½ pr. p.

RASPORED:

1. U 10 sati dolazi predsjedničtvo i gostovi parobrodom iz Liburnije.

2. U 10½ skupština.

3. Iza skupštine skupni objed. (Gospoda, koja žele učestvovati skupnom objedu umoljavaju se, da to na vrieme jave veleuč. g. dru. Ivanu Zuccon, odvjetniku u Puli, ciena objedu K 5).

4. Na 4½ pos. podne veliki koncerat u vrtu „Narodnoga Doma".

Pogled po Primorju.

Pazinski kotar:

Lanišće 7. 5. 1908.

Dne 3. svibnja doživjeli smo ovdje slavlje, koje će ostati za uvijek ubilježeno na malome listiću povjesti našeg golog i od svih zaboravljenog ali čvrstog Krasa. Tog se dana najme otvorila u Lanišču čitaonica, koja je prva na buzetskom Krasu.

Akoprem ne možemo reći, da je bilo mnogo vanskog svijeta, ipak ih je bilo za naše kozje puteve dosta. Osobito moramo istaknuti i pohvaliti našu požrtvovnu braću Buzećane, koji su sa svojom vrlom „Sokolskom glazbom" na čelu najviše doprinesli, da je otvorenje naše čitaonice tako lijepo uspjelo. Nadalje pohodili su nas naši sokolovi i prvaci iz Roču, Lupoglava, Huma, Račica, Sluma, Bresta itd., a po podne došlo je nekoliko gospode iz Pazina. Najljepša hvala svima!

Skupština obdržavala se je poslije podne u prostorijama čitaonice, koje su lijepo nakitile za taj svečani dan gospodjice Dočkal i Havel. Skupštinu je otvorio gosp. Ivan Buždon, predsjednik promicateljnog odbora, koji je bio na čelu onih naših vrlih i znanja željnih ljudi, koji su gledali i doprinesli da se čitaonica ustanovi. Poslije izbora novog odbora prouzeo je riječ veleč. g. Elner, župnik iz Bresta, koji je u poduljem i krasnom govoru, onako, kako samo on zna, rastumačio narodu svrhu čitaonice. Poslije njega govorio je g. Justi, bilježnik iz Buzeta, koji je u svome govoru istakuuo šesdesetgodišnjicu vladanja Njeg. Vel. kralja i cara, te je predložio, da se sjedome vladaru pošalje brzojavni pozdrav, što je s velikim oduševljenjem primljeno. Zadnji je govorio g. Sancin. Izmedju ostalog čuli smo od njega i par gorkih riječi, ali na žalost istinitih. Bile su to riječi gorko kao pelin, ali pelin je dobar lijek te bile i one lijek onima, na koje su se odnašale! Hvala vrlim govornicima! — Iza skupštine slijedio je ples uz veselu pjesmu naših milih „Sokolova".

Osim otvorenja čitaonice imali smo i i drugu lijepu svečanost i to instalaciju novog našeg župnika, veleč. g. Vrbke, koja se je obavila uz veliko sudjelovanje naroda. Dao Bog, živio medju nama još mnogo godina u sreći i zadovoljstvu!

Što se pamti, bio je taj dan najljepši i najveseliji kod nas; bio je taj dan za nas nezaboravan. Bog dao, donesao nam obilnog ploda! Na posljetku pohvaliti nam je naše požrtvovne mladiće, koji su se onako mirno i složno zabavljali te lijepu svotu sabrali za našu mladu čitaonicu. Bude li tako napred išlo, naša će čitaonica jako lijepo uspjevati i donesti onu veliku korist, za koju je ona ustanovljena.

Porečki kotar:

Funtana, 3. maja 1908.

Običaj je da prve nedjelje maja obavlja se u ovoj župi lijepa procesija s kipom Matere Božje od žalosti, uz prisustvovanje silnog naroda iz susjednih župa. Budući lijepo vrijeme, sila se naroda skupilo u nedjelju u Funtani, pa su pošteni naši Funtanjci u znak veselja kako to svugdje biva, izvjesili na kućama našu nedužnu trobojnicu. Da nijesu toga učinili! Naš pop, uzbjesni na taj pogled, pa neće da obavi svete pobožnosti dok se ne skinu zastave. Dao je potražiti oružnike nebili valjda oni činili skinuti trobojnice, ali mu se nije posrećilo jer mu oni otvoreno odbrusili da toga ne smiju i ne mogu učiniti.

Sila se naroda sakupilo blizu župnog stana, nekoji vidjeniji mužovi podjoše k njemu, pa ga lijepo zamolili, da nečini bedastoća a on ih potjerno uvrijedami. Isti talijanci iz Poreča i Vrsara kudili su to njegovo postupanje, pače mu je jedan rekao: La guardi in terra e no le bandiere co le fa mal. Kuhalo je u srcu naroda te bi bilo i do gustoga došlo da nijesu nekoji pametni ljudi opravili kući narod koji mjesto da nosi doma lijepu i ugodnu uspomenu toga dana, i ojačanu vjeru, donio je mržnju, jad, i hladno srce za vjeru.

Braćo Funtanci, dojduće ćemo nedjelje izvjesiti 50 trobojnica pa ako našemu popu te boje škode očima nek si kupi zelene očale, pa će već viditi što on želi il drugačije nek se seli i sretan mu put.

Koparski kotar:

Piran, 10. V. 1908.

Spomenuli smo u viesti o občinskim izborima u Piranu, da je za talijansku pučku ili kršćansko-socijalnu stranku glasovalo u III. tjelu i naših občinara iz Kaštela, Sv. Petra na Krasu, Podene i t. d. Talijanski liberalni listovi napali su radi toga svoje protivnike, da su se združili sa zajedničkim im protivnikom sa Slavenima i da su njihovom pomoću u tom tjelu pobjedili. Glasilo talijanske kršćansko-socijalne stranke poznati tršćanski „L' Amico" odgovara na to liberalcem, da su i njima pomogli izbornici iz poreznih občina Podena Sv. Petar, Novavas i Kaštela, koje da su držali ključem zatvorene u krčmi „*Allegria*" Naša je dakle *raja* klištrila palice jednim i drugim, da ju pak njima jedni i drugi mlate.

Voloski kotar:

Iz Kastva nam pišu:

Kumovima na preporuku.

U drugoj polovici mjeseca maju obdržavati će se u župana kastavskoga dekanata sv. potvrda ili berma. Kao drugud i ovuda će tom prigodom obdarivati kumovi svoju kumčad darovima svakojakim nekoji pače i srebrom i zlatom. Šta ćemo, želi kum, da se ga kumče sjeća, kada mu je on bio kumom.

U Kastavšćini uvco se od neko vremena lijep običaj, da kumovi upisuju svoju kumčad u doživotne članove družtva Sv. Jeronima u Zagrebu, kamo ljepšega dara od ovoga, pak ako se kumče nikada više ne sjeti svoga kuma, učiniti će to barem onda, kada primi knjige svako godine i reći sa zahvalom u misli: „Evo uspomene moga dobroga kuma".

Doživotna upisnina za družtvo sv. Jeronima iznaša 10 kruna, a za to dobiva upisani, dokle živi pa ma i sto godina, svako godine 4—5 knjiga.

Ističemo ovo sad ovom prilikom, željom da bi hvalevredni ovaj običaj upisa u družtvo Sv. Jeronima u ovakovim i sličnim prilikama proširio se i van iz granica kastavšćine, dalje u sve krajeve naše domovine Istre. Mislimo, da ne trebamo sada nabrajati korist knjige za naš puk, a tako ni družtva Sv. Jeronima, koje ih za tako mali novac izdaje. Valjda nema više ni najega čovjeka, koji nebi već uvidio bio, da mu bez knjige nema spasa, da se bez čitanja i pisanja nemože na ovome svijetu ništa, nikuda nikamo, za knjigom hrli sve, svaki već uči.

Zato stavljamo na srce onim, kojim se tiče i za koje ovo spomenusmo, tko može, i komu je moguće, neka radi za družtvo Sv. Jeronima, kako će to činiti i

Kum iz Kastva.

Sv. Krizma (berma).

U drugoj polovici mjeseca maja dijelit će tršćansko-koparski biskup Preuzv. Dr. F. Nagl sakramenat sv. Krizme (berme) u Kastavskom dekanatu, i to ovim redom:

Dne	17.	maja	u	Kastvu
„	18.	„	„	Sv. Križu
„	19.	„	„	Sv. Mateju
„	20.	„	„	Klani,
„	21.	„	„	Zvonečoj i Brgudu
„	22.	„	„	Kastvu
„	23.	„	„	Rukavcu
„	24.	„	„	Veprincu
„	25.	„	„	Poljanuh
„	26.	„	„	Voloskom
„	27.	„	„	Opatiji
„	28.	„	„	Lovranu
„	29.	„	„	Lovranu
„	30.	„	„	Mošćenicah,
„	31.	„	„	Bereuću.

Lošinjski kotar.

Cres, 10. 5. 1908.

Počele su dolaziti od c. k. kotarskog poglavarstva u Lošinju malo po malo riešithe na izborne reklamacije, što bi imalo značiti, da će do mala doći do izbora. Piskaralo iz Cresa u židovskom listu „Il Piccolo" piše, da se je talijanski ili gospodski odbor u svoje vrieme izborom posvema složio glede osoba, koje bi se imalo birati u novo zastupstvo.

S druge strane — kaže — započeli su i protivnici (čitaj Hrvati) svoju propagandu. Tako je — kaže zastupnik Spinčić u družtvu svećenika, koji se nisu žacali zapustiti crkvene pobožnosti — prošle nedjelje obašao creski otok te je držao političke sastanke u Štivanu i u Martinšćici. Talijanskomu lažipiskaru odgovaramo, da se na tim sastancima nije govorilo o politici već samo o gospodarskim željama i potrebama onoga pučanstva, što mu može potvrditi i kot. poglavar, koji je tomu prisustvovao. (Vidi o tom članak, Gospodarski sastanak u Štivanu. O. U.)

Franina i Jurina.

Jur. Zdravo kumparo Frane zes kumpanju! aj grima — ce si već poobedval, zaran si se denes kostal kvartinu.

Fr. ma vero da već ovoj nasoj ostariji „kraj mora" se komad clovek malo okripi zes ovim nasim Garinovim — ja sen ti već dva kvartina posvikal, marili bi svi nasi ovku hodit: svoj svomu — — —

Jur. ala zo, urdinaj i za me jenoga, pak ću ti dvije poveć one ce sen ti onomane obećal

Fr. ću urdinat dopjon, dopjon, a ne kvartinćić samo zo movise

Jur. cekaj neka se jeden sled zagrizem i zamocim gerlo . . .

Fr. ala zo pobecajmo se zes muzoli: na zdravlje! zivili nasi!

Jur. poznivas ti onoga „globa bombu" ki je hodil pobirat straci pelne svenac, kostl, stari misjaki i ferali — oni da te njega votat — —

Fr. ostro! altroche ga poznivam, kada je hodil zes korbicu jigli, kurdelice, konci, spighetti i kapulu do Cozi po venjskim a saje, ma on jo krovat — — —

Jur. kadu je delal ta mestjer, mores znat. da je krovat, po venjskih je jel plesnivoga kruha i studene palenti, ka bi zustajala po famejah — ter toga ni blago let — — —

Fr. pitaj Pintara i drugih, kada je bos hodel po brence es sejimi, prez bokun kruha, a jeli su smokvi po kampanji i jos „globo bomba" ima govorit do kopaci i do njihova zajika i veri, svako zlo; da su se čukom popom prodali da su do njih impandolani i insenpijani — a naši fratri da su stirali do kunventa sve talijane fratre pak perfin i nase creske — — —

Jur. Vajada bis ti rekel cresanu, kopacu da niki nekupi do njega nis ter imaju svega na drustvu

Fr. ma ja to nemorem kapit da je on krovat, a da ga nasi talijani misliju votat za podestu — basta, da ni tu kakov tranel: i sjori i lasa lunga bi rekel stari barba Lovre, a oni do demokratiki, cavallotti i vlastela to ti je sada sve jena fameja — — — pak se marimo i mi kopaci svi slozit kuntra njim — — —

Jur. pitaj Braka, Korena, Maina, Bembića oni ti to najboje znaju, oni su ti njegovi judi — — — cavalloti — — a ja se ufam, ko bude jeden sled pravice da će ovu voltu i nasa nec vajat — — se rikordujes kako smo jih ono pred godišće dan žisberljafali!

Fr. toga ti se oni najvise boje da bi njim prisli nasi pospijat njihove karti: tre tre fala denari — — a do one lepe kumpanjiji, oni, ko pravi kolabrezi, ti se vriséiju sveki dan jedu i piju skupa, solo dobitek na nedeju zustane za — globa bombu!

Jur. denes sen pasal doma na obed, podne zvoni, a on ti je na vrateh i vriséi ze svum famejum: ala, ala soldić, seki komadić soldić — — sen dvije rekel: aha! ta je berzo nas, ne vidi da je storil afari zes kopaci vef Crese — ma ne zes vlasteli, bi mogel krepat po njih — oni ti se derzu da su talijani, a neznaju nanke talijanski govorit — oni ti sve doma i med sobu fervarski govoriju — kako i ona brizna decica ka gre vef talijansku skulu — —

Fr. Jure Bog, ko ides jutra sumporat vef Valun pozdravi mi onoga cavallotta do Milorda i reci mu da ga je kolega globo bomba pozdravil i da bi dezideral znat kako je pasal zes onemi tapeti do Voloskoga, a Mesecini reci da ko bude za globa zes kumpaniju votal da te ga njegovi dupli kumpaci ovoga semnja na Cikleti do njegove kuće po novem putu, koga mu je kumpar Ranjo obecal, ko bude za njega votal, ravno na creseku placu dovajat — —

Jur. ma drugi zenjski su svi nasi

Fr. svi do jenoga zivili i do vidjenja do malo dan pod roku d' italianita — a ten toga attenti alla scolta —

Jur. Orajt — — — dole zes kamoru — zivila Istra!

Razne viesti.

Hrvatski djaci zagrebačkog sveučilišta.

Usljed tiranske vlade P. Raucha, usljed odpuštenih ni krivih ni dužnih sveučilištnih profesora te gazenje svakog zakona odlučilo je hrvatsko djačtvo zapustiti sveučilište u Zagrebu i utečl se drugamo. Sav je narod veseljem pozdravio ovu odvažnu odluku njegove mladeži, koja se već nalazi većinom u Pragu, zatim u Beču, Gracu i Beogradu. Istini na čast moramo priznati da su i njemački djaci simpatično pozdravili hrvatske drugove i oštro osudjivali magjarsko nasilje.

Svečan odlazak, oko 900 djaka, sliedio je iz Zagreba dne 4. t. m. Na veličanstvenom banketu priredjenom na čast odlazećim djacima nalazio se je odpušteni profesor Dr. Gj. Surmin, čovjek inače u najboljoj muževnoj dobi, nar. zastupnik Zagorac i drugi odlični rodoljubi. Na banketu se sakupilo preko 4000 K za djake. Grof Miroslav Kulmer poslao je zatim K 2000·—.

Po svuda se u opće kupi novac za hrv. djake. Opošteno se je i Split, te je na sastanku načelnika pred malo dana odlučena liepa pomoć djacima preko 4000 K.

U Beču, a osobito u Pragu priredjen je djacima veličanstveni doček.

U Pragu se je občina poskrbila za stanove, a u sveučilištu *će djaci moći položiti ispite u hrvatskom jeziku*, to je od velike važnosti za istarske i dalmatinske djake kojima neće trebati nadoknaditi ispit. I tako svako magjarsko nasilje na koncu konca šteti tiranima kojih sviet danomice sve to bolje upoznava, a narod dobiva snage, da može strosti sa sebe nesnosni jaram.

O. U. U dojdućem broju objelodaniti ćemo članak koji nam je stigao prekasno za ovaj broj.

Glavna godišnja skupština Družbe sv. Ćirila i Metoda.

Danas donašamo u kratko raspored velike narodne slave dne 31. t. mj. Očekujemo taj dan mnogo naroda iz Puljštine i iz vana. Doći će vrli naši Vološćani, Opatijci, Kastavci, Lovranci itd. Neće ih manjkati iz Ricke i preko mosta iz Sušaka i okolice. Čujemo da se spremaju doći na izlet braća Slovenci iz Trsta a u velikom će nas broju valjda posjetiti braća iz Bodulije starodavne, te očekujemo da organiziraju poseban izlet koji bi tičao glavne Krčke luke, Cres i Mali Lošinj.

Žurite se rodoljubi, odmah na posao. Dodjite svi u Pulu, da vidite kako se na starim rimskim ruševinama dižu veličanstveni novi, živi spomenici hrvatskog naroda, koko nad smrću slavi slavlje hrvatski život, hrvatska budućnost. Dodjite, domovina vas zove.

Djačko pripomočno društvo u Pazinu je u mjesecu travnju primilo slijedeće prinose:

Zem. škol. nadzornik Fran Matejčić - Trst K 40·—. Seoska blagajna za stednju i zajmove — Punat K 25·—. Župnik Fran Žic — Punat K 5·—. Obitelj pok. Ivana Tomašića — Odatija K 100. — Posujilnica Volosko K 500. — Profesor Josip Kožuh — Celje K 50·—. Mate Poropat iz Valkarina kod Poreča, sakupio medju Kranjanima K 10·—. Knjižara Ivan Novak — Pazin rasprodanih brzojava boz žica K 5 50 knjižar i knjigoveza I. Novak — Pazin K 4·26. Učenici II. gimn. razreda u Pazinu kao preostatak od izleta u Tinjan K 5·—. „Za serviette" gosp. I. Čeh Pazin K 2·80. Da počaste najvećega drukera, sakupiše stalni gosti „Nar. Doma" u Pazinu K 10·33. Veterinar Franjo Cek — Pazin K 5·—.

Nadalje je isto društvo na račun ustanove *„Djački dom"* primilo u mjesecu veljači od popa Marka Mrakovčić-Kornić (Punat) K 100·—, a u mjesecu travnju: od obitelji pok. kapetana i posjednika J. Tomasića u Opatiji kao zapis K 1000·—, od Posujilnice u Voloskom K 500·—, od Fr. Benigara — Sv. Matej K 5·—.

U ime podupirane gimnazijske mladeži zahvaljuje svim darovateljima odbor.

Narodni darovi.

Za Družbu Sv. Ćirila i Metóda primili smo:

Od velač g. popa Antona Fabijančić-a u Beli (Cres) K 9·14 sabranih na jednom svatbenom veselju uz poklik: Živio naš vrli zastupnik Vj. Spinčić.

Od gosp. Josipa Ferlan-a iz Rubeši kbr. 80 (Kastav) K 10·20 sabranih na piru prigodom ženitbe Vjekoslava Ferlan-a iz Rubeši i gospodjice Marije Sušanj iz Jurčići. Živili mladenci i Bog blagoslovio njihov brak.

Kratka željezničke sveza Trsta sa Opatijom preko sedla na Učki. Pod tim naslovom čitamo u bečkoj „Novoj Pressi" koliko sliedi: Ministarstvo željeznica dozvolilo je gradjevnom poduzetniku Jakovu Münzu u Beču, da može poduzeti predradnje za jednu normalnu tračnicu, djelomično elektricitetom tjeranu mjestnu željeznicu sa pruge državne željeznice Herpelje-Kožina-Pula preko sedla na Učki do Veprinca i odatle bilo do Preluke ili do drage u Medveji. Ta dozvola traje jednu godinu. K tomu doznajemo još sliedeće: Osnova ta ide u prvom redu za čim kraćim spojenjem Trsta sa Opatijom. Dočim je do sada trajala vožnja željeznicom iz Opatije do Trsta 4½ sata, bila bi ovom prugom skraćena vožnja na 1½ sata.

Tvrdka Münz imade dvie osnove, od kojih bi samo jednu izveo. Po prvoj osnovi vodila bi nova pruga sa postaje Lupoglava na pruzi Trst—Pula državne željeznice u Lovran, kod čega bi se Učku u visini od 600 metara nad morskom površinom prokopalo tunelom od 4 kilometra duljine. Na sedlu Učko (1000 metara povrh morske površine) sagradilo bi se postránu željeznicu.

Po drugoj osnovi prosla bi pruga sa postaje Lupoglav izravno preko sedla na Učku te Veprinca do Preluke.

Osnovu bi imala država kako se predvidja, poduprieti. Troškovi za predradnje iznosili bi 6—7 milijuna kruna. Izgradnjom te pruge postala bi Učka, sa koje vrhunca pruža se krasan vidik na more i po čitavoj Istri, pristupna i neturistom.

Tvrdka Münz dobila je i predkoncesiju za jednu željezničku prugu Pazin (na pruzi Divača—Pula) Motovun (na pruzi Trst—Poreč.)

Ovoliko spomenuti list, kojemu prepuštamo svu odgovornost.

Prenos arhiva c. i k. ratne mornarice iz Trsta u Beč. Kako javljaju iz Beča provesti će se arhiv c. k. i ratne mornarice iz Trsta u Beč i smjestiti u novoj palači odsjeka c. i k. ratne mornarice. Prenos taj odlučiše viši vojnički krugovi kako se čini iz opreznosti t. j. za slučaj rata ili navale na Pulu i eventualno na Trst s koje neprijateljske strane. U tom slučaju bio bi arhiv ratne mornarice u velikoj pogibelji te će ga radi toga prenesti u Beč, da bude daleko od mora i daleko pogibelji.

U Trstu osnovano je novo špedicijsko komisijonalno društvo »Balkan«. — Ovo je društvo naše, slavensko, podupire ga »Jadranska Banka«. Osnovna mu je glavnica od 100.000 kruna.

Dopunitbeni pravnički ispiti u Beču.

Javlja nam »Hrv. pripomočno društvo u Beču«, da će ovi ispiti u zimskom semestru škol. god. 1908./09. započeti dne 10. listopada t. g., a ne 10. rujna, kako je to pogrešno bilo javljeno.

Hrvatsko pripomočno društvo u Beču izabralo je na glavnoj skupštini 4. travnja 1908. za nastajuće tri godine ovaj odbor: Predsjednik: Slavko Urpani, c. i k. dvorski tajnik u kabinetskoj kancelariji Nj. V.; Potpredsjednik: Ivan Gutunić, trgovac vinom; Tajnik: Dr. Ignjat Kataliníć, sudski pristav na vrhovnom sudištu; Blagajnik: Dr. Frano Gospodnetić, minist. koncepista u minist. financije; Odbornici: Dr. Tomo Matić, profesor; Ivo Klemenčić, financ. koncepista; Valentin Vouk, cand. phil.; Ivo Grgić, cand. ingen.; Revizori: Dr. Vladislav Vranjican, odvjet. kandidat; Eugen Paut, inžinir i Dr. Josip Nagy, arhiv. asistent na minist. financija.

Pučki učitelj — držav. podtajnik.

Premierministar Asquit imenovao je dra. Mac Namara, bivšeg učitelja te urednika učiteljskih novina u Hamburgu, drž. podtajnikom, to će kao takav doskora biti odlikovan čašću tog savjetnika.

Razpisana štipendija.

Početkom drugoga škol. tečaja 1907/08 imade se podieliti državnu štipendiju za Istru u godišnjem iznosu od K 168. Štipendija namienjena je djakom Istre i to iz koje od občina tršćansko-koparske biskupije, koji se kane posvetiti svećeničkom zvanju.

Molbe valja poslati biskupskom ordinarijatu u Trstu dne 25. 1908.

Imenovanje.

Kontrolor mužke kaznione u Kopru g. Ljudevit Urban imenovan je upraviteljem, a pristav iste kaznione g. Karlo Adrario kontrolorom sudbene tamnice u Zadru.

U Sv. Martinu kod Buzeta obdržati će se dne 24. t. mj. 2 sata poslie podne redovita glavna skupština »Gospodarskog društva«.

Izpražnjena mjesta. Kod c. k. okružnog suda u Rovinju izpražnjeno je mjesto državnog odvjetnika VII. plateznog razreda. Molitelji za to mjesto valja da pošalju svoje molbe valjano podkriepljene c. k. državnom nadodvjetničtvu u Trstu do 20. maja o. g.

U okružju financijalnog ravnateljstva u Trstu ispražnjeno je mjesto poreznog eksekutora sa godišnjom plaćom od 1020 kruna, odnosno K 1080. Osim toga dobiti odielo, odštetu za putne troškove i t. d. Molbe sa potrebitim svjedočbama treba poslati ravnateljstvu financije u Trstu u roku od 4 tjedna.

Kod prizivnog suda u Trstu popuniti se imadu mjesto poslužnika. Molitelji, koji nisu u službi, treba da podkriepe svoje molbe potrebitimi svjedočbami i da je pošalju predsjedničtvu prizivnog suda u Trstu do 22. junija 1908.

Dva mjesta vježbenika kod glavnoga baždarskoga ureda u Beču. Od prijateljske strane doznajemo, da se imadu popuniti dva mjesta vježbenika (eleva) kod glavnoga baždarskoga ureda u Beču sa godišnjom podporom od 1200 kruna.

Na ta mjesta imadu pravo svršeni tehnici i to struke tehničke kemije, ili svršeni rudarski akademici. Traži se oba državna izpita. Prednost imadu oni, koji poznaju i talijanski jezik. Jednu će godinu služiti u Beču, a već u drugoj premješteni će biti u Trst. S njima će se postupati u uredu vrlo prijazno. Molbe sa prilozi neka se pošalje na c. k. glavni baždarski ured (K. k. Haupt Punzierungsamt) u Beču.

Natječaj traje do 25. maja 1908.

Popunjenje biskupske stolice u Djakovu. Iz Rima javlja „Hrv. korespondenciji" jedan crkveni dostojanstvenik, da je nedavno sv. otac primio u audienciju jednog hrvatskog crkvenog poglavara, s kojim je razgovarao čitavu uru o crkvenim odnošajima u Hrvatskoj. Već sama činjenica, da je sv. otac u ono doba dana i onako dugo razgovarao s tim dostojanstvenikom, pokazuje, da se je on htio potanko obaviestiti o pravom stanju crkve u Hrvatskoj. Prešav na pitanje popunjenja biskupske stolice u Djakovu pošalio je sv. otac, što je ta stolica već tri godine nakon smrti nezaboravnog biskupa Strossmajera nepopunjena, što je samo na štetu biskupije i vjernika. Sv. stolica neće da biskupiji narine svog kandidata, nu ona neće ni privoliti na to, da se imenuje biskupom u Djakovu osoba koja nebi bila svojim znanjem i ponašanjem u stanju, da odgovori uzvišenoj zadaći. Nadati se je dakle, da se banu Rauchu neće posrećiti, da narine onoj biskupiji kojeg od svojih ljubimaca.

Jeftino češko

PERJE

za krevete

5 kg. novo čihano K 9·60, bolja K 12·— bijele pahuljice čihane „ 18·— „ „ 24·— kao snieg bijele pahuljice čihane . . . „ 30·— „ „ 36·— razašilje se franko pouzećem.

Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu tovar. troška.

Benedikt Sachsel, Lobes, br. 259
pošta PILSEN, Češka.

Prva slavenska tvornica ura za tornjeve

Franjo Moravus,

BRNO. Nova ulica 25. MORAVSKA.

tvori i razašilje ure za crkvene zvonike, dvorce, škole, tvornice, - - vlećnice, ljetnikovce - - samo u izvrstnoj izradbi vrlo jeftino.

Čuvene mađarske ure.

Cjenici šalju se na zahtjev badava. Najviše odlikovanje za izvrstno proizvodo.

IZVOZ.

REUMATIZAM, neuralgija, ischias, bodac, ulozi, natekline, reumatično trganje u glavi, zubima i zglobovima liječi se jedino uspješno uporabom

„Paralysian-Linimenta“

po vis. kr. zem. vladi odobren i zakonom zaštićen lijek nadmašuje sve ostale lijekove u djelovanju.

Čuvajte se patvorina!

Cijena boci K 1·60.

Dobiva se u svim ljekarnam. Glavno skladište: **Ljekarna PEČIĆ** sada **dr. B. Vouk — Zagreb.**

Sat sa lancem.

Samo za K 2.

Radi velikog skladišta raznih satova, šalje niže podpisana trg. kuća: 1 veoma ljepi pozlaćeni, 36 sati iduci Anker sat zajedno sa ljepim lancem za samo K 2. 3 godine pismena osjeguracija (garancija).

Razašilje sa pouzećem:

Preuss.-Schlesische Exporthaus
F. WINDISCH, Krakov Nr. K/III.

NB. Ako nije dobro, novac povraća.

Dobrog domaćeg vina **terana** prodaje na veliko uz **jeftinu cijenu**

MARTIN SOSIĆ,

vinogradar, selo **Žuntići** pošta Sosić kraj Kanfanara.

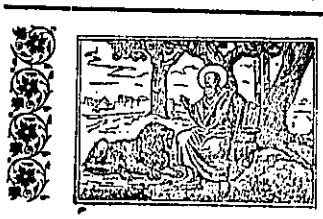

Želudčane kapljice

prije zvane i poznate pod imenom

Markove kapljice

sredstvo proti slabosti želudca, imenito proti pomanikanju teka za jelo, proti grizu i grčevima u želudcu i trbuhu, proti nadutosti od vjetrova. Posilje tečkog mastnog ili preobilnog jela poduprtu naravnu probavu. 1 tucet 4 K, 5 tuceta 17 K, 10 tuceta 32 K, franko postavljeno na svaku pošiu.

⋇ ⋇ ⋇

Molim izvolite mi poslati još 12 bočica želudčanih kapljica jer mi nužno trebaju pošto na meni upravo čudotvore. Božo Pazlć, Kašlel starl.

Molim pošaljite mi jedan tucet kapljica pošto pošto sam uvjeren već kod prijašnih naručba da djeluju izvrstno, te ću svakom zgodom isto mojim prijateljima preporučiti. — Ovakovih dopisa, koje no mogu sve ovdje navesti imadem još mnogo, te stoje svakomu na uvid.

Ove kapljice pripravlja samo Gradska ljekarna u Zagrebu, pak zato treba kod naručbe pisati točno na adresu:

Gradska ljekarna Zagreb,
polag trga sv. Marka 20.

CIGARETNI PAPIR

u korist

Družbe sv. Cirila i Metoda

pregledan po **Dr. Janečeku**

prodaje se

u trafici **Fait** via Barbacani
„ „ **Dorčić** via Kandler
„ „ **Bolčić** via Minerva
„ „ **Iv. Žic** via dell'Ammiraglio
„ „ **Mentschik** via Veterani
„ „ **Ropotar** via Sergia
„ „ **Blaha** via Giovia
„ „ **Kos** via Medolino.

Oglas.

Ove se je godine pokazala velika množina hruštova ili brnbelja, koji čine veliku škodu na polju, u vrtovima u vinogradima i tako dalje.

Pozivlje se stoga p. n. občinstvo, da izvoli uništivati čim više ove hruštove ili brnbelje, uz opasku, da će svaki, koji bi donio potpisanomu ili županu 1 kilogram i više toga blaga, dobiti će po 20 para (20 soldi) po kilogramu.

Podpisanomu neka donašaju općinari iz Pazina Starog, Pazina, Lindara i Zareča, a općinari iz drugih općina neka donašaju tamošnjim županima, koji će onda priopćiti potpisanomu količinu hruštova i ime sabiratelja.

Glavar:
Dr. S. Kurelić.

Širite „NAŠU SLOGU“.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, *koji upłaćuju sadružnih dielova jedan ili više* — *po kruna 20.*

Prima novac na štednju od svakoga, *ako i nije član te plaća od iztoga 4½%* — *čisto bez ikakvog odbitka.*

Vraća na štednju uložene iznose *do 2000 K bez predhodnog* — *odkaza, a iznose od 2000 K ako se nije kod uloženja sugliasno ustanovio vedi ili manji rok za odkaz, za odkaz od 8 dana.*

Zajmove (posude) dajo samo zadrugarom, *i to na hipoteku* — *ili na mjenice i sadužnice uz garanciju.*

Uredovni sati svaki dan *od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati* — *poslie podne; u nedjelju i blagdane zatvoreno.*

Družtvena pisarna *i blagajna nalazi se u visše Carrara vlastita* — *kuda (Narodni Dom) prvi pod desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.*

Ravnateljstvo.

Dvostruki elektro-magnetički

KRIŽ ili ZVIEZDA

R. B. broj 86967.

Telefon br. 45—22.

jest elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod uloga, reume, astme (težkog disanja), nespavanja, zujenja u uhu, neuralgije, glavobolje (migrane) kucanja srdca, zubobolje, muževne slabosti, studeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), mokrenja postelje, nujnosti, nesvjestice, nagluhosti, drhtanja na tielu, influence skopčano sa bolešću hrbta, bilodila (maiekrvnosti), želudčanih grčeva, hezteènosti, ischiasa, punokrvnosti, svih udnih grčeva, hypochondrije, tjelesnih grčeva, hämorrhoida, kao i kod svesobne slabosti itd. služi kao nenadkrilivo sredstvo, pošto elektro-magnetička struja cielim čovječnim tielom djeluje, čime se ročane bolesti u najkraćem vremena izliječe.

Poznato je, da liečnici kod navedenih bolesti višekratno elektrizovanje tiela upotrebljuju, ali ipak na taj način, da jaka struja samo prolazno i povremenom kroz tielo prolazi, dočim naprotiv tomu struja elektro-magnetičnog križa ili zviezde R. B. hr. 86967, kako je jur ročano, umjerenim načinom neprekidno na tielo djeluje, što svakako brzom zliečenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 godina stare bolesti izliečene su sa mojim strojem posve! Od izliečenih sa mojim strojem R. B. broj 86967 izražene zahvale kao i od odličnijih slojeva izdane svjedočbe i priznanice iz sviju strana svieta pohranjene su u mojoj pismohrani, gdie stoje svakomu u svako doba na uvid. GDJE NIJEDAN LIEK NIJE POMOGAO, MOLIM POKUŠATI MOJ STROJ, jer je to sigurno sredstvo proti gore navedenim bolestima, a onaj bolestnik, koji po mojem stroju nebi bio izliečen najdulje u roku od 45 dana, dobiva novac natrag.

Upozornjem osobito p. n. občinstvo na to, da se moj stroj ne smije zamjenjivati sa Voltinim, koji je poradi svoga neuspjeha zabranjen u Njemačkoj kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj **dvostruki elektro-magnetički križ ili zviezda R. B. br. 86967 osobito se hvali i uživa vanrednu dopadnost poradi svoje izvrstne ljekovitosti.**

MALI STROJ STOJI 6 K. Rabiti ga mogu samo djeca i jako slabe gospodje.

VELIKI STROJ STOJI 8 K. Rabi se kod ostarjelih 20-godišn. kroničnih bolestih.

Dopisivanje i naručbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Pouzećem ili ako se novac unapred pošalje, razašilja glavna prodavaonica za tu i inozemstvo.

ALBERT MÜLLER,
Budimpešta, V/41. Kotar,
Vadasz-ulica br. 34.

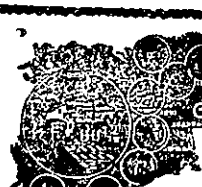

Odlikovan s 3 srebrnimi kolajnami u Gorici godine 1891. 1894. 1900.

Častno diplomo i zlatna kolajna u Vidmu godine 1903.

Zlatne kolajne i zaslužni križ u Rimu godine 1903.

Svjećarna na paru

J. Kopač, Gorica, ul. Sv. Antona b. 7.

Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom obćinstvu svjeće iz prijesnog pčelinog voska. Kilogram po K 5·. Za prijeenost jamčim s K 2.000. Tamjan Myrrhae, Styrax, šitlja i stakla za vječna svjetlo po jeftinoj cijeni. Ćir. Trgovcima preporučam svjeće za pogrebe, za bolničko drvo, voštenі svinci i med najjeftinije vrsti uz veoma niske cijene. Svaki vosak kupujem u svakoj množini po najvišoj dnevnoj cijeni.

Na zahtjev šaljem cijenik franko.

Niže podpisani javljam sl. općinstvu grada Pazina i okolice, da sam preuredio moj

Dućan manifakturne robe

i krojačnicu

tako, da sada mogu držati na skladištu veliki izbor svakovrstne robe za gospodje, gospodu i djecu. Sva roba je proizvod domaćih tvornica što jamčim za **dobru vrst i nizku cijenu.**

Držim uvjek na skladištu muških gotovih odiela svake veličine i vrsti.

Rodoljubi kupujte **lipin znak!** Isti razašiljem franko pouzeće.

Za što mnogobrojniji posjet, preporuča se

Marko Zović
„Narodni Dom“ - PAZIN.

Svakovrstne slamnate šešire.

Preporučam se slav. općinstvu i gosp. trgovcem, da imadem trgovinu

slamnatih šešira

na malo i veliko.

Ciene umjerene.

Točna podvorba.

Cienik na zahtjev badava.

FRANJO CESAR, v Stob,
pošta Domžale kod Ljubljane.

Broj 21. Pula, u četvrtak dne 21. maja 1908. God. XLI.

Oglasi, pripošlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

NAŠA SLOGA

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5·—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utanjuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., kuli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplata.

. Mandić u Trstu (Via Crociere br. 1, II. kat).

Iz sjednice opć. zastupstva,

obdržavane u Kastvu, dne 19. i 27. febrara 1908.

Predsjednik gosp. K. Jelušić otvori sjednicu 19. febrara u 11 sati prije podne. Prisutan je 21 opć. zastupnik i 6 sa savjetujućim glasom, a svoju odsutnost ispričaše gg. prof. Spinčić, Armanini, Afrić, Pavlinić i Širola.

Zapisnik poslijednje sjednice odobrava se a za pročitanje i potpisanje današnjeg imenuju se gg. Vlah i Jelušić.

Prelazi se na priopćenja: dne 12. jenara t. g. proslavio je gosp. prof. Mate Mandić svoju 25 godišnjicu rada na političkom polju, te mu je tom prilikom bio izručen narodni dar, kojemu uslijed predloga opć. odbora doprinesla je i ova općina iznos K 100·—; priknzan je iskaz nadnica o popravku puta Permani-Ružići, medju kojim radnicima ima više opć. dužnika, te se zaključuje, da se istima njekšto obustavi na račun duga od njihove zaslužbe, a isto tako, da se i kod drugih popravaka opć. puteva širom Kastavštine obustavlja njekšto od zaslužbe onim radnicima, koji su općini štogod dužni; prodajom nekretnina pok. I. Lučića iz Kastva namirena je ova općina za svoju tražbinu; općinski proračuni i votirani nameti za god. 1908., odobreni su u cijelosti i sa strane c. kr. namjesničtva; prihvaća se predlog odbora, da se naruči dolićan broj knjižice, što će ju izdati »Narodna prosvjeta« prigodom jubileja 60 godišnjice vladanja Njeg. Veličanstva; upravi župne crkve u Veprincu dozvoljava se popravak pročelja crkve i pločnika pred njom jedino uz uvjet, ako će sama snašati cijeli taj potrošak popravka a ne samo svoju tangentu; predloženi troškovnik odvjetnika gosp. dr. Stangera, da se ispita i za tim podmiri; prihvaća se nagodu sklopljenu sa Sušanj Matom iz Sroki 83 glede otkupa zemljišta za gradnju ceste od Jardasi na Kosi i na Bačurku, te se ujedno zaključuje, da se nastavkom gradnje ceste proslijedi do točke 18., oday radnju dražbom uz iskličnu cijenu od K 975·—; zaključuje se, da se dobavi i postavi na kapelansku kuću u Sv. Mateju jednu svjetiljku; općinari Brguda usprotivili su se štrpanju, jer su morali naposeb slagati i platiti kolce i mljavice, a da ne ostanu bez drva zaključuje se, da se ponovno odredi štrpanje te da uplate oni, što imaju manje kolaca po K 4·—, a oni što ih imaju više po K 5·— umjesto samo K 3·— za običajna 3 prost. metra gorivog drva; kod poreznog ureda u Voloskom primilo se je K 1893·63 kao poslijednji doprinos državne potpore za izgradnju ceste Klana-Paka, te je tom doznakom i isplatom putnog troškovnika za inžinira od K 40·35 potrošena cijela državna potpora. Koli taj iznos toli doprinos od K 300·— izdan sa strane ove općine za brzojav Kastav—Sv. Matej—Klana bio je priposlan Posujilnici u Voloskom na račun zastalih kamata vrhu zajma dignutog kod Posujilnice za gradnju te ceste, umjesto da se je te svote poslalo upravnom vijeću Klane. Taj se postupak odobrava i ovlašćuje općinsku upravu, da i unaprijed tako učini ako bude štogod imala za obračunati s Klanom, te se ujedno zaključuje, da se razvidi dug K 13000·— uzajmljenih za gradnju ceste Klana-Paka, smatrajuć istog dugom općine Klana sve dok se ne prikaže i neodobri obračun gradnje rečene ceste; prihvaća se molba Stanić Andra iz Puži 66, da može u Lužini posjeći do 200 komada stabala bijelog grabra uz cijenu od 6 para komad; dne 25. jenara t. g. obdržavala se je rasprava kod upravnog sudišta u Beču vrhu pritužbe ove općine, radi uvrštenja iste u drugi plaćevni razred za potrošarinu mesa. Ta je pritužba bila odbivena kao nepripustiva, te se u smislu savjeta dr. Laginje zaključuje, da bi takvu tužbu podnesli naposeb krčmari i mesari, čim stigne dotična riješitba. Neprihvaća se molba Jardas Frana za pobiranje brinja širom općine za tri godine uz oštetu K 20·— već se zaključuje, da se sabiranje brinja odade putem dražbe uz iskličnu cijenu od K 50·— na godinu. Odobrava se predloženi iskaz nadnica sa svotom od K 241·94 za obavljeni spoj nove ceste sa starim putem kao i sa onim, što je najkasnije izradjen sa općinskom potporom od K 500·— pri gradnji ceste od Breze na Jelušići. Prihvaća se predlog opć. odbora, da se već votirana svota od K 5000·— u proračunu od godine 1906., prenese u proračun tekuće godine, obzirom, što se drži, da će se ove godine započeti gradnjom učiteljišne zgrade a prema tomu ima se pristupiti k gradnji ceste do zgrade zaključkom, da se požuri gradnja te zavodske zgrade kod samog c. kr. namjesnika. Na upit kot. škol. vijeća imenuje se sa strane općine delegate, koji će prisustvovati komisiji na licu mjesta glede ustanovljenja javne pučke učione u Zvonići i eskurentne škole u Brezi, te su takvim izabrani gg. opć. glavar, Jurinčić Robert, Vjekoslav Sinčić i Ivan Vlah, kojim će se pridružiti za Zvonéću gosp. Kinkela Mate a za Brezu gosp. Dukić Franc. Popravak opć. puta Razdrtica-Vlahov Breg prema Lipiću, da se obavi sa odlučenom potporom od K 150·— uz nadzor Mohorovićić Mata iz Jušići 6. Školska šterna u Hostima nedrži vode, te se zaključuje, da se ponovno pozove poduzetnika, da taj popravak obavi čim dopusti vrijeme, a ne odazove li se pozivu, da se tu radnju dade obaviti na njegov račun. Prema dogovoru općinara iz Skalnice zaključuje se, da se tamošnjem lugaru koncem svake godine dade primjerena nagrada iz uplaćenih poljskih globa, ali imade za to obavljati i službu obć. poljara. Buduć su općinari Skalnice prilično otplatili razdijeljene reparte zaključuje se, da se povrati zajam od K 3000·— učinjen za gradnju šterne sa istekłim interesima. Glede dosad odlučenih zajmova kod Posujilnice u Voloskom u koliko već nisu dignuti zaključuje se, da se ih digne i izdade redovitu zadužnicu ustegnuv privremene. Na pritužbu Rošića i Eve iz Kantride, da bi se pozvalo gosp. F. Ferlana, da bezodvlačno sagradi zid i stube ispred njihovih kuća zaključuje se, da se ovomu naloži, da odmah pristupi izvršenju te radnje, da se ne dogodi kakva nesreća. Uzima se na znanje, doznaku i isplatu pokrajinskog doprinosa od K 1100·— za gradnju novog mosta u selu Trnovici preko Rečine, koji se je iznos odaslalo kotarskoj oblasti na Sušaku. Na poziv kot. škol. vijeća u Voloskom, da se ova općina izjavi, ako jošte reflektira na ustanovljenje školske podružnice u Sv. Križu zaključuje se, da se ostane pri zaključku od 23. febrara 1907., to jest da se ta podružnica ustanovi bez obzira, što će se u Zametu škola proširiti i na Kantridi ustanoviti ekspozitura iz razloga, što u Zametu veoma raste broj školskih obvezanika. Ujedno se zaključuje, da se požuri riješenje glede ekspoziture na Kantridi i raširenja škole u Zametu, a glede poslijednjé dogradnje, da stvar ispitaju gg. opć. glavar, F. Rubeša i M. Šepić. Uzima se do znanja podnešenje utoka protiv odluci c. kr. kot. poglavarstva, glasom koje da je dužna ova općina snašati opskrbne troškove za Celestinu Fortier za sve vrijeme dok se vodili izvidi glede ustanovljenja njezine pripadnosti. Obzirom pako na navod upravnog vijeća u Klani, da ti troškovi padaju na cijelu mjesnu općinu Kastav a ne samo na pridruženu općinu Klana zaključuje se prema predlogu odbora, da kad bi mjesna općina Kastav imala isplatit te troškove, da se učini sa svog predloga tičućeg se neodvlačnog prvog čitanja zakona pričuvnih vojnika.

Zast. Steiner govori proti predlogu nazvao ga sramotom.

Na predlog zast. Iospescul-Grecul zatvorena je rasprava. Izabrani su generalni govornici zastupnik Filipinski za, a zastup. Misy proti.

Zatim je predsjednik dignuo sjednicu urekav buduću za ponedeljak u 3 sata po podne.

Izvješće o sjednicama dne 18. i 19. tek. stiglo je prekasno za ovaj broj, objelonit ćemo ga u dojdućem broju.

---

prikaže svoje težnje i želje. Deputovode Spinčić, dr. Tresić i Štrekelj, eristiću čekaju dvorski savjetnik Ploj, ić, Ivanišević, Hribar, Roblek, Je- i naš prof. Mandić. Deputaciju pozastupnik *Ploj* obećavši, da će se nici zauzeti za djačtvo u svakom u, i da će i nadalje otkrivati ne- prilike u Hrvatskoj pred bečkim entom. Podulje je govorio zastupnik naglasivši, da je mjera nezadovolj- Hrvatskoj puna, te neka se nitko de čudio, ako Hrvati u očaju po- za skrajnim sredstvima obrane. lastupnik *Ivanišević* veli, da ga u ruku veseli, što djaci ostavljaju do- u. Njih će borba za obstanak u tu- očelićiti, svaki izmedju njih bit će, e povrati u domovinu, na svome i te će onemogućiti, da se u Hrvatadju rodjeni sinovi, koji se stavljaju jinsku službu. kademičar *Perišić* zahvaljuje zastupi na obećanoj pomoći. Članovi de- je najljepše se oprostiše sa zastup-, a nekoji izmedju njih odoše pred nenat, gdje prof. *Spinčić* reče, da nici ne će u svom zauzimanju činiti e razlike izmedju djaka iz Banovine , Dalmacije i Istre, jer tih razlika i niesu poznavali. Ako su danas icija i Istra probudjene hrvatske , to imamo u prvom redu da zano Banovini, jer nas je ona narodno jila. Dužnost je naša, da Hrvatsku težkim danima svi jednodušno pot. gnemo, a evo u prvom redu moralno prijalno uzdanicu njezinu, koja ostavoju „almu mater“.

za govora Spinčićeva zaorila ispred nenta i opet „*Lijepa naša domovina*“ kovi njeni sizali daleko bečkim „Rin-

opet se uredila povorka da prodje i bečkoga sveučilišta te da pokaže lišnoj omladini, kako sinovi jednoga a ne dozvoljavaju tiranima, da uniu ljude iz puke osvete. Na čelu postupa prof. Mandić sa zastupnikom ljem, da interveniraju u slučaju po- Preko „Alserstrasse“ i Landesgerichtkronu povorka u veliku restaura- Zum grünnen Tor“ u „Lerchenfelasse“, ali se na putu onamo desio lv slučaj: uzduž povorke projuri ta kočija sa nadvojvodom Leopoldom orom, kojega prepoznaše zagrebački te skinuše šešire, a on se nakloni nički odzdravi. Bijaše to on, koji je maknut iz Zagreba, jer je simpatizovao sa Hrvatima.

Na banketu čulo se mnogo pubuda sa svih strana. Govorili su zastupnici *Spinčić*, preporučivši djacima, da u tudjini opoštene hrvatsko ime, *Hribar* istaknuvši kako su djaci slogom i bez razlike vjere i imena izveli ovu veliku akciju, *Ivanišević*, nazdravivši složi Slovenaca, Hrvata i Srba, *Rybář* izporedivši našu svečanu povorku kroz grad Beč sa onom povorkom, što će se upriličiti naručena i plaćena do nekoliko dana, da zamaže Evropi oči, kako su narodi u monarhiji mirni i zadovoljni. Napominje, kako u jednu ruku Niemci,

---

Beč 18. 5. 1908.

Nakon obavljenih formalnostih uzeo je prvi rieč ministar za zemaljsku obranu general pl. Georgi.

Govornik priznaje, da obranbena dužnost zahtieva od ukupnog pučanstva i dočićnih pojedinaca osjetljive osobne i gospodarstvene žrtve, te da dalekosežnost ovih žrtava nameće takodjer vojnoj upravi teške obveze. On priznaje u prvom redu, da je opravdano, kad legislativa sa svom odlučnošću plaidira za to, da se s vojnicima pristojno postupa. Glasine, što no se pronose o nedoličnom postupku kod vojničtva, pretjerane su i neistinite. Ministar

Jeftino češko

PERJE

za krevete

5 kg. novo čišćano K 9·60, bolja K 12·—
bjele pahuljice čišćane, 18·— „ „ 24·—
kao snieg bjele pahuljice čišćane . . . 30·— „ „ 36·—
razašilje se franko pouzećem.
Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu
tovar. troška.

Benedikt Sachsel, Lobes, br. 25
pošta PILSEN, Češka.

Prva slavenska tvornica ura za torn

Franjo Moravus,

BRNO. Nova ulica 25. MORAVS

tvori i razašilje
ura za crkvene zvon
dvorce, škole, tvorn
--vlećnice, ljetnikovce
samo u izvrstnoj izradbi
jeftino.

Čuvene nadzorne ure.
Cjenici šalju se na zahtjev bad
Najviše odlikovanje za izvrstne proizvo
IZVOZ.

REUMATIZAM, neuralgija, ischia
bodac, ulozi, natekline, reumatično trg
nje u glavi, zublma i zglobovima lije
se jedino uspješno uporabom

„Paralysian-Linimenta

po vis. kr. zem. vladi odobren i zako
nom zaštićen lijek nadmašuje sve ostal
lijekove u djelovanju.

Čuvajte se patvorina!

Cijena boci K 1·60.

Dobiva se u svim ljekarnam. Glavne
skladište: **Ljekarna PEČIĆ** sada dr.
B. Vouk — Zagreb.

Sv.

J. Kapel

Preporuča pred. svećenstvu, vrl
dinstva svijeće iz prijesnog pčelinoga
voska jamčim s K 2.000. Tvrdnju
tjeđno svjetlo po jeftinoj cijeni. Gg. T
za bogoslužno drvoće, voštenu svilu i m
Znali vosak kupujem u svakoj m

Na zahtjev šalje

Niže podpisani javljam

Dućan

i krojačnicu

tako, da sada mogu držati na skladištu veliki izbor svakovrstne robe za gospodje, gospodu i djecu. Sva roba je proizvod domaćih tvornica što jamčim za **dobru vrst i nizku cijenu**.

Držim uvjek na skladištu muških gotovih odiela svake veličine i vrsti.

Rodoljubi kupujte **lipin znak!** Isti razašiljem franko pouzeće.

Za što mnogobrojniji posjet, preporuča se

Marko Zović
„Narodni Dom" - PAZIN.

Sat sa lancem.

Samo za K 2,

Radi velikog skladišta raznih satova, šalje niže podpisana trg. kuća: 1 veoma ljepi pozlaćeni, 36 sati idući Anker sat zajedno sa ljepim lancem za samo K 2. 3 godine pismena osjeguracija (garancija).

Razašilje sa pouzećem.

CIGARETNI PAPIR

u korist

Družbe sv. Cirila i Metoda

pregledan po Dr. **Janečeku**

prodaje se

u trafici **Fait-vis-Barbacani**

Broj 1795. Pazin, dne 9. 5. 1908.

Oglas.

Ove se je godine pokazala velika množina hrušlova ili brabelja, koji čine veliku škodu na polju, u vrtovima u vinogradima i tako dalje.

Pozivlje se stoga p. n. občinstvo, da izvoli uništivati čim više ove hrušlove ili

Klanom obračun koliko se je dosad izdalo podpora iz kastavske blagajne i pozove Klanu, da doprinese svoj dio.

Pridružene općine imaju posebnu imovinu i svaka isplaćuje za sebe dotične troškove. Uzima se do znanja saopćenje c. kr. kot. poglavarstva, da je kroz osam dana izložen nacrt za putni most preko električne željeznice Matulji-Lovran i to u por. općini Rubeši, a povjerenstveni razvid određen je za 20. febrara t. g., kojem razvidu pridružit će se kao zastupnici ove općine gg. opć. glavar, F. Ferlan i Vj. Sinčić, koji nek zahtjevaju, da bude most širok tri metra i da nosi težinu od 40 q. Za pučku školu u Brešcima, da se dobavi biblijske slike starog i novog zavjeta za K 41·10. Prema predlogu opć. odbora uvažuje se djelomično molba općine Dolnje Jelenje i povisuje se godišnji doprinos na K 500·— za uškolanje rečinske djece u pučkoj školi u Ratuljama, koji će se iznos isplaćivati od dana kad bude namještena druga učiteljska sila. Uzima se do znanja, da je Pavao Sršon privremeno imenovan podučiteljem na školi u Sv. Mateju a F. Jelušić suplentom na peterorazrednoj učioni u Kastvu. Uzima se do znanja, da je Bačić Anton iz Matulji 13/49 primljen u svezu općine Volosko. Dne 7. febrara t. g. obavio se je tehničko-redarstveni izvid izgradjene pruge električne željeznice Matulji-Lovran, pri kojem se je izvidu sa strane ove općine opazilo više manjkavosti zahtjevom, da se ih odkloni, što opć. zastupstvo uzima do znanja. Uzima se do znanja uspjeh pritužbe opć. geometra protiv F. Kinkele radi uvrijede poštenja u službenom poslu, uslijed koje je poslijednji odsudjen na globu od K 50·— i snašanje troškova. Uzima se do znanja nabava 300 komada izvadaka iz zakona o prometu sa vinom, koje se ima raspačati medju krčmare i prodavaoce vina po 10 para od komada. Uzima se do znanja, da je ovdješnjoj zadruzi iz državnih sredstava doznačena potpora od K 2000·— za dobavu sijena uz sniženu cijenu. Odobrava se izdatak od K 54·— izdanih na račun općinske potpore za popravak »Ferenčeve kaline« za kupljenih 18 q vapna, koji posao da se povjeri Pešćica Josipu i uzima se do znanja izjavu tamošnjih općinara, da će dati po tri rabote odnosno K 9·— za izvedbu te radnje. Na molbu općine Umag glede izgradnje ogranka željeznice od Umaga do Rukavca-Matulji zaključuje se, da se tu molbu podupre obzirom što bi ta pruga bila u interesu koli žitelja zapadne Istre toli onih u Liburniji. Ravnateljstvo učione u Zametu izvješćuje, da se je za tamošnju školu dopeljalo 20 q vapna, koje nek se isplati po K 3·— po q i podmiri trošak iskopanja jame i gašenja vapna.

Glede gradnje i proširenja puta od ceste sa Trinajstići prema Radetićem povisuje se opć. potpora na K 600·—, koju radnju da se dade javnom dražbom a predhodno, da se zapisnički presluša gospodare, kojim će se uzeti zemljišta za proširenje tog puta, koji će prema izvješću opć. geometra stojati K 1430·—. Uzima se do znanja, da su općinari žejanski otplatili na račun njihove dugovine prošle godine K 800·— a ljetos K 400·—. Dne 8. febrara t. g. umro je u Zagrebu dr. Marijan Derenčin, koji je nastojao svojim govorom na taboru kod Sv. Mihovila probuditi narodnu svijest ovog kraja, te uz poklik »Slava mu« zaključuje se, da se podari Družbu sv. Cirila i Metoda sa K 25·— u spomen pokojnika. Na molbe Devjaka i Lenca iz Zameta radi kopanja kamenja odlučit će se, čim se bude na čistu radi proširenja puta, što ide u Parc. 1691/1. Uzima se do znanja, izjava ravnatelja tvornice »Union«, kojom pristaje na odluku opć. zastupstva od 5. decembra 1907., a glede dobave stupova, da se isti obrali na trgovca lijesom u Klani. Prihvaća se odreka na županskoj časti Slavić Andra iz Pereniči, te se na predlog predsjednika takvim imenuje Kučić Andra iz Pereniči 108. C. kr. namjesništvo ukinulo je odluku c kr. kot. poglavarstva, uslijed koje morao je F. Feranda ostraniti daščaru tik njegove kuće, iz razloga, što taj predmet spada u djelokrug općine, te se uslijed toga zaključuje, da se Ferandi naloži, da do 1. augusta 1908., tu daščaru odstrani pod pretnjom globe od K 200·—, neodazove li se tomu, da se to otstranjenje obavi na njegov trošak. Uzima se do znanja, da je Sušanj Anton primljen u zavičajnu svezu grada Trsta. Obzirom na pogibelj, da će se srušiti jedan komad obgradnog zida školskog vrta u Zametu zaključuje se, da se taj dio zida poruši i na novo obzida u količini od kakovih 14 četvornih metara. Na zamolbu ravnateljstva muške učione u Kastvu zaključuje se dobava tinlarnice za učiteljsku pisarnu te obješala za klobuke i kaputc. Neuvažuje se molba F. Mohorovičića, da bi posjekao drenovo drvo u opć. šumi, dočim će mu se oprostiti nješto interesa ako isplati glavnicu. Uzima se do znanja, da je put od tvornice »Union« do škole u Zametu popravljen, nu od potrebe bi bilo, da se istog jednim dijelom prenese na parc. 1351, te se zaključuje, da se uznastoji otkupiti to zemljište od crkve Sv. Jelene odnosno, da se zatraži zamjenu kod biskupskog ordinarijata. Odobrava se iskaz nadnica glede popravka zida uz put Smogori Trinajstići zaključkom, da se navišak, od K 32·— podmiri.

Na željezničkim postajama Matulji-Opatija i Jurdani jesu odnosni napisi sami u njemačkom jeziku te se time čini krivnju hrvatskom jeziku, kojim se isključivo služi pučanstvo ovog kraja, te se prema tomu zaključuje, da se ponovno zahtjeva od ravnateljstva c. kr. priv. južne željeznice da poštuje jezik domaćeg naroda i da dade na tim postajama uvrstiti naslove, objave, oglase upozorenja i t. d. također u hrvatskom jeziku i nadalje, da se zatraži od uprave iste željeznice, da izgradi pločnik od postaje Matulji do kuće V. Sinčića.

Prema predlogu opć odbora, prima se u svezu ove općine Sanković Antona iz Žejana nastanjenog u Skalnici kbr. 17 i gosp. Dr. Dragutina Ciotti, opć. liječnika u Dobrinju, pošto je doblo austrijsko državljanstvo i uplatio opstojeću pristojbu, dočim se Oskar-Mariu Caru izdaje obećanje, da će se istog primiti u zavičajnu svezu ove općine, kad zadobije austrijsko državljanstvo i uplati pristojbu od K 102·—.

Preporuča se molba Širola Ivana iz Brnčići, Rubeša ud. Antonije iz Matulji, Uremović Martina iz Spinčići, konsumnog društva u Blažicima, Stanić Andra iz Jušići, da im se podijeli obrtne koncesije za prodaju vina i pive na malo, te onu Slavić Andra iz Puži radi prodaje žestokih pića.

Odobravaju se slijedeće provedene javne družbe: glede prodaje šlivre „nad dolom" u Blažićima Turak Franu za K 70·01; izgradnje parapeta i škarpe uz opć. put u Rubešima sa dostatbenom cijenom od K 236·40; izgradnje dijela ceste Ploče-Pišćina u gornj. Kukavcu u dužini od 473 metra za cijenu od K 1410·—; i izgradnje zida uz „Kalinu" u Trinajstićima sa dostatbenom cijenom od K 302·—.

Na poziv c. kr. kot. poglavarstva, da se ovo opć. zastupstvo izjavi vrhu molbe upravnog vijeća općine Klane upravljene na zemaljski odbor radi odobrenje zakonskog nacrta za odjeljenje por. općina Klane, Lisca, Skalnice i Studene od mjesne općine Kastav i ustrojenja samostalne općine sa sijelom u Klani, nakon podulje rasprave u predmetu zaključuje se, da se općina Kastav neće nit najmanje suprotivili odcijepljenju rečenih pridruženih općina i ustrojenju samostalne općine sa sijelom u Klani. Uvažuje se također želju općinara iz Lisca i Skalnice, na koju je pristalo i upravno vijeće Klane, da bude manje polovica opć. savjetnika, zastupnika i njihovih zamjenika birana između izbornika iz Klane a druga polovica istih između birača iz Lisca, Skalnice i Studene. Konačno uzima se do znanja želju općinara iz Studene, da se ovo pitanje za sad propusti, dok se ne poravnaju sporovi između Klane i Studene radi njihovih zemljištnih granica.

općinstvu—i gosp.—trgovcem,
da imadem trgovinu
slamnatih šešira
na malo i veliko.

Cijene umjerene.

Točna podvorba.

Cienik na zahtjev badava.

FRANJO CESAR, v Stob,
pošta Domžalo kod Ljubljane.

Broj 21. Pula, u četvrtak dne 21. maja 1908. God. XLI.

Oglasi, pripošlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

NAŠA SLOGA

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 1·5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utuženje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 2), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplata.

. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Na molbe za prodaju opć. zemljišta odlučuje se: glede prodaje tnala Stefan Ivanu radi izgradnje grobnice na groblju odlučiti će se naknadno, kad se potanje u predmetu na licu mjesta izvidi i u sporazumku sa gosp. župnikom; ne uvažuju se prigovor župana iz Jurdani protiv prodaje kućnog tnala Čekada Antonu u Jurdanima; rješenje molbe Kukurin Frana za prodaju kućnog tnala u Matuljima prepušta se budućem opć. zastupstvu obzirom što je tamo poskočila cijena zemljištu uslijed izgradnje električne željeznice; glede otstupa štivre u Brnasima, što bi ju preuzeo Sušanj Ivan a pripada braći Kalčić, odlučuje se, da se ove pozove da li na to pristaju, uz uvjet, da Sušanj isplati i zastane interese inače nek se ista proda putem dražbe; prodaje se Tibljaš Franu već isplaćenu štivru u Hostima sa K 83·72; Jelovica Andru kućno tnalo u Brnčicima za K 25·08, postaviv izvan krijeposti zaključak od 2. IV. 1902.; prihvaća se promjena izmedju por. općine Studene i Gučančić Antona iz Klane glede zamjene jednog dijela opć. parc. 1886/7. sa privatnim parcelama 1886/65.,/66.,/67.,/68.,/69.,/70./71./72. u predjelu „Štulne".

Obzirom na kasno doba predsjednik prekida sjednicu u 7 sati na večer te uriče nastavak iste za *27. febrara 1908.*

Nastavljeno rečenog dana u 10 i pol sati prije podne uz prisustvovanje 22 opć. zastupnika te dvojice sa savjetujućim glasom, i obzirom, što nisu iz početka prisutna 2 opć. zastupnika izabrana u prvoj sjednici za pročitanje tog zapisnika imenuje se za to gg. M. Sordoč i J. Rubeša.

Prelazi se na točku o prodaji opć. zemljišta kao nastavak: O molbi Simčić I. glede prodaje ili zamjene zemljišta prikladnog u Matuljima za kućegradnje odlučiti će se iza obavljenog pregleda na licu mjesta. Prodaje se Franković Ivanu kućno tnalo u Matuljima za K 344·—; uz uvjet, da na svoj trošak izgradi 4 metra široki put sa gornje na donju cestu uz kuću Rupnika. Prihvaća se načelno prodaja parc. 729/63 u Pobrima Dubrović Vinku za K 68·67, koje zemljište bilo je dano u štivru pokojnom Dubrović Josipu. Neuvažuje se molbe Brajan Ivana glede otštete dijela parc. 869 u Matuljima, dok ne dokaže, da je bio u posjedu tnala i ozgor ceste. Prodaje se načelno Finderle Antonu dio zemljišta u Zametu, nu predhodno ima se razviditi kuda ima proći onud projektirani opć. put, a naknadno će se ustanoviti cijenu. Prodaje se u Gornjem Rukavcu opć. zemljišta: Mohorić Josipu za K 10·60 i Andretić Josipu za K 4·80; Srdoč Josipu u Srdočima za K 108·81 i Srdoč Matu za K 76·71; Jagodnik Franu u Zametu za K 102·50 uz uvjet, da općini dozvoli uknjižbu služnosti prolaza putem, što ga je izradio po svojem posjedu. Franković Ivanu ne izdaje se isprava za uknjižbu prava služnosti na teret parc. 1620/135 u Matuljima, već nek se prolazom služi košto i do sada. Širola Franu prodaje se u Zametu tnala za K 17·40. Neuvažuje se molba Šepić Andra niti Jelovice Frana.

Dne 20. febrara t. g. bio je u Rubešima razvid glede gradnje putnog mosta na Cirkulu, te su zastupnici općine tražili, da taj most bude širok 3 metra i da podnosi težinu od 4000 kg; da bude zaštićena sigurnost prolaznika i da J. L. Münz udovolji postavljenim mu uvjetima. Uzima se do znanja taj izvid na licu mjesta i zaključuje, da pozove g. Münza, da u roku od 3 tjedna udovolji postavljenim mu uvjetima, otvori javne puteve, postavi električne svjetiljke u Matuljima, ispravi napise uz tračnice i da snizi cijene vožnje električnom željeznicom od stanice Matulji do Voloskog. Opatije i natrag te izdade blokove za radnike uz primjerene cijene, obzirom, što ovi dnevno idu iz Kastavštine u Volosko i Opatiju. Neodazove li se g. Münz tim zahtjevima nije nit ova općina dužna, da ostane pri svojim prvanjim zaključcima glede prodaje uzetog zemljišta, već nek mu se cijena povise i to za električnu centralu na K 10·— a za ostalo zemljište na K 5·— po četvornom metru.

Nakon postignute prešnosti prešlo se je na slijedeće: na molbu općine Veprinac, da tamošnjim općinarima iznimno dozvoli za ovaj put biranje župnika zaključuje se: da se općina Kastav odriče patronata nad župnom crkvom u Veprincu na korist iste općine uz izričiti uvjet, da općina Veprinac doprinese „Bratovšćini hrv. ljudi u Istri" iznos od K 1000·—, želeć tom odredbom koristiti vjer oj stvari i izbjegnuti prijeporima pučanstva ovih opć...a. Taj uvjet mora biti potpuno ispunjen prije nego li stupi u krijepost ova odreka. Zaključak od 19. tek. postavlja se izvan krieposti.

Na predlog g. F. Rubeše zaključuje se, da se cesta Dračje-Blečići-Kuntrida sa odlučenom već potporom a uz nadzor opć. cestara popravi, bez uticaja Srdoč Josipa iz Srdoči 7.

Na okružnicu delegata gosp. dr. M. Laginje podneslo se je sa strane ove općinske uprave opširnu spomenicu vrhu potreba općinara ovog kraja, molbom, da bi se općini priskočilo u pomoć državnim potporama kao za gradnju i proširivanja pučkih učiona, gradnja c. kr. učiteljišta, podignuće delavske škole željom, da bi se istu podržavalo, za gradnju općinskih šterna i vodovoda, javnih cesta i puteva kao i glede popravaka istih, glede poboljšanja pašnjaka i dobave krme, glede ustrojenja drvodjelske škole i c. k. kotarskog suda, koje predmete preporučilo se je gosp. zastupniku u zagovor. Općinsko zastupstvo uzima do znanja i odobrava prikazanu spomenicu vrhu potreba ove općine zaključkom, da se gosp. dr. Laginji naknadno priopći želju pučanstva, da bi se u ovom kraju stalno namjestio jedan putujući učitelj poljodjelstva i to po mogućnosti baš u Kastvu kao sredini kmetskog okružja.

Na brojne molbe za doznačenje novčanih potpora oprasta i ostalog doznačuje se: dvojici po K 2·—, jednomu K 5·—, dvojici po K 8·—, dvojici po K 10·—, jednomu K 12·—, četvorici po K 20·—, jednomu K 50·—, jednomu K 30·— iz blagajne pridružene općine Brgud; činovnicima potrošarinskog društva sudbenog kotara Volosko iz blagonaklonosti za utjerivanje općinske potrošarine na vino i meso u god. 1906/1907 K 350·—; neuvažuje se drugih deset molba; *mjesečno* doznačuje se: za uzdržavanje kod milosrdnih sestara u Voloskom Ljubici Kinkela iz Zameta K 10·—, isto Ernesti Puž sa K 12·— i Srdoč Viktoriji sa K 10·— do konca god. 1908.; Puž I. djaku c. kr. učiteljišta za drugo poljeće mjesečno po K 6·—; Marot ud. I. produljuje se mjesečna najamnina za pol godine po K 6·—; Jardas Josipi za god. 1907., mjesečno po K 6·—; Ružić A. za jednu godinu po K 10·—. Povisuje se Lipić L. godišnja najamnina za sobu c. kr. oružničtva u Jušićima od K 60·— na K 72·—; doznačuje se zvonaru u Rukavcu za oglasivanje javnih oglasa godišnje K 25·— i daje mu se za dosadanje K 6·—. Za popravak opć. puta od Permani do Brežaca odlučuje se dalnja potpora od K 400·—; Marčelja ud. T. povisuje se otkupna cijena zemljišta za proširenje ceste od Kantride na Dračje od K 20·— na K 60·—. Starešinstvu crkve sv. Luke povisuje se potpora za izgradnju zida uz crkvu od K 200·— na K 500·—. Konkurencijonalnom odboru kapelanije u Sv. Križu doznačuje se za proširenje vrta ispred kapelanskog stana i nanos zemlje K 100·—. I. J. oprašta se dalnjih K 87·75 kao proizavši manjak uz obračun njegovih dužnosti. Od zastanih interesa oprašta se: Kuzmić ud. T. K 20·—; Puž ud. M. K 73·12 uz uvjet, da isplati glavnicu; Stanić M. K 20·48; Šepić A. K 12·48 uz uvjet, da isplati glavnicu; Cetina M. K 58·26 uz uvjet, da isplati glavnicu; mld. Sinčić iz Rubeši K 18·—; Baštinikom Matešić iz Brnasi K 37·97; Jelušić ud. I. K 43·74 uz uvjet, da isplati glavnicu. Preostalih 29 molba za oproste interesa prepušta se na rješenje budućoj sjednici.

Iscrpiv dnevni red i neprijavi se nitko više za riječ predsjednik diže sjednicu u 5 i pol sata u večer.

Beč 18. 6. 1908.

Nakon obavljenih formalnostih uzeo je prvi riječ ministar za zemaljsku obranu general pl. Georgi.

Govornik priznaje, da obranbena dužnost zahtieva od ukupnog pučanstva i žrtvenih pojedinaca osjetljive osobne i gospodarstvene žrtve, te da dalekosežnost ovih žrtava nameće također vojnoj upravi teške obveze. On priznaje u prvom redu, da je opravdano, kad legislativa sa svom odlučnošću plaidira za to, da se s vojnicima pristojno postupa. Glasine, što no se pronose o nedoličnom poslupku kod vojničtva, pretjerane su i neistinite. Ministar

Zast. grof Kolovrat utemeljuje prešnost svog predloga tičućeg se neodvlačnog prvog čitanja zakona pričuvnih vojnika.

Zast. Steiner govori proti predlogu nazvao ga sramotom.

Na predlog zast. Isopescul-Grecul zatvorena je razprava. Izabrani su generalni govornici zastupnik Filipinski za, a zastup. Misy proti.

Zatim je predsjednik dignuo sjednicu urekav buduću za ponedeljak u 3 sata po podne.

Izvješće o sjednicama dne 18. i 19. tek. stiglo je prekasno za ovaj broj, objelodanit ćemo ga u dojdućem broju.

spasili priestolje, a danas? Danas cviet toga naroda seli u tudjinu, danas su sinovi njegovi bezkućnici, a domovinom gospodare *eksponenti* Madjara, koji su ruševili i obarali dinastiju!!

Povorka se primiče parlamentu. Kordon je policije ogradio pristup ka glavnom ulazu i gornjem stubištu, u ostalom povorka nije ni kanila onamo ići. U suret dolaze prof. Spinčić, dr. Trešić-Pavičić i zastupnik Strekelj. Djačtvo ih burno pozdravlja. Povorka se zaustavi ispred Minervina zdenca, a u parlamenat podje deputacija od dvadesetorice akademičara, da omladina na usta zagrebačkoga djaka Pe-

prikaže svoje težnje i želje. Depuvode Spinčić, dr. Trosić i Strekelj, eristiću čekaju dvorski savjetnik Ploj, lć, Ivanišević, Hribar, Roblek, Je- r i naš prof. Mandić. Deputaciju po- zastupnik *Ploj* obećavši, da će se nici zauzeti za djačtvo u svakom lu, i da će i nadalje otkrivati ne- e prilike u Hrvatskoj pred bečkim nentom. Podulje je govorio zastupnik naglasivši, da je mjera nezadovolj- Hrvatskoj puna, te neka se nitko de čudlo, ako Hrvati u očaju po- za skrajnim sredstvima obrane. Zastupnik *Ivanišević* veli, da ga u ruku veseli, što djaci ostavljaju do- u. Njih će borba za obstanak u tu- čeličiti, svaki izmedju njih bit će, e povrati u domovinu, na svome i te će onemogućiti, da se u Hrvat- adju rodjeni sinovi, koji se stavljaju inske službu.

Akademičar *Perišić* zahvaljuje zastup- na obećanoj pomoći. Članovi de- će najljepše se oprostiše sa zastup- a, a nekoji izmedju njih odoše pred nenat, gdje prof. *Spinčić* reče, da nici ne će u svom zauzimanju činiti re razlike izmedju djaka iz Banovine , Dalmacije i Istre, jer tih razlika niesu poznavali. Ako su danas cija i Istra probudjene hrvatske ; to imamo u prvom redu da za- o Banovini, jer nas je ona narodno ila. Dužnost je naša, da Hrvatsku težkim danima svi jednodušno pot- nemo, a ovo u prvom redu moralno rijalno uzdanicu njezinu, koja ostav- oju „almu mater".

Za govora Spinčićeva zaorila se ispred nenta i opet *„Lijepa naša domovina"* kovi njeni sizali daleko bečkim „Rin-

opet se uredila povorka da prodje bečkoga sveučilišta te da pokaže lišnoj omladini, kako sinovi jednoga a ne dozvoljavaju tiranima, da uni- u ljude iz puke osvete. Na čelu po- stupa prof. Mandić sa zastupnikom ijem, da interveniraju u slučaju po- Preko „Alserstrasse" i Landesgericht- e kronu povorka u veliku restaura- Zum grünnen Tor" u „Lerchenfel- asse", ali se na putu onamo desio lv slučaj: uzduž povorke projuri a kočija sa nadvojvodom Leopoldom orom, kojega prepoznaše zagrebački te skinuše šešire, a on se nakloni ički odzdravi. Bijaše to on, koji je maknut iz Zagreba, jer je simpatizovao sa Hrvatima.

Na banketu čulo se mnogo pobuda ca svih strana. Govorili su zastupnici *Spinčić*, preporučivši djačima, da u tudjini opoštene hrvatsko ime, *Hribar* istaknuvši kako su djaci slogom i bez razlike vjere i imena izveli ovu veliku akciju, *Ivanišević*, naglasivši složi Slovenaca, Hrvata i Srba, *Rybář* isporedivši našu svečanu povorku kroz grad Beč sa onom povorkom, što će se upriličiti naručena i plaćena do nekoliko dana, da zamaže Evropi oči, kako su narodi u monarhiji mirni i zadovoljni. Napominje, kako u jednu ruku Niemci,

Jeftino češko

PERJE

za krevete

5 kg. novo čišćeno K 9·60, bolja K 12·—
bijele pahuljice čišćene, 10·— „ „ 24·—
kao snieg bijele pahu-
ljice čišćene . . . „30·— „ „ 36·—
razašilje se franko pouzećem.
Zamjenjuje se i prima natrag uz naknad
tovar. troška.

Benedikt Sachsel, Lobes, br. 25
pošta PILSEN. Češka.

Prva slavenska tvornica ura za torn

Franjo Moravus,

BRNO. Nova ulica 25. MORAVS

tvori i razašilje
ure za crkvene zvor
dvorce, škole, tvorn
vlećnice, ljetnikovc
samo u izvrstnoj izradbi
jeftino.

Čuvene nadzorne ure.

Cienici šalju se na zahtjev bad
Najviše odlikovanje za izvrstne proizv

IZVOZ.

REUMATIZAM, neuralgija, ischia
bodac, ulozi, natekline, reumatično trg
nje u glavi, zubima i zglobovima ilje
se jedino uspješno uporabom

„Paralysian-Linimenta"

po vis. kr. zem. vladi odobren i zakc
nom zaštićen lijek nadmašuje sve ostal
lijekove u djelovanju.

Čuvajte se patvorina!

Cijena boci K 1·60.

Dobiva se u svim ljekarnam. Glavn
skladište: **Ljekarna PEČIĆ** sada d
B. Vouk — Zagreb.

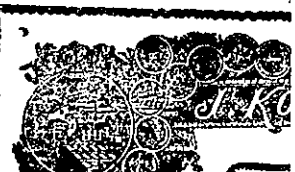

Sv

J. K

Preporuča pred. svećenstvu, uč
društva svijeće iz prijesnog pčelinog
smot jamčim s K 2.000. Tvornan
vjetno svjetlo po jeftinoj cijeni. Gg. T
za božićno drvce, voštani svitci i m
Svaki vrsni kupujaru svrsi
Na zahtjev šalj

Niže podpisani javljam

Dućan

i krojačnicu

tako, da sada mogu držati na skladištu veliki izbor svakovrstne robe za gospodje, gospodu i djecu. Sva roba je proizvod domaćih tvornica što jamčim za **dobru vrst i nizku cijenu.**

Držim uvjek na skladištu muških gotovih odiela svake veličine i vrsti.

Rodoljubi kupujte **lipin znak!** Isti razašiljem franko pouzeće.

Za što mnogobrojniji posjet, preporuča se

Marko Zović
„Narodni Dom" - PAZIN.

Sat sa lancem.

Samo za K 2.

Radi velikog skladišta raznih satova, šalje niže podpisana trg. kuća: 1 veoma ljepi pozlaćeni, 36 sati idući Anker sat zajedno sa ljepim lancem za same K 2. 3 godine pismena osjegurancija (garancija).

Razašilje se pouzećem.

CIGARETNI PAPIR

u korist

Družbe sv. Cirila i Metoda

pregledan po Dr. **Janečeku**

prodaje se

Oglas.

Ove se je godine pokazala velika množina hruštova ili brnbelja, koji čine veliku škodu na polju, u vrtovima u vinogradima i tako dalje.

Pozivlje se stoga p. n. obćinstvo, da izvoli uništivati čim više ove hruštove ili

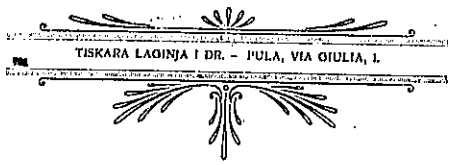

TISKARA LAGINJA I DR. – PULA, VIA GIULIA, 1.

obćinstvu i gosp. trgovcem,
da imadem trgovinu
slamnatih šeširа
na malo i veliko.

Ciene umjerene.

Točna podvorba.

Cienik na zahtjev badava.

FRANJO CESAR, v Stob,
pošta Domžale kod Ljubljane.

Broj 21. Pula, u četvrtak dne 21. maja 1908. God. XLI.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novi za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 817·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesložu sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaće i utužnje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Lazinja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Lazinja i dr. prije J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Iz carevinskoga vieća.

Beč 12. 5. 1908.

Na početku sjednice priljavi predsjednik, da je bio imenovan njemačkim ministrom-zemljakom bivši ministar i zastupnik Prade.

Na to je predno zast. Sylvester u ime svoje i svojih drugova njemačke pučke stranke interpelaciju, glede političkih odnošaja u Bosni i Hercegovini te Hrvatskoj. U obrazloženju svoje interpelacije veli zast. Sylvester, da je u raznim novinama izašlo sijaset članaka glede „veliko-srpske" propagande, koja da se je rašrila u Hrvatskoj i Bosni, a koja se vodi iz inozemstva. Iste ove glasine pronašaju i osobe, koje zapremaju visoka službena mjesta u Bosni i Hrvatskoj, tako barun Rauch u Hrvatskoj, odjel. predstojnik Kosta Hörman i nadbiskup Stadler u Bosni.

U nastavljenoj razpravi o povećanju vojničtva domobranstva uzeo je prvi rieč češki radikalac Klofač, koji je požalio u češkom govoru, što se pokazuje toli slabo zanimanje kuće u toli važnom predmetu. U njemačkom govoru iztaknuo je potežkoće nenjemačkih narodnosti u vojničkih poslovih. Nenjemačkim vojnicima i častnicima vojna uprava pravi razne ne prilike dočim je njemačkim častnicima sve dozvoljeno. Politici vojne uprave — reče — kojoj je štitnik u Berlinu, nemože nijedan slavenski zastupnik staviti na razpolaganje krv svojih sinova.

Član njemačke pučke stranke Weidenhoffer iztiče kako je potrebito da se uredi domaće domobranstvo obzirom na naš odnošaj prema Ugarskoj, a da uzmognemo u slučaju odieljenja od Ugarske i glede vojničtva samostalno postupati. Njegova će stranka glasovati za prešnost u očekivanju, da će njemački ministri proti češkim i klerikalnim težnjam ustati.

Socijalist Liebermann izjavi, da su narodi ozlovoljeni pošto se u parlamentu neradi drugo nego samo glasuje za državne potrebe.

Kršćanski socijal Kadlčak zagovara umanjenje vojničke službe i stalno uvedenje vojničkih dopusta. Ustanova o pukovnijskom jeziku mora već jednom biti provedena.

Zastupnik Dr. Sommer pospješuje pitanje zakonske osnove za preinaku poreza na kućarinu.

Tim je zaključena sjednica.

Beč 13. 5. 1908.

Nakon obavljenih formalnostih uzeo je prvi rieč ministar za zemaljsku obranu general pl. Georgi.

Govornik priznaje, da obranbena dužnost zahtieva od ukupnog pučanstva i dotičnih pojedinaca osjetljive osobne i gospodarstvene žrtve, te da dalekosežnost ovih žrtava nameće takodjer vojnoj upravi težke obveze. On priznaje u prvom redu, da je opravdano, kad legislativa sa svom odlučnošću plaidira za to, da se s vojnim pristojno postupa. Glasine, što-no se pronose o nedoličnom postupku kod vojničtva, pretjerane su i neistinite. Ministar prelazi za tim na pojedine slučajeve, što su izneseni tekom razprave, te oštro osuđuje nekvalifikovani način, kojim je zast. Klofač napao ukupni častnički zbor. U daljnjem toku svoga govoru označuje ministar neumjestnu bojazan, da je jednostrano povišenje austrijskog domobranskog novačkog kontigenta opasno s obzirom na odnošaj prema Ugarskoj.

Pošto su još govorili češki socijalni demokrat Pospišil i češki agrarac Udržal, zaključena je razprava. Za tim su govorili za generalne govornike izabrani socijalni demokrat Winnarsky (proti) i kršćanski socijal Axmann (za). Poslije zaključne besjede grofa Kolovrata priznana je njegovu predlogu prešnost s 280 proti 186 glasova, t. j. sa 2 glasa preko nuždne većine od dvie trećine.

Beč 15. 5. 1908.

Podnešeno je više upita, molba i piemenih predloga.

Zatim se je prešlo na prvo čitanje broja vojnika ili rekruta.

Rusin Petrycki izjavio je, da će Mladorusini glasovati i proti samom predlogu kako su glasovali i proti njegovoj prešnosti — jer pučanstvo nemože da više snaša silna bremena radi vojničtva. Navadja zatim razne slučajeve kako se radi u Galiciji na tom, da se koli od strane vlade, toli od strane Poljaka rusinski narod raznarodi. Prešav na umorstvo namjestnika Galicije grofa Potockoga, reče da ono što je kod umorstva čutio ubojica Siczynski, čuti danas sav rusinski narod. Rusin Lukaczevicz reče, da će Rusini glasovati proti predlogu jer neće da se narode još više obremeni i jer vlada neće, da zadovolji opravdanim zahtjevima Rusina.

Samostalni socijalist Breiter kaže, da je pobjeda vlade sa dva glasa većine — kukavna pobjeda. On je osvjedočen, de narodi neće ništa dobit, za povećanje broja momčadi.

Na predlog zast Prohazke zaključena je zatim razprava. Izabrani su glavni govornici.

Proti predlogu govori zastupnik Pik, koji prosvjeduje najodlučnije proti oštrom postupanju ministra za zemaljsku obranu, koji je uvriedio češki narod uzimajuć u zaštitu njemačke častnike. Odsudi zatim glasovanje za češkim zastupnika, napose ono ministra Praška.

Zast. Zamorski govori za predlog u nadi, da će vlada provesti obećane reforme.

Zast. grof Kolovrat utemeljuje prešnost svog predloga tičućeg se neodvlačnog prvog čitanja zakona pričuvnih vojnika.

Zast. Steiner govori proti predlogu nazvao ga sramotom.

Na predlog zast. Isopescul-Grecul zatvorena je razprava. Izabrani su generalni govornici zastupnik Filipinski za, a zastup. Misy proti.

Zatim je predsjednik dignuo sjednicu uzekav buduću za ponedeljak u 3 sata po podne.

Izvješće o sjednicama dne 18. i 19. tek. stiglo je prekasno za ovaj broj, objelodanit ćemo ga u dojdućem broju.

Žrtve u jubilarnoj godini.

Beč, dne 6. V.

Beč slavi slavlje... Ponosno se viju zastave na gordim palačama, lagodan vjetrić duva u njih te lepršalu bezbrižno i veselo zrakom. E, nije to šala, kad u Beč dolaze njemački knezovi sa Vilimom na čelu. Beč mora da zauzme što svečanije lice, u njem mora da vlada u te dane uzoran mir i red, službena i neslužbena štampa ima da složi razglašene žice u jedinstvenu harmoniju, o da se za Boga ne bi uzrujali živi visokih ličnosti. Sa svih strana pjevaju se hvalospjevi, pa i najzakutniji bečki listići donašaju oduševljene članke.

Ipak netko buni taj svečani čas, iznenada zuji žica, koja nikako nije u skladu sa ostalima; izazvala ju je tiranija u jubilarnoj godini. Oko pet stotina mladih duša krenulo je posebnim vlakom u tudji svieta ostavivši bijeli Zegreb grad, jer niesu htjeli podnieti sramote, koju je barun Rauch nanio hrvatskom sveučilištu, uništivši u svom biesnilu bez razloga egzistenciju dvjema profesorima dru. Šurminu i dru. Manojloviću.

9 je sati prije podne, na peronu bečkoga južnoga kolodvora zgrnulo se akademsko slavensko djaštvo, da dočeka svoje drugove iz Zagreba; nestrpljivost, napetost, uzbudjenost vlada medju omladinom. U devet i četvrt moraju da dodju. Još jedan čas i eno već se pokazuje vlak, glave vire iz prozora, gromoran pozdrav hrli im u suret prije, nego li je vlak stao, a još nisu dobro iz vozova izašli, kad im pravnik Buji drži pozdravni govor. „*Lieps naša*" ori se iz stotina grla. Bijaše to čas, kojega neće nitko od prisutnih zaboraviti.

Špediterska kola pobrala su prtljagu djaka-iseljenika, da je odvezu na kolodvor Frana Josipa, jer odanle će velika većina u večer krenuti put zlatnoga Praga.

Medju tim već se uredila ispred kolodvora povorka od osam do deset stotina akademičara, da se kroz bečke ulice mirno i dostojanstveno uputi pred parlamenat, gdje će djačka deputacija pred zastupnicima svoga naroda iznieti svoju tugu i nevolje.

Ej, da vam je bilo samo vidjeti, kako su Bečlije buljili u tu sjajnu povorku! Buljili i čudili se i glavama klimali, valjda im nije bilo pravo, što „Kroboti" smetaju u te svečane dane, kad ima doći Vilim sa knezovima, oni „Kroboti", kojih su djedovi sa Jelačićem na čelu prije šestdeset godina spasili priestolje, a danas? Danas cvlet toga naroda seli u tudjinu, danas su sinovi njegovi bezkućnici, a domovinom gospodare *eksponenti* Madjara, koji su rušili i obarili dinastiju!!

Povorka se primiče parlamentu. Kordon je policije ogradio pristup ka glavnom ulazu i gornjem stubištu, u ostalom povorka nije ni kanila onamo ići. U susret dolaze prof. Spinčić, dr. Trešić-Pavičić i zastupnik Strekelj. Djačtvo ih burno pozdravlja. Povorka se zaustavi ispred Minervina zdenca, a u parlamenat podje deputacija od dvadesetorice akademičara, da omladina na usta zagrebačkoga djaka Perišića prikaže svoje tužnje i želje. Deputaciju vode Spinčić, dr. Trešić i Strekelj, a u peristilu čekaju dvorski savjetnik Ploj, Vuković, Ivanišović, Hribar, Roblek, Ježovnik i naš prof. Mandić. Deputaciju pozdravi zastupnik *Ploj* obećavši, da će se zastupnici zauzeti za djačtvo u svakom pogledu, i da će i nadalje otkrivati nesnosne prilike u Hrvatskoj pred bečkim parlamentom. Podulje je govorio zastupnik *Trešić* naglasivši, da je mjera nezadovoljstva u Hrvatskoj puna, te neka se nitko ne bude čudio, ako Hrvati u očaju posegnu za skrajnim sredstvima obrane.

Zastupnik *Ivanišević* veli, da ga u jednu ruku veseli, što djaci ostavljaju domovinu. Njih će borba za obstanak u tudjini očeličiti, svaki izmedju njih bit će, kad se povrati u domovinu, na svome mjestu te će onemogućiti, da se u Hrvatskoj nadju rodjeni sinovi, koji se stavljaju u tudjinsku službu.

Akademičar *Perišić* zahvaljuje zastupnicima na obećanoj pomoći. Članovi deputacije najljepše se oprostiše sa zastupnicima, a nekoji izmedju njih odoše pred parlamenat, gdje prof. *Spinčić* reče, da zastupnici ne će u svom zauzimanju činiti nikakve razlike izmedju djaka iz Banovine Bosne, Dalmacije i Istre, jer tih razlika nikada niesu poznavali. Ako su danas Dalmacija i Istra probudjene hrvatske zemlje, to imamo u prvom redu da zahvalimo Banovini, jer nas je ona narodno osviestila. Dužnost je naša, da Hrvatsku u tim težkim danima svi jednodušno potpomognemo, a evo u prvom redu moralno i materijalno uzdanicu njezinu, koja ostavlja svoju „almu mater".

Iza govora Spinčićeva zaorila ispred parlamenta i opet „*Lijepa naša domovina*" a zvukovi njeni sizali daleko bečkim „Ringom".

I opet se uredila povorka da prodje izpred bečkoga sveučilišta te da pokaže sveučilišnoj omladini, kako slnovi jednoga naroda ne dozvoljavaju tiranima, da uništavaju ljude iz puke osvete. Na čelu povorke stupa prof. Mandić sa zastupnikom Strekeljem, da interveniraju u slučaju potrebe. Proko „Alserstrasse" i Landesgerichtstrasse" krenu povorka u veliku restauraciju „Zum grünnen Tor" u „Lerchenfelderstrasse", ali se na putu onamo desio zanimiv slučaj: uzduž povorke projuri dvorska kočija sa nadvojvodom Leopoldom Salvatorom, kojega prepoznaše zagrebački djaci te skinuše šešire, a on se nakloni te vojnički odzdravi. Bijaše to on, koji je maknut iz Zagreba, jer je simpatizovao sa Hrvatima.

Na banketu čulo se mnogo pobuda sa svih strana. Govorili su zastupnici *Spinčić*, preporučivši djacima, da u tudjini opoštene hrvatsko ime, *Hribar* istaknuvši kako su djaci slogom i bez razlike vjere i imena izveli ovu veliku akciju, *Ivanišević*, nazdravivši složi Slovenaca, Hrvata i Srba, *Rybář* izporedivši našu svečanu povorku kroz grad Beč sa onom povorkom, što će se uprilititi naručena i plaćena do nekoliko dana, da zamaže Evropi oči, kako su narodi u monarhiji mirni i zadovoljni. Napominje, kako u jednu ruku Niemci,

a u drugu ruku Madjari žanju plodove nagodbe, sklopljene i produljene prošle godine izmedju obje pole monarhije. Slovenci imali bi pasti žrtvom Niemaca, a Hrvati žrtvom Madjara. Od djaka govorise Šilović, Angjelinović, u ime Slovenaca Mravljak. — Ni trunka potištenosti ne opažaš nigdje, kao da gledaš četu, koja je spremna da sad na arne u borbu na noževe. I pravo je tako, jer:

Mrijeti ti češ, kada počneš sam
u ideale svoje sumnjati.

U večer u osam sati i po krenuše mladi sokoli posebnim vlakom u zlatni Prag sa bolju u duši i čvrstom odlukom u srcima, ostavivši svoju lijepu domovinu, roditelje, braću i sestre . . . .

Koliko glava, toliko osvetnika!

R.

Njemački glas o „Iredenti".

Neki Dr. L. Waggen priobćuje u glasilu austrijskog konservativnog plemstva i njemačkog svećenstva „*Das Vaterland*", br. 205. od 6. t. mj. na uvodnom mjestu članak pod naslovom „*Iredenta*", koji je u nama pobudio više sažaljenja nego li zadovoljstva. Nepoznati nam pisac nastoji naime dokazati, da imade u istinu u našim pokrajinah *iredente* ili muževa talijanske narodnosti, te teže za tim, da se ove pokrajine pripoje kraljevini Italiji.

Njegovih dokaza ili navoda ne ćemo ovdje opetovati, jer donašamo niže čitav njegov članak u hrvatskom prevodu, ali hoćemo, da se ovdje nanj sa par opaska osvrnemo.

Bilo je vrieme — a tomu nije tako daleko — kad su naši zastupnici u carevinskom vieću i u zemaljskom saboru Istre kad smo mi toliko puta u ovom listu, naši istomišljenici u domaćim i tudjim listovima, dokazivali pogibelj, koja prieti monarhiji i dinastiji od irendističkih spljetak, osnova i težnja na našem jugu.

Držali smo — u prevelikoj možda naivnosti da to činimo ne samo u interesu našega naroda, koga predadoše državne oblasti na milost i nemilost, talijanskim suzemljakom i njihovim oblastima, već da smo na to obvezani i kao dobri i vjerni državljani i podanici.

Za tu našu preveliku revnost bijasmo od talijanske strane nazivani denuncianti i austrijskim uhodama — a od strane državnih oblasti nas se je pobijalo i izsmijehivalo.

Došav k sebi prestali smo o tom govoriti i pisati prepustiv vremenu, da ono učini svoje. Pobrinuli smo se nešto življe i bolje za osiguranje svog obstanka ostaviv po strani one, koji su nam se smijali i kojima je koža možda u većoj pogibelji nego li naša.

Sada dolazi njemački pisac s one strane, koja nas nije htjela ni čuti ni saslušati, pak hoće, da dokaže tekar sada ono, na što smo mi pred dvadeset i više godina upozorivali.

Nas ostavljaju danas takovi vapaji s upozorivanja s njemačke strane na pogibelj od *iredente*, posve hladne, jer nas je gorko iskustvo podučilo, da nam se je uzdati najviše u sebe i da je luda svaki onaj, koji daje više nego ti može i smije dati.

Medjutim eto spomenutog članka:

Iredenta

Napisao Dr. L. Wagen,

Banket, priredjen u Miotcima u počast D'Annunzijevu, skreće i opet pažnju naše domovine na jadransku (umišljenu veličinu) megalomaniju pojedinih Talijana iz kraljevine to na stanovište, što zauzimlju austrijski Talijanci prema ovim idejama, na *Iredentu*. Često sam puta već opazio, kako ljudi u alpinskim i sudetskim zemljama nisu sasvim na čistu sa značenjem iredente pak da to što jače padne u oči, kazao bih ovo: iredentiste josu na talijanski prevedeni Sveniemci, po tomu mogu se istodobno prepoznati iredentske težnje.

Za čudo mene se često sve do u zadnje doba pitalo: Ima li u obće iredente?

Često su oblasti na brzu ruku demantovale (zanekale), da ona opstoji, jer su mislile, da će svojim nastojanjem, da spriječe iredentističke struje prouzročiti to, da će ovaj smjer djelovati tajno. S toga nije baš lahko, da dobijemo jasnu sliku o ovim odnošajima pak neka mi se dozvoli da iznesem svoje osobne utiske o toj točki budući da već sedam godina putujem po Istri i Dalmaciji.

Prije svega naglašujem: iredenta postoji bez dvojbe; kolikogod bi se stvar htjela prikazati ljepšom, ona je jasna činjenica za svakoga, koji otvorenim očima onuda putuje. Već kad dodješ u mjesto, možeš ustanoviti stanovništvo hrvatsko ili talijansko, ovo posljednje znači toliko, koliko iredentizam. Svakako imadu općenito ljudi sasvim krive pomojve o tome, kako je talijanski živalj rasprostranjen.

Talijana nalazimo za pravo samo po gradovima ili barem po zatvorenim mjestima. Do izpred malo vremena bijaše izključivi zastupnik inteligencije, ponajviše potiče iz starosjedilačke obitelji, koja imadjuše često u kraljevini Italiji rodjake, to ako moguće i po kojeg dužda medju predjima.

Ovo pokrajinsko (ladanjsko) plemstvo gospodovaše u svoje doba takodjer materijalno u pokrajini, kao „colonus", a seljak bijaše naprama „signorima" u odredjenoj odvisnoj uzajmici. Odatle ono, da je često i seljački narod upotrebljavao talijanski jezik, u jednu ruku radi prometa, u drugu ruku, da čini ono, što i gospoda, a na obali napokon i stoga, što to bijaše posljedica ribarskoga zanata. Ovaj je odgoj na talijanskom jeziku prouzrokovao to, da je seljak malo po malo izgubio svoju plemensku svijest, on bi se takodjer nazivao Talijanom, pa tako starija popisivanja pučanstva kao što i izbori pokazivahu uvjek ogromnu talijansku većinu.

U zadnje se doba to temeljito promjenilo. *Signori* po gradovima nisu ponajviše ništa drugo radili nego bi se borili kao velika gospoda i potomci velikoga naroda, te tako gospodarise, a iza toga počeše okovi padati. Ovdje ondje dodjoše sada Hrvati takodjer do akademijskih naziva, te do glavne rieči u občinama; oni su opet probudili narodnu svjest u svojih suplemenjaka. Nu tek pomalo su ovi romanizovani Slaveni postali opet Slavenima, jer u čitavim velikim občinama, koje su ovisile od talijanskih gradića, nije bilo a ma niti jedne hrvatske škole. Ako se je prije moralo birati izmedju talijanske ili nikakve škole, sada se i to promjenilo na bolje, te hrvatskoj školskoj „Družbi sv. Cirila i Metoda" ipak kadgod uspije, da naprama jakoj „Legi nazionale" osvoji tlo.

Sada su još jedino oveći istarski te dalmatinski gradovi u talijanskim rukama ali narod je u pokrajini slavenski i sjeća se Slavenom. Taj su preokret već posvjedočili proslogodišnji izbori za carevinsko vieće, kad je — za Talijane sasvim iznenada — prešao velik broj mandata u hrvatske ruke.

Prema tomu gradovi su sjedišta irodentizma. Izvana razpoznajete ga već po nekim znakovima, kao što uniformiraju gradske *guardije* po talijanskom uzorku, po tome, što u nekojim občinskim sobama više pokraj male slike cara Franja Josipa veliki portreti kralja Umberta ili Viktorija Emanuela, gdjegdje i po tome, što se slave iz austrijske narodne blagdane, takodjer talijanski i to sa mnogo većim oduševljenjem, a mogli bismo navesti još čitav niz takvih značajnih vanjskih obilježja.

Nema sumnje ovim se iredentističkim težnjam mora po mogućnosti stati na put jer i ako za čas nisu pogibeljne, gdjekomo bi čak mogle izazvati smjeh na bies, ali ipak ne smijemo, da zaboravimo, kako bi u ozbiljnim danima mogle značili pogibelj.

Najbolje obrambeno pomagalo bit će pomogne li se slavenski živalj, kojemu bi valjalo naročito omogućiti i olakotiti školanje. Jer Slaven je u Istri i Dalmaciji u najvećoj mjeri vjeran caru, a panslavističkim se je izasalankom, što u zadnje doba posjećuje takodjer Dalmaciju, do sada žilavo odupirao.

Glavna godišnja skupština Družbe sv. Ćirila i Metoda

Dan glavne skupštine približuje se. Još će jedan broj izaći ovoga lista, a onda evo nas u oči velikog dana.

Kako javismo dolazak predsjedničtva je na 10 sati, skupština je na 10½. Ciena banketa biti će promienjena, te će se u drugom broju „Naše Sloge" čitati potankosti.

Na 4½ po podne počimlje koncerat što ga priredjuje „Čitaonica" u Puli u vrtu „Narodnog Doma". Svirati će vojnička glazba. Ulaznina po osobi 40 para.

Svečanog dočeka neće biti jer su takve prilike, nu savjetujemo da svi prisutnici dodju na obalu i dočekaju parobrod, te se onda mirno bez ikakve vike upute „Nar. Domu". Isto tako ćemo dočekati druge izletnike koji bi došli bilo vlakom bilo parobrodom.

Do vidjenja dakle dne 31. t. mj. u Puli.

Pogled po Primorju.

Pazinski kotar:

Boljun, 18. 5. 1908.

Dne 24. tek. mj. u 4 sata posle p. obdržati će se u kući g. Jakova Buretića u Boljunskom polju redovita godišnja skupština podružnice družbe sv. Cirila i Metoda za Istru, sa slijedećim

Dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Izvješće tajnika.
3. Izvješće blagajnika.
4. Izbor odbora.
5. Slučajni predlozi.

Na večer plesna zabava.

Porečki kotar:

Kaštelir 19. 5. 1908.

Nakon redovito razpisanog natječaja za mjesto župnika u Kastelliru urekle su predpostavljene oblasti izbor župnika za petak dne 16. o. mj. Izborne listine bijahu svakomu na uvid izložene kod sosedskog župana g. Ružića, što se je svim župljanom posebnim oglasom na znanje dalo. Od strane talijanaša ili šarenjaka i prodanaca nebijase listinam nikakva prigovora dočim su naši domaći župljani i vriedni rodoljubi sami reklamirali pravo izbora za dvojicu šarenjaka — samo da nebude kasnije s nijedne strane prigovora. Pravo izbora imadu svi kuće gospodari i otci obitelji. Takovih imade nešto oko 200, a od tih je možda desetorica šarenjaka, većina kojih se je u Kaštelir doselila.

Naši su župljani neustrpljivo čekali dan izbora, da već jednom dodju do pravog i vriednog dušobrižnika i da se oslobode talijanskog svećenika, koji je tamo izazvao toliko sukoba.

Budući imade sada koli u polju, toli u vinogradu dosta posla, odlučili su naši župljani da će dan izbora žrtvovati i sprovesti u veselju i zadovoljstvu. Al kad tamo primi seoski župan od strane občinskoga poglavarstva u Vizinadi pismenu vjest, da se mora sutrašnji izbor župnika po nalogu c. k. namjestničtva obustaviti i to još iste noći — bilo je 8 sati na večer, — župljanom javiti.

Sastali se odmah vidjenji naši rodoljubi i prvaci, te odlučiše poslati k naDeputaciju, sastojeću od trojice rodomjestničtvu u Trst deputaciju, koja će tamo pitati za razlog tomu neočekivanom i neopravdanom postupanju.

Ljuba, predvoc je odnosnom izvještitelju i c. k. podnamjestniku jedan naš zastupnik. Tamo njim rekoše da je izbor bio obustavljen usljed brzojavnog naloga ministra bogoštovja i nastave g. Marchetа, na koga se — reć bi — kaštelirski šarenjaci, ili netko za njih, obratiše izravno nekakvom pritužbom. Namjestničtvo odposlalo je odnosne spise c. k. kot. poglavarstvu u Poreč, da ovo razvidi u koliko je opravdana i utemeljena spomenuta pritužba.

Vrlo nam je začudno što se je ministar Marchet tako odlučno zauzeo za pritužbu — možda sačice šarenjaka, koji su propustili tražiti eventualno svoje pravo putem reklamacije kod kotarskog poglavarstvu ili kod namjestničtva. Ovu izvanrednu susretljivost g. ministra valja dobro proučiti pak za to molimo prijatelje u Kašteliru, da o dalnjem toku ovog pitanja na vrieme izvieste izvole uredničtvu „Naše Sloge" jer će pisac ovih redaka biti odsutan za više dana.

Voloski kotar:

Kastav, 19. 5. 1908.

Financijalno ministarstvo uvrstilo je u proračunu K 100.000 za gradnju novoga učiteljišta u Kastvu. Sveukupni troškovi (gradnja i namještaj) neće prekoračiti 135.000 K. Zemljište mora dati občina. Pošto kod nas vladino uredovanje ide sporo, to zgrada neće biti gotova za budući školsku godinu, nu isto će polovicom septembra biti premještena još 3. i 4. tečaj iz Kopra u Kastav. Dva razreda i vježbaonica smjestit će se u »Narodni Dom« a druga dva u pučkoj školi. Dolaze još prof. Nazor iz Kopra, krčki nadzornik Prybil a valjda još koja treća sila.

Učiteljište će u Kastvu lieno uspjevati. Sada imade 18 djaka u I. i 18 u II. razredu. U pripravnici ima ih 21.

* * *

Občinsko zastupstvo u Kastvu na svojoj sjednici od 14. o. mj., da proslavi s jedne strane godišnjicu (15. maja) hrvatske pobjede u Istri prigodom minulih izbora za carevinsko vieće, a s druge strane da prosvjeduje proti mahnitanju neubrojivo nakresane Servus-družbe, odlučilo je 200 K za hrv. sveučilištne djake. Odbor za sakupljanje prinosa umoljava se, da javi občini Kastav, Istra, kamo da se odposalje dotični iznos.

Tako valja! To je milo za drago bračl u banovini.

* * *

Udruga sv. Mihovila u Rubeših izpod Kastva blagoslovit će dne 14. junija u crkvi sv. Trojice u Kastvu družtvenu zastavu. Poslije podne priredit će udruga, uz sudjelovanje prijateljskih družtava iz Kastavšćine pučku svečanost u Kastvu na „Crekvini" s pjevanjem, tamburanjem, glazbom, plesom, šaljivom poštom itd. Točniji program javiti će se naknadno.

* * *

Koncert stono ga je u nedjelju dne 3. o. mj. priredilo ovdješnje družtvo „Narodnjak" uz sudjelovanje pjev. i tamb. družtva „Javor" iz Mihotića u vrtu g. Iv. Vlah-Vicića. Izpao je iznad očekivanja.

Već odmah poslie podne počeo je dolaziti narod iz bliže i dalnje okolice, a došlo je takodjer liepi broj naše braća Slovenaca iz Trnova, Il. Bistrice i Jelšana tako, da se u prostranom lieno uredjenom i sa silu hrv. trobojnica izkićenom vrtu sakupilo do 700 osoba, koje koncertu prisustvovaše.

U 5 i pol sati počelo se sa izvadjanjem programa, a dotle zabavljala je gostove družtvena glazba Volosko-Opatija. Prvu točku programa „Liepa naša" odigrale za prvi put na pozornici vrle tamburašice družtva „Narodnjak", dočim su

ostale točke programa izvedene izmenjivanjem pjev. i tamb. društva „Javor“ i tamb. društva „Narodnjak“; a iza svake druge točke igrala je društvena glazba Volosko-Opatija birane komade.

Sve točke programa koli tamburanje „Narodnjaka“ toli pjevanje „Javora“, te igranje glazbe, sve je to izvedeno na obće zadovoljstvo prisutnog občinstva. Da je program tako točno i skladno izveden, zahvaliti je zborovodji „Narodnjaka“ g. Očkaru Tepešu te zborovodji „Javora“ g. Ivanu Lesici, a ovako priznanje zaslužuje i društvena glazba Volosko-Opatija sa njenim vrlim kapelnikom g. Gervaisom na čelu.

Nakon svršenog programa počeli se dalnji gostovi razilaziti svojim kućama, dočim je većina ostala čekajući drugio dio zabave — ples, koji je potrajao sve tamo do zore.

Žaliti je da naš „Narodnjak“ priredi još više ovakovih zabava, kod kojih rado ćemo vidjeti i našeg vrlog susjeda „Javora“ gdje mu pomaže, a uzmanjkati nebi smjela takodjer niti društvena glazba Volosko-Opatija koju istodobno preporučujemo svim našim društvima. Napomenuti moramo da društvo „Narodnjak“ obstoji jedva godinu dana pak je u ovo kratko vrieme lieno napredovalo. Osim što imade svoju čitaonicu i knjižnicu imade i svoj već dobro izvježban tamburaški zbor.

* * *

Odbor „Istarske Vile“ razaslao je na sva prijateljska pjevačka i tamburaška društva u Kastavčini poziv za priredjenje jednog skupnog ljetnjeg koncerta u mjesecu agustu (nedjelja 23. ili 30.) u korist istarske družbe. Tomu će se pozivu za stalno sva društva dragovoljno odazvati, te ćemo tako imati doskora prilike vidjeti na okupu liepu kitu pjevača i tamburaša od 5 pjev. i tamb. društava. Kod te zabave imala bi sudjelovati sliedeća društva. „Istarska Vila“ Kastav, „Javor“ Mihotići, „Narodnjak“ Jušići, „Sloga“ Zamet i „Tamburaški zbor“ Srdoči. Svako će društvo izvesti po koji komad samo za sebe, dok će nekoje točke izvesti skupno pjevači, odnosno tamburaši svih društava. Već se sada opaža veliki interes za tu skupnu zabavu, od koje će imati istarska družba materijalnu, a hrvatska stvar u Kastavčini moralnu korist. Potanji program će se već svojedobno objaviti u novinah.

Lošinjski kotar.

Iz Cresa.

Pošto se je putnik podobro umorio uspinjući iz Merga, dolazi na vrhunac s kojega mu se pruža čarobna slika bijelog poput labuda grada Cresa. U tom uživanju oka spusti se putnik niti znajuć niz brijeg zaboravi na trud i eto ga pod novo zidanom občinskom talijanskom školom. Stane, čudi se veličanstvenoj zgradi i uto kao da čuje mukli glas koji mu govori: stani putniče i kaži prosvjetljenoj Austriji da ovdje počiva zakopanih 180 tisuća kruna, koje će siromašni hrvatski otoci kopač u znoju svoga lica morati da plati sa (čuj!) iznarodivanje svoje djece (i još joj bolje prisapni) za gušino leglo „Lega nazionale“ koji oduzimlje malahnu dječicu i ubija i guši u njoj slatki materinji jezik. Ah! tudja blejko za Družbinu školu ništa nemaš, ta zar njezina djeca tvoje nijesu.

Kad to sve gleda, kad se sjeti krvavog mesopusta i onog groznog mrcvarenja ovog zapostavljanja hrvatskog jezika svagdje, bilo na občini, bilo na c. k. uredima, koji znadu brati svoje mišno plaće, ali ne poznaju i neće da poznaju svojih dužnosti prema kopaču koji ih plaća. Drže se one: sjeti pa plati. Kad se svega toga sjeti čovjek zbilja pomisli da nije u civilizovanoj državi, već moguće medju najdivljim krajevima Afrike.

Imademo kako vidite novu pučku tal. školu. Blagoslovljena — kako je običaj pravih kršćana i uzgojitelja mladeži! — nije, jer se boje jadni, da nebi blagoslov božji na kojeg mogao djelovati, te bi se osvjestio. Tužni kopače oreski što li te još čeka od ovih tvojih plaćenih prijatelja.

Kako je svuda običaj, čini se i ovdje na Markovo procesija, kojoj prisustvuje i školska mladež s kitičom cvijeća u ruci. No, da ne bi koji nasjeo lažitorbinom pisanju „Piccola“, gdje se „Družbini“ učitelji prikazuju kao nekakvi iznavači, nepristojni i zlobni ljudi, a ujedno da cijenjeni čitatelji znadu s kakvim sve ljudima imademo posla evo zgoljnog čina. Spomenutog se dana tal. škola odmah s početka metnula u red pred crkvom. A mogli su ići i u crkvu i zauzeti si svoje mjesto. Ili si moguće umišljaju da ih se moralo doći dići s križem? Po malo! Naša pako škola videći djecu talijansku ovako rasporedanu, neznajući kamo bi se najzgodnije smjestila, a da se ne dogodi kakovo komešanje otišla je, što je naravno u crkvu. Iza toga se otišlo osobno pitati gosp. ravnateljicu Morato, čija će djeca otići prva koja odgovori: hrvatska. Nijednom ni na um palo, da obć. škola imade svoj vlastiti križ, već se mislilo da je to crkveni. Na tom je temelju „Družbina“ učiteljica pitala uljudno križ najprije učiteljicu Tentor, a za tim ravnajućeg. No kako ga je njemački nagovorila, to je ostao kao da je s oblaka pao neznajući što da reče, već se vrtio kao na ražnju“. Tako se malko popostalo, a iza kako je došao na vrata svećenik upozoren o čemu se radi pošalje Družbinoj školi križ, i tako se incidenat svršio.

Da bi čovjek kojeg mu drago čovjeka (bilo i Patagonca op. ur.) uljudno štogod upitao, taj bi mu jamačno lijepo odgovorio i podučio ga, kad bi opazio da ne zna. Ali da! oni hoće komešanja. Iz ovoga će čitatelji razabrati s kojim su načinom učitelji „Družbine“ škole postupali. Sve su činili da se komešanju predusretne. Ali njihovo nastojanje, volja i uljudba ostala je bez uspjeha, ali dakako samo kod njih jer su svi razboritiji ljudi osudili postupak tal. pučke škole. Pa se još usudjuje bezglavi dopisnik „Piccola“ podmetnuti našim vrlim učiteljskim silama lažnu podvalu iznavača. U njegovoj konfuznoj glavi porodila se misao kao da bi djeca htjela pjavati za vrijeme procesije, dok su mirno pristojno i na udivljenje išla. Na procesiji se na očigled sviju vidilo koliko imade djece talijanska škola. Akoprem su pobrali što su mogli od nedjeljne škole i „Leginog“ zabavišta, bilo ih je jedva jedvice koliko i hrvatske redovite djece (e da su samo sva talijanska djeca nebi ih bilo ni 60) sagradili su onakvu školu sa 14 prostorija. Barem se misavi vesele, osobito sada u ljetno doba.

*) Ako prem se u jednom razredu i njemački moli. Bog sačuvaj hrvatski bolje i kineski nego hrvatski.

Razne viesti.

Zakon za zemaljske izbore potvrdjen.

Javljaju nam iz Beča da je Car potvrdio izborni zakon za zemaljski sabor, onako kako je bio primljen od zemaljskog sabora.

Prva godišnjica.

Dne 14 o. mj. minula je prva godišnjica sjajne pobjede, koju je naš narod iz Istre dne 14. maja 1907. izvojevao. Toga su dana istarski Hrvati i Slovenci prvi put omjerili sa suzemljaci talijanskog jezika u izbornoj borbi, započetoj na temelju sveobćeg i jednakog izbornog reda. Toga su oni dana pred čitavim svietom svečano oprovrgli staru, službenu i neslužbenu laž o talijanstvu naše pokrajine.

Novi dokaz tomu oprovrgnuću pružili su pako dne 28. maja 1908. kod užeg izbora sve trojice talijanskih kandidata.

Događaji tih dana jesu nam još svima svieži u pameti, te ih nemarimo već sada opetovati, ali je vriedno da ih sjetimo povodom njihove godišnjice.

Do znanja onima oko glasila „Luči“.

Ovo ravnanje radi onima oko „Luči“ o smjeru djelovanja istarskih visokoškolca za narodno probitke: Hoćemo da izbjegavamo svako nesporazumljenje u radu oko širenja prosvjete u istarski narod.

Do nas stoji i zadaća nam je, da se jednom istarski narod osvjesti i podigne.

Na dobačeni nam izazov (»kamaleonstvo«) odvraćujemo: Mi nijesmo voljni upuštati se u nikakve novinarske polemike i kojekakvo cjepidlačenje. Nama je na umu samo istarski narod i njegov boljitak.

Beč, dne 16. svibnja 1908.

Za istarski klub u Beču
Niko Milačić.

Telefonsko spojenje izmedju Opatije i Trsta.

Od ministra c. kr. financija dobio zastupnik Vjekoslav Spinčić sliedeću viest: „Financijalno ministarstvo privolilo je na telefonski spoj izmedju Opatije i Trsta“ a tim dakako izmedju Beča i drugih do tamo gradova. Ministar financije javio je to rečenomu zastupniku jer se ovaj često i privatno i javio u parlamentu za to zauzeo. A nije u tom sam bio. I druge su se zgodimice za to zauzeli. Svakomu se je nevjerojatno činilo, da Opatija nema sveze ni sa Trstom ni sa Bečom. Konačno su se oblasti odlučile na to. Bilo je i doba, sad samo nek se bezodvlačno napravi sve potrebito da se bude moglo izmedju rečenih postaja u istinu i govoriti. Tim dobivaju svezu sa Trstom i Bečom takodjer Kastav Voprinac, Lovran, koji su s Opatijom već i tako telefonski vezani.

Narodni dar.

Gospodin Josip Franjo Jelušić pravnik u Trstu darovao je tangentu „Narodnog doma“ u Kastvu u iznosu od K 16·— društvu „Hrv. Čitaonice“ u Kastvu, na čemu se uprava društva najtoplije zahvaljuje. *Kažimir Jelušić*, predsjednik.

Zabava u Črnomkalu.

U nedjelju dne 24. maja obdržavati će se u dvorištu g. Karla Šiškovića vrstna zabava, koju priredjuje pjevačko društvo iz Podpeča sa sudjelovanjem dramatičkog društva „Istra“ iz Kopra.

Na tu zabavu u prijazni Črnikal upozorujemo susjedna pjevačka-zabavna društva, da ju mnogobrojno posjetiti izvole te time dobri onaj naš narod zabave i oduševe. Vlastnik dvorišća, trgovac i krčmar pobrinuti će se, da svoje goste što bolje pogosti i da im boravak tamo što više osladi.

Za slučaj nevremena odročiti će se zabava na sljedeću nedjelju.

Vrh, kod Buzeta.

Dne 14. 6. obdržavati će se u selu Marčenigli u kući Ivana Marije Vivoda kbr. 7., godišnja skupština ovdješnje podružnice sv. Ćirila i Metoda sa običnim dnevnim redom na koju se rodoljubi iz mjesta i iz daleka uljudno pozivlju. — Tog dana biti će sv. misa u Marčenigli u crkvi sv. Petra u 10½ sata.

Dakle prijatelji do vidova!

Imenovanje.

Državni odvjetnik u Trstu g. Dr. pl. Zencovich promaknut je iz VII u VI plaćežni razred.

G. Makso Jablonski financijalni savjetnik kod ravnateljstva u Trstu imenovan je tamo nadsavjetnikom.

Vladina obznana glede ciene za ubijenu svinjad zbog kuge. Službeni list primorske vlade priobćuje obznanu c. k. namjestništva u Trstu od 4. maja 1908., radi popriečne ciene za svinjad svake kakvoće, što se ubije zbog odvraćanja i tamanjenja svinjske kuge. Po smislu zakona od 7. septembra 1905. o odvraćanju i tamanjenju svinjske kuge, bijaše opredieljena popriečna sajamska ciena, što se je platila u Trstu mjeseca aprila 1908. za zaklano svinja svake kakvoće. Ova ciena koja ima služiti temeljem za naknadnu o provedbi gornjih naredaba u Primorju u mjesecu maju 1908. za ubijene svinje za klanje iznosi K 1·50 za kilogram.

Ribarske zadruge na Jadranskom moru.

Hvaljevriedaim trudom ribarskog nadzornika Petra Lorinija u Trstu u protežnog broja lučkih kapetana razgranile su se ribarske zadruge duž istarskog i dalmatinskog žala. Svrha je zadrugam, pomoći pojedinim ribarima, da nabave ovece ribarske barke, odolievati moru, kao i ovece i jače moderne mriže i ine usavršene sprave za uspješan ribolov, konačno da uzmognu svoju lovinu bez posrednika izravno stavljati na tržište. Dosele osnovano je 62 ovakovih ribarskih zadruga: 33 zadruge osnovane su u Dalmaciji dotično na dalmatinskim otocima, 24 u Istri, a 3 u okružju tršćanskom. Preme vrsti lovine bavi se 37 zadruga lovom sardelice, 7 raznovrstne ribe za svježu prodaju, 9 isključivim lovom tunine, jedna lovom sardine, nadalje bave se 2 uzgojem i lovom oštrige, 2 lovom morskog raka, 1 vadjenjem spužve i koralja te konačno dvie priredjivanjem ribljih konserva.

U **Marčani** kod g. Mateja Blažina nalazi se državni magareći pastuh za kobile. Zanimanima na znanje.

„Hrvatske jelice“.

To je naslov omladinske knjige pisane od vrlo hrvatske spisateljice Jelice Belović-Bernadzikovske a uredjene od gosp. nadučitelja Družbine škole u M. Lošinju. Ova je knjiga najljepši dar našoj mladeži i jedini svoje vrsti u našoj literaturi.

»Hrvatske jelice« su u vel. osmini, na finom jakom papiru, sa preko 80 stranica, slikom i životopisom Belovićeve, 26 izabranih nar. priča te 30 slika u tekstu opremljena na dva načina: uvezana K 2·20 i sjajno uvezana sa zlatorezom K 3·20. Naručbe uz novac a za knjigu i poštarinu treba slati izravno na: Knjižaru Ivanu Novaku, Pazin (Istra), koja je preuzela nakladu knjige. Od svakog rasprodanog komada idje 10 para »Djačkom pripom. društvu« u Pazinu i 10 para »Mladom Istranu« u M. Lošinju.

Važne zakonske knjige.

Gosp. dr. Ed. Volčić, sudb. savjet. u Novom mjestu (Kranjska) napisao je na slovenski jezik sliedeće važne zakonske knjige bez kojih ne bi smio biti nijedan sudbeni ili odvjetnički činovnik, te u obće osobe koje imadu opravljati odnosne osnove.

1. *Civilnopravdni (parbeni) zakoni* s obširnim slovenskim i *hrvatskim* kazalom, ima 921 stranicu, u platno vezano, ciena K 8.

2. *Odvjetnička tarifa*, propisi o uporabi jezika na sudu, i sudbene pristojbine ciena K 1·80.

3. *Zemljoknjižni zakon*, sa slov. i hrvat. kazalom, primjeri raznih predloga. Knjiga je u 2 dijela, mehko vezana K 5·60, u platno vezana K 6.

4. *Primjeri predloga, zaključaka i upisa* za zemalj. knjigu, biljegovanje i upisnina. ciena K 1. *(Ponatis iz dijela pod br. 3.)*

5. *Biljegovina i upisnina*, tabla za zid na jakom papiru 60 para.

Dalje je društvo »Pravnik« u Ljubljani po g. dru. Volčiću, izdalo sliedeće knjižice: a) Zakon o dozvoli puta za silu, 40 para (u slučajevima na pr. kad čovjek nema puta do svojega zemljišta). b) Propisi o željezničkih knjiga, 80 para. c) O konverziji uknjižanih tražbina 80 para. (Potrebita knjiga novčanim zavodom). d) Propisi o razdiobi i uredjenju zemljišta, K 2.

Knjige šalje Dr. Volčić uz pouzeće ili uz unapried poslan novac, dodavši i poštne troškove.

Austro-američko dioničko parobrodarsko društvo obdržavalo je predprošle subote u Trstu svoju četrtu glavnu skupštinu. Predsjedao je g. Callisto Cosulich, a bijahu nazočni mnogobrojni dioničari, što zastupaju 69.301 dionicu. Vlada je zastupao dvorski savjetnik Petar vitez Rešetar. Čisti dobitak dosiže 1,678.797 kr. i 8 filira.

Odlučilo se razdieliti divident od 7%

dioničarskog kapitala, to jest 14 kruna na jednu dionicu.

Broj putovanja onamo i natrag u putničkim linijama od godine 1907. bijaše 75, dočim je u godini 1906. iznašao 72. Što se tiče pruga trgovine i putovanja, stoji godina 1906. naprama godini 1907. kao 139 naprama 171.

Tečajem 1907. godine odvezeno je iz Trsta 2,137. 800 kubičnih metara robe, to 25. 585 putnika, dočim u godini 1906. bijaše provezeno 1,917.592 metričkih kvintala robe i 17.928 putnika.

Sveukupno gibanje uključivši i mimogredne luke, iznaša u godini 1907. 6,584. 368 metričkih kvintala i 37.265 putnika u godini 1906. Uz to se je konstatiralo znatan porast u kretanju društvenih parobroda; jest 1,578.602 morskih milja, naprama 1,179.600 morskih milja u predhodnoj godini. Nadalje se je znatno ograničalu državna subvencija, čemu bijahu povodom odredbe novog momorekok zakona.

Društvo broj 33 prekooceanska parobroda za teret i putnike, od kojih je 5 dvostruka vijka, 3 obalna i jedan za teglenje.

Putnički parobrod „Martha Washington", koji imade 8.145 tona, najveći je parobrod austro američke trgovačke mornarice. Sveukupno brodovlje tog društva broji 142.057 tona.

Priznanje. Danas primismo priznanice priposlato nam od bolestnika, koje je gosp. Albert Müller iz Budimpešte, V/41 kotar. Vadasz ulica br. 34 doblo, te nas umolio, da ih doslovce proglasimo. One glase: „Mnogoštovani" i velecijenjeni gospodine! Molim vas elekro-magnetički stroj R. B. broj 86967.; ujedno Vam javljam sa radosnim srcem, da moj susjed I. Galović — Peršić, jur opaža pomoć Vašega stroja. Primite izraz mog najdubljeg štovanja i ostajem Vaš zahvalni Ivan Galović — Peršić iz Berseča (Istra) na 27 srpnja. Drugi list, pisan na 12. rujua glasi: „Velecijenjeni gospodine! Vaš dupli elektro-magnetički stroj doći će kod nas u veoma dobar glas, kojega i zaslužuje, jer svi, koji ga naručiše, vide i čute njegovu preveliku pomoć. U ime sviju najsrdačnije Vam zahvaljuje pokorni sluga i vazdašnji štovatelj. Galović. br. 249

Pazite na djecu!

Kad su vam ranjava ili imadu kraste osip, crvenilo na koži ili bud kakove nečistoće na tijelu, upotrijebite izvrstnu mast zakonom zaštićenu iz ljekarne *Pečić* sada *dr. B. Vouk — Zagreb.* Djeluje najuspješnije kod svake vrsti rana (rezotine, ogrebine, opekline itd.), kod prekomjernog znojenja noguh i tijela te nebi smjela nijedna kuća biti bez glasovite

masti za djecu.

Čuvajte se patvorina!

Cijena kutiji K —·60.

Dobiva se u svim ljekarnama.

Glavno skladište:

Ljekarna PEČIĆ sada dr. B. Vouk

ZAGREB.

Prva slavenska tvornica ura za tornjeve

Franjo Moravus,

BRNO. Nova ulica 25. MORAVSKA.

tvori i razašilje

ure za crkvene zvonike, dvorce, škole, tvornice, --vlečnice, ljetnikovce --

samo u izvrstnoj izradbi vrlo jeftino.

Čuvene nadzorne ure.

Cienici šalju se na zahtjev badava.

Najviše odlikovanje za izvrstne proizvode

IZVOZ.

Želite li

da Vam pošljem moj ilustrovani cjenik sa preko 100 slika. *Osjeguracija* (garancija) *za više godina.* Svaku neoštećenu stvar primam natrag a novac povraćam.

Žepna remontoir ura od nikela for.		1·55
Amerik. zlata double ura	„	5·—
Kuhinjski sat	„	1·20
Budilica sat	„	1·20
Budilica u noći svietleća	„	1·50
Budilica sa dva zvončica	„	1·75

Mih. Horovitz,

Krakov, Dietlgasse 57/45.

Želudčane kapljice

prije zvane i poznate pod imenom

Markove kapljice

sredstvo proti slabosti želudca, imenito proti pomanikanju teka za jelo, proti grizu i grčevima u želudcu i trbuhu, proti nadutosti od vjetrova. Poslije težkog masinog ili preobilnog jela podupiru naravnu probavu. 1 tucet 4 K, 5 tuceta 17 K, 10 tuceta 32 K, franko postavljeno na svaku poštu.

* * *

Molim izvoliti mi poslati još 12 bočica želudčanih kapljica jer mi nužno trebaju pošto na meni upravo čudotvore. Božo Pazić, Kaštel stari.

Molim pošaljite mi jedan tucet kapljica pošto pošto sam urjeren već kod prijašnih naručba da djeluju izvrstno, te ću svakom zgodom iste mojim prijateljima preporučiti. — Ovakovih dopisa, koje ne mogu sve ovdje navesti imadem još mnogo, te stoje svakome na uvid.

Ove kapljice pripravlja samo Gradska ljekarna u Zagrebu, pak zato treba kod naručbe pisati točno na adresu:

Gradska ljekarna Zagreb,

polag trga sv. Marka 20.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od iztoga 4½%

čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 2000 K bez predhodnog odkaza, a iznose od 2000 K ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio vedi ili manji rok za odkaz, za odkaz od 8 dana.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice za garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati poslie podne; u nedjelju i blagdane zatvoreno.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u više Carrara vlastita kuća (Narodni Dom) prvi pod desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

CIGARETNI PAPIR

u korist

Družbe sv. Cirila i Metoda

pregledan po Dr. Janečeku

prodaje se

u trafici Fait via Barbacani
„ „ Dorčić via Kandler
„ „ Bolčić via Minerva
„ „ Iv. Žic via dell'Ammiraglio
„ „ Mentschik via Veterani
„ „ Ropotar via Sergia
„ „ Blaha via Giovia
„ „ Kos via Medolino.

Oglas natječaja.

Otvara se natječaj općinskog tajnika mjestne općine Žminj. Ovo mjesto je sada provizorično dok nestupi u krepost zakon od dne 12./8. 1907. pokrajinskog zakona u korist općinskih činovnika.

Sa ovom službom skopčana je godišnja plaća od kruna 1200.

Molitelji moraju poznati dobro hrvatski jezik i po mogućnosti i talijanski te otposluti dokumentirane molbe direktno na osobu Franja Pučić, načelnika u Žminju i to do 15. lipnja 1908.

Općinsko glavarstvo u Žminju.

Načelnik:

Pučić.

M. P.

Širite „NAŠU SLOGU".

Dvostruki elektro-magnetički

KRIŽ ili ZVIEZDA

R. B. broj 86967.

Telefon br. 45—22.

jest elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod uloga, reume, astme (težkog disanja), nespavanja, zujenja u uhu, neuralgije, glavobolje (migrene) kucanja srdca, zubobolje, muževne slabosti, studen ruku i nogu, padavice (epilepsije), mokrenja postelje, nujnosti, nesvjestice, nagluhosti, drhtanja na tielu, influenco skopčane sa bolešću hrbta, hiledila (malokrvnosti), želudčanih grčeva, bezteženosti, ischiasa, nepokrvnosti, svih udnih grčeva, hypochondrie, tjelesnih grčeva, hemorrhoida, kao i kod svekolike slabosti itd. služi kao nenadkrilivo sredstvo, pošto elektro-magnetička struja cielim čovječnim tielom djeluje, čime se ročene bolesti u najkraćem vremenu izliečе.

Poznato je, da liečnici kod navedenih bolesti višekratno elektrizovanje tiela upotrebljuju, ali ipak na taj način, da jaka struja samo polagno i povremenom kroz tielo prolazi, dočim naprotiv tomu struja elektro-magnetičnog križa ili zviezde R. B. br. 86967, kako je jur rečeno, umjerenim načinom nepreklidno na tielo djeluje, što svakako bržem izliečenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 godina stare bolesti izliečeno su sa mojim strojem posve! Od izliečenih sa mojim strojem R. B. broj 86967 izražene zahvale kao i od odličnijih slojeva izdane svjedočbe i priznanice iz sviju strana svieta pohranjene su u mojoj pismohrani, gdje stoje svakomu u svako doba na uvid. GDJE NIJEDAN LIEK NIJE POMOGAO, MOLIM POKUŠATI MOJ STROJ, jer je to sigurno sredstvo proti gore navedenim bolestima, a onaj bolestnik, koji po mojem stroju nebi bio izliečen najdalje u roku od 45 dana, dobiva novac natrag.

Upozornjem osobito p. n. občinstvo na to, da se moj stroj ne smije zamjenjivati sa Voltinim, koj je poradi svoga neuspjeha zabranjen u Njemačkoj kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj dvostruki elektro-magnetički križ ili zviezda R. B. br. 86967 osobito se hvali i uliva vanredno dopadnost poradi svoje izvrstne ljekovitosti.

MALI STROJ STOJI 6 K. Rabili ga mogu samo djeca i jako slabe gospodje.

VELIKI STROJ STOJI 8 K. Rabi se kod ostarjelih 20 godišnjih kroničnih bolestih.

Dopisivanje i naručbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Pouzećem ili ako se novac unapred pošalje, razašiljo glavna prodavaona za tu i inozemstvo.

ALBERT MÜLLER,

Budimpešta, V/41. Kotar,

Vadasz-ulica br. 34.

Niže podpisani javljam sl. općinstvu grada Pazina i okolice, da sam preuredio moj

Dućan manifakturne robe i krojačnicu

tako, da sada mogu držati na skladištu veliki izbor svakovrstne robe za gospodje, gospodu i djecu. Sva roba je proizvod domaćih tvornica što jamčim za **dobru vrst i nizku cijenu.**

Držim uvjek na skladištu muških gotovih odiela svake veličine i vrsti.

Rodoljubi kupujte **lipin znak!** Isti razašiljem franko pouzeće.

Za što mnogobrojniji posjet, preporuča se

Marko Zović

„Narodni Dom" - PAZIN.

Svakovrstne slamnate šešire.

Preporučam se slav. općinstvu i gosp. trgovcem, da imadem trgovinu

slamnatih šešira

na malo i veliko.

Ciene umjerene.

Točna podvorba.

Cienik na zahtjev badava.

FRANJO CESAR, v Stob,

pošta Domžale kod Ljubljane.

Broj 22. Pula, u četvrtak dne 28. maja 1908. God. XLI.

Oglasi, pripošlane itd. plaćaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847'849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Nefiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju a nefrankirani se primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, } na godinu 5 K za seljake } ili K 1·5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i unapred se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 2), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplata.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Iz carevinskoga vieća.

Beč 18. 5. 1908.

U današnjoj sjednici razpravljen je drugi prešni predlog zast. grofa Kolovrata tičući se podpore pod oružje pozvanih pričuvnih vojnika.

Na početku sjednice podnesli su njemački zastupnici razna pitanja upita na vladu radi izgreda na sveučilištu u Gracu. Kod promaknuća jednog djaka za doktora došlo je naime izmedju liberalnih njemačkih djaka i kršćanskih djaka i seljaka do okršaja. Radi tog dogodjaja stavio je slobodni socijalist Breitner predlog, da se digne sjednicu i ureče posebnu sjednicu u 6 sati po podne, na kojoj će se razpravljati o tom pitanju. Predlog je ostao u manjini.

Kod predloga za podporu obiteljima reservista govorili su češki generalni govornici Lisy (radikalac) i Filipinsky (socijalista). Nakon govora grofa Kolovrata bila je prešnost predlogu jednoglasno priznata. U raspravi o samom predmetu govorili su zastupnici Kunicki, Fresl, Stohandel, Bužinal i Stark. Predlog je zatim upućen vojno-obranbenom odboru.

Podpora za vinogradarstvo.

Kršćanski socijal zast. Schraffl obrazloži svoj predlog o podpori vinogradarom, koji su nastradali u Dolnjoj Austriji usljed filoksere i zbog mraza.

Za predlog govori njemački nacionalac zast. Weidenkoffer.

Govorili su dalje zastupnici Korošec i Šilinger.

Na koncu sjednice upitao je vodja njemačkih stranaka zast. Sylvester predsjednika da li će sazvati konferencu, pročelnika svih stranaka parlamenta radi razprave o poznatih dogodjajih na sveučilištu u Gracu.

Predsjednik odgovori da će toj želji zadovoljiti.

* * *

Beč 19. 5. 1908.

Današnja sjednica spada medju one, koje su postale glasovite radi burnih dogodjaja. U jutro izazvali su buru njemački radikalci, poslije podne češki socijalisti.

Zast. Malik i drugovi (trojica njih) stavili su na početku sjednice prešni predlog u poslu dogodjaja u Gradcu, nudeći, da se zatvori sveučilište u Inomostu radi poznatih dogodjaja. Za čitanje tog predloga došlo je izmedju njemačkih radikala i nacionala s jedne strane te medju njemačkih kršćanskih socijala do izvanredno burnih prizora koji su trajali čitav četvrt sata. Kad su pak njemački kršćanski socijali stavili predlog, da vlada pozove na red rektora bečkog sveučilišta Dra. Elnera što je uvriedio njemačke seljake Štajerske ponovili su se prijašnji prizori u pojačanoj mjeri.

Zatim je sliedio nastavak razprave prešnog predloga zast. Schraffla, koji ide zatim, da se dade podpora vinogradarom Donje Austrije.

Kao generalni govornici za prešnost govorili su njemački kršćanski zastupnici Jukel i Eisenhut.

Prešnost predloga prihvaćena je zatim skoro jednoglasno.

O samom predlogu razvila se podulja razprava, kod koje sudjelovaše zastupnici Gugenberg, List, Malik te od južnih Slavena, zastupnici Dr. Ploj, Dr. Hočevar i Biankini Dvorski savjetnik i član „Sveze jugoslavenskih zastupnika" Dr. Ploj zauzeo se je osobito toplo za regeneraciju filokserom uništenih vinograda u Primorju u obće, napose u Istri, dokazav statističkimi podatci, da je u tom pogledu Istra najzanemarenija pokrajina Austrije. U Istri nije se niti četvrtinu filokserom uništenih vinograda obnovilo, jer siromašni vinogradari nenalaze pomoći svi od državnih oblasti. Govornik proporuči prisutnom ministru poljodjelstva neka bi se u tom pogledu nešta učinilo za Istru. Zatim se je govornik svrnuo na ostale južne vinorodne pokrajine iztaknuv potrebu znatne vladine podpore.

Zast. Hočevar govorio je o potrebah vinogradara Kranjske i Goričke, za koje se je do sada od strane vlade vrlo malo učinilo. Preporučio je vladi neka uzdrži drž. razsadišta u svojoj upravi, te da se pobrine za to, da bi se u raznih stranah spomenutih pokrajina ustrojilo pokusne vinograde.

Zast. Biankini osvrnuo se na stanje vinogradara Dalmacije predbaciv vladi, da mnogo obećanje, ali malo ovršava. Radi toga ju pozove neka bi se živahnije i uztrajnije dala na regeneraciju vinograda njegove domovine. Preporuči istoj da uznastoji kod vlade u Ugarskoj neka bi se i tamo uvelo stroge zakone proti patvorenju vina. Konačno prosvjeduje proti strukovnom listu „Neue Weinzeitung" koji predbacuje Dalmaciji, da se je za nju od strane države mnogo žrtvovalo.

Kao generalni govornici govorili su zast. Mečer i Brunna preporučiv obojica u razpravi nalazeći se predlog.

Pošto se je izvjestitelj Zoiner osvrnuo na razne prigovore i preporuke bijaše predlog sa odnosnimi resolucijami skoro jednoglasno prihvaćen.

Na koncu sjednice stavio je medju ostalimi i češki socijalista Němec upit na predsjednika radi napadaja čeških radikala na zastupnika Svečanog u Pragu te je oštro napao predsjednika čeških radikala zast. Klofača. Za njegovog govora bilo bi došlo do šuka izmedju čeških socijalista i radikala, da nisu posredovali češki zastupnici drugih stranaka. Socijalisti navalili su kao biesni na zastupnika Klofača grozeći mu se šakama. Ovoga obranile njegovi prijatelji i zemljaci. Tim nemilim prizorom svršena je sjednica, u kojoj su do podne izazvali sablazan Niemci a poslije podne Slaveni t. j. Česi.

Buduća sjednica biti će sutra u 11 sati.

* * *

U Beču, 20./V. 1908

Borba izmedju Poljaka i Rusina u Galiciji.

U današnjoj sjednici našli su opet jednom odjek žalostni prizori, koji se već desetljeća ponavljaju izmedju braće Poljaka i Rusina u Galiciji.

Nakon obavljenih formalnosti došao je na razpravu prešni predlog rusinskih zastupnika, kojim idu zatim, da se u Galiciji promjeni dosadašnji upravni sustav.

Rusinski zastupnik i ravnatelj jedne rusinske gimnazije Ceglinski obrazložio je vrlo obširnim govorom prešnost svog predloga opisav najcrnjim bojami političku upravu svoje domovine. Posljeduje izbore za zemaljski sabor Galicije prispodobio je borbi bikova u Španiji. Kod te borbe — reče — nisu se Poljaci plašili nikakva sredstva, samo da pobjede sa svojimi kandidati. Tako se je moglo dogoditi, da su izabrana bila 24 poljska zastupnika u rusinskih izbornih kotarih. Govornik nekrivi radi toga nebratskoga postupanja samo Poljake, nego takodjer cesarsku vladu i njezino činovničtvo, koje bijaše svuda u službi Poljaka kano slieno orudje proti Rusinom.

Pošto su Rusini uzalud pomoć tražili kod domaćih i središnjih oblasti zbog nečuvenog postupanja političkih činovnika, to bijahu konačno prisiljeni, da se obrate na najviše sudište u tom pogledu, na carevinsko vieće, koje bi imalo pozvati vladu, da stane na put zloporabam političkih činovnika u Galiciji.

Predsjednik poljačke stranke Dr. Glombinski uzeo je prvi rieč, da odgovori svomu predgovorniku i da pobije njegove navode. On požali, što se rusinska ili radikalna ukrajinska stranka služi klevetom i osvadam, i to putem svojih listova, na sastancih i skupštinah, pa eto sada i u parlamentu — proti suzemljakom Poljakom. Tim hoće, da zavedu sve one, koji nepoznaju pravog stanja u Galiciji ali Poljaci nemogu toga dopustiti te će on nastojati, da neupućene poduči i da pobije mnogobrojne krive navode predgovornika.

Da se može uspješno klevetati Poljake Galicije krivo je to, što je ta zemlja nepoznata ostalim narodom Austrije, već dapače i istim upraviteljem centralnih oblasti. U našoj zemlji vlada — reče — nakon posljednjeg umerstva namjestnika grofa Potockoga, silno ogorčenje, koje će se ovdje razpravi nego li, da još više razpalili. Poljački će klub radje izbjeći neplodnoj razpravi nego li, da još ulje ulja u razplamsalu vatru.

Prešni predlog ide zatim, da se postavi posebnu nadkontrolu zemaljsko-državnoj upravi Galicije. Ta uprava nije doduše uzorna, ali nije ni gora nego li drugdje, a pod pokojnim namjestnikom poboljšana je u velike.

Zatim navadja govornik napredke Rusina Galicije na temelju službenih podataka na školskom polju od god. 1861. amo. Tada je postojala samo jedna rusinska gimnazija dočim ih imade danas pet. Sva učiteljišta u iztočnoj Galiciji jesu danas dvojezična t. j. poljska i rusinska; u zemaljskom saboru rusinski je jezik ravnopravan poljskomu; rusinske se obćine upravljaju samostalno a službeni im je jezik rusinski; u zemaljskom odboru nalazi se uvjek jedan Rusin; u zemaljskom školskom vieću moraju po zakonu biti bar četiri Rusina; imade sudova u iztočnoj Galiciji, na kojih nema u obće nijednog činovnika Poljaka. U nijednoj drugoj pokrajini Austrije, neužívaju zemaljske manjine — izuzam možda Niemce — toliko prava, koliko ga imaju Rusini u Galiciji. Danas imade u Galiciji 2564 poljačkih i 2296 rusinskih škola. Govornik zaključi sa izjavom, da će Poljaci glasovati proti prešnosti predloga.

Rusinski socijalista Ostapczuk iztiče, kako je postojeći vladin sustav u Galiciji samo nastavak historičkog stanja ove zemlje, kadno je lahkoumno plemstvo propast mojoj domovini pripravilo.

Vodja poljskih demokrata zast. Stapinski, koji je pred malo čedana stupio sa svojom strankom u sveobći poljski klub, kazao je pred dvie godine na jednoj skuptini, da će u Galiciji biti sve dotle zlo, dok ne budu tamo ceste popločane lubanjami plemića. Zatim polemizira govornik proti predgovorniku, koji da je mjesto dokaza, navadjao same bajke. U interesu Galicije i čitave monarhije — zaključi govornik — neka se izpita žalostno odnošaje Galicije i neka se ovome zlu doskoči.

Starorusin Dr. Hlibowizki reče, da se nalazi u neugodnom položaju jer mora, da oprovrgne osvade mladorusina ili ukrajinca, kojimi su se za i poslije zemaljskih izbora proti njegovoj stranci služili. Govornika su zatim njegovi zemljaci Rusini i socijalisti neprestano pretrgavali tako, da je u parlamentu vladala neprestana vika i buka. Predbacivali njemu i njegovoj stranci, da su izdajice svoga naroda, da su se Rusiji prodali, da im je Rusija novcem pomagala kod posljednjih zemaljskih izbora itd. itd. Zast. Hlibowizki branio se je junački, dokazujući na temelju strukovnjačkih izjava, da su oni od davne davnine u Galiciji, da Rusini sačinjavaju jednu granu velikog ruskog naroda, da se dieli ruski narod u tri grane t. j. u malorusku ili rusinsku, u bielorusku i velikorusku. Pojam narodni valja dieliti od politike. On i njegova stranka, premda se priznaju Rusima, neimaju razloga, da simpatiziraju sa današnjom službenom Rusijom. Oni neće cieniti službene Rusije sve dotle, dok nouvede koli u nutranjoj, toli u izvanjskoj svojoj politici slavenske nazore. Ona se mora oslobiditi berlinskog štitničtva. I mi starorusi — reče — imademo da obračunamo sa Poljaci Galicije, ali današnje opreke valja izravnati mirnim i prosvjetnim putem (Živahno povladjivanje popratilo je posljednje rieči).

Ministar nutarnjih posala baron Bienerth uzme u obranu političku upravu Galicije naglasiv, da su pritužbe radi tobožnjih progona rusinskog naroda u Galiciji bez svakog temelja. Ako imade prekršaja tamo, to su prekršaji pojedinaca i proti pojedincem. U ime vlade prosvjeduje proti osvadam nabačenim na umirenog namjestnika grofa Potockoga, koji se je odlikovao svojom marljivošću, nepristranošću i jednakom ljubavi prema jednoj i drugoj narodnosti svoje zemlje.

I novi namjestnik — nastavi govornik — izjavio je u nastupnom govoru, da će jednako upravljati zakone bez razlike vjere i narodnosti. U tom će ga i vlada svestrano podupirati, jer želi vruće,

da se tamo urede odnošaji, vrati mir i poredak. Vlada je već do sada davala izraziti svaku pritužbu i svaku prijavu proti političkoj upravi Galicije a tako će postupati i u buduće te drži, da je posve suvišan predloženi prešni predlog.

Rusinski zastupnik Dr. Dnistrianskyj predbaci zast. Hlibowizkomu i drugovom, da su vodje bez vojske. Tako državotvorag govora — reče — nismo još ne čuli u ovom parlamentu. Zast. Glombinskomu dobaci, da je sa visoka govorio prema Rusinom, znajuć da imade vlast za sebe. Glavna točka Poljaka je ta, da se posve uniši Rusine. Navode Glombinskoga o napredku Rusina moglo bi se uzeti kao tobožnje darove Poljaka. Nu Rusini neprimaju darova; oni plaćaju poreze u novcu i krvi i za to traže svoja prava. U čitavoj zemlji imade samo pet rusinskih srednjih škola prema 48 poljačkih; Rusinom se neda sveučilište, a sve to je znakom, da se hoće Rusinom uzeti sadašnjost i budućnost. Nu taj se narod pripravlja na borbu, za svetu borbu svoga obstanka.

Iza toga zaključena je razprava te bijahu izabrani glavni govornici i to za prešnost socijalist Daszinski, proti grof Dzieduszycki, koji će govoriti u sutrašnjoj sjednici.

* * *

Beč, 21./V. 1908.

Nastavak jučerašnje rasprave.

Glavni govornik proti prešnosti rusinskog predloga starac grof Dzieduszycki govorio je mladenačkim zanosom proti prešnosti. Oko njega sakupio se je sav poljski klub i mnogo zastupnika drugih stranaka. U uvodu reče, da se nenada uspjehu pošto vladaju čudni pojmovi u parlamentu glede odnošaja u Galiciji usljed neprestanih kleveta i bajka rusinskih zastupnika proti Poljakom i proti zemaljskoj upravi. Odkad su — reče — na čelu zemaljske uprave Galicije namjestnici Poljaci, odtad se je stalo raditi za razvoj i učvršćenje rusinskog plemena u toj zemlji. Ponajprije spomenu stanje Rusina 40 godina natrag, kadno se je mislilo, da je rusinski jezik samo pučki dijalekt. Na pritužbu Rusina da imadu samo pet gimnazija, odgovara da su poljačke gimnazije prepune, dočim nisu tako rusinske. Razmjer taj odgovara kulturnim potrebam obiju naroda. Poljačke težnje za mirno i bratsko susretanje nisu urodile željenim uspjehom. Bivši namjestnik grof Potocki nastupio je svoju službu u najboljoj namjeri, da uvede bratske odnošaje u zemlji; on je nastojao predobiti Rusine neprestanimi koncesijami. Za njegove vlade obavili su se novi izbori na temelju sveobćeg izbornog prava i nastali su u susjedstvu poznati revolucijonarni dogodjaji. Kod izbora pobijedili su sjajno Rusini i tom pobjedom opojeni prikazali su se ovdje u parlamentu. Njihovo ponašanje poznato je svima. Ali kod zemaljskih izbora nisu se izpunile nade rusinskih kolovodja te su stali narod buniti i uznemirivati osokoljeni revolucijom u susjednoj Rusiji. Spomenuo razloge, koji su ubojici namjestnika turili samokres u ruke, zaključi su pozivom na vodje rusinskog naroda neka prekinu sa svojom prošlosti, neka se raztriezne i opamete, što će biti u interesu čitave zemlje, napose njihovog naroda.

Za prešnost govorio je vrlo obširno poznati poljački socijalista Daszynski. On pozove parlamenat neka se već jednom pristupi k iztrazi odnošaja Galicije, koja tvori četvrtinu države i gdje prebiva 8 milijuna stanovnika. Zatim se osvrnu na navode zastupnika Glombinskoga, ministra Bienerthu i grofa Dzieduszickoga. Govorio je vrlo rezko i oštro, što je izazvalo opetovno buru povladjivanja kod njegove stranke.

Posljednju riec imao je predlagatelj zastupnik Ceglinski a nakon stvarnih popravaka prešlo se je na glasovanje o prešnosti, koja bijaše zabačena sa 168 glasova proti 114.

Zemaljski izbori u Galiciji.

Prešlo se je zatim na razpravu drugog prešnog predloga što su ga postavili Rusini i rusinski socijalisti i koji ide zatim, da se povede iztraga o zloporabah kod posljednjih zemaljskih izbora u Galiciji.

Zast. Dr. Petraszuwycz kao prvo podpisani na predlogu uze prvi riec, da obrazloži prešnost svog predloga. Krvavi dogodjaj — reče — od dne 12. aprila (umorstvo namjestnika grofa Potockoga) moraо bi za svakoga biti groznom opomenom i strašnim dokazom za to, da je mjera muka rusinskog naroda prepuna i da je nesretni rusinski narod dospio do ruba zdvojnosti. Ako se i ovaj vapaj mimoidje i ako se narodu oduzme i onu posljednju nadu, koji stavlja u pučki parlamenat, tada će taj parlamenat nositi odgovornost za sve ono, što bi se u Galiciji dogoditi moglo.

Tada je pretrgnuta razprava i predsjednik zaključi sjednicu za sutra u 11 sati prije podne.

* * *

Beč, 22./V. 1908.

Nastavak rasprave drugog rusinskog prešnog predloga.

Sjednica započela je odmah poslije 11 sata prije podne i prešlo se je nakon priobćenju na nastavak rusinskog prešnog predloga o zloporabah kod posljednih zemaljskih izbora Galicije. Stavljena su doduše dva predloga u tom pogledu, ali pošto rade oba o rečenih izborih, stavio je predsednik oba istodobno u razpravu.

U današnjoj sjednici doblo je prvi riec rusinski socijalista Wityk, koji je mirno ali odlučno polemizirao proti Starorusom, proti ministru nutarnjih posala i sa poljskimi govornici.

Za njim je doblo riec Rusin Budzynowskyi, koji nazire glavni uzrok oštrine u rusinsko-poljskoj borbi u tom, što se Poljake iz Beča hucka tim, da će dobiti državnu podporu u borbi proti Rusinom i na štetu onih. Po njegovom sudu mogu se u galicijske poslove samo dva ministra umješati i to ministar-zemljak za Galiciju i ministar izvanjskih posala.

Za njim progovorio je drugi Rusin, i to jedan izmedju žešćih, i to Dr. Trylowskyi, koji je žestoko napao vladajući sustav u Galiciji u obće, napose pako postupanje vladinih organa kod posljednjih zemaljskih izbora tamo.

Zanimanje u kući bijaše veoma neznatno. Govornike slušali su skoro sami njihovi zemljaci i suplemenici, te po koji Poljak ili socijalista. Razprava je trajala čitavih 10 sata i još nije svršila.

Vladini krugovi smatraju tu razpravu kao obstrukciju Rusina zbog nepovoljnog njim odgovora od strane ministra nutarnjih posala.

Sjednica je zaključena u 9¼ na večer i urečena buduća za ponedjeljak u 3 sata po podne.

Izborni red za vojvodinu Kranjsku.

U susjednoj nam Kranjskoj došlo je nakon ljutih bojova u i izvan sabora izmedju dviju slovenskih stranaka konačno do sporazuma glede izborne preinake za zemaljski sabor.

Nas je i kao susjede i kao najbližju slovensku braću silno bolilo videći slušajući brato-ubojnički rat, što se je posljednjih godina u Kranjskoj vodio ponajviše radi izborne reforme. Kano obično u životu, tako se zbivalo i tamo, da se je kod te borbe okorišćivao izmedju prepirućih se netko treći, a taj je bio stari protivnik jedne i druge slovenske stranke, oholi i neznatni Niemac.

Njemu su se uticalo u toj borbi za pomoć sad jedna, sad druga stranka, a on, lukavi lisjak, poticao je izmedju posvadjene braće razdor, razpisivajuć sve to više strasti, neprijateljstvo i mržnju.

U zemaljskom saboru učinjen je ponovno pokus nebi li se našao način, kako bi se obje slovenske stranke narodno-napredna i slovenska pučka stranka složile u načelu glede promjene i nacrta novog izbornog reda.

U tu svrhu izabran je u posljednjem zasjedanju kranjskoga sabora ustavni odbor, kojemu je povjeren novi nacrt za promjenu zemaljskog izbornog reda.

Taj se je odbor sastao u subotu dne 9. maja, da razpravi predloženi mu nacrt Za okolnostima, u kojima se je taj odbor sastao, bilo se je bojati, da do željenog sporazuma neće doći. Medjutim dogodilo se obratno, što mora da pozdravi iskrenim zadovoljstvom svaki Slovenac i svaki Slaven.

U popodašnjoj sjednici toga odbora postignuto je podpuno sporazumljenje.

Odboru je predsjedao zemaljski i državni zastupnik Dr. Krek, a u ime odbora izvjestio je zemaljski i državni zastupnik Dr. Šušteršić.

Razprava je bila vrlo živahna dapače kadšto i burna. Sjednici su prisustvovali takodjer zemaljski predsjednik barun Schwarz i zemaljski poglavar dvorski savjetnik Šukljе.

Po nacrtu novoga izbornog reda, što no ga je prihvatio ustavni odbor, imati će buduće sabor Kranjske 49 zastupnika i 1 virilistu t. j. nadbiskupa, dočim je do sada bilo ujedno sa virilistom samo 37 zastupnika.

Općenito pridržalo se je dosadašnje kurije, kojim se je dodalo četvrtu kuriju sa 11 zastupničkih mjesta. Broj zastupnika povećan je za 13 i to 11 za četvrtu kuriju i 2 nova za zemaljsko glavno mjesto Ljubljanu u trećoj kuriji.

U smislu tih načelnih ustanova prihvaćene su u novi izborni red sliedeće promjene:

1. Zemaljsko glavno mjesto Ljubljana imati će u kuriji gradova k postojećim dviema zastupnicima dva nova t. j. ukupno četiri zastupnika. U tu svrhu podieliti će se grad u dva diela, jednaka po broju pučanstva i po poreznoj snazi. Svaki od tih dielova birati će po dva zastupnika. Razdioba ovih izbornih kotara ostavljena je slovenskoj naprednoj stranci, koja imade sada gradsku upravu u svojim rukama.

2. Za popunenje izbora dvija novih zastupnika u gradskoj kuriji Ljubljane uzeti će se čitav grad kao jedan izborni kotar.

3. Od 11 zastupničkih mjesta u novoj općenitoj kuriji odpasti će jedno mjesto glavnom gradu Ljubljani a 10 mjesta razdieliti će se teritorija na ostalu pokrajinu sa gradovi i trgovi ukupno.

Predlog o razdiobi izbornih kotara one kurije staviti će slovenska pučka stranka.

4. Iz gradskoga izbornoga okružja Kočevje — Ribnica izlučiti će se na zahtjev samih Ribničana trgovište Ribnica te će se pridružiti izbornomu okružju ostalih dolenjskih gradova i trgovišta. Po tomu će dakle od sada birati samo Kočevje svojega zastupnika.

5. Buduća nova promjena izbornoga reda može nastati samo tada, ako su u saboru prisutna 42 zastupnika. Ovi će zastupnici o toj promjeni zaključivati sa većinom od triju četvrtina.

Ono su glavne ustanovne novoga izbornoga reda za Kranjsku, o kojih će imati da razpravlja zemaljski sabor, koji će se sastati budućeg mjeseca junija. Bude li taj nacrt od sabora prikvačen, obaviti će se na jesen izbori za općenitu kuriju i popunitbeni izbor dvojice zastupika za grad Ljubljanu.

Na koncu te važne sjednice zahvalio je najprvi barun Schwarz svima, koji su uspjeku pripomogli, njemu se je pridružio zemaljski poglavar Šukljе. U ime stranaka zahvalio se je Dr. Šušteršić vladi i članovima odbora, a Dr. Tavčar zahvalio se podpredsjedniku Dru. Kroku i izvjestitelju dru. Šušteršiću. U ime Niemaca zahvalio se je barun Schwegel vladi, predsjedniku i izvjestitelju. Svi iztaknuše povjestničku važnost toga dana za vojvodinu Kranjsku.

Glavna godišnja skupština Družbe Sv. Cirila i Metoda.

U nedelju, 31. t. m. oči našega naroda biti će uprte u najjužniji dio kopnene Istre, u grad Pulu, gdje će zborovati zbor naše Družbe. Odlazak parobroda iz Voloskoga je na 5 sati u jutro, iz Opatije najkasnije na 5½. Parobrod će se zaustaviti u Rabcu za primiti izletnike. Na 10 sati je dolazak u Pulu. Očekujemo mnogo naroda, svima kojima je moguće neka se požure doći na skupštinu.

Banket o kojem je bilo prije govora odpada, te je svakome prosto ili se zaustaviti u gostioni u „Narodnom Domu“ ili ići drugamo. Ta u Puli imade gostiona na pretek, medju kojim imade ih liepi broj u rukama naših ljudi. Na 4½ po podne je veliki koncernat što ga priredjuje „Čitaonica“.

Ulaznina 40 para.

Do vidjenja u Puli.

Franina i Jurina.

Fr. Šajeta kad bi nan se zatukli va ministracijun oni od „fureštiga partida“!

Jur. Pa čo bi se zgodalo?

Fr. A brajne, mi ne bimo mogli više vako frajot. Iš! I pasoni misec na priliku je guveran posla miljar i tuliko korun za pute napravljat, i mi smo lipo s timi beći pulaštre ili i do sita pili, a brižnin ljuden, ki su na puti delali, ni miga kum Bartoldo pravi da su prišli ti beći, leh in je reka, da će njihove žarnade stavit va račun odi komunskih interesi.

Jur. A čo će reć guveran za tulike porkarije?

Fr. A nič! Njemu će Bartoldo benj lipo šegavo pisat, da smo beći „korisno“ potrošili, kako mu je bi pisa i niko lito kada se je bi on, Bartoldo, inšuma naprav potusti i obuka z nikimi puti. Pa varamonte guveran nas je vaik kokula, zac ima stroha prid nami doklen smo benjamini odi junte in onaistega zi porta.

Jur. A zoč se još nisu skupili va šedutu oni novi muži, poglavari eli suci, kako se već pravi, ki su bili viberoni još prija dva miseca?

Fr. Šempijo! Čo ne znaš, da su oni put pridobili va drugin korpi „fureštih“, i da Bartoldo dela sada kuntra njin i vraga i vraga, samo da ne pridoju va ministracijun i da ta Bartoldo pozna talijonske beside „più che la pende, più la rende“ eli „fin che dura, non paura“.

Jur. Neka „dura“, neka, ma po majku svita ćemo mi još pelinut ćoro nikiga čovika, ki bi mora dat šubito urdin, neka se skupiju novi suci eli pak neka budu va hip novi balotacijoni. Una delle do, i sada, Frane, Boh!

Fr. A kamo bližiš tako na edan bot?

Juri Gren bele ugore lovit, ke je posija lani on profešor.

Pogled po Primorju.

Porečki kotar:

Oprtalj, 22. 5. 1908.

Opera u Oprtlju.

Mnogi će se od naših čitatelja osmjehnuti kad pročita ovaj naslov, ali onaj, koji znade, da se slavni Oprtalj ponosi sa svoja 72 mudraca, neće se stalno začuditi što je taj slavni grad došao konačno i do opere. E, nije šala! Ovdje se je dosta pjevalo poznatu talijansku operu „Seviljski brijač" 12. o. mj., ali na našu žalost osim uloge Don Basilla, koju je pjevao ovdješnji Liečnik Dr. Pesante, i uloge Rosine, sve ostale uloge bijahu u rukama potomaka starih Hrvata. Pjevači ti i pjevačice zovu se naime *Luigi, Mrakići, Jerneči i Stipaničići*, za koje nebi ni Don Basillo pod prisegom ustvrdio, da su to potomci starih Kalabreza ili Napulitana.

Koparski kotar:

Piran, 22. V. 1908.

Ovdje se je dne 16. o. mj. sastalo za prvi put novoizabrano občinsko zastupstvo da si izabere načelnika i občinske savjetnike. K sjednici pristupilo je od 30 zastupnika, njih 25. Prisutan je bio kotarski poglavar iz Kopra najstariji zastupnik g. L. Zarotti. K izboru načelnika pristupilo se je s ceduljama. Izabran je bio sa 20 glasa g. Dr. Bubba, koji bijaše odsutan. Obć. savjetnici bijahu izabrani samo tri, i to gg. P. Vidali, L. Zarotti i A. Fonda. Kapetan Polley obećao je zatim novom zastupstvu svoju i vladinu podporu. Izabrana bijaše deputacija od petorice zastupnika, koji su imali Dru. Bubbi-u priopćiti njegov izbor. Poslije podne predstavila se deputacija novoizabranom načelniku, koji je izjavio, da *izbora neprima*, radi poremećenog zdravlja te iz drugih razloga. Zastupstvo će imati da izabere drugoga načelnika.

Sovinjak 23. 5. 1907.

U nedelju dne 31. t. mj. držati će se glavna godišnja skupština podružnice Družbe Sv. Cirila i Metoda za Sovinjak, u kući Antona Zigante na 4 sata poslie podne sa sliedećim

dnevnim redom:

Izvješće tajnika. 2. Izvješće blagajnika. Pozdrav predsjednika. Izbor novog odbora. Pjevanje i tamburanje. Ini predlozi.

Buzet 25. 5. 1908.

† Antonija Sinčić.

Dne 10. tek. mj. umrla je u Prodanih kod Buzeta Antonija Sinčić žena Ivana sudbenog vještaka, bivšeg župana te opć. savjetnika u dobi od 40 godina svojeg života, pustivši 5 nejake djece. Lahka joj bila grudica zemlje te preostaloj obitelji naše iskreno saučešće.

Voloski kotar:

Volosko 23. 5. 1908.

Dne, 8 i 9. t. mj. obavilo se je ovogodišnje novačenje na Voloskom. Iz občine Kastavske uzeli su u vojnike, kako nam od tamo pišu u I. razredu 36, u II. 10, a u III. 16 mladića, ukupno 71., od kojih 12 u pričuvu. Medju unovačenimi nalazi se i pravnik M. B' iz Bregi, dočim su četvoricu drugih djaka oslobodili. Iz one občine bilo bi stalno mnogo više unovačenih da se mnogi nenalaze u Americi, kamo su pošli trbuhom za kruhom.

Kastav, 19. 5. 1908.

Občinski načelnik javio je zastupstvu u sjednici obć. zastupstva dne 14. konačnu odluku carske vlade o gradnji učiteljišta u Kastvu, na što se je našim zastupnikom u Beču izreklo srdačnu zahvalu, što su se za to pitanje vruće zauzeli. Zaključeno je takodjer da se odmah pristupi k odkupu potrebitog zemljišta izpod „Fortice" od privatnika. Zastupstvo imenovalo je svojim procjenitoljem g. V. Simčića.

Ravnateljstvo učiteljišta dobilo je od namjestničtva nalog, da sastavi nacrt potrebitih prostorija i da to čim prije u Trst odašalje. Ukupna svota proračunana je na 155.000 K, od čega mora občina ¼ prije gradnje u državnu blagajnu uložiti.

Podgrad 25. 5. 1908.

Razveselili smo se kad smo doznali, da je naš suobćinar g. Fran Cek postao kotarskim živino-liečnikom na Voloskom t. j. u sjedištu naše kotarske političke oblasti — jer se je tim primaknuo svomu domu i nama će u potrebi biti bliži. Nu još više bili bismo se razveselili, da su nam ga poslali amo nego li na Volosko, gdje ga doduše trebaju, ali ne toliko, koliko ga trebamo mi ovdje.

Naša je kotarska gospodarska zadruga već opetovano molila, da bi nam se u Podgrad dalo živinara ili živino-liečnika, jer ga silno trebamo zbog velike odaljenosti od Voloskog u slučaju nagle potrebe i radi znatnog broja domaće živolinje.

Naš kotar imade po zadnjem popisu od 1900. godine 387 konja, 793 goveda, 12.837 ovaca i 2.856 krmaka. Od tada se je broj živina osobito govedje pomnožio, napose u občini Podgrad radi mljekarske zadruge u Krušici, kamo nose naši seljaci svoje mlijeko. Broj goveda biti će stalno danas oko 1000.

Taj broj domaće živadi, koja treba često liečničke pomoći, pokazuje dosta jasno da mi trebamo ovdje vrlo često posebnog živino-liečnika. Trebamo ga stalno više nego li u Voloskom i radi toga molimo predpostavljene oblasti, da nam dadu posebnog živino-liečnika ili da podiele postojeći djelokrug tih liečnika u kotaru Voloskom i da ostane jedan sa sjedištem u Voloskom, drugi sa sjedištem u Podgradu.

* * *

Pučanstvo ovoga kotara bilo je neobično uznemireno viješću, da je cesarska vlada ili ministarstvo željeznica dalo predkoncesiju poznatom židovskom graditelju i poduzetniku Münzu za predradnje za gradnju nove željeznice preko Učke na Rieku. Stajalo nas je truda dok se je narod umirilo tim, da sa predkoncesijom nije rečeno, da će se ona željeznica graditi, ili još manje, da će ju graditi ili gradnju poduprieti država. Takove predkoncesije daje vlada obično, jer ju ništa ne stoje. U našem slučaju špekulira rečeni Münz na svoju ruku i na svoju odgovornost. Još možemo kazati našemu stanovničtvu ovoga kotara, da su naši zastupnici u Beču preporučili gradnju željeznice Herpelje-Šapjane ili Jurdani i da će oni gradju te željeznice i u buduće svimi silami poduprieti i zagovarati.

* * *

Na preporuku naših prijatelja dozvoljena nam je u selu Javorje poštanska sabiraonica, na čemu smo zahvalni i ravnateljstvu i rečenim zagovornikom ali želili bismo, da bi nam sl. Ravnateljstvo pošta i brzojava uslišalo čim prije i drugu molbu t. j. za drugu pomoćnu silu kod pošte u Podgradu i za dvopreznu poštansku vožnju iz Kozine u Podgrad. Željno očekujemo povoljnu riešitbu i te molbe.

Lošinjski kotar.

Lošinj 23. 5. 1908.

Polovicom ovoga mjeseca obdržavala je talijanska pučka štedionа u Malom Lošinju godišnju glavnu skupštinu, na kojoj bijahu u novo ravnateljstvo izabrani sliedeći članovi: Dolenc, Katarinić, Martinolić, Kamalić, A. G. Nikolić i S. G. Nikolić.

Ova se gospoda doduše smatraju Talijanima i pišu se talijanskim pravopisom ali svoga hrvatskoga porickla nebi mogao zatajiti nitko od njih. Na ovakvih se eto stupovih oslanja talijanstvo naše Istre.

Krški kotar:

Kras, kod Dobrinja, 17. 5. 1908.

Gospodin Franc Ciber u Kandiji kod Rudolfova a Kranjskoj učinio je za našu crkvu sv. Antona tri drvena žrtvenika: glavni i dva pobočna. Djelo je, takovo da je prama cieni nadmašilo naše očekivanje, te mu se uprava u ime cijelokupnog pučanstva najljepše zahvaljuje, preporučujuć ga svakome za ove vrsti radnje.

Zahvaljujemo ujedno i svim onim našim seljanima i seljankama, koji su doprinesli, da se je naša crkva mogla okititi svjetlionikom, novim crkvenim ruhom i novim oltarima, a osobito pako hvala budi Izraćena našim Krasanima u Americi. Dao Bog, da se i unapred u tim dalekim krajevima sjete domaćih potreba sela. Zahvalnost puka neće uzmanjkati, a stalno niti plaća od Boga.

Crkvena uprava.

Razne viesti.

Narodni darovi.

Za Družbu Sv. Ćirila i Metoda primili smo:

Od g. Josip Puhalj iz Lanišća, sabranih na predlog gosp. Ivana Stronje iz Brgudca . . . . . K 2·86

Od gg. Jakova Vivoda-Franečić i Emerant Kojin u Buzetu sabranih dne 24. 5. 1908. u „Gospodarskom društvu" u Sv. Martinu . . . . . „ 8·20

do zadnjega broja primljenih . . „ 491·21

ukupno . . . K 497·27.

Za Hrvate u banovini.

U sjednici carovinskoga vieća u Beču od dne 8. o. mj. upravljena je na ministra predsjednika interpelacija u prilog Hrvata u Banovini, koju je podpisalo preko 150 zastupnika Hrvata, Slovenaca, Čeha, Poljaka i Rusima. Bude li nam dopustio prostor lista priopćiti ćemo ju u cielosti, a danas javljamo samo upit:

I. Je li Vašoj preuzvišenosti poznato, da mal ne od godine dana u Hrvatskoj vladaju absolutistički odnošaji, da je nametnuta teroristička vladavina, da je novi sabor ponovno odgodjen, da na banskoj stolici ne sjedi više ban nego jedan magjarski eksponent, da u Hrvatskoj nema više osobne sigurnosti ni za privatne osobe ni za javne činovnike, da se je profanirao najveći hram znanosti, da je uslied toga morala ogorčena mladost na dulje ostaviti oskvrnuto sveučilište, da po svemu tomu ugled svietle krune trpi i da su u Hrvatskoj nastali takovi azijatski odnošaji, da jur sačinjavaju očitu pogibelj za sveukupnu monarhiju?

II. Je li Vaša preuzvišenost upozorila na ovu pogibelj mjerodavne faktore i je li Vaša preuzvišenost pozvala ugarsku vladu, da u Hrvatskoj mora dopustiti, da se ustavno vlada. Ako nije, je li Vaša preuzvišenost voljna nuždne korake u ovom pogledu bezodvlačno učiniti najenergičnije očuvati ugled i interese monarhije, te o tom čim prije obširno izvjestiti zastupničku kuću.

Uredjenje jezikovnog pitanja u Dalmaciji. Iz Zadra nam pišu:

Nova jezična osnova već je gotova i ovih dana će biti poslana centralnoj vladi na potvrdjenje sa strane ovdješnjeg namjestničtva. Potvrda će biti samo čin formalnosti, jer je jezična osnova već unapried bila izradjena u suglasju centralne vlade. Novom jezičnom osnovom uredjuje se istodobno jezično pitanje u svim državnim uredima u Dalmaciji, uslied koje uredbe bit će hrvatski jezik kao unutarnji uredovni jezik u svim dalmatinskim državnim uredima uveden.

Novom jezičnom uredbom za Dalmaciju talijanski se jezik ograničuje samo na vanjski saobraćaj i to u smislu, da će na talijansko podnesko se morati odgovoriti talijanski. Tim će se udovoljiti podpuno talijanskim zahtjevima, da mogu u materinjskom jeziku obćiti sa državnim vlastima. Što se pak unutarnjeg jezika tiče, to se ovo pitanje ne tiče u obće Talijanaca. Talijanci no načinjavaju u Dalmaciji nikakvu naćinalnu manjinu, tako da bi se moglo zahtjevati jednakopravnost jezične uporabe. Radi ovih razloga izgleda, da se je vlada odlučila za uvedenje unutarnje uredovnog hrvatskog jezika. Njemački će se jezik ograničiti jedino na saobraćaj sa centralnim vlastima, što pogledom na to da nova jezična osnova uređuje samo uporabu jezika u zemlji, ne dolazi u obće u obzir.

Širite „NAŠU SLOGU".

Oglas.

Oni članovi koji su izstupili iz društva „Udruga sv. Mihovila" radi budi si kojeg razloga, biti će primljeni u društvo bez plaćati ustupninu, ako se koji želi vratiti.

Jonkim Ferlan predsjednik.

Oglas.

Podpisano društvo poziva svoje članove na godišnju glavnu skupštinu koja će se obdržavati u četvrtak dne 4. junija 1908. u 3 sata po podne u maloj dvorani „Narodnog Doma" u Voloskom.

Dnevni red:

1. *Čitanje zapisnika prošle skupštine.*
2. *Izvješće ravnateljstva glede prošle godine i predloženje obračuna.*
3. *Zaključak glede uporabe čistavog dobitka.*
4. *Izvješće glede nakupa ville Tricstine i zaključak glede primitka novih članova i glede promjene društvene pogodbe.*
5. *Rasprava i zaključak glede daljnjeg raspolaganja sa villami „Peppina" i „Tricstina".*

VOLOSKO, dne 24. maja 1908.

Ostarsko društvo za promet pokretnina i nepokretnina i za gradnju kuća za prodaju — društvo na ograničeno jamčenje u Voloskom-Opatiji.

Predsjednik:

Dr. STANGER, m. p.

Poziv

na

VI. redovitu glavnu skupštinu,

koja će se obdržavati dne 14. lipnja 1908. u 5 sati po podne u vlastitim prostorijama družtvene kuće br. 1370 sliedećim dnevnim redom:

Čitanje zapisnika zadnje skupštine.
Izvješće upravnog odbora.
Biranje odbora.
Slučajni predlozi.

Malološinjsko družtvo za štednju i zajmove.

Mali Lošinj, 25. svibnja 1908.

Š. Kv. Cosulich,
upravitelj.

Kroz zadnjih osam dana biti će izloženi na uvid zadrugarom društveni računi u prostorijama društva.

Broj 940.

Oglas natječaja.

Uslijed zaključka općinskog zastupstva od 11 ovog mjeseca, razpisuje se natječaj na jedno mjesto redarstvenog stražara, što se ima popuniti kod ovog općinskog glavarstva, sa plaćom od mjesečnih kruna 100 isplativom postecipatno, i naplatom za službenu opravu u iznosu godišnjih 150 kruna isplativom u dva godišnja antecipatna obroka iz općinske blagajne.

Natjecatelji za ovo mjesto moraju dokazati poznavanje hrvatskog jezika u pismu i govoru i talijanskog i njemačkog jezika u govoru.

Molbe imaju se podnesti podpisanom glavarstvu najkasnije do 15. junija ove godine.

Glavarstvo općine Veprinac

ĮČIĆI, 20. maja 1908.

Načelnik:

BACHICH.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Primaju zadrugare, koji upladnju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 2.

Primaju novce na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½%

plate bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 1000 K bez predhodnog odkaza, a iznose od 1000 K

ako se nije kod uloženja sugliasno ustanovio vodi ili manji rok sa odkaz, na odkaz od 8 dana

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice

i sudužnice na garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati poslie podne; u nedjelju i blagdane samo prije podne.

Uredovna pisarna i blagajna nalazi se u visše Carrara vlastita kuća (Narodni Dom) prvi pod desno, gdje se

dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Gradsko kupalište

i liječilište mrzlom vodom i električnom strujom, masažom parnim kupeljima i liječenje parom

u gradu Karlovcu na Korani.

Liječilište stoji pod rukovodjenjem posebnog liječnika kao i vrstnih poljevača maseura.

U samom kupališnom perivoju nalazi se moderno uredjeni hotel sa 20 soba i restauracijom; a u samom gradu više udobnih svratišta i dobrih restauracija. Cijelo kupalište sa svimi zgradami i perivoj jesu elekrično razsvijetljeni.

Položaj grada sa krasnim, urednim i sjenatim šetalištima na sve strane kao i prekrasna okolica grada, čine ljetni boravak u gradu Karlovcu vanredno ugodnim i prijatnim.

Pobliže ubavjesti daje

Poglavarstvo slob. i kr. grada Karlovca.

Oglas natječaja.

Otvara se natječaj općinskog tajnika mjestne općine Žminj. Ovo mjesto je sada provizorično dok nestupi u krepost zakon od dne 12./8. 1907. pokrajinskog zakona u korist općinskih činovnika.

Sa ovom službom skopčana je godišnja plaća od kruna 1200.

Molitelji moraju poznati dobro hrvatski jezik i po mogućnosti i talijanski te otposlati dokumentirane molbe direktno na osobu Franju Pučić, načelnika u Žminju i to do 15. lipnja 1908.

Općinsko glavarstvo u Žminju.

Načelnik:

Pučić.

M. P.

Prva slavenska tvornica ura za terajeve

Franjo Moravus,

BRNO. Nova ulica 25. MORAVSKA.

tvori i razašilje

ure za crkvene zvonike, dvorce, škole, tvornice, --viecnice, ljetnikovce -- samo u izvrstnoj izradbi vrlo jeftino.

Čuvene nadzemne ure.

Cienici šalju se na zahtjev badava.

Najviše odlikovanje za izvrstne proizvode

IZVOZ.

Svakovrstne slamnate šešire.

Preporučam se slav. općinstvu i gosp. trgovcem, da imadem trgovinu

slamnatih šešira

na malo i veliko.

Ciene umjerene.

Točna podvorba.

Cienik na zahtjev badava.

FRANJO CESAR, v Slob,

pošta Domžale kod Ljubljane.

Želite li

da Vam pošljem moj ilustrovani cjenik sa preko 100 slika. *Osjeguracija* (garancija) *za više godina.* Svaku neoštećenu stvar primam natrag a novac povraćam.

Zepna remontoir ura od nikela for.	1·55
Amerik. zlata double ura	5·—
Kuhinjski sat	1·20
Budilica sat	1·20
Budilica u noći svietleća . . .	1·50
Budilica sa dva zvončica . . .	1·75

Mih. Horovitz,

Krakov, Dietigasse 57/45.

REUMATIZAM, neuralgija, ischias; bodac, ulozi, natekline, reumatično trganje u glavi, zuhlma i zglobovima liječi se jedino uspješno uporabom

„Paralysian-Linimenta"

po vis. kr. zem. vladi odobren i zakonom zaštićen lijek nadmašuje sve ostale ljekove u djelovanju.

Čuvajte se patvorina!

Cijena boci K 1·60.

Dobiva se u svim ljekarnam. Glavno skladište: **Ljekarna PEČIĆ** sada **dr. B. Vouk — Zagreb.**

Udaja!

Trgovac, 30 god. star, sa liepom manufakturnom radnjom i jedan kraljevski činovnik, 36 god. stdr, sa dobrom plaćom obojica zdravi ljudi, traže sebi žene.

Djevojke ili udovice, izmedju 20 i 35 god., dobre kućanice, koje donose miraz od 6 do 10 hiljada kruna, a ozbiljno misle da se u velikoj varoši u Hrvatskoj dobro udome, neka se obrate na: Zavod za oglašivanje, *K. Vranešević, Zagreb, Proradovićev trg broj 10,* pod šifrom „Udaja 10". — Rekomandiranom pismu priloži *fotografiju* i marke 2×35 fira za dalnju otpremu i odgovor. Diskrecija zajamčena.

Dvostruki elektro-magnetički

KRIŽ ili ZVIEZDA

R. B. broj 86967.

Telefon br. 45—22.

jest elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod uloga, rane, astme (težkog disanja), nespavanja, zujenja u uhu, neuralgije, slavobolje (migrene) kucanja srdca, zubobolje, muževne slabosti, studeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), mokrenje postelje, nujnosti, nesvjestice, nagluhosti, hrtanja na tielu, influence skopčane sa bolešću hrbta, hiljedilla (malokrvnosti), želudačnih grčeva, bezčešnosti, ischiasa, punokrvnosti, svih udalih grčeva, hypochondrije, tjelesnih grčeva, hämorrhoida, kao i kod sveobće slabosti itd. služi kao nenadkrilivo sredstvo, pošto elektro-magnetička struja cielim čovječnim tielom djeluje, čine se rečene bolesti u najkraćem vremenu izlječe.

Poznato je da lječnici kod navedenih bolesti višekratno elektrizovanje ele upotrebljuju, ali ipak na taj način, da jaka struja samo prolazno i povremenom kroz tielo prolazi, dočim naprotiv tomu struja elektro-magnetičnog križa ili zviezde R. B. br. 86967, kako je jur rečeno, umjerenim načinom neprekidno na tielo djeluje, što svakako bržem izlječenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 godina staro bolesti izlječene su sa mojim strujem posve! Od izlječenih sa mojim strojem R. B. broj 86967 izražene zahvale kao i od odličnijih slojeva izdane svjedočbe i priznanice iz svih strana svieta pohranjene su u mojoj pismohrani, gdje stoje svakomu u svako doba na uvid. GDJE NIJEDAN LIEK NIJE POMOGAO, MOLIM POKUŠATI MOI STROJ, jer je to sigurno sredstvo proti gore navedenim bolestima, a onaj bolestnik, koji po mojem stroju nebi bio izlječen najdulje u roku od 45 dana, dobiva novac natrag.

Upozornjem osobito p. n. občinstvo na to, da se moj stroj ne smije zamjenjivati sa Voltaim, koji je poradi svoga neuspješna zabranjen u Njemačkoj kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj dvostruki elektro-magnetički križ ili zviezda R. B. br. 86967 osobito se hvali i uživa vanrednu dopadnost poradi svoje izvrstne ljekovitosti.

MALI STROJ STOJI 6 K. Rabiti ga mogu samo djeca i jako slabe gospodje.

VELIKI STROJ STOJI 8 K. godiš. kroničnih bolestih

Dopisivanje i naručbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Pouzećem ili ako se novac unapred pošalje, razašilja glavna prodavaona za tu i inozemstvo.

ALBERT MÜLLER,

Budimpošta, V/41. Kolar,

Vadasz-ulica br. 84.

Želudčane kapljice

prije zvane i poznate pod imenom

Markove kapljice

sredstvo proti slabosti želudca, imenito proti pomanikanju teka za jelo, proti grizu i grčevima u želudcu i trbuhu, proti nadutosti od vjetrova. Poslie težkog mastnog ili preobilnog jela podupiru naravnu probavu. 1 tucet 4 K, 5 tuceta 17 K, 10 tuceta 32 K, franko postavljeno na svaku poštu.

* * *

Molim izvolite mi poslati još 12 bočica želudčanih kapljica jer mi nužno trebaju pošto na meni upravo čudotvorc. Boško Pazić, Kastel stari.

Molim pošaljite mi jedan tucet kapljica pošto pošto sam uvjeren već kod prijašnih naručba da djeluju izvrstno, te ću svako o zgodom iste mojim prijateljima preporučiti. — Ovakovih dopisa, koje ne mogu sve ovdje navesti imadem još mnogo, te stoje svakome na uvid.

Ove kapljice pripravlja samo Gradska ljekarna u Zagrebu, pak zato treba kod naručbe pisati točno na adresu:

Gradska ljekarna Zagreb,

polag trga sv. Marka 20.

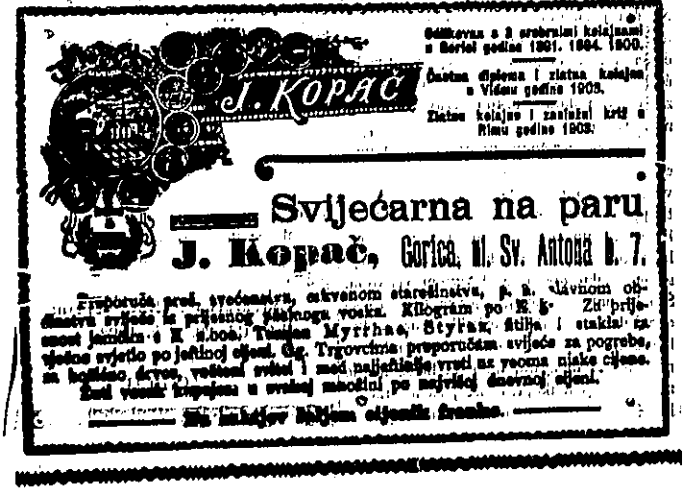

Svjećarna na paru

J. Kopač, Gorica, ul. Sv. Antona b. 7.

Preporuča prof. svećenstva, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom občinstvu svoje iz prvoga pčelinjega voska. Kilogram po K 5· Za prijedmet svjetla s K 8.50. Tamjan Myrrhae, Styrax, štifa i staklo za mast jeftino. Trgovcima preporučam svjeće za pogrebe, jedno svjetlo po jeftinoj cijeni. Gg. Trgovcima preporučam svjeće za pogrebe, za hodilice, drvce, vošćeni svitel i med najčistije vrsti uz vrlo niske cijene. Svaki veći iznajam u svakoj mjestima po najvišoj dnevnoj cijeni.

Za naručaje šaljem cijenik franko.

Javna zahvala.

Teškim srcem s mnogim izkazima iskrenog saučešća prigodom smrti dobre supruge, odnosno majke

KATARINE UJČIĆ rodj. ŠEPIĆ

smatramo dužnosti, da se ovime najljepše zahvalimo svim rodjacima mile pokojnice, koji su nastojali da ublaže pokojnici bol i da nas ublaže. Osobita hvala svima gg. svećenicima, te koji su nosili vijence i prisustvovali sprovodu neprežaljene.

Svima budi od nas iskrena hvala!

JUŠIĆI-MATULJE, 21. maja 1908.

Rasveljena obitelj Ujčić.

Broj 23. Pula, u četvrtak dne 4. junija 1908. God. XLI.

Oglasi, pripeslana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili poštanskom štedionice u Beču na administraciju lista u Pula.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 817.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju a nepodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5·—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Glavna godišnja skupština Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru.

Ovogodišnja skupština „Družbe sv. Ćirila i Metoda" obdržala se po zaključku ravnateljstva, za prvi put u gradu Puli. Zadnje dane pred skupštinom protivnička štampa, osobito puljski „Il Giornaletto", kao da je pomahnitala. Počelo se pisati svega i svašta proti toj skupštini, opisivali su dan skupštine kao dan dolazka „divljaka", govorilo se o navali Hrvata upravo kao da smo u starom vieku. Huckalo se Talijane na odpor proti nama, uticalo se oblastima da zabrane skupštinu. Nije uzmanjkao u toj divljoj borbi slavni puljski predsjednik občinskog odbora, Dr. Dinko Stanić, a pomagao mu je i cesarsko kraljevski naš prijatelj Osti, policijski savjetnik. Nego istini na čast moramo priznati da se pravi Talijani Pule nisu dali zavesti, te se jedino iztaknula šaka neotesane mladeži, pokvarene do mozga, kojoj je bila častna zadaća braniti talijanstvo grada Pule.

Dolazak parobroda iz Voloskoga bio je određen na 10 sati u jutro, nu radi slabog vremena, zakasnio je za tri četvrt sata. Već oko 9 ure počeo se kupiti narod oko obale, a kad je dospio parobrod na obalu silno množtvo naroda čekalo je izletnike. Prvi se izkrcao Družbin predsjednik prof. V. Spinčić, za njim ostali odbornici i izletnici. Izkrcanje se obavilo mirno i nitko od protivnika nije se usudio niti glasa dignuti, čulo se samo neko mrmljanje na koje se nitko od naših niti obazirao nije.

Iz „Narodnoga Doma" ponosno se vijala mila nam trobojnica, te svojim mirnim govorom pozdravljala goste, pozdravljala hrvatski narod u svojoj kući.

Na 9¾ imao je doći vlak sa izletnicima iz Trsta i iz unutrnje Istre, nu radi jedne željezničke nezgode u Bršetu, zakasnio je za dva sata, te je došao na 11¾ kad je Družbin tajnik čitao svoje izvješće. Došlo je nešto preko 250. Medju njima bili su gg. prof. Mandić, Dr. F. Brnčić, Dr. D. Trinajstić, načelnici Buzeta, Pazina i Žminja, pjevači iz Trsta (Sv. Jakov) i ostali rodoljubi.

Kod njihovog dolazka napravila je fakinaža nekoju vrst demonstracije sa zviždanjem i urlikanjem, te bio time spašena čast Pule, a izletnici mirno se uputiše put „Narodnoga Doma".

Napunivši se velika dvorana „Narodnog Doma" narodom, ustaje Družbin predsjednik Veleuč. gosp. V. Spinčić te otvara skupštinu sliedećim govorom:

Slavna skupštino! Milostivo gospodjo i gospodjice!

Pošto se sakupio dovoljan, dapače mnogo više negoli dovoljan broj članova propisan za obdržavanje skupštine, otvaram ovogodišnju XV. glavnu skupštinu družbe Sv. Ćirila i Metoda za Istru.

Smrtna kosa nije žalibože ni ljetos poštedila naše družbe, pa mi je žalosna dužnost, da se najprije spomenem naših preminulih članova i prijatelja.

Lani spominjući smrt blagopokojnog monsignora Vinka Zamlića, rekao sam medju ostalim, da je on bio prvi predsjednik Hrvatsko-Slovenskoga kluba na istarskom saboru, a da je prvi tajnik bio Slavoj Jenko. (Slava mu!)

Braćo, vidjeli ste ga kod one velike skupštine živa i zdrava, a danas ga medju živim već nema.

I vanjštinom svojom kuzno je, kakav je bio od glave do pete rodoljub odlučan, i ako je tko o sebi mogao reći prkoseći sudbini ono što je pjevao već latinski pjesnik i opetovao drugi Slovenski pjesnik Simon Gregorčič

I streli ne moreš, potreti nigdar,
to je o sebi mogo reći Slavoj Jenko. (Slava mu!)

Već mladić preselio se je iz šusjedne Kranjske iz Trnova u Istru u Podgrad i stupio u prve redove narodnih boraca. Malo je občina u Istri, gdje se je moralo izvojevati toliko borbe, koliko baš u Podgradu. I neblježe to borba možda osobna, nego jedan dio one divske borbe, koju je vojevao naš narod u zadnjih 25—30 godina proti predstavnikom c. kr. i autonomnih oblasti. Vlasi se ježe, kad se pomisli na nasilja, prevare, što su ih počinjali proti svim našim ljudem, hoteć da ostanemo u robstvu. I ako smo im se odbrvali, jedan dio zasluge ide pokojnoga Slavoja Jenka. Bio je zemaljski zastupnik i kao takav napisao u zapisnik klubskih sjednica odluku našega kluba, da se redovito govori samo Hrvatski ili Slovenski, kojoj se on nikada iznevjerio nije. (Slava mu!)

U podgradskoj pak občini, kojoj je bio mnogo godina načelnikom, ustrojio je razna društva, Čitaonicu, Kotarsku gospodarsku zadrugu, te sagradio Narodni Dom. Taj mu je tamo vidljiv spomenik, a u srcu svih nas blaga mu je spomen, koja nek bude vječna. (Slava mu!)

Medju umrlimi prijatelji, da spomenem nadalje Dra. Karla Kozića, poznatoga i u Istri kao odvjetnika i zastupnika naših stranaka kod najviših oblasti u Beču. Rodjen je bio u Osijeku u Slavoniji, živio je u tudjem Beču, a ipak nije zaboravio naše družbe te u oporuci ostavio joj zapis od 1000 kruna. Vječna mu spomen. (Slava mu!)

Kako smo čitali u novinama a već i službeno doznali, umro je u Arku, u Tirolu, još mlad čovjek Dr. Srećko Nemičić. Lično nismo ga ni jedan poznavali a valjda niti on nas, ali poznavao je našu družbu, njezine potrebe, njezinu zadaću, pak joj je ostavio oporučno 3000 K. Pokoj mu vječni! (Slava mu!)

U novije doba preselili su se u vječnost također dva Tomasića u Opatiji, Marijan i Ivan, koji obojica bijahu prijatelji družbe, te je ona, prem su oni ostavili neobskrbljene djece, dobila od njihovih lijepih svota. I njim kao i ostalim preminulim prijateljem kličem: slava (Slava)!

Predstavljam predstavnika c. kr. oblasti redarstvenoga savjetnika g. Osti. Neka dobro pratí tečaj rasprave, i ako koja oštrija pade, nek zna već u naprijed, da će biti opravdana.

Predstavljam g. A. Belanića urednika „Omnibusa" i suradnika „Naše Sloge".

Obdržavajući družba prvi put svoju skupštinu u ovom gradu, u gradu, koj je doista bio jedan od najznamenitijih negdašnje velike Rimske države, nad kojom je mnoga stoljeća imala vrhovnu vlast bivša republika Mletačka, ali koji ima današnji svoj život i razvoj zahvaliti poglavito novcu naroda Habsburške monarhije i krvi i žuljevima Hrvatskoga i drugih Slavenskih naroda (tako je); obdržavajući družba prvi put skupštinu u ovom gradu, u kojem naš živalj prezire i državne i autonomne i občinske oblasti, ali u kojem ipak ima našega življa i znakova za to, kao što je Hrvatska škola, Čitaonica, Sokol, Dalmatinski Skup, preugodna mi je dužnost, da pozdravim najprije one, koji su probudili narodnu svijest, a to je na prvom mjestu Dr. Matko Laginja (Burno i dugotrajno klicanje Dr. Laginji), koji već preko 20 godina radi ovdje na narodnom polju, pak drugi kao što su Dr. Zuccon, Lacko Križ, Niko Mardešić, i pozdravljajući najsrdačnije njih, pozdravljam Vas sve, drage Hrvatice i mile Hrvate kao i ostale Slavenke i Slavene, koji im pomažete u narodnom radu.

Pozdravljam Vas obrtnike i radnike, koji u znoju lica svoga zaslužujete svagdanji kruh, ali koji ne ćete, da budete nit vi nit vaša djeca Janjičari svoga roda, koji se opirete i Talijanskim liberalcem i talijanskim kršćanskim socijalom i talijanskim socijaldemokratom, znajući dobro, da Talijanski liberalci nisu pravi liberalci, nego krivi liberalci, a da Talijanski kršćanski socijali i socijaldemokrati nemaju ništa ni kršćanskoga ni socijalnoga ni demokratskoga, kad se radi o pravih Hrvatskoga naroda.

Pozdravljam i Vas poljodjelce iz puljštine, koji često dolazite u doticaj s protivnici našega roda, ali koji se ne date od njih zavesti. Oni sami su vas naučili, da s vami dobro ne misle, jer vam nudjaju novce kod svakojakih izbora, dočim ne brinu se, a imaju dužnost zato, niti za najnuždnije vaše potrebe.

Pozdravljam i Vas s pazinskih livada iz bregova Mirne i kršnoga Krasa i krasne Liburnije, koji ste zajedno sumnom danas ovamo došli i vas braće iz naših krasnih kvarnerskih otoka.

Pozdravljam družbinoga velikoga prijatelja dr. Božu Vinkovića (Živio), zajedno s njegovom milostivom gospodjom, kojega ste već često u novinama čitali i kojega eto danas ovdje vidite. Odvjetnik je u Karlovcu, zastupnik u saboru u Zagrebu delegat u Ugarskom Hrvatskom saboru u Budimpešti i član delegacija monarhije. Neka nam ostane i nadalje prijateljem, kakovim je bio do sada. (Živio dr. Vinković).

Pozdravljam i našega dragoga pjesnika Rikarda Katalinića Jeretova, koji je doista rodjen Istranin, ali došao je iz Zadra, te ga se može smatrati kao predstavnika dalmatinskih Hrvata (Živio Katalinić)!

(Slijedi konac).

Iz carevinskoga vieća.

Beč 25. 5. 1908.

Danas je treći dan, što se razpravlja o prešnosti prešnih predloga, što je stavišе rusinski zastupnici u tu svrhu, da se povede iztraga radi loše političke uprave u Galiciji i zbog zloporaba kod posljednjih zemaljskih izbora tamo.

Na početku rasprave uzeo je prvi rieč ministar nutarnjih posala barun Bienerth koji je odgovorio dosta oštro radikalnoj struji u rusinskom klubu, da će od sada svoju pozornost bolje svratit proti stranci koja svojim radikalizmom prekoračuje granice zakona.

Od strane Poljaka govorio je zatim Dr. Malachowski, koji je naveo mnogo citata rusinskih listova i brošura, kojimi radikalci podžižu svojemu narodu strasti i mržnju proti Poljakom.

Kao generalni govornici izabrani bijahu za prešnost prof. Masasyk a proti poljski demokrat Stopinski. Prvi je nastojao uputiti i Poljake i Rusine na umjerenost u zahtjevih i na susretljivost u javnom životu, ali težko da je uspio.

Stopinski opravdao je stupljenje svoje stranke sa poljskimi „Kołom" i žestokim govorom odbijao rusinske navale.

Nakon stvarnih izpravaka prešlo se na glasovanje te je prešnost velikom većinom glasova zabačena. U sutrašnjoj sjednici dolazi na dnevni red treći prešn predlog Rusina i zatim će započeti proračunska razprava.

* * *

Beč, 26./V. 1908.

Rusinski zastupnik Levicki obrazložio je svoj predlog glede iztrage radi umorstva jednog seljaka u njegovom izbornom kotaru od strane oružnika te je na koncu svoj predlog natrag povukao videći valjda da prešnost predloga nebi po razpoloženju kuće prihvaćena bila.

Prešni predlog zastupnika Stojana.

Češki zastupnik Dr. Stojan i drugovi stavišе prešni predlog, da bi bile sve zaklade i ina humanitarna djela, koja će se povodom kraljevog jubileja provesti ili ustanoviti slobodna od odnosnih pristojba.

Prihvaćena je nakon obrazloženja prešnost i sam predlog.

Proračunska rasprava.

Zast. Steinwender obrazloži u kratko prešnost predloga, da se predje na čitanje državnog predloga.

Izabrani su generalni govornici za i proti. Prvi grof Snomberg, drugi Permerstorfer. Obojica se izjaviše za to, da se predje prešnim putem u II. čitanje.

Prešnost je zatim skoro jednoglasno prihvaćena.

Zatim se je prešlo u glavnu razpravu proračuna, koja će se podrobnom potrajati skoro mjesec dana.

Proračunska razprava.

Beč, 29. 5. 1908.

Budućeg mjeseca slaviti će austrijski parlamonat ili novo, na temelju sveobćeg i jednakog (!) izbornog prava izabrano

državno zastupstvo prvu godišnjicu svoga obstanka!

Mjeseca junija 1907. sastala se je prvi put zastupnička kuća carovinskoga vieća, sastavljena po velikoj većini svojih članova od pučkih ili demokratskih stranaka.

U taj novi parlamenat stavljali su ne samo austrijski narodi, već visoki i najviši krugovi države veoma velike nade. Danas, nakon prve godine njegovog obstanka bilo bi prerano izreći o njemu neopozivu osudu, ali bojimo se, da su se u svojih nadah već do sada mnogi prevarili.

Neda se tajiti, da je novi državni sabor riešio vrlo važno i težko pitanje, kao što je nagodba sa Ugarskom, da se nalaze u razpravi osnove o sniženju vojničke službe, o odšteti obiteljim pod oružje pozvanim pričuvnikom itd., nu daleko smo još te riešitbe velikih političko socijalnih pitanja, kao što je pitanje jezikovne, osiguranje radnika, seljaka i malih obrtnika u slučaju nemoći i starosti, odterećenje seljačkog stališa od silnih dugova, dobave jeftinoga kapitala itd. itd.

Medju najvažnije zadatke svakog zakonodavnog tjela spada bez dvojbe proračunsko pitanje gdje nema uredjenog i redovitog proračuna, tuj mora da zapne svaka uprava, bilo to u obćini, pokrajini ili u državi.

Državni sabor Austrije nije posljednjih šest godina redovito razpravljao svojih proračuna. Stranačke borbe i unutarnje trzavice takozvanog kurialnog ili razredno parlamenta, priečile su državno zastupstvo u vršenju njegovog najvažnijeg i najodgovornijeg prava. Zastupstvo je glasovalo vladi takozvane privremene proračune od 6 do 6 mjeseca ili kad bijaše i to nemoguće, posluživala se je vlada glasovitim §. 14. t. j. carskom naredbom odobravalo se proračune.

Tomu nezdravomu, u ustavnih državah neobičajnomu postupku, odlučilo je novo, pučko zastupstvo učiniti već jednom konac.

U prestolnom govoru mjes ca junija 1907. i u tolikih izjavah vlade obećano bijaše državnomu zastupstvu, da će se već prve godine redovito razpraviti državni proračun. Tomu obećanju a još više obćenitoj želji državnog zastupstva zadovoljiti će se konačno, premda ne u onoj mjeri, kako se je to odasvud očekivalo.

Prošle godine oktobra mjeseca bio je izabran proračunski odbor od 52 lica, koji je imao državni proračun za god. 1908. razpraviti te o njemu državno zastupstvo izviestiti. U tom se je odboru proti svakom očekivanju sa razpravom proračuna tako dugo zateglo, da je isti tekar polovicom ovog mjeseca pred zastupničku kuću došao. Radi toga bijaše vlada prisiljena, da spravi svoj proračun u razpravi što kraćim putem, t. j. putem prešnog predloga.

Glavni izviestitelj proračunskog odbora zastupnik Steinsvender obrazložio je prošlog utorka prešnost predloga, koja prešnost bijaše nakon vrlo kratke razprave prihvaćena te se je odmah prešlo na glavnu proračunsku razpravu.

Nu pošto bijaše vladi privremeni proračun za god. 1908. glasovan samo do konca junija, to se mora taj proračun u glavnoj i podrobnoj razpravi dokončati do 31. junija 1908. Vlada pako, podučena izkustvom stečenim kod razprava u proračunskom odboru i znajuć, da će se razprava u kući zategnuti preko mjere, ako se prepusti strankam i zastupnikom na volju, da govore kako i koliko hoće, poslužila se je novim i malo parlamentarnim, ali reć bi dosta uspješnim sredstvom.

Sazvala je naime na dogovor ove predstojnike stranaka i strančica parlamenta, te s njima utanačila ugovor, na temelju kojeg imade se razpraviti sav državni proračun u 200 sati, što iznosi okolo 20 dana, ako sjednice traju 9—10 sati na dan. Tako se nada vlada, da će biti državni proračun razpravljen prije 31. junija 1908. u dolnjoj i gornjoj kući carovinskog vieća.

Usljed tog dogovora odpalo je na svaku stranku i strančicu odmjeren broj satova, polag toga koliko članova broje pojedine stranke ili klubovi.

Tako je primjerice odpalo na „Svezu jugoslavenskih zastupnika“ 8 sati, od čega dolazi po prilici ½ sata na svakog zastupnika, koji se prijavi se k rieči. Ovaj razmjer vriedi i za ostale klubove, koji si mogu razdieliti satove na sve ili na stanoviti broj članova. Utanačene razdiobe vremena moraju se pako držati govornici, jer se na to pazi kod predsjedničtva kuće i jer bi inače svako prekoračenje opredieljenog vremena pojedinog govornika odpalo na teret čitavog kluba.

Ovog se utunačenja držala do sada većina govornika, te imade nade, da će se državni proračun za god. 1908. redovito razpraviti do konca junija 1908., pa bilo to ponešto i na ustrb strogo ustavnom i parlamentarnom običaju.

Za hrvatski jezik kod pomorske vlade u Trstu.

Naši zastupnici na carevinskom vieću u Beču stavili su u sjednici od 24. o. mj. na ministra trgovine sliedeću interpelaciju:

„ Odavna primorski Hrvati, koji od vjekova stanuju na iztočnoj obali Jadranskoga mora, bolnim srdcem gledaju, kako njihov jezik još uviek zapostavljaju na c. kr. pomorskoj vladi u Trstu.

Premda je svim našim ribarima i mornarima materinski jezik hrvatski, c. k. pomorska vlada, uz njemački drži još i danas talijanski jezik kao uredovni, i taj jezik gospoduje po svim lučko-pomorskim uredima, kao u doba mletačke republike.

Proti toj krvavoj nepravdi pučki predstavnici digoše više puta svoj ogorčeni prosvjed i u saboru dalmatinskom i u ovoj visokoj kući, a i javna štampa nije nikad prestala zahtjevati, da se udovolji elementarnom pravu naroda.

Ali visoko ministarstvo trgovine ne samo što nije do danas udovoljilo tomu elementarnom pravu, ali nije ni pokazalo naklonosti da mu udovolji, dapače, nije ni ćutilo ustavnu dužnost, da odgovori na predstavku narodnoga zastupstva ma bilo na koji način.

I na naš zadnji upit, postavljen u sjednici dne 26. septembra 1903., kao i na sva ostala naša prijašnja i poznija nastojanja c. k. ministarstvo je odvratilo mrtvim mukom.

Nedavno je to ministarstvo izdalo naredbu, kojom je uvelo izpite za konceptno osoblje na pomorskoj vladi, što je vrlo pohvalno, jer mladost, koja će se od sada posvećivati konceptnoj službi kod pomorske vlade, biti će dužna, da se brine većim marom o proučavanju pomorskih odredaba što je do sada bilo sasvim zanemareno.

Ali ni ovom prigodom nije se c. kr. ministarstvo sjetilo hrvatskoga jezika, te barem odredilo, da konceptni činovnici, koji hoće da stupe u službu pomorske vlade moraju položiti izpit iz hrvatskog jezika i dokazati, da poznaju taj jezik, kojim izključivo govore dvie trećine naroda spadajućeg u djelokrug njihove službe.

I tako ćemo i unapried morati prisustvovati prizoru nedostojnom jedne kulturne države, da velikom većinom činovnici c. kr. pomorske vlade u Trstu ne poznaju jezik naših ribara, naših mornara, brodovlastnika i velike većine pomoraca, kojima je materinski jezik hrvatski.

Ali tu Bogu vapijuću nepravdu tu sablazan, kakva se može doživiti samo u Austriji minismo voljni trpiti dalje, te još jednom zahtjevamo najodlučnije da se podade našem jeziku i kod c. kr. pomorske vlade u Trstu ono mjesto, koje mu apsolutno pripada po prirodnom zakonu i po ustavnim načelima.

Dužni smo s toga upitati njegovu preuzvišenost gospodina ministra trgovine:

1. „Je li Vašoj preuzvišenosti poznato, da veći dio činovnika na c. kr. pomorskoj vladi u Trstu ne poznaje hrvatskog jezika, kojim govori ogromna većina naroda, spadajuća u njihov službeni djelokrug?

2. Da ta ružna abnormalnost prestane čim prije, je li Vaša preuzvišenost voljna ogrom narediti, da mladići, koji se od sada budu posvećivali konceptnoj službi kod pomorske vlade, budu dužni poznavati hrvatski jezik i dokazati to poznavanje naročitim prijamnim izpitom?

(Sliedo podpisi).

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Skrajna bezobraznost.

C. k. vladin savjetnik Osti, predstojnik c. kr. redarstvenog povjereničtva u Puli, htjeo je na svaki način da se proslavi na dan skupštine *Sv. Ćirila i Metoda*.

Ovaj tirolac zabio si u glavu, da se tog dana ne smije vijati naša — razumiješ tirolče — hrvatska zastava na „Narod. Domu“. To je zbilja i izveo, te se je toliko zaboravio (nije čudo, ako je prevalio četrdesetu op. sl.) i poslno najprije ferman, a kad mu to bilo baćeno u lice, tad se je utekao slugama kamore i pomoću njihovom htjeo silom skinuti hrvatsku zastavu. Pošto je taj bezobrazni i neotesani čin jednog državnog činovnika uzbudio veliko ogorčenje u narodu, dao je odstraniti kamorine sluge ali ipak naredio da se zastava skine, i bila je uz poćast skinuta.

Neznamo komu se je htjeo udvorit ovim kukavnim činom taj tirolac, ali ako će zabrana vijanja hrvatske zastave pomoći ovom štreberu do kakovih mastnih jasala, zapamti tirolče, da je u nedolju trebno samo mali mig i nastao bi bio takav pokolj, da ni tvoja brutalna sila, ni svi tvoji talijanski fićfirići nebi ga bili zapriečili.

U obće ponašanje državnih organa u nedjelju bilo je nada sve izazovno i bezglavno, po čemu se opazilo nesposobnost vodje cielog policajnog aparata. Ili taj Osti nije znao kako bi nahuckao talijansku *fukaru* na nas; jer upravo kad je dao skinuti hrvatsku zastavu, tad se talijansha *fukara* tek uzjogunila i stala se iz sveg grla derati. Uvjeravamo te pak tirolče, da ovo je tvoj zadnji kukavni čin. Hrvatska zastava vijala se dosad nesmetana na „Narodnom Domu“ i po drugim kućama u Puli, ova će se vijati i u buduće. Hrvatska trobojnica je amanet, duboko zasadjen u srcima svih Hrvata, po tom našom milom trobojnicom naši *su djedovi lievali sa habsburški dom i Austriju, spasili više puta prieslolje, dok su tvoji mrkvu sadili*, za tu našu trobojnicu dat ćemo i posljednju kap krvi, te ti drugi put neće tako lišo proći, jer ćeš sa svojim aparatom tek preko naših lješina moći skinuti hrvatsku trobojnicu.

Ali znaj napokon, da pritisnuto jače, sve više odskače, to drugi put ćemo znati uputiti naš puk, što ima da čini!

Koparski kotar:

Dragući 2. 6. 1908.

Dne 8. ov. mjeseca, na duhovski ponedjeljak obdržavat će se na Grimaldi, glavna skupština podružnice »Družbe sv. Ćirila i Metoda« za Istru s običnim dnevnim redom; početak u 3 sata poslije podne.

Pozivlju se gg. članovi i okolišni prijatelji naše „Družbe“ da dodju mnogobrojni na skupštinu.

Voloski kotar:

Društvo Sv. Jeronima u Zagrebu imalo je do sada za Kastavšćinu 3 povjereničtva, i to u Kastvu, Rukavcu i Sv. Križu. No kako je povjereničtvo u Kastvu bilo preopsežno, dogovorno sa upravom Sv Jeronima, osnovalo se još 3 nova povjereničtva i to, u Sv. Mateju, Brgudu i Zvoneći, izlučiv iz povjereničtva Kastav dotičnih okružja povjereničkih. Povjereničtvo za svako to novo okružje preuzeli su tamošnji „vlč. kapelanski uredi“. Sv. Matej ima postaniski ured u mjestu samom, a Brgud i Zvoneća u neposrednoj blizini na Brežcima. Iz tih razloga osnovalo se ta nova povjereničtva, te će time onamošnji članovi primati knjige iz.avno od povjereničtva u svom mjestu, dočim su ih do sada primali preko Kastavšćine to će trosak dosluve biti manji. Novi povjerenici pak imati će prilike da lasnije pridobe kojega novoga člana društvu, kad imadu povjereničtvo kod sebe, a osobito članova „krunaša“, koji za jednu krunu dobiju godišnje knjige za onu godinu, kada su uplatili. Ovoliko smo želili javiti novim povjerenicima, da je sl. odbor društva sv. Jeronima odobrio i uredio osnovanje novih povjereničtva u Sv. Mateju, Brgudu i Zvoneći, te da mogu već ove godine započeti radom. Imenik dosadanjih članova iz svog okružja primili su svojedobno, a sada neka se svojski zauzmu, da nadovežu što više novih, poručuje i preporučuje

Povjerenik iz Kastva.

Lošinjski kotar.

Cres, 25. 5. 1908.

Mojemu zadnjem dopisu za nadodati imam sliedeće:

Aha! skoro zaboravih, l' incoreglbilo pope Ivo neće da se popravlja. Ništa manje nego, pomislite neće da posluša načelnika u pogledu škole, on sluša samo svog biskupa. I to mu ne mogu nikako zaboravit Vidite, jer nije htio pokoriti se njima, signor ga dirigente milostivo otpravio do vratiju škole, jer da nema naloga primiti ga.

I gle sada eto veselja u Izraelu, a oduška dadoše veselju u „Piccolu“ gdje mu ujedno poručuju da se popravi, jer inače jao i naopako. No kratko bijaše to njihovo veselje, jer on unilazi do nekoliko par dana opet, isto tako nepopravljiv pobjedonosno u školu te signoru dirigentu sada pokazuje vrata. A oh tašta ljudska oholosti, sve što više stereš krila sve ćeš pako niže pasti.

Franina i Jurina.

Fr. Aj sajeta kumpare, ma si se napil. Kedo si bil da te već svo za polne išćen.

Jur. A ce mislis da sen desperan kako ti, se gre ovako napiti, kako ja, pak ti onda nebi okurlo pitat.

Fr. Ala, ala daj reci kedo si bil, da me ne cinis toliko penat.

Jur. Ce ne znas, da gren zes jiti i na lokvi od loznatske lokvi?

Fr. Aj grima! ce ti delas jiti i na lokvi? A s kin si bil?

Jur. Maja mojo, ti vero neznas da je nas circolo Zavata zes svoju kavaleriju šel nać žabi da provaju ki će boje. I kako je jena glava rekla da nauce ove zabi malo boje kantat.

Fr. Aha sada! sada kapin, da već drugi drugi dan nieu onako krekotale.

Jur. E vis to su ti progresi, altroche ovi nasi krovati kako je rekel kumpar „globo“, misilju da su sve dobili, ko su njega stavili vef foji, ma je jos

rekel da ko ga razjadiju d. će sve svoje prodat i dat siromahom, kako je već kumpar Milordo dal braceru. A onda oće ki toka!...

Fr. Oho! i ta je lepa! Ma daj vrkó je bilo povejt, ne bis vero niš povedel.

Jur. Lepo fora de modo. Kada smo prisli sve su zabi poskakale od veselja zes lokvi; tako da se ni deboto ni čulo naši muzikl. Jest je bilo koliko ćes. Biri isteso.

Fr. Basta, basta as mi gredu skomini vero skomini na tu biru.

Jur. Bi ti jos boje hodili, da nan se ni dogodila jena nesreća.

Fr. A ce?

Jur. Ne ćes, kako je bila sila karatel jeden na drugon, to ih je slo sila vef dugi.

Fr. Ah skoda, brizni vavek vas toka kagod lepa.

Jur. Ce lepa. Lepo je bilo, pit je bilo isteso dosta, as ko se je komu spotrebilo vise, to mu je bila lokva blizu.

Fr. Ma kako mi je povedala kuma Vrečinka ste se zaran tornuli.

Jur. Ben ce mislis da smo se otoli sardelice nazret i nalokat vina, pak da nas mora vapor pejat, kako onih zes Martišnjico. A ne! Imamo dobre noge mi. Ma je isteso moram sparinjat, as ćemo poć drugu nedelju na Merch.

Fr. Onda Boh kumpare. Ću poć i ja drugu nedelju zes vami samo gledaj da karateli ne idu v dug.

Razne viesti.

† Josip Iskra.

Iz Križevci dolazi nam tužna viest da je tamo, dne 31. pr. mj. preminuo gosp. Josip Iskra, trgovac i posjednik, u 64 g. života, nakon teške i kratke bolesti. — Blagi pokojnik rodom je iz Jelšana, bio je poznat kao čestit čovjek, dobar rodoljub, te je izvrstno uzgojio svoje sedmero djece u pravom narodnom duhu. Milom pokojniku budi lahka hrvatska zemljica, a ožalošćenoj gospodji udovi i ostaloj rodbini naše saučešće.

† Dr. Ivan Kalčić.

Dne 28. t. m. na 4½ u jutro nakon kratke bolesti u dobi od 69 godina, provi-dijen svetotajstvi, preminuo je u Zala Mihalyfa u Ugarskoj, dobar rodoljub g. Dr. Ivan Kalčić rodom iz Lipe, c. k. nadštopski liečnik prvog razreda i odlikovan od raznih redova. Pokojnik se je češće sjećao naših narodnih ustanova te uvjek ponosio svojim porietlom. Lahka mu bila zemljica a ožalošćenoj obitelji naše saučešće.

Istarski sabor razpušten.

Dne 30. maja priopćio je službeni list bečke vlade carsko ručno-pismo od dne 23. maja, kojim se razpušta istarski sabor te se stavlja u izgled nove izbore.

Naš se sabor razpušta prije nego li mu je izteklo šestgodišće, a da se uzmogne čim prije obaviti nove izbore na temelju nove izborne reforme, koju je prihvatio naš sabor u posliednjem svom zasjedanju.

Nove izbore imalo bi se provesti po mnienju jednih već u drugoj polovici julija ili mjeseca augusta, dočim kažu drugi da će se provesti tekar mjeseca oktobra.

Bilo jedno i drugo, nama treba da se za taj velevažni dogodjoj na vrieme pripravimo, na što upozorujemo sve one naše krugove, koji rukovode naš javni život.

Biskup Mahnić za gospodarsku pomoć Istre. Iz Beča nam pišu, da je tamo boravio prošloga čedna presvj. krčki biskup Mahnić i da je tim povodom posjetio ministra poljodjelstva g. Eebenchocha, kojemu je obrazložio mnogobrojne potrebe našega naroda na gospodarskom polju, preporuča mu osobito promicanje i unapredjenje nasega zanemarenog vinogradarstva i marvogojstva. G. ministar obećao je g. biskupu, da će se tim pitanjem ozbiljno zanimati i za isto učiniti sve što mu bude moguće u koliko mu to skromna sredstva proračuna dozvoljavaju.

Privremeno umirovljen.

Na vlastitu molbu umirovljen je za sada privremeno za 1 godinu veleč gosp. Ante Andrijetić župnik u Baški i do nedavno zem. zastupnik na istarskom saboru Župom ide upravljati veleč. g. M. Maračić duh. pomoćnik u Malom Lošinju, a na mjesto ovoga dolazi veleč. gospodin Ante Fabianić duh. pomoćnik u Belom na Cresu.

Imenovanja u sudbenoj struci u Primorju. Savjetnici zemaljskog suda i upravitelji kotarskih sudova imenovani su g. M. Fabijan u Kanalu, g. Dr. J. Straus u Kopru, g. Josip Dougan u Ajdovščini.

Kotarskimi sudci imenovani su pristavi g. Karlo Cresich u Cervinjanu g. Frano Dominko u Komenu, g. Dr. Lucich u Cresu, g. Fr. Monar u Kobaridu, gosp. Onorat Luis u Krku, g. Dr. L. vit. Schrott u Buzetu. g. A. Bonne u Bovec.

Sudbenimi tajnici imenovani su pristavi g. V. Devetach u Rovinju; g. Dr. Rinaldini u Trstu.

Sudbenimi pristavi imenovani su prisušnici gg. A. Piccoli i Dr. E. Pollak u Poreču. Premješten je sudbeni tajnik g. E Franceschini iz Rovinja u Goricu.

Narodni darovi.

Za Družbu Sv. Ćirila i Metoda primili smo:

Od gosp. Gjuro Vranjac Jelšane . . . . . K 28·60
sabranih prigodom vjenčanja gospodjice Marije Kalčić iz Lipe sa gospodinom Ivanom Surina trgovcem iz Sapina. Darovalu sliedeći: Antun Kalčić Barela te Anton Surina otci novovjenčanih, svaki po 5 K ukupno . „ 10·—
Novovjenčani svaki po 2 K ukup. „ 4·—
nadalje Probilić Ivo . . . . . „ 2·—
Surina Josip . . . . . „ 2·—
Poropat Gjuro . . . . . „ 1·—
Vranjac Gjuro . . . . . „ 1·—
Simčić Ant. br. 36. . . . . „ 1·—
Simčić Josip „ 28. . . . . „ 1·—
Simčić Petar . . . . . „ 1·—
te Bratović Marija . . . . . „ —·60
do zadnjega broja primljenih . „ 497·27
ukupno . . . K 520·87.

Manifestacija za slavenska sveučilišta u Poděbradych. U nedelju bila je drevnom českom gradiću Poděbrady sjajna manifestacija za slavenska sveučilišta u Austriji. Sastanak se vršio u krasnoj i prostranoj dvorani tamošnje zalagaone. Iz Beča došli su na sastanak češki državni zastupnici prof. Kraskx, prof. Drtina, Rychtera, Bulin, Čech i Basi i Valich rusinski zastupnici Kolesa i Dnistransky, hrvatski i slovenski zastupnici Mandić i Štrekelj češki zemaljski zastupnik Dvoržak i zast. na hrvatskom saboru Stj. Radić.

Zastupnike pozdravio je srdačno gr. načelnik Dr. Kvićala a češke gospodjice podarišе ih kitama cvieća.

Dvorana bijaše puna občinstva, medju kojim i mnogo sveučilištnih djaka.

Prof. Hrasky pozdravio je občinstvo te podiello rieč prof. Drtiny, koji je obširno i temeljito obrazložio resolusiju za ustrojenje českog sveučilišta u Brnu, za rusinsko u Lavovu, za slavensko u Ljubljani, za okviparaciju hrvatskog sveučilišta u Zagrebu sa austrijskim sveučilištima; te za pučke srednje i strukovne škole u Galiciji, Štajerskoj, Koruškoj i u našem Primorju. Govorili su skoro svi prisutni drž. i zemaljski zastupnici, medju kojimi bijahu osobito burno pozdravljeni zastup. Mandić Štrekelj i Radić.

Rezolucija bijaše jednoglasno prihvaćena.

Gradsko zastupstvo pogostilo je zatim bogato gg. zastupnike, te je tom prigodom izrečeno više radoljubnih govora i zahvala Odušovljeno pozdravljeni sastaše se na večer zastupnici sa rodoljubnim gradjanstvom slavnog Podebrada te se vlakom odvezoše u Prag, a odatle većina ih ravno u Beč.

Obiteljska nesreća. Predprošloga čedna preminula je u Pojicam nedaleko Splieta gdja Lucija Ivanišević u visokoj starosti od 76 godina rodoljubna žena i ožurna majka poznatih hrvatskih odličnjaka veleč. g. Frana Ivanišovića župnika i zastupnika na carevinskom vieću, dičnoga mu brata Filipa trgovca u Trstu, vriednoga mu Marka župnika u Podgori te braće Antuna, Mateja i sestre Marte.]

Teško uevijenoj svojti čestite starice, napose odličnim našim prijateljem Don Froni i Filipu najiskrenije saučešće, a pokojnoj im roditeljici viečni mir i pokoj!

Talijanska demonstracija proti biskupu Flappu u Labinu. Naš je drug „Omnibus" primio dopis od svećenika iz Labinštine, u kojem mu se javlja, da je talijansko stanovništvo gradića Labina dne 16. maja preuzvišenoga g. biskupa Flappa žviždanjem i urlikanjem dočekalo. Biskup Flapp da je usljed tog neočekivanog pozdrava problediо, što rado vjerujemo. Mi neznamo što je zavelo labinske Talijane na demonstraciju proti svomu biskupu, koji im je došao službeno u posjete t. j da podijeli njihovoj djeci sakramenat sv. berme. Biskup Flapp je osjedio u svojoj službi u Porečko-pulјskoj biskupiji I pod stare dane doživio je deračinu — i to baš od svojih ovčica talijanskog jezika, od svojih suplemenika, od Talijana, za koje više načinio nego li ijedan dosadašnji biskup i kojim je bio i jest najodlučniji i najiskreniji štitnik, branitelj i zagovornik. Ako itko, to može biskup Flapp dunas opravdano bolno uzdahnuti: Jadni svete, kako si nezahvalan!

Izborna reforma za Trst — vraćena. Prošloga čedna bio je u Beču carski namjestnik knez Hohenlohe sa namjestničkim savjetnikom Lasciak-om radi nedavno utanačene izborne reforme za grad Trst sa okolicom. Kako čitamo u listovih, ta su gospoda donesla reformu neodobrenu od ministarstva natrag u Trst, jer središnja vlada traži nekoje promjene na prihvaćenoj reformi. Jedan od glavnih vladinih zahtjeva je toj, da se umetne u izbornu reformu obligatornost izbora t. j. da je svaki izbornik dužan vršiti svoju dužnost ili drugimi riečmi, da svaki, koji je u izbornih listinah mora glasovati.

Tomu zahtjevu, da se protivi talijanska vladajuća stranka u Trstu i da je pripravna radje zabaciti svu osnovu, nego li pristati na taj vladin zahtjev. Neznamo koliko je na tom istine, ali ako tako stoji, tada se može kazati tršćanskim žido-liberalcem da su se prvoga maha prestrašili.

XX. glavna skupština. „Zadruge austrijskih jugoslavenskih učiteljskih društev" obdržavati će se ove godine dne 6., 7. i 8. septembra u Gorici, odakle će skupštinari posjetiti Vidim - Čedad - Ljubušnja-Vrsno.

Za naše djake srednjih škola i za priznanje njigovih izpita. Zastupnik Biankini sa drugovi stavio je prošloga čedna u carevinskom vieću na ministra bogoštovlja i nastave interpelaciju: „Je li Vaša Preuzvišenost voljna narediti, da ispiti zrelosti, položeni od hrvatskih djaka iz Dalmacije i Istre na kraljevskim gimnazijama u Hrvatskoj budu odmah bez ikakve formalnosti priznati, bilo bi u obće pri polaganju ispita na austrijskim sveučilištima, bilo pri polaganju donaknadnih pravničkih ispita pred osobitim povjerenstvom, ustanovljenim u Beču, u smislu naredaba 10. listopada 1902. i 24. travnja 1904?"

Hrvatska tiskara u Trstu. Čitamo u listovih, da kane hrvatski rodoljubi u Trstu ustrojiti vlastitu tiskaru za tamošnje naše trgovce, družtva itd. Bilo sretno!

Zastupnik-kanonik. Poznati i obće cienjeni državni zastupnik g. Dr. Stojan, moravski Čeh, imenovan je kanonikom stolnega kaptola u Olomucu. Čestitamo!

„Bihać" Hrvatsko društvo za istraživanje domaće povjesti u Splitu. Štovana gg. Marno Rabadan i Paško Mrduljaš, profesori na c. kr. velikoj gimnaziji u Splitu, pristupiše kao članovi utemeljitelji „Bihaću", hrvatskom društvu za istraživanje domaće povjesti. Tajnik: prof. Josip Barać.

Grad Karlovac i njegove Koranske kupelji.

To je naslov ukusno opremljene knjižice izdane od gradskog poglavarstva u Karlovcu. Knjižica imade krasni povjestni pregled Karlovca, zatim opis grada, opis ljekovitog gradskog kupališta na Korani, opis ljećilišta, način liečenja, okolica grada i razni cienici za liečenje, kupanje, vozenje po gradu i okolici itd.

Dopust vojnicima za vrieme žetve. Car je naredbom od 12. ožujka ov. god. (Beiblatt zum Verordnungsblatt für das k. u. k. Heer etw, 12—1908.) odredio, da se vojnicima svih vrsti vojske ove godine, pokusa radi, podijeli dopust od tri tjedna za vrieme žetve. Dopust mogu dobiti sinovi seljaka maloposjednika, koji su za vrieme žetve potrebni na očinskom posjedu. Oni seljaci, koji žele da im sinovi vojnici dobiju taj dopust, neka ga odmah zatraže od one pukovnije u kojoj im sinovi služe. Molbenici treba da prilože uredovnu svjedočbu od občinskog poglavarstva, da se bave gospodarstvom, te da su im sinovi kod žetve i spremanja plodina potrebni.

Naravno, da se ne će moći svi vojnici otpustiti, jer je za uzdržavanje konja, kod tehničke-trenske službe potrebno, da neki ostanu u svojim posadama. Željeznice će takove vojnike, koji dobiju dopust, voziti uz snižene pristojbe.

Molbenicu preda se občini koja ju prosliedi na kapitanat.

Odnosne se molbe imadu prikazati najkasnije do 27. tek. mj. junija a za domobrance najkasnije do 14. julija. Moliti mogu ne samo roditelji nego i rodjaci s kojim živi vojnik te je njima nuždno potreban.

Djačke demonstracije u Kopru.

Čitamo u tršćanskim listovima, da su slovenski kandidati držali na učiteljištu u Kopru i to oni IV. tečaja prošlih dana demonstratirali proti profesoru matematike g. Maseri. Kao razlog toj demonstraciji pripisuju stregost g. profesora koji da je kod pismenog ispita svog predmeta tako razmjestio svoje djake u školi, da im bijaše nemoguće odnosnu zadaću jedan od drugoga prepisati. Djaci su proti tomu prosvjedovali, a na večer pred stanom svog profesora demonstratirali zviždanjem i bacanjem kamenja u njegov stan kroz otvorene prozore.

Mi neznamo koliko je na toj viesti istine, ali ako je istinita, žalimo iskreno, da se tako često i za svaku malenkost u Kopru na učiteljištu demonstrira, što je samo na štetu dobrog glasa tog zavoda i njegovih djaka.

Mnogo novaca se godimice troši za razna bezkorisna sredstva, da si nerušeno zdravlje povratimo, nu ipak u većini slučajeva uzalud. Otkada je ali gosp. Albert Müller u Budimpešti V/41 kotar, Vadasz ulica br. 8. 4. . . . svoj dvostruko elektro-magnetički križ R. B. broj 86.967 boluјućim ljudima na razpolaganje stavio, jest uspjeh istoga kod reume, gehta, ischinasa, astme, želudačnih i srčanih grčeva, živčanih boli i t. d. neizbježiv, što svjedoče nebrojena zahvala pisma i priznanice, koje mu danomice stižu od kojih sliedeća objelodanjujemo.

Vrlo štovani gosp. Müller!

Ja sam trpio mnogo godina na reumi, nu otkada sam Vaš stroj upotrebljavao izgubio sam sasvim tu bol. Primite . . . . i t. d. Sa veleštovanjem Marija Schenk, Ujverbar 10. studena.

Štovani gosp. Müller!

Primljeni dvostruko elektro-magnetički križ djelà je izvrstno, molim Vas stoga još jedan stroj mi pripostati. Sa štovanjem Ivan Holub, župnik, Zalaszegvár dne 17. rujna.

Želite li

da Vam pošljem moj ilustrov ni cjenik sa preko 100 slika.

Osjeguracija (garancija) *za više godina.*

Svaku neoštećenu stvar primam natrag a novac povraćam.

Zepna remontoir ura od nikela for.	1·55
Amerik. zlata double ura	5·—
Kuhinjski sat	1·20
Budilica sat	1·20
Budilica u noći svietleća . . .	1·50
Budilica sa dva zvončica . . .	1·75

Mih. Horovitz,

Krakov, Dietlgasse 57/45.

Oglas.

Oni članovi koji su izstupili iz društva „Udruge sv. Mihovila“ radi budi si kojeg razloga, biti će primljeni u društvo bez platiti ustupnine, ako se koji želi vratiti.

Joakim Ferlan predsjednik.

Prva slavenska tvornica ura za tornjeve

Franjo Moravus,

BRNO. Nova ulica 25. MORAVSKA.

tvori i razašilje

ure za crkvene zvonike, dvorce, škole, tvornice, --vlećnice, ljetnikovce --

samo u izvrstnoj izradbi vrlo jeftino.

Čuvene nadzorne ure.

Cienici šalju se na zahtjev badava.

Najviše odlikovanje za izvrstne proizvode

IZVOZ.

Pazite na djecu!

Kad su vam ranjava ili imadu kraste osip, crvenilo na koži ili bud kakove nečistoće na tijelu, upotrijebite izvrstnu mast zakonom zaštićenu iz ljekarne *Pečić* sada *dr. B. Vouk — Zagreb.* Djeluje najuspješnije kod svake vrsti rana (rezotine, ogrebine, opekline itd.), kod prekomjernog znojenja nogah i tijela te nebi smjela nijedna kuća biti bez glasovite

masti za djecu.

Čuvajte se patvorina!

Cijena kutiji K —·60.

Dobiva se u svim ljekarnama.

Glavno skladište:

Ljekarna PEČIĆ sada dr. B. Vouk

ZAGREB.

Želudčane kapljice

prije zvane i poznate pod imenom

Markove kapljice

srodstvo proti slabosti želudca, imenito proti pomanikanju toka za jelo, proti grizu i grčevjma u želudcu i trbuhu, proti nadutosti, od vjetrova. Posluje težkog mastnog ili preobilnog jela podupiru naravnu probavu. 1 tucet 4 K, 5 tuceta 17 K. 10 tuceta 32 K, franko postavljeno na svaku poštu.

* * *

Molim izvolite mi poslati još 12 bočica želudčanih kapljica jer mi nužno trebaju pošto na meni upravo čudotvore. Boža Pazić, Kaštel stari.

Molim pošaljite mi jedan tucet kapljica pošto pošto sam uvjeren već kod prijašnih naručba da djeluju izvrstno, te ću svakom zgodom iste mojim prijateljima preporučiti. — Ovakovih dopisa, koje ne mogu sve ovdje navesti imadem još mnogo, te stoje svakome na uvid.

Ove kapljice pripravlja samo Gradska ljekarna u Zagrebu, pak zato treba kod naručbe pisati točno na adresu:

Gradska ljekarna Zagreb,

polag trga sv. Marka 20.

Oglas natječaja.

Otvara se natječaj općinskog tajnika mjestne općine Žminj. Ovo mjesto je sada provizorično dok nestupi u krepost zakon od dne 12./8. 1907. pokrajinskog zakona u korist općinskih činovnika.

Sa ovom službom skopčana je godišnja plaća od kruna 1200.

Molitelji moraju poznati dobro hrvatski jezik i po mogućnosti i talijanski te otposlati dokumentirane molbe direktno na osobu Franja Pučić, načelnika u Žminju i to do 15. lipnja 1908.

Općinsko glavarstvo u Žminju.

Načelnik:

Pučić.

M. P.

Kupujte proizvode u korist Družbe sv. Cir. i Met.

Broj 940.

Oglas natječaja.

Uslijed zaključka općinskog zastupstva od 11 ovog mjeseca, razpisuje se natječaj na jedno mjesto redarstvenog stražara, što se ima popuniti kod ovog općinskog glavarstva, sa plaćom od mjesečnih kruna 100 isplativom postecipatno, i naplatom za službenu opravu u iznosu godišnjih 150 kruna isplativom u dva godišnja antecipatna obroka iz općinske blagajne.

Natjecatelji za ovo mjesto moraju dokazati poznavanje hrvatskog jezika u pismu i govoru i talijanskog i njemačkog jezika u govoru.

Molbe imaju se podnesti podpisanom glavarstvu najkasnije do 15. junija ove godine.

Glavarstvo općine Veprinac

IČIĆI, 20. maja 1908.

Načelnik:

BACHICH.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, *koji uplaćaju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 2.*

Prima novac na štednju od svakoga, *ako i nije član te plaća od iznosa 4½% čisto bez ikakvog odbitka.*

Vraća na štednju uložene iznose *do 2000 K bez predhodnog odkaza, a iznose od 2000 K ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz, uz odkaz od 8 dana.*

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, *i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.*

Uredovni sati svaki dan *od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati poslie podne; u nedjelju i blagdane zatvoreno.*

Družtvena pisarna *i blagajna nalazi se u viale Carrara vlastita kuća (Narodni Dom) prvi pod desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.*

Ravnateljstvo.

Dvostruki elektro-magnetički

KRIŽ ili ZVIEZDA

R. B. broj 86967.

Telefon br. 45—22.

jest elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod uloga, reume, astme (težkog disanja), nesapavanja, zujenja u uhu, neuralgije, glavobolje (migrăne) kucanja srdca, zubobolje, muževne slabosti, studeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), mokrenja postelje, nujnosti, nesvjestice, nagluhosti, drhtanja na tielu, influence skopčane sa bolešću hrbta, bliedila (malokrvnosti), želudačnih grčeva, bezločnosti, tschiasa, punokrvnosti, svih udnih grčeva, hypochondrie, tjelesnih grčeva, hämorrhoida, kao i kod svesbće slabosti itd. služi kao nenadkriljivo sredstvo, pošto elektro-magnetička struja cielim čovječnim tielom djeluje, čime se rečene bolesti u najkraćem vremenu izliječe.

Poznato je, da liečnici kod navedenih bolesti višekratno elektrizovanje tiela upotrebljuju, ali ipak na taj način, da jaka struja samo prolazno i povremenom kroz tielo prolazi, dočim naprotiv tomu struja elektro-magnetičnog križa ili zvjezde R. B. br. 86967, kako je jur rečeno, umjerenim načinom neprekidno na tielo djeluje, što svakako brzem zliečenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 godina stare bolesti izliečene su sa mojim strojem posve! Od izliečenih sa mojim strojem R. B. broj 86967 izražene zahvale kao i od odličnjih slojeva izdane svjedočbe i priznanice iz sviju strana svieta pohranjene su u mojoj pismohrani, gdje stoje svakomu u svako doba na uvid. GDJE NIJEDAN LIEK NIJE POMOGAO, MOLIM POKUŠATI MOJ STROJ, jer je to sigurno sredstvo proti gore navedenim bolestima, a onaj bolestnik, koji po mojem stroju nebi bio izliečen najdulje u roku od 45 dana, dobiva novac natrag.

Upozornjem osobito p. n. občinstvo na to, da se moj stroj ne smije zamjenjivati sa Voltinim, koji je poradi svoga neuspjelog zabranjen u Njemačkoj kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj dvostruki elektro-magnetički križ ili zvjezda R. B. br. 86967 osobito se hvali i uživa vanredno dopadnost poradi svoje izvrstne ljekovitosti.

MALI STROJ STOJI 6 K. Rabiti ga mogu samo djeca i jako slabe gospodje.

VELIKI STROJ STOJI 8 K. Rabi se kod ostarjelih 20 godiš. kroničnih bolestih.

Dopisivanje i naručbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Poučenje ili ako se novac unapred pošalje, razašilje glavna prodavaona za tu i inozemstvo.

ALBERT MÜLLER,

Budimpošta, V/41. Kolar,

Vadasz-ulica br. 34.

Širite „NAŠU SLOGU“.

Gradsko kupalište

i liječilište mrzlom vodom i električnom strujom, masažom parnim kupeljima i liječenje parom

u gradu Karlovcu na Korani.

Liječilište stoji pod rukovodjenjem posebnog liječnika kao i vrstnih poljevača maseura.

U samom kupališnom perivoju nalazi se moderno uredjeni hotel sa 20 soba i restauracijom; a u samom gradu više udobnih svratišta i dobrih restauracija. Cijelo kupalište sa svimi zgradami i perivoj jesu električno razsvjetljeni.

Položaj grada sa krasnim, uredbim i sjenatim šetalištima na sve strane kao i prekrasna okolica grada, čine ljetni boravak u gradu Karlovcu vanredno ugodnim i prijatnim.

Pobliže ubavjesti daje

Poglavarstvo slob. i kr. grada Karlovca.

Utemeljena god. 1894. **NARODNA TISKARA** Utemeljena god. 1894.

LAGINJA i dr. Pula, via Giulia, 1.

Preporuča sl. općinstvu svoju

tiskaru, knjigovežnicu, papirnicu i tvornicu pečata.

U papirnici mogu se dobiti slijedeći:

Molitvenici:

Utjeha starosti. Čvrsto uvezan. Tiskan velikim slovima, po K 1·60, 1·80 i 2·50.

Isus prijatelj djece. Čvrsto i lepo uvezan, po K —·80, —·70, —·75, —·80, —·90 i 1·—.

Andjeo čuvar. Molitvenik za djecu, po K —·40, —·50, —·60, —·70 i —·90.

Sv. Anton Padunski i njegovo štovanje. Elegantno uvezan po K 1·60 i 1·80.

Vrtić Gospodnji. Uvezan u kožu, po K 3·—.

Hljeb nebeski. Uvezan u baršunastu crnu kožu sa zlatorezom po K 3·80.

Slava Bogu a mir ljudom. Uvezan u finu kožu po K 4·—.

Vijenac bogoljubnosti. Uvezan u fine tvrde korice po K 2·40 i 4·—.

Pomolimo se. Uvezan u veoma finu kožu po K 7·60.

Pobožni učenik. Uvezan u mehku crnu kožu po K 1·80.

Pobožni mornar. Uvezan u tvrde korice po K —·80.

Našom nakladom izašle su slijedeće knjige:

Ob uljudnom i pristojnom ponašanju po K —·40.

Putovanje N. V. B. „Marije Terezije“ na Male Antile i Kubu. Pjesma, K —·40.

Rat u Kini. Pjesma, K —·40.

Brzi računar ili pregledna knjižica za proračunanje dnevnice, K —·80.

Knjižica nedjelno naučeo (u hrvatskom, njemačkom ili talijanskom jeziku) K —·60.

Komisionalne knjižice, K —·80.

Broj 24. Pula, u četvrtak dne 11. junija 1908. God. XLI.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 817.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za soljake na godinu ili K 5·— odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Glavna godišnja skupština Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru.

(Nastavak).

Velecienjene gospodje i gospodjice, veleštovana gospodo!

Godina je dana, što smo proslavili našu pobjedu u Istri — pobjedu u toliko u koliko smo pokazali i prijateljem i neprijateljem, da smo mi, Hrvati i Slovenci u pretežnoj većini u Istri, da se nas sada priznaje i u Poreču i u Trstu i u Beču, te se s nami računa. To je pokazala i želja c. k. vlade, nam ne baš prijazne i gospode Talijana, da se napravi novi izborni red za pokrajinu. Taj je već potvrdjen, zakon je, i po njem će se birati novo pokrajinsko zastupstvo, novi sabor. Birati će se, gdje augusta, a već danas čine se priprave za to.

Goji se nada, da će i Družba biti olakšana, kad se jednom sastane novi sabor i kad bude raspravljan proračun za godinu 1909.

Sada još nejma toga. Družba je navezana samo na dobrotvornost Hrvata i Hrvatica svih njihovih pokrajina.

Pomoću njihovom Družba je i prošle upravne godine kročila liep korak napried.

Otvorila je 14 novih razreda. 2 u Velikom Lošinju, 4 u Cresu gradu, koga se je smatralo talijanskim, a gdje ima naša škola već prve godine bar toliko djece, koliko talijanska sa kakvih deset učiteljskih sila. Nadalje otvorila je škole u Gabonjinu, gdje su si sami ljudi sazidali školsku zgradu u Ičićih, u Rakitovcu, u Smoljanih, Svetvinčentu, Banjolah te 2 razreda u Puli. Ova posliednja škola ima sad već 6 razreda, 6 učitelja i učiteljica i blizu 400 djece. Krasno raste i to sve na jednoj točki ovoga grada. Da je nam novaca, koliko jih nemamo, pa da možemo ustrojiti škole u raznih djelovih grada, onda bi se vidjelo, koliko nas ovdje ima i kakva je neistina, da je ovo talijanski grad.

(Pošto su došli glasovi o njekih demonstracijah i uslied toga izašao vladin zastupnik, rekao je predsjednik: Čujem, da su se vani zbile nekakve demonstracije. Ne bojte se ništa. Oni što su ih izveli, kukavice su. Kad smo mi prolazili sa parobroda, bilo ih je nešto s lieve strane kako smo išli, pak su samo zarohnjeli, poput onih, što se valjaju u blatu. Bili su tiho, jer su vidili nekoliko žandara i redara. Proti došavšim s vlakom, oglasili su se, jer nisu vidjeli ni žandara ni redara, ni naših ljudi iz Pule. Opetujem, ne bojte se. Po tom prosliedi:)

Dok mi, koliko nas je, moramo plaćati u cesarsko kraljevske blagajne za uzdržavanje toliki talijanskih javnih i njekih njemačkih državnih škola, dočim moramo doprinašati velike svote za zgrade njemačkih škola, pa za zgrade talijanskih škola kakva je ona u Cresu, u Lošinju Malom, kakve su ovdje u Puli; dotle doprinašaju Hrvati i Hrvatice iz svih svojih pokrajina dobrovoljne prinose za naše škole i za naše zgrade, baš i u rečenih gradovih. Inače nejma za nas obuke. Grozno je to, za osvutom vapi najpače proti c. k. školskim oblastim, koje ni u tom obziru ne vrše svojih zakonom im odredjenih dužnosti naprama našemu narodu.

Kod sabiranja za Družbu imadu zasluga: Naše podružnice, koje nek razvijaju sve to veću djelatnost; Ćiril Metodski Zidari u Zagrebu, koji smišljaju dan i noć; kako da namaknu što većih svota za Družbu, naše, novine, koje priobćuju prinose. Običaj, da se kod krsta, vjenčanja, smrti, daje i sabire prinose, sve to više raste. I neka i kod gospodskih stolova, i kod siromašnih ognjišta. Svi, koliko nas ima, i bogatiji i siromašniji, valja da doprinašamo po svojih silah. Krasna se svota dobiva od žigica, od cigaretnih papirića, od kave. Dobilo se je liepih svota od zabava, što su se priredile u korist družbe u Zagrebu, u Opatiji, gdje su se osim domaćih iskazali Riečani i Sušačani, u Trstu i ovdje u Puli.

Svim, koji su bud kako doprinesli za Družbu, budi izrečena srdačna hvala.

Prihod godine 1907. nješto je manji od onoga 1906, ipak to ne znači, da bi Družba nazadovala. Godine 1906. bilo se je dobilo 25.000 K izvanredno od dviju strana, od kojih se 1907. nije dobilo ništa. Redoviti prinos je porastao. Ako to ne iskazuje blagajnikovo izvješće, tražiti je uzrok, što su novine prinose sabrane u godini 1907. poslale tek u godini 1908.

Od druge polovice godine 1907. smanjili su se ponekle prinosi uslied sablažnjivih odnošaja, što su zavladali u Banovini. Uslied tih odnošaja imamo mi Hrvati iz Dalmacije i Istre dužnost s jedne strane da pomognemo žrtve u Banovini, toj našoj matici, s druge strane, da upremo što više kod sabiranja za Družbu, da nadomjestimo manjak, što ga imademo iz Banovine.

Još jedno.

U raznih zgodah pregledao sam Družbine škole, većinu i ove školske godine i mogu s radošću ustvrditi, da škole dobro, njeke vrlo dobro napreduju. Učitelji i učiteljice u velikoj većini vrše svoje školske dužnosti. Mnogi i mnoge njih vrše i razne dužnosti kao Hrvati i Hrvatice. Drže školu za odrasle analfabete, podučavaju u pjevanju, sudjeluju kod narodnih i dobrotvornih zabava, pomažu kod narodnih gospodarskih društva, u obće utječu, gdje mogu u življenje naroda. Rad bih, da to svi po svojih silah čine. Prva i glavna njihova je dužnost škola, ali ta ne isključuje drugoga rada u narodu, medju kojim se živi.

I mnogi roditelji školske djece čine svoju dužnost obzirom na školu. A ta njihova dužnost sastoji u tom, da šalju svoju djecu u školu redovito, svaki dan, na dobu, čistu i ne bogato nego čisto odjevenu, te opskrbljenu sa svimi školskimi potrebočami. Mnogi vrše tu svoju dužnost, ali jih je žalibože koji ju ne vrše, koji svoje djete šalju u školu samo kad ga drugdje nepotrebuju makar za što, koji puste djecu da idu u školu zamazana, koji ne će da potroše za knjigu, pisanku, risanku, poro, olovku. Takvih ima i u gradovih i na selih, a nebi jih smjelo biti. Takvi ne žele dobra svoj djeci, ma koliko govorili da jih ljube; oni se ne brinu za budućnost svoga poroda, i nezahvalni su onim, koji su njim omogućili školu. Vruće molim i osobito na srce stavljam svim našim roditeljem, koji imadu prilike pošiljati djecu u hrvatske škole, da jih šalju svaki dan redovito, čistu, svim opskrbljenu.

Čim više jih bude vršilo tu svoju dužnost, tim radje će Družbini dobrotvori i dobrotvorke davati i sabirati prinose, tim većom ljubavlju će uprava Družbe vršiti svoju zadaću, tim više će se širiti prosvjeta medju našim narodom, tim jači bit će traci naše buduće slobode.

(Ovaj je govor g. Družbinoga predsjednika bio na mnogim mjestima prekidan odobravanjem, dok je na kraju popraćen dugotrajnim pljeskom i oduševljenim klicanjem predsjedniku i Družbi.)

† Dr. Ivan Kalčić.

U prošlom smo broju donieli tužnu viest o smrti uzor rodoljuba g. Dra. Ivana Kalčić-a c. k. nadštopskog liečnika u Zala Mihalyfa u Ugarskoj, preminulog dne 28. pr. mj. sa 69 godina života. Danas priobćujemo pismo njegovog sina gosp. Ivana Kalčića, c. k. poručnika u 11 husarskoj pukovniji u Zala Mihalyfa, što ga je ovaj pisao g. zastup. profes. M. Mandjću glavnom suradniku „Naše Sloge„

Iz tog pisma proizlazi kako je ne samo plemenito ćutio i radio nezaboravni naš rodoljub, već takodjer kako je on znao u srce svog jedinca sina c. k. častnika prenesti ona uzvišena čuvstva koje je sam gojio. Slava plemenitomu pokojniku a čast dičnomu sinu. Evo pisma:

Veleučeni gospodine!

Sigurno Vas je dosada stignula viest o nagloj smrti premilog i nezaboravnog mi oca Dra. Ivana Kalčića, umirov. ces. i kr. drž. stožernog liečnika.

Smrt njegova prevelik je gubitak ne samo za mene jedinca mu sina, već za čitav njegov rod, za cijelu nam milu domovinu! Ona nam ga je otela upravo u čas, kad se je htio vratiti u domovinu, preseliti se sasvim u zavičaj, da ondje u predvečerje svog života još korisno djeluje za naš narod, za naš dom!

Žalibože mu nije bilo sudjeno ispuniti tu zadnju želju!

Kako je ljubio svoj narod i rodnu grudu to se jasno vidi iz toga, da joj je ostao uvijek vjeran sin, premda su ga odnošaji i njegov stalež silili, da gotovo sav svoj život sprovede daleko od miloga mu zavičaja.

Uvijek se je tužio, da ona mnoga dobra djela, što ih je za čitavog života svuda ali osobito ovdje u svojem zadnjem boravištu počinio, nije mogao izkazati svojem narodu već samo tudjemu. Jer plemenita mu duša nije nikada pitala, dali je tko rodjak ili tudjinac, prijatelj ili neprijatelj, on je u svakomu vidio bližnjega te ga kao takova pomagao, gdje je samo mogao.

Sudbina mu nije dopustila, kako već rekoh, da se sada vrati u zavičaj, da tamo bude na korist svom narodu, kojeg je tako ljubio.

Ati ipak je on nešto učinio, što će njegovu uspomenu uzdržati vječnom i za što će mu narod biti zahvalan.

U listu, što mi ga je ostavio, zamolio me, da načinim štipendij od 12.000 kruna na njegovo ime za učeće se mladiće njegova roda, rodjeno u Lipi, a ako takovih ne bi bilo, za mladiće rodjene u Lipi, kakogod im ime bilo.

Osim toga me zamolio u tom listu, da ga dadem pokopati u zavičaju u Lipi.

„Meni, dragi sinko, dnj napravit grob u blizini crkvice u Lipi i daj me tamo pokopati pak bilo i izvan općeg groblja. Dobro bi bilo, da tamo kakovo mjesto nadješ, koje je prikladno za obće grobije — dočim tamo još nema nikakvog — groblja.

„To je u slučaju, da me Bog k sebi pozove moja zadnja želja.

Ljubim te srdačno

Otac".

Zala Mihályfa 8. maja 1907.

„Mili sinko Ivica!

Opažam da mi srdce uviek nerednije bije. Molim Te, izpuni mi što sam Te zamolio u gornjem pismu 3. maja 1907.

Zala Mihályfa 2. marča 1908. u 6 i pol satih na večer.

S Bogom Otac".

Ja sam ovo pismo istom drugog dana poslije njegove smrti otvorio, jer me dotle nije bilo ovdje — bio sam na dopustu u Beču. Tako je već bilo prekasno, da tu njegovu želju odmah ispunim te sam ga siromaha pokopao na ovdješnjem groblju kraj premile mi majke — njegove supruge koju je neizmjerno ljubio.

Naravno, da mi dužnost nalaže, da ispunim zadnju njegovu želju. Čim dakle mine zakoniti rok, dat ću ga iskopati i prenijeti u Lipu i tamo dostojno pokopati. Dotle ću dati prirediti mu grob, a na grobni kamen napisat ćemo mu kao Preradoviću:

„U tvom polju daj mu groba,
Tvojim cvijećem grob mu kiti".

I tako će se on povratiti u svoj zavičaj žalibože ne više živ, već da usred svog naroda sniva vječni san.

Slava mu!

Skupština „Gospodarske zadruge" u Kastvu, dne 3. svibnja 1908.

Na poziv podpredsjednika g. Kazimira Jelušića održavala se je glavna skupština zadruge pod obć. „Ložom" u Kastvu pod predsjedanjem istoga od 9. ure u jutro do 1 po podne. Zadrugara je pristupilo k skupštini od 300 do 400. Pozvani po predsjedatelju, položio je svaki po jedan novčić, da se prisutni pobroje i sakupilo se ukupno 6 K 64 fil. za družbu sv. Ćirila i Metoda za Istru. Nego kako dolazili jedni, odlazili drugi nisu svi položili novčića u onoj stisci skupštinara. Opaža se još uviek potreba, da se sagradi velika dvorana u Kastvu, gdje bi se mogle održavati slične skupštine, a da svaki skupštinar čuje lagje o čemu se razpravlja.

Predsjedatelj načelnik g. Jelušić otvorio skupštinu i izpričao odsutnog predsjednika g. dra. M. Laginju, koji zaprečen, brzojavom srdačno pozdravlja skupštinare (skuptinari kliču Živio!), pozdravlja i od svoje strane prisutne, veseo, što su se u tolikom broju odazvali. Spominje, kako ova zadruga broji danas 773 člana, dočim koncem g. 1907. bilo ih 749, više 25 od one godine 1906. Niti desetak nekojih sličnih zadruga u Istri ne broji toliko. Članovom, koji su od zadnje skupštine umrli, kliče „Slava", a živućim zaželi kriepko zdravlje.

Iza toga sliedi je izvještaj tajnika g. N. Žica o djelovanju „Zadruge" u minuloj god. 1907., iza koga, pošto će biti obširnije tiskan, na običaju u izvještaju posebnom knjižicom, vadimo u kratko sliedeće: Zadružni odbor obdržavao g. 1907. ukupno 6 sjednica. Prošle godine razpačalo se 115 kvintala modro galice, a ostalo je josto 15.45 na razpolaganje ove godine. Na novi račun dobavilo se dalnjih 100 kvintala i mogu je članovi dobiti kod zadružnog blagajnika po 72 filira kilogram. Spominje, što se poduzelo u pitanju voćaka i povćarstva Iz zadružnog vrta razpačalo se 10.000 loza medju zadrugare po 40 filira od stotine. Da bi gospodari uvidjeli svoju korist pri obnovi vinograda i upoznali pravi način sadjenja loza na amerikanskoj podlozi, zaužeo se je g. Ivo Lancin, c. kr. putujući učitelj poljodjelstva, da bi se u okružju ove zadruge učinio za sad takav jedan uzorni vinograd. Izabran je u tu svrhu posjed u Rubešima i to na zemljištu Pavlinić Eugena, koji je to razkrčio uz državnu podporu i ovih se baš dana isto zasadjuje lozom. U taj uzorni vinograd imati će pristupa gospodari, kojih zanima vinogradarstvo, a osobito pako u one dane, kad bude objavljeno kakvo poučavanje sa strane putujućeg učitelja gospodarstva. Vrlo malo prijavilo se gospodara za nagrade glede poboljšanju svojih pašnjaka i livada. Obzirom na sušu i pomanjkanje krme, nastojanjem zadruge i občine, podieljena je ovoj zadruzi državna podpora od K 2000, su kojom nabavilo se 375 kvintala ciena uz polovičnu cienu, porazdieljenih medju siromašnije zadrugare, koji su se prijavili bili.

Kod treće izlozbe goveda u Kastvu dne 23. oktobra 1907. bilo dopeljano 139 glava, od kojih nagradjene 33 sa 700 K. 600 K dalo je pokrajinsko vieće a 100 K ova zadruga. Uspjeli mnogo povoljniji nego onaj pred tri godine, osobito obzirom na uzgajanje teladi, potekle od zadružnih bikova oberinthalske pasmine. Ovih bikova dobivalo se 7 prošle godine. Glede osigu ravanja goveda, obzirom na političke promjene u Istri, moći će se pristupiti u društvo ustrojeno za cielu pokrajinu. Od goveda, što su bila prošle godine osigurana kod ove zadruge uništo je K 28.40. Nabavilo se 10 kom. knjige „Živinski liečnik" od dr. Jagića na razpolaganje zadrugara. Oberinthalskih krava uz obročno odplaćivanje nije se moglo dobiti. Ustrojenje društva za uzgajanje goveda u ovom kraju nije se moglo oživotvoriti dosad, a bilo bi vrlo potrebito.

Kupovanje goveda izvan pokrajine kao prodaja istih preko medje zadaje gospodarima istih veoma znatnih troškova i neprilika uslied nove trgovačke ugodbe izmedju Austrije i Ugarske. Osobito je dovoz i izvoz goveda i krmaka tegotan u pograničnim kotarima kao što je ovaj. Kod svakog dovoza ili izvoza živine mora živinoliečnik istu pregledati koji u Cislajtanliji toli u Ugarskoj ili Hrvatskoj. Obzirom na tu okolnost zaključio je i zadružni odbor, da se upravi molba na c. kr. vladu, da bi se u ovom kotaru namjestilo još jedno živinoliečnika i to po mogućnosti baš u Kastvu, tim više, što samo jedan ne može da obavi sav posao širom kotara, te uslied toga često mora pojedini gospodar, da pretrpi prevelliku štetu baš iz razloga, što mu nije moguće dozvati živinoliečnika prigodom bolesti svojeg goveda. Umolilo se nadalje, da se upliše mjere poduzete uslied tog novog zakona o našem kotaru, te se preoštro nepostupa.

Sa gojenjem i rasplodom krmaka nije bilo najpovoljnieg uspieha. Ovog berzanske pasmine nije htjeo nitko primiti.

Za unapredjivanje pčelarstva postigla se podpora od K 180, kojom su je nabavile prudje ncrazdieljeno medju zadrugare — pčelare.

Za tamanjenje zmija otrovnica plaćalo se po 50 fil. od glave.

Za poboljšanje domaće pasmine peradi dobilo se 30 jaja i podielilo zadrugarom.

Novih škropilnica kupilja je zadruga pet a umoljene podpore za iste nije dobila.

Na molbu zadruge upravljene na ministarstvo poljodjelstva glede doznačenja podpore za dobavu umjetnog gnoja opredjeljeno je zadruzi K 500, kojeg se gnoja nije još primilo obzirom na pretrasnu naručbu za ovu godinu, te će se valjda istog primiti u jeseni ove godine.

Želeć obćenito poboljšati gospodarstvene prilike bilo je koli sa strane zadruge toli sa strane občine već višekrat zatražено, da bi se u okružju ove zadruge namjestilo jednog putujućeg učitelja gospodarstva, a sva je prilika, da će se takvu silu u ovom kotaru i dobiti.

Od lovnih taksa i globa primilo se je za minulu godinu K 875.28.

Od „Posujilnice" u Voloskom prošle godine K 50, a ove K 100 kao dar.

Nabavilo se jedno tiskalo (torkul) i predalo se je istog na uporabu članovima iz Trinajstićeve i okolice, a ijetos nabavilo se jednu slamoreznicu i predalo ju na uporabu u Zaluke i bližnju okolicu.

Ovaj izvještaj odobravu skupština i na posebno tumačenje predsjedatelja obzirom na potrebu živinoliečnika i putujućeg učitelja u kotaru ove zadruge, jednoglasno zaključuje, da se požuri pitanje namještenja istih.

Na poziv predsjedatelja pročita zadružni blagajnik g. Rud. Jelušić pojedine stavke obračuna za god. 1907., iz kojega proizlazi ukupno prihoda . . K 14 277.10
proti razhodu od . . . . . K 14.192.65
višak u gotovom koncem g. K 84.46

Članarinu uplatilo je 112 zadrugara zaostale do konca g. 1906., a 547 tekuće za god. 1907.

Aktivnih zaostataka koncem g. 1907. bilo je . . . . . K 2783.75
od kojih same članarine K 1098
Pasivni zaostatci iznašali su . K 403.75
Ostaje čisti aktiv . . . . . K 2380.—

Inventar povećao se kako proizlazi iz izvještaja g. tajnika sa knjigama, pčelarskim oruđem, škropilnicama, jednim torkulom, slamoreznicom, bikovi itd.

Račune pregledao je nadzorni odbor i pronašao u podpunom redu, zato ih skupština odobrava i podaje absolutorij odboru vrhu istih za g. 1907.

Prelazi se na proračun za god. 1908., kako ga je predložio zadružni odbor u svojoj zadnjoj sjednici.

Nakon podulje razprave prihvaćen je sa svotom prihoda i razhoda u jednakom iznosu od K 14.000.

Prošle godine odlučeno je bilo dobaviti i jedan torkul za Serdoče i slamoreznicu za Veprinac. Predsjedatelj tumači zašto nije se tomu zadovoljilo, jer sa viškom blagajne od K 84.46 nije se moglo kupiti jedno i drugo. Kad bi bili svi članovi na doba zadovoljili svojim dužnostima, a da redovito članarinu uplate, mogao bi bio i odbor zadovoljiti odlukam skupštine. Poziva zato nemarnije zadrugare na red, jer jedino složnim silama moći ćemo zadovoljiti skupnim potrebama zadrugara.

Prigodom razprave proračuna oglasilo se više skupštinara, da se nabavi po jedan torkul ove godine za Srdoče, Matulje, Blaževo i za Puharsku u Veprincu; slamoreznicu za Veprinac, a onu u Srokove da se temeljito popravi; plug za sv. Matej stari da se zamieni novim i 2 škropilnice za zadrugare u Puharskoj nabave nove, a po jednu još za one kod Brnčići, Škurinji, gor. Rukavcu, dol. Rukavcu (Martinjaći), Veprincu, Brgudu i kod Trappi u Zametu.

Predsjedatelj obeća, da će odbor uznastojati, da se pravednim željam predlagatelja zadovolji, bude li stiglo povjerenje u to ime od c. kr. vlade i pokrajinskih oblastih, na koje će se zadružni odbor obratiti i budu li zadrugari zadovoljili svojim dužnostim, da svi redovito svoj maleni doprinos u članarini uplate. Na prvom mjestu moramo sami pokazati, da nam zadruga na srcu leži, jer neuzdajmo se u nikoga već u se i svoje kljuse, inačeme li gospodarski napredovati, zato držimo se reda, pa će nam onda Bog i ljudi pomoći. Potrebita svota za nabavu ovih sprava vyršuje se u proračun razhoda i prihoda. Zadrugari sami neka dobavom kemičkog gnoja poboljšaju svoje pašnjake.

Kod raznih predloga tumači predsjedatelj u postupku kod dieljenja siena sa državnom podporom, o političkih promjena u Istri obzirom na kompromis izmedju Hrvata i Slovenaca sa Talijanama Istre, koje bi imale nastati i na gospodarskom polju pokrajine, itd.

Na predlog nadzornog vieća prihvaća skupština, da se pozove zadružnu svezu u Puli, da započne poslovati, kako bi koristnije bilo za sve začlanjene zadruge Istre skupnom dobavom modre galice i ostaloga, pošto od zadružne sveze u Ljubljani ova zadruga plaća samo članarinu a nevidi nikad koga odanle.

Odlučuje se, da za svaki oveći potrošak za popravak zadružnog orudja imaju dotični pohranitelji oruđja pitati privolu odbora, drugčije morati će sami snašati trošak.

Prešlo se konačno na zadnju točku dnevnoga reda, pa se je na sreću vuklo brojeve i bijahu četvorica zadrugara na račun zadruga doživotno začlanjena u društvo sv. Jeronima u Zagrebu i to: Jušić Ivan-Skrbčić, Spinčić kbr. 9, Bačić Ivan, Jurčići, kbr. 63, Puž Ivan, Pobri Puževbreg, kbr. 58 i Kost Josip, Marčelji kbr. 99.

Medju 106 zadrugara podielilo se na sreću gospodarskog orudja, i to 50 kom. škara, 10 mjesića za sumporanje, 10 nožića za cieplienje i 36 kosa.

Porazdielilo se medju zadrugare do 400 knjižica „Voćarstvo", „Povrćarstvo" i »Kuharstvo" što ih je izdala „Voćarska" zadruga u Karlovcu, kao i izvještaje proslogodišnje glavne skupštine.

Izcrpiv dnevni red, predsjedatelj zaključuje skupštinu u 1 sat iza podne.

Proti crnoj uvredi.

Prigodom obhoda koji će se vršiti u Beču dne 13. t. mj. na uspomenu jubileja N. V. u tiskuću i tisuću primjeraka raspravalo se program u kojem se Hrvatsko vojnike Serežane i Graničare prikazivalo u najcrnijoj slici, te pisalo o njima kao da su to bili divljaci, cigani lupeži . . .

Proti tim crnim uvredama nanešenih narodu kome Beč ima da zahvali što ga nije turska sila razorila, ustali su odmah Istarski i Dalmatinski akademičari i u ime naših zastupnika podigoše prosvjed Dr. Ivčević, Dr. Trosić i Blankini te se oštro potužiše predsjedniku jubilarnog odbora, koji je požalio što se tako pisalo i priznao Hrvatima njihove zasluge. Naredio je odmah da se unišli u zalihi 12.000 nalazećih se primjeraka programa i tiska novih 50.000 izlisaka u kojima se imade vjerno po povjestnoj istini pisati o Hrvatima.

Time je ova afera dovršena, ali Hrvati ju zaboravjti ne mogu. Novi je to dokaz kako nas tamo gori vole, i nova nauka, kako nam je postupati.

Hrvati i Hrvatice!

Sjetite se svakom zgodom »Družbe sv. Ćirila i Metoda« za Istru. Upotrebljavajte Družbine marke, a svaka zapada samo 1 novčić. Kupujte uvjek Družbine žigice, cigaretni papir i druge proizvode.

Glavna skupština družtva „Lega Nazionale".

Prigovoriti će nam se možda budi s koje strane što se svake godine obaziremo potanje na djelovanje ovog zloglasnog talijanskog družtva u našem Primorju i u Dalmaciji. Ali mi držimo, da smo dužni budnim okom pratiti njezino djelovanje, koje je u prvom redu nap reno proti našemu narodu u naših pokrajinah, na njegova razmahanje, na njegovu propast.

To djelovanje nemožemo i nesmijemo omalovažiti, kao što to čine nekoji naši drugovi junačeći sebe i druge: *nebojimo se je, nemože nam više naškoditi, odhrvali smo se proti njoj do sada, tim lagljje odhrvati ćemo se u budućo.*

Nijedan pravi vojskovodja ne smije omalovažiti svog protivnika, pa i kako slab bio, tim manje pako u našem slučaju, gdje nam stoji na suprot protivnik jak i moćan, oboružan i snabdiven boljim i mnogobrojnijim oružjem nego li je naše.

Istina je, da se *„Lega"* daleko većimi novčanimi sredstvi i inteligencijom brojnijom podporom nemože pohvaliti uspjesi, kakve je do sada postigla naša skromna *„Družba"* u Istri, ali pri tom nevalja zaboraviti, da *„Lega"* nemože absolutno ništa izgubiti, jer u Istri nije.ni jedno talijansko dieto u pogibelji, a da će se odnarodili, i što je najglavnije, djelovanje *„Lega"* je nasilno, protunaravno i protupedagogičko, dočim je ono „Družbe" najnaravnije, najplemenitije i najpoštenije.

Ovogodišnja skupština „Lege" obdržavana je u nedjelju dne 24. maja o. g. u talijanskom gradiću Riva, u južnom Tirolu. Tim povodom sletili su se tamo talijanski prvaci južnog Tirola, Trsta, Istre Gorice i čak iz Dalmacije. Priredjene su tamo velike svečanosti prije i poslije skupštine, ali to nas manje zanima nego li izvještaji blagajnika i tajnika.

„Lega Nazionale" podieljena je u tri odjela: u skupinu jadransku, tridentsku i u dalmatinske grupe. Ukupni prihod svih triju odjela za god. 1907. iznaša 309.112·10 kruna, a prihod dalmatinskih grupa iznaša 84.447·43 Kr. Ukupni razhod svih triju odjela 249.860·03 Kr., a razhod samih dalmatinskih grupa 68·738·11 Kr. Ukupna pak imovina ciele organizacije siže do 746.562·52 Kr, a dalmatinske grupe posjeduju 217.253·69 Kr. Kako se vidi, ove brojke nisu neznatne, a tim više moraju zabrinuti, tad se pomisli na požrtvovnost Talijana u kraljevini, a napose na fanatičnu darežljivost renegata u našem Primorju.

Ove brojke govore više nego li najdobija knjiga o marljivosti, požrtvovnosti naših za novolju susjeda. Kad bi naša „Družba" razpolagala ovakovimi sredstvi, ona bi kad počinila prava čudesa.

Prigovara se često, da je absolutno nemoguće, da bi dalmatinski Talijanaši sami mogli smoći tako ogromne svote godimice, kao što je smažu na korist „Lege". Taj prigovor nije stalno bez temelja, jer da bi stanovničtvo mjestnog Zadra i šaka zavedenih talijanaša u primorskih gradovih Dalmacije sakupila u samoj jednoj godini skoro 85.000 kruna, toga nam ije nitko u glavu zabiti nemože.

Za družbom *„Lega"* stoji druga, mnogo jače, bogatije i razprostranije družtvo, a to je zloglasna irodentska *„Dante Alighieri"* u kraljevini Italiji, koja šalje godimice svoj bogati prinos putem pouzdanika i podružnica u Dalmaciji, Trstu i Istri.

Posliednjo doba bacila se *„Lega"* svom žestinom na Dalmaciju, gdje je hrvatski narod tamošnje talijanastvo skučilo u njegove prave granice. Na glavnoj skupštini „Lega Nazionale" pročitano je izvješće odsutnog prof. Vitaliana Brunelli-a, predsjednika upravnog vieća dalmatinskih grupa. U svom izvješću je prof. Brunelli, poznati, zadarski talijanaš obširno izvjestio o radu dalmatinskih grupa, o prihodima na plesovima i zabavama, da li je izvje-

...ških škola u Dalmaciji, o broju pohadjajućih učenika i o broju obstojećih ...la. Osim toga u izvješću stoji, da „Lega“ namjerava još dalje voditi svoju akciju u podizanju talijanskih škola u skoroj budućnosti, kao polmence u Trogiru. Izvješće pak završuje:

„Neka se dakle još uviek čuje, sa zavjetima sve braće, obseg naše „Lege“ u *staroj zemlji Dalmatinaca*, i na slavu naroda; božanski jezik neka uviek novo blago u njoj razasipje i slavi uviek nove triumfe“! Ovaj zaključak je bio pozdravljen burnim pljeskom i povicima, — talijanskoj Dalmaciji!!

Ogromni prihodi protuničkog nam i do skrajnosti poštenog društva moraju potaknuti svakog pravog rodoljuba na što izdasniju podporu našoj ...mentitoj „Družbi“, a da ona uzmogne i nadalje blagotvorno vršiti svoje sveto poslanstvo.

Mi se nemožemo zanašati na nikoga van na sebe i na našu jednokrvnu braću koja su nam i do sada u težkoj borbi za čuvanje mladog nam naraštaja od raznarodjenja obilato pomoć pružala.

Uzdajmo mi složno za milu našu „Družbu“, da pripriečimo nezasitnomu i proždrljivomu dušmanu svako dalnje prodiranje u naš narodni posjed.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Vodnjan, 4. 6. 1908.

U nedjelju pod veče, kad se vraćalu brzovlakom sa svečanosti u Puli naši izletnici iz srednje Istre i Trsta pozdravljeni su na postaji u Vodnjanu divljačkim zviždanjem, urlikanjem, kazanjem rogova i udaranjem na lakat. Iza ograde stala je koja stotina vodnjanskih *bumbara* jednog i drugog spola koji bijahu valjda iz Pule obavješteni, da se naši vraćaju iz Pule. Mnogobrojni putnici skočiše na prozore, da vide i čuju slavne momce talijanske kulture u Istri. Medju putnicima bilo je više njemaca, časnika, koji su posmjehom zaziljenja i prezira pratili divljačku muziku vodnjanske fukare. Tako će bar i tudjinci upoznati te naše nazovi-prosvjetitelje, koje su još do nedavna smatrali kulturnim narodom.

Krnica, 4. 6. 1908.

Dne 20. prošlog mjeseca obdržavali su se izbori u Krnici za občinsku administraciju. Tu su nastupili Krničanci proti hrabroj hrvatskoj Proštini. Naravno Krnica je izgubila u III. i II. tijelu, isplivala je sa svojim predloženicima jedino u I. Drugčije nije moglo biti.

Nu ovdje se narivava, dužnost poštenom motriocu, da izrekne svoj sud o predloženicima za Krnicu. U listinama nalazimo imena isključivo pokornih sluga kreatura dičnog starca Josipa Buršića, ikoji bi bili morali plesati, kako bi on bio igrao. Za ovaj im se put posao izjalovio, ali ipak vodja njihov je prodro. Kako bi bilo sa općinom, da ne dijeli savjete njoj na korist i da ne širi neprijateljstvo u istoj tolika glava? Budimo iskreni i priznajmo da su si i ovaj put naši ljudi iz Krnice potpisali siromašnu svjedožbu kod prošlih izbora imenovanjem u. zastupstvo jednog Josipa Buršića, koji je talijanski pokoran sluga, i koji je u svibnju prošle godine sjedio u talijanskoj komisiji u Krnici i tom prigodom dao svoj glas Bartoliću. Što će na to dični Josip Skabić, Mate Buršić et compagnia bella? Gospodo i vi postajete sumnjivi, jer s kim te vidim, s tim te pišem.

Pazinski kotar:

Pazin 8. 6. 1908.

Muška i ženska podružnica sv. Ćirila i Metoda u Pazinu, spremaju se da dadu na Antunovo dne 13. o. mj. zabavu u korist »dječjeg zabavišta«. Svima je poznato u kakvoj se pogibelji nalazi naš podmladak u Pazinu, jer su naši neprijatelji sa svim mogućim sredstvima vabe u tegin »glazbino« i druge škole, da iz njih učine ljute janjičare. Naše zabavište nastoji da to prepriječi, ali ...ato se hoće mnogo materijalnih sredstava, kojih žalibože mi ne posjedujemo. Stoga stavljamo rodoljubima na srce, da posjete ovu zabavu u što većem broju i tako moralno i materijalno podupru rodoljubno poduzeće.

Sudeć po dosadašnjim pripravama, bit će zabava jako zanimiva, pošto će se tu govoriti, pjevati, guditi i predstavljati, a zatim će slijediti šaljiva tombola i plesi.

Dp vidova dakle u subotu dne 13. 9. mj. u »Narodnom domu«.

Početak na 8½ u večer. Ulaznina za gospodu i gospodje K 1. Za djake i sejake 50 h.

Cerovlje, 5. 6. 1908.

Do 26. aprila t. g. bio je na ovdješnjoj pošti za poštemeštra naki Colentich, o kojem je bilo govora i u „Našoj Slogi“, i koji nije znao ni riječi hrvatski, on je napokon bio odpušten iz službe, ali ne radi nas, nego radi neuredovnosti u službi.

Tada je došla za upraviteljicu pošte neka gdjica Kalin. Ista znade prilično dobro i hrvatski, a i ljudstvo je do sada s njom zadovoljno.

Čujemo, da će ovo mjesto naskoro biti definitivno popunjeno, pa upozorujemo djirekciju pošta, da nam imenuje ovdje silu, koja pozna hrvatski jezik. Inače, moguće nepugodne posljedice neka pripiše sebi.

Koparski kotar:

Piran, 4. 6. 1908.

Dne 30. junija bilo je sazvano po drugi put novoizabrano zastupstvo grada i občine Piran, da si izabere načelnika i savjetnike, pošto je bio izabrani načelnik Dr. Bubba odklonio svoj izbor. Kod drugog sazova bilo je 20 zastupnika, jer Dr. Bubba sa svojimi pristaše nije sjednici pristupio.

Najstariji član zastupstva L. Zarotti predsjedao je sjednici a prisustvovao njoj je kot. kapetan Polley. Novoizabrani obć. zastupnik Spadaro (zastupnik na carevinskom vieću i vodja takozvane kršćanske stranke) izjavi, da će njegova stranka složno glasovati za takozvanim liberalci. I tako bi. Izabran bijaše sa 25 glasova načelnikom odvjetnik Dr. Ventrella, bivši zemaljski zastupnik i jedan izmedju najžešćih naših narodnih protivnika. Savjetnicima bijahu izabrani većinom liberalci.

Ovaj jednodušni izbor potvrdjuje još jednom našu staru tvrdnju, da nam nije što izabirati medju talijanskimi liberalci i nazovi-kršćani

Buzet 8. 6. 1908.

U nedelju dne 14. t. m. oko podne, predavati će u „Narodnom Domu“ gg. prof. Novljan iz Pazina i župnik Budin iz Sočergi o *našem najvećem neprijatelju*, te se poziva ovime narod u što većem broju da prisustvuje tim predavanjima.

U subotu 27. t. m. obdržati će se glavna skupština kotarske gospodarske zadruge. (Vidi oglas na četvrtoj strani lista).

Voloski kotar:

Podgrad, 4. 6. 1908.

C. k. namjestništvo u Trstu razpisalo je naredbom od dne 22.XII. 1905. br. 31966 za god. 1907., 1908., 1909., i 1910. svakogodišnje nagrade 500 K za stanovnike polit. kotara Volosko, koji popravljaju i oplemenjuju svoja zemljišta n. pr. livade, pašnjake, polja itd., te nadalje svakogodišnjih 9 nagrada po 200 K, 100 K i 50 K za popravljenje stajа te istim pripadajućih mjesta za gnojišta. Gospodarska zadruga u Podgradu predložila je dne 10. marča 1907. dvanaest molba gledе popravka zemljišta i jednu za staje. Pošto nebijaše dulje vremena odgovora, požurilo se riešitbu ali odgovora nemma nit je itko došao popravke pregledati. Nagrade za g. 1907. su već valjde propale jer nebijahu tečajem godine podieljene a siromašni narod hoji se sa biedom i nevoljom.

Molimo naše državne zastupnike, da se u Beču popitaju što, zašto se tako sa narodom u Istri postupa.

Kastav, 9. 6. 1908.

»Udruga sv. Mihovila u Rubeših« razvit će i blagosloviti svoj društveni barjak, u nedjelju dne 14. junija t. g. Tom prigodom priredjuje blagohotnim sudjelovanjem pjev.-tamb. društva »Istarska Vila« u Kastvu; pjev.-tamb. društva u Zametu; pjev.-tamb. društva »Javor« u Mihotićih; tamburaškog zbora društva »Narodnjak« u Jušićih; tambur. zbora hrvatske pučke čitaonice u Srdočih te društvene glazbe u Volosko-Opatiji koncert.

Raspored svečanosti:

1. U 9 sati u jutro, svečana sv. Misa u crkvi sv. Mihovila u Rubeših, kojoj prisustvuju svi društveni članovi i pozvani gostovi.

2. U 4 sata popodne, kreću društveni članovi sa glazbom na čelu u povorci iz Rubeši u Kastav na svečanostni prostor do ispred sv. Sebastjana, gdje će se u 5 sati po pod. razviti i blagosloviti društvena zastava; zatim ide povorka na prostor »Crekvina«.

3. Velika pučka zabava na Crekvini, koncerat sa biranim programom šaljiva pošta nabacivanje sa koriandoli, ples itd.

Ulaznina na zabavu 1 K po osobi.

U slučaju nepovoljnog vremena, svečanost će se vršiti, istim redom, dne 28. junija.

Franina i Jurina.

Jur. Kako je kume Frane? Od kuda greste tako poten?

Fr. Nimam vrimena pustite me, gren tamo od Beleja, jušto kada sen Vas kutral ću Van poveć jednu novitad će sen čul na svoje uši tamo na Beleju?

Jur. Ja sen hodil od Osora na simo i pasal sen priko Kačićevi, da ću popit jedan kvartinić u Cotića i jušto ja va oštariju i vidin jenoga fureštа kako govori ze ženum od Cotića talijanski, ma znaš on je govoril talijanski, a ona ga je samo talijanski pjednja brižna ni mu znala će odgovorit nego je morala poć zvat onoga suseda ma neznan kako se zove, znaš on ki no ima bradu kako i naš kralj.

Jur. A da bi ju bil Cotić videl onako bedastu stat pred onim furešton, će bi bil rekel?

Fr. A će bi rekel? Ako je pravi čovik bi lupil po prsih i rekel bi moj grih, moj preveliki grih zač kada se on drži talijan mora bit i žena i dica svi talijani ma bi mogel almono svaku večer učit ženu talijanski, da mu nedela sramotti va oštariji.

Jur. A će mislis, da on zna talijanski?

Fr. Meni se čini, da zna zač je kodli na škole tamo na Verin.

Jur. Ma će si hodnst će ne znaš da na Verinu ni škol.

Fr. A tako je to, tako ako ni škol na Verinu onda siguro nezna ni on talijanski kako ni njegova žena.

Jur. Bog, Bog, ja nimam vrimena ću Van drugi put čegod poveć.

Razne viesti.

Zakon za učitelje sankcioniran.

U subotu je došla iz Beča na Namjestničtvo u Trst brzojavna viest, da je zakon za poboljšanje učiteljskih plaća sankcioniran.

Djačko pripomoćno društvo u Pazinu primilo je u prošlom mjesecu svibnju sliedeće novčane darove:

zem. šk. nadz. Matejčić — Trst K	40·—
župnik Ivan Flego — Hum . . . „	20·—
prof. Stjepan Figurić — Pazin . „	10·—
utržak od „brnbelja“ . . . . . „	1.—
inžinir E. Lavrenčić na spomen marine odijela . . . . . „	2·—
preostatak od izleta na Učku . . „	2·—
društvo za štednju i zajmove — Kastelir . . . . . „	50·—
pop A. Legović — Kastelir . . . „	10·—
Ivan Mahnić, bivši župan — Dekani „	20·—
Banka i štedionica za Primorje — Sušak . . . . . „	50·—
Dr. Šime Mandić, štopski nadliječnik u miru — Boljun . . . . . „	40·—
Franica Buršić — Pazin . . . „	1·20

Ovo društvo izdaje mjesečno siromašnim djacima oko 1800 K; toliko nije primilo ni u kojem mjesecu' a u prošlom svibnju tek 246·20 K.

Hvala darovateljima!

Odbor.

»Dalmatinski skup« u Trstu.

Pred malo dana imao je tršćanski »Dalmatinski Skup« svoju godišnju glavnu skupštinu, na kojoj je izabran ovaj novi odbor:

Dr. Kratulović, predsjednik; dr. Lj. Tomašić, podpredsjednik; dr. U. Štanger, tajnik; N. pl. Mirković, blagajnik: Novak, knjižničar; Ć. Kamenarović, Gospodar; V. pl. Cippico, Krater, I. Paštrović, D. Peručić, E. Pollich, odbornici; kap. D. Bašić, kap. P. Berberović, I. Grgurina, odb. zamjenici; I. Bolonić, Š. Janković i A. Krstelj, revizori.

Dosadašnji predsjednik g. Ante vitez pl. Vuković-Vučidolski. izabran je počastnim družtvenim predsjednikom.

Vjenčali se.

U Baški, na otoku Krku, vjenčali su se dne 3. t. mj. vrli rodoljubi gosp. Marijan Barbalić (Kraljić) i g.djica Anica Milačić, te g. Anton Abramić (Biskupić) i g.djica Marija Barbalić.

Bilo sretno i od Boga blagoslovjeno!

Za maslinare.

Godimice propadne znatan dio maslina radi toga, što masline prijedobno te još nezrele odpadnu. Ova pojava je svakuda medju narodom poznata pod imenom »padajuć«.

Da se prouči temeljito tu maslinovu bolest, zemaljski poljodjelski nadzornik u Trstu, moli sve posebnike i društva (zavode i občine) da takov odpali plod (po mogućnosti najmanje 200 komada sakupljenih u malo dana) pošalju „c. k. bilinskoj obranbenoj postnji u Beču“ (K. k. Pflanzenschutzstation in Wien II, Trunnerstrasse 1).

Pozor trgovci.

Od 1. julija t. g. kažnjivo je pisati cienе u forintima već se mora sve računati i pisati u krunama, pod prietnjom globe od 2 K naprvo do 200 K ili eventualno zatvora od 6 sati naprvo do 14 dana.

Večeri na ženovskom jezeru. Jedva da bi po hrvatsku nam i katoličku književnost zasluženi naši sterlci mogli podati u ruke hrvatskomu narodu ljepšu knjigu, nego što su ove Večeri, djelo ženijalnoga poljskoga profesora Morawskoga, cieni je knjizi prema vriednosti njezinoj i opremi vrlo neznatna. Knjiga ima u osmini 190 stranica, a stoji 60 fil. Knjižari dobivaju svoj popust. Knjiga se može naručiti u svim knjižarama, u upravi hrv. katol. tiskovnoga društva i kod „Zbora duh. mladeži zagrebačke“.

Širite „NAŠU SLOGU“.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, koji upladuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 5.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od ostoga 4½% čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 1000 K bez predhodnog odkaza, a iznose od 1000 K ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz, na odkaz od 3 dana.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i sadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati poslie podne; u nedjelju i blagdane zatvoreno.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u viale Carrara vlastita kuća (Narodni Dom) prvi pod desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Gradsko kupalište

i liječilište mrzlom vodom i električnom strujom, masažom parnim kupeljima i liječenje parom

u gradu Karlovcu na Korani.

Liječilište stoji pod rukovodjenjem posebnog liječnika kao i vrstnih poljevača maseura.

U samom kupališnom perivoju nalazi se moderno uredjeni hotel sa 20 soba i restauracijom; a u samom gradu više udobnih svratišta i dobrih restauracija. Cijelo kupalište sa svimi zgradami i perivoj jesu elekrično razsvijetljeni.

Položaj grada sa krasnim, urednim i sjenatim šetalištima na sve strane kao i prekrasna okolica grada, čine ljetni boravak u gradu Karlovcu vanredno ugodnim i prijatnim.

Pobliže ubavjesti daje

Poglavarstvo slob. i kr. grada Karlovca.

Dvostruki elektro-magnetički

KRIŽ ili ZVIEZDA

R. B. broj 86967.

Telefon br. 45—22.

jest elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod uloga, reume, astme (težkog disanja), nespavanja, zujanja u uhu, neuralgije, glavobolje (migrène) kucanja srdca, zubobolje, muževne slabosti, studeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), mokrenju postelje, nujnosti, nesvjestice, nagluhosti, drhtanja na tielu, influence skopčane sa bolešću hrbta, bliedila (malokrvnosti), žuludačnih grčeva, bezteènosti, šachlana, puncikrvnosti, svih udnih grčeva, hypochondrije, ljetenih grčeva, hämorrhoida, kao i kod svesbće slabosti itd. služi kao nenadkriljivo sredstvo, pošto elektro-magnetička struja cielim čovječnim tielom djeluje, čime se rečene bolesti u najkraćem vremenu izliječe.

Poznato je, da liečnici kod navedenih bolesti višekratno elektrizovanje tiela upotrebljuju, ali ipak na taj način, da jaka struja samo prolazno i povremenom kroz tielo prolazi, dočim naprotiv tomu struja elektro-magnetičnog križa ili zvjezde R. B. br. 86967, kako je jur rečeno, umjerenim načinom neprekidno na tielo djeluje, što svakako bržem zliečenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 godina stare bolesti izliečeno su sa mojim strojem posve! Od izliečenih sa mojim strojem R. B. broj 86967 izražene zahvale kao i od odličnijih slojeva izdane svjedočbe i priznanice iz svih strana svieta pohranjene su u mojoj pismohrani, gdje stoje svakomu u svako doba na uvid. **DOK NIJEDAN LIEK NIJE POMOGAO, MOLIM POKUŠATI MOJ STROJ,** jer je to sigurno sredstvo proti gore navedenim bolestima, a onaj bolestnik, koji po mojem stroju nebi bio izliečen najdulje u roku od 45 dana, dobiva novac natrag.

Upozoravam osobito p. n. občinstvo na to, da se moj stroj ne smije zamjenjivati sa Voltinim, koji je poradi svoga neuspjeha zabranjen u Njemačkoj kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj dvostruki elektro-magnetički križ ili zvjezda R. B. br. 86967 osobito se hvali i uživa vanrednu dopadnost poradi svoje izvrstne ljekovitosti.

MALI STROJ STOJI 6 K. Rabi ga mogu samo djeca i jako slabo gospodje.

VELIKI STROJ STOJI 8 K. Rabi se kod ostarjelih 20 godiš. kroničnih bolestih.

Dopisivanje i narudžbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Pouzdećem ili ako se novac unapred pošalje, razašilje glavna prodavaonica za tu i inozemstvo.

ALBERT MÜLLER,

Budimpošta, V/41. Kotar,

Vadasz-utica br. 34.

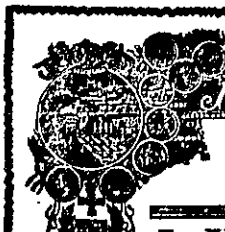

Odlikovan s 3 srebrnimi kolajnami u Goriei godine 1891. 1894. 1900.

Častne diplome i zlatna kolajna u Vidmu godine 1903.

Zlatne kolajne i zaslužni križ u Rimu godine 1903.

Svjećarna na paru

J. Kopač, Gorica, ul. Sv. Antona b. 7.

Preporuča prvá, svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom obćinstvu svieće iz prijesnog pčelinjeg voska. Kilogram po K. 5·- Za prijesnost jamčim s K 2.000. Tamjan Myrrhae, Styrax, ćitilja i stakla za vječno svjetlo po jeftinoj cijeni, itd. Trgovcima preporučam svieće za pogrebe, za božićno drvce, voštene svitci i med najfinije vrsti uz veoma niske cijene. Svaki vosak kupujem u svakoj množini po najvišoj dnevnoj cijeni.

Na zahtjev šaljem cijenik franko.

Želite li

da Vam pošljem moj ilustrov ni cjenik sa preko 100 slika. *Osjeguracija* (garancija) *sa više godina.* Svaku neoštećenu stvar primam natrag a novac povraćam.

Žepna remontoir ura od nikela for.	1·55
Amerik. zlata double ura	5·—
Kuhinjski sat	1·20
Budilica sat	1·20
Budilica u noći svietleća	1·60
Budilica sa dva zvončica	1·75

Mih. Horovitz,

Krakov, Dietlgasse 57/45.

Svakovrstne slamnate šešire.

Preporučam se slav. općinstvu i gosp. trgovcem, da imadem trgovinu

slamnatih šešira

na malo i veliko.

Cienе umjerene.

Točna podvorba.

Cienik na zahtjev badava.

FRANJO CESAR, v Stob,

pošta Domžale kod Ljubljane.

Oglas natječaja.

Otvara se natječnj općinskog tajnika mjestne općine Žminj. Ovo mjesto je sada provizorično dok nestupi u krepost zakon od dne 12./8. 1907. pokrajinskog zakona u korist općinskih činovnika.

Sa ovom službom skopčana je godišnja plaća od kruna 1200.

Molitelji moraju poznati dobro hrvatski jezik i po mogućnosti i talijanski te otposlati dokumentirane molbe direktno na osobu Franja Pučić, načelnika u Žminju i to do 15. lipnja 1908.

Općinsko glavarstvo u Žminju.

Načelnik:

Pučić.

M. P.

POZIV

Na XIX. glavnu skupštinu potpisane kotarske gospodarske zadruge, koja će se obdržavati u prostocijama »Narodnog doma« pod *Buzetom dne 27. Junija 1908 početak na 9 sati u jutro, sa sliedećim*

Dnevnim redom:

1.) *Uplaćivanje godišnje članarine;*
2.) *Nagovor predsjednika;*
3.) *Izvješće tajnikovo;*
4.) *Izvješće blagajnikovo i proračun za godinu 1908;*
5.) *Predlozi, upiti i zaključci;*
6.) *Eventualna predavanja;*
7.) *Zvriebanje raznih ogralnih predmeta.*

Kotarska gospodarska zadruga

U Buzetu dne 9. Junija 1908.

Predsjednik:

Klarić Anton v. r.

POZIV

na

redovitu „Glavnu Skupštinu“

Gospodarskog trgovačkog društva u Roču,

registrano zadruge na ograničeno jamčenje koja će se obdržavati *dne 21. junija 1908. na 9 sati u jutro u „Narodnom Domu“ u Roču.*

Dnevni red:

1. *Izvješće odbora.*
2. *Potvrda zaključnog računa za god. 1907.*
3. *Izbor nadzorstva.*
4. *Slučajni predlozi.*

POZIV

na

redovitu „Glavnu Skupštinu“

Ročkog društva za štednju i zajmove

registrane zadruge na neograničeno jamčenje, koja će se obdržavati *dne 21. junija 1908 na 8 sati u jutro u „Narodnom Domu“ u Roču.*

Dnevni red:

1. *Izvješće odbora.*
2. *Odobrenje zaključnog računa za god. 1907.*
3. *Izbor odbora.*
4. *Izbor nadzorstva.*
5. *Promjena pravil.*
6. *Predlog za kupiti mlin.*
7. *Slučajni predlozi.*

POZIV

Na prvu glavnu skupštinu Kršanskog Društva za štednju i zajmove, registrane zadruge s neograničenim jamčenjem, koja će se držati u *Kršanu dne 21. Junija t. g., u nedelju, na 4 sata poslje podne.*

Dnevni red:

1. *Izvještaj Uprave.*
2. *O dobrenje računa za god. 1907.*
3. *Izbor članova uprave.*
4. *Slučajni predlozi.*

Uprava Kršanskog društva za štednju i zajmove

registrana zadruga na neograničeno jamčenje.

U KRŠANU dne 8. Junija 1908.

Br. 71.

Obaviest

Zakonom propisani prijamni ispiti za one učenike, koji žele početkom školske godine 1908.-09. stupiti u prvi tečaj c.k. hrvat. muške učiteljsko škole u Kastvu, obdržavat će se prvi put dne 16., 17. 18. rujna tek. god.

Ovih potonjih dana imaju se prijaviti ispitu i oni privatisti, koji žele stupiti u koji viši tečaj ovoga zavoda.

Ravnateljstvo c. k. hrv. muške učiteljske škole.

U Kastvu dne 5 lipnja 1908.

Fran Jurković

ravnatelj.

Udaja!

Trgovac, 30 god. star, sa lieporn manufakturaom radnjom i jedan kraljovski činovnik, 36 god. stdr, sa dobrom plaćom obojica zdravi ljudi, traže sebi žene.

Djevojke ili udovice, izmedju 20 i 35 god., dobre kućanice, koje donose miraz od 6 do 10 liljada kruna, a ozbiljno misle da se u velikoj varoši u Hrvatskoj dobro udome, neka se obrate na: Zavod za oglašivanje, *K. Franešović, Zagreb, Preradovićev trg broj 10,* pod šifrom „Udaja 10“. — Rekomandiranom pismu priloži *fotografiju* i marke 2×35 filra za dalnju otpremu i odgovor. Diskrecija zajamčena.

Broj 25. Pula, u četvrtak dne 18. junija 1908. God. XLI.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utuđuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koji u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva plama i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Interpelacija

zast. Matka Mandića i dr. na Njih. preuzvišenosti ministra predsjednika i ministra unutarnjih posala glede sablažnjivih izgreda Talijana proti Hrvatom prigodom glavne skupštine školskog društva sv. Cirila i Metoda držane u Puli dne 31. maja 1908., te glede pristranog postupka tamošnjeg redarstva.

Na 31. maja o. g. obdržavalo je svoju redovitu glavnu skupštinu u Puli školsko društvo Sv. Cirila i Metoda za Istru, kojemu je zadaća, da drži hrvatske i slovenske škole u onim mjestima, gdje bi po zakonu morale obstojati, ali ih ni zemaljske ni državne oblasti neće da ustroje.

Nekoliko dana prije te skupštine nastojali su neki talijanski listovi Istre i Trsta zastrašivanjem i huckanjem oblasti i občinstva, da osujeto obdržavanje skupštine. što im ipak nije uspjelo.

Na rečeni dan skupštine bila je u 8 u jutro na „Narodnom Domu" u Puli, gdje se je imalo obdržavati skupštinu, izviešena hrvatska zastava, u 8 sati u jutro kao što biva i drugda u svečanih zgoduh.

To izviešenje zastave nije dalo povoda ni prije pa ni tada nikakovom izkazu ni neredu.

Nakon što je zastava bila izviešena i premda je mimo „Nar. Doma" prolazilo mnogo talijanskih gradjana, a da se nije nitko radi nje srdio, ili zanovetao, redarstvo ipak naredilo je da se zastavu skine.

Medjutim sleglo se je hrvatsko gradjanstvo na obalu, da dočeka izletnike iz Liburnije, koji su imali prispjeti parobrodom. Dok je narod čekao na obali redarstveni savjetnik g. Osti dade po vatrogascima skinuti zastavu, koju su oni htjeli sa sobom odnesti, što su ipak prisutni Hrvati zapriečili.

Tom je prigodom spomenuti savjetnik Osti glasno rekao:

„*Was wollen sie mich den ganzen Tag mit dieser dreckiger Fahne foppen*", što je pobudilo strašno ogorčenje kod onih, koji su ga razumjeli.

Narod posluživ se svojim pravom uzpostavio je zastavu na njezino mjesto. Nego g. Osti nije se mogao nikako umiriti, te naredi opet vatrogascima, da silom skinu zastavu. Istom tada počela je dječurlija, nipošto trieznі gradjani vikati i urlikati dolje sa zastavom, van sa Hrvatima uz ine pogrdne poklike. Bojeći se, da mnogobrojno prisutno naše občinstvo nebi reagiralo, obećali su narodni prvaci savjetniku, da će sami skinuti zastavu, ako im odaleči vatrogasce, što je i u istinu dogodilo.

Na skupštinu došlo je iz Trsta i nutranje Istre množtvo izletnika vlakom oko 11 sati. Na kolodvoru očekivalo je izletnike talijanska mladež sviju razreda gradjanstva, te je odmah kod izlaza sa kolodvora pa sve do „Nar. Doma" izletnike pratila silnim urlikanjem, zviždanjem, pjevanjem pogrdnih i uvredljivih pjesama i svakojakimi bezstidnimi poviel. Izletnike pratilo je postrance par oboružanih oružnika, a kod javnog vrta kušalo je jedino redarstvo, da demonstrante raztjera, što mu je i za čas uspjelo, ali su se opet organizirali i dalje na isti način izazivali i derali.

Izletnicima, napose pjevačkom družtvu iz Trsta zabranilo je redarstvo strogo nošenje bilo kakovog družtvenog znaka. Na povratku pak izletnika iz Pule ponovili su se isti izgredi kano i pri dolazku na kolodvoru.

Iz navedenoga može se razabrati koliku gradjansku slobodu i zaštitu oblasti uživaju Hrvati i ostali Slaveni u Puli.

Pošto je skupština bila najavljena više dana prije i time dala prilike oblasti da se pobrine za uzdržavanje mira i reda tako da je čak — kako se govori — bilo pozvano u Pulu oružničtvo iz onog kotara i konsignirano vojničtvo u kasarnama, lahko je bilo oblasti, da zapriečí svaki i najmanji nered, da je samo imalo za to dobre volje i sviesti svoje dužnosti.

Skupštinari — svi domaći i izvanjski — nisu dali nimalo povoda bilo kakovu izazovu jer su pošli sa obale toli sa kolodvora i natrag posve mirno i tiho, skinuli su svoje znakove sa sebe, skinuta je zastava sa „Nar. Doma", uztegli se svakog poklika radosti i odušavljenja, izbjegavali svaki sukob sa talijanskimi gradjani i na krvave provokacije nisu reagirali samo da se neporemeti mir i red i da se protivnicima neda izlika opravdanju kao da su u Pulu došli bilo koga izazivati.

Pri takovom razpoloženju Hrvata, koji su se sastali u Puli kao članovi čisto kulturne ustanove mora se najodlučnije odsuditi oblast što nije prepriečila te divljačke prizore sa strane protivnika, o kojih je znala iz njihovih novina, da se pripravljaju na izgrede i napadaje.

Radi svega toga slobodni smo upitati Vaše preuzvišenosti:

1. Je li Vašim preuzvišenostima poznato, da na skupštini školskog družtva Sv. Cirila i Metoda dne 31. maja o. g. u Puli skupštinari bijahu izloženi divljačkimi izkazima i uvriedama sa strane talijanske mladeži — bez ikakovog povoda, a da redarstvena oblast poduzela sve potrebite mjere na zaštitu mira reda i gradjanske slobode?

2. Jesu li Vaše preuzvišenosti voljne dati provesti strogu iztragu proti ovim javnim čimbenikom, koji ne samo da su zaboravili svoje dužnosti, već i sami svojim postupkom, dapače i uvriedom na hrvatsku zastavu talijansko izgrednike osokolili.

3. Jesu li Vaše preuzvišenosti voljne skodna odrediti, a da se slični sablažnjivi dogodjaji nebudu više u buduće zbivali i da bude gradjanska sloboda našemu narodu u Istri zaštićena?

Beč, 6. 6. 1908.

(Sliede podpisi.)

Interpelacija

zastupnika Mandića i drugova na njih. preuzvišenosti g. ministra unutarnjih posala i g. ministra rata.

Glasom odredbe c. k. namjestničtva u Trstu od dne 18. 4. 1907., br. I. 183/2 priobćeno bijaše glavarstvu občine Dolina u Istri, da kani zapovjedničtvo 3. kora u Gracu sagraditi u občini Dolina skladište razprsljivih tvari, te bijaše odredbom c. kr. kotarskoga poglavarstva u Kopru od 23. 4. 1907. br. 7506. určena za dan 8. 5. 1907. razprava na licu mjesta u tu svrhu, da se opredieli zaštitni rajon, t. j. okružje, u granicah kojega nemože občina dozvoliti, da se gradi nove zgrade, sa opazkom:

„*da o tomu ne treba obaviestiti pojedinih posjednika zemljišta*".

Glavarstvo občine Dolina upozorilo je c. kr. kotarsko poglavarstvo u Kopru svojim dopisom od dne 29 4. 1907. br. 884. da je nepravilno i protuzakonito postupanje, kojim se hoće izključiti interesirane posjednike od sudjelovanja kod gori spomenute komisije, pošto usljed opredieljenja zaštitnoga rajona odnosna zemljišta na svojoj vriednosti mnogo gube.

Nu ovo upozorenje ostalo je bezuspješno budući da se je razprava i opredieljenje zaštitnoga rajona ovršila tihomice i bez sudjelovanja interesiranih posjednika.

Proti takovom nezakonitom postupanju uložili su mjeseca junija 1907. time oštećeni posjednici občine Boljune, Borší, Riemanje i Dolina utok na vis. c. k. namjestničtvo u Trstu zahtjevajuć, da se odustane od svakoga daljnjega postupanja u tom poslu, a za slučaj da c. k. namjestničtvo nebi moglo ili htjelo zadovoljiti dotičnom utoku, tražili su, da se dotični utok ujedno sa svimi odnosnimi spisi odašalje kompetentnom c. k. ministarstvu.

U dotičnom utoku su oštećeni posjednici dokazali, da se premještenje baruta na Monte Pantaleone na drugo mjesto provadja radi favoriziranja nekojih kapitalista u tu svrhu, da se suzi zaštitni rajon baruta na Monte Pantaleone te odnosna zemljišta spadajuća pod taj zaštitni rajon oslobodi ove težke služnosti te da se omogući na istih zidati zgrade.

Nadalje su utočnici dokazali, da se nakanjenim ustanovljenjem upitnog skladišta zapečati jednom za uvjek sudbina njihovih zemljišta, napose pako budućnost sela Boljune, kojemu bi se usljed toga oduzela mogućnost da se razvija i proširi.

Taj je utok oštećenih posjednika ostao pako glas vapijućeg u pustinji, te je c. k. namjestničtvo usprkos tomu odobrilo odnosne gradjevne nacrte za gradnju skladišta puščenog baruta i municije u Dolini odlukom od dne 7. 1. 1908. br. 188/9.

Spomenuta odluka c. k. namjestničtva je pako posve nezakonita i neopravdana.

Gradjevni red za medjašnju grofoniju Istru od dne 18. 3. 1874. br. 6. ustanovlja u § 5., da se na odnosnu razpravu na lice mjesta mora pozvati sve susjede, kojih se to tiče, posebnim pozivom sa opazkom, da će se gradjevnu dozvolu, u slučaju njihove neprisutnosti podieliti bez obzira na njihove eventualne prigovore.

Isti gradjevni red opredieljuje, da imadu interesirani susjedi pravo tečajem triju dana uložiti na gradjevnu oblast svoje pritužbe proti nakanjenoj gradnji, da se usljed tih pritužaba mora kušati poravnanje, te u slučaju da to poravnanje ostane bezuspješno, mora se dotične pritužitelje uputiti na redoviti pravni put.

Odnosno riešenje gradjevne oblasti mora biti na temelju § 7. gradjevnoga reda osobno doznačeno dotičnim interesiranim susjedom, koji imaju pravo proti takovoj riešitbi uložiti utok.

Ona načela koja vriede za svaku gradnju vriede tim više za one gradnje koje izvadja država ili pokrajina (§ 56. gradjevnog reda za grofoviju Istru) te se mora država dogovoriti sa interesiranimi občinami dioničari po §§. 5, 6. i 7. često navedenog gradjevnog reda.

C. k. namjestničtvo u Trstu je pako mimoišlo one zakonske ustanove te je bez sudjelovanja interesiranih susjeda odobrilo upitne gradjevne nacrte.

Kao što smo na uvodu iztaknuli, je c. k. kotarsko poglavarstvo u Kopru odlukom od dne 23. 4. 1907. br. 7506. naložilo glavarstvu občine Dolina ćak i to, da ne smije obaviestiti o určenoj komisiji na licu mjesta pojedinih posjednika zemljišta te je ostalo kod tog nepravilnog postupanja uzprkos tomu, da je glavarstvo občine Dolina sa svojim dopisom od dne 29. 4. 1907. br. 884. upozorilo kotarsko poglavarstvo u Kopru, da je takova odluka protuzakonita.

Pošto se je mimo zakona, dapače proti izričnoj ustanovi zakona obdržavala na licu mjesta komisijonalna razprava na buduć se je mimo i proti izričnoj ustanovi bez sudjelovanja i prisustvovanja interesirane občine i interesiranih posjednika odobrilo dotične gradjevne nacrte, kršilo se je prava interesiranih posjednika zemljišta, i uzeta im je tim mogućnost, da proti eventualnoj gradnji ulože svoj utok.

Obzirom na to stavljaju podpisani na njih. preuzvišenosti gg. ministra za nutarnje poslove i ministra rata sliedeće upite:

1. Jeli njih. preuzvišenostima poznato gori opisano protuzakonito postupanje c. k. namjestničtva u Trstu i kotarskoga poglavarstva u Kopru kod opredieljenja zaštitnog rajona za ustrojenje skladišta puščanog baruta, municije i ostalih razprsljivih tvarina u občini Dolina u Istri?

2. Da li je njih. preuzvišenostima poznato, da se više spomenuto skladište ustrojava samo u tu svrhu, da se favorizira neko kapitalističko družtvo u Trstu i da se sa ustrojenjem tog skladišta u občini Dolina nanaša nečuvena nepravda dotičnim interesiranim občinam i interesiranim posjednikom.

3. Da li su njih. preuzvišenosti voljne naložiti trećemu kornomu zapovjedničtvu u Gracu i c. k. namjestničtvu u Trstu, da bezodvlačno obustavi svako daljnje postupanje u gornjem poslu, eventualno, ako to nebi bilo moguće, da se razpiše na novo komisijonalna razprava na licu mjesta i

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, *koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više* *po kruna 2.*

Prima novac na štednju od svakoga, *ako i nije član te plaća od istoga 4½%,* *dasto bez ikakvog odbitka.*

Vraća na štednju uložene iznose *do 1000 K bez predhodnog odkaza, a iznose od 1000 K ako se nije kod uloženja sugласno ustanovio vedi ili manji rok za odkaz, na odkaz od 8 dana.*

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, *i to na lipotoku ili na mjenice i zadružnice na garanciju.*

Uredovni sati svaki dan *od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati poslie podne; u nedjelju i blagdane zatvoreno.*

Družtvena pisarna *i blagajna nalazi se u viale Carrara vlastita kuda (Narodni Dom) prvi pod desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.*

Ravnateljstvo.

Gradsko kupalište

i lječilište mrzlom vodom i električnom strujom, masažom parnim kupeljima i liječenje parom

u gradu Karlovcu na Korani.

Lječilište stoji pod rukovodjenjem posebnog liječnika kao i vrstnih poljevača masseura.

U samom kupališnom perivoju nalazi se moderno uredjeni hotel sa 20 soba i restauracijom; a u samom gradu više udobnih svratišta i dobrih restauracija. Cijelo kupalište sa svimi zgradami i perivoj jesu električno razsvijetljeni.

Položaj grada sa krasnim, urednim i sjenatim šetalištima na sve strane kao i prekrasna okolica grada, čine ljetni boravak u gradu Karlovcu vanredno ugodnim i prijatnim.

Pobliže ubavjesti daje

Poglavarstvo slob. i kr. grada Karlovca.

REUMATIZAM, neuralgija, ischias, bodac, ulozi, natekline, reumatično trganje u glavi, zubima i zglobovima liječi se jedino uspješno uporabom

„Paralysian-Linimenta"

po vis. kr. zem. vladi odobren i zakonom zaštićen lijek nadmašuje sve ostale lijekove u djelovanju.

Čuvajte se patvorina!

Cijena boci K 1·60.

Dobiva se u svim ljekarnam. Glavno skladište: **Ljekarna PEČIĆ** sada **dr. B. Vouk — Zagreb.**

Obavijest.

Zakonom propisani prijamni ispiti za one učenike, koji žele početkom školske godine 1908.-09. stupiti u prvi tečaj o.k. hrvat. muške učiteljske škole u Kastvu, obdržavat će se prvi put dne 6., 7. i 8 srpnja a drugi put dne 16., 17. i 18. rujna tek. god.

Ovih potonjih dana imaju se prijaviti ispitu i oni privatisti, koji žele stupiti u koji viši tečaj ovoga zavoda.

Ravnateljstvo c. k.
hrv. muške učiteljske škole.
U Kastvu dne 5 lipnja 1908.

Fran Franković
ravnatelj.

Željudčane kapljice

prije zvane i poznate pod imenom

Markove kapljice

sredstvo proti slabosti želudca, imenito proti pomanjkanju teka za jelo, proti grizu i grčevima u želudcu i trbuhu, proti nadutosti od vjetrova. Posilja težkog masnog ili prosbljnog jela podupiru naravnu probavu. 1 tucet 4 K, 5 tuceta 17 K, 10 tuceta 32 K, franko postavljeno na svaku poštu.

* * *

Molim izvoliti mi poslati još 12 bočica želudčanih kapljica jer mi nužno trebaju pošto na meni upravo čudotvore. Božo Pazić, Knežel stari.

Molim pošaljite mi jedan tucet kapljica pošto pošto sam uvjeren već kod prijašnih naručba da djeluju izvrstno, te ću svakom zgodom isto mojim prijateljima preporučiti. — Ovakovih dopisa, koje ne mogu sve ovdje navesti imadem još mnogo, te stoje svakome na uvid.

Ove kapljice pripravlja samo Gradska ljekarna u Zagrebu, pak zato treba kod naručbe pisati točno na adresu:

Gradska ljekarna Zagreb,
polag trga sv. Marka 20.

Želite li

da Vam pošljem moj ilustrov ni cjenik sa preko 100 slika. *Osjeguracija* (garancija) *sa više godina.* Svaku neoštećenu stvar primam natrag a novac povraćam

Zepna remontoir ura od nikela for.	1·55
Amerik. zlata double ura . . . „	5·—
Kuhinjski sat . . . . . „	1·20
Budilica sat . . . . . „	1·20
Budilica u noći svietleća . . . „	1·50
Budilica sa dva zvončića . . . „	1·75

Mih. Horovitz,
Krakov, Dietlgasse 57/45.

Prva slavenska tvornica ura za tornjeve

Franjo Moravus,

BRNO. Nova ulica 25. MORAVSKA.

tvori i razašilje ure za crkvene zvonike, dvorce, škole, tvornice, - - viećnice, ljetnikovce - - samo u izvrstnoj izradbi vrlo jeftino.

Čuvene nadzorne ure.

Cienici šalju se na zahtjev badava.

Najviše odlikovanje za izvrstne proizvode

IZVOZ.

Svakovrstne slamnate šešire.

Preporučam se slav. općinstvu i gosp. trgovcem, da imadem trgovinu

slamnatih šešira

na malo i veliko.

Ciene umjerene.

Točna podvorba.

Cienik na zahtjev badava.

FRANJO CESAR, v Slob,

pošta Domžale kod Ljubljane.

Dvostruki elektro-magnetički

KRIŽ ili ZVIEZDA

R. B. broj 86967.

Telefon br. 45—22.

est elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod uloga, roume, astme (težkog disanja), nespavanja, zujenja u uhu, neuralgije, glavobolje (migrâne) kucanja srdca, zubobolje, muževne slabosti, studeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), mokrenju postelje, nujnosti, nesvjestice, nagluhosti, drhtanja na tielu, influence skopčane sa bolešću hrbta, bliedila (malokrvnosti), želudačnih grčeva, boztočnosti, ischiasa, punokrvnosti, svih udnih grčeva, hypochondrie, tjelesnih grčeva, âämorrhoida, kao i kod svesbće slabosti itd. služi kao nenadkriljivo sredstvo, pošto elektro-magnetička struja cielim čovječnim tielom djeluje, čime se rečene bolesti u najkraćem vremenu izliječe.

Poznato je, da liečnici kod navedenih bolesti viekratno elektrizovanje tiela upotrebljuju, ali ipak na taj način, da jaka struja samo prolazno i povremenom kroz tielo prolazi, dočim naprotiv tomu struja elektro-magnetičnog križa ili zvieznde R. B. br. 86967, kako je jur rečeno, umjerenim načinom neprekidno na tielo djeluje, što svakako brzem zlečenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 godina stare bolesti izliečene su sa mojim strojem posve! Od izliečenih sa mojim strojem R. B. broj 86967 izrađene zahvale kao i od odličnijih slojeva izdane svjedočbe i priznanice iz svilu strana svieta pohranjene su u mojoj pismohrani, gdje stoje svakomu u svako doba na uvid. GDJE NIJEDAN LIEK NIJE POMOGAO, MOLIM POKUŠATI MOJ STROJ, jer je to sigurno sredstvo proti gore navedenim bolestima, a onaj bolestnik, koji po mojem stroju nebi bio izliečen najdulje u roku od 45 dana, dobiva novac natrag.

Upozornjem osobito p. n. občinstvo na to, da se moj stroj ne smije zamjenjivati sa Voltinim, koji je poradi svoga neuspjeha zabranjen u Njemačkoj kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj dvostruki elektro-magnetički križ ili zvieznda R. B. br. 86967 osobito se hvali i uživa vanrednu dopadnost poradi svoje izvrstne ljekovitosti.

MALI STROJ STOJI 6 K. Rabili ga mogu samo djeca i jako slabe gospođe.

VELIKI STROJ STOJI 8 K. Rabi se kod ostarjelih 20 godiš. kroničnih bolestih.

Dopisivanje i naručbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Pouzećem ili ako se novac unapred pošalje, razašilje glavna prodavaona za tu i inozemstvo

ALBERT MÜLLER,
Budimpošta, V/41. Kotar,
Vadasz-ulica br. 34.

Odlikovan s 3 srebrnimi kolajnami u Gorici godine 1891. 1894. 1900.

Častne diplome i zlatna kolajna u Vidmu godine 1903.

Zlatna kolajna i zaslužni križ u Rimu godine 1903.

J. KOPAČ

Svjećarna na paru

J. Kopač, Gorica, ul. Sv. Antona b. 7.

Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom obćinstvu svjeće iz prijesnog pčelnoga voska. Kilogram po K 5·. Za prijesnost jamčim s K 5.000. Tamjan Myrrhae, Styraz, ulja i stakla za vječne svjetlo po jeftinoj cijeni. Čč. Trgovcima preporučam svjeće za pogrebe, za božićno drvce, voštani svici i med najjeftinije vrsti uz veoma niske cijene. Šalj vosak kupujem u svakoj množini po najvišoj dnevnoj cijeni.

Na zahtjev šaljem cijenik franko.

Širite „NAŠU SLOGU".

Utemeljena god. 1894. **NARODNA TISKARA** Utemeljena god. 1894.

LAGINJA i dr. Pula, via Giulia, 1.

Proporuča sl. općinstvu svoju

tiskaru, knjigovežnicu, papirnicu i tvornicu pečata.

U papirnici mogu se dobiti slijedeći:

Molitvenici:

Utjeha starosti. Čvrsto uvezan. Tiskan velikim slovima, po K 1·60, 1·80 i 2·50.

Isus prijatelj djece. Čvrsto i lipo uvezan, po K —·60, —·70, —·75, —·80, —·90 i 1·—.

Andjeo čuvar. Molitvenik za djecu, po K —·40, —·50, —·60. —·70 i — 90.

Sv. Anton Padunski i njegovo štovanje. Elegantno uvezan po K 1·60 i 1·80.

Vrtić Gospodnji. Uvezan u kožu, po K 3·—.

Hljeb nebeski. Uvezan u harsumastu crnu kožu sa zlatorezom po K 3·80.

Slava Bogu a mir ljudem. Uvezan u finu kožu po K 4·—.

Vijenac bogoljubnosti. Uvezan u fine tvrde korice po K 2·40 i 4·—.

Pomolimo se. Uvezan u veoma finu kožu po K 7·60.

Pobožni učenik. Uvezan u mehku crnu kožu po K 1·80.

Pobožni mornar. Uvezan u tvrde korice po K —·80.

Našom nakladom izašle su slijedeće knjige:

Ob uljudnom i pristojnom ponašanju po K —·40.

Putovanje N. V. B. „Marije Terezije" na Male Antile i Kubu. Pjesma, K —·40.

Rat u Kini. Pjesma, K —·40.

Brzi računar ili pregledna knjižica za proračunanje dnevnice, K —·80.

Knjižica nedjelne nauduce (u hrvatskom, njemačkom ili talijanskom jeziku) K —·60.

Komistonalno knjižico, K —·80.

Broj 26. Pula, u četvrtak dne 26. junija 1908. God. XLI.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cjenika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847.849.
Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.
Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju.
Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, } na godinu
5 K za seljake } ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.
Izvan carevine više poštarina.
Plaća i stuiuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koji u Puli, toli izvan iste.
Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Poziv na predplatu.

Svim zaostalim p. n. predplatnicima šaljemo opomene pa ih molimo u interesu samih, da namire svoj dug.

Prvim srpnjem započinje drugo polugodište, pa molimo naše redovite p. n. redovite predplatnike, da čim prije obnove predplatu.

Cijena je „NAŠOJ SLOGI" sa poštarinom:

Za gospodu:

na godinu . . . . . K 10·—
na pol godine . . . . . „ 5·—

Za seljake:

na godinu . . . . . K 5·—
na pol godine . . . . . „ 2·50

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 para, zaostali 20 para.

Uprava „Naše Sloge".

Razpisani izbori za Istarski sabor.*)

Službeni list primorske vlade „Osservatore Triestino" priobćuje u svojem broju od dne 19. o. mj. sliedeću službenu objavu:

Pošto je zemaljski Sabor markgrofovije Istre bio raspušten sa Previšnjim Patentom od 22. maja 1908., nahodim na temelju § 24 zakona od 17. maja 1908. P. Z. i N. Ł. 17. da raspišem opće izbore za zemaljski Sabor markgrofovije Istre i da naredim, da se u ovoj krunovini izbor zastupnika na zemaljskom Saboru izvrši u slijedeće dane:

1. Izbor zastupnika **općega izbornoga razreda** na 25. oktobra 1908. u svim biralištima naznačenim u izbornom redu i baš:

prvoga izbornoga kotara sa glavnim biralištem u Piranu,

drugoga izbornoga kotara sa glavnim biralištem u Poreču,

trećega izbornoga kotara sa glavnim biralištem u Pulju,

četvrtoga izbornoga kotara sa glavnim biralištem u Kopru,

petoga izbornoga kotara sa glavnim biralištem u Motovunu,

šestoga izbornoga kotara sa glavnim biralištem u Pazinu,

sedmoga izbornoga kotara sa glavnim biralištem u Voloskom.

Drugi izborni kotar bira **dva** zastupnika a svi ostali izborni kotari **po jednoga** zastupnika.

Bira se u svakoj mjesnoj općini.

U mjesnim općinama, čiji teritorij pripada različitim izbornim kotarima, bira se u svakom pojedinom dijelu mjesne općine (jedna ili više poreznih općina ili odlomaka), koji pripada drugomu izbornomu kotaru.

2. Izbor zastupnika **seoskih općina** na 30. oktobra 1908. u svim biralištima naznačenim u izbornom redu i baš:

prvoga izbornoga kotara sa glavnim biralištem u Poreču,

drugoga izbornoga kotara sa glavnim biralištem u Kopru,

trećega izbornoga kotara sa glavnim biralištem u Voloskom,

četvrtoga izbornoga kotara sa glavnim biralištem u Pazinu,

petoga izbornoga kotara sa glavnim biralištem u Buzetu,

šestoga izbornoga kotara sa glavnim biralištem u Pulju,

sedmoga izbornoga kotara sa glavnim biralištem u Krku.

Prvi izborni kotar bira **tri zastupnika** a **svi ostali** izborni kotari **po dva** zastupnika.

Bira se u svakoj mjesnoj občini.

U mjesnim općinama, čiji teritorij pripada različitim izbornim kotarima, bira se u svakom pojedinom dijelu mjesne općine (jedna ili više poreznih općina ili odlomaka), koji pripada drugomu izbornomu kotaru.

3. Izbor zastupnika **gradova, trgovišta i industrijalnih mjesta** na 4. novembra 1908. u svim biralištima naznačenim u izbornom redu izbornih kotara, koji su spomenuti u § 3 istoga reda od slova *a* do *n* sa sljedećim glavnim biralištima: Puli, Kopar, Piran, Rovinj, Izola, Poreč, Buje, Vodnjan, Pazin, Lošinj Mali, Cres i Volosko.

U svakom izbornom kotaru bira se **po jedan** zastupnik.

Bira se u svakom mjestu spomenutom u § 3 izbornoga reda za zemaljski Sabor.

4. Izbor zastupnika **trgovačke i obrtničke komore** na 9. novembra 1908. a vrši se u mjestu gdje je sjelo komore.

Komora bira **dva** zastupnika za zemaljski Sabor.

5. Izbor zastupnika **velikoga realnoga posjeda** na 10. novembra 1908.

Bira se u gradu Poreču.

Birači zastupnika velikoga realnoga posjeda čine jedno izborno tielo, koje bira **pet** zastupnika.

—

Eventualni uži izbori za spomenute izborne razrede biti će u dolje naznačene dane:

1. za opći izborni razred na 8. novembra 1908;

2. za izborni razred seoskih općina na 13. novembra 1908;

3. za izborni razred gradova, trgovišta i industrijalnih mjesta na 18. novembra 1908;

4. za trgovačku i obrtničku komoru na 9. novembra 1908;

5. za izborni razred velikoga realnoga posjeda na 23. novembra 1908.

Trst, 10. junija 1908.

Namjesnik Njegovoga c. kr. Apoštolskoga Veličanstva u Trstu i u Primorju:

Hohenlohe v. r.

—

*) *Zadnji čas doznajemo da su promicnjeni dani izbora osim običnog izbornoga razreda. Potanje još ne znamo.*

Iz carevinskoga vieća.

U Beču, 21. junija 1908.

Poput morske zmije razteže se eto mjesece i mjesece takozvana proračunska razprava.

Najprije se je skoro pol godine razpravljalo u proračunskom odboru proračun za god. 1908., a sad se opet čitave čedne melje isto mljivo u parlamentu.

Taj proračun mora biti gotov do konca tek. mjesnca, jer bi inače vlada morala posegnuti opet za privremenim proračunom. Da se taj mučan posao svrši do konca mjeseca utanačila je vlada sporazumno sa načelnicima svih klubova, da će se u parlamentu govoriti o proračunu samo 200 sati. Ako se uzme, da traju sjednice na dan po 10 sati i da se je do danas uporabilo na sve dosadašnje govore jedva 132 sata, pa da ih po tomu preostaje još 68, to bi za proračun trebali još skoro 7 dana. Nu proračun mora biti razpravljen u dolnjoj ili zastupničkoj kući najdulje do 25. o. mj. jer će trebati par dana za razpravu u gornjoj ili gospodskoj kući. Iz ove kuće ide na previšnju potvrdu ili sankciju a to mora biti najdulje 30. o. mj.

Radi toga napinje vlada sve sile nebi li sklonula velike stranke, da se odreču njihovi govornici rieči i da tako uzmogne proračun na vrieme biti riešen. Reć bi, da će u tom nastojanju uspjeti.

Od ono 200 sati, što je opredieljeno za razpravu proračuna, odpalo je na svaki klub toliko, da je na svakoga člana došlo okolo $^1/_2$ sata. Većina govornika držala se tog utanačenja, dočim svi oni, koji htjedoše dulje govoriti, morali uzajmiti od nečlanova ili prijatelja njihov pol sata. Tako su nekoji zastupnici na račun drugih govorili po jedan, čak i po dva sata.

Od naših zastupnika govorili su do sada zast. Spinčić i Mandić, i to obojica preko odmjerenog im roka. Prvi se je bavio pitanjem jezika hrvatskoga u crkvi i školi pak o strogo gospodarskih potreba našega naroda u Istri. Govorio obširno o potrebi gradnje škola, cesta i putova, luka, vodovoda i vodnjaka, izsušenju močvara i jezera, o gradnji željeznice itd. itd.

Drugi naš zastupnik proresetao je sve važnije javne urede u Primorju dokazav na temelju statističkih podataka koliko je neznatan broj naših činovnika, ili onih, koji govore hrvatski ili slovenski kod tih ureda. Dotaknuo se i on gospodarskih pitanja, napose razterećenja kmetskih posjeda od nesnosnih dugova, o osjeguranju seljaka i malih obrtnika za slučaj nemoći i starosti, o vojničkih teretih, o potrebi gradnje jedne željeznice itd. itd. (Govor zast. Spinčića donašamo u ovom broju, a onaj zast. Mandića donieti ćemo u dojdućem broju. Op. urod.)

Još prošloga čedna držalo se, da će se sa proračunskom razpravom svršiti ljetno zasjedanje carevinskog vieća. Nu tomu neće biti tako. Vlada bi naime htjela, da ostane državno zastupstvo na okupu bar još 10—15 dana budućeg mjeseca. Htjela bi naime, da se još razpravi zakonska osnova o povišenju nameta na vinovnicu ili rakiju, da njoj se glasuje 5000 momaka za domobranstvo, i to više, nego li se ih redovito unovačuje, da se rieši zakonsku osnovu melioracijah, trgovačke ugovore itd.

Sa pitanjem o povišenju nameta na rakiju ići će težko, jer se tomu protive Poljaci i socijalisti, nu ministar predsjednik barun Beck znati će naći načina, da jedne i druge za svoju osnovu predobij. Još teže ići će vladi sa pitanjem povećanja vojnika, nu barun Beck slomiti će bez dvojbe odpor protivnika osnove pa stojalo ga to velikih žrtava. Ta on je glasovit majstor osobito sa obećanjima.

Blagdan slavenskih apoštola.

Dne 5. julija pada blagdan naših apoštola, svete braće Ćirila i Metoda. Ove godine dolazi taj veliki naš blagdan upravo u nedjelju što je po naš seljački i radnički stalež od velikog znamenovanja. Tog će bo dana kolike kod crkvene toli svjetovne proslave naših apoštola moći sudjelovati sav naš narod, od gospodina pa do zadnjeg kmeta ili radnika. Nitko neće dakle imati izprike, da kod svečanosti nemože sudjelovati jer zaprieči tobož posao ili radnja.

Ako itko, to imademo mi istarski Hrvati i Slovenci hiljadu razloga, da što svečanije i u crkvi i vani proslavimo blagdan naših prvih vjeroučitelja, naših prosvjetitelja i zaštitnika.

Radoljubno će naše svećenstvo širom Istre i Kvarnerskih otoka bez dvojbe predočiti pobožnom slušateljstvu važnost, veličinu i zamašaj velikog narodnog blagdana sa vjerskog pogleda a svjetovna je inteligencija pozvana, da poduči narod na sastancima, zabavama, poučnim predavanjem i svečanosti odgovarajućim veselicama o važnosti blagdana sa narodnog stanovišta.

Sva naša inteligencija, duhovna i svjetovna dužna je, nastojati, da se taj narodni blagdan upravo ljetos što sjajnije proslavi.

Naša plemenita „Družba", koja se nalazi pod okriljem i zaštitom svete Solunske braće, nebi mogla i nadalje vršiti svog uzvišenog zadadatka kad bi njoj kojom nesrećom presahla vriela, iz kojih crpi svoju moć i snagu.

Na blagdan sv. Ćirila i Metoda treba to jasno i poučno narodu obrazložiti i dokazati pak ga upozoriti i na pogibelj — duševnu i tjelotnu — koja mu prieti od raznarodjenja njegove djece, našeg pomladka, naše podpore i nade.

Svi moramo ljetos dne 5. julija — svi kazomo bez iznimke — položiti bilo i neznatnu žrtvu na oltar narodne prosvjete za duševni i tjelesni spas naše zapuštene dječice.

Sva naša narodna društva — poučna i zabavna, sve „Družbine" podružnice, svi prijatelji i dobrotvorci naše mladeži neka svi svojim silama i polag svojih okolnosti onog dana priskoče veleznalužnoj „Družbi" na pomoć. Netreba zato sjajnih i skupocienih priprava, ili dogovora, već priprostu zabavu ili veselicu, pa bilo sa

jedinom točkom razporeda t. j. o važnosti ili znamenovanju narodnog blagdana ili što sličnо.

Rödoljubi Istre naše! proslavite što svečanije dne 5. julija 1908, blagdan svete braće Ćirila i Metoda dobrimi i plemenitim djeli za duševni i tjelesni spas naroda našega.

Svečanost razvića i blagoslov zastave udruge Sv. Mihovila u Rubeših.

Udruga Sv Mihovila u Rubeših u Kastvu.

Za tu svečanost se je krutko al mnogo radilo. Sve po Kastavštini i okolo je o njoj govorilo, i očekivalo nješto osobita. Sva očekivanja bila su nadmašena. Bilo je ljepše, bilo je svečanije, bilo je uzvišenije, nego li je itko očekivao.

Članovi Udruge iz pet županija počeli su se sabirati već oko 3 sata u Rubeših, i sabrali se svi, uređeni sa svojimi družtvenimi i narodnim hrvatskim znakovi. Predsjednik i članovi odbora imali su i na ruci hrvatski znak. Predsjednik svečanostnog odbora pako krasan hrvatski trak preko ramena i prsiju. To je graditelj g. Ignjat Sinčić. On je u Udrugi član nadzornoga vieća, kod priprave ove svečanosti i kod nje samo bilo je njezina duša. I ako je svečanost tako liepo izpala jedan liepi dio zasluge ide njemu. Krasni je hrvatski trak oko ramena i preko prsiju nosio zastonoša ili barjaktar Janko Pavlinić. Preko prsiju nosile su liep hrvatski trak svatnice njih 12 na broju, mladih kao kapljа.

Već prije četvrte ure došla su u Rubeše prijateljska družtva iz Kastavštine, te ona iz Voloskoga i Opatije, sa Volosko-Opatijskom družtvenom glasbom na čelu. Tu su „Javor" iz Mihotića, „Narodnjak" iz Jušića, „Sloga" iz Zameta, „Hrvatska pučka čitaonica" iz Srdoča. Tu veterani Volosko-Opatijski pod vodstvom Marija pl. Zambelli, tu vatrogasno družtvo Volosko pod vodstvom Nika Prerišića, tu Sokol Volosko-Opatijski pod vodstvom Dra. Ivana Pošćića.

Povorka kreće u Kastav.

Točno u 4 sata odilazi se u Kastav. Najprva ide glasba udarajuć poputnice. Za njom svatnice, i članice družtva „Sloga" iz Zameta, sve u bielini, kapicama i trobojnicama. Pak spomenuta družtva, a najzadnji članovi Udruge.

Duga ta povorka, od Rubeša do Križišća ispod Kastva, stupa u najljepšem redu, a prati ju množina drugoga naroda. Kod Križišća čeka se na družtvo „Narodnjak" od Jušića, Zajedno s ovim ide se u Kastav.

U Kastvu.

Nigdje više nego u Kastvu znalo se je, kako se žurno na svečanost pripravlja. Odmah na početku grada u širem smislu rieči napravilo se je slavoluk. U sredini slavolnka je slika Sv. Mihovila, okićena sa hrvatskim zastavicami. Po stranah su krupni napisi: Dobro došli. Pred crkvicom Sv. Sebastijana napravljen je podij za blagoslov zastave. Na ulazu na „Crekvinu" napravljen je drugi slavoluk, poput onoga na početku grada.

Izpod ovoga posliednjega postavio se je občinski glavar Kazimir Jelušić sa prvim savjetnikom Franom Dukićem i drugimi, kao također gospodja kumica Ernesta Jelušićeva i Božica Dabovićeva, i kumovi Fran Franković i Vjekoslav Spinčić, njekoliko članova svečanostnoga odbora, te Kastavsko družtvo „Istarska vila", i mnoštvo svieta.

Povorka došavši iz Rubeša prošla je izpod slavoluka pozdravljena srdačno i pozdravljajuć. Udruga bila je posliednja. Ona se zaustavlja. Občinski načelnik ju pozdravlja.

Pozdravljaju i sve ovako po prilici:

Častim se pozdraviti Vas u ime grada: občine Kastav. Radujem se da je Udruga za proslavu svoga velikoga dana izabrala grad Kastav, te tako pokazala, da nije zaboravila, odkuda potiču svi Kastavci občinari, naročito županije Rubeši, Spinčići, Jurdići, Matulji i Trinajstići za koje Udruga obstoji. Ugledali se i dulgi u Vas. Prvi je Sv6 blagoslov, koliko je nam živućim poznato, u Kastvu. Bilo od najboljih posljedica za Udrugu. Svim njezinim članovom, kao i ostalim družtvima i pojedincima, koji ste danas ovamo došli, kličem iz svega srca: Dobro došli!

Pošto se je ulišao odjek na taj pozdrav, stupio je pred g. občinskoga načelnika predsjednik Udruge Joakim Ferlan, te po prilici rekao:

Hvala Vam gospodine glavaru na toli srdačnom pozdravu. Ustrojili smo prije 7 godina Udrugu najviše trudom evo gospodina profesora Vjekoslava Spinčića i mislili smo da će nas i drugi slieditи. Ponosimo se, da smo mi prvi, koji smo si nabavili zastavu, koju oto damo blagosloviti. Živili gospodine glavaru, i svi naši prijatelji!

Pred crkvicom Sv. Sebastijana.

Iza tih pozdrava povorka je krenula k mjestu blagoslova zastave, preti crkvicom Sv. Sebastijana. Da ti je pobrojiti svieta što se je tu sakupio. Nikad još toliko na jednom u Kastvu. Šest i sedam i više tisuća i iz grada, iz svih županijah Kastavštine, iz Voloskoga, iz Opatije, iz Veprinca, iz Lovrana, iz Mošćenica, pa iz Rieke, iz Sušaka, iz Trsata. Rečina nas ne dieli već nas spaja.

Na podiju je kao oltarić sa križem u sredini, i šest svieća po stranah, te sa zastavom što se ima blagosloviti. Tu su se postavili na svoja mjesta predsjednik Udruge, barjaktar, kumice, kumovi, svatnice. Gospodin župnik dekan Franjo Ryšlavy u svečanom ruhu sa pratnjom odpjevao je blagoslovne molitve i zastavu blagoslovio i podkadio. Jedan umirovljeni svećenik stanujući na Trsatu, koj je prije podne odčitao sv. misu u crkvici sv. Mihovila za udrugare, držao je prigodan govor, u kojem je pohvalio Kastavce i kao dobre Hrvate i kao dobre kršćane, kao one po kojih se je hrvatska sviest širila po cieloj Istri. Zajedno s ostalimi Hrvati zauzimali su se kršćansku vjeru toliko, da je sv. otac papa sazvao cieli hrvatski narod predzidje kršćanstva".

Iza svršenoga toga govora izrečena u vjerskom smislu, progovorila je kumica gospodja Dabović. Svojom ljubežljivom vanjštinom svojim zvonkim glasom i govorom začarala je sve.

Govorila je ovo:

Čast Vama druzi!

Svetac pobjeditelj predaje Vam u ruke barjak mira i ljubavi vječne.

Predaje Vam barjak plamene ljubavi one, koja diže, bodri, zanosi.

Predaje Vam znamen nebesne ljubavi one, od koje se sjaju krila arhandjela zaštitnika, od koje se iskre božanski pogledi njegovi.

Barjak časni, na kome su nebo i zemlja napisali ognjevitim pismenima čarobnu i srdačnu riječ: Milost! Barjak proslavni, na koji je s božijeg srca kanula suza — neprosahli izvor mile i slatke dobrote božje.

Ljubav, milost i dobrota;
tri su zvjezde, koje će sjati na ovoj trobоji; na ovoj dičnoj Orlinamni usrdja, bratstva i čovječtva.

Čuvajte druzi tu zastavu, taj predivni emblem narodne nam duše i slave. Amanet je to, što će to ga premilosni predati u zapis potomstvu milom.

Čuvajte mi ovaj barjak, što mi ga danas razvijate k vedromu nebu, da mi ga miluju vjetri rodnih gora i planina naših.

A ti barjače, zlatni, sveti anđeoski znamene, visoko k suncu svoja krila vini!

Čist i nepobjedjen pokazuj svetoj udruzi našoj put k srcu i ljubavi bratskoj.

Bilo se li pak s Učke naše ili s Velebita gordog munjevni, usudni poziv, svjetao i neokaljan zavitlaj na vijoru narodne borbe i tu oj barjače, neka mi tvoja sveta krila zaštite sustale i iznemogle borce, rodjenu braću moju.

I budi slavan ...!

Govor gospodje kumice Božice Dabović bio je pažnje pračen i živo odobravan. Iza njega pripela je na zastavu, koju su držali kumovi gospodja kumica Ernesta Jelušić krasan trobojni trak sa zlatnim na tijem izvezenim napisom, i izrekla pri tom ove divne rieči:

„Vij se zastavo uvijek ponosno i sakupljaj udrugare pod svoje okrilje, da se množe na korist i napredak družtva, uvjek složne pod devizom „Jedan za sve svi za jednoga". Želim da se vijeć čim prije i u dan slobode hrvatskoga naroda.

I tim riečima se je srdačno odobravalo, a kum Vjekoslav Spinčić digmuo u vis blagoslovljenu i tako okićenu zastavu.

Na to su stupile pred gospodju kumice dvie djevojčice, Buzdon i Karlavaris Jelena sa kitami cvieća, te njim jih poslie nagovora prve predale. Čin taj bio je koli njčan toli jako dirljiv.

Iza toga progovorio je kum Vjekoslav Spinčić, držeć u vis zastavu i pokazujuć zgodno njeke znakove na njoj, ovako:

Slavni zbore! Slavna družtva!

Udruga Sv. Mihovila bila je ustanovljena poticajem njekih naših čestitih občinara vrativših se iz Amerike gdje su se naučili to jače ljubiti svoj narod i gdje su vidjeli družtveni život. Bila je ustanovljeno u svrhu da se njezini članovi uzajamno izobražuju i medjusobno podupiru pa i da se uztreba li, brane proti zlu i proti neprijateljima. Mislilo se je da će se po Kastavšćini možda i po njezinim susjedstvu, ustanoviti i drugih sličnih udruga pa da će sve stvoriti zajednicu koja bi podupria pojedine udruge kad bi jih kakva veća nevolja stigla. Do toga do sad nije došlo a dao Bog da bi čim prije.

Sama Udruga sv. Mihovila bila je njeke godine nješto nazadovala.

Ipak je uvjek vršila svoje dužnosti i obavljala svoj zadatak, a u posljednje doba napredovala, te si je i ovu krasnu zastavu netom blagoslovljenu i okićenu, nabaviti mogla.

Vam gospodine predsjedniče, i članovi uprave, Vam zastavonoše i članovi udruge, nek budu sveti znakovi, što se evo na zastavi nalaze.

Batići i lopate, sjekire i u obće orudje rabilo Vam do skrajnih medja ljudskoga života, a Vaš rad bio uvjek i svagdje pošten! Kako se ovdje u sredini jedne strane zastave drže čvrsto ove dvie ruke, tako se držalo čvrsto i Vaše ruke, tako bili složni, te se ljubili i podupirali medju sobom kao prava braća. Dodje li zgoda pružite i dalje svoje ruke, ujedinite se i s drugom svojom braćom.

Boje, što ovu zastavu sve naokolo rieše, crvena, biela i modra, neka Vas uvjek sjećaju, da ste sinovi slavnoga hrvatskoga naroda, i da ste dužni svugda i u svakoj prilici zauzimati se za njegovu čast sreću, ujedinjenje i slobodu.

Slika Sv. Mihovila — nalazeća se evo u sredini druge strane zastave — budi Vam znak da se valja boriti i za svoje svetinje došle one u pogibelj s bud kojе strane i kada bilo! I kako su Izraelci pod vodstvom Sv. Mihovila pobjedili nad svojimi neprijatelji Perzijanci, tako, pod njegovom zaštitom pobjedili mi svi, pobjedio cielokupan hrvatski narod svoje neprijatelje!

Pod ovom zastavom, pomoću Božjom i zaštitom Sv. Mihovila, Udruga Sv. Mihovila napredovala.

I tom željom predajem ovu zastavu Tobi zastavonoše! Nosi ju visoko, i čuvaj ju neoskvrnjenu!"

Tim preda kum zastavu zastavonoši Jerku Pavliniću, a ovaj ju primi i reče:

„U ovom svečanom času svečano obećajem, u ime svoje i svojih nasljednika zastavonoša, da ću visoko nositi i neoskvrnjenu čuvati ovu svetu nam zastavu. Tako mi Bog pomogao i Sv. Mihovil".

Na to se novo blagoslovljena zastava pozdravi sa svojimi družicami, zastava mi družtava tu prisutnih, a među občinstvom nastane živahno klicanje.

Na „Crekvini".

Poslije blagoslova raztrkali se mnogi svojim kućam, drugi po gradu i po gostionah, a glavna povorka, predvodjena glasbom ide „Crekvinu", na koju se uniđe ispod krasnoga slavoluka, gdje bijaše napravljen podij za glazbu, pod za ples, pripravljene svjetilike za noć, šaljiva pošta, mjesta za gostioničare sa vinom i pivom, gdje su se na otvorenom pekli ovni, gdje bijahu prostrti stolovi, gdje u obće bijaše priredjeno sve za koncerat, koj je u svakom obziru najsjajnije prema rasporedu prošao. Svaki koji je unišao bio je okićen po svatnicah trobojnim hrvatskim znakom. Nastupalo je družtvo za družtvom: Istarska Vila iz Kastva, Narodnjak iz Jušića, Javor iz Mihotića, Sloga iz Zameta, tamburaški zbor iz Srdoča. Pjevala su odnosno udarala na tamburе jedno ljepše od drugoga. Svim se je živo povladjivalo, mnogi komadi morali su se na zahtjev občinstva biti opetovani, I prije, i za poslije razporeda udarala je Volosko-Opatijska družtvena glazba. Krasno je to glazba. Giezbari ukusno odjeveni, udaraju pod vodstvom velevriednoga Gervaisa, da je milina i gledati i slušati ih. Kad su udarali „Oj Slaveni", i „Liepa naša domovina", tad se je cielo občinstvo ustalo na noge. Občinstvo bilo je upravo razdragano. Poslije razporeda su mladji i plesati počeli. Da bijaše tri put ovoliko prostora, porabilo bi se, ga bilo.

Obavno je.

U četiri sata bilo je živo kako i u pol noći, a bilo bi i dalje da nije glasba otišla. Otišla je udarajuć gradom i niže i i budila spavajuće. Svečanost je svršila. Svi su s njom žđdovoljni. Na prvom mjestu svečanostni odbor ujedno sa svatnicam i odbor Udruge i svi članovi. Uspjeh je nad njihovo očekivanje. Onoliko i onakvih ljudi i družtava, kojim posliednjim se mnogo sjaja svečanosti ima zahvaliti. U blagajnu je unišla liepa svota, do 2000 K., sr onim što su kumice i kumovi darovali družtvu. Žadovoljni su i gostovi. Pritužbe ne bijaše nikakve, a pohvala dosta. Svi su se divili miru i redu koj je cielo vrijeme svečanosti, i danju i noću, vladao. O tom se i sada svuda pripovijeda. Nije trebalo ni oružnika ni redara, a nije ih niti bilo. Tako je prošlo u prisustvu od šest i više tisuća ljudi, većinom onih koje su c. kr. oblasti i njihovi predstavnici opisivali kao nemirnjake, smutljivce i Bog si ga zna kakve. Dakako i taj se narod znade uznemiriti, kad vidi takve se opačine počinja i kako predstavnici državnih oblasti uzimlju u zaštitu začetnike i počinjatelje opačina.

Napredovala Udruga Sv. Mihovila.

Živili svjestni občinari Kastavski!

Hvala i čast svima što su ih 14. lipnja 1908. posjetili!

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Pula, 23. juna 1908.

Bob u zid dragi „Lavoratore"! Glasilo trščanskih socijalista „Il Lavoratore" imade u jednom posliednjih brojeva dopis iz Pule pod naslovom „Guerra a tutta oltranza" (boj do skrajnosti) u kojem opisuje kako se grozi glasilo puljske kamore, da će poduzeti proti carskoj vladi boj do skrajnosti jer ustreja u Puli njemačke škole na štetu Talijana.

Dopisnik predbacuje „Giornalettu", da je nedavno opravdao talijanske liberalne zastupnike, koji su u Beču glasovali vladi momčad za vojsku tim, da će im

vlada zato dati odštetu. Mjesto toga da ih je opet jednom prevarila.“

Na mjesto pravdati se sa Slavenima — nastavlja dopisnik — koliko bi korisnije bilo složiti se s njima pak skupno tražiti od vlade ono što treba pokrajina, osobito na školskom polju. Nerazumite li — kaže — da vlada igra prema obojim dvoličnu ulogu na korist trećega, koji uživa.

Narodno sporazumljivanje — utvrđava — ratvilo bi i razvedrilo sve ono, što posjeduju jedni i drugi, narodnostni boj radja grozne posljedice osobito za talijanski življ. Još te se niste odlučili. Mi nismo ljudi dočim tako sudimo jer dok traju današnji odnošaji, talijanski narodnjaci igraju ulogu junaka .... i mučenika.

Tako dopisnik a mi ne kažemo drugo van što rekosmo na uvodu t. j. pustili današnju talijansku vladajuću svojtu — ili kako ju inače zovu, talijansku kamoru na sporazumljenje s nama, znači isto kako i bacati bob u zid.

Vodnjanci našli vodu. Nakon dugotrajnog traženja i kopanja našli su stručnjaci kod sv. Lucije, pol kilometra daleko od Vodnjana u dubinu od 114 metara bogato vrelo čiste, i zdrave vode. Vodu se je tražilo u jednoj dubokoj jami i sretno ju našlo. Sada će se privremenom parnom sisaljkom vaditi vodu, da se razvidi kakve je vrsti i u kakvoj je količini. Čim se bude ustanovilo, da je voda zdrava i čista i da je imade dostatno, sagraditi će se vodovod.

Pazinski kotar:

Boljun, 21. VI. 1908.

Na poziv Boljunskog društva za štednju i zajmove predavati će u nedjelju dne 28. t. mj. oko 8 sati prije podne u Boljunu pred župnim stanom pod vedrim nebom gosp. prof. Novljan iz Pazina, „kada će seljaku biti bolje“, te se poziva narod da prisustvuje u što većem broju tom predavanju.

Poreški kotar:

Kaštelir, 20 junija 1908.

Godine 1889. smrću pok. župnika Pelhana izgubila je naša župa svojeg stalnog duševnog pastira; i prošlo punih 19 godina da se izpražnjeno mjesto nije popunilo. (Nije čudo u poreckoj biskupiji. Op. ured.)

Sve prošnje i molbe, sva odaslanstva na najviše oblasti, pa trošak i danguba nisu pomogle da do svojeg prava dodjemo. Narodu, koji ima pravo patronata, je to dosadilo i postao nemirnim.

Pred četiri godine bio je napokon raspisan natječaj. Budući pako molio za ovoj beneficij jedan od naših čestitih svećenika — kamora uprla je sve svoje sile, i uplivala da se natječaj zabašuri i da nam se dade novog upravitelja rodom iz Vodnjana (Bumbara) protivnika našeg roda i jezika. Taj gospodin — Bog mu prosti — gdjegod je službovao, a tako i kod nas bio je pravi kamen smutnje. Narod se je danomice sveviše bunio, te došlo do nesnosnog i pogibeljnog stanja. Crkvena i politička oblast su uvidile da bez stalnog župnika u Kašteliru ne bude mira.

Prošloga novembra bijaše raspisan, a dan izbora određen na 16. prošloga mjeseca maja. Nu vrag ne miruje! Naši nespasenci: Šitopalci, Mazari i par drugih na ić i ćić, kamorine podrepnice, poslali su na ministarstvo molbu potpisani većinom od ženjskinja i djećurlije i Legine škole; te uspjeli da se u zadnji hip telegrafično izbori obustave — kako bijaše u „N. S.“ javljeno. U laži su kratke noge, — u prodanca kratka pamet. Poslje 31 dan njihova se radost obratila u crnu žalost. Izbori bili su ponovno određeni na 17. ovoga mjeseca. Da se je stvar tako brzo riješila moramo na prvom mjestu zahvaliti dičnim našim zastupnikom, koji su se zato zauzeli. — Došao je i toliko željno očekivani dan na kojeg se narod dzbiljno pripravio. Točno u 9 sati dovezao se je kočijom poglaviti kapetan Dr. Murat iz Poreča i vlč. dekan Palaoro iz Motovuna i mjestni župan Ružić sa jednim pisarom iz Višnade.

Nakon kratke formalnosti otvorila se nova još ne posvećena prostrana crkva, te izborni čin u istoj započeo. Izborničí svečano obučeni ulazili su mirno i dostojanstveno, predali komisiji svoje škede; a pred crkvom stotine naroda čekalo uspjeh. Izborni čin bio je u $10^1/_2$ sati gotov, i vlč. gosp. Petar Santić jednoglasno sa 185 glasova izabran našim župnikom. Zvona su odmah svojim milim zvukom javila župljanom da su zadobili svojeg stalnog duševnog pastira. Mnogim vidilo se od radosti suzom orošeno oko.

Ovdje moramo istaknuti da je sve prošlo u najboljem miru i redu, kako bi prošlo u svakoj prigodi kad bi nestalo ono par smutljivaca i izazivača, jer je naš narod po naravi miran i za svoju veliku škodu preveć popustljiv. Upravitelj pop Blaž se nije prikazao na dan izbora, te svojom otsutnošću potvrdio da ga narod veoma — — — ljubi, i nestrpljivo čeka njegov odlazak.

Kaldir, 23. 6. 1908.

Kaldirska podružnica Sv. Ćirila i Metoda držati će dne 28. VI. t. g. glavnu skupštinu s običnim rasporedom programa. Poslije toga ples pod vedrim nebom uz svirku sokolaške glazbe iz Buzeta, pa se ovime svi rodoljubi najljepše pozivlju.

Ravnateljstvo podružnice.

Pomoć iz Italije. Kad smo mi Talijanom Primorja predbacivali, da ih podupire zloglasno „Dante Alighieri“ iz Italije novcem, knjigama itd. tajili su to tvrdokorno, da nemaju nikakve sveze i nikakvog dodira s tim društvom. Sada napokon priznali su su to i sami, dakako samo na pol t. j. da ih iredentsko društvo podupire knjigama. Tako javljaju u svojih novinah, da je „Dante Alighieri“ poslalo u Bertoniglu tamošnjam talijanskom društvu za pučku prosvjetu 107 svezaka na dar, kojimi da će se društvena knjižica znatno obogatiti.

Mi smo eto zadovoljni i sa polovičnim priznanjem znajuć, da ćemo drugu polovicu priznanja uzalud čekati.

Mjesto občinskoga tajnika-blagajnika u Motovunu. Glavarstvo občine Motovun razpisuje natječaj na mjesto tajnika-blagajnika sa godišnjom plaćom od 1600 K. Molitelji valja da polože molbe do 1. julija o. g., da dokažu sposobnosti, da su bar jednu godinu praktičirali, da mogu položiti kauciju itd.

O poznavanju zemaljskih jezika negovori ništa natječaj, na što upozorujemo naše zastupnike u ovoj občini, koje stanovničtvo je po većini hrvatskoga jezika.

Koparski kotar:

Vrh kod Buzeta, 20. VI. 1908.

Pišu nam od tamo da će onamošnja podružnica sv. Ćirila i Metoda obdržavati svoju redovitu godišnju skupštinu u Marnigli u kući Ivana Marije Vivoda kbr. 7, dne 5. srpnja u 8 sata poslije podne sa običnim dnevnim redom. Toga dana upravo pada blagdan sv. Ćirila i Metoda te se podpisani nada da će i svi okolišni prijatelji posjetiti ovu skupštinu da proslave svoje slavenske apoštole.

Svadja između talijanskih profesora. Nedavno porečkaše se dvojica profesora državne gimnazije u Kopru sa sa talijanskim naukovnim jezikom zbog toga što je jedan drugomu kazao da je prostak (villano).

Uvriedjeni tužio je svoga druga na sud radi uvriede poštenja. Na kotarskom sudu u Kopru bio je optuženi kažnjen globom od 30 kruna. Ovaj je prizvao na zemaljski sud u Trstu, koji je potvrdio osudu prvog sudca.

Ovaj riedki događaj pokazuje nam kako moraju biti nezdravi odnošaji između gg. profesora na rečenoj gimnaziji u Kopru. Takvi događaji nemogu blagotvorno djelovati na učeću se mladež.

Razne viesti.

Za saborske izbore.

Dostampava se knjižica, u kojoj će biti pučkim načinom razloženo sve što je potrebno znati, o novom zakonu za izbore pokrajinskog sabora Istre. Knjižici će biti priložen zemljovid Istre sa naznakom svih poreznih občina i izbornih srezova (kotara) obće kurije, izvanjskih i gradskih porezovnika.

Knjižica će sa zemljovidom stajati jednu krunu.

Predplate neka se šalju posebno od svakog drugog novca, na podpisanu tiskaru i neka je naznačeno zašto je poslano. Tko može, neka naruči više komada, pak neke podieli u narod.

Pula, 19. junija 1908.

Tiskara Laginja i drug.

Za saborske izbore.

Knjižica o novom izbornom zakonu pučkim načinom sastavljena gotova je.

Zemljovid Istre, koj smo željeli priložiti, žalibože niemo mogli dobiti na dobu.

Ako bude jikako moguće, poslati ćemo ga naručiteljima naknadno uz malu odštetu.

Ne kasnite s predplatama.

Tiskara Laginja i drug.

Narodni darovi.

Za Družbu Sv. Ćirila i Metoda primili smo:

Gosp. Slavka Zahlja šalje	K 10·—
darovanih od veleučenoga gospodina c. k. zemalj. školskog nadzornika Fran Matejčića za poklonjena mu 2 karanfila,	
do zadnjega broja primljenih .	K 520·87
ukupno . . .	K 530·87

Matura na c. k. hrv. gimnaziji u Pazinu. Usmeni ispiti bili su dne 20. 22. 23. lipnja pod predsjedništvom c. kr. pokrajinskoga školskoga nadzornika gospodina Frana Matejčića. Od 23 javnih učenika VIII. razreda prikazao se na ispit 21 učenik i 1 eksternista. 2 javna učenika nijesu se mogla podvrći ispitu zbog bolesti. Od kandidata biše šestorica proglašeno zrelim s odlikom: Ćiril Brajša iz Pazina, Antun Grubišić iz Gračišća, Matija Ivančić iz Kraja (Mošćenice), Vinko Rapotec iz Nabrežine, Ivan Simčić iz Klane i Srećko Zuglia iz Gračišća. Zrelim bili su proglašeni: Ivan Banovac iz Staroga Pazina, Ivan Farlanić iz Dekana, Martin Klunić iz Ližnjana, Ivan Knežić iz Čunskoga, Lavoslav Kundić iz Frančića (Kastav), Milan Kuret iz Šmarja, Marko Lekić iz Nerezina, Rafael Mahnić iz Dekana, Antun Matanić iz Vrbnika, Ivan Rušnjak iz Sovinjaka, Josip Ružić iz Brežaca (Kastav), Ivan Ujčić iz Staroga Pazina, Blaž Ukušić iz Tinjana i Jakov Vivoda iz Trsta (eksternista). Nezrelim bi proglašen 1.

Izložba risarija u Pazinu. Dne 26.—28. bit će u c. kr. vel. gimnaziji u Pazinu izložba risarija, što su ih izradili učenici tekom ove školske godine. Ulaz slobodan.

Mjesto učitelja u c. k. kaznioni u Kopru. Službeni list za Primorje priobćuje razpis natječaja na mjesto učitelja XI. razreda čina državnih činovnika kod c. k. kaznione u Kopru. Osim plaće uživat će učitelj za stanarinu 300 K i godišnji K 120 za rolete. Molitelji moraju dokazati, da poznaju njemački, talijanski i hrvatski jezik, izpit usposobljenja za pučke škole talij. naukovnim jezikom i sposobnost za poduku u pjevanju, osim toga valja da znadu orguljati. Molbe upraviti c. k. državnom namjestničtvu u Trstu do 15. julija o. g.

Peradarstvo i kuharstvo *(izdala Voćarska zadruga u Karlovcu*, ciena 10 para). Važnu ovu knjižicu vruće preporučamo nek se među narod širi te njenom pomoću uznastoji oko usavršenog gojenja kokoša i priredjivanju peradi za razna jela, što je sve pučkim načinom u knjižici navedeno.

Istarski zemaljski zavod za osjeguranje blaga. U listu zakona i naredaba za Primorje priobćuje c. kr. namjestničtvo u Trstu viest, da će istarski zemaljski zavod za osjeguranje blage (marve) sa sjedištem u Poreču svoje djelovanje započeti dne 1. julija o. g.

Važne zakonske knjige.

Gosp. dr. Ed. Volčić, sudb. savjet. u Novom mjestu (Kranjska) napisao je na slovenski jezik sliedeće važne zakonske knjige bez kojih ne bi smio biti nijedan sudbeni ili odvjetnički činovnik, te u obće osobe koje imadu opravljati odnosne osnove.

1. *Civilnopravdni (parbeni) zakoni* s obširnim slovenskim i *hrvatskim* kazalom, ima 921 stranicu, u platno vezano, ciena K 8.

2. *Odvjetnička tarifa*, propisi o uporabi jezika na sudu, i sudbene pristojbine ciena K 1·80.

3. *Zemljoknjižni zakon*, sa slov. i hrvat. kazalom, primjeri raznih predloga. Knjiga je u 2 djela, mehko vezana K 5·60, u platno vezana K 6.

4. *Primjeri predloga, zaključaka i upisa* za zemalj. knjigu, biljegovanje i upisnina. ciena K 1. *(Ponatis iz djela pod br. 3.)*

5. *Biljegovina i upisnina*, tabla za zid na jakom papiru 60 para.

Dalje je društvo »Pravnik« u Ljubljani po g. dru. Volčiću, izdalo sliedeće knjižice: a) Zakon o dozvoli puta za silu, 40 para (u slučajevima na pr. kad čovjek nema puta do svojega zemljišta). b) Propisi o željezničkih knjiga, 80 para. c) O konverziji uknjiženih tražbina 80 para. (Potrebita knjiga novčanim zavodom). d) Propisi o razdlobi i uredjenju zemljišta, K 2.

Knjige šalje Dr. Volčić uz pouzeće ili uz unapried poslan novac, dodavši i poštne troškove.

Listnica uredničtva.

Gosp. I. L. izvolite se prvom prigodom javiti na naše uredničtvo.

Priposlano.*)

Molim Vas g. uredniče, da izvolite uvrstiti u Vašem cienjenom listu na našu odgovornost, kolliko slijedi:

Potpisani vršili su jednoga dana prošle zime reviziju občinske blagajne u Barbanu, te su tom prigodom konštatirali faktično pronevjerenje g. tajnika Mirka Čubranića i priobćili stvar njegovim tutorima, ali od toga nikakve koristi. Iznesli su napokon stvar pred občinsku sjednicu, a za odgovor od načelnika, dobio je jedan od potpisanih, tužbu na svoga poglavara.

Budući se nas sa izvjesne strane proglašuje klevetnicima, te nam se dapače prijeti sudom, a njega proglašuje poštenim dečkom, nesposobnim za takva šta, zrelim i taktičnim, to smo prisiljeni da javno iznesemo da je dotični tajnik pronevjerio 31 krunu, te da time operemo ljagu klevetnika onima kojih se tiče i da lažu utjeramo u grlo.

Sada je na Vama, gospodo, red, da dokažete da je tajnik pošten. Ako Vam to uspije, onda se podvrgavamo svemu i ucućit ćemo odmah 100 kruna družbi sv. Ć. i M., u protivnom slučaju Vi ste klevetnici i branitelji kradje. Sapienti sat! I još se takvoga silom narivava občinskom zastupstvu, da tim bolje kasnije pašuje, a na čem'r onoga, koji ga sada u zvijezde kuje. Zar se još neznā da je povjest učiteljica naroda! Zaista moramo reći: od kud bi nas morało sunce grijati, od tuda nas led bije'. Za danas punktum.

ŠAJINI, dne 19. lipnja 1908.

Ivan Vinodolac i Blaž Glavaš,
obć. zastupnici i revizori.

*) Za članke pod ovim naslovom uredničtvo ne preuzimlje nikakve odgovornosti.

Širite „NAŠU SLOGU“

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, *koji upladuju zadružnih dielova jedan ili više* po *kruna 2.*

Prima novac na štednju od svakoga, *ako i nije član: te plaća od istoga 4½%*

čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose *do 1000 K bez predhodnog odkaza, a iznose od 1000 K*

ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok na odkaz, na odkaz od 3 dana.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, *i to na hipotekh ili na mjenice*

i sadružnice na garanciju.

Uredovni sati svaki dan *od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati poslie podne; u nedjelju i blagdane*

zatvoreno.

Družtvena pisarna *i blagajna nalazi se u viale Carrara vlastita kuća (Narodni Dom) prvi pod desno, gdje se*

dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Gradsko kupalište

i lječilište mrzlom vodom i električnom strujom, masažom parnim kupeljima i liječenje parom

u gradu Karlovcu na Korani.

Lječilište stoji pod rukovodjenjem posebnog liječnika kao i vrstnih poljevača masseura.

U samom kupališnom perivoju nalazi se moderno uredjeni hotel sa 20 soba i restauracijom; a u samom gradu više udobnih svratišta i dobrih restauracija. Cijelo kupalište sa svimi zgradami i perivoj jesu elekrično razsvijetljeni.

Položaj grada sa krasnim, urednim i sjenatim šetalištima, na sve strane kao i prekrasna okolica grada, čine ljetni boravak u gradu Karlovcu vanredno ugodnim i prijatnim.

Pobliže ubavjesti daje

Poglavarstvo slob. i kr. grada Karlovca.

Dvostruki elektro-magnetički

KRIŽ ili ZVIEZDA

R. B. broj 86967.

Telefon br. 45—22.

est elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod uloga, reume, astme (težkog disanja), nesanovanja, zujenja u uhu, neuralgije, glavobolje (migrène) kucanja srdca, zubobolje, muževne slabosti, studeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), mokrenju postelje, nujnosti, nesvjestice, nagluhosti, drhtanja na tielu, influence skopčane sa bolešću hrbta, bliedila (malokrvnosti), želudačnih grčeva, bezteènosti, tichiasa, punokrvnosti, svih udnih grčeva, hypochondrie, tjelesnih grčeva, hämorrhoida, kao i kod svakoće slabosti itd. služi kao nenadkriljivo sredstvo, pošto elektro-magnetička struja cielim čovječnim tielom djeluje, čime se rečene bolesti u najkraćem vremenu izliečo.

Poznato je, da liečnici kod navedenih bolesti višekratno elektrizovanje tiela upotrebljuju, ali ipak na taj način, da jaka struja samo polazno i povremenom kroz tielo prolazi, dočim naprotiv tomu struja elektro-magnetičnog križa ili zvieze R. B. br. 86967, kako je jur rečeno, umjerenim načinom neprekidno na tielo djeluje, što svakako brže zlečenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 godina stare bolesti izliečeno su sa mojim strojem posve! Od izliečenih sa mojim strojem R. B. broj 86967 izražene zahvale kao i od odličnijih slojeva izdane svjedočbe i priznanice iz svih strana svieta pohranjene su u mojoj pismohrani, gdje stoje svakomu u svako doba na uvid. GDJE NIJEDAN LIEK NIJE POMOGAO, MOLIM POKUŠATI MOJ STROJ, jer je to sigurno sredstvo proti gore navedenim bolestima, a onaj bolestnik, koji po mojem stroju nebi bilo izliečen najdulje u roku od 45 dana, dobiva novac natrag.

Upozorjem osobito p. n. občinstvo na to, da se moj stroj ne smije zamjenjivati sa Voltinim, koji je poradi svoga neuspjeha zabranjen u Njemačkoj kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj dvostruki elektro-magnetički križ ili zvjezda R. B. br. 86967 osobito se hvali i uživa vanredno dopadnost poradi svoje izvrstne ljekovitosti.

MALI STROJ STOJI 6 K. Rabi ga mogu samo djeca, i jako slabo gospodja.

VELIKI STROJ STOJI 8 K. Rabi se kod ostarjelih 20 godišnjih kroničnih bolestih.

Dopisivanje i naručbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Pouzećem ili ako se novac unapred pošalje, razašilje glavna prodavaona za tu i inozemstvo.

ALBERT MÜLLER,

Budimpošta, V/41. Kotar,

Vadasz-ulica br. 34.

Pazite na djecu!

Kad su vam ranjava ili imadu kraste osip, crvenilo na koži ili bud kakove nečistoće na tijelu, upotrijebite izvrstnu mast zakonom zaštićenu iz ljekarne *Pečić* sada *dr. B. Vouk — Zagreb.* Djeluje najuspješnije kod svake vrsti rana (rezotine, ogrebine, opekline itd.), kod prekomjernog znojenja nogah i tijela te nebi smjela nijedna kuća biti bez glasovito

masti za djecu.

Čuvajte se patvorina!

Cijena kutiji K —·60.

Dobiva se u svim ljekarnama.

Glavno skladište:

Ljekarna PEČIĆ sada dr. B. Vuok

ZAGREB.

Želudčane kapljice

prije zvane i poznate pod imenom

Markove kapljice

sredstvo proti slabosti želudca, imenito proti pomankanju teka za jelo, proti grizu i grčevima u želudcu i trbuhu, proti nadutosti od vjetrova. Poslije težkog masinog ili preobilnog jela podupiru naravnu probavu. 1 tucet 4 K, 3 tuceta 17 K, 10 tuceta 32 K, franko postavljeno na svaku poštu.

* * *

Molim izvoliti mi poslati još 12 bočica želudčanih kapljica jer mi nužno trebaju pošto na meni upravo čudotvoro. Božo Pazić, Kaštel stari.

Molim pošaljite mi jedan tucet kapljica pošto pošto' sam uvjeren već kod prijašnih naručba da djeluju izvrstno, te ću svakom zgodom iste mojim prijateljima preporučiti. — Ovakovih dopisa, koje nu mogu sve ovdje navesti imadem još mnogo, te stoje svakomu na uvid.

Ovo kapljice pripravlja samo Gradska ljekarna u Zagrebu, pak zato treba kod naručbe pisati točno na adresu:

Gradska ljekarna Zagreb,

polag trga sv. Marka 20.

Prva slavenska tvornica ura za tornjeve

Franjo Moravus,

BRNO. Nova ulica 25. MORAVSKA.

Tvori i razašilje ure iza crkvene zvonike, dvorce, škole, tvornice, vlečnice, ljetnikovce — samo u izvrstnoj izradbi vrlo jeftino.

Čuvene nadzorne ure.

Cienici šalju se na zahtjev badava.

Najviše odlikovanje za izvrstne proizvode

IZVOZ.

Malvasia, vino bielo

Tko želi kupiti 12 hektolitara Malvasije od g. 1907. i 8 hektoritara od g. 1904. neka se obrati direktno na G. Antona Nežić-a, župnik u Čepić na Jezera z. p. Kršan.

Kupujte proizvode u korist Družbe sv. Cir. i Met.

Želite li

da Vam pošljem moj ilustrov ni cjenik sa preko 100 slika. *Osjeguravija* (garancija) *na više godina.* Svaku neoštećenu stvar primam natrag a novac povraćam

Zepna remontoir ura od nikela for.	1·55
Amerik. zlata double ura	5·—
Kuhinjski sat	1·20
Budilica sat	1·20
Budilica u noći svietloća	1·50
Budilica sa dva zvončica	1·75

Mih. Horovitz,

Krakov, Dietlgasse 57/45.

Svakovrstne slamnate šešire.

Preporučam se slav. općinstvu i gosp. trgovcem, da imadem trgovinu slamnatih šešira na malo i veliko.

Ciene umjerene.

Točna podvorba.

Cienik na zahtjev badava.

FRANJO CESAR, v Stob,

pošta Domžale kod Ljubljane.

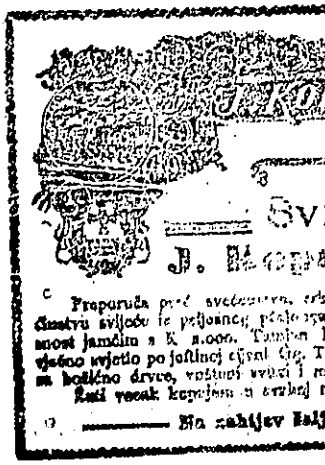

Preporuča prvé svetčarne, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom občinstvu svijeće iz pčljenog pčelnjega voska. Kilogram po K 5·— Za prijemost jamčim s K 2000. Tamjan Myrrhae, Styrax, štitja i staklo za vječno svjetlo po jeftinoj cijeni čuj. Trgovcima preporučam svijeće za pogrebe, m bolično drvce, voštinci vrsti i med najčistijega vrsti na veoma niska cijena. Svaki vosak kupujem u svakoj množini po najvišoj dnevnoj cijeni.

Na zahtjev šaljem cijenik franko.

Tko još nema

Izvadak iz zakona o prometu sa vinom od godine 1907.,

neka ga odmah nabavi u »NARODNOJ TISKARI«

LAGINJA i DR.,

PULA, ULICA GIULIA BR. 1.

Ciena je komadu 10 para bez poštarine

Poštarina je od 1 do 5 komada je poštarina 5 para

» 6	» 10	»	»	»	10 »
» 11	» 25	»	»	»	20 »
» 26	» 50	»	»	»	30 »

Govor nar. zast. Vjek. Spinčića

izrečen prigodom podrobne rasprave proračuna za godinu 1908., dne 13. lipnja 1908. u zastupničkoj kući u Beču.

Uvod

(izrečen hrvatski.)

Visoka kućo!

O državopravnom položaju Hrvata govorilo se je već često u ovoj visokoj kući. Svojedobno prigodom zadnje razprave o ugovoru između Austrije i Ugarske govorio sam o njemu i ja. Tomu državopravnom odnošaju Hrvata ima se pripisati ono žalostno, ono sramotno, ono sablažnjivo, a k tomu neustavno stanje u Banovini o kojem su govorili u ovoj razpravi gospoda drugovi Perić, Tresić, Biankini i Dulibić. Za to stanje koje se nebi smjelo trpiti niti u zabitnim krajevima Afrike (glasovi: Tako je!) neće nitko da bude odgovoran a najmanje g. ministar predsjednik Beck. On si pere ruke (zast. Mandić: Kao Pilat!) akoprem bi morao paziti, da se ustavno vlada u drugoj polovici monarhije (glasovi: Tako je!); akoprem ovo stanje u Banovini djeluje i na ovu polovicu monarhije, i to ne, kako možda on misli, da bi nas odvratilo od braće u Hrvatskoj i Slavoniji, dapače nas ovo stanje to jače uspaljuje u ljubavi za tamošnju potlačenu braću (glasovi: vrlo dobro!); akoprem ovo stanje ne može nego sramotiti cjelokupnu monarhiju Habsburga pred izobraženim svietom i uzimati joj ono ugleda što ga u njem ima. I to u jubilarnoj godini Njeg. Veličanstva u 60-toj godini Njegova vladanja. Bit će i to zahvala hrvatskom narodu, za sve one usluge, za sve one žrtve što ih je kroz stoljeća u raznih zgodah za previšnji priestolj i za cielokupnu monarhiju prikazao. Svakako će si Hrvati — živili oni gdje mu drago, u Hrvatskoj i Slavoniji u Dalmaciji ili Istri, u Bosni ili Hercegovini, drugud po Evropi, po ostalom svietu naročito u Americi — dobro pamtiti godinu 1908., jubilarnu Njegovog Veličanstva cesara i kralja. (glasovi: vrlo dobro!).

Neću duljiti. Dotaknuti ću se posve kratko njekih grana uprave u Istri.

Bogoštovne stvari.

(*Ovo što sliedi, govorio je njemačkim jezikom*).

Visoka kućo!

Kod ove osobite podrobne rasprave, kakve ne bijaše nikad u nijednom parlamentu — također jednoj austrijskoj specijaliteti, nek mi bude dozvoljeno, da se dotaknem samo njekih grana uprave u Istri i to najprije obzirom na bogoštovje radi njegove važnosti, i jer se također s toga vidi, što se je u posljednjih desetljetih učinilo, da se Hrvate i Slovence u obće u Primorju uniši.

Kroz stoljeća vladao je u župah ustanovljenih za Hrvate biskupije porečko-puljskoj, u kojoj obstoje najneutješljiviji odnošaji, slavenski jezik kao liturgički. Nego u zadnjih desetgodištih odstranilo ga se je posvema i to u doba, u koje se je jezike povlaštenih naroda monarhije posvuda u crkvah čak i kod sv. mise uvelo (čujte!); odstranilo se ga je usljed strogih naredaba njegove Preuzvišenosti g. biskupa na svećenike pod prietnjom kazne dignuća od službe, bez znanja Sv. Stolice od koje Hrvati imaju pravo rabiti slavensku liturgiju. (čujte!) I kad je Nj. Preuzvišenost g. biskup slavenski jezik iz crkava svoje biskupije istisnuo, onda je javio sv. Stolici, da slavenski jezik nije u nijednoj crkvi njegove biskupije u porabi. (čujte, čujte!) Medjutim je Nj. Preuzvišenost g. biskup tražio i dobivao svećenike iz raznih samostana u Dalmaciji, Istri, Tirolu, pače i u Italiji, i to takve koji su ili znali hrvatski jezik, ali su ga mrzili, ili takove koji hrvatskoga jezika nisu poznali ili jako slabo, te takove namještao u župi.

Ustanove glede podieljivanja stipendija za uzgoj svećenika sinovima seljačkog staleža biskupije znao je tako mimoići, da je te štipendije podieljivao mladićem potalijančenih roditelja. U sjemenište uzimao je svakojakih mladića, koji niti nemaju gimnazijalnih nauka i svjedočaba, (čujte!) dočim je odbio molbe za primitak u sjemenište sinovima slavenskih roditelja iz vlastite njegove biskupije.

Naše svećenike, koji su se zauzimali za dobrobit pučanstva, proganjao je na sve moguće načine, kada su to zaželile poglavice talijanske stranke, i premještao takodjer u takova mjesta, gdje ne bijaše pristojnih stanova. (čujte!)

Došlo je malo po malo u toj biskupiji do toga, da ima danas medju hrvatskim pučanstvom svećenika, koji ne znadu svojim župljanom reći pravilno niti par rieči, bez da su to možda napisali (čujte!) da ni toga ne znadu pročitati i da njim se ljudi moradu upravo smijati, jer hrvatski jako zlo govore.

Ima svećenika, koji njihovu službu medju hrvatskim pukom obavljaju i koju ne samo ne znaju hrvatskoga jezika nego, koji su izbacili iz crkve čak i molitve poslije sv. mise, kod blagoslova i kod obhoda, to koji hrvatski puk izigravaju, more i čine ma svake vrsti neprilike.

Ako ja, gospoda moja, sve to pripovjedam, činim to, jer takodjer bogoštovne stvari spadaju u proračun, drugo jer je vjera takovim postupkom biskupa i svećenika žalibože mnogo trpila, i treće radi toga jer je c.kr. vlada takav postupak odobravala i još uvijek odobrava. G. biskup, koji je tako postupao i još uviek postupa, postao je na predlog c.kr. vlade ekscelencom; i mi svi znamo iz ustiju sv. Oca, da je vojna poduzeta proti slavenskoj liturgiji stvar austrijskih vlada (čujte!)

Gdje se čini, da i biskup porečko-puljski hoće da dade pravo Slavenom, tu dolazi Nj. Preuzvišenost g. ministar bogoštovja i nastave, da ni toga prava nedade Hrvatom vršiti. Prije kratko vrijeme bilo je poslije 19 godina umjesto, kako to propisuje kanoničko pravo, poslije 3 mjeseca razpisano mjesto župnika u Kašteliru, i bio ustanovljen dan, koji su imali župljani birati župnika — kućni poglavari župe imadu naime izbirati si župnika. Taj dan bio je 16. prošloga maja. Ljudi bili su veseli, što napokon ipak dolaze do svoga duhovnoga poglavara. U to dodje u predvečerje dana izbora, dne 15. maja u 8 sati na večer, mjestnomu županu obavijest, da se izbora ne može obaviti, jer je obustavljen. I izbor bio je zbilja obustavljen i to brzojavno sa strane Njegove Preuzvišenosti g. ministra bogoštovja i nastave. (Čuje: To je jako interesantno!) Da jako interesantno! Obustavljen je bio izbor usljed molbe podnešene izravno Nj. Preuzvišenosti g. ministra za bogoštovje i nastavu. Molba imala je 137 podpisa, dočim ima župa 1250 ljudi. Izmedju tih 137 osoba bilo je 57 žena, 6 djece ispod 10 godina (čujte, čujte!), troje djece ispod 2 godine i jedno dijete ispod 10 mjeseci (Veselost! a zastupnik Biankini: vrli izbornik!) Izbor sam imalo je obaviti 208 kućnih gospodara, a od tih podpisalo je molbu samo 13.

Na takovu molbu je Nj. Preuzvišenost g. ministar bogoštovja i nastave obustavio izbor župnika, a sad je skoro već prošlo od toga mjesec dana, i još se ne čuje, da bi novi izbor razpisan bio. Telegrafski je obustavio izbor, ali nije telegrafski naredio, da se naknadno obavi izbor!

I vjeronauk u školama hoće da se upotrijebi u svrhe potalijančivanja. Prošlo se je godine dogodilo, da je mjestno, c. kr. kotarsko, i c. kr. zemaljsko školsko vieće, te takodjer ministarstvo za bogoštovje i nastavu zabranilo podučavati vjeronauk svećenikom u raznih od onih škola, na kvarnerskih otocih, koje su talijansko takodjer za hrvatsku djecu i u kojih su vjeroučitelji rabili hrvatski jezik bar u prvih školskih godinah jer su ga rabiti morali, jer inače nebi ih djeca nimalo razumjela. Samo pohvalnoj i nasliedovanja vriednoj energiji biskupovoj pripisati je, da se je kasnije oduzelo podučavanje vjeronauka laikom, učiteljem i učiteljicam, i povjerilo opet vjeroučiteljem — svećenikom.

Školske stvari.

I u školstvu počinjaju nam se krivice kao što i u crkvenih stvarih.

Za ono malo Njemaca grada Pule i ljećilišta Opatija brine se država i to na način, da obstoje u Puli c. kr. dječačka i c. kr. djevojačka puška škola, te da se na tu dječačku školu imenuju sa strane države učitelji, koje se pak šalje na privatnu školu u Opatiju. To je mojem mnienju jednostavna prevara sa strane c. kr. vlade dotično ministarstva bogoštovja i nastave.

Pokrajina uzdržaje talijanske škole i i u mjestih gdje ima možda samo 10 talijanske djece, a k tomu glasuje c. kr. vlada potvrdjuje 10.000 K za „Lega Nazionale“, koja uzdržaje u koliko je meni poznato naročito u Istri škole samo za hrvatsku djecu, dakle ne za pouku talijanske djece, nego potalijančivanje hrvatske djece.

Država se dakle brine za ono malo *Njemaca*, pokrajina za Talijane, a Hrvati moradu si u mnogim mjestima, ako hoće da imadu škole, uzdržavati ili sa dobrovoljnim prinosima. U Puli na primjer obstoji Cirilo-Metodska privatna škola, koju polazi blizu 400 djece. Niti državne niti pokrajinske niti občinske oblasti ne brinu se, da ta škola postane javna. Takove škole obstole u obih Lošinjih, u Cresu, na Voloskom u Opatiji i u drugim mnogim mjestima, tako da Družba Sv. Cirila i Metoda za Istru uzdržaje 45 učitelja i učiteljica, i to sve u mjestih, gdje bi skoro svuda morale obstojati javne pučke škole.

Takodjer u Opatiji obstoji Cirilo-Metodska škola. Tamo ima 250 hrv. školske djece i država priznaje za tolik broj djece samo jednu učiteljsku silu. C. kr. zemalj. školsko vieće bilo je doista priznalo i drugu učiteljsku silu, a c. kr. ministarstvo potvrdilo, al eto vrhovnog upravnog sudišta, gdje veli: „ne treba druge učiteljske sile, pošto se je za obuku privatno pobrinulo. Ili je takova presuda kriva, neutemeljena, ili se mora zakon mijenjati, jer je upravo skandal — ja ne poznam druge zgodnije oznake — da ima biti za 250 hrvatske djece postavljena na razpolaganje jedna učiteljska sila, dočim se postavlja za jednak broj njemačko ili talijanske djece pet, šest možda i sedam talijanskih ili njemačkih učiteljskih sila. (Medju klici.)

Nj. Preuzvišenost g. ministar predsjednik branič svoje osebujno stanovište obzirom na Dalmakiju, pozvao se je na to, da je c. kr. vlada usljed članka XIII. zakona o provedbenoj vlasti priseženo na državne temeljne zakone. Ja kličem tom prilikom, Njihovim Preuzvišenostima gg. gg. ministrima da je c. kr. vlada, Njeg. Preuzvišenost g. ministar predsjednik, kao što obzirom na školske stvari Njeg. Preuzvišenost g. ministar za bogoštovje i nastavu položio priseigu također na članak 19. drž. temeljnog zakona, kao što također na ustanove državnog školskoga zakona o ustanovljivanju i raširivanju škola, kao što i odredjivanju naukovnoga jezika i da svi od ministara dolje u školskim stvarima kod nas prisegu lome (Odobravanje).

Ako talijani traže školu, tad im se u nekoliko mjeseci sa strane c. kr. školskih oblasti ustanovljuje; ako pak Hrvati školu traže — ovdje prvi nalaze se Cresani, koji mogu to potvrditi — tad traje to 2, 3, 5, 9 i 10 godina, kao što je to slučaj na Voloskom, prije nego li se škola ustanovi, ma da je i 100 djece za koje škola moli (Zastupnik Dr. Bugatto kako je u Dalmaciji kod Talijana? Tamo traje još više godina! — Zastupnik Biankini i drugovi: U Dalmaciji imadu dosta škola!)

Žalostno je, da se nadje kolega i to još činovnik, koji tako kliče, gdje se ipak radi o krivici nanašanoj tisućam naše djece. (Zastupnik Strekelj: 16000 Talijana Dalmacije ima talijansko pučke škole i 2 srednje talijanske škole!). Molbe za hrvatske pučke škole u Lošinju, Cresu i Puli, na Voloskom, u Brgudcu, u Foškulinu, u Sv. Vinčentu, i u mnogim drugim mjestima neriešavaju se.

I, što se još dogadja? Obdržavaju se komisije na licu mjesta za ustanovljivanje škola i to na zahtjev ljudi, koji misle, da će se ustanoviti talijanska škola ili talijanski razred. Ako se pak ljudi, zapitani glede naukovnog jezika, izjave, proti svakom očekivanju, za hrvatski naukovni jezik, tada se škola ne ustanovi. To se je dogodilo u Foškulinu, gdje ljudi već 2—3 godine čekaju na školu.

To se je dogodilo u Sanvinčentu gdje se je komisiju obdržavalo prije 3 ili 4 godine. Pošto su se ljudi izrekli za hrvatsku školu, ne dobivaju u občini nikakve. Osim toga rugaju im se Talijani velć im: „Zahtjevajte talijansku školu pak ćete ju odmah imati“.

Prije negz li završim poglavje o školah htjeo bih gosp. kolegi Pagnini-u jedan posvo kratak odgovor dati. On je zahtjevao talijansko sveučilište u Trstu, u središtu Primorja.

Gospodo moja!

Prije nego li se pristupi k ustanovljenju talijanskog sveučilišta u Primorju, moralo bi se dati Hrvatima i Slovencima pučke, srednje i strukovne škole, osobito obrtne škole i tada tek bi se imalo radi sveučilišta govoriti također sa Hrvatima i Slovencima Primorja, koji sačinjavaju još uviek većinu pučanstva te Krunovine i koji nebi tako lahko podnesli da se usried Krunovine, koja je po većini Slavenska, ustanovi talij. sveučilište.

Glede škola hoću da još jednu posliednju opazku učinim. C. kr. vlada ne samo da se ne drži zakona o ustanovljivanju i proširivanju škola, o odredjivanju naukovnog jezika, nego ona se ne osvrće uiti na zahtjeve visoke kuće. Ja sam vec prvih godina mojega zastupnikovanja podnesao rezolucija za uredjenje pučkog školstva u slovenskim i hrvatskim pokrajinama ove polovice monarhije. Tu resoluciju je onda pokojni zastupnik Adolf Beer, kao izvjestitelj u proračunskom odboru za školske stvari, Njemac, liberalac, u nješto promenjenom obliku proračunskom odboru predložio. Koli proračunski odbor toli također zastupnička kuća prihvatila je resolucijoni predlog zast. Adolfa Beera. Bijaše to g. 1898! Postavlo je zahtjev na vladu, da u Primorju svuda tamo, ustanovi škole gdje ih nema i da svuda uvede materinski jezik kao naukovni jezik.

(Zast. Biankini: To bijaše Njemac!) To se je dogodilo prije 15 godina, al se vlada malo brine za odluke visoke kuće niti u tom kao niti u drugih pitanjih.

Gospodarsko podignuće pučanstva u Istri.

Cestogradnje.

Isto se dogadja obzirom na gospodarske odnošaje. Imam ovdje pred sobom — neću posebice navadjati — množinu predlogu, resolucija, interpelacija, govora, tičućih se podignuća blagostanja naročito seoskoga pučanstva u Istri.

Godine 1895, u proračunskoj raspravi stvorilo se je zaključak, kojim bijaše vlada pozvana, da svrati osobitu pozornost odnošajem u Primorju i da poduzme sve one mjere, kojimi bi se pospješilo narodnoprobitke pučanstva.

U proračunskoj raspravi god. 1896. bijaše pozvana c. kr. vlada, da započmo sa gradnjom potrebitih cesta u svrhu gospodarskog pučanstva Istre, i da već u proračun za g. 1897. postavi neke vjeresije u tu svrhu. Prošlo je od tada 11 godina, a što je do sada učinjeno? Godine 1897. kod proračunske rasprave bila je pozvana c. kr. vlada da dotaciju za cestogradnje u Dalmaciju i Istri povisi.

U jednoj interpelaciji 10. decembra. 1907. i u jednom govoru 11. marča 1908. crtao sam odnosno položaj i navadjao sve ono što se je u tom obziru u zast. kući do tada poduzelo. Što se je dogodilo? Ništa ili jako malo!

Njeg. Preuzvišenost g. ministar predsjednik obećao je već u prvih danih ili mjesecih njegove vlade osobitu akciju za gospodarsko dignuće pučanstva u Istri. Prošle godine je to isto izjavio u ovoj visokoj kući. Ali u proračunu opaža se veoma malo tu akciju, pače u njem sadržano je manje nego li prvanjih godina.

Imalo bi se graditi, popuniti ili popraviti sliedeće ceste na otoku Cresu:

1. Od Valuna do Orleca, i od Valuna kroz Zbišinu na Vranu;
2. Od Orleca na Vranu;
3. Od Vrane u Štivan;
4. Iz mjest Vrana na Vransko jezero;
5. Od Štivana u Beloj;
6. Od Beloja prema Ustrinam;
7. Od Valuna i Lubenica u Štivan;
8. Od Štivana u Ustrine;
9. Od Beloja do zaljeva Koromačna;
10. Od Beloja u Plat;
11. Od Ustrina prema Osoru;
12. K lukam Županj i Porat;
13. Od Martinšćice u Štivan;
14. K luci Meraščica;
15. Iz Cresa do Osora, gdje valja opaziti, da se ta cesta gradi već nekoliko godina, ali da nije nigdje gotova i da bi morala proći kroz Orlec;
16. Iz Osora u Puntu križa;
17. Iz Beleja u Puntakriža;
18. Iz Kačićevi prema Štivanu;
19. Iz Martinšćice na Vranu;
20. Iz Martinšćice u Valun i Lubenice;
21. Iz Martinšćice u Vidovići;
22. Iz Martinšćice kraj Grmovo do Vranskoga jezera;
23. Iz Cresa u Lovreški i Loznati.
24. Iz Beli k luci;
25. Iz Beli u Dragozetiće;
26. Iz Dragozetića k moru;
27. Iz Beli i Dragozetića u Cres, gdje valja opaziti, da se je ta cesta sagradila pred ne dugo vremena, ali da nije gotova da ju valja na svaki način popraviti, i da ta cesta takodjer kao i ona od Cresa do Osora kaže kako se ceste nebi imalo graditi.

U području župe Brsečke, politički kotar Volosko, imale bi se graditi sliedeće ceste i putevi:

1. Od Brseča k moru;
2. Od Brseča, kroz Šip k moru;
3. O. Brseča preko Polja do medje porezne obćine Martina;
4. Od carske ceste kroz Golovik u Gačice;
5. Iz Opaće do medje Kozljaka u političkom kotaru Pazinskom;
6. Od Golovika u Prodol;
7. Od Martine u Leskovac.

Te ceste na Otoku Cresu i u župi Brsečkoj navadjam samo slučajno i kao primjere. Mogo bi ih navesti i za otok Krk i za druge predjele u Istri ali neću toga činiti. C. kr. vlada bi to morala znati iz parlamenta i iz privatnih obavijesti, koje smo joj dali u raznih zgodah.

Imalo bi se dakle graditi cesta na otoku Krku. U sudbenom kotaru u Voloskom, naročito u obćini Kastav, u sudbenom kotaru Podgrad jedinom od najsiromašnijih, gdje se pak najmanje radi. U svih sudbenih kotarih Istre, koparskom, piranskom i buzetskom, u porečkom, motovunskom i bujskom, u pazinskom i labinskom, je skrajna potreba imenito obzirom na ladanjsko pučanstvo da se ceste grade, ali pogledate li proračun, viditi ćete kako se c. kr. vlada malo zato brine.

S toga bijah prisiljen, jučer za vrieme jubilejnog obhoda pisati interpelaciju na visoku vladu da možda još u zadnjem času postavi u proračun vjeresije kao naknadne vjeresije za cestogradnje u Istri.

Ni za podpore u bijedi ne daje se našoj siromašnoj pokrajini, kao što se je prvanjih godinah ipak davalo. Iz proračuna g. 1908. dalo se je iz vjeresija za podpore u bijedi cielih 6000 K za sav. kotar Volosko, sudbene kotare Volosko i Podgrad, i to za 2 ceste. Još uviek nije se dalo niti novčića na pr. za cestu u Kozjanah i za odnosni most izmedju Kranjske i Istre pošto su tamošnji stanovnici mnogo žrtava doprinjeli. Razne oblasti vuku interesente već nekoliko godina za nos.

Da ima kod nas bijede, može vlada razviditi iz množine predloga za podporu u bijedi — ja ih opet neću navadjati, — kao što takodjer iz drugih predloga, resolucija, interpelacija i govora.

Druge razne graduje.

Kao što se s nami postupa obzirom na cestogradnje, tako se čini takodjer kod drugih gospodarskih grana uprave. Na prvom mjestu kod novogradnja. Istra trpi mnogo na pomanjkanju vode. U posliednje doba se dosta govori o sagradjenju većega vodovoda u kotaru porečkom o drugom vodovodu s Učke na Volosko u Opatiju i u Lovran. O vodovodu u obćini kastavskoj. O vodovodu na Otoku Cresu, kojim bi se iz Vranskoga jezera proviđilo vodom skoro cieli Otok Cres i Lošinj. Govori se o svem tom, ali se ništa ne čini, zavlači se čak sa rješenjem molba za gradnju cisterne. Ja radu priznajem i ovom zgodom; da je u tom obziru talij. zemalj. odbor bolji nego li c. kr. vlada koja s takovimi molbami zavlači godine i godine. (čujte!, čujte!)

Već sam jednom u ovoj vis. kući rekao, da je mora prirodna cesta, koja kad treba postaja, a to su luke. Kod nas na obalah Kvarnera manjkaju bas mnoge. Koliko ima luka i kako liepo izgledaju na hrvatskoj strani u užem smislu riečii, a dodjite k nam da vidite kako ih je malo i kako izgledaju. I pošto je zapadna obala Istre bolje lukami obskrbljena, kao da je kod nas zato zlo, jer se radi o o Hrvatih pa se misli, da se za nas ne treba ništa učiniti, da se nas može posve zanemariti.

A što je gospodo moja; izsušivanjem? Već u oktobru prošle godine, mislim, odlučilo se u zem. saboru, da se isuši Lug i jezero na Otoku Krku, a vlada je obećala da će kod toga sudjelovati, Ali stvar, leži još uviek negdje na pisaćem stolu, Sa izsušenjem se nije još niti započelo. Isto tako je sa uredjenjem potoka — većih rieka mi u Istri ni nemamo. Što se tiče obnovljenja vinograda tu se nješto čini, ali bi se moralo više.

O gradnji željezničke pruge izmedju Hrpelja — Kozinca s jedne Jurdani i Šapjane s druge strane, neće da se izjavi Nj. Preuzvišenost g. ministar za željeznice — ni njega nema ovdje.

Težnje za ponjemčivanjem.

Čini se gg. moja da Njegova Preuzvišenost gosp. ministar željeznica ima još uviek preveć njemačko-nacijonalnog čuvstva, još preveć njemačko nacijonalno srce nego da bi imao vremena misliti na naše potrebe. Čini se, da još uviek nezna, da je ministar Austrije, gdje su svi narodi ravnopravni. Čini se da još uviek nezna, da k tim narodima spada takodjer hrvatski i slovenski narod. On hoće da germanizira. Istom tvrdokornošću kojom se je protivi hrvatskim nadpisom na željezničama u Istri, tom istom tvrdokornošću nastoji, da sva mjesta od najvišega činovnika do najnižega sluge popuni sa svojimi sumišljenici, sa njemačkim nacijonalcima takodjer u Primorju (čujte, čujte!) Nedavno bila je postavljena s naše strane interpelacija radi imenovanja nekoga Bierhandel za podravnatelja kod željezničkoga ravnateljstva u Tratu, koji nerazumije niti rieči hrvatski ili slovenski — a postavljen je je za krunovinu koje većinam jest hrvatska i slovenska. (Zastupnik Dr. Bugatto: Niti talijanski nezna!) Gledajte gospodo od talij. stranke! To su krivice koje se i Vam nanašaju i nanašati će sve više, ako se ne složimo i ako sjedinjenimi silami ne odbijemo pokušaje kakve čini Nj. Preuzvišenost gosp. ministar željeznica a i druga gg. ministri.

Tako je na priliku u jednom od posliednjih brojeva lista „Edinost“ bilo, pisano, o imenovanju načelnika postaje u Dutovljah, čisto slovenskom mjestu na Krasu čovjeka koji nezna niti rieči slovenski i koji ako hoće da govori sa strankami, poziva na pomoć slugu ili radnika. Tako radi Nj. Preuzvišenost g. ministar željeznica i tako to prolazi, i to po savjetih stanovitih odbora i gosp. njemačkoga ministra-zemljaka.

I kod mnogih drugih oblastih, imenito kod političkih i financijalnih, događa se na isti način, da mnogi činovnici samo njemački znadu i da sa pučanstvom ne mogu obćiti (Zast. Neumann.: Ali po §-u 5. službenog reda državnih željeznica morali bi slovenski znati!)

Da, i kod drugih zavoda i oblasti moralo bi to biti ali žalibože nije!

Grozno stanje — doba i nužda za pomoći.

I dočim razni ministri i činovnici goje germanizatorične težnje — o tom je odnosno na Koruško i Štajersku govorio moj g. drug Roblek — čini se da ne znadu, da imade u Istri mjesta, koja nemaju ni ceste ni luke na obali, niti crkve ili staru bez svećenika niti škole, niti ljećnika, kratko rečeno u obće ništa, od onoga što sve bi morali u kulturnoj državi imati. Tako je gospodo moja, kao da bismo bili u jako odaljenom mjestu srednje Afrike, samo sa razlikom, da ljudi u Africi niti ne plaćaju dočim mi plaćamo svakojake poreze i prireze, ali zato ništa nemamo (Zastup. Dr. Markov: Takodjer krvavi porez!) Krvavi porez!

Grozno je gospodo moja, kada se pomisliju na takove odnošaje. Kad će se poboljšati, ja ne bi znao reći, jer se čini, da je naš glas, kojega ovdje dižemo od g. 1883. glas vapijućeg u pustinji.

I sad bi bilo pravo vrieme da se što god učini i to obzirom na to, da su se mnogi naši ljudi u zadnje doba iz Amerike vratili, koji bi kod kuće ostali, kad bi mogli štogod zaslužiti i u obće kod kuće živiti.

Bilo bi nužno bez oklievanja štogod učiniti pošto je tuča u mnogih mjestih vinograde jako oštetila, a suša skoro u cieloj Istri već u maju skoro sve poljske proizvode i travu uništila.

Odklon proračuna. Završetak.

Pošto se pako u proračunu nalazi malo ili ništa za naše materijalne potrebe; pošto je naše pučanstvo naročito seosko u Istri posvema zanemareno; pošto imadu mnogi oblastnici germanizatorne težnje, i hoćeš ili nećeš Talijane podupiru. Kod odnošaja koji vladaju u Bosni i Hercegovini, naročito u Hrvatskoj i Slavoniji, djelovima cjelokupne monarhije, nemogu glasovati za predleženi državni proračun. (Odobravanje).

Austrijanske vlade poduzimlju sve moguće, knošto su jednom činile u raznima pokrajinama kraljevstva Italije, da nas od sebe odbiju, ili ne čine ništa, da za danas predobiju za onaj čas, kad budemo — hoće li to Dr. Wekerle i Dr. Beck ili ne, po uvjeranju takodjer učenih. muževa kao što je prof. Gumplovicz, ujedinjeni. (Povladjivanje i pljeskanje. Odobravanje i na galeriji.

PEČATE
iz GUME izradjuje.
tiskara
Laginja i dr.
Via Giulia 1. - Pula - Via Giulia 1.

Hrvati i Hrvatice!

Sjetite se svakom zgodom »Družbe sv. Ćirila i Metoda« za Istru. Upotrebljavajte Družbine marke, a svaka zapada samo x novčić. Kupujte uviek Družbine žigice, cigaretni papir i druge proizvode.

SLUŽITE SE KOD SVOGA!

Podvorba točna!

POZOR!

Trgovce našeg roda i jezika ljepo moli podpisana da svoje potrebe kao: račune, memorandume, listovne papire, omote (buste), cijenike u formi dopisnice, etikete za flaše, adreskarte, pečate iz gume, jastučiće i mastilo za pečate, sve vrsti trgovačkih knjiga, kao i olovke, gume, pera, ravnala, i t. d. naručuje jedino kod svoje narodne tiskare

LAGINJA i DR. PULA

ULICA GIULIA, 1., (prije J. Krmpotić i dr.)

Cieni neprietjerana!

SLUŽITE SE KOD SVOGA!

Broj 27. Pula, u četvrtak dne 2. julija 1908. God. XLI.

Oglasi, priposlana itd. — Tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili poleži-nicom pošt. štedionice u Beču za administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošta predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi ne vraćaju se, nepodpisani ne tiskaju se, nefrankirani se primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, } na godinu
8 K za soljake } ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i uzkuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zastali 20 h., koli u Puli, toli izvan lista.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Lagioja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Cimile br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplata.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Lagioja i dr. prije J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Zast. prof. Mandić proti proračunu.

U sjednici carevinskog vieća 19. o. m. — kod proračunske rasprave podvrgao je narodni zastupnik Matko Mandić u jednosatnom govoru oštroj kritici djelovanje javnih oblasti u Primorju u obće, napose u Istri.

Danas počimljemo donašati odnosni govor.

Visoka kućo!

Uzimajuć danas prvi put rieč izjaviti mi je, da ću se služiti danas izključivo hrvatskim jezikom, a da utvrdim još jednom neosporivo i nepobitno pravo porabe hrvatskoga jezika u ovoj visokoj kući i da pokažem, da neću ni danas ni u buduće, dok budem ovdje sjedio, bilo kojem jeziku, pa ni njemačkomu jeziku veće pravo, nego li ga ima naš hrvatski jezik. (Živahno odobravanje kod Hrvata i Čeha). Žalim, što moram već sada najodlučnije prosvjedovati proti postupanju visoke vlade u pogledu hrvatskih stenografa, koji bi morali neprestano u visokoj kući sjediti. Danas nema opet ovdje hrvatskog stenografa, premda je visoka kuća unapried znala, da će se hrvatski govoriti. Tim nas se postupanjem visoka vlada vriedja, tim nas omalovažava i ignorira, proti čemu moramo ne samo mi Hrvati, već i svi ostali Slaveni najodlučnije prosvjedovati. (Vrlo dobro Prosvjedujemo i mi!)

Prije svega ću navesti statističke podatke o broju pučanstva svega Primorja, jer su središnje oblasti o kojima kanim koju reći, zajedničke za sve tri pokrajine, koje su pozuate pod jednom upravom imenom austrijskog Primorja.

a) Grad Trst sa okolicom imade po zadnjem popisu pučanstva:

1. Talijana	116.825
2. Slovenaca i Hrvata	25.130
3. Niemaca	8.880
Ukupno	150.835

b) *Istra*:

1. Talijana	136.191
2. Hrvata i Slovenaca	190.774
3. Niemaca	7.076
Ukupno	334.041

c) *Goričko*:

1. Talijana	81.136
2. Slovenaca i Hrvata	140.676
3. Niemaca	3.498
Ukupno	225.300

Sve tri pokrajine imadu:

1. Talijana	334.152
2. Slovenaca	212.978
3. Hrvata	143.602
4. Niemaca	19.945
Ukupno	710.677

Hrvata i Slovenaca ima dakle u Primorju 356.580

prema Talijanima 334.152
i
prema Niemcima 19.945

Onih zadnjih ukupno . . 354.097

Slavena dakle za 2.483 više.

Ako se uvaži, da se je našega naroda osobito u Trstu i u Istri na temelju takozvanog občevnog jezika na desetke hiljada medju Talijane upisalo i da nam je bio popis od god. 1890. mnogo povoljniji (tada nas je bilo u Istri skoro dvie trećine) može se kazati bez pretjerivanja, da je nas Hrvata i Slovenaca u Primorju bar za 50.000 više nego li Talijana i Niemaca ukupno.

Da vidimo sada kako stojimo prema toj većini slavenskog pučanstva Primorja sa javnim c. k. činovničtvom u Primorju u obće napose pako sa onim u Istri.

Sve tri pokrajine, koje sačinjavaju jedno političko upravno tjelo, imadu u gradu Trstu sliedeće važnije zajedničke oblasti:

1. C. k. namjestničtvo,
2. Prizivno sudište,
3. Financijalno ravnateljstvo,
4. Ravnateljstvo pošta i brzojava,
5. Ravnateljstvo državnih željeznica,
6. Pomorska vlada.

Ove tri posljednje najviše oblasti protežu svoj djelokrug također izvan Primorja Ravnateljstvo pošta i brzojava te one državnih željeznica imadu svoj djelokrug i u susjednoj Kranjskoj odnosno u Dalmaciji, a c. k. pomorska vlada u čitavoj Dalmaciji, kako ćemo kasnije čuti.

C. k. namjestničtvo.

Najviša upravna oblast nalazi se eto drugu godinu u krasnoj novoj palači, koja nenosi nadpisa ni izvana ni iznutra. Niemi su ti nadpisi jer nisu mogli bit izključivo njemački ili niemačko-talijanski.

Na čelu političke uprave Primorja nalazi se muž visoko naobražen, odličan upravni činovnik susretljiv, uslužan i prijazan član visoke staroplemićke obitelji, što ga nimalo nesmeta u njegovom demokratskom naziranju i ponašanju. Na čast mu budi rečeno, da se u tom obziru u velike razlikuje od mnogobrojnih si činovnika, koji misle, da se sa kapljom plave krvi dobiva pravo na nadutost i bezobzirnost prema državljanom, koji traže u njih savjeta, pravde ili pomoći.

Jednu im ipak manu, i to veliku po mojem mnienju manu, nemogu zamučati, a ta je, da nepozna jezika velike većine stanovnika Primorja, s kojim mu je upravljati t. j. jezika hrvatskoga ili slovenskoga. Kod nas je već u Primorju tako rekuć prešlo u običaj, da c. k. namjestnici ne moraju poznavati jezika većine pučanstva i da se može dobro i uspješno s njima upravljati pomoću njemačkog ili talijanskog jezika. Toga načela držale su se središnje vlade kod imenovanja ličnih gorke uspomene namjestnika, Deretis-a, Rinaldini-a, Gössa i kod sadašnjega namjestnika kneza Hohenlohe. Oro načelo moramo mi najodlučnije odsuditi znajuć, da je protuzakonito i protunaravno i da bi moralo biti svakog predstojnika političke uprave glavno svojstvo temeljito poznanje jezika stanovničtva, koje je povjereno njegovoj upravi.

Bolno se dojima inteligentnog čovjeka a još više priprostog naroda, kad mora da razgovara sa namjestnikom Njeg. Veličanstva tudjim jezikom ili pomoću tumača.

U jezikovnom pogledu nestojimo bolje ni sa ostalim činovničtvom, štono služi bilo kod namjestničtva bilo kod kotarskih oblasti u Primorju. Značajan je nekako taj pojav, što imade u višem i najvišem upravnom činovničtvu kod nas mnogo više takovih, koji poznaju naš jezik[1]) nego li kod činovnika srednjih, nižih i najnižih razreda.

Tako primjerice pozna naš jezik i rado se ga njime služi namjestnički podpredsjednik, od dvojice dvorskih savjetnika pozna jedan naš jezik; od osmorice namjestničkih savjetnika govori hrvatski ili slovenski njih 7; od desetorice kotarskih poglavara pozna *ih naš jezik tko bolje, tko gore*, njih petorica; od desetorice namjestničkih tajnika imade ih sa našim narodom obćiti njih 4—5; od 18 kotarskih komesara nepozna ih preko polovice naš jezik; od 14 namjestničkih perovodja pozna ih djelomice ili ponešto naš jezik jedva 9. Najgore stojimo u tom pogledu su perovodnimi vježbenici kojih imade 16, a od ovih ne pozna naš jezik njih 13—15.

Od 78 konceptnih političkih činovnika nepozna ih dakle skoro polovica jezika većine stanovničtva Primorja. Izmedju svih tih činovnika imade ih jedva 10—11 koji se priznaju Hrvatima ili Slovencima, dočim su svi ostali Talijani, ogromnom većinom Niemci.

Pojav, da ih imade medju starijim činovničtvom više nego li mediu mladjim koji poznaju naš jezik, dade se protumačiti tako, da se je prije više pazilo na znanje našega jezika, ili da su se stariji činovnici tečajem godina naučili naš jezik što im je moralo zadati svakako dosta truda i posla i što ne bijaše stalno na korist dobroj upravi.

Prigovoriti bi nam se moglo, da smo sami krivi, što nema medju upravnim činovničtvom više naših činovnika, ali takav prigovor ne vriedi, jedno što nismo do sada imali mladeći, koja bi bila mogla poći i svršiti hrvatske srednje i visoke škole, te tako posvetiti se političko-upravnoj struci i druge, što se je smatralo političku karieru kod nas nekom vrsti dosudjene mladih plemića — aristokrata, te se je svakog plebejca, pučkog sina, izpod oka gledalo. Naš mladić ako je i imao volje da se posveti političkoj službi, znao je, da će kao plebejac biti svuda aristokrati zapostavljen pa i bio onomu strukovno ravan a jezikovno mnogo vrstniji.

Mladi aristokrat sa protekcijom dočepa se službe kod središnje vlade u Beču pak se vrati za par godina u Primorje, da bude predstojnikom onomu, koji je od njega u službi stariji, strukovno i jezikovno sposobniji. Takovo urivavanje izvanjskih činovnika moralo bi se dokinuti, jer oskvrnjuje i ogorčuje činovničtvo, koje se nalazi stalno u statusu.

Što se tiče ostalog činovničtva, koje je pridieljeno ili namjestničtvu podredjeno kao *zdravstveni odsjek* sa kotarskimi liečnici.

gradjevni odsjek,
veterinarski odsjek,
šumarski odsjek,
semljodjelski odsjek,
obrtni odsjek,
računovodski odsjek,

imade riedko koji preko polovice činovnika koji bi poznali naš jezik, dočim ih imade primjerice kod gradjevnog odsjeka — izmedju 24—25 činovnika, samo njih 4—5 koji govore hrvatski ili slovenski. Skoro isto tako je i sa računarskim odsjekom, gdje imade okolo 23—24 činovnika, od kojih pozna hrvatski ili slovenski jezik njih jedva 7—8.

U prestolnom govoru kod otvorenja novog pučkog parlamenta a i kasnije iz ustiju g. ministra predsjednika čuli smo, da kani vlada uvesti neke promjene u političku upravu. Ako igdje, to su doista kod nas takove promjene potrebite i upravo nuždne.

Ja ću se letimice samo dotaknuti nekojih nedostataka i mana, koje bi valjalo kod javne uprave popraviti ili ukinuti.

Gospodarski problem, osobito kod nas u Primorju, napose u Istri, gdje nema velike industrije ni trgovine, i gdje se bavi ogromna većina stanovničtva poljodjelstvom jest uz kulturno pitanje najvažniji. Kod nas je racionalno gospodarstvo tekar u zametku, jer narod bez škola i bez gospodarske poduke, nije mogao uz najbolju volju držati korak u tom obziru sa susjednim naprednim zemljami.

Radi toga hoće se kod nas, da budu kotarski predstojnici u neprestanom dodiru s podredjonim stanovničtvom, da upoznaju njegove duševne i tjelesne potrebe, da mu budu savjetnici, učitelji i pomagači. Ti poglavari moraju biti dobro upućeni o gospodarskim prilikama svog kotara; moraju se osloboditi predstojećeg birokratizma i vladajuće tiesnogrudnosti, politička uprava mora postati posve demokratičkom. Zato se hoće u prvom redu da činovnik pozna dobre i zle strane svog pučanstva i da mu ide u svemu na ruku čim bi se dalo pomaknuti njegovo duševno i tjelesno blagostanje. Kotarski predstojnik mora steći pouzdanje svog stanovničtva a nesmije nikada zaboraviti, da je on, i u obće svaki činovnik, radi puka, nipošto puk radi činovnika. Kotarski upravitelj ne smije biti tuj samo da riešava mehanički službene spise, i da diktira i zapovjeda, već takodjer, da stvara, da rukovodi, puti i pomaže.

Dalnja mana, što se samog činovničtva tiče, jest poznata i zloglasna tajna kvalifikacija. Tom zastarjelom i nepravednom uredbom stvara se otvoreno i očito umrzki protekcionizam. Ako se mora voditi kvalifikaciju, to bi morala biti otvorena i činovniku pristupačna, da se uzmogne popraviti ako griješi poboljšati ako zaostaje. Dobra ili loša kvalifikacija je životno pitanje za svakog činovnika, premda može isto ovisiti od hipnog razpoloženja odnosnog predstojnika, od njegove simpatije do podredjenog si druga.

(Nastavit će se.)

[1]) Pod našim jezikom razumjevam hrvatski ili slovenski, u čemu ne činimo mi u Primorju nikakve razlike.

Interpelacija

zastupnika Matka Mandića i dr. na njegovu preuzvišenost g. ministra poljodjelstva.

Sudbeni kotar Podgradski u Istri, spada medju najsiromašnije kotare ove pokrajine. Tamošnje se pučanstvo bavi poljodjelstvom, nešto stočarstvom i vočarstvom, u koliko mu to neplodno zemljište, studeni vjetrovi ili često poplave dopuštaju. Posliednjih je godina pučanstvo upravo toga kotara silno stradalo zbog opetovnih poledica, radi ranih i dugotrajnih suša te uslijed velikih jesenskih povodnja.

Ono je siromašno pučanstvo, pripušteno samomu selu, ne može se iz dugova i nevolje samo apsolutno izkopati. Njemu treba znatnih podpora, osobito za promicanje njegovih gospodarskih interesa, koji bijahu do sada koli od strane pokrajine, toli od strane države uvjek zanemarivani.

Kako doznajemo iz novina, kanila je vlada u to more biede i nevolje uliti kapiju melema tim, da je razpisala natječaj za nagrade onim, koji bi poboljšali svoja zemljišta. C. k. namjestničtvo u Trstu razpisalo je naime oglasom od dne 22. decembra 1905. br. 31966 za godine 1907, 1908, 190 i 1910. svakogodišnje nagrade za stanovnike političkog kotara Volosko, koji poboljšavaju, dotično obradjuju svoja zemljišta, to jest livade, pasišta, polju itd. Osim toga razpisalo je nagrade po K 200, K 100 i K 50 za poboljšanje staja za blago i k njima pripadajućih prostorija za gnojišta.

Kotarska gospodarska zadruga u Podgradu predložila je dne 10. marča 1907. dvanaest molba za nagrade za poboljšanja zemljišta i jednu za poboljšanje staju. Pošto nebijaše na te molbe dulje vremena odgovora, propitkivalo se je i požurilo riešitbu istih opetovano koli od strane moljitelja, toli od strane zadruge, ali svi ti koraki nesamo da su ostali do danas uzaludni, već nebijaše dapače od strane oblasti nikoga, koji bi bio morao u molbah navedene parcele pregledati.

Razpisane i za god. 1907. opredieljene nagrade propale su valjda na korist države jer tečajem godine nebijahu ni podieljene ni dignute!

Obzirom na sve ovdje navedeno; obzirom na veliku bijedu, koja tamo medju siromašnijim pučanstvom vlada i konačno obzirom na već dosadašnju izvanrednu sušu, koja je uništila livade i pasišta, te ugrožava sve poljske proizvode, pitaju podpisani njeg. preuzvišenost gosp ministra za poljodjelstvo:

1. Je li Vašoj preuzvišenosti poznat gore navedeni postupak c. k. oblasti sa državnim nagradami u polit. kotaru Voloskom?

2. Ako nije, hoće li se dati bezodvlačno o svemu obaviestiti, te izdati stroge naloge, da se sa biednim narodom ovako nedostojne šale nezbija?

Beč, 5. VI. 1908.

(Sliedo podpisi.)

Interpelacija

zastupnika Spinčića, Mandića i drug. na višoku c. k. vladu, za ublaženje biede stanovničtva Istre.

Polag pisma občinskog načelnika u Vrbniku, u političkom kotaru Krk, od dne 2. o. mj. potukla je tuča vinograde onog mjesta dočim je suša poljske proizvode i travu skoro posve uništila.

Iz raznih strana pokrajine Istre dolaze glasovi o štetah, koje je tuča prouzročila dočim je već mjeseca maja zavladala suša poljske proizvode i travu posve uništila ili vrlo oštetila tako, da seosko stanovničtvo, koje se glavno bavi poljodjelstvom i stočarstvom, nije odavna imalo tako loše ljetine kao što će biti stalno ova, te uslijed toga mnogi već sada glad trpe.

Mjestnoj občini Vrbnik pomoglo bi se znatno, kad bi se bezodvlačno pristupilo k radnji za nabavu vode, o čemu je govora u odluci c. k. namjestničtva u Trstu od dne 11. marča o. g. br. ii. 1618, izdanoj uslied ministarske naredbe, to da se Polje u Vrbniku, gdje su državne oblasti mnogo pokusa takodjer na troškove občine bezuspješno učinile, već jednom na državne troškove ured.

Pomoglo bi se velikom dielu otoka Krka kad bi se započelo sa izsušenjem „Luga“ i „Jezera“, što bijaše jurve u istarskom saboru zaključeno, i da se na čitavom otoku provede potrebito cesto i luko-gradnje.

Na otoku Cresu i na čitavom istarskom poluotoku pripomoglo bi se stanovničtvu glavno provedenjem javnih radnja, gradnjom luka i cesta, vodogradnjami, gradnjom željezničke pruge izmedju Herpelja-Kozino i Sapjane i Jurdani,

Predpostavlši to i obzirom na činjenicu, što bijaše c. k. vlada više puta i od strane ove visoke kuće pozvana, da posveti svoju pažnju osobito seoskomu pučanstvu Istre zbog njegovog siromašnog gospodarstvenog stanja, i obzirom na drugu činjenicu, što je u proračunu za godinu 1908. uvršteni kredit za provedenje javnih radnja u ovoj pokrajini vrlo skroman,

stavljaju podpisani na c. k. vladu prešni upit:

Je li c. k. vlada voljna bezodvlačno učiniti potrebito, da se u državni proračun za god. 1908. još u zadnjem hipu uvrsti svotu kao naknadni kredit za poboljšanje gospodarskog stanja, osobito seoskog pučanstva Istre i za provedenje veoma potrebitih javnih radnja tamo.

U Beču, 12. VI. 1908.

(Sliedo podpisi).

Na blagdan Sv. Ćirila i Metoda.

Požrtvovno je hrvatsko srce u ovo potonje vrieme okrenuto k raznim drugim stranama, odkud mu dolazi vapaj narodnog zapomaganja. I tako je klonula mnoga rodoljubna ruka, koja se je još nedavno rado i često pružala u pomoć družbi sv. Ćirila i Metoda za Istru.

Daleko je od nas svaka misao prijekora; naprotiv, naše su duše obuzete dubokim udiviljenjem, gledajući kuda mora sve narodna darežljivost da doskoči. Ali jedno nas zabrinjuje u velike.

Težka i dugotrajna borba našega naroda u Istri nije još dovršena. što više ona se sada nahodi u svojem jeku, u svojoj odlučnoj fazi. Istina, lanjska velika pobjeda istarskih Hrvata, od golema je i neprocjenjiva zamašaja za budućnost Istre ali taj silni uspjeh ne smije uspavati našu narodnu volju, ne smije nam zaslijepiti oči, već nas mora poticati, da tu volju još i jače učvrstimo, da to oko još i većma naoštrimo, neka bolje bdije nad narodom našim, a volja neka jače pregne oko izvojštenja istarske slobode.

Spoljašnji se sjaj uspjeha brzo izgubi: ode muka, odu i sva težka naprezanja, ako nije djelo uhvatilo korjena u narodnoj prosvjetom utopljenoj duši.

Ta je mučna briga dala život i ovoj našoj družbi, a podjedno joj je odredila i zadatak. Naša je pak družba ostala tom zadatku vjerna: do 46 učitelja, što učiteljica otimlje mračnom neznanju hiljada i hiljade hrvatske djece, koja bi sa bez njihovog nastojanja za cielo izgubila.

Ali kako se naša narodna svieat u Istri budi, tako raste i potreba golema i neodgodiva potreba, da se ta svieat ojača i učvrsti.

Istarski je narod već toliko svieatan, da s prezirom odbija tuđju nametnutu mu školu, ali sato vapi očajno i bez prestanka za svjetlom svoje narodne, svoje hrvatske prosvjete.

Nema sjednice družbinog ravnateljstva na kojoj se nebi pretresala bilo kakova molba za ustrojenje škole, a izreći se ni opisati neda, kako je nama pri srcu, kad moramo te molbe odbijati uz stereotipnu motivaciju: *Nema novaca!* ! ! !

A nije samo to. Naš plaši i ovaj tužni zastoj, što je uslied poznatih prilika, nastao u sabiranju priloga i mi se s grozom u duši neriedko pitamo: — Hoćemo li, potrajo li taj zastoj, moći da i na dalje odgovaramo obvezama, što ih je družba tokom godine na sebe povukla?

Hrvati!

Na mnogo se strana radi, da nas se prikrati u pravu i teritoriju našemu. Mnogo smo već izgubili, ali ove zemlje nedajmo. Lieps je Istra, dajte joj da se pridigne i već će se ona odužiti cielomu rodu i zajedničkoj domovini.

Još malo i naše djelo — naša zgrada bit će pod krovom. Pomozite dok je vrijeme!

Blizu je peti srpnja — dan naše sveta apoštolske braće!

Hrvati!

Učinite da to bude naš dan, dan naše družbe, naše Istre! Što tko može, neka toga dana pošlje na oltar domovine, i duša će mu narodna biti za to na vieke harna!

Opatija-Volosko, 24. lipnja 1908.

Ravnateljstvo družbe Sv. Ćirila i Metoda za Istru.

Glavna skupština političkog društva za Hrvate i Slovence u Istri.

Dne 25. 6. o. g. sakupio se je liepi broj članova našeg političkog društva iz raznih strana Istre u Pazinu, da prisustvuje glavnoj skupštini, koja je bila uređena za onaj dan u 3 sata po podne u prostranoj dvorani pazinskog „Narodnog Doma“. Uz naša tri narodna prvaka i zastupnika na carevinskom vieću Dr. M. Laginje, prof. Vjekoslava Spinčića i prof. Matka Mandića, vidjelo se je mnogo inteligencije, a nije manjkalo ni seoskog staložje, premda je bio radni dan.

Točno u 3 sata po podne društveni predsjednik *prof. Spinčić* otvori skupštinu pozdravi članove, ocrta u glavnim potezima rad društva i istaknu uspjehe, koji su se u zadnjim godinama postigli na narodnom polju; sjeti se takodjer i uspomene dvojice odličnih rodoljuba i društvenih članova mons. Zamlića i bivšeg podgradskog načelnika Slavoja Jenka, što im skupština na poziv predsjednika u znak počasti klikne: Slava im!

Družtveni podpredsjednik *Dr. Dinko Trinajstić* u izočnosti zapriečenog tajnika pročita opširno izvješće o radu društva od zadnje glavne skupštine amo. Izmedju ostaloga istaknu, da je naš politički posjed brojno dočuše ostao u prijašnjem stanju, ali du su stvoreni uslovi, da ga se razširi i protegne u krajeve, koje po etničkim odnošajima nama i pripadaju. Tri su glavna pitanja, na koja se je izvjestitelj osobito osvrnuo, i koja su u ovom razdoblju zanimala sveopću našu javnost u pokrajini.

Prvo pitanje se tiče uporabe staroslavenskog jezika u bogoslužju; istaknuo koliko naš narod drži do povlastice podieljene mu i opetovno priznate da se u crkvi služi slavenskim liturgičnim jezikom, te kako u zadnjim godinama učestaše kojekakovi nastrtaji sa strane na tu našu narodnu svetinju; nabroji korake, koje je naše društvo u ime hrvatsko-slovenske stranke u Istri poduzelo na obranu te narodne svetinje, medju tim posebno odaslanstvo sv. Stolici, koje bje pripušteno na poklon Sv. Ocu Papi, a zatim zaključak, što ga je mnogobrojni sastanak pouzdanika iz cijelo pokrajine sazvan od našeg društva u Puli dne 6. ožujka 1907. usvojio. Tim zaključkom upozorilo se je nadležne čimbenike na pogubne posljedice u svakom pogledu a najpače u vjerskom, koje imadu bezdvojbeno nastati iz provedbe najnovije naredbe sv. kongregacije obreda kojom se namjerava još više sužiti narodna povlastica o uporabi slavenskog jezika u crkvi. Daljnjih koraka u tom pitanju nije podužo društveni odbor konstatuje samo, da se tu i tamo jurve pojavljuju u narodu one neslućene zle posljedice, za koje prepušta drugima svu odgovornost.

Drugo važno pitanje tiče se preinake izbornog reda za carevinsko vieće i susljedno provedba izbora odnosnih zastupnika. Prvotna vladina osnova doznačivala je Istri 5 zastupnika i to 3 Hrvatom i Slovencem a 2 Talijanom. Naše je društvo pravodobno sazvalo širom Istre mnogobrojne sastanke, da vijeća o tom. Narod je veselo i sa zadovoljstvom u velikom broju sudjelovao tim sastancima te se skoro svuda složio u zaključku, kojim pozdravija uvedenje općega jednakoga izravnoga i tajnoga izbornoga prava, prosvjeduje proti očitog dvojakoj mjeri kod bdredjenja broja zastupnika prema razmjeru narodnosti u Primorju na korist Talijana a na štetu Slavena, proglasuje neosnovanim pritužbe talijanske stranke, kojim teže za povišenjem jednog mandata za sebe preporučuje slavenskim zastupnicima, da uznastoje izlučiti seoske općine sa slavenskim pučanstvom iz talijanskih izbornih kotara i priključiti ih hrvatsko-slovenskim kotarima. Suglasne zaključke sa gornjim je usvojio sastanak pouzdanika iz cijele pokrajine, što ga je društvo bilo sazvalo u Trst. Svi ti zaključci bili su redovito podnešeni ministarskom vijeću, a putem jednog onda našeg zastupnika i društvenog predsjednika dojavljeni također drugim slavenskim zastupničkim krugovima. Na to slijedile pregovori, koji svršiše tim, da je Istri doznačeno 6 zastupnika, a razdioba kotara na pojedine zastupnike sadržana je u opstojećem državnom izbornom redu, na temelju kojega bijahu jurve početkom godine 1907. raspisani izbori. Još su svima u pameti oni mnogobrojni sastanci, koje je naše društvo priredilo na poduku i na uputu izbornika, a velik je bio posao i sa drugom izbornom radnjom. Uspjeh ipak polučeni bila je najljepša nagrada za sve one, koji su svojim požrtvovnim radom pripomogli do njega. Naša narodna manifestacija prigodom izbora bila je sjajna, te dan 14. maja 1907. možemo slobodno smatrati početnom točkom novog razdoblja u narodnom životu za nas Hrvate i Slovence u Istri.

Treće važno pitanje tiče se izborne preinake za pokrajinski sabor.

Naši novoizabrani zastupnici na carevinskom vijeću kao što i naše društvo su nastupili kod vlade sa zahtjevom na promjenu pokrajinskog izbornog reda. Pod dojmom ispatka tek minulih izbora za carevinsko vijeće našla se je vladajuća stranka prinukanom, da u lanjskom zasjedanju podnese zakonsku osnovu o preinaci pokrajinskog izbornog reda. Hrvatsko-slavenski saborski klub u Istri, prije nego se izjavi o predloženoj osnovi pozvao je sve svoje pouzdanike na sastanak u Trst i saslušao njihovo mnienje. Ovaj je označio predloženu saborsku osnovu mogućom za raspravljanje jedino u slučaju, da se ustanovi takov razmjer zastupnika u narodnostnom obziru, da bude isključeno parlamentarno nadglašanje jedne narodnosti nad drugom. Ali na tom temelju nije se moglo postići sporazuma, te dogovori bjehu prekinuti. Malo zatim dogovori bjehu nastavljeni.

(Nastavit će se.)

Saborski izbori razpisani.

Namjestnik je napokon izdao drugu odluku kojom bivaju konačno odlučeni dani izbora.

1. *Peta ili občenita kurija* bira dne *25. oktobra* a eventualni uži izbori vršiti će se dne *1. novembra* tek. godine.

2. *Četvrta kurija* (izvanjske seoske občene) bira dne *5. novembra*, a eventualni

uži izbor vršiti će se dne *19. novembra* tek. godine.

3. Treća kurija (gradovi) bira dne 26. novembra, a eventualni uži izbor vršiti će se dne *27. novembra* tek godine.

4. Druga kurija (trgovačka k. Rovinju) bira 23. novembra tek. god.

5. Prva kurija (veleposjednici) bira dne 24. novembra tek. god.

Općine će se odmah dati na poso da priprave listine počamši one od pete kurije te će u svoje vrieme svaka općina objaviti da je svakomu slobodno pregledati listine kroz 14 dana i prituzbe prikazati. Istodobno će izručiti prepisi onima koji su se prijavili.

Glede reklama i inih drugih pitanja postaviti će se na vrieme naši izborni odbori po kotarima i po općinama koji će baviti odnosne poslove. U ostalom ponovno preporučamo knjižicu o izborima koju je izdala naša tiskara u Puli kako javljeno u oglasima.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Kanfanar, junija 1908.

Dvajset i pet je let tomu da smo imali u Kanfanaru občinskoga podeštata „Dalmatinca", splitsko i neprijatelji ga srušili, za dati misto kamorašem, dvoličnjakom, mužima bez srca, sisavcu bez ljubavi naše slovinske krvi i muke..

Imademo živih svidoka kako si Basilisco uzel voz sina zato, što si posudija 200 florina jednomu iz Žminjščine za sama 2 miseca, a seno je valjalo 40 florini.

To je staro varanje, a nas si provarija kruto kod izbora, kada si obećal da češ biti snašimi te smo te učinili za podeštata, ali ufamo za kratko vrime, ako se brzo ne opametiš, vire ti naše! Poznamo i mi malo leju, a u jednome mistu govori, ako se više od polovice zastupnika zahvali na časti zastupnika, da se za ono tilo mora opeta balotati, to ćemo učiniti nas 8 od tritoga tila, glasovati ćemo za Momula, ako nam viru i depožit položi, da će biti snašimi.

Zakrpani našimi mukami nećete znati za nas i naš mili slovinski jezik, uništili ste nam hrvatsku školu za potalijaniti nas, ne skrbite za školu priko drage, da nismo sami skrbili da Vas ni guveran nato silijo, nebimo bili imali šterne poli Marići.

Sramota je da ne skrbite za koji komad puta priko drage i druguda, za onu živu vodu na Kašteliru, učinite joj depožit, da žene ne gube cile noći dokle im nateče, a kada nisu brente pod vodom se gubi, i sud bismo dobili, da biste ga znali pitati, ali ste linčine, gubite se u tomu kako ćete narodu i komunu radi partida škoditi.

Dali smo ti palicu da nas tučeš, biti će za malo vrimena, osveta biti će nam draža i slaja.

Mislili smo živiti u miru i ljubavi, Ti je podeštate nećeš, narod će otvoriti oči, povratiti ćemo ti milo za drago.

Imenovali smo Hrvata za šekretarija, Basilisco ga neće, znaduć da bi se doznalo kako ste nas držali u verugah za ščave, strah Vas je pravednih listah za balotacije, ali te veruge narod će razvezati. Očemo i poziviljemo da naš tajnik dodje medju nas već za prvi dnevi žetvenjaka, deputacija neka ga stavi na svoje misto, oni drugi neka podju odkud su došli, zakon može glavar bacati pod noge, ali za kratko vrime.

Naš je 17 njih je 13 mi smo u većini dodji tajnice medju nas, njegove šekretare neka On plaća kako mu drago, a mi ćemo od komuna tebe.

Gospodinu „dvoličnjaku" ako smrdi hrvatština i naš mili slovinski jezik, neka zruči čast podeštata, on te časti dostojan nije, jer nas kruto vara, zato ćemo mu dati i glasovati diplomu „nepouzdanicu".

Ti naš Butkoviću, proval ti vraga s talijani u Žminju, Konfanarski su boji, dodji brzo među nas i dobro nam došao!

Konfanarac.

Vladin komesar u Vodnjanu. Cesarska vlada sporazumno sa zemaljskim odborom postavila je u Vodnjanu vladinog komesara, koji imade, da uredi izmenjanje do skrajnosti razstrovane občinske poslove.

Koparski kotar:

Buzet, 29. 6. 1908.

Javljamo, da će se u nedjelju dne 5. julija o. g. iza velike mise obdržavati javni sastanak u dvorani „Narodnog doma" ispod Buzeta namjerom, da se puku protumači novi izborni red za pokrajinski sabor te protresu općenita viseća općinska pitanja.

Sastanak se sazivlje namjerice u dan svetkovine Sv. Ćirila i Metoda, pa će se taj za nas sveti dan proslaviti prigodnim govorom, te koncertom uz sudjelovanje domaće Sokojske glazbe.

Ovoliko do znanja rodoljubnim osobama i puku uz vruću želju, da sve što je naše širom buzetske općine i okolišu, dodje u taj dan u nas. „Narodni Dom", da se vidimo i porazgovorimo, da se ojunačimo i odušovimo za rad u dobro' sreću i slavu svoje općine i svoga roda i jezika.

Skupljamo sile, bistrimo pamet, srca raspaljujmo, i bit će bolje.

Voloski kotar:

Kastav, 27. VI. 1907.

Narodni darovi.

„Hrvat. Čitaonici" u Kastvu darovali su dionićari „Narodnog Doma" gg. Josip Franjo Jelušić pravnik u Trstu, Antun Puž umir. župnik u Mošćenicama i Kazimir Jelušić opć. načelnik u Kastvu svoje tražbine po K 11·54 svakoji, na čemu im uprava društva najtoplije zahvaljuje uz želju, da se i ostali dionićari za njima povedu.

„Bratovšćini hrv. ljudi u Istri" darovao je Dr. Frano Mandić liječnik u Trstu tangentu „Narodnog Doma" u Kastvu u iznosu od K 16·—.

Na predlog g. Josipa Rubeša općin. zastupnika sabrao je načelnik općine g. Kazimir Jelušić u gostioni Sinčića, kod Matulji medju licitanti nove opć. ceste od kolodvora Matulji prema Trinajstićem dne 9. junija o. g. za „Bratovšćinu" K 14·—.

Gdja. Ernesta Jelušić supruga načelnika u Kastvu platila je K 10·— „družbi sv. Ćirila i Metoda" u ime odštete, za slavulja darovanog od g. Vjekoslava Vlah pošt. podčinovnika u Trstu.

Odbor „Bratovšćine hrv. ljudi u Istri" podijelio je u sjednici dne 11. junija K 1400·— ovogodišnjih djačkih podpora.

Tielovska procesija u Kastvu dne 18. i u sv. Mateju dne 21. junija provedena ljepo običaju svečano. Mjesta sva zelenilom i narodnim zastavama ukrašena. Glazba Jelačićeve pukovnije iz Rijeke. Narodna vojska činila salve. U Kastvu pjevala kod procesije „Istarska Vila" a prisustvovala i „Udruga sv. Mihovila" prvi put sa svojom novom zastavom.

Učiteljište u Kastvu. Stalno je da dolazi 1 4. tečaj ove godine iz Kopra u Kastav. Uz g. prof. Nazora imala bi se još popuniti mjesta profesora za njemački jezik i vjeroučitelja.

Razne vissti.

Ravnateljstvo družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru primilo je nadalje slijedeće prinose:

G. Mender Josip San Francisko daruje u mjesto vijenca na odar svojom pijunčetu 9·60 K. — G. Rudolf Loidl šalje prinose kluba „Istra" u Zagrebu za mjesec travanj 48·60 K. — Gdjica. Sučić M. Ivka učiteljica u Mrkopilju, sabrala u kući g. D. Marinića župnika uz poklik „Živila hrvatska Istra" 20·— K. — G. Fedrinić Niko šalje predanih pr. Fabijanić Ivanu na objedu prigodom stavnje u Kanf. 7·70 K. — G. Klofanda Vaclav, kapelan u Sv. Mateju, sakupljenih prigodom blagoslova kuće „Trgovačkoga družtva" u Blažićih 18·70 K. — Dr. Magdić u Varaždinu sabranih prigodom zdravice jednom starom graničaru 3·— K. — Gdjica. Kranjalj Ivana sabrala na vjenčanju gdjice. Andrijane Eršeg 6·— K. — G. dr. Janežić izručio ostatak računa sabranog u Iki 1·30 K. — G. Jelušić Kazimir u Kastvu izručio sabranih dne 3. V. t. g. 16·84 K. — G. prof. Spirčić izručio sabranih na predlog gdje Erzilije Udina kod krstitaka g. Elodije Stanger u Preluci 24·— K. — G. Dr. Gjuro Červar odvj. u Voloskom 1. obrok utemeljne svote 100 K. — G. Vaniček Milan Zagreb daruje ostatak računa 1·70 K. — Tamburaško družtvo „Gundulić" San Francisko 15·— K. — Dr. Konrad Janežić odvj. u Voloskom daruje 5.— K. — G. Kosman Franjo opć. tajnik Dekani daruje 3·90 K. — G. Stjepan Gamulin u Jelsi sakupljenih 20·— K. — G. Gremer Milan na Rieci šalje sabranih prigodom prve plovidbe u Obrovac na parobrodu „Hrvatska" 41·60 K.

Narodni darovi.

Za Družbu Sv. Ćirila i Metoda primili smo:

Gosp. Grlj redar u Ičići šalje K 5·— sakupljenih kod vjenčanja gdjice. Marije Blagar.

Zadnji izkaz . K 530·87

ukupno . . . K 535·87

* * *

Na dražbi za prelomnjeni „sultan" K 15·40. — U kući vlč. g. F. Kraljića župnika u Valunu kod Cresa sakupilo se na predlog g. Šiglića iz Lovrana K 22·—, — V. Ivančić K 2·—. — Kod boćanja K 1·—. — Z. B. za kupljeni duhan 40 fil. — Marija Tentor 20 fil. — Ivan Šiglić 20 fil.

Novac je izručen „Družbinoj" podružnici u Cresu.

Koledari Ćiril-Metodski. Knjižara Šimunić i dr. u koris Ćiril-Metodskih zidara u Zagrebu imade još koju hiljadu ovogodišnjih koledara na razpolaganje i prodaje ih u pol cijene t. j. uvezane po K 1·—. Općina Kastav podijeliti će 100 komada istih odraslijim učenikom za školske nagrade. Nebi li mogle to učiniti i ostale naše narodne općine, da se zaliha lagje razpačava i time družba više prinosa primi? Za jednu krunu imade u koledaru mnogo zanimivog štiva i iz Istre. Koja nagradna knjiga od jedne krune — nesadržava niti deseti dio toga. Koledare mogla bi i družba za nagrade u svojim školama upotrebiti, samo da se zaliha razpača.

Dr. Laginja je kriv što se rovinjski talijanaši koji među sobom. U rovinju su uložili Talijani, pristaše pučke stranke utok proti posljednjim občinskim izborom u II. tjelu. Glasilo takozvane liberalne stranke „Idea Italiana" grdi i psuje radi toga Dra. Laginju, jer da su to njegovi pristaše dočim je naš zastupnik na svemu tomu kriv kao i onaj, koga već nemna na svietu.

Nazovi talijanski liberalci drže se i ovdje poznate poslovice, koja kaže: udri po sedlu kad nemožeš do konju. Kivi ste gospodo sami, što se narod proti vama diže, jer mu je već dozlogrdilo vaše nečovječno postupanje i s njim i s nama.

Našim občinam do znanja!

Iz Boća nam pišu:

Kod ministarstva željeznica obećaše našim zastupnikom, da će ljetos sniziti cienu za dovoz krme za blago na državnih željeznicah pošto nesretna suša uništila sieme a ostalu krmu. Preporučamo radi toga našim občinam, da se obrate bezodvlačno molbom na ravnateljstvo državnih željeznica u Trstu za što veći popust za dovoz krme iz vana u Istru po državnih željeznicah.

Izborna reforma za Trst prihvaćena. Tršćanski zemaljski sabor sazvan je bilo prošloga čedna jedino u tu svrhu, da prihvati zakonsku osnovu o promjeni postojećeg izbornog reda za gradsko i zemaljsko zastupstvo, kako su ju obje stranke t. j. talijanska i slovenska već unapried bile utanačile. Odstranjena je bila prije toga i posljednja zaprieka t. j. vladin zahtjev, da izbor mora biti obligatornim t. j. da je svaki izbornik dužan birati, na što je pristala talijanska liberalna stranka, koja se je s početka tomu protivila.

Za izbornu reformu glasovali su svi prisutni zastupnici, kojim se je na koncu u ime vlade zahvalio c. k. namjestnik na požrtvovnom i napornom radu.

Morski pas. Prošloga čedna opazili su ribari okolo otoka Cresa velikoga, do 5 metara dugačkoga morskoga psa, kojemu su se morali ugnuti, jer nebijahu na takav lov pripravni. Pozor plivači!

Pitomci zemaljskog poljodjelskog zavoda u Poreču. Čitamo u talijanskih listovih, da bijaše primljeno u zemaljski poljodjelski zavod u Porešu 9 pitomaca, 7 istarskih mladića Talijana i dva Talijana iz Dalmacije. Ovo nam je ponovni dokaz, da taj zavod postoji jedino za talijanske poljodjelce iz Istre i za njihove istomišljenike iz Dalmacije dočim plaćaju zanj i Hrvati i Slovenci Istre. Takova je pravednost talijanske gospode naše Istre.

Izvještaj kr. nautičke škole u Bakru. Koncem drugog polječa školsko godine 1907./8. bilo je učenika javnih i privatnih, i to katolika 180 i grčko-iztočnih 3. Zavičajem bilo ih iz Hrvatske 116, iz Slavonije 8, iz Ugarske 1, iz austrij. skog Primorja 4, iz Dalmacije 3, iz inozemstva 3. Broj učenika, čiji roditelji stanuju u Bakru 34. — Predavalo je 10 profesora, 4 prava učitelja i 5 namjestnih učitelja; za neobligatne predmete bilo je namješteno 4 učitelja. Školskoj ladji „Margita" zapovjednik je pravi učitelj i kapetan duge plovidbe Nikola Turina, a mašinista Josip Sinčić.

Interpelacija zbog germanizacije na državnih željeznicah u Primorju. U sjednici carevinskog vieća od dne 23. o. mj. uložili narodni zastupnici Matko Mandić, Ivan Hribar i drugovi interpelaciju na ministra željeznica radi poniemčivanja željezničkog osoblja i naroda našega. Kuda prolaze državne željeznice, te zbog pretjeranog zapostavljanja hrvatsko i slovenskih činovnika na željeznicah na našem jugu.

Poziv na predplatu. Objelodanih svojom nakladom knjigu *„Predavanja iz povjesti i estetike muzike"*, namienjena pouci glazbenih diletanta. Molim zanimnike da u interesu same stvari potpomognu moje nastojanje.

Knjigu šaljem anticipiranom predplatom ili pouzećem. — Cieni 1 krunu. Drniš (Dalmacija), *A. Dobronić.*

Hrvati i Hrvatice!

Sjetite se svakom zgodom »Družbe sv. Ćirila i Metoda« za Istru. Upotrebljavajte Družbine marke, a svaka zapada samo 1 novčić. Kupujte uvjek Družbine žigice, cigaretni papir i druge proizvode.

Javna zahvala.

Na mnogobrojnih i s proraznih strana hrvatske domovine, naročito Istre, prispjelih mi čestitaka k imendanu zahvaljujem se ovim javno svim iz svega srca.

Sva ona dobra što mi jih želo želim i ja njim najvrućlje.

Ljubav do našega naroda vezala nas i na dalje, radili zajednički za njegovu dobrobit!

Najiskrenijim pozdravom

odani

Vjekoslav Spinčić

U Beču 28. lipnja 1908.

Priobćeno.*)

Odnosno na „priposlano“ od 19. junija gg. Ivana popa Vinodolca i Blaža Glavaš molimo Vas g. urednike, da izvolite uvrstiti u dojdućem cijenjenom listu „Naše Sloge“ na našu odgovornost kako slijedi:

Gg. Ivan Vinodolac i Blaž Glavaš vršili su prošle zime reviziju općinske blagajne u Barbanu, ali pronevjerenje našli nisu nego jednostavnu pogriješku, jer da su faktično pronašli pronevjerenje predali bi bili stvar u ruke suda.

Ista gg. priobćili su stvar na sjednici općinskoj.

Ali kako pronevjerenje nije bilo nego jednostavna pogriješka, slav. općinsko zastupstvo stvar je z a b a c i l o.

Ako je g. Vinodolac dobio od podpisanoga glavara tužbu na Preč. Biskupski Ordinarijat zaslužio je, ali gornja stvar na tužbu uplivala nije.

Vas g. Vinodolče proglasujemo k l e v e t n i k o m i l a ž c e m, jer ste po krčmama klevetao opć. tajnika Mirka Čubranić-a, da je 150 K pronevjerio, našto imademo svjedoka.

Vama gg. utjeralo se je laž u grlo.

Vidi se g. Vinodolče da je očita osveta, jer je opć. tajnik Čubranić rekao živu istinu prigodom sudbene razprave u poslu Vaše tužbe proti gosp. opć. načelniku Josipu Mirković.

Pope Ive „Očevidna osveta“.

Ja tutora nemam niti ih trebam, nego Vama g. Vinodolče trebalo bi tutora.

Pope Ive: „Previše imadete smeća pred Vašim vratima, kako Vam se je i na sudu dokazalo. jer ste bio odsuđjen na platež svih parbenih troškova, a gosp. opć. načelnik Mirković bio je nevinim proglašen.

Pravo imadete pope Ive gdje kažete u Vašem priposlanom „Odkud bi nas moralo sunce grijati od tuda nas lee bije“.

Za danas dosta.

Istodobno Vam javljamo, da smo zbog uvreda nanešenih stvar predali sudu.

Barban, dne 27. junija. 1908.

Josip Mirković, opć. načelnik. *Mirko Čubranić,* opć. tajnik.

*) Za članke pod ovim naslovom uredničtvo ne preuzimlje nikakve odgovornosti.

Nezahvalnošću nagradjuje se trud veli jedna poslovica, koja se kod Müllerovog dvostrukog elektro-magnetičkog križa ne može upotrebiti, jer danomice dolaze svjedočbe, zahvalnice, pisane od ljudi, koji su teško na ulozima, reumi, epilepsiji, grčevima u srdcu, težkom sluhu, migreni ili ma kojoj živčanoj bolesti bolovali, te uporabom tog stroja ozdravili — Ovdje priobćujemo takav jedan list: G. Albert Müller u Budinpešti V/41. Vadasz ulica 34 Molim pošaljite mi još jedan dvostruko-elektro-magnetički križ R. B. broj 86967 po 8 Kr: Ja istog ne treban za sebe, već za jednog mog prijatelja, te ću i nadalje plemenito Vaše djelo svakomu preporučivati, jer sam uvjeren da svaki, koji taj stroj nosi, absolutno ozdraviti mora pa da ja kod Vas taj križ nebi bio naručio, bio bi još dandanas usljed težke bolesti nesposoban za rad, pretrpio bi kroz to materialnu štetu, koja ide u stotine, a žim toga Bog zna, koje bi posljedice ta bolest još imala. Koj kod Vas takav stroj naruči, neka je osvjedočen, da ima nenaplativo izvrstno ljekovito sredstvo.

Sa veleštovanjem Schmidt Božidar, pokostar i kapelnik u Temes Kubinu u Ugarskoj.

Malvasia, vino bielo

Tko želi kupiti 12 hektolitara Malvasije od g. 1907. i 8 hektoritara od g. 1904. **neka se obrati direktno na G. Antona Nežić-a, župnik u Čepić na Jezeru p. p. Kršan.**

Želite li

da Vam pošljem moj ilustrov ni cjenik sa preko 100 slika. *Osiguracija* (garancija) *sa više godina.* Svaku neoštećenu stvar primam natrag a novac povračam

Žepna remontoir ura od nikela for.	1·55
Amerik. zlata double ura	„ 5·—
Kuhinjski sat	„ 1·20
Budilica sat	„ 1·20
Budilica u noći svietleća	1·50
Budilica sa dva zvončica	„ 1·75

Mih. Horovitz,
Krakov, Dietlgasse 57/45.

Svakovrstne slamnate šešire.

Preporučam se slav. općinstvu i gosp. trgovcem, da imadem trgovinu **slamnatih šešira** na malo i veliko.

Ciene umjerene.

Točna podvorba.

Cienik na zahtjev badava.

FRANJO CESAR, v Stob,
pošta Domžale kod Ljubljane.

Prva slavenska tvornica ura za tornjeve

Franjo Moravus,

BRNO. Nova ulica 25. MORAVSKA.

tvori i razašilje ure za crkvene zvonike, dvorce, škole, tvornice, --višnice, ljetnikovce -- samo u izvrstnoj izradbi vrlo jeftino.

Čuvene nadzorne ure.

Cienici šalju se na zahtjev badava.

Najviše odlikovanje za izvrstne proizvode.

IZVOZ.

Kupujte proizvode u korist Družbe sv. Cir. i Met.

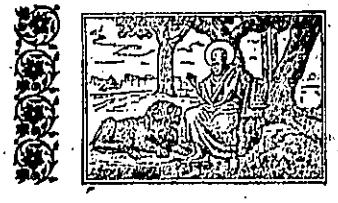

Želudčane kapljice
prije zvane i poznate pod imenom
Markove kapljice

sredstvo proti slabosti želudca, imenito proti pomanjkanju teka za jelo, proti grizu i grčevima u želudcu i trbuhu, proti nadutosti od vjetrova. Posilje tečkog mastnog ili preobljnog jela podupiru naravnu probavu. 1 tucet 4 K, 5 tuceta 17 K. 10 tuceta 32 K, franko postavljeno na svaku poštu.

* * *

Molim izvoliti mi poslati još 12 bočica želudčanih kapljica jer mi nužno trebaju pošto na meni upravo čudotvore. Božo Parić, Kaštel stari.

Molim pošaljite mi jedan tucet kapljica pošto pošto sam uvjeren već kod prijašnih naručba da djeluju izvrstno, te ću svakom zgodom iste mojim prijateljima preporučiti. — Ovakovih dopisa, koje se mogu sve ovdje navesti imadem još mnogo, te stoje svakome na uvid.

Ove kapljice pripravlja samo Gradska ljekarna u Zagrebu, pak zato treba kod naručbe pisati točno na adresu:

Gradska ljekarna Zagreb,
polag trga sv. Marka 20.

REUMATIZAM, neuralgije, ischias, bodac, ulozi, natekline, reumatične trganje u glavi, zubima i zglobovima liječi se jedino uspješno uporabom

„Paralysian-Linimenta“

po vis. kr. zem. vladi odobren i zakonom zaštićen lijek nadmašuje sve ostale lijekove u djelovanju.

Čuvajte se patvorina!

Cijena boci K 1·60.

Dobiva se u svim ljekarnam. Glavno skladište: **Ljekarna PEČIĆ sada dr. B. Vouk — Zagreb.**

CIGARETNI PAPIR

u korist

Družbe sv. Cirila i Metoda

pregledan po Dr. Janečeku

prodaje se

u trafici Fait via Barbacani
„ „ Berčić via Kandler
„ „ Belčić via Minerva
„ „ Iv. Žic via dell'Ammiraglio
„ „ Mentschik via Veterani
„ „ Ropotar via Sergia
„ „ Blaka via Giovia
„ „ Kos via Medolino.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, *koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više* ***po kruna 8.***

Prima novac na štednju od svakoga, *ako i nije član te plaća od iznosa 4½%,* *čisto bez ikakvog odbitka.*

Vraća na štednju uložene iznose *do 2000 K bez predhodnog* ***odkaza, a iznose od 2000 K*** *ako se nije kod uloženja sugласno ustanovio veći ili manji rok za odkaz, za odkaz od 8 dana.*

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, *i to na hipoteku* ***ili na mjenice*** *i zadužnice uz garanciju.*

Uredovni sati svaki dan *od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati* ***poslie podne; u nedjelju i blagdane*** *zatvoreno.*

Družtvena pisarna *i blagajna nalazi se u vlastite Carrara vlastita* ***kuća (Narodni Dom) prvi pod dozno, gdje se*** *dobivaju pobliže informacije.*

Ravnateljstvo.

Dvostruki elektro-magnetički

KRIŽ ili ZVIEZDA

R. B. broj 86967.

Telefon br. 45—22.

est elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod uloga, reume, astme (težkog disanja), nesparavanje, zujenja u uhu, neuralgije, glavobolje (migrene) kucanja srdca, zubobolje, muževne slabosti, otečeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), mokrenje postelje, nujnosti, nesvjestice, nagluhosti, hrvanja na tielu, influence skopčane sa bolečin hrbta, bilediln (malokrvnosti), želudačnih grčeva, bezteošcosti, išchiasa, gunekrvnosti, svih udnih grčeva, hepechondrie, tjelesnih grčeva, hkmorrhoida, kao i kod svečobe slabosti itd. služi kao nenadkrilivo sredstvo, pošto elektro-magnetička struja cielim čovječnim tielom djeluje, čime se rečene bolesti u najkraćem vremenu izliečo.

Poznato je, da liečnici kod navedenih bolesti viečkratno elektrizovanje tiela upotrebljuju, ali ipak na taj način, da jaka struja samo prolazno i povremenom kroz tielo prolazi, dočim naprotiv tomu struja elektro-magnetičnog križa ili zviezde R. B. br. 86967, kako je jur rečeno, umjerenim načinom neprekidno na tielo djeluje, što svakako bržem zliečenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 godina stare bolesti izliečene su sa mojim strojem posve! Od izliečenih sa mojim strojem R. B. broj 86967 izražene zahvale kao i od odličnih slojeva izdane svjedočbe i priznanice iz svju stranu svieta pohranjene su u mojoj pismohrani, gdje stoje svakomu u svako doba na uvid. **ODJE NIJEDAN LIEK NIJE POMOGAO, MOLIM POKUŠATI MOJ STROJ,** jer je to sigurno sredstvo proti gore navedenim bolestima, a onaj bolestnik, koji po mojem stroju nebi bio izliečen najdulje u roku od 45 dana, dobiva novac natrag.

Upozorujem osobito p. n. občinstvo na to, da se moj stroj ne smije zamjenjivati sa Voltinim, koji je poradi svoga neuspjeha zabranjen u Njemačko) kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj **dvostruki elektro-magnetički križ ili zviezda R. B. br. 86967 osobito se hvali i uživa vanredan dopadnost poradi svoje izvrstne ljekovitosti.**

MALI STROJ STOJI 6 K. Rabiti ga mogu samo djeca i jako slabe gospodje.

VELIKI STROJ STOJI 8 K. Rabi se kod ostarjelih 20 godiš. kroničnih bolestih.

Dopisivanje i naručbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Pouzdom ili ako se novac unaprad pošalje, razašilje glavna prodavaona za tu i inozemstvo.

ALBERT MÜLLER,
Budimpešta, V/41. Kotar,
Vadasz-ulica br. 34.

Tko još nema

Izvadak iz zakona o prometu sa vinom od godine 1907.,

neka ga odmah nabavi u »NARODNOJ TISKARI«

LAGINJA i DR.,

PULA, ULICA GIULIA BR. 1.

Ciena je komadu 10 para bez poštarine

Poštarina je od	**1**	**do**	**5 komada . . . . . .**	**5 para**
„	6	„ 10	„ „	10 „
„	11	„ 25	„ „	20 „
„	26	„ 50	„ „	30 „

Prilog „Našoj Slogi“.

ZBOR DUHOVNE MLADEŽI ZAGREBAČKE.
(NADBISKUPSKO SJEMENIŠTE.)

Katolici, širite pravu katoličku knjigu!

Staro književno društvo „Zbor duhovne mladeži zagrebačke“ izdao je svojim troškom više knjiga, koje sve odišu čistim katoličkim duhom. Preporučujemo zato svima, da ih u interesu katoličke knjige šire, rasprodaju i kupuju. Polmence „Zbor“ je izdao:

Za godinu 1907. *apologetičko djelo Konst. Haserta:* **Što je čovjek?** Knjiga je ta napisana u prvom redu za inteligenciju, te će mnogome modernomu čovjeku otvoriti oči i povratiti ga na pravu stazu s krive, na koju je možda došao čitanjem neispravnih kojekakovih tvrdnja. Dosta je pogledati samo predmete, o kojima se raspravlja, pa se odmah vidi, da ta knjiga govori o svim pitanjima, što muče modernoga čovjeka. *Pitanja: otkuda ovaj svijet, koja mu je svrha, otkuda čovjek, je li opravdana Darwinova teorija o descedenciji, je li kršćanstvo u opreci sa znanošću, da li se u svijetu dogadja što slučajem ili providnošću Božjom, tko je zapravo slobodan; o besmrtnosti i o posljedicama, što otuda izlaze, o vječnosti i o paklu; pitanja — što čini čovjeka pravim čovjekom, u kakovom odnosu stoji muž prama ženi, kako se slaže Božja predestinacija s našom slobodnom voljom itd.* Sva su ta pitanja danas ne samo u ustima jednoga naučnjaka, već gotovo i seljaka. Pisac naš rješava ova već po svojoj naravi danas najaktuelnija pitanja vrlo oštroumno, lako razumljivim načinom, upotrebljavajući vrlo praktične primjere tako, da će čitač ostaviti ovu knjigu s veseljem, kad mu se čitanjem riješe mnoge ove svjetske teškoće.

Cijena je ovoj knjizi čvrsto broširanoj sada samo 80 fil. mjesto prijašnje cijene od K 1.—

Za godinu 1908. ove tri knjige:

1. *Marijan Morawsky D. I.:* **Večeri na Ženevskom jezeru.** To je djelo jedno od najznamenitijih svjetskih apologetičkih djela, koje raspravlja o svim današnjim najmodernijim svjetskim, vjerskim pitanjima. Djelo je to *razdijeljeno u sedam dijelova, — u sedam večeri, u sedam glavnih tema o vjeri. I. Vjersko pitanje u sadašnjosti. II. Moderna znanost i religija. III. Bog i zlo. IV. Kršćanstvo medju religijama. V. Hrist. VI. Katolicizam i protestantizam i VII. Katolička i narodna crkva. Sva su ta pitanja obradjena s takovom zanimivošću, da djeluju upravo dramatskom svježinom i jakosti.* Vrlina je ovoga djela i u tom, što su pojedini nazori ovih pitanja zastupani i u osobama gotovo svih evropskih narodnosti. Tako *dolazi pred nas Nijemac, Francuz, Španjolac, Engleskinja, Rus i Poljak. Djelo je pisano vrlo lakim stilom i u formi takovoj, da će prekrasno doći svim našim slojevima.* Ono će čitačima pokazati put, kojim stupaju naši neprijatelji vjere, ono će pokazati i put, koji je najzgodniji, da protivnika uvjerimo mirnim načinom, putem zdrava razuma o njegovu krivom osvjedočenju na vjerskom polju. Preporučujemo zato svim prijateljima katoličke knjige, da nepropuste kupiti ovu knjigu, da se s njom sami upoznadu, a ujedno da nastoje i druge s njom upoznati. „Zbor“ je daje upravo za neznatnu cijenu prema njezinoj veličini: *samo 50 fil. U krasnom originalnom vezu samo K 1.50.*

2. **Socijalni tečaj.** (Predavanja dra. Ivana Kreka, dra. Evg. Lampea, dra. Krunoslava Jande, dra. Rud. Horvata i dra. Frana Milobara držana dne 24., 25. i 26. travnja 1908. u zagrebačkom sjemeništu).

U ovim se tiskanim predavanjima pruža svakome zgodno sredstvo, kako da se naši staleži: *naše seljaštvo, naše radništvo, naše obrtništvo* digne na viši stepen naobrazbe, napretka, kako da se digne ispod jarma modernoga ropstva njegovih tlačitelja. U radu oko ovih najširih slojeva našeg naroda vršit ćemo ujedno najveću dužnost, što nam je postavila vjera i domovina. U ovoj je knjižici u kratko razloženo, kako da dignemo osobito *našeg seljaka*, da on sam vidi, kako je doista važan član ljudskoga društva osobito kod hrvatskoga naroda. Predavanja o *seljačkom, radničkom pitanju* moći će nas same uputiti, kako da upoznamo samoga seljaka, samoga radnika, kako da upoznamo njegovu bijedu, njegove potrebe, njegovu sadašnjost, ali i njegovu budućnost; predavanja pak o zadrugarstvu, o organizacijama pružit će nam ujedno ne samo teoretsku uputu nego i praktičnu, kako da dignemo seljaka, kako da dignemo uopće sav naš rad, da nam je napredan i blagoslovan. Rad oko naroda — dići ga i moralno i materijalno — neka je naša glavna zadaća, naša sveta dužnost, koju zahtijeva *vjera i narod.* Opseg je knjižici od 153 stranice tako, da je cijena upravo ispod svake cijene — naime *čvrsto broširana stoji samo 30 fil.*

mirovinu a da uzmognu za koju godinu svoj život produljiti.

promda pozna vrlo malo naš jezik, nebijaše prigovora s naše strane, jer se prvo

djelovalo jer su povukli natrag tri predloga dočim se četvrtim još uvjek grozo

njoj nije pravo stalo do osjeguranja radnika. Prigovara zahtjevu, da se sa ovom

Priobćeno.*) Odnosno na „priposlan nija gg. Ivana popa Vin Glavaš molimo Vas g. ured lite uvrstiti u dojdućem ci „Naše Sloge" na našu odg slijedi:

Gg. Ivan Vinodolac vršili su prošle zime revizij gajne u Barbanu, ali pror nisu nego jednostavnu pog su faktično pronašli prone bi bili stvar u ruke suda.

Ista gg. priobćili su s općinskoj.

Ali kako pronevjerenj jednostavna pogriješka, sla ctupstvo stvar je z a b a c

Ako je g. Vinodolac pisanoga glavara tužbu na ski Ordinarijat zaslužio je, na tužbu uplivala nije.

Vas g. Vinodolče pro| v e t n i k o m i l a ž c e| krčmama klevetao opć. taj branić-a, ča je 150 K pre imademo svjedoka.

Vama gg. utjeralo se

Vidi se g. Vinodolče di jer je opć. tajnik Čubra istinu prigodom sudbene i Vaše tužbe proti gosp. Josipu Mirković.

Pope Ive „Očevidna

Ja tutora nemam niti Vama g. Vinodolče trebal

Pope Ive: „Previše pred Vašim vratima, kal na sudu dokazalo. jer si na platež svih parbenih t opć. načelnik Mirković proglašen.

Pravo imadete pope Iv Vašem priposlanom „Odk sunce grijati od tuda nas

Za danas dosta.

Istodobno Vam jav zbog uvreda nanešenih si

B a r b a n, dne 27. |

Josip Mirković, M
opć. načelnik.

*) Za članke pod ovim | se preuzimlje nikakve odgovor

Nezahvalnošću nag veli jedna poslovica, koja vog dvostrukog elektro-n ne može upotrebiti, jer svjedočbe, zahvalnice, | koji su teško na ulozima, grčevima u srdcu, težkon ili ma kojoj živčanoj bol uporabom tog stroja ozd priobćujemo takav jedan Müller u Budimpešti V/41. Molim pošaljite mi još j elektro-magnetički križ R po 8 Kr: Ja istog ne trel za jednog mog prijatelja, plemenito Vaše djelo sva vati, jer sam uvjeren d stroj nosi, absolutno oz da ja kod Vas taj križ i bio bi još dandanas usl| nesposoban za rad, pre materialnu štetu, koja i izim toga Bog zna, koje bolest još imala. Koj ko| naruči, neka je osvjedo naplativo izvrstno ljekov

Sa veleštovanjem | pokostar i kapelnik u | Ugarskoj.

Malvasia, V

Tko želi kupiti 12 hel od g. 1907. i 8 hektoli neka se obrati direktn Mežić-a, župnik u Čepić na Jezeru s. p. Kršan.

Želite li | **REUMATIZAM** | **CIGARETNI PAPIR**

3. **Najveći je neprijatelj čovječanstva alkohol.** Napisao M. Č., predsjednik antialkoholnog kluba.

Knjižica ova prikazuje kratko, jezgrovito i pučki cijelo alkoholno pitanje. Ona će dobro doći osobito u onim krajevima našega naroda, gdje vlada alkoholizam, no dobro i u onima, gdje ga još nije, jer će biti dobar ustuk širenju njegovu. Molimo zato sve, a osobito prijatelje i vodje našeg puka, da šire što više ovu knjižicu; jer je bez boja proti alkoholizmu nemoguća reforma socijalna, pače ni religiozna.

Cijena je pojedinoj knjižici 8 fil. (Tko naruči 10 komada, dobije *dva besplatno*).

Osim toga mogu se naručiti od istoga „Zbora" i slijedeće knjige, od kojih su neke napisane baš za našu mladež, zato bi preporučili svim našim uzgojiteljima mladeži, da ih medju mladež što više šire.

1. **„Isus prijatelj malenih".** Molitvena knjižica za mladež. Tvrdo vezana . . . . . K —.50
   Zlatorez . . . . . „ —.80
2. **„Sveti križni put".** Molitvenik s pobožnošću sv. križnog puta. Tvrdo vezan u platnu . „ —.56
   Zlatorez . . . . . „ 1.—
   Malo izdanje za puk . . . . . „ —.10
3. **„Mali Goffine ili život crkve katoličke".** Tumačenje evangjelja i svetih čina. Tvrdo vezan . . . . . „ 1.—
   Zlatorez . . . . . „ 2.—
4. **„Savijaj drvo dok je mlado".** Pripovijest za mladež sa slikama. Tvrdo vezana . . „ 1.—
5. **„Ružica Garička i Drveni križ".** Dvije pripovijesti s dvim slikama. Tvrdo vezana . „ —.50
6. **„Genoveva".** Pripovijest za matere i djecu. Sa sedam slika. Tvrdo vezana . . . . . „ —.50
7. **„Osveta je moja, ja ću je vratiti".** Sa slikom. Pripovijest za mladež. Tvrdo vezana K —.50
8. **„Dobri Radojica i zločesti Ivica".** Pripovijest za mladež. Tvrdo vezana . . . . . „ —.50
9. **„Pustinjačka špilja".** Pripovijest za mladež. Tvrdo vezana . . . . . „ —.40
10. **„Evstahije".** Pripovijest sa slikama za mladež. Tvrdo vezana . . . . . „ —.60
11. Iveković: **Evangjelja.** Broširana . . . . „ 1.20
    Uvezana u platno . . . . . „ 1.60
    Zlatorez . . . . . „ 2.—
12. **Katekeze.** Broširane . . . . . „ —.60
13. Dr. Valentin Čebušnik: **Sv. Elizabeta.** Tvrdo vezana . . . . . „ 1.—
14. Dr. Josip Volović: **Introdukcija u sv. knjige staroga zavjeta** . . . . . „ 3.—

Naredbom vis. kr. hrv. zem. vlade od 4. lipnja 1905. br. 9258. propisan je molitvenik „Isus prijatelj malenih" izdanje Zbora duh. mladeži zagrebačke kao udžbenik za sve razrede nižih i viših pučkih škola.

Napomena. „Zbor" daje kod naručivanja 10% rabat, koji sastoji u knjižicama poučnog i zabavnog sadržaja; trgovcima daje 20% popusta u novcu. Kod odašiljanja, ako naručba premašuje iznos od K 10.— „Zbor" plaća sam poštarinu.

HRV. KATOLIČKO TISKOVNO DRUŠTVO U ZAGREBU.

Gradska ljekarna Zagreb, polag trga sv. Marka 20.

Broj 28. Pula, u četvrtak dne 9. julija 1908. God. XLI.

Oglasi, pripošlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u given-ovanom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847'849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5·—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utiskuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koji u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Lagnja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 2), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Lagnja i dr. prije J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Zast. prof. Mandić proti proračunu.

(Nastavak).

Ovom zgodom moram spomenuti davnu i opravdanu želju nas istarskih Hrvata, da se naime zakonski i naredbeni list tiska takodjer u hrvatskom jeziku. Do sada tiska se doduše u slovenskom jeziku, ali bez zamjere bude rečeno, prevod pojedinih zakona i naredaba nije uvjek dosta jasan i razumljiv, najpače onim, koji ne poznaju strukovnih ili tehničkih izraza. Ta je želja opravdana i prema broju našega naroda, koji stanuje u našem Primorju.

Sudstvo u Istri.

Za te naše pokrajine imademo prizivno sudište u Trstu (trgovačko pomorsko sudište) te okružne sudove u Gorici i u Rovinju.

O sudbenih odnošajih u Trstu i okolici govorio je onomadne drug gosp. Dr. Rybar, koji je temeljito dokazao na razne mane i nedostatke koji tamo vladaju obzirom na pomanjkanje osoblja napose na nestašicu našeg sudbenog osoblja. Tomu bi ja jedino to dodao, da premda imade u gradu Trstu sa okolicom izmedju 40—5000 Slovenaca i akoprem je prizivni i trgovačko-pomorski sud za čitavo Primorje, a zemaljski sud i za više čisto-hrvatskih ili slovenskih sudbenih kotara Istre i Goričke, to se ipak ni na trgovačkom ni zemaljskom sudu nigdje ne nadje nikakovog nadpisa u hrvatskom ili slovenskom jeziku. Svi su javni nadpisi isključivo u talijanskom jeziku kao da smo tamo usried Rima ili Napulja.

Prelažeći na sudbene odnošaje u Istri kazati mi je obćenito, da se valjda u nijednoj pokrajini Austrije tako loše nestoji obzirom na sudbeno osoblje u Istri. Većina naših sudaca nepozna jezika ni naroda, komu im je pravdu krojiti.

Ministarstvo ostavlja mjesece i godine nepromjenjena mjesta sudaca i pristava i radi toga idu poslovi sporo i površno; sudi se samo da bude sudjeno. U Istri nema kotarskog suda, u kojem bi bio podpun broj sudaca, a imade ih mnogo, u kojim jedna trećina, ćak i polovica osoblja manjka.

U vrieme vladanja Talijana u Dalmaciji bje izdana naredba, da svi sudbeni činovnici moraju u roku od 2 godine dokazati, da doznaju jezik pučanstva. Ta ministarska odredba, koja minimum kaže, nije bila do sad protegnuta na naše Primorje, gdje je svatko, koji tamo dodje, dobro pošao — pa bio on i Turčin!

Prije kakvih desetak godina bijaše kod okružnog suda u Rovinju namješteno hrvatskih i slovenskih sudaca više nego li su ih imali svi ostali sudbeni kotari Istre. Tim se je htjelo propriečiti, da nebudu naši sudci podieljeni po kotarih, kako bi bili morali biti na ukor pravosudju i narodu. Nekoje od tih sudaca teretilo se je toliko poslom, da su još razmjerno mladi obnemogli, te bijahu prisiljeni zamoliti mirovinu a da uzmognu za koju godinu svoj život produljiti.

Što se porabe hrvatskog ili slovenskog jezika kod sudova tiče, to idemo u Istri od zla na gore. U cielom rovinjskom okružnom sudu uraduje se i u hrvatskom jeziku samo u 3 sudovima t. j. u Pazinu Buzetu i u zadnje vrieme u Cresu. Pod tim okružnim sudom nema čistoga talijanskoga kotara, jedino u kotaru rovinjskom i možda u bujskom su Talijani u većini, pa se ipak svuda izpituje obtužene i svjedoke talijanski pomoću tumača, koji čisto ne razumije jezik puka i koji pogriešno prevadja izjave stranaka. Badava zakon, uzalud naredbe, kad se uvjek jednako postupa na štetu Hrvata i Slovenaca, koji su u pokrajini u većini.

I kod samog okružnog suda u Primorju, gdje imade naših sudaca, nemože naš čovjek doći do svog prava u svojem jeziku, I tamo sastavljaju sudci izvještelji sa hrvatskim strankama talijanske zapisnike.

Porota je kod nas u Istri — kao što i u Trstu — jedino na štetu narodu našemu i na ruglo nacionalnom pravosudju. Kod nas se nezahtjeva od porotnika poznavanje obiju zemaljskih jezika, a da bi mogli sami, neposredno, bez tumača razumjeti obtuženika i svjedoke, te po tomu sasvjestno suditi. Obtužnicu sastavi državni odvjetnik na temelju talijanskih zapisnika, sastavljenih sa hrvatskimi svjedoci, u talijanskom jeziku. Obtuženik i svjedoci izpitani bivaju pred porotom od tumača, koji više puta ne pozna dostatno jezika, ili nezna sve tančine našega jezika; tumači sudcima i porotnicima izkaze po svoju i na temelju takovog tumačenja budu naši obtuženici odsudjeni, ćak i na smrt odsudjeni! Državni odvjetnik izreče svoj govor talijanski, od čega nerazumije obtuženi ni rieči, — predsjednik opetuje izjave svjedoka i sav proces talijanski i porotnici sude, a da nisu čuli izravno iz ustiju obtuženika ili svjedoka ni rieči. Predsjednik prioboći obtuženiku u njegovom jeziku osudu — i mirna Bosna!

Kad bi se gospodin ministar pravosudja hotio pobliže upoznati sa sudbenimi odnošaji u Istri, dosta bi mu bilo da pročita glasovite parnice radi dogodjaja na Velikom Vrhu kod Pule, iztragu proti Galežancem, koji su taj dogodjaj izazvali, i koji su na cesti ubili nesretnog Sfiligoja, proces proti Milanoviću iz Motovunskog kotara, koji je bio obtužen radi groznoga zločina, da je navalio kamenjem na Talijane, što mu se nije moglo dokazati, pak ga tužiše i odsudiše nedužna 100 kruna globe ili 30 dana zatvora. što je na svoju obranu kazao, da su ono večeri Talijani izazivali Garibaldinskom pjesmom i time ih tobože slijedio!

Ravnateljstvo finance

je takodjer zajednička oblast za sve tri pokrajine i za čitavo Primorje. Nadpisi su i ondje njemački ili njemačko-talijanski. Našem jeziku nigdje ni traga.

Na čelu ove oblasti nalazi se nedavno imenovani ravnatelj, naš zemljak, Istranin. Proti njegovom imenovanju — premda pozna vrlo malo naš jezik, nebijaše prigovora s naše strane, jer se prvo nadamo, da će kao sin iste zemlje biti nepristran i pravedan i prema i prema našemu narodu, drugo što pozna želje i potrebe svega pučanstva Primorja bolje nego li itko drugi od kompetenta za to važno i odlično mjesto, i konačno radi toga, što se je htjelo njegovim imenovanjem pokazati, da ne mora baš na onom mjestu uvjek sjediti tudjinac, koji nepozna ni jezikovnih ni gospodarskih odnošaja naših zemalja.

Njegov zamjenik ili podravnatelj, inače vrstan i vrlo čestit činovnik, nepozna ni rieči našega jezika.

Od sadašnjih 7 nadsavjetnika samo je jedan posve vješt našemu jeziku, dočim trojica govore ili razumiju ista;

od 13 financijalnih savjetnika jedan samo podpuno je vješt našemu jeziku, 7 ih razumiju nešto ali podnesaka nemogu sami riešavati, a 5 ih ne razumije ništa;

od 23 tajnika 5 ih pozna temeljito naš jezik, 4 samo nesto, a 14 ne pozna upravo ništa;

od 20 financijalnih komesara poznaju samo 3 temeljito naš jezik, 3 razumiju nešto, a 14 ništa.

Od 21 financ. perovodja vješti su samo 3 posve našemu jeziku, 1 razumije nešto a 17 ništa;

Od 18 perovodnih vježbenika njih 5 pozna temeljito naš jezik a 13 ništa.

Od 104 konceptna činovnika spadajućih pod ovo ravnateljstvo, imade ih samo 17 Hrvata i Slovenaca, koji riešavaju podneske u tom jeziku, dočim trebaju svi ostali tumače ili pomoćnike. Svi ostali jesu Niemci ili Talijani, od kojih poznaju samo riedki za nevolju stogod hrvatski ili slovenski.

Kod konceptnih činovnika financijalnog ravnateljstva u Primorju opažamo isti pojav kano i kod onih c. k. namjestničtva t. j. da imade razmjerno više viših i srednjih činovnika nego li nižih i najnižih, koji poznaju jezik većine stanovničtva Primorja. Ovo je jasan dokaz, da se kod nas sve to manje pazi na to, da konceptni činovnici poznaju i hrvatski ili slavenski jezik, kojega bi po pravu i zakonu morali temeljito poznavati.

(Nastavit će se.)

Iz carevinskoga vieća.

U Beču, 4. julija 1908.

Nakon razpravljenog proračuna za god. 1908. započela je posliednji dan prosloga mjeseca suhoparna i dosadna razprava o prešnih predlogih, kojih imade ukupno 18. Ta će razprava potrajati prilično dugo neposredi li se vladi da nagovori pojedine stranke, da povuku natrag svoje prešne predloge. Zadnjih dana stavili su Nijemci iz Češke četiri nova prešna predloga, da tim pokažu svoje nezadovoljstvo prema vladi koja tobož pogodjuje Čehom na štetu Niemaca. Česi su svoje strane drže u pripravi veliko množtvo prešnih predloga, koje će podnesti ako Niemci ne povuku natrag svoja. To bi reć da je na Niemce djelovalo jer su povukli natrag tri predloga dočim se četvrtim još uvjek grozo vladi radi tobožnjih krivica, što so u Češkoj nanaša Niemcom.

Izmedju prvih prešnih predloga bio je razpravljen onaj zastupnika Malika. radikalnog Niemca, koji radi o poznatih dogodjajih na njemačkih sveučilištih, osobito radi poznatog dogodjaja sa sveučilištnim profesorom Wahrmundom u Inomostu. Prešnost predloga nije priznata, čemu se je zastup. Malik unapred nadao znajuć, da njegov predlog nema absolutno nikakve praktične vriednosti.

Zabačena je takodjer prešnost predloga galicijskog zastupnika Breitnera, koji prešnost svom predlogu obrazložio time, da je iznio dostatan broj težkih čina o samovolji i pristranosti vojničkih sudova. Njemu je odgovorio ministar za zemaljsku obranu general pl. Georgi i obećao, da će dati strogo i nepristrano izpitati sve navedene slučajeve.

U sjednicah od 2., 3. i 4. o. mj. razpravljalo se je o prešnosti predloga rusinskih zastupnika. Zabačena je prešnost predlogu Romanczuka i dr. o nasilnom postupanju oružnika u Galiciji. Radikalni Rusin zast. Trylowsky obrazloži zatim prešnost svom predlogu o nezakonitom postupanju galicijskih oblasti proti rusinskim vatrogasnim i sokolskim družtvima.

Njemu je odgovorio ministar unutarnjih posala barun Bienarth, da je dao povesti iztragu odmah čim bijaše stavljen prešni predlog, nu ta iztraga da nije još dovršena. Čim bude ta iztraga dovršena, priobćili će parlamentu njezin rezultat. Poriče tvrdnju, da se pod novim namjestnikom Galicije postupa strožije proti rečenim družtvima nego li prije.

Kao generalni govornici bijahu izabrani od strane poljaka grof Dzieduszicki a od strane Rusina zast. Pihuljak.

Prvi je odlučno branio galicijske oblasti koje, da vrše samo zakon proti izazivačem i demonstrantom. Zast. Pihuljak pobijao je predgovornika dokazivajuć da rusinska družtva neimaju političkih težnja, već samo dobrotvorne i čovjekoljubive svrhe.

Predlagač je konačno pozvao Poljake, neka odustanu od dosadašnjog neprijateljskog držanja prema Rusinom i neka uznastoje oko sporazumljenja obiju slavenskih plemena Galicije.

Prešnost predloga je zabačena.

Zatim je socijalistički zastupnik Eldersch obrazlagao prešnost predloga svoje stranke, koji radi o preinaci i savršenosti zakona o osjeguranju radnika. Govornik se bavi obširno sa bolestničkim blagajnama, sa družtvima o osjeguranju radnika za slučaj nezgode te preporuča zakonsku osnovu o osjeguranju radnika za slučaj nemoći i starosti i o osjeguranju udova i siročadi radnika.

Kršćanski socijal Axmann izjavlja, da će glasovati za prešnost predloga ali zahtjeva, da se to osiguranje protegne na čitavo radničtvo t. j. i na seljake, male obrtnike itd.

Češki socijalista Černy reče kako se čini, da vlada kani sa pitanjem o osjeguranju radnika trgovati sa strankami i da njoj nije pravo stalo do osjeguranja radnika. Prigovara zahtjevu, da se sa ovom

osnovom stavlja u savez osiguranje seljaka i malih obrtnika te preporuča prošnost socijalističkog predloga.

Generalnimi govornici bijahu izabrani zastupnici Stransky i Tusar, koji će govoriti kod buduće sjednice u ponedjeljak.

* * *

Ovo zasjedanje traje preko svakog očekivanja a reć bi da će još potrajati 10—15 dana ako se vladi pošreći predobiti veće stranke za nekoje njezine važnije osnove. Tako bi vlada htjela, da se razprave prije praznika zakonske osnove o novom porezu na rakiju, o pomnoženju rekruta kod domobranstva za 5000 momaka, o melioracijah, itd. za što se hoće dulje vremena dok se razprave u odborih pak u zastupničkoj kući.

Zbog nesnosne vrućine malo je zanimanja u zastupničkoj kući za pojedine govornike te se više puta dogodi, da zastupnici govore skoro posve praznim klupama.

* * *

U Beču, 27. junija 1908.

Od četvrtka na petak u noći svršila je konačno preračunska razprava, koja je trajala što u odboru, što u zastupničkoj kući preko pol godine.

Zastupnik Dacsynski (socijalista) prosvjeduje što se madjarski ministar predsjednik miješa u nutarnje poslove Austrije.

Glavni govornik za proračun Steiner predlaže, da se u Preluci ili Medulinu sagradi luka, da parobrodi austrijskog Lloyda mogu konkurirati sa madjarskim društvima, jer iz Rieke prema Kotoru putuje mnogo Austrijanaca.

Zatim se je prešlo na stvarne izpravke.

Grof Sternberg reče, da je Dacsynski kukavica. Sada nastane silna graja te je skoro došlo do tučnjave. Socialni demokrati nahrupiše na Sternberga. Sjednica se mora prekinuti, a socijaliste nabacuju u Sternberga tiskanice. Kad je sjednica opet otvorena oduzima predsjednik Sternbergu riječ.

Bielohlavek veli, da je Dacsynsky što je objedio katoličkog svećenika, kukavica i lažac. (Velika vika i buka).

Resolucija zastupnika Schmida, odnosno židovskih srednjoškolaca, bila je sa većinom od 40 glasova odbijena. Naprotiv resolucija Wolfa za ustanovljene njemačke akademije umjetnosti u Pragu prihvaćena je većinom od 5 glasova.

Za tu resoluciju glasovali su i češki realiste Masaryk i Drtina, dočim su glasovali proti, sa Slavenima, slavenski social demokrati i sioniste.

Sa svih slavenskih klupa oboriše se na Massaryka i Drtinu poklicima: Eflalti! Izdajice! Pfui! Nastala je zaglušna buka, koja je dugo trajala.

Kod stvarnih izpravaka uzeo je riječ i hrvatski zastupnik Dr. Tresić, koji je odlučno pobio izjavu ministra predsjednika Becka, kojom je htio dokazati da je pripadnost Dalmacije Austriji definitivno riešena.

Nema sile koja može zapriečiti spojenje Dalmacije s Hrvatskom. Hrvati Dalmacije ne puštaju ni časka to pitanje s vida, a s vremenom naći će sile i načina da to sjedinjenje provedu.

Na koncu dovikuje dr. Tresić ministru predsjedniku Becku, u ime cijele Dalmacije, bez straha, da ga itko dementuje: Hands oft! K sebi ruke:

Glavna skupština političkog društva za Hrvate i Slovence u Istri.

(Nastavak)

Naše društvo a i sami saborski zastupnici su tom prigodom zaplatili putem kotarskih odbora mnijenje pouzdanika. Kako medju zastupnicima tako i medju pouzdanicima bila su mnijenja razrožna. Većina naših saborskih zastupnika odala je ipak svoj glas za tu zakonsku osnovu, koja je jurve također postala zakonom, i baš sada su na temelju iste već raspisani izbori za pokrajinski sabor.

Svoje izvješće završuje sliedećim riječima; „Hrvatsko i slovensko pučanstvo je jur pozvano, da bira svoje zastupnike u pokrajinski sabor. Po mojem i mnogih drugih mnijenju, bit će to najvažniji i najzamašniji sabor u dosadanjem našem pokrajinskom parlamentarnom životu, jer imade stvoriti temelj našem daljnom narodnom razvoju u svakom obziru. Zadaća je glavna našeg društva, a i svih prijatelja naše stvari, da se shodno pripreve za nastajuću izbornu borbu.

Sjetimo se da imademo neprijatelja pred vratima, dá ćak u kući, pa se ne upuštajmo u kojekakve medjusobne zadjevice ili sumnjičenja. Naše nastojanje neka bude, da odašaljemo u sabor muževe, koji će biti na visini znamenitog časa, koji prolazimo, te budu u istinu zastupali ondje probitke ne samo kojeg pojedinog kraja ili staleža, nego svih slojeva hrvatskog i slovenskog pučanstva u Istri. U tom smjeru svi da se nadjemo složni na izbornom polju".

Skupština prima ovo izvješće na znanje sa odobravanjem.

Blagajnik Josip Mandić čita izvješće o stanju blagajne. Prihoda je bilo K 1928·20, a izdataka K 1653·04, ostaje aktive K 275·24. Blagajnik opaža istodobno da su mnogi članovi zaostali sa članarinom, te preporuča, da se čim prije sjete svoje dužnosti. U svrhu pogovora o izboru triju članova za pregledače društvenih računa te novog društvenog odbora predsjednik prekida skupštinu za 10 časa.

Pri nastavku skupštine predsjednik poduči članove na društvena pravila o biranju odbora i odredi usmeno glasovanje.

Dr. Mate Trinajstić predlaže za pregledače računa Dr. A. Gržinića, prof. M. Zgrablića i M. Cucančića (primljeno).

Dr. Dinko Trinajstić predlaže — pošto se je dosadanji društveni predsjednik prof. Spinčić bezuvjetno odreknio svake daljnje časti pri društvu — profesora Matka Mandića zastupnika na carevinskom vieću za predsjednika.

Dr. Gjuro Červar predlaže za predsjednika Dra. Dinka Trinajstića.

Pošto se Dr. Dinko Trinajstić zahvaljuje na tom iz zdravstvenih razloga, skupština izabire predsjednikom profesora Matka Mandića.

Na to bijahu na predlog Dr. Dinka Trinajstića izabrani u društveni odbor slijedeći članovi: Dr. Ivan Zuccon odvjetnik u Puli, Dr. Šime Kurelić odvjetnik u Pazinu, Dr. Niko Banićević odvjet. kand. u Pazin, Josip Mandić općinski blagajnik u Pazinu, Dr. Ivan Pošćić odvjetnik u Voloskom, Dr. Gjuro Červar odvjetnik u Voloskom, Anton Andrijčić župnik u miru u Krku, Josip Panger načelnik u Dolini i Fran Flego načelnik u Buzetu. — Zamjenici bili su izabrani: Josip Svjetličić u Sanvičentu, Šime Dešar u Tinjanu, Mate Petch-Kovačić u Žminju, Jakov Burotić u Boljunu, Antun Sironić u Trvižu, Kazimir Julušić u Kastvu, Ivan Lovrić u Lošinju, Šime Červar župnik u Ždrenju, Mate Sanković u Vodicami na Krasu.

Novo izabrani predsjednik prof. M. Mandić zahvaljuje se na podanoj mu časti prima predsjedničtvo ali samo pod uvjetom, da svi odbornici i društveni članovi vrše svoju dužnost. „Ne bojim se", kaže, „rada i borbe, ali se bojim ako ostanem sam".

Na predlog Dra. N. Z. Bjelovučića skupština se zahvaljuje dosadanjem predsjedniku prof. V. Spinčiću i potpredsjedniku Dr. Dinku Trinajstiću na njihovom rodoljubnom radu i požrtvovnom nastojanju za društvo.

Pošto bje izcrpljen dnevni red, predsjednik zahvaljujuć članovima, što su u tako velikom broju odazvane i poziviju ih na složan rad prigodom nastajućih izbora zaključuje skupštinu.

(Konac.)

Slike braće Baštijana

(Matka i Ivana)

Ova dva imena podsjećaju nas na ona teška vremena, kad je naš dušmanin imao u rukama svojim apsolutnu moć nad našom pokrajinom. Ova moć i cinizam naših za nevolju susjeda, zadavali su tri-sta jada ocu; preporoditelju naše uže domovine, slavnom i neumrlom Jurju Dobrili, te njegovim drugovima. No naši slavni predji ne klonuše duhom, već držeć se one: „tko ne počne, taj ne dočne", junački zasukaše rukave i grčevito se prihvatiše tegobna posla.

Blagoslovljena bje njihova rabota, jer ju je pokrenula žarka ljubav do ostavljenog istarskog čovjeka.

Pokraj biskupa Dobrile istakoše se osobito braća — blizanci Mate i Ivan Baštian. Prvi brojevi „Naše Sloge" znali bi nam pričati kako im je voljko bivalo na toplom srcu Mateta Baštiana. Upravo pjesničkim žarom znao bi poz. Mate oduševljavati svoje Istrane; a bilo je u njega tog žara i na pretek, ta ljubimac je bio i pobratim vile sa slovenskog Parnasa.

I brat Ivan bijaše umjetnik — slikar. Nije mi sreća poslužila, da vidim sva ili barem većinu njegovih djela, nu sudeć po slici sv. Mateja što se nalazi nad glavnim oltarom svetomateljske crkve, možemo ustvrditi mirne duše, da taj remek — djelo otkriva snažan talenat.

Braća Baštian jesu svakako dvije markantne pojave iz našeg istarskog preporoda, te je bilo o njima govora u raznim našim listovima i — kalendarima, nu njihovim slikama ni traga ni truška.

Kao sinu onih strana, gdje se rodiše braća Baštijani, na žao mi se dalo, što se ne mogu nigdje nagledati njihovih slika. Osim mene bit će možda još i drugih od naših ljudi, koji bi dali i dukat za jednu od ovakih fotografija. Ne počasih dakle ni časa, već odoh ravno „k Baštijanom" i na moju veliku radost nadjoh slike. U stanju dosta rdjavom, tako, te sam se pobojao, da mi ih ne će fotograf primiti na obnovljenje.

On ih ipak primi. Tko sretniji od mene? Ta oteo sam gotovoj zaboravi i propasti dva časna obraza, dvojice doista revnih pregalaca na našem narodnom polju, koji si stekoše neumrlu slavu osvješćivajuć Istru i u drugu ruku ogledno se i na peru i na kistu.

Stari znanci i prijatelji, te ostali štovatelji slavnih pokojnika, želeći imati spomenute slike, neka se izvole obratiti na dolnji naslov.

Opatija, 4. jula 1908.

Ivan Matetić,
učitelj. —

Pogled po Primorju.

Pazinski kotar:

Iz Čepića kod jezera primamo:

Porezovnici županije Čepić, koja ima svoju vlastitu administraciju, pitaju ovim putem onu nadležnu oblast, na koju to spada, zašto već jednom ne naredi, da se sastanu u sjedniću oni zastupnici, koji su bili izabrani koncem marca ove godine, i zašto u protivnom slučaju ne razpiše ponovni izbor? Ta griesi šarenjačko klike, koja tuj još po miloj volji pašuje, prekoračuju već sve granice i vape upravo za osvetu pred Bogom, ili se hoće možda ovim zatezanjem dati toj klici vremena da se na stanoviti mig pretvori iz odurnog Saula u „čistog" hrv. Pavla?

Idemo da vidimo.

Skup porezovnika.

U Pazinu d.e 1. srpnja 1908.

Kako bijaše javljeno, bila je dne 13. tipnja t. g. zabava u korist dječjem zabavištu u Pazinu. Već 8 godine ne priredismo nikakve zabave u takovu svrhu — osim svakogodišnje božićnice, — jer u jednu ruku nismo mogli, a ni smjeli konkurirati „Djačkom pripomoćnom društvu u Pazinu", a u drugu ne bijaše uputno, da apeliramo na Pazinjane, čiji je džep i onako odviše opterećen narodnim porezom, dok se zabavište moglo uzdržavati običnim prinosima. No ove je godine znatno ponara tao broj poluznika, pa se je dabome povećaše i troškovi za uzdržavanje. Zato je trebalo nabaviti potrebita sredstva bilo odakle. Prema tome naumismo prirediti dječju zabavu na svršetku školske godine. Na žalost nastadoše preko svakog očekivanja nepremostive zapreke, pa zamjenismo naumljenu zabavu muzikalnom večeri. Makar bijaše zbog ljetne vrućine u velike poodmaklo vrieme za koncerte u zatvorenim prostorijama ipak se je cijeli zabavni odbor ovdješnje čitaonice na molbu podružnica dao marljivo na posao, da zabava bude što ljepša. Pri tome nam je uz veliku zahvalu istaći u istinu vanredno požrtvovni rad i trud g. Matka Brajše, predsjednika zabavnog odbora, što je sve sile uložio, da neuvježbane pjevačke zborove što bolje pripravi. To je krasno i izvco. Jednako nije g. c. k. profesor Šantel žalio ni truda ni vremena, da sa uvježbanim gudačkim kvartetom djačkim dodje na daske i pruži općinstvu pravog umjetničkog užitka sa struna. Ne smijemo zaboraviti požrtvovnosti g. pjevača, a najmanje one gospodjice i gospodje, koje su marljivo polazile njihove vježbe, premda su mnoge majke pa imadu dabome pune ruke posla u svojim obiteljima. Isto tako si dadoše truda g. predstavljačice i predstavljači marljivim polazko dilletantskih vježbah, kako bi općinstvu šaljivom igrom „Prvi objed" pružili ugodan odmor.

Kako vidimo za tu se zabavu zanimaše u veliko cijelo naše općinstvo bez razlike dobe, staleza i roda. Tako valja! Bilo svima na čast i hvalu!

Prema tom općem interesu bijaše vrlo povoljan uspjeh bilo moralni bilo materijalni. O tome nam je sada pobliže govoriti.

Na vratima bijaše inkaso . K 360·07

Za ulaznino poslaše gospoda:

Ante Kalac, župnik u Pazinu . .	K 5·—
Liberat Sloković, župnik u sv. Petru u šumi	„ 5·—
Općina Žminj	„ 10·—
Firma Klinger iz Gumpoldkirchena	„ 10·—
Franjo Matejčić, c. k. pokr. škol. nadzornik	„ 10·—
Andrijanić trgovac u Pazinu . .	„ 2·—
Mate Černeka učitelj u Draguću .	„ 2·—
Ivan Stranić — Amerikan, krčmar u Pazinu	„ 3·—
Darovi za tombolu u novcu . . .	„ 47·20
Brutto prihod	K 464·20
Potrošak za tisak poziva i ostalo,	43·60
Čisti prihod	K 410·67

Kako vidimo bijaše za ovomjesne prilike prihod vrlo povoljan, a rashod vrlo malen. Tuj su se u velike umanjile rodoljubne naše gospodje, u kojih je sve za tombolu potrebite predmete u ime darova sakupila gospodjica Bazilija Franičićeva, ovdješnja učiteljica i ravnateljica zabavišta. Hvala im!

U ime naše drobne djećice izriču obadvije podružnice svima bilo na trudu bilo na požrtvovnim prinosima najtopliju zahvalu.

Darovi obćni za zabavište:

Klerik Jeronim Kekez . . . . . K 2·20.

Rodoljubna braća Martinolić, Rio de Santa Fè (Amerika) 27 K, utržak razgledница naših zastupnika. Hvala svima u ime našeg podmladka. **Odbor.**

Poreški kotar:

Tuča na Motovunšćini. U noći od subote na nedjelju spustile se je sa crnih oblara gusta i debela tuča nad jednim dielom motovunske občine. Grozno je potučeno selo Zamask i nekoja susjedna sela. Strašne tuče napadalo je toliko, da su se livade, polja i vinogradi bielili još u nedjelju kao da su s niegom pokriveni.

Jadan narod hoće da zdvoji od tuge i nevolje. Ono što bijaše preostalo dugotrajnoj suši, koja je sve uništila do vinograda, pobrala je nesretna tuča. Vinogradi kazali su tako krasno, da bijaše milina pogledati je. A sada sve sama pustoš sve razoreno i uništeno.

Pozivamo političku i poreznu oblast, da učine odmah shodne korake, da se ovomu nevoljnomu narodu priskoči bezodvlačno na pomoć, jer će inače od glada i nevolje propasti.

Koparski kotar:

Buzet, 5. 7. 1908. (Sastanak).

Najavljeni sastanak držao se danas u ovdješnjem „Narodnom Domu" odmah iza podne do 4 i pol. Dohrlilo je na sastanak do četiri pet stotina našeg naroda, a bilo bi i više, da je saznao na dobu za ovaj toli liepo uspjeli pučki domjenak.

Iza kako je naša domaća sokolska glazba otsvirala par komada, predsjednik sastanka g. A. Justi, dade ponajprije rieč predavatelju, koji je puku predočio mukotrpni život sv. braće Ćirila i Metoda, kojih uspomenu baš danas slavi sav katolički svieti, a osobito slavenski. Istaknuo je dalje razloge, s kojih moramo svetu braću mi Hrvati, pa i ostali Slaveni jednog i drugog obreda slaviti. Naposlieđ je prispodabljao dobu i život slavenski u doba Sv. Ćirila i Metoda sa današnjom dobom i svršio sa vrućim apelom za družbu, koja se ponosi imenima sv. braće.

Iza ovog vrlo zgodnog govora predsjedatelj dozvoljava rieč g. načelnika Fr. Flegu.

Uzeo za zadaću liepim načinom i razumljivim puku dokazati, da je on sam svoj neprijatelj. Spomenuo je raskošje (luksus), što ga tjera naš težak i radnik u odjeći i u nakitu, spomenu u ludo potrošen novac u pušenje, u prekomjerno piće. Naglasi još, da je neprijatelj sam sebi u pitanju prenosa c. k. suda te opć. ureda iz grada ispod Buzeta. Zauzeti za dobru stvar još je toga mnogo spomenuo, čime se naš seljak pokazuje sam svoj progonitelj i protivnik.

Med govorom g. načelnika dodje u dvoranu gosp. prof. Matko Mandić, koji je požrtvovno k nama došao na naš poziv, da narodu progovori o svojem djelovanju i o radu naših ostalih i vrijednih državnih zastupnika.

Glazba mu išla u susret do Sv. Martina i dovela med naše zborovatelje, koji ga oduševljeno i gromovito pozdraviše.

Daljnji govornik bio naš gosp. notar A. Justi. Pripovjedao je o našem preporodu, pak prešao da tumači novi izborni red za pokrajinske sabore.

Poznati naš Ivo Sancin isticao potrebe našeg seljaka i gospodara, pak je postavio predmetne resolucije na vladu, koje je skupština jednodlasno prihvatila. Postavio je i druge resolucije u ime ovdješnjeg izbornog odbora, koje će se svojedobno svima priopćiti.

Na to je ustao naš obljubljeni starina i znanac gosp. narodni zastupnik profesor Matko Mandić, Narod ga aklamirao frenetično. Prikazao je sve što je on i njegovi drugovi u carevinskom vieću poduzeo u boljak svojih izbornika i čitavoga našega naroda. Spomenuo kornke za podieljenje bezkamatnog zajma, polakšice u vojničkom pogledu, dvogodišnju vojničku službu i mnogo drugoga spomenu. Dotaknuo se je novog izbornog reda, pak spomenuo nešto o klubovima jugoslavenskih državnih zastupnika, pak završi apelom za slogu med nama svima.

Govor zastupnika naroda duboko se dojmio slušateljstva, koje je toli bilo požrtvovno, da je slušalo neprestano kroz debele četiri ure ravne predavače i govornike sasma mirno i pomnjivo.

Za to je predsjedatelj vrlo rado a i zadovoljno završio ovo zborovanje, koje će zaista obroditi zdravim plodom.

Gosp. zastupnik zadržao se koji sat još med nasim prostim ljudstvom, koji ga upravo napadao sa pitanjima i preporukama, a onda podao se na postaju Počekaj, da odputuje u carski Beč, da nam bude tamo dobrim zagovornikom.

Lošinjski kotar.

K občinskim izborom u Cresu. Naši prvaci u Cresu zahtjevali su od občinske uprave, da bi se izbornike III. tjela kod predstojećih občinskih izbora tako podielilo, da bi mogli bez osobitih poteškoća pristupiti k izboru.

Općinska je uprava tu opravdanu molbu zabacila, na što su se naši prvaci obratili na namjestničtvo sa zahtjevom, da se utemeljenoj njihovoj molbi zadovolji. Občinska uprava u Cresu dobila je ovih dana putem kotarskog poglavarstva u Lošinju iz Trsta nalog, da podieli izbornike III. tjela tako da budu mogli pristupiti k izboru oni iz sela sa juga prvog dana, oni iz sela sa sjevera drugog dana, a oni iz porezne občine Cres trećeg i četvrtog dana.

Proti toj odluci utekli su se creski „siori" prosvjedom na namjestničtvo, al se nadamo, da neće biti uslišani jer zahtjevaju nešto, što bi bilo nepravedno i u zakonu neutemeljeno.

Krčki kotar:

Iz Vrbnika pišu nam.[1])

Koncem svibnja održavala je ženska podružnica „Družbe sv. Ćirila i Metoda" u Vrbniku svoju redovitu godišnju skupštinu. U novi su odbor izabrane: Gdja. Dorka Feretić, gospodjice Ema Toljanić i Katica Volarić — Nade je, da će novi odbor kao i ostale članove nastojati takodjer, da nam se uzdrži i djećje zabavište, da ne propade, jer u blagajni, vele, da se vidi dno. Ta svi uživamo i od srca se smijemo gledajuć bar dva put u godini onu sitnu dječicu na pozornici, gdje lijepo i skladno uz svoju učiteljicu izvadjaju razne igre a da i ne govorimo o koristi odgoja.

1) Slučajno zakasnio. Op. Ured

Franina i Jurina.

Fr. kumpare Jure, ma mi maris istinu poveć, ce će reć da si bil i ovu pasanu nedeju zes „cavalotti" na jitu, pak kan, na ćukariju, ce si sel ćuka lobzat? sve mi se pari da si i ti divontal pol „cavalotta".

Jur. maja moja nis ne ja maj bil nit ću bit cavalot, prodani kopac, popordilo ja ti gren zes njimi za moje posli a i da se malo nasmejem, i ovu voltu ti je bilo smelin za puknut...

Fr. sen cul i ja onomano na rivi do Pintara i do Tona do Dravi, kako su se vojezani zes nasimi cavalotti smejali apena su arivali i pricneli se sbarkivat ti nasi čiozoti zes svojimi sardelini,

Jur. saje, da ti je bilo hebat po Veje kako su Sesić, paron Jakomo i drugi ki poznaju svih do one kumpaniji do koga su roda mestjera i zajka, kako su ti jih pozdravljali o cumare: Vrećinka Cukarinka, Barabanka, Carevica, Karnjadovica, Martinka, Globovica — ben venja, quando gave venju — tutto kiblarice in quanti bianchi e mi scometto chel comun vega paga anche el passajo come ve paga affitto e spicier a na glave ti je marćal, nadut ko jeden puran sjor Gule zes kumpaniju: Pancikul, Kokodakovy, Kruly, Pidinda, Puly, Spalany, Bemby Moccolo zotto Gloria zes tamburom i zes sve tu lepu kumpaniju do talijan- i talijancic puro sangue — tutto jente del si — — —

Fr. ma da je bilo i scampa che te scampa alla Barattieri, justo onako kako kada ste ono bili na jiti vef Aquiloniji i vef. Vitiggianu — — —

Jur. justo onako — marili smo bezat za Gulom na vapor, prez nanke konta platit i da nisu berzo oni do vapora molali cimi, bil bi ki god skocil preko bandi vef more a najpervi sjor Gule

Fr. skoda da ni storil jeden banj, bi se bil malo rinfreskal do onih njegovih nemih talijanskih refulad . .

Jur. barufa ti je skocila kada je podesta ćuko, mi pari da se zove „scampo", pricnel vrisćat: Viva Cherso talijana a nas: viva Volgia italiana ..... ma apena je on to zavrisćal, pricneli su stoli i kadlegi letet . .

Fr. dobro su storili i jos su mi to podestadi i cesarski judi — ma manko mal do njih, oni mariju tako cinit zato su i podestati do kamore ma onih nasih nasih pandoli kopaci, ki se pusćevaju do vakovih vleć po svetu kako kalabrez vlece medveda zes brnjicu na rilu — još deju da su oni slavi stirijani a ne krovati — a pandoli da bi te vi znali kako se na tu injorancu i vasi fradelli do circa smejeju — niste vi slavi ne — lego šćavi, pravi šćavi, a da bi do koga!

Jur. mene je rekel Pancikul i Peja da oni na circu vavek govorlju kako i doma zes fameju na „slavo" i da moj nijeden njim ni toga zabranil, anzi da da će Pancikul ove druge nedeje zafrakandelat jednu prediku na slavo da te se sve gromaci trest — Colka ju zna već svu na pamet a cul sem ju u Stepa mora do Kucovice da mu ju je kumponil Bettino i Kušćev a ljnjeva:

„dole zes popami (cavando protetora)
»dole zes fratri (cavando cavalotta)
Aviva il nostro Garić nobile galanto
Con suo all' occhiel divino Dante.

Fr. orajt — — —

Listnica uredničtva.

Dopisnike u Buzetu, Pazinu, Kopru, Sovinjaku, Cresu itd. molimo nek se potrpe, listić je malen te ne može sve najedanput objelodaniti. Preporučamo vrućе neka se piše što kraće moguće. Zdravo!

Razne viesti.

Parlamenta u Beču

Iz Beča nam brzojavljaju:

Njemci uztegli predloge, zasjedanje traje do 18. tek mjeseca.

Promjene u Poreško — Puljskoj biskupiji

Č. g. Ivan Vinodolac promješten je iz Šajni u Kavran. U Šajni dolazi za kapelana Blaž Demarin. Č. g. Mate Škabić, kapelan kavranski, imenovan je upraviteljem župe u Rakiju.

Našim trgovcem sa vinom i krčmarom do znanja i na ravnanje.

S raznih strana Istre tuže nam se prijatelji, da siromašni naši vinogradari nemogu nikako razpačati svoje vino, a razne oblasti, državne zemaljske i občinske traže poreze i namete bez obzira na to imade li što u žepu vinogradar ili ne ima. Vina imade još u Istri, osobito crnoga ili crvenoga veliko množtvo i to vrlo fjeftinoga. Dobro, zdravo i ukusno stolno vino može se dobit na hiljade hektolitara po 20 K. Jeftinije ne može se skoro tražiti, ta toliko gospodar prije nego li prigotovi hektolitar vina potrosi. Preporučamo narodnim trgovcem sa vinom i krčmarom, da se obrate na narodne muževe u Istri, na g. svećenike odvjetnike, učitelje itd. koji će dati svakomu rado bezplatno upute i savjete.

Sjednica odbora političkog društva za Hrvate i Slovence u Istri.

Novoizabrani odbor našeg političkog društva održavao je u nedjelju dne 5. t. mj. u Pazinu svoju sjednicu, koja je potrajala od 9 sati prije podne do 12¼ po podne. Tu se je vijećalo o mnogim našim javnim narodnim pitanjima, a osobito o idućim saborskim izborima, te se je u tom pogledu stvorilo važnih zaključaka.

Ćirilo — Metodski dar

Narodni zastupnici gg. Dr. M. Laginja, M. Mandić i prof. V. Spinčić poslali su ravnateljstvu „Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru" kao Ćirilo — Metodski dar svaki 10 K t. j. 30 K.

Hrvatska gimnazija u Pazinu.

Primili smo V. program ces. kr. velike državne hrv. gimnazije u Pazinu za škol. godinu 1907.-8. Sadržaj mu je: Filološko-kritička istraživanja po »Časoslovu«, napisao dr. M. Kević. Školske viesti.

Koncem školske godine 1907.-8. bilo je 230 učenika.

* * *

Nastajna školska godina 1908.-1909. otvorit će se dne 18. rujna svečanom službom božjom u crkvi Franjevačkoj u 9 sati prije podne. Njoj će uz učiteljski zbor prisustvovati svi učenici.

Popravni i naknadni ispiti obdržavat će se 16., 17. i 18. rujna, a prijamni za I. razred 6. srpnja i 17. rujna, a za više razrede 17. i 18. rujna.

Upisivanje novih učenika za I. razred bit će 6. srpnja, 16. i 17. rujna, a za više razrede 16. i 17. rujna od 8—12 sati prije podne u gimnazijskom upraviteljstvu, gdje valja svaki učenik da se prijavi praćen od svojih roditelja ili zakonitih im zamjenika. Učenici, koji su ovu gimnaziju već polazili, treba da se prijave za upisivanje od 16. do 18. rujna.

Preporuča se da roditelji dodju koji dan prije u Pazin, radi stana učenika, te da se o tome sporazume s upraviteljstvom. Dalnje potrebite informacije daje upraviteljstvo.

Hrvati i Hrvatice!

Sjetite se svakom zgodom »Družbe sv. Ćirila i Metoda« za Istru. Upotrebljavajte Družbine marke, a svaka zapada samo 1 novčić. Kupujte uvjek Družbine žigice, cigaretni papir i druge proizvode.

KNJIGA

bez koje ne smije biti nijedan Istarski Hrvat

je

„Novi Izborni Zakon za Sabor Istre"

Pučkim načinom protumačeno, sa jednom zemljopisnom kartom Istre.

Cieni 1 K.

Naručuje se kod

Tiskare Laginja i dr. - Pula.

OLOVKE

u korist družbe sv. Ćirila i Metoda

dobivaju se u

tiskari **Laginja i drug. u Puli**

prije (J. Krmpotić i dr.)

uz cienu od 2 do 10 para.

Odlikovan s 3 srebrnimi kolajnami u Beču godine 1881. 1894. 1900.

Častna diploma i zlatna kolajna u Videu godine 1903.

Zlatna kolajna i zaslužni križ u Rimu godine 1903.

Sviječarna na paru

J. Kopač, Gorica, ul. Sv. Antona b. 7.

Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom obćinstvu svijeće iz prijesnog pčelinjeg voska. Kilogram po K 5·— Za prijenosnost jamčim s K 2.000. Tamjan Myrrhae, Styrax, štitlja i stakla za vječne svjetlo po jeftinoj cijeni. Gg. Trgovcima preporučam svijeće za pogrebe, na hrastovo drvo, vosteni svitci i med najfeftinije vrsti uz veoma niske cijene. Šalji vosak kupujem u svakoj množini po najvišoj dnevnoj cijeni.

Na zahtjev šaljem cijenik franko.

Tko ne oglašuje, taj ne napreduje!!!

Dvostruki elektro-magnetički

KRIŽ ili ZVIEZDA

R. B. broj 86967.

Telefon br. 45—22.

est elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod uloga, reume, astme (teškog disanja), nespavanja, zujenja u uhu, neuralgije, glavobolje (migrene) kucanja srdca, zubobolje, muževne slabosti, studeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), mokrenju postelje, nujnosti, nesvjestice, nagluhosti, drhtanja na tielu, tuluenco skopčane sa bolešću hrbta, bliedila (malokrvnosti), želudčanih grčeva, hemoroida, hechondrie, tjelesnih grčeva, hemorrhoida, kao i kod svesobće slabosti itd. služi kao nenadkrilivo sredstvo, pošto elektro-magnetička struja cielim čovječnim tielom djeluje, čime se rečene bolesti u najkraćem vremenu izliečo.

Poznato je, da liečnici kod navedenih bolesti višekratno elektrizovanje tiela upotrebljuju, ali ipak na taj način, da jaka struja samo prolazno i povremenom kroz tielo prolazi, dočim naprotiv tomu struja elektro-magnetičnog križa ili zviezde R. B. br. 86967, kako je jur rečeno, umjerenim načinom nepreklidno na tielo djeluje, što svakako brzem zliečenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 godina stare bolesti izliečene su sa mojim strojem posve! Od izliečenih sa mojim strojem R. B. broj 86967 izrađene zahvale kao i od odličnijih slojeva izdane svjedočbe i priznanice iz sviju strana svieta pohranjeno su u mojoj pismohrani, gdje stoje svakomu u svako doba na uvid. **GDJE NIJEDAN LIEK NIJE POMOGAO, MOLIM POKUŠATI MOJ STROJ,** jer je to sigurno sredstvo proti goro navedenim bolestima, a onaj bolestnik, koji po mojem stroju nebi bio izliečen najdulje u roku od 45 dana, dobiva novac natrag.

Upozorujem osobito p. n. obćinstvo na to, da su moj stroj ne smije zamjenjivati sa Voltinim, koji je poradi svoga neuspjeha zabranjen u Njemačkoj kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj **dvostruki elektro-magnetički križ ili zviezda R. B. br. 86967** osobito se hvali i uživa vanrednu dopadnost poradi svoje izvrstne ljekovitosti.

MALI STROJ STOJI 6 K. Rabiti ga mogu samo djeca i jako slabe gospodje.

VELIKI STROJ STOJI 8 K. Rabi se kod ostarjelih 20 godišnjih kroničnih bolestih.

Dopisivanje i narudžbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Pouzećem ili ako se novac unapred pošalje, razašilje glavna prodavaona za tu i inozemstvo.

ALBERT MÜLLER,

Budimpešta, V/41. Kotar, Vadasz-ulica br. 34.

Prva slavenska tvornica ura za tornjeve

Franjo Moravus,

BRNO. Nova ulica 25. MORAVSKA.

tvori i razašilje

ure za crkvene zvonike, dvorce, škole, tvornice, --viečnice, ljetnikovce-- samo u izvrstnoj izradbi vrlo jeftino.

Čuvene nadzorne ure.

Cienici šalju se na zahtjev badava.

Najviše odlikovanje za izvrstno proizvode.

IZVOZ.

Pazite na djecu!

Kad su vam ranjava ili imadu kraste osip, crvenilo na koži ili bud kakove nečistoće na tijelu, upotrijebite izvrstnu mast zakonom zaštićenu iz ljekarne *Pečić* sada *dr. B. Vouk — Zagreb.* Djeluje najuspješnije kod svake vrsti rana (rezotine, ogrebline, opekline itd.), kod prekomjernog znojenja noguh i tijela te nebi smjela nijedna kuća biti bez glasovite

masti za djecu.

Čuvajte se patvorina!

Cijena kutiji K —·60.

Dobiva se u svim ljekarnama.

Glavno skladište:

Ljekarna PEČIĆ sada dr. B. Vouk

ZAGREB.

Željudčane kapljice

prije zvane i poznate pod imenom

Markove kapljice

sredstvo proti slabosti želudca, imenito proti pomanjkanju toka za jelo, proti grizu i grčevima u želudcu i trbuhu, proti nadutosti od vjetrova. Posliie težkog masnog ili proobljnog jela podupiru naravnu probavu. 1 tucet 4 K, 5 tuceta 17 K, 10 tuceta 32 K, franko postavljeno na svaku poštu.

* * *

Molim izvolite mi poslati još 12 bočica želudčanih kapljica jer mi nužno trebaju pošto na meni upravo čudotvore. Ilčo Pazić, Knežel stari.

Molim pošaljite mi jedan tucet kapljica pošto pošto sam uvjeren već kod prijašnih naručba da djeluju izvrstno, te ću svakom zgodom iste mojim prijateljima preporučiti. — Ovakovih dopisa, koje ne mogu sve ovdje navesti imadem još mnogo, te stoje svakomu na uvid.

Ovo kapljice pripravlja samo Gradska ljekarna u Zagrebu, pak zato treba kod naručbe pisati točno na adresu:

Gradska ljekarna Zagreb,

polag trga sv. Marka 20.

Kupujte proizvode u korist Družbe sv. Cir. i Met.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 2.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 1000 K bez predhodnog odkaza, a iznose od 1000 K ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz, uz odkaz od 8 dana.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i sadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati poslie podne; u nedjelju i blagdane zatvoreno.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u viale Carrara vlastita kuća (Narodni Dom) prvi pod desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Tko još nema

Izvadak iz zakona o prometu sa vinom od godine 1907.,

neka ga odmah nabavi u »NARODNOJ TISKARI«

LAGINJA i DR.,

PULA, ULICA GIULIA BR. 1.

Cieni je komadu 10 para bez poštarine

Poštarina je od 1 do 5 komada . . . . . 5 para
» 6 » 10 » » 10 »
» 11 » 25 » » 20 »
» 26 » 50 » » 30 »

SLUŽITE SE KOD SVOGA!

Podvorba točna!

POZOR!

Trgovce našeg roda i jezika ljepo moli podpisana da svoje potrebe kao: račune, memorandume, listovne papire, omote (buste), cijenike u formi dopisnice, etikete za flaše, adreskarte, pečate iz gume, jastučiće i mastilo za pečate, sve vrsti trgovačkih knjiga, kao i olovke, gume, pera, ravnala, i t. d. naručuje jedino kod svoje narodne tiskare

LAGINJA i DR. PULA

ULICA GIULIA, 1., (prije J. Krmpotić i dr.)

Cienа neprekinjena!

SLUŽITE SE KOD SVOGA!

Svakovrstne slamnate šešire.

Preporučam se slav. općinstvu i gosp. trgovcem, da imadem trgovinu

slamnatih šešira

na malo i veliko.

Ciene umjerene.

Točna podvorba.

Cienik na zahtjev badava.

FRANJO CESAR, v Stob,

pošta Domžale kod Ljubljane.

Širite „NAŠU SLOGU“.

Broj 29. Pula, u četvrtak dne 16. julija 1908. God. XLI.

Oglasi, priposlana tel. tiskarju i računaju se na temelju obćinog cenika ili po dogovoru.

Novci se predbrojbe, oglasa itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod narečbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošту predbrojalca.

Tko bi na vrijeme ne primio, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 827.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani i ne tiskaju, nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake, na godinu ili K 2·50 za pol godine.

Izvan carevine više poštarina Plaća i uteruje se u Puli.

Pojedini broj stoji 20 h., zaostali 20 h., koji se Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr. s. (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Zast. prof. Mandić proti proračunu.

(Nastavak).

Zalostniji su u jezikovnom pogledu kod nas kod carinarskih i poreznih činovnika, od kojih je neznatan postotak, koji poznaju temeljito jezik pučanstva medju kojim služe. Radi toga i jesu česte pritužbe naroda na carinarske i porezne urede, koji neznaju obćiti sa pukom u njegovom jeziku, koji dostavljaju narodu pozive, opomene itd. u talijanskom ili njemačkom jeziku i koji riešavaju hrvatsko ili slovenske podneske njemački ili talijanski.

Osim na nepoznavanju našega jezika koli od strane konceptnih, toli od strane carinarskih i poreznih činovnika, moramo se potužiti i na sporo riešavanje raznih podnesaka, osobito u poreznim pitanjima. Polonjoj okolnosti je donekle kriva barem relativna nedostatnost osoblja. Ali tomu bi se doskočilo i današnjim brojem osoblja, da nema ili bar u tolikoj mjeri prvog zla t. j. nepoznavanja našega jezika kod ogromne većine činovnika. Na mnogih bo uredih ili mjestih treba po koje činovnika više — nego li bi u istinu trebalo — kad bi većina poznavala jezik puka i kad nebi trebalo svaki hip mobilizirati polovicu ureda a da se zadovolji strankam u jezikovnom pogledu. Često se dogadja, da se radi nepoznavanja jezika izgubi mnogo vremena uzalud a stranku se odpravi bilo kakovim izgovorom samo da se je rieši.

Obćenita je kod nas pritužba, osobito na porezne urede, što se isti zatvaraju točno o podne a da se isti otvore opet u 2 ili 3 sata po podne. Stranke, koje dolaze iz sela na porezni ured, nemogu više puta biti odpravljene na uredu do podna pak moraju ostati u gradu i kasno po podne, što im zadaje troškove, gubitak vremena i stotinu neprilika zbog daleka puta, osobito po zimi i nevremenu. Tomu zlu imalo bi se doskočiti preuredjenjem uredovnih satova.

Ravnateljstvo pošta i brzojava.

Pod c. kr. ravnateljstvo pošta i brzojava u Trstu spada čitavo Primorje i jesa susjedna Kranjska. Sve te pokrajine ukupno broje 1,214.709 stanovnika, od kojega pripada našemu narodu 831.882. Ima nas dakle 550.000 više nego li Talijana i Niemaca. Uzprkos toj ogromnoj većini našega naroda nedaje se na tom ravnateljstvu ni iz daleka ono mjesto i ono pravo našemu narodu, koje bi ga po zakonu išlo. Na novoj poštanskoj zgradi u Trstu neima nigdje znaka našemu jeziku pak da ga se svietlijkom tražis. Unutarnji je jezik njemački ili talijanski; svi javni nadpisi jesu jedino njemački i talijanski, isto tako sve tiskovine, jedino primnice izdaju se na hrvatsko-slovenska preporučena pisma u tom jeziku, ali i te primnice sakrivene su na posebnom mjestu, da se nebi radi njih talijansko i njemačko stanovništvo zablaznjalo ili da nebi odviše talijansko činovničtvo u oči bolo.

Činovničtvo na ravnateljstvu i po filijalkah u Trstu je po ogromnoj većini talijansko, pak njemačko a riedki su Hrvati i Slovenci. Usljed toga dogadja se često da se naše obćinstvo javno i privatno tužaka na postupanje takvih činovnika nepoznavajućih njegov jezik.

Ali osim obćinstva imade pritužaba i od strane činovničtva radi protekcionizma ili zapostavljanja starijih činovnika. Tako su posljednja imenovanja kontrolora i nadkontrolora u Trstu izazvala veliko ogorčenje. Stari kontrolori, koji su kod raznih odsjeka vršili težku i odgovornu službu sa noćnim službama, koji su posljednjih godina de facto vodili razne odsjeke, bili su zapostavljeni na korist mladjih kolega, pridieljenih ravnateljstvu, koji nisu vršili težkih noćnih službu u smradnih i prašnih prostorijah. Isto tako bijahu imenovani kontrolorima mladi oficijali, koji su bili tekar izpit usposobljenja položili a preskočeni bijahu pri tom starlji kolege, koji su dotični izpit položili pred 2—4 godine i koji vrše već više godina službu kontrolora. Istina je, da se kod izbora odsječnih načelnika nemože držati uvjek reda i godina službe, nu tako veliki skokovi, kakove se je činilo u Trstu kod posljednjih imenovanja, nisu nipošto opravdani te pravom ogorčuju i demoralizraju zaslužne starije činovnike te pospješuju denuncijanstvo i težnju za promaknuće na teret drugih. Takovi odnošaji nisu normalni i zdravi.

Medju zapostavljenimi činovnici imade Slavena, Niemaca i Talijana, ali medju priviligiranimi neima nijednog Slavena.

Govori se, da su kod tih imenovanja sudjelovali i tudji uplivi, koji ne mogu cieniti ni sposobnosti ni zasluga pojedinih poštanskih činovnika.

Mjesta poštanskih nadkontrolora u Ljubljani bijahu popunjena bez razpisa natječaja. Kod toga je igrala svojn nečastnu ulogu crna protekcija,

Medju konceptnim činovničtvom jesu Slovenci i Hrvati biele vrane, dočim imade mnogo Trentinaca i Talijana iz Dalmacije Istre itd.

Rzvnateljstvo pošta i brzojava u Trstu imade sada 31 konceptnoga činovnika, od kojih pozna samo 5 hrvatski ili slovenski jezik. Tomu je ravnateljstvu dodieljeno 19 prometnih činovnika, od kojih pozna naš jezik samo 6. Tehničkih činovnika imade 15, od kojih pozna neš jezik samo 4. Ovomu je odsjeku dodieljeno 6 prometnih činovnika, od kojih pozna samo 1 naš jezik.

Računarskih činovnika imade 21, od ovih poznaju naš jezik samo 2. Kod blagajne imade 25 činovnika, od kojih nezna nitko hrvatski ili slovenski. Prometnih činovnika kod glavne pošte i kod podružnica u Trstu imade 213 činovnika, od kojih pozna naš jezik njih samo 55. Od svega činovničtva kod ravnateljstva, od 380 činovnika pozna naš jezik samo 78. Približno dakle pozna zemaljske jezike jedva svaki peti činovnik.

Svi navedeni jesu državni činovnici, a množtvo oficijanta, aspiranta, telegrafista, telefonistice itd. od kojih pozna svaka deseta zemaljske jezike, nisu amo prihrojene.

Ono što vriedi za Trst glede poznavanja zemaljskih jezika valja većinom i za Istru i Goričku, gdje se još uvjek od činovničtva ne zahtjeva poznavanje zemaljskih jezika.

Ovdje bih toplo preporučio g. ministru trgovine, da posveti malo više pažnje poštansko-brzojavnim odnošajem u Primorju, koji nisu ni zdravi ni normalni, osobito ne u jezikovnom pogledu.

C. kr. pomorska vlada.

U Trstu imade svoje sjedište c. kr. pomorska vlada za Primorje i za čitavu Dalmaciju. Njezina je svrha — kako je poznato, da promiče naše pomorstvo i ribarstvo, tim, da gradi, popravlja i čisti luke mostove ili mule, drago i zatone, da postavlja i nadzire svetionike, da se brine za sjegurnost osobija i stvari za nevremena na moru, da bdije nad lučkim redarstvom, zdravljem putnika itd. itd.

Morska obala, koja je povjerena pomorskoj vladi, proteže se od talijanske granice na Goričkom od grada pa do skrajne točke južne Dalmacije do Šnića. Ta je obala napučena po velikoj većini našim hrvatskim ili slovenskim narodom. Bilo bi dakle posve naravski, da se i uprava pomorske oblasti prema toj činjenici ravna t. j. da bude našemu narodu u jezikovnom pogledu bar pravedna. Nu tomu nije žalibože tako, radi česa je nedavno od strane našega kluba podnešena interpelacija na g. ministra trgovine, na koju čekamo odgovor. Nije se u ostalom čuditi, da se kod c. kr. pomorske vlade u Trstu neposvećuje našemu jeziku onu pažnju, koja ga ide i ne daje ono mjesto, koje mu pripada, kad se znade, da imade od 107 osoba, od najviseg činovnika, pak do urednih sluga, njih samo 17, koji su vješti hrvatskomu ili slovenskomu jeziku. To je osobije razdieljeno u XI. odsjeka, od kojih su nekoji kao: *nautički, zdravstveni, računarski uredi, pisarnički* u kojih nepozna nitko naš jezik, dočim imade velikih odsjeka, kao što je konceptni sa 25 činovnika, od kojih poznaju samo četvorica naš jezik, tehnički od 34 činovnika, od kojih poznaju samo 5 njih naš jezik, lučki kapitanat sa 18 činovnika, od kojih pozna samo 4 naš jezik.

Od pomorske vlade, odpano od ministra trgovine tražimo najodlučnije, da se kod uprave pomorske vlade u Trstu postojećem zlu i u jezikovnom pogledu doskoči, te da se sa ogromnom većinom stanovničtva, koje spada pod djelokrug pomorske vlade u Trstu obći ustmeno i pismeno jedino i izključivo u jeziku toga stanovničtva.

(Nastavit će se.)

Hrvati i Hrvatice!

Sjetite se svakom zgodom »Družbe sv. Ćirila i Metoda« za Istru. Upotrebljavajte Družbine marke, a svaka zapada samo 1 novčić. Kupujte uvjek Družbine žigice, cigaretni papir i druge proizvode.

Interpelacija

zastupnika Matka Mandića i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra željeznica.

Beč, 20./VI. 1908.

Dne 31. maja obdržavalo je hrvatsko školsko družtvo „Družba Sv. Ćirila i Metoda" za Istru svoju redovitu godišnju glavnu skupštinu u Puli.

Na tu skupštinu pohrlilo je našega naroda iz svih krajeva Istre i susjednog Trsta, a bilo bi ga i više, da je uprava državnih željeznica u Trstu u tom pogledu izletnikom bijela ići na ruku.

Tako je muška podružnica „Družbe sv. Ćirila i Metoda" za Istru u Pazinu upravila dne 20. maja 1908. preko glavara željezničke postaje u Pazinu pismenu molbu na ravnateljstvo državnih željeznica u Trstu nebili uz obične propisane tarifalne uvjete dalo za dne 31. maja 1908. na raspolaganje posebni osobni vlak sa kolima III. razreda na pruzi Buzet-Pula za izletnike na „Družbinu" glavnu skupštinu u Puli, tako, da vlak stane na svim postajama od Buzeta do Zabronića.

Za čudo svima odgovorilo je ravnateljstvo državnih željeznica odboru rečene podružnice nakon 4 dana, da posebnog vlaka sa kolima III. razreda nemože dati, već samo vlak sa kolima za marvu (Kastenwagen), jer da su kola III. razreda zapremljena tog dana na pruzi Trst-Jesenice.

Odbor podružnice je — po svojoj dužnosti i punim pravom — a limine odbio takvu uvriedljivu i nedostojnu ponudu ravnateljstva izjavivši sa indignacijom glavaru postaje u Pazinu, da na vlak sa kolima za *marvu* izletnici nemogu nikako reflektirati. Uz to je odbor zamolio glavara postaje neka uznastoji, da vlakovi sa smjerom prema Puli uzmognu primiti toga dana veći broj putnika.

Prema tome je c. kr. ravnateljstvo u Trstu smjestilo uzprkos tobožnjeg pomanjkanja kola III. razreda za rezervu *četvora* kola u Herpeljama, *šestera* kola u Pazinu a *dvoja* kola u Kanfanaru, da se do potrebe pojačaju vlakovi.

Sa tom samo rezervom mogla je željeznička uprava *uz malo dobre volje* složiti zatraženi osobni vlak. On bi joj bio stalno donio mnogo veći prihod, nego li ga je imala od tako razštrkanih kola, koja se većinom niesu ni upotrebila. Glasom naime o pomanjkanju posebnog vlaka, jenjala je medju onima, koji se pripravljaše na izlet, volja za taj izlet, pa ostaše mnogi od onih doma, koji bi bili rado platili vozarinu.

Takvim se je postupkom uprave državne željeznice oštetilo moralni i materijalni uspjeh „Družbine" skupštine, dočim se nije interesom same željeznice absolutno ništa koristilo.

K tome bijaše onog dana promet na pruzi Trst-Herpelje-Pula kao za inad vrlo neuredan. Vlak, koji prema voznom redu od 1. maja 1908. kreće iz Trsta u 5.55 sati u jutro, stigao je u Pulu tekar oko 11½, mjesto u 10.5 u jutro, a drugi vlak

koji je imao stići u Pulu u 1.10 sat, stigao je preko pol sata kasnije. Taj je naime imao preslabu lokomotivu pak nije mogao svladati strmine kod Pazina sa *prikopčanir četvorim kolima* od reserve, koja su imala pojačati večernji vlak na povratku iz Pule. Za to se je nakon vožnje od poprilici 2 klm. uz veliku stravu medju putnicima vratio na postaju u Pazin, gdje se je prazna kola od reserve odkopčalo, da vlak uzmogne dalje. Time je dakako i taj vlak morao zakasniti.

U istu svrhu pripravljali su se takodjer izletnici iz Trsta u Pulu istog dana. Radi nabave posebnog vlaka popitaše se osobno kod prometnog referenta na ravnateljstvu u Trstu, koji im je rekao, da se nalazi *jedini* reservni stroj u popravi i da će trajati dulje vremena dok se popravi. Kad se je pako istog referenta zamolilo za posebni vlak iz Pule u Trst za povratak izletnika, koji bi bili pošli iz Trsta vlakom u 5.55 sati u jutro, odgovorio im je sa „*nemoguće*".

Iz navedenoga proizlazi dosta jasno, da se je htjelo od strane uprave državnih željeznica naše občinstvo upravo šikanirati i da se tomu občinstvu nije htjelo zadovoljiti na njegovu štetu a nikakovu korist same uprave. Radi toga pitaju podpisani Njeg. preuzvišenost g. ministra željeznica:

1. Je li je Vašoj preuzv. poznato iz javnih glasila gore opisano postupanje uprave državnih željeznica u Trstu sa moliteljі za posebne vlakove.

2. Ako nije, hoće li se dati potanko o svemu obaviestiti, te za buduće poprimiti shodne mjere, da se ne bude više sa občinstvom ovako nedostojno i uvriedljivo postupalo?

(Sliede podpisi).

Interpelacija

zastupnika Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra predsjednika za cielokupnu vladu.

Beč, 10./VII. 1908.

Članovi zabavnih družtava „Sklad" i „Sokol" iz Bakra u hrvatskom Primorju zajedno s mnogimi drugimi onih strana priredili su dne 5. srpnja t. g. izlet u Cres, na kvarnerskih otocih, i obavjestili o tom njeke poznate njim gradjane u ovom gradu, koji su njim odvratili da mogu doći bez ikakve zaprieke. Kod izleta udioničtvovali su sami izobraženi mužovi i gospodje, i nisu imali nijedne druge svrhe, nego da jedno po podne provedu na moru i razgledaju jedan grad. Moralo ih je osupnuti, kad su vidjeli, da su njim se približili žandari zajedno sa lučkimi službenici, pošto je parobrod dospjeo do Creskoga mula, to njim priobćili, da je njihovo iskrcanje na temelju stroge zabrane c. kr. kotarskoga poglavarstva u Lošinju Malom zabranjeno, i kad su njim žandari, na zahtjev, pokazali pismeno odnosnu zabranu. Izletnici su se zabrani pokorili, i odputovali srdačno pozdravljani od občinstva sakupljenoga na mulu. Kad su se večer o 11 uri u Bakar povratili, dobili su od prijateljske strane, koja bijaše tek toga dana obavještena, brzojavom, izručenim u Cresu istoga dana o 10·20 uri prije podne a prispjelu u Bakar ob 8·22 večer, kojom njim bijaše javljeno da je c. kr. politička oblast zabranila izlet.

Takav postupak, nedostojan kulturne države, nemože se nego najoštrije pokuditi.

Zabrana uzsliedila je sa strane c. kr. kotarskoga poglavarstva u Lošinju Malom usljed posredovanja Dra. Petrisa c. kr. notara i občinskog načelnika u Cresu. Taj exponent talijanskoga političkoga družtva vladajuće talijanske istarske stranke u Cresu, koji se je na hrvatskom pučanstvu grada i otoka Cresa jako ogriešio; koj pod jednom ili drugom izlikom već treću godinu sa občinskimi izbori zavlači i toliko je vremena neovlašteno občinski načelnik; kojemu je po svoj prilici za njegove zasluge za talijansku stvar u Istri podieljeno pred kratko sa strane c. kr. ministarstva pravosudja bolje mjesto c. kr. notara, ono u Kopru, bez da je dokazao da pozna jezik većine pučanstva novoga kotara — učinilo je sve moguće da osujeti izlet, te se je u tu svrhu poslužio takodjer izmišljenih viesti i uvrieda hrvatskoga naroda. I dočim je velika većina pučanstva grada Cresa očekivala neizmjernom radošću izletnike, stojao je spomenuti Dr. Petris, revolverom oboružan, na čelu malobrojnih malkontenta, kojim su c. kr. austrijske oblasti i ovom zgodom na ruke išle.

Kad bi ove i bile imale važnih razloga da zabrane izlet, to bi to morale prije do znanja dati, a ne čekati dan izleta, tako da izletnici, kod obstojeće brzojavne službe, nisu mogli biti pravodobno obaviešteni o zabrani c. kr. kotarskoga poglavarstva.

Al takovih razloga nije c. kr. politička oblast imala. Ona je radila po stanovitom sustavu, po kojem se Primorskim Hrvatom nanašaju najveće nepravice i uvriede samo da se udovolji stanovitim Talijanom po sustavu, po kojem je dne 31. svibnja t. g. u Puli takodjer c. kr. redarstveni savjetnik mogao vriedjati hrvatsku zastavu i hrvatski narod, i po kojem se je moglo istoga dana i u istom gradu bez zaprieke demonstrirati proti hrvatskim i slovenskim izletnikom (gle interpelaciju M. Mandića i drugova od 6. lipnja t. g.); po sustavu, po kojem je slovenskim dvokolničarom bilo zabranjeno priredjenje slave u Gorici; po sustavu, po kojem je, onoga istoga dana kojega je izlet njekih Hrvata u Cres zabranjen bio, u pokrajinskoj bolnici u Puli umrlomu bivšemu Garibaldincu Giorgio Schinolfi, rodjenomu Rimljaninu, dne 6. srpnja bio priredjen sprovod, kod kojega je sudjelovalo, bez da je to politička oblast prepovjedila, uz veliku množinu ljudi, družtvo „Giovane Pola", družtvo akademičkih djaka, i upravni odbor mjestne skupine talijanske socijalne demokracije. Bilo je i više vjenaca, kojih jedan je imao napis „I discepoli di Mazzini al combattende per l' unità d' Italia". Viest o tom čitati je u onom istom broju lista „Il Piccolo della Sera" od 7. srpnja t. g., u kojem su Hrvati iz Bakra i okolice izvrženi ruglu za to, jer njim je cesarska kraljevska austrijanska politička oblast strogo zabranila izkrcati se na mulu u Cresu, i pozdraviti se s njihovom braćom, koja ih je prijateljski očekivala.

Tako izgleda plaća i zahvala Austrije.

Podpisani postavljaju na njegovu preuzvišenost gospodina ministra predsjednika za cielokupnu vladu sliedeći upit:

Je li c. kr. vlada voljna strogo naložiti jedan put za uvjek državnim organom u Primorju, da sa zabranami kakva je ona izleta iz Bakra u Cres od 5. srpnja t. g. i sa drugimi sličnimi u novije vrieme opet se množećimi uvriedami narodnoga čuvstva Hrvata i Slovenaca u Primorju, toga pučanstva više ne dražl, i da mu nekrati vršenje njegovih prava zajamčenih mu u temeljnih državnih zakonih?

Interpelacija

zastupnika Špinčića i drugova na njegovu preuzvišenost g. ministra pravosudja.

U Beču, 10./VII. 1908.

Predpostaviv da je c. kr. notar u Cresu Dr. Petris bio pred kratko imenovan sa strane Vaše Preuzvišenosti c. kr. notarom u Kopru, i da je u njegovom novom okružju slovenski jezik najviše običajan zemaljski jezik. — Sudbeni kotar koparski broji 23.822 Slovenca proti 14.000 Talijana —, dozvoljavaju si podpisani upraviti na Vašu Preuzvišenost ovaj upit:

1. Je li c. kr. više sudište u Trstu, u smislu §. 12. valjanoga austrijanskoga notarskoga reda, ovlastilo novoimenovanoga c. kr. notara u Kopru Dra. Petrisa, da sastavlja notarske listine takodjer u slovenskom jeziku? — Ako da, kako je Dr. Petris dokazao poznanje slovenskoga jezika? Ako ne, kako se je pobrinulo za sastavljanje notarskih listina u slovenskom jeziku u notarskom okružju koparskom?

2. Je li ti se Vaša Preuzvišenost pobrinula za to, da bude u smislu §. 18. spomenutoga notarskoga reda, u službenom pečatu novoimenovanoga c. kr. notara u Kopru Dra. Petrisa navedena njegova vlastitost kao notar i naziv pokrajine i službenoga sjedišta takodjer u slovenskom jeziku?

Pogled po Primorju.

Pazinski kotar:

U Pazinu, dne 27. VI. 1908.

Pošto nam nije bilo moguće, da na drugi način izrazimo zahvalnost, što je dugujemo našim dodrotvorima, činimo to putem novina.

U prvom redu srdačna hvala cijelom profesorskom zboru, pod čije smo vodstvo došli tamo pred osam godina, kao nezrela djeca, čije su nas ruke očinski vodile i putile kroz cijelo vrijeme naših nauka putem znanja i istine. Mogao bi tkogod kazati, to je dužnost svakog uzgojitelja, ali mi najbolje osjećamo, da su oni i preko svoje dužnosti radili te nas putili i vodili s ljubavju. Jer hladni razum često ne dostaje, da mlado srce predobiješ za sve ono, što je lijepo i plemenito, pak treba tu muke i oduševljenja za sve, što je uzvišeno, čega ne može, da ocuti svačije srce. A tu su ljubav ocutjeli naši uzgojitelji i ulijevali ju kroz osam dugih godina u naša mladenačka srca. Evala im! Zahvalnosti što im dugujemo, zaboravit nećemo.

Hvala istočobno veleučenom gosp. dru. Dinku Trinajstiću, kao predsjedniku „Djačkog pripomoćnog društva", zatim g. prof. Novljanu, neumornom blagajniku istog društva, o napokon cijelom njegovom odboru i svim članovima, koji su nas putem društva materijalno poduprirali.

Velika je zadaća te rodoljubne, institucije. Dugo se i dugo osjećala nestašica narodne inteligencije u Istri. Neumornom radu naših zastupnika pošlo je za rukom da dobijemo gimnaziju na našem jeziku, zavod dakle, koji je imao doskočiti nestašici narodne inteligencije. Ali da! Bio je to račun bez krčmara. Imali bi bili gimnaziju bez djaka, jer naš je seljak u takovom materijalnom položaju, da mu apsolutno nemoguće uzdržavati djecu u školi dugih osam godina. Zbog toga bijaše osnovano naše društvo, koje častno vrši — u koliko može — svoju zadaću.

Družba sv. Ćirila i Metoda zasnovana sa širim djelokrugom, potrebna većih sredstava, stekla si naklonost Istre i Dalmacije i uže Hrvatske. No dok Hrvatska bije zadnji, najžešći boj sa bjesomušnim tiraninom, dok uzdržava hiljade žrtava tog boja, naposo pak mladež hrv. universo što no je morala solliti u tudjinu, osjetila je i „Družba" posljedice tog boja: Istra je morala duljo segnuti u svoj žep. U takvim prilikama kad je na svim linijama narodni porez silno porastao, djeluje naše društvo poput skromne ljubice, oslanjajuć se većim djelom na uzahan krug svojih dobrotvora. Već je lanjske godine poletjela u svijet prva čota mladića, odgojena materinjim jezikom, zadojena svetim žarom domovinske ljubavi, da danas sutra stupi medju prve redove boraca za narod i njegova prava, a ove godine oto druge čote. Svi znademo, što dugujemo „Djačkom pripomoćnom društvu", pa s toga obećajemo da ga zaboravit ne ćemo, da će se svatko od nas čim budemo jednom na svom mjestu, smatrati obvezanim, da vratimo društvu, što mu dugujemo, o bi ono moglo i nadalje drugima isposudjivati narodnu tu glavnicu. Velevrijedno pak dosadašnje pristaše društva molimo, neka i nadalje ostaju blagonakloni onoj stotini mladića, željnih znanja i nauka, — ali siromašnih. Znamo, da su Vaše žrtve i dan'nosti prevelike, ali sjetite se riječi našeg Preradovića koji pjeva:

„Nije žiće ovo naše,
Domovina glavnica je...."

Ne manje se smatramo obvezanim spram veleučenog g. dra. Sehešte, kao liječnika, što nam je besplatno pružao pomoć u bolesti, a i lijekove uz veliki popust davao.

Isto tako dugujemo gg. liječnicima dru. Gržiniću i dru. Baicichu svaku hvalu zbog pruženih nam pomoći u bolesti.

Srdačna hvala napokon veleučenom gosp. načelniku dru. Š. Kurelića, kao predsjedniku čitaone i cijelom njenom odboru, što nam je uslužno pružio prilliku, pa raširimo svoj vidokrug, dozvolivši nam posjećivanje čitaone.

Ponovna hvala svim spomenutim korporacijama i osobama, hvala svim ostalima, koji su nas tijekom našeg naukovanja svagdje i uvijek s najvećom obzirnošću susretali. *Abiturijenti pax vim.*

Koparski kotar:

Kopar, 20. 6. 1908.

Pošto vam još ništa ne javismo o ovdašnjem stanju našega naroda, dopustite, da nešto pobliže opišem

Razvitke zastave „Pevsko-bralnog i godbenog društva Ilirija u Pobegih".

U nedelju dne 21. t. mj. slavila su naša braća Slovenci u Pobegima veliko slavlje. — Važan je ovaj dan za Pobežane, a ne zaboraviv za sve one, koji su tom slavlju prisustvovali. Taj dan je bio baš kao stvoren, da društvo „Ilirija" razvije svoj novi barjak, koji će stajati na čelu Pobežanima, koji će ih vodit vazda napredku i slobodi. Od danas unapred stajat će čvrst i neoboriv na obali mora Jadranskoga, — kršit će sve pogubne valove, tražit pred svijetom svoja izgubljena prava, a pokazat svakome, da „Ilirija" živi, da opet ustaje...

Tko nebi pohrlio u kolo svoje braće, da se pozabavi, da se nadivi čvrstoj želji za napretkom? — Zaista nitko, nitko ne bi smio ne upotrebit takve prilike. — I zbilja! Ta nam prilika nije izbjegla. Dan je krasan, pa svi u Pobege! — Već iz daleka se vidja trobojnica, kako lepršl visoko u zraku. Kad smo išli u selo, morali smo se diviti čislu trobojnica, a još više svijestnim Slovencima, koji su uz burni „živio", a u lijepom broju ulazili u selo i to sa svih strana. Sva društva iz bližnjih i daljnjih mjesta, iz Dekani, sv. Antona, Podpeča, Kopra, Trsta i t. d. bijahu prisutna ili zastupana kod ove rijetke svečanosti.

U 5 sati po podne započela je zabava. — Svako toliko bi zagrmilo iz mužara, da se je orio brijeg i dol.

Na dvorištu g. Muženića je zasvirala glazba, a ovo se za čas dupkom napunilo. Na sjevernoj strani dvorišta bijaše povišeno mjesto čedno priredjeno, gdje je najprije progovorio g. predsjednik društva „Ilirija", a onda se razvila nova zastava kojoj je kumovala dražestna gospodjica Ljudmila Šiškovič iz Črnogkala.

Zatim su nastupila razna pjevačka društva. Pjevalo se slovenskih, a i hrvatskih pjesama kao n. pr. „Hrvaticam", „Poputnica Nikole Jurišića" od poznatog skadatelja Iv. pl. Zajca.

Posljednja točka dnevnoga reda bijaše žđrijebanje sa šest predmeta. Medju svakom točkom svirala je glazba.

Sada je nastupio odmor. Kašnje započeo plos i prosta zabava, koja je preko očekivanja uspjela. Bacali su i umjetni vatru.

Svaki se Slovenac i Hrvat mora da raduje takvom uspjehu. — Sinovi „Slave" se bude iza duga sna. *Livačanin.*

Buzet, 10. 7. 1908.

Gospodin Jakov Draščić c. k. kotarski nadlugar iz Sv. Martina darovao je svotu od 50 K, velečasni gospodin župnik Ivan Flego iz Huma 40 K, a gosnedin Ivan Klarić od Antona iz Juričići sabrao je kao dar svotu od K 4·32, za potpisano glazbeno društvo.

Tim plemenitim darovateljima izražuje še cvim putem najtoplija blagodarnost i preporučaju se drugim rodoljubima na ugled.

Buzetsko glazbeno društvo „Sokol".

Iz Sovinjaka, 27. 6. 1908.

Nakon 25 godina moljakanja, evo ti sovinjski narode dobar uspjeh! U nedelju dne 21. junija poslije podne služio je sv. blagoslov u Sovinjaku za prvi put u hrvatskom jeziku naš vrledni i mnogočasni gospodin novo imenovani župnik Kazimir Mandić.

Odmah poslije podne iz svih sela i najodaljenijih ove župe kao što i drugih vidjelo se narod koji je dolazio da se pomoli Bogu u svojem materinskom jeziku, a nekoji i cieli dan su čekali u Sovinjaku do popodnevnog blagoslova.

Nije još bilo ni 3 sata već je puna crkva naroda, koji tetko i veselo čeka izlaz gospodina župnika iz sakristije, te kad na jednom došao pred sv. oltar, čuje se veliki broj pjevača na čelu sa gosp. učiteljem Vanik-om, koji divnim glasom pjevaju: „Častimo Te" itd.

Čulo se gdje narod plakajućim srcem od radosti molitvom prati pjevače.

Nekojim sovinjčićima nije sigurno bilo ugodno da se hrvatski pjeva i zato se i jadili te u deputacije hodali gospodinu župniku, koji sigurno nije tomu kriv, već želja naroda.

Kad je sv. blagoslov bio dovršen, mogao se svaki osvjedočiti o želji naroda gdje se na sve strane čulo govoriti: „Još nisam bio kod takvog blagoslova Bog poživi našega gospodina plovana i meštra".

Poslije blagoslova iste su crkvu valjda posebni blagoslov činiti ili se Bogu pomoliti gospodjica učiteljica talianske škole i signorina Anetta žena najvišega u Sovinjaku, jer prije nisu mogle u crkvu radi glavobolja. Poslije dovršenog njihovog blagoslova evo ti preko trga u kuću deputaciju žena najvišega, Tereza, Adele i Marija de Majeri ova zadnja vodila deputaciju i kod gospodina župnika prosvjedovala proti hrvatskoj molitvi u našoj crkvi.

Marija, zar se ne sjećate kada ste sa drugim sestrama i pastirima u pračanskom bregu pasla ovce i krave te zvala: Katina vrni ovce sem? Ana, kako govore u Draguću? Ste zaboravila kad vas je muž tjerao iz kuće, a Hrvati pod krov primali dok je trajala kaznena rasprava proti vašem mužu i svekru? Tereza znate da je vaš muž iz Jermanije, gdje se jedino hrvatski govori? Zar ste zaboravila kada su vam Hrvati pružali pomoći za školovati vašeg sina Josipa? Ste zaboravila na milodare, što su Vam dali Hrvati u potrebi?

Vi Marija bite mogla pitati Vašega brata Antuna i otca kako kod kuće govore? Čini nam se da bi te dobila „kec"! jer Vaš otac i brat znaju da su sisali mljeko hrvatsko majke i zato ostaju i nada lje ono što su uvjek bili te zato će ih svaki cijeniti za postene ljude što je i vrijedno da se ih cijeni a poslje što ste došla u gnjezdo Sovinjak sti zaboravila na mljeko Vaše pokojne majke (Lahka joj crna zemlja!)

U ostalom nadamo se, da će naš početak napredovati a gospodinu učitelju i župniku izrozujemo najsiačnije zahvale, a našu deputaciju „dello donne" pitamo da li se sjećaju godine 1883. kada smo izgubili „Častimo Te" i zadobili „Vi adoro" kako smo se mi morali zvovati? Drage moje! „Povrnilo za posudjeno".

Ako bude što novoga vremenom javiti ćemo.

Sovinjačan.

Voloski kotar:

Lovran, 9. 7. 1908.

Za Opatijom dolazi Lovran. Lovranski Niemci ili njemački doseljenici podupri od Opatijskih Niemaca hoće da ustroje njemačku pučku školu, koju bi dakako čim prije preuzela država u svoju upravu kao što je to učinila i sa njemačkom školom u Opatiji.

U Lovrani imade do sada malo stalno nastanjenih Niemaca te njemačka pučka škola nebi imala druge svrhe nego tu, da pomaže Talijanom odnarodjivati našu t. j. hrvatsku djecu. Lovranski popridili poći će im u tom stalno na ruku da Niemcima vrate milo za drago što su im ovi pomogli kod posljednjih občinskih izbora proti Hrvatom.

U Puli dižu Talijani nebo i pakao proti njemačkim školama u Trstu pozivlju Talijani svoje pod oružje proti germanizaa u Liburniji pomažu tim istim Niemcem, da ustrajaju njemačke škole. Tko da razumije te talijanske harlekinade.

Lošinjski kotar.

Općinski izbori u Cresu.

Cres, 18. 7. 08.

Kako je poznato određeni su dani za izbore naših općinskih starješina.

Svi izbori obaviti će se u gradu Cresu ali neće biti, kako do sada, u noći pozovom svih, nego je po nastojanju naših ljudi olahkoćeno ovako:

Izabirati će se u jutro od 7 do 12 s. i zapodne od 2 do 6 ure.

Treće tielo birati će ovako:

Na 23. julija oni od juga to jest: Orlec, Vrana, Bělej, Ustrine, Stivan, Martinšćica, Lubenice, Pernata, Podol i Valun; na 23 julija birati će oni od sjevera (tramuntane) to je Predošćica, Dragožetići i Beli, a na 24 i 25 julija oni od grada i Smerga; i Loznati, koji gredu u treće tielo.

Na 27. julija izabirati će oni od drugoga tiela, a na 28 oni od prvoga, jedni i drugi bez razlike jesu li iz vana ili iz grada, jer u prvom i drugom tielu broj birajućih nije velik kako u trećem i premožniji su ljudi.

Sada na nogo Cresani. Treba da izaberete ljude za puk, a ne one, koji škilje za Italijom.

Krčki kotar:

Za luku u Šilu. Dne 30. lipnja t. g. odgovorio je gospodin ministar trgovine na upit zastupnika Vjekoslava Spinčića od 5. prosinca pr. g. glede provedenja nuždnih radnja u luci u Šilu, u Dobrinjskoj občini na otoku Krku. Gospodin ministar trgovine rekao je ovo:

Godine 1890. 1891 i 1892. potrošilo se je na izgraduju luke u Šilu 13·400 K. Godine 1897. dalo se je sredstva za produljenje tamošnjega gata, i to produljenje se je provelo. Potrebna je i daljnja izgradnja one luke, i c. kr. ministarstvo trgovine kani najprije jos produljiti gat, da bude u svrhu zaštite i pristajanja. Već ove godine će se na glavu postojećega gata postaviti svetionik.

Franina i Jurina.

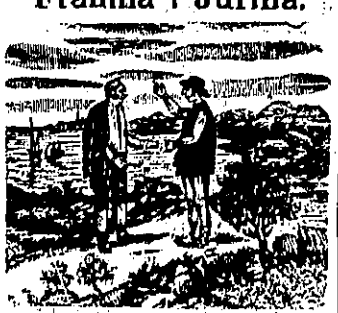

Jur. Ce je Franina, od kuda gres?

Fr. Iz Velog sela.

Jur. A ce je tamo novega?

Fr. Svega i svašta, najprije da apena posle deset miseca se je nas guveran denjal odgovorit na rekurse, ki su naši bili učinili proti votacijonima.

Jur. E pa će pravica biti dobila?

Fr. A vraga! znaš da naši poprdili imaju još šantulov va Triestu, pa su tako i ovog puta bili potvrjene njihove spletkarije.

Jur. E ma, ima i naših na komunu?

Fr. Kako ne, dobili smo jedan korap, i do sada, za reć pravo se dobro drže. Nego valja pucat od smiha sa poprdilima. Za furešta, ki ih ne pozniva, ima more pašat lišo ali za nas, ki smo od mesta; je to jedna stvar, ce čovik nebi znal hoće li se smijati ili plakati.

Jur. Ce je to, ne razumite?

Fr. Čekaj ću ti povit. La majoranza italiana imenovala ti je medju svoje kunšiliere, dvojicu baš puro šange fiorentin, ki su ti, bratemoj, do nazad malo godiš bili od našega pardida, i to takovi da po njihovim riešima nisu mogli niti vid talijanaca, kao što ni vrag sv. križ.

Tako per ešempijo. nazad nikoliko godišć, kad su skrivaneli ili studenteli jedne večeri pivali na pijaci.

Jur. Čekaj, to ti je bilo nazad trinaest godišć na kraljev dan, dobro se spominjem, jer sam baš bil u ono vrijeme va Malom Selu.

Fr. Dobro je, justo alla via, htiti ova dva (onda od naših) hitili niš manje nego u more te talijanske skrivanele, i vikali su po piaci, da valja zabranit pivati talijanske pisme. A sada su se najedanput sprijateljili, i postali niš manje nego talijanski rapresentanti i konšulieri.

Jur. Njanke muštravenat na štendarcu se tako brze ne juriva!

Fr. Imaš pravo, Jure, ali se ne čudim njima, nego onima ki su ih izabrali, ma mi se pari da svi italianišimi od Velog Sela počet od glave pa svršit do postola nisu drugo nego hrvatski izrodi, ili ti po njihovu renegati.

Jur. Tar imena im govore ce su bili. A ce je još novega?

Fr. E dosta je tamo još gnjiloga, ali ćemo se još drugi put o tome porazgovorit.

Razne viesti.

Vjenčali se.

Dne 5. o. mj. vjenčao se je u Gorici g. Dr. Marijan Cukar financijalni komesar kod poreznog ureda u Voloskom sa velecienjenom gdjom Sidonijom ud. pl. Marochino rodjenom Gršković. Naše srdačne čestitke!

Školski zakon za Istru proglašen.

Službeni list bečke vlade „*Wiener Zeitung*" priobćuje u svojem broju od 4. o. mj. u pogledu zakona za uredjenje plaća pučkih učitelja Istrie, koliko sliedi:

Njegovo se je c. i kr. apoštolsko Veličanstvo udostojalo previšnjom odlukom od dne 5. junija o. g. od pokrajinskog sabora medjašne grofovije Istre prihvaćenim zakonskim osnovam podieliti previšnju sankciju,

1. tičuće se uredjenje pravnih odnošaja učiteljstva javnih pučkih škola,

2. tičuću se promjene §. 4. zemaljskog zakona od dne 30. marča 1870. Z. Z. i U. L. br. 20,

3. tičuću se promjene §§. 6. i 10. zemaljskog zakona od dne 8. novembra 1874., Z. Z. i N. L. br. 30.

Njegovo se je c. i kr. apoštolsko Veličanstvo udostojalo previšnjom odlukom od dne 5. junija o. g. od pokrajinskog sabora medjašne grofovije Istre prihvaćenim zakonskim osnovam podieliti previšnju sankciju,

1. tičuću se mirovine učitelja javnih pučkih škola Istre i njihove siročadi,

5. tičuću se novog uredjenja mirovinske zaklade za učitelje sveobćih javnih pučkih škola Istre i njezinih prihoda,

3. tičuću se promjene §. 31. zemaljskog zakona od dne 8. novembra 1874. Z. Z. L. br. 30. i §. 5. zemaljskog zakona od 8. novembra 1874. Z. Z. L. br. 29.

Štrajk kapetana i strojovodja.

„Ugarsko-hrvatskog" parobrodarskog društva na Rieci. Zapovjednici i strojovodje na parobrodih „Ugarsko-hrvatskog" parobrodarskog društva na Rieci zapustiše svoja mjesta i dadoše se u štrajk zahtjevajuć od društvenog ravnateljstva poboljšanje plaća i umanjenje službenih sata. Usljed toga prestala je sva plovitba mnogobrojnih parobroda toga društva, što je na veliku štetu društva i putujućeg občinstva, osobito mnogobrojnih tudjinaca, koji se nalaze u raznih kupališćih na istarskoj i hrvatskoj obali. Kako nam javljaju iz Rieke 11. o. mj. privezan je veći dio parobroda uz obalu, kapetani i strojovodje šeću a mornari uživaju toli željeni mir i počinak. Pregovori traju izmedju ravnateljstva i štrajkaša.

* * *

Zadnji čas dobivamo brzojavnu viest da je štrajk prestao, te parobrodi plove prijašnjim voznim redom.

Narodni darovi.

Za „Družbu sv. Ćirila i Metoda" primili smo:

U malenom društvancu Hrvata Čeha i Srba, kod J. Bačića u Poljanama prigodom pregledanja prostorija za skorašnju čitaonicu sabralo se . . K 4·20

zadnji izkaz K 535·82

Ukupno K 540·02

Interpelacije naših zastupnika.

U sjednici carevinskoga vieća dne 14. o. mj. izručio je zast. M. Mandić sa drugovima interpelaciju na ministra predsjednika i na sveukupnu vladu zbog germaniziranja Slavena i Talijana Primorja putem i pomoćju javnih ureda njemačkih pučkih i srednjih škola, državnih poduzeća državnih željeznica itd. Interpelaciju su podpisali mnogobrojni slavenski zastupnici te više talijanskih zastupnika Primorja i Tirola.

Drugu su interpelaciju nodnesli zast. Mandić. Dr. Laginja i Spinčić sa drugovi na ministra trgovine radi omalovaženja i ignoriranja hrvatskog i slovenskog jezika koli na ravnateljstvu pošte i brzojava, toli na poštansko-brzojavnih uredih u čitavom Primorju.

(Obje interpelacije priobćiti ćemo naknadno. Op. ured.)

Zemaljski poljodjelski nadzornik u Istri.

Iz Trsta nam pišu, da je posino c. kr. namjestnik zemaljskog nadzornika za poljodjelstvo g. vladinog savjetnika Fruhauf-a u Istru, da se na licu mjesta osvjedoći o groznih posljedicah, koje je prouzročila dugotrajna suša i tuča, te da odmah o tom namjestničtvo izvjesti. G. nadzornik proputovati će čitavu Istru, na što upozorujemo občinsku poglavarstva, da mu budu na ruku i da ga izvieste o silnih štetah, koje je nanjela suša, odnosno tuča, na poljih, vinogradih i livadah naše pokrajine.

Na temelju izvieštaja g. nadzornika izvjestiti će namjestničtvo bezodvlačno carsku vladu u Beču, tražeći izdašnu podporu za nastradalo pučanstvo. Naši su zastupnici u Beču učinili već u tom smislu potrebite korake.

Lipa škola.

Ovih dana dobili smo jedan odrezak (kupon) od gradskog poglavarstva u Karlovcu sa naslovom predatelja:

„*Magistrats Casa Karlstadt*".

Lipo nas uče, kako Imademo štovati svoj jezik, i to dolazi još iz Hrvatske!

Pozor gospodari!

Dosta siena može marljivi gospodar dobiti još ove godine, ako odmah posije sieme krmenoga bilja na oranici. Kada i kako se ta krma sije i kako se upotrebljava, točno i razumljivo je za seljačkoga gospodara protumačeno u knjižici *Sieno na oranici*, koju je sada izdalo Hrvatsko društvo za pučku prosvjetu u Zagrebu.

Cijena 10 para.

Imućnici, prijatelji naroda, kupujte po više komada i dijelite bezplatno narodu. Svim će to koristiti.

Važne zakonske knjige.

Gospi. dr. Ed. Volčić, sudb. savjet. u Novom mjestu (Kranjska) napisao je na slovenski jezik sliedeće važne zakonske knjige bez kojih ne bi smio biti nijedan sudbeni ili odvjetnički činovnik, te u obće osobe koje imadu opravljati odnosne osnove.

1. *Civilnopravdni (parbeni) zakoni* s opširnim slovenskim i *hrvatskim* kazalom, ima 921 stranicu, u platno vezano, cijena K 8.

2. *Odvjetnička tarifa*, propisi o uporabi jezika na sudu, i sudbene pristojbine cijena K 1·80.

3. *Zemljoknjižni zakon*, sa slov. i hrvat. kazalom, primjeri raznih predloga. Knjiga je u 2 dijela, mehko vezana K 5·60, u platno vezana K 6.

4. *Primjeri predloga, zaključaka i upisa* za zemalj. knjigu, biljegovanje i upisnina, cijena K 1. *(Ponatis iz djela pod br. 3.)*

5. *Biljegovina i upisnina*, tabla za zid na jakom papiru 60 para.

Dalje je društvo »Pravnik« u Ljubljani po g. dru. Volčiću, izdalo sliedeće knjižice: a) Zakon o dozvoli puta za silu, 40 para (u slučajevima na pr. kad čovjek nema puta do svojega zemljišta). b) Propisi o željezničkih knjiga, 80 para. c) O konverziji uknjiženih tražbina 80 para. (Potrebita knjiga novčanim zavodom). d) Propisi o razdiobi i uredjenju zemljišta, K 2.

Knjige šalje Dr. Volčić uz pouzeće ili uz unapried poslan novac, dodavši i poštne troškove.

Želudčane kapljice

prije zvane i poznate pod imenom

Markove kapljice

sredstvo proti slabosti želudca, imenito proti pomanjkanju teka za jelo, proti grizu i grčevima u želucu i trbuhu, proti nadutosti od vjetrova. Posilje tečkog mastnog ili preobilnog jela podupiru naravnu probavu. 1 tucet 4 K., 5 tuceta 17 K. 10 tuceta 32 K, franko poštavljeno na svaku poštu.

* * *

Molim izvolite mi poslati još 12 bočica želudčanih kapljica jer mi nužno trebaju pošto na meni upravo čudotvorno. Božo Pazić, Kaštel stari.

Molim pošaljite mi jedan tucet kapljica pošto pošto sam uvjeren već kod prijašnih naručba da djeluju izvrstno, te ću svakom zgodom iste mojim prijateljima preporučiti. — Ovakovih dopisa, koje na mogu sve ovdje navesti imadem još mnogo, te stoje svakome na uvid.

Ove kapljice pripravlja samo Gradska ljekarna u Zagrebu, pak zato treba kod naručbe pisati točno na adresu:

Gradska ljekarna Zagreb,

polag trga sv. Marka 20.

Utemeljena god. 1894. **NARODNA TISKARA** Utemeljena god. 1894.

LAGINJA i dr. Pula, via Giulia, 1.

Preporuča si. općinstvu svoju

tiskaru, knjigovežnicu, papirnicu i tvornicu pečata.

U papirnici mogu se dobiti sliedeći:

Molitvenici:

Utjeha starosti. Crveno uvezan. Tiskan velikim slovima, po K 1·60, 1·80, 2·50.

Isusi prijatelj djece. Crveno i lipo uvezan, po K —·60, —·70, —·75, —·80, —·90, 1·—.

Andjeo čuvar. Molitvenik za djecu, po K —·40, —·50, —·60, —·70 i —·90.

Sv. Anton Padovanski i njegovo štovanje. Elegantno uvezan po K 1·60, 1·80.

Vrtić Gospodnji. Uvezan u kožu, po K 3·—.

Hljeb nebeski. Uvezan u barsumastu crnu kožu sa zlatorezom po K 3·80.

Slava Bogu a mir ljudem. Uvezan u finu kožu po K 4·—.

Vijenac bogoljubnosti. Uvezan u fine tvrde korice po K 2·40 i 4·—.

Pomolimo se. Uvezan u veoma finu kožu po K 7·60.

Pobožni učenik. Uvezan u mehku crnu kožu po K 1·80.

Pobožni mornar. Uvezan u tvrde korice po K —·80.

Našom nakladom izašle su sliedeće knjige

Ob uljudnom i pristojnom ponašanju po K —·40.

Putovanje N. V. B. Marije Terezije na Malé Antile i Kubu. Pjesma, K —·40.

Bat u Kini. Pjesma, K —·40.

Brzi računar III pregledna knjižica za proračunanje dnevnice, K —·80.

Knjižica nedjelne nadnice (u hrvatskom, njemačkom ili talijanskom jeziku) K —·60.

Komisionalne knjižice, K —·80.

PEČATE

iz GUME izradjuje tiskara

Laginja i dr.

Via Giulia 1. - **Pula** - Via Giulia 1.

Tko još nema

izvadak iz zakona o prometu sa vinom od godine 1907.,

neka ga odmah nabavi u »NARODNOJ TISKARI«

LAGINJA i DR.,

PULA, ULICA GIULIA BR. 1.

Cijena je komadu 10 para bez poštarine

Poštarina je od	1	do	5 komada	5 para
»	6	»	10 » »	10 »
»	11	»	25 » »	20 »
»	26	»	50 » »	30 »

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, *koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 2.*

Prima novac na štednju od svakoga, *ako i nije član te plaća od istoga 4½%*

čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose *do 1000 K bez predhodnog odkaza, a iznose od 1000 K*

ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz, uz odkaz od 8 dana.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, *i to na hipoteku ili na mjenice*

i zadružnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan *od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati poslie podne; u nedjelju i blagdane zatvoreno.*

Družtvena pisarna *i blagajna nalazi se u vlaio Carrara vlastita kuća (Narodni Dom) prvi pod dolno, gdje se dobivaju pobliže informacije.*

Ravnateljstvo.

Tko ne oglašuje, taj ne napreduje! !!

REUMATIZAM, neuralgija, išchias, bodaj, ulozi, natekline, reumatično trganje u glavi, zubima i zglobovima ilječi se jedino uspješno uporabom

„Paralysian-Linimenta“

po vis. kr. zem. vladi odobren i zakonom zaštićen lijek nadmašuje sve ostalo ljekovito u djelovanju.

Čuvajte se patvorina!

Cijena boci K 1·60.

Dobiva se u svim ljekarnam. Glavno skladište: **Ljekarna PEČIĆ** sada **dr. B. Vouk — Zagreb.**

Prva slavenska tvornica ura za tornjeve

Franjo Moravus,

BRNO. Nova ulica 25. MORAVSKA.

tvori i razsilja

ure za crkvene zvonike dvorce, škole, tvornice — vlečnice, ljetnikovce — samo u izvrstnoj izradbi vrlo jeftino.

Čuvene nadzorne ure.

Cienici šalju se na zahtjev badava.

Najviše odlikovanje za izvrstne proizvode

— ZYOZ. —

OLOVKE

u korist družbe sv. Cirila i Metoda

dobivaju se u

tiskari Laginja i drug. u Puli

prije (J. Krmpotić i dr.)

po cienu od 2 do 10 para.

Kupujte proizvode u korist Družbe sv. Cir. i Met.

Dvostruki elektro-magnetički

KRIŽ ili ZVIEZDA

R. B. broj 86967.

Telefon br. 45—22.

est elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod uloga, reume, astme (težkog disanja), nespavanja, zujenja u uhu, neuralgije, glavobolje, (migrene) kucanja srdca, zubobolje, muževne slabosti, otečeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), mokrenju pèstelje, nujnosti, neuvjestice, naglohosti, drhtanja na tielu, influence skopčane sa bolešču hrbta, bliedila (malokrvnosti), želudačnih grčeva, bezteènosti, lečhinas, punokrvnosti, ovih odnih grčeva, hypochondrije, tjelesnih grčeva, hämerrhoida, kao i kod svesčice slabosti itd. služi kao nenadkriljivo sredstvo, pošto elektro-magnetička struja ciolim čovječnim tielom djeluje, čime se rečene bolesti u najkraćem vremenu izliječe.

Pomalo je da liečnici kod navedenih bolesti višekratno elektrizovanje tiela upotrebljuju, ali jpak na taj način, da jaka struja samo prolazno i povremenom kroz tielo prolazi, dočim naprotiv tomu struja elektro-magnetičnog križa ili zviezde R. B. br. 86967, kako je jur rečeno, umjerenim načinom neprekidno na tielo djeluje, što svakako brzem izliečenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 godina staro bolesti izliečeno su sa mojim strojem posve! Od izliečenih sa mojim strojem R. B. broj 86967 izražene zahvale kao i od odličnih slojeva izdano svjedočbe i priznanice iz svija strana svieta pohranjene su u mojoj pismohrani, gdje ktoje svakomu u svako doba na uvid. **GDJE NIJEDAN LIEK NIJE POMOGAO, MOLIM POKUŠATI MOJ STROJ,** jer je to sigurno sredstvo proti gore navedenim bolestima, a onaj bolestnik, koji po mojem stroju nebi bio izliečen najdulje u roku od 40 dana, dobiva novac natrag.

Upozorujem osobito p. n. občinstvo na to, da se moj stroj ne smije zamjenjivati sa Volčinim, koji je poradi svoga neuspjeha zabranjen u Njemačkoj kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj dvostruki elektro-magnetički križ ili zviezda R. B. br. 86967 osobito se hvali i uživa vanredno dopadnost poradi svoje izvrstne ljekovitosti.

MALI STROJ STOJI 6 K. Rabi ga mogu samo djeca i jako slabe gospodje.

VELIKI STROJ STOJI 8 K. Rabi se kod ostarjelih 20 godišnjih kroničnih bolestih.

Dopisivanje i naručbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Ponešem ili ako se novac unapred pošalje, razašilje glavna prodavaona za tu i inozemstvo.

ALBERT MÜLLER,

Budimpešta, V/41. Kolár,

Vadasz-ulica br. 34.

KNJIGA

bez koje ne smije biti pojedan Istarski Hrvat

je

„Novi Izborni Zakon za Sabor Istre“

Ručkim načinom protumačeno, sa jednom zemljopisnom kartom istre.

— Cieua 1 K. —

Naručuje se kod

Tiskare Laginja i dr. - Pula.

Broj 30. Pula, u četvrtak dne 23. julija 1908. God. XLI.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju obćenog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lieta u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu [illegible]

NAŠA SLOGA

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Nefiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani ne tiskaju, nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 za pol godine.

Izvan carevine više poštarin a. Plaća i otkazuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan isto.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate

i prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Iz sjednice opć. zastupstva,

obdržavane u Kastvu, dne 11. i 14. maja 1908.

Predsjednik gosp. K. Jelušić otvorio je sjednicu u 10 sata prije podne. Prisutna su 23 gg. opć. zastupnika i 3 sa savjetujućim glasom. Zapisnik poslijednje sjednice, nakon što je predsjednik odgovorio na tri opaske, bio je odobren, a za pročitanje današnjeg zapisnika imenuju se gg. V. Sinčić i F. Jelušić.

Prelazi se na priopćenja: Uzima se do znanja, što je udovoljeno pozivu zemaljskog odbora, da se popuni imenik općinskih činovnika i službenika sa kvalifikacijom, koji imenik bio je potpisan po opć. odboru i 15. marca proslijedjen zemaljskom odboru. Prema izvještaju opć. geometra nije dovoljna obećana potpora od K 132·— uz dobrovoljnu rabotu za obzidanje šternice u Korenskom, već se općinska potpora povisuje na K 200·—. Odobrava se izdatak od K 7·20 p. za popravak zida uz put, što vodi u Lozu a uz posjed J. ud. Lučić. Za sniženje strmca i proširenje ceste od Gornjih Turki na Jolovićani potrebno je prema proračunu K 1025·—, te se u tu svrhu od općine doznačuje K 500·—, kojih će se isplatiti po izvedenoj radnji, dočim imaju preostatak doprinjeti zanimani općinari. Pekaru u Kastvu nemože se iznajmiti starog zatvoru, pošto taj prostor služi općini za spremište pušaka. Ne uvažuje se molbe Radetić Frana glede oprosta presudjene globe od K 10·—, a na prijavu opć. redara presudjuje se Brmalj Mata i Slavić Andra iz Puži te Srok Josipa iz Sroki svakoga na K 80·— sbog obdržavanja plesa bez dozvole. Glede popravka opć. puta od stacije Matulji do Samta odlučuje se pričekati dok se ne bude na čistu sa prodajom opć. zemljišta upravi željeznice. Ravnateljstvo pučke učione u Brešcima podnaša iskaz glede nuždnih nekojih popravaka na tamošnjoj školskoj zgradi, te se prema zaključku odbora odlučuje, da se krov temeljito popravi i oko dimnjaka zamaže cementom, dočim se ostalo prepušta za proračunsku sjednicu. Glede svjetla u hodniku i konobi stare zgrade, da se razvidi i učini proračun. Ne uvažuje se molbe Šepić Frana glede prodaje 200 m^3 gorivog drva iz Lisine. Uzima se do znanja isplata zajma od K 3000·— za šternu u Skalnici i zajma od K 4000·— uzajmljenih za gradnju opć. sterna u selu Jelovićani, Pilepići i Škurinji, akoprem se nije primila još druga polovica državne podpore za ove zadnje tri šterne.

Uzima se do znanja, da je ispisan porez za sastav izbornih listina, te se ispisaćima tog poreza doznačuje isplata zaslužbe sa K 201·20 p. Glede otstupa prava biranja beneficijata „Franza" na korist biskupskog ordinarijata u Trstu, ne može se izjaviti obzirom, što nije poznato, da je općina imala ili vršila to pravo. Srdoč Ivanu stolaru, da se isplati K 42·— za obavljene radnje na školskoj zgradi u Brešcima, odbiv mu K 2·— od cijene za katedru. Proglasiv prešnost imenuje se definitivnim opć. likvidatorom N. Žic, nadlugarom J. Ujčić i lugarom I. Cetina mladji uz dosadanje plaće. Uzdržavanje Studenske ceste povjerava se i nadalje dosadanjem cestaru uz godišnju odštetu od K 197·—. Uzima se do znanja snapćenje ovdješnjeg nadžupnog ureda, da će dne 16. maja t. g. amo prispjeti presv. biskup gosp. F. S. Nagl radi dijeljenja sv. potvrde. 27. marča t. g. obdržavao se je izvid na licu mjesta u Brešcima glede izbora mjesta, gdje bi se imalo podići novo groblje. Od iskazanih triju mjesta izabralo se je takvim ono na parceli 3949/1 i parceli 3943 kao najzgodnije. Zaključuje se prema tomu, da se izradi narise i sastavi proračun, što bi se u budućoj sjednici dalo na odobrenje i zatim proslijedilo c. k. kot. poglavarstvu. Odobrava se nabava nove zastave za stijeg na „Fortici" uz potrošak od K 88·40 p. Glede pobiranja brinja po opć. zemljištu zaključuje se, da se raspiše mjeseca augusta drožba uz izključnu cienu od K 50.—. C. k. zemaljsko školsko vijeće u Trstu poziva ovu općinu, da li je pripravna priskrbiti potrebite prostorije i prilićan komad zemljišta za školski vrt za proneošenje trećeg eventualno i četvrtog tečaja c. k. učiteljišta iz Kopra u Kastav. Prema zaključku opć. odbora izdalo se je analognu izjavu, da će se tomu udovoljiti ali najdulje za doba do 31/XII. 1909., koju se izjavu odobrava i uzima do znanja, da je c. k. fin. ministarstvo odobrilo mjesto ispod „Fortice" za gradnju zavodske zgrade zaključkom, da se čim prije pristupi otkupu potrebitog zemljišta imenujuć od strane općine procijeniteljem g. Vjekoslava Sinčića i da se izreče zahvalu gosp. prof. V. Spinčiću radi njegovog zauzimanja glede ostvarenja ovog predmeta. C. k. kot. školsko vijeće u Voloskom poziva općinu, da glede školskog okružja u Zvoneći izradi tloris i naznači udaljenost od ove škole do one u Brgudu i Brešcima, kao i do pojedinih sela i da sè konačno izjavi glede učovnog jezika i drugog kojeg jezika kao obvezatnog ili neobvezatnog predmeta. Tom se je pozivu udovoljilo, te se ujedno zaključuje, da bude na javnoj pučkoj školi učevni jezik hrvatski a glede učenja drugih jezika nuovidja se potrebe. Puž ud. Mariji iz Kućeli izdaje se bezteretno očitovanje, da uzmogne prodati njekoje nekretnine obvezom, da isplati zastane interese i dade na račun glavnice K 56·—. Varljen Josipu iz Puži izdati će se bezteretno očitovanje ako dozvoli općini, da se za nepsiguranu glavnicu od K 206.92 p gruntovno osigura na preostale njegove nekretnine ili da tu glavnicu isplati. Odobrava se potrošak od K 19·— za popravak zida izpod Crekvine. Kr. kot. oblast na Sušaku priposilje račun sa spisima o mostogradnji u Trnovici, glasom kojih ima se sa strane istarskih interesenata doprinjeti jošte svota od K 723·20 p. koja svota da se doznači ili iz prinosa zemaljskog odbora ili ove općine, da se isplati poduzetnika. Opć. zastupstvo zaključuje, da će se o tom predmetu odlučiti, čim zemaljski odbor riješi molbu ove općine, glede doznake zemaljske potpore. Odobrava se postupak općinske uprave, što je Juričić ud. K. privolom zemaljskog odbora smjestila u pokrajinsku bolnicu u Puli a na cijeli opskrbni trošak ove općine zaključkom, da se razvidi o njezinom imovinskom stanju. Obzirom na odredbe glede dogona i izgona marve sa austrijskog područja na ugarsko-hrvatsko, kojima je prevoz marve jako otegočen, pošto mora biti pregledano blago po živino-ljećnicima koli s jedne toli s druge strane, što je skopčano sa znatnim troškovima i pristojbama zaključuje se, da se upravi molba na c. kr. vladu i c. kr. poglavarstvo, da bi se te odredbe ublažile i omogućio promet blagom, kao što i to, da se zamoli, da bi i u ovom kotaru bio imenovan još jedan živino-ljećnik, obzirom na prostranost i velliki broj goveda, što ih imadu gospodari ovog kraja. Uzima se do znanja, što je biskupski ordinarijat predložio, da se kapelanija Zvoneća podigne na samostalnu župu i pozvao općina, da izvjesti o broju pučanstva, udaljenosti pojedinih sela od Zvoneće i Kastva. Uzima se do znanja, što je koncem marča t. g. pohodio ovdješnju dolavsku školu nadzornik i ravnatelj obrtnih zavoda gosp. A. vitez Koch, izjaviv se povoljno o uspjehu i posjetu iste, obećav ujedno, da će nastojati, da se ta škola podržavi i podigne na tri razreda, ustrojiv ujedno jedan razred u Zametu kao podružnicu ove dolavske škole.

U smislu odluke ministarstva trgovine imalo bi se doskora uspostaviti njekoliko automobilskih pruga za

---

ostao je do danas neuslišan premda je glede prve pruge već pod ministrom Bilinskim opredieljena bila potrebita svota za te nadpise. Na pruzi Trst-Poreč udovoljeno je samo djelomično pravici i zakonu jer je ministarstvo uslijed vike talijanskih listova i intervencije talijanskih zastupnika samo na nekojim postajama postavila nadpise i u našem jeziku, dočim bi morali biti na čitavoj pruzi.

Mi tražimo dakle u ime našega naroda

---

redjenog si činovničtva već također i činovničtva onih naših krajeva, kojima se protežu pruge državnih željeznica.

Na tim prugama, osobito pako kod glavnog ravnateljstva u Trstu radi uprave državnih željeznica željeznom konkurencijom, oko toga, da se germanizira sve što u njezino područje spada.

Kadno bijaše nedavno uvedena druga sveza sa Trstom izlučila je uprava državnih željeznica sve kranjske pruge pripo-

---

Medju najnižim osobljem imade dakle od 1311 uslužbenika njih 984 Slovenaca, 62 Hrvata, 83 Talijana i 182 Niemca.

Ove suhe brojke doknzuju najočitije kako se nepravedno i pristrano postupa od strane željezničke uprave sa našim narodom.

Na eventualni prigovor da nemamo možda sposobnog osoblja hrvatskog ili slovenskog jezika za mjesto činovnika bilo

---

pravničke, bilo prometne struke, odgovaramo mi, da to nipošto nestoji jer je podpisanima najbolje poznato koliko treba truda i preporuke prije nego li se koju našu osobu spravi u službu državne željeznice.

Obzirom na gore opisane nepobitne činjenice stavljaju podpisani na Njegovu preuzvišenost g. ministra željeznica slijedeće upite:

1. Jesu li Vašoj Preuzvišenosti poznati oni žalostni i naš narod do skrajnosti uvriedjajući odnošaji željezničkog osoblja na našem jugu?

2. Ako jesu, hoće li Vaša Preuzvišenost poprimiti potrebite mjere, da se kod nas stane na put nenaravnoj i protuzakonitoj germanizaciji na prugama državnih željeznica, te da se dade koli u uredima toli na prugam našem jeziku ono mjesto, koje ga po njegovom broju i po zakonu i po pravu ide.

Beč 23. 6. 1908.

(Sliede podpisi.)

Interpelacija

zastupnika Matka Mandića, Dra. M. Laginje, prof. Vj. Spinčića i drugova na Njegovu preuzvišenost gospodina ministra trgovine.

Medju javne c. k. urede u austrijskom Primorju u obće, napose pako u Istri, koji ne samo da ignoriraju i omalovažavaju jezik većine pučanstva tih zemalja, t. j. jezik hrvatski i slovenski, već mu se dapače ćak i izrugavaju i s njime se sprdaju, spadaju takodjer i c. k. poštansko-brzojavni uredi.

Kao što neima na centrali t. j. na ravnateljstvu pošta i brzojava za Primorje u Trstu, nigdje nikakva izvanjskog znaka o našem jeziku, isto je tako i kod ogromne većine poštanskih i brzojavnih ureda u pokrajini. Skoro svuda jesu samo talijanski ili lalijansko-njemački nadpisi, pečati tiskanice itd.

Mnogobrojne tiskanice uz odplatu ili bezplatne, kojima se poštanski uredi služe u saobraćaju sa strankama i medjusobno, jesu samo njemačke ili njemačko-talijanske Ako ima gdjegod — za nevolju — i hrvatskim ili slovenskim jezikom tiskanih, tad je naš jezik obično na trećem t. j. na posljednjem mjestu. Nu na sramotu javne oblasti taj se jezik nigdje ne zove onako, kako bi se ga moralo nazivati, već poruglivo ili posprdno **„Ilirskim"** **„srbohrvatskim"** **„sklavskim"** (robskim) kako je razvidno iz priloženih službenih tiskanica pod A takve se tiskanice nerabi samo u nutarnjem saobraćaju sa uredima, već su su one u porabi i u saobraćaju sa strankama, kao što su primjerice: **Predatnice** (Aufgabe i Aviso-Schein) **Dojavnice** (Abgabe i Aviso-Schein) za preporučena i vriednostna pisma, pakete i novac.

Isto tako služi se centrala u Trstu, tiskanim naslovima za podredjene si poštanske urede jedino talijanskim ili njemačkim tiskanicama.

Pozor gospodari!

Dosta siena može marljivi gospodar dobiti još ove godine, ako odmah posije sjeme krmnoga bilja na oranici. Kada i kako se ta krma sije i kako se upotrebljava, točno i razumljivo je za seljačkoga gospodara protumačeno u knjižici *Sieno na oranici*, koju je sada izdalo Hrvatsko društvo za pučku prosvjetu u Zagrebu. Cijena 10 para.

Imućnici, prijatelji naroda, kupujte po više komada i dijelite bezplatno narodu. Svim će to koristiti.

Važne zakonske knjige.

Gospi dr. Ed. Volčić, sličb. savjet. u Novom mjestu (Kranjska) napisao je na slovenski jezik sliedeće važne zakonske knjige bez kojih ne bi smio biti nijedan sudbeni ili odvjetnički činovnik, te u obće osobe koje imadu opravljati odnosne osnove.

1. *Civilnopravdni (parbeni) zakon* s obširnim slovenskim i *hrvatskim* kazalom, ima 921 stranicu, u platno vezano, cijena K 8.

2. *Odvjetnička tarifa*, propisi o uporabi jezika na sudu, i sudbene pristojbine cijena K 1·80.

3. *Zemljoknjižni zakon*, sa slov. i hrvat. kazalom, primjeri raznih predloga. Knjiga je u 2 dijela, mehko vezana K 5·60, u platno vezana K 6.

4. *Primjeri predloga, zaključaka i upisa* za zemalj. knjigu, biljegovanje i upisnina, cijena K 1. *(Ponatis iz dijela pod br. 3.)*

5. *Biljegovina i upisnina*, tabla za zid na jakom papiru 60 para.

Dalje je društvo »Pravnik« u Ljubljani po g. dru. Volčiću, izdalo sliedeće knjižice: a) Zakon o dozvoli puta za silu, 40 para (u slučajevima na pr. kad čovjek nema puta do svojega zemljišta). b) Propisi o željezničkih knjiga, 80 para. c) O konverziji uknjiženih tražbina 80 para. (Potrebita knjiga novčanim zavodom). d) Propisi o razdiobi i uredjenju zemljišta, K 2.

Knjige šalje Dr. Volčić uz pouzeće ili uz unapried poslan novac, dodavši i poštne troškove.

ISTARSKA POS

Prima zadrugare, *koji uplaću* *po krona s*

Prima novac na štednju od

čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene

ako se nije kod uloženja ugovi *odkaz, uz odkaz od 3 dana.*

Zajmove (posude) daje sam

i sadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan *od* *po*

zatvoreno.

Družtvena pisarna *i blagajna* *kuća (Nar*

dobivaju pobliže informacije.

Dvostruki elektro-magnetički

KRIŽ ili ZVIEZDA

R. B. broj 86967.

Telefon br. 45—22.

est elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod uloga, reume, astme (teškog disanja), nesparanja, zujenja u uhu, neuralgije, glavobolje, (migrene) kucanja srdca, zubobolje, mučevne slabosti, studeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), mokrenju postelje, nojnosti, nesvjestice, nagluhosti, drhtanja na tielu, influence skopčane sa bolešću hrbta, sliedila (malokrvnosti), želudačnih grčeva, bezteločnosti, lošbizas, punokrvnosti, svih udnih grčeva, hypochondrije, tjelesnih grčeva, hämorrhoida, kao i kod svakoće slabosti itd. služi kao nenadkriljivo sredstvo, pošto elektro-magnetička struja sliedi cielim čovječjim tielom djeluje, čime se ročene bolesti u najkraćem vremenu sliče.

Poznato je, da liečnici kod navedenih bolesti visokratno elektrizovanje tiela upotrebljuju, ali ipak na taj način, da jaka strija samo prolazno i povremenom kroz tielo prolazi, dočim naprotiv tomu struja elektro-magnetičnog križa ili zviezde R. B. br. 86967, kako je jur ročeno, umjerenim načinom neprekidno na tielo djeluje, što svakako brčem sliečenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 se moj stroj ne smije zamjenjivati za Voltinim, koji je poradi svoga neuspjeha zabranjen u Njemačkoj kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj dvostruki elektro-magnetički križ ili zviezda R. B. br. 86967 osobito se hvali i uživa vanredan dopadnost pored svoje izvrstne ljekovitosti.

MALI STROJ STOJI 6 K. Rabiti ga mogu samo djeca i jako slabe gospodje.

VELIKI STROJ STOJI 8 K. Rabi se kod ostarjelih 20 godišnjih kroničnih bolestih.

Dopisivanje i naručbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Pouzećem ili ako se novac unapred pošalje, razašilje glavna prodavaona za tu i inozemstvo.

ALBERT MÜLLER,

Budimpešta, V/41. Kotar,

Vadasz-ulica br. 34.

Utemeljena god. 1894. **NARODNA TISKARA** Utemeljena god. 1894.

LAGINJA i dr. Pula, via Giulia, 1.

Preporuča sl. općinstvu svoju

tiskaru, knjigovežnicu, papirnicu i tvornicu pečata.

U papirnici mogu se dobiti slijedeći:

Molitvenici | **Pomolimo se.** Uvezan u veoma finu kožu

Utjeha starosti. Čvrsto uvezan. Tiskan | po K 1·60.

Bez koje ne smije biti

nijedan Istarski Hrvat

je

„Novi Izborni Zakon za Sabor Istre“

Počkim načinom protumačeno, za jednom zemljopisnom kartom istre.

— Cieni 1 K. —

Naručuje se kod

Tiskare Laginja i dr. - Pula.

u korist družbe sv. Cirila i Metoda

dobivaju se u

tiskari Laginja i drug. u Puli

prije (J. Krmpotić i dr.)

uz cienu od 1 do 10 para.

Kupujte proizvode u korist Družbe sv. Ćir. i Met.

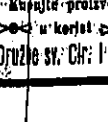

prevoz pošte i putnika u Istri, od kojih išla bi jedna iz Poreča na Pazin, Labin, Berseč i Opatiju pa se zaključuje, da se upravi na nadležno mjesto molba, da bi se ta pruga produljila i do Kastva eventualno do Klane. Na poziv c. kr. kot. školskog vijeća popunilo se je ponovno iskaz školskih obvezanika, koji bi imali polaziti školsku expoziturn na Kantridi zaključkom, da se čim prije ureče povjerenstveni razvid mjesta, kojemu će prisustvovati uz opć. glavara i gg. F. Dukić, F. Ferlan, F. Rubeša i I. Vlah. Radi lakšeg pristupa k crkvi presv. srca Isusova u Zametu nužno je prenesti jedan komad puta, koji bi išao po zemljištu crkve sv. Jelene u za to imalo ustupilo bi se crkvi onaj dio puta, što bi postao suvišan. Biskupski ordinarijat na tu zamjenu pristao zahtjevom, da općina snaša potrošak ugovora i da predloži zemljišni izvadak i procjenu tih zemljišta. Na taj se zahtjev pristaje i imenuje kao procjenitelje M. Filipića i I. Srdoč Šimunića. Odluku glede ustrojenja štedione udruženih općina Kastav-Veprinac i Volosko prepušta se na rješenje budućem zastupstvu. Da voda kišnica, što dolazi iz grada Kastva u „Mešinac“ načini toliko štete u vrtovima zaključuje se, da se kupi dio zemljišta od F. ud. Cerovac za K 79·40 p. i tu iskopa prilična jama u koju će se voda izljevati. Ružić Matu iz Puži daje se bezteretno očitovanje, da prodade dio parcele 3970 u Pužima, budući općina ostalim imetkom dovoljno osigurana. Prima se do znanja, da je gosp. Dr. H. W. Grafu i J. vitezu Wennschem izdana dozvola, da mogu poduzeti tehničke predradnje za izgradnju normalne željezničke pruge od postaje Matulji ili od koje druge točke na austrijskom tlu sa pruge Sv. Petar-Rijeka do luke Preluka.

Širola Ivana iz Brnasi globi se sa K 14—, što je 20. aprila t. g., ako i protiv njegove volje, dozvolio vojnicima na dopustu, da kod njega plesu, koja globu, da mu se obračuna u plesnu pristojbu od dne 23. febra t. g. kad nije držao plesa radi smrti majke. Za uredjenje puta k novim kućam u tako zvanoj Kranjskoj vasi u Zametu da opć. geometar učini nacrt i proračun i predloži sjednici zastupstva.

C. kr. kot. školsko vijeće pozivlje općinu, da pripopći koja sela bi pripala školskoj expoziturn u Sv. Križu i da predloži iskaz školskih obvezanika. O tom se predmetu zaključuje, da se ga bolje prouči i pogovori s narodom, držeć shodnim, da bi djeca iz Gornjeg Zameta išla u školu Sv. Križ, a djeca iz Diračja i Kaline u Zamet, a ona iz Dolnjeg djela Srdoči u expoziturn na Kantridi. Lokalne komisije za pregled školske sobe u Sv. Križu ne treba, jer je to već obavljeno.

Uzima se do znanja, da je Srdoč Anton primljen u svezu općinarstva grada Trsta. Dne 23. aprila t. g. obdržavala se je komisija glede ustanovljenja školskog okružja expoziture Jurdani. Dotično je povjerenstvo pregledalo više mjesta gdje bi se imalo podignuti školsku zgradu i obnašlo najshodnije na čestici br. 1013/05 i 1014 u Jušićima. Prema pozivu kotarskog vijeća imenuje se gg. R. Jurinčića, A. Dukića, V. Kinkelu i I. Vlaha, da zastupaju općinu pri lokalnoj komisiji, a o predmetu da se predhodno sasluša općinare iz Jurdanove. Pučka učiona u Sv. Mateju proširena je na petorazrednicu te bi se obzirom na veliki broj školskih obveznika i što dosadanja zgrada ne odgovara svojoj svrsi imalo pristupiti gradnji nove školske zgrade. Zaključuje se u tu svrhu, da se dne 25. moja t. g. pozove u Sv. Matej opć. zastupnike i župane tog školskog okružja, da uz općinsko odastanstvo izaberu prikladno mjesto za gradnju nove školske zgrade. Na pritužbe Brgujaca, da poduzetnik gradnje škole u Brgucu sporo napreduje zaključuje se, da se ovomu naloži, da što prije tu radnju izvrši i da se odade dražbom izradnja školskih klupa. Pritužba ove općine upravljena na upravno sudište protiv odluke financijalnog ravnateljstva, kojom je ova općina uvrštena u drugi razred potrošarinskog cijenika na meso, nije prihvaćena te se zaključuje, da se protiv odluci c. kr. ministarstva od 8. jenara t. g. u tom predmetu, ponovno podnese pritužba u ime potrošnika mesa. Obzirom što njekoji kućegospodari Studene nisu uplatili pristojbe „jusa“, prihvaća se predlog odbora, da gospodari kućebrojeva 68, 75, 76, 77, 78 i 79 uplate u tu svrhu po K 50·— Gradnja ceste Mihelovo kod postaje Matulje proračunana je na K 2464·— i zaključuje se, da se tu radnju odade putem dražbe uz predhodni izvid na licu mjesta sa strane vještaka L. Dukića, kojom prilikom, da se također pregleda gradnja puta od sela Radetići na cestu prema Trinajstićem. Ne prihvaća se odreka župana u Klani, već neka tu čast obnaša do konstituiranja novog opć. zastupstva. Cestar F. Stanić zahvalio se je na službi opć. cestara i raspisalo se je natječaj za tu službu no nitko nije podnesao molbe, već se je danas prijavio Puž Ivan iz Jušići, da bi tu službu preuzeo, kojeg se ujedno imenuje opć. cestarom. C. kr. kot. poglavarstvo pozivlje ovu općinu da proglasi, da se unaprijed mogu sjeći mljavice za obruče samo od 16. augusta do 15. maja i da se neće više izdavati osobitih dozvola niti posebnih dopusta. Uvidjajuć da je ta određba štetna po općinare, zaključuje se, da se istoj oblasti podnese molba, da tu određbu ukine i ostavi u krijeposti naredbu od 7. julija 1884, broj 3255, da se nalme može sjeći mljavice do konca julija.

Na molbe za podieljenje obrtnih koncesija preporuča se one: Valinčić Josipa, Vlah Alberta i Jugo Marije, dočim se ne može preporučiti molbe Vlah Paškvala i Ivančić Ivana, jer nemaju prikladnih prostorija niti izuskuju mjesne prilike novih krčma.

Odobravnju se dražbe: radi izgradnje dijela ceste Jardasi-Kusi u duljini od 180 metara sa dostatbenom cijenom K 974·98 p. imenujuć nadziratelјem te radnje Jelovica Ivana; o prodaji starih pušaka i bajuneta sa utržkom od K 86·80; radi izradbe 2420 prost. metara gorivog drva za općinare u šumi Lisini uz cijenu od K 1·80 p. po prost. metru; i glede zakupa 12 studenskih sjenokoša za ukupnu zakupninu od K 368.80 p.; kao i kolaudacije: škarpe i zida uz put u Rubešima zaključkom, da se poduzetniku isplati dostatbena cijena i u ime višeradnje K 171·80 p.; te zidarska i limarska radnja gradnje šterne u Škrapni zaključkom, da mora poduzetnik zidarske radnje popraviti izkazane mu manjkavosti i pod nadzorom protozidara L. Dukića popraviti filtar.

Zuzzi Ivanu Ivanovom iz Jušići daje se obećanje, da će se istoga primiti u svezu općinarstva ove općine, čim se iskaže da je zadobio austrijsko državljanstvo, dočim se ne daje takvog obećanja Požarić Stjepanu nastanjenom u Jušićima.

Kao članove reklamacijonalnog odbora za predstojeće općinske izbore izabire se gg. V. Sinčić, V. Lučić, A. Spinčić i M. Serdoč.

Dosadanji lugar u Skalnici J. Simčić zahvalio se je na toj službi, te saslušav mnijenje općinara Skalnice i uzev do znanja obavijest šumskog upravitelja, imenuje se opć. lugarom za Skalnicu Simčić Antona kbr. 4. uz mjesečnu plaću od K 40·— uz uvjet, da čuva šumu i polje.

O molbi općinara Studene protiv naumljenog pripojenja por. općine Studene k samostalnoj općini Klani povedena je podulja rasprava i saslušav želje predstavnika Studene zaključuje se, da se uznastoji, da se uzakoni okolnost, da župan pojedinih općina, koje bi imale sačinjavati općinu Klanu, zastupa dotične porezne općine u eventualnim parbenim sporovima, a ne dotični općinski glavar izim za poreznu općinu Klanu, kao i to, da se učini zajednički prosjek izmedju Klane i Studene na tračak istih. Sa strane opć. zastupstva nema se ništa protiv toga pripojenja, već se želi, da se to postigne što skorije.

Za župnu crkvu sv. Jerolima u Klani imenuje se konkurencijonalno gradjevni odbor, koji se sastoji od

Broj 30. Pula, u četvrtak dne 23. julija 1908. God. XLI.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošt. poštanskog ureda.

NAŠA SLOGA

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani ne tiskaju nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake na godinu, 6 K 6—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utukuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, koli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

slijedećih osoba gg. Koruza Ivan župnik, Medvedić Mate predsjednik, Medvedić Luka vijećnik, Sustar Martin posjednik iz Klane, Sustar Filip župan i Mrvčić Andre crkveni starešina iz Studene.

Uviđiv, da je već kasno doba — 6½ sati na večer, predsjednik prekida sjednicu i određuje **nastavak iste za 14. maja 1908.**

Nastavak. Prisutno je 20 gg. opć. zastupnika i 1 sa savjetujućim glasom. Prije nego se prešlo na dnevni red, predsjednik spominje, da je baš danas godina dana, što su se obavili izbori za carevinsko vijeće na temelju novog izbornog zakona. Tog su dana Hrvati i Slovenci Istre pokazali svijetu, da su u ovoj pokrajini u većini i taj je dan upisan kao dan uskrsnuća našeg naroda. Opć. zastupstvo na uspomenu te godišnjice zaključuje, da se doznači kao pripomoć svota od K 200·— svećeništnim djacima, koji su ostavili zagrebačko sveučilište.

Na molbe za prodaju opć. zemljišta zaključuje se; Sinčić Ignacu iz Matulji daje se u zamjenu dio parcela 1620/4 u Matuljevoj za dio parc. 455/1 u Trinajstićevoj; dio parc. 1575 u Brnčićima da se prodade putem družbe uz iskličnu cijenu od K 20·—; Rade Franu iz Perenići produljuje se rok gradnje kuće, dok nebi tko drugi to tnalo pitao; prodaju se: Jelušić Antonu štivre u Brnčićima za K 44·16 p.; Milić Josipu u Brnčićima za K 1·68; Babić Josipu kućno tnalo u Matuljima za K 235·70 p.; Slavić Andru u Perenićima za K 24·60 p.; Dubrović Franu odnosno njegovom zetu uz dvostruku cijenu to jest za K 97·20 p.; Vlah Ivanici u Matuljima za K 52·25 p.; Lakota Ivanu u Pobrovoj za K 130·80 p.; Puž Antonu štivra u Pobrima za K 148·35 p., Spinčić Antonu u Spinčićima za K 12·—; Hrvatin Ivanu kućno tnalo već prije prodano u Blažićima i sad ustupljeno mu od Mulac Josipa; Brajan Ivanu štivra u Jušićima za K 5·95 p.; Čiković Božu kućno tnalo u Jušićima za K 71·80 p.; Sušanj Ljudevitu štivra u Jušićima za K 53·20 p.; Stefan Josipu nad grobljem sv. Lucije u Kastvu za gradnju grobnice uz cijenu od K 40·— po četvornom metru; Osojnak Vjekoslavu štivra u Kućelima sa K 150·—; Finderle Antonu štivra u Zametu za K 1218·60 p.; Afrić Antonu snizuje se cijena jednog dijela kućnog tnala u Matuljima na 80 para po četvornom metru; zemljište što se ima otkupiti za gradnju ceste Sv. Križ-Hosti, da se predhodno razvidi i procjeni; Medvedić Mihovilu iz Klane prodati će se se dio zemljišta u Studenoj, kad prikaže nacrt tog zemljišta; ne uvažuje se molbe Mihelić Frana za prodaju štivre u Kućelima; pitano zemljište u Brnčićima od Jelovica Andra, da se predhodno razvidi i procjeni; Vlah Benediktu daje se u zamjenu za dio njegove čestice maleni dio od opć. puta; za gradnju ceste Jardasi-Kosi-Bačurka otkupljuje se privatnog zemljišta od Jardas Mata za K 19·20 p.; Jardas Josipa za K 48·64 p. i K 42·—za loze, od Sušanj Mata za K 4·35 p. i Lučić Ivana za K 14·40 p. te za loze K 54·—; molbu baštinika Kundić, radi prodaje štivre u Perenićima, riješiti će se, kad se izjavi predsjedničtvo čitaonice u Mihotićima; radi otkupa zemljišta za proširenje puta Diračje-Dolnji Blečići, da se pozove vlastnike radi pogodbe; glede prodaje dijela zemljišta južnoj željeznici u Matuljima radi proširenja kolodvora, da izadje na lice mjesta posebno povjerenstvo i da se tom prilikom uznastoji, da željeznica ustupi nješto svog zemljišta i dade doprinos za izgradnju pločnika duž ceste od kolodvora na Matulje kao i to, da se upita upravu željeznice, da li kani zatvoriti dosadanje izvozna vrata a ostaviti jedino ona, kojom prolazi električna željeznica; ravnatelju tvornice „Union" pri eventualnoj prodaji dijela parc. 1744 u Zametu dati će se prednost.

Na brojne molbe za doznačenje novčanih podpora doznačuje se: trojici po K 2·—, četvorici po K 4·—, četvorici po K 5·—, trojici po K 6·—, petorici po K 10·—, trojici po K 15·—, trojici po K 20·—, jednomu K 30·—, vatrogasnom društvu Volosko-Opatija za dobavu sprava K 50·—, A. ud. M. obzirom na pogrebne troškove sina i dospjele obroke odlučeno podpore od K 100·—, V. R. nagrada u priznanje 20 godišnjeg rada kod općine K 140·—, gospodarskoj zadruzi višak od razprodanih amer. loza za K 11·64 p., za Maljavac Josipu iz Skalnice bolničkih troškova K 26·10 p., za dobavu odjela: Puž ud. M. K 20·—, Stanić ud. M. K 16·—, Jardas ud. J. K 8·—, Turak A. K 10·—, Kinkela ud. A, K 8·—, mld. Lučić iz Marčelji K 20·—, Crnjarić ud. M. K 30·—, Bačić M. K 20·—, Puž M. 8·—; odobrava se putne i obskrbne troškove za mld. Vlah Š. i M. Budjejovica sa K 93·10 p., pratitelju K 28·—, za dobavu odjela i obuće istima K 47·—, za uzdržavanje mld. Marije do 15. aprila t. g. K 20·— a od tada istoj mjesečno K 8.— kao i mld. Rozaliji od 1./IV. naprijed, koja je ostala u Budjejovicama; za vožnju umobolne M. Bursa na Rijeku i u Marčelji i Kastav K 15·—, pratitelju bolestne K. ud. Juričić u bolnicu u Puli K 35·94 p., za Bursa ud. M. pratitelju K 12·—, doznačuje se Kinkela A putne troškove za odpremu sina u Stenjevac sa K 40·60 p., koju svotu ima obračunati u zastane interese; Lučić J. za putne troškove u Trst i natrag K 30·—, Lučić ud. J. pripomoć žuljenje školskih prostorija K 10·—, nadlugaru Ujčiću K 50·— i lugaru Cotini K 10·— kao nagrada za prisustvovanje pri štrpanju; upravi župne crkve u Kastvu za dobavu žlijebova na crkvici sv. Sebastijana K 50·—, Jurdana A. užigaču svjetiljaka u Kastvu povisuje se mjesečna plaća na K 30·—, podžupu u Brgudu povisuje se godišnja nagrada na K 30·—; Tibljaš J. oprašta se repari šterne u Škurinji za g. 1906/7 sa K 50·— i daje mu se badava pasja medalja; Širola K. oprašta se potrošak za dobavu primateljskog orudja sa K 16·70; Kučel ud. T. oprašta se predujam za pogrebne troškove K 20·—; Štefan A. oprašta se gradjevna pristojba od K 6·—, Ružić J. oprašta se putne troškove od K 8·72; Sarson J. daje se bezplatno 15 komada bukovih stabala iz Lisine; za popravke opć. puteva doznačuje se: kod sela Rošići u Kućelima kruna 150·—, u Jušićima „marina rebar" „Kućelićina rebar" i na vodu Jurdana K 56·—, od D. Jugi na Brnasi K 100·—, od štrange u Jušićima do lisinske ceste povisuje se podpora na K 60·—, od sv. Lucije na Jurjenići Rubeši K 30·—, sa utržkom od K 560·— od prodanog zemljišta nad „Šorovo" da se nastavi gradnjom puta Šorovo-Piščina: od Srdoči na Blečići do Dražice na državnoj cesti K 160·—, od Starci-Selinari do puta Trampi-Rude K 300·—, od sela Lučići do mosta u Trnovici K 120·—, od „Vukove place" do crkve sv. Luke dalnjih K 100·—, od G. Rukavca na Tančinići K 300·—, i od škole u Hostima na Mihovilići K 50·—; za popravak kalića u selu Škrlji K 150·—, podpora za popravak šterne u Hostima povisuje se na K 300·—; popravak puta Rošići-Trtni-Smogorij, da se obavi uz nadzor Bačić Andre; djelomični popravak i proširenje puta Radetići-Trinajstići, da se odade putem javne dražbe.

Konačno na priobćenja predsjednika zaključuje se, koji hoće kopati kamenje u kamenolomu u Jušićima, da ima odstraniti neuporabiv materijal, na što ima pripaziti na teret dotične stranke župan i opć. redari; Turak Mariji izdati će se bezteretno očitovanje čim odplati zastane kamate; ako Šepić J. gradi bočariju na opć. tnalu, da mu se to zabrani; koji hoće pobirati bruse u Rečini, da plati u opć. blagajnu godišnje K 10·—. Pilepić Mate iz Zameta zahvaljuje se na članstvu konk. gradjevnog odbora u Sv. Križu kao i na časti prisilnog sudb. upravitelja, glede posljednjeg neka se zahvali kod suda, dočim se glede obnašanja prve časti prihvaća njegovu odreku i na njegovo mjesto imenuje Rubeša Rajmunda iz Zameta kbr. 165. Napokom zaključuje se, da se cestu izpred grada do Belvedera dade temeljito popraviti.

Izcrpiv dnevni red predsjednik zaključuje sjednicu u 6 i pol sata na večer.

---

pravničke, bilo prometne struke, odgovorno mi, da to niposto nestoji jer je podpisanima najbolje poznato koliko treba truda i preporuke prije nego li se koju našu osobu spravi u službu državne željeznice.

Obzirom na gore opisane nepobitne činjenice stavljaju podpisani na Njegovu preuzvišenost g. ministra željeznica slijedeće upite:

1. Jesu li Vašoj Preuzvišenosti poznati ovi žalostni i naš narod do skrajnosti uvriedjujući odnošaji željezničkog osoblja na našem jugu?

2. Ako jesu, hoće li Vaša Preuzvišenost poprimiti potrebite mjere, da se kod nas stane na put nenaravskoj i protuzakonitoj germanizaciji na prugama državnih željeznica, te da se dade koli u uredima toli na prugam našem jeziku ono mjesto, koje ga po njegovom broju i po zakonu i po pravu ide.

Beč 23. 6. 1908.

(Slijede podpisi.)

Interpelacija

zastupnika Matka Mandića, Dra. M. Laginje, prof. Vj. Spinčića i drugova na Njegovu preuzvišenost gospodina ministra trgovine.

Medju javne c. k. urede u austrijskom Primorju u obće, napose pako n Istri, koji ne samo da ignoriraju i omalovažavaju jezik većine pučanstva tih zemalja, t. j. jezik hrvatski i slovenski, već mu se dapače ćak i izrugavaju i s njime se sprdaju, spadaju takodjer i c. k. poštansko-brzojavni uredi.

Kao što neima na centrali t. j. na ravnateljstvu pošta i brzojava za Primorje u Trstu, nigdje nikakva izvanjskog znaka o našem jeziku, isto je tako i kod ogromne većine poštanskih i brzojavnih ureda u pokrajini. Skoro svuda jesu samo talijanski ili talijansko-njemački nadpisi, pečati tiskanice itd.

Mnogobrojne tiskanice uz odplatu ili bezplatne, kojima se poštanski uredi služe u saobraćaju sa strankama i medjusobno, jesu samo njemačke ili njemačko-talijanske Ako ima gdjegod — za nevolju — i hrvatskim ili slovenskim jezikom tiskanih, tad je naš jezik obično na trećem t. j. na posljednjem mjestu. Nu na sramotu javne oblasti taj se jezik nigdje ne zove onako, kako bi se ga moralo nazivati, već porugljivo ili pospravno **„ilirskim"** **„srbohrvatskim"** **„sklavskim"** (robskim) kako je razvidno iz priloženih službenih tiskanica pod A takve se tiskanice nerabi samo u nutarnjem saobraćaju sa uredima, već su su one u porabi i u saobraćaju sa strankama, kao što su primjerice: **Predatnice** (Aufgabe i Aviso-Schein) **Dojavnice** (Abgabe i Aviso-Schein) za preporučena i vriednostna pisma, pakete i novac.

Isto tako služi se centrala u Trstu, tiskanim naslovima za podredjene si poštanske urede jedino talijanskim ili njemačkim tiskanicama.

---

ostao je do danas neuslišan premda je glede prve pruge već pod ministrom Bilinskim opredieljena bila potrebita svota za te nadpise. Na pruzi Trst-Poreč udovoljeno je samo djelomično pravici i zakonu jer je ministarstvo uslijed vike talijanskih listova i intervencije talijanskih zastupnika samo na nekojim postajama postavila nadpise i u našem jeziku, dočim bi morali biti na čitavoj pruzi.

Mi tražimo dakle u ime našega naroda redjenog si činovničtva već takodjer i činovničtva onih naših krajeva, kojima se protežu pruge državnih željeznica.

Na tim prugama, osobito pako kod glavnog ravnateljstva u Trstu radi uprave državnih željeznica željeznom konkurencijom, oko toga, da se germanizira sve što u njezino područje spada.

Kadno bijaše nedavno uvedena druga sveza sa Trstom izlučila je uprava državnih željeznica sve kranjske pruge pripo-

Medju najnižim osobljem imade dakle od 1311 uslužbenika njih 984 Slovenaca, 62 Hrvata, 83 Talijana i 182 Niemca.

Ove suhe brojke dokazuju najočitije kako se nepravedno i pristrano postupa od strane željezničke uprave sa našim narodom.

Na eventualni prigovor da neima možda sposobnog osoblja hrvatskog ili slovenskog jezika za mjesto činovnika bilo

Pozor gospodari!

Dosta siena može marljivi gospodar dobiti još ove godine, ako odmah posije sjeme krmnoga bilja na oranici. Kada i kako se ta krma sije i kako se upotrebljava, točno i razumljivo je za seljačkoga gospodara protumačeno u knjižici *Sieno na oranici*, koju je sada izdalo Hrvatsko društvo za pučku prosvjetu u Zagrebu. Cijena 10 para.

Imućnici, prijatelji naroda, kupujte po više komada i dielite bezplatno narodu. Svim će to koristiti.

Važne zakonske knjige.

Gospi. dr. Ed. Volčić, sudb. savjet. u Novom mjestu (Kranjska) napisao je na slovenski jezik sliedeće važne zakonske knjige bez kojih ne bi smio biti nijedan sudbeni ili odvjetnički činovnik, te u obće osobe koje imadu opravljati odnosne osnove.

1. *Civilnopravni (parbeni) zakoni* s obširnim slovenskim i *hrvatskim* kazalom, ima 921 stranicu, u platno vezano, cijena K 8.

2. *Odvjetnička tarifa*, propisi o uporabi jezika na sudu, i sudbene pristojbine cijena K 1·80.

3. *Zemljoknjižni zakon*, sa slov. i hrvat. kazalom, primjeri raznih predloga. Knjiga je u 2 dijela, mehko vezana K 5·60, u platno vezana K 6.

4. *Primjeri predloga, zaključaka i upisa* za zemalj. knjigu, biljegovanje i upisnina, cijena K 1. *(Ponatis iz djela pod br. 3.)*

5. *Biljegovina i upisnina*, tabla za zid na jakom papiru 60 para.

Dalje je društvo »Pravnik« u Ljubljani po g. dru. Volčiću, izdalo sliedeće knjižice: a) Zakon o dozvoli puta za silu, 40 para (u slučajevima na pr. kod čovjek nema puta do svojega zemljišta). b) Propisi o željezničkih knjiga, 80 para. c) O konverziji uknjiženih tražbina 80 para. (Potrebita knjiga novčanim zavodom). d) Propisi o razdiobi i uredjenju zemljišta, K 2.

Knjige šalje Dr. Volčić uz pouzeće ili uz unapried poslan novac, dodavši i poštne troškove.

Utemeljena god. 1894. **NARODNA TISKARA** Utemeljena god. 1894.

LAGINJA i dr. Pula, via Giulia, 1.

Preporuča sl. općinstvu svoju

tiskaru, knjigovežnicu, papirnicu i tvornicu pečata.

U papirnici mogu se dobiti sliedeći:

Molitvenici:

Utjeha starosti. Čvrsto uvezan. Tiskan **Pomolimo se.** Uvezan u veoma finu kožu po K 1·60.

Tiskara LAGINJA I DRUG., PULA, ulica Giulia 1.

1299

ISTARSKA POS

Prima zadrugare, koji uplatu po kruna

Prima novac na štednju od

čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene

ako se nije kod uloženja suglasi odkaz, uz odkaz od 3 dana.

Zajmove (posude) daje sam

i zadružnice uz garancija.

Uredovni sati svaki dan od po

zatvoreno.

Družtvena pisarna i blagajna kuda (Nar

dobivaju pobliže informacije.

Dvostruki elektro-magnetički

KRIŽ ili ZVIEZDA

R. B. broj 86967.

Telefon br. 45—22.

est elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod uloga, reume, astme (teškog disanja), nesanovanja, zujenja u uhu, neuralgije, glavobolje, (migrene) kucanja srdca, zubobolje, muževne slabosti, studeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), mokrenju pôstelje, nuljnosti, nesvjestice, nagluhosti, drhtanja na tielu, influence (skopčane sa bolešču hrbta, bliedila (malokrvnosti), želudačnih grčeva, bezteènosti, lažhlasa, punokrvnosti, svih udnih grčeva, hipohondrije, tjelesnih grčeva, hemorrhoida, kao i kod svekolike slabosti itd. služi kao neodkrijivo sredstvo, pošto elektro-magnetička struja cielim čovjekom cielom djeluje, čime se ročeno bolesti u najkraćem vremenu zliečo.

Poznato je, da liečnici kod navedenih bolesti višekratno elektrizovanje tiela upotrebljuju, ali ipak na taj način, da jaka struja samo prolazno i povremenom kroz tielo prolazi, dočim naprotiv tomu struja elektro-magnetičnog križa ili zvieztе R. B. br. 86967, kako je jur rečeno, umjerenim načinom neprekidno na tielo djeluje, što svakako bržem zliečenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 se moj stroj ne smije zamjenjivati sa Voltinim, koji je poradi svoga neuspjelna zabranjen u Njemačkoj kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj dvostruki elektro-magnetički križ ili zvieztа R. B. br. 86967 osobito se hvali i uživa vanredno depadnost poradi svoje izvrstne tjelovitosti.

MALI STROJ STOJI 6 K. Rabi ga mogu samo djeca i jako slabe gospodje.

VELIKI STROJ STOJI 8 K. Rabi se kod ostarjelih 20 godiš. kroničnih bolestih.

Popisivanje i naručbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Pouzećem ili ako se novac unapred pošalje, razašilje glavna prodavaona za tu i inozemstvo.

ALBERT MÜLLER,

Budimpešta, V/41. Kotár, Vadasz-ulica br. 34.

bez koje ne smije biti pojedan Istarski Hrvat je

„Novi Izborni Zakon za Sabor Istre“

Puškim načinom protumačeno, za jednom zemljopisnom kartom istre.

— Cieua 1 K. —

Naručuje se kod

Tiskare Laginja i dr. - Pula.

u korist družbe sv. Cirila i Metoda dobivaju se u

tiskari Laginja i drug. u Puli prije (J. Krmpotić i dr.)

uz cienu od 2 do 10 para.

Kupujte proizvode u korist Družbe sv. Cir. i Met.

Broj 30. Pula, u četvrtak dne 23. julija 1908. God. XLI.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847.849.
Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom raste malo stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.
Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani ne tiskaju, nefrankirani ne primaju.
Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili 5 K —, odn. K 2·50 na pol godine.
Izvan carevine više poštarina. Plaća i utukuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koji u Puli, toli izvan iste.
Uredničtvo i uprava nalaze se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crodera br. 1, II. kat).

Zast. prof. Mandić proti proračunu.

(Nastavak).

Ravnateljstvo državnih željeznica.

Uprava državnih željeznica na našem jugu postavila si je za zadaću, da germanizira ne samo podredjeno si osoblje nego i naš hrvatski i slovenski narod u onim krajevima, kroz koje prolazo državne željeznice. Proti tomu prisilnomu germaniziranju čita se često pritužbe i prosvjede u našim listovima, a čulo se i u ovoj visokoj kući i za ove proračunske rasprave pritužbah proti rečenoj upravi.

Ministarstvo željeznica ne samo, da se ne obazire na te pritužbe i prosvjede, ono dapače ide dosljedno svojim pravcem dalje. Tako je nedavno imenovalo jednoga od viših činovnika kod ravnateljstva u Trstu, koji ne pozna apsolutno zemaljskih jezika, i kojemu je povjerena jedna od važnijih agenda. Isto tako imenuje dosljedno za činovnike i na svojim prugama same Niemce i tamo, gdje Niemaca neima i gdje bi odnosni činovnik morao poznati i jezik pučanstva. Isto tako postupa sa imenovanjem liečnika, tehničkih i prosvjetnih činovnika i najnižeg osoblja.

Pod centralno ravnateljstvo državnih željeznica u Trstu spada ukupno oko 180 činovnika. Od tih imade 22 pravnika, 24 tehničara i 134 većinom sa srednjoškolskom naobrazbom. Od 22 pravnika pozna ih hrvatski ili slovenski jezik samo 3; od 24 tehnikera samo 3 i ostalih 134 činovnika samo 21.

Kod svih 8 odsjeka, što ih imade to ravnateljstvo, nema za predstojnika Slavena nijedan odsjek, dapače nitko od njih ne piše i ne govori našim jezikom.

Od 180 činovnika imade ih samo 27 Slavena ili koji su vješti hrvatskomu ili slovenskomu jeziku.

Odatle je razvidno kolika se god. i nepravda našemu narodu i osobito našoj inteligenciji, koja je kod državne željeznice tako rekuć od službe izključena. Ta nepravda je tim veća, što većina pruga državnih željeznica teče po našoj zemlji, gdje neima Niemaca ili su vrlo rieđki i gdje žive skoro izključivo naš narod.

Ministarstvo državnih željeznica oglušilo se je do sada na sve molbe i predstavke naših zastupnika i družtava i obćina, da bi se postavilo nadpise na postajama državnih željeznicah Trst-Herpelje-Pula-Rovinj i Trst-Poreč u hrvatskom ili slovenskom jeziku. Opravdani taj zahtjev ostao je do danas neuslišan premda je glede prve pruge već pod ministrom Bilinskim opredieljena bila potrebita svota za to nadpise. Na pruzi Trst-Poreč udovoljeno je samo djelomično pravici i zakonu jer je ministarstvo uslijed vike talijanskih listova i intervencije talijanskih zastupnika samo na nekojim postajama postavila nadpise i u našem jeziku, dočim bi morali biti na čitavoj pruzi.

Mi tražimo dakle u ime našega naroda u Primorju, da se na državnim željeznicama u našim zemljama i medju našim narodom naš jezik poštuje i da mu se dade ono mjesto u uredima i na postajama, koje ga po zakonu ide.

Konačno podupirem najtoplije preporuku druga mi zast. Spinčića za izgradnju toli potrebite željezničke pruge, koja bi spojila postaju Herpelje-Kozina — na istarskoj željeznici sa postajom Šapjane ili Jurdani — na južnoj željeznici Sv. Petar-Ridka.

Visoka kućo!

Na koncu valja da se osvrnem i na strogo gospodarske potrebe našega naroda u Istri.

Kod nas u Istri vlada velika nevolja zbog mnogogodišnjih nerodica uslied elementarnih škoda, suše itd. I ljetos zavladala je neobično rana suša, koja je dio proizvoda zemlje uništila i koja prieti, da i sve ostalo uništi.

Naš seljak uslied tih nerodica pada svake godine materijalno niže i nebude li mu brzo znatne pomoći spasti će većina malih posjednika seljaka i obrtnika na prosjačku palicu.

Kod nas je već sada vrlo neznatan broj seljačkih ili kmetskih posjednika, koji nebi bili do grla zaduženi. Kmetski je posjed tako zadužen, da se može lahko kazati, da su naši seljaci, naši mali posjednici obrtnici, posjednici hipoteka, nipošto pako posjednici zemljišta, kuća itd. Tomu zlu mora se, poštovana gospodo, bezodvlačno doskočiti tim, da se kmetske posjete od dugova oslobodi ili raztereti bilo tim da država preuzme bar dio tih dugova na sebe, pak da seljak po mogućnosti malo po malo bez kamata odplaćuje ili da država pruži zaduženim do grla kmetovom bezkamatne zajmove, kojimi bi svoje vjerovničke dionice podmirili, i koje bi oni vladi malo po malo odplaćivali (Vrlo dobro! sa hrvatskih klupah).

(Svršit će se).

Interpelacija

zastupnika Matka Mandića, Ivana Hribara i drugova na Njeg. preuzvišenost gospodina ministra željeznica.

Tečajem sadašnje proračunske rasprave potužiše se zastupnici južnih zemalja napose oni Primorja Slaveni i talijani u svojim govorima i putem interpelacija na očitu, dosljednu i za naše zemlje poguibeljnu tendenciju visokog ministarstva željeznica za germanizacijom ne samo podredjenog si činovničtva već kodjer i stanovničtva onih naših krajeva, kojima se protežu pruge državnih željeznica.

Na tim prugama, osobito pako kod glavnog ravnateljstva u Trstu radi uprave državnih željeznica željeznom konkurencijom, oko toga, da se germanizira sve što u njezino područje spada.

Kadno bijaše nedavno uvedena druga sveza sa Trstom izključila je uprava državnih željeznica sve kranjske pruge pripojivši ih ravnateljstvu u Trstu. Tada smo mi Hrvati i Slovenci prvom očekivali, da će ravnateljstvo državnih željeznica u Trstu namještati svuda naše sinove pošto Uprava državnih željeznica sabire dosljedno najgorljivije Niemaca po raznim svojim ravnateljstvim te ih namješta u našim zemljama premda niesu za to kvalificirani jer nepoznaju ni naroda ni njegovog jezika.

Pratioci vlakova na novoj željezničkoj pruzi, koji su u neprestanom dodiru sa narodom, nepoznaju često ni rieči njegova jezika il ga mrzvare tako, da se čovjeku koža ježi. Usljed toga nastaju često izmedju putujućeg občinstva i takvih uslužbenika žestoki sukobi i koji služe na sramotu željezničkoj upravi a na štetu onih, koji imadu pravo zahtjevati, da se ih poštuje i da se s njima u njihovom jeziku obći. Isto tako namješteno je na postajama osoblje, koje tamo absolutno nespada radi nepoznavanja narodnog jezika.

U posljednje doba imalo se popuniti mjesto željezničkog liečnika na Bledu. Uprava željeznica zatezala je dugo imenovanjem, jer se je radilo sa kandidatima njemačkim i slovenskim. Premda nebijaše izbor težak, jer ništa logičnijega i ništa naravnijega nego li u slovenskom kraju namjestiti Slovenca, ali uprava željeznice imenova u očitoj protimbi sa logikom i i pravom, liečnika Veleniemca, koji ni ne stanuje na pruzi za koju bijaše imenovan.

Za bolju potvrdu i razjašnjenje opisanih činjenica neka služe sljedeći statistički podatci o činovničtvu kod glavnog ravnateljstva državnih željeznica u Trstu.

Sve pruge, koje spadaju pod djelokrug tršćanskoga ravnateljstva mjere 982 km. duljine. Najveći dio t. j. 600 km. tih pruga teče po slovenskom zemljištu, pak 365 km. po hrvatskom i konačno 17 km. po talijanskom. Njemačkoga zemljišta neima niti pedalj.

Da uvidimo u kakvom je razmjeru činovničtvo po narodnosti prema pučanstvu spomenutog zemljišta:

Kod raznih odsjeka na ravnateljstvu imade 196 činovnika. Od ovih je 31 Slovenac, 7 Hrvata 39 Talijana, 11 Čeha, 1 Poljak 1 Madjar i 116 Niemaca. Podčinovnika ima 51; po narodnosti 19 Slovenaca, 2 Hrvata, 9 Talijana i 21 Niemac. Sluga je namještenih 10 Slovenaca, 2 Talijana, 1 Poljak i 6 Niemaca. Kod ravnateljstva jesu ina mjesta načelnika i podnačelnika raznih odsjeka u njemačkim rukama.

Podčinovnika na prugama imade 248 od kojih je 127 Slovenaca, 8 Hrvata, 12 Talijana i 101 Niemac.

Medju najnižim osobljem imade dakle od 1311 uslužbenika njih 984 Slovenaca, 62 Hrvata, 83 Talijana i 182 Niemca.

Ove suhe brojke dokazuju najočitije kako se nepravedno i pristrano postupa od strane željezničke uprave sa našim narodom.

Na eventualni prigovor da neima možda sposobnog osoblja hrvatskog ili slovenskog jezika za mjesto činovnika bilo pravničke, bilo prometne struke, odgovaramo mi, da to nipošto nestoji jer je podpisanima najbolje poznato koliko treba truda i preporuke prije nego li se koju našu osobu spravi u službu državne željeznice.

Obzirom na gore opisane nepobitne činjenice stavljaju podpisani na Njegovu preuzvišenost g. ministra željeznica slijedeće upite:

1. Jesu li Vašoj Preuzvišenosti poznati oni žalostni i naš narod do skrajnosti uvriedjujući odnošaji željezničkog osoblja na našem jugu?

2. Ako jesu, hoće li Vaša Preuzvišenost poprimiti potrebite mjere, da se kod nas stane na put nenaravskoj i protuzakonitoj germanizaciji na prugama državnih željeznica, te da se dade koli u uredima toli na prugam našem jeziku ono mjesto, koje ga po njegovom broju i po zakonu i po pravu ide.

Beč 23. 6. 1908.

(Sliede podpisi.)

Interpelacija

zastupnika Matka Mandića, Dra. M. Laginje, prof. Vj. Spinčića i drugova na Njegovu preuzvišenost gospodina ministra trgovine.

Medju javne c. k. urede u austrijskom Primorju u obće, napose pako u Istri, koji ne samo da ignoriraju i omalovažavaju jezik većine pučanstva tih zemalja, t. j. jezik hrvatski i slovenski, već mu se dapače ćak i izrugavaju i s njime se sprdaju, spadaju takodjer i c. k. poštansko-brzojavni uredi.

Kao što neima na centrali t. j. na ravnateljstvu pošta i brzojava za Primorje u Trstu, nigdje nikakva izvanjskog znaka o našem jeziku, isto je tako i kod ogromne većine poštanskih i brzojavnih ureda u pokrajini. Skoro svuda jesu samo talijanski ili lalijansko-njemački nadpisi, pečati tiskanice itd.

Mnogobrojne tiskanice uz odplatu ili bezplatne, kojima se poštanski uredi služe u saobraćaju sa strankama i medjusobno, jesu samo njemačke ili njemačko-talijanske Ako ima gdjegod — za nevolju — i hrvatskim ili slovenskim jezikom tiskanih, tad je naš jezik obično na trećem t. j. na posljednjem mjestu. Nu na sramotu javne oblasti taj se jezik nigdje ne zove onako, kako bi se ga moralo nazivati, već porugljivo ili posprdno **„Illirskim"** **„srbohrvatskim"** **„sklavskim"** (robskim) kako je razvidno iz priloženih službenih tiskanica pod A takve se tiskanice nerabi samo u nutarnjem saobraćaju sa uredima, već su su one u porabi i u saobraćaju sa strankama, kao što su primjerice: **Predatnice** (Aufgabe i Aviso-Schein) **Dojavnice** (Abgabe i Aviso-Schein) za preporučena i vriednostna pisma, pakete i novac.

Isto tako služi se centrala u Trstu, tiskanim naslovima za podredjene si poštanske urede jedino talijanskim ili njemačkim tiskanicama.

Zbog poruge i šikaniranja poštansko-brzojavnog osoblja bili na centrali, toli u pokrajini sa hrvatskim ili slovenskim strankama, koje traže pravo svomu jeziku ili koje se služe svojim jezikom, imade u naših javnih listovih neprestanih jadikovka i pritužaba. Svi se ti neredi događaju jedino radi nepoznavanja našega jezika od strane službujućeg osoblja.

Da neidemo daleko natrag, navesti ćemo u tom pogledu samo dva slučaja, koji se dogodiše posljednjih dana, i to jedan u Puli, drugi u Trstu.

Dne 30. junija o. g. došao je naš čovjek na glavni poštanski ured u Puli. Taj službujućoj gospodjici uruči brzojavku i pet kruna te njoj reče: *„plaćam i odgovor"*. Ona izbuli oči i slegne ramenima, te stane natrag vraćati novac pridržav si samo za brzojavku bez plaćenog odgovora. Na ponovnu opasku našeg čovjeka, da plaća i odgovor, odbrusi mu ona: **„non capisso ščavo"** (nerazumijem robski jezik). Jedan poslužnik videći, da se ona dvojica prepire, priskoči gospodjici kao tumač na pomoć. Tomu tumaču reče naš čovjek, neka kaže gospodjici, da se on ide zbog njezinog postupka pritužiti načelniku pošte, na što mu ona odsjeće: *la vadi pure poco mene importa* (ajte slobodno, malo me za to briga).

Na njegovu pritužbu gosp. načelniku, odgovorio mu ovaj, da će gospodjicu pozvati na red, ali inače da si pomoći nemože jer imade podredjene činovničtvo, od kojeg ogromna većina nezna ni rieči hrvatske ili slovenske.

Drugi sličan slučaj dogodio se je nedavno u Trstu kako ga opisuje tamošnja „Edinost" od 9. julija 1908, br. 188. koji opis glasi:

„Politika na pošti. Primili smo: Prošlu subotu pošao sam na ovdašnji središnji poštanski ured, da tamo predadem neku svotu novca. Službujući činovnik mi je nešto kazao a pošto ga nisam razumio — govorio je talijanski i njemački — pitao sam ga slovenski što bi rada. C. kr. čovjek nije znao ni rieči slovenske, a kao odgovor na moj upit zabrusio mi je u lice, *da dolazim tjerati politiku na poštu!*

Odgovorio sam mu, da politiku tjera onaj, dotično oni, koji ga tamo namjestiše, premda nepozna zemaljskih jezika, nipošto pako ja. Pristupio je na to vodja ureda, koji nije pako također znao ni rieči slovenske! Posljedica bijaše ta, da je morao zauzeti čast tumača — posluznik, koji je stalno izvrstan i savršen u *svojoj* službi, koji pako nije kao tumač na svojem mjestu.

Kada će doći c. kr. činovnici do uvidjavnosti, da u Trstu nemože obćiti sa strankama čovjek, koji nepozna zemaljske jezike".

Sama ova dva slučaja pokazuju dosta jasno, kakva protimba i kakva animoznost vlada na c. kr. poštansko-brzojavnih uredih Primorja prema našemu narodu i našemu jeziku.

Radi toga stavljaju podpisani na Njegovu preuzvišenost gospodina ministra trgovine slijedeći upit:

1. Je li Vašoj preuzvišenosti poznato, kako se koli na centrali c. kr. pošta i brzojava u Trstu, toli na poštansko-brzojavnih uredih u pokrajini omalovažuje i ignorira hrvatski i slovenski jezik, što se tiče javnih nadpisa, pečata i svakojakih tiskanica, i kako se tim jezikom sprdaju i izrugavaju činovnici i službenci, jer ga nepoznaju ili neće da poznaju?

2. Ako nije, hoće li se dati od nepristrane strane izvestiti, te strage mjere poduzeti, da se dade našemu jeziku, koli na nadpisih, toli na pečatih i tiskanicah te ustmenom saobraćaju sa strankama ono mjesto, koje ga po zakonu i broju pučanstva nepobitno pripada?

Iz carevinskoga vieća.

U Beču, 11 julija 1908.

Ovoga čedna razpravljeno je i riešeno više vrlo važnih prešnih predloga.

Medju najvažnije spada predlog o

osjeguranju radnika za slučaj nemoći i starosti.

O tom predmetu vodila se je u parlamentu vrlo obširna i trezna razprava, kod koje je sudjelovao i ministar nutarnjih posala izjaviv, da je vlada sklona tomu predlogu i da će na jesen predložiti parlamentu gotovu zakonsku osnovu. Za prešnost glasovalo su skoro sve stranke, napose zastupnici seoskog pučanstva, koji su stavili na vladu zahtjev, da se imade osjeguranje radnika protegnuti i na radnike na polju, na male seoske gospodare ili poljodjelce, na male obrtnike i rukodjelce.

Kad nebi vlada uvažila ovaj opravdani zahtjev težko, da bi osnova za osjeguranje radnika dobila u parlamentu potrebitu većinu glasova.

Prešni predlog o zabrani porabe bielog fosfora.

Prihvaćena je prešnost i sam predlog, da se zabrani uporabu bielog (žutog) fosfora u tvornicah za žigice, jer je taj fosfor po sudu strukovnjaka jako pogibelan zdravlju radnika u dotičnih tvornicah.

Prešni predlog za uvedenje sveobćeg i jednakoj izbornog prava za zemaljske sabore.

Češki socijalista Dr. Sonkup obrazložio je češkim i njemačkim jezikom prešnost svog predloga, da se uvede sveobće, jednako, izravno i tajno pravo glasa za izbore u nekoje pokrajinske sabore.

Proti prešnosti govorili su branitelji zemaljskih autonomija, Česi Poljaci i Niemci. Predlogu nije priznata prešnost. Za prešnost glasovali su medju ostalimi i sva tri naša zastupnika.

Vladine osnove.

Ministar financija Dr. Korytowski predložio je parlamentu dvi zakonske osnove t. j. osnovu za uredjenje plaća najnižih državnih činovnika ili državnih posluznika (pošte meštra. pošte expeditora, pošte-oficijanta i oficijantica, listonoša, stražara javne sigurnosti, financijalnih stražara, pisarničkih oficijanta i oficijantica, željezničkih posluznika itd.) Za uredjenje onih plaća pita ministar naknadni kredit od 4½ milijuna kruna, a da uzmogne rečenom osoblju još u posljednjem četvrtgodištu ove godine plaće poboljšati.

Druga osnova tiče se poreza na kuće ili kućarine.

Ministar je obje osnove popratio vrlo opširnim govorom.

Prešni predlozi za slobodu tiska.

Česko-radikalni zastupnik Dr. Hajn i slobodni sosijalista Breiter stavili su prešne predloge, da se dade novinarom više slobode, odnosno da se tako često novine ne zaplienjuje, što se događja osobito često u Češkoj te u Galiciji. Obojica zastupnika obrazložila je prešnost predloga na temelju mnogobrojnih zaplienа čeških i rusinskih novina. Pošto je za prešnost govorilo više zastupnika te u razpravu posegnuo i ministar pravosudja Dr. Klein, prihvaćena je konačno prešnost predloga potrebitom dvotrećinom prisutnih zastupnika.

Gradnja kanala Beč-Krakov.

Zatim je došao na razpravu prešni predlog poljskog socijalista Daszynskoga, koji ide za tim, da se sagradi vodeni put ili kanal iz Beča pa čak do Krakova. Za prešnost govorilo je više poljskih i čeških zastupnika te jedan zastupnik grada Beča; proti govorio je njemački nacionalac Dr. Steinmender. Konačno prihvaćena je prešnost i sam predlog nakon meritorne razprave.

Skupoća ugljena i uredjenje kartela.

Češki radikalni zastupnici Fresl i Choc obrazložiše prešnost svojih predloga i to radi zbog skupoća ili podražljivanja kamenog ugljena a drugi da se uredi pitanje kartela zakonitim putem.

Prešnost je priznata obim predlozima

Pomnoženje momčadi kod domobranstva.

Izvjestitelj graf Kolovrat obrazloži prešnost zakonskim osnovam, da se pomnoži broj momčadi kod domobranstva za 4740 muževa i da se dade odštetu obiteljim pod oružje pozvanih reservista.

Za prešnost govorili su zastupnici pristaše vladine stranke, protiv prešnosti socijalni demokrati.

Prihvaćena je napokon prešnost za obje osnove te same osnove u meritornoj razpravi.

Buduća slednica biti će u utorak a konac zasjedanja tamo negdje koncem ovoga čedna.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Odpušten iz službe. Našim čitateljima osobito onim iz ovog sudbenog kotara, bio je stalno poznat pristav na c. k. kotarskom sudu u Puli g. F. Savo. On se je nesamo javno i otvoreno priznavao pristašem takozv. talijanske-liberalne stranke, već je za nju javno i tajno radio, što ga je napokon i službe stajalo.

Za posljednjih občinskih izbora u Puli odao je taj gospodin ovdašnjem „Giornaletto" nekoje službene tajne, radi čega bijaše najprije kažnjen tim, da ga premjestiše iz Pule i da mu plaću smanjiše. Nezadovoljan time prizvao se je na vrhovno sudište u Beč al se je prizvalo na istu oblast i državno odvjetničtvo nezadovoljno za blago odmjerenom mu pedepsom. Vrhovni sud u Beču poništio je prvu pedepsu tim, da ga je odpustilo iz službe.

Porečki kotar:

Zrenj, 20. VII. 1908.

Vjenčali se. U Zrenju, u selu Čabronica, vjenčali su se dne 20 prošlog mj. (lipnja) vrli rodoljubi gosp. Ivan Markežić (Puvletić) i g. djica Anica Tončić „Čekin". Za gostoljubnim stolom, na predlog veleč. gosp. Šime Červar župnika u Zrenju, sabralo se za družbu sv. Ćirila i Metoda za Istru u Voloskom K 14·50.

U istoj obitelji Tončić „Čekin" vjenčali se lanjskog meso pusta gospod. Josip Tončić sa dražesnom gdjicom. Angelom Jakac; isto i onom prigodom sabralo se na predlog isto gorelmenovanog K 42·20. Radi nekojih darovatelja, koji su mislili, da je novac išao zgubljem, sada se je metnulo u javnost.

Gornja svota bi poslana na ravnateljstvo ovih dana, a dolnja svota je uložena u Zrenjsko društvo za štednju i zajmove.

Kaštelir, 20. VII. 1908.

Ustoličenje župnika.

Dne 2. augusta o. g. biti će ovdje svečano ustoličenje novoizabranog župnika veleč. g. Šantić-a. Biti će dan slave i veselja, te pozivamo sav okolišni narod neka u što većem broju pohrli dne 2. augusta u Kaštelir. Prije podne je sv. misa i otvorenje nove crkve a popodne lijepi veliki koncerat uz sudjelovanje vojničke glazbe pješačke pukovnije broj 87, iz Pule, paljenje umjetnih vatra itd.

Lošinjski kotar.

Cres, 19. VII. 1908.

Škola „Družbe sv. Ćirila i Metoda." Školska se godina primaknula kraju. Družbina škola zatvara za ovu godina svoja vrata, zatvara je, da se djeca odmore od umornog rada cijele godine, da tako prikupivši i osvježivši svoje sile, novim žilavošću svoje nauke proslijede. No prije nego li hoće da zatvori svoje vrata hoće djeca da pokažu roditeljima sve što naučiše, kako se nerazvise da je razveselе i zabave. Sve to pokazaše prestavom nezaboravnog dana onog sv. Ćirila i Metoda. Zanimanje za tu prestavu pokazivalo se već od osam dana natrag. Svi su s veseljem očekivali taj dan, u koji će opet svoju djecu vidjeti na pozornici. Pa u istinu to zanimanje posvjedočio je i broj učesnika na dan prestave. Malo i veliko, staro i mlado sve pohitilo na prestavu. Da je zanimanje za prestavom bilo takovo, znakom je, da su od prestave i nešto očekivali t. j. dobar uspjehi dobro izvadjanje. I u istinu je bilo tako. Sve točke programa izvedene su najboljom skladnošću. Predaleko bih zašao kad bi išao redom nabrajati pojedine točke. Dotaći ću se samo nekih. Nasprije je slijedio pozdrav gostova u dialogu J. Kaštelan i N. Ivanošić učenice IV. razr. u kojem je razvijena bijela povijest naše škole, sve one laži i podvale koje su se širile protiv nje najljepše su bile istaknute, koje su riječi izazvale buru pljeskanja. Mnogo se je oko orosilo videći onu malu Rošović II. razr. gdje deklamuje pjesmu „Miš". Njezin stav, njezina bista i čista riječ i okretnost čovjeka je zadivljivala. Pozdravljena bje burnim „živila" i pljeskanjem. „Patuljci" sličica u jednom činu, morala se opetovati. Divota bilo gledati one male iz I. razr. gdje marširajuć skladno pjevaju „Malena je naša Istra". A sto da rečem o pjevanju, ta ono bijaše iznad očekivanja koli: „S vilke slave", „Vozila se šajka mala barka" toli „Tri ptičice" koje odpjevaše skladno učenici i učenice IV. razr. Krasota bila gledati igru „Pravdaš" u 1. činu, koja bijaše skladno izvedena, što dokazuje burno odobravanje.

Na koncu veleč. g. Ivo Mrakovčić predoči značaj te prestave te iskreno se svima zahvali koji dodjoše na prestavu. Metne na srce roditeljima da svi svoju djecu savjesno šilju u školu, pa onda će i u buduće godine moći uvjeriti još o većem uspjehu. Svaki je početak težak, to je bilo i kod ove škole. samo dok se je djecu u tudjem jeziku odgojenu i naučenu priučilo hrvatskom, koliko nije trebalo muke. Poteškoća je svladana, o čem je dokazom prestava, koja je prosla u najboljem redu, te će svim srcanima ostati duboko u srcu usadjena. No da je prestava tako lijepo ispala, čija je zasluga? Ničija, do li našeg vrijednog učiteljskog zbora, koji je od jutra do mraka samo oko djece nastojao, da od njih učini valjanu djecu.

Nijesu žalili truda, ali im taj trud ovjenčava uspjeh koji su polučili u ovo kratku vrijeme, toga radi svim srcanima jedan se glas ori; „od Boga Vam bila plaća, a od nas hvala". Na osobiti pako način svaka hvala ide vrijednim učiteljicama gg. Krunoslavi Pravdić i Zorki Bobinac, koje su najviše doprinijele da je prestava u svakom pogledu ljepo ispala.

Tugomir.

Franina i Jurina.

Jur. Kumpare Frane pocekajte malo.

Fr. Znate, da seda ni vrimena za diskurit, ja marin poć tamo na komun gledat kadi votaju onda ću Van drugi put poveć kako su pasali votacijoni.

Jur. Bon, bon, imate prav, hoto već ki

bude za koga votal, onda ćete mi drugi put na široko povec kako budemo pasali.

Fr. Neimejte straha jos ću Vam poveć svih ki budu votali za kavalote.

Razne viesti.

Gospodarska akolja za Istru. U petak bijahu sva tri naša i dva talijanska zastupnika iz Istre kod odjelnoga predstojnika g. Engela, da saslušaju program vladine radnje ili vladinu osnovu koju kani provesti na gospodarskom i prosvjetnom polju u Istri. Konferencija je trajala puna dva sata. G. predstojnik protumačio je gg. zastupnikom što kani vlada provesti u 10—15 godina u Istri u pogledu cesto i vodogradnja, za poste i brzojave, za jeftin pučki kredit, za pučku naobrazbu u gospodarstvu, obrtu, ribarstvu, poljodjelstvu, za mljekarstvo, za poboljšanje zemljišta, za pošumljenje vrleti, za mnogobrojne lučke gradnje, nove i popravke.

Vlada će tu osnovu predati javnosti da se mogu o njoj izjaviti i viši krugovi.

Naši su zastupnici toplo preporučili vladi, da se odmah započne s najpotrebitijim radnjami a da se tako narodu prikrbi podpore i zaslužbe zbog velike suše i slabe ljetine.

Slavensko gospodarsko družtvo. Iz Beča nam pišu, da se je u četvrtak na veče sastao znatan broj slavenske inteligencije u prostorijah „Češke Besede", a na poziv čeških prvaka u Beču.

Zastupano bijahu sve slavenske narodnosti, napose državni i zemaljski zastupnici češki, hrvatski i slovenski (medju njimi zastup. Laginja, Ivanišević, Mandić, Spinčić, Strekelj itd.) rusinski itd. te načelnici raznih slavenskih novčanih zavoda, i gospodarskih poduzeća itd.

Svrha sastanka bijaše ta, da se ustroji veliko „Slavensko gospodarsko družtvo", koje bi promicalo gospodarski napredak svih slavenskih plemena te trebilo tudjinštinu iz gospodarskog rada slavenskih naroda.

Sastanku je predsjedao češki starina dvorski i sudbeni odvjetnik Dr. Lenoch dočim su gg. Dr. I V. Drozda c. kr. primarij i sveučilišni docent, te Dr. V. Šileny, prisjednik zemaljskog odbora u Brnu, obširno i temeljito obrazložili svrhu sastanka i zadaću družtva, koje bi se imalo ustrojiti.

Iza živahne i svestrane razprave izabran bijaše odbor, koji imade izraditi pravila i sve potrebito priudesiti za prvu redovitu glavnu skupštinu.

Predsjednikom odbora bio je izabran g. Dr. Lenoch, podpredsjednicima g. zastupnici Hribar, Mandić i Šileny; tajnicima gg. Dr. Kusan dvorski i sudbeni odvjetnik te Karlo Wiso činovnik središnje banke čeških štediona; blagajnik g. Dr. Fr. Belař c. k. bilježnik; revizori gg. zastupnici Krek i Švejk. U odboru nalaze se nadalje zast. Ivanišević, Dr. Slama, Dürich, Gabršček, Markov, ravnatelji banka gg. Spitalski i Berka itd.

Mi pozdravljamo iskrenim zadovoljstvom novo družtvo, koje bi moglo biti od velikog zamašaja na polju narodnog gospodarstva slavenskih naroda.

Godišnji izvještaj pučkih škola u Kastvu (1907.-1908).

Primili smo omašan, liepo opremljen godišnji izvještaj pučkih škola, što ga je izdalo mjestno školsko vieće u Kastvu za školsku godinu 1907.-8. Iz istoga je razvidno, da je u občini kastavskoj 9 javnih pučkih škola sa 23 razreda i isto toliko učiteljskih sila. Te škole polazilo je u minuloj školskoj godini 2972 djece. Dolavsku školu u Kastvu polazilo je 126 učenika, a ces. kr. pripravnicu za učiteljske škole polazilo je 8 učenika.

Iz Trsta nam pišu 17. o. mj. U jučerašnjoj sjednici zastupstva grada Trsta bio je na predlog drugog podnačelnika Valeria imenovan jednoglasno počastnim gradjanom poznati vodja talijanske-liberalne stranke Dr. Felice Venezian, najžeći protivnik našega naroda u Primorju. Novi počastni gradjanin nalazi se na čelu nazovi-liberalne stranke punih 25 godina te se za čitavo to vrieme koli u gradskom, odnosno zemaljskom zastupstvu, toli na javnim sastancima i skupštinama, u obće u javnom životu pokazivao strastvenim i nepomirljivim neprijateljem našega naroda u Trstu i u okolici.

Kad se je ono prije 6 godina pokrenula misao o sporazumljenju izmedju Slavena i Talijana Dalmacije, Istre, Trsta i Goričke ustao je Venezian pobijati tu namisao, napose u našim trim pokrajinama. U ono doba bio je u svrhu dogovora jedan mladi zastupnik iz Dalmacije u Istri i u Trstu, te je došao u doticaj s hrvatsko-slovenskim i s talijanskim prvacima, al se je brzo uvjerio, da do sporazuma nemože doći, jer ga Venezian neće!

Tečajem ove godine pokazao se je Venezian nješto meškim za dogovor izmedju talijanskih i slovenskih zastupnika za izbornu reformu za gradsko i zemaljsko zastupstvo za Trst i okolicu, nu ta prividna popustljivost nije poticala iz ljubavi do Slovenaca ili iz spoznaje do pravednosti, već jedino iz nužde ili radi toga, što ga je na to prinukala sila okolnostih. Vlada je naime odlučila provesti izbornu reformu pod svaku cienu, eventualno i proti volji svemogućeg Veneziana, a on kao lukav, izkusan i oprezan političar popustio je u koječem jer je znao, da mora popustiti.

Dr. Venezian je židovskog vjerozakona što će ostati i do smrti, premda je već odavna proglasio, da nepripada nijednom vjerozakonu t. j. bezvjerac.

Njegovo najnovije odlikovanje dovodi se u savez sa težkom bolesti, koja ga je snašla i koje će po sudu strukovnjaka vrlo mučno riešiti.

* * *

Davna želja naše braće Slovenaca u grada Trstu rekbi da će se ipak već jednoč izpuniti. Oni se bore naime već 25 godina za ustrajanje slovenske pučke škole u samom gradu, na što imadu nepobitno pravo, čemu nam je najsjajnijim dokazom 900 slovenske dječice, koja polaze slovensku pučku školu družbe sv. Ćirila i Metoda kod sv. Jakova. Više od toliko slovenske djece imade raztrešeno po talijanskim i njemačkim pučkim školama u gradu, nemadu svoje il svojih škola. U tim školama gubi se i obnarodjuje i znatan broj djece ostalih Slavena, napose naše hrvatske djece.

Za ustrojenje slovenske pučke škole lomio je u gradskom vieću sa drugovima svoja koplja već prije 25 godina nezaboravni slovenski prvak Ivan vitez Nabergoj, a tu borbu nastavio je u bečkom parlamentu sve dok je u njemu sjedio. Kasnije preuzeo tu borbu naš veleuslužni zastupnik prof. Spinčić sa drugovima iz Primorja i Kranjske a sada ju vodi slovenski zastupnik trščanske okolice i narodni vojskovodja dr. Rybar. U današnjoj „Edinosti" čitamo brzojavku iz Beča, u kojoj stoji, da su posredovali zastupnici Dr. Ploj i Dr. Rybar kod ministra predsjednika radi slovenske pučke škole i da su dobili zadovoljujuća razjašnjenja*). Ta je vlest uzradovala braću nam a i nas sve, koji s njima bratski čutimo i složno radimo.

* * *

Na susjednom Kontovelju usmrtila je dne 16. o. mj. u 10 sati na veče striela siromašne supruge Antuna i Anku Stare, koji su iza večeri sjediti kod ognjišta. Njemu bijaše 87 a njoj 86 godina te ostavše nesretnici starca osta od 70 godina. Nesretne supruge žale iskreno svi susjedi, jer bijahu mirni, poštени i radini. Vječni im budi mir i pokoj!

Dječko pripomoćno družtvo u Pazinu primilo je u mjesecu lipnju slijedeće darove:

Gosp. zem. škol. nadzornik Fran Matejčić, Trst 40 K. — Tržačka posojilnica in hranilnica, Trst 300 K. — Gosp. prof. Antun Milohnić, Cres 5 K. — Gosp. nadžupnik Niko Turato, Cres 5 K. — Gosp. pop Ivan Mrakovčić, Cres 5 K. — Gosp. nadučitelj Vinko Zidarić, Pican 10 K. — Gosp. pomorski kapetan Ivan Blažić, Ičići 2 K. — Gospodja Franica Cerovac sabrala u svojoj gostioni na predlog g. Karla Nežića K 3·86. — „Istarska Posujilnica u Puli" sakupljeno u raznim zgodama K 312·83. — N. N. izgubljena oklada za metre 1 K. — Dva trgovca za okladu kod Igre K 2·20.

Svima najljepša hvala, a od Boga plaća! *Odbor.*

Za ub'aženje biede i nevolje u Istri. Izvanredno rana i dugotrajna suša u našoj pokrajini prouzročila je siromašnom poljodjelcu ogromnih šteta. Trava je skoro sva i skoro svuda već mjeseca maja izgorjela tako, da o pravoj košnji ne bijaše ni govora. Žito je suša većinom u cvietu pritisla te će riedki gospodari spraviti trećinu prihoda, a većina njih niti sjemena.

Na plitkoj zemlji poginuo je krumpir, pažul i kuruza (turčica) a ostale zelenine neima tako rekuć ni za liek.

Najgore ide poljodjeljcem, koji imadu više glava blaga jer mu neimaju šta dati u štalj a na paši šeće se mršavo blago gori doli kao bez glave.

Na nekojih mjestih pokrajine bilo je počelo opadati i lišće sa trsja te zrnje sa grozdića usljed prevelike suše.

Posljednja blagotvorna kiša okriepila je trsje i oživila na debelim zemljama kuruzu i krumpir. Trsje kaže obćenito liepo, gdje ga nije zlosretna tuča oklaštrila.

Naši su se zastupnici na carevinskom vieću osvjedočili na licu mjesta i sami o biedi nevolji, koja vlada u pokrajini, i koja će biti još veća nebude li od strane carskih i zemaljskih oblasti narodu brže i izdatne podpore i pomoći.

Oni su sva trojica već 13. maja podnesli u carevinskom vieću interpelaciju na vladu, kojom ju upitaše, da li njoj je poznata nevolja koja vlada i bieda, koja pučanstvo Istre prieti usljed velike i dugotrajne suše, nebude li vlada pritekla tomu pučanstvu čim prije i čim većom podporom na pomoć.

Dne 9. stavili su prešni predlog kojim pozivlju carsku vladu, da priskoči pučanstvu Istre izdatnom podporom na pomoć, jer će ono inače strašno nastradati usljed dugotrajne suše i tuče itd.

Zastupnici su naši i ustmeno predočili ministru predsjedniku, ministru unutarnjih posala i ministru za poljodjelstvo svu nevolju našeg pučanstva Istre, u koju je zapao usljed slabe ljetine.

Jedan od naših zastupnika preporučio je toplo carskuma namjestniku u ime sve trojice da izviesti brzo vierno i točno središnju vladu o težkih posljedicah letošnje suše u našoj pokrajini. G. namjestnik poslao je u Istru izviestitelja za poljodjelstvo koji će se na licu mjesta o tužnom stanju polja, sjenokoša, potučenih vinograda itd. uvjeriti, te će tom svoje predpostavljene izviestiti a taj će izviestaj g. namjestnik što brže ministarstvu predložiti.

Čvrsto se nadamo, da će ministarstvo na temelju upita, predloga, preporuke i izviestaja narodnih dos. očiti na pomoć vrcom podporom nego li je to do sada činilo.

Omladina za Družbu.

Nekoji od apsolvenata realke u Splitu poslali su Upraviteljstvu Družbe sv. Ćirila i Metoda K 1114·62 kao poklon Družbi. Bili uzorom svim Hrvatima, te ugledali se i ostali njihovi drugovi u plemeniti taj otačbenički primjer.

Izjava zemaljskog kapetana Istre o primirju izmedju Talijana i Hrvata i Slovenca.

Suradnik bečkog lista „Neue Freue Presse" posjetio je u Beču zastupnika i zemaljskog kapetana za Istru g. — dr. Rizzi — a, da se popita o tom, što je istinito na vjestih, koje su zadnjih dana došle u javnost, vrhu odnosaja izmedju nas Hrvata — Slovenaca u Istri. Preobćujemo niže tu izjavu, na koju ćemo se svakako još vratiti:

„Na pitanje, hoće li se u jezičnom sporu izmedju Hrvata i talijana postignuti novim jezičnim zakonom kakav sporazum, odgovorio je dr. Rizzi, da ako se i mnogima čini to pitanje nekim strašilom, da će se ipak naći neki izlazak. Nastavljajući reče zemaljski kapetan: Ja ću samo kod te prilike da na jednu okolnost upozorim. U jednoj od posljednjih sjednica parlamenta podnieli su naši hrvatski drugovi iz Istre jednu interpelaciju glede poniemčivanja u primorskim krajevima. Vi ste, gospodine uredniče, za cielo tu interpelaciju pročitali i našli pod njom takodjer i podpise mojih talijanskih drugova.

Svatko neka si o tome misli što ga je volja, nu po mojem mnienju ovaj zajednički politički korak talijanskih i hrvatskih zastupnika u nekojim stvarima može samo koristiti ovim u primorju živucim narodima i to u svakom pogledu.

Pregovori, koji su se vodili prigodom debate o izbornom redu, najbolje su dokazali, da su Talijani voljni sa drugim plemenom Hrvatima da živu u dobrim i spokojnim odnosima. Nu ja držim, da odluka hrvatskih zastupnika, postaviti u Talijanima pripadajucih krajevima hrvatskog brojnog kandidata, kadra da taj sporazumak i mir samo narusi. Ja govorim samo o brojnom kandidatu, jer držim da je izključeno, da bi u onim krajevima, koji su doznačeni Talijanima, bio izabran jedan hrvatski kandidat. Za to se nejim, da bi ova izborna borba mogla imati ozbiljnih posljedica. I to tim više, jer su to prvi izbori poslie zavedenja novog izbornog reda za sabor. Ja bih rekao, da je upravo nužda za naredni mir u Istri, t. j. da se po narodnosti točno ograde. Dosad nije utvrdjena sfera narodnoga upliva izmedju oba naroda, dočle nema mira u Istri. A tome bi podjelba obćina najbolje poslužila. To će stajati do Hrvata, hoće li na to pristati.

Konačno je dr. Rizzi obećao, da će i pitanje hrvatskog školstva u Istri podupirati, u koliko će to materialne okolnosti dozvoliti."

Tamburaškom družtvu u Lanišću darovali su na predlog Grbac Mata-Sargonica slijedeća gg.:

Grbac Mate, Draščić i Perovat Antun po 1 K, Antun Bužđon 44 h, Antun Bradetić i Grbac Mate po 50 h i Bužđon Ivan 4 h. Nadalje kod [illegible] prigode kod K 1·62. — Plemenitim darovateljem [illegible] ljepše zahvaljuje *Odbor.*

Slavenska banka u Beču. Predprošlog ćedna sastali su se u Beču zastupnici raznih slavenskih banka, da ustroje veliku slavensku banku, u koju bi se stjecali slavenski kapitali iz čitave Austro-Ugarske i koja bi promicala razvoj slavenske industrije. Sastanak je sazvao i istomu predsjedao narod. zastupnik na carevinskom vieću i načelnik biele Ljubljane g. Ivan Hribar. Bilo srećno!

Hrvatsko pripomoćno družtvo u Beču. Posto je družtvo u zadnjem semestru ove školske godine imalo velikih nepredvidivih izdataka, umoljavaju se gg. članovi družtva i prijatelji djačtva, da svoje prinose izvole poslati što prije na

*) Naši velecienjeni drugovi kod „Edinosti" neće nam zamjeriti ako im bratski savjetujemo, da se čuvaju takvih viesti t. j. da je pridrto za sebe i za vodstvo stranke, jer se njima jedino protivnike uzbudjuje i nuka na opreznost i odpor. Usljed jedne takve nedavno priobćene viesti skočili su dušmani naši kao mahniti na nogo i ovo naše rane glave, no bez uspjeha, a na štetu naše sveto stvari. Op. Ured.

Zbog poruge i šikaniranja poštansko-brzojavnog osoblja koli na centrali, toli u pokrajini sa hrvatskim ili slovenskim strankama, koje traže pravo svomu jeziku ili koje se služe svojim jezikom, imade u naših javnih listovih neprestanih jadikovka i pritužaba. Svi se ti neredi događaju jedino radi nepoznavanju našega jezika od strane službujućeg osoblja.

Da neidemo daleko natrag, navesti ćemo u tom pogledu samo dva slučaja, koji se dogodiše posljednjih dana, i to jedan u Puli, drugi u Trstu.

Dne 30. junija o. g. došao je naš čovjek na glavni poštanski ured u Puli. Tuj službujućoj gospodjici uruči brzojavku i pet kruna te njoj reče: *„plaćam i odgovor"*. Ona izbuli oči i slegne ramenima, te stane natrag vraćati novac pridržav si samo za brzojavku bez plaćenog odgovora. Na ponovnu opasku našeg čovjeka, da plaća i odgovor, odbrusi mu ona: **„non capisso ščavo"** (nerazumijem robski jezik). Jedan poslužnik videći, da se ona dvojica prepire, priskoči gospodjici kao tumač na pomoć. Tomu tumaču reče naš čovjek, neka kaže gospodjici, da se on ide zbog njezinog postupka prituži načelniku pošte, na što mu ona odsječe: *la vadi puro poco mene importa* (ajte slobodno, malo me za to briga).

Na njegovu pritužbu gosp. načelniku, odgovorio mu ovaj, da će gospodjicu pozvati na red, ali inače da si pomoći nemože jer imade podredjeno činovničtvo, od kojeg ogromna većina nezna ni rieči hrvatske ili slovenske.

Drugi sličan slučaj dogodio se je nedavno u Trstu kako ga opisuje tamošnja „Edinost" od 9. julija 1908, br. 188. koji opis glasi:

„Politika na pošti. Primili smo: Prošlu subotu pošao sam na ovdašnji središnji poštanski ured, da tamo predadem neku svotu novca. Službujući činovnik mi je nešto kazao a pošto ga nisam razumio — govorio je talijanski i njemački — pitao sam ga slovenski što bi rada. C. kr. čovjek nije znao ni rieči slovenske, a kao odgovor na moj upit zabrusio mi je u lice, *da dolazim tjerati politiku na poštu!*

Odgovorio sam mu, da politiku tjera onaj, dotično oni, koji ga tamo najviše, premda nepozna zemaljskih jezika, nipošto pako ja. Pristupio je na to vodja ureda, koji nije pako također znao ni rieči slovenske! Posljedica bijaše ta, da je morao zauzeti čast tumača — poslužnik, koji je stalno izvrstan i savršen u *svojoj* službi, koji pako nije kao tumač na svojem mjestu.

Kuda će doći c. kr. činovnici do uvidjavnosti, da u Trstu nemože obćiti sa strankama čovjek, koji nepozna zemaljske jezike".

Sama ova dva slučaja pokazuju dosta jasno, kakva protimba i kakva animoznost vlada na c. kr. poštansko-brzojavnih uredih Primorja prema našemu narodu i našemu jeziku.

Radi toga stavljaju podpisani na Njegovu preuzvišenost gospodina ministra trgovine slijedeći upit:

1. Je li Vašoj preuzvišenosti poznato, kako se koli na centrali c. kr. pošta i brzojava u Trstu, toli na poštansko-brzojavnih uredih u pokrajini omalovažuje i ignorira hrvatski i slovenski jezik, što se tiče javnih nadpisa, pečata i svakojakih tiskanica, i kako se tim jezikom sprdaju i izrugavaju činovnici i službenci, jer ga nepoznaju ili neće da poznaju?

2. Ako nije, hoće li se dati od nepristrane strane izvjestiti, te strogo mjere poduzeti, da se dade našemu jeziku, koli na nadpisih, toli na pečatih i tiskanicah te ustmenom saobraćaju sa strankama ono mjesto, koje ga po zakonu i broju pučanstva nepobitno pripada?

Iz carevinskoga vieća.

U Beču, 11 julija 1908.

Ovoga čedna razpravljeno je i riešeno više vrlo važnih prešnih predloga.

Medju najvažnije spada predlog o

osjeguranju radnika za slučaj nemoći i starosti.

O tom predmetu vodila se je u parlamentu vrlo obširna i trezna razprava, kod koje je sudjelovao i ministar nutarnjih posala izjaviv, da je vlada sklona tomu predlogu i da će na jesen predložiti parlamentu gotovu zakonsku osnovu. Za prešnost glasovale su skoro sve stranke, napose zastupnici seoskog pučanstva, koji su stavili na vladu zahtjev, da se imade osjeguranje radnika protegnuti i na radnike na polju, na male seoske gospodare ili poljodjelce, na male obrtnike i rukodjelce

Kad nebi vlada uvažila ovaj opravdani zahtjev težko, da bi osnova za osjeguranje radnika dobila u parlamentu potrebitu većinu glasova.

Prešni predlog o sabrani porabe bielog fosfora.

Prihvaćena je prešnost i sam predlog, da se zabrani uporabu bielog (žutog) fosfora u tvornicah za žigice, jer je taj fosfor po sudu strukovnjaka jako pogibelan zdravlju radnika u dotičnih tvornicah.

Prešni predlog za uvedenje sveobćeg i jednakog izbornog prava za zemaljske sabore.

Češki socijalista Dr. Sonkup obrazloži je češkim i njemačkim jezikom prešnost svog predloga, da se uvede sveobće, jednako, izravno i tajno pravo glasa za izbore u nekoje pokrajinske sabore.

Proti prešnosti govorili su branitelji zemaljskih autonomija, Česi Poljaci i Niemci. Predlogu nije priznata prešnost. Za prešnost glasovali su medju ostalimi i sva tri naša zastupnika.

Vladine osnove.

Ministar financija Dr. Korytowski predložio je parlamentu dvi zakonske osnove t. j. osnovu za uredjenje plaća najnižih državnih činovnika ili državnih posluženika (pošte meštra. pošte expeditora, pošte-oficijanta i oficijantica, listonoša, stražara javne sigurnosti, financijalnih stražara, pisarničkih oficijanta i oficijantica, željezničkih posluženika itd.) Za uredjenje onih plaća pita ministar naknadni kredit od 4½ milijuna kruna, a da uzmogne rečenom osoblju još u posljednjem četvrtgodištu ove godine plaće poboljšati.

Druga osnova tiče se poreza na kuće ili kućarine.

Ministar je obje osnove popratio vrlo opširnim govorom.

Prešni predlozi za slobodu tiska.

Česko-radikalni zastupnik Dr. Hajn i slobodni sosijalista Breiter stavili su prešne predloge, da se dade novinarom više slobode, odnosno da se tako često novine ne zaplienjuje, što se događja osobito često u Češkoj te u Galiciji. Obojica zastupnika obrazložila je prešnost predloga na temelju mnogobrojnih zaplienja čeških i rusinskih novina. Pošto je za prešnost govorilo više zastupnika te u razpravu posegnuo i ministar pravosudja Dr. Klein, prihvaćena je konačno prešnost predloga potrebitom dvotrećinom prisutnih zastupnika.

Gradnja kanala Beč-Krakov.

Zatim je došao na razpravu prešni predlog poljskog socijaliste Daszynskoga, koji ide za tim, da se sagradi vodeni put ili kanal iz Beča pa ćak do Krakova. Za prešnost govorilo je više poljskih i čeških zastupnika te jedan zastupnik grada Beča; proti govorio je njemački nacionalac Dr. Steinmender. Konačno prihvaćena je prešnost i sam predlog nakon meritorne razprave.

Skupoća ugljena i uredjenje kartela.

Češki radikalni zastupnici Fresl i Choc obrazložiše prešnost svojih predloga i to prvi zbog skupoća ili podraživanja kamenog ugljena a drugi da se uredi pitanje kartela zakonitim putem.

Prešnost je priznata obim predlozima

Pomnoženje momčadi kod domobranstva.

Izvjestitelj grof Kolovrat obrazloži prešnost zakonskim osnovam, da se pomnoži broj momčadi kod domobranstva za 4740 muževa i da se dade odštetu obiteljim pod oružje pozvanih reservista.

Za prešnost govorili su zastupnici pristaše vladine stranke, protiv prešnosti socijalni demokrati.

Prihvaćena je napokon prešnost za obje osnove te same osnove u meritornoj razpravi.

Buduća slednica biti će u utorak a konac zasjedanja tamo negdje koncem ovoga čedna.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Odpušten iz službe. Našim čitateljima osobito onim iz ovog sudbenog kotara, bio je stalno poznat pristav na c. k. kotarskom sudu u Puli g. F. Savo. On se je nesamo javno i otvoreno priznavao pristašem takozv. talijanske-liberalne stranke, već je za nju javno i tajno radio, što ga je napokon i službe stajalo.

Za posljednjih občinskih izbora u Puli odao je taj gospodin ovdašnjem „Giornaletto" nekoje službene tajne, radi čega bijaše najprije kažnjen tim, da ga premjestiše iz Pule i da mu plaću smanjiše. Nezadovoljan time prizvao se je na vrhovno sudište u Beč al se je prizvalo na istu oblast i državno odvjetničtvo nezadovoljno za blago odmjerenom mu pedepsom. Vrhovni sud u Beču pooštrio je prvu pedepsu tim, da ga je odpustilo iz službe.

Porečki kotar:

Zrenj, 20. VII. 1908.

Vjenčali se. U Zrenju, u selu Čabronica, vjenčali su se dne 20 prošlog mj. (lipnja) vrli rodoljubi gosp. Ivan Markežić (Puvletić) i g. djica Anica Tončić „Cekin". Za gostoljubnim stolom, na predlog veleč. gosp. Šime Červar župnika u Zrenju, sabralo se za družbu sv. Ćirila i Metoda za Istru u Voloskom K 14·50.

U istoj obitelji Tončić „Cekin" vjenčali se lanjskog meso pusta gospod. Josip Tončić sa dražesnom gdjicom. Angelom Jakac; isto i onom prigodom sabralo se na predlog isto goreimenovanog K 42·20. Radi nekojih darovatelja, koji su mislili, da je novac išao zgubljom, sada se je metnuto u javnost.

Gornja svota bi poslana na ravnateljstvo ovih dana, a dolnja svota je uložena u Zrenjsko društvo za štednju i zajmove.

Kaštelir, 20. VII. 1908.

Ustoličenje župnika.

Dne 2. augusta o. g. biti će ovdje svečano ustoličenje novoizabranog župnika veleč. g. Šantić-a. Bit će dan slave i veselja, te pozivamo sav okolišni narod neka u što većem broju pohrli dne 2. augusta u Kaštelir. Prije podne je sv. misa i otvorenje nove crkve a popodne lijepi veliki koncerat uz sudjelovanje vojničke glazbe pješačke pukovnije broj 87, iz Pule, paljenje umjetnih vatra itd.

Lošinjski kotar.

Cres, 19. VII. 1908.

Škola „Družbe sv. Ćirila i Metoda." Školska se godina primakla kraju. Družbina škola zatvara za ovu godina svoja vrata, zatvara je, da se djeca odmore od umornog rada cijele godine, da tako prikupivši i osvježivši svoje sile, novim žilavošću avoje nauke proslijede. No prije nego li hoće da zatvori svoje vrata hoće djeca da pokažu roditeljima sve što naučiše, kako se nerazviše da je razveselo i zabave. Sve to pokazaše prestavom nezaboravnog dana onog sv. Ćirila i Metoda. Zanimanje za tu prestavu pokazivalo se već od osam dana natrag. Svi su s veseljem očekivali taj dan, u koji će opet svoju djecu vidjeti na pozornici. Pa u istinu to zanimanje posvjedočio je i broj učesnika na dan prestave. Malo i veliko, staro i mlado sve pohitilo na prestavu. Da je zanimanje za prestavom bilo takovo, znakom je, da su od prestave i nešto očekivali t. j. dobar uspjeh dobro izvadjanje. I u istinu je bilo tako. Sve točke programa izvedene su najboljom skladnošću. Predaleko bih zašao kad bi išao redom nabrajati pojedine točke. Dotaći ću se samo nekih. Nasprije je slijedio pozdrav gostova u dialogu J. Kaštelan i N. Ivanošić učenice IV. razr. u kojem je razvijena bijela povijest naše škole, sve one laži i podvale koje su se širile protiv nje najljepše su bile istaknute, koje su rieči izazvale buru pljeskanja. Mnogo se je oko orosilo videći onu malu Rošović II. razr. gdje deklamuje pjesmu „Miš". Njezin stav, njezina bista i čista rieč i okretnost čovjeka je zadivljivala. Pozdravljena bje burnim „živila" i pljeskanjem. „Patuljci" slična u jednom činu, morala se opetovati. Divota bilo gledati one male iz I. razr. gdje marširajuć skladno pjevaju „Malena je naša Istra". A što da rečem o pjevanju, ta ono bijaše iznad očekivanja koli: „S viške slave", „Vozila se šajka mala barka" toli „Tri ptičice" koje odpjevaše skladno učenici i učenice IV. razr. Krasota bila gledati igru „Pravdaš" u 1. činu, koja bijaše skladno izvedena, što dokazuje burno odobravanje.

Na koncu veleč. g. Ivo Mrakovčić predoči značaj te prestave te iskreno se svima zahvali koji dodjoše na prestavu. Metne na srce roditeljima da svi svoju djecu savjesno šilju u školu, pa onda će i u buduće godine moći uvjeriti još o većem uspjehu. Svaki je početak težak, to je bilo i kod ove škole, samo dok se je djecu u tudjem jeziku odgojenu i naučenu priučilo hrvatskom, koliko nije trebalo muke. Poteškoća je svladana, o čem je dokazom prestava, koja je prošla u najboljem redu, te će svim cresanima ostati duboko u srcu usadjena. No da je prestava tako lijepo ispala, čija je zasluga? Ničija, do li našeg vrijednog učiteljskog zbora, koji je od jutra do mraka samo oko djece nastojao, da od njih učini valjanu djecu.

Nijesu žalili truda, ali im taj trud ovjenčava uspjeh koji su polučili u ovo kratko vrijeme, toga radi svim cresanima jedan se glas ori; „od Boga Vam bila plaća, a od nas hvala". Na osobiti pako način svaku hvalu ide vrijednim učiteljicama gg. Krunoslavi Pravdić i Zorki Bobinac, koje su najviše doprinijele da je prestava u svakom pogledu lijepo ispala.

Dugomir.

Franina i Jurina.

Jur. Kumpare Frane pocekajte malo.

Fr. Znate, da sada ni vrimena za diskurit, ja murin poć tamo na komun gjedat kadi votaju onda ću Van drugi put poveć kako su pasali votacijoni.

Jur. Ben, ben, imate prav, hoće već ki

bude za koga votal, onda ćete mi drugi put na široko povest kako budemo pasali.

Fr. Nelmejte straha jos ću Vam poveć svih ki budu votali za kavalote.

Razne viesti.

Gospodarska akcija za Istru. U petak bijahu ova tri naša i dva talijanska zastupnika iz Istre kod odjelnoga predstojnika g. Engela, da saslušaju program vladine radnje ili vladinu osnovu koju kani provesti na gospodarskom i prosvjetnom polju u Istri. Konferencija je trajala puna dva sata. G. predstojnik protumačio je gg. zastupnikom što kani vlada provesti u 10—15 godina u Istri u pogledu cesto i vodogradnja, za pošte i brzojave, za jeftin pučki kredit, za pučku naobrazbu u gospodarstvu, obrtu, ribarstvu, poljodjelstvu, za mljekarstvo, za poboljšanje zemljišta, za pošumljenje vrleti, za mnogobrojne lučke gradnje, nove i popravke.

Vlada će tu osnovu predati javnosti da se mogu o njoj izjaviti i viši krugovi.

Naši su zastupnici toplo preporučili vladi, da se odmah započne s najpotrebitijim radnjami a da se tako narodu priskrbi podpore i zaslužbe zbog velike suše i slabe ljetine.

Slavensko gospodarsko družtvo. Iz Beča nam pišu, da se je u četvrtak na večer sastao znatan broj slavenske inteligencije u prostorijah „Česke Besede", a na poziv českih prvaka u Beču.

Zastupane bijahu sve slavenske narodnosti, napose državni i zemaljski zastupnici češki, hrvatski i slovenski (medju njimi zastup. Laginja, Ivanišević, Mandić, Spinčić, Štrekelj itd.) rusinski itd. te načelnici raznih slavenskih novčanih zavoda, i gospodarskih poduzeća itd.

Svrha sastanka bijaše ta, da se ustroji veliko „Slavensko gospodarsko družtvo", koje bi promicalo gospodarski napredak svih slavenskih plemena te trebilo tudjinštinu iz gospodarskog rada slavenskih naroda.

Sastanku je predsjedao češki starina dvorski i sudbeni odvjetnik Dr. Lenoch dočim su gg. Dr. I V. Drozda c. kr. primarij i sveučilištni docent, te Dr. V. Šileny, prisjednik zemaljskog odbora u Brnu, obširno i temeljito obrazložili svrhu sastanka i zadaću družtva, koje bi se imalo ustrojiti.

Iza živahne i svestrane razprave izabran bijaše odbor, koji imade izraditi pravila i sve potrebito priudesiti za prvu redovitu glavnu skupštinu.

Predsjednikom odbora bio je izabran g. Dr. Lenoch, podpredsjednicima g. zastupnici Hribar, Mandić i Šileny; tajnicima gg. Dr. Kusan dvorski i sudbeni odvjetnik te Karlo Wiše činovnik središnje banke čeških štedionа; blagajnik g. Dr. Fr. Belar c. k. bilježnik; revizori gg. zastupnici Krek i Švejk. U odboru nalaze se nadalje zast. Ivanišević, Dr. Slama, Dürich, Gabršček, Markov, ravnatelji banka gg. Špitalski i Berka itd.

Mi pozdravljamo iskrenim zadovoljstvom novo družtvo, koje bi moglo biti od velikog zamašaja na polju narodnog gospodarstva slavenskih naroda.

Godišnji izvještaj pučkih škola u Kastvu (1907.-1908).

Primili smo omašan, liepo opremljen godišnji izvještaj pučkih škola, što ga je izdalo mjestno školsko vieće u Kastvu za školsku godinu 1907.-8. Iz istoga je razvidno, da je u občini kastavskoj 9 javnih pučkih škola sa 23 razreda i isto toliko učiteljskih sila. Te škole polazilo je u minuloj školskoj godini 2972 djece. Delavsku školu u Kastvu polazilo je 126 učenika, a ces. kr. pripravnicu za učiteljske škole polazilo je 8 učenika.

Iz Trsta nam pišu 17. o. mj. U jučerašnjoj sjednici zastupstva grada Trsta bio je na predlog drugog podnačelnika Valeria imenovan jednoglasno počastnim gradjanom poznati vodja talijanske-liberalne stranke Dr. Felice Venezian, najžeći protivnik našega naroda u Primorju. Novi počastni gradjanin nalazi se na čelu nazovi-liberalne stranke punih 25 godina te se za čitavo to vrieme koli u gradskom, odnosno zemaljskom zastupstvu, toli na javnim sastancima i skupštinama, u obće u javnom životu pokazivao strastvenim i nepomirljivim neprijateljem našega naroda u Trstu i u okolici.

Kad se je ono prije 6 godina pokrenula misao o sporazumljenju izmedju Slavena i Talijana Dalmacije, Istre, Trsta i Goričke ustao je Venezian pobijati tu namisao, napose u našim trim pokrajinama. U ono doba bio je u svrhu dogovora jedan mladi zastupnik iz Dalmacije u Istri i u Trstu, te je došao u doticaj s hrvatsko-slovenskim i s talijanskim prvacima, ali se je brzo uvjerio, da do sporazuma nemože doći, jer ga Venezian neće!

Tečajem ove godine pokazao se je Venezian nješto meškim za dogovor izmedju talijanskih i slovenskih zastupnika za izbornu reformu za gradsko i zemaljsko zastupstvo za Trst i okolicu, nu ta prividna popustljivost nije poticala iz ljubavi do Slovenaca ili iz spoznaje do pravednosti, već jedino iz nužde ili radi toga, što ga je na to prinukala sila okolnostih. Vlada je naime odlučila provesti izbornu reformu pod svaku cienu, eventualno i proti volji svemogućeg Veneziana, a on kao lukav, izkusan i oprezan političar popustio je u koječem jer je znao, da mora popustiti.

Dr. Venezian je židovskog vjerozakona što će ostati i do smrti, premda je već odavna proglasio, da nepripada nijednom vjerozakonu t. j. bezvjerac.

Njegovo najnovije odlikovanje dovodi se u savez sa težkom bolesti, koja ga je snašla i koje će po sudu strukovnjaka vrlo mučno riešiti.

* * *

Davna želja naše braće Slovenaca u grada Trstu rekbi da će se ipak već jednoč izpuniti. Oni se bore naime već 25 godina za ustrajanje slovenske pučke škole u samom gradu, na što imadu nepobitno pravo, čemu nam je najsjajnijim dokazom 900 slovenske djećice, koja polaze slovensku pučku školu družbe sv. Ćirila i Metoda kod sv. Jakova. Više od toliko slovenske djece imade raztrešeno po talijanskim i njemačkim pučkim školama u gradu, nemadu svoje ili svojih škola. U tim školama gubi se i obnarodjuje i znatan broj djece ostalih Slavena, napose naše hrvatske djece.

Za ustrojenje slovenske pučke škole lomio je u gradskom vieću sa drugovima svoja koplja već prije 25 godina nezaboravni slovenski prvak Ivan vitez Nabergoj, a tu borbu nastavio je u bečkom parlamentu sve dok je u njemu sjedio. Kasnije preuzeo tu borbu naš velezasluženi zastupnik prof. Spinčić sa drugovima iz Primorja i Kranjske a sada ju vodi slovenski zastupnik tršćanske okolice i narodni vojskovodja dr. Rybar. U današnjoj „Edinosti" čitamo brzojavku iz Beča, u kojoj stoji, da su posredovali zastupnici Dr. Ploj i Dr. Rybar kod ministra predsjednika radi slovenske pučke škole i da su dobili *zadovoljujuća razjašenja**). Ta je vest uzradovala braću nam a i nas sve, koji s njima bratski čutimo i složno radimo.

* * *

Na susjednom Kontovelju usmrtila je dne 16. o. mj. u 10 sati na večer striela siromašne supruge Antuna i Anku Starc, koji su iza večeri sjedili kod ognjišta. Njemu bijaše 37 a njoj 36 godina te ostavišе nesretnici starca oca od 70 godina. Nesretne supruge žale iskreno svi susjedi, jer bijahu mirni, pošteni i radini. Vječni im budi mir i pokoj!

Djačko pripomoćno družtvo u Pazinu primilo je u mjesecu lipnju slijedeće darove:

Gosp. zem. škol. nadzornik Fran Matejčić, Trst 40 K. — Tržačka posojilnica in hranilnica, Trst 300 K. — Gosp. prof. Antun Milohnić, Cres 5 K. — Gosp. nadžupnik Niko Turato, Cres 5 K. — Gosp. pop Ivan Mrakovčić, Cres 5 K. — Gosp. nadučitelj Vinko Zidarić, Pican 10 K. — Gosp. pomorski kapetan Ivan Blažić, Icići 2 K. — Gospodja Franica Cerovac sabrala u svojoj gostioni na predlog g. Karla Nežića K 3·36. — „Istarska Posujilnica u Puli" sakupljeno u raznim zgodama K 312·98. — N. N. izgubljena oklada za metre 1 K. — Dva trgovca za okladu kod igre K 2·20.

Svima najljepša hvala, a od Boga plaća! *Odbor.*

Za ublaženje biede i nevolje u Istri. Izvanredno rana i dugotrajna suša u našoj pokrajini prouzročila je siromašnom poljodjelcu ogromnih štota. Trava je skoro sva i skoro svuda već mjeseca maja izgorjela tako, da o pravoj košnji ne bijaše ni govora. Žito je suša većinom u cvietu pritisla te će rieđki gospodari spraviti trećinu prihoda, a većina njih niti sjemena.

Na plitkoj zemlji poginuo je krumpir, pažul i kuruza (turčica) a ostale zelenine nemа tako rekuć ni za lek.

Najgore ide poljodjelcem, koji imadu više glava blaga jer mu nemaju šta dati u štali a na paši šeće se mršavo blago gori doli kao bez glave.

Na nekojih mjestih pokrajine bilo je počelo opadati i lišće sa trsja te zrnje sa grozdića usljed prevelike suše.

Posljednja blagotvorna kiša okriepila je trsje i oživila na debelim zemljama kuruzu i krumpir. Trsje kuže obćenito liepo, gdje ga nije zlosretna tuča oklaštrila.

Naši su se zastupnici na carevinskom vieću osvjedočili na licu mjesta i sami o biedi nevolji, koja vlada u pokrajini, i koja će biti još veća nebude li od strane carskih i zemaljskih oblasti narodu brže i izdatne podpore i pomoći.

Oni su sva trojica već 13. maja podnesli u carevinskom vieću interpelaciju na vladu, kojom ju upitaše, da li njoj je poznata nevolja koja vlada i bieda, koja pučanstvu Istre prieti usljed velike i dugotrajne suše, nebude li vlada pritekla tomu pučanstvu čim prije i čim većom podporom na pomoć.

Dne 9. stavili su prešni predlog kojim pozivlju carsku vladu, da priskoči pučanstvu Istre izdatnom podporom na pomoć, jer će ono inače strašno nastradati usljed dugotrajne suše i tuče itd.

Zastupnici su naši i ustmeno predočili ministru predsjedniku, ministru unutarnjih posala i ministru za poljodjelstvo svu nevolju našeg pučanstva Istre, u koju je zapao usljed slabe ljetine.

Jedan od naših zastupnika preporučio je toplo carskom namjestniku u Ime sve trojice da izvieti brzo vierno i točno središnju vladu o težkih posljedicah ljetošnje suše u našoj pokrajini. G. namjestnik poslao je u Istru izvještitelja za poljodjelstvo koji će se na licu mjesta o tužnom stanju polja, sjenokoša, potučenih vinograda itd. uvjeriti, te će tom svoje predpostavljeno izvještiti a taj će izvještaj g. namjestnik što brže ministarstvu predložiti.

Čvrsto se nadamo, da će ministarstvo na temelju upita, predloga, preporuke i izvještaja narodu dosoćiti na pomoć većom podporom nego li je to do sada činilo.

Omladina za Družbu.

Nekoji od upsolvenata realke u Splitu posnali su Upraviteljstvu Družbe sv. Ćirila i Metoda K 1114·62 kao poklon Družbi. Bili uzorom svim Hrvatima, te ugledali se i ostali njihovi drugovi u plemeniti taj otačbenički primjer.

Izjava zemaljskog kapetana Istre o primirju izmedju Talijana i Hrvata i Slovenca.

Suradnik bečkog lista „Neue Freue Presse" posjetio je u Beču zastupnika i zemaljskog kapetana za Istru g. — dr. Rizzi — a, da se popita o tom, što je istinito na vjestih, koje su zadnjih dana došle u javnost, vrhu odnošaja izmedju nas Hrvata — Slovenaca u Istri. Preobćujemo niže tu izjavu, na koju ćemo se svakako još vratiti:

„Na pitanje, hoće li se u jezičnom sporu izmedju Hrvata i talijana postignuti novim jezičnim zakonom kakav sporazum, odgovorio je dr. Rizzi, da ako se i mnogima čini to pitanje nekim strašilom, da će se ipak naći neki izlazak. Nastavljajući reče zemaljski kapetan: Ja ću samo kod te prilike da na jednu okolnost upozorim. U jednoj od posljednjih sjednica parlamenta podnieli su naši hrvatski drugovi iz Istre jednu interpelaciju glede poniemčivanja u primorskim krajevima. Vi ste, gospodine uredniče, za cielo tu interpelaciju pročitali i našli pod njom takodjer i podpise mojih talijanskih drugova.

Svatko neka si o tome misli što ga je volja, nu po mojem mnienju ovaj zajednički politički korak talijanskih i hrvatskih zastupnika u nekojim stvarima može samo koristiti ovim u primorju živućim narodima i to u svakom pogledu.

Pregovori, koji su se vodili prigodom debate o izbornom redu, najbolje su dokazali, da su Talijani voljni sa drugim plemenom Hrvatima da živu u dobrim i spokojnim odnosima. Nu ja držim, da odluka hrvatskih zastupnika, postaviti u Talijanima pripadajućih krajevima hrvatskog brojnog kandidata, kadra da taj sporazumak i mir samo naruši. Ja govorim samo o brojnom kandidatu, jer držim da je isključeno, da bi u onim krajevima, koji su doznačeni Talijanima, bio izabran jedan hrvatski kandidat. Za to se bojim, da bi ova izborna borba mogla imati loših posljedica. I to tim više, jer su to prvi izbori poslie zavedenja novog izbornog reda za sabor. Ja bih rekao, da je upravo nužda za narodni mir u Istri, t. j. da se po narodnosti točno ograde. Dok nije utvrdjena sfera narodnoga upliva izmedju oba naroda, dotle nema mira u Istri. A tome bi podjelba občina najbolje poslužila. To će stajati do Hrvata, hoće li na to pristati.

Konačno je dr. Rizzi obećao, da će i pitanje hrvatskog školstva u Istri podupirati, u koliko će to materialne okolnosti dozvoliti."

Tamburaškom družtvu u Lanišću darovali su na predlog Grbac Matu-Bazgonića slijedeća gg.:

Crnac Mate, Drasčić i Poropat Antun po 1 K, Antun Buždon 44 h, Antun Bradetić i Grbac Mate po 50 h i Buždon Ivan 4 h. Nadalje kod licitacije prazne kese K 1·52. — Plemenitim darovateljem najljepše zahvaljuje *Odbor.*

Slavenska banka u Beču. Predprošlog čedna sastali su se u Beču zastupnici raznih slavenskih banka, da ustroje veliku slavensku banku, u koju bi se stjecali slavenski kapitali iz čitave Austro-Ugarske i koja bi promicala razvoj slavenske industrije. Sastanak je sazvao i istomu predsjedao narod. zastupnik na carevinskom vieću i načelnik biele Ljubljane g. Ivan Hribar. Bilo sretno!

Hrvatsko pripomoćno družtvo u Beču. Pošto je družtvo u zadnjem semestru ove školske godine imalo velikih nepredvidivih izdataka, umoljavaju se gg. članovi družtva i prijatelji djačtva, da svoje prinose izvole poslati što prije na

---

*) Naši velecienjeni drugovi kod „Edinosti" neće nam zamjeriti ako im bratski savjetujemo, da se čuvaju takvih viesti t. j. da je pridrže za sebe i za vodstvo stranke, jer se njima jedino protivnike uzbudjuje i nuka na opreznost i odpor. Usljed jedne takve nedavno priobćene viesti skočili su dušmani naši kao mahniti na noge i evo naše ruse glave, ne bez uspjeha, a na štetu naše svete stvari. Op. Ured.

na društvenu adresu: VIII. Lerchenfelder-strasse 44.

Prinosi namijenjeni za djake, koji su ostavili zagreb. sveučilište, te posjećuju tamošnje visoke škole upotrebit će se isključivo u tu svrhu.

Istomu društvu darovao je prigodom svoje promocije gosp. Dr. Valentin Vouk, demostrator u botaničkom institutu na bečkom sveučilištu 20 K; a njegov brat Dr. Bruno Vouk, ljekarnik u Zagrebu 10 K, na čemu im se društvo najljepše zahvaljuje.

Društveni „Vjestnik" izaći će i biti razaslan idućeg mjeseca.

Odlikovanje naših trgovaca. Iz Opatije nam javljaju, da su dobili naši mladi i vrledni trgovci, braća Milan i Vladko Hundić trgovci u Opatiji, pod imenom Milan Kundić, sinovi nezaboravnog našeg Mata, za izloženo meso na medjunarodnoj izložbi za hranu i jestvine „Exposition Internazional d' Alimentations et Hygiene" umjetnički izradjenu počastnu diplomu, veliku zlatnu kolajno i krasan zlatni križ. — Čestitamo iskreno!

Odlikovanje. Naš zemljak g. Anastaz Jelušić, rodom iz Kastva c. k. šumarski savjetnik kod namjestničtva u Zadru dobio je povodom svog umirovljenja naslov i značaj šumskog nadsavjetnika. Čestitamo!

Učiteljice za zabavište „Družbe sv. Ćirila i Metoda". Ravnateljstvo naše Družbe razpisuje natječaj za dva mjesta učiteljica voditeljica, i to u Cresu i Pazinu, sa mjesečnom plaćom od 80 K.

Molbe sa svjedočbama i drugimi izpravama valja poslati do 25. julija o. g. ravnateljstvo „Družbe" u Volosko.

Mladomisnici u tršćansko-koparskoj biskupiji. Ovih školskih praznika promisliti će slijedeći bogoslovci tršćansko-koparske biskupije: g. Lazić Julijo svršeni bogoslov iz Crnika u Slavoniji, g. Žigulić Vinko svršeni bogoslov iz Veprinca i g. Magdić Fran bogoslov IV. godine iz Ljutomera u Štajerskoj.

Prvi parobrod novog parobrodarskog društva „Austro-hrvatskog". Na brodogradilištu g. Martinolića u Malom Lošinju sagradjen je prvi parobrod novog našeg parobrodarskog društva, koje se imenuje „Austro-hrvatsko" i kojemu je sjedište u Puntu na otoku Krku. Novi parobrod nosi ime slavnih naših Frankopana te čeka na brodogradilištu u Lošinju, da ga spuste u more i da započne redovitu plovitbu za sada izmedju otoka Krka i Rijeke.

Novomu poduzeću želimo najbolje uspjehe na korist dioničara i našeg putujućeg občinstva.

Mjesto stražara u kaznioni u Kopru. U službenom listu razpisan je natječaj na mjesto stražara u mužkoj c. kr. kaznioni u Kopru, s tim mjestom skopčana je godišnja plaća od 800 K, 840 grama kruha na dan, službeno odielo, te stan, svjetlo i drva u kaznionici za neoženjene. Prednost imadu oni koji su vješti zanatu bravarstva, poljodjelstva i kalstva. Molbe valja poslati do 13. augusta 1908. na ravnateljstvo c. kr. kaznione u Kopru. Pobliži uvjeti u „Osservatore Triestino" od 16. julija o. g.

Odlikovanje hrvatskog umjetnika. Slavni hrvatski slikar profesor Vlaho Bukovac pozvan je u Englezku, da tamo slika nekoje odlične i bogate englezke osobe.

Jeftino vino.

Dobrog istarskog vina može se dobiti uz cienu od 14—16 kruna po hektolitru. Ako ga tko želi kupiti nek se obrati na naše uredničtvo.

Listnica uredničtva.

Gosp. N. N. u T. — Ono mjesto u govoru zastupnika Mandića mora svatko shvatiti, da je tiskarska pogrieška i da ima glasiti na „u har", nipošto na „u kor" našega naroda itd. Živili!

Gosp. M. Radl nedoštatka prostora morali smo izpustiti u zadnjem broju izvještaj „Iz carovinskog vieća". Da ste nam zdravo!

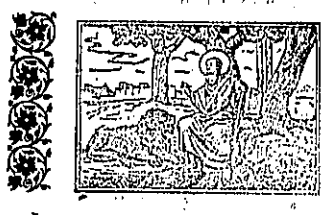

Želudčane kapljice

prije zvane i poznate pod imenom

Markove kapljice

sredstvo proti slabosti želudca, imenito proti pomanjkanju teka za jelo, proti grizu i grčevima u želudcu i trbuhu, proti nadutosti od vjetrova. Poslije težkog masnog ili preobilnog jela podupiru naravnu probavu. 1 tucet 4 K, 5 tuceta 17 K, 10 tuceta 32 K, franko postavljeno na svaku poštu.

Molim izvoliti mi poslati još 12 bočica želudčanih kapljica jer mi nužno trebaju pošto na meni upravo čudotvore. Božo Pazlić, Knežel stari.

Molim pošaljite mi jedan tucet kapljica pošto pošto sam uvjeren već kod prijašnih naručba da djeluju izvrstno, te ću svakom zgodom isto mojim prijateljima preporučiti. — Ovakovih dopisa, koje ne mogu sve ovdje navesti imadem još mnogo, te stoje svakome na uvid.

Ova kapljice pripravlja samo Gradska ljekarna u Zagrebu, pak zato treba kod naručbe pisati točno na adresu:

Gradska ljekarna Zagreb,

polag trga sv. Marka 20.

Prva slavenska tvornica ura za tornjeve

Franjo Moravus,

BRNO. Nova ulica 25. MORAVSKA.

tvori i razašilje

ure za crkvene zvonike, dvorce, škole, tvornice, --viećnice, ljetnikovce -- samo u izvrstnoj izradbi vrlo jeftino.

Čuvene nadzorne ure.

Cienici šalju se na zahtjev badava.

Najviše odlikovanje za izvrstne proizvode

IZVOZ.

Pazite na djecu!

Kad su vam ranjava ili imadu kraste osip, crvenilo na koži ili bud kakove nečistoće na tijelu, upotrijebite izvrstnu mast zakonom zaštićenu iz ljekarne *Pečić* sada *dr. B. Vouk — Zagreb.* Djeluje najuspješnije kod svake vrsti rana (rezotine, ogrebine, opekline itd.), kod prekomjernog znojenja nogah i tijela te nebi smjela nijedna kuća biti bez glasovite

masti za djecu.

Čuvajte se patvorina!

Cijena kutiji K —·80.

Dobiva se u svim ljekarnama.

Glavno skladište:

Ljekarna PEČIĆ sada dr. B. Vouk

ZAGREB.

Soboslikar

VLADIMIR VOJSKA

PULA — Via Sergia, 59.

Preporuča se p. n. općinstvu grada Pule i okolice za soboslikarske i ličilarske radnje.

Izradba moderna, ukusna i trajna.

Cijene umjerene.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, koji upłaćuju zadrunini dielovi jedan ili više po kruna 2.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½%, dieto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 1000 K bez predhodnog odkaza, a iznose od 1000 K ako se nije kod uloženja sporazumno ustanovio veći ili manji rok za odkaz, na odkaz od 8 dana.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i sadužnice na garancije.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati poslie podne; u nedjelju i blagdane zatvoreno.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u viaie Carrara vlastita kuća (Narodni Dom) prvi pod desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Odlikovan s 3 orstruisi kolajnami u Beču godine 1891. 1894. 1900.

Častna diploma i zlatna kolajna u Milanu godine 1903.

Zlatna kolajna i zasluzni križ u Rimu godine 1903.

Svjećarna na paru

J. Mayrač, Gorica, ul. Sv. Antona b. 7.

Preporoča preč. svećenstvu, crkvenom starcšinstvu, p. n. slavnom obćinstvu svoje iz prijesnog pčelinoga voska. Kilogram po K 5·— Za prijesnost jamčim s K 2.000. Tamjan Myrrhae, Styrax, štitila i stakla za vječno svjetlo po jeftinoj cieni. itd. Trgovcima preporučam svijeće za pogrebe, za božićno drvca, voštani vijenci i med najjeftinijo vrsti uz veoma niske cijene. Čisti vosak kupujem u svakoj množini po najvišoj dnevnoj cijeni.

Na zahtjev šaljem cijenik franko.

Dvostruki elektro-magnetički

KRIŽ ili ZVIEZDA

R. B. broj 86967.

Telefon br. 45—22.

ovaj elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod uloga, reume, astmo (teškog disanja), nesapavanja, zujenja u uhu, neuralgije, glavobolje (migrane) kvarenja srdca, zubobolje, muževne slabosti, studeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), mokrenju postelje, nujnosti, nesvjestice, nagluhosti, drhtanja na tielu, influence skopčane sa bolešću hrbta, bliedila (malokrvnosti), želudčanih grčeva, bezteènosti, tachikasa, punokrvnosti, svih udnih grčeva, hypochondrie, tjelesnih grčeva, hämorrhoida, kao i kod svesbće slabosti itd. služi kao nenadkrilivo sredstvo, pošto elektro-magnetička struja cielim čovječanskim tielom djeluje, čime se rečene bolesti u najkraćem vremenu izliječe.

Poznato je, da liečnici kod navedenih bolesti višekratno elektrizovanje tiela upotrebljuju, ali ipak na taj način, da jaka struja samo prolazno i povremenom kroz tielo prolazi, dočim naprotiv tomu struja elektro-magnetičnog križa ili zviezde R. B. br. 86967, kako je jur rečeno, umjerenim načinom neprekidno na tielo djeluje, što svakako bržem zliečenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 godina stare bolesti izliečene su sa mojim strojem posve! Od izliečenih sa mojim strojem R. B. broj 86967 izražene zahvale kao i od odličnijih slojeva izdane svjedočbe i priznanice iz svih strana svieta pohranjene su u mojoj pismohrani, gdje stoje svakomu u svako doba na uvid. GDJE NIJEDAN LIEK NIJE POMOGAO, MOLIM POKUŠATI MOJ STROJ, jer je to sigurno sredstvo proti gore navedenim bolestima, a onaj bolestnik, koji po mojem stroju nebi bio izliečen najdulje u roku od 45 dana, dobiva novac natrag.

Upozornjem osobito p. n. občinstvo na to, da se moj stroj ne smije zamjenjivati sa Voltinim, koji je poradi svoga neuspjeha zabranjen u Njemačkoj kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj dvostruki elektro-magnetički križ ili zviezda R. B. br. 86967 osobito se hvali i uživa vanredno dopadnost poradi svoje izvrstne ljekovitosti.

MALI STROJ STOJI 6 K. Rabiti ga mogu samo djeca i jako slabe gospodje.

VELIKI STROJ STOJI 8 K. Rabi se kod ostarjelih 20 godiš. kroničnih bolestih.

Dopisivanje i naručbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Ponešćem ili ako se novac unapred pošalje, razašilje glavna prodavaona za tu i inozemstvo.

ALBERT MÜLLER,

Budimpešta, V/41. Kolar,

Vadasz-ulica br. 34.

Utemeljena god. 1894. **NARODNA TISKARA** Utemeljena god. 1894.

LAGINJA i dr. Pula, via Giulia, 1.

Preporuča sl. općinstvu svoju

tiskaru, knjigovežnicu, papirnicu i tvornicu pečata.

U papirnici mogu se dobiti slijedeći:

Molitvenici:

Utjeha starosti. Čvrsto uvezan. Tiskan velikim slovima, po K 1·60, 1·80 i 2·50.

Isus prijatelj djece. Čvrsto i lepo uvezan, po K —·60, —·70, —·75, —·80, —·90 i 1·—.

Andjeo čuvar. Molitvenik za djecu, po K —·40, —·50, —·60, —·70 i —·90.

Sv. Anton Padovanski i njegovo štovanje. Elegantno uvezan po K 1·60 i 1·80.

Vrtić Gospodnji. Uvezan u kožu, po K 3·—.

Hljeb nebeski. Uvezan u baršunastu crnu kožu sa zlatorezom po K 3·80.

Slava Bogu a mir ljudem. Uvezan u finu kožu po K 4·—.

Vijenac bogoljubnosti. Uvezan u fine tvrde korice po K 2·40 i 4·—.

Pomolimo se. Uvezan u veoma finu kožu po K 7·60.

Pobožni učenik. Uvezan u mehku crnu kožu po K 1·80.

Pobožni mornar. Uvezan u tvrde korice po K —·80.

Našom nakladom izašle su slijedeće knjige:

Ob uljudnom i pristojnom ponašanju po K —·40.

Putovanje N. V. B. „Marije Terezije" na Male Antile i Kubu. Pjesma, K —·40.

Rat u Kini. Pjesma, K —·40.

Brzi računar ili preglednа knjižica za proračunanje dnevnice, K —·80.

Knjižica nedjelne nadnice (u hrvatskom, njemačkom ili talijanskom jeziku) K —·60.

Komisionalne knjižice, K —·80.

Broj 31. Pula, u četvrtak dne 30. julija 1908. God. XLI.

Oglasi, pripošlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list ne vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju nefrankirani ne primaju.

Predplata za pôštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina Plaća i uplaćuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Zast. prof. Mandić proti proračunu.

(Svršetak).

Daljna naša želja a krvava potreba našega seljačkoga stališa je ta, da se naše seljačtvo t. j. male posjednike — a takvi su skoro svi naši seljaci i mali obrtnici osjegura za slučaj nemoći i starosti, kako se to kani provesti sa radničtvom u gradovih. Naš je seljak, velepoštovana gospodo, veći siromah nego li radnik u gradu (Istina je!) on strada, on trpi i on se muči više nego li bilo koji industrijalni radnik, a hrani se i živi mnogo gore nego li gradski radnici (Vrlo dobro!) Nepravda bi bila dakle najveća kad se nebi i za sav seljački stalež protegnulo blagodati zakona koj se kani stvoriti za osjeguranje radnika u gradovima (Tako je!)

Našu pokrajinu kano i susjedne, posjećuje svake godine, kad više kad manje, sad ovdje sad ondje nesretna tuča koja često za nekoliko časaka uništi seljaku ili gospodaru sav prihod zemlje, kojemu se je toliko veselio i za koj se je toliko trudio i posljednji novčić unj uložio. Bilo bi silno potrebito, da se za osjeguranje poljskih proizvoda u obće, napose pako kod nas za vinski proizvod ili za grozdje uvede bilo i prisilno osjeguranje proti tuči. Osjeguravajući zavod morao bi biti zemaljska institucija sa državnom pripomoći. Njom bi imali upravljati bezplatno činovnici a da bude tako premija za osjeguranje čim niža. Ja preporučam dakle ovo pitanje visokoj vladi na proučavanje i blagohotno uvaženje.

Govoreć o vinskom proizvodu pade mi na misao nemar koli zemaljskih toli državnih oblasti kod nas prema obnovi ili regeneriranju filokserom uništenih vinograda. Kod nas se u tom pogledu osobito u iztočnoj Istri i na kvarnerskih otocih nije učinilo skoro ništa, pa ako su posjednici ovdje il ondje dio svojih vinograda obnovili, učinili su to silnimi žrtvami bez pomoći koli zemaljske toli državne oblasti, Da se i kod nas bar nešto započne u tom pogledu činiti; osobito tamo, gdje leže filokserom uništeni vinogradi pusti ili gdje će ih do mala filoksera uništiti; predlažem visokoj kući sliedeću resoluciju sa molbom, da ju prihvatiti izvoli (čita:)

Resolucija.

I. Poziva se c. k. vladu, da namjesti za iztočni osobito dio Istre i za kvarnerske otoke bezodvlačno strukovno naobraženo učitelje za vinogradarstvo, pa da budu one tamošnje vinogradare temeljito podučili o regeneraciji filokserom uništenih vinograda i svih potrebitih s tim odnosnih radnja.

II. Poziva se c. k. vladu, da podieli kod tečaja, koje bi imali strukovnjaci za regeneraciju vinograda držati, siromašnijim vinogradarom, badava potrebito orudje za oplemenjenje trsja i sav drugi nuždni materijal.

III. Poziva se c. k. vladu, da ustroji u svakoj občini iztočne Istre; na kvarnerskih otocih i tamo gdje si sam narod pomoći nemože, uzorne rasadnike trsja, a da se uzmogne sam vinogradar uzorno i praktički o kulturi američkog trsja podučiti".

Prije nego li zaključim, hoću da se letimice dotaknem jošte jednoga pitanja, koje zanima napose naše pomorce, putnike i trgovce, a to je pitanje austrijskog Loyda u Trstu.

Ja se neću obazrieti gospodo moja na ono što je napisano i rečeno posljednjih godina proti slaboj upravi toga društva to bi moralo biti poznato visokoj vladi iz javnih listova i interpelacija također ovdje podnešenih, već hoću se osvrnuti samo na ono, što su posljednjih dana o toj upravi priobćili trščanski listovi.

Onomadne započeo je ploviti novi parobrod „Barone Gautsch" sagradjen u Englezkoj, koji bi bio morao ploviti po ugovoru brzinom od 17—18 milja na sat. Po sudu strukovnjaka imalo bi se potrošiti bar 200.000 K, a sada da se dade tomu parobrodu ugovorom utanačenu brzinu.

Kod istog englezkog poduzeća dogradjuje se drugi Lloydov parobrod koj će se zvati „Knez Hohenlohe", ali s tim parobrodom imade već sada poteškoća, jer poduzeće ili brodogradiona mora likvidirati. Značajno je svakako, što uprava Lloyda daje svoje naručbe tudjem društvu ili poduzeću, koje se nalazi na rubu propasti Čujte! Čujte!)

Lloydov arsenal i brodogradiona sv. Marka jesu na glasu radi svoje solidnosti vještine mjernika i spretnosti radnika, ali uprava Lloyda naručuje uzprkos tomu svoje parobrode u tudjini, u Englezkoj puštajuć često bez posla svoje radnike ili odpuštajuć ih radi toga iz službe. Takav postupak visoke gospode kod Loydove uprave dovadja se i nehotice u savez sa darovnicama ili dobrom rukom, što ju gospoda od tudjih brodograditelja primaju Najnovije vrieme pronosi se glas, da bi se htjelo riešiti Loydovog arsenala, jer se je konačno i na višem mjestu uvidjelo, da tamo imadu nekoje osobe preširoka usta.

Čudnovato je svakako i nepojmljivo kako mogu slična družtva susjednih država sa manjom subvencijom nego li ju dobiva Lloyd, napredovati, dočim Lloyd ne samo da nenapreduje, već dapače vidljivo nazaduje.

Nu tomu se nije čuditi ako se znade po pripovjedanju loydovih kapetana, koji plove u iztočnu Afriku, da imadu uvjek parobrode krcate robe i putnika, pa se ipak tu prugu predstavljalo pasivnom.

Ili kako može družtvo napredovati kad ono povjerava svoje agencije Niemcima agentom njemačkih parobrodarskih družtava u dalekom inozemstvu. Kako može takav agent nepristrano ili jednako zastupati interese dvaju družtava, koja si prave konkurencu (Istina je! Vrlo dobro!)

U Trstu se šapuće medju pomorcima da je kod Lloyda jedna vrlo visoka ličnost koja dobiva proviziju od 1 šilinga po tonelati engleškog ugljevlja, pa da radi toga nepazi na štednju tog ugljevlja. Kod samog ravnateljstva imade pomoćnih strukovnjaka mnogo namještenih, koji vuku mastne plaće, a nemaju ni pojma o zadaći i poslovanju samog družtva. Tamo ima najmanje pravih pomoraca, izkusnih i prokušanih strukovnjaka. U novije vrieme ustrojilo se je kod ravnateljstva Lloyda neke vrsti novinarskog odsjeka, kojemu postaviše na čelo sa mastnom plaćom rodjaka visoke ličnosti kod Lloydove uprave. U tom odsjeku imade više činovnika, ali u tu tajnu neposvećene osobe pitaju se začudjeno i čemu obstoji taj odsjek.

Ja bi dakle preporučio g. ministru trgovine, da posudi malo više pažnje družtvu, koje uživa ogromnu podporu od države t. j. bezbroj žuljeva austrijskih naroda (Vrlo dobro!

Visoka kuće!

Svojim razglabanjem došao sam na konac te hoću da zaključim.

Kazao sam na uvodu poštovana gospodo, da nas visoka vlada svojim postupkom u i izvan parlamenta omalovažuje, vriedja i ignorira. To je, gospodo moja nepobitna istina, da nas neignorira kad nas i naš narod treba (Živahno odobravanje.) Neignorira nas kad njoj treba naseg poroza u novcu i u krvi (Tako je! Živio!) Nije ignorirala naš narod kad ga trebaše visoki krugovi za paradu i stafažu kod netom minulih svečanosti u Beču. Po našim selima razposlaše kojekakve emisare i političke činovnike, da nagovore neuke i dobroćudne naše suplemenike neka idu u Beč na svečanosti obečavši im svega i svačesa (Živo odobravanje). To nije, gospodo moja bio čist posao što se je hotimice mimoišlo prave i zakonite predstavnike naroda. Onamo dovedoše neuke ili zavedene ljude, da s njima paradiraju, pak da ih čine skakati i plesati u javnih prostorijah radi zabave, smjeha, a valjda i poruge bečkog občinstva. Proti takvom postupanju sa našim narodom moramo mi njegovi zakoniti predstavnici oštro prosvjedovati, kao što prosvjedujemo najodlučnije proti bezsramnoj osvadi i kleveti one gospode, koja u svečanostnom programu krvavo uvriediše svetu uspomenu na naše junačke nesebične i požrtvovne djedove i pradjedove, koji natopiše europske poljane svojom krvi na obranu monarhije i prestolja.

To su, gospodo moja, dostatni razlozi, koji me silе i nukaju, da neglasujem povjerenja a tim i proračuna visokoj vladi. (Živahno odobravanje sa strane Hrvata i Slovenaca, i Čeha. Govorniku čestitaju drugovi i prijatelji.)

Hrvati i Hrvatice!

Sjetite se svakom zgodom »Družbe sv. Ćirila i Metoda« za Istru. Upotrebljavajte Družbine marke, a svaka zapada samo 1 novčić. Kupujte uvjek Družbine žigice, cigaretni papir i druge proizvode.

Iz carevinskoga vieća.

U Beču, 15. julija 1908.

Kako sam Vam već javio razpravilo je carevinsko vieće i prihvatilo jučer u drugom i trećem čitanju zakonsku osnovu o podpori onih pričuvnika, koji su pozvani na vježbe. I za toga došao je na razpravu zakon o melioracijah i o povišenju odnosne zaklade. Razprava je dospiela do generalnih govornika, koji su danas govorili. I za njihovih govora i stvarnih izpravaka prihvaćena je osnova u drugom i trećem čitanju.

U večernjoj sjednici su obavljeni izbori za delegacije, za Istru je imenovan Rizzi, kao dogovoreno da će jedne godine biti hrvatski a druge godine talijanski delegat.

* * *

U Beču, 16. julija 1908.

Zastupnička kuća prihvatila je danas zakon o jamčenju za automobilne štete i riešila u kratkoj debati 43 imunitetna slučaja. Nakon toga uzela je u razpravu predlog zast. dra. Chiarin, da se poveća broj podpredsjednika i rednika u zastupničkoj kući.

Na ime manjine odbora predložio je zast. Stojan, da se broj podpredsjednika povisi za tri te i južnim Slavenima dade jedno mjesto u predsjedničtvu, kako to pravica zahtieva.

Pošto je izvjestitelj odborske većine pristao na predlog Stojanov, prihvaćen je predlog većine s ovim izpravkom, te je odlučeno, da se već u današnjoj sjednici izaberu novi podpredsjednici, za koje kandidiraju: južni Slaveni Pogačnika, socijalni demokrati Pernerstorfera a njem. napredna stranka dra. Steiwendera.

Na koncu sjednice uzeta je u pretres osnova zakona o uredjenju plaća državnih službenika, koja je danas dovršila.

* * *

U Beču, 17. julija 1908.

Zastupnička kuća razpravljala je danas o podržavljenju češko sjeverne željeznice.

Kad su primljeni još nekoji manji zakoni, skinut je s dnevnoga reda izbor triju novih podpredsjednika, jer radi jednoga nije došlo do sporazuma. Danas je ujedno svršeno ljetno zasjedanje carevinskog vieća.

Zakonska osnova o poboljšanju plaća državnih službenica prihvaćena je uz odobravanje skoro čitave kuće u drugom i trećem čitanju.

Prihvaćena je i osnova o trgovačkim pomoćnicima i konačno predlozi odbora za ublaženje bieda i nevolje.

Do izbora trojice podpredsjednika nije došlo jer se nije postignulo sporazumljenje je glede onoga koji bi bio imao pripasti Jugoslavenima.

Prihvaćen je u kući i predlog glede prodaje zemljišta, gdje se nalaze zgrade pomorskog arsenala kod državnog kolodvora u Trstu.

Nakon kratkih razprava prihvaćene su osnove glede alkoholnog kontigenta, te

o podržavljenju sjeverne željeznice i nekoje osnove manje važnosti.

Oko 10 sati zaključio je predsjednik sjednicu izjavivši, da će na buduću pozvati pismeno zastupnike. Zahvalio se je vladi na izdatnom podupiranju parlamenta, brzopiscem, poštanskim činovnikom i slugam parlamenta te je zaželio zastupnicima ugodne ljetne praznike.

Interpelacija.

zastupnika Matka Mandića, Dr. M. Laginja, prof. V. Spinčića i drugova na Njegovu Preuzvišenost gospodina ministra trgovine.

Medju javne c. kr. urede u austrijskom Primorju u obće, napose pako u Istri, koji nesamo da ignoriraju i omalovažuju jezik većine pučanstva tih zemalja to je jezik hrvatski i slovenski, već mu se dapače ćak i izrugavaju i s njime se sprdaju, spadaju i c. kr. poštansko-brzojavni uredi.

Kaošto nalma na centrali to je ravnateljstvu pošta i brzojava za Primorje u Trstu nigdje nikakva izvanjskog znaka o našem jeziku, isto je tako i kod ogromne većine poštanskih i brzojavnih ureda u pokrajini. Skoro svuda jesu samo talijanski ili talijansko-njemački nadpisi, pečati, tiskanice itd.

Mnogobrojne tiskanice, uz odplatu ili bezplatne, kojima se poštanski uredi služe u saobraćaju sa strankama i medjusobno, jesu samo njemačke ili njemačko talijansko. Ako ima gdjegod — za nevolju — i hrvatskim ili slovenskim jezikom tiskanih, tad je naš jezik obično na trećem, to je na posljednjem mjestu. Nu, na sramotu javne oblasti taj se jezik nigdje ne zove onako, kako bi se ga moralo nazivati, već poruglivo ili posprdno „ilirskim", „srbohrvatskim" i „sklavskim" (robskim), kako je razvidno iz priloženih službenih tiskanica pod $^1/_1$—$^1/_8$. A takve se tiskanice nerabi samo u nutarnjem saobraćaju sa uredima, već su one uporabi i u saobraćaju sa strankama, kaošto su primjerice: Predatnice (Aufgabeschein) za preporučena pisma, pakete i novac; dalje Izručnice i Dojavnice (Abgabe- i Avisoschein) za preporučena i vrednostna pisma, pakete i novac.

Isto tako služi se centrala u Trstu tiskanim naslovima za podredjene si poštanske urede jedino talijanskim ili njemačkim tiskanicama.

Zbog poruge i šikaniranja poštanskog-brzojavnog osoblja koli na centrali, toli u pokrajini sa hrvatskim ili slovenskim strankama, koje traže pravo svomu jeziku ili koje se služe svojim jezikom, imade u naših javnih novinah neprestanih jadikovka i pritužaba. Svi se ti neredi dogadjaju jedino radi nepoznavanja našega jezika od strane službujućeg osoblja.

Da ne idemo daleko natrag, navesti ćemo u tom pogledu samo dva slučaja, koji se dogodiše posljednjih dana, i to jedan u Puli drugi u Trstu.

Dne 30. junija o. g. došao je naš čovjek na glavni poštanski ured u Puli. Tuj službujućoj gospodjici i izruči brzojavku i pet kruna, te njoj reče: „Plaćam i odgovor". Ona izbuli oči i slegne ramenima, te stane natrag vraćati novac pridržav si samo za brzojavku bez plaćenog odgovora. Na ponovnu opazku našeg čovjeka, da plaća i odgovor, odbrusi mu ona: „non capisco ščavo" (nerazumijem robski jezik). Jedan poslužnik, videći da se ova dvojica propiru, priskoči gospodjici kao tumač na pomoć. Tomu tumaču reče naš čovjek neka kaže gospodjici, da se on ide zbog njezinog postupka prituži načelniku pošte, na što mu ona odjeće, „la vadi pure, poco mene importa" (ajte slobodno, malo me zato briga).

Na njegovu pritužbu gospodinu načelniku, odgovorio mu ovaj, da će gospodjicu pozvati na red, ali inače da si pomoći nemože, jer imade podredjeno činovništvo, od kojeg ogromna većina nezna ni rieči hrvatski ili slovenski.

Drugi slučaj, dogodio se je nedavno u Trstu, kako ga opisuje tamošnja „Edinost" od 9. julija 1908. br. 188, koji opis glasi:

„Politika na pošti. Prejeli smo: Minolo soboto sem šel na tukajšji osrednji osrednji poštni urad, da tam oddam svoto denarjev. Poslujoči uradnik mi je nekaj govoril. Ker ga nisem umel — govoril je laški in nemški — sem ga vprašal slovenski, časa da želi.

C. kr. mož ni umel niti besede slovenski, a v odgovor na svoje vprašanje mi je zabrusil v obraz — da hodim uganjati politiko na pošto!

Odgovoril sem mu, da politiko uganja on, oziroma oni, ki ga je nastavil tam, da si ne pozna doželnih jezikov, ne pa jaz! Pristopil je na to vodja urada, ki pa tudi ne zna besede slovenski! Posledica je bila ta, da je moral nastopiti čast tolmača — sluga ki je gotovo izvrsten in popolnoma sposoben v svoji službi, ki pa za tolmača ni na svojim mestu!

Kedaj pridejo c. kr. uradniki do spoznaja, da v Trstu nemore občevati sa stranami človek ki ne pozna doželnih jezikov?!!"

Sama ova dva slučaja pokazuju dosta jasno kakva protimba i kakva animoznost vlada na c. kr. poštansko brzojavnih uredih Primorja proma našemu narodu i našemu jeziku.

Radi toga stavljaju podpisani na Njegovu Preuzvišenost gospodina ministra trgovine sliedeći upit:

„1. Je li Vašoj Preuzvišenosti poznato, kako se koli na centrali c. kr. pošta i brzojava u Trstu, toli na poštansko-brzojavnih uredih u pokrajini omalovažuje i ignorira hrvatski i slovenski jezik što se tiče javnih nadpisa, pečata i svakojakih tiskanica, i kako se tim jezikom sprdaju i izrugavaju činovnici i službenici, jer ga neopoznaju ili neće da poznaju?

2. Ako nije, hoće li se dati od nepristrane strane izviestiti, te stroge mjere poduzeti, da se dade našemu jeziku koli na nadpisih, toli na pečatih i tiskanicah, te ustmenom saobraćenju sa strankama ono mjesto, koje ga po zakonu i broju pučanstva nepobitno pripada."

U Beču, 14. julija 1908.

(Sliede podpisi.)

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Podržavljenje redarstva u Puli. Nevjerni Tome počeli su jurve dvojiti o vladinoj nakani, da se uvede u Puli i u susjednih občinah državno redarstvo ili policija, kako bijaše već odavna odlučeno. Sada pišu u bečkim listovima, da se uslied zahtjeva carske mornarice i preporukom političke oblasti to pitanje približava k svojoj riešitbi. Nastojanjem rečenih oblasti imade državno redarstvo stupiti u život već polovicom budućeg septembra a da bude moglo kod budućih občinskih izbora u Puli i zemaljskih sudjelovati.

Zapovjednikom redarstva imao bi postati redarstveni nadzornik u Trstu gosp. Spinger, koji je bio kao vojnički nadporučnik pristupio u redarstvenu službu. Redarstvena oblast imala bi podpasti kao posebni odio političkoj oblasti u Puli dočim bi sadašnji komesarijat bio ukinut.

Provala i kradja u crkvi. U noći od 23. na 24. o. mj. provalili su tatovi u crkvu u Loboriki. Došav u sakristiju uzeli su ključ crkvenog posudja. Odnesli su pozlaćenu, srebrnu monstrancu vriednu 600 do 600 K. Srećom nisu se dotakli ostali dragocienih predmeta, izmedju kojih na lazlo se jedan kalež u vriednosti od 2000 kruna. Tatovi su valjda bili nekim uznemireni te su pobrali pače prvo nego su mogli sve dragocienosti pokupiti.

Pazinski kotar:

Čepić, 27. 7. 1908.

Jedna od najmanjih figurica grada Labina jest svakako Dr. Ghersa vulgo Grča. Taj vam sirotan živari još nekako pomoću občine i miloću junte, koja mu dobacuje razne korice, a iz zahvalnosti napram ovim svojim dobročiniteljem zabada on češće svoj nos u našu izvanjštinu. Ne velimo, on može biti predsjednikom „Lege" u Labinu, mogao je, ako se ne varamo, pod krinkom „un qualunque" doplisivati u pokojne „Giovine pensiero" i „Popolo istriano", može se još i danas slati „Giornalettu" one fulminantne brzojave radi „nevine žrtve" od Velikoga Vrha, itd. itd., nu savjetujemo mu, nek se jednom za uviek kani ovo naše, Bogu hvala, dobrahno probudjeno izvanjštine jer ćemo ga inače tako, ma tako ljuto pecnuti, da će od srama pocrveniti kao i rak. Materijala imademo već i na pretek, te ćemo ga operušati tako nemilice, da će se namah povući sa političkoga polja na svoje pravo ljećničko polje.

Ovoliko za sada o tom šijoru Grči, a doskora ćemo počastiti svojim perom i nekoje c. kr. činovnike, koje će naš dotični vrlo pikantni dopis uvjeriti, da im mi, negdašnji „ščavi", pazimo dobro na svaki korak, i da „passati son' i tempi, che il cámpagnuolo pagava o taceva". *Pik.*

Grimalda, polovinom mjeseca srpnja.

Nakon toliko vremena, (bio bih se javio i prije, al ne mogoh zbog drugih važnih poslova) javljam Vam gosp. uredniče o krasnom uspjehu podružnice „Družbe sv. Ćirila i Metoda". Skupština se naše podružnice obdržavala na 8. lipnja o. g. kako bijaše najavljeno. Naroda došlo iz Grimalde, i iz Draguća, a bilo bi ih došlo više, i iz drug'h strana, da nije bilo zlo vrijeme. Tu moramo spomenuti, da je došao lijepi broj djevojka i žena.

Gosp. predsjednik protumači narodu svrhu Družbe, korist ovakovih podružnica, te našu dužnost spram ovih društva. Tada se prešlo na subiranje članarine i darova.

Vrlo nas veseli, što su počele i naše ženskinje zanimati za Družbu! Živile!

Materijalni uspjeh bio je također povoljan. Članarine i darova sabralo se jest 73 K 30 h. što se otposlalo na družbino ravnateljstvo u Opatiju. Za naše je prilike ovo svota vrlo utješljiva.

Da je sve tako krasno ispalo, u prvom redu imamo zahvaliti gosp. predsjedniku, veleč. Andriji Mikiši, župniku na Grimaldi, koji je umio sakupiti dosta naroda, a onda gosp. Vinku Krivičiću, krčmaru, a blagajniku podružnice, koji se pak dosta potrudio, da se ovoliko za Družbu sakupilo Živili!

Lijepa hvala svima, koji su se pobrinuli da je ispalo sve u redu.

Živjelo naše Grimaldčanke, živjeli svi svijesni Grimaldčani!

Šajini, 26. J. 1908.

O žalostnoj mi je zgodi danas pisati. Poznato Vam je da je naš velečasni gosp. kapelan Don Ivan Vinodolac bio premješten iz Šajini u Kavran. Sada će nekoji u Barbanu biti valjda zadovoljni, farizejski se oni smiju nad njihovom žrtvom, njima neka Bog sudi!

Don Ivane narod u Šajini neće nikada na Vas zaboraviti, uvjek će se sjećati i zahvalno spominjati Vaše ljubovi napram stromašnom ovom puku, za sve ono dobro, koje ste njemu bilo rječju, bilo činom učinili. U svako doba po danu i po noći, po zimi i po ljeti bili ste uvjek pripravni skočiti narodu u pomoć. U crkvi i izvan crkve bili ste uzorni pastir stada svoga. Nu nemamo čime da Vam nadoknadimo za onoliko učinjeno nam dobro, već Vam iz dna srdca kličemo: Bog Vam platio i podao svoje nebeske milosti! Tim više je žalost kad pomišljamo tko nam dolazi, gosp. Blaž Demarin! Možda se varamo, možda će se Blaž promjeniti, nu mi ga već sada upozorujemo, pamet u glavu, vrše svoje vjerske dužnosti, ne uvadjajte novotarije u crkvi, a narod će biti miran i nitko veseliji od nas ako se budemo mogli pohvaliti s našim kapelanom. Ujedno čestitamo braći u. Kavranu što dobivaju uzor svećenika i plemenitog rodoljuba. Poživio ga Bog!

Porečki kotar:

Povukao natrag svoju ostavku.

Javili smo svojedobno kako je mjeseca maja g. Angelo Danelon, agent kraljevine Italije u Poreču položio čast občinskoga načelnika, jer mu je valjda bilo rečeno, da nemože istodobno obnašati čast agenta kraljevine Italije i onu občinskoga načelnika u Poreču.

G. Danelon je tada radje pridržao čast talijanskoga agenta nego li onu načelnika svog rodnog grada. Sada javljaju iz Poreča, da je g. Danelon natrag povukao svoju ostavku te se primio načelničtva. Ne javlja se pako ništa dali se je odrekao čast talijanskoga agenta ili će nositi obije časti — čemu se je bio već netko prvobitno protivio.

Koparski kotar:

Iz Sovinjaka nam pišu:

Oprostite gosp. uredniče, da Vam nismo odmah prijavili odlazak našeg Velevrijednog gosp. kapelana Ignacija Marinčića i to smo propustili stoga, jer smo očekivali dolazak sadašnjeg našeg župnika, te da Vam ujedno javimo kako slijedi:

Naš gosp. kapelan Ignacij Marinčić boravio je medju nama samo malo mjeseci, ali u to kratko vrime stekao si je on toliko povjerenja i ljubavi kod puka, da svi bez razlike žaluju za njim. On je bio uzoran svećenik u crkvi i školi i na javi tako, da je u to malo vremena uz drugo i u gospodarskom pogledu mnogo puku pomogao.

Dne 3 prošl. mjes. premjestio se on u Oprtalj, ali prvo njegovog odlaska da mu puk pokaže svoju zahvalnost, navlastito naši tamburaši, pripravili su mu malu večeru, te kod te prilike dražalo se je više lijepih govora, tamburalo se je i pjevalo, da je bila divota. Preporučamo pučanstvu občine Oprtalj, da ga štuje i ciieni, jer to i zasluži, i da se kojemu obrate za savjet koli Hrvati toli Talijani, jer on je nepristran i će Vam pomoći kako je i nama pomogao, na čemu mu se najsrdačnije zahvaljujemo?

Dne 10. prošl. mj. došao nam naš sadašnji župnik velečasni gosp. Kazimir Mandić, koji je medju nama boravio kao kapelan još godine 1896/97. te u ono vrijeme stekao si toliko poštovanja, da bijaše izabran našim župnikom i to jednoglasno.

Na dan njegovog dolaska k nama pošlo mu na susret sve pučanstvo cijele župe, i školska djeca. Uz gruvanje mužara i pozdrave pučanstva stigao je naš novi župnik kojega je na ulazu u selo pozdravila i naša trobojnica. Nakon dočeka pošlo se je u gostionu Antuna Žiganta, gdje se je veselo pjevalo i tamburalo. Pod samu noć razišao se je puk svojim kućam popijevajući i veseleći se, što je napokon dočekao i svog već dugo željeznog župnika.

Voloski kotar:

Iz Opatije donaša ljubljanski „Sl. N." vrlo oštar dopis proti nekojim osobama koje su namješteno kod tamošnje električne željeznice. Te osobe — navedena s

njihova imena. — postupaju vrlo neprijateljno i bezobzirno sa občinstvom i sa podredjenim osobljem, koje nemilo, negovori i neradi njemački.

Na taj dopis upozorujemo mjestne oblasti u Volosk0m — Opatiji, koje imadu valjdi neko pravo nadzora, kod poduzeća električne željeznice.

Kastav, 25. julija 1908.

Občinsko poglavarstvo daje na znanje da su gotove i izložene do uključivo 10. augusta 1908. izborne listine; izbornog sreza općenitog razreda sa biralištem u Kastvu, Klani i Sv. Mateju; izbornog sreza izvanjskih občina sa biralištem u Belićih i Sv. Mateju; te gradskog izbornog sreza sa biralištem u Kastvu i Klani, za izbor poslanika na zemaljski sabor Istre.

Veprinac, 26. 7. 1908.

Javljam Vam radostnu vijest, da će dne 2 augusta č. g. Vinko Žigulić prikazati Svevišnjem prvu nekrvnu žrtvu sveto mise u rodnom mjestu Veprincu, te pozivljemo ovim pobožan narod da svetom ovom činu u što većem broju prisustvuje. Mladomisniku pomogao Bog u uzvišenom i teškom njegovom zvanju. Bio on u korist i na diku crkvi i narodu svome.

Lošinjski kotar.

Občinski izbori u Cresu. Kako bijaše javljeno započeli su izbori za obnovu občinskog zastupstva u Cresu sa izborom III. tjela dne 22. o. mj. Taj izbor trajao tri dana i svršio dne 25. o. mj.

Prva dva dana birali su občinari izvanjskih poreznih občina i imali su u tom tjelu znatnu većinu. Trećeg dana birali su občinari porezne občine Cres. i pobjedili su izvanjske birače znatnom većinom.

Ta većina iznaša po vlastih talijanskih listova 169 glasova, t. j. hrvatski predloženici dobili su 389 a talijanski 558 glasova.

Creski talijanši napeli su sve sile, a da im nedodje ni ovaj put nitko od naših mutiti na občini račune. Mi smo osvjedočeni, da su se oni poslužili kod izbora zloglasnog talijanskog oružja *„oser tutto"* samo da im „pobjeda" uspije.

Naši će nas prijatelji stalno o svemu za vrieme izvieštiti, što se je tamo sve poduzelo od talijanaške stranke za njezinu „sjajnu pobjedu". Da su napeli sve sile najbolji nam je dokaz u tom, što su alarmirali sve svoje pristaše u Puli, Trstu, na Rijeci itd. da im priskoče na pomoć. I pomoći im je stiglo obilato u novcu i u prokurama.

Naši će se Cresani zadovoljiti bez dvojbe prvim ozbiljnim uspjehom. Kažemo prvim jer do sada nebijaše s naše strane ozbiljne borbe za občinsko zastupstvo.

Izborima ravnao je sam načelnik, c. kr. bilježnik, koji je još mjeseca maja bio imenovan bilježnikom u Kopru, kamo se nije dao dok neprovede po svoju izbore. Oš ih je po svoju proveo i sad će valjda konačno seliti u Kopar.

Kako nam se javlja s prijateljske strane naši će občinari uložiti utemeljen utok proti izboru u III. tjelu.

Dok ovo pišemo nije nam poznat uspjeh izbora u II. i I. tjelu, nu sudeć po uspjehu talijanaškom u III. tjelu, možemo očekivati, da će se narodni protivnici poslužiti dopuštenih i nedopuetenih sredstava a da ostanu i nadalje sami na občinskoj upravi. To će im bez dvojbe poći za rukom nu vlasti im neće za uvjek osjegurati. Naš se narod i u samom Cresu krasno budi i osvješćuje i nema više sile, koja bi ga na tom putu zaustaviti mogla. Creskim poprdilom, koji danas viču „vittona italiana" dogivljemo u pamet, da je svaka sila do vremena.

* * *

I u drugom i u prvom tielu kamora slavi slavlje, nu do mala tvrdu joj vjeru dajemo.

Razne viesti.

Sjedjica odbora političkog društva za Hrvate i Slovence u Istri.

Buduća redovita sjednica odbora rečenog političkog društva održati će se dne *2. augusta* (nedjelju), na 2 sata po podne u Pazinu.

Očekujemo da *svi* odbornici pristupe na sjednicu pošto se imade raspravljati o vrlo važnim pitanjima tičućih se predstojećih zemaljskih izbora.

Odlikovanja i imenovanja

Cesar i kralj Franjo Josip podielio je liečniku i zdravstvenu savjetniku kod ravnateljstva državnih željeznica u Trstu g. dru. Franu Mandiću, bratu narodnog zastupnika prof. Matka Mandića naslov carskog savjetnika uz oprost od pristojba. Čestitamo!

Savjetnik prizivnog suda u Trstu pridiljen vrhovnomu sudu u Beču imenovan je savjetnikom vrhovnoga suda u Beču.

Predsjednik trgovačko-pomorskog suda u Trstu g. Emil. vitez Nadamlemzki i savjetnik prizivnog ureda u Trstu g. Šimun Lettich dobili su naslov i značaj dvorskih savjetnika.

Poštanski savjetnik u Trstu g. Josip Gjus dobio je naslov i značaj pošt. nadsavjetnika.

Promaknut na čast doktora prava.

Na hrvatskom sveučilištu u Zagrebu bio je dne 25. ov. mj. primaknut na čast doktora prava g. Tomo Kumičić, sin nezaboravnog našeg suzemljaka Eugena Kumičića Sisolskoj iz Berseča. Čestitamo mladomu doktoru!

Narodni darovi.

Za „Družbu sv. Ćirila i Metoda" primili smo:

Gosp. Ivan Buždon u Laništću prigodom vjenčanja Antun Baroga sa gdjicom Marijom Buždon, sabrao je . . K 8·—

Gosp. Ante Brgić Barban sabrao u Barbanu dne 16./VII. K 7·— Darovali su: Ante Brgić i Blaž Glavaš po 2 K, E. Drnjević, Antun Lupetina i Vinko Crvić po 1 K uz poklik: „Iskreno žalimo Don Iv. Vinodolca, nevinu žrtvu zlobe!"

Gospodjica Josipa Vivoda učiteljica ženskih ručnih radnja u Franečići (Buzet) šalje . . . K 5·— kličući Veleč. gosp. Aćimu Pilat župniku u Draguću, uzornom rodoljubu, da ga Bog poživi.

zadnji izkaz K 540·02

Ukupno K 560·02

Talijanske pripreve za predstojeće zemaljske izbore.

Javili smo onomadne, da se je već ustrojio talijanski središnji odbor — sastojeći od 9 lica — koji će upravljat izborima za Istarski sabor mjeseca oktobra i novembra o. g.

Taj se je odbor sastao prošloga čedna u Trstu i pozvao svoje pristaše vidjenije talijane, zastupnike, načelnike, odvjetnike itd. te je stvorio osnovu, koje će se držati kod tih izbora. Odbor taj se je pomnožio na 28 člana a načelu stupio mu je Dr. Apolonio iz Citanove. Na sastanku govorilo se i razpravljalo i o nami, o Hrvatih i Slovencih Istre, kao njihovih protivnicih. Povela se i rieč o tomu, da su Slaveni prekršili rieč zadanu kod sklapanja kompromisa za novu izbornu reformu. Ovo je prosta osvada li crna kleveta, jer Slaveni nisu do sada prekršili svoje rieči, niti će ju prekršiti u buduće, nebudu li na to od Talijana prisiljeni. Slaveni neobičavaju kršiti rieči kao netko drugi.

Ali ta je osvada imala služiti posve drugoj svrsi. Onaj, koji ju je prvi izustio pozvao je sve prisutne i odsutne Talijane neka se slože i ujedine, neka se nedieto i necicepkuju — jer su Slaveni prekršili zadanu rieč!! Ova je dakle osvada imala služiti, jednim za pobudu na slogu i jedinstvo, drugim za strašilo pred Slavenima. Mi nećemo da u tom sliedimo naše susjede, već upozorujemo miljenave i neodlučne, na pogibelj, koja nam prieti od složnih Talijana i na težke posljedice koje bi naš narod zadesile kad bi se kojom nesrećom u naše redove ušuljaja crna nesloga.

Promjena na pomorskoj vladi u Trstu. Dosadašnji predsjednik pomorske vlade u Trstu g. Ebner zapustio je svoje mjesto te se više neće vratiti. Na njegovo mjesto došao je kao upravitelj pomorske vlade dvorski savjetnik u ministarstvu trgovine g. Delles. O dvorskom savjetniku pronesoše se posljednih dana razni glasovi. Jedni ga hvale, drugi ga kude, jedni kažu da je Slaven da govori hrvatski i slovenski, da je pravedan itd., dočim drugi tvrde da je doduše starinom Slovenac (Delež) ali da je bio u Beču, obučen Njemac a u Trstu Talijan i nam Slavenom neprijazan itd.

Koliko je nama poznato g. Delles govori slovenski na neznamo kojoj se narodnosti pribraja. U ostalom to nije najvažnija okolnost, već je glavno, da vrši svoje dužnosti. Mi ga čekamo na djelu i po tomu ćemo ga suditi.

Imenovanje u političkoj struci. Namjestnički perovodja g. Dr. Silvij Licen pridielien je c. k. namjestničtvu u Trstu imenovan je kotarskim komesarom. Perovodni vježbenik g. Dr. Alois Strasser u Gorici imenovan je namjestničkim perovodjom.

Skupština „Narodne Prosvjete". Iz novina doznajemo, da je bila glavna skupština „Narodne Prosvjete", obdržavana dne 18. ov. mj. u Opatiji vrlo dobro posjećena i da je bio sav, program na svebće zadovoljstvo članova proveden. Zabava što ju je priredilo odbor „Prosvjete" u Opatiji izpala je si svakom pogledu vrlo krasno. Žalimo što moramo ovakve viesti crpiti iz tudjih novina, mjesto da je primamo izravno od onih, koji uče druge pisati.

Novi predsjednik austrijskog Lloyda.

Iz Trsta brzojavljaju bečkim listovima 17. o. mj.:

Na sjednici upravnog vieća „Austr. Lloyda" predao je jučer dosadašnji predsjednik svoju demisiju. Nasliedit će ga grof Karl Stürgkh, vladin čovjek i dosadašnji njemački zastupnik iz Štajerske. Za njega vele, da je dobar bio u ministarstvu nastave, ali kako će se snaći u upravi najvećeg parobrodarskog društva države, vidjet će se. Glavno je, da je — Niemac i nepomorac.

U ovdješnjim trgovačkim i pomorskim krugovima silno su ogorčeni radi ovog nerazumnog nepotizma.

Mi neznamo koliko su trgovački i pomorski krugovi zbog tog imenovanja ogorčeni, ali iz tršćanjkih talijanskih listovih nenalazimo tog ogorčenja, osobito ne u židovsko-liberalnih, kojima dajo „Austr. Lloyd" unosne oglase i znatne podpore, valjda zato, da proti lošoj upravi noustanu kako bi morali, da su neodvisni i poštèni.

Slavenski učitetjski savez. Ministarstvo nuternjih posala u Beču potvrdilo je pravila „Slavenskog učiteljskog saveza" u Austriji. Prva glavna skupština toga saveza vršiti će se u Pragu dne 12. augusta o. g. povodom kongresa slavenskog učiteljstva.

Gdje su djaci biskupskog konvikta?

Iz talijanskih listova doznajemo, da bijaše prošle školske godine na državnoj gimnaziji sa talijanskim naukovnim jezikom u Kopru 211 djaka, od kojih je ostalo do konca godine 202. Pošto su ti djaci talijanske narodnosti — kako stoji u ročnih listovih — i budući da postoji u Kopru biskupski konvikt za poročko-puljsku biskupiju, u kojem imade znatan broj djaka, koji polaze onu gimnaziju, to bi imali biti svi ti konviktorci sgoljni Talijani.

Ako je tomu tako, pitamo mi preuzv. g. biskupa Flappa: zar se Vaša preuzvisonost briše tako za svoje mnogobrojne vjernike hrvatskog jezika, da neuzgaja za njih u svojem konviktu niti jednoga budućega svećenika? Ako je nadalje tomu tako; jesu li u tom slučaju dužne hrvatske župe, kapelanije i hrvatski vjernici doprinašati za uzdržavanje konviktoraca, kako to doprinašati moraju?

Skromno molimo za odgovor?

Propast bankovne kuće Franck Zotti & Co. u New-Yorku

Kako Franckfurter Zeitung i Neue freie Presse javljaju, ovih je dana u New Yorku pala pod stečaj i nasem svijetu dobro poznata bankovna kuća Frack Zotti & Co., te da je vlastnik isto Franck Zotti uapšen. Pronevjerenja, koja su do sada prijavljena, iznose 400.000 dolara ili 2,000.000 kruna. Franck Zottijev bankovni posao nosio je naslov „Prva hrvatske banke" u Americi, te su naši tamošnji izseljenci bili njegove glavne muterije. Franck Zotti umio je sa pravom amerikanskom spretnošću da stekne glas i povjerenje našeg tamošnjeg naroda, koji mu od jedno desetak godina ovamo povjeravao najveći dio svojih pristednja, da mu ih ili ondje sačuva ili otpremi u domovinu. Već od dulje vrumena ovamo učestale su tužbe, da Franck Zotti to u njega stavljeno povjerenje izrabljuje i da novac u pravo vrijeme ne doznačuje u domovinu tako, da su neki naši zavodi, da izbjegnu mnogim neprilikama i urgencijama, morali s njime prekinuti poslovanje. Tako možemo posve pouzdano predmnijevati, da je najveći dio gornje pronevjerene svote od 2,000.000 novac naših izseljenika, koji su time na svojoj muki i zaslužbi najosjetljivije oštećeni. Upozorujemo na to naš svijet, koji ima protiv Frank Zotiju kakovu tražbinu, da svoje zahtjeve, kako su to objavile „Narodne Novine" br. 166. od 20. srpnja o. g. vlastoručno potpisane, te po amerikanskom konsulatu legalizirane prijave na ces. i kr. austrougarski konsulat u New-York. Ove prijave neka se u interesu vlastitom podnesu što prije.

Svinjska kuga. Po Čičariji već nekoliko godina hara pošast na svinjama zvana „rudečica" (male rošine). I ove se je godine već opeta pojavila po raznim našim selima još i ranije nego prijašnjih godina. Narod žalostnim izkustvom poučen odmah je prijavio bolest c. kr. kot. poglavarstvu te ovo je bezodvlačno ovamo poslalo kot. živinoliečnika iz Kopra, gosp. J. Salvadora.

Konstatirav bolest savjetovao je gosp. liječnik cijepljenje. Narod pristaje. Cijepljeno bude dvoje već bolestnih komada, a ova oba doskora crknu. Od zdravih pako što su bili cijepljeni, danas u četvrtom već jednu od operacije, sve je zdravo, a bolesti je nestalo. Tako u jednom selu našeg Krasa, a slično i po ostalim.

O uspjehu barem privremenom — gosp. živinoliečnik tvrdi, da za životinju na doba cijepljenu jamči 5 mjeseca — dakle neimade dvojbe, te smo s toga držali potrebitim najaviti to našim gospodarima putem novina, da se znadu u poprobi okoristiti.

Rado takodjer zahvaljujemo i ovim putem p. n. g. c. kr. kot. poglavaru u Kopru, što je odmah uvažio našu prijavu i odredio shodno, da se našem kmetu pomože.

Spomenuti nam je, da za cijepljenje imade svaka stranka platiti i stanovitu pristojbu po prilici 1 K do K 1·60 prema težini cijepljenog živinčeta (zdravoga) s razloga, što si živinoliečnik nabavlja potrebiti lek („serum" kako oni kažu) s a m n a s v o j t r o š a k iz Budimpešte, a taj njegov potrošak valja da mu stranka na-

gradi. Kažu, da su i do sada primali naši gg. živinoliječnici slični „serum“ od naše vlade iz Beča besplatno, ali ovaj bečki „serum“ da je posvema bezuspješan, te da s toga gg. živinoliječnici, dok nisu doznali za valjanji lijek, nisu se za cijepljenje niti mnogo ogrievali.

Dužnost nam nalaže da preporučimo našim poljodjelcima, za koje je velika šteta, kad njim od pošasti prasci i po više godina redom pogibaju, da neprepuste u slučaju slične bolesti odmah se obratiti na dotična poglavarstva, da se pobrinu za pomoć.

Dodati nam je, da tare našeg siromašnog kmeta ljetos i druga teška briga: proti svinjskoj kugi se je rekbi naoružao — ali sve se boji da čemu ostalo velo blago poginuti od: g l a d i. Lani se je na Krasu nabralo veoma malo siena a ove godine mnogo manje.

Što će tužan kmet s blagom u zimi bez krme, a što bez njega u ljeti ako ga bude morao prodati izpod cijene?

Nova odredba za vojničke pričuvnike domobranstva (Landwehr).

Izašla je naredba da vojnici domobranci koji se nalaze u jednanajstoj i dvanajstoj godini službovanja, neće biti više pozvani na vojničke vježbe. To vriedi i za one koji svrše vojničke vježbe te imaju pristupiti domobranstvu. Cielokupno vrieme vježba u pričuvi i u domobranstvu nesmije trajati, više od 16 tjedana.

Zakon o podpori obiteljima pričuvnika.

Izašao je zakon o podpori obiteljima vojnika pričuvnika pozvanim na vojničke vježbe. Žena, zakonita i nezakonita djeca te braća, sestre i drugi njegovi rodjaci za koje on skrbi, primiti će dnevno polovicu plaće koju je vojnik prije dobivao.

Plaću će se ustanoviti: Za one koji su upisanu u bolestničku blagajnu vrediti će kao mjerilo plaća polag koje se pripisivala dotična podpora, a za one koji nisu članovi bolestničke blagajne odlučuje kotarsko glavarsvo.

Ovu podporu ne primaju oni kojima i u vojničkoj službi teče plaća ili čije su okolnosti takve da njegovi mogu i bez njegove pomoći živiti. Ovaj je zakon stupio u krepost dne 21. tek. mj.

Prvo hrv. hodočašće u Lurd.

Veleč. O. Bernardin provincijal kapucina na Rieci, javlja nam, da je rok za upisivanje produljen do 2. augusta.

«Marčansko društvo za štednju i zajmove».

Dne 2. augusta na 3 sata po podne obdržati će se glavna skupština »Marčanskog društva za štednju i zajmove« sa običnim dnevnim redom, te se pozivlju ovime svi članovi da mnogobrojno pristupe skupštini.

„Materinska Rieč“.

Primili smo prvi broj ovog novog hrvatskog lista u južnoj Americi.

»Materinska Rieč« plod je rodoljublja odlične naše braće Hrvata, medju njima vrlih Malološinjskih sokola, braće Antuna i Noe Martinolića, te je čisti dobitak namienjen u narodne svrhe. «Materinska Rieč» izlazi svakog četvrtka, uprava se nalazi u Rosario de Sta. Fè (Espana 986) Republika Argentina.

Predplata za cielu godinu 10 K, za 3 mjeseca 3 K.

Odmah u prvom broju uprava «Mater. Rieči« javlja:

Radi lakšeg vodjenja, umoljavamo predplatnike iz domovine, da se sa predplatu obrate na «Družbu sv. Ćirila i Metoda» u Opatiju, kao na našeg povjerenika. Upozorujemo, da je sav novac, koji Družba u to ime unovči odredjen za podupiranje narodnih prosvjetnih i rodoljubnih institucija širom domovine, u osobito na izloženim mjestima Dalmacije, Istre i Medjumurja.

List je krasno odpremljen, lieno uredjivan. Prvi je broj u velikom formatu u 2 arka s prilogom. Imade liepih članaka, upute za one koji žele u Argentinu, obširan pregled naših okolnosti i vatrenim rodoljubljem napisani poziv za milodare za užu Hrvatsku koja stenje pod pljanom Rauchovom bandom. U to ime već darovaše: Braća Martinolić 50 dolara, M. B. Lovrov 20 dolara, Juraj Vuković 20 dolara i Jakov Bojanić 20 dolara.

Svaki dakle tko može nek pošalje barem K 3 na «Družbu sv. Ćirila i Metoda» u Opatiju, *cieli će taj iznos ostati Družbi* a pošiljač će redovito dobivati list.

Da ste nam zdravo hrvatska braćo u dalekoj Americi!

Jeftino vino.

Dobrog istarskog vina može se dobiti uz cienu od 14—16 kruna po hektolitru. Ako ga tko želi kupiti nek se obrati na naše uredničtvo.

POZIV.

Gospodarsko trgovačko društvo u Blažićih,

obdržati će dne 9. augusta na 10 sati prije podne

Izvanrednu glavnu skupštinu

sa slijedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav upravitelja;
2. Pročitanje računa vrhu društvene zgrade;
3. Namještenje poslovodje;
4. Odlučenje dana otvorenja trgovine;
5. Eventualia.

BLAŽIĆI, 27. julija 1908.

Odbor.

Želudčane kapljice

prije zvane i poznate pod imenom

Markove kapljice

sredstvo proti slabosti želudca, imenito proti pomanikanju teka za jelo, proti grizu i grčevima u želucu i trbuhu, proti nadutosti od vjetrova. Poslije težkog mastnog ili preobilnog jela podupiru naravnu probavu. 1 tucet 4 K, 5 tuceta 17 K. 10 tuceta 32 K, franko poslavljeno na svaku poštu,

Ж Ж Ж

Molim izvolite mi poslati još 12 bočica želudčanih kapljica jer mi nužno trebaju pošto na meni upravo čudotvore. Božo Pazić, Kaštel stari.

Molim pošaljite mi jedan tucet kapljica pošto pošto sam uvjeren već kod prijašnih naručba da djeluju izvrstno, te ću svakom zgodom isto mojim prijateljima preporučiti. — Ovakovih dopisa, koje ne mogu sve ovdje navesti imadem još mnogo, to stoje svakomo na uvid.

Ove kapljice pripravlja samo Gradska ljekarna u Zagrebu, pak zato treba kod naručbe pisati točno na adresu:

Gradska ljekarna Zagreb,

polag trga sv. Marka 20.

Prva slavenska tvornica ura za torujeve

Franjo Moravus,

BRNO. Nova ulica 25. MORAVSKA.

tvori i razašilje ure za crkvene zvonike, dvorce, škole, tvornice, --vieónice, ljetnikovce-- samo u izvrstnoj izradbi vrlo jeftino.

Čuvene nadzorne ure.

Cienici šalju se na zahtjev badava.

Najviše odlikovanje za izvrstne proizvode

IZVOZ.

PEČATE

iz GUME izradjuje

tiskara

Laginja i dr.

Via Giulia 1. - Pula - Via Giulia 1.

Širite „NAŠU SLOGU“.

REUMATIZAM, neuralgija, ischias, bodac, ulozi, natekline, reumatično trganje u glavi, zubima i zglobovima liječi se jedino uspješno uporabom

„Paralysian-Linimenta“

po vis. kr. zem. vladi odobren i zakonom zaštićen lijek nadmašuje sve ostale lijekove u djelovanju.

Čuvajte se patvorina!

Cijena boci K 1·60.

Dobiva se u svim ljekarnam. Glavno skladište: **Ljekarna PEČIĆ** sada **dr. B. Vouk — Zagreb.**

Dvostruki elektro-magnetički

KRIŽ ili ZVIEZDA

R. B. broj 86967.

Telefon br. 45—22.

est elektro-magnetičkim načelima sastavljeni siroj, koji kod ulega, reume, astme (težkog disanja), nespavanja, zujenja u uhu, neuralgije, glavobolje (migrène) kucanja srdca, zubobolje, muževne slabosti, studeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), mokrenja postelje, nujnosti, neavjestice, nagluhosti, dristanja na tielu, influence skopčane sa bolećiu hrbta, hlendila (malokrvnosti), želudčanih grčeva, bezteènosti, tachiasa, pusokrvnosti, svih udnih grčeva, hypochondrije, tjelesnih grčeva, hämmerhoida, kao i kod svakoće slabosti itd. služi kao nenadkrilivo sredstvo, pošto elektro-magnetička struja ciolim čovječnim tielom djeluje, čime se ročene bolesti u najkraćem vremenu izliečе.

Poznato je, da liečnici kod navedenih bolesti višekratno elektrizovanje tiela upotrebljuju, ali ipak na taj način, da jaka struja samo prolazno i povremenom kroz tielo prolazi, dočim naprotiv tomu struja elektro-magnetičnog križa ili zviezde R. B. br. 86967, kako je jur rečeno, umjerenim načinom neprekidno na tielo djeluje, što svakako bržem ozdravljenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 godina stare bolesti izliečene su sa mojim strojem posve! Od izliečenih sa mojim strojem R. B. broj 86967 izražene zahvale kao i od odličnijih slojeva izdane svjedočbe i priznanice iz svija strana svieta pohranjene su u mojoj piemohrani, gdje stoje svakomu u svako doba na uvid. GDJE NIJEDAN LIEK NIJE POMOGAO, MOLIM POKUŠATI MOJ STROJ, jer je to sigurno sredstvo proti gore navedenim bolestima, a onaj bolestnik, koji po mojem stroju nebi bio izliečen najdulje u roku od 45 dana, dobiva novac natrag.

Upozornjem osobito p. n. občinstvo na to, da se moj siroj ne smije zamjenjivati sa Voltinim, koji je poradi svoga neuspješna zabranjen u Njemačkoj kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj **dvostruki elektro-magnetički križ ili zviezda R. B. br. 86967 osobito se hvali i uživa vanredno štovanje poradi svoje izvrstne ljekovitosti.**

MALI STROJ STOJI 6 K. Rabili ga mogu samo djeca i jako slabe gospodje.

VELIKI STROJ STOJI 8 K. Rabi se kod ostarjelih 20 godišnjih kroničnih bolestih.

Dopisivanje i naručbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Ponovčem ili ako se novac unapred pošalje, razašilje glavna prodavaona za tu i inozemstvo.

ALBERT MÜLLER,

Budimpešta, V/41. Kolar,

Vadasz-ulica br. 34.

Utemeljena god. 1894. **NARODNA TISKARA** Utemeljena god. 1894.

LAGINJA i dr. Pula, via Giulia, 1.

Preporuča sl. općinstvu svoju

tiskaru, knjigovežnicu, papirnicu i tvornicu pečata.

U papirnici mogu se dobiti slijedeći:

Molitvenici:

Utjeha starosti. Čvrsto uvezan. Tiskan velikim slovima, po K 1·60, 1·80 i 2·50.

Isus prijatelj djece. Čvrsto i liepo uvezan, po K —·60, —·70, —·75, —·80, —·90 i 1·—.

Andjeo čuvar. Molitvenik za djecu, po K —·40, —·50, —·60, —·70 i —·90.

Sv. Anton Paduanski i njegovo štovanje. Elegantno uvezan po K 1·60 i 1·80.

Vrtić Gospodnji. Uvezan u kožu, po K 3·—.

Hljeb nebeski. Uvezan u barsumastu crnu kožu sa zlatorezom po K 3·80.

Slava Bogu a mir ljudem. Uvezan u finu kožu po K 4·—.

Vijenac bogoljubnosti. Uvezan u fine tvrde korice po K 2·40 i 4·—.

Pomolimo se. Uvezan u veoma finu kožu po K 7·60.

Pobožni učenik. Uvezan u mehku crnu kožu po K 1·80.

Pobožni mornar. Uvezan u tvrde korice po K —·80.

Našom nakladom izašle su slijedeće knjige:

Ob uljudnom i pristojnom ponašanju po K —·40.

Putovanje N. V. B. „Marije Terezije“ na Male Antile i Kubu. Pjesma, K —·40.

Rat u Kini. Pjesma, K —·40.

Brzi računar ili pregledna knjižica za proračunanje dnevnice, K —·80.

Knjižica nedjelne nadnice (u hrvatskom, njemačkom ili talijanskom jeziku) K —·60.

Komisionalne knjižice, K —·80.

Tko ne oglašuje, taj ne napreduje!!!

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, *koji upliaćuju sadružnih dielova jedan ili više po kruna 2.*

Prima novac na štednju od svakoga, *ako i nije dlan te plaća od iztoga 4½% dlato bez tkakvog odbitka.*

Vraća na štednju uložene iznose *do 2000 K bez predhodnog odkaza, a iznose od 2000 K ako se nije kod uloženja sugiasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz, uz odkaz od 8 dana.*

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, *i to na hipoteku ili na mjenice i sadužnice uz garanciju.*

Uredovni sati svaki dan *od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati poslie podne; u nedjelju i blagdane zatvoreno.*

Družtvena pisarna *i blagajna nalazi se u viale Carrara vlastita kuća (Narodni Dom) prvi pod desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.*

Ravnateljstvo.

Broj 32. Pula, u četvrtak dne 6. agusta 1908. God. XLI.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847.249.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 8 K za seljake na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštari na Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., ostali 20 h., koli u Puli, toli izvan lete.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Našim prijateljima u i izvan Istre.

Kompromis, sklopljen izmedju talijanske većine i slovenske manjine na istarskom saboru za promjenu izborne reforme podielio je naše prijatelje u i izvan Istre u dva tabora. Jedni i to kako se čini velika većina njih — govore i pišu o kompromisu kano o velikom uspjehu saborske manjine pustajuć s vida sve njegove nedostatke, dočim ga odsudjuju drugi kano neuspjeh te manjine, ili bar neuspjeh u onoj mjeri i u onom obsjegu, kakvom su se oni nadali i kakov bi nas išao po broju našeg stanovničtva u pokrajini.

Po našem nemjerodavnom sudu pretjeravaju i jedni i drugi.

Predsjednik hrvatsko-slovenskog kluba na istarskom saboru zastupnik Spinčić izrekao je povodom razprave o izbornoj reformi u posljednjem zasjedanju istarskog sabora govor historičke vriednosti i ciene iztaknuv sve mane i sve nedoštatke te reforme, i priznav ujedno otvoreno i lojalno u ime svoje i jednog si druga i dobre strane te reforme, odnosno uspjehe onih članova kluba, koji su oko reforme radili i za nju glasovali.

Kompromis taj imade bez sumnje za nas doduše i zlih strana, kao što ih imade svaki kompromis, koj se sklapa izmedju dviju protivnih stranaka. S tog stanovišta valja ga također i takodjer presudjivati t. j. nevalja ga ni precienjivati ni preomalovaziti.
Nu toga se načela nedrže nekoji naši suzemljaci i drugovi, napose nekoji dopisnici i novinari u samoj Istri i izvan nje.

Čitamo naime u domaćih odvjesnih i izvanjskih novinah članke i dopise iz Istre Trsta itd. o izbornoj reformi i o budućem uspjehu il neuspjehu hrvatsko-slovenske stranke u Istri, što no će ga doživjeti kod predstojećih zemaljskih izbora.

Nama se čini, da griešе jedni i drugi Protivnici kompromisa ili izborne reforme nebi smjeli zaboraviti, da su za nju i proti njoj glasovali po svojem najboljem osvjedočenju izkusni i odlični hrvatsko-slovenski zastupnici i rodoljubi, koje je bez svake dvojbe pri tom vodila najplemenitija i najuzvišenija težnja i misao. Ni s one druge strane nije se radilo il glasovalo iz prkosa, lahkoumno i nepromišljeno.

Varati su se mogli il jedni il drugi, ali su radili i jedni i drugi u najboljoj vjeri i želji, da svomu narodu pomognu i koriste.

Griešе osobito pako oni, koji nepoznavajuć pravog znanja stvari u našoj pokrajini, proriču sjajne uspjehe i *neočekivane* pobjede kod budućih izbora.

Izborni kotari jesu po novoj izbornoj reformi tako podieljeni da se o kakovoj neočekivanoj pobjedi već sada bilo s naše bilo s talijanske strane ni govoriti nemože. Koliko mi, toliko Talijani imati ćemo dosta posla i truda da sačuvamo ono, što nam je reformom opredieljeno.

Nu kad bi se i mogli nadati kakvom *neočekivanom* uspjehu i što je medjutim isključeno, što se postizava takvim proročanstvom? Absolutno ništa, dapače protivno o omu, za čim se možda teži. Tim se naime upozoruje protivnika na pogibelj koje u istinu neima, i pobudjuje se ga na veću opreznost i na žilaviji i ustrajniji rad. Mjesto da se dakle narodnoj stvari koristi takvom njoj se pisarijom samo škodi ali tim se i javno mnienje zavarava. Jer što će kazati o narodnoj stranci u Istri oni čitatelji spomenutih listova, koji znadu već sada, da ćemo toliko i toliko kotara Talijanom oteli, ako ih no budemo oteli, kao što ih stalno mi nećemo oteti?

Preporučamo dakle našim hrvatskim i slovenskim drugovima izvan Istre, da budu vrlo oprezni prema svojim dopisnicima il suradnicima iz Istre, Trsta itd. u pogledu izborne reforme i glede budućih saborskih izbora u Istri. Današnji dan čitaju talijanski novinari i naše listove, te rado upotrijebe proti nama sve ono, što nas u lošem svietlu prikazuje. Tako se okoristiše i onomadne navedenim dopisima iz naših zemalja, prikazav nas kao vjerolomce i pozvav svoje pristaše na što odlučniju borbu proti nama.

Naše domaće drugove i njihove dopisnike upozorujemo pako na onu našu starinsku, koja nikad ne pogriješi t. j. na: *ispeci pak išreci.*

Loš je vojskovodja koji svomu protivniku svoju bojnu osnovu odkriva.

Naši narodni protivnici drže svoje osnove tajnim, te je provadjaju potajno i dosljedno. Odatle njihovi uspjesi. Oni se posluže javnošću i ulicom samo kad su stalni, da im uspjeh neće izbjeći. Inače šute i rade. Sliedimo ih u tom. Budimo oprezni kao zmija, lukavi kao lisica marljivi kano mrav. Uspjeh nas neće minuti. Strahovanja i grožnja naših nitko se danas već to nepliši. Kamore se neruši ni u Trstu ni u Puli, ni u Lošinju ni u Cresu praznom vikom i ludom grožnjom, već tihim i uztrajnim, požrtvovnim i dosljednim radom.

Ovoliko bez zamjere izvanjskim i domaćim drugovima.

Za ublaženje biede u Istri.

Prešni predlog narodnih zastupnika Dra. Laginje, Mandića, Spinčića i drugova, stavljen u sjednici carevinskog vieća od dne 8. julija o. g.

Kao što se je već više godina, tako se je i u ovom zasjedanju učinilo opetovno gorkih pritužaba radi vrlo težkog gospodarskog stanja u Istri.

U tom pogledu upućujemo na govore i interpelacije, koje bijahu nedavno u ovoj visokoj kući od strane zastupnika Spinčića i Mandića izrečene odnosno podnešene.

Nevalja takodjer zaboraviti na različite u proračunskom odboru opetovno stavljene rezolucije, kojimi se je jasno dokazalo kako trpi seosko stanovništvo Istre nepreslanu biedu.

Nemože li se pako stanovničtvo Istre niti u normalnih godinah lkako prehraniti, to je ovogodišnja bieda nadošla usljed izvanredne suše, upravo neopisiva. Viesti koje sad dolaze zastupnikom Istre, jesu grozne, te se protežu na čitavu zemlju neizuzev ni kvarnerske otoke.

Po običaju nastal je nakon velike i dugotrajne suše na raznim mjestima proloma oblaka i tuča najgore vrsti i to baš u plodonosnim predielima, uništiv i posljednju nadu na dielomičnu bar ljetinu.

Tako bijahu krajevi oko Zamaska i Kaldira, u sudbenom kotaru Motovun i oni u Kršikli i na drugih mjestih sudbenog kotara u Pazinu, dne 4 julija uništeni od strašne tuče i proloma oblaka; vinogradi poharani su ne samo za ovu već i za slijedeće godine; ceste i putovi zasipani su kamenjem tako da se odstranjenje toga zla onomu siromašnomu narodu pučanstvu bez primjerene odštete nemože naprtiti.

Pošto su nekoje pritužbe o zdvojnom stanju ovog seoskog pučanstva pozvanim na to čimbeni'om jurvo priobćene, stavlja se bieda seoskog pučanstva Istre do znanja visokoj kući i ovim putem, te se moli za podporu predloga, koji glasi:

Visoka kuća neka izvoli zaključiti:

„Poziva se c. k. vladu, da se dade o vladajućoj biedi u Istri obaviestiti i da se stavi bezodvlačno c. k. namjestničtvu za Primorje toj biedi odgovarajući iznos na razpolaganje radi brze podpore pučanstvu i radi gradnje bar nekojih već odavna za potrebite priznanih cesta.

U Beču dne 8. julija 1808.

(Sliede podpisi.)

Interpelacija

zastupnika Matka Mandića i drugova na Njegovu preuzvišenost ministra predsjednika za sveukupnu vladu.

Polag posljednjeg popisa pučanstva od god. 1900 broji stanovničtvo austrijskog Primorja ukupno 710.571 duša, od kojih je 356.580 Hrvata i Slovenaca, 334.152 Talijana i 19.945 Niemaca. Starosjedioca ili autoktona, Slavena i Talijana imade dakle ukupno 690.732, dočim je Niemaca činovnika i doseljenika jedva 19.945.

Uzprkos tom neznatnom broju Niemaca u Primorju zauzeli su oni u pučkom i srednjem školstvu c. k. javnih ureda i poduzeća, (veliko trgovine i industrije) takav položaj da ugrožavaju danomice sve to više narodni život i sam obstanak ostalog stanovničtva onih triju pokrajina.

Za ne punih 120.000 Niemaca postoji u Primorju polmence t. j. u Gorici Trstu i u Puli 6 srednjih njemačkih škola t. j. gimnazija i realka. Osim toga imadu puno mnogo takovih gradjanskih i pučkih škola javnih i privatnih u Trstu spomenutih „gradovih" Opatiji i Škednju.

Timi i tolikim njemačkim školama u Primorju nije i nemože biti ina svrha nego li je u istinu ta, da se slavensko i talijansko pučanstvo što brže i što lakše ponieme. Tomu su nam najbolji dokaz novoustrojene njemačke pučke škole u Opatiji i u Škednju, te nakana da se ustanovi njemačka pučka škola u Lovranu.

Središnja naukovna uprava ide postepeno i dosljedno za tim, da se u Primorju stvori što više ovakih njemačkih kolonija koje otimlju našoj zemlji sve to više prvobitni narodni karakter i koje imadu taj zadatak, da obnove germanstvu put sa Baltika na Adriju.

U tom pogledu ide naukovnoj upravi osobito na ruku ministarstvo željeznica, koje hoće milom ili silom da germanizira zemlju i narode, kojimi prolaze državne željeznice na našem jugu.

Osim toga idu njoj na ruku c. k. javni uredi, kojim su predstojnici funkcionari članovi većinom Niemci koji u javnom i privatnom životu svuda šire Niemsto. Tomu pomažu razna državna i privatna a od države podupirana mnoga poduzeća, kao primjerice uprava austrijskog Lloyda, velika industrijalna i trgovačka poduzeća u Trstu, razna lječilištna povjerenstva, rudokopi, njemačka školska, podpora i politička družtva itd.

Sve su ovo nepobitni dokazi o tom kako su koli državne oblasti, toli družtva i pojedinci napeli sve sile, da se naše Primorje što prije germanizira.

O tom se piše javno i od strane samih Niemaca, koji smatraju već sada one naše zemlje njemačkim posjedom.

Tomu nam je pružio nedavno jedan vrlo ozbiljan i trieznan list vrlo jasan dokaz sliedećom viešću:

Piše naime („Deutsches Volksblatt" od 10. julija 1908.) pod naslovom „Neues aufblühen des Deutschtums in Görz: „Nakon otvorenja karavanske željeznice, koja je jadransku obalu, najpače pako Trst njemačkom jezikovnom posjedu (Deutschen Sprachgebäte) približila, počima se i u prijaznom gradu Gorici novi njemački život razvijati. *Nova njemačka škola* razvija se izvrstno, isto tako je njemački družtveni život u cvietu. Snuje se gradnju *dvorane za tjelovježbu* (Turnhalle) i *njemačko dječje zabavište*, koje će bez dvojbe postati velikom podporom njemačkoj školi. Da bi njemstvo u nekoć njemačkoj furlanskoj markgrofovlji opet krasnoj budućnosti u susret pošlo!"

Na temelju ovdje izloženih činjenica postavljaju podpisani na njegovu preuzvišenost gospodina ministra predsjednika za skupnu vladu upit:

Smatra li c. k. vlada svojom dužnosti obustaviti službenu germanizaciju slavenskog i talijanskog autohtonog pučanstva u Primorju a proti neslužbenoj germanizaciji braniti tamošnje stanovničtvo tim, da mu se daju u podpunoj mjeri uvjeti obstanka dostojni jedne kulturne države i zajamčeni njezinim temeljnim zakonima?

Reč 14. julija 1908.

Mandić, Laginja, Spinčić, Rybar, Trosić, Hrasky, Rizzi, Malfatti, Kopač, Perić, Fresl, Čech, Choc, Baxa, Ploj, Fon, Korošec, Dulibić, Roškar, Gregorčič, Mišljevec, Hočevar, Žitnik, Demšar, Gentili, Delugan, Panizza, Pišek, Gostinčar, Povše, Benković, Dr. Hajn, Jaklič,

Zemlička, Kalin, Bužal, Conci, Lisi, Hubka, Krek, Grafenauer, Spaček, Šramek, Stanek, Zahradnik, Slama, Rozkošny, Naprstek, Bugatto, Zatlačil, Neuman, Srazil, Ivanišević, Spadaro.

Talijanska gimnazija u Puli.

Mi smo opetovano dokazali kako bi taka talijanska gimnazija u Puli bila suvisna, posto imadu u Kopru državnu talijansku gimnaziju, u Pazinu zemaljsku talijansku gimnaziju, prkos i realnu gimnaziju i u susjednom Trstu talijanske srednje škole. Nu naši talijanski sugradjani, ili bar radikalniji, hoće pod svaku cienu još i treću talijansku srednju školu u Istri, i to baš u Puli, prem da imademo mi Hrvati i Slovenci, dvie trećine pučanstva, Istre, samo jednu gimnaziju u Pazinu.

Ali toplokrvni radikalci ne osvrću se nimalo, na razloge, već hoće svakako i treću gimnaziju. Dobro, hoćete ju, ali tko će ju plaćati, a mi vas pitamo tko će ju uzdržavati? Oni se groze carskoj vladi, da će ju sam grad ili pokrajina ustrojiti i uzdržavati ne bude li vlada htjela na ledja si oprtiti.

Mi doduše neznamo što će vlada na taj zahtjev, odnosno na tu grožnju, ali ako se bude obazirala jedino na potrebu talijanske gimnazije u Puli, tad neće za nju ni jedne pare izdati. Ostao bi dakle grad ili pokrajina. Nu ni sa gradom ni sa pokrajinom negospodare sami Talijani jer nas imade i u občini i u pokrajini većina Slavena, s kojimi se mora hoćeš nećeš računati. Sami Talijani u gradu ili občini mogu novcem iz svojih žepova ili blagajna ustrojiti gimnaziju koliko hoće, isto tako i Talijani pokrajine, ali kad se radi o tom, da se ustraja i uzdržaje gimnaziju iz občinskih ili pokrajinskih blagajna, u koje ulaze i naši žuljevi, tad se mora pitati za savjet i privolu i nas, koji plaćamo poreze i namete občini i pokrajini.

Žalibože još su gospoda do budućih novih izbora odnosno do preuredjenja zem. odbora (junte) na jaslima.

Vide oni i dobro znaju, da je blizu kraj njihovom gospodstvu, ali ipak prije nego puste absolutnu moć iz ruke, hoće da se okoriste, hoće da izmuzu još više i onako izmuzenu, te osobito u ovoj godini radi suše i nevremena biednu Istru.

Zato su ovih dana na zem. odboru odlučili dati 15.000 kruna za prvi razred za novo imajuću se ustrojiti talijansku gimnaziju u Puli.

Nama se neda u gradu Puli ni groša za hrvatske pučke škole, kojih trebamo, više i premda plaćamo i mi školske takse i školske namete. Tu smo nepravdu do sada mirno podnašali, al ju više podnašati nemožemo. Tim manje podnašali bi novu nepravdu t. j. ustrojenje suvišne i nepotrebne talijanske gimnazije na trošak občine ili pokrajine.

Dok nas se, gospodo, ne zadovolji u pogledu školstva u gradu Puli, kako to pravo i zakon zahtjeva, dotle ćemo se mi svim silama protiviti svakom novom ustrojenju talijanskih škola, bilo pučkih pa bilo i srednjih.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Što je sve kod nas moguće.

Pula, 6. 8. 1908.

U talijanskim listovima Primorja čitamo da se gradi u Valdeligo kod Pule kod Pule komad luke ili jedan mul, na kojem, da je radilo više hrvatskih radnika. Tu radnju, provadja ratna mornarica, koja da ju kani sada predati poznatoj tvrdki »Faccanoni i drugovi« iz Italije, koja ima velike lučke radnje u Trstu.

Ratna mornarica provadja tu gradnju stalno u svoje t. j. u ratne svrhe te bi se na prvi pogled, činilo nemogućim, da će ona dati tu gradnju provesti od tudjeg i to talijanskog poduzetnika iz kraljevine. Nu kod nas u Primorju nje više ništa nemoguće. Mi se no bismo čudili nimalo kad bi ratna mornarica dala provesti svoje radnje od talijanske tvrdke i od talijanskih mjernika i radnika iz kraljevine pošto mi znamo, da su talijanski državljani gradili i pomogli graditi naše ratne brodove u »Stabilimento tecnico« u Trstu, da su tamo bili ukradjeni nekoji nacrti za te brodove i da se ih je kasnije u Italiji porabilo; nebismo se čudili pošto znamo, da su i u našem ratnom arsenalu radili radnici iz Italije, bili zaposleni i kod gradnje nove državno željeznice preko Alpa do Trsta i da su na toj radnji sudjelovali kao radnici preobučeni talijanski mjernici.

Ta je pako željeznica gradjena ponajpače u vojničke svrhe te se moralo dulje vremena strahiti poznati veliki most kod Solkana nedaleko Gorice jer su se bojali, da ga nebi dignuli u zrak oni isti, koji su ga pomogli graditi.

Nas nebi dakle presenetilo nimalo kad bi najnovije radnje u Puli u ratne svrhe preuzela tvrdka »Faccanoni« iz Italije, dapače nebismo se čudili kad bi se kojemu talijanskomu arsenalu povjerilo gradnju brodova za ratnu mornaricu Austro-Ugarske. Ta medju kraljevinom Italijom i našom monarhijom je tako srdačno prijateljstvo iskreno savezničtvo i tako debelo kumstvo, jedan drugomu neće i nemože za sve viekove škoditi!

* * *

Njemačke škole u Puli i talijani.

Talijanski listovi Pule i Trsta pozivlju svoje pristaše na ustanak proti ustrojenju njemačke ženske škole u Puli, za koju da rade živo ovdješnji »pangermanisti«. Ovaj vapaj talijanskih radikalnih listova proti »pangermanskim« težnjam izazvati će smijeh svakomu, koji znade, da se na mnogih talijanskih školah Istre radje podučava djecu u njemačkom nego li u hrvatskom t. j. u zemaljskom jeziku. Talijanski vikači nastoje svuda iz javnosti iztisnuti hrvatski jezik, pa bilo to i na korist njemačkoga jezika, a sad ustaju tobož ozbiljno proti narivavanju njemačkog jezika u Puli.

U ostalom Talijanom u Puli nebi imala biti niemština pogibeljna jer imaju i previše talijanskih škola, u kojih mogu svoju djecu u talijanskom jeziku i duhu odgojiti i tako od germaniziranja očuvati.

Ustrojenje samih njemačkih škola u Puli može biti dakle samo nam Hrvatom i ostalim Slavenom pogibeljno, nipošto Talijanom, koje čuva, kriepi i štiti dvohiljadna latinska kultura. Ili zar da se talijanski smušenjaci boje za odnarodjenje naše djece t. j. da će slavenska djeca u gradu Puli pomnožiti njemačke redove, koji bi mogli s vremenom biti pogibeljni ludim težnjam poznatih ugrijanih glava. Ali oni se ne plaše poniemčenja svoje djece niti im je stalo što se naša djeca otudjuju svomu rodu, već se boje, da će njemačke škole polaziti slavenska djeca, pošto im Talijani njihovih nedaju, i da će ta djeca biti izgubljena za velike talijanske ideale. Oni to znaju, da će Slaveni u Puli, budu li prisiljeni birati izmedju dvaju žala, birati svako manje zlo.

Pazinski kotar:

Novi pečat na pošti u Barbanu.

Barban, 2. 8. 1908.

Nakon dugog piskaranja po novinama te nakon opetovnih zaključaka općinskog glavarstva, pronašlo je c. kr. ravnateljstvo pošte i brzojava u Trstu shodnim da uvaži zaključak općinskog glavarstva, te je odredilo da se onako kao »tumač«, na poštanski pečat umetne i hrvatsko ime grada »Barban«.

Kažem kao »tumač«, jer bi, uvaživ da pučanstvo ove općine sačinjava, do cigle dvojice ili trojice dokladjih Talijana isključivo hrvatski elemenat, moralo dobiti jedno i hrvatsko ime grada »Barban« stojati na prvom mjestu.

Neka c. kr. ravnateljstvo pošte i brzojava blagoizvoli i ovu pogrješku ispraviti, te će time zadovoljiti — samo principu pravednosti!

Koparski kotar:

Pitanje paše.

Buzet, 2. 8. 1908.

Nepravedno postupanje zemaljskog odbora u Poreču pokazalo se je prema našemu narodu opet u pravom svietlu.

Stanovnici sela Lanišće na našemu Krasu videći prošle zime, da nemogu napried po dosadašnjem paševnom redu, odlučiše velikom većinom, da preustroje taj red na obću korist svih stanovnika. Ta promjena sastojala se u tom, da plati više za pašu onaj, koji ju više uživa i da bude pasa razdieljena posebice za goveda, posebice za ovce, i to s razloga, što je svakomu poznato, da na paši iza ovaca ne ostane govedom ništa,

Taj predlog bijaše jednoglasno prihvaćen od strane občinskog zastupstva u Buzetu pod uvjetom, da se uvjeri načelnik ili njegov zamjenik o tom, da li je u istinu većina stanovnika onog sela tako zaključila, i da li bi bilo taj zaključak občinito koristan i pravedan.

Mjeseca aprila obdržavana je na licu mjesta pobližnica, na koju bijahu pozvani svi kućegospodari.

Na toj pobližnici izjavila se većina stanovnika za to, da se promjeni paševni red, kako bijaše jur odlučeno prije.

Nekoji od manjine stanovnika izjaviše da neće glasovati ni za nj proti novom paševnom redu, te su se izrazili zato neka se čitavo občinsko zemljište razdieli, jer da znadu, da su u manjini. U ostalom da će se za svoje pravo uteći tamo, gdje oni znadu, da će to pravo dobiti.

I zbilja učinili su utok na zemaljski odbor u Poreču i to nekoji ovčari i gospodari, koji imadu i drugi koji nelmaju prava do občinskog zemljišta.

Zemaljski odbor uvažio je utok te manjinu oništiv zaključak većine stanovnika Lanišća i onaj jednoglasni občinskog za tupstva.

Ovčari vratili se sa ovcama iz doljne te napustiče, da se ovce pobroji radi občinske takse. Oni zlorabe občinsku pašu bez straha i obzira jer im ide na ruku buzetski spasitelj, kojemu se u Poreču svaka uslišava, makar bila najnepravednija.

Pastiri su počeli pasti i gaziti nesamo občinsko zemljište, već i privatni posjed t. j. vrtove i dolce, u obće sve što im pod ruke dodje, samo da budu njihove ovce sito. No pitaju oni više za pravo, njim je dosta da tuste svoje ovce i junce za sobe i za gospodu u doljnoj Istri.

Uslied toga je glavarstvo občine prisiljeno poslužiti se zakonom, koji zabranjuje pašu u noćno doba, jer su već do sada po noći počinjene razne štete. Nu dvojimo da neće se ni ovaj put zakonu zadovoljiti jer se gospoda u Poreču ravnaju po želji poznatog spasitelja pa bilo to i očito proti zakonu.

Gospoda u Poreču sa poznatim buzetskim smutljivcima love u mutnom jer se približavaju zemaljski izbori, nu uzaludan im posao. Na buzećini imade još uvjek i biti će ih uvjek više pravednika i poštenjaka nego li prodanaca i podropnica porečke gospode i njihovih agenta u onih stranah. Preporučujemo dakle svim narodnim dušmanom neka se kane jalova posla, da neostanu i oni jalovi, kao što je jalova porečka koza.

Skupština podružnice sv. Ćirila i Metoda.

Vrh kod Buzeta 31. 7. 1908.

Dne 19. srpnja t. g. obdržavalo se glavnu godišnju skupštinu sv. Ćirila i Metoda i to u Marčenigli na izričitu želju naših vrlih Marčenejana. — Predsjednik otvori skupštinu primjernim pozdravom na sakupljene a zatim velevriedni g. občinski tajnik Ivan Brnbolić održa krasan govor u kom vjerno ocrta naše žalostno školsko stanje u Istri. — Apelira na sakupljene neka požrtvovno podupiraju »Družbu« dok se mjeseca studena ne slomi rebra zlokobnoj »Junici« u Poreču. — Predsjednik zatim usporedjuje djelovanje naše družbe sa djelovanjem »Lege« za koju se sakupilo 909.000 K prošle upravne godine, iz česa sliedi da naši protivnici upravo fanatički daju za odnarodjenje naše nejačadi. No ipak sa svim tim groznim kapitalom i upravo zamjernim napreznjem ne postižu svoje svrhe već će i nama u doglednoj budućnosti sunce sreće osvanuti. — Da ti je bilo brate pogledati onih 12 šokolaša gluzbara kao 12 dobrih mjeseca u godini koji nas razveseljivahu svojim miluzvučnim sviranjem do pod noć tamnu.

Istini za volju se moraj prizvati da je skupština izpala na obće zadovoljstvo, no da nije kiša lievala skoro cio dan mnogo bi bilo ljepše i za »Družbu« unosnije.

Grof Kadonjski.

Voloski kotar:

Izborne listine za zem. sabor. — Občinski izbori.

Kastav, 3. 8. 1908.

Občinsko glavarstvo u Kastvu izdalo je za svu mjestnu občinu sliedeći oglas glede izloženja izbornih listina za saborske izbore:

Temeljem §. 28. izbornog zakona za zemaljski sabor Istre od 17. maja 1908. Z. Z. L. br. 17, daje se ovime do občeg znanja, da je podpisato občinsko poglavarstvo sastavilo u smislu §§. 16.. 17. 18. uvodno spomenutog zakona izborne listine, izbornog kotara občenitog razreda sa biralištem u Kastvu, Klani i Sv. Mateju; izbornog kotara izvanjskih občina sa biralištem u Belićih i Sv. Mateju; te gradskog izbornog kotara sa biralištem u Kastvu i Klani, za izbor poslanika na zemsabor Istre.

Dotične izborne listine, za više iztaknutu birališta izložene su kod podpisatog občinskog poglavarstva za vrieme uredovanja. kroz 14 dana i to od 27. julija do uključivo 10. augusta 1908.

Svakomu je izborniku slobodno prigovoriti izloženim izbornim listinama, to jest za slučaj, da bi tko bio izpušten, koji imade pravo glasa, ili da je tkogod uvršten u izborne listine, a nema na to zakonitog prava, ill ako bi u izbornim listinama bila očita kakva manjkavost; koji su prigovori imadu podnesti na podpisano občinsko poglavarstvo u više označenom roku, jer kasnije prispjele prigovore neće se u obzir uzeti.

Prigovorom ima se priložiti ispravo koje su potrebite, da se dokaže dotičnik izborno pravo.

Prigovori, kojim se ne priloži zahtjevane isprave, biti će po nadležnim oblastima odbijeni. Ispravo što su potrebne, da se dokaže dotičnika izborno pravo, prosto su biljegovine.

Občinsko poglavarstvo Kastav, 25. julija 1908. Obć. glavar: Jelušić, v. r.

* * *

Glavarstvo občine Kastav daje obćinarom do znanja sliedeću obaviest:

Temeljem §. 17. občinskog izbornog reda za Istru daje se ovime do svebćeg znanja, da su izborne listine odnosće se na provedenje izbora za novo občinsko zastupstvo mjestno občine Kastav, izložene kod podpisanog občinskog poglavarstva z

vrieme od četiri tjedna i to počamši dan 27. julija do uključivo 24. augusta 1908., kroz uredovno doba, na svačiji uvid.

Prigovori proti izloženim listinama t. j. za slučaj, da bi tko bio izpušten, koji misli da mu pravo glasa, ili da je tko od unešen u dotične listine, a nema na to zakonitoga prava, ili ako bi u listinama bila kakova manjkavost, imaju se podnijeti na ovo občinsko poglavarstvo najdalje *u sedmih osam dana* izloženja izbornih listina t. j. od 17. do uključivo 24. augusta 1908.

Podnešene prigovore riešiti će već rečeno imenovano občinsko povjerenstvo, proti riešitbi koga prosto je svakomu uložiti utok na c. kr. kotarsko poglavarstvo u Voloskom putem podpisanog i to u roku od 3 dana, računajuć od dana dostave dotične odluke.

Doba kada se budu imali provesti izbori za novo občinsko zastupstvo, oglasit će se posebnim oglasom. Občinsko poglavarstvo Kastav, 25. julija 1908. Glavar: Velušić, v. r.

Za „Družbu sv. Ćirila i Metoda". Učiteljište. — Delavska škola.

Kastav 3. VIII. 1908.

Kako smo onomadne javili pripravljaju se sva narodna pjevačka — tamburaška društva iz čitave Kastavšćine i iz susjednog Voloskog-Opatije na veliku svečanost, koju će prirediti dne 30. augusta na vrlo prostranom vrtu g. Ivana Vlahovića i Trinajstića u ma korist naše plemenite „Družbe".

Kod zabave svečanosti sudjelovati će Volosko-Opatijska glazba a nadamo se da će se pridružiti i ostala zabavna društva iz susjednih mjesta. Sva prijavljena društva pripravljaju se marljivo te će se valjda prvi skupni pokušaj moći obdržavati u nedjelju, dne 16. ovog mj. u Rubeših. Svrha ovoj zabavi biti će — osim da se namakne „Družbi" što veći materialni prihod — i ta, da se pjevači medjusobno što bolje upoznaju, te da uzmognu u buduće složnimi silam kročiti k onom cilju, što si ga postaviše, naime da vode narod „Prosvjetom k slobodi". Buduć se za tu svečanost pokazuje veliki interes u svih slojevih i budući smo već od mnogih strana upitani za raspored zabave, to ovime objavljujemo program: 1) Ivan pl. Zajc: Onvertura k operi „Boisijska vještica". Op. 813. Izvadja mjestna glazba Volosko-Opatijska 2) Runjanin Vilhar: „Liepa nasa domovina". Pjeva muški zbor svih pjevačkih društava. 3) Bosiljevac-Farkaš: Poputnica „Hrvatske" Udara tamburaški zbor svih društava. 4) Matko Brajša-Rašan: „Družbina koračnica". Pjeva mješoviti zbor svih pjevačkih društava. 5) Artur Gervais: „Vienac hrvatskih narodnih pjesama". Karišik. Izvadja mjestna glazba Volosko-Opatijska. 6) F. S. Vilhar: Himna „Slovenac i Hrvat". Pjeva muški zbor svih društava. 7) Ivan Muhvić: „Sokolska sletovna koračnica". Udara tamburaški zbor svih društava. 8) Ivan pl. Zajc: Dvojev i konac iz opere „Nikola Šubić Zrinjski". Op. 810. Izvadja mjestna glazba Volosko-Opatijska. 9) F. S. Vilhar: „S Velebita klik se ori". Pjeva mješoviti zbor svih društava. 10) Dragutin Hruza: „Savski valovi". Udara tamburaški zbor svih društava. Početak u 6 sati posl. Ulaznica 1 K po osobi. U slučaju, da se bilo što na programu promjeni, javit će se to već svojedobno u novinah. Prostrana se pozornica, kako čujemo, već gradi, a uredit će se onaj humak, što se uzdiže zapadno od prostranog vrta, jer će toga dana biti — ako svi znanci ne varaju — velike navale naroda sa svih strana, zabavni se odbor, kao i vlastnik vrta trse, da prirodi što više sjedala tako da se ne će trebati nitko vraćati sa zabave, a da ne dobije mjesta.

* * *

Školska godina muškog učiteljišta školi u Kastvu svršila je dne 4. julija ov. g. Na zavodu t. j: u I. i II. tečaju bijaše 36 djaka, 18 u jednom i toliko u drugom razredu. Napredak bijaše obćenito dobar.

U prvom su tečaju dobila dvojica svjedočbu drugoga reda, a jedan popravak, U drugom razredu jedan svjedočbu drugog reda a četvorica popravak iz jednoga predmeta. Po narodnosti bili su svi Hrvati, osim trojice Slovenaca, po vjeroizpovjesti svi katolici. Nova će se školska započeti dne 16 rujna t. g. Upisivanje u I. tečaj vršiti će se u pisarni ravnateljstva dne 14, i 15. rujna 1908. Ovih potonjih dana imat će se prijaviti i oni pripravnici. koji žele stupiti u koji viši tečaj ovog zavoda (II., III. ili IV.) Kasnije se bez dozvole c. kr. zemaljskoga školskog vieća neće moći nitko više upisati. Prijamni izpiti obdržavat će se dne 16., 17. i 18. rujna tek godine.

Istog dana završila je školu i „Pripravnica za učiteljske škole u Kastvu." U toj je školi bilo ove godine 13 redovitih i 8 izvarednih učenika Napredak dobar. Po narodnosti bili su svi Hrvati po vjeroizpovjesti svi katolici. — Buduća školska godina počima 16. septebra 1908. Upisivanje obavit će se dne 14. i 15. istoga mjeseca. Prijave za upis mogu se podnesti i pismeno na upravu škole.

* * *

Posljedna školska godina zaključena bijaše na delavskoj školi običnim načinom dne 4 julija ov. g.; djačko radnje, napose mnogo brojne risarije bilo su izložene u samoj školi sliećeg dana.

Prošle školske godine bilo je upisano u svagdanju školu 54 redovitih učenika, 91 u nedjeljni nastavni tečaj. Napredak bio veoma dobar, kako se najbolje moglo razabrati po priredjenoj izložbi slika. Trojici najboljih učenika II. tečaja podielile su se novčane nagrade. Po narodnosti 1 Slovenac, 2 Niemca, drugo Hrvati, a po vjeri svi katolici. Buduća školska godina počima dne 16. septembra a upisivat će se 15 i 16 istog mjeseca za svagdanu školu, a dne 20. za nedjeljne nastavne tečaje. U školu prima se svakoga, koji je dobrim uspjehom svršio pučku školu, te je vješt hrvatskom jeziku u govoru i pismu bar toliko, koliko je potrebito a da uzmogne već iz početka razumjeti predavanje.

Primateljni izpit za školsku godinu 1908—1909. ovršiti će se od 15. do 17. septebra 1908. Upisivanje djaka u II. i u III. tečaj ovršiti će se dne 17. septebra 1908.

Lošinjski kotar.

Sa občinskih izbora u Cresu.

Cres, 2. 8. 1908.

Dne 22. srpnja u jutro rano, kad se je nad glavom kršnoga Hriba pomaljalo sunce božje, kô mravinjak vrvio je ljudstvom dugi „mul" u luci ponosne Martinšćice. Složna braća jednog srca, jedno krvi iz Martinšćice, Stivana, Ustrina i Beloja rukuju se i ljube se pred svjedokim planinam visokim, božjim suncem i Hriba vrhuncem. Starci od osamdeset i više godina, što se svojim staračkim nogama jedva svake nedjeljice dosuljaju do crkve božje, poskočili junački, da još jednom pod stare dane podignu gromki glas nezadovoljstva pred prestoljem creskih bogova.

Na tanki zvižduk puznuo je lagani brod sa hrvatskim pukom niz more sinje, a s jambora gore zalepršala trobojnica slavna, na kojoj tanki prst hrvatice vilo pisao ove riječi: Za milu majčinu riječ i za potlačenog kopača creskog, koga gospode cresko bezdušna noga tre!

I dok je naš mili hrvatski puk pod sjenom toga svetoga gesla složno plovio morem put grada Cresa na obranu prava svojih, dotle su se nekoje kupljene duše šuljale kopnom kroz uske klance k istomu cilju, da počne najsramotnije djelo na svijetu: izdajstvo naroda svoga...

Prošteno je svima, svima
Samo nije izdajici...

Svjesno i ozbiljno približali se naši izbornici općinskoj dvorani, u kojoj su se vršili izbori i nadali su se, da će im provadjači austrijskih zakona dopustiti, da barem to zakonom zajamčeno pravo nesmetano vršiti mogu. Ali da! — Gospoda su našim izbornicima iskrivila imena i bestidno im dovikivala: Tko ste? Mi vas ne poznamo!

Ne poznate ih!

A poznate ih onda, i pišite ih točno onda, kad im pljenite i zadnju ovčicu, što ih mlijekom hrani, jer nemaju bijelog novca, koji vam treba...

A poznate ih onda, kad im pod pušku spravljate sinove njihove i ostavljate u kući jad i cvijet, a u polju pustoš.

Nije to jedini način, kojim su nastojali, da našim izbornicima onemoguće vršenje izbornog prava. Općinska dvorana, koju su sagradili žuljevi svega pučanstva otoka Cresa, puna je inače gospodskih vrlo krasnih stolaca, na kojima oci domovine vijećaju o sreći (?) našoj. Na dan izbora omeo ih nekamo vihar. Našim vrijednim starcima, koji su punih osam sati stajali, dok je na njih red došao, od silnog napora lomile se noge, a nekojima je pače i pozlilo. I kad su naši mladji priskočili i tražili dopust, da im mogu bar na ulici postaviti sjedala, zagrmio je onaj umiljati čovjekoljubivi glasčić: Non permetto!

.... Umanitá latina....

A morao bi išarati čitavu „N. S.", tko bi htio nabrojiti sve protuzakonito oružje, kojim su kao očajnici navaljivali na nas, samo da se još za koji časak uzdrže na općinskim stolcima. Medjutim marna već ruka redi, koja će to sve dostojno ocrtati i iznesti i pred hrvatsku javnost i pred kompetentne oblasti; a vi gospodo creska, štono poput psa, koji strepeć u zakutku glođe ukradjenu kost, usred mrkih zidina slavite krivo stečenu pobjedu svoju, znajte, da se vatra narodnog oduševljenja širi diljem i širom otoka Cresa i da donesete čitavu „Pantanu" vašu, vi je ugasiti nećete.

Kao što se vaši ošišani konji, koji u ne lijepom poslu obljaju creska sela, ne usudjuju postaviti opako kopito svoje na zdravo tlo vatrene Martinšćice, jer njezini sinovi ne prodavaju obraza svoga za čašu vina, tako će vam doskora pokazati vrata svako selo otoka Cresa. Ono malo prodanih mješina, što za dva runa i za par kruna gaze po jeziku majke svoje, otvorit će doskora oči i vidjet će, da je bolje umrijeti, nego li živjeti i slušati staro i mlado, gdje ti u obraz viče: Juda... izdajica... prodance...

Prošteno je svima, svima
Samo nije izdajici! —

Nečuvena tvrdoglavost naših talijana.

Lošinj, 2. 8. 1908.

Posljednji dan prošloga mjeseca obdržavali su naši občinski „oci" sjednicu na kojoj su opet jednom pokazali, da im je više do strančarenja nego li do obćenite blagobiti svega stanovništva naše občine. Medju ostalim zaključili su, da se dade podpore od 200 K jednom talijanskom učitelju iz Lošinja, koji bi pošao u Firence na talijansko pučko svečilište za jedan mjesec dana. U takve svrhe nadju naši „oci" uvjek novca, ali neka ide na obćin u koji siromašni otac obitelji pak neka pita i manju podporu, pokazati će mu za stalno vrata. Ali za talijanske učitelje, koji zele na nauke u Italiju imade na obćini uvjek dosta novca!

Na istoj sjednici dali su dozvolu talijanaši Gladuliću da može otvoriti u mjestu svratište ili hotel, dočim su molbu našeg čovjeka A. Gjuričića za dozvolu krčmarenja jednostavno odbili.

Na koncu zaključili su „oci" jednoglasno, da će odbiti svaku molbu za ustrojenje hrvatske škole u Lošinju, jer da je ovdje jedino talijanski jezik, *kojim se svi služe i kojega svi rasumiju.*

Mi sudimo da su se naši „oci" malko porezali ovim posljednjim zaključkom, jer se ovo kosi sa državnim školskim zakonom i sa temeljnimi državnimi zakoni. Ali o tom s njima prepirku voditi bilo bi uzaludno, te će valjati, da se ih drugim putem poduči o zakonu i pravu na ustrojenje pučke škole u Lošinju.

Krčki kotar:

Mladomisnik.

Omišalj, 26, 7. 1908.

U nedjelju dne 19. pr. mj. doživilo je naše mjesto rijetko slavlje, kad je vidjelo svoga sumještanina g. Matu Feretića gdje po prvi put uzlazi na oltar, da se pomoli za sebe, za svoje roditelje, za svoj narod. Veseli prijatelji, koji se poslije sv. mise sakupiše u kući svećara, nisu propustili, u da se i tom prilikom ne sjete svoje domovine Istre svojim obolom za družbu sv. Ćirila i Metoda.

Razne viesti.

Političko društvo za Hrvate i Slovence u Istri.

Buduća redovita odborska sjednica biti će prvu nedjelju mjeseca septembra t. j. dne 6. septembra u 2 sata po podne u «Narodnom Domu» u Pazinu.

† Ivan Jesenko.

Iz Trsta nam javljaju, da je tamo preminuo dne 31. julija o. g. providjen sv. otajstvi odličan slovenski rodoljub, profesor i pisac g. Ivan Jesenko, umirovljeni profesor i školski savjetnik nakon dugotrajne i teške bolesti. G. Jesenko je podučavao na njemačkoj državnoj gimnaziji u Trstu preko 30 godina, gdje je bio štovan i ljubljen više nego li ijedan njegov drug bilo od drugova a još više od djaka sviju narodnosti. On je bio profesorom i mnogim našim djakom iz Istre, koji se ga uvjek najugodnije sjećaju. Našim djakom Slovencem i Hrvatom bio je napose sklon i uslužan' te ga smatraše više kao otca i savjetnika nego li kano profesora.

Skromnim i štedljivim načinom života prištedio si je znatnu svotu novaca, što ga je oporučno ostavio slovenskim školskim društvom i za stipendije slovenskim djakom iz rodnog mjesta (Poljane kod Škofjeloke) te za tršćanske Slovensce itd.

U nedjelju u jutro izkazali su mu tršćanski Slaveni u velikom broju posljednju počast doprativ njegove smrtne ostanke do hladna groba. Duši muža poštenjaka značajnika i rodoljuba podielio Svevišnji vječni mir i pokoj!

† Tonica Spinčić.

U utorak, 28. srpnja preminula je u Kastvu u kući svog rodjaka Janka Karlavarisa u 74. godini života Tonica Spinčić, šurjakinja narodnog zastupnika profesora Vjekoslava Spinčića, Sprovod se obavio uz veliko sudjelovanje občinstva iz mjesta i okolice u četvrtak po podne, te je pogrebu prisustvovao osim ostale svojte i profesor Spinčić, koji je pohitio iz Krapine, da izkaže zadnju počast svojoj šurjakinji. Pokojnici vječni pokoj a rodjacima naše istreno saučešće!

Čisti prihod posljednjeg velikog Ćirilo-Metodskog piesa tršćansko omladino iznosi polog računa, što ga je priobćio blagojnik gosp. R. Gullé u Ečinosti ravno 4000 K. Taj će se iznos podieliti pojednako izmedju slovenske „Družbe" u Istri.

Biskup Mahnič u Kranjskoj.

Iz slovenskih listova doznajemo, da boravi krčki biskup prosv. gosp. Dr. Anton Mahnič više čedana u Gorič u Kranjskoj, te da je bio prošlega čedna u Ljubljani.

Položila ispit za ručne radnje. Gdjica Dinka Frančić, kćerka našeg suzemljaka g. Marka Frančića, rodom iz Baške, trgovca na Rieci, položila je izpit učiteljice ručnih radnja za pučke i građjanske škole u hrvatskim i talijanskim naukovnim jezikom na učiteljištu u Gorici.

Književno društvo sv. Jeronima javlja da će „Danica" koledar za g. 1909. sredinom drugoga tjedna biti gotov. Osim samoga koledara i onoga, što je s koledardm u svezi, te osim ljetopisa družtvenoga i opet onoga, što je sa samim družtvenim životom u svezi, imade sliku sv. Otca Pape i Nieg. Veličanstva Franje Josipa I. sa odnosnim pjesmama. Jezgrovita povjest papinstva. Razne korisne gospodarske razprave. Slika biskupa Posilovića viteza Trnskoga i nadbiskupa Stadlera. Imade osam slika iz hrv. povjesti sa odnosnim tumačenjem i još mnogo toga poučnoga i zabavnoga.

Puna puncata dakle i omašna će biti „Danica", a stoji samo 40 fil. Kao na poklon. Nema s toga sumnje, da će se i ljetos, kao i lani razgrabiti ko na jagmu. Svatko dakle, tko ju želi imati, neka s naručbom požuri; a kod toga neka uvaži ovo: Družtvo sv. Jeronima daje svoj koledar „Danicu" preprodavaocima na razpačavanje samo uz sliedeće uvjete: Tko naruči manje od 25 kom. dobiva „Danicu" uz običajnu prodajnu cjenu od 40 filira bez popusta, te plaća sam poštarinu. Naruči li više od 25, a manje od 50 kom., to daje družtvo popust od 25 po sto po komadu uz običajne cjene, dočim poštarinu plaća sam naručitelj. Naruči li se od 50 komada daje družtvo popust od 25 po sto i pošiljka se šalje franko. Novac se šalje unapried te pouzećem.

Talijanac ubio Dalmatinca.

Iz Trsta nam pišu!

Pred malo dana otišao je krčmar Ante Duić rodom blizu Skradina 30 god. star u družtvu svoje mlade ženo, punice i djevera u kinematograf u ulici Carara. U kinematografu neki Talijani uvriedilše svojim postupkom ženu te je došlo do malog riečkanja sa Ante Duićem.

Poslije predstave izidjoše ljudi na ulicu, Talijani za njima. Blizu crkve sv. Antuna, staroga napadoše Talijani na naše ljuoi i ni pet ni šest, jedan „regnicolo" maši se za nož i njim probode nesretnog Duića ravno u srce! Ranjenik plane ko ranjen lav i zaleti se, da dostigne ubojicu svoga, ali ga zaustavi jedan stražar kojemu brzo padne mrtav u naručaj. Na zapomaganje mlade žene sabra se sila svieta. Duića prenesu u bližnju ljekarnu, gdje je odmah izdahnuo. Redarstvo je odmah ušlo u trag ubojici. Uapšeni su sva četvorica „regnicola", te je uzpostavljeno, da je ubojica bio neki Giovanne, crovljar, rodom iz Bara u Italiji.

Drugi se je dan obdržao sprovod uz mnogobrojno saučešće naroda, osobito dalmatinaca.

Vječni pokoj mladoj žrtvi diviljačtva talijanskoga.

Hrvatsko katolički djački sastanak. Dne 28. i 29. pr. mj. obdržavao se pokrajinski djački sastanak za mladež iz Primorja i iz Istre. Učenika je bilo preko 50. Razpravljalo se o svim važnijim pitanjima, ali osobito o načinu kako da se provede što čvršća organizacija među djacima. Primile su se rezolucije o štampi (N. Piskulić), o Marijinim kongregacijama (A. Juretić), o srednjoškolskoj organizaciji (A. Defar), o katoličkom pokretu među istarskim djačtvom (S. Brajša), o vjeri kao uvjetu narodnog jedinstva i sloge (I. Cecinović).

Iz našega Političkoga družtva. Dne 2. o. mj. je odbor «Političkog družtva za Hrvate i Slovence u Istri» držao u Pazinu svoju najavljenu redovitu sjednicu za august. Sjednica je trajala od 2—6 sata popodne, te se je na istoj raspravljalo i odlučilo u mnogim važnim pitanjima, saslušalo se je izvještaje iz raznih kotara o pripravama za izbore i stvorilo shodne zaključke.

Gledo talijanske gimnazije u Puli i trošenja pokrajinskog novca u tu svrhu odlučilo se je poduzeti sve moguće korake, a da se ta gimnazija ne otvori.

Novo družtvo. C. k. namjestničtvo u Trstu potvrdilo je pravila novog družtva „Slavenski dom" sa sjedištem u Sv. Barbari kod Milja.

Natječaj.

«Otvara se natječaj na mjesto gostioničara *Narodnog Doma* u Pazinu, koje se ima popuniti najkasnije do konca Rujna tek. god. Natjecatelji neka se odmah obrate svojim molbama na odbor «Hrv. Čitaone» u Pazinu gdje će dobiti sve potanje obavjesti. *Odbor Hrv. Čitaonice.*

Zakon za uredjenje učiteljskih plaća u Istri proglasen. Zakonski i naredbeni list za našu pokrajinu nam donaša u posljednjem broju nedavno potvrdjene školske zakone kojim se uredjuju učiteljske plaće itd. za Istru. Tih zakona imade ukupno šest, jesu od 5 junija o. g., t. j. od dana potvrde, a brojevi su od 27—32.

Hrvati u Americi.

Iz Fort Bragg, Cal. (Nort Amerika) pišu nam da su tamo osnovali: «Istrijansko dobrotvorno družtvo Srce Isusovo», odsjek 360. «Narodne hrvatske zajednice». Dne 5 julija bilo je svečano konštituiranje družtva, u jutro se obdržala sv. misa i blagoslov zastave sa Pres. Srcem Isusovim. Cvalo i napredovalo!

Iz programa talijanske gimnazije u Pazinu.

Dobrotom prijatelja dopao nam je u ruke školski program talijanske realne gimnazije u Pazinu za god. 1907—1998., iz kojega vidmo samo sliedeće podatke, koji bi mogli naše čitatelje zanimati.

Na toj realnoj gimnaziji, koju uzdržavaju svojim žuljevi i Hrvati i Slovenci Istre, bila su koncem školske godine 153 djaka. Od tih djaka ljesu po narodnosti 161 Talijan i 2 Niemca, Hrvata niti jednoga. Mi smo iz imenika tih djaka izpisali 60 čisto hrvatskih imena, od kojih navadjamo ovdje samo nekoja: Babić, Bakarčić, Bajčić Biedov (Dušan!) Blažević, Dajmović, Glavac, Ivić, Katnić, Ivančić, Kosovel, Lovrinović, Matejčić, Oblak, Otočan, Prelac, Trdoslavić, Rajčić, Skobstal, Skopac. itd. itd.

Svi ovi i preko 80 njihovih drugova sa hrvatskim pred imenom upisani su kao čistokrvni Talijani.

Od svih djaka učilo je hrvatski jezik kao neobvezatan predmet 62 djaka. Većina ovih ako ne možda svi—bili su još Hrvati dok nisu stupili u onu talijansku prilevaonu, iz koje će izaći kao čisti Talijani i budući janjičari svoga naroda.

Dalmacija je dala toj realnoj gimnaziji 7 Talijančića a Hrvatska jednoga.

Iz naše hrvatske djece stvaraju se umjetno budući stupovi talijanstva Istre. Jadna nam majka!

Štipendije za djake na c. k. višem učiteljištu za vinogradarstvo i voćarstvo u Klosterneuburgu. Početkom buduće školske godine 1908—1909 podieliti će se na višem učiteljištu, za vinogradarstvo i voćarstvo u Klosterneuburgu (kod Beča) tri štipendije c. k. ministarstvo, za poljodjelstvo u godišnjem iznosu od 600 K.

Molitelji za te štipendije valja da predlože svoje molbe sa potrebitimi prilozima do 20 septebra god. 1908. ravnateljstvu spomenitog zavoda, koje daje na zahtjev i program zavoda.

Tko želi biti primljen u prvi tečaj kao redoviti djak valja da dokaže

1.) da je dovršio IV. razred gimnazije ili realke ili da ima onim približno jednake prednauke, ili da je vršio bar građjansku školu dobrim uspjehom;

2.) da je dovršio 16 godinu ili da će ju dovršiti u ovoj sunčanoj godini;

3.) priložiti mora izjavu otca ili štitnika gledo polazka zavoda i gledo preuzeća troškova za prehranu u vriome nauka kano i gledo troškova za poduku;

4.) mora položiti prijamni ispit, od kojega su oprošteni samo oni molitelji, koji mogu predložiti svjedočbu drugog tečaja IV. razreda tuzemsko niže gimnazije ili tuzemske niže realne prvog reda sa poprečnim „dovoljnjim" uspjehom;

5.) stupi li molitelj neposredno iz kojeg drugog učiteljišta u ovaj zavod, mora predložiti svjedočbu o neporočnom ponašanju;

6.) mora biti vješt njemačkom jeziku

Hrvati i Hrvatice!

Sjetite se svakom zgodom »Družbe sv. Ćirila i Metoda« za Istru. Upotrebljavajte Družbine marke, a svaka zapada samo 1 novčić. Kupujte uvjek Družbine žigice, cigaretni papir i druge proizvode.

Natječaj.

Za učitelje. Ravnateljstvo družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru razpisuje ovim natječaj za pet mjesta učitelja, koja se imadu popuniti početkom školske godine 1908/909.

Temeljna je plata 1200 K više stanarine u naravi, odnosno odštetu za stanarinu. Učitelji koji se kane natjecati neka dostave družbinom ravnateljstvu u Opatiji svoje molbe obložene potrebitim izpravama do 20. kolovoza 1908.

Za umirovljene svećenike. Ravnateljstvo Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru raspisuje ovime natječaj za vjeroučitelje na družb. šesterorazrednoj školi u Puli. Nagrada 600 K na godinu. Rok natječaja traje do 31. kolovoza o. g.

Opatija dne 4. kolovoza 1908.

Ravnateljstvo Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru.

Tko ne oglašuje, taj ne napreduje!!!

Dvostruki elektro-magnetički

KRIŽ ili ZVIEZDA

R. B. broj 86967.

Telefon br. 45—22.

ost elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod ulopa, reume, astme (teškog disanja), nesposavanja, zujenja u uhu, neuralgije, slavobolje (migrene) kucanja srdca, zubobolje, mučevne slabosti, studeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), mokrenju postelje, sujnosti, nesvjestice, nagluhosti, drhtanja na tielu, influence skopčane sa bolešću hrbta, hitedila (malokrvnosti), želudačnih grčeva, bezteženosti, ischiasa, punokrvnosti, svih udnih grčeva, hipohondrije, tjelesnih grčeva, hämorrhoida, kao i kod svesdče slabosti itd. služi kao nenadkriljivo sredstvo, pošto elektro-magnetička struja cielim čovječanim tielom djeluje, čime se ročeno bolesti u najkraćem vremenu izliječa.

Poznato je, da liečnici kod navedenih bolesti višekratno elektrizovanje tiela upotrebljuju, ali ipak na taj način, da jaka struja samo prolazno i povremenom kroz tielo prolazi, dočim naprotiv tomu struja elektro-magnetičnog križa ili zviezde R. B. br. 86967, kako je jur rečeno, umjerenim načinom neprekidno na tielo djeluje, što svakako bržem zlečenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 godina stare bolesti izliečene su sa mojim strojem posve! Od izliečenih sa mojim strojem R. B. broj 86967 izražene zahvale kao i od odličnijih stojeva izdane svjedočbe i priznanice iz svija strana svieta pohranjene su u mojoj pismohrani, gdje stoje svakomu u svako doba na uvid. **GDJE NIJEDAN LIEK NIJE POMOGAO, MOLIM POKUŠATI MOJ STROJ,** jer je to sigurno sredstvo proti goro navedenim bolestima, a onaj bolestnik, koji po mojem stroju nebi bilo izliečen najduže u roku od 45 dana, dobiva novac natrag.

Upozorujem osobito p. n. občinstvo na to, da se moj stroj ne smije zamjenjivati sa Voltinim, koji je poradi svoga nesavršena zahranjen u Njemačkoj kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj dvostruki elektro-magnetički križ ili zviezda R. B. br. 86967 osobito se hvali i uživa vanredno depadnost poradi svoje izvrstne ljekovitosti.

MALI STROJ STOJI 6 K, Rabili ga mogu samo djeca i jako slabe gospodje.

VELIKI STROJ STOJI 8 K, Rabi se kod ostarjelih 20 godiš. kroničnih bolestih.

Doplsivanje i naručbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Pouzećem ili ako se novac unapred pošalje, razašilje glavna prodavaona za tu i inozemstvo.

ALBERT MÜLLER,

Budimpešta, V/41. Kotar, Vadasz-ulica br. 34.

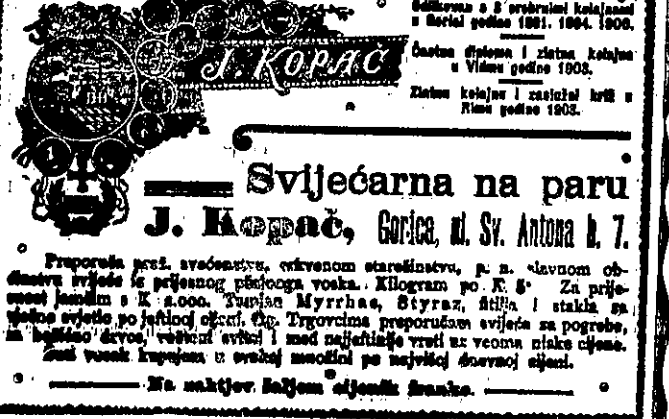

Sviječarna na paru

J. Kopač, Gorica, ul. Sv. Antona b. 7.

Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. činovnom obćinstvu svjeće iz prijesnog pčelinjeg voska. Kilogram po K 5· Za prijesnost jamčim s K 2.000. Tamjan Myrrhae, Styraz, štifta i stakla za ljubne svjetle po jeftinoj cieni. Op. Trgovcima preporučam svjeća za pogrebe, m. bojsko drvo, voštani svitci i med najfinije vrsti uz veoma niske cijene. Svaki vosak kupujem u svakoj množini po najvišoj dnevnoj cijeni.

Na zahtjev šaljem cijenik franko.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, *koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 2.*

Prima novac na štednju od svakoga, *ako i nije član te plaća od iztoga 4½%, čisto bez ikakvog odbitka.*

Vraća na štednju uloženo iznose *do 1000 K bez predhodnog odkaza, a iznose od 1000 K ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio vedi ili manji rok za odkaz, za odkaz od 8 dana.*

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, *i to na hipoteku ili na mjenice i sudužnice uz garancija.*

Uredovni sati svaki dan *od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati poslie podne; u nedjelju i blagdane, zatvoreno.*

Družtvena pisarna *i blagajna nalazi se u viale Carrara vlastita kuća (Narodni Dom) prvi pod dezno, gdje se dobivaju pobliže informacije.*

Ravnateljstvo.

Broj 32. 33. Pula, u četvrtak dne 13. agusta 1908. God. XLI.

Oglasi, pripošlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošту predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 817.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za spljake } na godinu ili K 5·—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina Plaća i stuđuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Za kulturni i gospodarski napredak Istre.

I.

Javili smo u svoje vrijeme, da se je u Beču sastala komisija, sastojeća od visokih činovnika raznih ministarstva, te od svih zastupnika Istre, koja je u ministarstvu financija viećala pod predsjedničtvom dvorskog savjetnika Dra. Engela, o tom, kako bi se naša pokrajina pridigla na kulturnom i gospodarskom polju. Tim povodom predložili su zastupnici Istre, naši i talijanski, mnogobrojne prošnje i spomenice, koje idu za tim, da se stanovničtvu Istre pomogne do boljeg prosvjetnog i gospodarskog položaja.

Na temelju tih podataka izradjivao se je kod pojedinih ministarstava program, koj bi se imalo u Istri provesti a da se postigne namienjenu svrhu.

Na koncu posljednjeg zasjedanja carevinskog vieća pozvao je Dr. Engel naše i talijanske zastupnike u svoj ured, gdje im je pročitao i dielomično protumačio vladin program, kojeg su zastupnici Istre ponešto izpravili odnosno popunili. Na toplu preporuku naših zastupnika, da bi se odmah započelo sa provadjanjem tog programa, i to obzirom na velike potrebe stanovničtva čitave zemlje, i pogledom na lošu ovogodišnju ljetinu u Istri obećao je dvorski savjetnik, da će se program čim prije u službenom listu priopćiti, te još svakako ove godine sa provedbom istoga započeti. Program je doista izašao i posebice tiskan i priposlan zastupnikom i uredničtvom listova u Primorju.

Program taj obsiže kulturno-gospodarsku akciju koju kani vlada provesti u južnom Tirolu i u našem Primorju tečajem 10—15 godina. U ovom članku obazrieti ćemo se na toj program samo u toliko, koliko se tiče naše Istre puštajući našim drugovima iz susjednih nam zemalja, da to isto učine za svoje pokrajine.

Svoj program za kulturno-gospodarsko podignuće spomenutih zemalja popratila je carska vlada sliedećim uvodom:

Vlada je opetovno napose u parlamentu priznala, da postoje slične potežkoće za gospodarsko-kulturni razvitak Primorja i južnog Tirola, kao što ih nalazimo i u Dalmaciji, te da se imade na isti način provesti akciju u onih zemljah i dielovih zemlje, kano i u Dalmaciji.

Na isti način kao što se je učinilo za Dalmaciju imenovana bijaše pobudom ministra predsjednika baruna Beckа komisija, kojoj je bila povjerena zadaća, da izradi program za gospodarsko i kulturno pridignuće onih zemalja.

Ova je komisija pod predsjedničtvom dvorskoga savjetnika viteza Engela svoj posao obavila podnesav konačne predloge koji bijahu prije nekoliko dana od ministarskog vieća podpuno prihvaćeni.

Za provedbu zasnovanih radnja radi se ponajprije o tom, da se temeljito ustanovi način, kojim će se u naznačenim zemljama postupati, da se ustanovi polag potreba neki red tako, da se provede najprije najpotrebitije radnje, i konačno da se to izvede, pri čemu valja izbjegavati svako tiesnogrudje, što se samo po sebi razumije, nezaboravljajuć pri tom na ravnotežje državnog proračuna.

Niže sliedi tiskani program, provedbom kojega kani vlada pridignuće gospodarskog stanja Primorja i talijanskog diela Tirola poluciti.

Taj program sadržaje već do sada zasnovane, a sada čvrstim i jedinstvenim oblikom označene projekte.

Zasnovane mjere pokazuju dielomice za obje zemlje neku vrst paralelizma dočim se s druge strane razlikuju radi zemljopisnih i gospodarskih odnošaja i potreba.

Koli za Primorje, toli za talijanski Tirol imade se provesti cestogradnje, železnice, poštansko-brzojavni uredi, telefonske i automobilne sveze. Isto tako se imade u obih zemljah dosljedno pridizati poljodjeljstvo i obrt uvažujuć razliku u produktivnosti. U tom pogledu dolazi osobito u obzir svilogojstvo u južnom Tirolu Na polju bogoštovja imade se obćinam i i prinosnikom olakšati breme; kod nastave pako valja u obzir uzeti osobito razne struke poljodjelstva i obrti polag potrebe zemlje.

U obih zemljah treba konačno poduzeti vazne zdravstvene mjere radi toga, da se stvori povoljnije uvjete života.

Osobitu pažnju zaslužuje Primorje od strane pomorske uprave radi svog pomorskog položaja. Tuj neka se uredi plovitbene odnošaje poboljšanjem i uvedenjem tehničkih sprava, usavršenjem postojećih sveza, te unosnim tjeranjem ribarstva.

Što se tiče provedenja, to kani vlada isto oživotvoriti svom brzinom, u koliko to budu stvarni financijalni preduvjeti dozvoljavali. U tu svrhu postignuto je potrebito sporazumljenje zanimanih ministarstva, te će odbor kojemu bijaše povjerena izradba programa i nadalje kao savjetujući organ funcionirati. Zatim dolazi podrobni program radnja, što ćemo ga u budućem broju iznieti.

O nautičkim školama.

Odgovor ministra bogoštovja i nastave Dr. Marchetа na interpelaciju zastupnika M. Mandića i drugova stavljenu u sjednici carevinskoga vieća dne 21. decembra 1907. tičuću se ukinuća nautičkih škola i dokinuća nautičkih zrielostnih izpita.

Na gornju interpelaciju odgovorio je ministar nastave u sjednici carevinskog vieća dne 17. julija 1908, koliko sliedi:

Gospoda zastupnici Mandić i drugovi upravili su u sjednici visoke kuće od dne 21. decembra 1907. na mene i na gosp. ministra trgovine interpelaciju, koja se je ticala nakanjenog tobož ukinuća nautičkih i dokinuća nautičkih zrielostnih izpita kano uvjeta za postignuće častničkih članova kod trgovačke mornarice.

Odgovarajuć na tu interpelaciju čast mi je u podpunom sporazumku sa gospodinom ministrom trgovine sliedeće očitovati:

Nije moglo biti nikada nakanom vlade da napusti naše nautičke škole, kojih obstanak teži toliko na nam i gospodi interpelantom i koje uživaju ne samo u tuzemstvu već i u inozemstvu najbolji glas i koje su za naobrazbu naših pomorsko-trgovačkih častnika u istinu znatno doprinesle.«

Potaklo se je doduše s neke strane misao o ukinuću nautičkih zrielostnih izpita kod pomorsko-častničkih članova i o uvedenju kadetskog izpita kod pomorske vlade, na koji izpit bi se bilo imalo pripustiti usljed dotičnog predloga takodjer svršene niže srednjoškolce nakon trogodišnje prakse.

Takova reforma nautičkih izpita imala bi po mnijenju vlade bez dvojbe za posljedicu znatan nazadak u naobrazbi naših pomorskih častnika, što pako nemože da bude nakanom nastavne uprave ili ministarstva trgovine. Pošto je pako dokazano, da mnogi svršeni djaci nautičkih škola radi nestašice prigode, da polože propisanu praksu, svoje pomorsko zvanje zapuštaju usljed česa se je bojati, da će u nedoglednom roku nastati pomanjkanje valjanog podmladka pomorskih častnika, to su zanimana ministarstva odlučila, da se dobavi za spomenute svršene djake školska jedrenjača, te bi imali povedeni pregovori radi oživotvorenja one osnove do mala na obće zadovoljstvo svršiti.

Da se uzmogne svršenim djakom nautičkih škola na školskom brodu praksu olakšati uvrstio sam već u ovogodišnji proračun odgovarajuću svotu za odnosne štipendije.

Kadno stupi u službu školski brod, biti će posve odstranjene postojeće, takodjer u interpelaciji punim pravom ožigosane neprilike glede svrsi neodgovarajuće i često nedostojne uporabe mladića tečajem njihovog ukrcanja.

Što se tiče u interpelaciji spomenute nakane o preustrojenju nautičkih škola u u pripravnice za položenje izpita za poručnike i kapetane, to se je valjda zamjenilo sa nakanjenim ustrojenjem nautičko-strukovnog tečaja za srednjoškolske abiturijente u Trstu, koj nebi pako niti polazak nautičkih škola, niti nuzdnu naobrazbu trgovačko-pomorskih častnika ograničavao; već bi jedino imao taj zadatak, da pruži zgodu abiturijentom srednjih škola, koji se kane pomorstvu posvetiti i prilikn, da si prisvoje za pomorsko zvanje potrebito teoretičko i strukovno znanje.

U ostalom imali bi i polaznici abiturijentskog tečaja konačni ili zrelostni izpit na jednoj nautičkoj školi položiti.

Nadam se, da sam ovim svaku brigu glede budućnosti naših nautičkih učilišta razbio, te se zahvaljujem gospodi interpelantom na interesu, što mi ga posvećuju toli važnim zavodom za naše primorske pokrajine.

Gospodarska Sveza za Istru.

OBJAVA.

Držati će se dva podučna tečaja o knjigovodstvu i upravi zadruga, osobitim obzirom na Raiffeisenovke.

Jedan će tečaj biti u *Puli*, drugi u *Krku*, a trajati će barem 10 dana svaki.

Tečaj u Puli počima 17. kolovoza a onaj u Krku 19. kolovoza ove godine u 9 ura jutro.

Tiskanice i drugu spremu daje ova Sveza.

Primaju se na poduku muški od preko 16 do 40 godina, koji znaju barem dobro čitati i pisati hrvatski i četiri temeljna računa.

Nebiljegovane molbe za putne troškove i uzdržavanje, treba podnesti ovamo najdalje do 14. kolovoza. Občinski i župni uredi treba da na molbi potvrdo okolnosti, s kojih je molitelj vriedan podpore.

Na tečaj u Puli mogu samo Istrani sa kopna, na onaj u Krku samo oni sa kvarnerskih otoka i voloskoga kotara.

U Puli podučavati će gosp. dr. Ivan Zuccon i gosp. Josip Stihović, u Krku gosp. dr. M. Laginja.

Preporuča se mladjim svećenicima, učiteljima, a osobito onima koji već vode ili je prilika da bi mogli voditi koju zadrugu, da porabe ovu zgodu za svoju i obćenitu korist.

Pula, 7. kolovoza 1908.

Gospodarska Sveza za Istru.

Hrvati i Hrvatice!

Sjetite se svakom zgodom »Družbe sv. Ćirila i Metoda« za Istru. Upotrebljavajte Družbine marke, a svaka zapada samo 1 novčić. Kupujte uvjek Družbine žigice, cigaretni papir i druge proizvode.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Sukob parobroda na moru.

Pula, 3. 8. 1908.

Noćas u 12 sati i 15 časova upravo je parobrod „Bosnia" izlazio iz naše luke da krene put Dalmacije. U isti čas dolazio je parni brod „Vila". Baš pred Fiscllom „Vila" nasrnu na „Bosniu" i težko ga probusi u lievi bok kraj krme razi vode. Putnici se užasno prepadoše. Mnogi se u onaj čas bijahu svukli, da će u more te preplivati do kraja, jedan u onoj golemoj stravi htio se ubiti. Ali srećom stiže „tender ratne mornarice, te se oba parna broda povratiše skupa u luku. „Bosnia" je jako oštećen i već je privezan za kraj. „Vila" je krnuo u Trst. Zapovjednik „Bosnie" tvrdi, da je sukob nastao s krive manovre „Vile", kojoga se kapetan prevario gledajući fenjere ribarskih ladja. Oni koji su sa „Bosniom" putovali, čekaju drugi parni brod, da nastave svoj put u Dalmaciju.

Voloski kotar:

Počastni gradjani. — Sjednica občinskog zastupstva. — Izborniel. — Nesreće.

Kastav, 8. 8. 1908.

Občinsko zastupstvo u Kastvu imenovalo je jednoglasno u svojoj sjednici dne 6. t. mj. gg. Rikarda Katalinić-Jeratova hrv. književnika i pjesnika, rodom iz Voloskog u Zadru, za zasluge na narodnom polju, Antuna Lučić-Roskića, posjednika u Saršonih i Vjekoslava Kinkelu posjednika u doljnjem Rukavcu, bivše općinske savjetnike u Cuderovo, tabelarsko i Krstićevo doba, za njihove zasluge u korist, čast i cielokupnost Kastavšćine, počastnim gradjanima starodrevnog grada Kastva.

Odlikovanim našim prijateljem na zasluženom priznanju naše srdačne čestitke. Živili!

* * *

Naše požrtvovno občinsko zastupstvo imalo je 6. o. m. sjednicu, na kojoj je razpravilo dugi niz važnih predmeta ali pošto nebijahu svi riešeni, određena je buduća sjedniba za 13. o. mj. Na toj sjednici osjegurana je električna razsvjeta Kantride sa najmom malenog komada občinskog zemljišta. Odlučilo se je graditi občinsku šternu u Brgudu sa blizu 13.000 K potroška, k čemu je obećala doprinesti vlada 5200 K, a pokrajina drugih 3000 K kao podporu. Graditi će se občinska šterna i u Petercima, za što će dati vlada podpore 3000 K. Za uredjenje vodnjaka „Živice" kod Matulja daje zem. odbor podporu od 4000 K; za dovršenje rukava k mostu u Trnovici K 2000. Nadalje odlučilo se je proširiti školu u Zametu za dva razreda i stan učitelja, i još više drugih stvari, koje će biti tiskane u narednom izvještaju. U istoj sjednici imenovani su i počastni gradjani, o čemu priobćujemo viest na prvom mjestu.

* * *

Za izbor zastupnika u **zemaljski sabor Istre** broji **grad** Kastav 50 izbornika

Klana . . . . . 57 „

Ukupno . . 107 glasova.

Zadnji u Kastvu svršava sa K 20·20 poreza, a u Klani sa K 10·80.

Za izbor **izvanjskih** občina Halubajska strana 278

i Rukovačka strana 551

Ukupno . . 829

glasova.

Općenitl razred ili V. kurija sa biralištem u Kastvu broji 3444

u sv. Mateju 1287

i Klani 808

ukupno . . 5539

izbornika.

Za izbor općinskih zastupnika po izloženim listinama ima I. tielo 52 biraća

II. „ 457 „

i III. „ 2987 „

Ukupno . . 3496 biraća

Cielokupni propis toga poreza iznaša K 50.936.30, od kojega K 15.378.11 na društvo južne željeznice odpada, zato dolaze u II. tijelo občinari, koji plaćaju i preko 600 kruna godišnjeg poreza.

* * *

Stanić Josip pok. Mata iz Škrapne-Zvoneće kbr. 90, 88 godina star nadjen je 7. t. mj. po podne mrtav na jednoj sjenokoši pod bukvom, kamo se bio pred kišom zaklonio. Kako je onda blisknio i gromilo sudi se, da je bio udaren od strijela.

Juretić Blaž pok. Antona iz Kukuljani Riečina kbr. 86, kopao je dne 7. t. mj. zemlju na svojem posjedu u kućicah na hrvatskoj strani, te se je podkopani brieg srušio na njega i ostao je na licu mjesta mrtav.

Lošinjski kotar.

Občinski izbori.

Cres 2. 8. 1908.

Tmurni i gusti oblaci obastrli u političko obzorje općina Cres. Talijanska kamora služeći se svimi dopuštenimi i nedopuštenimi sredstvi gnjavi ubogog cresk kopača, ovog do skrajnosti mirnog što mu mnogo i škodi, jer drugi na račun njegove dobroćudnosti sve moguće rade. Nadležne oblasti to mirne savjesti gledaju. Puštaju im slobodne ruke; oni vole u svom krilu gojiti zmiju ljuticu, nego li mirnog i odanog kopača. Pa neka im bude, samo da se prekrasno ne budu morali kajati za svoje stare grijehe. Čovjeku se koža ježi, kad pomisli na sve one makinacije učinjene pri izborima. Listine su do skrajnosti iskvarene, što je i sam načelnik našim fiducijarima rekao. Naši većinom krivo unešeni, a ako i unešeni a ono su pak metnuti N. N. e compagni. A ti ih sada traži! Kopač sam plaća porez, sve imade svoje, a za izborno pravo dadu mu za nagradu suposjednika. Protiv listina se je načinilo 863 utoka dokumentiranih i to na temelju poreznih knjižica t. j. namira koliko su u istinu platili izravna poreza. Pa koliko mislite da ih je bilo uvaženih? Nitl 50. Kapetanat kroz općinu na naše utoke odgovara: da ne plaća nikakova poreza! Ali ovo eklatantnog slučaja. Rodinis Petar pok. Stjepana nalazi se u listinama pod brojem 1248 sa 3·40 izravna poreza. Mi smo reklamirali na temelju knjižica, da mu se povisi porez. No kakav dobi odgovor: Kapetanat odgovara: dall raporto dell'i. r. Uffic'o Imposte d. d. 21. 4. 1908. No. 678 si evince che Ella *non paga alcuna imposta diretta.* Kakav si može čovjek sud stvoriti o takvom postupku? Što si u opće umišljaju ti ljudi? Kakvo će poštovanje nositi prema takvim uredima? Što li će misliti o tim činovnicima? Posljedica biti će ta, da će koji taj zapasti u nesreću, jer s jedne strane imade odluku kapetanata da neplaća ni filira izravna poreza, a s druge ga se strane pita da plati 20, 30 kruna poreza. Nećete da čovjeku uzavri krv. Ovo je zbilja rijetkost. Dakako da njihovi bijahu svi točno ubilježeni. Ta to im bijaše posao dviju godina dok sastaviše ovakve listine. U istinu u ovome im se mora dati patent i križ za zasluge što im i daje kapetnnat potvrdjujuć listine u odbijajuć naše utoke. I još se je gospodin poglavar izrazio da je točno pregledao i još previše. Zbilja? A za kojeg će glasovati ono 200 mrtvih u listinama? Čovjek se neće snebivati kad mu se reče, da smo izgubili, ta on je razabrao iz gore rečenog, da je nuždno moralo doći do te propasti, kad je sve kumovalo našoj propasti. To je tekar priprema na propast, a sada slijedi dan izbora kao vrhunac, gdje su baš u pravom svjetlu vidi onaj kamorin osar tutto. Ljude se je mililo, zastrašivalo, vuklo na sve moguće načine Tu se jelo i pilo a makar nosilo po kućama, tako da se je potrošilo kako sami njihovi velc oko 2000 K u svrhu osvješćivanja ljudi! Naše se odbijalo. Odbilo ih se preko 170, a punomoći preko 50, Njihove su bile ‚dobre' napisane po Karvinu u Pernatu, Lubenicama, Štivanu, Beleju i Belom, dakle on je isti dan cijeli otok proputovao, a nebi ga ni s automobilom. Predsjednik komisije, načelnik, taj koji uvijek odilazi iz Cresa, ali još se ne miče perchè la podestaria gli è l' ultima ancora di salvezza, kako je sam jednom rekao; stavlja na glasovanje, a drugi članovi komisije svi kimaju s glavama. Koliko se samo odbilo naše sa zapada, osobito onih iz Beloga jer kako se Beli sastoji iz više seoca, koje imade svako svoj naziv, pa u slučaju da on ne stanuje u Belom već u drugom seocu, na listini stajalo Beli toga se odbijalo. I mi se bojasmo, da se nebi moguće i to pripetilo to se pismeno obratismo na kapetanat i on nam pismeno odgovorio dne 21. 11. 1907. da se to neće dogoditi. Držeći se njegovih riječi nijesmo reklamirali. Ali na dan izbora ne bijaše tako. Uz ovakove neprilike i teror još je čudo da smo dobili 898 a oni 556. Mi smo izgubili, ali se pouzdano nadamo da ako bude ikoliko pravice da će ovi izbori biti uništeni. Naša je pako pobjeda, da su ljudi progledali. Oni su se na svoje oči uvjerili o nepravednosti koja im se radi. Oni su uvredjeni u svojoj časti i ponosu, videći s jedne strane oni koji nemaju kuće ni kućišta pa ipak glasuju, dok oni koji plaćaju do 30 i 40 kruna poreza, koji imadu svoje kuće, oranice i vinograde no mogu. Bezbroj imade onih, koji su prije dok bijahu uz njih imali pravo glasa, dok sada kad su protiv njih nemaju. Izborni se čin završio 28. na veče. Talijansku skuhana pobjedu najavi pucnjava mužara a da šaku praha bace ljudstvu i kapetanu u oči, glazba zasviri „Carevku". No iza nje eto ti one „del sì" koja se uvijek opetovala.

Kukvo je pučanstvo grada Cresa, i čijeg je jezika mogao se je gosp. poglavar na oči uvjeriti one iste večeri, jer uza svu njihovu muziku i pobjedu narod uvriježdjenim manifestirao je svoja čustva na dostojnim načinom iste večeri. Od osam sati naprijed nije bilo čuti ni muzike niti onuj „Evviva" već jedino „Živio". Talijani i sami hoćeš nećeš vide da su ostavljeni, kad nemaju naroda uza se.

Tugomir.

Pazinski kotar:

Boljun 27. 7. 1908.

Izkaz članova i darovatelja podružnice „Družbe sv. Ćirila i Metoda" za Istru u Boljunu:

Šimetić Josip stolar Boljun	K 1·—
Mogorović Ivan opć. tajnik Boljun	K 1·—
Mogorović Franica priv. Boljun	K 1·—
Francetić Jakov posjed. Boljun	K 1·—
Glavić Antun Boljun	K 2·—
Prof. Fran Noviјan Pazin	„ 10·—
Ilijašić Toma načelnik Boljun	K 1·—
Buretić Ivan posjednik	K 1·—
Sarson Pavao učitelj Sušnjevica	K 1·—
Tončinić Leonard posjed. Boljun	K 1·—
Blažić Josip učitelj Vranja	K 1·—
Belulović Fran kovač Sušnjevica	K 1·—
Medvedić Ivan učitelj Boljun	K 1·—
Tončić Ivan pok. Eda posj. Boljun	K 1·—
Štenta Henrik posjed. Sušnjevica	K 1·—
Buretić Josip posjednik Boljun	K —·60
Burelić Jakov posj. i trg Boljun	K 2·—
Pataj Ivan stolar	K 1·—
Buretić Marija Boljun.	K —·40
Buretić Verica	K —·40
Škrobe Toma lugar Sušnjevica	K 1·—
Belašić Antun lugar Učka	K 1·—
Rumac Premo lugar Brest	K 1·—
Zrinjščak Ivan lugar Vranja	K 1·—
Čohilj Antun posjednik	K 1·—
Cvečić Antun posjednik Sušnjevica	K 1·—
Milka Buretić zasebnica Boljun	K 1·—
Dr. Š. Mandlć c. k. nadštoppski liječnik u. m. Boljun	K 10·—
Stanić Ivan posjednik Paz	K —·40
Bačić Josip posjednik Paz	K 1·—
Mandlć Knez Josip posj. Boljun	K —·40
Buretić Zorka zasebnica Boljun	K 1·—
Glavić Benjamin posjednik Pazin	K 1·—
Krbavac Antun posjednik Paz	K —·20
Jurinčić Fran župnik	K 5·—
Sandalj Josip zidar. m. Mošćenice	K 2·—
Belašić Andjeo posjednik Vranja	K 1·—
Cerjen Stjepan kipar Boljun	K —·50
Krajsár Frane posjednik Vranja	K 1·—
Matičić Fran župnik Boljun	K 1·—
Ukupno	K 61·70

† Ivan Bradetić.

U Klenovščaku umro je dne 8. VIII., Bradetić Ivan, vriedni starac, jedan od starih korenjaka naše Ći'arije, muž razuman i skrban gospodar, otac občinskog savjetnika Antuna Bradetića. Pokojniku želimo pokoj vječni; rodbini naše saučešće.

Franina i Jurina.

Fr. Čemu se to Jurino grohoćeš kako da da si zvan sebe?

Jur. Ča se nebin grohotal kad vidin i čujen kako ima još nemeh ljudi, ki dišu i delaju nemško ol talijansko namire ni kvistanci, molbenice ni supliki itd., va takovem zajiku, da ih ni Talijan ni Nemac razumet nemore.

Fr. Ča morda neznaju hrvatski?

Jur. Ter drugega jezika ni neznaju nego ku tar ku besedu.

Fr. Ala brižni!

Razne viesti.

Narodni darovi.

Za „Družbu sv. Ćirila i Metoda" primili smo sliedeći iznos sakupljen u Višnjanu na predlog g. Ante Radoša a na proslavu svete braće Ćirila i Metoda.

Ante Radoš	K 2·—
Gjuro Živković	„ 2·—
Ivan Bernobić	„ 2·—
I. R.	„ 4·—
Petar Bernobić	„ 1·—
Stjepan Legović	„ 1·—
Ivan Gašparini	„ 2·—
Ante Bernobić pok. Ante	„ 1·—
Ante Bernobić	„ 1·—
Ante Jurman	„ 2·—
Petar od Petra Radoš	„ 1·—
Petar pok. Stjepana Radoš	„ 1·—
Marko Živković	„ 1·—
Slovenac prijatelj Družbe Davorin R.	„ 1·—
Margarita Živković	„ —·40
Gjuro Živković Gašparov	„ 1·—
Ana Živković	„ 1·—
Gašpar Živković	„ 2·—
Ivan Živković — Valentić	„ 1·—
Ivan Živković pok. Martina	„ 2·—
Sv. tko Prković	„ 1·—
Ivan Prković pok. Martina	„ 1·—
Marija Prković	„ —·20
Rudolf Prković	„ —·20
Štefica Prković — djevojčica	„ —·20
Ružica Prković	„ —·20
Ante Legović	„ 1·—
Ante Pešurić pok. Šime	„ 1·—
Marin Jekić	„ 2·—
Ukupno	K 36·20

Nadalje primili smo K 1·— od gosp. Antona Iskra lučkog stražara u Novom Vinodolu i K 3·50 od g. I. Jenko sakupljeno dne 8. 8. na „Wurmbrandu".

Današnji izkaz K 40·70

zadnji izkaz K 560·02

Ukupno K 600·72

* * *

Ovom prilikom upozorujemo neka se uvijek prinosi za Družbu šalju poštanskom *naputnicom* na uredničtvo lista u kojem se želi da bude iznos objelodanjen („Naša Sloga" ili „Omnibus") a ne pošt. čekovima jer inače uprava ne može točno uredjivati te zakasni priobćenje iznosa, kako se to dogodilo sa iznom K 36·20.

Narodni darovi poslani ravno društvima.

Za počastiti uspomenu pok. Antonije Spinčić dali su na grob vjence: kćerka Milka, šurjaci Vjekoslav i Kuzma s obitelji i obitelj Karlavaris. K tomu je šurjak njoj Vjekoslav dne po 20 kruna Bra-

tovčini, „Družbi“ i Djačkom podpornom društvu.

* * *

Na piru u kući Ivana Čenda u selu Jelovice sakupljeno je na predlog Mate Sankovića iz Dana za korist naše Družbe K 14·10 koje darovaše sljedeći:

Sanković-Soldatić Mate iz Dane	K	2·—
Maglica Ive iz Trstenika	„	2·—
Čendak Ive iz Jelovice	„	1·—
Delfar Jure „	„	—·20
Delfar Anton iz „	„	—·20
Delfar Anton iz „	„	1·—
Segulin Jure iz „	„	1·—
Anton Čendak „	„	1·—
Josip „ „	„	1·—
Martin „ „	„	1·—
Anton „ „	„	—·40
Ive „ „	„	—·20
Anton „ „	„	1·—
Juršević Anton iz Golac	„	1·—
Juršević Martin „ Jelovice	„	1·—
Juršević Mate „ „	„	—·10
Ukupno	K	14·10

Novac jest već odposlan „Družbi“ u Opatiju.

* * *

Dne 24. julija 1908. u Vodicama u doljubnoj kući Vjekoslava Ribarića na krštenju njegvog sina Vjekoslava Vladimira, na predlog Matka Sankovića-Soldatića sabralo se je K 9·80, za „Djačko pripomoćno društvo“ u Pazinu“ a darovaše sljedeći:

Matko Sanković-Soldatić iz Dane	K	2·00
Rupena Mate-Golub u Vodice	„	2·00
Rupena Mate u pokoju „	„	2·00
Ribarić Anton c. k. poštar Vodice,		1·—
Ribarić Alojz, Vodice	„	1·—
Ribarić Anton-Trudar	„	—·80
Leković Fran c. k. financer	„	1·—
Ukupno	K	9·80

Novac je odposlan u Pazin.

* * *

Selo Rašpor i Račjavas kane se odcijepiti od župe Lanišća, te ustanoviti samostalnu župu. Dogovaraju se sa oblastima, a grade već na svoj trošak župni stan u Račjovasi. Vrli zidari Kastavci već su novu zgradu pokrili, a dne 26. pr. mj. su njim Rašporci u svojem selu priredili prijateljski „likov“. Tom prigodom na poziv župana, Grge Božića, sakupili su Rašporci zajednn sa zidarima gore spomenutu svotu. Ovo je malo selo razmjerno malo, nema ondje ni učitelja ni svećenika zato je ovaj prinos za „Družbu“ tim veće hvale i priznanja vrijedan.

Živili darovatelji i imali mnogo takih nasljednika.

Vjenčani.

Gosp. Lovro Scalier, pravnik iz Pule i gospodjica Ivka Boršnik vjenčali su se u Ljubljani dne 10. augusta. Čestitamo!

Hrv. hodočašće u Lurd.

Ponedjeljak je krenulo iz Rieke put Lurda 400 hodočastnika sa dva biskupa.

Izborne listine u općini Piran. Glavarstvo občine Piran javlja, da će biti izborne listine za sveobću kuriju za izvanjske občine, za gradove i trgovišta u onoj mjestnoj očini izložene do dne 18. o. mj. u občinskom uredu. Do toga dana valja da se uloži reklame proti listinam u ruke načelnika.

Na adresu nekojih učitelja.

Osoba, kojoj su istarske prilike dobro poznate, piše nam:

Ljubi i njeguj svoj mili i sladki hrv. jezik, jer su ujime carevi carevali i kraljevi kraljevali. Ovako od prilike veli jedan naš slavni pjesnik, i na ove zlatne rieči moram ja danas eto podsjetiti nekoje na sreću vrlo riedke hrv. učitelje Istre.

Kao čovjek naime, koji je zbog svojih poslova proputovao već tisuću puta cielu Istru, mogao sam na žalost opaziti, da ima par hrv. učitelja, u čijih se kućah šepiri talijanština sve u šestnaest. A kada znadem opeta, da ima vrlih nastavnika, u čijih se kućah govori samo hrvatski, akoprem se vrh ožanili za rodjene Talijanke, pa čak i za Njemice, tada na mogu zatetu naći izraza, kojim bi okratio ovaj nekorektni postupak tih usgajatelja. Jer kako će zaboga ova gospoda usaditi u srca te male školske djedice onu žarku i trajnu ljubav prema hrvatskom jeziku, ako nisu mogli ili htjeli toga poluditi najprije kod svoje vlastite djece?!! I kakvim posljedicama može uroditi ovaj narodni nemar? Takvimi, da se jur čuje učiteljevog sina, koji je isto učiteljem, u hrvatskom selu i s našim seljakom talijančari kao kakav Kalabrez, i to još uz nesmotrenu izpriku „jer da mu talijanski bolje teče“. To je upravo za nas Hrvate žalostno!

Zato gospodo, kojih se ovo tiče, nemojte tako dalje, jer to ne služi Vama na čast, nit našoj stvari na korist.

Budimo Hrvati dušom i tielom, tvorom i — zborom! *Stari putnik.*

Novi „Ćirilo-Metodski“ narodni biljeg.

Klub „Ćirilo-Metodskih zidara“ dao je u štampu novi narodni biljeg, koji će se razlikovati od staroga boljim i bolje gumiranim papirom. Naručbe sa novim biljegom obavljati će se već drugi tjedan. Time će biti pružena prilika da ga dobave patrioti, koji dosadanji narodni biljeg nisu rabili uz iziku, da je slabo gumiran.

Ovaj put će biti to gumiranje najbolje vrsti. Možda će s novim biljegom biti više sreće, nego sa starim, kojega se jedva od god. 1905. razpačalo oko jedan milijun. Talijani, kad su lani izdali svoj biljeg za „Lega Nazionale“, razpačali su u jednom danu po cieloj Istri jedan milijun biljega, koji je bio naručen još prije nego što je stavljen u promet. Tako se radi i žrtvuje, ako se koće postići neka svrha. Mi se Hrvati gubimo na riečima! Žrtva malo tko pozna. Od sve inteligencije u hrvatskim zemljama niti 10 po sto ne rabi niti je rabilo biljeg u korist Istre.

Hrvatice! Hrvati! diljem domovine kupujte i propagirajte sve, što je u korist „Družbe“.

Novim učiteljem u c. k. kaznioni u Kopru bio je imenovan g. Srećko Jurdana dosadašnji učitelj u Pomeru kod Pule.

Namjestnik na dopustu.

C. k. namjestnik g. knez Hohenlohe nastupio je prošlog čedna podulji dopust i pošto je na dopustu i podnamjestnik g. grof Schäffgotsch, to vodi poslove namjestničtva namj. savjetnik g. Al. Fabiani.

Izzviždali veteransku glazbu u Poreču.

Tršćanski „Židovčić“ priobćuje velikim zadovoljstvom viest iz Poreča, kako su tamo sinovi latinske kulture zviždukom pozdravili veteransku glazbu iz Pule, koja se je vraćala kući sa svečanog ustoličanja župnika u Kašteliru.

Taj listić kože, da je zviždala „gran folla di cittadini“ (veliko množtvo gradjana) ali mi držimo, da tim zviždanjem nepripade častni naslov gradjana, već nešto posve drugo.

Nova postaja.

Dosadašnja postajica na državnoj željeznici Trst-Poreč u Opriju biti će od sada redovitom postajom za osobe i prtljagu i trgovinu.

Mjesto kotarskoga šumara dotično šumskoga pomoćnika je za popuniti kod političke oblasti za Primorje.

Pohvalna brzina.

U Osoru nalazila se je na cružničkoj postaji tabela sa njemačko-hrvatskim nadpisom. Proti tomu je občina prosvjedovala i politička oblast u Lošinju dala je skinuti nadpis i nov prirediti sa njemačko-talijanskom hrvatskim nadpisom. Nemamo ništa proti takovoj promjeni — premda su dali hrvatskom jeziku zadnje mjesto, ali zahtjevamo, da se i drugdje dade na nadpisima i našem jeziku dolično mjesto.

Promjene kod sudbene službe.

Kancelista Adolf Zorzi u Sežani premješten je kotarskomu uredu u Buzetu; na njegovo mjesto pošao je iz Buzeta g. Josip Kontelj. Kancelist g. Bartol Šulina premješten je iz Krka na kot. sud u Pulj dočim je kancelist g. Ivan Rodinis iz Pule pošao u Krk. Kancelist g. Josip Macarol iz Buzeta premješten je na zemaljski sud u Tratu.

Vladin program za gospodarsku akciju u Istri. Primili smo iz pisarne predsjedničtva ministarstva (tiskovni odsjek) obširan program, što ga kani vlada provesti u našem Primorju i u južnom Tirolu. Taj program priobćiti ćemo u cielosti u budućem broju u koliko se tiče naše pokrajine.

Mjesto sudbenoga sluge imade se popuniti kod c. k. kotarskog suda u Buzetu.

Našim abiturientom i svršenim nižegimnazijalcem do znanja.

Prometno ravnateljstvo južne željeznice (Verkehrs-Direktion) u Beču traži više abiturienta, koji bi htjeli u službu kod te željeznice. Svršeni nižegimnazijalci mogli bi dobiti mjesto kod ravnateljstva pošta i brzojava u Beču kano oficianti. Dobiti će odmah nešto plaće a za 6—7 godina mogu postati asistenti.

Ustřední banka českých spořitelen u Pragu, u sporazumu sa Udruženjem česko slavenskog činovničtva novčanih zavoda u Pragu, utemeljuje prema primjeru Penzionog Udruženja njemačkih štedionica penzioni zavod u smislu zakona od 16. prosinca god. 1906. zak. čl. I. ex 1907. pod naslovom Penzioni zavod česko slavenskog novčarstva u Pragu sa djelokrugom u kraljevinama i zemljama zastupanim u carevinskom vieću, a ravnateljstvo rečene banke daje dragovoljno sva potrebna razjašnjenja, naročito pak pripravno je poslati formulare za pristup u svrhu sabiranja članova. Predpostavlja se, da c. kr. ministarstvo za unutarnje poslove ne će uskratiti odobrenje češkom zavodu isto tako, kao što je to bilo sa zavodom njemačkim.

Razpuštena talijanska družtva.

Tršćansko namjestničtvo razpustilo je ova iredentistička družtva: „Giovane Pola“ u Pulju i „Circolo popolare di coltura“ u Gorici. Prvo družtvo bilo je od svog osnutka ognjištem iredentističke agitacije u Puli te je priredjivalo svakom zgodom talijanske demonstracije, a služilo se i zviezdom od 5 trakova, notornim znakom iredente. Goričko družtvo bilo je čedo socijalne demokracije, osnovano tobože u ime kulture, no u zadnje se je vrieme izvrglo u posve političko družtvo, koje je svakom prilikom demonstriralo proti Slavenima, a za Talijane.

U Gorici ustrojiše odmah novo družtvo pod naslovom „Fascio giovanile“ sa istim pravilima a u Puli ustrajaju talijansko gombalačko družtvo „Società ginnastica“ koje će nastavit rad ukinutog družtva.

U zadnji čas doznajemo da je i taj „Fascia giovanile razpušten.

Penzioni zavod česko-slevenskog novčarstva.

Cim dalje tim više se množe mnienja stručnih listova naročito njemačkih kao „Hypotheken-Markt“ od 1. kolovoza o. g. i „Sparkassen Zeitung“ od istog dana, koji preporučaju, da bi činovničtvo novčanih zavoda na poseban način udovoljilo penzionoj dužnosti, a izbjeglo osiguranje kod općeg državnog penzionog zavoda.

Osobna viest.

Predsjednik državnoga sabora u Beču g. Dr. Weiskirchner dolazi ovih dana na brionsko otoko, gdje će ostati dulje vremena.

Srebrni pir austrijskog ministra poljodjelstva.

Austrijski ministar poljodjelstva doktor Ebenhoch je uzoran muž. Ovih dana slavio je svoj srebrni pir. Vriedno je, da zabilježimo, kako je taj muž slavio tu 25-godišnjicu. — U jutro (predpročle nedjelje) držao je najprije u kapeli liep govor ministrov prijatelj Abel. Iza toga bila je sv. misa, kojoj je prisustvovao ministar i ciela njegova obitelj. Pri objedu ustao je ministar i zahvalio se najprije svojoj supruzi u ime svoje i svoje djece za sve, što je ona učinila za njih u ovo 25 godina. Na to je rekao svojoj djeci, neka i u najvišoj službi ostanu uviek skromni i ponizni, te vjerni svojoj katoličkoj vjeri. U spomen svog srebrnog pira dao je ministar napraviti na javnom trgu kip presv. Srca Isusova s nadpisom: «Dodjite svi k meni!» Prekrasan primjer! Kad bi samo Austrija imala dosta ovakovih ministara.

Koj od živčanih boli trpi neka sliedeće listove čita, isti glase: Veleštovani gosp. Albert Müller u Budimpešti V. kot. Vadász ulica br. 34. Uz tvrdo uvjerenje mogu očitovati, da je Vas dvostruko elektro-magnetički križ R. B. broj 86.067 vrlo ljekovite naravi i da je meni mojoj rheomatičkoj boli sasma pomogao, s toga Vas ja svagdje najtoplije preporučam. Uz odano poštovanje jesam Ante Kolanj na Ricci 18. srpnja. — Veleštovani gospodin Müller! Stroj, koji sam od Vas primio, nosio sam po Vašem propisu, moju bolest padavicu, koju sam težko podnio, izgubio sam posve. Primite s toga moju najtoplilju liju hvalu. Sa veleštovanjem Josip Mihaljenović u Dužluku, zadnja pošta Orahovica (Slavonija). — S toga mi svakomo koji od glihta, težkoga disanja, padavice, rheome, i u obće od živčanih boli trpi, isti najtoplije preporučujemo.

Književnost i umjetnost.

Nove pjesme Katalinića Jeretova.

Primamo i rado priobćujemo:

Polovicom rujna t. g. izaći će moje najnovije pjesme pod naslovom „Sa Jadrana“. Knjiga će osvanuti u vrlo ukusnoj opremi tiskom „Dionička tiskara“ u Zagrebu, iznašati će 8 tiskanih araka — 128 stranica, a zapadat će Kr. 1·50. Predplatni arci šalju se podpisanome u Zadar, Brodarica (Dalmacija). Ponovnom preporukom i veleštovanjem *Rikard Katalinić-Jeretov.*

Molim najljepše sve ostale naše novine, da izvole prenieti ovaj moj poziv na predplatu. Blagodarim svima unapred na usluzi.

Izabrane Poslanice Sv. Jeronima. Preveo i izvornim bilješkama popratio O. Ivan Markovič, od Nj. Sv. Leona XIII., naimenovani doktor bogoslovlja. Svezak prvi. U Zagrebu, naklada i tisak Hrvatskog katoličkog tiskovnog družtva 1908.

OLOVKE

u korist družbe sv. Cirila i Metoda

dobivaju se u

tiskari **Bagnja i drug. u Puli**

prije (J. Krmpotić i dr.)

uz cienu od 2 do 10 para.

Soboslikar

VLADIMIR VOJSKA

PULA — Via Sergia, 59.

Preporuča se p. n. općinstvu grada Pule i okolice za soboslikarske i ličilarske radnje.

Izradba moderna, ukusna i trajna.

Cijene umjerene.

Širite „NAŠU SLOGU“.

PEČATE

Iz GUME izradjuje tiskara

Laginja i dr.

Via Giulia 1. - Pula - Via Giulia 1.

Prva slavenska tvornica ura za tornjeve

Franjo Moravus,

BRNO. Nova ulica 25. MORAVSKA.

tvori i razašilje

ure za crkvene zvonike, dvorce, škole, tvornice, --vlečnice, ljetnikovce -- samo u izvrstnoj izradbi vrlo jeftino.

Čuvene nadzorne ure.

Cienici šalju se na zahtjev badava.

Najviše odlikovanje za izvrstne proizvode

IZVOZ.

Želudčane kapljice

prije zvane i poznate pod imenom

Markove kapljice

sredstvo proti slabosti želudca, imenito proti pomanikanju teka za jelo, proti grizu i grčevima u želudcu i trbuhu, proti nadutosti od vjetrova. Poslije težkog masnog ili preobilnog jela podupiru naravnu probavu. 1 tucet 4 K, 5 tuceta 17 K, 10 tuceta 32 K, franko postavljeno na svaku poštu.

* * *

Molim izvolite mi poslati još 12 bočica želudčanih kapljica jer mi nužno trebaju pošto na meni upravo čudotvore. Bože Pazi, Kaštel starí.

Molim pošaljite mi jedan tucet kapljica pošto pošto sam uvjeren već kod prijašnih naručba da djeluju izvrstno, te ću svakom zgodom ista mojim prijateljima preporučiti. — Ovakovih dopisa, koje ne mogu sve ovdje navesti imadem još mnogo, te stoje svakome na uvid.

Ove kapljice pripravlja samo Gradska ljekarna u Zagrebu, pak zato treba kod naručbe pisati točno na adresu:

Gradska ljekarna Zagreb,

polag trga sv. Marka 20.

POZIV

na redovitu glavnu skupštinu

Velološinjskog društva

za štednju i zajmove

koja će se obdržavati dne 30. o. mj. u 5 i pol sati poslije podne u vlastitoj kući („Hrvatski Dom“) sa običnim dnevnim redom.

Upraviteljstvo.

DRUŽBINE OLOVKE

dobivaju se u tiskari

LAGINJA i dr. - PULA

VIA GIULIA. 1.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, koji upladuju sadružnih dielova jedan ili više po krune 2.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½%

čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 1000 K bez predhodnog odkaza, a iznose od 1000 K

ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz, na odkaz od 8 dana.

Zajmove (posudo) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice

i sadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati poslie podne; u nedjelju i blagdane

zatvoreno.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u vlastitoj Carrara vlastita kuća (Narodni Dom) prvi pod desno, gdje se

dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Kupujte proizvode u korist Družbe sv. Cir. i Met.

Tko ne oglašuje, taj ne napreduje!!!

Utemeljena god. 1894. **NARODNA TISKARA** Utemeljena god. 1894.

LAGINJA i dr. Pula, via Giulia, 1.

Preporuča sl. općinstvu svoju

tiskaru, knjigovežnicu, papirnicu i tvornicu pečata.

U papirnici mogu se dobiti slijedeći:

Molitvenici:

Utjeha starosti. Čvrsto uvezan. Tiskan velikim slovima, po K 1·60, 1·80 i 2·50.

Isus prijatelj djece. Čvrsto i lieno uvezan, po K —·60, —·70, —·75, —·80, —·90 i 1·—.

Andjeo čuvar. Molitvenik za djecu, po K —·40, —·50, —·60, —·70 i — 90.

Sv. Anton Paduanski i njegovo štovanje. Elegantno uvezan po K 1·60 i 1·80.

Vrtić Gospodnji. Uvezan u kožu, po K 3·—.

Hljeb nebeski. Uvezan u baršumastu crnu kožu sa zlatorezom po K 3·80.

Slava Bogu a mir ljudem. Uvezan u finu kožu po K 4·—.

Vijenac bogoljubnosti. Uvezan u fine tvrde korice po K 2·40 i 4·—.

Pomolimo se. Uvezan u veoma finu kožu po K 7·60.

Pobožni učenik. Uvezan u mehku crnu kožu po K 1·80.

Pobožni mornar. Uvezan u tvrde korice po K —·80.

Našom nakladom izašle su slijedeće knjige:

Ob uljudnom i pristojnom ponašanju po K —·40.

Putovanje N. V. B. „Marije Terezije“ na Malo Antile i Kubu. Pjesma, K —·40.

Rat u Kini. Pjesma, K —·40.

Brzi računar ili proglodna knjižica za proračunanje dnevnice, K —·80.

Knjižica nedjelne nadnice (u hrvatskom njemačkom ili talijanskom jeziku) K —·60

Komisionalne knjižice, K —·80.

Dvostruki elektro-magnetički

KRIŽ ili ZVIEZDA

R. B. broj 86967.

Telefon br. 45—22.

est elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod uloga, reume, astme (težkog disanja), nespavanja, zujenja u uhu, neuralgije, glavobolje (migrâne) kucanja srdca, zubobolje, mužavne slabosti, studeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), mokrenja posteljo, nujnosti, nesvjestice, nagluhosti, drhtanja na tielu, influence okopčane sa bolešću hrbta, bliedila (malokrvnosti), želudačnih grčeva, bezteènosti, lschiasa, punokrvnosti, svih udnih grčeva, hypochondrie, tjelesnih grčeva, hämorrhoida, kao i kod svekôe slabosti itd. služi kao nenadkriljivo sredstvo, pošto elektro-magnetička struja cielim čovječjim tielom djeluje, čime se rečene bolesti u najkraćem vremenu izliečo.

Poznato je, da liečnici kod navedenih bolesti višekratno elektrizovanje tiela upotrebljuju, ali ipak na taj način, da jaka struja samo prolazno i povremenom kroz tielo prolazi, dočim naprotiv tomu struja elektro-magnetičnog križa ili zvlezde R. B. br. 86967, kako je jur rečeno, umjerenim načinom neprekidno na tielo djeluje, što svakako brzom zliečenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 godina stare bolesti izliečene su sa mojim strojem posve! Od izliečenih sa mojim strojem R. B. broj 86967 izražene zahvale kao i od odličnijih slojeva izdane svjedočbe i priznanice iz svju strana svieta pohranjeno su u mojoj pismohrani, gdie stoje svakomu u svako doba na uvid. **GDJE NIJEDAN LIEK NIJE POMOGAO, NEKA MOLIM POKUŠATI MOJ STROJ,** jer je to sigurno sredstvo proti gore navedenim bolestima, a onaj bolestnik, koji po mojem stroju nebi bio izliečen najdulje u roku od 45 dana, dobiva novac natrag.

Upozorujem osobito p. n. občinstvo na to, da se moj stroj ne smije zamjenjivati sa Voltinim, koji je poradi svoga neuspjela zabranjen u Njemačkoj kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj dvostruki elektro-magnetički križ ili zvlezda R. B. br. 86967 osobito se hvali i uživa vanrednu dopadnost poradi svoje izvrstne ljekovitosti.

MALI STROJ STOJI 6 K. Rabiti ga mogu samo djeca i jako slabe gospodje.

VELIKI STROJ STOJI 8 K. Rabi se kod ostarjelih 20 godiš. kroničnih bolestih.

Dopisivanje i naručbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Pouzećem ili ako se novac unapred pošalje, razašilje glavna prodavaonа za tu i inozemstvo.

ALBERT MÜLLER,

Budimpošta, V/41. Kotar,

Vadasz-ulica br. 34.

Pazite na djecu!

Kad su vam ranjava ili imadu krasti osip, crvenilo na koži ili bud kakove no čistoće na tijelu, upotrijebite izvrstnu mas zakonom zaštićenu iz ljekarne *Pečić* sada *dr. B. Vouk — Zagreb.* Djeluje najuspješ nije kod svako vrsti rana (rozotine, ogre bine, opekline itd.), kod prekomjerno znojenja noguh i tijela te nebi smjela ni jedna kuća biti bez glasovite

masti za djecu.

Čuvajte se patvorina!

Cijena kutiji K —·80

Dobiva se u svim ljekarnama.

Glavno skladište:

Ljekarna PEČIĆ sada dr. B. Vouk

ZAGREB.

SLUŽITE SE KOD SVOGA!

Podvorba točna!

POZOR!

Trgovce našeg roda i jezika ljepo moli podpisana da svoje potrebe kao: **račune, memorandume, listovne papire, omote** (buste), **cijenike u formi dopisnice, etikete za flaše, adreskarte, pečate iz gume, jastučiće i mastilo za pečate,** sve vrsti trgovačkih knjiga, kao i olovke, gume, pera, ravnala, i t. d. naručuje jedino kod svoje narodne tiskare

LAGINJA i DR. PULA

ULICA GIULIA, 1., (prije J. Krmpotić i dr.)

Cieni nepretjerane!

SLUŽITE SE KOD SVOGA!

Broj 34. Pula, u četvrtak dne 20. agusta 1908. God. XLI.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručba valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 817.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, u neslogu sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, } na godinu 5 K za seljake } ili K 5·—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina Plaća i uputuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Makulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Riedki jubilej narodnog prvaka.

God. 1889. bio je za prvi put izabran na zemaljski sabor Istre dični naš prvak g. dr. Matko Laginja.

Tadanji sabor bio je sazvan polovicom mjeseca augusta u Poreč.

U saborskoj sjednici dne 16. augusta pala je u tom saboru prvi put hrvatska rieč, koju je izustio g. Dr. Laginja. Prijavio se za rieč započe: Gospodo Latini! i dalje mu ne dozvoliše.

Uspomenu na taj događaj proslavili su puljski Hrvati dne 16. o. mj. skromno ali vrlo srdačno.

Tom prigodom jučer u 10 sati u jutro poklonila mu se jedna deputacija sa na čelu našim g. Nikom Mardešić, koji ga je u ime Hrvata, Istrana i Dalmatinaca u Puli, oslovio poletnim riečima, predavši mu krasan dar sastojeći od zlatnog sata kronometra, koji zvoni sate te pokazuje dane i mjesece kao i mjenu mjesečevu, te zlatnog teškog lanca sa privjesom, koja je urešena sa četverolistom djeteline u sredini koje nalazi se krasan brilant a unutri privjese liepo uokvirena hrvatska troboja. U ime «Dalmatinskog Skupa» u Puli, čijega odbor poklonio se svečaru, predao je g. Mardešić krasan štap od fine izrezuckane crne ebanovine iz Japana sa masivnom srebrnom ručkom. Svečar je očito bio dirnut tim izkazima ljubavi i primio čestitanja na god, koga se ni sam nije danas sjetio — kako je zgodno opazio. Učinio sam — kazao je Dr. Laginja — koliko sam mogao svoju dužnost: te ako mi se tu dužnost ubroji u zasluge, to me još više veseli i ja vam od srca zahvaljujem.

Tako su puljski Hrvati skromnim darom skromno počastili onoga, čiji skromni rad pokazao je nakon 25 godina ogromne uspjehe. Ovom se prigodom i naš list pridružuje čestitkama cielog hrvatskog naroda, te kliče, da nam Bog još dugo poživi i uzdrži u zdravlju i sreći našega vodju Dra. Matka Laginju!

„Naš najveći neprijatelj"

Pučko predavanje držano od gosp. prof. *J. Novljana u Pazinu* u buzetskom „Nar. Domu".

Taj naš najveći neprijatelj — reče prof. Novljan, nije Talijan, nije Njemac, ni Madžar nije ni dug ni bolest, ni neznanje, nego — alkohol: vino, rakija i ostala alkoholna (opojna) pića. Jer da nas protivnik drži skučene, imade se pripisati medju ostalima i činjenici, što mnogi previše piju te se opiju. Time se dašto troši i pada u dugove. Alkoholični ljudi nadalje uživajuć neumjereno otrovni „spirit" (alkohol) u vina, rakiji gube zdravlje duše i tijela, a time gube volju i sposobnost za rad i pametno gospodarenje; i konačno alkoholiste, po domaću jednostavno: pijanci, nemaju volje ni za knjigu ni novinu, nit se brinu za svoj napredak, zato imade mnogo i previše neznalica, danguba, ljenčina. Obožavatelji vina, bilo crna, bilo bijela, pa kiselasta i slatka u butiljkama, podvrženi su nervoznosti, koja ih vodi u razne prepirke i tučnje, dapače i u ubojstvo. Alkohol čovjeka izravno vodi na vješala. On, jedino on krivac je i proizročitelj nečistoći mladog svijeta i njihov zavodnik; on, alkohol: vino i rakija, uz rokom je mnogih tajnih bolesti, što obaraju u prerani grob raskalašeni pokvareni svijet. On je nama ponajpače tada naš najveći neprijatelj, — naglasi predavač prof. Novljan, — kada se on osvećuje sinu i unuku pijanca; onda najme, kada grijesi otaca prelaze na potomstvo prvog, drugog, ćak i trećeg koljena. Znajući to nesretni sinovi, kćeri, unuci i unuke, proklinjat će kosti i prah u grobu svoga oca, djeda i pradjeda. Kad je tomu tako, a jest, jer to svjedoče najveći svjetski umnici i liječnici, kad je dakle alkohol uzrok sramotnom uboštvu, prouzročitelj ložeg političkog i društvenog života, kad je on pravi zavodnik, i prouzročitelj neznanja, zapuštenosti, nemarnosti, svadjanja i ćak ubojstva, o, tada je on alkohol — uskliknu predavač — naš najveći neprijatelj. Veći je od svih narodnih neprijatelja, veći od neznanja, veći od duga i bolesti, jer svi ti ne bi mogli narodu naškoditi, kad ne bi njim gospodovao alkohol, koji je pravi roditelj svih narodnih zla i nesreća.

U naravi čovječjoj stoji, da mrzi i proganja svoga neprijatelja. A nekoji alkohol u vinu i rakiji, toga svog najljućeg neprijatelja, ne samo da ga ne mrze nili ga proganjaju, nego ga sobom vode kano najboljeg prijatelja. Oni tog svojeg najpogibeljnijeg neprijatelja ne mrze, nit ga od sebe tjeraju, jer ga ne poznaju. Ne poznaju ga zato — reče predavač — jer se svakiput približuje sa smješkom na ustima; ugađa gladi, i tetosi. Ali kad tamo, čim je opazio, da se ga cijeni, da se ga ne smatra pogibeljnim ni zlim, onda hara, ruši, obara ubija i to sve smješećim licem Kto, takav je alkohol, takvo je vino i rakija: vuk u ovčjoj koži, razbojnik iz zasjedo, lukavac, lopov. Upoznajmo zato svi mi njega kano svog osobnog i narodnog neprijatelja, tjerajmo ga od sebe i ne dopustimo, da zavlada našom dušom i tijelom. Osobito, — reče govornik — nedajmo djeci nikada ni u kojoj formi vina, rakije ni ostalih alkoholičnih pića, pa bila i slatka. Alkohol je bo prav pravcati otrov, koji je kadar mladomu stvoru pokvariti i uništiti život. Djeca, koja običavaju piti vino i rakiju, u školi su tupa, glupa, pa nit šta razumiju nit mogu napredovati. Do 16. bar godine dijete ne smije piti opojnih pića. Voda i mlijeko, maslinovac, te bezalkoholična voćna pića, najbolji su napitak, i gase izvrsno žeđu.

Buduć je u rakiji mnogo veći postotak „spirita" (alkohola), nego li u vinu, zato

Za kulturni i gospodarski napredak Istre.

(Nastavak.)

II.

Program pojedinih državnih poduzeća za gospodarsko podignuće u Istri.

Cestogradnje

koje se imade provesti tečajem 15 godina.

Izgradnja komunikacija u takozvanih Brkinih u političkim kotarima Sežana i Volosko.

Izgradnja ceste iz Doline preko Prebeneka na Kranjsko-istarsku državnu cestu kod Černogkala sa nastavkom do Podgorja politički kotar Kopar. Izgradnja komunikacija u okružju izmedju Rižane i doline Dragonje i na obronku Krasa, medju tim dogradnju ceste Dekani—Sv. Anton-Truške, polit. kotar Kopar. Izgradnja ceste Buzet Draguć-Cerovlje, politički kotari Pazin i Kopar.

Izgradnju ceste Roč-Hum, polit. kotar Kopar.

Izgradnju Ceste Žminj-Barban, polit. kotari Pazin i Pula.

Izgradnju ceste iz Labina na Ravne, politički kotar Pazin.

Izgradnju komunikacija u okružju Kunja, Sv. Martina, Cere i drugih cesta u občini Labin, politički kotar Pazin.

Izgradnju ceste Cerovlje-Borut, Lupoglav-Brest-Poklon, politički kotari Kopar i Pazin.

Izgradnju ceste Pazin, odnosno Grdoselo preko Krsikle u dolinu Mirne, politički kotari Pazin i Poreč.

Izgradnju ceste iz Gologorice preko Krbuna do pripojenja na državnu cestu kod Pionima u Kršanu, politički kotar Pazin.

Izgradnju ceste Poreč-Morgani, polit. kotar Poreč.

Izgradnju ceste Cittanova-Tar, polit. kotar Poreč.

Uvedenje komunikacija u občini Kaštav i gradnju mosta preko Rečine kod Kukuljana polit. kotar Volozko.

Popravak puteva u okružju občine Žminj na pruzi Žminj-Sv. Matej, Žminj-Sv. Fuška-Gojlići, Žminj-Krlčanci-Sv. Petar u Šumi, Batlići-Grubići, Sv. Matej, Sv. Matej-Rojnići i Žminj-Pisari u polit. kotaru Pazin.

Izgradnju komunikacija na buzetskom i podgradskom Krasu medju timi Podgrad-Mune, Žejane-Zvoneća, Laniśće-Lupoglava i t. d. polit. kotari Volosko i Kopar.

Izgradnju puteva za spojenje Plominske državne ceste sa pristaništima na moru kao što i na poluotoku Kermenici i Ripendi politički kotari Pazin i Volosko.

Izgradnju, dotično dogradnju cesta na otoku Krku, napose cesta Dobrinj-Omišalj, Stara Baška-Nova Baška, Vrbnik-Krk itd. u polit. kotaru Krk.

Izgradnju cesta na otoku Cresu, politički kotar Mali Lošinj.

Izgradnju ceste iz Cresa u Lošinj Mali, politički kotar Lošinj Mali.

Popravak ceste izmedju Lošinja Malog i Velog, politički kotar Lošinj Mali.

Izgradnju ceste od konkurečne ceste Buje-Umag kod Karšete preko Gambogu do občinske granice u Kastelu, politički kotar Poreč.

Popunitbene radnje na cesti Barban-Labin, politički kotari Pula i Pazin.

Izgradnju cestne mreže u občini Bačve politički kotar Poreč.

Uzpostavljenje spojne ceste izmedju Kovrana i ceste Pula-Altura, polit. kotar Pula.

Izgradnju ceste od Sv. Ivana, Šterna preko Montrilja do spoja državne ceste Pula kod Karojbe, politički kotar Poreč. Vrsar — limski zaljev — Rovinj, Bregi-Hrvatini, Grižnjan-Gursejce, cestu Brtonigla preko rieke Mirne, Sv. Kustozo-Luka-Korte.

Željeznice.

Vlada je izražene njoj potrebe i želje pučanstva Primorja obzirom na gradnju željeznica uvažila te će nakon predloženih nacrta i financijskih osnova tu gradnju podvrći svestranom i prijavnom proučavanju, a da uzmogne na temelju toga gradnju financijalnom pripomoći poduprieti i promicati.

Pošta, brzojav, telefon i automobil.

Poštansku mrežu u Primorju ima se proširiti tim, da se ustroji 35 novih poštanskih ureda; brzojavnu mrežu popuniti novim pripojenjem na ostale državne djelove i pripojenjem te mreže u samoj zemlji. Kod brzojavnih postaja, koje stoje s tim u savezu, imade se polag uvaženja vriednih odnošaja prinose interesiranih što više moguće sniziti.

Što se tiče telefona, imade se kod sastave obćenitog programa na potrebe pučanstva Primorja tim paziti, da se što više mjesta povuče u telefonsku mrežu i da se ustroji potrebne interurbanske linije kod čega se imade paziti na želje interesiranih. U slučaju potrebe valja prinos interesiranih sniziti.

Na polju telefona valja poduprieti automobilno prugé, napose one, koje promiču obćine i pokrajina, kao što primjerice podupiranje automobilne pruge za prevoz osoba preko istarskog zemljišta iz Trsta u Opatiju i Rieku, koja bi se mogla eventualno proširiti i na susjedne obćine, te automobilnu prugu Poreč-Pazin sa produljenjem eventualno do Rabca.

Promicanje industrije.

Promicanje vjeresijske organizacije malo-obrtnika tim, da se ustanovi vjeresijske zadruge, da se popusti za radnju potrebito orudje maloobrtnikom da se promiče zadruge za surovine, skladišta i strojarne, kod čega valja osobito u obzir uzeti zadruge za izgradnju odiela, zadruge za izgradnju drva i one za pletenje ribarskih mreža.

— Priredjivanje malo-obrtnih izložba a da se predoči moderne stroje i za radnju pripomoćno orudje.

Obdržavanje tečaja, ustrojenje uzornih obrta, podieljenje štipendija rukodjelcem u tu svrhu.

Provedenje onih mjera koje promiču industriju, imade se po programu na više godina razdieliti.

Promicanje svilne obrti tim, da se produlji predionicam svilo pod stalnimi uvjeti pružene im podpore naredbom od dne 24. junija 1904., a da pobolšaju plaću radnikom, da pritegnu i poduče domaće radnike i da promiču razprudaju svilanih mjehurića.

Pomorske radnje

u trščanskom pomorskom kotaru. Dogradnju luke u Miljah. Prinos za gradnju mula u pristaništu u morskom ljeđištu Vale d' oltra.

Podignuće učvršćenje mula tamničara i u Kopru.

Gradnju druge luke za ladjice i gradnju novog nasipa u Izuli.

Gradnju pristaničkog mula u Strunjanu.

Produljenje nasipnog pristaničkog mula u Piranu.

Gradnju mula za parobrode u Porto Rose.

Dogradnju luke u Sandriji.

Pomorski kotar Rovinj:

Gradnju pristaništa u Sv. Lovreču od Dajle.

Produljenje obale u Cittanovi.

Pregradnju obalnih zidova u Valditore.

Gradnju malenog pristaništa u Valletta del Dente.

Produljenje obalnih zidova u Poreču.

Gradnju novog nasipa u Poreču.

Luku sv. Kate, produljenje mula Kalsanta u Rovinju.

Pomorski kotar Pula:

Gradnju pristaništa u Barbarigi.

Gradnju pristaništa u Peroju.

Popunjenje južnog mula u Fažani.

Produljenje malog mula u Puli.

Produljenje i podignuće mula u Verudi.

Gradnju pristaništa u Sv. Martinu.

Gradnju pristaništa u Porto rosso.

Gradnju luke za ladjice u Kunju.

Dogradnju pristaništa u Badò.

Pregradnju mosta za ukrcanje ugljena u Valpidochio u raškom zaljevu.

Produljenje mula u Mošćenicah.

Popravak luke u Iki.

Popravak lučkih radnja u Opatiji.

Produljenje mula za sol u Voloskom.

Pomorski kotar u Lošinju:

Gradnju komada obale pred glavnim trgom u Malom Lošinju.

Gradnju komada obale za parobrode u Rovenskoj.

Dogradnju luke za ladje u sv. Martinu.

Gradnja obale u Nerezinah.

Izkopanje plitčina u luci Nerezinah.

Gradnju pristaništa u Iloviku.

Dogradnju luke u Sušku.

Produljenje mula za parobrode na Unijah.

Gradnju komada obale u nutarnjoj luci u Cresu.

Dogradnju luke za ladje u Beleju.

Izdubljenje luke za ladje u Smergu.

Gradnju malog mula u Sv. Andriji.

Gradnju pristaničkog mula za parobrode u Osoru.

Gradnju pristaništa u Ustrinah.

Gradnju mula u Merašćici.

Dogradnju luke u Sv. Martinu na Cresu.

Gradnju lučice za jedrenjače u Valunu.

Gradnju drugog pristaničkog mula za veće parobrode u Krku.

Dogradnju luke u Klimnu.

Dogradnju luke u Šilu.

Gradnju mula u Rašici (Luka sv. Marka).

Pregradnju nasipnog čela u Vrbniku.

Dogradnju nutarnjeg mula u Vrbniku.

Dogradnju luke, izdubljenje plitčine kod ulaza za 6 metara dubljine, sa oznakom.

Očišćenje luka u Miljah, Kopru, Izuli, Stronjanu, Piranu, Porto Rose, Sandriji, Valditorre, Poreču, Limskom, Zutonu, Vrsaru, Rovinju, Puli, Krnici, Iki, Mošćenicah, Šilu, Klimnu, Malinskoj, Solinah, Puntu, Osoru, Lošinju Velom, Sv. Petru, Iloviku i Sušku.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Propast socijalističkog konsumnog društva.

Pula, 17. VIII. 1908.

Okružni kao trgovački sud u Rovinju otvorio je nad posjedom socijalističkog konsumnog društva (Società cooperativa di consumo fra operai di Pola*) stečaj ili konkurs. Stečajnim komesarom imenovan je sudbeni savjetnik g. Covaz a upraviteljem mase odvjetnik g. Dr. Zuccon. Pasiva iznašaju 40.000 kruna.

Koparski kotar:

Javni sastanak u Boljuncu.

Boljunc, 17. 8. 1908.

Političko društvo za Hrvate i Slovence Istre ureklo je za buduću nedjelju u 4 sata poslije podne javni sastanak u Boljuncu — občina Dvlina — sa sliedećim dnevnim redom: 1. Pogovor o predstojećih zemaljskih izborih. 2. Izvještaj o djelovanju zemaljskog sabora za Istru i carevinskoga vieću u Beču. 3. Eventualnosti.

Radi važnosti tog sastanka pozivljemo naše općinare one i susjednih občina da se mnogobrojni pozivu odbora pol. družtva odazovu.

Izborne komisije u Kopru.

Kotarski poglavar u Kopru razdielo je po uputi občinskog poglavara izborne komisije za predstojeće zemaljske izbore kako sliedi:

Za obći razred ili za petu kuriju, jedna u prizemnih prostorijah Podestarije (bivši porezni ured) za izbornike I. kotara — mjesnu občina Kopar — izuzam sela Pobegi i Cesari — polag alfabetičkog reda od slova A. do uključivo L.; druga u crkvi Sv. Klare za izbornike M. do Z.; treći u Pobegih.

Za izbornike IV. kotara — sela Pobegi i Cesari. U razredu izvanjskih občina (IV. kurija): jedna u prostorijah Forestarije za izbornike I. kotara — porezna občina Lazaret izuzam sela Pobegi i Cesari; druga u Pobegih za izbornike II. kotara sela Pobegi i Cesari.

U gradskom izborništvu za izbornike IV. kotara — porezna občina Kopar — u prostorijah Forestarije.

Skupština podružnice sv. Ćirila i Metoda.

Buzet, 18. 8. 1908.

U nedjelju 23. augusta obdržati će se u Sv. Martinu kod Buzeta godišnja skupština podružnice družbe sv. Ćirila i Metoda. Umoljava se općinstvo na što veći posjet. *Odbor.*

Blagoslov župnog stana. — Javni sastanak.

Račice (kod Buzeta), 17. 8. 1908.

Ne će biti možda bez svakog zanimanja vijest, da se je novosagrađeni župni stan ovdje u Račicama predprošle nedjelje blagoslovio i predao svojoj svrsi. Uprave je lijep, velik i zgodan, pa uz „grofovski" grad Waldersteina jedina je ovdje ljepša zgrada. Crkva je dašto jedna od onih starih malenih, koje nisu mjestu na čast a Bogu u čast. Zvonika nemamo, a zvona prama tomu, stari župni stan (starinska seljačka kuća) nije već ni zašto, pa ni za — školu, kako bi neki htjeli, proti čemu se je također izrazio u svrhu razvida poslani inžinir. Gradjenje škole bila bi ovdje najpreča i najveća potreba. Neprijatelj i ovdje nastoji u noćno doba i kriomice posijati zlo sjeme iz paklenskog „legla". Da sadanja, malena školska sobica, jedina u školskoj „zgradi", ne može nikoga udovoljiti nit čemu poslužiti, stvar je razumljiva. Na koga ide, nek se trsi ustanoviti javnu pučku školu i sagraditi za nju zgradu.

Na početku spomenuta svečanost ispala vrlo lijepo uz sudjelovanje gg. župnika i učitelja iz Huma, spojena sa prvom sv. pričesti. Lijepa kita rodoljuba naša pod gostoljubivim krovom župe-upravitelja vlč. gosp. L. Tonkovića „krasno utočište". Ovom zgodom pri stolu sakupilo se 16 K u svrhu Družbe „sv. Ćirila i Metoda", koji dar već je valjda uručila naša učiteljica gdja. Her. Begović. Okrenimo oči i na najneznatnije naše selo!

* * *

Klenovšćak (Buzet), 18. 8. 1908.

Naše maleno sonce vidjelo na dan Sv. Roka mnogo ljudstva sa čitavog Krasa, a bilo bi i više, da se nije bojao već u jutro crnih na zlo slutećih oblaka. S ovog razloga nije mogla iz Buzeta k nama „Sokolska" glazba, da uzveliča naš zavjetni blagdan te javni sastanak, što se zbilja obdržavao sa lijepim uspjehom. Uprilično ga i urekao izborni odbor devetoriče odabran za čitavu mjesnu općinu. Sakupljen narod pod vedrim nebom mirno i sa zanimanjem slušao je govornike, koja si uzeše za zadaću razjasniti narodu, što mu je nejasno glede budućih izbora za zemaljski sabor te općinska pitanja, što ih najveć prouzročili narodni a i naših Krašana neprijatelji. Glasovalo se više rezolucija tičuće se gradnja škola, cesta i vodnjaka te posumljenja Krašog golog tla, koji će se poslati c. k. vladi na uvaženje te ujedno našim državnim zastupnicima. Iz duše u dušu ljudstva govorišе gg. Sancin i Ellner te tako doprinijeli uspjehu sastanka. Divimo se energiji ovog župnika brešćanskog, koji je onog dana tri puta narodu na dugo i široko progovorio. Hvala njima a i ostaloj gospodi, što no dodjoše u naše skromno selo, da nas vide, upoznadu i pouče. A uprav sada nam je potrebna dobra riječ a i čvrsta ruka, kad je vrag pomoću svojih plaćenika i izdajica uspio, kad mi, spavasmo, posijati medju nama a na dosad neokvrnutom i čistom Kraškom zemljištu sjeme razdora, zlo sjeme nemira i nesloge. Tjerajmo od sebe smutljive i — uhode (špije), pogovorimo se i složimo, pa će ići sve dobro!

† Svetko Zepin.

Vabriga, 18. 8. 1908.

Javljamo tužnu vijest da je dne 12. t. mj. u dobi od 69. godine kršćanskom smrću preminuo vrli naš rodoljub Svetko Zepin. Mnogobrojan narod koji je došao da doprati miloj pokojnika do hladnog groba, svjedoči nam koliko je on bio štovan i ljubljen od cijelog naroda.

Mir dusi njegovoj!

Porečki kotar:

Vatra u Tončićih. — † Kata Tončić.

Zrenj, obć. Oprtalj 14. 8. 1908.

Pod konac prošloga mjeseca nastala je vatra u Tončićih-Cekini, selo Čabronica, porezna občina Zrenj te je izgorio vrlom našem rodoljubu Tončić Antunu, pok. Andrije Čekini skadanj i sva u njemu nalazeća se krma. Štete imade okolo 800 kruna, jer nije bio osiguran.

Ovim preporučamo toplo siromaha rodoljuba svim našim rodoljubom, da mu prišteće na pomoć bilo i malenim darom, da mu se tako ublaži nesreća.

* * *

Dne 28. julija preminula je nakon duge i teške bolesti okrijepljena sv. otajstvi starica Kata Tončić, žena pok. Josipa Tončić-Čekin u lijepoj starosti od 99 godine. Bijaše dobra srca i milostive duše. Kad bi ju pitao njezin unuk a naš vriedni Ante Tončić-Čekin, bilo u veseloj ili žalostnoj prigodi, da mu dade darak za plemenitu našu „Družbu", nikad nije mu se odrekla.

Za sobom ostavlja čestita starica znatan broj potomaka, ali medju njimi nikog izdajicu roda svoga. Da je bila vriedna i poštena dokaz nam je njezin pogreb, kod kojega je sudjelovao velik broj rodjaka, prijatelja i znanaca.

Dičnoj starici bila lahka domaća gruda, koju je žarko ljubila a mnogobrojnoj njezinoj svojti naše iskreno saučešće!

Voloski kotar:

Drenovska afera — Kuzma Jedretić.

Kastav, 16. 8. 1908.

U *Drenovi* predobćini grada Rijeke, koja broji preko 1000 stanovnika hrvatske narodnosti, probudili se njekoji občinari i odjučiše ustanoviti družtvo Čitaonice.

To je za vraga bilo riječkim talijanašem, pak udri buniti puk proti dobro mislećim občinarima koji se ne žele odreći materinske rieči. Njima se pridružio malovriedni pop Pavao Zigar upravitelj župe u Drenovi i u crkvi napadao čitaoničare naziviuć ih, kao da su otudjili se svoje starine.

Radi slabog ponašanja proti svojoj vlasti crkvena oblast premjestila je upravitelja župe Zigara u Ledenice i imenovala drugoga na Drenovu. Don Zigar utekao se svojim zagovornikom riječkim kamorašem. Ovi podigli cielu buru proti hrvatskom svećenstvu u Primorju, napadajuć župnika riečkog demonstracijama i putem novina; napali su istim putem i Kastavce, kao prve susjede Drenovčana, jer se Drenovčani miču, kako vide susjede micati se za dobrobit narodnu.

Izmedju ostaloga napada njekoji smrkavac u riečkoj novini „V' oče popela" od 7. tek. mjes. na rodjenog Drenovčana, bivajućeg u Kastvu, nazivajuć ga renegatom jer nije zatajio majčinoga mlieka. Tom prigodom kaže, da bi isti htjeo učiniti iz Drenove *barbarski Kastav.*

Polegano šmrkavče, zaletio si se predaleko. Kastavcem dijeliš „barbaro". Ti ih najbolje ne poznaš? Dodji malo do njih, ako te je volja u lokvu! Kastavci su barbari po tvoju, a imadu možda više i boljih škola nego ti kod tvoje kuće. Što se toliko nastavljaš a neznaš, ako se postave Kastavci s jedne, a braća preko mosta s druge strane, da ti nepreostane drugo, ako ne bježati u more, gdje će te dočekati naši slavni Bodulli svojim lumbardami pak onda si frigan ti i tvoja Talija.

Pustimo šalu na stran. Na Riećini dogadja se kao nigdje na svietu. Ljudi su rodjeni od hrvatske majke. Materin jezik im je hrvatski a htjeli bi biti njekoji Talijani, njekoji Ungarezi. Čak što su? Mastrunci tužna im majka! Doć će bućani pak će stirat kućane. Tko neda brata za

---

rakije ne bi smio uživati ni jedno stvorenje, pa ni sam — vol. i njega — junaka uništila bi.

Čuvajmo se pijanstva. Pijanca mrzi Bog i ljudi. Pijanac ne spada medju ljude, jer mu vino i rakija otēše razum: on spada na sramotu svoju i ljudsku i na pogrdu stvorca Boga medju — četveronošce. U pijancu nema ni čovjeka ni junaka.

Ovo lijepo predavanje gosp. profesora Novljana vrlo se dojmilo nazočnog općinstva, koji mu za priznanje povladjivaše.

Hvalimo mu od srca želeći, da nas češće posjeti. Mi ćemo mu vraćati ljubav za ljubav. A njegov humanitarni rad na polju pučke prosvjete mora steći svopće priznanje i — uspjeha.

Bože daj i uspori! Um i srce narodu!

brata, hoće tudjinca za gospodara! Onim koji toga ne žele poručuju Kastavci, i kod nas su dosta mutili plaćenici Talijana i svojedobno smutili puk, pa što su opravili? Mi smo uvijek što smo bili, a oni gdje su? Nebojte se braćo Drenovčani, doć će sve na svoje i teć će voda kud je nekoć tekla; nit ste vi ikada Talijani bili nit ćete ikada biti.

Čuvši opć. zastupstvo Kastavsko za te napadaje, izreklo se jednoglasno u svojoj sjednici dne 15. tek. mjes. da odsudjuje uvriedu nanešenu Kastavcem sa nazivom, da je Kastav barbarski, pak dobacše onom šmrkavcu, koji je to napisao tu uvriedu natrag. Renegati su oni, koji onako plaču a ne pošteni muževi, koji se nisu otudjili materinom mlieku, kako su žalibože mnogi moji Riečani, koji sami neznaju što su! Tužna im domovina!

* * *

Gosp. Kuzma Jegretić kapelan u Kastvu položio je prošloga tjedna izpit za katekretu srednjih škola u Trstu. Čestitamo i želimo kriepko zdravlje!

Lošinjski kotar.

Talijanske provokacije.

Cres, 15. 8. 1908.

Dne 2. 8. o. mj. bio je Cres pozorištem smutnje i izazivanja najgore vrsti, a bilo bi i krvi da nije došla odma žandarmerija. Ug.-hrvatsko par. društvo priredilo je parobrodom „Tatra" izlet u Cres, tim izletom došlo je mnogo članova „Giovani Fiume". Čim su došli u Cres odmah se zapazilo kojim su duhom zadojeni ti ljudi i što traže u hrvatskom gradu Cresu. Odmah se počelo vikati „Evviva Cherso italiana", a zapaziv neki izletnik jednom Cresanu kravatu u narodnim bojama odmah iskali svoju otrovnu žuč iridentizma abasso sta p...., se ti fossi a Fiume te tirerio col rivolver. Oni se iskrcali, a naši ih nespašenjaci pozdravljali i odobravali im takve poklike. Otišli da malko založe. No eto ti sada njihove prave boje. Tu se klicalo: Evviva Italia, Evviva il nostro re, Evviva Garibaldi, pjevalo iredentističke pjesme, u obće zbivale se takve stvari, da svakom pravom patrioti krv kuhala od jada. Naši su ih kopači pustili nek rade što ih volja, ta oni nijesu pozvani zato; jer ako bi i htjeli zapriječiti ovakve izazove, sjegurno je da bi koji taj sjedio u zatvoru. O stražarima ni duha ni sluha, e da je hrvatsko pjevanje, kao neke večeri kad je kao bjesan trčao za našim ženskama.

Nu najljepša je bila, kad su odilazili. Naša „Giovane e trionfante Cherso" otišla da je pozdravi. Tu se opet ponovili oni isti poklici. A kad zapazise našu trobojnicu gdje lepršа nijesu mogli već stati u koži. Pljuvali su protiv onoj strani, bacali kruške, vikali abasso sta .... bandiera, abasso i Croati. A kada im to nije pomoglo tad segnuše za svojom kulturom: revolverom i počeli pucati. Srećom da je odma naskočila žandarmerija i uapsila revolverante, koji bijahu još i s bokserima oboružani. Ta čeljad je upravo alarmirana došla u Cres.

Naši su neki reagirali na ono riganje abasso i Croati sa kojim „Živio", no nagovorilo ih se da prestanu, i predočilo im se da nemaju od nikuda zaštite, te bi mogli nedužni platiti moguće i svojim životom i tako svoje obitelji unesrećiti. Pitamo samo gdje se nalazimo da li u Austriji ili gdje. Pitamo g. načelnika zašto nije zabranio i ovaj izlet? Ali da, on zabranjuje samo mirnim ljudima i to zato jer su Hrvati, a pusta revolverante. Ko bi bio odgovarao i platio gubitak oca ili sina da nije došla žandarmerija? Ko? g. načelnik? Mi protestiramo protiv ovoga, te nećemo dopustili unaprieđ da se na našem zemljištu kliče tudjem kralju i tudjoj dr... Mi protestiramo da se naša čuvstva tako vrijedjaju. Mi protestiramo jer niemo sigurni svog života. Pitamo nadležnu oblast, do kada će pustiti da se mirno hrvatsko pučanstvo grada Cresa na ovako brutalan način vrijedja, da se pluje na njega? Mi ništa drugo ne zahtjevamo, nego to da se štiti sloboda, koja nam pripada kao austrijskim državljanima.

Razne viesti.

Poziv na ustanovnu skupštinu hrv.-slov. akad. ferij. društva za Istru.

Na lanjskom pazinskom sastanku hrv.-slovenskog istarskog djačtva zaključilo se ustrojiti ferijalno akad. društvo za Istru, da time oživotvorimo one misli i zaključke, što su se na tom sastanku iznesli. Došlo je vrijeme, da taj naš zaključak oživotvorimo! Kao što smo lanjske godine u lijepom broju pohrlili u Pazin na prvi sastanak cijelokupnog istar. djaštva, tako će svakako svatko od nas pohrliti i na ustanovnu skupštinu našeg ferij. društva, koja će se držati u *subotu dne 22. kolovoza na 11 sati u jutro u „Čitaonici" (Nar. Dom) u Puli* uz slijedeći dnevni red:

1. Izvještaj pripravnog odbora;
2. Primitak pravila;
3. Upis članova;
4. Izbor odbora;
5. Eventualija (predavanja i drugo).

Drugovi! Veže nas dužnost, da dodjemo u što većem broju na ovu ustanovnu skupštinu, jer ćemo time pokazati, da nam leži na srcu napredak i dobrobit našeg naroda u Istri. A tim više moramo to sada uvažiti, jer sadašnje doba traži od nas intenzivniji rad oko narodne prosvjete. Jer znamo, da u preporodu svakog naroda ima najveću vrijednost prosvjeta, jer samo prosvjetom dolazimo do nezavisnosti gospodarske, a ovom do slobode političke!

Priredjivački odbor.

Rodjendan Njeg. Veličanstva.

Utorak proslavljen je u čitavoj monarhiji izvanrednim načinom rodjendan cara i kralja Franje Josipa I. Kažemo izvanrednim načinom, jer stojimo u jubilarnoj godini Njeg. Veličanstva pa su htjeli narodi Austro-Ugarske svečanije nego li obično proslaviti rodjendan svoga sjedoga vladara. Mjeseca decembra t. j. dne 2. decembra proslaviti će Njeg. Veličanstvo 60 godišnjicu svoga vladanja te je proslava Njegovog rodjendana kano predteča jubilarne svečanosti veličanstvenije nego li obično proslavljena.

U svih gradovih monarhije odpjevane su svečane službe božje za zdravlje i dug život Njeg. Veličanstva. Službi božjoj prisustvovale su svuda uz pobožno stanovništvo, poglavice crkvenih, mjestnih i vojničkih oblasti.

Vinarska zadruga u Dolini.

U nedjelju dne 9. t. mj. ustrojena je u rodoljubnoj Dolini „Vinarska zadruga" u prisutnosti gg. M. Mandića iz Trsta i Ivana Sancina iz Buzeta te mnogobrojnog domaćeg občinstva.

Drugi put o tom predmetu više.

Novi izborni zakon za zemaljski sabor Istre izašao je u slovenskom jeziku u narodnoj tiskari Laginja i drug u Puli. Slovensko izdanje je prevod hrvatski sastavljenog pučkog izdanja, koje je svakomu lahko razumljivo.

Sa zakonom izdane su i dvie veoma dobro uspjele karte u bojama, na kojima su označeni izborni kotari pete ili obćenite i četvrte ili kurije izvanjskih občina.

Knjižica vriedi 1 K a dobiva se i kod našeg glavnog suradnika g. Matka Mandića u Trstu.

Ravnateljstvo družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru primilo je nadalje slijedeće prinose:

G. dr. Mandić u Trstu darovao je na dan sv. Ćirila i Metoda K 20·—. G. dr. Magdić nar. zastupnik u Varaždinu sakupljenih na janjetini K 2·80. Gg. Dr. Matko Laginja, prof. Matko Mandić i prof. Vjek. Spinčić narodni zastupnici u Beču darovahu na dan sv. Ćirila i Metoda svaki po K 10·—. Uprava „Narodne Obrane" u Osijeku šalje sabrano prinose za 1. polugodište K 322·56. Gosp. Majersky pl. Milan Djakovo sabranih prigodom krštenja svog sina K 24·—. Gdjica. Marica Birimiša učiteljica u Opatiji u ime dara K 10·—. G. I. Miljčetić profesor šalje sabranih po g. Stjepanu Leitneru podnačelniku u Varaždinu K 50·—. G. Franjo Kosmina opć. tajnik Dekani daruje K 5·—. Bunc Lancin Dolino sabranih na dan sv. Ćirila i Metoda K 20·—. G. Dragutin Ružić šalje u ime maturanata gornjogradske gimnazije u Zagrebu prigodom umirovljenja ravnatelja g. Mirka Divkovića K 67·—. G. dr. Stjepan Stanković u Varaždinu sakupljenih na dan sv. Ćirila i Metoda K 9·—. Djačka podružnica u Spljetu šalje sabranih u g. 1907-8. K 1114·62. G. Rabar Ivan ravn. gimnazije u Zagrebu šalje sabranih na ravn. konferenciji K 12·—. Gdjica Matilda Vrbančić učiteljica u Velikom Lošinju sabranih po tamošnjim Hrvatima K 17·—. G. Tončić Ante „Čekin" u Zrenju sabrao na predlog g. župnika Červara prigodom vjenčanja gdjice. Ane Tončić sa g. Ivanom Mrakovčićem K 14·40. Družbina podružnica u Brguđcu u ime članarine K 20·—. Družbinu podružnica u Rakitovcu K 98·34. G. Mitrović daruje polovicu prihoda od priređene zabave u Voloskom K 10·—. Družbina podružnica u Sovinjaku u ime članarine K 34·71. G. Varović Josip sabranih prigodom vjenčanja Miroslava i Marije Kos K 11·56. G. prof. Spinčić šalje u Krapini šalje sabranih medju Pecrikovi gostovi K 13·40. Uprava „Hrvatske Krune" sabrano od raznih rodoljuba K 71·10. G. prof. Spinčić K 20·—. G. Andrija Stojanović opć. bilježnik u Hrastovici sakupljenih prigodom posvete kuće Simanović-Panjan K 8·60. G. Sanković-Soldatić Vodice daruje K 14·10. G. Sancin Pavel — Anton Dolina šalje K 5·43. G. Kosmina Fran opć. tajnik Dekani šalje K 1·80. Prigodom dječe izložbe u Opatiji sabrao je školski „sion" K 21·50. Prigodom blagoslova nove plovanske kuće u Račicama, sabrano K 13·04. G. dr. Pero Magdić u Varaždinu sakupio na janjetini K 3·40, a g. župnik Jakopovac dodao K 1·—.

* * *

Potpore občinskih i gradskih poglavarstva: Općinsko poglavarstvo u Otočcu K 50·—. Općinsko poglavarstvo u Stankovcima K 20·—. Gradsko poglavarstvo u Brodu N. S. K 100·—. Gradska imovna općina u Novoj Gradiški K 50·—. Profesor Vjekoslav Spinčić za list „Materinsku Rijeć" K 10·—.

Zemaljske štipendije.

Zemaljski odbor za Istru u Poreču poziviše istarske djake, koji kane moliti za štipendiju iz zemaljske zaklade, da to učine do 30. septembra 1908.

Molbenici valja biti priloženi:

1. Posliednju školsku svjedočbu;
2. potvrdu, da su upisani na gimnaziji, učiteljišću, sveučilištu i t. d.;
3. svjedočbu o posjedu ili siromaštvu, na kojoj imade biti označen porez, što ga plaća otac ili štitnik;
4. svjedočbu o uživanju kakve štipendije ili podpore;
5. svjedočbu o pripadnosti kojoj občini Istre.

Molbenice kasnije uložene, neće biti uvažene. Iste valja poslati zemaljskom odboru Istre.

Hrvatski i slovenski djaci Istre, nepropustite zamoliti štipendije pa da vidimo koliko vriede obećanja talijanske gospode o njihovoj pravednosti i nepristranosti prema nama!

Državna štipendija.

Početkom školske godine 1908—09. podieliti će se državna štipendija za Istru u godišnjem iznosu od 168 K za gimnazijske djake sa istarskog kopna i to za djake iz koje občine Porečko-puljske biskupije, koje se kane posvetiti svećeničkom zvanju.

Vjenčali se.

U nedjelju vjenčao se je u Trstu g. Josè Antonio Aguirzo, podpukovnik kilenske vojske, pridieljen poslaničtvu u Beču, sa velevriednom gospodjicom A. Valburgom Seršić, kćerkom Dinka Seršića, bivšeg zastupnika na istarskom saboru, nastanjenog u Trstu. Srdačne čestitke!

Velika svečanost „Narodne Delavske Organizacije" u Trstu.

Dne 9. agusta razvilo se zastavu „N. D. O." u Trstu i proslavilo prvu godišnjicu obstanka društva vrlo svečanim načinom. U jutro bijahu dočekani gosti iz Gorice te iz Istre. Oni su došli posebnim vlakom iz Pule, te im se u Buzetu priključila „Sokolska glazba". Izletnika iz Pule i ostalih mjesta bijaše okolo 400.

Okolo 10 i pol sati u jutro vršio se je sastanak u „Narodnom Domu" u prisutnosti ogromnog množtva naroda. Poslije podne započela je u Rojanu pučka svečanost kod koje je sudjelovalo do 6000 duša. Tuj se vršilo svečano razvićo nove zastave „Nar. Del. Organizacije". Kod svečanosti sudjelovala je „Sokolska glazba" i glazba iz Nabrežine.

Talijanski listovi u Trstu digli su kuku i motiku proti toj svečanosti pozivajuć gradjanstvo na odpor, ali nisu uspjeli Njihovo pisanje svjedoči nam najbolje o uspjelosti te svečanosti.

Izletnici iz Italije u Trstu.

Kako čitamo u tršćanskih listovih prispjelo je u nedjelju prije podne posebnim vlakom u Trst okolo 600 izletnika iz Milana, većinom radnika i obrtnika. Tršćanski nazovi-liberalni i nazovi-socijalistički listovi pozivali su kroz čedne talijansko gradjanstvo Trsta, da dočeka što svečanije „milu braću" iz kraljevine. Na kolodvoru dočekaše liberalci i socijalisti „braću" sa zastavama i glazbom te ih pratiše gradom na gradsku viećnicu. Gostovim na čast priređena je gostba, kod koje izpuknuše prvaci jedne i druge stranke vatrenih govora. Po gradu bijaše demonstracija i sukoba sa slovenskim radničtvom, koje bijaše ogorčeno radi toga, što vlada dotično redarstvo daje veće slobostine talijanskim državljanom nego li svojim podanikom. Gradom su se orili obični povici proti Slavenom i proti Austriji i ovoj posljednjoj valjda iz zahvalnosti, što im je dopustila da slobodno i proti njoj demonstriraju.

Proslava 30 godišnjice pjevačko-čitalačkog društva „Venec", u Kozini obaviti će se dne 30. o. mj. sudeći po pripravah i po prijavah raznih družtava vrlo svečano. Do sada prijavilo se je naime više pjevačko-tamburaških zborova iz Istre i Trsta, koji će kod svečanosti sudjelovati. Odbor pozivlje sva susjedna zabavno-pučna družtva, da se prijave čim prije, a da se uzmogne sastaviti svečanostni program Pošto su s Kozinom vrlo dobro uređene komunikacije sa ostalom Istrom, Trstom i susjednim slovenskim mjestima, to se odbor nada da će se njegovu pozivu odazvati mnogobrojna družtva i rodoljubno občinstvo.

Knjiga o Medjumurju.

Primili smo sa zahvalnošću: „Povjest Medjumurja" napisao dr. Rudolf Horvat. Izdano nastojanjem dra. Pere Magdića. Ciljena 1 K. Poštom 20 fil. više. Dobiva se samo kod dra. Magdića u Varaždinu. Knjiga je napisana za osviešćenje hrvatskog pučanstva u Medjumurju.

Zašto je bilo razpušteno iredentsko družtvo „Giovane Pola" u Puli.

Dekret kojim je c. k. vlada razpustila spomenuto družtvo navadja slijedeće razloge tomu razpustu:

„La Giovine Pola“ inscenirala je dne 28. junija t. g. prigodom jednog izleta u Veneciju, koli kod polazka, toli tečajem boravka u onome gradu, gdje su članovi spomenutog družtva bili okićeni zeleno-bielo-crvenim kokardama i zastavama, — bučne protuaustrijske demonstracije. — Nadalje su oni onamo svirali Garibaldijevu himnu i druge razne glazbene komade političke tendencije. Time su oni izrazili svoje protuaustrijske osjećaje.

„Dne 6. junija t. g. sudjelovalo je družtvo „Giovine Pola“ službeno i na demonstrativni način na sprovodu bivšeg garibaldinca Gjure Schinolfi.

„U demonstracijama austrijskih veterana u Puli dne 7. junija t. g. te proti skupštini „Družtva sv. Cirila i Metoda“, koja se je obdržavala u Puli, udionićtvovali su najvećim dielom članovi družtva „Giovine Pola“, čega se radi opravdano zaključuje, da je glavni kamen ove smutnje i smetanja javnog mira bilo baš ovo družtvo i da se ono imade smatrati pravim ognjištem prevratnih i po državu neprijateljskih tendencija.

Izjava.

Ker se trosijo v svet vesti da kandidujem po svojih agitatorjih za prihodnji deželni zbor isterski izjavljam, da so vse te vesti škodoželno — izmišljene in neresnične.

Černikal, 17. avgusta 1908.

Karol Šiškovič.

Br. 1481.

Oglas jeftinbe.

Na 31. tekućeg augusta od 10 sati prije podne do podne držati će se u općinskomu uredu u Veprincu-Ičići javna jeftinba za odati poduzeće gradnje novog groblja kod Sv. Petra u Poljanama, najpovoljnijemun udiocu ispod odvjetne cijene od 11.555 K 15 hel.

Ponude pisane i biljegovane sa biljegom od 1 K kojim se ima priložiti namira ove općinske blagajne o uloženom vadiju u iznosu 577 K 75 hel. imaju se predati podpisanomu zapečaćene najkasnije do podne gori naznačenog dana.

Točno o podne će se otvoriti i popisati dane ponude.

Općinski odbor si pridržaje prihvatiti onu ponudu koju bude smatrao najpovoljnijom.

Tehnički projekt radnja može se pregledati u ovom općinskom uredu u vrijeme uredovnih sati, i doznati ostale uvjete.

Glavarstvo občine

Veprinac-Ičići, 13. augusta. 1908.

REUMATIZAM, neuralgija, ischias, bedac, ulozi, natekline, reumatično trganje u glavi, zubima i zglobovima liječi se jedino uspješno uporabom

„Paralysian-Linimenta“

po vis. kr. zem. vladi odobren i zakonom zaštićen lijek nadmašuje sve ostalo lijekove u djelovanju.

Čuvajte se patvorina!

Cijena boci K 1·60.

Dobiva se u svim ljekarnam. Glavno skladište: **Ljekarna PEČIĆ** sada **dr. B. Vouk — Zagreb.**

Četiri posjeda

prodaju se pod dobrim uvjetima. Jedno imade obseg od 250 rali, a tri nešto više od 100 rali, isti se nalaze u Istri blizu željezničke pruge Trst-Buje.

Na svakom posjedu nalazi se velika nasada američanske loze; jedan posjed od ovih veoma je prikladan za tjeranje trgovine s vinom.

Točne informacije mogu se dobiti kod gosp. Eduarda Dolenec-a, veleposjednik u Orehku kod Prestraneka, ili kod gosp. dra. Mateja Pretnera, odvjetnika u Trstu, Via Nuova kbr. 13.

KNJIGA

bez koje ne smije biti nijedan Istarski Hrvat je

„Novi Izborni Zakon za Sabor Istre“

Pučkim načinom protumačeno, i jednom zemljopisnom kartom istre.

— Cieua 1 K. —

Naručuje se kod

Tiskare Laginja i dr. - Pula.

Prva slavenska tvornica ura za tornjeve

Franjo Moravus,

BRNO. Nova ulica 25. MORAVSKA.

tvori i razašilje

ure za crkvene zvonike, dvorce, škole, tvornice, --viećnice, ljetnikovce -- samo u izvrstnoj izradbi vrlo jeftino.

Čuvene nadzorne ure.

Cienici šalju se na zahtjev badava.

Najviše odlikovanje za izvrstne proizvode

IZVOZ.

Želudčane kapljice

prije zvane i poznate pod imenom

Markove kapljice

sredstvo proti slabosti želudca, imenito proti pomanikanju teka za jelo, proti grizu i grčevima u želudcu i trbuhu, proti nadutosti od vjetrova. Poslije teškog masinog ili preobilnog jela podupiru naravnu probavu. 1 tucet 4 K, 5 tuceta 17 K, 10 tuceta 32 K, franko postavljeno na svaku poštu,

⁂ ⁂ ⁂

Molim izvolite mi poslati još 12 bočica želudčanih kapljica jer mi nužno trebaju pošto na meni upravo čudotvore. Boško Pazić, Knežci stari.

Molim pošaljite mi jedan tucet kapljica pošto pošto sam uvjeren već kod prijašnih naručba da djeluju izvrsno, te ću svakom zgodom ista mojim prijateljima preporučiti. — Ovakovih dopisa, koje ne mogu sve ovdje navesti imadem još mnogo, te stoje svakomu na uvid.

Ove kapljice pripravlja samo Gradska ljekarna u Zagrebu, pak zato treba kod naručbe pisati točno na adresu:

Gradska ljekarna Zagreb, polag trga sv. Marka 20.

Odlikovan s 3 srebrnimi kolajnami u Gorici godine 1881. 1894. 1906.

Častna diploma i zlatna kolajna u Beču godine 1903.

Zlatna kolajna i zaslužni križ u Rimu godine 1903.

Svijećarna na paru

J. Kopač, Gorica, ul. Sv. Antona b. 7.

Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom obćinstvu svijeće iz prijesnog pčelinjeg voska. Kilogram po K 5·—. Za prijesnost jamčim s K 2.000. Tamjan Myrrhae, Styrax, fitilja i stakla za vječne svijetle po jeftinoj cijeni. Trgovcima preporučam svijeće za pogrebe, za bolično drvce, voštene svitci i med najjeftinije vrsti uz veoma niske cijene.

Šalj vosak kupujem u svakoj množini po najvišoj dnevnoj cijeni.

— Na zahtjev šaljem cijenike franko. —

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, *koji upladnju zadružnih dielova jedan ili više* ***po kruna 8.***

Prima novac na štednju od svakoga, *ako i nije član te plaća od istoga 4½% čisto, bez ikakvog odbitka.*

Vraća na štednju uložene iznose *do 1000 K bez predhodnog odkaza, a iznose od 1000 K ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio vedi ili manji rok za odkaz, za odkaz od 8 dana.*

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, *i to na hipoteku ili na mjenice i zadružnice za garanciju.*

Uredovni sati svaki dan *od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati poslie podne; u nedjelju i blagdane zatvoreno.*

Družtvena pisarna *i blagajna nalazi se u viale Carrara vlastitu kuće (Narodni Dom) prvi pod desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.*

Ravnateljstvo.

Dvostruki elektro-magnetički

KRIŽ ili ZVIEZDA

R. B. broj 86967.

Telefon br. 45—22.

est elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod uloga, reume, astme (težkog disanja), nespavanja, zujenja u uhu, neuralgije, glavobolje (migrăne) kucanja srdca, zubobelje, muževne slabosti, studeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), mokrenju postelje, nujnosti, neovjestice, naglubosti, drhtanja na tielu, influence skopčane sa bolešću hrbta, bliedila (malokrvnosti), želudačnih grčeva, bezteènosti, ischiasa, punokrvnosti, svih udnih grčeva, hypochondrie, tjelesnih grčeva, hämorrhoida, kao i kod svekoće slabosti itd. služi kao nenadkriljivo sredstvo, pošto elektro-magnetička struja cielim čovječnim tielom djeluje, čime se rečene bolesti u najkraćem vremenu izliečе.

Poznato je, da liečnici kod navedenih bolesti viśekratno elektrizovanje tiela upotrebljuju, ali ipak na taj način, da jaka struja samo prolazno i povremenom kroz tielo prolazi, dočim naprotiv tomu struja elektro-magnetičnog križa ili zvieзde R. B. br. 86967, kako je jur rečeno, umjerenim načinom neprekidno na tielo djeluje, što svakako bržem zlječenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 godina stare bolesti izliečene su sa mojim strojem posve! Od izliečenih sa mojim strojem R. B. broj 86967 izraženo zahvale kao i od odličnih slojeva izdane svjedočbe i priznanice iz svih strana svieta pohranjene su u mojoj pismohrani, gdje stoje svakomu u svako doba na uvid. **GDJE NIJEDAN LIEK NIJE POMOGAO, MOLIM POKUŠATI MOJ STROJ,** jer je to sigurno sredstvo proti gore navedenim bolestima, a onaj bolestnik, koji po mojem stroju nebi bio izliečen najdulje u roku od 45 dana, dobiva novac natrag.

Upozornjem osobito p. n. obćinstvo na to, da se moj stroj ne smije zamjenjivati sa Voltinim, koji je poradi svoga neuspjeha zabranjen u Njemačkoj kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj **dvostruki elektro-magnetički križ ili zvieзda R. B. br. 86967 osobito se hvali i uživa vanredan dopadnost poradi svoje izvrstne djelovitosti.**

MALI STROJ STOJI 6 K. Rabili ga mogu samo djeca i jako slabe gospođe.

VELIKI STROJ STOJI 8 K. Rabi se kod ostarjelih 20 godiš. kroničnih bolestih.

Dopisivanje i naručbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Pouzećem ili ako se novac unapred pošalje, razašilje glavna prodavaona za tu i inozemstvo.

ALBERT MÜLLER,

Budimpešta, V/41. Kotar,

Vadasz-ulica br. 34.

Utemeljena god. 1894. **NARODNA TISKARA** Utemeljena god. 1894.

LAGINJA i dr. Pula, via Giulia, 1

Preporuča sl. općinstvu svoju

tiskaru, knjigovežnicu, papirnicu i tvornicu pečata.

U papirnici mogu se dobiti slijedeći:

Molitvenici:

Utjeha starosti. Čvrsto uvezan. Tiskan velikim slovima, po K 1·60, 1·80 i 2·50.

Isus prijatelj djece. Čvrsto i lieno uvezan, po K —·60, —·70, —·75, —·80, —·90 i 1·—.

Andjeo čuvar. Molitvenik za djecu, po K —·40, —·50, —·60, —·70 i —·90.

Sv. Anton Padunski i njegovo štovanje. Elegantno uvezan po K 1·60 i 1·80.

Vrtić Gospodnji. Uvezan u kožu, po K 8·—.

Hljeb nebeski. Uvezan u baršumastu crnu kožu sa zlatorezom po K 3·80.

Slava Bogu a mir ljudem. Uvezan u finu kožu po K 4·—.

Vijenac bogoljubnosti. Uvezan u fine tvrde korice po K 2·40 i 4·—.

Pomolimo se. Uvezan u veoma finu kožu po K 7·60.

Pobožni učenik. Uvezan u mehku crnu kožu po K 1·80.

Pobožni mornar. Uvezan u tvrde korice po K —·80.

Našom nakladom izašle su slijedeće knjige:

Ob uljudnom i pristojnom ponašanju po K —·40.

Putovanje N. V. B. „Marije Terezije“ na Male Antile i Kubu. Pjesma, K —·40.

Rat u Kini. Pjesma, K —·40.

Brzi računar ili pregledna knjižica za proračunanje dnevnice, K —·80.

Knjižica nedjelno nadnice (u hrvatskom, njemačkom ili talijanskom jeziku) K —·60.

Komisionalne knjižice, K —·80.

Broj 35. Pula, u četvrtak dne 27. agusta 1908. God. XLI.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalje se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Cekovnog računa br. 849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju u nepodpisani ne tiskaju, nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 8 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i uteruje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Nandić u Trstu (Via Crocera br. 1, II. kat).

Živio Laginja!

„Dan se poznaje po sjaju sunca, proljeće po ugodnom mirisu nježnog cvijeća, a narodi se odlikuju, cijene i poznaju po vrednosti njihovih sinova".

Dr. Matko Laginja izašao je iz puka, a puk ga nazivlje svojim vrlim ocem.

Već dugih 25 godina on diže, svoj jaki, iskren i rodoljubni glas na obranu potištenih. Dvadesetpet godišnjica njegovog izbora na zastupničku čast nesmije proći bez jedne dostojne uspomene, koja će biti kao ugodan miris divnog cvieća, jer njegova djela pokazuju nam koliko je ljepa, koliko je plemenita njegova duša.

Punim pravom od služi primjerom — dao Bog da bi ga mnogi nasljedovali — ostalim sinovima našega naroda. Sav njegov život sjajnim nam je dokazom zlatnog njegovog značaja; nema časti, ni vlasti, te bogatstva pred kojim bi se on ponizio i zatajio njegovo uvjerenje i njegovo čustvo spram omiljenom mu narodu, čija je dika i ponos. Njegova svjetla djela, sile na poštovanje njegove protivnike, čija se protivnost uništuje pred velikim njegovim poštenjem. A poštenje mu je uvjek bilo i sveudilj mu je putokaz po uzburkanom moru svieta.

On je ono sunce koje je oživilo te podalo nov život hrvatskom puku Istre.

On ga je učvrstio u dobrom djelovanju. Laginja nije se opasao ubojnom sabljom te navjestio bratoubojnu borbu u Istri, već se je oboružao oružjem mira i ljubavi za voditi svoj narod po putu napredka.

On je zagovarao sjedinjenje Slavena, te su mu zato zahvalni svi sinovi slavnog ovog naroda od najbližih do najodaljenijih krajeva.

Istarski će se narod sjećati uvjek na svoga oca i vodju, te će njegovo ime biti poznato i kasnijim njegovim potomcima.

Niko Mardešić.

Dr. Matku Laginji.

Nè Ti ne češ pljeska niti tražiš slave
Ni lovora nećeš oko Tvoje glave,
A Ti sve si svoje žrtvovao rodu
Na veljem oltaru za njeg'vu slobodu.

Gospodo Latini — počeo si davno —
I mi smo vam pleme ponosno i slavno
Do sada je bila Vaša sretna hora
Gdje je naše sunce, gdje je naša zora?

Širio si svjetlo — — danas dan je vedri
Naša ladja sretno našim morem jedri,
Gospoda Latini veće kotvu dižu
A Hrvati eto svome cilju stižu!

Nè Ti ne češ pljeska niti tražiš slavè
Ni lovora ne češ oko Tvoje glave — —
Zaludi kad u slavlju podiže Te ruka
Žuljava i harna istarskoga puka!

U Zadru, u kolovozu 1908.

Rikard Katalinić Jeretov.

Za kulturni i gospodarski napredak Istre.

(Svršetak).

Popravak postojećih svetlenika.

Portobuso, Saudrija, otok sv. Ivana u Pelagu, Umag, školj Marmi, Peneda, školj Kabula, Pol-Valle, Sv. Petar, Punta Del Dente, Ert Merlera, Verudella, Pljavnik, Pegolotta, Punta Ubac, Punta crna, Krk, Malinska, Vrbnik, Baškanova, Punta Negrito, Ika, Opatija, Volosko, Galiola, Ert Prestenice, Garbe na Susku, Šilo, otok Prvić, otok Mortar, Koludarc, Cikat, Sv. Petar Ilovik.

Nove gradnje.

Plitčina Mula kod Milja svjetleću bovu; Sv. Ivan kod Saudrije lučki oganj; Punta grossa svjetleću bovu; Portorose lučko svjetlo; Zambratia lučko svjetlo.

Plitčina Fojága svjetleći stup; Vestre lučko svjetlo; veliki brist lučko svjetlo; plitčina Kozada svjetleću bovu; otok Grongeza svjetleći stup; Plitčina Rankon svjetleću bovu; pogibelina plitčina kod Porera stup sa micajućim se svjetlom; Rt Masnak kod Plomina svjetleći stup; Plomin lučko svjetlo; otok Fenera i Rabac lučki oganj; Košljun svjetleći stup; Sv. Lovreč-Dajla svjetleći stup; Funtane lučko svjetlo; Kunj svjetlo na mulu; Bado lučko svjetlo; Karnica lučko svjetlo; Omišalj lučko svjetlo; otok Levrera svjetleći stup; Ustrine lučko svjetlo; Moščenice lučko svjetlo; otok Seka svjetleći stup; Sv. Martin na Lošinju lučko svjetlo; Punat lučko svjetlo; otok Galon svjetleći stup; Osorski kanal lučko svjetlo; Sv. Andrija na Cresu lučko svjetlo; Rt Šilo svjetleći stup; Rt Saluga svjetleći stup; Unije lučko svjetlo; otok Alteze svjetleći stup; Tarska Vala lučko svjetlo; Palacoli svjetleći stup; Rovenska svjetleći stup i lučko svjetlo.

Pomorstvo:

Uzavršenje sveze izmedju kvarnerskih otoka.

Ribarstvo:

Promicanje ribarstva poput onoga u Dalmaciji; povišenje zaklade za nabavu novih sprava; nabavu veće ladje za nadziranje i povišenje zaklade za odstranjenje pogibeljnih načina ribarenja.

Promicanje lova na šardele uvedenjem modernih načina lova i nabavom usavršenih sprava.

Rogoštevje:

Podpora akciji za ukinuće svećeničkog bira u naravi.

Nastava:

Štipendije za kandidate učiteljstva.
Promicanje poljodjelske poduke.
Podpora za glazbene škole.
Promicanje nautičke poduke.
Promicanje ustrojenja trgovačko-nautičkog tečaja u Novoj Baški.

Ustrojenje i preustrojenje obrtničko-nastavnih škola u Kastvu i Zametu.

Podpora obrtno-strukovnim tečajem, napose za kuhanje i za domaće gospodarstvo.

Proširenje živahnije poduke putujućih učitelja (osobito za gradjevni obrt, stolare kovače i t. d.) kod čega će se osobito paziti na didaktičku poduku u postojećim obrtnim zavodima i na savjete obrtnicima pomoću putujućih učitelja.

Podpora obrtno-nastavnim tečajem.

Promicanje poduke u šipkama, napose za podignuće domaće šipkarske obrti i za uvedenje mlekačkog šipkarstva ovdje kod nas u Istri.

Obdržavanje putujućeg tečaja za pletenje koša u Dobrinju, te promicanje pletiva sa trstikom u Primorju.

Živahno pospješenje i podizanje pučkog školstva.

Dogradnja stolne crkve u Poreču.

Poljodjelstvo u najširem smislu riečî.

Vodogradnje.

(Uredjenje rieka i potoka, osušenje močvara, napeljanje vode za poduzeća. Nabava vode.)

Jedan od glavnih preduvjeta za gospodarski razvoj zemlje jest nabava pitke vode i vode za obrt, što se ima postići živahnom podporom za gradnju manjih vodovoda vodnjake i napajališta. Vlada će osnovu zemaljskog odbora za Istru za občenitu nabavu vode za kotare Buje Pula i Kastav i materijalno poduprieti bude li se pokazalo da je ta osnova stvarno i financijalno provediva. Vlada će poduprieti poboljšanje zemljišta dočim će također priskočiti na pomoć s druge strane i većim radnjama oko uredjenja rieka, izsušenja močvara i t. d. čim budu za to zakonom propisani preduvjeti u smislu zakona meleoracijske zaklade stvoreni.

Za provedenja vodogradnja trebati će rnk od 15 godina a da se iste postupice polag potreba i zbog tehničkih obzira dovrše.

Agrarne radnje pašumljenje i ostale šumsko-poljodjelske mjere.

Zakonito uredjenje i uporaba občinskih dobara i občinskih pašnjaka u Istri; promicanje umjetnog pošumljenja u Istri u vlastitoj upravi tim, da se pomnoži šumarske strukovnjake; promicanje poljodjelskog školstva; usavršenje pouke u gospodarstvu; podieljenje državnih štipendija za poljodjelske škole i šumarske škole priprave za ustrojenje praktičnih pokusno uzornih gospodarstva za promicanje umnog obradjivanja zelenine i za naobrazbu radnika, promicanje seoskih škola za kućno gospodarstvo, te za podignuće poljodjelstva pomoću putujućih učitelja.

Podpora i promicanje gospodarskih društava i zadruga; podpora talijanske gospodarske sveze u Poreču i slavenske sveze u Istri.

Popora uljarskim zadrugam, vinarskim zadrugam mljekarskim zadrugam itd.

Podizanje proizvodnje krme ustrojenjem umjetnih livada i nagradjivanjem za poboljšanje pašnjaka na Krasu; poboljšanje obradjivanja kukuruze; nabavu strojeva, i sprava; ustrojenje praktičko-uzornih gospodarstva za obradnju zelenine.

Podizanje stočarstva ustrojenje novih postaja za naskok, napose na Krasu; pomnoženje postaja za naskok krmača ustrojenje za naskok ovnova; podignuće postaja za letućinu; podupiranje pčelarskih zadruga i pčelara; podupiranje izložba za goveda i krmke; nagradjivanje gradnja za štale i pokusnih muzara.

Promicanje svilogojstva državnim podporama.

Uništenje filoksere i drugih štetnih životinjica i gljivica, i to podupiranjem većeg proizvoda američkog trsja, nagradjivanjem i pojeftinjenjem američkog trsja; podupiranjem privatnih i občinskih vinarskih škola kano i podporom za uredjenje vinograda filokserom uništenih polag zakonitih ustanova i sudjelovanjem zemlje.

Popunjenje živino-liečničke pomoći u pojedinih kotarih Primorja.

Ove mjere sa zemaljskog gospodarstva imale bi se provesti po programu nakon više godina, i to postupice polag potrebe i polag sredstava, a svršiti će se u roku od 15 godina.

Za umnu pripravu i provedenje ove zemaljsko-gospodarske akcije pobrinulo se je i za potrebite pripreme kod namjestničtva u Trstu.

Zdravstvene mjere:

Podpora i nagrada za očišćenje škodljivih dobava vode; za ustrojenje zdravstvenih vodnjaka; za odstranjenje odpadnih tvari i uništenje zbog stanja, što prouzročuje u Istri velik sliev mutnih voda, koje su leglom malarije, živahnije uništenje pelagre tim, da se dobavi odnosnim zakladama veće podpore.

Ne pretjerujmo!

Pod tim naslovom pišu nam 17. o. mj. iz Liburnije: Hto sam se jur do sada osvrnuti na neraložno, neumjestno i izazovno pisanje nekog „*Opančića*" u riečkom „Novom Listu" iz srednje tobož Istre, ali sam to propustio svaki put zbog ugleda, što ga uživao rečeni list i u mikim stranama i radi toga, što niesam želio, da izazovnem bezpotrebnu polemiku. Nu moja je strpljivost prekipjela, danas kad sam pročitao posljednji dopis istog dopisnika „Iz srednje Istre".

U tom dopisu crta „Opančić" stanje našeg seljaka najcrnjom bojom. Naš seljak stoji na rubu propasti a od nikud savjeta, poduke, ni pomoći. Obiteljski život istarskog seljaka je uredjen na način izpod svake kritike. Kućegazda je navodno odviše razpan, sinovi su većim dielom bezbrižne naravi, kućegazdarice nemaju baš nikakvog znanja za vodstvo dobrog kućnog gospodarstva; kćeri su većim dielom od majke razmažene i neuče ništa za budućnost svoga zvanja.

Zatim se je dopisnik oborio na odvjetnike, koji svi dobro prolaze, prem da ih imade više na jednom mjestu.

Najgore su prošli „Faktori, pozvani

medju narod", koji, mjesto da narod uče i vode sa radom i primjerom na dobru stazu života, bave se više oko udobnosti i naslade svog života, nego li za usavršiti posao svog zvanja. Njima ne služi za kaziput nauka velikog meštra *„ići i podučavaj"*, nego se drže svoje nauke *„živi i spavaj"*.

Kada je nuždo, da se narod rabi za postignuti kakvu svrhu i za osjegurati si vlastiti interes ili ambiciju kaste, tove se narod na pomoć i obećavaju mu se zlatna brda i srebrena polja a bolja budućnost ne manjka; ali lukavi rade i pridržavaju za sebe sadašnjost.

Iz poduljeg dopisa priobćili smo samo markantnija mjesta, koja stavljaju u najtamnije svjetlo sav naš seljački stalež i svu našu intelegenciju. Seljak nemaran, lien i rasipan, a „pozvani faktori" sami oderuhi liencine: *„živi i spavaj"*!

Mi priznajemo rado, da je naš seljak zaostao u svakom pogledu za seljakom naprednih zemalja, ali najmanje svojom a još manje krivnjom „pozvanih faktora". Znademo takodjer, da imadu pogrješaka i ti „pozvani faktori", ali ih nemaju više nego li ih imaju jedniki faktori susjednih i naprednijih naroda. Ti su faktori — ako se ne varamo — naši zastupnici, naše rodoljubno svećenstvo i učiteljstvo, naši odvjetnici, po koji činovnik, profesor, trgovac, kapetan i t. d., koji su nama svi valjda od prvoga do zadnjega osobno poznati, pa izmedju svih nepoznamo, po duši, nijednoga, koji bi se držao onog laskavog načela: *„Živi i spavaj"*.

Čemu dakle takovo pretjerivanje, tolike osvade i klevete na svu našu intelegenciju, kojoj su zasluge toliko puta u onom istom listu javno priznate?

Rana imademo žalibože na narodnom tjelu, ali niti su tolike niti takove, kako nam ih *„Opančić"* riše. Sjećimo te rane rječju i činom svaki svojim silama, te ćemo narodu više koristiti nego li ovakvim neistinitim i pretjeranim prikazivanjem stvari. (Ne čudimo se *„Opančiću"*, već gg. urednicima, napose g. Supilu, koji dozvoljava, da se ovakve pogrde šiplju u njegovom listu i na osobe, do kojih je i on još nedavno nešto držao. Op. Ured.)

Postolić.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Izborni sastanak.

Pula, 23. agustv 1908.

Danas u 10 sati u jutro obdržao se je prvi izborni sastanak za predstojeće zem. izbore. Gosp. nar. zastup. dr. Matko Laginja tumačio je narodu kako je došlo do novog izbornog zakona.

Prvi ovoći je to korak do narodnoga oslobodjenja a bude li u narodu volje i sloge doživiti ćemo još mnogo toga. Na koncu govora, osvrnuo se je dr. Laginja na lopovsko pisanje socijalista koji su u jednom njihovom slov. organu turili crnu laž u svijet, da je Laginja pitao svakoga obtuženika iz Velog Vrha K 300, i to još prije rasprave, izjavivši da inače on neće nikoga zastupati! Dr. Laginja s indignacijom odbija od sebe takvu crnu klevetu, izjavlja da se je u onoj parnici zauzeo sa svim silama, te da mu je savjest mirna, jer je učinio sve što je mogao *a niti je pitao niti je došio od nijednog obtuženika niti prebijene pare.*

Narod je pozorno slušao svojeg zastupnika i ogorčeno osudjivao pisanje socijalista. Valja biti moralno podpuno pokvaren za moći šta takova o jednom Laginji pisati! Ta za njega već i svako dijete zna da je upravo radi toga ostao siromah jer je do ludila ljubio svoj narod i radio je mnogo i mnogo puta badava za siromahe. Da je Laginja drugi čovjek, on bi si bio svojim znanjem stekao veliku svotu novca, dočim je javna tajna da njegova financijalne okolnosti nisu najsjajnije, nu stekao si je neograničenu povjerenju i iskrenu ljubav svoga naroda koji Laginju svojim otcem u srcu nosi.

Nakon što je g. I. Stihović raztumačio narodu izborne srezove, skupštinari se mirno razidjose.

* * *

Osim našega izbornoga sastanka obdržavali su svoje izborne sastanke koli talijanski socijalisti i njima podredjeni socijalisti te natovi liberalni Talijani. Talijanski socijalisti zaključili su medju ostalim, da će postaviti u Puli kandidate za obću ili petu kuriju te su u tu svrhu pokrenuli jurve živahnu agitaciju.

Koparski kotar:

Iz buzetskoga kraja.

Na Rokovo, nedjelju 16. agusta, sakupilo se je u Klenovšćaku uzprkos veoma ružnom vremenu mnogo našeg naroda iz čitave Čičarije. Taj dan naši Krašani često zajednički sa Klenovcima Sv. Roka, a ove se je godine ujedno održala skupština, *izborni sastanak.*

Čim je svršila crkvena svečanost, otvorio je skupštinu g. Ante Justi č. kr. bilježnik u Buzetu. Pozdraviv prisutne protumači novi izborni zakon za pokrajinski sabor te preporuči narodu, neka se tim carskim zakonom i u ovom kraju posluži za čast i korist svoju i naše mile domovine.

Za njim prozbori g. *Ivo Sancin*, o njekim našim mjestnim pitanjima. Spomene želju Krašana glede odcijepljenja od buzetske i ustrojenja samostalne občine na Krasu.

Prema današnjim prilikama *sadanje će občinsko zastupstvo buzetsko tu želju razo uvažiti* te poduprieti. Čiči pak neka se sami medju sobom dogovore i slože, gdje, u kojem mjestu da bude sjelo te nove občine.

Med naše Krašane bačila se je zpademo od kuda! —, jabuka, da bi im se moralo dati takodjer i posebni sud. Dosad je naime tako uredjeno, da dolazi mjesečno jedan put sudac iz Buzeta u Klenovšćak, da ljudima sudi i kroji pravicu. Nebi bilo zlo, kad bi se moglo imati i čitavi sud. Nu nedajmo se varati! Mnogogodišnje a dosada bezuspješno nastojanje velikih i važnih občina Dolineja i Kastva u tom pogledu nam dokazuje, da je vlada protivna sudbena okružja dijeliti. A u našem slučaju imade još i drugih važnih zapreka. Više imade izgleda te bi se uspjelo kad bi se pitalo, neka dolazi g. sudac iz Buzeta mjesečno dva puta a to jedan put kao dosad u Klenovšćak, a drugi pak nioždo u Lanišće. (Odobravanje govornikovo.)

Izvjesti napokon još o radu naših zastupnika na carevinskom vieću. Nadao se je kao i narod s njim, da će mo danas i ovdje koje od njih viditi, a neugodno mi je vrieme zapriečilo.

Oglasi se još zupnik Ellner te iznese nekoje vrlo potrebe ovog djela Čičarije, prema kojim predlaže i obrazloži resolucije: 1. selima *Brljavci* i *Černehi* neka se pomože sagraditi *škrne*; 2. pitanje *škole u Trsteniku* neka se čim skorije povoljno riješi; 3. *ovčarstvo* kod nas propada, na nekojim mjestima već ga je nestalo; nad bi se lagje moglo napredovati posumljenjem golotinja na Krasu. Nu puk gleda u tom pogledu sa velikim nepouzdanjem na vladin rad bojeći se naime, da kako su vladini organi dosada branili u posumljenim mjestima pasu tako da će im kasnije njekati pravo plastničtva na nje. Vladini šumski organi morali bi i svojim nastupanjem i živom riječi narod osvjedočiti, da je ta bojazan posve bez temelja.

Narod bi se lagje umirio, a gotovo se za posumljenje gotovo zanimao.

K tim resolucijam dodaje g. Sancin još 4: urediti pitanje škole u *Rakitovića*; 5. cestu iz Lupoglave do Lanišća od vlade već predloženu *produljiti* čitavim Krasom da ono Brest-Rakitović

Zatim g. predsjednik A. Justi zaključi skupštinu.

Skupštinari dobrim djelom ostaju još zajedno u prijateljskom razgovoru. Zavrila je, i pjesma, a dobre volje, kako smo bili, sakupismo kod župana Roka Sverko u zahvalu za njegovo gostoljubije i svoticu za „Družbu C. i M."

Sazivateljima sastanka i našim vrijednim prijateljima iz Buzetšcine hvala na trudu i ljubavi. Bog njima i narodu blagoslovio!

Sutradan, 17. agusta obdržavala je „Bratovština Sv. Roka, pogrebno podpor. društvo, u Klenovšćaku" godišnju redovitu glavnu skupštinu. „Braće" je mnogo pristupilo. Pod ravnanjem dosadanjeg predsjedničtva, kojem je načelu obć. savjetnik Ante Bradetić te braća Roko i I. Sverko, društvo lijepo prolazi. U novi odbor je izabrano dosadašnje predsjedničtvo, ostali su se odbornici djelomice promjenili.

„Braće" imade također iz susjednih sela. Umro je u prošloj upravnoj godini jedan subrat, Ivan Bradetić iz Klenovšćaka. Takovu su društva našem puku veoma koristna, a zadovoljni smo, što možemo javiti, da ih imade po našem Krasu više, naime još u Lanišću i Racjojvasi, pod drugimi doduše imeni ali za istu svrhu. Cvala puku u bar!

Voloski kotar:

Mladomisnik.

Veprinac, 22. agusta 1908.

Pet je tomu već godina, što sam iz čarobne Opatije parobrodom zaplovio put Rijeke, te ugledao na visokom brežuljku Veprinačku crkvu. Činilo mi se, da čuva ona svoja sela raztrešena po strminama. Lijepi njezin položaj zadivio me, žaželo sam jednom barem do sita nauživati se divnog vidika koji se znatiželjnom oku pruža na cijeli Kvarnerski zaljev.

Ove pako godine, evo ti krasne prigode! Čitao sam na ukusno priredjenom pozivu, „Dodji, dragane, na moju prvu sv. misu, koju ću Svevišnjemu prikazati na Veprincu dne 2. kolovoza 1908. Vinko Zigulić, mladomisnik."

Ostavi gradsku prašinu! nješto mi govorilo, hajd na Veprinac, sada ili možda nikada više u životu. Hajd! u središte neobičnog slavlja i radosti. Uzmoglo sam se hoćeć uzbrdo iz Opatije po lijepo uredjenim serpentinima. Ništa zato! Svakim mi korakom ljepši vidik naplaća trud. Nu, čustvo radosti obuzelo je sve moje srce, kad sam se pomješao medju dobre vjernike, od kojih pogled pun miline i suza radosnica umah mi posvjedočiše, da očekuju u mladom božjem slugi hrabrog vojnika, koji će pod Isusovim barjakom braniti prava sv. vjere, a zajedno braniti prava naroda svoga.

Krasan je to bio dan u ljetnom sunču, i svečan za opće poštovanu rodbinu, prijatelje i poznate, koji su od blizu i daleka polirili u velikom broju na Veprinac, da budu svjedoci pristupa žrtveniku neoskrnjenom Jaganjcu!

Zvona su zvonila. Mužari neprestance pucali. Zastave se vile. Slavoluci bogato kitićeni sa zelenjem i cvjećem, a razliciti napisi tumačili narodu slavlje to ga pozivali na učestvovanje.

Oko 9 i pol sati svratilo se mnoštvo naroda u rodjačkoj kući u Zagradu pak se zaputilo u cvijećem, vjencima i znakovima svećeničke časti krasno nakićenu crkvu sv. Marka, gdje je mladomisnik uz rukovodjenje preč. gosp. dekana Frana Ryslavy-a te mnogobrojnu podvorbu okolišnih svećenika pred više stotina pobožnih vjernika krjepko i oduševljeno zapjevao Slavu Svevišnjemu Bogu. Odgovarno je opatijski djakovački zbor, pod vodstvom poznatog glazbara g. učitelja Matetića. Složno, milogласno i precizno je izvadjao hrvatsku misu, posvećenu ovom prigodom mladomisniku. Hvala na uzitku! Rado bih da ga čujem često puta, makar svake ne djelje. A da bude tumačem općenitog uzhićenja i da je, ako moguće, još poveća, popeo se na propovjedaonicu domaći župnopravitelj veleč. g. Zorko Klun, uzneseno govorio o uzvišenom dostojanstvu svećeničkom i sjetio mladomisnika dužnosti, koje ima vršiti osobito u sadašnje vrijeme, kad je iskvaren svijet nakanio potkopati temelje kršćanskoj slozi, bratstvu i ljubavi.

Poslije svečanog čina evo nas u bratskoj ljuba oko nakrcana stola u roditeljskoj kući, da u radosti sprovedemo još koji čas u družtvu simpatičnih gostova. Nazdravicu naslovio je mladomisniku g. propovjednik, a g. rukovoditelj presretnim roditeljima, bratu i sestrama, koji su na onaj dan iz ruke ljubaznog sina, odnosno brata primili prevelo Tijelo Isusovo. Nijd se zaboravilo ni na zdravice domovini našoj (g. učitelj Iskra) u koje pomoć se za družbu sv. Ć. i M. sakupilo 61 krunu i 61 filir. Razumije se, da su Opatijski slavulji i za stolom neumorno pjevali te time mnogo doprinjeli, da se je ovo svećeničko rodbinsko i pučko slavlje tako ugodno započelo i svršilo.

P. S. Oprostite g. uredniče, da se ovim dopisom javljam toli kasno, očekivao sam naime između stotina svjedoka spretnijeg pera.

* * *

Halublje mjeseca kolovoza 1908.

Grudi nam se šire od zadovoljstva kada čujemo, da se naš puk diže već i budi posvuda, pa i u najzabitnijim mjestima Istre, a teško, vrlo teško nam je pri duši, gdje moramo napolje sa žalostnom činjenicom, da još naime dobar dio Kastavštine čami u nesviesti i podpune dizorganizacije. Taj se predjel, kojemu je središte sv. Matej, zove se Halublje, a u njemu ima do četiri tisuća stanovnika. Ljudi su bistroumni, marljivi, dosta imućni i na svako dobro pripravni, nu radi nemara pozvanih na to čimbenika ne vidi se medju njimi ni knjige ni novine, ni čitaonice ni podružnice, ni pjevačkog ni tamburačkog zbora, u kratko — nikakvog znaka duševnog života, jer se još uvjek držimo one: Budimo s Halubljanom i za Halubljana, samo onda, kada su izbori, a inače gradimo i nadalje kotar ko i otac.

Ali moji dragi Halubljani tako nesmijemo napried. Ugledajmo se u primjer naše braće i susbćinara s one strane grada Kastva t. j. prema Učkoj. Tamo imadu mala sela ili županije n. pr. Rukavac, Jušići Perehići ili Mihotići svoje „Narodne dome" svoje čitaonice, svoja radnička podporna društva, svoje podružnice, svoje pjevačke i tamburaške zborove, a kod nas svega toga ni za lijek.

Dignimo se dakle na noge i mi Halubljani, koji nezaostajemo ni zopom ni glavom za tom našom braćom pak se složimo i osnujmo družtvo ili družtva, koja bi najviše prijala našim željama i našim potrebama.

Na posao milj moji Halubljani, da ne budemo najzadnji medju najzadnjimi.

Razne viesti.

Ustanovna skupština hrv. slov. akad. ferijalnog društva za Istru.

Kako javljeno subotu dne 22. t. mj. obdržala se ustanovna skupština hrv. slov. akad. ferijalnog društva za Istru, a na koncu doživili smo ustanovljenje dvija takvih društava. Na predlog g. Stojana Brajše da se promjeni paragraf koji go-

vori o svrhi društva, u smislu da će društvo raditi na katoličkom demokratskom temelju, razvila se je živahna rasprava, u kojoj su sudjelovali stud. phil. Butković i Dafar za Brajšev predlog, Lazarić, Mačić proti, te još drugi. Na koncu se je manjina odaljila i odmah se konstituirala u akademičko prijateljno društvo «Dobrila», izabravši predsjednikom g. Stojana Brnjšu. Većina se pako konstituirala u akademičko društvo «Istra» izabrav predsjednikom gosp. Slokovića.

Do potrebe o tom više.

Visoko odlikovanje.

Njeg. Veličanstvo car i kralj Franjo Josip I. odlikovao je, prigodom njegovog rođendana 18. kolovoza 1908. gospodina Antuna Miletića, c. i k. višeg počastnika mornarice, zlatnim križem, a g. Antona Franki c. kr. višeg počastnika mornarice sa srebrenim križem s krunom.

Gosp. Miletić rodjen je u Dubašnici na otoku Krku, te služi vjerno i pošteno već preko 30 godina, te je već dne 2. prosinca 1898. bio prvi put odlikovan srebnenim križem.

Gosp. Anton Franki rodjen je u Omišlju na otoku Krku te već služi 22 godine.

Našim domorodcem i rodoljubom, iskrene čestitke.

Za našu Istru! Velika družbina svečanost u Zagrebu.

Kako je već poznato, priredjuju naši Ćirilo-Metodski zidari u Zagrebu dne 6., 7. i 8. rujna o. g. veliku pučku svečanost pod nazivom: „Istarska berba". U dogovoru s našim zidarima zaključilo je ravnateljstvo Družbe obratiti se na vidjenije rodoljube u Istri, da za tu veliku rodoljubnu zgodu pošalju u Zagreb nekoliko dobroga istarskoga grožđa.

Po vijestima što ih je družbino ravnateljstvo do sada primilo, naišla je rodoljubiva namisao naših zidara na opće odobravanje i veliki odziv. Ako tkogod nije primio pozivo, može jednako skupiti nešto grožđa u košaru i poslati u Zagreb.

Pošiljke nek se odpreme već 4. rujna da stignu u pravo vrijeme u Zagreb.

Naslov: Klub Ćirilo Metodskih zidara u Zagrebu.

Naši vrijedni zidari računaju da će oni to grožđe dobiti na dar dok su, ustreba li, pripravni platiti troškove prevoza.

Tko ima dakle lijepoga grožđa ili dobrih smokava, neka se ejeti naših požrtvovnih zidara.

Podupримo naše vrijedne prijatelje u njihovom velevrijednom nastojanju oko napredka naše družbe.

Napried za Družbu!

„Jorgovan".

To je ime koledara za mladež za godinu 1909. (treći tečaj) što ga je uredio gosp. Josip A. Kraljić, nadučitelj družbine škole u Malom Lošinju, poznati omladinski pisac i urednik najsavršenijeg dosadašnjeg omladinskog lista «Mladi Istran». Koledara će doskora izaći tiskom i nakladom narodne tiskare Laginja i drug. u Puli, a ciena, mu je ustanovljena na samih 50 para, dok mu je vriednost kud i kamo veća.

Nije to obični koledar za «geschäft», to je pravi pravcati narodni koledar za mladež, sa plemenitom uzgojnom svrhom te je toga radi rodoljubna dužnost svakoga Hrvata, da ga kupi, te da ga umućnici kupe i daruju siromašnijoj djeci pučkih škola. Najljepši najkorisniji i najmiliji je to dar vrlome učeniku, a i za malovriednoga učenika vrijedi zlata jer ga odvraća od igre i plandovanja, te će gu sjegurno zanimati krasne illustracije i zanimive pripovietsti što ih u njemu nalazo.

Osim svih mogućih koledarskih vieati imada obilno rodoslovlje naše Vladarske kuće, Poštanski cienik, Mjere, Novac, Sliedi sijanje ptica i pjesmica, zatim kratki životopis E. Kumičića, V. Cara, R. Katalinića i A. Tomora. Okrenes stranicu i eto ti hrvatske pjesmarice sa najbiranijim pjesmama. Sliedi računica i kamatska skrižaljka. Da prodjes još koji ugodan čas eto ti zabavice sa lipim ilustracijama. Dolaze smiješice, gatalice i t. d. i držim da je toga već dosta za samih 50 para!

Na obranu poštenja rodoljubnog župnika.

Vlč. g. M. D. Krmpotić hrvatski župnik u Kansas City (N. Amerika) piše nam sliedeće redke koje rado priobćujemo:

Neke novine razglasiše po Istri i drugdje ovu laž: da je vlč. gosp. Josip Kompare bivši narodni zastupnik i župnik slovenski, svukao mantiju i otvorio birtiju i drugo.

Laž nije ništa častnoga, a ovakova napose. Ovaj muž pun volje i rada, uztrajnosti i marljivosti sada radi naumorno medju Slovencima u gradu Kansas city, u državi Kans s, gdje je namješten od biskupa Lillisa, da bude duhovnikom Slovencima sa Kupskih strana, koji se ne htjedoše priključiti Hrvatima akoprem su susjedi u domovini bili, nego se priznavaše Njemcima i njemački fratri vodiše ih u svoje kolo. Njemu je na čast, da je osvjestio ovaj zavedeni narod, i mnogo godina već zlorabljeni. Došao je ovamo iz države Louisiane kamo je pošao sa svojim narodom da mu bude vodjom, ali nenavjestna agitacija prevoznih družtava prevarila je narod i kolonija se je razpala. On radi ovdje i uzpjeva u radu kupiv župnu kuću i zemljište za crkvu koja se dogradjuje.

Vjenčani.

U Zagrebu vjenčao se profesor na državnoj gimnaziji u Pazinu g. Zvonimir pl. Daroghi sa gdjicom Micikom Pliverić.

U Trstu vjenčao se g. R. Kalčić sa gdjicom. Julijom Tromba. Bilo sretno jednim i drugim!

Penzioni zavod česko-slavenskog novčarstva u Pragu.

Prema primljenim informacijama, biće pravila toga družtva potvrdjena već tekom ovog mjeseca, te obzirom da se približuje posljednji rok za upis (28. kolovoza ove godine) potrebno je, da bi zavodi, koji su obvezani na osiguranje, svoj pristup čim prije najavili. — Bliže obaviesti doje dragovoljno. Osnivački odbor Penzionog zavoda česko-slavenskog novčarstva.

Javni sastanak u Boljuncu.

Primili smo obširan dopis o znamenitom javnom izbornom sastanku držanom prošle nedjelje u Boljuncu, te nam je vrlo žao da radi pomanjkanja prostora moramo odgoditi za drugi broj njegovo objelodanjenje.

Promaknuća.

Ovih dana bijahu promaknuti iz X. u IX. platežni čin neki školski nadzorници, učitelji vježbaona i t. d. medju njimi: školski nadzornici gg. Ivan Bunc u Pazinu, Hinko Dominko u Kopru, učitelj vježbaone g. Ante Dukić u Gorici i t. d. Čestitamo!

Imenovanje.

Ministar trgovine imenovao je g. Ivana Cibića računarskim asistentom kod c. kr. pomorske vlade u Trstu.

Mjesto poručnika.

Kod lučkog kapetanata u Trstu imade se popuniti mjesto poručnika, našto upozorujemo sve one, koji imadu potrebite kvalifikacije.

Upravitelj pomorske vlade u Trstu.

Ministarstvo trgovine povjerilo je upravu c. k. pomorske vlade u Trstu dvorskom savjetniku g. Antonu Delles-u pridieljenom do sada rečenomu ministarstvu.

Novom upraviteljn podieljeni su „ad personam" dohodci IV. plat. cina.

Imenovanje.

G. Artur Fabiani imenovan je vinarskim nadzornikom za Primorje sa sjedištem u Trstu.

Uredovna tajna naših „poprdila".

U tršćanskom „Židovčiću" pobija neki talijanaški pikar točku po točku utok, što ga uložiše naši rodoljubi u Cresu proti njemu minulima općinski izborima. Mi nepoznamo kako je taj pikar došao do tog utoka, pošto je isti bio namienjen pol. oblasti, odnosno c. k. namjestništvu u Trstu. Odatle se vidi koliko drže crveni poprdili do uredovne tajne, koja bi morala biti svatom svakoj javnoj oblasti.

Umro načelnik.

U subotu preminuo je općinski načelnik g. Mihovil Novelka u Miljah. Izabran je bio načelnikom nakon kompromisa socijal-demokratske stranke sa lažiliberalnom talijanskom strankom.

Počivao u miru!

Novi vinski zakon i njegova provedba. Kako je poznato imao je da stupi u kriepost novi vinski zakon još mjeseca decembra prošle godine. Ta provedba se zategla radi imenovanja vinarskih nadzornika, koji će imati da nadziru pivnice i konobe.

Sada, da se napomenuta kontrola što prije provede, složiše se ministarstva pojedinih oblasti sa zemaljskim oblastima, te je bilo odlučeno, da se imenovanje inspektora obavi privremenim putem u prošloj sedmici.

Izabralo se devetnaest inspektora, a za 1. jenara dojduće godine imenovat će se i drugi.

U svrhu, da se istovremeno uvede inspekciona služba u svih pokrajinah austro-ugarske monarkije, biljahu već novoimenovani inspektori pozvani, da se prijave u odnosni pripravni tečaj, koji traje deset dana.

U tom slučaju dobivaju inspektori sve teoretsko-praktične poduke glede držanja, obvezatnosti i dužnosti, koja ih čeka, na temelju novog zakona.

Inspekciono će službovanje započeti prije nove berbe.

Narodni darovi.

Za „Družbu sv. Ćirila i Metoda" primili smo na predlog veleč. g. Zorka Klun, župeupravitelja u Veprincu, sakupljen iznos prigodom konstituiranja „Narodne čitaone" u Poljanama . . . . . K 17·80

Zadnji izkaz . . . . . K 600·72

Ukupno . . K 718·52

Narodni darovi poslani ravno družtvima.

Na počast uspomene pokojnog Ivana Bradetić-a iz Klenovščaka sakupilo se je za „Družbu" te otposlalo direktno na ravnateljstvo iste iznos od K 23·20.

Darovaše sliedeći: Bradetić Antun sin pokojnikov K 4·—; po 2 krune: gg. Frankola Franjo, c. kr. vjeroučitelj, Vodička Josip župnik, Ellner Ante župnik, Senković Mate Soldatić, Posedel Josip iz Klenovščaka, Sverko Grgo iz Vodica; po 1 krunu gg.: Sverko Ivan i Roko, Bradetić Ivan, Floridan Jure, Ivo; po 40 para: Bradetić Ivan, Bradetić Marko, Sverko Ivan, Sverko Josip i Rabak Marko, po 10 para: Bradetić Josip i Sverko Juraj.

Propala banka Zottli i dr. u New-York. Kastavci i naša „Družba".

Izmedju oštećenika, koji su uložili svoj krvavo zaslužen novac u Americi kod propale banke Zottlieve da im ga u domovini salje, oštećeno je i više Kastavaca na stotine i hiljade kruna; njekoji, u većim iznosima, kao braća Ivančić kod Puhari svaki po K 2500 itd. Medju oštećenicima nalazi se i naša „Družba sv. Ćirila i Metoda" za Istru.

U Bessemeru Pa, obdržavali su naši Kastavci zabavu, i sakupiv među takozvani „piknik" na kojem su sabrali izmedju 154 njih, od kojih 126 obćinara kastavskih i 28 susjednih Hrvata iz Istre i Primorja, lijepi iznos od 66 dolara i 66 cent., kojih je g. Josip Vlah iz Bessemera odposlao u aprilu o. g. putom banke Zottlieve gosp. Josipu Valentinu u Jurdanima sa iznosom od 272 krune, da ih ovaj sa izkazom prinosnika „Družbi" predade uz želju, da se imena prinosnika u novinama tiskaju, da svatko znade što je darovao „Družbi" Valentin, koji se je medjutim povratio iz Amerike, dobio je od prijatelja Vlaha pismo i izkaz prinosnika, i novca primio nije, tako je taj tobožnji veliki rodoljub Zotti nasamario i samu „Družbu" kako je zalibože mnogo hrvatskoga novca na štetu tužnog naroda požderao.

Prijaviti će se kamo treba, nebi li se stogod iz stečajne mase spasilo.

Je li moguće!

Talijanski listovi Primorja priobćiše vieat, da je austrijska vlada zabranila parobrodarskom „Ugarsko-hrvatskom družtvu na Rieci daljne izlete sa svojimi parobrodima u Dalmaciju i na kvarnerske otoke.

Ova zabrana da je uzeliedila radi toga što su hrvatski izletnici sa parobrodima rečenog družtva često izazivali talijanske gradove i talijansko pučanstvo naših obala i istarskih otoka.

Premda nam je teško vjerovati, da je izdana takova zabrana, ipak se nebismo čudili, kad bi u istinu izdana bila. Austrijske oblasti postupaju još uvjek s našim narodom s ovu stranu monarhije kao sa tudjincem predajuć ga na milost i nemilost sad Niemcu, sad Madjaru, sad Talijanu. Znatiželjni smo u ostalom kako će tu i ako je izdana, opravdati na kompetentnom mjestu.

Stupovi talijanstva u Istri.

Na izpitu drugog zabavišta „Attilio Coffer" u Pazinu odlikovali su se osobito sliedeća djedica: Josipa Jakuš, Marija Susanj, Jolanda Mrcek, Marija Drndić, Jelena Mrak, Frane Klisec, Umberto Gabrielić i Jakov Mičan.

Imena i prezimena ove djećice pisana su doduše talijanskim pravopisom, nu da su djedovi te djećice došli u Pazin iz Rima nebi valjda uztvrdio ni najbiesniji pazinski talijanaš.

Evo drugog dokaza o talijanstvu Istre;

U Velom Lošinju ustrojiše novo talijansko družtvo pod imenom: „Società democratica". U novi odbor izabrani su sliedeći Veloselci:

M. Baričević, G. Furlanić, A Furlanić, C. Barbalić i A. Sopranić.

I ovi se pišu talijanskim pravopisom ali da su starinom, Talijani nebi im vjerovno ni ćoravi Jork.

Imenovanje prisjednika kod trgovačko-pomorskog suda u Trstu.

Ministarstvo pravosudja zadovoljilo je konačno davnom zahtjevu naših odvjetnika i njihovih stranaka u Trstu, a zadovoljilo je zakonu tim, što je imenovalo nekolicinu slovenskih i hrvatskih trgovaca koji će vršiti kod tršćanskog pomorsko-trgovačkog suda čast i službu prisjednika.

Do sada je trgovačka komora u Trstu svake godine predložila iz svoje sredine talijanske prisjednike, koje je sud k razpravama pozivao. Naši su, so odvjetnici uzalud tužili, da ne mogu na trgovačkom sudu voditi slovenskih ili hrvatskih razprava jer talijanski prisjednici nisu poznavali našega jezika, ili ako su ga i poznavali nisu ga htjeli priznati da ga poznaju. Oni su dapače prosvjedovali svaki put kad su naši odvjetnici tražili razprave u našem jeziku. Sada je ministarstvo dielomično mimoišlo predlog trgovačke komore u Trstu te imenovalo četvoricu naših trgovaca i vještaka, koji će prisustvovati hrvatskim ili slovenskim razpravam. Tršćanski talijanski listovi, napose židovski „Piccolo" više proti toj „novotariji" ministarstva kao da su „obiesnili". All ili viku ništa ne pomuže jer je zakon jači od njihove vike i buke.

Listnica uredničtva.

Dopisniku iz Berseča:

Onoj iznos nismo primili.

Br. 1481.

Oglas jeftinbe.

Na 31. tekućeg augusta od 10 sati prije podne do podne držati će se u općinskomu uredu u Veprincu-Ičići javna jeftinba za odati poduzeće gradnje novog groblja kod Sv. Petra u Poljanama, najpovoljnijemun udincu ispod odvjetne cijene od 11.555 K 15 hel.

Ponude pisane i biljegovane sa biljegom od 1 K kojim se ima priložiti namira ove općinske blagajne o uloženom vadiju u iznosu 577 K 75 hel. imaju se predati podpisanomu zapečaćene najkasnije do podne gori naznačenog dana.

Točno o podne će se otvoriti i popisati dane ponude.

Općinski odbor si pridržaje pribvatiti onu ponudu koju bude smatrao najpovoljnijom.

Tehnički projekt radnja može se pregledati u ovom općinskom uredu u vrijeme uredovnih sati, i doznati ostale uvjete.

Glavarstvo občine

Veprinac-Ičići, 13. augusta. 1908.

OLOVKE

u korist družbe sv. Cirila i Metoda

dobivaju se u

tiskari **Laginja i drug. u Puli**

prije (J. Krmpotić i dr.)

uz cienu od 2 do 10 para.

Br. 189.

Razpis natječaja.

Dozvolom c. kr. Namjestničtva u Trstu od 24/7 t. g. br. VII-102/25 908. otvara se ovim natječaj za jednu izpražnjenu štipendiju od br. 800 (osam sto) štipendijalne zaklade pok. Antona Sučić odvjetnika u Zagrebù.

Natjecati se mogu, muški potomci zakladateljevih rodjaka braće Ivana i Jakova Sučić od mužke i ženske loze, koji polaze hrv. srednje škole.

Molbe podkriepljene:

1. Krstnim listom; 2. svjedočbama od dva poslednja poljeća; 3. dokazom poriekla od braće Ivana i Jakova Sučić, imaju se podnesti podpisanom u roku od 6 tjedana t. j. uključivo do 3. listopada te godine.

Župni ured

u Dobrinju 22 kolovoza 1908.

Iv. Trinajstić
župnik

Četiri posjeda

prodaju se pod dobrim uvjetima. Jedno imade obseg od 250 rali, a tri nešto više od 100 rali, isti se nalaze u Istri blizu željezničke pruge Trst-Buje.

Na svakom posjedu nalazi se velika nasada amerikanske loze; jedan posjed od ovih veoma je prikladan za tjeranje trgovine s vinom.

Točne informacije mogu se dobiti kod gosp. Eduarda Dolenec-a, veleposjednik u Orehku kod Prestranoka, ili kod gosp. dra. Mateja Pretnera, odvjetnika u Trstu, Via Nuova kbr. 13.

Želudčane kapljice

prije zvane i poznate pod imenom

Markove kapljice

sredstvo proti slabosti želudca, imenito proti pomanikanju teka za jelo, proti grizu i grčevima u želudcu i trbuhu, proti nadutosti od vjetrova. Poslije teškog mastnog ili preobilnog jela podupiru nerevnu probavu. 1 tucet 4 K, 5 tuceta 17 K, 10 tuceta 32 K, franko postavljeno na svaku poštu.

* * *

Molim izvolite mi poslati još 12 bočica želudčanih kapljica jer mi nužno trebaju pošto na meni upravo čudotvore. Božo Pažić, Kaštel stari.

Molim pošaljite mi jedan tucet kapljica pošto pošto sam uvjeren već kod prijašnih naručba da djeluju izvrstno, te ću svakom zgodom isto mojim prijateljima preporučiti. — Ovakovih dopisa, koje ne mogu sve ovdje navesti imadem još mnogo, te stoje svakome na uvid.

Ove kapljice pripravlja samo Gradska ljekarna u Zagrebu, pak zato treba kod naručbe pisati točno na adresu:

Gradska ljekarna Zagreb,

polag trga sv. Marka 20.

Prva slavenska tvornica ura za tornjeve

Franjo Moravus,

BRNO. Nova ulica 25. MORAVSKA.

tvori i razašilje

ure za crkvene zvonike, dvorce, škole, tvornice, vlećnice, ljetnikovce — samo u izvrstnoj izradbi vrlo jeftino.

Čuvene madzarske ure.

Cienici šalju se na zahtjev bádava.

Najviše odlikovanje za izvrstne proizvode

IZVOZ.

Hrvati i Hrvatice!

Sjetite se svakom zgodom »Družbe sv. Cirila i Metoda« za Istru. Upotrebljavajte Družbine marke, a svaka zapada samo 1 novčić. Kupujte uvjek Družbine žigice, cigaretni papir i druge proizvode.

Pazite na djecu!

Kad su vam ranjava ili imadu kraste osip, crvenilo na koži ili bud kakove nečistoće na tijelu, upotrijebite izvrstnu mast zakonom zaštićenu iz ljekarne *Pečić* sada *dr. B. Vouk — Zagreb.* Djeluje najuspješnije kod svake vrsti rana (rezotine, ogrebine, opekline itd.), kod prekomjernog znojenja noguh i tijela te nebi smjela nijedna kuća biti bez glasovite

masti za djecu.

Čuvajte se patvorina!

Cijena kutiji K —·80.

Dobiva se u svim ljekarnama.

Glavno skladište:

Ljekarna PEČIĆ sada dr. B. Vouk

ZAGREB.

KNJIGA

bez koje ne smije biti nijedan Istarski Hrvat

je

„Novi Izborni Zakon za Sabor Istre“.

Pučkim načinom protumačeno, i jednom zemljopisnom kartom ustrojeno.

Ciena 1 K.

Naručuje se kod

Tiskare Laginja i dr. - Pula.

Širite „NAŠU SLOGU“.

PEČATE

iz GUME izradjuje tiskara

Laginja i dr.

Via Cisila 1. - Pula - Via Cisila 1.

Dvostruki elektro-magnetički

KRIŽ ili ZVIEZDA

R. B. broj 86967.

Telefon br. 45—22.

est elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod **slega, reume, astme (teškog disanja), nesapavanja, zujenja u uhu, neuralgije, glavobolje (sa grčne) kucanja srdca, zubobolje, mučnine slabosti, studeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), mokrenja postelje, nejasnosti, neosjetnice, nagluhosti, drhtanja na tielu, influence akopčane sa bolešču hrbta, bliedila (malokrvnosti), želudčanih grčeva, bezvešćenosti, šobinsa, puneskrvnosti, svih udnih grčeva, kegechondrije, tjelesnih grčeva, himorrhoida, kao i kod svesbće slabosti itd.** služi kao nenadkriljivo sredstvo, pošto elektro-magnetička struja cielim čovječjim tielom djeluje, čime se rečene bolesti u najkraćem vremenu izliječe.

Poznato je, da liečnici kod navedenih bolesti višekratno elektrizovanje tiela upotrebljuju, ali ipak na taj način, da jaka struja samo prolazno i povremenom kroz tielo prolazi, dočim naprotiv tomu struja elektro-magnetičnog križa ili zviezde, R. B. br. 86967, kako je jur rečeno, umjerenim načinom neprekidno na tielo djeluje, što svakako brzem zliečenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 godina stare bolesti izliečene su na mojim strojem posve! Od izliečenih sa mojim strojem R. B. broj 86967 izražene zahvale kao i od odličnijih stojeva izdane svjedočbe i priznanice iz sviju strana svieta pohranjene su u mojoj pismohrani, gdje stoje svakomu u svako doba na uvid. **GDJE NIJEDAN LIEK NIJE POMOGAO, MOLJM POKUŠATI MOJ STROJ,** jer je to sigurno sredstvo proti gore navedenim bolestima, a onaj bolestnik, koji po mojem stroju nebi bio izliečen najdulje u roku od 40 dana, dobiva novac natrag.

Upozorujem osobito p. n. občinstvo na to, da se moj stroj ne smije zamjenjivati sa Voltinim, koji je poradi svoga neuspjeha zabranjen u Njemačko kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj **dvostruki elektro-magnetički križ ili zviezda R. B. br. 86967 osobito se hvali i uživa vanredan dopadnost poradi svoje izvrstne ljekovitosti.**

MALI STROJ STOJI 6 K. Rabi ga mogu samo djeca i jako slabe gospodje.

VELIKI STROJ STOJI 8 K. Rabi se kod ostarjelih 20 godišnjih kroničnih bolestih.

Dopisivanje i naručbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Ponešćem ili ako se novac unaprid pošalje, razašilje glavna prodavaona za tu i inozemstvo.

ALBERT MÜLLER,

Budimpešta, V/41. Kolar,

Vadasz-ulica br. 34.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, *koji uplaćuju sadružnih dielova jedan ili više* **po kruna 2.**

Prima novac na štednju od svakoga, *ako i nije dan te* **plaća od istoga 4½%** *čisto bez ikakvog odbitka.*

Vraća na štednju uložene iznose **do 1000 K bez predhodnog odkaza, a iznose od 1000 K** *ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio vedi ili manji rok za* **odkaz, uz odkaz od 5 dana.**

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, *i to na hipoteku* **i sadružnice na garanciju.**

Uredovni sati svaki dan **od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati poslie podne; u nedjelju i blagdane** *zatvoreno.*

Družtvena pisarna *i blagajna nalazi se u viale Carrara vlastita* **kuća (Narodni Dom) prvi pod desno, gdje se** *dobivaju pobliže informacije.*

Ravnateljstvo.

Narodna Tiskara i Knjigovežnica

LAGINJA i drug.

prije J. Krmpotić i drug.

Via Giulia br. 1. — PULA — Via Giulia br. 1.

PREPORUČA SE ZA:

TISKARSKE, KNJIGOVEŽKE, GALANTERIJSKE RADNJE.

SAMA IZRADJUJE PEČATE

IMADE U SALIH TISKANICE I KNJIGE ZA P. N.

OBĆINE, CRKVE, ŠKOLE, TRGOVAČKE KNJIGE, PISANKE ZA ŠKOLE, PISARSKE I ODVJETNIKE, POSUJILNICE I KONSUMNA DRUŠTVA PISARSKE POTREBŠTINE

PRODAJA PAPIRA NA MALO I VELIKO.

Broj 36. Pula, u četvrtak dne 3. setembra 1908. God. XLI.

Oglasi, pripeslama itd. tiskaju i računaju se na temelju službenog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan Iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Kakvi da budu narodni kandidati za predstojeće zemaljske izbore.

Novi izborni red za pokrajinski sabor Istre, prihvaćen u posljednjem zasjedanju istoga sabora i to u saborskoj sjednici od dne 21. marča o. g., a potvrdjen od Nj. Veličanstva dne 17. maja 1908. ustanavlja broj zastupnika na 44 t. j., za 14 više nego li ih je imao dosadašnji sabor. K tomu dolaze tri virilca tri biskupa, tako da će od sada imati naš sabor 47 članova.

Od biranih 44 zastupnika odpasti će ih na obću ili petu kuriju 8; na četvrtu kuriju ili na izbornike seoskih obćina 15; na izbornike treće kurije ili gradskog razreda 14; na izbornike trgovačke komore 2 i na izbornike velikog posjeda 5.

Naše čitatelje i izbornike zanimaju za sada samo tri prva izborničtva, jer u izborničtvu trgovačke komore i onom velikog posjeda neimamo za sada toliko upliva, da bi mogli o uspjehu ikoliko odlučivati.

Svu našu pažnju moramo dakle da obratimo na prva tri izborničtva t. j. na obću kuriju, na kuriju izvanjskih obćina i na izborničtvo gradova.

Izbori obaviti će se, kako je poznato za prvi put na temelju nove izborne reforme mjeseca oktobra i novembra o. g. Od izbora dieli nas dakle nešto više od mjesec dana pa je posve naravski, da se koli s talijanske toli s naše strane započela agitacija. Odbori obiju političkih družtava Istre sastaju se češće no obično na sjednice i viećanja, a po njihovoj uputi sastaju se kotarski i mjestni izborni odbori saziviju se sastanci i skupštine, sastaju se svećenici i učitelji, jednom rieči svi nastojimo, da se valjano pripravimo za predstojeću izbornu borbu.

Kažemo izbornu borbu, jer borbe će biti premda se je mislilo nakon sklopljenog kompromisa, da će svaka stranka zadržati opredieljeni broj zastupničkih mjesta — i mirna Bosna. Borbi bi se bilo izbjeglo — bar onakvoj, kakva bijaše uvjek do sada, kad bi bile imale stupiti na izborno poprište samo dvije stranke t. j. hrvatsko-slovenska i talijanska, ali pošto će biti bez dvojbe i drugih stranaka ili strančica, to je izborna borba neizbježiva.

Koliko nam je do sada poznato staviti će svoje kandidate za 19 zastupničkih mjesta hrvatsko-slovenska stranka, jer njoj ta mjesta po kompromisu pripadaju dočim će se za ostalih 25 mjesta ili mandata boriti talijanska liberalna, talijanska pučka ili kršćansko-socijalna i socijalno-demokratska stranka. Ove dvije stranke imadu za sada malo izgleda na uspjeh, te će talijanska liberalna ili vladajuća stranka jako malo izgubiti od ono 25 opredieljenih njoj mandata.

Nama su jednako protivne sve tri talijanske stranke, što se je pokazalo i kod zadnjih izbora za carevinsko vieće, te će one sve i kod predstojećih izbora prije proti nama, nego li s nama.

I to bi morao biti jedan od glavnih i temeljnih razloga, da mi svi složno kao jedan svi Hrvati i Slovenci Istre pod svojim narodnim barjakom stupimo u izbornu borbu. Svaki tazdor, svaka nesloga mogla bi u našem taboru imati težkih posljedica, za koje držimo, da neće lahka srca nitko uzeti pred Bogom i povješću odgovornost na sebe.

Hrvatsko-slovenskoj stranci ili našemu narodu Istre doznačeno je 19 zastupničkih mandata i to 5 u općoj kuriji četvrti, peti šesti i sedmi izborni kotar; 12 u kuriji izvanjskih obćina (drugi, treći, (četvrti, peti šesti i sedmi izborni kotar;) svaki po 2 zastupnika) i konačno 3 u kuriji gradova (treći gradski u Puli, jedanajsti gradski i četrnajsti gradski kotar.)

Broj naših zastupnika u novom saboru Istre porasti će dakle za 10 članova ako se budemo držali stare sloge i neobhodno potrebitog zapta.

Od bivših 9 narodnih zastupnika, članova hrvatsko-slovenskog kluba — znademo pod izviestno, da nekoji od njih neće kandidirati kad bi im se sa najkompetentnije strane kandidaturu ponudilo. Preostoje dakle mjesta i za stare i za mlade kandidate, samo se pita kakvi da budu ti kandidati?

Na ovo je pitanje vrlo težko odgovoriti, moramo pa i stajalo nas to s jedne ili druge strane zamjere.

Prije svega moramo, naglasiti, da se naši budući kandidati, odnosno zastupnici nebi smjeli vrstati po kastama ili po zvanju stanovitog broja izbornika. Neumjestno da ne rečemo drugo — bilo bi zahtjevati mi hoćemo toliko odvjetnika, toliko svećenika, liečnika učitelja, načelnika, gospodara, trgovaca i t. d. i t. d. U budućem saboru valja da su zastupani svi ti i drugi staleži, u koliko budu imali sposobnih kandidata i izbornih kotara koji će ih birati.

Imade pojedinaca, koji nebi htjeli svećenika, drugi odvjetnika i t. d. ali ti bi morali znati, da su naši blagopokojni biskupi, kanonici, župnici i t. d. i kao virilci i kao izabrani bili saboru uvjek na čast i diku našem narodu da su oni u njem vršili sviestno i točno svoje dužnosti i onda kad bijaše pogibeljno kazati: ja sam Hrvat ili Slovenac. Pa zašto se nebi i sada izmedju našega svećenstva u sabor poslalo vriednih im nasljednika i štovatelja?

A što da kažemo o zaslugama naših odvjetnika i bivših zastupnika? Oni su hvala Bogu skoro još svi medju nama, pa držimo, da bismo ih uvriedili, da idemo nešto nabrajati, što mora biti poznato svakomu, koji prati narodni pokret u ovo posljednjih 25 godina. Tako bismo mogli navesti primjera ili dokaza i za svaki drugi stalež, koji je već bio ili koji bi morao biti, zastupan u budućem našem saboru.

Birajuć kandidate, dotično zastupnike moramo imati osobito jednu činjenicu pred očima.

Naš će se budući sabor sastati u izvanrednih okolnostih. On će naime imati da stvori program svemu budućemu djelovanju, svemu tako rekuć, budućemu našemu djelovanju svemu tako rekuć, budućemu našem javnomu životu. Novi će sabor naći pred sobom „tabula rasa" t. j. novim saborom mora prestati način dosadašnjeg djelovanja koli saborske većine toli ono zemaljskog odbora.

Stvoriti se mora složno i dogovorno nacrt ili osnovu, po kojoj će se urediti sve buduće odnošaje saborske većine i manjine s jedne te članova zemaljskog odbora s druge strane.

Priznati će sam svatko nepristran, napose onaj, koji pozna i mudrost talijanske gospode u saboru i u zem. odboru da im valja za gornji posao suprotstaviti ne samo poštene, značajne i čestite muževe s naše strane, nego se tuj hoće mnogo izkustva opreznosti i temeljitog poznavanja svega dosadašnjega djelovanja talijanske većine u saboru, u zem. odboru i vani. Bez toga znanja i poznavanja ljudi i odnošaja mogla bi buduća saborska većina, stvarajuć program za sabor, zem. odbor i t. d. saborsku manjinu — štono rieč prevesti žednu preko vode, što bi imalo težkih posljedica za sav naš budući život.

Preporučamo dakle našim izbornicima povjerenicima, izbornim odborima, napose političkom družtvu, da paze na to da bude svaki kandidat ne samo odan dušom i tielom svetoj vjeri naših otaca i svim ostalima narodnima svetinjama, već da bude takodjer značajan pozrtvovan i radin, izkusan, neodvisan i prokušan u narodnoj borbi.

Nadjemo li takve kandidate, izaberemo li takove zastupnike, možemo im povjeriti mirne duše sudbinu našega naroda u Istri.

Javni sastanak u Boljuncu.

U nedjelju obdržavalo je političko družtvo za Hrvate i Slovence u Istri u rodoljubnom Boljuncu — obćina Dolina prvi svoj sastanak radi predstojećih zem. izbora.

Na sastanak došao je iz Trsta uz više prijatelja i znanaca predsjednik družtva i državni zastupnik za ovaj izborni kotar Matko Mandić.

Prijazno ono selo bilo je uređeno narodnim zastavama a na trgu bijaše pripravljeno podignuto mjesto za govornike uređeno zastavama i zelenilom. Vrieme bijaše nepovoljno jer je počela padati kiša, baš kad se je imalo otvoriti sastanak t. j. poslije blagoslova oko 4 sata.

Domaća glazba odigrala je pred gostionom g. Kraljića nekoliko komada pa se je na to sakupilo oko odmah sve što imade sviestnoga i slobodnoga iz Boljunca te iz susjednih obćina i sela.

Kad je stupio na govornicu predsjednik polit. družtva poslije 4 sata, burno pozdravljen, nagrnuo je narod naokolo da sasluša svoga zastupnika.

Pozdraviv svoje izbornike u ime pol. družtva i razloživ svrhu sastanka, predloži im da si izaberu predsjednika pošto će on sam imati da izvjesti o obim točkama dnevnoga reda. Predsjednikom bio je izabran obćinski načelnik g. Josip Pangerc, koji se zahvali na podieljenoj časti te pozove zastupnika Mandića da izvjesti o prvoj točki dnevnoga reda, t. j. o djelovanju zastupnika na zemaljskom saboru Istre.

Zastupnik reče narodu, da premdu nije imao časti, da zastupa ovaj kotar na zemaljskom saboru, ali buduć su oba zastupnika onog kotara vrlo odaljeni, jedan ćak u Americi i pošto drži da naši zastupnici zastupaju ne samo svoje kotare, već sve Hrvate i Slovence Istre, to smatra svojom dužnošću, da izviesti izbornike i o toj točki dnevnoga reda.

Prešav na sam predmet reče, da bijaše istarski sabor skoro tri godine zatvoren zbog objesti i prkosa talijanske saborske većine, koja nije htjela dopustiti ni tolika prava hrvatsko-slovenskim zastupnikom, da bi mu vladin zastupnik na hrvatske ili slovenske interpelacije u tom jeziku odgovorio. Opisao je poznate pregovore izmedju većine i manjine u Kopru i u Trstu god 1904. i 1905. te je spomenuo kako je došlo do saborovanja mjeseca septembra 1907. u Kopru. Naveo je najvažnije dogodjaje tog zasjedanja, sve važnije zadaće naših zastupnika, sve korake, koje su poduzeli na narodnom, gospodarskom i kulturnom polju na korist našega naroda. Ocrtao je kako je došlo do pregovora radi preinake zemaljskog izbornoga reda, kako su ti pregovori vodjeni, koliko su trajali, kakva bijaše osnova zemaljskog odbora, što su talijani nudjali, a što su naši članovi komisije zahtjevali, kako su pregovori prekinuti i kako su naši zastupnici sabor uz prosvjed zapustili zbog uvrštenja 10.000 K u zemaljski proračun na korist zloglasne „Lege" i odobrenje od strane saborske većine.

Izpripoviedi zatim kako su pregovori radi izborne reforme u Beču nastavljeni i na namjestničtvu u Trstu dogotovljeni kako je došlo usljed toga do sazova zem. sabora mjeseca marča o. g. u Kopru, kako se vodila razprava o predloženoj reformi, i kako bijaše konačno ta reforma sa svimi, osim dvih glasova u prisutnosti trojice biskupa i carskog namjestnika prihvaćena. Iztaknuv dobre strane te reforme prešao je na njezino tumačenje, na razdiobu po kurijah, pak po kotarih, na važnost predstojećih izbora za Hrvate i Slovence Istre, koji moraju složno uzraditi da izaberu u svoj sabor 19 svojih ponajboljih muževa, osoba poštenih, radinih, neodvisnih i značajnih.

Posljedni dio govora izrekao je zastupnik često odobravanjem prekinut, pod kišobranom jer je kiša stala sve to jače dodijavati i ne preosta drugo nego preseliti se u veoma prostranu dvoranu g. Kraljića, koja te je u tren oka dubkom napunila.

Tuj je zastupnik Mandić stao izvieštavati o djelovanju državnog sabora ili carevinskog vieća u obće, napose o djelovanju trojice naših zastupnika iz Istre.

Spomenuv sjajnu narodnu pobjedu 14. maja prošle godine i onu kod ponovnog izbora 28. maja i g. te izjavu naših,

zastupnika iz Istre i slovenskoga juga i druga Dr. Rybara iz Trsta, da će u Beču do uložiti sve svoje sile u tp, da dodje u Beču do jednog i jedinstvenog kluba sviju zastupnika slovenskoga juga i da vede istinice sve korake, koje su u tu svrhu u Beču poduzeli, al koji su žalibože bezuspješni ostali.

Što se tiče djelovanja državnog sabora reče da su slavenski zastupnici već na početku zasjedanja pokazali staru slavensku manu t. j. da se nisu mogli složiti glede osobe za mjesto predsjednika te premda su imali odlučujući glas, pripustili su da bude imenovan predsjednikom Niemac.

Zatim navede važnije upite, predloge i govore naših zastupnika, stavljene ili izrečeno na korist njihovih izbornika, spomenu najvažnije zakonske osnove, koje bijahu prihvaćene, napose one, koje će biti koristne najnižim slojevima pučanstva t. j. radnikom, poljodjelcem, obrtnikom i t. d., i t. d.

Iza toga prešao je na takozvanu vladinu akciju za Istru, kojom kani vlada pridignuti gospodarski i kulturno pučanstvo Istre, spomenu sve, što se je u tu svrhu od strane naših zastupnika učinilo.

Na koncu reče, da se je ministru predsjedniku baronu Becku usrećilo riešiti tri vrlo točka pitanja t. j. provesti izbornu reformu za državni sabor, sklopiti nagodbu sa Ugarskom i razpraviti državni proračun ni da ga čeka još jedna, i to ne manje težka t. j. riešiti jezikovna pitanja u obće, napose pako u Češkoj, pak ako mu se i to posreći to će mu morati da priznade i najteći protivnik, da je velik diplomat i državnik.

Na koncu pozove zastupnik svoje izbornike, neka se mirne duše pouzdaju u svoje zastupnike koji nemaju drugih želja ni težnja nego li pomoći i koristiti svomu narodu. Bude li tog pouzdanja, medjusobne ljubavi i sloge čeka nas sve bolja budućnost nego li nam je bila prošlost i nego li nam je sadašnjost.

I taj dio govora saslušali su izbornici najpažljivije te govornika često odobravanjem prekidali a na koncu pleskanjem i živio klicanjem nagradili.

Medjutim se bilo posve razvedrilo te je izražena obćenita želja, da se nastavi vani na zraku pošto je u dvorani vladala silna sparina. Sav se je ovaj sviet zgrnuo u prostranom dvorišću izpod dvorane dočim je predsjedničtvo ostalo gori na shodu.

Na upit g. predsjednika da li želi tko rieč k posljednoj točki dnevnog reda, oglasio se je g. Dr. Josip Mandić iz Trsta, koji je u poduljem govoru, često odobravanjem prekinut, razložio što se ima razumjevati pod takozvanim klerikalizmom i liberalizmom, koje se je stalo unašati iz Kranjske k nama u Istru. Preporučiv narodu staru slogu i jedinstvo predloži resoluciju, kojom se izriče zastupniku Mandiću pouzdanje i kojom se odsudjuje sve najnovije spletke, koje se iz vana k nama u svijet unesti nastoji.

Resolucija bijaše jednoglasno uz živo odobravanje prihvaćena.

Priglasio se je zatim trgovac i posjednik iz Černogkala g. K. Šišković, koji je u kratko spomenuo zasluge naših narodnih zastupnika, njihove dosadašnje uspjehe te na koncu pozvao izbornike, da se od sada još tiesnije privinu uz narodne muževe, koji lebdi pred očima jedino dušovno i tjelesno blagostanje svega našega naroda. I njemu se odužiše izbornici živahnim odobrovanjem.

Pošto se nijo više nitko priglasio za rieč zaključi predsjednik sastanak zahvaliv se zastupniku Mandiću i ostalim govornicima, te svemu obćinstvu, koje je toli mnogobrojno na sastanak dohrilo to pazljivo, mirno i ozbiljno sve govore saslušalo. Izbornici mu se odazvaše kliknuv Živio predsjednik Pangerc!

Na istom dvorištu razvila se zatim srdačna zabava. Udarala je glazba narodne komade a pjevački zbor družtva „Prosvjeta" zabavljao je prisutne milozvučnom slovenskom i hrvatskom pjesmom.

Po ljetesnoj okriepi otišao je jedan dio tršćanskih izletnika u susjedni Borst dočim je zast. Mandić sa nekolicinom drugova ijdomaćih prvaka ostao na dvorištu sve dok je nadošlo vrieme k povratku na vlak na postaju Borst. Njega i drugove popratilo je mnoštvo domaćeg obćinstva, za glazbom i pjevači na čelu udarajuć kroz selo i kličuć neprestano i oduševljeno njemu i saborskim mu drugovom. Izvan sela razstaše se najsrdačnije doviknuv si uzajamni iskreni do vidova! nemožemo da zaključimo ove redke a da ne iztaknemo, kako je zast. Mandić prije sastanka pošao do mjestnog kapelana g. Šonca, da ga pozdravi i da ga pozove na sastanak: all ga je služkinja badava u kući tražila premda ga domaći obćinari malo prije i malo kasnije u i pred stanom opaziše. Valjda mu nisu ljubljanski emisari zabranili sudjelovati kod sastanka, gdje bi bio i morao kazati sve, što mu leži na duši proti vodstvu hrvatsko-slovenske stranke u Istri!

Sastanak općin. činovnika.

Dne 24. ovog mjeseca obdržavao se je sastanak činovnika i namještenika hrvatskih i slovenskih općina ove pokrajine u dvorani «Narodnoga Doma» u Puli, koja je u tu svrhu od predsjednika tamošnje Posujilnice blagohotno prepuštena bila. Nakon što je sazivač g. tajnik Brmbolić iz Buzeta obširno razložio svrhu sastanka, bijahu iza biranja predsjedničtva slijedeći zaključci prihvaćeni:

I. Da se činovnici i namještenici hrvatskih i slovenskih općina pridruže opstojećem talijanskom društvu, u koju svrhu bijaše izabran odbor od tri lica (tajnik Ivan Brmbolić, Ante Pave Sancin i kancelist Josip Motika) koji sa predsjedničtvom talijanskog društva još neke potankosti glede pravila poravnati imade.

II. Da društvo poradi kod Zemaljskog Odbora, ako općine već same tome prigodom ustanovljena pragmatike udovoljile nebi da najniža plaća općinskog činovnika bude jednaka onoj pokrajinskog činovnika XI. razreda; plaće i doplatci ostalih činovnika pako razmjerno polak službenog čina a stanarina polak mjesnih odnošaja, i da općine prisiljene budu da što prije sastave organički pravilnik i pragmatiku za općinske činovnike i službenike, koje još tome udovoljile nijesu.

III. Da društvo uznastoji isposlovati da općine plate prinos, za dosadanje službene godine općinskih činovnika i da službene godine za mirovinu budu ustanovljene sa 35 godina i da se računaju sve prijašnje službene godine za mirovinu a ne 3 za 2 kako zakon to ustanovljuje.

IV. Da današnji predsjednik odmah kod političkog društva za Hrvate i Slovence za Istru, posreduje, da se isto izjavi jeli voljno kod budućih izbora postaviti jednoga kandidata, koji će se obvezati zastupati i zagovarati interese opć. činovnika i namještenika.

V. Da se zamoli političko društvo, da općinama tičući se složne akcije u važnim pitanjima naputke dade.

VI. Da za uzgoj pomlatka općinskih činovnika, dok dotični tečaji oživotvoreni budu, doprinašaju sve hrvatske i slovenske općine razmjerno po porezu, za ustanovljenje nekoliko diurnuma, da sposobni mladići kod većih općina prakticirati mogu, koju bi akciju političko društvo poduzeti moralo.

VII. Da blagajnički poslovi u svima općinama jednako vodjeni budu.

VIII. Da svi općinski činovnici namješteni svoj pristup k društvu što prije predsjedniku današnjeg sastanka tajniku Ivanu Brmboliću u Buzetu prijaviti imadu.

Pogled po Primorju.

Pazinski kotar:

Vlusko pitanje.

Pazin 30 VIII. 908.

Eto nam već i na odmaku mjesec agust ili kolovoz, a poljodjelac je već skoro na čistu sa poljodjelskim pridjelkom za tekuću godinu.

Godina 1908. za istarskog seljaka biti će kobna, sa nekojim riedkim izninkama! Krme za stoku u obće se nije spravilo skoro niti za jednu četvrtinu potrebuće; bielog žita i pasulja je urodilo veoma malo; krumpira neće biti nego li srednja slaba ljetina; kukuruza, tu i tamo biti će za polovicu srednje ljetine, a nekoji krajevi Istre neće imati nu baš nista kukuruza. Stoga jedina utjeha je za poljodjelce u Istri grožđje, jer je ovaj pridjelak, u obće ove godine iznimno dobro rodilo. Grožđje se razvija do sada veoma ljepo i ako bude mjesec septembar suh i vruć, ove godine će biti u Istri, herba, glede količine i kakvoće veoma dobra, kakovo nije bilo već mnogo godina gdje nebijaše nesretne tuče. Vina starog ima još mnogo za razprodati širom cielo pokrajine; seljaci prodavaju vino sasma izpod ciene, najme po K 14—20 za 100 litara; seljaka stoji vino, ako sav trošak sasma skromno računa, najmanje 16 K za 100 litara; tako da već danas naš vinogradar prodava vino na gubitak!

Grožđje i mlado vino gotovo biti će ove godine izpod svake ciene, budući da tekuća godina je veoma dobro urodila grožđjem skoro po cieloj Europi, gdje ima vinograda. Stoga vinogradarom Istre savjetujemo, da ako bude prilike za prodaju, da ne cincare previše sa cienoma, kako su to već činili prošlih godina; najme mnogi su vinogradari imali prilika za unovčiti ovaj pridjelak po priličnoj dobroj cieni, to jest mogli su dati već mlado vino po K 80 za .00 litara a sada nudjaju isto za polovicu, samo da bi bilo kupovaca. Zašto se je to tako dogodilo? Eto u kratko razloga! Vinogradari su znali, da će vlada uvesti u kriepost zakon, da se nesmije fabricirati vino, i to već koncem prošle godine, stoga da će se vino razprodati uz prilično dobru cienu dok dodje novo vino godine 1908. Računalo se je, da u godinama, dok je još talijansko vino moglo ulaziti u Austriju, domaće vino se je prodalo prilično po dobroj cieni, i navadno je vina malo preostalo za drugu godinu. Sada, kada talijansko vino nemože u Austriji, za stalno bi se moralo prodati domaće vino u državi, da je sve išlo u redu i po zakonu i nebi bila na vidiku vinska kriza, kakva već danas prieti.

Naša blažena vlada uvjek nekako dobro misli, ali neupretno radi; napose pako kada to ide za kožu poljodjelca, radi baš sve naopako. (Kod topova i puška tamo daj, daj, ipak ide nešto gladje!). Već početkom tekuće godine se je strogo naložilo vinogradarom, koji imaju još vina za prodati, da moraju imati tablu u podrumu ili konobi sa izvadcima nekojih paragrafa zakona, proti patvaranju vina, i pretilo se globom u slučaju prestupka. Čemu ta komedija, kada niti danas nema još u pokrajini Istri vještačke komisije u tu svrhu, najme za analizu vina za javni promet? Sa ovakovimi trikami je veoma lahko državi biedni narod podupirati na gospodarskom polju, dok narod nerazumije kamo to vodi! Dali se tako radi i sa vinogradarima okolo Beča i u Štajerskoj? Svi su znakovi da se Istran ne zadovolji sa malim, najmo obećanjem, što je ludom radovanje.

Ovih dana se je oglasilo, da je mislotiva vlada imenovala vještaka za analizu vina u Istri; mi ćemo vjerovati kada budemo rekli: aha! ovoga! (Imenovala ga, ali kao da nije, jer što će jedan vještak za čitavo Primorje, dok će u samom Trstu imati dosta posla. Op. Ured.)

* * *

Početak školske godine na c. kr. velikoj gimnaziji u Pazinu.

Nastajna školska godina 1908.—1909. otvorit će se dne 18. rujna svečanom službom božjom u crkvi Franjevačkoj u 9. sati prije podne. Njoj će uz učiteljski zbor prisustvovati svi učenici.

Popravni i naknadni ispiti obdržavat će se 16., 17. 18. rujna, a prijamni za I. razred 16. i 17. rujna, a za više razrede 17. i 18. rujna.

Upisivanje novih učenika za I. razred biti će 16. i 17. rujna, a za više razrede 16. i 17. i 18. rujna od 8—12 sati prije podne u gimnazijskom upraviteljstvu, gdje valja svaki učenik da se prijavi praćen od svojih roditelja ili zakonitih im zamjenika. Učenici koji su ovu gimnaziju već polazili treba da se prijave za upisivanje od 16. do 18. rujna. Iza ovoga dneva ne može biti primljen nijedan učenik bez dozvole c. kr. Pokrajinskog Školskog Vieća. Učenici, koji žele da budu primljeni u I. razred imaju donijeti sa sobom *krštenicu*, kojom će dokazati, da su navršili desetu godinu života ili da će ju navršiti do 31. prosinca 1908., a ako su pohadjali pučku školu, imaju prikazati svjedočbu polaznicu propisanu Ministr. Naredbom od 7. travnja 1878. br. 5416, a za tim u goro rečene dane podvrći se prijamnom ispitu:

Učenici, koji žele podvrći se *prijamnom ispitu* za koji viši razred, imadu ne samo dokazati krštenicom, da su navršili odnosnu godinu života, nego i u posebnoj molbenici naznačiti potanko, što su učili iz svakoga predmeta.

Učenici, koji bi došli sa drugih srednjih zavoda, imaju donijeti sa sobom *krštenicu* i sve semestarske svjedočbe prošastih školskih godina, a zadnju i s. propisanim dodatkom uprave onoga zavoda, koji su polazili.

Budući da se škola i dom imaju medjusobno podupirati, te je stan od velike važnosti po zdravlje, čudorednosti napredak učenika, to se vanjski roditelji i skrbnici upozoruju na to, da svoju djecu dadu u stan onakvim obiteljima, koje će nastojati, da učenik redovito polazi školu, da se izvan škole čedno vlada i da točno vrši svoje učeničke dužnosti.

Preporučuje se s toga roditeljima ili skrbnicima, da se sporazume glede stana svoje djece s upraviteljstvom.

Roditeljima ili odgovornim skrbnicima toplo se preporučuje, da za školske godine češće dodju u gimnaziju, te se obavijeste o napretku i vladanju svojih sinova, ili preporučenika. Svaki učitelj zavoda davat će obavjesti o ponašanju i napretku učenika svake nedjelje u odredjenim urama, kako se može vidjeti u naročitoj objavi u zavodu.

Porečki kotar:

Općinski i pokrajinski izbori.

Grožnjan, 31. 8. 1908.

Teško nam bijaše gosp. uredniče pri duši, kad smo doznali, da je sva naša obćina po novoj izbornoj reformi dodjeljena talijanskomu izborništvu, premda je velika većina obćinara, osobito vanjština, naše hrvatske ili slovenske krvi i jezika. (Vjerujemo Vam, ali vi ste sirote skoro svi po zadnjem popisu ubrojeni medju Talijane i oni vas smatraju svojimi. Nu nevalja vam zdvajati, jer izborna reforma nije za sve vieke, a kad se tamošnji naš narod osvisti, to se bude priznavao za ono, što je sinuti će i njemu bolji dani. Op. Ur.) Mi zavidjamo susjednim Krašićanom i Izvanjskomu puku susjednog Oprtlja, jer će birati i imati svoje zastupnike, a nas će siromake zastupati ljudi naši protivnici

zastupnici Op. Ur.)

Naši izvanjski občinari neće glasovati za talijanskog predloženika, a kad bi se potrudila samo koja naša učena osoba prije izboru, glasovali bi mi složno za kojega narodnoga muža.

Mjeseca oktobra o. g. imali bi se vršiti izbori za občinsko zastupstvo u Grožnjanu gdje bi se brzo promjenili odnošaji kad bismo imali bar koga, koji da nas podući i vodi. Treba nam, dakle poduke pak ćemo se obratiti svi u narodno kolo.

Sadašnje občinsko zastupstvo je zaključilo u prvoj polovici mjeseca augusta da se otvori natječaj na mjesto tajnika posluznika i stražara. S naše strane se zahtjevalo, da se u natječaju traži i poznavanje hrvatskog jezika, jer se vanjski občinari služe tim jezikom, ali neznamo, da li će se tomu pravednomu zahtjevu zadovoljiti.

Naša občina imade oko 46.000 duga ali posjeduje i državnih obveznica ili obligacija u vriednosti od 22.000 K. Priporučilo se je načelniku da bi se obveznicama izplatilo dio duga kreditnoj banki u Poreču, jer obveznice manje nose nego li se plaća interesa u Poreču, ali na to ne htjedoše gospoda pristati, jer da ima občina dosta svog posjeda, s kojim će se da podmiri dug.

Dne 23. agusta imao je ovdje neki profesor Morteani sastanak, da si pripravi mjesto zastupnika na istarskom saboru, ali teško, da će šta od toga biti, jer je malo poznat u naših stranah i jer je takozvani liberalac.

Čini se, da će i talijanski socijalisti ovdje održavati sastanak radi budućih zemaljskih izbora, nu dvojim da će njima ovdje ruže procvasti.

Naš sastanak na našem Krasu imao bi stalno više uspjeha nego li će ga imati svi talijanski i socijalistički sastanci u samom Grožnjanu.

Volovski kotar:

Željeznička postajica na Kantridi. — Produljenje električne željeznice. — Zabava u Mošćenicama. — Potres u Klani.

Volosko 30. VIII. 1901.

Početkom ovoga mjeseca imalo bi se osnovati novu željezničku postajicu na Kantridi (Kastavske riečke medje) u blizini gostionice Franka.

* * *

Govori se, da je poduzetnik električne željeznice Matulje-Volosko-Opatija-Lovran mjernik Münz ponudio gradu Rieci, da će produljiti svoju prugu do riečke istarske medje t. j. do Kantride. Pruga ta morala bi biti sagradjena u roku od jedne godine.

* * *

Hrvatska Čitaonica u Mošćenicama priredjuje u nedjelju dne 6. septembra t. g. u prostorijama Čitaonice zabavu. Početak u 8 sati na večer. Svirati će odlo narodne Volosko-Opatijske glazbe. Pravo imadu doći pozvanici i prijatelji istih.

* * *

Dne 26. agusta na večer u 9 sati i 45 časaka ućutili su u Klani občina Kastave — veloviti potres, smjera sjevero — jug, koli je trajao tri hipa, te premda bijaše prilično jak, oslao je hvala Bogu, bez posljedica.

* * *

Blagoslov nove crkve i kipa M. Božje.

Breza, općina Kastav, 28/8. 1901.

U našem selu sazidali smo crkvicu, te je posve gotova. Blagoslovit će se kip Majke Božje na 8. rujna t. g. Svečanosti početi će se na 8 i pol sati u jutro. Najprije će se obaviti blagoslov zatim sv. misa a po podne blagoslov.

Pozivljemo ovime sav narod iz Breze svečanosti te pokažo time kako sveta Vjera u njegovim srdcima živi i napreduje.

Razne viesti.

Političko društvo za Hrvate i Slovence u Istri.

Sjednica odbora političkog društva za Hrvate i Slovence Istre održavati će se u nedjelju dne 6. septembra u 2 sata poslije podne u Pazinu.

Na tu vrlo važnu sjednicu upozorujemo svu gg. odbornike te im toplo preporučamo, da se na istu svi potruditi izvole. O važnosti iste uvjeriti će se i sami iz dnevnoga reda, što im bijaše od strane sl. predsjedničtva na vrieme priposlan.

Vjenčani.

Gosp. Ernest Jelušić, ravnajući učitelj Družbine škole u Šijani (Pula), vjenčao je u Zagrebu prošlu subotu gospodjicu Ružu Benigarovu, kćerku poznatog profesora i rodoljuba, učiteljicu na istoj školi u Puli. Čestitamo!

Odlikovanje.

Mr. Franjo Bulić bio je odlikovan komturskim križom Saskoga Albrechtova reda. I ovo rijetko odlikovanje dokaz je, koliko je cijenjen i koji glas uživa učenjak Bulić, u tudjini. Odličnom rodoljubu i učenjaku naša iskrena čestitanja.

Jubilej zagrebačkog nadbiskupa.

Dne 22. pr. mj. proslavila je zagreb. nadbiskupija riedki jubilej t. j. 50-godišnjicu misničtva svoga nadpastira preuzvišenog gosp. Dra. Juraja Posilovića.

Tim povodom bio se je cieli kaptol okitio zastavama, a u prvostolnoj crkvi bila je u 9 sati svečana pontifikalna misa, koju je uz veliku svečeničku asistenciju služio preuzv. gosp. pomoćni biskup i generalni vikor dr. Ivan Krapac. Misi su prisustvovali: odjelni predstojnici kr. zem. vlade Nikola pl. Czernkovich i dr. Ferdinand pl. Mixich, predsjednik kr. ban. stola Vladimir Mažuranić, banski savjetnik Marc Aurel pl. Fodroczy i mnogobrojno drugo činovničtvo, te odlično občinstvo. Od vojnih oblasti bili su prisutni zborni zapovjednik podmaršal Rade Gerba i zapovjednik hrvatskog domobranstva podmaršal Svetozar Boroević s podredjenim generalima i častnicima. Za vrieme sv. mise gruvali su na Šalati mužari, a poslije mise propoviedao je preč. g. kanonik dr. Josip Lang.

Preuzvišenom jubilarcu čestitali su medju ostalim sv. Otac papa, Njeg. Veličanstvo car i kralj, nadvojvoda Lavoslav Salvator, papinski nuncij i mnoštvo odličnjaka iz Hrvatske i iz raznih krajeva Austro-Ugarske.

Preuzv. gvspodin proslavio je skromno svoj jubilej u Badenu kraj Beča, gdje se nalazi iz zdravstvenih razloga.

Visoki gosti u Miramaru.

Ovih dana stigao je najprije nadvojvoda Maksimilijan, a par dana iza njega njegova majka prejasna nadvojvodkinja Marija Josipa udova pokojnog nadvojvode Otona.

Imenovanje.

Pučki učitelj u Kopru gosp. Dominik Venturini imenovan je učiteljem vježbaone na učiteljištu u Kopru.

Promjene kod sudova u Istri.

Novine pišu da će postati predsjednikom okružnoga suda u Rovinju sudbeni savjetnik i upravitelj kotarskoga suda u Puli g. Covaz, a na njegovo mjesto u Puli imao bi doći kotarski sudac u Motovunu g. Spiro Perućić.

Našim vinogradarom na znanje.

Ovim upozorujemo one naše vinogradare, kojim je filoksera trajo uništila, ili ga uništiti grozi, da mogu dobiti od strane državne uprave rozgica i babaca (koreničnika) američkog trsja po sniženoj cieni i to za K 8·— 1000 rozgica (najviše 2000 komada) za K 7·—, 1000 babaca (najviše množtvo jednih ili drugih, iznositi će ciena 16 K za 1000 rozgica i K 40·— za 1000 vabaca. Ako se nebi naručeno trsje diglo od samog naručitelja, imade bi platiti 60 p. za omotanje posiljke. Svi troškovi pronosa padaju na naručitelja.

Molbe za američko trsje neka se podnese čim prije na kotarsko poglavarstvo ili na c. k. namjestničtvo u Trstu.

Sastanci talijanskih povjerenika za predstojeće izbore.

Dne 29. agusta obdržavali su u Trstu pouzdanici talijanske stranke Istre za prvi i drugi izborni kotar občenite kurije dva sastanka t. j. u jutro za drugi a poslije podne za prvi kotar.

Na tim sastancima složiše se u predlozima koje će staviti eksekutivnom odboru svoje stranke glede kandidata za ta izborničtva.

Eksekutivni odbor sastati će se tečajem ovoga tjedna u Trstu da prouči spomenute predloge i da proglasi odnosne kandidate.

Talijanski kandidati za istarski sabor.

Koliko je do danas došlo na vidjelo poznata su do sada samo dva talijanska kandidata za budući istarski sabor. Jedan je naime koparski načelnik i odvjetnik dr. Belli, koji će kandidirati u onom gradskom kotaru te neki profesor Mosteani, koji se se je preporučio na nekom sastanku u Grožnjanu.

Ob ovom novom kandidatu nemožemo kazati ni dobra ni zla, jer se do sada još nije bavio politikom. Za njega kažu, da je on pristaša nazovi liberalne talijanske stranke.

U koparskom gradskom izborničtvu reć bi da će biti više talijanskih kandidata pak odabrašе načelnika Belli-a, koji da uživa najviše ugleda.

Talijanska perjanica bivši zastupnik zemaljski i državni Dr. Bennati, da se nije ufao u tom kotaru postaviti se kandidatom.

Tko bi mu to mogao proreći još 3-4 godine natrag? E šta ćemo vremena se mijenjaju.

Kongres slavenskih novinara u Ljubljani.

Za VIII kongres slavenskih novinara, koji će se obdržavati ovaj put u bieloj Ljubljani, izrađen je sliedeći program.

Utorak dne 8 septembra u 8 sati u jutro svečano odkriće spomenika Primoža Trubara. U 2 sata poslije podne u velikoj dvorani gradskog doma u Ljubljani otvorenje kongresa. M. Chylinski otvara kongres. Izbor predsjeničtva. Prihvat poslovnika. Josip Holeček: Jubilej slavenskih novinarskih kongresa. Dr. Antun Haju: Današnje stanje reforme tiskovnog zakona. Prokop Gregr. O slavenskoj tiskovnoj kancelariji. Alex. Borzenko: Sveslavenska bibliografija, Josef Hummer: O slavenskom topografičnom rječniku. A. Stahović: O sveslavenskom organu. Jos. Vejvara: Izvješće o djelovanju središnjega saveza. U 6 sati banket grada Ljubljane u hotelu „Union". U sriedu 9. u 9 sati prije podne nastavak kongresa. U 12 sati zajutrak u Švajcariji. U 2 sati poslie podne zaključak rada kongresa. Pregledanje Ljubljane. U 8 sati na večer koncerat u dvorani hotela „Union" U četvrtak dne 10. izlet u Postojnu, a odanle u Trst.

Ljek proti sušici.

U zagrebačkih „Nar. Novinama" čitamo ovo:

U jučerašnjem broju ovoga lista iztaknuta je velika važnost medicinskoga bilja („Narodno gospodarstvo"). Gospodin *I. Stipanić* latio se vrlo krasnoga i koristnog posla, ali da bi što bolje uspio, potrebno je ponajprije, da se s pomoću stručnjaka ustanovi, koje se biljke u obće za liekove traže, koje od njih pripadaju ljekarstvu, te kako se imadu sabirati i sušiti. Ovo je prvi korak, koji je potrebno učiniti, da se ovo bilje može u obće upotrebiti. Ovo je ujedno i najteže, jer se ne može svatko naći, koji će se time bavi

kako će provesti svoju osnovu o toj dopunitbenoj školi. Prihvatišeosnovu te se izjaviše *svi prisutni, da se ima na novoj školi intenzivnije učiti njemački jezik i to tako, da budu mogli djaci govoriti njemačkim jezikom.*

S jedne se dakle strane dižu proti njemačkim školama i proti uvlačenju nijemštine u našu zemlju a s druge uvadjaju tu niemštinu sami u vlastite svoje škole.

Kako da se okrsti takav postupak? Nikakò drugačije nego li komedijanstvom i harlekinadom!

Bez uspjeha ce nije ni jedan bolestnik, koji misli, da je svoje zdravlje za vazda izgubio, obratio na gosp. Alberta Müllera, izumitelja dvostruko elektro-magnetičkog križa R. B. broj 86.967 u Budimpešti V/41 kot. Vadàsz ulica 34. Dokazano je, da je njegov stroj, jedino sredstvo koje sigurno djeluje proti gihtu, reumi, težkom disanju, padavici, kucanju srdca, neuralgiji, influenci skopčanoj sa bolešću hrbta i u obće živčanim bolima. Priobćujemo opet jednu priznanicu, koja je na g. Müllera stigla, te koja glasi: Štovani g. Müller! Ja vam dugujem najtopliju hvalu za Vaš izum. Trpio sam od hrbtonih boli, glavobolje i težkog disanja, te sam na sve moguće mnogo novaca potrošio, dok se nisam namjerio na dvostruko elektro-magnetički križ R. B. broj 86967., koji me je sasvim od mojih boli izlječio. Ostajem s toga Vaš zahvalni štovatelj Štefan Hajduković, Osiek.

Prva slavenska tvornica ura za tornjeve

Franjo Moravus,

BRNO. Nova ulica 25. MORAVSKA.

tvori i razašilje

ure za crkvene zvonike, dvorce, škole, tvornice, --vlečnice, ljetnikovce --

samo u izvrstnoj izradbi vrlo jeftino.

Čuvene nadzorne ure.

Cienici šalju se na zahtjev badava.

Najviše odlikovanje za izvrstne proizvode

IZVOZ.

Hrvati i Hrvatice!

Sjetite se svakom zgodom »Družbe sv. Ćirila i Metoda« za Istru. Upotrebljavajte Družbine marke, a svaka zapada samo 1 novčić. Kupujte uvjek Družbine žigice, cigaretni papir i druge proizvode.

REUMATIZAM, neuralgija, ischias, bodac, ulozi, natekline, reumatično trganje u glavi, zubima i zglobovima liječi se jedino uspješno uporabom

„Paralysian-Linimenta"

po vis. kr. zem. vladi odobren i zakonom zaštićen lijek nadmašuje sve ostale lijekove u djelovanju.

Čuvajte se patvorina!

Cijena boci K 1·60.

Dobiva se u svim ljekarnam. Glavno skladište: **Ljekarna PEČIĆ** sada **dr. B. Vouk — Zagreb.**

Želudčane kapljice

prije zvane i poznate pod imenom

Markove kapljice

sredstvo proti slabosti želudca, imenito proti pomanikanju teka za jelo, proti grizu i grčevima u želudcu i trbuhu, proti nadutosti od vjetrova. Poslije težkog masinog ili prebijnog jela podupiru naravnu probavu. 1 tucet 4 K, 5 tuceta 17 K. 10 tuceta 32 K, franko postavljeno na svaku poštu.

Molim izvolite mi poslati još 12 bočica želudčanih kapljica jer mi nužno trebaju pošto na meni upravo čudotvore. Božo Pazić, Kaštul stari.

Molim pošaljite mi jedan tucet kapljica pošto pošto sam uvjeren već kod prijašnih naručba da djeluju izvrstno, te ću svakom zgodom isto mojim prijateljima preporučiti. — Ovakovih dopisa, koje ne mogu sve ovdje navesti imadem još mnogo, te stoje svakome na uvid.

Ove kapljice pripravlja samo Gradska ljekarna u Zagrebu, pak zato treba kod naručbe pisati točno na adresu:

Gradska ljekarna Zagreb,

polag trga sv. Marka 20.

Soboslikar

VLADIMIR VOJSKA

PULA — Via Sergia, 59.

Preporuča se p. n. općinstvu grada Pule i okolice za soboslikarske i ličilarske radnje.

Izradba moderna, ukusna i trajna.

Cijene umjerene.

Dvostruki elektro-magnetički

KRIŽ ili ZVIEZDA

R. B. broj 86967.

Telefon br. 45—22.

ost elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod ulega, reume, astme (težkog disanja), nepravanja, zujenja u uhu, neuralgije, glavobolje (migrène) kucanja srdca, zubobolje, maževne slabosti, studeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), mokrenje postelje, nujnosti, nesvjestice, nagluhosti, drhtanja na tielu, influence skopčane sa bolešću hrbta, bilednila (melekrvnosti), želudačnih grčeva, bezteènosti, lechlaza, nepokrvnosti, svih udnih grčeva, hypochondrije, tjelesnih grčeva, hämorrhoida, kao i kod svakoće slabosti itd. služi kao nenadkrilivo sredstvo, pošto elektro-magnetička struja cielim čovječnim tielom djeluje, čime se rečene bolesti u najkraćem vremenu izliječe.

Poznato je, da liečnici kod navedenih bolesti višekratno elektrizovanje tiela upotrebljuju, ali ipak na taj način, da jaka struja samo prolazno i povremenom kroz tielo prolazi, dočim naprotiv tomu struja elektro-magnetičnog križa ili zviezde R. B. br. 86967, kako je jur rečeno, umjerenim načinom neprekidno na tielo djeluje, što svakako bržem izlječenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 godina stare bolesti izlečene su sa mojim strojem posve! Od izlečenih sa mojim strojem R. B. broj 86967 izražene zahvale kao i od odličnijih slojeva izdane svjedočbe i priznanice iz sviju strana svieta pohranjene su u mojoj pismohrani, gdje stoje svakomu u svako doba na uvid. **OSIM NIJEDAN LIEK NIJE POMOGAO, MOLIM POKUŠATI MOJ STROJ,** jer je to sigurno sredstvo proti gore navedenim bolestima, a onaj bolestnik, koji po mojem stroju nebi bio izlečen najduje u roku od 45 dana, dobiva novac natrag.

Upozorujem osobito p. n. občinstvo na to, da se moj stroj ne smije zamjenjivati sa Voltinim, koji je poradi svoga neuspjeha zabranjen u Njemačkoj kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj **dvostruki elektro-magnetički križ ili zviezda R. B. br. 86967. osobito se hvali i uživa vanredan dopadnost poradi svoje izvrstne ljekovitosti.**

MALI STROJ STOJI 6 K. Rabi se mogu samo djeca i jako slabe gospodje.

VELIKI STROJ STOJI 8 K. Rabi se kod ostarjelih 20 godišnjih kroničnih bolestih.

Dopisivanje i naručbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Pouzećem ili ako se novac unapred pošalje, razašilje glavna prodavaona za tu i inozemstvo.

ALBERT MÜLLER,

Budimpešta, V/41. Kotar,

Vadasz-ulica br. 34.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, *koji upladuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 2.*

Prima novac na štednju od svakoga, *ako i nije dian te plaća od istoga 4½% čisto bez ikakvog odbitka.*

Vraća na štednju uložene iznose *do 1000 K bez predhodnog odkaza, a iznose od 1000 K ako se nije kod uloženja ugovorno ustanovio veći ili manji rok za odkaz, ua odkaz od 8 dana.*

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, *i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.*

Uredovni sati svaki dan *od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati poslie podne; u nedjelju i blagdane zatvoreno.*

Družtvena pisarna *i blagajna nalazi se u viale Carrara vlastita kuća (Narodni Dom) prvi pod desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.*

Ravnateljstvo.

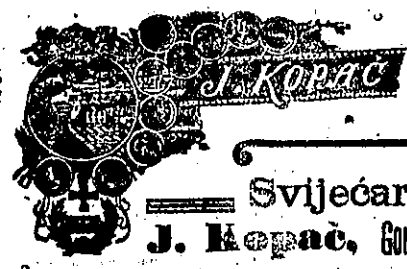

Odlikovan s 3 srebrnimi kolajnami u Gorici godine 1891. 1894. 1900.

Častna diploma i zlatna kolajna u Vidmu godine 1903.

Zlatna kolajna i zaslužni križ u Rimu godine 1903.

Svjećarna na paru

J. Kopač, Gorica, ul. Sv. Antona b. 7.

Preporuča preč. svećenstva, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom občinstvu svijeće iz prijesnog pčelinjeg voska. Kilogram po K 5·. Za prijesnost jamčim s K 2.000. Tamjan Myrrhae, Styrax, štitlja i utakla za vječne svjetle po jeftinoj cijeni. Gg. Trgovcima preporučam svijeće za pogrebe, za bijelo drvo, voštenu zaticu i med najfinije vrsti uz veoma niske cijene. Žuti vosak kupujem u svakoj množini po najvišoj dnevnoj cijeni.

Na zahtjev šaljem cijenik franko.

SLUŽITE SE KOD SVOGA!

Podvorba točna!

POZOR!

Trgovce našeg roda i jezika ljepo moli podpisana da svoje potrebe kao: račune, memorandume, listovne papire, omote (buste), cijenike u formi dopisnice, etikete za flaše, adreskarte, pečate iz gume, jastučiće i mastilo za pečate, sve vrsti trgovačkih knjiga, kao i olovke, gume, pera, ravnala, i t. d. naručuje jedino kod svoje narodne tiskare

LAGINJA i DR. PULA

ULICA GIULIA, 1., (prije J. Krmpotić i dr.)

Cieni neprestjerane!

SLUŽITE SE KOD SVOGA!

OLOVKE

u korist družbe sv. Cirila i Metoda

dobivaju se u

tiskari **Laginja i drug. u Puli**

prije (J. Krmpotić i dr.)

uz cienu od 2 do 10 para.

PEČATE

iz GUME izradjuje

tiskara

Laginja i dr.

Via Giulia 1. - Pula - Via Giulia 1.

Poučni tečaj „Gospodarske Sveze za Istru“.

I.

Bilo je sa raznih strana Istre pritužba, da se premalo nauke daje za vodjenje naših gospodarskih zadruga ove pokrajine; uplivni naši ljudi, željeli su pače već s proljeća, da bi se držao kakov poučni tečaj i na kopnu Istre i na kvarnerskim otocima.

Naša «Gospodarska Sveza za Istru» odazvala se je toj želji kad je mogla, te je u prvoj polovici mjeseca augusta oglasila, da će imati *dva poučna tečaja* o upravi i knjigovodstvu raznih zadruga osobitim obzirom na one po sustavu Raiffeisena.

Jedan takov tečaj imao se je držati od 17. augusta napred u P u l i, a drugi od 19. istog mjeseca napred u K r k u, taj samo za stanovnike otoka Krka i za one iz Voloskoga kotara, koji sa Krkom imaju zgodnu parobrodarsku svezu.

Prijave onih, koji željahu da polaze bilo jedan, bilo drugi tečaj, dolazile su prilično u zadnji čas. Za tečaj u Krku bilo jih se je na dobu oglasilo samo četvorica, pak se nije moglo držati tamo tečaj za tako malen broj.

Svima, i onim kojih su prijave stigle prekasno, brzojavilo se je, da se mora napustiti tečaj u Krku, ali da bi mogli slobodno doći u Pulu. Trojica sa kvarnerskih otoka i jedan iz Voloskog kotara porabili su priliku, te su došli slušati tečaj u Pulu, dočim trojica nedadoše više odgovora.

Tečaj na Krku obustavljen je doduše za one dane, na koje je bio namjenjen, ali ta obustava, znači samo *odgodu*, jer će, Božjom pomoću, i tamo naša «Gospodarska Sveza za Istru» držati čim prije kraći ili duži tečaj za pouku o osnivanju, upravi i knjigovodstvu raznih gospodarskih zadruga.

Da se nebi krivo razumjelo, treba da kažemo i razlog, radi kojega se je sa otoka na dobu prijavio premalen broj slušalaca. Jedan je razlog taj, što je objava došla nešto prekasno, a neka naša mjesta neimaju najboljih poštanskih sveza.

Drugi je razlog taj, što je baš u u ono vrieme bio odputovao prilićan broj naših ljudi sa otoka na Božji put u L u r d medju timi i takovih, koji bi bili rado slušali pouku, ali su — kako rečeno — imali putovati ili nadomještati u službi druge. To vriedi osobito o svećenicima, od kojih su neki i brzojavno Svezu upozorili, neka odgodi tečaj u Krku.

II.

Tečaj u P u l i obnesao se je vrlo dobro i po broju slušalaca i po nauci, koju su čuli i po uspjehu, koji je naučanje postignulo.

Polazilo je taj tečaj redovito *34* njih mladje i srednje dobe, a raznog zanimanja, svi osim jednoga sinovi seljačkih roditelja, kojih se nekoji uz poljodjelstvo bave manjim kakvim obrtom ili trgovinom. A ti sinovi seljačkog stališa Istre, opeta jesu dielom sami seljaci na očevom ili svojem, dielom svećenici, dielom učitelji pučkih škola, dielom učenici, koji polaze ili svršiše gimnaziju u Pazinu. Kako rekosmo, trojica bijahu sa kvarnerskih otoka, jedan iz Voloskog kotara, a svih ostalih t r i d e s e t iz nutrnje i zapadne Istre.

Jedan je povrh toga gostovao samo par dana, jer nije mogao duže pustiti župu (upravitelj župe Fuškulin kod Poreča, vič. g. Gerolami), a jedan ostade neizpitan s razloga koj nespada u nauku; ipak je i taj marljivo polazio sve dane obučavanja. — *Evo imena tih slušalaca*:

1. Višković Vjekoslav pk. Dinka, Altura, župeupravitelj.
2. Drnjević Ernest Leonardov, Barbun, učitelj.
3. Tončić (Cekin) Anton Ivanov, Zrenj, poljodjelac *(upravitelj Zrenjske Raiffeisenice)*.
4. Zuglia Srećko Svetkov, Gračišće, abiturijent gimnaz.
5. Ravnić Josip pok. Josipa, Ližnjan, poljodjelac *(odbornik Medulinske Raiffeisenice)*, predsjednik občinskog upravnog odbora.
6. Radić Adolf Mihov, Marčana, učitelj.
7. Ružić Ante Ivanov Kožar, Kaštelir, gimnazijalac, V. svršio.
8. Volarić Ante Matov, Pula, pisar pri upravi «Naše Sloge».
9. Depolo Ivan Šimunov, Kaštelir, izpitani učitelj.
10. Legović Vladimir Markov, Kaštelir, pripravnik učiteljišta, II. svršio.
11. Ružić Josip pok. Antona Kalčev, Kaštelir, poljodjelac.
12. Deklić Mijo Antonov, Kaštelir, gimnazijalac, VII. svršio.
13. Mahnić Augustin Josipov, Dekani, poljodjelac.
14. Furlanić Ivan Ivanov, Dekani, abiturijent gimnazije Pazin.
15. Brgić Josip pok. Ivana, Manjidvorci (Barban), učiteljski pripravnik II. tečaj svršio.
16. Brnobić Rudolf pok. Ivana, Kaštelir, bogoslov. II. god. svršio.
17. Mihalić Ivan pok. Josipa, Očizla, poljodjelac.
18. Petch-Kovačić Dragutin Matov, Žminj, poslovodja kod zadružnog mlina u Žminju.
19. Erman Dinko pok. Frana, Žminj, medicinar I. god.
20. Gržinić Ivan pok. Petra, Pazin, obć. činovnik.
21. Žmak Ante Grgov, Medulin, učitelj *(računar Medulinske Raiffeisenice)*.
22. Načinović Ivan Pavlov, Kršan, učitelj.
23. Sladonja Jakov pok. Grge, Gračišće, učitelj.
24. Sirotić Josip Petrov, Slum, učitelj.
25. Zlatić Matko Andrijev, Lanišće, učitelj.
26. Diminić Matko Ivan-Marijev, Šumbreg, učitelj *(Upravitelj Raiffeisenice u Sv. Nedelji — Labin)*.
27. Rojnić Ivan pok. Mate, Medulin, postolar. *(Odbornik Medulinske Raiffeisenice)*.
28. Grošković Jerko pok. Mate, Vrbnik učitelj.
29. Žiganto Ivan pok. Petra, Sv. Križ, Kastav, svećenik izl. kapelan. *(Računar Društva za štednju i zajmove u Sv. Križu — Kastav)*.
30. Jelčić Vinko Matov, Sv. Lovreč (Vlahovo) gimnazijalac, svršio VII.
31. Ivković Rudolf Ivanov, Lošinj Mali, pisar kod bolestničke kotar. blagajne.
32. Kraljić Niko pok. Antona, Omišalj, kovač *(Računar Omišaljske Raiffeisenice)*.
33. Hrdy Ferdo Ivanov, Sv. Lovreč Labinski, župnik.
34. Černjul Jakov, Sveta Nedelja Labin, trgovac *(Odbornik Raiffeisenice u Sv. Nedelji — Labin)*.

III.

Vrijeme se je porabilo ovako:

Nauka je trajala najmanje po 6, najviše po 8 ura na dan. Izuzeto je po podne od 25. Augusta, jer su slušatelji tečaja po podne bili na *Brionskim otocima*, da vide, što je g. *Kupelwieser* učinio ljepote, gdje je do pred. malo godina bila sama nezdrava šikara i drač. Vidjeli su obradjene zemlje, velebnu staju za krave, ogromnu pivnicu, u koju lako smjestiš 20 tisuća hektolitara vina. Dakako, da to nisu išli vidjeti zato, jer će oni tako činiti svaki u svojem selu. Tomu se hoće novaca. Ali se hoće i mudrosti i znanja i dobre volje. Novca je bilo i prije, ali nije bilo čovjeka, koj bi htjeo i znao novac porabiti ondje i u onu svrhu.

Kad je već tečaj bio u Puli, nebijaše pravo, da slušatelji podju iz Pule, a d nevide vojenog arsenala, kojega neki od njih još nevidješe nikad, a neki ga ni kasnije već nebi vidjeli, ili teško. Eto zato podjoše sriedu po podne 26. augusta skoro svi slušatelji tečaja u arsenal, te su od 1 do 3 ure pregledali muzej, strojnu dvoranu, brodogradilište i jedan ratni brod.

Dne 18. augusta na rodjendan našega Cesara i Kralja podučavanjepočelo je jedan sat kasnije i tom je prigodom učinjen kratki svečani spomen na Vladara, koji je kao otac obitelji imao za svog života teških nezgoda, pak ih je muški pretrpio, a svojim *redovitim* i tricznim načinom života, ranim ustajanjem i mnogim radom, služi za uzor i velikomu i malom gospodaru.

IV.

Prava nauka, radi koje je držan tečaj, tekla je ovako:

Dr. M. Laginja, predsjednik «Gospodarske Sveze» tumačio je razne vrsti i svrhe udruživanja, od najvećih do najmanjih, od onih što su u bogoljubne i prosvjetne svrhe, do onih što su u zabavne i posebne naučne svrhe, pak onda razne vrsti spekulativnih trgovačkih i obrtnih društava, napokom registrane zadruge i njih razne poglavite sustave.

Onda potanje zadrugu po sustavu Raiffeisena, kako ju je uobličilo austrijski zakon od 1. 6. 1889. br. 91. i 11. 6. 1894. br. 111.

Za vježbu u osnivanju takovih zadruga, uzelo se je, da su slušatelji sve punoljetni posjednici-seljani (samo po koji svećenik, učitelj i mjestni liečnik), na jednom sastanku, naročito pozvani, gdje se tumače stavka po stavku jedna pravila uredjena prema zakonu za takove zadruge, pak se prijave prvi voljni pristupiti, izaberu upravni odbor koj je onda učinio sve potrebito, da zadruga bude upisana u registar pri nadležnom trgovačkom sudu.

Kad je došla odluka, da je to novo društvo (tobože) registrano, sazvala se je glavna skupština za neke temeljne odredbe, do kuda li će društvo moći razgraniti djelovanje.

O tomu se je za vježbu raspraljalo i pisalo zapisnik. Zatim se je imalo par prvih odborskih sjednica i u njima odlučile neke stvari, koje će doći u porabu pri prvim upisima u društvene knjige kad budu vježbe o knjigovodstvu.

Učilo se je dalje o pogodnostima glede poreza, pristojba i poštarine za razne zadruge, osobito za one po sustavu Raiffaisena. Mnogobrojna, načelna pitanja, rješena su lahkimi primjeri iz života. Osobito je predsjednik Sveze gledao uputiti slušatelje o tom, gdje bi jedna, gdje druga vrst zadruge po Istri mogla uspjevati, a gdje i kakove nebi u pojedinim krajevim imale razloga obstanka. Ta je nauka trajala puna četiri dana (17. do uklopivo 21. augusta), a onda se je još poslednja tri dana, na kratke razmake, opetovalo što-god, što baš treba znati na pamet.

Josip Stihović, poslovodja «Istarske Posujilnice» u Puli, učio je knjigovodstvo na vrlo praktičan i koristan način. Najprije pokazao je razne knjige i knjižice i druge tiskanice kakve se navadno rabe pri zadrugama zajmovnim, protumačio jim porabu raznih tih knjiga. Svaki je slušalac dobio po nekoliko listova *glavnog dnevnika* i raznih knjiga, te je u nje s prve ruke, pak na čisto, unosio upise, prema poslovima, koji su se dodesili i prema odborskim odlukam, u koliko su za koji upis bilo potrebite. Tako se je gonio račun do na konac 1907. Pak su se izračunavali kamati raznih računa aktivnih i pasivnih, zatvorili računi i stvorilo *bilanca* i pregled gubitka i dobitka za 1907.

Pri tom poslovanju uzet je obzir na to, da slušatelji po mogućnosti dobiju pojam o svim vratim upisa, što se mogu dodesiti tokom godine pri jednoj Raiffeisenici srednjeg prometa.

Napokon dao je g. Stihović slušateljima konačne podatke umišljenog poslovanja raznimi stupci i računi tokom 1908., pak su se temeljem lanjske bilance i tih posljedaka od 1908. učili sastavljati bilancu i pregled gubitka i dobitka za god. 1908.

Svaki slušalac ponesao je sobom te primjere knjigovodstva, da mu služe pri dalnjem samouku ili poslovanju kod kakve zadruge.

Dr. Ivan Zuccon, odvjetnik član Svezinog Odbora, dao je u nekim popodašnjim urama slušaocima tečaja jezgrovitih pojmova o glavnom što treba znati iz upravnoga, obiteljskog, nasljednog, obligatornog i gruntovničkog prava po zakonima naše zemlje. Tako su se naučili (a koji su od prije znali opetovali su) razdiobu države na kraljevine i ostale zemlje pak razdiobu zemlje na kotare političke, sudbene, porezne, onda vrsti obveze: tko se sam, a tko samo dozvolom suda može zaduživati, kako se postupa pri podlogu zemlje i kuće itd. Ta je nauka završila pokazivanjem gruntovnice na sudu: što je kazalo vlastnika i parcela, što je baš zemljišna knjiga, uložak, tielo, hipoteka, služnost i drugi kakov upis prava ili njegovog brisanja.

V.

Ispit i završetak. Trojicu slušalaca i to dva svećenika i jednog posjednika-trgovca, koji su morali već subotu jutro 29. augusta odputovati radi dužnosti svoga stališa, ispitalo se je već potak večer. Za sve druge bio je ispit subotu 29. augusta t. g. od 4 do 6 po podne.

Jedan slušalac — kako već rečeno — izostao je svojevoljno od ispita. Uspjeh u obće vrlo je utješljiv.

Večer se je porazdielilo svjedočbe i tečaj je svršio skromnom večericom u vrtu «Narodnog Doma» u Puli, gdje se je uz učitelje i učenike našao takodjer odbor Posujilnice, koja je predujmila *sve* troškove za tečaj, i neki drugi rodoljubi iz Pule.

* * *

Svi slušatelji tečaja dali su se prije odlaska fotografirati u skupno sa svojimi učitelji, te će svaki o svom trošku dobiti primjerak slike.

Dao Bog, da bude svima ugodan spomen a narodu korist od nauke koju je eto tridesetak mladjih i starijih čulo, te će ju raznesti širom Istre u razne krajeve, u kojima im je sudjeno živiti.

Sokolski slet u Sušaku.

Zrinjsko-Frankopanska sokolska župa kvja obuhvaća skoro sva primorska sokolska društva, priredjuje dne 7. i 8. rujna o. g. svoju prvu javnu vježbu u Sušaku. Ovom će zgodom „Hrvatski Sokol“ u Sušaku blagosloviti i razviti svoj barjak. Pošto su se već doselo mnogobrojna sokolska društva prijavila, da će sudjelovati pri ovoj vježbi, to će se bez dvolbe ova župska vježba pretvoriti u pravi hrvatski sokolski slet, tim više, što je „Hrvatski Sokolski Savez“ sporazumno sa starješinom župe, pozvao sva bratska društva, da se ovom zgodom sa svojim župskim ili društvenim odiljelima natječu u Sušaku.

I naša će Istra načiniti svoju dužnost Cijela Liburnija biti će dostojno zastupana, ta ona je najbliža Sušaku. Doći će ih iz svih kotara a opostoniti će se i sokolaši iz Pazina i iz Pule odakle kreće poseban parobrod koji odlazi iz Pule u ponedjeljak u 6 sati na večer, a dolazi oko 11 sati u Sušak.

Riječki magistrat izdao je ovih dana zabranu da se ne smije „mira radi“ proći Rijekom nikakvim narodnim znakovima. Naravski ta je zabrana naperena proti našem sletu. Dočim protestiramo proti takvom postupanju, preporučujemo svima našima veliku opreznost i najbolje će učiniti ako u opće ne predju preko

mosta na Rijeku. Nije zato što nas je možda strah riečko fakinaže nego jer znamo da ona i oblasti jedva čekaju da dodjo do kakvog neredа te nisle kako će ga pripraviti za moći onda nas kriviti.

U Sušak nas zove narodna dužnost. Na tisuće i tisuće Hrvata, raznih stranaka naći će se na okupu. Biti će to velika jedna narodna demonstracija i još veća opomena svim našim protivnicima da Hrvatska još nije propala, da narod ne će izumrijeti, ali njih tirana da će nestati.

Ovaj slet sokolske svijesti i moći, u koji već sada mrkim okom gledaju na rodni protivnici, mora da izvojšti sokolstvu novu pobjedu na žalu hrvatskoga mora, za kojim toliko čeznu grabežljivi dušmani. S toga ni jedno hrvatsko sokolsko društvo, pa ma to bilo zabitno i siromašno ne smije uzmanjkati na ovoj narodnoj sokolskoj slavi.

Opošteni se Istro, koja si predstraža Hrvatske izložena prvim jakim udarcima neprijatelja iz zapada.

Ova je godina za tebe od velike znamenitosti, pošalji dakle mnogo tvoje djece da se s ostalom braćom rukuju i okrijepe u borbi koja ih čeka. Neka nitko ne štedi truda ni novca, ta svetak je, a ovakovih proslava rietko se kadu doživi.

Vatroslav Jagić.

Prošlog je mjeseca najveći naš učenjak slavio svoju sedamdesetgodišnjicu. O tom vanrednom mužu progovorile su najveće svjetske novine. Ovdje donašamo prijevod iz Ill. Zeitung od 2. jula o. g. (Leipzig), jer ga je napisao čovjek evropske naobrazbe i obzorja. Premda ima po koja netačnost, ipak je glavna karakteristika dobro pogodjena.

„Još se uvijek izvanredno oteščava, da se u političkom i duševnom pogledu slavenstvo sraste sa zapadnom i srednjoevropskom kulturnom sferom. Stare bizantinske zidine, koje zatvaraju slavenstvo prama zapadu, stoje još uvijek čvrsto i jako, kao stare gradske zidine carigradske samo što su se tu i tamo porušile, ali se nijesu sistematski odstranile. Što je iza njih, to je drugi svijet, gdje se istok i zapad spaja i križa: tu se jako razvijena (razvedena) Evropa gubi u moćnoj slabo razvijenoj masi Azije: tu i čovjek djeluje samo kao masa; tu se i povjest diže masivnoj jednoličnoj podlozi, a kao kruna davi je teška kupola.

Promotriš li gotsku i bizantinsku crkvu, vidjet ćeš potpunu razliku izmedjú stare njemačke i stare slavenske kulture.

Kakav je pak novi njemački i novi slavenski duh?

U čisto intelektualnoj, umjetničkoj i modernoj tehničkoj kulturi bit ćemo (t. j. Nijemci) još dugo vremena prvaci pred Slavenima, ali u svemu, što se zove samonikla duševna kultura, u svemu što elementarnom silom izvire iz čovječjih grudi: u muzici, narodnoj pjesmi, u smjelom shvaćanju socijalnih i religioznih pitanja čovječanstva, pa i u narodnom poletu i nacijonalnom žrtvovanju (Poljaci, Česi) počinju nas (Nijemce) oni (Slaveni) već prestizavati.

Ne smijemo se u tome varati, te zato treba da bdijemo Slavene, te da ih temeljito proučavamo, a ne da ih otmjeno ignoriramo.

I ako je za uvijek prošlo vrijeme, kad su braniborski izborni knezovi (Kurfürsten) i još prva dva pruska kralja poznavali poljski jezik, ipak još nije došlo vrijeme, da bi se uvidilo, o je poznavanje slavenskog bića za nas (Nijemce) narodna nužda. Ali to mora doći.

Lijepi primjer harmoničkog spoja slavenske inteligencije i energije, njemačke egzaktnosti, organizacijonog duha i klas. naobrazbe kao što i uporabe dviju posljednih elemenata na još mladu slavensku filologiju pokazuje nam bogat životni rad muža, komu su posvećeni ovi redci.

Nije to samo naučnjački rad, već i mirni, tihi i pomirljivi kulturni rad što ga je V. Jagić vršio u skoro pedesetgodišnjem djelovanju na polju znanosti i politike, što premiče kulturu i spaja narode.

V. Jagić je rodom južni Slaven. Oba malena susjedna plemena Hrvata i Slovenaca mogu se ponositi, da su Slavenstvu rodili oba najveća filologa: Franjo Miklošić, taj Jakov Grimm slav. filologije bijaše Slovenac, a Jagić njegov nasljednik i premac jeste Hrvat. Varaždin mu je rodno mjesto.

Kao što su spomenuta dva velika učenjaka, tako je i Jagić indirektno došao do svojeg pravog naučnog polja. On je isprva kao što i J. Grimm studirao klas. filologiju i to u Beču, pa upravo njoj ima da zahvali jedrinu i stalnost svoje metode u izdavanju starih tekstova.

Iza deset godina praktičnog djelovanja na zagrebačkoj gimnaziji (1860—70) dobije putni štipendij, te podje najprije u Berlin. Tu proširi opetovno svoje znanstveno obzorje, budući da je pod vodstvom Schleicherovim posvetio poredbenom jezikoslovlju. — Iza ovih učevnih godina dolazi čitav niz godina lutanja kao akademički učitelj tako, da ga je sudba povela na izmjene u tri carstva. Najprije dodje u Rusiju i to u Odesu, gdje je (1871—74) bio profesorom poredbene gramatike. Ova je ruska perioda učinila obrat u njegovom znanstvenom životu: od klas. filologa i linguista izvio se slavista.

Nakon trogodišnjeg rada bje pozvan g. 1874. po prvi put na njem univerzu i to u Berlin kao prvi zastupnik slavistike na tamošnjoj universi. Tu ostane 6 godina, te se opet odazove pozivu u Rusiju — ovaj put u Petrograd.

Sumu svojeg životnog rada pokaza Jagić tek g. 1886., kadno je bio pozvat u Beč na mjesto Miklošićevo, koji je bio tada tada odstupio sa svoje učit. stolice. Tako je Jagić opet došao bliže svojoj domovini, te je tu potpuno razvio svoju blagoslovnu moć učitelja, istraživaoca, a osobito organizatora. Njegova se misija kulturnog posrednika počinje tek ovdje ispunjavati, a to je bilo tek ovdje moguće, gdje se Nijemstvo i Slavenstvo doliče i medjusobno bore.

Jagić je ona središnja tačka ovog mirnog natjecanja; u njegovim predavanjima možeš naći na okupu ne samo pripadnike svih austrijskih narodnosti, već i slušače svih duševnih znanosti: osim slavista još germaniste, stare filologe i romaniste.

Universalna crta u Jagićevu karakteru dolazi ovdje lijepo na vidjelo, a pokazuje se i u suverenom vladanju njegove struke. On nije specijalista u modernom smislu, koji se kreće u svojem uskom krugu, već on osjeća potrebu širine i dubljine, kao što je to kod svih pravih velikih učenjaka. Njegovo je orudje — već prema potrebi — i lupa i dalekozor, te njim prodire u čitav duševni i historički život Slavena: u njihov jezik, u njihovu literaturu, povjest i etnografiju.

Sve ove grane slav. znanosti spajaju njegova djela u jednu svezu, a napisana su ta djela u četiri jezika: u latinskom njemačkom, ruskom, i hrvatskom jeziku.

S takovim opširnim znanjem spaja se jaki organizacijoni talenat. Već u Berlinu je Jagić osnovao centralni organ slav. studija, u Njemačkoj: Archiv für slav. Philologie (Berlin, Weidmannsche Buchandlung), kojeg je sve do sada izašlo — uvijek pod njegovim uredničkovanjem — već 20 svezaka. U Beču je osnovao prvi i dojako jedini seminar za slav. filologiju na njem. universi (1886). Tu je otvorio klicalište slav. istraživanja, odakle su izašli gotovo svi mladji zastupnici slavistike. To je središte (uz njegov organ) cijelog učenjačkog slavenstva. A to se pokazalo i sada, gdje su se svi njegovi suradnici (i učenici složili, da svom starom, korifeju u posebnoj spomen-knjizi prikažu znak svog štovanja.

Jubilarnu nije već od početka nedostajalo odlikovanja. On je član mal da ne svih slav. i više njem. akademija a najrevniji i najuplivniji je član carske akademije u Beču. Osim toga je predsjednik balkanske komisije spomenute akademije, koja je osnovana priv. zakladom, a ispituje jezičnu, etnografsku i historičku stranu balkanskih zemalja.

Kod takvog visokog položaja u znanosti, nije ga moglo mimoići, a da se i politički katkada ne pokaže, osobito u zamršenim nacijonalnim prilikama Austrije, i to uvijek tako dalekovidnog oka, takve energije a uz to i primamljive lične ljubeznjivosti i mirnog dostojanstva. A to osobito onda, kad se radilo, da se od strane privigno nepomirljive protivštine i sporovi. Cesar ga je austrijski i iz zahvale za tu svoju mirnu i blagoslovnu djelatnost imenovao članom gospodske kuće, te mu podijelio lično plemstvo.

Naobrazbom, sudbom života i djelovanjem pripada stari naučenjak isto tako slavenskoj kao i njemačkoj znanosti.

Dao Bog da ga još dugo vremena sačuva, kao izgled obim znanostima, te da njegovo životno djelo i kod nas doprinese, da se Slaveni i Nijemci, koji su tako usko upućeni jedni na druge, i u velikim kulturnim pitanjima što bolje sporazume te da si bez zavidnosti priznadu uzajamne prednosti."

Razgovor

Mateta Pikuna i Zvaneta Zaspanela pod Klenom u Kaštelíru.

Pikun. Bojorno Zvane.

Zasp. Bojorno bon ma danas dobro grije.

Pikun. Ta velika vrućina i ta suša su nas rovinale.

Zasp. Vrućina i suša nas muče, ma i ti vrazji Hrvati nas taru. Sam mislija da će se na bolje obrnut, pak invece gremo od slaboga na gore. Hrvati su nam ga petali za podestata, pak za deputáta, pak za popa; i kako mi je reka moj zet Bepo će nam ga fikat i za Juntu.

Pikun. Naš stari delegat sjor Antonio mi je reka neka, složno držimo snjim, neka šaljemo dicu u Leginu školu, i neka uzimljemo beče u njegovoj kasi rural pak da će se sve obrnut na dobro.

Zasp. Vraga će se na dobro obrnut, kad ona dica ki flue Leginu školu postanu mladići su proprijo naš zator; postanu ljuti hrvati. Vidiš prežempijo; Šilopalac mještar malo mari za nas — Cakonja nam je obrna hrbat — Martin Ulkin bi nas zakla i na mih odra; a takov biti će i tvoj Vitorijo. Divojčice su još huje kad se namorivaju hrvatima, marćaju opasane s trobojnicom samo za nas činit pelin gutati. — Sjor Antonijeva kasa je prava kuša proti Tadinskoj. U toj baratavaju već harat od mijur, nego u onoj harat od deset.

Pikun. Ja ja onu je bija proprijo vrag invental.

Zasp. Mi ki držimo s talijanima smo se rugali Tadinskoj kasi; ma sada da nas ni sram bimo tamo bečí pitali, jer se ih onde vaje digne, a u kasi rural treba čekat dokle ti pusa voja za ih uzet.

Pikun. Meni neće posuditi ni jedna ni druga kasa; ma ti rečem istinu, da mi je Tadinska čuda škodila. Ja imam inke florine vani, koji su mi 12 posto rendili; a sada ih neće nijedan njanke po 6 — ovi teku u kase — da bi se sundrale.

Zasp. Znam, da je tebi i još komu škodila, ma je mnogim čuda koristila. Talijani su nas bakalajom i bigulami pitali bersom napajali i u karoci vozili kad su bili balotacijoni, a potle smo bili kvel porki de šćavi, i vajk su studijali za nas brž bolje ogulit. Hrvati su invece skrbili, kako bi siromahu pomogli i podučili. Pred 10 lit oprli su kasu i od užuraji su ljudo oslobodili. Zazidali su hrvatsku školu, u kojoj dica razume učitelja i učitelj dicu. U njoj ih uče štit, pisat u svojem jeziku lipo kantat; a to je mladetini oči oprlo i starije probudilo — ter si čuja i vidija kada su plovana štalali. Sada vide svi svoju korist, pak su talijanom hrbat obrnuli i svi su složni s hrvatima i se diče svojom trobojnicom, koja se je onu neđiju vijala na svakoj hiži.

Pikun. Ter imaju i talijani trobojnicu ki je jednaka hrvatskoj samo ča ima kolor zeleni namisto modroga.

Zasp. Da da ma hrvatom je slobodno u našem štatu dignut svoju trobojnicu, a talijani je moraju u škrinji držati (roge u žepu kazati) ako bi je digli pošli bi u katolíć buhe ubijati. Sada hrvati lipo napreduju; svi impjegati i mrkariti moraju hrvatski pisati i govoriti ako žele koricu kruha dobiti. Mi smo vajk držali za talijane, a naši generali bili su Šilopalci, Mazori, Poštini, Mannáli. Držali smo ih za pametne i učene glave; ali ojme me, oni su sada pred svitom zgubljeni, osuđjeni su bili svi u Rovinju za krivu prisegu, a mi smo ostni kako soldati prez jenerala. Vidiš drugi moj Mate, progledali su svi najbolji i najpametniji Kastelírci; a mi da ćemo biti vajk slipi; a to baš ne i mi se moramo na hrvatsko obrnut da nam se slabiji od nas ne rugaju. S talijanima drže samo oni četiri đesperani ki nimaju kredita njanke ča vaja jedan kumpir, a dižu bandiru s kozom za dobit iz Poreča koji fijorin. Mi se moramo dakle na hrvatsko obrnut.

Pikun. Ja se neću nikad na hrvatsko obrnut.

Zasp. Ma će benj naši unuki kada urastu, pak će nam se rugat da imamo kratke bragese, klobučić i postoline kako batelo pak da s talijanima držimo, a talijanski da znamo samo stovarom; i s brekom govorit: stáaa — vaa — kuću là.

Pikun. Ča ja ne znam talijanski ražunat?

Zasp. Sinoć sam čuja da si reku tvojemu Vitoriju: porta la daska, kvel jaram o klini; a tako govorim i jo i svi kaštelirski talijani, ma to nisu talijanske beside, ter vidiš i čuješ hvala Bogu da su to hrvatske beside.

Pikun. Dunke ti bi stija da budemo hrvati?

Zasp. Bome vajalo da budemo ča su bili naši oci i naše majke, ako želimo da nas ljudi štimaju i da naši mladji nebudu naše kosti u grobu proklinjali.

Pikun. Budimo dunke kako ćeš ti — budimo hrvati svi!

Pikun. i *Zaspanela.* (Pjevaju) Još hrvatska ni propala . . . živila hrvatska trobojnica!

Širite „NAŠU SLOGU".

CIGARETNI PAPIR

u korist

Družbe sv. Ćirila i Metoda

pregledan po Dr. Janečeku

prodaje se

u trafici Fait via Barbacani

„ „ Dorčić via Kandler

„ „ Bolčić via Minerva

„ „ Iv. Žic via dell'Ammiraglato

„ „ Mentschik via Veterani

„ „ Ropotar via Sorgia

„ „ Blaha via Giovia

„ „ Kos via Madolino.

Broj 37. Pula, u četvrtak dne 10. setembra 1908. God. XLI.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošту predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 817.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom raste malo stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake na godinu III K 5—, odn. K 2·50 za pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koji u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

† Dr. Franjo Josip Volarić

Izdahnuo je svoju plemenitu dušu u Krku dne 1. rujna t. g., taman na dan u koji je krčka biskupija častila uspomenu naših Apoštola sv. Ćirila i Metoda, za kojih je slavu i bogoslužno slovo on toliko za života radio.

Rodjen u Vrbniku dne 27. agusta 1851 izučio je pučke škole što u rodnom mjestu što u Krku kod pokojnog si strica Frana Volarića, prošta i školskog nadzornika. Gimnazijalne je nauke svršio u Senju, bogoslovne u Gorici. Iza toga bio je od pok. biskupa Dr. Ivana Vitezića poslan u Beč na više bogoslovne nauke. Postavši doktorom bogoslovja, vrati se kući i bude imenovan kancelarom biskupske kurije, od koje, to se može lahko reći, nije se odielio do smrti.

U krčkoj je biskupiji vodio glavnu rieč, kako je bio savjestan i pravedan, sve za je ljubilo i štovalo. Dvakrat bio je izabran za izpražnjene biskupske stolice kapitolskim vikarom; od biskupa Dr. Feretića Sterka bijaše imenovan biskupskim delegatom, a od sadanjega biskupa Dr. A. Mahnića bijaše imenovan generalnim vikarom. Pod biskupom Feretićem bio je imenovan kanonikom Stolnog Kaptola i odlikovan križem «pro Ecclesia et Pontifice»; pod biskupom Sterkom bio je imenovan dekanom Stolnog Kaptola, a od biskupom Mahnićem protonotarom poštolskim ad instar participantium.

Od godine 1887 do 1895 zastupao je u istarskom saboru vanjske občine kvarnerskih otoka, gdje je razvio silnu djelatnost na obranu potlačenih prava našega naroda. Kako su ga drugovi cienili budi dokazom to, da su ga bili izabrali svojim ljubskim predsjednikom. Borba pokrenuta za pravo našega jezika u saboru pod pok. Smaljskim kapetanom Vidulićem imala je u našem Dr. Volariću sdušnog i revnog pobornika. Interpelacija, kojom je bio pitao vladu kad li misli ustavna prava slobodnine primieniti takodjer na hrvatsov. pučanstvo u Istri, stavila je bila gospodu na tršćanskom Namjestničtvu u malu nepriliku. Znamenita je takodjer na njegova interpelacija iz god. 1892 gede porabe staroslovenskoga jezika u vnom bogoslužju po našim crkvama. datle nastade javno razpravljanje, koje na protivničkoj strani vodio pok. Dr. sante iz Poreča, zatim ono podlo napanje na Dr. Volarića u «Eco del Litorale». ad se je Dr. Volarić bio svestrano obotao, da podatcima i juridičkom svojom remom smrvi protivnike naše svetinje. odje iz Rima mig, da mora šutiti. O nnoj i temeljitoj njegovoj razpravi, što je na to podastro Svetoj Stolici na ranu posvećene glagoljice, znali bi nam tanje kazivati nadbiskup Dr. Stadler i nsignor Bulić. Na svaki način, ako je glagoljica spašena u krčkoj biskupiji, glaa zasluga ide onu veleznamenitu, zgoi i presretnu njegovu okružnicu iz god. 93, kojom je svećenstvu udario rok, do koji se mora priučiti glagoljskim pismenima. A i u čitavom potonjem pokretu za glagoljicu mogaše Dr. Volarić, da mirne duše kaže: cujus magna para fui. U privatnom je razgovoru više puta znao medju pouzdanimi prijatelji povjerljivo se iztužiti, kako nas Rim ne razumije.

Znajući koliko je zla nanio našoj stvari na otocima svojim pristranim i strankarskim radom bivši kotarski poglavar Elluschegg, nije mogao a da mu iz dubine svoje ogorčene rodoljubne duše gromko ne zavikne: pereat, kad je po prvi put došao u istarski sabor kano povjerenik vlade. Kažu, da je to Dr. Volarića stajalo biskupske mitre. Kako bijaše čedan, nije ga to ni malo žalostilo, koliko ga je bolilo, da se s našim narodom postupa mačuhinski ne samo sa strane zemaljskog odbora već i sa vladine strane.

Pošto su njegove sposobnosti bile od prieke potrebe i nuždne kod kuće, gdje ga nitko nije mogao dolično zamieniti, to nije mogao da g. 1895 kandidira ponovno za sabor. Medjutim je on uvjek sa zanimanjem pratio naš javni rad u Istri i bio našim prvakom često i često puta bogat svojimi savjeti.

Do pred samu smrt hćeo je biti izvješćivan o toku naše akcije glede nastajućih zemaljskih izbora. Prisustvovao je dne 22. srpnja pogovoru, što ga je sa pouzdanicima stranke držao u Vrbniku bivši zastupnik Andrijčić i tom prilikom dao takovih savjeta, da ih je odbor našeg političkog družtva obzirućke prihvatio. Premda od bolesti shrvan želio je ipak na 23 kolovoza, da ga g. Andrijčić izvjesti o pogovoru, što ga je ovaj onog predpodneva imao sa izaslanicima naših otočkih občina. O kako nas je naš «pop Frane» ljubio! Kako je velika njegova želja bila, da bi našem narodu u Istri osvanulo novo doba, doba napredka na duševnom i gospodarskom polju! Kako bi dobro došli njegovi uvjek uvaženi savjeti našim budućim zastupnikom, da ga je Bog pozivio do razprave zemaljskog proračuna za god. 1909! Ali, hvala budi Bogu i poklonimo se Njegovoj svetoj volji. Možda nam molbe «popa Frana» pred božjim prestoljem budu više koristiti nego li da je još ostao medju nami.

Ipak nema ga više. Nestalo je njegove veličanstvene pojave. Prazna je njegova kuća u Krku, to vazda otvoreno stjecište svih hrvatskih i slovenskih rodoljuba, u kojoj se porodile i izvele totike plemenite i po narod korisne namisli. Ostavio nas je, čedno nas je ostavio, kako je čedno i živio. Ostavio nas je u čas, kad se po crkvam krčke biskupije orila slava sv. Ćirilu i Metodu, da bude još istog dana dionikom njihove nebeske slave i da zajedno s njima zapjeva onu Marijinu: Velićit duša moja Gospoda!

I sprovod bio mu je čedan. Morao se iz zdravstvenih obzira uskoriti, tako, te vanjski mu štovatelji ne mogli nikako prispjeti na sprovod. Bio je zastupan Vrbnik i Punat, a u Krku mu izkazalo zadnju poštu čitavo pučanstvo sa činovničtvom i gradskim poglavarstvom na čelu. Misu je odslužio gradski župnik Dr. Orlić, a odriešenje ovršio osobno sam presvjetli g. biskup Dr. Mahnić. Ovdje odlažemo pero i molimo Boga, da bude milostiv dobroj i blagoj duši našega «popa Frana».

Na uspomenu

MONSIGNORA

Dra. FRANA VOLARIĆA

umro u Krku dne 1. rujna 1908.

I Tvoga svjetla uma
Utrnu jasna luč,
I Tvoga srca vrela
Ugasnu plamen vruć;
I Ti nam eto sidje
U groba hladni stan
Do zvuka Pravde vječne
Na uskrsnuća dan.

U vječne Pravde slavu
Posvetio si vlek,
I divskom nalik lavu,
Uz glasa krepki jek,
Prkosio si vragu
Braneći vjeru, dom
I svetinju nam dragu
Prot jalu dušmanskom.

I kad već teške boli
Sapinjale Ti grud,
Nad zemnim žićem Tvojim
Izrečen kad bi sud,
Još polet uma Tvoga
I srca Tvoga žar
Ne presta radit vjeri
I domu na uhar.

Dok trudno tielo Tvoje
U grobu sniva san,
A duša Tvâ poleti
U rajski vječni stan
Spomen će na Te sveti
Vjek rodu biti živ,
I potomci će znati:
Da Ti bjo roda div.

Čunski. pop Frane.

Sastanak pouzdanika narodne stranke u Dekanih.

Odbornik političkog družtva za Hrvate i Slovence Istre g. Josip Pangerc, načelnik u Dolini sazvao je prošloga četvrtka u Dekano najvidjenije rodoljube kao pouzdanike naše narodne stranke na pogovor radi predstojećih zemaljskih izbora. Zastupano bijahu sve slovenske općine koparskog sudbenog kotara te odaslanici iz Korta, Cesara, Pobega itd. Pozvani bijahu i svi naši svećenici onog kotara, ali se pozivu ne mogoše odazvati, jer su imali i oni — kako čujem u Trstu svoj sastanak.

Pozivu se je odazvao predsjednik političkog družtva kao zastupnik onog izbornog kotara g. M. Mandić.

U prostranoj dvorani konsumnog družtva sakupio se je neobično velik broj pouzdanika, koje je srdačno pozdravio sazivač g. Pangerc predloživ im za predsjednika sastanka g. Mandića.

Ovaj se zahvali na srdačnom pozdravu izjaviv, da bi mu bilo milije, da koji drugi predsjeda sastanku, pošto će on imati da o kojećem pouzdanike izvjesti i da im dade na eventualne upite odgovore i razjašnjenja Odazivlje se općenitoj želji pouzdanika, raztumači svrhu sastanka.

Za tim je predsjednik u kratko protumačio novi izborni red za zemaljski sabor Istre, osobito obzirom na slovenski dio Istre. Progovorio je o vlastitostih, koje bi morali imati budući naši zastupnici, koje čeka vrlo teška zadaća; izjavio se je proti razdiobi zastupnika po razredih ili ill kastah, pošto će biti u novom saboru mjesta za sve razrede i za sve staleže pučanstva, koji će, budu li složni i sposobni jednako pravedno zastupati interese seljačtva, učiteljstva, svećenstva, obrtnika i ostalih slojeva našega naroda. Preporuča prisutnim slogu kod predstojećih izbora izrazi želju, da se nebi već danas proglasilo kandidate za slovenski dio Istre, i to tim manje, pošto nisu bili pozvani na sastanak Slovenci sudbenoga kotara Pograd. Danas bi se imali pouzdanici pogoveriti o kandidatih, koje neka se pak predloži političkomu družtvu, da ih ono u svoje vrijeme proglasi i izbornikom preporuči Na taj su predlog pristali pouzdanici.

Nakon toga razpreta se vrlo opširna i prilično živahna rasprava o pojedinih kandidatih, od kojih bijaše većina prisutnih. Kod rasprave sudjelovali su gg. Pangerc, trgovac K. Šiškonić iz Črnogkala, A. Mahnić, posjednik iz Dekana, Dr. Černe odvjetnik iz Kopra, I. Pribac posjednik iz Šmarja, Valentić nadučitelj od sv. Antona A. Urbančić, nadučitelj iz Boljunca, Andrejašić posjednik i opć. vićnik iz Črnogkala, Novak posjednik iz Aspa, Jerob nadučitelj iz Ospa, Agnelotto opć. tajnik iz Mereziga, A. P. Sancin opć. tajnik iz Dolina itd.

Konačno bijaše prihvaćen predlog, da se predloži političkomu družtvu za Hrvate i Slovence Istre šest vidjenijih osoba, izmed kojih neka izabere najvrednije kao narodne kandidate; 2.) da se odmah izabere iz svake mjestne općine po dvojicu od prisutnih pouzdanika, koji će se dogovoriti o kandidatih, uvaživ želje i zahtjeve većine izbornika.

Izjavišo da će se, odmah sastati konstituirati i vićnati, te pouzdanikom još danas svoj zaključak priopćiti.

Radi toga je predsjednik prekinuo sastanak pozvav sve one, koji nisu bili izabrani u odbor pouzdanika, da se za neko vrieme odaleče, te posilje objeda u dvoranu povrato da im priopći eventualne zaključke odbora pouzdanika.

Posilje objeda vratila se je većina pouzdanika u dvoranu konsumnog družtva, gdje bijaše izručen predsjedniku zapisnik o vićanju i zaključih odbora. Zapisnik je glasio, da se je odbor konstituirao izabrav

predsjednikom Dekanskog načelnika g. Picigu, tajnikom g. Or...a i da je zaključilo predložiti odboru političkog društva za Hrvate i Slovence Istre šestericu najuglednijih osoba, izmedju kojih neka izabere najvrednije i neka ih proglasi za kandidate kod predstojećih izbora za zemaljski sabor Istre. Taj su zapisnik prisutni živahnim odobravanjem uzeli do znanja. Predsjednik je konačno zaključio sastanak zahvaliv se svima, što su se toli mnogobrojno pozivu sazivača g. Pangerca odazvali; zahvali im se napose, što nisu uzprkos dugotrajnoj i živahnoj razpravi nikada granice pristojnosti i parlamentarizma prekoračili te im na koncu jošte jednom preporuči, da se svi složno okupe oko kandidata, koje će im naše političko društvo predložiti i preporučiti.

Posljednje riječi predsjednika pozdravili su prisutni burnim odobravanjem obećav, da će se svi zauzeti zato, da se nenaruši stara sloga i dà budu izabrani muževi koji će biti na čast i diku našemu narodu.

Talijanska divljačtva u Rovinju.

O divljačtvima talijanaša u Rovinju rieč je u dopisu iz Rovinja, a ovdje ćemo se posebice osvrnuti na taj sramotni čin, i na surovo postupanje lažiliberalnog gradjanstva Rovinja, kojim je zavladala takova strast i tolika mržnja do svega, što je hrvatsko ili slavensko u onom gradu.

Tamo se ulovište u kostac talijanski gradjani izmedju sebe. Liberalnoj svojti stala mrčiti i križati račune talijanska pučka ili klerikalna stranka, kojoj su najbolje poznate sve topovštine nazovi liberalaca. Pošto se „liberalci“ nemogu osvetiti „klerikalcem“ jer imadu oni za sebe sve niže slojeve gradjanstva, osvećuju se oni surovo i divljački na hrvatskom i slovenskom činovničtvu, namješetnom kod onog okružnog sudišta. Iz niže priobćenoga dopisa, što ga donaša riečki „N. L.“ razviditi će naši čitatelji što je sve kadra počiniti ona talijanska fukara proti c. kr. činovnikom jedino radi toga jer su Hrvati ili Slovenci.

Mi žalimo, što nisu ti dogodjaji opisani u kojem domaćem listu, na koje se oblasti, hoćeš nećeš, moraju obazirati dočim se na pisanje izvanjskih listova ni malo ne obaziru.

Kao ilustraciju k položaju našeg činovničtva navadjamo ovdje činjenicu, da su se naime napadnuti i izsmjehivani činovnici potužili svomu predstojniku, koji je imao obraza, da nerečem drzkosti, kazati im: zašto govorite na glas hrvatski! Jednomu drugomu opazio je isti predstojnik na pritužbu: *„ta što radite poslije 7 sati vani“* ili ovu *„možete poći izvan grada pak se tamo zabavljati“*.

Naši činovnici pogriešili su ako se nisu pritužili narodnim zastupnicima ili ako nisu poslali deputaciju k ministru pravosudja Dru. Kleinu, koji se je nalazio u ono doba na brionskim otocima.

Rovinjski „liberalci“ opisali su svoje sramotno postupanje proti našim činovnikom u puljskom „Giornaletto“ te odnosne brojeve poslali c. k. prizivnomu sudu u Trstu da svale tako svu odgovornost na suđene činovnike. Predsjednik prizivnog suda morati će da vjeruje onaj infamnosti nebude li s druge kompetentne i nepristrane strane obaviešten. Činovnici su dakle dužni, da u svojem interesu g. predsjedniku na vrieme ova divljačtva rovinjskih divljaka vjerno i točno opišu. A sada eto spomenutog dopisa:

Nakon zadnjih znamenitih izbora u Trstu i Istri, Trst je prestao da bude barometrom talijanske ideje s ove strane Jadrana. „Trst nije više naš Piemont“, jadikuje zadarski „Dalmata“ od prošle jeseni, „On nije više naše središte nego je na žalost, postao rob socijalista i, jaoh šćava“. Talijani prenieše dakle svoj politički Piemont iz Trsta u jedan zabitni dio Istre u Rovinj. Tu je sad njihova glavna tvrdja, odatle njihovo političko društvo stvara planove za obranu i navalu, u kratko to je sad burza talijanstva u Istri.

Pa kakvo je mjesto Rovinj, kakav je to grad i koji ljudi žive u njem?

(Svršit će se).

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Razbojstva talijanske kamore.

Rovinj, 1. 9. 1908.

Usljed podivljale agitacije nazovi liberalne stranke svi c. k. činovnici koji ne trube u rog te stranke, u pogibelji sav života. Talijanska fukara, osobito mladež, djaci visokih i srednjih škola napadaju, osobito naše činovnike ričju i činom gdje god im se prilika pruži. Hrvatski ili slovenski činovnici nesmiju na javnom mjestu ni progovoriti svojim jezikom a da ih ta gospodska fukara svakojakimi pogrdami ne napadne.

Na te barbarske odnošaje upozorujemo predsjedničtvo prizivnog sudišta u Trstu, koje je dužno u zaštitu uzeti podredjeno si činovničtvo, jer će inače svi neodvisni činovnici biti prisiljeni, da poberu svoja šila i kopita pošto im je mila na ramenih rusa glava.

* * *

Dne 30. pr. mj. bio je Rovinj pozorištem najgoreg barbarstva počinjenog od tobože „liberalne“ stranke. Valja znati da se proti kamori dižu junački talijani iz Rovinja, Vodnjana i drugdje koji se organiziraju u kršćansko-socijalnu stranku koju vodi talijansko svećenstvo. U Rovinju osobito važnijega posla zadava ta mlada energična stranka liberalcima, te se ona nada oteti barem 3 mandata liberalnoj stranci, a medju tim i grad Rovinj rodno mjesto velikog liberalca Bartolia. Dne 30. pr. m. imali su kršćanski socijali ovdje sastanak, kojemu je prisustvovalo oko 5000 ljudi. Došla su 3 parobroda i posebni vlak iz Vodnjana. Liberalci su demonstrirali, bilo je ranjenih i unpšenih. Medju unpšenicima nalazi se jedan anarhista iz Italije koji je namjeravao ubiti Monsignor Rocco iz Rovinja. Liberalci na svojem drugom sastanku odlučili su: da neće polaziti na sv. misu, na procesije, da neće davati crkvi milostinje! Oni su tim bedastim odlukama još većma razžestili pobožan rovinjski puk, to je u ponedeljak u večer bila opća pobuna proti kamorašima. Iz Pule odputovale su 2 torpede krcate žandarima da uzpostave mir i red.

Vražja se pišu talijanskim liberalcima, a najviše im eto jada zadavaju talijani kršćansko-socijalne stranke.

Pazinski kotar:

Iz župe Sv. Nedjelja kod Labina.

Da naša javnost upozna još bolje onu glasovitu praksu, koje se drži ekscelenca Flapp, kada se radi o stalnom popunjenju nekojih župničkih mjesta, zamolit ću Vas, gospodine urednice, da izvolite objelodaniti sliedeći dopis:

Žiteljstvo župe Sv. Nedjelja jest skroz hrvatsko, jer pravih Talijana ovdje niti nema do ono 4—5 potalijančenih obitelji, a uzprkos tomu prohtjelo se ove godine biskupu Flappu, da nam pošto poto nariine za stalnog župnika dosadanjeg upravitelja g. Corva, koj imade tu zaslugu — da je — Talijan.

U tu prozirnu svrhu razpisao je on i natječaj, držeći čvrsto, da će nastojanjem ovdješnjega bogataša i talijanaša Načinovicha imati njegov miljenik za sobom i većinu pučanstva. Nu kad tamo, poremetili se iznenada računi, koji naše stranke toli Prosvjetloga, jer su naši počinili u toj stvari taktičan pogrešku, a Presvjetli pak debelu nepravdu. Još prije naime, nego se moglo sastaviti odnosni terno, u kojem bi bili, to znamo dobro, g. Corva i dva naša vrla svećenika, sakupili vam naši bezbroj podpisa u prilog jednoga od ove dvojice, a Presvjetli opeta, uvjerivši se na temelju tih podpisa, da nobi mogao prodrieti sa svojim miljenikom, dao proti svakom očekivanju zatvoriti naprosto konkurs. I tako mi eto ostajemo i nadalje bez stalnog župnika, jer izkustvo nas gorko uči, da nemamo baš mnogo držati do onog izpričavanja i obećavanja, koje nam dolazi sada iz Poreča. Za to nebi možda škodilo, ako bi se prije sakupljanja raznih podpisa posavjetovali nekoji ljudi i s onimi našimi prilično izkusnimi rodoljubi, kojim je radi narodne stvari visio jur život o tankoj niti i kojim se pogotovo ne može predbaciti, da su u narodnoj borbi tražili svoju sebičnost ili lavičnost.

Na koncu ovoga dopisa još par rieči o jednoj drugoj stvari.

Uz javnu, dvojezičnu pučku školu imamo mi naime ovdje obično i po jednu a kadkada i po dvie sasma privatne škole u kojih nekoji „ichi“ poučavaju naravski „nella dolce favella del si“, pak s toga pitamo u kratko školske oblasti: znaju li one, koliko djece, u kojem prostoru i čijom dozvolom poučavaju ti „ichi?“

Koparski kotar:

Dvadesetpotgodišnjica tabora u Brezovici.

Brezovica 3./9. 1908.

Narodna čitaonica u Brezovici, občina Matezija, kani proslaviti u nedjelju dne 13. septembra o. g. dvadesetpetgodišnjicu tabora obdržavanoga tamo god. 1883. Tim povodom odkriti će se u prijaznom onom selu spomenik, što ga podigoše občinari na uspomenu rečenog tabora.

Mjestna čitaonica priredjuje onog dana pučku svečanost, na koju pozivlje sva susjedna pjevačko zabavna društva.

Kod svečanosti otkriča spomenika govoriti će državni zastupnik ovog izbornog kotara g. Matko Mandić, koji je i g. 1883. na tamošnjem taboru govorio.

Na taj važni dogodjaj upozorujemo rodoljube naše širom Istre, da bi se onog dana mnogobrojni našli u svietnoj našoj Brezovici.

* * *

Uzorni brzojavni uredi. — O oružnicima.

Roč, 5./9. 1909.

Iz Roča dne 27./8. t. g. brzojavio je g. Sancin iz Buzeta brzojavku sliedećeg sadržaja:

Maljavac, općinski tajnik

Roč.

Dodjite odmah na kolodvor do telefona.

Sancin.

Taj brzojav kad ga je g. Maljavac primio glasio je ovako:

Malavac, općinski tajnik

Roč

Dodjite odmah na kolodvor do telefona.

Sandrin

Posljedica je bila tomu, pošto Maljavac i Sandrin nisu si prijatelji, da prvi nije išao nikamo.

Dne 12./8. t. g. gospodarsko društvo u Roču brzojavilo je sliedeće:

Župančić

Buzet

Pol vaguna željeza pošaljite odmah kako dogovoreni 24 franko. Roč, odgovor.

Društvo.

Ta brzojavka kad ju je primio gosp. Župančić glasila je:

Župančić Polvagume

Buzet.

Vagon željeza pošaljite kako dogovoreni 24 franko. Rok.

Odgovor

Društvo.

Posljedica bila je da društvo ima 300 kruna štete, jer nije naručeno željezo do sada primilo.

Ovdješnji načelnik želj. postaje brzojavno bio je premješten na postaju u Buzet, te kad je otišao moliti ravnateljstvo željeznica u Trst da ga puste na sadašnjoj postaji, kazali su mu da *oni o brzojavu neznaju ništa, te da ga nisu nikamo premjestili!!!*

Ne obraćamo se ovime na oblasti koje mogu i po zakonu moraju te neuredbosti odstraniti, jer smo stalni da se iste za to ne brigaju, te bi našli progovora za *braniti* svoje činovnike, nego ovime dajemo narodu primjer kolike se može na brzojavke zanesti. Ovo škandalozno postupanje prevršuje već svaku mjeru. Gdje smo za Boga, ovako nije niti u Africi! Sramota.

* * *

Zakonima i naredbama daje se narodu više polakšica ali narod neima mnogo koristi od njih jer sve odvisi od c. k. oružnika da se molbe za takove polakšice povoljno ili nepovoljno rieše. Jednom ričju rečeno c. k. oružnici figuriraju u tom poslu veću oblast nego c. k. ministarstvo. Ne samo o zakonima i naredbama nego i sve drugo molbe na političke oblasti, bilo od strane privatnih bilo od općinskog glavarstva dodju c. kr. oružnima da se izjave „ob der wahrheit entspricht.“

C. k. oružnici opterećeni su spomenutimi postovi nemogu da vrše onu službu za koju su postavljeni. Ovdje dogadjaju se često puta kradje ali da se ne bi privatnici pobrinuli da sami pronadju zločinca c. k. oružnici ne bi nikada nikoga našli jer nemaju vremena da se zato brinu. Dogodio se je pred mjesec dana slučaj da su nekoji okrali jednu blagajnu iz jedne trgovine, te su bili oružnici odmah o tom obavješteni, ali isti zaprićeni sa riešavanjem molba itd. nisu mogli da se pobrinu da zločinca pronadju što bi veoma lahko bilo da se je odmah za njim u potjeru išlo. A do danas još nisu se isti pobrinuli da pronadju zločinca, ako se ih ide moliti da to učine kažu da nemogu jer su preopterećeni drugim poslovima.

Kako budu po oružnicima molbe riešene to si svaki pametan može predstaviti. Kako se znade običaj je, da se oružnike, čim upoznaju malo narod, odmah premjesti te dodju na novo mjesto gdje nikoga ne poznaju. Dodju njima kao spomenute molbe za riešit oni idu po selima pitati informacije i koga prvog u selu nadju toga pitaju informaciju a dotični radi osobnih ili političkih razloga proti dotičnom čijega je molba dade kako je njemu drago informaciju.

Nekoji oružnici pametniji nego političke oblasti dodju općinskom glavarstvu informirati se jer znadu da isto će najviše moći dati pravednih informacija jer poznajo najbolje svoje općinare.

Nekojim zakonima i odredbama ročno je da općinska glavarstva bi morala informacije davati a to niti nekoja općin. glavarstva ne čine jer znaju da na njihove informacije c. k. oblasti se ne obaziru.

Ne obraćamo se ovime na kompetentne oblasti koje su po zakonu dužne odstraniti ove nepravednosti, već se obraćamo na one koje bi mogli iste oblasti prisiliti da se takove nepravednosti ne ponavljaju u jednoj modernoj državi i u XX. vijeku.

Voloski kotar.

Zabava u korist „Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru".

Trinajstići, 30. 8. 1908.

Prekrasna je bila zamisao svih pjevačkih društava Kastavštine, da u zajednici prirede jednu veliku zabavu u korist „Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru". Mjesto, koje su odabrali, nemože biti bolje ni podesnije. Prostrani vrt našega vrlednoga rodoljuba g. Vlaha upravo kao da je stvoren da bude prelijepom dekoracijom jedne velike narodne slave. Pa i bila je doista prava i velika narodna slava, ona nedjeljna Družbina zabava u Trinastićima.

Golemi prostor bio je upravo natlačen mnogobrojnim občinstvom. Činilo se je, kao da je ciela Kastavština dala sebi ročište na tom mjestu. Ali bilo je naroda takodjer i iz drugih krajeva. Mnogo ih je došlo iz Veprinca, Opatije i Voloskog. Svi su bili srdačno pozdravljeni, ali najviše braća iz Rieke, Sušaka i Ilirske Bistrice. Koncerat je započeo poslije 5 sati. Prva je nastupila naša vrledna družtvena glazba iz Voloskoga - Opatije burno pozdravljena od svih prisutnih. Iza toga su ukusno priredjenu tribinu stupila sva pjevačka Kastavska družtva — oko dvie stotine pjevača zapjevalo je veoma skladno „Lijepu našu domovinu". Bio je to čas, koji se ne zaboravlja. Izgledalo je kao da je i sunce nad vrhuncem stalo trenutak, da i ono čuje divnu našu hrvatsku pjesmu. Gromka je bila ta pjesma: jaka, silna i potresna. Još nije prava dopjevana bila, a već je zrakom zabrujio pljesak uz dugotrajne poklike oduševljenog odobravanja.

Iza dolične točke, koja je bila izvedena na obće zadovoljstvo, stupio je na tribinu naš velezaslužni narodni zastupnik g. Vjekoslav Spinčić. Pozdravljen urnebesnim pljeskom uze g. Spinčić reč, da kao Družbin predsjednik prozbori narodu. Govorio je kako to on umije. Silan mu se glas orio nad onim morem glava, što su se jedna do druge stisle, da slušaju narodnog ljubimca. Zahvalio je svim pojedinim družtvima, koji su koncerta sudjelovala, a toplo je i srdačno pozdravio občinstvo, koje se je tako mnogobrojno odazvalo pozivu velevriednoga odbora. Preporučio je svima da ljube Družbu, da rade oko njenog napredka i da je podupiru, kako su to i do sada. Liepa i zanosna reč g. predsjednika bila je pozdravljena sa silnim odobravanjem. Za tim su sliedile druge točke bogatoga razporeda, izvedena sjajno, jedna bolje ljepše od druge.

Kad je zanoćilo, zaigrali u zraku veseli vatrometi. Živi praesak i vesela pucnjava orili se daleko i široko.

Iza koncerta započeo je ples, koji se protegao do 4 sata u jutro.

Tako se je svršila ta sjajna i velika zabava, od koje će naša Družba imati lijepu korist, a velevriednim Kastavskim pjevačkim družtvima sa svojim velezaslužnim predsjednikom Dr. Gajom Dabovićem bilo na čast i slavu.

* * *

Plivajuća postaja za zrakoplove. — Smrt u kupalištu.

Opatija 31. 8. 1908.

Zemaljski je savez za podizanje prometa stranaca u austrijskom primorju", koji stoji pod protektoratom namjestnika princa Hohenlohe-a, već darovao stanovitu svotu za gradnju upravljivog zrakoplova. Istodobno je taj savez upozorio ratno ministarstvo na zaljev kod Preluke, koji čini naravnu luku u površini od 20 hektara, koja bi bila podesna, da se u njoj smjesti plivajuća postaja za zrakoplove. Ovaj predlog saveza našao je na uvaženje te će već skorih dana doći u Opatiju komisija iz ratnog ministarstva da istraži čitavo zemljište.

* * *

U nedjelju do podne c. k. poručnik g. Bernatović sin trgovca Bernatovića iz Ljubljane tako je nesretno skočio sa visine u plitko more u kupalištu „Angiolina" da je na mjestu ostao mrtav slomiv si pri skoku vrat. Nesretnoga mladića žale ne samo težko ucviljeni roditelji, nego i mnogobrojni znanci i prijatelji medju kojim je uživao mnogo ljubavi zbog svojeg svestranog znanja i vesele ćudi.

* * *

Izpravak odnosno na vijest „Na adresu nekojih učitelja".

Mošćenice 5. 9. 1908.

Na vijest uvrštenu u „Našoj Slogi" u broju 32. od 13. augusta 1908. pod naslovom *„Na adresu nekojih učitelja"*.

Istina je, da je vijest općenita, ali je meni namijenjena, jer mnjom da u Istri neima nijednoga hrvatskoga službujućega učitelja, komu je sin učitelj, osim mene; stoga bi bio dopisnik pametnije učinio, da je moju malenkost imenovao, jer tako bi me bili poznali i ostali, osim gg. mojih sudrugova i prijatelja, a svoje ime potpisao, da barem znadem, s kojim imadem posla.

Dopisnik piše proti meni iz mržnje ili iz neznanstva, s toga je svakako na krivom putu, jer o stvari nije s menom govorio, već valjda sluša lažne jezike.

Istina je, da u mojoj obitelji govori se hrvatski i talijanski i to zato, jer mojoj supruzi ide bolje talijanski, budući je ona tako uzgojena, ali ne zato, da se širi talijanšćinu, proti našem hrvatskom jeziku. Moja djeca govore oba jezika, pa nismo nikakove izdajice, već narodni ljudi — Hrvati. Poznam naših narodnih prvaka, vodja i zastupnika, koji u svojih kućah govore talijanski, pa se ništa proti njima ne piše, pa zar nisu možda više Hrvati? „Svatko neka mete izpred svoje kuće!" Evo zlatnih riječih dopisnikovih: „Budimo Hrvati dušom i tijelom, tvorom i — zborom! . . . mogao sam na žalost opaziti da ima par hrv. učitelja, u čijim se kućama šepiri talijanština sve u šestnaest, meni upravljenih, koje vraćam „staromu putniku", budući njemu patre, jer on, kao gorljivi narodnjak govori sa svojom gdjom. suprugom „talijanski" a svojim sinčićem „hrvatski", dočim majka govori s njim „talijanski". Da ne duljim više, nek se požuri taj „stari putnik" malko do nas, pa će se osvjedočiti što i kako se radi.

Ovim javno izjavljujem, da već 28 godina radim i radit ću unaprijed za boljak miog mi naroda, te ujedno pozivljem tog „starog putnika" da mi dokaže protivno za što sam siguran da neće moći nikako i nikada učiniti.

Ante Dukić, rav. učitelj.

Lošinjski kotar.

Uspomena na opć. Izbore.

Cres 5./9. 1908.

Ne samo Hrvat nego svaki čovjek koji je iole prožet kršćanskim načelima kad stupi na tlo grada Cresa i propituje otok Cres mora uvjeriti se, da na općinskoj upravi sjede ljudi, koji nijesu izabrani voljom naroda nego silom i protežiranjem austrijskih oblasti.

Vladajuća creska „vlastela" uz nekolliko zavedenih seljaka i podupirana od c. k. oblasti — kratu još i danas u 20. vijeku ovom zapuštenom narodu pravo, da sam sobom odlučuje. Cijeli otok Cres napučen skroz i skroz hrvatskim življem lišen je i kod zadnjih famoznih izbora prava samoodluke što je moguće samo u ovim gore nego turskim pokrajinama.

Hrvatska je stranka kao nikada stupila u borbu kompaktno i pokazala da narod hrvatski na otoku Cresu nije voljan na dalje trpjeti zulum creskih tirana; te da neće odustati od borbe dotle, dok ne padne tiran ili sam narod. Nije li vidio gosp. poglavar bijedću i nervoznost gosp. Gula i gosp. od izborne komisije, kad je na dan izbora cjelokupno seljačtvo otoka Cresa na čelu sa svojom inteligencijom stupalo nealkoholizirano otvorena čela k izbornoj žari i glasovalo za hrvatsku stranku?!

Na svaku nepravicu koja nije bila rijetka narod ogorčeno prosvjedovao, a kad bi gosp. „Gule" tražio od naroda dokaz suvlastničtva, ovaj bi mu odresito odgovarao: to je dužnost Vaša i c. k. oblasti. Neznam jeli čuo gosp. Poglavar negodovanje naroda o njegovom ne energičnom postupku prama izbornoj komisiji. Kad je narod vidio ono gaženje prava u oči prestavnika oblasti saletila bi hrpa naroda pišućega i ostalu gospodu svećenike i govorili su; „Ta i kapetan je s njimi a vi ste nam govorili, a i „Naša Sloga" je pisala da je pravedan!" Na ove izjave pišući ostao je zapanjen i promislio u sebi, narod imade pravo rekav: „osoba se promijenila a vladanje je ostalo isto." Dane izbora niknula je dakle revolucija zakona — a historija nas uči, da revolucija odozgo radja revoluciju odozdo, to se i dogodilo. Tučnjava izazvana sa strane alkoholom zavedenih u Valunu i u Štivanu potvrdjuje gore navedenu činjenicu. Uvjeren sam, da će i ovoga puta gosp. državni odvjetnik, koji je u velike zabrinut za javni poredak na otoku Cresu povući na optuženičku klupu krivce i nakon izvida da će isti biti kažnjeni — a narod, koji je počeo kolebati u pravu osokolit i uvjerit ga da nema sile na svijetu, koja može skršiti moć prava!

Zadnja „vittoria italiana di Cherso" uža san je fiasco uopće za talijanku stranku u Istri, jer je onakav istup hrvata pljuska u aforistički obraz potomcima Stefana Patricija. Ta gospodin „Gule" i creski Bravar znali su i prije, da će onako „sjajno" pobjediti. Mukotrpni creski kopače, zapamti c. k. Porezni ured, te kad plaćaš teške poreze — zahtjevaj da ti sve ispunjuju u hrvatskom jeziku. Kad je u izbornim listinama izpušteno na stotine naših izbornika, a hrvatska stranka reklamirala, kotarski poglavar pismeno se o tome obratio na porezni ured, a ovaj po receptu gromovnika na općini odgovara, da N. N. izbornik ne plaća nego 50 fil. a da facto plaća zakoniti iznos.

Gospodo pitam Vas kako da su svi oni, suvlasnici, koji su glasovali za vladajuću kliku izričito biti imenovani, a da nije trebalo reklamovat — a oni koji se nijesu htjeli dati zavesti za judin novac ne bijahu poimence imenovani — možda je tu bila kakva „vis major".

Vi slavite pobjedu ali znajte, nepatvorena narodna volja stoji uz nas, a to Vam dokazuje luminacija creskih potleušica na rodjendan kralja ono svjetlo što je izbijalo iz kuća onih potlačenih jest prosvieta koja diže ovaj neuki narod iz tmine neznanja u koju ste ga Vi zatornici slobode htjeli strovaliti — a za Vas jest svjetlost koja Vas prati u grob, a narod Vam pjeva smrtno opjelo.

Razne viesti.

† **Dr. Frane Volarić.**

Primili smo sliedeću objavu za sv. misu zadušnicu koja će se vršiti za blagopokoj nika:

Prijateljim i štovateljem blagopokojnoga i pračastnoga Dra. Frana Volarića daje se ovim na znanje, da će se za Njega subotu dne 12 tek. mj. u 10 uri pr. p. u crkvi čč. oo. Franjevaca-trećoredaca u Krku služiti sv. misa zadušnica. Za tu zgodu ide poseban parobrod iz Rieke, Voloskoga i Opatije, odlazeć istoga dana u jutro u 8½ iz Rieke, u 6 iz Voloskoga, u 6½ iz Opatije. Žalujući: Dr. Ivo Feretić, Dr. Josо Ožbolt, Prof. Vjekoslav Spinčić, Dr. Niko Fabijanić.

Moli se najuljudnije naročito velečastno župne i slavne občinske urede, da ovo razglase u svojih područjih.

* * *

I mi sa svoje strane vruće preporučamo neka ih se što više dade na put, te prisustvuju glagoljačkoj sv. misi u starodrevnom manastiru sv. Franje a oni koji zapriečeni ne mogu tamo nek se u svojim kućama pomole za pokoj Njegove duše.

Istarska berba.

Pod tim naslovom priredili su Cirilo-Metodski zidari za dne 6., 7. i 8. rujna veliku ljetnu zabavu u korist Družbe sv. Cirila i Metoda i Hrvatskoga družtva za pučku prosvjetu. Zabavu se je priredilo u u svim prostorijama hrv. pjevač. družtva „Kolo" i u gornjem dielu zapadnoga perivoja, iza prostorijah „Kola" i „Sokola", na otvorenom. Mjesec i više dana pripravljalo se je na zabavu. Članovi kluba Cirilo-Metodskih zidara sa predsjednikom Egidijem Kornicerom, i članova navlastnoga zabavnoga odbora sa predsjednikom Ivanom Marinčićem imali su pune ruke posla. Njim su pomogli mnogi mladi ljudi naročito sveučilištari, i mnoge gospodje i gospodjice i prije zabavnih dana, i u te dneva. Radili su mnogi i mnoge marljivo živo, veselo, kao da rade za se, a ono radili su za obćenito dobro, za hrvatstvo u Istri i za prosvjetu hrvatskoga naroda u najširjim krugovima. Na razne načine pritekli su njim u pomoć mnogi, medju njimi da spomenem osobito naše domoljubne kazališne umjetnice i umjetnike. Operetna pjevačica gdja. Irma Polak, koja se može postaviti o bok najboljim svjetskim pjevačicama, tako je uvježbala za neke igre svoju i komikera g. Grunda djecu, da su se svi upravo divili učiteljici i učenikom i učenicam. Te igre davale su se svake večeri od osme do devete ure, i svaki put napunile su dvoranom Kola. Inače se je taj svijet zabavljao vani kod nješto hladnoga ali lieposa vremena. Njeki su kupovali od dražestnih gospodjica koriandola pa su se nabacivali. Njeki bi razgledavali paviljon družtava za pučku prosvjetu, za koju se toliko zauzimlje dr. Ortner; tu bijaše zorno pokazano kako se ima urediti pučke knjižnice. U drugim paviljonima prodavale su se smotke, smotčice, cirilo-metodski cigaretni papirići, opet razno pecivo i slastice, u drugih šunke, salame i sira. Tamo izloženi dobitci za tombolu, sve darovi dobrih duša. Dosta prostora zauzima izlog grožđja, dakle berba, što su ga poslali razni domoljubi iz Istre. Tu je i „istarska kliet" gdje se prodaje osim grožđja, tečno vino u staklenicama vinarske zadruge iz Pule, odnosno gospodina Lacka Križa. U posebno priredjenoj kuhinjici peče i pripravlja na razne načine friške morske ribe gospodin Minak sa šestoricom pomoćnika iz Ike. Oko te kućice najviše se kupi ljudi, ko iz znatiželje, ko da se naužije dobro pripravljenih morskih riba. Osim istarskoga vina prodaje se i drugo, domaće, izvrstno vino, traminac i graševina. A prodaje se i rakija; produje ju u posebnoj rakijušnici tobož jedan žid. Nudja i pruža i daje se dobro platiti u svrhe zabave. Posebne ima prostorije uz uze veliki sudac, jedan glumac komu redari svaki čas dovadjaju zločince, koje pak on odsudjuje na kranu, i više i manje. Odsudjuje svakoga, i tako utjeruje novac.

U sredini zabavnih prostorija igra glazba. A ima i šaljiva glazba sastavljena ponajviše od sveučilištaraca. K tomu je zastupana i jedna istarska glazba; sopci su tu iz Kastavšćine sa medje ove i Rieke, i ljudi ih u čudu slušaju i gledaju. U busći „Kola" pjevaju u stalnom paviljonu zagrebačka pjevačka družtva. Gdjegod si tu imaš zabave na pretek.

Sokolsko slavlje u Sušaku.

Sokolsko je slavlje u Sušaku ispalo nad svakim očekivanjem. Sve u redu, bez ikakvog neugodnog dogadjaja, bez ikakve nesreće. Sokolaša u odori bilo je preko

1000, a drugim gostovima ni broja se nezna. Sušak je bio pun punčat naroda, sav grad lijepo zastavama.

Vjenčani.

Dne 3. ščitnom 11 sati u jutro, vjenčali su se u crkvi sv. Većeslava u Pragu, g. Fran Novljan, profesor hrvat. gimnazije u Pazinu i gospodjica Ema Sládkova. Naše čestitke.

Odlikovanje.

Mr. Franjo Bulić bio je odlikovan turskim križom Saskoga Albrechtova reda. I ovo rijetko odlikovanje dokaz je, koliko je cijenjen i koji glas uživa učenjak Bulić, u tudjini. Odličnom rodoljubu i učenjaku naša iskrena čestitanja.

Narodni darovi.

Za „Družbu sv. Ćirila i Metoda" primili smo:

Dne 29./6. primili smo iz Berščeca iznos K 60·40, kojeg pomutnjom ne objelodanismo do danas. Taj iznos sabrao: Upravitelj „Berščeckog družtva za štednju i zajmove" Juraj Škalamera K 15·40. Zamjenik Gašpar Dujmović K 15·— Odbornik Ivan Dujmović K 15·— Članovi nadzornog odbora: Zvonimir Skalamera K 5.— Fortunato Velčić K 5·— i Ivan Barković-Kučić K 5·—

Nadalje primismo od veleuč. g. Dr. Josipa Ožbolta liečnika za oči na Ricci K 30.— u počast blage uspomene Msngn. Dr. Frana Volarića.

Veleč. g. Fran Slavelik župnik u Karojbi šalje K 18·30 sakupljeno prigodom pouzdanog sastanka u Karojbi dne 24./8. 08.

Gosp. Roko Sverko-Klenovšćak šalje iznos K 15·38 sakupljen u gostioni Sverka Roka u Klenovšćaku mjesto da mu se plati račun vina prigodom izbornog sastanka i imendana kućegazde; uz poklik „Živio Roko, poživio sto Rokova".

Današnji izkaz .	K	124·08
Zadnji izkaz . .	K	718·52
Ukupno . .	K	842·60

Akad. ferijalno društvo „Istra".

Poznato će biti našoj javnosti, da su neki istarski akademičari osnovali dne 22. augusta u Puli svoje ferijalno društvo «Istra». Društvo si je preuzelo svetu ali ujedno vrlo tešku zadaću, širiti prosvjetu medju zapušteni istarski puk. Jedna od glavnih točaka našeg programa je osnivanje pučkih knjižnica. Pošto zato treba mnogo knjiga i novaca, a naše tek niknulo društvo nema jošte nikakvog kapitala, nemoguće je nama iste nabaviti, zato molimo ovime sve prijatelje pučke prosvjete, da nam pošalju svakovrstnih knjiga, da uzmognemo podignuti čim više prosvjetnih kula, koje će biti jače od onih, što skrivaju u sebi prah i olovo.

Ako bi se tkogod htio upisati u naše društvo, može kao utemeljitelj sa K 50 doživotno uplativši ih najednom ili tekom jedne godine, ili kao podupirajući član sa K 2 godišnje.

Gospodo i prijatelji sokolite nas svi u ovom pothvatu, podupritе ovo mlado društvo, radimo svi ustrajno i složno za tako važnu stvar; širimo znanje i prosvjetu i u najzabitnije istarsko selo, a kada bude luč prosvjete zasjala i u najtrošnijoj kućici našeg tužnog i neukog kmeta, onda će otpasti onaj žalostni epiteton «sirotica» Istra.

Ujedno se ovime zahvaljujemo svakome najljepše, koji nas bude bilo kako podupirao u ovoj namisli.

Knjige neka se šalju na adresu: Fran Slokovič, pravnik — Pazin, a novac na: Matko Brnčić, pravnik — Bregi pošta Frančići.

Gospoda, koja imadu knjiga, pak im je samima teško poslati neka izvole to javiti na gornji naslov. Svi će se prispjevi u svoje vrijeme javiti u novinama.

Odbor.

Listnica uredničtva.

Oj Šalavka Zagreb. Radi pomanjkanja prostora, moramo odgoditi objelodanjenje osude za dolduci broj 17. t. m.

Prva slavenska tvornica ura za tornjeve

Franjo Moravus,

BRNO. Nova ulica 25. MORAVSKA.

ivori i razsilje

ure za crkvene zvonike, dvorce, škole, tvornice, vieonice, ljetnikovce — samo u izvrstnoj izradbi vrlo jeftino.

Čuvene nadzorne ure.

Cienici šalju se na zahtjev badava.

Najviše odlikovanje za izvrstne proizvode

IZVOZ.

Pazite na djecu!

Kad su vam ranjava ili imadu kraste osip, crvenilo na koži ili bud kakove nečistoće na tijelu, upotrijebite izvrstnu mast zakonom zaštićenu iz ljekarne *Pečić* sada *dr. B. Vouk — Zagreb.* Djeluje najuspješnije kod svake vrsti rana (rozotine, ogrebine, opekline itd.), kod prekomjernog znojenja noguh i tijela te nebi smjela nijedna kuća biti bez glasovite

masti za djecu.

Čuvajte se patvorina!

Cijena kutiji K —·60.

Dobiva se u svim ljekarnama.

Glavno skladište:

Ljekarna PEČIĆ sada dr. B. Vouk

ZAGREB.

Želudčane kapljice

prije zvane i poznate pod imenom

Markove kapljice

sredstvo proti slabosti želudca, imenito proti pomanjkanju teka za jelo, proti grizu i grčevima u želudcu i trbuhu, proti nadutosti od vjetrova. Poslije teškog mastnog ili preobilnog jela podupiru naravnu probavu. 1 tucet 4 K, 5 tuceta 17 K, 10 tuceta 32 K, franko postavljeno na svaku poštu.

Molim izvoliti mi poslati još 12 bočica želudčanih kapljica jer mi nužno trebaju pošto na meni upravo čudotvorc. Božo Pazić, Kaštel stari.

Molim pošaljite mi jedan tucet kapljica pošto pošto sam uvjeren već kod prijašnih naručba da djeluju izvrsno, te ću svakom zgodom iste mojim prijateljima preporučiti. — Ovakovih dopisa, koje ne mogu sve ovdje navesti imadem još mnogo, te stoje svakome na uvid.

Ove kapljice pripravlja samo Gradska ljekarna u Zagrebu, pak zato treba kod naručbe pisati točno na adresu:

Gradska ljekarna Zagreb,

polag trga sv. Marka 20.

Hrvati i Hrvatice!

Sjetite se svakom zgodom »Družbe sv. Ćirila i Metoda« za Istru. Upotrebljavajte Družbine marke, a svaka zapada samo 1 novčić. Kupujte uvjek Družbine žigice, cigaretni papir i druge proizvode.

Dvostruki elektro-magnetički

KRIŽ ili ZVIEZDA

R. B. broj 86967.

Telefon br. 45—22.

ost elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod sloga, reume, ishiae (teškog disanja), nesnalažaja, zujenja u uhu, neuralgije, glavobolje (migrene), kucanja srdca, zubobolje, mučnine slabosti, studeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), mokrenju postelje, nujnosti, nesvjestice, nagluhosti, drhtanja na tielu, influence skopčane sa bolešću brbta, bilediia (malokrvnosti), želudčanih grčeva, bezteènosti, ischiasa, pungokrvnosti, svih udnih grčeva, hypochondrie, tjelesnih grčeva, hemorrhoida, kao i kod svesobće slabosti itd. služi kao nenadkriljivo sredstvo, pošto elektro-magnetička struja cielim čovječjim tielom djeluje, čime se ročene bolesti u najkraćem vremenu izliječe.

Poznato je, da liečnici kod navedenih bolesti višekratno elektrizovanje tiela upotrebljuju, all ipak na taj način, da jaka struja samo prolazno i povremenom kroz tielo prolazi, dočim naprotiv tomu struja elektro-magnetičnog križa ili zviezde R. B. br. 86967, kako je jur rečeno, umjerenim načinom neprekidno na tielo djeluje, što svakako brže izliečenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 godina staro bolesti izliečene su sa mojim strojem posve! Od izliečenih od mojeg stroja R. B. broj 86967 izraženo zahvalno kao i od odličnih slojeva izdane svjedočbe i priznanica iz svih strane svieta pohranjene su u ovojoj pismohrani, gdje stoje svakomu u svako doba na uvid. **AKO NIJEDAN LIEK NIJE POMOGAO, MOLIM POKUŠATI MOJ STROJ, jer to je sigurno sredstvo proti gore navedenim bolestima, a onaj bolestnik, koji po mojem stroju nebi bio izliečen najkašnje u roku od 40 dana, dobiva novac natrag.**

Upozornjem osobito p. n. občinstvo na to, da se moj stroj ne smije zamjenjivati sa Voltinim, koji je poradi svoga neumjesnog zabranjen u Njemačkoj kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj dvostruki elektro-magnetički križ ili zviezda R. B. br. 86967 osobito se hvali i uživa vanredno dopadnost sveradi svoje izvrstne djelovitosti.

MALI STROJ STOJI 6 K. Rabili ga mogu samo djeca i jako slabe gospodje.

VELIKI STROJ STOJI 8 K. Rabi se kod ostalih 90. godišnjih kroničnih bolesti.

Dopisivanja i naručbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Ponešem ili ako se novac unapred pošalje, razašilje glavna prodavaona za tu i inozemstvo.

ALBERT MÜLLER,

Budimpešta, V/41. Kotar,

Vadasz-ulica br. 34.

OGLAS.

U nedjelju, dne 13. rujna o. g. u 4 sata po p. obdržavati će se — polag §. 13. društvenih pravila — redovita glavna skupština u prostorijam „Hrvatske Čitaonice", na koju se najuljudnije pozivlju P. n. gg. članovi.

Raspravljat će se ovaj:

Dnevni Red.

I.) Izvješće tajnika;
II.) Izvješće blagajnika;
III.) Izbor upravnog Odbora;
IV.) Eventualia. —

Odbor Hrvatske Čitaonice
u Baški, dne 1. rujna 1908.

Predsjednik:
J. Dujmović v. r.

DRUŽBINE OLOVKE

dobivaju se u tiskari

LAGINJA i dr. - PULA

VIA GIULIA, 1.

Podupirajte i zahtjevajte u svakom lokalu tjedni list „NAŠA SLOGA".

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 2.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od iztoga 4½% čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 1000 K bez predhodnog odkaza, a iznose od 1000 K ako se nije kod uloženja zuglasno ustanovio veći ili manji rok sa odkaz, na odkaz od 8 dana.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku i zadužnice na garancije ili na mjenice

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati poslie podne; u nedjelju i blagdane zatvoreno.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u viale Carrara vlastita kuća (Narodni Dom) prvi pod desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Narodna Tiskara i Knjigoveznica

LAGINJA i drug.

prije J. Krmpotić i drug.

Via Giulia br. 1. — PULA — Via Giulia br. 1.

PREPORUČA SE ZA:

TISKARSKE, KNJIGOVEŽKE, GALANTERIJSKE RADNJE

SAMA IZRADJUJE PEČATE

IMADE U ZALIHI TISKANICE I KNJIGE ZA P. N. OBĆINE, CRKVE, ŠKOLE, ODVJETNIKE, POSUJILJNICE I KONSUMNA DRUŠTVA

TRGOVAČKE KNJIGE, PISANKE ZA ŠKOLE, PISARSKE I RISARSKE POTREŠTINE

PRODAJA PAPIRA NA MALO I VELIKO.

Broj 88. Pula, u četvrtak dne 17. septembra 1908. God. XLI.

Oglasi, pripuštana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbo, oglase itd. šalju se naputnicom ili poštanskom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća se unaprieda.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan isto.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

VIII. kongres slavenskih novinara u Ljubljani.

U kratkom razdoblju od 10 godina imala je bielá Ljubljana čast i sreću pogostiti po dva puta cviet slavenske inteligencije, slovenske boritelje umom i perom za potlačena prava svih slovenskih naroda. U slovenskoj metropoli sastali su se prošloga tjedna zastupnici najvidjenijih novina svega slavenskoga svieta, da vieću o svojim staležkim pitanjima i o pitanjima obćeg slovenskog interesa.

Kongres slavenskih novinara započeo je u utorak, dočim je već u ponedjeljak na večer stigla većina članova iz svih slovenskih zemalja, koji bijahu srdačno očekivani i bratski pozdravljeni.

Svih članova kongresa bilo je 120. Zastupani bijahu novinari ruski, poljski, češki, hrvatski, srbski, bugarski, slovenski i slovački.

Na kongresu sudjelovaše medju ostalima ovi slavenski novinari i političari:

Vladimir grof Bobrinski, zastupnik dume u Petrogradu, general Volodomirov iz Petrograda, član ruske dume i vodja kadeta Miljukov, Aleksander pl. Stahović, zastupnik sveruskoga novinarskoga kongresa, profesor Miks iz Novočerkasa, dr. A. Doboszynski, bivši zastupnik na carevinskom vieću iz Krakova, pl. Chamiec iz Varšave, dr. Nikolaj Hlibovickij, zastupnik na carevinskom vieću iz Galicije, Vladimir Hrasky, zastupnik na carevinskom vieću, Prag, Vaclav Klofač, zastupnik na carevinskom vieću, dr. Antonin Hajn, zastup. na carevinskom vieću, Prag, Frangija urednik „Bigarije" i bivši podpredsjednik bugarskoga sobranja u Sofiji, prof. Mile Pavlović iz Beograda, Nadeždà Petrovićeva iz Beograda, I. Petrović iz Banjaluke, dr. Gjuro Šurmin, narodni zastupnik iz Zagreba, dr. Rat, dr. Blaho, I. Stepanek, urednik „Ludovih Novin" (Slovaci) Matko Mandić, zastup. na carevinskom vieću iz Trsta, prof. Schmidt, urednik „České korespondence" u Pragu, Kazimir Pollack, urednik „Kurjeva Warszawskiego, iz Varšave, dr. Czarnowski iz Berlina, Boleslav Levicki iz Lav va, Bronislev Laskownicki „Nova Reforma", Krakov, dr. Ostaszewski-Baranski, „Dziennik Poski", Lavov, Josip Holeček podpredsjednik „Saveza slavenskih novinara" Prag, Josip Vejvara tajnik „Saveza", urednik Hejret, Osip Markov urednik „Hallčanina", dr. V. Černy Prag, St. Sokol Prag, V. Vilder urednik „Pokreta" Zagreb, dr. A. Radić Zagreb, Ivan Gršković Zagreb, Fran Kučinić Trst, dr. Bjelovučić Trst, M. Cotić Trst, A. Gabršček Gorica.

Osim ovih sudjelovali su mnogi drugi kao što i urednici slovenskih listova iz Ljubljane i iz mnogo drugih slovenskih mjesta.

Biela Ljubljana dočekala je sve svoje gostove u svečanom ruhu, okitivši svoje palače narodnim zastavama.

Kongres je započeo u utorak u jutro. Otvorio ga je redaktor Josip Holeček kao podpredsjednik „Saveza" pozdravnim govorom. Predsjednikom bijaše izabran g. Holeček, podpredsjednici Slovak dr. Rat i Slovenac dr. Gregorin.

Načelnik ljubljanski dr. Hribar pozdravio je mile slavenske gostove najsrdačnije nazvav im u ime grada iskrenu dobrodošlicu.

Poslije besjede načelnika Hribara pročitani su vrlo mnogi brzojavi od svih novinarskih slavenskih udruženja i mnogih uvaženih političara. Brzojavno su pozdravili kongres poljački zemaljski ministar vitez Abrahamović i dr. Kramarž.

Redaktor Sokol prosvjedovao je ostro proti postupanju ministarstva željeznica, koje ni dalo novinarom ni odgovora na molbu za slobodnu vožnju na željeznicama.

Akademija na počast slavenskog pisca u Primoža Trubara obavljena je svečanim načinom u 11 sati prije podne u prisutnosti svju novinara. Prof. dr. Ilešić izrekao je krasan govor o znamenovanju prvog slavenskog pisca iztaknuv vezu i uzajamnost izmedju Hrvata i Slovenaca.

Zatim je sliedilo polaganje temeljnog kamena za spomenik Primuza Trubara.

Osim programnih besjeda bilo je izvan programnih, gdje su govorili zastupnici svih slovenskih naroda. Sveučilišni profesor u miru i narodni zastupnik dr. Gjuro Šurmin burno pozdravljen uzme rieč iztaknuvši, da su Hrvati i Slovenci u važnim časovima vazda bili jedni uz — druge. Tako je to i ovaj čas, kad se polaže temeljni kamen za spomenik prvom radniku slovenske književnosti.

Po objedu sastali se opet novinari na daljnje viećanje. Predsjednik kongresa Holeček čitao je onda izvješće o desetgodišnjem radu i o jubileju poslije prvog kongresa slavenskih novinara. On veli, da se vidi poslije sastanka prvoga kongresa, kako misao sveslavenske uzajamnosti sve više napreduje. Konačno spominje narodne i kulturne borbe slavenskih naroda, a poimence borbu hrvatsko-srbske koalicije za naš jezik. Poslije izvješća predlaže rezoluciju, koja ističe rusko-poljski sporazum na temelju narodne, socijalne i kulturne jednakopravnosti. Rezolucija se jednoglasno prima.

Redaktor Stahović iz Moskve predlaže, da se izda sveslavenski organ, koji će izlaziti u četiri slavenska jezika.

Izabran bijaše poseban odbor, koji je imao sliedećeg dana o predlogu izvjestiti.

U srielu t. j. 9. o. mj. razpravljalo se o sadanjem stanju reforme tiskovnoga zakona. O tom je referirao dr. Hajn. Razložio je; kako je Körberova vlada g. 1902. predložila u carevinskom vieću nacrt o podpunoj reformi tiskovnoga zakona, a taj predlog već čeka 6 godina svoje riešenja. Nacrt sadržaje ove točke: 1. Ukinuće objektivnoga postupka, 2. ukinuće zabrane o kolportaži, 3. postupak kod konfiskacije, 4. pitanje kompetencije kod tiskovnih delikta radi uvrede poštenja, 5. glede privremene konfiskacije. Tiskovni odsjek riešio je dosada tri točke i to glede kolportaže, postupanja kod konfisciranja i glede sudbene kompetencije. Sloboda kolportaže zaštićena je u novojj reviziji u širem obsegu, nego što je najavila vlada i stari tiskovni odbor u nekojim se točkama pri glasovanju složio. Netemeljitim izpravcima stavit će se granice. Službeni izpravci neće se morati otisnuti bez opazke. Ispravak će smjeti zabaciti, ako urednik može dokazati njegovu netemeljitost.

Čeh Miškovsky predložio je na to sliedeću rezoluciju:

Kongres slavenskih novinara prima sa zahvalom na znanje izvještaj o povoljnom stanju pitanja slobodne kolportaže u tiskovnom odsjeku car. vieća te se nadamo da će i u ostalim točkama tiskovnih stvari zauzeti tiskovni odbor jednako moderno i pravedno stanovište, te razvoj tiska, tog u javnim stvarima tako važnog faktora, ne bi bio zapriečivan već podupiran. Na pose tražimo, da se podpunoma ukine objektivni postupak.

Nakon toga je dr. Šurmin izviestio o tiskovnom zakonu u Hrvatskoj te naveo nekoje napose značajne momente. U Hrvatskoj postoji doduše sloboda kolportaže ali se ona može oduzeti, kad to vlade uzhtije. Tako eto ni šada nema u Hrvatskoj kolportaže. Nabraja *sva nasilja, što ih mora da trpi hrvatsko novinstvo u sadanjoj Rauchovoj eri.*

Dr. Gregorin predlaže, da se pozovu slavenski zastupnici, neka bi odlučno ustali proti ministru Derschatti radi njegovog neprijateljskog postupanja proti slavenskim novinarima.

Zastupnik na carevinskom vieću dr. Klofač u živim bojama prikazuje tiskovne prilike u Bosni i progon srbskih novinara. Spominje poznati članak „Miriše po barutu" u banjalučkoj „Otadbini", radi kojega je vlast u Bosni začela famozni progon srbskih novinara. Predlaže rezoluciju, da zastupnici o tome oštro povedu rieč o delegacijama, te da uzrade za oslobodjenje žrtava u tako zvanoj „veleizdajničkoj" aferi. Od austrijske se vlade mora najodlučnije zahtjevati, da prestanu već jednom te neraziožne mjere proti Slavenima.

Dr. Šurmin predlaže, da se predlog Klofača priobći i hrvatsko-srbskoj koaliciji i njezinoj delegaciji na zajedničkom saboru s pozivom, da se i Hrvati zauzmu za svoju progonjenu braću u Bosni i Hercegovini.

Slovenac Andrej Gabršček veli, da ti primjeri najbolje dokazuju, kako Austrija predobiva za sebe srca svojih naroda, nad kojim vlada ovako koju mi Slaveni — ljubimo!

Zaključeno je još, da se posebno zamoli dra. Kramarža, člana praške konferencije, da bosansko pitanje iznese pred delegacije.

Slovak Štefanik upozoruje na tiskovne odnošaje medju Slovacima, koji su daleko gori od onih u Bosni. Prikazuje progon slovačkih novinara u Ugarskoj, što pobudjuje svebće zgražanje.

Slovak dr. Rat ilustrira slučaj župnika Hlinke.

Čeh Hovorka predlaže, da se kongres obrati na medjunarodni tiskovni kongres u Berlinu i na interparlamentarni kongres s dočinim prosvjedom radi tiskovnih odnošaja u Bosni, medju Slovacima i u pruskoj Poljskoj.

Predsjednik Holeček izjavljuje, da savez slavenskih novinara prima na znanje sve te želje i da će poduzeti shodne korake, da se taj protest slavenskih novinara iznese pred interparlamentarnu konferenciju.

Nakon referata o slavenskom topografičkom slovniku i o djelovanju novinarskog saveza ustaje Poljak Ostaszewski-Baranski uz najveće oduševljenje i odobravanje predlaže, da kongres brzojavno čestita velikanu Tolstoju povodom osamdesetgodišnjice njegova rodjenja. (Burno i dugotrajno odobravanje).

Rus Stahović uznositim besjedama slavi Tolstoja, te mu kliče: Hura! Cieli zbor učesnika priključuje se njegovom pokliku uz želju, da Tolstoj poživi poživi još dugo ljeta na slavu slavenstva.

Predsjednik Holeček konstatuje podpuni uspjeh kongresa, te predlaže zahvalu gradu Ljubljani i njezinom načelniku za krasan doček. Prima se uz burno klicanje Ljubljani i Hribaru. Poljak Laskowicki predlaze uz sveobće odobravanje zahvalu predsjedniku Holečeku.

Slovak dr. Rat ganuto se zahvaljuje na podpredsjedničkoj časti, te zaključio riečima:

„Kad dodjem kući, pitat će me moja djeca, što sam im donio s putovanja? Odgovorit ću im: Donio sam Vam slavensku ljubav!"

Predsjednik Holeček zaključuje zatim uz burne ovacije VIII. kongres slavenskih novinara.

Za kongresa pogostila je metropola slovenska dva puta slavenske novinare vrlo sjajno i to jednom u ime zemlje. Svako slavensko srce mora iskrenim zadovoljstvom pozdraviti najveći dosadašnji uspjeh novinarskih kongresa, a taj je zbliženje, i ako Bog dade, do mala posvemašnje sporazumljenje posvadjene slavensko braće napose Rusa i Poljaka.

* * *

U četvrtak na večer stigao je u Trst jedan dio članova slavenskog novinarskog kongresa u Ljubljani u Trst oduševljeno pozdravljen na kolodvoru i pjesmom dopraćeni pred „Narodni Dom". Tuj je izrečeno nekoliko vatrenih govora od strane novinara i slavenskih prvaka grada Trsta. U petak na večer priredjen je slavenskim gostovom na čast u velikoj dvorani „Narodnog Doma" svečani komers. Sve postorije bijahu tako natrpane da je vladala upravo nesnosna vrućina. Izrečeno je mnogo vrlo krasnih govora u ruskom, poljskom češkom i slovačkom jeziku te su raznim govornicima isto tako oduševljeno odgovarali kolovodje slovenskoga naroda u Trstu. Na pozornici igrala je vojnička glasba sve same slavenske komade.

Taj će večer stalno koli slavenskim gostima toli slovencem ostati u neizbrisivoj uspomeni.

Talijanska divljačtva u Rovinju.

(Svršetak).

Kompleks kuća spojenih medjusobno kao pčelinji sât, bez kanalizacije i bez cigloga jednoga zahoda, bez zdrave vode, bez pristojne kavane i gostione. Klima najprikladnija za lječilište, priroda zdrava, vidici najljekovitiji, more neizmjerno samo ljudi došli i sve pokvarili.

Rovinj imade svoju malu autonomiju gradski magistrat, obavlja poslove poglavarstva, imade svoju policiju, te su žandari samo u izvanrednim slučajevima pripušteni. Kad je ratno ministarstvo htjelo pošto po to da postavi vojničku posadu u okolici, dalo je magistratu na izbor, koje će narodnosti da bude dotična posada, a ovo je, nakon dugog oklievanja, izabralo Magjare koji su u ono doba slovili na daleko kao iredentiste.

Rovinj imade obilježje ribarskog grada kakovih je naći u Kamćatskoj i južnoj Italiji, ima svoj posebni dijalekat, koji nalici na onaj u Chiozzi. Ljudi su razdieljeni u dva tabora; „liberalni i klerikalni, ili, kako se oni sami nazivlju „bianchi „neri", a svi se opet medjusobno grizu i zavidni su jedni drugima. Družtveni su odnošaji upravo strašni, nema nikakvih skupnih zabava, nema medjusobnog saobraćaja, te nema kazališta, nema ništa.

Mržnja na sve, što nije kakav si ti, kod Rovinježa je do maksimuma razvijena. On mrzi na Talijana, koji nije iz Rovinja, isto kao na Niemca, koji se slučajno svratio u Rovinj. Svjet iz okolice govori isključivo hrvatski, a to je najveća uvreda za Rovinježa. Za vrieme demonstracija kad klerikalni Talijani hoće da u blesnilo natjeraju liberalne, viču sve u šestnaest: „Živila Hrvatska!". „Živio Laginja!".

U Rovinju je, nekim čudnim slučajem, sjedište c. k. okružnog sudišta, koji je nadležan za gotovo svu Istru izim onih prediela kod Opatije. Većina razprava drži se u hrvatskom jeziku, te je za to namješten tamo neznatan broj sudskih činovnika Hrvata. Proti ovima sada liberalci lome svoja koplja, jer da govore hrvatski. Zadnjih dana došlo je i do tvornih napadnja a prietnje i grožnje, to su redoviti pozdravi. Gradska policija štiti napadače, i naši ljudi nemajući od nikud zaštite utekli se današnjem privremenom predsjedniku sudišta. Ali kako da ih ovaj obrani, kad je i sam, kao Rovinjež, mnienja da je govoriti hrvatski isto što i izuzivati.

U poznatoj demonstraciji prošle nedjelje proti klerikalcima, čulo se je iz liberalnih redova medju ostalim i burnih povika proti onoj šačici Hrvata, kao da ovi već zato, što su Hrvati, imaju na sebi sva obilježja klerikalizma. Doznalo se je dapače da su to nedjeljne demonstracije, u kojima tršćanske i putjske liberalne novine naziru kulturni boj proti sredovječnom mračnjačtvu, bilo u glavnom naperene proti tim hrvatskim ljudima. Eto kakovi su nezasluženi ciljevi pripisuju sramotnom poslu! Kamenje, hitci iz revolvera i pušaka, naperoni proti Hrvatima, koji tu nerado stoje, koji su tu samo iz nužde, da čovjek kogu se sudi, razumije, kako ga se sudi, to je taj kulturan boj, to je ono čime se valja dičiti!

U Istri se narod budi; stoljetno ugnjetavanje, nedjela, nepravice, nanešene sa strane talijanske gospode izlaze im sada na grlo. Neka maskiraju svoju borbu za održanje previasti, kako hoće, hrvatski narod ove zemlje znade, koji su mu puti.

Hrvati i Hrvatice!

Sjetite se svakom zgodom »Družbe sv. Ćirila i Metoda« za Istru. Upotrebljavajte Družbine marke, a svaka zapada samo 1 novčić. Kupujte uvjek Družbine žigice, cigaretni papir i druge proizvode.

Pogled po Primorju.

Voloski kotar:

† Benedikt Flamin.

Iz Opatije dolazi nam tužna viest, da je tamo preminuo dne 13. o. mj. gosp. Benedikt Flamin, pomorski kapetan, posjednik, bivši podnačelnik občine Volosko-Opatija, savjetnik občine Voprinac, član lječilištnog povjerenstva itd. nakon duge i težke bolesti u 64 godini života providjen utjehama sv. vjere. Pogreb velevriednog našeg rodoljuba obavljen je uz veliko saučešće domaćeg občinstva dne 15. o. mj.

Teško uviljenoj rodbini naše iskreno saučešće, a čestitomu mužu i rodoljubu bila lahka domaća gruda i trajna uspomena medju potomstvom!

Koparski kotar:

† Don Josip Milišić.

Krasica, 8. 9. 1908.

Danas zadesio je naše selo rijetki, ali tužni i žalosni slučaj. U 6 sati po podne predao je Svevišnjemu u ruke svoju blagu dušu veleč. gosp. Josip Milišić.

Josip Milišić rodio se u Linduru kraj Pazina dne 19. marča 1873. od seljačkih roditelja, te je već u ranoj dobi izgubio oca. Svršivši njemačku gimnaziju u Trstu posvetio se svećeničkom zvanju te je u Žminju prikazao mladu misu god. 1897. Službovao je kašnje u Gračišću, Oprtlju, Draguću i Kastvu. Posvuda se je izkazao ne samo kao dobar duhovni pastir nego i kao vatreni narodnjak. Osobitih si je zasluga stekao kao narod. buditelj u Oprtlju gdje će se ga narod još dugo spominjati. To je jadnomu krivo bilo da ga niti kod biskupije nijesu baš najljepše gledali, te nemilosrdno premještali, dok ga nijesu tako raztužili, da je jadnik počeo znatno oskudjevati na zdravlju.

God. 1906. premješten bi u Krasicu (sudb. kotar Buzet) te je na dan Male Gospe nastupio tu svoju službu.

Naše je selo kao i cijela okolica bujska bila u takvim prilikama, da bi svakog, kog je hrv. majka zadojila svojim mlijekom, moralo srce zaboljeti. Opazivši ovakove prilike kosnule i srce pokojnika. Vatrenim svojim riječima i razboritim podukama probudio je naš narod tako, da je isti prošlogodišnjim 14. majom skoro jednoglasno i to u cielokupnom broju odao svoj glas hrv. slov. zastupniku, a tim pokazao ne samo vjerskim, nego i narodnim našim neprijateljima, da se njihova najača tvrdjava u Istri „Bujski kotar" počela rušiti. Nenavisti i mržnje nije na žalost uzmanjkalo, ali sve ovo nije pokojnika ustrašilo. Akoprem ga bolest sve više tištati počela ustrajao je ipak kao hrabri borioc za sav svoj tužni narod i vjeran sin svete crkve. Pred pet mjeseci pritisla ga tako bolest, da je morao leći u krevet iz koga ustao nije. Na postelji si njegov poduzetni duh nije dao mira, već punim srcem nade putio narod na ustrajnost, te je tim mislima tako zaokupljen bio, da ga je nemilosrdna smrtna kosa posjekla, a da se ni tomu još nadao nije. Ostavlja uz mnogobrojnu rodbinu svoju rasceviljenu majku i sestru, koje su s njim živjele.

Don Josipe budući Ti se nemožemo odužiti za trud, kojeg si za nas učinio, obraćamo se skrušenom molitvom Svemogućemu, nek Ti on zato nadoplati u dvorima nebeskim. Tebe će se puk Krasićaski sa srcem punim zahvale za uvijek sjećati, samo ga nemoj niti Ti u nebeskim visinama zaboraviti.

Lahka Ti zemljica!

Razgovor

Mateta Pikuna i Zvaneta Zaspanela, pod murvom na plaći u Kašteliru.

Pik.: Hvaljen Bog Zvane!

Zasp. Vazda budi Mate! Ali sada sam veseja!

Pik. Zašto toliko veselje?

Zasp. Jer si me hrvatski pozdravija.

Pik. Od kada smo se pod Klenom razgovarali i poljubili naš mili materinski jezik, zaprisego sam se da ću svakoga samo hrvatski pozdravljat, i od oni dan sam proprijo i ja veseja.

Zasp. Da dì dragi moj Mate veliku radost uživa u svojem srcu svaki čovik koji ljubi Boga i svoj narod; a ki zaboravi na svetu našu viru i na svoj lipi materinski jezik, učinit će ti svaki zločin — anke krivo će preseć kako su nek i učinili i njihova smradna kumpanija.

Pik. Reci mi lipi moj Zvane, ča imamo mi sada mrziti talijane, tudeške i druge narode ki ne govore naš jezik?

Zasp. Nisi čuja od našega gospodina plovana kad je reka da moramo sve narodnosti štovati — a našu od srca ljubiti.

Pik. Blažena ura da sam tako činija od moje mladosti, sad me nebi duša pekla, i ljudi bi me štimali; invece će mi se rugati da sam se u starosti opametija.

Zasp. Pametni ljudi će ti prostiti kako je prostija Bog svetom Paulu koji ga je u mladosti proganja a kašnje je posta njegov apostol. Ako bi ti se ruga koji ništarija odgovori mu: Tovarska truhesa ne idu u nebesa.

Pik. To je sve lipo i dobro; ma po majku miša ako dojdem s talijanom u družtvo, kako da govorim?

Zasp. Ako talijan ili koji drugi ne zna govorit po našu, moramo se mi inženjat po njihovu; — ako vidimo da oni znaju štrambat po našu kako Bumbaro onda slušajmo ih i budimo s njima uljudni da nam ne reču da smo divljaci. Ako opazimo da nam se oni rugaju i da preziru naš jezik onda zaviknimo jim: Bon vijajo!

Pik. Po moju grišnu ti govoriš pametno. Ja sam opazija da talijani govore po našu kad nas imaju potribu, — kako sada za balotacijone — ili kad nas misle u mrižu zamotat kako pauk — muhu; — a kad ih mi potribujemo nam obrnu debelo meso.

Zasp. Jušto tako učini i ti svakim, neka je gospodin, neka je impiegat, neka je butigar pak ćeš vidit da će se brzo opametiti.

Pik. Žal mi je da ne čuju ove tvoje lipe nauke svi kaštolirski prodanci, anke oni zaslipljen kranjčić ki je niki dan iz narodne mržnje razmesarija živo pule našega Marka Bumba.

Zasp. Je bija naučen kod izbora zdorati smrdljive tovarine, pak se je stija sada najisti mladoga i tustoga puleta.

Pik. Samo da ne bude proselo njemu i Stuperini ki mu je pomoga.

Zasp. Ono su prav naši narodni zakleti neprijatelji.

Pik. Danas smo se od naših stvari razgovorili i ćemo još ko će Bog; ali bi mi bilo ža da nas u foji stave kako zadnji put. Proprijo ne znam koji vrag nas je sluša.

Zasp. Ča nisi opazija kako je za zidom u Bumbovoj korti uha nateza oni crni Čitanovac, ki gleda kako da je vragu iz trbe ša.

Pik. Bi bolje učinija da pred svojim pragom moto ima dosta smrada i blata, i dosta ga ljudi kritikaju i mu se rugaju ki si je tasta i svekrvu na cestu hitija jer nisu stili zatajit svoj jezik i svoj narod.

Zasp. To je grišno i sramotno, ali pustimo tuje fate neka se češu kad ih srbi, — a mi pojmo lipo na večeru da nas žene ne čekaju. — Mate moj s Bogom!

Pik. Živio Zvane!

Razne viesti.

Političko družtvo za Hrvate i Slovence u Istri.

Sjednica odbora političkog družtva za Hrvate i Slovence u Istri obdržavana je predprošle nedjelje u svojem sjedištu t. j. u Pazinu. Sjednica je trajala punih pet sati. Pristupili su na istu svi odbornici i njihovi zamjenici, koji su i tim priznali, da pojme njezinu važnost i ozbiljnost položaja. Pošto se je predsjednik sjetio toplim riečima blagopokojnog člana, uzor svećenika i rodoljuba, Monsignora Frana Volarića, prešlo se je na razpravu o predstojećim zemaljskim izborima. Kod svih predmeta i predloga postignuta je zamjerna sloga i jednodušnost, što se mora pozdraviti iskrenim zadovoljstvom u ovako važnom poslu i u predvečerje toli važnih zemaljskih izbora.

Zadušnice za blagopokojnoga prečastnoga dra. Frana Volarića.

Dne 12. ov. mj. služila se je u Krku sv. misa zadušnica za nepreždaljivoga Dra. Frana Volarića, koju su naručili njegovi rodjaci odnosno prijatelji Dr. Ivo Foretić, Dr. Josip Ožbolt, prof. Vjekoslav Spinčić i Dr. Niko Fabijanić. Crkva častnih otaca Franjevnca — trećoredaca bila je prema zgodi udešena. Usred crkve bio je katafalk, obložen ovićem. Sv. misu pjevao je velečastni starješina samostana uz pripomoć dvojice svećenika. Sva sveta misa bila je pjevana staroslavenskim jezikom — drugačije se u toj crkvi niti ne pjeva. I na orguljama odgovaralo se je staroslavenskim. Bilo je to primjereno onomu koji se je za svoga života, toliko trudio i borio za staroslovensku službu Božju, za tu svetinju svih Slavena, i naročito svih Hrvata, stanovali oni gdje mu drago. Svetoj misi prisustvovali su prečastna gospoda kanonici stolnoga kaptola i većina svećenika krčkih, predstavnici svih župa i občina otoka Krka, župnik iz Beloga sa otoka Cresa, dočim je nadpop Creski bio zadnji hip zapriječen doći, nadalje i više svjetovnjaka privatnika iz grada i sa otoka Krka, te osim naručitelja svete mise dva častna otca kapucina iz Rieke, ravnatelj učiteljišta iz Kastva Fran Franković, Viktor Tomičić iz Voloskoga i August Rajčić iz Opatije. Poslie obavljenih zadušnica krenula je ciela povorka na groblje, k rakvi kaptola stolne crkve u koju se postavljuju trupla kanonika, u kojoj već na žalost počiva i truplo toli oblubljenoga popa Frana. Kod te rakve progovorio je žalobno slovo osobiti prijatelj pokojnikov Dr. Niko Fabijanić. U svom govoru istaknuo je vrline preblagoga pokojnika, njegovu veliku učenost, osobito u kanonskom pravu i u pitanjih slavenskoga bogoslužja, njegovo zauzimanje za to bogoslužje, njegovu odlučnost u obrani prava hrvatskoga naroda, a pri tom njegovu skrajnu dobrotu, i vruće prijateljstvo, kao i njegov mar za roditelje i rodjake. Dr. Niko govorio je od srca, govorio je ganutljivo, i jedva bijaše oko koje se nije orosilo za njegova govora Turobni „slava" orio se je pred rakvom kad je svršio. Za govornika došao je jedan za drugim da pokropi počivalište tolikoga Božjega ugodnika kao što nam je bio dr. Fran Volarić, da mu zaželi vječni pokoj, da se razstane od njegovih tjelesnih ostanaka, ali, ne da se razstane od njegove duše od njegova bivstva, jer od toga kako je zgodno primjetnuo dr. N. Fabijanić, neće se razstati dok su živi oni koji su poznavali i predobroga dra. Frana.

Na uspomenu Frana Volarića darovao je „Djačkom pripomoćnom družtvu" u Pazinu Dr. D. Trinajstić K 40·—.

Otvorena štipendija.

C. k. namjestničtvo u Trstu raspisuje natječaj na jednu štipendiju od godišnjih 460 K iz zaklade pokojne Ane Pekota-Vish za djake srednjih i visokih škola, koji mogu dokazati sroduost ili rodbinstvo sa zakladateljicom, starinom iz Kastva.

Molbe valja uložiti do 30 septembra c. k. namjestničtvu u Trstu. Pobliže obaviesti daju kotarska poglavarstva, ravnateljstva srednjih škola i c. k. namjestničtvo.

Talijanski kandidati za predstojeće zemaljske izbore.

Talijansko političko društvo imalo je već odavna proglpsiti svoje kandidate za petu istaraku kuriju, a to je učinilo tekar sada i samo dielomično. Ono kandidira u općenitoj kuriji u prvom izborničtvu (porezne općine Piran, Saudrija, Izola, Kopar, Lazaret (izuzam Pologe i Cesare) Milje, Vale Oltra, te mjestne općine Humak i Dittanova g. *dr, Karla Apolonia* iz Humka. U drugom izborničtvu (mjestne općine Buje — izuzam Kasicu — Grožnjan, Brtonigla, Rovinj, Bale porezne općine Višnjan i Vižinada — izuzam Ferenci — Sv. Nedilju kod Vižinade Poreč, Tar, Vabrigu, Fratu, Vasar, Funtane, Labin, Vodnjan, Sv. Vinčenat, Galežan, Fazana, Sisan, M. Lošinj, Ćunski, Osor, Nerezine, Sv. Jakov, Krk, te mjestanca Oprtalj, Buzet, Pazin, Plomin i Lošinj Veli koje bira dva zastupnika gg. Viktora Canduss-Giardo iz Rovinja i dr. Ivan Pesante občinski liečnik u Oprtlju.

Za grad Kopar u gradskom izborničtvu g. dr. Nikola Belli načelnik u gradu Kopru.

Kandidature za ostale kotare u kuriji izvanjskih občina te onoj u kuriji gradova, da će se kandidate proglasiti naknadno dočim će se kandidatima za trgovačku komoru i za veliki posjet na dan tekar nakon objavljenih prvih triju kurija.

Talijanski socijalisti u Miljah kane postaviti za svoga kandidata u prvom kotaru občenite kurije g. Frana Zorzenona učitelja u Miljah.

Umrli.

Prošloga tjedna preminuo je u Gorici bivši odvjetnik i neko doba načelnik u Pazinu g. dr. Adamo Mrach, koji je spadao medju odlučne narodne protivnike.

Kao odvjetnik, osobito kao načelnik u Pazinu igrao je u narodnostnoj borbi izmedju Talijana i Hrvata važnu ulogu ničuć našemu narodu svako pravo, čak i pravo na narodni obstanak.

U subotu umro je u Trstu naš najveći narodni neprijatelj Felice Venezian stup talijanske liberalne stranke.

U nedelju umro je u Trstu predsjednik prizivnog suda dr. Gertscher, ostavio je dobru uspomenu medju našim narodom.

U ponedeljak umro je naglom smrću u Italiji dvorski savjetnik i umirovljeni predsjednik zemaljskog suda u Trstu g. Mihovil vitez Urbanich. Bio je rodom slovenac, nu za narodnu stvar kao da ga i nije bilo. U dojdućem broju svratiti ćemo se na ova tri zadnja pokojnika.

Katolič. akadem ferijalno društvo „Dobrila" u Pazinu.

Kako je »N. Sloga» već javila, osnovali su istarski katol. akademičari katoličko ferijalno društvo «Dobrila» za širenje katoličke prosvjete u Istri. Javnost je shvatila nuždu toga pothvata u ovo burno vrijeme općega vrijenja, pa nas se je već i sjetila manjim darovima. Od nas im hvala, a od Boga plaća! Na mnogobrojna pitanja odgovaramo: Trebamo puno knjiga da osnujemo što više pučkih knjižnica, a trebamo i novčanih sredstava, da pokrijemo ustanovne troškove i popunimo knjižnice. Molimo sve prijatelje prave pučke prosvjete, da nam u tom pripomognu, da darkom svojim promaknu u Istri širenje istine i s njom skopčanoga napretka. Darovi za društvo i knjižnicu neka se šalju na adresu: *Stojan Brajša, pravnik, Pazin.*

Odbor.

Samotalijanski žig (pečat) imadu još uvjek na c. k. poštanskom uredu u Novoj Baški. Bačani zar vam se vidi to pravo?

U gospodskom našem Voloskom šepiri se na pečatu jednakog ureda talijanska „Volosca". Nevjerujemo da je s tim zadovoljno 98% onoga hrvatskoga pučanstva. Ergo mičimo se!

Odvjetničku pisarnu — preuzeo je u Beču (VII. Mariahilferstras e br. 96) mladi odvjetnik i čestit hrvatski rodoljub g. dr. Vladislav Vranjican, dvorski i sudbeni advokat, zakleti sudbeni tumač za hrvatski ili srbski i talijanski jezik, **pok. dvorskoga i sudbenog advokata dra. Ruperta Angerera.**

Kakove odgojila, takve ima!

Austrijske su vlade uvjek do sada podupirale talijansku gospodu proti našemu narodu, često i na vlastitu škodu, osobito u našem Primorju i u Dalmaciji. Nu one su ih razmazile i u južnom Tirolu ili Trentinu misleći, da će ih tim odvratiti od irredentskih težnja i sanja. Ali to se tetošenje talijanskih spletkara austrijskim vladama uvjek gorko osvetilo a osvećuje se i sada baš u južnom Tirolu, kako pišu njemački listovi.

Prigodom jedne crkvene svečanosti u mjestu San Alessandro na jezeru „Lago di Garda" bila je na jednom javnom mjestu izvješena crno-žuta zastava. U pučanstvu nastala je velika uzrujanost, te se je počelo sakupljati pred zgradom. Općinski načelnik naložio je, da crno-žuti carski barjak skine; što je pučanstvo prihvatilo sa velikim aplausom.

Tako se osvećuju svuda Talijani austrijskim vladama jer bijahu od njih tako uzgojeni.

Franina i Jurina.

Fr. O o Jurina, a keda si bil toliko vremena?

Jur. *(smejuć se i troseć glavu)* Kede sem bil? me pitaš. A ja ću ti dvije poveć da sem bil va Cresu.

Fr. Ah ho, va Cresu! a co je dobroga tam? Va tom talijanskom gradu?

Jur. Talijanskom?! U ono vrime, govori Vanjelje, ma sada, ku ku.

Fr. Kako to? co je co novega?

Jur. A brate, to li se je obernulo gori s kopiti. Son ti ja vavik govoril da Cres spi i spi kako da je mrtv, ma ako se probudi da će skocit, zac kad se jena stvar stisne jače, a ona i skoci jače.

Fr. A borme pravo govoriš.

Jur. Ben, dukle znaš da Cresani su bili pogazeni od Vlastela, ma nisu se mogli zdvignut na noge, zac nisu imeli kapurala.

Fr. I to je istina.

Jur. Ti se moraš spominjat da su **Sličice iz Cresa** u **„Našoj Slogi"** tri puta ripetile da je sam Dr. Koljevina bil kapac za to uskrsnuće, ma bilo je impaca.

Fr. A koga impaca?

Jur. Najveći je bil ta da Koljevina ni valjal niš onda, anci su ga svi odijali: Popi Fratri Kopaci a najveć Vlasteli, a jeden sami Frater ga je poznival va duše, i govoril da sam Koljevina, pomožen to se zna i od drugih, bil bi kapac za to delo.

Fr. Jimaš prav, sada se dobro spominjam. Pak kako se je to voltaface ucinila?

Jur. To ti je bilo tako. U Cresu su naši domoljubi pravi patrioti, a ne kako Vlasteli samo za se, poceli misliti za puk i osnovali su Čitaonicu, Konsumno Družtvo, Industrijalni Tos za mlet ulike i druge žitarice. Ma za to veliko delo bilo je od potrebe nać jenoga cloveka mudroga ki zna dobro pisat, ki pozniva sve offcije ki jima prijatelje zdravija a naviastito da nima potrebi od plaće.

Fr. Dobro dobro, a najdi mi ti takovoga cloveka!

Jur. On je bil već pripravjen. Popi Fratri Kopaci su se pomirili s Koljevinom: a on piši ovamo, piši onamo, piši na Guvoren piši na Kapitanat, piši po ves dan, po svu noć, tolliko da se je u Cresu skupilo blago stotin famej na stranku od puka.

Fr. Oh! kako mi veseli ta novitat, ja bih te poslusal cili dan i noć, da mi povedaš tu veselu storiju.

Jur. A ja bih ti ju povedal, ma sada nimam vrimena. Drugi put kada se inkuntramo, neću ti cinit manje. Za sada Bog s tobom.

Osuda.

Broj I. 1456—06.
22.—

Visoki kr. stol sedmorice rješenjem svojim od 18. srpnja 1908. br. 2988 pripočio je ovamo sliedeću presudu:

Kr. hrvatsko-slavonsko-dalmatinski stol sedmorice kao sud kasacionalni pod predsjedom podpredsjednika kr. stola sedmorice Josipa Florschürza, u prisutnosti vijećnika kr. stola sedmorice dra. Stjepana Posilovića, Adolfa Rušnova, Vilima Crlenjaka, Milana Stojanovića, Dragutina Markovca i pomoćnog izvjestitelja Dragutina Gjuričića kao sudaca te tajničkog pristava kr. banskog stola Janka pl. Burgstallera kao perovodje povodom žaobe ništovne optuženoga Ottona Szlavika proti osudi kr. sudbenoga stola u Zagrebu od 2. travnja 1908. br. I. 145—06, kojom je rečeni sudbeni stol sudio:

Otto Szlavik, 42 god. star, rodom i prebivalištem iz Zagreba, oženjen, urednik „Hrvatstva" radi prestupka uvrijede poštenja jur kažnjem sa globom kriv je: da je u broju 251. „Hrvatstva" od 2. studenoga 1906. u rubrici „Naši dopisi" uvrstio dopis pod naslovom „Vrbnik" koncem listopada, u kojem se o Vrbničkoj čitaonici "Frankopan" veli: „Da je „Frankopan kula Vrbničkog gnjusa". Čime je ne navodeći izvjesnih čina okrivio čitaonicu „Frankopan" pogrdnimi vlastitostmi i izvrgao ju javnoj poruzi, te time počinio prestupak suprot sigurnosti poštenja označenoga u §. 491. kz. pak se toga radi osuđuje po § 493. II. st. kz. uporabom §-260. kz. na kazan zatvora od (14) četrnaest dana, koja se kazan obzirom na §-261. kz. pretvara u kazan globe, računajuć na dan po 5 K, na globu od 70 kruna za podizanje i uzdržavanje popravilišta, kaznionica i sudskih zatvora u smislu zakona od 16. travnja 1902. (državnika broj 25. god. 1902.) zatim po § 390. kp. da nosi troškove kaznenog postupka i ovrhe kazni, koji se za sada in suspenso stavljaju nadalje po § 322. toč. 4 kp. da plati privatnom tužitelju branitbeni trošak i trošak zastupanja, koji je obredjen na 95 K 20 fil, dočim se privatni tužitelj sa viškom zatraženog troška odpućuje na put redovite parbe; konačno po § 34. zak. od 17. svibnja 1875. o parbi tiska, da imade o svom trošku uvrstiti ovu osudu u povremenom časopisu: „Naša Sloga" izlazećem u Puli u roku od 8 dana nakon pravomoćnosti ove osude.

Obnašao je nakon saslušanja kr. državnoga nadodvjetnika Alekse pl. Vancaša ništovnu žaobu optuženika Ottona Szlavika po § 282. IV. sl. b.) kp. zabaciti, te njegov priziv po § 291. kp. odputiti i potvrdu u tom dijelu prvosudnu osudu.

O čem obavjest dr. H. Hinkoviću, odvjetniku u Zagrebu i Ottonu Szlaviku uredniku „Hrvatstva" u Zagrebu potonji time, da imadeu roku od 14 dana nakon dostave ove odluke kod ovoga suda položiti globu 70 kruna jer će se u protivnom slučaju takova ovršnim putem od Vas utjerati, a u slučaju neutjerivosti ovršiti na Vama kazan zatvora od 14 dana, podjedno se pozivate da ovu vrhovnu osudu sa razlozi uvrstite u prvom slijedećem broju časopisa „Hrvatstva" izlazećem u Zagrebu i časopisu „Naša Sloga" izlazećem u Puli i to u roku od 8 dana nakon dostave ove odluke i da primjerke odnosnih brojeva „Hrvatstva" i „Naše Sloge" o uvršćenju presude ovomu sudu podnesete sve pod pretnjom zakonskih posljedica.

Kr. sudbeni stol
U Zagrebu, dne 5. kolovoza 1908.

Predsjednik
Biscontini.

Razlozi.

Broj I. 1457—06.
22x.

Optuženi Otto Szlavik izvadja u žaobi da je počinjena niština, sadržana u točki 4. § 277. kp. pošto je glavna rasprava od 2. travnja 1908. u njegovoj odsutnosti obavljena, ma da je on zatražio molbom od 10. ožujka 1908., da mu se dostavi ova optužnica i da se do pravomoćnosti iste odgodi glavna rasprava, a njemu da je 24. travnja 1908. dostavljena odluka od 18. ožujka 1908. I. 1456,—18. ex 06. kojom je obavješten, da se njegova molba odbija, jer da privatni tužitelj nije podnio nove optužnice, već da je izjavio, da ostaje pri podnešenoj već pravomoćnoj optužnici.

Nu time nije počinjena niština, jer je optuženik primivši pozivnicu na glavnu raspravu, imao na istu pristupiti, čime nije dobio obavijesti o odgodi iste. Žaobenik ističe nadalje, da poziv na glavnu raspravu nije dostavljen njegovu braniteliu, koja je tvrdnja neispravna prema spisima.

Kao daljna niština navodi se, da je presudni sud trebao prije donešenja osude ispitati, da li je Antun Petriš kao podpredsjednik prijaviteljice bio ovlašten na podignuće nazočne kaznene prijave, a da ni predsjednik ni podpredsjednik nisu ovlašteni sami svoje volje dizati tužbe u ime društva, već samo na temelju zaključka društvenog odbora odnosno ravnateljstva na podignuće tužbe, nadalje da podpredsjednik redovito zamjenjuje predsjednika u njegovoj odsutnosti, te da je trebalo sa pravili čitaonice ustanoviti, kada i u kojem slučaju da zamjenjuje predsjednika podpredsjednik i koji im je djelokrug. Poriče nadalje optuženik da je Antun Petriš podpredsjednik čitaonice Frankopan pa da u opće nije predsjedniku ni njegovom zamjeniku kao ni ukupnom odboru ili ravnateljstvu kojeg društva nepristoji pravo u ime društva ili njegovih članova dizati tužbe radi uvrjede poštenja, jer da oni u pogledu časti odnosno poštenja ne zastupaju članove svog društva.

Tvrdi dalje žaobenik, da on u opće inkriminiranimi riečima nije nišanio na sve članove čitaonice „Frankopan" pa da s toga ne pristoji ovoj, već svakomu članu za sebe prijavu podnijeti, pa da iz svega sad navedenoga proizlazi ništetnost točke 190. § 277. kp. jer da manjka optužba kakovu zakon iziskuje. Ta obrana optuže-

nikova ali nije osnovana, jer su ubrojene riječi namijenjene „Frankopanu“ kull. „Vrbničkoga gnjusa“ kako da se tiču svih članova iste, a po § 492. kz. mogu se početi uvrede poštenja činom u §§ 487.-491. kz. navedenih i proti zborovom u takove zastupa redovito pred sudovima predsjednik odnosno podpredsjednik, te optuženi nije ničim dokazao svoju tvrdnju da podpredsjednik Antun Petriš na podnošenje nazočne prijave nije bio ovlašten kad se uvreda nanese zboru, ne moraju pojedini članovi istoga ustati na obranu uvrijeđene časti. Žaobenik dalje poriče da je riječ „gnjus“ pogrda u smislu § 491. kz. već jednostavna psovka po § 496. kz.

U tom je događaju ali pravilno čin kvalifikovao presudni sud iz razloga za to navedenih. U žaobi se nadalje ističe, da se zaštita § 492. kz. proteže na svako društvo, kojeg su pravila po nadležnoj oblasti odobrena pravila i time dokazati da je ona po državnoj vlasti priznata korporacija, a to da je imao presudni sud ureda radi ispitati, pa da u tom leži razlog ništetnosti br. 10. § 277. kp. I taj navod žaobenika nije osnovan, jer ne predleži od nikud da tužeća čitaona nebi bila priznati zbor a k tomu optuženik oglušiv se propustio je shodno predloge koje je nakanio u svoju obranu navesti ističi na glavnoj raspravi, jer na izvidjenja ureda radi u pravcu obrane obtuženikove nije predležao razlog. Konačni navod optuženikov u žaobi navoden, da je on dokazao svoje inkriminirane tvrdnje nije osnovan niti je presudni sud imao povoda uzeti istinitost te tvrdnje ustanovljenom,

Valja s toga ništovnu žaobu optuženika kao neosnovanu po § 282. IV. sl. b. kp. zabaciti.

Budući da je optuženiku prvosudnom osudom kazan primjereno dosudiena valjalo je njegov priziv po § 291. kp. odputiti.

Kr. hrv.-slav.-dalm. stol sedmorice.
U Zagrebu, dne 18. ožujka 1908.

Za točnost:
Borčić.

Soboslikar
VLADIMIR VOJSKA
PULA — Via Sergia, 59.
Preporuča se p. n. općinstvu grada Pule i okolice za soboslikarske i ličilarske radnje.
Izradba moderna, ukusna i trajna.
Cijene umjerene.

Novu mesnicu
otvorio je u Pazinu **Gjuro Šverko**, u kući Lovrinovića (Škapulina) te se preporuča sl. občinstvu kao domaći mesar.
Cijena umjerena, meso svježe.

Prva slavenska tvornica ura za tornjeve
Franjo Moravus,
BRNO. Nova ulica 25. MORAVSKA.

tvori i razašilje
ure za crkvene zvonike, dvorce, škole, tvornice, --višnice, ljetnikovce -- samo u izvrstnoj izradbi vrlo jeftino.
Čuvene nadzorne ure.
Cienici šalju se na zahtjev badava.
Najviše odlikovanje za izvrstne proizvode
IZVOZ.

Br. 205.

Razpis natječaja.

Dozvolom c. kr. Namjestništva u Trstu od 24/7 t. g. br. VII-102/25 908. otvara se ovim natječaj za jednu izpražnjenu štipendiju od br. 800 (osam sto) štipendijalne zaklade pok. Antona Sučić odvjetnika u Zagrebu.

Natjecati se mogu, muški potomci zakladateljevih rodjaka braće Ivana i Jakova Sučić od muške i ženske loze, koji polaze hrv. srednje škole.

Molbe podkriepljene:

1. Krstnim listom; 2. svjedočbama od dva posledna polječa; 3. dokazom poriekla od braće Ivana i Jakova Sučić, imaju se podnesti podpisanom u roku od 6 tjedana t. j. uključivo do 24. listopada te godine.

Župni ured
u Dobrinju 12. rujna 1908.

Iv. Trinajstić
župnik

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 2.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½%

dieto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 1000 K bez predhodnog odkaza, a iznose od 1000 K

ako se nije kod uloženja sporazumno ustanovio vedi ili manji rok za odkaz, uz odkaz od 8 dana.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice

i sadružnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati poslie podne; u nedjelju i blagdane zatvoreno.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u visie Carrara vlastita kuća (Narodni Dom) prvi pod desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

OLOVKE
u korist družbe sv. Cirila i Metoda
dobivaju se u
tiskari **Laginja i drug. u Puli**
prije (J. Krmpotić i dr.)
uz cienu od 2 do 10 para.

Podupirajte i zahtjevajte u svakom lokalu tjedni list „NAŠA SLOGA“.

REUMATIZAM, neuralgija, ischias, bodac, ulozi, natekline, reumatično trganje u glavi, zubima i zglobovima liječi se jedino uspješno uporabom
„Paralysian-Linimenta“
po vis. kr. zem. vladi odobren i zakonom zaštićen lijek nadmašuje sve ostale lijekove u djelovanju.
Čuvajte se patvorina!
Cijena boci K 1·60.
Dobiva se u svim ljekarnam. Glavno skladište: **Ljekarna PEČIĆ** sada **dr. B. Vouk — Zagreb.**

Dvostruki elektro-magnetički
KRIŽ ili ZVIEZDA
R. B. broj 86967.
Telefon br. 45—22.

est elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod sloga, reume, astme (težkog disanja), nesapavanja, zujenja u uhu, neuralgije, glavobolje (migrâne) kucanja srdca, zubobolje, muževne slabosti, studeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), mekrenju postelje, nujnosti, neosjetlivosti, nagluhosti, drhtanja na tielu, influence skopčane sa bolečim hrsta, hiždila (malokrvnosti), želudačnih grčeva, bezteènosti, lechiasa, punokrvnosti, svih udnih grčeva, hipochondrije, tjelesnih grčeva, hemorrhoida, kao i kod svekolike slabosti itd. služi kao nenadkriljivo sredstvo, pošto elektro-magnetička struja cielim čovječanim tielom djeluje, čime se rečene bolesti u najkraćem vremenu izliče.

Poznato je, da liečnici kod navedenih bolesti višekratno elektrizovanje tiela upotrebljuju, ali ipak na taj način, da jaka struja samo prolazno i povremenom kroz tielo prolazi, dočim naprotiv tomu struja elektro-magnetičnog križa ili zviezde R. B. br. 86967, kako je jur rečeno, umjerenim načinom neprekidno na tielo djeluje, što svakako brzom zliečenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 godina stare bolesti izliečene su sa mojim strojem posvo! Od izliečenih sa mojim strojem R. B. broj 86967 izražene zahvale kao i od odličnijih slojeva izdane svjedočbe i priznanice iz svilu strana svieta pohranjene su u mojoj pismohrani, gdje stoje svakomu u svako doba na uvid. GDJE NIJEDAN LIEK NIJE POMOGAO, MOLIM POKUŠATI MOJ STROJ, jer je to sigurno sredstvo proti gore navedenim bolestima, a onaj bolestnik, koji po mojem stroju nebi bio izliečen najdulje u roku od 45 dana, dobiva novac natrag.

Upozorujem osobito p. n. občinstvo na to, da se moj stroj ne smije zamjenjivati sa Voltinim, koji je poradi svoga neuspjeha zabranjen u Njemačkoj kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj dvostruki elektro-magnetički križ ili zviezda R. B. br. 86967 osobito se hvali i uživa vanredno dopadnost, poradi svoje izvrstne djelovitosti.

MALI STROJ STOJI 6 K. Rabi ga mogu samo djeca i jako slabo gospodje.
VELIKI STROJ STOJI 8 K. Rabi se kod ostarjelih 20 godiš. kroničnih bolestih.

Dopisivanje i naručbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Pouzećem ili ako se novac unapred pošalje, razašilje glavna prodavaona za tu i inozemstvo.

ALBERT MÜLLER,
Budimpešta, V/41. Kotar,
Vadasz-ulica br. 34.

Narodna Tiskara i Knjigovežnica
LAGINJA i drug.
prije J. Krmpotić i drug.
Via Giulia br. 1. — PULA — Via Giulia br. 1.

PREPORUČA SE ZA:

TISKARSKE, KNJIGOVEŽKE, GALANTERIJSKE RADNJE

SAMA IZRADJUJE PEČATE

IMADE U ZALIHI TISKANICE I KNJIGE ZA P. N.

OBĆINE, CRKVE, ŠKOLE, ODVJETNIKE, POSUJILNICE I KONSUMNA DRUŠTVA

TROVAČKE KNJIGE, PISANKE ZA ŠKOLE, PISARSKE I RISARSKE POTREBŠTINE

PRODAJA PAPIRA NA MALO I VELIKO.

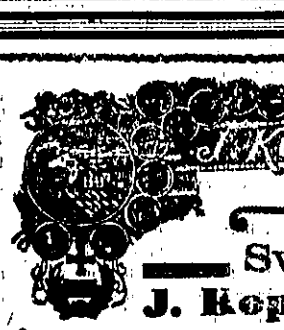

Odlikovan s 3 srebrnimi kolajnami u Beču godine 1891. 1894. 1906.
Zlatna diploma i zlatna kolajna u Milanu godine 1903.
Zlatna kolajna i počasni križ u Rimu godine 1903.

Svjećarna na paru
J. Kopač, Gorica, ul. Sv. Antona b. 7.

Preporuča prod. svećenstvu, crkvenom starešinstvu...p. n. slavnom občinstvu svršeto iz prijesnog pčelinjeg voska. Kilogram po K 5·- Za prijesnost jamčim: s K. 2.000.- Kamfora Myrrhae, Styrax, štitila i stakla za vječno svjetlo po jeftinoj cijeni. Gg. Trgovcima preporučam svjeće za pogrebe, za božićno drvce, voštene nitke i med najfinije vrsti uz veoma niske cijene. Svaki veseli kupljeni u svakoj množini po najvišoj dnevnoj cijeni.

— Na zahtjev šaljem cijenik franko. —

Broj 39. Pula, u četvrtak dne 24. septembra 1908. God. XLI.

NAŠA SLOGA

Oglasi, pripošlane itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalje se naputnicom ili poloznicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani ne tiskaju, nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 10 K u obće, } na godinu
5 K za seljake } na godinu
ili K 5·—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i stoji se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Leginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

u Trstu (Via Crociera br. I, II. kat).

Iz sjednice opć. zastupstva,

obdržavane u Kastvu, dne 6. i 13. augusta 1908.

Predsjednik g. K. Jelušić otvori sjednicu u 10 i pol sata prije podne i pozdravlja opć. zastupstvo u ime g. Jurdana Boža, bivšeg opć. zastupnika, koji se sada nalazi u Americi. Prisutno je 20 opć. zastupnika i 4 savjetujućim glasom. Zapisnik poslijednje sjednice odobrava se a za pročitanje i supotpisanje današnjeg imenuju se gg. V. Sinčić i R. Jurinčić.

Prelazi se na priopćenja: Razvid mjesta glede gradnje nove učione u Sv. Mateju obavljen je, obnašav najprikladnije mjesto. O čemu bilo je obavješteno i c. k. kot. školsko vijeće, koje je to mjesto prikladnim pronašlo. Zaključuje se prema tomu, da se naruči nacrt i sastavi proračun za gradnju četverorazredne učione, sa stanom nadučitelja kao i za jednorazrednu školsku zgradu kao filijalu učione u Sv. Mateju, koju se ima graditi u Saršonima i koju će polaziti djeca iz tog kraja i jednog dijela Marčeljeve županije i to desete godine a zatim bi prešla u Sv. Matej. Glede ove poslijednje filijalke prihvaća se predlog g. Lučića V., da se izazove komisija radi izvida mjesta i da se umoli ustanovljenje te školske expositure za gradnju koje doprinesti će općinari Saršonove dobrovoljno K 3.000.— dočimse sa strane općine za tu gradnju doznačuje K 1000.—. Prihvaća se predlog g. J. Rubeša, da se podnese molba za proširenje Rukavačke škole na četverorazrednicu i predlog g. F. Jurečića, da se požuri rješenje utoka glede ustanovljenja pučke škole u Rečini sa sijelom u Trnovici. Na upit Mladenić Mata iz Saršoni radi bezteretnog izlučenja parc. 1406 u Saršonima odlučuje se, da se do buduće sjednice na račun stranke konstatira stanje stvari. Zaključuje se isplata opskrbnih troškova u svoti od K 169·35 za supruge Simunić, koji se nalazili u gradskom sirotištu na Rijeci. Prima se do ugodnog znanja, da je za gradnju šterne u Petercima doznačena državna potpora od K 3.000 uz uvjet, da se i krov gospodarske zgrade uzme u površinu sa koje će voda teći u šternu i da se gradnjom započme ove godine. Zemaljski je odbor nacrt i proračun te šterne povratio izjavom, da općina odluči o pokriću troška iste i zatim zamoli za zemaljsku potporu. Zaključuje se prema tomu, da će ova općina glede gradnje te šterne snositi sve troškove u koliko ne budu pokriveni državnom i pokrajinskom potporom i jamčiti za isplatu uz zaključak, da općinari iz sela Peterci prije gradnje šterne dobrovoljno slože repart od K 20·— po kućnom broju. Za gradnju učiteljišta izabralo je c. k. ministarstvo za bogoštovje i nastavu mjesto nazvano „Pod forticu“ i povisilo iznos predvidjenog troška od K 100.000 na K 135.000. U dotičnom ugovoru ima se općina Kastav obvezati, da će snositi četvrtinu troška te ima prije početka gradnje tu svotu položiti u državnu blagajnu i predhodno sagraditi voznu cestu do gradjevnog prostora, te preuzeti daljni četvrti dio većih troškova, što bi nastali usljed strmine tla. Te se uvjete prihvaća uz zaključak, da se gradnjom zavoda započme u g. 1909. obzirom, što je općina do konca te godine uzela u najam „Narodni Dom“. Na molbu župana iz Dol. Rukavca glede podijeljenja potpore za nastavak gradnje ceste „Ploče-Pićina“ odnosno glede prodaje dijela opć. tmla u Gor. Rukavcu i da se utržkom ta radnja nastavi, zaključuje se, da se dotično zemljište izmjeri i procijeni, te do proračunske sjednice predloži zastupstvu na odluku. Uzima se do znanja po opć. upravi učinjene korake radi podijeljenja novčanih potpora za javne gradnje, dobavu krme i u obće zaslužbe narodu zbog ovogodišnje suše i nerodice. Na predlog opć. glavara i odbora, te prihvativ prešnost, imenuju se počasnima gradjanima gg. Lučić Anton iz Saršoni i Kinkela Vjekoslav bivši opć. zastupnici, te g. Rikard Katalinić Jeretov, književnik u Zadru. Na molbu kapelanskog ureda u Sv. Križu, da se tamo sagradi grobije i odredi mjesto, odlučuje se, da se to prepusti novom zastupstvu. Na ponudu Jugo Frana iz Brnasi, da bi on voljan bio kupiti štivre u Crnasima odmjerene braći Kalčić, zaključuje se da se iste prodade putem dražbe uz iskličnu cijenu od K 180.—. Na molbu pekara Pujek Antóna u Kastvu, dozvoljuje se istom, da na svoj trošak i pod nadzorom općine izvede popravak bivšeg opć. zatvora pod zgradom općine i to ako je moguće adaptirati stražnji prostor za spremište pušaka. U povoljnom slučaju računat ćemo se za prvu godinu mjesečno K 10.— obračunav potrošak u najamninu. Uzima se do znanja podnešeni utok Srdoč Mata i drugova protiv odreke Pilepić Mata i imenovanja Rubeša Rajmunda članom konkurencijonalno-gradjevnog odbora kapelanije u Sv. Križu, kojeg se je prosljedilo političkoj oblasti. Glede sijeka mljavica za obruče postignut je sporazum sa šumskim upraviteljem te ostaje u krijeposti prijašnja odredba. Dozvoljava se Rubeša Franu iz Kastva, da upotrebi nješto opć. vapna uz svojedobni povratak. Prihvaća se potrošak od K 70·05 za namještaj podzemnih tuba pri šterni u selu Pilepići Zametu. Za ustupljeno zemljište radi proširenja ceste i izgradnju novog zida ispred nove kuće I. Dukića u Kastvu otštetuje se istoga sa K 150.—. Glede električne rasvjete na Kantridi sporazumilo se je sa tvornicom „Union“, te će isto društvo rasvjetljivati tamošnju cestu sa 10 svjetiljaka, a u zamjenu ustupa općina Kastav istom društvu dio parc. 1691/1 i daje u najam za 10 godina a zatim od godine do godine dio parc. 1744. Kad bi iznajmljeno tmalo općini trebalo za eventualnu izgradnju ceste ima društvo to tmalo ustupiti općini bez ikoje otštete. Za rasvjetu računat će se paušalno mjesečno K 65. Prihvaća se ponudu gosp. I. Minacha, kojom općini bez otštete ustupa svoje pravo na vodovod i vlasništvo cijevi, kao i namještaj električnog svijetla u svrhu javne rasvjete uz uvjet, da ostane i nadalje spojen koli sa vodovodom toli sa električnom rasvjetom za vlastitu porabu prema cijeni koja bude ustanovljena. Također se prihvaća uz zahvalu, što je voljan općini ustupiti svoju jamčevinu zbog uporabe vode u okrugloj svoti od K 500 a u svrhu gradnje kamenitog gata za pristanište parobroda, te K 200 u ime svoje gospodje za gradnju crkve na Kantridi. Prihvaća se predlog odbora, da se pozove gosp. Dr. Janežiću, da protiv gosp. J. L. Münzu po izminućoj sudbenih ferija ponovno podnese tužbu, radi samovlasnog namještenja hladnih aparata iza elek. centrale na opć. zemljištu obzirom, što nije udovoljio postavljenim mu uvjetima a glede užiganja električnih svjetiljaka u Matuljama, da se zatraži ključ tih svjetiljaka i nadje čovjeka, koji će ih užigati. Iz tiskare Leginja i drug primilo se je 30 komada „Novog izbornog zakona za zemaljski sabor“ od kojih razprodalo se 22 komada a 8 ih se podijelilo opć. činovnicima, što se uzima do znanja i zaključuje, da se naruči daljnjih 20 komada. Odobrava se potrošak od K 70 za dobavu 2000 komada slika Njeg. Veličanstva, te potrošak od K 395 za školske izvještaje i K 491·10 za školske nagrade i začlanjenje doživotno devetorice u društvo sv. Jeronima u Zagrebu, kao i potrošak fino uvezenog školskog izvještaja namijenjenog za carsku biblioteku. Na prigovor da u stanu učiteljice u Rukavcu stanuje njezina sestra sa obitelji odlučuju se, da ista i nadalje ostane u tom stanu, ako to ne smeta školskoj obući. Na poziv biskupskog ordinarijata izjavlju se ponovno, da ova općina se odriče možebitnog prava na patronat beneficija „Franza“. Dne 1. julija t. g. povjerenstvono je razvidilo mjesto za izgradnju školske expositure na Kantridi ustanoviv potrebu iste, te se zaključuje, da se od braće

U meče je medjutim tvrda vjera, da od onih mladića, što no su dosele svršili ovdašnju gimnaziju, bit će svi dobri i čestiti ljudi i rodoljubi. Bude li koja iznimka, tješit ćemo se sa Iziom prorokom, gdje no veli: „Poznaje vol gospodara svoga, a Izrael niti nepoznaje Gospodina svoga“.

Nisam konačno pozvan, da budem sudijem vrhu objeda iznesenih proti jednom od gg. profesora. Veli se ondje, da on da-

---

...razredu predaje djacima proti
...enićima i sv, obredima, i da je
...ajna!
...njem da sam za to doznao tek
...edaka u Pučkom prijatelju, pa
...e mogu vjerovat, jer tada bih
...ji do zaključka, da nisu na svom
...ti vjeroučitelj, niti biskupov po-
...a niti sam biskup, kad uz kon-
...jenice u ruci nisu znali potra-
...akvim predavanjem na nadleža-
...u. Nego radi se o tomu valjda;
...da sjednem ja“, pa se stvara
...vola. A ne pita se pri tomu ko-
...d toga zavod i uzgoj mladeži.
...ade mjera puno i zavod prika-
...bati kao razrovan udara se ko-
...upravitelja istoga. Neću da mu
...i kao istinu svjedočit ću pred
...ako tkomu upravitelj g. Kos stalno
...sav svoj um i svoje srce napred-
...ne mu mladeži, te prati i nad-
...razvoj i u školi i u kući ne da
...kazni, nego kao otac da ju so-
...tdvi.
...aključimo. Ne tvrdim, da će iz
...mnazije izaći sve zlato i biser,
...i plevija i kukolja.
...to ne ćemo rušiti temelje za-
...nnove, bez kojih nam nema na-
...bta, nećemo slijepo i zlobno u-
...agom lievo i desno, te podsje-
...ucavice, nego ćemo ljubavlju
...a svakomu zlu doskočimo gdje

...mo li pogled u knjigu života
...da je katolička crkva najvećeg
...iz samostanskih ćelijica i sa
...h klupa.
...no li za to narod učiti da pro-
...stanove?
...ego ćemo se sjetit one evange-
...o sijaču, koji je dobro sjeme
...a pjesnikom Jovanom Jovano-
:
...e višnjem molim Bogu moli se
...plodnu zemlju padne, što sije-

...u septembru 1908.

Dr. D. Trinajstić,

...d po Primorju.

...azinski kotar:

Smrtna nesreća

Sv. Petar u Šumi 16/908.

...7. rujna ove godine u večer prije noći dogodila se je u sv. Petru u šumi teška nesreća. Na visine od kakovih 9 metara pno je sa nove školske sgrade, koja se sada zida, iz gornjih greda kroz sredinje na donje 26. godišnji zidar Mate Kraljić i je ostno odmah mrtav. Pokojnik ostavlja za sobom uz ucviljene roditelje mladu supругu sa 1½ mjesečnim sinčićem. Trojne grede nisu bile nigdje pokrivene daskama osim sa dvijema uz sami zid gdje se radilo. Tako nam se barem javlja. Javnost je uzrujana osobito proti podu-

---

...gova mu sicno-pisanje skodilo i još uvjek škodi pripomoćnom družtvu, on priznaje, da vodstvo družtva nema nikakve krivnje nad tim uztrdjenim izpadkom, ali to ga ne smeta, da ove godine nastavi svoj posao.

A kaže nam i razlog tome, najmo pripomoćno družtvo je krivo, da je živo, dočim bi bilo bolje, da ga nebude, nego li da nam uzgaja protuvjerski elemonat.

Dapače čak predvidja, da će narod proklinjati dan, kad se je pazinska gim-

...franskoje i zupnik beranski "p. Grisic.

Trojica članova upravnog odbora jesu iz profesorskog sbora, i to ravnatelj g. Kos, te profesori gg. Novljan i Žic, o vjerskom čuvstvu kojih neće valjda niti oni člankari posumnjati. Preostaju još 3 člana najme pazinski načelnik g. dr. Kurelić, g. Cucančić i potpisani, koje jedni svrštavaju u liberalce, a drugi u klerikalce, dočim oni za takvo razlikovanje u Istri neće da znadu.

Tako sastavljeni odbor mislim, da je

nikova ali nije osnovana, jer su ubrojene riječi namijenjene „Frankopanu“ kuli „Vrbničkoga gnjusa dakle da se tiču svih članova iste, a po § 492. kz. mogu se počiniti uvrede poštenja činom u §§ 487.-491. kz. navedenih i proti zborovom a takove zastupa redovito pred sudovima predsjednik odnosno podpredsjednik, te optuženi nije ničim dokazao svoju tvrdnju da podpredsjednik Antun Petriš na podnešenje nazočne prijave nije bio ovlašten uvreda nanese zboru, ne moraju članovi istoga ustati na obranu u časti. Žalbenik dalje poriče da „gnjus“ pogrda u smislu § 491. jednostavna psovka po § 496. k

U tom je događaju ali pra kvalifikovao presudni sud iz razlo navedenih. U žalbi se nadalje i se zaštita § 492. kz. proteže društvo, kojeg su pravila po oblasti odobrena pravila i time da je ona po državnoj vlasti priz poracija, a to da je imao pres ureda radi ispitati, pa da u tom log ništetnosti br. 10. § 277. navod žalbenika nije osnovan, predleži od nikud da tuženca čita bila priznati zbor a k tomu opti glušiv se propustio je shodne prec je nakanio u svoju obranu nav na glavnoj raspravi, jer na izvidje radi u pravcu obrane obtuženik predležao razlog. Konačni navod kov u žalbi naveden, da je on svoje inkriminirane tvrdnje nije niti je presudni sud imao pov istinitost te tvrdnje ustanovljenos

Valja s toga ništovnu žaobu nika kao neosnovanu po § 282. kp. zabaciti.

Budući da je optuženiku prv osudom kazan primjereno dosu ljalo je njegov priziv po § 291. k titi.

Kr. hrv.-slav.-dalm. stol sedm.

U Zagrebu, dne 18. ožujka

Za toč

Borči

Soboslikar

VLADIMIR VOJ

PULA — Via Sergia,

Preporuča se p. n. općinstv Pule i okolice za soboslik ličilarske radnje.

Izradba moderna, ukusna i

Cijene umjerene.

Narodna T

LAGI

prije

Via Giulia br. 1.

PR

TISKARSKE, K GOVEŽKE, GA TERIJSKE RADNJE

IMADE U ZALIHI TISKANICE I KNJIGE ZA P. N.

OBĆINE, CRKVE, ŠKOLE, ODVJETNIKE, POSUJILNICE I KONSUMNA DRUŠTVA

TRGOVAČKE KNJIGE, PISANKE ZA ŠKOLE, PISARSKE I PISARSKE POTREBŠTINE

PRODAJA PAPIRA NA MALO I VELIKO.

Novu mesnicu

otvorio je u Pazinu Gjuro Šverko, u kući Lovrinovića (Škapulina), te se preporuča sl. občinstvu kao domaći mesar.

Cijena umjerena, meso svježe.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 2.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½%

dieto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 2000 K bez predhodnog

Lonac otkupi dio parc. 1619 i od Sušanj Josipa prostor za ulaz uz cijenu od K 6·— po četvornom klaftru, započev čim hitrije gradnjom školu i stana za učitelja. Povjerava se učiganje dviju svjetiljaka u Dol. Rukavcu Šepiću i Kinkeli a na „Vukovoj placi“ listonoši, koji će ujedno davati petrolej uz mjesečnu odštetu od K 5·—. Svjetiljku kod crkve Sv. Luke, da užiže zvonar u vrijeme zornica uz primjerenu odštetu. Za svjetiljku u Pobrima i Jušćima, da se nadje osobu, koja bi to preuzela. Odobrava se, što je opć. uprava 18. junija t. g. izdala plesne dozvole u području kapelanije Sv. Matej na korist potroška prigodom tjelovske procesije za glazbu. Dne 19. junija obavio se je pregled opć. blagajne, te proizlazi ukupni prihod K 252.245·88 a rashod K 251.593·84 dakle sa viškom K 652·54 u gotovom novcu, K 2100. u državnim obligacijama i K 228.737·01 u privatnim zadužnicama. Hydrotehnik g. Lachnik pregledao je ovih dana „Živicu“ u Matuljevoj i vodu na „Mučićevoj ravni“ u Pužovoj i o tom podnesao svoje tehničko mijenje, obzirom na tu okolnost zaključuje opć. zastupatvo, da se zamoli c. k. vladu, da odnašalje svojeg vještaka radi istraživanja vrela u Kastavštini. U poslu produljenja vodovoda na kastavski teritorij, pozvao je gradski magistrat na Rijeci ovu općinuda ovlasti svojog pouzdanika, koji bi sa mjernikom Giordano poveo pregovore radi utanačenja podloge za nagodbu, te se u tom slučaju odlučuje, da se zamoli gosp. Lachnika kao vještaka u poslu, da bi kod pregovora zastupao ovu općinu. Odobrava se isplatu K 15.20 za dovoz vode obitelji nadučitelja u Zametu, budući se je šterna popravljala i da se prema računu isplati gosp. Fornasaru svota, što bude proizašla, budući je za vrijeme suše napunio iz svojeg vodovoda njekoje privatne šterne za općinare na Kantridi. Žali se nad smrću gospodje Hildegarde Rauch, kličuć joj „Slava“, koja je za kastavske siromahe mnogo doprinijela a osobito za slijepog Munića od god. 1900., do svoje smrti dala je za siromahe ovdašnje K 2910.—. Odobrava se izdatak od K 50 izdan na račun povišene stanarine gosp. V. R. obzirom na njegovu bolest. Ne uvažuje se molbe općinara iz Podgaca glede paše u Lisini, ako bi općinari kastavski htjeli tamo žeti travu uz platež pristojbe K 2.—. Prihvaća se predlog odbora, da se zahod ženske škole u Kastvu očisti uz potrošak od K 80.—. Dozvoljava se Blečić Albertu iz Hosti da tik tamošnje šterne gradi kuću i svede vodu u istu šternu i da može porušiti ogradnog zida šterne, radi vidika do visine 1 m. Eventualne prigovore protiv rušenja zida, da se odbije. Da se uzmogne podmiriti troškove za gradnju i popravak opć. cesta i puteva dosad obavljenih radnja i onih što se ima učiniti zaključuje se, prema predlogu odbora, da se digne zajam kod gosp. F. Jelušića od K 10.000.— i ujedno se odobrava natrag dignutih K 4000.— kod Posujilnice u Voloskom radi pokrića troškova istih radnja. Na molbu nadučitelja i učiteljice u Sv. Mateju doznačuje se istima nagrada od K 40.— svakomu, što su u drugoj polovici školske godine sami podučavali svu djecu. Nadalje doznačuje se gosp. B. Dubroviću nagrada od K 60.— za sastav životopisa Njeg. Veličanstva, što je otisnut u ovogodišnjem školskom izvještaju i gosp. B. Jutrinčiću K 80.— za uredjenje i korekturu tog izvještaja. Prima se sa zahvalnošću do znanja, da je za gradnju šterne u Brgudu doznačena državna potpora od K 5200.— i zemaljska od K 3000 te se zaključuje, da se tu radnju odade dražbom putem pismenih ponuda, ovlaštujuć opć. odbor, da prihvati ponudu najsposobnijeh graditelja. Prema izvještaju opć. nadlugara prikladno je brinje u mjestu „Pod Marinščicu“ za ispaljenje jedne vapnenice, što nek se odade uz iskličnu cijenu od K 120.—. (Naknadno bilo je ovaj zaključak obustavljen.) Rubeša Ivanu protozidaru iz Kastva daje se u najam drugu kapelu na Crekvini uz godišnju najamninu od K 3.—. Usvaja se predlog odnosno izjava gosp. Rubeše glede poboljšica u Zametu da se izvodu nekoje radnje, što nisu dosad izvedene a glede ostalih predmeta, da se općina obrati na nadležne faktore. Župan iz Matuljeve izjavio je da nije više voljan obnašati te časti, nu rješenje tog predmeta propušta se novom opć. zastupstvu. Uzima se do znanja uz neugodnost radi g. Münza, da je c. k. ministarstvo željeznica dozvolilo tvrdci J. L. Münz, da može poduzeti predhodne tehničke radnje za gradnju željezničke pruge iz Lupogiave do Preluka. Uzima se do znanja izvještaj opć. nadlugara da je „Kod Kuka“ pogorilo nešto borovog nasada uz štetu od kakvih K 300.—, zapriečiv daljnji požar vatrogasci poziva se općinstvo, da pripazi na nasade. Ujedno odobrava se izdatak od K 21.— za nadzor šestorice ljudi, da se požar ne bi ponovio. Uzima se do znanja, da je Vlah Jakov primljen u svezu općinarstva grada Trsta i Simčić Frane Ivan u svezu grada Rijeke. Uzima se do znanja da je dne 1. junija t. g. bilo na licu mjesta povjerenstvo radi produljenja zgrade željezničke postaje u Matuljama, kojom se je prilikom zahtjevalo, da budu napisi, oglasi itd. također ispisani u hrvatskom jeziku. Uzima se do znanja, što je zemaljski odbor podijelio potporu od K 2000.— za izgradnju mosta preko mlinskog rukava u Trnovici, a žali se, što nije uzeo u obzir višeradnje kod glavnog mosta no doznačiv u tu svrhu nikakvog prinosa. Sa zahvalom uzima se do znanja doznačenje zemaljsko potpore od K 4000.— za gradnju vodovoda „Živica“ u Matuljima. Udovoljava se molbi Studenaca glede posječenja 130—150 komada stabala u opć. šumi Studenskoj, utržkom kojih imalo bi se nastaviti gradnjom ceste od Štulca prema Sibju. Račun opć. liječnika u Lovranu glede liječenja mld. L. Sarson prosljeđuje se c. k. kot. poglavarstvu na likvidaciju. Na molbu municipija u Bujama zaključuje se, da se podnese protest na c. k. ministarstvo poljodjelstva obzirom, što nadležne oblasti zanemaruju izvršenje zakona protiv potvorenih vina. Uzima se do znanja, da je nova školska zgrada u Brgudu pregledana sa strane c. k. kot. liječnika i školskog nadzornika uz zaključak, da se postavi zemljene a ne željezne peći u školi a dvije željezne peći i štednjak u stanu učitelja. Uzima se do ugodnog znanja, što je c. k. namjestništvo raspisalo natječaj za putujućeg učitelja poljodjelstva sa sjelom u Voloskom uz izričitu želju, da bi se istomu sjedište odredilo u Kastvu, gdje ima najviše poljodjelaca. Odobrava se nakon proglašene prešnosti izvanredni potrošak od K 1816·88 za nabavu 13 komada svjetiljaka, potrebitih stakala, kovačkih, klesarskih i zidarskih radnja za namještenje istih te za popravak ceste ispred grada do Belvedera, kao i za pogrebne troškove ubijenog Dobronića. Uvidiv da je poodmaklo vrijeme i da se neće riješiti sviju točaka dnevnog reda zamoli gosp. F. Dukić da bi se riješilo njegovu molbu radi prodaje dijela zemljišta uz njegovu kuću. Proglasiv prešnost zaključuje se, da se istomu prodade dio opć. tmala 2 i pol m² za K 10.—.

Prema pozivu kot. školskog vijeća imenuje se kao povjerenike gg. opć. glavara V. Sinčić, A. Spinčić opć. savjetnike i gosp. V. Kinkela, člana mjesnog školskog vijeća, da se pridruže povjerenstvu u Voloskom, koji će se obdržavati 10. augusta t. g. radi ustanovljenja općenite pučke škole u Voloskom sa hrvatskim nastavnim jezikom, obzirom, što školski obvezanici iz Preluka, Pobri, Pužev brega, Varljeni i Dlraki odviše su udaljeni od škola u Kastvu ili Rukavcu, te bi potjezili onu u Voloskom. Budući je već kasno doba predsjednik diže sjednicu u 6 sata i určo nastavak iste za 13. augusta 1908.

Nastavljeno. Prisutno je uz opć. glavara 19 zastupnika i 3 sa savjetujućim glasom.

Odobrava se kolaudacija izgradjenog dijela ceste Jardasi-Kosi-Bačurka zaključkom, da se poduzetniku isplati dostatbena cijena od K 974·98, povrati kaucija i isplati višegradnje sa K 367·50. Srok Ivanu za uzetih 12 loza, da se isplati K 9.60. Odobrava se dražba o prodaji bukovih ležećih otpadaka za paljenje vapnenice u šumi Lisini sa dostatbenom cijenom od K 121 i dražba za prodaju 200 prost. metara gorivog drva, čistež i proredjujuć šumu u Lisini kod „Vodičke grižе“ uz dostatbenu cijenu od K 1·11 po prost. metru. Odobrava se kolaudacija zida i parapeta uz vodnjak „Kalina“ u Trinajstićevoj zaključkom, da se poduzetniku isplati dostatbena cijena sa K 302, višeradnja sa K 8 i povrati

J. Kopač, Gorica, ul. Sv. Antona b. 7.

Preporuča prof. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom obćinstvu svijeće iz prijesnog pčelinog voska. Kilogram po K 5·— Za prijesnost jamčim s K. a.-com. Kamfen Myrrhae, Styrax, ćilija i staklo za vječne svijeće po jeftinoj cijeni. Dg. Trgovcima preporučam svijeće za pogrebe, za božićno drvce, voštani nakit i med najfinije vrsti za vrlo niske cijene. Svaki vosak kupujem u svakoj množini po najvišoj dnevnoj cijeni.

Na zahtjev šaljem cijenik franko.

Broj 89. **Pula, u četvrtak dne 24. setembra 1908.** **God. XLI.**

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputkom ili položivom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti

NAŠA SLOGA

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani ne tiskaju nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 8 K za seljake na godine ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

ò u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

kaucija. Odobrava se kolaudacija izgrađenog dijela ceste Ploče-Pišćina u Gor. Rukavcu uz zaključak, da se poduzetniku isplati dostatbena cijena od K 1410.— višeradnje sa K 204.— i povrati kaucija, ako je udovoljio zahtjevima postavljenim mu po kolaudnom povjerenstvu. Odobrava se dražba izradbe školskog pokućstva drugog razreda pučke škole u Brgudu postav dostaocem A. Jakšetić sa K 499. Odobrava se dražba izgradnje ceste od kolodvora Matulji-Mihelovo postav dostaocem A. Mohorovičić za K 2382·63 i zaključuje se, da se Srdoč ud. M. plati za uzeto potrebito zemljište K 3.— po metru, učini zid kako želi i da posiječe jednu murvu. Odobrava se dražba kao i kolaudacija izgradnje dijela ceste Trinajstići-Radetići u duljini od 176 metara zaključkom, da poduzetnik spoji novu sa starom cestom i cestu bolje posipije zemljom, ispliativ mu dostatbenu cijenu sa K 600.— višeradnje sa K 176.— i povrativ kauciju. Dražba za pobiranje brinja ostala je bezuspješnim a na ponovnu ponudu Bubnić F. i Juršević A. dopušta se istima pobirati brinje u području ove općine u tekućoj godini uz otštetu od K 50.—. Odobrava se dražba za dovoz 120 prost. metara bukovog gorivog drva iz Lisino u Kastav postav dostaocem F. Kukurin uz cijenu od K 3·89 po prost. metru. Obzirom na pomanjkanje krme dozvoljuje se općinarom žeti travu u Lozi i Lužini, ako na to pristanu šumske oblasti.

Preporuča se molbe Saršon Vinka iz Saršoni glede prodaje vina i pive i Čiković Antona iz Jurčići glede prodaje žestokih pića na malo, da im se udovolji i podijeli obrtna koncesija.

Na molbu za prodaju opć. zemljišta odlučuje se, da se prodade: Perman Ivanu kućno tnalo u Pobrima za K 31, ukinuv zaključak od 5/12. 07. toč. 6./21; Slavić Ivanu štivra u Pobrima za K 25·72; Jelovica Andru dio zemljišta uz kućno tnalo za K 9·60; Srok Ivanu kućno tnalo u Brnčićima za K 24·50; Kučić Romanu štivra u Perenićima za K 9·60; Lenac Ivanu u Zametu za K 20·40; Šepić Antonu u Puzima i Brezi za K 149·27. Uremović M. u Spinčićima za K 48·60. Kučić Andru u Perenićima za K 48·20; Upravi crkvice Sv. Mihovila u Rubešima daje se na uporabu od okolnog opć. zemljišta površinu od 3990 m². Neuvažuje se molba Puž Antona iz Pobri radi sniženja cijene prodanog mu zemljišta. Na molbe Kinkela Josipa i Šepić Ivana radi prodaje kućnih tnala u Perenićima, da se ponovno označi granice ustanoviv mjera i procijene.

Na molbe za doznačenje novčanih potpora, oprošta i drugog sadržaja odlučuje se: Doznačuje se jednomu K 2; jednomu K 5; dvojici K 6; jednomu K 10; dvojici po K 15; Pilepić ud. A. mjesečno do konca ove godine K 3; Spinčić S. po K 10 za školsku godinu 1908/09 ako ide na zavod milosrdnih sestara u Trnovoj; Mohorić V. gimnazijalcu u Pazinu za buduću školsku godinu po K 16; isto Dukić Ivanu po K 10; Ružić Antonu po K 20 koji je nakanio slušati medicinu; Oprašta se Lukšetić A. iz Dol. Rukavca repart škole sa K 6; Cerovac ud. F. iz Kastva repart ženske škole i mrtvačnice sa K 5; Puž Marlji iz Puži od zastanih interesa K 8·50; Doznačuje se po K 12 za jedan voz gorivog drva iz Lisino Cerovac ud. F. Tibljaš ud. V., Spinčić ud. B., Jelovica T., Lučić ud. J., Tibjaš Josipu doznačuje se 4 prost. metra drva iz „Vele straže" u Hostovoj, ako neima zapreke sa strane šumske oblasti i Saršon Josipu daje se 15 komada hrastovog gradjevnog drva iz Lužine. Za gradnju šterne u Hoslima, kao i za ostale opć. šterne, da se predvidi u proračunu za 1909., opć. potpora od K 600 i zamoli doznačenje državne i zemaljske potpore. Općinarom iz sela Rešetari daje se za žlijebove K 50, da svedu vodu u zajedničku šternu. Odobrava se višeradnje pri popravku puta Sv. Lucija-Jurjenići sa K 31·65. Za popravak puta Bregi-Frlići-Opatija doznačuje se dalnja potpora od K 60. Dozvoljuje se predujam, povrativ do konca ove godine Jurdana A. sa K 60, Brozović I. sa K 60, Lučić A. sa K 60. Odobrava se pogrebne i druge troškove za ubite u ovoj općini A. Sarosy i S. Dobrenić. Perčić F. doznačuje se za 4 posiječene loze radi okretanja vozova u selu Poljane K 20.—. Povisuje se Bezjak M. otšteta za čišćenje zahoda kod crkve u Kastvu mjesečno na K 3 — a za košnju i paljenje trave na grobilju svaki put po pô K 25.. Otštetuje se Kacin J. za podvorbu Rubeša Ante sa K 10.—. Konkurencijonalno-gradjevnom odboru kapelanije Sv. Križ doznačuje se za uredjenje vrta K 100; starešinstvu crkve Sv. Josipa u Brešcima za obavljene popravke K 50.— Cetina I. opć. lugaru za izvanredno pomaganje pri mjerenju ceste Breza-Jelušići K 9.— Odobrava se izdatak od K 20.— danih osječkim djacima, da nastave putovanje. Neuvažuje se 18 molba raznog sadržaja.

Prelazi se konačno na najnovija priopćenja predsjednika, te se uzima do znanja zahvalu g. R. Katalinića na imenovanju počasnog gradjana Kastva. Usvaja se preporuku g. F. Rubeše, opć. zastupnika glede namještenja svjetiljaka u Zametu, a glede užiganja, čišćenja, dobave petroleja za to svjetiljke, povjerava se taj posao do konca ove godine opć. cestaru uz mjesečnu otštetu od K 6.— po svjetiljci. Zaključuje se, da se temeljito poprave žlijebovi i kanali, što vode u opć. šternu u Kastvu i da se postavo cijevi zgornje strane „Kaštela" i Dolnjake škole, da se vodu svede u opć. šternu. Na molbu Feranda ud. Francike iz Matulji radi odstranjenja daščare produljuje joj se taj rok do konca ove godine, ako joj pako cestovni odbor privoli može na tom mjestu učiniti zidano spremište za sijeno. Zaključuje se, da se obave njekoji zidarski i stolarski popravci na školskim zgradama u Brešcima. Uzima se do znanja primitak prepisa povjerenstvenog zapisnika glede ustanovljenja školske expositure na Kantridi, kao i prepis zapisnika glede ustanovljenja javne općenite pučke škole u Voloskom sa učevnim hrvatskim jezikom. Pretvoriv sjednicu tajnom, povela se riječ o opć. nadredaru i saslušav mnijenje pojedinaca glede njegovog nekorektnog ponašanja i zanemarivanja službe zaključuje se, da mu se za sad podijeli pismeni ukor, i bude li se unaprijed ponavljalo takovo ponašanje, da se ga otpusti iz službe. Na molbu gosp. Šepić Mata suvlasnika tiskare u Lovranu, da bi kod njega općina dobavljala potrebite tiskanice zaključuje se, da isti predloži cijenik istih a opć. uprava, da prema cijeni i vrsnoći tiskanica naruči ove kod njega ili kod koje druge domaće tiskare. Uzima se do znanja da je izradjen nacrt glede školske expositure Jurdani-Jušići, kojeg nek se proslijedi u Volosko i zamoli za povjerenstveni pregled mjesta i ustanovljenje te expositure. Uslijed nesuglasice, što su nastale izmedju Riječana i Drenovčana radi premještenja župe upravitelja i ustrojenja čitaonice u Drenovi, drznuo se je netko nazvati Kastav barbarskim, koju se uvredu odsudjuje i odbija prilavljujući epitet „barbarski" nezrelom piscu onih redaka. Da bi se izbjegnulo trošku i trudu, što ga ima pojedini gospodar, koji prodaje koji komad marve u Rijeku zaključuje se, da se zamoli c. k. kot. veterinar, da bi jednom u tjednu došao u Sv. Matej ili u Hosti radi pregleda goveda i teladi namijenjenih za prodaju u Rijeku i tu obavio pregled i izdao svjedočbe a prodavaoci blaga da skupno snašaju pregledne troškove i odrede dan pregleda. U predmetu gradnje vodovoda na Kantridi, da se obavijesti c. k. kot. poglavarstvo, da se do sada nije pristupilo toj radnji, pošto nije riječki magistrat riješio zamolbe općine glede produljenja riječkog vodovoda na Kantridu i dalje do vile Miramar u Srdočevoj ali ima nade, da će to pitanje doskora biti povoljno riješeno.

Izcrpiv dnevni red predsjednik diže sjednicu u 5 i pol sata zapodne.

---

u razredu predaje djacima proti ćenićima i sv, obredima, i da je tajna!

njem da sam za to doznao tek redaka u Pučkom prijatelju, pa ne mogu vjerovat, jer tada bih ći do zaključka, da nisu na svom iti vjeroučitelj, niti biskupov popa niti sam biskup, kad uz koninjenice u ruci nisu znali potratakvim predavanjem na nadležstu. Nego radi se o tomu valjda; e da sjednem ja", pa se stvara vola. A ne pita se pri tomu kood toga zavod i uzgoj mladeži. budu mjera puna i zavod prikaelosti kao razvoran udara se kou upravitelja istoga. Neću da mu ali kao istinu svjedočit ću pred ako tkomu upravitelj g. Kos stalno sav svoj um i svoje srce napredreno mu mladeži, te prati i nadn razvoj i u školi i u kući ne da i kazni, nego kao otac da ju sopravi.

zaključimo. Ne tvrdim, da će iz gimnazije izaći sve zlato i biser, e i plevija i kukolja.

za to ne ćemo rušiti temelje zastanove, bez kojih nam nema naivota, nećemo slijepo i zlobno ujagom lievo i desno, te podsjekucavice, nego ćemo ljubavlju da svakomu zlu doskočimo gdje

iemo li pogled u knjigu života o, da je katolička crkva najvećeg la iz samostanskih ćelijica i sa nih klupa.

emo li za to narod učiti da prostanove?

nego ćemo se sjetit one evangeće o sijaću, koji je dobro sjeme sa pjesnikom Jovanom Jovanoći:

se višnjem molim Bogu moli se a plodnu zemlju padne, što sijen, u septembru 1908.

Dr. D. Trinajstić.

---

ed po Primorju.

Pazinski kotar:

Smrtna nesreća

Sv. Petar u Šumi 16/908.

17. rujna ove godine u večer prije noći dogodila se je u sv. Petru u šumi teška nesreća. Sa visine od kakovih 9 metara pao je sa nove školske sgrade, koja se sada zida, iz gornjih greda kroz sredinje na dolnje 26. godišnji zidar Mate Kraljić i je ostao odmah mrtav. Pokojnik ostavlja za sobom uz neviljene roditelje mladu suprugu sa 1½ mjesečnim sinčićem. Trojno grede nisu bile nigdje pokrivene daskama osim sa dvijema uz sami zid gdje se radilo. Tako nam se barem javlja. Javnost je uzrujana osobito proti podu-

---

gova mu slično pisanje škodilo i još uvjek škodi pripomoćnom družtvu, on priznaje, da vodstvo družtva nema nikakve krivnje nad tim uztvrdjenim izpadkom, ali to ga ne smeta, da ove godine nastavi svoj posao.

A kažo nam i razlog tome, najmo pripomoćno družtvo je krivo, da je živo, dočim bi bilo bolje, da ga nebude, nego li da nam uzgaja protuvjerski elemenat.

Dapače čak predvidja, da će narod proklinjati dan, kad se je pazinska gimnazija. A dogadja se zadnje i obratno.

U mene je medjutim tvrda vjera, da od onih mladića, što no su došle svršili ovdašnju gimnaziju, bit će svi dobri i čestiti ljudi i rodoljubi. Bude li koja iznimka, tješit ćemo se sa Izalom prorokom, gdje no veli: „Poznaje vol gospodara svoga, a Izrael niti nepoznaje Gospodina svoga".

Nisam konačno pozvan, da budem sudijom vrhu objeda iznešenih proti jednom od gg. profesora. Veli se ondje, da on da-

frankola i zupnik beranski g. Grašić.

Trojica članova upravnog odbora jesu iz profesorskog zbora, i to ravnatelj g. Kos, te profesori gg. Novljan i Žic, o vjerskom čuvstvu kojih neće valjda niti oni člankari posumnjati. Preostaju još 3 člana najme pazinski načelnik g. dr. Kurelić, g. Cucančić i podpisani, koje jedni svrštavaju u liberalce, a drugi u klerikalce, dočim oni za takvo rozlikovanje u Istri neće da znadu.

Tako sastavljeni odbor mislim, da je

nikova ali nije osnovana, jer su ubojene riječi namijenjene „Frankopanu“ kuli „Vrbničkoga gnjusa dakle da se tiču svih članova iste, a po § 492. kz. mogu se počiniti uvrede poštenja činom u §§ 487.-491. kz. navedenih i proti zborovom a takove zastupa redovito pred sudovima predsjednik odnosno podpredsjednik, te optuženi nije ničim dokazao svoju tvrdnju da podpredsjednik Antun Petris na podnošenja nazočne prijave nije bio ovlašten uvreda nanese zboru, ne moraju članovi istoga ustati na obranu ui časti. Žaobenik dalje poriče da „gnjus“ pogrda u smislu § 491 jednostavna psovka po § 496. k

U tom je dogledu ali pra kvalifikovao presudni sud iz razl navedenih. U žaobi se nadalje se zaštita § 492. kz. proteže društvo, kojeg su pravila po oblasti odobrena pravila i time da je ona po državnoj vlasti priz poracija, a to da je imao pre ureda radi ispitati, pa da u tom log ništetnosti br. 10. § 277. navod žaobenika nije osnovan, predleži od nikud da tužeća čita bila priznati zbor a k tomu opt glušiv se propustio je shodno pro je nakanio u svoju obranu nav na glavnoj raspravi, jer na izvidje radi u pravcu obrane obtuženik predležno razlog. Konačni navod kov u žaobi navedon, da je on svoje inkriminirane tvrdnje nije niti je presudni sud imao pov istinitost te tvrdnje ustanovljeno

Valja s toga ništovnu žaobi nika kao neosnovanu po § 282. kp. zabaciti.

Budući da je optuženiku pri osudom kazan primjereno dosu ljalo je njegov priziv po § 291. titi.

Kr. hrv.-slav.-dalm. stol sedm

U Zagrebu, dne 18. ožujka

Za točn

Burči

Novu mesnicu

otvorio je u Pazinu **Gjuro Šverko**, u kući Lovrinovića (Škapulina), te se preporuča sl. občinstvu kao domaći mesar.

Cijena umjerena, meso svježe.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 5.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½%

dieto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 2000 K bez predhodnog

Tiskara-LAGINJA I DRUG., PULA, ulica Giulia 1.

1607

Soboslikar

VLADIMIR VOJ

PULA — Via Sergia,

Preporuča se p. n. općinst
Pule i okolice za soboslik
ličilarske radnje.
Izradba moderna, ukusna
Cijene umjerene.

Narodna T

LAGI

prije

Via Giulia br. 1.

PR

TISKARSKE,
GOVEŽKE, GA
TERIJSKE RADNJE

IMADE U ZALIHI TISKANICE I KNJIGE ZA P. N.

OBĆINE, CRKVE, ŠKOLE, TRGOVAČKE KNJIGE, PISAN-
ODVJETNIKE, POSUJILNICE I KE ZA ŠKOLE, PISARSKE I
KONSUMNA DRUŠTVA RISARSKE POTREBŠTINE

PRODAJA PAPIRA NA MALO I VELIKO.

J. Kopač, Gorica, ul. Sv. Antona b. 7.

Preporuča prsl. svećenstvu, crkvenom namještenstvu, p. n. slavnom občinstvu svijeće iz prijesnog pčelnjeg voska. Kilogram po K 5·- Za prijesnost jamčim s K 2.000.- Kupuje Myrrhen, Styrax, ćetija i stakla za vječno svjetlo po jakima cijenama. Trgovcima preporučam svijeće za pogrebe, za bolično drvo, voštani svitak i med najfinije vrsti za veoma nizke cijene.

Stari vosak kupujem u svakoj množini po najvišoj dnevnoj cijeni.

Na zahtjev šaljem cijenik franko.

Broj 39. Pula, u četvrtak dne 24. setembra 1908. God. XLI.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju obćinog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili poleživnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pula.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošt. predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 817.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani ne tiskaju nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 8 K za seljake na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i stanje se u Pull.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Makulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

„Političko društvo za Hrvate i Slovence u Istri".

Sjednica odbora polit. društva za Hrvate i Slovence Istre biti će u nedjelju dne 27. o. mj. na Kozini.

Preporučamo toplo gg. odbornicima i zamjenicima da se u podpunom broju odazovu.

Hrvatskim svećenicima na znanje i ravnanje.

One svećenike, koji su jučer primili od svog odbora poziv na sastanak, i koje bi mogli mutiti ona dva broja 28. i 30., upozorujemo i ovim putem da će se sastanak držati u ponedjeljak 28. t. mj., ostalo kao u pozivu. Do vidova!

Odbor.

Prijateljem hrvatske Pazinske gimnazije do znanja.

Lanjske godine „Pučki prijatelj" i „Hrvatska straža", iz Krka, pa „Hrvatstvo" iz Zagreba ozadjeli se o prilike na pazinskoj gimnaziji.

Ove godine je „Pučki prijatelj" nastavio u istom smjeru, a sliedilo ga odmah i zagrebačko „Jutro".

Čitajuć te dopise, došla mi na um ona tu i tamo istinita rečenica: „Čuvaj nas Bože, od prijatelja, jer od neprijatelja ćemo se i sami".

Lanjske dopise smatrah prolaznom posljedicom puke nesmotrenosti, ali ovogodišnji su me uvjerili, da se tu radi o zlobnoj nakani, da se šteti hrvatskoj pazinskoj gimnaziji i Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu.

Dokaz tomu nam pružaju dopisnici sami.

„K čemu služi naše pripomoćno družtvo! Zadaća mu je da uzgaja marljive i vrijedne mladiće, a tamo ovogodišnji se abiturijenti uzgojili kao marljivi i vrijedni medjunarodni socijalisti".

Ovako dopisnik „Pučkog prijatelja". On priznaje da je lanjsko njegovo i drugova mu slično pisanje škodilo i još uvjek škodi pripomoćnom družtvu, on priznaje, da vodstvo družtva nema nikakve krivnje nad tim uztvrdjenim izpadkom, ali to ga ne smeta, da ove godine nastavi svoj posao.

A kaže nam i razlog tome, najme pripomoćno družtvo je krivo, da je živo, dočim bi bilo bolje, da ga nebude, nego li da nam uzgaja protuvjerski elemenat.

Dapače čak predvidja, da će narod proklinjati dan, kad se je pazinska gimnazija otvorila, te upozoruje na pogibelj koja nam iz nje prieti.

Dakle? „Caeterum censes Carthaginem esse delendam, je li?

Nadah se, da će uvidjavniji krugovi koji stoje bliže onim glasilom, učiniti kraj takovom herostratskom djelu.

Prevarih se, jer se stupci tih glasila i ponovno stavilo na razpolaganje takvom „rodoljubnom" radu.

Medjutim kamen, bačen od potajne ruke dobro gadja.

Čujem najme, da se nekoji svećenici u pokrajini opet vjere, da ne daju niti pare „Djačkom pripomoćnom družtvu" u Pazinu.

Čujem, da na takvo razpoloženje navadjaju i druge rodoljube u pokrajini i izvan nje.

Čujem čak, da je „Bratovšćina hrv. ljudi u Istri" uzkratila podporu nekom učeniku koji je htio da polazi pazinsku gimnaziju.

Za sve dogodjaje pak, koji su dali povoda, onoj pisaniji, čujem da se baca odgovornost na Djačko pripomoćno družtvo.

A i trieznije neke naše ljude vidio sam usljed onih viesti nekako uznemireno upravljati amo i upitne poglede.

To me eto ponukalo, da pretrgnem muk, te se osvrnem na one dopise.

Povoda istim dopisima dalo je držanje abiturijenata, i to lani, jer se riedki dali u svećenike, a ove godine jer su tu mnogi od njih pustopašno proslavili svoj izlaz iz gimnazije, te otišli, a da se nisu niti otprostili od onih, koji su im dali odnosno dobrim dielom omogućili uzgoj.

Biedi njih se sa medjunarodnog socijalizma, bezznačajnosti, narodnog izdajstva i bezvjerstva, a kao glavne krivce naznačuje se jednog od gg. profesora, koji da gotovo danomice djacima govori u razredu proti vjeri, svećenicima, vjerskim obredima i t. d. (a to se označuje javnom tajnom), te upraviteljstvo gimnazije, što se ne brine da doskoči takvim skandalima.

A svim tim objedama na čelu stoji uzklik: „Čemu služi naše pripomoćno družtvo!"

Sastavljači tih dopisa svakako dobro poznadu sustav ovog družtva, pa prama tomu znadu da cjelokupni družtveni odbor broji 14 lica, a od tih je 6 svećenika.

Upravni odbor sastoji od 9 lica, od kojih su 3 svećenika i to pazinski prošt i dekan, te biskupski povjerenik, na gimnaziji preč. g. A. Kalac, vjeroučitelj gosp. Frankola i župnik beranski g. Grašić.

Trojica članova upravnog odbora jesu iz profesorskog sbora, i to ravnatelj g. Kos, te profesori gg. Novljan i Žic, o vjerskom čuvstvu kojih neće valjda niti oni člankari posumnjati. Preostaju još 3 člana najme pazinski načelnik g. dr. Kurelić, g. Cucančić i podpisani, koje jedni svrstavaju u liberalce, a drugi u klerikalce, dočim oni za takvo razlikovanje u Istri neće da znadu.

Tako sastavljeni odbor mislim, da je u stanju prosuditi učenike bilo u pogledu njihova napredka u školi, bilo u pogledu njihova značaja i ponašanja, te prema tomu ocjeniti, da li su vriedni družtvene podpore iti ne.

Pa eto od obstanka družtva amo nije nikada koji učenik bio kod odbora okriviljen bilo radi protunarodnih težnja i čina bilo radi bezvjerstva. U posljednjem obziru valjda bar za odborske svećenike neće se dvojiti, da bi iznesli na odluku odbora konkretne slučajeve bezvjerstva izmedju učenika podpomaganih, kad bi ih bilo.

Pa zašto ti člankari, ako im stoji na srcu zdrav uzgoj naše mladeži, nisu oni prijavili te konkretne slučajeve odboru, da liječi ranu u koliko stoji u njegovoj moći?

Ali ništa od toga, pa ipak imadu obrazine vikati na sve četiri strane svieta, da se tu uzgaja većim dielom narodne izdajice, beznačajnici i bezvjerci, pa da se u takve svrhe troši narodni novac povjeren pripomoćnom družtvu.

Nije li takav postupak izdajstvo na ovom narodu? Najmljenih naših narodnih protivnika doista nebi inače postupao, jer dobro znade, da kad je utukao Djačko pripomoćno družtvo u Pazinu, utukao je i jedinu hrvatsku gimnaziju u Istri, te zatvorio put do prosvjete narodu.

A sve to pod plaštem rodoljubija i vjere!

Nije ovdje mjesto i prilika, da razpravljamo zašto se tako malo mladeži posvećuje svećeničkom zvanju. Ta nestašica opaža se svuda. U ostalom Djačko je pripomoćno družtvo jur davno pokrenulo akciju, da se i u tom obziru odpomogne osnovanjem „Djačkog doma" u Pazinu. U odnosnoj okružnici za sabiranje prinosa od 30. 9. 1903. je takodjer istaklo da uz obstojeće prilike „lahko se dogadja da se koj bistri tatenat izgubi ili da koje plemenito srce okrene stranputice". Nije li još došlo do osnovanja takvog zavoda, krivnja nije u Pazinu, a nadajmo se, da će nam biti bolje.

Neću niti izpričavati postupak ovogodišnjih abiturijenata kod odlazka iz ove gimnazije, ali za to niti kamen bacati na nje.

Mladići lahko upadu u kojekakve pogreške, za koje se kasnije i sami kaju, pa im ih ne valja zapisati na rovaš. Ta neka se „Pučki prijatelj" obazre u najužu svoju blizinu, pa će naći medju svojimi najrevnijimi pobornici takve, koji su bili najpustopašnije jogunice kad su izašli iz gimnazije. A dogadja se kadkad i obratno.

U mene je medjutim tvrda vjera, da od onih mladića, što no su dosele svršili ovdašnju gimnaziju, bit će svi dobri i čestiti ljudi i rodoljubi. Bude li koja iznimka, tješit ćemo se sa Izaiom prorokom, gdje no veli: „Poznaje vol gospodara svoga, a Izrael niti nepoznaje Gospodina svoga".

Nisam konačno pozvan, da budem sudijom vrhu objeda iznešenih proti jednom od gg. profesora. Veli se ondje, da on danomice u razredu predaje djacima proti vjeri, svećenicima i sv. obredima, i da je to javna tajna!

Priznajem da sam za to doznao tek iz onih redaka u Pučkom prijatelju, pa da tom ne mogu vjerovat, jer tada bih morao doći do zaključka, da nisu na svom mjestu, niti vjeroučitelj, niti biskupov povjerenik, pa niti sam biskup, kad uz konkretne činjenice u ruci nisu znali potražiti lieka takvim predavanjem na nadležnom mjestu. Nego radi se o tomu valjda; „Makni se da sjednem ja", pa se stvara od muhe volu. A ne pita se pri tomu koliko trpi od toga zavod i uzgoj mladeži.

Da bude mjera puna i zavod prikazan u cielosti kao razrovan udara se konačno na upravitelja istoga. Neću da mu laskam, ali kao istinu svjedočit ću pred svakim, da sako tkomu upravitelj g. Kos stalno posvećuje sav svoj um i svoje srce napredku povjerene mu mladeži, te prati i nadzire njezin razvoj i u školi i u kući ne da ju kvači i kazni, nego kao otac da ju sokoli i poprávi.

Da zaključimo. Ne tvrdim, da će iz pazinske gimnazije izaći sve zlato i biser, ne, bit će i plevlja i kukolja.

Ali za to ne ćemo rušiti temelje zavodu i ustanove, bez kojih nam nema narodnog života, nećemo slijepo i zlobno udarati toljagom lievo i desno, te podsjecati žile kucavice, nego ćemo ljubavlju nastojati, da svakomu zlu doskočimo gdje ga ima.

Svrnemo li pogled u knjigu života naći ćemo, da je katolička crkva najvećeg zla trpjela iz samostanskih ćelijica i sa sjemeništnih klupa.

Hoćemo li za to narod učiti da proklinje te ustanove?

Ne, nego ćemo se sjetit one evangeoske priče o sijaču, koji je dobro sjeme sijao, pa sa pjesnikom Jovanom Jovanovićem reći:

„Ja se višnjem molim Bogu moli se i ti: da na plodnu zemlju padne, što sijemo mi.

Pazin, u septembru 1908.

Dr. D. Trinajstić,

Pogled po Primorju.

Pazinski kotar:

Smrtna nesreća

Sv. Petar u Šumi 16/908.

Dne 17. rujna ove godine u večer prije noći dogodila se je u sv. Petru u šumi teška nesreća. Sa visine od kakovih 9 metara pao je sa nove školske sgrade, koja se sadu zida, iz gornjih greda kroz sredinje na dolinje 26. godišnji zidar Mate Kraljić i je ostao odmah mrtav. Pokojnik ostavlja za sobom uz uzviljene roditelje mladu suprugu sa 1½ mjesečnim sinčićem. Trojne grede nisu bile nigdje pokrivene deskama osim sa dvjema uz sami zid gdje se radilo. Tako nam se barem javlja. Javnost je uzrujana osobito proti podu-

zetnicima radnje, Ivanu Pilat i Rihteru, iz Pazina, što su prezmjerno štedili daske, nemareći za sigurnost zidara i težaka, kao što i proti ovom županstvu, koje je slabo nadziralo, te proti dosadanjem nadgledatelju radnje, Antonu Gržina. Naši zidari kažu: „Kuća je za gospodara, a armadura za zidare i njihove težake".

Začudno je nadalje, što se nije svako toliko pokazao kakav inženir.

Za sada je stvar na Sudu, u kojega imamo pouzdanje, da će strogo postupati proti krivcima, bili ti kojimudrago, e bi se u buduće ovakvim neurednostima na put stalo.

Porečki kotar:

Uzorne crkvene prilike

Motovun dne 10/908.

Nije to prvi put da mora doći u javnost skandalozni slučaj. Do pred koju god. imali smo kod svetišta majke Božje na Šubentu kod Motovuna svake god. na 8. augustu, od pamtivjeka uz sv. misu i hrvatsku propovjed. Od kad pak sjedi u Motovunu upravitelj kapitulja Veleč. Palaoro ljubimac biskupa Flappa, uklonio je ovaj hrvatsku propovjed te nadomjestio ju jednostavno sa talijanskom!

Bilo je već god. 1906 kad se je za prvi put „zabranilo" hrvatsku besjedu u toj crkvi dosta nezadovoljstva od strane, općinstva; nadali smo se da akoprem si budu uzdržali talijansku propovjed da će dati i hrvatskoj svoje mjesto, ali prevarili smo se, jer velečastnoj gospodi u Motovunu i Poreču ništa ne koristi da se govori, treba pokazati njima s činjenicama. Ti slavni preporoditelji Istre, jedan talijanac iz Tirola, drugi s Furlanije, u ime kršćanske ljubavi i pravednosti, misle da s takvim zatiranjem svake mrvice što su nam još naši djedi i pradjedi, najdražiju uspomenu ostavili, hoće narodni duh koji vlada u našemu ljudstvu uništiti, ali neka dobro zapante da će nestati i oni i svi njihovi drugovi koji su došli do nas sa paklenom svrhom uništiti hrvatski narod u našoj Istri, ali hrvatski narod nestati neće nikuda već napredovati i cvasti da jednom bude sam znao braniti tlačena mu prava.

To je do skrajnosti bezobrazno da jedna crkvena oblast koja je za to postavljena da štiti prava svakoga naroda, nastoji na svaki mogući način satrti svaku mrvicu hrvatskoga jezika, jer zlorabi, priliku jednog zapuščenog neukog naroda. Kad će se već jednom Porečko Puljska biskupija riesiti Flappa i ciele čete poznatih uzornih svećenika!?

Koparski kotar:

Narodna svečanost u Brezovici.

Brezovica, 14. 9. 1908.

U skromnoj Brezovici obavila se jučer riedka svečanost odkrića spomenika na uspomenu tabora, koji bijaše tamo obdržavan prije 25 godina. Uzprkos neugodnom vremenu izpala je svečanost, osobito prvi dio t. j. odkriće spomenika vrlo liepo.

Selo Brezovica i okolica bijaše ovjenčan narodnim zastavama i zelenilom, osobito mjesto, gdje je bio postavljen spomenik. Poslije trećeg sata stalo se sakupljati domaće i izvanjsko občinstvo, koje jer grmljavima mužara sa susjednog brdašca pozdravljala. Pjevačka i tamburaška družtva i glasba stigoše na svečanost a tako i posjetnici iz susjednih občina, osobito oni iz Podgrada, Herpelja, Kožine i raznih podobćina mjestne občine Materija. Domaći pjevački zbor, članovi čitalnice, vatrogasno družtvo iz Materije, te mnogobrojno občinstvo doceka goste pred spomenikom, gdje je predsjednik čitaonice koja je podigla spomenik, pozdravio zast. M. Mandića.

Oko četiri sata stupi predsjednik čitaonice na povišeno mjesto, pozdravi srdačno prisutno občinstvo, osobito nadošle goste, te zamoli prisutnog starca da odkrije spomenik i zastupnika Mandića, da izreče svečani govor.

Ovaj je, nakon pozdrava u kratko iztaknuo znamenovanje i važnost tabora, koje se je sazivalo u Primorju i u početku narodnog pokreta najprije u Goričkoj pak kasnije u Istri, i to u Kubedu občina Dekani, u Kastvu, u Dolini, u Brezovici i konačno god 1885. u Lindaru kraj Pazina.

Prošav na tabor u Brezovici od dne 3. junija 1883. navedo postanak tabora, imena sazivača, imena osmorice govornika i predmete, o kojima se raspravljalo. Od sazivača i osnovatelja tabora neblijaše nakon 25 godina nijedan prisutan a od govornika on jedini. Raztumači zatim u koliko su u to 25 godina uslišano želje, predlozi i rezolucije pojedinih govornika te zaključi da se je u tom razdoblju mnogo učinilo u Istri na školskom, narodno-političkom i gospodarskom polju, al da nas čeka još i mnogo rada, što ga valja provesti prije nego li se bude slavilo 50-godišnjicu tabora u Brezovici.

Govornik je morao svoj govor skratiti jer je stala padati gusta kiša, te je morao zaključiti stojeć pod kišobranom. Govornika je občinstvo nagradilo oduševljenim klicanjem prije nego li se je razbjeglo u krčme pod strehe i krovove. Nakon prisilnog odmora od jednog sata započeo je drugi dio svečanosti t. j. koncerat, kod kojega je sudjelovala glazba, i razni pjevački i tamburaški zborovi. Taj dio vršio se je na dvorištu pred krčmom povrh sela Brezovice.

Medju zabavnim točkama programa stupio je na odar g. dr. Josip Mandić iz Trsta, koji je po programu izrekao poduži i zanimiv govor o gospodarskom stanju Istre prije 25 godina, te o zadaći, koja nas čeka na tom polju u budućnosti. Govornika je občinstvo vrlo pazljivo slušalo te na koncu burnim pljeskom pozdravilo. Pjevačko-tamburaške točke izvadjale su odnosna družtva na obće zadovoljstvo, što je potvrdjivalo živahnim čestim odobravanjem.

Pod večer oprostio se je zast. Mandić sa pozornice od občinstva zahvaliv mu se na prijaznom susretanju i odlikovanju i preporučiv mu, da se drži naputaka i savjeta, što ih je danas čuo, da bude mogao u općem veselju proslaviti 50-godišnjicu tabora u rodoljubnoj Brezovici.

Spomenik, što ga je podigla „Narodna Čitaonica" u Brezovici nalazi se pokraj puta na lievu ruku pred ulazom u selo. Na nizkom podnožju diže se vrlo ukusno izradjena piramida od kraškog kamena, visoka okolo 3 metra sa napisom:

„Uspomena na tabor u Brezovici god. 1883—1908. Postavila „Narodna Čitalnica".

Od osmorice govornika, koji su govorili na taboru u Brezovici god. 1883., trojicu njih krije crna zemlja i to: Ivana viteza Nabergoja, Slavoja Jenka i Viktora Dolenca. Na životu su još: G. Gašpar. Kašteliric načelnik u Materiji, (koji se je izpričao, da ne može prisustvovati radi narušena zdravlja) dr. Matko Laginja, Rikard Dolenc, ravnatelj gospod. škole na Grmu, g. kapelan Kociper, naučitelj Medveščak i zastupnik Mandić.

Odbor za podignuće spomenika, koji je ujedno priredio svečanost i zabavu, imade velike troškove, koji nisu mogli biti pokriveni, jer k svečanosti nije pristupio onolik broj občinstva, kolikomu se je nadao i kolik je bio prije 25 godina. Krivo je tomu ponešto neugodno vrieme, al za to nisu mogli znati slovenski i hrvatski rodoljubi iz odaljenih mjesta, jer je do podne bilo krasno vrieme. Osobito je pato starijim rodoljubima u oči, što ne bijaše iz Trsta ni žive duše osim dvojice Mandića, dočim ih je god. 1888. iz samog Trsta pohrlilo u Brezovicu preko 40 njih! Prisutno je bilo više narodnih učitelja, a od svećenstva jedini domaći g. kapelan.

* * *

Socijalisti i liberalci posvadjeni.

Milje, 13. 9. 1908.

U občinskom zastupstvu u Miljah vladala je do nedavno uzorna sloga. Tamo su složno vladali i gospodarili talijanski sezovi-liberalci i nazovi-socijalisti, koji su kod posljednjih občinskih izbora stupili pod zajedničkom zastavom u borbu proti našemu narodu, t. j. proti Slovencem iz vanjskih porezniih občinah. Povodom konstituiranja novoizabranog zastupstva složili se u izboru načelnika izabrav takvim g. Mihovila Novellu, pristašu lažiliberalne stranke. Taj je načelnik prošloga mjeseca pošao Bogu na račun, a zastupstvo sastalo se ovih dana, da si izabere novu glavu. Socijalisti — koji su u većini — htjedoše izabrati ravnajućeg učitelja pučke škole Runticha nu ovaj se nehtjede primiti te časti. Liberalci videći, da su socijalisti ostali bez kandidata predložiše za načelnika svoga pristašu nekog Stjepana Marchio. Nu za ovoga nehtjedoše glasovati *braća* socijalisti. Liberalci pobrše na to šila i kopita i zapustiše občinsku dvoranu. Socijalistički zastupnici ostaše sami promišljajući o nezahvalnosti braće — nebraće liberalaca.

Sada se občina ili občinski zastupnici uzajamno psuju i grde. Dok su bili u borbi složni proti Slovencem psovali su jedni i drugi ove posljednje kao natražnjake i klerikalce, a sad posvadjeni grde i psuju socijalisti braću i nebraću liberalce kao najveće natražnjake i klerikalce. Pak da nisu smiešni ti naši liberalci i socijalisti!?

* * *

Uništeni izbori u Pomjanu.

Pomjan 20. 8. 1908.

Usljed utoka podnešena od narodne stranke u Pomjanu proti nedavno obavljenim izborima za obnovu zastupstva ove občine, uništilo je c. k. namjestničtvo ove izbore. Utok se oslanjao navlastito na pokvarenim izbornim listinama, pošto su iste bile već izpravljene. Občinska uprava u Pomjanu izpravila je naime po svoju listine pošto bijahu već od odnosne komisije izpravljene. Takovoj upravi nesmije se više prepustiti, da provede nove izbore jer predstoji pogibelj, da bi počinila opet istu nezakonitost, čemu se mora pod svaku cienu izbjegnuti.

Voloski kotar:

Kastavske viesti.

Za „Bratovščinu hrv. ljudi u Istri" sabralo se u gostioni gosp. Vjek. Sinčića kod Matulji kod pohvalbe caste od kolodvora prema Trinajstićem dne 26. augusta t. g. K 8·20 para.

* * *

G. Kuzma Jedretić kapelan imenovan je stalnim učiteljem vjeronauka na c. kr. muškoj učiteljskoj školi u Kastvu.

* * *

G. Vinko Žigulić mladomisnik iz Poljana imenovan je kapelanom u Kastvu.

* * *

G. Prebilić Rudolf imenovan je učiteljem u Pehljinu občine Kastavske u dosadanji učitelj Mijo Hajdinger vraća se u sv. Matoj.

* * *

Noćju u nedelju rano 13. tek. mjes. nepoznati zlikovac razbio je vrata sakristije crkve sv. Jelene u Kastvu i u crkvi pokrao nešto sitnina iz škrabice razbiv dotičnu škrabicu. U zlatninu i srebrninu crvenu nije dirao akoprem je otvorio ormar gdje se ista nalazila. Ponio sobom ključić krstionika i svieću sa oltara, kojom je svetio svomu zlodjelu. Po znakovima na stolu izpod ormara, gdje ju se nalazili kleti i ostalo, bio je bos. Kasnije se našla svieća i ključa a zločinca nema traga.

* * *

Blagoslov nove crkve i kipa Majke Božje, obavio je veleč. g. nadžupnik Fr. Ryšlavy dn. 8. tek. mjes. u Brezi uz prisustvovanje oko jedne hiljade naroda iz ciele Kastavštine. Kod mise pjevale su djevojke iz Kastva, muzari, pucali a sve kuće Brezе bile su okićene narodnim i državnim zastavama. Tom prigodom sabralo se preko 100 kruna milodara za crkvicu.

* * *

Iz Kastva odaslani su slieđeći brzojavi povodom 25 godišnjice tabora u Brezovici:

Čitaonica

Brezovica-Materija.

(Kozina).

Ugodno sjećajući se boravka prigodom tabora u Brezovici zaprijačen današnjoj svečanosti, prisustvovati u ime Kastavštine pozdravlja Jelušić načelnik.

* * *

Povodom smrti neprežaljenog Monsig. Volarića:

Stolni kaptol — *Krk.*

Na gubitku Frana Volarića velezaslužnog narodnog pobornika, branitelja naših starih crkvenih prava, počastnog člana Kastavske Čitaonice, izražuju bolnu sućut Kastavci žaleć radi odaljenosti što nemogu pokojnika do hladnog groba ispratiti, kličući: Platio mu Bog sve dobro, koje je svojem narodu učinio!

Jelušić načelnik, predsjednik Čitaonice.

* * *

Gosp. Mate Šoplć imenovan je definitivnim glavnim učiteljem na ovoj muškoj učiteljskoj školi, u koju se upisalo preko 70 učenika, dočim u pripravnicu za učiteljište preko 20. Nadošao i novi profesor za njemački jezik i t. d.

Franina i Jurina.

Fr. Ča onaj ritognjot, iz Pridoci ruje i govori proti nekojim vodjam hrvatske stranke.

Jur. A daj, pustiga na bandu, zašto takovu kreancu se je naučil — ako se ne varam na visokih školah u Rovinju.

Fr. A ma valjda mu nijedan ni ne vjeruje niš.

Jur. A no naši domaći ljudi koji ga, bolje poznaju nego li hlibac na placi, ali na žalost vjeruju mu nekoji svećenici.

Fr. Ma spamećujem se, dobro, kad su nekoji naši popi (čast njim) tog „ritognjota" i podrepnicu, z ritnjaki s kuće stirali.

Jur. Ma nije još kasno, da mu se opeta ne dogodi.

Fr. Ša ja?!

Jur. Tudi orko šuo!!!

Fr. Bog, čemose videt brzo tamo na Crišcom va Štivanu i na Martinšćici.

Razne vieesti.

† Vinko Rubeša.

Dne 20. ovog mjeseca primili smo otmrtnicu koja nam javlja žalostnu vieat da je g. *Vinko Rubeša*, učitalj u Kastvu, u subotu 19 t. mj. u 7 s. u jutro nakon duge i teške bolesti, providjen svetotajstvima umirućih, u 42. godini života, blago u Gospodinu usnuo. Sprovod se je vršio na 21 t. mj. ta je mrtvo tielo milog pokojnika sahranjeno u groblju sv. Lucije.

Pokojnik ostavlja udovu Dorku rodjenu Munić i dvoje djece, Nevenka i Milojku. Vrlome rodoljubu i nastavniku bila lahka hrvatska zemljica koju je on mnogo ljubio, a ucviljenoj udovi i djeci naše saučešće!

U dojdućem broju napisati ćemo obširnije o milom pokojniku.

Mjesto vienca pokojniku darovali su za „Družbu" i za „Bratovšlinu" svakomu društvu na polovicu: Občina Kastav 30 kruna, Hr. Čitaonica u Kastvu K 20·—. Prof. V. Spinčić K 20·—. Kastavski načelnik K. Jelušić K 12·—. U listu svrhu sabralo se i sabire se još prinosa.

Umrli.

Felice Venezian. — † Dr. Gertscher. — † Dr. Urbančić.

Pred prvim ne stavljamo nikakvoga znaka, bio je rodom židov a izjavio se bezvjercem. Bio je to muž riedkih sposobnosti, osobito govorničkih, velikog znanja i poznavanja ljudi. Upotrebljavao je ta riedka svojstva posljednjih 25 godina svuda i svagda u borbi proti našemu narodu ne samo u gradu Trstu i u njegovoj okolici nego dapače u čitavom Primorju. Njega su smatrali Talijani ovih trih naših pokrajina svojom vidljivom glavom i on je u tom svojstvu davao savjete i naputke svojim jednomišljenicima kako bi nas lagje i brže izbrisali sa lica zemlje.

Kadno su god. 1904. nekoji dalmatinski rodoljubi pokušali pomirbu izmedju Talijana i Hrvata u Dalmaciji, te Talijana i Hrvata — Slovenaca u Istri i Trstu, našli su baš kod pokojnoga Veneziana na najodlučniji odpor.

On je već tada odbio svako dogovaranje i svako približenje izjaviv poput talijanskih zastupnika u istarskom saboru da se mi podložimo i neka priznamo talijanstvo ovih naših zemalja i tekar onda će se moći s nami dogovarati.

Punih 25 godina stajao je na čelu nazovi liberalnoj stranci u Trstu udarajuć najžešće na Slovence Trsta i okolice na sastancima, skupštinama u občinskom zastupstvu i u zemaljskom saboru. Javno priznao se ljutim našim protivnikom ne tajeći pred nikim živu želju kako bi nas rado utopio u žlici vode.

Tu mrznju i strast, prezir i progonstvo svega što je slavenskoga zaboravili su mu i odprostiti pred samu smrt i poslije smrti slavenski prvaci grada Trsta dočim je glasilo toga istoga Veneziana par dana prije nabacilo se porugom i blatom na blagopokojnog našeg Monsignora Volarića Pak da neznamo mi praštati i zaboravljati! Pokojnik je bio židovskoga plemena ali se je pred više godina proglasio bezvjercem i kao takav umro.

* * *

Dr. Adalbert Gertscher predsjednik prizivnog suda preminuo je nakon kratke ali težke bolesti, u 62 godini života svojega. Vrativ se nedavno sa dopusta u Trst, legao je u postelju sa koje nije više ustao jer je podlegao težkoj bolesti upali porebrice i oslabljenju srca.

Pokojnik je služio u Kranjskoj, Štajerskoj, Dalmaciji i po dva puta u Trstu. — Kao predsjednik prizivnog sudišta u Zadru ostavio je u našem narodu najbolju uspomenu jer je nastojao sa svim silama, da se uvede hrvatski jezik, u sve sudbene ureda. Po rodu bijaše Niemac ali je temeljito naučio slovenski i hrvatski jezik, s kojim se je uviek rado u privatnom životu i kod sudbenih razprava služio.

U Trst došao je prvi put u svojstvu državnoga nadodvjetnika, a poslije smrti predsjednika prizivnoga suda g. Kindingera, nastupio je njegovo mjesto.

Pokojnika hvale kao odličnoga pravnika i pravničkoga pisca i kao vrlo nepristranoga i pravednoga najvišeg sudca u našem Primorju. U jezikovnom pogledu nastojao je uviek, da se zadovolji svakomu narodu, pa tako i našemu, jer je želio da sudac obći sam, bez tumača, ustmeno i pismeno sa svim strankama.

Odličnomu mužu i pravednom sudcu bila medju nama trajna uspomena.

* * *

Pokojni M. vitez Urbančić služio je dugi niz godina u Trstu kao državni odvjetnik, nadodvjetnik i predsjednik zem. suda. Po rodu bijaše Slovenac ali slovenski nije ćutio, a kako priznaje i sam „Piccolo" nije hotio uvadjati na zemaljskom sudu u Trstu tobožnjih novotarija t. j. priznati pravo kod tog suda i našemu jeziku. Počivao u miru!

Izjava.

U dopisima iz Pule u «Edinosti» (br. 240. i 243. o. g.) i u «Riječkom Novom Listu» (br. 202. o. g.) iznešeno je mnogo toga tako, koje ne odgovara istini. Na neistini se temelji i prva rezolucija, zato ovdje javno i izjavljujemo:

1. Nije istina, da smo mi izjavili, da smo osnovali svoje vlastito (katoličko) društvo na Trsatu, a niti smo ga na Trsatu osnovali. Istina je naprotiv, da smo osnovali naše katoličko akad. fer. društvo «Dobrila» u Puli, iza kako je bio od ostalih zabačen naš prijedlog, da se zajedničko društvo postavi na pozitivno katoliška načela.

2. Nije istina, da smo dali ili učinili kakovu izjavu, da se nećemo suprotstaviti akad. fer. društvu «Istri», koja je javno odklonila i zanijekala katol. načela.

Istina je naprotiv, što smo rekli — poznavajući liberalnu nedosljednost — da konflikt nije apsolutno nuždan, ali da ćemo strogo nad njima paziti, kakav će biti njihov rad s vjerskog stanovišta, a oni nek nas paze u našem narodnosnom radu.

Pazin, dne 16. rujna 1908.

Stojan Brajša, predsjednik.

Ante Defar, tajnik.

Vjenčali se.

Iz Rieke nam pišu, da se je ovih dana vjenčao g. Sigismund Kopajtić predsjednik „Ugarsko-hrvatskog parobrodarskog društva" na Rieci u Krumpendorfu sa gdjicom Josipom pl. Gorup, kćerkom g. Josipa pl. Gorupa viteza Slavinskog, veleposjednika na Rieci. Naše najsrdačnije čestitke.

Izabran župnikom.

U Ospu bio je od tamošnjih kućegospodara i župljana izabran veločasni gospodin Budin.

Opravdana pritužba.

Rodoljubi sa Koparšćine tuže nam se da je vrlo težko doći do slovenskih tiskanica kod poštanskih ureda ili kod sabiraonica u onom okružju. Takvih tiskanica ili nemaju, ili ako ih imaju, jesu skrivene te ih izdaju težkom mukom. Tako nema primjerice takovih tiskanica kod poštanske sabiraonice u česko-slovenskom Šmarju a ni drugdje nije mnogo bolje kao što ni u samom Kopru.

Preporučamo c. k. ravnateljstvu pošta i brzojava u Trstu neka poduči podredjeno osobilje kako valja poštivati državne temeljne zakone.

Narodni darovi.

Prijatelj mladeži daruje u spomen devetgodišnjice hrvatsko-gimnazije u Pazinu, za djačko pripomoćno društvo iznos od kruna 9·—

* * *

Na pouzdanom sastanku držanom u Višnjanu dne 27. prošlog mje., sakupilo se za podružnicu Kaldir K 9·— i 30 p., koja svota bijaše izručena blagajniku današnje podružnice.

Opporuka odlična. Hrvata i plemenita muža. Kako doznajemo iz Zagreba ostavio je blagopokojni dr. Stjepan *Miletić* u svojoj oporuci ove zapise u javne svrhe: 1. Dosadašnja pokojnikova zaklada kod „Matice Hrvatske" imade se najkasnije za dvije godine zaokružiti na svotu od 8000 kruna. Kamatima ove svote imade se svake pete godine nagraditi pisac najbolje izvorne knjige kazališne struke. 2. Družbi sv. Ćirila i Metoda za Istru" K 500·— 3. Družtvu hrv. književnika u Zagrebu 500 kruna. 4. Mirovinskom zavodu članova hrv. zem. kazališta u Zagrebu K 500·—. Hrvatskom Sokolskom Savezu K 500·—. 6. Ubogarima grada Zagreba K 500·—. Napokon je pokojnik ostavio pravoslavnoj crkvi u Zagrebu i župnoj crkvi sv. Marka u Zagrecu po 500 kruna za čitanje sv. misa (zadušnica).

Sudbena imenovanja i premještenja u Istri.

Julijan vitez Covaz, sudbeni savjetnik, predstojnik kot. suda u Puli, imenovan je predsjednikom okružnog sudišta u Rovinju, te će do malo dana zasjesti novo mjesto, a u Pulu dolazi za sudca Špiro Peručić sada sudac u Motovunu.

Sudbeni savjetnik Makso Černe imenovan je državnim zastupnikom u Rovinju.

Sudbeni tajnik S. Sinković premješten je iz Rovinja na zem. sudište u Trst.

Pristav D. Biondi premješten je iz Vodnjana u Rovinj.

Sudac u Lošinju Josip Cegnar imenovan je sudb. savjetnikom i predstojnikom suda u Motovunu, a u Lošinj ide novoimenovani sudac Adolf Bresing koji je do sada bio pristav u Gradiškoj.

Imenovani su sudbenim tajnici dosadašnji pristav D. F. Gabrielli u Bujah i R. Bašić, koji ide iz Kopra u Rovinj.

Jesu li tako i drugi mislili?

Pod tim naslovom piše stari prijatelj našega lista: Listajuć stare brojeve dične „Naše Sloge", koje imam kao oko u glavi naidjoh u broju 16. od godine 1888 na sliedeću viest, koju je vrijedno i mladjem nuraštaju priobćiti. Radilo se naime o popunjenju tada izpražnjene biskupske stolice u Poreču, te je tim povodom „Naša Sloga" donicla sliedeću vlest:

„G. dr. Valussi prošt gorički, o kojem su bile novine raznesle, da će postati biskupom u Poreču, nebi te časti primio, kao što pišu „Edinosti" iz Gorice, jer da nepozna jezika onoga puka, koga bi imao predvoditi.

Poznato je, da sačinjavaju ogromnu većinu stanovnikah porečko-puljske biskupije čisti Hrvati a preč. g. Valussi uvidja i sam koli bi bilo zanj mučno upravljati pukom, kogá ne razumi, a koli bi bilo za puk sam ponižujuće, da imade nadpastira, koji mu ne može podati dušovno hranu u materinskom pučkom jeziku.

Kad bi svi službonici, bilo crkveni bilo svietski ovako plemenito shvaćali svoje zvanje, zaista bilo bi u svietu manje nepravdah i tužbak.

Neka se ugleda u preč. Valussia svaki onaj, koga puk svojim znojem uzdržajo a ipak niti on ne razumije puka niti puk njega".

Ovako rečena viest o sada blagopokojnom nadbiskupu u Trentu, koji se nije hotio prihvatiti biskupske časti u Poreču, jer je znao, da je za nju nesposobnan bio pošto nije poznavao jezika većine pučanstva one biskupije. On je znao i kao svećenik i kao profesor sv. bogoslovja, da je „iregularis" sv.ki svećenik, koji nepozna jezika pučanstva među kojim mu je dužnost služiti.

Tako je on mislio i toga se je držao a kako se drže i kako su se držali drugi koli biskupi toli svećenici u našem kršnom Primorju?

Ne to nam netreba odgovoriti, jer je svakomu od nas poznato množtvo primjera, da se toga načela mnogi nisu držali niti ga se danas drže.

Glavna skupština „Gospodarske zadruge" za sudbeni kotar Podgrad obdržavati će se u nedelju dne 27. o. mj. u 9 sati u jutro u prostorijama „Narodnoga Doma" u Podgradu sa sliedećim dnevnim redom:

1. Govor predsjednika, 2. Izvještaj tajnika, 3. Izvještaj blagajnika i pregledavaoca računa te razprava o obračunu i proračunu, 4. Izbor pregledavaoca zadružnih računa. 5. Obćenita priobćenja i predlozi, 6. Izbor odbora, 7. Srećkanje zgoditaka raznog orudja i sjemena.

Kod srećkanja može sudjelovati samo onaj, koji je platio godišnji prinos sam on ili njegov ovlaštenik. Pred samom skupštinom ne prima se nikakvo nove članove.

Gg. zadrugarom preporučamo, da bi se oglasili proti neznatnoj podpori što ju daje vlada za nabavu sjena i da bi pazili neka se ta svota znatno poveća. U tom su se smislu i naši zastupnici kod namjestva u Trstu zauzeli.

Sudbina jarca!

Tko se od naših čitatelja iz Liburnije ne sjeća nekad svemogućeg kotarskog kapetana u Voloskom g. viteza Jetmara i kasnijeg c. k. namjestničkog savjetnika u Trstu. U svojem nekadašnjam kotaru, u Voloskom ostavio je taj veliki Niemac zbog svojeg protuhrvatskog i neuljudnog postupanja žalostnu uspomenu. Hrvatsko-slovensko pučanstvo Voloskog kotara veselilo se je njegovom odlazku u Trst znajući, da ga ga ne može zamjeniti veći narodni protivnik nego li bijaše on. I bilo ih je kasnije svakojakih ali Jetmarova kova ne bijaše nijedan.

I u Trstu igrao je Jetmar kao savjetnik pod glasovitim namjestnikom Rinaldinom pak pod namjestnikom Göessom važnu ulogu, gdje si je svojim strogim i bezobzirnim postupkom znao slomiti svaku moć i svaki odpor podredjenog si činovničtva. Njegov krešteći glas orio se prostorijama stare namjestničke palače gdje se je ponašao kano kakov paša. Ali i njegovoj slavi dodje konac. Još čvrst i zdrav morao je u mirovinu i odpustiše ga bez ikakvog odlikovanja, do čega je on kao „pravi" vitez mnogo držao.

I taj nekoć svemogući kotarski kapetan i silni zatim namjestnički savjetnik vrši danas skromnu službu občinskog tajnika u neznatnom gradiću Ptuju.

Ovo je drugi namjestnički savjetnik u novije doba iz Trsta, koji se je u toliko ponizio, da je morao preuzeti službu občinskog tajnika. Prvi je bio sada pokojni savjetnik Elluschegg, koji je i kao kotarski kapetan u Lošinju, pak u Poreču i kao namjestnički savjetnik ostavio u našem narodu najcrnju uspomenu. On je također pod zadnje dane kao umirovljeni namjestnički savjetnik stupio u službu obć. tajnika u Poreču, te je u tom svojstvu uložio sve svoje sile na štetu i propast našega naroda.

Tako eto prolazi svietska slava!

Listnica uredničtva.

Naš glavni suradnik zahvaljuje se ovim putem svim prijateljima i znancima najsrdačnije, što se ga sjetiše povodom njegovog imendana.

* * *

Žao nam je da radi pomanjkanja prostora moramo ispustiti više prispjelih nam dopisa i opisa izbornih sastanaka, kao također opis krvavih sukoba izmedju Slovenaca i Njemaca u Ljubljani. To ćemo u budućem broju donieti.

Priposlano.*)

Gosp. Massalin Mate nadučitelj talijanske škole u Roču

Svima je ovdje poznato da su Vaše dvije starije kćeri bilo krive da radi njihovog ponašanja i jezika bila je jedna odlična obitelj ovdje u Roču moralno ubita, ali nije njima bilo to dostatno nego su sada mene i mojeg supruga sasvim nemoralnim načinom osramotile.

Uzroka neznam, te znano je da ja i moja obitelj nismo drugo nego talijanske narodnosti, moja djeca polaze u Vašu školu, znano Vam je da sam se ja uvjek ponosila svojom narodnošću a za plaću eto što sam dočekala!

Od jednoga učitelja I. razreda, kao ste Vi, zahtjeva se, da se pristojno i moralno ponaša te da nemoralnost zapriječuje dočim ju Vi ništa drugo nego podupirate, navaljujete na mene nemoćnu ženu koja nemože nego jedino, da se jezikom brani. Sram Vas bilo, da ste Vi na mene postavili ruke te ste me udarili javno ne samo pred odraslim nego i pred školskom djecom!

Baš lijepi primjer dajete i uzgojom Vaših kćera. Ni Vaša supruga nije bolja ali o tom drugom zgodom.

Na svidenje kod suda u Buzetu.

U Roču, dne 21. IX. 1908.

Antonija Fabris

*) Za članke pod ovim naslovom uredništvo ne preuzimlje nikakve odgovornosti.

Broj 1692.

Oglas jeftimbe.

Pošto je javna jeftimba držana dne 31. augusta 1908. za odanje poduzeća gradnje novog groblja kod Sv. Petra u Poljanama ostala pusta i bezuspješna, uriče se ovim u rečenu svrhu nova javna jeftimba, koja će se držati u općinskom uredu u Veprincu-Ičići dne 5. oktobra od 10 sati prije podne do podne.

Opredieljena cieua iznaša K 12.710 i 65 hel., a poduzeće će se dati najpovoljnijem nudiocu ispod te cijene. Ponude pisane i biljegovane sa biljegom od 1 K, te popraćene sa vadijem u iznosu K 635·50 imaju se predati podpisanom zapečaćene najkasnije do podne rečenog dana.

Točno o podne će se otvoriti i popisati predane ponude.

Općinski odbor si pridržaje pravo prihvatiti ponudu koju bude smatrao najpovoljnijom.

Tehnički projekt radnja može se pregledati u ovom općinskom uredu u vrijeme uredovnih sati i doznati druge uvjete poduzeća.

Veprinac, 21. septembra 1908.

Načelnik.

Prva slavenska tvornica ura za tornjeve

Moravus, Franjo

BRNO. Nova ulica 25. MORAVSKA.

tvori i razašilje

ure za crkvene zvonike, dvorce, škole, tvornice, --vlečnice, tjelnikovce -- samo u izvrstnoj izradbi vrlo jeftino.

Čuvene nadzorne ure.

Cienici šalju se na zahtjev badava.

Najviše odlikovanje za izvrstne proizvode

IZVOZ.

DRUŽBINE OLOVKE

dobivaju se u tiskari

LAGINJA i dr. - PULA

VIA GIULIA, 1.

Štv. 115/908.

Razglas.

Krajni šolski svet v Materiji razpisuje javno zmanjševalno dražbo vseh stavbenih del v prizidanju šolskega poslopja o Vodicah za na dan 28. septembra 1908. ob 11. uri dopodne na licu mesta v Vodicah.

Vsa dela prizidovanja proračunjena so na 21,320 Kron.

Varščine je položiti 5% od proračunjene svote, katera je popolniti pri prvem plačilnem roku na 10%.

Dražbeni pogoji, načrti in proračun razpoloženi so na uvid v občinskem uradu v Materiji ob uradnih urah.

Krajni šolski svet Materija

dne 13. septembra 1908.

L. S.

Predsjednik:

Kastelic l. r.

Pazite na djecu!

Kad su vam ranjava ili imadu krasto osip, crvenilo na koži ili bud kakovo nečistoće na tijelu, upotrijebite izvrstnu mast zakonom zaštićenu iz ljekarne *Pečić* sada *dr. B. Vouk — Zagreb.* Djeluje najuspješnije kod svake vrsti rana (rezotine, ogrebine, opekline itd.), kod prekomjernog znojenja noguh i tijela te nebi smjela nijedna kuća biti bez glasovite

masti za djecu.

Čuvajte se patvorina!

Cijena kutiji K —·60.

Dobiva se u svim ljekarnama.

Glavno skladište:

Ljekarna PEČIĆ sada dr. B. Vouk

ZAGREB.

Novu mesnicu

otvorio je u Pazinu **Gjuro Šverko,** u kući Lovrinovića (Škapulina) te se preporuča sl. občinstvu kao domaći mesar.

Cieua umjerena, meso svježo.

Želudčane kapljice

prije zvane i poznate pod imenom

Markove kapljice

sredstvo proti slabosti želudca, imenito proti pomanjkanju teka za jelo, proti grizu i grčevima u želudcu i trbuhu, proti nadutosti od vjetrova. Pošlje tožkog mastnog ili preobilnog jela podupiru naravnu probavu. 1 tucet 4 K, 5 tuceta 17 K, 10 tuceta 32 K, franko postavljeno na svaku pošlu,

* * *

Molim izvolite mi poslati još 12 bočica želudčanih kapljica jer mi nuždno trebaju pošto na moni upravo čudotvore. Božo Pazić, Kaštel stari.

Molim pošaljite mi jedan tucet kapljica pošto pošto sam uvjeren već kod prijašnih naručba da djeluju izvrsino, te ću svakom zgodom isto mojim prijateljima preporučiti. — Ovakovih dopisa, koje ne mogu sve ovdje navesti imadem još mnogo, te stoje svakome na uvid.

Ove kapljice pripravlja samo Gradska ljekarna u Zagrebu, pak zato treba kod naručbe pisati točno na adresu:

Gradska ljekarna Zagreb,

polag trga sv. Marka 20.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, *koji upladaju nadružnih dielova jedan ili više* ——— *po kruna 2.*

Prima novac na štednju od svakoga, *ako i nije član te plaća od iztoga 4½%* ——— *dieto bez ikakvog odbitka.*

Vraća na štednju uložene iznose *do 1000 K bez predhodnog* ——— *odkaza, a iznose od 1000 K ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio vedi ili manji rok za odkaz, na odkaz od 8 dana.*

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, *i to na hipoteku* ——— *i nadružnice na garanciju.* *ili na mjenice*

Uredovni sati svaki dan *od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati* ——— *poslie podne; u nedjelju i blagdane zatvoreno.*

Družtvena pisarna *i blagajna nalazi se u viaie Carrara vlastita* ——— *kuća (Narodni Dom) prvi pod dosno, gdje se dobivaju pobliže informacije.*

Ravnateljstvo.

Dvostruki elektro-magnetički

KRIŽ ili ZVIEZDA

R. B. broj 86967.

Telefon br. 45—22.

jest elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod uloga, reume, astme (težkog disanja), nespavanja, zujenja u uhu, neuralgije, glavobolje (migrene) kuoanja srdca, zubobolje, muževne slabosti, studeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), mokrenja postelju, nujnosti, neavjestice, nagluhosti, drhtanja na tijelu, influence skopčane, sa bolešću hrbta, bliedila (»nalokrvnosti) želudačnih grčeva, bezteônosti, l-chlasa punokrvnosti, svih udnih grčeva, hypochondrije, tjelesnih grčeva, hämorrhoida, kao i kod svesbće slabosti itd. služi kao nenadkriljivo sredstvo, po što elektro-magnetička struja cielim čovječnim tielom djeluje, čime se rečene bolesti u najkraćem vremenu izliječe.

Poznato je, da liečnici kod navedenih bolesti višekratno elektrizovanje tiela upotrebljuje ali ipak na taj način, da jaka struja samo prolazno i povremenom kroz tielo prolazi, dočim naprotiv t. mu struja elektro-magnetičnog križa ili zviezde R. B. br. 86967, kako je jur rečeno, umjerenim načinom neprekidno na tielo djeluje, što svakoga brzem zliečenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 godina stare bolesti izliečene su sa mojim strojem posve! Od izliečenih sa mojim strojem R. B. broj 86967 izražene zahvale kao i od odličnijih slojeva izdane svjedočbe i priznanice iz svih strana svieta pohranjene su u mojoj pismohrani, gdje stoje svakomu u svako doba na uvid. **GDJE NIJEDAN LIEK NIJE POMOGAO, MOLIM POKUŠATI MOJ STROJ,** jer je to sigurno sredstvo proti gore navedenim bolestima, a onaj bolestnik, koji po mojem stroju nebi bio izliečen najdulje u roku od 45 dana, dobiva novac natrag.

Upozorujem osobito p. n. občinstvo na to, da se moj stroj ne smije zamjenjivati sa Volfinim, koji je poradi svoga neuspiena zabranjen u Njemačkoj kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj **dvostruki elektro-magnetički križ ili zviezda R. B. br. 86967 osobito se hvali i uživa vanredno dopadnost poradi svoje izvrstne ljekovitosti.**

MALI STROJ STOJI 6 K. Rabiti ga mogu samo djeca i jako slabo gospodje.

VELIKI STROJ STOJI 8 K. Rabi se kod ostarjelih 20 godišnjih kroničnih bolestih.

Dopisivanje i naručbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Pouzećem ili ako se novac unapred pošalje, razašilje glavna prodavaona za tu i inozemstvo.

ALBERT MÜLLER,

Budimpešta, V/41. Kotar,

Vadasz-ulica br. 34.

Tko ne oglašuje, taj ne napreduje!!!

ULICA GIULIA Br. 1.

SVOJ K SVOMU!

ULICA GIULIA Br. 1.

TISKARA I KNJIGOVEŽNICA

LAGINJA I DR.,

Ulica Giulia 1. · PULA · Ulica Giulia 1.

Preporuča se za:

TISKARSKE, KNJIGOVEŽKE I GALANTERIJSKE RADNJE.

SOLIDNA IZRADBA PEČATA iz GUME.

Imade u zalihi

TISKANICE I KNJIGE za P. N. OBĆINE CRKVE, ŠKOLE, ODVJETNIKE, POSUJILNICE I KONSUMNA DRUŽTVA, TRGOVAČKE KNJIGE, PISANKE za ŠKOLE kao i sve PISARSKE I RISARSKE POTREBŠTINE.

Brza podvorba.

Cijene umjerene.

Prodaja papira na malo i veliko.

Broj 40. Pula, u četvrtak dne 1. oktobra 1908. God. XLI.

Oglasi, priopćenja itd. tiskaju i računaju se za tenezija običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbe, oglase itd. šalju se naputnicom ili polož.-nicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Koji naručbe valja, točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 817.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu, male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i ustaljuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Na návale protiv družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru.

Ovih dana oborila su se na našu družbu sv. Ćirila i Metoda za Istru dva zagrebačka lista „Jutro" i „Hrvatstvo".

„Jutro" u članku pod naslovom „Na koju adresu ćemo slati novac za Istru"? „Hrvatstvo" u „domaćim viestima": „Katoličko svećenstvo i družba sv. Ćirila i Metoda za Istru"

Napomenuti listovi prigovaraju našoj družbi u glavnome ovo:

Prvo što je jedan član ravnateljstva držao na učiteljskoj skupštini raspravu o daljnjoj naobrazbi mladih učitelja.

Drugo, što neki profesori pazinske gimnazije „psuju i pogrdjuju sv. ispovjed, sv. pričest, sv. misu, sv. sakramente" i što su se učenici pazinske gimnazije izjavili naprednjacima. Treće, što su pučki učitelji na družbinim školama takovi, da bi o njima znali „što šta i mnogo kazati svećenici iz Istre".

„Hrvatstvo" pako pripominje medju ostalim, da je izbilo na javu, te družba sv. Ćirila i Metoda za Istru uzgaja naprednjake pokretače i neizravno objedjuje Družbu, da u Istri sije bezvjerje i nemoral. Ma koliko bile nesredjene prilike našeg javnog života, ti nas napadaji iznenadjuju i zabrinjuju. Iznenadjuje nas bezprimjerna neispravnost i neopravdanost tih doista nezasluženih objeda, a zabrinjuje nas posvemašnje nepoznavanje stanja i upravo neoprostiva lahkoća, kojom se gospoda oko napomenutih listova titraju s jednom od naših najplemenitijih i nauzvidenijih inštitucija.

Prelazimo preko prvoga prigovora, jer ako je netko na sebe preuzeo preteško breme člana družbine uprave, nije još za to preostao biti radnikom na drugim područjima narodnoga života, niti mu je time stegnuta sloboda kretanja u tom njegovom djelovanju.

Drugi se prigovor družbe još i manje dotiče. Teškom mukom postignuta i još težjim žrtvama uzdržavana hrv. gimnazija u Pazinu, državni je zavod a c. k. školske oblasti, (kod kojih imadu također riječ i zastupnici crkve) zvane su da vrše nad gimnazijom potrebit nadzor i da odredjuju kako da se možebitne neurednosti odstrane. Što više, imade već nekoliko godina, da družba nije ondašnjem djačkomu potpornomu družtvu podijelila nikakve potpore, premda bi to bila spremna učiniti svaki čas, kad bi je za to zamolili požrtvovni i svakoga poštovanja vrijedni upravitelji rečenoga družtva.

Izuzev kandidate učiteljstva, družba ne daje pojedinim djacima srednjih i viših škola, ma da su mnogi od njih doista i zaslužni po Družbu, nikakve potpore i to s razloga, što joj to nedozvoljavaju pravila.

Najnepravednije je pak to, što se sumnjiči družbino učiteljstvo a Družbu objedjuje s protuvjerskog djelovanja.

Gore spomenuti listovi žale, što im dopisnik nije iznesao o tom nekoliko konkretnih slučajeva. Mi pak žalimo što ih se ako ih u opće ima, neda na znanje družbinom ravnateljstvu, ali pripominjemo da od svoukupnog družbinog učiteljstva imade preko dvije trećine učiteljica koje su gotovo sve bile pitomice časnih sestara u Zagrebu pa bi već samo ta okolnost morala biti dostatna, da umiri dopisnike i člankopisce rečenih listova.

Mnogo su od tih učiteljica namještene i u takvim mjestima, gdje nema svećenika tako da one poučavaju i vjeronauk. Da nema njih, u dotičnim bi se mjestima vrlo rijedko kada čula božja riječ. Tako je i s učiteljima. I njih ima liepi broj, koji u pomanjkanju svećenika vrše u školi i to s uspjehom službu vjeroučitelja.

Da navedemo jedan slučaj:

U nekom istarskom gradu imade družbina škola preko četiri stotine djece, a u cijelom tom, inače dosta velikom gradu nema jednoga svećenika, koji bi družbinu školsku djecu mogao poučavati u njezinom materinjem jeziku. To moraju da čine družbini učitelji, pače, jedan je izmedju njih morao da izvan školskih satova pripravlja djecu za svetu potvrdu i prvu svetu pričest.

Mogli bismo još navesti slučajeva, gdje učitelji od svoje volje poučavaju u crkvenom pjevanju, a mogli bismo iznieti na i nemalen broj nabožnih knjiga, što ih je Družba medju djecu porazdijelila i još uvjek dijeli.

Radi svega toga bila je Družba na nekim javnim sastancima i nekim časopisima objedjena s klerikalizma, dok ju se sada evo proglašuje protuvjerskom i protukršćanskom.

Medjutim potpisana je uprava svjesna da se nije dala zavesti ni na jednu ni na drugu stranu, već je radoć prema svojim pravilima neustrašivo i odlučno koracala stazom, koju su joj utrli njezini duševni oci naši veliki besmrtnici Dobrila i Vitezić.

Tim će stazama koracat i tako radit i unaprijed ova naša Družba a s njome i potpisana uprava dok je god bude nosilo povjerenje naroda.

Opatija-Volosko, dne 23. rujna 1908.

Ravnateljstvo družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru.

Vjekoslav Spinčić, predsjednik.

Dr. Niko Fabianić podpredsjednik, Dr. Konrad Janežić blagajnik, Viktor Car Emin tajnik, Šime Defar, Kasimir Jelušić. Dr. Matko Laginja, Julije Miran, Dr. Ivan Poščić, Dr. Andrija Stanger, Dr. Matko Trinajstić, Dr. Dinko Trinajstić, Dr. Ivan Zuccon.

Hrvati i Hrvatice!

Sjetite se svakom zgodom »Družbe sv. Ćirila i Metoda« za Istru. Upotrebljavajte Družbine marke, a svaka zapada samo 1 novčić. Kupujte uvjek Družbine žigice, cigaretni papir i druge proizvode.

† Vinko Rubeša.

Milom pokojniku, čiju smrt javismo u prošlom broju, bilo je tek 42 godine.

Imao je od nekoliko godina amo nešto tvrdji sluh al je ipak spadao medju najbolje naše učitelje. Njegovi učenici štovali su ga i ljubili. Nego nije on radio samo kao učitelj, već je radio i inače za prosvjetu i napredak svoga naroda. I zapjevao je pjesmicu i napisao je članćić. Izvještaji o školstvu občine kastavske bili su većim dielom njegovo djelo. Kad je trebalo gdje koga pozdraviti ili nadgrobno slovo držati, nije se obraćalo tako rekuć na drugoga, nego na dobroga Rubešu. U občini bio je kao neki kontrolor kod obć. blagajne, tako, da će ga občina i tu težko stradati.

Pokojni Vinko Rubeša bio je 22 g. učiteljem, te je polučivao po svih školah gdjegod je bio, izvrstan uspjeh. Najprije je službovao u Vodicama, pak Sv. Mateju Lovranu i Kastvu. Svuda je bio poštivan, svuda rado viđjen. Najdulje vremena službovao je u svom rodnom mjestu Kastvu, gdje je i pokazao svoju intenzivnu djelatnost na svim poljima.

Pokojnik ljubio je svoj rod kako malo tko. Zbog svojeg patriotizma stradao je moralno i materijalno, ali ipak nije do zadnjih časova klonuo duhom. Već za prvih godina učiteljevanja pokvario si uslied vlažnog učiteljskog stana, mislimo u Vodicama, svoj sluh i dok bi sama ova činjenica deprimirala, on je uza sve to ostao radin, družtven i šaljiv. Zadnjih pak godina uslied silnog napora napala ga k tomu i sušica, koja mu je tiekom zadnjih nekoliko mjeseci očevidno podgrizavala nit života.

Pred 4 godine vjenčao se s Darinkom Munić, kćerju bivšeg kastavskoga glavara pok. Frana S. Munić, te ostavlja iza sebe uz uviljenu udovicu i dvoje nejake djece.

Pogreb njegovih ostanaka vršio se je dne 21. o. mj. i bio je baš sjajan. Sakupili su se tu učitelji i učiteljice ne samo Kastva, nego cielog kotara. Došli su učenici i učenice pučkih škola, djaci, pripravnice, delavske škole i učiteljišta sa odnosnimi učiljelji i profesori sa ravnateljem g. Fr. Frankovićem na čelu. Prisustvovao je također uz obć. načelnika i zastupnik Vjekoslav Spinčić, te mnogi savjetnici i zastupnici občinski, kao i gospoda kapelani iz Rukavca, Sv. Križa i mnogo ostalog svieta muškoga i ženskoga.

Predvodio je sprovod sam veleč. gospodin župnik-dekan Fr. Ryšlavi uz asistenciju dvojice mladjih svećenika. Sprovod je išao iz kuće žalosti u crkvicu sv. Lucije, gdje se je odpjevala žalobna sv. misa uz pjevanje crkvenih pjevačica pod ravnanjem prof. Sprachmanna. Duplire nosili su s obiju strana lieša drugovi pokojnikovi gg. učitelji, Pjevačko družtvo „Vila" pod ravnanjem g. G. Milneršića zapjevalo je pred kućom žalosti i na grobilju žalobnice pjesme. Zadnji s Bogom izrekao je nad grobom nadgrobno u ime učitelja i učiteljica nadučitelj opatijske škole g. August Rajčić, iztaknuvši u svojem govoru zasluge preblagoga pokojnika osobito na polju prosvjete. Za lieson stupali su također dvojica braće pokojnikovih, stolarski majstor Ivan i nadučitelj Fran i šurjak nadučitelj, g. Božo Dubrović, dočim su četirigodišnjeg sinčića pokojnikova vodili za ruke dva njegova odraslija bratučeda.

Koli bijaše težko čuti naricati sa prozora mladu pokojnikovu udovicu, toli je upravo parala srce ljudem, kad je počeo sinčić pokojnikov mali Nevenko plakati i zvati majku naričuć nad grobom: *„kamo su to stavili mojega čaću"*.

S predobrim pokojnikom dielimo se ovim putem i mi kao iskrenim prijateljem i marljivim suradnikom kličuć mu iz dubine razvaljena srca: dobri Vinko lahka ti bila kastavska gruda! Njegovoj težko uviljenoj udovici naše najiskrenije saučešće uz želju, da strpljivo podnese težki udarac i da u duhu svoga dobroga supruga uzgoji ono dvoje dječice.

Izborni sastanci.

U nedelju dne 20. pr. mj. obdržavana su dva izborna sastanka, jedan u Klanci, drugi u Srdočih. Sastanak u Klancu sazvao je državni zastupnik g. Matko Mandić da izviesti svoje izbornike o djelovanju naših zastupnika na državnom i zemaljskom saboru te o novoj izbornoj reformi za zemaljski sabor Istre. Sastanak se vršio na prostranom dvorištu bivšeg občinskog načelnika g. Ivana Metlike, koje bijaše zastavama i zelenilom ukrašeno i koje se je u tren oka izbornika domaćih te onih iz susjednih občina napunilo.

Svoje izbornike pozdravio je zastupnik Mandić razloživ svrhu sastanka i predloživ im, da izaberu predsjednika.

Takovim bijaše izabran občinski zastupnik g. Lozar, koji je srdačno pozdravio zastupnika, te ga zamolio, da izviesti svoje izbornike. Ovoj se je u obširnom govoru osvrnuo na posljednje državne izbore, na uspjeh Slavena Istre, na sastav državnoga sabora i na djelovanje državnog zastupstva u obće, napose na ono naših zastupnika iz Istre. Prešao je zatim na djelovanje istarskog sabora na podzimu prošle godine i na ono od mjeseca marča ove godine te na opstanak izborne reforme i na samu izbornu reformu. Protumačio je razliku između starog i novog izbornog reda i dobre i zle strane ovog posljednjeg. Razloživ razdiobu izbornih kotara po kurijama i po narodnosti pozvao je konačno prisutne izbornike neka se odazovu svi za predstojećih zemaljskih izbora pozivu našeg političkog družtva, neka pristupe svi k izboru i neka složno biraju one predložonike, koje će im političko družtvo za Hrvate i Slovence Istre dogovorno sa narodnimi povjerenici javno preporučiti.

Govor zastupnika Mandića saslušali su izbornici vrlo pažljivo te mu povladjivali i na koncu živahnim odobrenjem popratili. Na poziv predsjednika oglasili su se na to razni govornici te se je iza toga

razvila vrlo živahna razprava. Govorili su su g. tajnik občine dekanske, g. K. Šiškovič, g. Valentič, g. Pangerc i drugi.

Pošto je zastupnik saslušao razne želje i potrebe svojih izbornika, zaključi predsjednik sastanak, koji je trajao preko 2 sata. Izbornici su priredili svomu zastupniku na koncu sastanka vrlo srdačnu ovaciju.

* * *

Sastanak u Srdočih, obdržan na bedu Sv. Križa, sazvan je bio od zastupnika Vjekoslava Spinčića. U početku govora iztaknuo je g. zastupnik da je taj sastanak sazvao usljed želje, koju je često čuo od strane onih občinara. Pošto je rekao, da treba sastanku izabrati predsjednika, predložio je takovim veleč. g. Josip Žigante, obć. načelnika g. Kazimira Jelušića. Ovaj je pozdravio narod i zastupnika kojemu je podielio riječ.

Prof. Spinčić progovorio je kao zastupnik občine, pokrajinskoga sabora i carevinskoga vieća. Kao občinski zastupnik iztaknuo je osobito kako je občina za načelnikovanja g. K. Jelušića napredovala u svakom obziru, osobito u učvršćenju narodne sviesti tako, da može svaki občinar kastavski ponosom reći: „*Kastavac sam, Istran sam, Hrvat sam*“! (Burno odobravanje). Obrazložio je novi Izborni pokrajinski zakon. Naveo je glavne razloge s kojih su on i svi hrvatski zastupnici i neki slovenski u carevinskom vieću glasovali proti nagodbi sa Ugarskom. Narodu se je osobito svidjalo kad je rekao, da mi Hrvati u ovoj polovici monarhije nebi mogli glasovati za proračun niti onda, kad bi austrijanska vlada još više radila za nas, a kad bi se istodobno nečovječno postupalo sa Hrvatima u drugoj polovici monarhije, s kojimi se smatramo i moramo smatrati kao jedna cjelina.

Na predlog spomenutoga g. I. Žigante izrekao je sakupljeni narod zahvalu nar. zastupniku Spinčiću za njegov rad i zamolio, da ga i u napred ovako zastupa.

Pošto su dvoiica izbornika iztakli neke mjestne potrebe i pošto se nitko nije više za riječ oglasio, govorio je predsjednik g. K. Jelušić.

Pročitao je pismo zastupnika Matka Mandića, kojim je javio da žali što ne može prisustvovati sastanku pošto je na drugom u Klancu. Pozdravlja srdačno svoje izbornike, te im preporuča staru slogu kod predstojećih izbora. Čuvši izbornici ime Mandića, klicali su: živio naš bivši i budući zastupnik Matko Mandić!

Predsjednik je jošte objasnio neke ustanove izbornoga reda te zaključio taj sastanak.

Krvavi sukobi izmedju Slovenaca i Njemaca.

Javili smo da je slovenska družba sv. Ćirila i Metoda imala dne 14. pr. mj. glavnu skupštinu u poniemčenom gradiću Ptuju u Štajerskoj. Tim povodom zlostavili su domaći te tamo pozvani Niemci najbrutalnije skupštinare. Ti kulturonosci nisu poštedili ni slovenskih gospodja, koje su divljačkim načinom napali i obrukali. N je dakle čuda što su u Ljubljani usljed toga nastale protu-njemačke demonstracije Početak tim demonstracijama bio je dne 18. pr. mj. na večer.

Slovenci su održali u „Mestnem domu“ skupštinu, u kojoj se raspravljalo o dogodjajima u Ptuju, Nakon skupštine je veliko mnoštvo — računa se da je bilo oko 6000 osoba — pošlo do zgrade gdje je njemački kasino, te je kamenjem bombardovalo tu zgradu.

Nakon toga je došlo do ponovnih sukoba izmedju Slovenaca i Njemaca. Demonstracije su trajale do 3 ure u jutro. Do krvi nije nigdje došlo.

U subotu prije podne poduzele su najobsežnije sigurnostne mjere. Istog dana na večer prolazile su gradskim ulicama hrpe demonstranata, koji su bučno demonstrirali proti Niemcima, ali do tvornih napadaja nije došlo. Pošto se je bilo pročulo da će Niemci održati skupštinu u svom kasinu, sakupilo se je oko te zgrade, koju je čuvalo oružništvo i vojska, više hiljada Slovenaca, ali do ispada nije došlo.

Gradski načelnik dr. Hribar izdao je proglas na pučanstvo, kojim ga poziva na mir.

I bilo bi prošlo bez daljnjih nesgodnih dogodjaja da se nije postavila c. kr. austrijska vojska u službi bisnik pangermana. Vojnička je oblast poslala po gradu omrežene njemačke vojnike i tiedelju u večer — prolila se krv! Odlikovao se je neki poručnik Mayer, rodom iz Ljubljane, okorjeli Njemac. Dao je streljati na skupinu 30 ljudi koji su samo vikali, dočim Mayer uporno laže, da su bacali kamenje! Ubijeni su Rudolf Lunder, 24 god. star, strojar „Narodne tiskarne“, ubijen je stragu kad je mirno prolazio cestom, Ivan Adamič, 15 god. star, učenik četvrte gimnazije. Teško je ranjeno sedam osoba.

Občinsko zastupstvo držalo je posebnu sjednicu te je glasno i jasno prosvjedovalo proti barbarskom postupanju njemačke vojske.

U utorak se je vršio veličanstveni sprovod ubijenih žrtava, kakvoga još Ljubljana vidila nije. Sprovodu je prisustvovalo preko 30 tisuća naroda. Pred otvorenim grobom žrtava njemačkog fanatizma bile su složene sve slovenske stranke, te se je držalo više prigodnih govora.

Žalosti braće Slovenaca pridružio se i naš narod, diljem cielе domovine a pridružujemo se i mi, tješeći najbližu braću velikom istinom da se iz krvi mučenika radja sloboda naroda i prava smrt tiranima.

Vinska kriza u Istri.

Prva je ova godina nakon ukinuća zlosretne vinske klauzule u trgovačkom ugovoru izmedju Austro-Ugarske i Italije, što je kod nas nastupila ozbiljna vinska kriza. Prošla vinska ljetina spadala je u našoj pokrajini medju srednje ljetine te se je držalo, da će se vino uz umjerene ciene razprodati kano i prošlih godina. Nu tomu nije tako. Iz statističkih podataka doznajemo, da imade jošte u Istri do 150.000 stolitara nerazprodanoga vino, koje čeka na kupca. Za malenu pokrajinu kakva je naša, koja nema osobitih tržišta — osim Trsta Pule i Rieke za izvoz, je ta mjera izvanredno velika. Nakon poslednje berbe ili trgatbe bijahu našem vinu ciene dosta visoke jer se je svatko nadao, da će se vino po običaju još skuplje prodati.

Mnogi se prevariše jer su morali kasnije, pol godine i više poslije berbe, prodati isto vino za pol ciene jeftinije nego li su ga mogli prodati odmah čim bijaše otočeno. Danas nudjaju u Istri vino bolje vrsti po 20—24 K, a lošije vrsti po 10 do 12 K za hektolitar. Ovakve bezcjene ciene nepamte ni najstariji naši vinogradari. Čini se kao da se vraćaju stara vremena kad je vriedio bukal vina 2—3 krajcara. Ali tada su vriedila ta 2—3 krajcara više nego li danas 15—20 novčića. A kakvi bijahu tada troškovi obdjelavanja vinograda? Tko je tada poznavao filokseru, peronosporu, sumpor i modru galicu? Danas su troškovi oko obdjelavanja vinograda peterostruki, ako i ne veći. Ta koliko stoji danas radnik prema onom od 50 godina natrag? A kakvi su danas porezi prema tadanjim?

Istina je, da se danas lagljе dodje do novčića nego li prije 40—50 godina, ali se ga također deset puta lagljе i brže i potroši.

Danas se kod nas računa občenito, da je svaki vinogradar, koji proda litru vina izpod 10—12 novčića na realnome gubitku. Toliko bar stoji njega svaka litra koju spravi u bačvu. Prodnde li dakle svoj proizvod izpod te ciene, tada ne samo da se je badava mučio i znojio, već je dapače pri tom ostao na gubitku.

U pokrajini našoj imade dakle jošte toliko vina, napose bielega ili crvenoga, da je nemoguće da bilo sve to prestojeće berbe ili do mladoga vina ma i u bezcjenu razprodalo.

Istarski veleposjednici i veliki trgovci sa vinom, koji imadu jošte pune konobe, pretrpiti će veliku štetu, ali oni će si znati pomoći, jer imadu viastitog kapitala i jer će lagljе naći tržište za izvoz nego li siromah ili mali gospodar. Oni se nalaze u najvećoj stisci i neprilici. Carske i zemalj. oblasti nepitaju jesi li ili nisi unovčio prošlogodišnji proizvod, već plati i sutt. A odakle? Izvesti ili prodati nema šta jer mu je dobar dio ljetine uništila suša ili tuča. Ima u konobi 10—15 stolitara vina ali ga nitko neće ni u bezcjenu.

U jednakoj nevolji nalaze se i vinarske zadruge. One su za posljednje berbe nakupovale ili od zadrugara pokupile na hiljade stolitara vina po tadašnjih tržnih cienah, koje bijahu dosta povoljne. Ciena je vinu medjutim neočekivano nizko pala, a vinogradari ili zadrugari pitaju po pogodbi svoje. Njihov je zahtjev opravdan, ali kako da mu se zadovolji? Imati će velikih šteta i družtva i zadruge i vinogradari.

K tomu dolazi nova nevolja. Ljetos bi imala biti berba u našoj pokrajini svagdje srednja negdje vrlo dobra, a občenito mnogo bolja od prošlogodišnje. Vina će dakle naša pokrajina proizvesti za koju stotinu hiljada stolitara više nego li prošlo godine.

A kamo s njime?

Naši vinogradari, osobito oni srednje i male ruke, imadu jedva toliko posudja, da uzmognu spraviti u konobe grozdje i vino ako je srednja berba i ako su razpačali vino od prijašnje godine. Što da započmu tamo, gdje će berba biti obilatija i gdje imadu jošte pune bačve prošlogodišnjeg vina? Reći će se neka razprodaju grozdje bilo i na trsju. Dobro, kad bi tomu grozdju bila iole primjerena ciena Ali ako se obistine glasovi, da se vino gradarom, osobito siromašnijim, nudja 4—5 novčića za kilogram najbolje vrsti grozdja, šta onda?

Hoće li mu se izplatiti ubrati to božje grožđje, voziti ga trgovcu u grad, mučiti sebe i blago, dangubiti trošiti, pak zašto?

Sve su ono pitanja, na koja je nama vrlo težko odgovoriti. Pitanja su, to na koja bi morale odgovoriti one oblasti, kojim je povjerena sudbina istarskog vinogradara.

Državne su oblasti propustile zauzeti se na vrieme za zaštitu domaćeg vinogradarstva jer bijahu do nedavno širom otvorena vrata patvaračem naravskog vina ili proizvoditeljem svakojakih umjetnih vina. Time se je dozvolilo ne samo nepodnosivu konkurenciu naravskom proizvodu, već se je ujedno sve to više ubijalo kredit pravomu vinu. Bezdušni i zakonom štićeni patvaraci turali su u sviet svoj umjetni proizvod na štetu poštenih vinogradara, koji se nisu mogli ni znanjem ni sredstvima s njima natjecati. I tako se je na drobno i na velo razpačavalo umjetna vina dočim su prava i naravska ostala nerazpačana.

Tomu zlu i toj nevolji valja tražiti i naći lieka. Na to se pozvane u prvom redu državne pak zemaljske oblasti. Državne su oblasti do sada u tom pogledu vrlo malo učinile a zemaljske se izgovaraju tim, da nemogu same ništa.

Onomadne bio je imenovan za čitavo Primorje jedan vinarski nadzornik, koji bi imao u prvom redu stati na put patvaranju vina. Mi od njega neočekujemo mnogo pa bio on savršenim strukovnjakom. Po našem dubokom uvjerenju jedva bi doskočila vinskoj mizeriji u Primorju trojica nas se nalazi na čelost vinogradarstvo vanadzornika a kamo li će jedan sam. Kod činom jošte u povojima. U Istri se pripravlja jošte danas većinom kako su pripravljahu naši djedovi. To više nolde. Našemu vinu treba tražiti nova tržišta ali za to se neće i posve druge priprave.

Naša vina nalaze kupaca jedino u neposrednoj blizini a za daleki izvoz i za široko obćinstvo neodgovaraju i nevriede.

Sve to moraju uzeti u obzir na to pozvani činbenici hoće li, da se izbjegne kod nas u buduće vinskim krizama a tim i propasti našega vinogradarstva.

Franina i Jurina.

Fr. Ča da su se već lovranski poprdili pokeckali?

Jur. Objestni su zač imaju škaro i sukno u rukah u brižni vanjski kmeti paga pantalon.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Dva važna sastanka.

Pula 1. 10. 1898.

Nedelju dne 27. t. m. u 10 u jutro obdržavao se je u „Narodnom Domu“ važan izborni sastanak. Govorili su po redu L. Križ o izborima, dr. M. Laginja o tal. gimnaziji, N. Milačić, o krvoproliću u Ljubljani, Ante Belanić o izborima. Bilo su prihvaćene rezolucije, prva: prosvjed proti talijanskoj gimnaziji, druga: proti njemačkom barbarstvu u Ljubljani, treća: proti izdajničkom postupanju socijalista. Skupština se jednoglasno izjavila nek se preporuči našem „Političkom družtvu“ neka postavi kandidature u **svim kotarima** dakle i u onim tobožnjim talijanskim, te nek se najavi time talijanima hoj po cieloj liniji. Krasno je govorio Laginja te tumačio topovsko postupanje vladajuće kamore koja dok našem narodu nieče pučke škole, troši na hiljade i hiljade našeg novca za talijanske škole.

Zamislimo se, rekao je Laginja — ja vas neću pejjati na ustanak, na pobunu već vam velim: mislite svojom glavom, ozbiljno mislite, tu je po sriedi vaš interes, vaši novci. Mislite i radite, te kad bude vrieme dajte svi vaš glas za poznati izkušane rodoljube a proti neprijateljem našim.

* * *

Ponedeljak u večer 28. t. m., obdržala se drugo velevažna skupština. U posve punoj dvorani govorili su češki zastupnici Klofač i Bučival sred svoobćega oduševljenja. Govorili su o stoljetnoj borbi cijeloga slavenstva proti raznim neprijateljima. Za nosnim rječima opisali su moć sloge i pokazivali primjerima što je ona kadra da postigne. Ganutljiv je bio čas rastanka, stotine i stotine se ruku dizalo na pozdrav mahalo se sa šeširima i rupčićima, dvorana se tresla od urnebesnih živio klica i pjevalo se pjesmo: Liepa naša domovino, i Oj Slaveni.

POZOR! *Tko pošalje upravi lista 60 para, dobiti će krasan dar, osobito prikladan za mladež. — Požurite se dok je na dobi, neco vam biti žao!*

Voloski kotar:

Slavlje u Kr. Mošćenicah.

Mošćenice 20. 9. 1908.

Hrvatska čitaonica u Mošćenicama držala je u nedelju 6. rujna 1908. svoju godišnju zabavu.

Zabava otpočela je sa deklamacijom „Mlada sam Hrvatica“ krasnoslovila gdjica. Ljubica Riciman veoma lijepo, te je svratila pozornost svijuh gledalaca, a na koncu pozdravljena burnim pljeskom.

Osobito se svidjelo slušajućem občinstvu pjevanje, te su pjevači i pjevačice sa strane občinstva bile dotle izazivane dok nisu ponovili svaki komad.

Kao što pjevačice svojim milozvučnim glasovićima tako se istakoše i pjevači sa svojim glasovima, ali osobita hvala i priznanje ide gosp. E. Dukiću, sinu zaslužnog učitelja Ante Dukića, koji no je više mjesec dana danomice vježbao mladež našu u pjevanju, te je baš on doprinjeo dosta, a občinstvo upravo se divilo pjevanju naše mladeži.

Što istom da kažemo o predstavi „Cija da bude“. Ako kažemo, da je igra sama po sebi za naše prilike lijepa pa spomenemo gosp. A. Janušića našeg obljubljenog patriotu i požrtvovnog pregaoca za narodnu stvar, a uz njega nesudjenu mu „krasoticu“ Miciku u osobi gdjice Josipe Negotić. Mislim da bi dosta bilo. Gospodjica Negovetić odigrala je svoju ulogu nad svakim očekivanjem. Ona je u ulozi krasotice Micike jedine kćeri starine Gabra vodila za nos četvoricu mladića, svima je izjavila svoju naklonost i očitovala ljubav. Svi mladići našli se prenerazeni nad postupanjem male prevejanke, izborom njezinim za „Jovanina“. — Svim proscima od boli kidalo se srce, svi su ostali sa dugim nosom, a osobito dalo je to žalosti „Dru. Bistroglavu“ pjesniku i književniku kakva sav slovenski svijet do sada vidio nije. Čovjeku kome dukati kapiju kroz rukave u žep u tolikoj mjeri da na daleko slovi kao veliki mudračina i najveći bogataš, kakva treba, starac Gabre za zeta, jer inače sve njegovo pod bubanj. Izbor Micikin za Jovanina prenerazio dra. Bistroglava te ovaj u osobi g. Anzelma počeo da zdvaja, da se tuži na sudbinu da pozivlje sve djevojke mjesta, da se nađe jedna koja bi ga htjela za dragoga. — Glas gosp. Janušića, pa čist njegov izgovor, njegova zamjerna dosjetljivost sve je to doprinjelo, a da je na koncu bio obduren burnim odobravanjem i najljepšim priznanjem.

Iza predstave slijedila je tombola, te je bilo i kod ove smijeha, ugode i zadovoljstva, a odmah iza tombole započeo je toli očekivani ples, te se plesa željna mladež baci u naručaj Therpsihore svom žestinom tako da je trebalo produljiti ples do 2 sata u jutro.

Ne možemo da mimogred ne napomenemo gosp. Latkovića, kao zamjenika kapelnikovog Volosko-Opatijske glazbe, koji je nastojao i zadovoljio željama i zahtjevima naše mladeži. Za to mu izrazujemo ovim putem priznanje.

Zabava je ispala nad svakim očekivanjem. Sa zadovoljstvom konštatujemo, da smo vidjeli na njoj uvaženih ličnosti sa svih krajeva naše Liburnije bilo ih je iz Lovrana, Kastva dapače iz Boljunca dočim nismo vidjeli ih na žalost iz Volosko-Opatije premda smo ih pozvali sijaset. Ako se uzme u obzir činjenicu, da je mošćenička općina, jedina općina vuljda u tudjim rukama, gdje obitava čisto hrvatski elemenat, gdje vlada čisto hrvatski jezik, bez ikakve natruha tudjinske ako se nadalje uzme u obzir, da su brzo izbori občinski, to razloživši prije zabave, mogli smo se mislimo pouzdanjem nadati, da će doći barem koji od naših prvaka i boriteljica. Ali nitko, ma baš nitko! Uzrok da-lja puta?!

Svima onima, koji su nas osobno posjetili, kao što i oni, koji preplatiše ulaznu ne možemo, a da na zakvalimo srdačno.

Razne viesti.

Djačko pripomoćno družtvo u Pazinu primilo je u praznicima slijedeće darove i to u mjesecu srpnju:

Zem. škol. nadzornik Fran Matejčić — Trst	K 40·—
želj. vježbenik Fr. Lukež — Pazin	„ 5·—
župan Antun Sironić — Trviž	„ 10·—
Juraj Sverko, trgovac, — Pazin izgubljene na igri	„ 2·—
Medulin. družtvo za štednju i zajmove	„ 50·—
pop Vinko Premuda — Krk	„ 4·—
Od licitacije jedne cigarete u „N. Domu“	„ 28·—
župnik Valentin Jereb	„ 3·—
župnik Lad. Hrdy	„ 2·—
Jakov Erjavec — Gračišće	„ —·50
Primitak u mjesecu kolovozu	
Zem. škol. nadzornik Matejčić Trst	„ 40·—
prof. Vjek. Spinčić, da počasti uspomenu pok. šurjakinje Antonije Spinčić	„ 20·—
Mate Sanković trgovac — Dane	„ 0·80
župnik Pravdoslav Filiplić — Žminj dar F. S.	„ 5·—
Imenovani šalje dar Svetka i Josipa Cohil, da počaste uspomenu svoje pokojne majke A. K 5	„ 10·—
Pribitak računa u Divači	„ 1·—
Sabrano na Tijelovo u župnom stanu u Žminju	„ 16·—
Sabrano u župnom stanu u Žminju u raznim prigodama	„ 6·80
župnik Pravdoslav Filiplić — Žminj svoj prinos	„ 10·—
prof. Fr. Novljan, Pazin za fantovštinu	„ 100·—

Od sada će biti izvještaji u „Našoj Slogi“ redoviti početkom svakoga mjeseca, a dej Bože da bi buduće godine i prinosi bili znatniji. **Odbor.**

Nova „Posujilnica i štedionica“ u Jelšanah.

U nedelju dne 30. augusta ustrojena je u Jelšanah nova „Posujilnica“ po Reiffeisenovom sustavu. Na čelu novog poduzeća nalazi se domaći župnik g. Josip Velhartičky dočim su u odboru gg. Jakov Valenčić obć. načelnik, Josip Frol krčmar i posjednik, Matija Čekada posjednik te Antun Šaflić posjednik. Odmah kod ustanovljenja tog novog novčanog zavoda se je znatan broj članova prijavio, što je najboljim znakom, da su vriedni naši Jelšanci ćutili potrebu „Posujilnice“ i da priznaju njezinu korist i vriednost.

Srdačno čestitamo na tom novom gospodarskom podhvatu.

Štipendija za siromašne djake iz Cresa. Glavarstvo občine Cres razpisuje natječaj na jednu štipendiju od godišnjih 200 K iz zaklade „Škola dobrotvorja u Cresu“. Pravo na tu štipendiju imadu siromašni djaci iz Cresa, koji polazo jednu c. k. gimnaziju. Molbe valja poslati municipiju grada Cresa do 20. novembra o. g.

Novo družtvo.

C. k. namjestničtvo u Trstu potvrdilo je pravila novo ustrojenog družtva u Puntu na otoku Krku pod naslovom „Narodna Čitaonica“.

Sa koparskoga učiteljišta.

Dosadašnji ravnatelj c. k. muškog učiteljišta u Kopru g. Bažek obolio je težko te se nalazi u liječilištu sv. Daniela kod Vidma. Govori se da će ga naslieditи u Kopru kotarski školski nadzornik profesor Tinžgar.

„Austro-hrvatsko parobrodarsko družtvo“ na dlonice u Puntu.

Ovo naše novo hrvatsko parobrodarsko poduzeće početi će svoje djelovanje dne 2. oktobra o. g. sa novim, moderno gradjenim parobrodom „Frankopan“, koji je sagradjen u Malom Lošinju. Dug je 37 i pol metara, imati će prostora za preko 300 putnika, a stroj će biti jak 400 konjskih sila. Na pokusnoj vožnji polučio je brzinu od 14½ morskih milja na sat. Za putnike I. razreda stoji na razpolaganje jedan elegantan salon pod palubom, jedan veliki kiosk na palubi i jedan most nad palubom dočim za putnike II. razreda je provideno, da se mogu zakloniti od kiše i bure. Razvjeta mu je električna. Podržavati će dnevnu prugu Baška — Punat — Rijeka. — Družtvo će imati čisto hrvatski karakter, te će na prvom jarbolu kod svečanih zgoda uvjek imati samo hrvatsku zastavu. Drugi parobrod zvati će se „Kvarner“, biti će isto izradjen kao „Frankopan“ a prometu biti će predan u roku od 2 do 3 mjeseca. Ravnateljstvo radi o tome, da si čim prije nabavi treći parobrod. Družtvo će imati izdašnu subvenciju od austrijske vlade, tako da mu je obstanak osiguran.

Sjedište družtva biti će u Puntu na otoku Krku, a imati će na Rijeci svoju agenciju kod I. Pakušića u Via Andrassy 25.

Broj djaka.

U prvom razredu hrvatske gimnazije u Pazinu iznosi 45, od kojih je 5 djevojčica.

Neredi u poštanskim uredima.

S raznih strana Poreštine dolaze nam tužbe na poštarske ured radi neredovitog dostavljanja ili uobće nedostavljanja našega lista, pisama i pošiljaka pojedinim naslovnicima. Mi smo upozorili dotične pritužnike, neka nam prijave odmah svaki takav slučaj, jer je težko postići iste tužeći se ovako općenito. Ujedno pako upozorujemo više poštanske ured na obćenite neurednosti i na odnosne pritužbe sa preporukom neka bi izdale podredjenim poštanskim uredima u pokrajini strog nalog; oa budu u vršenju preuzetih dužnostima što točniji i što pristraniji.

Tri štipendije za veterinarstvo (živinare). C. k. namjestničtvo u Trstu razpisuje natječaj na tri veterinarske štipendije i to svaka po 300 K na godinu.

Dvije štipendije razpisane su za austrijske veterinarske slušnoce u opće, dok je jedna raspisana samo za Istrane. Za one dvije prve valja uložiti molbenice do 30. t. m. na rektorat veterinarske škole u Beču, dok je za istarsku produljen do 30. oktobra. Za ovu posljednju valja molbenice poslati na namjestničtvo u Trstu sa sliedećim prilozima: krstni i domovni list svjedočbu maturalnu odnosno potvrdnicu, da polazi veterinarsku školu, zatim svjedočbu o cjepljenju kozica (boginja) svjedočbu siromaštva. Za ove dvije prije imenovare treba svjedočbu, da je dotičnik sposobon za vojničku službu, a za istarsku štipendiju reverz (obvezu) kojim se obvezuje, da će nakon svršenih nauka služiti barem nekoliko godina u Istri. Ako bi tko želio pobliže upute, neka se obrati na N. Tomašića, kandidata veterinarske medicine u Voloskom.

Za istarsku štipendiju mora priložiti svjedočbu ili dokaz, da zna talijanski i hrvatski, odnosno slovenski.

Vladina podpora za dubavu sjena.

Carska vlada je doznačila 70.000 K za ublaženje nevolje zbog nestašice sjena prouzročene po dugotrajnoj ovogodišnjoj suši u Istri.

Svima je poznato, da je suša najviše škodila sjenu u Dalmaciji i u Istri, pravedno bi dakle bilo, da bi Istra razmjerno i najviše dobila. Tko bi mislio, da je vlada dosta i tako uradila, ljuto bi se varao! Da je vlada u Istri po istom razmjeru potporu djelila kao n. pr. u Kranjskoj, morala bi bila Istri doznačiti oko 125.000 K. A da je u obzir uzela činjenicu, da je suša sjenu u Istri najviše škodila, imala bi bila doznačiti barem 150.000 K., a ne samih 70.000 Kr.

Vlada je opredielila, da se ima dieliti sieno po 7 Kr. qu. (100 kg). a u Kranjskoj po 5 Kruna.

Uzmimo, da vlada kupi sieno po 12 Kr. 100 kg., to će moći razdieliti po 7 Kr. — 14.000 qu. t. j. jednu četvrtinu od onoga, što bi trebala sama kastavska gospodarska zadruga ili jednu sedminu, što ga treba gosp. zadruga u Podgradu. To je malo više no ništa, baš dovoljno, da se puk ozlovolji.

Gospodo zastupnici izvolite poduzeti sve moguće korake, da se svota namjenjena za Istru povisi barem u onom razmjeru kao i ostalim pokrajinama. Nek se dade svota, kojom će se zbilja moći, što da pomogne. Od doznačene svote dodje tokar 1 Kruna na svako govedn. To je, kako već spomenusmo toliko, koliko i ništa. Gospodo zastupnici učinite sve potrebno, da se tomu odpomogne! Za Kranjsku je bila vlada takodjer opredielila samih 200.000, ali na odlučni glas čitave pokrajine i zastupnika je vlada imenovanu svotu povisila na 500.000 Kruna.

Odmjerenom svotom je vlada sama pokazala koliko se ima držati do njezinih programa za podignuće gospodarskog stanja u Istri. Čini se, daati vladini programi niesu ništa drugo no kolomaz za provažanje t. zv. državnih potreba. U ostalom čekamo slavnu vladu na djelu.

„Priručnik za ribarske zadruge“.

C. k. pomorska vlada u Trstu izdala je „Priručnik za ribarske zadruge“ namjenjen da se što više moguće proširi zadrugarstvo izmedju ribara. Ovo korisno i lieno opravljeno izdanje mogu dopiti svi oni koji se kane baviti ribarskim zadrugama **bezplatno** kod c. k. pomorske vlade u Trstu ili kod z. kr. ureda lučkih poglavarstva.

U njoj je pučkim načinom raztumačen uzor pravilnik, način kako se zadruga ustanovi i registrira, pouka glede poreza, pristojbina i biljegovka, vodjenje knjiga i drugo.

Knjižicu vruće preporučamo.

Iz sjednice odbora političkog družtva za Hrvate i Slovence Istre, obdržavane prošle nedelje na Kožini, doznajemo da se je odbor podpuno složio u svim važnijim pitanjima dnevnoga reda, te da će uspjeh obširne i trieznе razprave izaći u budućem broju našega lista.

„Merkurov“ kolendar za godinu 1909.

Primili smo u ukusnom izdanju tiskani koledar za godinu 1909. od slovenskog trgovačkog družtva „Merkur“ u Ljubljani. Osim običnih kolendarskih viesti, imade mnogo obrazaca o raznim računima potrebnim za trgovinu, razprave o knjigovodstvu, razne korisne upute za trgovce miešanim blagom, zakon za osiguranje privatnih činovnika i t. d. Kolendar imade 131 stranicu, dobavlja se kod trg. družtva „Merkur“ u Ljubljani a ciena mu je veoma jeftina poštom samo K 1·20.

Novo družtvo občinskih činovnika Istre.

U nedelju poslije podne sastali se zastupnici i odsalanici občinskih činovnika iz Istre u Trstu, da ustroje zajedničko družtvo na zaštitu staležkih interesa. Kod sastanka sudjelovali su talijanski, hrvatski i slovenski občinski činovnici, koji su pod predsjedanjem g. D. Vatta iz Pirana odobrili talijanska i hrvatska stavila te izabrali odbor od osam lica, koji će biti birani u stalni odbor. U taj odbor izabrani su gg.: Michieli, Ruzier, Franzin, Torcello, Brmbolić, Juretić, Mahne i Turato. Ovaj će odbor sazvati skupštinu, na kojoj će se izabrati stalni odbor.

Porinuće broda

Jučer u srieda porinut je u more svečanim načinom novi brod naše mornarice, koga okrstiše „Erzherzog Franz Ferdinand“ (Nadvojvoda Fran Ferdinand). Novi brod

blagoslovio je župnik ratne mornarice Monsignor Uredniček, a svečanosti prisustvovao je nadvojvoda Ferdinand Karlo i nadvojvotkinja Marija Anunciata, koja je bila kod krsta kumom. Porinuću prisustvovalo je veliko množtvo naroda i poglavica crkvenih, vojničkih i svjetovnih oblastih.

Brzojavka ljubljanskom načelniku

Odbor političkog družtva za Hrvate i Slovence Istre odaslao je u nedjelju iz prve svoje sjednice nakon žalostnih događaja u Ljubljani gradskomu načelniku g. Iv. Hribaru brzojavku, kojom izriče građjanstvu biele Ljubljane saučešće zbog nevinih žrtava, te prosvjeduje radi nasilnog postupanja vojništva.

Javni izborni sastanci.

Za buduću nedelju određeni su izborni sastanci 1. Sv. Anton občina Dekan, 2. Krasica, občina Buje, 3. Podgrad.

Sastanci će se obdržavati poslije podne po blagoslovu.

Na sastancima će se predstaviti narodni kandidati za predstojeće zemaljske izbore razpravljati će se o novoj izbornoj reformi te izvieštiti o radu bivših zemalj. zastupnika i sadašnjih državnih zastupnika

Molimo prijatelje unapried da nas o uspjehu tih sastanaka odmah izvieštiti izvole.

Javna zahvala.

Prigodom bolesti i smrti premiloga mi supruga

VINKA RUBEŠE,

učitelja

primila sam toliko izkaza saučešća, da mi nije moguće zahvaliti se svakomu pojedincu, s toga zahvaljujem se ovim putem svima, a naročito velečenom gospodinu dru. Kajetanu Daboviću občinskom liečniku, velečasnom svećenstvu, velecijenjenom učiteljstvu kotara voloskoga sa g. Franom Uršićem c. k. kot. škol. nadzornikom na čelu, slav. prof. zboru c. k. učiteljišta i mladeži istoga zavoda, g. obć. načelniku Kažimiru Jelušiću sa uglednim obć. odborom, i gg. občinskim činovnicima, pjevačkom družtvu „Istarska Vila", učitelj. družtvu „Narodna Prosvjeta", g. prof. Vjek. Spinčiću nar. zastup., g. prof. Sprachmannu i g.djicama pjevačicama, g. Aug. Rajčiću, poštovanom gradjanstvu Kastavgrada kao što i pučanstvu okolice. Od mene svima hvala, a od Boga plata.

Kastav, 23. rujna 1908.

Dorka ud. Rubeša.

Novu mesnicu

otvorio je u Pazinu Gjuro Šverko, u kući Lovrinovića (Škapulina) te se preporuča sl. občinstvu kao domaći mesar.

Cieni umjerena, meso svježe.

Želudčane kapljice

prije zvane i poznate pod imenom

Markove kapljice

sredstvo proti slabosti želudca, imenito proti pomanjkanju teka za jelo, proti grizu i grčevima u želudcu i trbuhu, proti nadutosti, od vjetrova. Posliže težkog masnog ili preobilnog jela podupire naravnu probavu. 1 tucet 4 K, 5 tuceća 17 K. 10 tuceta 32 K, franko postavljeno na svaku poštu.

* * *

Molim izvolite mi poslati još 12 bočica želudčanih kapljica jer mi nužno trebaju pošto na meni upravo čudotvore. Božo Pazić, Kaštel stari.

Molim pošaljite mi jedan tucet kapljica pošto pošto sam uvjeren već kod prijašnih naručba da djeluju izvrsno, te ću svakom zgodom isto mojim prijateljima preporučiti. — Ovakovih dopisa, koje ne mogu sve ovdje navesti imadem još mnogo, te stoje svakome na uvid.

Ove kapljice pripravlja samo Gradska ljekarna u Zagrebu, pak zato treba kod naručbe pisati točno na adresu:

Gradska ljekarna Zagreb,

polag trga sv. Marka 20.

Prva slavenska tvornica ura za tornjeve

Moravus, Franjo

BRNO. Nova ulica 25. MORAVSKA.

tvori i razašilje

ure za crkvene zvonike, dvorce, škole, tvornice, --vlečnice, ljetnikovce -- samo u izvrstnoj izradbi vrlo jeftino.

Čuvene nadzorne ure.

Cienici šalju se na zahtjev badava.

Najviše odlikovanje za izvrstne proizvode

IZVOZ.

OLOVKE

u korist družbe sv. Cirila i Metoda

dobivaju se u

tiskari Laginja i drug. u Puli

ulica Giulia 1.

uz cienu od 2 do 10 para.

Soboslikar

VLADIMIR VOJSKA

PULA — Via Sergia, 59.

Preporuča se p. n. općinstvu grada Pule i okolice za soboslikarske i ličilarske radnje.

Izradba moderna, ukusna i trajna.

Cijene umjerene.

KNJIGA

bez koje ne smije biti nijedan Istarski Hrvat

je

„Novi Izborni Zakon za Sabor Istre"

Pučkim načinom protumačeno, s jednom zemljopisnom kartom istre.

Ciena 1 K.

Naručuje se kod

Tiskare Laginja i dr., Pula.

Širite „NAŠU SLOGU".

REUMATIZAM, neuralgija, ischias, bodac, ulozi, natekline, reumatično trganje u glavi, zubima i zglobovima liječi se jedino uspješno uporabom

„Paralysian-Linimenta"

po vis. kr. zem. vladi odobren i zakonom zaštićen lijek nadmašuje sve ostale lijekove u djelovanju.

Čuvajte se patvorina!

Cijena boci K 1·60.

Dobiva se u svim ljekarnam. Glavno skladište: **Ljekarna PEČIĆ** sada **dr. B. Vouk — Zagreb.**

Austro-Hrvatsko Parob. Društvo

na dionice u Puntu.

Plovitbeni red

za dnevnu prugu Baška-Rijeka-Baška.

Poned. Utorak Srijedu Četvrtak Petak Subotu Nedelju		Utorak Poned. Četvrtak Srijed. Subotu Petak Nedelju
prije podne		po podne
4.30 5.— odl.	Baška nova	dol. 6.30 6.—
5.30 6.— dol.	Punat	odl. 5.30 5.—
5.40 6.10 odl.	»	dol. 5.20 4.50
5.55 6.25 dol.	Krk	odl. 5.05 4.35
6.05 6.40 odl.	»	dol. 4.55 4.20
6.40 — dol.	Merag	odl. 4.20 —
6.45 — odl.	»	dol. 4.15 —
7.20 — dol.	Beli	odl. 3.40 —
7.25 — odl.	»	dol. 3.35 —
— 7.30 dol.	Glavotok	odl. — 3.30
— 7.35 odl.	»	dol. — 3.25
8.10 8.05 dol.	Malinska	odl. 2.50 2.55
8.20 8.15 odl.	»	dol. 2.40 2.45
9.10 9.10 dol.	Omišalj	odl. 1.50 1.50
9.20 9.15 odl.	»	dol. 1.40 1.45
10.— 10.— dol.	Rijeka	odl. 1.— 1.—

Vojetno pristajanje u Njivicama i Staroj Baški.

Agencija na Rijeci kod I. Pakušića, Via Andrássy 25.

Tko ne oglašuje, taj ne napreduje!!!

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, koji upłaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 2.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od iznosa 4½%

čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uloženo iznose do 1000 K bez prodhodnog odkaza, a iznose od 1000 K ako se nije kod uloženja naglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz, na odkaz od 8 dana.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati poslie podne; u nedjelju i blagdano zatvoreno.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u vlastitoj kući (Narodni Dom) prvi pod desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Dvostruki elektro-magnetički

KRIŽ ili ZVIEZDA

R. B. broj 86967.

Telefon br. 45—22.

Jest elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod uloga, reume, astme (težkog disanja), nesanovanja, zujenja u uhu, neuralgije, glavobolje (migrène) kuenja srdca, zubobolje, muževne slabosti, studeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), mokrenju postelje, nujnosti, nesvjestica, nagluhosti, drhtanja na tielu, influence skopčane, sa bolečju hrbta, bilodila (malokrvnosti) želudačnih grčeva, bovlečanosti, tvchinsa nunokrvnosti, svih udnih grčeva, hipochondrije, tjelesnih grčeva, hämorrhoida, kao i kod svekolike slabosti itd. služi kao nenadkriljivo sredstvo, po što elektro-magnetička struja cielim čovječnim tielom djeluje, čime se ročene bolesti u najkraćem vremenu izliečo.

Poznato je, da liečnici kod navedenih bolesti višekratno elektrizovanje tiela upotrebljuju all ipak na taj način, da jaka struja samo prolazno i povremenom krov tielo prolazi, dočim naprotiv tomu struja elektro-magnetičnog križa ili zvezde R. B. br. 86967, kako je jur rečeno, umjerenim načinom neprekidno na tielo djeluje, što svakoga brzom ozdravljenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 god. a stare bolesti izliečene su sa mojim strojem posve! Od izliečenih sa mojim strojem R. B. broj 86967 izraženo zahvale kao i od odličnih slojeva izdano svjedočbo i priznanico iz svih strana svieta pohranjeno su u mojoj pismohrani, gdje stoje svakomu u svako doba na uvid. **GDJE NIJEDAN LIEČNIJE POMOGAO, MOLIM POKUŠATI MOJ STROJ,** jer je to sigurno srodstvo proti gore navedenim bolestima, a onaj bolestnik, koji po mojem stroju nebi bio izliečen najdulje u roku od 45 dana, dobiva novac natrag.

Upozorujem osobito p. n. občinstvo na to, da se moj stroj ne smije zamjenjivati sa Voltinim, koji je poradi svoga neuspješna zabranjen u Njemačkoj, kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj dvostruki elektro-magnetički križ ili zvjezda R. B. br. 86967 osobito se hvali i sliva vanredno dopadnost poradi svoje izvrstne ljekovitosti.

MALI STROJ STOJI 6 K. Rabi se kod ostarjelih 20 godišnjih kroničnih bolestih.

VELIKI STROJ STOJI 8 K. Rabi se kod ostarjelih 20 godišnjih kroničnih bolestih.

Dopisivanje i naručbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Pouzećem ili ako se novac unaprod pošalje, razašilje glavna prodavaona za tu i inozemstvo.

ALBERT MÜLLER,

Budimpešta, V/41. Kotar,

Vadasz-ulica br. 34.

Veleštovanim učiteljima i učiteljicama na znanje!

Školske tiskanice po najnovijem propisu imade na skladištu

LAGINJA i DR.,

Pula, ulica Giulia 1.

Zahtjevajte Jorgovan-koledar za god. 1908-1909, gdje su točno popisane sve školske potrebočo. Jorgovan je cijena 60 para skupa sa poštarinom.

Broj 41. Pula, u četvrtak dne 8. oktobra 1908. God. XLI.

Oglasi, pripošlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošku predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća (poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847'849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani na tiskaju nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake na godinu ili K 5·—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carovine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Hrvati i Slovenci u Istri!

Skorih dana imadu se provesti izbori zastupnika u zemaljski sabor po novom izbornom redu.

Do sada bili ste u tom zboru zastupani sa najviše devet zastupnika, a u dojdućem zasjedanju, bude li medju Vami sloge i poredka, zastupati će Vaše probitke devetnajst zastupnika.

Do sada Vaši zastupnici radi svojeg malog broja napram protivnikom bili su stegnuti u svom radu može se reći samo na to, da štite hrvatski i slovenski narod u Istri od bjesomučnih navala na njegov obstanak, te ga brane od po kojeg većeg zla.

Od sada bude li u istinu izabrano 19 hrvatskih i slovenskih zastupnika i bude li medju njima sloge i jedinstva, moći će oni ne samo uspješnije provadjati dosadanji svoj zadatak, nego takodjer u važnijim pitanjima izhoditi uvjete razvoju i napredku hrvatskog i slovenskog puka u Istri toli na prosvjetnom koli na gospodarstvenom polju.

Glavni zadatak dojdućeg saborskog zasijedanja biti će baš taj, da uredi i postavi glavne temelje odnošajem u gori navedenom obziru izmedju naše i talijanske narodnosti u Istri.

Obzirom na to naši zastupnici ne samo, da moraju imati ljubavi do našega naroda i poznati njegove težnje i potrebe, nego takodjer biti u posjedu takovih svojstava i znanja, da uzmognu odlučno i sa uspjehom za te narodne našepotrebe nastupiti.

Odbor našega društva pozvao je u svim kotarima na sastanak pouzdanike stranke u svrhu, da se s njima pogovori o osobama, koje da Vam predloži kao zastupnike.

Saslušav njihovo mnijenje i pretresav to pitanje u više odborskih sjednica, naše društvo će Vam predložiti koga da birate u pojedinim izbornim kotarima.

Osobe su to iz Vaše sredine, te koje prama tomu svi dobro poznate.

Za svoj program postavile su si onaj isti, koji vodi našu stranku od njezinog začetka, pod kojim su vojevali naši Dobrila i Vitezić, pod kojim vojuju i sadanji naši narodni prvaci, a temelji se na načelima vjere i narodnosti uz osobiti obzir na poljodjelski značaj naše pokrajine.

Njihova imena bit će Vam priobćena posebnom objavom, a sada Vam preporučamo jedino to, da složno i brojno nastupite kod izbora, te dadete svoje glasove za muževe, koje Vam predlažemo, jer u protivnom slučaju bit ćete sami krivi, zateče li Vas koje iznenadjenje i nebude li Vaše zastupstvo u zemaljskom saboru odgovaralo času, u kojem se nalazimo.

Političko društvo za Hrvate i Slovence u Istri

PAZIN, dne 3. oktobra 1908.

Predsjednik: MATKO MANDIĆ. Tajnik: Dr. NIKO BANIČEVIĆ.

Izbornici Hrvati i Slovenci u Istri!

U petom općenitom izbornom razredu kod predstojećih izbora zastupnika za zemaljski sabor, koji su urečeni za nedelju dne **25. oktobra t. g.**, preporučamo Vam da dadete svoj glas za slijedeće muževe:

1) u četvrtom izbornom kotaru sa glavnim biralištem u Kopru.

gosp. **MATEJ ŠKERBEC** župnik u Kortah.

(Ovom izbornom kotaru pripadaju: sudbeni kotar Kopar, osim poreznih općina Kopar, Milje, Valdoltra, i od Lazareta mjesta Pobegi i Cezari; sudbeni kotar Podgrad; sudbenog kotara Piran poresne obćine Kaštel, So. Petar na Krasu i Kortedizola, sudbenog kotara Buje porezna općina Krasice).

2) u petom izbornom kotaru sa glavnim biralištem u Motovunu:

gosp. **FRAN FLEGO** posjednik u Buzetu.

(Ovom izbornom kotaru pripadaju: sudbeni kotar Buzet osim mjesta Buzet; sudbeni kotar Motovun osim poreznih općina Motovun. Labinci i Višnjan, mjesta Oprtalj, te poresne općine Višnada, ali isključiv iz potonje mjesto Ferenci; sudbeni kotar Poreč osim poreznih općina Poreč, Tar, Vabriga, Frata, Vrsar i Funtane).

3) u šestom izbornom kotaru sa glavnim biralištem u Pazinu:

gosp. **Dr. ŠIME KURELIĆ** odvjetnik i načelnik u Pazinu.

(Ovom izbornom kotaru pripadaju: sudbeni kotar Pazin osim mjesta Pazin; sudbeni kotar Labin osim poresne obćine Labin i mjesta Plomin; sudbeni kotar Vodnjan osim poresnih općina Vodnjan Sanvinčenat, sudbenog kotara Rovinj mjestna općina Kanfanar; sudbeni kotar Pula osim dijela poresne općine Pula, koji sačinjava sam za sebe izborni kotar općeg razreda te osim poreznih općina Galežan, Fažan, i Šišan.)

4) u sedmom izbornom kotaru sa glavnim biralištem u Volóskom.

gosp. prof. VJEKOSLAV SPINČIĆ zastupnik na carevinskom vijeću, u Opatiji.

(Ovom izbornom kotaru pripadaju: sudbeni kotar Volosko; sudbeni kotar Krk osim poreszne općine Krk; sudbeni kotar Lošinj, osim poreznih općina: Mali Lošinj, Ćunski, Osor, Nerezine i Sv. Jakov, te mjesta Veliki Lošinj).

Političko društvo za Hrvate i Slovence u Istri

PAZIN, dne 3. oktobra 1908.

Predsjednik: **MATKO MANDIĆ.** Tajnik: **Dr. NIKO BANIČEVIĆ.**

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Državna policija u Puli. — Češka berba. — „Graničari".

Pula, 8. 10. 1908.

Javlja se konačno kao sigurnu viest, da će sa 1. decembra doći u Pulu, državna policija. Sjedište iste biti će u vili Fausta (kuća Dorigo). Sadašnji občinski redari pozvani su da predlože svoje molbe za biti primljeni u državnu policiju.

Dne 10. t. mj. dolaze amo namjestnik knez Hohenlohe i savjetnik Manussi, da se dogovore o stvari.

* * *

Dne 3. t. m. u večer imali su braća Česi u „Narodnom Domu" sjajno uspjelu „Berbu". Naroda puno puncate dvorane, sve je prošlo u najljepšem redu i miru. Iza berbe sliedio je ples koji je trajao do rano u jutro.

* * *

Dan zatim u nedelju 4. t. mj. predstavljali su naši vrli diletanti, „Sokolaši" pod ravnanjem vrlih umjetnika i to gosp. V. Veselinovića i gospodje Marije pl. Prugovečki, poznati obljubljeni pučki igrokaz sa pjevanjem i plesom od J. Freidenreich-a „Graničari" ili (Proštenje na Ilijevo).

Komad je uspio da bolje nije mogao. Pričinjalo ti se da vidiš pred sobom izkušane umjetnike. Naroda je bilo toliko da su mnogi morali otići radi pomanjkanja mjesta.

Predstavljati će se svake nedelje redovito.

Krčki kotar:

Javni izborni sastanci na otoku Krku.

Baška.

Dne 24. pr. mj. posjetio je Baška naš zastupnik u Beču prof. Vjek. Spinčić.

U čast njegovu dolazku izvjesila se zastava i pucalo se iz mužara. Na mulu su ga dočekali p. n. gg. župeupravitelj, razni savjetnici i drugi mnogi. Zastupnik je za njegova boravka kod nas pregledao luku i vidio sve što bi trebalo u njoj još učiniti, krasno novo sagradjeno kupalište na prostranom žalu sa finim pjeskom, Prvu Bašćansku tvornicu konserva „rajčica i raznoga voća", koju su velikim žrtvama ustrojili gospoda Grandić i Desantić. Na javnom sastanku na obali izpod občinskoga ureda sastala se je sva silа ljudi. Sastanku je predsjedno velečastni gospodin Mate Maračić. Odulje je govorio zastupnik, srdačno pozdravljen i pozorno slušan od občinstva. Govorio je o svom radu u carevinskom vieću, pri čem je natuknuo takodjer hrvatsko pitanje. Spomenuo je takodjer mjestne potrebe. Na koncu obrazložio je novi pokrajinski zakon.

Iza njega govorio je g. Kaftarić, abiturijent visoke škole za poljodjelstvo o izbornoj reformi, o potrebitim lučkim radnjama, ustrojenju trgovačko pomorske škole i uredjenju bašćanskoga potoka.

Kritizirao je mjestnu pučku školu, u kojoj bi oblasti već jednom morale učiniti reda.

Svi govornici pozdravljali su zastupnika, na svrsi sam predsjednik, na što se je narod oduševljeno odazivno, osobit kad je predsjednik rekao, da je prošlost zastupnikova jamstvo za njegov budući rad.

* * *

Draga Bašćanska.

Dan zatim 25. pr. mj. uputio se je zastupnik u pratnji mnogih Bašćana naročito i župeupravitelja, občinskoga načelnika i trgovca Marka Franičića, u Dragu Bašćansku. Putem se je zaustavio u Jurandvoru. Tu se je našao u hlp na okupu sav puk onoga mjesta a na čelu sam seoski glavar, koj je zastupnika pozdravio i izložio mu njeke mjestne potrebe. Zastupnik je uzvratio obzirom na izložene potrebe i iskreno pozdravio sakupljeni puk. U Dragi Bašćanskoj dočekao je zastupnika seoski mladi glavar Tomašić sa pucanjem mužara. Zastupn k praćen glavarom i drugim pregledao je lep komad Bašćanskoga potoka, da se na svoje oči uvjeri kako je potrebito njegovo uredjenje. Kod sastanka na trgu sabralo se je staro i mlado. Predsjedao mu je velečastni župnik Volarić. U svom govoru obrazložio je zastupnik kako je sam narod kovač svoje sreće, te to dokazao pozivom na 14. maja lanjske godine Poslie toga dana, u kojem je hrvatski narod u Istri pokazao svoju sviest, je c. k. vlada počela govoriti o radu za podignuće blagostanja u Istri, a Talijani uvjeriii se o nuždi izborne preosnove. Govoreći o jednom i drugom iztaknuo je, kako se talijanske strane trošilo pokrajinske novce u izborne svrhe, za podkupljivanje njekih ljudi koji su pak zavadjali neuki narod. Gospodin N. Magašić postavio je resolucije glede radnja luke u Baški, koja i njim rabi, glede uredjenja potoka, podpore za zdence i školsku zgradu. Prosvjedovalo se je proti tomu, da predstavnici financijalne straže izdaju razne bulete njemačkim i talijanskim jezikom i zahtievalo hrvatske.

* * *

Stara Baška.

Dan zatim — 26. pr. mj. pozdravljen predstavnicima župe i občine i mnogim zasebnicima, odplovio je zastupnik Spinčić na ladjici, prijazno mu ponudjenoj od g. Petra Grandića put Stare Baške. U ladji pratio ga je mladji Kaftanić, a u posebnoj ladji četiea mladjih ljudi. Stara Baška je kako udaljena od ostalog svieta. Nije ni lahko do nje, a poštenoga puta od mora do sela u obće nema. Tečajem dana se je zastupnik točno obaviestio o mjestnim potrebama koje mu je potanko crtao tamošnji župnik Ivan Seršić. K večeri došao je s ladjom iz Punta bivši pokrajinski zastupnik Ante Andrijčić. Na trgu pred crkvom odkud je krasan vidik, držao se je sastanak u kojem su oduševljeno govorili, pozorno slušan od naroda, gosp. zastupnik Spinčić. Velec. gosp. Seršić (predsjednik sastanka) seoski glavar i g. Kaftanić.

* * *

Punat.

U nedelju dne 27. septembra sazvao je bivši pokrajinski zastupnik Ante Andrijčić javni sastanak u Puntu i to u ime svoje i u ime zastupnika na carevinskom vieću prof. Vjekoslava Spinčića. Sastanak otvorio je posilje ružarija na prostranom občinskom trgu, na kojem se je sastala sva silа svieta. Pozdravio je zastupnika Spinčića na što je zaorio sveobći burni živio. Spomenuo je 14. maja 1907., kad su Talijani Istre dobili grd udarac, te u-sljed toga predložili novi izborni red. Tumači, kako će biti sabor sastavljen, pa veli da zastupnički posao nije zamamljiv, i da on i Spinčić nisu došli možda maniti narodom za se, nego su došli da narod pozovu, da budemo kod izbora složni kako smo ono bili lani 14. svibnja, da se nečupamo, pošto smo u znamenitom trenutku i pošto je naš spor u nas samih.

Otvorene i odrešite riječi govornikove naše su oduševljenoga odziva u cielo j skupštini. Otvoren sastanak. Pošto nebi-jaše prisutan sastanku občinski načelnik Frane Orlić, i pošto je župnik Frane Žic odklonio predsjedničtvo, bi izabran predsjednikom sastanka prvi občinski savjetnik Martin Orlić. Ovaj prihvativ se časti dragovoljno i pozdraviv dade riječ zastupniku Spinčiću. U oduljem govoru, živom rieči, iztaknuo je i svojih drugova zauzimanje za slobodu crkve i njezinih predstavnika u obučavanju vjeronauka, kad su ju ono njeke oblasti kratiti htjele, za jezik u uredima i školama, za podignuće blagostanja kod našega pučanstva, koje je i c. k. vlada do sada uvjek zanemarivala Pri tom nije propustio govoriti o pročišćenju Puntovske drage i produljenju ušća u istu. Izrazio je takodjer svoje uvjerenje da Hrvati ne mogu biti zadovoljni dok ne budu ujedinjeni svi koliko ih je, a možda i svi Slovenci, u jednu zakonodavnu i upravnu skupinu. Jednom nisu smjeli o tom govoriti nit Hrvati, a sada govore i Njemci i drugi. Sa izbori u pokrajinski sabor, od kojih je i zastupnik Spinčić govorio, nećemo dobiti reče, što nam ide, al nećemo dobiti ni ono što nam je odlučeno ako nebudemo složni, ako nebudemo slušali vodstva našega naroda u Istri, koje je usredotočenu u odboru političkoga družtva za Hrvate i Slovence u Istri. Kod izbora stali će si nasuprot dvije vojske. I naša može samo onda dobiti ako nebude razštrkana, iveć ako bude slušala jedno izabrano vodstvo. S njim može biti tkogod i nezadovoljan, al dok obstoji valja da ga svak sluša. Oni koji su s njim možda nezadovoljni mogu raditi u buduće jedino na to, da se kad bude tomu zgoda promjeni. Zajedno su predgovornikom hvali dosadanju jednodušnost Puntara i uvjeren je da će i ovoga puta i uvjek učiniti svoju narodnu dužnost. I ovaj govor bio je burno popraćen od sabranoga občinstva. Kad bijaše još prihvaćeno više resolucija o mjestnih potrebah pri čem je glavnu riec vodio velečastni Andrijčić zaključio je predsjednik sastanak pozvao sakupljene da kliknu „živio" najprije Spinčiću pak Andrijčiću, čemu se je narod bas od srca odazvao. Dugo je trajalo prije nego li se je narod razišao. Mnogi su iznašali Andrijčiću i Spinčiću razne potrebe.

Voloski kotar:

Gospodarska zadruga u Podradu. — Vladina pripomoć za nabavu sjena uz sniženu cienu.

Podgrad, 4. 10. 1908.

Mjestna gospodarska zadruga obdržavala je u nedelju dne 27. septembra godišnju skupštinu. Narod je sudjelovao u velikom broju te sliedio sa zanimanjem razpravu o raznim točkama dnevnoga reda.

U odbor su bili izabrani njekoji novi članovi, koji zahvaliv se na izboru obećaše da će iz petnih žila nastojati oko pospješivanja družtvenih interesa. Hvalevrijedno je što su u odboru u većini seljaci sami Naprijed ljudi dižite se!

Gosp. Lah, putujući učitelj poljodjelstva, držao je zanimljivo predavanje o marvogojstvu, all narod je žalibože premalo pažnje tome posvetio, jer je većina težko očekivala srećkanje, što je za time sliedilo. Na srećkanju dobili su njekoji pluge, drugi brano, a treći opet razne vrsti sjemena. G. blagajnik je spomenuo, da bi bili radi više toga učinili, ali da nije bilo moguće radi pomanjkanja novaca.

Zadruga boluje već par godina na novčanoj sušici.

Zamolilo se vladu za pomoć, ali do sada nije ništa odgovorila.

Skupština je trajala od 9 sati u jutro do 2 sata poslie podne.

Moramo priznati, da je malo predugo trajala. Nije moguće da bi narod mogao tako dugo da pomno prati tečaj skupštine. To će biti jedan od uzroka, što je tako malo posvećivao pažnje predavanju gosp. Laha.

Na obiedu sakupili odbornici medju sobom 20 kruna za obje „Družbe", da počaste uspomenu palih slovenačkih žrtava u Ljubljani.

* * *

Na skupštini primljena je bila jednoglasno rezolucija, kojom se vlada poziv'je da povisi u tu svrhu već opredjeljenu svotu, i da snizi cienu sienu na 5 kruna za 100 kg. kao što se to zbilo u drugim pokrajinama i da vlada kod nakupovanja pazi, da bude sieno dobro za rogatu marvu, a ne kao prošle godine.

Kad se o toj točki razpravljalo zavladala je medju skupštinari najednom velika ogorčenost. Njekoji su vikali, da bi dotična svota bila premalena za podgradski kotar, a kamo li za čitavu Istru dočim su drugi srdito prigovarali što bi imali po 7 kruna plaćati konjsko sjenoš Zar se to zove vladina pripomoć?! Netko je tvrdio, da je prošle godine, dobio nekoliko siena, koje je morao da porabi za stelju jer se ga blago ni htjelo dotaći, pošto je bilo vrlo loše.

Nadalje bila je jednoglasno primljena rezolucija, kojom se vlada moli, da premjesti jednog veterinara iz Voloskog u Podgrad.

Za veterinara moli „Gospodarska zadruga već dugi niz godina. Vlada se na sve moguće načine izvijavala. Nam se čini da vladi nije treba u tom pogledu drugo no malo dobre volje, jer tu se ne radi o

nikakvoj novčanoj žrtvi sa strane riečine. Njoj bo nebi treba no da premjesti jednoga veterinara iz Voloskog, gdje su dva, u Podgrad, Kada bi na taj način dapače prištedila prilično novaca na komisijama, koje bi ju kad bi veterinar stanovao u Podgradu toliko manje stojale.

(Nastavit će se.)

Franina i Jurina.

Fr. O Jurina testa do Kapuzzo, kedo si bil da te nisam mogel vit, ne znaš da krepujem od voji zacut one novitadi od Cresa.

Jur. Po malo s timi tituli! Da san ja kako des, testa do Kapuzzo, bili bi me zebrali za raprezentanta i forsi i Kunsijera na komunu od Cresa, ma perché, nisen, zustal sen ti Jurina kako pervo. A da pak nismo se mogli inkuntrat i da ti povem još cesagod od Cresa, maja moja kako si kratek na pameti! A ce ne znas da je Tergadva i da sen imal blago posla.

Fr. Jimas prav. Dunka puvedaj mi.

Jur. Ben. Ne samo Čitaonicu, Konsumno Društvo. Još sada imaju i školu ku pohajaju jedno 300 i već njihovih malih sokolići i divojcicah, i kako ti je to, brate moj, veselo i diligente!

Fr. Fr. Ma kako se je prišlo do tolikoga dara?

Jur. Viš, to ti se je intravinjalo ovako. Već su tri cetiri leta, prisel je va Cres zastupnik Spincić, Bog mu daj zdravje, i sel je ucinit jenu visitu našim Fratrom. Tuka se razgovarali veselo kad na jeden put, naš divni zastupnik Spincić obrati se O. Franji Drbović i zapita ga: a Vi velečasni oče šta govorite? O. Dobrović odgovori mu: Zaslužni naš zastupniče! Jedna me mori želja, da vidim u Cresu sen hrvatsku školu, ali buduć ću već star, žalim da do toga neć viditi, ali ipak molim Vas kao predsjednika Družbe Sv. Ćirila i Metoda dá se pobrinete da se u Cresu sagradi škola, inače sve i vas trud je izgubljen. — Na to ganut zastupnik Spincić odgovori: Velečasni Oče! Dajem Vam stalnu besjedu, a da Vas poživi Bog još dvie godine, vidit ćete s vašimi oči hrv. školu.

Fr. Pak sen cul da je bilo tako!

Jur. A je, je i povedali su mi Cresani da na otvorenje škole bilo je veliko veselje. Spincić je kantal sv. Mesu pak svi put škole, i to se je dogodilo lanjskoga leta na 1. setembra.

Fr. Kako me to veseli, zac znam da će blago koristiti.

Jur. Koristiti i kako! Ma Spincić da se ni samo interesal za materialnu školu, nego da ju je i providil s kapacimi Mestri i Mestricam i ki stavjaju svu premuru da edukuju dicu i u moralu i u nauku.

Fr. Tako si da će poć dobro i da će puk dobiti.

Jur. Ma još jenu su mi povedali Cresani, da je Spincić prisel va Cres za vit kako gre škola i kako su škulari, i da je držal jeden diskurs ljudem ki su bili okolo njega i da je njim rekel: Eto Drosani moji dragi, seda imate ovu lipu kuću, imate hrv. školu, šaljite dakle vašu djećicu da se uče, da se nauči u hrvatskom jeziku; a ako imadete tu školu zahvalite najveć O. Franu Dobroviću na molbe kojega odlučila se Družba sagraditi ju.

Fr. A ki je ta O. Frane.

Jur. Ki je on je pravi Hrvat, ne mrzi ni na talijana ni na izdajice svoga grada i naroda, on želi samo mir i ljubav i da bi se svi imponjali za dobro svoga grada, i to će bit kada se da svakomu svoje i s Bogom.

Razne viesti.

Narodni predloženici za zemaljski sabor.

U današnjem broju priobćujemo četvoricu narodnih predloženika za zemaljski sabor za obćenitu ili V. kurlju, koja dolazi kod izbora prva na red.

Narodne predloženike za seoske obćine mogli bismo već u ovom broju predložiti, jer se je postiglo podpuno sporazumljenje svih u svih izbornih kotarih, a iz faktičnih razloga priobćiti ćemo njihova imena tekar u budućem broju. Isto tako priobćiti ćemo naknadno i imena kandidata u gradskom izborničtvu pošto su se već do sada složili naši gradski izbornici za sva tri gradska izborna kotara.

Jedan izpravak.

Odnosno na članak g. Dra. D. Trinajstića u predzadnjoj „N. S." poslao nam je veleč. g. F. Ryslavy župnik i dekan u Kastvu sledeći **Izpravak:**

Nije istina, što je g. Dr. D. Trinajstić čuo, te u br. 39. „Naše Sloge" napisao, nalme da je „Bratovštčina hrv. ljudi u Istri" uzkratila podporu nekom učeniku koji je htio, da polazi pazinsku gimnaziju već istina je, da je bila jednomu djaku iste gimnazije povraćena njegova molba za podporu samo za to, **jer ju je prekasno uložio**, t. j. kada su bile sve podpore već oddane, **i sav razpoloživi novac oddan.**

Istina je takodjer, da je k podpisanomu župniku, koji je slučajno i predsjednik „Bratovštine", došla majka jednoga djaka pazinske gimnazije molit pomoć. iz „**Nabožno zaklade uboglih**" a podpisani njoj je kako župnik i dekan po svojoj dužnosti savjetovao, da pokuša dati sina svoga u svećenike, te ga upiše u bisk. konvikt u Trstu, tamo da ju neće stajati ništa.

Nije dakle niti dotična majka ništa pitala od „**Bratovščine**" već je pitala od „**Pobožne zaklade uboglih**", jer svakomu je poznato, da molbe na „Bratovščinu" mora se predati pismeno te o njih odlučuje cieli odbor.

Za „Brat. hrv. ljudi u Istri"

Fran Ryšlavy, šup. dekan predsjednik.

„Balkan".

Upozorujemo na oglas društva "Balkan" u današnjem broju, koje društvo je utemeljeno da našu domaću trgovinu oslobodi tudjinskoga upliva i djelomice iz ruku raznih protunarodnih posrednika i nesolidnih agenata dade u ruke solidne domaće ćeljadi.

Svoj svome!

Pripojenje Bosne i Hercegovine Austriji.

Što se nagadjalo dogodilo se! Bosna i Hercegovina pripojene su dne 5. t. m. Austriji. Najnaravnije pripojenje tih zemalja kilo bi ono, da se ih združi sa glavnom kraljevinom Hrvatskom kojoj su nekoć i pripadale i kojoj pripadaju po držovopravnih ugovorih po zemljopisnom položaju i po naravskom ili prirodnom pravu kao zemlje u kojih stanuje narod istog jezika i istih običaja, mana i vrlina.

Nu rek bi da našeg naroda hrvatskog i srbskog imena čeka još duga borba i teške kušnje, dok do toga dodje. U teškim ovim danima samo sloga jednokrvne braće može nas sve spasiti što Bože daj uskori!

Bugarska proglašena neodvisnom kraljevinom.

U nedelju proglašena je kneževina Bugarska u drevnoj prestolnici Bugarske u starodrevnoj Tirnovi slobodnom ili neodvisnom kraljevinom. Tom povjestnički važnom i svečanom činu prisustvovao je knez Ferdinand svi ministri i visoki državni dostojanstvenici. Tomu se koraku mora poveseliti svako pošteno slavensko srce. Tomu se veselimo i mi čestitajuć srdačno bratskomu bugarskomu narodu.

Njemačka banka u Opatiji.

Kako doznajemo iz javnih listova i kako smo čitali u jednoj njemački sastavljenoj okružnici snuju u Opatiji doseljeni Niemci tamo novi novčani zavod ili vlastitu banku. Oni se sastaše prošlih dana u hotelu Štefaniji na pogovor te su zaključili utemeljiti jedan bankovni zavod pod naslovom „Banka i štedionica, družtvo na akcije Opatija", koje će se baviti bankovnim i mjeničkim poslovima. Riečka trgovačka Banka izjavila se, da će u svakoj prigodi poduprijeti novo družtvo, čija glavnica za sada je na 3000.000 K čime bi odgovorilo zahtjevima, koje si je preduzelo. Saučesnici konferencije su već na sjednici potpisali dobar dio družtvenoga kapitala, tako da se utemeljenje zavoda može držati osiguranim.

Mi smo čitali imena osnovatelja i medju njima nema niti jedne naše osobe. Sve su to sami Niemci, te naši narodni odpadnici i nekoji talijanaši, koji traže u slozi sa Niemcima našu i svoju narodnu smrt.

Mi upozorujemo ozbiljno naše rodoljube u Liburniji na to novo njemačko poduzece. Oni se više nezadovoljavaju sa školama, i polit. družtvom, već posižu eto i za novčanim zavodom a tko nam jamči da neće ikad posegnuti i za našim obćinama nebudemo li dosta sviestni i jaki, da njihovoj navali valjano odolimo?

Štrajk na učiteljištu u Kopru.

Koncem prošloga tjedna započeli su talijanski djaci prvih trijn tečajeva mužkog učiteljišta u Kopru štrajkovati. Kao povod štrajku navadjaju sami djaci činjenicu, što se na učiteljištu u Kopru predava najvećinje predmete talijanskim i slovenskim djakom (do letos predavalo se i hovatskim, koji su sada u Kastvu) u njemačkom jeziku. Radi istoga uzroka nastao je bio štrajk na istom upiteljištu i prošle godine. Tada se je djake umirilo, da će se buduće školske godine predavati sve predmete u materinskom jeziku djaka. Na početku ove školske godine nije se udovoljilo želji djaka nit su školske oblasti svoje obećanje održale. Radi toga nastao je sadašnji štrajk. Prvi zapustiše školu djaci II. tečaja pak oni I. i III., dočim se do sada djaci IV. tečaju nepridružise štrajkašom.

Prijatelji mladeži i predsjedničtvo središnjeg učiteljskog družtva u Trstu obratiše na zemaljsko školsko vieće i na ministra nastave brzojavno moleći, da se djacima zadovolji.

Iz obćinskog zastupstva u Miljah

Naši će se čitatelji sjećati, da obstoji izmedju lažiliberalnih i lažisocijalističkih zastupnika u Miljah razdor. Nemogu se nikme složiti koga bi izabrali načelnikom. Dne 28. o. mj. bijaše ponovno sjednica u tu svrhu. Nazovi liberalci, koji su u manjini nepristupiše a nazovi socijalisti izabraše samo načelnikom g. Petra Dobica trgovca, koji pripada nazovi - liberalnoj stranci. Nastaje pitanje hoće li oni taj izbor primiti pošto nije njegova stranka sudjelovala kod izbora.

Zabava glazbenog društva „Zvezda" u Kopru održavana dne 20. pr. mj. u prostorijama g. Baludera u Kopru izjavila je, kako nam od tamo pišu vrlo krasno. Prostrana dvorana, lieno urešena, bijaše puna većinom domaćeg obćinstva, ko se je ugodno zabavljalo provedenjem krasnih točaka programa. Na vrlo povoljnom moralnom i materijalnom uspjeku te zabave čestitamo srdačno neumornom i požrtvovnom odboru rodoljubne „Zvezde".

Poskupljenje mljeka.

Već nekoliko vremena bave se gotovo sve bečke novine sa povišenjem cienе na mljeku.

Gospodari i posjednici sazvali su skupštinu na kojoj odlučiše radi skupoće sijena povisiti sa 1. novembrom cienu mleka za 2 filira.

Većina gradjanskih novina podupire trgovce sa mljekom, koji se opriešе gori navedenom poskupljenju mljeka. Trgovci vele, da nema povoda, da se mljeko poskupi, pošto je Bečki trg poplavljen sa mljekom.

Tko će od ovih dvlju t. j. trgovci ili proizvadjači mljeka t. j. seljaci pobijediti?

Da je ove godine krma veoma poskupila to znamo svi. Uvjek kad sirovina poskupi, povisi se takodjer cieni robi, koja se iz dotične sirovine pravi, zato bi bilo pravedno, pošto je i prošle godine cieni sienu gotovo duplo poskočila, da se povisi cieni mleka. Kako vidite, to bi bilo pravedno, ali u trgovini kao i u politici i svagdje drugdje, ne gleda se tko ima pravo već tko je jači.

Trgovci dobiju mljeko od seljaka pa kad bi bili svi seljaci koji prodavaju mleko dotičnim trgovcima složni i organizirani imali bi oni odlučujuću rieč, ali pošto je obratno t. j. trgovci su svikolici organizirani, dok seljaci tek djelomice, te će po svoj prilici ovi posljednji podleći.

Još više nego li njemački seljaci, imali bi naši povoda, da dignu cienu mljeku, jer je najviše od svih pokrajina, trpjela od suše Istra. A u Istri opet oni krajevi, koji se ne obradjuju vinovu lozu, već je njihova glavno zanimanje marvogojstvo. Kako vidite, bila potreba za seljaka pošto mora tako skupo plaćati sieno, da digne cienu mleku, da si barem donjekle štetu nadomjesti. Ali kako stvari stoje, dvojimo da bi se to moglo za sada izvesti jer mjesto da se gospodari i seljaci ili marvogojitelji udruže pa da zajednički rade oni konkurencijom gledaju kako bi jedan drugoga uništili. U Trstu prodaje n. pr. „*Trifolium*" po 24 para litar mljeka. To je talijanska tvrtka, koja prodaje kranjsko mljeko. Na Rieci isti je slučaj. Ovih se dana tamo osnovala nova mljekarna, koja prodaje mleko isto po po 24 para.

To je seljaci sve na vašu štetu zato složite se i organizujte se, jer inače će svaki trgovčić po svojoj volji s Vami pometati.

Proti ludosti jednog slovenskog imena.

Pod tim naslovom čitali smo onomadne jednu viest u tršćanskom „Zidovčiću iz Britonigle (Crni Vrh) u kojoj se dopisnik silno srdi na središnji statistički odbor u Beču, koji je uvrstio u imenik poštanskog brzojavnih ureda i u potrožnim obćinama Istre uz talijansko ime sela „*Vertoniglia*" i hrvatsko ime „*Crni Vrh*" Ovaj hrvatski naziv da nije poznat ni Talijanom ni Slavenom onog kraja niti ga upotrebljavaju slovenske obćine u službenom dopisivanju. Slovenski seljaci onog kraja da neznaju odgovoriti na pitanje gdje da je taj umišljeni „Crni Vrh.

Evo kako tumači spomenuti talijanski *jezikoslovac* postanak „Crnog Vrha".

Očevidno je neki slovenski varalica shvativ krivo značenje „Vertoneglio" kao „Orto negro" (crni vrt) i tako provco u „Crni vrt", što se je zatim pogrešnim propisivanjem ili tiskom pretvorilo u „Crni Vrh" što znači Monte negro" (crna gora)

Tako taj mudri talijansko-hrvatski jezikoslovac, hoji nastavlja da tamošnje o

činsko zastupstvo prosvjedovalo proti tomu *nesmislu!* koj je moga — i koji je u istinu doveo do nesporazumljenja i do konfuzije. On se nada, da će ovaj put koli ministarstvo trgovine, toli središnji odbor pokloniti se jasnoj činjenici.

Mi se nasuprot nadamo da se neće i ne može pokloniti ni ministarstvo trgovine ni središnja komissija samovolji talijanskih ugrijanih glava koje neće da vide ono što svaki drugi vidi i neće da čuju i što svi ostali čuju i znadu t. j. da znadu da je hrvatski naziv „Crni Vrh“ u parabi u našem pučanstvu onih strana od davne davnine i da se taj naziv nalazi u starim i najstarijim imenicima i potražnicima. Neka se popita taj strastveni piskar kod naših ljudi u svojoj okolici, koji nisu još pokvareni ili zadojeni novim talijanskim duhom, pak će mu svatko kazati što je i gdje je „Crni Vrh“.

Najveće čudo u ovom stoljeću nedvojbeno je dvostruki elektro-magnetički krst R. B. broj 86967, izumio ga g. Albert Müller iz Budimpešte V./41. Vadász ulica broj 34. On dobiva priznanice od takovih bolestnika, koji su već 20—25 godina bolovali i u obće mislili da više nikada neće ozdraviti. Ali svaki, koji se je Müllerovim izumom poslužio, osvjedočio se je o čudotvornom djelovanju i ovo priznanice:

Štovani gosp. Müller! Moja supruga je 9 godina od glavobolje, nesvjestice, reumatizma, čudnih grčeva i nespavanja trpjela. Sve na svietu sam pokušao da joj siroti pomognem, ali za badava trud i novac razbacivao. Odlučio sam još da sa Vašim strojem pokušam te sam jedan takav stroj od Vas naručio, pa gle čuda. Od onog dana, čim je Vaš stroj počela upotrebljivati bivalo joj lakše, i danas nakon 9 godina grozne patnje jest ista sasvim ozdravila. S toga ne mogu nego zaželiti, da Vas i Vaš izum Bog blagoslovi. Do groba zahvalni *Franjo Hlatschka*, Budimpešta, Gizela ulica 42.

Novu mesnicu

otvorio je u Pazinu **Gjuro Sverko**, u kući Lovrinovića (Škapulina) te se preporuča sl. občinstvu kao domaći mesar.

Ciena umjerena, meso svježo.

GOTOVI KREVETI

iz crvenog platna dobro punjeni, pokrivač ili podnja pernjača 180 cm. duga, 116 cm. široka K 10·—, K 12·—, K 15·—, i K 18·—; 2 metra duga 140 cm. široka K 13·—, K 15·—, K 18·—, i K 21·—; jastuci 80 cm. dugi, 58 cm. široki, K 3·—, K 3·50, i K 4·—; 90 cm. dugi, i 70 cm. široki K 4·50 i 5·50.

Izrađuju se i po posebnoj mjeri, strunjače na 3 dijela za 1 krevet po K 27·—, boje K 33·—. — Razašilje franko pouzećem od K 10·— napried. Zamjenu i vraćeno priznaje ako se poštarina plati.

Benedikt Sachsel, Lobes, br. 259
pošta PILSEN, Češka.

Pazite na djecu!

Kad su vam ranjava ili imadu kraste osip, crvenilo na koži ili bud kakove nečistoće na tijelu, upotrijebite izvrstnu mast zakonom zaštićenu iz ljekarne *Pečić* sada *dr. B. Vouk — Zagreb.* Djeluje najuspješnije kod svake vrsti rana (rezotine, ogrebine, opekline itd.), kod prekomjernog znojenja noguh i tijela te nebi smjela nijedna kuća biti bez glasovite

masti za djecu.

Čuvajte se patvorina!

Cijena kutiji K —·60.

Dobiva se u svim ljekarnama.

Glavno skladište:

Ljekarna PEČIĆ sada dr. B. Vouk
ZAGREB.

Širite „NAŠU SLOGU“.

Austro-Hrvatsko Parob. Društvo na dionice u Puntu.

Plovitbeni red
za dnevnu pruga Baška-Rijeka-Baška.

Poned. Utorak Srijedu Četvrtak Petak Subotu Nedelju prijo podne		Utorak Poned. Četvrtak Srijedu Subotu Petak Nedelju po podne
4.30 5.— odl.	Baška nova	dol. 6.30 6.—
5.30 6.— dol.	Punat . .	odl. 5.30 5.—
5.40 6.10 odl.	» . .	dol. 5.20 4.50
5.55 6.25 dol.	Krk . . .	odl. 5.05 4.35
6.05 6.40 odl.	» . . .	dol. 4.55 4.20
6.40 — dol.	Merag . .	odl. 4.20 —
6.45 — odl.	» . .	dol. 4.15 —
7.20 — dol.	Beli . . .	odl. 3.40 —
7.25 — odl.	» . . .	dol. 3.35 —
— 7.30 dol.	Glavotok .	odl. — 3.30
— 7.35 odl.	» . .	dol. — 3.25
8.10 8.05 dol.	Malinska .	odl. 2.50 2.55
8.20 8.15 odl.	» . .	dol. 2.40 2.45
9.10 9.10 dol.	Omišalj .	odl. 1.50 1.50
9.20 9.15 odl.	» . .	dol. 1.40 1.45
10.— 10.— dol.	Rijeka . .	odl. 1.— 1.—

* *Uvjetno pristajanje u Njivicama i Staroj Baški.*

Agencija na Rijeci kod I. Pakustića, Via Andrássy 25.

Prva slavenska tvornica ura za tornjeve

Moravus, Franjo

BRNO. Nova ulica 25. MORAVSKA.

tvori i razašilje

ure za crkvene zvonike, dvorce, škole, tvornice, --vlečnice, ljetnikovce -- samo u izvrstnoj izradbi vrlo jeftino.

Čuvene nadzorne ure.

Cienici šalju se na zahtjev badava.

Najviše odlikovanje za izvrstne proizvode

IZVOZ.

Br. 1573.

Oglas jeftimbe.

Za izgradnju nove školske zgrade u Baški uriče se ovime javna jeftimba, koja će se držati u općinskom uredu u Baškinovoj, dne 30. listopada o. g. od 10 sati prije podne do podne.

Proračunana cijena iznaša K 54533 1 83 fil ra, a poduzetnikom će postati onaj, što bude dao najpovoljniju ponudu ispod ove cijene.

Pismene ponude, po propisu biljegovane i popraćene vadijem 10% od proračunane cijene te posve dobro zapečaćene, primati će podpisani najkasnije do podne gore spomenutog dana.

Točno će se o podne otvoriti i popisati predane ponude, a dražba, ako bude ponuditelja, moći će se produljiti do ½ sata poslije podne — po zaključku općinskog Odbora.

Općinski si Odbor pridržava pravo da prihvati onu ponudu koju bude smatrao najpovoljnijom.

Svakome je slobodno da pregleda tehnički projek i drugo uvjete poduzeća za vrijeme uredovih satih kod potpisanoga.

Općinski Ured
u Baški, 2. listopada 1908.

M. P. Načelnik:
N. Dorčić v. r.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, koji upisuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 2.

Prima novce na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½%, dieto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 1000 K bez predhodnog otkaza, a iznose od 1000 K onako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za otkaz, uz otkaz od 3 dana.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku i zadužnice uz garanciju. ili na mjenice

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati poslie podne; u nedjelju i blagdane zatvoreno.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u vlasti Carrara vlastita kuća (Narodni Dom) prvi pod desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

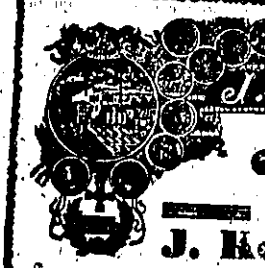

J. KOPAČ

Odlikovan s 5 srebrnimi kolajnami u Beču godine 1901, 1904, 1906.

Častne diplome i zlatna kolajna u Milanu godine 1903.

Zlatna kolajna i zaslužni križ u Rimu godine 1903.

Svjećarna na paru

J. Kopač, Gorica, ul. Sv. Antona b. 7.

Preporuča prvi svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom občinstvu svjeće iz prijesnog pčelinog voska. Kilogram po K 5·— Za prijesnom jamčim s K 2.000. Tamjan Myrrhae, Styrax, čistija i stakla za vječna svjetla po jeftinoj cijeni. Gg. Trgovcima preporučam svjeće za pogrebe, za bolično drvce, voštenu svilu i med najfinije vrsti uz veoma niske cijene.

Svaki vosak kupujem u svakoj množini po najvišoj dnevnoj cijeni.

Na zahtjev šaljem cijenik franko.

Otpremničko i komisiono društvo

„BALKAN“

Riva Grumula br. 14. — **TRST** — Riva Grumula br. 14.

Prima u svoje dobro uredjeno magazine svaku vrst robe i daje na istu predujmove uz veoma povoljne uvjete, te se brine za prodaju ove robe.

Isto tako kupuje i prodaje svaku vrst robe po nalogu i za račun svojih mušterija najpovoljnije.

Otprema pošiljke svake vrsti u svim pravcima.

Obavlja reklamacije te daje svako stručno razjašnjenje i uputu odmah i za badava.

Tko ne oglašuje, taj ne napreduje!!!

Dvostruki elektro-magnetički

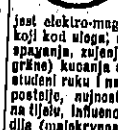

KRIŽ ili ZVIEZDA

R. B. broj 86967.

Telefon br. 45—22.

jest elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod uloga; reume, astme (težkog disanja), nespavanja, zujenja u uhu, neuralgije, glavobolje (migrene) kucanja srdca, zubobolje, mišićne slabosti, studeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), mokrenju postelje, nujnosti, nesvjestice, nemuhosti drhtanja na tijelu, influence skopčane, sa boleščju hrbta, bilidila (malokrvnosti) želudačnih grčeva, želudačnosti, čehlasa punokrvnosti, svih udnih grčeva, hipochondrije, ljetnih grčeva, hemorrhoida, kao i kod svekolike slabosti itd. služi kao nenadkriljivo sredstvo, po što elektro-magnetička struja cielim čovječanskim tielom djeluje, čime se ručane bolesti u najkraćem vremenu liječe.

Poznato je, da liečnici kod navedenih bolesti višekratno elektrizovanje tiela upotrebljuju ali ipak na taj način, da jaka struja samo prolazao i povremenom kroz tielo prolazi, dočim naprotiv u ovu struja elektro-magnetičnog križa ili zviezde R. B. br. 86967, kako je jur ručano, umjerenim načinom neprekidno na tielo djeluje, što svakoga brzom zlečenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 godina stare bolesti izliečene su sa mojim strojem posve! Od izliečenih sa mojim strojem R. B. broj 86967 izrađene zahvale kao i od odličnijih slojeva izdane svjedočbe i priznanice iz svju strana svieta pohranjene su u mojoj pismohrani, gdje stoje svakomu u svako doba na uvid. **GDJE NIJEDAN LIEK NIJE POMOGAO, MOLIM POKUŠATI MOJ STROJ,** jer je to sigurno sredstvo proti gore navedenim bolestima, a onaj bolestnik, koji po mojem stroju nebi bio izliečen najdulje u roku od 45 dana, dobiva novac natrag.

Upozorujem osobito p. n. občinstvo na to, da se moj stroj ne smije zamjenjivati sa Voltinim, koji je poradi svoga neuspješna zabranjen u Njemačko kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj **dvostruki elektro-magnetički križ ili zviezda R. B. br. 86967 osobito se hvali i uživa vanrednu dopadnost poradi svoje izvrsne ljekovitosti.**

MALI STROJ STOJI 6 K. Rabi se kod ostalijeh 20 i jako slabe gospodje.

VELIKI STROJ STOJI 8 K. godišnjih kroničnih bolestih.

Dopisivanje i naručbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Pouzećem ili ako se novac unapred pošalje, razašilje glavna prodavaona za tu i inozemstvo.

ALBERT MÜLLER,
Budimpešta, V/41. Kotur,
Vadasz-ulica br. 34.

Broj 42. Pula, u četvrtak dne 15. oktobra 1908. God. XLI.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili poloznicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rieči djelo utvrdi, u neslogu sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake na godinu ili K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina Plaća i otkinje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije j. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. I, II. kat).

Birači Hrvati i Slovenci u Istri!

U smisln našega proglasa izdanog u zadnjem broju „Naše Sloge" preporučamo Vam, da kod predstojećih izbora zastupnika za Zemaljski Sabor dadete svoje glasove za slijedeće muževe:

I.

U obćem izbornom razredu (5 kurija):

1) u četvrtom izbornom kotaru sa glavnim biralištem u Kopru

gosp. **Josip Pangerc** načelnik i posjednik u Dolini.

(Ovom izbornom kotaru pripadaju: sudbeni kotar Kopar, Milje, Valedoltra i od Lazareta mjesta Pobegi i Cezari; sudbeni kotar Podgrad; sudbenog kotara Piran poresne obćine Kaštel, Sv. Petar na Krasu i Kortedizola; sudbenog kotara Buje poresna obćina Krasica).

2) u petom izbornom kotaru sa glavnim biralištem u Motovunu:

gosp. **Fran Flego** posjednik u Buzetu.

(Ovom izbornom kotaru pripadaju: sudbeni kotar Buzet osim mjesta Buzet, sudbeni kotar Motovun osim poreznih obćina Motovun, Labinci i Višnjan, mjesta Oprtalj, te poresne obćine Višnada, ali isključiv iz potonje mjesto Ferenci, sudbeni kotar Poreč osim poreznih obćinah Poreč, Tar, Vabriga, Frata, Vesar i Fontane).

3) u šestom izbornom kotaru sa glavnim biralištem u Pazinu:

gosp. **Dr. Šime Kurelić** odvjetnik i načelnik u Pazinu.

(Ovom izbornom kotaru pripadaju sudbeni kotar Pazin, osim mjesta Pazin; sudbeni kotar Labin osim poresne obćine Labin i mjesta Plomin, sudbeni kotar Vodnjan osim poreznih obćina Vodnjan, Sanvićenat; sudbenog kotara Rovinj, mjestna obćina Kanfanar; sudbeni kotar Pula osim dijela poresne obćine Pula, koji sačinjava sam za sebe ireći izborni kotar obćeg razreda te osim poreznih obćina Galežan, Fazana i Šišan).

4) u sedmom izbornom kotaru sa glavnim biralištem u Voloskom:

gosp. **Profesor Vjekoslav Spinčić** zastupnik na Carevinskom Vijeću u Volosko-Opatiji.

(Ovom izbornom kotaru pripadaju: sudbeni kotar Volosko; sudbeni kotar Krk osim poresne obćine Krk; sudbeni kotar Lošinj osim poreznih obćina: Mali Lošinj, Ćunski, Osor, Nerezine i Sv. Jakov te mjesto Veliki Lošinj).

II.

U izborništvu seoskih obćina:

1) u drugom izbornom kotaru sa glavnim biralištem u Kopru gg.

Matko Mandić profesor u Trstu i
Josip Valentić učitelj u Sv. Antunu.

(Ovom izbornom kotaru pripadaju: sudbeni kotar Kopar; sudbenog kotara Piran poresne obćina Sv. Petar na Krasu i Kortedizola; sudbenog kotara Buje poresna obćina Krasica).

2) u trećem izbornom kotaru sa glavnim biralištem u Voloskom gg.

Matko Mandić profesor u Trstu i
Dr. Gjuro Červar odvjetnik u Voloskom.

(Ovom izbornom kotaru pripadaju sudbeni kotari Volosko i Podgrad).

3) u četvrtom izbornom kotaru sa glavnim biralištem u Pazinu gg.

Dr. Dinko Trinajstić odvjetnik u Pazinu i
Augustin Rajčić nadučitelj u Voloskom-Opatija.

(Ovom izbornom kotaru pripadaju sudbeni kotari Pazin i Labin).

4) u petom izbornom kotaru sa glavnim biralištem u Buzetu gg.

Ivan Sancin putujući učitelj poljodjelstva u Buzetu i
Šime Červar župnik u Ždrenju.

(Ovom izbornom kotaru pripadaju sudbeni kotari Buzet, Motovun, Poreč).

5) u šestom izbornom kotaru sa glavnim biralištem u Puli gg.

Dr. IVAN ZUCCON odvjetnik u Puli i LUKA KIRAC župnik u Ližnjanu.

(Ovom izbornom kotaru pripadaju sudbeni kotari Pula, Vodnjan i Rovinj).

6) u sedmom izbornom kotaru sa glavnim biralištem u Krku gg.

ANTUN ANDRIJČIĆ župnik u miru u Puntu i ŠIME KVIRIN KOŽULIĆ posjednik u Malom Lošinju.

(Ovom izbornom kotaru pripadaju sudbeni kotari Krk, Cres i Lošinj).

Od gorispomenutih sudbenih kotara koji pripadaju ovim izbornim kotarima seoskih občina izključuju se sve one porezne občine i mjesta što su doznačena izbornim kotarima gradova, trgovišta i obrtnih mjesta.

Promjena u osobi kandidata u četvrtom izbornom kotaru općeg izbornog razreda nastala je uslijed zahvale Velč. gosp. Matka Škrbec na kandidaturi.

Političko društvo za Hrvate i Slovence u Istri

PAZIN, dne 12. listopada 1903.

Predsjednik:
Prof. MATKO MANDIĆ v. r.

Tajnik:
Dr. NIKO BANIČEVIĆ v. r.

Pripojenje Bosne i Hercegovine Austro-Ugarskoj.

Nedavno je minulo 30 godina, što su Austro-Ugarske čete pod zapovjedničtvom slavnog generala Filipovića nakon krvavih okršaja i bitka zaposjele ponosnu Bosnu i kršnu Hercegovinu. Od to doba upravljala je timi zemljami zemaljska vlada u Sarajevu odgovorna u prvom redu zajedničkom ministru financija U tom razdoblju učinjeno je mnogo u zaposjednutih pokrajinah na kulturnom i gospodarskom polju ali željenog uspjeha nije se postiglo jer je zemaljska uprava polazila uvjek sa protunarodnog, austrijsko-mađjarskog stanovišta, držeći se onih načela, kojih se drže sve austrijske i mađjarske vlade u svim slavenskim zemljama jedne i druge pole monarhije. U Bosni-Hercegovini kano i u Hrvatskoj, Dalmaciji, u našem Primorju i u susjednim slavenskim pokrajinama nastojale su i nastoje austrijske vlade da se naš narod ne dočepa svojih prava i da bude svud odvisan od Niemaca, Madjara ili Talijana.

U Bosni-Hercegovini huckalo se i dražilo — osim toga — sve tri vjeroizpovjesti jednu proti drugoj a da se po starom austrijskom receptu „divide et impera" (dieli i vladaj) nad svimi lagje vladati uzmogne. Jasno mora biti dakle da se nisu u Bosni-Hercegovini čutili zadovoljni svi ni Hrvati, ni Srbi ni Muslimani. Prvi od njih nazirali su svoj narodni spas u u pripojenju k materi zemlji, k slavnoj kraljevini Hrvatskoj, dočim su drugi težili za pripojenjem k kraljevini Srbiji, a treći su sanjali o uzpostavi nekadanje turske vlade.

Svemu tomu učinjen je konac dne 7. o. mj. Toga je dana izašao proglas cara i kralja Frana Josipa, kojim očituje, da se imadu zaposjednute pokrajine pripojiti austro-ugarskoj monarhiji.

Taj proglas glasi:

„Mi Franjo Josip I., car austrijski, kralj češki i t. d. i apostolski kralj ugarski stanovničtvu Bosne i Hercegovine.

Kada su pred jedan ljudski vick naše čete prešle granice Vaše domovine, osigurano Vam je bilo, da ne dolaze k Vama kao dušmani, nego kao prijatelji, da Vam bude pomoženo u nevolji koju ste trpili. Ova rieč dana u ozbiljno doba do danas je pošteno izkupljena. Briga je naše vlade bila, da u mirnoj zakonitosti vodi zemlju sreći.

Na radost našu vidimo da je sjeme bačeno u nemirno i razrovano onda tlo donelo zreloga ploda. Vi danas dobro osjećate i sami, da red i sigurnost jača rad i privredu, da upliv prosvjete oplemenjuje i kriepi sile i da uredjena uprava doprinosi k tomu, da svatko može mirno uživati plodove svoga rada.

Da na tom putu povedemo zemlju dalje, to je naša sveta dužnost.

Držeći ovaj cilj pred očima, smatramo da je došao čas da Vam damo svjedočbu zrelosti. Da podignemo zemlju na viši stupanj političkoga života, odlučismo podieliti Vam ustavne uredbe, koje će uvažujući prilike i interese pučanstva, stvoriti zakonitu podlogu za izražavanje Vaših želja i potreba.

Vi ćete moći imati rieč, kad se bude odlučivalo o poslovima Vaše domovine, koja će imati kao i sve do sada posebnu svoju upravu.

Ali za urediti i ustaliti sve ovo, neobhodno je potrebno, doći do jasnoće o državnoj pripadnosti Bosne i Hercegovine Iz toga razloga, sjećajući se onih veza, koje su postojale izmedju slovnih predja mojih, na ugarskom priestolju i Vaše domovine u starim vremenima, protežemo mi ovime svoja suverenska prava i na Bosnu i Hercegovinu i za te zemlje ćemo staviti u krijepost red nasljedstva, koji vriedi za našu vladajuću kuću. Novi red biti će jamstvo, da će kulturne stečevine do sada polučene, biti osigurane.

Stanovnici Bosne i Hercegovine! Izmedju mnogo velikih briga, koje imamo, ne će za cielo briga za vaše duševno i materijalno dobro biti zadnja. Mislac jednakog prava pred zakonom, udjel kod obave zemaljskih posala, jednakost u zaštiti vjerskih, jezičnih i nacionalnih osebina, biti će provedena u podpunoj mjeri. Sloboda pojedinaca i dobrobit cjeline, to će biti ciljem moje vlade. Vi ćete se za cielo pokazati vriednimi ovih sloboda i prava vjernošću i odanošću nama i našem domu i suglasje izmedju naroda i vladara biti će zajednički put kojim ćemo poći.

Dano u Beču i u Budimpešti dne 5. oktobra 1908. Franjo Josip I. v. r.

Ručno pismo na baruna Buriana glasi:

Dragi barune Buriane!

Odlučio sam proširiti svoja suverenska prava na Bosnu i Hercegovinu i staviti i za te zemlje u krieposť red nasljedstva, koji vriedi za moj dom. Istodobno vam dostavljam moj proglas na pučanstvo ovih zemalja i pozivam Vas, da odredite sve potrebno za njegovo obnarodovanje.

Moj je stalan cilj i volja, da se pripadnicima Bosne i Hercegovine dadu i osiguraju u podpunoj mjeri gradjanska prava.

Osim slobode osobe, vjeroizpovjesti, sigurnosti vlastničtva, časti i običaja i slobode štampe, što je već postojećim zakonskim odredbama dano, podieljujem i slobodu kretanja, listovnu tajnu, zaštitu suda, pravo peticije, slobodu sakupljanja, rieči i udruživanja u okviru zakonitih jamstva.

Proniknut uvjerenjem, da kulturni stepen pučanstva traži zakonom priznata prava ustava, odredjujem, da se stvori prema potrebi naroda sa sudjelovanjem u poslovima zemlje *zastupstvo* odgovarajuće vjerskim odnošajima i starom socijalnom razvrštaju pučanstva.

Narodno zastupstvo na temelju zastupanja interesa neka bude ogledalom narodnostnog, vjerskog i političkog stanja zemlje. Za to neka viši dostojanstvenici i staleži, stanovnici gradova i stanovnici seoskih občina budu birali u posebnim kurijama, koje neka prema vjeroizpovjesti odieljeno glasuju, da tako budu izbjegnute smetnje i smutnje i svakomu bude osiguran odgovarajući broj zastupnika.

Djelokrug će biti ne gledajuć na kotarska zastupstva predmeti *zakonodavstva i kontrole upravne i pravosudne struke*, koji se tiču samouprave Bosne i Hercegovine. Da se pokaže ozbiljna težnja za osiguranjem prava i mirnoga rada pučanstva Bosne i Hercegovine, pozivam Vas da mi u tom pravcu izradite dotične zakonske osnove što prije moguće, tako da novi ustav stupi što skorije u krieposť.

U Budimpešti, dne 5 oktobra 1908.

Franjo Josip v. r.
Burian, v. r."

Kako je razvidno iz proglasa nema nigdje spomena o pravu Hrvatske na pripojene pokrajine, što bi jedino odgovaralo državopravnom, zemljopisnom i narodopisnom načelu i pravu. Svoga prava na Bosnu i Hercegovinu nije se Hrvatska nikada odrekla, jer je to pravo osnovano na poviesti, na kraljevih prisegah i na težnjah svega hrvatskoga naroda.

Hrvatska se toga prava neodriče ni sada niti će se ga ikada odreći dok ne budu Bosna Hercegovina spojeno s njom u jedno samostalno državno tielo.

Tomu pravu dao je oduška i hrvatski delegat Biankini u sjednici austrijske delegacije dne 8. o. mj. u Budimpešti prosvjedujuć proti pripojenju tih pokrajina Austro-Ugarskoj mimo Hrvatske. Ovakovo pripojenje — reče — jest državopravna rugoba, koja vriedja prava hrvatskoga naroda te radja novo nezadovoljstvo. On zahtjeva, da se temeljita rovizija državopravnog položaja Hrvatske dovede u sklad sa uredjenjem odnošaja Bosne i Hercegovine.

Hrvatski narod očekuje od svojih delegata i zastupnika koli u bečkom toli u budimpeštanskom parlamentu da podignu glas na obranu i zaštitu prava kraljevine Hrvatske na pripojene pokrajine i mi se čvrsto nadamo, da će se oni tomu pozivu i toj dužnosti složno i odlučno odazivati.

Izborno zgodopisje.

U nedelju sastao se u Pazinu užl izborni odbor, da rieši još te nekoja viseća pitanja glede kandidata za dva izborna kotara Istre. Sastanku prisustvovao je medju ostalim i predsjednik polit. društva M. Mandić.

* * *

U ponedeljak poslije podne sastao se u Voloskom kotarski izborni odbor u podpunom broju, koji je pod predsjedničtvom zast. M. Mandića konačno uredio pitanje kandidata za sve tri kurije onog kotara.

* * *

Izborni sastanak u Krasici.

Prošle nedelje poslije podne obdržavan je u Krasici — obć na Buje — izborni sastanak, komu je prisustvovalo do 200 izbornika iz one i susjednih občina. Sastanku su prisustvovali odbornici političkog društva za Hrvate i Slovence Istre gg. Fran Flego, Josip Pangerc i Šime Červar. Sastanak je otvorio g. Ante Justi bilježnik iz Buzeta a predsjednio je g. Flego, koji je pučkim jezikom protumačio stari izborni red. G Pangerc tumačio je novi izborni red za zemaljski sabor Istre obzirom na sve kurije zaključiv, da je novi izborni red povoljniji doduše ali nipošto pravedan. Dotaknuo se je i naših žalostnih školskih odnošaja, o zanemarenom gospodarstvu te o javnim službama i t. d. G. Š. Červar bavio se je obširnije gospodarskim pitanjem.

Onaj tužni naš narod, koji čuje hrvatsku rieč jedino u crkvi, slušao je pažljivo i napeto govornike, kojim se nije mogao dosahvaliti što su ga došli podučiti i uputiti. Čulo se osobito njegov zahtjev za hrvatsku pučku školu pošto se ga u postojećoj talijanskoj nastoji raznarodniti Taj prvi sastanak djelovao je vrlo blagotvorno na ono zapušteno pučanstvo, koje neće sialno lahko zaboraviti prijateljskih savjeta i razboritih nauka, što mu ih dadoše gg. govornici.

Austro-Hrvatsko parobrodar. društvo.

Prvi parobrod.

Uza sve neprilike i poteškoće, ipak možemo se danas ponositi zamašnim jednim

ovim korakom na polju našeg socijalno-gospodarstvenoga napretka. Prvi parobrod našeg austro-hrvatskog društva «Frankopan» doletio nam dne 1. tek. mj. kao ijeli morski galeb pred Puntarsku luku i sijelo tog našeg domaćeg društva, da započme odmah u zoru slijedećeg dana svoju plovitbenu dnevnu prugu Baška-Rijeka. Uz zanosnu radost i veselje naroda, uz bezbroj naših plavetnih zastava, uz gruvanje mužara i slavljenje zvonova stekao se silni narod iz Punta ne samo, već i iz svih drugih mjesta otoka, k ušću puntarske drage, da vidi i pregleda svoj krasni «Frankopan» sav iskićem od prove do krme zastavama i signalima, a na prvom jarbolu vijala se naša krasna trobojnica živahno s njom lepršajući bura, koja tog dana duvala kan da se i ona veseli slavlju, ili radje kano da se hoće rukovati sa «Frankopanom» i predstavit mu se kao njegova buduća drugarica. U kratak čas napuni se parobrod veselog znatiželjnog našeg naroda, a čulo se radostnih i pohvalnih uzkliku od starih naših mornara uz njihov kompetentni sud, bud glede ovog, bud glede onog dijela broda, pak teško ih je bilo osvjedočiti da je sve to i njihova svojina, — jer su jako malom izuimkom svi i najsiromašniji od njih tu dioničari. «Jeste li vidili, dragi moji ljudi, — čuo sam gdje kaže jedan od njih — ča sloga more udelat i kako je ono istinito ča govori naša narodna poslovica: «Kad se bratska srca slože i olovo plivat može», a mi sada nesamo plivamo nego i tancamo na nadu i na železu».

Usrijed ovakih i sličnih doskočica stiže na «Frankopan» krčki kanonik i župnik Msgr. Dr. Orlić u pratnji creskog župnika-nadpopa velezaslužnog kanonika Turata, mjesnog župnika popa Frana Žica, biskupskog tajnika i urednika «Pučkog Prijatelja» Dr. Palčića i lijepu kitu ostalih svećenika i redovnika oko 30 njih na broju, da on mjesto odsutnog biskupa Presvijet. Dr. A. Mahnića, začetnika ovog našeg društva, obavi blagoslov parobroda u nazočnosti skoro čitavog društvenog odbora a na čelu svojim revnim i neutrudivim predsjednikom g. Franom Orlićem i njegovom milostivom gospodjom, koja je «Frankopanu» kumovala.

Iza blagoslova priredio je g. predsjednik u svojoj krasnoj «Villa Costarica» bogatu gostbu, koja se je u radosti i veselju produljila kasno u noć. Dakako da je tu palo i krasnih nazdravica osobito sa strane prečasnog Turata, koji kao član revizionalnog odbora zahvali se predsjedničtvu i odboru, imenito pak prisutnim g. Orliću, kapetanu Celebriniu i kapetanu Albanežu, zatim Msgr. Dr. Orliću kao zastupniku duše našeg društva, g. tajniku Poliću kao srcu istog društva, te prepo ručio, kako to on jedini znade i umije, slogu i slogu i samo slogu u spasonosnom radu milog i blagog našeg naroda. Teško nam je bilo svima zastalno rastati se i zapustiti gostoljubivu dvoranu gosp. Orlića, ali tko u Krk, tko u Košljun, tko na parobrod, rastadosmo se do skorog vidova na blagoslov drugog parobroda, koji je taman dogradjen a ime mu je «Kvarner» noseći sa sobom najkrasnije uspomene tog sretnog dana.

U jutro rano, a bura nemilo zujila, točno u 5 sati zazviždа svojom «sirenom» po prvi put maštništa otočanin, te iza pol sata poče je brod u ime Božje vrtjet svojom elikom i u čas eto nas u Krku. Sve što je bilo naroda i trgovine na parobrodu Ungaro Croate sve je to prešlo na «Frankopana» te krenusmo u Merag, Beli na otoku Cresu, zatim put Malinske i Omišlja na Rijeku.

(Sa otoka Krka.)

Svuda nas je silno pučanstvo dočekalo a osobito u Omišlju, u tom gnijezdu kakono se ono kaže «morskih medvjeda», a redom je odatle i kapetan «Frankopana» g. Albaneže. Tu se je već iz daleka čulo gruvanje mužara i vidjevalo lepršanje zastava, a narod koji nije mogao dolje stava, a narod koji nije mogao dolje k moru, zaokupio sve starodrevne zidine od frankopanskog kaštela do Dubca, radosno kličuć i mašući šarenim rubcima. — Kad stigosmo na «mul» opazismo i tu punu luku naroda i školske djece sa svojim učiteljima i učitelji cama, koji nas iznenadiše krasnom kitom cvijeća i prigodnom ljubkom pjesmicom, iza koje zaori gromki «Živio Frankopan» i «Lijepa naša», koja se milozvučno razlijegala divnom onom lukom tja gori do podnožja omišaljske frankopanske kule i po onih samotnih i trošnih zidinah odjekivala, tražeći svoju drugaricu i «Turne moj, turne mileni . . .»

Iza pol sata, malo više udjosmo ponosno i gordo uz lepršanje naših zastava u riječku luku, gdje nas milostivo smjestiše na tako zvanu «riva dei bodoli», uz koju do sada pristajahu naši trageti i bracerice a od sada, ako nas i odatle ne potjeraju naša nesudjena braća, naši vitki i bujni Frankopani . . . . a dočekalo nas i tu nepregledno mnoštvo naših na Rijeci stanujućih otočana. Zastavama bijahu okićeni i parobrodi Senjskog društva a na prvom mjestu trobojnicami. Čuli smo, i to sa kompetentne strane, da su i gg. kapetani parobrodâ Ungaro-Croate htjeli izvjesiti svoje «hrvatske zastave», ali da im je nenadno u zadnji čas stigla zabrana i to iz . . . . . Kečkemeta!!!

«Frankopan» je gradjen na našem otoku Lošinju kod g. Marka U. Martinolića. U pokusima brzine dostigao je u jednoj uri brzinu od 14 morskih milja. U pokusima na veću daljinu od 4 sata vožnje sa jakim vjetrom i uzburkanim morem, dosegnuo je poprječnu brzinu od 13·75 milja na uru. — Parobrod je dug 38 metara a širok 6 metara, dubok 3·20. Mašina na trostručnu eksansiju razvija jakost od 400 konjskih sila. Za ukrcavanje trgovine dodijeljena su dva spremišta sa podvigami na paru. Prostorije za putnike prvog razreda providjene su baš raskošno, sa svim modernim zdravstvenim zahtjevima, kao parnu toplinu, ventilaciju, električnu rasvjetu i t. d. Za putnike trećeg razreda opredjeljene su dvije prostorije, sasvim udobne, te i one providjene toplinom na paru i električnim svijetlom, te je narod sasvim zadovoljan videći kako se je predsjedničtvo i odbor pobrinulo i za putnike trećega razreda.

Sviju nas je i to najsvetija dužnost da društvo svagdano sve to bolje uspjeva, a osobito dužnost je našeg naroda sa otoka Krka i Cresa, te sesjedne Liburnije. Ako se zorom nagonetati može kakav će dan biti, to iza sretnog početka našega društva, a uz prijegor predsjedničtva i odbora te uz sudjelovanje naroda nagonetati možemo ne samo, već i stalno proreći lijepom napredku društva. Da ojačniti moramo svi naše društvo, pak združenim silama nastojati, da ono procvate i proširi svoje djelovanje po onom našem moru, koje je barem toliko široko, da može i nas na svojim vodama pak makar i uzburkanim nositi.

Nemožemo učiniti od manje, nego da i ovom lijepom zgodom pozovemo našu braću, osobito iz Liburnije da s nama ujedno stupe u što izdašniju akciju ali to čim brže, jer će nas inače preteći onaj poznati «treći» . . . . sapienti sat . . . .

Medjutim živilo naše Parobrodarsko društvo sa svojim labudom «Frankopanom» i lijepom — nedogiednom kitom njegovih nasljednika — sinčića i unučadi.

Hrvati i Hrvatice!

Sjetite se svakom zgodom »Družbe sv. Ćirila i Metoda« za Istru. Upotrebljavajte Družbine marke, a svaka zapada samo 2 novčić. Kupujte uvjek Družbine žigice, cigaretni papir i druge proizvode.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

HRVATSKO KAZALIŠTE u PULI.

Naš «Sokol» ustanovio je posebni «dramatski odjek» i tako smo došli bez buke i vike do gotovog čina, imamo naime hrvatsko kazalište u «Narodnom Domu» u Puli. Tako će mnoga naša duša, mjesto da prosjedi nedjelju večer u kakvoj zadimljenoj špelunki i da igra «moru», proći koju uru u ugodnoj zabavi.

Narodno kazalište u Puli znači mnogo za naš razvitak, da nebi drugo, već radi toga, da narod čuje svoj jezik u najvećih tančinah čustva i da mu se tako diže hrvatska svjest.

Neki dan javili smo kako je pošla predstava «Graničari», stara doduše za Banovinu, ali za nas još uvjek privlačiva radi pučkih karaktera, osobito starog «Grge».

Uz dvije stalno namještene umjetničke sile (g. Veselinovića i gospoju Prugovečku) raspolaže Sokolov dramatski odsjek već sada izvrstnimi dobrovoljnim silami (dilettanti), kojih broj i sposobnosti treba da budu sve više rasle.

Odboru Sokola i njegovom starosti g. Lacku Križu treba dati svako priznanje za tu našu najnoviju kulturnu stečevinu u Puli.

Nedjelju večer prikazivala se je «Jedna noć u Berlinu» od Kneisla, pravod I. Mostićev. Dvorana i galerije bile su dubkom pune. Ocjenu igre moramo radi malenog obsega našeg lista skratiti na samo ovo:

Igra sama tekla je vrlo gladko, prekidana neprestano salvami smjeha i povladjivanja. O gdji. pl. Prugovečki i gosp. Veselinoviću nećemo gubiti vrieme, jer su to umjetnici koji u svakoj igri svojim znanjem izlaze na površinu. Uz njih se iztakao Vojska svojom liepom ulogom, a još ljepšom maskom. Kod g. Kostinčera vidjevamo uviek boljega i sigurnijega u svojim ulogama. Isto vriedi i za g. Vicela. Izvrstna je bila u svojoj ulozi g.ca Slava, te se nadamo liepom napredku njenomu. Gospodja Vražić isto je dobro izvela svoju težku ulogu, premda je početnica kao i gospodjica Damjanić. U obće igralo se veoma dobro, te je prisutno mnogobrojno občinstvo to i priznalo s burnim odobravanjem

U nedjelju 18. ov. mj. treća predstava, „*Radosti svoga doma*“. *komedija u 3 čina.*

Porečki kotar:

Sloge nam treba.

Iz Materade — občina Humak pišu nam da je tamo došao prošle nedjelje propovjedati slogu talijanski kandidat za V. kuriju onog kotara poznati odlični naš narodni protivnik Dr. Apollonio. U talijanskom političkom društvu propovieda kao odbornik rat protiv svemu što nije talijansko u Istri a sada dolazi propovjedati medju naš narod slogu; jer treba naših glasova.

Mi ćemo se čuvati talijanske sloge kao i ognja, dok nebudu pravedni prema nam i dok nebudu ljudski postupali s nami. Mi želimo slogu ali poštenu i pravu slogu te ćemo znati komu da dadomo naše glasove na dan izbora za V. i IV. kuriju.

* * *

Mjestna babica.

Upravno vieće u Vrsaru razpisuje natječaj za mjestnu babicu (primalju) u Vrsaru, Funtanah i u Sv. Mihovilu kod Ilima sa godišnjom plaćom od K 192·—. Nadalje mjesto babice u Sv. Lovreču Pazenatičkom i u Gerolđiju sa plaćom od K 120. Molbe za tu mjesta valja podnosti občinskom upravnom odboru u Vrsaru do 31. oktobra o. g.

Voloski kotar:

Podgrad, 4. 10. 1908.

(Nastavak.)

Taj zahtjev „Gosp. zadruge“ je i sasma opravdan i stog gledišta, što se narod u Podgradskom kotaru bavi većim djelom marvogojstvom. Mogu da ustvrdim, da je to jedini izvor dohodaka tamošnjeg pučanstva.

Vlada je valjda htjela ići narodu time na ruku, što je imenovala u Voloskom drugog veterinara, ne nek znade da mi od toga nemamo nikakve koristi. Kome će pasti na pamet, pa ma kako silno bilo, da zove iz Voloskog veterinara?

Ne može to da čini iz dviju razloga i to, što bi kasno u pomoć stigao, i pošto je daleko, bi gotovo polovicu vrijednosti goveda za put tražio.

Kad ovamo na komisiju dodje onda brzo opet natrag bježi veleć, da ima takav nalog.

Iz navedenog sliedi, da mi doista nemamo nikakve koristi od Voloskih veterinara te da bi nam vlada lahko pomogla kad bi samo htjela.

Da se vratimo na pitanje o dobavi siena, to nam je iztaknuti, da bi vlada morala produljiti rok za prijave, jer se mnogi nisu mogli na vrieme prijaviti. Krive su tomu samo občinske uprave, koje nisu občinarom na vrieme javile da se valja prijaviti za sieno a kriva je i odaljenost naših sela od naših središta ili od občinskih sjedišta.

* * *

Občinski izbori u Kastvu.

Občinsko poglavarstvo u Kastvu daje do obćeg znanja, da će se izbor novoga občinskoga zastupstva, za mjestnu občinu Kastav održavati u dvorani gdje se drže občinske sjednice u Kastvu, u niže označene dane i doba sliedećim redom:

U III. izbornom tielu birača 2978. Prvi dan ponedjeljak 19. listopada 1908. pozvani su birači upisani u izbornoj listi od broja 515 uključivo 2000, birača 1486. Drugi dan utorak 20. listopada 1908. nastavak biranja od tek. broja 2001 do uključivo 3495, birača 1492, što čini ukupni broj birača 2978.

U II. izbornom tielu birača 464, jedan dan, sriedu 21. listopada 1908. birači od broja liste 50, uključivo broja 514.

U I. izbornom tielu birača 54, četvrtak dne 22. listopada 1908. birači od broja liste 1 do uključivo 49.

Svakog izbornog dana započeti će izbor od 8 ure jutro napried. Glasovanje obaviti će se po volji birača, ustmeno ili putem listića.

Ne dvojimo nimalo, da će čestiti Kastavci i ovaj put kao uviek do sada osvjetlati opet svoj čestiti obraz na čast i diku cielog hrvatskog roda.

* * *

Postaja u Matuljah.

Sa postaje u Matuljah luže nam se, da tamo nema ni iz vana ni iz nutra te nigdje ni znaka hrvatskom jeziku. Sada se one postaje preuriuje i dograđuje pak bi bilo vrieme da se koli iz vana u naslovima toli iz nutra kod raznih objava i oglasa uzme u obzir i jezik tamošnjeg pučanstva. Upozorujemo na to i rodoljubnu upravu naše občine u Kastvu.

* * *

† Frane Dukić - Diračić.

Naglom smrću, u noći između 11 i 12 t. m. umro je Frane Dukić-Diračić u 68 godini života.

Nedelju dne 11. oktobra vidjelo se ga je još u crkvi kod sv. mise, u njegovom dućanu, po gradu, po podne na brežuljku sv. Mihovila, gdje je medju veselima najveseliji bio. Vraćajuć se u grad večer zaustavio se je kod crkvice sv. Lucije, koa

Nastavak u prilogu.

SVI U KROJAČKI SALON ZOVIĆA!!

NOVO: ZIMSKA SEZONA!

Trgovina manufakturne robe
i krojački salon

MARKO ZOVIĆ - PAZIN

Skladište odijela modernog kroja i sukna, kao i
samog sukna za muške i ženske
uz tvorničke ciene.
Svakomu je slobodno pogledati i promieriti robu.
Skladište šivaćih strojeva
osam-godišnja garancija.

NOVO: JESENSKA SEZONA!

BRZA, TOČNA I SOLIDNA POSLUGA.

Tko ne oglašuje, taj ne napreduje!!!

OGLAS.

Prodaje se veliki imetak
Marka Radoša,
kupljen na javnoj dražbi u kat. obć. Žbandaj, Višnjan, Novaves, Sv. Nedelja, Baderna i u okolici Koparskoj po jako ugodnoj cesti.

Informacije dobivaju se kod
JULIJANA PAJALIĆ, u Kopru.

GOTOVI KREVETI

Iz crvenog platna dobro punjeni, pokrivač ili podnja pernjuča 180 cm. duga, 116 cm. široka K 10·—, K 12·—, K 15·—, i K 18·—; 2 metra duga 140 cm. široka K 13·—, K 15·—, K 18·—, i K 21·—; Jastuci 80 cm. dugi, 58 cm. široki, K 3·—, K 3·50, i K 4·—; 90 cm. dugi, i 70 cm. široki K 4·50 i 5·50.

Izrađuju se i po ponebnoj mjeri, strunjače na 3 dijela za 1 krevet po K 27·—, boje K 33·—. — Razašilje franko pouzećem od K 10·— naprieđ. Zamjenu i vraćeno priznaje ako se poštarina plati.

Benedikt Sachsel, Lobes, br. 933
pošta PILSEN, Češka.

Prije nego li zahtijevate Personal, Hypotekar ili Real zahtijevajte bezplatan Prospekt.

DARLEHEN

MELLER L. EGYED
BUDIMPEŠTA
IX. Lónyai-utca 7.
Telefon Interurban 46—31.

OLOVKE
u korist družbe sv. Cirila i Metod
dobivaju se u
tiskari **Bagnja i drug. u Puli**
ulica Giulia 1.
uz cienu od 2 do 10 para.

REUMATIZAM, neuralgija, ischiasa, bodac, ulozi, natekline, reumatično trganje u glavi, zubima i zglobovima lieči se jedino uspješno uporabom

„Paralysian-Linimenta“

po vis. kr. zem. vladi odobren i zakonom zaštićen lijek nadmašuje sve ostale lijekove u djelovanju.

Čuvajte se patvorina!

Cijena boci K 1·60.

Dobiva se u svim ljekarnam. Glavno skladište: **Ljekarna PEČIĆ** sada **dr. B. Vonk — Zagreb.**

Soboslikar

VLADIMIR VOJSKA

PULA — Via Sergia, 59.

Preporuča se p. n. općinstvu grada Pule i okolice za soboslikarske i ličilarske radnje.

Izradba moderna, ukusna i trajna.
Cijene umjerene.

Dvostruki elektro-magnetički

KRIŽ ili ZVIEZDA

R. B. broj 86967.
Telefon br. 45—22.

jest elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod uloga, raume, astmo (težkog disanja), nesposavanja, zujenja u uhu, neuralgije, plavobolje (migrène) kuenja srdca, zubobolje ,mučevne slabosti, studeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), mokranju postelje, nujnost', nesvjestice, naglubosti' drhtanja na tijelu, influence skopčane, sa bolešću hrbta, bliedila (nedokrvnosti) želudačnih grčeva, bezteženosti, želudačna pomokrvnosti, svih udnih grčeva, hipochondrie, tjelesnih grčeva, hämorrhoida, kao i kod svesbćo slabosti itd. služi kao nenadkriljivo sredstvo, po što elektro-magnetička struja cielim čovječnim dielom djeluje, čime se rečene bolesti u najkraćem vremenu izliečo.

Poznato je, da liečnici kod navedenih bolesti višekratno elektrizovanje tiela upotrebljuje ali ipak na taj način, da jaka struja samo prolazno i povremenom kroz tielo prolazi, doć m naprotiv t mu struja elektro-magnetičnog križa ili zviezde R. B. br. 86967, kako je jur rečeno, umjerenim načinom neprekidno na tielo djeluje, što svakoga bržem zlječenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 godina staro bolesti izliečene su sa mojim strojem posve! Od Izliečenih sa mojim strojem R. B. broj 86967 izraćene zahvala kao i od odličnjih slojeva izdane svjedočbe i priznanice iz svilu strana svieta pohranjene su u mojoj pismohrani, gdje stoje svakomu u svako doba na uvid. GDJE NIJEDAN LIEK NIJE POMOGAO, MOLIM POKUŠATI MOJ STROJ, jer je to sigurno sredstvo proli gore navedenim bolestima, a onaj bolestnik, koji po mojem stroju nebi bio Izliečen najdulje u roku od 40 dana, dobiva novac natrag.

Upozorujem osobito p. n. obćinstvo na to, da se moj stroj ne smije zamjenjivati sa Voltinim, koji je poradi svoga neuspjeha zabranjen u Njemačkoj kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj dvostruki elektro-magnetički križ ili zviezda R. B. br. 86967 osobito se hvali i uživa vanrednu dopadnost poradi svoje izvrstne ljekovitosti.

MALI STROJ STOJI 6 K. Rabi ga mogu samo djeca i jako slabe gospodje.

VELIKI STROJ STOJI 8 K. Rabi se kod ostarjelih 20 godiš. kroničnih bolestih.

Dopisivanje i narudbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Pouzećem ili ako se novac unapred po šalje, razašilje glavna prodavaona za tu i inozemstvo.

ALBERT MÜLLER,
Budimpošta, V/41. Kolar,
Vadasz-ulica br. 34.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, koji upladuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 2.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednja uložene iznose do 1000 K bez predhodnog odkaza, a iznose od 1000 K ako se nije kod uloženja napisano ustanovio vedi ili manji rok na odkaz, uz odkaz od 8 dana

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na vjerice i zadužnice na garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati poslie podne) u nedjelju i blagdane zatvoreno.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u vile Carrara vlastita kuća (Narodni Dom) prvi pod desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Plovitbeni red
za prugu Baška-Rijeka-Baška.
Vrijedi od 11. listopada 1908. do opoziva.

Nedjelja	Poned. Srijeda Petak	Utorak Četvrtak Subota	Odlazak i Dolazak	Postaje	Dolazak i Odlazak	Utorak Četvrtak Subota	Poned Srijeda Petak	Nedjelja
Prije podne.	Prije podne	Prije podne				Poslije podne	Poslije podne	Poslije podne
—	—	4.30	odl.	VBaška	dol.	—	6.—	—
—	—	5.30	dol.	Punat	odl.	—	4.50	—
5.45	5.—	5.45	odl.	»	dol.	5.15	4.35	4.35
6.—	5.15	6.—	dol.	Krk	odl.	5.—	4.20	4.20
6.10	5.30	6.10	odl.	»	dol.	4.50	4.10	4.10
—	6.45	—	dol.	Beli	odl.	3.35	—	—
—	6.55	—	odl.	»	dol.	3.25	—	—
—	—	6.55	dol.	Glavotok	odl.	—	3.25	—
—	—	7.—	odl.	»	dol.	—	3.20	—
7.30	7.30	7.30	dol.	Malinska	odl.	2.50	2.50	2.50
7.40	7.40	7.40	odl.	»	dol.	2.35	2.35	2.35
8.30	8.30	8.30	dol.	Omišalj	odl.	1.45	1.45	1.45
8.40	8.40	8.40	odl.	»	dol.	1.35	1.35	1.35
9.30	9.30	9.30	dol.	Rijeka	odl.	12.45	12.45	12.45

Uvjetno pristajanje u Staroj Baški.
Ravnateljstvo si pridržaje pravo prema okolnostima promjenu plovitbenog reda.
Agencija na Rijeci kod gosp. I. Pakušića, Via Andrassy 25.

PUNAT, dne 8. listopada 1908.

RAVNATELJSTVO.

Odpremničko i komisiono društvo

„BALKAN“

TRST. Riva Grumula br. 14.

Prima u svoje dobro uredjene magazine svaku vrst robe i daje na istu predujmove uz veoma povoljne uvjete, te se brine za prodaju robe.
Isto tako kupuje i prodaje svaku vrst robe po nalogu i za račun svojih mušterija.

Otprema pošiljke svake vrsti u svim pravcima.

Obavlja reklamacije, te daje svako stručno razjašnjenje i uputu odmah i za badava.

groblja, rekav onim koji bijahu s njim da će se pomoliti malo za svoju „staru", pokojnu suprugu Paškvu, s kojom da će se skoro sastati.

Kao da je slutio što će biti. Neimajuć svoje kuhinje, odkad mu je supruga umrla, hranio se je po gostionama, pa je te večeri išao u gostionu Bota Vlaha. Tu bijaše toli veseo da je i pjevao i plesao, i zabavljao uvjek pristojno, sebe i druge. Kući ga je pratio suprug njegove nećakinje Josipe, učitelj Franjo Jelušić. U kuću samu nije ga pustio, kao što u obće nije dopuštao da iko s njim u kući stanuje. Za svoju nesreću. Valjda se je poskliznuo, ili ga je kap udarila, svakako udario je jako glavom o zid. Da je bio tko prisutan, bio bi mu možda pomogao. Nezna se koliko je živio, ni kada je pravo izdahnuo. Videći da ga u jutro nema iz kuće, a uvjek je jako rano ustajao, počelo se misliti koješta i sumnjati da mu se nije što zla dogodilo. Poslie 8 ure u jutro išlo se je u kuću, i našlo se ga već studena. Bog mu dao pokoj vječni!

Frane Dukić rodjen bi od oca Antuna i majke Tonke godine 1840., a bio je brat pokojnoga Dra. Antuna Dukića, živuće Rože udate Jurinčić, i pokojne Žanete udate Karlavaris, pokojne Erneste udate Kazimir Jelušić.

Njegovi roditelji, koli otac toli majka bili su silno radini i štedljivi ljudi, i napravili su si liepo imanje. Radinost i štedljivost kao da je od njih nasliedio i njihov Frane. Za mladjih godina tjerao je zanat svoga oca, najme stolarski, i izvan Kastva, i već tim napravio liepih svota. Poslie smrti svojih roditelja, bivši njihov glavni baštinik, dao se je na trgovinu raznom robom. Radio je kao da nebi imao od čega živjeti. Ustajao je rano samo da proda koju čašicu rakije, i da ga u obće ljudi na dobu nadju u dućanu. Prištedio si je lepih svota. Zadnje doba sazidao si je i novu kuću, ne da u njoj stanuje, nego da naročito profesori učiteljske škole lakše stanova dobiju. Neimajuć odvjetka, dobiti će njegovu baštinu glavno njegovi netjaci i netjakinje, a štogod i koje naše dobrotvorno narodno družtvo.

Proživiv mnogo izvan Kastva, nije izgubio ljubavi do njega, pače ljubio ga je kao malo koj Kastavac.

Već u godinah 1885.—1892. bio je ob inskim zastupnikom i savjetnikom. U godinah 1892. do 1896. bio je izključen iz zastupstva i on kao i mnogi drugi neodvisniji muževi. Godine 1896. bio je ponovno izabran zastupnikom da pak takovim ostane do svoje smrti. Prvo doba nije bio savjetnik. Mislilo se je da nemože biti radi svaštva sa načelnikom Kazimirom Jelušićem. Kad se je uvidilo da svaštvo, kad je već umrla njegova sestra i supruga načelnikova, nije zaprekom, bio je savjetnikom, i to prvim. Zamjenjivao je gospodina glavara često osobito i onda kad je ovaj duže vremena težko bolovao. Sa glavarom, kad je trebalo kamo koje odaslanstvo ići, uvjek je i Frane Dukić išao. Bas svojski se je zauzimao za napredak Kastavšćine u svakom obziru. K sjednicama zastupstva i odborskim zalazio je najmarljivije. Njegova rieč se je jako uvažavala. Za svoj hrvatski narod i njegove svetinje bio je jako zauzet. Njeko doba bio je podpredsjednik gospodarske zadruge. Sve od smrti njegovoga pokojnoga oca bio je predsjednik družtvu „Narodnoga doma". Bio je član utemeljitelj Družbe.

Kod svih izbora, občinskih, pokrajinskih, državnih, bio je medju prvima. Osobitu radinost razvio je godina 1895, 1896, i 1897, kod raznih izboru, onda kada se nastojalo i sa strane autonomne i sa strane c. kr. oblasti zasužnjiti Kastavšćinu u narodnom obziru, kad su plaćenci rečenih oblasti pod firmom „istrijanstva i domaćstva", i što je znam čega, htjeli u Kastavšćinu uvući tudjinstvo. I ako nisu uspjeli, i njegova je zasluga. Kod skoro svih izbora od godine 1895. napried bio je pokojni Frane predsjednik izbornoga odbora i svaki put se je pod vodstvom toga odbora pobjedjivalo. . . .

I sud predstoje izbori. Na vratima su, i občinski i oni za pokrajinski sabor. Prošlih dana raznašalo se je po Kastavčini pozive podpisane o i blagopokojnoga Frana Dubića, kojim je sazivao na izborni sastanak za dan 12. oktobra 1903. po podne. Sastanak se je morao obdržavati, dok je sazivač ležao na mrtvačkom odru. Udes!

Blaga Ti uspomena vriedni Frane u cieloj Kastavšćini, i u cielom hrvatskom narodu!

* * *

Občinsko zastupstvo Kastavsko za pokojnoga Frana Dukića - Diračića.

Prenerażeni bili su občinski zastupnici Kastavski zajedno sa občinskim glavarom, kad su se dne 12. t. mj. sakupljali u sjednicu, pa doznali da je noćju preminuo njihov drug, prvi občinski savjetnik Frane Dukić. Došlo je i 10 i pol prije nego li su se sastali. Žalostan otvorio je sjednicu gospodin glavar, svak pokojnikov. Spomenuv žalostan događaj i ocrtav u kratko djelovanje pokojnika kao občinskoga zastupnika i kao prvoga hrvatskoga domoljuba, te ražabrav misao sakupljenih da se ima sjednica pretrgnuti, reče da će toj želji udovoljiti, samo da zastupstvo odobri njeke poduzete mjere i stvori njeke zaključke. Stojeć su zastupnici žalostno tronuti slušali rieči gospodina glavara, i kliknuli, na predlog glavarov trokratni, slava pokojnom Franu Dukiću. Odobrili su, da je g. glavar već dao izvjesiti zastavu na pročelju občinskom uredu, a u počast vjernoga druga; odlučili su da se dade od občine 100 K „Bratovšćini", da se i tim počasti uspomenu Frana Dukića.

Zastupnici su se obvezali medju sobom da će svi, kojim bude u obće moguće prisustvovati sprovodu blagopokojnoga druga.

Pretrgnuta sjednica zastupstva obdržavati će se dne 15. o. m.

Lošinjski kotar.

Cres, 10. 10. 1908.

Pišu nam iz Cresa:

Dva su mjeseca brzo prošla. Naša se mladež odmorila, i eto je opet svježe, da neka započne a neka opet nastave svoje nauke. Žalosni događaji, koji se zbili u ova dva mjeseca, o kojima će nam znati pričati mnogo toga i okružno sudište u Rovinju, mislili su mnogi italianissimi da su krenuli vratom svim creskim Hrvatima. No otvorenje škole ih je prenerazilo. Nadali se jadni, da će svi k njima, a kad tamo, još mi dobili osam njihovih oni su dobili samo jednu našu. Dakle razmjer škole ostao je onaj isti kao i lani, t. j. da imademo djece kao i oni i još relativno više ako se uzme u obzir njihovu „scuola di perfezionamento", koja ih imade 20 na broju.

I za taj broj djece imadu oni 6 ženskih 3 muške sile, a mi za isti broj samo četiri i to dobrotom „Družbe". Zar nije to nebo vapijući grijeh i još danas u 20 vijeku, vijeku napredka? Austrijo, gdje si?

Tužni mi bez pastira smo. Kako odsječene glave vidite ljude ići ulicama ronći na potoke suze za svojim milim. Otišao je trbuhom za kruhom. Samo svi žalć što nije mogao poći već deset godina prije. Da mu pako ostane trajna uspomena ni Cres, svanu u jutro na molu spomen natpis sa znamenitim i proročanskim riječima „El va, el, va el va e in . . . xe anda". To ga se takoko snulo te nije mogao a da ne dade odušku svom čuvstvu u zahvali, gdje se zahvali alta popolazione italiana.

Sada samo svi otvorenih ustiju čekamo novog pastira, i koji će biti taj sretnik i utješitelj. Ako već sada se potpisuje kao načelnik neki Antonio Petris, da li je on već izabran, neznamo, barem još nije službeno proglašen.

Pred ovdašnjim sudom vodila se rasprava protiv N. Bunjčića i Fr. Krivičića radi uvriede poštenja i klevete podignute od našeg capogvardia J. Sbegliaffa. Na raspravu se stekla sva baldo gioventù italiana i čak Milordo di Valuna, koji su nestrpljivo čekali na osudu okrivljenih. No da Vam je bilo gledati bljeda njihova tužna lica, kad su okrivljenici, proglašeni novinima. Naš kum capo pokunjene glave knjigom ispod ruku, a drugom u džepu brojaše krune koje mora da plati.

Strašna suša koja ovuda već od šest mjeseci vlada ispraznila je sve čatrnje skoro. Narod bez vode morao je piti slanu vodu iz jednog zdenca. Niko se zato nije brinuo od pozvanih faktora. I to s razloga što su još imala i imadu gospoda u svojim šternama vode, a svojim sumišljenicima davali ju i iz školske šterne, ali našim ni kapi. Kad bi slučajno došao, koji od naših gospodi da za plaću kupi vodu, tomu bi se odgovaralo: „che ve dia Spinčić". Videći sve to, i znajući od koliko je važnosti po zdravlje pitka voda brzojavismo Namjestničtvu da priskrbi. Nakon nekoliko dana dodje i voda. Ali to je sve malo. Jedan parobrodić s vodom za ovoliko ljudstvo. Naravski da je već nema. Ali se uza sve to nijedan ne skrbi. Naša majčica općina ima prečega posla s izgonima. O čem ću Vam već javiti, da se vidi da smo u Tunguziji.

Dne 22. pr. mjeseca obdržavala se občinska sjednica, na kojoj se imalo medju drugim odlučiti, da li se imade dozvoliti Valunjanim *jedan metar* općinskog zemljišta ili ne. Valunjsko naime konsumno družtvo hoće da gradi kuću, ali da bi im pročelje došlo ravno pitali su metar zemljišta. No što ćete vidjeti, trojica Valunjana i to starješina koga zovu Antić, izabran protiv volje puka, neki Filić brat mu i gorostasni Milordo, otišli na općinu protestirat i zbilja oni poslušali njih troje a zapustili i zabačili volju puka koji je sav upisan u društvo osim ove trojice. Tako Vam se radi ovdje kod nas. Čovjek bi mislio, da se ova trojica strašno brinu za općinsko zemljište. Pogledajmo ih malo, pa neka si čitalac sam stvori sud o njima. Prvi starješina imade na općinskom zasadjeno loze pred kućom, malenu kućicu, kraj kuće kotac i t. d., Filić kad je htio graditi svoju kuću, to mu je puk dopustio da se dade na put i poklonio mu neznam koliko metara zemljišta. Milordo gradeći svoju vilu u sasma modernom stilu uso Lovrana da se može prošetati do mora za ljetne sparine sagradio je po općinskom svoje stube. Pak još ovi, kojima je puk toliko dobra učinio, te podnaša da se po općinskom šire, te se ljudi protive da se 50 obiteljima svakoj po 2 cm. zemljišta dade. Ovo se može dogoditi jedino ovdje kod nas.

Mali Lošinj 11./X. 1908.

Za koji dan ostavlja nas za više vremena učitelj J. A. Kraljić, da podje put daleke Amerike, braći u pomoć. Pred 5½ godina, došao je k nama učiteljovati na družbinu školu. Mlad, poletan, nadaren od Boga mudja „družbi" svoj život i umne sposobnosti. Što je bio u ono vrieme Lošinj, teško si je pomisliti čovjeku, koji to nije proživio. Talijanska mora ležala je na prsima naroda našeg, te nije mogao ni disati. Ta najgore ćeš proći, ako lupeža lupežem krstiš. Strašan je jal naših izroda janjičara. Kad je prviput mala povorka naše djece išla put crkve, da ti je bilo vidjeti mržnju naših izdajica, njihov duboki prijezir svega, što je hrvatsko. Što je sukrivilo ono 45 nevino djetešce? Krivi su, što su djeca onih, koji znojem svojim i žuljevima zaslužuju si kruh i hoće da budu svoji gospodari, a ne krvnici djece svoje. Na koliki je on ugled znao dignuti školu, znali bi najbolje pripovjedati naši pribivnici. Tko se ne sjeća, kad je najedanput hrvatska plesma pokrila bila sav Lošinj; činilo se, ko da je kamenje oživilo i da kroz to kamenje djedovi naši progovaraju, da je ovo hrvatska zemlja. Uzalud je občinski bubanj htio da utiša taj sveti glas, uzalud je sila htjela pravicu da ugnći. Ne smalaksava mladi pregalac, ne da si mira nije počinka, pa ni za čas, dižo večernju školu! Tko to možda nije iskusio ili opažao barem, ni ne pomišlja, kako je to ogroman posao. Mi smo se divili. Dižo k tomu tamburaški i pjevački zbor. Još mu je ostalo malo sati vremena nedeljom, pa možda ga je upotrijebio, da se prošeće i odmori? Ne, već, drži u mjesnoj „Zori" predavanja koja su se pratila velikim zanimanjem i bila su od velike koristi po narod.

Koliko se je trudio oko „Mladog Istranina" i s tolikim uspjehom, to je i široj javnosti poznato. Nu najmilji njegov posao bila je škola. Škola, kako se lahko ta rieč izgovori, ali koliko borbe za valjanog učitelja. Eno našeg Kraljića: Njegova energija, točnost, čistoća, rad i u najmanjim stvarima, držanja stege, najsavjesniji nadzor djece, sve te zadivljuje. Zna on pripovijedati i po par sati redom, a u razredu svedjer harmonija, sve je tu jedna duša.

A one predstave s djecom, što smo ih više puta imali, mogao je onako izvesti samo Kraljić. A kako su djeca ljubila odgojitelja svoga. Kako su ga susretala veselim licem i ponosno ga pred odredima pozdravljala.. Zapovijed njegova bila je djeci vesalje, jer je uvijek znao naći nešto nova, prikladna dusi djetinjoj i što im je gajilo ponos. Kako li je običavao biti dirljiv rastanak na koncu godine, kad su se poslije onih krasnih izložaba dijelile svjedočbe. Nije zapustio, da kako pravi pedagog, nijetiti i vjersko čuvstvo u srcima djece, ta i sam je proniknut vjerom još od krila majke svoje, koju on neizmjerno ljubi i štuje. Kraljić je bio ponajači, u mnogom sakriveni korijen, našeg narodnog stabla u Lošinju. A plaća? Narodna njiva je preorana, Lošinj hoće da stane na vlastite noge.

Vedra čela, ponosan na svoj rad, stupa danas pred oltar, da ondje pred Bogom obeća vjernost družici života, žarkoj Hrvatici Mariji Rade.

Ostavlja nas vrli prijatelj, ali se tješimo, mišlju da će se opet k nama vratiti. Želimo mu svaku sreću s braćom u Americi, pa da bude i tamo ko i ovdje neiscrpiv u zamislima, a neutradiv u izvadjanju.

† **Filip Sokolić.**

12. t. mj. preminuo je u pokr. bolnici u Puli, — kamo bijaše pošao da traži lijeka svojoj bolesti, — Filip Sokolić pok. Filipa iz Nerezina u 60. godini. Pokojnik bijaše jedan od onih, koji se nijesu žacali za života iskreno i otvoreno priznavati se Hrvatom i to ne iz ličnih kakvih probitaka, nego iz duboka uvjerenja.

Za čestoke narodne borbe, koja se bijaše razmahala u zadnjih deset godina, u ovome mjestu, bio je uvijek u prvom redu onih trijeznih narodnih pregaoca, koji su trijezni svojim radom znali odbijati i odoljevati zamkama narodnih neprijatelja. On je bio u kolu onih, koji su udarili temelje „Hrvatskoj Čitaonici i Posujilnici.

Bio je postojan u misli i radu. Vjeran drug i vrijedan gospodar.

Koliko li su ga njegovi prijatelji štovali svjedoči to što je bio kroz više godina predsjednikom Čitaonice, a na toj časti zahvalio se tek onda, kad je pred četiri godine bio izabran predsjednikom Posujilnice, čiji mu je razvoj na srcu bio.

I tako — nagla smrt otela nam plemenita muža onda, kad se tome nijesmo nadali!

Filipe, laka ti bila gruda, u kojoj leže smrtni ostanci tvoji, a koju si tolikom ljubavi ljubio.

Krčki kotar:

Javni sastanak u Vrbniku.

Dne 8. t. mj. oživio je Vrbnik. Po podne, osobito na večer sav je bio na nogu. Svi su se kupili na trgu, usred kojega se je vijala hrvatska zastava. Već po podne neko doba oglašali su zvonovi i mužari nješto izvanredno. To doba išao je gospodin zastupnik na carevinskom vieću prof. Vjekoslav Spinčić praćen gosp. župnikom dekanom i obć. tajnikom (u odsuću načelnika) da razgleda polje, i vidi i na svoje oči kako je nuždno uredjenje istoga. Došao je u posve neočekivanu uru, pak se ga je sad mjesto kod dolazka pozdravljalo. U večer došao je i bivši zastupnik na pokrajinskom saboru župnik Ante Andrijčić. Obćina bili su gostovi gospodina župnika dekana Dmitića. Pred označenom urom za sastanak sakupilo se je toliko ljudi na trgu, da bi se bio sastanak tu držao, da bi se bio oglasio političkoj oblasti. Pošto se nije oglasio, morao se je održavati u zatvorenom, u velikoj dvorani Doma. Dvorana se je dubkom napunila ljudima iz Vrbnika, Risike i Garice, čovjek do čovjeka je stao. Nebijaše moguće ni micati se. Sve prostorije pred dvoranom, pa i s njezine južne strane bile su pune ljudi. Okolo 8 sati stupili su na pozornicu obćina gospode zastupnika, prnćen rečenim gospodinom dekanom i ostalom gospodom svećenika, kao i učitelji, učiteljicami, načelnikom, sav etnici zastupnici. Sastnak otvorio je velečastni Dmitić, te zgodnim riečima pozdravio gospodu zastupnike iztaknuv njihove zasluge za naš narod, koj im je najodusevljenije klicao. Pošto bi izabran predsjedateljem sastanka Anton Feretić, i pošto je ovaj pozdravio zastupnike, dao je riec velečastnom Andrijčiću. Ovaj burno pozdravljen je tronut pripovjedao kako nejma medju sakupljenimi jednoga, koj je još u srpnju tekuće godine bio na sastanku pouzdanika i davao krasnih savjeta. Svaki je znao da je to kanonik doktor Fran Volarić, taj vriedni učeni, uprave slavni sin Vrbnika, koga već žalibože medju živima nema. Dvoranom je orio žalostan glas: slava doktoru Franu!

Kad su glasovi malo utihli, pristupio je da govori zastupnik prof. Vjekoslav Spinčić, od obćinstva ponovno pozdravljen burno. U svom govoru osvrnuo se je početkom na slavne muževe što ih je Vrbnik hrvatskomu narodu dao u raznih strukah javnoga života, naročito takodjer zastupnika naroda. Medju najprvimi našimi u saboru bio je kanonik Feretić, izabran zastupnik kasniji biskup; istodobno s njim biskup Vitezić sa virilnim glasom. Prvi izabrani Hrvat za carevinsko vieće Dr. Dinko Vitezić koga gozna nesamo Vrbnik, nesamo otok, Hrvati Istre, svi Hrvati, nego i svi Slaveni. Pak već spomenuti Dr. Frane Volarić, koj je zastupao narod u pokrajinskom saboru od 1888. do 1895 jedan od govornikovih najboljih prijatelja. Kad je to govornik htjeo izreći, zapela mu je riec. Zaridao je, pak prevladav se nastavio. Što slieduć njihov primjer, što stupajuć uza spomenute pobornike, reče za se i za svoje drugove, zauzimali smo se za svetinje našega naroda, za njegovu vjeru, za njegov jezik, u crkvah, u školah, u uredih i u svem javnom životu.

Zauzimali smo se i za tjelesne potrebe naroda: Nas se je prije malo slušalo, poglavito zato jer se je mislilo, da su samo naše hire što zahtjevamo. Al od 14. maja ljanjske godine vidjelo se je za nami, cieli skoro nas narod, pak se je počelo znanj takodjer tako ne još mnogo raditi, a ono što obećivati da će se čim prije i oblatо raditi. To se ima pripisati svjesti naroda, koj već neće da nikom robuje nego da bude sam svoj. Pošto je govornik spomenuo još nješto mjestne potrebe osvrnuo se je na nekoliko živih riečî na najnovije događaje i proglašenje neodvisnosti Bugarske i priključenja k monarhiji Bosne i Hercegovine. Rekao je da su na jugu Evrope bile prije 500 godina tri slobodne države slavenske: Bugarska, Srbija i Hrvatska. Prve dvie bile su dosta rano pale pod Tursku, dočim ima se je Hrvatska dugo opirala. One dvie su medjutim sad već posve slobodne, dočim Hrvatska stenje usljed drzovitosti njemačke, bahatosti madjarske i lukavosti talijansko. Priključjenjem Bosne i Hercegovine k monarkiji (Habsburga, svo su hrvatske, pa i slovenske zemlje pod jednom okrunjenom glavom, pak bi to priključjenje moglo biti početak oslobodjenja Hrvatske. To će i biti, ako se budemo mi Hrvati, Srbi i Slovenci znali ljudski i bratski ponašati. Cieli govor bio je praćen osobitom pozornošću. Razdragano obćinstvo živo je klicalo.

Uzev riec i opet velečastni Andrijčić, govorio je o radu svojem i svojih drugova u pokrajinskom saboru. Tu je naročito pripovjedao o sudbini jedne interpelacije još od godine 1904. Postavljena bila je hrvatski. C. kr. vlada usprkos svojih obećanja odgovorila je na nju talijanski, i još pri tom rekla, da se drži stare prakse. Dakle prakse, a ne prava i zakona! Mi smo na to zapustili sabor, reče, i mirno se htjeli vratiti, dok nam se nije dalo stalne riečî, da će baš jedna njegova hrvatska interpelacija biti odgovorena hrvatskim jezikom. Saznav za to Talijani 1905., nisu htjeli doći u sjednicu. Sabora nebijaše ni 1905. ni 1906 godine. Nije ga bilo sve do poslie 14. maja 1907., dok nisu i Talijani uvidjeli da treba s nami računati, da treba i našemu narodu njegova prava dati. U prvoj sjednici 1907. odgovorila je vlada zbilja na njegovu i njegovih drugova interpelaciju hrvatski hrvatski, i Talijani su kod odgovaranja bili mirni. I to je uspjeh izpadka izbora 14. maja 1907. Dalnji uspjeh tih izbora u pokrajinskom saboru bio je, da su Talijani želili sporazum sa Hrvatima i Slovenčima Istre, i da se je taj sklopio glede izborne reforme i sastava zemaljskoga odbora. Na to tumači govornik novi izborni zakon. Pohvalio je Vrbančane, kao one koji koji su uvjek svoju narodnu dužnost vršili, izrekao svoje uvjerenje da će to i kod predstojećih izbora učiniti, najme glasovati za one muževe, koje njim bude predložilo političko družtvo za Hrvate i Slovence u Istri. I gospodina Andrijčića slušali su skupštinari jako pozorno i povladjivali mu živo.

Izu toga su razni izbornici iticali razne mjestne želje. Tako Mahulja za popravak novoga mula, kao i za to, da se napravi staromu mulu glava. Više želja izreko je izbornik iz Garice Ante Lovrić. Jedna najglavnijih želja njegovih i svih Garičana je, da se u njihovom mjestu ustanovi pučka škola. Oni su priprávni na sve žrtve u svrhu da dobiju svoju školu. Do sada moraju slati djecu u tri škole, u njeki nemaju ni kamo. Dalnje želje su glede prolaza kroz c. kr. drmun Grdnje, glede donašanja poziva sa strane oblasti i glede ponašanja u šumskim stvarima.

Osobito žostoko bilo su prilužbe radi postupka lovaca. Ljudi su u toj stvari upravo uzbunjeni, pa će trebati nješto učiniti a da se zlu doskoči. U toj stvari govorili su Ivan Dijanić i razni drugi.

Starina pop Jerko Gršković, koj spada medju najstarije narodne borioce, preporučio je resoluciju, iduću za tim da se dozvoli sadjenje duhana.

Gospoda Andrijčić i Spinčić odgovarali su na iztaknute želje, i obećali su da će se zauzeti da im se zadovolji.

Resolucije poslati će se njegovoj jasnosti gospodinu c. kr. namjestniku, i dati u propisu gg. Andrijčiću i Spinčiću.

Sastanak je zaključio zgodnim riečima predsjednik Antun Feretić zahvalivši se gospodom što su došli i dali narodu nauka, kojih će se oni držati. Uz uzklike: živio Spinčić, živio Andrijčić počeli su se ljudi razilaziti i razišli se, dočim su ovi se njekolicinom ostali u družtvu, gdje su se još o koječem razgovorili, i sabrali malu svoticu za Družbu i predali je njezinom predsjedniku.

„Austro-hrvatsko parobrodarsko družtvo na dionice u Puntu“, dobilo je koncesionu ispravu od c. kr. Namjestničtva u Trstu, koje je na to bilo ovlašteno od ministarstva unutarnjih poslova dogovorno sa ministarstvom trgovine.

Koncesija nosi datum Trst 9. oktobra 1908. VIII. 408/3—07.

Valjda već ovog mjeseca biti će skupština toga našeg novog podhvata na Puntu i Bože daj u sto dobrih časa.

Franina i Jurina.

Fr. Si vidi Juro, kako sun puprdili v Dragući, kada se je otprla škula, je teli od onega do drugiga.

Jur. San vidil, san. Ma ka šajeta im je bila, da sun skunkali kao zanjci.

Fr. Sun imeli junaku struah, da ne bi kak Vajan, ali Zajerčan zapisa svojega utruka v hrvaneka škula.

Jur. Brižni stupidi, kaj ne znaju, da će v materinskem izajiku utrok se prije i boje nevadit, nego v talijanskim.

Fr. Ja ma uni dija, da nisun Hrvati.

Jur. Donke kega vraga sun, kune Hrvati. Ki je nigdar ču, da sun v Dragući bili Talijani. Unt se držija, da su pravi Kalabrezi, ma se onaku uni će vajki bit Hrvuati.

Fr. Ma tr sua anka Dragućani edanbot ne leto Hrvuati i to onbot, kuda imaja vino za prudat.

Jur. Ja onbot, zak im vino kupuje ja suami judi iz Hrvuackiga.

Fr. Vero sua ti Hrvuati streti, da kupuje ja vino puli našili prutivniki.

Jur. Ne boj se Frane, nećeja drugu ne. Do sada sua kupuvali vino Hrvuati puli Dragućani, zak ih nisun poznali, kakovi sun to tičići. Ud sada unaprid ubeu Hrvuat im vina neće kupit. Će im ben onbot Kalabreži iz Italije prić pu vino.

Fr. Justu si induvina. Smo vrie, hvala Bogu stari, pak kuliku Talijani je prišlo v Dragué pu vino. Mi se perun da ćeja naši saronjaki muarat s vinom broskve zalivat.

Jur. Kaj si prije reko, da ni uhen Talijan bi v Dragući. Kaj se ne spametiš, kako sun im lunji Pazinci unega tuvara pruntali za ubed, samu da grieja votat za Talijane.

Fr. Ha, ha, ha! Sada se spametim, kako sun s bukalinum tekli ne škrila, pu vino i pu bige ud semulu. Kada sun se nežrli ma sua krićali: Via nogi, vin mrnak i vin, ki da pit“.

Jur. Će se ja ben anka tu letu spametit. Pazinci naših puprdila, kad buaja votacijuni za junta, zak sam čiera vidi v Pazinu bekarljah čuda vrić kušdin za naše Kalabreže.

Fr. Ma kaj ih ni sruam, da za ona kušćina grieja prudat sobe Talijanum.

Jur. Ja, kaj češ, onega ki ne zna rišpetat svoj minterinski zajik ni nič sruam. Tako je vajki bilo i će bit.

Fr. A ma kaj ćemu. Danas smo se dosta ne čakulali. Drugi bot ću ti poveć. Buh ti daj zdravji i sreća.

Jur. A ma anka tebe, Boh, Boh.

Fr. Boh, puzdravi doma, no reci niš.

Razne primorske vijesti.

Narodni darovi.

Za Družbu sv. C. i M. šalje Dr. F. Černè iz Kopra K 10·— od dobivene oklade.

Današnji iskaz	K 10·—
Zadnji iskaz	K 842·60
Ukupno	K 852·60

Novi plovidbeni red „Austro-hrvatskog parobrodarskog društva na dionice u Puntu“. Upozorujemo naše čitatelje na novi plovidbeni red gorispomenutog družtva, što ga priobćujemo u današnjem broju i koji će vrediti do dalnje odredbe.

Uspomena na hrvatske mučenike. Dne 12. o. m. prošlo je 37 g. od žalostnog dana kad su kod Rakovice poginuli, ubijeni iz zasjede austrijskom puškom, mučenici za slobodu hrvatskog naroda, Eugen Kvaternik i Vjekoslav Bach.

Duboko se klanjamo, puni smjernog pieteta, uspomeni ovih hrvatskih velikana, mučenika za slobodu Hrvatske.

Nikdar ne umire, tko za slobodu gine!

Priposlano.*)

Gospodji Antoniji Fabris,

ženi Leonarda

u Roču.

Na zloglasno Vaše pismo tiskano u „Našoj Slogi“ broj 39 o. g. i kako čujem i u „Omnibusu“, kojim mislite infamirati mene i moju obitelj, ne bi dostojno bilo da Vam odgovorimi, jer bili morao navesti nemoralne čine Vašeg supruga i Vaše klevete, ali da ni stovani čitatelji „Naše Sloge“ mogu barem pojam steći, kažem Vam, da je već podnesena tužba proti Vama i Vašem suprugu, te ćemo kod sudbene razprave vidjeti ponašanje Vaše i njegovo, te moje obitelji.

Nu a kad sam Vas ja i moja obitelj tobože tako osramotio, kako Vi u Vašem pismu kazete, odgovorite mi na sliedeće:

1. Zašto u subotu dne 19. pr. mj. poslje naše prepirke dodjoše u kasnu večer kod mene Vaš djever Ernesto i svak Skobrtal moliti me, da zaboravimo na uvriede, te da tu stvar medju nama nagodimo i popravimo?

2. Zašto Vaš djever Ernesto u nedelju 20. pr. m. opet hodio cielo jutro oko mene, da tu stvar pustimo bez daljnjih posljedica?

3. Zašto Vi, draga gospo, u istu nedjelju po podne, kad prodjoh blizu Vaše kuće pozvaste me da dodjem u Vaš stan da se nagodimo, jer da Vi nemate ništa proti meni ni proti mojoj obitelji kojoj dajete svaku čast?

A neznate li Vi, da Vaš djever Ernesto, kao bivši rodarstveni agent u Trstu dobro znade što ćeka Vašega supruga ako ja podnesem tužbu proti njemu? Mislisto možda u Vašoj mudroj glavi, da ću ja takva kukavica biti, te ću propustiti da nemoralni čini prodju nekažnjeni, ili jer nijesam drugo nego siromašan učitelj da je slobodno oklevetati moju obitelj. Provarila sto se Vi i Vas savjetnik i dopisnik „Omnibusa“!

Žao mi je samo da poštено ime Fabris-ovo mora razglašeno biti radi Vas i Vašeg supruga, ali prekipjelo je i a drugo Vam neostaje već da rečete „mea culpa“.

Dakle do vidjenja na sudu u Buzetu a nadamo se i u Rovinju!

Roč, dne 2. oktobra 1908.

Mate Mussalin,

učitelj tälij. pučke škole.

*) Za članke pod ovim naslovom uredništvo ne preuzimlje nikakve odgovornosti.

Širite „NAŠU SLOGU“.

Broj 43. Pula, u četvrtak dne 22. oktobra 1908. God. XLI.

Oglasi, pripostana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 547.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom vaše mile čevari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju. Nepodpisani ne tiskaju se. Nefrankirani ne primaju se. Predplata sa poštarinom, stoji 10 K u obće, 5 K za soljake na godinu ili K. 5—, odn. K. 2·50 na pol godine. Izvan carevine više poštarine. Plaća i upućuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan toga.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Leginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Leginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Birači Hrvati i Slovenci u Istri!

U smislu našega proglasa izdanog u zadnjem broju „Naše Sloge" preporučamo Vam, da kod predstojećih izbora zastupnika za Zemaljski Sabor dadete svoje glasove za slijedeće mužove:

I.

U općeni izbornom razredu (5 kurija): (Izbori 25. oktobra 1908.)

1) u četvrtom izbornom kotaru sa glavnim biralištem u Kopru

gosp. **Josip Pangerc** načelnik i posjednik u Dolini.

(Ovom izbornom kotaru pripadaju: sudbeni kotar Kopar, Milje, Valdoltra i od Lazareta mjesta Pobegi i Cezari; sudbeni kotar Podgrad; sudbenog kotara Piran poresna občina Kaštel, Sv. Petar na Krasu i Kortedisola; sudbenog kotara Buje poresna občina Krasica).

2) u petom izbornom kotaru sa glavnim biralištem u Motovunu:

gosp. **Fran Flego** posjednik u Buzetu.

(Ovom izbornom kotaru pripadaju: sudbeni kotar Buzet osim mjesta Buzet, sudbeni kotar Motovun osim poresnih občina Motovun, Labinci i Višnjan, mjesta Oprtalj, te poresne občine Višnada, ali isključiv iz potonje mjesto Forenci, sudbeni kotar Poreč osim poresnih občinah Poreč, Tar, Vabriga, Frata, Vrsar i Fontane).

3) u šestom izbornom kotaru sa glavnim biralištem u Pazinu:

gosp. **Dr. Šime Kurelić** odvjetnik i načelnik u Pazinu.

(Ovom izbornom kotaru pripadaju sudbeni kotar Pazin, osim mjesta Pazin; sudbeni kotar Labin osim poresne občine Labin i mjesta Plomin, sudbeni kotar Vodnjan osim poresnih občina Vodnjan, Sanvičenat; sudbenog kotara Rovinj, mjestna občina Kanfanar; sudbeni kotar Pula osim dijela poresne občine Pula, koji sačinjava sam za sebe treći izborni kotar obćeg razreda te osim poresnih občina Galešan, Fažana i Šišan).

4) u sedmom izbornom kotaru sa glavnim biralištem u Voloskom:

gosp. **Profesor Vjekoslav Spinčić** zastupnik na Carevinskom Vijeću u Volosko-Opatiji.

(Ovom izbornom kotaru pripadaju: sudbeni kotar Volosko; sudbeni kotar Krk osim poresne občine Krk; sudbeni kotar Lošinj osim poresnih občina: Mali Lošinj, Ćunski, Osor, Nerezine i Sv. Jakov te mjesto Veliki Lošinj).

Političko društvo za Hrvate i Slovence u Istri

PAZIN, dne 12. listopada 1908.

Predsjednik:
Prof. MATKO MANDIĆ v. r.

Tajnik:
Dr. NIKO BANICEVIC v. r.

Dani izbora za zemaljski sabor.

Izbori zastupnika za zem. sabor obavit će se u ove dane:

1. Peta ili općenita kurija bira dne **25. oktobra** a eventualni uži izbori vršiti će se dne **1. novembra** tek. godine.

2. Četvrta kurija (izvanjske seoske občine) bira dne **5. novembra**, a eventualni uži izbor vršiti će se dne **12. novembra** tek. godine.

3. Treća kurija (gradovi) bira dne **16. novembra**, a eventualni uži izbor vršiti će se dne **21. novembra** tek. godine.

4. Druga kurija (trgovačka komora u Rovinju) bira 23. novembra tek. godine.

5. Prva kurija (veleposjednici) bira dne 24. novembra tek. godine.

Spinčićeva 60-godišnjica.

U petak dne 23. o. mj. navršiti će se 60 godina, što je ugledao svjetlo božje u prijaznom selu Spinčići, izpod drevnog Kastav-grada dični narodni prvak i ljubimac g. prof. Vjekoslav Spinčić. Slećuti iskrena prijatelja i pobratima u kratkotrajnom ljudskom vieku, da je navršio 60-tu godinu i da je daleko promašio obični ljudski vjek, nije najugodniji posao. Ali ako je taj njegov vjek bio pun žrtava i pregaranja za boljak svoga naroda, ako se kroz cieli njegov život provlači samo jedna plemenita misao, kako bi koristio i pomogao svomu narodu, ako je čobre dvie trećine svoga života posvetio duševnom i tjelesnom napredku svoje braće u Istri, pa ako se može sa zadovoljstvom i ponosom natrag osvrnuti na svoj plodonosni i blagoslovljeni rad za posljednjih 35—40 godina — a to može punim pravom naš Spinčić, tada mu neće biti sutrašnja 60-godišnjica toli težka i gorka, kao što bi bila, da nije sve svoje talente onako blagotvorno uložio.

Javno djelovanje profesora i zastupnika Spinčića otvorena je knjiga svakomu koji znade i hoće u njoj čitati. Na zlatnim stranicama te knjige naći će bezbroj priznanica i zahvalnica mladje naše inteligencije, kojoj je bio on i učiteljem i savjetnikom i dobrotvorom. Naći će osobito množtvo zahvalnica onih drobno naše djećice, koju je on zamjernim radom i požrtvovnošću pomogao oteti robstvu tmine i spasiti svomu rodu. Pohiljženi su tamo tolikikratni uspjesi što ih je postigao zastupnik Spinčić na školskom, narodno-političkom i gospodarskom polju na zemaljskom saboru i na carovinskom vieću.

Sve je to poznato njegovim drugovima i našemu narodu, al je toga mnogo i mnogo jošte, zašto šire občinstvo nezna niti može znati jer se privatni il tajni rad vodja naroda nemože uvjek objaviti na veliko zvono. Za taj njegov rad neće se doznati dok budemo sretni primati i nadalje njegove mudre savjete, prijateljske upute i korisitne nauke. A da to bude još dugo i dugo živa je, iskrena je, srdačna je želja svega našega naroda, naposse njegovih vjernih i odanih mu prijatelja i pobratima. S tom željom kličemo zastupniku naroda u najširem smislu rieči: Bio nam zdrav i cio!

Niže priobćujemo sastavak, što ga je napisao naš zajednički prijatelj povodom 60-godišnjice g. prof. Spinčića:

Pisat o Vjekoslavu Spinčiću prigodom njegove 60-godišnjice biva samo u toliko ugodno, što je sjeme, koje je on posijao zadnjih trideset godina u tužnoj Istri, urodilo obilnim plodom i na prosvjetnom i na političkom polju.

Sjećam se težkih onih vremena kad istarski Hrvat nije skoro imao komu bi se u potrebi utekao, jer narodna njiva bila je onda pusta i neobradjena, te Spinčić, uz četicu svojih požrtvovnih drugova, danas poznatih širom hrvatske naše domovine, započeo nad prvima svoj rad na tvrdoj istarskoj hridini — on je svim žarom svoje plemenite duše, počeo budit uspavanu narodnu sviest u doba kad je bezkažnjeno naš stoljetni dušmanin dobacivao u lice Istarskom Hrvatu najkrvavije uvriede nazivajuć ga *robom*, a da on nije znao onda reagirat. Sjećam se i pjesme: *„Četri vieka to je dosta što smo robovi"*, koja bi Spinčiću uzigrala srce i u njemu uzbudila raznovrstna plemenita čustva svaki put kad bi mu je pjevao. Sjećam se kad je istarski Hrvat, prezren od talijanskih krvopija, a od mogućnika zapušten, vapio za pomoć, i pomoći mu je jedva pružao narodni svećenik ondje gdje je znao i mogao, jer je sirotica Istra oskudievala onda svjetovnom hrvatskom inteligencijom. Spinčić, da uspješnij pomože svome rodu posvetio se profesuri i u tom svojstvu nastavio svoj blagoslovljeni rad oko uzgoja mladih hrvatskih sokolova toli potrebnih istarskom Hrvatu, da ga bude i osvješćuju kako bi prekinuo lance u kojih ga držao okovana zakleti njegov domaći dušmanin.

Da je Spinčićev rad kao profesora i kao kotarskog školskog nadzornika urodio obilnim plodom, biva svjedokom današnja mlada generacija istarske hrvatske inteligencije, za koj je on, uz rodoljubne njegove dobe, nastojao kao što i danas nastoji, da namakne sredstva, kako bi se prosvjeta čim više širila med ist. Hrvatom i u ovom nastojanju on je i uspio. — Podignute hrvatske škole širom Istre spomenici su njegovog rada i nastojanja. — Doduše mlada hrvatska inteligencija nije kriva što se kasno rodila, te osobno nije mogla pratit Spinčićev požrtvovni rad. Nego ako pošteni istarski narod harnošću spominje i blagoslivlje Spinčićevo nastojanje i rad, njegovi politički protivnici i njegovi predpostavljeni na taj rad gledali su ljubomornim i zavidnim okom, pak je taj ljubomor prouzrokovao njegovo premještenje iz Kopra u Goricu, a za tim odpuštenjem iz službe i obustavom plaće. — Uz sva ova progonstva Spinčić nije nikada klonuo duhom, dali prožet iskrenom ljubavlju napram svojem narodu nastavio je podvostručenim silama na političkom polju svoj rad braneć kroz vas svoj život odvažno narodna prava koli u istarskom saboru toli u carevinskom vieću, odbijajuć i simo i tamo surove i nepravedne navale zaklet ih narodnih nasih dušmana. Dao Bog radjale istarske majke za sva vremena sinova sličnih značajnomu i požrtvovnomu Vjekoslavu Spinčiću!

Želeći istarskom rodoljubu zdravlje i što dulji život kličemo mu sa punim grlom a prepunim srcem: — Na mnogaja!

Malo poduke

za predstojeće zemaljske izbore. Dne 25. o. mj. pozvani su svi birači obćenite ili V. kurije Istre, da si izaberu osam zastupnika. Od tih osam zastupnika otpasti će na nas Hrvate i Slovence Istre četiri. Kako je oglašeno u našem listu pripasti će nama u ovoj kuriji četvrti izborni kotar (sa glavnim biralištem u Kopru), peti izborni kotar (sa glavnim biralištem u Motovunu), šesti izborni kotar (sa glavnim biralištem u Pazinu), i sedmi izborni kotar (sa glavnim biralištem u Voloskom).

Dne 25. oktobra pada na prvu svetu nedelju koja nam dolazi. Oblasti odlučile su, da se taj izbor vrši u nedjelju, da uzmogne čim veći broj radnika i kmetova pristupiti k izboru u da im netreba izgubiti dnevnice. Svaki će dakle lahko, pošto je obavio svoju kršćansku dužnost, ovršiti i svoje državljansko pravo.

Na javnim sastancima i na skupštinama i putem knjižica kazalo se je našim biračem, koja su njihova prava i koje dužnosti i kako im se vladati i postupati a da osvjetljaju sebi lice i da učine rodu glas. Nu samim tim držimo, da neće biti suvišno ako im i ovim putem podamo nekoje upute i malo poduke i to ponajprije o **Izkaznicama (legitimacijama) i glasovnicama.**

Na temelju §. 36. izbornoga reda dobije svaki birač ili izbornik svoju izkaznicu (legitimaciju) i s njom ujedno jednu glasovnicu. Izkaznice i glasovnice razašilje politička oblast ili kotarski kapitanat i one nose na sebi carski žig ili pečat. Na izkaznici označeno je ime birača, mjesto gdje se bira i ura kada se bira. Svaki birač dobiti će izkaznicu i glasovnicu za petu ili obćenitu kuriju, zatim drugu izkaznicu i glasovnicu za četvrtu kuriju ili izvanjske obćine (ako ima tu pravo izbora) pak za III. ili gradsku kuriju (ako ima tu pravo izbora) i t. d.

Na svakoj glasovnici opredieljeno je mjesto gdje se ima napisati mjesto za jednoga (V. kuriju) ili za dva (IV. kuriju) kandidata.

Bez legitimacije i glasovnice nemože se birati, radi toga valja jednu i drugu na vrieme potražiti (ako se ih nije na vrieme dobilo) i čuvati kano oko u glavi. Izkaznice i glasovnice razašilje — kako rekosmo kotarsko poglavarstvo — i to poštom ili po svojim službenicima, u može je predati i obćinskomu glavarstvu, da ih ono porazdieli. Onaj, koji nebi dobio izkaznice i glasovnice, valja da ih potraži 24 sata prije izbora kod obćine ili kod kapitanata.

Ako bi koji izgubio izkaznicu ili glasovnicu, može dobiti duplikate kod kotarskog poglavarstva.

Izbor zastupnika.

Za provedenje izbora zastupnika odlučene su posobne komisije sastojeće od obćinskoga načelnika il njegovog zamjenika, od dvojice članova, koje izabere obćinsko zastupstvo i od druge dvojice članova, koje izabere vladin odaslanik ili komesar. Svakomu izboru mora biti prisutan vladin komesar.

Na opredieljeni dan i sat valja da dodje svaki na biralište sa legitimacijom i glasovnicom. Koji nezna pisati neka si dade izpuniti glasovnicu sa imeni kandidata od našega pouzdanoga čovjeka.

Pred komisijom pokaže svaki birač svoju legitimaciju a glasovnicu predade zatvorenu (zamotanu) članu komisije, koji ju mora baciti zatvorenu u žaru (posudu). Na taj način nezna nitko za koga si glasovao. Na biralište mora doći svaki birač u opredieljeno vrieme i čekati u dvorani dok na njega red dodje.

U svakoj izbornoj dvorani ima te svaka stranka pravo, da imenuje 2—10 pouzdanika, koji će nadzirati djelovanje i postupanje izborne komisije. Ove pouzdanike treba na vrieme prijaviti kotarskom kapetanatu.

Svaki birač treba da nakon izbora sačuva svoju legitimaciju ako bi došlo do drugog ili ponovnog izbora.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Talijanska gimnazija u Puli.

Prošloga ponedeljka započela je poduka na talijanskoj gimnaziji u Puli. Ono što se je držalo godinu dana natrag nemogućim, postalo je danas činjenicom. Puljski Talijani zamislišo preko noći talijansku gimnaziju i oni ju u najkraćem mogućem roku zadobiše. Za gimnaziju trošiti će svi obćinari Pule, dakle i hrvatski i svi stanovnici pokrajine, dakle i Hrvati i Slovenci.

Očekivalo se je da cesarska vlada neće pristati na otvorenje posve smišljano talijanske gimnazije u Puli. Očekivalo se je tim većim razlogom pošto su proti njoj prosvjedovali netalijanski gradjani Pule, koji bi morali i koji će morati za nju doprinašati. Nu ti prosvjedi nepomogoše ništa. Carska je vlada slieno pristala na zahtjev puljskih talijanaša kao što je uvjek do sada pristajala na sve zahtjeve Talijana Istre.

Obćinska uprava u Puli neće da zna ništa za poduku našega puka u ovom gradu. Ona nepriznaje Hrvatom grada Pule pravo na hrvatsku pučku školu premda mora tamo naša „Družba" uzdržavati tri mužka i tri ženska razreda pučke škole. Tu školu polazi stotine naše djece, za koju bi se morale brinuti i obćina i pokrajina, al ne čine ništa ni jedna ni druga.

Opravdano je bilo dakle očekivanje Hrvata grada Pule, da će carska vlada staviti obćinskoj upravi grada Pule bar taj uvjet, da se mora pobrinuti za uzgoj hrv. djece prije nego li će odobriti otvorenje talijanske gimnazije. Nu reć bi da vlada nije stavila nikakva uvjeta već jednostavno odobrila otvorenje smišlene i nepotrebne talijanske gimnazije — a Hrvati neka misle sami kako će uzgojiti svoju dječicu. I to su tobož pravedne i nepristrane vlade?!

Izbori 25. oktobra.

Kako je poznato obavit će se ovu drugu nedjelju dne 25. oktobra o. g. izbori za zemaljski sabor. Toga dana bira se i zastupnika obćenite kurije, t. j. svi punoljetni austrijski državljani nastanjeni u kojoj obćini Istre barem godinu dana prije nego li su raspisani izbori (20. junija 1908.) biraju 25. oktobra 1908. osam zastupnika. Svi ti izbornici Istre (obće kurije) podieljeni su u 7 izbornih kotara (srezova).

Sam grad Pula razdieljen je u obću kuriju u dva izborna kotara, u treći i šesti.

Premda svakomu izborniku točno piše na legitimaciji u kojem izbornom kotaru i u kojoj sekciji ima pravo glasa, mi ćemo nastojati da po mogućnosti točno označimo medje trećeg i šestog izbornog kotara po pojedinim ulicama.

Treći izborni kotar obće kurije sačinjavaju ovi predieli grada (borghi): sam grad (Città), borgo Port' Aurata, S. Martino, Zaro, S. Michele e S. Polikarpo.

1) Sam grad (Città) omedjašen je ovim ulicama: via Zaro, Giulia, Giosuè Carducci, uzduž parco Valeria na lievo od ulice Arena, Corsia Francesco Giuseppe, i via dell'Arsenale do via Zaro.

2) Predjeli (borghi): Port' Aurea, San Martino, Zaro i S. Michele, obkoljeni su od via Giovia do ulice Stanković, ulicom Stanković kroz via Dante do via Sissano, zatim po ulici Sissano do via Francesco Patrizio, kroz ovu ulicu do ceste iza pokrajinske bolnice, Medulinska cesta skupno sa barakama Rismondo, ulica Mutila, ulica Carlo Defranceschi do piazza d'armi della Marina, via Policarpo do via Zaro.

3) Predjeli (borgo) San Policarpo omedjašen je od via Muzio, Milizia, Ospitale della Marina do ulice Veruda, Erarske barake, u koje spadaju cesta izvan vojničkog groblja do obale, via Circonvallazione dell'Arsenale, via Policarpo i cesta uzduž vojarne i vježbališta ratne mornarice do raskrižja ulice Muzio.

Dakle svi oni koji stanuju, ili su stanovali za vrieme sastava izbornih listina (recimo od junija o. g.) unutar spomenutih ulica, imaju prava glasa u trećem izbornom kotaru obće kurije i glasovati će dne 25. ov. mj. u školi blizu majke Božje ili u Hotel Belvedere.

Svi oni pak, koji stanuju izvan spomenutih ulica, kao na pr. dalje od Arene, više od ulice Stanković (gornji dio ulice Giovia, ulice s lieve strane iste), komad ulice Lacea i bližnje ovoj povrh ulice Stanković i Dante, gornji dio ulice Sissano dalje od ville Stipek, kuće na Medulinskoj cesti dalje od baraka Rismondo, kuće na premanturskoj cesti dalje od ulice Carlo Defranceschi, gornji dio ulice Muzio počam od raskrižja via Milizia i kuće povrh ove ulice, od ulice Veruda, te sve što je izvan erarskih baraka (po prilici počamši od Kalčića dalje), dakle ciela Veruda i bližnje joj kuće, sve to spada u šesti izborni kotar, t. j. izbornici ovog kotara, glasovat će u školi S. Martino, a za kandidata naše stranke dra Šima Kurelića, načelnika u Pazinu.

Na glasovnicu je dosta napisati:

Dr. Šime Kurelić.

Izborne sekcije u Puli za dan 25. ovoga mjeseca.

U nedjelju dne 25. ov. mj., izbori obće kurije, za treći i šesti kotar, glasovat će se u Puli u ovim lokalima.

Obća kurija, za treći izborni kotar, odredjene su tri sekcije, i to 1) u školi Piazza Alighieri (blizu Majke Božje) glasovat će izbornici tog kotara od slova *A—F*; 2) u Dvorani Belvedere (prije sokolska dvorana) bit će dvie sekcije, od kojih u jednoj glasovati će izbornici od slova *G—M*, a u drugoj od slova *N—Z*.

U općoj kuriji, za šesti izborni kotar odredjene su dvie sekcije, obe u školi S. Martino, te će u jednoj glasovati izbornici od slova *A—L*, a u drugoj od slova *M—Z*.

Upozorujemo sve izbornike, da na svakoj legitimaciji točno piše u kojem izbornom kotaru i u kojoj sekciji ima pravo glasa.

Izbori počimlju u 8 sati u jutro, te zatvaraju se točno u 2 sata po podne, te neka se pazi na to.

Poziv na izbore.

Primamo iz Filipana: Eto nam izbori pred vratima. U nedjelju dne 25. o. mj. obavit će se izbori zastupnika za zemaljski sabor iz obćenite kurije. Tog dana iskočite čestita braćo iz Roverije svi složno u Filipan i dignite svu braću našu iz sela Gojani, te ćemo svi skupa kao prava složna braća dati naše glase za Dra. Šimu Kurelića, načelnika grada Pazina.

Dne 4. o. mj. pohodili su vas neki krivi proroci, socijalisti, nebi li nas puk premamili na krivi put i prevarili ga, ali im nije uspjelo, jer im nitko nije povjerovao. Takovih krivih proroka doći će još mutiti nas narod, ali narode ti se nedaj da te takovi ljudi, koji bacše pod noge svoj rod, Boga i vjeru, obmame i najzad prevare.

Mi ćemo se dakle u nedelju svi rano dignuti na noge logane, dozvat ćemo naše susjede Pinezića i svi skupa poći pozdravit našu braću iz Roverije, da složno odamo naše glase za našeg narodnog kandidata.

Da živi naš kandidat Dr. Šime Kurelić!

Socijalistički kandidat za zemaljske

izbore u III. gradskom izborništvu u Puli proglašen je bio na njihovom sastanku u Puli načelnik Vižinade g. Dr. Augustin Rittossa. Naši će izbornici toga izbornoga kotara znati što im je činiti prema socijalističkom kandidatu, koji bi nam bio u narodnom pogledu u saboru jednako protivan i pogibeljan kako i svaki drugi talijanski zastupnik.

Nova parobrodarska sveza Pula-Lošinj.

Parobrodarsko društvo «Istria-Trieste» započelo je ponovno ploviti iz Pule u M. Lošinj. Iz Pule odlazi parobrod svakog utorka, petka i subote u 2 sata po podne, a iz Lošinja u srieđu i nedjelju u 2 sata po podne, i subotu u 8 sati u jutro. Ovi parobrodi voze i poštu.

Talijanski kandidati za predstojeće zemaljske izbore. Talijansko političko društvo proglasilo je do sada petoricu svojih kandidata za predstojeće izbore i to trojicu za občinitu ili petu kuriju i dvojicu za dva izborničtva grada Pule.

U petoj kuriji kandidira, kako smo već javili Dr. Apollonio Karlo u I. izborničtvu, u II izborničtvu iste kurije Viktora Candussi-Giardo iz Rovinja i Dr. Ivana Pesante liečnika u Opriju,

U I. i II. izborničtvu grada Pule proglašeni su za kandidate Dr. Rizzi, zemaljski kapetan i Dr. Kuzma Albanese. Talijanska krščansko-socijalna stranka kandidira u I. izborničtvu V. kurije (proti Apolloni-u) zastupnika na carevinskom vieću g. Spadara a u II. izborničtvu iste kurije kanonika Ghiru iz Rovinja i posjednika Ulcigrai-a iz Izole (proti Candussi-Giardo i proti Pesantu).

Socijalistička stranka kandidira za občinu kuriju u gradu Puli občinskoga načelnika u Višnadi Dra. Rittosau (III. izbor. kotar V. kurije) i učitelja Zorzenona iz Milja u I. izbornom kotaru V. kurije.

Mi smo navlas stavili pod isti naslov kandidate svih trih talijanskih stranaka, jer su nam jednako protivne sve tri i jer će njihovi eventualno izabrani zastupnici u saboru složno raditi proti našim najpravednijim zahtjevima.

Voloski kotar:

Občinski izbori u Kastvu.

KASTAV, 22. — Treće tielo biralo je jednoglasno kroz dva dana sa 410 glasova predloženike nar. odbora. Medju timi dosadanji načelnik Kažimir Jelušić i držav. zastupnik Prof. Spinčić.

Drugo tielo biralo je jučer sa 128 glasova, takodjer jednoglasno, predloženike nar. odbora.

Danas u 1 sat primismo brzojav, da su izbori i u prvom tielu zaključeni jednoglasnim izborom narodnih predloženika.

Živila Kastavščina!

Občina Kastav za proslavu 60-godišnjice zastupnika prof. Vjekoslava Spinčića. Prošle sriede odlučiše izbornici, pobrsne občine Kastav na svom sastanku u Kastvu, da se proslavi svečano 60-godišnjicu narodnog prvaka, občinskog zastupnika i zastupnika na carevinskom vieću g. prof. Spinčića, počastnog gradjana drevnog našeg Kastav-grada. Proslava vršiti će se u petak dne 23. o. mj. U svrhu proslave odabrao se iste večeri odbor od pet lica (Dr. Dabović Kajetan, prof. Franković Frane, Jelušić Franjo, Jelušić Kazimir, Jurinac Rudolf), koji odbor ima upravljati pripremama za dotičnu proslavu.

Občinsko zastupstvo u Kastvu na svojoj sjednici od 15. ov. mj. pridružilo se ne samo toj namisli, već je nadopunilo dotični odbor izabravši u istoj pet občinskih savjetnika i to Medvedić Luku, Sinčić Vjekoslava, Srdoč Mata, Sirolu Antuna i Vlah Ivana, koji se imaju postarati, da ta svečanost što impozantnije izpade. Zastupstvo je nadalje odlučilo, da se toga dana okiti Kastav zastavama, da se palo mužari da se podari iz občinske alagajne 300 K u dobrotvorne svrhe, (naime „Družbi" 100 K, „Bratovštini" 100 K, „Pazinskom djačkom društvu" 100 K), zatim da se glavna ulica u Kastvu od občinske zgrade do „Crekvine" imenuje „Ulicom Vjekoslava Spinčića".

U koliko doznasmo, priredit će se u četvrtak u dvorani gosp. Benedikta Vlaha u Kastvu svečani komers, a posebna deputacija sa zastavama na čelu ići će u obližnje mjesto Spinčići, boravište i rodno mjesto svečarevo, da odprati svoga miljenika u grad Kastav na komers. Pjevačko i tamburaško društvo „Istarska Vila" sudjelovati će pri tom komersu pjevanjem i tamburanjem, kroz nade, da će se mnogobrojan narod odazvati pozivu odborovu, te pristupiti rečenog dana u Kastav, da tako uzveliča svojim prisućem slavu neutrudivog borca za hrvatska prava u Istri.

Občinski izbori u Kastvu započeli su u ponedeljak a svršiće danas t. j. u četvrtak. Izborne borbe neće biti jer je odpor bivših narodnih odpadnika posve slomljen i jer su se već prije dogovorili glede kandidata prvaci pojedinih županijah.

Župani svih naših poreznih občina pozvaše pako sve svoje suobćinare, da izaberu iz svoje sredine muževe, koji žele imati u zastupstvu.

Na to će je sastao izborni odbor dne 17. o. mj. u Kastvu te je dogovorno sa župani i bivšimi zastupnici sastavio listinu najvidjenijih občinara.

Izborne sekcije u Voloskom kotaru.

Kotarsko poglavarstvo u Voloskom odredilo je za područje svog kotara ove sekcije:

a) Peta kurija; Kastav, Klana, Sv. Matej, Volosko, Lovran, Mošćenice, Ičići (Veprinac), Podgrad, Materija, Jelšane, Pregarje, Mune.

b) Četvrta kurija: Materija, Drago, Ičići (Veprinac), Belići, Račice, Jelšane, Sv. Matej, Tuliševica.

Ovo zadnje mjesto, slavno c. k. kotar. poglavarstvo piše: «Tulisevizza» — krasno, zar ne?

Pazinski kotar:

Izpod Učke dobivamo:

Prvih dana tek. mj. osvanuo je u Šušnjovici iznova poznati profesor Popovici, da tobože nastavlja svoja filološka iztraživanja, a u istinu da po želji dvojice, trojice mutikaša i slavne junte dakako agitira proti obstojećoj već hrvatskoj školi (koju uzdržaje sada vlada) a za nekakvu rumunjsku školu, koja pak ne bi bila drugo van uvod u talijan. kovačnicu. Nu mi se čvrsto nadamo, da će svi naprezaji junte i njezinih tajnih i javnih pomagača ostati bezuspješnimi, jer će se ovaj naš djelomice zavedeni narod jednom ipak uvjeriti, da može crpiti liepe koristi samo od ove hrv. škole, glede koje će napokon i junta biti prisiljena, da ju preuzme u svoju režiju, pošto će, mislimo, i njoj, junti, pasti doskora malo krila — — — —

Mjesta sudbenih službenika.

Kod c. k. kotarskog suda u Labinu imade se po popuniti dva mjesta sudbenih poslužnika. Molbe prima predsjedničtvo c. k. okružnog suda u Rovinju do 18. novembra o. g.

Porečki kotar:

Prenos sajma u Livadi.

Daje se ovime p. n. občinstvu na znanje i ravnanja radi, da se je sajam u Livadah — koji bi morao biti na 25. o. mj. — prenešen za 8. novembra, dakle za nedjelju po svim svetima i to zato, jer će dne 25. ov. mj. biti izbori za zemaljski sabor.

Koparski kotar:

Nevjerojatni glasovi.

Iz Koparštine nam pišu, da se hvale tamošnji talijanaši, da je na njihovu molbu i na njihov predlog carski namjestnik predložio u Beču na odlikovanje jednoga slovenskoga odpadnika, koji je na čelu slovenske občine i koji radi kao načelnik u smislu najradikalnijih Talijana Istre. Mi takvim glasovima nemožemo vjerovati jer bi takovo odlikovanje bila očita uvreda svega slovenskoga pučanstva Istre.

Štrajk na učiteljištu u Kopru dovršen. Ovaj put dovršen je na učiteljištu u Kopru štrajk talijanskih djaka podpunim porazom školskih, dotično carskih oblasti Ove su naime prihvatile sve zahtjeve talijanskih djaka i njihovih štitnika izjaviv da se štrajkujućim djakom neće ništa dogoditi.

Nama je drago, da se je taj djački štrajk tako dovršio al nemožemo od manje a da ne opazimo, da se je, prošle godine za štrajkovanja naših djaka istim su pozvane strane oštro naložilo neka se vrate u školu i tada će se tekar nastojati, da se njihovim željama po mogućnosti zadovolji.

Slovensko kazalište u Kopru.

Dne 31. t. m. imati će dramatično društvo „Istra" iz Kopra uz sudjelovanje tamburaškog društva „Zvezda" na svojem na novo izradjenom željeznom odru predstavu poznate žalogre „Milnar in njegova kči", koja je kao naviše i najprikladnija za sve svetce. Ovoj se igri okolica trščanska sa veseljem odazove i ima posvuda najljepše uspjehe. Nadam se a toga, da će se i naša okolica tom prigodom u podpunom broju odazvati.

Društvo se već više vremena pripravlja za predstavu i nema dvojbe, da će sudjelujući članovi tom prigodom pokazati svoju spretnost.

Pozivljemo s toga rodoljube i prijatelje iz mjesta i okolice, da se potrude taj dan do Kopra, gdje ćemo u bratskom veselju u dvorani „S. Marco" par zabavnih ura provesti. Početak točno u 7 sati na večer".

Do vidova 31. o. mj.

Prijatelj dramatike.

Samostalni (!) kandidati iz Koparštine pišu nam: Šutili smo do sada jer smo htjeli štediti nekoje osobe, koje viču na puna usta, da su »*narodnjaci*« i „*poštenjaci*" a sada hoće da pokažu svoje narodnjačtvo tim, da se proglasiše samostalnim kandidatima za predstojeće zemaljske izboro — i to proti političkomu družtvu za Hrvate i Slovence Istre. Slovenskomu dielu Istre bilo je dakle sudjeno da se u njemu prvi put posadi razdor sa strane onih, koji su se do sada iztikali tim, da su oni za slogu i jedinstvo sviju Slavena Istre.

Mi se toga razdora doduše neplašimo nimalo, jer nam uspjeha pokvariti neće, ali nam je žao tih osoba, osobito jedne izmedju njih, koju tjera osobna ambicija predaleko. Žalimo naime g. Karla Šiškovića, koji će imati jedinu utjehu — ako to može utjehom nazvati — da će baciti zublju razdora medju rodjenu braću. On je stalno i sam uvjeren, da kod izbora nemože prodrieti proti složnoj volji ogromne većine izbornika onog kotara. Kako se govori, kanio je on s početka kandidirati u občenitoj ili petoj kuriji (To je istina, jer ga njegov desni prijatelj i drugi kandidat g. Štrajn preporučivno polit. družtvu jedino za tu kuriju Op. Ured.) a sada se čuje, da je misao promjenio i da hoće da kandidira u četvrtoj kuriji ili u izborničtvu izvanjskih občina. Mi se još nadamo, da će se g. Šiškoviće predomisliti i da neće htjeti za uvjek porušiti sve mostove, koji su ga do sada vezali sa narodnom, hrvatsko-slovenskom strankom Istre.

O drugom, protunarodnom kandidatu, umirovljenom stražaru koparske kaznione, g. Jakovu Štrajn-u, nemože se ozbiljno ni govoriti. Njega preporučuju doduše u glasilu trščanskog biskupa „Krščansko-socijalni pouzdanici" ali njegovu kandidaturu nemogu ni oni sami ozbiljnom smatrati. Taj do sada nepoznati penzionirac preporučivao je još onomadne svoga prijatelja i istomišljenika (To nemože da bude, jer razvikaše g. Šiškovića kao liberalca a g. Štrajn-u otvara svoje stupce spomenuto glasilo Op. Ured.) za kandidata V. kurije, dočim se sada njega preporuča za istu kuriju.

Mi smo čvrsto uvjereni, da će ti samostalni (!?) kandidati poluciti samo jednu svrhu — bez svoje koristi a na sramotu narodnu i svoju — t. j. poclopati do sada uvjek složne narodne čete, ali ništa drugo. Ako je to njihova nakana, neka im bude na čast. Učiniti će veliku uslugu narodnim dušmanima i ovjekovječiti svoja slavna imena.

Širite „NAŠU SLOGU".

Vjekoslavu Spinčiću.

Runo veće, u svojoj mladosti
Ustao si proti tudjem vragu,
Zadavajuć čemera mu dosti,
A da spasiš domovinu dragu.

Kroz vrijeme robstva kletog, jada
V'jek si borac med prvima bio
Ne žaleći ni truda, ni rada,
Jer na srcu bio rod Ti mio.

I još divskom svedj' se borit snagom
Uz drugove, Mundića, Laginje,
Da tlačenom rodu naše dragom
Najmilije obraniš svetinje. —

Našem rodu bolja zora rudi
Dan mu bliža slobode je svete;
Istran Hrvat iz sanka se budi
I Teb' lovor ponajljepši plete!

C. Rubinić.

Franina i Jurina.

Jur. Kume, kume kan reste?

Fr. Ovdi va Kaštel ću nać morda Šaganića ćemo udelat jednu partidu u Eujenija.

Jur. Ma kume će ne znate, da smo bili va Cresu svi složni samo on ni bil zato kada on more bit proz nas, moremo bit i mi još bolje prez njega. Vidiš kako se za njega skrbe oni va Cresu kada je prišel Carvin za Cresa za šterne, ki je hodel s njim okolo, će ancijan morda, ne ne dragi moj nego je hodel on za Kaštela zač su ga već počeli plaćat za Judino delo.

Fr. Da, da imate prav, ma to čoviku ide ča zglavi.

Fr. All nesmi poć, zač drugi put će poć opet votat ze talijani od Cresa, pa će opet nosli bedasti Martinšćani čekulat jedno misec dan, pe onda te se umrit i počet nazad k meni hodit.

Fr. Prav imaš i još ako mu idemo va oštariju će govorit viš onih benastih govorili su, da nete prit, a seda gredu pomalo, tako ćemo pasat i za bedastih.

Jur. Prav van budi, sa izdajicom nikamo!

Razne primorske vijesti.

„**Političko družtvo za Hrvate i Slovence u Istri**", dočim ne drži shodnim stupiti u izbornu borbu u onim kotarima koji su kod preosnove izbornoga reda za pokrajinski sabor namjenjeni bili talijanskoj stranci, izjavlja da će toli one koli izabrani zastupnici hrvatsko-slovenskih kotara, imati svedjer brigu za naš narod u onim kotarima te promicati njegov napredak na duševnom i gospodarskom polju,

Pazin, 21. listopada 1908.

„Političko družtvo za Hrvate i Slovence u Istri".

Tajnik: Dr. Banličević.

Zahvala na kandidaturi veleč. g. Mateja Škerbca.

U posljednjem broju izpala nam je opazka, kojom smo upozorili birače Istre, da se je veleč. g. župnik M. Škerbec zahvalio na kandidaturi u četvrtom izbornom kotaru občenite kurije.

Da se izbjegne svakom eventualnom samovoljnom nagadjanju o tom koraku veleč. g. Škerbca, priobćujemo niže doslovno njegovo pismo, koje je upravio našemu političkomu družtvu:

„Slavnemu Političnemu društvu za Hrvate in Slovence u Istri".

Naznanjam, da sem usled nenadno nastalih razmer *moralno* prisiljen odstopiti od kandidature za predstoječe deželnozborske volitve za Istro.

Zahvaljujoč se za dano zaupanje izjavljam odločno, da odklanjam kandidaturo od katerikoli stranke, in da bi v slučaju izvolitve, mandat takoj odložil. Poobläščam, da se sme ta moja izjava v ravnanje volilcev v časopisih objaviti.

Z odličnim spoštovanjem

Korte, dne 11. oktobra 1908.

Matevž Škerbec, v. r.
župnik.

Slovenska pučka škola u Trstu.

Nakon 25-godišnje neprestane borbe približava se pitanje pučke slovenske škole k sretnoj riešitbi. Ministarstvo nastave priznalo je konačno potrebu takove škole i pravo tršćanskim Slovencem na takovu školu. Ono je preuzelo tekućom školskom godinom petoricu učitelja na slovenskoj pučkoj školi „Družbe sv. Ćirila i Metoda" kod sv. Jakova u vlastitu upravu a do godine će valjda preuzeti u državnu upravu i ostalo učiteljstvo t. j. čitavu mužku i žensku pučku školu. Na toj mučnoj ali znatnoj stečevini čestitamo srdačno našoj braći u Trstu.

Prije nego li zahtijevate Osobni, Hypotekarni ili Stvarni
ZAJAM
zahtijevajte bezplatan Prospekt.
MELLER L. EGYED
BUDIMPEŠTA
IX. Lónyaiutca 7.
Telefon Interurban 46—37.

GOTOVI KREVETI

iz crvenog platna dobro punjeni, pokrivač ili podnja pernjača 180 cm. duga, 116 cm. široka K 10·—, K 12·—, K 15·—, i K 18·—; 2 metra duga 140 cm. široka K 13·—, K 15·—, K 18·—, i K 21·—; jastuci 80 cm. dugi, 58 cm. široki, K 3·—, K 3·50, i K 4·—; 90 cm. dugi, i 70 cm. široki K 4·50 i 5·50.

Izradjuju se i po posebnoj mjeri, strunjače na 3 dijela za 1 krevet po K 27·—, boje K 33·—. — Razašilje franko pouzećem od K 10·— napried. Zamjenu i vraćeno priznaje ako se poštarina plati.

Benedikt Sachsel, Lobes, br. 933
pošta PILSEN, Češka.

SVI U KROJAČKI SALON ZOVIĆA!

NOVO: ZIMSKA SEZONA!

Trgovina manufakturne robe
i krojački salon
MARKO ZOVIĆ - PAZIN
Skladište odijela modernog kroja i sukna, kao i samog sukna za muške i ženske
uz tvorničke cijene.
Svakomu je slobodno pogledati i promieriti robu.
Skladište šivaćih strojeva
osam-godišnja garancija.

NOVO! JESENSKA SEZONA!

BRZA, TOČNA I SOLIDNA POSLUGA.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, koji upladnju sadružnih dielova jedan ili više po kruna 2.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½%, čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 1000 K bez predhodnog odkaza, a iznose od 1000 K ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz, na odkaz od 8 dana.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i sadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati poslie podne; u nedjelju i blagdane zatvoreno.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u vlastitoj Carrara vlastita kuća (Narodni Dom) prvi pod desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Odlikovan s 3 srebrnimi kolajnami u Gorici godine 1891. 1894. 1900.

Častna diploma i zlatna kolajna u Videmu godine 1903.

Zlatna kolajna i zasužni križ u Rimu godine 1903.

Svjećarna na paru
J. Kopač, Gorica, ul. Sv. Antona b. 7.

Preporuča prsl. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom obćinstvu svijeće iz prijašnog pčelinjeg voska. Kilogram po K 5·— Za prijemost jamčim s K 8.000. Tamjan Myrrhae, Styrax, štilje i stakla za vječno svjetlo po jeftinoj cijeni. Gg. Trgovcima preporučam svijeće za pogrebe, za božićno drvce, voštenu svaći i med najfiniie vrsti uz veoma niske cijene.

Šalji vosak kupujem u svakoj množini po najvišoj dnevnoj cijeni.

Na zahtjev šaljem cijenik franko.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Plovitbeni red
za prugu Baška-Rijeka-Baška.
Vrijedi od 11. listopada 1908. do opoziva.

Nedjelja	Poned. Srijeda Petak	Utorak Četvrtak Subota	Odlazak i Dolazak	Postaje	Odlazak i Odlazak	Utorak Četvrtak Subota	Poned. Srijeda Petak	Nedjelja
Prije podne	Prije podne	Prije podne				Poslije podne	Poslije podne	Poslije podne
—	—	4.30	odl.	Baška . . .	dol.	—	6.—	—
—	—	5.30	dol.	Punat . . .	odl.	—	4.50	—
5.45	5.—	5.45	odl.	» . . .	dol.	5.15	4.35	4.35
6.—	5.15	6.—	dol.	Krk . . .	odl.	5.—	4.20	4.20
6.10	5.30	6.10	odl.	» . . .	dol.	4.50	4.10	4.10
—	6.45	—	dol.	Beli . . .	odl.	3.35	—	—
—	6.55	—	odl.	» . . .	dol.	3.25	—	—
—	—	6.55	dol.	Glavotok . .	odl.	—	3.25	—
—	—	7.—	odl.	» . .	dol.	—	3.20	—
7.30	7.30	7.30	dol.	Mališka . .	odl.	2.50	2.50	2.50
7.40	7.40	7.40	odl.	» . .	dol.	2.35	2.35	2.35
8.30	8.30	8.30	dol.	Omišalj . .	odl.	1.45	1.45	1.45
8.40	8.40	8.40	odl.	» . .	dol.	1.35	1.35	1.35
9.30	9.30	9.30	dol.	Rijeka . . .	odl.	12.45	12.45	12.45

Uvjetno pristajanje u Staroj Baški.

Ravnateljstvo si pridržaje pravo prema okolnostima promjenu plovitbenog reda.

Agencija na Rijeci kod gosp. I. Pakušića, Via Andrassy 25.

PUNAT, dne 8. listopada 1908.

RAVNATELJSTVO.

Dvostruki elektro-magnetički

KRIŽ ili ZVIEZDA
R. B. broj 86967.
Telefon br. 45—22.

jest elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod uloga, reume, astme (težkog disanja), nespavanja, zujenja u uhu, neuralgije, glavobolje (migrène) kucanja srdca, zubobolje, mučevne slabosti, studeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), mokrenju postelje, nujnosti, nesvjestice, naglushosti, drhtanja na tjelu, influence skopčane, sa bolešću hrbta, bilidila (natokrvnosti) želudačnih grčeva, hrtočnosti, čechlasa punokrvnosti, svih udnih grčeva, hypochondrie, tjelesnih grčeva, hämorrhoida, kao i kod svesbće slabosti itd. služi kao nenadkriljivo sredstvo, po što elektro-magnetička struja cielim čovječanim tielom djeluje, čime se ročene bolesti u najkraćem vremenu izliečo.

Poznato je, da liečnici kod navedenih bolesti višekratno elektrizovanje tiela upotrebljuje ali ipak na taj način, da jaka struja samo prolazno i povremenom kroz tielo prolazi, dočim naprotiv t mu struja elektro-magnetičnog križa ili zviezde R. B. br. 86967, kako je jur ročeno, umjerenim načinom neprekidno na tielo djeluje, što svakoga brčem zliečenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 godina stare bolesti izliečene su sa mojim strojem posve! Od izliečenih sa mojim strojem R. B. broj 86967 izraćene zahvale kao i oli odličnijih slojeva izdano svjedoćbe i priznanice iz svih strana svieta pohranjene su u mojoj pismohrani, gdje stoje svakomu u svako doba na uvid. GDJE NIJEDAN LIEK NIJE POMOGAO, MOLIM POKUŠATI MOJ STROJ, jer je to sigurno sredstvo proti gore navedenim bole stima, a onaj bolestnik, koji po mojem stroju nebi bio izliečen najdulje u roku od 45 dana, dobiva novac natrag.

Upozorujem osobito p. n. obćinstvo na to, da se moj stroj ne smije zamjenjivati sa Voltinim, koje poradi svoga neuspjelna zabranjen u Njemačkoj kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj dvostruki elektro-magnetički križ ili zviezda R. B. br. 86967 osobito se hvali i uživa vanrednu dopadnost poradi svoje izvrstne djelovitosti.

MALI STROJ STOJI 6 K. Rabi ga mogu samo djeca i jako slabe gospodje.

VELIKI STROJ STOJI 8 K. Rabi se kod ostarjelih 20 godišnjih kroničnih bolestih

Dopisivanje i narudžbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Pouzećem ili ako se novac unaprod pošalje, razašilje glavna prodavaona za tu i inozemstvo.

ALBERT MÜLLER,
Budimpešta, V/41. Kotar,
Vadasz-ulica br. 34.

Odpremničko i komisiono društvo

„BALKAN"

TRST, Riva Grumula br. 14.

Prima u svoje dobro uredjene magazine svaku vrst robe i daje na istu predujmove uz veoma povoljne uvjete, te se brine za prodaju robe.

Isto tako kupuje i prodaje svaku vrst robe po nalogu i za račun svojih muštorija.

Otprema pošiljke svake vrsti u svim pravcima.

Obavlja reklamacije, te daje svako stručno razjašnjenje i uputu odmah i za badava.

Broj 44. Pula, u četvrtak dne 29. oktobra 1908. God. XLI.

Oglasi, priposlana ijed. tiskaju i računaju se na temelju sklonog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, ugovore itd. šalju se naputnicom ili poštanskom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbliže pošta predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa: br. 817.848.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Nefrankirani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju se; nefrankirani se primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake na godinu ili K 5·—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utuiuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Birači Hrvati i Slovenci u Istri!

U smislu našega proglasa izdanog u zadnjem broju „Naše Sloge" preporučamo Vam, da kod predstojećih izbora zastupnika za Zemaljski Sabor dadete svoje glasove za slijedeće muževe:

II.

U izborništvu seoskih občina: (Izbori 5. novembra 1908.)

1) u drugom izbornom kotaru sa glavnim biralištem u Kopru gg.

Matko Mandić profesor u Trstu i

Josip Valentić učitelj u Sv. Antunu.

(*Ovom izbornom kotaru pripadaju: sudbeni kotar Kopar; sudbenog kotara Piran porezne občine Sv. Petar na Krasu i Kortedizola; sudbenog kotara Buje porezna občina Krasica*).

2) u trećem izbornom kotaru sa glavnim biralištem u Voloskom gg.

Matko Mandić profesor u Trstu i

Dr. Gjuro Červar odvjetnik u Voloskom.

(*Ovom izbornom kotaru pripadaju sudbeni kotari Volosko i Podgrad*).

3) u četvrtom izbornom kotaru sa glavnim biralištem u Pazinu gg.

Dr. Dinko Trinajstić odvjetnik u Pazinu i

Augustin Rajčić nadučitelj u Voloskom-Opatija.

(*Ovom izbornom kotaru pripadaju sudbeni kotari Pazin i Labin*).

4) u petom izbornom kotaru sa glavnim biralištem u Buzetu gg.

Ivan Sancin putujući učitelj poljodjelstva u Buzetu i

Šime Červar župnik u Ždrenju.

(*Ovom izbornom kotaru pripadaju sudbeni kotari Buzet, Motovun, Poreč*).

5) u šestom izbornom kotaru sa glavnim biralištem u Puli gg.

Dr. IVAN ZUCCON odvjetnik u Puli i

LUKA KIRAC župnik u Ližnjanu.

(*Ovom izbornom kotaru pripadaju sudbeni kotari Pula, Vodnjan i Rovinj*).

6) u sedmom izbornom kotaru sa glavnim biralištem u Krku gg.

ANTUN ANDRIJCIĆ župnik u miru u Puntu i

SIME KVIRIN KOZULIĆ posjednik u Malom Lošinju.

(*Ovom izbornom kotaru pripadaju sudbeni kotari Krk, Cres i Lošinj*).

Od gorispomenutih sudbenih kotara koji pripadaju ovim izbornim kotarima seoskih občina izključuju se sve one porezne občine i mjesta što su doznačena izbornim kotarima gradova, trgovišta i obrtnih mjesta.

Promjena u osobi kandidata u četvrtom izbornom kotaru općeg izbornog razreda nastala je uslijed zahvale Velč. gosp. Matka Skrbec na kandidaturi.

Političko društvo za Hrvate i Slovence u Istri

PAZIN, dne 12. listopada 1908.

Predsjednik:

Prof. MATKO MANDIĆ v. r.

Tajnik:

Dr. NIKO BANIČEVIC v. r.

Proslava Spinčićeve 60-godišnjice.

U četvrtak proslavio je hrvatski i slovenski narod, napose drevna naša občina Kastav, 60-godišnjicu života i blagotvornog djelovanja narodnog zastupnika prof. Spinčića. U gradu Kastvu na privatnim i na javnim zgradama vijale su od rana jutra hrvatske trobojnice a u gradjanstvu samom vladalo je čitav dan veselo raspoloženje. Na večer pako zasjale su i prozori i vrhunci u Kastvu, napose oko crkve sv. Jelene čarobnim svjetlom, koje je i dalekom svietu oglašalo narodnu slavu.

Okolo 6 sati na večer prošla je duga povorka narodnih muževa sa pjevačkim družtvom „Istarska Vila" u rodno selo svečarevo, u prijazne Spinčiće, da tamo digne svečara i da ga odprati u Kastav. Pred njegovim stanom odpjevala je „Vila" omiljelu mu himnu „Družbu sv. Ćirila i Metoda" te se nakon prijateljskog rukovanja odputi dugačka povorka sa bakljonošama to pjevačkim družtvom i barjakom na čelu put Kastva. Mužari su tutnjali sve to jače čim se je povorka više bližala Kastav-gradu gdje je mnogobrojno občinstvo pozdravilo svoga ljubimca uznositim: Živio Spinčić! Prošav okružen od svojih drugova gradom, da vidi bajnu razsvjetu, vratio se u krasnu i novu dvoranu g. Vinha, gdje se je imao vršiti njemu na čast svečani komers i gdje ga očekivaše na stotine sakupljenog občinstva.

Ukusno nariešena prostrana dvorana napunila se u tren oka gradjana i gostova s raznih strana Liburnije i čak iz Rieke. Medju vidjenijim osobama vidjesmo uz svečara načelnika Mirka Jelušića, zastupnika Mandića iz Trsta, Dr. Gaju Švalba iz Rieke, Dra. Poščića, Dra. Janežića, Viktora Tomičića iz Voloskog, Viktora Cara Emina i Augusta Rajčića iz Opatije, većinu občinskih savjetnika i zastupnika, profesore i učiteljstvo mjestnih i susjednih škola, više gospodja i gospodjica te mnogo gradjana i drugih občinara.

Po želji g. svečara ravnao je stolom njegov drug i pobratim M. Mandić, koga su sustolari oduševljenog pozdravili.

Kao predsjednik svečanog odbora progovori prvi občinski načelnik g. Jelušić, koji je iztaknuo znamenovanje svečanosti, mnogobrojne zasluge dičnog svečara i prijatelja, komu zaželi, da bi još dugo uživao plodove svoga velikoga rada i mara za naš narod u Istri. Na to zapjeva „Vila" krasnu Bjelovarčevu „Živo biju srca naša" koju poprati občinstvo oduševljenim pljeskom.

Čim se je pljesak utišao pozdravi davnog druga i pobratima, svečara Spinčića u ime „političkog družtva za Hrvate i Slovence Istre" zastupnik Mandić. Odobravanju nebje konca ni kraja dok se nije začulo prve akorde divne naše „Lijepa naša domovina" koju odigraše vrlo krasno tamburaši hrvatske čitaonice u Srdočih.

Iza toga vatrenog govora redase se zdravica za zdravicom svečaru, tako ona Dra. Červara, Dra. Fabljanića, Viktora Csra Emina, Dra. Poščića, profesora Nazora, Bože Dubrovića, prof. Frankovića i prof. Jakca. Svim ovima zahvalio se svečar u oduljem liepom i zanosnom govoru, koga prisutnici s uzhitom slušaše, a na svršetku frenetičkom odobravanju ne bje ni kraja ni konca. Iza rieči upravljenih po prof. Kuzmi Jedretiću, rodom Bersečaninu, svečaru, iz kojih se rieči razabralo, da je i Spinčićev prijatelj i drug iz djačke dobe bersečki župnik velč. g. Rajmund Jelušić netom navršio šestdesetgodišnjicu svoga života, odlučio je zbor jednodušno, da se odašalje omiljelom Kastavcu Rajmundu brzojavna čestitka.

Kako je svečar svuda uvažen i visoko cienjen, te pokazuje ne samo veliki broj sudionika na komersu, već i silu brzojava i pisama što ih je primio toga dana Spinčić iz svih krajeva. Kastavski načelnik pročitao je za vrieme komersa prispjele brzojavke i pisma. Najprije navadjamo zbog važnosti pismo, što ga je svečaru upravilo političko družtvo „Edinost" u Trstu. Pismo glasi:

Veleučeni gospod profesor in poslanec! „Danes dne 23. t. m. bo za Vas, veleučeni gospod profesor in poslanec — častен dan: tega dne ko dovršite 60 leto svojega na delu in trudu za narod svoj bogatega, od Boga blagoslovljenega življenja, se hoče hrvatsko-slovenski narod v Istri hvaležno spominjati.

Poleg Vašega od Vas iz vse duše ljubljenega narodu v Istri, na čegar preporodu pripada revno Vam velik delež, ker ste v njegovo dobro skozi dolgo vrsto let posvečali vse svoje nenavadne duševne sile in vsega občudovanja vredno energijo, so tržaški Slovenci prvi, ki so Vam dolžni neizmerne hvaležnosti.

Saj ste bili Vi v tisti žalostni dobi, ko je med tržaškimi Slovenci vladalo narodno mrtvilo, med prvimi, ki so jih na mnogih naših shodih in na občnih zborih podpisanega družtva z navdušenimi prepričevalnimi besedami, vzbujali k življenju in narodni samozavesti. Saj ste Vi v onih časih, ko smo bili oropani jedinega zastopnika v državnem zboru naše interese zastopali s tisto vnemo, kakor da smo Vas mi izvolili. Nikdar ne pozabimo Vašega truda za naše školsko vprašanje in Vaših velikih zaslog ob volilni reformi v dosego našega državnozborskega mandata. Sploh kadarkoli je trebalo zastopati kakov interes tržaških Slovencev, mogli so se le ti z zaupanjem obračati do Vas in vedno ste bili njihov junaški branitelj, njihov dobrotnik.

Ob Vašem slavlju se hvaležno spominjamo vsega dobrega, kar ste storili za tržaške Slovence v dolgi dobi Vašega političnega delovanja.

Zato bo slavje dne 23. t. m. tudi naše slavje. —

Podpisano politično društvo izvršujoč enoglasni odborov sklep Vam kliče tedaj ob slavju povodom Vaše šestdesetletnice:

Vsevišnji poplačaj Vam obilo vse Vaše plemenito delovanje in obrani Vas še jos mnogo let narodu v korist, slavo in ponos!

Dr. Rybarž, v. r. predsednik. Dr. Wilfan, v. r. tajnik.

Profesor Vatroslav Jagić upravio je na svečara sliedeće pismo:

Beč, 21. X. 1908.
VII. Kochgasse 15.

Prečastni gospodine!

Mnogopoštovani narodni zastupniče!

Čitam u našim novinama, da na 23. o. mj. slavite šezdesetgodišnjicu svojega koristi i napretku hrvatskog naroda posvećenog života. Dopustite, da se k bezbrojnim čestitačima, koji će u te dane s priznanjem i zahvalnošću pominjati Vaše mnogo zasluzno ime, pridružim i ja, koji sam već davno, kad je narodna stvar u Istri bila tako rekući u povojima, imao prilike pomnjivo pratiti Vašu energiju i duboko se kanjati Vašim liepim uspjesima. Mislim, da se može srce Vaše radovati tolikomu napretku, kojega je vrlo veliki dio zasluga Vaša. K tomu radostnomu čuvstvu ja dodajem želju, da Vam bude voljom božjom i ljubavi k Vama i istarskih Hrvata dana prilika, da još mnogo godina stupate u prvim redovima boraca za duševni i materijalni napredak krasne naše hrvatske Istre.

Primite molim Vas, izraz mojega dubokoga poštovanja.

V. Jagić, v. r.

Brzojavne pozdrave i čestitke priobćiti ćemo u budućem broju.

Izbori pete Kurije u Istri.

Živili hrvalski i slovenski birači pete kurije Istre!

Dne 25. o. mj. osvjetlaše si opet jednom svjestni hrvatski i slovenski birači pete ili občenite kurije Istre, svoja poštena lica. Toga dana izabrana je ogromnom većinom glasova sva četvorica narodnih predloženika preporučenih od političkog družtva za Hrvate i Slovence Istre. O konačnom uspjehu toga izbora nije bilo nikakve dvojbe za onoga, koji pozna odnošaje u našoj pokrajini. Četiri izborna kotara občenite kurije bijahu po kompromisu Hrvatom i Slovencem doznačena te bijaše svakomu jasno, da nam ih narodni protivnici nikako oteti nemogu. Znalo se je doduše, da se u četvrtom kotaru ruje proti načelniku Pangercu od strane pristaša dvojice slovenskih „narodnjaka", a u šestom od strane nazovi socijalista proti Dru. Kurelića, ali to rovanje nije nam zadavalo nimalo brige. Požalili smo iskreno spomenute „narodnjake", ali pošto su se htjeli pod svaku cienu osramotiti, prepustili smo ih njihovoj sudbini.

Kako rekosmo izabrani su ogromnom većinom glasova narodni predloženici i to u četvrtom izbornom kotaru pete kurije g. *Josip Pangerc* načelnik i posjednik u Dolini; u petom kotaru iste kurije g. Fran Flego posjednik u Buzetu, u šestom kotaru g. dr. Šime Kurelić odvjetnik u Pazinu, a u sedmom kotaru iste kurije g. prof. Vjeslav Spinčić, zastupnik na carevinskom vieću u Volosko-Opatiji.

Dok ovo pišemo, nemamo još točnih vieslih iz svih sekcija pojedinih izborničtva, ali one brojke, koje primismo, kažu nam dosta jasno, da su ti mužovi izabrani ogromnom većinom glasova. Na tom uspjehu čestitamo srdačno svim hrvatskim i slovenskim biračem Istre, te njihovim novoizabranim zastupnicima kličuć jednim i drugim oduševljeno: Živili!

Brzojavne vieści o uspjesima izbora u petoj kuriji.

Kopar 25. 10. Kod današnjih zem. izbora dobili su: načelnik Pangerc 2848 glasova, Šiškovič Karlo 706 glasova, Strajn 219, Stranj 212 glasova, načelnik Bartolich 551 glas, podieljenih 75 glasova. Neopoznat nam je uspjeh izbora u Marezigah. (Biti će ogromna većina za Pangerca. Op. Ured.)

Podgrad 25. 10. Sekcija Podgrad: Pangerc 280 glasova. Sekcija Pregarje: Pangerc 353 glasa, Šiškovič 17, Vatovec 13 glasova.

Kozina 25. 10. U Klancu dobi Pangerc 295, Šiškovič 2 glasa.

Dolina 25. 10. U Dolini dobio Pangerc 547 glasova, Šiškovič 111, Jakob Štrajn 102, Jakob Stranj 63 glasa, podeljenih 36 glasova.

Jelšane 26. 10. Kod jučerašnjih izbora dobio Pangerc 286 glasova, Strajn 70.

Roč 25. 10. Ovdje dobio Fran Flego 282 glasa, protivna 2.

Pazin 25. 10. Dr. Kurelić doblo do sada 4237 glasova; socijalističko-liberalnih 655 glasova. Uspjeh više sekcija naših još nepoznat.

Kastav: Vjekoslav Spinčić 886 glasova.

Sekcija Sv. Matej: Vjek. Spinčić 578 glasova.

Sekcija Klana: Vjekoslav Spinčić 386 glasova. (Sve tri sekcije občine Kastav za Spinčića 1800 glasova).

Dobrinj 25. 10. Vjekoslav Spinčić 310 glasova.

Cres 25. 10. Vjekoslav Spinčić 389 glasa.

Vrbnik 25. 10. Vjekoslav Spinčić 329 glasova.

Sekcija Risika: Vjekoslav Spinčić 107 glasova.

Iz Motovuna pišu nam da je tamo proglašen zastupnikom g. Fran Flego koji je izabran skoro jednoglasno.

Uspjeh izbora

pete kurije u talijanskim izbornim kotarima. U prvom izbornom kotaru te kurije dobio je liberalni kandidat Dr. Apollonio 2278 glasova (Milje 45, Kopar 557, Izola 194, Piran 604, Humak 388, Citanova 280), kandidat kršćansko-socijalne stranke g. Spaduro 2186 glasova (Milje 121, Kopar 260, Izola 644, Piran 828, Humak 194, Citanova 139), socijalistički kandidat g. Zorzenon 1266 glasova (Milje 462, Kopar 339, Izola 194, Piran 257, Humak 11, Citanova 3). U svemu glasovalo je dakle 5778 birača.

Od trojice kandidata nije doblo nijedan potrebite većine te je radi toga potrebit uži izbor između dvojice, koji imaju najviše glasova t. j. između Apollonia i Spadara.

U drugom izbornom kotaru pete kurije bijahu izabrani kandidati talijanske liberalne stranke Dr. Pesante i Candussi-Glardo. (Ovaj kotar ima naime dva mandata). Kandidati kršćansko-socijalne stranke kanonik Ghira i posjednik Ulcigrai ostali su u manjini.

Od liberalnih kandidata doblo je Dr. Pesante 6913, a Candussi Glardo 6984 glasa.

Kršćanski socijalista kanonik Ghira 2197, Ulcigrai 2190 glasova.

U trećem izbornom kotaru iste kurije bio je izabran kandidat socijalističko-liberalne stranke Dr. Rittossa sa 1556 glasova. Samostalni kandidat Pinat doblo je 168 glasova.

Kršćansko-socijalna stranka bila je skoro sjegurna da će proći njezin kandidat u I. izborničtvu pete kurije t. j. gosp. Spaduro.

Kod užeg izbora biti će stalno izabran kandidat liberalne stranke Dr. Apollonio jer će za njega glasovati svi socijalisti, kako to proriče tršćanski „Il Piccolo" I tako će se opet jednom pokazati kako su talijanski socijalisti samo po imenu socijalisti, a u istinu su samo podrepnice talijanske liberalne stranke.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Svi su jednaki!

Kazali smo u zadnjem broju pod naslovom:

„Socijalistički kandidat za zemaljske izbore u III. izborničtvu občenite kurije u Puli, da je tamo proglašen kandidatom načelnik Vižinade Dr. Rittossa, koji da bi nam bio u saboru jednako protivan i pogibeljan kako i svaki drugi talijanski zastupnik.

Našu tvrdnju podkriepili su odmah ne samo socijalistički listovi već i njihovi talijanski liberalni drugovi. Ovi su naime posliednji preporučili kandidaturu Dr. Rittosse isto tako toplo kano i onu svojih kandidata pozvav svoje pristaše, da u onom izborničtvu nitko od birača neizostane na dan izbora i da svi složno glasuju za socijalističkog predloženika. Mi nismo doduše trebali novog dokaza o slogi i jedinstvu nazovi liberalaca i nazovi socijalista kad se radi proti nama, ali nam nije žao što možemo to opet jednom konstatirati. Za posljednjih državnih izbora spasili su talijanski nazovi socijalisti mandat zemaljskom kapetanu, bogatašu, veleposjedniku i aristokrati od pete do glave, proti Dru Luginji, siromahu i demokrati, kakovih nema u redovima nazovi socijalista a sada njim nazovi liberalci vraćaju milo za drago, nastojeć, da bude njihovimi glasovi izabran socijalistički kandidat. Ono naših zaslieplienih i zavedenih socijalista, koji vode za nos njihovi talijanski *„drugovi"* kano i bošnjak medvjeda, nevide tih neprirodnih i nenaravskih saveza između liberalaca i socijalističkih vodja. Oni su tako glupi i kratkovidni da im ta-

...ski „compagni“ mogu objesiti na nos ...ljeću ludoriju, kojoj će oni vjerovati ...nego sv. pismu. Blaženi siromasi duhom i t. d.

Tko se je iznevjerio kompromisu?

Talijanski liberalni (!) i nazovi socijalistički listovi Pule i Trsta graknuli su ...no na našu narodnu stranku, odnosno na naše političko društvo, da je ono ...kršilo kompromis, sklopljen u zemaljskom saboru Istre time, da je postavilo u ...janskim kotarima svoje kandidate ili da ...zaključilo podupirati talijansku nazovi-...ćansko-socijalnu stranku.

Ovo složno graktanje naših narodnih ...mana nije imalo drugu svrhu nego li da pobudi talijanske birače — liberalne i socijalističke — na što žešću i odlučniju borbu proti nama, dotično proti ...im kandidatima. Druge svrhe nije mogao imati jer im bijaše poznato, da se je ...e političko društvo držalo lojalno kompromisa tim, što nije nigdje postavilo svoga ...didata ni za ovu ni za onu talijansku ...nku. Takovo postupanje našega političkoga društva nije doduše naišlo svuda ...odobrenje, ali ono se je htjelo pošteno ...ati kompromisa i to s važnih razloga, ...je će u svoje vrieme svojim članovom budućoj skupštini opravdati i dokazati.

...oj se korak, kako rekosmo, neodobrava ...da ni u redovih naše stranke, ali oni, ...ji su izručili rukovodjenje sa izborima ...ličkom društvu i raznim odborima, ...rali bi znati, da odbor polit. društva ...e lahkoumno postupao i da su morali ...i teški razlozi, koji su ga na to sklonuli ...prisilili.

Nama se nemože predbaciti kršenje ...mpromisa ako su naši radnici u Puli u ...oj kuriji postavili svog samostalnog ...ndidata jer u to nije ulazilo političko ...uštvo niti se je sa talijanskim socijalis...a kompromisa stvaralo. Mi smo za ...j put žrtvovali množtvo naših birača, ...bito u občenitoj kuriji, što je vrlo do...o poznato Talijanom jedne i druge i ...će struje, u svim kotarima talijanskim ...te kurije, jer da tomu nije tako bio bi ...zmjer glasova n. pr. u I. talijanskom ...taru toga izborničtva posve drugi.

Reci mu da ti nereče!

Mi smo slutili da će se i ovaj put ...vodom zemaljskih izbora složiti talijan...e stranke Istre u obće, napose pako li...eralna i socijalistička, kano što se složise ...oti nama za posljednjih državnih izbora. ...slutnja nije nas prevarila. To su javno ...znali svi njihovi listovi. Eto primjera. ...občenitu kuriju u Puli pošli su složno ...borbu liberalci i socijalisti pozivajuć ...jamno sve birače obiju stranaka, da ...žno glasuju za nazovi-socijalistu Dra. ...ittossu. I taj gospodski socijalista bio je ...bran zastupnikom svimi glasovi talijan...h liberalaca i socijalista i sa ono gla...va slavenskih podrepnica u socijalističj stranci.

Po kompromisu ni liberalci ni socijalisti nebi bili imali postaviti kandidata ...našim kotarima ni javno ni tajno. Pa ...ako su se oni kompromisa držali?

U četvrtom izbornom kotaru občenite ...urije postavise kandidatom proti g. Pan...ercu glasovitog načelnika Bartolicha iz ...omjana te svi složno zanj glasovaše. On ...doduše sramotno propao ali to na stvari ...e mienja ništa. Bartolich je kao Talijan ...andidirao i zanj su glasovali Talijani i ...vedeni Slovenci.

U šestom izbornom kotaru Iste kurije ...ostavili su talijan. socijalisti hrvatskoga (?) ...azovi socijalistu Jelcicha proti Dru. Kurelću. I taj „*socijalista*“ sramotno je pao premda ...u ga javno i složno preporučivali socijalistički i liberalni listovi, zanj svim silama ...adili i zanj glasovali.

Tko je dakle rušio kompromis? Tko ...e pošteno a tko nepošteno radio.

Našoj se je stranci predbacilo, da radi ...l da će raditi za talijanske kršćansko-socijalne kandidate tamo, gdje oni dolaze u sukob sa liberalcima ili socijalistima. To je puka izmišljotina i prisna laž jer naša stranka nije dala ni javnih ni tajnih naputake nikomu, da radi ili glasuje za ovu ili za onu talijansku stranku pošto znamo, da su nam sve tri talijanske stranke jednako pogibeljne. Talijanski su dakle listovi sviju stranaka nabacili na nas klevetu radi toga, da prikriju svoju sramotu, svoje vjerolomstvo, svoju nelojalnost i svoje nepoštenje.

Socijalistički glas o pobjedi talijanstva Istre.

Glasilo talijanskih socijalista u Trstu priobćuje u svom broju od utorka uspjeh izbora V. kurije u Istri pak kliče oduševljeno: u nedjelju slavilo je pobjedu *talijanstvo* Istre. Ne slave dakle socijaliste svoju pobjedu u Puli, već pobjedu talijanstva Istre. Ma bravi! A ona slieпa i zavedena četa slavenskih socijalista, koja je svojimi glasovi do te pobjede pripomogla spravlja mučke takve pogrde na socijalizam u žep? Stidite se komedijanti pak priznajte otvoreno, da ste jedino podrepnice lažiliberalaca i ništa drugo.

Krčki kotar:

Gradišću glavnu skupštinu imati će Staroslavenska akademija u Krku dne 11. novembra 1908.

Koparski kotar:

Zemljoradnička prosvjeta:

Daje se na znanje, da će se dne 8 novembra t. g. obdržavati glavna skupština „Zemljoradničke prosvjete“ u Sv. Martinu kod Buzeta i to u dvorani „Gospodarskog društva“ u 2 sata po podne. Pozivlje na posjet. Odbor.

Razne primorske vijesti.

† **Dinko Sršić.**

U sriedu po noći preminuo je nakon dugotrajne i teške bolesti providjen sv. otajstvi za umiruće u muževnoj dobi u Trstu g. Dinko Sršić, poglavica poznate rodoljubne obitelji, bivši načelnik u Baški, trgovac na Rieci i zemaljski zastupnik na istarskom saboru.

Dok je bio naš pokojni Dinko u rodnoj si Baški i kasnije kao trgovac na Rieci igrao je važniju ulogu u našem narodnom životu, te su ga njegovi zemljaci sa kvarnerskih otoka zbog njegovih zasluga za narodnu stvar počastili čašću narodnog zastupnika na zemaljskom saboru Istre.

Trgujuć na Rieci na veliko sa vinom, osobito s Dalmacijom, očutio je i on težke udarce zbog nesretne vinske klauzule te je zbog toga i radi svoje prevelike dobroćudnosti i poštenja u trgovini izgubio sav svoj imetak. Posljednjih desetak godina boravio je sa čitavom obitelju u Trstu, gdje ga je okružena od svojih milih oslobodila smrt od težkih tjelesnih patnja prošle sriede.

Milom prijatelju i čestitom rodoljubu trajala dugo uspomena medju nama, a njegovoj težko ucviljenoj družini naše iskreno saučešće!

Uži izbor u I. kotaru občenite kurije.

Kako izvješćujemo na drugom mjestu nije dobio kod izbora pete kurije u prvom talijanskom izborničtvu potrebite većine nijedan od trojice kandidata (Dr. Apollonio Spadaro i Zorzenon). Najviše glasova dobili su Dr. Apollonio i Spadaro, te će izmedju njih biti uži izbor dne 1. novembra (§ 50 izbornoga reda).

Našim izbornicima u onom izbornom kotaru preporučamo da se u taj izbor nepuliću t. j. da ostanu kod kuće, kao što su ostali i u nedjelju dne 25. o. mj.

Takav savjet njim nedajemo jedino s toga, što nas na to veže sklopljeni kompromis, već i drugi ništa manje važniji razlog t. j. da se mi nemamo upuštati u borbu ni za jednu ni za drugu talijansku stranku, jer bismo mogli dobiti od obiju batine, kao što smo ih još do sada dobili. Oni se sad prepiru i kosmaju, ali kad budo vrieme, da navale na nas, učiniti će to složno smatrajuć nas zajedničkim protivnikom.

Našu stranku i naš narod napadaju istom žestinom koli glasila Dra. Apollonia toli ona g. Spadara pak da idemo mi sada iz vatre kostanj vaditi za jednoga il drugoga od njih? Nipošto! Koji nas nepozna u svojoj sreći i radosti, za toga nemarimo mi u njegovoj tuzi i nevolji.

Uspjeh izbora u petom kotaru.

Konačni uspjeh izbora pete kurije u šestom izbornom kotaru sa glavnim biralištem u Pazinu je slieđeći:

Od 8107 predanih glasovnica bilo ih je 7306 za Dra. Šimu Kurelića, odvjetnika i načelnika u Pazinu, 594 za socijalistu Jelcich-a, 72 za Ritossu, 5 nevaljalih, 61 prazna a ostale glasovnice raspršene.

Evala narodu, a Dru. Šimi Kureliću naše srdačne čestitke na tom krasnom uspjehu. — Živio nam prvi zastupnik iz srednje Istre.

Česi Vjekoslavu Spinčiću.

Eksekutivni odbor mladočeske stranke je upravio zastup. Vj. Spinčiću slieđeći brzojav:

«Kao velikom i neustrašivom borcu za prava svoga naroda, požrtvovnom radniku, vrlom zagovarnelju naših rodoljubnih želja, izrazujemo Vam ovim, glasoviti gospodine, u ime svih pristaša narodne slobodomislieće stranke, k Vašoj šesdesetgodišnjici najsrdačnije čestitke. Da biste na mnogo i mnogo godina poživili još zdrav i snažan svomu narodu, za koji ste toliko pretrpili, a za koji će Vam još trebati mnogo se boriti i možda još trpiti.

Izrazom dubokog poštovanja, ima čast bilježiti se u ime eksekutivnog odbora narodne slobodnomislieće češke stranke».

Dr. Vaclav Škarda, predsjednik.

Pučke knjižnice u Voloskom i Opatiji.

U Opatiji imadu Niemci dvie javne knjižnice, u Lovranu Talijani jednu. Da se odupre toj silnoj tudjinskoj poplavi, ustanovio se u Volosko-Opatiji odbor i odlučio ustrojiti javne knjižnice, te se je u tu svrhu obratio na pojedina društva i rodoljube posebnim pismom.

Takove knjižice ustrojit će se u Opatiji i Voloskom. U to ime zadobilo se već ovlaštenje od društava: «Bratimstva» u Voloskom i «Zore» u Opatiji.

Knjižnice će obuhvatati tri odiela: hrvatski, slovenski i češki.

Knjige će se pozajmljivati svakome bez obzira na to, da li je član kojega od imenovanih društava, i to uz uvjete, koji su obični kod ovakovih knjižnica, t. j. uz izkaznice i isplatu odmjerenih pristojba.

Kad se urede knjižnice u Opatiji i Voloskom, ustrojit će se jedna u Lovranu.

Odbor moli sve naše rodoljube, da ih podupru u ovom podhvatu. Ovi naši krajevi zaslužuju da ih sačuvamo od tudjinstva. I najmanji prinos, bilo u novcu ili knjigama bit će dobro došao.

Prinose u gotovom i darovane knjige primaju dr. Konrad Janežić i Viktor Car u Voloskom.

Plemeniti dar profesora Vjekoslava Spinčića.

Prigodom proslave svoje 60-godišnjice, darovno je Vjekoslav Spinčić 500 kruna Družbi sv. Ćirila i Metoda za Istru, 500 kruna Bratovštini hrv. ljudi u Istri, 500 kruna Pripomoćnom društvu u Pazinu, a za siromake Kastva 100 kruna. U svemu 1600 kruna. Neka svak traži u sebi riječ, kako da izrazi svoju hvalu nad tolikom dobrotom!

Na komersu priredjenom u čast profesora Vj. Spinčića u Kastvu sakupila je g.djica Jelka Spinčićeva, svečareva nećakinja za Družbu sv. Ć. i M. za Istru 223 krune. Živjeli darovatelji.

Društvo Sv. Jeronima u Zagrebu.

Povjerenike društva pozivlje se ovime, da dostave otpravništvu u Zagreb imenik svojih članova, sada je zadnje doba, knjige se već razašilju. Za krunaše dovoljno je kazati broj istih i poslati dotični iznos, dočim imena njihovih ne treba, nego samo redovitih (dosmrtnih). Ovo spominjemo za nove povjerenike, koji obnašaju tu čast od mala (kao oni u Svet. Mateju, Brgudu, Zvoneći i t. d. u bivšem našem okružju), za slučaj, ako nisu na to do sada podsjećeni bili. Takav se iskaz redovitih, uz broj krunaša, ima dostavljati svake godine, po njem onda otpravništvo i knjige otprema. Toliko na ravnanje.

Povjereništvo u Kastvu.

Naše prijatelje molimo, da čim doznaju za uspjeh izbora, dojave to brzojavnim putem odboru političkog društva u Pazinu ili predsjedniku istoga u Trstu.

Djačko pripomoćno družtvo u Pazinu primilo je u mjesecu rujnu slijedeće darove: Žem. škol. nadzornik Fran Matejčić — Trst K 40·—. Za „zbočat“ N. N. 20 filira. Dr. Dinko Trinajstić — Pazin da počasti uspomenu blagopokojnoga kanonika Frana Volarića K 40·—.

Odbor je na posliednjoj svojoj sjednici riešio stotinu molbah siromašnih učenika i podielio redovite potpore, a od kuda će ih smoći, ako se rodoljubi ne budu češće sjećali našega društva.

Odbor.

Mjesto nautičkog pristava.

Kod c. k. pomorske vlade u Trstu otvoreno je mjesto nautičkog pristava u IX. plaćežnom činu sa sjedištem u Trstu.

Odlikovanje.

Cesar i kralj podielio je namjestničkom savjetniku g. Atoziju Fabiani u Trstu naslov i značaj dvorskoga savjetnika.

Počastni kanonici tršćanske biskupije. Cesar i kralj Franjo Josip imenovao je župnika dekana na Općinah g. Ivana Slavca te župnika kod sv. Antuna novoga u Trstu g. Dr. Trifuna Pederzolli-a počastnimi kanonici stolnoga kaptola u Trstu, Čestitamo!

Otvorenje carevinskog vieća.

«Neues Wiener Tagblatt» donosi viest da će carevinsko vieće u Beču biti sazvano odmah iza zaključenja delegacija, po čem se sudi da će to biti između 12. i 15. novembra.

Sapun na korist Družbe.

Naša vrlo zaslužna «Družba sv. Ćirila i Metoda za Istru» pobrinula se je za još jedan novi prihod hrvatskim školama u Istri. Ovih dana sklopila je ugovor sa tvrdkom Ivana Lentić u Milni (Dalmacija) za razpačavanje sapuna pod Družbinim imenom za Dalmaciju, Istru, Bosnu i Hercegovinu. Do skora će ući u promet razne vrsti sapuna iz jedne najbolje i najveće i najuvedenije i na svim izložbama odlikovane tvornice.

Obzirom na veliki proizvod kojeg je dotična tvrdka napravila, tvornica mu je u svemu došla u susret, tako da će biti u stanju davati Družbin sapun uz obične trgovačke cienе, premda će Družba crpiti 3% od rasprodaje.

Pošto je sapun predmet svačije potrebe to bi «Družba» mogla svake godine imati lepu svoticu prihoda.

Sada kad je neprijatelj uložio sve sile da nam otme našu Istru, dužnost nam je, da trošimo samo družbin sapun, a time ćemo povećati prihode najpatriotičnije nam ustanove i tako i time doprinieti probudjenju narodne svjesti u Istri.

Zemljovid „Balkanskog poluotoka“.

Primili smo sa zahvalnošću novu zemljovidnu kartu pod naslovom »*G. Freytags Karte der* Balkan Halbinsel« Masstab 1 : 1, 250.000. Neue revidirte Auflage 1908. Preis gefalzt K 1·20 1. M.

Sniženje ciene za vožnju krme. Ministarstvo željeznica snizilo je zbog ljetošnje suše cienu za dovoz krme i stelje na svim državnim željeznicama. U tu svrhu vode se pregovori i sa ostalimi željeznicami, te će se naknadno občinstvu uspjeh toga dogovora priobćiti.

Svršeni pravnik Hrvat ili Slovenac sa sva tri državna izpita, može odmah stupiti u državnu službu. Pobliže o tom kod g. M. Mandića u Trstu.

Bistrog trgovačkog naučnika iz Istre, koji znade osim hrvatskoga jezika i nješto talijanski ili njemački, uzeo bi odmah uz povoljne uvjete trgovac iz Hrvatske. Upute daje g. M. Mandić u Trstu.

Novo tamburaške skladbe.

Pozor tamburaši! Preporuča se novo izašle šaljive skladbe (coupleti) za tamb. zborove kao i za pojedinca sa pratnjom glasovira uz pjevanje: „Hrvatski humorista" od Karla Armana K 2·—. „Nije već u modi" od V. G. Broža K 2·—. „Čozot" (Dalm. talij. ribar) od J. Bozzottia 50 fil. „Ta u zdravlju" (šaljivi Sriemac) od J. Bozzottia 60 fil., „Albumi za brač 1." sa podmetnutim riečima pjesme i to: hrvatski, dalmatinski, bosanski, srbski, slovenski i češki svi po K 2·—. Nadalje preporuča se tamb. zabavna knjižnica i to „Pero tamburica" šaljiva igra od A. Tomerlina 60 fil., „Hipnotizam" vesela igra od D. Paulina 60 fil., „Tajinstveni zvuci" crtica iz tambur. života od P. Matričevića 40 fil., „Osveta" pučka gluma u 4 čina sa pjev. i tambur. od A. Tomerlina sa partiturom K 3·—. „Beseda" (Češki salon. ples) tam. partitura od J. Machača. Sve ovo može se dobiti jedino kod „Prve sisačke tvornice tambura" J. Stjepušina u Sisku.

Listnica uredničtva.

Gosp. X × Y. **Kopar.** Onomu ljubljanskomu listu neodgovaramo, jer nam nije do bezpotrebne kavge. U uredničtvu onoga lista sjedi osoba, koja je u dubini svoga srca uvjerena, da je sve ono, što je rečeno ovih dana u onom listu glede osobe našeg glavnog urednika, prosta laž i ružna kleveta. Da ste nam zdravo!

OSVJEDOČITE SE

da najjeftiniju i najbolju robu možete dobiti kod tvrtke:

FRANTIŠEK MEJDR
ÚSTÍ na Orl. Hutvald 10. (Češka)

Tkanina za stroj i odprema. BARHETI, DAMASKI, GRADLI, KANAFASI, KRETONI, ZEFIRI, i t. d. sve u najjeftinijim cijenama, vlastita tvornica i zahtjevajte svuda

Novo platno

s narodnim biljegom. Komad 23 m, za 16 K franko.

POZOR!

50.000 para cipela.

4 para cipela samo za K 7·—

Radi obustave plaćanja nekojih većih tvornica, ovlašten sam jednu oveću zalihu cipela izpod ciene. — Svakomu čovjeku šaljem 2 para muških i 2 para ženskih cipela na vrbcu iz crne ili žute kože sa čvrstim poplatima, moderne i elegantne forme točno po priposlanoj mjeri.

Sva 4 para stoje samo K 7·—

Razašilje pouzećem

L. Zweig's Schuh-Export

KRAKOV broj 95.

Promjena dozvoljena a na zahtjev vraćam i novac.

Jeftino češko PERJE za krevete

5 kg. novo čihano K 9·60, bolja K 12·—
bjele pahuljice čihane „ 18·— „ „ 24·—
kao snieg bjele pahuljice čihane . . . „ 30·— „ „ 36·—

razašilje se franko pouzećem.

Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu tovar. troška.

Benedikt Sachsel, Lobes, br. 933
pošta PILSEN, Češka.

Pazite na djecu!

Kad su vam ranjava ili imadu kraste osip, crvenilo na koži ili bud kakove nečistoće na tijelu, upotrijebite izvrstnu mast zakonom zaštićenu iz ljekarne *Pečić* sada *dr. B. Vouk — Zagreb.* Djeluje najuspješnije kod svake vrsti rana (rezotine, ogrebine, opekline itd.), kod prekomjernog znojenja noguh i tijela te nebi smjela nijedna kuća biti bez glasovite

masti za djecu.

Čuvajte se patvorina!

Cijena kutiji K —·60.

Dobiva se u svim ljekarnama.

Glavno skladište:

Ljekarna PEČIĆ sada dr. B. Vouk
ZAGREB.

Prije nego li zahtijevate Osobni, Hypotekarni ili Stvarni

ZAJAM

zahtijevajte bezplatan Prospekt.

MELLER L. EGYED
BUDIMPEŠTA
IX. Lónyai-utca 7.
Telefon Interurban 46.—31.

Hrvati i Hrvatice!

Sjetite se svakom zgodom »Družbe sv. Ćirila i Metoda« za Istru. Upotrebljavajte Družbine marke, a svaka zapada samo 1 novčić. Kupujte uvjek Družbine žigice, cigaretni papir i druge proizvode.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, koji upladaju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 2.

Prima novce na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½%

dielo bez ikakvog odbitka,

Vraća na štednju uložene iznose da 1000 K bez predhodnog odkaza, a iznose od 1000 K ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio vedi ili manji rok za odkaz, na odkaz od 8 dana.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i sudužnice na garažovju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati poslie podne; u nedjelju i blagdane zatvoreno.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u visše Carrara vlastita kuća (Narodni Dom) prvi pod desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Dvostruki elektro-magnetički KRIŽ ili ZVIEZDA

R. B. broj 86967.

Telefon br. 45—22.

jest elektro-magnetički načelima sastavljeni stroj, koji kod uloga, rana, sašta (tužna sjećanja), nespavanja, zujenja u uhu, naduvanja, glavobolje (migrene) kuckanja srca, zubobolje, muževne slabosti, studeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), mokrenju postelje, nuždi, nesvjestice, nagluhosti, drhtanja na tijelu, lumbene okopčane, za bolešću hrbta, bilediła (malekrvnosti) želudačnih grčeva, kvrčenosti, čachlasa punokvašći, svih udnih grčeva, hipochondrie, ljetenih grčeva, hämorrhoida, kao i kod svesobne slabosti itd. služi kao nenadkriljivo sredstvo, po što elektro-magnetička struja cielim čovječ. cielim tielom djeluje, čime se ročene bolesti u najkraćem vremenu izliječe.

Poznato je, da liečnici kod navedenih bolesti višekratno elektrizovanje tiela upotrebljuju ali ipak na taj način, da jaka struja samo prolazno i povremenom krcz tielo prolazi, dočim naprotiv tomu struja elektro-magnetičnog križa ili zviezde R. B. br. 86967, kako je jur ročeno, umjerenim načinom neprekidno na tielo djeluje, što svakoga bržim zliečenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 godina stare bolesti izliečene su sa mojim strojem poznate! Od izliečenih sa mojim strojem R. B. broj 86967 izražene zahvale kao i od odličnih slojeva izdane svjedočbe i priznanice iz svih strana svieta pohranjene su u mojoj pismohrani, gdje stoje svakomu u svako doba na uvid. GDJE NIJEDAN LIEK NIJE POMOGAO, MOLIM POKUŠATI MOJ STROJ, jer je to sigurno sredstvo proti gore navedenim bolestima, a onaj bolestnik, koji po mojem stroju nebi bio izliečen najdulje u roku od 45 dana, dobiva novac natrag.

Upozorujem osobito p. n. občinstvo na to, da se moj stroj ne smije zamjenjivati sa Voltinim, koji je poradi svoga neuspjeha zabranjen u Njemačkoj kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj dvostruki elektro-magnetički križ ili zviezda R. B. br. 86967 osobito se hvali i uživa vanredno dopadnost poradi svoje izvrstne ljekovitosti.

MALI STROJ STOJI 6 K. Rabiti ga mogu samo djeca i jako slabe gospodje.

VELIKI STROJ STOJI 8 K. Rabi se kod ostarjelih 20 godišnjih kroničnih bolestih.

Dopisivanje i naručbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Pouzećem ili ako se novac unaprid pošalje, razašilje glavna prodavaona za tu i inozemstvo.

ALBERT MÜLLER,
Budimpešta, V/41. Kotar,
Vadasz-ulica br. 34.

Tko ne oglašuje, taj ne napreduje!!!

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Plovitbeni red

za prugu Baška-Rijeka-Baška.

Vrijedi od 11. listopada 1908. do opoziva.

Nedjelja	Poned. Srieda Petak	Utorak Četvrtak Subota	Odlazak i Dolazak	Postaje	Dolazak i Odlazak	Utorak Četvrtak Subota	Poned. Srieda Petak	Nedjelja
Prije podne	Prije podne	Prije podne				Poslie podne	Poslie podne	Poslie podne
—	—	4.30	odl.	Baška	dol.	—	6.—	—
—	—	5.30	dol.	Punat	odl.	—	4.50	—
5.45	5.—	5.45	odl.	»	dol.	5.15	4.35	4.35
6.—	5.15	6.—	dol.	Krk	odl.	5.—	4.20	4.20
6.10	5.30	6.10	odl.	»	dol.	4.50	4.10	4.10
—	6.45	—	dol.	Beli	odl.	3.35	—	—
—	6.55	—	odl.	»	dol.	3.25	—	—
—	—	6.55	dol.	Glavotok	odl.	—	3.25	—
—	—	7.—	odl.	»	dol.	—	3.20	—
7.30	7.30	7.30	dol.	Malinska	odl.	2.50	2.50	2.50
7.40	7.40	7.40	odl.	»	dol.	2.35	2.35	2.35
8.30	8.30	8.30	dol.	Omišalj	odl.	1.45	1.45	1.45
8.40	8.40	8.40	odl.	»	dol.	1.35	1.35	1.35
9.30	9.30	9.30	dol.	Rijeka	odl.	12.45	12.45	12.45

Uvjetno pristajanje u **Staroj Baški.**

Ravnateljstvo si pridržaje pravo prema okolnostima promjenu plovitbenog reda.

Agencija na Rijeci kod gosp. I. Pakušića, Via Andrassy 25.

PUNAT, dne 8. listopada 1908.

RAVNATELJSTVO.

Odpremničko i komisiono društvo

„BALKAN"

TRST, Riva Grumula br. 14.

Prima u svoje dobro uredjene magazine svaku vrst robe i daje na istu predujmove uz veoma povoljne uvjete, te se brine za prodaju robe.

Isto tako kupuje i prodaje svaku vrst robe po nalogu i za račun svojih mušterija.

Otprema pošiljke svake vrsti u svim pravcima.

Obavlja reklamacije, te daje svako stručno razjašnjenje i uputu **odmah i za badava.**

Broj 45. Pula, u petak dne 6. novembra 1908. God. XLI.

Oglasi, pripostana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili polož.-listom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno naznačiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu, u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se ipak vana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 817.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom ćuvaj naše tvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 za pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i uteže se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Sekcije seoskih izbornih kotara.

I. Glavno biralište Kopar:

	Mandić	Valentić
Dekani	158	170
Pobegi (sa Cesari)	17	17
Marezige	.	.
Dolina	111	104
Očizla-Kianee	78	76
Krasica	9	9
Pomjan	.	.
Škofije (s Miljskimi hribi i Plavjem)	63	62
Sv. Petar (Amata)	.	.
Korte	50	50

Brzojav: TRST, 5. — Izabrani u gornjem kotaru velikom većinom Valentić i Mandić.

II. Glavno biralište Buzet:

	Sancin	Červar
Buzet — Narodni Dom	394	394
Klenovšćak	139	138
Roč	102	100
Žbandaj	189	189
Sv. Lovreč (Paz.)	.	.
Sv. Ivan — Šterna	123	123
Karojba	250	250
Kastelir (s Ferenci)	87	86

III. Glavno biralište Volosko:

	Mandić	Dr. Červar
Kastav (Belići)	156	147
Sv. Matej	116	108
Draga	62	61
Tuliševica	10	11
Ičići	47	35
Račice	28	16
Jelšane	.	.
Materija	.	.

IV. Glavno biralište Lošinj:

	Andrijčić	Kozulić
Ilovik	15	15
Puntakriža	.	.
Unije	23	23
Vrbnik	63	63
Baška	111	111
Punat	112	114
Dobrinj	127	127
Omišalj	86	86
Dubašnica	54	54
Vrh	16	16
Kornić	67	67
Sv. Vid	28	28
Susak (Sansig)	.	.

V. Glavno biralište Pazin:

	Dr. D. Trinajstić,	Rajčić
Lindar	255	255
Pićan	111	111
Trviž	.	.
Cerovlje	138	138
Tinjan	104	83
Boljun	.	.
Žminj	115	112
Kršan	.	.
Čepić	.	.
Brgod (Labinski)	135	135
Sv. Nedelja	.	.

VI. Glavno biralište Pula:

	Kirac,	Zuccon;	Križ
Medulin	136	133	3
Altura	54	42	12
Stinjan	11	7	5
Marčana	49	47	5
Filipan	73	73	—
Sv. Vinčenat	103	—	102
Kanfanar	60	30	56
Barban	117	42	67

VII. Glavno biralište Poreč.

U to spadaju sve latinske obćine na zapadu Istre, od Trsta do Lošinja, a od naših: vanjština od Pirana, Buja, Grožnjana, Umaga, Črnogvrha (Vertenoglio) pak porezne obćine Prata, Vabriga, Tar, Funtana, Ćunski i što je našeg naroda pod Balama, pod Galežanom, u Fažani i u Šišanu.

BRZOJAV.

KOPAR, 6. Ukupni uspjeh: Mandić 664, Valentić 676.

Jučerašnji izbori seoskih obć na.

Izabrano je od naše strane svih dvanajst predloženika političkog društva za Hrvate i Slovence u Istri, i to:

u izborništvu Pule: župnik Luka Kirac, odvjetnik Dr. Ivan Zuccon;

» » *Lošinja:* župnik Andrijčić, posjednik Šime Kozulić (Cosulich);

» » *Voloskoga:* prof. M. Mandić, Dr Gjuro Červar;

» » *Kopra:* prof. Mandić, učitelj Valentić;

» » *Motovun-Buzet:* učit. gospod. Iv. Sancin, župnik Červar

» » *Pazin:* odvjetnik Dr. Dinko Trinajstić, učitelj A. Rajčić.

Kandidati na svoju ruku: Šišković u Koparštini i Križ na Puljštini dobili su prilične manjine. Za narodnu hrvatsko-slovensku stranku, seoski su kotari posve čisti.

Talijanski kandidati prodrli su takodjer u zapadnom kotaru (3) bez protukandidata.

Hrvati i Hrvatice!

Sjetite se svakom zgodom »Družbe sv. Ćirila i Metoda« za Istru. Upotrebljavajte Družbine marke, a svaka zapada samo 1 novčić. Kupujte uvjek Družbine žigice, cigaretni papir i druge proizvode.

Javna zahvala.

Pod vodstvom svećanosnoga odbora izabranog dne 14. listopada na sastanku izbornika županije grada Kastva i popunjenoga po općinskom zastupstvu u njegovoj sjednici dne 15. listopada, sa na čelu mu općinskim načelnikom Kazimirom Jelušićem, proslavilo se je šestdesetgodišnjica mojega življenja.

Na večeri priredjenoj u ćast moga rodiendana dne 22. rečenoga mjeseca, ja sam se zahvalio občinskom zastupstvu, koje me je u spomenutoj svojoj sjednici na osobit način, počastilo i občinskom načelniku, svećanosnom odboru, političkomu društvu za Hrvate i Slovence u Istri na naslov prisutnoga mu predsjednika Matka Mandića, pjevačkom društvu „Istarskoj Vili" u Kastvu, tamburaškom zboru u Srdoćli i svoj mnogobrojnoj svih stuleža prisutnoj gospodi i gospodjam na odanosti i prijazni, što su mi ju izkazali prerazgovorno i u prepunoj mjeri riječju i činom prigodom moga nastupa u staračko godine.

Već one večeri došlo je pismenih i brzojavnih pozdrava; a dolazili su i sliedećih dana, sve do danas. Došlo jih je toliko, da mi uz najbolju volju nije bilo moguće na svaki posebice odgovarati, te sam prinuždden uzvratiti jih ovim skupno i javno.

Opetujući svoju najvruću zahvalu svojoj rodjenoj obćini i njezinim obćinarom, a na čelu im dragom pobratimu, obćinskom načelniku, na izkazanih mi počastih, izjavljam i ovdje, da sam, nezanemarujuć svojih dužnosti naprama ostalim obćinam kao zastupnik naroda, od mlada se starao za njezinu dobrobit i njezin duševni i materijalni napredak i da ću to činiti, dok budem mogao.

Zahvaljujem iz sveg srca svećenikom, doktorom, profesorom, učiteljem, učiteljicam, trgovcem, obrtnikom, seljacim i mnogim drugim zasebnikom i zasebnicam sirom Istre; obćinam i obćinskim upravam i njihovim načelnikom; čitaonicam, pjevačkim, sokolskim, gospodarskim i ostalim društvom; Istarskom klubu u Beču, hrvatsko slovenskom akademskom ferijalnomu društvu „Istra" u Pazinu; i nada sve saborskim drugovom i „Političkom društvu za Hrvate i Slovence u Istri", koje smatram kao njeko upravno vieće svega hrvatskoga i slovenskoga naroda pokrajine. Ja sam doživio velik preokret u hrvatskom narodu Istre u svih granah javnoga života. Mnogi, koji su ga nasporili, preminuli su jurve. Zahvalno se spominjajući njih, radimo, koliko nas je, gdje, što i kako možemo za duševni i tvarni napredak našega naroda; a nam nek se pridruže mladji složno, da i njihovim svježim silami poduprti pokročimo dalje. Jedino tako moći ćemo odoljeti dvojim jakim neprijateljem i odvući od njih naše svetinje i nas same.

Zahvaljujem najsrdačnije mnogobrojnim pojedincem i obiteljim, gospodi i gospodjam, prijateljem i pobratimom, zastupnikom i klubovom i društvom u Zagrebu, na Rieci, u Osieku, Varaždinu, Karlovcu, Jaski, Kraplni, Rudoboju, Petrinji, Glini, Vinkovcih, Velikoj Kopanici, Petrovini, na Sušaku, u Podvežici, Cirkvenici, na Grobniku, u Marlji Bistrici, u obće svim u današnjoj banovini. Uzgojen na hrvatskoj gimnaziji na Rieci, uvijek sam bio zahvalan Hrvatom Banovine, što su se već za rana pobrinuli za uzgoj na temelju materinskoga jezika, uvijek sam Banovinu smatrao maticom svih Hrvata, oko koje valja da se okupe i druge zemlje napučene narodom hrvatskim.

Izričem srdačnu zahvalu braći i prijateljem u Zadru, Spljetu, Šibeniku, Dubrovniku, Kotoru i Imotskom. U prošlosti imale su Dalmacija i Istra kroz njekoliko stoljeća poglavito jednoga skupnoga neprijatelja. Dalmacija, koja je pobijedila njegove ostanke i Istri, koja se još protl njima bori, eto obojim tim zemljam novoga neprijatelja, pogibeljnoga, koj se oprezno školom i uredovnim jezikom, pa i kojekakvim obrtom i trgovinom, u nje šulja. Obraniti se od njega moguće je samo, ako se oboje posvema ujedine sa maticom svih Hrvata.

Zahvaljujem hrvatskom akademskom društvu „Zvonimir" u Beču.

Zahvaljujem i onim pojedincem i znamenitim, u Beču, u Rimu, u Mljetcih, u Zlatnom u Ugarskoj, u New-Yorku, koji su se dobrohotno mene sjetili. Mnogi, nalazeć se izvan domovine, mogu za nju mnogo dobra učiniti i čine; mnogi drugi ju u tudjini počimaju jače ljubiti.

Napose se zahvaljujem onoj jednoj obitelji u Bosni, koja je blagoizvolila spomenuti se mene; kao i onomu jednomu Srbu, nekadašnjemu milom drugu. Jednoga smo jezika sa dva imena. Izpremješana nam je povjest. Izpremješano živimo u raznih zemljah, pretežno gdje jedni, gdje drugi. Moje je davno uvjerenje, da valja da se jedni nad druge ne nadvisujemo, da bratski stupamo i postupamo, jer ćemo jedino tako moći odoljeti poglavito dvojim nam jakim neprijateljem, koji se mrze do skrajnosti medju sobom, al koji bi htjeli i jedni i drugi nas, kako koje, upotrebiti u svoje svrhe, da nam pak unište skupnu domovinu.

Budi izrečena moja osobita hvala političkom društvu „Edinost" u Trstu, upravi i uredništvu lista „Edinost", čitalnicam, podružnicam i gospodarskim društvom, suborioeem, drugovom i prijateljem u Trstu i okolici; izvršujućemu odboru narodno-napredne stranke u Gorici, drugovom, zastupnikom, županstvom, bralnim društvom, podružnicam, pojedinim prijateljem, obiteljim, gospodjam u Goriškoj, Kranjskoj i Štajerskoj. Već na gimnaziji, sjemeništih i na sveučilištih drugovno sam i sa Slovenci, te se je moja ljubav do slovenskoga naroda razvila sama sobom tako, da nisam nikada činio kakve razlike izmedju Slovenaca i Hrvata. Došavši u Kopar na učiteljište, gdje sam najviše slovenski predavao, nije mi nikad ni na misao došlo, da ne bi bio medju svojimi. Medju Slovenci sam započeo svoj javni politički život. Slovenci kotara koparskoga, izabrali su me prvi u sabor. U Trst zalazio sam na skupštine političkoga društva „Edinost", kao na svoje. Kao i svakomu pojedinomu Slovencu, ležala su mi i leže mi na srcu potrebe slovenskoga naroda, i ja sam se, nećinoć nikad razlike izmedju stranaka gdjegod i kadgod se je tomu prilika pružila, zauzeo za nje, naročito za potrebe Slovenaca Trsta i okolice, onda kad bi-

jahu bez zastupnika. Ja sam smatrao, da imam dužnost i pravo zastupati ih gdje je trebalo. U meni je duboko u srce usadjeno uvjerenje, da se Slovenci mogu očuvati svoga sjevernoga i zapadnoga neprijatelja jedino medjusobnom slogom i uskim priključenjem Hrvatom i Srbom, ujedinjenim u Hrvatskoj.

Iskrena hvala braći Čehom, pojedincem i rodbinam, bivšemu ministru „krajaninu“ Dru. Pacaku i sadanjemu Prašeku, izvršujućemu odboru narodne slobodoumne stranke češke, svim njezinim pripadnikom i njezinom predsjedniku, te predsjedništvu kralj. glav. grada Praga i njegovom načelniku. Za vrieme mojih bogoslovnih nauka počeo sam učiti češki jezik, a kad sam ih svršio, podao sam se filozofskim naukam na sveučilištu u Pragu, gdje sam većinom slušao češka predavanja, čitao češke novine i knjige, zalazio u češka društva, te se tako naučio poznavati češki narod i u njegovoj prošlosti i u njegovoj sadašnjosti i od njega se koješta naučio.

Pošto bijah izabran zastupnikom na carevinsko vieće, našao sam sa svojimi užimi drugovi Hrvati najveće prijatelje i saveznike u predstavnicih češkoga naroda. Vezovi su se obnovili i ojačali. A da i nema nikakvih prijateljskih i bratskih vezova, vezali bi nas skupni probitci i skupni neprijatelji, koji su to drzovitiji, što smo mi nesložniji i neodlučniji, a koji idu kako na zator Hrvata, Srba i Slovenaca na jugu, tako na zator Čeha na sjeveru. U tom nek se nitko nevara, nit dade omamiti, nit zavesti, nit sladkimi riečmi, nit obećanji, nit izrazi simpatija. Na to se radi, sistematično, po programu, neprestano, kad i gdje većom, kad i gdje manjom silom. Tu rade oblasti, tu rade uredi, škole, obrt, trgovina, tu radi vlast iz vana.

Odoprieti se tomu možemo jedino stojeć čvrsto uza naše svetinje, radom medju narodom, dizanjem njegove snage u poljodjelstvu, u obrtu, u trgovini, zadovoljenjem opravdanih želja radnika; medjusobnom ljubavi u naših narodih samih i izmedju njih; slogom u njih i izmedju njih, tražeć i gojeć ono, što nas spaja i nastojeć, da se odstrani ono, što bi nas lučiti moglo, odbijajuć osobito svaki pokušaj tudjinaca, pripravnih uvijek da bace zublju razdora medju nas; odlučnošću naprama svakomu, nepopuštajuć u ničem i pod nikakvimi uvjeti u onom što nas ide.

Prošlost i davna i nedavna, povjest, nas je već dovoljno naučila česa se imamo čuvati i što i kako imademo raditi, ako nećemo, da budemo i nadalje tudjinski robovi, i da ne izginemo s lica zemlje...

Zahvaljujuć svim na dobrohotnosti i željah izraženih mi, želim iz svega srca i molim Svemogućega, da njim dade dug život i dobro zdravlje, da pak zajedno sa svimi sunarodnjaci i suplemanjuci uzradimo za jedinstvo i slobodu, napredak i dobrobit naših naroda.

Kastav-Opatija, 31. listopada 1908.

Vjekoslav Spinčić v. r.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Nezdravi odnošaji na okružnom sudu u Rovinju. Javili smo onomadne kako je nesnosno stanje mladjeg sudbenog činovničtva u Rovinju, koje nije talijanskog jezika i talijanskih težnja. Povodom nedavnih pouličnih izgreda u Rovinju nastalih usljed trvenja talijanske pučke i talijanske liberalne stranke, platili su račun naši mladji sudbeni činovnici, koje se je svuda napadalo, grdilo i ružilo. S talijanske strane htjelo im se je zabraniti da nesmiju javno medju sobom ni govoriti hrvatski. Kad su se pak napadnuti svomu predstojniku potužili zbog bezsramnih pogrda talijanske fukare, odgovorio im je neka glasno hrvatski bi javnom negovore ili ako se hoće medjusobno hrvatski zabavljati, neka idu daleko iz Rovinja. Prituži se kasnije pismeno i ustmeno na kompetentnom mjestu u Trstu. Sve to nije pomoglo ništa. Okoljeni tim sladoso talijanski gradjani hlade činovnike još više izazivati i grditi, te ih počeše čak u gostionah i kavanah bojkotirati.

Da izbjegnu većim neprilikam, a možda i bezčešć, odrekoše se ovih dana trojica njih službe i zapustiše Rovinj. Sva trojica jesu mladi Hrvati, sudbeni pristašnici, mladići mirni i trieźni i vrstni činovnici. Njihov primjer kane slieditи i drugi nebude li brzo pomoći od strane viših sudbenih oblastih. Tako eto tjera se mlade Hrvate u Istri iz državne službe, pak nam se odgovara na pritužbe, da što se našem narodu sudi u tudjem jeziku, da nemoju jezikovno sposobnih činovnika.

Na to nezdravo stanje kod okružnog suda u Rovinju i u samom gradu, upozorujemo ozbiljno više sudbene oblasti, koje će morati da na kompetentnom mjestu odgovaraju za pogrdjivanje i zlostavljanje hrvatskih činovnika u Rovinju. Ako nisu kadre da stvore red u Rovinju, nek se makne od tamo okružno sudište.

Soc jalističko izvraćanje. Glasilo talijanskih socijalista u Trstu priobćuje u subotnjem broju dopis iz Pule u kojem izvraća pisanje hrvatskih i slovenskih listova Primorja, koji su odsudili postupanje nazovi-socijalističke stranke u Istri povodom netom obavljenih izbora za V. kuriju u Istri. Naši su naime listovi — a medju njima i mi — konštatirali, da su se talijanski socijalisti složili kod rečenih izbora sa gospodskom i kapitulističkom strankom proti našoj pučkoj stranci i da će se kod užih izbora složiti sa istom strankom proti talijanskoj pučkoj ili kako ju oni zovu, klerikalnoj stranci. To činjenica nemože nitko zaniekati. U Puli pošli su u izbornu borbu ložiliberalni birači za nazovi-socijalistu Rittossu a kod užeg izbora u nedjelju glasovali su svi socijalisti za ložiliberalca Apotonia. Tu je očit kompromis i jasan savez izmedju tih stranaka. Toga netiaji rečeni list u spomenutom dopisu, već se izvinjava time, da što bi bili imali možda za svoje postupanje pitati dozvolu kod Dra. Laginje i njegove drugove.

Na ovo koli smješno toli naivno pitanje odgovaramo mi, da se s naše strane netraži nikakvo pravo glede postupanja socijalističke stranke u Istri, već se je htjelo konštatirati da su se talijanski socijalisti sdružili i opetovno sa talijanskom liberalnom strankom i da bi se svezali i sa djavolom proti mrzkim im Slavenom Istre. Njih nevode pri tom medjunarodna ili socijalistička načela, nego mržnja do svega što je slavensko. Oni su najprije Talijani i onda jedva socijalisti. Socijalisti su kad im valja baciti pepel u oči onim slovenskim zaslieplјencem, koje onako krasno za nos vode, a inače su u mislih i u radu Talijani i podrepnice talijanske liberalne stranke. Na osvadu, da se je tobož naša narodna stranka dogovorila sa talijanskom klerikalnom strankom, odgovaramo samo to, da je to prosta izmišljotina bez ikakva temelja ni dokaza. Mi smo uvjek pisali i govorili, da su nam sve talijanske stranke t. j. liberalna, klerikalna i socijalistička — jednako protivne i jednako pogibeljne i da se naš narod nemože s nijednom od njih vezati niti od jedne išta dobra il korisna i pravedna očekivati. I kod toga ostajemo i danas.

Pazinski kotar:

Narodni darovi.

Na piru Josipa i Kate Ladavac u Bermu sakupljeno 80K za Družbu sv Ćirila i Metoda.

Valentin Baf darovao 1 K.—

Novac je uručen predsjedništvu mjesne podružnice.

Porečki kotar:

Kaštelir početkom novembra.

Trgatva je hvala Bogu svršena, a vino je usljed dugotrajnog lieposa vremena najbolje vrsti i u velikoj množini. Preporučujemo svakomu, koji žeh uživati dobrog istarskog vina, obratio kućnarom izvan Istre, koji prodavaju istarsko vino samo po imenu, a kupuju ga kod velikih trgovaca, neka se obrate ravno na: **Društvo za stodjelu i zajmove u Kaštelіru p. Labinci kod Vižinade, Istra.** — Dobrim naravskim vinom biti će poslužen svaki, i svakomu dati će spomenuto društvo *200 K nagrade*, koji bude mogao dokazati da naše vino nije naravsko. Ovo je najbolje jamstvo! U Kaštelіru ima mnogo bijelog, crvenog i crnog vina terana, pa dobrog muskata i fine borgonje. Današnja cijena je od 12 kruna napred za 100 lit. franko na ovdješnjem kolodvoru.

Kaštelir 1. novembra 1908

Prigodom blagoslovljenju nove crkve i ustoličenja novog župnika sakupile su gdć. Antonija Ružić učiteljica i gdć. Ruža Ružić kandidatica za Družbu sv. Ćirila i Metoda 38 kruna. Darovali su sledeći:

Mendlc Marina K 2·40 — Škropetu, Marija i N. N. po 2 K— Ružić Marija sakrestanova — Ružić Marija Nanetova — Benković Antica Čahde — N. N. — Kozulac Katarina — Rojac Antica — Kovač Marina udova — Kocijančić Kata Tatara — Legović Antonija — Dubac Marija udova — Bernobić Ivana Bačić — Mojac Ivana Mendička Legović Ivan pok. Jerolima — Olga i Marta Gregorović Antica po 1 krunu. — Bernobić Ivana —·80 p. Bernobić Jaga i Deklić Antica po —·60 p. — Ružić Antica iz Briga — Kovač Ivana Matuh i Kovač Ana Matuh po —·50 p. — Ružić Antica Zvanička —·48 p. — Kocijančić Marija Čučulot — Mendica Antica Žepeta — Bratović Ana — Brečević Marija — Rojac Ana Jošipova — Kozulac Ivana Antonova Roška Antica — Deklić Ana Matova — Dubac Marija — Valentić Domenika — Mate Krojač — Bernobić Marija Lukova Legović Marija Kožarka po —·40 p. — Depolo Antica —·44 p. — Justinčić Ana i Kocijančić Marija Mendička po —·30 p. Valentin Fumija —·26 p. — Ružić Blažević — Bernobić Ana — Ružić Antica Gaetanova — Legović Marija Tatarska — Ružić Lucija — Legović Katarina Ulikina Legović Orsola — Legović Matesinka — Legović strinina i Gortan Marija i Justinčić Maksimilijan — po 20 p. — Ventin Ivana — Ventin Mate — Ružić Marko — Ružić Ljubica — Ružić Angjeo — Justinčić Ivana — Ružić Ana — Legović Marija Ulikina i Legović Jenokefa — po 10 para Justinčić stari 4 p. — P. P. —·18 p. — P. A. platio je postarinu i poslao K 38, na Ravnateljstvo Družbe sv. Ćirila i Metoda.

Koparski kotar:

Dva sastanka u obćini Milje.

U nedjelju dne 1. o. mj. obdržavana su dva izborna sastanka u miljskoj obćini. Prvi sastanak obdržavan je nakon svete mise okolo 10 sati u selu Hervatimi. U tamošnjoj gostioni sakupio se je veći dio izbornika onog i susjednih sela, koji su napeto i pazljivo slušali govore narodnih zastupnika gg. Josipa Pangerca i Matka Mandića. Sastanak je otvorio sazivač g. Pangerc, koji se je sakupljenim toplo zahvalio na povjerenju, koje mu izkazaše tim, što su ga onako sjajno izabrali narodnim zástupnikom V. kurije dne 25. oktobra o. g.

Iza toga raztumačio je izbornikom važnost predstojećih izbora za IV. kuriju ili sviske obćine pozvav ih da svi složno glasuju za kandidate političkog družtva za Hrvate i Slovence Istre gg. Mandića. Živahno odobravanje popratilo je posljednje govornikove rieči. Zast. Mandić predočio je onom zapuštenom do sada narodu kako se je naša narodna stranka zauzela ovaj put i za njih, jer će imati u zem. saboru od sada tri, svoja zastupnika dočim nisu do sada imali nijednoga. Pošto nemaju u obćinskom zastupstvu svoga zagovornika nit su imali svojih zastupnika ni u Poreču ni u Bači, ostali su zapušteni bez škole, bez puteva i ceste, boz vode za ljude i blago, bez učitelja i svećenika.

Novi zastupnici morati će da se za njih zauzmu pak da se ih izbavi iz mrtvila, il koje ih baciše sve tri talijanske stranke. Razumačiv im u kratko novu izbornu reformu za istarski sabor preporuči im, da se više nedadu varati ni od liberalaca, ni od socijalista ni od talijanskih klerikalaca nego neka složno prionu svi uz našu narodnu stranku, koja će nastojati, da se njihovo duševno i tjelesno stanje pobolјša.

Pošto je L Hrvatin pitao za nekoja razjašnjenja, bijaše kandidatura narodnih predloženika, jednoglasno prihvaćena i sastanak sa živio-klici na kandidate zaključen.

Sastanak je taj vrlo krasno uspio ako se uvaži na raztresenost stanovnika miljskog brega, na njihovu zapuštenost i što je najvažnije, na okolnost, da su oni dobri ali zanemareni brdjani još do nedavno u socijalistički rog puhali. Bezsavjestni miljski socijalisti znali su zavaravati i zaslieplјti radnike onih sela, koji su u Miljah zaposleni bili obećavajuć im raj na ovom svietu; budu li uz njih pristali i njihovo savjeto sliedili. Kad se je pako ono priprosto ali nepokvareno stanovničtvo na vlastite oči uvjerilo kako su socijalističke ruke na rieči i obećanjih junaci i mogućnici, inače da su još gori tlačitelji siromaka i nekoga ni bijahu liberalci, okrenuše im ledja te se ih danas samo sprdnjom sjećaju.

* * *

Poslije podne okolo 3 sata vršio se je drugi sastanak u prostranoj dvorani narodne gostine u srednjih Škofjah. Naroda se je tuj sabralo mnogo, više jer su sva tri Škofije i Plavije velika, sela i jer je tamo narod sviestniji i probudjeniji.

Sastanku predsjedao je načelnik dekanski g. Josip Pičiga, koji je sakupljene pozdravio i pozvao, da saslušaju mirno i trieźno prisut e zastupnike i ostale govornike.

Zast. J. Pangerc zahvaliv se i tuj na časti, koju mu izkazaše izborom dne 25. oktobra, progovori obširno o raznih protunarodnih strankah u Istri, te o njihovih težnjah i ciljevih. Osvrnuo se je i na najnoviju tobož narodnu slovensku stranku u Istri koja ide zatim, da razdvoji do sad složne narodne redove te da zavadi brata sa bratom otca sa sinom, prijatelja sa prijateljem. Ta je nazovi stranka po višem nalogu ustala i proti kandidatom našeg političkog družtva u ovom kotaru za izvanjsko obćino, ali će stalno ostati osramoćena kao što je bila osramoćena kod izbora za V. kuriju u istom kotaru. Preporuči toplo sakupljenim izbornikom narodne predloženike, koji netraže za sebe ništa i koji žele, da svim Slovencem i Hrvatom Istre nastanu bolji i sretniji dani. Oduševljeni živio-klici govorniku i narodnim kandidatom zaorišе dvoranom.

Zast. Mandić obazre se u kratko na proslogodišnje izbore za carevinsko vieće, ocrta letimice djelovanje naših zastupnika na tom vieću pak ono na zemaljskom saboru Istre, iztaknuv glavne tomelje novog izbornog reda za zemaljski sabor Istre te preporuči prisutnim da stupe dne 6. novembra složno k izboru i da glasuju složno za one osobe, za koje drže, da bi ih mogli i htjeli najdostojnije zastupati u zemaljskom saboru. Prisutni odazvaše se govorniku sa burnim: Živio naš zastupnik Mandić.

Govorio je zatim ponovno zast. Pangerc, pak nadučitelj g. Berlok, g. Augustin Mahnić, posjednik Bertok koji svi nagla-

sile, da nam valja i kod predstojećih izbora sačuvati staru slogu a da uzmognemo odoljeti svim protivnikom koji žele u mutnom loviti.

Zatim je predsjednik zaključio sastanak, koji je trajao 2 sata i vršio se u najljepšem miru i redu.

Iz Kopra nam pišu.

Ono što smo mi predvidjali i znali, dogodilo se je. Od protunarodnih kandidata (?) dobio je najmanje glasova novopečeni „narodnjak", kandidat glasila trščanskoga biskupa Jakob Štranj ili Straja (njegovi pristaše neznaju naime ni sami kako se piše). Isti Bartolich odnio mu sa bojišta vienac lovorike. U čitavom kotaru skucao je jedva jedvice 500 glasova po tolikom trudu njegovih agenata i spomenutog glasila, koje ga je toli toplo preporučilo.

Siromašni kmetovi Istre, koji su tako lišeni svoga zastupnika u istarskom saboru gdje bi ih bio on dubokim svojim znanjem, velikom učenosti i zamjernim iskustvom riešio svih jada i patnja.

Pustimo šalu na stran pak recimo, da nam je žao starca, koga su spravili poznati mutikaše iz dolinske občine u izborni vrtlog, kamo nije svojim znanjem i poštenjem absolutno spadao. Njima se ima zahvaliti, što ga ispostaviše smjehu i ruglu njegovih suobćinara, koji ga sada nazivlju „*šior deputato*".

Sa izleta na „Miljske hribe".

Na dan sv. Svetih podasmo se u gornji ili brdoviti dio občine Milje, koji je napučen skoro izključivo čestitim slovenskim stanovničtvom. U selu Hervatini bio je naime taj dan u jutro određen izborni sastanak, na kojem su imali govoriti i izviestiti nedavno izabrani zastupnik V. kurije onog izb. kotara g. Josip Pangerc, načelnik iz Doline, i državni zastupnik g. M. Mandić iz Trsta. U selo Hervatine stigosmo u 9 sati u jutro. Popitav da li će imati i gdje sv. misu, odgovoriše nam da hoće poslije 9 i pol i to u crkvici sv. Brigide na jednom brežuljku odaljenom 5—6 časaka od sela. Uputismo se put onog brežuljka u društvu nekojih posjednika iz Hrvatina, koji nas ponosno upozoriše, na zvonik što se diže uz crkvicu i koj je bojadisan na vrhu slovenskim narodnim bojami. Eto — reče jedan između njih — da se nebi reklo, da smo Talijani ili socijalisti postavili smo našem tornju slovenski klobuk. Ali malo iza toga dometnu žalostno: eno gospodine, malo izpod crkvice šepiri se zgrada „Legine" škole u koju polazi mnogo naše djece jer nam se ne daje škole u slovenskom jeziku. To je naime „Legina" škola u Kolombanu, koja vrši javolsku misiju među onim našim pučanstvom već 12—15 godina. Tuga nas obuze oko srca pomislivši na one stotine naše dječice, koja se u onoj fabrici izprevaraju u mlade janjičare.

Nu još veću žalost ćutismo za i poslije sv. mise. Sv. misu pjevao je mladi kapucin iz samostana u Trstu, rodom Nabulitanac. Misa bijaše dakako latinska i latinski su odgovarali pjevači na orguljama. O izgovoru morao je svatko priznati, da i pjevači nisu talijanskog roda, još manje potomci starih latina. Na koncu mise kazao je sa oltara misnik napulitanskim naglaskom i izgovorom, da će poslije podne zreći kratku propovied na groblju, kamo je pozvao prisutne da se pomole za pokojne i da daruju obilatu milostinju.

Poslije sv. mise upitasmo starije muževe, kako to, da im se u crkvi pjeva i moli latinski, a propovieda talijanski, odgovoriše, da si nemogu pomoći kad nitko u njih nemari.

Molili da su, da bi im se bar propovjedalo slovenski kad dodje svećenik tamo, i da im Slovence ne šalju već Talijane što takove često, koje je težko razumjeti.

Onaj pošteni narod raznarodjuje dakle s jedne strane zloćudna „Lega", a s druge crkva, u kojoj ne čuju ni molitve ni pjesme ni propovieđi u svojemu jeziku. Tužnoga li naroda pred nosom biskupskog ordinarijata u Trstu.

Prije rastanka zamoliše nas oni jošte nezgubljeni nadovi, da bi se naša narodna društva u Trstu i njih često sjetila to ih šastankom ili kakvom zabavom poduđila, podbudila i od propasti očuvala. Mladji naraštaj propada naglo i nebude li brze pomoći izumrieti će tamo naš narod sa smrću sadašnjih starača i muževa.

Preporučamo toplo trščanskoj slovenskoj inteligenciji, da nezaboravi na miljske hribe, neće li, da ostanu tamo za 10—20 godina samo grobovi bivših Slovenaca. Na „Miljske hribe", dakle trščanska narodna društva!

Razne primorske vieści.

K proslavi Spinčićeve 60-godišnjice.

U prošlom broju obećali smo da ćemo donieti pismene i brzojavne pozdrave prispjele večeru. Pošto tih imade toliki broj, da bi nam zapremile 2—3 broja, lista, i ujedno doznali da ti pozdravi će se tiskati u posebnoj knjižici, to smo odustali od te nuždne, da i mi te pozdrave donesemo.

K izboru u V. kuriji

a) U šestom kotaru:

Evo konačni uspjeh izbora u tom kotaru sa glavnim biralištem u Pazinu; od 8107 birača glasovalo je za narodnog kandidata dr. Šimu Kurelića 7882, za nazovi socijalista Jelčića 72, za nazovi-socijalistu Ritossa 5, prazne i razpršene glasovnice 61. Živili svestni birači toga kotara!

b) U sedmom kotaru te kurije glasovalo je u svemu 6294 izbornika, od kojih je dobio prof. Spinčić 6288, a ostali glasovi izgubljeni.

c) U četvrtom kotaru (Koper) glasovalo je 5160 izbornika i to za Pangerca 3357 za K. Šiškovića 743, za Jakoba Štranja 466, za A. Bartolicha 352, za Jakoba Stranja 155. Uništenih je bilo 187 glasovnica, ostale podieljene.

d) U petom izbornom kotaru sa glavnim biralištem Motovun glasovalo je 4930 birača, od kojih je dobio g. Fran Flego 4892 glasa ostali glasovi (42) raspršeni.

Po tome su naša četiri zastupnika ove kurije dobili ukupno 21.419 glasova.

Političko družtvo Edinost u Trstu.

Imati će u nedjelju dne 8. o. mj. godišnju glavnu skupštinu sledećim dnevnim redom. 1. Pozdrav predsjednika; 2. izviešaj tajnika; 3. izviešaj blagajnika; 4. izbor odbora i 5. upiti, predlozi i. t. d. Skupština vršiti će se u 10 sati prije podne u velikoj dvorani „Narodnog Doma".

Za ustrojenje pučkih knjižnica u Volosko i Opatiji.

U Opatiji imadu Niemci dvie javne knjižnice, u Lovranu Talijani jednu. Da se odupre toj silnoj tudjinskoj poplavi, ustanovio se u Volosko-Opatiji odbor i odlučio ustrojiti javne knjižnice, te se je u tu svrhu obratio na pojedina društva i rodoljube posebnim pismom.

Takove knjižnice ustrojit će se u Opatiji i Volosku. U to ime zadobilo se već ovlaštenje od društava: „Bratimstva" u Volosku i „Zore" u Opatiji.

Knjižnice će obuhvatati tri odiela: hrvatski, slovenski i češki.

Knjige će se pozajmljivati svakome bez obzira na to, da li je član kojega od imenovanih društava, i to uz uvjete, koji su obični kod ovakovih knjižnica, t. j. uz izkaznice i isplatu odmjerenih pristojba.

Kad se urede knjižnice u Opatiji i Volosku, ustrojit će se jedna u Lovranu.

Odbor moli sve naše rodoljube, da ih podupru u ovom podhvatu. Ovi naši krajevi zaslužuju da ih sačuvamo od tudjinstva, i najmanji prinos, bilo u novcu ili knjigama bit će dobro došao.

Prinose u gotovom i darovane knjige primiju dr. Konrad Janežić i Viktor Car u Volosku.

Talijanski kandidati u IV. kuriji ili u izvanjskih občinah Istre. Talijansko političko družtvo za Istru proglasilo je trojicu svojih kandidata za jedini svoj izborni kotar u ovoj kuriji i to gg. *Andriju Davanzo* načelnika u Cittanovi i bivšeg zemaljskog zastupnika, barunu Benedetta Polesini veleposjednika u Poreču i Franu Salatu suradnika talijanskog lista „Il Piccolo" u Trstu. Barun Polesini bio je već zemaljskim i državnim zastupnikom kroz jedno zasjedanje. Iztican se nije drugim, van tim, što je u zemaljskom saboru u Poreču *komandirao* občinstvo na galeriji, kad je ovo demonstriralo proti hrvatskim i slovenskim zastupnikom.

G. Salata dolazi u sabor kao novajlja. Rodom je iz Osora te ga ubrajaju među vrstnije talijanske sile.

U kuriji gradova kandidira talijansko političko družtvo sliedeće svoje mužove:

U Puli — kako smo već javili zem. kapetana *Dra. L. Rizzi-a*, i *Dra Kusmu Albanese*. U Kopru načelnika i odvjetnika *Dra. Nikolu Belli-á*. U Piranu javnog bilježnika *Dra. Josipa Bubba*. U Rovinju drž. zastupnika i odvjetnika *Dra. Matieja Bartoli-a*. U Poreču i Motovunu, Vižinadi, i Oprtlju odvjetnika *Dra. Julija Sbisa*. U Vodnjanu, Pazinu (grad) i Buzetu (grad) *Dra. Ivana Clevu*. U Lošinju Velom i Malom *Aleksandra G. Micolicha*. U Cresu, Krku, Labinu i Piominu (gradići) *Dra. Inocenta Chersicha*. U Bujah, Umagu i Cittanovi (gradići) Ivana Festi. Od svih kandidata trojica su novi t. j. Albanese, Nicolich i Festi. Još se ništa ne čuje, da li će im postaviti talijanska pučka (klerikalna) stranka u kojem izborničtvu svoje protukandidate.

† Silvije Strahimir Kranjčević.

U Sarajevu preminuo je nakon podulje bolesti Silvije Str. Kranjčević profesor na učiteljištu i jedan od najodličnijih hrvatskih pjesnika u muževnoj dobi 43 g. Vječna slava pjesniku — velikanu!

Silvije Strahimir Kranjčević rodio se god. 1865. u Senju. Bio je učitelj na preparandiji u Sarajevu, te je bio glavni suradnik „Nade". God. 1893. pojavio se pjesmom u „Hrvatskoj Vili". U spljetskoj „Nadi" počele su g. 1885. izlaziti njegove „Bugarkinje". Izpjevao je „Uskočke elegije" Njegove su pjesme razasute po beletrističkim listovima u „Vienca", „Prosvjeti" i „Nadi", Matičina Zbirka njegovih pjesama obćo je poznata, a tako i njegovi „Trzaji" U „Vienca" je 1893. izašla njegova alegorija „Prvi grieh".

Izpravak načelnika Bartolicha.

Trščanska „Edinost" priobćuje u svojem broju od nedjelje izpravak talijanskog načelnika slovenske občine Pomjan, kojim izpravlja, da nisu ga ni Talijani ni talijansko političko družtvo za Istru kandidirali za zemaljski sabor Istre u V. kuriji u četvrtom izbornom kotaru. Njemu da su birači dali svoje glasove proti njegovoj volji i želji i da on nije za sebe nimalo agitirao.

Recimo, da je istina, što gosp. Bartolich tvrdi, ali da nije on znao ništa za tu kandidaturu, teško nam je vjerovati. U ostalom znamo mi kojesta kako je došlo do te kandidature i koji njoj bijaše povod te ćemo bude li treba odkriti u svoje vrieme nekoje tajne oltarće.

Gosp. Josip A. Kraljić, nadučitelj «Družbine» škole u Malom Lošinju, dostavlja nam sliedeću obaviest:

«Odnosno na moju molbu od dne 1. kolovoza t. g. bio mi je otpisom Sl. Ravnateljstva «Družbe sv. Ćirila i Metoda» u Volosko-Opatiji od dne 14. kolovoza, br. 896 podieljen jednogodišnji dopust u naučne svrhe. Za vrijeme mog dopusta nakanio sam proputovati veći dio južne Amerike, dok će mi glavno boravište biti u *Rosario di Sta. Fè, calle Paraguay, br. 120 (rep. Argentina)*. Time bio sam primoran, da se privremeno odreknem dalnjeg izdavanja i uredivanja „Mladog Istrana". Sva moja nastojanja, da bi listić i unaprijed izlazio, OSTALA SU BEZUSPJEŠNA, te će se morati izdavanjem za narednu godinu 1909. prekinuti. Molim stoga cienjene suradnike i pretplatnike, da izvole daljne šiljanje radnja i pretplata na moj naslov obustaviti. Novac sabran za „Môbicu" nek se izvoli izravno dostavljati Sl. Ravnateljstvu „Družbe sv. Ćirila i Metoda" u Volosko-Opatiji.

Sveta mi je dužnost, da se i ovom prigodom, u ime svoje i bijedne istarske sirotadi, najtoplije zahvalim svima, koji su, bilo perom, bilo moralnom i materijalnom potporom, podupriti i omogućili izdavanje listića. Duga bi izašla čitulja, kad bi njihova vriedna imena nižom nanizao i njihove zasluge savio u lijepu kitu mirisavog cvijeća, što je u tri godine dana, marom i pomnim njegovanjem, niknulo po širokim poljanama i opustjeloj kršu naše mile domovine; predugo bih lomio pera, da se sa svima napose oprostim, a pogotovo sa onom nedoglednom četom mojih malih prijatelja, zjenom i uzdanicom roda moga, pa stoga:

Bog platio svima i srdačni s Bogom do ponovnog sretnog vidjenja!

* * *

Visokocijenjeni gosp. Gjuro Ružić, veletržac na Rijeci, dostavio mi je iznos od 30 K, a veleuč. gosp. Dr. Ivo Peretić, zubar na Sušaku, iznos od 10 K, da se time pretplati siromašne, učenike pučkih škola u Istri na preostale listiće „*Jergovan*"-koledar i „*Mladog Istrana*" (godine 1906., 1907. i 1908.).

Za te iznose odaslao sam na hrvatske škole u Cresu, Velikom Lošinju, Nerezinama, Buzetu i Kastvu po više stotina istis. tih knjižica, te molim dotičnu gg. učitelje, da to siromašnim marljivim učenicima porazdieliti izvole.

Plemenitim darovateljima izričem ovime svoju najtopliju hvalu. Bog im platio!

* * *

Podružnici Družbe sv. Ćirila i Metoda u mjestu predao sam slijedeće iznose:

Čista dobit od „*Ostroman*"-koledara: K 29·10, — pod naslovom «Môbica za Družbu» («Mladi Istran») sakupljenih u god. 1908. K 113·47, — od rasprodaje razglednica Spinčić-Laginja-Mandić; — (dar rodoljubne braće Martinolića podružnici u Malom Lošinju) utjerano 120 K; nadalje K 40, što se je sabralo prigodom krštenja *Zrinjske* Martinolić, kćeri Antunove u Rosario de Sta. Fè.

Ukupno K 308·74.

— „*Ostroman*"-koledara rasprodalo 2939 istisaka, čime su pokriveni tiskarski i svi drugi troškovi uz pretičak od K 29·10 Neraspodano ostalo je 1759 istis. (predano također podružnici) i 880 istis. kod nekojih rodoljuba, kojima je to bilo na raspolaganju dostavljeno. Daljne narudžbe, koštu i po našim dužnicima utjerane iznose, nek se unaprijed izvoli dostavljati na odbor podružnice u Malom Lošinju.

Josip A. Kraljić,
izdavatelj i urednik «Mladog Istrana».

Podružnica trščanske «Jadranske banke» u Opatiji. Na poziv naših najodličnijih rodoljuba u Liburniji odlučilo je ravnateljstvo «Jandranske banke» u Trstu, otvoriti svoju podružnicu u Opatiji pod naslovom «Filijalna Jadranske banke» u Opatiji, koja će se baviti svim bankarskim poslovima, a osobitu će pažnju posvećivati mjenjačkom odsjeku. U prvi upravni odbor izabrana su sliedeća gg.: Dr. Andre Stanger, odvjetnik i načelnik, Volosko; Julije Mirau, podnačelnik i posjednik, Opatija; Dr. Gjuro Červar, odvjetnik, Volosko;

Dr. Konrad Janečić, odvjetnik, Volosko; Pavao Tomašić, trgovac i posjednik, Opatija; Eduard Franzil, c. i k. stotnik u m. i posjednik, Veprinac; Adolf Justi, posjednik, Opatija; P. Ercil pl. Persich, posjednik, Lovran; Kazimir Jelušić, načelnik, Kastav.

Podružnica imati će svoje prostorije u vili «Jadran», te će već tekom ovoga mjeseca započeti djelovanje.

Listnica uredničtva.

Gosp. I. J. u V., i M. K. u Sv N. Ono mjesto nije za izučenog trgovca ili trgovačkog pomoćnika, već za naučnika, koji bi se tekar imao u trgovini uč ti i vježbati i to bezplatno. Da ste zdravo!

Širite „NAŠU SLOGU“.

OSVJEDOČITE SE

da najjeftiniju i najbolju robu možete dobiti kod tvrtke:

FRANTIŠEK MEJDR
ÚSTÍ na Orl. Hutvald 10. (Češka)

Tkaona na stroj i odprema.

Barheti, Damaski, Gradli, Kanafasi, Krotoni, Zefiri, i t. d. sve u najjeftinijim cijenama, vlastita tvornica zahtjevajte svuda

Novo platno

s narodnim biljegom. Komad 23 m. za 16 K franko.

Pisarničkog činovnika

traži Dr. Gjuro Červar, odvjetnik u Voloskom. Ponude rečenom g. odvjetniku.

Prije nego li zahtijevate Osobni, Hypotekarni ili Stvarni

= ZAJAM =

zahtijevajte bezplatan Prospekt.

MELLER L. EGYED
BUDIMPEŠTA
IX Lónyai-utca 7.
Telefon Interurban 46—31

REUMATIZAM, neuralgija, ischias, bodac, ulozi, natekline, reumatično trganje u glavi, zubima i zglobovima liječi se jedino uspješno uporabom

„Paralysian-Linimenta“

po vis. kr. zem. vladi odobren i zakonom zaštićen lijek nadmašuje sve ostale lijekove u djelovanju.

Čuvajte se patvorina!

Cijena boci K 1·60.

Dobiva se u svim ljekarnam. Glavno skladište: **Ljekarna PEČIĆ** sada **dr. B. Vouk — Zagreb.**

Soboslikar

VLADIMIR VOJSKA

PULA — Via Sergia, 59.

Preporuča se p. n. općinstvu grada Pule i okolice za soboslikarske i ličilarske radnje.

Izradba moderna, ukusna i trajna.

Cijene umjerene.

Odlikovan s 5 srebrnimi kolajnami u Beču godine 1891, 1894. 1900.

Častna diploma i zlatna kolajna u Videmu godine 1903.

Zlatna kolajna i častni križ u Rimu godine 1903.

Svjećarna na paru

J. [illegible] Gorica, ul. Sv. Antona b. 7.

Preporuča pred. svećenstva, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom občinstva svijeće iz prijesanog pčelinog voska. Kilogram po K 5·— Za prijesnost jamčim s K s.000. Tamjan Myrrhae, Styrax, čistija i stakla za vječno svjetlo po jeftinoj cijeni. Gg. Trgovcima preporučam svijeće za pogrebe, te bočno drvce, voštene svatci i med najjeftinije vrsti uz veoma niske cijene! Svaki vosak kupujem u svakoj množini po najvišoj dnevnoj cijeni.

— Na zahtjev šaljem cijenik franko. —

○ ISTARSKA POSUJILNICA u PULI ○

Prima zadrugare, koji upłaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 2.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 2000 K bez predhodnog odkaza, a iznose od 2000 K ako se nije kod uloženja sugliano ustanovio već ili manji rok za odkaz, ne odkaz od 8 dana

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i sadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati poslie podne; u nedjelju i blagdane zatvoreno.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u vlastitoj Carrara vlastita kuća (Narodni Dom) prvi pod desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Austro-hrvatsko parobrodarsko društvo u Puntu.

Poziv na skupštinu.

Pošto nam je dana koncesija putem c. kr. Namjestničtva u Trstu, 9. oktobra 1908. pod br. VIII. 468/3·07 pozivamo ovim dioničare našeg društva na

generalnu skupštinu

koja će biti u **PUNTU** dne 15. studenoga 1908. u prostorijama pučke učione, od 11 sati predpodne napred, sa sljedećim

Rasporedom:

1. Nagovor presjednika, izvješće i rasprava o dosadanjem djelovanju.
2. Konstituiranje društva, to jest:
   a) Rasprava i prihvat konačno ustanovljenih i od c. kr. vlade odobrenih pravila;
   b) Izbor ravnateljstva;
   c) Izbor nadzornog vijeća.
3. Rasprava i odluka o povećanju osnovne glavnice za drugih 250.000·— kruna.
4. Rasprava i odluka da može ravnateljstvo ustrojiti glavne agencije, gdje i kad nadje za shodno.
5. Rasprava i odluka o predlogu za nabavu novih parobroda, ili odluka, da se to prepusti Ravnateljstvu i nadzornom odboru.
6. Rasprava i odluka o temeljnim načelima za službovne ugovore činovnika, kapetana i vojske i za osjeguranje istih proti nezgodam i za starost.

Odbor za osnutak
„Austro-hrvatskog parobrodarskog društva na dionice u Puntu“:
PUNAT, dne 1. studenoga 1908.

OPASKE:

Po § 6o društvenih pravila, ova skupština biti će vlastna odlučivati o svim gori navedenim točkama, čim bude na njoj prisutno barem 40 dioničara ili njihovih punomoćnika, koji jedni i drugi skupa zastupaju barem jednu desetinu svih društvenih dionica.

Po § 2o društvenih pravila, na generalnoj skupštini pripada svakom pojedinom dioničaru pravo glasa, samo na temelju dionica, koje su barem mjesec dana pred glavnu skupštinu upisane u knjigu dioničara na njegovo ime. Svake dvije dionice bile vlasne ili zastupane, daju prava na jedan glas; više od pet glasova ne može nijedan dioničar imati u svoje ime; al kao punomoćnik može imati još drugih pet glasova.

Po § 22, svaki dioničar, koji želi prisustvovati generalnoj skupštini, *ima položiti svoje dionice sa kuponskim arcima u pisarni društva u Puntu, ili pako kod niže navedenih savoda;* na to će dobiti iskaznicu, na kojoj je zabilježen broj uloženih dionica i broj glasova, koji mu pripadaju. Samo sa ovom iskaznicom, moći će dioničari glasovati u generalnoj skupštini.

Po § 22, pravo glasa može dioničar vršiti osobno ili po punomoćniku. Punomoć mora biti pismena.

Ovi zavodi jesu ovlašteni primati u polog dionice i izdavati *„Iskaznice“* za ovu generalnu skupštinu:

Istarska posujilnica u Puli;
Društvo za štednju i zajmove u: Dobrinj, Veli Lošinj, Cres, Omišalj, Vrbnik, Mali Lošinj, Baška;
Gospod. trgovačko društvo u: Beli, Nerezine, Martinšćica, Dubašnica;
Filialka Banke i štedione za Primorje: Rijeka.

Najizvrstnije

bakalarevo ulje

pripravljeno sa željezom.

Ovo ulje dobiva se iz najboljih bakalarovih jetara. Poradi svoje finoće nadkriljuje sva ostala ulja, a ima ugodan sladki ukus tako da ga svatko lahko piti može. Sa velikim uspjehom upotrebljava se kod kašlja, plućnog katara, bliedoće, slabosti, promuklosti, nahladi, pomanjkanja krvi i t. d.

Odrasli piju po 2 žlice na dan, dok djeca uzimaju 1 do 2 male žličice na dan.

Cienn jedne bocc K 2·—.

Dobiva se samo u ljekarni

„k' SV. ĆIRILU i METODU“ u Pazinu, Istra.

Ista ljekarna ima na skladištu zalihu **modernih specialiteta, novih lieko va, ovoja i mineralnih voda i t. d.**

Broj 45. Pula, u četvrtak dne 12. novembra 1908. God. XLI.

Oglasi, pripošlano itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cjenika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbe, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pula.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u stvarnom pismu, za koji se se plaća poštarina, ako se izrana napiše „Reklamacije".

Čekovnog računa br. 817.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina

Plaća i stuluje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koji u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Izbornici Hrvati i Slovenci u Istri!

Kod predstojećih izbora zastupnika za Zemaljski sabor **u izbornim kotarima gradova, trgovišta i obrtnih mjesta,** za koje su urečeni izbori za dne **16. Novembra** o. g., preporučamo Vam, da dadete svoj glas za slijedeće muževe:

I. u trećem izborništvu kotara Pule sa glavnim biralištem u Puli, gosp.

Dr. Matko Laginja

odvjetnik i narodni zastupnik na carevinskom Vieću, u Puli;

II. u izbornom kotaru gradova Volosko-Opatija, Kastav, Podgrad, Lovran, Moščenice i Klana sa glavnim biralištem u Voloskom, gosp.

Dr. Matko Laginja

odvjetnik i narodni zastupnik na carevinskom Vieću, u Puli;

III. u izbornom kotaru gradova Pazin, Buzet, Plomin sa glavnim biralištem u Pazinu, gosp.

Antun Zidarić, župnik u Kršanu.

Za političko društvo za Hrvate i Slovence u Istri.

Pazin, dne 8. novembra 1908.

Predsjednik: Prof. Matko Mandić, v. r.

Tajnik: Dr. Niko Baničević, v. r.

Izbornici gradske kurije u Puli!

Preporučamo toplo svim našim sumišljenikom, osobito u trećem izbornom kotaru grada Pule (Siana, Valmade, Serpo, Kastanjer, Polikarpo, Veruda, Vinkuran, Jadreški, Škatari, Šikići, Valdebek itd.), da pomno čuvaju legitimacije i glasovnice za 16 ovog mjeseca, koje im dolaze od kotarskog poglavarstva.

Dosadašnji izbori za zem. sabor Istre.

Na temelju kompromisa sklopljenog u zadnjem zasjedanju istarskoga sabora između saborske većine i manjine imalo bi pripasti Talijanom Istre 25, a Hrvatom i Slovencem 19 zastupničkih mandata. Saborska većina je slutila da neće u budućem saboru, izabranom na temelju nove izborne reforme, više doći u sabor onako složna ili kompaktna, kako bijaše do sada, pak si je htjela na svaki način osigurati većinu tim, da je za sebe tražila i dobila 6 mandata više. Na ovu opreznost, ili bolje reći, na sačuvanje vlasti u zemaljskom saboru i odboru prisilio ju je njezin neuspjeh kod posljednjih izbora za carevinsko vieće. Kod tih se je naime izbora izpostavilo, da njezino gospodstvo u Istri nepočiva baš na osobito čvrstom temelju i da bi moglo uvedenjem svoobćeg i jednakog izbornog prava za zemaljski sabor u Istri odzvoniti njezinom gospodstvu. Radi toga si je htjela — dok se to nezbude — osjegurati većinu koli u zemaljskom saboru, toli u zemaljskom odboru.

Njezina bojazan, ma koliko opravdana, bijaše kod sada vršećih se izbora svakako pretjerana. Uspjeh talijanske pučke ili kršćansko-socijalne stranke dne 14. i 28. maja prošle godine, kojega se je sada toliko plašila, nije se za sadašnjih izbora opetovao.

Talijanski kršćanski socijalci, koji su se nadali, da će u sabor proturati 2—3 svoja zastupnika, jedva da će biti u novom saboru ni zastupani. Oni, bi reć, da se nisu znali prošlogodišnjim uspjehom kod izbora za carevinsko vieće dostatno okoristiti ili je taj njihov uspjeh samo časovit, bez čvrstog i stalnog temelja za budućnost. Porazom od dne 25. oktobra o. g. kod izbora u petoj kuriji u prvom izborništvu zadan je talijanskim kršćanskim socijalcem tako težki udarac, da će se od njega vrlo sporo oporaviti. Kod užeg izbora pako dne 1. o. mj. u istom kotaru dogodilo se istoj stranci ono, što i njezinoj protivnici dne 23. maja 1907. kod užeg izbora u prvom talijanskom kotaru za carevinsko vieće, t. j. da je nečastno od izbora odstupila. Tada je uzmaknuo Dr. Bennati a sada se je natrag povukao njegov bivši protivnik Spadaro.

Talijanska saboreka većina računala je kod sklapanja kompromisa i sa talijanskom nazovi-socijalističkom strankom. Nu ona se je i gledе ove stranke prerachunala.

Držala je naime, da će imati s vremenom posla i borbe sa pravom internacijonalnom ili socijalističkom strankom, koja stupa mužovno i odlučno svojim pravcem neobazirajuć se na ostalo gradjanske stranke i ne sklapajuć s nikim ni saveza ni kompromisa. Ali talijanski socijali Istre jesu samo po imenu internacijonalci i uvjek pripravni, da se vežu i da sklope kompromise bilo i s djavlom samo kad to ide na zator ili propast jednako im mrzkog imena kršćanskog i slavenskog. Ova specialna njihova načela izbila su na svietlo prošle godine kod užeg izbora za carevinsko vieće u II. i III. talijanskom kotaru, a izbila su i za sadašnjih izbora u trećem izbornom kotaru pete kurije u Piranu. U Puli dali su talijanski liberalci sve svoje glasove nazovi-socijalističkom kandidatu Rittossi, a u prvom izbornom kotaru pete kurije glasovali su nazovi-socijaliste kao jedan muž za liberalca Apollonia proti kršćanskom socijalcu Spadaru.

Talijanska liberalna stranka nema se dakle čega plašiti od strane istarskih socijalista dok im budu na čelu muževi, koji se posve iznevjerišе načelima glasovitih utemeljitelja i apoštola svoje stranke.

Kod do sada obavljenih izbora dvaju nižih kurijah t. j. pete ili obćenite i četvrte ili kurije seoskih obćina, izabrana su 23 zastupnika.

Od ovih pripada hrvatsko-slovenskoj stranci njih 16, a talijansko liberalnoj i socijalističkoj njih 7.

U obćenitoj kuri i izabrani su naši zastupnici prof. **Vjekoslav Spinčić, Dr. Šime Kurelić, Frane Flego i Josip Pangerc.**

U seoskih obćinah izabrano je po kompromisu 12 naših zastupnika i to u II. izb. kotaru **Matko Mandić i Josip Valentić,** u III. izb. kotaru **Dr. Gjuro Cervar i Matko Mandić,** u IV. izb. kotaru **Dr. Dinko Trinajstić i Augustin Rajčić,** u V. izb. kotaru **Šime Cervar i Ivan Sancin,** u VI. izb. kotaru **Luka Kirac i Dr. Ivan Zuccon,** u VII. izb. kotaru **Ante Andrijčić i Šime Kozulić.**

Od talijanskih kandidata izabrani su u petoj kuriji **Dr. Appolonio, Dr. Pesante i Candussi-Glardo.** U istoj kuriji izabran je talijanski socijalista **Dr. Rittossa.**

U kuriji seoskih obćinah i to u prvom izb. kotaru izabrani su talijanski liberalci **Davanzo,** barun **Polesini i Salata.**

Još se imade obaviti izbor u gradovima dne 16. ov. mj. i to 14 zastupnika, pak izbor u trgovačko obrtničkoj kompromisa.

Amo tamo po Istri.

I.

Rodjen sam u Istri, ali u onom njezinom dijelu, koji pripadaše do Napoleonovih vremena Dalmaciji. Mi Hrvati iz onog kraja slabo i znamo, da smo Istrani. Krčani su više u Hrvatskoj nego u Istri. Ta Rieka nam je bliža od svakog istarskog grada. Nama je poznata samo istočna Istra, a u nutrnju ne zalazimo. Bio sam više puta u Puli i u Trstu, a sve što je u nutrnjosti, za mene je bila „terra incognita". Vidio sam Pazin za svoga djetinstva, ali se sjećam kao kroz maglu samo glasovite Pazinske jame i onoga zida, što drži terasu izpred crkve u Gologorici. Po onom sam se zidu penjao kao ludo dijete, dobivši radi svoga jogunstva i smionosti gdjekoji poljubac tanke šibice.

Nedavno proboravih u Istri gotovo mjesec dana. Dovedoše me onamo znanstveni ciljevi, ali ne ničegom, da ne bješe i rodoljubnih i turističnih razloga. Nutrnju sam Istru motrio pred kakih 15 godina s Učke Gore. Onaj veleban prizor, premda bijaše obzorje nejasno, ostao mi je u duši duboko usadjen. Cijela mi Istra ležaše pod nogama. Od onda me je još jače vukla onamo živa želja, da pohodim Pazin, Žminj, Tinjan i t. d.

Krenuo sam ipak u Istru s nekim neizvjesnim uvjerenjem, da je ta naša zemlja prirodno dosta nezanimljiva, pusta i siromašna. Činilo mi se još i to, da naši novinari pretjeravaju, prikazujuć narodnu probudjenost istarskih Hrvata. Doživio sam medjutim vrlo ugodno iznenadjenje.

Moj glavni stan bijaše u „Narodnom Domu" u Pazinu, odakle sam izlijetao na sve strane. Posjetio sam Trst, Dolinu, Ricmanje, Lindar, Cerovlje, Beram, Gologoricu, Tinjan, Buzet, Gračišće, Sv. Petar u Šumi, Pićan, Žminj, Barban, Poreč i Pulu. Premalo za moju izvjedljivost. No ja ću opet onamo, da posjetim još i ona mjesta, kojih nijesam mogao sada da vidim.

Vozeći se iz Divača u Pazin, divio sam se s nekim bolom kraškoj kamenitoj pustari, koja mi je poznata i iz drugih krajeva; ali me očarala ona krasna dolina oko Roča i Buzeta sa plodnim oranicama, rodnim vinogradima, ovjenčana sada golim sada zelenim brežuljcima i tihom Mirnom. Ovdje se izmjenjuje prirodna divljost s ljudičnom pitomošću.

Još mi se više svidjala ona ljepa dolina, što se protoče od Pazina prema Cerovlju, Gologorici, Bermu pa dalje prema Učki. Neopisivo je dražestan i onaj kraj ispod Barbana prema Labinu i Plominu. Raška dolina sa svojom historičkom rijekom Rašom nalik je na zeleni sag nepravilna oblika. Neobično je zamamljiv i onaj predjel — visoravan —, što se stere od Pazina do Poreča.

Zanio me vidik s Lindara na Pazinsko polje, ali me kasnije odušević još više drugi vidici, osobito onaj s Gračišća. Pred tobom, je ovdje u daljini ponosita Učka, pod njom Čepićko jezero, zelene livade, zelena polja i vinogradi; prema jugu labirinski brežuljci, a preko njih pomalja se goli Cres i sinje more. Da nijesam morao dalje, bio bih najvolio probaviti bar pô dana na „belvederu" u Gračišću. I pro-

komori dne 23. o. mj. 2 zastupnika i konačno dne 24. o. mj. u velikom posjedu 5 zastupnika.

Od izbora, koji se imadu još obaviti, zanima našu stranku jedino izborna kurija gradova, u kojoj imadu nami pripasti pojag kompromisa 3 zastupnička mandata i to jedan u Puli, jedan u Pazinu i jedan u Voloskom.

O uspjehu u tim kotarima nema dvojbe, budu li naši birači učinili svoju dužnost a talijanska stranka držala svoju obvezu, kao što smo ju mi lojalno držali prema njoj kod prošlih izbora.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Za izbore 16. novembra.

U ponedjeljak 16. novembra t. g. obavit će se izbori zastupnika iz gradske kurije.

U gradu Puli kandidira naša stranka u trećem izborničtvu, t. j. izbornici iz Borgo Arena, S. Polikarpo, Šijana, Tivoli, državni kolodvor, Kastanjer, Monvidal, M. Serpo, raštrkane kuće pod Pulu, sela: Jadreški, Škatari, Šikići, Vinkuran, Vintijan, Kave, Valdebek glasovati će u školi Sv. Martina u Puli. Izbor počimlje u 10 s. prije pod. a svršava u 1 sat po podne.

Kamorini galopini i njihovi podrepnjaci idu već okolo loviti naše izbornike, zato naši ljudi, koji su svjestniji treba da upućuju naše, da se nedaju zavesti od kamorinih galopina, koji će mamiti ljude, da glasuju za nekoga Franka, koji je veliki Talijan i kamoraš.

Izbori u kurliji gradova obaviti će se u ponedeljak dne 16. o. mj. Za tri gradska izborničtva, koja su kompromisom pripuštena hrvatsko-slovenskoj stranci Istre, priobćujemo kandidate na prvom mjestu današnjeg lista.

U izborništvu gradova Liburnije su glavnim biralištem u Voloskom neće biti izborne borbe. Tamo bi se mogao pojaviti kakav samostalni protunarodni kandidat bez izgleda na uspjeh. To isto vriedi za izborničtva gradova Pazin, Buzet i Plomin (izuzem same gradiće) gdje Talijani neće postaviti službenog kandidata — jer je i to izborništvo pripušteno našoj stranci.

Nasuprot tomu biti će žestoka borba u trećem gradskom izborničtvu grada Pule, gdje kandidira naše političko društvo tamošnjeg našeg prvaka g. Dr. Matka Laginju.

Ni tamo ne će postaviti talijansko političko društvo službenog kandidata, jer je ono opetovno u javnosti priznalo da je taj izborni kotar kompromisom doznačen nama.

Medjutim u Puli se već živo radi oko kandidature jednog od najljućih naših narodnih protivnika, kojega da će kandidirati tobož samostalni talijanski gradjani Pule.

Što to znači. Ništa drugo nego prelom kompromisa jer se hoće pod firmom „samostalnih gradjana" prokurati narodnog protukandidata. Tu nepoštenu igru naših sunjeda valja da si dobro zapamtimo mi, napose puko oni, koji su s Talijani kompromise sklapali.

Naša narodna stranka, odnosno, naše političko društvo držalo se je strogo i lojalno kompromisa i u onim talijanskim kotarima, u kojima se im je moglo i naše strane silno smetati. Talijansko političko društvo izgovarati će se, da si ono nere ruke i da nemože za to ništa ako se ovdje ili ondje pojavljuju samostalni kandidati ali takov izgovor vredio bi samo za sujeje glave, nipošto za pametne ljude. I s naše stranke htjelo se je tu i tamo kandidirati samostalno u talijanskim kotarima, ni se je takve kandidature zapriečilo.

Talijanskomu dakle političkom društvu za Istru prepuštamo odgovornost za eventualni prelom kompromisa u Puli.

Naše pako izbornike pozivljemo, da stupe svi složno na biralište za narodnog prvaka i njihovog ljubimca a proti mužu koji nam je i kao carski činovnik bio najljući narodni protivnik.

Talijanska nevjera.

U našoj stranci imade još takovjernih ljudi, koji misle, da se s talijanskom strankom Istre dade pošteno snovati i raditi. Ti naši dobrijani duli su se zavesti i prigodom sklapanja izbornog kompromisa za istarski sabor. Držali su naime da su talijanski odaslanici pošteni i pravedni kako i oni, te da će se utanačenih uvjeta držati kao pisanog ugovora. Ali se strore ljuto prevariše. Istarski Talijan, pak da drži prema Hrvatu riječ, ako ju može prelomiti na svoju korist? Toga nisu mogli pojmiti naši odaslanici u istarskom saboru premda nisu nikada doživjeli ništa dobra ni plemenita od strane Talijana. Ta njihova dobrota da nerečemo, lahkoumnost osvećuje se sada. Utanačeno je naime bilo toliko mandata Talijanom toliko Hrvatom i Slovencem. Držalo se je dakle, da će ih i svaka stranka toliko imati ili dobiti. Al vjeruj ti Talijanu! Puljski Talijani podupri tajno i javno, moralno i materijalno puštaju se u borbu proti našem kandidatu Dru. Laginji i u našem izbornom kotaru u Puli. Oni kane tamo kandidirati najvećeg protivnika hrvatskoga naroda i jezika, glasovitog umirovljenog upravitelja pošte u Puli Franka. Što je sve proti tomu čovjeku rečeno i napisano u naših listovih, teško bi bilo u jednom broju lista opetovati. I toga ljutoga našega narodnoga protivnika kandidiraju istarski Talijani proti našem kandidatu. To je vjerolomstvo tako gadno i tako perfidno, da ga samo istarski Talijani učiniti mogu. Drugdje u prosvjetnom svijetu nije ništa takova moguće, gdje se nešto drži do poštene riječi il do sklopljenog ugovora.

Ovo infamno postupanje istarskih Talijana otvoriti će valjda oči i onim našim lahkovjernim mužovom, koji misle, da će sa istarskimi Talijani biti moguće ikada mirno živjeti i pošteno raditi. Neće, jer sve što čine s nama i prema nama čine s s nakanom da nas prevare i zaslepo.

Zašto mamo zakone?

Iz občine barbanske pišu nam:

Još mjeseca marča ove godine obavljeni su izbori za upravno vieće u Rakju pa uzprkos tomu vlada i danas, nakon punih s e d a m mjeseca staro zastupstvo. Sve naše molbe i pritužbe ostaše do sada bezuspješne te neznamo više komu da se na obranu i zaštitu zakona obratimo.

Ovim putem pitamo još jednom predpostavljeno za to oblasti, da pozovu one, kojim je povjereno provadjanje zakona, da vrše zakon jer čemo inače podvojiti o pravednosti i svetosti zakona. Nek se dakle vrši pravica i zakon makar propao svlet.

Volosko-kotar:

Konstituiranje občinskog zastupstva u Kastvu.

Pišu nam iz Kastva: U ljedu, 4. ovoga mjeseca sakupili se novo izabrani zastupnici općine Kastav na svoju prvu redovitu sjednicu, te izabrali na predlog g. Vjek. Spinčića dosadanjeg občinskog glavara g. Kazimira Jelušića per acclamationem svojim načelnikom. U občinski odbor biraju se trinaesti zastupnika ova gospoda: Blečić Vinko, Dukić Jenko, Jurjanc Rudolf, Krnkela Vinko, Kundić Milan, Lučić Matija, Sibčić Vjekoslav, Turak Frane, Vlah Ivan. — Kotarski kapetan gosp. Artur barun Schmidt Zabierow pozdravi kratkim govorom novo izbranog glavara i odbornike, koji položiše u njegove ruke svečano obećanje vjernosti, izvršivanje zakona i zdušno izpunjavanje dužnosti. Narodni zastupnik g. prof. Vj. Spinčić, koji je ujedno i član občinskog zastupstva, pozdravi toplim riečima novog glavara, koji se na tim pozdravima kao i na izraženom mu povjerenju najsrdačnje zahvaljuje. — Vani su cieli dan pucali mužari u znak veselja, što su predstavnici občine Kastav već po četvrti puta izabrali jednodušno svojim glavarom vrlo dnog načelnika g. Kazimira Jelušića.

Za spomenik Vinku Rubeši.

Rod je samo, koji nariše slave,
Na prošlosti i budućnost sl snuje.
P. Preradović.

Učiteljsko društvo Mirbudi Prosvjeta" odlučilo je oglušilo riječima neumrlog pjesnika, te se obratilo u Kastav, da bi se tamo osnovao odbor za podignuće dostojnog spomenika pokojnomu učitelju Vinku Rubeši.

Potpisani primiše čast odbornika, te se obraćaju na kolege i kolegice, znance i prijatelje pokojnikove, da posalju svoj obol najdalje do 30. novembra t. g. na društvenu blagajnicu Savku Zahija. Prinosi objelodanit će se u društvenom glasilu.

U K a s t v u, dne 17. oktobra 1908.

Ant. Ryšlavi. — Fran Franković — Dr. Dabović — Kazimir Jelušić — Savka Zahija — Aug. Rajčić.

Iz Voloskog pišu nam: Ovdje su uzeli u najam krasnu viju „Irene" supruzi Windischgrätz t. j. knez Otto Windischgrätz i mlada supruga mu Jelisava, unukinja cara i kralja Franje Josipa. Visoki gosti kane ostati medjutim nama 3—4 mjeseca.

Umorstvo blizu Matulja.

Petak u jutro naišli su nekoji ljudi u blizini Matulja na lješinu nepoznata čovjeka, koji je po svome izgledu prikazivao tridesetak godina starosti. Lješina je nadjena pokraj tračnica, a izmedju petog i šestog njenog rebra virio držak u prsi zabodena noža.

O tome strašnome nalazu bijaše neposredno obavještena redarstvena oblast. Na mjesto umorstva prispjela je za razmjerno kratko vrieme sudbena i liečnička komisija. Liečnici su izjavili, da je udarak nožem bio svakako vrlo žestok i da je nesretnik izdahnuo namah nakon udarca. Drugih se kakovih rana ili ozlieda na lješini nije moglo da odkrije.

U nesretne se žrtve ništa nemoglo da nadje: niti cigli filir jedan, pa niti nosni rubac.

Na košulji, gaćama i čarapama našla se početna slova njegova imena R. S. Blizu lješine ležao na tlima šešir «Borsalino».

Lješinu premješe do bližeg groblišta, a policija se dala na posao, nebi li uniela štogodj svjetla u ovu krvavu tajnu.

Paziński kotar:

Izpod Učke primamo:

Kod netom minulih zem. izbora za 6. i 4. kurliju bijaše priključen Čepićkoj izb. sekciji i dobar dio Šušnjevičke župe. (t. j. porezne občine Jesenovik i Nova vas), pa kad tamo, glasovitio vam iz tog kraja, u ovom dielu izbornike, što je žalostnim dokazom, velikog nemara dvog naroda. Pa još se tužimo, da ne napredujemo!

Poziv

na glavnu skupštinu Istarskog planinskog društva u Pazinu, koja će se obdržavati dne 22. XI. 1908. u 2 sata poslije pod. u hrvat. Citaonici u Pazinu sa slijedećim dnevnim redom:

1. Izvještaj odbora;
2. Izbor 2. odbornika;
3. Eventualia.

Odbor.

Porečki kotar:

Iz Sv. Lovreča Pazenatičkog pišu nam: Evo, nas g. uredniče, da Vam javimo kako su prošli kod nas izbori u obim sekcijah t. j. za petu kuriju i za izvanjske občine. Za petu kuriju bijaše up sano 505 izbornika, od kojih je glasovalo 305, dobrih u jedno glasovnica bijaše nevaljana. U kuriji izvanjskih občina bijaše izbornika 305, od kojih je glasovalo 141 dobar i jedan nevaljan.

Učinili smo ovdje što nam bijaše moguće, a da nije bilo i bolje, krivnju je u tom, što bijahu listine veoma pokvarene. Reklamirati u svemu nije se dospjelo, ali u buduće bi i će svakako bolje jer nam ovaj izborni nauk za nauku o budućoj živili naši dični izbornici i naši vrijedni zastupnici!

Kopurski kotar:

Iz Kopra nam pišu:

Kad smo poslije izbora za petu kuriju upozorili g. Karla Šiškovića, propalog samostalnog kandidata, na njegov narodni grieh t. j. da je prekršio narodnu disciplinu, te izrazili nadu, da neće dalje u tom smjeru griješiti t. j. da će se bar u kuriji seoskih občinah podvrći disciplini našeg političkog društva, nismo ni sami pravo vjerovali, da bi se on ikojoj nauk-roditelj pokloniti hotio. I naša se je slutnja obistinila. Njegova ga je ambicija gonila i dalje te se nije obazirao ni na prijateljske opomene ni na očinske savjete već slieno i strastveno napred srnuo u borbu proti predloženikom narodne stranke i političkog društva.

Naša opomena, neka neruši i zadnjih mostova, koji ga vežu s narodnom strankom, nije koristila. On je znao, da će propasti i kod izbora za izvanjske občine. (To je i sam priznao jednoj našoj osobi) ali nije uzmaknuti hotio izgovarajući se, da on nekandidira, već da ga narod hoće imati zastupnikom. Toga mu nitko pametan neveruje, koji znade, da je on više učinio za svoju kandidaturu nego li nijedan drugi narodni kandidat. Njegova i njegovih agenata živa i strastvena agitacija pobija ga najbolje. O toj agitaciji čemo za sada ćutiti, dok nas koji nepovuče za jezik.

G. Karlo Šiškoviće porušio je i posljednji most, koji ga je spajao s narodnom, hrvatsko-slovenskom strankom Istre, te nema više prava, da se ona bilo u kojem poslu više na njega obzire. Posljedice svoga protunarodnog čina neka propiše sam sebi i svojoj pretjeranoj ambiciji.

Zabava „Istre".

Iz Kopra nam pišu, da je tamošnje dramatičko društvo „Istra" priredilo vrlo uspjelu predstavu zadnji dan prošloga mjeseca. Na bogatom programu bijahu osim predstave deklamacije i tamburanje. Vremenu primjerena zalostna igra „Milnar i njegova kći" učinila je na mnogobrojne prisutne dubok utisak. Svi predstavljači igrali su u narodnim nošnjama.

Dočim srdačno zahvaljujemo na neutrudivosti odboru Istre, preporučamo najtoplije našemu občinstvu, da „Istru" podupre moralno i materijalno.

---

značan čovjek prometne se ovdje u sanjara. Ne bojim se toga, da će me itko pobiti, ako izjavim, da je nutrnja Istra jedan od najljepših krajeva našega naroda. Najviše je nalik na hrvatsko Zagorje, ali mi se još više mili. Zagorje je puno bijelih sela i plemićkih dvoraca, nego mu ne dostaje onaj ubavi vijenac staclnskih gradića na osamljenim i visokim humcima, koji se ponosito dižu pod oblake kano ljuti jastrebovi. Potječu iz srednjega vijeka, no gdjekojim udariše temelje čak stari Rimljani.

Da ima u nas poduzetnoga duha, dala bi se podignuti ovuda umiljata ljetovališta, osobito u dolini Mirne i Raše.

Hrvati! posjećujte nutrnju Istru. Ne ćete se kajati, a danas se lako onamo dolazi i s morske strane i željeznicom.

(Nastavit će se.)

Razne primorske vijesti.

Nove mjestne željeznice u Istri. Ministarstvo željeznica dalo je privolu eleposjedniku Petru Manzutto iz Humka (Umag) da može položiti pripravne za tehničke radnje u svrhu gradnje mjestne željeznice s redovitom sirinom c. postaje Sandrija i postaje u Lupoglavi do postaje Matulje-Opatija.

Jednaku privolu dalo je istoimenistarstvo gradjevnom poduzetniku Jakobu Münzu u Beču za gradnju mjestne željeznice redovite širine iz postaje u Poreču preko Višnjanu do postaje u Pazinu.

Što će reći na to biskup Mahnić? Tako pita smušeni dopisnik tršćanskog „Cittadina" iz Nerezina na koncu vijesti kojom javlja, da su stanovnici sv. Jakova odlučili dati pripomoć za gradnju svoje crkve ako im se prije započete gradnje osjegura, da će se u novoj crkvi rabiti jedino latinska liturgija. Što će na to biskup Mahnić? Što bi mogao drugo nego pomoliti se Bogu da povrati pamet i razum onim siromašima, koji ga izgubiše, a da oprosti varalicam talijanskim, koji zavadjaju i sljepare onaj naš puk.

Promjena austrijskog ministarstva. Ministar predsjednik barun Beck dao je u ime svega ministarstva ostavku, koju je car i kralj prihvatio. Sastav novoga ministarstva povjerio je vladar barunu Bienerthu, bivšem ministru nutarnjih poslova. Pad ministarstva Beckova prouzročila su ponajviše trvenja izmedju Čeha i Niemaca u Češkoj.

Odvjetnički izpit položio je na prizivnom sudu u Trstu kandidat odvjetničtva g. Dr. Wilfan, koji će budućeg mjeseca u Trstu otvoriti odvjetničku pisarnu. Čestitamo!

Austro-talijanska lega (savez).

U Beču ustrojio se je odbor, koji si je postavio zadaću, da promiče što srdačnije odnošaje izmedju Italije i Austro-Ugarske. Na prvom sastanku članova toga saveza razpravljati će se o talijanskom sveučilištnom pitanju.

Ako se nevaramo taj je savez stvoren u tu svrhu, da njegovom pomoću naši talijanski sudržavljani postignu svoje narodne težnje, kojih drugim, redovitim putem nemogu postići. U tu svrhu stavili su već na dnevni red pitanje ustrojenja svog sveučilišta, za što će moći govoriti i glasovati svi talijanski članovi saveza ali neće nijedan pravednan član drugih narodnostih — bar ne u onom smislu kako to žele naši toplokrvni susjedi.

Premještenja u političkoj službi. Kotarski komesar g. Fran Vičck premješten je iz Sežane u Trst; kot. komesar g. Dr. Fran Hanusch premješten je iz Gradiške u Sežanu; namjestnički perovodni vježbenik g. Cezar conte Zanone iz Trsta u Gradišku.

Djačko pripomočno družtvo u Pazinu primilo je tekom mjeseca listopada sliedeće darove: Zem. škol. nadzornik Fran Matejčić — Trst K 40·—, Prebilak računa u Kožini K 4·—, po 10 K gg.: župnik Mate Fabijanić —, Kaldir, župeupravitelj Vjekoslav Višković — Altura, župeupravitelj Franjo Grunt — Motovunski Novaki, župnik Josip Bastijanić — Sv. Ivan od Šterne, župeupravitelj Ivan Vinodolac — Kavran. G. prof. Josip Kožuh — Celje mjesto vijenca nezaboravnom prof. Jesenku K 20·—, od toga K 10·— predalo djačkjem zabavištu u Pazinu. Istarska posujilnica u Puli dio čistoga dobitka za g. 1907. K 500·—, Istarska posujilnica podružnica u Pazinu dio čistoga dobitka za god. 1907. K 500·—, „Placar" — Trst K 24·—. Hrvatska čitaonica — Rovinjsko Selo K 18·84 fil, Tiskara Lagnja i drug Pula K 68·67 fil. G. župnik Antun Gerolami — Fuškulin. Sakupljeno na dan izbora za opću kuriju u Žbandaju na predlog g. Barića u krčmi g. Vunara K 6·80. Vjenčanik Kazimir Jelušić Kastav, na komersu u proslavu 60-godišnjice g. nar. zastupnika prof. Vjekoslava Spinčića u Kastvu dne 22. listopada t. g. daruju svu svečar 600 K, a trećina sakupljene svote na predlog g. K. Jelušića K 74·88 fil. Ukupno K-674·88 fil. G. Anton Brumnić iz Funčići sakupio na proslavi imendana g. Šime Ladavca, c. kr. pol. c. inspektora u miru u Pazinu K 10·—.

Svim plemenitim darovateljima Hvala, a od Boga plaća!

Odbor.

Narodni darovi.

Za Družbu sv. Ćirila i Metoda daruje vsled. g. Ladislav Tonković upravit. župe u Račicama, daruje K 3·—.

Iza izbora IV. kurije u Klenovščaku sabralo se miedju gostima Antona Bradetića K 12·— čestitkom novoizabranim zastupnicima i željem, da bi se naši Krašani Ćići tako mužavno i častno uvlek podnieli. Ovoj iznos odpremljen je već ravnateljstvu putem podružnice u Brestu.

Nove knjige.

Klub Ćirilo-Metodskih zidara u Zagrebu poslao je na rasprodaju našoj „Narodnoj Tiskari" u Puli ove knjige:

Djačke uspomene, u 3 svezka, od Fr. Bučića; cieno za sva tri svezka K 4.

Američka država, svezak II, od Jakova Bryce; preveo iz englez. Davorin Krmpotić, ciena K 6.

Preporučamo osobito roditeljima za svoju djecu ove vrlo liepe knjižice za djecu sa krasnim pričama i bogato ilustrovana u bojama:

Palčica 30 para, **Popeljuga** 30 p., **Maca i tri mačkice** 30 p., **Malo žalo - malo zbilje** 30 p., **Tri medjeda** 30 p., **U plićem carstvu** 60 p., **Lutka na putovanju** 60 p., **Sa hrvatskog mora** 60 p., **Bijeg lutaka** šaljiva slikovnica za dobru djecu 90 p., **Čarobni cvijetnjak**, velika slikovnica K 1·60.

Ovih dječijih knjiga-slikovnica nebi smjeli roditelji lišiti svoje djece, u kojima će dieca naći nevine šale i zabave u izobilju te mnogo liepe pouke u šaljivim pričama. Uz svaku priču imade više slika u bojama, koje zorno tumače što se u priči pripovjeda.

Težko ga ranili, jer je vikao „*živio*". Tršćanskom „Židovičiću" pišu iz Pule, da su doveli u ovdješnju zemaljsku bolnicu vlakom težko ranjenog seljaka Antuna Modrušana iz okolice sela Bale, koji da je talijansko stanovništvo tog sela napao i izazvao time, što je vikao *živio*. Toga „izazivača" da su ti junački Talijani dozvali k pameti time, što su ga tako namlatili, da je ostao težko ranjen na glavi. Težko ranjenog odpratiše njegovi u bolnicu u Pulu.

Čitajuć ovu viest snebivali smo se od čuda kako su ti naši blizni susjedi toliko bezćutni i krvoločni, da mogu goloruka čovjeka — možda i pijana — tako izmrcvariti da mora siromah težko ranjen na glavi u bolnicu jedino radi toga, što je — možda bezsvjestno — viknuo ili vikao „*živio!*".

Ponosite se, gospodo latinska junaći tvom, kakvom se mogu ponositi samo Zulu.

Imenovanje sudbenih prislušnika za Primorje.

Sudbeni vježbenici kod zemaljskog suda u Trstu g. Stjepan Tomašić i g. Dr. Ernest Rekar te sudbeni vježbenik kod kot. suda u Labinju g. Dr. Ivan Bastianich, imenovani su sudbenimi prislušnici.

Knjige „Matice Hrvatske".

Za g. 1908. izdala je „Matica Hrvatska" ovih 10 knjiga:

I. Redovna izdanja:

1. Posljednji Zrinjski i Frankopani. Str. 340 in 4°, sa 106 slika.

2. Današnja financijalna znanost. Napisao Stjepan Radić. Str. 400 (Pouć. knjižn. XXXIV.)

3. Hrvatsko-Koloc. Naučno-književni zbornik. Knjiga IV. Str. 448.

4. Pustolovka. Pripovietka. — Napisao Ivan Lopuš. (Zabavna knjiža.) Str. 184.

5. Novi rod („Noi"). (Roman.) Napisao I. S. Turgenev; prevec M. Lovretićević. (Sliven. knjiža. XVII.) Str. 200.

6. Iza bruno pjesme A. Mickiewicza. Preveo Ivan Velikanović. (Prievodi novijih pjesnika. Svez. II.) Str. 232.

Ovih šest knjiga dobivaju članovi za redovnu članarinu od K 6·— (Slovenci K 4.).

II. Izvanredna izdanja:

7. Kolo Hrvatskih Umjetnika III. (12 slika u bojama.) Ciena za članove K 2·—

8. Uljudba prastaroga svieta. Napisao Stjepan Kućak. — (Mala knjižica V.) Str. 144. Ciena K 0·50

9. Povjest hrvatska. II. (1647—1790.) Napisao F. Šišić. Str. 192. (Mala knj. V.) Ciena K 0·50

10. Glas „M. H." III. 1908. Ciena K 1·50

Svih deset knjiga za god. 1908. stoji K 10·50

Knjige su gotove te će se početi razašiljati prvih dana mjeseca studenoga.

Mornarska kuća u Trstu.

Već pred četiri godine obrazovao se u Trstu odbor brodovlasnika, kapetana i drugih iz pomorskog staleža, da se osnuje družtvo za podignuće privremenog zakloništa mornara bez ukrcanja. Htjelo se je na taj način izvući mornare iz onih stanova najgore vrsti, u kojima su za svoje nezaposlenosti bili prisiljeni stanovati i htjelo im se je na taj način olakšati mogućnost ukrcanja. To je družtvo našlo odziva u gradjanstvu i pod predsjedništvom bivšeg predsjednika pomorske vlade viteza Ebnera sakupilo toliku glavnicu, da se je moglo nabaviti zemljište za gradnju kuće (via Remota). Na dan sv. Nikole postavit će se temeljni kamen.

Glavna skupština političkog družtva „Edinost" u Trstu obdržavana je u prostorijah „Tršćanskog Sokola" u „Narodnom domu" uz prilično broj članova.

Nakon pozdrava i nagovora družtvenog predsjednika g. Dra. Rybaŕa i po pročitanom izvieštaju družtvenog tajnika g. Dra. Wilfana te onog blagajnika gosp. Dra J. Mandića, izrekao je predsjednik podulji govor, kojim je pobijao razne kritike o družtvenom djelovanju,

Na koncu bijaše izabran jednoglasno novi odbor, sastojeći od sliedećih članova: predsjednik g. Dr. Rybař, odbornici gg.: Edvard Dobrila, Vjekoslav Gorlup, Dr. G. Gregorin, F. Ivanišević, Dr. J. Mandić, Ant. Miklavec, Dr. E. Slavik, Dr. J. Wilfan i Iv. Jaklič. Zamjenici gg.: V. Cibic, F. Ferluga, J. Gregorič, Fr. Košuta, M. Pečar, D. Pertot, A. Sancin-Drejač, J. Urbančič, J. Negode; pregledači računa gg. I. Prelog, G. Stepančić i Dr. J. Abram.

Ljubljanski „Slovenec" o izboru na Koparštini u izvanjskih občinah imade iz Trsta sliedeću brzojavku:

(pošto je priobćio razmjer glasova pojedinih kandidata) „Najviše glasova dobili su dioskuri (saveznici ili blizanci) Bartolich in Siskovič u Bartolichevoj prietolnici v Pomjanu, i to prvi 141, drugi 138 glasova. To je dakle onaj „poznati požrtvovni" rodoljub Karlo Siskovich, koji se očevidno bratimi s otvorenim odpadnikom Bartolichem!"

Mjesta gradjevnih vježbenika.

Kod pomorske vlade u Trstu otvoren je natječaj na više mjesta gradjevnih vježbenika, medju timi i jedno tehničkog mekanika, sa godišnjom podporom od 1200 kruna. Molitelji valja, da podnesu svoje molbe na c. k. pomorsku vladu u Trstu do dana 30. novembra o. g. te da dokažu sa svjedočbama: 1. pripadnost jednoj občini carstva; 2. tjelesni sustav čvrst za službu gradjevnu; 3. dobro ponašanje; 4. poznavanje jezika; 5. da su dobrim uspjehom položili na kojoj od viših tehnika carstva drugi državni izpit ili da su postigli diplomu u struci gradjevnog, odnosno mekaničkog inženira.

Sastav novog dalmatinskog sabora.

Koncem prošloga mjeseca svršili su izbori za zemaljski sabor kraljevine Dalmacije. Borba bijaše živahna jer se je borilo za mandate više stranaka. Evo kako su iz te borbe izašle pojedine stranke:

Hrvatska stranka dobila je 17 mandata. Izabrani su: Biankini, Borčić, Brajković, Ivčević, Katnić, Machiedo, Marović, Mihaljević, Milić, Radić, Radimiri, Ribičić, Tommaseo, Tresić, Trumbić, Vuković, Zuffron. Od ovih 17 u starom saboru sjedilo je 12, a 5 dolazi novih.

Samostalna organizacija Hrvatske stranke dobila je 4 mandata: Gg. Pero Čingrija, Kunjašić, Lupis i Medini. Od ovih 1 u starom saboru, a 3 nova.

Stranka prava dobila je 6 mandata: Drinković, Dulibić, Matutina, Mladinov, Prodan i Šimunić. Pravašom se smatra i seljak Vuković, izabran u vanjskim občinama Dubrovnika. Srbska stranka dobila je 7 mandata: Bukotić, Baljak, Knežević, Kulišić, Mitrović, Serzentić i Simić.

Talijanska stranka dobila je šest mandata: Giljanović, Krekić, Pini, Satvi, Smrklnić i Zillotto.

Po zanimanju ima: 10 odvjetnika, 7 posjednika, 3 liečnika, 3 popa (od kojih dva novinara), 3 profesora u penziji, 2 činovnika u službi, 1 književnik, 1 trgovac, 1 seljak, 1 pučki učitelj. Najviše odvjetnika razmjerno ima talijanska stranka (od 6 pet) i srbska (od 7 četiri), a najmanje pravaška, koja nema ni jednoga. U Hrvatskoj stranci 6 je odvjetnika, ali od tih dvojica nemaju kancelarije jer su članovi zemaljskog odbora.

Novo tamburaško skladbo.

Pozor tamburaši! Preporuča se novo izašle šaljive skladbe (coupleti) za tamb. zborove kao i za pojedinca sa pratnjom glasovira uz pjevanje: „Hrvatski humorista" od Karla Armana K 2·—. „Nije već u modi" od V. G. Broža K 2·—. „Čozot" (Dalm. talij. ribar) od J. Bozzottia 50 fil. „Ta u zdravlju" (šaljivi Sriemac) od J. Bozzottia 60 fil., „Albumi za brač 1." sa podmetnutim riečima pjesme i to: hrvatski, dalmatinski, bosanski, srbski, slovenski i češki svi pô K 2·—, Nadalje preporuča se tamb. zabavna knjizica i to: „Pero tamburica" šaljiva igra od A. Tomerlina 80 fil., „Hipnotizam" vesela igra od D. Paulina 60 fil., „Tajnstveni zvuci" crtica iz tambur. života od P. Matričevića 40 fil. „Osveta" pučka gluma u 4 čina sa pjev. i tambur. od A. Tomerlina sa partiturom K 3·—, „Besada" (Češki salon. ples) tam. partitura od J. Machača. Sve ovo može se dobiti jedino kod „Prve slavačke tvornice tambura" J. Stjepušina u Sisku.

Tko je u stanju, da mo od mojih hrbtenih bolí izliečí:

Ovo pitanje je gosp. Albert Müller iz Budimpešte V/41 kotar Vadasz ulica broj 34. lahko riešio, te je nevjerojatno, sa kakovim risultatima on sa svojim izumom dvostruko-elektro-magnetičkim strojem B. B. broj 86967, radi, ali to njegovi zahvalni bivši bolestnici sa velikom zahvalnošću potvrdjuju. Bivši bolestnik piše list na gosp. Müllera koji glasi: Dragi g. prijatelju! Ja sam od Vas naručeni krst B. B. broj 86967 na 21. siečnja o. g. primio i mojoj sestri po Vašem propisu upotriebiti dao, te Vama s radošću javljam, da je ista kroz Vaš stroj od hrbtenih bolí sasma ozdravila. Stoga primite za Vaš izum našu najsrdačniju hvalu te se bijelim sa veleštovanjem Ivan Granich u Cavtatu na 27. siečnja.

Mi stoga svakomu koji od uloga, reume, teškog disanja, zujenja u uhu, kucanja srca, influenci skopčanoj sa bolešću hrbta, u obće na živčanim bolima boluje isti stroj koj samo 8 K stoji, na toplije preporučamo.

Slavenski novčani zavodi u Trstu. „Jadranska banka“ u Trstu otvorila je 1. studenoga u Opatiji svoju filialu i povjerila upravu iste svom činovniku gosp. Krmpotiću. Istodobno je povjerila ugravu svog trgovačkog i otvorenog odsjeka „Balkana“ gosp. Grgi Šariću podieliv mu prokuru. Naša „Jadranska banka“ napreduje u svakom pogledu upravo sjajno pod vrstnom upravom njezina neumornog i vrijednog ravnatelja g. Antića.

Ovih dana će odpočeti svoje djelovanje i podružnica „Ljubljanske kreditne banke“ a sa 1. siečnja i nova „Hrvatska štedionica“ što je osniva naša dalmatinska kolonija pod vodstvom vriednog našeg Filipa Ivaniševića. Po tom ćemo imati tri domaća novčana zavoda, koji neka nam budu jake poluge u narodnoj i gospodarskoj borbi na ovoj izloženoj točci. Nek se samo mlade vodje ugledaju u Antića, pak ćemo biti svi zadovoljni. Adriaticus.

Listnica uredničtva.

Piscu „Opustjelo prosvjetno ognjište. Vaš sastavak poslali smo na kompetentno mjesto (kako Vam već u ovoj listnici javismo) jer nam je sa pozvane strane rečeno, da će se tako brže postići svrhu. Živili!

Pisarničkog činovnika

traži Dr. **Gjuro Čorvar**, odvjetnik u Voloskom. Ponudo ročenom g. odvjetniku.

Pazite na djecu!

Kad su vam ranjava ili imadu kraste osip, crvenilo na koži ili bud kakove nečistoće na tijelu, upotrijebite izvrstnu mast zakonom zaštićenu iz ljekarne *Pečić* sada *dr. B. Vouk — Zagreb.* Djeluje najuspješnije kod svake vrsti rana (rozotine, ogrebine, opekline itd.), kod prekomjernog znojenja nogah i tijela te nebi smjela nijedna kuća biti bez glasovite

masti za djecu.

Čuvajte se patvorina!

Cijena kutiji K —·60.

Dobiva se u svim ljekarnama.

Glavno skladište:

Ljekarna PEČIĆ sada dr. B. Vouk

ZAGREB.

GOTOVI KREVETI

iz crvenog platna dobro punjeni, pokrivač ili podnja pernjača 180 cm. duga, 116 cm. široka K 10·—, K 12·—, K 15·—, i K 18·—; 2 metra duga 140 cm. široka K 13·—, K 15·—, K 18·—, i K 21·—; jastuci 80 cm. dugi, 58 cm. široki, K 3·—, K 3·50, i K 4·—; 90 cm. dugi, i 70 cm. široki K 4·50 i 5·50.

Izradjuju se i po posebnoj mjeri, strunjače na 3 dijela za 1 krevet po K 27·—, boje K 33·—. — Razašilje franko pouzećem od K 10·— napried. Zamjenu i vraćeno prieznaje ako se poštarina plati.

Benedikt Sachsel, Lobes, br. 933

pošta PILSEN, Češka.

Prije nego li zahtijevate Osobni, Hypotekarni ili Stvarni

ZAJAM

zahtijevajte bezplatan Prospekt.

MELLER L. EGYED

BUDIMPEŠTA

IX. Lónyai-utca 7.

Telefon interurban 46—31

Želudčane kapljice

prije zvane i poznate pod imenom

Markove kapljice

sredstvo proti slabosti želudca, imenito proti pomanjkanju teka za jelo, proti grizu i grčevima u želudcu i trbuhu, proti nadutosti od vjetrova. Poslije težkog mastnog ili prohlnog jela podupire naravnu probavu. 1 tucet 4 K, 5 tuceta 17 K, 10 tuceta 32 K, franko postavljeno na svaku poštu.

Molim izvoliti mi poslati još 12 bočica želudčanih kapljica jer mi nužno trebaju pošto na meni upravo čudotvore. Bože Pazić, Kaštel stari.

Molim pošaljite mi jedan tucet kapljica pošto pošto sam uvjeren već kod prijašnih naručba da djeluju izvrsno, te ću svakom zgodom isto mojim prijateljima preporučiti. — Ovakovih dopisa, koje ne mogu sve ovdje navesti imadem još mnogo, te stoje svakome na uvid.

Ove kapljice pripravlja samo Gradska ljekarna u Zagrebu, pak zato treba kod naručbe pisati točno na adresu:

Gradska ljekarna Zagreb,

polag trga sv. Marka 20.

Soboslikar

VLADIMIR VOJSKA

PULA — Via Sergia, 59.

Preporuča se p. n. općinstvu grada Pule i okolice za soboslikarske i ličilarske radnje.

Izradba moderna, ukusna i trajna.

Cijene umjerene.

OLOVKE

u korist družbe sv. Cirila i Metoda

dobivaju se u

tiskari **Daginja i drug. u Puli**

ulica Giulia 1.

uz cienu od 2 do 10 para.

Širite „NAŠU SLOGU“!

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Plovitbeni red

za prugu Baška-Rijeka-Baška.

Vrijedi od 11. listopada 1908. do opoziva.

Nedjelja	Ponod. Srijeda Petak	Utorak Četvrtak Subota	Odlazak i Dolazak	Postaje	Dolazak i Odlazak	Utorak Četvrtak Subota	Ponod. Srijeda Petak	Nedjelja
Prije podne	Prije podne	Prije podne				Poslije podne	Poslije podne	Poslije podne
—	—	4.30	odl.	Baška	dol.	—	6.—	—
—	—	5.30	dol.	Punat	odl.	—	4.50	—
5.45	5.—	5.45	odl.	»	dol.	3.15	4.35	4.35
6.—	5.15	6.—	dol.	Krk	odl.	5.—	4.20	4.20
6.10	5.30	6.10	odl.	»	dol.	4.50	4.10	4.10
—	6.45	—	dol.	Beli	odl.	3.35	—	—
—	6.55	—	odl.	»	dol.	3.25	—	—
—	—	6.55	dol.	Glavotok	odl.	—	3.25	—
—	—	7.—	odl.	»	dol.	—	3.20	—
7.30	7.30	7.30	dol.	Malinska	odl.	2.50	2.50	2.50
7.40	7.40	7.40	odl.	»	dol.	2.35	2.35	2.35
8.30	8.30	8.30	dol.	Omišalj	odl.	1.45	1.45	1.45
8.40	8.40	8.40	odl.	»	dol.	1.35	1.35	1.35
9.30	9.30	9.30	dol.	Rijeka	odl.	12.45	12.45	12.45

Uvjetno pristajanje u **Staroj Baški.**

Ravnateljstvo si pridržaje pravo prema okolnostima promjenu plovitbenog reda.

Agencija na Rijeci kod gosp. I. Pakušića, Via Andrassy 25

PUNAT, dne 8. listopada 1908. **RAVNATELJSTVO.**

SVI U KROJAČKI SALON ZOVIĆA!!

NOVO: ZIMSKA SEZONA!

NOVO: ZIMSKA SEZONA!

Trgovina manufakturne robe i krojački salon

MARKO ZOVIĆ - PAZIN

Skladište odijela modernog kroja i sukna, kao i samog sukna za muške i ženske uz tvorničke cijene.

Svakomu je slobodno pogledati i promieriti robu.

Skladište šivaćih strojeva

osam-godišnja garancija.

BRZA, TOČNA I SOLIDNA POSLUGA.

Dvostruki elektro-magnetički

KRIŽ ili ZVIEZDA

R. B. broj 86967.

Telefon br. 45—22.

jest elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod uloga, reume, astme (težkog disanja), nespavanja, zujenja u uhu, neuralgije, glavobolje (migrène) kuranja srdca, zubobolje, mišićne slabosti, studeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), mokrenju postelje, nujnosti, nesvjestice, nagluhosti, drhtanja na tijelu, influence, okoštanje, sa bolešću hrbta, bliedila (malokrvnosti) želudčanih grčeva, bezteočnosti, čehlasa pupkovnosti, svih udnih grčeva, hipohondrije, tjelesnih pyćova, hämorrhoida, kao i kod svekoje slabosti itd. služi kao nenadkriljivo sredstvo, po što elektro-magnetička struja cielim čovjekom tielom djeluje, čime se ročena bolest u najkraćem vremenu izliečí.

Poznato je, da liečnici kod navedenih bolesti višekratno elektrizovanje tiela upotrebljuju alipak za taj način, da jaka struja samo prolazno i pojedinom kroz tielo protazi, dočim naprotiv i mu struja elektro-magnetičnog križa ili zviezde R. B. br. 86967, kako je jur ročeno, umjerenim načinom neprekidno na tielo djeluje, što svakoga brzom izliečenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 godina stare bolesti izliečene su sa mojim strojem posve! Od izliečenih sa mojim strojem R. B. broj 86967 izražene zahvale kao i od odličnijih slojeva izdane svjedočbe i priznanice iz svih strana svieta pohranjene su u mojoj pismohrani, gdje stoje svakomu u svako doba na uvid. GDJE NIJEDAN LIEK NIJE POMOGAO, MOLIM POKUŠATI MOJ STROJ, jer je to sigurno sredstvo proti gore navedenim bolestima, a onaj bolestnik, koji po mojem stroju nebi bio izliečen najdulje u roku od 15 dana, dobiva novac natrag.

Upozorujem osobito p. n. občinstvo na to, da se moj stroj ne smije zamjenjivati sa Voltinim, koji je poradi svoga neuspjeha zabranjen u Njemačkoj kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj **dvostruki elektro-magnetički križ ili zviezda R. B. br. 86967 osobito se hvali i uživa vanrednu dopadnost poradi svoje izvrstne ljekovitosti.**

MALI STROJ STOJI 6 K. Rabi ga mogu samo djeca i jako slabe gospodje.

VELIKI STROJ STOJI 8 K. Rabi se kod ostarjelih 20 godišnjih, kroničnih bolestih.

Dopisivanje i naručbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Pouzećem ili ako se novac unapred pošalje, razašilja glavna prodavaonica za tu i inozemstvo.

ALBERT MÜLLER,

Budimpešta, V/41. Kötar,

Vadasz-ulica br. 34.

Odpremničko i komisiono društvo

„BALKAN“

TRST, Riva Grumula br. 14.

Prima u svoje dobro uredjene magazine svaku vrst robe i daje na istu predujmove uz veoma povoljne uvjete, te se brine za prodaju robe.

Isto tako kupuje i prodaje svaku vrst robe po nalogu i za račun svojih muštorija.

Otprema pošiljke svake vrsti u svim pravcima.

Obavlja reklamacije, te daje svako stručno razjašnjenje i uputu odmah i za badava.

Broj 47. Pula, u četvrtak dne 19. novembra 1908. God. XLI.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847'849

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju nefrankirani ne primaju.

Predplata na poštarinom stoji 10 K u obće, } na godinu 5 K za seljake } ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina

Plaća i utuženje se u Puli

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i nakladatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Promjena ministarstva.

Bivšemu ministru predsjedniku barunu Becku mora da priznade i najljući njegov protivnik osobitu vještinu u poznavanju dobrih i zlih stranah današnjeg svieta. Tom vještinom okoristio se je za svoga ministrovanja bogato izkorišćujuć ljudske slabôće u svoje ciljeve.

Odgojen u krugovima austrijske birokracije naučio je poznavati ljude i odno šaje, što mu je u veliko pomoglo kasnije kadno je bio pozvan da upravlja sudbinom ove polovice monarhije.

Kad je preuzeo oštavštinu trojice neposrednih svojih predšastnika, Gautsch, Körber, Hohenlohe, koji su si skrhali zube o goruće tada i zamašno pitanje, t. j. promjenu izbornog reda za carevinsko vieće, mnogi zakimaše glavom u dvojbi da li će taj, do tada nepoznati državnik biti u stanju, da provede ono, čega nemogoše provesti izkusni i prokušani ministri predsjednici. I doista njemu se je posrećilo provesti ono, čega nemogoše provesti izkusni i prokušani ministri predsjednici. I doista njemu se je posrećilo provesti novu izbornu reformu na temelju sveobćeg i jednakog izbornog prava. Stojalo ga je to doduše mnogo truda i znoja, jer je morao da žrtvuje glavno načelo te reforme t. j. podpunu jednakost izbornog prava, ali on je ipak uspio. Barunu Becku imadu da se zahvale u prvom redu austrijski narodi ako imadu mnogo slobodoumniji i pravedniji izborni red za carevinsko vieće od zastarjeloga, na temelju povlastica osnovanoga izbornoga reda.

Osim izborne reforme, s kojom će biti za uvjek skopčano ime baruna Becka izveo je on i drugo nemanje težko i važno djelo. On je naime učinio konac dugoljetnom krpărenju na austro-ugarskoj nagodbi, sklopiv sa Ugarskom za 10 godina stalnu i čvrstu nagodbu. I tomu se je djelu prigovaralo mnogo iz političkih i gospodarskih razloga, nu, njegovi predšastnici nemogoše svi takove nagodbe sklopiti.

Barunu Becku posrećilo se je sretno riešenje i trećeg zamašnog pitanja t. j. riešenje redovitog državnog proračuna za god. 1908., čime se nemogoše pohvaliti svi njegovi predšastnici.

Još je čekalo baruna Becka ogromno jedno djelo, koje, da je sretno riešio, ovjekovječilo bi se bilo njegovo ime u pov esti austrijskog parlamentarizma. Mislimo naime izravnanje narodnostnog spora u Austriji u obće, napose pako narodnostnog spora izmedju Čeha i Niemaca u pokrajinama kraljevine Češke. Nu uza svu svoju spretnost i vještinu skrhao si je i on zube o to ogromno poduzeće. I njega srušila narodnostna borba u Češkoj kao što i druge njegove predšastnike. On je pao žrtvom te borbe jer su došle u najteži sukob stranke, koje bijahu njegovim glavnim oslonom.

Ministar predsjednik barun Beck dao je ostavku čitavog ministarstva jer nije uspio utaložiti borbe u Češkoj, gdje su danas oprieke izmedju Čeha i Niemaca skoro vrhunac postigle.

Ostavku je vladar prihvatio povjeriv sastav novoga ministarstva bivšemu ministru nutarnjih posala barunu Bienerthu.

Ovaj se je dao odmah na posao hoteći sastaviti novu parlamentarnu vladu. Obratio se je na najveće stranke u parlamentu, kojih su članovi sjedili i u Beckovom ministarstvu. Većanja i pogovori trajali su čedan dana i već su novine pisale, da se je barunu Bienerthu posrećilo naći najuglednije muževe velikih parlamentarnih stranaka, koji će sačinjavati takozvano koalicijonalno ministarstvo. Novine su donosile bile već i imena novih ministara, većinom dakako Niemaca, ali do sastave ministarstva ipak nije došlo.

I tuj je igrao glavnu ulogu njemačko-češki spor i dok nebude taj riešen težko će doći do sastava parlamentarne vlade i do redovitog i mirnog djelovanja u carevinskom vieću.

Da se vidi na kolike je poteškoće nailazio barun Bienerth na konferencijama sa strankama radi sastava nove vlade, priobćujemo eto nekoje izvadke iz bečkih novina koji glase:

Barun Bienerth je predao Česima i Niemcima pismeno svoje predloge, koji se sastoje u tome, da se 1. ustanovi permanentna komisija za češko-njemački sporazum; 2. da se do konačnog rezultata viećanja te komisije i riešenja sporova utanači primirje, pa da se Niemci ne protive provedbi Stremayerovih odredba kod čeških sudova, a Česi da za sada napuste svoje zahtjeve za češko nutarnje uredovanje; 3. da se pruže garancije za normalni rad češkoga sabora.

Toli Česi, koli Niemci odklonili su ove predloge baruna Bienertha, nakon što su o tom predmetu održali posebna viećanja. Baruna Bienertha nije medjutim ostavila nada, te je kasnije sazvao u ministarstvo unutarnjih posala skupnu konferenciju pročelnika Čeha i Niemaca, na kojoj će se konačno o ovim predlozima odlučiti.

Medjutim dolaze i poteškoće osobne naravi. Mnoge stranke i narodnosti traže stanovite stolice i te su težnje posve protivne, pak je težko naći i u osobnom pogledu riešenje krize.

Kad današnja skupna konferencija ne bi polučila uspjeha, to ne preostaje drugo nego sastav činovničkog ministarstva.

Poljaci su zaključili, da će postupati složno sa Česima.

* * *

Dne 12. je na brzojavni poziv prispio u Beč predsjednik dalmatinskog odbora zast. dr. Ivčević. Poslije podne je dr. Ivčević konferirao sa zastupnicima don Jurom Biankinim i drom. Plojom. Poslije te konferencije posjetio je dr. Ivčević baruna Bienerta, te su podulje konferirali o položaju.

O posliednjoj konferenciji izdana je sliedeća obaviest:

O sadašnjem stanju krize službeno se javlja: Jučerašnje viećanje, što se je održalo u ministarstvu unutrašnjih posala pod predsjedanjem ministra Bienertha, potrajalo je punih 18 sati, no predhodno nije još ništa definitivno zaključeno glede sastava novog parlamentarnog ministarstva. Izmedju stranaka nije se sve dosle mogao postići sporazum glede svih spornih pitanja, pa se uslied toga nije našla niti shodna podloga za sastav parlamentarnoga koalicionoga ministarstva. Svi su predstavnici stranaka izjavili, da smatraju sastav parlamentarnog ministarstva prieko potrebom, te taj zahtjev postavljaju kao condito sine qua non.

Medjutim taj se zahtjev neće izpuniti. Sva nastojanja baruna Bienertha ostala su bezuspješna.

U tom stanju stvari nije mu preostalo drugo nego li da priobći vladaru svoj neuspjeh i da se odreče svomu poslanstvu. To je on učinio u subotu izviestiv vladara o nemogućnosti sastava parlamentarnog ministarstva.

Na to je primio od vladara novi nalog t. j. da sastavi činovničko ministarstvo ili vladu, u kojoj će sjediti mjesto ministara visoki činovnici pojedinih ministarstva. Takovih ministara činovnika biti će imenovano po svoj prilici šest, dočim će ostalih sedam ministarskih stolica zasjesti ministri iz parlamenta. Medju ovimi imao bi biti jedan češki, jedan poljski i jedan njemački ministar-zemljak ili ministar bez listnice. Novomu ministarstvu ostali će na čelu barun Bienerth kao ministar predsjednik.

Ovo ministarstvo biti će samo privremeno jer carevinsko vieće nebi dugo trpilo neparlamentarne vlade. Činovničtvo

Amo tamo po Istri.

II.

Kaže se, da je Istra siromašna zemlja. Bogata doista nije; no nije baš ni pusta pirotinja. U gdjekojim predjelima mogao bi pristojno živjeti više naroda, nego što ga danas ima, n. pr. oko Barbana. Nego to je istina, da je ist. Hrvat u nutrnjoj Istri slabo upućen u racionalno gospodarstvo. Niti se je državna niti pokrajinska vlast starala oko njegova dušovnog i materijalnog napretka. Tako on još nezna izvaditi iz svoje zemlje sve ono blago, što ga ona krije. Vidio sam ovdje ondje prilično lijepih volova, krava razmjerno malo, i tanjkih ovaca mnogo više, ali ne baš najodabranijih. Prema tome je mljekarstvo u opće na niskom stepenu. To je zlo, veliko zlo. Dopuštam, da kod onakove suše, kakova redovito bije Istru, nemože biti izdašne krme; no stočarstvu bi se ipak mnogo mnogo više pažnje posvećivati. Više vriedi u gospodarstvu jedna dobra krava nego deset ovaca. Ovce planduju po brezgovima, pobrste sve što je zeleno, gnoj se njihov rasiplje; dok krava, vezana na stalju, daje obilje gnoja, mlijeka, teliće, može po malo i vozili i orati. U Istri se još seljak drži i svojih baštinjenih magaraca i ondje, gdje bi mogao hraniti vola i kravu. Ovako ne može poljsko gospodarstvo napredovati. Ta kako da uspijeva žito bez gnoja?

Palo mi je u oči zastarjelo obradjivanje vinograda, koje jamačno potječe već od starih Rimljana. Istra je neobično vinorodna zemlja, ali se vino Istarsko slabo izvozi. Istarska su vina — ovdje mislim samo na nutrnju Istru — pretežno crna, ponješto trpka. Kiselasta su vina i zagorska i kranjska i štajerska, pa opet nalaze kupaca.

A zašto? U Istri su sve konobe vrlo rdjave; slabo su zračne, a odviše toplo. A tko drži u pravom redu bačve, kada su prazne? Vino se neredovito pretače i ispunjuje pa djelomično i zato postaje kiselasto. Pravih vinograda ima u opće malo. Trsovi se nalaze u brajdama te su na dugo rezani; daju mnogo grozdja, ali i slabije vino. Izmedju trsova posadjeni su kleni, gdjegdje i vrbe, za koje su vezane mladice trsa. Ovako izgledaju brajde, osobito kada je malen razmak izmedju pojedinih redova, kano grmlje i šikarje u kojemu ne može grožđje jednako dozreti.

Ove se stare metode drže ljudi tobože iz praktičnih razloga, ne uvidjajući, da trs ne trpi ništa oko sebe, već dobar kolac. U vinogradu dakle nebi smjelo biti nikakovih živih stabala niti bi se smjelo što sijati. Ovako bi bili vinogradi manji, ali bi bolji plod donosili.

Trebalo bi još, da Istrani ograniče proizvodnju crnoga vina, koje nalazi vrlo malo kupaca izvan Istre.

Znam iz izkustva, da u Kranjskoj, Štajerskoj, Hrvatskoj, i dalje na sjever, trgovci i gostioničari radi kupuju samo bijelo ili crvenkasto vino. Dalmatinci se opamećuju pa prema tomu priredjuju vino za produju; dok sam u Istri našao ljudi, koji još ne znaju, da se može i iz crnoga grožđja načiniti crvenkasto vino na taj način, da se mošt pretoči u bačve odmah iza gnječenja. Negda su i u sjevernim zemljama priredjivali crno vino, jer se je skuplje prodavalo. Danas ga nitko ne ište do za lieк. Taki je sada ukus, a producent treba da s time računa. Kada bi se u Istri prema tome ravnali, ne bi došlo do onako strahovite vinske krize, kakova je sada nastala te se staro vino prodaje 5—10 novčića po litru.

Oko Raše i Mirne uspijevalo bi povrćarstvo, koje bi se sjajno isplaćivalo u blizini Pule i Trsta. Čudnovato, da još toga ne nanjušiše Bugari, koji kraj svih velikih gradova uredjuju vrtove, natapaju ih, zaslužuju mnogo novaca, pa ih šalju u svoju domovinu. Naš se svijet seli u Ameriku, a Bugarinu je Amerika gdjegod ima veći grad, a u njegovoj blizini potok i zgodan položaj za uređenje vrta. Aveto capito?

Nije naš narod nesposoban za gospodarski napredak, ali je neuk. Krivnja pada na državnu vlast, koja ga nije odgajala.

(Nastavit će se.)

će u ministarstvu voditi državne poslove najdulje do konca ove godine.

Carevinsko vieće biti će sazvano pod konac ovog mjeseca i za tamo do nove godine nastojati će barun Bienerth da nadje u parlamentu muževe, koji bi mogli i htjeli stupiti u parlamentarnu vladu. Hoće li se to posrećiti njemu ili kojemu drugomu, pokazati će nedaleka budućnost.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Izbori gradske kurije u Puli.

Kako na drugom mjestu javljamo, prodro je u trećem gradskom izborničtvu Pule kamoraš Frank sa 189 glasova, dok je naš dr. Laginja doblo 183 glasa, dakle za 6 manje.

Ovom izdajničkom pobjedom postigli su Talijani to, da u Istri neće biti mira, kako su to Talijani prije izbora pisali da ga oni žele samo da mi ne prekršimo sporazum. Ovaj izbor podao nam je još jedno iskustvo vi e, naime da s talijanskim kamorašima ne samo da nije moguće živiti u miru, nego s tim ljudima nebi smjeli više upuštati se u nikova ugovaranja. Kamorasi su nam pokazali očito i sada koliko drže do svoje rieči i koliko štuju ugovor s nama. Sada je na nami red, da im dostojno odgovorimo: s vama, gospodo kamorasi, ni mira ni pogovaranja!

Nelskrenost talijanskog političkog političkog društva za Istru.

Izborna borba, koja se je razmahala radi trećeg gradskog izborničtva u Puli, potakla je talijansko političko društvo, odnosno talijanski središnji izborni odbor na izjavu, da oni neulaze u tu borbu i da stoje na kompromisu sklopljenom u zem. saboru izmedju većine i manjine t. j. da taj izborni kotar pripada Slavenom grada Pule. Imade i naših dobrijana, koji su u iskrenost gornje izjave povjerovali, nu takvi su hvala Bogu riedki. Jer kad bi bila gospoda središnjeg izbornog odbora iskreno s nama mislili, nebi bili čekali zadnji čas niti bi se bili ograničili na puku izjavu. Središnji izborni odbor imao je na razpolaganje drugih, težih i važnijih sredstava i načina, da svoje pristaše u Puli prinuka na kompromis, da nediraju u slavenski izborni kotar, nu oni su se ograničili na jednostavnu izjavu i to u posljednji čas kadno nije mogla više škoditi ni koristiti.

Da im je bilo stalo do poštenog kompromisa, nebi bio prvak talijanske stranke u Puli i u pokrajini, zemaljski kapetan u u subotu na večer obolio, već bi bio pošao na skupštinu talijanskih izbornika u Puli i tuj uložio sav svoj ugled i upliv da se kompromis nekrši. On je liepo ostao kod kuće, izpričao se bolešču i pustio neka se odmah na početku poruši ona zgrada za koju mu je cesarski namjestnik u saboru toliko hvale izpjevao. Mi u ostalom nezamjeravamo toliko ni g. Rizzi-u ni talijanskom političkom društvu ili središnjem izbornom odboru, već se čudimo onoj našoj gospodi, koja su sklapala kompromise sa strankom, za koju su znali, da počiva sva njezina prevlast i njezino gospodstvo u Istri jedino na lukavosti, prevarama i nasilju. Novi im je tomu dokaz, uspjeh izbora u trećem izborničtvu grada Pule, gdje nam se je otelo zastupnički mandat, kojega su sami uvjek proglasivali slavenskim.

Lošinjski kotar.

Iz Cresa.

22. t. mj. je dan velike važnosti za cijeli otok, a napose za grad Cres. Kakvo je bilo stanje creskog kopača otrag osam godina može jedino onaj reći, koji je kroz to vrijeme medju tim narodom živio i radio. Politička borba koja se bijaše započela malenog imadjaše izgleda u uspjeh, a to poradi ovisnosti mnogog. Smiešljalo se razne načine, kad eto padne sretna misao plodno zrno u sjemenja željnu zemlju, osnutak gospodarskog i konsumnog društva. To bijaše kao znak bolje budućnosti, to bijaše zastava, koja okupljaše pomalo zabludjele, to bijaše sjenik u kojem se odmarahu oslobodjeni od pandža bezdušnika i lihvara. Bačeno sjeme u brzo se razgranjivalo, dok se eto sada ne razgrani u potpuno stablo, te pod svoje grane sakuplja sve svoje da im priča prepačena no žalibože i sadašnja zla, sokoli ih na borbu, podaje im duševne i tjelesne hrane.

Kao labud bijeli diže se nad morem palača, koja svakog stranca zadivljuje, koja svakom u živoj slici stavlja pred oči fizičku i moralnu jakost Hrvata u Cresu. „Narodni Dom“ je sada krilatica riječ, koja leti od usta do usta sviju, i srca im širi veseljem, a neprijatelju jadom i strahom. Narodnim Domom dolazi Cres u tjesniji saobraćaj svojih po Istri rasijanih posestrimu. Narodnim Domom pruža svoje ruke braći da je zagrli.

Poradi poodmakle zimske dobe: političke konštelacije obavit će se otvorenje sasma skromno uz domaću zabavu i predstavu sa slijedećim rasporedom: u 4 ½ svečani blagoslov, govor predsjednika i ini govori.

Večernja zabava započinje u 7 sati.

1) Proslov

2) Poputnica Hrvatske od M. pl. Farkaš-a udara tamburaški zbor

3) „Narodni Dom“ od E. Bjeloplavića deklamuje gdjica Ivanka pl. Šujević

4) Živo biju . . . Pjeva pjevački zbor

5) Uprosi, od Čehova, slika ujednom činu. — Lica:

Čubukov	g. Ante Davarinović
Natalija kći . . .	gdjica Iv. pl. Sajević
Lomov	g. Ante Blečić

6) Ankica od V. G. Broža udara tamb. zbor

7) Slovenac i Hrvat pjeva pjevački zbor

8) Hvala Bogu stol je prostrt, šaloigra u 1 čin. — Lica:

General Galinovski .	g. Vj. Opatić
Kristina, Generalica	gdjica Iv. pl. Sajević
Dora, kći	gdjica Zorka Bobinac
Krstov, zet generalov	g. Ante Davorinović
Maca sobarica . .	gdjica Krun. Pravdić
Dukljan sobar . .	g. Žiga Haslinger

Ples.

Voloski kotar:

Odlazak zborovodje „Istarske Vile“ iz Kastva. Od tamo pišu nam. Naš velevriedni zborovodja i odlični pjevač „Istarske Vile“ g. Gajo Milneršić bio je uposlavljen na učiteljsku službu i to na pučku školu u susjedni Zamet, kamo je jurve pošao i kamo su ga pratile naše najbolje želje. Našim zborom ravnao je osam godina i njemu se imade pripisati što je taj zbor imao toliko uspjeha. On nas neće ni u Zametu zapustiti jer mu je „Vila“ srcu priraslа pak će ju i nadalje njegovati i voditi. Na odlazku kliknusmo mu srdačni: „Živio“.

Državna podpora poreznoj občini Kozjano (občina Materija). Občinari porezne občine Kozjane podnesli su putem svog zastupnika molbu na ministra nutarnjih posala za državnu podporu u svrhu dogradnje svog vodovoda. Ministar Bienerth javio je dne 15. o. mj. zastupniku, da je podieljena državna podpora u iznosu od 1000 K u gornju svrhu.

Koparski kotar:

Odjek sa izbora.

Iz Lanišća nam pišu. — „Sveti kriz na se, put pod noge, pak veselo kao na pir, na izbore; jer kakvu sibu odrežes, onakova će to topati; a uvjek drži na pameti, da svoj svoga i do jame polje, ma ga u nju vrći ne će; a koji ne će brata za brata, tudjina će za gospodara!“ — Toh zlatnih riječi našega Laginje sjetio sam se, kada je bio proglašen rezultat izbora na našem biralištu u Klenovšćaku. Ko grom iz vedra neba palo je najme medju naš hrvatski kraški narod 22 talijana, koji su svoj slabi glas odali nekomu Dr. Pe santi i (pst, ne smijte se! nekomu Kandušiću.

Moguće će koji misliti, da ima i kod nas budi koji talijan, ta gdje ne bi on bio, ali će se ljuto prevariti. Možda pak će si sada tih dvadeset i dva omjesiti od smijega, kad nam ga Bog pošalje, kakvoga ćozota, pak će mu se moći klanjati kao nekada pogani svome drvenome bogu!

Kako je već u „Našoj Slogi“ bilo ja ljeno, postoje ovdje nekakve razmirice radi općinske puše, pu da se tobože osvetljivci osvete, glasovali su brižni za dva talijana, skoprem se je glasovalo kod nas samo jednog zastupnika.

Vrapci po krovima cvrkuću, da su se vrgli u talijane samo ovčari iz našeg sela, žalosna im majka! Te talijanske junake svaki će lahko raspoznati, pošto se presele sa svojim ovcama preko zime k Puli, gdje im je mnogi naš čovjek na ruku išav, a oni to sada lijepo naplaćuju.

Dočim kličemo onim 450 izbornikom koji su složno odali svoj glas našem Flegu, srdačni „živjeli“, odbijamo sa gnjušanjem sramotu, koju naniješe našoj Ćićariji oni ljudi, koji su obučeni u naše stare, poštene benevreke. — Ja mislim, da je i tim tužnim benevrekama teško, kad su u nje, ko iz neba, pali talijani!!

Sramite se, izdajice!!

Bigattu, c. kr. poreznom blagajniku u Buzetu, je sve dozvoljeno.

Iz Buzeta pišu nam:

Nije dosta, da taj čovjek čini poteškoće našim ljudima u uredu, ne poznavajući njihovog jezika, već im stavlja život u pogibao i na javnim putevima.

Nedelju 18. oktobra o. g. išlo je u društvu sedmero ljudi iz Buzeta put Sluma. Pošto predjoše preko željezničke pruge uz postaju i odmjerišе nekoliko koraka kraticom uzbrdo, začuše neko zvrndanje oko ušiju i hitac na postaji. U istom trenutku zaustavljao se na postaji teretni vlak, prispjevši od Roča. Oni se prestrašiše, jer bijahu upoznali, da su im oko glava zujila olovna zrna iz puške. Povratiše se svi na postaju, da saznaju, tko i zašto je proti njima pucao. Pred gostionom nedaleko postaje nadjoše na cesti vrtećeg se našeg Bigatta sa puškom o ramenu. Popitaše više osoba, a medju njima i predstojnika postaje i činovnika, koji je onog dana imao službu kod vlakova, dali znadu, tko je pucao na postaji, kad je vlak došao, ali zaman. Nitko nije znao!? Konačno saznadoše po jednom slugi postaje, da je hitac ispalio naš vrli porezni blagajnik Bigatto, sjedeći na klupici za putnike u postaji. Medjutim bijaše Bigatto naslutio o čemu se radi, te je pobjegao na svoju i onih ljudi sreću.

O činu bijaše obaviešteno c. kr. oružnička postaja u Buzetu, ali rek bi da je istragu obustavila, jer se krivac izgovara, da je streljao ne bi li dozvao psa. Čudna li i smješna izgovora! Zar u tu svrhu treba sa kratom puškom pucati, a uz to na postaji, gdje se stavlja u opasnost ljudo? Kad bi i taj izgovor bio istinit, u kojega se ne da vjerovati, onda se vidi, kako znade dotičnik baratati oružjem. Očito je to, da su oni ljudi bili u opasnosti života, pa se zahtjeva koli od c. kr. oružničke postaje, toli od državnog odvjetničtva, da o stvari povede najstrožiju istragu.

Dar „Družbi sv. Ćirila i Metoda“ za Istru.

Prigodom vjenčanja Matka Žmak, sa gdjicom. Antonijom Sverko, na predlog g. Antuna Sverka u Lanišću, stanujućeg u Šijani Pula, sabralo se za „Družbu“ K 10·26 fil. a darovaše sliedeći:

Josip Puhalj K 1·—, Ružica Puhalj 20 p., Mate Grbac 40 p., Petar Sverko 60 p., Poropat stražar kolodvor Pula 60 p., Josip Žmak lička 40 p., Blaž Fabijanić malo Mune 40 p., Jele Sverko žena Petra 20 p., Jakov Žmak lička 40 p., Jakov Žmak brat ožanje K 1·—, Ivan Puhalj Kuzme 30 p., Antun Sverko Šijana K 1·—, Anica Sverko 20 p., Marija micka 10 p., Marija micka 2 p., Marija Sverko Antunova 20 p., Ivan Buždon nut 20 p., Suzana Grbac 2 p., Vazmina Grbac 2 p., Mate Žmak ožanja K 2·—, Antonija Sverko nevesta K 1·—.

Razne primorske vijesti.

Zakonska osnova o pripojenju Bosne i Hercegovine. Austrijska vlada dostavila je predsjedničtvu carevinskoga vieća zakónsku osnovu o pripojenju Bosne i Hercegovine.

Naslov je zak. osnovi: „Zakon od... o proširenju suverenskoga Prava Njegova c. i kr. apost. Veličanstva i ustanova pragmatičke sankcije na Bosnu i Hercegovinu“. Zakonska osnova imade tri paragrafa, koji glase:

§. 1. Odredba Njegovog c. i kr. apoštolskog Veličanstva, po kojoj su prava Njegove suverenosti kao i ustanove pragmatičke sankcije proširene na Bosnu i Hercegovinu u naknad, da im se podieli ustavne uredbe, ovim se odobrava u smislu §. 5. zakona od 22. veljače 1880.

§. 2. Ustanove zakona od 22. veljače (D. Z. L. br. 18) ostaju dalje u snazi.

§. 3. Ovaj zakon stupa na dan proglašenja na snagu uz predpostavku, da slične ustanove dobiju zakonsku snagu u zemljama ugarske krune i da budu u isto doba s ovim zakonom proglašene.

Narodni dar.

Čedno, bez buke radio je za narodnu stvar blagopokojni Fran Dukić pok. Antona Diračić, brat blagopokojnoga, za narod naš veoma zaslužnoga dra. Dukića, odvjetnika u Pazinu. Narod liepe naše Kastavščine ljubio ga i štovao veoma, te ga dugi niz godina birao u občinsko zastupstvo. Koliko bijaše uvažavan pokazuje i to, što bijaše i občinskim većnikom. Svoju žarku ljubav k svomu hrvatskomu narodu u Istri i njegovoj prosvjeti pokazao je i na samrtnoj uri: u oporuci je ostavio za «Djačko pripomoćno društvo» u Pazinu 2000 kruna. Znao je on, da na mladjima sviet ostaje, znao je, da mladež, uzdanicu naše bolje budućnosti, treba podupirati.

Vrli rodoljube, bila Ti lahka rodjena gruda, koju si toliko ljubio!

Pučka čitaonica u Štrpedu.

U nedjelju dne 22. t. mj. otvara se u Štrpedu kod Buzeta pučka čitaonica pod imenom: «Izvorska vila». Uz čitaonicu spojena je i pučka knjižnica. To je prva čitaonica, koju je osnovalo Hrvat.-slov. akad. ferijalno društvo «Istra» držeć se svog programa, naime da medju našim seljaštvom dižе prosvjetna društva s osobitim obzirom na narodnu ekonomiju.

Podružnica „Družbe“ u Miunu.

Iz Miuna kod Buzeta, dne 15. XI. 08. Javlja se, da će u nedjelju dne 22. t. mj. u 3 sata poslije podne u kući g. Antona Jakca br. 7 održavati *četvrta godišnja skupština podružnice Družbe sv. Ćirila i Metoda* uz obični dnevni red, na koju se svi članovi najuljudnije pozivlju.

Talijanski kršćanski socijalci pogorjeli.

Očekivalo se je općenito, da će talijanski kršćanski socijalci nakon prošlogodišnje sjajne pobjede proti liberalcem i kod ovih izbora za naš zemaljski sabor bar nekoliko svojih pristaša spraviti u zemaljski sabor. Isti liberalci nisu skrivali bojazni, da će im klerikalci oteti po koji mandat u prvom izborničtvu pete kurije

ije se je držalo, da će prodrieti državni
stupnik i vodja klerikalne stranke Petar
padaro. Nu proti njemu složiše se libe-
alci i socijalisti te bijaše izabran libera-
c Apolonio. Klerikalcem preostale su
ste nade u izborištvu talijanskih gra-
va, napose u Miljah i Izuli, u Rovinju
u Vodnjanu. Nu i tuj im se sreća
novjerila. Jedino u gradovima Milje i
ulu dolazi njihov kandidat župnik i po-
stni kanonik Mujesan u uži izbor sa so-
jalistom. Izabran biti će socijalista uči-
lj Zorzenon usljed kompromisa izmedju
iberalaca i socijalista. Župnik Mujesan do-
io je kod prvog izbora 30 glasova više
ego li njegov protivnik, ali to mu neće
omoći, jer će ga složni liberalci i socija-
sti pobiti.

U Rovinju dobio je Dr. Bartoli 196
klerikalac Giugovac 168 glasova. U. Voc-
janu se je talijanski klerikalac veleč. g.
erla u zadnji čas natrag povukao. I tako
staje talijanska kršćansko-socijalna stranka
z ijednog mandata u ovom saboru. Tko
a hoće li ju taj poraz dovesti do spozna-
ja da njoj nema mjesta u našem jav-
om životu bez nas ili još manje proti
ama.

Izbori u kuriji gradova za istarski
abor obavljeni su u čitavoj pokrajini u
onedjeljak dne 16. o. mj.

Od trojice kandidata političkog druž-
va za Hrvate i Slovence Istre izabrani su
vojica i to Dr. Matko Laginja u gradovih
burnije i župnik g. Ante Zidarić u gra-
ovih Pazin, Buzet i Plomin. U trećem
adskom izborištvu u Puli izabran je c.
. savjetnik Karlo Frank sa 6 glasova ve-
ne proti Dru. M. Laginji.

U ostalih gradovih Istre izabrani su
andidati talijanskog političkog družtva za
stru svuda osim u gradovima Izula i
ilje. Ovdje je pao kandidat toga družtva
r. Depangher a ostala dvojica kan-
idata učitelj Zorzenon socijalista i žup-
ik Izule Mujesan dolaze u uži izbor koji
e se obaviti u subotu. Pošto je pako iz-
medju talijanskih liberalaca i socijalista
sklopljen kompromis, to će liberalci glaso-
ati proti kršćanskomu socijalcu Mujesanu
će tamo biti izabran socijalista Zorze-
on.

U kuriju gradova biti će dakle izab-
anih: dva Hrvata, 1 socijal-demokrat i
talijanskih liberalaca.

Od hrvatskih kandidata, izabran je
r. Laginja u Liburniji jednoglasno dobiv
Kastvu 26, u Volosku 51, u Klani 40,
Opatiji 77, u Podgradu 25, u Lovranu
Moščenicama 15 glasova. G. Zidarić do-
io je 126 glasova bez protukandidata. U
uli dobio je Dr. Laginja 183 a talijanski
beralac Frank 189 glasova. Izabran je
kle ovaj posljednji sa 6 glasova većine.

Novo austrijsko ministarstvo.

Tiskovni odio c. k. predsjedničtva mi-
istarskoga vieća šalje nam imenik novih
ustrijskih ministara. Evo ih:

Ministar predsjednik barun Bienerth.
inistar unutarnjih posala barun Haerdtl.
pravitelj ministarstva bogoštovja i nastave
jelni predstojnik vitez Kančra.

Upravitelj ministarstva pravosudja o-
jelni predstojnik Dr. vitez Holzknecht.

Upravitelj ministarstva financija od-
lni predstojnik barun Forkas.

Upravitelj ministarstva trgovine odjel-
predstojnik Dr. Mataja.

Upravitelj ministarstva željeznica Dr.
itez Forster.

Upravitelj ministarstva poljodjelstva
jelni predstojnik Pop.

Ministar za zemaljsku obranu general
l. Georgi.

Upravitelj ministarstva javnih radnja
jelni predstojnik grof Wickenburg.

Ministri bez listnice (zemljaci) vitez
brahamovic, Dr. Začek i Dr. Schreiner.

Po narodnosti jesu tri Čeha (Kančra,
ček i Pop) dva Poljaka (Forkas i Abra-
amović) i osam Niemaca.

Prosta vožnja za pričuvne vojnike ili rezerviste. Ministarstvo rata izdalo je onomadne novo pozivnice za rezerviste. Ove pozivnice imadu takozvani kupon ili odrezak, kojim se takovim vojnikom doznačuje prostu ili slobodnu vožnju željeznicama k oružnim vježbam i natrag kući.

Novi vlak Trst-Buje i natrag.

Na istarskoj željeznici Tst-Poreč uveden je dne 15. o. mj. novi vlak, koji odlazi danomice iz Trsta do Buja u 9·20 u jutro, a vraća se iz Buja u 1·35 sati po podne. Novi se vlak zastavlja samo na sliedećim postajama: Škedenj, Dekani, Kopar, Izula, Portorose Siciole i Buje.

Željeznička postajica.

Ministarstvo željeznica dozvolilo je, da se ustroji postajica samo za putnike kod kilometra 19.003 izmedju Kopra i Dekani u mjestu Lazaret-Ričan na istarskoj željeznici Trst-Poreč. Odnosni nacrti izloženi su u kot. poglavarstvu u Kopru svakomu na uvid i na eventualni prigovor onim, kojih se tiče.

Književna vlest.

Primili smo sa zahvalnošću: *Izabrane poslanice* Sv. Jeronima. Preveo i izvornim bilježkama popratio O. Ivan Marković od Nj. Sv. Leona XIII. naimenovani doktor bogoslovja. Svezak drugi. U Zagrebu, naklada i tisak hrv. katol. tiskovnog društva 1908. Ciena 4 krune.

Nova slavenska banka u Trstu.

Od tamo nam pišu: U srcu našega grada, na trgu borse, baš u onih prostorijah gdje se je do nedavno nalazila mjenjačnica tvrdke Mandel — otvara ovoga ćedna ljubljanska vjeresijska (kreditna) banka svoju podružnicu ili filijalku. Prizemno, posve preustrojenom i obnovljenom lokalu biti će mienjačnica a u prvom katu družtveni uredi.

Kao što ima ljubljanska kreditna banka svoje podružnice u Splitu i u Čelovcu, držala je potrebitim i koristnim, da otvori takovu podružnicu i u središtu naše trgovine, u gradu Trstu. Tim je zadovoljila želji stanovničtva čitavog našeg Primorja.

Novom poduzeću na gospodarskom polju želimo iskreno najbolje uspjehe preporučujuć isto toplo našemu občinstvu.

Telefonska sveza Trst Opatija Rieka br. 3646.2023. U petak otvorena je interurbarna telefonska pruga Trst-Opatija kao produljenje telefonske mreže Opatija-Rijeka broj 3646 (ug. 2023) pod imenom Trst-Rieka br. 3646.2023.

Takse su za razgovore odredjene ovako; I. za unutarnje občenje: Trst-Opatija 1. krunu; Beč-Opatija 3 krune; Grac-Opatija 2 krune; Ljubljana-Opatija 2 krune; Monfalcone-Opatija 1 krunu; Gorica-Opatija 1 krunu i 6 filira; II. Za občenje sa Ugarskom: Beč-Rieka 3 krune; Grac-Rieka 3 krune; Trst, Ljubljana, Monfalcone, Gorica sa Riekom 2 krune; Trst-Ljubljana, Monfalcone, Gorica sa Budimpeštom 3 krune; Trst, Ljubljana Monfalcone, Gorica sa Zagrebom 3 krune.

Koji kalendar da kupimo za godinu 1909?

Doista tezko pitanje kraj tolikih kalendara. Svi preporučuju kalendare i svaki je najbolji, imade najrodoljubiviju svrhu i t. d. Priznajemo svi su dobri, čast svakome, ali danas je svakako najvažniji naš kalendar od kojega cieli prihod ide „Družbi sv. Ćirila i Metoda“ u Istri.

Preporučamo stoga najtoplije svima što hrvatski misle i osjećaju da nabavo naš kalendar. Tako je kod novijih kalendara sam kalendarij tako rekuć postao sporedna stvar, a glavna literarni dio, s tóg može svaki rodoljub uzeti i po dva kalendara, jer imadu trajnu literarnu vriednost. Jedan od tih neka svakako bude naš!

Naš novi kalendar biti će upravo prekrasan u svakom pogledu. Literarni prinosi iz pera ponajboljih naših književnika, praktični dio, šematizam i t. d. osobito je obilan, a kao novost dolazi u našem kalendaru prvi puta najnoviji i točan adresar grada Zagreba.

Naš kalendar najprikladniji je za sve urede, banke i trgovine. — Molimo sve rodoljube i prijatelje naše drage Istre, da što prije kalendar naruče, da možemo konačnu nakladu ustanoviti. — Sve pako vriedne hrvatske novine molimo, da ovu našu molbu preštampaju. — „Klub Ćirilo-Metodskih zidara u Zagrebu. — Naručbe prima iz blagonaklonosti naša nakladna knjižara Antun Scholz, Zagreb.

Promjena školskih praznika.

Ministarstvo bogoštovja i nastave upravilo je profesorskim zborovima srednjih škola upite glede promjene praznika na srednjim školama. Ono se naime bavi sa preinakom školskih praznika, koje kani urediti tako, da bi isti trajali od 1. julija do 31. augusta. Odgovori većine zborova jesu za trajanje dosadašnjih praznika.

Osiguranje radnika.

Austrijska je vlada ovih dana dovršila zakon. osnovu za socijalno osiguranje radništva.

Osnova ova obuhvaća novu kodifikaciju dojakošnjeg osiguranja radnika za slučaj bolesti, nezgode kao što u slučaju iznemoglosti i starosti, te konačno osiguranje samostalnih lica, malih posjednika, obrtnika i trgovaca. Za sve ove grane socijalnog osiguranja stvoren je zajednički organizam, kakvog dosad nema niti u kojoj državi.

Osiguranje za slučaj starosti i nemoći sastoji poglavito u zajedničkom djelovanju lične i državne pomoći; osim toga oni koji davaju radnju, imat će da doprinose onoliko koliko i sami radnici. U obće u osiguranju uzimat će se svi oni, koji radi malog prihoda nisu u stanju da štede i da se pobrinu za starost, pa bilo da rade samostalno ili ovisno. Dužnost osiguranja proti bolestima protegnut će se na sve radnike uz nadnicu, na kućne radnike i na službenčad. Kakov će se obzir uzimati na poljodjelske i šumske radnike, to će ovisiti od potrebe, da se izjednačenjem poljodjelskih s obrtnim radnicima suzbije osjetljivo nazadovanje poljodjelstva, koje se u novije vrijeme sve više opaža, jer težak ostavlja svoja polja, i sklanja se u gradove, misleć da će ondje naći veću zaradu.

Osiguranja proti bolestima znatno će ponarasti i time, što će se pomaganje bolestnika produžiti od 20 nedjelja na jednu godinu. U osiguranju proti nezgodama nastala je znatna promjena u tome, što je radnički prinos od deset po sto napušten, dok će čitavo osiguranje ići na teret samih poduzetnika.

Što se tiče osiguranja za slučajeve nemoći i starosti, uvedeno je prisilno osiguranje. Prilike radnika razlikuju se od prilika samostalnih maloobrtnika u tome, što za prve osiguranje proti nemoćnosti stoji na prvom redu, dok je za samostalne maloobrtnike glavna stvar osiguranje proti starosti. Prela sa nesamostalnog na samostalni zanat, nema se oteščavati, nego olakšavati. Istina, da radnik pri prelazu u samostalnost gubi prava na eventualnu pripomoć za slučaj nemoći, te mu ostaje samo eventualna pripomoć radi starosti, ali ono, što je doprinijeo za vrieme svoje nesamostalnosti, bit će mu podpuno uračunano.

* * *

Radnik kad navrši 65. god. života, ima pravo na rente radi starosti; postane li invalidom prije ovoga roka, primati će rentu radi invaliditeta. Samostalni radnik (maloobrtnik) kad navrši 65. god. života ima pravo na rentu starosti. Iznos rente invaliditeta ili starosti ovisi o vremenu za koje je plaćen doprinos i od njegova iznosa. Umre li slučajno radnik, njegovi nasljednici primaju odpravninu jedan put za uvick. Ženama, što su osigurane povrača se, kad se udadu, polovica uplaćenog doprinosa.

„Doprinosi radnika odmjeruju se po razredu nadnice; jednu polovicu doprinosa plaća sam radnik, a drugu onaj, koji radnju dava. Za samostalne radnike ustanovljen je obligatni minimalni doprinos, ali ga zemaljsko zakonodavstvo može povisiti. Mjesečni doprinos pri dohodku od 480 kruna godišnje iznosi 50 helera; pri dohodku izmedju 480 i 2400kruna najmanje 1 krunu mjesečno.

Imenovanje izpitnog povjerenstva za pučke i gradjanske škole sa hrvatskim naukovnim jezikom. Ministarstvo bogoštovja i nastave imenovalo je dekretom od 7. o. mj. izpitno povjerenstvo za pučke i gradjanske škole sa hrvatskim naukovnim jezikom u Kastvu kako sliedi:

Ravnateljem izpitnog povjerenstva, koje će služiti do konca školske godine 1910—11 imenovalo je g. Frana Frankovića ravnatelja c. k. učiteljišta u Kastvu. Njegovim zamjenikom g. profesor Vladimira Nazora. Članovi povjerenstva gg. prof.: Jakov Jakac i Mate Šepić, učitelj vježbaone g. Sprachman, namjestni učitelj gosp. Adolf Vandruš, kot. škol. nadzornik u Krku g. Dragutin Pribil, ravnatelj pripravnice u Kastvu g. Ante Ryšlavy i nadučitelj u Opatiji g. August Rajčić.

Zabrana točenja novoga vina.

Čudnu i neočekivanu naredbu izdalo je c. k. namjestničtvo u Trstu, kojom se zabranjuje u Primorju točenje novoga ili mladoga vina i to do nove godine 1909. Namjestničtvo se pozivlje u svojoj odluci na to, da je novo vino zdravlju pogibeljno ili štetno i da se usljed uživanja mladoga vina pojavljuju bolesti.

Ovom zabranom zadan je našim siromašnim vinogradarom, koji nemaju ljetos u kući većinom ništa drugo, nego koju bačvicu vina, težki udarac. Ta zabrana ne može dugo trajati neće li se, da se narod dovede do zdvojnosti. Očekujemo od naših občina, kotarskih zadruga i narodnih zastupnika, da će se složno dignuti proti toj zabrani koja nemože biti izdana u drugu svrhu van u tu, da se veleposjednikom i bogatašem, koji imadu komore lanjskog vina, priskoči na pomoć. Mi ćemo se vratiti na tu čudnovatu zabranu.

Obavijest za učitelje.

Ispiti osposobljenja za pučke i gradjanske škole započet će pred c. kr. ispitnim povjerenstvom u Kastvu dne 7. decembra tek. godine.

Odnosne molbe neka se izvole upraviti putem nadležne kotar. školske oblasti na gori spomenuto povjerenstvo najkasnije do 1. decembra t. g. Molbe, koje kasnije stignu, ne će se moći uzeti u obzir.

Nove tamburaške skladbe.

Pozor tamburaši! Preporuča se novo izašle šaljive skladbe (couplets) za tamb. zborove kao i za pojedinca sa pratnjom glasovira uz pjevanje: „Hrvatski humorista“ od Karla Armana K 2·—. „Nije već u modi“ od V. G, Brezu K 2·—. „Čozot“ (Dalm. talij. ribar) od J. Bozzottia 60 fil. „Ta u zdravlju“ (šaljivi Srijemac) od J. Bozzottia 60 fil., „Albumi za brač 1“, sa podmetnutim riečima pjesme i to: hrvatski, dalmatinski, bosanski, srbski slovenski i češki svi po K 2·—. Nadalje preporuča se tamb. zabavna knjižnica i to: „Pe o tamburica“ šaljiva igra od A. Tomerlina 80 fil., „Hipnotizam“ vesela igra od D. Paulina 60 fil., „Tajinstveni zvuci“ crtica iz tamburaškog života od P. Matričevića 40 fil. „Osveta“ pučka gluma u 4 čina sa pjevanjem i tamburanjem od A. Tomerlina sa partiturom K 3·—. „Beseda“ (Češki salonski ples) tamburaška partitura od J. Machača. Sve ovo može se dobiti jedino kod „*Prve slavačke tvornice tambura J. STJEPUŠINA u Sisku.*

POZOR! *Tko pošalje upravi lista 60 para, dobiti će krasan dar, osobito prikladan za mladež. — Požurite se dok je na dobi, neće vam biti žao!*

POZIV

na izvanrednu glavnu skupštinu GOSPODARSKOG TRGOVAČKOG DRUŠTVA u KASTVU,

koja će se obdržavati dne 22. novembra 1908. u Spinčićima u 4 sata poslije podne u dvorani Spinčić Ivana kbr. 40, sa dnevnim redom:

1. Priobćenja uprave;
2. Izbor i imenovanje poslovodje;
3. Razni predlozi.

Gospodarsko trgovačko družtvo

KASTAV, 15. novembra 1908.

Odbor.

Pisarničkog činovnika

traži Dr. Gjuro Červar, odvjetnik u Voloskom. Ponude rečenom g. odvjetniku.

Vabilo

na izredni občni zbor „Podgradske posojilnice in hranilnice, reg. zadruge z neomejenim poroštvom v Podgradu, kateri bo v soboto

dne 28. novembra 1908 ob 2 uri

popoldne v zadružni pisarni v Podgradu.

Vspored.

1. Volitev starešinstva, nadzorstva in razsodstva.
2. Prememba pravil.
3. Slučajnosti.

Starešinstvo.

TRAŽI SE

trgovac ili izučeni trgovački pomoćnik, po mogućnosti s obitelji, za društveni dućan.

Ponude poslati na:

Ivan Zović pok. Ivana,

Rovinjsko Selo (Istra).

OSVJEDOČITE-SE

da najjeftiniju i najbolju robu možete dobiti kod tvrtke:

FRANTIŠEK MEJDR

ÚSTÍ na Orl. Hutvald 10. (Češka)

Tkaona na stroj i odprema.

Barheti, Damuski, Gradli, Kanafasi, Krotoni, Zefiri, i t. d. sve u najjeftinijim cijenama, vlastita tvornica zahtjevajte svuda

Novo platno

s narodnim biljegom. Komad 23 m. za 16 K franko.

POZOR!

50.000 para cipela.

4 para cipela samo za K 7·—

Radi obustave plaćanja nekojih većih tvornica, ovlašten sam jednu oveću zalihu cipela **izpod cene.** — Svakomu čovjeku šaljem 2 para mužkih i 2 para ženskih cipela na vrbcu iz crne ili žute kože sa čvrstim poplatima, moderne i elegantne forme točno po priposlanoj mjeri.

Sva 4 para stoje samo K 7·—

Razašilje pouzećem

L. Zwelg's Schuh-Export

KRAKOV broj 95.

Promjena dozvoljena a na zahtjev vraćam i novac.

Br. 1902.

Razpis natječaja.

Polag zaključka opć. zastupstva stvorenog u sjednici od 4 kolovoza o. g. razpisuje se ovime natječaj na jedno mjesto općinskog redara uz godišnju plaću od 1000 K (hiljadu kruna). Redarsku uniformu davati će obć. odbor.

Aspiranti za to mjesto treba da dokažu:

a) austrijsko državljanstvo;
b) dobu od barem 25 godina;
c) podpuno posjedovanje gradjanskih prava;
d) zdravo fizično ustrojstvo;
e) dobar glas i neprikorno moralno ponašanje.

Aspiranti će poviše dokazati, da posjeduju i specialne sposobnosti kakove su neophodno potrebite, da se može od njih očekivati povoljno vršenje posla, što će im se povjeriti.

Zahtjeva se poznavanje hrvatskoga jezika u govoru i pismu.

Prvenstvo će imati umirovljeni oružnici ili izsluženi časnici vojske što ne prekoračuju 50 godina života.

Nastup službe sa 1. siečnja 1909.

Molbe treba da se prikažu do 15. prosinca o. g. (uključivo).

Općinsko poglavarstvo

u Baški, dne 12. studenoga 1908.

Načelnik:

M. P. N. DORČIĆ v. r.

GOTOVI KREVETI

iz crvenog platna dobro punjeni, pokrivač ili podnja pernjača 180 cm. duga, 116 cm. široka K 10·—, K 12·—, K 15·—, i K 18·—; 2 metra duga 140 cm. široka K 13·—, K 15·—, K 18·—, i K 21·—; jastuci 80 cm. dugi, 58 cm. široki, K 3·—, K 3·50, i K 4·—; 90 cm. dugi, i 70 cm. široki K 4·50 i 5·50.

Izradjuju se i po posebnoj mjeri, strunjače na 3 dijela za 1 krevet po K 27·—, boje K 33·—. — Razašilje franko pouzećem od K 10·— naprieđ. Zamjenu i vraćeno priznaje ako se poštarina plati.

Benedikt Sachsel, Lobes, br. 933

pošta PILSEN, Češka.

Sapun Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru

je najbolji i najeftiniji, zato trošite samo taj sapun.

Dužnost je svakog našeg trgovca da drži u svojoj trgovini samo Družbin sapun, a time će bez svoje štete doprinašati probudjenju hrvatske svjesti u Istri.

Narudžbe se šalju tvrdki

IVAN LENTIĆ, Milna (Dalmacija).

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Plovitbeni red

za prugu Baška-Rijeka-Baška.

Vrijedi od 11. listopada 1908. do opoziva.

Poned. Srijeda Petak	Utorak Četvrtak Subota	Odlazak i Dolazak	Postaje	Dolazak i Odlazak	Utorak Četvrtak Subota	Poned. Srijeda Petak
Prije podne	Prije podne				Poslije podne	Poslije podne
—	4.30	odl.	Baška	dol.	—	6.—
—	5.30	dol.	Punat	odl.	—	4.50
5.—	5.45	odl.	»	dol.	5.15	4.35
5.15	6.—	dol.	Krk	odl.	5.—	4.20
5.30	6.10	odl.	»	dol.	4.50	4.10
6.45	—	dol.	Beli	odl.	3.35	—
6.55	—	odl.	»	dol.	3.25	—
—	6.55	dol.	Glavotok	odl.	—	3.25
—	7.—	odl.	»	dol.	—	3.20
7.30	7.30	dol.	Malinska	odl.	2.50	2.50
7.40	7.40	odl.	»	dol.	2.35	2.35
8.30	8.30	dol.	Omišalj	odl.	1.45	1.45
8.40	8.40	odl.	»	dol.	1.35	1.35
9.30	9.30	dol.	Rijeka	odl.	12.45	12.45

Uvjetno pristajanje u **Staroj Baški.**

Ravnateljstvo si pridržaje pravo prema okolnostima promjenu plovitbenog re

Agencija na Rijeci kod gosp. I. Pakušića, Via Andrassy 25.

PUNAT, dne 8. listopada 1908. **RAVNATELJSTVO.**

Najizvrstnije

bakalarevo ulje

pripravljeno sa željezom.

Ovo ulje dobiva se iz najboljih bakalarovih jetara. Poradi svoje finoće nadkriljuje sva ostala ulja, a ima **ugodan sladki ukus** tako da ga svatko lahko piti može. Sa velikim uspjehom upotrebljava se **kod kašlja, plućnog katara, bliedoće, slabosti, promuklosti, nahladi, pomanjkanja krvi i t. d.**

Odrasli piju po 2 žlice na dan, dok djeca uzimaju 1 do 2 male žličice na dan.

Ciena jedne boce K 2·—.

Dobiva se samo u ljekarni

„k' SV. ĆIRILU i METODU" u Pazinu, Istra.

Ista ljekarna ima na skladištu zalihu

modernih specialiteta, novih liekova, ovoja i mineralnih voda i t. d.

ODPREMNIČKO I KOMISIONO DRUŠTVO

„BALKAN"

d. o. s. j. u TRSTU

RIVA GR. UMULA broj 14.

Telefon 2160. Brzojavi: BALKANSPED.

Žiro-račun kod „JADRANSKE BANKE" u Trstu.

Prima u svoje dobro uredjene magazine svaku vrst gospodarskih proizvoda, daje na iste predujmove a uz vrlo povoljne uvjete i brine se za prodaju istih najkulantnije. Isto tako kupuje i prodaje svaku vrst robe po nalogu i na račun svojih mušterija najpovoljnije. Otvara carinske kredite, ocarinjuje robu i daje zajmove na robu ležeću u javnim skladištima.

Otprema svaku vrst pošiljaka u svim pravcima točno i brzo, obavlja reklamacije i daje svako strukovno razjašnjenje i uputu brzo i badava.

Broj 48. Pula, u četvrtak dne 26. novembra 1908. God. XLI.

Oglasi, priposlana itd. naju i računaju se na temelju nog cienika ili po dogovoru.

ci za predbrojbu, oglase itd. se naputnicom ili polož- om pošt. štedionice u Beču administraciju lista u Pulu.

i naručbe valja točno oz- iti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

o list na vrieme ne primi, ka to javi odpravničtvu u orenom pismu, za koji se plaća poštarina, ako se iz- na napiše „Reklamacija".

kovnog računa br. 847-849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Složno smo malo stvari, a nesložno sve pokvari. Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, na godinu 5 K za seljake ili K 6—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina Plaća i utočuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia I. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Izbor u Istri.

U sjednici istarskoga sabora dne 21. ožujka 1908. u Kopru, prihvaćena je bila izborna reforma za istarski sabor sa svimi glasovi osim dvojice hrvatskih zastupnika. Istoj predloženoj osnovi izrekao je zastupnik Spinčić govor historičke vriednosti koji je učinio duboki utisak na sve one, koji su ga razumjeli i koji su ga kasnije u talijanskom provodu čitali.

Na taj govor vriedno je, da se danas ponovno osvrnemo nakon dovršenih za nas zemaljskih izbora, osobito nakon izbora gradske kurije u Puli.

Pošto je govornik ocrtao obstanak sve izborne reforme, stao je navadjati razloge, zbog kojih nemože on ni jedan njegov drug za predloženu osnovu glasovati.

„Obzirom na razmjer zastupstva — [illegible] — jedne i druge stranke[1]), jedne i druge narodnosti pokrajine, u saboru i zemaljskom odboru[2]), ja nemogu nikako na razmjer pristati; nemogu pristati radi toga mi se čini za narodnost hrvatsku i slovensku skrajnje nepravedan, skrajnje pogubujući. Nas imade svega dvie trećine po onom službenom brojenju, pa svi da pristanemo za toliko manje članova u saboru i zemaljskom odboru! Da! Ne samo da nas ima, nego je naš narod pokazao dne [illegible] svibnja prošle godine takodjer sviest [illegible] godnu, pa bi se tu sviest narodnu moralo i u obzir uzeti. Doista ja priznajem, da se taj uspjeh, da je dne 14. prošloga mjeseca naših glasova bilo odano do 30.000 [illegible] naše kandidate, dočim je za Vaše bilo [illegible] svih 20.000, imade pripisati, što je uvedeno za carevinsko vieće obće i jednako [illegible] pravo; dočim hoće visoka c. k. vlada, da pusti, da bude zemaljski sabor [illegible] ovan na kurijah, na zastupstvu interesa [illegible] dinih razreda pučanstva. Ali, visoki sa-

[1]) 25 i 19 zastupnika.
[2]) 3 i 2 člana i zem. kapetan od većine.

bore i visoka vlado, ako se imade štititi interes pojedinoga staleža, jer držim, da se to više ima štititi interes naroda, jer narodi su nešta višega, nešto uzvišenijega nego li ma koji stalež".

Zalim je prešao govornik na takozvane gurancije koje se tobož daje saborskoj manjini iztaknuv kako neće imati manjina u vrlo važnih granah javnoga života nikakva utjecaja, kako nije ništa ustanovljeno glede porabe hrvatskog i slovenskog jezika u saboru, u zemaljskom odboru, u komisijah, u vjeresijskom i poljodjelskom zavodu, u kulturnom vieću i t. d. i t. d.

„Razni misle" — reče — „da će se sve to samo po sebi pravedno razviti. Drugi se boje, da će se reći kad se bude sve ono glede jezika i zastupstva zahtjevalo, da u sporazumu nema o tom govora. Ali će se možda reći, da netreba ustanova glede na porabu jezika, jer ona je već ustanovljena i zajamčena u temeljnih državnih zakonih. No ja, na to samo odvraćam, da su temeljni državni zakoni i do sada već postojali, pa da su se gazili kao nigdje drugdje i da su pritužbe proti gaženji ostale skoro uvjek i u svem bezuspješne".

Najvažniji je svakako posljednji razlog, koji glasi:

„Dalnji i treći razlog s kojega nemogu glasovati za ovaj ugovor, jest, neka mi ne zamjere gospoda od većine, *što nemam pouzdanja u nje. Oni su učinili ovdje u saboru i izvan njega nam i našemu narodu toliko zla, toliko krivica, toliko nepravda i nepodobština, da treba činova, i mnogo činova, a da me uvjere, da će biti za budućnost drugačiji. Oni doista vele, da će biti pravedni. To veli i gospodin predsjednik; to veli ovaj izvještaj. Gospoda vele također: Ako nebudemo pravedni onda će zapriečiti nepravednosti Vaših 19 članova u saboru, Vaša dvojica u zemaljskom odboru; zapriečiti će nepravednosti parlamenat u Beču, koji sastoji većinom od zastupnika slavenske narodnosti, zapriečiti će ih c. kr. vlada. Za mene su, visoki sabore, sve to mile fale*".

Na prigovor: „Ako ne primite ovaj sporazum, onda ste vi oni, koji nećete mira" odgovara govornik: „Mir, kakvoga hoće većina visokoga sabora, kakvoga hoće istarski vlastodršci i s njimi c. k. ministarstvo *jest mir gospodara i sluge, mir despote i roba, mir, u kojem bi vi, talijanska gospodo, imali prevlast, a u kojem bi mi bili u podredjenom stanju.* On se boji da u miru temeljećem se na predležećoj osnovi *imade klica budućih nemira možda nenanjih od dosadašnjih*".

Zastupnik Spinčić nije stalno ni sanjao, da će se njegova slutnja tako brzo obistiniti. Na temelju gorkog izkustva izjavio je, da nema pouzdanja u saborsku većinu, koja je toliko zla nanijela našemu narodu u Istri, hoteći ga posve uništiti. Na temelju istoga iskustva izrekao je bojazan o klici budućih nemira, koja se nalazila u zakonskoj osnovi za izbornu reformu. Koli njegovo nepouzdanje toli nje gova bojazan bijaše opravdana.

Nije trebao čekati 10 godina — kako je iztaknuo na koncu svog govora — da bi se pokajao zbog svoje zle slutnje, jer se slutnja njegova obistinila i prije nego li je očekivati mogao i smio. Izbor u trećem gradskom izborničtvu Pule dao mu je pravo što se nije mogao pouzdati u talijanske vlastodršce i što je u izbornoj osnovi predvidjao klicu budućih nemira.

Poznavajuć u dušu istarske Talijane, s kojima se nateže u javnom životu punih 30 godina, mogao je o njima izreći onakav sud bez straha, da će ga kasnije njihovo djelovanje oprovrći il pobiti. On je slutio, da će se oni držati kompromisa kada budu htjeli i u koliko im bude to konveniralo i da će ga skršiti prvom prilikom. Ta im se prilika pružila u Puli i oni ju objeručke prihvatiše.

Pošteni kompromisi predpostavljaju uzajamno pouzdavanje, lojalnost i poštenje onih, koji je sklapaju, a gdje toga nema izvrgavaju se u prosto sljoparstvo, u prevaru i vjerolomstvo.

Čestiti i pošteni naši zastupnici koji su kompromis stvorili i znanj glasovali bijahu „bona fide" prevareni. Njima je težko taj korak u grieh upisati — premda bijahu na pogibelj upozoreni — jer su u najboljoj nakani povjerovali onomu, koji je već tada na vjerolomstvo mislio.

Talijani Pule slavili su dne 16. o. m. na večer svoju *„pobjedu"*. Toj proslavi pridružili se i ostali Talijani Istre, čak i talijansko političko družtvo sa središnjim izbornim odborom, koji je *„pobjeditelјem"* srdačno čestitao. Mi nemamo razloga, da se žalostimo jer uko nam i prevarom otelo jedan zastupnički mandat, obogatiše nas novim izkustvom, kojim valja da se svestrano okoristimo. Talijanska vladajuća svojta Istre nemože danas više preko nas na dnevni red. Ona će morati još da ugovara s predstavnicima našega naroda, koji neće više vjerovati sladkim riečim i hinbenim obećanjima.

Zastupnici naroda, talijansko vjerolomstvo od dne 16 novembra 1908. upišite si duboko u srce!

Amo tamo po Istri.

(Nastavak.)

Tako je on sačuvao i gdjekoje avitimane. U nekim krajevima odviše pije, opće nije dosta marljiv. Kada nas čo- kreno u Ameriku, radi kano živinče, a radi kod kuće samo na pol onako rljivo, živio bi dobro. Za Talijane izsliše poslovicu: „il dolce far niente" tko je ljančariti). U Italiji dosta ima roman broj danguba, koji žive o proečenju. Kao s nekim veseljem ističe to rvatski slikar Iveković u „Matičinu" u, zahoravljajući, da smo mi Hrvati i pi dobrim dijelom narod lijenština. Do- vam je blagoslovljena Slavonija, koju mlju stranci, a Hrvati postaju beskuć- i. Ni Srbijanci ne izmišlje radinosti; nad Bošnjaka toga više nema. Najgori u tom pogledu naš Muhamedanac. Sa- vske „turske" kavane cieli su dan pune i. Musliman podvije noge, srče kavu, cigarete ili pije lulu, driemlje, mate- lno propada i postaje hamal (trbonoša).

U prosvijećenih naroda svak radi i služi, koliko više može. Rad diže blagostanje i čini čovjeka neovisnim. Rad je ponos svakoga poštenog i naprednog čovjeka.

Opazio sam ipak, da u Istri gospodarstvo kreće na bolje, i ako vrlo polagano. Hrvatske gospodarske zadruge rade što mogu, država nešto pomaže, dok se je slavna „giunta" dosljo starala najviše oko svojih Talijana. Istra već je posijana lieplm brojem posujilnica*) zadružnih konoba, dućana i mlinova, koji korisno djeluju. Na žalost hrvatske inteligencije ima još u Istri premalo. Da nijesu srećom doluzili neko vrijeme u Goričku bogosloviju Česi, imali bismo još više talijanskih popova po hrvatskim selima.

Kod oskudnog broja naobraženih i okretnih ljudi, gdjekoje poduzeće propada, n. pr. potrošni magazin u Barbanu. Na lecija pojedinaca naprćuje se prevelik teret, koji ne mogu savladati, a često im fali potrebito znanje. Ovo je za sada najveće zlo, koje će uništiti gdjekoju liepu osnovu. U utemeljivanju trgovačkih poslova potrebna je najveća oprezność, jer propast svakoga ovakova posla, donosi i potres za susjednu posudionicu.

Nije dobar znak za posudionice nutrnje Istre, što rade najviše tudjim novcem, najviše slovenskim iz Ljubljane, ponješto i „boduleskim" (Krk i Lošinj). Znak, da domaći ljudi malo ulažu. Veselilo me ipak, kada sam čuo u nekim mjestima, n. pr. u Sv. Petru u Šumi, da imadu posudionice znatnih štednih uložaka od domaćih seljaka i zanatlija te da će se skoro riješiti tudje potpore. Ovo je svjedočanstvo, da narod štedi, i gospodarski napreduje. Bez radinosti i razumne štednje nema nam spasa!

Još ću spomenuti, da mi se osobito svidja ono malo gospodarstvo, što ga je država uredila na zemljištu pazinskog gospodarskog društva; dok moram reći, da je onaj drž. vinograd na podlozi američke loze u Barbanu sve prije nego uzoran. Na pomenutom pazinskom gospodarstvu uredit će se o državnom trošku i neka mala ratarska škola za seljake. Samo neka pitomci u zavodu rade i jedu seljački, jer će se inače pogospoditi pa se neće više vratiti u svoje selo, već će kronuti medju pisare.

Rad bih bio završio i u pokrajinsko gospodarsko pokusalište u Poreču, ali se u tom gradu nisam zadržao ni cieli jedan dan pa mi nije preostalo vremena za takav posjet. Do sada je taj zavod služio gotovo isključivo Talijanima; dok ima nade, da će se nakon sastanka novog istarskog sabora koristovati njime i Hrvati sa Slovencima.

III.

Zanimno me uvijek živo narodni razvitak Istre, koja se budila s pomoću Slovenaca iz Kranjske i Hrvata iz istočne Istre, osobito Kastavaca i Krčana. Nakon duge borbe dodjosmo eto dotle, da su Talijani počeli paktirati s našim narodom,

*) Slovenci naćinili su riječ posojilnica prema posojilo. Meni se čini, da ova riječ nije najsrećnije skovana. Hrvatski je baš rdjavo posujilnica. Bolje će biti posudionica (posudilnica).

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Talijanski zastupnici za trgovačku komoru u Rovinju i za istarski veleposjed. Dne 23 o. mj. izabrani su zastupnicima trgovačke komore u Rovinju talijanski kandidati odvjetnik Dr. Felice Benussi iz Kopra i posjednik Nikola Zarotti iz Pirana. U svemu je glasovalo 17 članova trgovačke komore. Dne 24. o. mj. izabrani su u Poreču talijanski kandidati za istarsi veleposjed. Predloženi su bili i izabrani: Ivan Benussi posjednik iz Rovinja, Dr. Hektor Constatini odvjetnik u Voloskom, Viktor

Mrach posjednik u Pazinu, Augustin Tomasi posjednik u Motovunu i Dr. Vilim Varetón odvjetnik u Puli. Dok ovo pišemo, neznamo jošte sa koliko glasova biljahu izabrani ovi posljednji, al dvojimo, da će ih biti preko stotine.

Tako je sa nešto preko stotine glasova izabrano za istarski sabor 7 talijanskih zastupnika iz trgovačke komore i iz istarskog veleposjeda, dočim je u petoj kuriji sa 20—30.000 izbornika izabrano jedva 8 zastupnika.

Jedino takovim izbornim redom mogu naši Talijani održati većinu u istarskom saboru. Tu većinu im daje ona stotina izbornika iz trgovačke komore i iz kurije veleposjednika. Čim bi odpalo na zastupanje kurijalnih interesa — s Bogom talijanska većina u istarskom saboru.

Ne možemo, da zaključimo ove redke a da neizteknemo jednu poučnu i značajnu istinu iz tih talijanskih izbora: Još do nedavna svemogući u Istri Felice Bennati, koji je kao predsjednik talijanskog političkog društva, moral kandidirati bilo u kojem talijanskom kotaru, ili bilo to u kojoj izbornoj kuriji Istre, morao se je za ovih izbora povući u najsigurniji izborni kotar, u kuriju trgovačke komore, tamo naime, gdje neimaju Staveni glasa i gdje odlučuje o uspjehu izbora dvadesetak osoba. On se nije podulno kandidirati ni u samom Kopru, gdje je još pred malo bio absolutni gospodar i gdje bi bilo sada stalno propao, da se je hotio sramoti izložiti. To je doista sramotna ritirada šjor Felice!

Krčki kotar:

Punat, 16. studenoga 1908.

Austro-hrvatske parobrodarsko društvo.

Napokon poslije raznih zgoda i nezgoda konstituiralo se dne 15. o. m. naše domaće parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Konstituirajuća skupština koja se obdržavala dne 15. o. mj. u Puntu i kojoj je predsjedao gospodin pop Anton Andrijčić kao prvobitni predsjednik osnovateljnoga odbora bila je jako brojno posjećena, to je dokaz, da pučanstvo koli otoka Krka toli Cresa sa zanimanjem prati razvoj tog društva a to nam podaje i nade u sigurnu budućnost.

Sa strane političke oblasti prisustvovao je skupštini gosp. Lasić, upravitelj kot. poglavarstva u Krku, sa strane pomorske oblasti gosp. Dušan Kovačević lučki pristav iz Voloskoga a kao javni bilježnik gosp. Anton Justi notar iz Buzeta. Skupštinu je počastio svojim posjetom presvjetli biskup Dr. Mahnić, koji toli kod dolazka, koli kad je preporučivao dioničarima stogu bio je od skupštinara oduševljeno sa „Živio“ pozdravljen.

Buduć parobrod „Frankopan“ sa dioničarima iz Baške, Malinske, Omišlja priplo u Punat tekar oko 12 sati, gosp. predsjednik Andrijčić otvori skupštinu nešto prije 1 sata po podne sa pozdravnim govorom, predstoviv skupštini gore navedenu gospodu. Perovodjom glavne skupštine imenuje društvenog činovnika gosp. Vladimira Polića a za skrutatore predlaže veleč. gosp. popa Frana Žica župnika u Puntu i gosp. Jerka Gršković učitelja u Puntu, koji budu po skupštini prihvaćeni. Zatim je javni bilježnik ustanovio, da je prisutno 269 dioničara koji zastupaju 1790 dionica sa 895 valjanih glasova stoga gosp. predsjednik izjavljuje da je skupština pravovaljana i podjeljuje riječ gosp. Poliću da izviesti o dosadanjem djelovanju, što bude i učinjeno a skupština prima jednoglasno na znanje taj poslovni izvještaj.

Pravila budu po gosp. Poliću pročitana a po skupštini jednoglasno prihvaćena. Jednoglasno bude prihvaćeno povisiti glavnicu za drugih 250.000 K, a za ostale točke dnevnoga reda jednoglasno je zaključeno, da se prepusti novom ravnateljstvu da ono po svojoj uvidjavnosti riješi što pronadje za shodno.

U upravni i nadzorni odbor biše jednoglasno izabrani:

Ravnateljstvo:

Orlić Franjo, načelnik, Punat — Orlić Niko p. Jurja, Punat — Grandić Petar, Baška — Kaftanić Božo, Baška — Mahulja Ivan, Dobrinj — Maršić Toma, Dobrinj — Karabaić Anton, Krk — Schinigoi Karlo, Krk — Celebrini Andro, Dubašnica — Sormilić Josip, Dubašnica — Ilić Anton, Omišalj — Albanese Niko, Omišalj — Oršić Ivan, Vrbnik — Feretić Anton, Vrbnik.

Zamjenici:

Dujmović Jure, Baška — Justinić Ivan Antunov, Dobrinj — Dr. Anton Antončić, Krk — Škarpa Anton, Dubašnica — Žuvić Niko Galčić, Omišalj — Mrakovčić Franjo, Kornić — Ostrogović Petar, Vrbnik.

Nadzorni odbor:

Orlić Dr. Anton, kanonik, Krk — Andrijčić pop Anton, Punat — Turato kanonik Niko, Cres — Lovrić Ivan, Mali Lošinj — Kraljić Anton, Omišalj.

Zamjenici:

Volarić pop Frane, Kornić — Frančić Mate Markov, Baška — Orlić Gavde, Punat.

U prvoj sjednici izabralo je ravnateljstvo za predsjednika gosp. Frana Orlića a za potpredsjednika gosp. Niko Orlića dočim nadzorni odbor izabrao je za svoga predsjednika Monsig. Dra. Antuna Orlića.

Na koncu skupštine došao je pozdravni brzojav Dra. Matka Laginje koji bude popraćen sa burnim „Živio“ a na predlog gosp. Vladimira Polića skupština jednoglasno zaključi da se brzojavno pozdravi gosp. Dra. Laginju.

Gosp. Turato iz Omišlja zatraži za kljućtu riječ i, gosp. predsjednika koja mu je i podieljena i predloži skupštini neka se tom prilikom sjete jubilejske godine Njegova Veličanstva i neka složno kliknu: „Živio Franjo Josip I sto skupština i učini.

I tako skupštinu, koja je dala temelj jednom velikom narodnom poduzeću svršila je skladno a ono brojno pučanstvo, koje je ištoj prisustvovalo, da i pjesmom dokaže da je složno, zapjevalo je jednim glasom: „Lijepa naša domovino!“

Voloski kotar:

Narodni darovi.

Velecienjena gospodja Ernesta Jelušić supruga kastavskog načelnika, poslala nam je K 10, darovanih družbi sv. Ćirila i Metoda od gosp. Antuna Ellnera, župnika u Brestu za ustupljenog jednog kanarinca.

Njemačka navala na Liburniju. Njemačka učiteljska sveza kani dobaviti u Lovranu u svoje svrhe posve uredjenu kuću za 70 000 K. U toj će kući njemački učitelji, koji traži zdravlje i o repe kad mora, naći stan i ostalo što im treba. I tako se malo po malo sve to jače utaboruju Niemci u našoj krasnoj Liburniji.

Niemština u upravi električne željeznice Matulje-Volosko-Opatija-Lovran. Iz naše Liburnije tuže nam se prijatelji na upravu Münzove željeznice, koja ide zatim, da se niemština u onim stranama što više prosiri i udomaći. Nije dosta što je sva nutrnja uprava toga poduzeća skroz i skroz njemačka, već je i ogromna većina osoblja koje dolazi danomice s našim narodom u doticaj njemačkog porieklа, jezika i čuvstva. Često se dogadja, da se putnici moraju poslužiti njemačkim ili talijanskim jezikom jer ih činovnici, odnosno službenici na vozovima nerazumiju ili neće da razumiju.

Proti tolikoj drzovitosti njemačkih došljaka, koji se našimi žuljevi bogate morale bi ustati odlučno mjestne oblasti i putujuće občinstvo. Ako je Münz dobio dozvolu, da gradi željeznicu i da si njom puni kesu, nije dobio ni dozvole nit ima prava, da nam silomice narivava njemačku kulturu. Valja dakle tomu došljaku i njegovom osoblju pokazati zube i pozvati ih na red neka vrše svoje dužnosti prema hrvatskom stanovništvu u hrvatskoj zemlji. Inače neka ide „tandlat“ u Germaniju.

Pazinski kotar:

Dopis iz Lupoglave.

Cieli svlet mieli da ovdje u Lupoglavi cvatu ruže, i da je sve u podpunom redu na obće zadovoljstvo svih, ali je na žalost sve obratno. Za danas ograničujemo se iznesti pritužbe glede našeg kolodvora da nadležni faktori izvole pogledati naše žalosti koledvor.

1. Koledvor je pretrpan raznom robom tako da nam roba 3 i do 4 dana stoji pod vedrim nebom prije nego otidje.

2. Roba koja dodje nije nam pristupna; od nas se zahtieva da u 6 sati moramo izprazniti vagon robe, dočim nedolazimo pristupnu rampu.

3. Premaleni su svi prostori, a osobito ured pošte i brzojava, to bi se dalo potrpiti: ali nemožemo prećutati, da gospoda bolje pripaze na uredovne sate, a ne kroz uredovne sate zadržavati se s čeljadetom, iz čijih ustiju izlazi samo smrad te nije dostojno izobraženog čovjeka da takove rječetine sluša, a još manje da se pomaže smijuti i neslanu šalu zbijati. Za danas o toj stvari toliko; ne bude li pomoglo iznest ćemo na javu obširno sve. Odkud naš glavar postaje boluje, od onog dana nemožemo podnasat taj nered, zato molimo nadležne faktore da provide.

Porečki kotar:

Podružnica „Družbe sv. Ćirila i Metoda“ na Oprtaljskom Krasu držati će glavnu skupštinu dne *29. studenoga* u 4 sata po podne na Sv. Luciji u Družbinoj kući kod trgovca g. Jakova Vezvareva, sa sliedećim dnevnim redom:

1. Izvješće tajnika i blagajnika.
2. Upisivanje članova.
3. Izbor novog odbora.
4. Eventualnosti.

Oprtaljski Kras, dne 21. XI. 1908.

Odbor.

Koparski kotar:

Iz Doline pišu nam:

Rodoljubno zastupstvo naše občine zaključilo je, da se u ovom ubavom selu sagradi novu zgradu za pučku školu. Dječje zabavište na proslavu jubileja Njeg. Veličanstva, te će i nositi nadpis: „Jubilejna ljudska škola N. V. F. J. I. 1848-1908.“

Prvih dana ovoga mjeseca bio je u tu svrhu na licu mjesta odbor, koji je pregledao položaj i samo gradilište. Na podignutom mjestu na kraj sela sagradit će se novu zgradu, odakle se širi krasan vidik na sinje more i na rodoljubna susjedna sela. Nova pučka škola neće samo služiti u pro vjetne svrhe, već će biti i na ures našemu selu; čitavoj občini, a na čast obće obljubljenom i štovanomu načelniku novom zemaljskom zastupniku g. Josipu Pangercu, koj je u to poduzeće uložio najviše mara i brige. Živio!

Za proslavu carskog jubileja sagradili će se u selu Boljunc občina Dolina

---

kojemu nijesu još nedavno priznavali ni prava na opstanak. To je ogroman uspjeh. Preporod Istre zapisat će zlatnim slovima imena Dobrile, Vitezića, Karabaića, Laginje, Špinčića, Mandića, braće Trinajstića, Volčića i drugih nesebičnih rodoljuba, ko i probudiše mrtav narod na nov život. I ja im se duboko klanjam.

A što sam još našao u nutrnjoj Istri?

Neizmjerno sam se uzradovao, nalazeći po najzabitnijim mjestima dosta živu hrvatsku svijest. Javni napisi na dućanima hrvatski, ljudi vole svoj jezik; što više, naobraženiji seljaci nastoje da govore hrvatskim književnim jezikom. Po većim selima i gradićima postoje hrvatske čitaonice i druga narodna društva. Pula ima svoj sjajni narodni dom, a takove domove ako i čednije, posjeduje Buzet, Roč, Pazin itd. To mi je imponiralo. Čini mi se samo, da su neke posujilnice odviše angažirane kod gradnja tih domova, koji su predbježno pasivni. To će biti osobito u Buzetu, gdje je uz narodni dom sagradjeno više gospodarskih zgrada. Buzetsko ovo poduzeće potpuno će uspjeti, ako se doljo prenesu svi državni uredi, što žele i sami činovnici. Općina je već ondje; a nije pravo, da se penju ljudi gore na brijeg radi stare tradicije, kojoj mora zadati smrtni udarac preporodjeno hrvatstvo. I u „kraljevini“ i u „Benečiji“ oni mali, sredovječni gradići: Pazin, Pićan, Buzet, Gračišće, Roč, Tinjan, imadu svoju talijansku ili njemačku političku prošlost. U njima je još protežan talijanski duh, ali to su danas oaze u hrvatskom moru. U Buzetu sam našao na ulazu u grad ponosit napis iz najnovijeg vremena: „già Veneta, rinnovata . . .“

Puste uspomene!

Psihološki je razumljivo, da će Talijanima srce kvariti, kada vide, da ova njihova mala talijanska gnijezda poplavljuje „la marea slava“. Oni se još ne mogu snaći; oni ne mogu shvatiti, da su stanovnici ovih gradića većinom podrijetla hrvatskoga. Oni ne znaju ili ne će da priznaju, da je u tim gradićima od vajkada vladao slavenski jezik u crkvi. Potvrdjuju to glagoljski rukopisi i napisi. Tako sam elo u Roču pored poznatog glagoljskog napisa na župnoj crkvi od g. 1492. otkrio drugi glagoljski napis iz iste godine na velikoj kamenici za ulje, što ju je našao g. župnik Ružička u svojoj konobi i dao iznijeti na trg. Još će biti stariji odlomak napisa, što se nalazi na jednoj starinskoj zgradi (sada je štala), kamo je uzidan, a pripadaše drugoj starijoj zgradi. U arkivu jugoslavenske akademije u Zagrebu čuvaju se mnogi glagoljski spisi iz Roča. Medju ročkim napisima najstariji su hrvatski, dok su talijanski i latinski mladji. To vrijedi gotovo za sve gradiće nutrnje Istre.

Pa i u latinskim napisima javljaju se hrvatske riječi, n. pr. u Žminju na ložl: sub *„suppanatu suppani* de Bianchi“ (1561); „Greg. Bastich sup(anus) 1640“. Što to znači?

Kažu mi, da Lindarci znadu sa krasnog brežuljka novino srditi u vrijeme izbora pazinske Talijane (najviše su to potalijančeni Hrvati ili doseljeni Slovenci iz Kranjske), palući krijesove i pjevajući pjesmu „Nije Istra talijanska, već je hrvatska!“

Istra je doista bila u narodopisnom pogledu tamo od VII. vijeka protežna hrvatska zemlja, što je i danas, a nadamo se, da će tako biti do vijeka.

Pomladjenje Istre će brzo uznapredovati, kada se poveća broj hrvatskih škola o trošku pokrajine, i kada ne bude više potrebno djelovanje plemenite družbe Ćirila i Metoda.

Našao sam u Istri i sokolskih društava u Puli i u Pazinu. Trebalo bi ih i više. Jedno me je neugodno iznenadilo. U nutrnjoj Istri noma ni jednog hrvatskog pjevačkog društva, dok postoji 16 ili 17 Slovenskih pjevačkih društava u okolici grada Trsta i u samom gradu Trstu.

(Nastavit će se.)

krasnu dvokatnu kuću za tamošnju pučku školu, koja će nositi naziv „Jubelejna škola N. V. Fr. J. I. 1848—1908.“

Temeljni kamen postaviti će se i blagosloviti dne 2. decembra o. g. Posebni odbor izabrao je za novu zgradu vrlo shodno mjesto na kojem će se dizati hram pučke prosvjete.

Uži izbor u gradskoj kuriji Izola-Milje.

U subotu vršio se je uži izbor za gradiće Milje i Izola i to izmedju dvojice talijanskih kandidata, koji su dne 16. o. m. dobili najviše glasova. Borba bijaše vrlo žestoka. Vodila se je izmedju pristaša kršćansko socijalne stranke župnika i pč. kanonika Mujesana te pristaša lažnozvane socijalističke strauke za učitela Zorzenona. Pobijedio je ovaj posljednji pomoću glasove takozvane talijanske liberalne stranke premda je kod prvog izbora Mujesan imao skoro 40 glasova većine. Socijalisti i liberalci pošli su složno u borbu proti kršćanskom socijalcu na temelju ugovora sklopljenog prije izbora. Socijalisti pomogli su do izbora liberalcu Apolloniu u petoj kuriji, liberajci i socijalisti Rittossi u Puli u petoj kuriji i sada socijalisti Zorzenonu u gradskoj kuriji.

Oni će bez dvojbe i u saboru složno proti svemu što je pošteno i pravedno i što nije na korist isključivosti talijanstva naše pokrajine. Dva imena — jedna teznja!

Razne primorske viesti.

† Dr. David Starčević.

U Jaski nedaleko Zagreba preminuo je dne 18. o. mj. poznati hrvatski rodoljub i političar g. Dr. David Starčević, nećak pok. Dr. Antuna Starčevića. Odlikovao se je pokojni Starčević u narodnoj borbi god. osamdesetih za vladavine zloglasnog bana Khuena, koji ga je dao baciti u tamnicu te je izgubio i naslov doktora. Počivao u miru!

Gg. članove liečilištnog odbora u Opatiji upozorujemo na viest, što ju je priobćio „Slovenski Narod“ u broju od 21. o. mj. pod naslovom „Nemški krikač“. Hrvatski i u opće slavenski odbornici liečilištnog odbora znati će što im je činiti, ako je ona viest istinita, o čemu nemamo razloga da podvojimo.

Mladi Istranin.

Na poticaj i želju mnogih rodoljuba i prijatelja naše mladeži preuzeo je izdavanje i uredjivanjem omladinskog lista „Mladog Istranina“ tajnik družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru Viktor Car Emin. Glavni će mu suradnici biti naši književnici gg. prof. Vladimir Nazor i Rikard Katalinić Jeretov. Uredničtvo će se truditi, da oko lista okupi najbolja hrvatska pera. Donosit će pripovijesti, pjesmice i priče. Kod toga ne će biti zanemarena pouka a ustupat će se mjesta i zgodnim slikama. List će izlaziti kao i dosele jedanput mjesecu. Cijena mu ostaje dosadašnja: na godinu dvije Krune (učenici pučkih i srednjih škola plaćaju 1 K. 70. filira).

Pretplate i pisma šalju se na upravu „Mladog Istranina“ — Opatija (Dalibor).

Umoljavaju se dosadašnji pretplatnici, da se požure s pretplatom, pošto će prvi broj lista izaći već oko Božića.

Mladi se Istranin nada, da će mu i od sada ostaviti vjerni njegovi veliki i mali prijatelji. U to se ime najsrdačnije preporuča.

Telefonska pruga Lošinj Mali-Velo Selo.

Danas biva predana prometu telefonska pruga Lošinj Mali-Velo Selo, te su ustanovljene ove cieue za razgovore od 3 časa: Lošinj M.-Velo Selo 20 h, Lošinj Mali-Susak 40 h, Velo Selo-Susak 60 h.

Pošiljanje vezanih knjiga u Rusiju.

C. kr. ravnateljstvo pošta i brzojava upozoruje ovime sl. občinstvo, da su vezane tiskanice (vezane knjige, vezane brošure) u Rusiji podvržene carini, radi toga nije dozvoljeno takove knjige pošiljati u Rusiju kao tiskanice ili u listovima.

Takovi predmeti mogu se šiljati u Rusiju samo putem tovarne pošte.

4000 odlikovanja.

Povodom carskog jubileja dne 2. decembra o. g. biti će odkovano u Austro-Ugarskoj 4000 osoba. Predlozi za ta od ilkovanja nalaze se već u kabinetskoj pisarni te će za koj dan dobiti previšnju potvrdu. Izmedju odlikovanih biti će polovica državnih činovnika a polovica narodnih zastupnika, učenjaka, umjetnika, trgovaca, novinara i t. d.

Bog daj križ svakomu koji ga neima.

Saz v carevinskoga vieća.

Za četvrtak dne 26. sazvano je na sjednicu carevinsko vieće. Na dnenom redu nalazi se medju ostalim i izbor četvorice podpredsjednika i to na jedno mjesto, koje je ostalo ispražnjeno imenovanjem češkog zastupnika Dra. Začeka češkim ministrom zemljakom i na tri novoustrojena podpredsjednička mjesta. Na jedno od ovih mjesta kandidiraju jugoslovenski zastupnici jednoga svoga druga i to jednoga slovenskoga zastupnika. To im mjesto pripada i po njihovom broju u parlamentu i po položaju, što ga njihove pokrajine zauzimlju u državi.

Traljav dokaz.

Neki piskar iz Lovrana hoće da dokaže u tršćanskom „Židovčiću“ pod naslovom: Talijani žrtvovani u slavenskim kotarima, kako je izborni kompromis izmedju saborske većine i manjine sklopljen na korist Hrvata a na štetu Talijana. Kao primjer navadja izbornike trih prvih kurija u lovranskoj občini, gdje da je neznatan postotak izbornika glasovao za hrvatske kandidate.

Nama se neće s lovranskim ignorantom prepirati koji neće da znade za brojke koje su prošle godine naši zastupnici na carevinskom vieću postigli i za one puste hiljade novih izbornika, koji su talijanskom molohu žrtvovani.

Što se tiče naših žrtava kod ovih izbora za zemaljski sabor, nemozemo žalibože brojke navadjati, jer su se naši izbornici u talijanskim kotarima po savjetu našega političkoga družtva od izbora sustegli, ali toliko možemo mirne duše uztvrditi, da je bar deset puta više žrtvovano naših nego li talijanskih izbornika. Ustrpite se latinska gospodo, to će Vam prvom prilikom dokazati naš narod.

Svatovi.

Poznati hrvatski rodoljub, načelnik i veleindustrijalac g. Gjuro Ružić na Sušaku javlja sa gospodjom, da se je ovih dana vjenčala njihova kćerka g.djica Zorka sa c. k. ilnijskim zastavnikom g. Dagobertom Müller pl. Thomamühl.

U subotu vjenčao je profesor državne gimnazije u Trstu g. Dr. Lujo Čikoviđ u župnoj crkvi u Kastvu trojicu svoje braće i to dva brata i jednu sestru Bilo srećno!

Izbor za načelničtvo radničkog osiguravajućeg družtva razpisan je za dne 16. decembra o. g. Ljetos izstupajući članovi načelničtva i njihovi zamjenici pripadaju ovim kategorijama: Kat. I. željeznice, družtva za prevoz, skladište robe. Kat. II. Rudarstvo i splavi, kovinarstvo, strojevi, oruđje. Kat. VI. Papir i koža, drveni obrt, rezbarije, gospodarski i šumarski obrti. Svi ti gospodari i osigurani imadu pravo birati u načelničtvo 1 člana i 1 zamjenika. Glasovnice dobiti će izbornici najdalje do 17. novembra o. g. Reklamacije vriedu do 1. decembra na osiguravajuće družtvo proti nezgodam u Trstu, Via Valditivo br. 40 II. kat.

Našim izbornikom preporučamo da sprave dobro glasovnice dok nedobiju uputu od naših listova kako im valja postupati.

Sukob izmedju talijanskih i njemačkih djaka na sveučilištu u Beču. Talijanski sveučilištni djaci zaključili su, da će putem demonstracija i izazova prisiliti austrijsku vladu, da im dade talijansko sveučilište u Trstu. Takve demonstracije vršile su već u Gracu a sada se nastavljaju u Beču.

U ponedjeljak došlo je u sveučilištnoj palači u Beču do krvavih okršaja iz medju talijanskih i njemačkih djaka. Okršaj izazvali su talijanski djaci, koji će nositi i posljedice. U sveučilištu potukoše se jedni i drugi djaci tako žestoko, da je ostalo na licu mjesta množtvo lahko ranjenih a nekolicina od njih težko ranjenih. Talijanski djaci navalili su na Niemce batinama i oružjem. Streljali su naime na protivnike iz samokresa. Niemci im nisu ostali dužni a bilo bi došlo do pokolja, da nije u pravom času redarstvo posredovalo. Uapšeno je i sudu predano mnogo talijanskih djaka.

Mi nemamo niposto razloga, da se zauzmemo za bahate njemačke djake al ne možemo simpatizirati ni sa talijanskim djacima, koji se bore za svoje sveučilište dok znamo, da su upravo Talijani prema nam Hrvatom i Slovencem u pitanju školstva najveći divljaci. Nama u Istri nedaju ni pučkih škola te puštaju da čami na hiljade naše djećine u tmini neznanstva ill nam jedan dio te djećice silomice i umjetno raznarodjuju i otimlju. U Trstu bore se naša braća Slovenci već punih 25 godina za ustrojenje jedne pučke škole za hiljade slovenske djece, ali tršćanski Talijani neće ni da čuju išta o toj školi. Kad bi Talijani prema drugim pravedni bili i u školskom pitanju imali bi u pitanju svoga sveučilišta i nas Slavene na svojoj strani, ali dok su onakvi, kakvi jesu nemogu od nas očekivati ni simpatija ni podpore.

P. S. Kad su u ponedjeljak na večer u Trstu priredili tršćanski Talijani protunjemačku demonstraciju, vikali su pred slovenskom privatnom školom: „*Abbasso i ščavi!*“ Nije li to značajno?

Porotna zasjedanja u Rovinju.

Dne 30. o. mj. sastnje se u Rovinju porotno zasjedanje. Do sada su odredjene ove porotne rasprave:

Dne 30. t. mj. pod predsjedanjem savjet. Harabaglia na tužbu drž. odvjetnika proti Šimu Bankovich iz Vodnjana, zbog ubojstva iz § 140 k. z. i javnog nasilja iz § 81. k. z. Dne 1. decembra na tužbu drž. odvjetnika proti Ivanu Cociancich iz Poreča zbog zločina umorstva po § 134, 135 k. z. Predsjeda savjet. Sbisà; 3. decembra, na tužbu državn. odvjetnika proti Mariji Struja iz Pule, zbog krivotvorenja novaca po § 120 k. z. i radi potvore po § 209 k. z. Predsjeda savj. Tentor; 4. decembra na tužbu drž. odvjetnika proti Grguru Bratoviću iz Motovuna radi ubojstva po § 140 k. z. i javnog nasilja po § 87 k. z. Predsjeda predsjednik tribunala Covaz; 5. decembra, na tužbu drž. odvjetnika proti Antonu Bartoliću iz Motovuna radi teške tjelesne ozlede po § 152, 156, 155 a) b) k. z. i radi javnog nasilja iz § 87 k. z. Predsjeda savjet. Harabaglia; 7. decembra na tužbu privat. tužitelja Josipa Bajčić iz Cresa proti Ivu Orlić, pravniku, iz Štivana, za uvriedu poštenja putem tiska (u «Našoj Slogi») po § 491, 496 k. z. Predsjeda savjet. Sbisà; 9. decembra na tužbu drž. odvjetnika proti Ivanu Sinožiću i Matu Milokanoviću iz Motovunšćine zbog krivotvorenja novaca iz § 118 b) k. z. Predsjeda savjet. Tentor; dne 10. decembra, na tužbu drž. odvjetnika proti Augustu Naule iz Poreča zbog pokušanog ubojstva po § 8, 134 k. z. Predsjeda predsjednik tribunala Covaz; 11. decembra na tužbu priv. tuž. Ivana Tomašića i dr. proti Ivanu Katunar, Josipu Delfabro i Antu Belaniću za uvriedu poštenja putem tiska (u «Omnibusu») po § 488, 491 k. z. Predsjeda savjet. Tentor; 12. decembra na tužbu občine Mali Lošinj proti Antu Belaniću, bivšem odg. ured. «Omnibusa», zbog uvriede poštenja putem tiska, po § 487. 488, 489 k. z. Predsjeda savjetnik Harabaglia.

Akademsko družtvo Hrvata tehničara u Beču *(IV. Technische Hochschule.)* zaključilo je koncem svake školske godine izdavati jedan viestnik. U viestniku bit će prikazano stanje družtva i rad kroz minulu godinu, kao n. p. tiskat će se u družtvu držana predavanja i ostalo od članova priopćeno.

Viestnik primaju članovi dobrotvori, utemeljitelji i oni koji su družtvo u posliednjoj godini potpomogli. Od srpnja pristupše: kao utemeljitelj barun Mihovlo pl. Novaković u m. garde major u Beču, sa 50 K, kao podupirateljі: Dr. Adolf Müller zubar u Beču sa 20 K, Ivan Grsković Trst sa 5 K, Adam Mikačić Mostar sa 10 K, Dr. Ivan Hribar Vel. Gorica sa 5 K, Gjuro pl. Bedeković Bedekovščina sa 10 K, Hinka Franka sinovi Zagreb sa 25 K, Občina Volosko sa 10 K, Trgovačko obrtnička komora u Spljetu sa 10 K, Trgovačko-obrtnička komora Osiek sa 20 K, Bjelovarski magistrat sa 20 K, Petrovaradinski magistrat sa 20 K, Podružnica ljubljanske banke u Spljetu sa 10 K Osim toga družtvo ima bezplatno „Viesti“ družtva hrvatskih inžinira i arhitekta.

Ovom prigodom družtvo svima najiskrenije zahvaljuje, te se i nadalje nada susretljivosti štovatelja tehničkih znanosti.

Javna zahvala.

Smatram svetom dužnošću zahvaliti se ovim putem svoj rodbini, prijateljem i znancem, mjesnim društvima, cijenjenom učiteljstvu i djeci pučke škole, koji su nam milu i nezaboravnu suprugu, odnosno majku i sestru

MARU VOLARIĆ

rodj. Vitezić,

sproveli do hladnoga groba. Zahvaljujem se onim, koji su je prigodom njezine dugotrajne boljetice tješili, te bilo u čem nastojali, da njoj i nama pomognu. Budi napokon hvala svim onim, koji su nas prije i poslie sprovoda tješili i izrazili nam svoju sućut. Zahvaljujem se mjestnom općinskom odboru, te odboru „Hrvatske Čitaonice, koji su u znak žalosti dali na svojim štandardima izvjesiti zastave do pol stiega. Hvala takodjer mjestnom školskom vieću, koje je dozvolilo, da sl. učiteljstvo s djecom prisustvuje sprovodu.

Svima budi od nas vječna hvala, a od Boga plaća.

U Vrbniku, dne 16. XI. 1908.

Ražalošćeni suprug
Ivo Volarić s djecom
načelnik.

Luka i Luce Vitezić, braća.

Soboslikar
VLADIMIR VOJSKA
PULA — Via Sergia, 59.
Preporuča se p. n. općinstvu grada Pule i okolice za soboslikarske i ličilarske radnje.
Izradba moderna, ukusna i trajna.
Cijene umjerene.

POZOR!
50.000 para cipela.
4 para cipela samo za K 7·—
Radi obustave plaćanja nekojih većih tvornica, ovlašten sam jednu ovećU zalihu cipela izpod cijene. — Svakomu čovjeku šaljem 2 para muških i 2 para ženskih cipela na vrbcu iz crne ili žute kože sa čvratim popletima, moderne i elegantne forme točno po priposlanoj mjeri.
Sva 4 para stoje samo K 7·—
Razašilje pouzećem
L. Zweig's Schuh-Export
KRAKOV broj 95.
Promjena dozvoljena a na zahtjev vraćam i novac.

Mrach posjednik u Pazinu, Augustin Tomasi posjednik u Motovunu i Dr. Vilim Varetón odvjetnik u Puli. Dok ovo pišemo, neznamo još, sa koliko glasova bijahu izabrani ovi posljednji, al dvojimo, da će ih biti preko stotine.

Tako je sa nešto preko stotine glasova izabrano za istarski sabor 7 talijanskih zastupnika iz trgovačke komore i iz istarskog veleposjeda, dočim je u petoj kuriji sa 20—30.000 izbornika izabrano jedva 8 zastupnika.

Jedino takovim izbornim redom mogu naši Talijani održati većinu u istarskom saboru. Tu većinu im daje ona stotina izbornika iz trgovačke komore i iz kurije veleposjednika. Čim bi odpalo na zastupanje kurijalnih interesa — s Bogom talijanska većina u istarskom saboru.

Ne možemo, da zaključimo ove redke a da neiztaknemo jednu poučnu i značajnu istinu iz tih talijanskih izbora: Još do nedavna svemogući u Istri Felice Bennati, koji je kao predsjednik talijanskog političkog društva, moćno kandidirati bilo u kojem talijanskom kotaru, ili bilo to u kojoj izbornoj kuriji Istre, morao se je za ovih izbora povući u najsigurniji izborni kotar, u kuriju trgovačke komore, tamo naime, gdje nemaju Slaveni glasa i gdje odlučuje o uspjehu izbora dvadesetak osoba. On se nije doduše kandidirati ni u samom Kopru, gdje je još pred malo bio absolutni gospodar i gdje bi bio sada stalno propao, da se je hotio sramoti izložiti. To je doista sramotna ritirada šijor Felice!

Krčki kotar:

Punat, 16. studenoga 1908.

Austro-hrvatske parobrodarsko društvo.

Napokon poslije raznih zgoda i nezgoda konstituralo se dne 15. o. m. naše domaće parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Konstituirajuća skupština koja se obdržavala dne 15. o. mj. u Puntu i kojoj je predsjedao gospodin pop Anton Andrijčić kao prvobitni predsjednik osnovateljnoga odbora bila je jako brojno posjećena, to je dokaz, da pučanstvo koli otoka Krka toli Cresa sa zanimanjem prati razvoj tog društva a to nam podaje i nade u sigurnu budućnost.

Sa strane političke oblasti prisustvovao je skupštini gosp. Lasić, upravitelj kot. poglavarstva u Krku, sa strane pomorske oblasti gosp. Dušan Kovačević lučki pristav iz Voloskoga a kao javni bilježnik gosp. Anton Justi notar iz Buzeta. Skupštinu je počastio svojim posjetom presvjetli biskup Dr. Mahnić, koji toli kod dolazka, koli kad je preporučivao dioničarima slogu bio je od skupštinara oduševljeno sa „Živio“ pozdravljen.

Budući parobrod „Frankopan“ sa dioničarima iz Baške, Malinske, Omišlja priplo u Punat tekar oko 12 sati, gosp. predsjednik Andrijčić otvori skupštinu nešto prije 1 sata po podne sa pozdravnim govorom, predstoviv skupštini gore navedenu gospodu. Perovodjom glavne skupštine imenuje društvenog činovnika gosp. Vladimira Polića a za skrutatore predlaže velečast. gosp. popa Frana Žica župnika u Puntu i gosp. Jerka Gršković učitelja u Puntu, koji budu po skupštini prihvaćeni. Zatim je javni bilježnik ustanovio, da je prisutno 269 dioničara koji zastupaju 1790 dionica sa 895 valjanih glasova stoga gosp. predsjednik izjavljuje da je skupština pravovaljana i podjeljuje riječ gosp. Poliću da izvieti o dosadanjem djelovanju, što bude i učinjeno a skupština prima jednoglasno na znanje taj poslovni izvještaj.

Pravila budu po gosp. Poliću pročitana a po skupštini jednoglasno prihvaćena. Jednoglasno bude prihvaćeno povisiti glavnicu za drugih 250.000 K, a za ostale točke dnevnoga reda jednoglasno je zaključeno, da se prepusti novom ravnateljstvu da ono po svojoj uvidjavnosti riješi što pronadje za shodno.

U upravni i nadzorni odbor biše jednoglasno izabrani:

Ravnateljstvo:

Orlić Franjo, načelnik, Punat — Orlić Niko p. Jurja, Punat — Grandić Petar, Baška — Kaftanić Božo, Baška — Mahulja Ivan, Dobrinj — Maršić Toma, Dobrinj — Karabaić Anton, Krk — Schinigoi Karlo, Krk — Celebrini Andro, Dubašnica — Sormilić Josip, Dubašnica — Ilić Anton, Omišalj — Albanese Niko, Omišalj — Oršić Ivan, Vrbnik — Feretić Anton, Vrbnik.

Zamjenici:

Dujmović Jure, Baška — Justinić Ivan Antunov, Dobrinj — Dr. Anton Antončić, Krk — Škarpa Anton, Dubašnica — Žuvić Niko Galčić, Omišalj — Mrakovčić Franjo, Kornić — Ostrogović Petar, Vrbnik.

Nadzorni odbor:

Orlić Dr. Anton, kanonik, Krk — Andrijčić pop Anton, Punat — Turato kanonik Niko, Cres — Lovrić Ivan, Mali Lošinj — Kraljić Anton, Omišalj.

Zamjenici:

Volarić pop Frane, Kornić — Frančić Mate Markov, Baška — Orlić Gavde, Punat.

U prvoj sjednici izabralo je ravnateljstvo za predsjednika gosp. Frana Orlića a za potpredsjednika gosp. Niko Orlića dočim nadzorni odbor izabrao je za svoga predsjednika Monsig. Dra. Antuna Orlića.

Na koncu skupštine došao je pozdravni brzojav Dra. Matka Laginje koji bude popraćen sa burnim „Živio“ a na predlog gosp. Vladimira Polića skupština jednoglasno zaključi, da se brzojavno pozdravi gosp. Dra. Laginju.

Gosp. Turato iz Omišlja zatraži za ključetu riječ, koju mu je i podieljena i predloži skupštini neka se tom prilikom šalje jubilejske godine Njegova Veličanstva i neka složno kliknu: „Živio Franjo Josip I sto skupština i učini.

I tako skupština, koja je dala temelj jednom velikom narodnom poduzeću svršila je skladno a ono brojno pučanstvo, koje je istoj prisustvovalo, da i pismom dokaže da, je složno, zapjevalo je jednim glasom: „Lieпa naša domovino!“

Voloski kotar:

Narodni darovi.

Velecienjena gospodja Ernesta Jelušić supruga kastavskog načelnika, poslala nam je K 10, darovanih družbi sv. Ćirila i Metoda od gosp. Antuna Etnera, župnika u Brestu za ustupljenog jednog kanarinca.

Njemačka navala na Liburniju. Njemačka učiteljska sveza kani dobaviti u Lovranu u svoje svrhe posve uredjenu kuću za 70 000 K. U toj će kući njemački učitelji, koji traži zdravlje i o repe kod mora, naći stan i ostalo što im treba. I tako se malo po malo sve to jače utaboruju Niemci u našoj krasnoj Liburniji.

Niemština u upravi električne željeznice Matulje-Volosko-Opatija-Lovran. Iz naše Liburnije tuže nam se prijatelji na upravu Münzove željeznice, koja ide zatim, da se niemština u onim stranama što više prosiri i udomaći. Nije dosta što je sva nutrnja uprava toga poduzeća skroz i skroz njemačka, već je i ogromna većina osoblja koje dolazi danomice s našim narodom u doticaj njemačkog porieklu, jezika i čuvstva. Često se dogadja, da se putnici moraju poslužiti njemačkim ili talijanskim jezikom jer ih činovnici, odnosno službenici na vozovima nerazumiju ili neće da razumiju.

Proti tolikoj drzovitosti njemačkih došljaka, koji se našimi žuljevi bogate morale bi ustati odlučno mjestne oblasti i putujuće občinstvo. Ako je Münz dobio dozvolu, da gradi željeznicu i da si njom puni kesu, nije dobio ni dozvole nit ima prava, da nam silomice narivava njemačku kulturu. Valja dakle tomu došljaku i njegovom osoblju pokazati zube i pozvati ih na red neka vrše svoje dužnosti prema hrvatskom stanovništvu u hrvatskoj zemlji. Inače neka ide „tandlat“ u Germaniju.

Pazinski kotar:

Dopis iz Lupoglave.

Cieli svlet misli da ovdje u Lupoglavi cvatu ruže, i da je sve u podpunom redu na obće zadovoljstvo svih, ali je na žalost sve obratno. Za danas ograničujemo se iznesti pritužbe glede našeg kolodvora da nadležni faktori izvole pogledati naš žalosni kolodvor.

1. Kolodvor je pretrpan raznom robom tako da nam roba 3 i do 4 dana stoji pod vedrim nebom prije nego otidje.

2. Roba koja dodje nije nam pristupna; od nas se zahtieva da u 6 sati moramo isprazniti vagon robe, dočim nedobimo pristupnu rampu.

3. Preimalen su svi prostori, a osobito ured pošte i brzojava, to bi se dalo potrpiti: ali nemožemo premučati, da gospoda bolje pripaze na uredovne sate, a ne kroz uredovne sate zadržavati se sa čeljadetom, iz čijih usti izlazi samo smrad te nije dostojno izobraženog čovjeka da takove riječetine sluša, a još manje da se pomaže smijati i nešlanu šalu zbijati. Za danas o toj stvari toliko; ne bude li pomoglo iznest ćemo na javu obširno sve. Odkud nas glavar postaje boluje, od onog dana nemožemo podnašat taj nered, zato molimo nadležne faktore da provide.

Porečki kotar:

Podružnica „Družbe sv. Ćirila i Metoda“ na Oprtaljskom Krasu držati će glavnu skupštinu dne *20. studenoga* u 4 sata po podne na Sv. Luciji u Društbinoj kući kod trgovca g. Jakova Vezvareva, sa slijedećim dnevnim redom:

1. Izvješće tajnika i blagajnika.
2. Upisivanje članova.
3. Izbor novog odbora.
4. Eventualnosti.

Oprtaljski Kras, dne 21. XI. 1908.

Odbor.

Koparski kotar:

Iz Doline pišu nam:

Radoljubno zastupstvo naše občine zaključilo je, da se u ovom ubavom selu sagradi novu zgradu za pučku školu i dječje zabavište na proslavu jubileja Nj. Veličanstva, te će i nositi nadpis: „Jubilejna ljudska škola N. V. F. J. I. 1848-1908.

Prvih dana ovoga mjeseca bio je u tu svrhu na licu mjesta odbor, koji je pregledao položaj i samo gradilište. Na podignutom mjestu na kraj sela sagraditi će se novu zgradu, odakle se širi krasan vidik na sinje more i na radoljubna susjedna sela. Nova pučka škola neće samo služiti u pro vjetne svrhe, već će biti i na ures našemu selu, čitavoj občini, a na čast obće obljubljenom i štovanomu načelniku novom zemaljskom zastupniku g. Josipu Pangercu, koj je u to poduzeće uložio najviše mara i brige. Živio!

Za proslavu carskog jubileja sagraditi će se u selu Boljunc občina Dolina

---

kojemu nijesu još nedavno priznavali ni prava na opstanak. To je ogroman uspjeh. Preporod Istre zapisat će zlatnim slovima imena Dobrile, Vitezića, Karabaića, Laginje, Špinčića, Mandića, braće Trinajstića, Volčića i drugih nesebičnih rodoljuba, ko i probudiše mrtav narod na nov život. I ja im se duboko klanjam.

A što sam još našao u nutrnjoj Istri?

Neizmjerno sam se uzradovao, nalazeći po najzabitnijim mjestima dosta živu hrvatsku svijest. Javni napisi na dućanima hrvatski, ljudi vole svoj jezik; što više, naobraženiji seljaci nastoje da govore hrvatskim književnim jezikom. Po većim selima i gradićima postoje hrvatske čitaonice i druga narodna društva. Pula ima svoj sjajni narodni dom, a takove domove ako i čednije, posjeduje Buzet, Roč, Pazin itd. To mi je imponiralo. Čini mi se samo, da su neke posujilnice odviše angažirane kod gradnja tih domova, koji su predbježno pasivni. To će biti osobito u Buzetu, gdje je uz narodni dom sagradjeno više gospodarskih zgrada. Buzetsko ovo poduzeće potpuno će uspjeti, ako se dolje prenesu svi državni uredi, što želi i sami činovnici. Općina je već ondje; a nije pravo, da se penju ljudi gore na brijeg radi stare tradicije, kojoj mora zadati smrtni udarac preporodjeno hrvatstvo. I u „kraljevini“ i u „Benečiji“ oni mali, sredovječni gradići: Pazin, Pićan, Buzet, Gručšćo, Roč, Tinjan, imadu svoju talijansku ili njemačku političku prošlost. U njima je još protežan talijanski duh, ali to su danas oaze u hrvatskom moru. U Buzetu sam našao na ulazu u grad ponosit napis iz najnovijeg vremena: „già Venota, rinnovata . . .“

Puste uspomene!

Psihološki je razumljivo, da će Talijanima srce krvariti, kada vide, da ova njihova mala talijanska gnijezda poplavljuje „la marea slava“. Oni se još ne mogu snaći; oni ne mogu shvatiti, da su stanovnici ovih gradića većinom podrijetla hrvatskoga. Oni ne znaju ili ne će da priznaju, da je u tim gradićima od vajkada vladao slavenski jezik u crkvi. Potvrdjuju to glagoljski rukopisi i napisi. Tako sam ono u Roču pored poznatog glagoljskog napisa na župnoj crkvi od g. 1492. otkrio drugi glagoljski napis iz iste godine na velikoj kamenici za ulje, što ju je našao g. župnik Ružička u svojoj konobi i dao iznijeti na trg. Još će biti starijih odlomak napisa, što se nalazi na jednoj starinskoj zgradi (sada je štala), kamo je uzidan, a pripadaše drugoj starijoj zgradi. U arkivu jugoslavenske akademije u Zagrebu čuvaju se mnogi glagoljski spisi iz Roča. Medju ročkim napisima „najstariji su hrvatski, dok su talijanski i latinski mladji.“ To vrijedi gotovo za sve gradiće nutrnje Istre.

Pa i u latinskim napisima javljaju se hrvatske riječi, n. pr. u Žminju na luči: sub „*suppanatu suppani* de Bianchi“ (1561); „Greg. Bastich sup(anus) 1640“. Što to znači?

Kažu mi, da Lindarci znadu za krasnog brežuljka novino srditi u vrijeme izbora pazinske Talijane (najviše su to potalijančani Hrvati ili doseljeni Slovenci iz Kranjske), paleći krijesove i pjevajući pjesmu: „Nije Istra talijanska, već je hrvatska!“

Istra je doista bila u narodopisnom pogledu tamo od VII. vijeka pretežno hrvatska zemlja, što je i danas, a nadamo se, da će tako biti do vijeka.

Pomladjenje Istre će brzo uznapredovati, kada se poveća broj hrvatskih škola o trošku pokrajine, i kada ne bude više potrebno djelovanje plemenite družbe Ćirila i Metoda.

Našao sam u Istri i sokolskih društava: u Puli i u Pazinu. Trebalo bi ih i više. Jedno me je neugodno iznenadilo. U nutrnjoj Istri nema ni jednog hrvatskog pjevačkog društva, dok postoji 16 ili 17 Slovenskih pjevačkih društava u okolici grada Trsta i u samom gradu Trstu.

(Nastavit će se.)

krasnu dvokatnu kuću za tamošnju pučku školu, koja će nositi naziv „Jubelejna škola N. V. Fr. J. I. 1848—1908.“

Temeljni kamen postaviti će se i blagosloviti dne 2. decembra o. g. Posebni odbor izabrao je za novu zgradu vrlo shodno mjesto na kojem će se dizati hram pučke prosvjete.

Uži izbor u gradskoj kuriji Izola-Milje.

U subotu vršio se je uži izbor za gradiće Milje i Izola i to između dvojice talijunsnih kandidata, koji su dne 16. o. m. dobili najviše glasova. Borba bijaše vrlo žestoka. Vodila se je između pristaša kršćansko socijalne stranke župnika i pož. kanonika Mujesana te pristaša takozvane socijalističke strauke za učitelja Zorzenona. Pobijedio je ovaj posljednji pomoću glasove takozvane talijanske liberalne stranke premda je kod prvog izbora Mujesan imao skoro 40 glasova većine. Socijalisti i liberalci posli su složno u borbu proti kršćanskvm socijalcu na temelju ugovora sklopljenog prije izbora. Socijalisti pomogli su do izbora liberalcu Apolloniu u petoj kuriji, liberajci i socijalisti Rittossi u Puli u petoj kuriji i sada socijalisti Zorzenonu u gradskoj kuriji.

Oni će bez dvojbe i u saboru složno proti svemu što je pošteno i pravedno i što nije na korist isključivosti talijanstva naše pokrajine. Dva imena — jedna teznja!

Razne primorske viesti.

† Dr. David Starčević.

U Jaski nedaleko Zagreba preminuo je dne 18. o. mj. poznati hrvatski rodoljub i političar g. Dr. David Starčević, nećak pok. Dr. Antuna Starčevića. Odlikovao se je pokojni Starčević u narodnoj borbi god. osamdesetih za vladavine zloglasnog bana Khuena, koji ga je dao baciti u tamnicu te je izgubio i naslov doktora. Počivao u miru!

Gg. članove liečilištnog odbora u Opatiji upozorujemo na viest, što ju je priobćio „Slovenski Narod“ u broju od 21. o. mj. pod naslovom „Nemški krikač“. Hrvatski i u oće slavenski odbornici liječilištnog odbora znati će što im je činiti, ako je ona viest istinita, o čemu nemamo razloga da podvojimo.

Mladi Istranin.

Na poticaj i želju mnogih rodoljuba i prijatelja naše mladeži preuzeo je izdavanje i uredjivanjem omladinskog lista „Mladog Istranina“ tajnik družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru Viktor Car Emin. Glavni će mu suradnici biti naši književnici gg. prof. Vladimir Nazor i Rikard Katalinić Jeretov. Uredničtvo će se trsiti, da oko lista okupi najbolja hrvatska pera. Donosit će pripovijesti, pjesmice i priče. Kod toga ne će biti zanemarena pouka a ustupat će se mjesta i zgodnim slikama. List će izlaziti kao i dosele jedanput mjesecu. Cijena mu ostaje dosadašnja: na godinu dvije Krune (učenici pučkih i srednjih škola plaćaju 1 K. 70. filira).

Pretplate i pisma šalju se na upravu „Mladog Istranina“ — Opalija (Dalibor).

Umoljavaju se dosadašnji pretplatnici, da se požure s pretplatom, pošto će prvi broj lista izaći već oko Božića.

Mladi se Istranin nada, da će mu i od sada ostaviti vjerni njegovi veliki i mali prijatelji. U to se ime najerdačnije preporuča.

Telefonska pruga Lošinj Mali-Velo Selo.

Danas biva predana prometu telefonska pruga Lošinj Mali-Velo Selo, te su ustanovljene ove ciene za razgovore od 3 časa: Lošinj M.-Velo Selo 20 h, Lošinj Mali-Susak 40 h, Velo Selo-Susak 60 h.

Pošiljanje vezanih knjiga u Rusiju.

C. kr. ravnateljstvo pošta i brzojava upozoruje ovime sl. občinstvo, da su vezane tiskanice (vezane knjige, vezane brošure) u Rusiji podvržene carini, radi toga nije dozvoljeno takove knjige pošiljati u Rusiju kao tiskanice ili u listovima.

Takovi predmeti mogu se šiljati u Rusiju samo putem tovarne pošte.

4000 odlikovanja.

Povodom carskog jubileja dne 2. decembra o. g. biti će odlikovano u Austro-Ugarskoj 4000 osoba. Predlozi za ta odlikovanja nalaze se već u kabinetskoj pisarni te će za koj dan dobiti previšnju potvrdu. Izmedju odlikovanih biti će polovica državnih činovnika a polovica narodnih zastupnika, učenjaka, umjetnika, trgovaca, novinara i t. d.

Bog duj križ svakomu koji ga neima.

Saz v carevinskoga vieća.

Za četvrtak dne 26. sazvano je na sjednicu carevinsko vieće. Na dnenom redu nalazi se medju ostalim i izbor četvorice podpredsjednika i to na jedno mjesto, koje je ostalo izpražnjeno imenovanjem češkog zastupnika Dra. Zaćeka češkim ministrom zemljakom i na tri novoustrojena podpredsjednička mjesta. Na jedno od ovih mjesta kandidiraju jugoslovenski zastupnici jednoga svoga druga i to jednoga slovenskoga zastupnika. To im mjesto pripada i po njihovom broju u parlamentu i po položaju, što ga njihove pokrajine zauzimlju u državi.

Traljav dokaz.

Neki piskar iz Lovrana hoće da dokaže u tršćanskom „Židovčiću“ pod naslovom: Talijani žrtvovani u slavenskim kotarima, kako je izborni kompromis između saborske većine i manjine sklopljen na korist Hrvata a na štetu Talijana. Kao primjer navadja izbornike trih prvih kurija u lovranskoj občini, gdje da je neznatan postotak izbornika glasovao za hrvatske kandidate.

Nama se neće s lovranskim ignorantom prepirati koji neće da znade za brojke koje su prošle godine naši zastupnici na carevinskom vieću postigli i za one puste hiljade novih izbornika, koji su talijanskom molohu žrtvovani.

Što se tiče naših žrtava kod ovih izbora za zemaljski sabor, ne možemo žalibože brojke navadjati, jer su se naši izbornici u talijanskim kotarima po savjetu našega političkoga družtva od izbora sustegli, ali toliko možemo mirne duše uztvrditi, da je bar deset puta više žrtvovano naših nego li talijanskih izbornika. Ustrpite se latinska gospodo, to će Vam prvom prilikom dokazati naš narod.

Svatovi.

Poznati hrvatski rodoljub, načelnik i veleindustrijalac g. Gjuro Ružić na Sušaku javlja sa gospodjom, da se je ovih dana vjenčala njihova kćerka gdjica Zorka sa c. k. linijskim zastavnikom g. Dagobertom Müller pl. Thomamühl.

U subotu vjenčao je profesor državne gimnazije u Trstu g. Dr. Lujo Ćiković u župnoj crkvi u Kastvu trojicu svoje braće i to dva brata i jednu sestru. Bilo sretno!

Izbor za načelničtvo radničkog osiguravajućeg družtva razpisan je za dne 16. decembra o. g. Ljetos izstupajući članovi načelničtva i njihovi zamjenici pripadaju ovim kategorijama: Kat. I. željeznice, družtva za prevoz, skladište robe. Kat. II. Rudarstvo i splavi, kovinarstvo, strojevi, orudje. Kat. VI. Papir i koža, drveni obrt, rezbarije, gospodarski i šumarski obrti. Svi ti gospodari i osjeguroni imadu pravo birati u načelničtvo 1 člana i 1 zamjenika. Glasovnice dobiti će izbornici najdalje do 17. novembra o. g. Reklamacije vriede do 1. decembra na osiguravajuće družtvo proti nezgodam u Trstu, Via Valdirivo br. 40 II. kat.

Našim izbornikom preporučamo da sprave dobro glasovnice dok nedobiju uputu od naših listova kako im valja postupati.

Sukob izmedju talijanskih i njemačkih djaka na sveučilištu u Beču. Talijanski sveučilištni djaci zaključili su, da će putem demonstracija i izazova prisiliti austrijsku vladu, da im dade talijansko sveučilište u Trstu. Takve demonstracije vršile se već u Gracu a suda se nastavljaju u Beču.

U ponedjeljak došlo je u sveučilištnoj palači u Beču do krvavih okršaja iz nedju talijanskih i njemačkih djaka. Okršaj izazvali su talijanski djaci, koji će nositi i posljedice. U sveučilištu potukoše se jedni i drugi djaci tako žestoko, da je ostalo na licu mjesta množtvo lahko ranjenih a nekolicina od njih težko ranjenih. Talijanski djaci navalili su na Niemce batinama i oružjem. Streljali su naime na protivnike iz samokresa. Niemci im nisu ostali dužni a bilo bi došlo do pokolja, da nije u pravom času redarstvo posredovalo. Uapšeno je i sudu predano mnogo talijanskih djaka.

Mi nemamo nipošto razloga, da se zauzmemo za bahate njemačke djake al ne možemo simpatizirati ni sa talijanskim djacima, koji se bore za svoje sveučilište dok znamo, da su upravo Talijani prema nam Hrvatom i Slovencem u pitanju školstva najveći divljaci. Nama u Istri nedaju ni pučkih škola te puštaju da čami na hiljade naše dječice u tmini neznanstva ili nam jedan dio te dječice silomice i umjetno raznarodjuju i otimlju. U Trstu bore se naša braća Slovenci već punih 25 godina za ustrojenje jedne pučke škole za hiljade slovenske djece, ali tršćanski Talijani neće ni da čuju išta o toj školi. Kad bi Talijani prema drugim pravedni bili i u školskom pitanju imali bi u pitanju svoga sveučilišta i nas Slavene na svojoj strani, all dok su onakvi, kakvi jesu nemogu od nas očekivati ni simpatija ni podpore.

P. S. Kad su u ponedjeljak na večer u Trstu priredili tršćanski Talijani protunjemačku demonstraciju, vikali su pred slovenskom privatnom školom: „*Abbasso i ščavi!*“ Nije li to značajno?

Porotna zasjedanja u Rovinju.

Dne 30. o. mj. sastaje se u Rovinju porotno zasjedanje. Do sada su određene ove porotne rasprave:

Dne 30. t. mj. pod predsjedanjem savjet. Harabaglia na tužbu drž. odvjetnika proti Šimu Bankovich iz Vodnjana, zbog ubojstva iz § 140 k. z. i javnog nasilja iz § 81. k. z. Dne 1. decembra na tužbu drž. odvjetnika proti Ivanu Cociancich iz Poreča zbog zločina umorstva po § 134, 135 k. z. Predsjeda savjet. Sbisà; 3. decembra, na tužbu držav. odvjetnika proti Mariji Struja iz Pule, zbog krivotvorenja novaca po § 120 k. z. i radi potvore po § 209 k. z. Predsjeda savj. Tentor; 4. decembra na tužbu drž. odvjetnika proti Grguru Bratoviću iz Motovuna radi ubojstva po § 140 k. z. i javnog nasilja po § 87 k. z. Predsjeda predsjednik tribunala Covaz; 5. decembra, na tužbu drž. odvjetnika proti Antonu Bartoliću iz Motovuna radi teške tjelesne ozlede po § 152, 156, 155 a) b) k. z. i radi javnog nasilja iz § 87 k. z. Predsjeda savjet. Harabaglia; 7. decembra na tužbu privat. tužitelja Josipa Bajčić iz Cresa proti Ivu Orlić, pravniku, iz Štivana, za uvriedu poštenja putem tiska (u «Našoj Slogi») po § 491, 496 k. z. Predsjeda savjet. Sbisà; 9. decembra na tužbu drž. odvjetnika proti Ivanu Sinožiću i Matu Milokanoviću iz Motovunšćine zbog krivotvorenja novaca iz § 118 b) k. z. Predsjeda savjet. Tentor; dne 10. decembra, na tužbu drž. odvjetnika proti Augustu Naule iz Poreča zbog pokušanog ubojstva po § 8, 134 k. z. Predsjeda predsjednik tribunala Covaz; 11. decembra na tužbu priv. tuž. Ivana Tomašića i dr. proti Ivanu Katunar, Josipu Delfabro i Antu Belaniću za uvriedu poštenja putem tiska (u «Omnibusu») po § 488, 491 k. z. Predsjeda savjet. Tentor; 12. decembra na tužbu občine Mali Lošinj proti Antu Belaniću, bivšem odg. ured. «Omnibusa», zbog uvriede poštenja putem tiska, po § 487. 488, 489 k. z. Predsjeda savjetnik Harabaglia.

Akademsko družtvo Hrvata tehničara u Beču *(IV. Technische Hochschule.)* zaključilo je koncem svake školske godine izdavati jedan viestnik. U viestniku biti će prikazano stanje družtva i rad kroz minulu godinu, kao n. p. tiskat će se u družtvu držana predavanja i ostalo od članova pripćeno.

Viestnik primaju članovi dobrotvori, utemeljitelji i oni koji su družtvo u posliednjoj godini potpomogli. Od srpnja pristupiše: kao utemeljitelj barun Mihovio pl. Novaković u m. garde major u Beču, sa 50 K, kao podupirateljі: Dr. Adolf Müller zubar u Beču sa 20 K, Ivan Grašković Trst sa 5 K, Adam Mikačić Mostar sa 10 K, Dr. Ivan Hribar Vel. Gorica sa 5 K, Gjuro pl. Bedeković Bedekovščina sa 10 K, Hinka Franka sinovi Zagreb sa 25 K, Občina Volosko sa 10 K, Trgovačko obrtnička komora u Spljetu sa 10 K, Trgovačko-obrtnička komora Osiek sa 20 K, Bjelovarski magistrat sa 20 K, Petrovaradinski magistrat sa 20 K, Podružnica ljubljanske banke u Spljetu sa 10 K. Osim toga družtvo ima bezplatno „Viesti“ družtva hrvatskih inžinira i arhitekta.

Ovom prigodom družtvo svima najiskrenije zahvaljuje, te se i nadalje nada susretljivosti štovatelja tehničkih znanosti.

Javna zahvala.

Smatram svetom dužnošću zahvaliti se ovim putem svoj rodbini, prijateljem i znancem, mjesnim društvima, cijenjenom učiteljstvu i djeci pučke škole, koji su nam milu i nezaboravnu suprugu, odnosno majku i sestru

MARU VOLARIĆ

rodj. Vitezić,

sprovedi do hladnoga groba. Zahvaljujem se onim, koji su je prigodom njezine dugotrajne boljetice tješili, te bilo u čem nastojali, da njoj i nama pomognu. Budi napokon hvala svim onim, koji su nas prije i poslie sprovoda tješili i izrazili nam svoju sućut. Zahvaljujem se mjestnom općinskom odboru, te odboru „Hrvatske Čitaonice, koji su u znak žalosti dali na svojim štandardima izvjesiti zastave do pol stiega. Hvala takodjer mjestnom školskom vieću, koje je dozvolilo, da sl. učiteljstvo s djecom prisustvuje sprovodu.

Svima budi od nas vječna hvala, a od Boga plaća.

U Vrbniku, dne 16. XI. 1908.

Ražalošćeni suprug

Ivo Volarić s djecom

načelnik.

Luka i Luce Vitezić, braća.

Soboslikar

VLADIMIR VOJSKA

PULA — Via Sergia, 59.

Preporuča se p. n. općinstvu grada Pule i okolice za soboslikarske i ličilarske radnje.

Izradba moderna, ukusna i trajna.

Cijene umjerene.

POZOR!

50.000 para cipela.

4 para cipela samo za K 7·—

Radi obustave plaćanja nekojih većih tvornica, ovlašten sam jednu ovcću zalihu cipela izpod cijene. — Svakomu čovjeku šaljem 2 para muških i 2 para ženskih cipela na vrbcu iz crne ili žute kože sa čvrstim poplatima, moderne i elegantne forme točno po priposlanoj mjeri.

Sva 4 para stoje samo K 7·—

Razašilje pouzećem

L. Zweig's Schuh-Export

KRAKOV broj 95.

Promjena dozvoljena a na zahtjev vraćam i novac.

Izjava! — Očitujem ovime, da je uvreda, koju sam o njegovom izreko proti č. g. Ivanu Gabrielić-u, kapelanu u Kastvu, prosta izmišljena laž i za to ju opozivljem. Bruno Jurlnčić, učitelj.

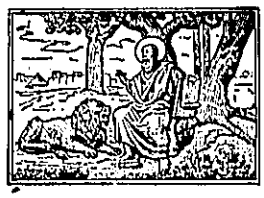

Želudčane kapljice

prije zvane i poznate pod imenom

Markove kapljice

sredstvo proti slabosti želudca, imenito proti pomanjkanju teka za jelo, proti grizu i grčevima u želudcu i trbuhu, proti nadutosti od vjetrova Poslije teškog masnog ili prebijenog jela podupire naravnu probavu. 1 tucet 4 K, 5 tuceta 17 K 10 tuceta 32 K, franko postavljeno na svaku poštu.

Ø M K M

Molim izvolite mi poslati još 12 bočica želudčanih kapljica jer mi nužno trebaju pošto na meni upravo čudotvorno. Bože Pazić, Knežak stari.

Molim pošaljite mi jedan tucet kapljica pošto pošto sam uvjeren već kod prijašnih naručba da djeluju izvrstno, te ću svako o zgodom isto mojim prijateljima preporučiti. — Ovakovih dopisa, kojo ne mogu sve ovdje navesti imadem još mnogo, te stoje svakome na uvid.

Ove kapljice pripravlja samo Gradska ljekarna u Zagrebu, pak zato treba kod naručbe pisati točno na adresu:

Gradska ljekarna Zagreb,
polag trga sv. Marka 20.

GOTOVI KREVETI

iz crvenog platna dobro punjeni, pokrivač ili podnja pernjača 180 cm. duga, 116 cm. široka K 10·—, K 12·—, K 15·—, i K 18·—; 2 metra duga 140 cm. široka K 13·—, K 15·—, K 18·—, i K 21·—; jastuci 80 cm. dugi, 58 cm. široki, K 3·—, K 3·50, i K 4·—; 90 cm. dugi, i 70 cm. široki K 4·50 i 5·50.

Izrađuju se i po posebnoj mjeri, strunjače na 3 dijela za 1 krevet po K 27·—, boje K 33·—. — Razašilje franko pouzećem od K 10·— napried. Zamjenu i vraćeno priznaje ako se poštarina plati.

Benedikt Sachsel, Lobes, br. 933
pošta PILSEN, Češka.

Prva slavenska tvornica ura za tornjeve

Moravus, Franjo

BRNO. Nova ulica 25. MORAVSKA.

tvori i razašilje

ure za crkvene zvonike, dvorce, škole, tvornice, - - vieónice, ljetnikovce - - samo u izvrstnoj izradbi vrlo jeftino.

Čuvene nadzorne ure.

Cienici šalju se na zahtjev badava.

Najviše odlikovanje za izvrstne proizvode

IZVOZ.

SVI U KROJAČKI SALON ZOVIĆA!!

NOVO: ZIMSKA SEZONA!

Trgovina manufakturne robe
i krojački salon

MARKO ZOVIĆ - PAZIN

Skladište odijela modernog kroja i sukna, kao i samog sukna za muške i ženske

uz tvorničke cijene.

Svakomu je slobodno pogledati i promieriti robu.

Skladište šivaćih strojeva

osam-godišnja garancija.

NOVO: JESENSKA SEZONA!

BRZA, TOČNA I SOLIDNA POSLUGA.

Najizvrstnije

bakalarevo ulje

pripravljeno sa željezom.

Ovo ulje dobiva se iz najboljih bakalarovih jetara. Poradi svoje finoće nadkriljuje sva ostala ulja, a ima ugodan sladki ukus tako da ga svatko lahko piti može. Sa velikim uspjehom upotrebljava se **kod kašlja, plućnog katara, bliedoće, slabosti, promuklosti, nahladi, pomanjkanja krvi i t. d.**

Odrasli piju po 2 žlice na dan, dok djeca uzimaju 1 do 2 male žličice na dan.

Cijena jedne boce K 2·—.

Dobiva se samo u ljekarni

„k' SV. ĆIRILU i METODU" u Pazinu, Istra.

Ista ljekarna ima na skladištu zalihu

modernih specialiteta, novih liekova, ovoja i mineralnih voda i t. d.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Plovitbeni red

za prugu Baška-Rijeka-Baška.

Vrijedi od 11. listopada 1908. do opoziva.

Poned. Srijeda Petak	Utorak Četvrtak Subota	Odlazak i Dolazak	Postaje		Dolazak i Odlazak	Utorak Četvrtak Subota	Poned Srijeda Petak
Prije podne	Prije podne					Poslije podne	Poslije podne
—	4.30	odl	VBaška	↑	dol.	—	6.—
—	5.30	dol.	Punat	↓	odl.	—	4.50
5.—	5.45	odl.	»		dol.	5.15	4.35
5 15	6.—	dol.	Krk		odl.	5.—	4.20
5.30	6.10	odl.	»		dol.	4.50	4.10
6.45	—	dol.	Beli		odl.	3.35	—
6.55	—	odl.	»		dol.	3.25	—
—	6.55	dol.	Glavotok		odl.	—	3.25
—	7.—	odl.	»		dol.	—	3.20
7.30	7.30	dol.	Malinska		odl.	2.50	2.50
7.40	7 40	odl.	»		dol.	2.35	2.35
8.30	8.30	dol.	Omišalj		odl.	1.45	1.45
8.40	8 40	odl.	»		dol.	1.35	1.35
9 30	9.30	dol.	Rijeka	↑	odl.	12.45	12.45

Uvjetno pristajanje u Staroj Baški.

Ravnateljstvo si pridržaje pravo prema okolnostima promjenu plovitbenog reda.

Agencija na Rijeci kod gosp. I. Pakušića, Via Andrassy 25.

PUNAT, dne 8. listopada 1908. RAVNATELJSTVO.

Pazite na djecu!

Kad su vam ranjava ili imadu kraste osip, crvenilo na koži ili bud kakove nečistoće na tijelu, upotrijebite izvrstnu mast zakonom zaštićenu iz ljekarne *Pečić* sada *dr. B. Vouk — Zagreb.* Djeluje najuspješnije kod svake vrsti rana (rozotine, ogrebine, opekline itd.), kod prekoinjernog znojenja nogah i tijela te nebi smjela nijedna kuća biti bez glasovite

masti za djecu.

Čuvajte se patvorina!

Cijena kutiji K —·60.

Dobiva se u svim ljekarnama.

Glavno skladište:

Ljekarna PEČIĆ sada dr. B. Vouk
ZAGREB.

OLOVKE

u korist družbe sv. Cirila i Metoda

dobivalo se u

tiskari **Laginja i drug. u Pull** ulica Giulia 1.

uz cienu od 2 do 10 para.

PEČATE

iz GUME izradjuje tiskara

Laginja i dr.

Via Giulia 1. - Pula - Via Giulia 1.

OSVJEDOČITE SE

da najjeftiniju i najbolju robu možete dobiti kod tvrtke:

FRANTIŠEK MEJDR
ÚSTÍ na Orl. Hutvald 10. (Češka)

Tkaona na stroj i odprema.

Barheti, Damaski, Gradli, Kanafasi, Kretoni, Zefiri, i t. d. sve u najjeftinijim cijenama, vlastita tvornica zahtjevajte svuda

Novo platno

s naredbom biljegom. Komad 23 m. za 10 K franko.

ODPREMNIČKO I KOMISIONO DRUŠTVO

„BALKAN"

d. o. s. j. u TRSTU

RIVA GRUMULA broj 14.

Telefon 2160. Brzojavi: BALKANSPED.

Žiro račun kod „JADRANSKE BANKE" u Trstu.

Prima u svoje dobro uredjene magazine svaku vrst gospodarskih proizvoda, daje na iste predujmove a uz vrlo povoljne uvjete i brine se za prodaju istih najkulantnije. Isto tako kupuje i prodaje svaku vrst robe po nalogu i na račun svojih mušterija najpovoljnije. Otvara carinske kredite, ocarinjuje robu i daje zajmove na robu ležeću u javnim skladištima. Otprema svaku vrst pošiljaka u svim pravcima točno i brzo, obavlja reklamacije i daje svako strukovno razjašnjenje i uputu brzo i badava.

Broj 49. Pula, u četvrtak dne 3. decembra 1908. God. XLI.

Oglasi, priposlana itd. plaćaju i računaju se po tomu. Oglasi za predbrojbu, oglase itd. valja se naputcima ili položnicom pošt. štedionice u Beču ili administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Ako list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izuzme napomena „Reklamacija".

Tekućeg računa br. 817.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Neplaćeni dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5·—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i unaprid se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., starији 20 h., koji u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni zastupnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Iz carevinskoga vieća.

U Beču, dne 27. novembra 1908.

Nakon četiri-mjesečnog odmora sastalo se jučer carevinsko vieće — to jest — zastupnička kuća i gornja ili gospodska kuća. Kadno su državni zastupnici iza ljetnog zasjedanja parlamenta napustili Beč, bijaše tadašnje ministarstvo baruna Becka u naponu svoga života, te se je mogao očekivati, da će barun Beck, koji je znao svladati toliko neprilika i poteškoća, probroditi bilo kakvo i češko-njemačko pitanje, te na čelu svog ministarstva dočekati državno zastupstvo u jesenskom zasjedanju. Ali baš češko-njemački spor skrilo je vrat njemu i njegovoj vladi, te je morao da predade kormilo državne uprave, kojim je toli vješto i spretno dosta dugo ravnao, u ruke svog mladjeg i manje vještog druga baruna Bienerth. Ovaj se je uzalud trudio, da sastavi novo parlamentarno ministarstvo, u koje su imali stupiti članovi velikih stranaka carevinskoga vieća. Kad je uvidio, da mu je to nemoguće pozove na čelo pojedinih ministarstva najstarije i najsposobnije odjelne predstojnike odnosnih ministarstva, s kojimi će upravljati dok se sastavi redovito ili parlamentarno ministarstvo i koje je jučer predstavio carevinskom vieću.

* * *

Poslije 11 sati otvori predsjednik Dr. Weisskirchner sjednicu pozdraviv najsrdačnije svoje drugove nakon ljetnih praznika.

Priobćenja.

Predsjednik priobći, da je preminuo član parlamenta Pavluskievic, da su izabrani četiri novi zastupnici, koji polože svečano obećanje svaki u svojem jeziku; da je podpredsjednik Dr. Začek imenovan češkim ministrom; da je bivši ministar predsjednik barun Beck kući prijavio odstup svega ministarstva i konačno da je novi ministar predsjednik barun Bienerth priobćio svoje imenovanje i sastav nove vlade.

Program nove vlade.

Dobiv rieč novi ministar predsjednik barun Bienerth reče, da premda nemože da razvije dalekosežan program svoje vlade, ipak drži mora označiti stanovište te vlade. Nova vlada, premda se sastojit većinom od činovnika, ipak nije činovnička u običnom smislu te rieči, već je ona samo prelazna t. j. takova, koja će voditi državne poslove dok se stvori stalna parlamentarna vlada, koja će uživati povjerenje većine parlamenta. On uvidja neobhodnu potrebu da se sastavi vlada koalicije t. j. takova vlada, u kojoj će biti zastupane velike stranke carevinskoga vieća. Kod nas je to nemoguće da vladaju jednostrane većine ili pojedine narodnosti. Jedna čisto politička koalicija jest u Austriji nemoguća kao što je nemoguća i čista narodnostna koalicija. Mi se moramo držati načela skupnog rada raznih stranaka. Primjerom nam ima služiti bivša koalicijona vlada, koja je dala državi i narodom i više nego li se je od nje očekivalo.

Sadašnja vlada držati će se nepristrano i jednako prijazno prema svima. Ona nije podložna nijednoj stranci premda nerazpolaže s nijednom strankom ipak će nastojati, da si steče pouzdanje sviju stranaka. Nada se, da će mu do toga pripomoći tri velike narodnostne stranke, koje imadu u vladi svoje zastupnike.

Jezikovno pitanje.

Da se postigne trajno sudjelovanje stranaka kod vlade i u parlamentu treba urediti jezikovno pitanje. U tu svrhu imade vlada na razpolaganje dragocjeno gradivo, koje se mora valjano obraditi.

To se pitanje nesmije skidati s dnevnoga reda jer bi se i nadalje nailazilo na svakojake zaprieke i sukobe izmedju pojedinih naroda. Radi narodnostnih bojeva nesmiju da trpe velika socijalna i narodnu-gospodarska pitanja. Toga radi će vlada predložiti parlamentu čim prije bude moguće osnove o jezikovnom zakonu i ustrojenju okružnih vlasti za Česku. Izravnanje narodnostnog spora mora da bude glavnom zadaćom koji vlade toli parlamenta, radi čega pozivlje na izmirenje sve one, koji shvaćaju važnost unutarnjeg i vanjskog odnosaja monarhije.

Gospodarski i socijalni zadatci.

Posreći li nam se — reče ričenje ovog važnog pitanja, tada valja pristupiti k riešenju reforma društvenog i gospodarskog sadržaja. Medju ovimi je osobite važnosti pitanje osjeguranja za slučaj starosti i nemoći radnika i njimi sličnih. Nadalje valja riešiti pitanje o podržavljenju raznih željeznica, čemu je baš sada zgodno vrieme. K tomu dolazi vrlo važno pitanje o uredjenju zemaljskih financija, kojim se pitanjem neda više zavlačiti.

Za provedenje tih potrebah države i naroda u najbližoj budućnosti treba medjusobnog sporazumljenja sviju stranaka. Vlada će u tu svrhu uložiti sve svoje sile iduće za tim, da se postigne sveobće dobrostanje i da se stvori unutarnji mir. Ona traži podporu u parlamentu, lojalno pouzdanje i susretanje sviju stranaka.

Govor ministra predsjednika saslušan je vrlo pažljivo i prihvaćen do znanja dobrohotno. Na koncu popraćen je živahnim odobravanjem.

Odbijen predlog.

Česko-radikalni zastupnik Klofač stavi i obrazloži predlog, da se otvori razpravu o govoru ministra predsjednika. Za predlog glasovali su samo njegovi drugovi. Za govora zastupnika Klofača izmienište si njemački kršćanski socijalci i češki radikalci razne pogrde.

Vladine osnove.

Predsjednik javlja, da su od strane vlade podnešene na razpravu sliedeće osnove: za osjeguranje u starosti i nemoći; proti pijanstvu; o pripojenju Bosne i Hercegovine; o podržavljenju raznih željeznica; o službenoj praksi sudbenih vježbenika; o noćnoj radnji žena u obrtničkih tvornicah; o kužnim bolestima kod marve; o trgovačkom ugovoru sa Srbijom; o trgovačkim ugovorima sa Inozemstvom.

Molbe, upiti i predlozi.

Zatim je pročitano mnoštvo molba, upita, i prešnih predloga. Medju ostalim stavište prešne predloge zastupnici knez Lichtenstein, Dr. Hruban i drugovi i to: da se vladi dozvoli privremeni proračun od 1 jenara do 30 junija 1909 i da se razpravi osnova o pripojenju Bosne i Hercegovine prešnim putem.

Zast. Hribar stavi sa drugovima prešni predlog radi poznatih krvavih dogodjaja u Ljubljani; zast. Dr. Ploj sa drugovima radi poznatih njemačkih izgreda u Ptuju; zastupnik Roblek radi njemačkih izgreda u Celju. Zastupnik Rybař sa drugovi stavište predlog, da se ustroji u Trstu

Amo tamo po Istri.

(Nastavak.)

Slovenac Trdina, bivši za Bacha profesorom u Varaždinu i na Rijeci, kaže, da nema na svijetu boljih pjevača od Hrvata. Istra kao da toga ne potvrdjuje. Ja sam tome svojem začudjenju dao oduška pred mnogim svećenicima, učiteljima i drugim inteligentnim ljudima. Dobivao sam obično ovakove odgovore: malo nas je, nitko ne će da bude pjevač — naši ljudi nemaju smisla za pjevanje niti imadu sluha....

Ja sam za čudo čuo u Istri malo pjevati. Neka mi se ne zamjeri, ali ja gornjih ispričavanja ne primam na znanje. Dopustam, da ima krajeva, gdje narod manje pjeva, pa da se ne odlikuje darovitošću za pjevanje; ali da bi bili Hrvati nutrnje Istre gluhi te ne mogu složiti ni u mjestima od 1000 duša zbor od deset pjevača — svi su mi istavljali baš slab sluh, — e, toga ne vjerujem. Treba samo pokrivotvnosti, rodoljublja i demokratskog duha pa da vidite, kako će niknuti ondje desetak pjevačkih društava. U početku je dovoljno, da se nadje pjevača za dvostruki kvartet; isprva neka se pjevaju lakše skladbe u zboru, a istom kasnije neka se uče teže kompozicije. Dobre volje se hoće, pa će sve ići!

Naši Hrvati neka se ugledaju u Slovence oko Trsta. U Ricmanjih nadjoh „Slovensko pevsko društvo", kojega su članovi sami seljaci. Pa zar Hrvati u Pazinu, Buzetu, Žminju, Roču, Gračišću, Tinjanu, Barbanu..., ne mogu stvoriti takovo društvo?

To je naša mala sramota, a valjda neće još nitko iskati od mene, da dokazujem korist i potrebu narodnih pjevačkih zborova. U Istri je sabrano mnogo hrvatskih narodnih pjesama, od kojih je već Dr. Laginja izdao lijepu zbirku, preštampanu iz „Naše Sloge". Ja ne vjerujem, da onih pjesama nije narod pjevao, već da ih je samo kazivao. Ne vjerujem ni toga, da su se sve te pjesme pjevale „na jednu notu", kako bi ktjeli oni, koji se opravdavaju zašto se ne ustrajaju pjevačka društva. Dižite dakle pjevačka društva, koja su važnija od sokolskih! Samo treba imati na umu, da su ona moguća samo onda, ako u njima vlada demokratski duh, da se akademički naobražen čovjek ne stidi sjedjeti uz poštenog seljaka obrtnika i trgovca. Bez takove predpostavke isključen je svaki uspjeh.

IV.

Došao sam u Istru, kako sam već kazao radi znanstvenih svrha. Pa što sam našao i postigao?

Već drugu godinu putujem i proučavam spomenike hrvatske glagoljske književnosti. Dugo sam boravio toga radi izvan Hrvatske. Bio sam u Pragu, Beču, Ljubljani, u Italiji (u samom Rimu mjesec dana). Tako sam dospio i u Istru, a ovih dana idem u Dalmaciju.

Konstatujem odmah radosnu činjenicu, da vrlo velik broj dragocjenih kodeksa glagoljskih, pisanih na pergamenu, što se nahode u Zagrebu i u pomenutim gradovima izvan Hrvatske, potječu većim dijelom iz Istre, i to baš iz nutrnje Istre. Različite bilješke u ovim rukopisima pokazuju, da je bio ovdje u crkvenom i javnom gradjanskom životu vladajući jezik hrvatski, osobito u XV. pa do polovice XVII. vijeka. Nema crkve ni sela ni grada, koje se ne bi u njima spominjalo. Moram još istaknuti, da je u Istri napisano više glagoljskih spomenika nego u samoj Dalmaciji; ili barem više ih se sačuvalo.

Kada sam to kazivao u Firenci književniku Morpurgu, Trščaninu, koji me je najljubaznije susretao, uozbiljio se pa mi odgovori: „ove je to bilo pisano u austrijskom dijelu Istre (Istrani bi rekli: „u kraljevini"), ali ne u mletačkoj Istri". Nije mi bilo teško, da mu dokažem, da je njegovo mišljenje krivo.

Jednako mišljaše i dr. Amoroso u Pereču. I on je poduže samnom razgovarao, i to najprijazuije pa mu se činilo, da su sve istarske glagoljske rukopise napisali krčki i dalmatinski popovi. To je, odgovorih mu, bajka. U Istru su Mlečani, istina, doveli mnogo Hrvata iz Dalmacije, i — čini mi se — iz Hrvatske pa s njima je došlo i dosta popova glagoljaša; no mnogi su spomenici glagoljski starji od tih osoba, pisali su ih dakle hrvatski starosjedioci. Dovoljno je spomenuti glasoviti razvod istrijanski. U ostalom u izdanjima jugoslavenske akademije prikazat ću skoro postanak i sudbinu svakoga kodeksa pa će se svak lako uvjeriti, da istinu tvrdim...

Moram ipak istaknuti, da sam u nutranjoj Istri našao mnogo glagoljskih napisa iz XIV—XVIII. vijeka, ali ni jedne pergamene. Već i dragocjeniji rukopisi dospješe u Zagreb u knjižnicu jugoslavenske akademije i sveučilišta, u Ljubljanu, u Beč i u Rim. Zagrebačke zapise sabrao glasoviti Ivan Kukuljević i Slovenac Volčić koji je završio svoj svećenički i rodoljubni rad u Cerovlju. U Ljubljani jih je opet skupio pod kraj 18. vijeka zasluženi sabirač slavenskih književnih starina barun Zois, koji je odgojio Slovenčina Vodnika i Kopitara. Mnogim sam slovenskim prijate-

obrtna škola sa slovenskim naukovnim jezikom.

Obrazloženje prešnog predloga.

Knez Lichtenstein obrazloži u kratko prešnost svog predloga, da se dozvoli naime vladi privremeni proračun od 1 jenara do 30 junija 1909.

Upiti na predsjednika.

Na koncu sjednice upita socijal-demokrat i poljski židov Dr. Diamant predsjednika zašto nije stavio na dnevni red pitanje o novoimenovanju viteza Abrahamovica poljskim ministrom?

Predsjednik mu na to odgovori, da je ostavkom ministra Abrahamovića izgubilo njegovo pitanje svako znamenovanje.

Socijal-demokrat Daszinski pita zašto nisu stavljeni na dnevni red prieporni izbori zastupnika u Galiciji.

Predsjednik mu odgovori, da je to pitanje i na današnjem dnevnom redu i da on nije kriv, ako nemože doći na red.

Svenjemac zast. Malik pita predsjednika da li će uzeti do znanja, da on sa drugovima, (trojica njih!) neće sudjelovati u subotu kod svečane sjednice radi carskog jubileja.

Predsjednik mu odgovara uz glasan smjeh kuće, da mu je na volji prisustvovati ili ne.

Tim je svršen dnevni red i određena svečana sjednica radi carskog jubileja u subotu.

* * *

Beč, 28 novembra 1908.

Danas bijaše u parlamentu svečana sjednica radi 60 godišnjice vladanja cara i kralja Franje Josipa I.

U 1 sat po podne okupila se je zastupnička kuća na svečanu sjednicu, u kojoj se je imala obaviti komemoracija careva jubileja.

Zastupnici dodjoše u fraku, a češki zastupnici u čamari. Ministar domobranstva sa svojom generalskom odorom i nadkomornik sa svojom plavom nošnjom ističu se u općoj crnini. Prazne klupe centruma, gdje sjede socijalisti, zijaju svojom prazninom i to se neugodno dojimlje. Inače utisak kuće je veličajan.

Osim socijalista izostalo je tridesetak njemačkih radikala, te nekoliko češkib i rusinskih radikala.

Za duboke tišine odpočeo je predsjednik Weisskirchner svoj govor, u kome slavi cara, kao provadjača slobodoumnih misli. Ističe, kako je vladar podielio svoju vlast sa pukom i pravo glasa doljerao do kraja. Spominje, kako mu u vladanju nisu bile prištedjene ni težke brige, ni žalosti, i kako se je on dužnosti ljubiv odazvao. Pri koncu izrazuje želju, da Providnost cara održi još dugo godina na životu. Zastupnici se odazivlju trokratnim klicanjem Živio!

Predsjednik moli kuću, da mu dozvoli kralju izraziti u njezino ime čestitke.

Kuća prihvaća.

Predsjednik nakon toga zaključuje sjednicu.

Narodna Sveza.

Napokon došlo je do toga da su se oba kluba južno-slavenskih zastupnika sjedinili u „Narodnu Svezu". Ta činjenica jest od velike važnosti osobito sada kada stojimo pred velikim događajima. Da naši čitaoci uzmognu bolje doznati zadatak „Narodne Sveze" donašamo pravila iste.

Temeljne odredbe. §. 1. „Slovenski Klub" i „Sveza južnih Slavena" tvore jedinstveno parlamentarno tielo pod imenom „Narodna Sveza". „Narodna Sveza" nastupa kao taktična jedinica u svim pitanjima, koji se tiču parlamentarne pozicije južnoslavenske državno-saborske zajednice osobito njezin razmjer prama drugim parlamentarnim strankama i prama vladi.

Svaki klub postupa slobodno u lokalnim, personalnim i isključivo gospodarskim stvarima.

Ne brani se također pravo svakom klubu, da samostalno postavlja predloge i interpelacije, ako se njihova sadržina ne protivi zaključcima i odredbama „Narodne Sveze".

Ipak osobna pitanja, u kojima se ujedno radi o narodnim interesima drugih stranaka ili drugih narodnosti, skupna su stvar „Narodne Sveze".

Predsjedničtvo. § 2. Predsjedničtvo sastoji od načelnika obaju združenih klubova, tako da je „Narodna Sveza" prema vladi i u obće prema vani valjano zastupana samo onda, ako nastupe oba načelnika skupno. Za slučaj da je jedan ili drugi načelnik zapriečen, stupa na njegovo mjesto njegov namjestnik u načelstvu kluba.

Parlamentarna komisija. § 3. Parlamentarna komisija „Narodne Sveze" sastoji od načelnika združenih klubova i još od 6 drugih članova, kojih polovicu odredjuje „Slovenski Klub", a polovicu „Sveza južnih Slavena". Svaki član predsjedničtva (načelnik kluba)ima pravo sazivati sjednice parlamentarne komisije.

§ 4. Parlamentarna komisija odlučuje u svim slučajevima, kad nije moguće da se pravodobno drži plenarna sjednica „Narodne Sveze". Zaključak parlamentarne komisije u takvim slučajevima jednako je valjan kao i zaključci plenarne sjednice stvoreni s običnom većinom. Parlamentarna komisija valjano zaključuje u prisutnosti četiri člana pod uvjetom, da je svaki od združenih klubova zastupan barem po jednom članu. Za valjanost zaključaka dovoljna je obična većina; ipak je zaključak nevaljan, ako je sve prisutno zastupstvo od jednoga od obaju klubova glasovalo proti. Predsjednik uviek učestvuje u glasovanju.

Plenarna sjednica. § 5. Plenarna sjednica „Nar. Sveze" drži se, kada ju sazove član predsjedničtva, bilo po zaključku svog kluba ili parlamentarne komisije „Narodne Sveze", bilo po vlastitoj inicijativi. U predsjedanju plenarne sjednice mjenjaju se od sjednice do sjednice načelnici obaju klubova; ako je pak dotičnik zapriečen, stupa na njegovo mjesto njegov zamjenik. Zaključci plenarne sjednice su obvezatni za članove obaju združenih klubova. Nijedan član ne smije proti zaključku plenarne sjednice u saboru ili u odborima govoriti ili glasovati, jer inače nije više član „Narodne Sveze".

Svezino pitanje. Ako je zaključak plenarne sjednice stvoren sa većinom od dvie trećine prisutnih i proglašen kao „Svezino pitanje", tada je također pozitivna dužnost svakoga člana združenih klubova, da glasuje u smislu toga zaključka.

Uzdržavanje od glasovanja. Uzdržati sa od glasovanja dozvoljeno je:

a) prema običnim zaključcima Sveze, ako se je prije oglasio kod načelnika kluba;

b) prema zaključcima, koji su bili proglašeni kao pitanje Sveze, a to samo dozvolom „Narodne Sveze", koja mora biti izrečena ili u plenarnoj sjednici sa većinom od dvie trećine prisutnih, ili pak od parlamentarne komisije jednoglasnim zaključkom;

c) članu, koji je u odboru, prije nego je što zaključila „Narodna Sveza" o dotičnoj stvari, glasovao drugačije, nego je zaključila „Narodna Sveza".

Valjanost zaključivanja. Plenarna sjednica „Narodne Sveze" valjano zaključuje, ako u njoj prisustvuje barem po jedna trećina svakoga obaju združenih klubova.

Valjanost običnih zaključaka. Za valjanost običnih zaključaka treba nadpolovična većina odanih glasova. Kada je jednaki broj glasova predlog pada. Pravo glasa ima također predsjednik.

Imenovanje članova u odbore. §. 6. Imenovanje članova u odbore ne spada u kompetenciju „Narodne Sveze".

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Iz redarstvene službe u Istri. Redarstveni perovodja g. Gustav Stiasny imenovan je privremenim kotarskim komesarom te premješten od redarstvenoga ravnateljstva u Trstu k političkomu poglavarstvu u Pulu.

Poniemčivanje našeg Primorja. Učiteljstvo c. kr. državne njemačke škole u Puli brzojavno se je oprostilo sa blyšim ministrom nastave drom. Marchettom. „Polaer Tagblat" ističe također Marchettove zasluge, koje su zaista velike, jer on je najviše podupro germanizaciju na Primorju. Preuzeće niže realke u državnu upravu i povišenje iste na višu ustrojenje njemačke državne pučke škole za djevojčice, gradnja nove pučke škole, to su djela kojima je dr. Marchett zadužio puljsku njemačku koloniju. „Omnibus" piše: Ako pomislimo, da država troši preko 800.000 za državne njemačke škole u Primorju, a da mi nemamo niti najpotrebnijih pučkih škola, da do 15.000 naše djece ostaje bez obuke a nebrojeći one, koja se raznarodjuje. U samoj Puli za nas starosjedioce vlada nema novaca, da nam otvori jednu školu, već moramo da sami uzdržavamo školu za 500 naše djece. All za to ima i stotina i tisuća da troši za njemačke škole, kojih ovdje do 8 uzdržava. Dr. Marahelt je više učinio za germanizaciju, nego bi sva moguća društva mogla učiniti i nego bi ikije nastojanje postiglo a to ističe i ovdješnji njemački list. Za to mi možemo biti i sretni, da smo se riešili ministra, kojemu je toliko na srcu ležalo doseljeno njemstvo ovih krajeva.

Lošinjski kotar:

Nova parobrodarska sveza.

Prijatelj nam javlja iz Velog Lošinja da će do mala tamo započeti maleni parobrodić na benzin ploviti izmedju Velog Lošinja te Suska ticući Susak, Unije, Osor, Nerezine, Privlaku, Sv. Martin i Valdarku. Ta sveza poboljšati će se početkom nove godine 1909 time, što će se prevažati osim putnika i robe, također i poštu. Bilo to sretno i narodu koristno!

Otvorenje „Narodnog Doma" u Cresu. Od tamo nam pišu 24. o. mj. Tko bi nam bio kazao još prije desetak godina, da ćemo mi zanemareni i zapušteni creski Hrvati imati god. 1908. svoj krasni „Narodni Dom", bili bismo mu se nasmijali u Ljubljani kazao, da bi Slovenci morali podignuti Zojsu spomenik ispred licejske knjižnice. A do sada ga se još ne sjetiše ni opširnijom monografijom!

Mnogo je glagoljskih starina nestalo zlobom ili neznanjem. U Barbanu je n. p. župnik Gambini pred pedesetak godina zamatao sardele u hrvatske pergamene, ne poznavajući njihove važnosti. Usljed političkih borba gdjekoji su talijanski gorljivi rodoljubi porazbijali glagoljske napise i uništili hrvatske rukopise, želeći izbrisati svaki historički trag hrvatstva u Istri. Ovako je izčeznuo iz Barbanskog arkiva i talijanski prijevod razvoda istrijanskoga. U mnogim župnim arkivima nestade glagoljskih matica istom u najnovije vrijeme, n. pr, u Baderni.

U Roču je dao neki odvjetnik skinuti sa Fabrisove kuće glagoljski napis kao da će ga tobož poslati u tršćanski muzej. Ondje ga medjutim nema!

Važni su glagoljski rukopisi, što se nahode u ubavoj Dolini kraj Trsta. U župnom arkivu pokaza mi župnik Dekan Zupan 6 bratovštinskih urbara i jedan svezak matica krštenih iz XVI. i XVII. vijeka. Sve je pisano glagoljski, kasnije talijanski i latinski. U „ligištru" sv. Antona (1548.) spominje se i stariji „ligištar", koji je možda bio iz XV. vijeka. Ovo je važno i zanimljivo, jer se oto ovdje nalazi potvrda, da se je glagoljska liturgija upotrebljavala na vratima Trsta te su se njome služili pored Hrvata i Slovenci.

Pošao sam i u Ricmanje, gdje čuvaju veliku dragocjenost: krasno sačuvani istisak 1. izdanja hrvatskog glagoljskog misala od g. 1483. Iz poznijih bilježaka, koje potječu iz kraja XV., iz XVI., možda i iz XVII. vijeka, pisanih glagoljicom (jedna je bilješka ćirilska!), a u kojima su popovi pribilježili u koledaru, kada je u kojem selu o p a s i l o (procesija), doznajemo da je u onim stranama živjela slavenska liturgija. Jedan put je zabilježeno: v R i c m a n o h; dakle se i ovdje glagoljalo, a u Ricmanjima postojaše crkva, mnogo starija od sadašnje, koja je, kako je poznato, već šest godina zatvorena — na opću sablazan.

Znamenit je i glagoljski rukopis, što mi ga pokaza prijatelj dr. Laginja u Puli, a sadržava računo i vijesti o bratovštini sv. Antona u Vabrigi iz XVI. i XVII. vijeka.

Za sada ću još spomenuti, da se u arkivu bivše biskupije novigradske (Cittanuova) nahodi spis, gdje se je župnik Zorić iz Tribna g. 1748. potpisao pod latinski zapisnik glagoljskim pismom. Nije dakle znao latinski, a prema tomu je u crkvi svojoj upotrebljavao glagoljske knjige. Zanimljivo je i to, da je novigradski biskup Stratika na sinodu novigradske biskupije od g. 1780. naložio svećenicima, da uče hrvatski jezik, zahtijevajuć, da se uzdrži običaj pjevanja epistole i evanjelja „illyrica lingua".

U Tinjanu unio je neki župnik u župne knjige još prvih godina XIX. vijeka dvije bilješke glagoljskim pismom.

Pa da je glagoljica u Istri tudja, a slavenska liturgija nepoznata?

Da još ovo spomenem. U jugoslavenskoj akademiji u Zagrebu imade znatna zbirka glagoljskih napisa iz Istre. Skupio ju je pokojni Ivan Kukuljević. Neke je napise sam prepisao, no većinu je dobio od drugih iz Istre te nijesu najpouzdaniji. Neki su već štampani bili u „Acta Croatica", u „Našoj Slogi" i u drugim listovima. Ja sam mnoge na svom putu pregledao i iznova prepisao, gdjekojih je već nestalo, a ja opet nijesam ovoga puta svakamo doplo. Mons. Kalac u Pazinu, prijatelj naše starine, uručio mi je zbirčicu glagoljskih napisa iz dekanata Buzetskoga, koje je prepisao sam latinicom.

Najviše mi se dopao župnik Humski Flego, koji je dao snimiti fotografski dva humska glagoljska napisa pa ih upotrebljava kao dopisnice-razglednice. Ova valja!

Napisi se mogu dosta dobro snimati s pomoću papira, all je ipak fotografija mnogo pouzdanija. Ja sam preporučio mnogima, neka tako čine pa ćemo dobiti potpunu i savršenu zbirku glagoljskih napisa, koja će nam, kada se izda, služiti na čast. To činim ovo i javno, pa molim svakoga, koji se odazove ovome pozivu, da takov fotografski snimak pošalje ment. ili jugoslavenskoj akademiji u Zagreb.

Neki mi to obećaše. Nadam se, da će održati riječ.

(Nastavit će se.)

Hrvati i Hrvatice!

Sjetite se svakom zgodom »Družbe sv. Ćirila i Metoda« za Istru. Upotrebljavajte Družbine marke, a svaka zapada samo 1 novčić. Kupujte uvjek Družbine žigice, cigaretni papir i druge proizvode!

jali u brk. Ipak je to danas hvala Bogu i našim požrtvovnim prvakom gotova stvar. Mi imademo krasnu zgradu, u kojoj će naći utočište narodna društva i gdje ćemo se sastajati, da se pogovaramo i posavjetujemo o našoj boljoj duševnoj i gospodarskoj budućnosti. Na toj uglednoj zgradi sjajit će se u brk domaćim izrodima i poturicama velik nadpis „Narodni Dom“ u pozlaćenim slovima.

Kako je bilo zaključeno od naših kotlovodja otvorenje „Doma“ imalo se obaviti skromno, bez osobitih svečanostih. Nu usprkos tomu samo otvorenje nije moglo proći tiho i kradomice, da nam se nerekne, da se plašimo bilo koga.

U predvečer otvorenju »Doma« koji je bio svečano iskićen i zastavama ukrašen sastali smo se u liepim prostorijama, da počastimo časom rujna vinca našeg velezaslužnog predsjednika g. prof. Dr. viteza Coglievinu. Njemu nazdravismo srdačno zaželiv mu, da dočeka u novom „Domu“ novo i sretnije doba za cresko Hrvate.

U nedjelju dne 22. o. mj. poslije crkvenih funkcija pošao je odbor po preč. g. mjestnog župnika i kanonika N. Turata, kojega je na vratima „Doma“ dočekao i pozdravio predsjednik. U velikoj dvorani „Doma“ natrpanoj domaćeg gradjanstva obavio je g. župnik sv. čin blagoslovijenja nakon čega zahvali se uzhićenim riečima u ime svega dobro mislećega gradjanstva promicateljnom odboru, koji je sretno dovršio krasno djelo, koje imade služiti narodu na čast i korist. Zanosne rieči rodoljubnog pastira pozdraviše svi prisutni oduševljenim poklicima.

Iza toga uzme rieč predsjednik odbora, koji iztaknu kršćansku ljubav, koja čini prava čudesa navedši za to krasnih primjera iz poviesti. Sjetiv se Njeg. Veličanstva, kao nosioca kršćanskih krieposti i kao pravog vršitelja vjerskih dužnostih pozove prisutne na trokratni: Živio! Njeg. Veličanstvu čemu je sliedilo oduševljeno klicanje popraćeno carevkom, koju odigra domaći orkestar. Posliednji pozdrav izreče predsjednik hrvatskomu narodu i našoj domovini koju biju tolike nevolje i koja je za tolike svoje zasluge za kršćanstvo i za slobodu tudjih naroda žela crnu nezahvalnost. Domovini miloj uzklikne srdačni: Živila! a orkestar zaigra našu himnu „Liepa naša domovino“, što je izazvalo buru pljeska i odobravanja.

Domaći duh. pomoćnik veleč. Mrakovčić, promicatelj svega, što je dobro i plemenito osvrnu se u rodoljubnom govoru na dovršeno djelo zahvaliv se toplo svima koji su tomu pripomogli i koji su se žrtvovali za gospodarski napredak našega naroda i za njegovo oslobodjenje iz neprijateljskih pandža. Plemenita je bila njegova zamisao, što se je sjetio i našeg nikad dosta oplakanog duh. pomoćnika Frana Sablića, koji je žrtvovao sve svoje mlade sile na dobrobit milih Creskih kopača te utrudjen i izmučen legao mladjahan u prerani grob. Sjetismo se i blagopokojnog otca istarskih Hrvata, velikog biskupa Dobrile, koji je prvi zaorao tvrdu ledinu pak zapjevasmo hrvatsku himnu miloj nam Istri, nakon čega je predsjednik izjavio otvorenim „Narodni Dom“ u Cresu.

Mnogobrojno občinstvo udaljilo se zatim iz krasnih prostorijah, koje je valjalo prozračiti jer je sliedio nakon odmora od dva sata koncert. U određeni sat napunila se dubkom koli velika dvorana toli jezine prostrane galerije. Prolog izrekao je oduševljeno veleč. g. Krivičić pozvav prisutne na složno i uzajamno djelovanje na korist gradjana creskih i svega našega naroda. Sa pozornice zabavio nas je vrlo ugodno orkestar, koji je odigrao više rodoljubnih umjetnih komada. Čuli smo i krasnu himnu „Narodnom Domu“ izpjevanu od g. učitelja A. Linardića iz Martinšćice i deklamiranu od g.đne učiteljice djećjeg zabavišta. Odigrane su zatim dvie šaloigre od naših vriednih učiteljica i drugova im diletanata. Po svršenom programu zavrtila se vesela mladež dočim se stariji veselile uz čašu zadovoljni i veseli što su doživjeli krasno i rodoljubno djelo koje služi na čast svakom creskom Hrvatu i koje će — ako Bog dade — najviše pripomoći k duševnom i tjelesnom blagostanju našeg dobrog i čestitog Cresanina.

Narodni darovi.

Na piru Ivana Hržića od Andra sa Anticom Sučić od Iva u Belom dne 28. studenoga 1908. sakupljeno od gosp. Antona Barbalića učitelja 12 K za „Družbu sv. Ćirila i Metoda u Istri“ i to na nazdravicu tužnoj našoj domovini Istri od g. popa Ivana Juranića, kurat. upravitelja u Dragozetićima.

Pazinski kotar:

Školska mizerija u Istri.

Iz Tinjana pišu nam pod gornjim naslovom. Pučka škola u našem mjestancu do sada dvorazrednica, bila je nedavno proširena od školskih oblastih na trorazrednicu. Nego občina, koja se nalazi u šarenjačko-talijanaškim rukama, podnesla je proti proširenju utok na ministarstvo radi dvaju sela iz porezne občine Beram. Utok će biti stalno odbijen, jer u zakonu neutemeljen, ali tim će se stvar zategnuti za čim valjda i idu protivnici — utočnici.

Mjestno školsko vieće zumolilo je medjutim treću izvanrednu pomoćnu silu, na što je zemaljski odbor i c. k. školsko vieće pristalo. Ali slavno se naše občinsko zastupstvo izjavilo proti trećoj učiteljskoj sili, premda je potrošak za proširenje škole odobrilo!

Svakidanju školu polazi 141 dječak i 143 djevojčice, ukupno 284 djece. Tolik broj djece nemoguće je podučavati dobrim uspjehom dvim učiteljskim silama.

A da vidite kako se postupa posve obratno na talijanskim školama Istre, evo Vam jasne dokaza. Na talijanskoj pučkoj školi u Pazinu bila su prošle godine za 126 upisanih dječaka četiri učiteljske sila a na ženskoj školi za 113 upisanih djevojčica tri učiteljske sile; dakle za samih 239 djece sedam učiteljskih sila a u Tinjanu za 300 učenika samo dvie učiteljske sile. Ako ovo nije skrajna nepravda i najveća pristranost, onda neznamo što je nepravda ili pristranost.

Preporučamo gornje pitanje toplo našim zastupnicima na carevinskom vieću.

Porečki kotar:

Kaldir.

Prigodom vjenčanja Ivana Benvenutti sakupilo se za ovu podružnicu 17 K 64 p., koja svota ulećena je u Posujilnici u Karojbi.

Razne primorske viesti.

Odlikovanje.

Prigodom jubileja bio je odlikovan i nar. zastupnik Dr. Matko Laginja sa redom željezne krune III. stepena.

Čestitamo!

Djaci iz Dalmacije i Istre na Zagrebačkom sveučilištu za priznanje izpita i rigoroza.

Ovih dana su naši djaci obdržavali sastanak u Zagrebu na kojem su viećali o našem sveučilištnom zahtjevu. Iztakli su kako pitanje nije podnipošto riešeno sa onim dvijema naredbama od ministra Hartela, kojim se priznaje prvi državni izpit položen u Zagrebu, a za priznanje drugog i trećeg zahtjeva se naknadni u Beču.

Taj naknadni izpit i nepriznavanje rigoroza, kao što i nikakvo uredjenje filozofskih izpita zahtjeva sa naše strane energičnu akciju, da jednom prisilimo austrijsku vladu, da se ona brine za naš odgoj u materinskom jeziku, kad smo njezini podanici.

U tu svrhu izabraše odbor, koji će stupiti u doticaj sa hrvatskim i srbskim djačtvom na drugim sveučilištim za povedenje složne akcije, te brzojaviše «Narodnoj svezi» u Beču.

† Radovan Milčetić.

Rodoljubnu obitelj našega zemljaka g. prof. Ivana Milčetića zadesila je teška zalost smrću sina Radovana, učenika 3. gimnazijalnog razreda, preminuvšeg u Varaždinu dne 23. t. mj.

Ožalošćenoj obitelji izrazujemo duboku sućut a dragom pokojniku bila lahka hrvatska zemlja.

Nije moguće!

Zagrebačke novine od dne 27. pr. mj. donjele su iz Beča sliedeću brzojavku o talijanskom sveučilištu:

Dr. Rybarž izjavio je ministru dru. Bienerthu, da Slovenci neće biti protiv osnutka talijanskog sveučilišta u Trstu, ako Talijanaši udovolje pravednim zahtjevima Slovenaca — glede škola u Trstu. Bienerth kazao je, da će se to pitanje riešiti sporazumom izmedju stranaka.

Koliko nam je poznato, nije se slovensko političko družtvo „Edinost“ u Trstu nikada izjavilo za *samo* talijansko sveučilište u Trstu, niti uz cienu, da bi Talijanaši udovoljili pravednim zahtjevima Slovenaca, glede škola u Trstu — pak bi dobro, da se tu viest izpravi s kompetentne strane.

Bivši zastupnik Kompare pisao je rodjakom iz Amerike — Kanzsas Citi gdje je dao sagraditi novu crkvu i gdje je postao tamošnjim Slovencem župnikom. Tim su oprovrgnuti oni zlobni glasovi koje su o njemu razširili nekoji nazovi katolički listovi.

O nestašici mladjeg naraštaja kod naših sudova u Primorju pisali su mnogo domaći i izvanjski listovi. Tomu jadikovanju pridružujemo se i mi jer je zbilja nestašica koncepitnih sudbenih činovnika u Primorju vrlo znatna.

Pred nekoliko vremena bilo je razpisano trinaest mjesta za sudbene adjunkte u sudskoj upravi. Do danas su se natjecala jedino četiri kompetenta bez obzira na narodnost. Hrvatskim askultantima se pruža najljepša prigoda da kompetiraju na razpisana mjesta. Iz Rovinja pak dolaze glasovi da su kod tamošnjeg suda četiri praktikanta izstupila iz sudbene službe i prešli u odvjetničke pisarne. Kao razlog ovomu istupu navadja se okolnost, da sudbeni praktikanti i askulanti nemaju kod suda nikakve plaće, dok im odvjetnici ipak plaćaju toliko, da mogu barem prilično živiti.

Nu ovo nije jedini razlog. Mi smo prave razloge onomadne naveli osobito što se tiče okružnog suda u Rovinju. Tamo treba željeznu metlu, koja bi pomela onaj smrad, koj otežčava i onako težku i skoro bezplatnu službu naših mladića. Ali sve to nebi imalo naše rečeno pravnike odvratiti od sudbene službe ta i onako nemoraju ni u slavni Rovinj niti će tamo uvjek vladati poludivlji odnošaji.

Sa Jadrana.

Naš zemljak g. Rikard Katalinić Jeretov izdao je vlastitom nakladom opet zbirku pjesama pod naslovom *„Sa Jadrana“*

U ovoj knjizi sabrao je pjesme od god. 1902—1908. Pjesme posvetio je „milioj uspomeni hrvatskog književnika *Evgenija Kumičića*, koji je našu Istru volio i perom proslavio“. *„Sa Jadrana“* jest sigurno najljepša i najbolja zbirka pjesama što ih je dosad izdao R. Katalinić; od 98 pjesmica, što sadržaje zbirku, sve su jedna ljepša od druge.

Knjigu je ukusno opremljena te ju toplo preporučamo svima.

C. kr. činovništvo na poklonu kod cara i kralja. Iz Beča nam pišu 28. nov. Danas prije podne bilo je aktivno državno činovništvo po svojih odaslanicih na poklonu kod cara i kralja, da mu čestitah jubileju. Zastupani su svi resorti sa upraviteljima ministarstva, poglavicama centralnih oblasti itd. Poklonstvo je vodio ministar predsjednik Bienerth, koji je u svom govoru kraju istaknuo, da sve činovništvo mora nastojati, da vladarevu djelatnost uzme za uzor i da ju provodi.

Kralj je odvratio odužim govorom, u kom je izrazio svoje veselje, što su predstavnici oblasti došli, da ga prigodom 60-te obljetnice pozdrave. Glavna zadaća činovništva je vršiti zakon i ništa nego zakon. Upravljenje zakona mora da bude nepristrano. Zajednički su interesi pučanstva za to i činovništvo mora da je zajedničko. Činovnici moraju da budu sinovi svih naroda bez razlike, i oni se zaboravljajući svoju narodnu pripadnost, ne smiju zaboraviti ni zajedničke interese. Činovnici se nesmiju ugibati narodnim osjećajima, nego narodnim sukobima. U buduće neka činovnici ostanu isto tako vjerni državi i njegovoj kući.

Poslije odzdrava nagovorio je vladar razne odličnije osobe, medju njima i carskog namjestnika iz Trsta kneza Hohenlohe upitav ga za značaj ulićnih demonstracija, na što mu je knez odgovorio, da im nevalja podati osobite važnosti. (G. namjestnik nije valjda ni slutio, da će još doći do krvavih sukoba izmedju demonstranta i redarstva. Ali u Primorju valja svaki talijanski izgred pokriti i zabašurili Op. Ur.)

Zagrebački doktorat prava.

Do sada dakle mogu pravnici iz Istre i Dalmacije da u Zagrebu napravе sve državne i stroge ispite (rigoroze), te da se tako tamo i doktorišu. Zatim pravo u Beču „naknadni izpit“ za državne ispite i tim su usposobljeni za svaku državnu službu u Austriji. Ako tko kani u Zagrebu da se doktoriže, to je dobro, jer naslov doktora daje se i u ime Nj. Veličanstva, dakle ima se pravo isti naslov nositi po svim zemljama, kojima vlada naš hrvatski kralj.

Samo oni zagrebački doktori, koji stupe u Austriji u odvjetničku praksu, moraju da nostrifikuju zagrebačke rigoroze.

Slučaj je htio, da sam ja prvi bio, koji sam tako radio. Napraviv naknadni ispit u Beču, stupio sam u odvjetničku praksu i to u jednogodišnju praksu kod zemaljskog sudišta u Trstu. Obratih sena češko sveučilište i ono mi prizna bez izpita ponovnih moje rigoroze u Zagrebu, te tu svoju odluku pošalje na ministarstvo prosvjete. Nu naše ministarstvo prosvjete u Beču odbilo je predlog profesorskog zbora češke univerze o bezuvjetnom odobrenju zagrebskih rigoroza, već zahtjeva judicijelni i politički rigoroz ponovno da pravim, dok mi je rimski rigoroz odpustilo.

Stvar je naših zastupnika u Beču, da se najenergičnije zauzmu za ovo kulturno pitanje. Neka se ili odobre i rigorozi, kao i državni ispiti po jednoj hrvatskoj komisiji u Beču, ili nek se absolutno priznavaju, što bi bilo dakako najbolje.

Upozorujem i na ovu činjenicu, da zakon o nostrifikaciji je od 6 srpnja 1850, dok ga ministarstvo nije htjelo uzeti u obzir kod mog slučaja, već se pozivlje jednostavno na zakon o pravljenju rigoroza u opće. Ovdje se pak radi o nostrifikaciji, a ne o pravljenju austrijskih rigoroza! Dr. Bjelovučić.

TRAŽI SE

trgovac ili izučeni trgovački pomoćnik, po mogućnosti s obitelji, za društveni dućan.

Ponude poslati na:

Ivan Zović pok. Ivana,
Rovinjsko Selo (Istra).

Jeftino češko

PERJE

za krevete

5 kg. novo čihano K 9·60, bolja K 13·—
bele pahuljice čihane, 18·— „ „ 24·—
kao sneg bele pahuljice čihane . . . „30·— „ „ 36·—
razašilje se franko pouzećem.

Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu tovar. troška.

BENEDIKT SACHSEL, Lobes, br. 259

pošta PILSEN, Češka.

Poziv.

Podpisano društvo poziva svoje članove na izvanrednu skupštinu koja će se obdržavati u ponedeljak dne 21. decembra tek. god. u 3 sata po podne u dvorani Narodnog Doma u Voloskom sa sliedećim

Dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika prošle skupštine.
2. Razprava i zaključak glede povišenja društvene glavnice i primitka novih družinara.

Nakon skupštine sliediti će pogovor o društvenim poslovima i potpisivanje pristupnih izjava novih družinara.

Volosko, dne 1. Decembra 1908.

Istarsko društvo za promet pokretnina i nepokretnina i za gradnju kuća za prodaju — društvo na ograničeno jamčenje u Volo-skom-Opatiji.

Predsjednik:

Dr. Stanger v. r.

Odlikovan s 3 srebrnimi kolajnami u Gorici godine 1901. 1904. 1906.

Častna diploma i zlatna kolajna u Videm godine 1903.

Zlatna kolajna i počasni križ u Rimu godine 1906.

J. KOPAČ

Svjećarna na paru

J. Kopač, Gorica, ul. Sv. Antona b. 7.

Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. vlastnicam obitelji svijeće iz pčelinjeg pčelnjega voska. Kilogram po K 5·. Za prinos tamjana s K a.oca. Tamjan Myrrhae, Styrax, štitke i staklo za vječna svjetla po jednoj cijeni fig. Tagovcima preporučam svijeće za pogrebe, za krštenje djece, vučenje svijeć i med najjeftinije vrsti za veoma niske cijene. Svaki veseli izgotovim u svojoj samokući po najvišoj dnevnoj cijeni.

Za zahtjev šaljem cijenik franko.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Plovitbeni red

za prugu Baška-Rijeka-Baška.

Vrijedi od 11. listopada 1908. do opoziva.

Ponad. Srijeda Petak	Utorak Četvrtak Subota	Odlazak / Dolazak	Postaje	Dolazak / Odlazak	Utorak Četvrtak Subota	Ponad. Srijeda Petak
Prije podne	Prije podne				Poslije podne	Poslije podne
—	4.30	odl.	Baška . . .	dol.	—	6.—
—	5.30	dol.	Punat . . .	odl.	—	4.50
5.—	5.45	odl.	» . . .	dol.	5.15	4.35
5.15	6.—	dol.	Krk . . .	odl.	5.—	4.20
5.30	6.10	odl.	» . . .	dol.	4.50	4.10
6.45	—	dol.	Beli . . .	odl.	3.35	—
6.55	—	odl.	» . . .	dol.	3.25	—
—	6.55	dol.	Glavotok . .	odl.	—	3.25
—	7.—	odl.	» . . .	dol.	—	3.20
7.30	7.30	dol.	Malinska . .	odl.	2.50	2.50
7.40	7.40	odl.	» . . .	dol.	2.35	2.35
8.30	8.30	dol.	Omišalj . .	odl.	1.45	1.45
8.40	8.40	odl.	» . . .	dol.	1.35	1.35
9.30	9.30	dol.	Rijeka . . .	odl.	12.45	12.45

Uvjetno pristajanje u Staroj Baški.

Ravnateljstvo si pridržaje pravo prema okolnostima promjenu plovitbenog reda.

Agencija na Rijeci kod gosp. I. Pakušića, Via Andrassy 25.

PUNAT, dne 8. listopada 1908.

RAVNATELJSTVO.

OSVJEDOČITE SE

da najjeftiniju i najbolju robu možete dobiti kod tvrtke:

FRANTIŠEK MEJDR

ÚSTÍ na Orl. Hutvald 10. (Češka)

Tkaona na stroj i odprema.

Barheti, Damaski, Gradil, Kanafasi, Krotoni, Zefiri, i t. d. sve u najjeftinijim cijenama, vlastita tvornica zahtjevajte svuda

Novo platno

s narodnim biljegom. Komad 23 m. za 16 K franko.

Najizvrstnije

bakalarevo ulje

pripravljeno sa željezom.

Ovo ulje dobiva se iz najboljih bakalarovih jetara. Poradi svoje finoće nadkriljuje sva ostala ulja, a ima ugodan sladki ukus tako da ga svatko lahko piti može. Sa velikim uspjehom upotrebljava se kod kašlja, plućnog katara, bliedoće, slabosti, promuklosti, nahladi, pomanjkanja krvi i t. d.

Odrasli piju po 2 žlice na dan, dok djeca uzimaju 1 do 2 male žličice na dan.

Cieua jedne boce K 2·—.

Dobiva se samo u ljekarni

„k' SV. ĆIRILU i METODU" u Pazinu, Istra.

Ista ljekarna ima na skladištu zalihu

modernih specialiteta, novih liekova, ovoja i mineralnih voda i t. d.

Podgradska posojilnica in hranilnica v Podgradu.

Vabilo.

Ker za dne 23. novembra 1908 ob 2 uri popoldne sklicani izredni občni zbor ni bil sklepčen vršil se bode drugi izredni občni zbor „Podgradske posojilnice in hranilnice", reg. zadruge z neomejenim poroštvom v Podgradu v četrtek

dne 17. decembra 1908 ob 2 uri

popoldne v zadružni pisarni v Podgradu kateri sme glasom § 49 zadr. pravil brezpogojno sklepati.

Vspored.

1. Volitev starešinstva, nadzorstva in razsodstva.
2. Prememba pravil.
3. Slučajnosti.

Starešinstvo.

Broj 4947.

Natječaj.

Na temelju zaključka općinskog zastupstva od 27. novembra 1908. razpisuje se natječaj za sliedeća mjesta:

1. *jedno mjesto občinskog nadredara*, sa godišnjom plaćom od 1200 K i 100 K godišnjih za odijelo;

2. *sedam mjesta obć. redara*, sa godišnjom plaćom od 960 K i 100 K godišnjih za odijelo;

3. *četiri mjesta obć. cestara*, sa godišnjom plaćom od 730 K; plaća isplativa u postecipatnim mjesečnim obrocima.

Molbe za razpisana mjesta imaju se podnesti do 27. decembra o. g. podpisanom općinskom poglavarstvu, priloživ istim kratki list, svjedočbu općinarstva, ponašanja, školsku i liečničku (za redarstvene službe) vojničke dokumente.

Natjecatelji za mjesto obćin. nadredara imaju dokazati, da su služili u redarstvenoj službi ili kod oružničtva ili kao podčastnici kod vojske i da su njim dobro poznati redarstveni propisi.

Pošto se želi ustanoviti glazba imati će prednost za redarstvenu službu oni, koji poznavaju muziku, o čemu imaju se izkazati.

Glede toga postavlja im se u izgled posebna zaslužba.

Redarstvo bit će namješteno u slijedovanje; nadredar i dva redara u Kastvu dva redara u Zamelu i po jedan redar u Sv. Mateju, Matuljima i Jušćima.

Od cestara bit će namještena dvojica u Halubaljskoj i dvojica u Rukavačkoj istrani občine.

Občinsko poglavarstvo

Kastav, dne 28. novembra 1908.

načelnik:

K. Jelušić.

ODPREMNIČKO I KOMISIONO DRUŠTVO

„BALKAN"

d. o. s. j. u TRSTU

RIVA GRUMULA broj 14.

Telefon 2160. Brzojavi: BALKANSPED.

Žiro-račun kod „JADRANSKE BANKE" u Trstu.

Prima u svoje dobro uređjene magazine svaku vrst gospodarskih proizvoda, daje na isto predujmove uz vrlo povoljne uvjete i brine se za prodaju istih najkulantnije. Isto tako kupuje i prodaje svaku vrst robe po nalogu i na račun svojih muštorija najpovoljnije. Otvara carinske kredite, ocarinjuje robu i daje zajmove na robu ležeću u javnim skladištima.

Otprema svaku vrst pošiljaka u svim pravcima točno i brzo, obavlja reklamacije i daje svako strukovno razjašnjenje i uputu brzo i badava.

Broj 50. Pula, u četvrtak dne 10. decembra 1908. God. XLI.

Oglasi, priposlana itd. naplaćuju i računaju se na temelju važećeg cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču ili administraciju lista u Puli.

Pri svakoj naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5·—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina

Plaća i utuđuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koji u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u tiskari Laginja i dr. prije C. Krmpotić i dr.-e (Via Giulia br. 1, II. kat), kamo neka se naslovljuju sve pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. H. Handić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Iz carevinskoga vieća.

U Beču dne 5. 12. 1908.

Prva sjednica ovog tjedna bijaše ona od prošloga četvrtka i zatim su slieditе druge dvie t. j. u petak i subotu. Sjednica od četvrtka bijaše prva nakon proslave carskog jubileja i poslije proglašenja prekog suda u Pragu sa bližnjom okolicom. Na sami dan te proslave t. j. dne 2. decembra proglasila je vlada u Pragu prieki sud zbog krvavih okršaja, nemira i izgreda, koji su tamo vladali u posliednje vrieme a koje su izazvali njemački djaci visokih školah svojim prkosnim, objestnim i izazovnim postupanjem.

Upravo radi toga proglašenja očekivalo se u Beču obćenito, da će vlada i proti parlamentu poduzeti strogе, čak i najstrožije mjere t. j. da će ga odročiti ili možda i razpustiti. Očekivalo se naime da će koli češko-radikalni toli njemačko radikalni zastupnici u parlamentu onemogućiti svaki trieznі rad i da će se vlada usljed toga latiti najekstremnijih sredstava. Medjutim do toga nije došlo al je ipak došlo do

Burnih prizora.

Riedko kada bijase u parlamentu na jutru toliko zastupnika a na galerijah toliko občinstva kao prošlog četvrtka. Sve je očekivalo nešto izvanrednoga.

Čim je predsjednik otvorio sjednicu, istražio je češko-radikalni zastupnik Choc već te zahtjevao, da se sve predmete prolaza doslovce. Taj zahtjev popratiše njegovi drugovi burnim odobravanjem. Na taj zahtjev bijahu pripravne vladi prijazne stranke a i sam predsjednik, koji je uz silni prosvjed čeških radikalaca izjavio, da će se tomu zahtjevu zadovoljiti na koncu sjednice.

Kad je predsjednik podielio rieč prvomu govorniku o privremenom proračunu, vodji socijaldemokrata Dru. Adleru stali su češki radikalci još burnije vikati i psovati dočim je radikalac Lisy razvio krvavi rubac vičuć, da je ono krv novina djeteta, ranjenoga za prošlih izgreda. Vika i buka trajala je dulje vremena a opetovala se je jednakom žestinom kad je u parlamentat stupio njemački ministar zemljak Dr. Schreiner, kojega drže Česi glavnim prouzročiteljem nemira i izgreda u Pragu. Vika se napokon utišala te je vlada odahnula jer je očekivala većeg sukoba i burnijih prizora. Odahnulo njoj je više kad je čula iz ustiju zastupnika

Dra. Adlera

da će njegova stranka glasovati za prešnost prvoga čitanja vladine osnove o privremenom proračunu. Austrijski socijalisti pokazaji su opet jednom u parlamentu, da nisu tako žestoki i blesni kao što se obično kaže na svojih sastancih i na ulicah. Zast. Adler odsudio je doduše proglašenje prekog suda u Pragu, narodnostnu borbu gradjanskih stranaka te neodlučnost i mljohavost austrijske vlade ali nije imao srčanosti, da toj vladi zanieće proračun — jer se je bojao razpusta carinskog vieća. Znadu to socijal-demokrati da se u ovolikom broju nebi više vratili u zastupničku kuću pa su za to bili svakoj vladi na uslugu kad se je radilo o tom, da nju — i sebe spase.

Zastupnik Fon.

Slovenski zastupnik Fon bavio se je u svom govoru većinom gospodarskim pitanjima slovenskih zemalja, napose svoga izbornoga kotara u Goričkoj. Potužio se je gorko na zapostavljanje Slovenaca u narodnom i jezikovnom pogledu, napose u školskom pitanju. Što se tiče zahtjeva Talijana glede svog sveučilišta izjavio je u ime „Narodne Sveze" da njezini članovi nisu protivni talijanskomu sveučilištu, al da traže istodobno, da se dade Slovencem sveučilište u Ljubljani i da se hrvatsko sveučilište u Zagrebu izjednači sa austrijskim sveučilištima.

Vodja českih agrarca

Zast. Udržal prosvjedovje u ime svijuh českih zastupnika proti postupanju predsjednika, koji je mimoišao davni običaj te odredio čitanje podnesaka na koncu sjednice. Zatim je u poduljem i često odobravanjem prekinutom govoru opisao krvave dogodjaje u Pragu, učinio odgovornimi za nje jedino njemačko djačtvo i sve one Niemce, koji su to djačtvo bodrili i potičali. Govornika su Niemci često prekidali jer ih je peklo njegovo dokazivanje o njihovom nasilju u Pragu.

Sve-Niemac Dr. Jäger

nastojao je dokazati, da se u Pragu nije radilo o izazovu njemačkih djaka već o tom kako bi Česi sve Niemce iz glavnoga grada kraljevine Češke iztiaali.

Podnesci.

Na koncu sjednice priobćeni su podnesci t. j. prešni predlozi, obični predlozi i upiti. Čitanje ovih posliednjih trajalo je dulje vremena.

Ustmeni upiti.

Zast. Kurylovic pita zašto mu se ne odgovara na interpelaciju radi pomilovanja disciplinarno kažnjenih činovnika.

Zast. Rybar pita predsjednika kani li poduzeti shodne mjere, da se nebude u buduće priečilo zastupnikom dovesti u parlamenat deputacije, kao što se je to njemu i zast. Korošcu dogodilo danas od strane redarstva? Predsjednik obeća, da će u tom poslu govoriti s ministrom unutarnjih posala i da se to više nesmije dogoditi.

* * *

Sjednica od dne 4. o. mj.

I na početku ove sjednice poligoše česko-radikalni zastupnici buku i viku radi odluke predsjednikove, da će podneske dati na koncu sjednice pročituti mjesto na početku, kako je to zast. Burival zahtjevao.

Pošto se je vika ponešto utišala dobi rieč česko katolički zastupnik Šilinger iz Moravske, koji je najodlučnije odsudio izazivanja njemačkih djaka u Pragu te na koncu izjavio, da će su svojimi pristaši glasovati za prešnost razprave osnove o privremenom proračunu, jer mu je doštogа stalo da se vladu ne prisili na uporabu slozretnog § 14.

Rusinski zastupnik Romanczuk požali, što se mora ovako važnu osnovu kao što je predležeća o državnom proračunu, prešnim putem razpravljati. Rusini nemogu glasovati ni za privremeni proračun jer neimaju povjerenja u sadašnju vladu.

Njemačko-kršćanski socijalac zastup. Bielohlavek polemizira ponajviše sa socijalističkim prvakom Dr. Adlerom, kojemu predbaci medju ostalim, da se može i liže oko vlade kad mu to ide u prilog.

Sveniemac Malik bavio se je poglavito izgredima u Pragu te dogodjajima u Ljubljani, Ptuju, Mariboru i t. d. svaliv svu krivnju radi tih dogodjaja na Čehe, odnosno na Slovence.

Njemačko-radikalni zastupnik Wolf oborio se oštro na vladu i zbog krvavih sukoba u Pragu uzev u obranu njemačko djačtvo, koje je po njegovom mnienju nevino poput janjeta. On se je dotaknuo i i riešenja jugoslavenskog pitanja, koje dolazi sada na dnevni red i koje će se riešiti jedino na štetu Austrije.

Ustmeni upit na predsjednika.

Češki kolovodja zastupnik Dr. Kramar upravi na predsjednika upit u ime svih čekih zastupnika da li kani uplivati na vladu i gradskog načelnika, da se nebi više opetovao žalostan dogodjaj kao što bijaše onaj od jučer u gostioni gradske viećnice, gdje su česko-radikalnog zastupnika Kloſáča tvorno napali i konačno prisilili, da se je morao iz gostione odstraniti.

Predsjednik odgovori, da taj slučaj ne spada u njegov djelokrug već u onaj gradskog načelnika. U ostalom — reče — nije se uvriedilo češki narod, već samo osobu zast. Kloſáča. Taj je odgovor izazvao medju Slavenima, napose medju Česima veliko ogorčenje budući nije predsjednik ni požalio sam žalostni čin, a kamo li uzeo u obranu povriedjenu čast češkog zastupnika.

Iz „Narodne Sveze".

Na skupnoj sjednici članova „Narod. Sveze" zaključeno je bilo sa svimi glasovi,

Amo tamo po Istri.

(Nastavak.)

Taj posao može izvršiti svaki bolji amateur — fotograf, a takovih već ima nas i po većim selima.

Što se hrvat. napisa tiče, neću da ne spomenem zanimljive napise u Bermu i Barbani. Već mi se godinu dana motao po glavi taj kraj Pazina. U mnogim se znamenitim codeksima, osobito u ljubljanskim, spominje nebrojeno puta. Nisam mogao nikako shvatiti, kako da potječu iz tako neznatnog mjestanca onako važni rukopisi. Toga ne razumijem ni danas, od kako sam pohodio Berm. Župnik Grašić kome sam to sve spričao, znadiješe mi dati nikakva pouzdana odgovora. Možda se nalazi odgovor u njegovoj slutnji, da je bio možda u Bermu kada samostan, jer se neki vrt zove Patrija".

Dosta sam se začudio kapelici bl. djevice Marije izvan Berma. Vrlo je stara, možda iz XIII. ili XIV. vijeka, premda je više puta obnovljena te je prvotni slog zamećen. Iznutra se nahode na stijenama fresco — slikarije dosta grubo, koje neće biti mlađe od XV. vijeka. To potvrdjuju bezbrojne bilješke, urezane u stijene nečim oštrim, valjda nožicem. Jedno jutro sam probavio u ovoj crkvici s prof. Kevićem. Pomenute bilješke su prigodne te potječu od raznih popova i žakna. Pisane su glagoljicom, jedna ćirilicom; neke su latinske. Koliko sam ih pročitao, potječu iz XVI. vijeka.

Isto sam našao u mnogo starijoj i zapuštenoj kapelici sv. Antona, koju je država u novije vrijeme ponješto obnovila nastojanjem kanonika i župnika Pindulića. Fresco-slike na nutrnjim stijenama nijesu bez umjetničke vrijednosti. Ni ovdje nijesam imao vremena, da sve bilješke pročitam. Ovdje sam već otkrio mnogo napisa glagoljskih iz XVI. vijeka. Ima ih i latinskih. Svi su zidovi išarani ovakim bilješkama, u kojima se javljaju imena raznih popova, ali i ime jednog pazinskog vicekapetana. Glagoljska su slova uglata i kurzivna. Pa da u Istri ne bješe glagoljica domaće pismo?

U općinskom arkivu Barbanskom bijaše, kako me uvjeravaju, mnogo glagoljskih rukopisa; ali — izgorješe. U župnom arkivu poknza mi kanonik-župnik Pindulić inventar od g. 1640., u kome se navode medju ostalim predmetima: „quattro libri illirici grandi di carta pergamena". Nestalo ih je! Pa porad svih ovih potvrda glagolizma, danas vlada u barbanskoj crkvi isključivo latinski jezik.

Kada pomišljam na slavensku liturgiju, padaju mi na um Jermeni u Miacima i Grci-Bazilijanci blizu Rima, koji vrše službu božju na jermenskom, odnosno na grčkom jeziku. Njih nitko ne smeta u njihovu pravu, dok se ni u sv. Jurju degli Schiavoni u Miacima ni u rimskom sv. Jeronimu nečuje više: „Gospod s Vami". Jermenima i Grcima nitko ne zanoveta poradi njihova liturgičnog jezika, a nama Hrvatima ....

A ma nijesmo li i mi sami krivi, da je tako?

VI.

I ako je još hrvatska intelligencija u Istri dosta oskudna, opet je ima toliko, da možemo misliti na neke vrlo nužne zadatke. U prvom redu bi bio hrvatski narodni muzej. Takav zavod ustrojiše Talijani u Poreču i u Puli, a Hrvati ga mogu podići u Pazinu, koji je u srcu hrvatske Istre te mu pripada budućnost. Trebalobi privesti u život muzejsko ili arkeologičko društvo. Profesorima hrvatske gimnazije u Pazinu pripada ovdje prva rieč!

Ja sam vidio na svojim izletima po nutrnjoj Istri svakojakih starina iz srednjega i novoga vijeka: oružja (pa i topova), mjera, mučila, orudja, napisa itd., što bi se sve dalo skupiti i sahraniti u muzej,

izuzam jednoga, da se ima stupiti u odlučnu opoziciju proti sadašnjoj vladi, u koju se nemože imati povjerenja i koja nemari, da zadovolji opravdanim zahtjevima narodnih zastupnika iz naših južnih zemalja. Rasprava o tom pitanju biješe vrlo živahna ali uviek stvarna i nenadje se nikoga, koji bi bio rekao ni jednu riec u prilog vladi.

U istoj sjednici prihvaćen je predlog da se sakupi medju članovima „Sveze" milodar za hrvatske i slovenske sveučilištne djake u Beču i da se pozove putem novina naš narod na dobrovoljne prinose u korist naše učeće se mladeži u Beču. Odmah se je zatim medju našimi zastupnici sakupilo za uboge djake 600 K i sastavilo poziv na narod radi sakupljanja milodara. Nadamo se, da taj radoljubni poziv neće ostati bez odziva.

* * *

Sjednica od dne 5. decembra 1908.

Opetovali su se i danas na početku sjednice burni prizori, koje izazvaše vikom vriskom i zviždanjem česko-radikalni zastupnici, koji su zatražili, da se podneske na carevinsko vieće doslovno pročita, čemu nije predsjednik zadovoljio na početku, već na koncu sjednice.

Kod razprave o prešnosti privremenog proračuna doblo je prvi riec češki socijal demokrat zastupnik Modraček, koji je u češkom i njemačkom jeziku predočio divljaštvo njemačkog djaćtva u Pragu te Niemaca u Českoj u obće, koji prieče češku djecu, da se naobraze u materinskom jeziku. Bečkom načelniku koji je obećao muhamedanskoj deputaciji koja se je onomadne poklonila caru i kralju, da će Beč sagraditi Muhamedancem bogomolju, dovikne da za česku djecu u Beču, koje imade sposobne za školu do 30.000 nema srca ni ljubavi, jer toj djeci neće da dade niti jednu jedinu pučku školu. Poput zastupnika Modračka zauzimlju se i ostali češki zastupnici socijal-demokratičke stranke uviek za prava svoga naroda te premda su sa njemačkimi socijalisti u jednom klubu ne služe ovim za podrepnicu, kao što to biva sa našimi nazovi-socijalistima na jugu, koji su slieno orudje u rukama talijanskih nazovi socijalista. Njemački liberalac Dr. Stölzel zauzme se toplo za Niemce u Českoj izjaviv, da stoje njima uz bok kao jedan muž svi Niemci Austrije bez razlike stranaka. Govornik pozove gradjanske stranke na odlučan odpor proti socijal-demokratom, koji neće narodom donieti sreću i slobodu, nego robstvo u javnom i zasebnom životu.

Češki prvak Dr. Kramar, oko kojega su se sakupili svi zastupnici izrekao je vrlo krasan govor na obranu českoga naroda i njegovih prava. Nemire u Českoj, napose u Pragu, reče, izazvao je prkos njemačkih djaka podupiranih od onih Niemaca, koji neće da ikada dodje do sporazumljenja izmedju Čeha i Niemaca u Českoj. Česi će sve poduzeti, da se ustroji parlamenturna vlada koja mora da bude pravedna svim narodom, osobito Slavenom, koji su bili i jesu još i sada svuda zapostavljeni. Bez austrijskih Slavena — zaključi — neda se više u Austriji vladati.

Rusinski zastupnik Dr. Lewickyj izjavi u ime svoje stranke, da će glasovati proti prešnosti, jer su još uviek Rusini odvisni od milosti poljske vladajuće stranke u Galiciji. Socijalista Dr. Diamant opisuje nesnosno stanje židova u Galiciji koji nenalaze nigdje obrane ni zaštite premda imadu svojih zastupnika koli na zemaljskom saboru toli na carevinskom vieću. Njegova će stranka glasovati za prešnost prvog čitanja osnove o privremenom proračunu ali će glasovati proti samom proračunu.

Tim je prekinuta razprava, pročitane interpelacije i zaključena sjednica a buduća urećena za sriedu dne 9. o. mj.

Osjeguranje radnika i t. d.

Javili smo onomadne, da je austrijska vlade izradila zakonsku osnovu za osiguranje radnika, malih posjednika, obrtnika i t. d. u starosti i za slučaj nemoći. Tom osnovom imade se riešiti jedno od najvažnijih i najzamašnijih socijalnih pitanja, kojimi si razbijaju glave najprosvjetljeniji narodi svieta. Osnova ta imala je doći na razpravu u carevinskom vieću još tečajem ove godine, ali će doći na dnevni red tekar u budućoj godini zbog inih važnih posala i radi čestih ministarskih kriza i radi neprestanih trzavicah, koje vladaju već čitave mjesece u i izvan austrijskog parlamenta.

Osiguranje u starosti i za slučaj nemoći radnika i t. d. sastoji poglavito u zajedničkom djelovanju osobne i državne pomoći; osim toga oni koji davaju radnju, imat će da doprinose onoliko koliko i sami radnici. U obće u osiguranju uzimat će se svi oni, koji radi malog prihoda nisu u stanju da štede i da se pobrinu za starost, pa bilo da rade samostalno ili odvisno. Dužnost osiguranja proti bolestima protegnut će se na sve radnike uz nadnicu, na kućne radnike i na službinčad. Kakov će se obzir uzimati na poljodjelske i šumske radnike, to će ovisiti od potrebe, da se izjednačenjem poljodjelskih s obrtnimi rudnici suzbije osjetljivo nazadovanje poljodjeljstva, koje se u novije vieme sve više opaza, jer težak ostavlja svoja polja, i sklanja se u gradove, misleć da će ondje naći veću zaradu.

Osiguranja proti bolestim znatno će ponarasti i time, što će se pomaganje bolestnika produžiti od 20 nedjelja na *jednu* godinu. U osiguranju proti nezgodama nastala je znatna promjena u tome, što je radnički prinos od deset po sto napušten, dok će čitavo osiguranje ići na teret samih poduzetnika.

Što se tiče osjeguranja za slučajeve nemoći i starosti, uvedeno je *prisilno* osiguranje. Prilike radnika razlikuju se od prilika samostalnih maloobrtnika u tome, što za prvo osiguranje proti nemoći stoji na prvom redu, dok je za samostalne maloobrtnike glavna stvar osiguranje proti starosti. Prelaz sa nesamostalnog na samostalni zanat, nema se otežćavati, nego olakšavati. Istina, da radnik pri prelazu u samostalnost gubi prava na eventualnu pripomoć za slučaj nemoći, te mu ostaje samo eventualna pripomoć radi starosti, ali ono, što je doprinjeo za vrieme svoje nesamostalnosti, bit će mu podpuno uračunano.

* * *

Radnik kad navrši 65 godina života ima pravo na *rente starosti*; postane li nesposobnu za rad prije ovoga roka, primati će rentu radi nesposobnosti. Samo stalni radnik (maloobrtnik) kad navrši 65 godina života ima pravo na rentu starosti. Iznos rente nesposobnosti ili starosti ovisi o vremenu za koje je plaćen doprinos i od njegova iznosa. Umre li slučajno radnik, njegovi nasliednici primaju odpravninu jedan put za uviek. Ženam, što su osigurane, povraća se, da se udadu, polovica uplaćenog doprinosa.

Doprinosi radnika odmjeruju se po razredu nadnice; jednu polovicu doprinosa plaća sam radnik, a drugu onaj, koji radnju dava. Za samostalne radnike ustanovljen je obvezatni najmanji doprinos, ali ga zemaljsko zakonodavstvo može povisiti. Mjesečni doprinos pri dohotku od 480 kruna godišnje, iznosi 50 fillira mjesečno; pri dohodku izmedju 480 i 2400 kruna najmanje 1 krunu mjesečno.

* * *

Ukupni troškovi za osiguranje radnika i samostalnih maloobrtnika proti nesposobnosti i starosti iznosit će prvih godina 13.8 milijuna kruna, u sedmoj godini po prilici dvostruko, dok će u desetoj narasti na 277 milijuna kruna. Kad ova ustanova bude podpuno provedena, troškovi će iznositi godišnje oko 350 milijuna kruna. Država prima na se stalne tekuće upravne troškove, doprinos od 2 milijuna kruna, zatim državni prilog od 90 kruna na svaku rentu, napokon dodatak renti prigodom vojničke službe. Ovako će država doprinositi svake godine: poslije 10 godina na 40 milijuna kruna, poslije 20 godina 80 milijuna kruna, a kad se ustanova redovito uputi poslije 40 godine oko 100 milijuna kruna.

Kako smo u svoje vrieme javili namjeravala je socijal-demokratička stranka u carevinskom vieću provesti osiguranje samih radnika ali su zastupnici poljodjelaca, malih posjednika i maloobrtnika izposlovali, da se nova osnova o osiguranju protegne i na onu vrst radnika, koji trebaju u najvišo slučajeva podporu u starosti i nesposobnosti za rad bar toliko, koliko i radnici u gradovih na raznih poduzećih, u rudokopih i t. d. i t. d.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

† **Katica Stihović rodj. Fabris.**

Prošli petak umrla je ovdje u najljepsoj dobi od 28. godina gospodja Katica Stihović, supruga g. Josipa Stihovića, poslovodje Istarske Posujilnice u Puli. Pokojnica ostavlja nevriljenog supruga sa dvojo nejake djećice.

Sprovod mile pokojnice obavio se u nedjelju poslije podne uz veliko sudješće naroda muškog i ženskog, te se rieđko tako velikih sprovoda vidja, kao što je bio ovaj. Vidjesmo takodjer veliki broj vienaca, podanih od rodbine, prijatelja i znanaca na odar pokojnice.

Ožalošćenom prijatelju naše duboko saučešće, a mila pokojnica da počijet v miru!

Počastni dar družtva „Kasino". ratne mornarice u Puli. Članovi austrijske delegacije, koji su mjeseca jenara o. g. bili opetovno u prostorijah častnika ratne mornarice „Marine-kasino" pogošćeni, dali su na usponenu tomu družtvu izraditi krasan stolni namještaj. Srebrni namještaj, modelovan od bečkog kipara Schäfera a izradjen u tvornici srebrnih predmeta E. Wurbela, predstavlja iz srebra izradjena vjernu sliku ratne ladje „Ferdinand Maks", koja je u bitci kod Visa odlučila pobjedu proti Talijanom. Ladja počiva na podstavku od slonove kosti, na jednoj straui nalazi se Triton, koji puše u rog i javlja dolazak ladje pobjednice dočim drži lik Austrije na drugoj strani lovor-vienac u ruci. Na podstavci nalaze se likovi sviju zapovjednika ratne mornarice od Tegetthofa amo.

Umirovljenje.

Na vlastitu molbu stupio je u mirovinu čestiti naš rodoljub i velevriedni svećenik pop Ivan Barbalić do nedavna župnik u Pomeru kraj Pule. Naš pop Ive bio je pravi narodni apoštol ubogoj našoj sirotinji u porečko-puljskoj biskupiji te se ga je bacalo od nemila do nedraga jer nije hotio ni mogao raditi kako su od njega zahtjevala talijanska preuzvišena i prečastna gospoda.

Umirovljen pošao je u svoje rodno mjesto — u Bašku na otoku Krku a mi mu iskreno želimo, da bi još dugo uživao u zdravlju i zadovoljstvu svoju mukotrpno zasluženu mirovinu!

Kolodvorska gostiona na željezničkoj postaji u Puli odnti će se najboljem nudiocu dne 1. febrara 1909. Ponude primaju se do 20. o. mj. kod ravnateljstva državnih željeznica — ulica Giorgio Gatti br. 9 — u Trstu. Nudioci valja da su austrijski podanici, neporečna života i da su vješti posla. Molbenice treba da su biljegovane 1 K i u njima valja navesti iznos, koji se nudja kao godišnju najmo-

---

prije nego ti predmeti propadnu. Dobro bi bilo, da se u taj muzej spreme i arkivalija i bibliografske rijetkosti, koje se tiču Istre. Ovakav zavod, premda bi bio narodan, ne može isključiti ni doistoričkih ni romanskih predmeta. Posljednji je čas da se primamo posla! Ovakav zavod može očekivati i državnu i pokrajinsku potporu.

Što se arkivalija tiče, moram spomenuti, da me je bolno dirnulo jadno stanje općinskog arkiva u Roču i Barbanu. Ta Barbana je postala negdje u VIII., a Roč — ako se ne varam — u XIV. vijeku. Danas se nahode ostaci arkiva ročkoga na zemlji u konobi, a ostaci barbanskoga nakon požara pred nekih 15 godina pretvoriše se u gnoj. Obećaše mi u Roču i u Barbanu, da će nabaviti za dotične spise ormar, da se spase što se još spasti dade. Znam, da glavnu krivnju za takovo stanje ovih arkivalija nose prijašnje talijanske uprave pomenutih općina; opet hrvatske uprave nesmiju nastavljati takovo prosvjetno barbarstvo. Po malim istarskim gradićima malo je i Hrvata i Talijana s višom naobrazbom, pa zato evo treba da se podigne malo prosvjetno središte, kojim će upravljati akademički obrazovani ljudi te će se starati oko viših ciljeva narodne prosvjete, koja je na koncu konca dijelak svjetske prosvjete.

O Istri se mnogo pisalo: Talijani u svojem, a Nijemci u svojem smislu. Hrvati još nemaju djela, u kojem bi bila prikazana prošlost i sadašnjost istarskog poluotoka.

Kod sadašnjeg priličnog broja naše inteligencije: pravnika, filozofa, liječnika, avećenika i učitelja, možemo već snivati o djelu, koje bi, bogato ilustrirano, pružalo potpunu sliku Istre u povjesnom, zemljopisnom, prirodopisnom, narodopisnom, književnom, umjetničkom i gospodarskom pogledu. Ovakovo djelo ne može nikako ignorirati Talijana. I njima bi se moralo posvetiti dio knjige, a pisati bi trebalo o njima pravedno i nepristrano.

O našoj inteligenciji u Istri ovisi, da se ova misao pretvori što prije u djelo.

Sa gledišta folklora Istra je neobično zanimljiva. Pored starosjedilačkog romanskog elemenata u njoj ima Hrvata i Slovenaca; no Hrvati zastupaju opet sve naše glavne dialekte, najšarenije običaje i nošnje.

Istru bi trebalo ponajprije folkloristički ispitati — bila bi to zahvalna zadaća! Nešto se već učinilo (sabiranje nar. pjesama; izučavanje narječja i povijesti: Nemanić, Zgrabljić; Rutar, Klaić i t. d.) Jugoslavenska akademija izdaje već više godina „Zbornik za život i običaje južnih Slavena", no u njemu se nalazi vrlo malo gradje iz Istre. To ne služi Istri na čast. Tko živi u narodu, a ima smisla za narodni život, neka se obrati na upravu jugoslav. akademije pa će dobiti besplatno uputu za sabiranje folklorske gradje, koju ona nagradjuje. Jezgra ovakove gradje uniješa bi se u djelo, koje si ja zamišljam, osvijetljeno valjanim slikama. Ovoga djela ne može napisati jedan čovjek; nego, ako stupi u kolo više radnika, može ono biti gotovo i za tri godine.

Ja sam evo iznio prijedlog, pripravan da i sam doprinesem, koliko uzmognem — a drugi neka pomognu. Rad bih, da se o tome povede rieč u istarskim listovima. Bit će mi drago, ako mi tko i privatno saopći svoje mišljenje.

I. Milčetić.

POZOR! *Tko pošalje upravi lista 60 para, dobiti će krasan dar, osobito prikladan za mladež. — Požurite se dok je na dobi, neće vam biti žao!*

vinu. Na molbi valja napisati osim naslova napis: ponuda za gostionicu u Puli. Priključiti valja jedan primjerak „uvjeta za iznajmljivanje kolodvorskih gostionica“ u postajama c. kr. austrijskih državnih željeznica, koje daje bezplatno ravnateljstvo željeznica u Trstu. Taj primjerak valja da je 1 K biljegovan i vlastoručno podpisan.

Voloski kotar:

Imenovanja u školstvu.

Za znanje i ravnanje naših učitelja u Istri javljamo da je biskupski tršćansko-koparski ordinarijat imenovao svojim povjerenikom kod c. k. ispitnog povjerenstva za pučke i građ škole u Kastvu velečasnoga gosp. Frana Ryšlavoga, župnika i dekana u Kastvu, a ispitivačem iz vjeronauka velečasnoga gosp. Dra. Ljudevita Čikovića, c. kr. profesora u Trstu.

Privr. učiteljem c. kr. hrv. vježbaonice u Kastvu, koja se je otvorila dne 1. decembra 1908., imenovan je gosp. Rudolf Sarson, sadašnji učitelj u Voloskom.

K proslavi carskog jubileja u Kastvu. Od tamo nam pišu: Pišemo vam poslije jubileja doduše, ali dobro je, da i vaši čitatelji doznaju makar i nešto kasnije za zaključke, koje je stvorilo naše požrtvovno zastupstvo baš povodom carevog i kraljevog jubileja.

Naše zastupstvo obdržavalo je svoju redovitu občinsku sjednicu dne 27. pr. mj. Kod 2. točke dnevnoga reda razpravljalo se je o proslavi svečano dana 2. decembra 1908., prigodom 60-godišnjice nastupa vlade Njegovog Cesara i Kralja Franja Josipa I.

Nakon razprave uvaživ predloge občinskog odbora, i da taj svečani dan ostane u trajnoj uspomeni naroda, občinsko je zastupstvo povodom carskog jubileja jednoglasno zaključilo:

I. Izrazuje svoju nepokolebivu vjernost, u ime svoje i cieloga puka kastavskoga, Njegovom Veličanstvu Premilostivom Cesaru i Kralju i Njegovom Prejasnom domu, i izriče mu najsmjerniju čestitku u vanrednoj zgodi 60-godišnjice Njegova vladanja, vrućom željom da ga svemogući Bog uzdrži još mnogo godina zdrava i čila na radost i sreću svojih naroda i kliče mu oduševljeno „Živio“.

II. Da se u predvečerje dne 1. decembra 1909. objavi svečanu zgodu pucnjem iz mužara i rasvjetom koli u Kastvu, toli po cieloj občini, a dne 2. decembra 1908. da se izvjesi zastave, prisustvuje svečanoj sv. misi zahvalnici, pozvav k istoj školska ravnateljstva sa učiteljstvom i školskom mladeži, kao i osobije pojedinih ureda što se nalaze u području občine.

III. Da se u namjenu carskog jubileja, iza proučenja i predloga financijalnog i občinskog odbora, oprosti tekom jedne godine siromašnijim občinarima dužnicima občine, razne pristojbe, globe, zastane interese i izdade novčane podpore.

IV. Da se u namjenu carskog jubileja, siromašnim i vriednim učenicima iz imovne občine Kastav na srednjim i visokim školama, a od interesa občinskih glavnica, podjeljuje daljnjih K 1000 pošto već godine 1898. odlučeno K 600, ukupno godišnjih K 1600, u ime podpore za dovršenje nauka.

V. Da se a namjenu carskog jubileja poveća ubožka zaklada za K 60.000 (od K 40.000 ustanovljenih godine 1898. na K 100.000) sastojeć iz občinskih glavnica, i da se interesi te svote upotrebljuju za izdavanje novčanih podpora siromasima iz imovne občine Kastav.

VI. Da se javne gradnje, što su u radnji kao one što će se gradit buduće godine kao gradnja škole u Sv. Mateju, Rečini, Zametu, Kantridi, c. kr. učiteljište u Kastvu i nove vodogradnje po Kastavštini i pridruženim občinama nazovu jubilejnima.

VII. Da se za svaku pučku učionu u občini nabavi i podjeli pet komada prigodne knjige „Zgodno štivo“ sa životopisom Njegovog Veličanstva, od kojih knjiga, da se po dva komada uvrste u knjižnicu, a tri komada da se porazdjele medju valjane djake.

VIII. Kod pridruženih poroznih občina Brgud, Klana, Lisac, Skalnica i Studena, da se siromašnima oprosti razne reparte, globe i občinske pristojbe.

Pazinski kotar:

Narodni darovi.

Gdjica Katica Načinović sabrala za družbu sv. Ćirila i Metoda, prigodom krštenja Marije-Milke Dušić 15 K 80 h. (petnaest K 30 h.)

Gosp. Ćiril Bertoša sabrao u veselom društvu u „Narodnom Domu“ 1 K 60 h.

Najljepša hvala sabiračima i darovateljima. Ugledali se i drugi u njih.

Odbor podružnice u Pazinu.

Za počastiti uspomenu svoje kume pok. Katice Stihović daruje „Djačkom pripomočnom društvu u Pazinu“ Matija Cucančić 10 K.

Porečki kotar:

† **Pop Ante Ruguzin.**

Iz Zamaska. dolazi nam tužna viest, da je tamo u prošlu subotu 5. o. mj. preminuo tamošnji župnik pop Ante Ruguzin. Pokojnik bio je rodom iz Punta na otoku Krku, a imao je jedva 41. godinu.

U njemu gubi hrvatski narod Istre jednog od pravih otačbenika, koji je u onim izloženim stranama Motovunšćine žilavo i neustrašivo branio prava potlačenog istarskog kmeta.

Mili prijatelju i rodoljube, bila Ti lahka hrvatska zemljica!

Razne primorske viesti.

Odlikovanja povodom 60-godišnjice vladanja Njeg. Veličanstva. Kazali smo prije jubileja da će biti povodom carskog jubileja podieljeno medju sve razrede državljana oko 4000 raznih odlikovanja. Ta toliko željno očekivana odlikovanja stigla su konačno dne 1. o. mj. Broj njihov je tako velik, da se moramo ograničiti samo na one, koja se tiču Istre i nekojih odličnijih o oba iz susjednih pokrajinah. Nadbiskupu u Gorici Dr. Fr. Sedeju podieljena je čast tajnog savjetnika. Namjestnik u Trstu knez Hohenlohe dobio je veliki krst Leopoldova reda. Predsjedniku dalmatinskog sabora i državnom zastupniku Dr. Ivčeviću i predsjedniku istarskog sabora Dr. L. Rizzi-u podieljen je komu nderski red Frana Josipa sa zvjezdom, komanderski red Frana Josipa podieljen je predsjedniku kreditnoga zavoda u Poreču Dr. Amoroso; krst oficijala reda Frana Josipa podieljen je kanoniku dekanu Jurju Pitacco u Kopru. Red željezne krune III. razreda dobili su medju ostalimi narodni zastupnik Dr. Matko Laginja, podravnatelj državnih željeznica u Trstu Aleksander Galamboš; predsjednik ljećilištnog odbora u Opatiji Dr. Julij Glas; ravnatelj državne obrtnijske škole u Trstu Karlo Heeky; kanonik stolnoga kaptola u Trstu Petar Martelanc; pokrajinski školski nadzornik u Trstu Nikola Ravalico; vitežki križ reda Frana Josipa dobili su: kotarski kapetan Edmund Fabiani u Trstu, župnik dekan u Osoru Antun Lusina; gradjevni savjetnik Karlo Oberst u Trstu; odvjetnik Dr. Ivan Suran u Motovunu; tajnik pomorske vlade Nikola Verona u Trstu. Naslov školskog savjetnika dobio je ravnatelj državne gimnazije u Pazinu Ivan Kos. Zlatni križ za zasluge sa krunom dobili su: Grašić župnik u Bermu; Mate Grković, vjeroučitelj u Trstu; Josip Velikanje, župnik u Juršićih, željeznički nadoficijal Rudolf Zeleny u Puli; ljekarnik Adolf pl. Zonka u Lovranu. Zlatni križ za zasluge dobio je volosko-opatijski podnačelnik Julije Miran.

Proti Nijemcem bili bismo im dobri! Glasilo tršćanskih talijanskih reformatora tuži se na nas što se složno sa Niemcima protivimo ustrojenju talijanskog sveučilišta u Trstu dočim tražimo svoje sveučilište u Ljubljani, koja da je više njemačka nego li Trst slovenski.

Ovom borbom da se samo podupire Niemce u tlačenju nonjemačkih naroda u Austriji. Koliko bi — uzdiše pobožni L'Amico — bila pametnija slavenska politika kad bi se združili sa Talijanima i ovima priznali pravo na sveučilište u Trstu tražeći za uzdarje svoje pravo za Ljubljanu.

U Austriji — zaključuje — moralo bi se do zadnje posljedice oživotvoriti načelo: Tlačeni narodi, združite se proti niemštini, koja vas tlači, te borite se složno za jednakost narodnih prava.

Medenih rieči, dragi „L'Amico“, ali težko ćeš naći ludu pčelicu, koja će za njima posegnuti. Poznamo te mi predobro drugi prijatelju a da biš nas ti mogao na led zapeljati. Nije tebi stalo do naše kože i do našeg saveznistva radi nas, nego zbog svoje klimave podrtine, koju bi ti hotio Niemac podpaliti i koja će ti izgorjeti do tla nebudo li u tebe i u tvojih talijanskih kolovodja više pameti i više razbora.

Pozvali smo mi sve vas više puta na pomoć proti oholom Niemcu, koji prodire danomice sve to više u naše krasne južne krajeve, al vi ste nam se smijali i sprdali kažuć jedino na pogibelj od slavenske poplave. Sad kad vam je do nokata dogorilo, sad nas tražite, sad bismo vam dobri bili.

Nesjećaš li se više sladki „L'Amico“ kad si ono dizao nebo i pakao proti slovenskoj molitvi u gradu Trstu, proti slovenskim prodikam proti neumnoj slovenskoj zasiavi bratovštine sv. Ćirila i Metoda? Zar si zaboravio kako se je tvoj vlastnik ponio barbarski pred mrtvačkim liesom na sami pjev slovenske nadgrobne pjesme? Ti si valjda na sve to zaboravio, al nismo zaboravili mi, te ne ćemo saveza ni prijateljstva s vama dok ne postanete pravimi kršćani.

Talijanski djaci na slobodi.

Povodom izgreda talijanskih djaka na bečkom sveučilištu bilo je više talijanskih djaka, koji su se proti Niemcem oružjem poslužili, zatvoreno i sudu predano. Posredovanjem talijanskih zastupnika na carevinskom vieću u Beču pušteni su ti djaci na slobodu pošto su rečeni zastupnici za njih položili na sudu kauciju od 16.000 K t. j. 4000 K za svakoga.

Ti djaci bili su obtuženi radi težke tjelesne ozlede, što im se je također dokazalo; ali će biti — kako se šapuće — blago ili nikako sudjeni.

Ej da su to slavenski djaci, kako bi oni počutili strogost njemačkih sudaca!

Natječaj na štipendiju iz zaklade pok. biskupa Dobrile. Službeni list primorske vlade priobćuje razpis natječaja na jednu štipendiju iz zaklade pok. biskupa Dobrile u godišnjem iznosu od 160 K.

Na uživanje ove štipendije pozvani su mladići slavenskih roditelja, koji su rodjeni u tršćansko-koparskoj biskupiji te polaze koju državnu gimnaziju austro-ugarske monarhije.

Molbenice valja podastrieti do 31. decembra o. g. biskupskomu ordinarijatu u Trstu.

Ovaj razpis natječaja priobćen je u rečenom listu u četiri jezika i to na prvom mjestu njemački, pak talijanski, onda hrvatski i konačno slovenski. Neznamo čemu njemački i talijanski natječaj pošto se u istom izričito kaže, da imadu pravo na tu štipendiju mladići slavenskih roditelja!

Tiskovna razprava.

Dne 7. ov. mj. obdržavala se je pred porotom u Rovinju razprava protiv I. Orlića pravnika radi uvrede poštenja počinjene tiskopisom na štetu Josipa Baicicha. Tuženik je bio osudjen na 150 kruna globe, pretvorivih u slučaju neutjerivosti na 3 tjedna zatvora i na platež svih troškova.

Javna zahvala.

Ovim putem zahvaljujemo svoj rodbini, prijateljima i znancima, naposeb velečasnom gosp. župniku R. Jelušiću, velec. gosp. A. Dukiću učitelju u Mošćenicama, štovanomu puku Bersečkomu i Mošćeničkomu; ovomjesnoj školskoj djeci, koji su našeg predragog i nezaboravnog sinčića

Milana Pajalića

sprovodi do hladnog groba.

Srdačna hvala onima, koji nam budi osobno ili pismeno izrazise svoju sučut nad gubitkom milog nam sinčića, kao i onima, koji nam poslaše vijence.

Hvala takodjer onima, koji u znak žalosti izvjesise zastavu na pol stijega. Neka bude svima hvala, koji nastojaše, da čim ljepši sprovod bude.

Rasceljena obitelj Pajallé.

BERSEČ, dne 7. prosinca 1908.

TRAŽI SE

trgovac ili izučeni trgovački pomoćnik, po mogućnosti s obitelju, za društveni dućan.

Ponude poslati na:

Ivan Zović pok. Ivana,
Rovinjsko Selo (Istra).

Trgovci

koji žele kupiti domaće rakije uz jeftinu cienu, neka se obrate na

Stipana Kramara u Rakotole
pošta Motovun (Istra)

Broj 4947.

Natječaj.

Na temelju zaključka občinskog zastupstva od 27. novembra 1908. razpisuje se natječaj za sliedeća mjesta:

1. *jedno mjesto občinskog nadredara*, sa godišnjom plaćom od 1200 K i 100 K godišnjih za odijelo;

2. *sedam mjesta opć. redara*, sa godišnjom plaćom od 960 K i 100 K godišnjih za odijelo;

3. *pet mjesta občin. cestara*, sa godišnjom plaćom od 720 K; plaća isplativa u postecipatnim mjesečnim obrocima.

Molbe za razpisana mjesta imaju se podnesti do **27. decembra o. g.** podpisanom občinskom poglavarstvu, priloživ istim krstni list, svjedočbu občinarstva, ponašanja, školsku i liečničku te (za redarstvene službe) vojničke dokumente.

Natjecatelji za mjesto občin. nadredara imaju dokazati, da su služili u redarstvenoj službi ili kod oružničtva ili kao podčastnici kod vojske i da su njim dobro poznati redarstveni propisi.

Pošto se želi ustanoviti glazba imati će prednost za redarstvenu službu oni, koji poznavaju muziku, o čemu imaju se izkazati.

Gledo toga postavlja im se u izgled posebna zaslužba.

Redarstvo bit će namješteno u službovanje: nadredar i dva redara u Kastvu, dva redara u Zametu i po jedan redar u Sv. Mateju, Matuljima i Juršićima.

Od cestara bit će namještena dvojica u Halubaljskoj i dvojica u Rukavačkoj strani občine.

Občinsko poglavarstvo

Kastav, dne 28. novembra 1908.

načelnik:
K. Jelušić.

Br. 4229.

Oglas jeftimbe.

Daje se na opće znanje, da će se javna usmena jeftimba radi preuzeća gradnje školske zgrade u Vrhu obdržavati u Vrhu dne 18. decembra t. g. izmedju 10 i 12 sati prije podne.

Iskličnа cijena jest 16.500 K

Tko kod jeftimbe sudjelovati želi imade vadium od 10% prije jeftimbe položiti.

Jeftimbi pripušteni su jedino ovlašteni zidarski majstori odnosno strukovnjaci.

Uvjeti jeftimbe kao nacrt i troškovnik mogu se uvidjeti kod ovoga glavarstva za vrijeme uredovnih sati.

Općinstvo Glavarstvo

Buzet, 7. decembra 1908.

Načelnik:
RASPOLIĆ v. r.

Br. 446-08.

Oznana.

Ovim donosi se do javnog znanja, da će se dne 15. siečnja g. 1909. primiti kod državnog uzor-gospodarstva u Pazinu 8 radničkih učenika, koji će se moći praktički obrazovati u običnim poljodjeljskim poslovima sve do 15. prosinca 1909

Stan i hranu dobivati će ovi učenici na gospodarstvu badava.

Uvjeti za primanje učenika jesu:

1. Da dokažu krštenicom, da im je najmanje 16, a ne preko 30 godina i da pripadaju poljodjeljskom staležu.

2. Da liečničkom svjedočbom dokažu da su zdrava i snažna sustava.

3. Da donesu svjedočbu čudorednosti.

4. Da donesu, ako su vojnici u pričuvi občinsku potvrdu da su prosti vojničkih vježbah za g. 1909.

5. Da se obvežu ostati kod uzor-gospodarstva kroz cielu gore naznačenu dobu.

6. Ako su maloletni, da donesu privolu roditelja dotično skrbnika, koji se moraju istodobno obvezati, da kroz cielu gore naznačenu dobu neće tražiti, da bude učenik pušćen kući za poljske ili slične radnje

Molbe za primanje imadu se prikazati najdalje do 28. prosinca o. g. kod potpisanog upraviteljstva.

Upraviteljstvo drž. uzor-gospodarstva u Pazinu

dne 30. studenoga 1908.

Rieška kupna prilika!

Samo K 18—, podpuno odielo za gospodu

Prepašću jedne velike tvornice odiela uspjelo mi je kupiti 15000 odiela najfinije vrsti i najnovijeg kroja. — Ovo odielo za gospodu sastojeće iz kaputa, hlača i prsluka sa jednom ili dvo-trukim redom pucela dobiva se u svakoj boji, kao crno, sivo, modro, tamno, ili zeleno, pjavko, pruga-to ili kockasto, svjetlo ili tamno po želji iz najboljega trajnoga kamgarna, sheviota ili brnskog sukna u vrlo finoj izradjenoj elegantnoj izvedbi, ili iz pravog štajerskog upromočivog tirolskog sukna. Radi brzog izpražnjenja skladišta prodajem tako dugo dok traje zaliha podpuno odielo, koje vrieli K 50, do 60, samo za izvanrednu jeftinu cienu od K 18·—. Za mjeru dosta je poslati broj finče dug na rukavu, duljina hlača po koraku i obim trbuha. Razašilje uz pouzeće ili ako se novac unapred pošalje

Raspodajno skladište

CH. KAPELUSZ, Krakov 52.

Dozvoljena zamjena ili novac natrag, dakle svaki risiko sasma isključen

---

GOTOVI KREVETI

iz crvenog platna dobro punjeni, pokrivač ili podnja pernjača 180 cm. duga, 116 cm. široka K 10·—, K 12·—, K 15·—, i K 18·—; 2 metra duga 140 cm. široka K 13·—, K 15·—, K 18·—, i K 21·—; jastuci 80 cm. dugi, 58 cm. široki, K 3·—, K 3·50, i K 4·—; 90 cm. dugi, 70 cm. široki K 4·50 i 5·50.

Izradjuju se i po posebnoj mjeri, strunjače na 3 dijela za 1 krevet po K 27·—, boje K 33·—. — Razašilje franko pouzećem od K 10·— naprieđ. Zamjenu i vraćeno priznaje ako se poštarina plati.

Benedikt Sachsel, Lobes, br. 933
pošta PILSEN, Češka.

Broj 4988.

Oglas natječaja.

U smislu zaključka občinskog zastupstva od 27. novembra 1908. otvara se ovime natječaj za imenovanje *občinskog protuslavnika* (kontrolora) u privremenom službovanju. S tim je mjestom skopčana godišnja plaća od K 1600·— izplativih u mjesečnim anticipatnim obrocima.

Molitelji imaju podnesti svoje molbe podpisanom do **27. decembra 1908.** priloživ im krstni list, svjedočbe o svršenim naucima i o eventualno do sad obavljenom službovanju, svjedočbu občinarstva i ponašanja. — Od molitelja traži se podpuno poznavanje hrvatskog jezika, točnost u računanju i poznavanje poslovanja u občinskoj blagajni. — Bude li imenovani zadovoljavao svojoj dužnosti, bit će to mjesto nakon godine dana u smislu zakona od 12. augusta 1907 broj 42 p. z. l. ustanovljeno definitivnim uz eventualno povišenje plaće i pravo na mirovinu.

Glavarstvo občine

Kastav, dne 3. decembra 1908.

Načelnik:
K. Jelušić

Pazite na djecu!

Kad su vam ranjava ili imadu kraste osip, crvenilo na koži ili bud kakove nečistoće na tijelu, upotrijebite izvrstnu mast zakonom zaštićenu iz ljekarne *Pečić* sada *dr. B. Vouk — Zagreb.* Djeluje najuspješnije kod svake vrsti rana (rozotine, ogrebine, opekline itd.), kod prekinjenog znojenja nogah i tijela te nebi smjela nijedna kuća biti bez glasovite

masti za djecu.

Čuvajte se patvorina!

Cijena kutiji K —·60.

Dobiva se u svim ljekarnama.

Glavno skladište:

Ljekarna PEČIĆ sada dr. B. Vouk
ZAGREB.

Hrvati i Hrvatice!

Sjetite se svakom zgodom »Družbe sv Ćirila i Metoda« za Istru. Upotrebljavajte Družbine marke, a svaka zapada samo 1 novčić. Kupujte uvjek Družbine žigice, cigaretni papir i druge proizvode.

Želudčane kapljice

prije zvane i poznate pod imenom

Markove kapljice

sredstvo proti slabosti želudca, imenito proti pomanjkanju toka za jelo, proti grizu i grčevima u želucu i trbuhu, proti nadutosti od vjetrova. Poslije težkog mastnog ili preobilnog jela podupire naravnu probavu. 1 tucet 4 K, 5 tuceta 17 K. 10 tuceta 32 K, franko postavljeno na svaku poštu.

M M M

Molim izvolite mi poslati još 12 bočica želudčanih kapljica jer mi nužno trebaju pošto su meni upravo čudotvorne. Bože Pazić, Kaštel stari.

Molim pošaljite mi jedan tucet kapljica pošto pošto sam uvjeren već kod prijašnih naručba da djeluju izvrstno, te ću svakom zgodom isto mojim prijateljima preporučiti. — Ovakovih dopisa, koje ne mogu sve ovdje navesti imadem još mnogo, te stoje svakomu na uvid.

Ove kapljice pripravlja samo Gradska ljekarna u Zagrebu, pak zato treba koć naručbe pisati točno na adresu:

Gradska ljekarna Zagreb,
polag trga sv. Marka 20.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, koji upłaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 5.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 1000 K bez predhodnog odkaza, a iznose od 1000 K ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio vedi ili manji rok za odkaz, na odkaz od 8 dana.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i sadužnice na garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati poslie podne; u nedjelju i blagdane zatvoreno.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u vlasti Carrara vlastita kuća (Narodni Dom) prvi pod desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Dvostruki elektro-magnetički

KRIŽ ili ZVIEZDA

R. B. broj 86967.

Telefon br. 45—22.

jest elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod uloga, reume, natme (težkog disanja), napavanje, zujenja u uhu, neuralgije, glavobolje (migrčne) kucanja srdca, zuboboljе „muževne slabosti, studeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), makrenju postelje, nujnosti, nesvjestice, nagluhosti drhtanja na tijelu, influence skopčane sa bolešću hrbta, bilodifa (nalokrvnosti) želudčanih grčeva, beztelesnosti, i chlasa punokrvnosti, svih udnih grčeva, hipochondrije, tjelesnih grčeva, hämorrhoida, kao i kod svekolike slabosti itd. služi kao nenadkriljivo sredstvo, po što elektro-magnetička struja cielim čovječjim tielom djeluje, čime se ročene bolesti u najkraćem vremenu izliče.

Poznato je, da liečnici kod navedenih bolesti iskrsnog elektrizovanja tiela upotrebljuju ali ipak na taj način, da jaka struja samo prolazno i porumenoni kroz tielo prolazi, dočim naprotiv i mu struja elektro-magnetičnog križa ili zvjezde R. B. br. 86967, kako je jur ročeno, urojenim načinom prekrivno na tielo djeluje, što svakoga bržem liečenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 godina stare bolesti izliečene su sa mojim strojem posve!. Od izliečenih sa mojim strojem R. B. broj 86967 izraženo zahvale kao i od odličnijih stojeva izdano svjedočbe i priznanice iz svju strana svieta pohranjeno su u mojoj pismohrani, gdje stoje svakomu u svako doba na uvid. **BDJE NIJEDAN LIEK NIJE POMOGAO, MOLIM POKUŠATI MOJ STROJ,** jer je to sigurno sredstvo proti gore navedenim bolestima, a onaj bolestnik, koji po mojem stroju nebi bio izliečen najduljе u roku od 45 dana, dobiva novac natrag.

Upozorujem osobito p. n. občinstvo na to, da se moj stroj ne smije zamjenjivati sa Voltinim, koji je poradi svoga neuspjeha zabranjen u Njemačko kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj **dvostruki elektro-magnetički križ ili zvjezda R. B. br. 86967 osobito se hvali i uživa vanrednu dopadnost poradi svoje izvrstne ljekovitosti.**

MALI STROJ STOJI 6 K. Rabili ga mogu samo djeca i jako slabe gospodje.

VELIKI STROJ STOJI 8 K. Rabi se kod ostarjelih 20 godišnjih kroničnih bolestih.

Dopisivanja i naručbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Pouzećem ili ako se novac unapred pošalje, razašilje glavna prodavaona za tu i inozemstvo.

ALBERT MÜLLER,
Budimpošta, V/41. Kotar,
Vadasz-ulica br. 34.

SVI U KROJAČKI SALON ZOVIĆA!!

NOVO: ZIMSKA SEZONA!

NOVO: JESENSKA SEZONA!

Trgovina manufakturne robe
i krojački salon

MARKO ZOVIĆ - PAZIN

Skladište odijela modernog kroja i sukna, kao i samog sukna za muške i ženske uz tvorničke cijene.

Svakomu je slobodno pogledati i promieniti robu.

Skladište šivaćih strojeva
osam-godišnja garancija.

BRZA, TOČNA I SOLIDNA POSLUGA.

Hrvati i Hrvatice! Sakupljajte pretplatu za tjednik „Naša Sloga“.

Javna zahvala.

Prigodom teške bolesti, smrti i pogreba naše nezaboravne

Katice

imali smo mnogobrojnih iskrenih saučešća sa strane rodbine, prijatelja i znanaca, te nam donekle ublažiše našu bol za milom pokojnicom. Svima ostajemo harni do groba.

Osobito hvala onima, koji poslaše vience, da sprovod uzveličaju i onima koji učestvovaše sprovodu doprativ ostanke do vječnog počinka, poimence hvala rodjacima i priteljima iz Lindara, Pazina i puljske okolice.

Svima budi vječna hvala i zahvalnost, a od Boga plaća.

PULA, 7. decembra 1908.

Obitelji Stihović-Fabris.

Broj 51. Pula, u četvrtak dne 17. decembra 1908. God. XLI.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču za administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 819.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve poklvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani ne tiskaju, nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom: stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5·—, odn. K 2·50 na pol. godine.

Izvan carevine višu poštarina. Plaća i utanjuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr.« prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Talijansko sveučilište.

Pitanje talijanskog sveučilišta primiče se — reć bi — k svomu kraju. Ministar predsjednik baron Bienerth izjavio je nedavno u sjednici carevinskog vieća dne 9. t. mj. da će vlada već mjeseca jenara 1909. predložiti carevinskom vieću odnosnu zakonsku osnovu na razpravu. Nemože se doduše reći, da se mora svako obećanje austrijskih ministara izpuniti — jer kad bi to bilo, nebi bilo toliko nezadovoljstva medju narodi Austrije, ali u ovom slučaju čini se, da vlada ozbiljno misli na konačno rješenje talijanskog sveučilišnog pitanja.

Na taj korak prisilili su austrijsku vladu koli nutarnji toli izvanjski uplivi.

Austrijski Talijani imadu već desetleća na dnevnom redu pitanje o ustrojenju svoga sveučilišta i to baš u gradu Trstu. U tu svrhu nisu oni propustili nijedne zgode nit ikakva sredstva u da dodju do svoga cilja. Oni su poznati — a osobito Talijani našeg primorja — kano pravi majstori u priredjivanju svakojakih demonstracija — a treba li i izgreda, u svrhu, koju si preduzeše. Za ustrojenje svoga sveučilišta priredili su u svih gradovih i gradićih Istre, Trsta, Goričke, Dalmacije, južnog Tirola, u obće svuda, gdje imade šaka Talijana najodlučnije demonstracije u prilog talijanskom sveučilištu. U tomu sliedili su ih talijanski sveučilišni djaci u Gracu, Beču, Inomostu i t. d. praveći demonstracije i izgrede u istu svrhu.

Kad su pako oni djaci uvidili, da se vladi ne žuri previše sa riešitbom toga pitanja, latiše se i ozbiljnijih sredstava, pa čak i oružja. Za gradačkimi djaci poveli se bečki, koji su na tamošnjem sveučilištu izazvali prošloga mjeseca poznate krvave dogodjaje. Težkimi štapovi i samokresi navališe na njemačke djake ili ih timi sredstvi odbiše. Na licu mjesta ostalo je mnoštvo što težko, što lahko ranjenih. Taj je dogodjaj izazvao koli medju Niemci toli medju Talijani užasan krik. Činilo se da će nebo pasti. Taj je krik našao osobita odziva ne samo medju austrijskimi Talijani, već i medju onim talijanske kraljevine. I tamo započeše bučne demonstracije u gradovih i gradićih proti Niemcem, proti austrijskoj vladi a za talijansko sveučilište. Čitavo javno mnienje Italije stalo je od svoje vlade zahtievati, da se ona već jednom zauzme za *potlačenu* braću u Austriji, za ustrojenje talijanskog sveučilišta u Trstu.

Talijanski ministar izvanjskih posala Tittoni, kojemu su valjda dobro došle te demonstracije i ti pozivi, obratio se na svoga druga i „prijatelja" barunu Aerenthala, austrijskog ministra izvanjskih posala sa molbom ili sa zahtjevom, da „nespašenoj" braći zadovolji — hoće li i nadalje računati na prijateljstvo i saveznično Italije.

Ministar Aerenthal nije se oglušio tomu pozivu i dao razumiti ministru predsjedniku Barunu Bienerthu, da Talijanom bilo kako mora zadovoljiti.

I tako je došlo, da je barun Bienerth pod pritiskom domaćih i izvanjskih upliva i odnošaja dao poznatu izjavu o ustrojenju talijanskog sveučilišta.

Izjava ta primirila je ponešto tal. zastupnike u parlamentu i dielomice talijansku javnost u Austriji. Kažemo *ponešto i dielomice* jer je ministar govorio samo o pravnoj fakulteti i jer je zamučao mjesto, gdje bi se ta fakultet imalo ustrojiti.

Talijani će se bez dvojbe za sada sa tom fakultetom zadovoljiti jer znaju i sami da se podpuna sveučilištu na jednom nigdje neustrajaju i, jer uvidjaju, da nebi već sada imali ni dostatno profesora ni djaka za podpuno sveučilište, koje stoji ogromne svote novaca.

Nu neće se — reć bi — zadovoljiti glede grada, u kojem bi se imala ta fakulteta otvoriti. Oni su već imali takovu fakultetu u Wiltenu kraj Inomosta, koju su pomoću Niemica god. 1904. porušili i zatvorili. Od tada se govorilo, da će im vlada takovu fakultetu otvoriti u Beču, proti čemu su prosvjedovali ne samo oni već i jedan dio bečke štampe.

U svoje vrieme nudjalo im se pravnu fakultetu u Trentu ili Roveretu, u južnom Tirolu, na čisto talijanskom zemljištu, ali tomu se oni usprotiviše tražeći ustrojenje svoje fakultete i sveučilišta u gradu Trstu.

Mi neznamo, da li će im u tom vlada popustiti jer nema u tom obziru s vladine strane nikakove izjave, nit ikakovog obećanja — koje bi bilo izašlo na javnost. Ministar Bienerth zasutio je mjesto budućoj talijanskoj fakulteti hotomice i namjerice t. j. da nerazdraži Talijane, ako to mjesto nebi imao biti Trst, ili da neogorči južne Slavene, koji su proti Trstu, ako bi to mjesto imalo biti u gradu Trstu.

Stanovište južnih Slavena, napose Slovenaca i Hrvata poznato je koli vladi, toli austrijskim Talijanom. Od toga stanovišta neodstupaju oni pod nijednu cienu. Nu ako bi vlada, usprkos tomu ustrojila sveučilište u Trstu, tada ćemo znati, da su Talijani do toga došli pod pritiskom vlade talijanske kraljevine, batinami i samokresi. I po tom ćemo se ravnati.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, dne 9. 12. 1908.

Govor ministra predsjednika.

Držeći se običaja poprimio je ministar predsjednik barun Bienerth na početku današnje sjednice rieč, da povodom proračunske razprave označi stanovište vlade i da se osvrne na razne želje ili prigovore koji bijahu u dosadašnjoj razpravi iztaknute. Prve njegove rieči popratili su češki radikalci bukom, vikom i zviždukom, da mu se osvete radi proglašenja pri kog suda u Pragu.

Barun Bienerth nastojao je u uvodu opravdati izvanredne mjere, koje je vlada poprimila u Pragu a da uzpostavi tamo mir i red. Te mjere nisu pako poprimljene proti jednoj a u prilog drugoj narodnosti u Pragu, već proti onim življem, koji izrabljuju narodne strasti u času, u kojemu se nalazi monarhija u pogibelji. Čim se vlada osvjedoči, da je u Pragu nastao mir, dignuti će tamo prieki sud.

Na prigovor vodje socijal-demokrata Dra. Adlera, da vlada ide za tim, da uniši parlamenat, odgovara ministar, da vlada nastoji upravo protivno t. j. spasiti parlamenat, što mu posvjedočava i ogromna većina članova istoga, koji se nisu pobunili zbog strogih mjera u Pragu. Vlada i većina parlamenta neće, da pripusti sveučilištnim djakom ravnanje s našim političkim životom.

Odsudjuje nasilno postupanje talijanskih djaka, kojim vlada nenieče pravo na talijansku pravnu fakultetu, za koju će vlada mieseca jenara 1909. predložiti svoju osnovu parlamentu na razpravu.

Ministar govori zatim o izmirenju pojedinih naroda, što je absolutno potrebito obzirom na izvanjski položaj monarhije.

Vlada će — reče — nastojati svimi silami, da se stvori parlamentarnu vladu od vrlikih stranaka parlamenta.

Kako je razvidno iz ovog izvadka ministrovoga govora nije se on ni rieču dotakao pitanja slavenskih sveučilišta t. j. češkog u Brnu, slovenskog u Ljubljani i izjednačenja hrvatskog u Zagrebu sa ovostranimi sveučilišti. Takovo postupanje vlade izazivlje ogorčenje u redovih zapostavljenih slavenskih zastupnika.

Dalnja razprava o prešnosti prvog čitanja proračuna.

Njemački kršćanski socijalac *Kunschak* polemizirao je u glavnom sa zastupnikom Adlerom, koji je predbacio vladajućoj stranci u Beču, da je krivotvorila izborne listine kod posljednjih izbora za doljno

Porečko-puljska biskupija.

1. O biskupijama u Istri.

Na prelazu 18. vieka u 19., dakle pred 100 godina, znatno se promijenio broj i opseg biskupija u Istri.

Papa Benedikt XIV. ukinuo je za uvijek godine 1751. staru patrijaršiju Oglaj (patriarcatus Aquileiensis) i odmah slijedeće godine 1752. mjesto toga patrijarhata osnovao dvije nadbiskupije, u Vidmu (Udine) i u Gorici. Papa je te promjene učinio zato, jer su tako htjeli Habsburgovci. Ovi su naime vladali skoro u cijelom današnjem Primorju; a u crkvenim stvarima bijaše ta zemlja pod oglajskim patrijarhom, koji je već od nekoga vremena stolovao u Vidmu. Budući da je Vidum bio u vlasti mletačke (benetačke) republike, nije Habsburgovcima bilo nikako pravo, da ima prvu rieč nad biskupima u Primorju patrijarha iz mletačkog Vidma, nego su htjeli, da habsburški biskupi imadu svoga nadbiskupa, a mletački opet svoga. Toj je dakle želji papa udovoljio i odredio, neka politička granica medju posjedovanjima Habsburgovaca i Mletaka bude ujedno i granica nadbiskupija, Gorice i Vidma. Vidamski nadbiskup imat će u Istri pod sobom biskupe mletačke (koparskoga, onoga od Cittanove, porečkoga i puljskoga), a gorički biskupa u Trstu i Pićnu sa njihovim biskupijama. To je bilo za carice i kraljice Marije Terezije, koja je 1766. goričkomu nadbiskupu dala naslov knezа, pak se još i danas zove knez-nadbiskup. Njezin sin Josip II. mislio je drugačije: on nagovori papu, neka ukine sve tri spomenute biskupije u Primorju, a mjesto njih osnuje jednu novu u Gradišci, podložnu nadbiskupiji u Ljubljani. To se je i dogodilo godine 1788. Ali za kratko vrijeme: po smrti Josipovoj 1791. nestade biskupije u Gradišci za habsburško Primorje, pak bi uredjena biskupija u Gorici za Goričku, a u Trstu za cijelu austrijsku Istru, tako da više o pićanskoj biskupiji nema govora. Nestade je za uviek; jer bijo priključena tršćanskoj, knosto je i danas.

Za Napoleonove vlade u našim stranama nije se promjenilo ništa, nisu se Francezi u biskupije pačali. Ali kad se i zapadna Istra godine 1813. oslobodila i Talijana (Mletaka) i Franceza (Napoleona), kad se cijela Istra i cijelo Primorje naslo pod Habsburgovcima zajedno sa ostalim austrijskim zemljama, trebalo je koješta promjeniti. Budući da su postale nove političke granice, valjalo je mijenjati i granice biskupija. Istarske primorske biskupije (Kopar, Cittanova, Poreč i Pula) bijahu do sada pod nadbiskupijom vidmskom, a godine 1819. dodjoše pod patrijarhu u Mlecima, kojima su također vladali Habsburgovci. Tako ostade samo desetak godina. *Godine 1830.* nastadoše najveće promjene: biskup u Gorici postade opet nadbiskup i metropolita biskupima u Ljubljani, Trstu, Poreču i Krku, kaošto je i danas. Jedino valja još spomenuti, da je u to vrijeme i u samim biskupijama u Istri nastalo velikih promjena, jer je naime 1) iste godine (1830.) puljska biskupija priključena porečkoj, (pak se još i danas zove porečko-puljska), 2) tršćanskoj priključena je 1831. biskupija od Cittanove i 1832. opet koparska (pak se još i danas zove tršćansko-koparska), 3) najveća promjena, što je krčka biskupija zajedno sa priključenima, rapskom i osorskom, 1831. došla pod nadbiskupa goričkoga, premda je od davnine (od 1146.) bila pod dalmatinskom, zadarskom nadbiskupijom.

Kad smo ovo rekli o biskupijama u Istri i Primorju uopće, onda moramo još nešto napose reći o onoj biskupiji, o kojoj mislimo ovdje progovoriti. Današnje združene biskupije, porečka i puljska, imadjahu do 1830. godine svaka svoga biskupa u Poreču odnosno u Puli, koji su imali svoje poglavare uvijek u tudjini, najprije patrijarhu u Oglaju, onda nadbiskupa u Vidmu, pak konačno patrijarhu u Mlecima, pače su njihove biskupije i politički pripadale tudjinskoj vlasti, republici mletačkoj u Italiji, narodu tih biskupija bijaše i svjetovni i crkveni vrhovni glavar u Italiji. Je li taj narod hrvatski?

(Nastavit će se.)

njo-austrijski sabor. Značajna je izjava tog kršćanskog socijala da je njegova stranka bar toliko njemačka kano i svaka druga njemačka stranka, da će njegova stranka čuvati kano i do sada čisti njemački karakter grada B[illegible] i da će oni braniti prava njemačkog naroda u Austriji najodlučnije.

Njemačko liberalni zastupnik *Markhl* iz Štajerske bavio se je navlastito poznatimi dogodjaji u Ljubljani, koje su po njegovu, izazvali panslavistički kolovodje slovenskoga naroda.

Češki socialista profesor Masaryk polemizirao je sa njemačkimi predgovornici, koji čine česko gradjanstvo Praga odgovornim za izgrede u Pragu. Zbog toga ostali su razočarani njegovi njemačko-liberalni štovatelji.

U ovoj sjednici govorili su o prešnosti, bolje rekuć o svem i o svačem zast. Dr. Mahler, Dr. Glombinski i Dr. Conci. Prvi se je zauzeo kao zastupnik židova iz Galicije, za svoje istovjerce, koji da su svuda zapostavljani i od svih zanemareni.

Poljski prvak Glombinski zagovara autonomiju pojedinih zemalja i sastav nove parlamentarne vlade.

Talijanski zastupnik Conci bavi se osobito sa ustrojenjem talijanskoga sveučilišta u Tratu i sa pitanjem da bi se priznalo valjanim izpite položene od talijanskih djaka Austrije u Italiji.

* * *

U Beču dne 10. 12. 1908.

Izbor 4 podpredsjednika.

Čim je predsjednik otvorio sjednicu, stadoše češki radikalci vikati: dolje s predsjednikom i t. d. što nije pristao na njihov zahtjev, da se na početku sjednice čita od rieči do rieči podnešene upite itd. Za obćenitog komešanja i buke prešlo se je k izboru četvorice novih podpredsjednika. Do sada je imalo carevinsko vieće jednog predsjednika i dva podpredsjednika. Pošto je pako bivši podpredsjednik Dr. Začek postao češkim ministrom — zemljakom, ostalo je njegovo mjesto izpražnjeno. Velike stranke bijahu se već prije dogovorile, da se ima povećati broj podpredsjednika od 2 na 5 t. j. da se ima izabrati još 4 nova podpredsjednika.

Hrvatski i Slovenski zastupnici složiše se jurve na koncu ovogodišnjeg ljetnog zasjedanja, da će složno predložiti za svog podpredsjednika zast. Pogačnika. Taj predlog postao je sada tim opravdaniji što su se oba kluba južnih Slavena udružila u „Narodnu Svezu" koja broji 37 zastupnika te je po broju svojih članova u parlamentu peta stranka.

Medjutim htjedoše i manje stranke parlamenta imati u predsjedničtvu svog zastupnika. U tu svrhu složiše se Rusini (osim Starorusa), Talijani i Rumunji te predložiše za svog podpredsjednika talij. zastupnika *Conci-a*.

Izbor četvorice podpredsjednika obavio se je pismeno. Izabrani su bili ovi: *Dr. Steinwender* za njemačke slobodnjake, *Pernerstorfer* za socijaldemokratsku stranku, *Zasvorka* za sve češke pučke stranke i *Pogačnik* za južne Slavene. Zast. Conci ostao je u velikoj manjini. Za njega su glasovali rečene združene stranke i nekoliko Niemaca raznih struja.

Novo izabrani podpredsjednici zahvališe se na izboru svaki u svojem materinskom jeziku.

Izabrana bijahu i četiri nova tajnika.

Državni proračun.

Upravitelj ministarstva financija barun *Jorkasch-Koch* predloži zatim i obrazloži državni proračun. Skupne potrebe iznose 2.803,696.103 K, a dohodci 2.803,657.294 kruna, preostalo bi dakle po proračunu 61.191 K. Potrebe ili troškovi povećali se u jednoj godini skoro za 170 milijuna kruna. Posljednjih godina nadvisuju u velike izdatci dohodke tako, da će morati po izjavi ministra silno štediti a da se uzdrži u proračunu ravnotežje.

Nastavak razprave o proračunu.

Kršćanski socijalac zast. *Gaechlé* potuži se na domaći razdor, radi kojeg gubi monarhija u inozemstvu na ugledu, izjavi se proti ustrojenju talijanskog sveučilišta u Trstu a zagovara takovo na talijanskom zemljištu t. j. u južnom Tirolu.

Socijaldemokrat zast. *Barth* uzimlje u obranu njemačke socijaliste proti navalam njemačkih stranaka. Tuži se na kukavno stanje radnika u Češkoj, gdje dobivaju primjerice na posjedu njemačkog ministra-zemljaka Schreinera dnevnice od 40—60 para. Kršćanski, socijal prof. Mayr iz Tirola osvrće se na posljednje razprave u talijanskom parlamentu, gdje se je zahtjevalo da bi Austrija odstupila Italiji najprije Špicu pak kasnije južni Tirol, koji da je tobož jurve pipadao Italiji, što da nije istina. Spominje izjavu cara i kralja Franje Josipa, učinjenu prije tridesetak godina to jest da će radje propasti sa čitavom dinastijom nego li odstupiti ni padalj južnoga Tirola Italiji. Govornik priznaje austrijskim Talijanom pravo na talij. sveučilište ali se protivi iz političkih razloga ustrojenju takovog sveučilišta u južnom Tirolu.

Rusinski zastupnik *Dr. Tryłowskij* priznaje, da su se odnošaji u Galiciji pod novim namjestnikom ponešto za Rusine poboljšale, ali mnogo se hoće još — reče — prije nego li dodju Rusini tamo do podpune ravnopravnosti.

Na koncu sjednice pročitani su razni podnesci i doslovno razne interpelacije.

* * *

Beč, 11. 12. 1908.

Česi radikalci nagodili su se sa predsjednikom u tom smislu, da će na početku sjednice dati podneske pročitati a oni da će unapried odustati od obstrukcije. Tako je i bilo.

Nastavak razprave o proračunu.

Ljubljanski načelnik zast. *Hribar* dobio je prvi rieč. Govorio je puna tri sata pozorno slušan napose od Hrvata, Slovenaca, Čeha i nekojih Niemaca, koji su posliednji znali, da će im zatući natrag u grla sve crne osvade, koje su bili proti Ljubljani i Slovencem radi poznatih tamo dogodjaja nabacili. Ti Niemci kao *Malik, Markhl, Stransky, Einspieler* i t. d. prekidali su često govornika, koji ih je nemilosrdno šibao.

Uzev u uvodu u obranu suprugu odvjetnika Tavčara, koju je zast. Malik podlo napao, bavio se je zast. Hribar sa poznatimi dogodjaji mjeseca septembra u Ljubljani. Te dogodjaje sveo je govornik na pravu mjeru na temelju službenih izvještaja. Obširno se je bavio sa školstvom u slovenskih pokrajinah dokazujuć kako se Slovence u pučkim i u srednjim školama zapostavlja. Prešav na pitanje slovenskog sveučilišta predbacio je ministru predsjedniku pristranost, što se nije onomadne ni rieču sjetio ustrojenja slovenskog sveučilišta dočim je Talijanom sveučilište obćano. Na koncu dotaknuo se govornik i bosanskog pitanja pozvav vladu neka to to pitanje rieši na temelju pravice i zakona a da nebude na slovenskom jugu još više nemira i nezadovoljstva. Na koncu čestitali su mu oduševljeno slavenski zastupnici raznih stranaka.

Češki socijaldemokrat Dr. *Soukup* govori proti izazivanju njemačkih djaka u Pragu, koji su prouzročili žalostni položaj u češkoj prieatolnici svojim neobuzdanim ponašanjem.

Zast. grof *Sternberg* kritizira mladočešku politiku, koja da še je posljednjih 15 godina pokazala bezplodnom i štetnom za češki narod. Počeo je govoriti češki da ustanovi pravo češkomu jeziku u parlamentu. Govorio je o svemu i svačemu ali duhovito po običaju i dosta zanimivo. Nemilosrdno šibao je socijaldemokrate i njihove zaštitnike njemačko-židovsku štampu. Slušalo ga je množtvo zastupnika, koje se je lepo zabavljalo i često mu odobravalo.

Rusinski socijaldemokrat *Wityk* predbaci poljskomu prvaku Glombinskomu da se je posve podao u vladinu službu premda je za mladjih godina spletke i leo za oslobodjenje svoga naroda. Govornik zastupa mnienje, da treba narodom dati autonomiju, nipošto pokrajinsku. Konačno preporuči ustrojenje pokrajinskog sveučilišta u Lavovu.

Pročitani bijahu na koncu sjednice razni podnesci i više interpelacija.

Buduća sjednica u ponedjeljak dne 14. prosinca u 3 sata po podne.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Promocija.

Naš sugradjanin i sa svog rodoljubija poznati mladi pregaoc g. Lovro Scalier, bit će u subotu na sveučilištu u Gradcu promaknut na čast doktora prava.

Novom doktoru naše najiskrenije čestitke!

Župnik grada Pule.

O župniku grada Pule i prepozitu don Adamu Zanetti pronose, osobito liberalno talijanske novine, razne većinom lažne glasine. Don Adam Zanetti otišao je naime po prilici pred mjesec dana na kliniku u Beč, da se liječi od jedne teške bolesti (neurastenije). Njegovo izbivanje upotrieblše neprijatelji ki mu listovi, osobito „Giornaletto", da iznašaju svakojake izmišljotine proti njemu, dapače i takovih bezsramnosti, kojih se pošten čovjek stidi no samo izreći a kamo li napisati, pa da bi i istinite bila. Vanjsko novine sve to prenašaju s nekom nasladom, jer ne poznaju odnošaja u Puli, te se ne čudimo da su tim talijanskim novinama nasjele neke hrvatske i slovenske. U koliko je nama poznato don Zanetti niti je pobjegao niti koga prevario; puljska kamora nastoji da ovaj momenat izrabi i onemogući don Zanettia, koji joj je dosta jada i nepriliku zadao, zato mu se ovako nedično osvećuje.

Ordinarijat je medjutim poslao ovamo kanonika Orlandini-a, da ispita sve crkvene račune, te čekajmo ispadak istrage i onda sudimo.

Zrakoplov nad Pulom.

Prošlu nedjelju se je opazio nad Pulom zrakoplov, te se je nagadjalo svega i svašta o tome. Kako se sada doznaje, zrakoplov je iz Švicarske. Isti je vidjen i u Kastavštini, gdje se je dapače spustio na zemlju. To je zrakoplov pod imenom „Cognac", u kojem je bio g. V. Beauclair i jedan njegov drug, koji se je digao iz Bletterfelda u Saskoj, te se je prošavši Alpe i Istru spustio u Italiji.

Voloski kotar:

Njemstvo na hrvatskoj Rivieri.

Pišu nam iz Liburnije: Onomadne javili smo Vam, kako vlastodršci i drugi švabski poduzetnici šire njemštinu posvuda. Sada Vam javljamo, da su Švabe u svojoj drskosti pošli napred i otvorili su naime njemačku školu u Lovranu. To je već druga švabska škola na hrvatskoj Rivieri. Jedna je u Opatiji privatna, a čujte, — po austrijskom receptu — uzdržava tu školu vlada. Zar to nije bezsramno: za našu domaću djecu, kojih ima gdjegdje i preko 600 stotina, vlada ne nalazi potrebnim otvoriti jednu hrvatsku školu, a za par doteponaca stvara škole i sa više učiteljskih sila i uzdržava je i s našim novcima, samo da su te škole švabske.

I ova nova švabska kovačnica u Lovranu izgledat će kao privatna, a kad tamo i tu školu uzdržavat će vlada.

Alaj rode, rode, kako si još slijep!

Promaknuća u službi.

Profesor na hrvatskoj školi u Kastvu g. Jakov Jukac promaknut je u osmi plaćevni razred.

Pismo iz Liburnije.

U ove krajeve došao je neki popravljač orgulja H.... U svoju pokrlepu nosi sa sobom lepi broj svjedočba. Njegovu sposobnost nemogu suditi, samo ovo kažem da je silno odan piću. U jednom ovdješnjem mjestu plakao je i naricao oko župnika dok ga je ovaj najeo, napio i dao mu tri krune za daljnji put. Nu on, mjesto da ide napried, zakinio se je u krčmu, pio je cielu noć i ponašao se je tako, da ga je policija morala staviti pod ključ. Odavle reć bi da je išao smjerom Plomina u unutrnju Istru. On je čovjek visok i krupan od okolo četrdeset godina, govori slovenski i njemački. Toliko radi opreza onima kojih se tiče.

Pazinski kotar:

Osnutak djačkog konvikta u Pazinu.

Odbor djačkog pripomoćnog društva u Pazinu je već dulje vremena u pregovorima sa presvj. biskupom Mahnićem glede osnutka Djačkog konvikta u Pazinu. U koliko je moglo u javnost prodrieti, toj bi se konvikt imao sagraditi o zajedničkom trošku. Regbi da se namjerava sklopiti odnosni ugovor mimo glavne skupštine djačkog pripomoćnog društva, ali koju bi se radi važnosti same stvari moralo svakako saslušati. Stoga se nadamo da se glavnu skupštinu neće mimoići pri sklapanju konačnog ugovora.

Proslava 10 godišnjice Hrvatske Čitaonice u Pazinu.

Ovih dana navršila se je desetgodišnjica opstanka hrvatske čitaonice u Pazinu. Članovi čitaone proslavišo tu zgodu maćaom veselicom, koju je otvorio predsjednik čitaone gosp. zastupnik Dr. Šime Kurelić prigodnim govorom, te je biranim rieječima ocrtao život čitaone od njezina postanka do današnjih dana i istaknuo važnu ulogu, koju je naša čitaona igrala u narodnom razvoju u Istri.

Veselica bje začinjena ugodnim pjevanjem pjevačkog zbora pod ravnanjem požrtvovnog zborovođe gosp. prof. Šantela i tamburanjem, tamburačkog zbora, kojim je spretno ravnao gosp. prof. Žic. Ugodna zabava svršila je plesom koji je trajao do zore. Sutradan je bila pučka zabava sa plesom koji je trajao do pol noći.

Djačko pripomoćno društvo u Pazinu šalje svoj kratki izvještaj za mjesec studeni: Zem. škol. nadzornik Fr. Matejčić Trst, K 40·—, uredničtvo „Pučkoga Prijatelja" — Krk K 20·—, kot. veterinar Pr. Rebek — Pazin K 10·—.

Za stan i hranu siromašnim učenicima izdano je u tom mjesecu 1556·66 K. U buduće trebat će više, jer je nužda velika, a odkuda, ako nas rodoljubi ne podupru. Svim darovateljima hvala, a od Boga plaća! **Odbor.**

Za Božićnicu u Pazinu.

Gdjice. Mara Vrišer i Leandra Pošer sakupile su za „Božićnicu" djećjeg zabavišta u Pazinu 265 K 80 h, a darovale su slijedeće gospodje i gospoda:

Po 20 K: gg. Dr. D. Trinajstić, Dr. Š. Kurelić; po 10 K: gg. ravn. Kos Ivan, Dr. A. Gržinić; po 8 K: g. Kalac A.; po 7 K: g. Bačić J.; po 6 K: g. Dr. J. Šebesta; po 5 K; gg. Dr. V. Baltić, Rebek P., Hafner F., Bunc I., Šorli I., Novljan F., Dr. F. Dorčić, Zanić D., Motika J., Frandić B., Žic N., Pečenko K.; po 4 K: gg. Trampuž F., Pregelj R., Hradek V., Juričić M., Ščuka J; po 3 K: Dr. Kević M., Mandić J., Švorko Gj.; sakupljenih kod Bertoše 3 K 40 h.; po 2 K: Zgrablić M.; Frankola F., Dr. N. Banićević, Grkinić M., Dr. Milić K., Dr. A. Majzer, Šantel Š., Dr. Mangiarello V., Brolih L., Matanić P.,

Opašić A., Cucančić M., Turčinović J., Martić J., Mučalo A., Vršer M., Švrk J., Ferenčić F., Gradišnik F., Gailhofer D., Lukeš F., Cerovac A., Dorčić I., Detelić N., Doroghy pl. Z., Stranić I., vite Lund E., Knez I., Brešan I., Bertoša A., Matejčić M., Ladavac J., Zović I., Ivančić I., N. N.; po 1 K: gg. Filiplić I., Brajša M., Revelante M., Cerovac A., Gašnić I., Gortan J., Dušić I., Grabar I., Cotić A., Jedrejčić S., Stafl J., Gortan I., Sloković F., Piteša V., Rubeša A., Hlapčić M., Roža J., Figurić N., Opašić I.; Valentić A. 1 K 20 h.; Ujčić I. 60 h; I. I. 50 h; Flego 40 h.; Bernobić I. 40 h.; Gržetić I. 30 h.

Osim toga darovale su u odjeći gospodje: Ana Kos, Ivanka Bunc, Ivana Zović.

Najljepša hvala darovateljima i marljivim sabiračicama u ime obdarene djećice. Bog plati!

Božićnica obdržavati će se u nedjelju dne 20. prosinca na 1 sat p. p. u dvorani „Narodnog Doma". *Odbor.*

Na piru.

Za Djačko pripomoćno društvo u Pazinu sabralo se na predlog I. Macuke na piru Fr. Turčinovića u sv. Petru u Šumi K 15·34, od kojih darovaše: Bratulić M. 30 p., Galant A. za se i ženu K 1, Mladoženje K 2·—, nevjesta K 1·—, Milanović Ivanka 40 p, Turčinović B. K 1·—, Turčinović Ivanka K 1·—, Turčinović I. 5 kruna, Zović I. K 1·—, Macuka M. 4 pare, Macuka Anka 20 p, Macuka I. K 2·—, i ti za oprost od stola i u počast tarankanju 40 p.

Koparski kotar:

Narodni darovi.

Za družbu sv. Ćirila i Metoda za Istru sabralo se na predlog Antuna Rožca iz Rakitovića u krčmi Jak. Posedela u Slumu K 9·64. Darovaše: Antun Rožac 20 para, Jakov Posedel K 6, Andre Ukmar iz Rakitovića K 1.24, Marko Zlatić, učitelj u Lanišću K 2·20.

Na veselici podružnice družbe sv. Ćirila i Metoda u Velim Mlunu dne 22. pr. mj. koju je uveličala Sokolska glazba iz Buzeta, uniše je čistog dobitka 50 K 48 fil., koje nam je blagajnik podružnice g. Andre Vivoda priposlao za družbu sv. Ćirila i Metoda.

Gosp. Petar Žiža posla nam je za Družbu 4 K 40 fil., od kojih 3 K 40 fil. preostalih od ukupnog računa kod jednog objeda u Višnjanu dne 24. pr. mj. a 1 K dodao je Šandre.

Napred za Družbu!

Porečki kotar:

Narodni dar.

Primamo iz Poreča:

Pred malo vremena ustanovilo se u u Poreču prijateljsko društvance „Hrvatska kolonija u Poreču". Prilikom stanovite sile moralo se razići, pa cielu svoju imovinu od K 10·—, daruje družbi Sv. Ćirila i Metoda za Istru.

Razne primorske viesti.

Istra u proračunu za godinu 1909.

U austrijskom proračunu za god. 1909. nalaze se sliedeće uvrštene stavke za podignuće Istre: za gradnju mula u sv. Marku (Risika) K 20.000, prvi obrok K 10.000; za gradnju rive u Cittanovi K 35.000, prvi obrok K 10.000; za proširenje malog mula za izkrcivanje u Puli K 90.000, prvi obrok K 19.000; za gradnju rive u Rovenskoj kod Velog Lošinja K 60.000, prvi obrok K 20.000; za gradnju rive u Nerezinama K 20.000, prvi obrok K 8.000; za produljenje mula u Izuli K 86.900, drugi obrok K 15.000; za produljenje malog mula u luci sv. Katarine kod Rovinja K 84.000, drugi obrok K 18.000; za gradnju rive u Rabcu K 40.000, drugi obrok K 25.000; za gradnju rive u Mošćenicama K 22.500, prvi obrok K 15.000; za produbljenje ulaza u luku kod Umaga K 162.000, ostatak K 115.000; za poboljšanje mula za iskrcavanje u Opatiji K 210.000, zadnji obrok K 60.000; za dovršenje radnja na cesti koja vodi od sv. Kanclana na Kras K 3.500; za gradnju puta od Sošića do Kanfanara K 7.000; za izgradnju puta od Buja do Umaga i od Buja do Pirana K 5.000; za gradnju puta od Truske do sv. Antuna K 4.000; za gradnju puta od Labina do Ravne K 7.000; za proširenje puta izmedju Lovrane i Opatije K 13.000; za gradnju paralelnog puta u Opatiji K 200.000; za gradnju puta izmedju Cresa i Malog Lošinja K 16.800; za gradnju puta od sv. Ivana od Šterne do puljske državne ceste kod Karojbe K 5.000.

Iz političkog družtva za Hrvate i Slovence u Istri.

Na zadnjoj sjednici odbora našeg političkog družtva je bilo govora i o minulim saborskim izborima, gdje se je sa zadovoljstvom ustanovilo, kako su naši hrvatsko-slovenski izbornici, premda nije bilo skoro nikakove izborne agitacije, ipak u velikom broju pristupili k izbornim žarama te dali svoj glas kandidatima predloženim od odbora našeg političkog družtva. To dokazuje, da su naši izbornici svjestni svojeg izbornog prava i dužnosti, te da imaju pouzdanja u naše političko družtvo i povjerenje u predložene im kandidate, koje su i izabrali za svoje kandidate.

Radi toga je odbor političkog družtva stvorio zaključak, kojim se u ime svoje i u ime novoizabranih zastupnika najljepše zahvaljuje svim svjestnim i disciplininim izbornicima.

Za naše sveučilištne djake.

U Beču ustrojio se je izmedju članova „Narodne Sveze" na carevinskom vieću odbor sastojeći od gg. zastupnika Ivaniševića, Korošca, Ploja i Žitnika, koji će sakupljati i primati milodare za hrvatske i slovenske djake visokih škola u Beču, koji su siromašni i vriedni podpore. Do sada je većina tih djaka dobivala u posebnom društvu „mensa academica" jeftiniju hranu, ali su bieseni Niemci dali to društvo zatvoriti i siromašni idjaci ostali su i bez te blagodati.

Milodare prima zastupnik Dr. Ignac Žitnik u Beču (parlamenat). Rodoljubi pomozite vriednoj a siromašnoj našoj mladeži!

Pritisak na svećenike.

Tršćanski biskup Nagl zabranio je izabranim narodnim zastupnicima svećenicima Šimi Červaru i Antunu Zidariću, da nesmiju primiti mandate.

O tom umješavanju biskupa Nagla bit će obširnjeg govora.

Biskup Nagl je i prije izbora upljivao prisilno na svećenike, da nesmiju kandidirati, te je kod jednog i uspio.

Državopravna deklaracija „Narod. Sveze" o aneksiji.

Jugoslavenska „Narodna Sveza" na carevinskom vieću zaključila je, da će kod razprave zakonske osnove o aneksiji podnieti državopravnu deklaraciju, sastavljenu od dra. Tresića Pavičića, u kojoj se u glavnom kaže:

„Narodna sveza" prima na znanje previšnju odredbu od 5. listopada 1908. s izjavom, da odobrava tu previšnju odredbu na temelju god. 1527. u Cetinu obavljenog izbora Habsburgovaca za hrvatske kraljeve i na temelju za Hrvatsku u kriepost stavljene pragmatičke sankcije od g. 1712., jer kod izbora českog kralja Ferdinanda na Cetinu prisustvovalo je i akt podpisalo i bosansko plemstvo, kao grof Stiepan Blagaj i Ivan Kobušić. Nadalje i razloga što su daj budi sjeverni i zapadni dielovi obih zemalja pripadali hrvatskoj državi od njenog postanka. Bosanski kraljevi pripoznavahu suverenost ugarskih kraljeva samo tada kad su ovi bili i nosioci hrvatske krune.

Deklaracija poziva se nadalje na krunidbenu zavjernicu od 1867., koja govori o proširenju teritorija Ugarske i kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije, te izriče nadu, da će Nj. Veličanstvo Bosnu i Hercegovinu sjediniti s Hrvatskom.

S prije naznačenih razloga — svršava deklaracija — u prvom redu sa stanovišta našeg narodnog prava, zatim obzirom na činjenicu, da u Bosni žive naša braća, Hrvati i Srbi, koji imadu pravo tražiti, da budu sjedinjeni sa braćom u drugim zemljama, ne možemo odobrit predležeću zakonsku osnovu, pače naša je dužnost, da ovu državopravnu ogradu stavimo do znanja visokoj kući".

Promaknuća pomorskih kapetana.

U zboru „Lloydovih" kapetana sliedila su jučer sliedeća promaknuća: Gg. Ante Andrović, H. Meraus, Bogoslav Tomić i Niko Kamenarović promaknuti su od nadporučnika. na čast zapovjednika. Kapetani J. Zotti, Iv. Letis, Mate Kandija, Lovro Ivančić, Josip Ragusin, L. Vilić i L. Sirović promaknuti su na čast poručnika prvog stepena. Kapetani A. Alesić, M. grof Abriani, A. Ballin, Bože Borgezić, Iv. Katarinić, R. Poldrugo, J. Gjerolimić, J. Leva, V. Kolert, A. Favretto, B. Biorguli i A. Princ, na čast poručnika drugog stepena.

Izbori u Kranjskoj.

U ponedjeljak počeli su zemaljski izbori u Kranjskoj za obću kuriju. Bili su izabrani kandidati slovenske klerikalne stranke i to: M. Dimnik (Ljubljanska okolica); Dr. I. Zajc (Litija-Radeče-Višnja Gora); J. Piber (Kranjska Gora-Radovljica-Tržič); E. Jarc (Kranj-Škofja Loka); J. Hladnik (Kostanjevica-Krško-Mokronog-Trebnje); I. Lavrenčič (Kamnik-Brdo); Dr. Vladislav Pegan (Kočevlje-Ribnica-Veliko Lašče-Žužemberk); A. Kobi (Cirknica-Idrija-Logatec-Vrhnika); M. Matjašič (Črnomelj-Metlika-Novo Mesto); J. Ravnikar (Postojna Senožeče-Ilirska Bistrica-Vipava-Idž). — Slovenska klerikalna stranka je svuda pobiedila ogromnom većinom, dok su protukandidati social-demokrati dobili jako malen broj glasova. U Ljubljani pako je proglasila abstinenciju.

U Ljubljani je potreban uži izbor izmedju kandidata narodno-napredne stranke Turka, koji je dobio 1120 glasova i kandidata socijal. demokrata Kristana, koji je dobio 1071 glasova. Izbor će biti 29. ov. mj. Od 7000 izbornika glasovalo ih je jedva 2,300. Razlog ovoj abstinenciji mora se tražiti u nezadovoljstvu jednog diela izbornika narodno-napredne stranke sa oficijelnim kandidatom i u raždoru koji je nastao sa učiteljstvom radi proglašenja kandidature.

Mjesto čestitanja k novoj godini.

Boli nas duša, kad pomišljamo, koliko se novaca potroši za čestitke prigodom Božićnih blagdana i nove godine. A i dosta dosadan je taj posao, tako da ga se mnogi riešavaju time, što mjesto čestitanja poklanjaju našoj družbi sv. Ćirila i Metoda za Istru izvjesni dar. Krasan i hvale vriedan običaj. Bude li se svuda uvriežio, kako bi trebalo, našoj će družbi svanuti prelepi dan.

Za takovim danima čezne ova naša družba osobito sada, gdje se mora krvavo da bori za svoj mučni obstanak. Težka su pritisla vremena, odasvud nam prieti opasnost, pa bi upravo grieota bila, da se u ovakovim ozbiljnim časovima narodni novac raspije u taman. U Italiji se kupe miljade i miljade, i sav taj golemi novac prosut će se skorih dana po našoj Istri i pakleuska će trgovina s našom narodnom sviesti slaviti svoje grube orgije.

U tako veleznamenitom momentu obraćamo se na sve naše Hrvate i Hrvatice, molbom, da novac, što bi ga potrošili prigodom Božićnih blagdana i nove godine za razna bezkoristna čestitanja, da taj novac pokione našoj družbi. U to ime želimo svim družbinim prijateljima čestit Božić i sretnu novu godinu!

Napried za družbu!

Družbine razglednice.

Prigodom božićnih blagdana i nove godine prodavat će se družbine razglednice. Preporučamo ih najtopilje.

„Mladi Istranin" — mali božićni dar.

Nastajnog tjedna izaći će prvi broj toga omladinskog lista. U njem će naša mladež naći dobra i valjana štiva, kome je svrha, da joj oplemeni srce a sviest ojača i digne. U mladom će Istraninu naći mladi prijatelji naći i zabave i pouke.

Sadržaj prvoga broja bit će sliedeći:

R. K. Jeretov: Pjesmica o Božiću. S. S. Kranjčević: «Dajte i dat će vam se». Jules Lemaitre: Božićna Legenda. Barba Rike: Priča o malenom Janku. Viktor Car Emin: Dobrila. J. Milaković: Mojim sinovim. Opatijske priče: Agave, Crkva i Ban Jelačić. Lujo Dorčić: Vojska. Tončić: Iz moje torbice. Materinska Rieč: Zagonetke.

List stoji na godinu 2 K. — Učenici srednjih i pučkih škola plaćaju K 1·70. Predplate se šalju na Upravu »Mladog Istrana» — Opatija.

Društvo slovenskih profesora obdržavat će dne 27. decembra 1908 u 10 sati prije podne (eventualno nastavak u 3 s. po p.) svoju glavnu skupštinu u malo dvorani «Narodnog Doma» u Ljubljani sa sliedećim dnevnim redom: 1. Nagovor predsjednika, 2. Izvješće tajnika, 3. Izvješće blagajnika, 4. Izvješće pregledaća, 5. Izbor 8 odbornika, 6. Eventualia, ili posebni predlozi članova. NB. U smislu pravila (§ 11, 4) mora biti svaki predlog, koji bi došao na dnevni red, priobćen odboru barem tjedan dana prije glavne skupštine.

Broj 4947.

Natječaj.

Na temelju zaključka občinskog zastupstva od 27. novembra 1908. razpisuje se natječaj za sliedeća mjesta:

1. *jedno mjesto občinskog nadredara*, sa godišnjom plaćom od 1200 K i 100 K godišnjih za odijelo;

2. *sedam mjesta opć. redara*, sa godišnjom plaćom od 960 K i 100 K godišnjih za odijelo;

3. *pet mjesta občin. cestara*, sa godišnjom plaćom od 720 K; plaća isplativa u postecipatnim mjesečnim obrocima.

Molbe za razpisana mjesta imaju se podnesti do **27. decembra o. g.** podpisanom občinskom poglavarstvu, priloživ istim krstni list, svjedočbu občinarstva, ponašanja, školsku i liečničku te (za redarstvene službe) vojničke dokumente.

Natjecatelji za mjesto občin. nadredara imaju dokazati, da su služili u redarstvenoj službi ili kod oružničtva ili kao podčastnici kod vojske i da su njim dobro poznati redarstveni propisi.

Pošto se želi ustanoviti glazba imati će prednost za redarstvenu službu oni, koji poznavaju muziku, o čemu imaju se izkazati.

Glede toga postavlja im se u izgled posebna zaslužba.

Redarstvo bit će namješteno u službovanje: nadredar i dva redara u Kastvu, dva redara u Zametu i po jedan redar u Sv. Mateju, Matuljima i Jušićima.

Od cestara bit će namještena dvojica u Halubajskoj i dvojica u Rukavačkoj strani občine.

Občinsko poglavarstvo

Kastav, dne 28. novembra 1908.

načelnik:
K. Jolušić.

9 funti, čisto??

Jest!! Teletine ili govedine l.a sviježe, zadnji kraj, 9 funti = 4½ klgr. čisto mesa 4 K. — Prva vrst, suho i čisto iščišćano sviježe zaklane tovljene guske funt 56 helera a tovljene patke funt 80 helera. (Omot košarica). — Pluvi malf iz 1908 najprve vrsti, krupnih zrna, poprano očišćen, u vrećicama kao uzorak po 5 klg. kruna 2·70, razašilje na obće zadovoljstvo.

Ubr. Jagotuizer, Podvolovjska, br. 149.

Broj 1431.

Oglas natječaja.

Otvara se ovime mjesto opć. liečnika za mjestnu općinu Barban sa godišnjom plaćom od K 2000.

Molitelji moraju poznati u govoru i pismu hrvatski jezik, a po mogućnosti i talijanski.

Molbi treba da priložе:

1. svjedočbu o austrij. državljanstvu i
2. o dosadanjoj službi.

Za ostale uvjete može se kod podpisanog glavarstva saznati.

Molbe treba najdulje do 8. siečnja 1909. predložiti podpisanome.

Glavarstvo občine
BARBAN, dne 11. prosinca 1908.

Glavar:
Josip Mirković v. r.

TRAŽI SE

trgovac ili izučeni trgovački pomoćnik, po mogućnosti s obitelju, za društveni dućan.

Ponude poslati na:
Ivan Zović pok. Ivana,
Rovinjsko Selo (Istra).

RASPRODAJA URA. Od jedne tvornice pale pod stečaj kupili smo veliku količinu žepnih ura, budilica, za zid, te smo u stanju da raspačamo iste samo najbolje vrsti i uz čudnovato nizke ciene sve dotle dok zaliha traje. Jedna remont srebrna Gloria ura na sidro za gospodu 8 K, 3 komada 22 K. Ilis-kopf patent ura za gospodu K 3·40, 3 komada K 9·20, eleg. elektro zlatna ura za gospodje 8 K, sa 3 pokrova 10 K. Jaki srebrni lanac za gospodu po 2, 3, 4 i 5 K. Zidne ure u okruglom okviru od kovine, liepo lakirane, promjer ca. 35 cm 4, 5, 6, K. Za svaku uru daje se pismeno jamstvo za 3 godine. Ako se ne dopada, novac se vraća. Prilikom božićnih blagdana preporuča se naročiti odmah, da možemo naručbu pravodobno obaviti. Razašilje se pouzećem od trgovine ura E. Weiss, Beč, XV/1. Kellinga strasse 1/97.

VI SE ČUDITE!
— 50.000 parî cipela —
4 para samo za 7 kruna

Radi obustave pljačkanja više velikih tvornica povjereno mi je da raspačam veliku zalihu cipela jako ispod tvorničke ciene. Zato prodajem svakomu 2 para cipela za gospodu i 2 para za gospođu na poljeze, od kože, sve ili crne postivene dobro nalfenim podplatom, vrlo elegantne po najnovijoj modi, veličina po broju. Sva 4 para stoje samo K 7. Razašilja pouzećem
EM. MAIERSDORF, Export, Podgórze br. 8. (Austrija.)
Dozvoljava se zamjena i novac natrag.

SVI U KROJAČKI SALON ZOVIĆA!!

NOVO: ZIMSKA SEZONA!

Trgovina manufakturne robe
i krojački salon

MARKO ZOVIĆ - PAZIN

Skladište odijela modernog kroja i sukna, kao i samog sukna za muške i ženske
uz tvorničke ciene.
Svakomu je slobodno pogledati i promieriti robu.
Skladište šivaćih strojeva
osam-godišnja garancija.

BRZA, TOČNA I SOLIDNA POSLUGA.

NOVO: JESENSKA SEZONA!

Jeftino češko
PERJE
za krevete

1 kg. novo čišćeno K 2·60, bolja K 3·—, bijele pahuljice čišćene 18·— „ „ 24·—, kao snieg bijele pahuljice čišćene „ 30·— „ „ 36·—, razašilje se franko pouzećem.

Zamjenjuje se i prima natrag što nepadne, tovar, trieska.

BENEDIKT SACHSEL, Lobes, br. 259
pošta PILSEN, Češka.

Najizvrstnije
bakalarevo ulje
pripravljeno sa željezom.

Ovo ulje dobiva se iz najboljih bakalarovih jetara. Poradi svoje finoće nadkriljuje sva ostala ulja, a ima ugodan sladki ukus tako da ga svatko lahko piti može. Sa velikim uspjehom upotrebljava se kod kašlja, plućnog katara, bliedoće, slabosti, promuklosti, nahlađi, pomanjkanja krvi i t. d.

Odrasli piju po 2 žlice na dan, dok djeca uzimaju i do 2 male žličice na dan.

Ciena jedne boce K 2·—.

Dobiva se samo u ljekarni
„k' SV. ĆIRILU i METODU" u Pazinu, Istra.

Ista ljekarna ima na skladištu zalihu
modernih specialiteta, novih liekova, ovoja i mineralnih voda i t. d.

Želudčane kapljice
prije zvane i poznate pod imenom
Markove kapljice

sredstvo protiv slabosti želudca, imenito protiv pomanjkanju teka za jelo, protiv grizu i grčevima u želudcu i trbuhu, protiv nadutosti od vjetrova. Posluje tvrdog masnog ili preobilnog jela nadupire naravnu probavu. 1 tucet 4 K, 5 tuceta 17 K. 10 tuceta 32 K, franko postavljeno na svaku poštu.

E E E

Molim izvolite mi poslati još 12 bočica želudčanih kapljica, jer mi nužno trebaju pošto na meni upravo čudotvore. Božo Pazić, Knežul starf.

Molim pošaljite mi jedan tucet kapljica pošto pošto sam uvjeren već kod prijašnih naručba da djeluju izvrstno, te ću svakom zgodom iste mojim prijateljima preporučiti. — Ovakovih dopisa, koje ne mogu sve ovdje navesti imadem još mnogo, te stoje svakomu na uvid.

Ove kapljice pripravlja samo Gradska ljekarna u Zagrebu, pak zato treba kod naručbe pisati točno na adresu:

Gradska ljekarna Zagreb,
polag trga sv. Marka 20.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, koji upłaćaju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 2.

Prima novce na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od listoga 4½%, čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 1000 K bez predhodnog odkaza, a iznose od 1000 K ako se nije kod uloženja sugliano ustanovio veći ili manji rok za odkaz, uz odkaz od 8 dana.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na vjerovnice, i zaduženice na garnitelju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati poslie podne; a nedjelju i blagdane zatvoreno.

Društvena pisarna i blagajna nalazi se u vlast. Carrara vlastitu kuću (Narodni Dom) prvi pod desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Hrvati i Hrvatice! Sakupljajte pretplatu za tjednik „Naša Sloga".

REUMATIZAM, neuralgija, išijas, bodac, ulozi, natekline, reumatično trganje u glavi, zubima i zglobovima liječi se jedino uspješno uporabom
„Paralysian-Linimenta"

po vis. kr. zem. vladi odobren i zakonom zaštićen lijek nadmašuje sve ostale lijekove u djelovanju.

Čuvajte se patvorina!

Cijena boci K 1·60.

Dobiva se u svim ljekarnam. Glavno skladište: **Ljekarna PEČIĆ** sada **dr. B. Vouk — Zagreb.**

POZOR! *Tko pošalje upravi lista 60 para, dobiti će kratkotrajan dar, osobito prikladan za mladež. — Požurite se dok je na dobi, neće vam biti žao*

ODPREMNIČKO I KOMISIONO DRUŠTVO
„BALKAN"
d. o. s. j. u TRSTU
RIVA GRUMULA broj 14.
Telefon 2160. Brzojavi: BALKANSPED.
Žiro-račun kod „JADRANSKE BANKE" u Trstu.

Prima u svoje dobro uredjene magazine svaku vrst gospodarskih proizvoda, daje na iste predujmove a uz vrlo povoljne uvjete i brine se za prodaju istih najkulantnije. Isto tako kupuje i prodaje svaku vrst robe po nalogu i na račun svojih mušterija najpovoljnije. Otvara carinske kredite, ocarinjuje robu i daje zajmove na robu ležeću u javnim skladištima.

Otprema svaku vrst pošiljaka u svim pravcima točno i brzo, obavlja reklamacije i daje svako strukovno razjašnjenje i uputu brzo i badava.

Broj 52. Pula, u četvrtak dne 24. decembra 1908. God. XLI.

Oglasi, pripošlana itd. ju i računaju se na temelju nog cienika ili po dogovoru.

i za predbrojbu, oglase itd. se naputnicom ili potoš- m pošt. štedionice u Beču dministraciju lista u Pulu.

narúčbe valja točno oz- i ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

list na vrieme ne primi, to javi odpravničtvu u renom pismu, za koji se laća poštarina, ako se iz- na napiše „Reklamacija".

lovnog računa br. 847.849. Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koji u Puli, toli izvan lista.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 2), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Govor Dra. Matka Laginje

izrečen u sjednici carevinskoga vieća dne 16. t. mj. prigodom rasprave o aneksiji Bosne i Hercegovine.

Govornik u početku svojega govora polemizira sa zastupnikom svenjemačke stranke Malikom, te veli, da se njegovi izvodi u mnogome i sami protuslove. Tako Malik vidi n. pr. u aneksiji Bosne ruku Rima. S druge opet strane veli, da će se aneksijom uvesti muhamedanska vjeroizpoviest u Austriji, tako, da će Muslimani moći u Beču harome dobiti. Gledom na ovakova prikazivanja nije nuždna nikakva obrana Vatikana. Govornik se priključuje prešnom predlogu dra. Šusteršića i u tom predlogu sadržanoj državopravnoj ogradi. Navodi poslije toga razloge, s kojih će njegova stranka glasovati za prešnost predloga. Razprava je o tome predmetu već poradi toga prešna, jer se dosele, a na temelju obrazloženja vladine zakonske osnove još nije ništa saznalo — na temelju kojih je predpostavaka i na temelju kakvih sporazumaka i pregovora sa drugim velevlastima došlo do aneksije Bosne i Hercegovine. Predpostavka za okupaciju bila je, kako je Bismarck kazao na berlinskom kongresu, da se postigne stabilna pacifikacija u rečenim zemljama, i na Balkanu.

Zastupnik Engleske izjavio je onda, da se imade okupacija Bosne i Hercegovine predati Austro-Ugarskoj, jer se Austro-Ugarska smatra od strane signatarnih vlasti dosta jakom vlašču, da uzpostavi, u obim ovim provincijama mir i poredak. K ovim dvjema izjavama pridodao je zastupnik Austro-Ugarske grof *Andrassy*: Mi ćemo pacificirati. Mi smo dužni u našem vlastitom interesu tu pacifikaciju provesti, ali mi to možemo samo pod jednim uvjetom naime, da bude ta pacifikacija trajna.

Zastupnik Rusije izjavio je u posljednjoj sjednici: Pošto smo sa zastupnikom Austro-Ugarske sklopili posebni ugovor, to nemá ničega, čemu bi se protivili. On se naime prije nije protivio okupaciji Bosne i Hercegovine po Austro-Ugarskoj, već okupaciji novozaparskog Sandžaka. I tako je evropski mandat predan našoj monarkiji. Mora se duboko požaliti što nije naša monarkija odmah poslie okupacije učinila ono, što je sada učinila, da nije odmah uredila stabilne odnošaje.

Naša je narodna dužnost, da izjavimo da mi pod onim uvjetima, koje ćemo kasnije staviti, i držeći se našega narodnoga programa, golovu činjenicu uzimamo do znanja. Ali gledom na provadjanje svega onoga, što se imade poslije izrečene aneksije učiniti i što imade poslie nje slijediti, vidimo mi tolike zaprieke te držimo, ma da bismo sve to kasnije mnogo mirnije mogli razpravljati, da je vrlo prešno, da se baš o tome što se provesti kani kaže odmah podpuna istina.

Govornik onda prelazi na to, kako izmedju teksta ugarske zakonske osnove postoje neke inkongerencije. Ne gledeći na to, da u austrijskoj zakonskoj osnovi nije stilizacija posve ispravna, jer se za jedan te isti pojam mienja izraz, te se jedanput govori u toj zakonskoj osnovi o „proteguću" a drugi put o „proširenju" suvereniteta, specificira ugarska zakonska osnova pragmatičku sankciju, čega u austrijskoj zakonskoj osnovi nema. Magjari zato u obće ne potvrdjuju taj akt suvereniteta, već ga jednostavno uzimaju do znanja.

U austrijskoj se zakonskoj osnovi ne nalazi nikakovo obrazloženje proširenju suverenih prava, dok se Madjari pozivlju na one prastare veze, slavnih predja Njegovog Veličanstva. I po samoj ugarsko-hrvatskoj nagodbi od godine 1868. — koju mimogred rečeno — Hrvati ne priznavaju, jer nije sklopljena ustavnim načinom i bez integrirajućeg jednog dielа hrvatskoga naroda, naime Dalmacije — nema nikakove specijalne Ugarske kao države, već ima samo jedna državna zajednica, koja sastoji od Ugarske, Hrvatske, Slavonije i Dalmacije.

Izpitivajući točno tekst ugarske zakonske osnove i proklamacije, vidi se, da se po ugarskom shvaćanju proširenje suverenih prava Njegovog Veličanstva imade razumieti samo kao proširenje suvereniteta kralja ug. u užem smislu i da se u tom smislu do znanja uzimlje. U toj razlici leži bez svake sumnje klica velikim unutarnjim političkim komplikacijama izmedju Austrije i Ugarske i mi moramo da od naše vlade zatražimo objašnjenje, a drugi će zato poskrbiti, da ju dobiju od svoje vlade. Kod nas se veli: Carevinsko vieće daje svoju potvrdu za taj akt. U ugarskoj se zakonskoj osnovi kaže, da se uzima do znanja. U običnom saobraćaju možda se u tome nebi našla nikakova razlika. Nu ako se čovjek na to kapricira, da se takove razlike nadju, onda se mora zato tražiti razlog zašto su te razlike učinjene. Prema austrijskom ustavu i prema zakonu od g. 1880. svakoko je nužno odobrenje od strane legislative. Nu ugarska legislativa hoće da uzme taj akt do znanja, tako da taj akt provadja ugarski kralj i to samo ugarski kralj, a ne takodjer i hrvatsko-slavonsko-dalmatinski kralj, koji je prema krunitbenoj zavjernici obje faktično mu pripadajuće provincije u duhu inauguralne diplome anektirao.

Zast. dr. Markov: Razlog je tomu drugi! Ugarska je g. 1879. zastupala drž. pravno stanovište, da je okupacija privilegijem krune.

Dr. Laginja nastavlja: Magjari su ustav vazda na svoj način tumačili, te će valjda tijekom vremena doći i do ovoga tumačenja. Austrijska zakonska osnova upotrebljava na prosto izraz „pragmatička sankcija", a da bliže ne veli, koja se pragmatička sankcija misli. Posve se drugačije kaže u ugarskoj zakonskoj osnovi. Kako je poznato imade samo pragmatička sankcija, koja ustanovljuje red nasljedstva vladajuće kuće kao takove. Imade nadalje još jedna pragmatička sankcija hrvatska od g. 1712., koja je posve samostalna od ugarske i dvanaest godina prije ugarske sastavljena, i u kojoj se osim udruženih zemalja, koje pripadaju dinastiji, utvrdjuje još izričito i naposo udruženje takozvanih unutarnjih austrijskih zemalja.

U ugarskoj se zakonskoj osnovi ne govori ni jednom rieči ni o obiteljskoj pragmatičkoj sankciji, a ni o ovoj pragmatičkoj sankciji, već se navodi samo ugarska pragmatička sankcija. To je jedan korak k onomu, što se je medjutim u madjarskoj štampi već i pojavilo, naime, da će onoga dana, kad će austrijsko zastupstvo naroda poći da sa ugarskim rieši konačno uredjenje toga pitanja, ova posljednja kazati: „Šuti, ti nemaš ništa da govoriš, što se tiče državopravne strane. Mi ćemo samo da uredimo naše račune, da ustanovimo koliko si vojnika kod okupacije Bosne i Hercegovine ti (Austrija) izgubila, a koliko Ugarska, koliko je milijuna Austrija, a koliko Ugarska izdala".

Kao državopravnik i kao Hrvat, veli govornik, nebi se tome mnogo protivio, da takovo carevinsko vieće, u kojemu se tako govori, kao što je govorio zastupnik Malik, nema o tomu pitanju ništa odlučiti. Ali naše je pravo, a i naša dužnost, da od austrijske vlade i od zastupstva austrijskih naroda, s kojima živimo zajedno, kojima plaćamo poreze i kojima dajemo naše sinove u vojsku, zahtievamo, da imademo kod riešenja konačnoga državopravnoga odnošaja (tih provincija) pomagača,

Porečko-puljska biskupija.

(Nastavak.)

2. O narodnosti u biskupiji.

Nas zanima pitanje, ima li Hrvata u porečko-puljskoj biskupiji? Na to će vam pitanje odgovoriti *državna statistika*. Imam u ruci: *Općinski rječnik* (Nijemci bi rekli Gemeindelexikon) za austrijsko-ilirsko Primorje (Trst, Gorica i Gradiška, *Istra*), obradjen na temelju rezultata narodnog popisa od 31. prosinca *1900.*, izdala c. kr. središnja statistička komisija u Beču godine 1906. Ta je knjiga štampana hrvatski. Iz nje vadim slijedeće brojeve i podatke.

Danas pripadaju porečko-puljskoj biskupiji ovi dielovi Istre:

1. cielo kotarsko poglavarstvo Pula;
2. cieli sudski kotar Poreč;
3. skoro cieli sudski kotar Motovun (osim Sovinjaka i Zamaska);
4. od političkog kotara Pazin skoro cijela općina Labin i dio općine Plomin.

Tu ima po državnoj statistici:

	Hrvata	Talijana	Ukupno*)
politički kotar Pula (s Rovinjom)	25.488	41.727	67.215
sudski kotar Poreč	4.103	10.311	14.414
„ „ Motovun (cijeli)	7.070	12.247	19.317
općina Labin (cijela)	7.642	3.254	10.896
općina Plomin (samo dio)	1.430	705	2.105
dakle ukupno u cijeloj biskupiji	45.733	68.244	113.977

Dakle ima u toj biskupiji *40% Hrvata*. To ne može nitko zanijekati, jer tako veli državna statistika, koju nijesu općine sastavile nama u prilog. Biskup Flapp dakle ima medju svakih 100 ljudi 40 Hrvata, kako su u vrijeme popisa g. 1900. sami povjerenstvu javili. Tu su uzaludno sve „čakule" naših talijanskih mudrijaša, koji vele, da je Istra u ovom dielu posve talijanska, u srednoj Istri oko Pazina do Učke po narodnosti šarena, a jedva s one strane Učke u Liburniji hrvatska. Državna statistika, koju su sastavili njemački državni i talijanski općinski činovnici, pjeva nam posve jasno, da Istra nije ni u kojem kraju talijanska, nego s ovo i s one strane Učke žive u njoj Hrvati ili sami ili u preogromnoj većini proti Talijanima, pa i u samoj zapadnoj Istri uz Primorje sačinjavaju 40% pučanstva. To je takova manjina, koja bi mogla doći do većine, kako je već došla u mnogim stranama Istre.

*) Nijemce i „ine" naposo ne spominjem, premda ih u „ukupno" brojim.

U porečko-puljskoj biskupiji nalaze se ove općine:

	Hrvata	Talijana
1. Motovun, u kojoj ima više Talijana (2628);	Hrvata (2928)*	nego
2. Kanfanar, posve hrvatski	3073	139;
3. Barban, isto tako „	3449	139;
4. Svet Vinčenat opet „	2802	542;
5. Labin, također „	7642	3254;
6. Plomin, još više „	3802	705;
7. Vodnjan, skoro većina hrv.	4229	3387;

Svih općina ima 14, a ovo ih već polovica hrvatskih; u ostalima imadu Talijani većinu:

	Hrvata	Talijana
8. Višnjan ima 55% naših:	1360	2336;
9. Vrsar malo manje, 31%	1988	3003;
10. Poreč slavni 30%	2715	7008;
11. Pula ima naših 20·6%	11931	24056;**)
12. Vižinada, 26%	927	3043;

*) Medju Hrvate svuda računam i Slovence.

**) U Puli ima Niemaca 4051.

Dakle u ovim imaju Talijani više naroda, ali i naših je $^1/_3$—$^1/_4$, a to nije malenkost. Ta vi znate, gdje je 5—6 Talijana, već se dreče „Viva Italia"!

	Hrvata	Talijana
13. Bale ima naših $^1/_5$ ili 20%	453	1788;
14. Rovinj je čisto rovinjski: naših je samo 57, a njihovih skoro 10.000.		

Kao što je medju svim ovim općinama Rovinj njihov, tako je Kanfanar i Barban čisto naš, a skoro i Plomin i Svet Vinčenat.

Ni po svem ovom nije porečko-puljska biskupija talijanska, nego je većina općina po pučanstvu hrvatska, a u drugima nas ima $^1/_4$—$^1/_3$, samo je Rovinj njihov. A koliko pravica uživamo u svim tim općinama! U polovici od njih bismo morali vladati, u ostalima bi morali puštivati naš jezik u svim općinskim stvarima. U Rovinju im ne ćemo smetati, ali inače u svim općinama valja ostro zahtijevati svoje.

(Nastavit će se.)

a ne da imademo uza se samo takove faktore, koji nama narodna i historijska prava uništavaju.

Presnost je to rasprave i radi toga nužna, jer moramo biti na čistu o konačnim ciljevima i austrijske i ugarske vlade. Nužna je napokon presnost i sa našega narodnoga stanovišta i sa stanovišta našega državnoga prava: prvo za sve članove naše sveze, drugo za sve, koji su pri tom zainteresovani. Samo jedan pogled na kartu dostaje, da se dobije uvjerenje, da je samo dvoje moguće: Ili hoće Austro-Ugarska monarkija zadržati Bosnu i Hercegovinu i Dalmaciju, ili ona misli, da te zemlje može izgubiti. Hoće li i treba li monarkija da te zemlje zadrži, onda je nužan preduvjet zato, da stabilno steče Bosnu i Hercegovinu. Prolazeći sa čisto narodnoga stanovišta, gdje se radi samo o našem narodnom združenju, to možemo mirno reći: ove zemlje mogu se sa drugim slavenskim zemljama na istoku udružiti u jednu državnu cjelinu. Ili opet obratno — (pošto su Srbi i Hrvati za mene jedno te isto) — i pošto ja želim Srbiji i Crnoj Gori njihovu slobodu i samostalnost, pa neka nitko ne misli, da ovo što ću reći žalim — kažem i to mogu sa stanovišta narodnoga ujedinjenja reći — mogli bi ili oni k nama ili mi k njima doći.

Neka se stranke ove visoke kuće o tom ne varaju: Austro-Ugarska će prigodom riešenja toga pitanja riešiti i pitanje našega narodnoga ujedinjenja ili ona će i nas izgubiti. Ja mislim, da je to dosta jasno rečeno.

Zast. Horsky: To je danas i princ Liechtenstein naglasio.

Laginja: Što razumijevamo mi pod načelom narodnoga ujedinjenja i samostalnosti? Najprije činjenicu, da mi poslije proglašenja aneksije pretežni dio našega naroda Srba, Hrvata i Slovenaca imamo u okrugu jedne monarkije. Time ali još nije rečeno, da se time zadovoljavamo, da smo u jednoj monarkiji, a pod jednim vladarom podieljeni u stotine upravnih pokrajina i da smo odsudjeni da budemo izvrženi najrazličitijim tudjim narodnim uplivima. Odluči li se Austro-Ugarska na taj program, onda to nije učinjeno u našem interesu, već u interesu Austro-Ugarske. Spomenute obje anektirane provincije sačinjavaju sa ostalim slovenačko-hrvatskim zemljama monarkije vrlo zanimivu geografijsku cielinu.

Ova geografijska cjelina harmoniše u cjelosti vrlo liepo što se tiče produktivnih uvjeta, kao i klimatičkih i drugih prilika. Jednom rieči ta cjelina podaje temelj za velik jedan napredak, ali samo kao cjelina, nikada pak da se jednoga liepoga dana interesi Bosne i Hercegovine protiv Dalmacije ili obratno izigraju ili da tudji politički magjarski interesi jedan dio naše domovine suprotstave drugomu dielu naše domovine. To mora da bude drugačije. Nešto, ali vrlo malo, moraju da žrtvuju Niemci u Austriji, nešto i Madjari. Mora doći do kompromisa, koji nam omogućuje da živimo kao narod.

Zastupnik princ Alois Liechtenstein: Trializam.

Dr. Laginja: Ja te rieči još neću da upotrebim, jer bi možda provocirala veliku i strašnu viku. Nu ja ću jednostavno da se izrazim: Mi hoćemo da se naš narod ujedini i to bar da se to jedinstvo ostvari i gledom na okupirane provincije. Neka se ne iztoknu samo one prastare veze, gdje je bila tek jedna krunovina, već one faktične historijskim spomenicima podkrepljene veze izmedju Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Riedko se gdje nalazi tako liepi kraj geografijski, tako zgodno arondiran, koji isključivo nastava jedan te isti narod. Bosna i Hercegovina, Slavonija i Dalmacija te susjedne zemlje, što ih nastavaju Srbi, pripadaju, ne gledeći na neke malene jezične razlike, jednom te istom narodu. Mi hoćemo da se to sada odmah utvrdi, da se razumijemo kad kažem: „Ja sam Srbin" ili kad jedan Srbin iz kraljevine ili iz Bosne veli „ja sam Hrvat" pa da mene ne označite odmah kao veleizdajnika prema Austriji i dinastiji, a onoga kao veleizdajnika prema njegovom kralju. Mi se osjećamo kao jedan te isti narod. Mihoćemo da u tom konglomeratu, što ga je stvorila povjest, jakost monarkije i volja Evrope pred trideset godina i nadalje živimo ali da nam ne ograničuju, da nam ne ugrožavaju naš budući narodni život. Nu budući ni austrijska vlada, a ni ugarska u svojim zakonskim osnovama ne vele ništa o tome — a bile bi to prema Evropi dužne učiniti — kako kane ovaj naš narodni problem u okviru monarkije riešiti, to moramo da glasamo za presnost da nam vlada tako reći bar u četiri oka kaže, što se ovdje, a što se u Pešti o nama misli.

Govornik tumači onda stanovište hrvatskoga državnoga prava. To nisu historijske bajke, koje su stvorile to hrvatsko državno pravo, već su to činjenice, koje su možda danas u mnogome od Madjara izkrivljene i koje su one u mnogome za sebe izrabili. Ne gledeći na to, da su u ono doba, kad su u srednjoj Evropi niciale malene države, bili odlučni samo narodni momenti, kao na primjer kod Čeha i Poljaka, a isto tako i kod Hrvata i Južnih Slavena, činjenica je, da je Bosna i Hercegovina ako ne onako, kao danas, u pretežnom svom dielu pripadala Hrvatskoj ili što u historijskom diplomatskom jeziku isto znači, kraljevinama Dalmaciji, Hrvatskoj i Slavoniji.

Prvi hrvatski kralj iz narodne dinastije Tomislav bio je u današnjoj Bosni i Hercegovini okrunjen za kralja Hrvatske, pa je sigurno, da u svrhu krunidbe nije pošao van granica svojega kraljevstva. Kod izbora hrvatskih kraljeva na drugom je mjestu ban bosanski. Svu kraljevsku vlast, koju su ugarski kraljevi izvršavali u Bosni i Hercegovini, vršili su kao slobodno izabrani kraljevi Hrvatske, Slavonije i Dalmacije. Bosanska vlastela — dakle prema tadanjem shvaćanju zastupnici zemlje — sudjelovali su poslie izumrća arpadovske dinastije, koja je i nad Hrvatskom vladala, zajedno sa hrvatskim staležima tako prigodom izbora Karla Dračkoga i Roberta Anžuvinca za kraljeve Hrvatske, a da ti vladari nisu postali i kraljevi ugarski. Svuki put kad bi ma koji dio bosanskoga pašaluka bio povraćen monarkiji, inkorporirali bi ga i u državopravnom i u administrativnom pogledu Hrvatskoj i Slavoniji, respektive Dalmaciji, čim su to samo ratne prilike dopuštale.

Govornik navodi čitav niz takovih momenata, te veli, da je razpravljanje i gledom na te državopravne momente prešno. Jer mi hoćemo, da točno saznademo, kako se obje vlade kane ponašati prema ovom našem životnom pitanju i jer ćemo biti prinuždeni da stavimo svoje amendemente k toj zakonskoj osnovi.

Nadalje kaže se u toj zakonskoj osnovi, da imadu odredbe zakona od godine 1880. i u buduće ostati u krieposti. Prema tome zakonu nužno je, da se u slučaju svake promjene položaja obiju provincija postignu sporazumne odredbe izmedju obih legislativa. Tu se radi ali o jednome novomu, na koji se neda nikako ustanova zakona od 1880. godine primieniti. Ovaj je zakon imao pravo obstojati, dok se je radilo o okupaciji. Sada se ali kani položaj obiju provincija definitivno urediti, a takovo se definitivno uredjenje dade postignuti samo uz izravno sudjelovanje sabora Hrvatske, Slavonije i Dalmacije. I u tom je pogledu prešno, da nam se kaže, da uzmognemo sve one amendemente staviti, za koje se već sada sigurno nadamo, da će nas u tomu poduprieti ne samo slavenska braća ove visoke kuće već i sve ozbiljne stranke njemačkoga naroda kao i druge stranke parlamenta. Govornik veli, da će on i ostali članovi njegove stranke glasati za prešnost.

Govor Dra. Laginje bio je veoma pozorno slušan od mnogobrojnih zastupnika koji ga obkoliše. Kad je svršio, zaori pljesak i mnogi zastupnici pohitaše, da mu stisnu ruku i čestitaju.

Pripojenje Bosne. - Ujedinjenje Hrvatske?

Njegovo Veličanstvo cesar i kralj Franjo Josip pripojio je svojoj monarhiji Bosnu i Hercegovinu, koja bijaše posjednuta po istoj monarhiji g. 1878. Poslie 30 godina posjednuća uzdiedilo je pripojenje.

Bosnu i Hercegovinu posjednula je monarhija privolom evropejskih velevlasti u svrhu da u njih učini red i da s njimi upravlja. Bez privole tih velevlasti, a nepitajuć ni za volju naroda, svojom vladalačkom moću, je cesar i kralj pripojio obje rečene krunovine k ostalim krunovinama s kojima vlada.

Taj čin je takav da o njem i što je s njim spojeno govori i piše cieli sviet. Radi toga čina dogovaraju se medju sobom vladari i najviši državnici. Radi njega u gibanju je ciela Evropa. Radi njega čine se u raznih državah priprave za rat. Ufajmo da ga ipak možda neće biti, da će se mirnim načinom zadovoljiti opravdano zahtjeve svih. Ovim redkom nije namjera pisati o ratu ili ne ratu. Mi hoćemo ovdje u kratko izcrpsti ono što se je govorilo povodom razprave o pripojenju Bosne i Hercegovine u zastupničkoj kući carevinskoga vieća u Beču, uzimajuć osobiti obzir na ono što se je reklo tom prigodom o ujedinjenoj Hrvatskoj. Pripominjemo već sada da neuzimamo izjave ob ovom posliednjem kao suho zlato, ili kao sveto pismo. Često se govori što se želi, a nemože se izpuniti; i opet često prikriva se riečmi ono, što se u istinu hoće.

* * *

Ces. kr. vlada predložila je zakonsku osnovu, kojom traži od carevinskoga vieća da odobri naredjenje njegovoga ces. i kralj. apostolskoga Veličanstva, kojom se proteže prava njegove suverenosti kao i ustanove pragmatičke sankcije na Bosnu i Hercegovinu u svrhu da njim se dade ustavne odredbe.

Ni ta vladina osnova kao ni druge nije se mogla dati u razpravu redovitim putem, već se je razpravila poseban.

Kršćanski socijalac njemački knez Liechtenstein, Poljak Dr. Globinski, Njemac Dr. Sylvester i Čeh Dr. Hruban postavili su takav prešan predlog. Zajedno s tim predlogom došao je u razpravu prešni predlog Dra. Šušteršića i Dra. Laginje, koj hoće da se stvori temeljne zakone za Bosnu i Hercegovinu; i prešni predlog socijalnih demokrata Dra. Adlera, Němca, Dašinskoga, Pittona i Wityka, gledo posljedica pripojenja Bosne i Hercegovine.

U ime predlagatelja govorili su knez Liechtenstein, Dr. Šušteršić. i Němec. A kasnije govorili su i mnogi drugi, te na koncu i opet ista trojica kao predlagatelji.

„Što veli knez Liehtenstein"

Naš predlog, veli, ide za tim da se uzakoni ono što je Njegovo Veličanstvo naredilo, da se faktično stanje od 30 godina pretvori u zakonito. Monarhija bila bi to mogla učiniti već prije, naročito za rusko-japanskoga rata, kad je Ruska bila u neprilici. Toga nije htjela iz lojalnosti prema Ruskoj. Morala je to učiniti sada, kad je sultan proglasio ustav za Tursku, pa bi bilo morale i Bosna i Hercegovina poslijati tamo svoje zastupnike, mjesto da kod kuće odlučuju po svojih zastupnicih o svojem udesu. Neće biti nijedne stranke u kući koja bi se protivila ovoj zakonskoj osnovi. Nego već sada treba se ograditi najodlučnije proti odnosnoj zakonskoj osnovi podnešenoj u ugarskom saboru a različitoj od naše. Različitoj tamo gdje se govori o uslovih krune sv. Stjepana na Bosnu i Hercegovinu.

I mi Austrijanci mogli bi reći kakvo historičko pravo. Princ Eugen sa izključivo slavenskim i njemačkim četama bio je osvojio Bosnu i Srbiju, i one su bile neko doba naše. Imali bi dakle više prava nego li Madjari. Ali mi nećemo na starih pregamenah temeljiti svoje uslove na zemlje i ljude. Mi kao moderni ljudi hoćemo da ih temeljimo na živućih idejah, na idejah koje imadu u današnje doba čarobnu moć. Od polovice prošloga stoljeća ima u europejskoj politici moć stvaranja i vlada samo narodnostna ideja. A narodnostna ideja po svojem bivstvu nije drugo nego nagon za sjedinjenjem i samovladanjem. *S toga nejma okupacioni predjel pripasti nit Švabom nit Madjarom, niti našoj niti drugoj polovici monarhije; nego ujedinjenje i samovladanje srbsko-hrvatskoga naroda, pod žezlom previšnje vladajuće kuće, to je svrha za kojom mora ići svaki pametan domoljub.* To je tim lakše doseći, što je daleko veći dio jugoslavenske pasmine ujedinjen pod vlastju Njegovoga Veličanstva. Banat, Slavonija, Hrvatska, Dalmacija, koje su sad arondirane sa Bosnom i Hercegovinom, napučene su Srbo-Hrvati bez primjese bud kojega drugoga naroda.

Jugoslavenska pasmina, koja se odlikuje sa srčanošću, sjajnimi duševnimi darovi i sa kulturnim sposobnostima, koja se je sačuvala neoštećena usuprot stoljetnoga pritiska i usuprot upravo tragičnomu udesu, ta jugoslavenska pasmina mora se i hoće se pridružiti kao jednakovriedan član narodnoj obitelji, koju vodi naša vladajuća kuća. Velik dio zadnje je već gotov: narodno ujedinjenje Srbo-Hrvata je na najboljem putu. Protimba koja se kaže tomu u dvih malenih južnih susjednih državah, makar se i kazala kao narodnostna, izvire iz dinastičnoga partikularizma. Mi ga neugrožavamo. Mi smo često velikodušno pomogli i Srbiju i Crnogoru kad bijehu u nevolji. Ali ako hoće da s nami konkuriraju i to preko svojih sredstava, mi ćemo ih potisnuti u njihove medje.

(Nastavit će se.)

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar.

Daća na meso i vino u Puli.

Sa 1. jenara 1909. preuzimlje financijalni erar utjerivanje daće na meso i vino u gradu Puli uzevši pokrajinski i občinski namet. Izuzeta je neodvisna občinska daća na vino, pivo i rakiju i na meso zaklano u kući.

Radi toga moraju svi obrtnici predati financijalnom odielu u ulici sv. Tome popis prostorija u kojima će držati stvari koje podpadaju daći. Isto tako morat će financi točno iskazati ostatak vina i mesa, koje im je preostalo na 31. decembra ove godine. Na novu godinu počet će vršiti nadzor nad potroškom vina i mesa financijalni stražari. U tu svrhu povisila se posada financijalnih stražara za 35 ljudi.

Primanje brodskih pitomaca u c. k. ratnu mornaricu.

Vojna oblast ratne mornarice javlja, da će se i ove godine primati u ratnu mornaricu brodski pitomci (moći, Schiffsjunge). Kao takovi primati će se mladići iz Austro-Ugarske, koji su dovršili 15 g., a nisu prekoračili 17 godina. Isti moraju biti bez tjelesnih pogrješaka, i tjelesno razviti prema dobi. Molbenice (bez biljega) imaju se upraviti na c. i k. lučki admiralat u Puli (Hafen-Admiralat) putem popunitbenog kotarskog zapovjedničtva (Ergänzungsbezirkskomando), a u primorskim mjestima također putem posadnih ratnih ladja ili onih, koje križaju u tim vodama.

Do ispunjenja broja primaju se takovi pitomci u svakom času, u glavnom pak se primaju u mjesecu julju.

Molbenici treba priložiti ove isprave: domovnicu, svjedočbu kojega liečnika stajaće vojske ili ratne mornarice, krstni list, svjedočbu nadležne oblasti o ponašanju, rovers od oca ili skrbnika po propisanom formularu, odpustnicu koje javne pučke škole, ili ako je molitelj već pred više vremena istupio iz škole, potvrdu, čime se je bavio kroz to vrieme, da li se učio zanat ili umjetnost, službeni iskaz odnosno potvrdu o rodbinskim prilikama molitelja, s posebnim obzirom na okolnost da li je molitelj jedini sin ili unuk; u slučaju da je sirota, je li ima žive druge braće ili sestara, i u kojoj su dobi.

Takovi pitomci dodju u razumjerno kratkom vremenu do podčastničke šarže. Odielo i hranu daje pitomcima erar ratne mornarice.

Povratak ratne ladje „Franjo Josip I".

Dne 16. o. mj. u 9 sati u jutro povratila se sa dalekog istoka u Pulu ratna ladja „Franjo Josip I" nakon tri godine i pol. Odmah su na ladju pošli zapovjednik mornarice admiral Montecuccoli i zapovjednik puljske luke podadmiral Ripper. Admiral Montecuccoli povratio se odmah iza običajnih pozdrava na kopno, dok je Ripper ostao na brodu i naložio da ladja odplovi na pučinu radi pregleda, kojom prilikom je ladja pronadjena u podpunom redu, te se povratila u luku u 1 sat po podne.

Ladja je na povratku imala vrlo ružno vrieme, te joj je nevrieme odkinulo do 7 metara stvari sa prednjeg dielа. Momčad nemože da se dosta nahvali zapovjednika broda, radi njegove blagosti, prijaznosti i velikog zauzimanja za momčad u svakom a osobito u zdravstvenom pogledu. Zato mu je i momčad pokazala svoju harnost time, što je sa velikom pripravnošću i rado ovršivala svaku njegovu zapovied i time da je brod došao u Pulu tako čist i uredjen kao da je izišao iz docka.

Pazinski kotar:

Iz sudbenoga kotara Labin primamo:

Kada gledamo, kako i cesarske oblasti u Labinu barataju s našim pukom i njegovim jezikom, i ako pomislimo još na tolike šarenjačke mažikarte i zakutne pisarčiće, koji se medju nami debele i tove tada nam se uviek vine iz prsiju bolni uzdah: ah, zašto, zašto se nebi već i u Labinu nastanio naš jedan odvjetnik, kojega trebamo kao i ozebao sunca?! Ta nav bi naš narod pristao listom uz njega, a posla, dohodka imao bi on bogme i na pretek. Istina je doduše, da bi ga „grajani" gledali izprvice i našretali čudnim okom, nu kasnije bi se oni već umirili i prilagodili novim okolnostima, jer se mora znati, da Labinjanom, kakvi su nekoč bili, nema više skoro ni traga. Financijalno im bo stanje nekud labavo, a osim toga zapustile ih negdašnje njihove domaće veličine, koje su krenule u Trst, Poreč i drugamo trbuhom za kruhom. Mimogred rečeno — medju ove potonje valja ubrojiti i sljor Beppi Lazzarinia, bivšeg vodju takozvane socijalističke stranke, koja se je kod zadnjih občinskih izbora identificirala onako liepo sa kamorinom strankom.

Dakle draga gospodo, naši mladi doktori, dajte, usrećite nas već jednom svojim dolazkom! Vjeru vam dajemo, nećete se kajati ni vi ni mi, jer ćemo biti s vami jedna duša, jedno tielo.

Jesenski.

Ljekarna k sv. Ćirilu i Metodu u Pazinu.

Upozorujemo naše cienj. čitatelje na oglas ove narodne ljekarne u našem listu, te preporučamo toplo našemu narodu, da se služi jedino u toj ljekarni i svoje potreboće tamo naručuje. — Ako nećemo podupirati sami što je naše, tudjinac sigurno neće.

Voloski kotar:

Oglas. „Bratovšćina hrv. ljudi u Istri" u Kastvu držat će svoju glavnu skupštinu u delavskoj školi u Kastvu, dne 2. januara 1909 u 2. sata popodne sa slijedećim dnevnim redom: 1.) Pozdrav predsjednika. 2.) Izvještaj tajnika. 3.) Izvještaj blagajnika. 4.) Izbor upravnog odbora. 5.) Izbor revizijonalnog odbora. 6.) Eventualni prijedlozi.

Odbor.

Porečki kotar:

Iz sela Ferenci kod Višnjade.

Evo nas poslie toliko vremena da javimo štogod o našoj školi. Dne 31 listopada o. g. bila je ovdje komisija da pregleda školsku zgradu, koju je našla u redu, koli izvana toli iznutra. Ta komisija dalu nam je ufanje, da će se škola otvoriti u mjesecu novembru iza čega smo dapomične sa radošću očekivali dozvolu otvorenja naše škole, da pozovemo naše rodoljube na tu veliku svečanost, kako smo im to od davna obećavali. Ali Božja volja nije htjela da se ova naša želja ispuni, nego prošao je i novembar a dozvole još nema; naša slavna Družba poslala nam je i učiteljicu velecienjenu g.dičnu Viku Petrović, koja je došla k nama dne 9. novembra i taj dolazak nas je još više uvjerio da će i dozvola u kratkom vremenu doći. Ali sva naša radost i nada je propala kada je prošao mjesec a dozvola još nije došla te je to silno ogorčilo narod na oblasti koje su tako pristrane i proti narodu i proti njegovim svetim pravima.

Napokon teda negda došla je dozvola dne 8. o. mj., ali pošto se nalazimo u vremenu adventa, razumit će svi naši rodoljubi da nije bilo zgodno vrieme tada prirediti takove svečanosti, nego smo s našim bližnjim susjedima svečano školu blagoslovili u četvrtak dne 10. o. m. Svečani blagoslov obavio se ovim redom: rano u jutro okitili smo školsku zgradu hrvatskim zastavama, tako da je svaki prozor imao svoju zastavicu, a srednji u drugom katu imao je veliku 7 metara dugu zastavu, koju smo radosno gledali kako se vije skoro do dna školske zgrade.

U 9 sati sakupilo se je 120 dječaka, koji danas polaze redovito školu, s njima došli su i roditelji; izim toga bilo je i 40 učenika koji polaze večernju školu, sve to složilo se u dva reda i pošlo kroz naše selo ravno u crkvicu sv. Lovreča. U toj crkvici odslužio je naš župeupravitelj sv. misu u 10 sati, a poslie mise vratio se istim redom puk školskoj zgradi gdje je obavljen blagoslov škole. Poslie blagoslova unišli su djaci u školsku sobu, tu ih je učiteljica svratila u klupe i predstavila ih gospodinu župniku koji im je držao kratak govor o ponašanju i marljivosti.

Javljamo pako svim rodoljubima da priredjenje veselice na uspomenu otvorenja naše škole, biti će u jednu nedjelju dojdućega pustnoga vremena, što će biti javljeno u našim narodnim novinama.

Ferenčani.

Kaldir.

Prigodom blagoslova novo kuće Antuna Bertoše pok. Ivana, našeg narodnog prvaka u ovdašnjoj okolici sabralo se u veselom društvancu 13 K i 2 p., za ovdašnju podružnicu sv. Ćirila i Metoda za Istru, koja svota izručena je ovdašnjem blagajniku.

Razne primorske viesti.

Čestit Božić!

Svim našim cienjenim predplatnicima želimo sretne i veselo sveto Božićno blagdane.

Promjene u slavenskih parlamentarnih svezah u Beču.

Usljed glasovanja kod proračuna dne 16. t. m. razpala se je češka narodna sveza. Mladočesi, agrarci, češki katolici, češki radikalci, ostali su svaki za se, dočim su češki socijalni demokrati i tako zajedno sa drugim socijalnim demokratima. Valjda će se opet ujediniti Mladočesi i češki agrarci, a možda u nedalekoj budućnosti i svi, jer ih na to glas naroda zove. Medjutim su češki katolici stupili u užu svezu sa „Narodnom Svezom" Slovenaca, Hrvata i Srba. To isto učinili su i Starorusi. Dogodilo se je to dne 18. t. m. Najprije je „Narodna Sveza" stvorila ove jednoglasne odluke:

1, „Narodna Sveza" je pripravna stupiti u pogadjanja glede parlamentarne kooperacije sa svakom politički srodnom parlamentarnom skupinom u svrhu pospješivanja svoga programa.

2. „Narodna Sveza" ovlašćuje svoje načelništvo, da odmah u svrhu takove kooperacije stupi u pogadjanja sa klubom češke narodne katoličke stranke i sa Starorusima".

Tako je zaključeno prije podne. Poslie podne već su se sastali načelnici svih triju skupina, te se složili, kako će u svih pitanjih u parlamentu dogovoriti se, i nastojati da zajednički postupaju.

Bilo u dobar čas!

Nove brodogradnje u tršćanskom brodogradilištu.

Prepršle nedjelje porinuo se u more prvi parobrod, što je sagradjen u novom tršćanskom brodogradilištu, koje se nalazi u Monfalkone. Parobrod je sagradjen po naručbi plovitbenog društva „Dalmatia", te ga okrstiše imenom „Trst". Dugačak je 200 stopa, širok 38.8 a visok 14.6. Moći će da podnese preko 1000 tona tvrda. Njegov stroj imade trostruku ekspanzivnost od 1000 konjskih sila, te će moći da prevali 14 morskih milja u jedan sat. Jedan njegov bližanac, koji će nositi ime „Spljet" gradi se u istomu brodogradilištu, te će biti gotov za nekoliko dana. Oba će parobroda obavljati prugu Trst-Metković. Za dalmatinske pruge odredjena su četiri druga parobroda, koji se također grade u istome brodogradilištu i to dva za austrijski Lloyd, a dva za dubrovničko društvo. Osim toga gradi se u brodogradilištu Monfalkone i jedan trgovački parobrod za tvrtku „Tripković" pa i drugih nekoliko ladja manje veličine.

Za pomoć Trstu.

Zastupnici Trsta i okolice na carevinskom vieću prof. M. Mandić, dr. Rybarž i Spadaro bijahu u audienciji kod ministra predsjednika Bienerthа te ga upozoriše na gospodarsku krizu, koja prieti Trstu usljed bojkota na istoku i drugih nekih pitanja gospodarske naravi. Ministar predsjednik obećao je poduzeti kod ministarstva vanjskih posala shodne korake.

Izpiti za pomorske mašiniste.

Pomorska vlada u Trstu odredila je glede izpita pomorskih mašiništa slieđeće: u jenaru 1909. sliedit će pismeni izpiti u danima 25. i 26., praktični izpiti 27. i 28., a glavni izpiti 29. i 30. Dotične molbenice za izpite svih triju razreda treba podnieti pomorskoj vlasti u Trstu do 3. jenara 1909.

Upozoravamo naše ljude, da izpite mogu praviti i hrvatski, ali da treba da to već u molbi navedu.

Penzione osiguranje privatnih činovnika u Pragu.

Obzirom na veliko interesovanje za mirovinsko osiguranje privatnih činovnika, koje već za dvie nedjelje ima stupiti u krepost, neće biti s goreg, ako spomenemo, da u Njemačkoj, gdje se to osiguranje upravo pripravlja, energično se nastoji na tome, da se osnivaju penzioni zavodi. — Tako je na glavnoj skupštini „Središnjeg Saveza njemačkih banka", koje broji oko 600 banaka i bankira, kao svojih članova, zaključeno, da se osnuje posebni penzioni zavod novčanih ustanova. Ovaj je zaključak ponovnim dokazom, da je bilo nužno i korisno osnovanje jednog sveslavenskog penzionog zavoda. — Mirovinski zavod češkoslavenskog novčarstva ima tu važnu predpostavku, da ne služi samo za osiguranje činovnika novčanih zavoda, nego također na raspolaganju i ostalom trgovačkom i obrtničkom svijetu, kao i advokatima, notarima i dr. Osiguranje kod toga zavoda ne stoji ništa više nego kod bečkog zavoda, a nuz to pruža naš zavod mnogo važnih pogodnosti. — Obzirom na to, da se prijave imaju izvršiti najkašnje do 31. prosinca o. g. potrebno je, da interesenti odmah zatraže sve prospekte. — Odnosne prospekte, pravila, prijave i ostale šalje na zahtjev Mirovinski zavod češkoslavenskog novčarstva u Pragu, Ovocna ulice 15.

Franina i Jurina.

Jur. A Frane moj, gdi si da te ni tako dugo vidit.

Fr. A pusti me, hodin ti već više od misec dan po poreščini da ulovim koju žabu, ali ni sriće.

Jur. Si mogal poć u Žbandaj, tamo ih ima dosta.

Fr. Viš, tamo nisan bil; pa što ima tamo puno žaba.

Jur. Hij i previše. Jedna šinjorina ima ih pun maštel; ona da je zna po furlansku gojit.

Fr. Kako to, nu pripovidi mi.

Jur. Slusaj. Jednoga dana hodin san u Poreč i čuja san, da nigdi kriči jedna žaba i pitan jednoga kuma, što to kriči, a on mi reče što ne znaš; šior barbin i jedna signorina jednoga gospodina su hodili loviti žabe. Gospodin čeka i čeka celu noć a njih nema iz lova, jerbo su i oni lovili celu noć i ulovili samo jednu žabu. Kada su je donesli doma počeja je gospodin kričati: svu noć ste bili vanka a našli ste samo jednu žabu. Šinjorina mu odgovori, stavit ćemo ju u maštelu i za osam dan bit će maštela puna žaba; i tako ti je bilo.

Fr. Hodi z Bogon Jure hodi; celu noć lovit žabe, pa da nisu ulovili. Iego samo jednu.

Jur. Ala Frane pa se čudiš; mesto lovit žabe oni su celu noć frajali. Zato ako misliš poć u Žbandaj po žabe, moraš onu žabaricu zvat „šinjorina" zač od one noći od lova, nesmi ju nijedan zvati: gospa, kuharica, dekla, — nego samo „šinjorina".

Poziv

na izvanrednu

glavnu skupštinu

kotarske gospodarske zadruge u Buzetu, koja će se obdržavati dne **30. decembra 1908.** u 10 sati prije podne u dvorani „Narodnog Doma" pod Buzetom sa slijedećim dnevnim redom:

Izbor novoga odbora.

Kotarska gospodarska zadruga

BUZET, 21. decembra 1908.

Predsjednik:

A. Klarić v. r.

Broj 1431.

Oglas natječaja.

Otvara se ovime mjesto opć. liečnika za mjestnu općinu Barban sa godišnjom plaćom od K 2000.

Molitelji moraju poznati u govoru i pismu hrvatski jezik, a po mogućnosti i talijanski.

Molbi treba da prilože:

1. svjedočbu o austrij. državljanstvu i
2. o dosadanjoj službi.

Za ostale uvjete može se kod podpisanog glavarstva saznati.

Molbe treba najdulje do 8. siečnja 1909. predložiti podpisanome.

Glavarstvo občine
BARBAN, dne 11. prosinca 1908.

Glavar:
Josip Mirković v. r.

RASPRODAJA URA. Od jedne tvornice pale pod stečaj kupili smo veliku količinu žepnih ura, budilica, za zid, te smo u stanju da raspačamo iste samo najbolje vrsti i uz čudnovato nizke ciene sve dotle dok zaliha traje. Jedna remont srebrna Gloria ura na sidro za gospodu 8 K, 3 komada 22 K, Rosskopf patent ura za gospodu K 3·40, 3 komada K 9·20, eleg. elektro-zlatna ura za gospodje 8 K, sa 3 pokrova 10 K. Jaki srebrni lanci za gospodu po 2, 3, 4 i 5 K. Zidne ure u okruglom okviru od kovine, lieno lakirane, promjer ca. 35 cm. 4, 5, 6, K. Za svaku uru daje se pismeno jamstvo za 3 godine. Ako se ne dopadu, novac se vraća. Prilikom božićnih blagdana preporuča se naručiti odmah, da možemo naručbu pravodobno obaviti. Razašilje se pouzećem od trgovine ura E. Weiss, Beč, XV/1. Kellingsstrasse 1/97.

VI SE ČUDITE!
— 50.000 parі cipela —
4 para samo za 7 kruna.

Radi obustave plaćanja vile velikih tvornica povjereno mi je da zaspačam veliku zalihu cipela jako ispod tvorničke ciene. Zato prodajem svakomu 4 para cipela za gospodu i 4 para za gospodje na podvez, od kože, sive ili crne podlivene dobro sašivenim podplatom, vrlo elegantne po najnovijoj modi, veličina po broju. Sva 4 para stoje samo K 7. Razašilje pouzećem.

EM. MAIERSDORF, Export, Podgórze br. 8. (Austrija.)

Dozvoljava se zamjena i novac natrag.

Br. 4496.

Oglas jeftimbe.

Daje se na opće znanje, da će se javna usmena jeftimba radi preuzeća gradnje školske zgrade u Vrhu obdržavati u Buzetu dne 14. jenara g. 1909 izmedju 10 i 12 sati prije podne u općinskom uredu.

I-klična cij na jest 16.500 K

Tko kod jeftimbe sudjelovati želi imade vadium od 10% prije jeftimbe položiti.

Jeftimbi pripušteni su jedino ovlašteni zidarski majstori odnosno strukovnjaci.

Uvjeti jeftimbe kao naert i troškovnik mogu se uvidjeti kod ovoga glavarstva za vrijeme uredovnih sati.

Općinstvo Glavarstvo

Buzet, 22. decembra 1908.

Načelnik:
RASPOLIĆ v. r.

Josip Blaškovič

PULA, ulica dela Valle 11.

Telefon broj 82.

Otvorio sam veliko sklad što kamenog ugljena prve vrsti za peći, sladkog (bukovog) ugljena i gorivog drva.

Ciene najumjerene je.

Roba se dostavlja u kuća.

Preporučam se p. n. občinstvu.

Naručbe izvršuju se točno i bezodvlačno.

Pazite na djecu!

Kad su vam ranjava ili imadu krasto osip, crvenilo na koži ili bud kakove ne čistoće na tijelu, upotrijebite izvrstnu mast zakonom zaštićenu iz ljekarne *Pečić* sada *dr. B. Vouk — Zagreb.* Djeluje najuspješnije kod svake vrsti rana (rezotine, ogrebine, opekline itd.), kod prekomjernog znojenja noguh i tijela te nebi smjela nijedna kuća biti bez glasovite

masti za djecu.

Čuvajte se patvorina!

Cijena kutiji K —·60.

Dobiva se u svim ljekarnama.

Glavno skladište:

Ljekarna PEČIĆ sada dr. B. Vouk

ZAGREB.

POZOR!
— 50.000 para postola. —
4 para postola samo za K 7·—

Radi obustave plaćanja više velikih tvornica preuzeo sam veliku zalihu postola rasprodati duboko ispod tvorničke ciene. Radi toga prodajem svakomu 2 para postola za gospodu i 2 para za gospodje na podvez, smedje ili crne kože, sa jako sašitim podplatom, najnovije mode, Veličina po broju.

Sva 4 para stoje samo K 7·—

Razašilje pouzećem

S. Korngold, trgovina postola

KRAKOV broj 19.

Promjena dozvoljena a na zahtjev vraćam i novac.

Jeftino česko

PERJE

za krevete

5 kg. novo čišano K 9·60, bolja K 12·—
biele pahuljice čišane, 18·— „ „ 24·—
kao snieg biele pahuljice čišane . . . 30·— „ „ 36·—
razašilje se franko pouzećem.

Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu tovar. troška.

BENEDIKT SACHSEL, Lobes, br. 259
pošta PILSEN, Češka.

Mirovinsko osiguranje privatnih činovnika.

Mirovinski zavod Československog novčarstva

PRAG, I. Ovocná ulice br. 15.

Slavenski nadomjestni zavod za osiguranje privatnog činovništva.

Pristupiti može svaka firma, općina, štedionice, banke, javne korporacije, notari i odvjetnici sa svojim činovništvom itd.

Osiguranje kod ovoga zavoda nije ništa skuplje nego kod bečkog, a osim toga uživaju osiguranici mnogo pogodnosti.

Pravila, prospekte i prijave u hrvatskom i slovenskom jeziku za jugoslaven. države šalje dragovoljno podružnica:

Ustrežedni banke českych sporžitelen u Trstu,
Piazza del Ponterosso 3.

POZOR. — Rok prijave je samo do 31. prosinca o. g.

SVI ONI BOLESTNI

koji nemaju apetita za jesti, koji trpe na slaboj probavi, zatvorenju, žgaravici, nadimanju, prekomjernom stvaranju kiseline u želudcu, glavobolji, grčevima, pijući izvrstne

„Želudćane kapljice"

ljekarne k' „Sv. Ćirilu i Metodu" u Pazinu,

--- povraćaju narušenom zdravlju prijašnju jakost i svježinu. ---

CIJENA: 6 bočica 2 K 60 fil.; 12 bočica 4 K 80 fil.

SVIM ONIM

koji trpe na **kašlju**, plućnom kataru, teškom dihanju, slabosti, bliedoći, preporuča se izvrstno bakalarevo ulje pripravljeno sa **željezom.** Isto je tako ugodno pripravljeno, da ga i najosjetljiviji bolestnik piti može.

Ciena jednoj boci 2 krune.

Osobito se preporuča za malu djecu.

Ovi ovdje navedeni lickovi dobivaju se **samo u ljekarni**

k' „Sv. Ćirilu i Metodu" u Pazinu (Istra),

te se razašilju ili pouzećem — ili ako se novac unapred pošalje.

Naputak uporabe priložen je u svakoj staklenci.

Ista ljekarna preporuča svoje bogato skladište ljekarničkih specijalitota, mineralnih voda, svake vrsti ovoja i t. d.

Dvostruki elektro-magnetički

KRIŽ ili ZVIEZDA

R. B. broj 86967.

Telefon br. 45—22.

jest elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod uloga, reume, astme (teškog disanja), nespavanja, zujenja u uhu, neuralgije, glavobolje (migrene) kucanja srdca, zubobolje muževne slabosti, studeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), mokrenju postelje, nujnosti, nesvjestice, nagluhosti drhtanja na tijelu, influence skupčane, sa boleću hrbta, bliedila (malokrvnosti) želudčanih grčeva, bezteènosti, tschlaza punokrvnosti, svih udnih grčeva, hypochondrie, tjelesnih grčeva, hämorrhoida, kao i kod svesbće slabosti itd. služi kao nenadkriljivo sredstvo, po što elektro-magnetička struja ciolim čovječanim tielom djeluje, čime se rečeno bolesti u najkraćem vremenu izliečo.

Poznato je, da liečnici kod navedenih bolesti višekratno elektrizovanje tiela upotrebljuje ali ipak na taj način, da jaka struja samo prolazno i povremenom kroz tielo prolazi, dočim naprotiv tomu struja elektro-magnetičnog križa ili zviezde R. B. br. 86967, kako je jur rečeno, umjerenim načinom neprekidno na tielo djeluje, što svakoga bržem sliečenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 godina stare bolesti izliečene su sa mojim strojem posve! Od izliečenih sa mojim strojem R. B. broj 86967 izražene zahvale kao i od odličnjih slojeva izdane svjedočbe i priznanice iz svih strana svieta pohranjene su u mojoj pismohrani, gdje stoje svakomu u svako doba na uvid. **GDJE NIJEDAN LIEK NIJE POMOGAO, MOLIM POKUŠATI MOJ STROJ,** jer je to sigurno sredstvo proti gore navedenim bolestima, a onaj bolestnik, koji po mojem stroju nebi bio izliečen najdulje u roku od 45 dana, dobiva novac natrag.

Upozorujem osobito p. n. občinstvo na to, da se moj stroj ne smije zamjenjivati sa Voltinim, koji je poradi svoga neuspjeha zahranjen u Njemačkoj kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj **dvostruki elektro-magnetički križ ili zviezda R. B. br. 86967 osobito se hvali i uživa vanredno dopadnost poradi svoje izvrstne ljekovitosti.**

MALI STROJ STOJI 6 K. Rabi ga mogu samo ujedno i jako slabe gospodje.

VELIKI STROJ STOJI 8 K. Rabi se kod ostarjelih 20 godišnjih kroničnih bolestih

Dopisivanje i naručbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Pouzećem ili ako se novac unapred pošalje, razašilje glavna prodavaona za tu i inozemstvo.

ALBERT MÜLLER,
Budimpešta, V/41. Kotar,
Vadasz-ulica br. 34.

ODPREMNIČKO I KOMISIONO DRUŠTVO

„BALKAN"

d. o. s. j. u TRSTU

RIVA GRUMULA broj 14.

Telefon 2160. Brzojavi: BALKANSPED.

Žiro-račun kod „JADRANSKE BANKE" u Trstu.

Prima u svoje dobro uredjene magazine svaku vrst gospodarskih proizvoda, daje na iste predujmove a uz vrlo povoljne uvjete i brine se za prodaju istih najkulantnije. Isto tako kupuje i prodaje svaku vrst robe po nalogu i na račun svojih mušterija najpovoljnije. Otvara carinske kredite, ocarinjuje robu i daje zajmove na robu ležeću u javnim skladištima. Otprema svaku vrst pošiljaka u svim pravcima točno i brzo, obavlja reklamacije i daje svako strukovno razjašnjenje i uputu brzo i badava.

Broj 53. Pula, u četvrtak dne 31. decembra 1908. God. XLI.

Oglasi, pripostana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti

NAŠA SLOGA

Izlazi svakog četvrtka o podne.
Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju nefrankirani ne primaju.
Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za soljake na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.
Izvan carevine više poštarina Plaća i utuluje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.
Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate

ndló u Trsto (Via Crociera br. 1, II. kat).

Iz sjednice obć. zastupstva,

obdržavane u Kastvu, dne 30. decembra 1907.

Sjednicu otvori g. predsjednik K. Jelušić u 10 i pol sata prije podne. Prisutna bijahu 23 obć. zastupnika i 4 sa savjetujućim glasom, dočim su svoju odsutnost opravdala gg. Afrić, Brajan, Grgurina, Lučić, Sinčić i Vlah. Zapisnik zadnje sjednice bje odobren, a za pregled i supodpis današnjega bijahu imenovana gg. Juričić Robert i Rubeša Josip.

Na temelju dotične juntalne okružnice pregledali su danas obć. blagajnu gg. Jelušić Franjo i Srdoč Mate i našli ju u redu sa viškom u gotovini 3291 K 67 p. Ima se javnom dražbom sa K 302·60 izklične ciene urediti zid uz Kulinu u Trinajstićevoj; odlučuje se svaku pojedinu školu u obćini predplatiti na šest iztisaka dječjega listića „Mladi Istran“, da se ga onda dieli medju marljivu školsku djecu; odobrava se, da se je odaslalo molbu sa strane obćine Kastav — kao što su učinile i druge obćine uz prugu Južne željeznice — na direkciju iste, za da se dopuni vozni red izmedju Rieke i Ljubljane, kao što i Trsta i Ljubljane kako bi to putujućem obćinstvu narednije bilo; odlučuje se ne poduzimati daljnih koraka protiv odluke c. k. namjestničtva u Trstu za obdržavanje vicinije radi imenovanja župnika u Veprincu, dočim se obćina Kastav ne odriče prava prezentacije; ne prihvaća se ponuda Turak A. iz Brnčići, da može u Lozi štrpati stanovite vrsti liesa uz odštetu od 300 K, već se odlučuje, da šumsko osoblje po mogućnosti repartira dotični lies za štrpanje.

Odobrava se predlog odbora i postupak obćinske uprave, što je prihvatila ponudu F. Stanića, da bude nadzornikom-radnikom pri prenosu strmica u selu Benini zaključkom, da se ta radnja obavi na račun odlučene podpore za god. 1907 i 1908. Za uzdržavanje malodobnih Vlah u Budjejovicama zaključuje se, da se istoj obćini izplati za doba od 1. jenara do 31. decembra t. g. svota od 288 K ostaviv tu djecu i nadalje tamo na uzdržavanju. Uzima se do znanja obavljenu kolaudaciju mosta u Trnovici kao i obavljene višeradnje u svoti od K 4646·40, glede izplate ovog troška obratila se je kr. kot. oblast na Sušaku na ovdješnje interesente. O doprinosu potroška, da se učini most pristupnijim sa hrvatske strane i o izgradnji mostića preko mlinskog rukava odlučiti će se naknadno po uvidu dotičnih proračuna. Zemaljski odbor priobćuje, da zaostalci ove obćine za bolničke troškove do 23. t. mj. iznašaju K 7380·53 pozivom, da bi se tu svotu do konca ovog mjeseca podmirilo, što nek se i učini ako budu dopuštala sredstva obćinske blagajne. Ne ima se ništa proti, da se podjeli koncesija za tjeranje transportnog poduzeća automobilom tvrdci Fuchs i Kukla po ovdješnjim javnim cestama, jedino se preporuča opreznu vožnju. Uzima se do znanja rezultat ubrane piacovine na četirim godišnjim sajmovima u ovoj godini sa K 204·82 te pristojbu utjeranu na obć. sajmištu sa K 3150·50. Budući je sadanjem obć. zastupstvu minula perioda zastupanja obćine zaključuje se, da se iz poreznih knjiga izvadi snagu poreza pojedinog porezovnika i da se na temelju tog izvadka pristupi sastavu izbornih listina. Uzima se do znanja što je ravnateljstvo pošta i brzojava u okružju poštanskog ureda na Brešcima dalo namjestiti poštansku škrinjicu u Vel. Brgudu i Zvoneći. Dozvoljava se Mladenić J. da na raskrižju u selu Trtni postavi propelo. Prima se do znanja što je zemaljski odbor odobrio obćinske proračune i votirane namete za god. 1908. za obćinu Kastav i pridružene Brgud, Lisac, Klana, Skalnica i Studena. Na pritužbu ove obćine radi utjerivanja potrošarine po cieniku drugog mjesto trećeg razreda uručena je razprava kod upravnog sudišta za 26. jenara 1908. te se zaključuje, da se umoli gosp. dr. Laginju, da zastupa obćinu kod te razprave. Pri dogradnji škole u Brgudu imade poduzetnik te radnje započeti poslom u stanu učitelja, pa se odlučuje, da se umoli tamošnjeg kapelana gosp. Šilený a, da bi učitelja sa obitelju za neko vrieme primio u svoj stan. U postu gradnje vodovoda na Kantridi i dovedenja vode iz novog riečkog reservoira ovlašćuje se obć. upravu, da ponovno stupi u dogovore sa riečkim magistratom, glede uporabe vode i odnosne ciene. Ne uvažuje se utok Saršon Mata protiv presude od K 5·50 što postavlja gnoj pred susjedovu kuću.

Nedavno pokrenulo se je pitanje, da bi se u Voloskom ustrojila štedionica, što bi ju osnovale obćine Kastav, Volosko i Veprinac, preuzev na sebe podpunu sigurnost svih interesenata uz obćenito i posebno jamstvo za uloške, te odnosni pokretači žele, da bi se u tom obć. zastupstvo izjavilo, nu isto nakon razprave zaključuje, da se ovo pitanje prepusti na riešenje novom obć. zastupstvu. Zaključuje se, da se dobavi jedan primjerak „Riečnika hrvatskog jezika“ od dra. Ivekovića i dra. Broža, što se prodaje u korist Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru. Nadopunjuje se zapisnik od 8. junija 1907. glede gradnje učiteljišta u Kastvu, sa parcelami 49 $\frac{50}{II}$, 49 $\frac{III}{II}$ i 769 $\frac{4}{I}$, koje bi mogle trebati za gradnju ili školski vrt tog zavoda, i unaša se iste u nacrt, zaključkom da se požuri pitanje gradnje zavodske zgrade.

Zakup prava ribolova na Kastavskoj obali u god. 1908 odaje se Rajčić A. i drug. iz Voloskog uz cienu od K 120.—.

Preporuča se molbe Stanić Andra iz Zvoneći, i Drescher Robarta (Reininghaus) radi podieljenja obrtnih koncesija, prvom u Zvoneći drugom u Matuljima zbog prodaje pića i jela na malo.

Odobrava se provedena javna dražba za izradbu 17 držaka javnih svetiljaka uz dostatbenu cienu od K 279·14 zaključkom, da se za namještaj četirih svetiljaka u Zametu dobavi 4 željezna stupa; kao i javna dražba glede utjerivanja obć. pristojbe na pivo sa dostatbenom cienom od K 2005, te utjerivanja obć. pristojbe na žestoka pića sa K 405 za godinu 1908, koje posliednje dvie dražbe javne su odobrene po zemaljskom odboru.

U proračunskoj sjednici za god. 1908 predvidilo se je imenovanje dvajuh obć. cestara sa godišnjom plaćom od K 720 svaki. Na odnosni natječaj prijavilo se je 13 molitelja i obć. zastupstvo saslušav razne predlagače i nakon podulje razprave imenuje obć. cestarima Stanić Frana iz Kastva br. 71 i Lenac Vinka iz Zameta br. 40.

Kinkela Ivan, župan u Bregima zahvaljuje se na toj časti obzirom, što ide u stalnu službu u Opatiju, zbog česa riešava ga opć. zastupstvo te službe i na predlog predsjednika imenuje novim županom za Bregi Brnčić Josipa kbr. 47; nasuprot tomu ne riešava se županske časti Laginja Anton u Klani, zaključkom da tu čast obnaša do kostituiranja novog obć. zastupstva.

Na molbe za prodaju odnosno odkup zemljišta zaključuje se, da se prodade:

Bačić Franu u Matuljama tnala za K 20.40; Spinčić Ivanu u Matuljima uz polovicu ciene za koju je on Münzu prodao obć. tnalo obgradjeno, što mu je sad uzela električna željeznica; Čekada Antonu kućno tnalo u Jurdanima za K 196·20; Grbac Ivanu kućno tnalo u Srdočima za K 72; Ćiković Josipu kućno tnalo u Rubešima za K 29·42 i Milneršić Gaju u Zametu kućno tnalo za K 61·—. Glede kućegradnja u Matuljima ispod Stacije i na Kuku, za koje su pitali F. Kukurin, L. Zamlić, V. Sinčić, D. Spinčić, A. Bačić i J. Bačić, zaključuje se, da se isti obvežu, da će gradnjom kuće započeti u tri

---

ijn rat, koj je pri današnjem nazi-
ijudi, barbarstvo i sramota čovječtva.
kultura nagradila kroz stoljeća, to
li uništiti u boju kanoni. U ovoj
noj godini veli se da se ima učiniti
djecu, a ono moradu roditelji i
plakati za svojom djecom koja idu
u torbi u vojsku. Pučanstvo Bosne
govine koje nazivlje činovnike tamo
ne „*Kuferaši*“, nije zadovoljno sa
om. A kako i da bude! Sad kad
ori o uvedenju ustava, proganja se
plieni se novine na grozan način.
zadovoljne ni Turska ni Srbija, ni
ora, ni Ruska, ni Englezka, ni Ita-
ljed aneksije nastao je boykot au-
garske industrije na obalah Turskoga
i, tim je skoro prestao rad u mno-
vornicama, tim su tisuću i tisuću
zgubili zaradu. Uslied aneksije nas-
i nutarnje smutnje, jer jedni vele
ra Bosna i Hercegovina biti madjar-
rugi da bi morala biti austrijska.
bi morala kazati zašto se je u Bo-
osnu i Hercegovinu anektiralo. Do
je postupalo zlo sa seljaci i sa ra-
slabo se je brinulo za izobrazbu.
o, zaključuje, proti aneksiji, i zah-
o da skupna vlada izda za obje
ustav na demokratičkoj podlozi, i
je zemlje budu posve ustanovne.

Svenjemac Malik,

e proti aneksiji, prem ju je prije 30
kao častnik pomogao osvojiti. Proti
i je, iz ljubavi do svoga njemačkoga
i njemačke domovine, i možda iz
a interesa za kuću Habsburg. On je
m aneksiji iz razloga razbora i stvar-
i iz medjunarodnih obzira.

Što je reko dr. Laginja

n od svih najstvarnijem govoru, to
obširno doniela „Naša Sloga“. Na-
je, da je njegova i njegovih dru-
narodna dužnost, da izjavi, da mi
i Slovenci, samo pod stanovitimi

---

elinu. Doduše: „oft ist die Tracht
sch, die Sitte slavisch, die Sprache
ht“ (nošnja talijanska, običaji sla-
a jezik miješan), ali je opet neoz-
pisati ovako: „Se dunque agli Slavi
egarsi una competenza si nei ri-
idoi linguaggi da loro parlati, che
arie razze cui essi appartengono,
esi dal modo di vestire e dalle loro
tradizioni, non può altrettanto dirsi
taliani, che in tutti i riguardi mo-
uniformi“.

Tako veli Schiavuzzi (Cenni storici sull' etnografia dell Istria u Atti e Memorie della Società istriana di archeologia e storia patria sv. XX. 1904.), ali ne opaža, kako je golema razlika medju Rovinježom i Porečaninom, medju Vodnjancem i kojim našim izrodom u Puli. Njihova se uniformità sastoji u jednakoj mržnji nas Hrvata. Mnogi Slaven — sliedim dalje Krebsa (Halbinsel Istrien, 1907. str. 126.) —, koji je u 18. ili 19. stoljeću bio postao Talijan, vraća se opet svojoj narodnosti.

(Nastavit će se.)

---

jer bi im ona začepila nos. Baš zato je već zadnji čas, da se Hrvati maknu i da ju oni izdaju, neka bude cijelom svijetu jasno, koja je narodnost u Istri u većini i kojoj pripada većina površine. Ovakva karta govorila bi glasnije nego desetak podlistaka „Naše Sloge“. Preda mnom je dakle „etnografijska karta austrijskoga Primorja“, koju je izradio Nijemac financ. savjetnik Karlo barun Czoernig junior (t. j. mladji, jer mu se je i otac baš tako zvao, zato maior = stariji, također narodopisac austrijski) g. 1885. na temelju popisa pu-

ringer erscheinen zu lassen als sie tatsächlich sind“. Nabrajajući pogrieške popisa pučanstva g. 1880. na štetu Hrvata u Lošinju, Nerezinama, Draguću, Šušnjevici i dr. spominje na strani 9., kako je popis pučanstva krivo zabilježio kao Slovence 2044 čovjeka u poreznim obćinama Monsoliž, Žbandaj, Baderna, Bačva, Sv. Ivan od Šterne, Sv. Vital, Višnjan i Nova Vas, premda — veli — svi dobro znamo, da tamo žive potomci dalmatinskih Hrvata, koje je ovamo naselila mletačka republika u 16. vijeku. Ali ostavimo to — na sceni

Srba na jugu. U davnini za velike seobe naroda doseljeni Hrvati žive u središnjoj i istočnoj Istri, a to su Štokovci u južnoj Istri, Bezjaci oko Pazina, marljivi Liburnijani od Labina sve do Kastva. Od ovih se razlikuju — u jeziku doduše malo, ali zato — u tipu, po tamnoj glavi sa crnom kosom i očima kasniji doseljenici, koji stanuju šareno ispremiješani u zapadnoj i južnoj Istri (dakle u ovoj biskupiji). Danas, nakon 300 godina njihovog doseljenja, tako su se već jedni drugima približili, da sačinjavaju jednoličnu i kompaktnu hrvat-

Broj 1431.

Oglas natječaja.

Otvara se ovime mjesto opć. liječnika za mjestnu općinu Barban sa godišnjom plaćom od K 2000.

Molitelji moraju poznati u govoru i pismu hrvatski jezik, a po mogućnosti i talijanski.

Molbi treba da prilože:

1. svjedočbu o austrij. državljanst
2. o dosadanjoj službi.

Za ostale uvjete može se kod p sanog glavarstva saznati.

Molbe treba najdulje do 8. sie 1909. predložiti podpisanome.

Glavarstvo občine

BARBAN, dne 11. prosinca 190

Glavar:

Josip Mirković v. r.

RASPRODAJA URA. Od jedne tvo pale pod stečaj kupili smo veliku kol žepnih ura, budilica, za zid, te si stanju da raspačamo iste samo naj vrsti i uz čudnovato nizke ciene sve dok zaliha traje. Jedna remont sre Gloria ura na sidro za gospodu 8 komada 22 K, Rosskopf patent ur gospodu K 3·40, 3 komada K 9·20, elektro-zlatna ura za gospodje 8 K, pokrova 10 K. Jaki srebrni lan te za podu po 2, 3, 4 i 5 K. Zidne ure u glom okviru od kovine, liepo laki promjer ca. 35 cm. 4, 5, 6, K. Za s uru daje se pismeno jamstvo za 3 go Ako se ne dopada, novac se vraća. kom božićnih blagdana preporuča se ručiti odmah, da možemo naručbu pr dobno obaviti. Razašilje se pouzećem trgovine ura E. Weiss, Beč, XV/I. Kell strasse 1/97.

VI SE ČUDITE!

— 50.000 parl cipela —

4 para samo za 7 kruna.

Radi obustave plaćanja više velikih tvornica povjereno mi je da raspačam veliku zalihu cipela jako ispod tvorničke ciene. Zato prodajem svakomu 2 para cipela za gospodu i 2 para za gospodje na podvez, od kože, sive ili crne, podlivene dobro sa tivenim podplatom, vrlo elegantne po najnovijoj modi, veličina po broju. Sva 4 para stoje samo K 7. Razašilje pouzećem

EM. MAIERSDORF, Export, Podgórze br. 8. (Austrija.)

Dozvoljava se zamjena i novac natrag.

Dvostruki elektro-magnetičk

KRIŽ ili ZVIEZ

R. B. broj 8696

Telefon br. 45—

jest elektro-magnetičkim načelima sastavljen koji kod uloga, reume, astme (teškog disanj spavanja, zujesja u uhu, neuralgije, glavobolj grčna) kucanja srdca, zubobolje ,muževne sl studeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), mo gostelje, nujnosti, nesvjestice, nagluhosti dr na tijelu, influence akopčane, za bolešću hrbt dila (malokrvnosti) želudačnih grčeva, bezte tschlaan punokrvnosti, svih udnih grčeva, chondrie, tjelesnih grčeva, hämorrhoida, kao svesbće slabosti itd. služi kao nenadkriljivo stvo, po što elektro-magnetička struja cielim ním ćelom djeluje, čime se rečeno bolesti kraćem vremenu izliječe.

Poznato je, da liečnici kod navedenih višekratno elektrizovanje tiela upotrebljuje s na taj način, da jaka struja samo prolazno vremenom kroz tielo prolazi, dočim naprotiv struja elektro-magnetičnog križa ili zviezde br. 86967, kako je jur rečeno, umjerenim n nepreklidno na tielo djeluje, što svakoga zliečenju dovodi, nego li prvi postupak. —

Br. 4496.

Oglas jeftimbe.

Daje se na opće znanje, da će se javna usmena jeftimba radi preuzeća gradnje školske zgrade u Vrhu obdržavati u Buzetu dne 14. jenara g. 1909 izmedju 10 i 12 sati prije podne u općinskom uredu.

Iskličnа cij na jest 16.500 K

Tko kod jeftimbe sudjelovati želi imade

POZOR!

— 50.000 para postola. —

4 para postola samo za K 7·—

Radi obustave plaćanja više velikih tvornica prisiljen sam veliku zalihu postola rasnačati duboko ispod tvorničke ciene. Radi toga prodajem svakomu 2 para postola za gospodu i 2 para za gospodje na podvez, sirnjie ili crne kože, jako sa

---

Jeftino česko

PERJE

za krevete

5 kg. novo čišano K 9·60, bolja K 12·— biele pahuljice čišane „ 18·— „ „ 24·—

---

mjeseca i predati gradjevnoj oblasti odnosne nacrte na uvid, a zatim bi im se tražena tnala prodati mogla. Babić Franu prodati će se dio zemljišta u Jušićima kad kupi privatno što mu treba za gradnju kuće; Stanić Ivanu iz Zvoneće, za uzeto mu tnalo za cestu po jednoj štivri, daje se u zamjenu na drugom mjestu istu mjeru štivre; ako na to ne pristane, nek se ga odšteti sa K 73·60; Host Anton da sam reklamira radi uknjižbe parc. br. 50 u Hustima na svoje ime; pri prenosu strnca u selu Brnini odštećuje se za uzeto zemljište Spinčić A. sa K 30·—. Vlah E. daje se u zamjenu obć. zemljištu su 216 m^2; Matulja Josipu produljuje se rok gradnje kuće u Matuljima za dva mjeseca, ne započne li gradnjom u tom roku, gubi cielu položenu kauciju a inače samo polovicu; dozvoljava se Mihčić J. da sklopi pogodbu glede kućnog tnala u Zametu uz uvjet, da se občina uknjiži pravom zuloga na prvom mjestu za dužnu joj svotu; u Matuljima mjesto Kopićevac ne prodaje se Kinkela I. i Srdoč I., što su pituli; isto se tako ne prodaje Skalamera P. dio tnala u Srdočima dok se ona parcela ne parcelira; Host Antonu ne prodaje se dio tnala u selu Hosti a Franciki Sušanj da se povrati K 352 uplaćenih za prodano joj to zemljište; Spinčić Josipu znizuje se ciena za prodano mu zemljište u Pereničima na K 1·50 po m^2. Za odkup zemljišta, kojim je prošla cesta Zvoneća-Žojane u par. občini Zvoneća, odobrava se ukupna odkupna ciena sa K 99 89 na korist sliedećih gospodara: Kinkela M. kbr. 43, Kinkela F. kbr. 27, Kinkela M. kbr. 56, Kinkela A. kbr. 32, Kinkela A. kbr. 95, Kinkela A. kbr. 33, Kinkela A. kbr. 44, Kinkela A. kbr. 104, Kinkela A. kbr. 38, Kinkela M. kbr. 48 i Kinkela M. kbr. 43; Marčelja ud. T. za ustupljeno zemljište radi skretanja ceste u Zametu K 20.

Valinčić Mata iz Skalnice 11, odštećuje se za ustupljene žlijebove i cievi na svojoj kući u korist obć. šterne sa K 32·68, a Josipa Konca u istom predmetu sa K 10 99.

Na molbe za podieljenje novčanih podpora i ostalog odlučuje se:

Doznačuje se za sada jednomu K 1·—, dvojici po K 2·—, jednomu K 4.—, četvorici po K 5·—, dvojici po K 10·—, jednomu K 12·—, trojici po K 20·—; „Hrvatskom Akademskom društvu za podupiranje ubogih i bolestnih sveučil. djaka u Zagrebu" K 20·—, Brozović M. djaku u Beču za jenar i febrar 1908 K 100·—, starešinstvu župne crkve u Kastvu za gradnju kapelice u Jurićevoj dalnjih K 120·—; Slavić M. iz Puži doznačuje se iz šume Lužine bezplatno 22 komada gradjevnog drva za popravak krova; obć. nadredaru doznačuje se dnevno K 1·— u ime odštete, kad ide subotom, nedjeljom i ponedeljkom u večer izvanredno u Matulji, dok bude tamo zaposleno stranaca kod gradnje električne željeznice; odštećuje se nadučitelja u Brežcima sa K 50·— za učinjeni mu kvar u vrtu prigodom dogradnje tamošnje škole. U proslavu 25 godišnjeg novinarskog jubileja g. prof. M. Mandića doznačuje se Družbi sv. Ćirila i Metoda K 300·— zaključkom, da kod proslave občinu zastupaju gg. obć. glavar i savjetnik F. Dukić i zastupnik F. Jelušić. Ovom je prilikom gosp. I. Rubeša predložio, da bi svaki od gg. zastupnika od svoje džepne odštete podario „Družbu" sa K 1·—, na taj je predlog sakupljeno K 16·—. Obć. poslužniku podieljuje se predujam od K 30·— povrativ u tri mjeseca; za učionu u Zametu zaključuje se nabava biblijskih slika sa svotom K 41 10; pridr. občini Klana doznačuje se doprinos od K 300 — za uspostavljenje brzojava od Kastava na sv. Matej i Klanu; za god. 1908 produljuje se mjesečna podpora Sušanj Antonu, Dol. Rukavac sa K 10·—, Dubrović ud. T. najamnina sa K 8·— i doznačuje se Grbac Z. iz Zameta mjesečno K 6·—

Ne uvažuje se molbe K. Stipanić, K. Puž, A. Starčić i Ružić I. (radi užiganja obć. svetiljaka), dočim se onu Zubalj Lovra prepušta za buduću sjednicu.

Za popravke obć. puteva doznačuje se: Od Stančići do Kožuli K 20·—; od Spinčići na Carl-Obadi-Brajani K 200·—; od Šmogori na Perasov breg K 150·—. Gradnjom ceste Ploče-Piščina u Rukavcu da se započne sa obećanom podporom od K 1000·— i doprinosom občinara od K 400·—, koju radnju da se odade putem dražbe; K 55·16 više zasluženih pri popravku puta Zuluke-Korensko i K 25·30 pri popravku puta Rošci Gržanići da se izplati jer zaslužba učinjena.

Izcrpiv dnevni red, predsjednik zaželi obć. zastupstvu sretan svršetak tekuće i dobar početak nove godine i digne sjednicu u 6½ sata na veče.

ODPREMNIČKO I KOMISIONO DRUŠTVO

„BALKAN"

d. o. s. j. u TRSTU

RIVA GRUMULA broj 14.

Telefon 2160. Brzojavi: BALKANSPED.

Žiro-račun kod „JADRANSKE BANKE" u Trstu.

Prima u svoje dobro uredjene magazine svaku vrst gospodarskih proizvoda, daje na iste predujmove a uz vrlo povoljne uvjete i brine se za prodaju istih najkulantnije. Isto tako kupuje i prodaje svaku vrst robe po nalogu i na račun svojih muštorija najpovoljnije. Otvara carinske kredite, ocarinjuje robu i daje zajmove na robu ležeću u javnim skladištima. Otprema svaku vrst pošiljaka u svim pravcima točno i brzo, obavlja reklamacije i daje svako strukovno razjašnjenje i uputu brzo i badava.

Broj 53. Pula, u četvrtak dne 31. decembra 1908. God. XLI.

Oglasi, pripošlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 817.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5·—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utanjuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

POZIV NA PREDPLATU!

Pozivljemo sve naše cienjene predplatnike da podmire predplatu za god. 1908. i obnove za god. 1909.

Žalibože ima „Naša Sloga" mnogo i mnogo starih tvrdokornih dužnika koji duguju na predplati za 2, 3, 4, 5 ćak i 6 godina, te pošto smo uvidili da takovi dužnici nemaju nikakvog obzira ni prema višekratnim opomenama uprave, ni prema siromaštvu lista, koji se uzdržava jedino od predplate, — uprava je zaključila sve takove dužnike predati u ruke suda.

Uredničtvo i uprava „Naše Sloge".

Pripojenje Bosne. - Ujedinjenje Hrvatske?

(Nastavak).

Dr. Šušteršić,

prije nego predje na obrazloženje svoga predloga daje u ime *„Narodne Sveze"* i po njezinom nalogu sliedeću *izjavu*: Stupajući mi Jugoslaveni u ovoj kući prvi put poslie aneksije u razpravu o bosansko-hercegovačkih odnošajih, činimo to samo suzdržajem, da tim neprejudiciramo nikako onomu državopravnomu položaju, koji ide Bosni i Hercegovini. Te pokrajine imadu podpuni uslov, da budu sa ostalimi jugoslavenskim pokrajinama Njegova Veličanstva ujedinjene u jedno državopravno tijelo. Mi Jugoslaveni iztičemo ovaj uslov kao naše narodno i povjestno pravo, i obazrieti ćemo se na to kod podrobne razprave zakonske osnove o aneksiji i postaviti odgovarajuće predloge.

Prelazeći na obrazlaganje svoga predloga veli da treba za sada čim prije dati Bosni i Hercegovini obećani ustav, i da taj ustav mora biti pošteno učinjen, te da Bosna i Hercegovina u okviru monarhije sama za se odlučuje. Boji se da će austrijska vlada ruke križem držati, a da će se Ugarska pobrinuti da natjera vodu na svoj mlin. Svaki propust austrijske vlade bio bi zločin. Od sretnoga riešenja pitanja Bosanskoga ustava mnogo odvisi uredjenje našega položaja na Balkanskom poluotoku. Monarhija je 1878. Bosnu i Hercegovinu zaposjela, s njimi 30 godina upravljala, sagradila cesta i željeznica, osjegurala život i imanje pučanstva, ali jedno njoj nije uspjelo: srca velikoga dijela pučanstva nije osvojila. Kriva je tomu i skupna vlada, i ugarska vlada, i austrijanska vlada. Pridobiti će se srca svih ako se dade pokrajinama poštën u istinu slobodouman ustav. Sastav ustava nesmije se pripustiti nit ugarskoj vladi nit Burianu koj je jedno s njom, mora ga uzeti u ruke austrijanska vlada, pak nam i u obće parlamentu razviti svoj odnosni program. Gospodin ministar-predsjednik valja da nam reče: kakav ustav misli da se dade Bosni i Hercegovini? Kakvi temeljni zakoni da se stvore za ono pučanstvo? Kako da se zajamči podpuna sloboda svim tim vjeroizpovjedanjem? Kakvo izborno pravo da se dade za tamošnji sabor? Kakovu vlast će imati sabor? Hoće li imati razpravljati o sveukupnom proračunu obiju pokrajina? Tko će imati upravu željeznica? Hoće li se odlučivanje o porabi jezika pripustiti posve, kako bi se moralo, Bosansko-Hercegovačkom saboru? Hoće li se srbsko-hrvatski jezik rabiti ne samo svuda u obih pokrajinah, i u njezinoj centrali u Sarajevu, nego i u centrali za Bosnu i Hercegovinu u Beču? Koliko će vlasti imati sabor u socijalnih i gospodarskih stvarih? Hoće li imati svu vlast, što ju imadu u Austriji pokrajinski sabori i carevinsko vieće zajedno? Kakav će biti odnošaj toga sabora prema delegacijama? U koju delegaciju da pošilje svoje odabranike? Ili da ima takodjer vlast delegacija? U svem tom mora biti austrijanska vlada na čistu. Prema njezinom držanju u tih pitanjih udešivati će svoju politiku prema njoj Jugoslaveni. Pitanje Bosne i Hercegovine je dio jugoslavenskoga pitanja. Svjestni, da je sada historički momenat za udes Jugoslavena, ujedinili smo se mi jugoslav. zastupnici i okupili okolo zastave skupnosti Jugosla ena u okviru monarhije. Odlučna je ura za jugoslavene, al i za monarhiju koja ima poslie aneksije blizu 7 milijuna Jugoslavena. Sretno riešenje jugoslavenskoga pitanja je životnoga znamenovanja za monarhiju. Ono može biti riešeno i proti monarhiji; a kad bi se to dogodilo, prestala bi ona biti velevlašću. Ona stoji u središtu europejske konstelacije, a sudbonosno je za monarhiju Habsburga.

Socijal-demokrat Čeh imenom Nemec udario je u posve druge gusle nego li predgovornici. On veli: Stara i u sebi gnjila Austrija, koja nemože urediti svojih nutarnjih odnošaja, koja se pokazuje posve nesposobnom kod svakoga težega pitanja, hoće da se na van pokaže velikom i jakom. Hoće da ima svoje kolonije, kakvin i se mora smatrati i Bosnu i Hercegovinu. Sa jednostavnim ručnim pismom pripojilo se ih je monarhiji. Razrgalo se je Berlinski ugovor, naroda se nije pitalo, a tako nit zakonodavnih tiela. Učinilo se je tako kao da se je u absolutističkih državah. U svim saborima Evrope drže se o tom cieli govori. A ministar-predsjednik kod proračuna nije toga nit spomenuo. Naša monarhija hoće da govori samo brutalnom silom. Po lie 30 godina uprave u Bosni i Hercegovini, ona usried pokrajina gradi tvrdjave i naperuje s njih kanone na gradove i na pučanstvo. Za braniti državne interese šalje se prema jugu češke i druge regimente. I drugda se jih je slalo al javno sa glasbom, dočim se ih sada šalje tiho, noću da toga nitko nevidi. I drugda su išli mladi ljudi u vojsku, al išli su rado, danas idu proti svojoj volji. Svojim postupkom izazivlje austrijska diplomacija rat, koj je pri današnjem naziranju ljudi barbarstvo i sramota čovječtva. Što je kultura nagradila kroz stoljeća, to bi imali uništiti u boju kanoni. U ovoj jubilarnoj godini veli se da se ima učiniti sve za djecu, a ono moradu roditelji i drugi plakati za svojom djecom koja idu glavom u torbi u vojsku. Pučanstvo Bosne i Hercegovine koje nazivlje činovnike tamo pošiljane *„Kuferaši"*, nije zadovoljno sa aneksijom. A kako i da bude! Sad kad se govori o uvedenju ustava, proganja se Srbe i plieni se novine na grozan način. Nisu zadovoljne ni Turska ni Srbija, ni Crnagora, ni Ruska, ni Engleska, ni Italija. Usljed aneksije nastao je boykot austro-ugarske industrije na obalah Turskoga carstva, tim je skoro prestao rad u mnogim tvornicama, tim su tisuću i tisuću ljudi izgubili zaradu. Usljed aneksije nastati će i nutarnje smutnje, jer jedni vele da mora Bosna i Hercegovina biti madjarska drugi da bi morala biti austrijska. Vlada bi morala kazati zašto se je u istinu Bosnu i Hercegovinu anektirala. Do sad se je postupalo zlo sa seljaci i sa radnici; slabo se je brinulo za izobrazbu. Mi smo, zaključuje, proti aneksiji, i zahtjevamo da skupna vlada izda za obje zemlje ustav na demokratičkoj podlozi, i da obje zemlje budu posve ustanovne.

Svenjemac Malik,

i on je proti aneksiji, prem ju je prije 30 godina kao častnik pomogao osvojiti. Proti aneksiji je, iz ljubavi do svoga njemačkoga naroda i njemačke domovine, i možda iz ostanka interesa za kuću Habsburg. On je protivan aneksiji iz razloga razbora i stvarnosti, i iz medjunarodnih obzira.

Što je roko dr. Laginja

u svom od svih najstvarnijem govoru, to je već obširno doniela „Naša Sloga". Naglasio je, da je njegova i njegovih drugova narodna dužnost, da izjavi, da mi Hrvati i Slovenci, samo pod stanovitimi

Porečko-puljska biskupija.

(Nastavak.)

Kad bi se prema brojkama u prošloj „Našoj Slogi" sastavila karta narodnosti u biskupiji, sjajno bi nam ona pokazala, kako ogromnu površinu zauzimaju Hrvati. Takva karta je preda mnom. Nije ju sastavio Talijan, jer mu ona ne bi potvrdila njegove vike o talijanstvu zapadne Istre. Pamtimo ovo: *Talijani još nijesu nikada izdali etnografijske (narodnosne) karte Istre*, jer bi im ona začopila usta. Baš zato je već zadnji čas, da se Hrvati maknu i da ju oni izdaju, neka bude cijelom svijetu jasno, koja je narodnost u Istri u većini i kojoj pripada većina površine. Ovakva karta govorila bi glasnije nego desetak podlistaka „Naše Sloge". Preda mnom je dakle „etnografijska karta austrijskoga Primorja", koju je izradio Nijemac financ. savjetnik Karlo barun Czoernig junior (t. j. mladji, jer mu se je otac baš tako zvao, zato maior = stariji, također narodopisac austrijski) g. 1885. na temelju popisa pučanstva g. 1880. Karta je dakle malo zastarjela; skoro četvrt stoljeća stara. Zaje dno sa kartom stampao je Czoernig i kratku ali vrijednu raspravicu kao tumač karti, iz koje se razabire, kako ni sam pisac ne prisiže na svoju kartu kao na sv. pismo, jer popis pučanstva ne smatra točnim i savjesnim. Nas Talijani smatraju u biskupiji manjinom, a činovnici kod popisa pučanstva (kaže Czoernig) svuda nastoje, „kako bi manjinu pokazali još manjom", „die lokalen Minoritäten noch geringer erscheinen zu lassen als sie tatsächlich sind". Nabrajajući pogrješke popisa pučanstva g. 1880. na štetu Hrvata u Lošinju, Nerezinama, Draguću, Šušnjevici i dr. spominje na strani 9., kako je popis pučanstva krivo zabilježio kao Slovence 2044 čovjeka u poreznim občinama Monsalt, Žbandaj, Baderna, Bačva, Sv. Ivan od Šterne, Sv. Vital, Višnjan i Nova Vas, premda — veli — svi dobro znamo, da tamo žive potomci dalmatinskih Hrvata, koje je ovamo naselila mletačka republika u 16. vijeku. Ali ostavimo to — na svako ćemo se na zgodnijem mjestu još vratiti — i ustvrdimo samo, da već Czoernigova karta obara talijanstvo u krajevima ove biskupije. Tko hoće, može tu kartu nabaviti kod knjižare F. H. Schimpff u Trstu.

O narodnosti Istre progovorio je nedavno još jedan Nijemac, a ja ću nekoliko njegovih misli u hrvatskom prijevodu ovdje iznijeti. Od Savudrije poprijeko Istre do hrvatskog medjašnog gorja ide granica, koja dijeli mješavinu Slovenaca, Hrvata i Rumunja na sjeveru od pravih Hrvata i Srba na jugu. U davnini za velike seobe naroda doseljeni Hrvati žive u središnjoj i istočnoj Istri, a to su Štokovci u južnoj Istri, Bezjaci oko Pazina, marljivi Liburnijani od Labina sve do Kastva. Od ovih se razlikuju — u jeziku doduše malo, ali zato — u tipu, po tamnoj glavi sa crnom kosom i očima kasniji doseljenici, koji stanuju šareno ispremiješani u zapadnoj i južnoj Istri (dakle u ovoj biskupiji). Danas, nakon 800 godina njihovog doseljenja, tako su se već jedni drugima približili, da sačinjavaju jednoličnu i kompaktnu hrvatsku cjelinu. Doduše: „oft ist die Tracht italienisch, die Sitte slavisch, die Sprache gemischt" (nošnja talijanska, običaji slavenski a jezik miješan), ali je opet neobilno pisati ovako: „Se dunque agli Slavi può negarsi una compatezza si nei riguardi dei linguaggi da loro parlati, che delle varie razze cui essi appartengono, palesatesi dal modo di vestire o dalle loro stesse tradizioni, non può altrettanto dirsi degli italiani, che in tutti i riguardi mostransi uniformi".

Tako veli Schiavuzzi (Cenni storici sull' etnografia dell Istria u Atti e Memorie della Società istriana di archeologia e storia patria sv. XX. 1904.), ali ne opaža, kako je golema razlika medju Rovinjožom i Porečaninom, medju Vodnjancem i kojim našim izrodom u Puli. Njihova se uniformitä sastoji u jednakoj mržnji nas Hrvata. Mnogi Slaven — slijedim dalje Krebsa (Halbinsel Istrien, 1907. str. 126.) —, koji je u 18. ili 19. stoljeću bio postno Talijan, vraća se opet svojoj narodnosti.

(Nastavit će se.)

uvjeti i držeć visoko svoj narodni program, pripojenje Bosne i Hercegovine primamo na znanje, i ništa više. Mi hoćemo da saznamo, u odnosnom odboru, za dogovore s izvanjskimi vlastmi prije pripojenja. Mi hoćemo, da nam se razjasni velika razlika koja obstoji izmed austrijske i ugarske odnosne zakonske osnove. Za nas je pripojenje od velike znamenitosti i sa stanovišta narodnoga i sa stanovišta državopravnoga. Sa narodnoga stanovišta ili će nas Hrvate, Srbe i Slovence što nas je sad u monarhiji, dakako i s onimi Bosne i Hercegovine, monarhija ujediniti; ili ćemo se ujediniti i mimo nje i proti njezinoj volji. Obzirom na državopravno stanovište, mi imamo silu dokaza, da su Bosna i Hercegovina pripadale k Hrvatskom kraljevstvu. Kod definitivnoga riešenja pripojenja Bosne i Hercegovine k monarhiji mora se i po obstojećim temeljnih državnih zakonih, saslušati takodjer sabor Hrvatske, koj mora dapače kod toga imati odlučnu rieč.

Češki radikalac Klofač

govorio je više obćenito o pristranom i nepravednom postupku vlada u monarhiji prema Slavenom, i ob odnošajih u Bosni i Hercegovini, te u obće na Balkanu. Austrija, kod svoga postupka prema Slavenom, nemože očekivati da se njezino ime s ljubavlju spominje. Kaošto nebi austrijski vojnik Njemac imao nikakve volje pucati na Njemca iz Pruske, tako nebi Čeh, a nit ijedan Slaven Austrije imao volje maršírati proti Slavenu na jugu. Za monarhiju bilo bi koristno, da živi u miru sa Balkanom, i da podupire konfederaciju Balkanskih država. Načinom, kojim je monarhija provela pripojenje, oštetilo se je jako industriju monarhije. Ako se Bosna i Hercegovina pozivom na pragmatičku sankciju ujedine s drugimi srodnimi pokrajinami, onda će izčeznuti dualizam, i promjeniti se sastav monarhije, onda će se ova morati urediti federativno.

Hrvat Perić.

veli, da su Hrvati pozdravili pripojenje Bosne i Hercegovine velikom radošću, pošto da je to prvi korak k oživotvorenju hrvatskih narodnih namjera. Naša radost bila bi mnogo veća, kad bi se istodobno bilo riešilo državopravno pitanje tih pokrajina. U tom čini se da ćemo biti s temelja razočarani. S njeke se strane hoće provizorija; s druge se hoće, da Bosna i Hercegovina pripadaju Ugarskoj — što nije istina. Bosna i Hercegovina su državopravno hrvatske. Medju sedmimi bani, koji su birali hrvatskoga kralja bio je i bosanski ban, i kao takav zauzimao je drugo mjesto. Hrvatski kraljevi zvali su se i kralji Bosne, tako se mogu i Habsburgi kao hrvatski kraljevi zvati. Kroz stoljeća turskoga gospodstva nastojali su kršćani, naročito katolici Bosne, da se oslobode turske vlasti i dodju opet k hrvatskomu kraljevstvu. Sad, kad su Bosna i Hercegovina monarhiji pripojene, morale bi se s ostalim hrvatskim pokrajinama ujediniti u jedno upravno tielo. Govornik nevjeruje da bi se tomu Njemci protivili. A nebi imali ni Madjari, ako stvar dobro promisle. Ujedinjena Hrvatska bila bi jaka tvrdjava proti njezinim protivnikom. Kao posteno uredjena, mogla bi imati privlačivu silu na srodne balkanske narode.

Dočim je Hrvat Perić u svojem govoru isticao samo Hrvate u Bosni i Hercegovini, govorio je

Srbin dr. Baljak

tako, kao da u njoj nema nego Srba. Neće govoriti, veli, o čuvstvih, kojim su Srbi primili pripojenje Bosne i Hercegovine. Sviest uzajamne pripadnosti je jedan najuzvišenijih momenata u životu naroda. Mi Srbi smo razdeljeni u pet država, ali mi čutimo jedni za druge. Sa Srbi u Bosni i Hercegovini smo mi Srbi monarhije uvjek osjećali, osjećamo i danas. Srbi Bosne i Hercegovine težili su uvjek za slobodom, i za nju krv ljevali. Al slobode nisu dobili nit 1878., a nit sada 1908. Ni onda ni sad nisu ni pitani bili, kamo da pripadnu. Sad se čak govori o tom, kao da bi novcem od Turske imali biti kupljeni. Kao povod pripojenju se je navelo, veliku srbsku propagandu; u istinu se je umjetno stvorilo tu propagandu kao pripravu za pripojenje. Nit od ustavne vladavine, koju se pučanstvu obećaje, nemože se ništa dobra očekivati, kad se vidi, kako se u Hrvatskoj i Slavoniji, koja imade svoj ustav, obsolutistički vlada. Pošto se pučanstvo nije pitalo glede pripojenja, govornik nepristaje uz priedlog koj se razpravlja, glasovati će proti prešnosti.

(Nastavit će se.)

Interpelacija

zastupnika Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost gosp. upravitelja ministarstva trgovine i na njegovu preuzvišenost gosp. upravitelja financija.

Obzirom na interpelaciju zastupnika Spinčića i drugova od 5. studenoga 1906. i na predjašnje i kasnije poticaje glede luke u Puntu na otoku Krku;

obzirom na „program pojedinih državnih mjera za gospodarsko dignuće Primorja", tiskan u službenoj „Wiener Zeitung" od 4. kolovoza 1908., u kojem je gledom na Punat uzeto u izgled „uredjenje luke, produljenje ulaza lomljenjem na 5 metara dubljine sa ogradom";

i obzirom na to, da ima austro-hrvatsko parobrodarsko družtvo u Puntu, koje uživa državnu podporu, upravo u Puntu svoje sielo, i da parobrodi toga družtva već od 1. listopada t. g. tamo svaki dan sustaju, ali moraju radi nedostatne dubljine ostajati pred ulazom u zaljev i luku, čim je ukrcivanje i izkrcivanje koli putnika toli stvari jako otežčano i sa troškovi spojeno, često i nemoguće,

upravljaju podpisani na njegovu preuzvišenost gospodina upravitelja ministarstva trgovine i na njegovu preuzvišenost gospodina upravitelja ministarstva financija sliedeći prešni upit:

Jesu li vaše preuzvišenosti sklone poduzeti shodno, da se pristupi bezodvlačno na uredjenje luke u Puntu na otoku Krku, naročito na produbljenje ulaza u dragu, i da se u tu svrhu postave na razpolaganje potrebite naknadne vjeresije?

Beč, 17. prosinca 1908.

Interpelacija

zastupnika Matka Mandića i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina upravitelja ministarstva financija.

Poznata je činjenica, da je ljetos snašla Istru većinom nerodica. Uzrok bijaše tomu poglavito izvanredno dugotrajna suša, a djelomice i tuča.

U koparskom sudbenom kotaru ovo je treća godina da ono stanovničtvo nije imalo ni srednje, a kamo li dobre ljetine. Ove godine pako, osim ono malo vina, što ga je narod velikom mukom i znatnim troškom pridjelao, a koje nema skoro nikakve ciene, iznevjerili su narod svi ostali zemaljski proizvodi. Nema krme za blago, nema žita, krumpira, fažola ni običnih jesenskih proizvoda. Kuruze pridjelao je možda ovdje ondje toliko, da bi mogao njime preživiti do mjeseca febrara 1909., ali i nju mu se silom prodaje od strane poreznih oblasti za porez. Što se radi sa narodom baš ove godine, t. j. jubilarne godine, to prekoračuje doista sve granice. Narodu se odnaša živežnje i druge pridjelke, — u koliko ih još imade, te se sve to prodaje za tako nizke cione, da se od prodanoga neuljera često niti za eksekutivne troškove.

Sva ta neobična strogost sa biednim narodom polièe — reć bi — od dotičnoga poreznoga kontrolora, koji se je valjda promu svojim predpostavljenim obrekao, da će utjerati sve zaostatke ili ima koju drugu posebnu svrhu.

Medju narod izaslano oružničtvo puni svoje puške, da tim narod prestraši i da mu pokaže, kako se gospoda činovnici ne šale s narodom u izjerivanju poreza.

Takovo postupanje poreznih činovnika i oružničtva ne polièe stalno naroda na odanost i ljubav do javnih oblasti, u ovo za monarh ju težko i ozbiljno vrieme.

Na temelju navedenoga usudjuju se podpisani upraviti na njegovu preuzvišenost gosp. upravitelja ministarstva financija sliedeći upit:

Je li Vasoj preuzvišenosti poznato ovo prestrogo i nekršćansko postupanje poreznih oblasti u izjerivanju poreznih zaostataka u Istri u obće, napose pako u koparskom kotaru?

Ako nije, hoće li se dati čim prije o tomu izvistiti, te ujedno poduzeti bezod vlačno shodne mjere, da se sa narodom, koji se sa životom ove godine bori, postupa što najblažije u izjerivanju poreza.

U Beču, dne 14. decembra 1908.

(Sliedo podpisi).

Interpelacija

zastupnika Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra predjednika za cielokupnu vladu.

Već više od godine dana čuje se sa klupa ces. kralj. vlade glasove o svestranoj akciji sa strane države z a gospodarsko podignuće Primorja. Njegova preuzvišenost bivši ministar predjednik barun Beck govorio je o tom javno u jednom govoru u parlamentu; i da neki ko možda podvojio u obećanja ces. kralj. vlade, dao je odnosni program tiskati u službenoj sa dvoglavim orlom providjenoj „Wiener Zeitung" od 4. kolovoza 1908.

Stalno se je moglo držati, da će se ta obećanja zrcaliti u finačnom zakonu odnosno u proračunu za godinu 1909., jer se je već prije i za sastavljanja proračuna obdržavalo konference o spomenutoj akciji i imalo sakupljen odnosni materijal i ako je proračun bio sastavljen prije objelodanjenja programa akcije moglo se je nak nadno postaviti vjeresija u proračunu za razne radnje za koje su pripravе gotove. Kako se čovjek upravo prevarenim čuti ako pregleda proračun. Bilo bi jako zgodno, da se usporedi cieli akcioni program sa odnosnimi dielovi proračuna. Ovim izna šaju se samo dvojake činjenice.

U akcionom programu nalazi se pod naslovom „napravljanje cesta" uredjene obćila u obćini Kastav, a tako i u takozvanoj Čičariji, to jest u obćinah sudbenoga kotara Podgradskoga. To je poznati najsiromašniji predjel Istre, u kojem je i ljetos vladala suša, u kojem manjka krme, i gdje su morali prodati živine, i tako dati iz ruku svoje skoro jedine glavnice. Za taj predjel Istre, izuzam popravak Riečke ceste na njekih mjestih, nema u proračunu ministarstva za javne niti jedne pare za ceste toli potrebite za dignuće gospodarskoga stanja.

Za kvarnerske otoke, koji su zadnjih desetljetja mnogo pretrpili i koji nuždno trebaju posebne akcije, predvidjena su u akcionom programu ces. kralj. vlade, bez dubljenja i svetionika, 24 razne lučke radnje; u proračunu nalaze se samo 3, a i te u bolje stojećih i u talijanskom političkom posjedu nalazećih se dielovih otoka, tako da se čini, da i kod ove akcije ima nito kod lučkih radnja, igra veliku ulogu i predobro poznata politika pogodjivanja talijanski mislećih i zanemarivanja hrvatski mislećih državljana.

Na temelju navedenoga dozvoljavaju si podpisani upraviti na c. kr. vladu odnosno na njegovu preuzvišenost gospodina ministra predsjednika sliedeći upit:

Je li sadanja c. kr. vlada sa na čelu joj gospodinom ministrom predsjednikom preuzela na se obvezo što ih je ministarstvo Beck sa strane države odnosno na gospodarsko dignuće Primorja učinilo; i ako da, je li voljna, da već u god. 1909. započne sa najpotrebitijim radnjama, osobito sa gradnjami cesta i luka, u najsiromašnijim dielovima Istre, i da u najkraćem roku zahtjeva naknadno potrebite vjeresije?

Beč, 17. prosinca 1908.

Pogled po Primorju.

Voloski kotar:

Skupština „Čitaonice" u Kastvu.

Dne 21. decembra 1908. obdržavala je „Hrv. Čitaonica" u Kastvu svoju 43. redovitu godišnju glavnu skupštinu. Družtvo broji 56 članova. U novi upravni odbor izabrala je skupština: Prof. Vladimira Nazora predsjednikom, prof. Ivana Sprachmana blagajnikom i Ivana Žigulića tajnikom. U zabavni odbor birani su gg.: Dr. Gajo Dabović, Prof. Vandruš, Sever Vilko, Ryšlavy Ante, Sarson Rudolf, Jurinčić Vladko i Brozović Milan.

Bivši predsjednik g. Kazimir Jelušić, koji već 30 godina bio zajedno u upravnom odboru, nije htjeo više primiti časti predsjednika, jer preobterećen poslovi općine i drugih družtava.

Želimo novomu odboru najbolji uspjeh, kako bi ovo najstarije hrvat. družtvo u Istri napredovalo na korist narodu.

Družtvo Sokol Volosko-Opatija obdržavati će dne 9. siečnja 1909. u 8 i pol sati na večer u maloj dvorani „Nar. doma" svoju redovitu glavnu skupštinu sa sliedećim dnevnim redom: 1. Pozdrav starješine. 2. Čitanje i ovjerovljenje zapisenika prošlogodišnje glavne skupštine. 3. Izvještaj upravnog vieća o poslovanju u minuloj upravnoj godini. 4. Izvještaj blagajnika. 5. Izvještaj revizora računa i absolutorij upravnom vieću za god. 1908. 6. Izvještaj zamjenika vodje o tjelovježbi. 7. Izbor novog upravnog vieća: a) starješine b) upravnog vieća (10 članova, 3 zamjenika), c) vodje (biraju samo izvršujući članovi), d) obraničkog suda (5 članova), e) 2 revizora računa za tekuću godinu, f) barjaktara. Možebitni predlozi.

Odbor.

Ravnateljstvo Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru primilo je nadalje sliedeće prinose: Sakupljeno medju nekoliko Lovorana u Narodnom Domu u Voloskom K 5. — Gosp. A. Luznik zahvalni učenik prof Vjek. Spinčića u proslavu njegove 60 godišnjice K 10. — Gimnazijalci VIII. razreda u Požegi u mjesto vijenca na odar jednomu svomu kolegi K 17. — G. Crnjeka Matko, Dragić, šalje sabranih za stolom kod. veleč. gosp. Josipa Grašića župeupravitelja u Beramu K 5. — Dr. Franjo Zagoda u Karlovcu, šalje sabranih medju nekolikо gimnazijalaca K 5. — Opć. poglavarstvo Crnilug u ime podpore K 10. — Brodska imovna obćina u Vinkovcima u ime potpore K 25. — Družbina podružnica u Brestu šalje sakupljenih u Klenovščaku iza složnog izbora IV. kurije 5. XI. 1908. K 12. — Dr. Stjepan Stanković u Varaždinu šalje sakupljenih po „Sokolici" Micki Pavličok na pru svoje sestre „sokolice" Angjele pl. Ožegović 20 kruna. — Gosp. Legović Ante, Kaštelir šalje sabranih K 38. — Družbina podružnica u Melkoviću šalje sabranih K 126·40. Uprava „Pučkog prijatelja" u ime prinosa K 842·21. — Opć. glavarstvo Čepin u ime podpore za godinu 1908. K 50. — — Općinsko poglavarstvo u Djakovu u ime potpore za god. 1907. K 25, i za g. 1908. K 25. — Trgovištno poglav. opć. Jastrebarsko u ime potpore za g. 1908. K 50. — Gosp. Ožanić Josip, Poreč daruje K 4. — Družbina muška podružnica u Veprincu izručа u ime članarine i darova za god. 1908. K 140. — Gosp. Fran Konulja sakupio u gostioni B. Mlnaka u

i K 20.— Sakupljeno u škrabici u go-
oni B. Minaka u Iki K 43. — Općinsko
raviteljstvo Biograd pri moru, šalje pri-
ojbu za uvrštenje oglasa u list „Mate-
ska Rieč" u Americi K 50. — Druž-
na podružnica ženska u Kastvu izručа
narinu i prinose za god. 1908. K 124·56.
. Ivan Poščić odvjetnik u Voloskom
ugi obrok utemeljiteljne svote K 100.
. Niko Fabijanić opć. liječnik Voloskom
oprost čestitanja za novu godinu K 10.
sp. Viktor Tomičić posjednik u Volos-
m u oprost od čestitanja za novu go-
nu K 10.— — Družbina podružnica u
prtlju izručа članarinu K. 35·50. — G.
Kopani Artur Zadar u počast uspomene
ok. Josipa Fiamina u Opatiji K 10. —
Veleč. gosp. O. Bruno Kovačević, župnik
šice šalje sakupljenih na imendan gosp.
Franje Grögera vlastelinskog inšpektora
rofa Pejačevića K 20. — Opć. glavarstvo
Sv. Martin, u ime potpore K 20. — Opć.
poglavarstvo Marijanci u ime potpore 10
runa. — Gosp. Sancin Anton opć. tajnik
Dolina, izručа sabranih na banketu obdr-
avanom dne 2. XII. 1908. K 21·61. —
Gosp. J. Antić uprav. „Jadranske Banke"
daruje prigodom smrti g. Frana Vratarića
K 10. — Gosp. Škerl Nazar u Dekani
akupljenih kod krsta svojega sina Josipa
Bogumira K 2. — Opć. poglav. Udbina
potporu za god. 1908. K 100.—

Pazinski kotar:

Iz Pazina nam pišu:

U kafani „Café Centrale" došlo je do rječkanja između Talijana g. Ettore Uicich i Slovenca g. Josipa Orela. Kod toga je prvi gospodin darovao 2 K za „Legu nazionale", a 2 K neka se udijele kojem god dobrotvornom slavenskom društvu. Sporazumiješe se, da će to predati „Djačkom pripomoćnom društvu". Gosp. Orel kao Slaven nije htio zaostati, pa je odmah obećao K 10 za isto društvo. Naskoro se pokajao, te povukao svoj novac natrag. To je g. Ettora Uicicha rasrdilo, jer će na taj način štetovati društvo, pošto mu darovatelj oduzima ono, što mu je već dao pa je sam iz svoga žepa platio K 10·—. Tako je Talijan darovao 12 K za hrvatsko društvo. Novac je već predao na određeno mjesto.

Narodni darovi.

Prva hrv. štedionica u Zagrebu darovala je „Djačkom pripomoćnom društvu" u Pazinu 100 K, na čemu se odbor toj štedionici lijepo zahvaljuje. Isto tako je darovala istom društvu 100 K općina Kastav, da proslavi 60-godišnjicu g. prof. V. Spinčića, narodnoga zastupnika, koji je slavio u Kastvu 23. X. 1908., odlukom zastupničke sjednice 12. 10. 1908. Nadalje su stigle društvu 23 K od knjižara I. Novaka u Pazinu kao dio njegova dobitka od prodanih brzojava bez žica, koje su kupili Del Bernardo — Matulje 2. 5. 1908. 100 komada, Milan Kundić — Frančići 250 komada, Hrvat. kat. akad. društvo „Domagoj" Zagreb 20. 8. 1908. 2000 k. Hvala svim darovateljima! Djačko pripomoćno društvo svima se lijepo preporuča za novčane darove prigodom Silvestrove i Nove godine, ujedno želi „Veselo mlado ljeto"!

Krčki kotar:

Osušenje Luga i Jezera na otoku Krku.

Sankcijonirana je zakon. osnova istarskoga pokrajinskoga sabora glede osušenja Luga i Jezera. Troškovi su proračunani na 116.000 K, od kojih će država platiti polovicu t. j. 58.000 K, pokrajina jednu petinu t. j. 23.200 K, a posjednici dotičnih zemljišta tri desetine t. j. 34.000 K. Posao će se obaviti prema dogovoru ovih prih činbenika. Uredjenjem i prosušenjem ih močvara izpunit će se davna želja stanovničtva otoka Krka. Još bi trebalo presušiti močvaru Popikve na zapadnoj strani otoka čim bi se u velike podigla vriednost zemljišta občinara Dobrinja, Dubašnice i Krka.

Porečki kotar:

Božićnica u Sv. Luciji kraj Oprtlja.

Dne 24. o. mj. obdržavala se u školi družbe sv. Ćirila i Metoda u Sv. Luciji božićnica. U 2 i pol sata, nakon što su s uz svoje roditelje, preč. g. dekana iz Oprtlja, te veleč. gg. župnike i kapelane iz okolice sakupila sva školska djeca, njih 98 na broju, rasvjetljeno je veliko, krasno i obilno okićeno božićno drvce. Djeca otpjevaše jasno i skladno par božićnih i rodoljubnih pjesama, a između svake otpjevane pjesme krasnosloviše. Iza toga sliedilo je dielenje božićnih darova među školsku djecu, koja su sva bez razlike nadarena slatkišima, jabukama, školskim potrebštinama itd., a uz to još i sva siromašnija djeca potrebnim haljinicama, odjećom, vunenim rupcima i šeširima.

Sredstva za gornju proslavu, kao i za razdijeljenu robu sabrana su po slavnom klubu „Refugium" u Sisku i po ravnateljstvu družbine škole u sv. Luciji.

Preko slavnog kluba „Refugium" u Sisku, darovaše rodoljubni Sišćani: 50 K Posavska štedionica, Stj. Plečko 30 K, 20 kruna V. Mihelčić, po 10 K: V. Beck, M. Benović, J. Dujak, I. Frich, Dr. M. Medjimorec, L. Neuman-Weiss, Pučka štedionica, N. pl. Šipuš, Dr. M. pl. Šipuš, S. Valenteković dr., Dr. B. Šuperina 8 K; po 5 K: Dr. D. Barković, Gjuro Benović, M. Gaser, Dr. H. Hirschmann, M. Hrnjak, N. N., Dr. M. Petranović, H. Steiner, Dr. I. Tučkorić, R. Turčić; po 3 K: R. Balzer, Dr. D. Eckstein, I. Horvatić, L. D., N. R. Stern; po 2 K: F. Baumeister, D. Gerechtshamer, V. Gross, M. Grozaj, V. Kovačević, N. Kupfermann, V. Müller; po 1 K: Ascher, M. Ključec i Richtman, — ukupno 293 K, od kojih je 25 K 40 fil. namijenjeno po sišćanima za potporu siromašne školske djece pučke škole u Jezeranima, dočim je za ostatak od 267 K 54 filira slavni „Refugium" školskoj djeci u sv. Luciji namijenjene darove sam nabavio i ravnateljstvu škole poštom priposlao. Osim gore navedenih darovaše preko spomenutoga slavnoga kluba I. Horvatić, I. K. Lončar i M. Sigur, trgovac u Sisku obilno slatkiša i nakita za bor, a I. Frisch, trgovac u Sisku, 12 nožića za dječake, 6 škarica za ručni rad za djevojčice i 6 limenih posudica za vodu.

Preko ravnateljstva škole u Sv. Luciji darovaše: V. Folta kapelan u Topolovcu 20 K, I. Marinčić kapelan u Oprtlju 10 K, H. I. Glaser, Zagreb 7 K; po 5 K: E. Walker dekan u Oprtlju i F. Vranjac župeupravitelj u Završju; Gulić postajevodnik u Oprtlju 3 K, S. Žega kapelan na Gradini 2 K ukupno 52 K 76 fil. Sveukupno darovano je 320 K 30 fil. u gotovom novcu. Osim toga darovao je preko ravnateljstva škole A. Nedved župnik u Šterni veliki bor, 150 jabuka, nješto datulja i krasne jaklice.

Slavnom klubu „Refugiumu" u Sisku kao i svoj gospodi darovateljima, koji su izveli ovo dobro djelo, i time omogućili, da je božićnica tako lijepo uspjela na radost sve djećice i njihovih roditelja, budi ovime od potpisanog ravnateljstva škole, kao i sve nadarene djećice izrečena hvala a od Boga plaća.

Koparski kotar:

Iz Sovinjaka. († Ivan Žigante).

Težak je udarac zadan našemu narodu u ovdjesnjoj župi. Dne 5. o. mjeseca nemila nam je smrt ugrabila nakon kratke bolesti našega obljubljenoga župana i občinskog savjetnika Ivana Žigante-a. Svačije se srce raztužilo, kad se doznalo za njegovu smrt. Bio je pokojnik, štono reč muž na svome mjestu i dobar otac i kršćan i rodoljub. Premda nije svršio nego pučku školu, razumio se on, štono se kaže u sve, uz to pošten i blage ćudi, postao je u ovdjesnjoj župi vodja naroda, koji je u pokojniku imao podpuno povjerenje, a on njemu bio pravi otac. Kako je bio dobar rodoljub, nije bilo mučno njemu starcu od 70 godina, nekoliko dana prije izbora bilo za Beč, Poreč ili občinu, ići po prostranoj ovoj župi od kuće do kuće i narod sokolit, da se posluži izbornim pravom, da se jedanput otrese talijanskih pijavica. Koliko je on nastojao, da se u našoj crkvi dade našemu jeziku ono pravo, koje mu je bilo oduzeto! A koliko je puta g. urednike njegovo pero punilo stupce „Naše Sloge"?! (Istina je, vrlo nam se često javljao. Op. Ured.) Takov čovjek, možete si misliti, kako je bio trn u oku ovdjesnjim Talijanom i njihovim podrepnicam, koji su nastojali, da ga materijalno i moralno unište, a kad ne uspješe htjedoše ga podkupiti, obećavši mu dvije tisuće forinti odmah izplatiti, a po 400 K pet godina zaporedoma uz uvjet nek se ne miješa u izbore nek bude neutralan, pa premda je pokojnik u ono vrieme oskudno živio, odbio je on sa prezirom taj judin novac.

Što je bio narodu pokojnik svjedoči njegov pokop, koji je bio baš veličanstven. Bila su šestorica svećenika, među kojima i jedan častni otac sa Trsata, koji su dobrovoljno došli, da takova častna starca odprate na vječni počinak, a naroda sva sila, ne samo iz ove župe i ostale Buzešćine, već i iz devet okolnih župa, među kojima je bilo mnogo gospode i gospodja.

Na grobnju oprostio se sa pokojnim u ime svoje i svojih župljana ovdjesnji župnik g. Kazimir Mandić, ocrtavši u kratko život pokojnika i liepe krijeposti, koje su resile njegovu staračku glavu. Zatim je prosborio bivši načelnik občine Buzet, a sada zastupnik g. Fran Flego opisavši rad pokojnika kao občinskoga savjetnika i Sovinjskoga župana. Zatim se oprosti sa pokojnim c. kr. bilježnik gosp. Ante Justi, spomenuvši zasluge pokojnika na školskome polju i napokon gosp. Fran Peršić župnik iz Vrha u ime svoga stada, komu je pokojnik dosta dobra učinio. Svačije je srce zaplakalo, kad smo se raztajali sa pokojnim a jedan glas bio je svih, takova čovjeka više Sovinjak ne vidi. Samo Talijanima i njihovim podrepnicama bila je taj dan, kako se nekoja njihova hulja izrazila *„grande festa"*. Ali znajte podrepnice, da je sreme, koje je pokojnik u ovoj župi posijao, izraslo do velikoga stabla, koga niste više kadri oboriti, već ćete si sami na njemu zube polomiti, ta i onako malo po malo izčezavate pred osvješćenim onim narodom, — koga je pokojnik probudio. Slava mu!

† **Ružička Franjica.**

U Roču je preminula na Stipanje o. g. sestra buzetskog prodekana a župnika ročkog veleč. g. Rikarda Ružičke, gdna Franjica Ružička. Bolovala je već dulje vremena. Krasan pokop se je obavio dne 28. tek. mj. Uzprkos veoma nepovoljnom vremenu velika, neobična je bila učest, i sa strane drugova vlč. g. prodekana i sa strane pučanstva koli domaćeg toli stranog.

Miloj pokojnici bila lahka naša domaća zemljica, a veleč. g. prodekanu, vriednom našem prijatelju, naše iskreno saučešće.

Zahvala.

Lijepo Vas molimo, izvolite nam u budućoj dičnoj „Našoj Slogi" tiskati slijedeće:

Odkada naša škola opstoji, svake godine dobivamo na dar različitih ljepih knjižica. Novac za to sabira naš gospodin učitelj među svojim prijateljima i znancima. Tako je i dne 8. prosinca tekuće godine sabrao u „Narodnom Domu" u Buzetu lijepu svoticu od 14 K 60 h. Obećao nam, da će nam tim novcem kupiti nekoliko molitvenih knjiga „Oče budi volja Tvoja" i nekoliko koledara „Jurgovan". Dužnost nam nalaže, da se svim našim dobročiniteljima najtoplije zahvalimo. Bili bismo to i prije učinili, ali nam je pero bilo rdjavo. Sad, kad nam je malko svjetlije, to rado činimo, te kličemo: Dobri ljudi, od srca Vam hvala, a od Boga plaća!

Hum, dne 21. decembra 1908.

Učenici i učenice narodne škole.

U Slumu obdržavati će se u nedjelju po sv. Tri Kralja dne 10. siječnja g. 1909, glavna sku. ština ovdjesnje podružnica Sv. Ćirila i Metoda s običnim dnevnim redom uz predstavu „Stričeva oporuka" od M lera i sudjelovanje vrle buzetske glazbe „Sokol".

Početak u 2 i pol sata po podne. Obični posjetnici skupština gorespomenute podružnice i drugi dobro došli.

Odbor.

Razne primorske viesti.

Pomoć za krmu.

Vlada je dala prvu pomoć, da narod u Istri može cienije dobaviti krme za životinju i tako ju pr hraniti. Pišemo navlas, da je dala p r v u pomoć, jer očekujemo i dalnje pripomoći, koj h ako nebude, ova prva biti će samo kap u moru.

Od naše strane može naša «Gospodarska Sveza» za Istru u to ime potrošiti samih 30.000 kruna za nabavu siena, koje će pojedini naručitelji plaćati po 5 do 7 kruna kvintal, dakle po prilici polovicu ciene.

Vlada je poslala «Gospodarskoj Svezi» izkaze naručnika iz raznih občina. Svih naručnika ima 1600. Već taj mален broj naručio je toliko, da neće doteći svakomu, koliko je pitao. Kako čujemo pri izkazima morala se je dog diti pometnja, jer na pr. od ciele Podgradske občine naša Sveza nije primila niti jednog izkaza naručitelja. Neke občine već su obavještene a druge će čim prije dobiti napuuak, kako da budu u pomoć pri razdieljivanju. Nade je, da će se moći dieliti već u prvoj polovici januara.

Užasna nesreća zadesila je od potresa južni dio Italije. Prošli ponedjeljak očutili su na otoku Siciliji takav potres, da je prouzročio nebrojenih ljudskih žrtava. Potres je najviše štete zadao gradu Messini i okolišnim mjestima. Stresla se žestoko ne samo zemlja, nego se uzburkalo i more te silnim valovima provalilo na kopno. Od tog potresa porušen je sasvim veliki grad Messina i pogmulo preko 70.000 ljudi; a ono malo zgrada i ruševina, što je ostalo, proždrla je velika vatra, koja je iza potresa nastala. Od drugih većih mjesta nastradao je najviše grad Reggio i ponesta Catania. Ta užasna nesreća silno se dojmila po cieloj Italiji i svim prosvjetljenim djelovima svieta. Na hiljade i hiljade ljudi, koji nisu postali žrtvom katastrofe, ostalo je bez kuće i kućišta, gladni i goli. Na mjesto nesreće otišao je talijanski kralj i kraljica sa ministrima, a iz ciele Italije odaslano je tamo ljudi i hrane, za spasavanje i ublaženje biede u u prvom času.

Bože se smiluj biednicima.

Za oprost od čestitanja.

Gosp. I. Kopač, tvorničar svieća u Gorici, darovao je Družbi sv. Ć. i M. za Istru K 50— za oprost od čestitanja prigodom nove godine.

Za „dobru ruku" daje zastup. prof. Vjekoslav Spinčić Bratovšćini hrv. ljudi u Istri 100 K, Družbi sv. Ćirila i Metoda za Istru 100 K, Djačkom potpornom društvu u Pazinu 100 K, i to izravno upravama tih društava.

Roditeljima vojnika.

Na razna pitanja i očekivanja, da sada na konac godine budu odpušteni oni vojnici kopna i mora, koji su svršili redo-

vitu običajnu službu, red nam je izjaviti, da kako čujemo, već sada ne mogu biti odpušteni svojim kućama niti oni, koji su svršili tri dotično četiri godine službovanja. Ipak je tvrde nade, da će odpusti slieditu što kraće vrieme, čim se položaj izvan naše države poboljša, kako je sva prilika da hoće do mala. Dok su drugi naokolo spremni i oružani, ne može ni kod nas biti drugačije. Rata biti neće i ako pojedinac mora nešto dalje da služi.

VI SE ČUDITE!

— 50.000 parî dîpela —

4 para samo za 7 kruna.

Radi obustave plaćanja više velikih tvornica povjereno mi je da raspačam veliku zalihu cipela jako ispod tvorničke cieno. Zato prodajem svakomu 4 para cipela za gospodu i 4 para za gospodje na podvez, od kože, sive ili crne podšivene dobro sazivenim podplatom, vrlo elegantne po najnovijoj modi, veličina po broju. Sva 4 para stoje samo K 7. Razašilje pouzećem

EM. MAJERSDORF, Export, Podgórze br. 6. (Austrija.)

Dozvoljava se zamjena i novac natrag.

Broj 1481.

Oglas natječaja.

Otvara se ovime mjesto opć. liečnika za mjestnu općinu Barban sa godišnjim plaćom od K 2000.

Molitelji moraju poznati u govoru i pismu hrvatski jezik, a po mogućnosti i talijanski.

Molbi treba da prilože:

1. svjedočbu o austrij. državljanstvu i
2. o dosadanjoj službi.

Za ostale uvjete se kod podpisanog glavarstva saznati.

Molbe treba najdalje do 8 siečnja 1909. predložiti podpisanome.

Glavarstvo občine
BARBAN, dne 11. prosinca 1908.

Glavar:
Josip Mirković v. r.

Želudčane kapljice

prije zvane i poznate pod imenom

Markove kapljice

sredstvo proti slabosti želudca, imenito proti pomanjkanju teka za jelo, proti grizu i grčevima u želudcu i trbuhu, proti nadutosti od vjetrova. Poslije tefkog masnog ili preobilnog jela podupire naravnu probavu. 1 tucet 4 K, 5 tuceta 17 K. 10 tuceta 32 K, franko postavljeno na svaku poštu.

Molim izvoliti mi poslati još 12 bočica željudčanih kapljica, ter mi nuždno trebaju pošto na meni upravo čudotvorne. Bože Pavić, Kaštel stari.

Molim pošaljite mi jedan tucet kapljica pošto pošto sam uvjeren već kod prijašnih naručba da djeluju izvrstno, te ću svakom zgodom iste mojim prijateljima preporučiti. — Ovakovih dopisa, koje ne mogu sve ovdje navesti imadem još mnogo, te stoje svakome na uvid.

Ove kapljice pripravlja samo Gradska ljekarna u Zagrebu, pak zato treba kod naručbe pisati točno na adresu:

Gradska ljekarna Zagreb,
polag trga sv. Marka 20.

REUMATIZAM, neuralgija, ischias, bodac, ulozi, natekline, reumatično trganje u glavi, zubima i zglobovima liječi se jedino uspješno uporabom

„Paralysian-Linimenta“

po vis. kr. zem. vladi odobren i zakonom zaštićen lijek nadmašuje sve ostale lijekove u djelovanju.

Čuvajte se patvorina!

Cijena boci K 1·60.

Dobiva se u svim ljekarnam. Glavno skladište: Ljekarna PEČIĆ sada dr. B. Vouk — Zagreb.

Josip Blašković

PULA, ulica dela Valle 11.

Telefon broj 82.

Otvorio sam veliko sklad šte kamenog ugljena prve vrsti za peći, sladkog (bukovog) ugljena i gorivog drva

Ciene najumjeren je.

Roba se dostavlja u kuću.

Preporučam se p. n. obćinstvu.

Naručbe izvršuju se točno i bezodvlačno.

Jeftino česko

PERJE

za krevete

5 kg. novo čišano K 9·60, bolja K 12·—
biele pahuljice čišane „ 18·— „ „ 24·—
kao snieg biele pahu- ljice čišane . . . „ 30·— „ „ 36·—

razašilje se franko pouzećem.

Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu tovar. troška,

BENEDIKT SACHSEL, Lobes, br. 259
pošta PILSEN, Češka.

POZOR!

— 50.000 para postola. —

4 para postola samo za K 7·—

Radi obustave plućanja više velikih tvornica prisiljen sam veliku zalihu postola raspačati duboko ispod tvorničke ciene. Radi toga prodajem svakomu 2 para postola za gospodu i 2 para za gospodje na podvez, smedje ili crne kože, sa jako sa šitim podplatom, najnovije mode. Veličina po broju.

Sva 4 para stoje samo K 7·—

Razašilje pouzećem

S. Korngold, trgovina postola
KRAKOV broj 19.

Promjena dozvoljena a na zahtjev vraćam i novac.

POZOR! *Tko pošalje upravi lista 60 para, dobiti će krasan dar, osobito prikladan za mladež. — Požurite se dok je na dobi, neće vam biti žao!*

SVI ONI BOLESTNI

koji nemaju apetita za jesti, koji trpe na slaboj probavi, zatvorenju, žgaravici, nadimanju, prekomjernom stvaranju kiseline u želudcu, glavobolji, grčevima, pijući izvrstne

„Želudčane kapljice“

ljekarne k' „Sv. Ćirilu i Metodu“ u Pazinu,

povraćaju narušenom zdravlju prijašnju jakost i svježinu.

CIJENA 6 bočica 2 K 60 fil.; 12 bočica 4 K 80 fil.

SVIM ONIM

koji trpe na kašlju, plućnom kataru, teškom dihanju, slabosti, bliedoći, preporuča se izvrstno bakalarevo ulje pripravljeno sa željezom. Isto je tako ugodno pripravljeno, da ga i najosjetljiviji bolestnik piti može.

Ciena jednoj boci 2 krune.

Osobito se preporuča za malu djecu.

Ovi ovdje navedeni liekovi dobivaju se samo u ljekarni k' „Sv. Ćirilu i Metodu“ u Pazinu (Istra),

te se razašilju ili pouzećem — ili ako se novac unapred pošalje.

Naputak uporabe priložen je u svakoj staklenci.

Ista ljekarna preporuča svoje bogato skladište ljekarničkih specijaliteta, mineralnih voda, svake vrsti ovoja i t. d.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Plovitbeni red
za prugu Baška-Rijeka-Baška.
Vrijedi od 11. listopada 1908. do opoziva.

Poned. Srieda Petak	Utorak Četvrtak Subota	Odlazak i Dolazak	Postaje	Dolazak i Odlazak	Utorak Četvrtak Subota	Poned. Srieda Petak
Prije podne	Prije podne				Poslije podne	Poslije podne
—	4·30	odl.	↑Baška . . .	dol.	—	6.—
—	5.30	dol.	Punat . . .	odl.	—	4.50
5.—	5.45	odl.	» . . .	dol.	5.15	4.35
5.15	6.—	dol.	Krk	odl.	5.—	4.20
5.30	6.10	odl.	»	dol.	4.50	4.10
6.45	—	dol.	Beli	odl.	3.35	—
6.55	—	odl.	»	dol.	3.25	—
—	6.55	dol.	Glavotok . .	odl.	—	3.25
—	7.—	odl.	» . .	dol.	—	3.20
7.30	7.30	dol.	Malinska . .	odl.	2.50	2.50
7.40	7.40	odl.	» . .	dol.	2.35	2.35
8.30	8.30	dol.	Omišalj . .	odl.	1.45	1.45
8.40	8.40	odl.	» . .	dol.	1.35	1.35
9.30	9.30	dol.	↓Rijeka . . .	odl.	12.45	12.45

Uvjetno pristajanje u Staroj Baški.

Ravnateljstvo si pridržaje pravo prema okolnostima promjenu plovitbenog reda

Agencija na Rijeci kod gosp. I. Pakušića, Via Andrassy 25.

PUNAT, dne 8. listopada 1908.

RAVNATELJSTVO.

Hrvati i Hrvatice!

Sjetite se svakom zgodom »Družbe sv. Ćirila i Metoda« za Istru. Upotrebljavajte Družbine marke, a svaka zapada samo 1 novčić. Kupujte uvjek Družbine žigice, cigaretni papir i druge proizvode.

OLOVKE

u korist družbe sv. Cirila i Metoda

dobivaju se u

tiskari Bagnja i drug. u Puli

ulica Giulia 1.

uz cienu od 2 do 10 para.

ODPREMNIČKO I KOMISIONO DRUŠTVO

„BALKAN“

d. o. s. j. u TRSTU

RIVA GRUMULA broj 14.

Telefon 2160. Brzojavi: BALKANSPED.

Žiro račun kod „JADRANSKE BANKE“ u Trstu.

Prima u svoje dobro uredjene magazine svaku vrst gospodarskih proizvoda, daje na iste predujmove a uz vrlo povoljne uvjete i brine se za prodaju istih najkulantnije. Isto tako kupuje i prodaje svaku vrst robe po nalogu i na račun svojih muštérija najpovoljnije. Otvara carinske kredite, ocarinjuje robu i daje zajmove na robu ležeću u javnim skladištima.

Otprema svaku vrst pošiljaka u svim pravcima točno i brzo, obavlja reklamacije i daje svako strukovno razjašnjenje i uputu brzo i badava.